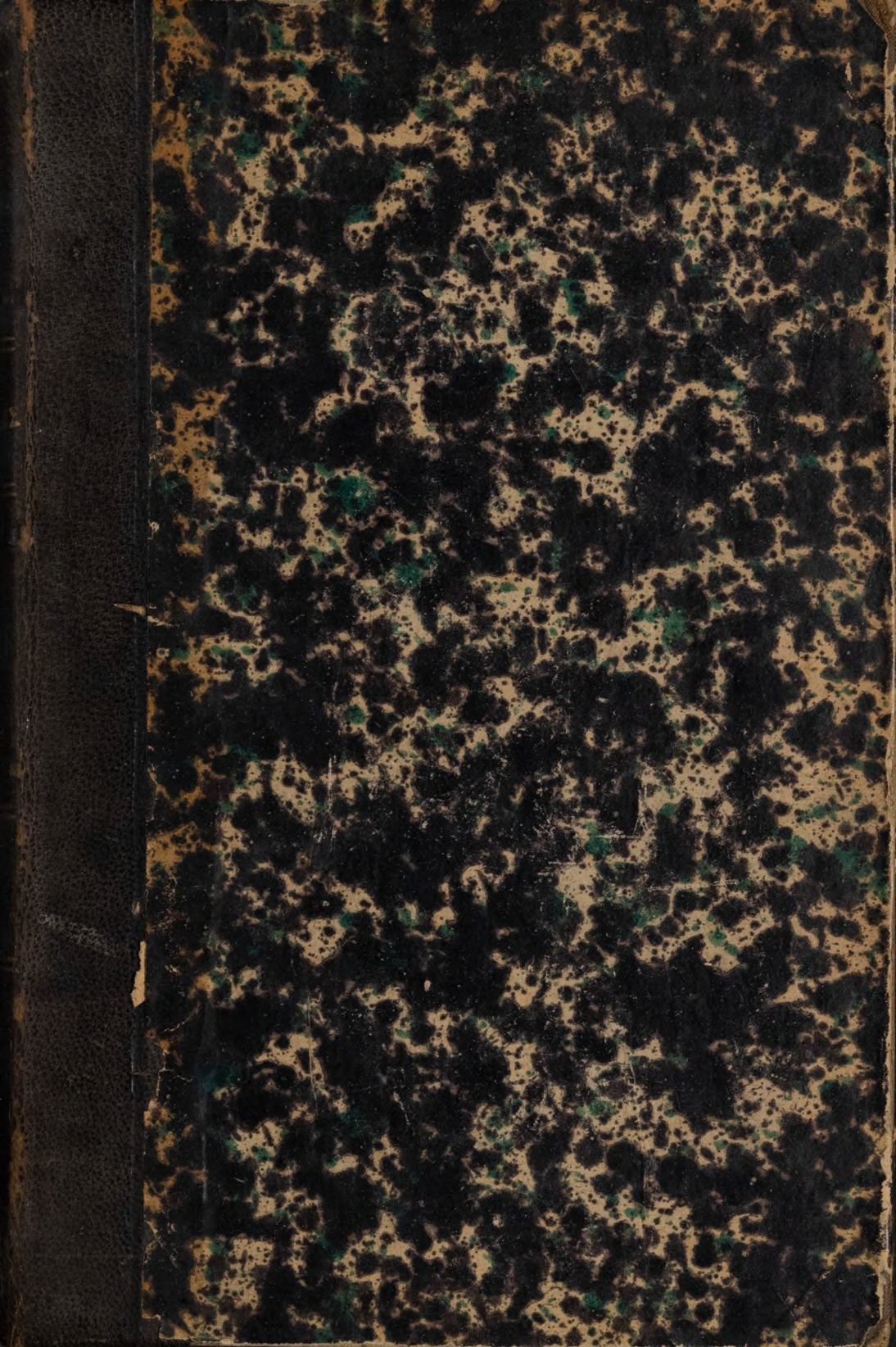

8

f

ΔΓΦ

Δ. ΜΑΥΡΟΦΡΥΔΗΣ.

ΔΟΚΙΜΙΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΥΡΟΦΡΥΔΟΥ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΥΠΟ

ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

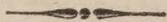
ΕΚΔΟΘΕΝ ΔΕ

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΩΣΙΝ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ

ΤΗΣ ΕΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΤΑΥΤΗΣ.

94

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΜΑΛΘΕΙΑΣ.

1871.

ΤΩ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΩ ΤΩ ΠΡΩΤΩ

ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

Βραβίον

Τῷ Ἐπαρχικῷ Χαρακτυρίῳ
μαδρῇ καὶ Α' Ταξίῳ τοῦ Συ-
μμετρίου, χρυσοῦντος ἐκκεντρίας
καὶ σποδίου.

ἐν Ἐννεύρῳ τῇ 6 Νοεμβρίου 1875

ΒΑΣΙΛΕΥ,

Τὸ δοκίμιον τῆς ἱστορίας τῆς πολλὰ κατὰ τοὺς αἰῶνας παθούσης, μιᾶς δὲ διατελούσης ἐλληνικῆς γλώσσης, αὐτὴν τεκμηριούσης τὴν μετὰ πολλὰς τύχας ἐνότητα τοῦ ἔθνους, οὗ Σὺ βασιλεύεις, εἰκότως τῷ Σῷ κοσμεῖται ὀνόματι.

Εἴη δέ Σου εὐδαίμων ἡ βασιλεία καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν οὗ ἄρχεις ἔθνους ἄγουσα.

Τὸ Δοκίμιον τοῦτο συγγραφέν κατὰ τὸ Τσοκάνιον διαγώνισμα, οὗ καὶ τὴν ὑπὸ τῆς πρυτανίας ἀνάπτυξιν παρατάττομεν, ἐβραβεύθη τῷ 1860 παμφηφεί ὑπὸ τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, τῆς ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τούτῳ κατασταθείσης, ἧς ὁ εἰσηγητὴς Κύριος Εὐθ. Καστόρχης ἀνέγνωσε τὴν δέουσαν ἔκθεσιν.

Τὸ χειρόγραφον τούτου ἡ ἐφορία τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς πρὸ ἐτῶν ἀγοράσασα παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ συγγραφέως καὶ συνειδυῖα τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ, προθύμως ἐπεχείρησε τὴν χαλεπὴν καὶ πολυδάπανον αὐτοῦ ἔκδοσιν, πεποιθυῖα ὅτι προσφέρει εἰς τὸ πανελλήνιον πρωτότυπον καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιον πόνημα.

Ἐν Σμύρνῃ 1872. Κατὰ Ἰανουάριον.

ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ.

« Ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης. »

Διασάφεις τοῦ θέματος ἡ ὁδηγία
πρὸς τοὺς μέλλοντας ν' ἀγωνισθῶσι.

Γνωστὸν εἶναι τοῖς πᾶσιν, ὅτι γλώσσά τις δημώδης ἑλληνικὴ ἀπὸ αἰώνων ἤδη ἐλαλεῖτο καὶ ἐν μέρει ἐγράφετο. Ἐν δὲ τοῖς μικρὸν πρὸ ἡμῶν χρόνοις ἠθέλησε τὸ ἔθνος νὰ μεταχειρισθῇ ἐπὶ μᾶλλον τὴν ζῶσαν ταύτην γλῶσσαν, ὡς ὄργανον προσφορώτατον πρὸς ταχυτέραν καὶ εὐχερεστέραν ἀνάκτησιν καὶ διάδοσιν τῶν προγονικῶν ἐπιστημῶν καὶ πάσης ἄλλης μαθήσεως καὶ λοιπὸν ἐπεχειρήθη ἡ καθάρισις καὶ διόρθωσις ταύτης τῆς ἐπὶ πολὺ εἰς μὴν σχεδὸν τὰ στόματα τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἐγκαταλειφθείσης γλώσσης, ὅτε δὴ καὶ συνείδον ἄνδρες τινὲς τὴν πολλὴν αὐτῆς ἀξιολογότητα καὶ ἐτράπησαν ἐπὶ παντοίας ἐρεῦνας περὶ τῶν αὐτῆς ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ διαφόρων μεταβολῶν κατὰ τε τὰ σημαινόμενα τῶν λέξεων καὶ τὰς συντάξεις καὶ τοὺς ἐτυμολογικοὺς τύπους καὶ ἀνεγράψαν πολλὰ καὶ σοφὰ παρατηρήσεις. Τοιοῦτος ἐρευνητὴς ἐν τοῖς πρώτοις ὑπῆρξεν ὁ ἀοιδίμος Α. Κοραῆς (1), ἀλλὰ καὶ ἕτεροι, ὡς ὁ Α. Χριστόπουλος (2), Κ. Οἰκονόμος (3), Α. Μουστοζύδης (4) καὶ εἴτις ἄλλος, ἕκαστος κατὰ τὸν οἰκτεῖον αὐτοῦ τρόπον ἀνίχνευσαν πολλὰ γλωσσικά. Οὐχ ἦττον ὅμως ἔμενε μέχρι τοῦδε ἐν πολλοῖς ἀνεξήγητος ἡ ὅλη πορεία τῆς γλώσσης ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ ἱστορία αὐτῆς περιεμένετο καὶ ἐποθεῖτο. Νῦν δὲ πρὸς κάταρτισμόν τῆς ζητουμένης ταύτης συγγραφῆς ἀνάγκη πρῶτον νὰ μελετηθῶσι τὰ τῶν προμνησθέντων ἀνδρῶν βοηθη-

(1) Ἐν τοῖς διαφόροις αὐτοῦ προλεγόμενοις καὶ σχολίοις εἰς Ἑλληνας συγγραφείς καὶ ἐν τοῖς 5 τόμοις τῶν Ἀτάκτων, 1828—1833.

(2) Ἐν τῇ αἰολοδώρικῃ Γραμματικῇ, Βιέννη 1805, καὶ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ἀρχαιολογίαις, Ἀθήναις 1833.

(3) Ἐν τῷ περὶ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, Πετρούπολις 1830.

(4) Ἐ. τινι διατριβῇ ἐκείνῃ συνταχθείη τὸ 1825 καὶ μεταφρασθεῖσι ὑπὸ Π. Χιώτου, ἐπιγραφουμένη δὲ Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς παρούσης ἑλληνικῆς γλώσσῃ, Ζακύνθος 1831.

τικά βιβλία, εἴτα δ' ἐξ ὑπαρχῆς καὶ εὐσυνειδήτως ν' ἀναζητηθῶσιν ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἐλληνικοῖς συγγράμμασιν αἱ ἀρχαὶ τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης καὶ μερικώτερον ν' ἀναγνωσθῶσιν ἐπὶ τούτῳ τὰ τῶν Βυζαντινῶν καὶ τῶν κατωτέρω ἔτι χρόνων βιβλία, ἐκδεδομένα τε καὶ ἀνέκδοτα, ὅσα κατὰ τὸ δυνατόν προσιτὰ, οἷον νόμοι πολιτικοί, πρακτικά συνόδων, διπλωματικά ἔγγραφα παντοῖα καὶ ἐπιστολαί, χρυσόβουλλα αὐτοκρατόρων, διαθήκαι, ἱστορικά ποιήματα, δημῶδη ἄσματα κτλ. καὶ ἐκ πάντων τούτων νὰ ἱστορηθῶσι κατὰ τὴν πρέπουσαν χρονολογικὴν τάξιν αἱ διάφοροι φάσεις τῆς νεωτέρας γλώσσης, πρὶ πάντων δὲ καὶ ἐξαιρέτως νὰ ὀρισθῇ ὅσον ἐνδέχεται ἀκριβῶς τὸ πότε ἐξέλιπεν ἡ χρῆσις τῆς ἀπαρεμφάτου καὶ εὐκτικῆς ἐγκλίσεως, τῶν ἀπλῶν χρόνων μέλλοντος παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ, τῆς δοτικῆς, τῶν θηλυκῶν καὶ οὐδετέρων μετοχῶν, πολλῶν προθέσεων καὶ μορίων καὶ εἴ τι τοιοῦτο κλίριον. Νὰ πορισθῶσι δὲ, εἰ δυνατόν, καὶ συμπεράσματα ἀσφαλῆ περὶ τοῦ ἂν ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ἐξέλιπον ὡς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ξένων ἔθνων, ἢ ὡς ἐκ τῆς κατὰ μικρὸν ἐσωτερικῶς ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ γενομένης μεταμορφώσεως τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι.

Ἡ ἱστορικὴ δὲ αὕτη ζήτησις δὲν πρέπει, ὥς φαίνεται, ν' ἀνδράμῃ πολὺ ἐπέκεινα τῶν πτολεμαϊκῶν χρόνων, καθ' οὓς ἡ κοινὴ λεγομένη γλῶσσα ἐπὶ μᾶλλον ἤρξατο νὰ ἐπικρατῇ, ἐκλείπουσιν κατὰ μικρὸν τῶν διαφόρων τῆς Ἑλλάδος διαλέκτων, ἂν καὶ τινες τύποι καὶ φράσεις τῆς νῦν ομιλουμένης φωνῆς μέχρις Ὁμήρου δικαίως ἀνάγονται. Βέβαιον δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς μεταξὺ τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους διαδόσεως τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς Νέας Διοθήκης, πολλὰ νεωτερικώτερα εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν εἰσεχώρησαν, ἅπερ καὶ ἐρριζώθησαν καὶ ζῶσι μέχρι τῆς σήμερον, ἔχοντα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναπλαστικῆς. Τῶν προϊόντων λοιπὸν ἐκείνων καὶ τῶν ἐφεξῆς χρόνων ἡ μελέτη σπουδῆς ἰδιαιτάτης ἀξία κρίνεται. Τὰ δὲ τῶν προτέρων χρόνων γλωσσικά δίκαιον τροχάδην νὰ ἐκτεθῶσιν, ἢ μᾶλλον νὰ περὶληφθῶσιν ὡς λήμματα εἰς τὴν καθόλου θεωρίαν. Ὁμοίως τροχάδην πρέπει νὰ ψαυσθῇ καὶ τὸ περὶ τῆς προφορᾶς καὶ τῆς νεωτερικωτέρας στιχοιουργίας ζήτημα, διότι ταῦτα, εἰ καὶ μὴ ἄσχετα, ἀλλὰ καὶ μάλα σχετικὰ πρὸς τὴν γλῶσσαν, ἔχουσιν ὅμως καθ' ἑαυτὰ μεγάλην ἔκτασιν καὶ ἤδη παρ' ἄλλων ἀρκοῦντως πως ἐξετέθησαν ἐν ἰδίῳ συγγράμμασιν. Οὕτω δύναται ἐν ἐπιμέτρῳ τῆς ζητουμένης συγγραφῆς νὰ ῥηθῇ τι καὶ περὶ τῶν νῦν ἔτι ἐν Ἑλλάδι ὑφισταμένων διαλεκτικῶν διαφορῶν, διότι καὶ αὗται θεωρητέαι ἰδιαιτέρων πραγματειῶν ὑποθέσεις· ὁλοσχερῆς δὲ τις αὐτῶν μνεία

μόνον φαίνεται ἀρκούσα πρὸς δῆλωσιν καθολικωτέραν τῶν τυχῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν γλώσσης.

Μέθοδον συντάξω; τὴν ἀρίστην θέλει βέβαια ὑπαγορεύσει εἰς τοὺς ἀποχοληθησομένους εἰς τὸ θέμα τοῦτο αὐτὴ ἡ ἐμβριθὴς σπουδὴ τοῦ πράγματος· ἡμεῖς συνιστῶμεν μάλιστα τὸ μὴ ἀφίστασθαι τῆς χρονολογίας ἐν τῇ ζητήσῃ κατ' οὐδένα λόγον, ἵνα ἡ συγγραφὴ παράσχη σαφεῖς ἀνακεφαλαιώσεις, περιεχούσας πιστὰς εἰκόνας τῶν μετατροπῶν τῆς δημώδους γλώσσης τῶν διαφόρων ἐποχῶν μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Αἱ δὲ παραπομπαὶ εἰς τε τὰ ἀρχαῖα καὶ νεώτερα βιβλία ἀπαιτοῦνται ὥς οἷόν τε ἀκριβεῖς.

Τοσαῦτα ἐκρίθησαν ἀναγκαῖα εἰς ὑπόμνησιν, καὶ πρὸς αὐτὰ συμμορφούμενοι οἱ μέλλοντες νὰ συγγράψωσι παρασκευάζουσι τὸ κατ' αὐτοὺς εὐχερεστέραν πολὺ καὶ δικαιοτέραν τὴν ἀντιπαραβολὴν καὶ κρίσιν τῶν ξαυτῶν πραγματειῶν.

Ἀθήνησι, τῇ 18 ἰουλίου 1856.

Ὁ Πρύτανις

ΙΩΑΝΝΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1 — 3.

ΜΕΡΟΣ Α'. Περιγραφικόν.

Σύνοψις τῆς ἐξωτερικῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης Σελ.
5 — 34

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ τῶν φθόγγων καθ' ὅλου καὶ τῆς προφορᾶς τῶν.

Α' φωνήεντες ἢ φωνήεντα	34 — 45
Β' σύμφωνοι ἢ σύμφωνα	46 — 58

ΜΕΡΟΣ Β' Ἀναλυτικὸν ἢ κυρίως Γραμματικόν.

Τμήμα Β' τὸ τυπικὸν ἢ τυπολογικόν 59 — 60

Σχηματισμὸς τῶν θεμάτων	60 — 63
Προθέματα	63 — 65
Λύξησις	65 — 72
Ἡ ἀναδίπλωσις	72 — 79
Τὰ ἀχώριστα μόρια	79 — 83
Προθέσεις	83 — 110
Ἐπιθέματα	110 — 144
Ἐπενθέματα	144 — 144
Τὸ ῥῆμα	144 — 164
Ἑνεργητικαὶ καὶ μέσαι καταλήξεις	164 — 182
Τὰ συνδετικὰ φωνήεντα	182 — 192
Τὰ παρεπόμενα τῶν ῥημάτων	192 — 193

Τὰ γένη (διαθέσεις) τῶν ῥημάτων	193—215
Τὰ πρόσωπα καὶ οἱ ἀριθμοὶ	215—221
Χρόνοι	221—225
Α' ἀπλοὶ χρόνοι	225
Β' σύνθετοι χρόνοι	225
Γ' περιφραστικοὶ	226—248
Οἱ δυνητικοὶ καλούμενοι τύποι	248—249
Περίφρασις διὰ τοῦ βοηθητικοῦ θέλω	249—250
Περίφρασις διὰ τοῦ νά	250—251
Οἱ ἀόριστοι τῆς ἑλληνικῆς	251—259
Οἱ παθητικοὶ ἀόριστοι καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν μέλλοντες	259—299
Οἱ παρακείμενοι, οἱ ὑπερσυντελικοὶ καὶ οἱ τετε- λεσμένοι (μετ' ὀλίγον) μέλλοντες τῆς ἀρχαίας	300—309
Περὶ τῶν περιφραστικῶν χρόνων ἰδίως	309—331
Οἱ παρακείμενοι καὶ οἱ ὑπερσυντελικοὶ τῆς καθ- ομιλουμένης	331—340
Αἱ ἐγκλίσεις	340—342
Ἡ ὑποτακτικὴ	342—345
Ἡ εὐκτικὴ	345—355
Ἡ εὐκτικὴ ἐν τῷ ἐξηρητημένῳ λόγῳ	355
Α' ὑποθετικαὶ προτάσεις	356—361
Β' τελικαὶ προτάσεις	361—368
Γ' ἀναφορικαὶ καὶ χρονικαὶ προτάσεις	368—381
Δ' εἰδικαὶ ἢ ἐκθετικαὶ προτάσεις διὰ τῶν μορί- ων ὅτι καὶ ὥς	381—396
Τὰ ὀνόματα	396—437
Τὸ ἀπαρέμφατον	437—458
Ἡ μετοχὴ	458—468
Τὰ παρεπόμενα τῶν ὀνομάτων — Τὰ γένη	468—472
Οἱ ἀριθμοὶ	472
Αἱ πτώσεις	472—476
Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ	476—480
Ἡ ἐν. ὀνομαστ. τοῦ θηλυκοῦ ἰδίως	480—488
Ἡ ἐν. ὀνομαστ. τοῦ οὐδεντέρου ἰδίως	488—489
Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ	489
Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ	490—497
Ἡ ἐν. ἀφαιρετικὴ	497—499
Ἡ ἐν. γενικὴ	499—502

Ἡ ἐν. δοτικὴ	502—524
Δουικοῦ ὀνομ. αἰτιατ. καὶ κλητικὴ	524—525
Δουικὴ γεν. καὶ δοτικὴ	525—527
Πληθυντ. ὀνομαστικὴ	527—532
Πληθυντ. αἰτιατικὴ	532—536
Πληθυντ. γενικὴ	536—537
Δοτικὴ (ἀρχ. τοπικὴ)	538—539
Πτωσισειδῆ ἐπιθέματα	540—541
Τὰ ἐπίθετα καὶ ἰδίως οἱ βαθμοὶ τῆς παραθέσεως	541—548

Τὰ ἀριθμητικά.

α) Τὰ ἀπόλυτα	549—558
Παραδείγματα (τούτων)	558—565
β) Τὰ τακτικά	565—567
γ) Τὰ διχνεμητικά	567—568
δ) Οὐσιαστικά ἀριθμητικά	569—570
ε) Πολλαπλασιαστικά	570—571
ς) Κλασματικά	571—573
ζ) Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα	573—575
Τὰ ἄρθρα	575—579

Ἀντωνυμιαί.

α) προσωπικαὶ	579—589
β) κτητικαὶ	589—592
γ) αἱ αὐτοπαθεῖς καὶ αἱ ἀλληλοπαθεῖς	592—594
δ) αὐτὸς = αὐτὸς	594—599
ε) δεικτικαὶ	599—608
ς) ἀναφορικαὶ	608—613
ζ) ἐρωτηματικαὶ	613—620
ή) ἀόριστοι ἀντωνυμιαί	620—636
θ) ἐπιμεριστικαὶ	637—638
Τὰ ἐπιρρήματα	638
1) Τοπικὰ ἐπιρρήματα	639—652
2) Χρονικὰ ἐπιρρήματα	652—677
3) Τροπικὰ	677—686
4) Ποσότητος ἐπιρρήμ. καὶ ἐπιτάσεως	686—693

101-101

102-102

103-103

104-104

105-105

106-106

107-107

108-108

109-109

110-110

111-111

112-112

113-113

114-114

115-115

116-116

117-117

118-118

119-119

120-120

121-121

122-122

123-123

124-124

125-125

126-126

127-127

128-128

129-129

130-130

131-131

132-132

133-133

134-134

135-135

ΔΟΚΙΜΙΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Ἡ περὶ τὴν γλῶσσαν ἐπισήμη (ἡ γλωσσικὴ ἢ γλωσσολογία) ἦτοι 1) ἔρευνᾷ τὴν γλῶσσαν καθ' ὅλου τε καὶ εἰς πληθὺν ἀτόμων γλωσσικῶν διαιρουμένην· ἀνευρίσκει τὰς τῶν γλωσσῶν συγγενείας ἢ, περὶ μιᾶς τινος γλώσσης προκειμένου, τὰς οὐσιώδεις διαφοράς, καθ' ἃς αὕτη εἰς διαλέκτους διακρίνεται, τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλας τε καὶ πρὸς τὴν κοινὴν ρίζαν σχέσεις καὶ τοιοῦτοτρόπως τὰς διατάσσει εἰς σύστημα φυσικὸν καὶ ὄχι αὐθαίρετον· ἢ 2) ἐξετάζει ἀνατομικῶς, ὡς εἰπεῖν, τὰ καθ' ἕκαστον μέρος, ἐξ ὧν σύγκεται ἡ γλῶσσα. Τὸ μὲν πρότερον ἔργον ἐκτελοῦσα καλεῖται περιγραφικὴ γλωσσολογία ἢ εὐρύτερον γλωσσικὴ ἐθνογραφία, τὸ δὲ δεύτερον ἀναλυτικὴ γλωσσολογία ἢ γραμματικὴ.

Ἡ περιγραφικὴ γλωσσολογία ἢ ἡ γραμματικὴ, εἴτε τὸν ὅλον βίον εἴτε μίαν τινὰ ἡλικίαν τῆς γλώσσης ἔρευνᾷ, κατὰ τὰ μέρη τῆς γλώσσης καὶ τὰς τῆς ἐρέυνης ἐπόψεις διακρίνεται εἰς α.) φθογγολογίαν ἢ φθογγολογικόν, ἀσχολουμένην περὶ τὴν ἔρευναν τῶν φθόγγων, πόσοι τε καὶ ποῖοι ἐν τῇ προκειμένῃ γλώσσῃ, ποίαις μεταβολαῖς ἢ πάθῃ παρὰ τὸν βίον αὐτῆς ὑπέστησαν, τῆς ἐκάστοτε σχέσεως τοῦ φωνήεντος στοιχείου πρὸς τὸ σύμφωνον, τοῦ χρόνου τῶν συλλαβῶν καὶ τῆς προσωδίας ἦτοι τοῦ τόνου, τοῦ περὶ τὸν συνδυασμὸν τῶν φθόγγων νόμου καὶ τῶν λοιπῶν περὶ εὐφωνίας, εὐσπείας καὶ ἁρμονίας· β.) τὴν τυπολογίαν ἢ μορφολογίαν, ἐξετάζουσαν τοὺς λεξικοὺς τύπους τῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν ἀπλῶν ριζῶν μέχρι τῶν συνθετωτάτων λέξεων καὶ τὰς ἐν χρόνῳ μεταβολὰς των, ὡς αἰεὶ δῆλον ὅτι ἡ ἔρευνα εἶνε ἱστορικὴ· γ.) τὴν σημασιολογίαν, ἦτοι τὴν ἔρευναν τῶν σημασιῶν καὶ τῶν ἐν τῇ λόγῳ λειτουργιῶν τῶν λέξεων, καὶ δ.) τὴν σύνταξιν ἢ τὸ συντακτικόν.

Κατὰ τὴν διχῇ ταύτην καὶ ἔπειτα τετραχῇ διαιρέσειν ἐσχεδιάσθη καὶ ἡ παρούσα προχρηματεία. Ἐπιγράφεται δὲ δοκίμιον ἱστορίας τῆς Ἑλλη-

ρικῆς γλώσσης. Καὶ δοκίμιον μὲν, διότι πρῶτον μὲν ὁ συγγραφεὺς τῶν ὄντι παρέχει δείγματα τινὰ τῶν περὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καθ' ὅλου μελετῶν του, πάσης ἀξιόπρεπας ἀπέχων, ὅτι τὰ δέοντα πάντα φράσας ἐφθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς ἐρεύνης· πολλοῦ γε καὶ δεῖ, προκειμένης εἰς ἐξέτασιν ἱστορικὴν γλῶσσης πολυκλάδου καὶ πολυμόρφου ὑπὲρ τρις-χιλιετῆ βίον μετρούσης· ἔπειτα διότι κατὰ τὸ παρὸν περιορίσθη εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἐρεύνης, οὕσαν ἀπαραίτητον πρὸς τὴν σύνοψιν τοῦ ὅλου βίου τῆς γλώσσης, καὶ τοῦ δευτέρου τμήματος τοῦ δευτέρου μέρους· διότι τοῦτο τὸ τμήμα καὶ τὸ παραλειφθὲν πρῶτον εἶνε τὰ οὐσιωδέστατα πρὸς τὴν διάγνωσιν τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος μιᾶς θ' ἐκάστης γλώσσης καὶ τῶν διαλέκτων της. Παρελείφθη δὲ τὸ πρῶτον τμήμα, διότι πρῶτον μὲν ῥητῶς ἀπηγορεύθη ὑπὸ τοῦ διορίσαντος τὸ ἀγνώσιμα ἢ τούτου ἐκθεσις, ἔπειτα δὲ καὶ χωρὶς τούτου ἢ πρὸς κατάρτισιν τοῦ νεωτέρου ὕλη, τ. ἔ. ἢ τῶν σημερινῶν διαλέκτων, δὲν συνελέχθη ἀκόμη, ὡς μὴ ὤφειλεν. Ἐν ᾧ δ' ἐντεθεὶν ἡ ἀνὰ χεῖρας πραγματεία ἐλλείπει τοῦ ὅλου σχεδίου, ἐτέρωθεν φαίνεται πῶς ὑπὲρ τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ἀγωνίσματος διαγεγραμμένα ὅρια ἐκτεινομένη· τοῦθ' ὅπερ καὶ ἡ ἐπιγραφή « τῆς ἑλληνικῆς » οὐχ ἀπλῶς τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης σημαίνει. Ἀλλ' ἡ ἀληθὴς ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, οὗσης ὅχι τινὸς ὁψιγόνου παραφυάδος, ἀλλὰ συνεχείας καὶ νεωτάτης μορφῆς καὶ φάσεως τῆς ἀρχαίας καὶ διὰ ταῦτα τὰς πηγὰς καὶ ρίζας της ἐν τῇ ἀπωτάτῃ ἀρχαιότητι ἐχοῦσης, δὲν ἦτον ἄλλως κατορθωτὴ ἄνευ κινδύνου ἀσφαλείας καὶ ἀπιστίας· « τῆς γὰρ ἀρχῆς ἀγνοουμένης, κατὰ Πολύβιον, ἢ καὶ νῆ Δι' ἀμφισβητουμένης, οὐδὲ τῶν ἐξῆς οὐδὲν οἶόν τε παραδοχῆς ἀξιωθῆναι ». Αἱ δὲ πρότεραι ἡλικίαι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ἂν ὅλως δὲν ἀγνοοῦνται παρ' ἡμῖν, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν ἐν τῇ προκειμένῃ πραγματείᾳ μέθοδον καὶ τάξιν οὐδαμοῦ ἀκόμη ἐξετέθησαν. Διότι ἂν τῶν ὄντι βιβλίον τι ὅμοιον ἐγνώριζε παρ' ἡμῖν ὑπάρχον ὁ συγγραφεὺς, προθυμότερα θὰ παρέπεμπεν εἰς αὐτὸ πολλὰ τινὰ, πρὸς ὧν τὴν ἐκθεσιν τοσοῦτον καὶ τόπον καὶ χρόνον ἐδαπάνησεν, ὥστε καὶ τοῦ δευτέρου τμήματος τεμάρχια τινὰ, τὰ περὶ τῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν ἐπιρρήματων, νὰ τὰ παραλείψῃ κατὰ τὸ παρὸν διὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου· ἐν ᾧ ἐτέρωθεν διὰ τε τὴν εἰρημένην παρ' ἡμῖν ἑλλειψιν προκαταρκτικῶν καὶ βοηθητικῶν πραγματειῶν καὶ διότι τὸ ἀπῆται ἡ φύσις αὐτῇ τῶν ἐξεταζομένων, λημματικῶς παρεξέβη πολλαχοῦ εἰς τὰ λοιπὰ τρία τμήματα.

Τοιοῦτον προσφέρων τὸ δοκίμιόν του, ἐλπίζει ὁ συγγραφεὺς, ὅτι ἐκ τῶν ἐνόντων ἀπήντησεν εἰς τὰ κυριώτατα τοῦ περὶ τῆς γλώσσης ζητήματος καθ' ὅλου τε καὶ κατὰ μέρος. Ἄν δὲ τινὰ ἐλλείμματα ἐν τοῖς

καθ' ἕκαστον ἢ ἐπαναλήψεις κατὰ τὴν οἰκονομίαν καὶ διάθεσιν ἀπαν-
τῶσι, ταῦτα ἀποδοτέα ὅχι εἰς ἑλλειψιν προθυμίας πρὸς τὸ βέλτιον ἢ
εἰς ἀκρισίαν, ἀλλ' εἰς τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς ἐξετελέσθη τὸ παρ' ἐλπίδα
τοσοῦτον ἐξωγκωμένον ἔργον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς περιστάσεις. Τοσαῦτα
περὶ τῆς ὅλης οἰκονομίας τοῦ δοκιμίου.

Τὰ δὲ μνημεῖα, ἐξ ὧν ἐλήφθησαν τὰ τεκμήρια τῆς ἀπὸ τοῦ ἱ. μ. Χ.
αἰῶνος γλώσσης, ἐκτὸς τῶν προεκδεδομένων, τοῦ παρὰ Ζημπελίω
(Σκέψεις περὶ ἑλληνικῆς ποιήσεως) ἀναγνωρίσεως ἐπιγραφομένου ἐπυλ-
λίου (ἐκ τοῦ ἱ. αἰῶνος), τῶν δύο παρὰ Κοραῆ (Ἀτακτ. Ἀ.) στιχουργη-
μάτων τοῦ Πτωχοπροδρόμου (ΙΒ'. αἰῶνος), τῶν ὑπὸ Ellissen (Anale-
cten d. mittel und neu-griech. Literatur) χρονικῶν τοῦ Μωρέως
(ΙΔ'. αἰῶνος) καὶ τῆς ὑπὸ Δημητρίου Ζήνου παραφράσεως τῆς ὁμηρικῆς
Βατραχομουμαχίας (ΙΓ'. αἰῶνος) : εἶνε τὰ ἐξῆς ἀνέκδοτα, ὧν τινες στί-
χοι ὑπὸ τὰ ἐναρκτικά γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς ἀναφέρονται παρὰ Κο-
ραῆ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις: 1) Ἀλεξίου Κορνηνοῦ λόγοι (συμ)βουλευτικοὶ
πρὸς τὸν ἀνεψιόν του Σπανέαν ἐν πολιτ. στίχοις = Α. Κ. (πιθανώτατα
ἐκ τοῦ ΙΑ'. αἰῶνος)· 2) Λβ. τ. ε. οἱ ἔρωτες Λεβίστρου καὶ Ροδάμνης ἐν
πολιτικοῖς στίχοις (ΙΒ'. αἰῶνος πιθανῶς)· 3) Β. Χ. = οἱ ἔρωτες Βελθάν-
δρου καὶ Χρυσάντζας ἐν πολιτικοῖς στίχοις (ΙΒ'. αἰῶνος)· 4) Βλ. ἤτοι
διήγησις περὶ Βελισσαρίου ἐν πολιτικοῖς στίχοις (μετὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ
ΙΓ'. αἰῶνος)· 5) Θ.Ρ. ἤτοι τὸ θανατικὸν τῆς Ρόδου ἐν πολιτικοῖς στίχοις
(εὐθὺς μετὰ τὸ ἔτος 1498, ὅτε ἐνέσκηψεν ὁ περιγραφόμενος λοιμός)· 6)
Σ.Σ. ἤτοι γραφαὶ καὶ στίχοι καὶ ἐρμηνεῖαι, ἔτι καὶ ἀφηγήσεις κυροῦ
Στεφάνου τοῦ Σαχλήκη (τῆς Κρήτης ἔτι ὑπὸ τῶν Βενετῶν κρατουμέ-
νης) καὶ 7) Πλ. Τρ. ὅ ἐ. ὁ πόλεμος τῆς Τροίας (κατὰ Δάρητα τὸν
Φρύγα) ἐν πολιτικοῖς στίχοις. Ἀντεγράφησαν δὲ ταῦτα ἐκ χειρογράφων
παρισινῶν μετὰ τινων ἄλλων συγχρόνων ἢ μεταγενεστέρων, ἐξ ὧν διὰ
τοῦτο δὲν παρελήφθησαν μαρτυρίαι εἰς τὴν παροῦσαν πραγματείαν· δι-
ότι ἀπὸ τοῦ ΙΓ'. ἔτι αἰῶνος δὲν συνέβησαν οὐσιώδεις μεταβολαὶ περὶ τὸ
τυπικὸν τῆς γλώσσης. Τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων.

Ἐμοὶ δ' εἴη ποτὶ σκοπὸν ἰθὺν ἐλάσσαι ἰόν.

Ἐγγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Φεβρουαρίου 1860.

ΔΟΚΙΜΙΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΜΕΡΟΣ Α'. ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΝ.

Ἑλλὰς μὲν ἔστι μία, πόλεις δὲ πλείονες·
σύ μὲν ἀττικίζεις, ἡνίκ' ἂν φωνὴν λέγῃς
αὐτοῦ τιν', οἱ δ' Ἑλληνας ἐλληνίζομεν.
(Πασείδιππος ὁ κωμικὸς παρὰ Δικαι-
άρχῳ, ἀποσκ. 26)

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΗΣ ΒΕΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶνε εἰς τῶν θαλερωτάτων κλάδων τοῦ πολυσχέ-
δου ἁρίου ἢ ἰνδογερμανικοῦ καλουμένου στελέχους τῶν γλωσσῶν, οὗ
οἱ λοιποὶ κλάδοι ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς προϊόντες εἶνε ἡ σαρσκριτῆ
μετὰ τῶν νεωτέρων παραφυάδων τῆς πρακρίτης καὶ παλικῆς, ἡ ζερ-
δικὴ μετὰ τῆς ἀρχαίας τε καὶ νέας περσικῆς, ἡ ἀρμερικὴ, ἡ σλανυ-
κὴ, ἡ γοτθικὴ μετὰ τῶν νεωτέρων καθ' ὅλου γερμανικῶν γλωσσῶν, ἡ
κελτικὴ καὶ ἡ λατινικὴ μετὰ τε τῶν ἀρχαίων παραφυάδων ὀμβρικῆς καὶ
ὀσκικῆς καὶ τῶν νεωτέρων θυγατέρων, τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν. Ὁμοι-
άζει δὲ ἡ ἑλληνικὴ μάλιστα πασῶν τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν τῇ λατινικῇ.
Διὸ φαίνεται, ὅτι ἀφ' οὗ ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τῆς κοινῆς ρίζης ἀμφοτέ-
ραι ὁμοῦ ἱκανὸν χρόνον ὥς μία καὶ ἀδιαίρετος γλῶσσα διετέλεσαν. Καὶ
ἀφ' οὗ διεκρίθησαν ἀλλήλων, ἡ ἑλληνικὴ ἱκανὸν χρόνον διέμεινεν, ὥς
εἰκόσ, μία καὶ ἀδιαίρετος καὶ ὁμοειδής, ἐν ὅσῳ οἱ Ἕλληνες μία, ἀκόμη

ὀλιγάριθμος, φυλὴ ὄντες μίαν καὶ ὁμοειδῆ χώραν κατέκουν καὶ δὲν ἦσαν διεσπαρμένοι ἀκόμη εἰς διαφόρους χώρας. Μετὰ δὲ τῆς διασπορᾶς καὶ εἰς διαφόρους χώρας ἐγκαταστάσεως τῶν Ἑλλήνων ἤρχισε καὶ ἡ γλῶσσά των νὰ διαφέρῃ ἑαυτῆς, ν' ἀντιδιαστέλληται πρὸς ἑαυτήν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, νὰ διαιρῆται εἰς διαλέκτους.

Ἡ πρὸ τῆς διακρίσεως τῆς ἑλληνικῆς πρὸς ἑαυτήν ἡλικία καλεῖται παρὰ τισι *πελασγική*. Τὸ ὄνομα τοῦτο, οὐχ ὑπάρχοντος ἐτέρου, ἡδυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ ὑπὸ τὴν μεταφορικὴν σημασίαν, περὶ ἧς Φιλίστ. σελ. 6· ἀλλὰ πρὸς εὐκρίνειαν προτιμῶμεν τὴν *προϊστορικὴν*. Ταύτης οἱ κυριώτατοι χαρακτῆρες (1) ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς μετὰ ταῦτα ἑλληνικῆς πρὸς τε τὴν λατινικὴν καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς ἀδελφὰς πιθανολογούμενοι εἶνε περίπου οἱ ἑξῆς: 1) τὰ σύμφωνα ἦσαν ἀκόμη ἐν ἰσορροπίᾳ πρὸς τὰ φωνήεντα· ταῦτα δὲν ἐπεκράτουν ἀκόμη τότε, καθὼς ἐν τῇ μετὰ ταῦτα γλώσσῃ· 2) τὸ συριστικὸν σ ἀκέραιον καὶ ἐν πλήρει ἰσχύϊ, ἔμενεν ἐν ἀρχομένῃ τε τῇ λέξει καὶ ἐν μέσῃ μεταξὺ δύο φωνηέντων· π. χ. ἀντὶ τῶν μεταγενεστέρων *ὄλος*, *ὕλη*, *ἔρω* καὶ *εἰρμός*, *ἔρω* καὶ *ἐρπετόν* καὶ *ἔρων*, *γάεος*, *γένεος*, *λέγει* καὶ *λέγει* κ.τ.λ. ἐλέγοντο ἀκόμη τὰ *σόλος* (λατ. *solus*, οὗ λείψανον ἔσως τὸ μεταγενέστερον *σόλος* = *δίσκος*), *σύλα* (λατ. *silva*) ἢ *σύλφα*, ὧν λείψανον ἦτε *Σκαπτὴ σύλη* τῆς Θράκης καὶ ἡ *Ῥββλα* τῆς Σικελίας, *σεῖρω-μι* καὶ *σειρμός* (πρβλ. τὸ μεταγενέστερον *σειρὰ* καὶ τὸ λατ. *sermo* κ.τ. ὅμ.), *σέρπω-μι* καὶ *σερπετομ* (πόθεν τὸ νῦν κατὰ διάλεκτον *σερπετός* = *εὐκίνητος*, *ζωηρός*;) καὶ *σέρπονς* (λατ. *serpo*, *serpens*), *φαῖεσ-ος* (πρβλ. τὸ *φαῖεσ-φόρος*), *γένεσ-ος* (λατιν. *generis* r = s), *λέγεται*, καθὼς καὶ τώρα ἀκόμη κ.τ.λ. 3) ὁμοίως ἦσαν ἀκόμη συνηθέστατα τὰ ἡμίφωνα F καὶ j· οὕτω π.χ. ἀντὶ τῶν μεταγενεστέρων *ἔχω* καὶ *ἔχος*, *ρύδον*, *ρίζα*, *ρήτρα*, *ἄηρ*, *ῶρα*, *ῶδν*, *αἶμα*, καί *ω* καὶ *κάω*, *ταράσσω*, *μέλισσα*, *μέσσοι* καὶ *μέσος* κ.τ.λ. ἐλέγοντο ἀκόμη τὰ *Fέχω-μι* καὶ *Fόχος* (πρβλ. ἡνίFοχος καὶ τὸ λατιν. *veho* καὶ σανσκρ. *vahamī*), *Fρόδομ* (ὑστερον ἐν τῇ αἰολικῇ βρόδον), *Fριδja* (ὑστερον βρίζα μέχρι σήμερον· ρ. *Fριδ.* σκρ *vr.d* αὖξιν), *Fῤῥα* (διασωθέν ἐν τῇ τῶν Ἡλείων διαλέκτῳ), *ἄFῆρ* (ὑστερον αὖῆρ ἢ αὖῆρ αἰολ.), *jώρα* (ᾗθεν κατὰ σκλήρυνσιν τοῦ j εἰς γ τὸ σημερινὸν ἄγουρος καὶ ἀγουρίδης = ἄωρος· πρβλ. τὸ ἀρχ. γερμαν. *jar* ἔτος, βοημ. *jaro*, ἔαρ), *ἄνjoμ* (ᾗθεν τὸ σημερινὸν *αὐγόν*, ἐκ τοῦ *av-is* πτηνόν, ᾗθεν καὶ τὸ

(1) Οἱ χαρακτῆρες οὗτοι ἐδῶ ἐκθέτονται γενικώτατα καὶ διὰ τοῦτο πολλοὶ ἀποθαίνουν σκοτεινοί· ἀλλὰ κατόπιν πολλοὶ αὐτῶν ἰδιαιτέρως θ' ἀναπτυχθῶσιν.

λατιν. *ov-um*), *jaïma* (μέχρι σήμερον διατηρηθέν· ἴσως ἐκ τῆς ῥίζης *jaïr*^a *jaï*, ἰέναι, κινεῖσθαι, καθώς τὸ συνώνυμον ἰχώρ ἐκ τοῦ ἰχ=ικ. πρὸλ. τὸ σκηπεσταρικὸν *jak*=αἶμα), *κάFjω μι* (ὅθεν ἐγγύτερον τὸ καθομιλ. *καύγω*), *ταραχ-jω-μι*, *μέλιτ-ja*, *μέτ-jos* ἢ *μεδ-jos* (λατιν. *meth ius*) κτλ. 4) Ἡ μεγάλη ἐκείνη τῆς ὕστερον γλώσσης ποικιλία τῶν φωνηέντων δὲν ἦτον ἀκόμη ἀνεπτυγμένη, ἀλλ' ἐπεκράτουν ἔτι τὰ πρωτογενῆ φωνήεντα α, ι, υ· τοῦτο δὲ προσέφερετο ἀκόμη ὡς *ου* καὶ ὅχι ὡς *υ* γαλλικ. ἡ δὲ χρῆσις τῶν διφθόγγων *αι*, *ει*, *οι*, καθ' ὅσον τὸ *ι* εἶνε μεταγενέστερον πρόσθεμα, δὲν ἦτον ἀκόμη πολὺ πυκνῇ οὕτω π. χ. ἀντὶ τῶν *φαίρω*, *σπείρω*, *μάκαιρα*, *τέρειρα*, *χροιά*, *ποῖος* κτλ. ἦσαν ἐν χρήσει τὰ *φαν-jω-μι*, *σπερ(ῆ σπαρ) jω-μι*, *μάκαιρ-ja*, *τέρεν-ja*, *χρο-ja πο-jos* κτλ. 5) τὸ δασὺ πνεῦμα, ὅπερ ὕστερον ἀντὶ τῶν ἐναρκτικῶν *F*, *Σ* καὶ *j* ἢ καὶ ἀντὶ τοῦ ψιλοῦ πνεύματος ἀνοργάνως ἐπῆλθεν, ὡς ἐν τοῖς προσεκτεθειμένοις ὄλος, ὕλη, ἔρπω κτλ., τοῖς ὥρα, αἶμα, ὕμεις (σκαρ. *jush-mas*), ὕμνῃ (ἐκ τῆς ῥίζης *judh* μάχεσθαι), ἔλιξ (ἀντὶ *F*έλιξ πρὸλ. τὸ λατιν. *vol-vo*), ἔλμινς (=Fέλμινς, λατιν. *ver-mis*), ὕρρη (ἐφ' ἧς φορτία φέρουσιν οἱ ναῦται. Ἡσυχ.) καὶ ὕρραι (ἐπιθέματα πρὸς κουφισμὸν τῶν φορτίων. Θεογνωστ. ἀνέκδοτ. στ. 1428. α) ἐκ τοῦ *Fύρκα* (ὅπερ ἐν τῇ λατινικῇ καὶ τῇ καθομιλουμένη διςτηρήθη ὡς *fur-ca* καὶ *φούρκα*), ἦτον ἴσως ἀκόμη σπανιώτατον καὶ τότε μόνον ὡς σύμφωνον, ὡς περίπου ἐν τοῖς λατινικοῖς *habere*, *hortus* κ.τ. δρ. καὶ τοῖς γερμ. *haben*, *haupt* κ.τ.λ. 6) Οἱ εὐφωνικοὶ κανόνες δὲν εἶχον ἀκόμη τόσον ἐπικρατήσῃ· ὅθεν ἡ τ' ἐκβολὴ τῶν συμφώνων ἦτον ἀκόμη πολὺ περιορισμένη καὶ ἡ τῶν φθόγγων πρὸς ἀλλήλους ἐξομοιώσις καὶ πρὸς τὴν τῶν φωνηέντων συναίρεσιν μικρὰ ἔτι ἀφορμὴ ὑπῆρχε καὶ ἡ διὰ τοῦ *Σ* ἢ τοῦ *P* δάσυνσις τοῦ προηγουμένου ἢ ἐπομένου συμφώνου ἦτον ἀκόμη σπανιωτάτη ἢ οὐδὲ ποσῶς ἀρχὴν λαβοῦσιν. Οὕτω π. χ. ἀντὶ τῶν ἰστάς, τιθεῖς, λέγων, γέρον, ποῦς· ἄλλος, στέλλω, ψάλλω, μενέω καὶ μενῶ, κρινῶ, ἄδω, ἄδη· σκίζω, σφόγγος, σθέρος, ἐχθρὸς, θάραθρον κτλ. ἐλέγοντο ἀκόμη τὰ ἴσταντς ἢ μᾶλλον σίσταντς καὶ σίσταρς, τίθερτς ἢ τίθεντς, λέγορτς, γέρον(τ)ς, πόδς· ἄλ-jos (ὅθεν τὸ καθομιλ. ἀλῆως=ἄλλως), στάλλω-μι, ψάλλω-μι, μεν-σῶμι, κρίν-σῶμι, ἀFεῖδωμι, ἀFιδης (ἢ ἀFιδας), σκίζωμι (καθώς καὶ σήμερον σκίζω λέγεται) ἢ ἀρχαιότερον σκίδ-jωμι (πρὸλ. τὸ λατιν. *scin-do* καὶ τὸ ἑλλ. σκινδαλῶς), σπόγγος, στέρος, ἢ μᾶλλον στάρος (ἐκ τῆς ῥ. στχ), ἑκτρος ἢ καὶ ἑκτερος ἢ ἑξτερος (λατ. *exterus*), θάρατρον, κ.τ.λ. 7) Ἰδίως δὲ τὰ τε ὀνομαστικὰ ἐπιθέματα καὶ τὰ ῥηματικὰ ἦσαν ἀκόμη πληρέστερα, εἰς τὴν πρώτην μορφήν ἐγγύτερα· τὸ ὀνομαστικὸν

καὶ τὸ προσωπικὸν *ς π. χ.* ἐν τοῖς *χέρ-ς, μάρτυρ-ς* καὶ τοῖς προηγούμενοις τύποις, ἐν τοῖς *λέγομες, ἐγράφομες κ.τ. ὅμ.* ἐν τοῖς *ἐλέγε-τᾶς, ἐλεγέτᾶς* ἀντὶ *ἐλέγετον, ἐλεγέτην κ.τ. ὅμ.* πανταχοῦ ἀκόμη ἐπικράτει· ἀντὶ τοῦ αἰτιατικοῦ *μ* δὲν εἶχεν ἐπέλθῃ τὸ *ν* ὥστε ἀντὶ τῶν: τὸν λόγον, τὴν ζωὴν, τὸν ἄνδρα, τὸν βασιλέα, τῶν πατέρων, τῶν μουσῶν κτλ. ἠκούοντο ἀκόμη τὰ τὸμ λόγον, τὰμ ζωάμ, τὸμ ἄνδραμ, τὸμ βασιλέαμ, τᾶωμ πατέρωμ, τᾶωμ μουσάωμ κτλ. Καὶ ἡ γλῶσσα εἶχεν ἔτι ἐναργεστέρην συνείδησιν τῆς ἀρχῆς καὶ πρώτης σημασίας τῶν ἐπιθεμάτων· ὅθεν οὔτε τὸ τοπικὸν καὶ δοτικὸν *ι* ἀκόμη κατεπίνετο ὑπὸ τοῦ προηγουμένου φωνηέντος μηχανθέντος ἢ καὶ ἀρχῆθεν μακροῦ ὄντος· οὕτως οἴκοι, λόγοι, τίμαι, μούσαι κτλ. ἦσαν συνήθη ἀντὶ τῶν οἴκω, λόγω, τίμῃ ἢ τιμῇ, μούσῃ ἢ μούσῃ· οὔτε αἱ ῥηματικαὶ καταλήξεις ἠκρωτηριάζοντο ἢ καὶ παντελῶς ἀπεβάλλοντο· ὥστε ἀντὶ τῶν λέγω, λέγεις, λέγει, λέγε, ὁδς κτλ. ἐλέγοντο ἀκόμη τὰ λέγωμι, λέγεσι, λέγεται, λέγεθι, δόθι κτλ. 8) τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον δὲν εἶχεν ἀκόμη διακριθῇ ἀπὸ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας. 9) Αἱ προθέσεις ἦσαν ἀκόμη ἐπιρρήματα τοπικά, μόνον συντασσόμενα καὶ ὄχι συντιθέμενα εἰς ἓν μετὰ τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων· ἡ δὲ πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν πτωτικῶν σχέσεων λειτουργία των ἦτον ἀκόμη πολὺ περιωρισμένη. 10) Ἡ σύνταξις, τουτέστιν ἡ πλοκὴ τῶν προτάσεων ἦτον ἀπλουστέρα· αἱ δὲ σημασίαι τῶν λέξεων ἔνθεν μὲν μερικώτεροι, ἀτομικώτεροι, ἔνθεν δὲ γενικώτεροι· τοιαύτη περίπου πρέπει νὰ ἦτον ἡ προϊστορικὴ φάσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἡ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν ἱστορικὴν, τὴν κυρίως *ἑλληνικὴν*, μετὰβασις ὄχι συγχρόνως πανταχοῦ τῆς γλώσσης γενομένη, εἰς δύο ἀντιδιέστειλε τὴν γλῶσσαν πρὸς ἑαυτήν· τὴν ἔτι ἀρχαίζουσαν ἐκείνην καὶ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν. Ἐξ ἐκείνης προῖκίτατα ἀποσπασθεῖσαι καὶ τοῦ λοιποῦ ἀνεπίμικτοι πρὸς τὴν ἑλληνικὴν πέρην τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Πίνδου μένουσαι, πρὸς δὲ καὶ μετ' ὀθνείων στοιχείων συμφυραθεῖσαι, ἀπελείφθησαν τῆς προόδου καὶ τῆς ἐπὶ τὸ κομψότερον ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς ἥτε *μακεδονικῇ* καὶ ἡ *ἠπειρωτικῇ*. Ἀφ' οὗ δὲ οἱ Ἕλληνες εἰς διαφόρους ἀπ' ἀλλήλων ἀποκεχωρισμένους χώρους καὶ κλίματα διεσπάρησαν καὶ ἐγκατεστάθησαν, αὐτοὶ μὲν διηρέθησαν εἰς φυλάς, ἡ δὲ γλῶσσά των εἰς διαλέκτους. Ταῦτα δὲ πάντα συνέβησαν ἤδη πολὺ πρὶν ἢ ἐμφανισθῶσιν εἰς τὴν ἱστορίαν οἱ Ἕλληνες. Διότι τότε κυρίως, ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἀκόμη ἀνελεύθερος δοῦλος τῆς φύσεως ὦν, ὅλως ὑπὸ τὸ κράτος τῆς τελεῖ, σχηματίζονται ἢ καὶ σχεδιάζονται φυλετικοὶ καὶ διαλεκτικοὶ χαρακτῆρες. Τακμήρια δ' ἐξωτερικὰ ὑπὲρ τούτου ἔχομεν ὄχι μόνον τὴν κατὰ

τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ὑπαρξῖν αὐτοτελῶν διαλέκτων, αἵτινες δὲν ἠδύναντο τότε νὰ ᾔνε τοιαῦται, ἂν μὴ εἶχον λάβῃ πολὺ πρότερον ὑπαρξῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν πολυθρύλητον μῦθον περὶ τοῦ Ἑλλήνος καὶ τῶν παίδων του, πλασθέντα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἴσα ἴσα, διότι τότε ἤδη ἦσαν διηρημένοι (καὶ εἶχαν τούτου συνείδησιν) εἰς διαφόρους φυλὰς καὶ διαλέκτους· τελευταῖον δὲ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη, τὰ ἀρχαιότατα εἰς ἡμᾶς διασωθέντα μνημεῖα τῆς γλώσσης. Ἐν τούτοις διακρίνονται τρία ἰδιώματα γλώσσης, *ἰωνισμοί, αἰολισμοί καὶ ἀττικισμοί*. Πόθεν τοῦτο; μήπως ὁ Ὀμηρος καὶ οἱ ὁμηρίδαι ἐποίησαν ἐν τῇ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν κοινῇ καλουμένῃ *διαλέκτῳ*; Ὁχι βέβαια· *διάλεκτος* καὶ κοινὴ εἶνε ἀντίθετοι ἔννοιαι· ἢ εἶνε κοινὴ γλώσσα καὶ δὲν εἶνε διάλεκτος ἥτοι ἰδιώμα καὶ διαφορὰ γλώσσης, ἢ εἶνε διάλεκτος καὶ δὲν εἶνε κοινή. Μήπως τὰ ὁμηρικὰ ἔπη ἐν τῇ κοινῇ καὶ ἔτι εἰς διαλέκτους ἀδιακρίτῳ γλώσσῃ ἐποιήθησαν; οὐδὲ τοῦτο· διότι αἱ βαθεῖαι ἐκείναι διαφοραὶ ὑποθέτουσιν αὐτὸ τοῦτο, διάφορα ἰδιώματα, διαφόρους διαλέκτους, αἵτινες ἤδη πρὸ τῶν ὁμηρικῶν ἔπων ἀναγκαίως προϋπῆρχον. Ἀλλὰ πόθεν αὗται εἰσεχώρησαν εἰς αὐτά; Μήπως ἐκ τοῦ ὅτι ἐν μιᾷ τινι διαλέκτῳ ποιηθέντα, ὕστερον, πρὶν ἢ περαδοθῶσιν εἰς γραφὴν, διὰ πολλῶν διαλέκτων διελθόντα στοιχεῖά τινα ἐξ ἐκάστης προσέλαβον καὶ οὕτω κατήντησαν εἰς τὴν ποικιλίαν ἐκείνην;

Τοῦτο συνέβη κατὰ μέρος· τὸ δὲ πλεῖστον αἱ παρ' Ὀμήρῳ διαλεκτικαὶ διαφοραὶ προῆλθον 1) ἐκ τοῦ συμμιγοῦς χαρακτῆρος τῆς ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις γλώσσης, ὅπου τὸ πρῶτον ἐποιήθησαν τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. Οἱ κάτοικοι τῆς λυδικῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Χίου ἦσαν οὐσιωδῶς Ἴωνες ἐκ τῆς βορειοανατολικῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀττικῆς μετ' Ἀθηναίων καὶ Αἰολέων ἐκ τε τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς μεταναστάντες (Ἡροδ. Α'. 146). Καὶ αἱ τρεῖς μοῖραι ἐλάλουν ἤδη πρότερον ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ ἰδίαν ἑκαστοὶ διάλεκτον, οἱ μὲν Ἴωνες ἰωνικὴν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀττικὴν, οἱ δ' Αἰολεῖς μίαν ἢ μάλλον πλείονας αἰολικὰς διαλέκτους. Καὶ πρέπει νὰ ἐλάλουν ἤδη ἰδίας διαλέκτους, διότι ἀπὸ πολλοῦ ἦσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀποκεχωρισμένοι καὶ ἴδιον αὐτοτελὴ ἦγον βίον, ὅτε ἐπελθόντες οἱ Δωριεῖς τοὺς ἐφυγάδευσαν. Ἡ τότε ἰωνικὴ διάλεκτος, πολὺ διάφορος ἀκόμη τῆς ὕστερον ὑπὸ τὸν μαλακὸν τῆς Ἰωνίας οὐρανὸν μαλακυνθείσης ἰάδος, ἦτον ἀκόμη ἔνθεν μὲν τῇ τότε αἰολικῇ πλησιεστέρα, ἔνθεν δὲ τῇ ἀττικῇ. Διὰ τὴν ὁμοιότητα ταύτην πολὺ εὐκολώτερον τὰ τρία ταῦτα διαλεκτικὰ στοιχεῖα, καθὼς καὶ οἱ φέροντες αὐτὰ λαοί, εἰς ἐν συνεχυνεῖθαι καὶ ἐντεῦθεν πρῶτον καὶ κυριώτατον οἱ ἐν τῇ οὐσιωδῶς ἰωνικῇ γλώσσῃ τοῦ Ὀμήρου *αἰολισμοί καὶ ἀττικισμοί*. 2)

ἑτέρους *αἰολισμούς*, ἀλλὰ καὶ τούτους, ὥς καὶ τοὺς προειρημένους, διαφόρους τῶν μετὰ ταῦτα ἐν τε Θεσσαλίᾳ καὶ Βοιωτίᾳ καὶ τῇ κατ' Ἀσίαν Αἰολίδι ἀναπτυχθέντας παρέλαβεν ὁ ποιητὴς ἤδη ἐτοιμούς καὶ καθιερωμένους ἐκ τῆς πρὸ αὐτοῦ ποιήσεως. Διότι ὑπῆρχον, καθὼς καὶ αὐτὸς ἡμῖν μαρτυρεῖ, τότε οὐκ ὀλίγα ἔπη αἰολιστὶ ὑπ' Αἰολέων καὶ αἰολικᾶς ἔχοντα τὰς ὑποθέσεις καὶ τοὺς μύθους (2), ἐξ ὧν καὶ ὕλην καὶ εἶδος ἠρύσθησαν οἱ Ἰωνες ἀοιδοί. 3) Τρίτη τέλος ἡ κατὰ τὰ προειρημένα τετάρτη πηγὴ τῶν παρ' Ὀμήρῳ διαλεκτικῶν ἰδιωμάτων εἶνε ἡ ἐλευθέρα τοῦ ποιητοῦ δημιουργία, δι' ἧς κατὰ τὰς ἐκάστοτε χρείας τῆς τέχνης ἐπὶ τῶν προϋπαρχόντων νέους αἰ αἰολικούς, ἰωνικούς καὶ ἄττικούς τύπους ἐπλασσεν.

Ἦσαν λοιτὸν ἤδη πρὸ Ὀμήρου τοῦλάχιστον αἱ τρεῖς αὗται διάλεκτοι διακεκριμέναι, ἡ *αἰολική*, ἡ *ἰωνική* καὶ ἡ *ἄττική*· αὐτόδηλον δὲ ὅτι καὶ οἱ ἀπὸ τῶν ὀρέων τῆς Δωρίδος κατελθόντες *Δωριεῖς* ἰδίαν ἐλάλουν *διάλεκτον*· οὕτω δὴ παρίστανται ἡμῖν αἱ τέσσαρες κεφαλαίωδεις διάλεκτοι τῆς ἐλληνικῆς. Ἐν ᾧ δέ τινες αὐτῶν καὶ τότε ἤδη πιθανώτατα εἰς μερικωτέρας διαλέκτους διεκρίνοντο, ἡ ὑποδιαίρεσις ἐτι μᾶλλον ἐπέδωκε μετὰ τὴν περαιτέρω ἐντὸς τε τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εἰς τὰς ἀποικίας διασπορὰν καὶ σύγκρασιν τῶν ἐλληνικῶν φυλῶν. Τοιουτοτρόπως ἐσχηματίσθησαν πλῆθος ἐπαρχιακῶν καὶ τοπικῶν διαλέκτων, εἰς ἐνότητάς τινας πάντως ἀναγομένων. Καὶ τοῦ μὲν *αἰολισμοῦ* εἶδη διεκρίνοντο: τὸ *Θετταλικόν*, τὸ *Βοιωτικόν*, τὸ *Φωκικόν*, τὸ *Λοκρικόν*, τὸ *Αἰτωλικόν*, τὸ *Ἀρκαδικόν*, τὸ *Ἡλειακόν*, τὸ *Λακωνικόν*, τὸ *Ἀχαϊκόν* (;), τὸ *Κρητικόν* καὶ τὸ *Ἀσιατικόν*, ἥτοι ἰδίως *Αἰολικόν* παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γραμματικαῖς καλούμενον, ὧν ἕκαστον ἴσως εἰς μερικώτερα εἶδη ὑποδιηρεῖτο. *Δωρίδες* δ' ἡ *Σπαρτιατική*, ἡ *Μεσσηνιακή*, ἡ *Ἀργολική*, ἡ τῶν *Ιονίων νήσων* ἄλλη ἄλλης, ἡ *Σικελιωτική*, ἡ *Ἰταλιωτική*, ἡ *Κρητική*, ἡ *Ροδιακή*, ἡ ἰδίως *Δωρική* (ἐν Ἀσίᾳ), ἡ τῶν *Δωρικῶν νήσων* τοῦ *Αἰγαίου* ἄλλη ἄλλης καὶ αἱ τῶν ἄλλων δωρικῶν ἀποικιῶν. Τῆς δ' *Ἰάδος* μόνης τῆς ἐν Ἀσίᾳ ἐκτὸς τῶν ἀλλαχοῦ ἀποικιῶν ἤδη ὁ Ἡρόδοτος (Α. 142) τέσσαρας παρ-

(2) Τίς τῶν καὶ ἐλάχιστα εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν ἐγκυψάντων ἀγωνεῖ Θάμυρυς τὸν Θρήϊκα, ὃν αἱ μούσαι χολώσασθαι ἐπαρὸν θέσαν καὶ παῦσαν ἀοιδῆς ('Ιλ. Β, 595 κ. εἰς); τὸν ἀοιδὸν τῶν Φαιάκων τὸν ἄδοντα νεῖκος Ὀδυσσεὺς καὶ Πηλεΐδην Ἀχιλλεύς, ἡ τὴν φιλότιμα τοῦ Ἄρεος καὶ τῆς ἑυστεφάνου Ἀφροδίτης, ἡ τὴν διὰ τοῦ δουρεῖος ἱπποῦ ἄλωσιν τῆς Τροίας ('Ὀδ. Θ.); τὸν Φήμιον, τὸν ἀοιδὸν τῶν ἐξ Ἰθάκης μνηστήρων τῆς Πηνελόπης ('Ὀδ. Π. 252 κ. εἰς.) καὶ ἄλλους;

αγωγὰς ἤτοι τοπικὰς διαφορὰς διέκρινε, τὴν τῆς *Καρικῆς Ἰωνίας*, τὴν τῆς *Λυδικῆς*, τὴν τῆς *Χίου* μετὰ τῶν *Ἐρυθρῶν* καὶ τὴν τῆς *Σάμου* μόνως, ἐν ἣ πιθανώτατα καὶ αὐτὸς συνέγραψε, δῆλον ὅτι καὶ ἄλλα στοιχεῖα ἐγκαταμίξας, περὶ οὗ κατωτέρω. Αἱ ποικίλαι αὗται διάλεκτοι καθ' ὅλου τε καὶ κατὰ μέρος αὐτοτελῆ βίον διήγαγον μέχρι τοῦ τῶν μακεδονικῶν χρόνων· καὶ αἱ μὲν δημοτικώτερον, αἱ δὲ καὶ ὑπὲρ τὸν δῆμον εἰς ἀνωτέραν περιωπὴν ἀρθεῖσαι καὶ ἐντέχνως καλλιερ- γηθεῖσαι. Οὕτω πρώτη μὲν πικρῶν ἐντέχνως εἰδοποιήθη ἡ *Ἰωνικὴ* ὑπὸ τῆς ὁμηρικῆς ποιήσεως, ἔπειτα ὑπὸ τῆς *ἐλεγείας* καὶ τῆς *Ἀνακρεον- τείου Λύρας*, τῆς *λογογραφίας*, τῆς *Ἡροδοτείου ιστορίας*, τῆς *Ἰωνι- κῆς φιλοσοφίας* Ἡρακλείτου καὶ Δημοκρίτου καὶ τῆς *Ἰπποκρατείου ιατρικῆς*· ἔπειτα ἡ *αἰολικὴ* τῆς Λέσβου ὑπὸ τῆς *Ἀλκαϊκῆς* καὶ *Σαπ- φικῆς* Λύρας, ἡ *Βοιωτικὴ* ὑπὸ *Κορίννης* τῆς *Ταναγραίας*· ἡ δὲ *Λα- κωνικὴ* ὑπὸ *Ἀλκυῆρος*· ἡ δὲ *Σικελιωτικὴ* ὑπὸ *Ἐπιχάρμου* καὶ *Σώ- φρονος*· ἡ δὲ *Ἰταλιωτικὴ* ὑπὸ *Πίνθωνος* καὶ *Σκύρου* τῶν *Ταραντί- νων* καὶ ὑπὸ *Βλαΐσου* τοῦ *Καπριάτου* καὶ τῆς *Πυθαγορικῆς φιλοσο- φίας* καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ μεγίστου μέρους τῶν ἐξαριθμηθέντων μνημείων καὶ διὰ τὴν σπάνιν ἣ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους παντελῆ ἔλλειψιν ἄλλων (ἐπιγραφ. κ.τ.λ.) ἀ- κριβοῦς χαρακτηρισμὸς καὶ ἐξιστόρησις τῶν διαλέκτων καθ' ὅλου τε καὶ κατὰ μέρος οὐτ' ἔγεινεν οὐτ' ἴσως εἶνε δυνατὴ εἰς τὸ μέλλον, ἂν μὴ ἀνακαλυφθῶσι κεκρυμμένα μνημεῖα· αἱ δ' ἐκ τῶν ἐνόντων γε- νόμεναι ἔρουναι δὲν διευκρινήθησαν ἀκόμη ἀρκούντως.

Διὰ ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκούμεθα εἰς τὸν γενικώτατον χαρακτηρισμὸν τῶν τεσσάρων κεφαλαιωδῶν διαλέκτων τῶν παρὰ τῷ σχολι- αστῇ Διονυσίου τοῦ Ὁρχαῖος (Anecd. Bekker. p. 662, 45): « Γινώσκειν δὲ χρῆ, ὅτι τῶν Ἑλλήνων οἱ μὲν εἰσι Δωριεῖς, οἱ δ' Αἰολεῖς, οἱ δ' Ἴωνες, οἱ δὲ Ἀττικοί· συμβεβηκυῖας δὲ διὰ τούτων δηλοῦμεν ποιότητας· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι τρόποις καὶ ἤθεσι διαφέρουσιν ἀλλήλων. Δοκεῖ γὰρ τὰ Δωριον ἀνδρωδέστερόν τε εἶναι τοῖς βίοις καὶ μεγαλοπρεπὲς τοῖς φθόγ- γοις τῶν ὀνομάτων καὶ τῷ τῆς φωνῆς τόνῳ· τὸ *Ἰωνικόν* δὲ ἐν πᾶσι τούτοις ἀνεμμένον· χαῦνοι γὰρ οἱ Ἴωνες· τὸ δὲ *Ἀττικόν* εἰς τε *διαίταν* καὶ *φωνῆς ἐπιτέχνησιν* ἀεὶ διαφέρει· τὸ δὲ *Αἰολικόν* τῷ τ' αὐστηρῷ τῆς *διαιτῆς* καὶ τῷ τῆς *φωνῆς* ἀρχαιοτρόπῳ διὰ τοῦτο καὶ τὴν βαρύ- τητα τῶν τόνων καὶ τὴν ψιλότητα τοῦ πνεύματος ἐζηλώκασιν. » Ἐπι- σημειωτέον δὲ εἰς ταῦτα τὰ ἐξῆς· 1) ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος ἀρμόζει εἰς τὴν μεθ' Ὁμηρον κατάστασιν τῶν διαλέκτων· καὶ ὑπὸ μὲν τὸ ὄνομα *Ἰωνικόν* ἐννοεῖται ὅχι ἡ παρ' Ὁμήρῳ *Ἰωνικὴ*, ἥπερ πολὺ ἀπέχει τοῦ

Τὸν ὄνομα
ἡ ἀπὸ

εἶναι χάυνη, ἀλλ' ἡ μεταγενεστέρα τοῦ Ἡροδότου καὶ τῶν συγχρόνων, ὑπὸ δὲ τὸ *Αἰολικόν* ἢ τῶν ἐν Ἀσίᾳ *Αἰολέων*. 2) Ἡ ὡς στοιχεῖον τῆς ἀρχαιοτροπίας τῆς αἰολικῆς θεωρουμένη ψίλωσις τοῦ πνεύματος δὲν εἶνε πανταχοῦ καὶ πάντοτε τοιαύτη· διότι τότε ἡ νεοελληνικὴ ἢ πανταχόθεν τὸ ἐναρκτικὸν δασὺ πνεῦμα ἀποβαλοῦσα θά ἦτο κατὰ γε τοῦτο ἡ ἀρχαϊκωτάτη πασῶν τῶν ἀρχαίων διαλέκτων, ὅπερ δὲν εἶνε ἀληθές. Διότι ἦτε νεοελληνικὴ καὶ πρὸ αὐτῆς ἡ Ἰωνικὴ καὶ αὐτὴ ἡ κατὰ τοῦτο ἐσφαλμένως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν ἀρχαϊκὴ νομιζομένη αἰολικὴ τῶν Λεσβίων ὑπὸ ἀσθeneίας ἐψίλωσαν τῆς δασύτητος τῆς γνησί-
 ας, τῆς ἀπὸ ἀρχαίου σ ἢ j ἢ καὶ ἄλλου ἐναρκτικοῦ συμφώνου προσελ-
 θούσης, πολλὰς λέξεις ἐν ἄλλαις διαλέκτοις δασυνομένας· ὥστε ἡ μὲν
 χρῆσις τῶν ψιλουμένων π. χ. ἔπερ, ὅμμερ, ὅμάρτει (Θεοκρ. ΚΗ. 4),
 ὅμοιοι (ΚΘ. 20), ὄρημι (Σαπφ. Β'. 14), ὄρπετον (Σαπφ. 20 κ. ἄλλ.),
 ὅμιλλος κ. τ. ὅμ. ἀντὶ τῶν ὀργανικῶς δασυνομένων ὑπέρ (ἀρχ. σύπερ,
 λατ. super), ὅμέες (σκρ. jushmas), ὅμάρτει, ὅμοιοι καὶ ὅμιλλος (ἄ-
 παντα ἐκ τοῦ ἄμα ἢ ὅμ. λατ. sam), ὄράω, ὄρπετόν (ἐκ τοῦ serpo) εἶνε
 σύμπτωμα παρακμῆς καὶ ἀσθeneίας, ἡ δὲ τῶν ἄμμερ, ἀρήσαιτο (Ἀλκ.
 57), ἀμέρα (πρβλ. ἡμαρ), ὕστερον (Σαπφ. 64), ἔππιοι (Ἀλκ. 7) κ.τ.λ.
 ἀντὶ τῶν παρ' ἄλλοις ἀνοργάνως δασυνομένων ἡμεῖς (σκρ. asman), ἡ-
 γήσαιτο (ἐκ τοῦ φιλοῦ ἄγω), ἡμέρα, ὕστερον (σκρ. uttara), ἔππιοι
 καὶ ἔπποι (πρβ. τὸ Λεύκιππος καὶ τὸ λατινικ. equus, σκρ. aqvas) κτλ.
 εἶνε ἀληθὲς ἀρχαϊσμός. Ἐντεῦθεν 3) ὁ λεγόμενος ἀρχαϊσμός ἡ τοῦναν-
 εῖον νεωτερισμός τῆς δεῖνος ἢ δεῖνος διαλέκτου δὲν πρέπει ποτὲ νὰ νο-
 ηθῇ ἀπολύτως· διότι ἡ αὐτὴ διάλεκτος πρὸς τοῖς νεωτάτοις τύποις τη-
 ρεῖ καὶ ἀρχαϊκωτάτους. παραδείγματα ἔστωσαν ἐκτὸς τῶν ἄρτι περὶ
 τῆς ψιλώσεως εἰρημένων καὶ τάδε: α.) Ἡ παρὰ πᾶσι κοινῶς νεωτερίζου-
 σα ὁμολογουμένη ἰωνικὴ μέχρις ἐσχάτων ἀρχαϊκώτατα διετῆρει τὸν
 φθόγγον κ ἀντὶ τοῦ πρὸ ἄλλοις π ἐν τοῖς κῶς, κότε, ὀκότερος, ὀκοῖ-
 ος, ὀκόσος κ. τ. ὅμ. ἀντὶ τῶν πῶς, πότε, ὀπότερος, ὀποῖος κτλ. β.) Ἡ
 νεωτάτη φάσις τῆς ἑλληνικῆς, ἡ νῦν καθομιλουμένη, φυλάττει καὶ τύ-
 πους καὶ ὄρους καὶ φθόγγους ἀρχαϊκωτάτους, οἳ ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέν-
 των οἱ ἐξῆς: τὸ ἐνικ. β'. πρόσωπ. τῶν παθητ. εἰς εἶναι ἀντὶ τοῦ εἰ ἢ
 ἢ λέγεσαι, γράφεσαι· καὶ εἰς οὐσιν ἀντὶ τοῦ οὐ ἐγράφεσο ἢ ἐ-
 γράφουσιν κτλ. τὸ παρδός (σκρ. pardhus) ἀντὶ τοῦ πλατὺς (ἐνθα
 τὸ ἀρχαῖον ρ εἰς λ ἐμαλακύνθη)· ἡ ἀρχαία ὡς οὐ προφορά τοῦ ν ἐν τοῖς:
 ἀχούρι (=ἀχυρών) ἐκ τοῦ ἀχύριον, οὗ δ' ἀρσ. τύπος ἀχύριος ἐν τῇ Ἡ-
 ρακλεωτικῇ ἐπιγραφῇ, Ταβ. I, 139 κεξ. φερόμενος καταχωριστέος εἰς
 τὰ λεξικά· οὐγγρόν (=ὄγγρόν), μουστάκι (=μύσταξ), φούκτα (=πύ-

κτα, πυγμή), σκούζω (=σκύζω), τούμπαρον (=τύμπανον), χρουσάφι (=χρυσάφιον) κτλ. 4) Ἐν γένει δ' ὡς πρὸς τὴν τραχύτητα καὶ πλατειασμόν ἢ μαλακότητα καὶ ἄνεσιν τῆς φωνῆς τὰ δύο ἀντίθετα ἄκρα κατεῖχον ἔνθεν μὲν ἡ Ἰωνικὴ, ἐκείθεν δ' ἡ Δωρικὴ μετὰ τῆς Αἰολικῆς ἐν μέρει· ἡ δ' Ἀττικὴ τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ ἀμφοτέρων· διότι κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς Ἀθηναίων πολιτείας (Β'. 8), καίπερ ὑπερβολικώτερον πως ἀποφαινόμενον, οἱ Ἀθηναῖοι « φωνὴν πᾶσαν ἀκούοντες ἐξελέξαντο τοῦτο μὲν ἐκ τῆς, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς· καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἰδίᾳ μάλλον καὶ φωνὴ καὶ διαίτη καὶ σχήματι χρῶνται, Ἀθηναῖοι δὲ κεκραμένῃ ἐξ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων »· ἀλλ' ἀληθέστερον περὶ τούτου πρὸ αὐτοῦ εἶχεν ἀποφανθεὶς ὁ Ἀριστοφάνης (παρὰ Σέξτω τ. ἐμπειρ. πρὸς τοὺς γραμματ. Α. 40) πιθανῶς περὶ τοῦ γνησίου ἀττικισμοῦ λέγων :

Διάλεκτον ἔχοντα μέσην πόλεως

οὐτ' ἀστείαν ὑποθηλυτέραν (3)

οὐτ' ἀνελεύθερον ὑπαγροικότεραν (4).

Ὁ δὲ Σέξτος τοὺς λόγους τοῦ κωμικοῦ ἐκλαμβάνει περὶ τριῶν διαφορῶν αὐτῆς τῆς Ἀττικῆς, λέγων ὧδε: « πολλὰ γάρ, φασὶν (οἱ γραμματικοί), εἰσὶ συνήθειαι, καὶ ἄλλη μὲν Ἀθηναίων, ἄλλη δὲ Λακεδαιμονίων· καὶ πάλιν Ἀθηναίων διαφέρουσα μὲν ἡ παλαιά, ἐξηλλαγμένη δὲ ἡ νῦν· καὶ οὐχ ἡ αὐτὴ μὲν τῶν κατὰ τὴν ἀγροικίαν, ἡ αὐτὴ δὲ τῶν ἐν ἄστει διατριβόντων· παρὸ καὶ ὁ κωμικὸς λέγει Ἀριστοφάνης διάλεκτον κτλ. » Διὰ δὲ τὴν ἀτέλειαν τοῦ ἀποσπάσματος ἄδηλον καὶ ἀδιάκριτον ἀποδίνει πόσον ἐφαρμόζεται ἡ τοῦ Σέξτου ἐξήγησις εἰς τοὺς λόγους τοῦ κωμικοῦ. Ἀλλ' ὅπως δήποτε καὶ ἂν ἔχη, καὶ ἄλλως εἶνε πιθανόν, ὅτι οὐδ' ἡ ἀττικὴ διάλεκτος μία καὶ ὁμοειδὴς ἦτον, ὡς οὐδεμία τῶν ἄλλων διαλέκτων, ἀλλὰ τριφασία, τῶν μὲν διακρίων τραχύτερον καὶ ὑπαγροικότερον καὶ τῷ βοιωτισμῷ καὶ δωρισμῷ πλησιέστερον φθεγγομένων, τῶν δὲ παραλίων μαλθακώτερον καὶ ἰωνικώτερον, μέσον δὲ ἀμφοῖν τῶν πεδινῶν καὶ τῶν κυρίως ἀστών. Περὶ δὲ τῆς ἐντέχνου ἐπεξεργασίας καὶ ποικίλης εἰδοποιήσεως τῆς ἀττικῆς κατὰ τὰ ποικίλα τοῦ λόγου εἶδη λέγοντες περαιτέρω νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἶνε πάντῃ περιττὸν κατὰ τὸ παρόν· διότι τίς καὶ τῶν ἄκρων δακτύλων τῆς ἐλληνικῆς παιδείας ἀψαμένων ἀγνοεῖ τὰ περὶ τούτου;

Ὅτε δὲ μετὰ τὰ Μηδικὰ αἱ Ἀθηναὶ διὰ τὴν πολιτικὴν των πρὸς

(3) Οἷα ἦτον ἡ τῶν τότε Ἰώνων.

(4) Οἷα κατ' αὐτὸν καὶ τοὺς συγχρόνους Ἀθηναίους ἦτον ἡ τῶν γειτόνων Βοιωτῶν καὶ τῶν Λακεδαιμονίων.

καιρὸν καὶ τὴν κατὰ τε τὰς τέχνας καὶ τὴν λοιπὴν παιδείαν ὑπεροχὴν ἀπέβησαν μητρόπολις καὶ κοινὸν παιδευτήριον ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων, ἡ δὲ ἀττικὴ διάλεκτος διὰ μακρᾶς σειρᾶς ποιητῶν καὶ συγγραφέων καλλιεργηθεῖσα ἔφθασεν εἰς τὴν ἀνωτάτην περιωπὴν τῆς εὐεπείας καὶ ἀκριβείας, νέοι πανταχόθεν τῆς τ' ἐντὸς καὶ τῆς ἐκτὸς Ἑλλάδος εἰς τὰς φιλοσοφικὰς καὶ ῥητορικὰς σχολὰς καὶ τὰ τεχνικὰ ἐργαστήρια τῶν Ἀθηνῶν συρρέοντες, μετὰ τῆς ἀττικῆς παιδείας καὶ τέχνης, καὶ τὴν διάλεκτον εἰς τὰς πατρίδας τῶν μετέφεραν. Ἐκτοτε ἤδη ἤρχισεν ἡ ἀττικὴ διάλεκτος νὰ γίνηται κοινὸν ὄργανον συγγραφῆς πρὸς πάντας τοὺς Ἕλληνας, κοινὴ γλῶσσα τῶν πανταχοῦ λογίων Ἑλλήνων. Ἐπετάθη δὲ ἡ ὑπερίσχυσις αὕτη τῆς ἀττικῆς μάλιστα, ὅτε αὐλικὴ καὶ ἐπίσημος γλῶσσα τῶν Μακεδόνων ἡγεμόνων ἀποβάσα δι' αὐτῶν ἀπανταχόσε τοῦ τότε ἀνατολικοῦ κόσμου μετεφυτεύθη. Τότε καὶ μὴ Ἀθηναῖοι Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ ἀττικίζωσι καὶ βαρβαροὶ νὰ ἐλληνίζωσι. Συνέβη δ' αὕτη ἡ ἐξαττικίσις τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ἐξελληνίσις τῶν βαρβάρων οὔτε συγχρόνως οὔτ' ἐξ ἴσου πανταχοῦ. Ἀλλὰ παρὰ μὲν τοῖς κατὰ τε γένος καὶ γλῶσσαν συγγενέσιν ἴωσι προσέβη ταχύτερον καὶ βαθύτερον, ὀφιαίτερον δὲ καὶ ἐπιπολαιότερον παρὰ τοῖς λοιποῖς Ἕλλησιν ὥστε ἐν μὲν ταῖς ἰωνικαῖς ἐπιγραφαῖς ἤδη κατὰ τοὺς πρώτους Μακεδονικοὺς χρόνους ἀναφαίνεται ὁ ἀττικισμὸς, ἐν δὲ ταῖς τῶν δωρικῶν καὶ αἰολικῶν χωρῶν μέχρι ἐσχάτων ὑποφαίνονται ἰθαγενεῖς τύποι τοῦτο συνδυαζόμενον μὲ τὴν κατάστασιν τῆς σημερινῆς γλώσσης, πολλοὺς αἰολισμοὺς καὶ δωρισμοὺς, ἀλλὰ καὶ ἰωνισμοὺς περιεχούσης, ἀποδεικνύει, ὅτι οὐδέποτε οὐδχμοῦ ἐσθέσθησαν παντελῶς αἱ διαλεκτικαὶ διαφοραί. Ἀλλὰ διὰ τῆς νέας ταύτης καὶ ποικίλης συγκράσεως τοῦ ἀττικισμοῦ μὲ τὰς ἐπαρχικὰς διαλέκτους συνεφυράθησαν παντοῖαι ἄλλαι ἰωναττικαί, ἀττικοδωρικαί, ἀτθιδαιολικαί καὶ ἔτι συμμιγέστεραι τοπικαὶ διάλεκτοι ἔκτοτε μέχρι σήμερον διασωζόμεναι. Ὁ καθ' ἑκάστην χαρακτηρισμὸς καὶ ἡ εἰς εἶδη καὶ γένη κατὰτάξις καὶ εἰς μεζζοντας ἐνότητες ὑπαγωγή των εἶνε οὐ μικροῦ λόγου ἄξια ὑπηρεσία πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ σπουδαιότατον καὶ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ἱστορίας τῆς ὅλης ἑλληνικῆς γλώσσης. Καὶ ταῦτα μὲν συνέβησαν περὶ τὴν σύγκρασιν τῶν διαλέκτων παρὰ τοῖς κυρίως Ἕλλησιν.

Ἄλλαι δὲ διάλεκτοι ὑπὸ τινων νεωτέρων *ἐλληριστικαὶ* καλούμεναι καὶ τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα βαθύτερον ἢ ἐπιπολαιότερον φέρουσαι ἐσχηματίσθησαν παρὰ τοῖς ἐξελληνισθεῖσι λαοῖς τῆς Ἀσίας καὶ Συρίας καὶ Αἰγύπτου. Οὕτω π. χ. παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γραμματικοῖς ἀναφέ-

ρεταί τις Ἀσιανή φωνή, εἶδη δ' αὐτῆς ἡ τῶν Παμφύλων καὶ ἡ τῶν Κιλικίων καὶ ἄλλων διάλεκτος, ἐν δὲ τῶν γνωρισμάτων ἡ μιᾶς ἐκάστης ἡ ἀπασῶν οἱ εἰς α καὶ αν ἀντὶ ον ἀόριστοι, ὡς ἔφαγα, ἔφυγα, ἔλαβαν, εἶλαν κτλ. (5). Ἐπειτα διάλεκτός τις αἰγυπτιακή, συριακή, ἀλεξανδρεωτική κ. οὕ. καθ. ὧς ἴδια δὲ τῆς ἀλεξανδρεωτικῆς, τ. ἔ. τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων διαλέκτου, ἀναφέρονται 1) οἱ εἰς ο-σαν ἀντὶ ον παρωχημένοι τύποι, ὡς εἶδοσαν (= εἶδον), ἔσχοσαν (= ἔσχον), ἠγαπῶσαν (= ἠγάπων), ἐφιλοῦσαν (= ἐφίλουν) κτλ. 2) τὰ εἰς ας ὑποκοριστικά, ὡς Ἐπαφῶς, Ἀρτεμᾶς, Ἀλεξᾶς, Κτησᾶς, φαγᾶς, δακνᾶς κτλ. 3) τὸ τεθειληκέναι ἀντὶ ἠθεληκέναι κττ. Ἦσαν δὲ αἱ ἑλληνιστικαὶ αὗται διάλεκτοι ἐκτὸς τῆς τῶν γνησίων Ἑλλήνων τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἄλλων αἰγυπτιακῶν, συριακῶν καὶ ἀσιατικῶν πόλεων ἀλλόφυλοι διάνοιαι ἐξωτερικοῦς ἑλληνικοῦς τύπους περιβεβλημένοι. Ὁθεν ἡ μὲν θαυύτερον ἐλλήνιζεν, ἡ δὲ ἐπιπολαιότερον κατὰ τὴν ἐκάστου τῶν ἐθνῶν ἐκείνων ἱκανότητα περὶ τὸ οἰκαιοποιεῖσθαι τοὺς ἀλλοτρίους τύπους. Καὶ καθαρώτερον μὲν ἐλλήνιζαν οἱ Ἀσιᾶται καὶ οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ περίξ Σύροι, ὀλιγώτερον δ' οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ οἱ Αἰγύπτιοι. Ἐγγραφα μνημεῖα τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀμφοτέρων τούτων τῶν Ἰουδαίων εἶνε ἡ μετάφρασις τῶν *Ο'* καὶ ἡ *Καιρὴ Διαθήκη*, ἐν μέρει δὲ τὰ *Φίλωνος* καὶ *Ἰωσήπου* συγγράμματα, ταῦτα μὲν ὑψηλότερον τοῦ παρ' αὐτοῖς τότε δημῶδους ἰδιώματος ἱστάμενα καὶ μᾶλλον τῆς κοινῆς τῶν τότε Ἑλλήνων μετέχοντα, ἐκεῖνα δὲ χαμηλότερα καὶ πλησιέστερα πρὸς αὐτό, ἅπαντα δὲ περισσοτέρας ἢ ὀλιγωτέρας ἐβραϊζούσας καὶ ἐν γένει συριαζούσας φράσεις καὶ λέξεις περιέχοντα. Αἱ λέξεις μάλιστα εἶνε διφάσαι, ἢ ὅλως ἐβραϊκαὶ ἑλληνικοῖς γράμμασι γεγραμμέναι ἢ ἑλληνικαὶ ἐπὶ πάντῃ καινῆς σημασίας τεθειμέναι. Καὶ ἐκεῖνα μὲν εἰς μέγα πλῆθος φέρονται ἐν τῇ Π. Δ., ὀλιγώτεροι δ' ἐν τῇ Κ. Δ., αὗται δ' ἐν ἀμφοτέραις. Οἱ δὲ γραμματικοὶ τύποι ἐν ἀμφοτέραις εἶνε καθαρῶς ἑλληνικοί, πιθανώτατα τῆς τότε δημῶδους ἑλληνικῆς· διότι ἡ μετάφρασις γραμματικῶν τύπων μεταξὺ μὴ συγγενῶν καὶ ἀνομοίων γλωσσῶν εἶνε πολὺ δύσκολος καὶ σχεδὸν ἀδύνατος. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἑλληνικὴ ὀλίγους μὲν τινὰς λατινικοῦς τύπους, π. χ. τὰς καταλήξεις *ἄριος, ἄρις καὶ ἄτος*, ἐν τοῖς *σπαθᾶριος, λαμπαδᾶριος, φουρνᾶρις, καρβουνᾶρις, τραπεζᾶρις, στη-*

(5) Οὗτοι οἱ μετὰ τοῦ α τύποι τοῦ β'. ἀορίστου λέγονται παρ' Εὐσταθίῳ εἰς Πλ. Ξ, 212, ἴδιοι τῶν ἐν Κιλικίᾳ Ἑλλήνων. Ἄλλοτε θὰ ἰδῶμεν ὅτι καὶ αἱ ἀρχαιότεραι διάλεκτοι δὲν ἠγνόουν ὅλως τοὺς τοιούτους τύπους.

θατος, χρυσοφτερνιστηράτος, χορτάτος (6) κτλ. προσέλαθεν, οὐδένα δ' ἐκ τῶν μὴ συγγενῶν· διότι αἱ ἐν τοῖς τουρκικοῖς χατζῆς (=προσκυνητής τοῦ ἁγ. Τάφου), χατζῆς (=πανδοχεὺς), χαλβατζῆς, Ἀιβαλή (Κυδωνία), Σμυρλῆς (=Σμυρναῖος) κτλ. καταλήξεις τζη-ς καὶ λη-ς ὡς πρὸς τὸν Ἕλληνα δὲν εἶνε αὐτοτελεῖς παραγωγικαὶ καταλήξεις, ὅπως π. χ. αἱ προειρημέναι λατινίζουσai, ὥστε δι' αὐτῶν καὶ εἰς ἑλληνικὰ θέματα προσαρτῶμένων νὰ σχηματίζῃ νέαις λέξεσι, ὡς π. χ. βιβλιοτζῆς, ψωμοτζῆς κττ. ἀντὶ τῶν βιβλιοπώλης, ψωμᾶς, ἀπέναντι τῶν τουρκικῶν κιταπτζή, ἐκμεκτζή κτλ., ἀλλὰ μέρη ἀναπόσπαστα τῶν ἐν αἷς λέξεων· διὸ καὶ πάντοτε ἐν ἡρατισμέναις τουρκικαῖς ἢ ἀραβοτουρκικαῖς λέξεσιν ἀπαντῶσιν, ἐν οὐδεμιᾷ δ' ἑλληνικῇ. Ἡ γλῶσσα μάλιστα ἔχει τὴν ἐναντίαν ιδιότητα· ὀθνεῖα θέματα ἰδίους τύπους περιβάλλουσα, ὡς ἐπ' ἄλλοτρίου χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἰδίαν σφραγίδα ἐντυπόνουσα, νὰ τὰ ἰδιοποιῇται, ὡς π. χ. τῶν μὲν Αἰγαιοπελαγιδῶν τινες ἐκ τοῦ λατιν. ἢ ἰταλικοῦ *arrivare* δι' ἑλληνικῶν καταλήξεων ἔπλασαν τὸ ῥῆμα· ἀρριβάρω, ἀρριβάρεις κτλ.=φθάνω, ἀφικνοῦμαι κτλ. οἱ δ' ἐν Πόντῳ Ἕλληνες ἐκ τοῦ ἀραβοτουρκικοῦ ἐπιθ. χαζήρ, ἔτοιμος, ἐσχημάτισαν τὸ ῥῆμα χαζήρεῦω, χαζήρευεις κτλ.=ἐτοιμάζω κτλ. Διὰ ταῦτα περὶ γραμματικῶν τύπων τῆς τότε ἑλληνικῆς προκειμένου, ἀνενδοιάστως δυνάμεθα νὰ προστρέξωμεν εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν μεταφραστῶν καὶ συγγραφέων τῆς τε Π. καὶ Κ. Διαθήκης· διότι ἡ οὐδένα νέον τύπον ἔπλασαν, ἢ ἂν ἔπλασαν, τὸ ἕκαμαν κατ' ἀναλογίαν τῶν τότε ἐν αὐτῇ τῇ γλώσσῃ συνήθων. Προσεκτικώτεροι δὲ πρέπει νὰ ἤμεθα περὶ τὰς σημασίας τῶν λέξεων, μάλιστα δὲ περὶ τὰς φράσεις.

Τῶν οὕτως ἐσχηματισμένων νεωτέρων ἑλληνικῶν τε καὶ ἑλληνιστικῶν διαλέκτων αἱ μὲν ὕστερον ἐξεβαρβαρώθησαν πάλιν καὶ παντελῶς ἀπεσβέσθησαν ἐκ βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς, αἱ δὲ διατηροῦνται μέχρι σήμερον, δῆλον ὅτι τὰς ἐν τῷ χρόνῳ μεταβολὰς ὑποστάσαι. Ἰδίαν μὲν λοιπὸν δι-άλεκτον λαλοῦσιν οἱ Κύπριοι, ἰδίαν δ' οἱ Ῥόδιοι καὶ οἱ πέριξ νησιῶται, ἰδίαν δ' οἱ Κάσιοι καὶ οἱ Καρπάθιοι, ἰδίαν δὲ καὶ ποικίλην ἅμα οἱ Κρήτες, ἰδίαν δὲ καὶ ποικίλην ἐνταύτῃ οἱ λοιποὶ νησιῶται τοῦ Αἰγαίου, ἰδίας δὲ οἱ Σάμιοι, οἱ Ἰκάριοι, οἱ Χῖοι, οἱ Λέσβιοι, οἱ Σμυρναῖοι καὶ οἱ λοιποὶ Ἴωνες καὶ Αἰδοί, ἰδίαν δ' οἱ Βυζάντιοι καὶ οἱ λοιποὶ περὶ τὴν

(6) Ἐκτὸς ἂν ἡ κατάληξις ατος εἶνε αἰολοδωρικὸς τύπος τῆς αἰτιατικῆς ωτος, ὥστε στηθατος, χορτατος, σουσαμᾶτος κτλ. νὰ ᾖνε ἴσα τοῖς στηθωτός, χορτωτός ἢ χορταστός, σησαμωτός κτλ. κατὰ τὰ ἀρχαιότερα κεδρωτός, θυσαγωτός κτλ.

Προποντίδα Ἕλληνες, ἰδίως δ' οἱ ἐν Πόντῳ περὶ τὴν Τραπεζοῦντα, τὴν Ἀργυρόπολιν καὶ τὴν ἄλλην Καππαδοκίαν καὶ Λυκαονίαν σποράδην, ἰδίας δ' οἱ ἐν Θράκῃ, οἱ ἐν Μακεδονίᾳ, οἱ Θεσσαλοί, οἱ Ἡπειρώται, οἱ Ἐπτανήσιοι, οἱ Στερεοελλαδίται, οἱ Εὐβοεῖς καὶ οἱ τῶν λοιπῶν σποράδων καὶ οἱ Πελοποννήσιοι. Εἶνε δ' αἱ διαφοραὶ κυριώτατα μὲν φθογγικαί, ἔπειτα λεξικαί, τ.ἔ. χρήσεις διαφόρων λέξεων ἢ τῶν αὐτῶν ἐπὶ διαφόρου σημασίας, ὀλίγαι δὲ τινες συντακτικαὶ καὶ τυπικαί. Ἀλλ' ἡ ἐξ-ακριβώσις αὐτῶν καὶ ἡ εἰς ἐνότητας ἀναγωγὴ καὶ ἡ ἐξεύρεσις τῆς πρὸς τὰς ἀρχαίας διαλέκτους σχέσεώς των, ἂν ὅλως ἐγγύθεν ἢ μακρόθεν ὑπάρχει, ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶνε ἀδύνατος· τότε δὲ μόνον θὰ καταστῇ δυνατή, ὅταν ἅπαντα ἡ ἐν γραφῇ τε ἀποκειμένη καὶ ἡ ἐν τῇ ζώσῃ λαλιᾷ φερομένη ὕλη τῆς γλώσσης σκοπίμως καὶ ἀκριβῶς συλλεχθῇ. Ἔως τότε δὲν εἶνε βέβαια φρόνιμον οὔτε τὴν τῶν Πελοποννησίων ἢ τῶν Στερεοελλαδιτῶν ἢ τῶν Αἰγαιοπελαγιτῶν πάντων ν' ἀνάξῃ τις εἰς ἐνότητος τοσαύτας, οὔτ' ἐπὶ τῆς τοῦ Βυζαντίου κωμωδίας *Babyloniāc* στηριζόμενος νὰ πλάσῃ μίαν *Ἀλθαρινικὴν* ἢ *ἀνατολιτικὴν* διάλεκτον τῆς Ἑλληνικῆς, ὥς τις τῶν Γερμανῶν λογίων ὑπὸ τῆς εἰρημένης κωμωδίας παραχθεὶς ἔπραξε· (διὸ καὶ ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ σποράδην μόνον γίνεται λόγος περὶ νεωτέρων διαλεκτικῶν ιδιωμάτων). Ἀσφαλέςτερον δὲ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ τῶν Τσακωνῶν διάλεκτος, ἥτις παπῶν τῶν ἄλλων ἐξαλλασσούσα, καὶ ποῦ μὲν ἀρχαϊκωτάτους, ποῦ δὲ νεωτάτους πασῶν τύπους ἔχουσα, ἐπὶ τῶν ὁρέων τῆς Κυνουρίας ἀπομονωμένη φέρεται· ἔπειτα κατὰ δεύτερον λόγον ἡ τῶν Ποντικῶν καὶ ἡ τῶν Κυπρίων, αἵτινες ἀμφοτέραι διὰ προφανῶν ιδιωμάτων διαφέρουσι τῶν λοιπῶν. — Ἀλλ' ἀφ' οὗ καὶ σήμερον τόσαι τοπικαὶ διάλεκτοι ὑπάρχουσι, τίς καὶ ποία εἶνε ἡ κοινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα; Κοινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα κυρίως εἰπεῖν οὐδὲ σήμερον πραγματικῶς ὑπάρχει, ὥς οὐδὲ τὸ πάλαι κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ὑπῆρχεν, ἀλλ' εἶνε μία ἀφηρημένη γλῶσσα· εἶνε σύστημα τῶν κοινῶν πάσαις ταῖς διαλέκτοις χαρακτῆρων. Διὰ ταῦτα ἡ παρούσα πραγματεία ἀσχολεῖται κυρίως μὲν περὶ τοὺς κοινούς χαρακτῆρας τῶν τ' ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων διαλέκτων, ἐν μέρει δὲ καὶ περὶ τινὰς ἰδίους, καθ' ὅσον οὗτοι εἶνε ἀναγκαῖοι ὅροι τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως τῆς γλώσσης. Μᾶς προφαίνεται δὲ ἤδη πλήρης καὶ ἀπειργασμένη ἡ νεωτάτη φάσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὸν ἱ. αἰῶνα μ. Χ. τοῦλάχιστον ἀπὸ τότε ἔχομεν λόγου τινὸς ἄξι μνημεῖά της, ἔνθα μᾶς παρίσταται σχεδὸν τοιαύτη, οἷα καὶ σήμερον. Εἶνε δὲ ταῦτα ἀπὸ μὲν τοῦ ἱ. αἰῶνος αὐτοῦ ἡ παρὰ Ζημπελίῳ (Σκέψ. π. ἑλληνικ. ποιήσεως) *Ἀναγνώρισις* (τοῦ Ἀνδρονίκου), ἀπὸ δὲ τοῦ ΙΑ. καὶ ΙΒ'. τὸ

Νουθετικὸν Α. τοῦ Κομνηνοῦ, τὰ παρὰ Κοραῆ (Ἄτακτ. Α.) τοῦ Πτωχοπροδρόμου στιχουργήματα, οἱ ἔρωτες τοῦ Λυδίστρου καὶ τῆς Ροδάμνης, τοῦ Βελθάνδρου καὶ τῆς Χρυσάντζας κ.τ.λ. Πρὶν δὲ μεταβῶμεν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν ὀλίγα τινὰ ρητέον καὶ περὶ τῶν ἐξῆς: 1) τί εἶνε ἡ κοινὴ λεγομένη καὶ ἐνίοτε ὡς πέμπτη ταῖς τέσσαρσιν ἀρχαίαις συγκαταλεγομένη διάλεκτος; 2) Διέφερε τὸ πάλαι γραπτὴ καὶ λογία γλῶσσά ἀπὸ τῆς δημώδους καὶ κατὰ τί;

Καὶ ἀνωτέρω ἤδη ἐλέχθη, ὅτι αἱ ἔννοιαι κοινὴ καὶ διάλεκτος ἀντίθετοι οὔσαι δὲν δύνανται νὰ συνυπάρχωσιν. Ἡ δὲ κοινὴ αὕτη διάλεκτος οὔτε τις ἐλληνικοῦ τινος λαοῦ ἢ φυλῆς ἰδίᾳ διάλεκτος ἦτον, οὔτε κοινὴ γλῶσσά πάντων τῶν Ἑλλήνων· διότι καὶ τότε, καθὼς καὶ πρότερον καὶ σήμερον, οἱ ἐλληνικοὶ λαοὶ ἐλάλουν ἰδίαν ἕκαστοι διάλεκτον. Οὕτω δ' ἐκαλεῖτο παρὰ τε τοῖς Ἀλεξάνδρινοῖς καὶ Βυζαντινοῖς γραμματικοῖς ὁ ἀπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ἐκπεπτωκὸς ἐκεῖνος καὶ ἐξ ἀρχαιοτέρων τε καὶ νεωτέρων οὐσιωδῶς μὲν ἀττικῶν, ἐν μέρει δὲ καὶ μὴ ἀττικῶν τύπων καὶ στοιχείων συγκεκραμένος ἑλληνισμὸς, ὁ δι' αὐτὸ τοῦτο πολλάκις τῷ γνησίῳ καὶ καθαρῷ ἀττικισμῷ ἀντιτασσόμενος. Ἦτο δὲ καὶ διέμενε μέχρις ἐσχάτων κοινὸν ὄργανον τῆς λογιοτέρας τάξεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ἐλληνιζόντων, παρ' οὐδενὶ οὐδαμοῦ ὁμοίως ἔχον κατὰ πάντα, ἀλλὰ διχοφύως κατὰ τὸν ἐκάστου φυλετικόν τε καὶ ἀτομικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν παιδείαν, καὶ νῦν μὲν μᾶλλον, νῦν δ' ἦττον πλησιάζον τῷ καθαρῷ ἀττικισμῷ. Ἀνάτασιν δὲ τινα ἔλαβεν ὁ ἑλληνισμὸς οὗτος καὶ περισσότερον προσήγγισεν εἰς τὸν καθαρὸν ἀττικισμὸν καὶ πῶς τρίτος ἢ νεώτατος ἀττικισμὸς ἀπέβη, ὅτε οἱ Ἀλεξάνδρινοὶ ἀπὸ τῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαιοτέρων ποιητῶν ἐπὶ τὴν τῶν ἀττικῶν μάλιστα τῶν συγγραφέων τραπέντες, ἐν τεχνολογικοῖς καὶ ρητορικοῖς συγγράμμασιν ἤρχισαν ν' ἀναλύωσι τὰ ἀττικὰ ἀριστουργήματα καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ κακίας τῶν ἀναδεικνύοντες νὰ κινῶσι τὰ πνεύματα εἰς μίμνησιν τῆς ἀττικῆς εὐεπείας. Ἦσαν δ' οἱ μετὰ τοὺς κατὰ θεωρίαν κριτὰς καὶ θαυμαστὰς τῆς ἀττικῆς εὐεπείας ἔργῳ ἀττικισταὶ οἱ νεώτεροι καλούμενοι σοφισταὶ τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων πρώτων μ. Χ. αἰώνων ἀπὸ Δίωνος τοῦ Χρυσοστόμου μέχρις Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐκτοτε δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ἐκείνης καὶ ὀλιγοχρονίου περιωπῆς καταπεσὼν ὁ ἑλληνισμὸς οὗτος ὁ ἑντεχνος καὶ ἐπιτετηδευμένος, ἀλλὰ βαθύτερον ἢ πρότερον, μακρόν, ἀλλ' ὅχι ἐπίζηλον βίον ἤγαγε κατὰ τε τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους καὶ μετὰ τὴν Κωνσταντινουπόλεως ἄλωσιν παρὰ τοῖς πολλάκις αὐτολεγομένοις ἀττικισταῖς καὶ ἑλληνισταῖς βίον ὅχι

μόνον καθ' ἐαυτὸν κακώζηλον, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὴ πρὸς τὴν δημόδῃ γλῶσσαν τῶν ἐλληνικῶν λαῶν, ἣν ἐκδοτον εἰς τὰς φορὰς τῆς τύχης κατέλειψαν οἱ προκομμένοι παντὸς καίρου καὶ τόπου λεξιθῆραι καὶ γριφοπλόκοι.

Ἐκ τούτων ἤδη καταφαίνεται, ὅτι ἡ κοινὴ αὕτη καὶ λογία γλῶσσα μᾶλλον ἢ ἥττον διέφερε τῶν συγχρόνων δημοτικῶν διαλέκτων, τὰ μάλιστα δὲ διέστη αὐτῶν, ὅτε ἤρθη εἰς τὴν ἀνωτέραν ἐκείνην βαθμίδα τοῦ ἀττικισμοῦ ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων σοφιστῶν. Ἀλλ' εἶνε καὶ οἰκοθεν καὶ ἐκ ῥητῶν μαρτυριῶν δῆλον, ὅτι καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους ἀπ' αὐτῶν ἔτι τῶν δημοτικῶν ἡ λογία, ἡ γραπτὴ γλῶσσα, διέφερε τῆς δημόδους, τῆς καθομιλουμένης. Καὶ περὶ μὲν τῶν δημοτικῶν ἑπὶ ἤδη πρόοθεν ἐλέχθη, ὅτι ἡ ἐν αὐτοῖς γλῶσσα δὲν εἶνε ἡ ἀκρατος καὶ δημόδης ἰὰς τῶν τότε χρόνων, ἀλλὰ τις οἷον ἐν κατόπτρῳ εἰκὼν αὐτῆς· εἶνέ τις διὰ τῆς ποιήσεως εἰδοποιημένος καὶ ἐπιτετηδευμένος μὲ προγενεστέρους τε καὶ συγχρόνους αἰολισμοὺς σύγκρατος ἰωνισμός. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἰωνισμοὶ τῶν ἔνθεν μὲν δὲν ἦσαν κοινοὶ πᾶσι τοῖς τότε Ἴωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἰδιαζόντες τοῖς τῶν χωρῶν, ὅπου ἔλαβαν τὸ πρῶτον ὑπαρξίν, ἔνθεν δὲ καὶ αὐτοῖς τούτοις ὅχι κατὰ πάντα ὅμοιοι. Τίς ἀγνοεῖ π. χ. τὰς χάριν τοῦ μέτρου μηκύνσεις καὶ βραχύνσεις φθόγγων τε καὶ τύπων, τοὺς διπλασιασμοὺς τῶν συμφώνων, μάλιστα τοῦ δ καὶ τῶν μ καὶ λ καὶ τὰς ἄλλας ποιητικὰς λεγομένας ἀδείας; Ἡ ἰωνικὴ λογογραφία ἐν Μιλήτῳ καὶ τῇ Καρικῇ Ἰωνίᾳ ἀρχὴν λαβοῦσα εἶχε γλῶσσαν οὐσιωδῶς ὁμοίαν τῇ ἐνταῦθα Ἰάδι, ἅρα διέφερε τοῦ ἰωνισμοῦ τῶν λοιπῶν Ἰωνῶν: Ὁ Ἡρόδοτος Δωριεὺς ὢν τὸ γένος, ἐν Σάμῳ δὲ τὴν Ἰάδα διάλεκτον ἀσκηθεὶς (κατὰ ῥητὴν παρὰ Σουΐδα μαρτυρίαν), πρέπει νὰ ἔγραψεν ἐν τῇ Σαμιακῇ Ἰάδι· χωρὶς δῆλον ὅτι νὰ ἐμμείσῃ ἐν αὐτῇ, οἷα ὑπὸ τοῦ Σαμίων δήμου ἐλκεῖτο, ἀλλ' ἀρτύσας αὐτὴν καὶ πρὸς τὴν ἱστορίαν εἰδοποιήσας. Τοῦτο καὶ οἰκοθεν εἶνε φανερόν καὶ ῥηταὶ γινώμει τῶν ἀρχαίων τὸ ἐπικυρώνουσιν· οἷον Ἑρμογένης μὲν (σλ. 509) λέγει περὶ αὐτοῦ: « Ἡρόδοτος τῇ λέξει ποιητικῇ κέχρηται δι' ὅλου » καὶ πάλιν περὶ Ἐκταίου τὸν λόγον ποιούμενος (σλ. 513): « Ἐκταῖος Μιλήσιος τῇ διαλέκτῳ ἀκράτῳ Ἰάδι καὶ οὐ μεμιγμένῃ χρησάμενος, οὐδὲ κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ποικίλῃ. » Ὁμοία δὲ γνώμη ἐκφέρεται καὶ ἐν Βαχμάννου Ἑλλην. ἀνεκδότοις (Vol. II. p. 367, 30), ἐνθα ὁ λόγος κυρίως περὶ τοῦ ὁμοια τοῖς λογογράφοις γράψκτος Ἰπποκράτους, « ὅς ἀκράτῳ τῇ Ἰάδι χρῆται· ὁ γὰρ Ἡρόδοτος συμμίσγει αὐτὴν τῇ ποιητικῇ. » Καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἅρα ἐν τῇ Σαμιακῇ Ἰάδι, ποικίλως εἰδοποιημένη καὶ ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον διηρτυμένη γράψας οὐκ ὀλίγον διέστατο τοῦ ἰωνισμοῦ

διαφορ
εἰς τὴν
ἰωνικὴν
τοῦ γένους

τῶν λοιπῶν Ἰώνων. Ἄλλ' ἐν ᾧ ὁ Ἡρόδοτος οὕτω πανταχόθεν ποιητικῶν τὴν λέξιν λέγεται καὶ παρὰ Λογγίνῳ (ιγ'. 3.) μάλιστα « μόνος — ὁμηρικώτατος » ἀποκαλεῖται, ἔνθεν μὲν ὁ ἰωνισμός του πολὺ διαφέρει τοῦ παρ' Ὀμήρῳ, ἔνθεν δ' αὐτὸς παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ (Τ. Β'. 130.) « τῆς Ἰάδος ἄριστος κανὼν » ὀνομάζεται. Ἡ μὲν οὖν διαφορὰ ἐκείνη δὲν εἶνε μόνον τῶν χρόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν τόπων· διότι, ὥς εἴρηται, τὰ μὲν ὁμηρικὰ ἔπη οὐσιωδῶς ἐν τῇ Λυδιακῇ καὶ Χιτικῇ Ἰάδι ἐποιήθησαν, ὁ δ' Ἡρόδοτος οὐσιωδῶς ἐν τῇ Σαριακῇ συνέγραψεν, ἥτις αἰολισμῶν ἀμιγυστέρᾳ ἦτον ἐκείνης. Ἐντεῦθεν πιθανῶς, μέρος δ' ἴσως πατριωτικῶ ζήλῳ κινούμενος ὁ Διονύσιος, τῆς Ἰάδος ἄριστον κανόνα τὸν ἀπεκάλεσεν. Ἡ δὲ κατὰ Λογγίνον ὁμηρικότης τοῦ Ἡροδότου ἐννοητέα μᾶλλον περὶ τῆς ἐπικῆς οἰκονομίας τοῦ συγγραμμάτων του ἢ περὶ τῆς λέξεως. — Ὁ Πίνδαρος Αἰολεὺς ὢν τὸ γένος ἐποίησεν ἐν τῇ καθ' ὅλου θωρίδι, ὅχι τῇ τοπικῇ καὶ μιᾷ τινι χώρᾳ ἰδιαζούσῃ, πρὸς δὲ τούτοις ποικίλοις αἰολισμοῖς, ἀττικισμοῖς καὶ μάλιστα ἐπικοῖς τύποις καὶ ὅροις ὁμολογουμένως κεκαρυκευμένη, τελευταῖον δὲ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ πολυτρόπως κατὰ τὰς ἐκάστοτε χρείας τῆς τέχνης εἰδοποιημένη. Ὁμοίαν λέξιν μετεχειρίσθησαν καὶ Στησίχορος καὶ Ἰβυκος καὶ Σιμωνίδης καὶ Βακχυλίδης, οἱ μὲν Ἴωνες ὄντες, οἱ δὲ Δωριεῖς. Ἄπαντες ἄρα δῖσταντο τῆς παρὰ τοῖς ὁμοφύλοις τε καὶ ὁμοεθνεῖσι καθομιλουμένης γλώσσης καὶ διαλέκτου. Ὅθεν μόνον περὶ τῆς τοιαύτης μίξεως ποικίλων ἰδιωμάτων ἐννοουμένη ἔχεται τινος ἀληθείας ἢ περὶ τῆς πινδαρικῆς λέξεως γῶμη τῶν γραμματικῶν Γρηγορ. Κορινθ. σλ. 12: κοινὴ δὲ, ἣ πάντες χρώμεθα καὶ ἣ ἐχρήσατο Πίνδαρος. — Μήπως οἱ Ἀττικοί, ποιηταὶ ἢ συγγραφεῖς, ἐποίουν ἢ συνέγραφον ἀπαραλλάκτως ἐν τῇ τότε καθομιλουμένη Ἀττίδι, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Τὰ μὲν χορικά τῶν δραματικῶν ἐδώριζαν καὶ διὰ τοῦτο πλησιέστερα τῇ τῶν λυρικῶν λέξει ἦσαν, ὁ δὲ διάλογος περιεῖχε πολλοὺς ἐπικοὺς τύπους καὶ ὅρους, ἐν γένει δ' ἕκαστος ποιητὴς ἠρχαίζεν ἢ ἐκαινοτόμει πανταχοῦ τῶν δραμάτων, κατὰ τὰς ἐκάστοτε χρείας τῆς τέχνης. Γνωστοὶ εἶνε οἱ μάλιστα ἐν ταῖς Ἰκέτισι καὶ τῇ Ὀρεστείᾳ ἀρχαῖστοι τοῦ Αἰσχύλου ( ). Καὶ ὀρθῶς μὲν περὶ αὐτοῦ ἀποφαίνεται ὁ βιογράφος του: « Κατὰ δὲ τὴν σύνθεσιν τῆς ποιήσεως ζήλοι τὸ ἄδρὸν αἰεὶ πλάσμα καὶ ὑπέρογκον, ὀνοματοποιταῖς τε καὶ ἐπιθέτοις, ἔτι δὲ καὶ μεταφοραῖς καὶ πᾶσι τοῖς δυναμένοις ὄγκον τῇ γράσει περιθεῖναι χρώμενος, κ.τ.λ. » ὀρθῶς δὲ καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς τῶν ἀρχαίων κρίσεως 40: ὁ δ' οὖν Αἰσχύλος πρῶτος καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας ἐχόμενος καὶ ἡθῶν καὶ παθῶν τὸ πρέπον εἰδὼς καὶ τῇ τροπικῇ καὶ τῇ κυρίᾳ λέξει διαφερόντως κεκοσμημένος·

πολλαχοῦ δὲ καὶ αὐτὸς δημιουργὸς καὶ ποιητὴς ἰδίων ὀνομάτων καὶ πραγμάτων». Γνωστοὶ δὲ καὶ οἱ παρ' Ἀριστοφάνει ψόγοι τῆς Αἰσχυλείου λέξεως καὶ τέχνης, Νεφελ. 1370, ἀξύστατος, ψόφου πλέως, τῆμα-φαξ, κρημνοποιός· Βατράχ. 939 κ. ἐξ. παρ' Εὐριπίδου:

Ἀλλ' ὡς παρέλαβον τὴν τέχνην παρὰ σοῦ τὸ πρῶτον εὐθὺς
οἰδοῦσαν ὑπὸ κομπασμάτων καὶ ῥημάτων ἐπαχθῶν

Ἰσχανα μὲν πρώτιστον αὐτὴν καὶ τὸ βάρος ἀφείλον. κ.τ.λ.

Πρβλ. Βατρ. 826. 839 κ. ἐξ. Γνωστὴ τελευταῖον καὶ ἡ πρὸς τὰς μομφὰς τοῦ Εὐριπίδου ἀπολογία τοῦ Αἰσχύλου· Βατρ. 1060:

Κάλλως εἰκὸς τοὺς ἡμιθέους τοῖς ῥήμασι μείζουσι χρῆσθαι,

καὶ γὰρ τοῖς ἱματίοις ἡμῶν χρῶνται πολλὸν σεμνοτέροισιν·

ἀ μού χρηστῶς καταδείξαντος διελυμνῶ σύ. κ.τ.λ.

Τίς δ' ἀγνοεῖ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἡ στρυφνότης τῆς Θουκυδιδείου λέξεως ἦσαν ἀλλότρια τῆς τότε καθομιλουμένης Ἀτθίδος; αἱ δὲ πολὺπλοκοὶ περίοδοι τῶν Πλατωνικῶν διαλόγων ἔντεχνα ἀρχιτεκτονήματα τοῦ μεγάλου τούτου ἀρχιτέκτονος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τοῦ προβιδάσαντος αὐτὴν εἰς τὴν ὑπάτην βαθμίδα τῆς συντακτικῆς ἀναπτύξεως καὶ εὐφραδείας;

Ἐν γένει λοιπὸν ἡ λογία καὶ ἐντέχνως εἰδικοποιημένη καὶ γραπτὴ γλῶσσα πανταχοῦ καὶ πάντοτε διέφερε καὶ διαφέρει τῆς καθομιλουμένης καὶ δημώδους. Τῆς δημώδους γλώσσης οἱ φθόγγοι οὐ διοριζόμενοι ἀκριβῶς δι' ἀλφαριθμητικῆς γραφῆς ἀπαμβλύνονται καὶ εἰς ἀλλήλους συρρέουσιν· ἐν αὐτῇ ἀναφύονται συνήθως ἀσαφεῖς φθόγγων συνδυασμοί, νόθοι φθόγγοι, πρὸς ὧν τὴν παράστασιν ἡ λελεασμένη γραπτὴ γλῶσσα δὲν ἔχει γράμματα· ἡ δ' ἐνάρθρωσις τῶν φθόγγων — ἀσφαλὲς γνῶρισμα διαμεμορφωμένης γλώσσης — μένει μᾶλλον ἢ ἥττον ἀτελής. Οἱ γραμματικοὶ τύποι εὐκολώτερον καὶ βαθύτερον ἀποτρίβονται· διὸ καὶ εὐκολώτερον μετ' ἀλλήλων συγχέονται. Ἡ σύνταξις εἶνε πολὺ ἀπλουστέρα· ἐν αὐτῇ ἐπικρατεῖ μᾶλλον ἢ ἐφεξῆς παράταξις τῶν προτάσεων ἢ ἐν ἀλλήλαις καὶ ὑπ' ἀλλήλας συμπλοκὴ καὶ σύνταξις. Τὸ λεξικὸν πενιχρότερον, εἰς τὰς φυσικὰς χρεῖας τοῦ ἀφελοῦς καὶ ἀπερίττου βίου περιωρισμένον, ὑλικώτερον, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ πολλαχοῦ ἀρχαϊκώτερον. Ἡ δ' ἀρχαϊκότης δὲν ἐμφανίζεται μόνον ἐν ταῖς σημασίαις τινῶν λέξεων, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς φθόγγοις καὶ αὐτοῖς τοῖς τύποις αὐτῶν τε τούτων καὶ ἄλλων λέξεων. Προέρχεται δ' ὁ ἀρχαῖσμός οὗτος ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἀπαίδευτος δῆμος διὰ μακρῶν αἰώνων ἐμμένει ἀναλλοίωτος ἐν τοῖς αὐτοῖς ἡθεσι καὶ τρόποις, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν αὐτῶν ἔξωθεν ἐντυπώσεων καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ κύκλου τῶν παραστάσεων. Διὰ ταῦτα

πάντα ἡ δημώδης γλῶσσα εἶνε ἀφελεστέρα, οἰκειότερα, κοινοτέρα, ἐναργεστέρα· διὸ καὶ ἐπιτηδειοτέρα καθ' ὅλου πρὸς τὴν ποίησιν, μάλιστα πρὸς τὸ κωμικὸν καὶ σατυρικὸν εἶδος αὐτῆς. — Τῆς δ' ἐπεξεργασμένης λογίας καὶ μάλιστα γραπτῆς γλώσσης οἱ μὲν φθόγγοι εἶνε εὐκρινέστεροι, οἱ δὲ τύποι πληρέστεροι καὶ σαφέστεροι, ἡ δὲ σύνταξις ἐντεχνοτέρα, πολὺπλοκος, ἐπικρατούσης ἐν αὐτῇ τῆς τῶν προτάσεων ὑπὸ κληλίας καὶ συγκεντρώσεως καὶ τοῦ πολυσυνδέτου· τὸ δὲ λεξικὸν πλουσιώτερον, πνευματικώτερον καὶ διὰ ταῦτα νεωτερικώτερον, καθὼ συμβαδίζον καὶ συναναπτυσσόμενον τῇ ἐκλεκτοτέρᾳ μερίδι τοῦ ἔθνους κατὰ τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ τὴν καθ' ὅλου παιδείαν. Διὰ ταῦτα ἡ πεπικιδευμένη γλῶσσα εἶνε ψυχροτέρα, τεχνικωτέρα, μᾶλλον ἐπιτετηδευμένη, καὶ συμβολικωτέρα, ἀτομικωτέρα καὶ ἀνομοία ἑαυτῇ, παρ' ἄλλῳ ἄλλως ἔχουσα κατὰ τὸν ἐκάστου χαρακτῆρα καὶ τὴν παιδείαν. Ἐν μὲν τῇ λογίᾳ γλώσσῃ ἐπικρατεῖ ὁ ἀτομικὸς ἐκάστου χαρακτῆρ καὶ ἐσοπτρίζεται ἡ ἐκάστοτε παιδεία τοῦ ἔθνους· ἐν δὲ τῇ δημώδει ὁ φυλετικὸς καὶ ἐθνικὸς χαρακτῆρ.

Οὕτως ἅμα παρὰ τινι ἔθνει ἀρχίσῃ ἡ παιδεία καὶ ἡ διὰ τῆς περὶ τὸν λόγον τέχνης εἰδοποιήσις τῆς γλώσσης, ἀνοίγεται χάσμα μεταξὺ τῆς δημώδους καὶ τῆς λογίας. Τὸ χάσμα τοῦτο πρέπει ἐκαστέρωθεν νὰ πληρῶνται ἐς αἰ, ἂν μὴ μέλλει νὰ ἐπέλθῃ διαίρεσις τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως. Ἡ μὲν λογία γλῶσσα νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ ξενισμῶν, νὰ ἀνακαίνιζται πάντοτε ἐκ τῆς δημώδους τὸ γνήσιον, τὸ ἀρχαιοπρεπὲς καὶ τὸ ἐναργὲς προσλαμβάνουσα· ἡ δὲ δημώδης καὶ ὁ λαλῶν αὐτὴν δῆμος νὰ συμβαδίζωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς μετὰ τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς λογίας. « Ἐὰν ἡ γλῶσσα, λέγει ὁ W. v. Humboldt (Einleitung σελ. CCXI), μέλλει νὰ διαρμείνῃ δημώδης ἅμα καὶ πεπικιδευμένη, πρέπει νὰ γίνηται ἀκατάπυστος ρεῦμα ἐκ τοῦ ἔθνους πρὸς τοὺς συγγραφεῖς καὶ γραμματικούς καὶ ἐκ τούτων πάλιν πρὸς τὸ ἔθνος. » Ὅμοια ἀποφάνεται, περὶ τῆς γερμανικῆς γλώσσης τὸν λόγον ποιούμενος, ὁ ἐκτὸς ἄλλων καὶ περὶ τὴν γλῶσσαν εὐαίσθητος Λούθηρος « Man muss nicht die Buchstaben in der Lateinischen Sprache fragen, wie man soll deutsch reden; — sondern man muss die Mutter im Hause, die Kinder auf den Gassen, den gemeinen Mann auf dem Markte darum fragen und denselben auf das Maul sehen, wie sie reden » παρὰ Heyse, σελ. 230. Πρὸς καὶ Σέξτον τ. Ἑμπ. π. τ. γραμμ. κεφ. 10, 178: « Ὡσπερ γὰρ ἐν πόλει νομίσματός τινος προχωροῦντος κατὰ τὸ ἐγγώριον, ὁ μὲν τούτῳ στοιχῶν δύνανται καὶ τὰς ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει διεξαγωγὰς ἀπαρκαποδίστω; ποιεῖσθαι, ὁ δὲ τοῦτο μὲν μὴ παρκα-

δεχόμενος, ἄλλο δέ τι καινὸν χαράσσω ἐαυτοῦ καὶ τούτῳ νομιζέσθαι θέλων μάταιος καθέστηκεν· οὕτω καὶ τῷ βίῳ ὁ μὴ βουλόμενος τῇ συνήθως παραδεχθείῃ, καθάπερ νομίσματι, ὁμιλία κατακολουθεῖν, ἀλλ' ἰδίαν αὐτῷ τέμνειν, μανίας ἐγγύς ἐστιν. »

Ἀλλὰ τὰ περὶ διαστάσεως τῶν δύο μερίδων τῆς γλώσσης εἰρημένα δὲν δικαιώνουσι τοὺς ἀτόπως διατεινομένους ν' ἀναστήσωσιν ἐν τινε γλώσσῃ τύπους ἀπ' αἰώνων ἥδη κατηργημένους, νεκροὺς καὶ ψυχροὺς ἀντὶ τῶν ἐπ' ἴσης ἀπ' αἰώνων κατ' οὐσιώδη τῆς γλώσσης ἀλλοιώσιν καθιερωμένων, οἷοι π. χ. ἐν τῇ νῦν ἑλληνικῇ οἱ ἀναλελυμένοι χρόνοι, οἱ μέλλοντες, οἱ παρακείμενοι καὶ οἱ ὑπερσυντελικοί, ἔπειτα ἡ περιφρσις τοῦ ἀπαρεμφάτου (κυρίως τοῦ τελικοῦ καὶ τοῦ εἰδικοῦ καλουμένου) καὶ τῆς εὐκτικῆς ἀπέναντι τῶν ἀρχαίων ἀπλῶν· ἔπειτα τὰ πληρέστερα καὶ σωματωδέστερα εἶμαι, εἶσαι, εἶνε, εἶμεθα κ.τ.λ. ἂν ἦμαι, ἦσαι, ἦνε κ.τ.λ. ἀντὶ τῶν λεπτῶν καὶ λειποσάρκων εἶμι, εἶ (=ἴ), ἐστί, ἐσμεν κ.τ.λ. εἰν ὦ (=ὁ) ἦς (=ἡ), ἦ κ.τ.λ. ἱκανὰ ἔπαθεν ἡ γλῶσσα ἐκ τοῦ ἄκρου ζήλου τῶν ἐπὶ ὀκτωκαίδεκα αἰῶνας ἀττικιστῶν. Ἄς μὴ τὴν ἀσχημίσουν περισσότερον νέοι σπαραγμοί. Ἄς μὴ προχωρήσῃ ὁ ζήλος τῶν νέων διορθωτῶν καὶ αὐτολεγομένων καθαρτῶν τῆς γλώσσης, ἵνα μὴ καταντήσωσί ποτε αὐτοὶ νὰ λέγωσι καὶ αὐτοὶ ν' ἀκούωσιν, ὥς πάλαι ποτὲ Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος, οὗτινος ἀναγινώσκοντός ποτε ποίημά του, πάντες οἱ ἀκροαταὶ ἀναστάντες ἀπῆλθαν καὶ τὸν ποιητὴν μόνον μετὰ τοῦ φιλοσόφου Πλάτωνος ἀπέλιπαν. Τοῦτο δὲ συνέβη βέβαια διὰ τὸ λίαν ἐπιτετηδευμένον τῆς λέξεως τοῦ Ἀντιμάχου. Διότι κατὰ Πλούταρχον (Τιμολ. 36) « ἡ μὲν Ἀντιμάχου ποίησις καὶ τὰ Διονυσίου ζωγραφήματα, τῶν Κολοφωνίων, ἰσχὺν ἔχοντα καὶ τόνον, ἐκβεβιασμένοις καὶ καταπόνοις ἔοικε, ταῖς δὲ Νικομάχου γραφαῖς καὶ τοῖς Ὀμήρου στίχοις μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως καὶ χάριτος πρόσεστι τὸ δοκεῖν εὐχερῶς καὶ ῥαδίως ἀπειργάσθαι. » Καὶ ὁ μὲν Ἀντίμαχος, ἴσως διὰ τὴν κατὰ Πλούταρχον ἐκείνην ἰσχὺν καὶ τὸν τόνον ἡδύνατο νὰ εὕρῃ ἕνα Πλάτωνα ἀκροατὴν καὶ νὰ λέγῃ « *legam nihilo minus: Plato enim mihi unus instar est milium* » (Cicer. Brut. c. 51)· ἀλλὰ τίνες Πλάτωνα θὰ ἀνεχθῶσι τοὺς νέους ἐπιτηδευτὰς περὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους ἀσχημονοῦντας; — Ἀλλ' ἄς μεταβῶμεν εἰς τὴν σύνοψιν τῶν χαρακτῆρων αὐτῆς καὶ τῶν πρὸς τὴν ἀρχαίαν διαφορῶν τῆς.

Τὰ κυριώτερα γνωρίσματα τῆς νῦν καθομιλουμένης καθ' ὅλου λαμβανομένης εἶνε τάδε: 1) ὁ ἰωτακισμός, τ. ἔ. ἡ προφορὰ τῶν η, ει, οι καὶ υ ὡς ι καὶ τῆς διφθόγγου αι ὡς ε. Ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ταύτης ἀ-

γνωρίσ
διφθόγ
ννη

ναβαίνει εἰς τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους ἀνεντιρρήτως καὶ ἐμφανίζεται ἐν τῇ Βοιωτικῇ διαλέκτῳ. Οὕτως ἐν ταῖς ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων βοιωτικαῖς ἐπιγραφαῖς (C. I. 1562 — 69. 1574. 1593.) φέρονται τὰ: *ἱππότη, εὐεργέτης, διακατίας, χειλλής, κατασκευάττη, κεκόμιστη, ὀφείλετη, ἀπογράφεσθαι, δεδόχθαι, Ταταγρῆος, Φελατιῆος κ.τ.λ.* ἀντὶ τῶν ἀττικῶς διφθογγογραφουμένων, *ἱππόται, ὀφείλεται, ἀπογράφεσθαι, διακατίαις, Ταταγραῖος κ.τ.λ.* τὰ ἄρχι, ἀπέχι, ἀσφάλια, ἀτέλια, *Φισοτέλια, Φελάτια, ἱράνα, Διρίας, Ἀριστοκλίδας κ.τ.λ.* ἀντὶ τῶν ἀττ. διφθογγογραφουμένων ἄρχει, ἀπέχει, ἀσφάλεια, ἀτέλεια κ.τ.λ. εἰρήνη, *Δειρίας, Ἀριστοκλείδης κ.τ.λ.* Ἄλλ' ἡ τῆς εἰ ὡς ι προφορά εἶνε ἀρχαιοτέρα, ἐκ τοῦ πέμπτου τοῦλάχιστον αἰῶνος, ὡς δῆλον ἐκ τε τῶν τῆς Κορίνθης πονυτεύϊ (ἀποσπ. 3), ἐσσάρχι (19), αἰδῶν (8) ἀντὶ τῶν πυκτεύει, ἐξάρχει, ἀεῖδων καὶ ἐκ τῶν τοῦ παρ' Ἀριστοφάνει (Θεσμοφοριαζούσαις 1176) τοξότου καὶ (Ἀχαρν. 104) ψευδαρτάδω ἀνεγείρει, λῆψι, ἀντὶ τῶν ἀνεγείρει, λήψει, ἅπερ οὕτως ἔγραψεν ὁ κωμικὸς πιθανώτατα εἰς τὴν προφορὰν τῶν Βοιωτῶν ἢ καὶ τῶν τούτοις γειτόνων ἀγροίκων Ἀττικῶν ἀποβλέπων. Ἡ ἐναλλαγὴ αὕτη τοῦ ι καὶ τῆς εἰ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ τοῦ Bankes δμηρικῷ παπύρῳ: Ἰλ. ω, 129 σείτου· 178 εἰθύροι· 441 ἀγύροι· 274 γλωχεῖνα· 618 δεῖτε = διε κ.τ.λ. Ἡ δὲ τοῦ υ ὡς τοῦ γαλλ. u προφορά ἦδη κατὰ τοὺς ἀττικοὺς χρόνους, παρὰ δὲ τοῖς Ἰωσιν ἴσως καὶ πρότερον, παρὰ πᾶσιν ὁμολογεῖται ὥστε περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐν τούτῳ· ἐντεῦθεν δ' εὐκόλως εἰς ι μετέπεσεν. Ἡ δ' ὡς ου (λατ. u) ἀρχαία προφορά τοῦ πολλαχοῦ διατηρεῖται ἐν πολλαῖς λέξεσι τῆς δημῳδους· καὶ παραδείγματα τινὰ ἦδη ἀνωτέρω παρετέθησαν. 2) Ἡ τοῦ ι πρὸ ἐτέρου φωνήεντος ὡς j προφορὰ ἀρχομένης τε λέξεως καὶ μεσοῦσης, ὡς ἐν τοῖς *ἰατρός (= jατρός), ἰωμένος (= jωμένος), ἰάννης, ἰάκωβος, βιός (= βjός), μῆλjά (μῆλῆα), χωριατjά (χωριατjά) κ.τ.λ.* Τὸ ἡμίφωνον τοῦτο, τὸ j, ἦτο συνηθέστατον ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ γλώσσῃ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν συγγενῶν γλωσσῶν· ἐν δὲ τῇ μεταγενεστέρᾳ ἐλληνικῇ ποῦ μὲν ἐξυγράνθη εἰς τὸ φωνῆεν ι, ὡς ἐν τοῖς προειρημένοις καὶ τοῖς ὁμοίοις, ποῦ δ' ἐξωμοιώθη μὲ τὸ προηγούμενον σύμφωνον, περὶ οὗ κατωτέρω ἐν τῷ ἀναλυτικῷ μέρει τὰ δέοντα ἐλέχθησαν, ποῦ δὲ εἰς ζ ἐσκληρύνθη, ὡς ἐν τοῖς ζυγός (ἐκ τοῦ jug πρὸβλ. τὸ λατιν. jugum), Ζεὺς, (ἐκ τοῦ Djäus. σκρ. οὐρανός, ἔθεν ἀφαιρεθέντος τοῦ Δ ἔγινε τὸ λατιν. jovi-s ἐν δὲ τῇ πελαγονικῇ πιθανώτατα τὸ jav-s ἔθεν ὕστερον Ζεὺς) κ.τ.λ., ποῦ δ' ἀπεβλήθη παντελῶς, περὶ οὗ ἐπ' ἴσης κατωτέρω γίνεται λόγος. ἐν δ' ἀρχομένη τῇ λέξει ἀντ' αὐτοῦ ἐπῆλθε συνήθως τὸ δασύ

πνεῦμα, περὶ οὗ ἤδη ἐρρέθη. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ πολ-
 λαχοῦ φαίνεται ὅτι τὸ ι ὡς j προῦφέρετο, ὡς δῆλον ὅχι μόνον ἐκ τῶν
 βυζαντινῶν *Γεράκιρ*, *Γερακαραιά* (παρὰ Ἄννη τῇ Κομν. καὶ Κων-
 στιαντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ) ἀντὶ τῶν *ιεράκιρ*, *ιερακαραιά*, ἀλλὰ
 καὶ ἐκ τῶν ὁμηρικῶν πόλιος (κατὰ διόρθωσιν πόλεος ἢ πόλεως) Ἰλ. Β,
 814, Φ. 567, πόλιος Ὀδ. Θ. 560. Ἰστίαια Ἰλ. Β, 537. δῆϊος καὶ
 Αἰγυπτίας Ἰλ. Ι, 382, Ὀδ. Δ, 127, 229, Ξ, 263. 286. (Θεόκριτ.
 ΙΖ'. 104), ἥια Ὀδ. Ε, 266 καὶ τοῦ Εὐρ. Ἡρακλειδ. 1304 Ὀλυμπί-
 ου, ἐν οἷς τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ τὴν τοῦ ι ὡς j προφοράν. 3) Ἡ παν-
 τελὴς ἐπικράτησις τοῦ τόνου ὑπὲρ τὸν χρόνον τῶν συλλαβῶν. ὅτι δὲ
 καὶ ταύτης τῆς μεταβολῆς ἡ ἀρχὴ εἰς τοὺς ἀνωτάτους χρόνους ἀνέρ-
 χεται, καὶ οἴκοθεν ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς γλώσσης εἶνε δῆλον, ἐν
 ᾗ, ἀφ' οὗ ἅπαξ λάβη τὴν προσήκουσαν ὑλικὴν ἀνάπτυξιν, τὸ πνευμα-
 τικὸν στοιχεῖον ἀρχίζει τοῦ λοιποῦ νὰ ὑπερισχύῃ καὶ, ἵνα ἐκφανθῇ ὅ-
 σον τὸ δυνατόν ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον, ἰσχυαίνει καὶ περιαιρεῖ τὸ
 ὑλικόν, καὶ ὅχι μόνον σύμφωνά τινα ἀφαιρεῖ καὶ συντέμνει, αὐξήσεις
 καὶ ἀναδιπλασιασμοὺς ἀποβάλλει, ἀλλὰ καὶ τοὺς μὲν βαρυτέρους φθόγ-
 γους ἐλαφροτέρους ποιεῖ, (ὡς τοὺς π, κ, τ, εἰς β, φ, γ, χ, δ, θ κατα-
 βιβάζει, τοὺς ρ καὶ μ εἰς λ καὶ ν, τοὺς α καὶ υ (= ου) εἰς ε, ο, π. χ.
 τράφω—τρέφω, τράπω—τρέπω, κράτος—κρέτος (αἰολ.), μέγαθος—
 μέγεθος, γέγαα—γέγονα· ἄνα—ὄν(α) αἰολ. τέσσαρας (ἔτι ἀρχαιότε-
 ρον τάτφαρας ἢ κάτφαρας· πρὸλ. τὸ λατιν. quatuor καὶ τὸ σανσκριτ.
 c'ātvāras)—τέσσερες (ἰων. καὶ καθομιλ.) κ.τ.λ. πῆχε-ως, ἄστε-ως,
 ἡδέ-ος ἐκ τῶν πῆχυ-ος, ἄστυ-ος, ἡδύ-ος κ.τ.λ.) τοὺς δὲ μακροτέρους
 συστέλλει. Οὕτως ἐν ᾧ ἡ ἀρχαιοτάτη γλῶσσα πάντα τὰ εἰς α θη-
 λυκά εἶχε μετὰ μακροῦ τοῦ α, ἡ μεταγενεστέρα ὀλίγα τοιαῦτα δις-
 τήρησεν. ὁμοίως ἐν ᾧ τὸ πάλαι πάντα τὰ εἰς ι-ς θηλυκά μακρὸν εἶ-
 χαν τὸ ι, ὕστερον ὀλίγα τοιαῦτα διέμειναν, οἷα τὰ βαθμίς, σφραγίς,
 ψηφίς καὶ εἴτι ἄλλο. Εἶνε γνωστή, καὶ κατωτέρω ἐν τῷ περὶ τῆς
 πληθυντικῆς αἰτιατικῆς ἐλέχθη, ἡ κατὰ τινας αἰολικὰς καὶ δωρικὰς
 διαλέκτους βράχυνσις τοῦ πρότερον ὀργανικῶς μακροῦ α τῶν εἰς α-ς
 πρωτοκλίτων αἰτιατικῶν καὶ τῶν ὁμοφθόγγων τριτοκλίτων ἀρσενικῶν
 ὀνομαστικῶν, ὡς πᾶς, Αἰᾶς, πᾶσᾶς, μοῦσᾶς κ.τ.λ. καὶ τοῦ ου ἢ ω
 τῶν δευτεροκλίτων, ὡς τὸς λόγος, τὸς ἀνθρώπος κ.τ.λ.

Τὴν τῶν ληκτικῶν μακρῶν ἂν ὅχι βράχυνσιν τοῦλάχιστον κλίσιν εἰς
 αὐτὴν μαρτυρεῖ καὶ ὁ τονισμὸς τῶν βοιωτικῶν Ὀμηρῷ (= Ὀμηροί,
 Ὀμήρω), ποιούμενῃ (= — αι) λεγόμενῃ (= — αι), ὀφείλετῃ (= —
 — ται), ἀπογράφεσθ (= — αι) κ.τ.τ. (Χοιροβ. παρὰ Bekker Ἀνεκδ.

4245. Εὐσταθ. 365, 29). Τῷ δὲ τονισμῷ τούτῳ ὁμοίως εἶνε καὶ ὁ τῆς καθομιλουμένης ἐν τοῖς : τοῦ *Ὁμήρου*, τοῦ *Χαράλαμπου* ἢ *Λεγάμενη*, τῆς *τράπεζας* κτλ. Ἡ περαιτέρω πρόοδος τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐπέφερεν ἐν τέλει τὴν ἐξ ὁλοκλήρου κατάλυσιν τοῦ φύσει μακροῦ χρόνου τῶν φθόγων. Ἀγνοῶ δ' ἂν ἡ ἐν τισὶ τοῦ Αἰγαίου νήσοις, Τήνῳ π. χ., Κρήτης ἐνιαχοῦ, καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος παρολκὴ τῆς προφορᾶς εἶνε λείψανον τῆς ἀρχαίας. 4) Ἀκρωτηριασμὸς καὶ ἐλάττωσις τῶν πτωτικῶν τύπων· κατάργησις τοῦ καθαροῦ δοτικοῦ τύπου. Καὶ τούτων τῶν μεταβολῶν ἡ ἀρχὴ εἰς τοὺς ἀνωτάτους ἑλληνικοὺς χρόνους ἀναβαίνει· διότι ἤδη παρ' Ὁμήρῳ συνηθεστάτη εἶνε π. χ. ἡ τῶν ἀρχαίων γενικῶν εἰς α—σιο καὶ ο—σιο, εἰς αο, ου, α καὶ οιο, ου, συστολὴ ( ). τοῦ δὲ μ (ἴδε ἀνωτέρω) ἢ *ν* τῆς ἐν. αἰτιατ. τῶν τριτοκλίτων καὶ τῆς πληθυντ. αἰτιατ. πάντων τῶν ὀνομάτων ἡ ἀποκοπὴ ἤδη πρὸ Ὁμήρου εἶχε συμβῆσαι, π. χ. βασιλῆα, ἄνδρα, μητέρα κ.τ.τ. βασιλῆας, ἄνδρας, Ἀτρεΐδας, ψυχάς, Δαραοὺς κτλ. ἀντὶ τῶν βασιλῆαν (μ), ἄνδραν, μητέραν, βασιλῆαν, ἄνδραν, Ἀτρεΐδαν, ψυχάς, Δαραοὺς κτλ. (ἴδε κατωτέρω) τῆς δὲ τοῦ *ν* τῶν ἐν. πρωτοκλίτων καὶ δευτεροκλίτων συμπτώματά τινα μᾶς ἀπαντῶσιν ἤδη τοῦ Ε'. μ. Χ. αἰῶνος λήγοντος (παρ' Ἀριστοφάνει ἐν Θεσμοφοριαζούσαις), ἀναντίρρητα δὲ τεκμήρια κατὰ τὸν Θ'. μ. Χρ. αἰῶνα καὶ ἐφεξῆς (παρὰ Θεοφάνει τῷ χρονογράφῳ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογ. καὶ ἄλλοις). Ἐπ' ἴσης ἀρχαῖα εἶνε καὶ τὰ διάφορα αἷτια τὰ πρὸς τὴν κατάργησιν τῆς δοτικῆς συντελέσαντα (ἴδε ἐν τῷ β'. μέρει). Ἡ διὰ τοῦ α ἢ ο παρέκτασις τῶν συμφωνολήκτων θεμάτων καὶ ἐπομένως ἡ τῶν τριτοκλίτων εἰς πρωτόκλιτα καὶ δευτερόκλιτα μετάπλασις : ὁ πατέρας, ἡ μητέρα, ἡ γυναῖκα· οἱ ἀρχόντοι, γερόντοι, προεστοὶ (=προεστῶτες) κ.τ.λ. ἅπαντα κατ' ἀρχαίας ἀφορμὰς καὶ ἀναλογίας. 5) Ἡ ἐπὶ τὸ ἀρχαικώτερον ἐν μέρει τροπὴ τινῶν ῥηματικῶν τύπων, ὡς ἔγραφα, ἔγραφαν, ἔφυγα, ἔφυγαν, κ.τ.δμ., ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτάτων (Πελασγικῶν) ἄγραφαμ, ἄγραφαν· ἄφυγαμ, ἄφυγαντ, καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἔγραφον, ἔφυγον κτλ. Τούτων λείψανα μὲν τινα φέρονται ἐν τῷ παρ' Ὁμήρῳ καὶ Ἡροδότῳ ἰωνισμῷ, ἡ δὲ ὁμαλωτέρα χρῆσις ἐξανηδύει κατὰ τοὺς μακεδονικοὺς χρόνους (ἴδε κατωτέρω). Ἡ διὰ τοῦ σα παρέκτασις τοῦ παρατατικοῦ τῶν εἰς αω καὶ εω ῥημάτων, ὡς ἀγαποῦσα, ἐφιλοῦσα κτλ. Ταύτης ἀρχαιότατον μὲν τεκμήριον εἶνε τὸ εὐριπίδειον ἐπληροῦσαν, νεώτερα δὲ πολυπληθέστερα εἶνε τὰ (ἀπὸ τοῦ γ'. π. Χ. αἰῶνος) ἀλεξάνδρινά ἡγαπῶσαν, ἐτιμῶσαν, ἐδοιοῦσαν κ.τ. δμ. παρὰ τοῖς Ο'. μεταφρασταῖς, ἄλλα δ' ἀνάλογα, ὡς ἐσχοσαν (=ἐσχον) καὶ ἐσχάζοσαν (=ἐσχαζον) παρὰ Σκύμνῳ καὶ Λυκόφρονι (ἴδε

κατωτέρω) — Ἡ μεταποίησις τῶν εἰς μὴ καλουμένων ῥημάτων εἰς ὡ συνεπῶς πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν ἤδη ἐν τῇ πρὸ Ὀμήρου γλώσσῃ τεθειμένην, καθ' ἣν ἐκείνη καὶ τὰ λοιπὰ τὰ παρ' Ὀμήρῳ εἰς ὡ, εἰς μὴ πρότερον κλινόμενα, οὕτω μετεποίησεν. Ἡ ῥινοφθύγγισις τῶν εἰς ὦ ῥημάτων καὶ ἐν γένει προαγωγή τῆς ἀρχῆς τοῦ ῥινοφθογγισμοῦ τῶν ῥημάτων ἅπαντα κατ' ἀρχαιοτέρας ἀφορμὰς καὶ ἀναλογίας (τὰ καθ' ἕκαστον ἴδε ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ). Ἡ κατάργησις τῶν ἰδίως μέσων χρόνων μέλλοντος καὶ ἀορίστου, καὶ ἡ πανταχοῦ καθιέρωσις τῶν παθητικῶν ἐπὶ τε παθόντων καὶ μεσότητος. Ἀρχὴν λαβοῦσα καὶ αὕτη ἡ μεταβολὴ ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν ὁμηρικῶν χρόνων, ἴσως δὲ καὶ πρότερον, ὕστερον ὁσημέραι ἐπεξετάθη, ἕως οὗ κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινοὺς χρόνους ἐπεκράτησεν ὥστε πλεῖστα τοιαῦτα φέρονται παρὰ τοῖς Ο'. 6) Ἡ ἀνάλυσις τινῶν χρόνων, τῶν μελλόντων, τῶν παρακειμένων καὶ τῶν ὑπερσυντελικῶν καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου. Καὶ ταύτης τῆς μεταβολῆς ἡ μὲν ἀρχὴ ἀνέρχεται ἐν μέρει μὲν εἰς αὐτοὺς τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους, ἐν μέρει δ' εἰς τοὺς ἄττικούς, κατὰ δὲ τοὺς ἐφεξῆς χρόνους ἐπιτεταμένη, μάλιστα ἡ περιφρασις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐν τῇ Κ. Δ. συνηθεστάτῃ ἀποβάσῃ, τελείως φαίνεται ἐκνικῶσα περὶ τὸν Ι'. αἰῶνα. βεβαίως διότι κατὰ τύχην ἀρχαιότερα μνημεῖα τῆς δημώδους δὲν μας διεσώθησαν, καὶ ὅχι ὅτι τότε πρῶτον τελείως ἐπεκράτησεν ἡ μεταβολή. Τὰ δὲ αἷτια τὰ συντελέσαντα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν τύπων τούτων εἶνε ἢ τε περὶ τὸν σχηματισμὸν εὐκολία καὶ ἡ σαφήνεια, ἃς πάντοτε δίδωκει ἡ γλῶσσα. καὶ εὐκολώτερον μὲν καὶ ἐναργέστερον ἐνταύτῃ ἦτο καὶ εἶνε βέβαια πρὸς τὸν ἀπαίδευτον μάλιστα δημότην, νὰ σχηματίξῃ ἐκ τῶν δύο συνηθεστάτων ἀπαρεμφατικῶν τύπων π. χ. ἔρχεσθαι καὶ ἐλθεῖν (αἰολ. ἔλθην) βοηθεῖα τοῦ θέλω τοὺς δύο μέλλοντας θέλω ἔρχεσθαι καὶ θέλω ἐλθεῖν (ἢ ἔλθην) ἢ τὸν ἕνα καὶ ἀσαφέστερον ἐλεύσομαι κ. οὕ. καθ. εὐσχηματιστότερον, καὶ μετὰ τὴν ἐξασθένησιν τῆς πρώτης δυνάμεως τῶν ἀπλῶν τύπων ἐναργέστερον ἐκφραστικοὶ τῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ἐννοίας ἦσαν καὶ εἶνε π. χ. οἱ ἔχω λαβών (αἰολ. λάβεις, ὅθεν τὸ καθομιλούμ. λάβει), εἶχον πεσών (πέσεις. εἶχα πέσει), ἔχω ταχθεῖς ἢ εἰμὶ τεταγμένος (καθομ. ἔχω ταχθεῖ, εἶμαι τα(γ)μένος), εἶχον σταθεῖς (εἶχα σταθεῖ) κ. οἱ ὅμοιοι παρὰ τοὺς εἰληθα, ἐπεπτῶκειν, τέταγμαί, εἰστήκειν ἢ ἐστάμην κτλ. Εἰς τὴν σαφήνειαν τοῦ λόγου μᾶλλον συντείνουσιν οἱ παρεμφατικοὶ οὗτοι τύποι: θέλω νὰ γράφω (γράφης, γράφῃ, γράφωμεν κτλ.) καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθω (ἔλθης, ἔλθῃ, κτλ.) παρὰ τοὺς ἀπαρεμφάτους θέλω γράφειν (ἐμέ, σέ, τοῦτον, ἡμᾶς, ὑμᾶς κ.τ.λ.), ἐπιθυμῶ ἐλθεῖν (ἐμέ, σέ, ἐκεῖνον κ.τ.λ.) — 7) Ἡ κατάργησις τῶν εὐκτικῶν

τύπων καὶ ἀναπλήρωσις αὐτῶν διὰ τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων, ἐπὶ τῆς κυρίως εὐκτικής καὶ τῆς *δυνητικής* λεγομένης σημασίας μετὰ τῶν μορίων *ἄμποτε* (= τῷ ἄρχ. εἴ ποτε) εἶθε, μακάρι, νά, ἄς. Καὶ ταύτης τῆς μεταβολῆς ἡ ἀρχὴ ἀναβαίνει εἰς τὸν ἐ. π. Χρ. αἰῶνα, ἢ κυριώτερον εἰπεῖν, καὶ πολὺ ἀνωτέρω· διότι ὁ ἐν τῇ ἑλληνικῇ μόνῃ σχεδὸν πασῶν τῶν ἀδελφῶν διχασμὸς τῶν πρότερον μονοκώλων ὑποτακτικῶν (*conjunctivi*) τύπων εἰς εὐκτικούς, ἐν πάσαις ταῖς συγγενέσι γλώσσαις ὑπάρχοντας, καὶ εἰς κυρίως ὑποτακτικούς ἐν μόνῃ τῇ ἑλληνικῇ οὕτω διακριδὸν καὶ διὰ παντὸς φερομένους, ἐν δὲ τῇ σανσκριτῇ καὶ τῇ λατινικῇ σποράδην μόνον καὶ ἀδιακρίτους τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν χρῆσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπαντῶντας εἶνε ἤδη περιορισμὸς τις τῆς εὐκτικής. Προβαίνει δ' ὁ περιορισμὸς αὐτῆς ἐν τῷ ἐξηρητημένῳ λόγῳ ἐπιτεινόμενος ἀπὸ τῶν ἀττικῶν χρόνων· παρ' Ἡροδότῳ π. χ. καὶ Θουκυδίδῃ ἐν *τελικαῖς* εἰδικαῖς καὶ ἄλλ. προτάσεσιν εἶνε ἤδη πολὺ ὑποδεεστέρα ἢ χρῆσίς της ὡς πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ ὀριστικὴν· ἕως οὗ κατὰ τοὺς περὶ Χριστὸν χρόνους ἐν στενωτάτοις ὁρίοις κινεῖται. ὕστερον δέ, συντελούσης ἐν μέρει καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἰωτακισμοῦ συγχύσεως τῶν τύπων π. χ. λέγει, λέγη, λέγοι (προφ.=λέγι), εἶπη, εἶποι (προφ.=εἶπι), γράψῃ, γράψῃ (αἰολ. προφ.=γράψαι) κ.τ.λ. καὶ τελείως κατηργήθη (ἴδε κατωτέρω ἐν τῷ ἰδίῳ περὶ αὐτῆς λόγῳ). Ἡ δὲ κυριωτάτη αἰτία τούτου εἶνε, ὡς κατωτέρω διὰ μακρῶν ἀναπτύσσεται, ἡ ὑπὲρ τὴν *λογικὴν ἀκρίβειαν* ἐπικράτησις τῆς *φαντασίας* παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἐν τῷ λόγῳ μᾶλλον ἐπιδιωχομένη *ἐνάργεια*, ἥπερ ἐναντιώνεται πολλάκις ἢ εὐκτικῇ. διότι τὸ δι' αὐτῆς ἐκφραζόμενον εἶνέ τι πάντοτε ἐξ ὑποκειμένου, ἐκ τοῦ βάθους τῆς διανοίας τοῦ λέγοντος μὴ τελείως ἀποσπώμενον, ἀμφίβολον καὶ σκοτεινόν, ἐν ᾧ τὸ διὰ τῶν ἄλλων τριῶν ἐγκλίσεων μᾶλλον ἐξ ἀντικειμένου, ῥητῶς καὶ σαφῶς ἐκπεφρασμένον, εὐκρινὲς καὶ ἐναργές.

— 8) Ἡ μετ' αἰτιατικῆς σύνταξις τῶν *προθέσεων*, ἥπερ καὶ αὐτὴ κατ' αὐτοὺς τοὺς προκτικτοὺς χρόνους μικρὰν ἀρχὴν λαβοῦσα, κατὰ τοὺς ἐξῆς ἐπιτείνεται πάντοτε καὶ τέλος ἐκνικᾷ κατὰ τοὺς μέσους Βυζαντινοὺς αἰῶνας. — 9) Ἡ ἀπλότης τῆς *συντάξεως* προερχομένη καθ' ὅλου μὲν ἐκ τοῦ δημώδους καὶ ἀνεπιτεχνήτου χαρακτῆρος τῆς σημερινῆς γλώσσης, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐκ τῆς *καταργήσεως* μὲν τῆς εὐκτικής, περιφράσεως δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου, περιορισμοῦ δὲ τῆς χρήσεως τῆς μετοχῆς. — 10) Καὶ τελευταῖον ἢ εἰς τὴν καθομιλουμένην προστριβὴ πλειοτέρων ἢ εἰς τὴν ἀρχαίαν, τὴν *λογίαν* (διότι τὴν τότε δημώδη ἀγνοοῦμεν ποῖα τις ἦτον ὡς πρὸς τοὺς ξενισμούς), ἀλλοφύλων λέξεων, ὅχι τύπων, ἐκτὸς τῶν προειρημένων λατινικῶν *αρι(ο)ς*, καὶ *ατος*, καὶ

εὐαρίθμων φράσεων, οἷα π. χ. ἡ τουρκίζουσα, ὡς φαίνεται; δέν μου δι-
δει χέρι (= δέν μου συμφέρει) κατὰ τὴν τουρκικὴν *دندرم* *دندرم* (ἐλ θερμέξ)
— Εἶνε δ' αἱ ἀλλόφυλοι αὗται λέξεις *λατινικαί*, ἐκ τῶν αὐτοκρατορι-
κῶν χρόνων ἤδη καταγόμεναι, *ιταλικαί* καὶ *τουρκικαί* ἀπὸ τῆς δι-
πλῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐφεξῆς προσειλημμένοι,
ὅχι δὲ καὶ *αἰθιαρικαί* καὶ *σλαβικάι*, ὡς τινες τῶν ἀλλογενῶν σοφῶν
καὶ ἀπὸ δημοσίας ἑδρας παραδίδουσιν, ἐκτὸς ἂν σλαβίζούσας τινὰς
τοπικὰς ὀνομασίας ἢ τυχὸν μίαν ἢ δύο λέξεις τοῦ κοινοτάτου καὶ ἀ-
γοραίου βίου ἐν ταῖς πρὸς Βουλγαρίαν ἑλληνικαῖς χώραις ἐκλάβη τις
κτήματα τῆς ὅλης γλώσσης.

Ἡ πρόσληψις ὀθνείων ὄρων εἰς τὴν γλῶσσαν ἔθνους ἐν τῷ μέσῳ τῆς
οἰκουμένης κατοικοῦντος καὶ ἀνέκαθεν ποικίλας σχέσεις καὶ ἐπιμιζίαν
πρὸς πάντας τοὺς ἑαυτῶν τε καὶ πεπολιτισμένους λαοὺς ἔχοντος
εἶνε ἀναπόφευκτος. Διὸ καὶ οἱ ἀρχαιοτάτοι Ἕλληνες, ἐν ἀρκεσθῶμεν
εἰς ὀλίγα τινὰ παραδείγματα, παρὰ μὲν τῶν πρωτεμπόρων Φοινίκων
μετὰ τοῦ λινοῦ ὑφάσματος παρέλαβαν καὶ τὸ ὄνομα *χιτῶν* (Ἴων. *χι-
θῶν*· σημαντικῶς *χιτάν* = λίνον) μετὰ τῆς ἐμπορικῆς προδοσιᾶς ἢ προ-
τιμίου καὶ αὐτὸ αὐτῆς τὸ ὄνομα ἀρραβῶν, ὅπου καὶ αὐτὸ τὸ σημι-
τικὸν ἄρθρον *al* (ل) κατ' ἐξομοίωσιν *ar* ἐμφανίζεται κ.τ.λ. παρὰ δὲ
Περσῶν τὰ παράδεισος (= περὶ βόλος), παρασάγγης, σατράπης καὶ ἄλ-
λα· παρὰ δὲ Φρυγῶν τὰ *βαλῆν* (= ἡγεμὼν πρὸς Αἰσχύλῳ ἐν Πέρσας
656), ἔλεγος (= κάλαμος, αὐλός· ὅθεν καὶ ἡ δι' αὐλοῦ καὶ μετ' αὐ-
λοῦ ὠδὴ καὶ ποίησις) καὶ ἄλλα, ἴσως ὅχι ὁμοίως καὶ τὸ πῦρ, ὡς παί-
ζων ἢ σπουδάζων λέγει ὁ Πλάτων ἐν Κρατύλῳ. Δὲν ἔχει ἴσως ὑπερ-
βολὴν ὁ Τατικνός, ὅτε, θέλων νὰ σημήνῃ τὴν τῆς ἑλληνικῆς εἰς ποι-
κίλας διαλέκτους διαίρεσιν, πιθανώτατα ἀκόμη ἐπ' αὐτοῦ ἐναργῶς
διακρινομένην καὶ τὴν ἑαυτῶν λέξεων εἰς αὐτὴν ἐγκατάμειξιν, λέ-
γει τάδε: «Νῦν δὲ μόνοις ὑμῖν ἀποβέβηκε μὴδὲ ἐν ταῖς ὁμιλίαις ὁμο-
φωνεῖν. Δωριέων μὲν γὰρ οὐχ ἡ αὐτὴ λέξις τοῖς ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς,
Αἰολεῖς τε οὐχ ὁμοίως τοῖς Ἴωσι φθέγγονται. Στάσεις δ' οὐστὴς το-
σάυτης, παρ' οἷς οὐκ ἔχουσιν, ἀπορῶ τίνα με δεῖ καλεῖν Ἕλληνα. Καὶ
γὰρ τὸ πάντων ἀτοπώτατον, τὰς μὴ συγγενεῖς ὑμῶν ἐρμηνείας τε-
τιμήκατε, βαρβαρικαῖς τε φωναῖς ἔσθ' ὅτε καταχρώμενοι συμφόρδην
(συμφυρτήν;) ὑμῶν πεποιήκατε τὴν διάλεκτον». Τατίαν. πρὸς Ἕλλη-
νας §. 2. — Ἡ δὲ τῶν λατινισμῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἰσα-
γωγὴ διήλθε τὰς ἐξῆς τρεῖς ἡγεμίδας· ἐπὶ μὲν τῶν δημοκρατικῶν
χρόνων, ὅτε ἡ ἑλληνικὴ παιδεία ἤμυχεν ἔτι καὶ ὑπερτέρει τῆς ῥω-
μαϊκῆς, ὀλίγιστα εἶνε τὰ ἔχνη τοῦ λατινισμοῦ· ἐπὶ δὲ τῶν αὐτοκρατο-

ρικῶν, ὅτε καὶ ἡ ἑλλην. παιδεία ἐξέπεσε, μάλιστα ἐπὶ τῶν Κλαυδίων καὶ Φλαυτίων αὐτοκρατόρων, καὶ αἱ μεταξὺ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων σχέσεις ἐγγύτεραι καὶ πυκνότεραι ἦσαν, ὡς ἐπὶ τῶν Αἰλίων καὶ Ἀντωνίνων, πληθύνονται καὶ οἱ λατινισμοὶ ἐν τῇ γλώσσῃ. Ἀφ' οὗ δὲ τέλος ὁ θρόνος εἰς τὴν Ἀνατολὴν μετετέθη, πλήθος δὲ Ῥωμαίων συμμετέβησαν καὶ τὸ Βυζάντιον ἔγεινε νέα Ῥώμη, ἤρχισε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἔτι μᾶλλον νὰ ῥωμαΐζῃ, δῆλον ὅτι κυρίως κατὰ τὰς λέξεις, ὀλίγιστα δὲ κατὰ τοὺς τύπους καὶ τὰς φράσεις, διότι τὰ ἀτυχῆ ἐκεῖνα καὶ ἄθλια μεταφράσματα τῶν νομικῶν δὲν τα υἰοθέτησέ ποτε ἡ γλῶσσα· ἕως οὗ ἐξελληνίσασα τὴν αὐτὴν καὶ τοὺς συγκλητικοὺς ἀντάλλαγμα ἔδωκε τό τε ἴδιον αὐτῆς καὶ τοῦ ἔθνους ὄνομα, ὅχι δὲ καὶ τὴν φύσιν, *ῥωμαϊκὴν* μὲν ἑαυτήν, *Ῥωμαίους* δὲ τοὺς Ἕλληνας μετονομάσασα, τοῦ ὀνόματος *Ἑλληνας* ἤδη ἀπὸ πολλοῦ εἰς ἀντίπαλον τοῦ *χριστιανός* ἀποκριθέντος. Τὸ ὑπὸ πολλῶν ἄρα πολλάκις λεγόμενον, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα τὸ πάλαι ἦτον ἀπρόσιτος καὶ οἷον ἄξενος πρὸς ἀλλότρια στοιχεῖα δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ λίαν ἀκριβολόγως· διότι οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ της, ὡς προσέλεχθη, ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὴν ξενικὴν ἐπιρροήν, τούτῳ μόνον διαφέρουσα πολλῶν ἄλλων γλωσσῶν, ὅτι τὰς ξένων ἐννοιῶν παραστατικὰς ξένας φωνὰς ἰδίαν προφοράν, ἴδιον τόνον καὶ ἰδίας εὐπλάστους καταλήξεις περιβάλλουσα οὕτως εἰδοποιεῖ, ὥστε ἀληθῶς ἑλληνικὰς τὰς καθιστᾷ, πρὸς βλάβην ἐν μέρει τῆς αὐστηρᾶς ἱστορικῆς ἀληθείας, καθ' ὃν τρόπον τὴν σήμερον ἡ γαλλικὴ πρὸ πασῶν τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἐν τῇ τῶν φράσεων κατασκευῇ τὸν καθαρισμὸν ἐπιτηδεύεται πρὸς βλάβην μάλιστα τῆς ἐν ταῖς μεταφράσεσιν ὡς δυνατόν τηρητέας πιστότητος.

Τοιαύτη οὖσα καὶ τοιαύτας μεταβολὰς μεταβληθεῖσα ἡ νεοελληνικὴ δὲν ἀπώλεσεν οὔτε τὴν πλαστικότητα οὔτε τὴν λοιπὴν ζωτικότητα τῆς ἀρχαίας· ἀλλὰ καὶ νέας αἰεὶ λέξεις δύναται νὰ πλάσῃ διὰ παρχωγῆς καὶ συνθέσεως καὶ τὰς προπεπλασμένας νὰ μεταφέρῃ ἄλλοτε ἄλλοτε μόνον νέας ρίζας δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ, ὅπερ οὐδ' ἡ δημορικὴ πλεον ἠδύναντο, πρὸ πολλοῦ εἰς τὸ δεύτερον στάδιον, τὸ τῆς δευτερευούσης παρχωγῆς μεταβάσκει. Οὐδ' εἶνε αἱ λέξεις της συμπεπηγυῖαι καὶ οἷον συνθηματικάι, ὥσπερ αἱ τῆς γαλλικῆς μάλιστα πασῶν τῶν νεωτέρων, ὥστε πάντοτε νὰ μένωσιν ὅπου ἀρχῆθεν ἐτάχθησαν. Ὅπερ ἀοριστίαν μὲν τινα καὶ ἀσάφειαν ἐπιφέρει, ἀλλ' εἶνε ἐν τῶν τρανωτάτων τεκμηρίων τῆς κινήσεως καὶ ζωῆς τῆς γλώσσης, οἷα εἶνε ἐκ τῶν λοιπῶν νεωτέρων μάλιστα ἡ *γερμανικὴ*. — Διὰ ταῦτα ἡ νεοελληνικὴ εἶνε ἡ νεωτάτη φάσις τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅς ὑπὲρ τριάκοντα

ἤδη ἑκατονταετηρίδας τὸν ἑλληνικὸν οὐρανὸν διατρέχει, ποῦ μὲν φα-
εινότερος, ποῦ δ' ἀμυδρότερος καὶ ὑπ' ὁμίχλης ἐπισκιαζόμενος, ἀλλ'
οὐδέποτε ἐκλιπὼν τὴν ἔδραν οὐδ' ἐξαφανισθεὶς. Δὲν εἶνε οὐδὲ δύναται
νὰ ὀνομασθῇ θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ὥστερ αἱ ῥωμανικαὲ
τῆς λατινικῆς· διότι αὗται μὲν εἶνε νέοι βλαστοὶ ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ
μαρανθέντος, ξηρανθέντος, περικοπέντος, ἐμβολιασθέντος ἢ καὶ μετα-
φυτευθέντος κορμοῦ τῆς λατινικῆς ἀναβλαστήσαντες, ἐκείνη δ' ὁ αὐ-
τὸς ἐκεῖνος παλαιὸς κορμός, πολυτρόπως μὲν κολασθεὶς, περικοπείς,
κλῶνάς τινες ἀποξηρανθεὶς, ἀλλὰ νέους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κλάδους
ἀντὶ τῶν ξηρανθέντων ἀναδῶσας, οὐδέποτε ἐξαντληθεὶς τὴν ζωτικὴν
ἐκμάδα, δυνάμενος δ' εὐτυχῶν περιστάσεων καὶ θεραπείας τυχῶν νὰ
ἀναθῇ πάλιν καὶ ἀποβῇ ἀμφιλαφὲς καὶ θαύσκιον δένδρον. *Πρόβλ.*
A. Giese über den äol. Dialect σελ. 135, ἔνθα κατὰ τῆς λεγομέ-
νης παντελοῦς ἀποσβέσεως τῶν ἀρχαίων διαλέκτων λαλῶν, τάδε λέ-
γει: Ja man Kann eigentlich von einem Aufhören derselben gar
nicht reden, da sich in der neugriechischen Sprache noch alte
mundartliche Sprachunterschiede vorfinden, weil die Macht der
Κοινὴ keineswegs so gross war, dass sie überall die Individua-
litäten des Hellenismus verlöscht hätte, und das Leben der grie-
chischen Sprache eine bewundernswürdige intensive Kraft bis
auf unsere Zeit sich erhalten hat, welche sie uralte Formen be-
wahren und verjüngen, neue schöne Blüten und Früchte an
dem alten schönen Lebensbaume treiben und tragen lässt.

Αἱ ῥωμανικαὶ γλῶσσαι στηρίζονται μὲν ἐπὶ τοῦ δημώδους λατινι-
σμοῦ, ἀλλ' ἥρειπωμένου, ἀνέστησαν δ' ἐκ τῶν ἔρειπίων τούτων καὶ νέ-
αν ὅλως ζῶν ἔλαβαν, νέων ζωτικῶν στοιχείων ἄλλοθεν ἐπελθόντων
κατὰ νέας ἀρχὰς καὶ τρόπους. Ἐνταῦθα ποικίλως καὶ πολυτρόπως
συναναφύρονται καὶ μεταβάλλονται οἱ λατινικοὶ φθόγγοι καὶ τύποι·
ὁ πολύπτωτος λατινισμὸς καταντᾷ μονόπτωτος ἢ μᾶλλον ἄπτωτος,
διότι καὶ αὐτὸ τὸ ὀνομαστικὸν s (ἢ τὸ n τοῦ οὐδετέρου) ἀποτρίβεται
καὶ γυμνὸς κορμός, πολλάκις καὶ αὐτὸς παραμεμορφωμένος, χρησι-
μεύει μετὰ τῶν προθέσεων de, ad ἀντὶ πασῶν τῶν πτώσεων. Οὕτω
π. χ. Οἱ πλήρεις οὗτοι λατινικοὶ τύποι caballus, annulus, bovis,
pater, mater, fratrī, soror, pellis, oculus, ovum, testa, niger,
instrumentum, corpus (corporis) κ.λ. ἀκρωτηριάζονται εἰς τοὺς ἰ-
ταλικοὺς cavallo, anello, bove ἢ bue, padre, madre, fratello
(ἐκ τοῦ fratellus κυρίως), sorella (ἐπ' ἴσης ἐξ ἀναλόγου Λατιν. ὑπο-
κοριστικοῦ) pelle, occhio, uovo, testa (ἀμετάβλητον), nero, stru-

mento, corpo κ.τ.λ. καὶ εἰς τοὺς ἔτι μᾶλλον πάρχμεμορφωμένους γαλλικούς: cheval, anneau, bœuf, père, mère, frère, sœur, peau, œil, œuf, tête, noire, instrument, corps κ.τ.λ. — Τὰ τρία λατινικά γένη τῶν ὀνομάτων εἰς δύο περιορίζονται. Ἐκ μὲν τῆς δεικτικῆς λατιν. ἀντωνυμίας *ille illa* ἀναπτύσσεται τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον *il le* καὶ *la*, ἐκ δὲ τοῦ ἀριθμητικοῦ *unus una unum* (δημωδ. *uno(m)*), τὸ ἀόριστον ἄρθρον, *uno, una, un, une* ἅπερ ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἤδη κατὰ τοὺς ὁμηρικούς καὶ ἀττικούς χρόνους ἤρχισαν νὰ συμβαίνωσιν. Οἱ ῥηματικοὶ τύποι ἐπ' ἴσης τοσοῦτον ἀπετρίβησαν, ὥστε πρὸς δεῖξιν τῶν προσώπων ἐδέησε νὰ προσαρτῶνται χωρισταὶ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι, π. χ. γαλλ. *j' aime, tu aimes, il aime, nous aimons* κ.τ.λ. ἀντὶ τῶν λατιν. *amo, amas, amat, amamus* κ.τ.λ. ὅπερ οὐδέποτε οὐδαμοῦ συνέβη περὶ τὴν ἐλληνικὴν. Ἡ δὲ τῶν χρόνων ἀνάλυσις δὲν ἔμεινε περιορισμένη μόνον εἰς τὸν μέλλοντα, τὸν *δυνητικόν* λεγόμενον, τὸν παρακείμενον καὶ τὸν ὑπερσυντελικόν, καθὼς ἐν τῇ νεοελληνικῇ, ἀλλὰ κατέλαβε καὶ πάντας τοὺς παθητικούς τύπους, καθὼς καὶ ἐν τῇ γερμανικῇ, ὅπερ οὐδόλως παθοῦσα ἡ νεοελληνικὴ καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερέχει καὶ ταύτην καὶ τὰς ῥωμανικάς. Ἀντὶ τοῦ ἐνὸς *perfectum* ἐπῆλθαν οἱ τρεῖς παρωχημένοι *defini, indefini, antérieur*. Ἐπλάσθη καὶ ἄλλος νέος τύπος, ὁ *δυνητικός*, ὡς ἴδιος τύπος ἀνύπαρκτος ἐν τῇ λατινικῇ: ἰταλ. *venderei, venderesti, venderebbe* κ.τ.λ. ἐκ τῶν *vendere ebdi, avésti, ebbe* (=λατιν. *vendere habui habuisti, habuit* κ.τ.λ.). γαλλ. *je vendrais, tu vendrais, il vendrait* ἐκ τῶν *vendre avais, avais, avait* (=λατιν. *vendere habebam, habebas* κ.τ.λ.) ἁλλόφυλοι, γερμανικαί, ἐλληνικαί, κελτικαὶ καὶ ἄλλοιαι λέξεις εἰσεχώρησαν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γλώσσης καὶ ἐνεκεντρίσθησαν ἀνεξίτηλως, ἐν ᾧ οἱ τῇ ἐλληνικῇ ἐντρίβεντες ξενισμοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε ἐπιπόλαιοι εὐαπότριπτοι κηλίδες, ὅχι βαθεῖα ἀνεξίτηλα χρώματα — Τοιαύτας οὐσιώδεις μεταβολὰς ὑπέστη ἡ λατινικὴ περὶ τὴν γέννησιν τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν ὥστε δικαίως αὐταὶ μὲν εἶρε καὶ λέγονται *θυγατέρες ἐκείνης* ἡ δὲ νεοελληνικὴ μόνον *νεωτάτη φάσις* ἢ *ἐσχάτη* πρὸς ἡμᾶς *ἡλικία* τῆς ἀρχαίας, εἰς ἣν αὕτη κατήντησεν ἡρέμα, διὰ μακρῶν αἰώνων, ὅχι βιαίως ἢ τυχαίως, ἀλλ' οἶκοθεν κατ' ἀναγκαίους τῇ ἰδίᾳ φύσει ἐγκειμένους νόμους. Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι δὲν δυνάμεθα νὰ παραλείψωμεν τοὺς ἀξιοσημειώτους τοῦδε λόγους τοῦ Fauriel, ἀνδρὸς μάλιστα πάντων τῶν ἀλλογενῶν καὶ δικαιοτάτα διαγνόντος τὸν χαρακτῆρα τῆς νεοελληνικῆς. Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς συλλογῆς τῶν δημοτικῶν

ἀσμάτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος σελ. CXXIII κεξ. λέγει: Que cette langue soit une altération du grec ancien, c'est une thèse facile à soutenir, pourvu seulement que l'on ne regarde pas cette altération comme rapide, fortuite et récente, comme défaut de la conquête de Constantinople par les Turcs, ni de toute autre époque précise et déterminée; l'assertion ne serait plus soutenable. Dans les langues aussi bien, ou mieux encore que dans les autres institutions humaines, il y a des révolutions naturelles et nécessaires, qui se font lentement dans le cours des siècles, et se font suivant une loi observable, selon une tendance déterminée. C'est par de telles révolutions que les langues, sans changer de fond, prennent souvent peu à peu, avec des formes nouvelles, un nouveau caractère et une nouvelle allure, qui semblent signaler dans l'intelligence dont elles sont l'ouvrage, des modifications corrélatives. Ce n'est que par une révolution, ou, si l'on veut, par une altération de ce genre, que le grec ancien a pu devenir insensiblement le grec moderne. Et c'est, si je ne m'abuse, un phénomène très remarquable que cette révolution montre dans sa tendance et dans ses résultats tant d'analogie avec celles de toutes ou presque toutes les langues de l'Europe et particulièrement des langues néolatines. C'est en effet pour se rapprocher de ce que celles-ci ont de caractéristique et de propre, que le grec ancien a subi, dans sa marche et dans ses formes, toutes les modifications, tous les retranchements, au moyen desquels il est devenu le grec moderne.

Tel qu'il se montre dans ce recueil, organe pur et simple de génie du peuple, dégagé de toutes les prétentions systématiques des écrivains à le polir et l'enrichir, le grec moderne est une langue remarquable à tous égards. Ayant un fond aussi homogène et plus riche que l'allemand, étant aussi clair que le français, plus souple que l'italien et plus harmonieux que l'espagnol, il ne lui manque rien pour être regardé dès à présent comme la plus belle langue de l'Europe; et c'en est indubitablement la plus perfectible. S'il le cède à quelqu'un des idiômes auxquels il peut être convenablement comparé, ce n'est qu'à celui dont il dérive, et dont il est comme une phase nouvelle. Et encore cette infériorité tient-elle moins au fond des choses qu'aux circonstances. Que les Grecs redeviennent une nation, que

celle nation ait des écrivains capables de lui enseigner quelque chose de sérieux et d'utile, des écrivains qui sentent bien que la gloire et la prospérité de leur patrie sont désormais en avant d'elle et non en arrière, dans le cours actuel des choses, et non dans de vaines tentatives de retour vers le passé, et le grec moderne sera bientôt une langue, qui sans ressembler à l'ancien plus qu'il y ressemble maintenant, n'aura rien à lui envier.

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΘΟΓΓΩΝ ΚΑΘ' ΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΦΟΡΑΣ ΤΩΝ.

Α'. ΦΩΝΗΝΤΕΣ Ή ΦΩΝΗΝΤΑ.

Τρεῖς ἦσαν οἱ ἀρχαιοτάτοι καὶ πάσαις ταῖς ἀρίαις γλώσσαις κοινδοτάτοι φωνήεντες φθόγγοι, ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἀλφαβήτῳ διὰ τῶν α, ι, υ παριστάμενοι· καὶ οἱ μακροὶ αὐτῶν ᾱ, ῑ, ῡ, οἵτινες προῆλθαν ἑνὸς ἐκάστου παραταθέντος ἢ ἔφ' ἑαυτὸν ἐπαναληφθέντος. Ἔτι δ' ἀρχαιότερον ἐπικρατεῖ ὁ α, καὶ πολλοὶ νεώτεροι γλωσσικοὶ τύποι δεικνύουσιν ι καὶ υ ὅπου πρότερον ἦτον α. ἐκτὸς δὲ τούτων πολλαχοῦ οἱ φωνήεντες ι, υ ἐκ τῶν ἡμιφώνων j, u προῆλθαν. Ἐντεῦθεν συμπεραίνεται οὐκ ἀπιθάνως ὅτι ἐν τῇ πανκρχαίᾳ καταστάσει τῶν Ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν εἰς μόνος φωνήεις, ὁ α, ἐπεκράτει. Καὶ ἡ μὲν σημασία τῶν δύο προτέρων οὐδέποτε μετεβλήθη ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, ὡς οὐδ' ἐν ταῖς ἀδελφαῖς γλώσσαις· ὁ δὲ τρίτος υ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπροφέρετο ὡς τὸ λατιν. καὶ γερμ. u ἢ ὡς ἡ δίφθογγος ου, ὕστερον δ' ἐθολώθη εἰς ü (γερμ.), u γαλλ. καὶ τέλος εἰς ι ἐλεπτύνθη. Καὶ σήμερον μὲν τὸ γράμμα υ γενικώτατα ὡς τὸ ι προφέρεται: κύριος, ὕστερα, ὑπερβολή, κτλ. ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ὡς ü γερμ. π. χ. παρὰ τοῖς νῦν Ἀθηναίοις τοῦρά ἀντὶ κυρά (κυρία)—τσυλίστρα—κυλίστρα κτλ πολλαχοῦ δὲ διατηρεῖται ἡ ἀρχαιοτάτη προφο-

ρὰ (ὥς ου) π. χ' ἐν τοῖς χρουσάφι = χρυσάφιον· κρούσταλλο(ν) = κρύσταλλον· κουρκούτι = κυρκωτόν (ἐκ τοῦ κυρκάω, ὃ ἐ. κυκάω) κτλ. Ἡ δὲ μετάβασις ἀπὸ τοῦ παχυτάτου φθόγγου ἐπὶ τοὺς λεπτοτέρους οὔτε πανταχοῦ συνέβη, ὥς ἤδη ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον, οὔτε συγχρόνως παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν· ἀλλὰ τὸν μὲν ου φθόγγον τοῦ υ ἐπὶ μακρότατον διετήρησαν αἰολικά τινα φύλα (π. χ. οἱ Βοιωτοί), ἔθεν καὶ εἰς τὴν νεωτέραν μετεδόθη, ὥς δῆλον ὅχι μόνον ἐκ τοῦ παρ' Ὀμήρῳ (αἰολικοῦ) κουρίδιος = κυρίδιος, κύριος, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐκ τῶν βοιωτικῶν κουρωθείει (= κυρωθῇ), πουκτεύι (Κορινν. ἀποσπ. 3) = πυκτεύει, τούχα = τύχη, ἀσουλία = ἀσυλία, οὔδωρ = ὕδωρ, κτλ. Ἡ δ' ἐν τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις διὰ τοῦ ου παράστασις τοῦ ἀρχαίου φθόγγου τοῦ υ πρὸς τὴν σύγχρονον ἐν τοῖς αὐτοῖς μνημείοις χρήσιν καὶ τοῦ υ αὐτοῦ παρὲς αλλομένη ἀποδεικνύει, ὅτι τοῦτο τὸ γράμμα τότε παρὰ Βοιωτοῖς ἀλλαχοῦ τε καὶ ἐν τοῖς: « τὸς ἄλλος προξένος, αὐτῆς, ἱππυς, ἡγυς, προβάτης, φυκία, κατάλυπον (C.I. gr. 1562—84) ἀντὶ τῶν: τοῖς ἄλλοις προξένοις, αὐτοῖς, ἱπποῖς, ἡγοῖς κ.τ.λ., ἄλλως ἐπροφέρετο ἢ ὥς ου· ἄρα ἢ ὥς ὕ ἢ ὥς ι· καὶ ὥς μὲν ι πιθανώτατα ἀκόμη δὲν ἐπροφέρετο. διότι οἱ Βοιωτοί, οἵτινες τότε τὴν δίφθογγον εἰ ὥς ἀπλοῦν φθόγγον προφέροντες διὰ τοῦ ι παρίσταναν, ὥς ἐν τοῖς: ἄργι, ἀπέχι, ἀσφάλια, φισοτέλια, πλίονα, Φιδίας, ἐπιδή, χίμετος κλ. (ἐν ταῖς προδεδηλωμέναις ἐπιγραφαῖς) καὶ τοῖς ἀποσπ. τ. Κορίννης, 3 πουκτεύι, 19 ἐσσάργι, 8 ἀδδωρ κ.τ.λ., δὲν θὰ ἐδυσκολεύοντο καὶ τὸ υ εἰς ι νὰ μεταγράψωσιν, ἂν οὕτως ἐπροφέρετο. μόνος λοιπὸν ὁ ὕ ὑπολείπεται. Ὅτι δ' οὕτως ἐπροφέρετο τὸ υ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς κατὰ τὸν Ε'. π. Χρ. αἰῶνα, δῆλον ἐκ τῆς ἐξῆς παιδιᾶς τοῦ Ἀριστοφάνους, Νεφέλ. 31 « Τρεῖς μναῖ διφορίσκου καὶ τροχοῖν Ἀμυνίαν »

Ἐνθα ὁ σχολιαστὴς τάδε σημειώνει: « Τότε γὰρ ἔρχεν Ἀμυνίας Προνάπου υἱός· ἐκεῖνον οὖν ἐπισκῶψαι θελήσας παρέτρεψε τὸ τ εἰς υ κατὰ παρεγραμμάτις γελοῖως, ἐπεὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ὁ νόμος φανερώς ἐκώλυε τὸν ἄρχοντα κωμῳδεῖν Ἀμυνίαν δ' αὐτὸν εἶπεν ἀντὶ τοῦ Ἀμυνίαν. » Τὸ σκῶμμα τοῦτο πάντῃ ἄτοπον καὶ ψυχρὸν θὰ ἦτον, ἂν τὸ υ μείχεν ἐγγύτατον τῷ ι φθόγγον. Οὗτος δ' εἶνε ὁ τοῦ ὕ (γερμ), μέσος μευταξὺ τοῦ ἀρχαιοτάτου ου καὶ τοῦ νεωτέρου ι· καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτοις πάντως πρέπει νὰ διῆλθε τὸ υ πρὶν ἐκ τοῦ ου εἰς ι κατήντησεν. Ὡς δὲ ἐπροφερόμενον τὸ υ ἤδη πρωϊμώτατα (Ζ'. αἰῶνι π. Χρ) ἀπαντᾷ παρὰ Λεσβίοις (Σαπφοῖ καὶ Ἀλκίῳ) ἐν τοῖς ὕφος, ὕψηλός, ὕπερ, ὕπαρ κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν ὕφος, ὕψηλός, ὕπερ, ὕπαρ κλ. Ἐκ δὲ τῆς ἐν Ἀσίᾳ Αἰολίδος διεδόθη, ὥς εἰκός, ἢ προφορὰ αὕτη κατ' ὀλίγον καὶ εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

δα, ἕως οὗ περὶ τὴν Χριστοῦ γέννησιν παντελῶς φαίνεται ἐπικρατήσα-
σα, ὡς δὴλον ἐκ τῶν ἐξῆς τοῦ Αὐγουστου (15 μ. Χρ), τοῦ Τιβερίου (37
μ. Χ.) καὶ Νέρωνος (69 μ. Χρ) νομισμάτων παρὰ Occo p. 82. 96.
134 : ΠΡΟΚΡΙΤΙ ΑΦΡΟΔΥΣΙΑΣ ἀντί : πρόκριτοι Ἀφροδισίας· Ἰουλία
Σεβαστοῦ ΘΗγάτηρ ἀντί : θυγάτηρ. — IMP. Nero Caesar Aug. P.
M. — ΕΥΘΙΜΙVS (= Εὐθύμιος). Ἐνταῦθα σημειωτέον καὶ τὴν
τῶν οἱ καὶ ἡ ὡς ι προφοράν.

Ἵστερον ἔν τε τῇ Ἑλληνικῇ καὶ τῇ Λατινικῇ καὶ ἄλλαις ἀδελφαῖς ἐκ
τοῦ α ἀνεπτύχθησαν ἄλλοι δύο φωνήεντες, οἱ ε, ο, ὡς δὴλον ἐκτὸς ἄλ-
λων καὶ ἐκ τῶν : ἔ-τραπ-ο-ν, ἐ-τραπ-ό-μην, τρέπ-ω, τρόπ-ο-ς· πάθ-
οις, πένθ-οις, πέπονθ-α κ.τ.τ. Καὶ οὕτως ἀντί τῶν πάλαι τριῶν προῆλ-
θαν πέντε α, ε, ι, ο, υ συγχρόνως ὑπάρχοντες ἐν τῇ γλώσσῃ καθ' ὅλον
τὸν βίον της μέτινας διαλεκτικᾶς διαφορᾶς ἐν τῇ χρήσει ἐκάστου. Τε-
λευταῖον ἐκ ποικίλων ἀφορμῶν ἀνεπτύχθησαν οἱ μακροὶ η καὶ ω.

Καὶ ὁ μὲν η προῆλθε ἀ.) ἐκ τοῦ ᾱ μάλιστα ἐν τῇ Ἰωνικῇ διαλέ-
κτῳ : νῆος = νᾱός· νῆσος = νᾱσος (δωρ.), δευτέρη = δευτέρᾱ κ.τ.λ. β.)
ἐκ τοῦ αε μάλιστα ἐν τῇ Δωρικῇ : τιμῆτε = τιμάετε, ὄρη = ὄρασε.
ζῆρ ἐκ τοῦ ζᾱεν· χρήται ἐκ τοῦ χράεται· ἥλιος — ἄελιος — α-φέλιος
κ.τ.λ. γ.) ἐκ τοῦ εα : χρυσῆ, χαλκῆ, εὐγενῆ, ἐκ τῶν χρυσέα, χαλ-
κέα, εὐγενέα. δ.) ἐκ τοῦ εε : δῆλος, ἡλιπίζον, ἡλθον, ἐκ τῶν δέελος
(δεφελος), ἐέλιπίζον, ἐέλθον κ.τ.λ. ε.) ἐκ τοῦ αι μάλιστα παρὰ Βοι-
ωτοῖς : κῆ δεδύχθη, ἱππότη, εὐεργέτης, κ.τ.λ. ἐκ τῶν καὶ δεδύχθαι,
ἱππόται, εὐεργέταις κ.λ. Ἐκ τοιούτων λοιπὸν στοιχείων ἀναπτυσχθεῖς
ὁ η ἰδίως καὶ ἐπροφέρετο κατ' ἀρχὰς θεβαίως, ἀλλ οὔτε ἀκόμη ὡς
ι καθὼς σήμερον ἐν τοῖς πλείστοις, οὐδὲ πανταχοῦ ὡς ε, καθὼς σή-
μερον ἐν οὐκ ὀλίγοις, οἷα τά : ξηρός, κηρί(οr), σίδηρο(r), μηρί(οr),
στήκω, ἔθησα (ἀντί ἔθηκα), (ἐ)πόνησα καὶ ἄλλα προφερόμενα ὡς
ξερός, σίδερο(r), κερι(οr), στέλω, ἔθεσα, (ἐ)πόνησα κ.τ.λ. Ἀλλ'
ἐν μὲν τισιν ἴσως, (ὅπου δηλ. ἐκ τοῦ εε προῆλθεν) ὡς ε, ἐν δὲ τοῖς
πλείστοις ὡς τὸ γαλλ. é (fermé), μακρὸν δὴλον ὅτι, καθὼς ἀκόμη
σήμερον προφέρεται ὁ κῆ = καί (προφ. κέ). ὁ δὲ φθόγγος οὔτος (ἐ)
καὶ πρὸς τὰ στοιχεῖα (αε, εα, αι), ἐξ ὧν ὁ η ἀνεπτύχθη, ἀναλογώτε-
ρος εἶνε καὶ πρὸς τὸν ι ἐγγύτερος, εἰς ὃν καὶ ὕστερον ἐν τοῖς πλείστοις
μετέβη. Ἡ δὲ μετὰβασις αὕτη ἀρχὴν μὲν ὡς φαίνεται εἶχε λάβῃ ἥδη
κατὰ τὸν ε'. π. Χρ. αἰῶνα, ἂν ὅχι καὶ πρότερον, ὡς ἐκ τοῦ ὁμηρι-
κοῦ ἰδέ = ἠδέ (καὶ) ὑποφαίνεται, ἐν τῇ δημῳδῇ Ἀθίδι ἢ ἄλλοθί
ποῦ διότι πόθεν ἄλλοθεν λαβὼν ὁ Πλάτων ἐν Κρατύλῳ 418, 68 ἀ-
έλεγεν· « Οἱ μὲν ἀρχαιότατοι ἡμέραν τὴν ἡμέραν ἐκάλουν, οἱ δὲ ἐ-

μέραν· οἱ δὲ νῦν ἡμέραν ». πρβλ. αὐτόθι καὶ 404: « Δημήτηρ μὲν φαίνεται κατὰ τὴν δόσιν τῆς ἐδωδῆς, διδοῦσα ὡς μήτηρ Δημήτηρ κεκλησθαι ». ἐπεκράτησε δὲ κατὰ τὸν β'. καὶ γ'. π. Χρ. αἰῶνα, ὅτε οἱ μὲν Ο'. τὰ ἐβραϊκὰ *Kithim, Levi, Charmi, Lachis, Schilo, gilo, Dison, Sihon, Hira* διὰ τῶν *Κήτιμ, λευή, χαρμή, Λάχης, σηλώ, γηλὼν, Δησὼν, Σηὼν*, ἥρας ἀπέδωκαν, ἐγράφησαν δὲ τὰ παπύρινα χειρόγραφα τοῦ Ὑπερίδου, ἔνθα συχνότατα συναλλάσσονται τὰ γράμματα η καὶ ι. Περὶ τῆς τοῦλάχιστον ἐν τῇ τῶν λογίων γλώσσει κατὰ τὸν β'. ἔτι π. Χρ. αἰῶνα προφορᾶς τοῦ η (καὶ τοῦ ω) ἄξια σημειώσεως εἶνε καὶ τὰ Σέξτου τ. Ἐμπειρ. π. τ. γραμμ. § 115. Παραλείπομεν τοὺς περὶ αὐτῶν ὀρθογραφικοὺς ἀφορισμοὺς τῶν γραμματικῶν τῶν ἐπὶ τῶν τελευταίων τῆς Ρώμης αὐτοκρατόρων.

Ὁ δὲ ω προῆλθε α.) ἐκ τοῦ ο ἐφ' ἑαυτὸν ἐπανειλημμένον, ὡς ἐν τοῖς *ὠνόμαζον, ὠμουα* κ.τ.τ. ἐκ τῶν *δορόμαζον, ὄμοουα*. β.) ἐκ τοῦ *α* καθὼς ὁ ο ἐκ τοῦ *α*: φέρω, λέγω κ.τ.τ. ἐκ τῶν *φέρα-μι, λέγα-μι*. *ω-μό-ς* σκρ. *amà-s*, δώδεκα σκρ. *dvâdaçan*, πτωχός (ῥ. *πταχ—πταχ—πτήσ-σω*), ὦρα γερμ. *Jahr* καὶ ἐν τῷ ἐπιρρημ. ἐπιθέματι ὡς, ὅπερ ἐκ τοῦ ἀφαιρετικοῦ *ai* προῆλθεν, ὡς καλῶς, κακῶς, σοφῶς, πάντως, πολλαχῶς, πῶς, τῶς, ὥς κτλ. γ.) ἐκ τοῦ *αο*: *τιμῶμεν—τιμάομεν* *χρῶνται—χράομαι* κτλ. δ.) ἐκ τοῦ *οα* καὶ *οη*: *αἰδῶ—αἰδοῖ*. *δηλῶτε—δηλόητε*. ε.) ἐκ τοῦ *αυ*: *φῶν* ἐκ τοῦ *αυ-ιον* (ὅθεν καὶ τὸ καθομιλ. *αυ-γόν*)· ὡτ-ός ἐκ τοῦ *αυ-τός* (ὅθεν καὶ τὸ καθομιλ. *αὐτί[ον]*)· *πῶλος* (πρβλ. τὰ *παῦρος* καὶ *paulus*)· *ῶλαξ* δωρ.=τῷ *αὔλαξ* κ. ἄλλ. Ἐντεῦθεν καὶ ἐκ τῆς ἐν ταῖς διαλέκτοις ἐναλλαγῆς τῶν *ο, ω* καὶ *ου, ὡς* ἐν τοῖς *κοῦρος, οὔρος* (ἰωνικ.), *κῶρος, ὦρος* (δωρικ.) καὶ *κύρος, ὄρος* (ἀττ.) καὶ ἄλλ. τ. ἀποβαίνει πιθανὸν ὅτι ὁ *ω* δὲν ἐπροφέρετο πανταχοῦ καὶ πάντοτε καθαρῶς ὡς ὁ *ὀ*, ἀλλὰ καὶ σκοτεινότερον, ὡς τις φθόγγος μεταξὺ *α* καὶ *ο, ο* καὶ *ου*.

Παρά τούτους τοὺς ἀπλουστέρους φωνήεντας φθόγγους ἡ ἐλληνικὴ γραφὴ ἀποδεικνύει καὶ τοὺς συνδυασμοὺς τῶν: *αι, ει, οι, αυ, ευ, ου, φ, η, ω*, οἵτινες πάντες ἐκτὸς τῶν *αυ, ευ*, σήμερον ὡς ἀπλοῖ φθόγγοι προφέρονται. Τὰ δὲ πάλαι κατ' ἀρχὰς μὲν πιθανώτατα πάντες ἦσαν ἀληθεῖς δίφθογγοι, προσελθόντες ἕκαστος ἐκ δύο διαφόρων φθόγγων καὶ προφερόμενοι ὡς μία ἕκαστος συλλαβή, πλὴν ὅτε ἐπίτηδες ἐχωρίζοντο. πρβλ. *οἶομαι—οἶω*. *εὔ—εὔ*, *αἶω—αἶών* κ.τ.λ. Οἱ ἐπιτεταγμένοι φθόγγοι *ι, υ* δηλ. εἶχάν τινα συμφώνου θέσιν καὶ δύναμιν· οὕτω μόνον ἐξηγεῖται φυσικώτερον ἡ συγκοπὴ τῶν *ι* καὶ *υ* ἐκ τῶν: *εἶάν, αἶει, αἰσύφηλος, καίω, ποιέω, Ἀλκαῖος, ἀλήθεια, ἐπισκευάζω ἐπεσκεύασεν*. *εὐα-*

μερίς, γάννυμαι, κραιπάλη, πολύκλειτος, εἰλωτες, δι' ἧς προῆλθαν τὰ: *ἑάρ*, αἰί, ἀσύφηλος, κάω, ποίω (ἀττ.), "Αλκαος, ἀλάθεα (αἰολ.) ἐπι-
σκεάζω (ἐκ τοῦ ἐπισκεῖσθαι) C. I. gr. 4838. κατεσκεῖσεν (ἐκ τοῦ
κατεσκεῖσθαι) C. I. gr. 2344. Ἑαμερίς (ἐκ τοῦ ἑαμερίς). Ross.
inse. ined. 746. γάννυμαι (ἐκ τοῦ γάννυμαι, ῥ. γαυ γαφ, λατιν.
gaudeo) καὶ τὰ λατιν. *crapula*, *Polycletus*, *Helotes*. Ὀμοίως καὶ
ἐκ τῶν μεθυίω, ὀπυίω προῆλθαν τὰ μεθύω, ὀπύω. Ὑστερον δὲ κατ'
ὀλίγον μικτοὶ ἀπέβησαν, οἱοι οἱ λατιν. καὶ γερμανικοί: *ae* (ä), *oe*
(ö), *ü*, καὶ τέλος ἀπλοῖ, ἐκτὸς πάλιν τῶν *au* καὶ *eu*. Καὶ ὁ μὲν *ai*
ἐπροφέρετό ποτε βέβαια ὡς *α-ι*. ἐν τῇ Ἀττικῇ ἀκόμη ἐπὶ Πλάτωνος,
τὰ δίκαιον καὶ δαίμων ἐκ τῶν διαῖδον καὶ δαήμων ἐτυμολογοῦν-
τος (ἐνθ' αὖ καὶ *η=ι*) ἐκ δὲ τούτου, τῶν δύο στοιχείων εἰς μέσον τινὰ
μεταξύ των φθόγγον συγχωνευθέντων, ἀπέβη ὡς *η*, τ. ἔ. ὡς *έ* καὶ *ε*.
Αναφαίνεται δ' ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς: *κοίλαι*-
σι, *πολλῆσι*, *θεῆσι* κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν *κοίλαιοι*, *πολλῆαιοι*, *θεῆαιοι* κ.τ.λ.
ἡ δὲ περαιτέρω πρόοδος ἐν τοῖς βοιωτικαῖς: *ἱππότη*, *εὐεργέτης*, *δια*-
κατής, *χειλής*, *τῆς*, *κατασκευάττη*, *κεκόμιστη*, *ὀφείλειτη*, *ἀπογράφ*-
εσθη, *δεδόχθη*· *Θειβῆος*, *Ταραγῆος* κ.τ.λ. ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ
C. I. n. 1562 — 93 ἀντὶ τῶν *ἱππῶται*, *εὐεργέταις*, *διακαταίαις*, *χει*-
λῆαις, *ταῖς*, *κατασκευάσσαι*, *κεκόμισται* κ.τ.λ. ἡ δὲ συμπλήρωσις ἀ-
πὸ τοῦ γ'. π. Χρ. αἰῶνος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τε καὶ ἀλλαχοῦ καὶ 1) οἱ
Ο'. τὸ ἐβραϊκὸν μακρὸν ε διὰ τοῦ *ai* ἀποδίδουσιν, ὡς Γεν. 42· *βαιθήλ*
= *bethel*, *θαιμάρ* = *theman* Γεν. 36. 44. *χαίλωρ* = *chelon*, Ἀ-
ριθμ. 4. 9. *αιράρ* = *enan*, Ἀριθμ. 1. 43. *αἰλείμ* = *elim*, Ἐξοδ. 16,
4 κτλ. 2) Ἐν τῷ λ'. ἐπιγράφεται τοῦ Καλλιμαῆχου ἡ ἡχὼ παρίστα-
ται εἰς τὸ *ν-αίχι* διὰ τοῦ ἔχει ἀποκρινομένη:

Λυσάνη, σύγχε *ναίχι* καλὸς καλός· ἀλλὰ πρὶν

τοῦτο σαφῶς, Ἡχὼ φησί τις ἄλλος ἔχει.

3) ἐπιγραφαὶ τοῦ 6'. π. Χρ. αἰῶνος φέρουσι καὶ πέζορτας, πεζόρτωρ,
κατακιτε, ἀντὶ τῶν: καὶ παίζορτας, παιζόρτωρ, κατάκειται. 4) Τὸ
λατιν. *Praenestini* Διονύσιος μὲν ὁ Ἀλικαρνασσεὺς διὰ τοῦ Πρενεστῆ-
νοι, ὁ δὲ Στράβων διὰ τοῦ Πραινεστῖνοι ἀποδίδει. 5) Ἐπὶ τινος νομί-
σματος τοῦ Νέρωνος (Oeco p. 136) φέρεται Ποππῆα ἀντὶ Ποππαία,
κ. οὕ. κηθ. — Πρὸς δ' ἄμυσόν τε καὶ ἔμυστον τῶν περὶ τοῦ *ai* εἰρημέ-
νων ἐπιβεβαιώσιν ἐπέρχονται α.) ἡ ἐν τῇ λατινικῇ διὰ τοῦ *ae* ἀπόδοσις
τοῦ ἑλλην. *ai*: *aegilops* = αἰγίλωψ, *aegithus* = αἰγίθος· *aegophtal*-
mus = αἰγόφθαλμος, *aelurus* = αἰλουρος, *aenigma* = αἰνιγμα, *balae*-
na = φάλαινα, *hyaena* = ὕαινα κ.τ.λ. Ταῦτα πρὸς τὰ Ταναγραῖα *AE-*

σχωρόδας, *AEgis* (C. I. n. 1599) παραβαλλόμενα ὑποδεικνύουσί πως, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ α-ι εἰς ε (έ) μετάβασις ἐγένετο διὰ τοῦ μέσου αε. πρβλ. καὶ Πρισκιανὸν *inst. gramm.* I. §. 53. Σέξτου Ἐμπειρ. π. τ. γραμμ. κ. 5: « ἐπεὶ οὖν ὁ τοῦ αἰ καὶ εἰ φθόγγος ἀπλοῦς ἐστὶ καὶ μονοειδής » κ.τ.λ. πρβλ. Κεφ. 9, καὶ τὴν αὐτότη σημείωσιν τοῦ Φαβρικίου. 6'.) ἐν τῇ σαν-σκριτῇ ἐκ τοῦ ἄ-ι πανταχοῦ ἐσχηματίσθη ὁ: *vēda* = *vaida*, = *Ῥοῖδα* — *vēṣa-s* = *vaṣa-s* = *Ῥοῖκος* *bharatē* = *bharatai* = φέρεται. γ'). ὁ αἰ ἐν τῇ γαλλικῇ ὡς *e* προφέρεται: *mais, j'aimais, Français, Anglais* κ.τ.λ.

Ὁμοίως ὁ εἰ ἥτό ποτε βέβαια καιρός, ὅτε ἐπροφέρετο ὡς ε-ι ὑφ' ἐν — οὕτω π. χ. ἐρμηνευτέον τὸ Πλάτωνος Κρατύλῳ 402. e. « τὸν οὖν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως ταύτης θεὸν ὠνόμασε Ποσειδῶνα ὡς ποσί-δε-σμον ὄντα, τὸ δὲ ε ἔγκειται ἴσως εὐπρεπείας ἕνεκα ». — Ὑστερόν δ' ἀντιδιεστάλη εἰς ε καὶ ι. Καὶ ὑπὲρ μὲν τῆς ὡς ε (ἴσως ἐ μακροῦ) προφορᾶς τεκμήρια ἔχομεν 1) τὴν ἀρχαιοτέραν γραφὴν τὸν εἰ διὰ μόνου τοῦ Ε παριστάνουσιν, δι' οὗ καὶ τὸν ε καὶ η, μέχρις οὗ τὸ γράμμα Η ἀπὸ σημείου τοῦ δασέος πνεύματος ἀπέβη τοῦ φωνήεντος η. π. χ. ΣΕΜΑ = σῆμα *ανεθΕκεν* = ἀνέθηκεν *ἐπόΕσεν* = ἐποίησεν *ΣτΕσίω* = Στησίω καὶ ἄλλα ἐξ ἀρχαιοτέρων ἀττικῶν ἐπιγραφῶν, ἐκ δὲ τῆς ὑπὸ Οἰκονομίδου ἐκδεδομένης Λοκρικῆς τά: ΜΕ = μή, ΜΕΔΕ = μηδέ, χρΕματα = χρήματα *συλΕν* = συλῆν (συλᾶν), πλΕθὺν = πληθύν, νικΕν = νικῆν (νικᾶν) κ.τ.λ. ἔπειτα ἐκ τῆς αὐτῆς Λοκρικῆς ἐπιγρ. ἐν *ΟἰανθΕΑΙ* = ἐν Οἰανθείᾳ ἐν δὲ τῇ Δηλῇ ἐπιγρ. C. I. 10: το αῦτο λιθο *Εμι* ἀνδριᾶς καὶ το σφέλας = τοῦ αῦτο τοῦ λίθου *εἰμι* ἀνδριᾶς καὶ τὸ σφέλας, τὸ Ε δ-μοίως καὶ τὸν *ΕΙ* παριστάνει. Ἐν τινι ἀττικῇ ἐπιγραφῇ ὑπὸ τε Ροσίου καὶ ἄλλων ἐκδεδομένη ἀναγινώσκεται: *Ἡδὸν Θάνατο[ς] δακρυ]σας, καθ[έ]χει*, ἔνθα ἡ τοῦ εἰ διττὴ παράστασις διὰ τε τοῦ ἀπλοῦ Ε καὶ διὰ τοῦ *ΕΙ* ὑπὲρ τῆς διττῆς του προφορᾶς, νομίζω, μαρτυρεῖ. 2) Ἐν τῇ λατινικῇ ὁ ἑλλην. εἰ πολλαχοῦ διὰ τοῦ Ε = ε ἀποδίδεται, ὡς *Aenēas* = Αἰνείας, *Mēdēa* = Μῆδεια, *spondeus* = σπονδεῖος κτλ. γ'). Στέφανος, εἰς ἐκ τῶν σχολιαστῶν Διονυσίου τοῦ Θρακῆς (ἐν Βεγκέρβυ *Ἀνεκδ.* 804), περὶ τῶν διφθόγγων καθ' ὅλου τὸν λόγον ποιούμενος τάδε λέγει: Πάλιν τῶν διφθόγγων αἱ μὲν εἰσι κατ' ἐπικράτειαν, ὡς ἐπὶ τῆς εἰ διφθόγγου καὶ τῆς ἡ καὶ τῆς ᾠ καὶ τῆς ᾠ καὶ τῆς ᾠ εἰς τῆς ἐχούσης τὸ ι ἀνεκφώνητον. Ἐπὶ τούτων ὁ φθόγγος τοῦ ἐνὸς ἐπικρατεῖ καὶ αὐτὸς ἐξακούεται, οἷον *Νεῖλος*, τῇ Ἑλένῃ, τῷ καλῷ, τῇ Μῆδείᾳ καὶ τὸ *Θραξ* κ.τ.λ. Ὁμοια ἀποφαίνονται καὶ ὁ Θεοδόσιος (σλ 34. ed. Göttil.) καὶ ὁ Μοσχόπουλος (p. 24, ed. Titze). Ὑπὲρ δὲ τῆς ὡς ι προφορᾶς τεκμήρια ἔχομεν 1) τὴν

ἐν τῇ λατινικῇ διὰ τοῦ ἱ ἐν πολλοῖς ἀπόδοσιν τοῦ ; Nilus = Νεῖλος
 crocodilus = κροκόδειλος, Epaminondas = Ἐπαμεινώνδας, ironia =
 εἰρωνεία, elegia = ἐλεγεία, litania = λιτανεία κ.τ.λ. 2) Ἐν ταῖς καὶ ἀ-
 νωτέρω (ὑπὸ τὸν υ) μνημονευθείσαις βωιωτικαῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ δ'. π.
 Χρ. αἰῶνος καὶ τοῖς πολὺ ἀρχαιοτέροις ἀποσπασμασι τῆς Κορίννης ἀντὶ
 τοῦ εἰ τῶν ἄλλων διαλέκτων συνηθέστατα φέρεται ὁ ι. πρβλ. τὰ προ-
 εκτεθειμένα παρὰδείγματα. Ἐντεῦθεν βεβαιότερον ἄρχεται ἡ ὥς ι (νεω-
 τέρα) προφορὰ τοῦ εἰ, ἂν δὲν ἐπροφέρετο οὕτως ἀκόμη καὶ πρότερον
 καὶ παρ' ἄλλοις τῶν Ἑλλήνων, ὅπερ κατὰ τὰ προειρημένα εἶνε πολὺ
 πιθανόν. Καὶ ὁ παρ' Ἀριστοφάνει (ἐν Θεσμοφοριαζούσαις) Σκύθης το-
 ξότης λέγων οἰμῶξι, λέγει, ἀποκεκόψι, ἀνεγείρει, τρέξι, λαλῖς (ἢ
 λαλῖς;) ἀντὶ τῶν οἰμῶξεις, λέγεις, ἀποκεκόψει, ἀνεγείρει, τρέχει,
 λαλεῖς ἐκτὸς τῆς ἀκριβοῦς τῶν προσώπων διακρίσεως πιθανὸν μό-
 νον περὶ τὸ ποσὸν τοῦ εἰ, ὅχι δὲ καὶ περὶ τὸ ποιὸν ἡμάρτανε, προφέρων
 δηλ. τὸν εἰ ὅχι ὡς μακρὸν ι, ἀλλ' ὡς βραχύν, ὡς συνήθως συμβαίνει
 εἰς τὸν ξένον περὶ τὴν προφορὰν (μάλιστα τῶν μακρῶν φθόγγων) ἄλλο-
 τρίας γλώσσης. Πρβλ. καὶ τὸ Ἀριστοφάνους Ἀχ. 751 διαπεινᾶμεν (δι-
 απεινῶμεν), ὅπου συνυπονοεῖται τὸ διεπίρομεν καὶ Πλάτωνος Κρατύλ.
 418. c. « νῦν δὲ ἀντὶ μὲν τοῦ ἰῶτα ἢ εἰ ἢ ἦτα μεταστρέφουσιν, ἀντὶ
 δὲ τοῦ δέλτα ζῆτα, ὡς δὴ μεγαλοπρεπέστερα ὄντα ». 3) Διογένης μὲν ὁ
 Λαέρτιος ἐν τῷ βίῳ Διογένους τοῦ Σινωπέως (δ'. π. Χ. αἰῶνι) 56 λέγει:
 ἰδὼν μειρακὺλλιον ἱμυτιοκλέπτην ἐν τῷ βιλανεῖῳ ἔφη: « ἐπ' ἀλειμμά-
 τιον ἢ ἐπ' ἄλλο ἱμάτιον; (κατὰ Μενάγιον: ἄλλ' ἱμάτ—) ». Ἀθήναιος
 δὲ (ΙΓ'. 585) περὶ τῆς ἐταίρας Θαιίδος (γ'. π. Χρ. αἰῶνι) τάδε: « Θαιὶς
 πρὸς γράσωνα πορευομένη ἐραστήν, ἐπεὶ τις αὐτὴν ἠρώτα ποῦ πορεύε-
 ται, εἶπεν:

« Αἰγεῖ συνοικήτουςα τῷ Πανδίωνος ».

Ἡ ἐταίρα λέγουσα Αἰγεῖ, ὑπενόει αἰγί (= γράσωνι) ἡ ἀστεϊότης
 ἐνέκειτο ἐν τῇ ὁμοφωνίᾳ τῶν εἰ καὶ ι, ὡς λέγει καὶ ὁ Εὐστάθιος (σλ.
 367 Bas.) « καὶ τοῦτο μὲν προφανῶς νενοημάτισται. καθ' ὁμοφωνίαν
 παρηχητικὴν δύο πτώσεων δοτικῶν ἦτοι τοῦ Αἰγεῖ ἠρωϊκῶς, καὶ τοῦ
 αἰγί ζωϊκῶς ». ὁμοίως καὶ ἐν τῷ τοῦ Διογένους. 4) ἀπὸ τοῦ γ'. πρ. Χρ.
 αἰῶνος οἱ μὲν Ο'. τὸ ἐβραϊκὸν elim (ἔξοδ. 16. 4.) διὰ τοῦ αἰλεῖμ
 ἀπέδωκαν, ἐν δὲ τῷ προμνημονευθέντι ἐπιγράμματι τοῦ Καλλιμάχου
 πρὸς τὸ ραίχι ἀντηγεῖ τὸ ἔχει, ἐπὶ δὲ παπύρων τοῦ αὐτοῦ αἰγυπτί-
 ακοῦ μνηδὸς τὸ ὄνομα ποῦ μὲν ἐπίφ, ποῦ δὲ ἐπεῖφ λέγεται (παρὰ
 Letronne: Fragments inédits d' anciens poètes grecs, tirés d'
 un papyrus appartenant au musée royal. Paris 1841, ἐν τῇ Δι-

δοτεῖω ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους). 5) Κατὰ τὸν 4. π. Χρ. αἰῶνα ὁ μὲν Κικέρων (Epist. ad Familiares IX, 22) λέγει: Cum loquimur terni, nihil flagitii dicimus; at cum bini obscenum est, graecis quidem, inquires. Nihil est ergo in verbo; quando et ego graece scio, et tamen tibi dico, bini, idque tu facis, quasi ego graece non latine dixerim. Ὅθεν δῆλον ὅτι τὸ *binei* προστακτ. τοῦ *biréō* ἦτο τότε ὁμόφθογγον τῷ *bini*; ὁ δὲ Nigidius παρὰ Γελλίῳ (Noct. att. XIX, 14): «Graecos non tantae inscitiae arcesso, qui ou ex o et u scripserunt, quantaе qui ei ex e et i; illud enim inopia fecerunt, hoc nulla re coacti». ὁ δὲ Στράβων τὰ λατινικὰ *Ligeris*, *Liris* καὶ *Pisae* ἀποδίδει διὰ τῶν ἑλλήνων. *Λεῖγης*, *Λεῖρις* καὶ *Πεῖσαι*. 6) ἐπὶ νομισμάτων καὶ ἐπιγραφῶν τοῦ εὐθὺς ἐπομένου (4. μ. Χρ.) αἰῶνος τὰ ἀλλαχοῦ διὰ τοῦ *ι* γεγραμμένα φέρονται μετὰ τοῦ *ει*: *ΤριπολΕΙτῶν*, *ἐτΕΙμησεν*, *ρΕΙκη*, *ἈγριππΕΙρας*, *ΤΕΙμητής*, *ΣαβΕΙρος*, *ΑογγΕΙνα*. *ΝΕΙκόστρατος*, *ΧεΛΕΙδορίς*, *ΝΕΙκοποΛΕΙτῶν*, κτλ.

Ἡ ὥς *ι* λοιπὸν προφορά τοῦ *ει* ἤρχισε μὲν κατ' ὀλίγον περὶ τὸν 4. π. Χρ. αἰῶνα ἐν Βοιωτίᾳ καὶ Ἀττικῇ, ἐπεκράτησε δὲ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι περὶ τὸν 7. π. Χ. αἰῶνα. Ὁ οἱ ἐπροφέρετο καὶ αὐτός ποτε πιθανώτατα διφθόγγως ὥς *ο-ι*. Ἀλλ' ὕστερον καὶ αὐτός, ὥσπερ ὁ ἀντίστοιχος λατινικὸς *oe*, ἀπέβη μικτὸς φθόγγος, ποῦ μὲν μακρός, ὥς ἐν τοῖς πλείστοις, ποῦ δὲ βραχύς, ὥς ἐν τῇ πληθυντ. ὀνομαστικῇ καὶ ἐν τοῖς Ἰλ. N, 275:

οἷδ' ἀρετὴν οἷός ἐσσι· τί σε χρὴ ταῦτα λέγεσθαι;

Σ, 405: τοῖος ἐὼν οἷος οὔ τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων. Ἦτο δὲ ὁ μικτὸς οὔτος παρὰ μὲν τισι τῶν Ἑλλήνων ὥς ὁ λατιν. *oe* ἢ γερμ. *ö*, παρὰ δ' ἄλλοις ὥς ὁ *ü* (*υ*). Καὶ ὁ μὲν πιθανολογεῖται 1) ἐκ τῆς παρ' Αἰολεῦσι χρήσεως τοῦ *οι* ἀντὶ τοῦ *ει*, ὥς ἐν τῷ *ὄροιρος* = *ὄνειρος* (Ἑτυμ. Γουδ. 33, 26 Ἑτυμ. παρ. σ. παρὰ Bast. ad Gregor. 605. Ann. occ I, 29, 4 καὶ ἄλλ.) 2) ἐκ τῆς τοῦ *οι* διὰ τοῦ *oe* ἐν τῇ λατινικῇ ἀποδόσεως: *Oeta* = *Οἷτα* (-η), *Cræsus* = *Κροῖσος*, *Oenops* = *Οἶνοψ*, *Oedipus* = *Οἰδίπους*, *Oeneus* = *Οἶνεύς* κ.τ.λ. Ὅτι δὲ ὁ *oe* ἐν τῇ λατινικῇ πρώτως ὥς ὁ γερμ. *ö* ἐπροφέρετο, ὅθεν καὶ εὐκόλως πολλάκις εἰς *ae* = *η* (έ) μετέπιπτε, καὶ ἀλλαχόθεν δῆλον καὶ ὁ Κοῖντιλιανὸς διδάσκει λέγων: *oe scribendum esse non proferendum, omnes edocent.* — 3) Οἷτε Ἀλεξανδρινοὶ καὶ οἱ Κόπται καὶ οἱ Λατῖνοι μεταφράσται τῆς γραφῆς ἀπὸ τοῦ 7. π. Χ. — 7. μ. Χ. αἰῶνος τὸν μὲν ἑβραϊκὸν ὃ διὰ τοῦ ἑλλήν. *oi*, τοῦτον δὲ

διὰ τοῦ $\ddot{o}$ (oe) ἀπέδωκν. ὁ δὲ ὡς $\ddot{u}$ (ü) φθόγγος 1) ἐκ τοῦ Θουκυδ. Β'. 54: « ἐν τῷδε τῷ καιρῷ, οἷα εἰκόσι, ἀνεμνήσθησαν καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι ἄδесθαι:

ἤξει δωρικὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς ἄμ' αὐτῷ.

ἐγένετο μὲν οὖν ἔρις τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὠνομάσθαι ἐν τῷ ἔπει ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ *Λιμόν*. ἐνίκησε δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος λοιμὸν εἰρῆσθαι κ.τ.λ. » Ὅθεν δῆλον, ὅτι ὁμοιότης φθόγγου καὶ ὄχι ταυτότης ὑπῆρχε τότε μεταξὺ τοῦ *λοιμὸς* καὶ τοῦ *Λιμός*. Τῶν δὲ φθόγγων ὁ ἐγγύτατος καὶ ὁμοιότατος τῷ ι εἶνε ὁ $\ddot{u}$ (=ü) 2) ἔντε τῷ βοιωτικῷ ὀνόματι *Ἀνεμύτας* (ἀντὶ *Ἀνεμοίτας*) παρὰ Δημοσθένει (δ'. π. X. αἰῶνος) π. τ. στεφ. σλ. 324 καὶ ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐκ βοιωτικῶν ἐπιγραφῶν τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος εἰλημμέναις καὶ ἐν τοῖς περὶ τοῦ ν ἐκτεθειμέναις, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον παρὰ Κορίννη πιθανώτατα (διότι ὁ Ἀπολλώνιος, ὅστις μάρτυρα τῆς βοιωτικῆς διαλέκτου συνήθως τὴν Κορίνναν ἔχει, δὲν ἀγνοεῖ ταύτην τὴν μεταβολήν), τὸ ν , τότε ὡς $\ddot{u}$ προφερόμενον κατὰ τὰ προαποδεδειγμένα, ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ ἐν ταῖς ἄλλαις διαλέκτοις ι . Ἐκ τοῦ φθόγγου $\ddot{u}$ (=ü) κατήντησε τελευταῖον εἰς τὸν σημερινὸν ι . Καὶ αὐτὸς μὲν ὁ ν πότε ἀναφαίνεται ὁμόφθογγοις τῷ ι , εἶδαμεν ἀνωτέρω, ὁ δὲ ι ὡς τοιοῦτος ἐμφανίζεται, ἂν μὴ καὶ πρότερον, ὥσπερ ὁ $\ddot{u}$, τοῦλάχιστον 1) κατὰ τὸν α. π. X. αἰῶνα ἐπὶ νομίσματος Ἰουλίου Καίσαρος παρὰ Osco pag. 8: Καίσαρ αὐτοκράτωρ — ἀρχιερ. μέγ. *Ιωνιστής* = *οἰωνιστής*. πρβλ. καὶ τὸ ἀνωτέρω ἐν τοῖς περὶ τοῦ ν ἐκτεθειμένον νόμισμα τοῦ Αὐγούστου, ἔνθα πρόκριτΙ = πρόκριτΟΙ. 2) Δίων ὁ Κάσιος ( ) διηγεῖται, ὅτι ὁ Νέρων (60 μ. Χρ. γενν. ἐν Ρώμῃ) ἐφόνευσε δύο Σουλπικίους, « ὅτι ποιητικοὶ ἐκ προγόνων ἐπικαλούμενοι οὐκ ἐπαύσαντο πρόσρημα τοῦτ' ἔχοντες, ἀλλ' εἰς τὰς τοῦ Νέρωνος νίκας τὰς πυθικὰς ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ἡσέβουν. » Ἐνθα ι = $\ddot{u}$, η = ι , ἀμφοτέρω δὲ ι = ν = $\ddot{u}$ = ι . διότι τότε ὁ ν ὁμολογουμένως ὡς ι ἐπροφέρετο. αὐτόθεν δῆλον, ὅτι καὶ τὸ θ ἐν Ἰταλίᾳ δὲν ἐπροφέρετο πολὺ διαφόρως τοῦ τ . πρβλ. Χοιροβοσκὸν ἐν τοῖς σχολίοις εἰς Διονύσιον τὸν Θρακῆα (σλ. 703. Ἀνεκδ. τ. Bekker): « ἦν οὖν τὸ ἀρχαϊκώτερον αὐδῆ, ὅθεν τὸ αἰοιδῆ » καὶ σλ. 740: « Ἐτυμολογία ἐστὶν ἀνάπτυξις τῶν λέξεων, δι' ἧς τὸ ἀληθές σαφηνίζεται. Ἐτυμον γὰρ λέγεται τὸ ἀληθές, τῆς $\tau\upsilon$ συλλαβῆς διὰ τοῦ ν μόνον γραφομένης καὶ οὐ διὰ τῆς ι διφθόγγου. » 3) Κατὰ τὸν 6'. μ. Χρ. αἰῶνα ἐπὶ νομισμάτων Ἀντωνίνου τοῦ Πίου (Osco p. 263—65) τετράκις μὲν ἡ λέξις εἰκοστοῦ διὰ τοῦ ι ὡς: Οἰκοστοῦ

γεγραμμένη φέρεται, τετράκις δὲ τὸ ὄνομα Ἀντωνῆνος διὰ τοῦ ει : ἈντωνΕῖνος· ἄρα οι = ει = ι κ.τ.λ.

Περὶ δὲ τῆς ἀφωνίας ἢ ἀργίας τοῦ ι τῶν α, η, ω ἀρκεῖ μόνη ἡ τοῦ Στράβωνος (περὶ τὴν Χρ. γέννησιν) μαρτυρία, ΙΔ. 648. « Πολλοὶ χωρὶς τοῦ ι γράφουσι τὰς δοτικὰς καὶ ἐκβάλλουσί γε τὸ ἔθος φυσικὴν αἰτίαν οὐκ ἔχον. » ὅπου τὸ φυσικὴν αἰτίαν οὐκ ἔχον σημαίνει ὅτι τὸ ἀνεκφώνητον ὅτι δὲ καὶ πολὺ πρὸ τοῦ Στράβωνος τὸ ὑπογεγραμμένον ι ἀργὸν ὀρθογραφικὸν σημεῖον εἶχε καταντήση, οἴκοθεν δῆλον. Συνέβη δ', ὡς εἰκός, ἡ μεταβολὴ αὕτη μεταξὺ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν τὰ *tragædus*, *comædus*, *citharædus*, ἅτινα ὑποθέτουσιν ἀκόμη τὴν ἑλλ. προφορὰν ωι, εἰς τὴν λατινικὴν μετέβησαν, καὶ τοῦ καθ' ὃν τὰ *ode*, *rapsodus*, *prosodia*, *palinodia*, *herous*, *patrous*, ἔνθα ὁ ἀπλοῦς φθόγγος ο ἀντιστοιχεῖ τῷ ἑλλην. ω.

Ὁ υἱὸς διέτρεξε τὰς τρεῖς φάσεις ουι, *üi* καὶ υι, ἀλλὰ ῥητὰ τεκμήρια περὶ αὐτῶν δὲν ἔχομεν. Πιθανολογεῖται δέ πως ἐκ τῆς παρ' Ὀμήρῳ ὡς βραχείας συλλαβῆς χρήσεως τοῦ υι ἐν τῷ υἱός, Ἰλ. Ζ, 430. Δ, 473. Η, 47. Ρ, 575. μάλιστα δ' ἐκ τῆς διττογραφίας τῶν μεθύω καὶ μεθυῖω, ὀπύω καὶ ὀπυῖω, ἅτινα φυσικώτερον οὕτως ἐξηγοῦνται· ὅτι δηλ. τὰ μεθυῖω, ὀπυῖω, υἱός τὸ πάλαι ὡς μεθύῳ, ὀπύῳ, ὅς ἐπρόφεροντο· ὕστερον δὲ τὸ j (i), μάλιστα μεταξὺ δύο φωνηέντων, συνεκόπη· καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ· πρβλ. τὰ ἀνωτέρω περὶ τῶν διφθόγγων καθ' ὅλου εἰρημένα· πρβλ. καὶ τὸ καθομ. μύγα = μύja = μυῖα. — Ἐν δ' ἐπιγραφαῖς καὶ νομίσμασι τῶν περὶ Χρ. γένν. χρόνων τὸ ὄνομα υἱός δι' ἀπλοῦ υ, ὥδε ὅς γε γραμμένον συχνότατα ἀπαντᾷ. Ὅθεν υι = υ = ι, τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς μετ' Ἀλέξανδρον χρόνους.

Τῶν αυ, ευ, ου ὁ υ πολλαχοῦ ἐκ τοῦ F (v) προῆλθεν ἢ τούτου τόπον ἐπέχει· αὔως (αἰολ. = ἡώς) ἀντὶ αὔσως ἐκ τῆς ρ. αFς ἢ Fας καίειν, λάμπειν κ.τ.τ. αὔρος (ζήρως) ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης· κλαύσω = κλάFσω· καῦρος (αἰολ.) = ναFός, νκός· αὐτός = αFτός, γραφ. καὶ αFυτός (ἐν τῇ προσεκτεθειμένῃ Δηλῇ ἐπιγραφῇ G. I. 40) ἐκ τῆς αυ-αF-αFa (αυα). παῦρος (λατιν. *parvus*) ἐκ τοῦ παρFος = πxFρος κ.τ.λ. χεύω (Ἰλ. Η, 86) ὑποτακτ. τοῦ ἀορ. ἔχευα, χεύαι = χέFω, ἔχεFa, χέFαι· εὔκηλος = ἔFκηλος = Fέκ-ηλος (ἐκ τῆς ρ. νακ — Faκ, ὅθεν καὶ ἐκών, ἀFέκων, ἔκητι, ἀFέκητι, ἦκα ἡμιστος καὶ) εὔχομαι = ἔFχομαι = Fέχομαι. εὔρος, = ἔFρος ἐκ τῆς ρ. υᾱ(Fα)πνεῖν, ὅθεν καὶ αὔρα καὶ οὔρος καὶ τὸ παρὰ γ. οὔριος κ.τ.λ. βουλή (αἰολ. βόλλα), ἐκ τοῦ ἀρχ. βολFa = βοFλα. δουρός, γουνός ἐκ τῶν δορFός — δοF-ρός, γορFός = γοFrός. οὔλος (= ὄλος) ἐκ τοῦ ὄλFος — ὄFλος (σκρ. *sarva-s*), ροῦσος (νόσος) ἐκ τοῦ νόσ-Fος = νό-

Γρος (ῥ. νακ, νεκ, φθείρειν, ἀφανίζειν, φονεύειν). οὔρος (ῥρος) ἐκ τοῦ ὄ-
 Γρος — ὀρός (ῥ. var — For). κοῦρος καὶ κούρη (ἰων. = κόρος, κόρη) ἐκ
 τῶν κορῆος, κορῆ — κόρος, κόρη. κουρά ἐκ τοῦ κορῆ — κορῆα κ.
 τ.λ. ἐν δὲ τοῖς καῦμα (ῥ. κυ-κυ καίειν), φεύγω (ῥ. φυγ), πνεῦμα (ῥ.
 πνυ), ρεῦμα (ῥ. ρυ), τεῦχος (ῥ. τυχ), εἰλήλουθα (ῥ. λυθ), σποῦδῃ
 (σπεύδω, σπυδ) καὶ εἴτι ἄλλο οἱ αυ, ευ καὶ ου προῆλθαν ἐκ τοῦ υ
 ἐπογκωθέντος διὰ προσθήκης τῶν α, ε, ο, οἱ δὲ ευ καὶ ου πολλάκις
 προῆλθαν καὶ κατὰ συναίρεσιν ἐκ τῶν εο· οο: ἐμεῦ, ἐμοῦ, σεῦ, σοῦ, ὅ-
 τευ, ὅτου κ.τ.λ. ἐκ τῶν ἐμέο, σέο, ὅτεο κ.τ.λ. λόγου, πεδίου κ.τ.τ. ἐκ
 τῶν λόροο, πεδίοο κλ. γένους, αἰδοῦς ἐκ τῶν γένεος, αἰδόος κ.τ.λ.
 Εἶνε λοιπὸν πιθανώτατον, ὅτι κατ' ἀρχὰς κατὰ τὴν διάφορον ἀρχὴν καὶ
 σύστασιν τῶν διαφόρων καὶ ἐπρόφέροντο· καὶ ὁ μὲν αυ ὡς αF (καὶ af),
 σου, ἐνιαχοῦ δ' ἴσως καὶ ω, ὡς τὸ δωρικὸν ὦλαξ (= αὔλαξ) καὶ τὸ ῥόν
 (ἐκ τοῦ ἄυ-ιον = σήμερον αὐγόν), ὡτός (αὐτ-ός, ὅθεν τὸ αὐτ-ίον) μᾶς δι-
 δουν νὰ ὑπονοήσωμεν (Πρβλ. τὸν γαλλ. au = ὦ autel, aumône, au-
 cun, κ.λ. καὶ τὸν σερτ. ὁ ἐκ τοῦ ἄυ προσελθόντα: gola-m = γαυλό-ς·
 gó = βοῦς (ἐκ τοῦ βαῦ-ς), bódhatê = πεύθεται (ἐκ τοῦ ἀρχ. παύθεται)
 κτλ. ὁ δὲ ευ ὡς eF (καὶ ef), σου· ὁ δὲ ου ὡς oF (καὶ of), σου καὶ ο καὶ
 u (λατιν.). Εἰς τὴν οἴκοθεν ταύτην πιθανότητα περὶ τῆς ὡς αF (af), eF
 (ef) προφορᾶς τῶν αυ καὶ ευ προσέρχονται καὶ τινὰ ἔξωθεν τεκμήρια:
 1) ἐν ἰλ. Ω, 595:

σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι ὅσσ' ἐπέθοικεν.

καὶ 730: ῥύσκει, ἔχεις δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα.

οἱ πρῶτοι δάκτυλοι καθαρώτεροι τὸν ῥυθμὸν ἀποδείχνονται, ἐὰν οἱ αὖ
 καὶ ευ ὡς αF καὶ eF προφερῶσι. Τούτοις ἐναντίοι φαινόμενοι ὅχι δὲ
 καὶ ἀληθῶς ὄντες εἶνε οἱ στίχ. ἰλ. K. 438:

ἄρμα δὲ οἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ εὖ ἤσκηται.

Ὅδ. N, 19: νῆα δ' ἐπεσσεύοντο, φέρον δ' εὐήνορα χαλκόν.

ἐνθα, ἂν ὁ ευ προφερῇ ὡς eF, ἐν μὲν τῷ προτέρῳ στ. ὁ πέμπτος ποῦς
 Ἰαμβος φαίνεται ὅτι εἶνε, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ ὁ τέταρτος τροχαῖος. ἀλλ' ἐκεῖ
 μὲν ὁ ε μακρὸς λαμβάνεται ἐν ἄρσει ὦν, ἐδῶ δὲ ἡ συλλ. eF (ευ) ἐμη-
 κύνη διὰ τοῦ F τοῦ ἐναρκτικοῦ τοῦ ἥνορα = φήνορα ἐκ τοῦ φανήρ.
 2) τὸ αFυτο (= αὐτοῦ) τῆς προσεκτεθειμένης Δηλίας ἐπιγραφῆς καὶ τὰ
 ἐκ τῶν ἐπ' ἴσης προαναφερμένων Βοιωτικῶν ἐπιγραφῶν: αὐλαFυδός,
 κωμαFυδός, ραψαFυλός, τραγαFυδός, ἐνθα ὁ αFυ, ἂν μὴ ἐπρόφεροτο
 ἀκόμη αὐτὸ τοῦτο αF, τοῦλάχιστον ἦτο πρόδρομος τῆς τοιαύτης προφο-
 ρᾶς. Ἀλλὰ καὶ ἂν πανταχοῦ ὡς σου, σου τὸ πάλαι ἐπρόφέροντο οἱ αυ, ευ,
 ἢ εἰς αF (af), eF (ef) μετὰ βόαις ἦτον εὐκολωτάτη 3) καὶ οὕτω δὲ προ-

φερόμενοι σαφῶς ἐμφανίζονται κατὰ τὸν 3ον π. Χ. αἰῶνα παρὰ τοῖς Ο΄. μεταφρασταῖς, οἵτινες τὸ ἑβραϊκὸν *vav* νῦν μὲν διὰ τοῦ θ ἀποδίδουσι, νῦν δὲ διὰ τοῦ υ: *Δαβὶδ καὶ Δαυὶδ, Λευή* = *Levi* (v = w γερμ.). Ἀντιτρόφως τὸν υ τῶν *av* καὶ *ev* διὰ τοῦ συμφ. *vav* ἀποδίδει ὁ Σύρος μεταφραστῆς τῆς Κ. Δ. (ἀ. αἰῶνι μ. Χ.), π. χ. ἐν τοῖς ὀνόμ. *Παῦλος, Κλαύδιος, Κλαυδία, Εὐτυχος, εὐοδία*. 4) ἐκ τοῦ ἀ. π. Χ. αἰῶνος ὁ Κικέρων τὰδε γράφει (ἐν *Divin.* 11, 40): *Cum M. Crassus exercitum Brundisii imponeret, quidam in portu caricas Cauno advectas vendens, Cauneas clamitabat. Dicamus, si placet, monitum ab eo Crassum, caveret, ne iret: non fuisse periturum, si omni paruisset.* » πρὸς Πλίνιον *Hist. Nat.* XV, 19. Ὅθεν δῆλον, ὅτι τὸ ὄν. *Cauneas* (ὃ ἐ. καυνείας ἰσχάδας) ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἑλλάδι δημοφθόγως τῇ φρ. *cav(e)neas* ἤχου ὡς κακὸς οἰωνὸς ἐξελήφθη. 5) Παραλείπομεν τὰ μεταγενέστερα *Φλαύιος καὶ Φλάβιος, Ἀβγαρος καὶ Αὐγαρος, Ναύατος* — *Νοβάτος* (*Novatus*), *Σευῆρος* — *Σεβῆρος* κτλ.

Ἰπὲρ δὲ τῆς τοῦ ου ὡς ἀπλοῦ φθόγγου: ο ἢ υ λατιν. (κατὰ τὴν διάφορον ἴσως ἀρχὴν ἢ κατὰ διάλεκτον) παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἴσως μόνον μακρῶς, παρὰ δ' Αἰολεῦσιν ἀμφοτέρως, ἐξωτερικὰ τεκμήρια ἔχομεν 1) τὴν ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γραφῇ (8ω, 7ω, 6ω π. Χρ. αἰῶνι) διὰ τοῦ ο μονογράφησίν του. Πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐξ ἐπιγραφῶν παραδείγματα. 2) τὴν ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς ἄλλοις υ χρῆσιν τοῦ ου παρὰ Βοιωτοῖς τε (ἐ. π. Χρ. αἰῶνι) καὶ ἄλλοις Αἰολεῦσιν, ὡς ἐν τοῖς ἐπ' ἴσης προεκτεθειμένοις: *κουρίδιος* (Ὀμήρ.) = *κυρίδιος* = *κύριος*· *κουρωθείει* = *κυρωθῇ*· *οὐδωρ* = *ὕδωρ*· *ἀσουλία* = *ἀσυλία* κτλ. 3) παραλείπομεν τὴν ὕστερον (π. χ. παρὰ Πολυβίῳ 6'. π. Χρ. αἰῶνι καὶ πολὺ πρὸ αὐτοῦ παρὰ τοῖς Ο΄.) διὰ τοῦ ἑλλην. ου μεταγραφὴν τοῦ σημιτικοῦ καὶ λατινικοῦ υ: *Ἰούδας, Ἰουδαῖος* κ.τ.λ. *Ἰούριος Βροῦτος, Σέξτος Ἰούλιος* κ.τ.λ. 4) πρὸς τὴν τοῦ Νιγιδίου μαρτυρίαν ἐν τοῖς περὶ τοῦ οι. Ὅτι δ' ἡ μονοφθογγία αὕτη τοῦ ου ὑπὲρ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἀναβαίνει, δῆλον ἐκ τοῦ ὅτι ἐν οὐδενὶ γραπτῷ μνημείῳ ἀπαντᾷ εἰς δύο φθόγγους οὔ διηρημένος, ὡς οἱ λοιποὶ αὔ, εὔ, εἰ, αἰ, οἰ κτλ.

Ἡ δὲ τῶν ηυ καὶ ου (ἰων.) ἀντὶ τῶν κοινῶν *av ev*: *γρηῆς, ρηῆς, ωτὸς, θωῦμα* (ἰων.) = τοῖς *γρᾶς, ρᾶς, αὐτὸς, θαῦμα*· *ἠῦλον, ἠύχόμεν* κατ' ἀξίησιν ἐκ τῶν *αὐλέω, εὔχομαι* κ.τ.λ., προφορὰ παρηκολούθει βέβαια τῇ τῶν *av, ev, ου*. ὁ μὲν ηυ ἐπροφέρετο δηλ. κατὰ διαφόρους χρόνους ἴσως δὲ καὶ τόπους *ἔου, εὔ, ιF*· ὁ δὲ ου ὡς *οου* καὶ *ωF*.

Β'.) ΣΥΜΦΩΝΟΙ Η ΣΥΜΦΩΝΑ.

Οἱ ἡμιτελεῖς ἢ σύμφωνοι φθόγγοι τῆς Ἑλληνικῆς ἀνέκαθεν μέχρι σήμερον κατὰ τε τὰ ὄργανα, δι' ὧν προφέρονται, καὶ τὴν διάφορον ποιότητα διατεταγμένοι εἶνε οἱ ἑξῆς:

Ὑπερωϊκοί Ὀδορτικοί Χειλικοί

ψιλοὶ	κ (φ)	τ	π	} ἄφωνοι ἤτοι ἀκαριαῖοι
μέσοι	γ	δ	Ϸ	
δασεῖς	χ	θ	φ	
ἔρρινοι	γ	ν	μ	} ἡμίφωνοι καθ' ὅλου ἤτοι συνεχεῖς
ὕγροι ἢ ἰδ.	ρ (j)	λ	ϝ	
ἡμίφωνοι				
συριστικοὶ καὶ συνεφθαρμένοι	(s, j γαλλ.)	σ		
καὶ διπλοῖ	ξ τσ=c ἰταλ. ζ, τζ		ψ	

Τῶν ἀφώνων καλουμένων μᾶλλον δ' ἀκαριαίων κλητέων οἱ μὲν ψιλοὶ κ, τ, π ἐπροφέροντο καὶ πάλαι βεβαίως καθὼς καὶ σήμερον, ὑπὸ ψιλοῦ πνεύματος δηλ. συνοδευομένου τοῦ διὰ τῶν ἀναλόγων ὀργάνων ἐκρηγνυμένου ἀέρος. "Οτι δ' οἱ αὐτοὶ καὶ πάλαι καθὼς καὶ σήμερον μετὰ τοὺς ὀμοργάνους ἔρρινοὺς εἰς τοὺς μέσους g, d, b (γερμ. ἢ γαλλ.) μετέβαιναν, ὥς ἐν τοῖς: τὸν κύριον, τὴν κληρονομίαν, ἔγκαιρος· προφ. = τογγύριον, τηγγληρονομίαν, ἔγγαιρος· τὸν πατέρα, τὴν πᾶσαν, ἔμπορος, προφ. = τομβατέρα, τημβᾶσαν, ἔμβορος· τὸν τόπον, τὴν τιμὴν, ἐναντίος, προφ. = τὸν δόπον, τὴν διμὴν, ἐναντίος κ.τ.λ. τοῦτο νὰ μὴ τὸ παραδεχθῶμεν οὐδένα ἀποχρῶντα λόγον ἔχομεν· ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐναντίου ἐκτὸς τῆς σημερινῆς προφορᾶς καὶ τὴν διττογράφειν τοῦ ὀνόμ. Ἀμπραχία καὶ Ἀμβραχία· ὅθεν καὶ ἕτερόν τι μανθάνομεν, ὅτι τὸ β τότε ἀκόμῃ ὡς b ἐπροφέρετο.

Οἱ δὲ μέσοι οὕτως ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν ὡς τινὰ μέσην μεταξὺ τῶν σκληροτέρων ψιλῶν καὶ τῶν μαλακωτέρων δασέων ποιότητα τότε ἔχοντες, τ. ἔ. πνευματωδέστεροι μὲν καὶ εὐπροφερτότεροι τῶν ψιλῶν, ψιλώτεροι δὲ καὶ συμπαγέστεροι τῶν δασέων ὄντες, καθὼς δηλ. σήμερον προφέρονται, σχεδὸν ὡς ἡμίφωνοι: ὁ μὲν γ ἐγγὺς τοῦ j (γερμ. ἢ λατιν.) πρὸ τῶν ε ι φθόγγων καὶ τι σκληρότερον πρὸ τῶν α, ο, ου, ὁ δὲ δ ψελλίζων· ὁ δὲ Ϸ σχεδὸν ὡς ὁ F (ν λατιν.)

μικρόν τι σκληρότερος, καθὼς δὲ ἀκόμη καὶ σήμερον. Ἄλλα δὲ τεκμήρια τῆς τοιαύτης αὐτῶν προφορᾶς τοῦ μὲν γ' ἀρχαιότερα τῶν οὕτως αὐτοὺς ὀνομασάντων, ἐκ τῆς τότε ποιότητός των βεβαίως, ἀλεξανδρινῶν γραμματικῶν δὲν ἔχομεν, ἀλλὰ μόνον ἐκ τοῦ Ἰ. καὶ ΙΑ. μ. Χ. αἰῶνος τὰ: γερακαραιας (γρ. — έας) καὶ γεράκων παρὰ Κωνσ. τ. Πορφυρογ. καὶ Ἄννη Κομνηνῇ = τοῖς ιερακαρέας καὶ ιεράκων, ἔνθα τὸ γ = j. τῶν δὲ λοιπῶν δύο καὶ σύγχρονα καὶ ἀρχαιότερα. Καὶ ὁ μὲν εἶ ὅτι ἤδη πολὺ πρὸ Ἀλεξάνδρου σχεδὸν ὡς F (v λατιν.) ἐπροφέρετο, ἔν τισι καὶ διαλέκτοις, ἀρκούντως πιθανολογεῖται 1) ἐκ τῆς παρὰ Λάκωσι, Κρησὶ καὶ ἄλλοις Δωριεῦσιν ἀντὶ τοῦ F χρήσεώς του ὡς ἐν τοῖς: Εὐρυβάνασσα ὄν. κύρ. (C. I. 1323 ἐπιγρ. λακ.) = Εὐρυβάνασσα, βεστὸν ἢ βεττὸν (Λάκωνες. E. M. 175, 44) = Fεσ-τὸν = ἐσθής, ἀβείδω, αἰείδω (ἀ-φείδω (Λάκωνες. Ἡσυχ.). βαλκιωτής, συνέρηθος (Κρήτες. Ἡσυχ.) = Fαλκιωτής, Βαραζίθουλος (ἐν Κρητ. ἐπιγρ. 2572. 2577), βείκατι, εἴκοσι (Κρήτες. Ἡσυχ.), ἀβέλιος, ἥλιος (Κρήτες, Παμφύλιοι. Ἡσυχ.), λαίβα ἢ ἀσπίς παρὰ Κρησὶ (= λαιά, λατιν. laeva· διότι τῇ λαίᾳ χειρὶ ἐφορεῖτο), αἰβετός, ἀετός (Περγαῖοι Ἡσυχ.) = αἰFετός, βάδαμαι, ἀγαπῶ = ἤδομαι, ἡδομαι, βάννας (Fάννας, Fάναξ) βασιλεὺς παρ' Ἰταλιώταις (Ἡσυχ.) κτλ. ἐν οἷς πιθανώτατα ὁ F μόνον μετεγράφη εἰς εἶ, ἀλλὰ δὲν ἀπεσκληρύνθη εἰς b. Τοιαῦτα καὶ τὰ αἰολικά: βράκεα, βρόδον, βροδοπήχες παρὰ Σαπφοῖ Ἀποσπ. 70. 68. 55. βράκη, Θεοκρ. ΚΘ'. καὶ τὰ ἀλλαχόθεν γνωστά: βρήτωρ βρίσδα, βρύτηρ, βρύτις, Βρήσσα ἀντὶ τῶν φράκεα φρόδον, φρήτωρ, φρίσδα κτλ. καὶ τὰ Ἡλείακ· Βηλεύς, Βοινῶ = φηλεύς, Φοινῶ (πρβλ. Ἀπολλων. π. ἐπιρρ. σλ. 567. E. M. 426. Γουδιανὸν 104.) Παραλείπω τὰ κοινότερα: βούλομαι, βρέχω, βάζω, βικία, βία, βολβός, ὄροβος, βάλβις, νεβρός, λάβρος κ. ἄλλα ἀπέναντι τῶν συγγενῶν: volo λατιν. varajāmi σκρ., varsāmi σκρ., vadāmi σκρ. vicia λατιν. vis λατιν. volva λατιν. ergum λατιν. valvae λατ. νεφρός (πρβλ. λατιν. nov-u-s), λαῦρος (λαE-ρος) κτλ. 2) τὸ ὄνομα τοῦ F (Vau) Ἑλληνιστὶ Βαῦ ἐγράφετο. 3) οἱ Θ'. ἐν τῷ ὀνόματι Δαβὶδ διὰ τοῦ εἶ ἀπέδωκεν τὸ ἐβραϊκὸν βαῦ. 4) ὁ Στράβων (σελ. 213. c.) τὸ λατιν. Novum comum ἑλληνιστὶ Νοβουμκόμου μετέγραψε. Περὶ τὸ 69 μ. Χ. νόμισμά τι τοῦ Νέρωνος φέρει τὴν ἐπιγραφὴν Ὀκταβία Σεβαστή. Παραλείπομεν τὰ σύγχρονα τε καὶ μεταγενέστερα Σέρβιος, Βάρρων, Βεστίνοι καὶ ἄλλα.

Τοῦ δὲ δ ἡ σημερινή προφορὰ ἦτον ἤδη πολὺ πρὸ Ἀλεξάνδρου συνήθης, παρὰ τισι καὶ τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν, ὡς δῆλον ἐκ τῆς παρὰ Λάκωσι καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Βοιωτοῖς καὶ ἄλλοις Αἰολεῦσι τε καὶ Δω-

60
 6-8
 60
 1) ριεύσει χρήσεως τῶν σδ, δδ, δ, ἀντὶ τοῦ ζ, ὡς ἐν τοῖς: κωμάδδεν, λάδδοιτο, μουσίδδει (= μυθίζει) πλαγιάδδοντες, φαιρίδδεν (σφαιρίζειν), μᾶδδαν, χρήδδεται κτλ. Σδεύς (Ζεύς) σδυγός, σδεύγ.λα, ὄσδος, κωμάσδω, φροντίσδω, ὀνομάσδω, εἰκάσδω κτλ. δυζόν, δυμόν, Δεύς, κτλ. Ὅθεν δῆλον, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ζ ἦτο συριστικός, ἔπρεπε καὶ ὁ κατὰ διάλεκτον ἀντικηχαστάτης του νὰ ἦνε δμοιόφθογγος· τοιοῦτος δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε, ἂν ἐπροφέρετο ὡς ὁ d (λατιν. γερμαν.).

Ἐκ τούτων λοιπὸν ἰκανῶς ἀποδείχνεται, ὅτι ἡ σημερινὴ προφορὰ τῶν μέσων γ, δ, θ κατὰ τοὺς πρὸ Ἀλεξάνδρου χρόνους μερικὴν, ὡς φαίνεται, ἀρχὴν λαβοῦσα, κατὰ τοὺς μετ' Ἀλεξάνδρον γενικωτέρας ἀπέβη καὶ ἐπὶ τέλους πανταχοῦ ἐπεκράτησε, χωρὶς ὅμως καὶ ἄρδην νὰ ἐξαφανίσῃ πᾶν ἔχνος τῆς ἀρχαίας σκληροτέρας προφορᾶς. Αὕτη δ' ἦτον οἷα ἡ τῶν γερμ. ἢ γαλλικ. g, d, b, ὡς πιθανολογεῖται 1) ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν φθόγγων φύσεως· διότι οἱ μετὰ τοὺς σκληροὺς φιλοὺς κ, τ, π, ἀμέσως ἐρχόμενοι μαλακώτεροι ἄφωνοι εἶνε οὗτοι, οἱ g d b· οἱ δ' ἑλληνικοὶ γ, δ, θ, ὥσπερ σήμερον προφέρονται, εἶνε ἀκόμη μαλακώτεροι καὶ ὅχι πλέον ἄφωνοι ἦτοι ἀκαριαῖοι, ἀλλ' ἡμίφωνοι ἦτοι συνεχεῖς· 2) ἐκ τῆς διὰ τὸν εἰρημένον λόγον ἔντε ταῖς ἀρίαις καὶ ταῖς ἄλλαις γλώσσαις ὑπάρξεως καὶ μέχρη σήμερον διατηρήσεως τῶν σκληροτέρων g, d, b· 3) Ἐκ τῆς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ τῶν αὐτῶν τούτων δι' ἄλλης ὁδοῦ γενέσεως, τ. ἔ. ἐκ τῶν δμοργάνων ψιλῶν διὰ τῶν ἐρρίνων· πρβλ. τὰ προεκτεθειμένα παρδείγματα, ἐνθα καὶ τὸ διττογραφοῦμενον Ἀμπρακία καὶ Ἀμβρακία· 4) ἐκ τῆς σήμερον πανταχοῦ σκληροτέρας, ὡς b, d, προφορᾶς τῶν θ, δ, ὡς ἐν τοῖς: μβαίρω, μβάζω, βουβούκι προφ. = μβαίνω, μβάζω, βουβούκι ἀντὶ τῶν ἐμβαίνω, ἐμβάζω, βόμβυξ· δένδρο(ν), ἄνδρας, Ἄνδρος Ἀνδριώτης, ἀνδρειώμενος προφ. = δένδρο(ν), ἄνδρας, Ἄνδρος, Ἀνδριώτης ἀνδρειωμένος κτλ. Ὁ δὲ Σέξτος ὁ Ἐμπειρικὸς (β'. μ. X. αἰώνι) εἰς τὰ ἄφωνα συγκαταλέγων τὰ θ, γ, δ ἀπέβλεπεν ἴσως ὅχι εἰς τὴν σύγχρονον προφορὰν των, ἀλλ' εἰς τὴν ὑπὸ παλαιότερον γραμματικῶν δηλουμένην. Δέγει δ' ἐν τῷ πρὸς τ. γραμματικῶν Α. 5 τὰς: «Τῶν δὲ συμφώνων τὰ μὲν ἡμίφωνα ἐστὶ κατ' αὐτούς, τὰ δὲ ἄφωνα· καὶ ἡμίφωνα μὲν ὅσα δι' (γρ. ἐστίν;) αὐτῶν ροῖζον ἢ σιγμόν ἢ μυγμόν ἢ τινα παρὰπλήσιον ἦχον κατὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀποτελεῖν πεφυκότα, καθάπερ τὸ ζ, θ, λ, μ, ν, ξ, ρ, σ, φ, χ, ψ, ἢ ὡς τινες, χωρὶς τοῦ θ καὶ φ καὶ χ τὰ λειπόμενα ὁκτώ· ἄφωνα δὲ ἐστὶ τὰ μήτε συλλαβὰς καθ' ἑαυτὰ ποιεῖν δυνάμενα, μήτε ἦχον ἰδιότητος, αὐτὸ δὲ μόνον μετὰ τῶν ἄλλων

τον δὲ ὁ ἐν μέσῃ καὶ ληγούσῃ τῇ λέξει. Καὶ ὑπὲρ μὲν τῆς τοῦ ἐναρ-
κτικοῦ μερίζονος τραχύτητος μαρτυρεῖ τό τ' ἐν τῇ γραφῇ συνοδεῦον
αὐτῷ σημεῖον τοῦ δασέος πνεύματος καὶ ὁ διπλασιασμός του, φωνή-
εντος ἡγουμένου κατὰ πρόθεσιν ὡς: ῥίπτω, ῥάπτω, ῥητός — ἔρριπ-
τον, ἔρραψα, ἄρρητος. Διὰ τοῦ διπλασιασμοῦ τούτου οἶόν τινα σύστα-
σιν καὶ πῆξιν ἐλάβανε τὸ δασὺ πνεῦμα. Ὅθεν πολλῆς τιнос ἀληθεί-
ας δὲν φαίνεται νὰ ἔχῃται ὁ γραμματικὸς κανὼν: « τὸ ῥῶ ἐὰν δις-
σὸν γένηται ἐν μέσῃ λέξει, τὸ μὲν πρῶτον ψιλοῦται, τὸ δὲ δεύτερον
δασύνεται: οἷον ἐπὶ ῥῶμα, ἄρῥωστος, συρῥάπτω κτλ. ψιλοῦται δὲ τὸ
μὲν πρῶτον, διότι οὐδέποτε συλλαβὴ ἐλληνικῆς λέξεως εἰς δασὺ λή-
γει· τὸ δὲ δεύτερον δασύνεται, διότι φίλαρχός ἐστιν ἡ δασεῖα (!). »
Ἀλλ' ἐν ᾧ ὁ ἐναρκτικὸς ρ διὰ ταύτης τῆς δασύτητος καὶ τραχύτη-
τός του καὶ προηγουμένης λέξεως τὸ τελικὸν φωνήεν ἐν τε τῷ δακτυ-
λικῷ ἐξαμέτρῳ καὶ ἐν τῷ ἰαμβικῷ τριμέτρῳ τῶν δραματικῶν καὶ ἐν
τοῖς ἀναπαισίοις θέσει μακρὸν ποιεῖ, ὡς Ἰλ. Ω, 755: πολλὰ ρυστά-
ζεσκεν· Ἀριστοφ. Πλούτῳ 4065 τοῦ προσώπου τὰ ῥάκη· Νεφ. 343:
αὗται δὲ ῥῖνας ἔχουσιν κτλ, πολλάκις καὶ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει φωνή-
εντος προκειμένου δὲν διπλασιάζεται χάριν τοῦ μέτρου, ὡς ἐν τοῖς ὁ-
μηρικοῖς: ἔρεζον, ἔρεξε, ἀμφιρύτῃ κ. ἄλλ. τῷ Σοφοκ. Ἀντιγ. 950:
χρυσορύτους, καὶ τῷ Ἀριστοφ. Θεσμ. 665. διάρῖφον.

Τὸ δασὺ τοῦ ἐναρκτικοῦ ρ πολλαχοῦ καὶ ἐτυμολογικὴν σημασίαν
ἔχει, τ. ἔ. ἐπέχει τόπον συμφώνου τινὸς ἐκπεσόντος, ὡς ἐν τοῖς ῥέ-
πω = σκρ. sarpāmi, λατιν. serpo, ῥοφέω, λατιν. sorbeo. ῥήγνυμι,
λατιν. frango. ῥιγέω, λατ. frigeo· ῥί(ν)ς, σκρ. ghrāna-m (μῦτη). ῥί-
πος = λατιν. scirpus· ῥόδον, αἰολιστ. ἑρόδον· ῥινός = ῥρινός (πρῶτ.
ταλάφρινος, ταλαύρινος)· ῥέγγω = ῥρέγγω, λατιν. rugio κτλ. — Ἐκ
τῆς νεωτέρας γλώσσης καὶ ἡ τοῦ ἐναρκτικοῦ ρ δασύτης ἀπεσθῆσθαι,
καθὼς καὶ ἡ τῶν φωνηέντων.

Ἡ δ' ὑπὲρ τὸν λ προτερότης του μαρτυρεῖται ἐκ τῆς ἐν ταῖς ἀρχαι-
κωτέραις τῶν συγγενῶν γλώσσῶν καὶ ταῖς προτέραις ἡλικίαις ἢ τρα-
χυτέραις διαλέκτοις ἐπικρατήσεώς του. Οὕτω π. χ. ἀντὶ τῶν ἐλλη-
νικῶν καὶ λατινικῶν λαμβάνω — lateo, φλέγω — fulgeo, λείπω
— linquo, πλέκω — plecto, πέλεκυς, λύκος — lupus, ὄλος — τοῦ
ὀσικοῦ sollus, πλατύς — latus, ἥλιος — sol, πολὺς, πόλις κτλ.
εἶνε τὰ σανσκριτικά: rahāmi (ἐγκαταλείπω) bhragāmi, rēk'āmi,
prnak'āmi, paraçus, vrkas, sarvas, prthas, sūrjas (ἐκ τοῦ svār-
jas), parus, puri. κτλ. Ὁμοίως ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐκ τῆς μιᾶς ῥίζης χρυ
προήλθαν τὰ δύο κλύω καὶ ἀκροῶμαι (= ἀ-κροF-α-ο-μαι), ἐκ τῆς

παρᾶ (πληροῦν) πίμπλημι καὶ πίμπρημι, ἐκ τῆς βαρ ἀρκέω (ἀρήγω)
 καὶ ἀλέξω, ἐκ τῆς μαρρ (σφρ. mrg') ἀμέργω (καθομ. ἀρμέγω) καὶ ἀ-
 μέλγω, ἐκ τῆς παρᾶ κλάω καὶ (κέ-καρ-μαι) κείρω, κῆρος καὶ κῆρος
 (κλῆρος), ἐκ τῆς ρυκ λύχνος καὶ ῥύχνος (τῶν Χίων), ἐκ τῆς γαρ γαρύω
 (γηνρύω), γρῶσσα (= γλῶσσα παρὰ Τζάκωσι) καὶ γελάω, ἄ-γ-γέλ-λ-ω
 (;), γλῶσσα κτλ.

Καὶ ἡ ἑλληνική, καθὼς καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς, εἶχέ τε καὶ ἔχει ἀκόμῃ
μέχρι σήμερον τοὺς ἡμιφώνους φθόγγους ι (= j γερμ.) καὶ F (υ λατιν.
W γερμ.). Ἀλλ' ἀμφοτέρων ἡ ἐπικράτεια πολλαχῶς περιωρίσθη παν-
τελῶς ἐξαφανισθέντων ἢ εἰς ἄλλους φθόγγους ἢ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πνεύ-
ματα (') μεταδύντων. καὶ ὁ μὲν j μετέβη ἀ.) εἰς τὸν συγγενῆ
φωνήεντα ι πολλαχού ἐν ἀρχομένη τε καὶ μέσῃ τῇ λέξει: *ιάπτω* σκρ.
jaraĵami (ἰέναι ποιῶ) ἐκ τῆς ῥίζης *jā*, ὅθεν καὶ τὰ *ἰέναι* καὶ *ἱμε*
(= παλ. *jiā* μι) *ἰάομαι* καὶ *ἰήσις* ἐκ τῆς ῥ. *ju*, ὅθεν καὶ τὸ λατ.
juvare· ἡ νεωτέρα ἀντὶ τοῦ *ιατρός*, ἱατρός (*ιατρός*) προφέρουσα ἐπα-
νέκαμψέ πως εἰς τὸν ἀρχαῖον τύπον. *εἰρατέρες* (= τῷ λατιν. *janitricēs*),
ὅπου καὶ μετετέθη ὁ ἐκ τοῦ j ι: *ει* = *ιε*. *πότνια* = *πότνῃα*, ὅθεν καὶ
συγκοπῇ τοῦ j τὸ *πότνα* = τῷ σκ. *pātñi* δέσποινα· ποιήτρια — *ποι-*
ητ(ε)ρῃα· *ἰέρεια* — *ιερεῖα* — *ιερεῖα* — *ιερεῖα* κτλ. Ἐν δὲ τοῖς: *μάκαιρα* —
μακαρ-ῖα, — *μέλαινα* — *μελανῖα*, *γενέτειρα* — *γενετερ-ῖα* κ.τ.δμ. καὶ
μετετέθη ὁ ἐκ τοῦ j ι. *β'.*) μετέβη εἰς ζ. οὗ παραδείγματα ἐν τοῖς
περὶ τοῦ ζ. γ'.) εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα: *ἄγιος*, *ἄγνός*, *ἄζομαι* ἐκ τῆς ῥ.
jaγ (σκρ. *jag'ami*, τιμῶ)· *ἡπαρ* = *jakrt* (σκρ.), *jecur* (λατιν). *ώρα*
= *jare* (ζενδ., ἔτος), *jer* γοτθ. *jaro* (βοημικόν, ἔαρ). ἐν δὲ τῇ κα-
θομῇ. *ἄγουρος* = *ἄωρος*, καὶ *ἄνωρος* ὁ j εἰς γ ἀπεσακλήρυνθη. *ὕμνιν*
ἐκ τῆς ῥ. *judh* μάχεσθαι, *ἰέναι* ἀντὶ *j:νεναί* (ῥ. *je* — *ju*), *ὕμεῖς* σκρ.
ἄφαιρ. *ju-smāt* ἐκ τῆς ῥ. *ju* κτλ. — δ'.) εἰς F ἐν τοῖς: *φότι* = *jote*
= ὅτι (ἐκ τοῦ θ — *ja* — *d* σκρ. καὶ τί) ἐν τῇ ὑπὸ Οἰκονομίδου Λο-
κρικῇ ἐπιγραφῇ. *βαλκικιώτης* (= *βαλκικιώτης* ἑφηβός, *Κοῖτες*, *Ἡσυχ.*)
= *ἡλικιώτης* = *jadrēas*, σκρ. *έ*) ἄρδην ἐξηρανίσθη ἐν τοῖς ἡϊος
ἰήσις, ἡπιος ἀντὶ ἰήπιος ἐκ τῆς αὐτῆς καὶ τὸ ἰήσις ῥίζης, καὶ εἴτε
ἄλλο. Ὁμοίως καὶ ἐν μέσῃ τῇ λέξει ἐκ τῆς ἀρχαίας καταλήξεως τῆς
γενικῆς τῆς ἀ. καὶ β'. κλίσεως: *Αἰνεῖο* — *Αἰνεῖα* *jo* — *Αἰνεῖα* *σjo*·
Αἰῖδο — *Αἰῖδα* *jo* — *Αἰῖδα* *σjo*. *Πηληϊάδεω* — *Πηληϊά-δαω* — *Πηλη-*
ιάδω *jo*· λόγου — λόγος — λόγος *jo* — λόγος *σjo*· διότι τὸ πλήρες τῆς
γενικῆς ἐπίθεμα *παλαίττα* ἦτο τὸ *σjo*, ὅθεν πρῶτῳτάτα συνεκόπη
τὸ σ, ὕστερον δὲ τὸ j ἢ καὶ αὐτὸ συνεκόπη ὥς ἐν τοῖς προσιρρημένοις
καὶ τοῖς ὁμοίοις ἢ μετέβη εἰς ι καὶ μετὰ τοῦ προηγουμένου ο εἰς οα

συνηρέθη, ὡς ἐν τοῖς: Ὀλυμπίοιο, ὀδοῖο, ἀργυρέοιο βιόῖο κτλ. Ὡσαύ-
τως συνεκόπη καὶ ἐκ τῶν εἰς αω, έω καὶ ὡ βημάτων, ἅτινα τὸ κα-
τ' ἀρχὰς εἰς αῖω, εῖω, οῖω ἔληγαν, ὡς δῆλον ὅχι μόνον ἐκ τῶν ἀντι-
στοίχων σανσκριτικῶν ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐλληνικῶν ὀκνεῖω
(= ὀκνέω), ρεικείω, ὑμνείω, πενθείετο, ἐτελείετο (= ἐτελε j-ετο).
τοιαύτην ἀρχὴν ἔχουσι καὶ τὰ μεθυίω, ὀπυίω, ἔθεν ὕστερον κατὰ
συγκοπὴν τὰ μεθύω, ὀπύω. γ'.) ἐξωμοιώθη τῷ προηγουμένῳ ἐν τοῖς
στέλλω (στέλ-jω), φθέρρω (αἰολ. = φθέρ-jω — φθείρω)· στερρός,
βορρᾶς ἐκ τῶν στερ-jός, βορ-jάς, ὡς καὶ τῶρα ἀκόμη λέγονται. κέν-
ρος, στένρος αἰολ. = τοῖς ἀττ. κενός, στενός καὶ τοῖς Ἰων. κεινός
ἢ κενεός, στεινός, ἐκ τῶν κεν-jός στεν-jός· μέσσορ, περισσός, τόσσορ,
ὄσσορ ἐκ τῶν μετ-jος (μεσ-jος), περι-tjos (περί-sjos), καθὼς καὶ σή-
μερον προφέρεται, τό-tjos (τό-sjos), ὄ-tjos (ὄ-sjos) κτλ. ἔπειτα ἐν
τοῖς: Θοῤῥαα, Κίλισσα, θῆσσα, βῆσσα, ἄνασσα κ. ἄλλοις τοιοῦτοις
ἐκ τῶν Θοῤῃ-jα, Κίλικ-jα, θητ-jα, βηθ-jα, ἀνα-jα κλ. ἐν τοῖς:
ῥησων, μάσσων, ἐλάσσων, βάσσων, κρέσσων ἐκ τῶν ῥκ-jων, μάκ-
jων, ἐλάχ-jων, βάθ-jων, κρετ-jων κλ. Σήμερον δ' ἐν τῇ καθομιλου-
μένῃ πολλαχοῦ ἀκούεται ὁ ἡμίφωνος φθόγγος j: κακjά (= κακὴ),
Κρητικjά (= Κρησσα), σφηκjά, μυρμηκjά, ποδjά, παπαδjά, μηλjά,
τρανταφυλ-jά κ.τ.τ. ἔπειτα ἐν τοῖς πειναjεις, διψάjεις, ἀγαπάjει
κ.τ.τ. κατὰ διάλεκτον λεγομένοις· πρβλ. καὶ τὰ ἀνωτερω σποράδην πα-
ρρηριμενα παραδείγματα· πρὸς δὲ τὰ ὑπὸ τὸ γ' εἰρημένα γεράκιν,
γερακαράια βυζαντινά. Ἐτι δ' ἀρχαιότερα παραδείγματα τούτου τοῦ
φθόγγου καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ὁμηρικῶν χρόνων ἐξέθεσα ἐν τῇ ἰδίᾳ περὶ
τοῦ j διατριβῇ μου, εἰς ἃ προσθετέον καὶ τὸ υῖός, ὅπερ τετράκις παρ'
Ὀμήρῳ ὡς υῖός προφερόμενον ἀπαντᾷ ἐν τοῖς περὶ τοῦ υἱ προεκτεθει-
μένοις χωρίοις.

Ὁ δὲ F' α.) μετέβη εἰς θ ὡς b προφερόμενον, ἢ καὶ ἀπλῶς μετεγρά-
φη εἰς θ ὡς F, λατιν. v προφερόμενον· πρβλ. τὰ περὶ τοῦ θ προειρημέ-
να. θ'.) μετέβη ἢ μετεγράφη εἰς υ ἐν τοῖς οὔσιν ἢ φαινομένοις διφθόγ-
γοις αυ, ευ, ου. Ὅθεν πρβλ. τὰ περὶ τούτων. γ'.) ἀπεσκληρύνθη εἰς π
ἢ φ ἐν τοῖς Πάξος = ὄαξος = Fάξος (πόλις Κρητικὴ) ἐκ τῆς Fακτῆς
γῆς ἢ ἐδάφους. ἀμπέσαι, ἀμφίεσαι (Ἡσύχ.) = ἀμ-Πέσαι, ἀμ-Fέσαι
(Fέννυμι), ἀπελλάζειν (ἐκκλησιάζειν) = ἀ-Fελλάζειν· ἔσ-περος, ὄφρα,
τόφρα, περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ ἐπιρρ. ἐλέχθη. σφεῖς ἐκ τῆς ρ. σFe (sva),
φορμός = Forμός (Fer — Fείρω). ψαφαρός = ψαυαρός = ψαF αρός.
λαίφα (ἀσπίς) = λατιν. laeva, λακων. λαίβα. φολκός = Foλκός (ρ.
Fελκ = ἔλκω). φοξός = Foξός (ρ. vaks = αὐξ), ὅθεν καὶ ὀξός· καὶ

εἶτι ἄλλο. δ'.) Εἰς μὲν τοῖς: ἄμνος = ἀF-νός = λατιν. ov-is, σκρ. av-is, μύρμηξ, λατιν. formica σκρ. valmikas (μυρμηκία), μαλλός, λατιν. vellus. μὲν = Fιν (αἰτιατ. τῆς ρ. σFα — Fα), μέλδων, ἐπιθυμῶν (Ἡσύχ.) = Fέλδων συγγ. τοῦ ἐFέλδωρ. πιμελή σκρ. pīvaras, μοχλός — ὀλ-λός (ρ. vah, σκρ. Feχ — Fοχεῖν), μέχρις = Fέχρις, παλ. Fάχρις, ὅθεν ἄχρις κτλ. ἐ.) ἐξωμοιώθη τῷ παρῃκειμένῳ συμφῶν ἔν τοῖς τέτταρες, ἐκ τοῦ τέτFαρς, σκρ. k'atvāra, λατιν. quatuor, ἵππος = ἵπ Fος, equus, σκρ. aḥva-s. ἄδδην, ἄδδηκότες = ἄFδην, ἄFδηκότες. ἄδδης, ἔδδειςαν, περὶδδειςαν, ὑποδδείςας = ἄδFεής, ἔδFεισαν κτλ. ἔννεπε = ἔνFεπε. ἐννοσίγαιος = ἐνFοσίγαιος. πολλός = πολ-Fός (ὅθεν καὶ πουλός) κτλ. ς'.) ἀπερρευστώθη εἰς τὸ δατὺ πνεῦμα ἐν τοῖς: ἔσπερος, λατιν. vesper(us), πενταέτηρις (= πεντα-Fετηρίς) ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς πίναξιν. ἐστία λατ. vesta' ἐκών, ἦκα (ὅθεν καὶ ἥσσαν καὶ ἥκιστα) ἐκ τῆς ρ. Fακ — Fεκ, ὅθεν καὶ ἐκηλος καὶ εὐκηλος καὶ εὐχομαι κ.τ.τ. ὄπλον, γερμ. Waffn (ρ. Fαπ) κ. ἄλλοις καὶ ἐν μέση τῇ λέξει πολλάκις εἰς τὸ c μεταβὰς ἐδάσυνε τὸν πρὸ αὐτοῦ ψιλὸν ἢ μέσον: θύρα, λατ. fores, σκρ. dvāra-m. θεός, deus, σκρ. dêvas (κυρ. ὁ λάμπων, φαίνων) φιάλη = πιFάλη, φιαρός = πιFαρός, σκρ. pīvaras, βλέφαρον = βλέπ-Fαρων, φράζω = πρxFαδ-jw (πρxFα = πρὸ, Fαδ = βάζω, ἄδω) κτλ. — ζ'.) εἰς τὸ ψιλὸν πνεῦμα ἐν τοῖς: ἄγνυμι (ρ. Fαγ, ὅθεν ἔαγον = ἔFαγον), ἄναξ = Fάναξ (Ἰταλιωτ. βάννας) καὶ ἀνήρ, ἄστν (Fάστν), ἔθος καὶ ἔθνος, εἶδον (Fιδ — λατιν. video), εἴκοσι = αἰολ. Fίκατι, ἰός, ἴς (= Fιός = βιός, vis), οἶκος, οἶνος κλ. — η'.) Ἡ συλλαβὴ Fa (va) ποῦ μὲν συνηρέθη εἰς ὕ (αἰολ. καὶ ὕ), ποῦ δ' εἰς αυ (ευ, ου) μετέβη, ποῦ δ' εἰς ᾠ, η, ω: ὕδω (= ἄδω) σκρ. vadāmi, λέγω, ὑφαίνω σκρ. vapāmi (γερμ. weben), συρίσσω (= τῷ ἀρχαῖκῳ-τέρῳ καθομιλουμένῳ σφυρίζῳ) σκρ. svarāmi, ὕγις λατ. vegetus, ὕδωρ λατιν. vadum κτλ. αὕξω ρ. vaks (γερμαν. wachsen), αὖρα, οὖρος, εὖρος ἐκ τῆς αF-Fα πνεῖν, ὅθεν καὶ ἀFήρ, αὐδὴ, αὐδάω, ἐκ τῆς vad λέγειν· αὖως (αἰολ.), ἄβωρ (λακων.), ἠώς (ἰωνικ.), ἔως (ἀττ) ἐκ τῆς αὐτῆς ἐκείνης ρίζης Fas κἀειν κ.τ.τ. ὅθεν καὶ τὰ: αὖω, εὖω, αὖος, αὐαίνω, εὐλή, οὐλή, οὐλαμός. οὐλος (δατύς), οὖρος (φύλαξ), εὐρίσκω, εὐρύς, αὐλός, αὐλαξ (δωρ. ὠλκξ), αὐλώρ, οὐρανός ἐκ τῆς ρ. var ἢ val κατὰ τὰς ποικίλας σημασίας τῆς, αἵτινες εἶνε: καλύπτειν, κυρτοῦν, κάμπτειν, ἐλίσσειν, κυλλεῖν· ἐπειτα ἔλκειν, σπᾶν, τυγχάνειν, εὐρίσκειν κτλ. — θ'.) εἰς ι (j) ἐν τοῖς: Ἰάνειρα, Ἰάνασσα, ἐκ τῶν Fάγριρα. Fάνασσα· ἰέραξ, λακων. βάρβαξ· ἰῶλκx = αὐλακx· Ἰακχος = Βάκχος· ἰωγὴ ἐκ τοῦ Fάγνυμι κτλ. — ι.) εἰς ο ἐν τοῖς: Οαξος, Οἰ-

, Οἰλεύς, ἐκ τῶν Ῥᾶξος, Ῥίτυλος, Ῥιλεύς. δοάν = δφάν, δφην — πολλὸν χρόνον, κτλ.

Γὸν φθόγγον F ἔχουσι σήμερον 1) τὸ υ τῶν αυ, ευ πολλαχοῦ ἐκ τοῦ προελθόν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προσεκτεθειμένων. 2) τὸ θ μικρόν τι σκληρότερον, ἐνιαχοῦ καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ F προελθόν, ὡς ἀνωτέρω ἐδείχθη. τὸ δὲ γράμμα F ἤδη ἐν τῷ ἰωνικῷ καὶ ἄττικῷ ἀλφαβήτῳ πρωτῶς εἶχεν ἀποβῆ ἀριθμητικὸν = τῷ 6 — ἕξ.

Τῶν κυρίως συριστικῶν ὁ ἀπλούστερος, ὁ σ ἐπροφέρετο βέβαια καὶ πάλαι καθὼς καὶ σήμερον, καὶ ὅχι ὀξύτερον μὲν ἐν ἀρχομένῃ τῇ λέξει, μαλακώτερον δ' ἐν μέσῃ μεταξὺ δύο φωνηέντων καὶ ἐν τέλει, ὡς ἐν ταῖς νεωτέραις γερμανικαῖς καὶ ῥωμανικαῖς γλώσσαις, τ. ἕ. ὡς τὸ ἐλληνικὸν καὶ γαλλικὸν ζ. Διότι μόνῃ ἢ πρὸς ταύτας τὰς γλώσσας ἀναλογία δὲν εἶνε ἀποχρὼν λόγος νὰ παραδεχθῶμεν διττὴν προφοράν, ἀφ' οὗ μάλιστα καὶ ἡ γλῶσσα ἀπὸ τοῦ σκληροτέρου εἰς τὸν μαλακώτερον φθόγγον συνήθως μεταβαίνει. Ἀλλὰ ταύτην τὴν ἡπιωτέραν προφοράν ἔχει ὁ σ, πιθανώτατα δὲ καὶ πάλαι ποτὲ εἶχε πρὸ τῶν μέσων γ, δ, θ καὶ τῶν ὑγρῶν λ, ρ, μ: σγουρός, πρόσδεξι, σθήνω, προσλαμβάνω, εισρέω, Ἰσραήλ, σμάραγδος, σμαρίδα κτλ. Ἀρχαιότερα δὲ τεκμήρια ταύτης τῆς προφορᾶς μᾶς διασώζονται ἐκ τοῦ α. μ. Χρ. αἰῶνος. Ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν χρόνων ἐκείνων διὰ τοῦ ζ ἀντὶ τοῦ σ γεγραμμέναι φέρονται αἱ λέξεις: ζμάραγδος, Ζμύρνη, ζμικρός, ζβέσαι. Καὶ ὁ Λουκιανὸς ἐν τῇ δίκη τῶν φωνηέντων §. 9 τοιαῦτα εἰσάγει παραπονούμενον τὸ σ κατὰ τοῦ ζ: « ὅτι δ' ἀνεξίκαχόν εἰμι γράμμα, μαρτυρεῖτέ μοι καὶ αὐτοί, μηδέποτε ἐγκαλῆσαντι τῷ ζῆτα σμάραγδον ἀποσπᾶσιντι καὶ πᾶσαν ἀφελόμενῳ τὴν Σμύρναν. » πρβλ. Εὐστάθιον σλ. 217, 228 καὶ Σέξτον τ. ἐμπειρ. πρὸς τ. γραμματ. κ. 9, 169 καὶ τὴν αὐτότητι τοῦ Φαβρικίου σημείωσιν. Ὅτι δὲ παλαιότερον καὶ πρὸ τῶν εἰρημένων φθόγγων ὁ σ ὀξύτερον ἐπροφέρετο, εἶνε οἰκοθεν δῆλον. Ἄδηλον δὲ πόσον πρὸ Χριστοῦ ἤρχισεν ἡ μεταβολὴ αὕτη. Περὶ τε τῆς προφορᾶς καὶ τῆς μουσικῆς ποιότητος τοῦ σ χαρακτηριστικοὶ εἶνε οἱ λόγοι Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεως. π. συνθ. ὄνομ. 14.

Ὁ σ συνδυασθεὶς μεθ' ἐνὸς ἐκάστου τῶν μὲν ὑπερωϊκῶν παρήγαγε τὸν διπλοῦν ξ = κς, γς, χς, τῶν δὲ χεilikῶν τὸν ψ = πς, θς, φς. Τοιαύτην λοιπὸν τὴν σύστασιν ἔχοντες κατ' ἀρχὰς πιθανώτατα ἐπροφέροντο, ἐκότερος τρισσῶς, καθὼς καὶ παρίστανται ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γραφῇ πρὸ τῆς γενικῆς χρήσεως τῶν ἰδίων γραμμάτων Ξ Ψ· παρὰ δὲ τοῖς Ἀττικοῖς, καὶ ἄλλως προτιμῶσι τοὺς δασυτέρους φθόγγους, ὁ μὲν ξ συνηθέστερον διὰ τοῦ χς παρίστανται, ὁ δὲ ψ διὰ τοῦ φς ἔθεν δῆλον, ὅτι παρ'

αὐτοῖς ἢ δαυτέρᾳ προφορᾷ εἶχεν ἐπικρατήσῃ. Παρὰ δ' Αἰολεῦ-
 ωσιν ἐπεκράτει εἰκότως ἢ ψιλωτέρα ὡς *πς*, *κς*, ἢ περ ὕστερον
 ραιτέρῳ διαδοθεῖσα ἐντελῶς ἐξενίκησεν, ὡς δῆλον ἐκ τε τῶν Δ
 τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς π. συνθ. ὄνομ. 14: « Τριῶν δὲ ὄντων τῶν
 γραμμάτων, αὐτὴ δὲ διπλᾶ καλεῖται, τὸ μὲν ζ μᾶλλον ἡδύνει τὴν
 τῶν ἐτέρων· τὸ μὲν γὰρ ξ διὰ τοῦ κ, τὸ δὲ ψ διὰ τοῦ π τὸν συρ-
 ἀποδίδωσι, ψιλῶν ὄντων ἀμφοτέρων· τοῦτο (τὸ ζ) δ' ἡσυχῇ τῷ
 ματι δασύνεται καὶ ἔστι τῶν ὁμογενῶν γενναϊότατον » καὶ τῶν
 σκιανοῦ I, § 42: *nam multo molliorem sonum habet ψ quam*
vel bs — — — sicut ergo ψ melius (mollius;) sonat, sic eti-
x quam gs vel cs. » Οὕτω προφέρονται καὶ σήμερον καθ' ὅλου· μόν-
 δε μετὰ τοὺς ἐρρίνους γ, ν, μ ὡς *gs*, *bs*: τὸν ξένον (προφ. τὸ γ γσένον
 τὴν ψυχὴν (προφ. τὴ μ. *bs*υχὴν) κτλ.

Οὗ δὲ ζ λέγεται μὲν καὶ αὐτὸς πάλαι τε καὶ σήμερον διπλοῦς, ἀλλὰ
 πανταχοῦ δὲν δεικνύει τοιαύτην δύναμιν. Ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς π. χ. Ἰλ.
 B, 824 οἱ δὲ Ζέλειαρ· 634 οἱ τε Ζάκυρθοι· Δ, 103, 121 ἄστου
 Ζελεῖης· Ὀδ. I, 24 ὕλησσεα Ζάκυρθος ὡς ἀπλοῦς φθόγγος ἐκλαμ-
 βάνεται μὴ ποιῶν θέσει μακρὰν συλλαβὴν. Οὐδ' ἐτυμολογικῶς ἐκ δύο
 ἀπλῶν φθόγγων φαίνεται συνεστώς, οὔτε ἐκ *δσ*, ὡς πολλοὶ τῶν νε-
 ωτέρων ἀκόμῃ νομίζουσι καὶ οὕτως (ὡς *ds*) τὸν προφέρουσι· διότι,
 ἂν τοῦτο ἦτον ἀληθές, ἐκ τῶν ἐλπίδοι, ποδοσί, ἡλπίδοσα ἐκόμιδσα
 ἀντὶ τῶν ἐλπίσι, ποσί, ἡλπίσα, ἐκόμιστα ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν: ἐλπί-
 ζι, ποζι, ἡλπιζα, ἐκόμιζα· οὐδὲ πανταχοῦ ἐκ *σδ*, ὡς ἐνόμιζαν οἱ
 πλεῖστοι τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρ-
 νασσεὺς καὶ Σέξτος ὁ Ἐμπειρικός· διότι μόνον ἐν τοῖς: Ἀθή-
 ναζε, Θήβαζε, θύραζε, χαμαῖζε, βύζην ἐκ τῶν: Ἀθήναςδε, Θήβας-
 δε, θύραςδε, χαμαῖςδε, βύσδην ὁ ζ φαίνεται ἐκ τοῦ *σδ* προσελθών·
 ἐν δὲ τοῖς αἰολικοῖς Σδεύς, σδυγός, σδεύγλα, σσδος, καὶ δωρικοῖς:
 κωμάσδω, φροντισδω, ὀρομάσδω, εἰκάσδω κ.τ.τ. ὁ *σδ* οὐδὲν ἄλλο
 εἶνε ἢ περιγραφὴ τῆς τότε κατὰ τὰς εἰρημένους διαλέκτους προφορᾶς
 τοῦ ζ. Ἦτο δ' αὕτη πιθανώτατα, ὡς καὶ ἐν τοῖς περὶ τοῦ δ εἵπταμεν
 ἐγγυτάτῃ τῇ τοῦ δ, ἡρέμα συρίζουσα, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀλικαρνα-
 σσεύς (ἐνθ' ἀνωτέρω) καὶ οἷον ψελλίζουσα, τ. ἔ. ὡς καὶ ἡ σημερινή.
 Ἡ αὐτὴ προφορὰ καὶ ἑτέρα τις ὁμοία, ἢ τοῦ γαλλικοῦ *j* καὶ θεωρη-
 τικῶς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐτυμολογικῆς γενέσεώς του. Ὁ ζ προῆλθεν ἐκ
 τοῦ ἀρχαίου *j* ἀποπνευματωθέντος πῶς καὶ ἀποσυριχθέντος ἢ μόνου
 ἢ ἐπιρροῇ τινι τοῦ πρὸ αὐτοῦ δ ἢ γ, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς: Ζεύς, ἐκ τοῦ
 Δjeύς (σφρ. *djāus*, οὐρανός), Ζόννυξος (C. I. 2167). λεσβ. = Διόνυ-

τος ζά—διά. ἀρίζηλος — ἀρίδηλος (δῆλος = δέφελος, dʒɛf-ε-λος ἐκ τῆς ρ. div φαίνειν, φωτίζειν), σχίζω — σχιδῶ· ἔζομαι — ἐδῶμαι (ἔδος, sedeo)· ἀρπάζω — ἀρπάγ-ζω, ὀλίζων — ὀλιγ-ίων, μέζων — μεγ-ίων, στίζω, στιγ-ζω, μᾶζα — μᾶγ-ια (μασσω, μᾶγμα), ἄζομαι — ἄγ-ῶμαι (σκρ. ja'gami, τιμῶ. συγγ. ἄγιος, ἄγνός). ζυγόν, ζεύγνυμι, ζώννυμι ἐκ τῶν ρ. ju, jug (πρβλ. τὸ λατιν. jugum). Ζεᾶ καὶ ζεᾶ = σκρ. javas, πόα, τροφή, ζητέω, διζήμαι ἀμφοτέρω ἐκ τῆς ρ. jā ἵεναι σκρ. ὀριστ. jāmi κτλ. ὁμοίως καθ' ὑστέρους χρόνους ἐκ τῶν δι-ακόρι(or), Dianium, διάκορος, diabolus, Iulia, Iuliana προήλθαν τὰ ζακόνι (καθομιλ.) Zanium, Zaconus, Zabolus, Ζουλία, Ζουλιάνη (παρὰ Muratori, thesaur. vett. inser. tab. 879, 4. 1925, 7). — Ὁμοίως ἐν τῇ γαλλικῇ ὁ λατιν. j ἀπεσυνήχθη καὶ ἔγεινεν, ὡς σήμερον προφέρεται ὁ g πρὸ τῶν e, i: Jupiter, Julie, jeter (jactare) κτλ. — Ἱστορικά δὲ τεκμήρια ταύτης τῆς σημερινῆς τοῦ ζ προφορᾶς ἔχομεν ἐκ τοῦ α. μ. X. αἰῶνος τὰ ἀνωτέρω ἐν τοῖς περὶ τοῦ σ ἐξ ἐπιγραφῶν καὶ τοῦ Λουκιανοῦ παρατεθειμένα. Ἀλλὰ καὶ παλαιότερον ἐπροφέρετο, ὡς ἐκ τῶν εἰρημένων ἀρκούντως πιθανολογεῖται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἴσως δὲ πού καὶ ὡς ὁ γαλλ. j, καθὼς σήμερον ἐν τισὶ παρὰ τοῖς Ἑπειρώταις καὶ Μακεδόσι, ζυγούρι (προφ. juγούρι) καὶ ζῆ (jḗ). κ.τ.θμ. λέγουσιν. — Ἐν δὲ τοῖς ἀρχαίοις, ζέλλω = βάλλω, ζέρεθρον = βάραθρον τὸ ζ φαίνεται τοῦ β τόπον ἐπέχον. Ἀλλ' ἀμφοτέρω καὶ τὸ ζ καὶ β ἐξ ἀρχαιοτέρου φθόγγου τοῦ γ ἴσως προήλ-θον κατὰ τὰ βοῦς, βαίνω ἀπέναντι τῶν σκρ. gāu-ς, gā-mi. — Ἐπ' ἐσχάτων δ' ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος ζ ἐν ἀρχομένη τῇ λέξει καὶ ἐκ τοῦ σ καὶ ξ: ζαρώνω = σαρώνω, σαίρω. ζαβός = σαβός· ζάχαρι = σάκχαρι. Ζουλίζω = ζυλίζω, ἐξυλίζω καὶ εἴτι ἄλλο.

Τῶν δὲ λοιπῶν συριστικῶν ἢ συνεφθαρμένων φθόγγων ὁ μὲν σ (= ch γαλλ. sch γερμ.), οἷος ἐν Ἠπείρῳ καὶ Μακεδονίᾳ προφέρεται ὁ σ μεθ' ἐπομένου ι (j): διακόςια (= seha), εἴκοσι (= schi) καὶ ἄλλα, ὑ-πό τινων νεωτέρων ἀποδίδεται εἰς τὸν σσ καὶ αὐτὸν πολλαχού ἐκ τοῦ σι (sj) προελθόντα, ὡς ἀνωτέρω ἐν τοῖς περὶ τοῦ j ἐδείχθη. Αὕτη ἡ γνώμη φαίνεται, ὅτι εἶνε πιθανώτερα τῆς ἄλλης, ὅτι τὸν φθόγγον sch εἶχε τὸ σαν κίβδαλον (Πινδ. ἀποσπ. 48.) τῶν Δωριέων· διότι τῇ γνώμῃ ταύτῃ συμμαρτυρεῖ μὲν πως τοῦθ' ὅτι τὸ σάν Μ (διάφορον τοῦ Σ) ἀντιστοιχεῖ τῷ σημειτικῷ schin, ἀντιμαρτυρεῖ δὲ ἥτε ρητῇ τοῦ Ἡροδότου Α'. 139 μαρτυρία: « τελευτῶσι πάντα εἰς ταῦτ' ἡ γράμ-μα, τὸ Δωριέες μὲν σαν καλέουσι, Ἴωνες δὲ σίγμχ. » (πρβλ. καὶ Ἀ-

θην. ΙΑ'. 467) καὶ ὅτι ἐν οὐδενὶ γνωστῷ μνημείῳ ἀμφοτέρα ὁμοῦ, τό τε Σ καὶ τὸ Μ φέρονται.

Οἱ δὲ τσ (=ci, ce Ἰταλ.) καὶ τζ (=z γερμ.) προῆλθαν ἐκ τῶν κ, σχ, ξ, ζ, τ (ἐνίοτε θ) καὶ σ, ὡς ἐν τοῖς: τσαί (=καί), τσ(ο)ῦρά (=κυρά), τσ(ο)ῦλίστρα (=κυλίστρα) κ.τ.τ. ἐν Ἀθήναις καὶ τισι τοῦ Αἰγαίου νήσοις: τζίχλα (=κίχλα(η)), τζίρρος — κίρρος (ὄρος (γρ. ὄρρος) καὶ αἶμα. Ἡσυχ.), ἄτζαλος = ἄκαλος, κορίτζι = κορίσκι(ον), πετζι = πεσκι(ον) — πέσκος (πέκος) παρὰ Νικάνδρῳ Θηρ. 548, τζώφλοι = ἐζώφλοιον, τζυγαρίζω = (ῥ)ζυγαρίζω (κατὰ δὲ Κοραῆν ἐκ τοῦ τηγανίζω), τζίτζυφος = ζίζυφος, τζιλῶ = τιλῶ, πιτζυλιζω = πιτυλιζω, σκαντζόχοιρος = ἀκανθόχοιρος, τζεκούρι = securis, τζειριάζω καὶ ζουριάζω (ὑπὸ ξηρασίας συστέλλομαι, συμμαζεύω, συνων. τῷ σκεβρώνω) = σειριάζω κτλ. — Πότε δὲ κυρίως ἀνεπτύχθησαν οἱ συνεφερχόμενοι οὗτοι φθόγγοι ἐν τῇ ἑλληνικῇ, εἶνε ἄδηλον· ὁ δὲ διὰ τοῦ τζ ἐκφερόμενος εἶνε ἤδη ἐκ τῶν πρώτων βυζαντινῶν χρόνων (τοῦ 5ου — 6ου αἰῶνος) γνωστός. Ὅθεν δὴλόν πως, ὅτι τότε ἤρχισαν καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ν' ἀναπτύσσωνται, ὅτε καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ὁ c καὶ ὁ t πρὸ τῶν e, i, ia, io ἤρχισαν νὰ συμφθερίζωνται εἰς τσ καὶ τζ, ἐν δὲ τῇ γαλλικῇ εἰς σ: ce, cette, ceder, amitié, population κτλ. ὥσπερ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἑλληνικῇ ὁ τ πρὸ τῶν ι, υ, πολλάκις δὲ καὶ πρὸ τοῦ ε καὶ δὴ καὶ πρὸ τοῦ α εἰς σ ἀπερρευεστώθη: δόσις, θέσις, φύσις, ἀθασισία, ἀφθασισία ἐκ τῶν δότις, θέτις, φύτις, ἀθασιτία, ἀφθασιτία, κτλ. πρβλ. τὰ πίσ-τις, πύσ-τις, λῆσ-τις, μνήσις, νῆσις, ἴσισι, τίθισι, δίδωσι κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν δωρικ. ἴστατι, τίθητι, δίδω-τι· πρβλ. ἐσ-τί· σύ, σέ = τύ, τέ. σᾶμερον καὶ σήμερον = τήμερον· σά = τά, τι (Μεγαρ)· Ποτειδᾶν = δωρ. Ποτειδᾶν· πρὸ δὲ τοῦ ο ἐν τῷ ἔπεσον ἐκ τοῦ ἔπετον (ρ. πετ, ὅθεν πιπ(ε)τω).

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς ἢ συστάσεως καὶ ποιότητος τῶν τ' ἀρχαιοτέρων καὶ νεωτέρων φθόγγων τῆς ἑλληνικῆς.

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ Η ΚΥΡΙΩΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΝ.

ΤΜΗΜΑ Β'. ΤΟ ΤΥΠΙΚΟΝ Η ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ.

« Τῆς γὰρ ἀρχῆς ἀγνοουμένης ἢ καὶ νῆ Δι' ἀμφισθετουμένης, οὐδὲ τῶν ἐξῆς οὐδὲν οἶόν τε παραδοχῆς ἀξιωθῆναι καὶ πίστεως. Ὅταν δ' ἡ περὶ ταύτης ὁμολογουμένη παρασκευασθῇ δόξα, τότε ἡδὴ καὶ πᾶς ὁ συνεχῆς λόγος ἀποδοχῆς τυγχάνει παρὰ τοῖς ἀκούουσιν. » Πολύβιος ἐν βιβ. Α'. §.

Ἡ τῶν λέξεων πλάσις εἰς τέσσαρα στάδια, ὡς γνωστόν, διακρίνεται:
 1) τὸ τῆς πλάσεως τῶν ριζῶν, οἷαι αἱ: ἰ τοῦ εἶμι, ἔ-μεν κτλ. ἐς τοῦ εἰ-μί (κυρ. ἐς-μί), ἐς-μὲν κτλ. βα τοῦ ἔ-βα-ν, βαίνω κτλ. φα τοῦ φά-μα (φήμη) φη-μι κ. ἄλλ. λαβ, παθ, σκαφ, σκυφ, στρο καὶ ἄλλαι. 2) τὸ τῶν θεμάτων, ὡς ληβ καὶ λαμβαν, βαιν, φασκ, πενθ, πασχ, στρων-νυ κτλ. 3) τὸ τῆς παραγωγῆς καθόλου, ὡς εἶμι, εἰ-μί, φη-μί, βαίν-ω, λαμβάνω, λήψομαι (= ληβ-σ-ομαι), πένθ-ος, πάσχ-ω, σκάφ-ος, σκύφ-ος, στρών-νυ-μι. 4) τὸ τῆς συνθέσεως, ὡς ἀ-παθ-ής, δύσ-βα-τος, νη-πενθ-ής, ἀνα-βαίν-ω, ἐπί-βα-σις, κατά-ληψ-ις, παρα-λαμβάν-ω, κατα-σκάπτ-ω κτλ. Καὶ ρίζα μὲν καλεῖται ἐν τῇ γραμματικῇ ἡ πρώτη καὶ ἀνίδεος καὶ ἀόριστος ἐκείνη φωνή, ἡ τὰ σπέρματα πολλῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων περιέχουσα καὶ δυνάμει πάντα οὖσα, ὥσπερ ἡ δι' αὐτῆς ἐρμηνευομένη πρώτη καὶ ἀδιάκριτος παράστασις ἢ ἀντίληψις, ἐξ ἧς ὕστερον δι' ἀφαιρέσεως πολλὰ μερικώτεροι διακρίνονται πρῶτ. τὰ προεκτεθειμένα παραδείγματα. Εἶνε δ' αἱ ρίζαι τῆς ἐλληνικῆς, καθὼς καὶ τῶν συγγενῶν γλωσσῶν, τῶν ἀρίων ἢ ἰνδογερμανικῶν καλουμένων, μονοσύλλαβοι, ἐξ ἐνὸς φθόγγου μετὰ ψιλοῦ ἢ δασέος πνεύματος

ἢ ἐκ πλειοτέρων συγκείμεναι προβλ. τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα. Θέμα δ' ὀνομάζεται ἢ δι' ἐπαυξήσεως τοῦ ὄγκου ἢ τοῦ βάρους ἐκ τῆς ρίζης παραχθεῖσα ἐκτενεστέρα φωνή, ἐξ ἧς ἀμέσως προσαρτήσῃ καταλήξεων τινων γίγνονται ὀνόματα καὶ ῥήματα, ὡς δῆλον πάλιν ἐκ τῶν προειρημένων παραδειγμάτων. Ἐντεῦθεν εἶνε φανερόν καὶ ὅτι πᾶσα μὲν ρίζα δύναται νὰ ᾔνῃ καὶ θέμα, ὅχι δὲ τάνάπαλιν πᾶν θέμα καὶ ρίζα. Πρὸς τούτοις τὰ θέματα εἶνε πάντοτε εὐδιαγνωστότερα τῶν ριζῶν, ὥνπερ ἡ ἀρχὴ πολλάκις κεῖται πέραν τῶν ὁρίων τῆς εἰδικῆς γραμματικῆς.

Σημ. Ἡ ἔρευνα τῆς πλάσεως τῶν ριζῶν καὶ τῆς ἀναλογίας ἢ δυσαναλογίας των τῆς φθογικῆς πρὸς τὰς δι' αὐτῶν σημαυνομένας παραστάσεις ἢ ἐννοίας δὲν εἶνε οὔτε τῆςδε τῆς πραγματείας, οὔτε τοῦ παρόντος καιροῦ, οὐδ' ὅλως τῆς εἰδικῆς γραμματικῆς ἔργον, ἀλλὰ τῆς φιλοσοφικῆς ἢ γενικῆς λεγομένης. Ἡμεῖς δὲ τὰς ρίζας δεδομένας ἔχοντες θὰ ἐξετάσωμεν ἐδῶ τὴν μέθοδον, καθ' ἣν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐκ τῶν ριζῶν σχηματίζει τὰ θέματα καὶ ἐξ ἀμφοτέρων πάλιν παράγει τὰ πρῶτα ῥήματα καὶ ὀνόματα, ἅμα δὲ καὶ ποίαν τινὰ κατὰ τοῦτο σχέσιν ἔχει ἡ καθομιλουμένη ἢ δημώδης, οἷα τώρα εἶνε, πρὸς τὴν λογίαν, τὴν ἐν τοῖς ἀρχαίοις μνημείοις.

Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ.

Τὰ θέματα σχηματίζονται ἐκ τῶν ριζῶν 1) διὰ μεταβολῆς τοῦ φωνήεντος συνήθως ἐπὶ τὸ κουφότερον καὶ λεπτότερον· οὕτω π. χ. ἐκ τῆς βαρείας ρίζης τραφ (δωρ. τράφω = τρέφω), ὅθεν καὶ ἐ-τράφ-ην, προήλθαν κατὰ συνηθεστάτην ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀντιδιαίρεσιν τοῦ πρωτοτύπου φωνήεντος α εἰς τὰ ἐλαφρότερα ε, ο αἱ δευτερεύουσαι ρίζαι ἢ θέματα τρεφ (τρέφ-ω) καὶ τροφ (τροφ-ός, τροφ-ή)· ὁμοίως ἐκ τῆς φαρ (ὅθεν φάρ-ος οὐδ. = φόρεμα) τὰ φερ (φέρ-ω) καὶ φορ (φόρ-ις, φορ-ά). Τοιαῦτα καὶ τὰ ἐ-στράφ-ην, στρέφ-ω, στροφ-ή· ἐ-τράπ-ην, τρέπ-ω, τρόπ-ος· ἐ-βαλ-ον, βέλ-ος, βολ-ή· μέν-ω, μον-ή, ὦν ἡ πρωτότυπος ρίζα εἶνε μαγ διατετηρημένη ἐν τοῖς ἐ-μάν-ην, μᾶν-ις (δωρ. ἢ αἰολ. = μῆν-ις), ὅθεν τὰ μανίω καὶ μηνίω καὶ τὸ νεώτερον μανίζω, μαν-τις καὶ ἐν τῷ λατιν. man-eo. Τῶν δὲ λέγ-ω, λόγ-ος· πέμπ-ω, πομπ-ή καὶ τῶν ὁμοίων ἡ πρωτότυπος ρίζα ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, διεσώθη δὲ πολλάκις ἐν μιᾷ ἢ πλειοτέραις τῶν συγγενῶν γλωσσῶν. Ἡ τριτονία αὕτη ἢ διτονία τῶν ριζικῶν φωνηέντων διετηρήθη ἐν τῇ ἑλληνικῇ μέχρις ἐσχάτων, ἀλλ' ὅχι πανταχοῦ· οὕτω π. χ. ἡ σημερινὴ γλῶσσα λέγει μὲν ἐ-στράφ-ηκα, στρέφ-ω καὶ στροφ-ή·

ἐν-τρέπ-ηκ, ἐν-τρέπ-ομαι καὶ ἐν-τροπ-ή, καὶ ἄλλα τινὰ ὅμοια, ὅ-
χι δὲ καὶ τε-θραμ-μένος, ἐ-πλάκ-ην, ἀλλὰ θρεμ-μένος, ἐ-πλέχ-θηκα
καὶ εἴ τινα ἄλλα. — Ταύτης τῆς ἐκλεπτύνσεως τοῦ πρωτοτύπου ρι-
ζικοῦ φωνήεντος α εἰς ε καὶ ο, εἰς ἣν ὠρμήθησαν, ὡς εἰκόσ, ἥτε ἐλ-
ληνική καὶ τινες τῶν συγγενῶν γλωσσῶν (*) ἐκ λόγων εὐφωνικῶν,
διακριτέον ἐτέραν ποικιλίαν τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος, καθ' ἣν τῶν συμ-
φώνων τῶν αὐτῶν μενόντων ὡς ριζικὸν φωνῆεν ἀναφαίνεται ποτὲ μὲν
τὸ α, ποτὲ δὲ τὸ υ, ὡς γλαφ (γλάφω, γλαφυ-ρόν) καὶ γλυφ (γλυφ-ω,
γλύφ-ανο-ν) σκαφ (σκάφ-η, σκιπτ-ω) καὶ σκυφ (σκύφ-ος) τοιαῦτα
καὶ τὰ λατινικὰ scalp-ο καὶ sculp-ο. Τοῦτο συνέβη, ὡς φαίνεται,
πρὸς παράστασιν συγγενῶν μὲν, κατὰ τι δὲ διαφόρων ἀντιλήψεων.
Ἐν γένει ἡ γλῶσσα, μάλιστα κατὰ τὴν πρώτην τῆς σφριγῶσαν ἡλι-
κίαν, ἔχει μεγάλην τάσιν πρὸς εἰδοποίησιν καὶ ἀτομικέυσιν, καὶ τὰς
λεπτοτάτας διαφορὰς τῶν ἀντιλήψεων καὶ ἐννοιῶν δι' ἐξωτερικῶν τύ-
πων ἀποδίδουσα, καθὼς καὶ ἡ ὀργανικὴ δύναμις, ἥτις οὐδὲν ἄτομον
τοῦ αὐτοῦ εἶδους ὁμοιότατον τῷ ἄλλῳ πλάσσει, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ
τινων ἀτομικῶν ἰδιοτήτων. Ἐντεῦθεν ἡ πρώτη ἀρχὴ τῶν συνωνυμιῶν
ἐν τῇ γλῶσσῃ, τοῦ νὰ σημαίνωσι δηλ. πολλὰι λέξεις ὁμοιόηχοι ἢ ὁ-
μοιόφωνοι ὅμοιά τινα, ἀλλ' ὅχι ταῦτά κατὰ πάντα. Ἐτέραις τῆς ἀρχῆς
συνωνυμίας εἶνε ἡ καθ' ἣν πάντῃ ἀνομοιόφωνοι λέξεις ὅμοια (οὐδέπο-
τε ταῦτά) σημαίνουσι. Τοιαῦται π. χ. αἱ ρίζαι ὄρ (κυρ. Fōr, ὡς δὴ-
λον ἐκ τε τῶν Ἰωνικῶν. οὔρος καὶ ἐπίουρος = Φούρος, ἢ Φορος καὶ ἐπί-
Φουρος, φύλαξ, ἐπόπτης, καὶ ἐκ τοῦ γερμαν. war ἐν τῷ wahrnehmen,
ἀντιλαμβάνεσθαι· ὅθεν καὶ ἐώρων = ἐφώρων), ἰδ (κυρ. Fīd, ὡς δὴλον
ἐκ τε τοῦ ὁμηρικοῦ εἰσιδάμην = ἐφειδάμην καὶ ἐκ τοῦ λατιν. video)
καὶ ὁπ (ἀρχαιότερ. ὄκ, ὅθεν oc-ulus καὶ ὅσπερ ἐκ τοῦ ὄκ-ις, ὡς ἐκ τοῦ
Θράκικ. τὸ Θράσσαι), ἐξ ὧν παρήχθησαν οἱ διάφοροι χρόνοι τοῦ ἑλλιποῦς
ῥήματος ὀράω. Τοιαῦται αἱ ρίζαι ἐδ, φαγ καὶ τὸ θέμα ἐσ-θι (= ἐδ-
θι), ἐξ ὧν ἐσχηματίσθησαν οἱ διάφοροι χρόνοι ἐσθίω, ἐδομαι καὶ ἐδ-ήδ-
οκ α καὶ ἔφα-γον κ. ἄλ. Ὅτι δ' αἱ κατὰ τὸν φθόγγον διάφοροι αὗται
ρίζαι διάφορα καὶ ἐσήμαιναν τὸ κατ' ἀρχὰς δὴλον ἐντεῦθεν, ὅτι ἡ
γλῶσσα ἐξ ἄλλης ἄλλον χρόνον ἐπλασε, καὶ ὅχι ἐκ τῆς αὐτῆς πάντας.
Καὶ αὗται μὲν αἱ δύο πηγὲς τῆς συνωνυμίας. Ἡ δ' ὁμωνυμία ἥτοι ἡ
κατὰ φθόγγον ὁμοιότης καὶ δὴ καὶ ταυτότης διαφόρων τὴν σημασίαν

(*) Π. χ. ἡ γερμανικὴ ποικίλλει τὸ ρίζ. φωνῆεν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν
ισχυρῶν λεγομένων ῥημάτων της, ὡς tragen, trug, getragen nehmen,
nahm, genommen. κτλ.

λέξεων εἶνε πάθος τῆς γλώσσης μεταγενέστερον, ὅταν πολλάκι φωναὶ πάντῃ διάφοροι κατ' ἀρχάς, ἀκρωτηριασθεῖσαι, ἀποτριβεῖσαι καὶ ἀπολε-
ανθεῖσαι ἀποβῶσιν ὁμόφθογγοι. Τοιαῦται π. χ. αἱ ἰωνικαὶ λέξεις οὔρος
(φύλαξ), οὔρος (ὄρος, ὄριον), οὔρος (ὄρος), οὔρος (αὔρα, ἄνεμος) καὶ οὐρός
(ὄρυγμα). Ἦδη ἐκ τῶν εἰρημένων εἶνε φανερόν, ὅτι καθ' ὑστέρας τῆς
γλώσσης ἡλικίας εὐρύνεται ὁ κύκλος καὶ τῆς συνωνυμίας καὶ
τῆς ὁμωνυμίας. Διότι καθὼς αἱ φθογγικαὶ διαφοραὶ ἀποτριβόμεναι ἐξ-
ομοιώνουσι καὶ ἐξισώνουσι τὰς πρότερον διαφόρους φωνάς, οὕτω καὶ αἱ
λεπταὶ τῶν σημαινομένων διακρίσεις ἐξαλείφονται ἐκ τῆς συνειδήσεως
τῆς γλώσσης καὶ πολλαὶ διάφοροι κατ' ἀρχάς λέξεις ταυτόσημοι ἀπο-
βαίνουσιν. Οὕτως, ἵνα περιορισθῶμεν εἰς τὴν νεωτάτην φάσιν τῆς ἑλλη-
νικῆς, τὰ βλέπω καὶ τρώω πάλαι διάφορα ὄντα τῶν ὄρῳ καὶ ἐσθίῳ
συνώνυμα αὐτοῖς ἀπέβησαν, ἑκάτερον ἑκατέρῳ, καὶ τέλος ἐκβαλόντα
αὐτὰ τὸν τόπον τῶν κατέλαβαν. Ἀφ' ἑτέρου διαφορώταται τὸν τε
φθόγγον καὶ τὴν σημασίαν λέξεις διὰ τὴν ἐν πολλοῖς μεταβολὴν τῆς
προφορᾶς καὶ τὸν ἐπικρατήσαντα ἰωτακισμὸν πάντῃ ὁμώνυμοι κατήν-
τησαν, τοῦλάχιστον ἐν τῇ ζώσῃ λαλιᾷ, οἷαι αἱ: ἡώς, ἰός, υἰός· νίκη,
νεῖκει (δοτ. τοῦ νεῖκος), νίκη (δωρ. προστακτ. = νίκα) κτλ.

Τὸ πάθος τοῦτο διευκολύνει πολὺ τὴν τ' ὁμοιοκαταληξίαν καὶ τὰ
λογοπαίγνια (*calembour*), ὧν γέμει μάλιστα ἡ γαλλικὴ διὰ τὴν ἐν
αὐτῇ ἐπικρατοῦσαν ὁμωνυμίαν, ὡς ἐν τοῖς: *cent, sang, sans, s'en,*
sens κτλ. — Τὴν ἐναντίαν ὁδὸν βραδίξει ἡ γλῶσσα ὅταν τὴν αὐτὴν
φωνὴν εἰς δύο διαφόρους σημασίας καὶ χρήσεις διχρήνη, διαφόρως το-
νίζουσα. Τοιαῦται εἶνε αἱ: νόμος καὶ νομός· βίος καὶ βίός· βρότος καὶ
βροτός· ζῶν καὶ ζών (= ζωντανόν)· θερμὴ καὶ θερμή· κάκη καὶ κα-
κή· κ. ἄλλαι· τοιαῦται εἶνε καὶ αἱ νεώτεραι ζέστη καὶ ζεστή· πάθος καὶ
παθός· στάκτη καὶ στακτή· ψύχρα καὶ ψυχρά. Τοιαύτη καὶ ἡ διάκρισις
τῶν κυρίων ὀνομάτων ἀπὸ τῶν ὁμωνύμων ἐπιθέτων: Δημοσθένης καὶ
δημοσθενής· Μεγασθένης καὶ μεγασθενής· Περικλέης καὶ περικλεής.
Λάμπρος· καὶ λαμπρός. Χρῆστος καὶ χρηστός. κτλ. Διάφορος τοῦτου
τελευταῖον εἶνε ὁ διὰ μεταφορᾶς, μετωνυμίας, συνεκδοχῆς καὶ ἄλλων
τοιούτων τρόπων πολλαπλασιασμὸς τῆς σημασίας τῶν λέξεων. Εἶνε δὲ
πάντα τὰ πάθη ταῦτα ὑστέρων τῆς γλώσσης ἡλικιῶν. Ἀλλ' ἱκανὰ περὶ
τούτων τὰ εἰρημένα. — 2) Ὁ δ' ἕτερος τρόπος τῆς ἐκ τῶν ριζῶν θεμα-
τοποιίας εἶνε ὁ δι' ἐπαυξήσεως τοῦ ὀγκοῦ ἢ μόνου τοῦ βάρους ἢ καὶ
ἀμφοτέρων τῆς ρίζης· καὶ ἄ.) ὁ δι' ἐξογκώσεως τῆς ρίζης νέων θεμά-
των σχηματισμὸς γίνεται, ὅταν εἰς ἐκείνην προσαρτῶνται ἅπλοϊ τινες
φθόγγοι, φωνήεντες ἢ σύμφωνοι, ἢ καὶ συλλαβαί, ὡς ἐν τοῖς ἀ-γα-θός,

ἀ-γά-λλουαι, βι-βρώ-σκω, πι-φάυ-σκω ρίζαι μὲν εἶνε αἱ γὰρ, βρο καὶ φαν, τὰ δὲ λοιπὰ προσαρτήματα. Ἀς ὀνομασθῶσι δὲ τὰ προσαρτήματα ταῦτα πρὸς εὐκρίνειαν ἐν γένει μὲν προσθέματα, ἰδίως δὲ τὰ μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ρίζης προστιθέμενα προθέματα, τὰ δ' εἰς τὸ τέλος, ἐπιθέματα, τὰ δ' ἐντὸς ἐπενθέματα.

ΠΡΟΘΕΜΑΤΑ.

Προθεμάτων εἶδη διακρίνονται ἐν τῇ ἑλληνικῇ καθ' ὅλον τὸν βίον της τέσσαρα· 1) φωνήεντά τινα (ἀμφίβολον δέ, ἂν καὶ τινα σύμφωνα) κατ' ἀρχὰς μὲν ἴσως σημαντικά, ὕστερον δὲ ὅλως ἀσήμαντα καὶ ἀργὰ καταντήσαντα· 2) ἡ αὖξησης καὶ ἡ ἀναδίπλωσις τῶν παρωχημένων τε χρόνων καὶ ἄλλων ρηματικῶν ἢ ὀνοματικῶν θεμάτων· 3) τὰ ἀχώριστα μόρια καὶ 4) αἱ ἐν τῇ συνήθει γραμματικῇ καλούμεναι προθέσεις. Ὁ διὰ τῶν δύο τελευταίων εἰδῶν σχηματισμὸς νέων θεμάτων ὀλίγιστα διαφέρει τῆς διὰ συνθέσεως δύο ἢ πλειοτέρων τελείων θεμάτων παραγωγῆς νέων λέξεων. Κατ' ἀρχὰς μάλιστα τὰ μόρια ταῦτα ἀπλῶς προέκειντο ταῖς ὑπ' αὐτῶν προσδιοριζομέναις λέξεσιν, ὕστερον δὲ εἰς ἐν ὅλον συνήφθησαν μετ' αὐτῶν.

Ἀσήμαντα ἢ ἀργὰ προθέματα εἶνε 1) τὸ φωνῆεν α, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις ἀ-βληχρός, ἀ-μείρομαι, ἀ-σπαίρω, ἀ-σταχυς, ἀ-σταφίς, ἀ-στεροπή κ.τ.λ. ἀντὶ τῶν βληχρός, μείρομαι, σπαίρω κ.τ.λ. καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις ἀ-λησμονῶ, ἀ-μασχάλη, ἀ-περνῶ, ἀ-πήγχνος, ἀ-σφενδὼνα, ἀ-πάρθενος κ. ἄλλοις ἀντὶ τῶν λησμονῶ, μασχάλη, περνῶ κτλ., ἐν δὲ τῇ τῶν Κρητῶν διαλέκτῳ καὶ ἀ-δυνατός ἀντὶ τοῦ δυνατός. περίεργον εἶνε καὶ τὸ δημῶδες ἀνάργος = ἀραιός, ὅπερ ἐνθυμίζει τὸ ὀμηρ. ἀν-ἀεθρος (= ἄεθρος), τὸ ἡσιόδειον ἀν-ἀελπτος (= ἄελπτος) καὶ τὸ καλλιμάχειον (ἀποσπ. 422) ἀν-ἀγνωστος. — 2) τὸ ε ὡς ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἐ-λαχύς, ἐ-γείρ-ω, ἐ-έρση, ἐ-εῖδνα, ἐ-έλδεται, ἐ-έλδωρ, ἐ-έλπεται ἀντὶ τῶν λαχύς (σκρ. laghu-s, καὶ λατίν. levi-s ταὐτόσημα), γείρ-ω (ρίζ. γερ, ἀρχ. γαρ. σκρ. gar. ὅθεν μετ' ἀναδιπλώσεως g' a-gar-mi ἐγείρω), ἔρση ἢ ἔρση, ἔδνα, ἔλδομαι, ἔλδωρ ἢ ἔλδωρ καὶ ἔλπεται. Ἡ ἐν τοῖς προτέροις χασμωδικὰ εἶνε μόνον φαινομένη διότι τὸ πάλαι μεταξὺ τῶν δύο ε ὑπῆρχε τὸ ἡμίφωνον F, ὡς ἐξῆς: ἔF-εδνα, ἴσως ἐκ τῆς ρίζης Fαδ. λατίν. vād (ὅθεν vas vad-is ἐγγυητής καὶ vadimonium ἐγγύησις) τῶν δὲ τριῶν τελευταίων ἡ κοινὴ ρίζα ἦτο, φαίνεται, ἡ Feλ = τῇ λατ. vol (vol-o)· ἀδηλοτέρα δ' ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔρση. Ἡ ρίζα τούτου ἀκεραιότερα διετηρήθη ἐν τῷ σκρ.

vars'a καιρός δετών, ἔτος. Ἐντεῦθεν προήλθε πιθανῶς καὶ τὸ συνώ-
 νυμον δ-ρόσος διὰ τῶν μέσων φροσος, θρόσος (πρβλ. ὀβελός καὶ ὀδε-
 λός κ.τ.δμ.). ὁμοίως ἄδηλον, ἂν τὸ ἐθέλω ἐ-θέλω ἢ ἐθ-έλω γρα-
 πτέον. Μεταγενέστερον πρόθεμα φαίνεται καὶ τὸ ε τῶν ἀριθμητι-
 ἐν-νέα, ἐ εκοσι (ῥιολ. Εἰκασι) καὶ ἐ κατὸν παραβαλλομένων πρὸς
 τὰ συγγενῇ na'van (σκρ.), novem (λατιν.), neun (γερμ.), vins'a'ti
 (σκρ.), viginti (λατιν.) καὶ s'ata'm (σκρ.), centum (λατιν.), καθὼς
 δὲ καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ τοῦ ἑκατὸν τὰ σύνθετα χωρὶς τοῦ ε φέρον-
 ται, ὡς δια-κόσια, τρια-κόσια, τετρα-κόσια κτλ. καὶ αἰολ. κ. δωρ.
 δια-κάτιοι, τρια-κάτιοι κτλ. Τοιοῦτον πρόθεμα, ὅχι πάντη ἀργόν,
 ἀλλ' ἐπίτασιν καὶ ἔμφασιν σημαῖνον, εἶνε καὶ τὸ ε τῶν ἐ-μοῦ, ἐ-μοί,
 ἐ-μέ, ἐέ, ἐ-κεῖνος ἐκ τῶν μοῦ (λατ. mei), μοί (mi-hi), μέ (mé), ἐ
 (κυρ. σφέ, ὅθεν τὸ σφέ. πρβλ. τὸ λατιν. su us ὃ ἐ. sv-u-s) καὶ κεῖ-
 νος (αἰολ. κῆνος). Κατὰ ταῦτα ἐσχημάτισεν ἡ νεωτέρα γλῶσσα τὰ ἐ-
 σύ, ἐ-σέ(ν), ἐ σεῖς, ἐ-σᾶς, ἐ τοῦτος καὶ εἴτι ἄλλο ἀντὶ τῶν σύ, σέ,
 σεῖς, σᾶς, τοῦτος (= οὔτος). Τοιοῦτον πρόθεμα πάντη ἀργόν καὶ ἀν-
 ὄργανον εἶνε ἐν τῇ δημώδει τὸ ε τοῦ ἐ-γνωρίζω, καὶ τῶν ἐ-φωτί-
 σῃ καὶ ἐ-φάγῃ ἐν τοῖς παρὰ Κοραῇ (Ἀτακτ. Β'. 142) στίχοις τοῦ
 θρήνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἀντὶ μὲν τοῦ «νά τὸν ἐφάγῃ»
 δυνατὸν νὰ γραφθῇ καὶ «νά τονέ φάγῃ», ὡς καὶ ἀλλαχοῦ συχνότα-
 τα ληγεται τονέ καὶ τηνέ ἀντὶ τὸν καὶ τήν· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ «νά
 σᾶς ἐ φωτίσῃ» ὅχι πλέον «νά σαςε φωτίσῃ». τοιοῦτον καὶ τὸ ἐκ
 τοῦ Θ. ρ. ὁ λύχνος μὴ ἐσβήσῃ. ἐκ τοῦ Σ. Σ οὐδὲν ἐσφάλλω. — 3)
 τὸ ο ἐν τοῖς ὁ νο-μα, ὁ νυξ, ὁ-φρύς καὶ εἴτι ἄλλο ἀντὶ τῶν (γ)νό-
 μα (πρβλ. τὰ συγγενῇ nō-men καὶ co-gnō-men λατ. καὶ na-me
 γερμ.) ἐκ τῆς ῥίζης γν-ο, ὅθεν καὶ γι-γνώσκω, νο-έ-ω, νόος καὶ τὰ
 νεώτερα γνώ-θω καὶ γνο-γνό-ς (= νοῦς) γν προφέρεται ὡς τὸ γαλ:
 gn), νύξ (ῥ. νυχ. πρβλ. τὸ γερμ. nag el) καὶ φρύς (ῥ. πρυ. πρβλ. τὸ
 σκρ. 'brū ὄνομα. 'brū-s καὶ τὸ γερμ. augen-brauen). Ἡ σύγκρισις τοῦ
 ὁδούς γεν. ὁδόντ-ος πρὸς τὸ λατ. dens, dent-is καὶ τὸ γερμ. zahn θὰ
 ἔδειχεν, ὅτι τὸ ο εἶνε πρόθεμα μεταγενέστερον, ἀλλὰ τὸ ἀρχαιότε-
 ρον αἰολικὸν σχῆμα τῆς αὐτῆς λέξεως ἐδούς ἢ μάλλον ἐδους γεν. ἐ-
 δόντ-ος καὶ ἡ συγγένεια τῶν ἐννοιῶν μαρτυροῦσιν ὑπὲρ τῆς ἀρχαιό-
 τητος τοῦ ο. Ἐπὶ τοῦ πρόθεμα βεβαίως τὸ ο τῶν ὁ λισ-θ-ος, ὁλισ-θ-
 ηρός καὶ ὁλισ-θ-άν-ω ἐκ τῆς ῥίζης λῖτ ἢ πληρέστερον γλιτ· ὅθεν τὰ
 λί-ς (= λεῖος), λῖτ-ός, λισ-σός, λισ-πος, λισ-φοί, λατ. glit tus λεῖος,
 gli s (gen. glit-is) humus tenax καὶ λιττανικόν, glit-tus, λεῖος, ὁλι-
 σθηρός καὶ τὸ καθομιλούμενον γλισθράω ἢ γλισθηράω (προφερ. γλίστράω

καὶ γλισθηράω) ἐκ τοῦ γλισθερός ὃ ε. γλισθηρός. Εἶνε δ' ἀξιοσημείωτον, ὅτι καὶ ἐν τῷ ὀ-νομα καὶ ἐν τῷ ὀ-λισθάνω τὸ ο κατέλαβε τὸν τόπον τοῦ ἀρχαιοτέρου γ ἀποβληθέντος. — Ἰσως εἶνε πρόθεμα τὸ ο καὶ ἐν τῷ ὀ-λίγος ἀντὶ τοῦ λίγος, ὅπερ λέγει ἡ δημώδης. Ἐν δὲ τοῖς ὀ-πατρος, ὀ-ζυξ καὶ ὀ-τριχας ἵππους τὸ ο εἶνε ταῦτόν τῷ ἀθροιστικῷ λεγομένῳ α, ἀμφοτέρω δ' ἐγείναν ἐκ τοῦ ἐν τῇ σάνσκριτῃ διατηρηθέντος sa — sam σύν, ὅθεν καὶ τὰ ὁμοῦ καὶ ἄμα προήλθον.

4) τὸ ι εἶνε φανερώς πρόθεμα ἐν τῷ ἱ-σκίος (= σκιά) τῆς καθομιλουμένης, καὶ ἐν τῷ ἐπ' ἴσης δημῶδει ἰστήκω καὶ ἰστέκω (ἀντὶ τοῦ στήκω, στέκω) παρὰ τῷ στιχουργῷ τοῦ Β. Χ. ἰστήκει, παρακροᾶται, καὶ παρὰ Σ. Σ. πῶς ἰστέκει, οὐδὲν ἰστέκει (Κορ. Ἀτακτ. Β'. σελ. 162) καὶ παρ' ἄλλοις δημοτικοῖς στιχουργοῖς ἐκείνων τῶν χρόνων. Ἀλλὰ καὶ ἰσάθην πολλὰκις ἐν τῷ Β. Χ. Τὸ γ ἀπατηλῶς μόνον φαίνεται ὡς πρόθεμα ἐν τοῖς γδέρ(ν)ω, γδύ-νομαι, γλυτώνω καὶ τοῖς ὁμοίοις· διότι ταῦτα ἐγείναν ἐκ τῶν ἐγδέρ(ν)ω, ἐγδύνομαι, ἐγλυτώνω = τοῖς ἐκδέρ-νω, ἐκδύνομαι, ἐκλυτώνω (ἐκλυτος). Δυσκολωτέρα δ' εἶνε ἡ διάκρισις, ἂν τὸ σ εἶνε πρόθεμα ἢ ὀργανικὸν μέρος τῶν σμάραγδος, σμικρός, σμίλη, σμίλαξ, σμύρνα καὶ τοῦ καθομιλουμένου σμίγω. Τοῦτο προήλθε πιθανῶς ἐκ τοῦ μίσγω κατὰ μετάθεσιν· τῶν δὲ κόνι-ς καὶ σκόνι-ς πότερον ἀρχαιώτερον; — Ἐν τέλει τοῦ περὶ τούτων λόγου ἐπισημειωτέον δύο τινά· πρῶτον ὅτι ἡ σημερινὴ γλῶσσα ἐκ πολλῶν μὲν λέξεων ἀφῆρσε τὸ παλαιὸν πρόθεμα, εἰς ἄλλας δὲ προσέθεσε νέον, ἐνιαχοῦ δὲ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως ἐπανῆλθεν, ἄνευ ἐπιγνώσεως δῆλον ὅτι, εἰς τὸν ἀρχαιώτερον τύπον. Τοιαῦτα τὰ σταφίδ-α, στράφτ-ει, κατό(-ν), κείνος, φρύ-δι, νύχι, γλισ-θερός κ.τ.ὅμ. ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀ-σταφί-ς, ἀ-στράπτ-ει, ἐ-κατόν, ἐ-κείνος, ὀ-φρύ διον, ὀ-νύχ-ιον, ὀ-λισ-θηρός κτλ. Ἐπειτα ὅτι τινὲς τῶν συγκριτικῶν γραμματικῶν, προεξάρχοντος τοῦ Pott, πάντας τούτους τοὺς φθόγγους ἐκλαμβάνουσι λείψανα μορίων, μάλιστα προθέσεων. Ἀλλὰ ταύτην τὴν δόξαν ἄλλοι ὀρθότερον ἀπορρίπτουσιν.

Η ΑΥΞΗΣΙΣ.

Ἡ αὐξήσις προτίθεται, ὡς γνωστόν, κυρίως τοῦ θέματος τῶν καθ' αὐτὸ παρρωχημένων χρόνων, παρατατικοῦ, ἀορίστου καὶ ὑπερσυντελικοῦ, ὃ ε. εἶνε πρόθεμα δηλωτικὸν τοῦ παρελθόντος. Ἐμφανίζεται δ' ἐν τῇ ἑλληνικῇ διατῇ, συλλαβικῇ καὶ χρονικῇ. Καὶ ἡ μὲν συλλαβικὴ εἶνε τὸ ε προτιθέμενον τῶν ἀπὸ συμφώνου καὶ τινων ἀπὸ φωνήεντος (καθ' ὅσας τῆς γλώσσης ἡλικίας) ἀρχομένων ῥημάτων, ἡ δὲ χρονικὴ, ὡς τώρα μᾶς

παρίσταται, μήκυνσις τοῦ ἑναρκτικοῦ φωνήεντος. Ἦτο δὲ κατ' ἀρχὰς μία μόνη αὔξησις, ἡ συλλαβική, διὰ τοῦ φθόγγου α παριστανομένη, ἥτις μέχρι τέλους διετηρήθη ἐν τῇ σανσκριτῇ ἴσως δὲ που ὑπελάνθανε καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ μέχρι τινὸς χρόνου, ὡς εἶνε νὰ ὑπονοήσῃ τις ἐκ τῶν παρ' Ἑσυχίου γλωσσῶν: *ἄβραχεν*, ἤχησεν (ὅ ἐ. ἔβραχεν), *ἄδειρεν*, ἔδειρεν. Τὸ α τοῦτο κατ' ἰδιάζοντα, τῇ ἑλληνικῇ φθογγολογικοῦς νόμου συνεστάλη εἰς ε. Περὶ δὲ τῆς πρώτης σημασίας τούτου τοῦ α ἡ ε διάφοροι δόξαι ἐξεφέρθησαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων γραμματικῶν καὶ γλωσσολόγων. Ὁ μὲν *Bulmann*, ἐν σημειώσει τῆς § 82 τῆς διεξοδικῆς Ἑλ. γραμματικῆς, παρῆξε τὸ ε τῆς αὔξήσεως ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ διὰ τοῦ αὐτοῦ φωνήεντος γιγνομένου ἀναδιπλυσιασμοῦ κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ἑναρκτικοῦ συμφώνου. Οὕτω κατ' αὐτὸν τὰ ἐ-λάμβανον, ἔ-γραφον, ἔ-γραψα, ἔ-πληγον προῆλθαν ἐκ τῶν λε-λάμβανον, γέ-γραφον, γέ-γραψα, πέ-πληγον καὶ (συνεπῶς) τὰ ἐ-γε-γράφειν, ἐ-λε-λοιπεῖν, ἐ-δε-δώκειν κ.τ.λ. ἐκ τῶν γε-γε-γράφειν, λε-λε-λοιπεῖν, δε-δε-δώκειν κ.τ.λ. καθὼς δὲ καὶ τοιοῦτοι ἀναδεδιπλωμένοι ἄοριστοι οὐκ ὀλίγοι ἀπαντῶσιν ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ ἑλληνικῇ, τῇ ὁμηρικῇ, οἷοι οἱ: πέ-πληγον, πέ-πιθον, κε-χάροντο, κ. ἄλλοι. Ἀλλ' ἡ δόξα αὕτη εὔρε τὰς ἐνστάσεις 1) ὅτι ἐν τῇ σανσκριτῇ, ὁμολογουμένως ἐν τῶν ἀρχαιοπρεπεστάτων κλάδων τοῦ ἀρίου στελέχους, ἡ μὲν αὔξησις γίνεται πάντοτε ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ α, ὡς *a'-tudam* ἐώθουν, *a-diks'am* ἔδειξα κ.λ., ἡ δ' ἀναδίπλωσις ποικίλλεται κατὰ τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν, νῦν μὲν διὰ τοῦ α, νῦν δὲ διὰ τοῦ υ, ἄλλοτε δὲ διὰ τοῦ ι γιγνομένη, ὡς *g'a'-g'ana* γέγονα, *tu-tōda* = τῷ λατιν. *tu tudi*, *bi-bhēda* = τῷ λατιν. *bidi* ἀντὶ τοῦ *bi-bidi* κ. ἄλ. 2) ὅτι καὶ ἐν ἄλλαις γλώσσαις, μάλιστα τῇ ἑλληνικῇ, ἡ ἀναδίπλωσις, ὡς ἐν τῶν ὑλικωτέρων καὶ ψηλαφητοτέρων στοιχείων τῆς γλώσσης, κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν, τὴν ὑλικωτέραν τῆς γλώσσης ἡλικίαν ποικίλη τις οὔσα καὶ τῷ ῥιζικῷ φωνήεντι ἐκάστοτε συνάδουσα, ὀψιαιότερον ἔλαβε τὴν μονοτονίαν τὴν διὰ τοῦ ε, ἣν εὐρίσκομεν σταθερῶς ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ μέσῃ τῆς ἑλληνικῆς ἡλικίᾳ. Οὕτω π. χ. διὰ μὲν τοῦ α ἐν τοῖς: λα-λαγή, κα-χλάζω, πα-φλάζω, βα-μ-βαίνω, πα-μ-φαίνω κ.τ. ὁμοίοις, διὰ δὲ τοῦ αι ἐν τοῖς δαί-δαλος, μαι-μάω, μαι-μάσσω, παι-πάλη, πι-παλάω κ.τ. ὁμοίοις διὰ δὲ τοῦ ι ἐν τοῖς δί-δωμι, τί-θημι, ἱ-στημι (= σί-στημι, πρβλ. τὸ λατιν. *si sto*), λι-λαίωμα κ.τ. ὁμ., διὰ δὲ τοῦ ο ἐν τοῖς κό-σκινον, κό-σκυλάτιον, μορ-μύρω, πορ-φύρω κ.τ.λ. Οὐδ' ἐν τῇ λατινικῇ ἡ ἀναδίπλωσις πάντοτε διὰ τοῦ ε γίγνεται, συχνότερον μάλιστα διὰ τοῦ φωνήεντος τῆς ῥίζης ἢ τινος ὁμοίου, ὡς *po-po-sci*, *pu-pu-gi*, *to-tondi*, *tu-tudi* κ.λ. Ἄν λοιπὸν ἡ αὔξησις ἐκ τῆς ἀναδιπλώσεως

εἶχε προελθοῦσα, ἔπρεπε καὶ ἐκεῖνη, καθὼς αὕτη, νὰ ποικίλληται κατὰ τὸ ριζικὸν φωνῆεν, καὶ ὅχι πανταχοῦ νὰ ᾔηεν ε (α).

Ἀλλ' οὐδ' ἡ τοῦ **Bopp** γνώμη πολλῆς ὑποδοχῆς ἔτυχε λέγοντος, ὅτι τὸ αὐξητικὸν ἐκεῖνο α εἶνε ταῦτὸν τῷ στερητικῷ καὶ προτιθέμενον τῷ ρηματικῷ θέματι σημαίνει ἄρσιν τοῦ παρόντος, τ. ἔ. τὸ παρελθόν. Πλὴν ἡ ἄρσις τοῦ παρόντος δὲν εἶνε πάντοτε παρελθόν, ἀλλὰ δύναται νὰ ᾔηεν καὶ μέλλον, ἡ δ' ἄρσις τῆς διὰ τοῦ ἐνεστώτος π. χ. ἐκφερομένης ἀποφάνσεως ἔπρεπε ν' ἀποτελῇ κυρίως μίαν ἀποφατικὴν πρότασιν. Διότι πᾶς ρηματικὸς τύπος εἶνε μία πρότασις· ἡ δὲ διὰ τοῦ ἐνεστώτος σημαυνομένη χρονικὴ σχέσις δὲν ἐκφράζεται ρητῶς δι' αὐτοῦ τοῦ τύπου, ἀλλ' ὑπονοεῖται ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο του στοιχείων, τοῦ ρηματικοῦ θέματος τοῦ σημαίνοντος τὸ κατηγορήματα καὶ τῆς ἀντωνυμικῆς καταλήξεως τῆς παριστανούσης τὸ ὑποκείμενον. τὸ τίθη-μι π. χ. εἶνε = τιθεῖς ἐγὼ (ὑπονοουμένου. τοῦ συνδέσμου). Κατὰ ταῦτα λοιπὸν τὸ ἐτίθη-ν (ἀρχαιότερον ἐ τίθη-μι καὶ ἔτι ἀρχαιότερον ἀ-τιθᾶ-μι) θὰ ἐσήμαινεν οὐ τιθεῖς ἐγὼ = οὐ τίθημι, ὅπερ πολὺ ἀπέχει τῆς τοῦ παρατατικοῦ ἐννοίας.

Πολὺ ὀρθοτέρα εἶνε ἑτέρα τις γνώμη τοῦ **Bopp** ταυτίζουσα τὴν τ' αὐξησιν καὶ τὸ στερητικὸν α τῇ ἀντωνυμικῇ ρίζῃ α (η), ἣτις ἐκεῖνος σημαίνουσα ἐν τῇ σανσκριτῇ ἀντωνυμίας τινὰς παράγει καὶ ἐξ ἧς πιθανῶς ἔγεινε καὶ τὸ ε τοῦ ἐκεῖνος, ἐκεῖ ἐν τῇ ἑλληνικῇ. Τὸ α τοῦτο ὡς αὐτοτελὲς ἀντωνυμία ἐκεῖνος σημαῖνον, ἐπιρρηματικῶς ἐκλαμβάνομενον, ἐκεῖ, τότε θὰ ἐσήμαινε καὶ οὕτως ἡ γλῶσσα θὰ παρίστανε τὸ παρελθόν διὰ τοῦ τύπου τοῦ παρόντος μετὰ τοῦ ἐπιρρηματικοῦ προσδιορισμοῦ τότε· τὸ ἐ-λαμβάνον π. χ. διὰ τοῦ τότε λαμβάνω. Ὁ παρατατικὸς λοιπὸν τοῦ δίδωμι π. χ. θὰ ᾔητο κατ' ἀρχὰς ἐ-δίδωμι (ἀρχ. ἀ-δίδωμι)· ἀλλ' ἡ ἐν ἀρχῇ αὐξησις συνεπέφερε συστολὴν καὶ βράχυνσιν ἐν τέλει· ἡ κατάληξις μι συνεστάλη εἰς μ (πρὸβλ. τὸ λατίν. e-ra-m, dice ba-m, τὰ σκρ. a-da-dā-m, a-tuda-m ἀπέναντι τῶν ἐνεστώτων da-dā-mi δίδωμι, tuda-mi ὠθῶ κτλ.), ἔπειτα ἐν τῇ ἑλληνικῇ σταθερῶς εἰς ν, καὶ οὕτως οἱ ἱστορικοὶ χρόνοι ἀκριβέστερον διεκρίθησαν τοῦ ἐνεστώτος. Ἀφ' οὗ δ' ἅπαξ διὰ τῆς διαφορᾶς τῆς καταλήξεως ἐξησφαλίσθη ἡ διάκρισις τῶν ἱστορικῶν ἀπὸ τοῦ ἐνεστώτος, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ συνείδησις τῆς αὐξήσεως ἐξησθένησεν, ὥστε καὶ μετὰ τοῦ ἐναρκτικοῦ φωνήεντος νὰ συναϊρῇται καὶ παράγῃ τὴν χρονικὴν λεγομένην αὐξησιν, ἕως οὗ καὶ ὅλως ἀποσβεσθεῖσα συνεπέφερε καὶ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ σημείου τῆς. Ὅπερ συνέβη ἐκ μὲν τῶν συγγενῶν γλωσσῶν μάλιστα ἐν τῇ Ζένδῃ καὶ τῇ Λατινικῇ· ἐν δὲ τῇ Ἑλληνικῇ ᾗτον ἤδη συνηθέστατον κατὰ τοὺς

δημηρικούς χρόνους, καθὼς καὶ σήμερον (τὰ παραδείγματα κατωτέρω).

Δὲν εἶνε δὲ διόλου παράδοξον, ὅτι ἐν μὲν τοῖς δημηρικοῖς ἔπεσι καὶ ἐν τῇ σήμερον καθομιλουμένη συχνότατα ἐλλείπει ἡ αὐξησης, παρὰ δὲ τοῖς ἀττικοῖς καὶ τοῖς ἀττικισαῖς σπάνια τὰ παραδείγματα τῆς παραλείψεως καὶ τόσον σπάνια (μάλιστα ἐν τῷ διαλογικῷ τῶν τραγικῶν), ὥστε καὶ αὐτὰ ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα ὑπ' αὐστηρὰν βάσανον ὑποβάλλονται παρὰ τοῖς κριτικοῖς. Τοῦτο μάλιστα εἶνε ἐν τῶν ἀσφαλεστέρων τεκμηρίων, ὅτι ἡ μὲν δημηρική γλῶσσα ἦτο δημοτικωτέρα κατὰ τὸν τότε χρόνον καὶ σχεδὸν αὐτὴ ἡ δημῶδης, ἡ δὲ τῶν ἀττικῶν, ποιητῶν τε καὶ λογέων, καὶ τῶν ἀττικιστῶν λογιωτέρα, περίτεχνος καὶ μᾶλλον τῆς δημῶδους ἀπέχουσα.

Ἄλλ' εἰς τὸ προκείμενον ἐπανελθόντες ἃς εἵπωμεν ἀκριβέστερά τινα πρῶτον μὲν περὶ τῆς χρονικῆς αὐξήσεως, ἔπειτα δὲ περὶ τῆς μίξεως ἀμφοτέρων ἐν τῷ αὐτῷ ῥήματι καὶ τελευταῖον περὶ τῆς παραλείψεως τῶν.

1) Ἡ χρονικὴ αὐξησης κατ' ἀρχὰς ἦτον ἀναμφιβόλως καὶ αὐτὴ συλλαβική, δηλ. τὸ ε (παλ. α) μετὰ τοῦ ἐναρκτικοῦ φωνήεντος εἰς δίφθογγον ἢ μακρὸν φωνῆεν συναιρούμενον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τοῦ ε μετὰ ποικίλων (ἐναρκτικῶν) φωνέντων καὶ διφθόγγων α, ε, η, ι, ο, ω, αι, ει, οι, υ, ευ, αυ, ου κλ. συναίρεσις ἔνθεν μὲν ἱκανὰς δυσκολίας παρείχεν, ἔνθεν δ' ἀφανῆ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐναρκτικοῦ φωνήεντος τοῦ ἐκάστοτε θέματος κατέσταине — διότι τὰ εἰ, ευ καὶ ου π. χ. δύνανται νὰ προῆλθον καὶ ἐκ τῶν συνδυασμῶν ε-ε ἢ ε-ι, ε-υ ἢ ε-ο καὶ ἐκ τῶν: ε-εἰ, ε-ευ, ε-ου — ἡ ἐλληνικὴ ἀφῆκε τὴν ὁδὸν ταύτην καὶ ἐτρέπη εἰς ἑτέραν, καθ' ἣν μηχανεῖ ἀπλῶς τὸ ἐναρκτικὸν φωνῆεν, τ. ἔ. παρεδέχθη τὴν ἀναδίπλωσιν ἀντὶ τῆς αὐξήσεως, καθὼς δὰ καὶ τούναντίον ἐπραξεν ἀλλαχοῦ (περὶ οὗ κατωτέρω). Διότι τὰ ᾠ (δωρ. ἀντὶ τοῦ κοινοῦ η) η, ω, ι, υ, η, ω, ηυ τῶν ᾠγον (δωρ. = ἡγον) καὶ ᾠλτα (ἐπικ.), ἡρχόμεν, ὠρμησα, ᾠκετο, ᾠβρίζεν, ἡκασα, ὠκου, νύχόμεν εἶνε ταῦτά τοις αα, εε, οο, ιι, υυ, εει, οοι, εευ. Οὕτως ἴσως καὶ τὰ αι καὶ ου ἐν τοῖς δωρικοῖς αἴτεον, αἰρήσα καὶ τοῖς ἐπικοῖς οὔτα, οὔτασκε, οὔτησε, οὔτήσασκε μακρότερον ἐπροφέροντο ἢ ἐν τοῖς ἐνεστώσιν αὐτῶν· ἂν μὴ εἵπωμεν, ὅτι ἐν τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις ἡ συλλαβικὴ αὐξησης ἀνέκαθεν ἐναπομείναισα κατεπόθη ὑπὸ τῶν ἐναρκτικῶν διφθόγγων. Πολὺ δὲ πιθανώτερον διὰ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ἐξηγεῖται τὸ η τῶν ἀττικῶν καὶ κοινῶν ἡκουσα, ἡλουν καὶ τῶν τοιοῦτων ὡς ἐκ τῶν ἐάκουσα, ἐαλουν κτλ. τοῦλάχιστον πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ταύτης ἐπέρχονται τὰ καὶ σήμερον ἔτι κατὰ διάλεκτον λεγόμενα ἐαγάπησα, ἐάκουσα ἀντὶ τῶν ἡγάπησα, ἡκουσα κτλ.

Ἡ δὲ εἰ τῶν εἶχον, εἶρπον, εἶλκον, εἰργαζόμεν κ. τῶν ὁμοίων, ἥ-
 τις φαίνεται κατὰ συναίρεσιν τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως μετὰ τοῦ ἐναρ-
 κτικοῦ ε προσελθοῦσα, ἔχει μὲν οὕτως, ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς τὰ ῥήματα δὲν
 ἤρχιζαν ἀπὸ φωνῆεν, ἀλλ' ἀπὸ τὰ ἡμίφωνα F ἢ σ, καθὼς παρὰ τοῖς
 πλείστοις ἀπεδείχθη ὑπὸ τῆς συγκριτικῆς. Οὕτω π. χ. τὸ ἔχω τῷ μὲν
habere συνώνυμον ὃν ἔχει σέχω, ὡς δῆλον ὅχι μόνον ἐκ τοῦ σανσκριτι-
 κοῦ *sah-ê* = ἀνέχω, ὑποφέρω, *sah as* ἰσχύς, βῶμη κλ. ἀλλὰ καὶ ἐξ
 ἄλλων τύπων αὐτοῦ τοῦ ῥήματος· διότι τὰ ἔσγον, σχῆσω καὶ τὰ ὅμοια
 προῆλθαν προφανέστατα ἐκ τῶν ἔ-σεχον, σεχῆσω, τὸ δὲ ἴσχω ἐκ τοῦ
 σι-σέχω, ἰσέχω (ὡς ἐκ τοῦ γι γένομαι τὸ γίγνομαι καὶ ἐκ τοῦ σί-στη-
 μι τὸ ἴστημι, περὶ οὗ ἴδε καὶ ἀνωτέρω). τελευταῖον δ' ὑπὲρ τοῦ ἐναρ-
 κτικοῦ σ μαρτυρεῖ τὸ ἐν τοῖς ἔξω, ἔξισ δασὺ πνεῦμα, ὅπερ ἐν ταῖς πλεί-
 σταις ἑλληνικαῖς λέξεσιν ἐξ ἀρχαιοτέρου σ προῆλθε. Τοιαῦται π. χ. αἶ
 ἔρπω, ὅλος, ὑπέρ, ὕλη κ. ἄλλα συγκρινόμεναι ταῖς λατ. *serpo, solus,*
super, sylva κ.λ. Τῷ δ' ὀχεῖρ ἢ *vehere* συνώνυμον ὃν τὸ ἔχω ἔχει
 Féχω, ὅπερ δῆλον ἐκτὸς ἄλλων τεκμηρίων ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ λατιν.
vehere. Ὅθεν ὁ παρατατικὸς ἐκεῖ μὲν ἦτο κατ' ἀρχὰς ἔ-σεχον, ἐδῶ δὲ
 ἔ-φεχον καὶ ὕστερον κατ' ἐκθλιψιν τοῦ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων, τῇ ἑλ-
 ληνικῇ γλώσσῃ συνηθεστάτην (πρὸβλ. τὰ λέγεσ-αι, λέγε-αι, λέγει· γένε-
 σ-ος λατ. *gene-r-is*, γένε-ος, γένους, καὶ τὸ λακωνικὸν μῶα = μῶσα,
 μούσα κ. ἄλλα), καὶ τὴν καὶ ἄλλαχοῦ ἐπισυμβᾶσαν ἐξαφάνισιν τοῦ F ἔ-
 γεινεν ἔ-εχον παρ' ἀμφοτέροις καὶ συννιρέσει εἶχον. Τοῦ ἔρπω ὁ παρα-
 τατ. ἐκ τοῦ ἔ-σερπον, ἔ ερπον καὶ τέλος εἶρπον, ὅπερ ὀρθότερον ἔπρε-
 πε νὰ φιλώνηται, ἀλλὰ τὸ ἐκ τοῦ σ προσελθὼν δασὺ μετεπῆδησεν εἰς τὴν
 αὐξήσιν (πρὸβλ. τὸ προσεκτεθειμένον μῶα καὶ τὸ ἐώρων, ἐώρακα ἀντὶ τῶν
 ἐφόρων, ἢ ἐφόρων, ἐφόρακα). Τὸ ἐργάζομαι εἶνε κυρίως *Fεργάζομαι*,
 ὡς δῆλον ἐκ τε τοῦ αἰολικοῦ *Fάργον* ἐν τῇ γνωστῇ ῥήτρᾳ τῶν Ἡλείων
 καὶ τῶν Ἠραϊέων καὶ ἐκ τοῦ γερμάν. *werk* ἔργον· ὅθεν ὁ παρατατ. ἔ-
Φεργαζόμεν, ἔ-εργαζόμεν, εἰργαζόμεν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξη-
 γοῦνται καὶ τὰ ἔαχα, ἔ-αγεν (= ἐάγησαν) ἔαδον, ἐάλων, ἐάλωκα, ἐά-
 φθη, εἶπον, ἐερμένος, ἐεισάμην, ἐήνδανε, ἐολπα, ἔοργα, ἔοικα, ἀνέωγα,
 ἐφονόχει, ἐώθουν, ἐωνούμην, ἐώρων, ἐούρου. Οὕτω π. χ. τοῦ ἐερμένος
 τὸ θέμα ἦτο σέρω, ὡς δῆλον ἐκ τε τοῦ συνωνύμου λατιν. *sero* καὶ τοῦ
 ἑλλ. ὄν. *σειρά*. τῶν δὲ *ἐήνδανε* καὶ *ἐαδον* ἢ ῥίζα ἦτο σφαδ, ὡς δῆλον
 ἐκ τοῦ λατιν. *suad-us*, ἡδ-ύς, αἰμύλος, πειστικός, ὅθεν καὶ τὸ *suad-*
e-o κτλ. κτλ. Τὰ δὲ ἐήνδανε, ἐφονόχει, ἐώρων καὶ ἀνέωγα τὴν μὲν
 συλλαβικὴν αὐξήσιν ἔχουσι διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, πρὸθεν δὲ καὶ τὴν

χρονικὴν ἄδην. — Ἡ μεταγενεστέρα γλῶσσα μετὰ τῶν ρημάτων τούτων συναπώλεσε καὶ τὴν ἀπλὴν ἢ διπλὴν αὐξήσιν των.

2) Ἐν τούτοις μὲν ἑκατέρα τῶν αὐξήσεων διακρίνεται· ἐν δὲ τοῖς ἡδυράμην καὶ ἡδυρήθην, ἡβουλόμεν καὶ ἡβουλήθην καὶ ἡμελλοῦν πρὸς τῇ συλλαβικῇ ἐπῆλθε καὶ ἡ χρονικὴ· Ἡ δὲ χρῆσις αὐτῶν ἤδη παρὰ τοῖς ἐπικοῖς ὑποφαινομένη συνηθεστάτη ἀπέβη παρὰ τοῖς ἀττικοῖς. Οὕτω π. χ. ἡμελλε ἐν Ἡσιόδου Θεογ. 478. 888. ἡδύνατο, Ἡροδ. Α. 40 κτλ. Κατὰ ταῦτα μετέφερεν ἡ μεταγενεστέρα γλῶσσα τὴν χρονικὴν αὐξήσιν καὶ εἰς ἄλλα ἐκ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα· καὶ σήμερον πολλαχοῦ λέγεται ἡλεγα, ἡγραφα, ἡπια καὶ τὰ ὅμοια.

3) Τῆς δὲ παραλείψεως τῆς αὐξήσεως κατ' ἀμφοτέρα τὰ εἶδη ἂς παρατεθῶσι κατὰ χρονικὴν τάξιν τάδε. Ἐκ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν: ἀάσατο (ᾠᾶ) Ἰλ. I, 537. ἀάσθη (ᾠ) Τ, 113. 136. ἀβάκκσαν (ᾠ) Ὀδ. Δ, 249. ἀλέεινεν Ὀδ. Δ, 259. ἄγεν (= ἐάγησαν) Ἰλ. Δ, 214. ἄγη (ἐάγη) Π. 801. ἀειρέσθη Ψ, 501. ἀρόμην, ἄρετο, ἄροντο Ψ, 592, I, 188. Α, 625. I, 124, 266. αἰδέσθεν (= ἡδεσθησαν). Η, 73. ἀίχθην Ω, 97. ἀέοντο Ε, 448. ἐῆ (ἐβη) Δ, 499. Ν. 271. ἐάτην καὶ ἐάτην (ᾠ) ἐν 8 χωρίοις. περίβη (περιέβη) Θ, 331. Ν. 420 κ. ἀλ. ἵνα δὲ περιορισθῶμεν εἰς μίαν μόνην ῥαψωδίαν, τὴν Ἰλ. Ν. π. χ. πέλασσεσεν στ. 1. ἔα 2. τρέπεν 3. 7. φαίνεται 14. ἔζετο 15. τρέμε 17. ὀρέζατ' 20. 190. τιτύσκετο 23. γέντο 25. ἄταλλε 27. διαίνετο 30. φέρον 31. ἐάλεν 35, 186. ἔποντο 40. ἔλποντο 41. πλῆσεν 60. ἀγόρευον 81. ἐμβλε 82. λέλυντο 85. λείβον 88. ἔρειδε 131. φρόνεον, μέμασεν 135. πελεμίσθη 148 κτλ. κτλ. ἐκ τῶν Ἡσιοδείων: στεῖχον Θεογ. 10. κέλονθ' 33. ἴσαν 68. ἄειδον 75. δάσσαντο, διέλοντο 112. γένετ' 116. 137. γείνατο 129. 139. ἀποκρύπτασκε, ἀνίσσκε 157 φάτο, ἔλεν 167. φθέγγετο 168 κτλ. Τῷ παραδειγματι τῶν ἐπικῶν ἠκολούθησαν καὶ οἱ λυρικοί. οὕτω π. χ. παρὰ Πινδάρῳ ἐράσσατο Ὀλ. Α. 25. ἔξελε 26. ἄχαγον 46. φάγον 51. ἔλεν 56. δῶκεν 63. ἔρεπον 68. ἄπυσεν 72. φάνη 74. ἐφάψατο 86. τέκε 89. τέλεσσε Β'. 40, λήφθη 43. πόρεν 82 κτλ. καὶ οἱ τραγικοὶ μάλιστα ἐν λυρικοῖς χωρίοις· ἐν δὲ τῷ τριμέτρῳ κατ' ἐξοχὴν ἐν ταῖς ἀργεδικαῖς ῥήσεσιν, αἵτινες ἐπικὸν ὅ. ἐ. δημοτικώτερον χροακτῆρα φέρουσι, περὶ αὐτῶν συνήθως ἡ συλλαβικὴ αὐξήσις. Σοφ. Αἴ. σφάζ' 235. θῶύξεν 308. ἔζετο 309. δέρχθη 425. ὄφελε 1192. νεύμεν 1200. ἄνωγας 1364. ἐάλλον Φιλοκτ. 289. αὐξάμην 1019. δέξατο. Εὐριπ. Βακχ. 94 (χορ.) τέλεσαν 100. στεφάνωσεν 101 (χορ.) κέρασαν 127 (χορ.) θῆκαν 129, ἐξάνυσαντο 131 (χορ.) συναγεν 563

(χορ.) νίψαντο 787 (ἀγγ. ῥῆσ.) κυκλοῦτο 1066 (ἀγγ. ῥῆσ.) σίγησέ 4084 (ἀγγ. ῥ.) γυμνοῦντο 1134 (ὁμ.) κτλ. Εὐφράνθην Ἀριστοφάν. Ἀχαρν. 5. ἐξανθισμέναι Λυσιστρ. 43. Πλουτ. 626. Φερεκρ. ἀποσπ. 106. κτλ. Εἰς ταῦτα δὲν συγκαταλέγονται τὰ διὰ προηγουμένον μακρὸν φωνῆν κρᾶσιν ἢ ἀφίρεσιν πᾶσχοντα, οἷα π. χ. τά: ἐγὼ φύλαξα Σοφ. Αἷ. 535. ἐξ οἴου τράφης 557. ἢ φάνην 737. μὴ πόθου 962. μὴ δυνήθημεν 1067 κ. ἄλλα. ἐγὼ παθον Φιλοκτ. 1012. κ. ἄλλ. ἐγὼ κάλυψα Εὐριπ. Βακχ. 42. Ἐγὼ τατσον 478. καγὼ ἔεπήδησα 729. ὅτε δὴ κεχάνει. Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 10. μὴ φερες 137. ὅτε δὴ πείνων 535. ἤδη σπαρμένα Εἰρην. 1140 κτλ. κτλ. Παρ' Ἡροδότῳ σπανιώτερον μὲν παραλείπεται ἡ συλλαβικὴ αὖξησης, ὡς ἐν τοῖς διαιτᾶτο (ἐν ᾧ χωρίοις), διαιτήθη Β'. 112. ὑποδεκάτο Δ'. 167. καὶ κατέατο Θ'. 90., ἡ δὲ χρονικὴ συχνότατα, πρῶτον μὲν ἐν τοῖς παρωχημένοις τῶν ἀπὸ αι, ει, ευ, ου καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἀπὸ οε ἀρχομένων ῥημάτων, οἷα τὰ αἰνέω, αἰρέω, αἰτέω, ἀναισιμῶω, εἶκω, εἴλω, εἴρομαι, οἶγω, οἰκέω, οἴχομαι, οὐρίζω κ. ἄλλ. παρὰ Krüger Gr. Gramm. 44 §. 28, 4. σημ. 2. τὰ δ' ἀπὸ αυ ἀρχόμενα διαφοροῦνται, ὡς ἐξαυάνθη Δ., 151. ἐξηύνη Δ'. 173. αὖξάνετο Ε' 92. πρβλ. Γ'. 39. Γ'. 63. 132. ηῦξον Η. 30. Θ'. 31. ηῦξηντο Ε'. 78 κτλ.

— Κατόπιν ἔρχονται τὰ ἀπὸ ἀπλοῦ φωνήεντος ἀρχόμενα, ὧν τὰ μὲν συνηθέστατα ἀναυξήτως ἀπαντῶσιν, οἷα τά: ἀγινέω, ἀεθλέω, ἀμείβομαι, ἀρρωδέω, ἔργω, ἔρδω, ἐσσόρομαι, ἑτεροίω, ἐτοιμάζω, ὑποπτεύω, ὀδοιπόρευσον Δ'. 110. ὄρταζον Θ'. 7. ἐξόρκισε Δ. 154. προσορέγοντο Ζ'. 6. ὄσφραντο Α. 80 καὶ ἄλλα (π. Krüger ἐνθ' ἀνωτέρω σημ. 4.), τὰ δὲ διαφοροῦνται, οἷα τά: ἀγγέλλω, ἄγω, ἀγωνίζομαι, ἀλίζω, ἀλλάσσομαι, ἀνδραποδίζω, ἀνδρόρομαι κ. ἄλ. ἐγείρω, ἐλαύνω, ἐλευθερόω κ. ἄλ. ὀγκόω, ὀπλίζω, ὀράω, ὀρμάω, ὀρμέω, ὀρύσσω κ. ἄλλα. (π. Krüger σημ. 5) — Ἐν δὲ τῷ πεζῷ λόγῳ τῶν ἀττικῶν πολλάκις παραλείπεται τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ἡ αὖξησης ὡς γεγένητο Θουκ. Ε'. 14, 3. καταδεδραμῆκεσαν Η. 92, 3. Ξενοφ. Κ. Π. Ζ', 2 5. διαπεπόμφει Κ. Π. Η. 4, 7. τετελευτήκει Ἀναβ. Γ'. 4, 41. ἀποδεδράκει αὐτ. 13. διαβεβήκει Ζ'. 3, 20. διαβεβλήκει αὐτ. 5, 8. πεπόνθειμεν Πλατ. Φαίδ. 89, α. (πεπόνθεσαν Αἰσχιν. κ. Κτησιφ. σελ. 534.), παρὰγεγόνει Συμποσ. 73, Β. κ. ἄλλα. Παρὰκειμένου δὲ μόνου τοῦ οἶδα ἀντὶ ᾧδα. — Ἐκ τῆς Καινῆς Λαθῆκης: εὐδόκησα συνηθέστατον, τὸ δὲ ηὐδόκησα σπανιώτερον· εὐλόγησα ἐπικρατέστερον τοῦ ηὐλόγησα π. χ. Ματθ. ΙΔ'. 19. Λουκ. ΚΔ'. 30. π. Ἐβρ. ΙΑ'. 20. 21. εὐλόγηκεν αὐτ. Ζ'. 6. εὐχοντο Πραξ. ΚΖ'. 29. εὐχαρίστησε αὐτ. 35. εὐπορεῖτο αὐτ. ΙΑ'.

29. δεδώκει Μαρκ. ΙΔ'. 44. ΙΕ'. 40. Ἰωαν. ΙΑ'. 57. πεποιήκεισαν Μρ. ΙΕ'. 7. ἐκβεβλήκει Μαρκ. ΙΓ'. 9. τεθεμελίωτο. Λουκ. Γ'. 48. μεμενήκεισαν Ἰωανν. ἐπιστ. Α'. 2, 19. περιπεπατήκει Πραξ. ΙΔ'. 8 κτλ. — Ἐκ τῶν Βυζαντινῶν: διαγενόμεθα Πατρικ. Περτ. σλ. 129, 11. παρσπευασμένος Ἀγαθίου σλ. 91, 10. 440, 9. 443, 19. ψεύσθησαν 132, 14. ἐκκλησίαζον Θεοφαν. Χρον. σλ. 61, 17. ἐπισκόπησεν 94, 8. προσομολόγησεν 159, 9. 194, 3. ἔασαν 282, 18. αἰχμαλώτευσαν 456, 7. ἐρήμωσαν 462, 4. τῶν πόλεων ἐρημωμένων καὶ πυρπολημένων 445, 12. ἀρματωμένος 668, 12. ἐπαίρετο 679, 5 κτλ. Τελευταῖον ἐκ τῆς δημώδους γλώσσης τοῦ 12ου αἰῶνος μ. Χρ. ἐκ τῶν δύο παρὰ Κοραῆ (Ἀτακτ. τομ. Α.) ποιηματίων τοῦ Πτωχοπροδρόμου: βουρβούριζεν Α'. σ. 65. φόρην (= ἐφόρεσεν, ἐφόρει) 68. μάθανα 90. κάθισαν 271. ἀδικούσαμεν 302. παρὰχωροῦσαν Β'. 138. κτλ. κτλ. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐφθάσαμεν ἤδη εἰς τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν, εἶνε περιττὸν νὰ ἐκτεθῶσι πλείοτερα παραδείγματα· μόνον σημειωτέον κανόνα τινά, ὃν ἡ καθομιλουμένη τηρεῖ περὶ τὴν παράλειψιν ἢ μὴ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως. Ὅπου μὲν ἡ αὐξησης προφυλάττεται διὰ τοῦ τόνου, ἀκεραία διατηρεῖται· ὅπου δὲ ὁ τόνος μακρὰν αὐτῆς κεῖται, ἐκεῖ συνηθέστερον μὲν ἐκπίπτει, πολλάκις δὲ καὶ διατηρεῖται· κατ' ἀμφοτέρως δὲ τὰς περιπτώσεις, φωνήεντος ἡγουμένου, συναιρεῖται μετ' αὐτοῦ, καθὼς ἐν μέρει καὶ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς δραματικοῖς, οἷον ἀ.) ἔπαιρνα, ἔτρωγα (καὶ διαλεκτ. ἤτρωγα), ἔφευγα, ἔπιανα, ἔτρεχα (ἤ-τρεχα), ἔπια, ἔφυγαν κτλ. β.) ἐμάθαινα καὶ μάθαινα, ἐλάβαινα καὶ λάβαινα, ἐτρώγαμεν καὶ τρώγαμεν, ἐπαίρνετε καὶ παίρνετε, ἐφύγετε καὶ φύγετε, φύγανε καὶ φύγασι κτλ. γ.) τῶπιλας ἢ τόπιλας (= τὸ ἔπιλας), τόλαβε, τὸ λάβαμε(ν), τῶλαβαν ἢ τόλαβαν κτλ.

Η ΑΝΑΔΙΠΛΩΣΙΣ.

Ἀναδίπλωσις ἢ ἀνὰδιπλασιασμός εἶνε κυρίως, ὡς καὶ τὸ ὄνομα σημαίνει, δίπλωσις τῆς ῥίζης ἐφ' ἑαυτήν. Ὅτι δὲ κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν τῆς γλώσσης τοιαύτη μόνον ἦτο, δῆλον καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος καὶ ἐκ τῆς φύσεως τῆς γλώσσης καθ' ὅλου, πρὸς ἐκφανσιν πνευματικῶν προϊόντων κατ' ἀρχὰς τὰ ὑλικώτερα καὶ ψηλαφητότερα σημαῖα ἢ σύμβολα μεταχειριζομένης, καὶ τέλος ἐκ σωζομένων ἀκόμῃ περὶ ἀντιγράφων, οἷα τὰ: κα-γ-χά-ζ-ω (ἀντὶ χα-γ-χά ζ-ω), γο-γ-γύ-ζ-ω (ἐκ τοῦ γυ-γ-γύ-ζ-ω, τοῦ υ προφερομένου ὡς ου), μορ-μύρ-ω (ἐκ τοῦ μυρ-μύρ-ω, τὸ υ=ου, ὡς ἐν τῷ καθομιλουμένῳ μουρ-

μουρ-α, μουρ-μουρ-ίζω), μάρ-μαρ-ον, ὅθεν μαρ-μαίρ-ω (ἐκ τοῦ μάρ-μαρ-ω, περὶ οὗ κατωτέρω), μέρ-μερ-ος, γάρ-γαρ-α καὶ τὸ καθωμιλη-
 μένον γαρ-γάρ-α, κάρ-χαρ-ος (ἐκ τῆς ῥ. χαρ, ὅθεν ἴσως τὸ χαρ-άσσ-ω)
 βάρ-βαρ-ος, βόρ-βορ-ος, βορ-βορ-υγ-μός, κορ-κορ-υγ-μός, πέρ-περ-ος,
 πορ-φύρ-α (ἐκ τοῦ φυρ-φύρ-α· υ = ου), τάν-ταλ-ος (ἢ Τα-ν-τα-λος),
 τάρ-ταρ-ος καὶ τὰ νῦν δημῶδη βουρ-βουρ-ίζει, γουρ-γουρ-ίζει, γουρ-
 γουρ-ισμός, γουρ-γουρ-η-τός, γαρ-γαλ-ίζω (χάριν εὐφωνίας ἀντὶ γαλ-
 γαλ-ίζω), ταρ-ταν-ίζω, τουρ-τουρ-ίζω κτλ. καὶ ἄλλα ἀπὸ φωνήεντος
 ἀρχόμενα, οἷα τά: ἀπ-αφ-ίζω (εὐφωνίας χάριν ἀντὶ τοῦ ἀφ-αφ-ίζω),
 ἀκ-αχ-μένος καὶ ἀκ-αχ-ήσω (ῥ. ἀχ.), ἀρ-αρ-ίσκω, ἄγ-αγ-ον, ὄρ-ωρ-ε
 (Ἰλ. Β, 146 κ. ἄλλ.), ὄλ-ολ-ος ἢ ὄλ-λο-λός, ὅθεν κατ' ἀφαίρεσιν τὸ δη-
 μῶδες λολός κτλ. — Λόγοι δ' εὐφωνίας καὶ εὐκολίας περὶ τὴν προφο-
 ρὴν ἐπέφεραν μεταβολάς τινας, μήκυνσιν ἢ βράχυνσιν ἢ ἄλλην ὁμοίαν
 εἰδοποιήσιν, εἴτ' εἰς αὐτὴν τὴν ρίζαν εἴτ' εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῆς. Οὕ-
 τως ἐκτὸς τῆς μεταπτώσεως τοῦ βαρυτέρου φθόγγου υ = ου εἰς τὸ
 κορυφώτερον ο ἐν τοῖς γογγύζω, μορμύρω, πορφύρω κ. τ. ὁμοίοις, τὸ ο
 τῆς ρίζης εἰς ι συνεστάλη ἐν τοῖς ὀπ-ιπ-εύ-ω (Ἰλ. Δ, 374. Ὀδ. Γ, 67),
 ὄν-ίν-η-μι ἀντὶ τῶν ὀπ-οπ-εύ-ω καὶ ὄν-όν-η-μι καὶ εἴτι ἄλλο. Ἐν τοῖς
 παι-πά-σσ-ω (ἐκ τοῦ πα-πά-σσ-ω), μαι-μά-(σσ)-ω, παι-πά-λη, λαϊ-
 λα-ψ, νη-νέ-ω καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐπεξετάθη τὸ φωνῆεν τῆς ἀναδιπλώσε-
 ως. Ἐν τοῖς κοι-κύ-λλ-ω, μοι-μύ-λλω κ. τ. ὁμ. δύο ὁμοῦ μεταβολαὶ
 συνέβησαν. Ἐν τοῖς κα-γ-χά-ζω, βα-μ-βαίν-ω (ἐκ τοῦ βα-μ-βα-νί-ω),
 πα-μ-φαίν-ω (ἐκ τοῦ πα-μ-φα-νί-ω, ῥ. φα, ὅθεν καὶ φάF-ος), ἀτ-αρτ-
 ηρ-ός (ἐκ τοῦ ἄτ-η, ὅθεν ἴσως καὶ τὸ ἀτ-άσθ-α-λός) παρενετέθη μετα-
 ξὺ τῆς ρίζης καὶ τῆς ἀναδιπλώσεως τὸ σύστοιχον ἔρρινον γ, μ, ν ἢ τὸ ρ.
 Τὰ δέ: κό-σκι-νον, ἄκ-ασκ-α προῆλθαν ἐκ τῶν σκό-σκι-νον καὶ ἄσκ-
 ασκ-α ἢ ἐκ τῶν κό-κιν-ον (ἐκ τῆς ῥ. κιν-έ-ω) καὶ ἄκ-ακ-α (ῥ. ἀκ, ὅθεν
 τὸ ἀκ-ῆν σιωπηλῶς καὶ ἀκ-αλός καὶ τὸ δημῶδες ἀγ-άλια) ; βεβαιώτε-
 ρον δὲ τὸ κο-σκυ-λ-μάτιον ἐκ τοῦ σκο-σκυ-λ-μάτιον (ῥ. σκυ, ὅθεν σκυ-
 τος καὶ σκυ-λλ-ον). ἀντιστρόφως ἀνάλογα εἶνε τὰ λατινικὰ *spopondi*
 καὶ *steti* ἀντὶ τῶν *spo-spondi*, *ste-sti* (ἐκ τῶν *spondeo* καὶ *sto*).

Ἐπειτα δι' ὁμοίους εὐφωνικοὺς λόγους ἀντὶ τῆς ὅλης ρίζης ἤρχισαν
 νὰ ἐπαναλαμβάνωνται οἱ δύο ἐνερκτικοὶ φθόγγοι. Ἐντεῦθεν κατὰ τὸ
 πλεῖστον καὶ ἐν μέρει ἐκ τῆς προειρημένης περιπτώσεως προέκυψεν ὁ
 λεγόμενος ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός, ὅστις καὶ ἐν ἄλλαις ἤδη διαλέ-
 κτοις δὲν ἦτον ἀσυνήθης, ὡς ἐν τοῖς παρακειμένοις τῶν ῥημάτων αἰρέω,
 ἀλάομαι, ἀλυκτέω, ἀρ—, ἀχ—, ἐρείκω, ἐρείπω, ἐρίζω, ἡμύω, ὀδύσα-
 σθαι, ὀρ—, ὀράω, ὀρέγω· ἀνήνεθα, ἐνήνοθα. Πάντα δὲ τὰ γνωστὰ ῥή-

ματα τὰ τοιαύτην ἀναδίπλωσιν λαμβάνοντα κατέλεξεν ἐν τάξει ὁ Butt-mann ἐν §. 85 τῆς διεξοδικῆς ἑλλην. γραμματικῆς. Καὶ ἐδῶ συνέδη-σαν αἱ προσηρμέναι εὐφωνικαὶ ἢ καθ' ὅλου φθογγολογικαὶ μεταβολαί, ὡς π. χ. ἐν μὲν τοῖς: ἀν-ήν-ο-θ-α, ἐν-ήν-ο-θ α, ὀδ-ωδ-α, ὅπ-ωπ-α καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐμικύνθη τὸ ρίζικόν φωνῆεν, ἐν δὲ τοῖς ἀκ-ήχ-ε μαι, ὄχ-ωκ-α, οἶχ ωκ-α κ.τ.δμ. πρὸς τῇ τοιαύτῃ μικύνσει καὶ τὰ δασέα τῆς ρίζης εἰς τὰ ἴδια ψιλὰ ὑπετράπησαν, ἐν δὲ τῷ ἀγ-ή-ο-χ-α καὶ πῶς καὶ ἐν τῷ ἐδ-ήδ-οκ-α μετὰ τὴν μῆκυνσιν τοῦ ρίζικοῦ φωνήεντος ἐπενετέθη ἐν ο, ἐν δὲ τῷ ἐμ-ν-ήμυκε (ὑπεμνήμυκε Ἰλ. X, 494) ἐκ τοῦ ἡμῶ τοῦ-ναντίον συνεστάλη μὲν ἐν τῇ ἀναδιπλώσει τὸ ἐν τῇ ρίζῃ μικρὸν φωνῆ-εν, ἀλλὰ πρὸς ἀποκατάσχισιν τῆς ἰσορροπίας τῶν βαρῶν μετὰ τοῦ παρενε-βλήθη τὸ ἔρρινον ν καὶ οὕτω τὸ ε τῆς ἀναδιπλώσεως θέσει μακρὸν ἀπ-έβη. Μοναδικὸν δ' εἶνε τὸ ἐγρήγορα ἐκ τοῦ ἐγ(ε)ρ ἡγορ-α, ὅπου ὁλό-κληρος ἡ δισύλλαβος ρίζα ἐπανελήφθη ἐν τῇ ἀναδιπλώσει, ταύτης δὲ τὸ δεύτερον ε συνεκόπη.

Δι' ἄλλας ἔπειτα φθογγολογικὰς αἰτίας, καθ' ἃς ἡ ἑλληνικὴ (ὀλιγώ-τερον ἢ λατινικὴ), κατὰ τοῦτο πλεονεκτοῦσα τῆς ἄλλης ἀδελφῆς, τῆς σανσκριτῆς, τὴν ταύτης καὶ τῆς κοινῆς μητρὸς ἀρίας γλώσσης περὶ τοὺς φωνήεντας μονοτονίαν εἰς ἐναρμόνιον ποικιλίαν μετέπλασεν, ἡ ἕως τότε κατ' ἐπανάληψιν τοῦ ρίζικοῦ φωνήεντος μετὰ τοῦ ἡγουμένου ἢ ἐπομένου συμφώνου κατορθομένη ἀναδίπλωσις ἤρχισε νὰ γίνηται καὶ δι' ἄλλων φωνηέντων, μάλιστα τῶν δύο λεπτοτέρων καὶ ἐλαφροτέρων ι καὶ ε π. χ. 1) βι-βά-(ζ)ω, βι-βρώσκω, γί-γνομαι, γι-γνώσκω, δι-δάσκω, δί-δωμι, δι-δέντων (Ὁδ. M, 54), λι-λαίομαι, μι-μέομαι (ῥ. μα), μί-μ(ε)ν-ω, μι-μνήσκω, κι-κλήσκω, τί-θημι, τι-τρώσκω, τι-τύσκομαι· σι-σύρα, τί-τυ-ρος (ὅθεν τὸ καθομιλ. τζί-τζυρας) κ. ἄλ. Τοιοῦτον καὶ τὸ ἴστημι = σί-στημι (τοῦ σ εἰς τὸ ἐκτραπέντος), τοῦτο δὲ ἀντὶ τοῦ στί-στημι (πρὸς λ. τὰ λατιν. ste-ti καὶ si-sto), καθὼς καὶ τὰ γι-γνώσκω, τι-τρώ-σκω, βι-βρώσκω καὶ τὰ ὅμοια εὐφωνίας χάριν ἀντὶ τῶν γνι-γνώσκω, τρι-τρώσκω, βρι-βρώσκω κλ. Τοῖς τελευταίοις ὅμοιον ἐτόλμησεν ἡ δη-μῶδης γλῶσσα, λέγουσα γνο-γνῶ-ν (τοῦ γν προφερομένου ὡς τοῦ γαλλ. gn) = νοῦν, γνῶσιν. 2) κε-κύθωσι, κε-χάροντο, κε-χαρήσω (Ἰλ. O, 98) καὶ κε-χαρήσομαι (Ὁδ. Ψ, 266), λε-λήκοντο, μέ-μαρπον, πέ-πλη-γον, τε-τρεμαίνω (ἀντὶ τρε τρεμαίνω) κτλ. κτλ. — Ὑστερον σχεδὸν ὡς γενικὸς κανὼν ἐπεκράτησεν, οἱ μὲν ἐνεσῶτες καὶ παρατατικοὶ νὰ ἔχωσι τὴν διὰ τοῦ ι ἀναδίπλωσιν, οἱ δὲ παρακείμενοι καὶ ὑπερσυντελικοί, οἱ μέλ-λοντες καὶ οἱ ἑ'. ἀόριστοι τὴν διὰ τοῦ ε. — Ἀλλ' ὑπελείπετο μία τε-λευταία βαθμὶς τῆς τελείας ἀναπτύξεως τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ἣν καὶ

αὐτὴν διήλθεν ἡ γλῶσσα. Ἐπὶ τῶν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένων ῥημάτων ἤρχισε ν' ἀναδιπλώνῃ ὅχι πλέον τὸ φωνῆεν μετὰ τοῦ ἐπομένου συμφώνου, ὡς ἐν τῷ ἀττικῷ ἀναδιπλασιασμῷ, ἀλλὰ μόνον τὸ φωνῆεν, ὅ ἐνὰ μηκύνῃ τοῦτο, ὡς ἄκουον, ἄκουσα (δωρ. ἀντὶ τῶν κοινῶν ἤκουον, ἤκουσα), ἠρχόμην, ἤλ(υ)θον, ἠρώτων, κυχόμην, κυδόκησα, ἔκικα κτλ. ἐν οἷς τὰ $\bar{\alpha}$, η , ω = τοῖς $\alpha\alpha$, $\epsilon\epsilon$, $\omicron\omicron$ ἰκόμην, ἀφ-ῖ-γμαι, ἰδρυμαι κ. τ.λ. Ἐν τοῖς γνωστοῖς μνημείοις τῆς γλώσσης αὕτη ἡ ἀναδίπλωσις ἐπικρατεῖ ἐπὶ τοῦ παρακειμένου (καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ) καὶ τῶν λοιπῶν παρωχημένων ἢ ἱστορικῶν χρόνων (σπανιώτατα δ' ἐπὶ τοῦ ἐνεστώτος), ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου κυρίως, ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων καταχρηστικῶς διότι ἀντὶ τῆς ἐν τούτοις δι' αἰτίας φθογγολογικὰς ἀκατορθώτου ἢ δυσδιακρίτου αὐξήσεως, ὡς ἐν τῷ περὶ ταύτης ἐλέχθη, ἀντικατεστάθη ἡ τοιαύτη ἀναδίπλωσις.

Ἄλλ' ἐν ᾧ τὰς διαφορὰς ταύτας βαθμῖδας τῆς ἀναδιπλώσεως διέτρεχεν ἡ γλῶσσα, ἐτέρωθεν δι' ἄλλας φθογγολογικὰς αἰτίας ἀπεγύμνωνε τοῦ συμφώνου τὴν ἀναδίπλωσιν τῶν ἀπὸ τοιούτου ἀρχομένων ῥημάτων, μάλιστα τῶν παρακειμένων, καὶ τρόπον τινὰ ἀντικατέσταινεν αὐτῇ τὴν συλλαβικὴν αὐξῆσιν. Οὕτω π. χ. ἐκ τοῦ σί-στημι (ἢ κυριώτερον στί-στημι), φιλωθέντος τοῦ σ εἰς τὸ πνεῦμα, ἔγγεινε τὸ ἴστημι ἐκ τῶν σέ-σκεμμαι, σέ-σταλκα, πέ-ψαλκα, πέ-φθορα καὶ τῶν ὁμοίων ἔγειναν ἡ ἀντ' αὐτῶν κατ' εὐθεῖαν ἐσχηματίσθησαν τὰ ἔσκεμμαι, ἔσταλκα, ἔψαλκα, ἔφθορα κτλ. ἐκ τῶν βέριμμαι, βέρωσται, βέρηκα, λέ-ληφα, λέ-λημμαι, λέλκχα, λέλοχα, μέμαρμαι κτλ. ἔγειναν τὰ ἔρριμμαι, ἔρρῶσται, εἴρηκα, εἴληφα, εἴλημμαι εἴληχα, εἴλοχα εἴμαρμαι καὶ εἴτι ἄλλο. Ὅτι δὲ ταῦτα, ἐν μέρει τοῦλάχιστον, ἀναδεδιπλωμένα ποτὲ ὄντα, ὕστερον ἀπέβαλαν τὴν ἀναδίπλωσιν, πιθανολογεῖται ἐκτὸς ἄλλων ἀπὸ τοῦ παρ' Ὁμήρῳ (Ὀδ. Ζ, 59) βερυπωμένα (1), ἐκ τοῦ δασέος πνεύματος τοῦ ἐπὶ τοῦ εἴμαρται καὶ τοῦ σικελιωτικοῦ (Chis hull p. 67) ἀφέσταλκα καὶ τελευταῖον ἐκ τοῦ διφθογγισμοῦ τῆς αὐξήσεως τῶν ἄρτι ἐκτεθειμένων, ὅπερ συνέβη, φαίνεται, πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ συμφώνου συσταλέντος ὅγκου τῆς ἀναδιπλώσεως ἐκτὸς ἂν ἄλλη τις αἰτία ὑπολανθάν-

(1) Τοιαῦτα καὶ τὰ μεταγενέστερα : ἤκω φέρων ὑμῖν τὸ ῥῶ καταρρηγορευμένον. βεραντισμένοι, πρὸς Ἑβρ. ἐπιστολ. Παύλου Ι', 22. καταρερασμένα, Γαλ. π. συνθ. φαρμ. Β'. 504. 524. ἐκρερευκώς, Ὁμων. Πνευματικῶν σλ. 487. ἀπορέρηχται, Ὁριβασ. π. καταγμ. ΚΑ'. 109. βεροφονιδωμένος (Boissonade Ἀνεκδ. τ. Γ' p. 455. 457), βεραβδωμένος κτλ. Καὶ ταῦτα παρὰ τὸν ἀφορισμὸν Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου. « ἔρρᾶνται, οὐ βέρονται, διὰ τὸ εὐφωνότερον. »

νει. Αὕτη εἶνε ἡ πρώτη ἀφορμή τῆς μετὰ ταῦτα καὶ ἀλλαχόθεν ἀποβολῆς τῆς ἀναδιπλώσεως. Ὅπερ τόσῳ εὐκολώτερον συνέβη, ὅσω κατὰ τὰς ὑστέρας τῆς γλώσσης ἡλικίας ἡ μὲν δυναμικὴ σημασία τῆς τῶν ἐνεστώτων, παρατατικῶν, μελλόντων καὶ β'. ἀορίστων ἀναδιπλώσεως εἶχεν ἐπισκοτισθεῖσα, ἡ δὲ χρονικὴ διάκρισις τῶν παρακειμένων καὶ ὑπερσυντελικῶν κατωρθώνετο ἤδη καὶ χωρὶς τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ διὰ τῶν παρηλλαγμένων καταλήξεων· καὶ οὕτω, τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τῆς ἀναδιπλώσεως ἐξαφανισθείσης, ἐξηλείφθη καὶ ὁ ἐξωτερικὸς τύπος. Καὶ ἀφ' οὗ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς συγγραφεῦσιν ἐξέλειψαν μετὰ τῆς ἀναδιπλώσεως τῶν οἱ παρ' Ὀμήρῳ συνηθέστατοι β'. ἀόριστοι καὶ μέλλοντες, οἷοι οἱ: ἤκαχον, κεκαδῶν, κεκαδήσω, ἐκλέλαθον, λέλαχον, πεπχεῖν, πεπιθέσθαι, τετύκοντο, κέκλυθι, λελαθέσθαι, ἀμπεπαλῶν, ἐπέπληγον, τεταγῶν, ἐπέφραδε, τετάρπετο, λελάκοντο, μέμαρπον, πεφιδοίμην, πεπύθοιτο, ἔτετμον, ἔπεπφον, κεχάροντο, κεχαρήσω-σμαι καὶ ἄλλοι πλείονες, τὴν σήμερον ἀκόμη-όλιγώτερα ἴχνη τῆς ἀναδιπλώσεως ἀπέμειναν, οἷα π. χ. ἐκτὸς τῶν προσεκτεθειμένων τὰ: θέ-θαιος, δι-δάσκαλος καὶ δι-δάχος, διδασχῇ, ἀγωγῇ, κα-κανίζω, χά-χλανον, τζικνίζω (= κικνίζω, κνίζω), τζουκνίδα (= κι-κνίδα = τῷ ἀρχ. κνίδα, κατὰ τροπὴν τοῦ ι εἰς ου, ὡς ἐν τοῖς βουτοῖ ἐκ τοῦ βικί(ον), κρουκέλλι ἐκ τοῦ κρικέλλι, κρίκος· πρβλ. καὶ τὰ σουσάμι, σουπιὰ, σουσουράδα ἐκ τῶν σήσαμος, σηπία, σεισουράς) καὶ εἴ τινα ἄλλα. Ἰνα δὲ ἀκριβέστερον καταδειχθῇ ἡ βραθυμία κατάργησις τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ τῶν παρακειμένων, ἃς παρατεθῶσιν ἐδῶ ὀλίγα παραδείγματα ἐκ τῶν διαφόρων ἡλικιῶν τῆς γλώσσης, ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου γενομένης: τῆς ἀρχῆς.

Εκτὸς λοιπὸν τῶν ἤδη εἰρημένων ἄνευ ἀναδιπλώσεως φέρονται παρ' Ὀμήρῳ καὶ Πινδάρῳ τὰ: δέγμαι, δέχεται, προστ. δέξο, δέχθαι, δέγμενος, ἐδέγμην, δέκτο (Ἰλ. Α, 23, 377. Β, 420. Ο, 88. Μ, 147. Ὀλυμπ. Β, 49 καὶ ἀλλαχοῦ. πρβλ. Ῥήσου 524). τὰ: ἔσσυμαι, ἔσσυται, Ἰλ. Ν, 79. Ὀδ. Κ, 484. Ὡς παρακειμένον ἐκληπτέον καὶ τὸ βλήμενος ἐν Ἰλ. Δ, 241, ὅθι ξανθὸς Μενέλαος βλήμενος ἦν, περὶ δ' αὐτὸν ἀγαγέραθ' ὅσοι ἄριστοι. Τοιαῦτα εἶνε ἴσως ἐνιαχοῦ καὶ τὰ σύτο, χύτο, πλῆτο κτλ., ἅτινα συνήθως ὡς ἀόριστοι ἀπαντῶσι. Παρ' Ἡροδότῳ τὸ ἐπακλιλλόγητο Α. 118· παρ' Ἀπολλωνίου Ἀργον. Α. 45 καὶ 824 ἔλειπτο ἀντὶ τοῦ ἐλέλειπτο· παρὰ Θεοκρίτῳ ΙΔ'. 51 γεύμεθ (= γεγεύμεθ)· τοιοῦτον ὡς ἔγγιστα τὸ Ἀριστοφ. Εἰρην. 1140 ἥδη ὀσπαρμένα. Οὕτω χωρὶς ἀναδιπλώσεως, ἀλλὰ μετ' αὐξήσεως συνήθως φέρονται παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, ὡς γνωστόν, τὰ ἀπὸ βλ καὶ γλ ἀρχόμενα· π. χ. ἐβλάσθηκα, Εὐριπ. Ἰφιγ. Ἀὐλ. 594. κατεγλωττισμένος, Ἀριστοφ. Ἰππ. 351 κτλ. Παραλείπονται

πὰ ἀπὸ δύο ἀφώνων ἀρχόμενα, ἅτινα συνήθως, χωρὶς ἀναδιπλώσεως, πε-
 ρόμενα ἐνίοτε καὶ μετ' αὐτῆς ἀπαντῶσιν, οἷα παρ' Ἐπιφανίῳ τὰ πέ-
 φθαρκα, πεφθαρμένους. — Ἀξιοσημείωτα δ' ὅσα λέγει περὶ αὐτῶν ὁ Εὐ-
 στάθιος σλ. 1570, 20 κεξ. « Γίνεται καὶ ἐν αὐτοῖς ἐξώθησις καλλι-
 φωνίας χάριν καὶ εὐαρμοσίας λεκτικῆς, ἣν φιλοῦμεν ἄνθρωποι· τοιαῦτα
 πὸ πέφθακε καὶ τὸ κεχάλλευσται, ἅπερ οἱ ἄττικοι ἔφθακε φασὶ καὶ ἐ-
 χάλλευσται, καθὰ καὶ ὁ ποιητὴς ἐκτεῆσθαι λέγει τὸ κεκτεῆσθαι. ὅμοιον
 δὲ τούτοις καὶ τὸ βεβούλευκεν, ὅτε λεχθῇ ἐβούλευκεν. ἀποσκευάζονται
 δὲ ὁμοίως γλυκείας ἀπηχήσεως χάριν τὸ τῆς αὐξήσεως κατάρχον σύμ-
 φωνον ». Κατὰ τὸν αὐτὸν Εὐστάθ. σλ. 759 ὁ Κορτῖνος εἶχεν εἰπών·
 φύσκει προσεπατταλευμένοι. Κατὰ δὲ Σουῖδαν ὁ Ἑρμιππος ἀπεδημη-
 κότες. Παρχλείπομεν τὸ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀμφισβητούμενον ἢ μᾶλλον
 διωρθωμένον καταφημισμένον τοῦ Πολυβ. Ε'. 40 καὶ Πλουτάρχου ἐν
 Νικ. 3. Ἐκ δὲ τῶν μεταγενεστέρων τά· ἐμψυχωμένων (ὑπὸ Κοραῆ εἰς
 ἐψυχωμένων διορθωθὲν) Ἡλιοδ. Αἰθιο. Γ'. 44. περιποιημένη Ξενοφ. Ἐ-
 φεσ. Α'. 2. Ἀγχθίου 211, 1 θεραπευκέσαι. σιδηρωμένος Θεοφ. Χρον.
 σλ. 244, 13. πλοῖα καστελλωμένα 459, 20. πυρπολημένων 495, 12.
 ῥινοκοπημένος 533, 9. 682, 16. σαγματωμένος 682, 12. κτλ. κτλ.
 — Πτωχοπροδ. Κορ. Α'. 341 τὴν ἐκδαρμένην κτλ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀρχῆς, τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως καὶ τέλος
 ἀποτριβῆς τῆς ἀναδιπλώσεως· περὶ δὲ τῆς σημασίας ἐφεξῆς λεκτέον.
 Καθὼς καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν ὅλῃ τῇ ἐκπνευματώσει τῆς γλώσσης ἐπί-
 τασιν ἐννοίας τινὸς ἢ ἐνεργείας θέλοντες νὰ σημάνωμεν, ἱκανῶς ὕλικὸν
 μέσον μεταχειρίζομεθα, τὴν δίσσευσιν ἢ καὶ τρίσσευσιν τῆς αὐτῆς λέ-
 ξεως, λέγοντες π. χ. πολλὰ πολλὰ μᾶς εἶπεν, ἀντὶ τοῦ πάμπολλα·
 ὕψηλὰ ὕψηλὰ ἀνέβηκεν = ὕψηλότατα κ.τ. ὅμοια· οὕτω καὶ πολὺ πε-
 ρισσότερον κατὰ τὴν πρῶτην ἡλικίαν τῆς ἢ γλῶσσαι τὴν ἀναδιπλῶσιν
 μετεχεορίζετο πρὸς ἔμφασιν καὶ ἐπίτασιν. Ἡ δ' ἐπίτασις αὕτη παρί-
 σταται ἥτοι ὡς καθαρὰ δυναμικὴ ἐπίτασις ἢ ἐξωτερικὴ, δι' ἐπαναλή-
 ψως φυσικῶν ἢ ἡχῶν καὶ κινήματων μίμησις, ἢ τῆς ἀδιαφόρου καὶ ἀ-
 μεταβάτου, ὡς εἰπεῖν, (ῥηματικῆς) ἐνεργείας εἰς μεταβατικὴν καὶ αἰτι-
 ατικὴν προαγωγήν, ἢ τέλος αὐτῆς ταύτης ἀποτελεσίωσις. Καὶ τὸ μὲν
 τέλευταίον εἶδος τῆς ἐπιτάσεως ἰδιάζει τοῖς παρακειμένοις καὶ ὑπερ-
 συντελειοῖς καὶ τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος γιγνομένοις μετ' ὀλίγον ἢ
 τετελεσμένοις μέλλουσι, τὰ δὲ τρία πρότερα τοῖς λοιποῖς ἀναδιπλω-
 μένοις χρόνοις. Δῆλον δ' ἐκ τῶνδε τῶν παραδειγμάτων.

α.) Ἐπίτασις δυναμικὴ· βιβάω Ὀμηρ. Ἰνν. εἰς Ἑρμῆν 225· κεν-
 τάρου, ὅστις τοῖα πέλωρα βιβᾶ πρὸς κροπκλήμοισιν. μαίμησέ οἱ φί-

λον ἤτορ ἰλ. Ε, 670 = σφόδρα συνεταράχθη· προβλ. ο, 742. Καλυψὼ — — λιλαιομένη πόσιν εἶναι, Ὀδ. Α, 15 = σφόδρα ἐπιθυμοῦσα, ἀπαιτοῦσα. Ἀργείοισιν ἐκέλευτο μακρὸν αὔσας, ἰλ. Ζ, 66. ἐνένηπε = ἐπέπληξεν, οὐχ ἀπλῶς εἶπε· *λελαθέσθαι*, Ὀδ. Δ, 388 = αἴφνης καὶ βίᾳ λαθέσθαι. ἀμπεπαλὼν = σφοδρῶς πῆλξ· (ἐ)πέπληγον = ἐπλησσον πυκνῶς, ἰλ. Ε, 504. Ὀδ. Θ, 264. τεταγών, ἰλ. Α, 591 = οὐχ ἀπλῶς λαβών, ἀλλ' ὀξέως ἀρπάσας. Τοιαῦτα καὶ τὰ: *δειδίσσεσθαι* ἰλ. Β, 490. *παμφαίνειν* ἰλ. Ε, 6. *μαρμαίρω*, *μερμαίρω* καὶ *μερμήρω*, *ρηνέω*, *διδέντωρ*, *ὀπιπεύειν*, *ἦπαρον*, *κέκλυθι*, *παρπεπιθῶν* ἰλ. Ω, 419. Ψ, 37. Ο, 26. *ἐπέφραδε* Ψ, 138. Ὀδ. Α, 444. Τ, 477. *τετάρπετο* ἰλ. Ω, 513. Ι, 705. Ὀδ. Α, 310 κ. ἄλ.

β.) *φυσικὴ μίμησις*: *βαρβαίνω*, *γογγύζω*, *μορμύρω*, *καγχάζω*, *καχλάζω*, *παφλάζω*, *τετρεμαίνω*, *τιτιβίζω*, *κακκαβίζω*, *ψιθυρίζω* (κυρίως *ψιψυρίζω*, ὡς δείχνει τὸ καθομιλ. *ψουψυρίζω* ἢ *σισυρίζω*, ὡς τὸ λατιν. *susurro*), *παπταίνω*, *δενδίλλω*, *ὀπιπτεύω*, *κοικύλλω* (τὸ περιβλέπω παρὰ τὰ κύλα = ὑπώπιπα Ἡσυχ. κ. ἄλ. γραμμ.), *μοιμύλλω*, *παιπάλλω*, *ἀπαφρίζω* κτλ. καὶ ὀνόματα: *βομβύλη*, *γίγγλυμος*, *γογγύλος*, *κιγκλῖς* καὶ τὰ δημῶδη *χάχας* καὶ *χάχλανορ* κτλ.

γ.) *αἰτιατικὴ ἢ μεταβατικὴ*: *ἀραρίσκω* (ἀντιθέτως πρὸς τὸ οὐδέτερον ἀρέσκω), *ἀκαχίζω* (= *λυπῶ*, ἀντιθέτως πρὸς τὸ ὄν. ἄχος), *διδάσκω* (ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἐδάην = ἐδιδάχθην, ἔμαθα), *δέδαεν* (ἐδίδαξε), *κεκαδών* (ἀρπάσας, ἰλ. Α, 334 ἐκ τῆς ρ. χαδ, ὅθεν καὶ χάζω, ὑποχωρῶ), *μέλλ.* *κεκαδήσω* Ὀδ. Φ, 453, 470. *ἐκλέλαθον* (= *λαθέσθαι* ἐποίησαν), ἰλ. Β, 600. Ο, 6. *λαθεῖν* = *κεκρυμμένον εἶναι*. Τοιαῦτα καὶ τὰ: *ἐτίσκω* (κυρ. *FeFίσκω* = *παρομοιάζω* μεταβ. ἀντιθέτως πρὸς τὸ οὐδ. *ἔοικα* ὅ. ἐ. *FeFοικα*), *δειδίξεσθαι* (= *φοβήσθαι*) ἰλ. Υ, 204. *πίπισκω* = *ποτίζω*· *λέλαχον* Η, 80. ὥρορ (ἀόρ. *Ε'*) Β, 146. Ὀδ. Δ, 712 = ἐκίνησε, διήγειρε· ὁ δὲ *παρκακίμ.* ὥρορ = ἐγήγερμαι, ὥρμηκα ἰλ. Η, 388. Θεογον. 889. *πεπαρεῖν* = ἐνδείξαι, σημῆναι Ἡσυχ. Πίνδ. Πυθ. Β'. 57 (*ρίζα* παρ συγγ. τοῦ λατιν. *ap par-ere*, *a-per-io*. ἐντεῦθεν φαίνεται καὶ τὸ *περ-πρε-πρεπ*, *πρέπει* = φαίνεται, ἐξέχει κτλ. προβλ. *θεοπρόπος*), *πεπιθέσθαι* (*θαρρεῖν* ἰλ. Η, 204), *πιθέσθαι* (= *ἐπεσθαι*). *τετύχοντο* κτλ.

δ.) Ὅτι δὲ καὶ τὸ *τετελεσμένον* τῆς πράξεως, τὸ διὰ τοῦ παρακειμένου καὶ τῶν συστοίχων χρόνων δηλούμενον, εἶνε τις ἐπίτασις αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν ἔτι *γίγρομένην* καὶ *ἀτέλεστον*, εἶνε οἶκοθεν δῆλον καὶ οὐδενὸς περαιτέρου λόγου χρήζει πρὸς ἀπόδειξιν. Ἀλλὰ διεσώθησαν ἀκόμη καὶ τινες παρακειμένοι *δυραμικὴν* ἐπίτασιν σημαίναν-

τες καὶ χρονικῶς μᾶλλον ὥς ἐνεστῶτες ἐκλαμβανόμενοι, οἱ οἱ ἀλά-
λησθαι Ὀδ. Β, 370. Γ, 72. 313. Α, 167. βέβριθε, Ὀδ. Ο, 333
τράπεζαι βεβριθυῖαι· καὶ Ἰλ. Φ, 335 ἔρις βεβριθυῖα (πρὸς ᾧ παρὰβαλε
τὸ Ὀδ. Ι, 219 ταρσοὶ μὲν τυρῶν βριθον)· βεβρυχεν μέγα κῦμα ποτὶ
ῥόον Ἰλ. Ρ, 264. ὅτις ἄζηχες μεμακνυῖαι ἀκούουσαι ὅπα ἄρνων Δ,
435. ὁ Χρύσην ἀμφιβέβηκας Α, 37. Τοιαῦτα καὶ τὰ κέκληγα Ἰλ.
Β, 222. Μ, 408. λέληκα (τραγικ. λέλᾱκα), μέμυκα, τέτριγα, παρ-
μέμβλωκε Ἰλ. Δ, 44, τέθηλα, κεκαφηώς (πρβλ. ποιπνύω = πυκνῶς
πνέω), πεπάλαχθε Η, 474. δέδορκα Ὀδ. Τ, 446. ἔολπα (= ἐέφολ-
πα), δεῖδοικα (Ὁμηρ.) καὶ δέδοικα (κοιν. πρβλ. τὸ δειδισσομαι), πέ-
ποιθα (πρβλ. τὸ προειρημένον πεπιθέσθαι), δειδέχθαι Ἰλ. Δ, 4 (=
ἐπανειλημμένως δεξιούσθαι), δειδίσκετο Ὀδ. Σ, 124· μέμηλε Ἰλ. Β,
25 (= μέλει πολύ), τετλάναι· λελειχμότες Ἡσιόδ. Θεογον. 826.
λέλαμπεν Ἥλιος Εὐριπ. Τρωαδ. 4295 (= λάμπει πολύ)· ἐνδον κέ-
κραχθι τῆς θύρας κεκλησμένης Ἀριστοφ. Θεσμ. 692. κτλ.

Εἶνε δὲ περιττὸν καὶ εἰπεῖν, ὅτι ἡ μεταγενεστέρᾳ γλῶσσαι κατ' ὀλί-
γον κατήργησε τοὺς ἀναδεδιπλωμένους τούτους τύπους ἐκτὸς τῶν συν-
ήθων παρὰκειμένων καὶ ἤδη ὁ πεζὸς λόγος τῶν ἀττικῶν ὀλιγίστους
τῶν ἐνεστωτικῶν καὶ ἐπιτατικῶν παρὰκειμένων διεστήρει· οἱ οἱ π. χ.
δέδοικα, ἔοικα, πέποιθα καὶ εἴτις ἄλλος, οὐδέν· δὲ τῶν ἀναδεδιπλω-
μένων ὅ· ἀορίστων ἐκτὸς τοῦ ἥγαγον, ὅστις καὶ αὐτὸς εἶχε τότε ἀπο-
λέσας τὴν τῆς ἀναδιπλώσεως δύναμιν.

ΤΑ ΑΧΩΡΙΣΤΑ ΜΟΡΙΑ.

Τὰ ἀχώριστα καλούμενα μόρια ἐν τῇ Ἑλληνικῇ εἶνε 1) τὰ δύο ρε-
ρητικὰ α (καὶ ar) καὶ νη. Ἡ κοινὴ ρίζα των εἶνε ἡ ἀνα ἐξ ἧς πιθα-
νῶς εἶνε συντεθειμένα τὰ ὁμηρ. ἀνάεδνος (= ἀνάφεδνος) καὶ ἀνά-πνευ-
στος, τὸ ἡσιόδειον ἀνά-ελπτος (= ἀνάφεल्पτος) καὶ τὸ βεβριχώς κατὰ
μίμησιν τούτων πλασθὲν καλλιμαχέιον (Ἀποσπ. 422), ἀνάγνωστος.
Ἡ ρίζα ἀνα- διακλαδιθεῖσα παρῆξε ᾱ.) τὸ ἀν συνήθως πρὸ φωνήεν-
τος, ὡς π. χ. ἐν τοῖς ἀν-αίτιος, ἀν-ἐλπιστος, ἀν-ήκουστος, ἀν-όμοιος
κ. ἄλ. ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸ συμφώνων, ὡς ἐν τοῖς ἀμ-φασίη (= ἀ-φα-
σία), ἴσως δὲ καὶ ἀννέφελος. β.) τὸ α συνήθως πρὸ συμφώνου, ὡς
ᾱ-δηλος, ᾱ-παις, ᾱ-φανής κτλ. Ὅπου δὲ τὸ α ἀπλοῦν πρὸ φωνήεντος
ἀπαντᾷ, τούτων τὰ πλεῖστα κατ' ἀρχὰς ἀπὸ ἡμιφώνου ἤρχιζαν (F,
σ, ἴσως δὲ καὶ j), ὕστερον ἐκθλιθέντος, οἷα π. χ. ᾱ-ιστος (ἐκ τοῦ ᾱ-
φιστος, ρίζ. Fιδ, λατ. vid-eo), ᾱ-οῖνος (= ᾱφοῖνος), ᾱ-ήτητος (ἐκ

τοῦ ἁ-σφήττητος· ρ. σφᾶκ. Μγερμ. swack καὶ Νγερμ. schwach — σφῆκ — ἦκ — ὅθεν ἡκ-ι-στος, ἥσων ἐκ τοῦ ἡκ-ίων καὶ ἥσσα ἡ ἥτ-τα ἐκ τοῦ ἡκ-ία), ἁ-υλος (= ἁ-συλος, προβλ. ἔνθεν μὲν τὸ τοπικὸν ὄν. Σκαπτὴ — σύλη = Σκαπτὴ ὕλη, ἔνθεν δὲ τὸ λατιν. sylva) κτλ. κτλ. Ἀδηλότερα δὲ καὶ ἴσως μόνον κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰρημένων πεπλα-σμένα εἶνε τὰ ἁ-ουτος, ἁ-οσμος, ἁ-όμματος καὶ εἴτι ἄλλο. Ἐκ δὲ τοῦ ἁ-ωρος ἐξεθλίβη τὸ ἐναρκτικὸν τοῦ ἀπλοῦ ὥρα j, ὡς δῆλον ἐκ τῶν καθομιλουμένων ἁ-γουργος καὶ ἁ-γουργίδα, ὅπου τὸ j εἰς γ ἐπα-χύνθη, τοῦ γοτθ. jer, τοῦ ἀρχ. γερμ. jār ἔτος καὶ τοῦ βοημικοῦ jaro, ἔαρ, ἐν οἷς πᾶσιν ἀκέραιον διστηρήθη τὸ j. — γ.) τὸ νη (λατ. ne) ὡς ἐν τοῖς νή-ποινος, νηλεῆς (νη-ελεῆς), νώνυμνος (= νη-ονυμ-ν-ος), νωδός (= νη-οδός = ὁ μὴ δυνάμενος εἶδεν, ἐσθίειν· ἐκ τῆς αὐτῆς ρί-ζης καὶ τὸ) νῆστις (= νη ἐσ-τις) κτλ. — δ.) τὸ ἀν-ευ (δωρ. ἀν-ις Αγερμ. ānu, āne. Νγερμ. ohne) ὕπερ μόνον κεχωρισμένον καὶ καθ' ἑαυτὸ ἀπαντᾷ. — Ἡ χρῆσις τῶν μορίων τούτων ἐκτὸς τοῦ τελευταίου, οἷα προδιεγράφη, μετὰ τινος περιορισμοῦ διστηρήθη μέχρις ἐσχάτων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ· τεκμήρια δὲ τὰ κοινὰ καὶ δημώδη: ἄβου-λος, ἀθάνατος, ἀνόητος· ἀν-αμάρτητος, ἀν-όλιστος, ἀν-εγνώριστος (ἢ ἀνε-γνώριστος, ὃ ἐ. ἀνη-γνώριστος; ἀλλὰ προβλ. τὸ προαναφερθὲν ἐγγνωρίζω)· νηστικός, νηστεία, νηστεύγω καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτον. Ἡ δὲ χρῆσις τοῦ ἀνευ ἤρχισε πάλιν νὰ γίγνηται συνηθεστέρα.

2) Τὸ ἀθροιστικὸν λεγόμενον ἁ ἁ (σρκ. sa-sam, ὅθεν καὶ τὰ ἐλ-λην. ἅμα καὶ ὁμοῦ κ.τ.δμ.): ἁ-γάλακτες (= ὁμογάλακτες = ἀδελ-φοί), ἀγάστορες (Λυκόφρ.), ἁ-δελφός (δελφός = μήτρα), ἁ-κοίτης, ἁ-λοχος, ἁ-κόλουθος, ἁ-παξ (παγ = πῆγνυμι), ἁ-πλοῦς (πέλ-ω), ἁ-οζος (= ἁ-σοζος, ρ. σοκ, λατιν. seq-u or· ἄλλη χειλικὴ ἑλλην ρίζα ἡ σεπ-ἐπ· ὅθεν ἐπ ομαι, ἐ-σπόμην ἀντὶ ἐ-σεπ ὁμην. ἡ δ' ἀρχαιοτάτη μορφή σακ, ὅθεν ὕστερον σοκ, ἐξ ἧς ἁ σοκ-ιος, = ἁ σοσσ-ος, ἁ σοζ-ος καὶ τέλος ἁ-οζ-ος = ἀκόλουθος, θεράπων) κ ἄλλα. Ἐκ τῆς προ-τεταγμένης πρὸς τὸ σανσκριτικὸν sa — συγκρίσεως καὶ ἐκ τινων ἐλ-ληνικῶν παραδειγμάτων, οἷα τὰ ἀπ.λοῦς, ἁπαξ συμπεραίνεται, ὅτι τὸ ἀθροιστικὸν α ἐπρεπε πανταχοῦ νὰ δασύνηται, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν παραδειγμάτων ψιλούνται. Τοῦτο δὲ προῆλθεν, ὡς φαίνεται, κα-τά τε τὴν φυσικὴν πρὸς ψίλωσιν ἀρχομένης τῆς λέξεως τάσιν τῆς ἐλ-ληνικῆς καὶ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν, φθογγικὴν, σύγχυσιν τούτου τοῦ α μετὰ τοῦ στερητικοῦ. Καὶ τοῦ ἀθροιστικοῦ α ἱκανὰ ἔχνη διέσωσεν ἡ μεταγενεστέρα γλώσσα· τοιαῦτα τὰ: ἀπλός (δημ.), ἀπλώνω, ἀδελ-φός, ἀκόλουθος καὶ ἀκολουθία.

3) Τὸ ἐπιτατικὸν λεγόμενον α. Τὰ ἀσφιλέστερα τεκμήρια, ἐν οἷς τὸ ἐπιτατικὸν τοῦτο α ἐμφανίζεται, εἶνε ἄ-ξυλος (ὕλη Ἰλ. Α, 155 = πολὺξυλος), ἄ-βρομοι, αὐίαχοι (= ἀφίαχοι Ἰλ. Ν, 41 = μετὰ πολλοῦ βρόμου καὶ ἰαχῆς), ἄσκειές καὶ ἄσκειέως (Ὀμηρ. π. χ. Ὀδ. Α, 68. Κ, 463 = πολὺ σκληρόν, σφοδρόν, ἐπίμονον, ἐκ τοῦ σκελ, ὅθεν καὶ σκέλλω καὶ σκληρός), ἄσπερχές (Ἰλ. Δ, 32. Ὀδ. Α, 20 κ. ἀλ. = πολὺ σπουδαίως, σφόδρα), ἄ-ἄσχετος (Ἰλ. Ε, 892. Ω, 708 = πολὺ, λίαν ἄσχετος [πρὸς Ἰλ. Π, 549], ἀνυπόφοτος, ἢ ἀπλῶς ἄσχετος, τοῦ α πλεονάζοντος;). Ἐπειτα τὰ παρ' Ἀπολλωνίῳ Ἀργον. Γ'. 298 ἀκῆδεια (= μέριμνα, λύπη ὅπερ ὑποθέτει τὸ ἐπίθετον ἀκῆδῆς ὅχι μόνον μετὰ τοῦ στερητ. α, ὡς συνήθως φέρεται τὸ ἐπίθετον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ ἐπιτατικοῦ) καὶ ἀπτερέως (Ἀργον. Δ'. 1765 = πολὺ τάχως), ὡς φαίνεται προελθὼν ἐκ παρανοήσεως τοῦ ὁμηρικοῦ ἀπτερός μῦθος (Ὀδ. Ρ, 57. Τ. 29), ὅπου τὸ α εἶνε στερητικόν. Καὶ ταῦτα μὲν μόνον ἐν τῇ ποιήσει ἀπαντῶσιν· ἐν δὲ τῷ πεζῷ λόγῳ τὰ: ἄ-τενής (= πολὺ τεταμένος, ἐπίμονος, ἀπαράτρεπτος· ἐκτὸς τῆς ποιήσεως ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ παρὰ πρῶτῳ τῷ Πλάτῳ), ἀχανής (= πολὺ χαίνων, λίαν ἐκτεταμένος· ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ παρ' Ἀριστοτέλει πρῶτῳ καὶ Θεοφράστῳ) καὶ τὸ ἄβιος (= πολὺβιος, πολὺ πλούσιος), ὅπερ καθ' Ἀρποκρατίωνα μετεχειρίσθη ὁ ῥήτωρ Ἀντιφῶν. — Ἐκ πάντων τούτων μόνὰ τὰ δύο προτελευταῖα διετήρησεν ἡ μεταγενεστέρα γλῶσσα.

4) Τὰ δύο ἐπιτατικὰ μόρια ἄρ-ι καὶ ἔρ-ι ἐν τοῖς ἀρι-πρεπῆς, ἀρί-φρων, ἀρί-γνωτος κ.τ. ὅμ. ἐρι-βρεμέτης, ἐρι-αύχενες, ἐρι-κυδῆς κ.τ. ὅμ., ἅτινα πάντα κυρίως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἢ ἀρχαϊζούσῃ ποιήσει ἦσαν συνήθη, ἐν δὲ τῇ σημερινῇ τὸ μόνον τεκμήριον τούτων, καθ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, εἶνε τὸ ἀρί-φνητος, ἢ μήπως τοῦτο ἔγεινεν ἐκ τοῦ ἀρίθμητος (= ἀναριθμητος); Σημαίνει δὲ τὸ μὲν ἄρι κυρίως (ἐκ τῆς ῥ. ἀρ, ὅθεν καὶ ἀρ-αρ-ί-σκω, ἄρ-μενος, ἀρ-θ-μός, ἀρ-μός, ἄρ-τιος, ἄρ-τι, ἀρ-εῖων, ἄρι-τος, ἀρέσκω, ἀρ-ε-τὴ κ.τ. ὅμ.), ἀρμοδίως, προσηκόντως, καλῶς· τὸ δὲ ἔρι = εὐρύ, μέγα, ὡς ἐριαύχενες ἵπποι = εὐρυαύχενες· ἐριβρεμέτης = μεγαλοβρεμέτης κτλ. ἂν δὲ καὶ ἐτυμολογικῶς τῷ εὐρύς συγγενεῦει, ὡς δ Buttmann (Ἑλλην. γραμμ. § 120 σημ. 20) καὶ ἄλλοι ὑπέλαβαν, ἢ ταῦτὸν τῷ ἀρι κατὰ λέπτυνσιν τοῦ α εἰς ε εἶνε, ἃς μείνη κατὰ τὸ παρὸν ἀδιάκριτον.

5) τὸ δὺς (σικρ. dus ἐκ τῆς ῥ. du, dv, δυ, ὅθεν καὶ τὸ δύο, duo, δις ἀντὶ δφίς, λατ. dis) σημχῖνον διχασμόν, διάστασιν, χωρισμόν. ὅθεν καὶ ἀνάρμοστος, κακόν. κ.τ. ὅμ. δὺς-χειμος, δὺς-τροπος, δὺς-κολος, δὺς-

τυχής, δύς-τοκος κτλ. Ἡ χρῆσις τούτου μέχρις ἐσχάτων διεσώθη ἐν τῇ γλώσσῃ.

6) τὰ *δα* καὶ *ζα* ὡς ἐν τοῖς *δα-φαινός* (= *δια-φαινός*), *Δα-κύδας* (ὄν. τινὸς Πυθαγορικοῦ = *Δια-κύδας* = *Ἐρι-κυδής*)· ἐντεῦθεν ἴσως καὶ τὸ *δάσκιος* (εἰ μὴ ἐκ τοῦ *δασύ-σκιος*) καὶ τὸ *Δα-ναΐδες* (= *Δια-ναΐ-δες*, *διαναΐουσαι*, *διαχέουσαι*)· *ζαγρεύς* (= *δι-αγρεύς*), *ζαθερής* (= *δι-αθερής*), *ζάπλουτος*, *ζαφειγής*, *ζαφλεγής*, *ζάπυρος* (= *διάπυρος*) κ. ἄλλοις καὶ τοῖς αἰολ. *ζαβάλλειν* (= ἐξαπατᾶν *Ἡσύχ.* καὶ *Ἐτ. Μ.* 406, 12), *ζάβατος* (= *διά-βατος*, *Ἰωαν. Γραμμ.* 244. α), *ζελεξάμαν* (= *διελεξάμην. Σαπφ. Ἀποσπ.* 22 *Ahr.*), *ζάδηλος* (= *διάδηλος. Ἀλκαίου ἀποσπ.* 10 *Ahr.*). Ἀλλὰ τὸ *ζα* ἀντὶ τοῦ *διὰ* καὶ ἐν παραθέσει παρὰ τοῖς Αἰολεῦσιν, ὡς *ζὰ νυκτός* ἀντὶ *διὰ νυκτός* (ἐκ τῆς *Σαπφούς* κατὰ τὸν γραμματικὸν *Ἰωάννην* 244), *ζὰ τὰν σὰν ιδέαν*, *Θεοκρ.* 29, 6. — Ὅτι δ' ὁ συνδυασμὸς *δι* πολλαχοῦ ἐν τῇ ἐλληνικῇ εἰς *ζ* μετεπλάσθη, δῆλον καὶ ἄλλοθεν· οὕτω π. χ. τὸ κοινῶς ὑπὸ τὸν τύπον *Διόνυσος* φερόμενον ὄνομα ἀπαντᾷ πολλάκις ἐν αἰολικαῖς ἐπιγραφαῖς καὶ *Ζόννουος* (*C. I.* 2167). τὸ *ρίζα* ἔγινεν ἐκ τοῦ *ρίδ-ια*, ὡς μαρτυροῦσι τό τε αἰολικὸν *βρίσδα* (= *φρίσδα*) καὶ τὰ συγγενῇ *rad-ix* (λατιν.), *vaurt-s* (γοτθ.). τὸ *ἐλπίζω* ἐκ τοῦ *ἐλπίδ-ιω* καὶ τὰ πλεῖστα τῶν εἰς *ζω* ῥημάτων ἐκ θεμάτων μετὰ χαρακτηῖρος τοῦ *δ* γενόμενα. Καθόλου ἡ ἐτέρα τῶν πηγῶν τοῦ διπλοῦ φθόγγου *ζ* εἶνε ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος συνδυασμὸς *δι*. Ἐν τῇ σημερινῇ γλώσσῃ οὐδὲν ἔχνος, ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, διεσώθη τῶν μορίων τούτων ἐπὶ τῆς προκειμένης ἐπιτατικῆς σημασίας· διότι τὸ μὲν *ζάβαλλης* εἶνε ὀθνεῖον ἐκ τοῦ ἀραβοτουρκικοῦ εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν προστριβέν, τὸ δὲ *ζαχειλή(α)ς* προήλθεν ἐκ τοῦ ἑξαχειλή(α)ς. Ἡ δὲ τοῦ *δι* εἰς *ζ* συγχώνευσις ἐν ἀρχῇ λέξεω· οὐδὲ τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ εἶνε ἀσυνήθης· οὕτω π. χ. ἐνιαχοῦ τὸ *διάκος* (= *διάκο-νος*) *ζάκος* προφέρεται καὶ ἐκ τοῦ *διακόνι(ον, διακονία)* φαίνεται προσελθόν καὶ τὸ *ζακόνι* (= *συνήθεια*).

7) Τὰ ἐκ μιᾶς πιθανῶς ρίζης, τῆς *λα* (ἔθεν καὶ τὰ *λά-ω*, *δωρ. λῶ*, θέλω· *λῆμα*, *λῆ-σις*, θέλησις, *λι-λαί-ομαι*, *λε-λή-μαι*, *λῆ-αν* καὶ ἄλλα) βλαστήσαντα *λᾶ*, *λαι* καὶ *λῆ* ὡς ἐν τοῖς *λά-μαχος*, *λακαπύγων*, *λακατάρατος*, ἴσως δὲ καὶ *λᾶ-μυρ-ός*, *λαί-μαργος*, *λι-πόνηρος* (*Ἡσύχ. λίαν πονηρός*). Παρὰ *Στράβωνι* λέγεται (*Ἡ. σλ.* 364), ὅτι ὁ *Ἐπίχαρμος* καὶ χωριστὸν ἀντὶ τοῦ *λίαν* μετεχειρίσθη τὸ *λι*. Οὐδὲ τούτων τῶν μορίων τεκμήρια διετήρησεν ἡ νεωτέρα γλῶσσα ἐκτὸς τοῦ *λαί-μαργος*.

8) τὸ *ἡμι* (λατιν. *sēmi* — *sēmi-s*, σκρ. *sāmi*, ἀρχ. γερμ. *sāmi* — *ἡμισυ*) ἐν τοῖς *ἡμίπους*, *ἡμίπλεθρον*, *ἡμιώβολον* κ.τ. ὅμ. Ἡ σημε-

ρινή δημόδης γλῶσσα, καθ' ὅσον γνωστή, οὐδὲν παράδειγμα συνθέσεως ἐκ τοῦ ἡμὶ διετήρησεν, ἀλλὰ πρὸς ἔκφρασιν τῶν τοιούτων ἐννοιῶν μεταχειρίζεται τὴν περίφρασιν τὴν διὰ τοῦ ἐπιθέτου *μισός*, - η, - ὄν, καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ δεύτερον στοιχεῖον τῶν τοιούτων συνθέτων. οὕτω π. χ. ἀντὶ τοῦ ἡμίπουε λέγει: *μισὸ πόδ(άρ)ι*, ἀντὶ τοῦ ἡμίμετρον *μισὸ μέτρον* κτλ. τὸ δὲ *μισός* τοῦτο εἶνε τὸ ἀρχαῖον ἡμῖσους ἠκρωτηριασμένον καὶ μεταπεπλασμένον.

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ.

Δύο εἶδη προθέσεων ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ : α.) κύριαι προθέσεις καὶ β.) προθετικά μόρια καὶ προθετικάί πτώσεις ὀνομάτων.

α.) αἱ κύριαι προθέσεις εἶνε αἱ ἐξῆς ὑπὸ πικίλους ἑκάστη τύπους: 1) ἀνά (λατιν. *an-helo* ἀναπνέω. ὁσκ. ὀμβρ. *an* — γοτθ. *ana*. Ἀ. σλ. *na*), ἀναί (μόνον ἐν τῇ σημερινῇ γλώσσῃ συνθ. μετὰ τοῦ *βαίρω*, ἀναί-βαίρω καὶ αἰολικώτερον ἀρηθαίρω), ἀν, ἀμ καὶ ἀγ (παρ' Ὀμήρῳ, ὡς ἐν τοῖς ἀν-στάς, ἀν-σχεθέειν, ἀν σχετος' ἀμπεδίον' ἀμπεπαλῶν. ἀγ· κλίνας, ἀγ· κρεμάσασα κ.λ. καὶ ταῖς ἀρχαιοτέραις διαλέκτοις, αἰολ. κ. δωρ. ὡς ἐν τοῖς μεγαρικοῖς παρ' Ἀριστοφ. Ἀχ. ἄμ· ἔατε 698, ἀν· τεινον 732, ἀν τὸν ὀδελὸν ἀμπεπαρμένον· τοῖς Λακωνικοῖς ἐν Λυσιστράτῃ· ἀν γὰρ 4001, ἀμπτάμενος 406, ἀμβαλόμεθα 4096 κλ. τοῖς αἰολ. ἀμ πέτασον, Ἀποσπ. Σαπφ. 28 Ahg. ἀν τὸ μέσον, Ἀλκαίου 40.) καὶ τελευταῖον ὄν (ὄμ, ὄγ καὶ ὁ αἰολιστί, ὡς ἐν τοῖς: ὁ μνάσθην, Θεοκρ. ΚΘ'. 26· πρβλ. Πινδ. Πυθ. Ἀ. 47 ὁ μνάσειεν. ὀν·θήσει (= ἀν θήσει, Ἀλκ. 63 κατὰ τὸν Ahrens). Τοιαῦται καὶ αἱ Ἡσυχιναὶ γλῶσσαι ὀ-σκάπτω = ἀνα σκάπτω· ὀ-στασεν, ἀν ἑστήσαν· ὀ-σταθεῖς κτλ. καὶ τὸ Ἡσυχ. ἄττασι, ἀνάστηθι, γενόμενον ἐκ τοῦ ἀν σταθι, ἄ-σταθι, καὶ τέλος λακ. ἄττασι (ττ = στ, σθ. σ = θ). Ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ δηλ. τῇ δημώδει δὲν εἶνε συνήθης ἡ ἀνά κατὰ παράθεσιν, ἐν δὲ συνθέσει ἱκανῶς εὐχρηστος, ὡς π. χ. ἐν τοῖς ἀνασύρω, ἀνάσηκῶνω, ἀναμερίζω, ἀναγελῶ (= περιγελῶ), ἀνάκαττα (ᾔθεν καὶ τὸ ἀνακατῶνω), ἀνή φορός (πρβλ. τὸ προεκτεθειμένον ἀρηθαίρω), ἀνάστροφα, ἀνάσκελα, ἀνάμειρα κτλ.

2) διὰ (λατ. *dis*, γοτθ. *dis*, ᾔθεν τὸ Ν. γερμ. *zer*), δὰ καὶ ζὰ (περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐρρέθη) καὶ διαί (μόνον παρ' Αἰσχύλῳ Ἀγαμ. 1453 Hg διαί Διός). Ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ διςώθη καὶ ἐν παραθέσει (μετ' αἰτιατικῆς) καὶ ἐν συνθέσει, ὡς ἐν τοῖς διὰ τοῦτο, δι' ἐκεῖνο, δι' ἐμέ(να)· σκοτῶνεται διὰ χρήματα· διαπερνῶ, διαλέγω, διαγέρνω καὶ γλαγέρνω.

Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ παραδείγματι καὶ ἐν ἄλλοις πλείοτεροις τὸ αὐτὸ λεπτύνεται εἰς γ (ἢ μᾶλλον εἰς τὸ ἡμίφωνον j). Τοιαῦτα τὰ γὰρ τί καὶ γὰρ τί καὶ τὸ τοῦ δημοτικοῦ ἄσματος (Ζαμπελ. 3 σλ. 600) Νᾶχω τὰ χιόνια γὰρ σκεπή, τοὺς βράχους γὰρ κρεβάτι. Ἦτο δὲ τὸ πάθος τοῦτο ἤδη κατὰ τὸν 15. αἰῶνα συνήθεστατον, ὡς δῆλον ἐκ τε τῶν Δημητρ. Ζήνου (Βατραχομυομχ.): γιὰτὶ ἐγὼ δὲν δύνομαι νὰ λογαριάσω μόνος, στ. 4 ν' ἀκούσετε γὰρ τί ἀφορμὴ οἱ ποντικοὶ ἐποίησαν κτλ. κτλ.

○ 3) κατὰ, καταί, κάτ, κάθ, καμ, καλ, — κατ, καρ, κατ, καβ, — καπ καὶ κα (τὰ τελευταῖα κατὰ τὰς αἰολ. κ. δωρικὰς διαλεκτοὺς) π. χ. ἐν τοῖς καταιβάτης (Ζεὺς), καται βατός (Ὀδ. Ν, 410) κατθανεῖν, κάδ δώματα (Ὀδ. Δ, 72), κάγ γόνυ (Ἰλ. Υ, 458), κίεβαλε, κάλ λιπε, καμ-μονίη, καμ-μίζας, καν-νεύσας, κάπ-πεσον, κάπ-πεδίον, κάπ-φάλαρα, καρ-ρέζουσα, κάκ-κεφαλὴν, κάκ-κόρυθα, κά-κτανε καὶ ἄλλοις ἅπασιν ὁμηρικοῖς. ἐκ δὲ τῶν μεθ' Ὀμηρον π. χ. ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν. Ἀμφικτ. ἐπιγρ. Corp. Inser. 1688 κάτ τὸ 47. κάτ τὰν 44. κά τὰν 14. κάτ αὐτ. ἐ. κατ τὰ (= καθ' αὐτὸν 10. — αἰολ. ἐπιγρ. 1569, α καὶ 1593 κάτ τόν, κάτ τό, κάτ τάν, 1565 κάγ γᾶν, κάτ θάλλουσαν· καυάξαις = καφάξαις (= κατάξαις· ἄγνυμι). Ἡσιόδ. Ἔργ. 666. 693 κτλ. Μήπως καὶ τὰ καθομιλούμενα κατσαρός καὶ κατσαρώνω ἀναλυτέα εἰς κατ-σαρός, κατ-σαρώνω ὡς ἐκ τῶν κατὰ-σαρός καὶ κατα-σαρώνω (σαίρω); καπφθίμενος Εὐρ. Ἰκ. 984. Ἠλ. 4290.

Ἐν τῇ σημερινῇ γλώσσῃ εἶνε συνήθης ἡ κατὰ (καὶ καται ἢ κατῇ) καὶ ἐν παραθέσει καὶ ἐν συνθέσει, ὡς ἐν τοῖς: καταπιάνομαι, καταχερῶν, κατάμονος· καταιβαίνω καὶ κατῆβαίνω, καταιβατόν, κατῆφορος· κατ' ἀνέμου, κατὰ διαβάλου· κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κ.τ.λ.

4) μετὰ (ζενδ. ma't. γοθθ. mith. νεογερμ. mit), καθομιλ. ἡπειρωτ. ματά (ἐπιρρηματ. μάτα). Ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ εἶνε συνήθης καὶ ἐν πρὸςθέσει καὶ ἐν συνθέσει, ὡς μετ' ἐμένα, μετ' ἐσένα, μετ' ἐκεῖνον ἢ μετὰ μένα, μετὰ σένα, μετὰ κεῖνον, μετ' αὐτὸν καὶ μετ' αὐτον καὶ (διαλεκτ.) μεδ' αὐτον, καὶ μάλιστα ἀποκεκομμένη: με χέρια καὶ με ποδάρια, με τὸν καιρὸν, με τὴν ὑπομονὴν κ. ἄλλ. μεταδόσεις, μεταλαμβάνω, μεταγράφω καὶ (Ἠπ) μεταγράφω· μετάληψις, μεθαύριον (ἤδη ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου μεταύριον, ὡς δῆλον ἐκ τινος ψηφοθετήματος τοῦ ἐν Βερολίῳ ἀρχαιολογ. μουσείου (Antiquarium), ὅπου αὕτη ἡ λέξις μόνη κεῖται). κτλ. — Τὴν δὲ μετ' αἰτιατικῆς σύνταξιν τῇ προσθέσει ταύτης ἐπὶ τῆς σημασίας ὁμοῦ, σύν, καὶ τὸν βραχύτερον τύπον με εὐρίσκομεν ἤδη κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα παρὰ Κωνσταντ. τ. Πορφυρογεν' Ἐκθεσ. τ. βασιλ. τάξιως σλ. 330, 40: κρα-

πῶν τὸν πόδα τοῦ φακτιοναρίου μετὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα. 269, 19 καὶ ἔλθωσιν οἱ τῶν μερῶν μετὰ τὰ συγία αὐτῶν. 277, 8 μετὰ τὰ φατλία κ. ἄλ. — καὶ ἐν τῷ ἐπυλλίῳ (Ζημπελλ.) στ. 5—6

Ἡ μάνα τοῦ τὸ τάγιζε ψιχούδια μετὰ τὸ γάλα.

Ἡ ἀμήρισα τὸ τάγιζε ψιχούδια μετὰ τὸ μέλι.

B. X. ὁμίλει μετὰ αὐτὴν καὶ μετὰ τὰς ἄλλας κόρας. κτλ.

Ἀλλ' ἤδη ἀρχαί τινες τῆς χρήσεως ταύτης καὶ πολὺ πρότερον ὑποφαίνονται, ὡς δῆλον ἐξ ἐπιστολῆς Ἀττικοῦ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν ἐν Ἀφρικῇ σύνοδον (πρὸς Ποτλῇ καὶ Ῥάλλῃ, σ'. 616): ἵνα τοὺς — κανόνες — μετὰ τὴν (= μετὰ τῆς) τῆς πίστεως ἔκθεσιν ἀποστείλω. Σημ. Ἀντὶ τῆς μετὰ πολλάκις οἱ Αἰολεῖς μετεχειρίζοντο τὴν πεδὰ, ὡς ἐν τοῖς: πεδ' ἀμαύρων νεκύων (Σαπφ. ἀπ. 69 Ahr.), πεδ' Ἀχίλλεα (Ἀλκ. 39 Ahr.), πεδ' μᾶτερα (Σαπφ. 30), πεδ' Κέρβερον (Θεοκρ. ΚΘ'. 38)· πεδέχω (Ἀλκ. 50 καὶ Σαπφ. 69), πεδάρορ (Ἀλ. 91), πεδέρχομαι (Θεοκρ. ΚΘ, 25). Ὁ Pott (καὶ κατ' αὐτὸν ὁ Ahrens) τὴν πεδὰ πάντῃ διάφορον τῆς μετὰ ἐκλαμβάνων ἐτυμολογικῶς τὴν συσχετίζει τοῖς (πέδ-η), ποδ-ός, post, ἐκ τῆς ῤ. παδ — rad, βαίνειν. Ἀλλ' ἡ θεσσαλικὴ (αἰολικὴ) τροπὴ τοῦ μ εἰς π ἐκ τοῦ μενέστης εἰς τὸ πενέστης καὶ ἡ τοῦ τ εἰς δ ἐν τῷ καθομιλουμ. μεδ' αὐτὸν (= μετ' αὐτόν. πρὸβλ. ἀπὸδ αὐτὸν ἀντὶ τοῦ ἀπὸτ αὐτόν = ἀπὸ αὐτόν) πιθανωτέραν καθιστῶσι τὴν μετὰ τὴν μετὰ ταυτότητα τῆς πεδὰ.

5) παρὰ (σρκ. parā), παραι, πάρ. παραιβάτης, παραιβόλος (Ὀμηρ.), παρ-πεπιθών, πάρ θεσαν, παρ-μένω (ἔθεν καὶ τὰ κύρ. ὄν. Παρ-μένων καὶ Παρ-μενίων), παρ-κατ-έλεκτο, παρ-στάς, παρ-τιθεῖ, πάρ-φαμεν (Ὀμηρ.). πάρ τό (C. I. 1568), πάρ τόν, πάρ τάν, πάρ τᾶς, πάρ Σώφιλον, πάρ Διωνύσιον (1569) αἰολ. πάρ πανδαισίαν (Ἡρακλεωτ. πίνακ. I. 6), παρ-δῶντι (αὐτ. I, 58), παρ-λαβόντες (59), παρ-μετρήσονται (54) κ. ἄλλ. ὁωρ. — Ἡ παρὰ ὡς πρόθεσις ἐν παραθέσει εἶνε ὀλιγώτερον συνήθης ἐν τῇ σημερινῇ (δημ.) γλώσσῃ, ὡς παρὰ Θεοῦ, παρὰ Κυρίου, παρὰ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ εἴτι ἄλλο· τρεῖς ὥραις παρὰ τέταρτον, πέντε δραχμαῖς παρὰ δέκα λεπτά. παρὰ φύσι(ν), παρὰ καιρόν, παρὰ τὴν συνήθειαν(ν) κτλ. ὡς δὲ διαζευκτικὸς σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ἢ εὐχρηστοτάτῃ, ὡς: εἶνε πλέον παρὰ βέβαιον (= μᾶλλον ἢ), προτιμᾷ ν' ἀποθάνῃ παρὰ ν' ἀντροπιᾷσθῃ, παρὰ σκοτωμένος κάλλια λαβωμένος κτλ. — Συνηθεστέρα δ' ἐν συνθέσει, ὡς ἐν τοῖς: παρών, παρουσία, παρυσιάζομαι, παράκαιρα, παράμερα, παραστέλω, παραμυνοῦ, παραχλάδι, παραπόταμον, παρακαλῶ, παραβλέπω, παραλαλῶ, παραδέρνω κτλ. κτλ. — Ἡ συγκριτικὴ ἢ παραθετικὴ χρῆσις τῆς παρὰ (= τῷ ἢ)

Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ παραδείγματι καὶ ἐν ἄλλοις πλείοτεροις τὸ ἀ-
λεπτύνεται εἰς γ (ἢ μᾶλλον εἰς τὸ ἡμίφωνον j). Τοιαῦτα τὰ γὰρ τί καὶ
γὰρ τί καὶ τὸ τοῦ δημοτικοῦ ἄσματος (Ζαμπελ. 3 σλ. 600) Νᾶχω τὰ
χλόνικ γὰρ σκεπή, τοὺς βράχους γὰρ κρεβάτι. Ἦτο δὲ τὸ πάθος τοῦτο
ἤδη κατὰ τὸν 15. αἰῶνα συνηθέστατον, ὡς δῆλον ἔκ τε τῶν Δημητρ.
Ζήνου (Βατραχομουρμαχ.): γιὰτὶ ἐγὼ δὲν δύνομαι νὰ λογαριάσω μόνος,
στ. 4 ν' ἀκούσετε γὰρ τί ἀφορμὴ οἱ ποντικοὶ ἐποίκων κτλ. κτλ.

○ 3) κατὰ, καταί, κάτ, κάδ, καμ, καλ, — καρ, καρ, καγ, καβ, —
καπ καὶ κα (τὰ τελευταῖα κατὰ τὰς αἰολ. κ. δωρικὰς διαλεκτοὺς) π. χ.
ἐν τοῖς καταιβάτης (Ζεὺς), καταί βατός (Ὀδ. Ν, 410) κατθανεῖν, κάδ
δῶματα (Ὀδ. Δ, 72), καγ γόνυ (Ἰλ. Υ, 458), κιββαλε, κάλ λιπε,
καμ-μονίη, καμ-μίξας, καν-νεύσας, κάπ-πεσον, κάπ-πεδίον, κάπ-φά-
λαρα, καρ-ρέζουσα, κάκ-κεφαλὴν, κάκ-κόρυθα, κά-κτανε καὶ ἄλλοις
ἅπασιν ὁμηρικοῖς. Ἐκ δὲ τῶν μεθ' Ὀμηρον π. χ. ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν. Ἀμ-
φικτ. ἐπιγρ. Corp. Inscr. 1688 κατ τὸ 47. κατ τὰν 44. κα τὰν 11.
κατ α τ. ε. κατ τά (= καθ' αἰ 10. — αἰολ. ἐπιγρ. 1569, α καὶ 1593
κατ τόν, κατ τό, κατ τάν, 1565 καγ γᾶν, κατ θάλυσσαν' καυάξαις =
καφάξαις (= κατάξαις' ἄγνυμι). Ἡσιόδ. Ἔργ. 666. 693 κτλ. Μήπως
καὶ τὰ καθομιλούμενα κατσαρός καὶ κατσαρώνω ἀναλυτέα εἰς κατ-σα-
ρός, κατ-σαρώνω ὡς ἔκ τῶν κατὰ-σαρός καὶ κατὰ-σαρώνω (σαίρω);
καπφθίμενος Εὐρ. Ἰκ. 984. Ἠλ. 4290.

Ἐν τῇ σημερινῇ γλώσσῃ εἶνε συνηθὴς ἡ κατὰ (καὶ καταί ἢ κατῇ) καὶ
ἐν παρθέσει καὶ ἐν συνθέσει, ὡς ἐν τοῖς: καταπιάνομαι, καταχερνώ,
κατάμονος' καταιβαίνω καὶ κατῃβαίνω, καταιβατόν, κατῃφορος' κατ'
ἀνέμου, κατὰ διαδόλου' κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κ.τ.λ.

4) μετὰ (ζενδ. ma't. γοτθ. mith. νεογερμ. mit), καθομιλ. ἡπειρωτ.
ματά (ἐπιρρηματ. μάτα). Ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ εἶνε συνηθὴς καὶ ἐν
παρθέσει καὶ ἐν συνθέσει, ὡς μετ' ἐμένα, μετ' ἐσένα, μετ' ἐκεῖνον ἢ
μετὰ μένα, μετὰ σένα, μετὰ κείνον, μετ' αὐτόν καὶ μετ' αὐτόν καὶ (δι-
αλεκτ.) μεδ' αὐτόν, καὶ μάλιστα ἀποκεκομμένη: με χέρια καὶ με πο-
δάρια, με τὸν καιρὸν, με τὴν ὑπομονὴν κ. ἄλλ. μετὰδοσις, μεταλαμβάν-
ω, μεταγράφω καὶ (Ἠπ) μεταγράφω' μετάληψις, μεθαύριον (ἤδη ἐπὶ
τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀντὶ τοῦ ἀρχαιότερου μεταύριον, ὡς δῆλον ἔκ
τινος ψηφοθετήματος τοῦ ἐν Βερολίῳ ἀρχαιολογ. μουσείου (Antiqua-
rium), ὅπου αὕτη ἡ λέξις μόνη κεῖται). κτλ. — Τὴν δὲ μετ' αἰτιατι-
κῆς σύνταξιν τῆς προθέσεως ταύτης ἐπὶ τῆς σημασίας ὁμοῦ, σύν, καὶ
τὸν βραχύτερον τύπον με εὐρίσκομεν ἤδη κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα παρὰ
Κωνσταν. τ. Πορφυρογεν' Ἐκθεσ. τ. βασιλ. τάξεως σλ. 330, 10: κρα-

πῶν τὸν πόδα τοῦ φακτιοναρίου μετὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα. 269, 19
καὶ ἔλθωσιν οἱ τῶν μερῶν μετὰ τὰ συγία αὐτῶν. 277, 8 μετὰ τὰ φατλία κ.
ἀλ. — καὶ ἐν τῷ ἐπυλλίῳ (Ζαμπελλ.) στ. 5—6

Ἡ μάνα τοῦ τὸ τάγιζε ψιχούδια μετὰ τὸ γάλα.

Ἡ ἀμήρισα τὸ τάγιζε ψιχούδια μετὰ τὸ μέλι.

Β. Χ. ὁμίλει μετὰ αὐτὴν καὶ μετὰ τὰς ἄλλας κόρας. κτλ.

Ἀλλ' ἤδη ἀρχαί τινες τῆς χρήσεως ταύτης καὶ πολὺ πρότερον ὑποφαί-
νονται, ὡς δῆλον ἐξ ἐπιστολῆς Ἀττικοῦ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς
τὴν ἐν Ἀφρικῇ σύνοδον (παρὰ Ποτλῇ καὶ Ῥάλλῃ, σ'. 616): ἵνα τοὺς - -
κανόνας — μετὰ τὴν (= μετὰ τῆς) τῆς πίστεως ἔκθεσιν ἀποστείλω.
Σημ. Ἀντὶ τῆς μετὰ πολλάκις οἱ Αἰολεῖς μετεχειρίζοντο τὴν πεδὰ, ὡς ἐν
τοῖς: πεδ' ἀμαύρων νεκῶν (Σαπφ. ἀπ. 69 Ahr.), πεδ' Ἀχίλλεα (Ἀλκ.
39 Ahr.), πεδὶ μάτερα (Σαπφ. 30), πεδὶ Κέρβερον (Θεοκρ. ΚΘ'. 38)
πεδέχω (Ἀλκ. 50 καὶ Σαπφ. 69), πεδάρορ (Ἀλ. 91), πεδέρχομαι (Θε-
οκρ. ΚΘ, 25). Ὁ Pott (καὶ κατ' αὐτὸν ὁ Ahrens) τὴν πεδὰ πάντῃ
διάφορον τῆς μετὰ ἐκλαμβάνων ἐτυμολογικῶς τὴν συσχετίζει τοῖς
(πέδ-η), ποδ-άς, post, ἐκ τῆς ῥ. παδ — pad, βαίνειν. Ἀλλ' ἡ θεσσα-
λικὴ (αἰολικὴ) τροπὴ τοῦ μ εἰς π ἐκ τοῦ μενέστης εἰς τὸ πενέστης καὶ
ἡ τοῦ τ εἰς δ ἐν τῷ καθομιλουμ. μεδ' αὐτόν (= μετ' αὐτόν. προβλ. ἀ-
πὸδ αὐτόν ἀντὶ τοῦ ἀπὸτ αὐτόν = ἀπὸ αὐτόν) πιθανωτέραν καθιστῶσι
τὴν μετὰ τὴν μετὰ ταυτότητα τῆς πεδὰ.

5) παρὰ (σικρ. parā), παραι, πάρ. παραιβάτης, παραιβόλος (Ὀμηρ.),
παρ-πεπιθών, πάρ θεσαν, παρ-μένω (ὅθεν καὶ τὰ κύρ. ὄν. Παρ-μένων
καὶ Παρ-μενίων), παρ-κατ-έλεκτο, παρ-στάς, παρ-τιθεῖ, πάρ-φαμεν
(Ὀμηρ.). πάρ τό (C. I. 1568), πάρ τόν, πάρ τάν, πάρ τὰς, πάρ Σώφι-
λον, πάρ Διωνύσιον (1569) αἰολ. πάρ πανδασισίην (Ἡρακλεωτ. πινακ. I.
6), παρ-δῶντι (αὐτ. I, 58), παρ-λαβόντες (59), παρ-μετρήσοντι (54)
κ. ἄλλ. ὁωρ. — Ἡ παρὰ ὡς πρόθεσις ἐν παραθέσει εἶνε ὀλιγώτερον
συνήθης ἐν τῇ σημερινῇ (δημ.) γλώσσῃ, ὡς παρὰ Θεοῦ, παρὰ Κυρίου,
παρὰ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ εἴτι ἄλλο· τρεῖς ὥραις παρὰ τέταρτον, πέντε
δραχμαῖς παρὰ δέκα λεπτά. παρὰ φύσι(ν), παρὰ καιρόν, παρὰ τὴν συνή-
θειαν(ν) κτλ. ὡς δὲ διαζευκτικὸς σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ἢ εὐχρη-
στοτάτη, ὡς: εἶνε πλέον παρὰ βέβαιον (= μᾶλλον ἢ), προτιμᾶ ν' ἀ-
ποθάνῃ παρὰ ν' ἀντροπιζισθῇ, παρὰ σκοτωμένος κάλλια λαβωμένος
κτλ. — Συνηθεστέρα δ' ἐν συνθέσει, ὡς ἐν τοῖς: παρών, παρουσία, πα-
ρουσιάζομαι, παράκαιρα, παράμερα, παραστέχω, παραμυονεύω, παρα-
χλάδι, παραπόταμον, παρακαλῶ, παραβλέπω, παραλαλῶ, παραδέρνω
κτλ. κτλ. — Ἡ συγκριτικὴ ἢ παραθετικὴ χρῆσις τῆς παρὰ (= τῷ ἢ)

ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων : παρὰ τὴν ἐσωτῶν φύσιν ἀμείνονες (Ἡροδ. Ζ'. 103),
 ἡλίου ἐκλείψεις, αἱ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευ-
 όμενα ξυνέβησαν. Θουκ. Α. 23. ἀλλὰ λέγουσι παρὰ τὴν ἑαυτῶν δόξαν.
 Πλατ. Δαχ. 178, Β. παρὰ ταῦτα πάντα ἕτερόν τι. Πλατ. Φαίδ. 74.
 Α. καὶ ἄλλων ἀρχὴν λαβοῦσα, συνηθεστάτῃ ἀπέβη, καὶ ἐκτὸς τῆς φυ-
 σικῆς συντάξεως μετ' αἰτιατικῆς, καὶ μετ' ἄλλων πτώσεων, ὡς δῆλον
 ἐκ τε τῶν ἐξῆς τοῦ Ψευδαριστοτέλους, περὶ φυτῶν Α. 4 « καὶ ἐκεῖσε
 κρειττόνως αὐξάνουσι παρὸ (= παρ' ὃ, παρ' ὅ,τι) ἀλλαχοῦ ». Β'. 2.
 « κυριώτερον συμβέβηκε τῷ ὕδατι τὸ εἶναι στοιχείῳ παρὰ τῇ γῇ ». καὶ
 ἐκ τοῦ Πτωχοπροδρόμου (παρὰ Κορ. Ἀτακτ. Α. σλ. 5)

παρὰ κρανιαροκέφαλον πάντως νὰ μ' ὀνομάσουν,
 νὰ τὸν εἰπῶ τι μάθε το τῷ γάγγαρον τὸ παιδί σου.

καὶ ἐκ τοῦ ποιήματος τοῦ περὶ Βελθάνδρου καὶ Χρυσάντζας
 Τὴν εἶχε πλέον ἐμπιστὴν παρ' ὅλας τὰς βαγίτζας.
 συναποθάνω μετὰ σοῦ κ' εἰς ἄδην συνακαταβῶ
 παροῦ (παρ' οὔ) νὰ ζήσω ἐπώδυνα τὸν ἅπαντά μου βίον.
 αὐτόθεν : Κρεῖττον γὰρ ἵνα γένωμαι τῶν πετεινῶν γε βρώμα
 παρ' ὅ,τι πάλιν νὰ στραφῶ τοῦ ποταμοῦ ἐξοπίσω.

6) ἀπό, ἀπύ (αἰολ.), ἀπαί, ἀπ, ἀψ (ἐπιρρηματικῶς), τέλος δὲ ἴσως
 καὶ α ἐν τοῖς ἀ-μέργειν, ἀ-μύνειν (σκαρ. ἀ'ρα' ἀρχ. περσ. apa, λατ.
 ab(s), γοτθ. af). ἀπυ-δόμεναι (L. I. 2166 ἐπιγρ. Λεσβ.) 40, ἀπύγονον
 2186, ἀπύ βασιλέων 2189, ἀπυδέδοσθαι, ἀπυδόχα Κυρ. 24. 28. ἀπύ
 Φωκάας Σαπφ. 44 (Ahr.), ἀπυστρέφονται, Σαπ. 67 καὶ αἱ Ἡσυχιανὰ
 γλῶσσαι ἄπυθεν, ἄποθεν ἀπυθύσομεν, ἐξίλασκόμεθα ἀπυστρόπεον, ἀ-
 πέστρεφον. Ἡ ἀπαί πρότερον ἐφέρετο καὶ ἐν τοῖς ὁμηρικῶς ἔπεσι καὶ
 ἐν τῇ ἡσιόδειῳ Ἀσπίδι Ἡρακλέους στ. 409, 437, ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς κα-
 τεστάθη ἡ ἀπό ἐκεῖ μὲν ὑπὸ Wolf, ἐδῶ δὲ ὑπὸ Götting. Ἀλλ' ἡ ὑπὸ
 τῶν γραμματικῶν εἰσαγωγή τοῦ τύπου ἀπαί οὐχ ὑπάρχοντος εἰς τὸ ὁ-
 μηρικὸν καὶ ἡσιόδειον κείμενον ἢ ἡ διατήρησις τοῦ ὑπάρχοντος δεικνύει
 ὅτι τοῦλάχιστον ἀλλαχοῦ ἦτο συνήθης. Οὕτω π. χ. παρ' Ἐμπεδο-
 κλεῖ ἀποσπ. 296 Sh ἀπαί νότων, Θεοκρ. ΚΒ'. 121 ἀπαί λαγόνων,
 καὶ εἵπου ἄλλου. ἀπ-πέμψαι Ὀδ. Ο, 83, ἀπ πατέρων, Ἀλκαίου ἀποσ.
 400 (Ahr). Ἡ ἀπὸ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλῶσσῃ διετηρήθη καὶ ἐν συνθέσει
 καὶ ἐν παραθέσει ὑπὸ τοὺς τύπους ἀπό, ἀπαί, ἀπ (ἀφ). 'παι, 'πο ὡς ἐν
 τοῖς : ἀπὸ μένα, ἀπὸ σένα, ἀπ' Ἀθήνας, ἀπαί ποῦ, μὴ ταραχθῆς ἀπ τὸν
 τόπον σου κ. ἄλλ. Φέρεται δὲ μετ' αἰτιατικῆς συντεταγμένη ἤδη ἀπὸ
 τοῦ Ἰ. αἰῶνος μ. Χ. παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυρογ. σλ. 214, 9, καὶ ἀπο-
 κινεῖ ἡ αὐγούστα ἀπὸ τῆς μέσης τοῦ ἡλιακοῦ. πρβλ. 445, 20. 557, 9.

αρχαῖα

580, 12 οἱ ἀπὸ Ἰσπαρίας ἐλθόντες πρέσβεις. 674, 12. 678, 18. 694, 11 κτλ. ἐν τῷ παρὰ Ζαμπελλίῳ ἐπυλλίῳ στ. 57 ἀκρόγυρε καὶ πέτρευσεν ἀπὸ τὸν μαῦρον κάτω. στ. 60. αὐτὸς ἀπελογήθηκεν ἀπ' τὴν ἀρχὴν καὶ λέγει κτλ. Ἐπειτα παρὰ τοῖς ὕστερον δημοτικοῖς στιχοῦργοις, π. χ. ἐν τῷ Θανάτικῳ τῆς Ρόδου (Κορ. Ἀτακτ. Β'. 294).

Κτίσε εἰς τὸ θεμέλιον σου πύργους καὶ περμαχιόνια
νὰ φυλαχθῇς ἀφ' τοῦ κακοῦ, ἀφ' τὴν βροχὴν καὶ χιόνια.
παρὰ Στεφάνῳ τῷ Σαχλίκῃ (Κορ. Ἀτ. Β'. 385)

καὶ ἀφ' τὴν χαρὰν τοὺς τὴν πολλὴν ἐχαχανογελοῦσαν.
ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χωρίοις ἡ πρόθεσις εἶνε κακογραφημένη *αν* ἀντὶ ἀφ' διὰ τὴν σύμπτωσιν τῶν φθόγγων *υ* καὶ *φ*· ἔπειτα τά: ἀποβάλλει, ἀποδειπνον, ἀποκοτάω, ἀποκοιμουμαι, ἀποκτῶ, ἀπόπαπας, ἀπόγαμβρος κ.λ. 'παι-θνήσκει, 'παί-θανε καὶ πό-θανε. Β. Χ. ἀπαὶ τὸ χέριν. ἀφ' τὴν θλίψιν.

7) ὑπό, ὑπαί, ὑπὰ (αἰολ. π. χ. Σαπφ. Ἀπόσπ. 2, 14. ὑπα-δεδρόμακεν. Πρβλ. Ἀνεκδ. ὄξων. I, 47, 28), ὑπ καὶ ὑβ. λ. ατ. *sub*, σκρ. *upa*: ὑπαὶ πόδα. Ἰλ. Β, 824. ὑπαὶ δὲ εἶδεςκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας Γ, 217. ὑπαὶ τις ἀρβύλας λύοι τάχος Αἰσχ. Ἀγ. 944. Οὔτω καὶ Σοφ. Ἀντιγ. 1035. Ἡλ. 714. 1417. Εὐριπ. Ἡλ. 1186. Ἀριστοφ. Ἀχ. 970 καὶ Θεοκρ. ΚΔ'. 60. ὑβ-βάλλειν Ἰλ. Τ, 80 (πρβλ. αὐτόθι τὰ σχόλια καὶ Εὐστάθ. 1172, 60). ὁ δὲ τύπος ὑπ ἐμφανίζεται ἐν τῷ ὑπ-τιος (ὡς ἐκ τῆς περὶ περιτίος, ὅθεν περιττός καὶ περισσός, καὶ ἐκ τῆς πρὸς πρόσ-θιος), ἴσως δὲ καὶ ἐν τῷ ὕσ-τερος (ἀντὶ ὑπ-τερος ἢ ὕ(π)ς-τερος).

Ἡ πρόθεσις αὕτη εἶνε συνήθης τῇ νεωτέρᾳ γλῶσσῃ σπανιώτερον μὲν ἐν παραθέσει, ὡς π. χ. ἐν τοῖς λαμβάνω ὑπ' ὄψιν, εἶνε ὑπὸ κρίσειν καὶ εἴτι ἄλλο, συχνότερον δ' ἐν συνθέσει, ὡς ὑπόμενον, ὑπογραφὴ, υποφαινόμενος, ὑποκείμενος, ὑπανδρος, ὑποδιάκονος, ὑποχείριος κ.λ. καὶ ἡκρωτηριασμένη, ὡς παγαίνω καὶ πηγαίνω (= ὑπαγ—, ὑπηγ—), πο(υ)-κάμισον (= ὑποκάμ—), πόδημα (= ὑπόδ —) κ.λ.

8) ὑπέρ, ὑπείρ (ἐκ τοῦ ὑπερί), *ιπέρ* (αἰολ.), 'περ (κατ' ἀφαίρεσιν ἐν τῇ ἀρχ. αἰολικῇ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ δημώδει γλῶσσῃ), λατιν. *super*, σκρ. *uparī*, ἀρχ. γερμ. *ubar*, ν. γερμ. *über*. ὑπείρχω, ὑπείροχος, ὕπείροχος (Ἰλ. Α, 335). πέρ-ρ-οχος (Σαπφ. 44 ΑΗΓ. ἀντὶ ὑπέροχος, πέρ μὲν γὰρ ἄντλος ἰστοπέδων ἔχει Ἀλκ. 10. πέρ κεφάλας Ἀλκ. 74. πρβλ. Ἡσυχ. περρέχειν, ὑπερέχειν καὶ Ἀνεκδοτ. Ὄξων. I. p 422. Τοιαῦτα καὶ τὰ δημώδη πέρπυρα (= ὑπέρπυρα) Πτωχοπρ. παρὰ Κορ. Ἀτ. Α. σλ. 18 στιχ. 80. Βελισσαρ. π. Κοραῆ Ἀτ. Β'. σλ. 296. περ-

μαχιόνιον (= ὑπερμαχιόνιον) ἐν τῷ προσκεθέντι στ. τοῦ Θανάτ. τῆς Ῥόδου. περήφανος (= ὑπερήφ —) κ. ἄλλα.

9) ἐρί, εἰρ, ἐν (ἐμ, ἐγ, ἐ.λ, ἐρ, ἐς, ἐτ, ἐπ, οἱ τελευταῖοι τύποι μόνον κατὰ τὰς αἰολ. κ. δωρικ. διαλέκτους) καὶ τέλος ἄν (ὡς ἐν τοῖς καθομιλουμ. ἀν-ήμερα, ἀντάμα καὶ ἀνταμώνω, ἀγγίζω ἀντὶ τῶν ἐν-ήμερα (= ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ), ἐντάμα (= ἐν τῷ ἄμα), ἐγ γίζω [ἐν-γύ-ς] καὶ εἴτι ἄλλο). — Κρητ. *ιν*, λατ. *ιν*. Ὑλῃ ἐν Φοικιά ναίων Ἰλ. Η, 221. ἐνὶ Κίρκης Ὀδ. Κ, 282. *εἰρ* Ἀτδχο Ἰλ. Χ. 389 κ. ἄλλα χρῶ. ἐνιβάλλω, ἐνιβλάπτω, ἐνικρίνω, ἐνικλείω, ἐνιπλήσασθαι, ἐνισκῆπτω, ἐνιχρίμπτω κτλ. ἐμβάλλω, ἐγκτησις, ἔλλογος, ἔρρινος, εἰνάλιος, εἰνόδιος. ἐγ κύκλω (C. I. 460 §. 6 δις). ἐς Σάμω, ἐς Σιδῶνι, ἐς Σίγγω καὶ ἄλλα ὅμοια ἐν ἐπιγραφαῖς. ἐτ τόν, ἐτ τάν, ἐκ τῶν ἐν τόν, ἐν τάν (τῆς ἐν πρὸς αἰτιατικὴν φερομένης, ὡς καὶ ἐν τοῖς βοιωτικοῖς ἐν τὰν προβάσιαν, ἐν τόν ἄ-έτον, ἐν τόν ὄρον, ἐν τὸ μέσον C. I. 4569. c. καὶ ἄλλ.), γὰς καὶ Φυκίας ἐππασιν = ἐμ.πασιν C. I. 4562. — πρβλ. καὶ τὰ Δελφ. Αἰτωλικά καὶ Φωκικά παρὰδ. ἐν ταῖς ἐπιγρ. τ. C. I. 4688. 2350. 3046. 4771. 4772. παρὰ Ulrichs p. 67 καὶ Ross Φωκικ: 85. — Τοῦ δὲ κρητικοῦ τύπου *ιν* ῥητῶς μαρτυρουμένου ὑπὸ Ἡσύχιου τεκμήρια εἶνε τά: ἔγχερος, ἐγκέφαλος (Ἡσυχ. Ἀρεκαδ. σλ. 74, ὅ), ἔγνητες (Ἀπολλ. ἀντων: σλ. 330. c.) ἢ ἔγνητες (Ἡσυχ. Χοιροβ. Bekk ἀνεκδ. p. 4188) καὶ ἐν: ἔγνης (Ἐτ. Μ.) = αὐθιγενής-εἰς ἀντὶ ἔγ-γνητες (= ἐγ-γενής) καὶ τέλος τὸ *ισχερῶ* (Ἡσυχ. ἐν(ιν)σχερῶ).

Ἐν τῇ καθομιλουμένῃ εἶνε συνήθης ἡ ἐν ὀλιγώτερον μὲν ἐν παρθέσει κατὰ τινὰς φράσεις, οἷαι: ἐν τῷ ἄμα καὶ τὸ θυῦμα ἐν Κυρίῳ (ἐκοιμήθη), ἐν τῇ δόξῃ του εἶνε, ὁ ἐν Βιέννῃ, ἐν ὥρᾳ χρείας, ἐν καιρῷ ἀνάγκης, ἐν καιρῷ θανάτου, ἐν τέλει, ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν ἀληθείᾳ, ἐν συνειδήσει καὶ εἴτις ἄλλη, συχνότερον δ' ἐν συνθέσει ἐμβαίνω καὶ μβαίνω (μβ = μb ἢ mb προφ.), μπωρῶ (= ἐμ.πορῶ), ἐγκαλῶ, ἐγκλημα, ἐγκαιρος, ἐμπαθής, ἐντρέπομαι καὶ ντρέπομαι, ἐντόπιος καὶ ντόπιος. πρβλ. τὰ περὶ τοῦ τύπου ἄν (= ἐν) προσηρημένα. Τῆς δ' ἀφαιρέσεως τῆς ἐν παρδείγματα εὐρίσκομεν ἤδη ἐν τῷ ἐπ. τ. Ζι στ. 51: « Εἰς τὴν καρδίαν μου να μπηχθῇ ἄν σε καταδικήσω. » καὶ παρὰ τ. Πτωχοπροδρομῶ (Κορ. Ἀτακτ. Α.) Α. 227 μπηγουσιν (= ἐμπήγουσιν), μπηγοματζούκης στ. 244 κ. ἄλλα, παρζλειπομένων τῶν παρὰ τοῖς ἀττικοῖς ποιηταῖς, ἐνθα τὸ ἐναρκτικὸν ε καὶ ταύτης τῆς προθέσεως καὶ ἄλλων προθέσεων τε καὶ λέξεων ὑπὸ προηγουμένου μακροῦ φωνήεντος καταπίνεται, οἷα π. χ. τὰ: ἡ ῥ Σοφ Α'. 1316. Ο. Τ. 442. Εὐριπ. ἰκετ. 244. Ἐλ. 341. ἡ ῥ Ἰφιγ. Ταυρ. 770. μῇ ῥ Αἰσχ. ἰκέτ. 225. Ἀριστοφ. Ἀχ

343. μὴ μμένων. Εὐρ. Μηδ. 754. πρβλ. Ἀριστοφ. Σφηκ. 324. μὴ ὑπειρία Ἐκκλ. 415. μὴ ὕκαλεισθαι Εὐριπ. Μελαν. 9. μὴ ἁλίπωσιν. Ἀρστ. Πλουτ. 859. ἢ ὑπερᾶ Σοφ. Ο. Τ. 360. ἢ ἔσδος Ἀρφ. Εἰρ. 1184. ἦδη ἔρχεται Σοφ. Τραχ. 4265. πρβλ. Αἰσχ. Ίκέτ. 336. Ἐπτ. 15. Σοφ. Ἡλ. 398 κλ. — ἢ πῖ Σοφ. Φιλ. 43. ἢ π' ἀσπίδων Ἀριστοφ. Βατρ. 928. ἢ πῖκτησις Σοφ. Φιλ. 1344. βέλῃ πῖπάλλων Αἰσχ. Χοηφ. 460. σκυτίνη πικουρία Ἀρστ. Λυσιτρ. 110. κ. ἄλλα. ἢ λάτη Εὐριπ. Βρυχ. 1064. ἢ γῶ Σοφ. Ο. Τ. 820. Ἡλ. 565. ἦδη ὅτιν Σοφ. Φιλο. 964. μὴ χόντων Εὐρ. Ἐλεν. 432. Φοιν. 405. Ἀριστοφ. Σφηκ. 1121. μὴ λεγχε Αἰσχ. Χο. 906. πολλή ὅτ ἀνάγκη Σοφ. Τραχ. 295 κτλ. κτλ.

40) ἐπὶ (σκρι. ἀ'ρι καὶ ρι, ζενδ. arī) καὶ κατ' ἀφαίρεσιν πῖ (τούτου τοῦ πάθους παραδείγματα ἄττικὰ προεξετέθησαν ἦδη). Ἡ ἀφαίρεσις αὕτη συχνότατα συμβαίνει ἐν τῇ καθομιλουμένη ὅχι μόνον μετὰ μακρὸν φωνῆν, ὡς παρὰ τοῖς ἄττικαῖς, ἀλλὰ καὶ μετὰ σύμφωνον καὶ ἐν ἀρχῇ λόγου, οἷα πρῶτον τὸ ἐν τ. ἐπ. Ζαμπ. στ. 16 ἴαρω (= ἐπά-νω) καὶ τὰ παρὰ Πτωχοπροδρομῶ — (Κορ. Ἀτακτ. Α'. Α. 240 ἴαίρ-νης (= ἐπαίρνης). 241 πιθυμᾶς (= ἐπιθυμᾶς). 311 γὰ πάρω δανει-κόν. 364 πάπλωμα (= ἐπάπλωμα ἢ πέπλωμα;) κ. ἄλλα τοιαῦτα καὶ τὰ καθομιλούμενα πιδέξιος (= ἐπιδ—) πιτήδειος (= ἐπιτήδ—), πίστομα (= ἐπιστ—), πεύκι (= ἐπεύχι-ον) κτλ. Ἡ καθομιλουμένη διετήρησε τὴν ἐπὶ κατὰ παράθεσιν ἐν ὀλιγίσταις μόνον φράσεσιν, οἷαι: ἐπ' ἀληθείας, ἐπὶ ταύτου καὶ εἴτις ἄλλη, συνηθέστερον δ' ἐν συνθέσει, ὡς ἐπίγειος (παράδεισος), (ἐ)πιτάγιος, ἐπιστρέφω, (ἐ)πιστρόφια, ἐπι-στάτης, (ἐ)πίτροπος, (ἐ)φέτος κτλ.

41) περὶ (καὶ ἐνίοτε περὶ, ὡς ἐν τῷ Πειρίθου) καὶ περ (κατὰ τὰς αἰολ. κ. δωρ. διαλέκτους καὶ κατὰ τὴν καθομιλουμένην) σκρι. parī, ζενδ. pairi. περι-έρχομαι, περι-τρέχω, περί-δρομος κτλ. πέροχος Σαφ. 44. περθέμενος 13. πέρθεσθ' 67. περθέτω Ἀλκ. 29. οἶκω τε πέρ σῶ 93. κ. ἄλλα. πέροδος C. I. 1688, 16. περάπτων Πίνδ. Πυθ. Γ'. 42. πέρ ἀτλάτου πάθους Ὀλ. 5'. 38. περίαχε, περοίχεται Ἡσιόδ. Θεογ. 678, 733. Τοιαῦται καὶ αἱ Ἡσυχ. γλῶσσαι περόσχεια τὰ ῥάκη, πέρωστον: μέγα, περομνύνη: ἐλέγχειν κτλ. Τὰ καθομιλούμενα περ-πατῶ (ἦδη παρὰ Πτωχοπρ. Β'. 555), περμαζεύω, περβόλι (περιβόλιον), ἐμπερδεύω (= ἐμπεριδέφω) κτλ. — Ἡ σημερινὴ γλῶσσα ἐν ὀλίγαις φράσεσι διετήρησε τὴν πρόθεσιν ταύτην κατὰ παράθεσιν, οἷαι: περὶ πα-τρίδος, περὶ ἐκκλησίας, περὶ ἐλεημοσύνης, περὶ ὁμονοίας, περὶ τίνος ὁ λόγος κλ. ἐν δὲ συνθέσει συνηθέστατα, ὡς: περικλείω, περιχύνω, περι-

φέρομαι, περίθλεπτος, περίφημος, περίχαρής και περίχαρος, περίλυπος, περιδρομος κτλ. κτλ.

42 *ἀμφι* (σρκ. *abhi*, ἀρχ. γερμ. *umbi*, νεογερμ. *um*, λατιν. *amb—am—, an—*, ὀμβρ. *am — an — ampr —* ὀσκ. *amf-r*) και *ἀμφίς* και (διὰ τὸ ἐν ἐπομένῃ συλλαβῇ δασύ) *αμπ* (ὡς *ἀμπέχονον*, *ἀμπίσχομι* κ.τ.τ.) *ἀμφι-βάλλω*, *ἀμφις-θητῶ*, *ἀμφίς-βαινα* κτλ. δοικί δὲ πελειάδες *ἀμφίς* ἕκαστον χρύσειαι νεμέθοντο Ἰλ. Α. 634. *ἀμφίσωπον* Ἐτ. Μ. 91. Ἡσυχ. Περὶ τοῦ ς τῆς *ἀμφίς* και κατωτέρω θά γείνη ἰδίᾳ λόγος. — Ἡ πρόθεσις αὕτη μόνον ἐν συνθέσει διετηρήθη ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ, οἷα τὰ: *ἀμφιβάλλω*, *ἀμφίβολος*, *ἀμφιθέατρον* και εἴτι ἄλλο· ἐν δὲ παραθέσει οὐδ' ἐν τῇ Κ. Δ. πλέον ἀπαντᾷ.

43) *ἀντί* και *ἀντίς* (λατ. *ante*, σκ. *anti*, γοτθ. *and*, λιταυῖ. *ant*). Ὁ τύπος *ἀντίς* κατὰ τὸ *ἀμφίς* πεπλασμένος ἐμφανίζεται κατὰ τὰς ὑστέρας τῆς γλώσσης ἡλικίας μάλιστα μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμενος, καθὼς δὰ και ἄλλαι μετ' ἄλλων πτώσεων συντασσόμεναι προθέσεις ταυτὸν ἔπαθον. π. χ. παρὰ Πτωχοπροδ. (Κορ. Ἀτακτ. Α. σλ. 25) Β. στ. 285 κεξ.

οἱ δ' ἄλλοι καταπίνουσιν *ἀντίς* νερόν φαρμάκιν.

ἀντίς ψωμῖν τὸν δρόλικον, *ἀντίς* φαγεῖν τὸν σφάχτην.

κτλ. Πολὺ δὲ πρὸ τοῦ Πτωχοπροδρόμου παρὰ Κωνσταντίνῳ τ. Πορφυρογ. σλ. 317—49 μετὰ τοῦ ἄρθρου ἀπαντᾷ « ἀντικείμενος, ἐναντίος, ὁ ἕτερος, » σημαίνων, ὡς ὁ *ἀντίς*· ὁ *ἀντίς* δῆμος κτλ. Εἶνε δὲ ἡ *ἀντί* σήμερον εὐχρηστοτέρα ἐν συνθέσει ἢ ἐν παραθέσει.

44) *πρὸτί* (Κρητ. *πορτί* ἐν ταῖς Κρητικαῖς ἐπιγρ. C. I. 3048. 3050. 3054. 3053), *ποτί* και *πρὸς* (ἐκ τοῦ τύπου *πρὸτί* κατ' ἀποκοπὴν και ἐξύγρανσιν τοῦ τ εἰς ς: *πρὸτί — πρὸτ —*, *πρὸς* ἢ και ἄλλως *πρὸτί*, *προσί*, *πρὸς*) και τέλος *ποτ* (ἰδίως *δωριστί*). σρκ. *prati*: *προτιάπτω* (= *προσάπτω*), *προτιβάλλει*, *προτιειλεῖν*, *προτιεῖποι*, *προτιμυθήσασθαι*, *προτιόσσομαι*. *ποτιβάλλω*, *ποτιδέγμενος*, *ποτιδέρομαι*, *ποτιδόρπως* κτλ. ἅπαντα ὁμηρικά. *ποτ-τούται* 35. ἀποισπ. *Ἐπιχάρμου* (Ahr.) *ποτθέμεν* αὐτ. 94. *ποτ τάν*, *ποτ τό*, Ἀριστοφ. Ἀχ. 698. 717. 749 (Μεγχερ.) *ποτί τὰν Τιμοκρ.* 6. *ποτ τό*, *ποτ τάν*, *ποτ τά*, *ποτ τὰς*, *ποτί τὰν πυγὰν* Ἀριστοφ. Λυσισρ. 117. 1006. 1252. 1264. 82 (Λακων.) *προβλ.* και τὰς Κρητικὰς ἐπιγραφὰς 2557. 3047. 3051 και τὰ Θεοκρίτου. — Ἡ καθομιλουμένη διετήρησε τὴν πρόθεσιν τούτην και ἐν παραθέσει και ἐν συνθέσει, και μόνον ὑπὸ τὸν τύπον *πρὸς*: ἔγραψα *πρὸς* τὸν φίλον· *πρὸς* τὸν τοῖχον τὸν χορόν (παροιμ.)· *πρὸς* τὴν θάλασσαν, *πρὸς* τὴν θύραν, *πρὸς* τὸ παρὰθύρον, *πρὸς* τὰ ἔξμερῶματτα, *πρὸς*

τὸ μεσημέρι, πρὸς καιρόν, μὴ πρὸς βάρος κλ. προσφέρω, προσκυνῶ, προσπίπτω, προσεύχομαι, προσκέφαλον, προσόψι, προσωρινός, προσμέ-
νω κτλ.

15) *πρό* (λατιν. *pro*, σκρ. *pra*, ζενδ. *fra*. ὁ λατινικὸς τύπος *prae* = *prai* εἶνε πρὸς τὸν πρὸ ἢ *pro*, ὡς αἱ *παραί* καὶ *ὑπαί* πρὸς τὰς πα-
ρά, ὑπό). Ἡ τῆς *πρό* χρήσις ἐν τῇ καθομιλουμένῃ εἶνε σπανιωτέρα μὲν
κατὰ παράθεσιν, ὡς ἐν τοῖς: πρὸ ἡμῶν, πρὸ ἡμερῶν, πρὸ χρόνων καὶ
(μετ' αἰτιατ.) πρὸ πέντε ἡμέρα(ι)ς, πρὸ ἕξ ἡμῶν(ε)ς κτλ. συχνωτέρα
δ' ἐν συνθέσει: προβάλλω, προκύβημι, προχωρῶ, προκόφω, προβλέπω,
προλέγω, προγονός, προχθές, πρόπερσι καὶ προπέρσι, προτιμῶ κτλ.
κτλ.

16) *Εἰς*, *εἰς* (ἐν δὲ τῇ μεταγενεστέρᾳ δημῶδει καὶ) ᾿ς καὶ σέ. Ἡ πρό-
θεσις αὕτη προέκυψεν ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου οὐκ ἔτι ἐν τῇ ἐλληνικῇ σω-
ζομένου τύπου ἐν-ς (ὥσπερ ἡ *ἐξ* = ἐκ-ς ἐκ τῆς ἐκ). καὶ ἡ μὲν *εἰς* συγ-
κοπὴ τοῦ ν πρὸς τὸ ς, ἡ δὲ *εἰς* κατ' ἀναπλήρωσιν τοῦ μετὰ τὴν τοῦ ν
συγκοπὴν συσταλέντος ὄγκου (ὡς: καὶ *εἰς* ἐκ τοῦ ἐν-ς, κτεῖς ἐκ τοῦ
κτέν-ς κτλ.). Τί δὲ σημαίνει τὸ ς τοῦτο, θὰ ἴδωμεν παρακάτω. Τῶν δὲ
δύο τύπων *εἰς* καὶ *εἰς* ὁ μὲν ἐκτενέστερος ἦτο συνήθης τοῖς Αἰολεῦσι καὶ
τῇ μεταγενεστέρᾳ Ἀθίδι καὶ τῇ κοινῇ, ὁ δ' *εἰς* ταῖς δωρικαῖς διαλέκτοις
τῇ ἰάδι καὶ τῇ ἀρχαιοτέρᾳ Ἀθίδι: ἴδε ἀνωτέρω (9 ἐνί). Ὁ δὲ πρότιςος
τύπος *ἐκς* λέγεται ὑπὸ τῶν γραμματικῶν Ἀργείων καὶ Κρητῶν ἰδιος,
ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῦ παράδειγμα ἐν τοῖς σωζομένοις μνημείοις ἀναφαίνε-
ται. ὁ τύπος ᾿ς ἐκτὸς τῆς παρὰ τοῖς ἀττικοῖς ποιηταῖς εὐφωνίας χάριν
γιγνομένης ἀφαιρέσεως ἀπαντᾷ ἤδη ἐν τῇ δημῶδει γλώσσῃ τοῦ ἱ. αἰῶ-
νος π. χ. ἐν τῷ ἐπ. τ. Ζαμπ. στ. 4 ᾿ς τὴν φυλακὴν τὸ γέννησε, ᾿ς τὰ
σίδερα τὸ τρέφει. 24 κομβῶστε καὶ ᾿ς τὰ πόδιχ μου δυὸ σιδηρένιας
κλάπαις. 35 κῆ ἀπὸ τοὺς μύρους τοὺς ἐννίχ εὐρέθη ᾿ς τὸν ᾿δικόν του:
ἔπειτα παρὰ τοῖς ὕστερον, ὡς παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ (Κορ. Ἀτ. Ἀ.) Ἀ,
103 ᾿ς τὸ περσίειν, 141 ᾿ς τὴν ἄμετρόν μου πείναν, 181 ᾿ς τὸ σπίντιν
της κτλ. Ὁ δὲ τύπος σέ τέλος εἶτε ἐκ τοῦ *εἰς* κατὰ μετάθεσιν προσελ-
θών, εἴτ' ἐκ τοῦ *εἰς* κατὰ προσθήκην ἢ ἐπέκτασιν (*εἰσεῖ*) καὶ ἀφαιρέσιν
(σέ) εἶνε μεταγενεστέρως χρήσεως, οὕτω π. χ. παρὰ Δημητρ. τ. Ζήνῳ
Βατραχομ. διαλόγου στ. 9. σέ ῥέμα ἔνε; Βατραχομουμ. στ. 51 κ' εἰ-
σέ (ἢ κῆ σέ;) καλύβη μ' ἔκαμε κτλ.

Ἡ πρόθεσις *εἰς* (σέ, ᾿ς) εἶνε μία τῶν εὐχρηστοτάτων ἐν τῇ καθομι-
λουμένῃ, ὅχι μόνον κίνησιν (εἰς τόπον, χρόνον, πρόσωπον κλ.) σημαί-
νουσα, ἀλλὰ καὶ στάσιν μετ' αἰτιατικῆς, ὡς ἐν τοῖς: ἦτον *εἰς* τὸν ἐξά-
ψαλμον, εἰς τὸ θυμιατόν, εἰς τὸ κάθισμα, εἰς τὸν ἐσπερινόν. Πτωχοπρ.

Β'. 42—45, ἐκεῖνος ἔχει ὅσους τὴν μὲν καὶ δεκαπέντε χρόνους αὐτ. 65 κ. ἄλλ. — Ἡ ἐπὶ στάσεως χρήσις τῆς εἰς καὶ ἡ μάλιστα παρὰ τοῖς Αἰ-ολεῦσιν, ἐπὶ κινήσεως (μετ' αἰτιατικῆς) τῆς ἐν (ἴδε ἀνωτέρω) προήλθαν μὲν ἐκ τῆς κοινῆς ἀρχῆς ἀμφοτέρων, παρήχθησαν δὲ διὰ τῶν περιπτώ-σεων ἐκείνων, ἐν αἷς ἐπὶ μὲν τῆς ἐν (μετὰ δοτικῆς) σημαίνεται ἡρεμία τις μετὰ τὴν κίνησιν, ὡς ἐν τοῖς δμην. Ἰλ. Α, 593. Ζ, 65. Σ. 524 καὶ ἄλλ. Κάππεσον ἐν Ἀήμῳ (= πεσὼν ἐκείνῳ), ἐν στήθεσι βάς, ἵ-κανεν ἐν ποταμῷ καὶ τῷ πολλάκις ἐπανερχομένῳ ἐν κορίησι πέτε, ἐπὶ δὲ τῆς εἰς κινήσεως τις πρὸ τῆς ἡρεμίας, ὡς ἐν τοῖς Ἡροδ. Η. 60 εἰς τὴν (ἦν, Σαλαμῖνα) ὑπέκκεται ἡμῖν τέκνα τε καὶ γυναῖκες (= ἐς τὴν ὑπ-εκτέθειται καὶ κεῖται). Ε. 72, παρὴν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεομένης. πρβλ. ζ'. 1. Θουκ. Α. 24 ἰκέται καθεζόμενοι εἰς τὸ Ἡραῖον ἐδέοντο. ζ'. 62 ἔσχον ἐς Ἰμέραν. 88, 9 οἱ ἐκ τῆς Κορίνθου πρέσβεις παρήσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα. πρβλ. Ζ'. 50. ζ'. 30. Ξενοφ. Ἀναβ. Α. 2, 2. Ἐλ-λην. Β, 1, 6, Εὐλλεγέντες εἰς Ἑφεσον ἐβουλεύσαντο. κ. ἄλλοις. — Τοιαύτην λοιπὸν ἀρχὴν λαβοῦσα ἡ τῆς εἰς μετ' αἰτιατικῆς ἐπὶ στάσεως χρήσις κατ' ὀλίγον ἀπέβη κοινοτέρα, ὥς οὗ καὶ ὅλως σχεδὸν παρηγ-κώτισεν ἐκ τῆς μεταγενεστέρας γλώσσης τὴν τῆς ἐν μετὰ δοτικῆς. Τεκμήρια δ' ἐκ τῶν μεταγενεστέρων τάδε σὺν ἄλλοις πολλοῖς: Αἰσχιν. π. παραπρ. 108, συνελέχθησαν εἰς Πέλλαν αἱ πρεσβείαι. 110, περὶ τῆς προεδρίας τῆς εἰς τὰ Διόνυσια. Διοδ. ε. σλ. 458, 12 (Teubn). εἰς τὸ πρὸς ἑὸ μέρος τοῦ ὠκεανοῦ κειμένη. κέ. κεφ. κεῖται μὲν (τὰ Γάδει-ρα) εἰς τὰ ἔσχατα τῆς οἰκουμένης. Διον. τ. Ἀλικαρν. Ρ. Ἀρχ. Δ. 85 ταῦτα τὰ γράμματα λαβόντες οἱ καταληφθέντες ὑπὸ τοῦ τυράννου εἰς τὸ στρατόπεδον — — ἀνέγνωσαν. Ν. Δ. Μάρκου Β'. 1 καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. Λουκ. ΙΑ. 7 καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοί-την εἰσίν. Ἰωαν. Α. 18 ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πα-τρὸς. Πραξ. ΙΘ'. 22: αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἰωσηπ. Κ'. 246, 7 (Teubn.) τοὺς εἰς τὴν περσίαν κατοικοῦντας. Ψευδοδουκ. Λουκ. ἡ β'. §. 1 ἄνδρα οἰκοῦντα εἰς Ἰπάτα. Ἡλιοδ. Αἰθιοπ. Α. 10 εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐαυτεῖτο. Ζωσίμου τ. ἱστορ. σλ. 10, 16 (Brun) καὶ τὴν μάχην εἰς Ἀρβηλα πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος. 16, 11 εἰς τὸν μεταξὺ πορθμὸν Βυζαντίου καὶ Χαλκηδόνος ἀλίσκεται. 95, 1 ταῖς εἰς τὰ βα-σίλειαι γυναῖξί συνήθης γενόμενος. πρβλ. 181, 16. 277, 10. 290, 1. Προκοπ. Γ'. 256, 15 ἐς μὲν τοὶ τὰ Βιζανδὰ οὐδὲν εἰργασται. πρβλ. Β'. 476, 13. 465, 20. Γ'. 129, 5. 206, 7. κτλ. κτλ. σκληραγωγεῖται οὖν ὁ Γεώργιος ἡμέρας εἰς τὴν Περσίδῃ πολλάς. Θεφ. Σιμοκ. 314, 2. πρβλ. 314, 24. 315, 24. 336, 3. οἱ καὶ διέφθειραν εἰς Ἀντιόχειαν

Ἑλλήνων μυριάδας δέκα. Συγκελ. 555, 3. καὶ ἵττανται εἰς τὴν ἐκκλησίαν δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ εἰς τοὺς ἰδίους τόπους. Κωνσ. Πορφυρ. ἐκθ. τ. βασ. τάξ. σλ. 15 κτλ. κτλ.

17) ἐκ καὶ ἐξ, ἐν δὲ τῇ μεταγενεστέρᾳ δημώδει καὶ ξε, ἐγ καὶ ἐχ καὶ κατ' ἀφαιρέσιν κ' ἢ 'ξ. Ὁ τύπος ἐξ εἶνε αὐτὸς ὁ ἐκ μετὰ τοῦ ς, ἐκ-ς ὡς εἰς = ἐν-ς. Καὶ τούτων μὲν τῶν δύο τύπων παραδείγματα, ὡς πασίγνωστα, εἶνε περιττὸν νὰ παρατεθῶσιν. ἡ δὲ τοῦ ἐγ καὶ τοῦ ἐχ (πρὸ τῶν μέσων β, γ, δ καὶ τοῦ λ καὶ πρὸ τοῦ δασυντικοῦ σ καὶ τῶν δασέων θ, φ, χ) χρῆσις εἶνε ἱκανῶς ἀρχαία, ἥδη ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν ἀττικῶν χρόνων ἀπαντῶσα, ὡς π. χ. C. I. 101 μὴ ἐγλέγειμ παρ' αὐτοῦ τὸν δῆμoxον κτλ. (= ἐκλέγειν παρ' —) 147, VI. IX. τὰ ἐχ Σάμου (δις) 157. ἐγ Διονυσίων. ἐγ Βενδιδίων. 158, §. 4 ἐγ Δήλου. Οὐτω καὶ ἐν Βοιωτικαῖς ἐπιγρ. 1570 (β'. αἰῶνι π. Χρ.) ἐγ δὲ τῶν λοιπῶν. — ἐγδόσεις — ἐγδότη — 2556 ὑπεχθέσιμος, ὑπέχθηται. Λοκρικ. ἐπιγρ. παρὰ Οἰκονομίδη Β'. 2. ἔχθος (= ἐκτός) κτλ. Τῆς δ' ἀττικῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἐκ καὶ ἐξ εἰς κ' καὶ 'ξ ἥδη ἐν τοῖς πρόσθεν παραδείγμασι ἐξ-ετέθησαν. Ἄλλοι διαλεκτικοὶ τύποι τῆς ἐξ εἶνε ὁ ἐσσ (Βοιωτ.) ἐς (Βοιωτ.) καὶ ἐ (Λοκρ.) π. χ. ἔσσαρχος ἀντὶ ἐξάρχος (Ἀνεκδοτ. ὀξων. I. 172, 14. 160, 19. ἐς Μουσῶν ἀντὶ ἐκ Μ. ἐσγόνως = ἐκγόνους ἐν ταῖς ἐπιγρ. C. I, 1562—64. ἐς πόθ' ἔρπες, πόθεν ἦκεις ('Ἡσυχ. κατὰ τὴν τοῦ Οἰκονομίδου διαίρεσιν). ἐ τὰς Χαλεΐδος ἐ τὰς Οἰανθίδος. ἐ θαλάσσας. ἐ λιμένος (Λοκρικ. ἐπιγρ. Οἰκονομ. 1. 2. 3. 4.). — 'Ἡ καθομιλουμένη μεταχειρίζεται τὰς τὴν πρόθεσιν, ὥσπερ καὶ ἄλλας πολλὰς συχνότερον ἐν συνθέσει ὡς ἐν τοῖς: ἐκδοσις, ἐκπόρευσις, ἐξαποστέλλω· συνηθέστερον δὲ μετ' ἀφαιρέσεως ἢ μεταθέσεως: ἔκνοιγω, ἔαφρίζω, ἔπιπασμένος, (ἢ ξυπασμένος), ξεφωνῶ (ἐκφωνῶ), ξεκάμνω, ξεπληρώνω· ἔπειτα γδύνω, γδέρνω, γλυτώνω, γδικιόμαι κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν ἐκδύνω, ἐκδέρνω, ἐκλυτώνω, ἐκδικέομαι κτλ. ἐν δὲ τοῖς: βγάλλω, ἢ βγάζω καὶ βγαίνω ἀντὶ τῶν γβάλλω, γβάζω καὶ γβαίνω ἔγχειν καὶ μετάθεσις τῶν μέσων. Διὰ ταύτης τῆς τρσπῆς τοῦ κ εἰς γ πρὸ τῶν μέσων ἐξηγεῖται καὶ τὸ ἔγγονος ἀντὶ τοῦ ἐκγονος. Ἐν δὲ παραθέσει τῶρα μὲν σπανιώτατα καὶ μόνον ἐν τισι φράσεσιν οἶαι: ἐξ αἰτίας του, ἐξ ἁμαρτιῶν μου καὶ εἴτις ἄλλη· κατὰ δὲ προγενεστέρους χρόνους συχνότερον τὴν μεταχειρίζοντο καὶ μετ' αἰτιατικῆς, π. χ. Πτωχοπρ. Α. 185: ἀρπάζω το κ τὸ χέριν της. 142—3 ἐκ τὸν ἱαμβον, ἐκ τὸν πυρρίχιον. 270 ἐκ τὰ ξεύρεις κ.λ. Στεφ. Σαχλήκη (Κορ. Ἀτ. Α. 151) ἐκ τὸν κόσμον. Βελθ. κ. Χρυσ. αὐτ. ἐκ τῆς σελήνης — — τὰς ἀγκάλας. Δημητρ. Ζήνου Βατραχομουμ. στ. 60 ἐκ τοῦ νεροῦ τὰ βότανα κτλ. Τελευταῖον καὶ ὑπὸ

τὸν τύπον ὃ ἢ ὄχ ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ διαλέκτῳ ὡς ἐν τοῖς: ὄχ τὰ ἰάν-
νινα = ἐκ τῶν ἱ. ὄχ τὸν ὕπνο(ν) σηκώθηκε. ὄχ τὸν ἰδικόν σου τὸν σεβ-
τᾶ (ἐν τινι διστίχῳ) κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ ὄζω (ἐξῶ), ὄχτρος (= ἐχθρός).
Παραδείγματα τῶν ὄγ καὶ ὄξ ἀντὶ τῶν ἐγ(ἐκ) ἐξ ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας
δημώδους γλώσσης εἶνε τά: ἐκ τοῦ ἐπ. τ. Ζ. στ. 46—47.

Ἀνδρόνικος ὁ κύρις τοῦ βγαίνει (= ὄγβαίνει) παρωργισμένος,
νὰ καταιβῇ τὸν προσκαλεῖ ῥωτᾷ ὄγαρωτᾷ τον.

66. ὄγαρωτᾷ. Ἐκ τοῦ Πτωχοπρ. Β'. 139 ὄεβαίρα. 439 ὄάπτει (= ἐξάπτει).

(18) σύν, ξύν (συμ, συγ, συλ, συρ), σερ. sa — sam, λατ. cum, com, con. ὁ τύπος ξύν φαίνεται ἀρχαιότερος τοῦ σύν ὧν, οὗτος δὲ προῆλθεν ἐξ ἐκείνου κατὰ λέπτυνσιν τοῦ ξ εἰς σ. ὁ ξύν ἐπικρατεῖ παρ' Ὀμήρῳ καὶ τῇ λοιπῇ ἰάδι, ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ Ἀτθίδι καὶ ἐν τῇ Δωρίδι (ἐναλλάξ πρὸς τὸν σύν). Ὁ δὲ πρωτόπλαστος τύπος ἦτον, ὡς φαίνεται ἐκ τε τοῦ λατινικοῦ cum καὶ ἐκ τοῦ παραγώγου ἐπιθέτου κοινός (= κον-ιός), ὁ κύν (καὶ κόν). Ὁ τελευταῖος οὗτος τύπος kon παραδόξως πως διετηρήθη ἐκτὸς τοῦ ἀφανεστέρου καταστάντος κοινός ἐν τῷ καθομιλουμένῳ ἐπιθέτῳ kon-τός, ὅπερ ἔγεινεν ἐξ ἐκείνου, καθὼς τὰ ἐν-τός ἐκ-τός ἐκ τῶν ἐν καὶ ἐκ. konτός λοιπὸν ἐτυμολογικῶς σημαίνει τὸν ὁμοῦ ἢ πλησίον ὄντα (ὅθεν καὶ τὸ ἐπίρρ. konτά = ἐγγύς, πλησίον), ἔπειτα τὸν ὀλίγον ἀπέχοντα ἢ τεταμένον, τὸν βραχύν. Μήπως καὶ τὸ συνώνυμον ἐπίθετον συνός καὶ τὸ ἐπίρρ. συνά οὕτω γραπτέον καὶ ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου τύπου σύν (πρβλ. τὸ λατίν. cum) παρακτέον καὶ ὄχι σινός καὶ σινά, καθὼς συνήθως γράφεται καὶ ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐπιθέτου σινός (βραχύρριν, κουτσομούτης) παρὰ Κοραῆ (Ἀτ. Δ'. 198 κεξ.) ἐτυμολογεῖται; πρβλ. καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παρηγμένα ῥήματα konτεύ(γ)ω (καὶ konταίνω = βραχύνω) καὶ συνώνω = πλησιάζω, ἐγγίζω. Τὸ ἐπίρρημα συνά (ἢ συνᾶ) οὕτω γράφεται παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Θρήνου τ. Κωνσταντινουπόλεως (Κορ. Ἀτ. Β'. 341)

Τὸ τρίτον ἐκοντόσωνε συνᾶ τὴν Οὐγκαρίαν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ παρὰ Mullach (Σημ. εἰς τὴν Δημητρ. Ζήνου Βατραχομου. στ. 240) ἐτυμολογία τοῦ συνᾶ ἐκ τοῦ συνάμα (σύν — ἄμα), ὡς ἀντάμα ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἄμα, βεδισομένη μοι φαίνεται. — Ἡ χρῆσις τῆς σόν ἐν τῇ καθομιλουμένῃ κατὰ μὲν παράθεσιν εἶνε σπανιωτάτη καὶ μόνον ἐν τισι φράσεσιν, οἷαι: σὺν Θεῷ, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις καὶ εἴτις ἄλλη κατὰ δὲ σύνθεσιν οὐκ ὀλίγον συνήθης συνομιλῶ, συντυχαίνω, συγχαίρομαι, συλλυποῦμαι, συγκαλῶ, συνάγω (καὶ συνάζω), συμμαζεύω, συνέρχομαι, σύντομος, σύγκαιρος, σύνταχα, σύγλωρα (= σύγ-

χλωρα), σύψυχος (= σύμψυχος), σύσσωμος, συνομήλικος, συγκατάκαλος (= δμογνώμων) κτλ. — Κατὰ τοὺς προγενεστέρους χρόνους ἢ κατὰ παρὰθεσιν χρῆσις τῆς σὺν (αἰτιατικῇ καὶ κατὰ σύγχυσιν πρὸς τὴν συν- ὄνυμον μετὰ γενικῇ συντασσομένης) ἦτο συνηθεστέρα, ὡς π. χ. ἐν τοῖς: στρατὸς σὺν ἀρχόντων· Κωνσταν. Πορφυρογ. ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. σλ. 456, 2. στρατὸς σὺν ἄρχοντες (= ἄρχοντα:) αὐτόθι πολλάκις: το- ξαρέας Ῥωμαίας σὺν κόρδων διπλῶν αὐτ. 669, 21. νὰ λάβω σὺν τὴν ζήτησιν εὐθὺς καὶ ἀτιμίαν Πτωχοπρ. Β'. 634.

Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν ποικίλων τύπων τῶν κυρίων προθέσεων.

Τί δ' ἦσαν κατ' ἀρχὰς αἱ προθέσεις καὶ ποῦ κατήντησαν ὕστερον; Αἱ προθέσεις κατ' ἀρχὰς ἦσαν πτώσεις, ἦτοι πτωτικοὶ τύποι, ποικίλας τοπικὰς (ὕστερον δὲ καὶ χρονικὰς καὶ ἄλλας νοερωτέρας) τῶν τοῦ λόγου προσώπων σχέσεις δηλοῦντες. Καὶ αἱ μὲν εἰς ι ἢ μόνον ἢ μετ' ἄλλου φωνήεντος λήγουσαι φέρουσι τύπον τῆς λεγομένης τοπικῆς (ἢ δοτικῆς) πτώσεως, οἷαι αἱ ἐν-ί, ἐπ-ί, περ-ί, προτ-ί, ποτ-ί, ὑπερ-ί, ἀντ-ί, ἀμφ-ί, ἀνα-ί, δια-ί, κατα-ί, παρα-ί, ὑπα-ί παραβαλλόμεναι τοῖς οἴκο-ι, ἴσθμο-ι, Σαλαμῖν-ι, Μαραθῶν-ι, Μεγαρο-ῖ καὶ τοῖς ἐπιρρηματικώτερον ἐκλαμβανόμενοις χαμα-ί, πάλα-ι (ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀχρήστων ἀποδασῶν ὀνομαστικῶν χαμαὶ ἢ χάμα. πρβλ. τὸ καθομιλ. χάμου (γεν. τοῦ ἀρσενικοῦ χάμος) καὶ τὸ λατιν. humus καὶ πάλα, σκρ. para = ἄλλος, ὅθεν πά-λαι (καὶ τὸ σύστοιχον πάρο-ς) = ἐν ἄλλῳ χώρῳ ἢ χρόνῳ, ἄλλοτε, πρότερον, ἐπὶ τοῦ παρελθόντος καθιερωθέντα, ἐν ᾧ τὸ σύστοιχον πάλα-ιν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ἐνεστώτος = ἄλλην φοράν). αἱ δ' εἰς ς τύπον γενικῆς (ἢ ἀφορμητικῆς) πτώσεως, ὡς ἐκ-ς, ἀπ-ς, ἀμφ-ίς· τὸ δὲ ς τῶν εἰς (= ἐν-ς) καὶ πρὸς (πρὸ-ς) φαίνεται ἄλλην ἀρχὴν ἔχον, τῆς μὲν πρὸ ς, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ τ τῆς προτὶ (πρὸτ) προσελθόν, τῆς δ' εἰς (ἐν-ς) ἐκ τοῦ κίνησιν εἰς τόπον σημαίνοντος ἐπιθέματος σε (ὡς ἐν τοῖς αὐτό-σε, ἀλλαχό-σε, ἐκεῖ-σε κ.λ.) κατ' ἀποκοπὴν. ὥστε ἡ πρόθεσις αὕτη κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐν σε, ἔπειτα ἔγεινεν ἐν-ς καὶ τέλος εἰς ἢ ἐς. Δὲν εἶνε ἄρα γε τὰ καθομιλούμενα εἰςὲ καὶ 'σε (= εἰς) λείψανα ἢ ἀνεπίγνωτοι ἀναμνήσεις τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐκείνου τύπου ἐν σέ; αἱ δὲ εἰς ἄλλο φωνῆ-εν παρὰ τὸ ι λήγουσαι, οἷαι αἱ ἀνά, κατά, διά, μετά, παρά, ἀπό, ὑπὸ καὶ πρό, παραβαλλόμεναι τοῖς λατινικοῖς extra καὶ extrad (urbem), intra καὶ intrad, supra καὶ suprad, pro καὶ prod (ἐν τῷ prod-esse, prod-ire), sē (se-jungo) καὶ sēd (sed-itio), re καὶ red (red-ire, red arguo) (περὶ ὧν Schneider lat. Gram. I, 261) φέρουσιν, ἐν μέ-ρει τοῦλάχιστον, ἀφαιρετικῆς τύπον· λέγω δ' ἐν μέρει· διότι πιθανόν τινες νὰ προῆλθον ἐξ ἀρχαίων αἰτιατικῶν κατ' ἀπόξєσιν ἢ ἀποτραβῆν

τοῦ αἰτιατικοῦ ἐπιθέματος *ν* (παλ. *μ*, *m*). Οὕτω π. χ. ὁ εἰς μεταγενέστερον τύπος παρὰ δυνατόν νά προῆλθεν ἐκ δύο διαφόρων ἀρχαίων παρὰδ ἢ παρὰτ (ἀφαιρετ.) καὶ παρὰν (παράμ. αἰτιατ.), ὁ διὰ ἐκ τοῦ διατ (Μήπως ἐκ τούτου δὲν παρήχθη καὶ τὸ καθομιλούμενον διάτατος κυρ. ὁ διιστῶν, διάβολος;) καὶ διάν, ὁ ὑπὸ ἐκ τοῦ ὑπὸτ καὶ ὑπὸν (ὑπόμ.) κτλ. Ἄλλος εὐδιαγνωστότερος τύπος τῆς ἀφαιρετικῆς τῶν προθέσεων ἀνὰ π. χ. καὶ κατὰ διετηρήθη ἐν τοῖς ἄνω καὶ κάτω (ἐκ τῶν ἄνωτ ἢ ἄνωτ, κάτωτ ἢ κάτωτ, ὥσπερ τὰ οὔτω ἢ οὔτως, αὐτως, καλῶς, κακῶς ἐκ τῶν οὔτωτ, αὐτωτ, καλῶτ, κακῶτ ἀρχ. ἀφαιρετικῶν). Οὕτω λοιπὸν ὁ σήμερον εἰς μόνος φαινόμενος τύπος ἐκάστης προθέσεως τὸ πάλαι ἦτο δισδός καὶ τρισδός, ὡς ἀνάτ, ἀναί, ἀνά(ν). κατὰτ, καταί, κατὰ(ν). παρὰτ (ἀφ.), παραι (τοπ. ἢ δοτ.), παρὰ(ν) κ. οὐ. καθ., ἕκαστος τῶν τριῶν τύπων ἐσήμαινεν ἐκάστην τῶν τριῶν κυριωτέρων τοπικῶν σχέσεων, τὴν ἀφορμὴν, τὴν στάσιν, τὴν τάσιν ἢ διεύθυνσιν· π. χ. ἡ ἀνά, καθ' ὃν ἔφερε διάφορον τύπον ἐσήμαινε νῦν μὲν ἀνωθεν, νῦν δὲ ἀνωθι, νῦν δὲ ἀνώσε· ἡ κατὰ, κάτωθεν, κάτωθι, κάτωσε· ἡ παρὰ, ἐκ τοῦ πλαγίου, ἐν τῷ πλαγίῳ, εἰς τὸ πλάγιον κ. οὐ. καθ. Ἦσαν λοιπὸν αἱ προθέσεις πτωτικά ἐπιρρήματα πρὸς ῥήματα καὶ ὀνόματα φερόμενα καὶ ποικίλας τοπικὰς (ὑστερον δὲ καὶ χρονικὰς καὶ ἄλλας νοσητέρας) σχέσεις ἐκφράζοντα κατὰ τὰς τρεῖς προσηρμένους κατηγορίας. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ μιᾶς ἐκάστης προθέσεως πρὸς πλειοτέρας πτώσεις σύνταξις, ἐνίων δὲ μόνον πρὸς μίαν, ὡς π. χ. ἡ ἐν (ἥς ὁ πρῶτος καὶ πλήρης τύπος ἐνί) συνήθως πρὸς δοτικὴν (τοπικὴν) φέρεται, μόνον δὲ παρ' Αἰολεῦσιν εἴτε καταχρήσει εἴτε δυνάμει τοῦ ὑπολανθάνοντος τύπου ἐνς πρὸς αἰτιατικὴν (ἴδε τὰ ἀνωτέρω προσηρθεῖμένα παραδείγματα). ἡ ἐκ (πληρέστερον ἐκ-ς) δυνάμει ἀφορμητικῇ ἤτοι ἀφαιρετικῇ μόνον πρὸς γενικὴν (ἐν τῇ ἐλληνικῇ ὑστερον πολλοῦ τῆς κυρίως ἀφαιρετικῆς τὸν τύπον καταλαβοῦσαν) κ. οὐ. καθ.

Ἀλλὰ τὰς τρεῖς προσηρμένους τοπικὰς ἔπειτα δὲ καὶ ἀλλοίως σχέσεις ἐξέφραζαν καὶ διατελοῦσιν ἐκφράζουσαι καὶ αἱ ὀνομαστικαὶ πτώσεις. Πρὸς τί λοιπὸν ἐχρησίμευαν αἱ προσηρτικαὶ πτώσεις; Αἱ ὀνομαστικαὶ πτώσεις ἐσήμαιναν τὰς τοπικὰς, καὶ τὰς ὑστερον ἐξ αὐτῶν παρηγμένας νοσητέρας σχέσεις πρῶτον μὲν γενικώτατα κατὰ τὰς τρεῖς ἐκείνας κατηγορίας, ἔπειτα δὲ, καὶ μετὰ τὴν ἐκάστης εἰς πλειοτέρας διακλάδωσιν, αὐτὰς ταύτας ἀμυδρότερον, ἀσαφέστερον. Ἀνεφύη λοιπὸν ἡ ἀνάγκη πρῶτον μὲν αἱ εἰδικώτεραι αὗται σχέσεις εὐκρινέστερον καὶ ἀκριβέστερον νά παρασταίνωνται, ἔπειτα δὲ καὶ αἱ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἀποτριβέντων τῶν ἐξωτερικῶν τύπων ἐπισκοτιθεῖσαι σχέσεις τῶν

ὀνοματ. πτώσεων ἐναργέστερον νὰ σημαίνωνται. Πρὸς ἀμφότερα ταῦτα ὠρίσθησαν αἱ προθέσεις. δ (γεν. ἢ ἀφαιρ.) τύπος πεδίοιο π. χ. ἐσήμεινε καὶ ἐκ τοῦ πεδίου καὶ διὰ τοῦ πεδίου· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἡ γενικὴ σχέσις τῆς ἐκ τόπου ἀφορμῆς ὑποδιαιρεῖται εἰς ἄλλας πλείονας, ὡς δ εἰς τύπος (ἐνταῦθα) πεδίοιο ἀδυνατεῖ νὰ παραστήσῃ ταύτην λοιπὸν τὴν ἑλλειψιν ἀναπληρῶνουσιν αἱ προθέσεις, ὡς ἐξῆς: ἐκ τοῦ πεδίοιο ἢ ἐκ πεδίοιο (ἐξοδος ἐκ τοῦ πεδίου), ἀπὸ πεδίοιο (ἀπόστασις ἀπ' αὐτοῦ), διὰ πεδίοιο (δίοδος δι' αὐτοῦ), ὑπὸ πεδίοιο (ὑποκάτωθεν τοῦ πεδίου), κατὰ πεδίοιο (κάτωθεν αὐτοῦ, ἤτοι κίνησις ἀπὸ κάτωθεν αὐτοῦ), πρὸς πεδίοιο (κίνησις ἔμπροσθεν αὐτοῦ) κ. οὕτω καθ. Ἐπειτα ἀφ' οὗ ἔνθεν μὲν δ σωματωδέστερος τύπος πεδίοιο εἰς πεδίου συνεστάλη, αἱ δὲ πρωτό-τυποι ἐκεῖναι σχέσεις (ἐκ πεδίου, διὰ πεδίου) αἱ δι' ἀπλῆς τῆς ὀνοματ. πτώσεως παριστανόμεναι εἰς ἄλλας νοσερωτέρας μεταφερθεῖσαι (π. χ. ἡ γῆ, τὰ δένδρα, ἡ χλόη τοῦ πεδίου, μέρος τοῦ πεδίου, τὸ μῆκος, τὸ πλάτος τοῦ πεδίου κτλ.) ἐπεσκοτίσθησαν, ἔπρεπε νὰ διαφωτισθῶσι διὰ καταλλήλων μέσων, οἷα αὐταὶ αἱ προθέσεις ἐκ, διὰ. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ περὶ τῶν ἄλλων γενικῶν σχέσεων καὶ τῶν ἀναπτυσσομένων αὐτὰς προθέσεων. Αἱ προθέσεις λοιπὸν εἶνε συμπληρώματα καὶ στυλῶματα τῶν ὀνοματικῶν πτώσεων· εἶνε τὰ ποικίλα χρώματα τὰ εἰδοποιοῦντα καὶ ἀπεργαζόμενα τὰ διὰ τῶν πτώσεων ἐσκιαγραφημένα. Διὰ τοῦτο ὅσον ἀκμαιοτέρα εἶνε γλῶσσά τις κατὰ τὰς ὀνομ. πτώσεις, ἤτοι ὅσον πλείονους καὶ ἐναργέστερον ἐκπεφρασμένους πτωτικούς τύπους ἔχει, τόσον μικρότερον τὸ πλῆθος τῶν προθέσεων ἢ μᾶλλον περιορισμένη κατὰ τοῦτο ἡ χρῆσις τῶν· καὶ πάλιν ὅσον πλαστικώτερα καὶ ζωγραφικώτερα ἐξ ἄλλου μέρους καὶ τὰς λεπτοτάτας τοπικὰς σχέσεις ἐκφράζουσα, τόσον ποικιλώτερα καὶ ἡ τῶν προθέσεων χρῆσις. Κατ' ἀμφοτέρω διαπρέπει ἡ ὁμηρικὴ λέξις (καὶ ἐν μέρει ἡ κατ' αὐτὴν διαμεμορφωμένη τῶν ὕστερον ποιητῶν), ἔνθεν μὲν πολλὰς ὕστερον διὰ προθέσεων ἐκφερομένας σχέσεις δι' ἀπλῶν τῶν πτώσεων ἐκφράζουσα, ἔνθεν δὲ πρὸς ἐναργῆ ἐρμηνείαν πολλῶν ὁμοῦ σχέσεων ποικίλως τὰς προθέσεις συμπλέκουσα, ὡς 1) πάντες Ὀλύμπιοι κατήλθομεν (ἰλ. = ἐξ Ὀλύμπου). Τεῦκρος ἐπεσσύμενον βάλεν ἰὼ τείχεος ὑψηλοῖο (ἐκ τείχ. ὑψ. ἰλ.). Ὀδυσῆα διώκετο οἷο δόμοιο (ὀδ. = ἐξ οὗ δόμου). Οὐ ῥα ἀπείρητος μέμονε σταθμοῖο δέεσθαι (ἰλ. ἐκ σταθμοῦ). πολλὰς πίθων ἠφύσσετο οἶνος (ὀδ.)· βωμοῦ ὑπαίξας πρὸς ῥα πλατάνισον ἔρυσεν (ἰλ.). Καρπαλίμως ἀνέδν πολίης ἀλός (ἰλ.). Τὰ βωμοῦ ὑπαίξας, ἀνέδν—ἀλός καὶ Ὀλύμπιοι κατήλθομεν = τοῖς ὑποθεν (ἢ ὑποκάτωθεν) τοῦ βωμοῦ ἀΐξας, ἀνῶθεν ἢ ἐκ τῆς ἀλός πρὸς τὰ ἄνω ἔδν καὶ ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου

πρὸς τὰ κάτω κτλ. ὁμοίως καὶ ἐν στάσει: ἦ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαιοῦ; (Ὀδ.). τοίη νῦν οὐκ ἔστι γυνὴ κατ' Ἀχαιῶδα γαῖαν οὔτε Πύλον ἱερῆς οὔτ' Ἄργεος οὔτε Μυκῆνης (Ὀδ.). Νέφος οὐ φαίνεται πάσης γαίης οὐδ' ὀρέων· ἅπασαι σχέσεις ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ διὰ τῶν προθέσεων ἐν, κατὰ, ἐπὶ καὶ τῆς δοτικῆς, αἰτιατ. καὶ γεν. ἐκφερόμεναι. — Ἡετίων ἔναιε Θῆβη ὑποπλάκῃ (Ἰλ.). Δῆλῳ δὴ νέον ἔρνος ἀνερχόμενον ἐνόησα (Ὀδ.). Ἄϊε Ζεὺς, ἡμενος Ὀλύμπῳ (Ἰλ.). Κἄρυξ — ἔβην Ὀλυμπίᾳ τε καὶ Ἰσθμοῖ, Νεμέᾳ τε συνθέμενος (Πινδ.). Μυκῆναις, μὴ ἵθ' ἀνακάλει θεοὺς (Εὐριπ.). Ἡ τεκοῦσα ἔστι ποῦ; Ἄργει; (Εὐρ.). Ζεὺς αἰθέρι ναίων (Ἰλ.). Μῖμνει ἀγρῷ (Ὀδ.). Νῦν ἀγροῖσι τυγχάνει (Σοφ.). Στῇ μέσῃ ἀγορᾷ (Ὀδ.). Ἡσθαι δόμοις (Αἰσχ.) κτλ. Ἄπασαι ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ διὰ τῆς ἐν (μετὰ δοτ.) ἀναπτυσσόμεναι. — Ἡερίη ἀρέβη μέγαν Οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε (Ἰλ.). Ἡφαίστου ἔκαρε δόμοις Θέτις ἀργυρόπεζα (Ἰλ.). Τὸ κοῖλον Ἄργος βὰς φυγὰς προσλαμβάνει φίλους (Σοφ.). στείχων ἰκνοῦμαι τοὺς δε τοὺς χώρους (Σοφ.) κτλ. ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ διὰ τῆς εἰς (μετ' αἰτ.) ἐκφερόμενα. — 2) Τεύχεα πέσον περὶ τ' ἀμφὶ τε τάφρον (Ἰλ.). ἡμεῖς ἀμφὶ περὶ κρήνην ἱερούς κατὰ βωμοὺς ἔρδομεν ἐκατόμβας (Ἰλ.). Ὄχθαι ἀμφὶ περὶ μεγάλ' ἱαχον (Ἰλ.). κατακρήμεν αὐτοὺς τυτθὸν ἀποπρὸ νεῶν (Ἰλ.). τῆς [ἀσπίδος] διαπρὸ αἰχμῇ χαλκείῃ πταμένη θώρηκι πελάσθη (Ἰλ.). περιπρὸ ἔγχει θυεν (Ἰλ.). Ὄρτο διέκ προθύρου (Ἰλ.). Νεκρὸν ὑπὲκ Τρώων ἔρυσεν μετὰ ἔθνος ἐταίρων (Ἰλ.). Ἴππους λύσαθ' ὑπὲξ ὀχέων (Ἰλ.). Ἐξῆλθε μεγάρῳ παρὲκ μέγα τειχίον αὐλῆς (Ὀδ.). — Ἀποπρὸ βᾶτ' ἐκεῖς ἀποπρὸ μοι κοίτας (Εὐριπ. Ὀρεστ. 142). μητέρος ἀποπρὸ νοσφίσας (Ἰφ. Αὐλ. 1287). ἐγένετο διαπρὸ δωματίων ἔκφαντος (Εὐρ.). — Τοιούτον καὶ τὸ Ἡροδότειον: Θωύματα γῇ Λυδίῃ εἰς συγγραφὴν οὐ μάλα ἔχει παρὲξ τοῦ ἐκ τοῦ Τρωῶλου καταφερομένου ψήγματος κτλ. — Καθ' ὅμοιον πνεῦμα ἐπλάσθησαν ὕστερον καὶ τὰ νῦν καθομιλούμενα: ἐπάνω, κατεπάνω, παραπάνω (= παρὲπάνω), ὑποκάτω, παρακάτω, μεταξὺ (= ἴσως μετὰ-ξύ[ν]), ἀναμεταξύ καὶ τὰ ὅμοια.

Ὅσῳ δὲ μάλλον ἡ γλῶσσα τὴν πλαστικὴν ἐνέργειάν της ἀποβάλλουσα ἀρκεῖται εἰς τὴν καὶ ἀμυδρὰν καὶ ἀκροθιγῇ παράστασιν τῶν ἀναγκασιτέρων (τοπικῶν) σχέσεων, τόσῳ μάλλον καταλύεται ἡ ποικίλη συμπλοκὴ τῶν προθέσεων, καθὼς συνέβη ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Ὅσον δ' ἐτέρωθεν περισσότερον ἀποτρίβονται οἱ πτωτικοὶ τύποι καὶ ἄσημοι τε καὶ ἀσήμαντοι καὶ ἄχρηστοι ἀποβαίνουσι, τόσον περισσότερον ἐπιδίδει ἡ χρῆσις τινων προθέσεων, αἵτινες τότε καταλαμβάνουσι τὸν τόπον τῶν πτώσεων ὅπερ συνέβη ἐν μέρει μὲν π. χ. ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλ-

ἁπλῆ καὶ γερμανικῇ, τῇ μὲν πολλάκις τὴν ἐξασθενήσαντα δύναμιν τῆς γενικῆς διὰ τῆς προθέσεως von ἀναπληρωνοῦσα: π. χ. Verzeichniss von Büchern = κατάλογος βιβλίων (αὐτολ. ἀπὸ βιβλίων ἢ — α) κ.λ' οὕτω καὶ ἐν τῇ καθορισμένῃ ἑλληνικῇ κατὰ τινὰς διαλέκτους ἢ ἀπὸ μετ' αἰτιατικῆς ἐπέχει τὸν τῆς γενικῆς τόπον· οἱ Θεσσαλοὶ π. χ. λέγουσι: σταμνὶ ἀπὸ νερό, φηκάρι ἀπὸ τζαπί, ἀντὶ τῶν σταμνὶ νεροῦ; φηκάρι (θηκάρι) τζαπλοῦ κ.τ.θμ. τῇ δὲ τὴν δοτικὴν ἐκτὸς ἄλλων μέσων καὶ διὰ τῆς εἰς, ἀμφοτέραις δὲ τὴν ὅλως ἐκλείψαντα ἀφαιρετικὴν ἢ ὀργανικὴν διὰ τῶν προθέσεων μέ (mit), διὰ (durch), ἀπὸ (von) κ.λ. — καθ' ὁλοκληρίαν δὲ ἐν ταῖς νεορωμανικαῖς γλῶσσαις, αἵτινες παντελῶς ἀπολέσασαι τὰς πτώσεις, τὰς τοιαύτας σχέσεις διὰ προθέσεων ἐρμηνεύουσιν, οἷαι: de, da, à κ.λ. — Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ περὶ τῆς μετὰ ῥημάτων καὶ (ῥηματικῶν) ὀνομάτων συνθέσεως τῶν προθέσεων. Καὶ ἐνταῦθα αἱ προθέσεις ἦσαν ἐπιρρηματικαὶ πτώσεις ποικίλας τοπικὰς σχέσεις τῆς ῥηματικῆς ἐνεργείας σημαίνουσαι. Ἔσω δὲ παράδειγμα τὸ βαίρω μετὰ τῶν συνθέτων του, οἷα: ἀναβαίρω (= βαίνω ἄνω), καταβαίρω (= βαίνω κάτω), ἐπι-βαίρω (= βαίνω ἐπάνω), ἐμ-βαίρω, εἰς-βαίρω, ἐκ-βαίρω, ἀπο-βαίρω, παρα-βαίρω, περι-βαίρω, ἀμφι-βαίρω (καὶ ἀμφι-βητῶ), ἀντι-βαίρω, μετα-βαίρω, ὑπο-βαίρω, ὑπερ-βαίρω, συμ-βαίρω, προσ-βαίρω. ἀνά-βασις, κατά-βασις, ἔμ-βασις, ὑπό-βασις, πρόσ-βασις, παρά-βασις, ὑπέρ-βασις καὶ ὑπερ-βασίη κτλ. Ἦσαν δὲ αἱ προθέσεις κατ' ἀρχὰς ὅχι συντεθειμέναι εἰς ταῦτόν μὲ τὰ προσδιορίζόμενα ῥήματα ἢ ὀνόματα, ἀλλὰ χωρισταί, καθὼς τὰ λοιπὰ ἐπιρρήματα μέχρι ἐσχάτων οὕτω διέμειναν. Τεκμήρια δὲ τοῦτου ἱκανὰ μᾶς παρέχει ἡ ποιητικὴ γλῶσσα, μάλιστα ἡ ὁμηρικὴ, ἐνθα πολλαχοῦ ἀκόμη ἐπικρατεῖ ἡ ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν οὐκ ὀρθῶς καλουμένη τμῆσις, ἥτοι ἡ χωριστὴ καὶ ἀσύνθετος θέσις τῶν προθέσεων, ὡς ἐν τοῖς: 1) κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν (Ἰλ.), μετὰ δ' ἰὼν ἔηκεν (Ἰλ.), πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι (Ἰλ.), εἰ δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, εἰ δ' ἑκατόμβην θείομεν, ἀν δ' αὐτὴν Χρυσῆϊδα καλλιπάρηρον βήσομεν (Ἰλ.) πρὸ γάρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη (Ἰλ.), μετὰ δὲ τράπετ' (Ἰλ.), ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω (Ἰλ.), καὶ ἐπὶ μέγαν ὄκον δοῦμαι (Ἰλ.). Περὶ γάρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψεν (Ἰλ.). Ἐκ δ' ἀγαγεν κλισίης Βρισηΐδα (Ἰλ.). περὶ δὲ μέγα βάλλετο φᾶρος (Ἰλ.). Γέλασσε πᾶσα περὶ χθών (Ἰλ.). ἤλθε τεθηπώς. περὶ δ' ἤθελε θυμῷ ἐκφυγέειν θάνατον (Ἰλ.). Δάκρυα ὠμόργυνντο, τρέμον θ' ὑπὸ γυῖα ἐκάστου (Ὀδ.). φεύγουσ' ἐκ ποταμοῦ, κάματος δ' ὑπὸ γούνατ' ἐδάμνα (Ἰλ.). κύματα (γίγνεται) κυρτὰ φαληριώοντα πρὸ μὲν τ' ἄλλα αὐτὰρ ἐπ' ἄλλα. ὦς Τρώες πρὸ μὲν ἄλλοι ἀρηρότες, αὐτὰρ ἐκ' ἄλλοι ἔ-

ποντο (Ἰλ.). Λαὸς ἔποντ', ἐν δ' αὐτὸς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι (Ἰλ.). λέκτω
 μυχῶ δόμου ὑψηλοῖο. πὰρ δὲ γυνή δέσποινα λέχος πόρσυνε καὶ εὐνήν
 (Ὀδ.). ἐπὶ κρήνην ἀφίκοντο· ἀμφὶ δ' ἄρ' αἰγείρων ὕδατοτρεφέων ἦν ἄλ-
 σος (Ὀδ.). Βασιλῆες θῦνον κρίνοντες, μετὰ δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη (Ἰλ.).
 Θάλασσαν οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε (Ἰλ.). Βέλος εἰς κεφα-
 λὴν δῦ, σὺν δ' ἵππους ἐτάραξεν (Ἰλ.). Ὅγ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο (Ἰλ.
 Ὀδ.). ἀπὸ δὲ χλαῖναν βάλε (Ἰλ.). Ἀργεῖη Ἑλένη μετ' ἄρα δμῳῇσι γυ-
 ναιξὶν ἦστο (Ἰλ.). οὐκ ἔλαθε σκοπόν' ἐν δ' ἄρα μῆλοδόκῳ Πύθῳι ἄ-
 ῖεν (Πινδ.). τερπόμεθα· μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνὴρ (Ὀδ.).
 Ζεὺς ἐπὶ ἔργα τίθησιν ἐξ ἔτι πατρῶν (Πινδ.). Πρὸς ἔτι τούτοισι (Ἡ-
 ροδ. Α. 64. Γ'. 65). φάρμακα πάσσειν ἐσθλά, τὰ δὲ προτὶ φασιρ Ἀχιλ-
 λῆος δεδιδᾶσθαι (Ἰλ.). ἀνήλυθεν ἐκ δόρυ γαίης (Ὀδ.). πρὸ δ' τοῦ ἐνόη-
 σεν (Ἰλ.). Ἰαύεσκον παρ' οὐκ ἐθέλων ἐθελοῦσιν (Ὀδ.). ἀμφὶ δὲ οἱ κροτά-
 φοισι φαεινὴ σείετο πήληξ (Ἰλ.). Βωμοῦ ὑπαίξας πρὸς ῥα πλατάνιστον
 ὄρουσεν (Ἰλ.). ἔχει (τόπον) σεμνὸς Ποσειδῶν· ἐν δ' ὁ πυρφόρος θεὸς
 (Σοφ.) κρυφῇ κευθε' ἐν δ' αὐτῶς ἐγὼ (Σοφ.). ἴζοντο πρῶτος μὲν ὁ Σι-
 δωνίων βασιλεύς, μετὰ δὲ ὁ Τύριος, ἐπὶ δὲ ὧλλοι (Ἡρ.). πολλὰ καὶ ἄλ-
 λα τεκμήριά ἐστι, ἐν δὲ καὶ τόδε (Ἡροδ.). Ἐν ποτε θαλάμοις Διὸς ἄ-
 κοιτὶν ἐπειράτο (Πινδ.). Κατὰ με γὰρ πόρευσον (Εὐρ.). Πρὸς σε τῶνδε
 γουνάτων, οἴκτειρον ἡμᾶς. (Εὐρ.). Ἄνοιζον, ἀσπάζου με. διὰ τοι σὲ πό-
 νους ἔχω (Ἀριστοφ.). — 2) Ἡ λεγομένη ἀναστροφὴ κατὰ πάντα τὰ
 εἶδη τῆς: ἦλθεν ἀργυρότοξος Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν (Ὀδ.). οὐ μοι
 κακὸς εἶδεται οὐδὲ κακῶν ἔξ (Ἰλ.). Ἴλιον εἰς ἄμ' ἔποντο. (Ἰλ.). Ἴλιον
 ἀμφί(ς). (Ἰλ.). Ἰθάκῃ ἐνὶ οἰκίᾳ ναίει (Ὀδ.). Φίλωρ ἀπο πήματα πάσχει
 (Ὀδ.). Βλέψον ἐμῶν βλεφάρων ἐπὶ δάκρυα (Εὐρ.). ἡγωνίσχοντο ρεῦμα
 Διρκαῖον πάρα (Εὐριπ.). Ἀθάνατοί με φίλην ἐς πατρίδ' ἐπεμψαν (Ἰλ.)
 χεῖρας ἦλθεν εἰς ἐμάς (Εὐρ.). πόλλ' ἐστὶν ὄργῃς ἐξ ἀπαιδέυτου κακά.
 (Εὐρ.). Τῆς δὲ τῆς χώρας ὑπερ (Ἀριστοφ. Σφήκ. 1148). παρτοδαπαῖς
 ἐν ὥραις (Νεφ. 310)· εὐηλίοις ἐν ἡμέραισιν (Βατρ. 243)· λούσῃ ἄ-
 πο ἑρότον αἱματόεντα (Ἰλ.). Τρομέει δ' ὕπο φαίδιμα γυῖα (Ἰλ.) κτλ.
 κτλ. — Ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ τῶν ἀπτικῶν τῆς μὲν κυρίως οὕτω κα-
 λουμένης τμησεως ὀλίγιστα λείψανα διετηρήθησαν, οἷα τὰ: Ξενοφ.
 Συμπ. Η. 17 παρά τι ποιεῖν. Πλατ. Γοργ. 493. c. ταῦτ' ἐπιεικὸς
 ἐστὶν ὑπὸ τι ἄτοπα. Τοιοῦτον φαίνεται καὶ τὸ Θεοφρ. Χαρακτ. ιγ'.
 καὶ ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος ἔν τινι σιὰς ἐλεγχθῆναι (= ἐνστάς
 τινι). Ἀνάλογα δὲ τὰ ἀντ-εу-ποιεῖν (Ἀριστοφ. Πλουτ. 1029. Ξεν. Ἀν.
 Ε'. 5, 21. Πλατ. Γοργ. 520. ε. Κ'. 64. 141) συν-εу-πάσχειν Η. 65.
 ξὺν κακῶς ποιεῖν Θουκ. Γ'. 13. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένη τὰ: δὲν

μετὰ (ἢ ματὰ) τὸ κάμνω. δὲν μετὰ τὸ λέγω. πάρα τὸ ἤλωσε καὶ εἴτω ὅμοιον. Ἐπιρρηματικῶς δὲ ἄνευ πτώσεως ἢ πρὸς ἐν τοῖς πρὸς δὲ καὶ πρὸς. παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον, καθὼς καὶ παρὰ τοῖς Ἰώσι, καὶ τὰ: ἐπὶ δέ, μετὰ δέ: Ἐγὼ ἡγοῦμαι τοῦτον τὸν λόγον ἀσύμφορον εἶναι τῇ πόλει λέγεσθαι, πρὸς δὲ καὶ οὐ δίκαιον (Δημ.). ἄθλιον ἔφην εἶναι τὸν ἀδίκως ἀποκτείναντα καὶ ἐλεεινόν γε πρὸς (Πλατ.) κτλ. Τοιοῦτον καὶ τὸ καθομιλούμενον (Ἡπειρ.) μάτα (μέτα) πάλιν = πάλιν αὖθις. Ἡ δὲ κυρίως οὕτω καλουμένη ἀναστροφὴ συμβαίνει ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ μόνον ἐπὶ τῆς περὶ. π. χ. τίτων πέρι λέγομεν; ἀρετῆς δ' αὖ πέρι (Πλατ.). Γνωστὴ εἶνε καὶ ἐκείνη ἡ ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων, ἢ μετατύποις, καθ' ἣν βαρυτονόμηναι μόναι τῶν ἐκλαμβάνονται ἐκάστη ἀντὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς συνθέτου ὑπαρκτικοῦ ῥήματος π. χ. ἴστ' ὅς' ἐμοὶ ἐνὶ κήδεα θυμῷ (= ἔνεστι). Ἰλ. Σοὶ ἐπι μὲν μορφῇ ἐπέων, ἐνὶ δὲ φρένες ἐσθλαί. Ὀδ. Ἐρχεο' πάρ τοι ὁδός. Ἰλ. τῷ αἰεὶ πάρα εἰς γε θεῶν θς, λοιγὸν ἀμύνει. Ἰλ. Οὔτις μέτα τοῖος ἀνὴρ ἐν τοῖς δεσι πᾶσιν. Ὀδ. Οὐχ οὐπαρήξων οὐδ' ὁ κωλύσων πάρα. Σοφ. Ὀδ' ἐγὼ πάρα. Ἐρμιππος ὁ κωμ. Λέγειν μὲν οὐκ ἔνεστ', ἀποστερεῖν δ' ἐνὶ. Ἀριστοφ. οὔτε ὁ συγγνωσόμενος πάρα. Ἡρ. Οὕτως ἐπὶ Αἰσχ. Εὐμεν. 371. Σοφ. Ο. Κ. 4222. τὸ δ' ἄρα = ἀνάστα. ἀλλ' ἄρα μὴδ' ἔτι κεῖσο. Ἰλ.

Ἐν πᾶσι τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐναργέστερον διαφαίνεται ὁ ἀρχαῖος ἐπιρρηματικὸς χαρακτὴρ τῶν προθέσεων. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ὕστερον διὰ παραθέσεως καὶ συνθέσεως (κυρίως προθετικῶς) ἐγγύτερον συνεδέθησαν μετὰ τῶν προσδιοριζομένων ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, ἤρχισε κατ' ὀλίγον ἔνθεν μὲν οἱ πλήρεις ἀρχαῖοι τύποι τῶν ν' ἀποτρίβωνται, ὡς εἰδομεν ἀνωτέρω, ἔνθεν δ' ἡ σημασία τῶν καὶ ὡς προθέσεων νὰ ἐπισκωτίζεται. Ἐντεῦθεν προῆλθε πρῶτον μὲν πολλὰ σύνθετα ῥήματα ὅλως ἀδιάφορα τῶν ἀπλῶν τῶν νὰ ἐκλαμβάνωνται καί, τῆς προθέσεως ὡς μέρους αὐτῶν ἀναποσπάστου θεωρουμένης, αὕξησιν καὶ ἀναδίπλωσιν πρὸ αὐτῆς νὰ προσλαμβάνωσιν, ἔπειτα πολλὰ παραθέσεις ἢ συντάξεις εἰς συνθέσεις νὰ μεταβληθῶσιν. π. χ. 1) τὰ καθεύδω, καθίζω, καθεζομαι, κάθημαι κατήνησαν ἐπὶ τῶν ἀττικῶν ἤδη χρόνων συνώνυμα καὶ ἰσοδύναμα τοῖς ἀρχαιοτέροις ἀπλοῖς εὐδω, ἴζω, ἔζομαι, ἤμαι· ἔθεν καὶ τὴν αὕξησιν πρὸ τῆς προθέσεως ἤρχισαν νὰ λαμβάνωσιν, ὡς ἐκάθευδορ Ξενοφ. Οἶκον. Ζ'. 41. ἐκαθέζετο Ξενοφ. Κ. Π. ζ'. 4, 6. ἐκαθεζόμεθα Πλατ. Πολιτ. Α'. 328. c. ἐκάθισα Εὐριπ. Φοῖν. 1188. Ἀρφ. Βατρ. 921. Θουκ. ζ'. 66. Ζ'. 82. Πολυβ. Α'. 47, 5, Κ'. 5, 7. κεκάθηκα Διοδ. Σικ. ΙΖ'. 415. Δίων Κασσ. ΝΗ'. 24. Ἐπικτ. Διατρ. Β'. 6, 23. Δ'. 13, 5. κ. ἄλ. ἐκάθηγτο Θουκ. Λυσίου σλ. 433, 41. Δημοσθ. σλ. 235, 22. κ. π.

τ. ὕστ. *ἐκαθέσθην* Λογγ. Γ'. 5. *Εὐναπ.* ἐν βίῳ *Ἰαμβλ.* σλ. 29. καὶ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ. Ὅμοιχ τὰ *ἡφίουν(-ην)*, *ἡφίεις*, *ἡφίει*. Πλατ. *Λαχ.* 183. ε. *Εὐθυδ.* 293. Α. *Λυσ.* 222. Β. *Ἰσχι.* ζ'. 40. *Δημοσθ.* ζ'. 20. 111, 218. ΚΓ'. 188. — *Ἐμετίετο* (ὀρθότερον παρὰ τὸ *μετίετο*). *Ἡροδ.* Α. 12. *μεμετιμένος* (ἀντὶ τοῦ *μεθιμένος*) παρὰ τῷ αὐτῷ πολλάκις. *ἡμφίεσα*, *ἡμφίεσμαι* συνηθέστατα παρὰ τοῖς λογεῦσιν, ὡς καὶ ὅλον τὸ σύνθετον εὐχρηστότερον τοῦ ἀρχαιοτέρου καὶ ποιητικωτέρου ἀπλοῦ *ἐννυμι*. Οὕτω καὶ *ἡμπίσχω* (ἀντὶ τοῦ ἀμπέσχω). *Ἐπαρηγορήθη* Ἰπποκρ. *Ἐπιδ.* Β'. 140. *ἐπαροίουν* *Δημοσθεν.* κ. *Κόνων.* 1257, 6 (κατὰ τὸν Αὐγούστ. κώδικα *ἐπαρώουν*). *ἡρόχλει* *Αἰσχ.* κ. *Κτησιφ.* σλ. 434. *Διοδ.* *Σικελ.* ἐκλ. τ. Ζ'. βιβλ. 18. *Φιλοστρ.* *Ἐπιστ.* ΑΑ. *ἐκατηγόρησεν* (ἐν τῷ παρισ. χειρογρ. τοῦ περὶ τ. στεφ. λόγου τ. *Δημοσθ.* σλ. 228, 6). *ἐδιακόρουν* (Ἀλκ. κωμ. *Ἀποσπ.* 458 στ. 11. *Mein*). *δεδικονήκα* *Ἀν-εκδ.* *Bekker* p. 88. *δεδιοίκηται* *Μάχων* παρ' Ἀθην. 341. c. *ἡροίξεν* (ἀντὶ τοῦ πάλαι συνηθεστέρου ἀνέφξεν) *Ξενοφ.* *Ἑλλην.* Α'. 5, 3. *Πρβλ.* καὶ *Εὐαγγ.* *Ἰωανν.* Θ'. 17, 21. *Ἀποκ.* *ΙΒ'*. 46. *ἡροίγη* *Ἀποκ.* *ΙΑ'*. 19. *ΙΕ'*. 5. *Πράξ.* *ΙΒ'*. 40. *ἡροίχθησαν* *Ἀποκ.* *ΙΕ'*. 5. *ἐπροφήτευσαν* *Ματθ.* Ζ'. 22. *ΙΑ'*. 13. *ΙΕ'*. 7. *Μρ.* Ζ'. 6. *Λουκ.* Α'. 67. *Ἰωανν.* *ΙΑ'*. 54. *Πράξ.* *ΙΘ'*. 6. Ὅμοιχ τὰ μετὰ διπλῆς αὐξήσεως, ὡς *ἀπεκατέστησε* — *σαν*, *ἀποκατεστάθη*, *ἀπεκατέστη* *Εὐαγγ.* *Ματθ.* *ΙΒ'*. 13. *Μρ.* ζ'. 5. *Λουκ.* ζ'. 10. (*Πρβλ.* καὶ *Ψευδολουκιαν.* *Φιλοπάτρ.* 27. *Δούκα* 29. *Θεοφ.* σλ. 374. *Κινναμ.* σλ. 259). *ἡφηνιακοί* *Σουῖδ.* *ἡφωρίσθαι* καὶ *ἡφώρισε* (ἴσ. ὀρ-θότ. ἡφόρι —) παρὰ τῷ αὐτῷ κτλ. κτλ.

Πόσον τέλος πάντων ἤδη κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας ἦτο προχωρημένον τὸ πάθος τοῦτο, δῆλον ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ Φρυνίχου· « ἐρίστατο λέγε καὶ μὴ ἡρίστατο. » Ὅθεν πολλὰ τοιαῦτα εὐρίσκομεν παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς *ἐπροφήτεον* π. *Λέοντι* τῷ γραμμ. σλ. 33, 35 καὶ 36. *ἐπροέταξα* *Θεοδ.* γραμμ. 40, 8. *ἐκατεσκεύασαν*, *ἐσυνεμαρτύρουν* *Καναν.* σλ. 462. 478. *ἐδιοίκει* *Θεοφ.* *χρον.* σλ. 126, 40. 169, 5. *ἐπισύβραξεν* αὐτ. 396, 19. 478, 7. *ἐπαρακάθισαν* αὐτ. 700, 1. *ἐδιηγῆσατο* Ἄνν. Κορν. Ζ'. 198. — *Πτωχοπροδ.* Α'. ζ. 58. 159. *ἐπεριπάτει*, *ἐδιάβασε* κ. ἄλλχ. — Καὶ οὕτω κατηντήσαμεν εἰς τὰ καθομιλούμενα: *ἡμπόρεσε*, *ἐπαράλαβε*, *ἐπερίλαβε*, *ἐπρόσθεσε*, *ἐπερπάτησα*, *ἐπροτίμησα*, *ἐπροφήτενε*, *ἐπροξένησε*, *ἐκατηγοροῦσε* κτλ.

2) Ἡ τῶν προθέσεων μετὰ τῶν ἰδίων πτώσεων (ὀνομάτων τε καὶ ἐπιρρημάτων) ὑφ' ἐν σύναψις καὶ γραφή συμβαίνει ἐκ τῆς ἐπισκοπίσεως τῆς ἀρχικῆς σημασίας ἑκατέρων. Τοιαῦτα δέ, ὅπως οὖν ἀρχαιότερα, εἶνε τάδε: *ἐπισχερώ* (ἀντὶ τοῦ ἐπὶ σχερῶ), *ἐκποδῶν* (= ἐκ ποδῶν) καὶ

κατὰ τοῦτο καταχρηστικῶς ἐμποδῶν (ἐν ποδῶν), ἐξαίφνης (= ἐξ αἰφνης. πρβλ. αἰφν-ίδιος), ἐπιπολῆς (= ἐπὶ πολλῆς), ἐπιπολύ (= ἐπὶ πολύ), παραπολύ (= παρὰ πολύ), ἐπὶκλην, παραχρῆμα (παρὰ χρ.), ἐξίσου, ἐπίσης (ἐξ ἴ—, ἐπ' ἴσης)· καθό, καθότι (= καθ' ὅ, καθ' ὅ,τι)· διό, διότι (= δι' ὅ, δι' ὅ,τι), παρό (= παρ' ὅ), καθά, καθάπερ (= καθ' ἃ, καθ' ἅπερ)· καθώς (= καθ' ὡς = κατὰ ταῦτα, ὡς), παραντίκα (= παρ' αὐτίκα), ἐφάπαξ, καθάπαξ, ἔκπαλαι (= ἐκ πάλαι), ἐξέτι (= ἐξ ἔτι), ἔκτοτε (= ἐκ τότε), πρόπαλαι (= πρὸ πάλαι), ἐπέκεινα, ἐπιτάδε κτλ. — Τοιαῦτα καὶ τὰ νεώτερα ἐν ᾧ, ἀφοῦ, πριχοῦ, ἀποκάτω (= κάτωθεν), ἀποπάνω (= ἀπὸ ἐπάνω, ἐπάνωθεν) κτλ. — Περὶ τῆς γραφῆς τούτων, ἀρχαιοτέρων τε καὶ νεωτέρων, ὁ ἐξῆς κανὼν, νομίζω, εἶνε τηρητέος: Ὅπου μὲν ἡ ἀρχὴ τοῦ δευτέρου στοιχείου εἶνε ὁπωσοῦν ἐπισκοτισμένη, ἀμφότερα νὰ γράφονται ὑφ' ἑν, ὡς π. χ. ἐξαίφνης, ἐπιπολῆς, ἐπὶκλην. καθό, καθά, καθότι, καθάπερ, διό, διότι κτλ. ὅπου δὲ τοῦναντίον, νὰ γράφονται χωριστά, ὡς: παρὰ χρῆμα, παρ' αὐτίκα, ἐπ' ἐκεῖνα, ἐπὶ τάδε, ἐκ τότε (ὡς τὸ νεώτερον, ἀπὸ τότε), ἐκ πάλαι (ὡς τὸ νεώτερον ἀπὸ πριχοῦ), ἐξ ἴσου, ἐπ' ἴσης, ἐφ' ἅπαξ, καθ' ἅπαξ (ὡς τὸ νεώτερον διὰ μιᾶς) ἐν ᾧ, ἀφ' οὗ, ἀπὸ κάτω, ἀπὸ πάνω, παρὰ πολὺ κτλ. ἀλλὰ: ἀπόψε, προῦέ, ἀντίπροψε καὶ ἐξαρτίπροψε, κ.τ.δμ. τὴν ἐσχάτην ἀπάμβλυνσιν τῆς γλωσσικῆς συνειδήσεως μαρτυροῦσι τὰ: ἐξοῦ, μεθοῦ, ἐξότου, ἐξαιτίας, ἐξεναρτίας, ἐξαφορμῆς, ἐκπροθέσεως, ἐξανάγκης, ἀχρισοῦ, μεχρισοῦ, ἀχρισότου, μεχρισότου, ἐωστότε, ἀποτότε, ἐξαπροόπτου, ἐωσαύριον καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Κατ' ἐπισκότισιν τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς πρώτης σημασίας τῶν προθέσεων καὶ σύγχυσιν τῶν πρὸς ἀλλήλας ὀρίων, πολλὰ αὐτῶν εἰς ἀχρηστίαν περιέπεσαν, τοῦλάχιστον ἐν παραθέσει, καὶ ἡ ὑπηρεσία των ἤρχισε δι' ἄλλων συνωνύμων νὰ ἐκτελεῖται· διὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ τὴν ἐν πολλοῖς ἀποτριβὴν ἢ ἀπάμβλυνσιν τῶν πτώσεων αἱ πρότερον μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς συντασσόμεναι ἤρχισαν μετὰ αἰτιατικῆς νὰ συντάσσονται. — Ἡ ἐν συνήθως μετὰ δοτικῆς συντασσομένη φανερώνει κυρίως στάσιν (ἐν τόπῳ)· ἀλλὰ παρὰ Βοιωτοῖς καὶ ἄλλοις Διολεῦσιν ἤδη περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ πέμπτου π. Χρ. αἰῶνος καὶ μετ' αἰτίας. συντασσόμεναι ἐσήμεναι καὶ κίνησιν πρὸς τῇ στάσει. Εἰς τὰ ὑπὸ τὴν ἐν προσεκτεθειμένα παραδείγματα πρόσθεαι καὶ τὰ Πινδαρικά: Πυθ. Β'. 44. ἐν θ' ἄρματα πεισιχάλινα καταζευγνύη σθένης ἵππειον (= εἰς). 86. ἐν πάντα νόμον εὐθύγλωσσοι ἀνὴρ προφέρει (= ἐν παντὶ νόμῳ). πρβλ. καὶ Πυθ. Ε'. 38. Νεμ. Ζ'. 31 κλ. ἐπιγρ. Αἴγυσθεν. ς. 3 καὶ ἐν προσεδρίαν

καλὶ ἅ πόλεις Ἡγυσθενιτάων κτλ. δόπτοτοι καπαργινύωνθη Σιφείων ἐν τὰς κοινὰς θυσίας. 15. ἀνγραφάσθω τὸ ψήφισμα ἐν στάλῃ.

Ἡ παρὰ τὴν μὲν στάσιν σημαίνει μετὰ δοτικῆς συντασσομένη, ὡς παρὰ νηυσί, παρὰ Ζηρί· μείνον παρ' ἐμοὶ κτλ. τὴν δὲ παράλληλον κίνησιν μετ' αἰτιατικῆς, ὡς βάτην παρὰ θῖν' ἄλός, παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ναῦν περιπατεῖ. τὴν δ' ἀφορμὴν μετὰ γενικῆς, ὡς παρὰ νηῶν, παρὰ μηροῦ, παρ' ἵππων, παρ' Εὐρύτου Οἰχαλιῆος (Ἰλ.), μανθά- νειν, λαμβάνειν παρὰ τινος κτλ. ἀλλὰ συνέβη καὶ ὥστε ἡ μὲν κίνησις νὰ σημαίνεται καὶ μετὰ δοτικῆς, ὡς ἐν τῷ: *ιέναι παρὰ Τισσαφέρνην* (Ξενοφ. Ἑλλην. Β'. 5, 27), ἡ δὲ στάσις καὶ ἡ ἀφορμὴ μετ' αἰτιατικῆς, ὡς ἐν τοῖς: *κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηός* (Ἰλ. Α, 476). *ἀνὴρ παρ' ἄνδρα στήσεται* (Εὐρ. Ἑλ. 1078). ὅπως *παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσωνται* (Θουκ. Ζ'. 39) κτλ. — Τὰς σουγγράφας τὰς κιμένας παρ' *Εὐφρονα* καὶ *Φιδίαν* καὶ *Πασίκλην* καὶ *Τιμόμειλον* κτλ. C. I. 1569. I. πρὸβλ. αὐτόθι καὶ II καὶ III: ἀπογράφεσθαι δὲ Εὐβωλον κατ' ἐνίαυτον ἕκαστον παρ τὸν ταμίαν κλ. πρὸβλ. 1570. α. παρὰ κατόπτας (= παρὰ κατόπταις). καὶ οὗτ' ὀφείλεται αὐτῷ ἔτι οὐθὲν παρ τὰν πόλιν (= παρὰ τῆς πόλεως). αὐτ. III.

Ἡ κατὰ μετ' αἰτιατικῆς πολλαχοῦ κατέλαβε τὸν τόπον τῆς ἐν μετὰ δοτικῆς, ὡς ἐν τοῖς: *Αἰσχ. Ἀγαμ. 403* τὰ μὲν κατ' οἴκους, ἐφ' ἐστίας ἄχη (= ἐν οἴκοις). *Σοφ. Αἴ. 65* κατ' οἴκους αἰκίζεται. *Πρὸβλ. 4021. Φιλοκτ. 469. 680. Ἀντιγ. 531. 4168. Φιλοκτ. 247* κατ' ἀρχὴν (= ἐν ἀρχῇ) τοῦ πρὸς Ἴλιον στόλου. *Εὐριπ. Ἀλκ. 49* καὶ οἴκους. *πρὸβλ. 87. 192. 515. Ἀνδρ. 41 Ἑκ. 74. Ἑλεν. 470—2. 94* κτλ. Ἡ χρῆσις αὕτη ἀκόμη περισσότερον ἐπιδίδει παρὰ τοῖς ὕστερον, π. χ. παρὰ Διοδώρῳ εἶνε συχνοτάτη. Τὸ *Ποιητικὸν αἷτιον* τῶν παθητικῶν καὶ ὁμοίων ῥημάτων ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ ἐξεφέρετο διὰ τῶν προθέσεων ὑπό, πρὸς, παρά, ἐκ καὶ σπανίως (μάλιστα τῶν ῥημάτων λέγεσθαι καὶ πράττεσθαι) τῆς ἀπὸ καὶ τῆς γενικῆς, κατ' ἀρχὰς βέβαια μετὰ τίνος διαφορᾶς: Ἑλληνίς πόλις ὑπὸ βαρβάρων ἡνδραποδίσθη. *Πρὸς ἀνδρός* δ' ἀνὴρ δορὶ καίνεται (Αἰσχ. Ἑπτ. 353). τοῦτο — καὶ παρὰ σοῦ καὶ παρ' ἐμοῦ ὁμολογεῖται. Τὸ ποιηθὲν ἐκ *Ψαμμιτίχου*. τρόπον τῷ εἰρημένῳ ἐξ Ὀτάρεω (Ἡροδ. Β'. 151. Γ'. 71). ἄλλαι τε γινώμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέγοντο — ἐπράχθη τε ἀπ' αὐτῶν οὐδὲν ἔργον ἀξιόλογον (Θουκ. Γ'. 36. Α. 47). ζήτησιν μεγάλην ἀπὸ σφένων γενέσθαι (Ἡροδ. Β'. 54) κλ. Ἐκ τῶν τελευταίων καὶ τῶν ὁμοίων ἀφορμὴν λαβοῦσα ἡ ἀπὸ καὶ ἐπὶ τῆς προκειμένης σχέσεως καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν διὰ τῶν ὑπό, πρὸς, παρὰ καὶ ἐκ μετὰ γενικῆς ἐκφερομένων κατέλαβε πασῶν τούτων τὸν

τὸ πον ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ, συντασσομένη καὶ μετ' αἰτιατικῆς καθὼς αἱ πλεῖσται ἢ σχεδὸν πᾶσαι αἱ ἐν τῇ νεωτέρᾳ διασσεσσωμέναι προθέσεις. Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς ἀπὸ εἶνε ἤδη παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀρκοῦντως εὐρεῖται. π. χ. Λουκ. ΚΔ'. 2. εὖρον τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου (= ἐκ τ. μ.) Μθ. ΙΔ'. 29. καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου (= ἐκ —). Γ'. 46. ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος (= ἐκ —). ις'. 27. τῶν ψυχῶν τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης (= ἐκ —) Μθ. ΙΖ'. 25 ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη; (= παρὰ —) πρὸς Κολοσ. Γ'. 24. ἀπὸ Κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν. (Τοιοῦτον καὶ τὸ τοῦ Θεόγνιδος· ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ μαθήσεαι κτλ.). Ἡρβλ. Μρ. ΙΕ'. 45. Μθ. ΙΒ'. 38. Πράξ. Θ'. 43. πρὸς Γαλατ. Α'. 4. Α. Κ. Δ', 5. Β'. Κορ. Ζ'. 43. Α'. Ἰωάνν. καθ. 2, 20. 4, 24 κ. ἄλ. κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου (= ὑπό). Πράξ. Κ'. 9. Ἀποκ. Θ'. 18. ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν (= ἐκ ἢ ὑπό). Μθ. ΙΔ'. 26. Λουκ. ΚΑ'. 26. ΚΒ'. 45 κτλ. κτλ. Ἐκ δὲ τῶν μεταγενεστέρων τάδε· Τί ζητεῖ κύριος ἀφ' ἡμῶν; Βαρνάβα ἐπιστ. Κά. γράφω ὑμῖν διὰ Βούρρου, πεμφθέντος ἅμα ἐμοὶ ἀπὸ Ἐφεσίων καὶ Συμυρταίων. Ἰγνατ. π. Φιλαδ. 41 ἵνα κρείττονος ἐλευθερίας ἀπὸ Θεοῦ τύχωσιν. π. Πολύκ. 4. ἵνα ὁ πρεσβύτερος ἐκείσας ἀπὸ πέντε ἀκούηται ἐπισκόπων (= ὑπό). ἐκ τῆς ἐν Καρθαγεν. συνόδου ἐπὶ Ὠνωρίου (Συντ. τ. θείων καὶ ἱερ. κανόνων ὑπὸ Πάλλη καὶ Ποτλῇ Τ. Γ'. σλ. 329)· κρίνατε μὴ γενέσθαι χειροτονίας ἐπισκόπων εἰμὴ ἀπὸ δώδεκα αὐτ. σλ. 423. κάμνων ἀπὸ τοῦ τραύματος (κατ' ἄλλην γρ. ὑπὸ τ. τρ.). χωλός ἐστιν ἀπὸ τοῦ τραύματος (δ. γρ. ὑπὸ τ.) Λουκ. τοξαρ. 60. ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμεῖς ἠδίκησθε (= ὑφ' ὧν). Προμηθ. 48. τὰς πρὸς τὸν ἥλιον ἀποτελουμένας σκιὰς ἀπὸ τῶν σωμάτων. Νεκυομ. 11. φάρμακ' ἀπ' αὐτῶν λυγρὰ τέτυκται. Ἀλεξ. 50 (= ὑπό). — μνησθήσομαι δ' ἐνὸς ἀπὸ πολλῶν (= ἐκ). Πλουτ. Μαρκέλλου 20, 2. αἰτούμενος ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος (= παρὰ) Γάλβα 20, 4. πρβλ. Ἀρτεμιδ. ὄνειροκρ. Δ'. 51. κληῖρον ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. σαφές δὲ ἀπὸ τούτων. Ἀρτεμιδ. Α'. 4. ἐκλῦομαι ἀπὸ τῆς ἀπορίας. Ἀρισαιν. ἐπιστ. Α'. 28 (= ὑπό, ὡς παρὰ Λουκιανῷ Ἐταίρ. διαλογ. 9, 3 ὑπό, κατ' ἄλλην δὲ γραφὴν ἀπό). Συνέπραστον δὲ ἀπὸ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν δημάρχων ἄλλοι τε καὶ Τίτος Ἄννιος Μίλων. Δίων Κασσ. ΛΘ'. 6, 2. ἐτέχθησαν δ' οὗτοι οὐκ ἀπὸ Φαύστης τῆς τοῦ Ἐρκουλίου Μαξιμιανοῦ θυγατρὸς, ἀλλ' ἐξ ἄλλης· Ζωσιμ. σλ. 105, 40. Τοῦτο παρὰ λαβόντες ἀφ' Ἑλλήνων Ῥωμαῖοι. 216, 44. τινῶν ἀπὸ τῆς γερουσίας 43, 9. τοὺς λεγομένους καταρράκτας ἀπὸ Ῥωμαίων Θεοφ. Σιμοκ. σλ. 322, 25. ἀπὸ τὰς ΚΘ'. τοῦ Παχῶν ἕως τὰς ΚΘ'. τοῦ Παυνί. Συγκελλ. σλ. 12. λαβὼν τὰς πλάκας ἀπὸ τοῦ βασιλέως. Κων-

σταντ. Πορφυρογ. ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. 248, 41. ἡ δὲ δὸς ἡ ἀπάγουσα ἀπὸ τὰ οἰκούμεκα εἰς τήνδε τὴν χώραν 445, 20. καὶ εἰσέρχονται εἴτε ἀπὸ τὸν καβαλλάριον, εἴτε ἀπὸ τὴν τοῦ κυρίου ἐκκλησίαν, εἴτε ἀπὸ τὸν ἱππόδρομον, εἴτε ἀπὸ τὸ τζουκανιστήριον 557, 9. οἱ ἀπὸ Ἰσπανίαν ἐλθόντες πρέσβεις 580, 12. τὰ καὶ ἀγορασθέντα ἀπὸ τοὺς ἀββαδάς — καὶ ἀπὸ τοὺς ἀναγναφάρους τοῦ φόρου 674, 12. ἀπὸ τοὺς φούρους ἕως Ναξίας μίλια ὁ. 678, 18. Πῶς δεῖ χαιρετίζειν τοὺς ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων ἀπιόντας φίλους πρὸς τὸν Ἀμερουμνῆν 683, 17 κτλ. κτλ. ἀπὸ χιλιάδος (α;) βουεύρων λαβοῦσαι (= ἀνὰ χιλιάδα ἐκάστη). Θεοφ. χρον. 700, 19. ὅτε καὶ ἔλεγον οἱ πολῖται « ἀπὸ τὴν Δρίστραν εἰς Γολόην καλὸν ἄπληκτον, Κομνηνέ. » κτλ. Οὕτω κατηντήσαμεν εἰς τὴν δημώδη χρῆσιν καὶ σύνταξιν τῆς ἀπό.

Ἡ μετὰ καὶ ἡ σὺν ὅχι μόνον ἀδιαφόρως ἀντ' ἀλλήλων θέτονται, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄργανον ἢ μέσον καὶ συμφωνίαν (τὴν συνήθως διὰ τῆς κατὰ ἐκφερομένην, κατὰ γνώμην κτλ.) καὶ ἄλλας ὁμοίας σχέσεις εἴτ' ἀπροθέτως, εἴτε δι' ἄλλων προθέσεων ἐρμηνευομένας ἐκφέρουσιν. Ἡ δ' ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ταύτης ἀνάγεται εἰς τὰ ἀρχαιότερα: μετὰ πόγων καὶ κινδύνων μοχθεῖν (= πόνοις κ. κινδ.) Θουκ. Α. 70. μετὰ ῥυθμοῦ βαίνειν (= ῥυθμῷ) Ε. 70. ἀγαλμάτων περικοπὰ μετὰ παιδιᾶς καὶ οἰκου γεγεννημένῃ ζ'. 28. γίγνεσθαι μετὰ εἰκότες τινὸς καὶ εὐπρεπείας (= κατ' εἰκός). Πλατ. Φαίδ. 92 c. πρβλ. Φιληβ. 37. ε. — σὺν τεύχεσι θεωρηθέντες (= τεύχεσι) Ἰλ. Θ, 530. Μ, 77. Π, 156. σὺν τε μεγάλῳ ἀπέτισαν, σὺν σφῆσιν κεφαλῇσι, γυναιξί τε καὶ τεκέεσσιν (= τῇ ἀπλῇ δοτικῇ ἢ τῇ διὰ μετὰ γεν.) Ἰλ. Δ, 161. σὺν ἐλαίῳ φαρμακοῦν Πινδ. Πυθ. Δ, 221 (ὁμοίως τῷ ὁμηρ.). Πρβλ. αὐτ. Θ'. 115. Νερμ. Ι. 48. Ἰσθ. Δ'. (Ε.) 35. πλοῦτον ἐκτῆσω σὺν αἰχμῇ. Αἰσχ. Περσ. 755. πρβλ. Επτ. 885. ἡ τῶν φίλων κτῆσίς ἐστιν οὐδαμῶς σὺν τῇ βίᾳ, ἀλλὰ μᾶλλον σὺν τῇ εὐεργεσίᾳ. Ξενοφ. Κ. Π. Η. 7, 13 κτλ. σὺν δίκῃ (= κατὰ δίκην, δικαίως) Πινδ. Πυθ. Θ'. 96. τοιαῦτα καὶ τὰ: σὺν τῷ δικαίῳ, σὺν τῷ ἀδίκῳ, ἔνν νόμῳ, σὺν καλῷ, σὺν γενναίῳ κτλ. Ἐκ τούτων καὶ κατὰ ταῦτα ἢ ὕστερον συχνοτάτη χρῆσις τούτων τῶν προθέσεων ἐπὶ τῶν εἰρημένων σχέσεων, ἕως οὗ μόνῃ ἢ μὲ (= μετὰ) ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἀνεδέχθη πᾶσαν ταύτην τὴν πολὺπλοκον ὑπηρεσίαν. Συναχθέντων ὁμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει (= τῇ δυνάμει) τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Παυλ. π. Κορινθ. Α. ἐπιστ. ε. 4. συνέκδημος ὁμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ π. Κορινθ. Β'. ἐπιστ. Η. 19 σὺν οὐδενὶ κόσμῳ φεύγειν. Λουκ. Διονυσ. 4. Καὶ πρὸ τούτων ἤδη δ Πολύβιος ε. 104 ἵνα — — — πειραθῇ σὺν καιρῷ τῆς τῶν ὅλων ἀντι-

ποιήσασθαι δυναστείας. Πρβλ. ς'. 5. 10. σὺν χρόνῳ 44. κτλ. ἔπειτα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς: σὺν πολλῷ πόρῳ (= τῷ καθομ. μὲ πολλὸν κόπον). Ζωσιμ. σλ. 28, 22. 58, 7. 109, 10. 113, 10. 293, 6. 319, 14. σὺν οὐδερὶ πόρῳ 326, 48. σὺν τάχει 53, 14. σὺν κινδύνῳ μεγίστῳ 31, 3. σὺν παντὶ τάχει 87, 1 κτλ. καὶ μετὰ γενικῆς: στρατὸς σὺν ἀρχόντων, Κωνσταν. Πορφ. ἐκθ. τ. β. τ. 624, 2. σὺν κόρδῳ διπλῶν 69, 24. σὺν τῶν βασιλικῶν λαυράτων ἔστησαν. Θεοφ. Χρον. 454 9 κτλ. συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐργατῶν Ματθ. Κ'. 2. ἐγένοντο φίλοι μετ' ἀλλήλων Λουκ. Κς'. 42. ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ (= πρὸς αὐτόν). Λουκ. Ι. 37. Α'. 72. τὸ αἷμα ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Λουκ. ις'. 4. ὅξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον. Ματθ. ΚΖ'. 34. — μεθ' ὅρκου ὠμολόγησε (= ὅρκῳ). Μθ. ΙΔ'. 7. μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν (= ἐπιθέσει). Α'. πρὸς Τιμ. Δ'. 44. μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων Λουκ. ΙΖ'. 45 (= φωνῇ μεγάλῃ). Τοιούτον καὶ τὸ Πολυβ. Α'. 49, 9 ἤθροϊζε μετὰ κηρύγματος. Λουκιαν. Φιλοψ. 8. βοηθεῖν τι μετὰ τῆς τέχνης. Λέοντ. τ. Γραμμ. σλ. 260 μαχαίριον ἐπιφέρεται βουλόμενος ἀνελεῖν σε μετ' αὐτοῦ (= αὐτῷ, ἢ δι' αὐτοῦ). Πρέπει δὲ τοῖς γαμοῦσι καὶ ταῖς γαμούσαις μετὰ γνώμης (= τῷ καθομιλ. μὲ τὴν γνώμην) τοῦ ἐπισκόπου τὴν ἔνωσιν ποιεῖσθαι. Ἰγν. πρὸς Πολύκ. 5 μετὰ τῆς τοῦ Δημητρίου γνώμης. Πολυβ. Β'. 44. πρβλ. Γ'. 19. μετὰ βουλήσεως Κύρου τε καὶ Δαρσίου Ἰωσ. Ἰουδ. Ἀρχ. ΙΑ'. σλ. 18. μετὰ συμβουλίου γνώμης ἐπέκρινα, αὐτ. ΙΔ'. σλ. 233, 28 (Teubn). πρβλ. αὐτ. ΙΗ'. 484, 18. μετὰ πολλοῦ τάχους. Ζωσίμ. σλ. 28, 7. εἰς ἔχθραν δὲ ἐλθούσης μετὰ τοῦ Βάσσου Θεοδώρου τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως, ἔσφιγξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ κόρδης καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἔξω ἐπήδησαν. Πρικοπ. Γ'. 434. κρατῶν τὴν πόδα τοῦ φακτιοναρίου μετὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα (= τῇ ἀριστερᾷ χ.). Κωνσταντ. Πορφ. 330, 40. ἡμεῖς μετὰ τοὺς πατζινακίτας (= μετὰ τῶν πατζιν. = τοῖς π. οὐ συντασσόμεθα) ἐκυτοῦς οὐ βάλλομεν, Κωνστ. Πορφ. π. τ. ἰδ. υἱὸν Ῥωμανὸν σλ. 74, 9. διανοήθη ἀλλάγιον ποιῆσαι (= συνθέσθαι) μετὰ τοὺς ταρσίτας. Θεοφ. συνεχ. 443, Ζ. καὶ τὸν Θετίδος καὶ Πηλέως Ἀχιλλέα μετὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ τῶν Μυρμιδόνων σῖφος. Γεωργ. Κεδρν. 218, 23 κτλ. κτλ.

Τοιοιουτοτρόπως πανταχόθεν περιορισθείσης τῆς τε χρήσεως καὶ τῆς πρότερον ποικιλωτάτης συντάξεως τῶν προθέσεων, ἐπειδὴ ἔνθεν μὲν εἶχαν νέαι σχέσεις ἀναφεῖσθαι, ὅχι πάντοτε οὕτω ἐναργῶς διὰ τῶν κυρίων προθέσεων ἐκφραζόμεναι, ἔνθεν δὲ ἡ ἀνάγκη τοῦ ἐρμηνεύειν τὰς λοιπὰς σχέσεις ἀκόμῃ ἱκανῶς ζῶηρά διετηρεῖτο ἐν τῇ γλώσσῃ, διὰ ταῦτα

πτώσεις τινές ὀνομάτων καὶ ἐπιρρήματα ἐμπρόθετα ἢ ἀπρόθετα ἐκλή-
θησαν εἰς τὴν νέαν ταύτην ὑπηρεσίαν ἐν τῇ τῆς γλώσσης οἰκονομίᾳ.
Αὕτη εἶνε ἡ ἀρχὴ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων ἢ προθετικῶν πτώ-
σεων καὶ ἐπιρρημάτων. 6.) τὰ ἀρχαιότερα τῶν προθετικῶν μορίων
εἶνε: 1) *ἄνευ* ἤδη παρ' Ὀμήρῳ εὐχρηστον π. χ. Ἰλ. Ψ, 387. *ἄνευ*
κέντροιο θέοντες. 2) *ἀπ' ἄνευθε* (r), ὡς *ἄνευθε* θεοῦ Ἰλ. Ε, 185. *ἀπά-*
νευθε νεῶν Ἰλ. Α, 48. 3) *ἄτερ*, *ἄτερθεν*, *ἀπάτερθεν* (= *ἄνευ*). *ἄτερ*
πολέμου Ἰλ. Δ, 376. *ἄτερθε* πτερύγων Αἰσχ. Ἰκετ. 790. *ἀπάτερθεν* δ-
μίλου Ἰλ. Ε, 445. 4) *ρόσφιν*· *ρόσφιν* Ἀχαιῶν Ἰλ. Ε, 803. 5) *πλήν*·
πλήν γ' αὐτοῦ Λαοδάμαντος Ὀδ. Θ, 207. 6) *δίχα*· *δίχα* γε Διός. πυρός
δίχα Αἰσχ. Προμ. 162. Ἐπτ. 25. 7) *χωρίς*· *χωρίς* τε γένους Αἰσχ.
Προμ. 290. 8) *ἐνεκα* καὶ *ἐνεκεν*· *ἐνεκα* ὀνητῶν. Ἀγλαΐης δ' *ἐνεκεν*
κομέουσιν ἄνακτες. Ἰλ. Α, 574. Ὀδ. Ρ, 340. 9) *οὐνεκα*, ὡς πρόθεσις
τὸ πρῶτον παρ' Ἀττικοῖς. δούλων σφαγίων *οὐνεκα*. Εὐρ. Ἐκ. 137. εὐ-
δαιμονήσεις συκοφαντῶν γ' *οὐνεκα* Ἀρφ. Ἀχ. 958. 10) ὡς πρὸς ταῖς ἄλ-
λαις σημασίαις τε καὶ χρήσεσι καὶ ὡς πρόθεσις = πρὸς ἤδη παρ' Ὀμή-
ρῳ Ὀδ. Ρ, 218 αἰ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον. — Τῶν δὲ προ-
θετικῶν πτώσεων αἱ ἀρχαιότεραι 1) *ιότητι* (= ἐξ αἰτίας, διὰ). ἀλλή-
λων *ιότητι* Ἰλ. Ε, 874. 2) *ἐκῆτι* (ἢ *ἐκατι*) (= *ἐνεκα*). Ἀπόλλωνός γε
ἐκῆτι Ὀδ. Τ. 86. καὶ 3) ἀντιθέτως τῇ προηγουμένη *ἀέκῆτι*· Ἀργείων
ἀέκῆτι (ἀκόντων τῶν Ἀργείων· παρὰ τοῦς Α.). 4) *χάριν*· *χάριν* ἔκτο-
ρος δτρύναντος Ἰλ. Ο, 744. 5) *δίκην*· κυνὸς *δίκην*. *δίκην* χιμαίρας.
Αἰσχ. Ἀγ. 3. 240. 6) *τρόπον*· *τρόπον* αἰγυπιῶν Αἰσχ. Α. 596. 7) *χή-*
τει = ἐλλείψει· *χῆτει* ἀνδρὸς Ἰλ. Ζ, 463 κτλ. Τὰ πλεῖστα τῶν μορίων
τούτων καὶ προθετικῶν πτώσεων ἀπέβησαν ἄχρηστα ἐν ὑστέραις τῆς
γλώσσης ἡλικίαις. Ὁ πεζὸς λόγος τῶν Ἀττικῶν μετεχειρίζετο ἀκόμῃ
τά: *ἄνευ*, *πλήν*, *δίχα*, *χωρίς*, *ἐνεκα* καὶ ὡς τὰς: *χάριν*, *δίκην* καὶ
τρόπον. Ἡ δὲ σημερινὴ γλῶσσα καὶ τούτων τὰ πολλὰ καταργήσασα δι-
εφύλαξε μόνα τὰ: *δίχως* (ἀντὶ τοῦ *δίχα*), *χωρίς* (καὶ *χώρια*), *ἐνεκα*
(σπανιώτερον), *πλήν* (σπανιώτερον) καὶ *χάριν*· *ἐτέρωθεν* δ' ἐπλασεν ἢ
πεπλασμένας πρότερον καθιέρωσεν ἄλλας προθετικὰς πτώσεις καὶ προ-
θετικὰ ἐπιρρήματα, οἷαι αἱ: 1) ἐξ αἰτίας (= *ἐνεκα*, διὰ μετ' αἰτιατ.
κτλ.) ἐξ αἰτίας τούτου = τούτου *ἐνεκα*· ἐξ αἰτίας μου = δι' ἐμὲ κτλ.
ἤδη παρὰ Ἄννῃ τῇ Κομνηνῇ σλ. 341, 1 (Bonn), ἐξ αἰτίας τῶν ἀτά-
κτως θεόντων ἵππων. 2) εἰς τόπον = ἀντί, ἤδη παρὰ Ἰγνατίῳ ἐπιστ.
π. Μαγνησ. 6. εἰς τόπον Θεοῦ· παρὰ τῷ αὐτῷ π. Φιλαδ. 11 καὶ π.
Σμυρν. 10 καὶ εἰς λόγον = *ἐνεκα*, *χάριν*, πρὸς, εἰς λόγον τιμῆς. εἰς
λόγον Θεοῦ. Ἡ δὲ φράσις εἰς (τὸν) τόπον συχνοτέρα παρὰ τοῖς ὑστερον

π. χ. Κωνσταντ. Πορφ. ἐκθ. τ. β. τάξ. 335, 10. 22. — 3) εἰς τὸ πλάγι(ο)ν = παρὰ, ἤδη παρὰ Κωνστ. Πορφυρογ. ἐνθ' ἀνωτέρω. 227, 9 ἵστανται εἰς τὸ πλάγιον τοῦ πατριάρχου ἐνθεν κἀκείθεν. — 4) κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ (τῆς) = ἐπὶ τοῦ (τῆς) ἤδη παρὰ Ζωσίμω 120, 16 (240, 14). Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς αὐτοῦ βασιλείας. πρβλ. καὶ Θεοφ. Σιμοκ. 313, 7. Κ. Πορφυρογ. 442, 24. 5) κατὰ (τὴν) ἀναλογίαν = κατὰ, ἤδη παρὰ τῷ Κ. Πορφυρογ. 405, 21 κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ μέρους αὐτοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς. 6) κατὰ συνέπειαν = κατὰ ἢ μετὰ. 7) μέσον ἢ διὰ μέσου = διὰ, ἤδη παρὰ Κωνστ. Πορφ. 23, 21 εἰσέρχεται μέσον τῆς αὐτῆς φίνας (= στοᾶς). πρβλ. 347, 18 καὶ ἄλλαι.

Ἐπιρρήματα δὲ μετὰ ἢ ἄνευ προθέσεων τὴν τούτων ἀπλῶν ὑπηρεσίαν ἐκτελοῦντα ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ εἶνε τάδε:

1) Ἐπάρω (εἰς) = ἐπὶ ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι = ἐπὶ τῆς τραπέζης. ἐχύθηκεν ἐπάνω του = ὥρμησεν ἐπ' αὐτόν. κατεπάρω = κατὰ, ἐπὶ ἤλθε κατεπάνω μου = ἤλθεν ἐπ' ἐμέ, κατ' ἐμοῦ κτλ.

2) ἀποκάτω (ἢ ὑποκάτω) (εἰς) = ὑπὸ ὑποκάτω εἰς τὸ τραπέζι = ὑπὸ τῇ (τὴν) τραπέζῃ ἀποκάτω σου = ὑπὸ σέ, κτλ.

3) ἐμπρός (εἰς), ἐμπροσθὰ ἀπὸ = πρό, πρὸς, ἐπὶ, παρὰ· κείνος ἐμπρός (ἐμπροσθα) ᾧ τοῦτον δὲν εἶνε τίποτε = οὐδὲν ἐκεῖνος πρὸς τοῦτον· θὰ πάγω μπροσθὰ ἀπὸ σένα = προ-πορεύομαί σου.

4) ἀπ' ὀπίσω (ἀπὸ), κατόπισιν = μετὰ, ὑπὸ (ὀπισθεν)· ἀπ' ὀπίσω του ἄλλος ἔρχεται = μετ' αὐτὸν ἄλλος ἔρχεται κτλ.

5) μαζί (μέ) = σύν, μετὰ· ἔλα μαζί μου = ἔλθε μετ' ἐμοῦ κτλ.

6) κοντὰ (σιμὰ) (εἰς), πλησίον (εἰς) = παρὰ, πρὸς· κοντὰ εἰς τοῦτο καὶ ἄλλα = καὶ ἄλλα παρὰ τοῦτο (πρὸς τούτῳ). μέινει κοντὰ μου — μέινον παρ' ἐμοί. κτλ.

7) μέσα (εἰς) = ἐν, εἰς· μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν = ἐν (εἰς τὴν) τῇ ἐκκλησίᾳ· τί λέγει μέσα του; = τί διαλογίζεται ἐν ἑαυτῷ;

8) ἔξω ἀπὸ = ἐκ, παρὰ, ὑπέρ· ἐγῆκεν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν = ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως. ἔξω ἀπὸ τὸν νόμον = παρὰ τὸν νόμον. ἔξω ἀπὸ τὸ πρόπον = ὑπὲρ τὸ δέον κτλ.

9) ὕστερ' (ο) ἀπὸ = μετὰ. ὕστερ' ἀπὸ ταῦτα = μετὰ ταῦτα.

10). παρ(α)πάρω ἀπὸ = ὑπέρ· ἐπουλήθη παρ(α)πάρω ἀπὸ 500 δρ. = ὑπὲρ τὰς 500 δρ. καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὧν ἵχνη μὲν ἢ ἀρχαὶ εὐρίσκονται ἤδη παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις ἀττικοῖς τε καὶ μὴ, πυκνότερα δὲ χρῆσις παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Ο'. τὸ μὲν διὰ τὸ δημωδέστερον τῆς γλώσσης, τὸ δὲ καὶ κατ' ἐπιρροὴν τινὰ τῆς πρωτοτύπου γλώσσης· ἔπειτα παρὰ τοῖς ὕστερον π. χ. Κ. Δ. Μρ. ἸΔ'. 5.

πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων. Ἡροδ. ζ'. 118. ἅμα τῷ στρατῷ (= σύν, μετά). οὕτω καὶ Θεοφαν. χρον. 548, 14 ἅμα πέντε δρομῶ-
των καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἀνθρώπων. Ἰωανν. Α'. 15 ὁ ὀπίσω μου ἐρ-
χόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονε. Κωνσταν. Πορφ. 353, 15 ὀπισθεν εἰς
τάς ψώας αὐτῶν κτλ. Χρονικ. Ἀλεξάνδρ. 469, 3, εἰς τὸ ἱερὸν ἔσω ἐ-
σφάγη = ἐν τῷ ἱ. 612, 8. ἐσφάγησαν δὲ εἰς τὸ παλάτιον ἔσω κτλ.
κτλ. περὶ ὧν πλείονα ἐν δευτέραις φροντίσιν.

ΕΠΙΘΕΜΑΤΑ.

Τὰ ἐπιθέματα εἶνε καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ ἐν ταῖς συγγενέσι γλώσ-
σαις πολλὰ καὶ ποικίλα, *φωρήετα ἢ σύμφωτα*· ταῦτα δὲ πάντων σχε-
δὸν τῶν ὀργάνων καὶ ἤτοι ἀπλᾶ ἢ καὶ δύο ὁμοῦ.

Α.) Χειρικά ἐπιθέματα.

α.) τὸ π ὡς ἐπίθεμα δευτερευούσης ρίζης ἢ θέματος μορφωτικὸν ἐμ-
φαίνεται ἐν τοῖςδε: θή-π-η (θαυμασμός Ἡσυχ.), τέθη-π-α ἐκ τῆς ρίζης
θα (θάω, θεωρῶ Ἡσυχ.). δα-π-άνη, δά π-τ-ω, δεῖ-π-νον, λατ. da-p-s
ἐκ τῆς ρ. δα τοῦ δα-ί-ω (σक्र. dā, dō), ὅθεν καὶ δαί ς (δαίτ-ός). ἐλ-π
ἀντί Fel-π (πρβλ. λατ. volup-tas), ἐλ-π-ίς, ἐλ-π-ομαι ἐκ τῆς Fel, λα-
τιν. vel-le, βούλ-ομαι. κλο-π-ή, κλέπ-της (γοτθ. hlif-tu-s κλέφτης),
κλέπ-τω λατ. cle-p-o ἐκ τῆς ρ. κλε (ἀρχ. κλα) λατ. cla-m, oc-cul-o.
Ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης κρύπτειν, καλύπτειν σημαίνουσας, ἔγεινεν ἔσως
καὶ τὸ κόλ-π-ο-ς. τρύ-π-η, τρύ-π-ανον, τρυ-π-άω ἐκ τῆς τρυ τοῦ τρύω
καὶ τέρω, λατ. ter-o. καρ-π καρ-π-άλιμο-ς, κραιπ-νό-ς ἐκ τῆς καρ
σक्र. k'ar βαδίζειν, λατ. cur-ro. σκάλ-π, σκάλοψ, λατ. scalp-o ἐκ τῆς
ρ. σκαλ τοῦ σκαλ-ί-ς καὶ σκάλ-λω.

β.) τὸ θ ἐν τοῖς: λα-θ ἢ, ἔ-λα-θ-ον κ.τ.δμ. ἐκ τῆς ρ. λα τῶν λι-
λα-ί-ομαι, ἀπολα-ύ-ω (λαF), λα-μυρὸ-ς κ.τ.δμ. θρύ-θ-αλο-ν (προφ.
θρούθχλον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ) = θραῦσμι ἐκ τῆς ρ. θρυ τοῦ θρύ-οι,
ἔσως δὲ καὶ θρύω. φλέψ (φλὲ-θ ς) ἐκ τῆς ρ. φλε τοῦ φλέω (= γέμω,
πλεονάζω, ῥέω, ἀναπέμπω, ἀναδίδωμι).

γ.) τὸ φ ἐν τοῖς: γρά-φ-ω ἐκ τοῦ γρά-ω (τρώγω Καλλιμ. Ἀποσπ.
200), τύ-φ-ω (πρβλ. τὸ σक्र. dhûp, suf-fire, fumare). ἔ-θυψα, θύ-μ-
ερα ἐκ τῆς ρ. θυ (σक्र. dhû) τῶν θύ-ω, θύ-ος, θύ-μον κ.τ.τ.

Β.) Λαρυγγικά ἐπιθέματα.

α.) τὸ κ' ἀλέκω καὶ ἀλέξω ἐκ τῆς ρ. αλε τῶν ἀλέ-α (ἀλέ-η Ἰων.) =
ἀποφυγή, ἀλέ-ομαι κ.τ.δμ. ὀλε-κ, ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ὀλέκοντο, ὀλεκεν
ἐκ τῆς ρ. ὀλε (ἀπλουστέρ. ὀλ) τῶν ὀλέ-ω, ὦλε-σα, ὄλε-θρος. βρύ-κ-ω

ἐκ τῆς ῥ. βρο (βρυ), βι βρώ-σκ-ω, λατ. vor-are. ἐρύ-κ-ω ἐκ τῆς ῥ. ἐρύ του ἐρύω, ἐρύομαι. βά-κ-τρον, βα-κ-τηρία, λατ. ba-c-ulum ἐκ τῆς βα, ἔ-βα-ν, βαίνω. ἔ-πτα-κ-ον, πτήσσω (= πτήκ-ιω), πτώξ γεν. πτωκός ἐκ τ. πτα τοῦ κατα-πτή-την. ἐ-τά-κ-ην, τήκω ἐκ τῆς ῥ. τα. πρβλ. τὸ λατ. tā-bes, tā-bum, tā-besco. ἦκ-ω ἐκ τῆς ῥ. ἔ (σκρα. jā) τοῦ ἴ-η-μι. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐσχηματίσθησαν καὶ τὰ καθομιλούμενα πλέ-κ-ω (παρὰ δὲ Δημητρίῳ Ζήνῳ Βατραχομουσ. στ. 436 καὶ πλέγω) καὶ στήκω καὶ στήκομαι (προφ. στέκω καὶ στέκομαι). ἀλλὰ καὶ στάκα προστακτ. ἐν Ἡπείρῳ ἀντὶ τοῦ στήκε. ἐκ τῶν πλέω, στα, ὅθεν ἴ στη-μι, στά-σις κτλ. Ἦτο δὲ τὸ στήκω ἤδη κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρινούς χρόνους σύννητες, ἀπαντᾷ δὲ μάλιστα ἐν τῇ Κ. Διαθ. π. χ. τὸ γνωστὸν « στήκετε ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. » π. Ῥωμ. ΙΔ'. 4 « τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. » παρ' Ὀλυμπιодώρῳ τῷ ἱστορ. σλ. 466, 9 (Bonn) « πίπτει, οὐ στήκει. » « στήκει, οὐ πίπτει. » πρβλ. Ἀλεξανδ. Ἀφροδισ. Προβλημ. Α. 49 καὶ Ποσειδίππον ἐν Ἀνθολογ. Παραρτήμ. 65, 4, παρ' ὧ ἐσθήκω. — Τὸ ἐσθήκω τοῦτο παρέχει τὴν ὑποψίαν, μήπως καὶ τοῦτο καὶ τὸ στήκω εἶνε Συρακούσιος ἢ Σικελιωτικὸς σχηματισμὸς τοῦ παρακ. ἔστη-κα (μετ' ἐνεστώτικῃς σημασίας)· « εἰώθασι γὰρ οἱ παρακείμενοι τρέπειν τὸ α εἰς ω ἢ ποιεῖν ἐνεστώτα. πολὺ δὲ τὸ τοιοῦτον πάθος παρὰ Συρακούσις· ὄλωλα, ὀλώλω· δέδοικα, δεδοίκα. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ κέκλυκε παρ' Ἐπιχάρμῳ ἀπὸ θέματος τοῦ κεκλύκω » Αἴλ. Διονυσ. (ἢ μᾶλλον Αἴλ. Ἡρωδιανός) ἐν Κήπ. Ἀδωνίδος περὶ ἀκλίτων ῥημάτων. Πρβλ. καὶ Ἀνεκδ. Ὄζων. τοῦ Cramer IV, 339. I, 242, 47. Εὐσταθ. 1596, 1. 576, 13. Σχολ. Ἰλ. Ε, 504 καὶ Ahrens de dial. dor. p. 328 σλ. ἐν-θα καὶ τινα παραδείγματα ἐκ δωρικῶν μνημείων παραθέτονται, οἷα δε-δοίκα Θεοκρ. ΙΕ. 50. πεπόνθης (διαφ. γρ. πεπόνθεις) Ζ'. 83. γεγάθει Ἐπιχαρμ. 70. ἀλιφθερώκει Σωφρον. 63. τετμήκει Ἀρχιμηδ. π. Κωνο-εἰδ. σλ. 289 καὶ 297. ὀπώπη Θεοκρ. Δ'. 7 κτλ. Τὸ δὲ ἰστέκω τοῦ Σα-χλήκη ἐν στίχῳ·

Καὶ ὅταν παγαίνουν καὶ ἔρχονται, καὶ βρωτοῦν πῶς ἰστέκει (παρὰ Δουκαγκ. ἐν λ. στέκει), προῆλθεν ἐκ τοῦ στέκω, καθὼς τὸ ἰσκι-ος ἐκ τοῦ σκιά, καθὼς προελέχθη.

Ἀλλὰ κατ' ἐπίθεσιν τοιούτου κ εἰς τὴν ῥηματικὴν ρίζαν παρήχθησαν καὶ τὰ θέματα πάντων τῶν εἰς κα παρακειμένων, ὡς πε-ποίηκ-α (ποιε), τε-τίμηκ-α (τιμα), δέ-δωκ-α (δο), εἰκ-α (ἐ), ἔφθαρκ-α (φθαρ, φθερ), ἔσταλκ-α (σταλ, στελ) κτλ. καὶ τῶν εἰς κα ἁ. ἀορίστων ἔ-θηκ-α, ἔ-δωκ-α καὶ ἔ-ηκ-α, οἷς παραβλητέον τὰ λατιν. fac-i-o (ἀντὶ τοῦ thac-i-o = τίθημι, γερμ. thun), jac-i-o (ἴ-η-μι) καὶ τὸ σκρα. daç ἀντὶ dāk

{dare). Τὴν ἀναλογίαν ταύτην ἐπεκτείνασα ἡ νεωτέρα γλῶσσα καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς εἰς καθαρὸν σα ἐνεργ. ἀορίστους (κατὰ διαλέκτους) καὶ πάντας τοὺς παθητικούς λέγει συνήθως ἐπλκα, ἀγάπηκα, ἔποικα (= ἐποίηκα, ἐποίησα), ἀμάρτηκα, ἔφθακα, ἔφτακα (= ἔπταικα) κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν ἐπλκα, ἡγάπησα, ἐποίησα, ἡμάρτησα, ἔφθασα κττ. καὶ ἐγράψ(θ)ηκα, ἐδάρθηκα, ἐδοκήθηκα (Ἡπειρωτ.), ἐστοχάσθηκα, ἐντράπηκα, ἐπλέχθηκα, ἐφαγώθηκα, ἔκακα κτλ. ἀντὶ τῶν ἐγράψ(θ)ην, ἐδάρθην, ἐδοκήθην κτλ. Τοῦναντίον ἔθησα (προφ. ἔθεσα) πολλαχοῦ λεγόμενον ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου καὶ σήμερον κατὰ διαλέκτους συνειθιζομένου ἔθηκα (προφ. ἔθεκα, ἥδη παρὰ Πτωχοπροδ. Β'. 438 ἐθήκασιν). Τεκμήρια δὲ τῆς χρήσεως ταύτης τῶν εἰς κα ἀορίστων, ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἔθηκα, ἔηκα καὶ ἔδωκα ἀπαντῶσιν ἥδη ἐν τῷ Ζαμπελ. ἐπυλλίω (Ι. αἰῶνος) στ. 11 ἐβγήκε, διαλαλήθηκε. 29 ποίκασι (= ἐποίησαν) 34. ἐβγήκασιν 60. ἀπελογήθηκεν. 62. γεννήθηκε. παρὰ τῷ Κομν. Ἀλεξ. (ἐ)ποῖκα (= ἐποίηκα) (πολλάκις) καὶ παρὰ Πτωχοπροδορῶμω Α'. 294 ἐποικεν ἡ κάττα τὴν ζημίαν. ἔπειτα ἐν Βελισσαρίῳ: ἐδαγκάθηκεν. ἐχαθῆκα. — Προῆλθον δ' οἱ τοιοῦτοι ἀορίστοι, ἐνεργητικοὶ τε καὶ παθητικοί, ὅχι ὥς ὁ Κοραῆς ὑπελάμβανεν (Ἀτακτ. Α'. 209) ἐκ τῶν ὁμοίων παρακειμένων κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ συμφώνου τῆς ἀναδιπλώσεως, ἀλλὰ κατ' εὐθείαν ἐκ τῶν ἰδίων θεμάτων κατ' ἀναλογίαν πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους τύπους.

Β'.) τὸ γ ἐν τοῖς: ἐ-κέ-κρα-γ-ον, κράγ-ο-ς, οὔσιαστ. καὶ κραγὸς ἐπιθ. (Ἡσυχ. κ. Ἀρκαδ. σλ. 47, 4) κραγὸν κεκραῖζεται Ἀριστοφ. Ἰππ. 487. κραγ-έ-της (Πινδ. Νεμ. 5'. 143) καὶ κραυγ-ή ἐκ τῆς ρ. κρα (συστ. κλα, καλ, κρ. ὅθεν καὶ κᾶρ-υξ, κῆρ-υξ) τοῦ κρα-ί-ν-ω (λέγω, φαίνω, σημαίνω). ζεύγυμι, ζυγὸς ἐκ τῆς ρ. ζυ, ζο τοῦ ζώ-ννυ-μι (σικρ. ju συνδεῖν καὶ jug ζεύγειν). σπάργ-ανο-ν, σπάρξει (= σπαργανῶσαι Ὅμηρ. Ἰλ. Ἀπολλ. 121) ἐκ τῆς ρ. σπαρ τῶν σπάρτος, σπεῖρα. τάγω (= τείνω σχολ. Λειψικ. εἰς Ἰλ. Α, 591 ποδὸς τεταγών) ἐκ τῆς ρ. τα τῶν τάσις, τα-τός, τείνω κ.τ.τ. τμήγω ἐκ τῆς ρ. ταμ—μα τῶν ἔταμ-ον, τέ-μη-κα κτλ. σμήγω ἐκ τῆς ρ. σμα τοῦ σμάω. ἴσως δὲ καὶ φλέγω ἐκ τῆς ρ. φλε τοῦ φλέω (προβλ. φλεῖ, γέμει, εὐκαρπεῖ Ἡσυχ. καὶ καθ' ὅλου σφριγᾷ, ἀεμάζει: θυμὸς ἀνδρείᾳ φλέγων. Αἰσχ. Ἔπτ. 52. Χαρίτων δμάδω ἔφλεγεν Πινδ. Νεμ. 5' 66),

Ὁ γραμματισμὸς οὗτος ἀπέβη συνηθέστατος ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, καὶ πρῶτον ἐν τοῖς ἀρχαίοις καθρολήτοις εἰς αἰώ, ἄω, αὐώ καὶ εὐώ, ὥς καίγω, κλαίγω, τηράγω (τηράγεις), πετάγω (πετάγεις Ἡπειρωτ. καὶ Μακεδ.), τελεύγω, τυραννεύγω, ἀρχεύγω, στερρεύγω κτλ. ἀντὶ τῶν

καίω, κλαίω, τηράω—τηρέω, πετάω, τελέω, τυραννεύω, ἀρχεύω (= ἄρχω, ἄρχομαι), στερρεύω (ἐκ τοῦ στερρός, στεῖρος) κτλ. Ἀρχαιότερα (ἀπὸ τοῦ ἰβ'. αἰῶνος καὶ κατωτέρω) παραδείγματα εἶνε τὰ: *καβαλλικεύει. καίγομαι. κοντεύει* (= πλησιάζει). *καγῇ* (καῇ) ἐκ τοῦ Β. Χ. *κλαίγω* Πτωχοπρ. Α. 85· *κοντεύω* ἐκ τοῦ Θ. Κ. (παρὰ Κοραῇ Ἀτακτ. Β'. σλ. 196). *καίγουν, παιδεύει, γυρεύει, κλαῖγαν* (= ἔκλαιαν). *κοντεύγη, ρογεύγη* κτλ. ἐκ τοῦ Θ. Ρ. *δουλεύει, ἀρχεύει* (αὐτόθεν). *δουλεύω, διδασκαλεύω, συμβουλεύω* ἐκ τοῦ ΣΣ. Ἐπειτα δ' ἐν τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις ἀκόμη χειλικοῖς, ὡς θάβγω, κόβγω, νίβγω, ῥάβγω ἀντὶ τῶν θάπτω (θαφ), κόπτω (κοπ), νίπτω (νιβ), ῥάπτω (ραφ) κτλ. προγενέστερα παραδείγματα τὰ: *κόβγεις* ἐκ τοῦ Θ. Ρ. — *ἐνίβγετον* ἐκ τοῦ Σ. Σ. Ὁμοίᾳ ἐπίθεσις τοῦ γ συνέβη καὶ ἐν τισιν ἐνόμασιν, οἷα τὰ Ἡπειρωτικά, *θεγός, θέλεγος, ἀθέλεγος καὶ καθάριγος* ἀντὶ τῶν *θεός, θέλεος, ἀθέλεος* (Αἰσχ. Ἰκετ. 862) καὶ *καθάριος*. Τὸ γ τοῦτο ἐν ταῖς καθομιλουμένοις καίγω, κόβγω κ.τ.δμ. ἂν μὴ καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις, προῆλθε, φαίνεται, κατὰ πάχυνσιν ἀπὸ τοῦ παναρχαίου ἐκείνου j τοῦ χρησιμεύοντός ποτε καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ ἐν ταῖς ἀδελφαῖς γλώσσαις πρὸς παραγωγὴν νέων θεμάτων, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Τοιοῦτον προφανέστατα εἶνε τὸ γ τοῦ καθομιλ. *μῦγα* ἀντὶ τοῦ *μυῖα* (ῥ. μυ, ὅθεν καὶ *μῦς, μυγός, musca*, ἧς ἡ πρωτότυπος σημασία εἶνε τὸ κλέπτειν, κρύπτειν). γ.) τὸ χ ἐν τοῖς διδαχ-ῇ, διδάχ-ος (καθομιλ.) ῥ. *δα, ἐ-δά-ην, αὐχ-έ-ω καὶ εὐχ-ομαι* ἐκ τοῦ *αὖω* (ἀF): *κιχ* (κιχίς καταλαβών, κίξαντες ἐλθόντες, κίξατο εὗρεν, ἔλαβεν Ἡσυχ.) *κιχάνω* ἐκ τοῦ *κί-ω, νήχ-ομαι* ἐκ τῆς ῥ. *να* (ναῦς, ναῖς, νᾶ-σος, νῆ σος), *σμήχ-ω* ἐκ τοῦ *σμά-ω, ψάχ-ω* (καὶ *ψάχ-νω* καθομ.) καὶ *ψήχω* ἐκ τοῦ *ψά-ω* (ψάω). *στενάχ-ω, στοναχ-ή* ἐκ τοῦ στενα τοῦ στενάζω (στέν-ω, στόν-ος), *τρέχ-ω* ἐκ τοῦ *τρέω* (ὁ *τρέ-σας, τρέ-σ-της*). *τρύχ-ω* ἐκ τοῦ *τρώω* ἴσως δὲ καὶ τὸ *ἔρχομαι* ἐκ τῆς ῥ. *ἐρ* τοῦ *ἔρρω* (= *ἐρίω*) κτλ.

Κατ' ἐπίθεσιν τοῦ χ παρήχθη καὶ τὸ ὄρني-χ-ος (αἰολ. ἀντὶ τοῦ κοιν. ὄρني-θ-ος) ἐκ τοῦ ὄρني-ς. αἰτ. ὄρني-ν. πρβλ. ὄρνις-ο-ν.

Γ'). Ὀδορικά ἐπιθέματα.

α.) τὸ τ ἐν τοῖς: 1) ἐνεστωτικοῖς θέμασιν ἀνύ-τ-ω, ἀρύ-τ-ω ἐκ τῶν ἀνύ-ω, ἀρύ-ω. *θέ-τ-ω* (καθομιλ. = τίθημι ἤδη παρ' Α. Κομνηνῇ καὶ ἐν Β. Χ. πολλάκις ἀπαντῶν) ἐκ τῆς ῥ. *θε*. *βλάπ-τ-ω, κρύπ-τ-ω, καλύπ-τ-ω, κλέπ-τ-ω, βάπ-τ-ω, σκάπ-τ-ω, τύπ-τ-ω, κάμπ-τ-ω, ῥάπ-τ-ω, πέκ-τ-ω, τίκ-τ-ω, κ.τ.δμ.* ἐκ τῶν *βλάβ(η), κρύφ(α), καλύβ(η), κλεπ(κλοπ-ή), βαφ(ή), σκάφ(η), τύπ(ος), καμπ(ή), ῥαφ(ή). πεκ(πόκ-ος), τέκ(ος)* κτλ. ἀνάλογα τούτοις εἶνε τὰ λατινικά *pecto, flecto, necto, ple-*

εἶς καὶ εἴτι ἄλλο. — Ἐν τῇ νεωτέρᾳ καθομιλουμένη τὰ πρὸ τοῦ τ χει-
λικὸν ἔχοντα τῶν τοιούτων ῥημάτων τριττὸν σχηματισμὸν ἔχουσι, πρῶ-
τον μὲν διατηροῦσιν ὅσον οἶόν τε τὸν ἀρχαῖον ἀπλούστερον τύπον, τὸν
συνήθως ψιλὸν χειλικὸν χαρακτῆρα εἰς τὸν μέσον καὶ εὐπροφερτότερον β
μαλακύνοντα, ὡς κόβω (κοπ), κρύβω (κρυφ), ῥάβω (ραφ), σκάβω (σκαφ),
θάβω (ταφ), βάβω (καὶ ὅχι βάβω κακοφωνίας ἕνεκα), σκύβω (σκύπτω,
κύπτω) κτλ. Τοῦ τύπου τούτου οὐκ ὀλίγα τεκμήρια φέρονται καὶ ἐν
τοῖς ἀρχαίοις μνημείοις, οἷα π. χ. βλάβεται Ὀμηρ. Ἰλ. T, 82. 166. Ὀδ.
N, 34. ἐβλαβεν Κοῖντ. τ. Σμυρν. ε. 509. τοῦ κρύβω δὲ μὲν β'. παθ.
μέλλων κρυβήσομαι παρ' Εὐριπ. Ἰκετ. 543. ὁ δὲ β'. ἀορ. παρὰ μεταγχε-
νεστέροις, ὡς Γενέσ. Γ'. 8: καὶ ἐκρύβησαν ὅ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
ἀπὸ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ. πλήρεις δ' οἱ ἐνεστ. κ. παρατ. τύποι
ἤδη παρὰ Βαβρίῳ Μυθ. 108, 27 ἐκρύβορτο (= ἐκρύπτοντο), καὶ τοῖς
συγγραφεῦσι τῆς Κ. Διαθήκης. π. χ. Λουκ. Α'. 24 περιέκρυβεν ἑαυτὴν
(παρατατ. καὶ ὅχι ἀόριστος β'. ὡς ὁ Winer ἐν τῇ γραμματικῇ τ. Κ. Δ.
σλ. 80 ὑπέλαβε) καὶ τοῖς θύραθεν, ὡς Διοδ. Σικελ. Β'. σλ. 233, 10
(Teubn.) ἀποκρύβουσι, Α'. 80 ἐγκρύβεται. Ἰώσηπ. Ἀρχ. Η. σλ. 235,
22. (Teubn.) κρυβόμενον. Πλουτ. Κρασσ. 23. τὴν δὲ λαμπρότητα
κατέκρυβε τῶν ὅπλων. Ἀπολλοδ. Γ'. 2, 1. ἀπεκρύβετο τοὺς χρησμούς.
Κόνων' Διηγ. 50. ἔκρυβε τὸ βούλευμα. Αἰσ. μυθ. 65. 314. ἐκρύβετο.
Νονν. Διον. ΜΗ. 846 ἔκρυβε. Γεωργ. Πισιδ. Ἐξσημ. 1132 ἀποκρύβει
Σχολ. Λουκ. Λεξιφ. Α'. 176 κρύφειν. Ἡσυχ. ἐν λ. πτήσσω, κρυβόμενος.
Λεξ. ῥητορ. ἐν τοῖς Bekker ἀνεκδ. σλ. 261. Ζοφομηνία, ὅταν κρύβηται
ἡ σελήνη. Ἰωανν. Καμην. π. ἀλώσ. Θεσσαλον. σλ. 560, 12 ἀποκρύβων.
Ἐκτὸς τούτων ἐν Ἡροδ. Δ'. 92 τρία χειρόγραφα φέρουσι κατακρύβει.
Ἀθην. Ζ'. 125. 188 ἐν χειρογρ. κρύβεται. ἐν δὲ τῷ Ἀπολλοδώρου Γ'.
13, 4 ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τῶν νεωτέρων κριτικῶν κατὰ διόρθωσιν τεθέντος
ἀορ. ἐγκρυβοῦσα ἀποκαταστητέον τὴν τῇ ἐννοίᾳ ἀρμοδιωτέραν γραφὴν
τῶν χειρογράφων ἐγκρύβουσα. Παρατρέχω τὸν Δημήτριον Ζῆνον, ἥδη
ἐντελῶς τὴν δημώδη γράφοντα ἐν Βατραχομυομ. 112 νὰ κρυβώμαστε,
408 ἐκρυβήθη, 446 κρύβονταν κτλ. ἐκ δ' ἄλλων ὁμοίων ῥημάτων φέ-
ρονται ποικίλοι τύποι μετὰ χαρακτῆρος τοῦ δασέος φ ἢ τοῦ μέσου β,
καὶ πρῶτον ἐξ αὐτοῦ πάλιν τοῦ κρύπτω ἢ κρύφω ὁ παρατ. ἔκρυφε πα-
ρὰ Κοῖντῳ Α'. 393. Β'. 478. Νόννῳ Α'. 533. Γ'. 216. Δ'. 251. Ε. 318.
Ζ'. 47. ΚΓ'. 252. Μ'. 25. ἔπειτα ἔρραφε Νονν. Ζ'. 154. Η. 3. Θ'. 5.
ἔρριφε Ὀππιαν. Κυνηγ. Δ'. 350. περιθρύβομαι Διοδ. Γ'. 50 ἐνθρύβομαι
Ἀρποκρ. ἐν λ. ἐνθρυπτα. διεθρύβη Ἡσυχ. κλέπω Ἡσυχ. τὰ παραδείγμα-
τα ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια ἀποδείχνουσι πόσον ἀνίσχυροι κατὰ τοῦ χει-

μαρρου τῆς γλώσσης εἶνε οἱ ὑπὸ τῶν γραμματικῶν σταινόμενοι φραγμοί, οἷος δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἀφορισμὸς τοῦ Φρυνίχου « κρύβεται φεύγει διὰ τοῦ β λέγειν καὶ κρύβεσθαι, ἀλλὰ διὰ τοῦ πτ κρύπτεται καὶ κρύπτεσθαι φάθι. » Δεύτερον σχηματίζονται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ τὰ τοιαῦτα ῥήματα εἰς γω (ὃ εἰς jω, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, καὶ κατωτέρω ἐκτενέστερον), ὡς θάβγω, κόβγω, ῥάβγω, σκάβγω κτλ. τρίτον καὶ τελευταῖον εἰς φτω (ἐκ τοῦ ἀρχ. πτω κατὰ δάσυνσιν τοῦ ψιλοῦ π), ὡς ἄφτω (= ἄπτω), θάφτω, κλέφτω, κρύφτω, κόφτω, ῥάφτω, σκάφτω κτλ. Τὸ δὲ πάθος τῆς τοιαύτης δατύνσεως συνέβη καὶ ἀλλαχοῦ ὡς ἐν τοῖς ἐφτά, ὀχτώ, φταίγω, φτωχός, ῥάφτης, κλέφτης κ.τ.τ. χτυπῶ, χτένι(ον), χτίστης κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν ἐπτά, ὀκτώ, πταίω, πτωχός, ῥάπττης, κλέπττης κτλ. Ἀρχαιότερα δὲ τεκμήρια ἐν τῷ παρὰ Ζαμπελλ. ἐ-
 πυλλίω στ. 16. φτερνιστηριάν (= πτερ—). 32 κόφτει. 33 πέφτει (= πίπτει). 42 φτερνίζει. ἐν τῷ Θ. Ρ. πέφτει ἔς τὸν ἀφορισμόν. σπά-
 ταλος καὶ χάφτης κτλ. παρὰ Δημητρίῳ Ζήνῳ (15'. αἰῶνι) Βατραχ. 53 λεφτοκάρυα, φτέρνα 83. 191 ἐμαζωχτήκασιν, 247. κλέφτης κτλ. (1).
 — Ἐκτός τῶν ἀρχαίων πέκτω καὶ τίκτω ἐπεξέτεινεν ἡ καθομιλουμένη τὴν διὰ τοῦ τ παραγωγὴν καὶ εἰς ἄλλας λαρυγγικὰς ῥίζας, ὡς ἐν τοῖς δείκτω ἢ δείχτω (ῥ. δείκ-νυ-μι), ῥμῆχτω (= ἐμῆχτω, πῆγ-νυ-μι), ῥήκτω ἢ ῥήχτω (ῥήγ-νυ-μι). ἀδράχτω (δράσσομαι πρβλ. δραχ-μή, δράκ-ς), διώχτω (διώκω) καὶ εἴτι ἄλλο.

2). ἐν τοῖς ὀνομαστικοῖς θέμασιν : ἁ γνῶτ-ος, ὤμο-βρωτ-ος, ἁ βλήτ-ος, ἁ δμῆτ-ος, δορι-κμῆτ-ος, ἡμι-θνήτ-ος, γέλωτ-ος, ἔρωτ-ος, ἰδρωτ-ος, χρωτ-ος καὶ τοῖς δμοίοις ἐκ τῶν ἀπλουστέρων ἀρχαιοτέρων ἀ-γνώ-ς (γνο), ὤμο-βρώ-ς (βρο), ἁ-βλή-ς (βελ, βλα), ἁ δμῆ-ς (δαμ, δμα), δορι-κμή-ς (καμ, κμα), ἡμι-θνή-ς (θαν, θνα), γέλο-ς (γεν. γέλου· ὅθεν τὸ καθομιλούμενον [ὑποκορ.] γέλιον), ἔρο-ς (Ὀμηρ. ἐξ ἔρον· ἔντο), ἰδρώ-ς (ἰδρό-ς. Ὀμηρ. αἰτιατ. συνήθως ἰδρῶ ἐκ τοῦ ἰδρῶ-α), χρῶ-ς (πρβλ. τὰς ὀμηρικ. πτώσεις χρῶ-ός, χρῶ-τ καὶ χρῶ-α) κτλ. ἔπειτα τοῖς θέμ. χάριτ-ος, μέλιτ-ος, Θέμιτ-ος ἐκ τῶν ἀπλουστέρων χάρι-ς (πρβλ. πόλι-ς), μέλι

(1) Τὸ αὐτὸ πάθος ἀναφαίνεται καὶ ἐν πολλαῖς ἀδελφαῖς γλώτταις, οἷα ἡ ζενδική, ἡ νέα περσική, ἡ γοθικὴ καὶ ἡ νέα γερμανικὴ. π. χ. hikhti (ζενδ.) ἀδεδείκται. ἀντὶ τοῦ σκρ. rikhti νεοπερσ. pukhten πέπτειν, ἔψιν (ῥ. paki, taf-
 sten ἄπτειν (ζημ. ἄφτειν) ῥ. tap καίειν. heft ἐπτά (ἔσ-α). γοθθ. mah tis δύναμις (ῥ mag). ga skaf ti s πλάτις (ῥ. skap), fra gif ti s μνηστὴρ (ῥ. gib, gab). ἀρχ. γερμαν. suht (ῥ. suk, mah, gi skaft. gift νεογερμ. sucht (sehn-sucht), macht gesch ὄρς (ἐκ τοῦ geschöpft), gift mitgift κτλ. πρβλ. Bopp σλ. 475 κξ.

(πρβλ. τὸ λατιν. *mel*, *mellis*) καὶ Θέμις (πρβλ. τὰ δύναμις, δυνάμι-ος καὶ φῆμις) κτλ. ἐν τοῖς ἀνακτος (πρβλ. τὸ ἀπλ. ἀνακ-ες, ἀνάσσ-ω ἐκ τοῦ ἀνάκ-ι-ω), γάλακτος (γάλα). γόνατος (ὄν. γόνου), δόρατος (ὄν. δόρου).

3) ἐν τισιν ὀνομαστικοῖς τύποις μετ' ἐπιθέματος ἢ καταλήξεως ἀπὸ μι ἀρχομένου, οἷα τὰ: αὖ τ-μήν, αὖ-τ-μή, ἀ-τ-μός (πρβλ. καὶ τὰς Ἡ-συχιαν. γλώσσας: ἀέτμα φλόξ, ἀετμός πνεῦμα) ἐκ τῆς ρίζ. *au*, *au* ἑλλ. αὖω, ἄφημι, ὦν σύστοιχα τὸ σκρ *à-t-man*, πνοή, ψυχή, τὸ ἀρχ. γερμ. *à-tam* καὶ νεογερμ. *o d-em* πνοή. — Ἀνάλογα δ' αὐτοῖς εἶνε τὰ διὰ τοῦ θ παραγόμενα, οἷα ἄσ-θμα (ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης ρ. *af*, ὅθεν καὶ τὰ προειρημένα), πορ θμός (πόρ-ο-ς, περά-ω) ἰ-σ θ-μός (εἶμι, ἔ-μεν), κλαυ-θ-μός (κλαυ, κλαφ) κτλ. β'. τὸ δ ἐν τοῖς: 1) ῥηματικοῖς ἐά-δ-ος (Ἀριστοφ. Ὀρν. 42) ὅθεν θαδίζω (ρ. *ba*), *chað eir* (ἀόρ.), κάδ-ος, χανδάνειν (χά-ος), ἔφλι-δεν διέρρεεν (Ἡσυχ. ἐκ τῆς ρ. *phi*, φλέ-ω, ῥέω), αἰδω (αἰολ.) αἰδίδω (κοιν.) ἐκ τοῦ *ā-t-ω* (πρβλ. τὸ λατιν. *ajo* λέγω). αὐ-δή (αὐ-ω). πρβλ. τὸ λατιν. *aud-io*. μή δ-ομαι, μέδ-οντες, μέδ-ιμνος λατ. *mod u-s*, *med-e-or* ἐκ τῆς ρίζ. *mā* (ω) *mā*. ἄδ-εται, πίμπλαται, κοπιᾶται (Ἡσυχ.) ἐκ τοῦ *ā-ω* κορέννυμι (ἀπα-ρεμφ. ἄμεναι, παθ. ἄται = ἄ-ε-ται) ὅθεν καὶ τὸ ἄ-δην (ἢ ἄδ-ην) κτλ.

2) ἐν τῷ Ἰωνικῷ τύπῳ τοῦ πληθ. γ'. προσώπου τῶν παθ. παρακειμ. κ. ὑπερσυντελικῶν, ὡς κε-χύ-δ-αται (= κέχυνται), κε-κρί-δ-αται (= κέκρι-νται), ἀπεσπά-δ-ατο κτλ.

3) ἐν πλείστοις ὀνομαστικοῖς θέμασιν, εἴτ' ἀμέσως ἐκ τῶν ἰδίων ριζῶν χωρὶς ἰδικιτέρου ὀνοματ. ἐπιθέματος, ἢ, ὡς συνήθως λέγεται, παραγωγικῆς καταλήξεως ἐσχηματισμένοις, οἷα τὰ: ἀπο-σπά-δ-ος (ρ. *spa*), θου-στά-δ-ος, παρκα-στά-δ-ος (ρ. *sta*), ἐμ-θά-δ-ος (*ba*), κλει-δ-ός (κλει, κλί-νω), δι-κλί-δ-ος κτλ. εἴτε δι' ἰδίων ὀνομαστικῶν ἐπιθεμάτων παρηγμένοις, οἷα τὰ: ἐλπ-ί-ς, ἐλπ-ί-δ-ος· εὐπολι-ς, εὐ-πόλι-δ-ός (πρβλ. πόλι-ς, πόλιος), τρόπ-ι-ς, τρόπ-ι-δ-ος καὶ τρόπι-ος, ἄλυ-σί-δ-α (καθομιλ. ἐκ τοῦ ἄλυ-σι-ς, ἄλύ-σι-ος), ἀλευρομάν-τι-δ-ος (πρβλ. μάν-τι-ς μάν-τι-ος). κακο-φά-τι-δ-ος (φά-τι-ς φά-τι-ος). ἐρημ-ά-δ-ος. (ὄν. ἐρημ-ά-ς = ἐρήμ-η). λευκ-ά-δ-α (ὄν. λευκ-ά-ς = λευκ-ή). πεδι-ά-δ-ος (ὄν. πεδιάς = πέδιος). φορά-δ-α (ὄν. φορ-ά-ς, καθομιλ. φοράδα). ἀελλ-ά-δ-ος (Σοφ. Οἰδ. Τ. 467) = τῷ ἀελλέ-ος (Ὀμ. Ἰλ. Γ. 43). χαμαιευ-ά-δ-ες καὶ χαμαιεῦναι. συμμαχ-ί-δ-ος (συμμαχ-ί-ς, σύμμαχο-ς). ἡγεμον-ί-δ-α (ἡγεμον-ί-ς, ἡγεμών). βασιλ-ί-δ-α (βασιλ-ί-ς, βασιλεύς). λαχανόπωλ-ι-ς γεν. ι-δ-ος (ἀρσ. λαχανοπώλ-η-ς). πατρ-ί-δ-α (πατήρ), ὄρχηστρ-ί-δ-ος (ὄρχηστῆ-ς) κτλ. — Περὶ

τῆς ὑστέρας τοῦ δ ἐπενθέσεως εἰς τὰ εἰς ι-ς καὶ τρι-ς μαρτυροῦσι καὶ τὰ σανσκριτικά ἀντίστοιχα εἰς *ī* καὶ *lrī* ἄνευ τοῦ *d* κλινόμενα, π. χ. *su-mukhī* εὐμορφος γεν. *su-mukhy-ās*. *g'anitrī* (λατιν. *genetri-x*, γενέτειρα) γεν. *g'anitry-ās* κτλ. Ὑστερον ἐπίθεμα εἶνε τὸ *d* καὶ ἐν τῷ λατιν. *pecu-s* γεν. *pecu-d-is* ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀρχ. τύπου *pecu-a* (πληθ. ὄν.) καὶ *pecu bus* (δοτ.) καὶ τοῦ σκρ. *paṣu* καὶ τοῦ γοτθ. *fai-hu*. — Ἐν τοῖς Εὐριπιδεῖσις «δρομάδες ὧ πτεροφόροι ποτριάδες θεαί.» Ὅρεστ. 317 καὶ «Βάκχας ποτριάδας εἰσιδὼν Βακχ. 664. » ἡ διὰ τοῦ δ παραγωγή ἐμφανίζεται μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ. — Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζει ἡ καθομιλουμένη τὰς πληθυντ. πτώσεις πάντων σχεδὸν τῶν πρωτοκλίτων, ἐκτὸς τῶν ἀφρημένων καὶ τινῶν συγκεκριμένων, εἰς —δ—ες· π. χ. παπᾶς — παπάδες, φαγᾶς — φαγάδες, ληστής — ληστάδες, ῥάφτης — ῥαφτάδες καὶ ῥαφτηδες πατριαρχάδες, μαθητάδες. — νύμφη — νυμφάδες, κυρά — κυράδες (ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α. 490. 201). Τοιαῦτα καὶ τὰ φοριάδες, βασιλιάδες, ἀρχοτάδες. ἐκ πρωτοκλ. ὀνομαστ. φονιάς, βασιλιάς, ἄρχοντας κτλ. Ὅχι δὲ καὶ τιμάδες, νικάδες, δοξάδες, λάμπαδες, ἀλλὰ τιμαῖς, νίκαις, δόξαις, λάμπαις κτλ. καθ' ὁμοίαν παραγωγὴν ἔγειναν καὶ τὰ παπα-δ-ιά, φαγά-δ-ισσα (ἐκ τῶν παπᾶ-ς, φαγᾶ-ς) καὶ ἀρκού-δ-α ἐκ τοῦ ἄρκου-ς (ἄρκου-ς σκρ. *r.ksha'-s* ἐκ τοῦ *arksha'-s*). — Ἡ ἀρχὴ τῆς εἰς δες μεταπλάσεως τοῦ πληθ. τῶν πρωτοκλίτων κεῖται, ὡς ἐκ τῶν Εὐριπιδ. ποτριάδες—δας δῆλον, ἐν τῇ πολιᾷ ἀρχαιότητι· ἤρχισε δὲ συχνότερον νὰ ἀνφαίνεται, ὅτε κατὰ τοὺς μ. Χρ. αἰῶνας τῆς λογίης γλώσσης ἐκπιπτούσης ἐπεκράτει κατ' ὀλίγον ἡ δημώδης. Οὕτω παρὰ Πρίσκῳ τῷ Πανίτῃ (ἐ. αἰῶνος) φέρεται πολλάκις (σλ. 153, 16. 154, 22 κλ.) *Νουβάδες* ἀντὶ *Νοῦθαι* (Στεφαν. Βυζαντ.), οὗ τὴν γενικὴν δις ἀπαντῶσαν ἐν τῇ πολυκρότῳ Αἰθιοπικῇ ἐπιγραφῇ (*Corp. inser. volum. III, p. 486*), κακῶς ἐτόνισαν οἱ ἐκδόται *Νουβαδῶν* ἀντὶ *Νουβάδων*· ἔτι δὲ συχνότερον κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους, ὡς π. χ. παρὰ Θεοφάνει (Χρονογρ. τοῦ θ'. αἰῶνος) ἀμηνράδας ἀμηνράδες σλ. 698, 21. 699, 4 πρβλ. καὶ συνέχισαν τ. χρονογρ. σλ. 477, 16. Κωνστ. Πορφυρογ. σλ. 452, 1. μαῖουμάδας ἐξ ὀνομαστικῆς ἀμηνῶς καὶ μαῖουμάς. ἀββάδες γεν. ἀββάδων 562, 3. 674, 13 κτλ.

4) Τελευταῖον ἐπεντίθεται τὸ δ πρὸ ποικίλων ἄλλων παραγωγικῶν καταλήξεων, ὡς ἐν τοῖς : κλά-δ-ος (κλα), σπά-δ-ων (σπα), νεοσπα-δ-ής, στά-δ-ιος, στά-δ-ιον (στα), ἀμφά-δ-ιος (φά-ω), ψα-δ-υρός (ψάω), φθί-δ-ιος (φθί-νω), πασσυ-δ-ίη, πασσυ-δ-εῖ (συ, σύμενος), σχέ-δ-ιος, μινυνθά-δ-ιος, κρυπτά-δ-ιος, ἐπιθαλασσί-δ-ιος (ἀντὶ ἐπιθαλασσά-δι-ος),

κυμφί-δ-ιος (ἀντὶ τοῦ κυμφά-δ-ιος), μοιρί-δ-ιος (ἀντὶ τοῦ μοιρά-δ-ιος). Τοιοῦτον καὶ τὸ κουρί-δ-ιος (ἀντὶ τοῦ κουρά-δ-ιος αἰολ. = κυρά-δ-ιος) = κυρί-δ-ιος, κύριος· ὅθεν κουριδίη ἄλοχος = κυρία ἄλοχος, δέσποινα. Τέλος ἐν τοῖς ἐχθο-δ-οπὸς (ὅπερ κατὰ Buttman συνθετον ἐκ τοῦ ἐχ-θ(ρ)ὸς καὶ τοῦ ὀπ) καὶ Θού-δ-ιππος (= Θεό-ιππος) πρβλ. Θου-κυδίδης καὶ εἴτι ἄλλοι.

γ'.) Τὸ θ πολυχῶς συντελεῖ πρὸς παραγωγὴν νέων θεμάτων, εἴτε διὰ πάντων τῶν ῥηματικῶν τύπων διήκον εἴτε δι' ἑνὸς ἢ πλειοτέρων χρόνων. Καὶ 1) κατὰ πάντας τοὺς ῥηματικούς (καὶ ὀνοματικούς) τύπους ἐν τοῖς γη-θέ-ω, γέ-γη-θ-α, ἄ-γα-θ-ός (ῥ. γαυ, γαF λατ. gau-de-o· ὅθεν καὶ γα-ί-ω, ἄ-γαίνομαι κτλ.). δάρ-θ, ἔ-δαρ-θ-ον, δαρ-θ-άν-ω σκρ. drā (drāi) λατ. dor-m-ire. μα-θ, ἔ-μα-θ-ον, μάθ-ω, μάθ-ησις κτλ. μαν-θ-άν-ω (ῥ. μαν = νοεῖν, ὅθεν καὶ μάν-τι-ς, μνά-μα καὶ μνή-μη κ.τ.τ.). λα-θ, ἔ-λαθ-ον, λάθ-ος, λαυθ-άν-ω, λησ-μονή (ληθ μονή), λέ-λη-θ-α κτλ. (ῥ. λα. λά-ωμεν. λάθωμεν. λῆ-το ἐλέληστο Ἡσυχ.). ἐ-θ-τ. ἔ. σφε-θ (ἐκ τῆς ἀντωνυμ. ρίζης σφε, σφέ, ἐ), ἔ-θ-ος, ἥθος, ἐ-θ-ί-ζω, εἶθθα (Fé-Fω-θ-α) ὀρεχ-θέ-ω (Σχολ. Ἀπολλ. Α. 275) ὀρέγ-ομαι. ὀ-λισ-θ, ὠ-λισ-θ-ον, ὀ-λισ-θ-άν-ω, ὀλισθ-ηρό-ς κτλ. ῥ. λῖτ (λίσσ-ός, λεί-ος), λῖτ-ὸς κτλ.

2) Κατὰ τινὰς χρόνους ἐν τοῖς: πα-θ, πεν-θ, ἔ-παθ-ον, πέ-πονθ-α, πάθ-ος, πένθ-ος, ἄλλ' ὁ ἐνεστ. πάσχω (ῥ. πα ἀντὶ παρ πρβλ. πέν-ης, πεν-ία καὶ πείνα, πόν-ος κτλ.). ἥλ-υ-θ-ον, ἐλ-ήλ-υ-θ-α, ἐλεύ-θ-ε-ρος ἐνεστ. ἔρ-χ-ο-μαι, ἀμφότερα ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχαίας ῥ. ἐρ (κατὰ δὲ συνηθεστάτην τοῦ τραχυτέρου ρ εἰς λ μαλάκυνσιν ἐλ, ὥς καὶ κάρ-υξ, κρά-ζ-ω. καλ-έ-ω κέ-κλη-μαι κ.τ.τ.) = σκρ. ar (r), ἰέναι, ἔρ-ρ-ειν.

3) Κατὰ τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ παρατατικὸν ἐν τοῖς: Ἀρέ-θ-ουσα, ἡερ-έθ-ονται, διωκ-ά-θ-ω, ἀμυν-ά-θ-ω, τελ-έ-θ-ω, φα-έ-θ-ω, φλεγ-έ-θ-ω, πλή-θ-ω (ῥ. πρα. πίμ-πρη-μι), κνή-θ-ω (καὶ κνά-ω), νή-θ-ω (ῥ. νε) καθομιλ. γνή-θ-ω (ἡ προφ. ε. πρβλ. νέφος καὶ γνόφος, νόος καὶ γνώμη), πύ-θ-ω (ῥ. πυ σκρ. pū-jâ-mi σήπομαι, ὅθεν καὶ πῦ-ον), βαρύ-θ-ει, βροί-θ-ω, φθι-νύ-θ-ω, μι-νύ-θ-ω, ἄχ-θ-ομαι, (ἄχ-ος), ἔσ-θ-ω καὶ ἐσ-θί-ω (ῥ. ἐδ), κλώ-θ-ω (ῥ. κολ — κλο = στρέφειν, περιφέρειν*,

* Σημ. Ὅτι τὸ κλώθω κυρίως στρέφω σημαίνει, δῆλον πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τε τῶν παραλλήλων φράσεων τοῦ Λουκιανοῦ Διὶ κατηγορ. 41. 19 « στρέφουσα τὸν ἄτρακτον — κλώθουσα τὸν ἄτρακτον » καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῇ καθομιλουμένη συνθέτου κλώθογυρίζω καὶ τῆς συνων. φράσεως « Τί τα κλώθεις καὶ φέρεις γύραις ; »

ἐν τοῖς βου-κόλ-ος, col-us, glo-bus, glo-mus). Τοιαῦτα καὶ τὰ καθομιλούμενα ἀλέ-θ-ω (= ἀλέ-ω), γνῶ-θ-ω (γνῶ ἐνιαχοῦ ὡς τὸ γαλ-gh προφερόμενον) = γιγνώσκω, πλά-θ-ω (= πλάσσω, διάφορον τοῦ ποιητικοῦ π.λάθω πελάζω) οὐκ ἄγνωστον ἴσως καὶ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς ἐκ τῶν πλα-θ-άνη, πλά-θ-ανον, κοροπλάθ-ος εἰκάσαι.

4) Κατὰ τὸν παρακείμενον ἐν τοῖς: ἐγρ-ηγόρ-θ-ασι (Ἰλ. Κ, 449) καὶ βε-ερώ-θ-οις (ἐνεστ. ἢ παρακ.;) Ἰλ. Δ, 35.

5) Κατὰ παρωχημένους (ἀορ. κ. παρατατ.) ἐν τοῖς: ἔ-σχε-θ-ον, ἀπ-έ-φθι-θ-ον, ἐ-κί-α-θ-ον, ἡμύν-α-θ-ον, εἴργ-α-θ-ον, ἡγερ-έθ-οντο (μεθ' οὗ καὶ τὸ Ἡσυχ. ἀγράφειν συνάγειν, συμμίσγειν), νεμ-έ-θ-οντο κτλ. Οἱ τοιοῦτοι παρακείμενοί τε καὶ παρωχημένοι ἐξέλειψαν ἐκ τῆς μεταγενεστέρας γλῶσσης (ἤδη τοῦ πεζοῦ λόγου τῶν Ἀττικῶν), τῶν δ' ἐνεστώτων οἱ πλείοτεροι.

6) Κατὰ πάντα τοὺς ἀ. παθητικοὺς ἀορίστους, ὡς ἐ-τιμή-θ-ην (τιμα), ἐ-ποιή-θ-ην (ποιε), ἐ-δό-θ-ην (δο), ἐ-πλέχ-θ-ην (πλεκ), ἐ-πλήχ-θ-ην (πληγ), ἐ-γράφ-θ-ην, ἐ-τύφ-θ-ην, ἐ-κούφ-θ-ην κτλ.

7) ἐν ὀνόμασιν ἐξ ἐτοιμῶν ρηματικῶν θεμάτων μετὰ τοῦ θ γενομένων, οἷα τὰ: ἄχθος (ἄχθομαι), ἔθος καὶ ἥθος (ἔθω), λάθος, μάθος, μεν-θῆραι (Ἡσυχ.), μενθῆρες (Σουῖδ.) = φροντίδες (ῥ. μενθ, μανθ), πάθος, πένθος κτλ.

8) ἐν μόνοις ὀνόμασι, χωρὶς ν' ἀναφαίνεται ἐν τῷ ρηματικῷ θέματι, ὡς ἐν τοῖς: γνά-θ-ος, γνα-θ-μός (ῥ. γνα, γαν, γέν-υς). ἔσ-θ-ος, ἔσ-θ-ής (ῥ. Fes, λατ. ves-tis). ἱ-θ-ύς, ἱ-θ-μη, ἱ-θ-μα, ἱ-σ-θ-μός (ῥ. ἱ πρβλ. ἱ-μεν, ἱ-της). ὄχ-θ-ος καὶ ὄχ-θ-η (ὄχ-ω, ἐξ-έχω;). ὄρχη-θ-μός. βα-θ-μός. στα-θ-μός καὶ στά-θ-μη, στα-θ-ερός, στῆ-θ-ος (ῥ. στα). πορ-θ-μός. κλαυ-θ-μός. μηκυ-θ-μός. τοιαῦτα καὶ τὰ ἄμ-α-θ-ος (ἄμ-μος), ψάμ-α-θ-ος, ὄρμ-α-θ-ός, κάλ-α-θ-ος, κύ-α-θ-ος κ.τ.ῶμ. μέγ-α-θ-ος καὶ μέγε-θ-ος (μέγα-ς). καὶ ἐν τοῖς κόρυ-θ-ος (ὄν. κόρυ-ς), ὄρني-θ-ος (αἰολ. ὄρني-χ-ος. ὄν. ὄρني-ς πρβλ. ὄρνε-ον) κ.τ.τ.

Δ'.) Τὸ συριστικὸν σ πολλαχῶς συνετέλεσεν εἰς παραγωγὴν νέων θεμάτων καὶ ἀ. ρηματικῶν ἐν τοῖς: αὖξ = σκρ. vaksh γοτθ. vaks-j-an (ὅθεν τὸ νεογεμ. wachsen) ἐνεστ. αὖξω ἰων. ἀέξω ὃ ἐ. ἀφέξω, αὖξ-άν-ω (ῥ. αὖγ, ὅθεν τὸ καθομιλούμ. αὖγ-α-τ-άω καὶ αὖγ-α-τ-ίζω καὶ τὸ λατίν. aug-e o). ἀλεξ ἐνεστ. ἀλέξ-ω = σκρ rak-sh (servare, tueri) ἀντὶ τοῦ ark-s (ῥ. ἀλκ ὡς ἐν τοῖς ἀλκ-ή, ἀλ-αλκ-εῖν). ὀδάξ, ἀ-δαξ ἐνεστ. ὀδάξω (ῥ. δακ, δάκ-ν-ω σκρ. daç, dake). δέψ-ω λατίν. dep-s-o (ῥ. δέφ-ω). ἴσως δὲ καὶ ἔψ-ω ἀντὶ πέψ-ω (ῥ. πεπ. σκρ. pak' ἔψειν ὅθεν καὶ πέπ-ων). Τοιαῦτα φαίνονται καὶ τὰ ὄρ-σ-ω (τολμῶ Ἡσυχ.),

ἔρ-σ-ομαι (δροσίζομαι Νικανδρ. Θηρ. 62. 634. πρβλ. ἔρση δρόσος), τέ-ρ σ-ω καὶ εἴτι ἄλλο.

Ἡ καθομιλουμένη, καθ' ὅσον εἶνε γνωστή, οὐδὲν τῶν καὶ πάλαι οὐ πολλῶν τούτων ῥημάτων διετήρησεν ἐκτὸς τῶν ἀπὸ τοῦ αὖξω καὶ ἔψω γενομένων αὖξάνω καὶ αὖξαινω φένω ἢ ψήνω (ἐκ τοῦ ἐψέω). Καὶ τοσαῦτα μὲν τὰ ῥηματικὰ θέματα, ἐν οἷς τὸ σ ἐμφανίζεται, πλείότερα δὲ καὶ ποικιλώτερα εἶνε τὰ ὀνομαστικὰ 1) ἄρσενικά εἰς ἰας μάλιστα κύρια: Πχυ-σ-ίας, Λυ-σ-ίας, Τι-σ-ίας, Σω-σ-ίας κ.τ.τ. πρβλ. τοῖς Φειδ-ίας, Νικ-ίας κ.τ.τ. ἐν οἷς ἐλλείπει τὸ σ' 2) θηλ. πρωτόκλιτα: πεῖ-σ-α (πεῖθ-ω), δόξ-α (= δόκ σ-α). δίψ-α (διφ-σ-α;), κάμπ-α (καμπ), ἄ-σ-η καὶ τὸ δημῶδες κάψ α (= καῦ-σ α) καὶ εἴτι ἄλλο. 3) τούτοις ὁμοιά τινα εἰς ω θηλυκά: Ἀναξ-ώ, (Ἀνακ-σ-ώ), Αὖξ-ώ, Ἰασώ, Καλυψώ, Πραξώ κ.τ.τ. 4) εἰς ος καὶ ον ἄρσεν. κ. οὐδέτ. ἔρ-σ-ος, πέτασ-ος (πετά-ννυ-μι), καῦ-σ-ος ῥυ-σ ὅς, μυ-σ-ός (μυσαρὸς Ἡσυχ.). τραυ-σ-ὸς καὶ τραύ-σ-ανο-ς, ἄξος (ἄγ νυμι = ἄγμος Κρητ. ὅθεν καὶ ἀξίνη), γέλα-σ-ος, κραύγα-σ-ος, ἄψος (οὐδ. = μέλος ἐκ τοῦ ἄπ-τω. ὅθεν καὶ ἄψις), τέλ-σ-ον (τέλ-ος), τόξον (ἐκ τῆς ῥ. τεκ—τοκ, ὅθεν τέχ-νη, τόκ-ος), φρίξός (φρίκ-σ-ός), ἄξ-ιος (ἄγ-ω), καμψός, κομψός (κόμπ—κοπ) καὶ τὸ καθομιλούμεν. λειψός (ἐκ τοῦ λείπ-ω, ὅθεν καὶ τὸ λείψνον) κτλ. 5) ἄρσεν. εἰς ων: παύ-σ-ων, Θεμί-σ-ων, ἄξων (ἄγ-ω) κτλ. 6) ἀμφίβολον ἂν τὰ εἰς σιος καὶ σιμος ἐπίθετα ἐνταῦθα ἀνακτέα ἢ ἐκ τῶν εἰς σις ἀφηρημένων παρακτέα, ὧν ὅμως πολλάκις τῷ ποσῷ διαφέρουσιν, ὡς λῦσιος (λῦσις), στήσιος (στάσις), ὀρθώσιος, ἀσπάσιος, κήσιος καὶ τὸ προειρημένον ἄξιος· φύξιμος, θανάσιμος κτλ. καὶ τὰ εἰς σιμον οὐδέτερα τῆς δημώδους, τοῖς εἰς σις ἢ σια καὶ η ἢ α πολλάκις συνώνυμα, ὡς γράψιμον (γράψις, γραφή), ῥάψιμον (= ῥαφή), κόψιμον (κόψις), κράξιμον, κάψιμον (= καῦσις) κτλ. Ταῦτα εἶνε γνωστὰ ἤδη ἐκ τοῦ ἱ. μ. Χρ. αἰῶνος, εἰς πλῆθος φερόμενα παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρ. ὡς σλ. 494, 24 στέψιμον, 157, 14. 441, 5 ἀλλαξίματα, ἀλλαξιμάτων (σημείωσε τὴν κλίσιν). 280, 3 δέξιμον κτλ.

7) πιθανώτερον ἐνταῦθα ἀνάγονται τὰ ἐκ ῥημάτων σύνθετα, ἐν οἷς τὸ σ ἢ μόνον ἐμφανίζεται, ὡς φερέ-σ-βιος, φθι-σ-ήνωρ, προδω-σ-έταιρος, κλεψ-ύδρα, καψ-ιδρώτιον κτλ. ἢ μεθ' ἐνὸς συνδετικοῦ λεγομένου εὐφωνικοῦ φωνήεντος, ὡς περ-σέ-πολις, Στη-σί-χορος, Ἀγη-σί-λαος, Τιμη-σί-θεος, ἀρχε-σί-μολπος, κλεπ-σί-γαμος, ῥιψο-κίνδυνος, στρεψόδικος κτλ. Ἐν τοῖς εἰς ἀπλοῦν σ ε ἢ σε καὶ σι τούτων ἐνορᾷ ὁ Bergk (Zeitschrift f. Altertumsw. 1856, 6, 133.) προστακτικὰς, ὑποτακτ. καὶ εὐκτικὰς, ὥστε κατ' αὐτὸν τὸ Τιμη-σί-θεος π. χ. εἶνε ἐκ τῆς προ-

ἑτακτ. φράσεως τιμά-σι (σι ἐκ τοῦ τι τοῦ τιμά-ε-τι, ὡς τὸ τί-θε-τι, τιμά-ε-σι, τίμησι) θεόν (= τίμα θεόν)· τὸ Μενε-κράτης ἐκ τοῦ μένε-κράτος, τὸ φερέσ-βιος ἐκ τοῦ φέρες (= φέρε) βίος κτλ. ἐν ᾧ ἄλλοι (π. χ. ὁ Pott etymolg. Forschungen 1. 6. 239. — 1859) ἐν τοῖς Ὀρ-τί-λοχος καὶ Ὀρ-σί-λοχος, σει-σί-χθων καὶ τοῖς ὁμοίοις εἰς τε καὶ σι ἀποδέχονται τοιαῦτα θηλ. ῥηματικά ὀνόματα. Διάφορα τούτων εἶνε τὰ ἐκ δοτικῶν (τοπικῶν) πληθ. σύνθετα, οἷα τὰ: ναυσι-βάτης, ὀρεσι-βάτης, ὀρεσί-τροφος (καὶ ἐνικ. ὀρει-βάτης), ἐγγεσί-μολπος κτλ.

Πολλὰ τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἐκ τῆς ἀρχαιότητος παραλαβοῦσα ἡ δημώδης γλῶσσα διετήρησεν, ἄλλα δέ τινα καινὰ ἐπλασεν, ὁποῖα ἤδη ἐξετέθησαν.

Ε.) ὁ συνδυασμὸς σκ παράγει ποικίλα ῥηματικά θέματα καὶ 1) τοὺς λεγομένους θαμιστικούς ἢ ἐπαναληπτικούς παρωχημένους (παρατ. καὶ ἄορ. ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἐκ παντοίων ἀπλουστέρων θεμάτων· ἐκ ληγόντων εἰς σύμφωνον, ὅτε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ σκ μεσολαβεῖ τὸ συνδετικὸν φωνῆεν ε (σπανιώτερον α), ἔχε-σκ-ον, μέ-ε-σκ-ον, ἰδ-ε-σκ-ον, ἐρητύσ-α-σκ-ον, μαχ-ε-σκ-όμην, δασ-α-σκ-όμην, ὠρσ-α-σκ-ε, ἐ-λάβ-ε-σκ-ον, ἐ-μισγ-έ-σκ-οντο, κρύ-πτ-α σκ-ε, ρίπτ-α-σκ-ον, ροίζ-α-σκ-ε (Ἡσιόδ. Θ, 835) κτλ. ἐκ ληγόντων εἰς φωνῆεν, ὅτε ποῦ μὲν μεσολαβεῖ ἕτερον (συνδετικὸν) φωνῆεν, ποῦ δὲ ὄχι· ὡς καλέ-ε-σκ-εν, καλέ-σκ-ετο, ὠθε-σκ-ον, ποιέ-σκ-ετο, τίθε-σκ-εν, ἴστα-σκ-ον, στά-σκ-ον, δό-σκ-ον, ῥήγνυ-σκ-ον, ζωννυ-σκ-όμην, μνα-σκ-όμην, ἔα-σκ-ον, περά-α-σκ-ον κτλ. Ἦσαν δ' οἱ τύποι ο�ὗτοι συνηθέστεροι ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις διαλέκτοις; Ὀμήρῳ, Ἡροδότῳ, Ἡσιόδῳ καὶ τοῖς Δωριεῦσι, σπανιώτεροι δ' ἀπέβησαν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς οἷοι π. χ. κλαίσκε Αἰσχ. Ἀποσπ. 285. ταμειύσκε Σοφ. Ἀντιγ. 949. παύσκε, 963. βινέσκόμην Ἀριστοφ. Ἰππ. 1242. ἔσκεν Αἰσχ. Περσ. 648. ἀμφίβολ. τὸ Ἀγαμ. 705. 2) ἐνεστωτικά θέματα, ἔνθα τὸ σκ κατ' ἀρχὰς ἐναρξίν τινος ἐνεργείας ἢ καταστάσεως ἐσήμαινέ, τ. ἔ. τὰ ἐναρκτικά, οἷα τὰ: γενειά-σκ-ω, γηρά-σκ-ω, ἡβή-σκ-ω κ.τ.τ. οἷς ἀνάλογα τὰ λατιν. labasco, calesco, incalresco, exardesco, effloresco, ingemisco, obdormisco κτλ. Ἀλλ' ἔπειτα ἐπεσοτίσθη ἡ ἀρχικὴ ἐκείνη σημασία, ὡς ἐν τοῖς: βά-σκ-ω, δι-δρά-σκ-ω, ἰλά-σκ-ομαι, ἡλά-σκ-ω (ἕλη — ἀλάομαι), πι-πρά-σκ-ω, φά-σκ-ω, ἀρέ-σκ-ω, πι-πί-σκ-ω, βό-σκ-ω, ἀναβιώ-σκ-ομαι, γιγνώ-σκω, τι-τρώ-σκ-ω, δι-δά-σκ-ω, πά-σχω (μοναδικόν), θνή-σκ-ω, κι-κλή-σκ-ω, μεθύ-σκ-ω κτλ. Ἐν τισιν αὐτῶν μεταξὺ τῆς ρίζης καὶ τοῦ σκ μεσολαβεῖ τὸ (εὐφωνικόν) ι, ὡς ἀλ-ί-σκ-ομαι, ἀναλ-ί-σκ-ω, ἀπαφ-ί-σκ-ω, ἀρ-αρ-ί-σκ-ω, ἐπ(ἀ)χυρ-ί-σκ-ομαι, εὐρ-ί-σκ-ω, στερ-ί-σκ-ω, ἀμπλακ-ί-σκ-

ω, οἷς συγκαταλέγονται καὶ δύο φωνηεντόληκτα: χρη-ί-σκ-ομαι, κυ-ί-σκ-ομαι. Ἐν τισιν ἄλλοις ὁ χαρακτήρ τῆς ρίζης ἐκπίπτει πρὸ τοῦ σκ ὡς ἐν τοῖς: τιτύ-σκ-ομαι (ρ. τυκ—τυχ), εἰ-σκ-ω (ρ. ικ—εἰκ), λά-σκ-ω (ρ. λακ). δειδί-σκ-ομαι (ρ. δεικ, δικ). Τὰ δὲ διδάσκω καὶ πάσχω ἔγειναν πιθανῶς ἐκ τῶν ἀπλουστέρων ριζῶν δα καὶ πα (ἴδε ἀνωτέρω).

Ἡ καθομιλουμένη τῶν μὲν εἰς σκ παρωχημένων οὐδ' ἔχνος διετήρησεν, ἐνεστῶτας δὲ καὶ τοὺς ἐκ τούτων παρατατικούς οὐκ ὀλίγους, οἷοι: γηράσκω, βόσκω, φάσκω, χάσκω, ἀποθνήσκω, καὶ τὸ ἐν τοῖς ἀρχαίοις μνημείοις οὐκ ἀπαντῶν μνέσκω ἢ μνήσκω (μένω). ἄλλα τινὰ αὐτῶν ἐκφέρει καὶ κατ' ἄλλους τύπους, ὡς διδάσκω καὶ διδάχω (ὅθεν καὶ τὸ διδάχος = ἱεροκῆρυξ), πάσχω καὶ παθαίνω καὶ πανθάνω ἤδη παρὰ τ. ἐκκλησι. συγγραφεῦσι, τοῖς γραμματικοῖς καὶ Σ. Σ. ἀρέσκω καὶ ἀρέγω.

Ὀνόματα ἐκ τοιούτων θεμάτων γενόμενα εἶνε ὀλίγα, οἷα ἄρεσκος, βοσκός (ἤδη παρὰ Διοσκουρίδην καὶ ἐν τοῖς Αἰσωπ. μύθοις ἀπαντῶν), βοσκή καὶ τὸ νεώτερον, κωμικώτερον πεπλασμένον, χάσκας καὶ τὸ παρ' Ἀλκίφρονι (Ἐπιστ. Γ'. 60) χασκοβοῦνης, ἴσως δὲ καὶ τὸ βάσκαρος. Ἄδηλον δ' ἐὰν ἡ ὑποκοριστικὴ κατὰληξις ἰσκος, ὡς ἀνθρωπ-ἰσκος, λεοντ-ἰσκος, κορίσκη, παιδίσκη κτλ. ἔχει πρὸς τὸ σκ τοῦτο συνάφειάν τινα.

ς.) Τὰ ὑγρά λ καὶ ρ φαίνονται καὶ αὐτὰ οὐκ ὀλίγον συντελέσιντα πρὸς παραγωγὴν θεμάτων ἐξ ἀπλουστέρων ριζῶν· ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν λαμβάνονται ἀκόμη ὑπ' ὄψιν τὰ διπλᾶ λλ καὶ ρρ, ἀλλαχόθεν ἔχοντα τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀπλᾶ.

ά.) Τὸ λ ὡς ἐπιγενέστερον ἐπίθεμα φαίνεται πιθανῶς ἐν τοῖς: ἑ-θα-λ-ον, βο-λ-ή, βέ-λ-ος κ.τ.δμ. (ρ. βα. τοῦ λ ἔχοντος τὴν δύναμιν τοῦ εἰς μεταβατικὴν μεταβάλλειν τὴν ἀμετάβητον ἐνέργειαν τῆς ρ. βα ὅθεν βαίνω κ.τ.δμ.) θά-λ-ος ὅθεν θάλλω (ρ. θα συγγ. θη-λ-ή, θῆ-λ-υς;). σκα-λ-ίς ὅθεν τὸ ἀρχ. σκάλλω καὶ τὸ καθομιλουμ. σκαλίζω (ρ. σκα, σχα ὅθεν τὸ ἀρχαῖον σχάζω καὶ τὸ νεώτ. καθομ. σκά-ζ-ω. αὐτόθεν κατ' ἄλλην ἐπίθεσιν καὶ τὰ σκά-φ-η, σκά-π-τ-ω, sca-b-o κτλ. διαλεκτ. = ξά-ω (ὅθεν ξαίνω) καὶ ξέ-ω. σκ = ξ πολλάκις). ψαλ-μός, ἑ-ψη-λ-α κ.τ.τ. (ψα, ψά-ω, ψαύ-ω). μέ-λ-ω, με-λ-έ-τη, κ.τ.τ. (ρ. μα. μέ-μα-α, μῆτ-ις). σκέ-λ-ος ὅθεν καὶ σκέ-λλ-ω, σκλη-ρός (ρ. σκε διαλεκτ. ξε καὶ ξη ὅθεν ξερός καὶ ξηρός). ἐ-στά-λ-ην, ἑ-σα-λ-μαι, στέ-λλω (ρ. στα ὅθεν καὶ στά-λ-α = στή-λ-η· ὥστε τὸ λ τὴν αὐτὴν θὰ ἔχη δύναμιν, ἣν καὶ ἐν τῷ βά-λλ-ω ἐκ τοῦ βα). σκύ-λ-ος γεν. —εος καὶ σκυ-λ-ον σκύ-λλ-ω κτλ. (ρ. σκυ λατ. cu-lis σκυτός, ὅθεν τὸ Ἡπειρωτ. σκου τλὰ ἐνδύμκτα· αὐτόθεν φαίνεται ὅν καὶ τὸ σκύ-β-αλον).

ὄφ-ε-λ ος, ὄφ-έ-λλ-ω κ.τ.τ. (ῥ. ὄπ, ὄφ. λατ. op-s op-us;). ἄ-γα-λ-μα, ἄ-γά-λλ-ω (ῥ. γα, γαF ὅθεν καὶ γαίω, γέ-γη-θ-α, ἄ-γαυ-ός, ἄ-γα-μαι, ἄ-γα-θ-ός κτλ.) ἄε-λλ-α, ἀέ-λλ-ομαι πνέω Ἡσυχ. (ῥ. ἀF, ἀFe πνεῖν). ἄ-γ-γ-ε-λ-ος, ἄ γ-γ-έ-λλ-ω κ.τ.τ. (ῥ. ἀγ. εἴτα ἀγελ, ὅθεν καὶ ἀγέλ-η, εἴτα ἄ-γ-γέλ διὰ ῥινοφθογγίσεως). δαί-δα-λ-ος, δαι-δά-λλ-ω (ῥ. δα τοῦ δαίω = τέμνω ἢ τοῦ ἐ-δά-ην, δι-δα-χ-ή, κ.τ.δμ.;). Τὸ δ ἀπέβη ὕστερον ὀνομαστικὸν ἐπίθεμα ὑπὸ ποικίλους συνδυασμοὺς λο-ς, αλο-ς, ηλο-ς, ελο-ς, ολο-ς, ωλο-ς, υλο-ς καὶ αλεο-ς. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἀλλαχοῦ.

Β'.) Τὸ ρ φαίνεται μετὰ τινος πιθανότητος ὡς πρόσθετον ἐπίθεμα ἐν τοῖς: ξύ-ρ-ω καὶ ξύ-ρ-ομαι καὶ ξυ-ρ-όν (ῥ. ξύ ω). ὀ-δύ-ρ-ομαι (ῥ. δύ-η συμφορά;), σπα αἰ-ρ-ω, σπα-ρ-τα-ρίζω (καθομιλ. ῥ. σπα) καὶ εἴτι ἄλλο. — Καὶ τὸ ρ ὡς τὸ λ ποικίλως μεθ' ἡγουμένων καὶ ἐπομένων φωνηέντων συνδυαζόμενον ποικίλα ὀνομαστικὰ ἐπιθέματα ἀποτελεῖ, οἷα τὰ ρο-ς, αρο-ς, ερο-ς, ηρο-ς, ορο-ς, ωρο-ς καὶ υρο-ς.

Ζ'.) Τῶν ἐρρίνων μ καὶ ν (πρὸ τῶν λαρυγγικῶν γ) τὸ μὲν μ ἦπτον φαίνεται συντελέσαν πρὸς παραγωγὴν θεμάτων, ἀσυγκρίτως δὲ περισσότερον τὸ ν.

ἀ.) Τὸ μ ἐν τοῖς γά-μ-ος καὶ τοῖς συστοίχοις (ῥ. γμ. ὅθεν γέ-γα-α, γά-ν-α, γυ-ν-ή καὶ βοιωτ. βά-ν-α πρβλ. καὶ τὸ γα-μ-β-ρὸς τῷ λατίν. ge-ner ἐκ τῆς ῥ. γεν, ὅθεν ἐ-γεν-όμην, γέν-ος κτλ.): ἔ-δρα-μ-ον, δε-δρά-μ-η-κα, δρό-μ-ος (ῥ. δρμ τοῦ ἔ-δρα-ν, δι-δρά-σκ-ω κ.τ.τ.), τρέ-μ-ω (ῥ. τρε, τρέω). θέρ-μ-ει, θερ-μαίνει Ἡσυχ. θέρ-μ-εται Ὀμηρ. Ἰλ. Ψ, 381. κ. ἄλλ. (ῥ. θερ. ὅθεν θέρ-ος)* καὶ εἴτι ἄλλο.

β'.) τὸ δὲ ν 1) μὲν μόνον, ὡς ἐν τοῖς: γά-ν-α, γέ-ν-ος, ἐ-γεν-όμην, γό-ν-ος κτλ. (ῥ. γα, γέ-γα-α, νη-γά-τεος), μά-ν-τις, μέ-ν-ος, μῆ-ν-ις, μα-ί-ν-ομαι καὶ τὸ καθομιλ. μανίζω (ῥ. μα, μῆ-τις). βν-ί-ν-ω (καθομιλ. βάνω καὶ βαίνω διαλεκτ. = βάλλω) ῥ. βα. τε-ί-ν-ω, τό-ν-ος, τα-ν-ύω (ῥ. τα ὅθεν τάσις, ἐκ-τα-τός κτλ.) φό-ν-ος. ἔ-πε-φ(ε)ν-ον (ῥ. φκ, ὅθεν ἀρκή-φα-τος, ὀδυνή-φα-τος, πρόσ-φα-τος). φθά-ν-ω (φθα) φα-ν-ός, ἐ-φά-ν-ην, φα-ί-ν-ω (ῥ. φα, φάος) κτλ. — πί-ν-ω (ῥ. πι). κλί-ν-ω (κλί-σις, κλί-μα). φθί-ν-ω (φθί-σις, φθι-τός). κρί-ν-ω (κρί-σις, κρι-τής). τ-ί-ν-ω (τί-σις, πκλίν-τι-τα). δύ-ν-ω (δύω), πλύ-ν-ω (πλύ-

* Ὁμοίως μεταγενέστερον ἐπίθεμα φαίνεται ὃν τὸ μ καὶ ἐν τοῖς δ α μ, δαμάω, δάμνημι σκρ. dam λατ. domo καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖς δέμ-ω, δέμ-αι, δόμ-ος ἐκ τῆς ἀρχαίας ρίζ. δ α (σκρ. dà — δένειν) καὶ δ ε (ὅθεν καὶ δέ-ω), ἐν πᾶσιν ὑποφαινομένης τῆς ἐννοίας τοῦ δειν. ἔπειτα ἐν τῷ κρέμα-μαι ἐκ τῆς ῥ. κ ρ α. ἀρ-χαιστ. κ α ρ (ὅθεν τὸ λιταυῖκόν kar u κρεμῶ καὶ κρέμαμαι).

εις. ἄ-πλυτος), ἰθύ-ν-ω (ἰθύς), ἐντύ-ν-ω (ἐντύ-ω) ἅπαντα ἤδη παρ' Ὁμήρῳ συνήθη. πώ-ν ω (= πίνω β. πο) παρ' Ἀλκαίῳ τῷ Λεσβίῳ Ἀποσπ. 12 Ahrens.

Νῦν χρὴ μεθυσθῆν καὶ τινα πρὸς βίαν
πώρειν· ἐπειδὴ κάτθανε Μῦρσιλος.

πρὸ βλ. Ahrens de dial. aol. p. 131. 243 καὶ de dial. dor. p. 523.

Κατὰ ταῦτα ἐσχημάτισεν ἡ μεταγενεστέρα γλῶσσα πολλὰ ἄλλα εἰς ν θέματα, καὶ πρῶτον τὰ εἰς *αν*, οἷα: ἰσάν-ω (ἴστημι ἐκ τοῦ βαρυτόνου ἰστά ω, εὐχρήστου ἤδη παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις ὡς Ἡρόδοτ. Δ'. 403 ἐπὶ ξύλου μεγάλου ἀναπείρας ἰστά ὑπὲρ τῆς οἰκίης. Β'. 106. ζ'. 61 κ. ἄλλ.) ἅπαντων ἤδη παρὰ Λυσία Λογ. ΚΕ. 3 καθιστάνειν πρὸ βλ. Κς'. 15. ΚΗ. 7. ἰσαι. Β'. 29 καθιστάνειν ὧν τὸ μὲν Λυσίου διώρθω-νεν ὁ Κορκῆς (Ἰσοκρ. Σημ. σλ. 326) εἰς καθιστάται, τὰ δὲ λοιπὰ οἱ νεώτεροι ἐκδόται ἀμφίβολον ἂν δικαίως ἢ μὴ πρὸ βλ. τὸ σύγχρονον ζαν-υ-έσθων (= ἰστάσθων) Κρητ. ἐπιγρ. C. I. 2556, 66. Καθ' ὅλου δ' ἡ ἐν τούτοις ῥινοφθόγγισις ὁμοφώνως ὑπὸ τῶν γραμματικῶν ὡς τοῖς Δωριεῦσιν ἰδία μαρτυρεῖται. π. χ. Ἐτυμ. Γουδιαν. 661, 84 Δωριεῖς τὰ εἰς ω καθαρὸν λήγοντα ῥήματα διὰ τοῦ *ν* προφέρουσιν· οἶον δύω δύνω, θύω, θύνω· πρὸ βλ. αὐτ. 434, 18. — Ἡρωδιαν. ἐν τ. Ἀδών. κήποις 205. Εὐσταθ. 154, 49. 172, 20. 562, 42 κ. ἄλλ. Ἡρακλείδην παρ' Εὐσταθίῳ 670 τελ. Ἐτ. M. 466, 27. 632, 22 κ. λ. Ἀλλ' ἂν καὶ ἡ μαρτυρία αὕτη τῶν γραμματικῶν δὲν ἐπικυρώνεται κατὰ πάντα ἐκ τῶν δωρικῶν μνημείων, ὑποδεικνύει ὅμως, νομίζω, ὅτι τὸ ἔθος τοῦτο ἦτο τότε ἤδη πολὺ ἐν τῇ δωριζούσῃ δημόδει γλώσσῃ. Ἀλλὰ βεβαιότερον παρὰ Πολυβίῳ Γ'. 98. 108. 113. Δ'. 8 κ. ἄλλ. Διοδώρῳ Α. 33, 26. ΙΕ. 33 (Teubn.). συνηθέστατον δὲ τοῖς συγγραφεῦσι τ. Κ. Δ. Πυλ. Β'. Κορινθ. Γ. 4, ε. 12. ζ'. 4 I, 12. 8. Γαλατ. Β'. 18. Ῥωμ. Γ'. 38 κ. ἄλλ. ἡ δὲ καθομιλουμένη καὶ κατ' εὐθείαν ἔπλασε τὸ στα-ί-ν-ω ἢ (αἰολικώτερον προφερόμ. καὶ γραφόμ.) στήν-ω, ὡς ἐκ τοῦ φα, φαν-ός, φα-ί-ν ω. χάν-ω (ἀπόλλυμι, ἀποβάλλω) καὶ ξεχάνω (λησμονῶ), ὅπερ ἦτο καὶ τῇ πολιᾷ ἀρχαιότητι γνωστόν, ὡς δῆλον ἐκ τε τοῦ ἐνεσ. χα-ί-ν-ω καὶ ἐτι περισσώτερον ἐκ τοῦ παρωχ. ἔ-χαν-ον. σκάν-ω (= σκάζω, ἐκ τοῦ σκάω, σκάω, σχάζω). σπάν-ω (σπά-ω). πιάν-ω (πι-ά-ω, πιά-ζ ω δωρ. καὶ πιέζω Ἰωνικτ.), οὔτινος οἱ λοιποὶ χρόνοι ἐπὶ τῆς αὐτῆς καὶ σήμερον σημεσίας (συλλαμβάνειν, ἀπτεσθαι καὶ τ. ὅμ.) ἀπαντῶσιν ἤδη παρὰ Θεοκρ. Δ'. 35 τινεῖ καὶ τὸν ταῦρον ἀπ' ὄρεος ἄγε πιάζας. ἔπειτα ἐν τῇ μεταφρ. τῶν Ο'. π. χ. Σειράχ ΚΓ'. 21. Ἀσματι ἀσμάτ. Β'. 15. τῇ Κ. Δ. Πράξ. τ. Ἀποστ. Γ'. 7. Εὐαγγ. Ἰωανν.

ΚΑ. 3. Ἀποκλ. ΙΘ'. 20 κ. ἄλλ. ἐν δὲ τῷ περὶ Τραπεζοῦντα Πόντου καὶ πάντων σχεδὸν τῶν εἰς αὐ καὶ εὐ τύποι τινὲς τοῦλάχιστον ἐπε-
θέσει τοῦ *ν* σχηματίζονται, π. χ. ἐπέτα-ν ε ἀντὶ ἐπέτα-ε, ἐφίλε-ν-ε ἀντὶ ἐφίλεε κτλ. Πρβλ. Οἶκον. περὶ προφορ. σλ. 766. Ἐπειτα τὰ εἰς *εν*, ὡς δέν-ω (δέω) ἢ ὀρθότερον γραφόμενον δήνω (ἡ προφέρ. ε). σθέν-ω ἢ σθῆν-ω (σθε). πρβλ. τὸ ἀρχαῖον σθέ-ννυ-μι, ἔνθα τὸ διπλοῦν *ν* ἂν μὴ ἔχη ἄλλην ἀρχήν, συντείνει πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ῥιζικοῦ φω-
νήεντος ἀπέναντι τῆς μακρᾶς καταλήξεως *νυ-μι*. ψέν-ω ἢ ψήν-ω (ῥ. ἐ) ψε. ἔψω· ἔπειτα τὸ ἀφ-ί-ν-ω (ῥ. ἰ ἀντὶ ἰε;) ἢ μᾶλλον ἀφ-ή-ν-ω (ῥ. ε ὅθεν καὶ οἱ ἀρχαῖοι τύποι ἱ-η-μι, ἥ-σω, ἔ-η-κα κλ.). κατὰ τὰ ἀρχαιοτέ-
ρα δημοτικὰ δύν-ω, ἰθύν-ω κ.τ.τ. τὰ παρώνυμα μεγαλύ-ν-ω (καθομιλ. μεγαλώ-ν-ω), πλατύ-ν-ω, μολύ-ν-ω κ.τ.τ. καὶ τὸ μεταγενέστερον χύ-
ν-ω (ῥ. χυ εἰς ἧς ὕστερον ἔγεινε χευ, χεF, καὶ ἀποδόλῃ τοῦ F χε, ὅθεν ὁ ἀρχαῖος ἐνεστὼς χέ-ω ὃ ε. χέF-ω), οὗ ὁ ἀόριστος, ἐὰν ἐξωσθῇ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοφανείου χωρίου (Ὀρν. 210): χῦτον δὲ νόμους ἱερῶν ὕμνων : ὡς ἤδη ἔγεινε, διὰ τῆς παρὰ Σουίδα γραφῆς *Μύσον* δὲ κτλ. ἀπὸ τοῦ οὐκ ὀλίγον ὑπόπτου καὶ ἐξονυχιζομένου χωρίου τοῦ Εὐνοφώντος (Ἀπομνημ. Δ'. 3, 8 διαχῦσαι) καὶ ἀπὸ τοῦ Ἱπποκρατείου (περὶ γυναικείων Α. 89. 784. ε. ἀποχύσας) εὐρίσκεται ὁμοῦ παρὰ συγγραφεῦσι τῶν πρώτων μ. Χρ. αἰώνων π. χ. ἐν Γεωπονικοῖς (ἐπιτομῇ, ὡς γνωστὸν ἐκ συγγραμμά-
των τοῦ β'. γ'. καὶ δ'. αἰῶνος). Ζ'. 8. 479 διαχύσει, παρ' Εὐμαθίῳ (δ'. αἰῶνι) καθ' Ἰσμήνην καὶ Ἰσμινίαν Β'. σλ. 44. ἐκχύσαι, τ. σχολιαστῇ τοῦ Λουκιανοῦ Συμποσ. 33 ἐπέχυσεν. τοῖς ἀρχ. μηχανικοῖς 186 ὁ μελ. ἐγχύσομεν, τῷ μεταφρ. τ. Ἰλιάδος Γ, 10 προσέχυσσε, Τρυφιοδ. 205. ὁ δ' ἐνεστὼς παρ' Ἰωσήφῳ Ἰουδ. Ἀρχ. ις'. 4 ὑποσυγχυνόμενος, Λουκιαν. εἰκον. 29 ἐγχυνόμενον, εἰ καὶ ἐν ἑτέρῳ Λουκιανείῳ τῷ ψευδολογιστῇ (29 ἐκχύνειν) ψέγεται, παρ' Ἐρμῇ Στοβαίου Φυσ. ἐκλογ. Α. 52 ἐπιχύ-
νειν παρὰ τῷ ἀνωνόμῳ ἐν τῇ Biblioth. Matrit. p. 455 χύνονται, παρ' Ἀπολλων. π. ἀνωνομ. σ 132 συγχύνεσθαι, περὶ ἐπιρρ. σλ. 616 δια-
συγχυρούσης. Τοιαῦτα παραδείγματα ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας δημόδους ἀπὸ τοῦ Ἰ. αἰῶνος εἶνε· ἐκ τοῦ ἐπυλλίου (Ζαμπ.) στ. 26 δένουν. 70 στήνει. Β. Χ. ἐχόρασιν. χύνει. δένουσι. πίνει, ὑπαγαίρω (πολλά-
κις). Σ. Σ. ἀγίρει. ἐψήρουν. σταίρουσι. χάνω (πολλ.). Τελευταῖον κατὰ τὸ αἰολικὸν (Ἄλκ. ἐν τοῖς ἀνωτ.) πώνω καὶ τὰ κοινότερα ζών-νυ-μι, ῥών-νυ-μι, χών-νυ-μι κ.τ.τ. τὰ δών-ω (δο, δίδωμι), ὅπερ καὶ δίδω καὶ δίνω (ἥδη ἐν τῷ παρὰ Ζαμπελλ. ἐπυλλίῳ στ. 45) κατὰ διάλεκτον λέγεται, ζών-ω, χών-ω, στρών-ω (στρώ-νυ-μι) καὶ πάντα τὰ ἰοχαῖα εἰ; ὡ παρώνυμα, ἐπενηθέσει τοῦ *ν* μετασχηματιζόμενα, ὡς χρυσώ-ν-ω

(χρυσό-ω), στυλώ-ν ω (στυλό-ω), φανερώ ν-ω (φανερό-ω), ῥεβαλώνω (ἔμβαλώω, β̄ προφ. ὡς b), σκαρώνω (σκαρό ω, ἔκ τινος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπὶ ταύτης τῆς σημασίας οὐ φερομένου σκάρος, ὅθεν σκάρφος, σκαριφόμοι καὶ σκαριφεύω), μουτζαλώνω (= μυσαρῶ), ἔκ τοῦ μουτζαλός = μυσαρός (τζ ἔκ τοῦ σ, ὡς καὶ ἐν τῷ τζεκούρι ἔκ τοῦ securis — λ ἔκ τοῦ ρ, ὡς ἐν τοῖς ἤλθε ἀντὶ ἤρθε (ρ. ἐρ πρβλ. τὰ ἀνωτέρω περὶ τούτου εἰρημένα) καὶ λύχνος ἀντὶ ῥύχνος (ἀρχ. ρ. ruk σκρ. rúk), ἅπερ ἀκόμη καὶ σήμερον ἐν Χίῳ λέγονται μετὰ τοῦ ρ, κλάζω — κράζω κτλ.) καὶ ὅχι, ὡς ὁ Κοραῆς εἰς Ἰσοκρ. σλ. 299 ἐξέλαθεν, ἔκ τοῦ μύσος καὶ ἀλύνω σύνθετον. Ἡ δ' ἀναλογία τῶν ἀρχ. πώνω, χῶ-ννυ-μι, ῥῶ-ννυ-μι καὶ τῶν ὁμοίων μᾶς διδάσκει, πάντα ταῦτα μετὰ παραλήγοντος ω νὰ γράφωμεν καὶ ὅχι, ὡς ὁ Κοραῆς πάλιν (Ἄτακτ. Α. 137) ἐδόξαζε, διὰ τοῦ ο. (όνω). Τῶν εἰς ὦνω τεκμήρια ἀρχαιότερα, ἔκτος τῶν προσεκτεθειμένων ἀρχαιοτάτων πώνω, ζώννυμι. κ.τ.τ., ἔχομεν ἤδη ἔκ τοῦ Θ'. μ. Χρ. αἰῶνος, οἷα δῶνω (Θεοφ. Χρον.), ἐλευθερώ-νω (Συμ. Μαγίστρ. σλ. 639, 8 « οὐκ ἐλευθερώνω οὐδένα τούτων »), φιβιλῶνουσι (fibulis connectunt. Κωνσταντ. Πορφ. 208, 12). Οὕτως ἐσχηματίζοντο πιθανώτατα τότε καὶ οἱ ἐνεστώτες τῶν: τελειωθέντες (Θεοφ. Χρον. 37, 4), παλῶσας τὴν τοῦ Χοσρόου ἐπιστολὴν (αὐτ. 497, 19) καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν φασκίῶσας (αὐτ. 613, 5) σιδηρωμένος (241, 18), καστελλωμένα (459, 20), ἀρματωμένος (668, 12), ἀλογωθέντες οἱ ἄνθρωποι (= ἀποκτηνωθέντες Θεοφ. συνεχ. 4, 10), συμφιλιωθῆναι (αὐτ. 393, 6 κ. ἄλλ.), ἀρακομβῶσας αὐτῆς τοὺς χιτῶνας (β. Αἰσώπου ed. Westermann σλ. 36, 23 πρβλ. τὸ σημερινὸν ἀνασκουμβῶνω β̄ προφ. b), κενώσατος (ἔδεσμα, δηλ. μεταγγίσαντος, καθὼς καὶ τώρα. αὐτ. 23, 31) κ. ἄλλα. Ἄλλα δὲ τοῦτου τοῦ τύπου παραδείγματα ἔκ τοῦ ἱ. αἰῶνος καὶ κατωτέρω εἶνε τὰ ἐξῆς ἔκ τοῦ παρὰ Ζημπελλίῳ ἐπυλλίου στ. 28 κομβῶνουν. 50 ζώνομαι ὁμώνω. 69 σηκώνει — ἔκ τοῦ Α. Κ. δικαίῶνεσαι. ζημιῶνουν. καταρῶνει. κομπῶνει. κτλ. Ἐκ τοῦ Βελισσ. πληρώνω. τελειῶνει, σκοτῶνει. βουλῶνουνσι. βουλῶνουν. ἔκ τοῦ Β. Χ. σηκώνονται καὶ λέγουν τον, σηκώνεται, ῥοδέρεται, ζῶρεται τὸ σπαθίον του. ἀπλώνει, παίρνει τὸ βεργίν. κτλ. ἔκ τοῦ Θ. Ρ. μαλώνει. ἀπλώνει, σώνει, καμαρῶνει. ἔκ τοῦ Σ. Σ. σώνει, μαζώνονται. ὑψώνουν. ἀρακατῶνονται. κλειδῶνουν. συμῶνει κτλ. Καὶ ἐν τούτοις μὲν τὸ ν προσηρτήθη εἰς φωνῆεν, ἐν δ' ἄλλοις εὗρηται καὶ εἰς σύμφωνον προσηρτημένον, οἷα ἀρχαιότερα μὲν τὰ: κάμ-ν-ω (ρ. καμ), ἐν τῇ δημῳδαί λεγόμενον καὶ κά-νω, τέμ-ν-ω (ρ. τεμ, ταμ) καὶ δάκ ν-ω (ρ. δακ σκρ. dαc), πλειότερα

δὲ τὰ νεώτερα, ὡς ἀρπάχ-ν-ω (ῥ. ἀρπαχ), βουτήχ ν-ω (καὶ βουτήχτω, ἐκ τοῦ βουτάω = βυθάω, βυθίζω. βουτάγω), διώχ-ν-ω (διώκω), δείχ-ν-ω (δείκ-νυ-μι, δεικ), ῥήχ-ν-ω (ῥηγ, ῥαχ. ῥήγ νυ-μι), ῥμπήχ-ν-ω (= ἐμ-πήγ-νυ-μι, ἀμπώχ ν-ω (= ἀμπ-ώθ-ν-ω ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ, ἀπ καὶ ἐρρινοφθογγισμένον ἀ-μ-π πιθανώτερον (ἢ ἐκ τῆς ἀμπ = ἀμφ(ι) καὶ ὦθω = ὠθέω, κατ' ἐναλλαγήν τῶν δασέων θ καὶ χ. ὡς ὄρνιχος καὶ ὄρνιθος κ. ἄλλα), ἀνθ' οὗ κατὰ διάλεκτον καὶ σπρώχ-ν-ω λέγεται, πιθανῶς ἐκ τοῦ προ-ώθ-ω, ἐπειτα πρῶθω, πρῶχ-ν-ω καὶ τέλος σπρώχ-ν-ω κατὰ τὰ σμικρὸς — μικρός, σμίγω — μίγω, στέγω — τέγος καὶ τὰ ὅμοια. — Ἡ μεταγενεστέρα γλῶσσαι, ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἄρ-ν-υ-μαι ἢ ἄρ-νυ-μαι, μάρ-ν-α-μαι ἢ μάρνα-μαι (περὶ ὧν ἰδίως κατωτέρω), φερ-ν-ῆ κ. εἴτι ἄλλο τοιοῦτον, οἶον καὶ τὸ Ἀριστοτ. Προβλ. Ι. 18. πτάρ-ν-οισθε, ἀφορμῇ λαβοῦσα, προσήρτησε τὸ ν καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ ὑγράληκτα, οἷα τὰ: γύρ-ν-ω ἢ γέρ-ν-ω (ἀντὶ τοῦ γύρ-ω ὅθεν καὶ γύρ-ος, γυρ-ίζω), δέρ-ν-ω (δέρ-ω, αἰολ. δέρρω). παίρ-ν-ω (ἐπ-αίρ-ω), σπέρ-ν-ω (αἰολ. σπέρρω, σπερ — σπαρ), σύρ-ν-ω (σύρ-ω), σαίρ-ν-ω (σαίρ-ω, σαρ), φέρ-ν-ω (φέρ-ω), φθέρ-ν-ω (φθέρω αἰολ. φθείρω, φθερ — φθαρ), φύρ-ν-ω. στέλ-ν-ω (στέλλω), ψέλ-ν-ω (ψάλλω) καὶ εἴτι ἄλλο. Τούτων δὲ παρδείγματα ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας δημῶδους γλῶσσης ἀπὸ τοῦ Ι. αἰῶνος καὶ κατωτέρω εἶνε: ἐκ τοῦ ἐπυλλ. (Ζαμπ.) στ. 50 γύρ-ν-ω (= γύρω). Α. Κ. δείχνουσι, δείχνει. — Β. Χ. ἔφερρε. γὰ σύρρη. δείχνου. παίρει. παίρναι (= ἐπαιρναι). ἐγέρρεται. — Βελισσ. φέρρου. παίρει κατ. ἐκ τοῦ Θ. Ρ. παίρνου. διαγέρρου. σύρει, περρῆ. δέρρηται. ἐκ τοῦ Σ. Σ. δείχνει, διαγέρρουσι, σύρει. ἔφερρε, ἐξέρρουν (= ἐξέρων). ἐγέρρουμου(ν). περρᾶτε. δέρρει κατ.

Ὅμοια τούτοις εἶνε τὰ λατινικά cerno, sperno, sterno κατ. Ὀνόματα δὲ τούτοις ἀνάλογα εἶνε: λάχ ν-η (ῥ. λαχ προβλ. τὸ λατιν. laena ἀντὶ τοῦ lag-n-a), λύχ-ν-ος (ῥ. λυκ λατ. luc-is σκρ. rúk) πάχ-ν-η (παχ, πάχ-ος), τέχ-ν-ον καὶ τέχ-ν-η (ῥ. τεκ — τέκ-των, τεύχω), ἴχ-ν-η (ίχ, νέον διὰ τοῦ κ παρηγμένον θέμα ἐκ τῆς ῥ. ι τοῦ εἶ-μι), ὄμπ-ν-η (ὄμπη), σμύρ-ν-α (μύρρα), σισύρ-ν-α (σισύρ α), φερ-ν-ῆ (φέρ-ω), ὄρ-ν-ις (ὄρ-ω), στέρ-ν-ον (στερ — στερ-ρ-ός, στερ-ε-ός (δημῶδ. στερ-ι-ός) καὶ στε-ῖ-ρ-ος), πλήμ-ν-η (πλήμ-η), πρύμ-ν-η (δημοτ. πρύμ-η λεγομ.), τὸρ-ν-ος (τορ-τερ) κατ. ἀνάλογα καὶ τὰ νώνυμ-ν-ος, ἀτέραμ-ν-ος, ἀπάλαμ-ν-ος, δίδυμ-ν-ος, πολύδαμ-ν-α (προβλ. Πολυδάμας). κατ. Ἄλλην δ' ἀρχὴν ἔχουσι τὰ στρω-μνή, ποί-μνη, στά-μνος, σκύ-μνος κ.τ.ἔμ. γενόμενα ἐξ ἀρχαιοτάτων μετοχῶν στρω-μένη, ποι-μένη προβλ. ποι-μνή (γεν. ποιμένος), στά-μενος (= ἰστάμενος), σκύ-μενος (ἐκ τοῦ σκύ-ω,

σκού-ζ-ω ὅ ἐ. καθομιλουμ. σκού-ζ-ω, κράζω)· ὅθεν καὶ τὸ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ σκού-λλ-ος = κύων καὶ τὰ ἀρχαιότερα Σκού-λλ-α καὶ σκού-λαξ.

Σημ. Ἡ ἐν τοῖς καθομιλουμ. ἀρπάχ-ν ω, δείχ-ν-ω, ῥήχ-ν-ω κ.τ.δμ. ἀντὶ τῶν ἀρπάγ-ν-ω δείκ-ν ω, ῥήγ-ν-ω κτλ. δάσυνσις εἶνε ἀνάλογος τῇ ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις πάχ-ν-η, τέχ-ν-η καὶ τοῖς δμ. ἀντὶ τῶν πάγ-ν-η, τέκ-ν-η κτλ. 2) τὸ ν προσαρτᾶται ταῖς ῥίζαις μεθ' ἐνὸς τῶν τριῶν φωνηέντων α, ε, υ, τοῦ μὲν α ἡγουμένου ἢ ἐπομένου, τῶν δὲ λοιπῶν μόνον ἐπομένων· καὶ

Μεθ' ἐπομένων μὲν τῶν φωνηέντων ἐν τοῖς: δαμ-νά-ω καὶ δάμ-νη-μι (δαμ, δαμ-ά-ω, δαμαῖζω), κρεμ-ν-ά-ω καὶ κρημ-ν-ά-ω (νεωτέροις τύποις ἀντὶ τοῦ κρεμ-άννου-μι), кир-νά-ω καὶ (καθὼς τώρα λέγεται) κερ-νά-ω (κεράννυμι, κερ-ά-ω), πιλ-νά-ω καὶ πιλ-να-μαι (πελ-ά-ω), πιτ-νά-ω, πίτ-νη-μι (= πετ-άννου-μι, πετα—πετ), περ-νά-ω (καθομιλ.) καὶ πέρ-νη-μι (περ-ά-ω), κυκα-νά-ω (κυκά-ω), κερχ-νά-ω (κέρχ-ω), σκιδ-να-μαι (κεδάω, σκεδάζω), ὀριγ-νά-ομαι (ὀρέγ-νυ-μι, ὀρέγ-ομαι) κτλ. καὶ τὰ καθομιλούμενα γερ-νά-ω ἢ γηρ-νά-ω (ἡ προφ. ε, γηρά-ω, γηράσκω), γυρ-νά-ω (γύρ-ω, γυρεῖω, στρέφω, —ομαι), σπαρ-νά-ω (ταράσσομαι, κινεῖμαι, πιθαν. ἐκ τοῦ σπαρ, ὅθεν καὶ τὸ σπαίρω). Τοιοῦτον φαίνεται καὶ τὸ κυβερ-νά-ω ἐκ τοῦ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ καὶ τῇ λατιν. διακτηρηθέντος ὀνόματ. κυβέρνον, gubernum. Τοιαῦτα καὶ τὰ καθομιλούμενα κουβαλ-νά-ω (κουβαλάω περὶ οὗ Κορ. εἰς Ἰσοκρ. σελ. 62 καὶ Ἀτακτ. Α. σλ. 200), κολ-νά-ω (= κολλάω), ἀπολ-νά-ω (= ἀπολύω), σφαλ-νά-ω (σφαλά-ω, σφαλίζω ἀντὶ τῶν ἀσφαλάω, ἀσφαλίζω ἐκ τοῦ ἀσφαλῆς περὶ τὸ τῆς Κ. Δ. ἀσφαλίσατε τὸν τάφον) κτλ. Ἄλλα ἀρχαιότερα παραδείγματα παρετέθησαν ἤδη ἀνωτέρω ὑπὸ τὸ 1). ἰκ-νέ-ομαι (ῥ. ἰκ, ἰκ-όμεν), ὑπισχ-νέ-ομαι (ἰσχ. ἐχ. πάλαι σεχ), κυ-νέ-ω (κυ, ἔ-κυ-σα), θυ-νέ-ω (θύω), οἰχ-νέ-ω (οἰχ-ομαι), ἐνδυ-νέ-ω (Ἡροδότῳ) = ἐνδύ-ω, πι-νέ-ομαι (Ἰπποκρ. ἀντὶ πίνω), πιτ-νέ-ω καὶ πίνω (ἐξ οὗ δ παρωχημέν. ἔπιτνον, ῥ. πετ, ὅθεν καὶ πί-π(ε)τω) καὶ εἴτι ἄλλο. — δείκ-νυ-μι, σθέ-ννυ-μι, ζεύγ-νυ-μι, ζώ-ννυ-μι, στρώ-ννυ-μι, στόρ-νυ-μι καὶ στορέ-ννυ-μι, κερά-ννυ-μι, πετά-ννυ-μι, ὀρέγ-νυ-μι, σκεδά-ννυ-μι, συγ(καθ) εἰργ-νυ-μι, σω-ννύ-ω (= σώζω περὶ τὸ καθομ. σώνω), ῥώ-ννυ-μι, χώ-ννυ-μι (καθομιλ. χώνω), τά-νυ-μαι (τα, τάσις), ὅθεν καὶ τὸ νεώτερον τανύω, ὄρ-νυ-μι, ὄλλυ-μι ἐκ τοῦ ὄλ-νυ-μι (κατ' ἐξομοίωσιν) ὄμ-νυ-μι, ἀποκτί-ννυ-μι, ἐλι-ννύ-ω, ἐρι-ννύ-ω, ψαί-νυ-μι κτλ. κτλ.

Τὸ διπλοῦν γγ τῶν σθέ-ννυ-μι, ζώ-ννυ-μι, ῥώ-ννυ-μι, κτί-ννυ-μι,

πετά-ννυ-μι, χῶ-ννυ-μι κ.τ. ὁμοίῳ προῆλθεν, ὡς φαίνεται, ἐν τισὶ μὲν κατ' ἐξομοίωσιν πρὸς τὸ ἐπόμενον θεματοποιῶν *ν* ἐνὸς προηγουμένου σ. Οὕτω π. χ. τὸ σθέ-ννυ-μι ἐκ τοῦ σθέσ-νυ-μι (πρβλ. ἄ-σθεσ-τος), τὸ ζέ-ννυ-μι ἐκ τοῦ ζέσ-νυ-μι (πρβλ. τὸ ζεσ-τός), τὸ ζῶ-ννυ-μι ἐκ τοῦ ζῶσ-νυ-μι (πρβλ. τὸ ζῶσ-τός, ζῶσ-τήρ), τὸ ῥῶ-ννυ-μι ἐκ τοῦ ῥῶσ-νυ-μι (πρβλ. εὐ-ῥῶσ-τος, ἐρ ῥῶσ-θην), τὸ πετά-ννυ-μι ἐκ τοῦ πετάσ-νυ-μι (πρβλ. ἐπετάσ-θην, πετασ-τός), τὸ χῶ-ννυ-μι ἐκ τοῦ χῶσ-νυ-μι (πρβλ. τὰ κέ-χῶσ-μαι, χῶσ-τός) καὶ τὸ ἐννυμι βεβαιότερον ἐκ τοῦ ἔσ-νυ-μι (ῥ. ἔσ, φεσ, ἔσ-θής, ves-tis) κτλ. Πόθεν δ' ἐν τούτοις προῆλθε τὸ σ τοῦτο, ἂν εἴνε ἀνέκαθεν συστατικὸν μέρος τῆς ῥίζης, ἢ μεταγενέστερον ἐπιθεμα, τοῦτο θὰ διασαφήσῃ ἴσως ἡ συγκριτικὴ γραμματικὴ. Ἡ δὲ τοιαύτη ἐξομοίωσις τοῦ σ πρὸς ἐπόμενον μ ἢ ν, καὶ ἀλλαχοῦ ἀναφανινομένη, ἥτον ἰδίᾳ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Αἰολέων (πρβλ. Ahrens de dial. xol. p. 49 καὶ τὰς αὐτόθι μαρτυρίας τῶν τε σωζομένων μνημείων καὶ τῶν γραμματικῶν). Οὕτω π. χ. οἱ Αἰολεῖς χρίμ-μα, ἔμμεναι, φάεννος, ὄρεν-νος κ.τ.δρ. ἔλεγαν ἀντὶ τῶν χρίσ-μα, ἔμμεναι (ἀρχ. ἔσ-μεναι ὃ ἐ. εἶναι), φασινός (κοιν. ἀρχ. φασσ-νός ἐκ τοῦ φάος. ῥ. φάες), ὄρεινός (ὄρεσ-νός) κτλ. Ἐν ἄλλοις δὲ τισιν, οἷα τὰ κτί-ννυ-μι, τί-ννυ-μι, στρώ-ννυ-μι, τρώ-ννυ-μι καὶ τὰ τοιαῦτα, φαίνεται ὅτι τὸ πρῶτον *ν* εἶνε καθαρῶς εὐφωνικόν, τ. ἔ. χρησιμεύει πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς βραχείας ῥίζης ἀπέναντι τῆς μακρᾶς καταλήξεως *νυ-μι*, εἰ μὴ προῆλθε καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ὁ διπλασιασμός οὗτος τοῦ *ν* ἐξ ἀπλῆς ἀναλογίας, ἣν πολλάκις ἀκολουθεῖ ἡ γλῶσσα ἀνεὺ ἰδίου τινὸς λόγου. Ὅτε δὲ τοῦ ἐπιθέματος *νυ* προηγείται δίφθογγος, τὸ *ν* δὲν διπλασιάζεται, οὔσης τῆς ῥίζης οἰκοθεν μακρᾶς, ὡς ἐν τοῖς δαί-νυ-μι, ψαί-νυ-μι, καί-νυ-μι (Ε. Μ. 126, 42). Ἀλλὰ παράδοξος εἶνε ἔνθεν μὲν ἡ διπλῇ ἑκτασις τῶν ζῶ-ννυ-μι, ῥῶ-ννυ-μι, στρώ-ννυ-μι, σῶ-ννύ-ω, χῶ-ννυ-μι κ.τ.δρ., ἅτινα οὕτως ἐγρά-φοντο καὶ ἔπρεπε νὰ γράφωνται κατὰ δευτέραν τῶν γραμματικῶν παραγ-γελίαν (πρβλ. Ἐτυμ. Μεγ. σλ. 251, 23. 504, 29), ἂν καὶ ὁ Εὐστάθιος (790, 59) ἐν τοῖς γνωστοῖς αὐτῷ χειρογράφοις καὶ δι' ἀπλοῦ γεγραμ-μένα, ζω-νύ-ω, χω-νύ-ω κτλ. τὰ εὗρεν ἔνθεν δ' ἡ παρὰ τὴν προειρημέ-νην ἀναλογίαν τραχύτης τῶν: τα-νύ-ω, στα-νύ-ω, γά-νυ-μαι, κί-νυ-μαι καὶ εἴτι ἄλλο. Τὰ τελευταῖα ἔχουσιν οὕτως ἢ διότι τὸ βάρος τοῦ *α* καθ' ἑαυτὸ καὶ τὸ μήκος τοῦ *ι* (κίνυμαι -υ-) ἦσαν ἱκανὰ νὰ τηρήσω-σι τὴν μεταξὺ τῆς ῥίζης καὶ τοῦ ἐπιθέματος ὅλου ἰσορροπίαν, ἢ ἅπαντα προῆλθαν ἐξ ἀπειργασμένων ἤδη ἐρρίνων θεμάτων ἐπιθέσει μόνου τοῦ *υ*, οἷα τὰ: *ταν* (ἀρχαιοτέρᾳ τοῦ *τεν* ὅθεν τὸ τε-ί-ν-ω, *τεν-ῶ*, τὸ λατίν. *ten-u-is*), *σταν* (ὅθεν καὶ τὸ καθομιλ. στα-ί-ν-ω), *γαν* (ὅθεν καὶ γάν-

ος) καὶ κιν (ὅθεν καὶ τὸ κινῶ κίνησις, ἴσως δὲ καὶ τι κιν-ή, ὅθεν τὸ κιν-έ-ω).

Ἄν τὰ τελευταῖον εἰρημένα ἔχωνται τινος ἀληθείας, τότε δυνατόν εἴπειν, ὅτι καὶ πάντα τὰ εἰς νη-μι, να-μαι, νυ-μι καὶ νε-ω πρέ-πει νὰ χωρισθῶσιν ἄλλως ἢ ὡς πρότερον ἔγεινε, π. χ. δάμν-η-μι, δάμν-α-μαι, κίρν-α-μι, μάρν-α-μαι, δείκν-υ-μι, ῥήγν-υ-μι, ζώνν-υ-μι, σβένν-υ-μι, κιν-έ-ω, κυν-έ-ω, ἐνδυν-έ-ω κτλ. τ. ἔ. πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν οὐδὲν διαφέροντα τῶν ἐ φάν-ην, ἐτμάν-ην, μᾶν-ις, φαν-ός, φθίν-ω, κρίν-ω, κρίν-ο-μεν, πλύν-ο-μεν κ.τ.τ. εἰ μὴ κατὰ τὸ φωνήεν τὸ μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων, τὸ συνδετικὸν λεγόμενον φωνήεν, ὅπερ ἐν τούτοις μὲν ποικίλλεται κατὰ τὰ πρόσωπα, ὡς κρίν-ω(μι), κρίν-ε-ις, κρίν-ο-μεν, κρίν-ε-τε κτλ. ἐν ἐκείνοις δὲ τὸ αὐτὸ πάντοτε καὶ πανταχοῦ μένει α ἢ η, ε καὶ υ, ὡς: πέρν-η-μι, πέρν-η-ς, πέρν-α-μεν, πέρν-α-τε, κρέμν-α-μεν, κρέμν-α-τε κτλ. δείκν-υ-μι, δείκν-υ-ς, δείκν-υ-σι, δείκν-υ-μεν κτλ. Ἡ δὲ διαφορὰ αὕτη προῆλθε φαίνεται, ὡς ἐξῆς. Κατ' ἀρχὰς πάντα τὰ ῥήματα τῆς ἑλληνικῆς, ὡς μέχρι τέλους τὰ τῆς σανσκριτῆς, ἔληγαν εἰς μι' ἢ κατάληξις αὕτη συνεδέετο μετὰ τοῦ εἰς σύμφωνον λήγοντος θέματος ἢ ῥίζης δι' ἐνὸς τῶν τριῶν πρωτογενῶν φωνηέντων α, ι, υ, καθὼς ἐκάστοτε ἡ χρεῖα τὸ ἐκάλει, ὡς πίνν-η-μι (η = $\bar{\alpha}$), πίνν-α-μεν, ζεύγν-υ-μι, scrib-i-mus, vol-u-mus κτλ. ὕστερον ἐκ τοῦ α ἀναπτύχθέντα τὰ δευτερογενῆ φωνήεντα ο καὶ ε κατέλαβαν καὶ ἐνταῦθα, ὥσπερ καὶ ἀλλαχοῦ, τὸν τόπον τῶν πρωτογενῶν, ὡς λέγ-ο-μεν, λέγ-ε-τε κτλ. Τὰ δὲ πρωτογενῆ τότε, ὅπου ἀκόμη διετηροῦντο, ἐπισκοτισθείσης κατ' ὀλίγον τῆς ἀρχῆς καὶ πρώτης σημασίας των, συνεκολλήθησαν μετὰ τὰ θέματα, ὡς μέρη τούτων ἀναπόσπαστα, ὥστε ὕστερον καὶ ἄλλοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος χρεῖα ἀνεφύη, ὡς ἐν τοῖς: τανύ-ο-μεν, δεικνύ-ε-τε, ἐ-δείκνυ-ο-ν, κρεμά-ο-μαι (ἐκ τοῦ ἀρχ. κρέμ-α-μαι), κιννά-ω, κιννά-ο-μεν (ἐκ τοῦ ἀρχ. κίρν-η-μι, κίρν-α-μεν) κ.τ.λ. Ὅτι δὲ τὸ πάλαι συνδετικὰ φωνήεντα ἦσαν τὰ πρωτογενῆ α, ι, υ, μαρτυρεῖται ὅχι μόνον ὑπὸ συγγενῶν γλωσσῶν, ὡς τῆς σανσκριτῆς ἀντὶ τῶν ἑλληνικῶν π. χ. ἔχ-ο-μες, ἔχ-ε-τε, ἔχ-ο-ντι, vah-a-mas, vah-a-itha, vah-a-nti λεγούσης, ἀντὶ δὲ τοῦ πέρν-α-μες krin-i-mus ἀντὶ τοῦ πέρν-η-μι krin-â-mi, καὶ τῆς λατινικῆς, δικσωζούσης ἀκόμη ἱκανὰ λείψανα τῶν συνδετικῶν i καὶ u, scrib-i-mus, scrib-i-tis, scrib-u-ntur, dic-u-ntur, vol-u-mus, pos-s-u-m, pos-s-u-mus. (pot-s-u-m, pot-s-u-mus. sumus = es-u-mus. ἐσ-μὲν) κτλ. ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀρχαιοτέρων τε καὶ νεωτέρων αὐτῆς τῆς ἑλληνικῆς τεκμηρίων, οἷα 1) ἄγ-α-μαι, ἔρ-α-μαι,

πέτ-α-μαι, κρέμ-α-μαι, πρί-α-μαι κ.τ.τ. 2) αἱ καθομιλούμεναι μετο-
 χαὶ γεν-ά-μενος, δεχ-ά-μενος (καταδεχ-ά-μενος κ. ἄλλαι πολύτιμα
 λείψανα τῆς γεγραπῆς ἀρχαιότητος!) 3) τὰ ἄγρ-υ-μι (ἄγρ = αἶρ =
 αἶρ — αἶρω, αἶρέω) παργιν-υ-μένως (Βοιωτ. ἐπιγρ. ὑπὸ Böckh ἐν τῷ
 Monats bericht d. Königl. Akad. der Wissenschaften zu Ber-
 lin 16 Nov. 1857) = παργιν-ο-μένους. 4) αἱ καθομιλούμεναι μετο-
 χαὶ χαρούμενος (ου = υ), γελαζ-ού-μενος, πετ-ού-μενος κλ. ἔπειτα οἱ
 θεσσαλικοὶ τύποι γράφ-ου, γράφ-ου-με(ν), λέγ-ου-μαι, ἔρχ-ου-μαι κ.λ.
 καὶ οἱ κοινότεροι λεγ-ού-μασθε, καθ-ού-μασθε, ἐρχ-ού-σασθε ἀντὶ τῶν
 ἄττικωτέρων γράφ-ω, γράφ-ο-μεν, λέγ-ο-μαι, λεγ-ό-μεθα, καθ-ό-με-
 θα (καθ-ήμεθα), ἤρχ-ε-σθε κλ. 5) τὰ μαχε-ού-μενος (= μαχε-ό-με-
 νος) Ὀδ. Λ, 403. Ω, 413. ῥε-ού-μενοι Ἡρόδ. Ζ'. 140. ζ. 9 τοῦ χρη-
 σμοῦ, αὖξ-ού-μενον (= αὖξόμενον) ἐν ἐμμέτρῳ μεγαρικῇ ἐπιγραφῇ (C.
 I. 1066. I. στ. 3, περὶ οὗ ὁ Böckh αὐτόθι τὰδε λέγει « αὖξόμενον
 barbarum est, haud dubium tamen verum. » Ἀλλ' ἀμφιβάλλω
 πολὺ ἂν ἦνε ὄντως βάρβαρον· διότι ὁ Μεγαρεὺς ἐπιγραμματοποιὸς, καί
 περ ἐν ἑτέρᾳ διαλέκτῳ παρὰ τὴν δωρίζουσαν μεγαρικὴν ποιήσας, εἴτ'
 ἄκων παραχθεὶς εἴτ' ἐκ προθέσεως πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἱαμβικοῦ τρι-
 μέτρου « δόξαις δ' ἐν ἄστει μυρίαὶ αὖξόμενον » μετεχειρίσθη τύπον
 μετοχικὸν πιθανῶς συνήθη τῇ μεγαρικῇ διαλέκτῳ, κατὰ τοὺς γείτονας
 Βοιωτοὺς αὐτὸν ὀρθογραφήσας αὖξόμενον ἀντὶ αὖξόμενον (πρὸλ. C. I.
 1562—65 ἀσουλία = ἀσυλία, 1564 τούχαν = τύχην, 1569 σούν
 = σύν, σουγχώρεισι, σούγγραφος, ἀργουρίω = ἀργυρίω (—ου) κτλ.).
 Διὰ τί δὲ οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ ὅπως δῆποτε βοιωτίζοντες ἔγραφαν τότε
 (ἀπὸ τοῦ γ'. π. Χρ αἰῶνος, ὅτε δηλ. ἤρχισε νὰ μορφώνηται ἡ κοινὴ) ἀν-
 τὶ τοῦ ἀρχαίου υ τὸ ου, ἥδη πρὸ πολλοῦ τὸ ἐξήγησεν ἄριστα ὁ Ahrens
 (de dial. aol. p. 194—200), τὴν μακρὰν αὐτοῦ περὶ τούτου θεωρίαν
 ὧδε συμπερίνων « Igitur Bœoti olim scripserunt ū, postea, sono
 non mutato, mutarunt scripturam, quum ceteri græci signo ser-
 vato aliam pronunti ationem tribuissent. » τ. ἔ. τὸ υ οἱ ἄλλοι ὡς
 υ (γαλλ.) καὶ ι ἐπρόφεραν. Οὕτω λοιπὸν τὸ αὖξόμενον μόνον τῇ γρα-
 φῇ, ὅχι τῇ προφορᾷ τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος (ου) διαφέρει τοῦ παρ-
 γινύμενος (υ = ου), ἐνθα οὐδένα βαρβαρισμὸν ἀνευρίσκει ὁ Böckh,
 ἀλλ' « ein verbum in μι : γίνυμαι, womit zunächst, τίνυμαι, κτί-
 νυμι vergleichbar ist. » Ἐν δὲ τῷ εὐθὺς μετ' ὀλίγον (τ. αὐτ. ἐπιγρ.
 στ. 11—12) ἐρχομένῳ παργινύωρθη (παργινύωνται, παρχγίνωνται)
 ἀναγνωρίζει ἀνάλογον τῆς ὑποτακτικῆς δεικνύωνται.

Ἡ γονυμέρου δὲ τοῦ α, ὡς ar ἐν τοῖς βλας-άν ω, λιμπ-άν ω, φυγγ-

άν-ω, μανθ-άν-ω κ.τ.δμ. Ταῦτα δύνανται εἰς δύο εἶδη νὰ διακριθῶσιν· εἰς μὲν τὸ ἕτερον ὑπάγονται, ὅσα τὸ ριζικὸν φωνῆεν φύσει ἢ θέσει μακρὸν ἔχοντα, ἀμετάβλητον διχτηροῦσι καὶ μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ ἐπιθέματος *αν*, οἷα τὰ αἰσθ-άν-ομαι (αἰσθ), ἀμαρ-τ-άν-ω (ἀμαρτ), αὐξ-άν-ω (αὐξ), βλαστ-άν-ω (βλαστ), δαρθ-άν-ω (δαρθ), οἰδ-άν-ω (οἰδ), ληθ-άν-ω, κραυγ-άν-ω, ὀλισθ-άν-ω καὶ τὸ μεταγενέστερον ὀπτ-άν-ω καὶ ὀπτ-άν-ομαι (παρὰ τοῖς Ὁ. μεταφρασταῖς, τῷ Πολυβίῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν) κτλ. εἰς δὲ τὸ ἕτερον, ὅσα τὴν ριζικὴν συλλαβὴν βραχεῖαν ἔχοντα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἰσοροπίας τῆς μεταξὺ τῆς ρίζης καὶ τῆς ὅλης καταλήξεως, τῆς ἤδη διὰ τοῦ *αν* ἐξωγκωμένης, ἕτερον ἔρρινον (ν, μ, γ) παρενθέτουσι μεταξὺ τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος καὶ τοῦ συμφώνου χαρακτηῖρος καὶ οὕτως ἐξογκώνουσι τὴν ρίζαν, οἷα τά: ἄ-ν-δ-άν-ω (ἄδ σφαδ̄ πρβλ. τὸ λατιν. *suad-us*), λα-ν-θ-άν-ω (λαθ), πυ-ν-θ-άν-ομαι (πυθ), χα-ν-δ-ά-ν-ω (χαδ), λι-μ-π-άν-ω (λιπ), λα μ θ-άν-ω (λαθ), θι-γ-γ-άν-ω (θιγ), ἐρυ-γ-γ-άν-ω (ἐρυγ), φυ-γ-γ-άν-ω (φυγ), λα-γ-χ-άν-ω (λαχ), τυ-γ-χ-άν-ω (τυχ) κτλ. Ὅχι δὲ καὶ ἰ-γ-κάνω καὶ κι-γ-χάνω, ἀλλὰ ἰκ-άνω καὶ κιχ-άν-ω, ἃν καὶ ἐν ἀμφοτέροις ἡ ριζικὴ συλλαβὴ εἶνε βραχεῖα. κτλ.

Ἡ καθομιλουμένη ἐν τούτοις ἀντὶ τοῦ τύπου *ανω* μεταχειρίζεται συνηθέστερον τὸν αἰνω, ὅτε καὶ ἡ τῆς ριζικῆς συλλαβῆς ῥινοφθόγγισις ἐκλείπει, ὡς βλαστᾶίνω, λαθᾶίνω, λαχᾶίνω (λαγχᾶνω), μαθαίνω, λαθᾶίνω καὶ λαθῶνω (ἐκ τοῦ λάθος — λαθῶ), τυχαίνω κλ. Τοῦ μετασχηματισμοῦ τούτου ἀφορμὰς παρέχει ἡδη ἡ ἀρχαιοτέρα γλῶσσξ, ἐν ἣ πρὸς τῷ ὀλισθάνω π. χ. φέρεται καὶ ὀλισθαίνω (ὅπερ ἀγνοῶ ἂν ὀρθῶς εἰς ὀλισθάνω μεταγράφεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐκδοτῶν παρ' Ἀριστοφάνη Ἰππ. 491· ἀσφαλέστερον δ' εὐρίσκεται παρὰ τῷ σχολιαστῇ αὐτοῦ εἰς Βατράχων στ. 3· ἔπειτα παρὰ Νεΐλῳ παραγγέλλματ. 50 «ὀλισθαίνει καὶ σκελίζει τοὺς τρέχοντας κ. ἀλλαχοῦ! μετὰ τοῦ ἄλθω τὸ ἀλθαίνω καὶ ὄχι ἀλθάνω· ἰσχω ἰσχάνω καὶ ἰσχαίνω· κηδῶ, κηδᾶίνω (ὄχι κηδάνω), κᾶγκω καὶ κηγκᾶίνω (ὄχι κηγκᾶνω) κτλ. — Ταῦτα δὲ καὶ τὰ προειρημένα τῆς καθομιλουμένης ἐπλάσθησαν οὕτως ὄχι κατὰ βαρβαρικὴν τινα ἐπιδρομὴν, ἀλλὰ βεβαιῶς κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀρχαιοτέρων θᾶίνω, φαίνω, μιχίνω, μαχίνω, σημαίνω κ.τ.τ. ἅπερ πάλιν ἔγειναν ἐξ ἀρχαιοτέρων καὶ ἀπλουτετέρων θεμάτων *βαν*, *φαν*, *μιαν*, *μαραν*, *σημαν*. Πόσον δὲ συνηθὴς ἦτο καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, ὡς ἐν τῇ νεωτέρᾳ, ἡ χρῆσις τοῦ τύπου αἰνω, δείχνουσι πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἐξῆς, ὧν τινα μ. ἄλλα συνώνυμα ἢ ἰσοδύναμα παράλληλα βαίνουσιν: ὀρμαίνω — ὀρμάω, ὑφαίνω — ὑφάω (Ὁδ. Η, 105), ἀλαίνω (Αἰσχ. Ἀγ. 82

καὶ πολλάκις παρ' Εὐριπίδῃ) — ἀλάομαι, ἀμαθαίνω, ἀνοηταίνω, κρα-
δαίνω — κραδάω, λυσσαίνω (Σοφ. Ἀντιγ. 633) — λυσσάω, οἰδαίνω
— οἰδάω — οἰδέω, κηλαίνω (Ἡσυχ.) — κηλέω, κυρταίνω (Σουίδ.) —
κυρτόω, κυλλαίνω (Σοφ. Ἀποσπ. 619 Dind.) — κυλλόω (Γαλην. IB.
σλ. 418), λορδαίνω (Ἱπποκρ.) — λορδόω (Ἀριστοφ. Ἐκκλησι. 40), σι-
μαίνω (Cram. Anecdota T. I. p. 438, 49) — σιμόω (Ἱπποκρ. σλ.
4164, ε). τρυφεραίνομαι — τρυφερεύομαι, ἀσθμαίνω — ἀσθμάζω, λι-
ταίνω — λιτάζομαι, λεσχαίνω — λεσχάζω, κατασιγαίνω — κατασι-
γάζω, ὀργαίνω — ὀργίζω, ὀλισθαίνω — ὀλισθαίζω κτλ. Πρὸς καὶ τὰ
νέωτερα δυσκολαίνω — δυσκολεύω, εὐκολαίνω — εὐκολύνω, παθαίνω
— (ἀρχαιότερον πανθάνω) — πάσχω, ἀρταίνω — ἀρτύνω (ἀρχ.),
στικνῶ καὶ στήνω — (πρὸς τὸ ἀρχαιότερον) ἰστάνω κτλ. Τῶν διπλῶν
τούτων τύπων τινὲς διαφέρουσι μᾶλλον ἢ ἥττον ἀλλήλων κατὰ τὴν ση-
μασίαν, ὡς μυδάω — μυδαίνω, περάω — περαίνω, γλυκάζω — γλυ-
καίνω, περκάζω — περκαίνω, λιπάω — λιπάζω — λιπκίνω κτλ. Ἀφ'
οὗ δ' ὁ τύπος αἰνῶ ἐσχηματίσθη κατ' ὀλίγον ἐκ τοῦ αἰνῶ διὰ τινος πα-
ραγωγικοῦ ἐπιθέματος ι-ω (jo, ja, περὶ οὗ κατωτέρω θὰ γείνη λόγος),
ὥστερον αὐτοτελὲς ἀποβὰς ἐχρησίμευσεν πρὸς παραγωγὴν παρωνύμων
ρημάτων, οἷα π. χ. τὰ θαυμαίνω, ὀνομαίνω, ἀγριαίνω, χειμαίνω, ποι-
μαίνω κ.τ.τ. ἐκ τῶν θαῦμα, ὄνομα, ἄγριος, χειμῶν, ποιμήν, κτλ.

Τὰ θέματα αὐξή (πρὸς τὸ ὄνομα αὐξή καὶ Αὐξώ), βλάστη (ὄν.
βλάστη), αἰσθη, ἀμαρτη, μαθη (ὄν. μάθη), λάθη (ὄν. λάθη, λήθη), τυ-
χη (ὄν. τύχη) κτλ. ἐξ ὧν γίνονται πολλοὶ χρονικοὶ καὶ ὀνομαστικοὶ
τύποι π. χ. ἡῤῥη-σα, αὐξή-σις, βεβλάστη-κα, βλάστη-μα, αἰσθή-σομαι,
αἰσθη-τός, ἡμάρτη-κα, ἀμάρτη-μα, μαθή-σομαι, μαθη-τής, λάθη-σις,
λαθη-τικός, τετύχη-κα κτλ. τὰ φαί, ταν, ὅθεν ταν-ύ-ω, φθαί, γεν,
μεν καὶ μαν, φεν (φόνος) κτλ. ἀρχαιοτάτα ἐκ τῶν φα, τα, φθα, γα,
μα, φα κτλ. γενόμενα, (ἴδε ἄνωτέρω) καὶ τελευταῖον τὰ παραλλήλως
φερόμενα ὀρμάω = ὀρμαίνω, ὑφάω — ὑφκίνω, ἰστάω (ἴστημι) — ἰστά-
νω καὶ ἄλλα, σὺν οἷς καὶ τὰ νέωτερα σπάω — σπάνω, σκάω — σκά-
ζω, σκάνω κτλ. ἀποδείχνουσιν, ὅτι τὰ ἐρρινοφθογγισμένα, αὐξάνω,
βλαστάνω, αἰσθάνομαι, μανθάνω, λανθάνω, τυγχάνω κ.τ.τ. ἔγινον ἐκ
τῶν αὐξ, βλαστ, αἰσθ, μαθ, λαθ, τυχ κ.τ.λ. διὰ τῶν μεταζόντων
αὐξά, βλαστα, αἰσθα, μαθα, λαθα, τυχα κτλ. Ὁμοίως τὰ κρεμάρ-
νυμι, πετάρνυμι, σκεδάρνυμι, στορέρνυμι κ. ἄλλα ἐκ τῶν κρεμ,
πετ, σκεδ, στορ κ.λ. διὰ τῶν μεσούντων κρεμα, πετα, σκεδα, στορε
κ.λ. Ὡς τούτως τὰ ἐνδυ-ρέ-ω, κυνέω, πινέομαι, πιτνέω, κ.τ.θρ. ἐκ τῶν
πίτρ (ὅθεν ὁ παρῶχ. ἔπιτνον) κτλ. Τούτης τῆς διηγεοῦς ἐξορκώσεως

δείγματα μᾶς παρέχουσι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ποιητικὰ (δηλ. πρὸς πλήρωσιν τοῦ μέτρου καὶ κατὰ Δουκιανὸν εἰπεῖν, τοῦ κεχηγνός τοῦ ρυθμοῦ πεπλασμένα) παμφανᾶω (φα, φαν), ἰσχανᾶω (ἰσχ), ὕφανᾶω (ὕφ), ἐρυκανᾶω (ἐρυ — ἐρυκ), δεικανᾶω δεικανόωντο (δεικ), ἐλκανῶσα (ἤλκωμένη Ἡσυχ. ἔλκ-ος) κτλ. Ἀνακεφαλαιώνοντες λοιπὸν λέγομεν, ὅτι πάντα τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα ἔρρινα ἢ ἔρρινοφθογγισμένα θέματα καθ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον παρήχθησαν ἐξ ἀπλουστέρων ριζῶν ἢ θεμάτων, εἰς σύμφωνον ἢ φωνῆν ληγόντων, ὧν τὰ μὲν καὶ αὐθόπαρκα φέρονται ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλῶσσῃ, τὰ δὲ μόνον ὑπὸ τοὺς ἐξωγκωμένους τύπους ὑποφαίνονται. τῶν δὲ κρέμ-α-μαι, πέρν-η-μι, πέρν-α-μεν, δείκν-υ-μι καὶ τῶν ὁμοίων τὰ μεταξὺ τῆς ρίζης ἢ θέματος καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων φωνήεντα α, υ, κατ' ἀρχάς, ὡς ἐλέχθη ἂνωτέρω, συνδετικὰ ὄντα, ὕστερον, τῆς πρώτης των σημασίας ἐπισκοτισθείσης, μὲ τὰ θέματα συνεκολλήθησαν καὶ μέρη αὐτῶν οὐσιώδη ἀπέβησαν.

Οὐ πολὺ διάφορα τούτων εἶνε τὰ τὸ ἔρρινον εἰς αὐτὴν τὴν ρίζαν παρεμβάλλοντα, οἷα πρὸς τοῖς προειρημένοις λα-ν-θ-άν-ω, ἀ-ν-δ-άν-ω, λι-μ-π-άν-ω, δα-γ-κ-άν-ω, τυ-γ-χ-άν-ω κ.τ.τ. ἐν οἷς διπλῇ ἢ ἐξόγκωσις δι' ἣν ἐλέχθη αἰτίαν, τὰ (ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὀλιγώτερα τῶν προειρημένων): κά-μ-π-τ-ω, κα-μ-π-ή (πρβλ. τὸ λατιν. can-us), λα-μ-ε, ὅθεν ὁ ἰωνικὸς μέλλων λάμφομαι = λήφομαι, λά-μ-π-ω (πιθανῶς ἐκ τοῦ λάω, λεύσσω), σκί-μ-π-τ-ω (πρβλ. σκήπτω, σκίπων), ῥέ-μ-ε-ω (ὅθεν ῥόμβος, πιθαν. συγγ. τῷ ῥέπω, πρβλ. τὸ λατιν. orb-is), ἐ-λέ-γ-χω (ἴσ. ἐκ τοῦ λέγ-ω, λέχ-ω πρβλ. τὸ καθομιλούμενον ξελέχια = ἐξ-ελέ-γ-χι-α), κλα-γ-γῆ (ἐκ τοῦ κλαγ, ἔ-κληγ-ον κλάζω), σφί-γ-γω (πρβλ. σφήξ, σφήκωμα), λο-γ-γ, ὅθεν ὁ παρακκ. λέλογχ-α (ῥ. λαχ — λοχ) καὶ φυ-γ-γ, ὅθεν ὁ Ἀλκαϊκὸς (αἰολ.) παρακείμεν. πε-φυ-γ-γών = πεφευγώς. ἔπειτα τὰ ὀνοματικά θέματα βένθος (βάθ-ος), (πέ-ν-θ-ος πάθ-ος;), πόντ-ος (πά-τ-ος), ἱ-ν-δ-αλ-μα (ἱ-ν-δ-άλλ-ομαι ῥ. ἰδ — εἶδ), σκι-ν-δαλ-α-μός καὶ σχι-ν-δ-αλ-μός (σκιδ — σχιδ ἢ πρβλ. τὸ λατ. sci-n-do), σκί-ν-δ-αφο-ς (πρβλ. σκιδ-άφη καὶ κιδ-άφη = ἀλώ-πηξ). Τοιαῦτα ἴσως καὶ τὰ κανθὸς καὶ κάνθαρος (τώρα πολλαχοῦ κάθαρος προφερόμενον), καὶ ἄνθος (ὁμοίως πολλαχοῦ τώρα ἄθος προφερόμ.). ἔπειτα τὰ κό-μ-εος, κό-μ-πος (κοπ), νύ-μ-φ-η (τώρα συνήθως νύφ-η προφερόμενον. πρβλ. τὰ λατιν. nub-o, nup-ti-al, pro-nub-us κτλ.), θά-μ-ε-ος (θαπ, τέ-θηπ-α), τύ-μ-εος (τυφ — θε), κύ-μ-εθ, κύ-μ-ε-αλο-ν (κύπ-η), ὀ-μ-φ-ή (ἐπ — ἐπ-ος), τύ-μ-π-ανο-ν (λεγόμεν. καὶ τύπ-ανο-ν, τύπ-ος), ἀγκίδα (καθομ. = τῷ ἀκ-ίς), ἄγκιστρον, ἴσως δὲ

καὶ ἀγκύλος καὶ ἄγκυρα, ἀγκάθι(ον) (καθομιλ. = ἄκανθα) καὶ τὰ ἑμοῦ
ἐκ τῆς ρ. ἀκ (ὄθεν καὶ ἀκ-ίς, ac-us, ἄκ-ων, ἀκ-όνη, ὀξύ-ς, ὠκ-ύς,
κτλ.) κό γ' χη, κό γ' χος καὶ κο-γ' χύλη (κοχ. προβλ. κόχ-λος, κοχ-λί-
ας). λό-γ' χη λατιν. la-n cea, (ἴσ. ἐκ τῆς ρ. λακ ὄθεν καὶ λακίς, λα-
κίζω κ.τ.τ.) καὶ λό-γ' χη = λάχος κτλ. — Ὁμοία εἶνε ἡ ῥινοφθογ-
γισις τῶν ἀ-μ-πλακέω (ἀ-πλακέω), πα-μ-φαίνω (= πα-φαίνω, πα ἀ-
ναδίπλωσις). ὤ-μ-βριμος (ὄβριμος), ἀ-μ-φασία (ἀφασία), πί-μ-πλη-μι,
πί-μ-πρη-μι, ὑπερ-μ-ή-μυκε (ἡμύω). ἴσως δὲ καὶ τοῦ τῆς συνθεσίας ἀ-
διά-ν-τροπος (= ἀδιάτροπος), ἐκτὸς ἂν εἶνε τρισύνθετον ἀ δια-έν-τρο-
πος καὶ συναίρεσει ἀδιάντροπος (προβλ. Κορ. Προδ. σλ. 304). ἔπειτα
τῶν ἀμπνύ-ν-θην ἰδρύ-ν-θην καὶ εἴτι ἄλλο. Ὁ ῥινοφθογγισμὸς οὗτος
εἶνε εὐρύτερος ἐν τοῖς λατινικοῖς ῥήμασιν, οἷα τά: frango, fingo, pin-
go, stringo, linquo, vinco, frendo, findo, scindo, fundo, trindo,
eumbo, pungo, rumpo, pango, tango, tingo (;) καὶ εἴτι ἄλλο. Τοι-
αῦτα καὶ τινα ῥήματα τῆς 6ης λεγομένης κλάσεως ἐν τῇ σανσκριτῇ,
ὡς munk'āmi (ρ. muk solvere), lumpāmi (ρ. lup, rumpere), lim-
pāmi (ρ. lip λιπάζειν), r.nk'hāmi (ρ. r.k'h = arkh = ἀρχ — ἔρχ-
ομαι, vindāmi (ρ. vid εἰδέναι, γινώσκειν, καταλαμβάνειν).

Ἡ δὲ διαφορὰ τῶν λατινικῶν καὶ σανσκριτικῶν ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ εἶ-
νε ὅτι ἐν τούτοις μὲν τὸ ἑρρίνον διὰ πάντων τῶν τύπων διήκει, ὡς λάμ-
ψω, ἔλαμψα. σφίγξω, ἔσφιγξα κτλ. ἐν ἐκείνοις δὲ συνήθως μόνον ἐν τῷ
ἐνεστ. καὶ παρατατ. ἐμφανίζεται. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε περὶ τῆς ῥινο-
φθογγίσεως τῶν θεμάτων εἰρημένων εἶνε φανερόν, ὅτι οἱ ποικίλοι αὐτῆς
τρόποι εἰς δύο κυρίως εἶδη ἀνάγονται, τὸ μὲν, καθ' ὃ ἡ ῥινοφθογγισις
ἐντὸς τῆς ῥίζης γίνεται, τὸ δέ, καθ' ὃ ἐκτὸς αὐτῆς, μετὰ τὸν χαρα-
κτῆρα φωνήεντα ἢ σύμφωνον ὄντα. Ἀλλὰ κατ' ἀρχάς φαίνεται, ὅτι τὰ
δριὰ των δὲν ἦσαν ἀκριβῶς διαγεγραμμένα· διότι καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ
καὶ μάλιστα ἐν τῇ λατινικῇ καὶ τῇ σανσκριτῇ τὰ αὐτὰ ἀμφοτέρως ῥι-
νοφθογοῦσιν, οἷα δάκν-ω καὶ δα-γ-κ-άνω. ζεύγν-υ-μι, ju-n-go. πῆ-
γν-υ-μι, pango, φρῆγν-υ-μι, frango κτλ. εἴτα τὰ σανσκριτικά danç
καὶ dācñāmi δάκνω, tr.mpāmi καὶ tr.pnōmi τέρπω κτλ.

II.) Πρὸς παραγωγὴν θεμάτων συντελεστικώτατον ἦτο τὸ i (j), ὅπερ
σπανίως μόνον τὴν τε φύσιν καὶ τὴν θέσιν διετήρησεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
δὲ τὴν ἑτέραν αὐτῶν μετέβαλε· καὶ α.) καὶ φύσιν καὶ θέσιν διετήρησεν
ἐν τοῖς: ἐσθ-ί-ω (Ὀμηρ. ἔσθω, ρ. ἀρχ. ἐσθ), ἰδ-ί-ω (ρ. ἰδ ἢ ἰδ ὄθεν ἶδος,
ἰδρὸς καὶ ἰδρώς· ἀρχαιοτάτη ῥίζα σFιδ, σκρ. svid-ja-mi sudo, svēd-as
sudor. ἀρχ. γερμ. sveiz ἰδρώς), μῆν-ί-ω (δωρ. μαν-ί-ω, ὄθεν τὸ καθομ.
μαν-ί-ζω ρ. μαν, μᾶν-ις, μῆν-ις, μάν-τις κτλ.) καὶ ἀ-ί-ω (ρ. ἀκF;).

β.) φαίνεται εἰς ἐκτραπὲν ἐν τοῖς βουλ-ε (ὅθεν βουλ-ή-σομαι), θελ-ε (θελή-σω, θέλη-σις), μελλ-ε (μελλή-σω κτλ.), δο-κ-έ-ω (ῥ. δοκ; ὅθεν δέ-δογ-μαι), νεμ-ε (νέμ-ε-σις), ὠθ-έ-ω (ῥ. ὠθ, ὅθεν ἀπ-ώσ-μαι) κ.τ. ὁμοίοις. Ἡ καθομιλουμένη ἐκτὸς τούτων καὶ τὸν ἐνεστώτα τοῦ βούλομαι ἐκ τοῦ θέμ. βουλε ἢ βουλι σχηματίζει, λέγουσα βουλοῦμαι ὃ ἔ. αἰολικώτερον καὶ δωρικώτερον = βουλέομαι, καθὼς καὶ χρύσιος, φλόγιος, ἀντὶ χρύσεος, φλόγεος ἐπαινίω, μογίωμι κ. ἄλλα. Ἀριστοφ. Λυσι. 198—1006. κ. ἄλλα δωρικά ἀντὶ τῶν ἰωνικῶν μογέω, μογέομαι κλ. Ἐν γένει αἱ δύο ἐκείναι ἀρχαϊκώτεραι διάλεκτοι καὶ ἐνταῦθα πιστότεραι διεφύλαξαν τὸ ἀρχαῖον ἰ' ἐκ δὲ τοῦ δοκε ἡ καθομιλουμένη ἔπλασε καὶ παθητικὸν ἀόρ. δοκήθηκα (Ἡπειρωτ. = ἔδοξα) καθὼς οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίσθησαν ἄλλους τινὰς χρόνους ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐσχηματισμένους ἀντὶ τῶν ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἐκ τοῦ θέμ. δοκ, οἷοι οἱ: δεδόκηκα (Αἰσχ. Εὐμ. 309), δεδόκημαι (Πινδ. Νεμ. ε. 36). Τελευταῖον ἡ νεωτερικὴ γλῶσσα ἐκ τοῦ ὠθέω ἐσχημάτισε καὶ μέλλοντα ὠθήσω ἀντὶ τοῦ ἀρχαῖου ὥσω. πρβλ. Εὐριπ. Κυκλωπ. 592 καὶ ἀόριστ: ὤθησα ἀντὶ τοῦ ὦσα ἢ ἔωσα. πρβλ. Περικλ. Ἰλιάδ. Α, 143. 320. Ν, 438. 493 κτλ.

γ.) Τὸ ἰ συνηρέθη εἰς δίφθογγον μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος ἐν τοῖς: δα-ί-ω (ῥ. δα ἐ-δά-ην), καίω (ῥ. κα, καF ὥστε τὸ καίω πάλαι ποτὲ καF j-ω ἐλέγετο, ὅθεν τὸ νῦν καθομιλούμ. καύγω), κλαίω (ῥ. κλα, κλαF, ὅθεν κλαυ-θ-μὸς καὶ τὸ καθομ. κλαῦμός, καθὼς καὶ καῦμός ἐκ τοῦ καF), πα-ί-ω (ῥ. πα), πτα-ί-ω (πτα, ὅθεν καὶ πα-πτα-λά-ω). ἐν τοῖς δυοῖς τούτοις τὸ ἰ ἐπέρασεν εἰς πάντας τοὺς τύπους ἐκ τοῦ ἐνεστώτος, ἔνθα περιωρίσθη ἐν τοῖς λοιποῖς. κλε-ί-ω (ῥ. κλε, κλεF, ὅθεν τὸ κύρ. ὄ. Κλεύας). πρβλ. καὶ Κλείδημος, κρε-ί-ων (εὐρυκρείων; ῥ. κρε, κρα), ἐμπλε-ί-ουσα (Νικανδρ. Ἀλεξ. 626 ῥ. πλε), λι-λα-ί-ομαι (ῥ. λα, λαF, ὅθεν ἀπο-λαύ-ω), μα-ί-ομαι (ῥ. μα), να-ί-ω (ῥ. να. να+ὸς) κτλ. Διὰ τοῦ ἰ τούτου ἐσχηματίζοντο πάλαι καὶ τὰ νῦν εἰς υ-ω λήγοντα, ὡς μεθύω καὶ μεθύω, ἀλύω καὶ ἀλύω, ὀπύω καὶ ὀπύω κτλ. Ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ὕστερον εἰς αυ. εω καὶ οω ἀρχήτερα εἰς αιω, ειω, οιω (ἀρχ. αἰω, εἰω, οἰω) ἐσχηματίζοντο. δῆλον δὲ πρῶτον ἔκ τε τῶν εἰρημένων κα-ί-ω, κλε-ί-ω καὶ κρε-ί-ων, ἅτινα καὶ χωρὶς τοῦ ἰ φέρονται κά-ω (ἄττ.), κλέ-ω καὶ κρέ-ων, καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων κερά-ι-ε (Ὁμ. Ἰλ. I, 203 = κέρα-ε, κερά-ννυ-θι) καὶ ἀπειλε-ί-ω (=ἔω), ἀκε-ί-ομαι (=έομαι), ὀκνε-ί-ω, πενθε-ί-ω, πλε-ί-ω (= πλέω, πλόος; οἰκε-ί-ω, ὕμνε-ί-ω (Ἡσιόδ.), θρε-ί-ομενος (Νικανδρ.), θαλπε-ί-ω (θαλπέω, θάλπω), κελευθε-ί-οντες (ἐδεύοντες, Ἡσυχ. = κελευθέ-οντες ἐκ τοῦ κέλευ-

θος). τοιοῦτος καὶ ὁ μέλλων τεξε-ί-εσθε (Ἄρατ) καὶ εἴτι ἄλλοι δεύτε-
ρον ἐκ τῶν αἰολικῶν γέλα-ι-μι (καὶ γέλη-μι κατ' αἰολ. γρ. καὶ προ-
φορὰν τῆς αἰ), πλάνα-ι-μι (καὶ πλάνη-μι), δοκίμο-ι-μι κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν
γελάω, πλανάω, δοκιμῶ κ.τ.λ. ἂν αἱ μαρτυρίαι τῶν γραμματικῶν (ὡς
ἴδε παρὰ Ahrens de Dial. æol. p. 137, 9) ἔχονται τινος ἀληθείας·
διότι αἱ προσώπων τεκμήρια ἄλλα παρὰ τὸ φᾶμι (Σαπφ. 84 Ahr.) δέν
μας διεσώθησαν δυστυχῶς ἐν αἰολικοῖς μνημείοις. τρίτον ἐκ τοῦ νῦν
Ἑπειρωτικοῦ σχηματισμοῦ εἰς α-γ-ω, α-j-εις, α-j-ει κτλ. (τοῦ j ἐν τῷ
α. προσώπῳ εἰς γ ἀποσκληρυνθέντος), ὡς πεινά γ-ω, πεινά-j-εις, πει-
νά-j-ει, πεινά γ-ομεν, πεινά-j-ετε. τηρά-γ-ω, τηρά j-εις, τηρά-j-ει
προστ. τήρα-j-ε κτλ. ἅτινα εἶνε σεβαστὰ λείψανα τοῦ ἀρχαιοτάτου τῶν
τοιούτων τύπου ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐκείνο γλωσσικὸν πνεῦμα ἀνανέωσις
του. τέταρτον καὶ τελευταῖον ἐκ τῆς ἀναλογίας τῆς σανσκριτῆς, ἐν ᾗ
τὰ παρώνυμα ῥήματα, οἷα τὰ ἑλλην. τιμά-ω, νικά-ω, ποιεῖω, οἰκοδο-
μέ-ω, δηλό-ω, χρυσό-ω κτλ. σχηματίζονται διὰ τοῦ ἐπιθέματος ajā-
mi, ὅπερ ἑλληνιστὶ μεταγραφόμενον παράγει τὸν τριττὸν τύπον α-j-ω-
μι, ε-j-ω-μι, ο-j-ω-μι (αἰ-ω-μι, εἰ-ω-μι, οἰ-ω-μι καὶ αἶω, εἶω, οἶω ἀ-
ποκοπῇ τῆς προσωπ. καταλήξεως μι, τὸ πάλαι ἐν πᾶσι τοῖς ῥήμασιν
ὑπαρχούσης, ὡς δῆλον ἐκ τε τῶν κοινῶν εἰς μι καὶ ἐκ τῶν προειρημέ-
νων αἰολ. γέλαιμι = γελάω, δοκίμοιμι = δοκιμῶ κ.τ.τ.). Ἡ δ' ἀρχὴ
τῶν δωρικῶν ἐπαιν-ί-ω, μογ-ί-ο-μες κ.τ.δμ. (ἴδε ἀνωτέρω Ε'), τῶν κοι-
νῶν ἰδίω, ἐσθίω κ.τ.τ. (πρὸβλ. ἀνωτ. α.) καὶ τῶν ἀναλόγων λατινικῶν
cup-io, sap-io, fac-io κ.τ.τ. καὶ τέλος πάντων τῶν κατωτέρω ῥηθη-
σομένων εἰς λλω, ρρω, σσω, αἰνω καὶ ζω ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἐν τούτοις
ἀρχῆθεν παραδοχῆς τοῦ παραγωγικοῦ ἐπιθέματος jā-mi (ἑλλην. μετα-
γραφ. ιω-μι), δι' οὗ ἐν τῇ σανσκριτῇ σχηματίζονται οἱ εἰδικοὶ χρόνοι
(ἐνεστ. κ. παρτατ) κατὰ τε τὸ ἐνεργητ. καὶ τὸ μέσον, ὡς na'h-jā-
mi δένω, na'h-ja-tē δένεται, hr'.sh-ja-ti χαίρει, r'.dh-ja-ti αὖξει,
αὖξεται, kú'p-jā-mi (λατ. cup-io), ὀργίζομαι, tra's-jā-mas (ἑλλη-
νιστὶ μεταγραφόμεν. τρεσ-ί-ο-μες), τρέπομεν κτλ. Τοιαύτην κοινὴν ἀρχὴν
λαβόντα τὰ ποικίλα ταῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ῥηματικῆς ἐπιθέματα, ὕστερον
καὶ ἀπ' ἀλλήλων διεκρίθησαν, πολλάκις κατὰ χρῆσιν καὶ σημασίαν,
καὶ αὐτοτελῆ ἀποβάντα ἤρχισαν νὰ προσαρτῶνται εἰς ὀνοματικὰ θέμα-
τα καὶ νὰ παράγωσι κατ' εὐθείαν, ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ κοινοῦ ἐκεί-
νου τύπου ([a]-jā-mi) νέα ποικίλα ῥήματα. Ἀλλ' ὡς ἐπανέλθωμεν εἰς
τὴν ἐξέτασιν τῶν ποικίλων τύπων τῶν ἐκ τοῦ ἐνὸς ἐκείνου ἀναπτu-
χθέντων.

δ.) Τὸ ι τοῦ ἰω-μι (jā-mi) μεταπηδῆσαν ἐντὸς τῆς ῥίζης ἢ τοῦ θέ-

ματος ἀπετέλεσε δίφθογγον μετὰ τοῦ φωνήεντος αὐτοῦ· συνέβη δὲ τοῦτο μάλισα ἐν θέμασι ν ἢ ρ χαρακτηρὰ ἔχουσιν· φα-ί-ν-ω (= φάν-ω), καίνω (= κάν-ω), χαίνω (= χάν-ω), τείνω (τέν-ω πρβλ. τὸ λατιν. *ten-eo*), θείνω (θεν-ω). χαίρω (χαρ-ω), αἶρω (ἄρ-ω), σπείρω (σπερ-ω), ἀγείρω (ἀγερ-ω), ἐγείρω (ἐγερ-ω), φθείρω (φθερ-ω) κτλ. Τοῦ δὲ ριζικοῦ φωνήεντος ἢ ἢ ὄντος, τὸ παραγωγικὸν ι μετ' αὐτοῦ εἰς ι καὶ ὕ συνηρέθη, ὡς κρῖνω (κριν-ω), τῖνω (τιν-ω), πλῦνω (πλυν-ω), σῦρω (συρι-ω) κτλ.

Ἀνάλογον πάθος ἔπαθον τὰ ὀνόματα μέλαινα, τάλαινα, τέρεινα, μάκαιρα, σώτειρα, γενέτειρα κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν μέλαν-ια, τάλαν-ια, τέρεν-ια, μάκαρ-ια, σώτερ-ια, γενέτερ-ια ἐκ τῶν προκειμένων ἀρσενικῶν θεμάτων προσαρτήσεται τοῦ θηλυκοῦ ἐπιθέματος ια γενόμενα. Τὸ δὲ θηλ. τοῦτο ἐπιθεμα ια ἀκέραιον διετηρήθη ἐν τοῖς ποιήτρ-ια, πανδοκεύτρ-ια, χορεύτρ-ια, ψάλτρ-ια κ.τ.δμ καὶ ἐν τοῖς καθομιλουμένοις κακ-ιά (= κακή), Κρητικ-ιά (Κρητική, Κρησσα) καὶ εἴτι ἄλλο. εἴτα τὰ συγκριτικὰ ἀμείνων, χείρων κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν ἀμέν-ων (πρβλ. τὸ λατιν. *amē-nus*) καὶ χέρ-ων πρβλ. τὰ ἡδ-ίων, πλε-ίων κ.τ.τ. Ὀλίγα δ' εἶνε τὰ μετὰ τοῦ λ θέματα, ἐν οἷς οὕτω μετεπῆδῃσε τὸ ι. εἴλω (ἐλ-ω) καὶ ὀφείλω (ὀφέλ-ω) ἀντὶ τοῦ ὁμηρικοῦ ὀφέλλω καὶ εἴτι ἄλλο.

ε.) Τὸ ι ἐξωμοιώθη ἢ μάλλον ἐξισώθη κοινῶς μὲν μόνον τῷ προηγούμενῳ θεματ. χαρακτηρὶ λ, αἰολιστὶ δὲ καὶ ν καὶ ρ (πρβλ. *Ahrens de dial. aol. p. 52* κεξ): βάλλω (βάλ-ω), πᾶλλω (πάλ-ω), ἄλλομαι (ἄλ-ομαι πρβλ. τὸ λατιν. *sal-io*), ψάλλω (ψάλ-ω), σφάλλω (σφάλ-ω). στέλλω (στέλ-ω ῥ. σαλ), ἀγγέλλω (ἀγγέλ-ω, ἄγγελ-ος), τέλλομαι (τέλ-ομαι). τίλλω (τίλ-ω), ποικίλλω (ποικίλ-ω) κτλ. αἰολ. κτέν-νω (κτέν-ω), δίννω (δίν-ω), κλίνω (κλίν-ω), κρίννω (κρίν-ω), σίννω (σίν-ομαι) κ.τ.λ. ἄερρω (ἄερ-ω. αἶρω), ἀγέρρω (ἀγέρ-ω, ἀγείρω), σπέρρω (σπέρ-ω, σπείρω), φθέρρω (φθέρ-ω. φθείρω), ὀλοφύρρω (ὀλοφύρ-ω. ὀλοφύρ-ω) κτλ. Οἷς ἀνάλογα τὰ κοινὰ ὀνόματα στερρός (ταυτὸν τῷ στεῖρος, στερεός, ἐκ τοῦ στέρ-ιος πρβλ. τὸ καθομιλ. *στερ-ιός*), βορρᾶς καὶ ὄχι βορρᾶς (ταυτὸν τῷ βορ-εᾶς ἐκ τοῦ βορ-ιάς, ὅπερ ἀκόμη καὶ σήμερον λέγεται), τὰ αἰολικὰ πέρρα (ἀντὶ τοῦ πεῖρα ἐκ τοῦ πέρ-ια), χέρρων (= χείρων, ἐκ τοῦ χέρ-ων), κέννος (= κεν-εός, κενός, ἐκ τοῦ κέν-ιος), ξέννος (= ξεῖνος, ξένος, ἐκ τοῦ ξέν-ιος) κτλ. — Περὶ τῆς ρινοφθογγίσεως τινῶν τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦτο ἀναγομένων ρημάτων ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, οἷα π. χ. τὰ ψέλ-νω, στέλ-νω, σπέρνω, ἐπ-αῖρνω κ.τ.λ. — ἤδη ἀνωτέρω ἔγινε λόγος.

ς.) Τὸ ι μετὰ τοῦ προηγούμενου λαρυγγικοῦ κ, γ, χ. μεταβάλλεται

εἰς σσ (βοιωτικ. καὶ νεοαττικ. ττ): ἐλίσσω (ῥ. ἐλικ, ἔλικ-ος, ἐλίκ-ιω) κηρύσσω (κηρύκ-ιω, κῆρυξ, —κ-ος), ἀρμόττω (ἀρμόγ-ιω. ἀρμογή), φυλάσσω (φυλάκ-ιω, φυλακή), πρᾶ́σσω (πράγ-ιω, πρᾶγ-ος), τάσσω (τάγ-ιω. ταγός), σφάττω (σφάγ-ιω, σφαγή), ὀρύσσω (ὄρυχ-ιω. ὄρυχή), τάρασσω (ταράχ-ιω. ταραχή) κτλ. Ἐν δὲ τοῖς ὁμηρικοῖς ἱμάσσω (ἱμάντ-ιω ῥ. ἱμαντ), λίσσομαι (λιτ-ιωμαί, λιτή), κορύσσω (κορύθ-ιω, κόρυθ-ος), τῷ Ἡροδοτεῖ αἰφάσσω (ἄπτω, ἄπτομαι) καὶ τοῖς κοινοτέροις πᾶσσω (πάτ-ιω;), πλάσσω (πλάθ-ιω ἢ πλάτ-ιω; πρβλ. τὸ καθομιλ. πλάθ-ω), βράσσω (βράτ-ιω), ἐρέσσω (ἐρέτ-ιω. πρβλ. ἐρετμός), πτίσσω (πτίτ-ιω. πρβλ. πίτ-υρον, πισ-άνη καὶ πτισ-άνη) καὶ βλίττω (βλίτ-ιω, ὁ ἐ. μελίτ-ιω, μελίσσω, μλίσσω, μβλίσσω, βλίσσω, βλίττω), τὸ ι μετ' ὀδοντικού τ, θ μετεβλήθη εἰς σσ (ττ). καταχρηστικώτερα δὲ φαίνονται τὰ ἐνίσσω (ἐκ τοῦ θεμ. ἐνιπ. Ὀμηρ.) καὶ πέσσω (θεμ. πεπ)· ἀλλὰ ταῦτα ἢ κατὰ τυφλὴν ἀναλογίαν πρὸς τὰ εἰρημένα κυριώτερα ἔγειναν, ἢ ἐκ ῥιζῶν λαρυγγικῶν ενικ, πεκ. (πρβλ. τὸ λατ coquo), ὕστερον ἐξαφανισθεισῶν. Τὸ αὐτὸ πάθος ἔπαθαν καὶ τὰ ὀνόματα Κίλισσα (Κίλικ-ια), Φοίνισσα (Φοίνικ-ια), Θράσσα (Θράκ-ια), ὅσσε (ῥκ-ιε. ῥ. οκ λατ. oc-ul-us, ὅθεν καὶ τὸ ὄσσομαι, ἐν ᾧ τὰ ὀπτ-άνω, ὄψομαι ἐξ ἄλλης συνωνύμου ῥ. ὀπ, ὅθεν καὶ ὀφ-θαλ-μός), ἥσσω (ἥκ-ιων. πρβλ. ἥκ-ιστα), μᾶσσω (μάκ-ιων, μᾶκ-ος, μῆκ-ος), θάλασσα (θάλαχ-ια ἀντὶ τάραχ-ια = τάραχουσα, ταραττουσα), μέλισσα (μέλιτ-ια), ἐλάσσω (ἐλάχ-ιων, ἐλάχ-ισος), κρέσσω, (κρέτ-ιων· κράτ-ιστος), βῆσσα (βῆθ-ια· βιθ-ύς), βᾶσσω (βᾶθ-ιων), θάσσω (τάχ-ιων) κτλ. — Ἡ ἐν τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις χρῆσις τοῦ ττ ἀντὶ σσ ἀρχὴν ἔλαβε πρὸς Βοιωτοῖς πολὺ στέργουσι τὸν συνδυασμὸν τοῦτον ὅχι μόνον ἀντὶ τοῦ σσ, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ στ, ὡς ἔττω (Ἀριστοφ. Ἀχαρ. 877), ἐπιχαρίττω (= ἐπιχαρίστω αὐτ. 833), ἔττε (C. I. n. 1569, c) = ἔστε κ.τ.λ. περὶ ᾧ πάντων Ahrens p. 176 κεξ. Ἐκ Βοιωτικῆς διεδόθη ἡ ἀντὶ σσ χρῆσις τοῦ ττ εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἐπεκράτησεν ἐν τῇ διαλέκτῳ ταύτῃ μετὰ Περικλέα.

Ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἐπαμφοτερίζει ὁ τύπος τῶν τοιούτων ῥημάτων τε καὶ ὀνομάτων, ὡς τάρασσω, μαλάσσω, πλάσσω, τινάσσω, κηρύττω, πρᾶττω. θάλασσα, μέλισσα, πίσσα, νῆσσα (νήχ-ια, νήχ-ομαι). πῆττα, ἥττα κτλ. Ἐν πολλοῖς δ' εὐχρηστότερος εἶνε ὁ ἀπλούστερος λαρυγγικός τύπος (τοῦ χαρακτῆρος πανταχοῦ εἰς τὸ μέσον γ λεπτυνθέντος), ὡς φυλάγω, ἥδη παρ' Ἀλεξίῳ τ. Κομνηνῷ (πρὸς τὸν ἀνεψιόν του Σπανέαν): φυλάγει τὸ ἰδικόν σου. τaráγω, τινάγω κτλ. τὸ δὲ πλάθω ἀντὶ τοῦ πλάσσω. ἐν ἄλλοις τελευταῖον συνηθέστερος ὁ εἰς ζω τύπος (περὶ οὗ εὐθὺς κατωτέρω θά γείνη λόγος), ὡς ἀρμόζω, σφάζω, τάζω (= τάσ-

σω), βράζω (= βράσσω), τινάζω, φράζω (= φράσσω — ττω, φραγ) κτλ.

ζ.) Τὸ ι πολλαχοῦ μετὰ προηγουμένου δ, σπανιώτερον δὲ γ μεταβάλλεται εἰς ζ ἢ ὀρθότερον ἴσως κατὰ Bopp. (vergl. Gramm. 6), τοῦ ι ὅ ἐ. τοῦ j εἰς ζ παχυνθέντος (ὅπερ ἐν πλείσταις γλώσσαις συνέβη, μάλιστα ἐν τῇ γαλλικῇ τὸ λατιν. j εἰς τὸ j [γαλλ.] μετέβη), τὸ πρὸ αὐτοῦ δ ἢ γ ἐξέπεσεν: ἔζομαι (= ἔδ-ιομαι. ἔδ-ος λατ. sed-es), ἄζομαι (ἄδ-ιομαι. ἄδ — ἀνδάνω), ὄζω (ὄδ-ιω. ὀδ-μή), σχίζω (σχίδ-ιω. σχίδ-η. πρβλ. σχινδ-αλμὸς καὶ λατ. scindo). φράζω (φράδ-ιω, φραδ-μονή), κράζω (κράγ-ιω. κεκραγών), κλάζω (κλάγ-ιω. κέ κληγ-ον, κλαγγή), πλάζω (πλάγ-ιω. πλαγγών), μαστίζω (μαστίγ-ιω, μαστιγ-ος), οἰμώζω (οἰμώγ-ιω, οἰμωγή), στάζω (στάγ-ιω. σταγών), σίζω (σίγ-ιω, στιγ-μή), στενάζω (στενάγ-ιω. στεναγ-μὸς) κτλ. καὶ τὰ νεώτερα τάζω (τάγ-ιω. ταγή). σφάζω (σφάγ-ιω. σφαγ-ή), πήζω (πήγ-ιω πηγ-νυ-μι) καὶ εἴτι ἄλλο.

Ὅτι δὲ τὸ ι (j) μᾶλλον καθ' ἑαυτὸ εἰς ζ μετεβλήθη ἐν τούτοις, καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν εἰς —ζω τύπων πολλῶν πρότερον ἢ καὶ συγχρόνως εἰς φωνῆν ληγόντων θεμάτων, οἷα τὰ εἰς αὖ, εὖ, οὖ, ἰω, υῶ, ουῶ, ἐν οἷς τὸ ζ κατ' ἀρχὰς βέβαια κατὰ πάχυνσιν τοῦ παραγωγικοῦ ι (j) προῆλθεν, ὕστερον δὲ τὸ —ζω αὐτοτελὲς ἐπίθεμα ἀποθάν ἤρχισε καὶ κατ' εὐθείαν νέα ῥήματ. θέματα (μάλιστα παρώνυμα) νὰ παράγῃ. τοιαῦτα λοιπὸν εἶνε ἄζω (ξηραίνω. ἀναπνέω ἐκ τοῦ ἄ-ιω. ἄ—ἀF), βιβάζω (βιβά-ιω, βιβάω), κλάζω (διασχίζω Ἡσυχ. κλά-jω, κλά ω), σκάζω (χωλαίνω. σκά-jω, σκάω, σχάω), σκάζω (καθομιλ. = σχάω, αἰολ. σκάω, καθομιλ. καὶ σκάνω, ἐκ τῆς προειρημ. ρίζης). βύζω (βύ-ιω βύω), βλύζω (βλύ-ιω, βλύω), βρύζω (βρύ-ιω βρύω). κτίζω (κτί-ιω πρβλ. κτίριον). κρούζω (κρούω. E. M. 544, 47). τοιοῦτον καὶ τὸ καθομιλ. λούζω (= λούω). γρύζω (γρύ-ιω, γρύ), σώζω (σώ-ιω. σῶ-ος) κτλ.

Ἐνταῦθα ὑπάγονται 1) πάντα τὰ φυσικῶν ἤχων μιμητικὰ: παφλάζω, καχλάζω, κοχλάζω (καθομιλ.), βράζω, βήζει (φωνεῖ Ἡσυχ. ἐκ τοῦ βη βη ἴσως). σπίζειν, τρίζειν, σίζειν, κρίζειν, τερετίζειν. κοάζειν, κρώζειν, γρύζειν, τρύζειν, ρόζειν (ἐπὶ φωνῆς κυνῶν καὶ ῥέγγειν Σουῖδ.), βαῦζειν καὶ τὸ νεώτερον γαυγίζειν κτλ. 2) τὰ ἐκ μορίων μάλιστα ἐπιφωνημάτων: αἰάζω (αἰαί), φεύζω (φεῦ), οἰζώ (οἰ), οἰμώζω (οἰμοί), ὄζω (ῶ) κτλ. 3) πάντα τὰ ἐκ τῶν εἰς αὖ ἐπεκτεταμένα: διχάζω (διχάω). κεδάζω καὶ σκεδάζω (κεδάω. κεδᾶται σκεδάννυται Ἡσυχ.), ἀτιμάζω (ἀτιμάω), φωνάζω (φωνάω, φωνέω) καθομιλ. ὁμοίως τηράζω (τηράω — εἰω). γελαζόμενος (καθομιλούμ. = γελαόμενος, γελαστικός, φαιδρός).

4) ἄλλα ἐξ ἄλλων ρημάτων παρηγμένα: βρυάζω (βρύω), ἐνιπτάζω (ἐνίπτω), χασκάζω (χάσκω), μιμνάζω (μίμνω), σεβάζω (σέβω), εἰκάζω (εἴκω) κτλ. ἀλέγω — ἀλεγίζω, φέρω — ἀντιφερίζω, προκαλέω — προκαλίζω κτλ. 5) πάμπολλα παρώνυμα: ἀγυρτάζω (ἀγύρτης), προφητάζω (προφήτης), ἀναγκάζω (ἀνάγκη), καναχίζω (καναχή), ὀργίζω (ὀργή), ὀπωρίζω (ὀπώρα), θερίζω (θέρος), ἐαρίζω (ἔαρ), τροχάζω (τροχός), κομπάζω (κόμπος), στοχάζομαι (στόχος), δειπνίζω (δειπνον), ἐταρίζω (ἐτάρος) καὶ τὸ τῆς καθομιλ. ταιριάζω, ξενίζω, ἀθροίζω, δανείζω, διμονίζω, πολίζω, ὑβρίζω κτλ. κτλ.

Ἐκ τῶν καὶ ἐδῶ ὑπὸ τὸ ζ'.) καὶ ἀνωτέρω ὑπὸ τὸ ζ'.) διεσπαρμένων παραδειγμάτων εἶνε ἡδὴ φανερόν, ὅτι ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἐπερίσσειον ἢ χρῆσις τῶν εἰς ζω καὶ ἐκ λαρυγγικῶν, καὶ ἐξ ὀδοντικῶν καὶ ἐκ φωνηεντικῶν ριζῶν ἢ θεμάτων γενομένων.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον τρόπον προῆλθε τὸ ζ' καὶ ἐν πολλοῖς ὀνόμασιν, ὡς μᾶζα (μάγ-ια, μάσσω, μάγ-ειρος), φύζα (φύγ-ια, φυγή). ὕζη (δυσσομία. ὄδ-ιη), πέζα (πέδ-ια, πέδ-ον πρὸς λ. τὸ λατιν. ped-is ποδός), ρίζα (ρίδ-ια. αἰολ. βρίζα ὃ ἐ. φρίζα, σερ. vr.dh αὔζειν) καὶ τὸ καθομιλούμ. βρίζα (πιθανῶς ἐκ τῆς αὐτῆς καὶ ἡ ρίζα ἀρχῆς). Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἐπιθεμάτων τῶν παραγόντων νέα ρηματικά θέματα.

ΕΠΕΝΘΕΜΑΤΑ.

Ἐπενθέματα ἐντὸς αὐτῆς τῆς ρίζης παρεμβαλλόμενα εἶνε.

α.) τὰ ἔρρινα ν, μ, γ τὰ μεταξὺ τοῦ ρίζ. φωνήεντος καὶ τοῦ χρακτῆρος ἐπεντιθέμενα ὡς ἐν τοῖς λα-ν-θ-άνω (λαθ), ἱ-ν-δ-αλ-μα (ιδ. εἶδ). λι-μ-π-άνω (λιπ — λειπ), νύ-μ-φη (νυφ, nub) κλα-γ-γῆ (κλαγ), δα-γ-κ-άνω (δακ) κτλ. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἡδὴ ἐν τοῖς πρόσθεν ἔγεινε λόγος.

β.) τὸ φωνῆεν ε ἐπεντιθέμενον μεταξὺ τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ συμφώνου τινῶν, μάλιστα ἀφωνολήκτων, ρημάτων καὶ ἀποτελοῦν τὰς διφθόγγους ευ καὶ ει, οἷα: φεύγω (ρ φυγ), πευθ ὅθεν πεύσομαι, πεῦσις (ρ. πυθ), τεῦχ-ος, τεύζομαι (ρ. τυχ) κ.τ.τ. λείπω (ρ. λιπ), πείθω (ρ. πιθ), εἶδον, εἰδῶ, εἶδος (ρ. ἰδ — Fiδ), εἶμι (ρ. ἰ) κ.τ.τ. Τοιαῦτα καὶ τὰ πλέω (πάλκι πλέφω καὶ ἀκόμη ἀρχήτερα πλεύω, ὅθεν καὶ ὁ ἄορ. ἔπλευσα. ρ. πλυ, ὅθεν καὶ πλύ-ν-ω, πλύ-σις), πνέω (πνέφω, πνεύω ρ. πνυ. πε πνυ μένος), νέω (νέφω, νεύω, ὅθεν καὶ νεύσομαι, ἔνευσα, νευ-στήρ. ρ. νυ), ρέω (ρέφω, ρεύω, ρεῦσις, ρεῦμα ρ. ρυ, ἔρρύ-ην, ρῦσις), θέω (θεφω, θεύω, θεύσομαι κτλ. ρ. θυ, θύω, θοός),

χέω (χέφω, χεύω, χεῦ-μα, ρ. χυ — χύ-σις). Καὶ ἐν τοῖς ἑξ τούτοις ῥήμασι δηλ. τὸ υ τῆς ευ πρὸ τοῦ ω καὶ τῶν ἄλλων φωνηέντων τῶν καταλήξεων μετέβη εἰς F, τοῦτο δέ, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἑλληνικῆς, ὕστερον μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐξέπεσε. Καὶ ἐν τούτοις μὲν ἡ δίφθογγος ει ἢ ευ ἐμφανίζεται κατὰ τινὰς μόνον χρόνους, κατὰ δ' ἄλλους ἀναφαίνεται τὸ βραχὺ ρίζ. φωνῆεν ι ἢ υ' ἐν δὲ τοῖς δεύω (βρέχω), γεύω (πρὸβλ. τὸ λατιν. gu stus), νεύω (λατ. nuo) καὶ ψεύδω (πρὸβλ. τὸ ποιητικὸν ψύθος = ψεῦδος), ἴσως δὲ καὶ ἐν τῷ σπεύδω (ρ. σπουδ, ὅθεν καὶ σπουδῇ) ἡ δίφθογγος διὰ πάντων τῶν τύπων διήκει. — Ἐν δὲ τοῖς τέκω (ρ. τᾶκ), ληβ (λήψομαι, εἴληφ-α ρ. λᾶβ), ληθ (λήθη, ρ. λᾶθ), σήπομαι (ρ. σᾶπ). τρῖβω (ρ. τρῖβ, ἔ-τρῖβ-ον), θλίβω (ρ. θλίβ) κ.τ.δμ. ἐκ μὲν τοῦ εα προῆλθε τὸ η, ἀντὶ δὲ τῆς ει ἐτέθη τὸ μακρὸν ι. Παράδοξος εἶνε ἡ ἐν τοῖς τοιούτοις κατὰ μεταγενεστέρους χρόνους (ἐν ἐπιγραφαῖς) ἐμφάνισις ἢ ἐξανάδυσις τῆς ει ἀντὶ τοῦ ι· ὡς νείκη, τειμή, τρεῖβω, κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν νῖκη, τῆμή, τρῖβω κ.τ.λ.

γ.) Εἰδός τι ἐπενθέματος εἶνε τὸ τ ἐν τοῖς πτόλεμος (πόλεμος), πτόλις (πόλις), πτισάνη, πτίσσω (πρὸβλ. πίτ-υρον καὶ πισάνη καὶ λατιν. pinso), πτέρνα (πέρνα) καὶ εἴτι ἄλλο. Καὶ τὸ θ ἐν τοῖς χθώρ (πρὸβλ. χαμ-αί, hum-us), χθαμαλός (χαμηλός), χθές. (πρὸβλ. τὸ λατιν. heri σκο. hyas, γερμ. ges-tern) κτλ.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων ἀρκούντως ἐδείχθη 1) ὅτι ἡ γλῶσσα ἐξ ὀλίγων ἀπλῶν ριζῶν διὰ προθέσεως ἐπιθέσεως, καὶ ἐπενθέσεως ποικίλων φωνηέντων ἢ συμφώνων φθόγγων παρήγαγε μέγα πλῆθος συνθετωτέρων θεμάτων. Οὕτω π. χ. ἴν' ἔχωμεν προχειρότερα τινὰ τῶν προεκτεθειμένων παραδειγμάτων ἐκ μὲν τῆς ρίζης λαβ τὰ θέματα ληβ, εἰληβ (εἴληφ), λαμβ (Ἴων. μέλλων λάμψομαι) καὶ λαμβαν, αὐτὴν δὲ ταύτην τὴν λαβ ἴσως μετὰ τῆς λαF, λαυ, (ὅθεν ἀπο-λαύω) ἐξ ἄλλης ἀπλουστεράς (λα, ὅθεν λάω—λῶ θέλω) ἐκ τῆς βαλ τὰ (βελ, βολ, βολε) βλα ἢ βλη καὶ βαλ.λ. αὐτὴν δὲ τὴν βαλ μετὰ τῆς βαρ (ὅθεν τὸ καθομιλούμ. βάνω = βάλλω καὶ τὸ ἀρχ. βαίνω) ἴσως ἐκ τῆς ἀπλουστεράς βα (βά-σις) κτλ. 2) ὁ ῥοῦς οὗτος τῶν ποικιλομῶρφων θεμάτων ἐκ τῶν ἀπλῶν ἐκείνων ριζῶν πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἀπὸ τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ἀρχίσας μέχρις ἐσχάτων διαρκεῖ. 3) Τρίτον δέ τι μαθηθῆναι ἐκ τε τῶν προειρημένων καὶ ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς συγκριτικῆς γραμματικῆς, ὅτι αἱ ρίζαι (τῶν ἀρίων γλωσσῶν δηλονότι), τοῦλάχιστον αἱ πλεῖστοι, κατ' ἀρχὰς ἀνοικταὶ οὔσαι, ἤτοι εἰς φωνῆεν ἀπολήγουσαι, ὕστερον διὰ συμφώνων ἐπιθεμάτων ἐκλείσθησαν. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ προόδῳ τὸν μὲν μέσον ὄρον κατέχουσιν ἡ σανσκριτῇ, ἡ

ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινικὴ. τὸν δ' ἔσχάτον αἱ σλαβικαὶ καὶ αἱ γερμανικαὶ γλῶσσαι, αἵτινες ὀλιγίστας ἀνοικτὰς ρίζας ἢ θέματα ἔχουσι. Περὶ τούτου ὁ J. Grimm: ἐν τῇ Über die Diphthonge πραγματείᾳ του (ἐν σελ. 63) λέγει τάδε: An die stelle vieldeutiger sich verwirrender wurzeln mit Vokalausgang, wie sie in morgenländischen sprachen sich Kund gibt, scheint inden europäischen, zumal der deutschen, die Neigung vorhanden, den wurzeln durch beigefügte Consonanten grössere Individualität zu geben. » Ἡ τελευταία λέξις τοῦ Grimm, individualität ἀτομικότης, ὑποδεικνύει καὶ τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἡ ποικιλία αὕτη τῶν θεμάτων ἐκ μιᾶς ἐκάστης ρίζης. Ἡ γλῶσσα κατ' οἰκείαν ἀνάγκην τείνουςα ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριθέστερον νὰ διακρίνῃ ἀπ' ἀλλήλων ἡ ρίζας κατ' ἀρχὰς ὁμωνύμους μὲν, ὅχι δὲ καὶ συνωνύμους, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ ἥττον διαφορὰ σημεινούςας, ἢ τὰς ποικίλας χροιάς ἢ παραλλαγάς μιᾶς θεμελιώδους παραστάσεως ἢ ἐννοίας ρίζῃ τινὶ ἐγκειμένης, προσήρτησεν εἰς μίαν ἐκάστην ρίζαν τὰ ποικίλα ἐκεῖνα ἐπιθέματα (καθ' ἣν ἀνωτέρω ἐτέθη γενικωτέραν τοῦ ὅρου ἔννοιαν), ἅτινα διὰ τοῦτο καὶ « προσδιορισμοὶ τῶν ριζῶν » δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν. Οὕτω π. χ. ἵνα διακρίνῃ τὰς ὑπὸ τὴν μίαν φωνὴν θα συμπιπτούσας διαφόρους παραστάσεις τοῦ θεᾶσθαι· θαυμάζειν· τιθέναι, ἵσως δὲ καὶ θάλλειν καὶ θάπτειν, τὴν εἰδοποίησεν εἰς θε (ᾧθεν θέ-α). θαυ — θαF (θαῦ-μα) θαπ (τέθηα-πα, τέθηπα), θαμβ (θάμβος). θε (σκρι. dha) — τιθε (θέ-σις, τίθημι). θαλ (θάλ-ος), θαλλ (θάλλω). θαφ. ἢ ταφ (θάπτω καὶ θάφτω καθομιλ. τάφ-ος) κτλ. ἵνα δὲ διακρίνῃ τὰς διαφόρους ὑπὸ τὴν μίαν ρίζαν λα παραστάσεις τοῦ θέλειν, σφοδρῶς ἐπιθυμεῖν· ἀπολαύειν καὶ λαμβάνειν ἔπλασεν ἐξ αὐτῆς τὰς δευτερευούσας ρίζας λαF ἢ λαυ, λιλαι (ᾧθεν λι-λαίομαι) καὶ λαβ. ἵνα δὲ ἐρμηνεύσῃ εὐκρινῶς τὰς ποικίλας φάσεις, ὅφ' αἱ κατὰ διαφόρους χρονικοὺς ἢ ῥηματικοὺς καὶ τοπικοὺς ἢ ὀνομαστικοὺς τύπους ἢ μία παράστασις π. χ. τοῦ λαμβάνειν ἐμφανίζεται, τὴν ρίζαν λαβ εἰδοποίησας παρήγαγε τὰ θέματα ληβ (εἰληβ = λε.ληβ), λαμβ καὶ λαμβar, διὰ μὲν τοῦ ὀγκηροτάτου λαμβar τὴν τῶν χρόνων ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ἔννοιαν τ. ἔ. τὴν ἐκ τῆς παρούσης στιγμῆς ἐκατέρωσε εἰς τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον ἐπεκτεινομένην καὶ ἐν τῷ παρελθόντι ἐπ' ἴσης παρατεινομένην ἐνέργειαν, ἐκφράζουσα, διὰ δὲ τῶν ἥττον ἐξωγκωμένων ληβ καὶ λαμβ τὴν μελλοντικὴν ἔννοιαν, διὰ δὲ τοῦ αὐτοῦ ληβ μετ' ἀναδιπλώσεως ει (=λε) εἰληβ (εἴληφα, εἴλημμαι) τὴν τετελεσμένην καὶ ἐν τῷ παρόντι παρακειμένην ἐνέργειαν τοῦ παρακειμένου, διὰ δὲ τοῦ βραχυτάτου

πάντων λαβ τὸ ἀκριαῖον τῆς τοῦ ἀορίστου (ἐλαβον, ἐλαβόμεν) ἐνεργείας. — Τὰ ἴσα ἰσχύουσι καὶ περὶ πάντων τῶν ἄλλων ρημάτων, ὧν οἱ χρόνοι ἐκ διαφορῶν θεμάτων γίνονται. Ἐν γένει ἐκ μὲν τῶν δι' ἀναδιπλώσεως (τίθη, διδω, λείλαβ, διδαχ), ρινοφθογγίσεως (λανθαν, δαγκαν, λιμπαν, διφθογγίσεως (φευγ, λειπ) ἢ ἀπλῆς μη-κύνσεως (ληθ. τρῖθ, κρῖν) τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος ἢ πλειοτέρων ὁμοῦ τῶν τρόπων τούτων τὰ μάλιστα ἐξωγκωμένων θεμάτων ἐσχηματίσθησαν οἱ ἐνεστώτες καὶ οἱ παρατατικοί, ἐκ δὲ τῶν ἀπλουστάτων οἱ ἀόριστοι (δηλ. οἱ ἐν μὲν τῇ συνήθει γραμματικῇ β'. καλούμενοι, κυρίως δὲ γενετικῶς ἀ. ὄντες), ἐκ δὲ τῶν τῷ ὄγκῳ ἢ βάρει μεσαζόντων οἱ μεσαῖοι χρόνοι, μέλλων, παρακείμενος, ὑπερσυντελικός, οἱ οὐτε τοιαύτην παράτασιν, οἷαν ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικός, οὐτ' ἀκαριαίαν ἐνέργειαν, οἷαν ὁ ἀόριστος, ἀλλὰ τι ἐξ ἀμφοτέρων σύμμικτον καὶ συγκραὲς καὶ μεσεῦον σημαίνοντες. Ἐντεῦθεν ἤδη καταφαίνεται, ὅτι ἡ ἀπ' αἰώνων ἐν ταῖς γραμματικαῖς διαβωμένη καὶ περικροτουμένη ἀνωμαλία τῶν ρημάτων δὲν εἶνε ἀνωμαλία, ἀλλ' ὀμαλότης, καὶ ὀμαλότης κυρία καὶ μεγάλη. οὗτος εἶνε ὁ μόνος κανὼν, καθ' ὃν ἀνέκαθεν ἔχυνε τοὺς τύπους τῆς ἡ γλῶσσαι ἀνωμαλία εἶνε πᾶσα τοῦ κανόνος τούτου παρέκβασις. Ἀνωμαλία εἶνε ὅχι ὁ διὰ τοὺς εἰρημένους ἐλλογωτάτους λόγους ἐκ τῶν δύο ἢ τριῶν διαφορῶν θεμάτων (π. χ. φευγ — φυγ. λαβ, ληθ ἢ λαμβ καὶ λαμβαν. μαθ, μαθε, μανθαν. τεκ(τε) — τοκ, τικτ) τῶν τριῶν τάξεων τῶν χρόνων σχηματισμός, ἀλλ' ὁ ἐξ ἑνὸς μόνου (π. χ. λεγ. τιμα. ποιε. δουλο.) πάντων.

Ἀλλὰ διὰ τί ἡ γλῶσσα ἐδῶ μὲν τοῦτον, ἐκεῖ δὲ ἐκείνον, ἀλλοῦ δ' ἄλλον διάφορον τρόπον εἰδοποιήσεως καὶ ὅχι ἐφ' ὁμοίων ὁμοίους μετεχειρίσθη καὶ τί σημαίνει ἕκαστον τῶν ποικίλων ἐπιθεμάτων, τούτων ἡ ἐξεύρεσις, ἐν τοῖς ἀδύτοις τῆς γλωσσικῆς δημιουργίας ἀποκειμένη, ὑπερβαίνει τὰ παρόντα ὅρια τῆς ἐπιστήμης.

ΤΟ ΡΗΜΑ.

Ἐκ τῶν ριζῶν καὶ ἐκ τῶν ἀπὸ τούτων κατὰ τοὺς προεκτεθέντας ποικίλους τρόπους παρηγμένων θεμάτων ἐσχηματίσθησαν τὰ ῥήματα καὶ τὰ ὀνόματα, τὰ οὐσιωδέστατα μέρη τοῦ λόγου, προσαρτῆσαι ἄλλων τινῶν ἐπιθεμάτων ἢ ὡς συνήθως καλοῦνται, ῥηματικῶν καὶ ὀνοματικῶν καταλήξεων. Εἶνε δὲ τὰ νέα ταῦτα ἐπιθέματα καθ' ὅλου μὲν εὐδιαγνωστότερα τῶν προειρημένων κατὰ τὴν σημασίαν, ἰδίως δὲ τὰ μὲν ὀνομα-

τικὰ συνθετώτερα καὶ ποικιλώτερα, τὰ δὲ ῥηματικά εὐαριθμότερα καὶ ἀπλούστερα. Ἀλλὰ τὴν τῶν ὀνομάτων ἔρευναν εἰς ὕστερον ἀναβάλλοντες, τώρα ἄς ἐρευνήσωμεν τὰ τοῦ ῥήματος.

Ὁ οὐσιωδέστατος χαρακτήρ, αὐτὴ ἡ οὐσία τοῦ ῥήματος, εἶνε ὅχι, καθὼς συνήθως ἐκλαμβάνεται, νὰ σημαίνῃ ἐνέργειαν ἐν χρόνῳ κινουμένην καὶ ῥέουσάν ἔτι, ἀντιθέτως πρὸς τὸ ὄνομα ἐνέργειαν ἐν τόπῳ ἀκίνητουσαν καὶ οἶον πεπηγυῖαν σημαῖνον, ἀλλὰ νὰ παρασταίνῃ ἀπόφασιν ἥτοι κρίσιν, δι' ἧς ἐνέργειά τις οἷα δῆποτε (κοινῶς ἐνέργεια, πάθος, κατάστασις) ὑποκειμένου τινὸς κατηγορεῖται. Τῆς ἀποφάνσεως ταύτης τὸ μὲν κατηγορήμα μετὰ τῶν ἀναγκαιοτάτων (χρονικῶν) προσδιορισμῶν σημαίνεται ἐν γένει μὲν διὰ τοῦ ῥηματικοῦ, ἰδίως δὲ διὰ τοῦ ἐκαστοῦ χρόνιου θέματος, τὸ δ' ὑποκείμενον διὰ τῶν ῥηματικῶν ἐπιθεμάτων ἥτοι τῶν προσωπικῶν καταλήξεων, τῶν δὲ διαφόρων τρόπων (τῶν ἐγκλίσεων) τῆς ἀποφάνσεως οἱ μὲν κατ' ἀρχὰς οὐδὲν φθογγικὸν σημεῖον εἶχαν, ὡς κατωτέρω ἀκριβέστερον θὰ ἴδωμεν, διὰ τῆς τυπικῆς συνάψεως τῶν δύο προειρημένων μερῶν ἀπλῶς ὑποσημαίνόμενοι, οἱ δὲ κατ' ἀρχὰς τε καὶ ὕστερον περισσότερον ἐσημαίνοντο καὶ σημαίνονται διὰ τινῶν φωνηέντων μεταξὺ τῶν δύο ἄλλων μερῶν κειμένων καὶ οἶον πρὸς ἀλλήλα συνδεόντων αὐτά· διὸ καὶ εἰκότως ἐγκλιτικά φωνήεντα ἐκλήθησαν, οἷα τὸ *ι* (ἢ *ιη*) τῆς εὐκτικῆς καὶ τὰ δύο μακρὰ *η*, *ω* τῆς ὑποτακτικῆς.

Πᾶν λοιπὸν ῥῆμα σύγκειται ἐκ δύο ἢ τὸ πολὺ τριῶν μερῶν, τοῦ μὲν τὸ κατηγορήμα σημαίνοντος, τοῦ δὲ τὸ ὑποκείμενον, τοῦ δὲ τρίτου (δυσάκεις ἰδιαίτερος ἐμφανίζεται) τὸν τρόπον τῆς ἀποφάνσεως. π. χ. τὸ *τίθη-μι* σύγκειται ἐκ τῶν δύο μερῶν, τοῦ *τιθη*, ὅπερ ἰσοδυναμοῦν πῶς τῇ μετοχῇ *τιθεὶς* παρασταίνει τὸ κατηγορήμα, καὶ τοῦ *μι*, ὅπερ σύσολχον καὶ συνώνυμον ὅν τῇ προσωπικῇ ἀντωνυμίᾳ *με* σημαίνει τὸ ὑποκείμενον *ἐγώ*. ὥστε *τίθημι* = *τιθεὶς ἐγώ* ἢ δὲ σύνδεσις ἀμφοτέρων καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀποφάνσεως (ἐδῶ ἡ ὀριστικὴ ἐγκλισις) χωρὶς νὰ παρασιαινῇται δι' ἰδίου φωνητικοῦ σημείου, μόνον ὑποσημαίνεται διὰ τῆς τυπικῆς τῶν συνάψεως. Τὸ δὲ *ἐθέλ-ω-μι* σύγκειται ἐκ τριῶν μερῶν, τοῦ *ἐθέλ* = *ἐθέλω*, τοῦ *μι* = *ἐγώ* καὶ τοῦ *ω* τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος (ἐδῶ τῆς ὑποτακτικῆς), τὸν τρόπον τῆς ἀποφάνσεως σημαίνοντος. ὥστε τὸ *ἐθέλωμι* καθ' ὑστέραν ἀνάλυσιν ἰσοδυναμεῖ πῶς τῷ *ἐθέλω* ὦ *ἐγώ*. Ἐντεῦθεν ἤδη καταφαίνεται, ὅτι καὶ ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχή καὶ τὰ ῥηματικά λεγόμενα ὀνόματα, τὰ εἰς *τος* καὶ *τεος*, οὐδεμίαν τοιαύτην ἀπόφασιν ἐκφέροντα ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν ῥημάτων ἀποκλείονται, συνήθως δ' ἐγγύτερα παρὰ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῷ ῥήματι συντάσσ-

σονται ὡς περισσότερον παρ' ἐκείνα βέουσιν τὴν ῥηματικὴν ἐνέργειαν σημαίνοντα. Ὅτι δὲ ποτε καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα βευστότερα ἦσαν θὰ τὸ ἴδωμεν κατωτέρω.

Ἐπειδὴ τὸ κατηγόρημα εἶνε ἐνέργεια ἐν χρόνῳ κινουμένη, πρέπει ἀναγκαίως ἐκάστοτε νὰ προσδιορισθῇ διὰ τινος χρονικοῦ προσδιορισμοῦ. Οἱ δὲ τοιοῦτοι προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται ὅχι μόνον δι' ἰδίων λέξεων (τῶν χρονικῶν ἐπιρρημάτων), ἀλλὰ καὶ διὰ τινων ἀπλουστέρων φθογγικῶν σημείων τῷ γενικῷ ῥηματικῷ θέματι προσπεφυκότων. Καὶ περὶ μὲν τῶν γενικῶν θεμάτων ἤδη ἱκανῶς διεξοδικὰ ἐλέχθησαν, ὁμοίως καὶ περὶ τινος τριφασίας καθ' ὅλου διαιρέσεώς των, καθ' ἣν ἐκ μὲν τῶν ὀγκωδестέρων παράγονται ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικός, ἐκ δὲ τῶν ἰσχυρότερων οἱ β'. ἀόριστοι, ἐκ δὲ τῶν μεσαιῶν ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντελικός, οἱ μέλλοντες καὶ οἱ ἀ. ἀόριστοι. Τὰ δὲ χρονικὰ θέματα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κατὰ τὴν πλήρη ἀνάπτυξίν της εἶνε ἑπτὰ. 1) τὸ τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ (ἐνεργ. καὶ μεσ.). 2) τὸ τοῦ β'. ἀορίστου (ἐνεργ. καὶ μέσου). 3) τὸ τοῦ μέλλοντος (ἐνεργ. κ. μέσου). 4) τὸ τοῦ ἀ. ἀορίστου (ἐν. καὶ μ.). 5) τὸ τοῦ παρακειμένου, ὑπερσυντελικοῦ καὶ τοῦ τετελεσμένου ἢ μετ' ὀλίγον μέλλοντος (ἐνεργ. κ. μεσ.). 6) τὸ τοῦ β'. παθητ. ἀορ. καὶ μέλλοντος. 7) τὸ τοῦ ἀ. παθ. ἀορ. κ. μέλλοντος. Καὶ περὶ μὲν ἐκάστου τῶν χρονικῶν θεμάτων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν χρόνων κατωτέρω ἀκριβέστερον θὰ γείνη λόγος· τῶρα δὲ ἄς ἴδωμεν, ποῖαι καὶ πόσαι εἶνε αἱ προσωπικαὶ λεγόμεναι καταλήξεις, αἱ σημαίνουσαι τὸ ἐκάστοτε ὑποκείμενον τῆς ῥηματικῆς ἀποφάνσεως.

Θαυμασία εἶνε ἡ ἀπλότης καὶ ἡ λιτότης, καθ' ἣν ἐκτελεῖται ἡ οἰκονομία τῶν ῥημάτων ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ταῖς ἀδελφαῖς της. Ὀλίγοι μονοσύλλαβοι ἢ τὸ πολὺ δισύλλαβοι φθόγγοι, τὰ ὑποκείμενα τῆς ἀποφάνσεως ἢ τὰ τοῦ λόγου πρόσωπα σημαίνοντες, εἰς τὰ χρονικὰ θέματα προσαρτῶμενοι παράγουσι ποικίλους ῥηματικούς τύπους. Εἶνε δ' αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις ἀντωνυμικαὶ ρίζαι σύστοιχοι καὶ συνώνυμοι ταῖς προσωπικαῖς ἀντωνυμίαις με (ἀρχ. μα· ὅθεν ἡ δότικὴ μο ἰ), τὺ (ὑστερον σύ), καὶ τῇ δεικτικῇ (ὑστερον ἄρθρῳ) τό-ς. Ἐπαθον δὲ καὶ αὐταὶ ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς γλώσσης ποικίλα πάθη ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ, ἕως οὗ ἐν τισι τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ὅλως ἀποτριβεῖσαι καὶ ἀσφαεῖς καταντήσασαι προὐκάλεσαν τὴν διὰ ῥητῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, τοῖς ῥηματικοῖς τύποις προτασσομένων ἢ ἐπιτασσομένων, ἀνακαίνισίν των· ὅπερ μάλιστα συνέβη ἐν τῇ νεωτέρᾳ γερμανικῇ καὶ ταῖς πλείσταις ῥωμανικαῖς γλώσσαις, ἐν αἷς οὐδεμία (ῥηματικὴ) ἀπόφανσις ἐκφέρεται ἄνευ ῥητοῦ ὑποκειμένου ὃ εἶ. προσωπικῆς ἀντωνυμίας, π. χ.

γαλλ. j'aime, tu aimes, il aime. nous aimons κτλ. γερμ. ich liebe, du liebst, er liebt, wir lieben, ihr liebt, sie lieben ἀντὶ τῶν ἑλλ. ἀγαπῶ (φιλῶ), ἀγαπᾷς (φιλεῖς), ἀγαπᾷ (φιλεῖ), ἀγαπῶμεν (φιλοῦμεν) κτλ. Ἐν δὲ τῇ Ἑλληνικῇ οὐδέποτε οὐδέχου συνέβη τοιοῦτόν τι ἐκτὸς τῆς ἀρχιμμάτου κεφαλῆς νεωτέρων τινῶν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεταφραστῶν, τὰ γαλλικά π. χ. j'aime, tu aimes κτλ. διὰ τῶν ἀσυμφύλων καὶ κκοζήλων ἐγὼ ἀγαπῶ, σὺ ἀγαπᾷς ἀποδιδόντων. Αἱ δὲ κυριώταται μεταβολαὶ αἱ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ ταῖς ἀρχαιοτέραις ἀδελφαῖς περὶ τὰς προσωπικὰς καταλήξεις συμβᾶσαι εἶνε 1) ἡ κατὰ τοὺς δευτερεύοντας ἢ ἱστορικοὺς καλουμένους χρόνους βράχυσις ἢ συστολή των, προσελθούσα, ὡς φαίνεται, χάριν ἰσορροπίας ὡς ἐκ τῆς διὰ τῆς ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις αὐξήσεως ἐπεκτάσεως τοῦ θέματος π. χ. τίθηναι, ἐ-τίθη-ν κτλ. 2) Ἡ μάλιστα τῇ ἑλληνικῇ, ἐν μέρει δὲ τῇ λατινικῇ καὶ σανσκριτῇ, πικραλειπομένων τῶν ἄλλων συγγενῶν, συνήθης ἀποβολὴ τοῦ μι τοῦ ἀ. ἐν. προσώπου καὶ τοῦ συμφώνου (τ) τοῦ τρίτου προσώπου τι κατὰ τὴν λεγομένην τῶν βαρυτόνων καὶ τῶν περισπωμένων συζυγίαν, ὡς λέγω (ἀντὶ λέγω-μι. λατ. amo, dico ἀντὶ τῶν amo-m(i), dico-m(i) κτλ.), ποιῶ (ἀντὶ ποιῶ-μι), λέγει ἀντὶ λέγε-τ-ι, ποιεῖ ἀντὶ ποιέ-ε-τ-ι κτλ. Ἀλλ' ἂς ἴδωμεν ἐκ τοῦ πλησίον ἐκάστην τῶν καταλήξεων.

Ἡ πλήρης κατάληξις τοῦ ἀ. ἐνικοῦ ἐνεργ. προσώπου εἶνε ἡ μι (σρκ. mī ὡς π. χ. ἐν τῷ dadā mī = διδω-μι), σύστοιχος τῇ ἀντωνυμικ. ῥ. ma, ὅθεν αἱ προσωπ. ἀντων. με, μο-ί. κλ. λατ. me, mi-hi. νεογερμ. mich, mir, ἐν τοῖς τελευταίοις τύποις, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ ῥημ. καταλ. τοῦ α εἰς ι συσταλέντος. Ταύτην τὴν κατάληξιν μι εἶχε τὸ ἀ. πρόσωπον ἐπὶ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῶν ῥημάτων, ὡς δῆλον ὅχι μόνον ἐκ τῶν σανσκριτικῶν ῥημάτων, ὧν οἱ πρωτεύοντες χρόνοι, ἐκτὸς τοῦ πικραλειμένου, ταύτην τὴν κατάληξιν τοῦ ἀ. προσώπου ἔχουσιν, ἐκ τῶν εἰς μι ἐνεστώτων τῆς ἑλληνικῆς καθ' ὅλου καὶ ἐκ τῶν εἰς m (ἀντὶ mi) ληγόντων χρόνων τῆς λατινικῆς, οἷοι οἱ amabam, dicebam, dicam (μέλλ. ὀριστ. καὶ ὑποτακτ. ἐνεστώς), amem (ὑποτ. ἐνεστ.), docerem, docuerim, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐπικῶν ὑποτακτικῶν, οἷοι οἱ: ἐθέλωμι ἰλ. A, 549. I, 397. Ὀδ. Φ, 348. κτείνωμι T, 490, τύχωμι X, 7. ἰλ. E, 279. H, 243, ἱκωμι I, 444. εἴπω-μι Ὀδ. X, 392. ἀγάγωμι ἰλ. Ω, 717. ἴδωμι Σ, 63 κ. ἄλλ. ἔπειτα ἐκ τῶν κοινῶν εὐκτικῶν λέγοιμι, ἴδοιμι, ποιήσοιμι, τιμῆσαιμι κ.τ.τ. καὶ τελευταῖον ἐκ τῶν γέλαιμι, φίλημι, δοκίμωμι καὶ τ. ὅμ. εἰς μι τύπων τῆς αἰολικῆς διαλέκτου ἀντὶ τῶν κοινῶν εἰς ω: γελάω, φιλέω, δοκιμόω κτλ. (πρὸς βλ. Ahrens de dial. aol. p. 136 κεξ. καὶ αὐτόθι τὰς τῶν γραμματικῶν

μαρτυρίας καὶ τὰ ἐκ μνημείων τεκμήρια). Πρῶτον δὲ πάθος ἔπαθεν ἡ *μι* τὴν ἀποκοπὴν τοῦ *ι* καὶ ὡς ἀπλοῦν *μ* (*m*) ἀναφαίνεται ἐν τε τοῖς ἄρτι εἰρημένοις λατιν. τύποις καὶ ἐν τοῖς ἐνεστῶσι *su-m* (ἐσ-μί), καὶ *inquam*, ἐν δὲ τῇ ἐλληνικῇ ἀντὶ τοῦ *μ* καὶ ἐνταῦθα, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ (πρὸβλ. *donum* — δῶρον, *lignum* — ξύλον, *securim* — πέλεκυν κτλ.) ἐπῆλθε τὸ *ν*, ὅπερ ὡς προσωπικ. κατάληξις διέμεινε μέχρῃς ἐσχάτων 1) ἐν τῷ *ἀ*. ἐνικῶ τῶν παρωχημένων ἢ ἱστορικῶν χρόνων, ὡς ἴστη-ν, ἔστη-ν, ἐτίθη-ν, ἔδω-ν, ἔλεγο-ν, ἐποίη-ο ν, ἐτίμα-ο ν, ἐδεδηλώκει-ν κτλ. ἐκτὸς τοῦ *ἀ*. ἀορίστου ἔστησα-, ἔδωκα-, ἔγραψα-, ἔκρινα- κτλ. ὅθεν ἐξέπεσε. 2) ἐν ταῖς εἰς —ιη ν εὐκτικαῖς, δηλ. τῆς εἰς *μι* συζυγίας, ὡς ἴστα-ίη-ν, διδο-ίη ν, θείη-ν κτλ. καὶ τινων εἰς *ω* μάλιστα τῶν συνηρημένων εἰς *εω* καὶ *οω*. ὡς ποιοίη-ν, ἰδοίη-ν, σχοίη-ν, φανοίη-ν καὶ ἐν τοῖς τραγικοῖς τρέφοι-ν, λάβοι-ν Εὐριπ. Ἐρεχθ. 17, 6. ἀμάρτοιρ, Κρατῖνος παρὰ Σουΐδα ἐν λ. ἀμάρτοιρ (Ἐτυμ. Μ. ἐν λ. τρέφοιν. Hermann εἰς Εὐριπ. Ἐλέν. 274. Buttman gr. Gramm. I. 355), ἐν ᾧ ἡ συνηθεστέρα κατάληξις τῆς εὐκτικῆς τῶν βαρυτόνων ἐπὶ τοῦ *ἀ*. προσ. εἶνε ἡ *μι*. Ὑστερον δὲ πᾶν ἵχνος τῆς καταλ. *μι* ἐξηλείφθη 1) ἀπὸ τοῦ ὀριστ. ἐνεστ. τῆς εἰς *ω* λεγομένης συζυγίας: λέγω, ποιέω, τιμᾶω, δηλώω κτλ. 2) ἀπὸ τοῦ ὑποτακτικοῦ ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος πάντων τῶν ῥημάτων ἐκτὸς τῶν προειρημένων ἐκείνων ἐπικῶν λειψάνων, πιθανῶς κατ' ἐπιρροὴν τοῦ μακροῦ συνδετικοῦ φωνήεντος *ω*. 3) ἀπὸ τοῦ παρακειμένου, πιθανῶς κατ' ἐπιρροὴν τῆς ἀναδιπλώσεως, ὅχι μόνον ἐν τῇ ἐλληνικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ καὶ τῇ σανσκριτῇ, ὡς τέθηπα-, τέτυφα-, γέγονα-, σκρ. *g'ag'ana*. λατ. *dedi-*, *tutudi-*, *memini-*, κτλ. ἔνθα τὸ *α* καὶ *ι* εἶνε συνδετικά φωνήεντα μεταξὺ τῆς ἀπαλειφθείσης προσ. καταλήξεως καὶ τοῦ χρόν. θέματος. 4) ἐκ τοῦ *ἀ*. ἀορίστου: ἔγραψα-, ἔθηκα-, ἔκλινα- κτλ. 5) ἐκ τοῦ ὁμοίως τῷ *ἀ*. ἀορίστῳ συντεθειμένου, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, ὑπερσυντελικοῦ εἰς *εα* (ἰων.), ἢ (ἀρχ. ἀττ. ἀντὶ τοῦ νεωτέρου ἀττ. *ειν*) καὶ *εια*, ἢ καὶ *ει* (δωρ.): ἡδεα (ἰλ. Ξ, 74. Ἡρόδ. Β'. 150). ἡρώγεα (Ὀδ. I, 44. Κ, 263 κ. ἄλλ.), ἐτεθήπεα (Ὀδ. Ζ, 161) κ.λ. *ῥεχῆνη* (Ἀριστοφ. Ἀχ. 40). Πλατ. Εὐθύφρ. 14, c, ἐμεμαθήκη. Ἀπολ. 34, e, ἀπολώλη, ὠφελήκη 36, α ἀποπεφεύγη. Εὐθύφρ. 15, d ἥδησθα, ἐπεπόνθη (Σουΐδ. ἐν λ.) ἥδη (Μοῖρις ἐν λ. ἥδη, ἀττικῶς. ἥδειν, ἐλληνικῶς), ἀπολώλη (Ἡρακλ. Πιν.), εἰλάφη (Φωκικ. ἐπιγρ. πρὸβλ. Ahrens de dial. dor. p. 332), ἐπιτετελέχεια, ἐστάχεια, συναγαγόχεια (ἐν δωρ. ἐπιγρ. παρὰ Gruter Thes. inscript. p. CCXVI. col. I. vs. 25. 26) κτλ. 6) ἐκ τῶν παρὰ τὰ καὶ ἀορίστων *ε'*. τῆς νεωτέρας γλώσσης: ἔλεγα (= ἔλεγον), ἔφαγα (= ἔφαγον), ἐν

μέρει κατ' ἐπιρροὴν τοῦ τὸ αὐτὸ συνδεδεικνὸν φωνῆεν α ἔχοντος α. ἀορίστου. 7) Ἀλλ' ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἐξηφανίσθη ἡ πλήρης καταλ. μι καὶ ἐκ τῶν εἰς αὐτὴν ληγόντων ἀρχαίων τύπων. Διότι ἡ μὲν εὐκτική παντελῶς ἐξέλιπεν, οἱ δὲ ὑποτακτικοὶ τύποι τῆς ἐπικῆς εἰς ωμι: ἐθέλωμι, κτείνωμι κλ. ἤδη ἐκ τῆς ἀττ. διαλέκτου εἶχαν ἐκλείψαντες, τὰ δὲ ῥήματα τῆς εἰς μι λεγομένης συζυγίας ἤδη κατὰ τοὺς μεθ' Ὀμηρον χρόνους ἤρχισαν νὰ ὀλιγοστεύουν, ἕως οὗ κατ' ὀλίγον ὅλως κατηργήθη ὁ σχηματισμὸς οὗτος. Ἐν γένει τῆς παντοίας ταύτης ἐξαλείψεως ἡ καὶ μόνον συστολῆς τῆς μι ἡ ἀρχὴ εἰς τοὺς ὁμηρικούς; ἡ κυριώτερον εἰπεῖν, αὐτοὺς τοὺς πρὸ Ὀμήρου χρόνους ἀνάγεται. Καὶ ἐν τισι μὲν τὸ λεγόμενον εἶνε καταφανέστατον καὶ ἡδη τοῖς ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ τοῦ Ὀμήρου ἀψαμένους γνωστόν, τινὰ δ' ἀφανέστερα κατωτέρω διὰ μακροτέρων θ' ἀποδειχθῶσιν.

Ἡ τοῦ β'. ἐνικῷ προσώπου ἀντωνυμία εἶνε ἡ τὴν (πάλαι προφερόμ. τοῦ) λατ. *tu*, ἥτις ἐπεκταθεῖσα ἔγινε πιθανῶς *iva* (TFa), ὅθεν ὁ σανσκριτ. τύπος *ivam*. Καὶ ἐκ μὲν τῆς ἐν ταῖς ἀρχαιοτέrais διαλέκτοις συνήθους *tu* προῆλθεν ὕστερον ἡ *iw*ν. ἀττ. καὶ κοινὴ *su* (προφ. *su* γαλλ. καὶ *si* κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ διαλέκτους) κατὰ ῥευστοποίησιν τοῦ *τ* εἰς *σ* ἐπενεργείᾳ τῶν λεπτῶν φθόγγων *u* καὶ *i* (πρὸβλ. τήμερον — σήμερον. φά-τις — φά-σις, θέ-τις, θέ-σις κ.τ.τ.). ἐκ δὲ τοῦ ὑποτιθεμένου ἐκείνου *iva* (TFa), ἐναλλαγῇ τῶν F καὶ H (*h*) ὁ τύπος *θα* σκρ. *tha*, κητάληξις τοῦ β'. ἐνικ. προσ. τῶν ἀναδεδιπλωμένων παρακειμένων, π. χ. *daditha* = *dedisti*), ἔπειτα κατὰ λέπτυνσιν τοῦ *a* εἰς *i* ὁ *θι*, ἔπειτα κατὰ ῥεῦσιν τοῦ *θ* εἰς *σ* (ὡς τὸ — σὺ κ.τ.θμ.) ὁ *σι*, καὶ τελευταῖον ἀποκοπῇ τοῦ *i* ὁ *ς*. Τούτων λοιπὸν τῶν τεσσάρων ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐμφανιζομένων τύπων *θα*, *θι*, *σι* καὶ *ς* ὁ μὲν πρῶτος καθ' ἑαυτὸν μὲν ἀπαντᾷ μόνον ἐν τοῖς οἶσθα (= οἶδ-θα) καὶ ἦσθα (= ἦς-θα τοῦ εἰμί, ῥ. ἐς, ὡς ἐσ-μί, ἐσ-μέν), ἐπηυξημένος δὲ κατὰ ἐν *σ* (ἄδηλον πῶς) ὡς *σθα* 1) ἐν τοῖς ἐπικοῖς ὑποτακτ. καὶ εὐκτικ. : ἐθέλῃσθα (πολλάκις παρ' Ὀμήρῳ), πῖσθα (Ἰλ. Z, 260), βάλῃσθα, βουλεύῃσθα, εἴπῃσθα, εὐδῃσθα, θύγῃσθα, πάθῃσθα, παρεξέλασῃσθα, σπένδῃσθα, ἔσῃσθα (Ἰλ. K, 67) καὶ εἴπου ἄλλοι. βάλοισθα (Ἰλ. O, 571), κλαίοισθα (Ω, 619), προφύγοισθα (Ὀδ. X, 325). 2) ἐν τοῖς ἐπικ. ὀριστικοῖς: τίθῃσθα (Ὀδ. I, 404. Ω, 476), δίδοισθα (Ἰλ. T, 270), εἶσθα (Ἰλ. K, 450. Ὀδ. T, 69. γ, 479), φῆσθα (ἐνεστ. Ὀδ. E, 449) καὶ ἔφῃσθα καὶ φῆσθα (Ἰλ. Φ, 486). 3) ἐν τοῖς αἰολ. ὀριστικ. : ἔχεισθα, φίλεισθα (Σκπφ. Ἀποσπ. 89. Ahrens οὗτινος πηράβηλε καὶ de dial. aol. p. 129) καὶ ἐθέλῃσθα (Θεοκρ. KΘ'. 4) καὶ τῷ δωρ. χρῆσθαι (παρὰ τῷ Μεγαροῦ Ἀριστοῦ. Ἀχ.

778) καὶ εἶπου ἄλλου. — Ὁ δὲ δεύτερος *θι* (σφρ. *dhi*, ὡς ἐν τῷ *crudhi* = *κλυθι*) 1) ἐν αὐτῷ τούτῳ καὶ ἐν ἄλλοις ἐπικοῖς προστακτικοῖς τῆς εἰς *μι* συζυγίας: π. χ. *βῆθι*, *δίδωθι*, *δμνυθι*, *δρνυθι*, *ἐμπίπληθι* (Ὁδ. Φ, 311), *ἱληθι* Ὁδ. Γ, 380 Π, 184 καὶ *ἱλᾷθι* Θεοκρ. ΙΕ. 143. *τέτλαθι* — 2) ἐν τοῖς κοινοῖς γινῶθι (Ε'. ἐνεργ. ἀορ.), *τράπηθι*, *τρέφθητι* (τι ἀντὶ τοῦ *θι* ἕνεκα τοῦ προηγουμένου *δασέος*) καὶ *πάσι* τοῖς παθητικοῖς ἀορίστοις. Ὁ δὲ τρίτος *σι* ἀπκράλλακτος μόνον ἐν τῷ ἐπικῷ καὶ δωρικῷ *ἐσ-σί*, κατ' ἀναστροφὴν δὲ ὡς *ις* ἐν *πάσι* τοῖς ὑποτακτικοῖς τοῖς μὴ εἰς *σθα* σχηματιζομένοις: λέγης (= *λέγη-ις*), ποιῆς (= *ποιέ-η-ις*), τιμῆς (= *τιμᾷ-η-ις*), τιθῆς (*τιθέ-η-ις*), διδῶς (= *διδῶ-ις* = *διδό-η-ις*) κ. τ.λ. 2) ἐν τῷ ἐνεστώτι καὶ μέλλοντι τῆς ὀριστ. τῆς εἰς *ω* συζυγίας: λέγ-ε-ις, γράφ-ε-ις, ποιέ-ε-ις, τιμᾷ-ε-ις, κρινέ-ε-ις, δώσ-ε-ις, ἥσ-ε-ικτλ. καὶ ἐν τῷ εἰς (τοῦ εἰμι) ἐκ τοῦ *ἔσ-ις* καὶ συγκοπῇ τοῦ πρώτου *σ-ἔ-ις*, ἔπειτα κατὰ συναίρεσιν *εἶς*. Ὁ δὲ τέταρτος *ς* 1) ἐν τῷ ἐνεστώτι τῆς εἰς *μι* συζυγίας *τίθη-ς*, *ἴσθη-ς*, *δίδω-ς*, *δείκνυ-ς* κτλ. 2) ἐν *πάσι* τοῖς παρωχημένοις χρόνοις καὶ ταῖς (κατ' αὐτοὺς συνήθως σχηματιζομέναις) εὐκτικαῖς, ὅπου δηλ. δὲν προσκρᾶται ἡ *σθα* καὶ ἐν τῷ παρακειμένῳ ἐπὶ τοῦ ἐνικοῦ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους σχηματιζομένων: *ἐ-λεγ-ε-ς*, *γέγραφα-ς*, *ἔγεγράψαι-ς*, *ἔγραψα-ς*, *εἶδες-ς*, *λέγοι-ς* (τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος τῆς εὐκτικῆς ὄντος), *ἱσταίη-ς*, *τιθείη-ς*, *δοίη-ς*, *φαίη-ς* κτλ. 3) ἐν τισι προστακτικοῖς Ε'. ἀορίστοις, βραχέος φωνήεντος ἡγουμένου, ἰδίως ἐπὶ ῥημάτων τῆς εἰς *μι* συζυγίας, *δό-ς*, *θέ-ς*, *ἄφ-ε-ς*, *σχέ-ς* κτλ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ τῶν εἰς *ω*, ὡς *ἐρίσπες* (ἐν τέλει στίχου πάντοτε ἀντὶ τοῦ *ἐρίσπε* π. χ. Ὁδ. Ξ, 185. Ἀπολλ. Ἀργοναυτ. Γ. 1, Δ, 1565), φρὲς τοῦ φρέω (= φέρω) Ἐτυμ. Μ. 740, 12. ἄγες, ἄγε, φέρε (Ἡσυχ.) *ζατές*, *ζήτει* (διωρθ. τοῦ *Guyetus* ἀντὶ τοῦ *ζητεῖ*) *πκρ' Ἡσυχίῳ* καὶ εἴτι ἄλλο. Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθησαν καὶ τὰ νεώτερα (*εἰ*) *πές* (= *εἰπέ*), *ιδές* (= *ιδέ*), ἀμφοτέρω ἤδη *πκρὰ* Δημητρίῳ Ζήνῳ Βατραχου. Διαλ. στ. 2. 3. *κειν*. στ. 19 κ. ἄλλ. *μαθές* (= δηλαδὴ *μάθε*, λατ. *scilicet*) καὶ εἴτι ἄλλο. Ἐν γένει δὲ ἡ καθυμειλουμένη τῶν ἀρχαίων τεσσάρων τύπων μόνους τοὺς δύο τελευταίους διετήρησεν, ὡς *ις*: λέγεις, φιλεῖς, ἀγαπᾷς κτλ. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν τῷ ἀγαπᾷς καὶ τοῖς ὁμοίοις ὑπογεγραμμένον ἡ ἤδη *πκρὰ* τοῖς Ἀττικοῖς, εἰ μὴ καὶ ἀρχαιότερον, πᾶσαν φθωγικὴν σημεσίαν ἀποβαλὼν ὀρθογραφικὴν μόνον σημεῖον ἦτο, τὰ δὲ τῆς διφθόγγου *εἰ* ἐν τοῖς λέγεις καὶ τοῖς ὁμοίοις δὲν διακρίνονται πλέον σήμερον διὰ τὸν ἐπικρατοῦντα ἰωτακισμόν. *ς* ἐν τοῖς ἔλγε-ς, ἐδίδες-ς, ἔγραψε-ς (ἀντὶ ἔγραψα-ς), εἶπε-ς κτλ. Τῶν δ' ἄλλων δύο τύπων ὁ μὲν *σθα* εἶχεν ἤδη πρὸ Χριστοῦ ἐκλείψαι, ὡς δηλὸν ἔχι μόνον

ἐκ τῆς παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Κ. Δ. συχνῆς χρήσεως τοῦ οἶδα^α ἀντὶ τοῦ πάλαι συνηθεστάτου οἶσθα π. χ. Α. πρὸς Κορινθ. Ζ'. 16 καὶ Ἰωανν. ΚΑ. 15. ἀλλὰ καὶ παρ' ἀρχαιοτέροις, ὡς Ἡροδ. Δ'. 157 (μάλι-
στ' ἐν δωρίζοντι Δελφικῷ χρησμῷ), Ξενοφ. Ἀπομν. Δ. 6, 6. Εὐριπ.
Ἀλκ. 790. Ἀντὶ δὲ τοῦ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συνηθεστάτου ἦσθα, παρὰ
τοῖς ὕστερον συνηθεστάτον ἀπέβη τὸ ἦς. π. χ. Ἰωσ. Ἀρχ. ΙΖ'. 5. Πλούτ.
Κικερ. Ζ'. κεφαλ. Ρώμ. 25 π. πολυπραγμ. 8. Λουκ. Ἀλεκτρ. 19. Ἐρώτ.
3. Φιλοστρ. ἐπιστ. 67 Ἀρριαν. Ἐπικτ. διατρ. Β'. 4. 184. Ξενοφ. Ἐφεσ.
Δ'. 85. κ. ἄλλ. — αὐτὸ δὲ τὸ ἦσθα μόνον ἐν τισι χειρογράφοις τοῦ
κατὰ Μάρκον Εὐαγγ. ΙΔ'. 67. Τοῦ δὲ θι ἀκόμῃ λείψανά τινα εὐρίσκον-
ται ἐν τῇ Κ. Δ. οἷα κατὰβηθι Μτθ. ΚΖ'. 40. Ἰωανν. Δ'. 49. μετὰβηθι
Ἰωανν. Ζ'. 3. ἀνάστηθι Πραξ. Θ'. 6. 34. ἐπίστηθι Β'. π. Τιμόθ. 4, 2.
ἴσθι (= ἔσο) Μτθ. Β'. 13. Ἐ. 25. Μρ. Ε. 34. Λουκ. ΙΘ'. 17. Α. π.
Τιμ. 4, 15. — Ὅλως δ' ἐξηφανίσθη ἡ κατὰλῃς τοῦ ὅ. ἐνικοῦ προ-
σώπου 1) καὶ γενικώτατα ἐκ τῆς προστακτικῆς τῆς εἰς ὠ συζυγίας, ὡς
λέγε, φάγε, πῖε, οἶσε ἀντὶ τῶν λέγε-θι (ἢ λέγε-ς), φάγε-θι(-ς), πῖε-θε
(-ς), οἶσε-θι(-ς) κτλ. — Περὶ τῆς καταλ. ορ τοῦ α. ἀορίστου κατωτέρω
ἴδιος λόγος θά γείνη. — Ὅτι δὲ τοῦ πάθους τούτου ἡ ἀρχὴ εἰς τοὺς πρὸ
Ὀμήρου χρόνους ἀναβαίνει, δῆλον ἐκ τῆς σταθερᾶς τῶν τοιούτων παρ'
αὐτῷ χρήσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς λατινικῆς καὶ τῆς σκανδικῆς, ἐν αἷς
ἐπ' ἴσης ἐξηλείφθη ὁ τύπος οὔτος. π. χ. *vaha* (σκρ.), *Féche* (ἐλλ.) καὶ
vehe (λατ.). *k'hinada* (σκρ.), *scinde*, *σχίζε* κτλ. 2) ἐκ τῆς εἰς μι συ-
ζυγίας κατὰ μέγα μέρος ἤδη παρ' Ὀμήρῳ, ὡς *καθίστα* Ἰλ. Ι, 202. *δί-*
δου Ὀδ. Γ, 58. *δαίνυ* Ἰλ. Ι, 70 κ. ἄλ. — *καθίστη* Ἀρφ. Ἐκκλ. 738.
1057. *προσίστη* Εὐριπ. Τρω. 103. *ἀρίστη* Ἐλ. 1260, *πίμπρη* Εὐριπ.
Ἰων. 974 κτλ. Ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς καταλ. θι πρὸς ἀ-
ναπλήρωσιν τοῦ βάρους ἐμνηκύνθησαν τὰ βραχέα α, ε, ο καὶ υ εἰς *ā* (η),
ει, ου, καὶ *ū*: *τίθει*, *ἴστα*(η), *δίδου* καὶ *δείκνυ*. τὸ δὲ Πινδαρ. Ὀλυμπ.
Α. 136 (85) *δίδοι* (= *δίδου*) εἶνε δωρισμὸς ἢ καὶ αἰολισμὸς ἐκ τοῦ *δί-*
δοι-θι.

Ἡ τοῦ τρίτου προσώπου ἀντωνυμία ἀνέκαθεν ἦτον ἡ *ta*, ἐξ ἧς ἔγει-
ναν ἡ *τό-ς* ἐν τοῖς *οῦ-το-ς*, *αὐ-τό-ς* καὶ τῷ καθομιλουμένῳ *νά-το-ς*
(= ἰδοῦ ὅδε) καὶ τὰ ἄρθρα *τό-ν*, *τό(τ)*, *τή ν* (σκρ. ἀντων. *tam*, *ta-t*.
γοτθ. *tha-i*, ὅθεν τὸ νεογεμ. *da-s*). Ἐκ ταύτης λοιπὸν τῆς *ta* ἔγειναν
αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις *τι*, *σι* καὶ *ι*, ἡ μὲν πρώτη κατὰ συστολὴν
τοῦ α εἰς *ι*, ἡ δὲ *σι* ἐκ τῆς *τι* τροπῇ τοῦ *τ* εἰς *σ* κατ' ἐπιρροὴν τοῦ ἐπο-
μένου λεπτοῦ *ι* (πάθος συνηθέστατον ἐν τῇ ἑλληνικῇ, περὶ οὗ εἰς τὰ ὑπὸ
τὸ ὅ. πρόσωπον παρατεθειμένα παραδείγματα πρόπτες καὶ τὰ: ἐκασ-

σιος, γερούσιος, Μιλήσιος, ἀναισθησίος κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν ἐκόντιος, γεροντί-
(δωρ.), Μιλήτιος, ἀναισθητία κτλ.) Ἦτο δὲ ἡ μὲν τι ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ
ἔσ-τι (σικρ. as-ti) τοῖς Δωριεῦσι μόνον συνήθης, ἐν τῇ εἰς μι συζυγίᾳ
δῆλον ὅτι, ὡς τίθη-τι (σικρ. dadhâ-ti) ἐν Δελφ. ἐπιγρ. 67 Ross καὶ
Uir p. 67. ἀφίητι. Φωκ. ἐπιγρ. 73 R. φατὶ Ἀριστοφ. Ἀχ. 737. δίδω-
τε Πετιλ. 4. Κερκυρ. 1845. 1850. Ροδ. 2525, 6. καὶ ἀλλαχοῦ. ἀνα-
δείκνυρτι Κρητ. 3050. παράδοξος σύμπτωσις τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὸ πλη-
θυντικόν, καθὼς καὶ ἐν τῷ βίβαντι Λακωνικοῦ ἐπιγράμματος παρὰ Πο-
λυδεύκει Δ'. 102. καὶ τῷ ἐν-τί, ὅπερ οἱ νεώτεροι Δωριεῖς καὶ δωρισταί,
ὡς φαίνεται, κατὰ τὴν τότε δηρώδη χοῆσιν μεταχειρίσθησαν (πρβλ. A-
hreus de dial. dor. p. 342 καὶ 320) οὕτω καὶ σήμερον τὸ εἶρε καὶ
παρὰ τοῖς πολὺ πρὸ ἡμῶν τὰ ἐνι (εἴτ' ἐκ τοῦ δωρικοῦ ἐντὶ ἢ ἐντι;) προ-
ελθὼν εἴτ' ἐκ τοῦ κοινοῦ ἐνι = ἔνεστι ὅχι κατ' ἀποκοπὴν ἀλλὰ κατὰ
παράλειψιν, ἔρε καὶ ἀπλῶς ἔρ ἐκλαμβάνονται ἴσα τοῖς ἐστὶ καὶ εἰσί.

Ὁ δὲ τύπος σι τοῦ γ'. ἐνικοῦ ἐμφανίζεται 1) ἐν τῷ ἐνεστώτι τῆς εἰς
μι συζυγίας, παρ' Ὀμήρῳ τε καὶ τοῖς ὕστερον, ὡς: ἴσσηςι, τίθησι, δι-
δωσι, ἔησι, δείκνυσι, φησὶ κτλ. 2) ἐν τισιν ἐπικοῖς ὑποτακτικοῖς: ἐ-
θέλῃσι, λάβῃσι (Ἰλ. I, 324. E, 132. Z, 281), παμφαίρῃσι E, 6. ἐκ-
τάμνῃσι Γ, 62. ἀνέχῃσι, φέρῃσι. βρίθῃσι (Ὀδ. T, 411 κξ), προφέ-
ρῃσι (Ἰλ. I, 323), θέῃσι (X, 23), μένῃσι 93. φορέῃσι E, 328. ἀεί-
δῃσι 93. Ὀδ. T, 519 κτλ. παραλειπομένων τῶν μεταγενεστέρων μιμήσεων.

Ὁ δὲ ι εἶτε ἐκ τοῦ τι κατ' ἀναστροφὴν καὶ (διὰ τὸ τῇ ἑλληνικῇ ἀ-
σύνηθες τοῦ ληκτικοῦ τ) ἀποκοπὴν, εἶτε ἐκ τοῦ σι κατὰ συνήθη τοῦ σ
μεταξὺ δύο φωνηέντων συγκοπὴν [ὡς λέγε-σαι, λέγε-αι, λέγει. γένεσ-
ος, γένεος—ους] προσελθὼν, ὡς λέγε-ι ἐκ τοῦ λέγε-τι, λέγε-ι(τ) ἢ λέγε-
σι, λέγε-(σ)ι κ.τ.θμ. ἐμφανίζεται 1) ἐν τῷ γ'. ἐν. τῶν πρωτευόντων
χρόνων τῆς εἰς ω συζυγίας, ὡς λέγε-ι, κρίνε-ι, ποιέ-ε-ι, τιμά-ε-ι, δηλό-
ε-ι. γράψε-ι, δηλώσε-ι, στήσε-ι, δώσε-ι κτλ. ἐκτὸς τοῦ παρακειμένου,
ἔθεν πάσα προσωπικὴ κατάληξις ἐξηφηνίσθη. 2) καταλαμβάνει κατ' ὀ-
λίγον τὸν τόπον τοῦ σι ἐν τῷ ἐνεστώτι τῶν εἰς μι ἤδη ἀπὸ τῶν δημηρι-
κῶν χρόνων, ὡς ἐν τοῖς: τιθεῖ Ἰλ. N, 732. παρτιθεῖ Ὀδ. A, 192. συ-
χνότερον δὲ παρ' Ἡροδότῳ: ἐπιτιθεῖ E. 95. Z'. 35. κ. ἄλλ. ιστᾶ Ἡροδ.
Δ'. 103. διδοῖ Ἰλ. N, 732. Ὀδ. P, 350. Πινδ. Πυθ. Δ'. 265. Ἰσθ.
Γ'. 51 παρὰ τῷ δίδωσι Ἰλ. γ, 299. Ω, 528. Ὀδ. P, 287. 474. Πινδ. Νερμ. Ζ'. 59. Παρὰ δὲ τῷ Ἡροδότῳ τὸ διδοῖ εἶνε πολὺ συνηθέ-
στερον τοῦ δίδωσι (B'. 154 δίσ. H. 24). παραδιδοῖ Δ'. 154. 163.
167. 175. E. 14. 67. κ. ἄλλ. — μεττεῖ (ἐκ τοῦ θέματος ἔω, ὅθεν καὶ
τὸ καθομιλούμ. ἀφ-ίνω). Ἡροδ. ζ', 37. ἐξτεῖ B'. 17. ζ'. 20. Z'. 124.

ἀπείλει 5'. 62. ἐν γένει τὸ ἱεῖ (ἀντὶ ἱήσι) εἶνε τὸ μόνον σύνηθες παρ' Ἡ-
ροδότῳ, ἐν ᾧ παρ' Ὁμήρῳ τὸ ἱήσι εἶνε συνηθέστερον τοῦ ἱεῖ. Τοιαῦτα
καὶ τὰ κυριῶ Δ'. 52. 66. ἐμπιπλέει Ζ'. 39. κτλ.

Παρτελῶς δ' ἐξηφανίσθη ἡ κατάληξις τοῦ γ'. ἐνικοῦ προσώπου ἐκ
πάντων τῶν παρῳχημένων χρόνων, τοῦ παρακειμένου καὶ τῆς εὐκτι-
κῆς, ὡς: ἔλεγε, ἐποίει (—ε), ἐτίμα (—αε), ἐδίδου καὶ ἐδίδω, ἔστη,
ἔφη, ἔφυγε, εἶπε, ἔδοξε. γέγραφε, λέλοιπε. λέγοι, ποιοῖ, τιμῶη,
ποιήσεις, ἰσταίη, θείη, δοίη, εἴη καὶ εἴε(ν) κτλ. ἀντὶ τῶν ἔλεγε-τ,
ἐποίεε-τ, ἐτίθη-τ, ἐδίδω-τ, ἔφυγε-τ, ἔφη-τ, γέγραφε-τ, λέγοι-τ, θείη-
τ κτλ. κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἐν τοῖς περὶ ὧν ὁ λόγος χρόνοις δευτέ-
ρου προσώπου, μόνην τὴν συντετμημένην κατάλ. ε ἔχοντος: ἔλεγε-ε, ἐ-
δίδω-ε κτλ. καὶ τῶν λατιν. amabat, dicebat, era-t, dedi-t, docere-t
κτλ. Περὶ τῆς προστακτικῆς ἰδιὸν τι ἐχούσης κατωτέρω θὰ γείνη λό-
γος.

Ἐν τῇ σημερινῇ γλώσσῃ διετηρήθη, ὡς εἰκός, μόνος ὁ τρίτος τύπος
τοῦ γ'. ἐν. προσώπου, ὁ ι, ποῦ μὲν μετὰ τοῦ προηγουμένου ε εἰς εἰ συν-
αιρούμενος καὶ διὰ τὸν ἐπικρατοῦντα ἰωτακισμὸν ὡς ἀπλοῦν ι προφε-
ρόμενος, ὡς λέγει, γράφει, σταίνει, θέτει, φιλεῖ κτλ. ποῦ δὲ υπογρα-
φόμενος τῷ προηγουμένῳ α ἢ η καὶ οὕτως ὅλως ἐξαφανιζόμενος ἐν τῇ
προφορᾷ, ὡς ἀγαπᾷ, λέγη, φάγη κτλ. καὶ ταῦτα διὰ τὴν παντελῆ ἐκ-
λειψιν τῆς εἰς μι συζυγίας, ἐν ᾗ κατὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀκραιότεροι
διετηρήθησαν οἱ τύποι τι (δωρ.) καὶ σι (κοιν.). Ἐκ δὲ τῶν δευτερευόν-
των χρόνων πᾶν ἔχνος τῆς τριτοπροσ. ἀντωνυμ. ἐξηφανίσθη καὶ ἐν τῇ
νεωτέρᾳ γλώσσῃ, καθὼς ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ.

Ἡ κατάληξις τοῦ α. πληθυντ. προσώπου ἦτο κατ' ἀρχὰς mas (ἐν τῇ
σανσκριτῇ σωζομένη, ὡς i-ma's, ἱ-μες, dad-ma's, δίδο-μες, tudā'-mas
= tundimus κτλ.). Ἄν ὁ ἐν ταῖς βίβλοις τῶν Οὐαιδῶν ἀπαντῶν τύ-
πος masi εἶνε ἀρχαιότερος τοῦ mas καὶ σημαίνει κυρίως ἐγὼ καὶ σὺ
(ma = ἐγὼ, si = σὺ), ἢ ὁ mas καθ' ἑαυτὸν εἶνε πληθυντικὴ α. προσ.
ἀντωνυμία = τῇ ἡμεῖς (πρόβλ. τὸ καθομιλούμ. māc = ἡμῶν, ἡμῖν καὶ
ἡμᾶς), τοῦτο ἄς μείνῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀδιάκριτον. Ἐκ τῆς mas προ-
ῆλθαν κατὰ σειρὰν οἱ μες, με καὶ μεν (λατ. mus καὶ ἀρχ. γερμ. mēs).
Καὶ ὁ μὲν μες ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἑλληνικῇ, ὡς φαίνεται, συνήθης ὦν
μέχρι τέλους διετηρήθη παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν, ὡς λέγομες, ἤνθομες (=
ἤλθομεν), φάμες, ἰδῶμες κτλ. κατὰ τε τοὺς πρωτεύοντας καὶ τοὺς
δευτερεύοντας χρόνους. Ἐκ δὲ ταύτης κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ε προῆλθεν ὁ
με (σικρ. ma ἐπὶ τῶν δευτερευόντων χρόνων, ὡς a'dāma ἔδομεν. a'stā-
ma ἔστημεν. ririć i-ma λελοίπαμεν. dadyā'ma διδοίμεν κτλ.), ὅστις

καὶ πάσαι κατὰ τινὰ χρόνον ἢ διάλεκτον ἦτο συνήθης, σήμερον δ' ἐν τῇ δημῳδαὶ πολλαχοῦ συνηθέστατος, ὡς λέγο(ν)με, γράφο(ν)με, ἀκούμε (= ἀκούομεν), ἀγαποῦμε (= ἀγαπῶμεν), ἐλέγαμε, ἐγράφαμε κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ Δημητρίου Ζήνου Βατραχομουρ. 113—14 κατ-οικοῦμε, ἐμποῦμε (γρ. ἐμβοῦμε $\theta = b$ λατιν.) κ.τ.λ. Ἐκ δὲ τοῦ με πρὸς στήριζιν καὶ προφύλαζιν τοῦ ἐλαφροῦ ε προσαρτηθέντος τοῦ ν (καθὼς καὶ ἐν τῷ γ'. ἐν. προσώπῳ τῶν παρωχημ. ἔλεγε-ν, γέγραφε-ν, ἔδωκε-ν κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτ. ἔλεγε-(τ), γέγραφε-(τ), ἔδωκε-(τ) κτλ.) προήλθεν ὁ μεν ἐν πάσαις ταῖς ἄλλαις παρὰ τὰς δωρικὰς διαλέκτους κατὰ πάντας τοὺς χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις. Ἐν δὲ τῇ σήμερον Ἡπειρωτικῇ διαλέκτῳ οἱ δευτερεύοντες χρόνοι ἀρχαϊκώτερον καὶ πῶς αἰολικώτερον εἰς *μαν* ἀντὶ *μεν* καταλήγουσιν, ὡς ἐλέγα*μαν*, ἐφάγα*μαν*, ἐπια*μαν* κτλ. Φαίνεται δ' ὅτι τὸ *a* τῆς *μαν* ἀνέκαθεν διασωθὲν προσφυλάχθη ἢ καὶ ὕστερον ἀποκατεστάθη ἐπιρροῇ τοῦ προηγουμένου συνδετικοῦ *a*· πρβλ. τὴν *μαν* ἀντὶ *με(r)* πρὸς τὴν τοῦ *β'*. πληθ. *ταρ* ἀντὶ *τε*, περὶ ἧς εὐθὺς κατωτέρω.

Ἡ ἔννοια τοῦ *β'*. πληθυντ. προσώπου σὺ καὶ σὺ καὶ ἡ πρὸς τὸν τύπον τοῦ *ά'* *ma-si* καὶ *mas* ἀπῆλθον ὡς κατὰ ληξιν τοῦ *β'*. πληθ. *tha-si* καὶ *thas* (= σὺ καὶ σύ)· ἀλλ' ἡ μὲν *tha-si* οὐδαμοῦ εὐρίσκεται, ἡ δὲ *thas* ἐν τῇ σανσκριτῇ ὡς κατὰ λ. τοῦ *β'*. δυϊκοῦ. Ἐκ ταύτης κατὰ λέπτυνσιν τοῦ *a* εἰς *i* προήλθεν ἡ λατ. *tis*: *ά'* *ma-tis*, *doce-tis*, *dedi-tis* κτλ· κατὰ δὲ λέπτυνσιν εἰς *e* καὶ ἀποκοπὴν τοῦ *c* ἢ ἑλλ. *τε* πανταχοῦ καὶ πάντοτε συνήθης, κατὰ δ' ἀπλῆν ἀποκοπὴν τοῦ *c* ἢ σανσκριτ. τοῦ *β'*. πληθ. *tha* τῶν πρωτευόντων χρόνων καὶ *ta* τῶν δευτερευόντων. (*i-tha* = ἱ-τε. *dadyá-ta* διδοίητε. *árica'ta* ἐλίπετε. *dásya'tha* δώσετε κτλ.). Ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου *tha* καὶ *ta* καθ' ὁμοίαν τῷ *μεν* (ἐκ τοῦ *με-c*, *με*) προσάρτησιν τοῦ *r* προήλθε νομίζω καὶ ὁ σήμερον (τοῦλάχιστον ἐν Ἡπείρῳ καὶ Μακεδονίᾳ) καθομιλούμενος τύπος *ταρ* (= *τε*), συνήθης μάλιστα ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων: (*ε*)λέγα*ταρ* (= ἐλέγετε), (*ε*)γράφα*ταρ* (= ἐγράφατε), φάγα*ταρ* (= ἐφάγετε κτλ.).

Ἡ ἔννοια τοῦ πληθυντ. γ'. προσώπου εἶνε οὗτοι ἢ ἐκεῖνοι· ἵνα δὲ τὴν ἐρμηνεύσῃ ἡ γλῶσσα, ἠρκέσθη τὸ σημεῖον τοῦ ἐν. γ'. προσώπου *τε* διὰ ῥινοφθογγίσεως νὰ ἐξογκώσῃ καὶ ἐξάρῃ εἰς *ντι*, ὅπερ ἀκέραιον ἐμφανίζεται 1) ἐν τῇ σανσκριτῇ: *y-anṭi* ἴοντι (τοῦ εἶμι), *dásya'nti* δώσονται καὶ ἐν πᾶσι τοῖς πρωτεύουσι χρόνοις ἐκτὸς τοῦ παρακειμένου. 2) ἐν τῇ δωρικῇ διαλέκτῳ κατὰ τοὺς ἤδη εἰρημένους χρόνους: *λείποντι*, *φιλέοντι* (*φιλιόντι*, *φιλεῶντι* καὶ *φιλοῦντι*), *νικᾶντι* (*νικῶντι*), *μισθοῦντι*, *φᾶντι* (ὑποτ.), *ἐπιστᾶντι* (ὁμ.), *ιστᾶντι* (ὁμ.), *διδῶντι* (ὁμ.)

κτλ. Ἀργολ. ἐπιγρ. C. I. 1193 ὅσας κα ἀμέρας ἐπιδαμῶντι. καὶ ἐν τῷ παρακειμένῳ: κεχάραντι Σωφρ. Ἀποσπ. 51 (Ahr.). πεφάραντι 75. ἀρατεθέκαρτι Φωκικ. ἐπιγρ. παρὰ Ross 81. πρβλ. Ahrens p. 328 κεξ. — Βοιωτιστὶ δὲ ρθι ἀντὶ ρτι: C. I. 1568 ἔχωρθι 1569, α. III ἴωρθι (= ἔωντι, ὦσι), ἀποδεδῶρθι (= ἀποδεδῶσι, ἀποδεδῶ-
κασι). ἐν Αἰγιοσθεν. ἐπιγρ. 5 παρίωρθι 6 ἐκτεθήκαρθι 7 καλέορθι πρβλ. Ahrens p. 292 κεξ. 305 κεξ. Ἐκ τῆς nti (ντι) κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ι προῆλθεν ἡ λατ. κατὰλ. nt: dicunt, amant, docent, audiebant κτλ, κατὰ πάντας τοὺς χρόνους: ἀποκοπῇ δὲ καὶ τοῦ τ, ἀσυνήθους ἐν τέλει λέξεως τῇ ἑλληνικῇ, ἡ ρ, ἥτις ἔνθεν μὲν ἐμφανίζεται κατὰ πάν-
τας τοὺς δευτερεύοντας χρόνους: ἔλεγο-ρ, ἔφυγο-ρ, ἔδειξα-ρ, ἐλελοί-
πε(ι)σα ρ, λέγοιε-ρ, δόξαιε-ρ κτλ' κατὰ διαλέκτους δὲ ἀρχαιοτέρας τε καὶ μεταγενεστέρας καὶ ἐν τῷ παρακειμένῳ, ὡς ἀπέσταλκαρ ἐν ταῖς Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς 3048. 3052. 3058. ἔοργαρ (ἐν τῇ (δμνηρ.) Βα-
τραχομουμ. στ. 478). πέφρικαρ παρὰ Λυκόφρ. 252. καὶ ἐν τῇ τῶν Ἀ-
λεξανδρέων διαλέκτῳ, ὅθεν μετέβη καὶ εἰς τοὺς μεταφραστὰς καὶ συγ-
γραφεῖς τῆς Π. καὶ Κ. Α. π. χ. Δευτερον. 1Α. 7. ἐώρακαρ (;) Ἰουδαῖθ Ζ'. 10 πέποιθαρ. ἔγνωκαρ Εὐαγγ. Ἰωανν. 1Ζ'. 7. τετήρηκαρ 1Ζ'. 6.
εἴρηκαρ Ἀποκ. 1Θ'. 3. Λουκ. Θ'. 36. — Πρὸς Κολασσ. Β'. 1. ἐώρα-
καρ καὶ Ἀποκαλ. ΚΑ. 6. Ἰακ. Ε'. 4 κτλ. κεκυρίευκαρ Παπύρ. Ταυριν.
σλ. 24. πρβλ. Σέξτου τ. ἐμπειρ. Α. 10. — ἔνθεν δ' ἐν τῇ νῦν δημῶδει
ἐκτὸς τῶν παρωχημένων καὶ κατὰ τοὺς πρωτεύοντας χρόνους, ἀλλ' ἐπὶ
τὸ δημῶδέστερον συνδετικῷ φωνήεντος ου (ἀντὶ τοῦ ο) προηγούμενου,
ὡς λέγουρ, κάμνουρ, θέτουρ, θὰ δειξοῦρ, ἀγαποῦρ κτλ, ἐκ
τῶν λέγοντι, κάμνοντι, θέτοντι (τίθεντι), δειξῶντι (ὑποτ.), φιλοῦντι,
ἀγαπῶντι κτλ. Οἱ δὲ τύποι ρι ἐν τῇ παρ' Ἡσυχίῳ γλῶσσῃ: ἔχουρ, ἔ-
χουσι. Κρήτες καὶ ρε ἐν τῇ νῦν δημῶδει, τοῦλάχιστον κατὰ διαλέ-
κτους: ἔχου ρε, λέγου-ρε. γράφα-ρε (= ἔγραφον), δειξ-νε (= ἔδει-
ξαν), θὰ φάγου-ρε κτλ. προῆλθαν πιθανῶς ἐκ τοῦ ρτι συγκοπῇ τοῦ τ
καὶ μεταστάσει τοῦ ι εἰς ε. Τῶν τύπων ου-ρ(ε) καὶ α-ρε ἀρχαιότερα
παραδείγματα ἀπκντῶσι παρὰ Πτωχοπρ. Α. 125 κερροῦρ (= κερνώ-
σι), 'φελουρ (= ὠφελούσι). Α. 207 ἔχουρ. 228 ἐβγοῦρ. 235 λέ-
γουρ κτλ. παρὰ τῷ Ἀλεξίῳ Κομν.: ἐπιμελῶς φροντίζουρ τὴν υγιάν:
ἄν σε καθίσουρ εἰς ἀρχήν, δώσουρ σε ἐξουσίαν: θ.λίβουρ, ζημιῶνουρ,
ἀδικοῦρ καὶ καταβλάπτουρ πάντας. κτλ. ἔτι δ' ἀρχαιότερα (ἐκ τοῦ ἱ.
αἰῶνος) ἐν τῷ παρὰ Ζηαπελλίῳ Κομν.: Σκέψεις π. ἑλλ. ποιήσεως) ἐπυλλίῳ ς.
4—2 κουρσεύουρ (δῖς), ἐπαίρουρ. 26 δένουρ, ἐξαγκωριάζουρ, βάλ-
λουρ, κομβῶρουρ κτλ. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς τοῦ ρ παρὰ Α. Κ. εὐθὺς κερ-

τοῦ με πόνοι (ὅπερ πιθανώτατα ἐκ τοῦ κεντοῦμ-με προῆλθεν). Σ. Σ. ἀς πιάσουν νὰ σὲ δμῶσου(ν). παρὰ Δημ. Ζήνῳ Βατραχομ. 233 ἀργήσουν (= ἀργήσωσι), ἀρματωθοῦν στ. 268 κ. ἄλλα. εἶχα-ρε (= εἶχον) 452 ἐμεγαλῶσα-ρε 201. ἦσα-ρε 457 καὶ ἦτα-ρε 221. κάμνουν-ε 242. κτλ. — Ἐκ τοῦ ντι τροπῇ τοῦ τ εἰς σ (πρὸ τοῦ λεπτοῦ ι) καὶ ἀποβολῇ τοῦ ν προῆλθεν ὁ σι συνηθέστατος ἐν τοῖς πρωτεύουσι χρόνοις, ἔνθα πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ ν μειωθέντος μήκους τοῦ πρὸ τούτου φωνήεντος αὐτὸ τοῦτο ἐξετάθη, τὸ ᾱ εἰς ᾱ, τὸ ε εἰς ει καὶ τὸ ο εἰς ου (κοινῶς) καὶ οἱ (αἰολιστί) ὥς: ἰστᾱ-σι (ἐκ τοῦ ἴστᾱντι, ἰστᾱσι, ἀντὶ τοῦ ν δευτέρου α ἐπελθόντος), τιθεῖ-σι (τίθεντι, τιθέα-σι, τιθεῖσι ὅχι τιθῆσι), διδοῦσι (δίδοντι, διδόασι — διδοῦσι), λέγουσι (λέγοντι, λέγονσι, λέγουσι). πεποιήκᾱ-σι (πεποιήκα-ντι), δεδώκᾱ-σι κτλ.

Ἡ μεταγενεστέρα γλῶσσα τὴν ἀναλογίαν τῶν παρακειμένων καὶ ἐπὶ τοὺς παρωχημένους ἐκτεῖνασα εἶπεν: Ἀλεξ. Κομν. ἐδώκασιν. οὐκ ὤφε-λῆσασίν τον. ἐπήρασι. Β. Χ. ἐλπίζασιν, εἶδασιν, καταπέσασίν τον. ἐχύρασιν. θεμέλιον οὐκ εἶχασιν εἰς γῆν οὐκ ἐπατοῦσαν. ἦλθασι. ἐμελ-ρασιν. Βελισ. ἐφωνάσασιν. ἐθαυμάσουσιν κτλ. Ἄλλα τοιαῦτα ἴδε κα-τωτέρω ἐν τῷ περὶ τοῦ συνδετικοῦ α β). παρεδώκασι Πτώχοπορδ. Α. 88. ἠθέλασι (304). ἐθέκασι Β'. 438. ἀναθρέψασι Δημ. Ζήνου Βατρα-χομ. 30. ἀποροῦσασι 236 κτλ. ἀντὶ τῶν παρέδωκαν, ἠθέλα-ν (— ον), ἔβηκαν, ἀνέθρεψαν, ἀποροῦσαν κτλ.

Παράδοξα εἶνε τὰ Κρητικά: ἀπεστάλκα-ντες καὶ δειξάγοντες ἀντὶ τῶν ἀπεστάλκασι καὶ διεξάγουσι (ἐν Κρητ. ψηφίσμ. στ. 4. 24). Τὸ ἀ. πρόσωπον τοῦ δυϊκοῦ ἐν μὲν τῇ σανακρίτῃ ἔχει τὴν κατὰ λξιν vas (π. χ. dās'yā'vas δώσομεν, dad-va's δίδομεν) καὶ ἀποκεκομ. va ἐπὶ τῶν δευτερευόντων χρόνων, ὥς καὶ πληθ. mas καὶ ma: ririć'i va λελοίπαμεν, dadyā'va διδοίημεν. εἶνε δ' ἡ vas καὶ va ἑξασθένησίν τις τῆς mas καὶ ma τοῦ πληθυντικοῦ. Ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ἡ τοῦ πληθ. μες καὶ μεν ἐκτελεῖ καὶ τοῦ δυϊκοῦ τὴν λειτουργίαν. τοῦ β'. προσώπου ἡ προσηρμημένη thas ἐπὶ τῶν πρωτευόντων χρόνων, ὥς i-tha's ἴτον, thus ἐπὶ τοῦ παρακειμένου: ririć'a'thus λελοίπατον καὶ tam ἐπὶ τῶν δευτερευόντων: a'ric'atam ἐλίπατον. Τῇ tam ἀντιστοιχεῖ ἡ ἑλλ. κατὰ λξιν τον τῶν τε πρωτευόντων καὶ τῶν δευτερευόντων χρό-νων, ἥτις καθὼς καὶ ἡ ἀντίστοιχος σκρ. tam ἔχουσι πρὸς τὴν thas, ὥς-περ ἡ μεν πρὸς τὴν μες (σκρ. mas) δηλ. τὸ ν δὲν προῆλθε κατ' εὐθεῖ-αν ἐκ τοῦ ς, ἀλλ' ἐτέθη ἀντ' αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀποβολὴν του, καθὼς καὶ ἀλλοῦ συνέβη ἐν τῇ ἑλληνικῇ. — Ἡ τοῦ γ'. δυϊκοῦ προσωπ. κατὰ λ.

εἶνε σκρ. *tas* ἐπὶ τῶν πρωτευόντων χρόνων, *tus* ἐπὶ τοῦ παρακειμένου καὶ *tām* ἐπὶ τῶν δευτερευόντων, ὡς *itá's* ἵτον, *niric'á'tus* λελοίπατον, *a'dátām* ἐδότην κτλ. ἐν τῇ ἑλληνικῇ *tor* ἐπὶ τῶν πρωτευόντων καὶ τοῦ παρακειμένου, γενομένη ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης *tas* κατὰ τὸν ἄρτι εἰρημένον τρόπον, καὶ *την* ἐπὶ τῶν δευτερευόντων ἐκ τῆς ἀρχ. (σκρ.) *tām* προσελθοῦσα. Ὅτι μὲν ἐν ταῖς καταλήξεσι *thas* — *te*, *tam*—*tor* καὶ *tam* — *την* ὑποκρύπτονται προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι τοῦ *ε'*. καὶ *γ'*. προσώπου, εἶνε φανερόν· ἀλλ' ἂν οἱ τελευταῖοι φθόγγοι *c* καὶ *m* (*v*) εἶνε τοῦ ἀριθμοῦ δηλωτικοὶ ἢ τι ἄλλο, ἄδρλον· βεβαιότερον δ' ὅτι ἡ γλῶσσα ἐν τοῖς δευτερεύουσι χρόνοις τὸ *γ'*. δυνικὸν πρόσ. ἐκ τοῦ *ε'*. διὰ τοῦ ὄγκου διέστειλε *tor* : *την* (*tam* : *tām*). Ἐν ταῖς αἰολικαῖς καὶ δωρικαῖς διαλέκτοις καὶ τῇ μεταγενεστέρᾳ κοινῇ *te* καὶ καθομιλουμένη οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γείνη περὶ τοῦ δυνικοῦ πρωτῆως ἐκλιπόντος. Ἀλλὰ περὶ τούτου κατωτέρω ἀκριδέστερον θὰ λεχθῇ.

Ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ μέσου ἢ, ὡς καταχρηστικώτερον λέγεται, τοῦ παθητικοῦ, μεταβαίνοντες, προσημειώτερον ὅτι ἡ γλῶσσα πρότερον τοὺς μέσους τύπους πλάσασα ὕστερον ἐκ τούτων κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τοὺς παθητικούς ἀνέπτυξε. Δῆλον δὲ 1) ἐκ τῆς ἐν *te* τῇ ἑλληνικῇ καὶ τῇ λατινικῇ διπλῆς (μέσης καὶ παθητ.) σημασίας τῶν μέσων τύπων, ὡς *λέγομαι* — *dicor*, = λέγω ἑμαυτὸν καὶ λέγομαι ὑπὸ ἄλλων κτλ. 2) ἐκ τῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, καὶ ταύτῃ μόνῃ πασῶν τῶν ἄλλων ἀρίων γλωσσῶν, μεταγενεστέρως ἀναπτύξεως τῶν ἰδίως παθητικῶν χρόνων : *ἐλέχθην* — *λεχθήσομαι*. *ἐρρέθην* — *ρηθήσομαι*. *ἐκάην* — *καήσομαι* κτλ. 3) ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν τύπων, μάλιστα τῶν λατινικῶν καὶ τῶν σανσκριτικῶν, τῶν μὲν περιεχόντων τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν *se* (σφε, σφε, *ῥ*) = *ἑμαυτόν*, *σεαυτόν*, *εαυτόν* κτλ. ὡς *dico-r* = *dico-s(e)*, *dicer-i-s* = *dices-i-s(e)*, *dicit-u-r* = *dicit-u-s(e)*, *dicim-u-r* = *dicimu(s)-s(e)* κτλ. τῶν δὲ παθητικῶν τῆς σανσκριτῆς τὰς αὐτὰς τοῖς μέσοις καταλήξεις ἐχόντων καὶ τι ἴδιον στοιχεῖον, τὴν συλλαβὴν *ya* μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῆς μέσης προσωπικῆς καταλήξεως ἐπεντιθεμένην, ὡς *bha'r-é* (ἐκ τοῦ *bha'r-á-mé*) *μεσ.* *bha'r-y-é* (παθ.) *φέρομαι*, *bha'r-a-sé* (μεσ.) καὶ *bhar-ya'-sé* (παθ.) *φέρεσαι*, *bha'r-a-lé* (μεσ.) καὶ *bhar-ya'-lé* (παθ.) *φέρεται* κτλ. 4) ἐκ τῆς κατ' ἀμφοτέρων τὴν σημασίαν χρήσεως τῶν ὁμολογουμένως μέσων ῥημάτων τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, ὡς γαλλ. *il se dit* = λέγει ἑαυτὸν καὶ λέγεται (ὑπ' ἄλλων). Ἰταλ. *se dice* ὁμοίως. γερμ. *es lässt sich hören* ἀκούεται, *es handelt sich* πραγματεύεται (παθητ.), *πρόκειται* κτλ. Καὶ ἐν ἄλλαις ἀδελφαῖς γλώσσαις π. χ. τῇ *Λιττανικῇ* καὶ τῇ

ισλανδικῇ οἱ μέσοι τύποι σχηματίζονται διὰ τῆς εἰς τοὺς ἐνεργητικοὺς προσαρτήσεως αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας· ἐν τῇ *ισλανδικῇ* τῆς *st* ἐξ ἀρχαιοτέρως *se*, ταύτης δὲ ἐκ τῆς *sic* (= *sich* νεογερμ. *se* λατ. *sFé* καὶ ἑ ἑλλην.), πρβλ. *Bopp Vergl. Gram.* σλ. 687 ἀ. ἐκδ. καὶ *Heyse System der Sprachwissenschaft* σλ. 400—4). Ἡ δὲ χρῆσις τῆς γ'. προσώπου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς *σλαβικαῖς* γλώσσαις (*Heyse* αὐτ.) καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀρχαίᾳ τε καὶ νεωτέρᾳ, ὡς ὅταν λέγεται π. χ. δαίμων *ἑαυτῷ* πλουσίαν γῆμας ἔσει (Γνωμ.)· σκέψαι *καὶ* κεῖνο καὶ διέλθε πρὸς αὐτόν (Ἰσοκρ.)· ἔξεστί σοι ζῆν καρπούμενον τὰ *ἑαυτοῦ* (Ξενοφ.). Ἡμεῖς γε χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κακῶν αὐτοὶ παρ' αὐτῶν ἕτερα προσπορίζομεν (Μενάνδρου) κτλ. Ὅμοια καὶ τὰ νεώτερα, ἀλλὰ δι' ἰδίων προσωπ. ἀντων. προσδιοριζόμενα : τὸν *ἑαυτόν* μου, τὸν *ἑαυτόν* σου, τὸν *ἑαυτόν* του, τὸν *ἑαυτόν* μας κτλ. Εἶνε λοιπὸν οἱ λεγόμενοι παθητικοὶ τύποι ἀρχῆθεν καὶ οὐσιωδῶς μέσοι. Ἀλλὰ τί εἶνε ἡ ἐν τοῖς ῥήμασι μεσότης; ἡ μεσότης καθ' ὅλου εἶνε ἐνέργεια περὶ αὐτὸ τὸ ἐνεργεῖν ὑποκείμενον στρεφομένη, ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ ἐμμένουσα καὶ ὅχι εἰς τι ἐκτὸς αὐτῆς ἀντικείμενον μεταβαίνουσα, ὡς *λούομαι* = λούω ἑμαυτόν, μέρος τι τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ σώματος. *χρῶμαι* = *χρῶ*, *χραιομῶ*, *ὑπηρετῶ* ἑμαυτῷ διὰ τινος μέσου (τινί). *φράζομαι* = *φράζω* ἐν ἑμαυτῷ, καθ' ἑαυτόν κ.τ.τ. τοιαῦτα καὶ *βουλεύομαι*, *αἰδέομαι*, *ἡδομαι*, *τέρπομαι*, *εὐφραίνομαι* καὶ τὸ μεταγενέστερον *χαίρομαι* ἀντὶ τοῦ ἀρχ. *χαίρω* κτλ. ἵνα δὲ ἐρμηνεύσῃ τοῦτον τὸν περὶ τὸ ὑποκείμενον περιορισμὸν καὶ ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ ἐμμονῆν τῆς ἐνεργείας, ἡ γλῶσσα διὰ διφθογγισμοῦ ἐξώγκωσε τὰς βραχυτέρας καὶ κουφοτέρας καταλήξεις *μι*, *σι*, *τι*, *ντι*, δι' ὧν ἐπιτρέχει πῶς ἡ διάνοια εἰς τι ἐκτὸς ὑποκείμενον, εἰς τὰς βαρυτέρας *μαι*, *σαι*, *ται*, *νται* χωρὶς ὅμως νὰ δυνηθῇ ἡ θελήτη τὴν ἀρχὴν ταύτην μέχρι τέλους νὰ διεξαγάγῃ, ὥστε καὶ ἀντὶ τῶν *με(σ)θα* καὶ *σθε* (ἀρχ. *σθα*), *μέ(σ)θαι* καὶ *σθαι* νὰ εἴπῃ, καὶ τοῦτο ἴσως διότι ἱκανῶς εὐκρινεῖς τῇ ἐφάινοντο οἱ τύποι οὗτοι *με(σ)θα* καὶ *σθε* πρὸς ἐρμηνεῖαν τῶν ἀναλόγων προσώπων. Αὕτη ἡ ὑπὸ Κουρτίου (*Bildung de Tempora u. Modi* σλ. 32 κεξ) ἐξήγησις τῶν μέσων καταλήξεων φαίνεται ἀσπαστοτέρα τῆς ὑπὸ *Bopp*, ἐκλαμβάνοντος τοὺς τύπους *μαι*, *σαι*, *ται* ἐκ τῶν *ma-mi* (= ἐγὼ — ἐμὲ ἤτοι ἑμαυτόν), *σα-σι* (σύ — σὲ ἢ σαυτόν) καὶ *ia-i* (= οὗτος ἑαυτόν) κ. οὕτω καξ. προελθόντας. Ἀλλ' ἡ διεξαγωγή τῆς τοῦ *Bopp* γνώμης ἔχει ἱκανὰς δυσκολίας, ὥς ἴδε παρὰ Κουρτίῳ (ἐνθ' ἀνωτέρω).

Ἡ κατάληξις τοῦ ἐνικ. ἀ. προσώπου *μαι* (ἐν τῇ σκανδικῇ εἰς *é* =

αι ἀκρωτηρίασθεισαῖ ἴδε τὰ προεκτεθέντα παραδείγματα), ἐν τῇ νεώ-
τέρᾳ γλώσσῃ ὡς με προφερομένη, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ αἰ = ε, ἀπαραι-
ωτος διετηρήθη καθ' ὅλον τὸν βίον τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἐπὶ τῶν
πρωτευόντων χρόνων. Ἡ δὲ τοῦ β'. σαι (σικρ. sē = sai) τῶν πρωτευ-
όντων ἐπ' ἴσης χρόνων μετὰ μὲν σύμφωνον ἀκεραία διεφυλάχθη, ὡς πέ-
φανσαι, γέγραψαι κτλ. μετὰ δὲ φωνῆεν πάλαι μὲν ἀκεραιότερα διεσώ-
ζετο, ὕστερον δ' εἰς εὐφωνικούς κανόνας ὑποχωροῦσα πρῶτον συνε-
κόπη τὸ σ (μεταξὺ δύο φωνηέντων), ὡς 1) ἐν τοῖς ἐπικοῖς λιλαίεαι,
βουλεύεαι, γνῶσεαι, ἔχῃαι, ἴδῃαι ἀντὶ τῶν λιλαίε-σαι, βουλεύε-σαι, ἔ-
χῃσαι κτλ. — 2) ἐν τοῖς ἐπ' ἴσης ἐπικοῖς παρακειμ. (οἵτινες ἐν τῇ με-
ταγενεστέρᾳ γλώσσῃ, τῇ ἀττικῇ καὶ τῇ κοινῇ σταθερῶς διετήρησαν τὸ
σ). βέβληαι Ἰλ. Ε, 284. Α, 380. Ν, 251. μέμνηαι Φ, 442, ἀλλὰ καὶ
μέμνησαι Ψ, 648 (καθὼς καὶ ἀλάλησαι Ὀδ. Ο, 10) καὶ συναιρέσει
μέμνη Ἰλ. Ο, 18. Υ, 188 κτλ. — 3) ἐν τισιν εἰς εω ῥήμασι συγκό-
πτεται καὶ τὸ ἕτερον τῶν εε, μάλιστα παρ' Ἡροδότῳ, ὡς μυθεῖαι Ὀδ.
Β, 202. πωλεῖ Δ, 811. ποιέαι, φοβέαι καὶ ἄλλα τοιαῦτα Ἡροδότεια,
ἀν εἶνε πιστὴ ἡ παράδοσις, ἣν ὁ Bredovius (de dial. Herodotea p.
375) ἀμφισβητεῖ. 4) ἐν τισιν εἰς μι ῥήμασιν, ὡς διζῃαι Ὀδ. Α, 100.
ἐξεπίστεαι Ἡροδ. Ζ'. 104. 135. κ. ἄλλ. ἅτινα καθ' ὅλου τὸ σ διετή-
ρησαν καὶ ἐν τῇ ποιητικῇ καὶ ἐν τῇ πεζῇ γλώσσῃ. Μετὰ δὲ τὴν συγκο-
πὴν τοῦ σ ἐν ταῖς λοιπαῖς διαλέκτοις παρὰ τὴν Ἰωνικὴν (τὴν σύμπτω-
σιν τῶν φωνηέντων οὐκ ἀποστρεφομένην) ἐπῆλθε καὶ συναίρεσις: λέ-
γει (ῃ) καὶ λέγῃ = λέγε(ῃ)σαι, ποιεῖ ἢ ποιῇ = ποιεέσαι, ποιήσαι,
τιμᾶ = τιμάε(ῃ)σαι κτλ. Καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς εἰς μι: δύνῃ (= δύναι-
σαι). Σοφ. Φιλοκτ. 798. Εὐριπ. Ἀνδρομ. 238. Ἑλ. 253. Γνωμ. Στοβ.
ΞΕ. 10. δύνῃ (δωρ.). Θεοκρ. Ι. 2. ἐπίστη Πινδ. Πυθ. Γ'. 80. ἐπίστη
Θεογν. 1043, ἐν οἷς οἱ μετὰ σ τύποι εἶνε συνηθέστεροι. Ἐν ᾧ δὲ ἐν τῷ
πεζῷ λόγῳ τῶν Ἀττικῶν σταθερὸς καὶ σχεδὸν γενικὸς κανὼν ἀπέβη
τῆς μὲν εἰς ω συζυγίας τὸ ἐν. β'. πρόσωπον πρωτευόντων τε καὶ δευ-
τερευόντων χρόνων (ἐκτὸς δηλ. τῶν πρρακειμένων καὶ ὑπερσυντελικῶν)
τὸ σ νὰ συγκόπτεται καὶ τὰ ὑπολειπόμενα φωνήεντα νὰ συναϊρῶνται,
τῆς δ' εἰς μι νὰ μὴ συγκόπτεται, ἡ καθομιλουμένη γλῶσσα, ἀνέκα-
θιν, ὡς φαίνεται, πανταχοῦ διετήρησε τὸ σ, γράφεσαι, ἀγαπᾶσαι, ἵ-
στασαι, τίθεσαι, δύρασαι κ.τ.τ. λέγουσα. Μικρυτοῦσι δέ μοι τὸν λό-
γον 1) οἱ τῶν γραμματικῶν ἀπορισμοί τοῦ Φρυγίχου (ἐν Bekker ἀ-
νεκδ. σλ. 18): *Araxtā* — οἱ δ' ἀμαθεῖς *araxtāσαι* λέγουσιν — —
— ὅμοιον καὶ τὸ θεῶμαι *theā* καὶ ὀρῶμαι *orā* (τ. ἔ. ὄχι *theāσαι* καὶ
orāσαι, ὥσπερ οἱ ἀμαθεῖς ἔλεγον). τοῦ Ἀρτιαττικιστοῦ (Bekker. Α-

need. p. 77): ἀκροᾶσαι ἀντὶ τοῦ ἀκροᾶ. τοῦ Μοίριδος (σλ. 16): Ἀκροᾶ ἀττικῶς, ἀκροᾶσαι ἑλληνικῶς) — πάλιν τοῦ Ἀρτιαττικιστοῦ (σλ. 98): ἡκροᾶσο ἀντὶ τοῦ ἡκροᾶ. Ἀντιφάνης Ἐπιδαύρω. — 2) τεκμήρια ἐξ αὐτῶν τῶν συγγραφέων, οἷα τά: ἐκτὸς τοῦ ὑπὸ Hermann εἰς δύνασαι διωρθωμένου Αἰσχυλείου (Χοηφ. 369) ὀδυνᾶσαι καὶ τοῦ Ἀνακρεοντείου (Ἀποσπ. 31 (3), 41 μὴ φοβῆσαι, ἐν τῇ Κ. Δ. αὐτὸ τοῦτο τὸ ὀδυνᾶσαι Λουκ. ις'. 25. κατα]καυχᾶσαι πρὸς Ῥώμ. Β'. 17. ΙΑ. 48. Α. πρὸς Κορινθ. 4, 7. φάγεσαι καὶ πίεσαι Λουκ. ΙΖ'. 8 τὰ αὐτὰ ἤδη καὶ ἐν τῇ Π. Δ. Ἐξεκ. ΙΒ'. 48. Ῥούθ Β'. 9. 14. Ἡσαίου Ζ'. 16. — ἀποξενοῦσαι Βασιλ. Γ'. 14, 6. καὶ εἴτι ἄλλο. Ἐπειτα ἐκ τῶν Βυζαντινῶν Κωνσταντ. Πορφ. 376, 8 (πρὸβλ. 377, 24) κομιζέσαι 623, 19 ἀναλαμβάνεσαι. Γεωργ. τ. μοναχοῦ 804, 47 φαίνεσαι. ἀμιλλᾶσαι Ἀλκιφρ. Γ'. 11, 3 (κατὰ τὸ Β. χειρόγραφον) κτλ. Τέλος πάντων ἐξ Ἀλεξίου Κομν. εἶσαι, δικαιώρεσαι. μὴ τοῦργίζεσαι. κ.τ.λ. καὶ ἐκ τοῦ Πτωχοπροδρόμου Α. 242 εἶσαι (ἀντὶ τοῦ εἶ, τοῦ εἰμί). πρὸβλ. αὐτ. 276. φοβεῖσαι 348. κηθήεσαι, τρίβεσαι Β'. 48. κτλ.

Ἡ τοῦ γ'. ἐν. προσώπου τῶν πρωτευσόντων χρόνων ται (σικρ. τέ=ται) διήκει δι' ὅλου τοῦ βίου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀναλλοίωτος, μόνον σήμερον ὧς τε προφερομένη, καθὼς πάλαι παρὰ Βοιωτοῖς τη ἐπρόφερετο καὶ ἐγράφετο π. χ. C. I. 1568. κατασκευάττη ἀντὶ τοῦ κατεσκευάσται. 1569, α. III. κεκόμιστη, ὀφείλετη ἀντὶ τῶν κεκόμισται. ὀφείλεται κτλ.

Ἡ τοῦ α. πληθ. προσώπου κατὰληξις ἐν τῇ σανσκρίτῃ εἶνε mahē προελθοῦσα ἐκ τοῦ οὐκέτι σωζομένου τύπου madhē (= madhai), ὧς δῆλον ἐκ τε τοῦ ἑλληνικοῦ με(σ)θα καὶ τοῦ ζενδικοῦ maidhē (κατὰ Borp. σλ. 680). Εἶνε δ' αὕτη ἡ madhē (ai) οὐδὲν ἄλλο ἢ διφθογγικὴ ἐπέκτασις τοῦ ὑποτιθεμένου α. πληθυντ. ἐνεργ. τύπου madhi (ὅθεν προῆλθεν ὁ Οὐαϊδικὸς masi καὶ ὁ κοινὸς mas) = ἐγὼ καὶ σύ, καθὼς ὁ μαι τοῦ μι, ὁ σαι τοῦ σι κτλ. Ἐκ τοῦ madhē λοιπὸν τούτου ἀνεπτύχθησαν αἱ τρεῖς ἑλληνικοὶ μεσθα (ἐπικὸς καὶ δωρικὸς), μεθα (ἀττ. αἰολ. κ. κοινὸς) καὶ μασθε (καθομιλ. νῦν) προφ. ὧς μαστε, ἤδη παρὰ Δημητρ. Ζήνῳ συνήθης π. χ. Βατραχομουμ. στ. 41—42 χαίρωμάστε, κρύβωμάστε, ἀλλὰ καὶ μεσθε, ὧς παρ' Ἀλεξ. Κομνηνῶ: δοῦλοί σου πάντα νᾶ ἡμεσθε καὶ νᾶ σ' εὐχαριστοῦμεν. Καὶ μετὰ τοῦ ἐφελκυστικοῦ ν ὁ αἰολ. μεθεν καὶ ὁ καθομιλ. μασθεν.

Ἡ τοῦ β'. πληθ. καταλ. εἶνε ἐν τῇ σανσκρίτῃ dhvê (ἑλλην. μεταγραφομένη dFai), διφθογγικὴ ἐπέκτασις τῆς ὑποτιθεμένης ἐνεργητικῆς dhvi (ἑλλ. dFi ὅθεν προῆλθεν ἡ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὄντως ὑπάρχουσα θι,

διδω-θι, ἀλλ' ἐνικῶς μόνον ἐκλαμβάνομένη). Ἐκ τῆς *dhvè* = *dFai* ταύτης προήλθεν ἡ ἑλλην. κατάλ. σθε: λέγε-σθε, ποιεῖσθε, δίδοσθε κτλ, ἐν τῇ δημῳδῇ στε προφερομένη συνήθως. Ἡ δὲ τοῦ τ ἀντὶ τοῦ θ (κοιν.) κατὰ διάλεκτον ἐμφάνισις οὐδὲ τῶν ἀρχαίων διαλέκτων τισιν ἤ-τον ἀσυνήθης, ὡς δῆλον ἐκ τῶν Λοκρικῶν (Οἰκονομίδου Λοκρικ. ἐπιγρ. διαφωτ.) χρήστω, ἐλέσιω, ἐλέσται ἀντὶ τῶν χρήσθω, ἐλέσθω, ἐλέσθαι.

Ἡ τοῦ γ' πληθ. κατάλ. εἶνε *níè* ἐν τῇ σανσκρίτῃ καὶ ἔται ἐν τῇ ἑλ-ληνικῇ παρὰ πάντα τὸν βίον τῆς ἐπικρατοῦσα ἀμετάβλητος ἐκτὸς τῆς Ἰωνικῆς διαλεκτοῦ, ἔνθα τὸ γ ἀνέκαθεν εἰς α ἐρρέυστοποιήθη, μάλιστα ἐ-πὶ τοῦ ἐνέστῳτος (παρτατ.) παρακειμ. (καὶ ὑπερσυντελικῷ) ὥς ῥύα-ται Ἰλ. Σ, 545 = ῥύνται. ῥύατο Ὀδ. Ρ, 201. δαιρύατο Σ, 247. τι-θέαται Ἡροδ. Α. 133 = τίθενται. ἐκδιδύαται Β'. 47, 1. ἀγέαται Β'. 47, 1. κηδέαται Α. 209. δυνέαται Β'. 442, Δ'. 30. ἐπιστέαται Γ'. 2. 103 κτλ, ἀντὶ τῶν ἐκδίδονται, ἄγονται, κήδονται, δύνανται, ἐπί-στανται κτλ. βιῳάτο (ἀντὶ τοῦ βιῶντο) Ἰλ. Α, 467. ἐργαζοίατο, ἐρ-χασαίατο, ἐλοίατο, δυναίατο Ἡροδ. Ζ'. 403. Η. 130 κτλ. κτλ. Εἶνε δὲ τὸ ν τοῦτο ἢ τὸ α σημεῖον ἐξογκώσεως τοῦ ἐνικοῦ τύπου ται πρὸς συμβολικὴν παράστασιν τοῦ πλήθους. Βοιωτικῇ δ' ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ ἔται ἀναφαίνεται *νθη*, ὡς παργινύωνθη (Αἰγισθεν. ἐπιγρ. στ. 11—12) = παραγινύονται.

Ἡ τοῦ α. δυϊκοῦ κατάληξις ἐν μὲν τῇ σανσκρίτῃ εἶνε *vahé* ἀσθενε-στέρα μορφή τῆς πληθυντικ. *mahé* (m]v), ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ (με-σθορ) καὶ μεθορ, αἱ αὗται δηλ. ταῖς πληθυντ. μεσθα, μεθα μόνον διὰ τοῦ γ εἰδοποιημένα, οὗ τῇ ἐπιρροῇ τὸ α εἰς ο ἐτρέαπη. Ἦτο δ' ἡ χρῆσις τῶν δυϊκῶν τούτων τύπων, καθὼς ἐν γένει τοῦ δυϊκοῦ, πολὺ σπανία, τοῦλάχιστον ὀλίγιστα τὰ σωζόμενα παραδείγματα, ἀνὰ ἐν μὲν ἐν Ἰλ. Ψ, 485 Σοφοκλ. Φιλοκτ. 1079 περιδόμεθορ, ὀρμώμεθορ καὶ λελείμ-μεθορ, δύο δὲ παρ' Ἀθηναίῳ Α. 98. α.

Ἡ τοῦ β'. καὶ τρίτου δυϊκοῦ ἐν μὲν τῇ σανσκρίτῃ εἶνε *thé* καὶ *té*, ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ μία μόνη ἀμφοτέρων ἡ σθορ, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς πλη-θυντ. σθε (ἀρχ. σθα[ι]) προσελθοῦσα καθὼς ἡ μεθορ ἐκ τῆς μεθα. — Ἡ ἀνόργανος, ὡς φαίνεται, αὕτη προσάρτησις τοῦ γ εἰς τὰ δυϊκὰ πρό-σωπα τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐν τῇ καθομιλουμένη συνέβη περὶ τὰ δύο πρῶτα πληθυντικὰ κατὰ διαλέκτους ὥστε τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα σή-μερον τριττόν τινα τύπον φέρουσιν, ὡς ἐρχόμεθα, ἐρχο(ύ)μασθε καὶ ἐρχοῦμασθεν· ἐρχεσθε, ἐρχεσθεν(ε) ἢ ἐρχεσθαι (Ἡπειρωτ.) καὶ ἐρ-χούσασθε, πανταχοῦ τοῦ θ ψιλῶς ὡς τ προφερομένου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-στον. Τῶν τριῶν τελευταίων τύπων ὁ μὲν ἐρχεσθεν(ε) προσέλαβε

πρὸς τῷ *ν* καὶ τὸ *ε* ὡς προσχηματισμόν, ἰδιάζει δὲ μάλιστα τῇ χιασθῇ διαλέκτῳ· ὁ δὲ ἔρχεσθαι, ἀνάλογος διὰ τε τὸ *α* ἀντὶ τοῦ ἀττικοῦ *ε* καὶ διὰ τὸ *ν* πρὸς τοὺς (ἐ).λέγαται (= ἐλέγετε), ἐφύγαται (= ἐφύγετε) κ.τ. ὅμ' ἰδιάζει τῇ ἡπειρωτικῇ διαλέκτῳ. Ὁ δ' ἐρχούσασθε, καταχρηστικῶς ἐνταῦθα, προσέλαβε τὴν συλλαβὴν *σα*, οὕσαν κυρίως τῶν ἱστορικῶν χρόνων προσάρτημα. Ἀλλὰ περὶ τε ταύτης τῆς *σα* καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ συνδετικοῦ φωνήεντος *ου* ἀντὶ τῶν ἀρχαίων *ο* καὶ *ε* κατωτέρω θὰ γείνη ἴδιος λόγος.

Τῶν καταλήξεων τῶν δευτερευόντων χρόνων αἱ μὲν *μηρ* (δωρ. καὶ αἰολ. *μᾶρ*), *σο*, *το* καὶ *ντο* προῆλθαν προφανῶς ἐκ τῶν *μαι*, *σαι*, *ται* καὶ *νται* τῶν πρωτευόντων κατὰ τινὰ συστολὴν καὶ βράχυνσιν, καθὼς αἱ ἐνεργητικαὶ *ν* (πάλαι *μ*), *ς* (ἔλεγ-ο-ν, ἔλεγ-ε-ς κ.τ.τ.) ἐκ τῶν *μι* καὶ *σι* (ἐς-μί, ἐς-σί). Ἀπικοπῇ λοιπὸν τοῦ *ι* προῆλθαν πρῶτον αἱ *μᾶ*, *σᾶ*, *τᾶ* καὶ *ντᾶ*, ἔπειτα, κατ' ἰδίωμα κοινότατον τῆς ἑλληνικῆς, τὸ ἀρχαῖον *α* εἰς *ο* (καὶ *ε*) νὰ μεταβάλλῃ, αἱ *μη* (*η* = *ε*. παράδοξον καὶ μοναδικὸν ἐδῶ τὸ μῆκος τοῦ *α* ἐν τῇ *μα* ἀπέναντι τῆς βραχύτητος τῶν ἄλλων προσώπων), *σο*, *το* καὶ *ντο*. Ἡ δὲ *μη* τελευταῖον προσέλαβε καὶ τὸ ἐφελκυστικὸν *ν*, καθὼς τὰ προσηρμένα δυϊκὰ πρόσωπα τῆς ἀρχαίας καὶ τὰ πληθυντικὰ τῆς νεωτέρας. Αὕτη δὲ τὴν προσάρτησιν τοῦ *ν* περιτέρω ἐκτείνασα καὶ ἐν μὲν τῷ *ἀ*. καὶ *β'*. ἐν. ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου *α ὅχι η ἢ ο*, ἀλλὰ δημωδέστερον *ου* προφέρουσα παρήγαγε τοὺς τύπους *μουρ*, *σουρ* ὡς ἐγγραφόμεναι (= ἐγγραφύμην), ἐγράφουσιν (= ἐγράφεσθαι), ἐν δὲ τῷ *γ'*. πληθ. τὸ ἀρχ. *α* διατηροῦσα, τὸν τύπον *νταιν*, ὡς ἐγγραφο(ν)νταιν, ἐφαίνο(ν)νταιν κ.τ.τ. Τὸ δ' ἐνικὸν *γ'*. διττῶς σχηματίζει, ἢ μεταφέρει εἰς αὐτὸ ἀπαράλλακτον τὸν τύπον τοῦ πληθυντικοῦ (πρὸβλ. τὸ δωρ. ἐντὶ = ἐστὶ καὶ εἰσὶ καὶ τὰ καθομιλ. ἐνι, ἐνε, εἶνε δμοίως = ἐστὶ καὶ εἰσὶ) ἢ μόνον τὸ *ν* προσαρτᾷ εἰς τὸν ἀρχαῖον τύπον *το*, ὡς ἐγράφουνται καὶ ἐγράφετον, ἐφαίνονται καὶ ἐφαίετον κτλ. Τελευταῖον προσλήψει τοῦ προσχηματισμοῦ *ε* προῆλθαν ἐν τῇ καθομιλουμένῃ οἱ τύποι *μουν-ε*, *σουν-ε* καὶ *νταιν-ε*, ὡς ἐν τοῖς: ἐγγραφόμεναι, ἐγγραφόμεναι, ἐγγραφόμεναι κ.τ.τ. οἵτινες κατὰ διάλεκτον ἀντὶ τοῦ *ε* τὸ *α* προσλαμβάνοντα λέγονται καὶ ἐγγραφόμεναι, ἐγγραφόμεναι, ὅχι ὅμως καὶ ἐγγραφόμεναι. Αἱ δὲ τῶν λοιπῶν προσώπων καταλήξεις ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ εἶνε αἱ αὐταὶ καὶ τῶν πρωτευόντων χρόνων ἐκτὸς τοῦ *γ'*. δυϊκοῦ ἀπὸ τοῦ *β'*. διὰ μακροῦ φωνήεντος διακρινόμενου: *β'*. σθον, *γ'*. σθην (πρὸβλ. τοὺς ἐνεργ. *τον*, *την*). Πόσον δ' ἀσταθῆς ἦτον ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις διαλέκτοις καὶ ἡλικίαις τῆς γλώσσης ἡ διὰ μακροῦ φωνήεντος αὕτη διάκρισις τοῦ *γ'*. δυϊκοῦ προσώπου ἀπὸ τοῦ *β'*. (ην —

ον) ἐν τε τῷ ἐνεργητικῷ καὶ τῷ μέσῳ καὶ πῶς τὸ γ'. ἐλάμβανε τὸν τοῦ
 β'. τύπον καὶ τὰνάπαλιν, ἥδη ὁ Buttmann (Ausf. gr. gramm. I. σλ.
 344 κεξ) τὸ ἐδίδαξεν ἀποχρώντως καὶ οἱ ἀρχαῖοι γραμματικοὶ εἶχαν
 ὑποδείξαντες (πρὸς σχολ. ἱλ. N, 613. Π, 218. Ψ, 506. K, 545. Λ,
 784). — Συμβαίνει δὲ καὶ ἐνταῦθα περὶ τὸ σ τοῦ β'. προσώπου σο
 καὶ τὸ ν τοῦ γ'. πληθυντικῷ τὰ αὐτὰ πάθη, ἅπερ καὶ ἐν τοῖς πρωτεύ-
 ουσιν χρόνοις συμβαινόντα εἶδαμεν, καὶ περὶ ὧν διδάσκουσι καὶ αἱ συνή-
 θεις γραμματικαί. Ἀλλ' ἡ νεωτέρα καθομιλουμένη, ὡς εἶδαμεν, τὸ σ
 τοῦ β'. ἐν. καὶ ἐδῶ ἀκέραιον διεφύλαξε, κατὰ δὲ τὰ δύο πληθυντικά
 πρόσωπα τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν ἀρχὴν ἀκολουθήσασα ἔπλασε τοὺς
 ποικίλους τοὺς δε τύπους: μασθε (θ = τ), μασταρ (Ἡπειρ. πρὸς βλ.
 τὸν ἀρχαῖον δυϊκὸν μεσθορ) καὶ μάστουρ (Μακεδον. καὶ εἴπου ἄλ-
 λου) σα-στε, σα-σταρ (Ἡπειρ.), σα-στεν (ε) (Χιακόν), ἢ καὶ σε-στε.
 Παλαιότερα παραδείγματα τῶν ἥδη εἰρημένων δημοτικῶν τύπων εἶνε
 τάδε: Πτωχοπροδ. Α. 208 τὰργάζομεν. 218 ἡμουν (= ἡμην).
 225 νὰ γέρουμουν. 330 ἤρχουμουν κ.τ.λ. Β'. 94 φαίνετον (= ἐ-
 φαίνετο). Β'. 272 ἐπουλούντασιν (ἐκ τοῦ ἐπουλούνταρ = ἐπωλοῦν-
 το, τῆς προειρημένης τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου ἀναλογίας μέχρι τῶν
 μέσων παρωχημένων ἐπεκταθείσης) κτλ. Β. X. ἐκινούνταρ. ἐσυν-
 θλίβετον. ἐκοίτετον. ἤρχετον. ἐκοιμῶντον. εὐρίσχετον. Σ. Σ. καὶ
 χαίρουμον κ' ἡγάλλουμον καὶ εἶχα εὐφροσύνην (ἐνθα καὶ τὸ ν ἀπα-
 κόπη). ὠρέγετον. ἐγέρουμον καὶ πήγαιρα παρέκει. ἐγίνετον. διηγᾶ-
 τον κ.τ.λ. Δημ. Ζήνου Βατραχομ. 326 ἐκοίτουμον (= ἐκοιτόμην).
 323 ἐρχούμουνα. 323, 327 ἡμουν, ἡμουνα. 469. 472 ἦσουν, ἦσου-
 νε. 280 ἐκάθετον (= ἐκάθητο). 464 ἐμέμφετον. 442 ἐστρέφετον
 (= ἐστρέφετο). 423 εὐφραίνετον. 430, 44 ἦτον, ἦτορε. 427 ἐρχο-
 ταν (= ἤρχοντο). 460 ἐφάνινονταν. 221 ἦτανε κτλ. κρύβονταν (= ἐ-
 κρύβοντο 446 κτλ. ἐκ τοῦ δημοτ. ἄσματος 49 (Ζαμπελ.) « ὁ Τασσοῦ-
 λας » ἐπιγραφόμεν.

Ἀνάθεμά σας, γέροντες, γερόντοι Λαπανιώταις

ἵπου στείλλαταρ τὰ γρίμματα καὶ στείλλταρ τὰ μαντάτα.
 ἐνθα τὸ στείλλ(α)ταρ = ἐστείλατε. — Ἐκ τῶν Ἀθαν. τ. Χριστοπούλου
 (σλ. 29—30 τοῦ ἀ. τόμου τῆς Παρισ. ἐκδόσεως 1833).

κ' ἐκεῖ φιλεύουμάστου
 καὶ κατευφραίνουμάστου
 συμπαίζοντας, γελῶντας,
 φωνάζοντας, λαλῶντας,
 ὁ ἔρωτας νὰ ζῇ.

κ' ἐμεῖς ἀγκαλιασμένοι,
 μεσ' ἔς τὰ ἄνθη κυλισμένοι,
 ἴσαν σύμφυχοι δυὸ φίλοι,
 φιλούμαστούρ' ἔς τὰ χεῖλη,
 φιλούμασταν πυκνά.

Ἔνθα τὰ φιλεύουμάστούρ, φιλούμαστούρ, φιλούμασταν εἶνε ἀντὶ
 τῶν ἐφιλευόμεσθα, ἐφιλιόμεσθα (δωρ.) κτλ.

Παραθέτοντες λοιπὸν ἐν συνόψει τὰς ἑλληνικὰς προσωπ. καταλήξεις
 μετὰ τῶν ἀντιστοιχῶν σανσκριτικῶν ἔχομεν τὰςδε.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑΙ.

Πρωτεύουσαι.				Δευτερεύουσαι.			
ἐν. σκρ.	(mi)	μι, —		σκρ.	(m)	ν, — (παρακ. ἄορ. ἄ.)	
	(si)	σι, ις, ς			(s)	ς	
	(i)	τι, σι, ι			(t)	—, ν (ἐφελκ.)	
πλ. (mas)	μες, με	(καθομ.)	μεν	(ma)	αἱ αὐταὶ ταῖς	πρωτευούσαις.	
	(tha)	τε, τε(ν)	(καθομ.)	(ta)	τε, ταν	(καθομιλ. Ἡπειρ.)	
	(uti)	ντι, νι	νε, καὶ	(ἡ)	ν, νε	(καθομιλ.)	
		σι, ντες	Κρητ. ν (καθομ.)				
δυ. (vas)	—			(va)	—		
	(thas)	τον		(tam)	τον		
	(tas)	τον		(tām)	τον, την		

ΜΕΣΑΙ.

Πρωτεύουσαι.				Δευτερεύουσαι.			
σκρ.	(ē)	μαι		σκρ.	(ē)	μην(μν), μουν(α), μουν(ε) καθ.	
ἐν. (sé)	σαι, αι, η (ει)			(ihās)	σο, — ο, σου(α), σου(ε) καθ.		
	(tē)	ται		(ta)	το, τον καὶ νταν (καθομ.)		
πλ. (mahē),	με(σ)θα, μεθεν	(αἰολ.)		(mahī)	με(σ)θα, μεθεν(αἰολ), μασταν		
	μαστε(ν)	(καθομ.)			καὶ μάστουν (καθομ.)		
	(dhvè),	σθε, στε(ν)	(καθομ.)	(dhvam)	σθε, στε(νε), σταν (καθομ.)		
	(ntè),	νται, αται (Ἰων.)		(nta)	γτο, νταν καὶ ντο(υ)σαν (δ.)		
δυ. (vahē),	με(σ)θον			(yahi)	με(σ)θον		
	(thē),	σθον		(thām)	σθον		
	(tē),	σθον		(tām)	σθον, σθην.		

Ἀνακεφαλαιώνοντες τὰ προσηρημένα ἐξάγομεν τὰ ἐξῆς συμπεράσματα.

1) Αἱ πληθυντικαὶ καὶ αἱ δυϊκαὶ καταλήξεις ἀναπτύσσονται ἐκ τῶν ἐνικῶν διὰ συνθέσεως καὶ ἐξογκώσεως.

2) Δι' ἀπαμβλύνσεως ἢ ἀκρωτηριάσεως αἱ πρωτεύουσαι γίνονται δευτερεύουσαι.

3) Ἡ ἀπάμβλυνσις αὕτη περικιτέρω ἐπεκτεινομένη προσβάλλει καὶ τὰς πρωτευούσας. Αἱ κοιναὶ ἢ ἀδιάφοροι καταλήξεις εἶνε μᾶλλον δευτερεύουσαι ἢ πρωτεύουσαι.

4) Αἱ μέσαι καταλήξεις προέρχονται διὰ διφθογγίσεως ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν.

5) Τὰ ἐν ταῖς ἀπημβλυμέναις καταλήξεσιν ἐμφανιζόμενα ἔρρινα (m σκρ. καὶ v) εἶνε ἀνόργανα καὶ ἐπουσιώδη προσαρτήματα.

6) Ἡ ῥινοφθογγίσις αὕτη ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἐπεκτείνεται ὑπὲρ τὰ ἀρχαῖα ὅρια.

7) Ἡ καθομιλουμένη πολλαχοῦ διατηρεῖ ἀρχικιωτέρους καὶ παχυτέρους φθόγγους καὶ τύπους, ἐκτὸς τῆς ὥς ε (ἢ κατὰ Θεσσαλικὴν μάλιστα προφορὰν ὥς é fermé γαλλ.) προφορᾶς τῆς αι (πρὸ βλ. καὶ τὸν σκρ. é πρὸς τὸν ἑλλ. αι).

8) Ὡς ἐκ τῆς ῥινοφθογγίσεως μάλιστα αἱ πληθ. καταλήξεις τῆς καθομιλουμένης ἀποβαίνουσιν ὁμοιότεραι ταῖς ἀρχαίαις δυϊκαῖς ἢ ταῖς πληθυντικαῖς.

9) Οὐδὲν λοιπὸν ὀθενῖον καὶ ἀλλόφυλον στοιχεῖον παρεισέφρησεν εἰς τοὺς ῥηματικούς τύπους τῆς καθομιλουμένης, ἀλλ' ἅπαντες τὴν ἀρχὴν ἔλκουσιν ἐκ τῆς ἀρχιότητος, αἱ δὲ καινοφάνειαι ἐπ' ἀρχαίων βάσεων στηρίζονται.

Τῶν προεκθεσιμῶν καταλήξεων αἱ μὲν πρωτεύουσαι εἶνε τῶν πρωτευόντων χρόνων τῆς ὀριστικῆς (τοῦ δὲ ἐνεργ. παρὰ κειμένου ἐν μέρει μόνον) καὶ ὅλης τῆς ὑποτακτικῆς, αἱ δὲ δευτερεύουσαι τῶν ἱστορικῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς καὶ ὅλης τῆς εὐκτικῆς· ἡ δὲ προστακτικὴ ἔχει ἰδίᾳς ἐν μέρει καταλήξεις τὰς ἐξῆς.

Ἐνεργητικαί.

ἐγ.	σ.κρ.	θι,	ς,	—
(—)		τι,	ς,	—
(tā(t))		τω,	ἀναλ.	καθομ.

πλ.	(ta)	τε	
	(ntu)	ντω(ν)	(ἀναλ.)
		τωσαν	(καθομ.)

δυ.	(tam)	τον
	(tām)	τῶν

Μέσαι.

σ.κρ.	
(sva)	σο, — ο, σαι (σου καθομ.)
(tām)	σθω, ἀναλ. καθομιλ.

(dhvam)	σθε, (τε καθομ.)
(ntām)	σθω(ν) (ἀναλ.)
	σθωσαν (καθομ.)

(thām)	σθον
(tām)	σθων

Περὶ τῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεργ. β'. προσώπου *θι* καὶ *ς* καὶ περὶ τῆς ἐν τέλει ἐξαφάνισεως τῶν ἐκ τῶν πλείστων ῥημάτων ἤδη ἀνωτέρω ἔγχευε λόγος· αἱ δὲ τῶν λοιπῶν β'. προσώπων *τε*, *σο* (-ο), *τον* καὶ *σθον* καὶ *σθε* εἶνε αἱ αὐταὶ ταῖς προειρημέναις δευτερευούσαις καταλήξεσιν· αἱ δὲ τῶν γ'. προσώπων τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἰδίων β. τῷ ὄγκῳ μόνον, ἥτοι τῷ μήκει τοῦ φωνήεντος διαφέρουσιν. ἴδιον δέ τι ἔχουσιν 1) αἱ τῶν γ'. ἐν. καὶ πληθ. προσώπων *τω*, *νω*(*ν*) καὶ *τωσαν*. *σθω*, *σθων* καὶ *σθωσαν*. — 2) αἱ τοῦ ἐνεργ. καὶ μέσου ἀ. ἀορίστου ἐνικαὶ τοῦ β'. προσώπου *σον* καὶ *σαι*. — Ὁ συνήθης οὐχιδικὸς τύπος τοῦ γ'. ἐνικοῦ ἐνεργ. προσώπου εἶνε *lât*, ὡς *bhâ'ra-lât* φερέτω, ὅστις σύγκειται ἐκ τοῦ *t* τῆς δευτερευούσης καταλήξεως τοῦ ὁμωνύμου προσώπου, ὡς *â-dada-t* ἐδίδω-(τ), καὶ τῆς συλλαβῆς *at*. Ἐκ τῆς σανσκριτῆς φέρεται ὁ μεμονωμένος πληθ. τύπος τοῦ ἐνεργ. γ'. προσώπου *hâ'yantat* (Bopp. Accentuationssyst. σλ. 267) ἔνθα πάλιν ὁ μὲν συνδυασμὸς *nt* εἶνε δευτερεύουσα κατάληξις τοῦ ὁμωνύμου προσώπου, ὡς *â'bara-n(t)* ἔφερον (τ), πληρέστερον ἐν τῇ λατινικῇ *ferebant*, τὸ δ' ὑπόλοιπον ἡ αὐτὴ ἐκείνη συλλαβὴ *at*. Ταύτῃ ὁμοίαι εἶνε ἡ μᾶλλον ἐξ αὐτῆς φαίνονται προσελθοῦσαι αἱ *od* καὶ *ud* καταλήξεις τοῦ ἀρχ. λατιν. *es-t-od* (= *esto*, ἔστω) καὶ τῶν ὁσικῶν *estud* ἔστω καὶ *licitud* = τῷ λατ. *liceto* καὶ τῶν ὁμοίων. Ἐκ τούτων λοιπὸν εἶνε νὰ συμπεράνωμεν ἀρκούντως ἀσφαλῶς ὅτι καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ ποτε (τ. ἔ. πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἐκ τῆς λατινικῆς) αἱ καταλήξεις τῶν γ'. προσώπων τὸ δεύτερον τοῦτο *τ* φέρουσαι εἶχαν τοὺς τύπους *τωτ*, *νωτ*, *σθωτ*, *σθωντ* (;) ὕστερον δὲ τὸ *τ* διὰ τὸ πρὸς τὸ ἐλληνικὸν οὗς ἐν τέλει λέξεως ἐπαχθές του ἀπεκόπη καὶ ἐντεῦθεν, καθὼς καὶ ἄλλοθεν. Ἀλλὰ πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ οὕτω προκύψαντος κενοῦ ἐπῆλθεν ἔπειτα τὸ *ν* ἐπὶ τοῦ δυϊκοῦ καὶ πληθυντικοῦ, καθὼς δὲ καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς ῥηματικαῖς καταλήξεσιν εἶδαμεν τὸ ἀναπληρωτικὸν τοῦτο ἢ ἐφελευστικὸν *ν*, ὡς λέγο-με-ν, λέγε-το-ν, ἔλεγε-ν, λεγ-ό-μεθε-ν, λέγ-ε-σθo-ν, ἐλεγ-ό-μη-ν, ἐλέγ ου σου-ν (καθομιλ.), ἐλέγ-ε-το-ν καὶ ἐλέγ-ουντα-ν (καθομιλ.) κτλ. Οἱ πρῶτοι λοιπὸν καὶ ἀρχαιότατοι μετὰ τὴν τοῦ δευτέρου *τ* ἀποβολὴν τύποι τῶν γ'. πληθυντικῶν προσώπων τῆς προστακτικῆς ἦσαν *νω* καὶ *σθω*, τούτου τοῦ μέσου οὐδαμῶς διαφέροντος τοῦ ἰδίου ἐνικοῦ. Διτηρήθησαν δ' ἐν ταῖς ἀρχαϊκωτέραις δωρिकाῖς διαλέκτοις, π. χ. ἐν Λακωνικ. ἐπιγρ. C. I. 4331 δόντω. Δελφ. 4699. 4701—6 καὶ 74 Ross ἐόντω. καὶ παρ-χόντω. Φωκ. 73 Ross θαψάντω καὶ 74, α ἐόντω. Κορκυρ. 1845 ἐόντω, ποιούντω, ἀποτεισάντω. Ῥόδ. 2525, 6 λαμπαρόντω, στεφανούρτω. Ἀστυπαλ. 2488. 2484 δόντω, στεφανωσάντω. Ἡρακλεωτ. I, 74

ἀνγραφάντω. Κορκυρ. 1845, 13 διδόσθω (= διδόσθωσαν), 104 ἐκ-
 λογίζέσθω, 125 κρινέσθω, 133. 135. ἐκθαρειζέσθω. Ἡρακλεωτ. I,
 79 ἐπελάσθω κτλ. Βοιωτιστὶ δὲ καὶ ῥθω μετὰ τῆς ῥτω, ὡς ἐν τῇ Αἰ-
 γοσθεν. ἐπιγρ. 15 ἀνγραφάνθω, καὶ 24 ἀνγραφάντω. Μετὰ τούτους
 συνήθεις ἀπέβησαν, μάλιστα ἐν τῇ ἐπικῇ γλώσσῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς δι-
 αλέκτοις οἱ ἐρρινοφθογγισμένοι τύποι, οἱ διὰ τὴν ἐν τῇ ἀτθίδι ἐπικρά-
 τησίν των ἀττικοὶ καλούμενοι: λερόντων, μερόντων, ἐπέσθων, γρα-
 ψάντων, λεξάσθων, τετυφόρτων, πεποιθόντων, διανεμηθέντων
 (Πλατ. Νομ. Ε. 737, ε) καὶ πεμφθέντων (Πλατ. Νομ. Θ'. 856. Δ) κ'
 τ.τ. εόντων Ἀμφικτ. ἐπιγρ. 1688 διδόντων, συναρόντων αὐτ. ἐχόν-
 τωκ Θηρ. 2448. ἀφαιρούντων αὐτ. ἐπιδόντων, θέντων, ἐρπόντων,
 στησάντων. Κρητ. 2554—7. 3048. 3049. εἰλέσθων, ἐφαιρείσθων
 Ἀμφικτ. 1688 πορευέσθων Θηρ. 2448 III, 31. ἥσθων, χρήσθων,
 σταυρέσθων Κρητ. 2554—56. πριάσθων, ἀποδόσθων, καταχρεί-
 σθων Ῥόδ. 2525, 6 κτλ. ἐξ ἀττικῶν ἐπιγρ. C. I. 74 ὁμοσάντων. 75
 εἰσαγόντων. 76 λογισάσθων. ἀποδόντων. ἐξαλειφόντων. συνανοι-
 γόντων καὶ συγκλειόντων, ἐπαριθμησάσθων καὶ ἀποστησάσθων. ἀ-
 ναγραψάντων. τιθέντων κλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ αἰολικά: φέροντον
 Λεσβ. ἐπιγρ. 2166, 18. φυλάσσοτον αὐτ. 28. κατάγρετον αὐτόθι
 10 (ἀμφίβολον διὰ τὴν τῶν παρακειμένων φθορὰν) καὶ 18 ἐπιμέλε-
 σθον, ἅτινα παρὰ τὸ σύνηθες ταῖς λοιπαῖς διαλέκτοις καὶ τὴν λήγου-
 σιν βραχεῖαν ἔχουσιν.

Τελευταῖον ἐπεκράτησαν οἱ μετὰ τῆς συλλαβῆς σα τύποι, ἥδη περὶ
 τὰ μέσα τοῦ Ε. π. Χρ. αἰῶνος ἀναφανέντες. π. χ. Θουκ. Α. 34 μαθέ-
 τωσαν. Γ'. 39, 5 κολασθήτωσαν, ὠφελείσθωσαν Γ'. 67, 2, κτάσθω-
 σαν Δ'. 92, 7. παραλαμβαρέτωσαν Ξενοφ. Κ. Π. Ζ'. 2, 14. ἐννοη-
 σάτωσαν π. πορ. Δ'. 41. θεραπευσάτωσαν Ίερ. Η. 4. κρινέσθωσαν
 Ἑλλην. Α. 7, 23. ἀποδείξάτωσαν Ἰσαίου Ε. 4 εάτωσαν Λυκούργου
 63. ἔστωσαν Πλατ. Νομ. Ε. 737. ε. ἀποκριέσθωσαν Σοφ. 244.
 ψευδέσθωσαν Πολιτ. 381. ἠγείσθωσαν Εὐθυφρ. 9. σκεψάσθωσαν
 Δημοσθ. Η. 40 κτλ. καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν ἀττικῶν καὶ δωρικῶν. C. I.
 354. ἔστωσαν. ἀποδόσθωσαν. 355 καταφερέτωσαν. ἀπολογιζάσθω-
 σαν Κορκυρ. 1845, 97. πορευέσθωσαν Θηρ. 2448. III, 26. ποιείσθω-
 σαν. Ῥόδ. 2525, 6, 22. παραμεινάτωσαν Φωκ. 73 Ross. 74. 6. ἔσ-
 στωσαν 81. αἰρέτωσαν Λακ. 1464. Ἡδύνατο δὲ τις καὶ ἀνωτέρω ὡς
 ἀνάξῃ τὴν ἀρχὴν των, ἂν οἱ τῷ Δημοσθένει καὶ Αἰσχίνῃ παρεμβέλη-
 μένοι νόμοι ἦσαν γνήσιοι. π. χ. Αἰσχ. Α. 12 ἀνοιγέτωσαν, κλειέτω-
 σαν. εάτωσαν. 35 κυριεύετωσαν, κρινάτωσαν, εἰσφερέτωσαν, ἐγγρα-

ῥάτωσαν. Δημοσθ. ΚΑ. 8. παραδιδότωσαν 94, μενέτωσαν, κατὰ-
φερέτωσαν κ.τ.λ. Καὶ τί μὲν εἶνε ἡ συλλαβὴ σα εὐθὺς κατωτέρω
θὰ λεχθῇ· τῶρα δὲ ὡς ἴδωμεν, τί περίπου σημαίνει ἡ πάσαις ταῖς γ'
προσώπ. καταλήξει τῆς προστακτικῆς ὑποκειμένη ἐκείνῃ ἀρχαία συλ-
λαβὴ *āt* (*ai*).

Ἡ *āt* φαίνεται ὅτι δὲν διαφέρει τίποτε ἀπὸ τὴν ὁμώνυμόν τῆς ἀφαι-
ρετικὴν πτώσιν τῆς σκρ. ἀντωνυμίας *a* (Fr. Rossén, annot. p. 20,
παρὰ Bopp Accentuat. σλ. 200), τὴν *ai*, ἥτις λατινιστὶ μὲν μετα-
γραφομένη γίνεται *ai* ἢ *oi* ἢ *ui* (μακρὰ ἢ βράχεα), ἑλληνιστὶ δὲ *ās* (ἢ *ā*)
καὶ *ōs* ἢ *ō*, ἢ καὶ *ō* καθὼς ἐξ ἄλλης ἀντωνυμικῆς ἀφαιρετ. *tāt* προῆλθε
τὸ ἐπίρρ. τῶς (ἀντί τωτ) καὶ ἐκ τῆς ἀφαιρετ. *jā-i* (τοῦ ἀναφορικοῦ θέμα-
τος *ja* = ἑλλ. *ὁ*, ἀντὶ τοῦ *j* ἐπελθόντος τοῦ *c*) τὸ *ōs* καὶ ἐν γένει πάντῃ
τὰ εἰς *ω*ς ἐπιρρήματα καὶ τὰ δωρικὰ εἰς *ω*, οἷα τὰ καλῶς, κακῶς, ἡ-
δέως, οὐτῶ (*c*), ὡσαύτως, τουτῶ, αὐτῶ, τηγῶ, πῶ κτλ, ἐξ ἀφαιρετικῶν
εἰς *τ* ληγουσῶν προῆλθαν. Ἡ προστακτικὴ λοιπὸν αὕτη κατάληξις *āt* (ἐξ
ἧς προῆλθεν ἡ ἑλλην. κατάληξις. *ω* καὶ ὅχι *ω*ς πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως
μὲ ὀνομαστικοὺς τύπους) προσηρτήθη εἰς τὸ γ'. ἐνικ. καὶ πληθ. καὶ δυ-
τικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς ἡκρωτηριασμένον τὸ *i* (λεγετ, λεγοντ), ἱ-
να σημαίνῃ τὸ αὐτό, ὅπερ καὶ τὰ συγγενῇ μόρια *ui* (λατ.) *ās* ἢ *ās*
(δωρ.) καὶ *ōs* (κοιν.) ἀπολελυμένα σημαίνουσι, μεθ' ὑποτακτικῆς, εὐ-
κτικῆς καὶ αὐτῆς τῆς προστακτικῆς (πρὸς ἐναργεστέρην ἐρμηνείαν) συν-
τασσόμενα. π. χ. *ut dicat* = *dicito. volo, ut mihi respondeas* (Ci-
cer. in Vat. 6), ὡς ἕρις ἔκ τε θεῶν ἔκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλοιτο (Ἰλ. Σ,
407) « Ἀς ἐχάνετο καὶ ἀπὸ τοὺς θεοὺς καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἡ δι-
χόνοια » (Κορ. Ἀτακτ. Α. σλ. 400). ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος, ὃ τις
τοιαῦτά γε ῥέζοι (Ὀδ. Α, 47). αἶ γὰρ τοῦτο τελευτήσῃας ἐέλδωρ, ὡς
ἔλθοι μὲν κεῖνος ἀνὴρ, ἀγάγοι δὲ ἐ δαίμων (Ὀδ. Φ, 201) = *ās ἔλθῃ*
ἢ *ās ἤρχετο*. ὡς ὁ τὰδε πορὼν ὀλοῖτ', εἴ μοι θέμις τὰδ' αὐδᾶρ (Σοφ.
Ἠλ. 426) = *ās (vā) χαθῇ* ἢ *ās ἐχάνετο*· καὶ μετὰ τοῦ *κεν* ἐν ὕμνῳ
εἰς Ἄρεα στ. 44 ὡς κε δυναίμην σεύεσθαι κακότητα πικρὴν ἀπ' ἐμοῖο
καρήνου. Ἐν πᾶσι τοῖς διὰ τῆς εὐκτικῆς ἀναδεικνύεται διὰ τοῦ *ω*ς ἡ
καὶ διὰ τῆς ἐγκλίσεως μόνης ἐκφραζομένη εὐχή. Ὡσαύτως εὐχὴ ἐκφέ-
ρεται διὰ τοῦ *ω*ς καὶ μετὰ τοῦ ὠφελ(*l*)ε π. χ. ὡς μὴ ὠφελλε τεκέ-
σθαι (Ἰλ. X, 481) = *vā μὴ εἶχε γεννήση*. ὡς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι
(Ω, 764) = *ās (vā) εἶχα χαθεῖ προτῆτερᾰ*· πρβλ. καὶ Ὀδ. Α, 548. Ἰλ.
Γ, 428. Δ, 315. Ζ, 345 κ. ἄλλ. Καὶ μετὰ προστακτικῆς: ὡς *κυχά-
τω* καὶ *πατεῖτω* πάντα καὶ *ταραττέτω* (Ἀριστοφ. Εἰρην. 320) = *ās*
ἀνακατῶρη κτλ. — Τὸ *ω*ς ἢ *ω*ς δωριστὶ γραφόμενον καὶ προφερόμενον,

γίνεται ἄς ἢ ἄς (ἢ ἔντονον ἄς, ἄς, ἄς)· καὶ τῷ ὄντι ὑπὸ τὸν τύπον ἄς φέρεται παρ' Ἡσυχίου: « ἄς, ἕως, ὅπως, μέχρις οὐ (εἰς ἄς ἢ ἄς διορθωθὲν ὑπὸ τῶν κριτικῶν) καὶ μετὰ τῶν δύο ἁκρῶν σημασιῶν ἕως, μέχρις οὐ ἀπαντᾷ παρὰ Πινδάρῳ Ὀλ. Ι. 54 (64) « πρόσθε γὰρ νώνυμος, ἄς Οἰνόμαχος ἀρχε, βρέχετο πολλὰ νιφάδι. » = ὡς ὅπου ἐξουσίαζεν ὁ Οἰνόμαχος. Παρ' Ἀριστοφ. Λυσ. 173 οὐχ ἄς πόδας κ' ἔχωντι τὰς τριήρεις κτλ. = ὡς ὅπου (ἐν ὅσῳ) ἔχουσι πόδια αἱ τριήρεις. παρὰ Θεοκρ. ΙΔ'. 69 ποιεῖν τι δεῖ, ἄς γόνυ χλωρόν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὡς ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ἄττικοῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ἕως, μέχρις οὐ π. χ. παρὰ Θουκ. Δ. 9, δ-πλῖται τε τῶν Μεσσηνίων τούτων ὡς τεσσαράκοντα ἐγένοντο. = ὡς (ἕως) σαράντα (καθομιλ.), καθὼς καὶ ἐν ἄλλαις ὁμοίαις φράσεσι τῆς καθομιλουμένης: ἦσαν ὡς εἴκοσι ἢ ἕως εἴκοσι ἄνθρωποι. Θουκ. Δ'. 117 τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας περὶ πλείονος ἐποιοῦντο κομίσασθαι, ὡς ἔτι Βρασί-δας εὐτύχει = ἐν ὅσῳ κτλ. Ἐν ᾧ δὲ τὸ ὡς πολλάκις εὐρίσκεται συν-ώνυμον τῷ ὅπως καὶ ἐπὶ τελικῆς καὶ ἐπ' ἀλλοίᾳς χρήσεως, οἷαι αἱ προσεκτεθειμέναι τῆς εὐχῆς, τῆς ἐνδούσεως μετ' εὐκτικῆς (καὶ ὀριστικῆς τοῦ ὀφειλέ) καὶ προστακτικῆς, τὸ ἄς ἐκτὸς τῆς Ἡσυχίου γλώσσης, κατὰ τύχην ἄλλοι δὲν ἀπαντᾷ ὅπερ δὲν σημαίνει, ὅτι οὐδέποτε τοιαύτην, οἷαν τὸ ὅπως, σημασίαν εἶχεν, ἀλλ' ὅτι τυχαίως δὲν μας διεσώθησαν τοιαῦτα παραδείγματα, μάλιστα ἐν τῇ ἀπώλειᾳ τῶν πλείστων δω-ρικῶν μνημείων.

Ἐκ πάντων τούτων συμπεραίνω 1) ὅτι τὸ δωρ. ἄς καὶ τὸ κοινὸν ὡς (ὅχι ἐπὶ πάσης σημασίας, ἀλλ' ἐπὶ τῆς δεικτικῆς = οὕτως, ἔπειτα ἐπὶ τῆς προειρημ. ἐνδοτικῆς ἢ παρακελευστικῆς καὶ τῆς εὐκτικῆς) εἶνε συγγενῆ, ἐκ μιᾶς ρίζης, τῆς ἀρχαίας ἐκείνης αἱ (= οὕτω), βλαστήσαντα. — 2) ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐφιλῶνοντο: ἄς, ὡς, ἐν ᾧ τὰ ἐκ τοῦ jat (j. ja = δς) γενόμενα ἄς καὶ ὡς ἢ ὡς (= καθὼς κ.τ.δμ.), ἐδασύνοντο. ὕστερον δ' ἀφ' οὗ ἐπεσκοτίσθη ἡ ἀρχὴ ἐκατέρων, ἐσυγχύσθησαν πρὸς ἄλληλα κατὰ τε τὴν προφορὰν καὶ τὴν χρῆσιν ὅπερ δὲν εἶνε σπάνιον φαινόμενον ἐν τῇ γλώσσῃ. — 3) ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ γλῶσσα μετεχειρί-ζετο καὶ τὸ ἄς καὶ τὸ ὡς, παρὰ τὰς ἄλλας χρήσεις, καὶ πρὸς ἔντονωτέ-ραν ἢ ἐναργετέραν ἐρμηνείαν τῆς καὶ δι' ἀπλῶν τῶν ἐγκλίσεων εὐκτικῆς καὶ προστακτικῆς ἐκφερομένης εὐχῆς, ἐγκλελεύσεως καὶ ἐνδούσεως ὕστε-ρον δ' ἀποτριβέντων κατ' ὀλίγον τῶν ἐγκλιτικῶν τούτων τύπων καὶ δὴ καὶ πικτελῶς κατὰργηθέντων, τὰ μόρια ταῦτα μετὰ τῆς ὑποτακτικῆς νεπλήρωσαν τὸν τόπον ἐκείνων καὶ τὴν αὐτὴν χρεῖαν ἤρχισαν νὰ ἐκτε-λοῦν. — 4) Ἡ δὲ δημώδης γλῶσσα ἐπροτίμησε καὶ ἐνταῦθα, καθὼς καὶ ἄλλοι (π. χ. πᾶς = πῶς ἐν τοῖς: κύτταξε, πᾶς ἦλθε = μῆπως-

ἦλθε· κῆ ὅλας = καὶ ὅλως κτλ.) τὸν δωρικὸν τύπον ἄς ἀντὶ τοῦ ἀττικοῦ ὡς. Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλης ὁδοῦ κατήντησεν ἡ δημώδης γλῶσσα ἐπὶ τὸ αὐτὸ μῶριον ἄς, διὰ τῆς συστολῆς τοῦ προστακτικοῦ ἄφες (ἄφς, καθὼς καὶ σήμερον ἀκόμῃ λέγεται: ἄφς τοι = ἄφες τοι· πρβλ. Ἑρωτοκρ. σλ. 199 ἄφς τοι τὸν Ῥωτόκριτον, καὶ πιάσε τὴν βουλήν μου· καὶ τέλος ἄς, ὡς πάλιν ἐν τῷ ἄς τοι = ἄφες τοι, ἥδη παρὰ τῷ στιχουργῷ Ἀπολλωνίου τοῦ ἐν Τύρῳ (Κορ. Ἀτακτ. Δ'. 35).

Γὰρ πιάσε νὰ διακονηθῇς, κῆ ἄς τὴν αὐτὴν τὴν θλίψιν).

Τὸ ἄφες τοῦτο μετεχειρίζετο ἡ μετ' Ἀλέξανδρον κοινὴ γλῶσσα, ὡς καὶ τὸ ἄγε, φέρε καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὡς προστακτικὸν μῶριον μεθ' ὑποτακτικῆς, π. χ. ἐν Ἀρριαν. Διατρ. Ἐπικτ. Α. 15, 7 « ἄφες ἀνθήσῃ πρῶτον, εἴτα προβάλλῃ τὸν καρπὸν, εἴτα πεπανθῇ. » = ἄς (ἄφες νὰ) ἀνθήσῃ κτλ. ἐν Ματθ. ΚΖ'. 49 ἄφες ἰδῶμεν, εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν. = ἄς (ἄφες νὰ) ἰδῶμεν κτλ. παρὰ τῷ αὐτῷ Ζ'. 4 ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου. Τοιοῦτον καὶ τὸ Λέοντος τοῦ Μαγίστρου (Bergk Poetae Iyr. gr. p. 849. 852) 2, 45. 46 καὶ 5, 42. 43 ἄφες, ὡς φιλῶ, κροτήσω· ἄφες, ὡς θέλω, χορεύσω. — Ὁμοίως ἐπὶ προστακτικῆς μετεχειρίζεται καὶ ἡ νεωτέρα γερμανικὴ τὸ συνώνυμον ῥῆμα lassen ἀφιέναι ὑπὸ τοὺς δύο τύπους β'. ἐνικοῦ καὶ πληθ. προσώπου, ἐπὶ δ' εὐγενικωτέρας ἐκφράσεως τοῦ γ'. πληθυντ. ἀντὶ τοῦ β', ὡς lass, last καὶ lassen μετ' ἀπαρεμφάτου πρὸς περίφρασιν τοῦ α. καὶ γ'. ἐν. καὶ πληθ. προσώπου τῆς προστακτικῆς, μάλιστα τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων, ὡς: lass mich gehen = ἄς ὑπάγω. lass ihn gehen ἄς ὑπάγῃ, lasst uns gehen (ἢ lassen sie uns gehen) = ἄς ὑπάγωμεν κτλ. Ἡ διαφορὰ τῆς γερμανικῆς ἀπὸ τὴν (καθομιλουμένην) ἑλληνικὴν εἶνε, ὅτι ἐκείνη τὸ lassen μετ' ἀπαρεμφάτου συντάσσει καὶ μόνον πρὸς περίφρασιν τῶν α. καὶ γ'. προσώπων, αὐθυποτάκτων καὶ προστακτικῶν, ἢ δ' ἑλληνικὴ τὸ ἄφες (ἄς) μεθ' ὑποτακτικῆς, ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων (ἐπὶ τῶν β'. δῆλον ὅτι καὶ τοὺς ἀπλουστέρους τύπους ἔχουσα) καὶ ὅχι μόνον προστακτικῶς, ἀλλὰ καὶ εὐκτικῶς, καθὼς ἐν τῇ δμηρικῇ καὶ ἀττικῇ τὸ ὡς· π. χ. ἄς ἡμ' ἐγὼ τέτοιος, καθὼς λέγεις = τοιοῦτος ὦ (ἢ εἶην) κλ. ἄς ἦσαι φρόνιμος (καὶ ἔσο[υ]) = ἔσο· ἄς εἴστε καλὰ = ἔστε (ἢ εἴητε)· οὕτω καὶ ἄς ἤμουν, ἄς ἤσουν, ἄς ἤτον κτλ. = εἶην, εἶης, εἶη κτλ. Ἡ ποικίλη αὕτη προστακτικὴ τε καὶ εὐκτικὴ χρῆσις τοῦ μωρίου ἄς ἐν τῇ καθομιλουμένη καὶ ἡ κατὰ τοῦτο διαφορὰ τοῦ ἀπὸ τε τοῦ ἀρχαιοτέρου ἄφες καὶ τοῦ γερμανικοῦ lass μαρτυροῦσι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς ταυτότητός του μὲ τὰ ἀρχαῖα μῶρια ἄς (ἢ ἄς) καὶ ὡς.

Ἰνα δὲ δώσωμεν πέρας εἰς τὸν περὶ τοῦ ἄς λόγον, ἄς ἐκτεθῶσιν ἐδῶ

τινα ἀρχαιότερα παραδείγματα καὶ πρῶτον ἐκ συγγραφέων τοῦ θ'. καὶ τοῦ ι. αἰῶνος προτέρων χρόνων λόγους ἀναφερόντων π. χ. Θεοφαν. Χρον. σλ. 593, 7 ἐλθὲ οὖν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄς λαλήσωμέν σοι τὰ πρὸς εἰρήνην. 606, 8 ἐν τῷ εἰσελθεῖν ἡμᾶς κρατήσατε τὰς πόρτας καὶ ἄς εἰσέλθωσι πάντες. Συμεων. Μαρίστρου 754, 43 καὶ ποτέ φησιν (ὁ Σέργιος Ρωμανῷ τῷ Δακαπηνῷ) « ἔχω, δέσποτα, εἰ θέλεις πατριάρχην ἄνδρα εὐλαβῇ καὶ χρησιμεύοντα, ἀλλὰ μὴν καὶ σοφὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίαν ». ὁ δὲ « ἄς ἴδω αὐτόν » ἔπειτα εἰς πληθος παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις συγγραφεῦσι τῆς δημώδους γλώσσης. Πτωχοπρ. (Κορ. Ἀτακτ. Α.) Α. 448 ἄς βράσῃ. ἄς ἔβρω Β'. 449. ἄς πῶ (= εἴπω) 506. ἄς δράμω 465. ἄς ἐρεῶμην 269. ἄς ἐπουλοῦντασιν 272 κτλ. — Ἀλεξίου τ. Κορν.

( ) ἄς προλαμβάνῃ πάντοτε τὴν πρᾶξιν ἢ βουλή σου. ἢ γνώσῃς σου ἄς παίξῃ ἐξέχασέ το, ῥίψε το, ἄς ἔβγῃ ἀπὸ τὸν νοῦν σου. αὐτόθεν.

καὶ ἄς ἔχῃ χρήματα λιγοστόν, καὶ ἄς ἔνι τιμημένη νὰ ἔνι εἰς βοήθειαν σου, νὰ χαίρεσαι μετ' αὐτήν.

ἄς εἶσαι ἐντροπαλός· ἄς ἔνι ὁ λόγος σου ὁρθός κτλ.

Ὅτι τὸ προστακτικὸν καὶ εὐκτικὸν ἄς μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου αἰ (ᾶς, ὤς, ἄς, ὥς, ὡς) ἔλκει τὴν ἀρχὴν ἢ ἐκ τοῦ ἄφες, συμμαρτυρεῖται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐκ τῆς ὁμοίας χρήσεως τοῦ συνωνύμου νά. Τὸ μυστήριον τοῦτο ποῦ μὲν συγγενεῦον τῷ ἀρχαίῳ δεικτικῷ ἡνι (ἀνί, ἄν, νά) = ἰδοῦ, ποῦ δὲ τῷ ἄν (ὑποθ. κ. δυνητ.) καὶ ἐκ τούτου κατ' ἀναστροφὴν προσελθὼν καὶ ὑποθετ. = τῷ (ἐ)ἄν καὶ δυνητικῶς = τῷ ἄν (ἐλεγον ἄν· ἔφην ἄν· φαίην ἄν) ἐκλαμβανόμενον, ποῦ δὲ τελευταῖον ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἵνα προσελθὼν καὶ ἴσα τούτῳ δυνάμενον, ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης σημασίας χρησιμεύει καὶ πρὸς περίφρασιν τῆς προστακτικῆς, ὡς νά πάγη = ἄς πάγη = ἴτω· νά πᾶμεν = ἄς πᾶμεν = ἴωμεν ποτὲ νά μὴν ἔλθῃ = μὴ ποτε ἐλθέτω (ἢ ἔλθοι)· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἑ. προσώπου κἄπως μετριώτερον τῆς μονολεξίας· νά πᾶς νά τοῦ εἰπῆς = ὑπ]ᾶγε, εἰπὲ αὐτῷ κτλ. Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ νά τ. ἑ. τοῦ πληρ. ἵνα δὲν εἶνε πολὺ νέα, ἀλλὰ κατὰγεται τοῦλάχιστον ἐκ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων, ὡς δῆλον ἐκ τῶν τῆς Κ. Α. π. χ. Μαρκ. ἐ. 23 ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας αὐτῇ. Πρὸς Κορινθ. Β'. 8, 7 ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, — — — ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. Πρὸς Ἑβρ. ἐ. 33 ἐκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω, ὡς ἑαυτόν, ἢ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῇται τὸν ἄνδρα (= φοβείσθω) κ. ἄλλ. Καὶ ἐκ τῶν τοῦ Ἐπικτήτου Διατρ. Δ. 1, 41. 142. Ἀλλ' ἤδη καὶ παρ' Ἀττικοῖς ὑποφαίνεται ἡ χρῆσις αὕτη· οὕτω π. χ. δύνανται νὰ ἐξηγηθῇ τὸ Σοφ. Οἶδ. Κολ. : ἀλλ' ἵνα τῷδ' ἐν ἀφθέγκτῳ μὴ προπέσης νάπει. Εἶνε δὲ

γνωσὸν ὅτι το συνώνυμον μόριον ὅπως παρὰ τοῖς ἀττικοῖς συχνότερον ἐπὶ τοιαύτης χρήσεως ἐλαμβάνετο, ὡς ἐν τοῖς: Εὐριπ. Κύκλ. 595. Ἀριστοφ. Νεφ. 257. 824. 882. 1177. 1464. 1408. Ἀχ. 955. Ἰππ. 222. 456. 497. 760. Σφηκ. 289. 1222. 1250. κ. ἀλλαχοῦ πολλὰ τοῦ.

2) ὁ ἐνεργ. ἀ. ἀόρ. συνδετικὸν φωνῆν ἔχων τὸ α ἔπρεπε μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς καταλήξεως θι τοῦ ε. ἐν. προσώπου τῆς προστακτικῆς νὰ λήγῃ κυρίως εἰς α ἐπὶ τῶν ὑγρολήκτων, ὡς *στεῖλα* (ἀντὶ *στεῖλα* θι), *σπεῖρα* (ἀντὶ *σπεῖρα* θι), *κρίνα* (= *κρίνα* θι) κτλ. καὶ εἰς σα ἐπὶ τῶν λοιπῶν, ὡς *γράψα* (= *γράψα* θι), *δεῖξα* (*δεῖξα* θι), *ποίησα* (*ποίησα* θι) κτλ. Ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ α ἀκέραιον διετηρήθη ἐπὶ τῶν λοιπῶν προστακτ. τύπων καὶ τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων, ὡς *γραψά-τω*, *γραψά-τωσαν*, *ἔγραψα*, *ἔκρινας*, *ἔκριναν* κτλ., ἐδῶ διττὴ μεταβολὴ συνέβη· μία μὲν ἡ παλαιόθεν προσάρτησις τοῦ ἀνοργάνου *ν* καὶ ἡ ἐπιρροὴ αὐτοῦ τροπὴ τοῦ α εἰς ο, ὡς *γράψον*, *δεῖξον*, *ποίησον*, *κρίνον* κτλ. Ἐπεκράτησε δ' οὗτος ὁ τύπος ἐν ταῖς πλείσταῖς τῶν ἀρχαίων διαλέκτων· ἑτέρα δ' ἡ εὐθύς μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς προσωπ. καταλήξεως βράχυνσις τοῦ ἀρχαίου α εἰς τὸ ε· ὅθεν οἱ τύποι *σπεῖρε*, *στεῖλε*, *κρίνε*, *γράψε*, *δεῖξε*, *ποίησε* κ. ἀλλ' οἱ ἐπικρατοῦντες μὲν ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἐξ αὐτοῦ τοῦ *ΙΑ*. ἢ καὶ *Ι. μ. Χ.* αἰῶνος, ὡς δῆλον ἐκ τῶν τοῦ βιογρ. τοῦ Αἰσώπου (ed. Westermann) σλ. 10, 27 ὁ βούλει *πράξε*. 23, 23 βάλε εἰς τὴν λεκάνην ὕδωρ καὶ *νίψε* μου τοὺς πόδας. Ἀλ. τοῦ Κομνηνοῦ. ἀνάπανσέ τους (ὁ)λιγοστόν. συνέργησον καὶ *ποισέ* τα. *ποίησέ* τον φίλον. *προτίμησησε*. *διπλοχαιρέτησέ* τον. *πρόσεξέ* τον. *σκόπησε* κτλ. ἐκ τῶν τοῦ Πτωχοπροδορόμου Ἀ. 120. ἀγόρασε. Β'. 568 *ποίησε* τν καὶ τὰ· κτλ. τῶν τοῦ ἱατροῦ *Συνεσίου* λύσε περὶ πυρετῶν Δ'. 156. Ζ'. 225. σπάσε Ε. 60. *κίνησε*· Η. 266. *πλησίασε* Ι. 293. καὶ ἐξ ἄλλων μεταγενεστέρων, οὐκ ἄγνωστοι δ' ἡ ἀτυνῆθις καὶ τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν: Ὅμηρ. Ὀδ. Χ, 481 οἷσε θέειον — οἷσε δέ μοι πῦρ. αὐτ. 106 οἷσε θέων. Ἀριστοφ. Βητραχ. 482 ἀλλ' οἷσε πρὸς τὴν καρδίαν μου σπογγίαν. Ἀχχνρ. 1099. 1101. 1122 οἷσε. Διχδοθέντος δὲ τοῦ διὰ τοῦ ε ἀντὶ α σχηματισμοῦ προήλθαν τὰ: οἰσέτω Ἰλ. Τ, 173. Ὀδ. Θ, 255 οἷσατε Ἰλ. Γ, 403. Ο, 718. οἰσόντων Ἀντιμάχου Ἀποσπ. 10. ἀπαρμυρ. οἰσόμεναι καὶ οἰσόμεν Ἰλ. Γ, 120. Σ, 191. Ὀδ. Γ, 129. ἄξετε, ἄξέμεναι, ἄξέμεν Ἰλ. Ω, 663. Ζ, 53. Ψ, 50, 111. Διὰ δὲ τῆς ἀντικαταστάσεως ταύτης τῶν συνδετικῶν φωνηέντων ο καὶ ε ἀντὶ τοῦ α πολλοὶ πρῶτοι ἀόριστοι (μετὰ σ) ἀνέλαβαν τύπον δευτέρου· τοιοῦτος ὁ ἐπικρὺς *ἔξον*, *ἔξες*, *ἔξερ*, ἀντὶ *ἔξα*, *ἔξας*, (ἐκ τοῦ θεμ. *ἐκ*) καὶ ὁ κοινότερος

τος ἔπεσον, ἔπεσες προστ. ἔμπεσε (Ἰλ. Π, 81), κατάπεσε (Ἀρφ. Ὀρν. 840) κ.λ. ὅστις ἐνιᾷχοῦ διετῆρσεν καὶ τὸ α τοῦ ἁ., ὡς ἐν τῷ Ἡροδότῳ ζ'. 21 ἔπεσαν, Εὐριπ. Τρωαδ. 291 προσέπεσα (Ἀλκ. 471 πέσεις), ἀτόπως ἴσως ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰς ἔπεσε (τὸ θέατρον) καὶ προσέπεσον διορθωθέντα (πρβλ. Buttman. gr. Gr. II. 277 κεξ) Ὀρφ. Ἄργον. ἔπεσαν. Ψαλμ. ΙΘ'. 8. κς'. 2. Περὰ δὲ τοῖς μεταγενεστέροις καὶ ἐν τῇ νῦν καθομιλουμένη ὁ ἔπεσα καὶ οἱ ὅμοιοι τύποι ἀπέβησαν συνηθέστατοι, πρβλ. Κ. Δ. πρὸς Γαλατ. ἐ. 4 ἐξέπέσατε, ἀποκαλ. Ζ'. 41 ἔπεσαν, Ἰωαν. ζ'. 10 ἀνέπεσαν — Ἀχιλλ. Τητ. Γ'. 17. κατεπέσαμεν. 49 περιπέσαμεν Θεοφαν. χρον. σλ. 283 ἔπεσαν κτλ. — Ἡ ἐν τούτοις, μάλιστα ἐπὶ τῆς προστακτικῆς, ἐπικράτησις τοῦ ε μαρτυρεῖται ἐκτὸς τῶν ἄρτι εἰρημένων καὶ ἐκ τοῦ ὄρουξε (= ὄρυσον) Μηλίας ἐπιγραφῆς πρὸς Ross (inscript. gr. med. nr. 246) καὶ ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου π. συντάξ. Α. 36, ὅς ἀποδοκιμάζων τὴν γνώμην τῶν τὰ τοιαῦτα μέλλοντος προστακτικὰ οὐκ ὀρθῶς ἐκλαμβανόντων λέγει τάδε, εἰ καὶ σκοτεινότερόν πως: « Τί δὲ τὸ παρᾶν τοὺς παρδεξαμένους μέλλοντος προστακτικὰ; Μόνον τὸ γραφέτω καὶ τὸ οἶσε θέειον γρηθ, ἅπερ ἀπολύεται ἐντελέστερον ἐν τῷ περὶ προστακτικῶν, ἀπαιτοῦντος δὲ καὶ τοῦ λόγου, ὀλίγα παρὰ τὴν φύσιν, ὅτι ποιητικώτερον μὲν τὸ οἶσε κατ' νῦν ἐναλλαχῇ εἴρηται φωνῆς τῆς φέρε, τῆς γραφέτω καὶ τὰ ὅμοια (*), οὐ κατὰ διάφορον μὲν χρόνον, κατὰ δὲ ἐκλογὴν ὀνόματος, ὁπότερον εἴη κατωρθωμένον, καθάπερ ἤδη προεμελετήθη τοιαύτη ζήτησις ἐν τῇ ὀριστικῇ ἐγκλίσει ἔγραφας ἢ ἔγραφες, οὐ διαφορᾶς οὔτε χρονικῆς, αὐτὸ δὲ μόνον γραφῆς, δυναμένης οὐκ ἀπιθάνως παρὰ λαμβάνεσθαι, ὡς ἐπιδείκνυμεν ἐν τῷ περὶ ῥημάτων ». Πρβλ. Κηρ. Ἀτακτ. Α. σλ. 104 κεξ. — Φαίνεται δ', ὅτι ἐν τούτοις ἐκκινητόμητον ἡ γλῶσση τὸν εἰς ε τύπον κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν ἐνεστώτων φέρε, γράφε καὶ τῶν ὁμ. ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἴσως τῆς συγχύσεως μετὰ τὸ ἁ. ἐνικ. ὄρις. πρόσωπον ἀναβύητον: παῦσα (ἁ. ἐν. ὄρ. καὶ β'. ἐν. προς.), γράφα, δαῖξ κτλ.

Ὁ δὲ ἁ. μέσος ἀόριστος κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐνεστώτος ἐν τῷ β'. ἐν. προστακτ. τὴν κατὰ τὴν σο λαμβάνοντος ἔπρεπε νὰ λήγῃ εἰς (σ)α-σο καὶ συνιρέται (σ)ω, ὡς γράφασο, γράψας, γράψω παύσασο, παύσω. ἀπο]κρίναςο, κρίναςο, κρίνω. ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἡ γλῶσση, εἴτε

(*) Ἰσως ταῦτα ὧδέ πως διορθωτέον: ποιητικώτερον μὲν τὸ οἶσε καὶ γραφέτω καὶ τὰ ὅμοια κατ' ἀναλογίαν εἴρηται φωνῆς τῆς φέρε, τῆς γραφέτω καὶ τῶν ὁμοίων, οὐ κατὰ κτλ.

πρὸς εὐφωρίαν (διὰ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ δυσἀρέστου συριγμοῦ σασο, ξασο, ψασο) εἴτε πρὸς εὐκρίειαν (ἀποφυγῇ τῆς συγχύσεως τῶν προστακτ. παύσω, γράψω, δείξω, ἀποκρίνω με τοὺς ὁμοφώνους ἐνεργητ. μέλλοντας καὶ ἐνεστῶτας), προετίμησεν ἄλλον ἀπλούτερον τρόπον, τὸ β'. ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ μέσου προστακτικοῦ ἐκ τοῦ (ἀρχαίου εἰς α, ὡς προείρηται) ἐνεργητικοῦ διὰ διφθογγίσεως παρᾶξασα, ὡς γράψαι, παῦσαι, δείξαι, ἀπόκριναί κ.τ.τ. ἐκ τῶν ἀρχ. ἐνεργ. γράφα (= ε), παῦσα, δείξα, ἀπόκρινα κτλ. Ἦσαν δὲ καὶ διάλεκτοι, αἵτινες καὶ ἐδῶ τὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ β'. ἀορίστου ἀναλογίαν τηροῦσαι καὶ ἀντὶ τοῦ α, τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος τοῦ α. ἀορίστου, τὸ ε παραλαβοῦσαι τὸ ἐνικ. β'. πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ α. μέσου ἀορίστου εἰς (σ)εσο καὶ συναϊρέσει (σ)εο, (σ)ου ἐσχημάτιζαν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐπικῶν βήσεο, δύσεο, ὄρσεο, λέξεο (ἰλ. I, 617. Ὀδ. T, 598), αἰεσεο (Ἰμν. Ὀμ. 12'. Κ'.) ἐμπίσεο (Νικηνδρ. Ἀλεξίφ. 277) καὶ τῶν ὁμοίων ἀντὶ τῶν βῆσαι, δῦσαι, ὄρσαι, λέξαι κτλ. Περαιτέρω δὲ μεταφερθείσης τῆς ἀναλογίας τοῦ β'. ἀορίστου, προῆλθαν καὶ οἱ (ἐπικοί) τύποι ἐβήσετο (ἰλ. A, 428. Θ, 44), ἐδύσετο (ἰλ. A, 46. Ὀδ. X, 413 κ. ἄλλ.) κ. οἱ ὅμοιοι. Ἐντεῦθεν ἔλκουσι τὴν ἀρχὴν των οἱ δημῶδεις τύποι ῥδύσου, ζώσου, γράψου, δείξου (ἐκ τῶν ἐνδύσεο, ζώσεο, γράψεο, δείξεο) ἀντὶ τῶν ἀττ. ἐνδύσαι, ζῶσαι, γράψαι, δείξαι κτλ. οἱ μόνοι μέσαι τύποι τῆς δημῶδους γλώσσης, μέσην τε καὶ παθητικὴν ἅμα σημασίαν ἔχοντες, ἐν ᾧ κατὰ τὰ λοιπὰ πρόσωπα τῆς προστακτικῆς καὶ τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις οἱ τύποι τοῦ ἰδίως παθητικοῦ ἀορίστου ἐφ' ἑκατέρας σημασίας ἐκλαμβάνονται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, ὡς ἄς ῥδυθῇ, ἄς γραφθῇ, ζωσθῇτε (ἀντὶ ζώσθητε), ἄς δειχθῶσιν (ἢ δειχθῶν) κτλ. ἀντὶ τῶν ἀρχ. ἐνδυσάσθω καὶ ἐνδυθῇτω, γραψάσθω καὶ γραφθῇτω, ζώσασθε καὶ ζώσθητε, δειξάσθωσαν καὶ δειχθῇτωσαν κτλ. Ὁ εἰς (σ)ου λοιπὸν οὗτος τύπος τοῦ μέσου α. ἀορίστου καὶ τῆς ἀρχαίας τισὶ διαλέκτοις συνήθης ὢν πρὸς τῷ εἰς (σ)αι ὕστερον κατὰ τὴν μακρὰν πορείαν τῶν αἰώνων ἐν τῇ δημῶδει γλώσσῃ ὑπολανθάνων συνανέκυψε μετ' αὐτῆς εἰς τὸ φῶς, καὶ τῆς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ β'. ἀορίστου ἀναλογίας ὑποβοηθούσης, ὡς ἐν τοῖς Ἀλεξ. τ. Κομνηνοῦ: ἀγωρίσου. — τότε ἀρχαλίσου τον καὶ ποιήσέ τον φίλον κτλ. Ἐν τῷ B. X. ἡμᾶς δέξου ἐγγυητάς. ἀφηγήσου μέ τα. αὐκράσου, καταγνώρισε, Βέλτανδρε, ἃ σε λέγω. ἐν τοῖς τοῦ Σαχλήκη: ἀφκράσου με νὰ μάθης. στοχάσου καὶ νὰ τὸ εὔρης. ἰδέ τα καὶ στοχάσου τα, ἀρηγήσου τα τὰ σκοτεινὰ καὶ ἀγάπη τὴν ἡμέρα. ὀργίσου των τῶν ἀζκρίων, ἀπὸ τὸν νοῦν σου ἄς ἐβγουν κτλ. Πα-

ράδοξος δὲ (ἂν ὀρθός) ἦναι ὁ τύπος *στάθου* (= τῷ ἀρχ. *στάθῃτι* κατὰ τῷ καθομιλ. *στάσου*) ἐν τῷ παρὰ Ζαμπελλ. ἐπύλλ. στιχ. 38.

Ἐνταῦθα ὑπομνηστέον καὶ δύο ἄλλους τύπους τοῦ *ῥ'*. ἐν. προσώπου τῆς προστ. τοῦ μεσ. ἢ παθητ. ὁρίστου, οἵτινες ἐνίοτε ἀπαντῶσι παρὰ τοῖς στιχουργοῖς τῆς δημοτικῆς γλώσσης τοῖς ἀπὸ τοῦ *ιά*. αἰῶνος. Εἶνε δὲ ὁ μὲν αὐτῶν ὁμόφωνος τοῦ *ῥ'*. ἐν. ὁριστικοῦ τοῦ ἐνεστώτος, ὡς ἐν τῷ τοῦ Ἀλεξ. Κομν. *βλέπεσε* δὲ μὴ συμπλακῆς εἰς τὴν πολυλογία. ἔνθα ἴσως γραπτέον *βλέπεσαι* (= *βλέψαι*). ὁ δὲ λήγει ἐπ' ἴσης εἰς τὴν συλλαβὴν *σε*, προσηρητημένην εἰς τὸ θέμα τοῦ παθητικοῦ ὁρίστου, ὡς ἐν τῷ τοῦ αὐτοῦ Κομνηνοῦ: *μᾶλλον καὶ τι σκληρότερον ἐπινοήθησέ τους*. Φαίνεται δ' ὅτι ὁ δεύτερος οὗτος τύπος δὲν εἶνε ἀπομεμονωμένος ἐν τῷ *ῥ'*. ἐν. τῆς προστακτικῆς, ἀλλ' ἐξετείνετο καὶ εἰς τὴν ὁριστικὴν, καὶ οὕτω πάντα τὰ πρόσωπα ταύτης, ὅχι μόνον τὸ καὶ παλαιόθεν διὰ τῆς συλλαβῆς *σα* ἐπηυξημένον γ'. πληθ. ὡς *ἐγράφη-σα-ν* κτλ. διὰ τῆς αὐτῆς *σα* προσεσχηματίζοντο, π. χ. *ἐπεροήθησα*, *ἐπεροήθησας*, *ἐπεροήθησε*, *ἐπεροήθη-σα-μεν* κτλ.

Ἐκ τῶν εἰς *σα* τύπων ὕστερον προήλθαν καὶ οἱ σήμερον καθομιλούμενοι εἰς *κα*, ὡς *ἐγράφηκα* — *κες* — *κε*. *ἐδόθηκα*, *ἐδοθήκαμεν* κτλ. Ἀλλὰ περὶ τούτων καὶ κατωτέρω. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων.

*Ἡ ἄνευ συνδετικοῦ φωνήεντος (ἢ εἰς *μι*) συζυγία.*

Προσηρτῶντο δ' αὐταὶ αἱ τ' ἐνεργητικαὶ καὶ αἱ μέσαι εἰς τὰ χρονικὰ θέματα ἐπὶ τῆς ὁριστικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς κατ' ἀρχὰς ἀμέσως, οὐδενὸς ἄλλου φθόγγου μεσολαβοῦντος, ὅπως καὶ ὕστερον αἱ καταλήξεις τῶν εἰς *μι* λεγομένων ῥημάτων. ἦσαν δηλ. κατ' ἀρχὰς πάντα τὰ ῥήματα εἰς *μι*, ἐκ τῶν ἰδίων θεμάτων καὶ τῶν ἐκάστοτε προσωπικῶν καταλήξεων ἄνευ τινὸς τρίτου μέρους συγχείμενα, ὡς:

1)	<i>ἐσ-μί,</i>	<i>ἐσ-σί,</i>	<i>ἐσ-τί (δωρ.).</i>
		<i>ἐσ-τόν,</i>	<i>ἐσ-τόν.</i>
	<i>ἐσ-μέν,</i>	<i>ἐσ-τέ,</i>	<i>ἐ-ντί.</i>
2)	<i>τίθη-μι,</i>	<i>τίθη-σ(ι),</i>	<i>τίθη-τι (δωρ.).</i>
		<i>τίθε-τον,</i>	<i>τίθε-τον</i>
	<i>τίθε-μεν,</i>	<i>τίθε-τε</i>	<i>τίθε-ντι.</i>
3)	<i>ἔδω-ν,</i>	<i>ἔδω-ς,</i>	<i>ἔδω(τ)</i>
		<i>ἔδο-τον,</i>	<i>ἔδό-την</i>
	<i>ἔδο-μεν,</i>	<i>ἔδο-τε,</i>	<i>ἔδο-ν(τ)</i>
4)	<i>ἵστα-μαι,</i>	<i>ἵστα-σαι,</i>	<i>ἵστα-ται</i>
	<i>ἱσά-μεθον,</i>	<i>ἱστα-σθον,</i>	<i>ἵστα-σθον</i>

	ἰσά-μεθα,	ἰστα-σθε,	ἰστα-νται
5)	ἐλύ-μην,	ἔλυ-σο,	ἔλυ-το
	ἐλύ-μεθον,	ἔλυ-σθον,	ἐλύ-σθην
	ἐλύ-μεθα,	ἔλυ-σθε,	ἔλυ-ντο κτλ.

ὕστερον δ' ἐπικρατεστέρας δσημέραι γιγνομένης τῆς ἀρχῆς τῆς περὶ τὴν προφορὰν εὐχερείας καὶ εὐφωνίας, ἤρχισαν μετὰξὺ τοῦ θεματός καὶ τῶν καταλήξεων φωνήεντά τινα νὰ παρενθέτωνται συνδέοντα τρόπον τινὰ τὰ δύο ταῦτα μέρη ἐκάστου ρηματικῷ τύπου πρὸς ἄλληλα καὶ διευκολύνοντα τὴν πολλάκις ἐκ τῆς συγκρούσεως τοῦ τελευταίου θεματικοῦ συμφώνου καὶ τοῦ ἐνρρηκτικοῦ τῆς καταλήξεως τραχυνομένην προφορὰν, π. χ. λέ-γω-μι, λέγ-ε-σι, λέγ-ε-τι, λέγ-ο-μεν κτλ. ἀντὶ τῶν λέγ-μι, λέγ-σι, λέγ-τι, λέγ-μεν κτλ. Ἐν ᾧ λοιπὸν κατ' ἀρχὰς μία μόνη συζυγία ὑπῆρχε καὶ πάντα τὰ ῥήματα καθ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐσχηματίζοντο, κατ' ἄμεινον τῶν προσωπικῶν καταλήξεων εἰς τὸ θέμα προσάρτησιν, ὕστερον τὰ ἐν μεγάλῃ ἀνάγκῃ πρὸς εὐκόλυνσιν τῆς προφορᾶς ἢ πρὸς εὐφωσίαν παρενθετόμενα συνδετικὰ φωνήεντα ἐκ τῶν εἰς συμφωνον ληγόντων θεμάτων καὶ εἰς τὰ εἰς φωνῆεν λήγοντα ἐξετάθησαν καὶ ἐν τοῖς πλείστοις τοσαύτην ἰσχὺν ἔλαβαν, ὥστε πολλοὶ γέγονεν καὶ τὰς προσωπικὰς καταλήξεις ἢ ὅλως παρεγκώμισαν ἢ ἐξασθένισαν ὥς λέγ-ω, λέγ-ε-ις, λέγ-ε-ι ἀντὶ τῶν λέγ-ω-μι, λέγ-ε-σι, λέγ-ε-ι κτλ. ἔλεγον, ἔλεγ-ε-ς, ἔλεγ-ε (ἀντὶ ἔλεγ-ε-τι), ἔλεγον (ἀντὶ ἔλεγ-ο-ν) κτλ. Τοιοῦτοτρόπως προέκυψεν ἡ καλουμένη τῶν εἰς ὦ συζυγία, ἣτις κατὰ τοῦτο διαφέρει τῆς εἰς-μι, ὅτι αὕτη μὲν πολλοῦ ἀρχαϊκωτέρας καὶ ἀνερχιτέρας διεφύλαξε τὰς προσωπικὰς καταλήξεις, καὶ ταῦτας ἀμέσως προτερῆ εἰς τὰ θέματα τῶν τριῶν εἰδικῶν χροῶν, τοῦ ὀριστικοῦ ἐνεστώτος, τοῦ παρθετικού καὶ τοῦ β'. ἀορίστου καὶ τῶν προστακτικῶν, ἐκείνη δὲ πολλοὶ γέγονεν, ὥς εἴπαμεν, ἀπέβηκεν ἢ συνέτεμε τὰς προσωπικὰς καταλήξεις. Τὰς δὲ ἀνερχιτέρας σωζομένας διὰ τῶν συνδετικῶν φωνηέντων προτερῆ εἰς τὸ θέμα, μόνου τοῦ παθητικοῦ ἢ μέσου παρκατεμένου καὶ ὑπερσυντελικῷ ἐξαιρουμένων, οἵτινες πάντοτε καὶ πάνταχού οὐδὲν συνδετικὴν φωνῆεν εἶχον, ἀλόμῃ μέχρι σήμερον, ὥς γέγραμ-μαι, γέγραψαι (γέγραφ-σαι), εἴρη-ται, ἐλέλυ-το, δεδοικν-ντο κτλ. γραμ-μέρος, τιμῇ-μέρος, φουσκω-μέρος κτλ. ὁμοίως καὶ οἱ παθητικοὶ ἄοριστοι πάντων τῶν ῥημάτων, ὅσα δηλ. τοιοῦτους ἔχουσι, προσαρτῶσι τὰς προσωπ. καταλήξεις ἀμέσως τῷ χρονικῷ θεματι, ὥς ἐδάη-ν, ἐδάη-ς, ἐδάη-ν, ἐδά-ημεν κτλ. ἐπλάγη-ν, ἐπλάγη-ς, ἐπλάγη-τε κτλ. ἐγράφη-ν, ἐγράφη-ς, ἐγράφη-μεν, γράφθη-τε, γραφθῇ-τωσαν, γραφθῇ-ναι κτλ. Ἀλλ' ἡ καθομιλουμένη καὶ

τούτους μετέσχημάτισεν, ὥς εἶδαμεν, ἐκάη κα, ἐκάη-κες. ἐγράφθη-κε κτλ.

Τοσοῦτον δ' ἐπεκράτησε προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ νέα αὕτη ἀρχὴ τῆς διὰ μέσου συνδεδεικνῶν φωνηέντων προσαρτήσεως τῶν προσωπ. καταλήξ., ὥς σήμερον παντελῶς ἐξέλειψαν τὰ τοιοῦτότροπα ῥήματα, ἐκτὸς τῶν ἄρτι εἰρημένων παθητικῶν ἀορίστων καὶ τῶν μέσων παρακειμένων, καὶ τούτων μόνον κατὰ μετοχὴν εὐχρήστων καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος εἶμαι. Ὅτι δὲ καὶ αὕτη ἡ μεταβολή, ὥς πᾶσα ἄλλη εἴτ' ἐν τῇ γλώσσῃ, εἴτ' ἐν τῇ φύσει, ἡρέμα καὶ κατ' ὀλίγον ἔγενε, δῆλον 1) ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν ἀρχαιοτέρων διχλέκτων, τῆς ἐπικῆς καὶ τῆς αἰολικῆς, πρὸς τὰς νεωτέρας, τὴν ἰωνικὴν, τὰς δωρικὰς καὶ τὴν ἀττικὴν, ἐν αἷς πλεῖστα ἐν ἐκείναις κατὰ τὴν πρώτην, τὴν εἰς μι συζυγίαν σχηματιζόμενα ῥήματα, κατὰ τὴν δευτέραν, τὴν εἰς ω, ἐσχηματισμένα ἀπαντῶσι. Παραλείποντες δὲ πάντα τὰ ἄλλα παραδείγματα καὶ ἐκ τῶν συνήθων γραμματικῶν ἤδη γνωστά, παραθέτομεν ἐνταῦθά τινες τῶν ἐν τῇ ἐπικῇ συνηθεστάτων ἄνευ συνδεδεικτοῦ φωνηέντος ἐσχηματισμένων καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν γραμματικῶν, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, συγκεκομμένων ἀτόπως καλουμένων ἀορίστων

ἐνεργητικοί

ἀρχαῖοι (ἐπικοί)

ἐπλωρ (Ἰλ. Ζ, 194 ἐπιπλῶς) —

ἐκτᾶρ (κατακτὰς κ.τ.τ.) —

ἐξέτρω } ἐξεβλάβη, ἐξεκόπη Ἡσυχ. }
 } ἐξέβαλε; (ἡ κύσεις }

μεταγενέστεροι

ἐπλωσα (ἰων.), ἐπλευσα

ἐκτεινα.

ἐξέτρωσε. κ. ἄλλ.

Τοιοῦτοι καὶ τινες ἐνεργητικοὶ παρακείμε. καὶ ὑπερσυντελικοί :

ἄνωγ-μεν, ἄνωχ-θι ἀντί

ἔοιγ-μεν, εἶκ-τον, -την —

εἰλήλουθ-μεν —

κέκραγ-μεν, ἐκέκραγ-μεν —

κέκραχ-θι —

ἐπέπιθ-μεν —

ἄνώγ-α-μεν, ἄνώγ-ε-θι

ἔοικ-α-μεν, ἐλκ-α-τον

ἐληλύθ-α-μεν

κεκράγ-α-μεν κτλ.

κέκραγ-ε(θι).

ἐπεποίθ-η-μεν κτλ.

Ἀδηλότερον δ' εἶνε, ἂν τοιοῦτοί τινες ἐνεστῶτες εἶνε λείψανα τοῦ ἀρχαίου τούτου σχηματισμοῦ ἢ ὕστερον συνεκόπησαν, οἷοι οἱ ἔγ-μεν (ἐχ-έ-μεν) ἔχειν Ἡσυχ. φέρ-μεν (φερέμεν), ὁ ἐνεστωτικ. λαμβανόμενος παρακ. δέδοιγ-μεν (δεδοίκαμεν) παρ' Ἡρωδιανῶ π. μονήρ. λέξ. 23, 30 καὶ E. M. 253, 22. ἔδ-μεναι (ἔδ-έ-μεναι), προφύλαχ-θε (προφυλάκ-

ε-τε) ἱμν. εἰς Ἀπολλ. 538 (360) φέρτε (= φέρ-ε-τε). Ὅμοιοι τῷ τελευταίῳ εἶνε καὶ οἱ καθομιλούμενοι προστακτικοὶ φέρτε, πάρτε (πάρ-ε-τε), σπεῖρτε (σπεῖρ-ε-τε, σπεῖρατε), σύρτε (= σύρ-α-τε. ἢ σύρετε), στείλτε (= στείλατε) κ. οἱ ὅμοιοι, ἥδη ἀπὸ τοῦ ἱ. αἰῶνος ἐν τῇ γραπτῇ δημῳδαὶ ἀναφαινόμενοι, π. χ. ἐν τ. ἐπυλλ. τ. Ζαμπ. στ. 21. 23. 24. Δέστε καὶ ἑαγκωνιάστε με. βάλτε, κομβῶστε. παρὰ Σ. Σ. ἀκοῦτε, ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ συγκεκομμένον φέρεται, ὡς ἀκοῦς, ἀκοῦμεν, ἀκου κτλ. ἀντὶ τῶν ἀκούεις, ἀκούομεν, ἀκουε κτλ. Οὕτω π. χ. ἐν τῇ ἀρπαγῇ τῆς Εἰρήνης (παρὰ Ζαμπελλίῳ σκέψεις περὶ ἐλλ. ποιήσεως σλ. 42) στ. Ἀκοῦς, ἀκοῦς τουρκόπουλε, τί λῆσι τὸ πουλάκι; κ.τ.λ. Πιθανώτερον δ' οἱ ἐνεστώτες οἶμαι (ῥῆην), σεῦμαι καὶ στεῦμαι, προήλθαν κατὰ συναίρεσιν ἐκ τῶν οἶομαι (ῥόμην), σεύομαι (ἢ σέφομαι) καὶ στεύομαι (στέφομαι).

μέσοι ἀόριστοι

ἐπικοί (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παθητικῶς ἐκλαμβανόμενοι)

ἐβλή-μην

ἐκτά-μην

ἄμπνυτο (πέπνυμαι)

ἄυτο (λέλυμαι)

ἐφθί-μην (φθί-μενος)

ἐσσύ-μην

ἐχύ-μην

ἔδεξο, ἔδεκτο, δέχθαι

ἐμικτο

ἐλέγ-μην, λέ-ξο, λέκ-το, λέχθαι

πάλλτο

ῥρην, ῥρτο, ῥρθξι, ῥρσο (προστ.)

ἐβλήθην

ἐκτάθην

ἀνέπνευσε (ἀνεπεπνεύκει)

ἐλύθη (ἐλέλυτο)

(ἐσώθην)

ἐχύθην κτλ.

ἐδεξάμην

ἐμίχθην, ἐμίγην

ἐλεξάμην

ῥρμησάμην.

Τοιοῦτοι καὶ οἱ ἔγεντο (ἐγένετο), ἔυκτο (= ἤυξατο), ἄλτο, ἐλέλε-κτο (ἐλελίζω), ἔκμενος, ἄρμενος καὶ ὁ παρὰ τοῖς ἀττικαῖς συνήθης ἄσμενος (ἄδ μενος). Οἱ μέσοι οὗτοι ἀόριστοι συμπίπτουσιν, ὡς βλέπομεν ἐκ τῶν προκειμένων παραδειγμάτων, κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῖς ἰδίους παρακειμένοις καὶ ὑπερσυντελικαῖς ἐκτὸς τῆς ἀναδιπλώσεως. τινὲς δὲ καὶ κατὰ τὴν σημασίαν, ὡς ἀνωτέρω εἶδαμεν. Ὅμοιως πολλοὶ β'. ἀόριστοι ἀρχαιότερον (ἐν τῇ ἀθλίδι π. χ.) ἄνευ συνδετικοῦ φωνήεντος ἐσχηματισμένοι, ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ (κοινῇ) γλώσσῃ ἀποβαίνουσιν ἄχρηστοι, ὑπὸ ἐνσίγμων (ἀ.) ἀορίστων ἐξωσθέντες, ὡς

- ἀφείραι—ἀφῆσαι (Θεοφαν. χρόν. 514, 44. 15) μεθήσας Κολουθ. 115
 βιώραι—βιώσαι (ἤδη παρ' Ἡροδότῳ Ἀ. 163. Ξενοφ. Οἰκον. Δ'. 18)
 (Πλατ. Φαιδ. 113. Ἀριστοτ. Ἠθικ. Νικ. Θ'. 8)
 γνῶραι—γνῶσαι (ἀγαγνῶσαι ἤδη παρ' Ἡροδ. Ἀ. 68. Ε. 106. Η. 100).
 (Θεοκρ. ΚΖ'. 20 δῶση ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰς
 δοῦναι—δῶσαι (δῶσει μεταγεγραμ. Κ. Δ. Ἰωανν. ΙΖ'. Ζ.
 (Ἀποκαλ. Η, 3. ΙΓ'. 16. ἐπιγρ. ἀδεσπ. 693, 266.).
 δρᾶραι—δρᾶσαι (Ἀριστοτ. Ἱστορ. Ζώ Ι. 9. Διον. Ἀλικ. Θ'. 9.
 (Ἰωσηπ. ἀρχ. Γ'. 2, 1. Δουκ. τοξαρ. 33 κ. ἄλλ.
 θεῖραι—θῆσαι (μετὰ τῶν συνθέτων σχολ. Ἀρφ. Λυσιστρ.
 (445. Εὐμαθ. τ. καθ' Ὑσμιν. Γ'. 86. Κωνσταντ.
 (Πορφυρ. π. τ. ἰδ. ὁ. Ρωμ. Γ'. 148. c. Ἀρμενοπουλ.
 (προχ. Β'. 4. 144. κ.λ.
 φθῆναι—φθάσαι (ἤδη παρ' ἀττικαῖς Δίσχ. Ἀγ. 989. Περσ. 753.
 (Εὐριπ. Ἰφιγ. τ. 669. Φοιν. 975. 1280. Ξενοφ.
 (Ἑλλην. Ζ'. 2, 14. Κ. Π. Ἀ. 5, 3. Ἰσοκρ. Η. 120.
 (συνθηέστατος δὲ παρὰ τοῖς μεταγενεστ., ὡς
 (ψαλμ. ις'. 13. ιζ'. 18. Κ'. 3. ζζ'. 25. ριή. 147.
 (Κ. Δ. Ματθ. ΙΒ'. 28. π. Ρωμ. Θ, 31. Κορ. Β'. 10,
 (14. Φιλιππ. Γ'. 16. Θεσσαλ. Ἀ. 2, 16 κ. ἄλλ.

2) Καὶ αὐτὰ τὰ πάλαι συνθηέστατα εἰς *μι*, ὃ ἐ. ἄνευ συνδετικοῦ
 φωνήεντος σχηματιζόμενα ῥήματα, οἷα τὰ: ἴστημι, τίθημι, ἵημι, δι-
 δωμι, εἶμι, δείκνυμι καὶ τὰ ὅμοια ἤρχισαν κατ' ὀλίγον νὰ προσλαμ-
 βάνωσι συνδετικὸν φωνήεν· καὶ ἁ.) καὶ ἀρχαιότατα ἐπὶ τῆς ὑποτα-
 κτικῆς καὶ ἐν μέρει ἐπὶ τῆς εὐκτικῆς χάριν τῆς κατὰ τε τὴν ἔννοιαν
 καὶ τὸν τύπον διακρίσεως τῶν ἐγκλίσεων, ἐκεῖ μὲν τὰ φωνήεντα ο, ε, ἦ
 ω καὶ η, ἐδῶ δὲ τὸ ο, ὡς στέ(ι)ω, στέης (στῆς) καὶ στήης, στέητορ
 (στῆτον) καὶ στήητορ. θείω καὶ θέω (θῶ), θείομεν, θείωμεν καὶ θέω-
 μεν (θῶμεν). στείετορ, δαμείετε. δῶομεν καὶ δῶωμεν (δῶμεν). τιθέω-
 μαι (τιθῶμαι) κτλ. ἰσέωμαι (ἰστῶμαι) κτλ. θείομαι. διαθέωρται (Ἡ-
 ροδ. Ἀ. 194, Ζ'. 191), δυνέωρται (Ἡροδ. Ζ'. 163), δυνεώμεθα (Δ'.
 97) ἀντὶ τῶν δυνάωρται, δυνάωμεθα κτλ. ἅπερ συναιρεθέντα παρῆξαν
 τὰ ἀττικὰ στῶ, στῆς κτλ. θῶ, θῆς, θῶμεν κλ. δῶ, δῶς, δῶ κτλ. τι-
 θῶμαι, ἰσθῶμαι, θῶμαι κτλ. — προσθέ-ο-ι το (Ἡροδ. Ἀ. 53), ὑπο-
 θέοιτο (Ζ'. 237) ἀντὶ τῶν προς(υπο)θε-ῖ-το κ.τ.τ. Τοσαῦτον δ' ὑπερί-
 σχυσεν ἐν τοῦτοις τὸ συνδετικὸν φωνήεν, ὥστε πρὸ αὐτοῦ ἐξελήθη τὸ
 τῆς ῥίζης καὶ οὕτω προῆλθαν οἱ τύποι τίθ-ω-μαι (ἀντὶ τιθε-ω-μαι,
 —δωμαι), πρόσθεται (= προσθέ-ηται), πρό-η-ται (ἀντὶ προέ-ηται,

— ἦται). τίθ-ο-ι-ντο (ἀντὶ τιθέ-ι-ντο, τιθεῖντο), περιθοι-ντο, προδο-
σθε, δίδωται (ἀντὶ διδώ-ω-νται, διδῶνται), ἀπόδοι-ντο. δύνωμαι (ἀν-
τὶ δυνέ-ω-μαι, δυνῶμαι), ἐπιστ-η-ται (ἀντὶ ἐπιστέ-η-ται, ἐπιστῆται).
ἀφροίτε (Ξενοφ. Κ. Π. Η. Ι, 2) καθ ο-ί-μην (ἀντὶ καθη-ί-μην, καθή-
μην), κάθοιτο, κρέμ-ο-ι-σθε (Ἀριστοφ. Σφηκ. 298) ἀντὶ κρέμα-ι-σθε,
μαρρ-ο-ι-μην, μεμρ ο-ι-μην ἀντὶ τῶν μαρρ-αί-μην, μεμρήμην κτλ.
Τοιοῦτοτρόπως προήλθαν καὶ τὰ καθομιλούμενα δίδω, δίδεις, δίδει
κτλ. ἀντὶ τῶν δίδω-μι ἢ διδώ, διδῶ, διδόμε, διδοῖς, διδοῖ κτλ. ἤδη
παρὰ Κωνσταντ. τ. Πορφυρογ. ἀπαντῶντα, ὡς σλ. 241, 4 μεταδίδει.
328, 18 ἐπιδίδει κ. ἀλλ. 6.) ὕστερον δὲ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσε-
σιν, ὡς ἐν τῇ ὀριστ. διδοῖς (κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον ἀντὶ δίδως Ἰλ. Ι, 464),
διδόσθαι (περισπώμ. κατ' Ἀρίσταρχον) ἀντὶ τοῦ αἰολ. δίδοισθα
Ἰλ. Γ, 270. διδοῖ Ἰλ. Ι, 519. Ν, 732. Ὀδ. Γ, 237. Ρ, 350. Πινδ.
Πυθ. Δ'. 265 κ. ἀλ. Ἡρόδ. Δ'. 154. 163. 167. 172. 175. Ε'. 14. 67.
κ. ἀλ. τιθεῖ Ἰλ. Ν, 731. Ὀδ. Α, 192. Εὐριπ. Κύκλ. 524 (;) τιθεῖς
Πινδ. Πυθ. Η. 11 (;) Εὐριπ. Ἡρακλ. μαιν. 710. τῶν δὲ παρατατικῶν
συνηθέστεροι παρὰ τοῖς ἀττικοῖς ἦσαν ἀποβάντες οἱ συνηρημένοι ἐτί-
θον, ἐτίθεις, ἐτίθει. ἐδίδον, ἐδίδους, ἐδίδου. οἱ δ' ἴστωρ, ἴστας, ἴ-
στα παρ' Ἰωσι καὶ τοῖς μεταγενεστέροις. ποτίθει (προσακτ. = ποτίθεις)
Θεοκρ. ΙΔ'. 45 ; — προτεῖς Ὀδ. Ω, 333. ἴει Ὀρ. καὶ Ἡρόδ. (π. χ. Δ'.
157), ξύνιον Ἰλ. Α, 273 (κατ' Ἀρίσταρχον ξυνίεν). πρβλ. τ. προστ.
ξύνιε Θεογν. 1240 (Bekker). ἐπειτα τὰ ἔοις, ἔοι (Ἰλ. Ι, 284 καὶ ἀλ-
λαχοῦ πολλάκις. Ἡρόδ. Ζ'. 6) ἀντὶ τῶν εἴης, εἴη. ἡ δὲ μετοχὴ ἐὼν
(ὦν) συνηθεστάτη παρὰ τε τοῖς ἐπικοῖς καὶ τοῖς Ἰωσι καὶ τοῖς ἀττικοῖς.
ἴωμεν (καὶ ἐπικ. ἴομεν), ἴητε, ἴωσι. ἴοι (Ἰλ. Ε, 21) παρὰ τῷ ἰεῖν (Τ,
209). ἐπειτα τὰ ξεύγνυν Ὀρ. Ἰλ. Τ, 393. δεικνύουσι (συνηθεστάτον
παρ' Ἡροδότῳ). ἐνδεικνύω Ἀνδοχίδ. π. τ. ἐαυτοῦ καθόδου 14. ὁμνύω
Ξενοφ. Ἀναβ. ς'. 4, 31. Ζ'. 6, 18 (καὶ αὐτόθι 19 συνεπόμενυμι). δει-
κνύουσι ς'. 2, 2 κ. ἀλλ. συμμιγνύων. Ἀπομν. Γ'. 14, 5. συμπαρμι-
γνύων Ἀρφ. Πλούτου 719 κτλ. Ἐν γένει τὰ εἰς νυ θέματα παρὰ τοῖς
Δωριεῦσιν ἐκλίνοντα μᾶλλον κατὰ τὴν εἰς ω συζυγίαν ἢ κατὰ τὴν εἰς
μι. Οὕτω φέρονται τὰ: ὁμνύω ἐν Κρητ. ἐπιγρ. 2555, 2556. ὦμνος
Ἐπιχαρμ. Ἀποσπ. 71 (Ahrens). δεικνυε προστ. Ἐπιχ. 132 (ἀν εἶνε
γνήσιον). ἐπιζευγνύουσα Ἀρχιμκδ. ἐπιπεδ. ἰσορρ. σλ. 5 καὶ ἀλλαχοῦ
πολλάκις. ἐπιζευγνύετω αὐτ. σλ. 14. ἀποδεικνύειν Ψαμμίτη σλ. 320.
παρ' οἷς καὶ οἱ εἰς μι τύποι, οἷοι: παραδεικνύοντας ἐπιγρ. Ῥοδ. 2905.
ἀναδείκνυντι γ'. ἐνικ. Κρητ. 3050. ἀποδεικνύμεν Κρητ. 3047. ἐπι-
ζευγνύμενος Ἀρχιμ. Ἐπιπ. ἰσορρ. σλ. 15 κ. ἀλλαχοῦ. δεικνυται σλ.

46. δείκνυνται π. ἐλίκων σλ. 233. δείκνυσθαι Ψαμμ. 324. τοῖς Δω-
ριεῦσιν ἴδια ἦσαν καὶ τὰ σταγύω ἀντὶ ἴστημι, ὅθεν τὸ Κρητικὸν στα-
γυέσθωρ ἐπιγρ. 2556 καὶ σωρνύω (ὅθεν τὸ καθομιλ. σώνρω ἢ σώνω),
ὅπερ ἀντὶ τοῦ σώζω μετεχειρίσθη Δεινόλοχος ὁ Σικελιώτης κατὰ τὰ
Ἀνέκδοτα τοῦ Bekker σλ. 414, 5. Βαρυτόνως δ' ἐσχηματισμένον εἶνε
τὸ ὁμηρ. Α, 291 προθέουσι (= προτιθεῖσι ;).

Ἵστερον δ' (ἐπὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν καὶ Βυζαντινῶν χρόνων) ὁ συνη-
ρημένος καὶ ὁ βαρύτερος σχηματισμὸς τῶν τοιούτων ἐπεξετάθη περισ-
σότερον. Τεκμήρια δὲ τούτου, ἐκτὸς τῶν προαναφερθέντων ἀπο(καθ)-
ιστάνω καὶ στήκω ἀντὶ τοῦ ἴστημι παρὰ Πολυβίῳ καὶ τοῖς συγχρόνοις
ἀπαντάντων, ἔστωσαν τάδε. Π. Δ. ἐμπιπλῶντα Ψαμμ. ρβ'. 5 ρμζ'.
14. ἀποδιδοῖ ἰῶβ λδ'. 11. συνιεῖς ἰῶβ λς'. 4. ἀποκαθιστᾶ Δανιήλ
β'. 21. Βασιλ. β'. 18, 12. κτλ. Κ. Δ. Μρ. Θ'. 12. ιστῶμεν πρὸς Ῥωμ.
Γ'. 31 συνιστῶντες πρ. Κορινθ. β'. 6, 4. 10, 18. ἐμπιπλῶν Πραξ.
ΙΑ'. 17. ἐτίθουν. Μρ. ς'. 56. ἤφισ Μαρ. Α'. 34. ΙΑ'. 16. συνιοῦσι (ὁρ.
Μτθ. ιγ'. 14. συνιόντος Λουκ. Η'. 4 ἐδίδου Μτθ. ιγ'. 8. Μρ. Δ'. 8 κ.
ἄλλ. δίδου Μτθ. ε. 42. ἐστρώρουν Μτθ. ΚΑ'. 9. Μρ. ΙΑ'. 9 κτλ. ἐπι-
τίθει πρὸς Τιμοθ. Α. 5, 22. — ιστᾶν ἰωσ. Ἀρχ. ΙΗ. 169, 10. καθι-
στᾶν Πρίσκου Παντ. 202, 17. Ἀγαθίου 5, 18. παριστῶσα. μεθιστᾶν
163, 18. καθιστῶντι 181, 22. διαριστᾶν 316, 2. ἀποπιμπλάνοιτο
325, 1 (πρβλ. τὸ Ἰλ. Ι, 679 πιμπλάνεται μένος). Κωνσταντ. Πορφυ-
ρογ. 200, 2, ἀποτιθοῦσι Θεοφ. χρον. 234, 3. 244, 15. 545, 10 κ.
ἄλλ. δίδει, δίδειν. 653, 3 τίθειν. Νικηφ. Φωκᾶ π... πολέμου (ed Hase)
422. Β. διῖστᾶν, ἐφιστᾶν 121, Β. ἐφιστῶν 146, Α. καθιστᾶν 122,
Δ. κτλ. Ἰωανν. Κιννάμου 121, 24 ἀφιστᾶν, ἐφιστᾶν 56, 5 ἐφιστάνειν
214, 16. 256, 1. συνιστᾶν Βρυενν. 41, 16. ἀποκαθιστᾶν 14, 11.
Ἄνν. Κορν. 323, 5 καθιστῶ κτλ. κτλ.

Τοιοῦτοτρόπως τὰ εἰς μὲν βαρύτερα καὶ περισπώμενα ἀπέδωκαν, πολ-
λῶν ἐξ αὐτῶν καὶ παντελῶς ἐκλιπόντων. Καὶ ἀντὶ μὲν τοῦ ἴστημι ἐπ-
ήλθον τὰ ιστάω—ῶ, σταίρω καὶ ιστάνω (ὡς ἐν τῷ παριστάνω), ἀντὶ
δὲ τοῦ ἴσταμαι τὸ στήκω (στέκω) καὶ στήκομαι ἀντὶ δὲ τοῦ τίθημι
τὸ θέτω, ἥδη παρ' Ἀλεξίῳ τ. Κορν. ἀπαντῶν: τὸν νοῦν σου εἰς αὐτοὺς
θέττε (γρ. θέτε). ἀντὶ δὲ τοῦ δίδωμι τὰ δίδω (ἥδη παρὰ τῷ Ἑρμᾷ ὁ-
ραμ. Γ'. 2 ἐπιδίδουν), δίνω ἐν τῷ παρὰ Ζημ. ἐπυλλίω στ. 45.
δίνει ἕνα κλότσον φοβερόν καὶ δώρω ἀντὶ δὲ τοῦ ἀφίημι τὸ ἀφίω.
ἀντὶ τῶν ζεύγνυμι, δείκνυμι, ζώννυμι, χώννυμι κ. τ. ὁμοίων τὰ
ζεύγω, δείχνω, ζώνω, χώνω κ. τ. ὅμοια, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐλέ-
χθη.

Τοσαῦτα καθ' ὅλου καὶ περὶ τῆς ἄνευ συνδετικοῦ φωνήεντος (τῆς εἰς *μι*) συζυγίας ἐν τῇ ἐλληνικῇ καὶ τῆς κατ' ὀλίγον μεταβάσεως τῆς εἰς τὴν συνδετικὴν ἦτοι τὴν μετὰ συνδετικοῦ φωνήεντος. Ἡ δ' αὐτὴ μεταβολὴ συνέβη καὶ ἐν ἄλλαις ἀδελφαῖς γλώσσαις. π. χ. πολλὰ ῥήματα ἀσύνδετα ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν Οὐαιδῶν, τῷ ἀρχαιοτάτῳ μνημείῳ τοῦ ἀρίου στελέχους, ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ, τῇ σανσκριτῇ, ἀπαντῶσι μετὰ συνδετικοῦ φωνήεντος. Ἡ δὲ λατινικὴ πολὺ ὀλίγα λείψανα τῆς ἀσυνδέτου συζυγίας διετήρησε καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ὑπαρκτικὸν ῥῆμα, ὅπερ ἐν τε τῇ σανσκριτῇ καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ (μέχρι σήμερον) χωρὶς συνδετικοῦ φωνήεντος διέμεινε, πολλαχοῦ τοιοῦτον φωνῆεν παρεμβάλοῦσα, ὡς σκρ. *as-mi*, *as-si*, *as-ti* κτλ. ἑλλ. *ἐσ-μί* (μεταγ. εἰ *μί*), *ἐσ-σί* (μεταγ. εἰς καὶ *εἶ*), *ἐσ-τί*, *ἐσ-μέν*, *ἐσ-τέ* κτλ. καθομιλ. *εἶ-μαι*, *εἶ-σαι*, *εἶ-μεθα* κτλ. λατ. *s-u-m* (ἀντὶ *es-u-m*), *es* (ὅπου τὸ *ρίζ*. *s* καὶ τὸ τῆς προσωπ. καταλήξ. εἰς ἐν συνῆλθαν), *est*, *s-u-mus*, *es-tis* (χωρὶς συνδετικοῦ καθὼς καὶ τὸ *ἐ*. καὶ *γ'*. ἐνικ.), *sunt* (= *s-u-nt* ἀντὶ *es-u-nt*).

ΤΑ ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΦΩΝΗΕΝΤΑ.

Ὁ πρῶτος καὶ κυριώτατος σκοπὸς τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος εἶνε ἡ διευκόλυνσις καὶ ἄνεσις τῆς προφορᾶς. Τὸ μεταχειρίζεται λοιπὸν ἡ γλῶσσα ἀνέκαθεν ὅπου ἡ προφορὰ διὰ τῆς συγκρούσεως πολλῶν συμφώνων θὰ ἐτραχύνετο, π. χ. *τύπτ-ω-μι*, *τύπτ-ε-σι*, *τύπτ-ε-τι* κτλ. *ἐπρασσ-ο-ν*, *ἐπρασσ-ε-ς*, *ἐπράσσ-ο-μεν* κτλ. ἀντὶ τῶν δυσπροφέρτων *τύπτ-μι*, *τύπτ-σι*, *τύπτ-τι*, *ἐπρασσ-ν*, *ἐπράσσ-μεν* κτλ. Ἡ φθογγικὴ αὕτη ἀνάγκη κατήντησεν ὕστερον ἕξις, καὶ ἐπέξετάθη ἡ χρῆσις τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος καὶ ἀλλαχόσε, ὅπου δὲν συνεκρούοντο πλέον δυσπρόφερτα σύμφωνα, ὡς ἐν τοῖς: *λέγ-ω-μι*, *λέγ-ε-σι*, *λέγ-ε-τι* κτλ. ἅτινα χωρὶς πολλῆς τραχύτητος ἐδύναντο καὶ *λέγ-μι*, *λέγ-σι* (λέξι), *λέγ-τι* (λέκτι) κτλ. νὰ ἐκφέρωνται, τελευταῖον δὲ καὶ ὅπου οὐδὲ δύο σύμφωνα συνεκρούοντο, ὡς π. χ. ἐν τοῖς ἀκού-ο-μεν (ἐν τῇ καθομιλουμ. καὶ ἄνευ συνδετικοῦ φων. ἀκοῦμε(ν) λεγόμενον), ἀκού-ε-τε (καθομ. ἀκοῦτε), ἀκού-ο-ντι (ἀκούουσι. καθομ. ἀκούγουν καὶ ἀκοῦν(ε)) κτλ. Καὶ ἐν μὲν τοῖς τελευταίοις καὶ τοῖς ὁμοίοις χωρὶς τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος οὐβ' ἡ προφορὰ ἐτραχύνετο, οὐβ' ἡ ῥίζα ἢ τὸ θέμα ὡς ἐκ τῆς ἐξομοιώσεως τοῦ χαρακτῆρος πρὸς τὸ ἐναρκτικὸν τῆς προσωπικῆς καταλήξεως σύμφωνον ἀσαφεστέρα ἀπέβαινε, ἐν δὲ τοῖς προτέροις ἐκείνοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τῶν τὸ ἕτερον τούτων ἢ καὶ ἀμφότερα

συνέβαιναν, π. χ. ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος γράφ πρὸ τῶν καταληξ. *μεν, τε, σι, ς* θὰ μετεβάλλετο εἰς *μ, π, ψ*, ὡς γράμ-μεν, γράπ-τε, γράψι καὶ ἔγραψ (ἀντὶ ἔγραφ-ε-ς). κ.τ.τ. ἔνταῦθα λοιπὸν πρὸς τῇ καθαρῶς φθογγικῇ χρεῖα καὶ τις νοερώτερος, πνευματικώτερος λόγος, ὁ τῆς ἀκεραίας διατηρήσεως τοῦ θέματος καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἐνάργεια τοῦ σημαινομένου, ἀπῆτει τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος. Μεταχειρίζεται δ' αὐτὸ ἡ γλῶσσα δι' ὁμοίας αἰτίας ἐκτὸς τῶν ῥημάτων καὶ πολλαχοῦ ἄλλαχοῦ. π. χ. 1) μεταξὺ τῶν πτωτικῶν καταλήξεων καὶ τοῦ ὀνομαστικοῦ θέματος : *πάντ-ε-σσι, πόδ-ε-σσι, μακάρε-σσι, κηρύξ-ε-σσι, κορύθ-ε-σσι, Αἰάντ-ε-σσι, κύρ-ε-σσι, δαιτυμόν-ε-σσι* (Ἡροδ. ς'. 57) κ.τ.τ. λατ. *dent-i-bus, homin-i-bus gener-i-bus* κτλ. *ped-e-m* σκρ. *pad-a-m*, ἑλλ. (κυρ.) *πόδ-α (ν), vehent-e-m, vahant-a-m*, ἔχοντα(ν) κτλ. 2) μεταξὺ τῶν παραγωγικῶν ἐπιθεμάτων καὶ τοῦ θέματος, ὡς ἐν τοῖς : *γεν-έ-της*, σκρ. *g'an-i-tá* λατ. *gen-i-tor* (ἀλλὰ μὲν-τωρ σκρ. *man-tá*). *ὕψιμβρεμ-έ-της, νεφεληγερε-έ-της, ἐκατηβελ-έ-της, ἐχ-έ-της* (ἀλλὰ Ἐκ-τωρ). *φέρ-ε-τρον* ἀλλὰ καὶ *φέρτρον, τέρ-ε-τρον καὶ δέρ-τρον* κτλ. ἐν δὲ τῇ σανσκρίτῃ καὶ πρὸ τῆς καταλήξεως *tas* (τος), ὡς *tup-i-tas ἢ tōp-i-tas* = τυπ-τὸς κτλ. 3) ἐν τοῖς συνθέτοις μεταξὺ τῶν στοιχείων, ὡς ἐν τοῖς : *μελαρ-ο-κόμης* (ἀλλὰ καὶ μελαγ χαίτης), *φυσι-ο-λόγος, ἐλκ-ε-χίτων, ἐχ-έ-μυθος, λαθ-ί-φθογγος, τερπ-ι-κέραυνος* κτλ. ἂν μὴ εἴπη τις, ὅτι ἐν τοῖς τελευταίοις λαμβάνουσι προστακτικὰ ῥήματα, ὡς ἐξελάβαν ὁ τε Grimm καὶ ὁ Bergk. Ἀλλ' ἂς ἐπανεέλθωμεν εἰς τὰ ῥήματα.

Συνδετικὰ φωνήεντα τῶν ῥημάτων ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ γλώσσῃ ἦσαν, ὡς εἰκόσ, τὰ τρία πρωτογενῇ φωνήεντα *α, ι, υ*, ὧν τὸ μὲν *α* μέχρι τέλους ἐπεκράτησεν ἐν τῇ σανσκρίτῃ, π. χ. ἐνεστ. *bha'r-a-mi* (φέρ-ωμι), *bha'r-a-si, bhar-a-ti*. δυϊκ. *bhar-ā-vas, bha'r-a-thas, bha'r-a-tas*. πλτθ. *bhar-ā-mas, bha'r-a-tha, bha'r-a-nti*. παρπ. *a'bhar-a-m, a'bhar-a-s, a'bhar-a-t, a'bhar-ā-va, a'bhar-a-tam, a'bha'r-a-tām, a'bhar-a-ma, a'bhar-a-ta, a'bhar-a-n*. κτλ. τὰ τρία δ' ὁμοῦ ἐν τῇ λατινικῇ ἤττον μὲν τὰ δύο ἄκρα, περισσότερον δὲ τὸ *ι*. π. χ. τὸ *υ* (*υ*) ἐν τοῖς *s-u-m* (= *es-u-m*), *s-u-mus* (= *es-u-mus*), *vol u-mus* καὶ ἐν τῷ *γ'*. πλτθ. τοῦ ἐνεστ. τῆς *γ'*. καὶ *δ'*. συζυγίας : *dic-u-nt, faci-u-nt, audi u nt* κτλ. τὸ *α* ἐν τῷ *fu-a-m* καὶ τῷ συστοίχῳ *bam* (= *bhu-a-m*), ἐξ οὗ εἶνε συνθεθειμένοι οἱ παρατατικοί, ὡς *amab-a-m, amab-a-s, amab-a-t, moneb-a-m, diceb-a-s, audieb-a-t* κτλ. καὶ ἐν τῷ παρπ. *er-a-m, er-a-s, er-a-t* κ.τ.λ. ἐκ τῶν *es-a-m, es-a-s, es-a-t* ἐκ τῆς *ρ*. *es* τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος. τὸ δὲ *ι* ἐν τοῖς πλεί-

στοις ῥηματικοῖς τύποις: *dic-i-s, dic-i-t, dic-i-mus, dic-i-tis. moneb-i-s, moneb-i-t, moneb-i-mus, audiv-i, audiv-i-sti, audiv-i-t* κτλ. Ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ἐκ τοῦ *α* ἀνεπτύχθησαν τὸ *ο* πρὸ τῶν ἐρρίνων *μ* καὶ *ν* ὡς *λέγ-ο-μεν, λέγ-ο-ντι* (δωρ.) καὶ τὸ *ε* πρὸ τῶν λοιπῶν καταλήξεων, ὡς *λέγ-ε-ις, λέγ-ε-τε* κτλ. — Τὸ *ο* ἐν τῷ *ά*. ἐνικῶ προσώπῳ τῆς ὀριστικῆς κατὰ τὸν ἐνεστ. καὶ μέλλοντα μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς προσωπ. καταλ. *μι* ἐμνηκύνθη εἰς *ω* *λέγω(μι), γράφω(μι)* κτλ. καθὼς καὶ ἐν τῇ λατιν. *dico, audio, amo* (ἐκ τοῦ *ama-o*) κτλ. ἀμφοτέρω δὲ τό τε *ο* καὶ τὸ *ε* ἐμνηκύνθησαν ἐν τῇ ὑποτακτικῇ. ἐν δὲ τῇ εὐκτικῇ τῆς *β'*. (εἰς *ω*) συζυγίας ἐπεκράτησεν ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων τὸ *ο*.

Ἀλλ' ἱκανὰ ἔχνη καὶ τῶν ἀρχαίων *α* καὶ *υ*, ὅχι δὲ καὶ τοῦ *ι* διετηρήθησαν ἐν τῇ ἑλληνικῇ. καὶ πρῶτον τοῦ *υ* 1) ἐν τοῖς: *ἄν-υ-μι* (πρὸβλ. τὸ *ἄν-ω* = *ἀνύω*), *αἴν-υ-μαι, ἄρν-υ-μαι, ἄχρ-υ-μαι, δαίν-υ-μαι, κί-ν-υ-μαι, γάν-υ-μαι, δείκν-υ-μι, ζεύγν-υ-μι, ῥήγν-υ-μι, στρωνν-υ-μι* καὶ *στορένν-υ-μι, χώνν-υ-μι* κ.τ.όμ. ἐν οἷς τὰ μὲν (ἐρρινοφθογγισμένα) ῥηματικὰ θέματα εἶνε κυρίως τὰ: *ἄν, αἴν, ἄρν, ἄχρ* (πρὸβλ. τὸ καθομ. *ἄχν-ίζω, ἄχν-ισμένος*), *δαίν, κίν* (πρὸβλ. *κιν-έ-ω*), *γαν* (πρὸβλ. τὸ ὄν. *γάν-ο-ς*), *δεικν* (πρὸβλ. τὸ καθομ. *δείχν-ω*) κτλ., τὸ δὲ *υ* κατ' ἀρχὰς ἦτον ἀπλῶς συνδεδεικόν, ὕστερον δὲ λησμονηθείσης τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐξεληφθῆ ὡς συστατικὸν τοῦ θέματος, ὥστε κατόπιν, ὅτε τὰ ῥήματα ταῦτα ἤρχισαν ἐκ τῆς *ά*. (τῆς εἰς *μι*) συζυγίας εἰς τὴν *β'*. (τὴν εἰς *ω*) νὰ μεταβαίνουν προσέλαβαν νέα συνδεδεικὰ τὰ ἰδιάζοντα ταύτῃ *ω, ο, ε* καὶ *η*, ὡς *δεικνύ-ω, δεικνύ-ομεν, δεικνύ-ε-τε* κτλ. Τοῦτο καταφαίνεται μάλιστα ἐκ τῶν *παργιν-υ-μένως* καὶ *παργιν-ύ-ωνθη* (ἀντὶ τῶν κοινῶν *παραγινόμενους* καὶ *παραγινύωνται* ἢ μᾶλλον *παραγίνωνται*) τῆς Αἰγιοσθενιτικῆς ἐπιγραφῆς. 2) ἐν τοῖς *μαχεόμενον* Ὁδ. Δ, 404. Ω, 113 ἀντὶ τοῦ κοινοῦ *μαχεόμενον* καὶ *ψεόμενοι* Ἡρόδ. Ζ'. 140 στ. 9 δελφικοῦ χρησιμοῦ, ἐν οἷς τὸ *ου* φαίνεται ἐναργεστέρα παράξασις τοῦ ἀρχαίου μακροῦ *υ* χάριν τοῦ ῥυθμοῦ. 3) ἐν ταῖς καθομιλουμέναις μετοχαῖς: *γελαζ-ού-μενος, δεχ-ού-μενος, πετ-ού-μενος, χαρούμενος* = τοῖς *γελαζ-ύ-μενος, δεχ-ύ-μενος* κτλ. 4) ἐν τῷ ἐπ' ἴσης καθομιλουμένῳ τύπῳ τοῦ *γ'*. πληθ. *οὐν* ἀντὶ *οὐσι* καὶ *ωσι*, ὡς *λέγουν, γράφουν, φιλοῦν, ἀγαποῦν* ἀντὶ τῶν *λέγουσι καὶ λέγωσι, φιλοῦσι καὶ φιλῶσι, ἀγαπῶσι* ἐκ τῶν ἀρχαϊκωτέρων *δωρ. λέγορτι, λέγωντι, φιλέορτι* ἢ *φιλοῦντι καὶ φιλῶντι* κτλ. (πρὸβλ. τὰ λατιν. *dicunt, legunt, scribunt* κτλ.) 4) ἐν τοῖς θεσσαλικωτέροις μὲν, ἐν μέρει δὲ κοινοῖς καὶ καθομιλουμένοις ἐνεργ. καὶ μέσοις τύποις τοῦ ἐνεστ. καὶ παρατατικοῦ, οἷοι: *γράφουμε(ν), λέγουμε(ν), ἔρχομαι* (προφ. *ἔρχομε*), *ἐρχούμασθε*,

ἔρχονται ἤρχουμιν, ἐφαίνουμιν. ἐφαινούσασθε (= ἐφαίνεσθε) ἐδέρνονταν (= ἐδέκνοντο), (ἐ)φαιρόντουσαν καὶ ἐφαιούντουσαν (= ἐφαίνοντο) κτλ. ἀρχαιότερα δὲ τοιαῦτα εἶνε, ἐκτὸς τῶν προεκτεθειμένων γ'. πληθ. προσώπων, ἐκ τοῦ Α. Κ. τὰ ὑποτακτικά: πρὶν σε κρᾶξουσιν. πρὶν γνωριστοῦν. ἂν σε καθίσουν εἰς ἀρχήν, δώσουν σε ἐξουσίαν. νὰ σὲ φοβοῦνται. ἐκ τοῦ Β. Χ. σηκώνονται. νὰ στέκονται. ἐξέρχονται. ἐκ τ. Θ. Ρ. νὰ μὲ ὑπερβικῇσου. ἅς ταῖς φουμίσουν. τὰ δὲ μαλλία 'που κρέμονται. πλεξουδιάζονταν. νὰ πορπατοῦν νὰ χαίρονται μὲ δῶμα καὶ κανάκι — νὰ πᾶν νὰ ξεφαντώρουσιν πᾶσα ἰορτή καὶ σχόλη. συμφάμιλοι νὰ τρέχουσι μὲ φαγοπότι οἱ. — καὶ νὰ νυκτοκοπιάζουσι, νὰ κάμνουσι νὰ δώλουν, διὰ νὰ μὴ ξεπέσουσιν ἀπὸ τὸν βίον ὅπως κτλ. Ἐκ τ. Σ. Σ. καὶ πάσχουν νὰ κερδίσουσιν, πλούσιοι νὰ γενοῦσι. στοχάζονται, μάχονται κτλ.

Πλειότερα δὲ καὶ ποικιλώτερα εἶνε τὰ τοῦ α, ἅπερ εἰς δύο γένη δύ-
νανται νὰ ὑπαχθῶσι· καὶ εἰς μὲν τὸ ἐν ἐκεῖνα, ἐν οἷς ἀντὶ τοῦ ἀλλαχοῦ
συνήθους ο ἀπαντᾷ τὸ α. Εἶνε δὲ τοιαῦτα, ἐκτὸς τῶν κρέμ-α-μαι,
μάρν-α-μαι, ἔρ-α-μαι, πέτ-α-μαι, ἵπταμαι, πρί-α-μαι καὶ εἴ τι
ἄλλο, ἐν οἷς τὸ α κατ' ἀρχὰς συνδετικὸν ὃν ὕστερον συστατικὸν τοῦ
θέματος ἀπέβη 1) οἱ ὁμηρικοὶ καὶ ἰωνικοὶ ἐν μέρει δὲ καὶ δωρικοὶ τύ-
ποι τοῦ ἄ. καὶ β'. ἐνικοῦ καὶ τοῦ β'. καὶ γ'. πληθ. τοῦ παρατ. τοῦ
ἐστι, ὡς ἔα (= τῷ κοινοτέρῳ ἦν) Ἰλ. Δ, 321. Ε, 887. Ὀδ. Ξ, 352.
Ἡροδ. Β'. 19 ἐκ τοῦ πρώτου τύπου ἔσ-α(ν)· πρὸς λ. τοῦ λατιν. er-a-m
(ἐνθα τὸ s μεταξὺ δύο φωνηέντων μετέβη εἰς r, ὡς ἐν τῇ γεν. πληθ.
τῆς ἄ. καὶ β'. κλίσ. musa-r-um = musa-s-um, viro-r-um = vi-
ro-s-um κτλ.) καὶ μετὰ τῆς αὐξήσε. ἦα Ἰλ. Ε, 808. καὶ συχνότατα
ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ. ἔας (= ἦς καὶ ἦσθα) Ἡροδ. Α'. 187. ἐκ τοῦ ἔσ-α-ε
λατ. er-a-s, ἔατε (= ἦτε) Ἡροδ. Δ'. 119. Ε'. 92. πρωτοτύπως ἔσ-
α-τε λατ. er-a-tis. ἔσαν καὶ ἔσαν (= ἦσαν μετ' αὐξήσεως) Ἰλ. Δ,
438. Ζ, 244. 248. καὶ παρὰ Πινδάρῳ, Ἡροδότῳ καὶ Θεοκρίτῳ. Ἐκ
τῶν ἔα(ν), ἔας, ἔαμεν, ἔατε κτλ. προῆλθαν κατὰ συναίρεσιν οἱ κοινοὶ
τύποι ἦ καὶ ἦν, ἦς καὶ ἦσθα, ἦμεν, ἦτε κ. οἱ λ. 2) Τὸ ἄ. ἐν. πρόσωπον
τοῦ παρατ. τοῦ ῥήμ. εἶμι, ἦα συχνὸν παρὰ τῷ Ὀμήρῳ καὶ τῷ Ἡροδό-
τῳ καὶ ἦα παρὰ τοῖς ἀρχαιότεροις ἀττικοῖς παρὰ τῷ ἥττον συνήθει ἦ-
ιον Ὀδ. Κ, 146. 274. ὅθεν καὶ πλῆθυντ. ἦομεν, ἦιον Ὀδ. Κ, 251,
570. Α, 22. Ψ, 370. Ω, 501. 3) Τὸ ἄ. ἐν. τοῦ παρατ. τοῦ τίθημι, ἐ-
τίθεα ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐτίθε-α-(ν), οὗ τὸ γ'. ἐν. ἐτίθεε, ἀμφοτέρω
παρ' Ἡροδότῳ Γ'. 155. Α. 206. Η. 49. — 4) οἱ ἰωναστικοὶ β'. ἀόρι-
στοι μετὰ καταληξέων τοῦ ἄ. εἶπα (παρὰ τῷ εἶπον) καὶ ἡνεγκα (παρὰ

τῷ ἥνεγκον). ὁ εἶπα π. χ. παρ' Αἰσχύλῳ Περσ. 799. Ἀγαμέμν. 882. Σοφ. Φιλοκτ. 27. 246. 444. Ἀντιγ. 405. 4490. Ἡλ. 407. Εὐριπ. Ὀρ. 375. Ἀρφ. Ἐκκλησιαζ. 75. Πολυβ. Γ'. 33. 56. 144. Δ'. 60 κτλ. 5) οἱ κατὰ τούτους εἴτ' ἀνέκαθεν ἐν τῇ δημῳδαί γλώσσῃ ὑπάρχοντες, εἴθ' ὕστερον πλασθέντες Ε'. (τ. ἔ. ἄσιγμοι) ἀόριστοι, οἵτινες συχνότεροι ἀναφαίνονται ἐν τῇ λογίᾳ γλώσσῃ κατὰ τοὺς ἀλεξάνδρινους χρόνους, οἷοι π. χ. ἔσχα (= ἔσχον). C. I. n. 4050. συχνοὶ δὲ παρὰ τοῖς Θ'. καὶ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Κ. Δ. καὶ τοῖς Βυζαντινοῖς: εἶδαμεν Βασιλ. Α'. (τὸ δὲ εἶδα Ὀρφ. Ἀργον. 416), εὔραν 47, 20. ἐφάγαμεν 49, 10, 14. εἶδαν, ἔφυγαν καὶ εἰσῆλθαν Βασιλ. Β'. 40, 44 42. ἐλθάτω Ἑσθ. ἐ. 4. ἐλθατε Παροιμ. Θ'. 5. Ἀμῶς ζ'. 2. ἐξέβαλαν, εἰσῆλθαν καὶ εἶπαν Παραλειπ. Β'. 29, 46—18. ἐνέπεσαν Γενεσ. 14'. 10. ἀποπεσάμωσαν Ψαλμ. ἐ. 10. προσέλθατε ΛΓ'. 5. εἰσέλθατε ΚΘ'. 2. 4 κτλ. ἤλθατε Ματθ. ΚΕ. 36. παρελθάτω (ἐν τισι χειρογρ.) Ματθ. Κζ'. 39. ἀνέπεσαν Ἰωανν. ζ'. 40. ἐξεπέσατε πρὸς Γαλατ. ἐ. 4. ἐπесαν Ἀποκαλ. Ζ'. 11 κατὰ τοὺς ἀρίστους κώδικας. καὶ ἐν ἄλλοις πλείστοις χωρίοις τῶν χειρογράφων διαφωνούντων. Ἐπειτα ἐκ τῶν Βυζαντινῶν: Θεοφαν. χρ. σλ. 283. ἐπесαν. (Ἀχιλλ. Τατ. Γ'. 47 κατεπέσαμεν. 49 περιεπέσαμεν). εἶλα καὶ εἰλάμην Θεοφ. σλ. 122. 190. 215 κ. ἄλλ. Κωνσταντ. Πορφυρογ. σλ. 329 ἀπέλθατε. Χρον. πασχαλ. 596 εἶχαν. 603 εἶδαν. 625 ἤλθαν. 724 ἔβαλαν. ἐν τ. βίῳ Αἰσώπου (ed Westerm.). σλ. 39 εὔρατε, 53 περιεπέσαμεν. Μαλαλᾶ σλ. 465 ἤλθαν. 395 ἀνῆλθαν. 449 ἠῦραμεν. Δούκα 24 ἀπέλθατε. ἐξέλθατε Λέοντ. Γραμμ. 343. κ.τ.λ. — Πρὸς δὲ τούτοις τὰ ἀρχαιότερα ἔδρακα (= ἔδρακον) Ὀρφ. Ἀργ. 432. ἀφέλαι ἐπιγρ. παρὰ Chisulh p. 138. I. 5. ἀγάγοις Ἡσυχ. κτλ. Μέσοι δὲ Ε'. ἀόριστοι μὲ καταλήξεις τοῦ ἁ. ὠσφραντο (= τῷ κοινοτέρῳ ὠσφροντο) Ἡρόδ. Α'. 80. γενάμενος (Καλλιμ. Ὑμν. εἰς Δήμ. 58 γείνατο = γένετο) παρ' Ἀρχιμήδει σλ. 48, 28. 35, 38. 127, 23 (διορθωθὲν ὑπὸ Lebeck). εὐράμην φερόμενον μὲν ἐν Ἀνδοκίδου π. μυστηρ. σλ. 8. Αἰσχιν. κ. Τιμοκρ. σλ. 88. Διον. Ἀλικ. Ι. 46. ζ'. 10. Ἀρρ. Ἀλεξ. Γ'. 77. ἀλλ' ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰς εὐρόμην διορθωθὲν, ἀσφαλέστερον δ' ἐν τοῖς Φίλωνος π. μυθ. 248. ε. π. Ἀποικίας 390. ε. Πλουτ. π. τ. Ἀθην. δόξ. Β'. 85. Παισ. Ζ'. σλ. 274. Λουκιαν. Ἀστρολ. 27. Φιλοστρ. β. σοφιστῶν Α'. 25. Ἀριστείδ. Τομ. Α'. 248. Δίων Κασσ. Αζ'. 106. ΑΘ'. 63 καὶ παρ' ἄλλοις μεταγενεστέροις. εἰλάμην ὑπὸ τοῦ Ἀντικαττικιστοῦ τοῦ Bekker τῷ Ἡροδότῳ (ἐν Α'. ἐξαφείλατο) ἀποδιδόμενον· τὸ δὲ ἀνείλατο εἶνε χειρογρ. γραφὴ ἐν Ζ'. 594. Ἐκ δὲ τῶν ἀττικῶν π. χ. Ξενοφ. Ἀναβ. Α'. 9, 19. Δημοσθ. π. παρὰπρεσβείας

σλ. 514, 46. κ. Τιμοκρ. 736, 17. 740, 50. 1174, 23. ἀφηρεθῆ. Τη-
ρεῖται δ' ἐν τοῖς Διοδώρου Ε'. 57. ΙΑ'. 3. ΚΓ'. 15 ὑπεξείλατο. Δς'. σλ.
460, 24 (Teubn.) εἴλατο. Πολυβ. Η. 44. Ἰωσηπ. ΙΒ'. 3. ΙΓ'. 40. Λι-
βαν. Προγυμν. σλ. 898. Ἰουλ. λογ. εἰς Κωνσταντ. 56. Δίων Κασσ.
ΜΑ. 63 Μς'. 51. Ἀθην. ΙΒ'. 22. 65. κτλ. κτλ. 6) οἱ κατ' ἀναλογίαν
τούτων περαιτέρω διχπλασθέντες ἢ μεταπλασθέντες, πρὸς ἀποφυγὴν
τῆς δισημίας καὶ ἀμφιβολίας τῆς ἐκ τῶν κλασικῶν τύπων ἔλεγον, ἔ-
φυγον (ἀ. ἐν. καὶ γ'. πληθ.) χρησιμεύοντες παρατατικοὶ καὶ β'. (ἄσιγ-
μοι) ἀόριστοι τῆς καθομιλουμένης π. χ. ἔγραφα (—ες, —ε), εἶδα (ες,
ε), εἶδαμεν, εἶδαν κτλ. π. χ. παρὰ τῷ Πτωχοπρ. Α. 220 τῷπαιρναι.
εἶδιδαν. 221 νᾶχασιν (νὰ εἶχαν). 304 ἠθέλασιν κτλ. ἐκ τοῦ Θ Ρ. ὅμως
ἐκεῖνοι διάβησαν, ὅπου τὰ ἐμετέχαν. Καὶ χάσασι τάλπιζασιν, καὶ
κεῖνα τὰπαρτέχαν. καὶ παρεχώρησεν ὁ θεός, καὶ ᾤηράσιν τα ἄλλοι. —
Μῖαν εἶχασι τὴν φορεσιὰν φράγκισσαις καὶ Ῥωμαῖσσαις. εἶδα καὶ μοῖ-
ραν ἀπ' αὐταῖς ποῦ βάλλασιν καλίκλα. τὰ κάμναν τὰ χεράκλα των.
Ἐκ τοῦ Σ. Σ. καὶ οὐδὲν εἶχαν τοὺς φίλους των, διὰ νὰ κερδίσουν πρᾶγ-
μα. — Ἐκεῖνοι οὐδὲν ἐτάσσασιν πράγματα διὰ φίλους. — Δι' αὐτὸ μ'
ἐκρατήσασιν, ἔς τὴν φυλακὴν μ' ἐβάλλαν. τοὺς ἡῦρα νέους αὐθένταις. —
Ἐγὼ τοὺς ἔφερα νὰ σὲ παρηγορήσουν. — πῆγαινα. — ἔφαγα κτλ. —
7) αἱ μέσαι ἢ παθητ. μετοχαὶ πολλῶν ρημάτων ἐν τῇ καθομιλουμένῃ,
ὡς ἐρχάμενος, γενάμενος, καταδεχάμενος, παγενάμενος (= ὑπαγι-
νόμενος, ὑπαγόμενος) καὶ ἄλλαι ἀντὶ τῶν ἐρχόμενος, γενόμενος κτλ.
8) Ὁμοία εἶνε ἡ χρῆσις τοῦ α ἀντὶ τοῦ ο ἐν τῷ γ'. πληθ. τοῦ μέσου
παρατατ. τῆς καθομιλουμένης, ὡς π. χ. ἔρχονταρ καὶ ἔρχονταρ καὶ
ἐρχούντατε, ἐφαίνο(ν)νταρ(ε) κτλ. ἀντὶ τῶν ἤρχοντο, ἐφαίνοντο κλ.
Ἀπαντῶσι δ' οἱ τύποι οὔτοι ἤδη παρὰ τοῖς ἀπὸ τοῦ ἰά. αἰῶνος δημο-
τικοῖς ποιηταῖς, ὡς τινὰ παραδείγματα καὶ ἀνωτέρω ἐν τοῖς περὶ τοῦ
γ'. πληθ. παρετέθησαν. 9) τοιοῦτοι καὶ οἱ ὑπὸ τῶν γραμματικῶν (ἐν
κῆποις Ἀδώνιδος σλ. 208) κταδικαζόμενοι τιθε-α-μεν, διδό-α-μεν,
ζευγνύ-αμεν. τιθέ-α-τε, διδό-α-τε, ζευ-γνύ-α-τε, πρβλ. καὶ Εὐ-
σταθ. 210, 9. 1609, 17. — 10) καὶ τελευταῖον οἱ ἐνεργητικοὶ
παρακείμενοι: λέλοιπα, —ας, —ε, λελοῖπ-α-μεν, —ατε, —ασι,
—ατον, —ατον. γέγραφα, γέγραφας, γεγράφαμεν κτλ. — Οὔτοι οἱ
μετὰ τοῦ α τύποι τοῦ β'. ἀορίστου λέγονται παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ εἰς
ἰλ. Ξ, 212: ἴδιοι τῶν ἐν Κιλικίᾳ Ἑλλήνων. Πόσον δ' ἄτοπος εἶνε
ἢ ὡς ἀμαρτήματος (ὃ ἐ. βαρβαρισμοῦ) ἀποδοκιμασία τῶν τοιούτων
ὑπὸ τοῦ παρ' Εὐσταθίῳ (αὐτόθι) Ἡρακλείδου καταφίνεται ἐκ τῆς
πρὸς τὰ περὶ αὐτῶν εἰρημένα παρὰθέσεως τῶν λόγων του: « Ἡμέρ-

πεται δέ φησι (Ἡρακλείδης) τὸ εα εἰς ἄλφα περατούμενον καὶ ἄσιανῆς ἔχεται φωνῆς. Καὶ οἱ Ἕλληνες δὲ ἐν Κιλικίᾳ οὕτω προφέρονται· τὰς γὰρ εἰς ων ληγούσας ὀξύτονους μετοχάς, δέον ἐπὶ τῶν ῥημάτων εἰς ον περαιουῖσθαι, βραχυνόμενον κατὰ πρῶτον πρόσωπον, οἶον λαβὼν ἔλαβον, φαγὼν ἔφαγον καὶ τὰ ὅμοια, αὐτοὶ ἀποβάλλοντες τὸ ν καὶ μετατιθέντες τὸ μικρὸν ο εἰς βραχὺ ἄλφα προφέρονται, ἀπὸ τοῦ λαβὼν καὶ φαγὼν ἔλαβα λέγοντες καὶ ἔφαγα. Καὶ τρίτα δὲ τούτων πληθυντικά εἰς αν λήγοντα λέγουσιν. ὁ οὖν ἀπὸ τῆς ἑών, φησί, μετοχῆς ἕα λέγων ἀντὶ τοῦ ἔον ἀμαρτάνει ὥς εἰ καὶ ἀπὸ τοῦ λαβὼν ἔλαβα φαίη. Λέγει δὲ ὥς καὶ ἀναλογώτερον τοῦ ἕα τὸ ἦα, γλώσσης μὲν ὄν ἄσιανῆς, κείμενον δὲ καὶ παρὰ Καλλιμάχῳ. — — Λέγει δὲ καὶ χρῆσιν εἶναι τοῦ ἔον παρὰ Ἀλκαίῳ. — — ποιεῖ δὲ τὸ ἦσαν προσθήσει τοῦ σίγμα καὶ τοῦ ἄλφα· ὃ δὴ καὶ οἱ τῇ ἄσιανῇ χρώμενοι φωνῇ ποιοῦσι, τὸ ἔφυγον καὶ ἦλθον παρενθήσει τῆς αν (σα;) συλλαβῆς ἐφύγοσαν λέγοντες καὶ ἦλθοσαν. οὕτω δὲ καὶ τὰ ὅμοια. »

ὑπὸ δὲ τὸ ἕτερον γένος ὑπάγονται πάντες οἱ τύποι, ὅσοι κατὰ πᾶσαν ἐκ τῆς συγκριτικῆς γραμματικῆς πιθανότατα εἶνε συνθεθειμένοι ἐκ τοῦ ἕσα (ᾔθεν τὰ προειρημένα ἕα καὶ ἦα) τοῦ παρωχημένου τοῦ ῥήματος εἰμί. 1) πάντες οἱ εἰς σα (Ξα, Ψκ), σαμην (Ξαμην, Ψαμην) ἐνεργητικοὶ καὶ μέσοι ἄοριστοι, ὥς ἐποίησα, — σάμην, ἔλεξα, — ξάμην, ἔγραψα, — ψάμην κτλ. = ἐποιή-(ε)σα, ἐλεγ-(ε)σα κτλ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐσχηματίσθησαν καὶ οἱ εἰς α καὶ αμην ἄοριστοι τῶν ὑγρολήκτων, ὥς ἔστειλα, ἔσπειρα, ἔκρινα, ἔμεινα, ἐστειλάμην κλ. ἐκ τῶν ἔστεισα, ἔσπερσα, ἔκρισα, ἔμεισα, ἐστελσάμην κτλ. ἀλλὰ διὰ τὴν κακοφωνίαν συγκοπέντος τοῦ σ τὸ ποσὸν τοῦ ῥιζικοῦ φωνήεντος ἀποκατεστάθη διὰ διφθογγίσεως ἢ διὰ μηκύνσεως, ἐν δὲ τῇ αἰολικῇ (τῶν ἐν Ἀσίᾳ Αἰολέων) τὸ σ τῷ προηγουμένῳ ἀμεταβόλῳ ἐξισωθὲν παρῆξε τοὺς τύπους ἔστελλα, ἔσπερρα, ἔκρινρα κτλ. Παραδείγματα δὲ τούτων ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῖς γραμματικοῖς (Ἄνεκδ. Ὀξων. 1, 325, 27. Ἰωανν. Γραμμ. 244, α. b. Γρηγορ. Κορινθ. 587. Μεερμαν. 660. Οὐατικ. 690), στελλάμεναι, ἐγέννατο, ἐνέματο, κτέρναι, ὀρράτω (ἐκ τοῦ εἶρω) καὶ σπελλάμεναι, στειλλάμεναι (Ἦσυχ.) εἶνε τὰ τῆς Λαμψκηνῆς ἐπιγρ. 10. 18. ἀπέστελλαν, ἀποστέλλαντα καὶ τὰ τῷ Ἀλκαίῳ κριτικῶς ἀποκαθιστάμενα ἐγέννατο, καὶ κτέρνας (Ἀποσπ. 24. 28 παρὰ Ahrens, οὗ πρβλ. καὶ Dial. aol. p. 50 squ.) — Ὅτι δὲ καὶ οἱ τῶν ὑγρολήκτων ἄ. ἄοριστοι καθὼς καὶ οἱ μέλλοντες τὸ πάλαι πάντες ἐνσιγμαι ἦσαν, δῆλον ἔκ τε τοῦ αἰολικοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ θεματ. χαρακτῆρος καὶ ἐκ τινων ἔτι ἐνσίγμων λειψάνων παρὰ τοῖς ἐπικοῖς, οἷα

τά: ἦρσα (ἀρ —, ἀρχρίσκω) ἰλ. Ξ, 467. 339. ἄρσε Ὀδ. Φ, 45 ἀρσά-
μερος Ἡσίοδ. Ἀσπίδ. 320. ἔλσαν (εἴλω) ἰλ. Α, 443. ἔλσαι (ἀπαρ.)
ἰλ. Α, 409. Σ, 294. κ. ἄλλ. μετοχ. ἔλσας Ὀδ. Ε, 432. Η, 250. Πιν-
δάρ. Ὀλ. ΙΑ. 43. ἔκερσα (μελλ. κέρσω ἰλ. Ξ, 466. κείρω) συνηθέστα-
τον παρ' Ὀμήρῳ καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ἴκετ. 652 (χορ) ἔκελσα (μελλ.
κέλσω Αἰσχ. ἴκετ. 326. κέλλω) παρ' Ὀμήρῳ, τοῖς τραγικοῖς καὶ ἐν
τῷ πεζῷ λόγῳ τῶν μεταγενεστέρων. κένσαι (ἴσως ἐκ τοῦ κέντ-σαι ῥ.
κεντ. τοῦ κεντέω) ἰλ. Ψ, 337. ἔκυρσα (μελλ. κύρσω Σοφ. Οἶδ. Κολ.
225.) ἰλ. Γ, 23. Ν, 445 κ. ἄλλ. ὦρσα (μελλ. ὄρσω Σοφ. Ἀντιγ.
4060 ὄρ —, ὄρνυμι) συχνότατον παρ' Ὀμήρῳ καὶ ἄλλοις ὄρσασκε ἰλ.
Ρ, 423. (φθέρσω μελλ. τοῦ φθείρω ἰλ. Ν, 625) (φύρσω μελλ. τοῦ
φύρω Ὀδ. Σ, 24 πεφύρσομαι Πινδ. Νεμ. Α. 68.) 2) οἱ ἐνεργητ. ὑπερ-
συντελικοί, ὧν ὁ πληρέστερος καὶ ἀρχαιώτερος τύπος ἐν τῇ ἰωνικῇ
διετηρήθη, μάλιστα ἐν τῷ ἀ. καὶ β'. ἐν. καὶ β'. καὶ γ'. πληθ. π. χ. ἐ-
τεθήπεα (ἐκ τοῦ ἐτεθήπ-εσα) Ὀδ. Ζ, 461. πεποίθεα (= πεποίθ εσα)
Ὀδ. Δ, 434. Θ, 184. ἦδεα ἰλ. Ξ, 71. ἠρώγεα Ι, 44. Κ, 263. Ρ, 55.
κτλ. ὅθεν κατὰ συναίρεσιν προῆλθεν ὁ ἀρχαιότερος ἀττικὸς τύπος η,
ὡς ἦδη (= ἦδειν οὔτος δ' ἐκ τοῦ ἀρχ. ἦδεαν πρωτ. προσ.) β'. προσ.
ἐτεθήπεας Ὀδ. Ω, 90. συνηδέατε Ἡρόδ. Θ'. 58. τὸ δὲ γ'. πρόσωπον
λήγει εἰς εσαν ἢ εισαν ἐν πάσαις, ὡς γνωστόν, ταῖς διαλέκτοις. 3) Τὸ
γ'. πληθ. τῶν παθ. ἀορίστων: ἐγράφη-σαν, ἐπλάκη-σα-ν, ἐποιή-
θησα-ν, ἐστάθησα-ν, ἐτέθησαν, ἐδόθησαν, ἐκάη-σα-ν κτλ. οὗ καὶ ὁ
ἀρχαιότερος τύπος διεσώθη ἐν τῇ ποιητικῇ γλώσσῃ ὡς ἠγερθεν (= ἠ-
γέρθησαν) ἰλ. Α, 57. ἄγερ (= ἐάγησαν) Δ, 244. ἀερθεν Θ, 74. ἄρθεν
(= ἄρθησαν) Π, 244. ἄλεν (ἐάλησαν) Χ, 12. ἐρήτυθεν Β, 99. 244.
μιάνθην (= μιάνθησαν) Δ, 446. ἀπέσσυθεν Ἡσίοδ. Θεογ. 483 κτλ.
Ἡ καθομιλουμένη τὸν διὰ τῆς σα σχηματισμὸν ἐπεξέτεινε καὶ εἰς τὰ
λοιπὰ πρόσωπα τούτων τῶν ἀορίστων, ὡς ἐγράφησα, ἐγράφησες, ἐ-
γράφησε. ἐδόθησα, ἐστάθησα κτλ. ἅτινα κατὰ τοὺς πρὸ ἡμῶν χρό-
νους ἦσαν ἐν χρήσει, τώρα δ' ἐπεκράτησαν οἱ διὰ τῆς κα (ἀντὶ σα) με-
τεσχηματισμένοι, ὡς ἐγράφηκα, ἐστάθηκα, ἐπλέχθηκα, ἦδη ἐκ τοῦ ἱ.
αἰῶνος ἐν τῇ γραπτῇ δημῳδαί ἀπαντῶντες. Εἰς τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τὸ ἐ-
πίθεμα κ ἐκτεθειμένα παραδείγματα τοῦ ἱ. καὶ ΙΑ. αἰῶνος πρόσθετες καὶ
τὰ μεταγενέστερα, τὰ ἐξῆς: παρὰ τῷ στιχοιργῷ τοῦ Βελθ. κ. Χρ. πρὸς
αὐτοὺς ἐστράφηκε. παρεξενώθηκεν. ἐσηκώθηκε. ἀπελογήθηκεν κτλ.
παρὰ τῷ τοῦ Βελισσαρίου: ἐδαγκάθηκεν, ἐχαθήκεν. πλεῖστα δὲ παρὰ
Δημ. Ζήνῳ Βιτρύχου. 37 ἀποκρίθηκε, ἀποκριθῆκεν 249. ἀρματωθή-
κασι 275. βιάλθηκεν 180. ἐγνωριστῆκεν 31. ἐδεήθηκα 324. ἐχορνι-

ακτίστηκε 340. ἐλυπήθηκε 348. ἐμαζωχθήκαν 234. — ἤκασιν 194. ἐπορφυρώθηκε 378. ἐσκιαχτήκαν 32. ἐστάθηκε 493. κτλ. κτλ. — 4) Τὸ γ'. πληθ. τοῦ παρατ. καὶ τοῦ β'. ἀορ. ἐνεργ. τῶν εἰς μί, ἤδη παρ' Ὀμήρῳ οὕτω μετεσχηματισμένον: ἴστα-σα-ν, ἔστη-σα-ν, περί-στησαν ἱλ. Ε, 346. Α, 448. Ν, 488. Δ, 432. τίθε-σα-ν, ἔθε-σα-ν, θέ-σα-ν Ὀδ. Χ, 456. ἱλ. Ι, 637. δίδοσαν, δόσαν Ὀδ. Ρ, 367. 414. ἱλ. Π, 450. ἦισαν, ἦσαν καὶ ἴσαν παρ' Ὀμήρῳ καὶ Ἡροδότῳ συχνό-τατα καὶ Σοφ. Τραχ. 514. Ἀρφ. ἱππ. 605. Ἀποσπ. 216. ἔε-σα-ν πάν-τοτε παρ' Ἡροδότῳ ἔφα-σα-ν καὶ φάσαν συχνότατα κτλ. πρὸς τῷ ἀρ-χαιοτέρῳ ἀπλουστέρῳ τύπῳ ν (ἀπλ.), ὡς π. χ. ἐν τοῖς ἔσταν καὶ στὰν ἱλ. Ζ, 406. Ι, 493. Πινδ. Πυθ. Δ'. 135. Εὐριπ. Φοινισ. 1246. τίθε-ν Πινδ. Πυθ. Γ'. 65. ἔεν καὶ μέθειεν ἱλ. Μ, 33. Ὀδ. Φ, 377. Πινδ. Ἰσθμ. Α. 25. δίδον, ἐδιδον Ἰμν. εἰς Δημ. 328. 437. πίτναν Πινδ. Νερμ. Ε. 41 κ. ἀλλ. 5) ὁ κατὰ τὸν προειρημένον ὕστερον ἐπεσχηματισμένος τύ-πος τοῦ γ', πληθ. τοῦ παρατ. καὶ β'. ἀορίστου ἐνεργ. τῶν τε βαρυτόνων καὶ τῶν περισπωμένων (*), οὗ τὸ ἀρχαιότατον γνωστὸν παράδ. παρ' Εὐριπίδῃ Ἐκκλ. 574 ἐπληροῦσαν = ἐπλήρουσαν (κατὰ Χοιροβοσκὸν ἐν Bekker ἀνεκδ. p. 1293). συχνότερον ἀναφαίνεται ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ ἀπὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων, π. χ. ἐσχάζοσαν (= ἐσχαζον) Αυσκοφρ. στ. 21. εἴχοσαν (= εἶχον) Προσειδιππ. ἐν Ἀναλεκτ. τοῦ Brunk. Τ. II. p. 47. n. VI. ἔσχοσαν (= ἔσχον) Σκύμνου στ. 695. ἀφίλεσαν καὶ ἐλαμβάνεσαν (= ἀφείλον καὶ ἐλάμβανον). Description of the greek Papyri in the British Mus. I. Lond. 1839 Papyr. XII, 15 καὶ XIV, 30. ἐκρίτοσαν Ἐξοδ. ΙΗ. 26. ἐλαμβάνοσαν Ἐξεκ. ΚΒ'. 12. ἐφαίροσαν Μηκκ. Δ'. 50 ἤλθοσαν Ἐξοδ. ΙΕ. 27. καὶ ψαλμ. ΜΖ'. 4 κατελίποσαν Ἐξοδ. ις'. 24. ἐφάγοσαν οζ'. 29. ἐπῆλθοσα Αἰσ. μύθ. 166. ἀνέλθοσαν β. Αἰσ. (West.) 9, 1. κατήλθοσαν Νικηφ. Βρυένν. σλ. 165. εἶδοσαν, ἐφρεύροσαν Ἄννης Κορν. Ἀλεξ. ιε. 464 κ. τ.λ. κατεροοῦσαν (= κατενόουν) Ἐξοδ. ΑΓ'. 8. ἐποιοῦσαν Ἰωβ Α. 4. ἐγεννῶσαν (= ἐγέννων) Γενεσ. ε'. 4. ἐδολοῦσαν Παυλ. πρὸς Ῥωμ. Γ'. 13 κτλ. Ἡ καθομιλουμένη, καθ' ὅσον γνωρίζω, ἐν μὲν τοῖς βαρυτόνοις δὲν διετήρησε τὸν τύπον τοῦτον, ἐν δὲ τοῖς περισπωμένοις τὸν ἐπεξέ-τεινε καὶ εἰς τὰ λοιπὰ πρόσωπα, ὡς: ἀδικοῦσαμεν ἤδη ἐν τῷ ἐπυλλίῳ (παρὰ Ζηρυπελ.) στ. 17 ἐπηδοῦσαν. ἐν τῷ Β. Χ. εἰς γῆν οὐκ ἐπατοῦ-

(*) Εἶνε γνωστὸν, οἷοι ὁ τύπος οὗτος ὑπὸ τῶν ἀρχ. γραμματικῶν αἰολι-κός, βοιωτικός, χαλκιδικός, ἀλεξανδρινός, ἁσιανός κα-λεῖται.

σαν. ἀντιδονοῦσαν. ἀδημονοῦσεν. ἐχαμογελοῦσαν. Ἐκ τοῦ Σ. Σ. ἐζή-
τοῦσαν. ἐκτυποῦσα(ν). φελοῦσαν (= ὠφελ—), ἡγαπαῦσαν. ἐμιλοῦ-
σαν (= ὠμιλ—). φιλοῦσαν κτλ. παρὰ Πτωχοπρ. Α. 302. παραχω-
ροῦσαν Β'. 438. ἀγαπούσαμε(ν) Δημητρ. Ζήν. Βατρ. 210. ἀπορού-
σας 236. ἐπερπατοῦσαν 452. θωροῦσαν (= ἐθεώρουν) 334. ἐτι-
μοῦσα (= ἐτίμων), ἡγαποῦσα (= ἡγάπων, ἡγαπῶσα) κτλ. — 6) οἱ
εἰς τῶσαν καὶ σθῶσαν τύποι τοῦ γ'. πληθ. τῶν ἐνεργ. καὶ μεσ. προ-
στακτικῶν: λεγέτωσαν (= λεγόντων), λαβέτωσαν (= λαβόντων).
λεγέσθωσαν (= λεγέσθων), λαβέσθωσαν (= λαβέσθων) κτλ. περὶ ὧν
ἤδη ἀνωτέρω ἱκανὰ ἐλέχθησαν. — 7) οἱ ἐπ' ἑσῆς ὑπὸ ποικίλας ὀνο-
μασίας ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν ἀναφερόμενοι (πρὸς. Ahrens
Dial. aol. p. 210. 237) τύποι τοῦ γ'. πληθ. τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεσ.
καὶ τῶν ἐνεργ. ἀορίστων, εἰς οἰσαν καὶ αἰσαν ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων
οἰεν καὶ αἰεν. Ἀναφαίνονται δὲ καὶ οὗτοι οἱ τύποι ἐν τῇ γραπτῇ γλώσ-
σῃ τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινοὺς χρόνους, καὶ ἅπαξ μὲν, ἥ, κα-
τὰ τὴν τοῦ Böckh (C. I. n. 1694) ἀναπλήρωσιν, δις ὁ παρέχοισαν
ἀντὶ παρέχειεν ἐν δυσὶν δελφικαῖς ἐπιγρ. C. I. 1694. 1702· συχνάκις
δὲ ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Π. Α. π. χ. εἴποισαν Ψαλμ. ΑΔ'. 25 ἐκλεί-
ποισαν ργ'. 25. Ἰωβ ΙΗ'. 9 ἔλθοισαν· θηρεύσαισαν αὐτ. 7. περιπα-
τήσαισαν αὐτ. Κ'. 25. ποιήσαισαν Δευτερον. Α. 44. κτλ. — 7) καὶ
τελευταῖον ἡ συλλαβὴ σα παρενετέθη εἰς τὸ β'. καὶ γ'. πληθ. τοῦ μέσου
παρατατικοῦ (ἐνίοτε δὲ καταχρηστικώτερον καὶ τοῦ ἐνεστώτος) ἐν τῇ
καθομιλουμένη κατὰ τινὰς διαλέκτους, ὡς ἐρχο(ύ)-σα-σθε (= ἤρχε-
σθε), ἐρχόντο(ν)σαν (= ἤρχοντο), ἐφαινο(ύ)-σα-σθε, ἐφαινόρτου-
σαν, ἀλλὰ καὶ ἐφαινόνησαν, ἐρχόντησαν κτλ. ἐνθα καὶ ἀντὶ τῶν
ἀρχαίων συνδετικῶν φωνηέντων ε καὶ ο ἀναφαίνεται τὸ ου. Ἦσαν δ' οἱ
τύποι οὗτοι ἤδη πολὺ πρὸ ἡμῶν γνωστοί, ὡς εἶνε νὰ συμπεράνωμεν ἐκ
τοῦ ἐπωλούρτασιρ (= ἐπωλοῦντο) τοῦ Πτωχοπροδρόμου Β'. 272, τοῦ
ἐμαζευόντησαν τοῦ Σ. Σ. κ. ἄλλ.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συμπεραίνομεν ἐκτὸς ἄλλων· 1) ὅτι ἡ χρῆσις τῶν
πρωτογόνων συνδετικῶν φωνηέντων α (συχνότερου) καὶ υ (= οὐ ἥττον
συνήθους) μέχρι σήμερον ποικίλως διήρκεσε. — 2) ὅτι οἱ ἐκ τῆς συλ-
λαβῆς σα (= ἔσα πρῶχ. τοῦ ἐστὶ) συντεθειμένοι τύποι τὴν ἀρχὴν ἐκ
τῶν παλαιτάτων χρόνων ἔλκοντες καθ' ὑστέρας τῆς γλώσσης ἡλικίας
ποικιλώτεροι πάντοτε καὶ πολυπληθέστεροι ἀπέβησαν. — 3) ὅτι κατὰ
πάντα ταῦτα οἱ καθομιλούμενοι τύποι ἔλεγα, ἔλεγα, ἐλέγαμεν. ἔφυ-
γα, ἔφυγα, ἐφύγαμεν κ.λ. ἐρχοῦσασθε, ἐφαινό(ν)σασθε, ἐρχοιταρ,
ἐφαινο(ν)ταρ, ἐγραφόντουσαν κ. οἱ ὅμοιοι οὔτε εἶνε, οὔτε δύνανται

τὰ ὀνομασθῶσι βάρβαροι, οὐδ' ὡς τοιοῦτοι ν' ἀποδοκιμασθῶσιν, ὥς γίνε-
νεται ὑπὸ πολλῶν ὑπεραπτικιστῶν· διότι εἶνε περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς
πρώτης ἀρχῆς καὶ ἀναλογίας κατὰ νόμους ὅλως γλωσσικούς.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν συνδετικῶν φωνηέντων καθ' ὅλου· περὶ δὲ τῆς
ἐκτάσεως αὐτῶν ἢ (ἐπικῶς χάριν τοῦ μέτρου) ἀντ' αὐτῶν τοῦ ριζικοῦ
φωνήεντος, ὡς θέωμεν ἢ θείομεν, στέωμεν ἢ στήομεν, δώομεν ἢ δώο-
μεν κτλ. καὶ πρότερον ἤδη ἐλέχθη καὶ κατωτέρω πάλιν ἐν τοῖς περὶ τῆς
ὑποτακτικῆς αὐτῆς θὰ γείνη λόγος· ὁμοίως καὶ περὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ἐγ-
κλιτικοῦ γνωρίσματος τῆς εὐκτικῆς ι ἢ ιη (ιε) κατωτέρω θὰ ρηθῇ. Τώρα
δὲ μεταβαίνομεν εὐθὺς εἰς τὰ παρεπόμενα, ὡς λέγονται, τῶν ῥημάτων.

ΤΑ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ.

Πᾶν ῥῆμα, ἥτοι πᾶς τέλειος ῥηματικὸς τύπος, τελείαν ἀπόφανσιν
ἐκφέρων παρίσταται ὑπὸ τινι γένει ἢ διαθέσει, σημκίνει δηλ. ἐνέργει-
άν τινα ἀπὸ τοῦ ἐνεργοῦντος ὑποκειμένου εἰς τι ἀντικείμενον μεταβαί-
νουσαν ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ὑποκειμένῳ ἢ περὶ αὐτὸ ἐμμένουσαν. παρίσταται
δ' ὑπὸ τινι τῶν τριῶν προσώπων τοῦ λόγου, τούτῳ δ' ἢ ἀπλῶς ἐξ ἑνὸς
ατόμου συγκειμένῳ ἢ ἐκ πλειοτέρων συνθέντῳ. ἢ δι' αὐτοῦ ἐκφερομένη
ἐνέργεια ἔχει ποιάν τινα σχέσιν πρὸς ἐν τῶν τριῶν τμημάτων τοῦ χρό-
νου, ἢ δ' ἀποφάνσεις ἐκφέρεται ὑπὸ πλειοτέρους τρόπους, ὁ ἐ. παρίστα-
ται ἢ ὡς θετική καὶ βεβαία ἐν θέσει ἢ ἄρσει, ἢ ὡς δυνατὴ ἅμα καὶ
προσδοκητὴ ἐν τῷ προσεχεστέρω ἢ ἀπωτέρῳ μέλλοντι, ἢ ἀπλῶς δυνα-
τὴ καὶ ροητὴ ἄνευ προσδοκίας πρὸς ἐκτέλεσιν, ἢ τέλος ὡς τις προστα-
γὴ καὶ παρακέλευσις. Οἱ τέσσαρες οὗτοι τρόποι (modus) τῆς ἀποφάν-
σεως ἐγκλίσεις, ὡς γνωστόν, καλοῦνται ἐν τῇ ἑλληνικῇ γραμματικῇ.
Παντὶ λοιπὸν ῥήματι ὡς οὐσιῶδες γνώρισμα ἀναγκαίως παρέπεται
γένος ἢ διάθεσις, πρόσωπον καὶ ἀριθμὸς, χρόνος καὶ ἐγκλίσις. Τῶν
παρεπομένων τούτων ἄλλο ἄλλο σημεῖον ἔχει ἐν τῷ ῥηματικῷ τύπῳ·
καὶ τὰ μὲν γένη (αἱ διαθέσεις) κυρίως καὶ ἀρχικῶς, τὰ πρόσωπα καὶ ὁ
ἀριθμὸς αὐτῶν ἐκφέρονται διὰ τῶν προσωπικῶν λεγομένων καταλή-
ξεων, ὁ δὲ χρόνος ἥτοι ἢ πρὸς τὸν χρόνον καθ' ὅλου σχέσις τῆς ῥημα-
τικῆς ἐνεργείας μέρος μὲν διὰ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων, μέρος δὲ
διὰ τινων πρὸ τούτων ἢ πρὸ τοῦ ῥημ. θέματος ἐπιθεμάτων (χρονικοὶ
χαρακτῆρες καὶ αὐξήσις καὶ ἀναδίπλωσις), αἱ δ' ἐγκλίσεις μέρος μὲν
δι' ἀπλῆς τῆς συνάφειας τῶν δύο στοιχείων τοῦ ὅλου ῥηματικοῦ σώ-
ματος, τοῦ κορμοῦ ἢ θέματος καὶ τῶν προσωπ. καταλήξεων, μέρος
δὲ δι' ἰδίῳν σημείων ἐν μέσῳ μεταξὺ ἐκείνων κειμένων (ἐγκλιτικὰ ση-

μεία, ἢ, ὡς συνήθως καλοῦνται, ἐγκλιτικὰ φωνήεντα, τὰ μακρὰ η, ω τῆς ὑποτακτ. καὶ τὰ ι καὶ ιη ἢ ιε τῆς εὐκτικῆς).

Τὰ γένη (αἱ διαθέσεις) τῶν ῥημάτων.

Πᾶς μὲν ῥηματικὸς τύπος ἐκφέρει ἀπόφανσιν, ἥς τὸ μὲν κατηγορημα διὰ τοῦ ῥημ. θέματος ἐρμηνεύεται, τὸ δ' ὑποκείμενον διὰ τῆς προσωπικῆς κατὰλήξεως, ὅχι δὲ καὶ τἀνάπαλιν πᾶσα ἀπόφανσις πάντως διὰ τελείου ῥηματικοῦ τύπου ἐκφέρεται. Ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ τίθη-μι π. χ. δίδω-μι, λέγω(μι) κτλ. ἐν συνθέσει ἐκφέρουσιν ὅ,τι ἐν ἀναλύσει τὰ τιθεῖς (εἰμι) ἐγώ, διδοὺς (εἰμι) ἐγώ, λέγων (εἰμι) ἐγώ κτλ. ἐνίοτε ἡ γλῶσσα ἢ ἀδυνατοῦσα τὴν σύνθεσιν ἢ καὶ ἐπίτηδες αὐτὴν ἀποφεύγουσα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀποφάνσεως ἀναλελυμένα ἐκφέρει, ὡς π. χ. 1) ἀνθρώπος (εἰμι) ἐγώ. καλός. κακός. ἔτοιμος (εἰμι) ἐγώ κτλ. — 2) ὅτω θανεῖν μὲν ἐστὶν οὐ πεπρωμένον (= οὐ πέπρωται) Αἰσχ. Προμ. 754. εἴ τις ἐστὶν ἐμπνέων (= ἐμπνεῖ) Ἀγαμ. 649. οὐ γὰρ κλύοιρτές ἐσμεν αἰσχίστους λόγους. Σοφ. Αἴ. 1299. οὐκέτ' εἰ βλέπουσα φῶς Εὐριπ. Ἔκ. 668 κτλ. Ἡ περὶ τὴν σύνθεσιν ἀδυνάμεια τῆς γλώσσης εἶνε ἢ ἀρχικὴ καὶ οὐσιώδης γλῶσσαις τισὶν ἰδιάζουσα, ὡς π. χ. ταῖς ταρταρικαῖς, ἐν αἷς αἱ ἀποφάνσεις πᾶσαι ἀναλελυμένοι ἢ μᾶλλον ἀσύνθετοι φέρονται καὶ ῥηματικοὶ τύποι, οἷοι οἱ τῶν ἀρίων γλωσσῶν, εἶνε ἄγνωστοι, ὡς π. χ. τὰ τουρκικὰ κατὰχρηστικῶς ῥήματα καλούμενα رز (γιαζάρημ) γράφω, رگ (γκελίριμ) ἔρχομαι رگبار (βακκήγιουριμ) βλέπω ἢ κυττάζω σύγκεινται κυρίως ἕκαστον ἐκ δύο διακεκριμένων μερῶν, τῶν μετοχῶν رز (γιαζάρ) γράφων رگ (γκελίρ) ἐρχόμενος καὶ رگبار (βακκήιρ) βλέπων, κυττάζων καὶ τοῦ ر (κατὰ τοὺς φθογγικούς τῆς γλώσσης ταύτης κανόνας ποικίλως προφερόμενον *ιμ*, ἢμ [παχύτερον τοῦ *ιμ*], *ουμ* καὶ *υμ* γαλλ. *u*), προσωπ. ἀντων. τοῦ *ἀ*. προσώπου· ὥστε οἱ ῥηματικοὶ οὗτοι τύποι κατὰ λέξιν μεταφέρονται διὰ τῶν ἐλληνικῶν γράφων ἐγώ, ἐρχόμενος ἐγώ, βλέπων ἐγώ κτλ. — Ἡ εἶνε προῖον τῆς ἐξασθενήσεως τῆς γλωσσικῆς συνειδήσεως καὶ ἀποτελεσμα τοῦ γήρατος τῆς γλώσσης, καθὼς μᾶς παρίσταται π. χ. ἐν τῇ τζακωρικῇ διαλέκτῳ, ἥτις τοὺς πλείστους ῥηματικούς τύπους, μάλιστα τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν, ἐν ἀναλύσει διὰ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ἢ συνδετικοῦ *ἐνι* = *εἰμι*, π. χ. γράφουρ-*ἐνι*, γράφουρ-*ἔσι*, γράφουντερ-*ἔμι* κτλ. = γράφων *εἰμι*, γράφων *εἴ* (εἶσαι), γράφοντές *ἐσμεν* κτλ. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἀκριδέστερον κατωτέρω.

Ἡ ἀναλυτικὴ ἐρμηνεία τῆς ἀποφάνσεως γίνεται, ὡς καὶ οἰκοθεν δῆλον καὶ τὸ ἐν ταῖς γλώσσαις συμβεβηκέναι δεικνύει, διὰ δύο ἢ τὸ πολὺ τριῶν λεκτικῶν στοιχείων τοῦ κατηγορουμένου δι' ἐνὸς οὐσιαστικοῦ, ἐπιθέτου ἢ μετοχῆς ἐκφερομένου, τοῦ ὑποκειμένου δι' ὀνόματος ἢ ἀντωνυμίας, καὶ τινος συνδετικοῦ καλουμένου ῥήματος τὴν τε τῶν δύο ἐκείνων μερῶν σύνδεσιν καὶ τὴν πρὸς τὸν χρόνον σχέσιν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀποφάνσεως σημαίνοντος, ὡς: ἐγὼ εἰμὶ ἄνθρωπος. ἐκεῖνός ἐστι καλός. ὁ Σωκράτης ἦν φιλόσοφος. Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι, ὅπου δὲν εἶνε χρεῖα νὰ δηλωθῇ ἰδίως (ὡς ὑπονοούμενος) ὁ χρόνος ἢ ἡ ἐγκλισις, δύναται νὰ παραλειφθῇ τὸ συνδετικὸν ῥῆμα, ὅπου δὲ τοῦτο ῥητῶς ἐκφέρεται, νὰ παραλειφθῇ ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία (ὡς ἐν τῇ καταλήξει αὐτοῦ ἐμφαινομένη), ἂν μὴ εἶνε χρεῖα ἐμφάσεως καὶ ἀντιδιαστολῆς, ὡς εἰτοιμος ἐγὼ οὐκέτ' εἶ βλέπουσα κτλ.

Τὰ συνδετικὰ ῥήματα ἦσαν κατ' ἀρχὰς καὶ διατελοῦσιν ὄντα συγκεκριμένα, ἄλλο ἄλλην ἰδίαν σημασίαν ἔχον, ὑπαρξιν, διαμορῆν, γένεσιν, φύσιν, εὐρεσιν, τεύξιν κ.τ.τ. Ὑστερον δὲ κατ' ἀφαίρεσιν τῆς εἰδικῆς των διαφορᾶς ἀπλᾶ συνδετικὰ ἀπέβησαν. ἔχει δ' ἡ ἑλληνικὴ ἢ τ' ἀρχαία καὶ ἡ νεωτέρα κοινὰ μὲν συνδετικὰ ῥήματα τὰ: εἶναι, ὑπαρχειν καὶ γί(γ)νεσθαι, ἴδια δ' ἡ μὲν ἀρχαιοτέρα τὰ: πέλειν, φῦναι καὶ πεφυκέναι, τυγχάνειν καὶ κυρεῖν, ἡ δὲ μεταγενεστέρα ἐν μέρει μέχρι τοῦ νῦν τὰ: σταθῆναι, εὐρίσκεσθαι καὶ χρηματίζειν. Καὶ περὶ μὲν τῶν κοινῶν καὶ τῶν τῇ ἀρχαίᾳ ἰδιαζόντων, ὡς ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς γνωστῶν, οὐδένα πλέον λόγον κάμνομεν ἐδῶ, περὶ δὲ τῶν τελευταίων τριῶν, τῶν τῇ μεταγενεστέρᾳ ἰδίῳ, ἵνα δειχθῇ ἡ ἀρχὴ ταύτης τῆς χρήσεως των λέγομεν τάδε. 1) Πρὸς ἐξήγησιν τῆς ὑπαρχτικῆς καὶ συνδετικῆς χρήσεως τοῦ σταθῆναι ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, ὡς ἐν τοῖς: πουθενὰ δὲν ἐστάθηκε τέτοιο παλληκάρι = ἐγένετο, ὑπῆρξε· ὁ Νικόλαος ἐστάθηκε φρόνιμος = ἐγένετο, ἦν κτλ. πρόχειρον ὁρμητήριον πρὸς τοὺς ξενίζοντας, τοὺς πᾶσαν τῇ ἐπιπολαίῳ μόνον παρατηρήσει φαινομένην διαφορὰν τῆς καθομιλουμένης ἀπὸ τῆς ἀρχαίας δι' ὀθνείας καὶ ἀλλοφύλου ἐπιδράσεως ἐξηγοῦντας, πρόκειται τὸ ἰταλικὸν *sono stato* ἢ τὸ γαλλ. *je suis été* (= *status*) = ἐστάθην, ἐγενόμην κτλ. ὡς νὰ μὴ εἶχεν ἡ ἑλληνικὴ ἰδίαν ζωτικὴν δύναμιν τὸ ἵστασθαι νὰ μεταφέρῃ προσφόρως εἰς τὴν καινὴν ἢ μᾶλλον καιροφανῇ ταύτην χρῆσιν, μὴδ' ὅσῃν ἡ *infima latinitas* ἢ τὴν μετοχὴν *status* τοιαύτην ταῖς ῥωμανικαῖς γλώσσαις παραδοῦσα. Ἀλλ' ἐὰν τὰ ἐξῆς ὀλίγα ἐκ πολλῶν παραδείγματα ὑπ' ὅψιν λάβωμεν, ἔνθα τὸ ἵστασθαι οὐδὲν ἀλλ' ἢ εἶναι, εὐρίσκεσθαι καὶ ὑπάρχειν σημαίνει, οὐκ ὀλίγον ἀρχαί-

αν θὰ εὐρώμεν τὴν προκειμένην δύναμιν αὐτοῦ. Ἰλ. Κ, 173 ἐπὶ ξυροῦ ἴσταται ἀκμῆς = κείττει, ἐστί. Ὀδ. Η, 89 ἀργύρεοι σταθμοὶ ἐν χαλκῷ ἔστασαν οὐδῶ = ἦσαν, ὑπῆρχον. Σοφ. Αἷ. 200 ἐμοὶ δ' ἄχος ἔστακεν = ἐστὶν ἄχος, ἔχω λύπην 102. ποῦ τύχης ἔστηκεν = ἐν ποίᾳ τύχῃ ἐστί. Φιλοκτ. πᾶν τὸ χρεῖας ἰσάμενον = πᾶσα ἡ παρούσα χρεῖα. Τραχιν. 1145 ξυμφορᾶς ἴν' ἔσταμεν. 1271 τὰ νῦν ἐστὼτ' οἰκτρὰ ἡμῖν = τὰ νῦν ὄντα. Δημοσθ. Φιλιππ. δ'. 36 οὐ στήσεται τοῦτο, ἄνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ = οὐκ ἔσται, οὐ γενήσεται. κ. Μειδίου 120. ἐνταῦθ' ἔστηκε τὸ πρᾶγμα. Πολυβ. Γ'. 16, Θ τῆς ἐλπίδος ἐπ' ἴσης ἐστηκυίας πᾶσιν. Εἰς ταῦτ' οὐ φέρουσι καὶ πολλὰ τῆς Καιν. Διαθήκης. π. χ. Ματθ. ΙΒ'. 47 ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν = ἔξω εἰσὶ. Μαρκ. Γ'. 24 καὶ ἐὰν βασιλεῖα ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεῖα ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη. καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει = διαμεῖναι, ὑπάρξαι κ.τ.λ. Διὰ τούτων καὶ τῶν τοιούτων μεταφερθὲν τὸ ἵστασθαι κατήντησεν ἐν τῇ δημῳδαί, συνήθως κατὰ τὸν παθ. ἄορ. ἐστάθη ἰσοδύναμον τῷ εἶναι, γενέσθαι, γεγενῆσθαι. ὡς ἐστάθη τυχηρὸς = γέγονεν (ἐγένετο) εὐτυχής. Τοιοῦτον καὶ τὸ Δημ. Ζήνου Βατραχομ. 104

ὅσοι εἰς λίμνην στέκεσθαι καὶ μέσῃ κατοικᾶτε = εἴσθε, ἐστέ.

2) Τὸ εὐρίσκεσθαι ἤρχετε νὰ λαμβάνη τὴν σημασίαν τοῦ εἶναι ἀπλῶς ἀπὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων. Τοιοῦτον σχεδὸν εἶνε ἐν τῇ Γενεσ. ε'. 24 καὶ εὐρέστησεν Ἐνὼχ τῷ Θεῷ καὶ οὐχ εὐρίσκετο, ὅτι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεὸς = οὐκ ἦν, οὐχ ὑπῆρχεν. Δουκ. εὐαγγ. ΙΖ'. 16 οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὐτος; ἔνθα ἡ ὅλη πρότασις ἰσοδυναμεῖ κυρίως τῇ δημῳδαί: δὲν εὐρέθη κἀνένας ἄλλος νὰ γυρίσῃ πίσω νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν θεὸν παρὰ τοῦτος ὁ ξένος; ἐν τέλει δὲ τὸ οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες = οὐχ ὑπέστρεψαν. Ἀθανασ. ἐν τῇ Φαβρικίου ἐλλ. βιβλ. τομ. VIII σλ. 51 περὶ τῶν ἀρχιερέων τῶν εὐρισκομένων ὧδε = ὄντων. Βασιλ. τ. μεγ. ἐπισ. Τομ. Γ. 300. c. ὅτι οὐ δεῖ ἀφ' ἐτέρου ἐργαστηρίου εἰς ἕτερον εὐρίσκεσθαι. Ἡλιοδ. π. χρυσοπ. στ. 97 (Φαβρ. βιβλ. αὐτ.) ἐκ τῆς θαλάττης εἰς νέφος εὐρίσκομαι. στ. 103 εὐρίσκομαι δ' ἐκλαμπρος, ἐκσιλβος λίαν. Ὀριθασ. σλ. 90 (ed. vici) ἴνα δύο μὲν φανῶσιν ἀγκύλαι, μεταξὺ δὲ τῶν ἀγκυλῶν διπλοῦν εὐρεθῇ τὸ τῆς καίριας χάλασμα. Βασιλικ. Θ'. 2, 3 παρὰ τῇ σῇ ἐνδοξότῃ ἐνταῦθα, ὡς εἰκός, εὐρισκομένη. Ἰω. Μαλαλ. σλ. 483, 49 ἐξητάσθησαν οἱ εὐρεθέντες ἐν τῷ φόνῳ τοῦ ἐπισκόπου

Κυζίκου. Κωνσταντ. Πορφυρ. σλ. 53. c. ἐν τούτῳ οὐχ εὐρίσκεται εἰς τὴν προέλευσιν ταύτην. Μαυρικι. στρατηγ. σλ. 158. εἰ δὲ στρατὸς εὐ-
πρόθυμος εὐρεθῇ. Σχολ. Ἀριστοφ. Νεφελ. 828. καὶ ποτε, φασίν, ἐν παν-
δοκείῳ εὐρεθεῖς κτλ. Ἐν πλήρει δ' ἰσχύϊ ἀναφαίνεται ἡ χρῆσις αὕτη
παρὰ τοῖς ἀπὸ ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλ. δημοτικῶς γράψασιν,
ὡς π. χ. ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ Μωρέα σλ. 14 (ἐκδ. Ellissen)

Λοιπὸν καθὼς ἐπλάτυνεν καὶ ἀκούσθη τὸ μαντάτον
εὐρέθηκεν εἰς τὴν Βλαχίαν αὐτὸς δὲ Μπονιφάτζιος
ὁ ῥήγας Σαλονίκης τε μ' ὅσα φουσάτα εἶχεν
ὁμοίως εὐρέθη μετ' αὐτῶν ὁ ἐπκινετὸς ἐκεῖνος
τὸν ἔλεγαν μισερ Ν. τζεφρέ, Βιλαρδουῆν τὸ ἐπίκλην

— εὐρέθηκεν = παρεγένετο. εὐρέθη = ἦν, ἐγένετο. πρβλ. σλ. 16
στ. 4. σλ. 26.

αὐθέντη πρέπει νὰ σκοπῆς καὶ νᾶχης καταλάβει
τὸ πῶς εὐρίσκεισαι μακρεὰ ἀπὸ τὰ γονικά σου

= εἶσαι. πρβλ. σλ. 70. στ. 17. καὶ ἄλλ. Δημητρ. Ζην. Βατραχ. 13
ἕναν καιρὸν ὁ ποντικὸς ἠϋρέθηρ ἰδρωμένος

στ. 61 ἐγὼ ἀπ' ὅσα βρίσκονται ἔς τὰ σπίτια τῶν ἀνθρώπων
ἀπ' ὅλα τρώγω θαρρετά, χωρὶς κανένα κόπον.

3) τὸ δὲ χρηματίζειν ἀπὸ τῆς κυριωτέρας σημασίας πράττειν, δια-
πράττεσθαι, πραγματεύεσθαι, πολιτεύεσθαι κ.τ.δμ., περὶ ἧς τὰ λεξι-
κά, εἰς τὴν προκειμένην τοῦ ὑπάρχειν ἢ ἀπλῶς εἶναι μετέβη διὰ τινος
μέσης βαθμίδος, τῆς τοῦ ἐνεργεῖν ἢ πράττειν ἢ προσφέρεισθαι ὡς τοι-
οῦτον ἢ τοιοῦτον ἀληθῶς μὴ ὄντα, π.χ. τὸ παρὰ Πολυβίῳ έ. 57, 2 χρη-
ματίζει βασιλεὺς = πράττει ἢ προσφέρεται ὡς βασιλεὺς, δημωδ. =
κάνει τὸν βασιλιά. πρβλ. αὐτ. Α. 2, 4 Διοδ. Σικελ. Κ'. 53. Τοιοῦτον
καὶ τὸ Πλουτ. Ἀντων. 54, 6 Κλεοπάτρα καὶ τότε καὶ τὸν ἄλλον χρόνον
εἰς πλῆθος ἐξιούσα στολὴν ἱερὰν Ἰσιδος ἐλάβανε καὶ νέα Ἰσις ἐχρημά-
τιζεν. πρβλ. Διοδ. Α. 44. Τὸ δὲ Πλουτ. Ἡθ. σλ. 148 Δ. μὴ πατρόθεν,
ἀλλ' ἀπὸ μητέρων χρηματίζειν = καλεῖσθαι, ὀνομάζεσθαι. Τοιοῦτον
καὶ τὸ Πραξ. τ. Ἀποστ. ΙΑ'. 26 χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ
τοὺς μαθητὰς χριστιανούς. Ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς ἰσοδυναμεῖ ἀπλῶς τῷ εἶναι,
γεγονέναι κ.τ.τ. Παυλ. πρὸς Ῥώμ. Ζ'. 3 ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς
μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ,
ἐλευθέρᾳ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενο-
μένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Πρόκλου ἐν β. Ἡσιόδου σλ. 6, 16 (ἐκδ. Gaisford)
τὸν πρὶν μὲν οἰκτρόβιον καὶ ἀφανῆ νομέα ποιμνίων, νῦν δὲ ἡμίθεον
χρηματίσαντα δι' ἀρετῆς καὶ παιδείσεως = γενόμενον. Φωτ. βιβλιοθ.

σλ. 470 ὁ ἐκ Δαμασκοῦ — Νικόλαος, ὁ ἐπὶ τῶν Αὐγούστου χρόνων ἀκμάσας καὶ φίλος αὐτῷ χρηματίσας κτλ.

Τὰ συγκεκριμένα ἢ, ὡς συνήθως καλοῦνται, κατηγορηματικὰ ῥήματα εἶνε ἢ ἐνεργητικά, τ. ἔ. σημαίνουσιν ἐνέργειαν εἴτε ἐν τῷ ἐνεργοῦντι ὑποκειμένῳ μένουσαν (ἀμετάβατα), εἴτε εἰς τι ἐκτὸς ἀντικείμενον μεταβαίνουσαν (μεταβατικά), ἢ μέσα τ. ἔ. σημαίνουσιν ἐνέργειαν οὐθ' ἀπλῶς ἐν τῷ ἐνεργοῦντι ὑποκειμένῳ μένουσαν, οὐτ' εἰς ὅλως ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον μεταβαίνουσαν, ἀλλὰ τι μέσον, εἰς τι ἀντικείμενον τῷ ὑποκειμένῳ προσῆκον μεταβαίνουσαν καὶ καθ' ὅλου ἐν τῇ τούτου σφαίρᾳ περιστρεφομένην, ἢ τέλος οὐδέτερον, τ. ἔ. σημαίνουσι κατάστασιν, ἐνέργειαν δηλ. ἤδη εἰς ἡρεμίαν καταντήσασιν· διότι ἡ διὰ τῶν οὐδετέρων ῥημάτων σημασινομένη κατάστασις δὲν εἶνε ἄκρα ἡρεμία, ἀλλὰ τις μᾶλλον ἢ ἥττον ἡρεμοῦσα ἐνέργεια. πρὸς τὰ: ὑπάρχω (= ὑπο—ἄρχω), ζῶ (= ζά-ω, πιθανῶς ἐκ τῆς ρ. *ja* κινεῖσθαι· τί δ' ἄλλο ἢ ζῶν ἢ ἀένναος κίνησις;), γηράσκω (= ἄρχομαι τοῦ γήρως, μεταβαίνω εἰς τὸ γῆρας) κτλ. Ἐντεῦθεν δὴλον, ὅτι κυριώτατα μὲν δύο εἶνε τὰ γένη ἢ αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων, ἡ ἐνεργητικὴ, συμπεριλαμβάνουσα τὴν τε μεταβατικὴν καὶ τὴν ἀμετάβατον καὶ τὴν ἡρεμοῦσαν ἐνέργειαν καὶ ἐρμηνευομένη διὰ τῶν ἐνεργητικῶν (εἰς ω καὶ μι) τύπων, καὶ ἡ μέση λεγομένη διὰ τῶν εἰς μι τύπων ἐκφερομένη. Ἡ δὲ λεγομένη παθητικὴ διάθεσις δὲν εἶνε καθ' αὐτὸ διάθεσις, οἷαι αἱ λοιπαί, ἀλλ' ἴδιος τρόπος ἐκφράσεως ἢ ἐρμηνείας· διότι τὸ τύπτομαι π. χ. ὑπὸ τοῦ δεῖντος ἰσοδυναμοῦν τῷ ὁ δεῖνά με τύπτει δύναται κάλλιστα καὶ οὕτω νὰ ἐρμηνευθῇ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ γλῶσσά κατ' ἀρχὰς ἴδιον τύπον πρὸς ἐρμηνείαν τῆς παθητικότητος δὲν ἐπλασεν, ἀλλὰ τοὺς κυρίως διὰ τὴν μεσότητα, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶδαμεν, πεπλασμένους τύπους μετεχειρίσθη ὕστερον καὶ πρὸς ἐκφράσιν τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου τρόπου τῆς ἐνεργητικῆς διαθέσεως, τῆς παθητικότητος, ὅψι δὲ μόνον ἡ ἑλληνικὴ ἐπλασε δύο νέους τύπους, τὸν ἰδίως παθητ. ἀόριστον (ἀ. καὶ β') καὶ τὸν μέλλοντα (ἀ. καὶ β') πρὸς ἰδιαιτέραν ἐρμηνείαν τῆς παθητικότητος, ὡς φαίνεται· ἀλλ' ὕστερον καὶ οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κυρίως μέσοι τύποι, κοινοὶ ἀπέβησαν τῇ παθητικότητι καὶ τῇ μεσότητι. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἰδίως κατωτέρω θὰ γείνη λόγος. Τὰ δ' ἐνεργητικὰ ῥήματα ἦσαν κατ' ἀρχὰς πάντα ὅμοια, ἐσήμαιναν δηλ. ἐνέργειαν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ περιοριζομένην, ὕστερον δ' οἷον ἀναπτυχθείσης ταύτης καὶ ἐκτὸς τῆς σφαίρας τῆς ἐπεκταθείσης, καὶ μεταβατικὰ ἀπέβησαν. Καὶ τινὰ μὲν ὑπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην φάσιν διέμειναν μέχρι τέλους ἐν τῇ γλώσσῃ, τὰ δὲ πλεῖστα ὑπ' ἀμφοτέρως. Τοῦτο καταφαίνεται μάλιστα ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, ἐν ἣ

πάντα σχεδὸν τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα εἶνε μεταβατικά τε ἔμα καὶ ἀμετάβητα, π. χ. ἀνοίγω τὴν θύραν καὶ ἀνοίγει ἡ θύρα. κλείσσει τὸ παράθυρον καὶ ἐκλείσσει ὁ γάμος. τὸν ἐπλάσαν κλέπτει καὶ ἐπλάσει τὸ δένδρον (= ῥίζας ἔβαλε). κυτῶ τὸ βῶδι καὶ κυτπάει ἡ καρδία. κλ. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πολλὰ συνήθως μεταβατικὰ ἐκλαμβάνόμενα πολλάκις καὶ ἀμετάβητα φέρονται. Πρὸς πίστωσιν τούτου ὡς παρατεθῶσιν ὀλίγα παραδείγματα ἐκ πολλῶν ἐν τοῖς καλοῖς λεξικοῖς καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀρχαίοις μνημείοις ζητητέων.

αὐξάνω, συνήθως μεταβατικόν, ἀμεταβάτως φέρεται παρὰ Πολυβ. ις'. 21, 40. Διοδ. Δ'. 64. ΙΑ'. 84, 90. Π. Διχθ. Ἡσ. 64, 44. Κ. Διοθ. Πραξ. τ. Ἀποστ. ς'. 7. ΙΒ'. 24. Ζ, 18. Ἰωσηπ. Ἰουδ. ἀρχ. Β'. 7 καὶ ἄλλ. Τοιαῦτα καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ τὸ αὐξάνω καὶ τὸ αὐγατάω ἢ αὐγατίζω.

ἀπουσιεύω συνήθως μεταβ. π. χ. Ξενοφ. Κ. Π. Β'. 4, 23, ἀμεταβάτως τίθεται ἐν Ἀριστοφάνους Ὄρν. 1032. 1258. Λουκιαν. Πλοιαρ. 4.

βαίρω συνήθ. ἀμετάβητον, μεταβατ. ἐν Ὀδυσσ. Γ, 462. Πλατ. Φαιδρ. 250. Ε. Ἐπὶ δὲ τοῦ μέλλοντος βήσω καὶ τοῦ ἀ. ἀορ. ἔβησα καὶ αἰτιατικόν. π. χ. Ἰλ. Α, 310. 438. Ε, 464. Π, 840. Τοιοῦτον καὶ τὸ εἰσέβησε παρ' Εὐριπ. Βακχ. 446.

γηράσκω συνήθως οὐδέτ., μεταβατ. δὲ = τῷ γηράσκειν ποιεῖν ἢ γηροκομεῖν ἐν Αἰσχυλ. Ἰκέτ. 859.

ἐναυλίζω ἀμετάβ. ισόμεσον (= τῷ ἐναυλίζεσθαι Ἡρόδ. Θ'. 15.) παρὰ Σοφοκλ. Φιλοκτ. 33. πρὸς τὸ προηγούμενον αὐτόθι 30 καταυλίζεσθαι.

ἐκτετρύπηκεν = ἐξέδου τῆς τρύπας ἐν Ἀριστοφ. Ἐκκλ. 337 ἀναλόγως τῷ τῆς καθομιλουμ. ἔτετρύπωσεν, ἐν ᾧ τὸ ἐκτρυνάω εἶνε συνήθως μεταβ.

ἐνθουσιάζω ἀμεταβ. ἐν Αἰσχύλου ἀποστ. 120 (Dind). Πλατ. Φαιδ. 244 Ε. μεταβ. παρὰ Στοβαίῳ Ἐκλογ. φυσικ. σλ. 930. Ἡ καθομιλουμένη ὡς ἀμετάβητον μεταχειρίζεται τὸ μέσον ἐνθουσιάζομαι.

ἐξαπαλλάξαι συνήθως μεταβ. ἀμεταβάτως τίθεται ἐν Εὐριπ. Ἐκάβ. 1408.

ἐξορίζω συνήθ. μεταβ., ἀμεταβ. παρ' Εὐριπ. Ἡρακλειδ. 16.

ἐνδύειν = τῷ ἐνδύεσθαι παρὰ Ἡρόδ. Γ'. 98. Δίωνι τ. Κασσ. ΚΑ. 4 καὶ Αἰλιανῷ Ποικ. Ἱστορ. Δ'. 22.

- ἐπιστρέφω** μεταβ. ἰλ. Γ, 370. Θεογν. 1079. Πλουτ. Ἀντ. 42 κ. ἄλλ. πολλ. — ἀμεταβ. Σοφοκλ. Τραχιν. 566. Ἡροδ. Β'. 103. Θουκ. Α'. 61. Ἀριστοφ. Σφηκ. 422. Ξενοφ. Κυ- νηγ. Ι'. 15. Πολυβ. Α'. 71, 2. Πλουτ. Ἀντ. 6. κτλ. ὁ- μοίως καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ.
- ἀναστρέφω** (ἀμ). Ξεν. Ἀναβ. Α'. 40,8.
- ζάω** συνήθως οὐδέτερον παρὰ δὲ τοῖς Ο'. μεταφρασταῖς καὶ ἐνεργητ. αἰτιατικῶς = τῷ ζωοποιῶ, οἷον τὸ τοῦ ψαλ- μωδοῦ ζῆσόν με Κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος.
- ἴζω καὶ ἰζάνω** (καθ—, ἐν—, πρὸς— κτλ.) μεταβ. ἰλ. Ζ, 360. Ι, 488. Σοφοκλ. Οἶδ. Κολ. 24. Ἡροδ. Β'. 121,5 Θουκ. Δ'. 90. Γ'. 66. Ξενοφ. Κ. Π. Β'. 2,24 κ. ἄλλ. πολλ. ἀμεταβ. ἰλ. Γ, 394. Ἡσίοδ. Θεογ. 434. Ἡροδ. Ε'. 25. Αἰσχ. Ἀγαμ. 946. Χοηφ. 789. Εὐρ. 30. Εὐριπ. Ἡ- ρακλ. μαιν. 48. Ἀριστοφ. Νεφ. 253. Πλατ. Νομ. Β'. 659 Β. Ἀπολ- λοδ. τ. Καρυστ. Ἀποσπ. 5. Κ. Δ. Πραξ. Β'. 3. Η'. 34 κτλ. ὁμοίως καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ.
- θαρσύνω** συνήθως μεταβατικὸν π. χ. ἰλ. Δ, 233. Θουκ. Β'. 72 κ. ἄλλ. φέρεται καὶ ἀμεταβάτως = τῷ θαρσέω ἢ θαρ- ρῶ παρὰ Σοφοκλ. Ἠλ. 946.
- κατασβέννυμι** συνηθέστερον μεταβατ. π. χ. ἰλ. Φ, 381. Αἰσχ. Ἀγαμ. 958. Σοφοκλ. Αἴ. 1149. Εὐρ. Ὀρ. 696. Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 375 κ. ἄλλ. ἀμεταβάτως δ' ἐν Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 888. Ἡροδ. Δ'. 5. Ὅμοίως καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ π. χ. ἔσθη(ν)σαν τὴν φωτιά(ν) καὶ ἔσθη(ν)σ' ἢ φωτιά. μεταφορικῶς δὲ θέλω νὰ σβή(ν)σω τὴν δίσταρ μου καὶ ἔ- σθη(ν)σε ὅλη ἡ γενεά των κτλ.
- κεύθω** συνηθ. μεταβατ. π. χ. ἰλ. Χ, 118. Ὀδ. Γ, 303. Ι. 349. Αἰσχ. Προμ. 570. Χοηφ. 687. Σοφ. Ἠλε. 1109. Ἀντ. 85. Τραχ. 939 κτλ. ἀμεταβάτως δ' ἐν Σοφ. Αἴ. 635. Ο. Τ. 968. Ἀντιγ. 911. Ἠλ. 868. Αἰσχ. Ἐπτ. 574 κλ.
- κηραίνω** μεταβ. Αἰσχ. Ἰκετ. 999. Ἀριστοτ. παρὰ Πλουτ. Ἠθ. σλ. 886. ε. κ. ἄλλ. ἀμεταβ. Εὐριπ. Ἡρακλ. μαιν. 518. Ἰππολ. 223 κ. ἄλλ.
- κινέω** συνήθως μεταβατ. φερόμενον, ἀμεταβάτως δ' ἰσομέ- σως = κινεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων. π. χ. Γενεσ. Κ'. 1. Πλουτ. Δίων. 27,3. κ. ἄλλ. τοιοῦ- τον καὶ τὸ ὑπαποκίνει παρ' Ἀριστοφ. Ὀρν. 1011. Οὔ- τω καὶ ἐν τῇ καθομ. π. χ. δὲν 'μπορεῖς γὰ τὸν κι-

- νήσης ἀπὸ τὸν τόπον του' καὶ πότε κινάει τὸ στράτευμα;
- μίγνυμι* καὶ μίσγω συνηθέστατα μεταβατικῶς φερόμενον ἀπαντᾷ καὶ ἀμεταβάτως πολλάκις μάλιστα ἐν συνθέσει μετὰ τῶν προθ. πρὸς, σύν. π. χ. Σοφ. Φιλ. 106. Εὐριπ. Ἀποσπ. 102 (154) Dind. Πλατ. Νομ. Θ'. 878. Β. Ἡροδ. Α'. 127. Β'. 64. Ε'. 64. Σ'. 112. Θουκ. Δ'. 33, 2. Ζ'. 39. 1. Α'. 49, 1. Β'. 84, 3. Ξενοφ. Κ. Π. Ζ'. 4, 11. Ἑλλ. Α'. 3, 7. Διοδωρ. Β'. 37 κ. ἄλλ. Τοιοῦτον καὶ τὸ Θουκ. Α'. 2, 1 *ἐπιμιγνύντες*. Οὕτω καὶ νῦν τὸ σμίγω μεταβ. ἔσμιξε κρασί καὶ νερό· καὶ ἔσμιξαν οἱ *δὺν φίλοι* κ.τ.δμ.
- ραίω* ἀμεταβ. Ἰλ. Β, 412. Ὀδ. Ο, 523. Ἡσιόδ. Ἔργ. 18. Σοφ. Αἴ. 597 κτλ. μεταβατ. Ἰλ. Γ, 74. 257. Ν, 172. Ὀδ. Δ, 811. Σοφ. Φιλ. 153. Ο. Κολ. 64. Ἀντιγ. 1110. Εὐριπ. Ἡλεκτ. 106 κτλ. τοιοῦτον καὶ τό.
- οἰκῶ* ἀμεταβ. Ἰλ. Ξ, 416. Ὀδ. Ι, 200. 400. Ἡροδ. Α'. 56. Πινδ. Νερμ. Ι'. 109 κ. ἄλ. μεταβατ. Ἰλ. Υ, 218. Πινδ. Νερμ. Ζ'. 13. Αἰσχ. Ἰκετ. 961. Εὐριπ. Ἰφιγ. Αὔλ. 91. Ἰφ. Ταυρ. 219. Θουκ. Α'. 8. Δ'. 6 κτλ.
- πελά(ζ)ω* ἀμεταβ. Ἡσιόδ. Ἔργ. 732. Αἰσχ. Προμηθ. κ. ἄλλ. μεταβατ. Ἰλ. Β, 744. Σοφ. Τραχ. 748 κ. ἄλλ. (*)
- περάω* ἀμεταβ. Ἰλ. Δ, 502. Ὀδ. Ε, 174 κ. ἄλλ. μεταβ. Ὑμν. εἰς Ἑρμ. 132. Οὕτω καὶ νῦν, π. χ. δὲν ἔμπορεῖ νὰ περάσῃ ἀπὸ δῶ ὡς ἐκεῖ. θὰ περάσω τὸ ποτάμι· καὶ πέρασ' ἀπὸ τὸν λαιμόν του *ἐνα σχοινί*.
- προς-συν-άπτειν* συνήθως μεταβατικά. ἀμεταβάτως δὲ παρὰ Σοφ. Ο. Τ. 668. Ἀποσπ. 69 Dind. Αἰσχ. Περσ. 885. Ἡροδ. Β'. 75. Πλατ. Νομ. Σ'. 658. Α. Ἀριστοτ. Ἱστορ. Ζώ. Β'. 17. Πολυβ. Γ'. 67,9. Διοδ. Γ'. 38. Στραβ. Α. σ.

Σημ. (*). Ὅτι τῆς διττῆς ταύτης διαθέσεως τοῦ *πελάων* ἢ *πελάζειν* δυνατόν νομίζω καὶ τὸ σύστοιχον *πιλναῖς* ἐν τῇ εἰς Δήμητραν ὁμηρ. ὕμνῳ στ. 15.

τίπτε δὲ νόσφι πόλῃσι; ἀπέστιχες, οὐδὲ δόμοισιν.
πιλναῖς ἐνθα γυναῖκες ἀνὰ μέγαρον σκιάοντα κτλ.
 ἀμεταβάτως θετιμὲνον καὶ τοῖς ἐρμηνευταῖς πράγματα παρασχὼν τοῖς μὲν εἰς *πίλνασαι* μεταγράφουσιν (ὡς ὁ Voss) τοῖς δ' εἰς *πιλναῖ* (ὡς ὁ Hermann) κατὰ χώραν ν' ἀφεθῇ, οἷον ἐν τοῖς χειρογράφοις φέρεται.

ρίπτω	56. κ. ἄλλ. — Τοιοῦτον τὸ ἀνάπτειν ἐν τῇ καθομι- λουμένη, π. χ. ἀνάπτω φῶς καὶ ἀναψ' ἡ φωτιά κ.τ.δμ. συνήθως μεταβ., ἀμεταβ. δὲ παρὰ Θεόγνιδ. 475. Εὐ- ριπ. Ἀλκ. 897. Ἐλ. 1344. Ξενοφ. Κυνηγ. Θ'. 20 κ. ἄλλ. συνήθως μεταβ., ἀμεταβάτως δὲ φέρεται π. χ. ἐν Ὀδ. M, 434. Εὐριπ. Βακχ. 972. 1083. Ἰππολ. 1202. Θουκ. Β'. 49. Ἰπποκρ. σλ. 1250. Δ. Πλουτ. Συλλ. 6 κ. ἄλλ. — Τοιοῦτον καὶ τό :
τείνω	περὶ οὗ ἐπιθι τὰ λεξικά. Τοιοῦτον καὶ τό :
τελέω	συνηθέστ. μεταβατικὸν ὃν ἀμεταβάτως τέθεται ἀ.) = ἐκ-τελεῖσθαι Αἰσχ. Ἔπτ. 640. Herm. Περσ. 224. Χοηφ. 1047. Σοφ. Ἠλ. 1449. Ἀνάλογον τὸ τῆς καθομ. τελειώω = 1) ἐκτελῶ. 2) ἐκτελοῦμαι ἢ τελευτῶ. β.) = τελέθω = εἶμαι παρὰ τ. μεταγενεστέροις π. χ. Τζετζ. χιλ. Β'. στ. 83. 692. Γ'. 278. κ. ἄλλ.
ὑπάγω	μεταβ. Ἰλ. π. 448. ψ, 291. Ω, 279. Ὀδ. Z, 73. Ἡρόδ. ς'. 72. Θ'. 93. Θουκ. Γ'. 70. Ξενοφ. Ἑλλην. Β'. 3, 28. Λουκ. Τίμ. 39 κ. ἄλλ. πολλ. ἀμεταβ. Ἀριστοφ. Νεφ. 4298. Ὀρν. 1017. Εὐπολ. Ἀποσπ. 68. Ἡρόδ. Δ'. 120. 122. Θεογν. 921. Εὐρ. Κύκλ 52. Ξενοφ. Ἀν. Γ'. 4, 48. Δ'. 2, 46. Ἀριστοτ. Ἱστορ. Ζω. Θ'. 44. συνηθέστατον δ' ἐν τῇ K. Δ. π. χ. Ἰωανν. ΙΓ'. 36. ΙΔ'. 4. 5. 28 κτλ κτλ.

Πρὸς ἐρμηνείαν τῶν διαθέσεων ἄλλη γλῶσσα ἄλλους τύπους μετα-
χειρίζεται· ἡ δ' ἑλληνικὴ ἔχει τρεῖς τοιοῦτους τύπους πεπλασμένους,
ὧν διὰ μὲν τοῦ ἐνεργητικοῦ λεγομένου τύπου ἡ φωνῆς ἐκφέρει τὰ
ἐνεργητικὰ καὶ τὰ οὐδέτερα, διὰ δὲ τοῦ ἰδίως παθητικοῦ τὰ παθητι-
κὰ ἐν γένει, διὰ δὲ τοῦ μέσου τὰ μέσα καὶ τὰ ἀρχῆθεν τοιαῦτα ὄντα ἀ-
ποθετικά. Ἀλλὰ τὰ ὅρια ταῦτα δὲν εἶνε οὕτως ἀκριβῶς διαγεγραμμένα,
ὥστε νὰ μὴ γίγνηται μετάβασις ἐπ' ἄλληλα· διότι, ὡς γνωστόν, πολλὰ
μὲν οὐδέτερα καὶ ἐνεργητικὰ τὴν διάθεσιν ῥήματα ἐκφέρονται διὰ τοῦ
μέσου ἢ τοῦ παθητικοῦ τύπου, πολλὰ δὲ φύσει παθητικὰ ἢ καὶ μέσα
διὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ. Ἀλλὰ τὴν ἐξακρίβωσιν πάντων τούτων, τὸν τε
σκοπὸν καὶ τὰ ὅρια τῆςδε τῆς πραγματείας υπερβαίνουσιν, ἀλλαχόσε
παραπέμποντες, ἐκθέτομεν ἐνταῦθα διὰ τινων παραδειγμάτων τὰς ἐξῆς
τρεῖς διαφορὰς τῆς νεωτέρας γλώσσης ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτέρας.

ἀ.) Πολλὰ ἀποθετικά ἤτοι μόνον μέσως σχηματιζόμενα ἐν τῇ ἀρχαι-
οτέρᾳ μόνον ἐνεργητικῶς ἢ καὶ ἀμφοτέρως κατὰ διάφορον διάθεσιν (ἐ-

- νεργ. κ. παθ.) φέρονται ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ. Τοιαῦτα εἶναι π. χ. τὰ ἄγωνίζω = τῷ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ μόνῳ, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ μετὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ συνήθει ἀγωνίζομαι.
- ἀδράχνω (ἐκ τῆς ῥ. δρακ — (δράκω) — δράχνω, ὡς δείκω — δείχνω, καὶ μετὰ τοῦ α ἀδράχνω, ὡς περ τὸ ἀλημονῶ ἐκ τοῦ λησμονῶ, τὸ ἀπερνῶ ἐκ τοῦ περνῶ κ.τ.ῶμ. ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου δράσσομαι (ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης δρακ). Ἡ χρῆσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου δράσσω, ὃ ἐ. ἀδράχνω ἀναφαίνεται ἤδη παρὰ Πολυβίῳ Γ'. 155. πρβλ. καὶ E. M. σ. 285, 43.
- ἀποκτῶ = τῷ ἀρχ. κτῶμαι. ὁ ἐνεργ. τύπος κτῶ ἀπαντᾷ ἤδη παρ' Ἰωσήφῳ Ἰουδ. Ἀρχ. Δ'. 8, 22 ἐν τέλει. φυλάττοντα μὲν αἰ ἐδωκεν αὐτοῖς ἀγαθὰ, προσκτήσαντα δὲ ὅσα δύναται χαρίζεσθαι.
- αἰτιάζω (οὗ τὸ παθητικὸν αἰτιάζομαι παρὰ Ξενοφῶντι Ἑλλ. Ἀ. 6, 5 καὶ 12) ἀντὶ τοῦ ἀρχ. ἀποθ. αἰτιάομαι π. χ. παρὰ Δημοκρίτῳ τ. Ζήνῳ Βατρειχομυομ. στ. 252. Φυσίγναθον αἰτίζαν καὶ μέμφετον καθέναν.
- αὐθαδιάζω = τῷ ἀρχ. ἀπ-αυθαδί(α)ζομαι (Πλατ. Ἀπολ. 34. Δ. Πλουτ. Ἠθ. Τομ. Γ'. σλ. 279. Τομ. ΙΑ'. σλ. 291. Μαρκ. Ἀντων. Βιβλ. Δ'. 32. 67. Θεμιστ. Λογ. ΚΘ'. Μενανδρ. παρὰ Φωτίῳ σλ. 113 Α. 118. Δ. Γρηγορ. Ναζιανζ. λογ. Β'. 14. Β. Δ'. 103 c. Ζωσιμ. Ἱστορ. Ε'. 24. Προκοπ. τ. Καισ. Τομ. Γ'. σλ. 88, 11. 241, 4. κ. ἄλλ.). Τὸ δ' ἐνεργητικὸν αὐθαδιάζειν φέρεται ἐν τοῖς χειρογρ. τοῦ Γρηγορ. τ. Ναζιανζ. Λογ. ΜΓ'. σλ. 801 Δ.
- βιάζω (= τῷ ἀρχ. βιάζεσθαι) ἤδη ἐν Ὀδυσσ. Μ, 297 Εὐρύλοχ' ἦ μάλα δὴ με βιάζετε μούνον ἐόντα. καὶ παρὰ τῷ Κωμ. Ἀλκαίῳ εἰρημένον κατὰ τὸν Ἀντιαττικιστὴν ἐν λ. (Anecd. Bekker p. 86) « Βιάσαι » ἀντὶ τοῦ βιάσασθαι. Ἀλκαῖος. « ἐβίασέ μου τὴν γυναῖκα » καὶ παρὰ Θεοφρ. Χαρικ. ΚΔ'. καὶ παρ' ἄλλοις μεταγενεστέροις π. χ. Θεοφαν. Χρον. συνεχ. σλ. 61, 12 κτλ.
- ἐγείρω = τῷ ἐγερόμεν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ γλώσσῃ εὐχρηστοὶ ἐνεργητικοὶ χρόνοι τοῦ ῥήματος τούτου εἶνε ὁ παρ. γέγονα καὶ ὁ ὑπερσυν. ἐγεγόνειν.
- ἐξηγῶ = τῷ ἀρχ. ἐξηγοῦμαι.

χαρίζω (= τῷ ἀρχ. χαρίζομαι) ἤδη ἐν τῇ Αἰσώπου βιογρ. σλ. 10, 21. κτλ.

Τοιαῦτα καὶ τὰ ποιητικώτερα δωρέω Ἡσίοδ. Ἑργ. 82. Πινδ. Ὀλ. 5'. 78. σέβω Αἰσχυλ. Ἰκετ. 995. Ἀγαμ. 892. Εὐμεν. 707. 884 κ. ἄλλ. Σοφ. Αἴ. 713. Οἶδ. Τ. 898. Ἀντιγ. 872. Εὐριπ. Βακχ. 1150. Ἀριστοφ. Νεφ. 600. Πλουτ. 497. Θουκ. Β'. 53 κ. ἄλλ. προστρέπω = ἰκστεύω Σοφ. Αἴ. 831. Ο. Κ. 50. καὶ Εὐριπ. Ἰκετ. 1195 ἀντὶ τῶν ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ ἄλλως εὐχρηστοτέρων δωροῦμαι, σέβομαι καὶ προστρέπομαι (Ὀμηρ. Ἐπιγρ. ΠΕ. 4. Αἰσχ. Εὐμεν. 204). Τοιαῦτα καὶ τὰ μεταγενέστερα ἀποδιοπομπῶ (Εὐσταθ. Ὀρυσκ. σλ. 262, 40), λωβάω (Ψευδοφωκυλ. 33), λυμαίνω (Λιβαν. Τ. Δ'. 350, 19. Θεοφ. Σιμοκ. 43, 2) ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀποδιοπομποῦμαι, λωβάομαι, λυμαίνομαι καὶ εἴτι ἄλλο.

6.) Τὸ ἀνάπαλιν πολλὰ ῥήματα ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ ἐνεργητικῶς συνήθως φερόμενα παθητικῶς ἢ μέσως ἐκφέρει ἢ νεωτέρᾳ, τ. ἔ. ἀποθετικὰ ἀπέβησαν ἐν τῇ νεωτέρᾳ.

ἐμπιστεύομαι = τῷ ἀρχ. ἐμπιστεύω Διοδωρ. Α'. 67. Πλουτ. Φωκ. 32, 3. Ζωσίμ. Ἱστορ. σλ. 177, 13 καὶ παρὰ τοῖς Ο'. μεταφρ.). Τὸ δ' ἐμπιστεύομαι εἶνε παθ. μόνον διαθέσεως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, π. χ. Λουκιαν. Δημων. 54. Ζωσίμ. σλ. 36, 7 κ. ἄλλ.

ἐρασμερίζομαι = τῷ ἀρχαιοτέρῳ ἐν(ασμερίζω Πολυβ. Γ'. 97, 5 Δ'. 41, 5. Ε. 87, 3. 5'. 8, 3. Φίλων. Τ. Α. 36, 39. Β'. 259, 54. Πλουτ. Ηθ. σλ. 101. Δ. κ. ἄλλ. Τὸ δὲ μέσον ἀσμερίζομαι πρῶτον ἐν Αἰσωπ. μύθ. 4 Κορ.

δυσαρ εστοῦμαι = τῷ ἀρχ. δυσαρεστῶ (ἀμετ. ἰσομ.) Ἀριστ. Ἰστ. Ζφ. 5'. Ζ. Πολυβ. Δ'. 73. Διοδ. Σικ. ΙΗ. 62 κ. ἄλλ. Ἀλλὰ καὶ τὸ μέσον ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, Ἰπποκρ.

Πολυβ. Δ'. 37 καὶ Διον. τῷ Ἀλικ. π. συνθ. σλ. 56, 8 R. Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ τὸ ἐνεργ. δυσαρεστῶ μεταβατικῶς ἐκλαμβάνεται, ὡς δυσαρεστῶ τινα. Ὡσαύτως ἔχει καὶ τό :

εὐαρεστοῦμαι ἤδη παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις ἀπαντῶν (ὡς π. χ. Διοδ. Γ'. 55. ΙΖ'. 113. Κ'. 78. Διογ. τ. Λαερτ. Δ'. 42. Ι. 137) = τῷ ἐν. εὐαρεστῶ Διον. Ἀλ. Ἀρχ. Α'. 60. Πλουτ.

ἐπιβουλεύομαι = τῷ ἀρχ. ἐπιβουλεύω Αἰσχ. Ἐπτ. 29. Ἡρόδ. Γ'. 122. 5'. 137. Θουκ. Ζ'. 51. Σοφ. Ο. Τ. 618. κτλ. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀποθ. ἐπιβουλεύεσθαι κεῖται ἤδη ἐν

- τῷ Θουκ. Γ'. 82, 4 ἐπιβουλευσασθαι = « τὸ ἐπὶ πολὺ βουλευσασθαι » Σχολ. (πρβλ. αὐτ. Krüger. καὶ Porro), ἐτι δὲ μᾶλλον ἀναφαίνεται ἐν τῷ Δίων. τ. Κασσίω ΝΘ'. 26. ἐπιβουλευθῆναι.
- ἐπιτηδεύομαι = τῷ ἀρχ. ἐπιτηδεύω (οὗ τινος παραδείγματα ἴδε ἐν τοῖς λεξικοῖς.)
- ἐπιχειρίζομαι = τῷ ἐπιχειρέω, ἐγχειρέω, ἐπιβάλλομαι· τὸ δ' ἐπεχειρίσθη παθ. εὗρηται παρὰ τῷ Ἱπποκράτει σλ. 4447 ε, ἀλλ' ἀμφισβητούμενον. Τοῦ δὲ συγγενοῦς καὶ μόνου τανῦν εὐχρήστου
- μεταχειρίζομαι ὁ μὲν ἐνεργ. τύπος φέρεται παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις Εὐριπ. Ἀποσπ. ἀδήλ. 155 (103). Ἡροδ. Γ'. 142. Θουκ. Α'. 43, 2. Δ'. 48, 2. ζ'. 46, 6. Ζ'. 87, 1., ὁ δὲ μέσος παρὰ τοῖς ὕστερον Ξενοφ. Ἀπομν. Α'. 4, 17. Οἶκον. ΙΔ'. 2. Πλατ. Τιμ. 20. Α. Πολ. Γ'. 408. Δ., παρ' ᾧ ἤδη καὶ ὁ ἀντὶ τοῦ παρ' ἄλλοις συνήθους μέσ. ἀορ. μεταχειρίσασθαι παθητ. μεταχειρισθῆναι Φαίδρ. 277. c.
- ἐχθρεύομαι = ὡς ἔγγιστα τῷ ἐχθαίρω. Τιμοκρ. παρὰ Πλουτ. Θεμιστ. 21. Ἀριστοφ. Βατρ. 4425. Σοφ. Ἠλ. 4023 κ. ἀλλ. Τὸ δὲ μέσον ἐχθαίρομαι ἰσοδυν. τῷ ἐνεργ. φέρεται παρὰ Νικάνδρῳ Ἀλεξίφ. 539.
- θαυμαίρομαι (Ἠπειρωτ.) καὶ θαυμάζομαι = τοῖς ἀρχ. θαυμαίρω (Ὀδ. Θ, 408. Πινδ. Ὀλ. Γ'. 57 ( )) καὶ θαυμάζω. Τὸ δὲ θαυμαίρομαι παθ. διχθ. παρὰ Καλλικρατίδῃ ἐν Στοβ. Ἀνθολ. ΠΕ. 47.
- λιμπίζομαι (λι, λιπ, λιχ, λιτ. ὅθεν τὰ λίπτω, γλίχομαι καὶ λίπτομαι) = λίπτω Ἀπολλ. Ἀργ. Δ'. 843. Λυκόφρ. 434. 353. Ἀλλὰ καὶ τὸ μέσον κατὰ παρακ. τοῦλάχιστον λελιμμένος φέρεται παρὰ τῷ Αἰσχύλῳ Ἐπτ. 337.
- παρουσιάζομαι = τῷ προγενεστέρῳ παρουσιάζω (ὑπερ τῶρα μεταβατικῶς ἐκλαμβάνεται, ὡς παρουσιάζω τινά). Θεοφαν. συνεχ. 205, 21 καὶ παρὰ τοῖς παλαιοτέροις ἐκκλησιαστ. συγγραφ.
- ἀπο-προσ(κ)λαίομαι = τῷ ἀρχαιοτέρῳ προσ(αρα)κλαίω Συνεσ. ἐπισ. 73. 79. Αἰλίαν. Ποικ. Ἱστορ. Θ'. 39 = μέμφομαι, ἀποδύρομαι κτλ.
- περιποιοῦμαι = τῷ περιέπω, θεραπεύω κ.τ.θμ. Αὐτὸ δὲ τὸ πε-

ριποιούμαι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ εἶνε μέσον τοῦ περιποιῶ
(= περιουσίαν ποιεῖν, διασώζειν· περιάπτειν, προσ-
πορίζειν κτλ.) καὶ σημαίνει πορίζεσθαι, κτᾶσθαι
κ.τ.θμ.

ὑπερασπίζομαι ἤδη παρὰ τῷ Συγκέλλῳ σλ. 538, 20 ἀπαντῶν = τῷ
ἀρχ. ὑπερασπίζω, Πολυβ. ζ'. 39, 6. Διοδωρ. ΙΖ'. 99.
Κ'. 52. Διον. Ἀλικ. ἀρχ. Ζ'. 26. Πλουτ. Κοριολ. 3.
Μαρκελλ. 2. Ἀρριαν. Ἀναβ. Ζ'. 5, 8 ζ'. 28, 6 — Ο'.
Μεταφρ. Δ'. Βασιλ. ΙΘ'. 34. Ἡσα. ΑΔ'. 5 κ. ἄλλ.

σι(κ)χαίρομαι = τῷ σικχαίρω (ἐνίοτε δὲ καὶ σικχάζω Εὐσταθ. ο-
pusc. σλ. 158, 75). Καλλ. ἐπ. 4, 4. Πολυβ. Ἐκλογ.
Οὐατικ. σλ. 456. Μαρκ. Αὐρηλ. Ε'. 9. Ἀρριαν. Ἐπικτ.
Γ'. 16, 7. Δ'. 8, 34. Ἀκύλ. εἰς τ. Γένεσ. ΚΖ'. 46.
Ἀλλὰ καὶ τὸ μέσον μετὰ τοῦ ἀορ. εἰσικχάνθην φέρεται
ἤδη παρὰ τῷ Ἀκύλᾳ εἰς τ. Ἐξοδ. Α'. 13 καὶ τῷ σχολ.
τ. Ἀριστοφ. Βατρ. 442.

συνο(ε)ρίζομαι = τῷ ἐρίζω (ἀμιλλῶμαι). Τὸ δὲ μέσον ἐρίζομαι φέ-
ρεται ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ ποιήσει, Ὀμηρ. Ἰλ. Ε,
472. Ὀδ. Δ, 80. Ἡσιόδ. Θεογ. 534. Ἀποσπ. 53
Dind. καὶ Πινδ. Ἰσθμ. Γ'. (Δ') 47. Δ'. (Ε.) 4. Ὀλ. Α'.
95 (;) — Ἐν δὲ τῷ 16 Αἰσωπ. μύθῳ φέρεται ἡ με-
τοχὴ συνορισάμενος = τῷ ἐπιδόμενος, στοιχημα-
τίσας ἢ ἀπλῶς συμβαλλόμενος.

ὑποπτέυομαι = τῷ ὑποπτέω Ἡροδ. Γ'. 77. Ἡ. 400. Θουκ. Δ'.
54. Πλατ. Πολ. Ἡ. 567 Α'. Ξενοφ. Κ. Π. Ε 2, 9. Ἰ-
ερ. Β'. 47 κ. ἄλλ. Τὸ δὲ μέσ. ὑποπτέυομαι ἐπὶ πα-
θητ. διαθ. φέρεται παρὰ τοῖς ἀρχ. π. χ. Ξενοφ. Ἑλλ.
Ε. 4, 20 Χ. Π. Β'. 4, 16 Θουκ. ζ'. 92. Πλατ. Νομ.
ΙΒ'. 967 Δ. κ. ἄλλ. Ὅλως ἀνάλογα τοῦτοις εἶνε τὰ
ἀρχαῖα ὑποτοπέω καὶ ὑποτοπέομαι ἀμφοτέρω τετύτ-
σημα ὄντα, τὸ μὲν ἐνεργ. Θουκυδ. Α'. 20. 54. 56. Β'.
5. Γ'. 24. Ε. 34 κ. ἄλλ. τὸ δὲ μέσ. Ἡροδ. ζ'. 70. Θ'.
446. Ἀριστοφ. Βατρ. 958. Θεσμοφορ. 496. Λυσίου
Λογ. Θ'. §. 4.

ὑπερηφανεύομαι = τῷ ἀρχαιοτέρῳ ὑπερηφανέω Ἰλ. Α. 694. Πολ. ζ'.
40, 8. Ἰωσήφ. Ἰουδ. ἀρχ. Δ'. 8, 23. κ. ἄλλ. Τὸ δὲ
μέσον ὑπερηφανεύομαι ἐπὶ τῆς αὐτῆς καὶ σήμερον
σημασίας φέρεται ἤδη παρὰ τ. σχολιαστῇ τ. Πινδ.

Νεμ. ΙΑ. 55. Γρηγορ. τ. Ναζιανζ.

κ. ἄλ-

λοις νεωτέροις.

χαίρομαι

= τῷ χαίρω, οὐτινος, ὡς γνωστὸν, καὶ ἐν τῇ ἀρχαι-
 οτέρᾳ, μέσοι τινὲς χρόνοι συνηθέστατοι ἦσαν, οἷοι δ'
 μέλλ'(κε) χαρήσομαι, ὁ β'. ἀόρ. ἐχάρην καὶ οἱ παρακ.
 κεχάρημαι καὶ κέχαρμαι. Ὅτι δὲ καὶ ὁ ἐνεστώς χαί-
 ρομαι ἦτον ἤδη κατὰ τοὺς ἀττικοὺς χρόνους ἐν τῇ
 δημώδει καὶ γλώσσει συνήθης, δῆλον ἐκ τῆς ἀποδοκι-
 μασίας αὐτοῦ ὡς δατισμοῦ παρ' Ἀριστοφ. Εἰρην.
 290. (Πρβλ. αὐτ. τὸν σχολιαστήν). Ῥητῶς δὲ φέρε-
 ται παρὰ τοῖς ὕστερον, ὡς Ἀλεξ. Ἀφροδ. Προβλημ. Α.
 44 σλ. 253. 255. 257. Θεοφ. συνεχ. 824, 2. Κων-
 σταντ. Πορφυρογ. ἐν τ. 6. Βασιλ. τ. Μικεδ. 457, 17.
 459, 3 κλ.

Τοιαῦτα καὶ τὰ ἀρχαιότατα, σχεδὸν συνωνύμως τοῖς ἐνεργητ. τύ-
 ποις ἐκλαμβάνόμενα, μάλιστα ἐπικὰ καὶ ἰωνικά.

ἀᾶσθαι

(= τῷ ἀᾶν) Ἰλ. Τ, 94. 429. Ἀπολλ. Ἀργον. Α.
 4333. Β'. 623.

ἀεικίς(σ)ασθαι

(= τῷ ἀεικίς(σ)αι) Ἰλ. Π, 559.

ἀκουάζεσθαι

(= τῷ ἀκουάζειν Ἰμν. εἰς Ἑρμ. 423 = ἀκούειν Ἰλ.
 Δ, 343. Ὀδ. Ι, 7.

ἀριθμεῖσθαι

(ἐξ—, κατ—) Θουκ. Γ'. 20,3. Πλατ. Φαίδρ. 270
 Δ. Ἰσοκρ. λογ. Α. 44. κ. ἄλλ. Πολυβ. Α. 43,6. Θ'.
 2, 4 κτλ.

αὐδάξασθαι

(= αὐδῆσαι) Ἡρόδ. Β'. 55. 57. Ε'. 54. Ὀππ. Ἀλι-
 ευτ. Α'. 427. τὸ δ' αὐδάξει παρὰ Λυκόφρ. 392.

βιοῦσθαι

(= βιοῦν) Ἡρόδ. Β'. 477.

βώσασθαι

(= βοῆσαι) Θεοκρ. 12'. 60.

γηράσκεσθαι

(= γηράσκειν) Ἡσιόδ. Ἀποσπ. 163 (Göttl.)

γηρύεσθαι

(= τῷ γηρύειν π. χ. Πινδ. Ὀλ. Β'. 87. Ἀριστοφ.
 Εἰρ. 805) Ἡσιόδ. Ἑργ. 257. Πινδ. Ἰσθ. Α'. 34 Εὐ-
 ριπ. Ἰππολ. 243. Παρὰ δὲ τῷ Αἰσχύλῳ Ἰκετ. 443
 (Herm) καὶ ὁ παθ. ἀόρ. γηρυθῆναι = τῷ γηρῦσαι.
 (= ἐννοεῖν) Σοφ. Φιλ. 4440. Εὐρ. Μηδ. 900. 925,
 Ἰππ. 435. Εξν. Ἀν. Γ'. 5,3. Πλατ. Νομ. 859, Δ.
 Τιμ. 64. Ε. — Αἰλιαν. Π. Ι. ΙΒ'. 4.

καμέσθαι

(= καμεῖν) Ἰλ. Σ, 344. Ὀδ. Ι, 130.

κραυγάνεσθαι

(= κραυγάζειν) Ἡρόδ. Α'. 444.

- πύρεσθαι (= κυρεῖν) Ἰλ. Ω, 530.
 λέγεσθαι (= λέγειν) Ἰλ. Β'. 435. Ν, 292. Διαλέξασθαι Ἰλ.
 Δ, 407 κ. ἄλλ. πολλά καὶ λέκτο (= διηγήθησε) Ὀδ.
 Δ, 451.
 μετρεῖσθαι (= τῷ μετρεῖν) Μόσχ. Β'. 453. καὶ μεταφορ. Σοφοκ.
 Αἴ. 5.
 νοήσασθαι (= τῷ νοῆσαι) Ἰλ. Κ, 504. Θεοκρ. ΚΕ. 263. πρού-
 νοησάμην Εὐρ. Ἰππ. 398. 685. Ἀριστοφ. Ἰππ. 424.
 ὁράσθαι (= ὁρᾶν) Ἰλ. Α, 498. κ. ἄλλ. πολλ. ιδέσθαι (= ἰ-
 δεῖν). Αἰσχ. Προμ. 92. Ἰκετ. 102. κ. ἄλλ. ὁ δὲ ἄ. ἄ-
 ὁρ. ὄψασθαι μόνον παρὰ Πινδ. Ἀποσπασ. Ε. 1, 10.
 Σοφοκλ. Ο. Τ. 1271. καὶ Πλατ. Νομ. 947. Ε., οὐ
 λαμβανομένων ὑπ' ὅψιν τῶν μεταγενεστέρων, μάλιστα
 τῶν Βυζαντ.
 συγγιγνώσκεσθαι (= τῷ συγγιγνώσκειν ἢ μᾶλλον διὰ τὴν μεσότητα
 τῷ νεωτ. συναισθάνεσθαι) = ἐν ἑαυτῷ, καθ' ἑαυτὸν
 γινώσκειν κ.τ.δμ. μόνον παρ' Ἡροδότῳ Α. 45. Γ'.
 53. Δ'. 126. Ε. 86. 94. Σ'. 61. 92. 140 κτλ. Τσι-
 οῦτον καὶ τὸ Σοφ. Αἴ. 716 ἐξ ἀέλπτων Αἴας μετα-
 νεγνώσθη.

Ἡ ἐν πᾶσι τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις, ἀρχαιοτέροις τε καὶ νεωτέροις,
 χρήσις τοῦ μέσου τύπου ἀντὶ τοῦ πολλάκις συνηθεστέρου ἢ ἐπ' ἵσης
 συνήθους ἐνεργητικοῦ δὲν εἶνε αὐθαίρετος, ἀλλὰ πιθανότατα συνέβη ἕ-
 νεκά τινος ἐν αὐτοῖς περιεχομένης μεσότητος, δυναμικῆς ἢ διαφορικῆς
 ἢ ἀλλείας, ὅταν δηλ. πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ῥηματικῆς πράξεως ἀπαιτῇ-
 ται ἰδιάζουσά τις χρήσις ἐσωτερικῆς δυνάμεως ἢ ἐξωτερικῶν μέ-
 σων παρὰ τοῦ ἐνεργοῦντος ὑποκειμένου, ἢ ἡ πράξις γίγνηται ἐπ' ὡ-
 φελείᾳ καὶ συμφέροντι ἢ καὶ τούναντίον ἐπὶ βλάβῃ καὶ ζημίᾳ αὐ-
 τοῦ, ἢ διὰ τοῦ μέσου (ἀποθ.) ῥήματος ἐκφέρηται ἀλληλοπάθειά τις,
 ἢ αὐτοπάθεια ἥτοι ἡ ἐν αὐτῷ ἐκφραζομένη καταστατικὴ διάθεσις ἀ-
 ποβαίνῃ παθητικωτέρα ἢ παθηματικωτέρα κ. οὕ. καθ. Οὕτω π. χ. ἡ
 ἄτη εὐρίσκει τέρψιν τινὰ καὶ ἡδονὴν ἐν τῷ αἰεῖσθαι τοὺς ἀνθρώπους·
 διὰ τοῦ αἰκισμοῦ τοῦ πρώτου (ὡς λέγεται ἐκεῖ) τὸ τεῖχος τῶν εἰσπη-
 δήσαντος Σαρπηδόνης οἱ Ἀχαιοὶ καὶ ἐξεδίκουντο καὶ διευκόλυναν τὸν
 ὄλον ἀγῶνα. Τὰ αὐθάξασθαι καὶ βώσασθαι καὶ γηρύεσθαι καὶ
 κραυγάνεσθαι καὶ τὰ ὅμοια ἀπαιτοῦσιν ἢ υποθέτουσιν ἰδίαν τινὰ ἰσχύ-
 ρισιν καὶ ἐπίτασιν τῶν φωνητικῶν ὀργάνων. Ὅμοίως οἱ μέλλοντες ἢ
 δυνάμενοι τὴν τῶν Κυκλώπων νῆσον εὐκτιμένην νᾶ κάμουν ἤθελαν

τὴν κάμει τοιαύτην διὰ τινος ἰδιαζούσης δαπάνης κόπων καὶ μόχθων. Τὸ ροῆσασθαι καὶ ἀριθμεῖσθαι (τὰς ἐπιβολὰς τῶν πλίνθων Θουκ. Γ'. 20, 3) σημαίνουν ἐνδιάθετον, ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ καθ' ἑαυτὸν γινόμενην, ἐνέργειαν ἀντιθέτως πρὸς τὴν τῆς ἐξωτερικῆς ροῆσεως ἥτοι αἰσθήσεως (π. χ. Ἰλ. Ω, 294. 312. Ὀδ. Ο, 422. Ἰμν. Ἀφροδ. 180. 186 κ. ἄλλ.) καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἀριθμήσεως. Τὸ ὁμ. λέγεσθαι σημαίνει τὸ μακροῦς καὶ ἀργοῦς λόγους πρὸς ἀλλήλους λέγοντας προῖσθαι τὸν καιρὸν τῆς μάχης κ. οὔ. καθ. Ὡσαύτως ὁ ἐνσπασμένος τινι ἄσμενον ἑαυτὸν καθιστᾷ καὶ τέρπεται ἐκ τῆς περὶ αὐτὸ διατριβῆς· ὁ εὐαρεστούμενος ἢ ὁ δυσαρεστούμενος καὶ ὁ χαιρόμενος ἢ λυπούμενος παθαίνεται πῶς ὑπὸ τοῦ εὐαρέστου ἢ δυσαρέστου συναισθηματος, τῆς χαρᾶς ἢ τῆς λύπης καὶ τοῦ ἐμποιοῦντος αὐτὰ ἀντικειμένου. ὁ ὑπερασπιζόμενος τινα, οἷον τὴν ἑαυτοῦ ἀσπίδα ὑπὲρ αὐτοῦ προβάλλων ἐπιτείνει τὰς διανοητικὰς ἢ σωματικὰς του δυνάμεις. Οἱ δὲ (συν)ερίζομενοι ἀμοιβαίως ἐνεργοῦσι καὶ πάσχουσι κτλ. κτλ. Ἀλλὰ ταῦτα ἐν τῇ μακρᾷ τριβῇ τοῦ χρόνου ἀμυδρούμενα καὶ ἐξασθενούντα ἐξίστανται τῆς ἀρχῆς αὐτῶν καὶ τῆς πρώτης σημασίας καὶ κατ' ὀλίγον, εἰς ἀχρηστίαν μεταπιπτόντων τῶν ἐνεργητικῶν τύπων, ἀποβαίνουν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀποθετικά.

Ἐπειδὴ δ' ἡ πρόθεσις ἡμῶν ἐνταῦθα δὲν εἶνε νὰ γράψωμεν ἰδίαν πραγματείαν περὶ τῶν ἀποθετικῶν, πάντα τὰ γνωστὰ ἀρχαιότερά τε καὶ νεώτερα καταλέγοντες καὶ εἰς διαφόρους κατὰ τε τὴν ἐν αὐτοῖς λαμβάνουσαν μεσότητα καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν κλάσεις διατάττοντες αὐτὰ, ἔργον τοῦ λεξικοῦ καὶ τοῦ συντακτικοῦ, ἀλλὰ μόνον νὰ ὑποδείξωμεν τὴν κατὰ ταῦτα ὁμοιότητα καὶ διαφορὰν τῆς νεωτέρας γλώσσης πρὸς τὴν ἀρχαιότεραν καὶ τῶν φαινομένων διαφορὰν τὴν ἀρχὴν ν' ἀνέυρωμεν, ὡς δυνατόν, διὰ ταῦτα εἰς τὰ πρὸς τοῦτο προεκτεθειμένα παραδείγματα ἐπισυνάπτομεν ἄλλα τινὰ ὅπως ἴδια τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ φαινόμενα, ἅτινα δεῖχονσι μετ' ἐκείνων, πῶς ἡ γλῶσσα διηνεκῶς ἐνεργὸς διαμένουσα νέους ἀεὶ τύπους καὶ ἐνταῦθα παρῆγεν· εἶνε δὲ τὰ προχειρότερα τὰδε.

ἀνταρεύομαι (= τῷ ἀρχ. τυρβάζομαι). διακρίνομαι (= ἔχω διάκρισιν), ἐκδικοῦμαι (= ἐκδικῶ ἑμαυτόν. ἀμύνομαι, τιμωροῦμαι), ἐλεημορζοῦμαι (= ἐλεῶ. οἰκτεῖρω), ἐννοιάζομαι μετὰ τοῦ ἀπροσώπου ἐννοιάζει (ἀνάλ. τοῖς ἀρχ. μέλομαι καὶ μέλει), ἐντηρζοῦμαι (= δ-ποστέλλομαι, εὐλαβοῦμαι), ἐρωπεύομαι (= ἐρῶ, ἔρχομαι), καμῶνομαι (= ὑποκρίνομαι), μυρίζομαι (= ὁσφραίνομαι· πρὸς δὲ τοῖς ἀρχαίοις τὸ μυρίζομαι = 1) μυρίζω ἑμαυτόν, μύροις χρίομαι, μυρώνομαι π.

χ. Ἡροδ. Α. 195 2) ἀποπνεῖν, ὄζειν Ἡλιοδ. Ι. 26), ξεκαρδιίζομαι (κυρ. ἀπὸ τὰ γέλια = ἐκθνήσκω γέλωτι κ.τ.τ.), ξεμυστηρεύομαι (= ἀνακοινοῦμαι ἀπόρρητον, μεταδίδωμι τῶν ἀπορρήτων ἴδε Σκαρλατ. Λεξ. τ. καθ' ἡμᾶς Ἑλλην. διαλ.), ὄνειρεύομαι (= ὀνειρώττω, ἐνυπνιαζομαι), παραξεγεύομαι (= ξενίζομαι. ξενοπαθέω τὸ δὲ ἀρχαιότερον παρὰ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Ἡφαιστίωνος σλ. 157 Gaisf. φερόμενον παραξενόομαι = ξενίζομαι, φιλοξενοῦμαι παρὰ τινι), παραπονοῦμαι (= μέφομαι, ἀποδύρομαι κ.τ.τ.), σπλαγχνίζομαι (σπλαγχνίζομαι = ἐλεῶ, οἰκτείρω κ.τ.τ. ἤδη ἀπὸ τῶν Ο'. μεταφρ. σύνθετες, π. χ.

καὶ ἐν τῇ Κ. Α. Ματθ. ΙΕ. 32. ΙΗ. 27. Μρ. ζ'. 34. Η. 2. Λουκ. Ζ'. 13 κτλ.) σπληνίζομαι (= σπληνιάω ἤδη παρὰ Γρηγορ. τῷ Ναζιανζηνῷ), χασμουροῦμαι (= τῷ ἀρχ. χασμῶμαι), ψυχοποριοῦμαι κτλ.

Σημ. Περί τῶν ἀποθετικῶν δεόντως ἐφιλοσόφησε παρ' ἡμῖν ὁ Κοραῆς (ἐν τῷ Προδρόμῳ, ἐν τοῖς Ἀτάκτοις κ. ἄλλ.) καὶ μετ' αὐτὸν ὁ κύριος Ἀσώπιος (ἐν τῇ εἰσαγωγῇ εἰς τὴν ἑλλην. σύνταξιν καὶ ἐν τῇ Β'. περιόδῳ). Ἀλλὰ τῶν βαδεύομαι καὶ ἐγκολπῶνομαι, ἅπερ ἐν σλ. 284 τῆς Β'. περιόδου συγκαταλέγει τοῖς ἄλλοις, ὡς ἴδια ἀποθετικά τῆς σημερινῆς γλώσσης, τὸ μὲν πρότερον, ταῦτὸν δὲ τῷ βατεύομαι (κατὰ διαλεκτικὴν τοῦ τ ὡς δ προφοράν), εἶνε μέσον τοῦ βατεύω διάμεσον = ἀφίνει ἢ παρέχει ἑαυτὸν βατεύειν ἢ βατεῦσαι· καὶ ἅπαντα ἡ φράσις « ἄς κουρεύεται καὶ ἄς βαδεύεται » ἐπὶ τῶν κτηνῶν, μάλιστα τῶν προβάτων, κυριολεκτουμένη μετεφέρθη καὶ ἐπὶ τὰ λογικὰ ζῶα, τὸ δὲ ἐγκολπῶνομαι ἀπέβη μὲν ἀποθετικὸν ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ, οὐδέποτε, ὅσον γνωρίζω, ἐγκολπῶνω λεγούσῃ, ἀλλ' ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀπαντᾷ ὡς διττὸν μέσον 1) = ἐγκολπῶ ἑμαυτὸν ἥτοι κολποειδῶς συγκαμπτομαι π. χ. παρ' Ἀριστ. περὶ κόσμου 3 (σλ. 393, 23 Bekk. ἐνθα καὶ τὸ ἐπ' ἔσης μέσον καὶ συνών. ἀποκολποῦσθαι φέρεται) 2) ἐντίθημί τινα ἢ τι εἰς τὸν ἑμαυτοῦ κόλπον π. χ. παρὰ Δίωνι τῷ Κασσ. ΜΗ. 52. Θεοφυλ. Ις. σλ. 108. Β. Εὐσταθ. Opusc. p. 65, 74. Αὐτὸ τοῦτο σημαίνει κυρίως καὶ νῦν.

Σημ. β'. Ἡ ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς εἰς τὴν μέσῃν μετάθεσις ἄνευ μεταβολῆς διαθέσεως συμβαίνει ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ καὶ ἐπὶ πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων, ἅτινα σχηματίζουσιν ἢ μόνους ἢ καὶ μετὰ τῶν ἐνεργητ. μέσους μέλλοντας μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ οἱ ἐνεστῶτες σημασίας, οἷα π. χ. ἀκούω — ἀκούσομαι, ἁμαρτάνω — ἁμαρτήσομαι, βαδίζω — βαδιοῦμαι· τὸ δὲ βαδίσω παρὰ [Λουκ.] Δημοσθ. ἐγκ. 1. Δίωνι τῷ Κασσ. ΑΖ'. 53. κ. ἄλλ. μεταγ. βοῶ — βοήσομαι καὶ βοήσω (παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ποιηταῖς), βαίνω — βήσομαι, βιδάζω — βιδάσω (π. χ. Ξενοφ. Ἀναβ. Α'. 8, 8. Ε. 2, 10) καὶ βιδάσομαι (Ἀνδοκ.

Αογ. Α. 148), βλέπω — βλέψω καὶ βλέψομαι, γελάω — γελάσῃμι (καὶ ἀμφισβ. γελάσω παρὰ Στοβ. Ἀνθ. ΚΓ'. 43), γηράσκω — γηράσομαι (καὶ γηράσω Πλατ. Πολιτ. 393 Ε καὶ Νομ. 949 Β), γινώσκω — γινώσομαι, διώκω — διώξομαι καὶ διώξω, εἶμι — ἔσομαι κτλ. (ἅπερ ἴδε ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀνωμάλων λεγομένων ῥημάτων ἐν τῇ ἑλλην. γραμμ. τοῦ Krüger καὶ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Χρυσοθέρρη). Ἀλλ' ἂν προσέξωμεν, ὅτι ἐν τούτοις οἱ μέσοι μέλλοντες παρ' ἀρχαιοτέροις ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ἀπαντῶσιν, οἱ δ' ἐνεργητικοὶ εἶνε μεταγενέστεροι, καὶ ἐνθυμηθῶμεν, ὕπερ κατωτέρω ἐκτενέστερον θὰ ἐκτεθῇ, ὅτι οἱ μέλλοντες τῶν ῥημάτων συνετέθησαν κατ' ἀρχάς ἐκ τοῦ ῥημ. θέματος καὶ τοῦ ἔσομαι μελλ. τοῦ εἶναι, θὰ ὑποπτευθῶμεν μήπως οἱ προκείμενοι μέσοι μέλλοντες εἶνε λείψανα τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου σχηματισμοῦ, ἐκτὸς ἂν καὶ ἐν τούτοις ὑποκρίπτεται μεσότης τις.

γ'.) Τὸ τρίτον τῶν ἐνταῦθα ῥητέων εἶνε, ὅτι ἡ νεωτέρα γλῶσσα καὶ διετήρησε πολλὰ τῶν ἀρχαίων μέσων ῥημάτων καὶ ἄλλα νέα διέπλασεν, ἐκφέρουσα αὐτά, ὥσπερ καὶ ἡ ἀρχαία, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μονολεκτικῶς δι' ἰδίου τύπου, τοῦ λεγομένου παθητικοῦ, κυριώτερον δὲ μέσου κλητέου (διότι ὁ τύπος οὗτος ἐπλάσθη κατ' ἀρχάς, ὡς ἀπέδειξεν ἡ τῶν συγγενῶν γλωσσῶν σύγκρισις, πρὸς ἐρμηνεῖαν τῆς μεσότητος, καὶ ἐντεῦθεν ὕστερον μετεφέρθη καὶ εἰς τὸ πάθος), καὶ ὅχι, ὡς αἱ νεώτεραι γλῶσσαι καὶ τινες τῶν ἀρχαίων, οἷα π. χ. ἡ λατινικὴ κατὰ μέγα μέρος, περιφράζουσα διὰ τοῦ ἐνεργ. τύπου καὶ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμυτόν, σεαυτόν, (ἐ)αὐτόν κτλ. me, te, se. etc. mich, dich, sich, uns, euch. —). Ἐκ δὲ τῶν τριῶν εἰδῶν τῶν ἀντανακλωμένων, ἀλληλοπαθῶν ἢ διαλλήλων καὶ διαμέσων καλουμένων, τοῦ μὲν πρώτου τὰ πλεῖοτερα εἶνε ἐκ τῶν ἐμπεριεχόντων τὴν αἰτιατικὴν τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας καὶ εἰς ταύτην ἀναλυομένων, ὀλίγη δ' εἶνε τὰ τὴν ἑτέραν τῶν ἄλλων πτώσεων περιέχοντα ἢ οἷαν δήποτε συνεπτυγμένην μεσότητα· τὰ δὲ τοῦ δευτέρου εἴδους, τὰ ἀλληλοπαθῇ, ὑπερβλίνουσι πολὺ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, διότι ἡ νεωτέρα πάντα σχεδὸν τὰ τοιαύτης ἀλληλοπαθείας ἐπιδεκτικὰ ῥήματα δύναται νὰ ἐκφέρῃ κατὰ τὸν μέσον τύπον· τῶν δὲ τοῦ τρίτου εἴδους ἀρχαίων πολλὰ μὲν ἐξέλειψαν, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἄλλα νέα προσετέθησαν ὡς ἐκ τῶν νέων σχέσεων. Πρὸς πίστῳσιν τῶν εἰρημένων παραθέτω τινὰ παραδείγματα ἐξ ἑκάστου τῶν τριῶν εἰδῶν, παρασημειῶνων δι' ἁσέρισκου τὰ ἐκ τοῦ πρώτου εἴδους ἑτέραν παρὰ τὴν αἰτιατικὴν πτώσιν ἢ δυναμικὴν ἢ διαφορικὴν μεσότητα περιέχοντα.

1) ἀγριεύομαι, (ἐξ)ἀγριώνομαι, (αἰ)ματώνομαι, *ἀκονίζομαι (= ἀ-

κονίζω τοὺς ἑμαυτοῦ ὀδόντας), ἀλείφωμαι, ἀλευρώνομαι, ἀνακατώνομαι, ἀναπαύομαι, ἀναποδογυρίζομαι, (ἀνα)σηκώνομαι, (ἀνασ)κουμπώνομαι (β=β), ἀναστή(αί)νομαι, *ἀναφέρωμι (= ἀναφέρω τὰς ἑμαυτοῦ ἀξιώσεις, αἰτήσεις ἢ παράποντα), *(ἐξ)ἀνοίγωμαι (ἀνοίγω τὴν καρδίαν μου, τὴν διάνοιάν μου κ.τ.τ.) τοιοῦτον καὶ τὸ νεωτ. ἀναπτύσσομαι. ἀνταμώνομαι, (ἀντι)στέκομαι, ἀξιώνομαι, ἀπελπίζομαι, ἀπ-δι-κατ-ευθύνομαι, (ἐξ)ἀπλώνομαι (= ἐξαπλώνω ἑμαυτόν, ἤτοι τὰ κῶλά μου ἢ τοὺς λόγους μου, ἐπὶ δὲ πτηνῶν τὰ πτερά), *ἀποβάλλεται καὶ ἀπορήχνεται (= ἀποβάλλει καὶ ἀπορήχνει τὸ ἑαυτῆς ἔμβρυον, ἐξαμβλίσκει, ἐκτιτρώσκει, ἐπὶ γυναικὸς ἢ θήλεος ζώου), ἀποκοιμίζομαι, ἀπολνοῦμαι (ἀπολύομαι, ἀπολύω ἑμαυτόν, ἐξορμῶμαι), (ἀπο)μακρύνομαι, ἀποξενώνομαι (ἀπαλλοτριῶμαι), (ἀπο—ξε—)πλύνομαι, *ἀποσρέφομαι (ὥσπερ τὸ ἀρχαῖον), (ἀπο)τρελλαινόμεαι, ἀπο[τυφλόν]ομαι, *ἀποφαίνομαι (= 1) ἀποφαίνω ἑμαυτόν, δείχνωμαι 2) ἀποφαίνω τὴν γνώμην μου), ἀραδιάζομαι (= παρατάττομαι), ἀργάζομαι (= 1) ἐργάζομαι, 2) ἀργάζω, ἐξασκῶ, ἐκπονῶ ἑμαυτόν), ἀρματώνομαι, ἀρταί(ύ)νομαι, ἀσπρίζομαι, ἀφανίζομαι (= γίνομαι ἄφαντος), ἀφιερώνομαι, ἀφίνομαι (= ἀφ-ἐξ-ἵσταμαι, ἀπέχομαι), *βάλλομαι (= διατείνω πάσας ἑμαυτοῦ τὰς δυνάμεις, ὡς ὅταν λέγωμεν· βάλθηκε νὰ τὸ κατορθώσῃ), *βαρυστοῦμαι (= ἀναδύομαι, ὀκνῶ κ.τ.τ.), βασανίζομαι, *βαστίτοῦμαι (= 1) βαστῶ, κατέχω ἑμαυτόν, 2) ἔχομαι τινος), βάφομαι (= βάφω ἑμαυτόν. ἤτοι τὴν κόμην, τὸν μύστακα, τὰ γένεια), βεβχιώνομαι, βιάζομαι (= βιάζω ἑμαυτόν, ἐπείγομαι), βόσκομαι, βρέχομαι, γδύνομαι, γύομαι, γκρεμνίζομαι, *γλυκαίνομαι (= τῷ ἀρχ. ἡδομαι, ἡδύνομαι, τίμων παρ' Ἀθηναίῳ Ζ'. σλ. 281. Ε. τοιοῦτον καὶ τὸ νεωτ. ροστιμεύομαι), ξερο[γλεί]φομαι (= περιλείχομαι καὶ ἐπὶ ζώων λιχμάζω), *γνωρίζομαι (= γνώριμόν τινι ποιῶ ἑμαυτόν), γυμνάζομαι, γυμνώνομαι, δαγκάνομαι (= δαγκάνω τὰ χεῖλη μου), δείχνωμαι, δένομαι (ὑπο-), δέρνομαι (= δερνώ τὰ στήθη, τὰ γόνατα, τὴν κεφαλὴν μου, κόπτομαι ἀρχ.), *διαφέρωμαι (= διάφορον ἑμαυτὸν παρέχω πρὸς τινα, ἐρίζω κ.τ.τ.), δίδομαι (ὡς ὅταν λέγωμεν· ἐδόθηκα εἰς τούτην τὴν δουλείαν), διορθώνομαι, διπλώνομαι, *δυσκολεύομαι (= τῷ ἀρχ. δυσκολαίνω, δυσχεραίνω, ὀκνῶ), ἐγκαρδιώνομαι, ἐγκρατεύομαι, ἐλευθερώνομαι, ἐμπλέκομαι, ἐνδύνομαι, ἐνώνομαι, *ἐξαγοράζομαι (ἤδη παρὰ Παύλῳ τῷ ἀποστ. ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν κτλ.), ἐξαλαφρώνομαι, *ἐξηγοῦμαι (= ἐξηγῶ τὰς ἐννοίας μου), *ἐξοδεύ(ιάζ)ομαι (= τῷ ἀρχ. δαπανῶμαι· ἐξοδεύω τὰ ἑμαυτοῦ χρήματα), *ἐξομολογοῦμαι (= ὁμολογῶ, ἐξηγοῦμαι, ἀφηγοῦμαι τὰ ἑμαυτοῦ), ἐπαινίζομαι (= τῷ ἀρχ. καυχῶμαι), ἐτοιμάζω-

μαι, *εὐκολύνομαι, εὐχαριστιοῦμαι (= ἥδομαι, τέρπομαι, ἀρέσκομαι, ἀρχοῦμαι, ἀγαπῶ), ζαλίζομαι, ζηματίζομαι, ζεύγομαι, ζεσταίνομαι, *ζώνομαι (= 1) ζώνω ἑμαυτόν· 2) καὶ ζώνομαι τὸ σπαθί (μου), (ἡ) λιάζομαι, ἡλικιώνομαι, (ἡ)μερώνομαι, θερμαίνομαι, θηλυκώνομαι, θρέφομαι, θρονιάζομαι, ἱατρεύομαι, ἰδεάζομαι (= φαντάζομαι· τὸ δ' ἐνεργητικ. ἰδεάζω = ἐνθυμίζω, γνωστοποιῶ), (ἰ)σιάζομαι (= 1) εὐτρεπίζομαι, καλλωπίζομαι· 2) διαλλάττομαι, συμβαίνω τινί, καθαρίζομαι, καλοθεμένος (ἡ)τρεπισμένος, καλοκαρδίζομαι, κατα]κομματιάζομαι (= περισπῶμαι κ.τ.τ.), *κατα(ξε)σχίζομαι (= 1) διαρρήγνυμαι τὰ ἱμάτια· 2) μτφρ. διαρρήγνυμαι βοῶν, κράζων κ.τ.τ.), κατα]πλίνομαι (= ἐπιλαμβάνομαι, ἐπιβάλλομαι, ἔχομαι), κατευοδώνομαι, κατουριέται, κινιῶμαι καὶ κουνιῶμαι, κλειδώνομαι καὶ κλειοῦμαι, κολνοῦμαι (= κολλῶμαι), κορδώνομαι (= τανύομαι. βρενθύομαι κ.τ.δμ.), *(ξε)κοριάζομαι (= ἐκτινάσσω, ἐκκαθαίρω ἑμαυτοῦ τοὺς κόρεις), κουβαριάζομαι καὶ κουλλουριάζομαι (= συσπειρῶμαι, συνειλοῦμαι, συστρέφομαι, ὥσπερ κολλῦρα ἢ κουδάριον τ. ἔ. τολύπη), κουκουλώνομαι (= συγκαλύπτομαι), (ξε)κουράζομαι, κουρελιάζομαι (= ῥακόομαι κ.τ.τ.), κουρεύομαι, (ξε)κουφαίνομαι, κόφομαι, κρέμά(ζο)μαι καὶ κρεμιῶμαι, κριματίζομαι, *κρατιῶμαι (ὅμοιον τῷ βασιῶμαι), κρύβομαι, κτενίζομαι, κτυπιῶμαι, κυλιῶμαι, κυττάζομαι (κυρ. κ. μεταφ.), κωλο]σέρνεται, ᾠδώνομαι, λασπώνομαι (= βορβοροῦμαι), ᾠρώνομαι (= ῥυποῦμαι), λού(ζ)ομαι, λυγίζομαι, λύνομαι, *λυποῦμαι, (συμ)μαζεύ(ζών)ομαι, μανδρίζομαι, μεγαλοπλίνομαι (μεγάλων ἑμαυτὸν ἀξιώ, σεμνοποιῶ ἑμαυτόν), μετατοπίζομαι, μουτζαλώνομαι καὶ μουτζουρώνομαι (παρὰ τὸ μυσαρός, μυσάρω, μουτζαρώνω, μουτζαλώνω, μουτζουρώνω), (ἐ)μπερδεύομαι, (ἀ)μπουλώνομαι (παρὰ τὸ ἀμβολώνομαι, ἀμβολή, ἀναβολή = εἶδος ἐνδύματος), μυρώνομαι, νίβ(γ)ομαι, *νοστιμεύομαι (ἴδε τὸ γλυκαίνομαι), ξενιτεύομαι (= ξενιτεύω ἑμαυτὸν ἥτοι ἀποδημῶ εἰς ξένην, ἀλλοδαπὴν· τὸ δὲ ξενιτεύω = πέμπω εἰς ἀλλοδαπὴν, ἀνάλογα τοῖς ἀρχαίοις στρατεύω καὶ στρατεύομαι), ξενοκοιμῶμαι, ξεπαίρνομαι (= ἐπαίρομαι, τυφοῦμαι κ.τ.δμ.), ξε]παστρεύομαι, ξερο]τανυοῦμαι, ξεσκεπάζομαι, ξε]σκοιζομαι, ξετραχηλίζομαι (ἐκκαλύπτομαι τὰ περὶ τὸν πρᾶχλον), ξε]σφίγγομαι, ξετζυπώνομαι (μεταφ. = ἀπερυθρίαῶ, ἀπαναισχυντέω, παρὰ τὴν τζύπαν = σῦφαρ (ἐπιδερμὶς, δέρμα πεπαλαιωμένον, ρικνόν), γῆρας (τοῦ ὄφους)· μεταφ. τὸ κάλυμμα τῆς αἰδοῦς), ξε]πρήσκομαι καὶ ξε]φρουσκώνομαι, ξε]χρεώνομαι (= ξεχρεώνω ἑμαυτόν, ἀπολύω τὰ χρεῖα μου), ξε]χωρίζομαι, *ξημερωνοβραδυάζομαι, ξι(υ)π-

πάζομαι, ξυρίζομαι, οίκονομλοῦμαι, ὀνομάζομαι, *ὀρκίζομαι, πηριτιοῦμαι (= παραιτῶ ἑμαυτὸν ἀπὸ τινος πράγμ. ἢ καὶ προσώπου, ἀφίσταμαι, μεθίσταμαι, ἀποτίθεμαι κ.τ.τ.), παρ[α]στέκομαι, πηρ[α]φέρνομαι, περιχύνομαι (= περιχύνω ἑμαυτὸν ὕδωρ), περιμαζώνομαι ἢ περιμαζεύομαι, *πιάνομαι, *πικραίνομαι, πιστεύομαι (= πιστεύω ἑμαυτὸν τινι, πέποιθα, θαρρῶ ἐπὶ τινι), πληγώνομαι, πλύνομαι, πνίγομαι, *πορίζομαι, *προμηθεύομαι, *προ[φ]υλάγομαι, πουλιέται (= πωλεῖ ἑαυτὸν), πετιοῦμαι, ῥήχνομαι, σειοῦμαι, *σκιάζομαι (= φοβοῦμαι κ.τ.θμ.), σκοτίζομαι, *σπιτώνομαι (= τῷ Αἰσχυλ. Ἰκετ. 925 δωματοῦσθαι κατὰ παρακ. δεδωμάτωμαι), στενοχωριοῦμαι, στεφνώνομαι, στολίζομαι, στρε(υ)μώνομαι, στρέφομαι, στρώνομαι (= κτακλίνομαι), *συγκαίνομαι καὶ *καίνομαι (τὸν καίνομαι), συγυρίζομαι, *συλλογοῦμαι καὶ συλλογίζομαι, *συλλυποῦμαι, συμβιβάζομαι, *συμβουλεύομαι, συσταίνομαι (= συνέρχομαι, ἀναφέρω, ἀναλαμβάνω), σφαλνιοῦμαι, σφουγγίζομαι, ταράζομαι, τεντώνομαι, τζιτώνομαι (ἴσως παρὰ τὸ τιτώνομαι, τιτόμαι, τιταίνομαι), *τινάζομαι, τραβιοῦμαι, τρελλαινόμεαι, τρίβομαι, τυλίγομαι, ὑαλίζομαι, *ὕπανδρεύεται καὶ *νυμφεύεται, ὑπογράφομαι, ὑποτάσσομαι, ὑπο[χ]ρεώνομαι, φακιολίζομαι, φανερώνομαι, *φαντάζομαι (τὸ δ' ἐνεργ. φαντάζω = διαλάμπω, διαπρέπω), φαρμακῶν(ε)ύομαι, φέρνομαι, φιλιάνομαι καὶ φθειάνομαι, *φορτώνομαι (= 1) φορτώνω ἑμαυτῷ τι, αἶρομαι φορτίον τι, 2) φορτώνω ἑμαυτὸν τινι, γίνομαι φορτίον τινί), φ(υ)κλασιδώνεται, χαμηλώνομαι, χανδακνόμεαι (ὡς ὅταν λέγωμεν, « πῆγα καὶ χανδακώθηκα μόνος μου »), χύνομαι (= ὀρω), χώνομαι, *χωρίζομαι (= 1) χωρίζω ἑμαυτὸν τινος· 2) χωρίζω ἑμαυτοῦ τινα, οἷον τὴν γυναῖκα), ψερίζομαι, *ψεύδομαι, ψυλλίζομαι, ὠφελοῦμαι. κτλ.

2) Ἐπειδὴ, ὡς εἴρηται, ἀλληλοπαθῇ δύνανται νὰ γείνωσιν ἐκ πάντων τῶν ἀλληλοπάθειαν ἐπιδεκτικῶν ῥημάτων, ἀρκούμεθα εἰς ὀλίγα παραδείγματα καὶ ταῦτα ἐκθέτομεν κατὰ τὸ γ'. πληθ. πρόσωπον, διότι ἡ ἀλληλοπάθεια συμβαίνει μετὰ ζῦ πλειόνων προσώπων.

ἀγαπιοῦνται (ἀγαπῶσιν ἀλλήλους), ἀγκαλιάζονται, ἀνταμώνονται, ἀνταποκρίνονται, ἀπο[χ]αιρετιοῦνται, βηροῦνται (= βηροῦσι, τύπτουσιν ἀλλήλους), (συμ)βοηθοῦνται, γνέφονται, (ἀνα)γνωρίζονται, γρο(ν)θοκοπιοῦνται, δαγκάνονται, δέρνονται, διαφέρονται, ἐνώνονται, ἐξηγήθησαν, ἐρωτῶνται, ζευγαρώνονται, ζη(ου)λεύονται, ζηλο[φ]θονοῦνται, ζυγίζονται, θωροῦνται (μάτια 'ποῦ δὲν θωροῦνται, γλήγορα λησμονοῦνται), (ι)σιάζονται (= συμβιβάζονται), καλημερίζονται, καλησπερίζονται, κατα]ξέσχίζονται, κατα]πληγώνονται, κατηγοριοῦνται, κρατιοῦνται,

κουντίζονται, κρισολογούνται, κτυπιούνται, λαβώνονται, λογαριάζονται, λογοφέρνονται, μαδίζονται, μαχαιρώνονται, μετρίζονται (μετροῦσιν ἀμοιβαίως τὰς ἰδίας δυνάμεις ἐν τινι ἀγῶνι), μοιράζονται (= μοιράζουσι τι ἀλλήλοις), ἔκκαθαρίζονται (ἐκκαθαίρουσι τοὺς πρὸς ἀλλήλους λογισμοὺς κ.τ.τ.), ξε]κολνοῦνται, (ἐ)μιλλοῦνται, παραπενοῦνται, πειράζονται, πελεκιοῦνται, πλάνονται (= εἰς χεῖρας [συν]έρχονται), σαπουνίζονται (μεταφ. = ἐξέλεγχουσι, λοιδοροῦσιν ἀλλήλους), συγγενεύονται, τζουγκρίζονται (ἐκ τοῦ συγκρίνονται ἢ συγκρούονται), συγχύζονται, συγχωρνοῦνται, συμβουλευόονται, συνορεύονται, συσφίγγονται, τρώγονται (μεταφ.), τζυμπλοῦνται, (ὕ)βριζονται, φιλεύονται, φιλοῦνται, φιλιώνονται, φοβερίζονται, ψυχραίνονται κτλ.

3) Τὰ διάμεσα διαιροῦνται καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ, ὥσπερ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, εἰς δύο τάξεις· α) εἰς τὰ περιέχοντα τὴν καθόλου ἔννοιαν «φροντίζω τῶν ἐμαυτοῦ ἢ τῶν πρὸς ἐμαυτὸν δι' ἑτέρου προσώπου», β) εἰς τὰ σημαίνοντα ἐν γένει «παρέχω ἐμαυτὸν, ἀνέχομαι παθεῖν τι.»

α.) ἀγιάζομαι (= ἀγιασμῶ ῥαντίζω ἐμαυτὸν διὰ τοῦ ἱερέως), ἀρραβωνί(α)ζομαι, ἀσφαλίζομαι (= ἀσφαλίζω ἐμαυτὸν ἢ τὰ ἐμαυτοῦ παρὰ τῷ ἀσφαλιστῇ), βηπτιζομαι (ἐπὶ ἐνήλικος λεγόμενον), βεβαιώνομαι (= βεβαιώνω ἐμαυτὸν παρὰ τοῦ εἰδότος πληροφορίας λαμβάνων), δανείζομαι, δουλεύομαι, εὐλογοῦμαι (ὑπὸ τῶν νεονύμφων λεγόμενον), ἐξομολογοῦμαι, ζυγί(α)ζομαι (= ζυγίζω ἐμαυτὸν διὰ τοῦ ζυγιστοῦ), (ἐ)μβολιάζομαι (ὑπὸ ἐνήλικος λεγόμεν.), κουρεύομαι, κρισολογοῦμαι καὶ κρίνομαι καὶ δικάζομαι (διὰ τοῦ δικαστοῦ καὶ κριτοῦ), λού(ζ)ομαι, μετροῦμαι, μυρώνομαι (διὰ τοῦ ἱερέως), λειτουρگوῦμαι, ξυρίζομαι, πληρώνομαι (= μισθὸν φέρω, μισθοφορῶ, μισθαρνῶ), προμηθεύομαι (διὰ δευτέρου προσώπου), προξενεύεται καὶ προξενολογεῖται (ἡ ὥρχια γάμου κόρη), στεφανώνομαι (ἐπὶ νεονύμφων), ξύομαι, τρίβομαι, ἐνδύομαι, κτενίζομαι καὶ πάντα τὰ περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν, λεγόμενα ὑπὸ τῶν μὴ δυναμένων αὐτοὶ νὰ τὰς ἐκτελῶσι παραλύτων καὶ τῶν μὴ θελόντων αὐτοὶ νὰ τὰς ἐκτελῶσι καὶ κατὰ τοῦτο τοῖς παραλύτοις συμφερομένων φιληδόνων. Τοιοῦτον καὶ τὸ αὐτὸ τὸ γένος τῶν ὑπηρεσιῶν σημαῖνον ὑπηρετεύομαι κτλ.

β.) ἀδικιοῦμαι, ἀπατῶμαι, ἀτιμάζομαι, ἀγοράζομαι (= ἀνέχομαι ἀδικεῖσθαι, ἀπατᾶσθαι, ἀτιμάζεσθαι, ἀγοράζεσθαι), γελιοῦμαι, δολώνομαι, εὐρίσκομαι (= παρέχω ἐμαυτὸν εὐρεῖν)· δὲν ἀκούεται, δὲν λαλέεται, δὲν ὁμιλέται, δὲν πλησιάζεται, δὲν φαίνεται κ.τ.δμ. = δὲν ἀφίνεται νὰ τὸν ἀκούσῃ τις, δὲν ὑποφέρει νὰ τὸν ὁμιλήσῃ τις κτλ. Ἀνῆλογα τούτοις καὶ τὰ δὲν τρώγεται, δὲν πίεται, κυριολεκτικῶς τε

καὶ τροπικῶς. Ὀμοίως δὲν ζυμῶνεται, δὲν κλῶθεται, δὲν γυρίζεται, δὲν πιάνεται, δὲν σιάγεται, δὲν τραβιέται κτλ. καταπιέθομαι, πα-
ρακινούμαι, παραλογιάζομαι κτλ.

Καθ' ὅλου δ' ἐπισημειωτέον, ὅτι καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ τὰ διάμετρα εἶνε τὸ ὀλιγαριθμότερον εἶδος τῶν μέσων ῥημάτων, τῆς δι' αὐτῶν ἐκφερομένης ἐννοίας ἐν πολλοῖς διὰ τῶν ἀπλῶν ἐνεργητικῶν ἐκ-
φοραζομένης καὶ ἐν ταύτῃ καὶ ἐν ἐκείνῃ. Οἷα π. χ. τὰ Ἰλ. Α, 308 νῆα
βοὴν ἄλαδὲ προέρυσσεν (ὁ Ἀγαμέμνων, κλεεύσας δηλ.). Ἡροδ. Β'. 124
ἀντίους δὲ τῶν προπυλαίων ἔστησεν ἀνδριάντας (ὁ Ῥαμψίνιτος, ὅχι
αὐτός, ἀλλὰ διὰ τῶν τεχνιτῶν). Θουκ. Α. 432 τὸ ἐλεγείον ἐξεκόλα-
ψαν . . . . καὶ ἐπέγραψαν τὰς πόλεις (οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅχι αὐτοί,
ἀλλὰ διὰ τοῦ λιθοξόου). Ξεν. Ἑλλήν. Β'. 1, 7 καὶ ταύτας τε τὰς νῆας
ἐπεσκεύαζε καὶ ἄλλας ἐναυπηγεῖτο (ὁ Δύσχυδρος διὰ ναυπηγῶν). Ἀ-
ναβ. Α. 4, 40 Κῦρος τὸν παρὰδειςον ἐξέκοψε κτλ. Οὕτω καὶ ἡ νεω-
τέρᾳ λέγει: κόφτω φόρεμα. κτίζω ἕνα ὀπίτι. κάμνω ἢ φθειράνω ὑπο-
δήματα. σκάφτω τ' ἀμπέλι μου. κεντρώνω ταῖς ἐλθαίς μου. κράζω
τὸν ἱατρὸν κτλ. ἐπὶ περιπτώσεων, ὅτε ἄλλοι ἐκτελοῦσι τὰ ἔργα ταῦτα
δι' ἐπιμελείας καὶ φροντίδος καὶ παραγγελίας τοῦ κυρίου. πρὸλ. περὶ
τούτων καὶ Ἀσωπ. Β'. περίοδον κερ. 1Γ'.

Τὰ πρόσωπα καὶ οἱ ἀριθμοί.

Τὰ πρόσωπα καὶ τὸν ἐκάστοτε ἀριθμὸν τῶν ἐρμηνεύουσιν ἐν τῇ Ἑλ-
ληνικῇ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις ἀδελφαῖς, αὐταὶ αἱ προσωπι-
καὶ καταλήξεις· καὶ ποτὲ δὲν κατήντησεν ἡ ἑλληνικὴ εἰς τὴν ἀνάγκην,
εἰς ἣν αἱ νεορωμανικαὶ γλώσσαι καὶ αὐτὴ ἡ γερμανικὴ, τὴν ἐκ τῆς
ἀποτριβῆς τῶν προσωπικῶν καταλήξεων προσληθοῦσαν ἀσάφειαν καὶ
σύγχυσιν νὰ θεραπεύῃ δι' ἀπολελυμένων προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν εἰς
αὐτὰ τὰ ῥήματα προτασσομένων ἢ ἐπιτασσομένων. πρὸλ. τὰ προσκτε-
θέντα παραδείγματα.

Οὕτω λοιπὸν περὶ μὲν τὰς προσωπικὰς καταλήξεις δὲν συνέβη τις
οὐσιώδης μεταβολή, οἷα ἐν ταῖς ῥωμανικαῖς καὶ τῇ νεωτέρᾳ γερμανικῇ·
σπουδαιότερα δ' εἶνε ἡ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν τ' ὀνομάτων καὶ τῶν
ῥημάτων συμβᾶσα, ἡ κατάργησις τοῦ δυϊκοῦ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ.
Περὶ τῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ χρήσεως τοῦ δυϊκοῦ ἠθέλησάν τινες τῶν πηλαι-
ῶν γραμματικῶν νὰ φιλοσοφήσουν. Καὶ ὁ μὲν Ἡρωδιανὸς (ἐν Κήποις
Ἀδωνίδος Α. ed. σλ. 582) λέγει τάδε: « Διὰ τί τὰ δυϊκὰ ἐκ τῶν πλη-

θυντικῶν κανονίζονται ὕστερα (*) ὄντα; ἐπειδὴ τὰ δυϊκὰ ὕστερογενῆ ἐγένοντο, καὶ οὔτε παρὰ πάσαις ταῖς διαλέκτοις εὐρίσκονται· παρὰ γὰρ τοῖς Αἰολεῦσιν οὐχ εὐρίσκονται, οὔτε ἡ κοινὴ διάλεκτος κέχρηται αὐτοῖς καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ πληθυντικῶν κανονίζονται τὰ δυϊκὰ. » ὁ δὲ Χοιροβοσκὸς (ἐν τοῖς Βεκκέρου Ἀνεκδότ. σλ. 4184) « ὅτι ὕστερογενῆ εἰσι τὰ δυϊκὰ, δῆλον ἀφ' ὧν οὐ πᾶσαι αἱ διάλεκτοι ἔχουσι δυϊκὰ· ὅθεν οὐδὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἄποικοι ὄντες τῶν Αἰολέων κέχρηται τῷ δυϊκῷ ἀριθμῷ. » Ἀλλ' ὅτι ὁ δυϊκὸς δὲν εἶνε ὕστερογενῆς τοῦ πληθυντικοῦ, ὡς ἐνόμιζαν οἱ παλαιοὶ γραμματικοὶ καὶ μετ' αὐτοὺς πολλοὶ τῶν νεωτέρων, ἀφορμὴν λαβόντες πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τῶν καταλήξεων ἑκατέρου, τῶν τοῦ δυϊκοῦ φαινομένων ὅτι διὰ τινος ἀκρωτηριασμοῦ προῆλθαν ἐκ τῶν τοῦ πληθυντικοῦ (ἄνδρες — ἄνδρε, πατέρες — πατέρε. πόδες — πόδε. μῦσαι — μούσα. λόγοι — λόγῳ. κτλ.), ἀλλὰ μᾶλλον σύγγονος αὐτῷ, ἥτε φύσις αὐτῇ μᾶς δείχνει, εἰς δύο σχεδὸν ἴσα μέρη διαιρέσασα τὸ σῶμά μας καὶ τὰ πλεῖστα μέλη ζυγωτὰ πλάσασα, οἷον δύο ὀφθαλμούς, δύο ὦτα, δύο ῥόθωνας, δύο σιαγόνας, δύο χεῖρας, δύο πόδας κτλ. ἅτινα πάντα ἀνὰ δύο ἰσχυρῶς προσβάλλοντα τὰς αἰσθήσεις τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἔπρεπε νὰ παράξωσιν ἀναλόγους τύπους ἐν τῇ γλώσσῃ, ὡς ὅσσε, ὦτοιρ, γνάθοιρ, τῷ χεῖρε, τῷ πόδε κτλ. Καὶ τῷ ὄντι αἱ ἀρχαῖοτεραι τῶν ἀρίων γλωσσῶν, ἵνα παραλείψωμεν τὰς ἄλλας, οἶαι ἡ σαρσκήριτη, ἡ ζένδη (μᾶλλον κατὰ τὰ ὀνόματα), ἡ λιττανεῖκη καὶ ἡ γοτθική (κυρίως κατὰ τὰ ῥήματα), εἶχαν ἰδίους τύπους τοῦ δυϊκοῦ, αἱ δὲ μᾶλλον ἢ ἥττον νεώτεραι ἢ ὀλίγους μόνον τύπους τοῦ διεφύλαζεν, καθὼς ἡ λατινικὴ καὶ ἡ παλικὴ μόνον ἐν λέξεσι δύο καὶ ἄμφω (duo, ambo) σημαίνουσας, ἢ οὐδόλως τὸν μεταχειρίζονται ὡς αἱ νεώτεραι γερμανικαὶ καὶ ἡ πρακρίτη καὶ ἄλλαι. τῶν δὲ σημιτικῶν ἐν τῇ ἀραβικῇ (τῇ τε λογίᾳ καὶ τῇ καθομιλουμένῃ) πληρεςάτη εἶνε ἡ χρῆσις του. Ἄλλος δ' ὁ λόγος ἐν αἱ τοῦ δυϊκοῦ καταλήξεις πολλαχοῦ ὁμοιάζουσι μὲ τὰς τοῦ πληθυντικοῦ, εἴτ' ἐξ ἀρχῆς τοιαῦται πλασθεῖσαι, εἴθ' ὕστερον διὰ ποικίλων μεταβολῶν συνεξομοιωθεῖσαι. Καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ λοιπὸν ἀνέκαθεν δι' ἰδίων τύπων ὁ δυϊκὸς διακρινόμενος τῶν λοιπῶν ἀριθμῶν ὕστερον ἔνθεν μὲν προβαίνουσης τῆς ἐκπνευματώσεως τῆς γλώσσης, ἔνθεν δ' ἀποτριβομένων τῶν τύπων, ἤρχισε νὰ καταργῇται κατ' ὀλίγον. ἤρχισε δ' ἡ μεταβολὴ αὕτη, ὡς φαίνεται, περὶ αὐτὸν ἔτι τὸν χωρισμὸν τῆς λατινικῆς ἀπὸ τῆν ἐλληνικὴν καὶ ταχύτερον μὲν ἐξενίκησεν ἐν ἐκείνῃ, βραδύτερον δ' ἐν ταύτῃ, ἕως οὗ ἐν τῇ νεωτέρᾳ οὐδὲν ἔχνος ἐσώθη,

(*) Π ρ ό τ ε ρ α γραπτέον νομίζω, δηλ. τῷ ποσῷ ἢ τῇ πληθεί.

ἐκτὸς τῶν ῥηματικῶν ἐκείνων τύπων, οἵτινες μᾶλλον μὲ τοὺς δυϊκοὺς τῆς ἀρχαίας ὁμοιάζοντες, ὅμως πληθυντικῶς ἐκλαμβάνονται (ἴδε ἄνωτ.). Φαίνεται δ' ὅτι ἡ τοῦ δυϊκοῦ κατάργησις ἤρχισεν ἐκ τῆς αἰολικῆς διαλέκτου, ἧς τὰ σωζόμενα μνημεῖα οὐδὲν ἔχουσιν αὐτοῦ δεικνύουσιν, εἰ μὴ ὅτι τὸ ὀμηρικ. (Ἰλ. I, 5) ἄητον πρὸς τὸ ποιεῖτον παραβαλλόμενον οὐκ ὀρθῶς βεβαίως αἰολικὸν ἀποκαλεῖται ἐν τῷ M. Ἐτ. 23, 12 (πρβλ. Ahr. dial. aol. p. 109). Οὐδ' ἐν τῇ δωρικῇ πολὺ εὐρεῖα ἦτον ἡ χρῆσις του, ὅσον ἐκ τῶν ἀσφαλῶν μαρτυρίων συμπεραίνει. Τοιαῦτα δ' εἶνε ὁ συνήθης τοῖς Δάκωσιν ὅρκος: καὶ τῷ σιῶ (Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 81, 174. Ξενοφ. ἑλλ. Δ'. 4, 10), ποδοῖν (Λυσιστρ. 1310. 1318). τὰ ἄμφω καὶ ἄμφοῖν οὐδὲν ἦττον καὶ πληθυντικῶ συντασσόμενα π. χ. Θουκ. Ἐ. 79 ἄμφοῖν ταῖς πόλειςσιν, πρὸς δ' παράθεσις καὶ τὸ τῆς κρητικῆς ἐπιγρ. (C. I. 2556) ἄμφοτέραις ταῖς πόλεσι. Τὸ δὲ δύο πληθυντικῶς καὶ κλίνεται καὶ συντάσσεται, ὡς ἐν τοῖς: δύο ἀπέχοντας (Ἡρακλεωτ. πιν. Α'. 29. 31. 34), πόδες δύο (αὐτ. Β'. 55. 56), δυῶν τριγύων (Β'. 21), δυῶν χοιρίκων (Β'. 36) κτλ. στεφάνοις δυσί (ἐν Ῥοδ. ἐπιγρ. C. I. 2525. b), σκόροδα δύο καὶ γαθυλλίδες δύο (Ἐπιχαρμ. Ἀποσπ. 89), ἡμίρας δύο (αὐτ. 91. b). ὡσαύτως καὶ παρ' Ἀρχιμήδει ἐν τῷ Ψαμμίτῃ σλ. 324. πρβλ. Ἡσυχ. δύων, δύο. Δωριεῖς. ἀλλὰ καὶ ἀκλίτως φέρεται, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, π. χ. ἐν τῇ Κερκυραϊκῇ ἐπιγρ. (C. I. 1845) δύο δραχμαῖ. Παρὰ τῷ Ἀρχιμήδει πολ- λάκις ἀφορμὴν ἔχοντι νὰ μεταχειρίζηται τὸν δυϊκὸν φέρεται μόνον τὸ ἐπιπέδοιν (περὶ ἀμβλυγῶν. κωνοειδέων σλ. 290) καὶ αὐτὸ ἐκ πέντε χειρογράφων καὶ τῆς ἐν Βασιλείᾳ ἐκδόσεως εἰς ἐπιπέδοις διορθούμενον. ὁ Ἀριστοφάνης, ὃς συνήθως τὸν δυϊκὸν τῷ σκέλει μεταχειρίζεται, Ἀθηναῖον περὶ τῶν μακρῶν τειχῶν τῶν Μεγαρέων λαλοῦντα εἰσάγων (Λυσιστρ. 1170) λέγει τὰ Μεγαρικὰ σκέλη (πρὸς δ' παρβλ. τὴν Λυσιστράτης αὐτῆς ῥῆσιν: εἴατε. μηδὲν διαφέρου περὶ σκελοῖν) καὶ αὐτόθι (1259) ἐν δωρικῷ ᾄσματι ὁμοίως τὸ πληθυντικ. καττῶν σκελῶν μεταχειρίζεται. οὐδὲ ῥημάτων δωρικῶν κατὰ δυϊκὸν πλεῖότερα παραδείγματα ἔχομεν, βέβαιον μὲν τὸ δελφικὸν (C. I. 25) ἐποησάταρ, τὸ δ' ἐν Ἀχαρν. Ἀριστοφάνους σ. 733 ἀκούετον διὰ τε τὸ μέτρον καὶ διότι ὁ ἐκεῖ Μεγαρεὺς πάντοτε πληθυντικῶς ὁμιλεῖ πρὸς τὰς δύο θυγατέρας του, π. χ. ὦ ποτηρὰ κώρι· ἀθλίου πατρός, ἄμβατε ποττάν μάδδαν, αἱ χ' εὖρητέ πα (πρβλ. 733—4 καὶ 739—49) εἰς ἀκούετε διωρθῶνς—τὸ ὑπὸ Hermann. Ὁμοίως καὶ τὰ παρ' Ἀρχιμήδει (περὶ ἐλίκων σλ. 232) ποτιπιπτέτων καὶ ἐκπιπτέτων, διότι καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις ὁμοίαις εὐκαιρίαις μεταχειρίζεται τὸν πληθυντικόν. (πρβλ. Ahr. dial.

Dor. p. 223. 298). Οὐδ' ἐν ἄλλαις δωρικαῖς πηγαῖς τοῦ *δυϊκοῦ* παραδείγματα εὐρίσκομεν· οὕτω π. χ. ὁ *Ἐπίχαρμος* (Ἀποσπ. 144. Ahr) μεταχειρίζεται τὸν πληθυντικὸν ὅπου ἤρμοζε μᾶλλον ὁ *δυϊκὸς* « τὰ πρὸ τοῦ *δύ'* ἄνδρες ἔλεγον, εἰς ἐγὼν ἀποχρέω. » πρβλ. 94. καὶ Σώφρωνος Ἀποσπ. 26. Ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ νεωτέρᾳ *Ιωνικῇ* ἦτο συχνὴ ἡ τοῦ *δυϊκοῦ* χρῆσις· διότι ἐν ὧ τῷ συγγράμματι τοῦ *Ἡροδότου* π. χ. μόνον ἐν παραδείγμα αὐτοῦ φέρεται, τὸ Α. 14, 3 *δυοῖν ὁδοῖν παρεουσέων*, ὅπερ διὰ ταύτην τὴν σπάνιν ὑπὸ *Ahrens* (ἐν *Φιλολόγῳ* τοῦ *Schneidewin* VI, σλ. 19) εἰς πληθ. *δυῶν ὁδῶν* διωρθώετο. Ὑπολείπονται ἄρα ὁ Ὀμηρος μετὰ τῶν μιμητῶν καὶ οἱ Ἀττικοί, παρ' οἷς πυκνότερα ἢ τοῦ *δυϊκοῦ* χρῆσις· ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς δὲν εἶνε πολὺ διωρισμένη καὶ ἀκριβής, διότι ποτὲ μὲν τὰ αὐτὰ ἐναλλὰξ *δυϊκῶς* καὶ πληθ. φέρονται· π. χ. Ἰλ. Α, 324 τῷ (Ταλθύβ. καὶ Εὐρυβ.) οἱ ἔσαν κήρυκε καὶ ὀτρηνῶ θεράπορτε. 322 ἔρχεσθον. 327 τῷ δ' ἀέκορτε βάτην. 334—2. Τῷ μὲν ταρβήσαρτε — — — στήτην, οὐδέ τι μιν προσεφώρτεον οὐδ' ἐρέοντο. 334—5. χαίρετε κήρυκες, Διὸς ἄγγελοι ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν, ἄσπον ἔτ' οὔτι μοι ὕμμες ἐπαίτιοι, ἀλλ' Ἀγαμέμνων. 338 καὶ σφωῖν δὸς ἄγειν, τῷ δ' αὐτῷ μάρτυροι ἔστων κτλ. 2, 436 καὶ Σ, 463 ἀμφ' Αἴαρτε δύω καὶ οὐκ ἐδύναρτο δύο Αἴαρτε κορυστά. Τούτοις ὁμοιότατα καὶ τὰ *Ἡσιόδεια* Ἀσπ. 326 καὶ σφεας (Ἡρακλ. καὶ Ἰόλ.) θαρσύνουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα. πρβλ. 328 ὕμμι αὐτ. 350—1 τί νυ νῶϊν (Ἡρακλ. καὶ Κύνῳ) ἐπίσχετον. — — ἀνδράσιν, οἷτε πόνου καὶ διζύος ἰδρυές εἰμεν. πρβλ. αὐτ. 412. 435. 390 ὅσσε, 425. 430 ὅσσοις. *Ξενοφ.* Κ. Π. Δ'. 3, 21 ὁ μὲν γὰρ (ἵπποκένταυρος) δυοῖν ὀφθαλμοῖν προσωρᾶτο καὶ δυοῖν ὥτοιν ἤκουεν· καὶ αὐτόθι « πολλὰ γὰρ φασὶ καὶ ἵππον ἀνθρώποις τοῖς ὀφθαλμοῖς προορῶντα δηλοῦν, πολλὰ δὲ τοῖς ὠσὶ προακούοντα σημαίνειν. » ἄλλοτε δὲ αὐτὸς ὁ *δυϊκὸς* προφανῶς ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ τίθεται, μάλιστα ἐπὶ μετοχῶν π. χ. ἐν τοῖς πολλὰ πράγματα τοῖς ἐρμηνευταῖς παρασχοῦσιν ἐμνηρικοῖς χωρίοις· Ἰλ. Α, 567 ἄσπον ἰόνθ' (οἱ θεοὶ δηλ.), Δ, 453 χεῖμαρροι ποταμοὶ κατ' ὄρεσφι ῥέοντες — — — συμβάλλετον κτλ. Ε, 487 ἀψῖσι λίνου ἀλόρτε (ἔκτωρ καὶ Τρῶες), Θ, 74 (ὑποβολιμαῖον):

αἱ μὲν Ἀχαιῶν κῆρες ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
ἐξέσθην, Τρώων δὲ πρὸς οὐρανὸν εὐρὺν ἄερθεν.

Πρβλ. τὰ Ο, 105 ἄσπον ἰόντες (οἱ θεοὶ πάλιν). Ὀδ. Θ, 48. Ἐπειτα παρὰ τοῖς ὕστερον, ὡς Ὀμηρ. Ὑμν. εἰς Ἀπόλλωνα 456 (278):

τίφθ' οὕτως ἦσθον τετιηότες, οὐδ' ἐπὶ γαῖαν

ἐκβῆτ' οὐδὲ καθ' ὄπλα μελαίνης νηὸς ἔθεσθε;
αὐτ. 486—7 (308).

ἀλλ' ἄγεθ', ὧς ἂν ἐγὼ εἴπω, πείθεσθε τάχιστα·

ἰστία μὲν πρῶτον κάθετον λύσαντε βοείας.

Ἀράτου Φαινομ. 968. 1023 κόρακες κρώξαντε· βοῶντε κολοιοί. Ὀπιαν. Κυνηγ. Α'. 72 θηρητῆρε λύκου· ὄλεσαν. αὐτ. 850 μῆσάσθην πυκινοῖσι νοήμασιν ἐξευτῆρες κ. ἄλλ. Τοιαῦτα φαίνονται καὶ τὰ Πινδ. Ὀλυμπ. Β'. 86 μαθόντες δὲ λάβροι παγγλωσσίᾳ — ἄκραντα γαργύρον, καὶ τὸ Αἰσχ. Εὐμεν. 253 ὄρα, ὄρα μάλ' αὖ, λεύσσετον πάντα (ἐνθα ὁ χορὸς τῶν Εὐμενίδων πρὸς ἐαυτὸν λαλεῖ), ὅπερ ἀμφιβάλλω ἂν δικαίως ὁ Hermann εἰς λεύσσε τε διώρθωσεν. Τελευταῖον παράδειγμα ἔστω τὸ Πλάτωνος Θεαιτ σλ. 152. e καὶ περὶ τούτου πάντες ἐξῆς οἱ σοφοὶ πλὴν Παρμενίδου ξυμφέρεσθον, Πρωταγόρας τε καὶ Ἡράκλειτος καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τῶν ποιητῶν οἱ ἄκροι τῆς ποιήσεως ἑκατέρας κτλ. ἔνθα ὁ Bekker τὸ ξυμφέρεσθον (ὀριστ.) εἰς τὸ προστακτ. ξυμφερέσθων διώρθωσεν. Ἐκτὸς ταύτης τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ δυϊκοῦ καὶ πλκθυτικοῦ φαίνεται πιθανόν, ὅτι ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ ἦτον ἐν χρήσει ὁ δυϊκὸς κυρίως μόνον ὅπου ἦτο χρεῖα ἀκριβοῦς διακρίσεως καὶ ἀντιδιαστολῆς τῶν δύο ἐκ τῶν πολλῶν. Τοιοῦτον παράδειγμα πρὸς ἄλλοις πολλοῖς εἶνε τὸ Πλάτωνος Ἐπιστολ. Ζ'. 333 d. 334 c. « ὕστερον δὲ δὴ κατιῶν οἴκαδε Δίων ἀδελφῷ δύο προσλαμβάνει Ἀθήνηθεν, οὐκ ἐκ φιλοσοφίας γεγονότε φίλῳ, ἀλλ' ἐκ τῆς περιτρεχούσης ἐταιρείας ταύτης τῆς τῶν πλείστων φίλων, ἣν ἐκ τοῦ ξενίζειν τε καὶ μσεῖν καὶ ἐποπτεύειν πραγματεύονται, καὶ δὴ καὶ τούτῳ τῷ ξυγκαταγαρόντε αὐτὸν φίλῳ ἐκ τούτων τε καὶ ἐκ τῆς περὶ τὴν κάθοδον ὑπηρεσίας ἐγενέσθην ἐπαίρω· ἐλθόντες δὲ εἰς Σικελίαν, ἐπειδὴ Δίωνα ἡσθοντο διαβεβλημένον εἰς τοὺς ἐλευθερωθέντας ὑπ' αὐτοῦ Σικελιώτας ὡς ἐπιβουλεύοντα γενέσθαι τύραννον, οὐ μόνον τὸν ἐταῖρον καὶ ξένον προῦδωσαν, ἀλλ' οἶον τοῦ φόνου αὐτόχειρες ἐγένοντο, ὅπλα ἔχοντες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῖς τοῖς φονεῦσι παρεστῶτες ἐπικούροι. » κτλ. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἡ μὲν αἰολικὴ πρῶτως εἶχεν ἐγκαταλείψασα, ἡ δὲ δωρικὴ καὶ ἡ κωπτερά ἰωνικὴ σπανίως μετεχειρίζοντο τὸν δυϊκόν, ἐν δὲ τῇ ἀρχαιοτέρᾳ ἰαδί καὶ τῇ ἀττικῇ δὲν ἦτο διηνεκὴς καὶ ἀκριβὴς ἡ χρῆσις του, εὐκόλως ἐννοεῖται, ὅτι ἡ ἐξ ἀπκσῶν ὕστερον ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων (δ'. αἰῶνος π. X. λήγοντος) συγκραθεῖσα κοινὴ διάλεκτος ἢ μᾶλλον γλῶσσα πάντων τῶν ἐλλήνων καὶ τῶν ἐλληνιζόντων, μάλιστα ἡ δηϊώδης, δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν μεταχειρίζηται. Δι' ὃ οὗτ' ἐν τῇ μεταφράσει τῶν Ο'. (γ'. π. Xp. αἰῶνι κ. ἐξ.) οὗτ' ἐν τῇ K. Διαθ. εὐρίσκομεν ἵχνη του. Ἐκ

τῶν ἀπειρῶν ἐν τῇ Κ. Διαθ. παραδειγματῶν, ἔνθα κυρίως μὲν ὁ δυϊκὸς ἀπηρτεῖτο, ἐτέθη δ' ὁ πληθυντικὸς, ἔστωσαν τὰδε, ἅπερ δύνανται εἰς τέσσαρας κατηγορίας νὰ ὑπαχθῶσι· 1) τὸ φύσει δυϊκὸν ὄνομα δύο συντάσσεται πληθ. ὀνόμασι καὶ ῥήμασι π. χ. Ματθ. Δ'. 18 εἶδε δύο ἀδελφούς — — βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων· οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ· Πρβλ. αὐτόθι 21. ΙΗ'. 9 δύο ὀφθαλμούς· αὐτ. 8 δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας κς'. 37 δύο υἱούς· 61 προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον· Ἰωανν. Δ'. 40. 43. δύο ἡμέρας. Πραξ. τ. Ἀποστ. ΙΒ'. 6. 8. κτλ. 2) τὸ αὐτὸ δύο κλίνεται πληθυντικῶς π. χ. Πραξ. ΙΒ'. 6 δεδεμένος ἀλύσει δυνά. 3) ὀνόματα, δύο φύσει συνεζευγμένα ἀντικείμενα δηλοῦντα, πληθυντικῶς ἐκφέρονται, π. χ. Ἰωανν. ΙΘ'. 31. ἵνα κατεργῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη κτλ 4) δύο ἐνικὰ ὑποκείμενα ἢ ἐν ἐκ δύο συγκείμενον πληθυντικῶς φέρονται ἢ συντάσσονται. Πρβλ. ἐκτὸς τῶν προεκτεθειμένων Πραξ. Γ'. 4. Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀρέβαινον. Δ'. 49. ΙΒ'. 25. ΙΓ'. 46 κτλ. — Ἄν δὲ παρὰ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον κοινοῖς λεγομένοις συγγραφῶσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπαντᾷ κἀνὲν παράδειγμα τοῦ δυϊκοῦ, τοῦτο δὲν ἀποδείχνει ὅτι καὶ ἡ δημόδης γλῶσσα τὸν μετεχειρίζετο· διότι αὕτη μὲν, ὡς τὰ τε προεκτεθειμένα τεκμήρια διαπιστώνουσι καὶ ὁ Ἡρωδιανὸς (γραμματικὸς τοῦ β'. μ. Χ. αἰῶνος) ἐν τῷ προειρημένῳ χωρίῳ ρητῶς μαρτυρεῖ, δὲν τον μετεχειρίζετο, οἱ δὲ συγγραφεῖς ἐκεῖνοι μέχρις ἐσχάτων καὶ περ ὡς ἐπὶ κοινοῦ ἐδάφους τῆς τότε καθομιλουμένης βαίνοντες καὶ πολλάκις καὶ ἄκοντες ὑπὸ τοῦ ῥοῦ αὐτῆς παρασυρόμενοι, ὅμως παντοιοτρόπως ἐσπούδαζον ν' ἀνατρέχωσιν εἰς ἀρχαιότερους χρόνους καὶ τὴν τότε γλῶσσαν, μάλιστα τὴν ἀττικὴν νὰ μιμῶνται, ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν παιδείαν καὶ τὴν πρὸς μίμησιν ἐπιτηδεύματα κατορθῶνων τοῦτο. Τόσῳ δὲ μᾶλλον ἀνεπτύσσετο ὁ ἀττικισμὸς οὗτος, ὅσῳ περισσότερον ἠὔξανεν ὁ ζῆλος τῶν ἀττικιστῶν γραμματικῶν καὶ κριτικῶν τῶν τριῶν ἢ καὶ τεσσάρων μ. Χρ. αἰῶνων καὶ ἀδυσωπῆτως ἔδακνε τοὺς τἀναντία πράττοντας καὶ κατὰ τὴν κοινὴν ἢ χυδαίαν ἢ καὶ βάρβαρον κατ' αὐτοὺς γράφοντας. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων οἱ τῶν δεσμῶν τοῦ ἀττικισμοῦ ἀπηλλαγμένοι καὶ φυσικώτερον γράφοντες πόσον ἐγγύτερον τῆς κοινῆς ἢ καθομιλουμένης ἔδεικνυν, καίπερ οὐδ' αὐτοὶ τῆς τῶν ἀρχαίων μιμήσεως πάντῃ ν' ἀπέχωσι δυνάμενοι, δεικνύει μετὰξὺ ἄλλων ὁ πιθανώτατα περὶ τὰ μέσα τοῦ Ε'. μ. Χρ. αἰῶνος ζήσης Μουσχοῦ, ὁ ποιητὴς τοῦ καθ' Ἡρώ καὶ Λεάνδρον ἐπυλλίου, ὅστις ἐν ὅλῳ τούτῳ τῷ ἐξ 341 στίχων συγκειμένῳ ποιήματι πανταχοῦ περὶ τῶν δύο προσώ-

πων ἢ τῶν δύο πόλεων τοῦ δράματος λαλῶν, οὐδαμοῦ μεταχειρίζεται τὸν *δυϊκὸν* ἐκτὸς τοῦ στερεοτύπου ἀποθάντος ἀμφω (στιχ. 22), π. χ. 48 ἀμφοτέρῃς πολίεσσιν· 49 οὐνομα δ' αὐτῶν ἱμερόεις τε Λέανδρος ἦν καὶ παρθένος Ἡρώ. 23 ἱελοὶ ἀλλήλοισιν. 287—292: — — — ἀμφοτέρω δὲ

πολλάκι ἠρήσαντο κατελθέμεν εἰς δύσιν Ἡῶ·
ὥς οἱ μὲν φιλότητος ὑποκλέπτοντες ἀνάγκην
κρυπταδίῃ τέρποντο μετ' ἀλλήλων Κυθηρείῃ.
ἀλλ' ὀλίγον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον, οὐδ' ἐπὶ δηρὸν
ἀλλήλων ἀπόναντο πολυπλάγκτων ὑμεναίων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, περιττὴν νομίζω πᾶσαν περαιτέρω ἔρευναν, πότε ἐξέλιπεν ὁ *δυϊκός*; διότι ἡ μὲν ἐκ τῆς καθομιλουμένης γλώσσης ἐκλειψίς του διὰ τῶν εἰρημένων ἀπεδείχθη πολὺ ἀρχαία, ἐν δὲ τῇ ἐπιτετηδευμένη τῶν λογίων λέξει ἐμπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ καὶ σήμερον. Ἀλλὰ τίς ἐρωτᾷ περὶ τούτου; Ἐν δὲ μόνον ἔτι ἐπισημειωτέον διὰ τοὺς πᾶσαν μεταβολὴν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἔξωθεν προσδεχομένους, ὅτι καὶ ἡ τοῦ *δυϊκοῦ* ἐκλειψίς προήλθεν ἐξ αὐτῆς τῆς φυσικῆς πορείας τῆς γλώσσης καὶ ὅχι ἐξ ἀλλοτριᾶς ἐπιρροῆς.

Σημ. Ἡ μὲν τῶν Τζακωνικῶν τύπων π. χ. αἱ γυναῖκες = αἱ γυναῖκες, οἱ ποῦε = οἱ πόδες κ. τ. ὅμ. οὔτινες προσφέρουσιν εἰς τοὺς ἀρχαίους *δυϊκοὺς*, ἔρευνα ἀνήκει εἰς τὸ περὶ διαλέκτων τῆς σημερινῆς γλώσσης· περὶ δὲ τινων καθομιλουμένων ῥηματ. τύπων, οὔτινες τοῖς ἀρχαίοις *δυϊκοῖς* παρεμφερεῖς ὄντες πληθυντικῶς ἐκλαμβάνονται ἤδη ἀνωτέρω ἔγεινε λόγος.

ΧΡΟΝΟΙ.

Τὰς σχέσεις τῆς ῥηματικῆς ἐνεργείας πρὸς τὸν καθ' ὅλου χρόνον ἐκφράζει ἡ γλώσσα διὰ ποικίλων ῥηματικῶν τύπων, οἵπερ *χρόνοι* ἀπλῶς ἢ ἀκριβέστερον *χρόνοι γραμματικοὶ* καλοῦνται. Ἄν ἡ γλώσσα ἠκολούθει ταῖς κατηγορίαις τῆς αὐστηρᾶς (φιλοσοφικῆς) λογικῆς, ἔπρεπε πάντοτε καὶ πανταχοῦ τριττοὺς τινας χρόνους νὰ ἔχῃ κατὰ τὰ τρία ὑπ' αὐτῆς διοριζόμενα τμήματα τοῦ καθ' ὅλου χρόνου. Ἀλλὰ πᾶσα γλώσσα εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ἡ δημώδης λογικὴ τοῦ λαλοῦντος αὐτὴν ἔθνους· καὶ ἐπειδὴ οὔτε πάντα τὰ ἔθνη ὁμοίως ἀντιλαμβάνονται οὐδὲ διανοοῦνται, οὐθ' ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔθνος ἐν πάσαις ταῖς ἡλικίαις τοῦ βίου του ἐπὶ τῆς αὐτῆς βαθμίδος τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως ἵσταται, διὰ ταῦτα οὔτε πᾶσαι αἱ (τελείας γραμματικῆς διαπλάσεως ἐπιθεκτικαί)

γλῶσσαι τοὺς αὐτοὺς χρόνους (ὡς οὐδὲ τὰς αὐτὰς ἐγκλίσεις ἢ πτώσεις ἢ ἄλλους τύπους) ἔχουσιν, οὔτε ἡ αὐτὴ γλῶσσα πάντοτε τοὺς αὐτοὺς ἢ ἴσους, ἀλλὰ μεταβαλλομένης καὶ ἐπὶ τὸ χεῖρον ἢ βέλτιον μεταπι-
πτούσης τῆς διανοήσεως, συμμεταβάλλεται καὶ συνειδοποιεῖται καὶ ἡ
γλῶσσα ἐπὶ θάτερον. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα κατ' ἀρχὰς διαπλάττουσα
τοὺς χρόνους τῆς δύο τινά, ὡς φαίνεται, ἐσκάπει πρῶτον νὰ διακρίνη
τὴν παρελθούσαν ἐνέργειαν ἢ πράξιν ἀπὸ τῆς ἐνεστώσης, ὡς γράφω
— ἔγραφο, ἔπειτα τὴν ἐκατέρας παράτασιν ἢ διάρκειαν καὶ ἀνυσιν
ἢ συντέλειαν, ὡς ἐλάμβανον — ἔλαβον, λαμβάνω — λάβω κ.τ.τ.
Καὶ πρὸς μὲν τὴν διάκρισιν τοῦ παρελθόντος ἀπὸ τοῦ παρόντος μετε-
χειρίσθη τὴν αὐξήσιν (συλλαβικὴν τε καὶ χρονικὴν), ἔ-γραφο, ἤκουον
κτλ., ἥτις συνεπέφερε τὴν μείωσιν τῆς καταλήξεως· διότι αἱ καταλή-
ξεις τῶν ἱστορικῶν λεγομένων χρόνων εἶνε, ὡς γνωστόν, αἱ τῶν πρω-
τευόντων ἢ ἐνεστωτικῶν ἀπημυλουμενῶν πρὸς δὲ τὴν τῆς παρατάσεως
καὶ τῆς ἀνύσεως διάφορα ἄλλα φθογγικὰ μέσα· καὶ ἵνα μὲν παραστή-
σῃ τὸ ἀκαριαῖον τῆς ἐνεργείας ἐπλάσε χρόνους ἐκ τῆς ἀπλουστεράς
ῥημ. ρίζης, ὡς ἔ-λαβ-ον, λάβ-ω, λάβ-οιμοι, λάβ-ε κ.τ. ὅμ. ἵνα δὲ
παραστήσῃ τὴν παράτασιν τῆς ἐνεργείας ποικίλως ἐπεξέτεινε τὸ ῥημα-
τικὸν θέμα, ὡς λαμβάν-ω, λανθάν-ω, στέλλ-ω, σπεῖρ-ω, βιβρώσκ-
ω, διδάσκ-ω κ.τ.τ. ἐκ τῶν ἀπλουστερῶν ριζῶν λαβ, λαθ, στελ, σπερ,
δρο, δαχ. κ.τ.λ. καὶ αὕτη εἶνε ἡ διάκρισις ἡ μέχρι τέλους διατηρη-
θεῖσα ἐν μὲν τῇ ὀριστικῇ μεταξὺ τοῦ παρατατικοῦ καὶ κατ' ἀρχὰς τοῦ
β'. λεγομένου ἀορίστου, ἐλάνθανον, ἔλαθον· ἔφευγον, ἔφυγον· ἔλει-
πον, ἔλιπον, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσι μεταξὺ τοῦ ἐνεστώτος καὶ
τοῦ ἀορίστου, ὡς λανθάνω, λάθω· φεύγω, φύγω· λείποιμι, λίποιμι·
λαμβάνειν, λαβεῖν κτλ. Ἡ δὲ νεωτέρα γλῶσσα τὴν ἐπεξέτεινε καὶ εἰς
τοὺς μέλλοντας, οἷον θὰ λαμβάνω, θὰ λάβω· θὰ γράφω, θὰ γράψω·
θὰ σηκώνωμαι, θὰ σηκωθῶ κτλ. Ὅπου δ' ἡ διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ρί-
ζης διάκρισις δὲν ἦτον εὐκρινής, ὡς μεταξὺ τῶν παρατατικῶν ἐπνίγον,
ἔκρνον, ἐπ.λυνον κ.τ. ὅμ. καὶ τῶν δι' αὐτὸ τοῦτο ἀχρήστων β'. ἀορ. ἐ-
πνίγον, ἔκρνον, ἐπ.λυνον. κτλ., ἢ ὅπου ἡ ἐπέκτασις τῆς ρίζης διὰ λό-
γους εὐφωνικούς ἦτον ἀδύνατος, ὡς ἐν πᾶσι τοῖς ῥήμασι τῆς α'. λεγομέ-
νης τάξεως, τοῖς ἐξ ἀπλῶν θεμάτων, οἷα τά· γράφω, λέγω, νέμω κτλ.
καὶ ἐν τοῖς καθαρολήκτοις λεγομένοις, μάλιστα τοῖς εἰς ἰώ, εἰώ, ὀώ
παρὰ γῶγους καὶ ἄλλοις εἰς αἰώ, ἰῖώ, εἰῖώ, υἰώ, ὠώ κ.τ. ὅμ., ἐνταῦ-
θα ἀντὶ τῶν β'. συνέθεσε τοὺς α'. ἀορίστους, οἷοι ἔγραψα, ἔλεξα, ἔνει-
μα, ἔκρινα, ἔστειλα, ἐπ.λυνα, ἐτίμησα, ἐποίησα, ἐδήλωσα, ἤρπασα
(ἄρπάξω), ἐνόμισα, ἐδάρεισα κτλ. Λέγω δὲ συνέθεσε, διότι, ὡς κα-

τωτέρω θὰ ἴδωμεν, οἱ ἐνεργητικοὶ ἁ. ἀόριστοι καὶ οἱ (ἐκ τούτων γενόμενοι) μέσοι εἶνε σύνθετοι. Ἰνα δὲ τελευταῖον παραστήσῃ τὴν ἤδη συντετελεσμένην καὶ ἐν τῷ ἀποτελέσματι παρακειμένην πράξιν, μετεχειρίσθη τὸν ἀναδιπλασιασμόν, ἥτοι μόνον, ἵνα ἐκφράσῃ τὴν σχέσιν ταύτην ὡς πρὸς τὸ παρόν, καὶ τοιοῦτοι χρόνοι εἶνε οἱ παρακείμενοι, ὡς γέ-γραφα, λέ-λοιπα, δέ-δωκα, τέ-θειμαι κτλ. Ἡ μετὰ τῆς αὐξήσεως, ἵνα ἐρμηνεύσῃ τὴν αὐτὴν σχέσιν ὡς πρὸς τὸ παρελθόν, καὶ τοιοῦτοι χρόνοι οἱ ὑπερσυντελικοί, ὡς ἐ-γε-γράφειν, ἐ-λε-λοιπείν, ἐ-δε-δώκειν, ἐ-τε-θείμην κτλ. Τὰς αὐτὰς σχέσεις ἐφήρμοσεν ὕστερον καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας, ἀφ' οὗ οὗτοι διεκρίθησαν καὶ ἰδίαν τάξιν κατέλαβαν, ὡς γράψω, γεγραφὼς ἔσομαι· γράψομαι, γεγράψομαι κ.τ. ὅμ. Ὅτι δ' οἱ μέλλοντες εἶνε ὕστεροι τῶν λοιπῶν χρόνων, τὸ μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐτυμολογικὴ σύστασις τῶν συνθέτων ὄντων καὶ ἡ ἀντ' αὐτῶν χρῆσις ἐτέρων τύπων μάλιστα κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους (δμηρικούς) χρόνους. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς χρήσεως ταύτης κατωτέρω θὰ γείνη λόγος· περὶ δὲ τῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς θεματικῆς ἐπεκτάσεως τῶν ῥημάτων ἤδη ἀνωτέρω ἔγινε. Τώρα δὲ λέγομεν, ὅτι ἡ ἑλλην. γλῶσσα ἐπὶ τῆς τελείας αὐτῆς ἀναπτύξεως τὰς τρεῖς εἰρημένας σχέσεις τῆς παρατάσεως, τοῦ ἀκαριαίου καὶ τῆς συντελείας εἰς τὰ τρία χρονικὰ πμήματα ἐφαρμόσασα διέπλασε τοὺς ἑξῆς χρόνους.

A) Ἐνεστῶς χρόνος

1)	καὶ }	ἐνέργεια παρατεινομένη	ὁ κυρίως	γράφω, λέγω, ἀκούω,
2)		ἐνεργ. ἀκαριαία ἢ πρόσκαιρος		ἐνεστῶς
- 3) — πράξις συντετελεσμένη — παρακείμενος· γέγραφα, ἀκήκοα. ἥσθημαι. λέλουμαι.

B) Μέλλον χρόνος

1)	καὶ }	πράξις παρατεινομένη	ὁ κυρίως	γράψω, λέξω, ἀκού-
2)		πράξις ἀκαριαία ἢ πρόσκαιρος		μέλ. ἁ. καὶ β'.
- 3) — πράξις συντετελεσμένη — μετ' ὀλίγον μέλλον — γεγραφὼς ἔσομαι, γεγράψομαι.

Γ) Παρωχημένος ἢ παρεληλυθώς

1) πρᾶξις παρατεινομένη — παρατατικός — ἔγραφον· ἡσθάνο-
μην. ἐλουόμην.

2) πρᾶξις ἀκαρ. ἢ πρόσκαιρος — ἄοριστος (ἀ. β'). — ἔγραψα. ἡ-
σθόμην. ἐλουσάμην.

3) πρᾶξις συντελής — ὑπερσυντελικός — ἔγεγράφειν — ἐλελού-
μην κτλ.

Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ ἐν μέρει μὲν ἀμυδρωθείσης διὰ τὴν μα-
κρὰν συνήθειαν τῆς δυνάμεως τῶν προεκτεθειμένων τύπων, ἐν μέρει δ'
ἀπαμβλυνθείσης τῆς ἱκανότητος τῆς γλώσσης εἰς τὸ πλάσαι νέους μο-
νελεκτικούς τύπους, ἤρχισε νὰ μεταχειρίζηται περιφράσεις· κατ' ἀρχὰς
μὲν ἐναργέστερον καὶ ἐμφαντικώτερον, ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸ τοῦθ' ὕπερ
καὶ οἱ ἀπλούστεροι τύποι παριστώσας. π. χ. εἰμί γράφων (ἐνεστώς
παρατατικός), ἦν γράφων (παρατατικός ἐντονώτερος), ἔσομαι γράφων
(μέλλων παρατατικός). ἔχω γράψας ἢ γεγραφώς (παρακείμενος ἐναρ-
γέστερος), εἶχον γράψας ἢ γεγραφώς (ὑπερσυντ. ἐναργέστερος). Ἰς-
τερον δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς διὰ τοῦ μέλλω — ἔμελλον, θέλω — ἠθέλον
περιφράσεις διὰ τὸ συνώνυμον πρὸς τοὺς ἀπλουστέρους μέλλοντας ἔλα-
βαν καὶ τὴν δύναμιν ἐπ' ἐσχάτων δὲ καὶ τὸν τύπον τούτων ἐξ ὁλοκλή-
ρου, π. χ. μέλλω γράφειν ἢ γράψειν (= γράψω, ἐναρκτικός μέλλων,
εἰ δυνατόν εἰπεῖν), ἔμελλον γράφειν ἢ γράψειν (παρωχημένος μέλ-
λων). θέλω γράφειν (παρατατικός μέλλων τῆς νεωτέρας γλώσσης),
θέλω γράψῃ (= γράψαι· συντελικός μέλλων), θέλω ἔχει(ν) γραμ-
μένον (τετελεσμένος μέλλων = γεγραφώς ἔσομαι) κτλ. κτλ.

Καὶ οὕτω μὲν ἔχουσιν οἱ ὀριστικοὶ χρόνοι, οἱ δὲ τῶν ἄλλων ἐγκλί-
σεων δὲν παριστάνουσι τόσον τὰς χρονικὰς διαφοράς, ὥς γράφοιμι —
γράφουμι, ὅσον τὰς τρεῖς ἐκείνας σχέσεις τῆς ῥηματικῆς ἐνεργείας, οἵ-
ον γράφω, γράφοιμι, γράφε ἐπὶ παρατάσεως· γράψω, γράψαιμι, γρά-
ψον ἐπὶ τοῦ ἀκαριαίου· γεγράψω, γεγράφοιμι, γέγραφε (σπανιώτερον
εἰρημένοι) ἐπὶ τῆς συντελείας.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἤδη δῆλον, ὅτι οἱ ποικίλοι οὔτοι κατὰ διαφόρους
χρόνους διαπλασθέντες καὶ καθιερωθέντες χρόνοι τῆς ἑλληνικῆς εἶνε
τριττοὶ τινες κατὰ τὴν ἐτυμολογικὴν σύστασιν των. Α) ἀπλοὶ ἤτοι
συγκείμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ ἐκάστοτε φθογγικῶς ποικίλως εἰδο-
ποιημένου ῥηματικοῦ θέματος καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων, ἀντωνυ-
μικῶν, ὥς εἴρηται ( ) ῥιζῶν οὐσῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν δύο τούτων
στοιχείων τελείαν ἐνότητα ἀποτελοῦντες. Β) σύνθετοι, συγκείμενοι ἐκ

τοῦ ἐκάστοτε κυρίου ῥηματικοῦ θέματος καὶ τινος ἑτέρου, ὅπερ διὰ τοῦτο βοηθητικὸν ἢ συμπληρωματικὸν δύναται νὰ κληθῇ καὶ εἰς ὃ προσαρτῶνται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις. Εἶνε δὲ τοιοῦτον βοηθητικὸν ἐν τῇ ἑλληνικῇ βεβαιότατα μὲν τὸ εἶναι, κατὰ τινας δὲ καὶ τὸ θε, ἡ ρίζα τοῦ ῥήματος τίθημι, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω ἀκριβέστερον. Γ) περιφραστικοί, ἐν οἷς τὰ στοιχεῖα ὡς τέλειαι καὶ ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμέναι λέξεις παρίστανται, ὡς π. χ. τὸ γ'. πληθ. πρόσωπ. τοῦ παθ. παρακ. κ. ὑπερσυν. γεγραμμένοι εἰσὶ, γεγραμμένοι ἦσαν, ὁ ἐνεργ. μετ' ὀλίγον μέλλων γεγραφὼς ἔσομαι κ. ἄλλοι, ἐν ᾧ ἡ τῶν τοῦ Β.) εἰδους σύνθεσις εἶνε τοσοῦτον ἀφανής, ὥστε δι' ὀξυδερκοῦς μόνον ἐξετάσεως ὑπὸ τῆς τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ἐρεύνης βοηθουμένης κατορθοῦται ἡ ἀνάλυσις αὐτῶν· οὕτω π. χ. ὁ ἀ. λεγόμενος ἀόριστος ἔγραψα σύγκειται ἐκ τοῦ ῥήμ. θέμκτος ἐ-γραφ καὶ τοῦ (ἐ)σα τοῦ παρωχημένου τοῦ ῥήμ. εἰμι κ. οὐ. καθ. — Τὰ πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν περιφραστικῶν χρόνων βοηθητικά εἶνε πολλὰ καὶ ποικίλα ἐν τῇ ἑλληνικῇ· καὶ πρῶτον μὲν καὶ γενικώτατον τὸ εἶναι, δεύτερον δὲ τὰ κατὰ τοῦτο ὁπωσοῦν συνώνυμα αὐτῷ τυγχάνειν, κυρεῖν (ποιητικώτερον), ὑπάρχειν, γίγνεσθαι καὶ εἶτι ἄλλο ὅμοιον, τρίτον τὸ ἔχειν καὶ τέταρτον τὸ μέλλειν καὶ τὸ θέλειν, τοῦτο μάλιστα ἐν τῇ νῦν καθομιλουμένῃ. — Ἐν τῷ ἐπομένῳ διαγράμματι ὡς ἐν τύπῳ ἐκτίθενται καὶ τὰ τρία εἶδη:

Α) Ἀπλοὶ χρόνοι.

- 1) ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ παθ. ἐνεστώς· γράφω, γράφομαι.
- 2) ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ παθ. πρκατατικός· ἔγραφον, ἐγραφόμην.
- 3) ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος β'. ἀόριστος· ἔλιπον, ἐλιπόμην.
- 4) οἱ δύο ἐνεργ. παρακείμενοι· γέγραφα, λέλοιπα.
- 5) ὁ παθητ. παρακείμενος· γέγραμμαι, πέπλεγμαι.
- 6) ὁ παθητ. ὑπερσυντελικός· ἐγεγράμμην, ἐπεπλέγμην.
- 7) ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων οἱ αὐτοὶ αὗτοι χρόνοι ἐκτὸς τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ παθ. παρακ. καὶ ὑπερσυντ., αἵτινες συνήθως περιφράζονται· γεγραμμένος ὦ, γεγραμμένος εἶην κτλ.

Β) Σύνθετοι χρόνοι.

- 1) ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος μέλλων· γράψω, γράψομαι.
- 2) ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος ἀ. ἀόριστος· ἔγραψα, ἐγραψάμην.
- 3) ὁ ἐνεργ. ὑπερσυντελικός· ἤδεα (ἰλ. ζ, 71), πεποίηθα (ὁδ. Δ,

434. ο, 186), ἐτεθήπεα (Ὅδ. Ζ, 166) κτλ. ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου ἢδ — πεποιθ — τεθηπ — καὶ τοῦ ἔα (Ἰλ. Δ, 324. Ε, 887. Ὅδ. Ε, 352. Ἡροδ. Β'. 49 κ. ἄλλ.) = τῷ ἔσα (Ἰλ. Δ, 438. Ζ, 244. 248. γ'. πληθ. ἔσαν), παρατατικοῦ τοῦ εἰμί.

4) Οἱ δύο παθητικοὶ ἀόριστοι ἐγράφθην, ἐγράφην, ὑπὲρ ἄλλων ἐξ ἄλλων στοιχείων σύνθετοι θεωρούμενοι.

5) Οἱ ἐκ τῶν ἀορίστων τούτων κατ' ἀνalogίαν τοῦ μέσου μέλλοντος παρηγμένοι παθητικοὶ μέλλοντες γραφθήσομαι, γραφήσομαι.

6) Ἐκτὸς τῶν δλοκληρώως συνθέτων τούτων χρόνων ἐκ τοῦ εἰρημένου βοηθητικοῦ (ἐ)σα σύνθετα εἶνε τὰ γ'. πληθ. πρόσωπα πολλῶν ἄλλων χρόνων. Ἀλλὰ περὶ πάντων τούτων καθ' ἕκαστον θὰ λεχθῇ κατωτέρω καὶ ἐν μέρει ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη.

Γ) Περιφραστικοί.

1) Τὸ γ'. πληθ. πρόσωπον τοῦ παθητ. παρακ. καὶ ὑπερσυντ. γεγραμμένοι εἰσὶ, γεγραμμένοι ἦσαν καὶ ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ αὐτῶν γεγραμμένος ὦ, γεγραμμένος εἶην, ὡσάκεις οἱ εὐφωνικοὶ κανόνες δὲν συγχωροῦσι τὴν μονολεξίαν.

2) Ὁ ἐνεργ. μετ' ὀλίγον μέλλων συνηθέστατα γεγραφῶς ἔσομαι καὶ ὁ παθ. ἢ μέσος, ὡσάκεις οἱ ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς γνωστοὶ κανόνες δὲν συγχωροῦσι τὴν μονολεξίαν, ἐφθαρμένος ἔσται, ἡγαπημένος ἔσει.

3) Οἱ διὰ τοῦ μέλλω καὶ τοῦ ἔμελλον (ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ ἀορίστου ἐμέλλησα) καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος ἢ ἀορίστου τοῦ ἐκάστοτε προκειμένου ῥήματος περιφραζόμενοι δύο μελλοντικοὶ χρόνοι, ὧν ὁ μὲν διακρίσεως χάριν ἐναρκτικὸς μέλλων καλεῖσθω· μέλλω γράφειν (ἢ γράφειν ἢ γράψαι), ὁ δὲ παρωχημένος μέλλων· ἔμελλον γράφειν (ἢ γράψειν ἢ γράψαι).

4) Ἡ ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ, τῇ ἐν τοῖς σωζομένοις μνημείοις, ὀλιγώτερον μὲν τῶν ἤδη ὑπὸ τὸ 3) εἰρημένων συνήθης, οὐχὶ δὲ λίαν σπανία περίφρασις διὰ τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ μέλλοντος τοῦ ῥήματος θέλειν (ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ βούλεσθαι) καὶ τοῦ ἀπαρεμφ. ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου τοῦ ἐκάστοτε προκειμένου ῥήματος, π. χ. θέλω (βούλομαι) γράφειν ἢ γράψαι, θελήσω (βουλῆσομαι) γράφειν ἢ γράψαι. Τούτων τῶν τύπων ὁ μὲν διὰ τοῦ ἐνεστώτος θέλω (βούλομαι) ὀλίγον ἢ σχεδὸν οὐδὲν διαφέρει τοῦ ἀπλοῦ μέλλοντος καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ νῦν δημοτικῇ γλώσσῃ κατ' ὀλίγον παντελῶς τὸν τρόπον του κατέλαβεν, ὁ δὲ διὰ

τοῦ μέλλοντος θελήσω (βουλήσομαι) μεταθέτει τρόπον τινά εἰς αὐτὸν τὸν μέλλοντα χρόνον τὴν ἐναρξίν τῆς μελλοντικῆς πράξεως ἥτοι τὴν ὁρμὴν πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς καὶ διὰ τοῦτο δύναται μελλοντικὸς μέλλον νὰ κληθῇ.

5) Οἱ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ παρατατικοῦ ἤθελον (—α) καὶ τοῦ ἀπαρεμφ. ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου τοῦ ἐκάστοτε ῥήματος περιφραζόμενοι *δυνητικοὶ* λεγόμενοι χρόνοι· ἤθελα γράφει(ν) = ἔγραφον ἂν, ἤθελα γράψῃ (= γράψαι) = ἔγραψα ἂν, ἤθελα ἔχει(ν) γραμμένον = ἔγεγράφειν ἂν ἢ ἔγραψ' ἂν.

6) Ἄπαντες σχεδὸν οἱ χρόνοι, οἳ τε ἀπλοῖ καὶ οἱ σύνθετοι, περιφράζονται διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐκάστοτε ῥήματος καὶ διὰ τοῦ ἀναλόγου χρόνου ἐνὸς τῶν προμνησθέντων βοηθητικῶν, μάλιστα τοῦ εἶναι, τυγχάνειν, γίγνεσθαι καὶ ἔχειν, π. χ. εἰμι γράφων, ἦν γράφων, ἐτύγχανε γεγραφώς, ἔχω γράψας, εἶχον γράψας, γεγραμμένος γενήσομαι κτλ.

Εἰς τὰς περιφράσεις ταύτας κατήντησεν ἡ γλῶσσα, ὡς ἤδη καὶ ἐμπροσθεν ἐρρέθη, ἐξ ἀνάγκης, ποῦ μὲν οὐ δυναμένη διὰ φθογγικὰ ἐμπόδια ἢ δι' ἐξασθένεισιν τῆς πλαστικότητος αὐτῆς νὰ μορφώσῃ νέους μονολεκτικούς τύπους, ὡς π. χ. ἐπὶ τοῦ γ'. πληθ. τοῦ παθ. παρὰ κ. καὶ ὑπερσ. καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνεργ. μετ' ὀλίγον μέλλοντος συνήθως, πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου, ποῦ δὲ τὴν ἐκ τῆς μακρᾶς χρήσεως ἀποτριβεῖσαν καὶ ἀτονωτέραν ἀποβάσσαν δύναμιν τῶν μονολεκτικῶν χρόνων ἐμφαντικώτερον καὶ ἐντονώτερον θέλουσα νὰ ἐκφράσῃ, ὡς ἐπὶ τῶν 3 — 6 τάξεων. Ἀλλ' ὕστερον καὶ οἱ περιφραστικοὶ οὗτοι τύποι ἐν τῇ μακρᾷ συνηθείᾳ τὴν ἰδιαιτέραν δύναμιν των ἀποβαλόντες καὶ διὰ τὸν εὐκολώτερον σχηματισμὸν των ὑπὸ τῆς καθομιλουμένης προτιμώμενοι ἀπέβησαν κατ' ὀλίγον ὅλως ἰσοδύναμοι τοῖς μονολεκτικοῖς καὶ ἐν μέρει τοὺς ἐξώρισαν ἐκ τῆς γλώσσης. Οὕτω π. χ. αἱ περιφράσεις ἔχω γράψας, εἶχον γράψας, κατ' ἀρχὰς θεβαίως ἐναργέστερον τῶν γέγραφα, ἐγεγράφειν παριστάνουσαι τὴν παρακειμενικὴν καὶ ὑπερσυντελικὴν ἔννοιαν, κατ' ὀλίγον τελείως ἰσοδύναμοι τοῖς ἀπλοῖς τύποις ἀπέβησαν καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ τὸν τόπον αὐτῶν κατέλαβαν ὑπὸ τὴν ὀλίγον παρολλογμένην μορφήν ἔχω γράψῃ, εἶχα γράψῃ κτλ.

Τοσαῦτα μὲν γενικώτατα περὶ τῶν χρόνων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καθ' ὅλον τὸν βίον της. Ἐπειδὴ δ' ὁ σκοπὸς ἡμῶν ἐδῶ εἶνε οὔτε περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν κατὰ πρόσωπα καὶ ἀριθμοὺς νὰ λαλήσωμεν, οὔτε περὶ τῆς χρήσεως ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν, πραγμάτων γνωστῶν ἐκ τῆς ἐγκυκλίου γραμματικῆς, ἀλλὰ τινων σπανιωτέρων καὶ παραδοξο-

τέρων φαινομένων τὴν ἀρχὴν ν' ἀνεύρωμεν ἢ ἤδη ἀνευρημένην καὶ γνωστὴν ν' ἀναγνωρίσωμεν, καθ' ὅσον τοῦτο συντελεῖ μάλιστα εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν νεωτέρων τύπων, διὰ ταῦτα μεταβρίνομεν εὐθὺς ἐπὶ τὴν τῶν συνθέτων καὶ τῶν περιφραστικῶν ἔρουναν.

α.) Ὁ σύνθετος μέλλων καὶ οἱ περιφραστικοὶ τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας.

Οἱ ἀρχαιότατοι Ἕλληνες, ὁμοιάζοντες πρὸς τοὺς ἀπογόνους τῶν Ἀθηναίων τοὺς παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ ὑπὸ τοῦ Κορινθίου χαρακτηριζομένους (Ἀ. 70, 4: μόνοι γὰρ ἔχουσι τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν ἂν ἐπινοήσωσι διὰ τὸ ταχεῖαν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιχείρησιν ὣν ἂν γνῶσιν) καὶ τὰ μέλλοντα ὡς ἤδη γιγνόμενα παρίσταναν εἰς τὴν ζωὴν φαντασίαν τῶν καὶ διὰ τοῦτο τὴν μελλοντικὴν ἔννοιαν ἐξέφερναν διὰ ῥηματικῶν τύπων σημαινόντων ἢ αὐτὴν τὴν πρᾶξιν ἢ τὴν ὁρμὴν καὶ ὄρεξιν πρὸς τὴν ἐκτέλεσίν της ὡς ἤδη ἐνισταμένην καὶ κινουμένην. Τοιοῦτοι τύποι εἶνε 1) ὁ ἐνεστώς, οὗτινος ὡς μέλλοντος ἐκλαμβανόμενου παραδείγματα οὐκ εὐάριθμα καθ' ὅλον τὸν βίον τῆς ἑλλην. γλώσσης ἀπαντῶσι π. χ.

εἶμι (μετὰ τινων συνθέτων του) Ἰλ. Κ, 420. 426. Ν, 752. Σ, 280. Υ, 362. 371. Ω, 92. 224. Ὀδ. Γ, 361. 367. Δ, 255. Αἰσχ. Προμ. 325. Θουκ. Ἀ. 82. — Ξενοφ. Κ. Π. Δ', 4, 16. 18. Πλατ. Φαιδρ. 228. Δ. 242. Α. 271. Β. Φαιδ. 68. Β.

θέομαι Ἰλ. Ο, 194. Π, 852. Χ, 434. Ω, 131.

ρεύομαι Ἰλ. Σ, 404. 436. Ψ, 150. Ὀδ. Α, 114. Μ, 144. Ξ, 152. Σ. 260 κ. ἄλλ.

δῆω Ἰλ. Ι, 418. 685. Ν, 260. Ὀδ. Δ, 544. Ζ, 291. Α, 115. Ν, 408. Π, 44.

κείω ὡς μέλλων ἢ ἐφετικὸν τοῦ κείμαι Ἰλ. Α, 606. Ψ, 58. Ὀδ. Α, 424. Η, 229. Θ, 315. Ξ, 532. Σ, 428. Τ, 48 κ. ἄλλ.

ἀντιδῶ Ἰλ. Ν, 752. — ἐξανύω Ἰλ. Α, 365. — ἐρύουσι Ἰλ. Α, 454. — κλείω Ὀδ. Ρ, 418. ἐρημοῦτε Θουκ. Γ'. 58. περὰ Αἰσχ. Περσ. 799. — Εὐριπ. Ὀρ. 1127 δηλοῖ — ἐπιχεῖς Ἀριστοφ. Εἰρην. 169 καὶ οἱ πάντοτε ὡς μέλλοντες ἐκλαμβανόμενοι

ἔδομαι Ἰλ. Δ, 237. Π, 836. Σ, 283. Χ, 509. Ω, 129 καὶ παρὰ τοῖς ὕστερον

φάγομαι παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις, Γενεσ. ΚΖ'. 25. Ἐξοδ. ΙΒ'. 8. Εὐαγγ. Λουκ. ΙΖ'. 8. Ἰακωβ. ἐπιστ. Ε' 3. Ἀποκαλ. ΙΖ'. 16 κ. ἄλλ.

πίομαι ἰλ. N, 493. ὁδ. K, 160. Θεογν. 962. Πινδ. Ὀλ. γ'. 446. Αἰσχυλ. Χοηφ. 578. Ἀριστοφ. Ἰππ. 1289. 1401 κ. ἀλλ. Πρὸς τούτοις καὶ ἄλλοι ἐνεστῶτες σποράδην ὡς μέλλοντες κεχρημένοι. Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι ὑπὸ τινων πολλοὶ τῶν προεκτεθειμένων καθ' ἡμᾶς ἐνεσώτων καθ' αὐτὰ μέλλοντες θεωροῦνται ἀποβαλόντες τὸ σ κατὰ τὴν γνωστὴν συνήθειαν τῆς ἑλληνικῆς τὸ ἐν ταῖς καταλήξει μεταξὺ δύο φωνηέντων σ πολλάκις ἐκθλίβειν ὥστε νέομαι = νέσομαι. δῆω = δῆσω. ἐρύουσι = ἐρύσουσι. περᾷ = περάσει, περάει. κτλ.

2) Οἱ χρόνοι τῆς ὑποτακτικῆς, σημαίνουσιν καθόλου τὴν ὁρμὴν καὶ τάσιν πρὸς τὴν πραγματικότητα, πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος, μάλιστα ὁ ἀόριστος αὐτῆς, ἄνευ τοῦ μορίου ἄν (κέν) ἢ μετ' αὐτοῦ.

α) ἰλ. A, 262 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι = ὄψομαι. ἰλ. Z, 459 καὶ ποτέ τις εἴπῃσιν = ἐρεῖ πρβλ. αὐτ. 479. II, 87. ὁδ. H, 275. ἰλ. H, 497 οὐ γάρ τις με βίη γε ἐκὼν ἀέκοντα δίηται.

ἰλ. O, 349

οὐ δέ νυ τόνγε

γνωτοί τε γνωταὶ πυρὸς λελάχουσι θανόντα,
ἀλλὰ κύνες ἐρύουσι πρὸ ἄστεος ἡμετέροιο.

ὁδ. Z, 201 οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ διερὸς βροτός, οὐδὲ γένηται
ὅς κεν Φαιήκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἵκηται
δηϊοτῆτα φέρων.

πρβλ. ὁδ. Π, 437. M, 382 κτλ.

Ἰμν. Ἀπολ. 4. Μνήσομαι οὐδὲ λάθωμαι Ἀπόλλωνος ἐκάτοιο.

6) ἰλ. A, 137 (πρβλ. 324)

εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι.

αὐτ. 183 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηϊ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισιν
πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηΐδα καλλιπάρχον.

αὐτ. 204 ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι οἶω
ῆς ὑπεροπλίσῃ τάχ' ἄν ποτε θυμὸν ὀλέσῃ.

B, 488 πληθὺν δ' οὐκ ἄν ἐγὼ μυθήσομαι, οὐδ' ὀνομήνω.

πρβλ. ἰλ. Γ, 417. A, 433. E, 235. Π, 129. Σ, 558. ὁδ. A, 396. A, 389. K, 507. P, 418. — ἰλ. Γ, 54. A, 387. ὁδ. A, 240. A, 328. 517 κ. ἀλλ.

Παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον, μάλιστα τοῖς ἀττικαῖς, μελλοντικῶς ἐκλαμβάνεται συνηθέστατα μὲν ὁ β'. ἀόριστος τῆς ὑποτακτικῆς, πολλάκις δὲ καὶ ὁ α', καὶ ὁ ἐνεστώτης, μετὰ τῶν μορίων οὐ μὴ Ἡροδ. Ζ'. 53: τῶν ἤν

κρατήσωμεν, οὐ μὴ τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῇ κατε ἀνθρώπων = οὐκ ἀντιστήσεται. Σοφ. Φιλο. 403 οὐ μὴ πίθηται. Θουκ. Δ'. 95 οὐ μὴ ποτε ὑμῖν Πελοποννήσιοι ἐς τὴν χώραν ἐσβάλλουσιν. Ξεν. Ἀναβ. Ε'. 10, 4 οὐ μὴ γένηται. Πλατ. Ἰππ. Μείζ. 300. Δ. οὐ γὰρ μὴ ποτε εὖρης. αὐτ. 287. Ε. οὐ μὴ ποτε ἐλεγχθῶ. Πολιτ. Ι'. 609. Β. οὐ γὰρ τό γε ἀγαθὸν μὴ ποτέ τι ἀπολέσῃ. Εὐριπ. Ἡρακλιδ. 384 οὐ γὰρ τι μὴ ψεύσῃ γε κήρυκος λόγος. Ξεν. Κ. Π. Γ'. 2, 8 οὐ μὴ δέξονται. Πλατ. Ἀπολ. 29. d. οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν. Σοφ. Ο. Κ. 4023 οὐ μὴ ποτε ἐπεύχονται θεοῖς. Ξεν. Ἀν. Β'. 2, 42. Ἱερ. ΙΑ'. 15. οὐ μὴ δύνηται. οὐ μὴ δύνονται. Πολυβ. Β'. 49 οὐκ εὐδοκήσουσιν οὐδὲ μὴ μείνωσιν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων. Ο'. Μεταφρ. Γεν. Γ'. 4 οὐ μὴ γάρητε. ζ'. 3 οὐ μὴ καταμείνῃ. ΙΗ'. 28—32 οὐ μὴ ἀπολέσω. Ψαλμ. Θ'. 45 ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὗρεθῇ. ΙΕ'. 4 οὐ μὴ συναγάγω — οὐδὲ μὴ μνησθῶ. πρβλ. Ἰωβ Η. 15. Θ'. 3. 35. ΙΔ'. 2. 5. 7. 12. 16. ις'. 29. Ψαλμ. ΚΕ'. 4. 4. 5. ΚΘ'. 6. ΛΓ'. 5. Ἡσαΐ. ΚΓ'. 42. ΚΔ'. 20. ΚΕ'. 2. ΑΖ'. 33 κτλ. Ἔτι δὲ μεταγενέστερον ἀνενεώθη ἡ ὁμηρικὴ χρῆσις μετὰ τε μόνου (ἄνευ τοῦ μὴ) τοῦ μορίου οὐ καὶ ἄνευ αὐτοῦ, π. χ. Βαβυρίου μυθ. 24, 7 τί μὴ πάθωμεν; = τί οὐ πεισόμεθα; Λουκ. Διὰ λ. Θ. ἐναλ. ζ'. 3 οὐδὲν πάθῃς. Κυνοσοφ. Α'. 44. οὐδέποτε ἀποφύγῃ = ἀποφύζεται. Ἱστορ. ὦρελ. (Mullach. σλ. 38) ἐγὼ οὐκ ἀφῶ αὐτὴν μονάσαι, ἀλλὰ ζευγνύω ἀνδρὶ. Θεοδος. ἀκροάσ. π. ἀλ. Κρητ. Β'. 420.

εἰ γὰρ θάνῃ τις, σώζεται παραυτίκα

καὶ ζῶν πορευθῇ καὶ λάβῃ κατοικίας = πορεύσεται κτλ.

αὐτ. 463 ποῦ γὰρ φυγοῦσιν εὖρεθῇ σωτηρία

μένουσιν ἐντὸς Κρητικῶν ὁρισμάτων; = εὖρεθῇσεται

πρβλ. Γ'. 492. Αἰσώπου βίῳ σλ. 8, 4 (Westerm.) οὐ μαστιχθῶμεν = οὐ μαστιγησόμεθα. 14, 13. τύχης τοῦ ζητήματος = τεύξῃ. 25, 14 οὐ μείνω μετ' αὐτοῦ. πρβλ. αὐτ. 26, 1. 35, 6. Ἄννης Κομν. Ἀλεξ. Τομ. Α'. 189, 21 εἰ τὸν Μιχαὴλ θεασάμενοι γνωρίσωμεν, προσκυνησόμεν τε αὐθις αὐτὸν καὶ τὴν πόλιν παραδῶμεν. Γεωργ. Κεδρ. Τομ. Α'. 310, 4. ἐπειδὴν δὲ ἀναληφθῶ, ἀποστείλω σοι ἕνα τῶν μαθητῶν μου, ὀνόματι Θαδδαῖον, ὅστις καὶ τὸ πάθος σοι θεραπεύσει (— σῃ;) καὶ ζῶν αἰῶνιον καὶ εἰρήνην σοι παράσχη. Β'. 481, 16 ὥς προϊὼν ἐξέλπῃ ὁ λόγος = ἐξερεῖ. Ἀνδρεοπούλου Συντίπα σελ. 73 (Boissonade) καὶ ὁ λέων ἵστατο ἐλέπων τί ἄρα γένηται 81 ἐγίνωσκε γὰρ ἀκριβῶς ἡ παμπόνηρος, ὅτι, ὅποτε ὁ παῖς λαλήσῃ τῷ πατρί, οὐ μόνον ἐντροπὴν λάβῃ, ἀλλὰ καὶ θανάτῳ παραδοθήσεται κτλ. Τὴν κατὰ τοὺς μέσους χρόνους ἐν τῇ δημῳδίᾳ μάλιστα γλώσ-

ση ἐπικράτησιν τῆς χρήσεως ταύτης μαρτυροῦσιν ἐκτὸς τῶν εἰρημέ-
νων καὶ οἱ λεξικογράφοι, τοὺς ἀρχαίους μέλλοντας συνήθως δι' ὑπο-
τακτικῆς ἐρμηνεύοντες, π. χ. ὁ Φώτιος συντεύξομαι, συντύχω περι-
τεύζεται, συντύχη. Σχήσουσι, σχῶσι. Πείσονται πάθωσι — ὁ Ἡσύ-
χιος παροίσομεν, παρενέγκωμεν οὐχ ὑποίσω, οὐχ ὑπενέγκω. Σχολ.
Ἰλ. B, 141 αἰρήσομεν, λάβωμεν κτλ., ἡ καὶ τάνάπαλιν ὑποτακτικούς
πολλάκις διὰ μελλόντων· ὁ Φώτιος τίσωσι, τιμωρήσονται· πρόωμαι,
παραχωρήσω. ὁ Ἡσύχιος· πόρωσι, χαρίσωνται, δώσουσι. Εὐστρατ. εἰς
τὸ γ. τῶν Νικομαχείων σλ. 80, 6 διέλωμεν ἀντὶ τοῦ διαιρήσομεν
κτλ. — Εἰς ταῦτ' φέρει καὶ ἡ ἀξιοσημείωτος μαρτυρία τοῦ Λεσβώνα-
κτος (περὶ σχημάτων· ἐν τῷ Ἀμμωνίου π. ὁμοίων κ. διαφ. λέξ. ἐκδ.
Valckenaer σλ. 186) « τῶν δὲ Ἀττικῶν τὸ συντάσσειν τὸ μὴ μετὰ
μέλλοντος χρόνου· μὴ πείσωμαι. ἔστι δὲ τὸ σχῆμα τῶν περὶ Ἀντι-
φῶντα, σπανίως δὲ καὶ ὁ Ὅμηρος κέχρηται. Ἡμεῖς δὲ τὰς ἐξ ἀμφοτέ-
ρων φωνάς, τὴν τε μὴ ἀπαγόρευσιν καὶ τὴν οὐ ἄρνησιν ὑποτακτικοῖς
ρήμασι συντάσσομεν· οἷον· οὐ μὴ διαλεχθῶ σήμερον· οὐ μὴ εἶπω.
Ἀνακύπτει δ' ἐκ τούτου τοῦ σχήματος καὶ ἕτερον Δώριον, ὃ γίνεται
τῆς αὐτῆς συντάξεως χρεωκοπομένης· οἷον· οὐκ εἶπω σοι ἀντὶ τοῦ
οὐκ ἐρῶ σοι, καὶ σήμερον οὐκ ἴδης, ἀντὶ τοῦ (οὐ) μὴ ἴδης καὶ τὸ
οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι. »

Ἄν δ' ὁ συνδυασμὸς τῶν μορίων οὐ μὴ ἐπὶ ταύτης τῆς χρήσεως ἐκ
παραλείψεως προτάσεώς τινος, οἶαι αἱ· οὐδὲν δεινὸν (ἔστι) μὴ, ὥς
παρ' Ἡροδότῳ Α'. 84. Πλατ. Φαίδ. 84. B. Γοργ. 520. Δ. κ. ἄλλ. οὐ
δέος ἢ οὐ φόβος (ἔστι) μὴ, ὥς παρ' Ἀριστοφάνει Ἐκκλησ. 650. Ξε-
νοφ. Ἀπομν. Β'. 1, 25 κ. ἄλλ. προῆλθεν ἢ μὴ, ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀ-
διάφορον ἡμῖν.

Σημ. Ἐκ τούτων ἀφορμὴν λαβὼν καὶ ὁ σοφὸς ἔφορος τῆς βιβλιο-
θήκης τῶν Παρισίων Hase τοιάδε ἐσημείωσεν ἐν τῷ πίνακι Λέοντος
τοῦ Διακόνου· « Conjunctivus aoristi a scriptoribus praecipitatae
graecitatis pro futuro adhibitus. Ita, ut hoc utar, ad Aristoph.
Plat. vers. 518. ἔξεις] exponitur λάβης et 533 ἔξει] λάβη. vide
quoque virum immortalem Coraïum Μύθων αἰσωπέων συναγωγῇ
151 A. 234 B. 92 A. 236 C. 333 B. ubi pro γενήσῃ, ἐρῶ, λή-
ψῃ etc. habes γένη, εἶπω, λάβη etc., in quibus subjunctivis
aoristi praefixa particula θὰ graecos hodiernos futura sua
formasse θὰ εἶπω, θὰ ἔλθω credendum est. » Ἄλλ' ὅτι τὸ τελευ-
ταῖον μέρος τῆς τοῦ σοφοῦ ἐκδότου ἀποφάνσεως δὲν εἶνε ὅλως ἀληθές,
δείχνει ἡ ἀκόμη ἐν τῇ γλώσσῃ ἐμφανὴς ἀρχὴ τοῦ θὰ, προσελθόντος

κατὰ συναίρεσιν ἐκ τῶν θὲ ρά (ἢ θελᾶ), τούτων δ' ἐκ τῶν θέλω ρά, θέλω ἴρα (εἶπω, δώσω κ.τ.τ.), τοῦ δὲ ρά ἢ ἴρα μετὰ τῆς ὑποτακτικῆς ὄντος ἀναλύσεως τοῦ μετὰ τοῦ θέλω ἀπαρεμφάτου, ὡς κατωτέρω ἀκριβέστερον θὰ ἴδωμεν.

3) Μελλοντικὴν ἔννοιαν ἐκφέρει μετριώτερον καὶ ὡς ἐξ ὑποκειμένου γνώμην, ὅχι δ' ὡς ἐξ ἀντικειμένου βεβαιότητα, καὶ ἡ εὐκτική συνήθως μὲν μετὰ τοῦ μορίου ἄν (κέν), ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τούτου· διὰ δὲ τὴν συνωνυμίαν ταύτην ἐν συνεχείᾳ τῆς αὐτῆς ἐννοίας μεταβαίνει ὁ λόγος πολλάκις ἐκ τῆς εὐκτικῆς εἰς τὸν μέλλοντα τὸν ὀριστικὸν καὶ τἀνάπαλιν καὶ ἐξ ἑκατέρου εἰς ἄλλους συνωνύμους ὅρους, οἷοι οἱ συνδυασμοὶ τῶν ῥημ. (ἐ)θέλω καὶ μέλλω μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ τὸ γ'. πρόσωπον τῆς προστακτικῆς. Τοιαῦτα παραδείγματα εἶνε μὲν καὶ ἄλλα πολλὰ παρ' Ὀμήρῳ τε καὶ τοῖς μετ' αὐτόν, ὡς Ἰλ. X, 384 — 354.

“Ὡς οὐκ ἔσθ' ὅς σῆς γε κύνας κεφαλῆς ἀπαλάλκοι
οὐδ' εἴ κεν δεκάκις τε καὶ εἰκοσινήριτ' ἄποινα
στήσωσ' ἐνθάδ' ἄγοντες, ὑπόσχωνται δὲ καὶ ἄλλα.
οὐδ' εἴ κεν σ' αὐτὸν χρυσῷ ἐρύσασθαι ἀνώγοι
Δαρδανίδης Πρίαμος· οὐδ' ὧς σέ γε πότνια μήτηρ,
ἐνθεμένη λεχέεσσι γοήσεται, ὅν τέκεν αὐτή,
ἀλλὰ κύνες τε καὶ οἶωνοι κατὰ πάντα δάσσονται.

Ἰλ. K, 378.

ζωγρεῖτ', αὐτὰρ ἐγὼν ἐμὲ λύσομαι· ἔστι γὰρ ἔνδον
χαλκός τε χρυσός τε πολύκητος τε σίδηρος,
τῶν κ' ὕμνιν χαρίσαιοτο πατὴρ ἀπερείσι' ἄποινα,
εἴ κεν ἐμὲ ζῶν πεπύθοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.

Ὀδ. ©, 253 — 6

« πῶς ἄν ἐγὼ σε δέοιμι μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
εἴ κεν Ἄρης οἴχοιτο χρέος καὶ δεσμὸν ὑπαλύξας; »
τὸν δ' αὖτε προσέειπε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.
« Ἥφαιστ', εἵπερ γὰρ κεν Ἄρης χρεῖος ὑπαλύξας
οἴχηται φεύγων, αὐτός τοι ἐγὼ τάδε τίσω. »

Ἔνθα πρὸς τὰ μετὰ τινος δισταγμοῦ ἐκφερόμενα ἄν — δέοιμι, εἴ κεν
— οἴχοιτο ἀντιστοιχοῦσι τὰ βεβαιότερα εἵπερ-κεν οἴχηται καὶ τίσω.
Ὀδ. H, 314 — οἶκον δέ τ' ἐγὼ καὶ κτήματα δοίην,

εἴ κ' ἐθέλων γε μένοισ' ἀέκοντα δέ σ' οὔτις ἐρύξει κτλ.

Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 403. Οὐκ ἄν ἀπέλθοιμι, ἀλλὰ κόφω τὴν θύραν.
ποικιλώτατα δ' εἶνε τὰ ἐξῆς. Ἐν Ἰλιάδος I, 115 — 160 ὁ Ἀγαμέμνων

πρὸς τοὺς γέροντας τῶν Ἀχαιῶν λέγει, ὅτι θέλει νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὸν μνηϊόντα Ἀχιλλέα καί, ἵνα τὸν εὐχαριστήσῃ, θέλει νὰ τῷ δώσῃ πολλὰ δῶρα. Ἡ *θέλησις* λοιπὸν αὕτη πρὸς μέλλουσαν *πραξίν* ἐκφράζεται ποικιλώτατα διὰ πάντων τῶν δυνατῶν μέσων τῆς ἑλληνικῆς, καὶ εὐθὺς ἐν τῷ 120 στιχ. τίθεται τὸ *ἐθέλω* μετ' ἀπαρεμφάτου.

ἀλλ' ἐπεὶ ἀσάμην φρεσὶ λευγαλέησι πιθήσας,

ἄψ' ἐθέλω ἀρέσαι, δόμεναι τ' ἀπερείσι' ἄποινα·

ἔπειτα ἐν τῷ 125 στ. ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ *κεν* καὶ ἄνευ τούτου.

οὐ *κεν* ἀλῆϊος εἴη ἀνὴρ, ᾧ τόσσα γένοιτο.

ἔπειτα ἐν τοῖς στ. 128. 131—ὅ ἐπιφέρεται ὁ συνήθης μέλλων.

δώσω δ' ἐπὶ γυναικας ἀνύμωνα ἔργα ἰδυίας, —

Τὰς μὲν οἱ δώσω, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότε' ἀπηύρων,

κούρη Βρισηΐος· ἐπὶ δὲ μέγαν ὄρκον δαῖναι κτλ.

Μετὰ ταῦτα ἔπεται ἐν τοῖς στ. 137—9 τὸ γ'. πρόσ. τῆς *προστακτ.*, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ βούλομαι, ἐθέλω αὐτὸν ποιεῖν ἢ ποιῆσαι *τι*.

εἰ δέ *κεν* αὖτε

ἄστῳ μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώσω' ἀλαπάξαι,

νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηησάσθω —

— Τρωιάδας δὲ γυναικας ἐείκοσιν αὐτὸς ἐλέσθω κτλ.

Ἐπειτα πάλιν εὐκτικὴ καὶ μέλλ. ὀριστ. στ. 141—2.

εἰ δέ *κεν* Ἄργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιϊκόν, οὐθαρ ἀρούρης,

γαμβρὸς κέν μοι ἔοι· τίσω δέ μιν ἴσον Ὀρέστη κτλ.

ἔπειτ' εὐθὺς πάλιν *προστακτικὴ* καὶ μέλλων στ. 146—7

τάων ἦν κ' ἐθέλῃσι, φίλην ἀνάεδνον ἀγέσθω

πρὸς οἶκον Πηληϊός. Ἐγὼ δ' ἐπὶ μείλια δώσω κτλ.

Ἐπειτα πάλιν μέλλων καὶ εὐκτικὴ στ. 155—7.

οἳ κέ ἐ δωτίνῃσι θεὸν ὥς τιμήσουσιν

καὶ οἱ ὑπὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.

Ταῦτά κέ οἱ τελέσαιμι μεταλλήξαντι χόλοιο.

Ὅμοιον εἶνε τὸ Ἀριστοφάνειον Πλουτ. 507 κεξ., ἐνθα ἡ Πενία διδάσκει τοὺς περὶ τὸν Χρεμύλον, ποία ἀδράνεια θὰ διαδεχθῇ τὴν νῦν ἐν τῷ βίῳ δραστηριότητα, ἂν τυχὸν ἀναβλέψῃ ὁ Πλοῦτος καὶ ἐξ ἴσου πᾶσι διανείμῃ τὰ δῶρά του. Ἡ ἐξ ὑποθέσεως ἐξαρτωμένη αὕτη μελλοντικὴ *πραξίς* διὰ ποικίλων τύπων ἐκφέρεται ὥς ἐξῆς.

Περ.

εἰ γὰρ ὁ Πλοῦτος βλέψει πάλιν διανείμειε τ' ἴσον αὐτόν,

οὔτε τέχνην ἂν τῶν ἀνθρώπων οὔτ' ἂν σοφίαν μελετῶν

οὐδεὶς ἀμφοῖν δ' ἡμῖν τούτοις ἀφανισθέντοις, ἐθέλῃσει

τις χαλκεύειν ἢ νυπηγεῖν ἢ ῥάπτειν ἢ τροχοποιεῖν· κτλ.

Χρεμ. Λήρον ληρείς· ταῦτα γὰρ ἡμῖν πάνθ', ὅσα νῦν δὴ κατέλεξας, οἱ θεράποντες μοχθήσουσιν. Πεν. πόθεν οὖν ἔξεις θεράπον-
τας;

4) Ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ γλῶσσα τοὺς ποικίλους τούτους τύπους ἐπὶ πλήρους ἢ σχεδὸν μελλοντικῆς ἐννοίας μετεχειρίζετο, εἶχεν ἤδη καὶ τοὺς ἰδίους μέλλοντας πλάσασα, πρῶτον μὲν τοὺς ἐναργητικούς καὶ μέσους εἰς (σ) σω καὶ (σ)σομαι, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς παθητικούς εἰς ἡ-σομαι καὶ θή-σομαι. Εἶνε δ' ἅπαντες οὗτοι συντεθειμένοι ἐκ τοῦ ἐκάστοτε ῥηματ. θέματος καὶ τῶν (ἔσ)-σω καὶ (ἔσ)σομαι, μελλόντων τοῦ εἰμί, τοῦ προτέρου ἀχρήστου ἀποβάντος ἐν ἀναλύσει. Οὗτοι δ' οἱ ἔσσω καὶ ἔσσομαι (ἐπικ. ἀντὶ τοῦ ἔσομαι) εἶνε ἐπ' ἴσως σύνθετοι ἐκ τῆς ῥίζης ἔς τοῦ εἰμί (δωρ. ἔσ-μι) καὶ τῆς ἰά ῥίζης τοῦ ἰέναι (ἵεσθαι, ἐφίσσθαι = ἐπιθυμεῖν) ἢ κατ' ἄλλους τοῦ ἰέναι (= πορεύεσθαι, ἔρχεσθαι)· ὅθεν οἱ μὲν ἀρχέγονοι τύποι πρέπει νὰ ᾦσαν ἔσ-λω-μι (= σκρ. as-jā-mi) καὶ ἔσ-λο-μαι, ἔπειτα κατ' ἐξομοίωσιν τοῦ ι πρὸς τὸ ἡγούμενον σ καὶ ἀποκοπὴν τῆς ἐνεργ. προσωπ. καταλήξ. μι ἔσσω καὶ ἔσσομαι· ἡ δὲ σημασία των κατὰ στοιχεῖον: ἐπιθυμῶ εἶναι, θέλω εἶναι ἢ κατὰ τὴν ἑτέραν γνώμην, εἰμι ἐσόμενος τ. ἔ. ὑπάγω νὰ ᾦμαι, ἀπαραλλάκτως καθὼς πολλὰ νεώτεραι γλῶσσαι διὰ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἀναλελυμένων σχηματίζουσι τοὺς μέλλοντας, π. χ. ἡ μὲν νεωτέρα ἐλλληνικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ κατὰ μέρος διὰ τοῦ θέλω καὶ will, ὡς ich will schreiben θέλω γράφειν ἢ γράψῃ (= αι) κτλ., ἡ δὲ γαλλικὴ ἐν μέρει διὰ τοῦ ἰέναι (aller) ὡς je vais être κτλ. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἰά συνετέθη, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, καὶ ἡ εὐκτικὴ. Ὡστε καὶ ἐτυμολογικῶς ἐπιβεβαιώνεται ἡ προεκτεθεῖσα κατ' ἐννοίαν καὶ χρῆσιν ἐγγύτης τῶν δύο τούτων τύπων, τῆς εὐκτικῆς καὶ τοῦ μέλλοντος. Ἐπεὶ δὲ περισσώτερον διαβεβαιώνεται ἡ συγγένεια αὕτη καὶ δι' ἀναλόγων φαινομένων ἐν ταῖς συγγενέσι γλώσσαις. Διότι ἐν μὲν τῇ λατινικῇ οἱ μέλλοντες dicam, dices, —et κτλ. audiam, —es, —et κτλ. προῆλθαν ὁμολογουμένως ἐκ τῶν εὐκτικῶν ἢ ὑποτακτικῶν, ὡς συνήθως καλοῦνται, dicam, dicas, —at, audiam, —as, —at κτλ. Ἐν δὲ τῇ σαρκριτῇ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τύπου sjāmi (μετὰ πρωτεύουσας καταλήξ.) καὶ sjām (μετὰ δευτερευούσης), ὅστις σύγκειται ἐκ τοῦ (a)s ῥίζης τοῦ ῥημ. as-mi (εἰμί) καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ἰά ἰέναι ἢ ἰέναι εἶνε συντεθειμένοι ὁ τε δυνητικός (εἶδος εὐκτικοῦ) καὶ ὁ βοηθητικός καλούμενος μέλλων (auxiliar futurum).

Οἱ ἀρχέγονοι λοιπὸν ἐκεῖνοι μελλοντικοὶ τύποι τοῦ εἰμί, οἱ ἐσίω καὶ ἔσσω, ἐσίομαι καὶ ἔσσομαι μετ' ἀφαίρεσιν τοῦ ε τοῖς ῥηματικοῖς θέμασι προσκρτηθέντες παρήξαν τοὺς ποικίλους μέλλοντας ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

α.) Τοὺς εἰς σιω καὶ σιομαι δωρικούς· προλειψίω, πραξίομεν, φυ-
λαξίομεν, βοηθησίω, χαριξίόμεθα. Πρβλ. Ahrens de dial. dor. p.
240.

β.) Τοὺς εἰς σσω καὶ σσομαι ἐπικούς· ἀρέσσω, ὀλέσσω, ἀγάσσομαι,
αἰδέσσομαι κτλ.

γ.) Τοὺς εἰς σῶ καὶ σοῦμαι (ἐκ τῶν ἀρχ. σιω, σιομαι, σεω, σέο-
μαι· πρβλ. χρύσιος — χρύσεος· φλόγιος — φλόγεος κ.τ.τ.) ἐπ' ἔσης
δωρικούς· δοξῶ, ρικασῶ, πειρασσοῦμαι, ἐργαξέῃται καὶ ἄλλους (Ahr.
p. 203), οἷς συγκαταλέγονται καὶ οἱ παρ' Ἀττικοῖς συνήθεις κλαυσοῦ-
μαι, πλευσσοῦμαι κ. οἱ ὅμ.

δ.) Τοὺς κοινούς εἰς σῶ καὶ σομαι (κατὰ συγκοπὴν τοῦ ἐτέρου τῶν
σο. Πρβλ. μέσσοις — μέσος· αἰδεσσαμένην — ἡδεσσαμένην) γράψω, δόξω,
ποιήσω, τιμήσομαι κτλ.

ε.) Τοὺς εἰς ἰω (δωρ.), εῶ (ἰων.) καὶ ὦ, ἰομαι, εομαι, οὔμαι τῶν
ὕγρολῆκτων καὶ ἄλλων τινῶν· μερίω, μερέω, μερῶ. τελίω, τελέω, τε-
λῶ. ἀγγελιορτι, ἀποκαθαριορτι, ὁμιώμεθα (Ahr. p. 244), μαχοῦ-
μαι, καθοδοῦμαι, πεσοῦμαι, βαδιοῦμαι κτλ. Οἱ δωρικοὶ μερίω, ἀγ-
γελίω κ. οἱ ὅμ. προῆλθαν ἐκ τῶν μεν-σίω, ἀγγελ-σίω συγκοπῇ τοῦ
σ μετὰ τὰ ὕγρα λ, μ, ν, ρ· οἱ δὲ ἰωνικοὶ μερέω, ἀγγελέω, σπερέω κλ.
ἐκ τῶν εἰς ἰω μεταβάσει τοῦ ι εἰς ε· οἱ δὲ τελέω—ῶ, ἐλάω—ῶ, νο-
μῖέω—ῶ, βαδιέομαι—οὔμαι κ. οἱ τ. ἐκ τῶν τελέ-σω, ἐλά-σω, νομι-
σέω (ἀρχ. νομι-σίω) ἢ νομι-έσω, βαδι-σέομαι (ἀρχ. βαδι-στομαι) ἢ
βαδι-έσομαι κατὰ συγκοπὴν τοῦ σ μετὰξὺ δύο φωνάεντων, πάθος συν-
ηθέστατον τῇ ἑλληνικῇ, ὡς γένε(σ)ος λατ. gene-r-is. τύπτειται, τύ-
πτεται, τύπτῃ (ει) κττ.

ς.) Οἱ δὲ ἰδίως παθητικοὶ εἰς (θ)ή-σομαι ἐσχηματίσθησαν προςαρ-
τηθέντος τοῦ ἐπιθέματος σο-μαι εἰς τὸ θέμα τῶν παθητικῶν ἀορίστων,
ὡς ἐ-γράφθ-η, γραφθῇ-σομαι. ἐ-κάη-η, καή-σομαι. Πῶς δ' ἐπλά-
σθησαν οἱ παθητικοὶ ἀόρ. θά ἴδωμεν κατωτέρω.

Οὕτω λοιπὸν συντεθειμένοι οἱ μέλλοντες, κατὰ γράμμα ἐρμηνευό-
μενοι, σημαίνουσιν· ἐπιθυμῶ, θέλω ἢ (κατὰ τὴν ἐτέραν τοῦ jā ἐξή-
γησιν) ὑπάρω νὰ ἦμαι ἐν τῇ διὰ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἐκφερομένη
ἐνεργείᾳ ἢ καταστάσει ἢ πάθει, π. χ. γράψω = θέλω (ὑπάρω) νὰ
γράψω ἢ νὰ γράψω. γράψομαι = θέλω γράφεσθαι ἢ γράψασθαι.
γραφθῆσομαι = θέλω (ὑπάρω) νὰ γράφωμαι ἢ γραφθῶ κτλ. Παρά-
δοξος ἀλλὰ καὶ σπουδαία σύνθεσις! ἥς τὴν ἐπι-ἄμωρφα στοιχεῖα πρὸς
μεγαλειτέραν ἐνέργειαν ὕστερον ἢ γλῶσσα διὰ μεμορφωμένων καὶ ἀπ-
ειργασμένων ἤδη λέξεων ἀνκλύσκειν ἔπλησε τοὺς περιφραστικούς μέλ-

λοντας: μέλλω ἢ θέλω γράφειν (γράφειν), γράψαι, γράψομαι (γράφειν, γραφθήσεται), γράψασθαι, γραφθῆναι κτλ. καὶ τὰς μελλον-
τικὰς φράσεις ἔρχομαι (εἰμι) γράψων, γράψόμενος κτλ. καθομ. ὑπάγω
τὰ γράψω, τὰ γραφθῶ κτλ. οἷς ἀνάλογα μᾶς παρέχουσι καὶ αἱ νεώτε-
ραι τῶν συγγενῶν γλωσσῶν, ὡς ἥδη καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη· π. χ. γερμ.
ich will schreiben, ich werde schreiben. γαλλ. je vais écrire, je
vais être écrit κτλ.

Καὶ περὶ μὲν τῆς διὰ τοῦ μέλλω (= θέλω, σκοπεύω, προτίθεμαι,
μελετῶ νὰ πράξω τι) κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρατατικόν, σπανίως δὲ κατ'
ἀόριστον, καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ μέλλοντος, ἐνί-
στε δὲ καὶ τοῦ ἀορίστου περιφράσεως τῆς μελλοντικῆς ἐννοίας, ὡς
γνωστοτέρας ἐκ τῆς ἐγκυκλίου γραμματικῆς, ἀρκοῦμεθα εἰς ὀλίγα πα-
ραδείγματα. Ἰλ. Ζ, 52 καὶ δὴ μιν τάχ' ἔμελλε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
δῶσειν ᾧ θεράποντι καταξέμεν. πρβλ. αὐτ. 516. 393 τῇ γὰρ ἔμελλε
διεξιμεται πεδίοις. Κ, 365. Ψ, 514. μέλλεις γὰρ ἀφαιρήσεσθαι ἄ-
εθλον. Ὀδ. Ζ, 110. Ψ, 94. ἰλ. Ψ, 773 ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλον ἐπ-
αίξασθαι ἄεθλον. κτλ. Αἰσχ. Ἰκετ. 1029 τί δὲ μέλλω φρένα Δίαν κα-
θορᾶν, ὅψιν ἄευσσον; = τί θέλω νὰ βλέπω; πῶς θὰ βλέπω τὸν νοῦν
τοῦ Διὸς; πρβλ. Ἀγ. 941. Προμ. 836 ἡ Διὸς κλεινὴ δάμαρ μέλλουσα
ἔσεσθαι. Χοηφορ. 845. 853. Προμ. 626 μὴ τοι με κρύψης τοῦθ' ὃ
μέλλω παθεῖν. Σοφ. Τραχιν. 753 μέλλοντι δ' αὐτῷ — — τεύχειν
σφαγὰς κῆρυξ ἴκετο. πρβλ. Οἰδ. Τ. 678. Ἡλεκτρ. 297. 371 μέλλουσι
γάρ σε — — — ἐνταῦθα πέμψειν, ἐνθα μὴ ποθ' ἡλίου φέγγος προσ-
όψει. πρβλ. Οἰδ. Κολ. 1771. Θουκ. Α. 107, 2 Ἀθηναῖοι νηυσὶ περι-
πλεύσαντες ἔμελλον κωλύσειν. πρβλ. Γ'. 20, 3, Δ'. 66, 3, ε'. 66, 4.
Ἐ. 98. — Πλατ. Κρατυλ. 432. Β. εἰ μέλλει εἰκὼν εἶναι. Πρωταγ.
312. Β. Πολιτ. Β'. 383. C. Θεαιτ. 178. ε. κατὰ τὴν ποτέρου δόξαν
φῶμεν τὸ μέλλον ἀποθήσεσθαι; Ἀπολ. 21 Β. 30. c. 38. Β. 40. Β.
Συμπ. 198. Β. Πολιτ. 376. c. Γοργ. 525. Α. οἱ μέλλει ἐλθοῦσα ἀνα-
τλήναι τὰ προσήκοντα πάθη. Πολιτ. ε'. 494. Α. κτλ. Δημοσθ. 3. 12
τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος. πρβλ. 4, 49. 6, 14—15. 8,
2. 9, 5 κτλ. 3, 36 ὅ τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνόλσειν ὑμῖν μέλ-
λει. πρβλ. 4, 51 — 6, 27. 9, 1 κτλ. — Ἰσοκρ. Πανηγυρ. 86 ὥσπερ
ἐν ἄλλοτρίαις ψυχαῖς μέλλοντες κινδυνεύειν (πρβλ. 93, 5, 16). 83.
οἵτινες ὑπὲρ τῆς δόξης, ἧς ἔμελλον τελευτήσαντες ἔξειν, οὕτως ἐτοί-
μως ἤθελον ἀποθνήσκειν. 97 πρὸς χιλίας καὶ διακοσίας τριήρεις μόνοι
διαναυμαχεῖν ἐμέλλησαν κτλ. κτλ.

Τῇ δὲ διὰ τοῦ (ἐ)θέλω ἐνίοτε δὲ καὶ βούλομαι καὶ ἄλλων βουλή =

εικῶν ῥημάτων καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου περιφράσεως τῆς μελλοντικῆς ἐννοίας τεκμήρια ἔχομεν ἤδη ἐν τοῖς ὁμηρ. ἔπεσιν, ἔπειτα δὲ καθ' ἀπα-
σαν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἀς προστεθῶσι δ' εἰς τὰ προσεκτεθειμένα
τὰ ἐξῆς, ἔνθα πολλάκις ἡ περίφρασις παραλλήλως καὶ συνωνύμως τῷ
συντεθειμένῳ τύπῳ φέρεται.

ἰλ. Γ, 399 κεξ.

Δαιμονίη τί με ταῦτα *λιλαίει* ἡπεροπεύειν;
ἦ πῆ με προτέρω πολίων εὐναιομένων
ἄξεις ἢ Φρυγίης ἢ Μηονίης ἐρατεινῆς
εἴ τις τοι καὶ κείθι φίλος μερόπιον ἀνθρώπων;
οὔνεκα δὴ νῦν δῖον Ἀλέξανδρον Μενέλαος
νικήσας *ἐθέλει* στυγερὴν ἐμὲ οἴκαδ' ἄγεσθαι,
τοὔνεκα δὴ νῦν δεῦρο δολὸφρονέουσα παρέστης;

Η, 362 κεξ. Ἀντικρὺ δ' ἀπόφημι, γυναῖκα μὲν οὐκ ἀποδώσω,
κτῆματα δ' ὅσσ' ἀγόμεν ἐξ Ἄργεος ἡμέτερον δῶ,
πάντ' *ἐθέλω* δόμεναι, καὶ ἔτ' οἴκοθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι.

Τ, 187-8 Ταῦτα δ' ἐγὼν *ἐθέλω* ὁμόσαι, κέλεται δέ με θυμὸς
οὐδ' ἐπιорκήσω πρὸς δαίμονος.

Ὀδ. Β, 325. Ἡ μάλα Τηλέμαχος φόνον ἡμῖν μερμηρίζει.
ἦ τινας ἐκ Πύλου ἄξει ἀμύντορας ἡμαθόεντος.

ἢ καὶ εἰς Ἐφύρην *ἐθέλει*, πείσαν ἄρουραν
ἐλθεῖν, ὅφρ' ἔνθεν θυμοφθόρα φάρμακ' ἐνείκη.

Δ, 612 κεξ. Τοιγάρ ἐγὼ τοι ταῦτα μεταστήσω· δύναμαι γάρ.
δώρων δ', ὅσσ' ἐν ἐμῷ κειμήλια κεῖται,
δώσω δ' κάλλιστον καὶ τιμῆστάτον ἐστίν.
δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον· ἀργύρεος δέ,
ἔργον δ' Ἡφαιστόιο. πόρεν δὲ ἐ Φαίδιμος ἥρως, —

— — — — — τέν δ' *ἐθέλω* τάδ' ἀπάσσαι. Πρβλ. Ὀδ.
Ο, 144 κεξ.

Ἐν τῷ παρ' Ἀθηναίῳ ΙΑ'. 622. Δ. (Πρβλ. Bergk Poëtae lyrici
graeci p. 1020. ed. 2) ἰθυφαλλικῷ ᾠσμάτι.

Ἀνάγεται, εὐρυχωρίαν

τῷ θεῷ ποιεῖτε

ἐθέλει γὰρ ὁ θεὸς ὀρθὸς ἐσφυρωμένος

διὰ μέσου βαδίζειν

τὸ *ἐθέλει* μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου κυρίως μελλοντικὴν ἐννοιαν ἐκ-
φέρει. Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ Πινδάρ. Ὀλ. Ι'. (ΙΑ'), 7 κεξ.

- ἀφθόνητος δ' αἶνος ὀλυμπιονίκαις
οὗτος ἄγκειται· τὰ μὲν ἀμετέρα
γλῶσσα ποιμέγειν ἐθέλει κτλ.
- Αἰσχ. Περσ. 516. Ὅμως δ' ἐπειδὴ τῇδ' ἐκύρωσεν φάτις
ὑμῶν, θεοῖς μὲν πρῶτον εὐξασθαι θέλω,
ἔπειτα γῇ τε καὶ φθιτοῖς δωρήματα
ἥξω λαβοῦσα πέλανον ἐξ οἴκων ἐμῶν.
- Εὐμεν. 422. Ἀθ. κλύειν δικαίως μᾶλλον ἢ πρᾶξαι θέλεις
428. Ἀθ. τί πρὸς τὰδ' εἰπεῖν, ὦ ξέν', ἐν μέρει θέλεις;
Ὁ δ' Ὀρέστης πρὸς ταύτην τὴν ἐρώτησιν διὰ κυρίου μέλλοντος ἀπο-
κρίνεται.
435. Ὅρ. Ἄνασσ' Ἀθάννα, πρῶτον ἐκ τῶν ὑστάτων
τῶν σὼν ἐπῶν μέλημ'. ἀφαιρήσω μέγα κτλ.
- Σοφοκλ. Ἀντ. 238. Φύλ.
φράσαι θέλω σοι πρῶτα τὰμυτοῦ. —
πρὸς δ' πρβλ. τοὺς δύο τὴν αὐτὴν που ἔννοιαν ἐκφράζοντας μέλλοντας,
— 234. Φύλ. σοί κει τὸ μηδὲν ἐξερῶ, φράσω δ' ὅμως.
καὶ 242. Κρ. — — — — — δηλοῖς δ' ὧς τι σημαῶν νέον.
Οἰδ. Κολ. 1285 κεξ.
Πολ. ἀλλ' ἐξερῶ· καλῶς γὰρ ἐξηγεῖ σύ μοι
— — — — —
καὶ ταῦτ' ἀφ' ὑμῶν, ὦ ξένοι, βουλήσσομαι,
καὶ ταῖνδ' ἀδελφαῖν, καὶ πατὴρς κυρεῖν ἐμοί·
ἀ δ' ἦλθον, ἥδη σοι θέλω λέξαι, πάτερ. —
- Εὐριπ. Ἀлк. 280. Ἄδμηθ', ὁρᾷς γὰρ τὰμὰ πράγμαθ' ὧς ἔχει,
λέξαι θέλω σοι πρὶν θανεῖν ἀ βούλομαι.
- Ἡρακλειδ. 134—5 Ἀργεῖός εἰμι, τοῦτο γὰρ θέλεις μαθεῖν
ἐφ' οἷσι δ' ἤκω καὶ παρ' οὗ, λέγειν θέλω = ἐρῶ.
- Πρβλ. αὐτ. 205. Ἡρακλ. μαιν. 355—6.
Ἰππολ. 857. Θκ. τί δὴ ποθ'; ἥδε δέλτος ἐκ φίλης χειρὸς
ἡρτημένη θέλει τι σημῆναι νέον; = μέλλει σημῆναι
- Πρβλ. αὐτ. 865. Ἰφιγ. Αὐλ. 1538. Κυκλ. 275.
Ῥήσ. 149 κεξ. Ἐκ. Τίς δὴτα Τρώων οἱ πάρεσιν ἐν λόχῳ
θέλει κατόπτῃς ναῦς ἐπ' Ἀργείων μολεῖν;
τίς ἂν γένοιτο τῆςδε γῆς εὐεργέτης; κτλ.
- Δολ. ἐγὼ πρὸ γαίης τόνδε κίνδυνον θέλω
ρίψας κατόπτῃς ναῦς ἐπ' Ἀργείων μολεῖν,

καὶ πάντ' ἐκμαθὼν Ἀχαιῶν βουλευμάτων
ἤξω. — — — —

Πρβλ. Φοιν. 693. κτλ. Ἀριστοφάνους Σφηκ. 532 κεξ.

— — ὁρᾷς γὰρ ὡς
σοὶ μέγας ἔστ' ἀγὼν
καὶ περὶ τῶν ἀπάντων,
εἴπερ, ὃ μὴ γένοιτο, νῦν
οὗτος ἐθέλει κρατῆσαι = κρατήσῃ.

αὐτ. 722 κεξ.

καὶ νῦν ἀτεχνῶς ἐθέλω παρέχειν
ὅ,τι βούλει σοι,
πλὴν Κωλαγρέτου γάλα πίνειν. —

πρὸς ἃ πρβλ. αὐτ. 737.

Καὶ μὴν θρέψω γ' αὐτὸν παρέχων
ὅσα πρεσβύτῃ ξύμφορα, κτλ.

Πλουτ. 377 κεξ.

B.le.

ὦ τάν, ἐγὼ σοι τοῦτ' ἀπὸ σμικροῦ πάνυ
ἐθέλω διαπραῖξαι πρὶν πυθέσθαι τὴν πόλιν.
τὸ στόμ' ἐπιδύσας κέρμασιν τῶν ῥητόρων.

Πρβλ. αὐτ. 1088—92.

Ἡροδότου Ζ'. 40, 4 εἰ γὰρ καὶ ἐναντιωθῆναι τι θέλει (= ἐναντ. μέλ-
λει ἢ ἐναντιωθήσεται), βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἔσσαν εὔ, ἔσσωται δ' ὑπὸ
τῆς τύχης τὸ βούλευμα. Πρβλ. αὐτ. 49, 2. 104 τελ. σοὶ δὲ εἰ φαίνο-
μαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τὰλλα σιγᾶν ἐθέλω τὸ λοιπὸν = σιγή-
σομαι. Πρβλ. Ἀ. 164, ἐνθα μετὰ τὸ θέλει καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἔπε-
ται μέλλων, εἴτα τὸ μέλλειν μετ' ἀπαρεμφάτου. — Ξενοφ. Ἀναβ.
Γ'. 4, 41 Ἀλλὰ, εἰ βούλει, μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δὲ ἐθέλω
πορεύεσθαι εἰ δὲ χρήξεις, πορεύου ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐγὼ δὲ μενῶ αὐτοῦ. 5,
8 ἐγὼ θέλω, ὦ ἄνδρες, διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους ὀπλί-
τας, ἂν ἐμοὶ ὦν δέομαι ὑπηρετήσητε καὶ τάλαντον μισθὸν πορίσητε. Ἐ-
ρωτώμενος δέ, ὅπου δέοιτο, Ἀσκῶν, ἔφη, διςχιλίων δεήσομαι. Οἶκον.
Ι. 1 καὶ ἄλλα τοίνυν, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, θέλω σοι πάνυ μεγαλόφρονα
αὐτῆς διηγήσασθαι, ἃ μου ἅπαζ ἀκούσασα ταχὺ ἐπέθετο = θά σου
διηγηθῶ. Πρβλ. αὐτ. ις'. 1. — Πλατ. Ἀπολογ. 40 Α ὑμῖν γὰρ ὡς φί-
λοις οὕσιν ἐπιθεῖξαι ἐθέλω τὸ νυνὶ μοι ξυμβεβηκὸς τί ποτε νοεῖ καὶ
εὐθὺς κατωτέρω. « Τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω; Ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ.
Ἀντιφῶντος Τετραλ. Γ'. 6'. 7. ἐθέλω δὲ τοὺς κατηγοροῦντάς μου
πᾶσιν οἷς ἐγκαλοῦσιν ἐνόχους αὐτοὺς ὄντας ἐπιθεῖξαι. Πρβλ. αὐτ. γ'.
1. — Ἰσοκρ. 5, 1 περὶ οὗ μικρὰ βούλομαι προσιπεῖν, ἵνα δηλώσω καὶ

σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄτλ. — *Λυκούργου* κ. *Λεωκράτους* 36 ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὔσαν *Λεωκράτης* προδεδώκεν, ἀναμνησάμενος ὑμᾶς βούλομαι. πρβλ. 46. 83. 146. — *Αἰσχίν.* 1, 8. *Βούλομαι* δὴ καὶ ἐγὼ νυνὶ πρὸς ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον χρῆσασθαι τῷ λόγῳ, ὅνπερ τοῖς νόμοις ὁ νομοθέτης· πρῶτον μὲν γὰρ διέξειμι πρὸς ὑμᾶς κτλ. πρβλ. 37. 43. 49. 86. — 3, 159. 181. 243. *Δημοσθ.* 8, 76 ἐν κεφαλαιῷ δ' ἃ λέγω φράσας καταβῆναι βούλομαι. 18, 8. 17 βούλομαι δὲ καὶ καθ' ἐν ἑκαστον αὐτῶν ἐξετάσαι. πρβλ. 402. κτλ. *Διφίλου* τ. κωμ. Ἀποσπ. 92 :

ἐν ἡμέραισιν αὐτὸν ἑπτὰ σοι, γέρον,
θέλω παρασχεῖν ἢ κολοκύντην ἢ κρίνον.

== τῷ τῆς συνηθ. θά σ' τὸν παραδώσω. *Αἰλ. Π. Ἰστ. Α.* 28 ἀλλ' ἐγώ γε ὑμῖν ἐθέλω εἰπεῖν *Ρόδιον* δόξαν. πρβλ. *Β'*. 4.

Ἡ αὐτὴ που ἔννοια ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἐτέρου τῶν ῥημάτων βούλεσθαι ἢ θέλειν καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐκάστοτε ῥήματος. π. χ. *Σοφοκλ. Αἴ.* 679 κεξ.

ὅτ' ἐχθρὸς ἡμῖν ἐς τοσόνδ' ἐχθαρκτός
ὥς καὶ φιλήσων αὐθις, ἔς τε τὸν φίλον
τοσαυτ' ὑπουργῶν ὠφελεῖν βουλήσομαι
ὥς αἰὲν οὐ μενοῦντα. — = ὠφελήσω.

Πινδ. Ὀλυμπ. Ζ'. 37 (20)

ἐθελήσω τοῖσιν ἐξ ἀρχᾶς ἀπὸ *Τλαπολέμου*
ζυνὸν ἀγγέλλων διορθῶσαι λόγον, κτλ.

πρβλ. *Σοφ. Οἰδ. Τυρ.* 1077. *Οἰδ. Κολ.* 1287. *Εὐριπ. Μηδ.* 259. 726. *Ἡρόδ. Α.* 409. *Β'*. 44 κτλ. *Πλατ. Πολιτ. Β'*. 375 Α.

Τοιαύτην ἀρχὴν λαβοῦσα ἢ τοῦ μέλλοντος ἀνάλυσιν καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπεκταθεῖσα ἐν τέλει τοσοῦτον ἐπεκράτησεν, ὥστε παντελῶς ἐξῶσε τοὺς μονολεκτικούς τύπους, ὥς ἐν τῇ καθομιλουμένῃ. Σχηματίζονται δ' ἐν αὐτῇ οἱ μέλλοντες τριττῶς· 1) διὰ τοῦ θέλω, κατὰ πρόσωπα καὶ ἀριθμοὺς κλινομένου, καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐκάστοτε ῥήματος κατ' ἐνεστώτα μὲν ἐπὶ παρατάσεως ἢ ἐπαναλήψεως, κατ' ἀόριστον δ' ἐπὶ τοῦ ἀκαριαίου ἢ καὶ ὁριστίας τῆς μελλοντικῆς ἐνεργείας, κατὰ παρακείμενον δὲ ἐπὶ συντελείας αὐτῆς, τῶρα συνήθως ἀποβιλλομένου τοῦ ν, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς προγενεστέρους αἰῶνας ἀκόμη διετηρεῖτο. θέλω, θέλεις, θέλει κτλ. γράφει (= γράφειν). θέλομεν, θέλετε, θέλουσι (θέλουν) γράφη (= γράψαι). θέλω, θέλεις, θέλει κτλ. φύγη (= φύγην αἰολ. = τῷ ἄττ. φυγεῖν) κτλ. θέλω, θέλεις κτλ. εἶσθαι (ἀπαρέμφ. τοῦ εἶμαι), γράφεσθαι

κτλ. θέλωμεν γραφθῆ, δαρθῆ, καῖ κτλ. (ἀντὶ τῶν αἰολ. γραφθῆν, δαρθῆν, καῖν = τοῖς ἀττ. κ. κοιν. γραφθῆναι, δαρθῆναι, καῖναι κτλ.) θέλω ἔχει γραμμένον, θέλεις ἔχει γραμμένον κτλ. θέλωμεν εἶσθαι (ἢ εἶναι) γραμμένοι. θέλουν εἶσθαι τελειωμένοι κτλ. Ἐνταῦθα πρόκεινται εἰς ἐξήγησιν τρία τινά· πρῶτον ἡ ἀποκοπὴ τοῦ ν ἐκ τῶν γράφειν π. χ. λάβην, φύγην, γραφθῆν, καῖν κτλ. δεύτερον ἡ χρῆσις τῶν λάβη, φύγη, φάγη, ἐλθῆ καὶ τῶν ἐξ ὧν ταῦτα προήλθον λάβην, φύγην κτλ. ἀντὶ τῶν ἀττ. κ. κοιν. ἀπαρεμφ. λαβεῖν, φυγεῖν κ.τ.δμ. συγχρόνως καὶ ἡ τῶν γράψη, δείξῃ, σπάσῃ ἐν τοῖς θέλω γράψῃ κ.τ.δμ. καὶ τρίτον ἡ τῶν γραφθῆ(ν), καῖ(ν) κ.τ.δμ. ἀντὶ τῶν συνηθ. ἀπαρ. γραφθῆναι, καῖναι κ.τ.δμ.

Ἡ ἀποκοπὴ τοῦ ν τῶν ἀπαρεμφάτων οὕσα ἀνάλογος τῆς τῶν παι-
δί, τυρί, κηρί, παραθύρι κ.τ.δμ. ἐκ τῶν προγενεστέρων καὶ τώρα κατὰ
τινας διαλέκτους εὐχρήστων παιδίν, τυρίν, κηρίν, παραθύριν κ.τ.δμ.
τούτων δ' ἐκ τῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων παιδίον, τυρίον, κηρίον κτλ. γενο-
μένων, καὶ τῆς τῶν: τὸν λόγον, τὴ ζώῃ, τὴν πίστι κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν:
τὸν λόγον, τὴν ζωὴν, τὴν πίστιν κτλ. συνέβη ὅχι μόνον περὶ ταῦτα
τὰ συστατικὰ τῶν μελλόντων ἀπαρέμματα, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄλλα, οἷα
πρῶτον τὰ ὀνομαστικά: τὸ φαγεῖ, τὸ πιεῖ, τὸ ἰδεῖ κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν:
φαγεῖν, πιεῖν, ἰδεῖν κτλ. τὸ ἔχει Ἀλεξ. Κομνην. ἔπειτα περὶ ἄλλα
μετὰ ῥημάτων συντασσόμενα, ὡς ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ Μωρέα σλ. 34
(Ellissen).

τὸν πόλεμον τὸν δυνατὸν οὐκ ἠμποροῦν βαστάζει
= βαστάζειν. ἐν σλ. 50.

Ἀτός του ὀφείλει καὶ χρεωστεῖ δουλεύει διὰ τὸ φιέ του
καὶ — — Οὐδὲν ὀφείλουν ἐκπληρεῖ εἰς γαρνιζοῦν δουλείας.
Ἐν ᾧ ἐν τῇ αὐτῇ σλ. τὸ ὀφείλω καὶ μετὰ πλήρους ἀπαρεμφάτου καὶ
μετ' ἀναλύσεώς του φέρεται.

νὰ ὀφείλῃ ἔχειν ὁ καθεὶς μετὰ τὸ φλάμπουρόν του
καὶ — — ὀφείλει ὁ προνοιάτορας νὰ ἦνε ὅπου θέλῃ.
πρβλ. καὶ σλ. 52

ὀφείλουν εἶσθαι πανταχοῦ, ὡς καὶ οἱ προνοιάτοροι.

Οἱ τύποι λάβην, φύγην, φάγην καὶ οἱ ὅμοιοι, ἐπομένως καὶ οἱ ἐξ
αὐτῶν γενόμενοι νεώτεροι λάβη, φύγη, φάγη κτλ. εἶνε αἰολικοὶ ἀντὶ
τῶν ἀττ. κ. κοινῶν λαβεῖν, φυγεῖν, φαγεῖν κ.τ.δμ. φέρονται δ' ἰκανὰ
τοιαῦτα παραδείγματα ἐν αἰολικοῖς μνημείοις, οἷα: συμφέρην, (συν-
έλ)θην Ἐπιγρ. Λεσβ. 2166, 20. 39. ἀρκέην, συνέχην Κυρ. 47. 48.
εἵτην Ἀλκαίου ἀποσπ. 45. καὶ Σαπφ. 26. ἄγην. Σαπφ. 1, 49. ἐπαί-

νην, κάλην. Κυμ. ἐπιγρ. 25. 29 ἀσυνέτην, ἀντ.λην. Ἀλκ. 10. 11. προτέρην Σαφφ. 14 κτλ. ἀντὶ τῶν ἐπαινεῖν, καλεῖν, ἀσυνετῆν, ἀντ.λεῖν κτλ. πρβλ. Ahr. p. 89. Ἀλλ' ἐν ᾧ οἱ τ' αἰολικοὶ οὗτοι τύποι καὶ οἱ κκτ' αὐτοὺς δημῳδαίς βαρυτονοῦνται, οἱ θέλω ἰδῆ, θέλω εὐρῆ παραδόξως περισπῶνται, ὥς νὰ προῆλθαν κατ' εὐθείαν ἐκ τῶν ἀττικῶν ἰδεῖν, εὐρεῖν. Πιθανὸν μὲν καὶ τοῦτο, πιθανώτερον δέ μοι φαίνεται, ὅτι τὰ ἰδεῖν καὶ εὐρεῖν ἢ μᾶλλον τὰ ἐξ αὐτῶν ἰδῆ καὶ εὐρῆ οὕτως ἐπὶ τῆς ληγούσης τονισμένα εὐρέθησαν, οὐ δυνάμενα ἄλλως νὰ τονισθῶσι· διότι ἡ κυρίως δημῳδῆς των μορφὴ εἶνε δῆ, βρῆ, ὡς θέλω δῆ, θέλωμεν δῆ (ἢ διῆ). θέλω βρῆ, θέλετε βρῆ κτλ.

Ἐπ' ἴσης αἰολικοὶ εἶνε καὶ οἱ τύποι γράψῃ, σπάσῃ κ. οἱ ὅμ. ἀντὶ τῶν κοινῶν γράφαι, σπάσαι κτλ. Ἦτο δ' αὕτη ἡ ἀντὶ τῆς αἰ προφορὰ καὶ γραφὴ τοῦ η τῶν Αἰολέων μάλιστα τοῖς Βοιωτοῖς ἰδίᾳ, ὡς ἰππότη C. I. 1588. εὐεργέτης 1563. 64. διακατῆς καὶ χειλῆς 1569. α. III. τῆς 1593. ἀντὶ τῶν ἰππόται, εὐεργέταις, διακαταῖς κτλ. κατασκευάτῃ 1568. κεκόμιστῃ 1569. α. III. ὀφείλετῃ, ἀπογράφεσθαι αὐτ. καὶ 1562. 1563. a. b. δεδόχθῃ 1568 ἀντὶ τῶν κατασκευάσαι, κεκόμισται, ὀφείλεται, δεδόχθαι κτλ. Οὕτω καὶ ἡ καθομιλουμένη ἢ γυναικες λέγει ἀντὶ αἱ γυν. καὶ τῆς ἢ τσῆ ἀντὶ ταίς, κῆ ἀντὶ καί. θεσσαλικ. δὲ καὶ γράφουμῃ, ἔρχουμῃ κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν γράφομαι, ἔρχομαι κτλ. Οἱ οὕτω προκύψαντες τύποι γράψῃ, σπάσῃ, δείξῃ, κατασκευάσῃ (πρβλ. τὸ προσεκτεθ. Βοιωτ.) συμπεσόντες ὕστερον κατὰ τὴν προφορὰν τοῖς ἐκ μελλόντων κατ' ἀποκοπὴν τοῦ *ν* γράψει(*ν*), σπάσει(*ν*), δείξει(*ν*), κατασκευάσει(*ν*), ὑπὸ τῆς ἀμαθείας ἤρχισαν ὡς μέλλοντες νὰ ἐκλαμβάνωνται, ὥστε καὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν των νὰ προστεθῇ πάλιν τὸ *ν*, ὡς νὰ ἦτον ἀνέκκαθεν συστατικὸν αὐτῶν: θέλω γράψειν (ἢ γράψην), θέλωμεν δείξειν (—ην) κ.τ. ὅμοια, ὅποια θὰ ἐκτεθῶσιν ἐκ τῶν προγενεστέρων αἰώνων.

Τελευταῖον αἰολικοὶ εἶνε καὶ οἱ γραφθῆ(*ν*), δειχθῆ(*ν*), σταθῆ(*ν*) κ. οἱ ὅμ. ἀντὶ τῶν γραφθῆναι, σταθῆναι κτλ. Τεκμήρια δ' οὐκ ὀλίγα ἔχομεν ἐξ ἀρχαίων αἰολικῶν μνημείων: ὄντεσθῆν Κυμ. ἐπιγρ. 8. 34 = ἀνατεσθῆναι, γενεσθῆν 19. στεφανωθῆν 46. εἰςενεχθῆν 48 ἐνταφῆν 51. μεθυσθῆν Ἀλκ. 28. ὀμρασθῆν Θεοκρ. ΚΘ'. 26 = ἀναμνησθῆναι κτλ. Οἱ νεώτεροι γραμματικοὶ κατὰ τὴν γνωστὴν βαρυτόνησιν τῶν Αἰολέων, μαρτυροῦντων καὶ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν (Ἰωανν. γραμμ. 245. Γρηγορ. Κορινθ. 619. Μεσσημ. 663) ἀντὶ τῶν ἀττικῶς περισπωμένων ἐλθεῖν, εἰπεῖν, ἐπαινεῖν κ.τ.τ. βαρυτόνως γράφουσιν ἐλθην, εἴπην, ἐπαίνην κλ. Ἀλλ' ἂν καὶ τὰ ἐκ προπερισπωμέ-

νων εἰσενεχθῆναι, ἐνταφῆναι, στεφανωθῆναι κατ' ἀποκοπὴν προελ-
θόντα εἰσενεχθῆν, ἐνταφῆν, στεφανωθῆν ὀρθῶς βαρυτονοῦσιν, εἶνε
ἀμφίβολον· ἡ καθομιλουμένη τοῦλάχιστον μαρτυρεῖ κατὰ τῆς βαρυτο-
νήσεως τούτων, ἐν ᾧ τὰ ἐνεργητικὰ καὶ αὐτὴ ἐπ' ἴσης βαρυτονεῖ ἐκτός
ὀλίγων, ὣν ἡ διαφορὰ ἤδη ἀνωτέρω ἐξηγήθη.

Ἀφ' οὗ οὕτως ἱκανῶς ἐξηγήθησαν οἱ ποικίλοι τύποι τῶν μελλοντι-
κῶν τούτων ἀπαρεμφάτων, ἃς ἐκτεθῶσί τινα παραδείγματα ἐκ τῆς
προγενεστέρας δημῶδους γλώσσης, ἔνθα ἀπαντῶσιν ἐνίοτε καὶ πληρέ-
στεροι ἐκεῖνοι οἱ τύποι. Ἀλεξ. Κομν. θέλει τὸ φανερώσει (γρ. ση). θέ-
λεις κλαύσειν (ἀντὶ κλαύση. πρβλ. ὡς πρὸς τὸ ἀνόργανον *ν* αὐτόθι
τό: οὐ δύναται φυλάξειν καὶ ἐκ τοῦ Βελισσαρίου γράφειν εἶχα καὶ
πλειότερα νὰ 'πῶ), θέλεις κτήσειν (= ση = κτήσαι, κτήσασθαι).

ὁ ἔχων φίλους καὶ γνωστοὺς ζήσει θέλει 'ς τὸν κόσμον
Πτωχοπρ. Β'. 514 θέλεις σύρειν. Βελθ. καὶ Χρυσ. (τοῦ 12ου αἰῶνος)
Κορ. Ἀτ. Α. 158

ὅστις γὰρ θέλει ἐξ αὐτῆς θλιβῆν τε καὶ χαρῆναι
εἰ μὲν καὶ μὲ τὸ θέλημα καὶ τὴν προαίρεσίν σου
θέλεις γυρίσειν καὶ στραφῆν, παυόμεθα τοῦ λέγειν.

γυρίσειν γρ. γυρίσῃ ἀντὶ γυρίση (—σαι). Ἐκ τ. χρον. τ. Μωρ. σλ. 40.
ὅλα τὰ κάστρα τὰ ἔτερα τοῦ τόπου τοῦ Μωρέως
ἀνευ σπαθῆ καὶ πόλεμον θέλουσι προσκυρῆσειν

προσκυρῆσειν = προσκυρήσει (—σαι). στ. 32 θέλεις ἔχει αὐτ. θέλο-
μεν ὑπᾶ (= ὑπάει = ὑπάγει). σλ. 48. θέλουρ δουλεύει, θέλουρ χάση
(πρβλ. ὡς πρὸς τὸν καθαρώτερον τύπον τοῦ ἀορ. τὸ σλ. 70 πῶς ὀφεί-
λει ποιήσει γρ. ποιήση = ποιῆσαι). Ἐκ τοῦ Σ. Σ.

Γίνωσκε, υἱέ μου Φραντζεσκῆ, τὰ λόγια μ' ἂν τὰ πιάσης
εἰς τὰ σέ συμβουλεύομαι ὀλίγα νὰ κοπιάσης
θέλεις χαρῆ καὶ τιμηθῇ καὶ ζήσειν καὶ πλουτήσῃν,
καὶ τοὺς ἐχθροὺς σου 'ς τὸν λαίμῳν θέλεις καταπατήσῃν.
Καὶ ὅταν σὲ 'δοῦν καὶ περπατεῖς μὲ φρόνησιν καὶ τάξιν,
θέλουρ χαρῆν οἱ φίλοι σου, κοὶ ἐχθροὶ θέλουρ πλαττάξῃν.
Εἰ δ' ἔλθῃ τὸ 'ξανάστροφον, θέλουρ χαρῆν οἱ ἐχθροὶ σου,
κοὶ φίλοι νὰ 'ξαφήσουρ σε, καὶ σὺ τὴν μούζαν χρίσου.
καὶ καθ' ἡμέρα, Φραντζεσκῆ, ἐσὺ θέλεις μαρθάνειν
τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰ κακὰ, τὰ ποῖα θέλεις παρθάνειν κτλ.

Δημ. Ζήνου Βατραχομ. 21 θές ἔχει (= θέλεις ἔχειν). 163 δὲν θέλεις

φύγη. 176 θέ σε τιμωρήση (= θέλει σε τιμωρήσει). 262 θέλομε ἀντισταθῆ. πρβλ. 175—6 κτλ. οἱ δὲ πληρέστεροι καὶ ἀττικώτεροι τύποι ἀπαντῶσιν ἐν συγγράμμασιν ὅπως οὖν ὑπὲρ τὴν δημώδη γλῶσσαν γεγραμμένοις, ὡς Πτωχοπρ. τῶν κατὰ Ῥοδάνθην καὶ Δοσικλέα Ζ'. σλ. 302 οὐκ ἂν ἐθελήσω τὰς ἐμὰς κρύψαι τύχας (= οὐ κρύψω). Αἰσώπου βίω σλ. 25, 28 πρὸς χρῆσιν τῶν κρεῶν τὸ αἶμά της κενῶσαι θέλει (= κενώσει). Ἀνδρεοπουλ. Συντίπα σλ. 6 ὅπερ σὺ παρά τινος οὐ ῥαδίως ἔχεις λαβεῖν μηδ' αὖ πάλιν σὺ ἐτέρῳ δοῦναι θελήσεις· ἐνθα τὸ ἔχεις λαβεῖν = τῷ λήψει, ὡς κατωτέρω ἀκριβέστερον θὰ λεχθῇ. σλ. 89 καὶ τότε θέλεις δυνηθεῖν (γρ. δυνηθῆν) εὑρεῖν τὰς πανουργίας τῶν γυναικῶν. 132 ἅπερ ἐκεῖνος ἐθελήσει ζητῆσαι (= ζητήσει) κτλ.

2) Διὰ τοῦ θέλει ἀπροσώπως λαμβανομένου καὶ τῶν τριῶν ἐκείνων χρόνων, ἐρεστώτος, ἀορίστου καὶ παρακειμένου, ὅχι πλέον κατ' ἀπαρέμφχτον, ἀλλὰ καθ' ὑποτακτικὴν, ἐκάστου ἐφ' ἐκάστης τῶν τριῶν ἐκείνων περιπτώσεων, τῆς παρατάσεως, τοῦ ἀκαριαίου ἢ στιγμαίου καὶ τῆς συντελείας τῆς ῥηματικῆς ἐνεργείας, ὡς θέλει γράφω θέλει γράφης. θέλει γράφῃ. θέλει γράφωμεν. θέλει γράψῃτε. θέλει γράψουν κτλ. θέλει ἔχω γραμμένον, θέλει ἔχῃς γραμμένον κτλ. θέλει γράφῃται. θέλει γραφθῶ. θέλει ἦμαι γραμμένος, θέλει ἦνε γραμμένοι κτλ. κτλ. Ἀλλ' οἱ τύποι οὗτοι εἶνε σπανιώτατα ἐν χρήσει.

3) Διὰ τοῦ θέλω ἢ κατ' ἀποκοπὴν θε καὶ τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἀπαρεμφάτου τῶν τριῶν εἰρημένων χρόνων, ἐκάστου ἐφ' ἐκάστης τῶν τριῶν ἐκείνων περιπτώσεων, ὡς: θέλω (ἢ θε) νὰ γράφω. θέλω (ἢ θε) νὰ γράψω. θέλω (θε) νὰ ἔχω γραμμένον. θέλω (θε) νὰ γράφωμαι. θέλω (ἢ θε) νὰ γραφθῶ. θέλω (θε) νὰ ἦμαι γραμμένος κτλ. Κατὰ δὲ κρᾶσιν τοῦ θε καὶ τοῦ νὰ εἰς θὰ προῆλθαν οἱ κοινότατοι μέλλοντες θὰ γράφω, θὰ γράφῃς κτλ. θὰ γράφωμεν, θὰ γράψῃτε κτλ. θὰ ἔχω γραμμένον κτλ. θὰ γράφωμαι, θὰ γραφθῶ θὰ ἦμαι γραμμένος κτλ. Εἶνε δὲ περιττὸν νὰ σημειωθῇ, ὅτι πρὸς τὴν συντελικοῦ μέλλοντος περίφρασιν τίθεται κατὰ διαλέκτους ἀντὶ τῶν παρακειμενικῶν τύπων ἔχω γραμμένον, ἔχῃς γραμμένον κτλ. ἦμαι γραμμένος, ἦσαι γραμμένος κτλ. καὶ οἱ ἕτεροι ἔχω γράψῃ, ἔχῃς γράψῃ κτλ. ἔχω γραφθεῖ, ἔχῃς γραφθεῖ, ἔχωμεν γραφθεῖ κλ. π. χ. θὰ ἔχω γράψῃ. θὰ ἔχῃς γραφθεῖ κτλ. Ἐν τούτοις ἐνίοτε παρὰλείπεται τὸ νά, ὡς ἐν τῷ ἐπυλλίῳ (Ζημπελ.) στ. 51 καλὰ θέλω σοῦ μύσω. ἐν τῷ Θ. Ρ. τὸ μέμψουν σε θέλουν.

Ἐκ πάντων τούτων εἶναι φανερόν 1) ὅτι τὸ μόριον θὰ ὅχι ἤδη ἔτοιμον καὶ αὐτοτελὲς ἐν τῇ γλώσσῃ προϋπάρχον, ὡς ἐνόμιζεν ὁ Hase, προετάχθη τῶν τριῶν ἐκείνων χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ἄνευ τοῦ

μορίου πρότερον μελλοντικῶς ἐκλαμβανομένων, ἀλλὰ συνεγεννήθη με-
τὰ τοῦ τρίτου τρόπου τῆς τοῦ μέλλοντος περιφράσεως καθ' ἣν εἴρηται
κράσιν. 2). Ὅτι ἐν τοῖς θέλω, θέλεις, θέλει κτλ. γράφει, γράψῃ κτλ.
δὲν περιέχονται, ὡς ἄλλοι τινὲς ὑπέλαβαν, ὑποτακτικαί, ἀλλ' ἀπαρ-
έμφοτα. 3) ὅτι ἡ ἐδῶ τηρουμένη ὀρθογραφία τῶν γράφει (= γράφειν),
γράφῃ (= γράψαι), ἔλθῃ (= ἔλθην αἰολ. — ἐλθεῖν), φάγῃ (φάγην
αἰολ.), γραφθῇ (= γραφθῆναι), καὶ (= καῖναι) κτλ. εἶνε συμφωνο-
τέρα τῇ ἐτυμολογίᾳ. Ἄν δὲ τελευταῖον ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ἡ δημώδης ἡ
καθομιλουμένη γλῶσσα ὄχι μόνον ἐκ τῆς ἀττικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν
ποιικίων κατὰ τύπους δωρικῶν καὶ αἰολικῶν διζλέκτων συγκροτη-
θεῖσα, πολλοὺς πολλαχοῦ δωρισμοὺς καὶ αἰολισμοὺς διζσῶζει, οὐδ' ὅ-
λως θά φανῇ παράδοξον, ὅτι καὶ ἐνταῦθα περὶ τὴν τῶν μελλόντων πε-
ρίφρασιν ἱκανοὺς αἰολισμοὺς ἐπιδεικνύει.

4) Ἄλλος τις, σπανιώτερος, τρόπος τῆς τοῦ μέλλοντος περιφράσεως
εἶνε ὁ διὰ τοῦ μορίου νά καὶ ἐκάστου τῶν τριῶν ὑποτακτικῶν χρόνων,
ἐνεστ. ἀορ. καὶ παρακ. ἐφ' ἐκάστης τῶν τριῶν ἐκείνων σχέσεων τῆς
ῥηματικῆς ἐνεργείας. Ἦτο δὲ συνήθης οὗτος ὁ τρόπος κατὰ τοὺς προ-
γενεστέρους αἰῶνας, ὡς π. χ. παρὰ Πτωχοπρ. Α'. σ. 75 κξ.

Ἄν γὰρ πεισθῇς ταῖς συμβουλαῖς καὶ τοῖς διδάγμασί μου
σύ μὲν λοιπὸν νά τιμηθῇς, μεγάλως εὐτυχήσης,
ἐμὲ δὲ τὸν πατέρα σου καὶ ἐν τοῖς τελευταῖς μου
νά θρῆψῃς ὡς ἀδύνατον καὶ νά γεροβοσκήσῃς

114. Παρὰ κρηνιαροκέφαλον πάντως νά μ' ὀνομάσουν,
νά τὸν εἰπῶ 'τι μάθε το τζαγγάριν τὸ παιδὶν σου.

⊙ Ρ' Α'. Β'. 20.

Καὶ ἔπιον, πίνω καὶ νά πιῶ ὁλονὼν ταῖς πικράδες,

Διότι ὥστε νά 'λικοιωθοῦν πολλὰ νά πικρανθοῦσιν
Β. X. οὐ δύναμαι, ὦ Βέλθανδρε, τὴν ξενιτειάν σ' ἀκοῦσαι,
καὶ θάνατος μὲ πρόκειται, ὕβρεις καὶ ἀτιμίαι.
καὶ δὲ καὶ τὸ βασίλειον, καὶ δὲ καὶ αὐθεντία,
καὶ καὶ αὐτό, ὃ λέγομεν, τὸ φυσικὸ μας στέμμα
νά καταλείψω κ' εἰς οὐδὲν παρέξω τούτου θήσω
καὶ μετὰ σοῦ νά ξερωθῶ, καὶ μετὰ σοῦ νά ἔλθω
εἰς χώρας ξένας ἐθνικῆς ποδοχωροβατήσω
συναποθάγω μετὰ σοῦ κ' εἰς ἄδην συγκαταίβω.
μόνον καὶ γὰρ τὴν θλέψησιν τὴν 'δικὴν σου ἄς ἔχω

αὐτ. ἰδοὺ ἀποχαιρετίζω ὑμᾶς καὶ εὐχασθέ μοι
καὶ τῆς ξενώσεως τὴν ὁδὸν ἰδοὺ γὰρ ὑπαγαίρω. κτλ.

Δύσκολον τώρα ν' ἀποφανθῇ τις, ἂν τὸ γὰρ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἵνα προῆλθεν ἢ ἐκ τοῦ ἀν (δυνητ.). Ἐπὶ μὲν τῆς προτέρας περιπτώσεως ὁ δι' αὐτοῦ μέλλων εἶνε ἑλλειπτικὸς τοῦ βουλευτικοῦ ῥήματος, ὡς ὅταν λέγωμεν: θὰ μοῦ δώσης τὸ δεῖνα πρᾶγμα; γὰρ σοῦ τὸ δώσω = θέλω νὰ σοῦ τὸ δώσω· ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας περιπτώσεως ὁ δι' αὐτοῦ μέλλων ἐκφέρει μετριώτερον ὡς ἐξ ὑποκειμένου μάλλον τὸ διὰ τοῦ θὰ ἐντονώτερον καὶ πραγματικώτερον ἐκφραζόμενον· ἡ αὐτὴ δηλ. διαφορά, οἷα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μετὰξὺ εὐκτικῆς μετὰ τοῦ (δυνητ.) ἀν, τοιαύτην μετριωτέραν ἔννοιαν πολλάκις ἐκφερούσης, καὶ τοῦ κυρίου μέλλοντος· ὥστε θὰ δώσω: γὰρ δώσω = δώσω: δοίην ἀν.

5)ον καὶ τελευταῖον τρόπον τῆς τοῦ μέλλοντος περιφράσεως ἀπεπειράθη ἡ γλῶσσα, περιοδικῶς μόνον κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, τὸν διὰ τοῦ ἔχω καὶ τοῦ προσήκοτος ἀπαρεμφάτου, ὡς π. χ. ἐν τοῖς Ψευδοκαλλισθ. Ἱστορ. Ἀλεξάνδρου Γ'. κ. 47: Οἱ δὲ (Ἰνδοὶ) φοβούμενοι οὐκ ἤθελον μεθερμηνεῦσαι. Σύννοος δὲ ἐγενόμην καὶ εἵλκυσα αὐτοὺς κατὰ μόνας. Καὶ εἶπον τοῦτο οἱ Ἰνδοί. Ταχὺ ἀπολέσθαι ἔχεις ὑπὸ τῶν ἰδίων. — Πεπλήρωταί σου τὰ τῆς ζωῆς ἔτη καὶ ἀνακομισθῆναι οὐκ ἔχεις πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα σου, ἀλλ' ἐν Βαβυλῶνι ἔχεις ἀπολέσθαι. Πρβλ. αὐτόθι: «Βασιλεῦ Ἀλεξάνδρε, ἐν Βαβυλῶνι δεῖ σε ἀποθανεῖν. ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀναιρεθήσῃ καὶ οὐ δυνήσῃ ἀνακομισθῆναι πρὸς τὴν μητέρα σου Ὀλυμπιάδα.» Χρον. Θεοφ. 497, 13 κεξ. τότε θυρωθεῖσα ἡ Ἀριάδνη εἶπε τῷ βασιλεῖ ὅτι ἡ Ἰλλος ἔχει εἶναι εἰς τὸ παλάτιον ἢ ἐγὼ = ἔσται. 446, 13 γίγνωσκε γὰρ ὅτι μετὰ πολλῆς αἰσχύνης ἔχει ὁ χαγάνος ὑποστρέφει εἰς τὴν ἀφιερωθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ Ῥωμαίων χώραν = ὑποστρέψει. (Πρβλ. Κεδρηνοῦ Α'. 697, 15)· 500 ἐὰν λαλήσῃ: τῷ στρατῷ ἵνα δέξωνται με, καὶ τὰς ῥόγας αὐτῶν ἐπαυξῆσαι ἔχω καὶ εἰρήνην ποιῶ μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων = ἐπαυξήσω, ποιήσω. αὐτ. καὶ καλῶς ἔχομεν ζῆσαι. Καὶ σπουδάσον μετὰ τοῦ λαοῦ σου, ἵνα ἐγὼ βασιλεύσω καὶ πάντας ὑμᾶς προβιάσαι ἔχω καὶ συγκροτῆσαι καὶ κατ' ἐξάριτον σέ. Καὶ ὅτι ἐδήλωσα αὐτῷ διὰ τοῦ συγγαλάκτου αὐτοῦ, ὅτι, εἴτι δύναιμι, λαλῆσαι ἔχω τὸν στρατὸν καὶ μοχθῆσαι κτλ. αὐτόθι: Διὰ τὴν ἐκείνου ἀγνωμοσύνην οὐδὲ ἐμοὶ ἔχει ὁ βασιλεὺς πιστεῦσαι. 534, 15 καὶ ἠπίλκεσε λέγων· ὅτι εἰ ζῶ, δεῖξαί σοι ἔχω τίς εἰμι. 584, 12 ὁ δὲ λέγει αὐτῷ. μὴ σπουδάσης, γενέσθαι ἔχεις βασιλέα (ἴσ. γραπτ. εἰς βασιλέα) = γενήσῃ. 731, 20 εἰ μὴ ποιήσετέ τινα τρόπον καὶ παραδώ-

στετε αὐτόν, τοὺς λόγους, οὓς ἔχετε μετ' αὐτοῦ *μηρῦσαι* ἔχω τῷ βασιλεῖ. Θεοφαν. συνεχ. 697, 16 Λέων δ υἱός σου παραμήριον βαστάζει καὶ ἡνίκα μοναζευθῇ μετὰ σοῦ, *οῖμαρ* ἔχει τοῦ σφάζαι σε. Συμ. Μαγίστρου 633, 20 ἂν μοι τὸν υἱὸν τοῦ ἀμερουμνῇ παρέξῃτε καὶ λαὸν καὶ ἐξέλθω, ὑποτάξαι ἔχω τὴν Ῥωμανίαν. Αἰσώπου β. σλ. 39, 15. Αἴσωπος ἔφη· «ἄκων ἔχεις τοῦτο εἰς ἐμὲ πρᾶξαι. Πρβλ. 41, 3. Κεδρηνοῦ Α'. 713, 3 (ὁ Φωκᾶς πρὸς Ἡράκλειον). «σὺ κάλλιον ἔχεις διοικῆσαι» 784, 12 ἂν βασιλεύσης, ρίψον αὐτήν, καὶ γενέσθαι σοι ἔχει (= γενήσεται) ἡ βασιλεία πολυχρόνιος καὶ κραταία. Β'. 648, 23 εἰπόντων δὲ (τῶν ἱατρῶν) εἰ μὴ τοῦτο ἐπιχειρήσειεν, ἐξ ἀνάγκης ἔχειν καυτῇρι χρῆσασθαι, ἐκ τούτου δ' ἀπαιδίᾳ κατασχεθῆναι δεινῇ κτλ. Ἀνδρσεπ. Συντ. σλ. 6. Ὅ τι ἂν ᾗ σοι τὸ ποθούμενον καὶ εἴπερ ὑπάρχει ῥάδιον, τοῦτο σοι δώσω. εἰ δὲ ἀδύνατόν ἐστι τὸ ζητούμενον, οὐκ ἔχω σοι δοῦναι. Β. Χ. εἰ ἴσως ταῦτα ἂν εἰπῇς, ἔχεις καλῶς ποιῆσαι = ποιήσεις.

Ἡ περιφρασις αὕτη ἔλαβε τὴν ἀφορμὴν βεβαίως ἐκ τοῦ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους ἡδὴ χρόνους ἐν τῇ γλώσσῃ συνήθους συνδυασμοῦ τοῦ ἔχω μετ' ἀπαρεμφάτου, σημαίνοντος ἔχειν τὴν δύναμιν, τὴν ἰκανότητα καὶ δὴ καὶ τὸν σκοπὸν ποιεῖν τι ἢ καθ' ὅλου δύνασθαι ἢ βούλεσθαι ποιεῖν τι. Οἶα π. χ. τὰ ἱλ. Η, 247, ἀλλ' οὕπως ἔτι εἶχεν ὑποτρέσαι οὐδ' ἀναδύναι ἅψ λαὸν ἐς ὅμιλον. Π, 140 οὐδέ πη εἶχεν ἀμπρεῦσαι. Φ, 242 οὐδέ πόδεςσιν εἶχε στηρίξασθαι (= ἡδύνατο). πρβλ. Ὀδ. Α, 584. Μ, 433. Σ, 364 ὅφρ' ἂν ἔχῃς βόσκειν σὴν γαστέρ' ἀναλτον. Σοφ. Φιλοκτ. 1047 πόλλ' ἂν λέγειν ἔχοιμι πρὸς τὰ τοῦδ' ἔπη. Πινδάρου Ὀλ. ΙΓ'. 11 ἔχω καλὰ φράσαι. Ἰσοκρ. 15, 237 ἔχω δὲ δεῖξαι καὶ τόπους, ἐν οἷς ἔξεστιν ἰδεῖν τοῖς βουλομένοις τοὺς πολυπράγμονας κτλ. σχεδὸν = τῷ δεῖξω κτλ. Εἶνε δὲ γνωστόν, καὶ ἡδὴ πρότερον ἐλέχθη, πόσον εὐχερὲς εἶνε ἢ ἐκ τοῦ δύνασθαι ποιεῖν τι εἰς τὸ μέλλειν ποιεῖν μετὰ βασις. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ Ῥωμανικαὶ γλώσσαι ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ λατινικῇ συνδυασμοῦ τοῦ *habeo* μετ' ἀπαρεμφάτου ἐσχημάτισαν τοὺς ἰδίους αὐτῶν μέλλοντας, ἀλλὰ μὲ ταύτην τὴν διαφορὰν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, ὅτι ἐν ταῖς πλείσταις αὐτῶν τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς ἓν ὅλον συνεκράθησαν. Οὕτω π. χ. ἐκ τοῦ λατ. *habeo cantare* ἢ *cantare habeo* ἔγινε τὸ *ital. cantar-ho* καὶ τὸ γαλλ. *chanter-ai*, ἔπειτα οἱ τῶρα συνήθεις μέλλοντες *cantero*, *je chanterai*, ἐν ᾧ ἐν τῇ *σαρδικῇ* διαλέκτῳ ὁ μέλλων π. χ. τοῦ *esse* ὑπὸ ἀναγελυμένου τύπον ἀκόμῃ φέρεται, ὡς *appu essi* (= *habeo esse*), *has essi*, *hat essi*. πληθ. *eus essi*, *eis essi*, *hauta essi*. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ

αὐτοῦ *cantare habebam* (= ἰταλ. *avia*) ἐσχηματίσθη ὁ δυνητικὸς λεγόμενος τύπος. Ἰταλ. *cantare-ia*. Ἰσπαν. καὶ πορτογ. *cantar-ia*. γαλλ. *chanter-ais* (*chanterais*), προβηγκ. *chantar-ia* κτλ. Ἐγείνε δὲ μνεΐα τῶν ἀναλόγων ῥωμανικῶν, ὅχι διὰ τὸ νὰ δειχθῇ ὅτι ἡ μελλοντικὴ χρῆσις τοῦ ἔχω μετ' ἀπαρεμφάτου εἰς τὴν μέσσην ἑλληνικὴν ἐκ μιᾶς τινος τῶν ῥωμανικῶν γλώσσων μετεδόθη· διότι μόλις περὶ τὸν *ἐννατον αἰῶνα* ἤρχισε νὰ μορφώνηται ἡ ἀρχαιοτάτη αὐτῶν, ἡ ἀρχαία *γαλλικὴ*, ὅτε κατὰ τὰ ἐκ τοῦ Θεοφάνους παραδείγματα ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἦτον ὁ μελλοντικὸς οὗτος τύπος ἤδη συνηθέστατος· ἀλλ' ὀρθότερον εἰπεῖν ἑκατέρωθι ἀνεπτύχθη οἰκοθεν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀπαρεμφατικοῦ ἐκείνου συνδυασμοῦ. Ἐν τέλει σημειωτέον, ὅτι τὸ ἔχω ὅχι πλέον μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀλλὰ μετὰ τῆς διὰ τοῦ νὰ ἀναλύσεώς του ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ σπανιώτερον μὲν ἐπὶ καθαρῶς μελλοντικῆς σημασίας λαμβάνεται, συνηθέστερον δ' ἐπὶ τῆς τοῦ δύνασθαι, *ικανὸν εἶναι* ἢ *δοῦναι* *ποιεῖν* τι ἢ *ποιῆσαι*.

ΟΙ ΔΥΝΗΤΙΚΟΙ ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΙ ΤΥΠΟΙ.

Καθὼς ἐν τῇ σανσκρίτῃ ὁ δυνητικὸς τύπος εἶνε συγγενὴς τοῦ (βοηθητικοῦ καλουμένου) μέλλοντος, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀμφοτέροι βοηθητικοῦ ἐπιθέματος *sjá-mi* (μελλ.) καὶ *sjá-m* (δυνητ.) ἐσχηματισμένοι, μόνον δὲ τῇ ἀτελεστερᾷ δευτερευούσῃ καταλήξει διαφέρων ὁ δυνητικὸς τοῦ μέλλοντος· καθὼς ἐν τῇ λατινικῇ καὶ τῇ γερμανικῇ ἐπὶ δυνητικῆς χρήσεως οἱ *παρωχημένοι* τῆς ὑποτακτικῆς (*subjunctivus*) λαμβάνονται, ὡς *dicerem*, *dixissem* κτλ. *ich würde sagen*, *ich hätte gesagt* κτλ. καθὼς ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ ἡ *δυνητικὴ* ἔννοια ἐκφέρεται διὰ τῆς *εὐκτικῆς* (δευτερευούσας καταλήξεις ἐχούσης) συνήθως μετὰ τοῦ *ἄν* καὶ τῶν παρωχημένων χρόνων τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ αὐτοῦ *ἄν* (κεν), ὡς *λέγοιμ' ἄν* = νὰ λέγω, θὰ λέγω (μετριώτερον), ἢμποροῦσα νὰ λέγω. *εἵποιμ' ἄν* = νὰ εἴπω, θὰ εἴπω (μετριώτερον), ἢμποροῦσα νὰ εἴπω. *εἴλεγοι ἄν* = νὰ εἴλεγα, θὰ εἴλεγα, ἤθελα λέγει(ν). *εἴποι ἄν* = νὰ εἶπα, θὰ εἶπα ἢ θὰ εἶχα εἶπει, ἤθελα εἰπῇ(ν). *εἴρηκει ἄν* (σπανιώτερον) κτλ. Καθὼς τελευταῖον ἐν ταῖς ῥωμανικαῖς γλώσσαις ὁ δυνητικὸς εἶνε σύνθετος ἐκ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐκάστοτε ῥήματος καὶ τοῦ (συντετμημένου) *παρατατικοῦ* τοῦ *habeo*, ὡς πρὸ ὀλίγου εἶδαμεν, ἐν ᾧ ὁ μέλλων ἐκ τοῦ ἐνεστώτος τοῦ αὐτοῦ ῥήματος. Οὕτω καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ ὁ δυνητικὸς κατὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ ὁ μέλλων τρόπους καὶ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων περιφράζεται ἢ καὶ ἐκφρά-

ζεται, ὅχι πλέον, ὡς ὁ μέλλον διὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῶν βοηθητικῶν ῥημάτων, ἀλλὰ διὰ τοῦ παρατατικοῦ.

Περιφράσις διὰ τοῦ βοηθητικοῦ θέλω.

α.) *δυνητικός παρατατικός.*

1) ἤθελα γράψῃ(ν)	παθ. ἤθελα γράφεσθαι
2) ἤθελε γράφω	ἤθελε γράφωμαι
3) θὲ νὰ (ἢ θελὰ) ἔγραφα	θὲ νὰ γράφουμουν (— ὁμην)
4) θὰ ἔγραφα	θὰ ἐγράφουμουν (— ὁμην)

β.) *ἀόριστος δυνητικός.*

1) ἤθελα γράψῃ	ἤθελα γραφθῇ(ν)
2) ἤθελε γράψω	ἤθελε γραφῶ
3) (θὲ νὰ ἔγραψα)	(θὲ νὰ ἐγράφηκα)
4) (θὰ ἔγραψα)	(θὰ ἐγράφηκα)

γ.) *συντελικός δυνητικός.*

1) ἤθελα ἔχει(ν) γραμμένον	ἤθελα εἶσθαι γραμμένος
2) ἤθελε ἔχω γραμμένον	ἤθελε εἶμαι γραμμένος
3) θὲ νὰ εἶχα γραμμένον	$\left\{ \begin{array}{l} \text{θὲ νὰ ἤμουν γραμμένος ἢ} \\ \text{θὲ νὰ εἶχα γραφθεῖ.} \end{array} \right.$
4) θὰ εἶχα γραμμένον (ἢ γράψῃ)	
	$\left\{ \begin{array}{l} \text{θὰ ἤμουν γραμμένος} \\ \text{ἢ θὰ εἶχα γραφθεῖ.} \end{array} \right.$

Οἱ τύποι οὗτοι, μάλιστα οἱ διὰ τοῦ *θά*, εἶνε οἱ συνηθέστατοι ἐν τῇ νῦν καθομιλουμένῃ.

Ἡ διὰ τοῦ *ἔχω* περίφρασις.

Ἡ διὰ τοῦ *ἔχω* περίφρασις τοῦ δυνητικοῦ, καθὼς καὶ ἡ τοῦ μέλλοντος, ἦτο συνήθης κατὰ τοὺς προτέρους αἰῶνας, ὡς π. χ. παρ' Ἀν. Κομν. τομ. Α. 264, 21 καὶ εἶχον πολλοὺς προσφέρειν (= προσέφερον ἄν. προσήνεγκον ἄν. γαλλ. *j'offrir-ais*), εἰ μὴ ὁ χρόνος με τὴν μνήμην ἀφείλετο. Ἀνδρεοπ. Συντίπα σλ. 139 ἐγίνωσκεν ὁ διδάσκαλός μου, ὡς, ἐὰν ἐξ ἀρχῆς εἰς μεγάλα καὶ μακρὰ μαθήματα βάλῃ με, εὐκόλως εἶχον ἀλαζονεύσασθαι καὶ ἐκφυγεῖν ἀπ' αὐτοῦ, ἅτε βασιλέως ὑπάρχων υἱὸς = ἡλαζονεύσάμην καὶ ἐξέφυγον ἄν κτλ. Παραδείγματα δὲ τῆς διὰ τοῦ *ἤθελα* περιφράσεως ἐκ τῶν προγενεστέρων ἔστωσαν τάδε. Χρονικ. τ. Μωρ. σλ. 40.

- κ' ἤθελεν εἶσθαι ἁμαρτιά, κατηγορίᾳ μεγάλη.
 σλ. 104 Πολλάκις ἂν ἐχάνασιν οἱ Φράγχοι τὸν Μωρέαν
 μετὰ τοῦ κάστρου ἐκείνου τὸν ἤθελεν κερδίσην
 σλ. 94 ἂν εἶχε γὰρ τὴν δύναμιν καὶ εἶχεν ἐπιδέξιν,
 δείξῃ το ἤθελε καλὰ Μισερ Ντζεφρε ἐκείνου.
 σλ. 106 ἀλλ' οὕτως σὰς ἠθέλασι φορεῦση καὶ ἀκληρώση.
 Ἐρωτοκρ. σλ. 92.
 καὶ τὸ παιδί μου ἂν κάνεις μοῦ τῶθελε σκοτώση,
 ἔτοιον καιρὸν ἀντάμειψιν δὲν ἤθελε τοῦ δώση,
 οὐδὲ γυρέψην ἤθελε νὰ ᾿γδικηθῶ ἔτοι' ὥρα. κτλ.

ἔνθα τὸ μὲν ἂν ἤθελε σκοτώση = εἰ ἐακότωσε, κ' ἀπέκτεινε ἢ ἀπε-
 κτόρει (σπανιώτερον), τὸ δὲ ἤθελε δώση = ἔδωκα ἂν κτλ.

Περίφρασις διὰ τοῦ νά.

Τὸ νά τοῦτο δὲν εἶνε ἄλλο ἢ τὸ ἀρχαῖον ἂν ἀντεστραμμένον. Ἡ δὲ
 χρῆσις αὐτοῦ πρὸς ἐρμηνείαν τῆς δυνητικῆς ἐννοίας καὶ τώρα εἶνε γνω-
 στή ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, ὡς ὅτε λέγομεν: ὁ δεῖνα ἔκαμε τὸ καὶ τό-
 νᾱπερ πῶς ἦτο θηρίο(ν) = εἶπερ ἄν. καὶ ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις ἀ-
 κόμη συνηθεστέρα, ὡς π. χ. Πτωχοπρ. Α. 375. ἐβγάνω τ' ὀλοκόκκινον,
 νᾱπερ βαφέναν ὁμοιάζω. Β. 244 καὶ τότε νᾱδες, Δέσποτα, πηδήματα
 νεωτέρου = εἶδες ἄν. Βελθ. κ. Χρυσ.

Νά εἶπες· οὐρανόδρομον ἀστέρα ἔχει ἔσω.
 αὐτ. Νά εἶπες, ὅτι κίνησιν ἔχουσιν ὥσπερ ζῶντα.
 αὐτ. Ἡ φύσις τοίνυν τῶν βροτῶν, εἰ ἐθεᾶτο τοῦτο,
 μεγάλως νά ἐπαίνεσεν, μεγάλως νά ἐθαυμάστην.
 = ἐπῆγεσεν ἄν, ἐθαυμάσατο ἄν. Ἐκ τοῦ Θανατ. τ. Ρόδου.

Λέγω ἂν ἔτυχε κάνεις νὰ τὰ καλοσκοπήσῃ
 τὰργόχειρα, τὰ κάμνασιν πολλὰ νᾱχεν φουμίση
 = εἶχεν ἄν φημίσας, ἐπεφημίκει ἄν, ἢ ἐφήμισεν ἄν.

Τελευταῖον καθὼς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πολλάκις ἡ δυνητικὴ ἐννοία ἐρμη-
 νεύεται δι' ἀπλῆς τῆς εὐκτικῆς ἢ τῶν παρωχημένων ὀριστικῶν ἄνευ
 τοῦ ἂν, ὡς π. χ. ἐν Ἰλ. Τ, 321

οὐ μὲν γάρ τι κακώτερον ἄλλο πάθοιμι
 = πάθοιμι ἄν· πρβλ. Δ, 93. Η, 98 κ. ἄλλ. Σοφ. Ἠλ. 1021 κξ.
 εἴθ' ὄφελος τοιάδε τὴν γνώμην πατρός
 θνήσκοντος εἶναι· πάντα γὰρ κατειργάσω

=κατειργάσω ἄν· πρβλ. Ἰλ. Ζ, 345 κεξ. Ἡροδ. Α. 187. Πλατ. συμπ. 190. c. κ. ἄλλ. μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐχρῆν, ἔδει καὶ τῶν ὁμοίων οὕτω καὶ σήμερον διὰ μόνου τοῦ παρατατικοῦ χωρὶς νὰ (ἤθελα ἢ θὰ) ἐκφέρεται, ὡς ὅτε λέγομεν: ἂν ἤρχετο (ἤρχουσιν) σύ, ἐγὼ δὲν ἐβγαίνα ἔξω = οὐκ ἂν ἐξήειν, οὐκ ἂν ἐξέβην· ἂν ἤθελες νὰ κάμης τὸ δεῖνα, δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ χάσης τόσον καιρόν· καὶ ἐν παρομοίαις φράσεσιν.

ΟΙ ΑΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ.

Ἡ γλῶσσα ἐκ τῶν ἀπλουστερων ὁρμωμένη εἶχε κατ' ἀρχάς, ὡς εἰκός, ἓνα μόνον παρωχημένον τύπον, συνεπτυγμένως καὶ τὰς τρεῖς ποιότη-
τας τῆς παρωχημένης ἐνεργείας ἐρμηνεύοντα, τὴν παράτασιν, τὸ ἀκα-
ριακὸν καὶ τὴν συντέλειαν καὶ διὰ τοῦτο τὸν τόπον τῶν ὕστερον διακρι-
θέντων τριῶν τύπων ἐπέχοντα. Ταύτης τῆς χρήσεως λείψανα ἴσως θε-
τέον παρατατικούς τινας κατὰ τὴν μεταγενεστέραν συνήθειαν παρ' Ὀ-
μήρῳ καὶ Ἡροδότῳ πρὸ πάντων, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλοις ποιηταῖς ὡς ἀο-
ρίστους ἢ ὑπερσυντελικούς ἐκλαμβανόμενους. Οἱοι οἱ: 1) βαῖρον (=
ἐβαινον ἀντὶ ἐβησαν) Ἰλ. Α, 437 κείμενος μεταξὺ τεσσάρων ἀορίστων.
τίθη (= ἔθηκε) αὐτ. 441 καὶ 446 καὶ οὗτος μεταξὺ πολλῶν ἀορί-
στων. μίστυλλον (= ἐμίστυλαν) αὐτ. 465 παρὰ τοῖς ἀορίστοις ἐπει-
ραν, ὤπησαν, ἐρύσαντο, ἔζετο (πρβλ. Πλατ. Μέν. 89', ἐρδυνε καὶ
βάλλετο Ἰλ. Β, 42—3 μεταξὺ τῶν ἀορίστων ἔγχετο, ἀμφέχυντο, ἐδή-
σατο, βάλετο καὶ εἴλετο. λείπε καὶ λίπε παράλληλοι ἐν Β, 106—7.
Σταθερῶς δ' ὡς ἀόριστοι ἐκλαμβάνονται οἱ κατὰ τὸν τύπον μᾶλλον ἢ
ἦττον παρατατικοὶ ἔκλυσον (παρ' Ὀμήρῳ καὶ ἐν γνώμῃ, ἐνθα συνή-
θως ἀόριστος τίθεται, ὡς Ἰλ. Α, 248). ἔφην, ἠρόμην καὶ τινες ἄλλοι·
συχνάκις δ' οἱ: ἔφερον, ἤγον (καὶ ἐπὶ προστακτικῆς) κτλ. 2) ἀμφὶ
ἀμβρόσιον ἐάνδ' ἔσαθ', ὅν οἱ Ἀθήνη ἔξυσ' ἀσκήσασα, τίθει (= ἐτε-
θήκει) δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλά. Ἰλ. Ξ, 479. Τὸν αἰσχροῦς ἐνένιπτε Με-
λανθῶ καλλιπάρης, τὴν Δολίος μὲν ἔτικτε (= ἐτετόκει), κόμισσε δὲ
Πηνελόπεια Ὀδ. Σ, 324. Τοιοῦτος ἀπέβη σταθερῶς ὁ ὄχετο. Ὅτε δ' ἀ-
νεφύη ἡ χρεῖα τοῦ ἀκριβῶς διακρίνειν δι' ἰδίων τύπων τὰς τρεῖς ἐκείνας
χρονικὰς ποιότητας, πρὸς τοῦτο μετεχειρίσθη ποικίλα μέσα· καὶ πρὸς
μὲν τὴν τοῦ ὑπερσυντελικοῦ διάκρισιν εἰς τὸ ἐκάστοτε θέμα τοῦ πα-
ρακειμένου προέθηκε μὲν τὴν αὖξιν (ὕστερον καὶ παραλειπομένην, ὡς
εἶδαμεν), ἐπέθηκε δὲ τὸν ἔσα (παρωχημ. τοῦ ἐσ-μί), ὡς ἀνωτέρω ἐλέ-
χθη· τὸν δὲ παρατατικὸν ἀπὸ τοῦ ἀορίστου διέκρινεν, ἐκείνον μὲν ἐκ
τοῦ ἐκάστοτε καθ' ἓνα ἢ πλείονας ὁμοῦ τῶν προειρημένων τρόπων ἐκ-

τεταμένου θέματος σχηματίσασα, τοῦτον δὲ ἐκ τοῦ βραχυτέρου, ὡς ἐλάμβανον — ἔλαβον. ἔλειπον — ἔλιπον. ἔτικτον — ἔτεκον. ἔτεμον — ἔτεμον ἢ ἔταμον. ἐπίτνεον — ἐπιτνον. ἐστύγεον — ἔστυγον. ἐπέτομην — ἐπτόμην. ἔδουν — ἔδυν. ἤγον — ἤγαγον κτλ. Ἡ δὲ πλαστική αὐτὴ δύναμις μέχρις ἐσχάτων ἐνεργὸς ἔμεινεν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν νέων διαφορῶν ἔφερα (παρατ. ἤδη ἐν τοῖς δημοτικοῖς μνημείοις τοῦ 12ου αἰῶνος) καὶ ἔφερα πῆγαινα καὶ πάγαινα (κυρ. ὑπήγαινα, ὑπάγαινα ἐν. Β. Χρ.) καὶ πῆγα (= ὑπῆγα = ὑπήγαγον). Τὰς ἐκαινοτόμησε δὲ ἀφ' οὗ οἱ ἀόρ. ἠνεγκον καὶ ἠγαγον ἀχρηστοὶ ἀπέβησαν. Ἐπειδὴ δ' ἐπὶ τινων ρημάτων, οὐ δυναμένων νὰ ἐκτείνωσι τὰ θέματά των, διὰ γνωστὰς ἢ ἀγνώστους αἰτίας κατ' οὐδένα τῶν προειρημένων τρόπων, ἡ τοιαύτη διάκρισις ἀδύνατος ἦτο, ἡ γλῶσσα εἰς ἄλλην ὁδὸν ἐτράπη. Εἰς τὰ ρηματικὰ θέματα τῶν τοιούτων, οἷα τὰ λέγω, γράφω, πέμπω, λάμπω κ.τ.ῶμ. πῆγω, τρέβω κρῖνω, κλῖνω, μολύνω, αἰσχύνω, δεικνυμι κ.τ.ῶμ. καὶ τὰ παρόνυμα εἰς αω, εω, οω καὶ — ζω, ὡς τιμάω, ποιέω, δηλόω, πειράζω, νομίζω, δαρείζω, ἐρπύζω κτλ. προσήρτησε τὸν παρωχημένον τοῦ εἰμί (ἐ)σα καὶ ἔπλασε τοὺς κατ' ἄγνοιαν ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν ἀ. κληθέντας ἀορίστους: ἔγραψα — ἐγραψάμην· ἔκρῖνα — ἐκρινάμην (ἀντὶ τῶν ἔκρινσα — ἐκρινσάμην). ἐτίμησα. ἐποίησάμην. ἐνόμισα. ἐπείρασα. ἐδάρισα κτλ. Ἀλλὰ καὶ περὶ ταύτης τῆς συνθέσεως τοῦ (ἐ)σα καὶ περὶ ἄλλων, περὶ τε τῆς ἐκ τῶν ὑγρολήκτων ἀποβολῆς τοῦ σ ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ καὶ τῆς ἀλλοίας ἐν ἄλλῃ διαλέκτῳ ἀναπληρώσεώς του ἥδη ἔμπροσθεν ἔγινε λόγος. Ἐδῶ δ' ὑπολείπονται τὰ ἐξῆς πρὸς ἐξέτασιν. 1) Ὅτι καὶ ἄλλαι συγγενεῖς γλῶσσαι, ἡ σανσκρίτη καὶ ἡ λατινική, τοιούτους ἐνσίγμους παρωχημένους ἀπέδειξαν, συντεθειμένους καὶ τούτους ἐκ τοῦ παρωχημένου τοῦ ὑπαρκτικοῦ ρήματος. Τοιούτοι π. χ. οἱ σανσκρ. a-dik-sham, ἔδειξα. a-dik-shas, ἔδειξας. a-dik-shat, ἔδειξες κτλ. ἔνθα τὸ sh κεῖται εὐφωνικῶς ἀντὶ τοῦ s οἱ λατινικοί: εἰς si dixi (= dic-si), duxi (duc-si), sumpsi, compsi, rausi (ἀντὶ rauc-si, ἐνεστ. raucio), jussi (ἀντὶ jub-si) pressi (ἀντὶ prem-si), sparsi (ἀντὶ sparg-si), mersi (ἀντὶ merg-si), fulsi (= fulg-si), mansi κ. ἄλλοι. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ βοηθητικοῦ καὶ τὸ γ'. πληθ. τῶν παρωχ. εἶνε συντεθειμένον, ὡς deder-unt, pepule-runt κτλ. ἔνθα τὸ s μεταξὺ δύο φωνηέντων εἰς r μετέβη, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ὑφ' ὁμοίας περιστάσεις εἶνε συνηθέστατον τῇ λατινικῇ. Τῶν δ' ἀσίγμων παρωχημένων τῆς λατινικῆς οἱ εἰς vi καὶ ii καθὼς καὶ εἰς bam καὶ bo παρατατικοὶ καὶ μέλλοντες εἶνε συντεθειμένοι ἐκ τῆς ρίζης bhu (σक्र) ἑλλην. φυ λατιν.

fu ὡς αὐτοτελές ῥῆμα, οἷα τὰ fu-i, fu-isti, fu-eram, fu-issem καὶ αὐτὸ τὸ fi-o, καὶ bu (χωρὶς τῆς δασύτητος), ὅθεν οἱ παρτατ. ama-bam, dic-e-bam, audi-e-bam, leg-e-bam, οἱ μέλλοντες ama-bo, mo-ne-bo κ. οἱ ὅμ., ἐνθα τὰ bam καὶ bo εἶνε κατὰ συγκοπὴν ἢ συναίρεσιν ἐκ τῶν bu-a-m, bu-o, τελευταῖον τὸ vi ἀντὶ bui κατὰ σκλήρυνσιν τοῦ φωνήεντ. u καὶ διὰ τοῦτο ἀποβολὴν τοῦ b, ὅθεν οἱ παρωχημένοι ama-vi, audi-vi καὶ audi-i (συγκοπῇ τοῦ v)· τὸ δὲ mon-ui τέλος πάντων καὶ τὰ ὅμοια εἶνε συντεθειμένα ἐκ τοῦ αὐτοῦ vi, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀποσκληρύνσεως τοῦ u εἰς v. — Ὅτι δὲ καὶ οἱ ὑπερσυντελικοὶ εἶνε ἀντικρυς ἐκ τοῦ παρωχημένου τοῦ εἰμί, τοῦ ἔσα(r), λατ. eram (r = s κατὰ τὸ πολλάκις εἰρημένον πάθος) συντεθειμένοι, ἤδη γνωστόν, ὡς amav-eram (amav[i] eram), monu-eram, scrips-eram (= scripsi-ram ἢ scrip-s[i]eram) κτλ. — 2) Ὅτι ἐκ τῶν εἰς σα ἐνεργ. ἀορ. πρότερον οὕτως, ὡς εἴρηται, συντεθειμένων, ἐσχηματίσθησαν καὶ οἱ μέσοι εἰς σά-μην προσαρτήσῃ τῆς μέσης προσ. καταλήξ. μὴν κτλ., ὡς ἔ-γραψα, ἐγραφά-μην. ἔκρινα, ἐκρινά-μην κτλ. 3) Τὸ καὶ ἄλλοτε κατ' ἐπανάληψιν σημειωθέν, ὅτι ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἀορίστους εἰς κα (ἀντὶ σα), ἔθηκα, ἦκα καὶ ἔδωκα ἐσχηματίσθησαν καὶ ἄλλοι, οἷοι οἱ ἐπιακα, ἔφθακα, ἔποικα ἢ ποῖκα (ἤδη ἐκ τοῦ ἱ. αἰῶνος ἐν τῷ παρὰ Ζαμπελ. ἐπυλλίῳ στ. 44 ἐβγήκε· 34 ἐβγήκασιν· 29 ποῖκασιν (= ἐποίησαν). 44 ἔποικε. — καὶ παρὰ Πτωχοπορδ. καὶ τοῖς κατ' αὐτόν τε καὶ μετ' αὐτὸν δημοτικοῖς συγγραφεῦσιν), ἐσέθηκα (ἤδη παρὰ Πτωχοπορ. Α'. 481), ἐβγήκα (Δημ. Ζήνου Βατραχομ. 178. 233.) ἐμπήκα (= ἐμβήκα ε = b λατ. Δημ. Ζην. 10) ἀντὶ τῶν εἰσέ-θησα, ἐξέθησα, ἐνέθησα καὶ οὗτοι ἀντὶ τῶν ε'. ἐσέβην, ἐξέβην, ἐνέβην. Ἐν δέ τισι τῶν σημερινῶν διαλέκτων καὶ ἄλλοι πλείότεροι καὶ σχεδὸν πάντες οἱ ἀλλαχοῦ εἰς σα καθαρὸν οὕτω μετεσχηματισμένοι εἶνε. Οὕτω π. χ. ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Ὀνηνῇ τῆς Κεφαλληνίας ἔζηκα, ἔζωκα, ἐζύμωκα, ἐφούρικα κτλ. ἀντὶ τῶν ἔζησα, ἔζωσα, ἐζύμωσα, ἐφούρισα κτλ. Πρὸς τοῦτοις ἐν τῇ νεωτέρᾳ ὁ τύπος οὗτος μετέβη καὶ εἰς ἄλλας ἐγκλίσεις, ὡς ὅτε λέγεται: θὰ τὸν φθάσω, ἂν τοῖς πι-άκω κ.τ.τ., ἐν ᾧ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τὸ πολὺ μόνον εἰς τὴν μετοχὴν φαίνεται μεταβάς, ὡς ἐν τῷ Πινδ. Ὀλ. ζ'. 39 ζώναν καταθηκαμένα. 4) Πολλοὶ ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ εἰς καθαρὸν σ λήγοντες ἀορίστοι ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἀντὶ τοῦ σ τὸ ξ ἀποδείχνουσιν· εἶνε δὲ πολλοὶ τῶν εἰς αω καὶ ζω (μάλιστα αἶω), ὡς ἀτίμαξα — ἀτιμάξω (ὑποτ. ΒΧ.), ἐθαύμαξα καὶ ἐθαυμάχτηκα (ἀττ. ἐθαύμασα· ἐνεστ. θαυμάζω), ἐτρό-

μαξα και παθητ. *ετρομάχτηκα* (ένεστ. *τρομάζω*), *εφώραξα* (ΒΧ. — *φωναζώ* = τῷ ἀττ. *φωνέω*), *εσκιαξα* και *παθ. εσκιάχθηκα* (Δημητρ. Ζήνου Βχτραχ. 32), *ερήμαξα* — *θα ῥημάξη* ἤρπαξα (ΒΧ.) — *ἀρπάξω* (μελλ. ἤδη παρ' Ὁμήρῳ Ἰλ. Χ, 340. ὁ δ' ἀόρ. παρὰ τῷ αὐτῷ ἤρπαξα συνηθέστερος τοῦ ἤρπασα, παρὰ τοῖς ἀττικοῖς συνήθους ὄντος) ὅθεν και *παθ. ἀρπαχθῆναι* (Ἡρόδ. Β'. 90. Ἡ. 145), *ετράνταξα* (έν. τραντάζω), *ένύσταξα* (ἤδη παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς συνηθέστατος), *εβάσταξα* και *εβάστηξα* (= τῷ ἀττ. *εβάστασα*), ὅθεν και *παθ. εβαστάχθην* (και παρὰ τοῖς ἀττικοῖς ένεστ. καθομιλ. *εαστάω*, *εαστάγω* και *εαστάζω*), νὰ σᾶς ζητήξω παρὰ τῷ Σ. Σ. *εδίσταξα* (ἀττ. *εδίστασα*), ὅθεν και τὸ ῥηματικὸν ὄνομα *δισταγμός* κτλ. *ἐγγίξα* (= ἡγγισαί ένεστ. *ἐγγίζω*), *ἐχύμικα* (ένεστ. *χυμίζω* ἢ *χοιμίζω*), *ἀρχικα* και *ἀρχήνικα* (*ἀρχίζω* και *ἀρχηνίζω*) και *ἀρχήνησα* (ένεστ. *ἀρχηνάω*). *εσφύριξα* (ένεστ. *σφυρίζω* ἀρχαϊκώτερος τύπος τοῦ *συρίζω* ῥ. *σFar* σκρ. *svar* ἤχος) παρὰ τοῖς ἀρχ. και *συρίζομαι* (ὅθεν και *συριγμός*) και *συρίσαι* (Λουκιαν. Ἄρμον. 2), *ἐπαιξα* (ἀττ. *ἐπαισα* (*)), ἀλλ' ὁ μέλλων ἀττ. *παίζομαι* και *παιξοῦμαι*. οὕτω και *παίγ-νιον*) ἤδη παρὰ Λουκ. Διαλ. Θεῶν ς'. 4. Ἐγκώμ. Δημοσθ. 45, Πλουτ. συμποσ. Β'. 5. Δίων Χρυσ. Β'. σλ. 78. Φιλοστρ. Σοφ. Ι. 6 κ. ἀλλ. ὁ δὲ μέλλων *παίξω* παρ' Ἀνακρ. ἀποσπ. 24, 8. κτλ. — *εβούτηξα* (Δ. Ζήνου 135. ένεστ. *βουτάω* = *βυθάω* = *βυθίζω*), *ἐκράτηξα* (= τῷ ἀττ. *ἐκράτησα* ένεστ. καθομιλουμ. *κρατάω* και *κρατέω-ῶ*, ἀλλὰ και *κρατίζω*), *ἐτήραξα* (= *ἐτήρησα* ένεστ. *τηράω* και *τηράζω* = *τηρέω*), *ἐβρόντηξα* (= *ἐβρόντησα* βροντάω), *περπάτηξα* και *περπάτησα* (ένεστ. *περπατάω* και *περπατέω-ῶ*), *εσκούνηξα* (ένεστ. *σκουντάω*), *ἐπέταξα* (πετάω), *ετραύηξα* (τραυάω, ἀλλὰ και *τραυίζω*), *εμάζωξα* και *παθ. εμαζώχτηκα* (Δημ. Ζήνου 158) ἐξ ένεστ. *μαζώνω* (*μαζόω*) κτλ. *ἐφταιξα* και *ἐφταισα* (ένεστ. *φταίω* και *φταίγω* = *πταίω*), *ἐφθαξα* και *ἐφθασα* και *ἐφθακα* (φθ = φτ προφ. ένεστ. *φτάνω* και *φθάνω*) κτλ. — Ὁ μεταπλασμός οὗτος τῶν εἰς *σω* και *σι* μελλόντων και ἀορίστων ἐκ τῶν εἰς *ζω* ένεστώτων δὲν εἶνε καινοφανής, ἀλλὰ λίαν ἀρχαῖος, ὡς ἤδη ἐκ τινων τῶν προσεκτεθειμένων παραδειγμάτων ὑπεδείχθη καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς καταφανεστερον γίνεται. Τοιαῦτα πρῶτον τὰ ἐπικά: *δαλῆσαι*, *μερμηρίξει*, *ἐνάρει*, *πολεμίζομεν*, *πολεμίσθη*, *θρυλίσθη* ἐξ ἀλλάπαξε και εἴ τι ἄλλο ἐξ ένεστ. *δαλζω*, *μερμηρίζω*,

(*) Ὅθεν και ὁ τοῦ Φρυγίου ἀφορισμός: *παίξαι*. Δωριεῖς διὰ τοῦ ξ, ὁ δὲ Ἀττικὸς *παῖσαι*· και παῖσατε και συμπλίστης διὰ τοῦ σ ἐρεῖς.

ἐναρίζω, πολεμίζω, πελεμίζω κτλ. Παρὰ δὲ τοῖς Δωριεῦσιν ἦτο συνηθέστατος ὁ τύπος οὗτος, ὡς δῆλον ὅχι μόνον ἐξ ἐπανελημμένων μαρτυριῶν τῶν παλαιῶν γραμματικῶν (π. χ. Σχολ. Θεοκρ. Δ'. 12. — Μ. Ἐτυμ. 100, 32. 443, 52 Θεογν. ἐν τ. Ἀνεκδ. Ὁξων. Β'. 85, 48. πρβλ. Δ'. 449, 43. Εὐσταθ. 126. 1449, 16. Γρηγορ. Κορ. 327 κλ.), ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀμέσων τεκμηρίων, οἷα τὰ: ἐδिकाζάμεθα Ἡρακλεωτ. πιν. II, 26. ἐγδικαζάμενοι Β, 49. I, 4. ἐγδικαζῆται μέλλ. I, 84. ἐργαζῆται μέλλ. I, 120. 121. ἐργάζονται I, 64. δοκιμάζοντι I, 70. ἐτέρμαζαν Β, 40. II, 9. ἐρίζαντες II, 26. ὠρίζαν (ὀρίζω), ἐμέριζαν Β, 40. II, 8. ἀρχωρίζαντες I, 8. 44. κατεσώζαμες II, 30. ἐν δὲ τῷ Β, 47, I, 3 κατεσώσαμες. χαριζιόμεθα (= τῷ ἀττ. χαριούμεθα) Κρητ. ἐπ. 3048. ψαφίζασθαι 3050. ὀρκιζέω Ἀμφικτ. 1688. καταδουλιζάσθω Φωκ. 73. 81 Ross. καταχωρίζαι Αἰτωλ. 3046. χειριζοῦντας, ἀπολογίζασθαι Κορκ. 1845 κ. ἄλλα, ἅτινα παρὰ Ahrens p. 90. Τοιαῦτα καὶ τὰ Λακωνικά: ξυναλίαξε, μυσιζαί, διποδιάζω (ἐστεφάνιξα ἐκ τῶν Εὐπόλιδος Εἰλώτων) Ἀριστοφ. Λυσιστράτη 93. 984. 1244. 1225 φυλάς φυλάξαντα καὶ ὠδὰς ὠδάξαντα Πλουτ. Λυκούργω 6. καὶ αἱ Ἡσυχίαναι γλῶσσαι: ἀμβροτίζας, ἀπαρζάμενος. ἀμπάζαι, ἀναπαῦσαι. (πρβλ. ἀμπάζονται, ἀναπαύονται), ἀπέσοιξεν, ἀπέσωσε. καὶ αἱ κρητικαί: ἀγχιζαί = ἐγγίσαι (πρβλ. τὸ καθομ. ἄγγιζα = ἡγγισα) καὶ λιχάζαι, ρίψαι (= λιθάσαι;). τὰ θεοκρίτεια κλαζῶς'. 32. ἀπόκλαζον, —ας ΙΕ. 43. 77. γελάζαι Ζ'. 42. 128. Κ'. 4. 5. χαλάζαι ΚΑ. 54. ἐφθαζα Β'. 415. ρικαζῆ ΚΑ. 32 κτλ. Τοιαύτην ἀρχὴν τέλος ἔχουσι καὶ τὰ (δωρ.) ὀνόμ. χείριζις Κορκυρ. ἐπιγρ. 1845. ἐγδίκαιξις Αἰτωλ. 3046. κατονόμαξις Ἀρχιμ. Ψαρμ. π. 325. καθίππαξις πομπῆς ὄνομα παρὰ Λακεδαιμονίοις (Ἡσυχ.) κιθάριξις ψηφίσμ. κατὰ Τιμοθ. ἔπειτα τὰ Ἀρμοξίδαμος, Σοιξιτέλης, Σοίξιππος ἀντὶ τῶν Ἀρμοσίδ —, Σωσιπ —, Σωσιπ —, καὶ τέλος τὰ κλαῖς = κλαίς, κλείς καὶ ὀρνιξ = ὄρνις.

Ταῦτα πάντα ὑποθέτουσι θέματα λαρυγγικά· τοῦτο δ' ἐπιβεβαιώνει τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα, ὅτι προσαρτῆσαι λαρυγγικῶν, ὡς καὶ ἀλλοίων, ἐπιθεμάτων νέα θέματα, ῥηματικά τε καὶ ὀνοματικά μορφώνονται. πρὸς δὲ τούτοις ὅτι καὶ κατὰ τοῦτο δὲν ἐστείρευσεν ἡ πλαστικότης τῆς ἑλληνικῆς μέχρις ἐσχάτων, ἀφ' οὗ δὲ τόσους νέους τύπους ἐπλασεν ἡ μετέπλασεν.

5) Οἱ κατ' ἀρχὰς κατ' ἀνάγκην φθογγικὴν συντεθέντες (ἀ. καλούμενοι) ἀόριστοι ἐπεξετάθησαν ὕστερον καὶ εἰς ἄλλα ῥήματα, ἔνθα δι' ἀπλουστερίων μέσων κατωρθώανετο ἡ διάκρισις τῆς ἀκαριαίας ἐνεργείας

ἀπὸ τῆς παρατεταμένης. Οὕτω προϊόντος τοῦ χρόνου οἱ ἐνσιγμοὶ ἀόριστοι ἐπληθύνθησαν ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ πολλοὺς προϋπάρχοντας ἀσίγμους ἔχουσι. ἔξωσαν ἐκ τῆς γλώσσῃς ὥστε ὀλίγιστοι τούτων διεσώθησαν ἐν τῇ νῦν καθομιλουμένῃ, ἥτις π. χ. ἐν-ῆξα, θὰ ἐνάξω. ἀφ-αίρεσα, θὰ ἀφαιρέσω. ἡμάρτησα (καὶ μόνον γραφικῶς ἡμαρτον ἐν τισι φράσεσι), ἄφησα, ἐβλάστησα, ἀνέγνωσα. ἔδωσα, θὰ δώσω, καθεῖξα, θὰ καθεῖξω. ἔζησα. ἔθεσα. ἔκραξα. ἔλειψα. ἔρρευσε. ἔτρεξα. ἔφθασα (καὶ δωρικώτερον Θεοκρ. Β'. 115) ἔφθαξα κ.τ.ομ. λέγει ἀντὶ τῶν ἐν-ῆραγον. ἀφ-εἶλον. ἡμαρτον. ἀφ-ῶ. ἐβλαστον. ἀνέγνωρ. ἔδωρ. κατέσχον. ἐβίωρ. (ἔθην) θῶμεν. ἐκέκραγον. ἔλιπον. ἐρρύην. ἔδραμον. ἐφθην κτλ. Ἀλλὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης ἡ ἀρχὴ εἶνε παλαιά, ὡς εἴπαμεν· δῆλον δ' ἐκ τῶν ἐξῆς τεκμηρίων.

ἄξαι μετὰ τῶν συνθέτων (ἀντὶ τοῦ ἀγαγεῖν) ἐν Βατραχομουμαχίας στ. 115. 119. Θουκ. Β'. 97. 3. Η. Δ. Βασιλ. Β'. 22, 35. Μακκαβ. Α'. 2, 67. Πέτρου Β'. ἐπιστολ. Β'. 5. Δίων Κασσι. Ε'. 9. ΑΗ. 49, 1. Ἀλκίφρ. ἐπιστολ. Γ'. 8. Ἀριστων. ἐπιστ. Β'. 40. Γεωπον. ΙΒ'. 9. Συγκέλλου 660, 43 καὶ ἄλλ. περὶ ὧν Lobech εἰς Φρύνιχον σλ. 287 καὶ 735 κεξ.

ἄξασθαι μετὰ τῶν συνθέτων (= ἀγαγέσθαι) Ἰλ. Θ, 505. 545. Ὀδ. Γ, 245. Ἡρόδ. Α'. 190. Ε'. 34. Η. 20.

αἰρῆσαι μετὰ τῶν συνθέτων (= ἐλεῖν) καὶ αἰρήσασθαι (= ἐλέσθαι) ἐν ταῖς Ἑσυχίου γλώσσαις: αἰρήσαντες, —σασθαι, —σάμην, ἀφαιρήσασθαι. Σπυρδαϊότατον δὲ τὸ κασαιρήν (κασ-αίρηον;) κάθελε, Ἀκκωνες (ὃ ἐ. καθαίρησον). πρβλ. τὸ Κοῖσλινιανὸν καλούμενον λεξικὸν ἐν τοῖς Ἀνεκδ. Bekker σλ. 356. Διονυσ. Ἀλικαρν. excerpta Vatic. p. 526 (ed. Mai). Αἰνείου Τακτ. κεφ. 2. Πάλαριν. στρατηγ. Ζ'. 40. σχολ. Λουκιαν. π. τ. ἐπὶ μισθῶ συνόντων 11. Προκοπ. Καισ. Α'. 518, 44. Θεοφ. συνεχ. 9, 49. 25, 2. 78, 44. Ἄνν. Κομν. Ἀλεξι. Α'. σλ. 449, 5 κτλ.

ἀμαρτῆσαι — ἀμαρτεῖν. Διοδωρ. Β'. 14. Ἀριστεδ. Πλαταῖκ. Α'. 56. Ἀρτεμιδωρ. Ὀνειροκρ. Δ'. 20. 330. Νεμει. π. φυσ. τ. ἀνθρ. Α'. 46. Βασιλ. ἐπιστ. 64, 483. Ἀθανασ. Λογ. Β'. κατὰ τ. Ἀρειαν. 55. 523. Ἐπιγρ. ἄδελ. LXXIX 133. τ. IV. Σχολ. Ἀριστοφ. Ἰππ. 694 καὶ παρὰ τοῖς ἐρμηνευτ. τοῦ Ἀριστοτέλους. — Παυλ. π. Ῥωμ. 5, 14. 16. Ματθ. ΙΗ. 45. Λουκ. ΙΖ'. 4. — Βασιλ. Α'. 19. 4. Θρήν. 3, 41. Προκοπ. Α'. 315, 7. Γ'. 212, 3. Ἀγαθίου 167, 48 κ. ἄλλ.

παράβαλε περὶ τούτου τε καὶ περὶ τῶν ἐπομένων Lobeck εἰς Φρόνιχον 713—44 καὶ Winer σλ. 75 κεξ.

ἀφῆσαι — ἀφεῖναι Θεοφρ. χρον. 511, 11. 15. μεθήσας Κο-
λουθ. 125.

βιώσαι — βιώναι Ἡροδ. Α. 163. Ξενοφ. Οἶκον. Δ'. 18. Πλατ.
Φαίδ. 113. Δ. Ἀριστοτ. Ἠθ. Νικομ. Θ'. 8. Φίλων. Τ. Α.
σλ. 427, 20. 627, 43. Πaus. Ἡ. 7, 6. καὶ τὸ Πυθαγορι-
κὸν λάθε βιώσας, περὶ οὗ ὁ Πλούταρχος ἴδιον λόγον ἐ-
γράψε, Ἠθικ. σλ. 1128 κ. ἄλλ.

βλαστῆσαι — βλαστεῖν Ἀριστοτ. π. τ. Οὐρ. σλ. 300, 30. Β Κ. Θε-
οφρ. ἱς. φυτ. Ζ'. 2, 4. 4, 8. Ἡ. 11, 9. Ἀπολλ. Ἀργον. Α.
1131. Γ'. 921. Ἰμερ. Δογ. Α. 15. — Γενέσεως Α. 11. Ἀ-
ριθμ. ΙΖ'. 8. Ἰωβ ΛΗ. 27. Ματθ. ΙΓ'. 26. Ἰακ. Ε. 18 κλ.
(μετὰ τῶν συνθέτων) — γνῶναι Ἡροδ. Α. 68. Ε. 106. Ἡ.
400. ἄλλα παραδείγματα παρὰ Lobeck σλ. 735. β. Αἰ-
σῶπ. 15, 13.

δῶσαι — δοῦναι Θεοφρ. ΚΖ'. 20 δώση (ὅπερ οὐκ οἶδα εἰ ὀρθῶς
ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰς δώσει μεταγέγραπται.) — Κ. Διαθ.
Ἰωαν. ΙΖ'. 2 Ἀποκαλ. 8, 3. 13, 16. — ἐπιγρ. ἀδελφ. 694,
266. Γεωπον. Ι'. 54. Αἰσῶπ. μυθ. 44. Προκοπ. Β'.
47, 21. Θεοφ. χρον. 300, 5. 383, 1. Κωνσταντ. Πορφυ-
ρογ. ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. σλ. 223, 12.

δρᾶσαι (δρᾶναι) ἐκ τοῦ διδράσκειν Ἀριστοτ. Ἰστ. Ζώ. Γ'. 9. Διον.
Ἄλ. Θ'. 9. 1759. Ἰωσ. Ἀρχ. Γ'. 2, 1. Λουκιαν. τοξ. 33.
Δίωρ Κασσ. ΟΗ. 34. Αἰλιαν. π. ἰ. ΙΓ'. 29. Πρίσκ. Παν.
144, 14. Μενάνδρ. σλ. 299, 13. 361, 9. 394, 22. 400,
23. Ἀγαθίου 126, 10. 171, 5. 188, 19. Νικηφ. Βρυενν.
Α'. 8. 23. Τζετζ. εἰς Λυκόφρ. 467 κτλ.

εὐρῆσαι — εὐρεῖν Αἰσῶπ. μυθ. 131. Ἐτυμ. Μ. ἐν λ. Ἐρμώνειον.
— Ἀποκαλ. ΙΗ. 14. Θ'. 6. Προκοπ. Α'. 134, 5. Β'.
120, 6.

εἶξαι (μετὰ τῶν συνθ.) — σχεῖν καὶ ἐξασθαι ἀντὶ τοῦ σχέσθαι
Διοδ. excerp. vat. p. 39. Mai. Ἡλιοδ. π. Χρυσοπ. ἐν τῇ
Φαβρ. Ἑλλήν βιβλιοθ. Τ. 8 σλ. 120, 34. Ἀνθολ. Παλ.
App. 204, 7 — Αἰσ. Μυθ. 272. Σχολ. Ἀριστοφάν Ὀρν.
1521. Σχολ. Θουκ. Γ'. 21. Συμ. τ. Μαγίστ. 633, 20.
Ἄνν. Κομν. Δ'. 114. Β. Νικητ. Χρον. ΙΘ'. 6. Εὐσταθ. σλ.
133, κτλ. κτλ.

- ζῆσαι** ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις βιῶναι παρὰ τοῖς ἀπὸ Διον. τοῦ Ἀλικαρν. κοινοῖς συγγραφεῦσι, π. χ. Δίων. Κασσ. ΞΘ'. 49. παρὰ τοῖς Ο'. μεταφραστ. καὶ ἐν τῇ Κ. Δ., ὡς Ἀποκ. Β'. 8. Λουκ. ΙΕ'. 24. Παυλ. π. Ῥωμ. Ζ'. 9 κτλ.
- ῆξαι** — ἐκ τοῦ ἥκειν Γαλην. Τομ. Γ'. σλ. 205. Πaus. Β'. 41, 5. ἀμφισβητούμ. τὸ Ἰωσήπ. Ἀρχ. ΙΘ'. 8 διῆξε λόγος καὶ Αἰσχιν. τ. Σωκρατ. Ἀξίوخ. ἐν ἀρχῇ: διῆξε φωνὴ βοῶντός σου.
- θῆσαι** — *θεῖναι* (μετὰ τῶν συνθέτων). Σχολ. Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 445. — Εὐμαθ. τῶν καθ'. Ὑσμιν. Γ'. 86. — Ἀρμενοπούλ. Προχ. Β'. 4, 144. Κωνσταντ. Πορφυρογεν. Πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ῥωμ. Γ'. 148. c.
- κράξαι** — *κραγεῖν ἢ κεκραγεῖν* Θεοφρ. π. σημ. Δ'. 3. Λουκιλλ. Ἀνθολ. Παλατ. 41, 241. παρὰ τοῖς Ο'. Μεταφρ. πολλὰ καὶ ἐν τῇ Κ. Διαθ. π. χ. Ματθ. Η'. 29. Κ'. 30 κ.λ. Ψαλμ. ΛΓ', 17. Ν Δ. 46. ριή. 445. 446.
- λεῖψαι** (μετὰ τ. συνθ.) — *λιπεῖν* παρ' Ἀριστοφ. τ. κωμ. κατὰ τὸν Ἀντιαττικιστὴν τοῦ Bekker σλ. 406. Χαρακ. παρὰ τῷ σχολιαστῇ τῶν Νεφελῶν 508. *Αἰσχιν* π. παραπρ. §. 447 (ἀμφισβητ.) Ἀριστοφ. Πολ. Α'. 9, 34 (Ὀλυμπιόδ. εἰς Μετεωρολ. Α'. 40). Ἀπολλ. π. συντ. Β'. 8, 147. π. Ἐπιρρ. σ. 576 (Εὐσταθ. σλ. 339.) Λουκ. Παρασ. 42. Ἐταιρ. διαλ. Ζ'. Φιλοστρ. β. σοφιστ. Β'. 4, 41. Δίων Κασσ ΔΗ'. 39, 4. 181. Εὐσεβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Ε'. 10. — Πραξ. τ. ἀποστολ. ς'. 2. Σωκρ. ἐκκλ. Ἱστορ. Α'. 6, 41. Προκοπ. τ. Καισαρ. Γ'. 160, 25. Συγκέλλ. 543, 20. Θεοφ. Σιμοκ. Γ'. 45. Θεοφ. χρον. 164, 46. 169, 8. 237, 48. β. Αἰσώπ. 33, 29. Νικητ. χρον. ΙΖ'. 3. Σχολ. Εὐρ. Φοιν. 4061. Ἡσυχ. ἐν λεξ. *ἐάσαντες* κτλ. κτλ.
- ὀλισθησαι** — *ὀλισθεῖν* (μ. τ. συνθ.) Δημοδόκου Ἐπιγρ. 4 (Bergk.) στ. 6. Ἀρων. ἐπιγρ. Ἀνθολ. Παλ. 9, 125, 4. Ἀπολλοδ. Β'. 5, 4 τέλ. Γ'. 2, 4. Σχολ. Αἰσχύλου Περσ. 70.
- ρεῦσαι** — *ρεῦναι* (μ. τ. συνθ.) Λυκούργ. κ. Λεωκρ. §. 96. Αἰλιαν. Π. Ἱστ. Η. 48. Σέξτου τ. ἐμπειρ. π. τ. ἀστρολ. σλ. 342. Ψευδοφωκυλ. στ. 180 (192). Λουκιαν. Δις κατηγόρ. 46. Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Γ'. 64. Φιλοστρ. Εἰκόν. Β'. 27. Ἀχιλλ. Τατ. 124. Ἱμερ. λογ. Ζ'. 532. Θεμιστ. λογ.

- ΚΖ'. 335. Προκοπ. Γοτθ. Πολ. Β'. 25. Μηχανικ. σλ. 172. Ἄνν. Κομν. ΙΕ'. 475 καὶ ἐν τῇ Π. κ. Κ. Διαθ.
- τρέχειν (τρέχειν) — δραμεῖν Ἰλ. Ν, 409. Σ, 599. 602. Εὐριπ. Ἰφ. Αὐλ. 1569. Ἀριστοφαν. Θεσμ. 657. Ἐπιγρ. παρὰ Πλουτ. Ἀράτ. 20.
- τυγῆσαι Ἰλ. Δ, 106. Σ, 579. Μ, 374. Ο, 581. Ψ, 466. Ὅδ. Φ, 13. Ξ, 334. Τ, 294.
- φθάσαι ἤδη παρὰ τοῖς ἀττικοῖς σύνηθες π. χ. Αἰσχ. Περσ. 753. Ἀγ. 989. Εὐριπ. Ἰφ. Ταυρ. 669. Φοιν. 975. 1280. Ξενοφ. Ἑλλήν. Ζ, 2, 14. Κ. Π. Α'. 5, 3. Ἰσοκρ. Η'. 120 κ. ἄλλ. καίπερ ὑπὸ τινων ἀπτικιστῶν καταδικαζόμενον, ἀποβαίνει συνηθέστατον ἐν τῇ Π. καὶ Κ. Διαθ. π. χ. Ψαλμ. ις'. 13. ιζ'. 18. Κ'. 3. ξζ'. 25. ριή. 147 — 8. Ματθ. ΙΒ'. 28. π. Ῥωμ. Θ'. 31. Β'. πρὸς Κορ. Ι'. 14. π. Φιλιππ. Γ'. 46. Α'. π. Θεσσαλ. Β'. 16. καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντ. π. χ. Προκοπ. Γ'. 122, 5. Ἀγαθίχ 91, 8. 141, 22. 157, 5. Μενανδρ. σλ. 305, 4. 339, 21. Ζωσίμ. 17, 5. 26, 19. 33, 24. 73, 2. 84, 1.

ΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΙ ΑΟΡΙΣΤΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΞ ΑΥΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΕΣ.

Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, καθὼς καὶ αἱ συγγενεῖς της, μετεχειρίζετο κατ' ἀρχάς, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, τοὺς μέσους τύπους εἰς μαι καὶ μιν πρὸς ἑρμηνείαν τῆς τε μεσότητος ἅμα καὶ τοῦ πάθους. Ὑστερον προέπλασε τέσσαρας νέους τύπους, ἰδιάζοντας μόνῃ αὐτῇ πασῶν τῶν ἀρίων γλωσσῶν, τοὺς ἰδίως παθητικούς ἀορίστους εἰς θηρ καὶ ηρ καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν μέλλοντας εἰς θή-σομαι καὶ ή-σομαι. Ἄδηλον δ' ἔν πρὸς τοῦτο ἐκ μόνης τῆς ἀνάγκης τοῦ διακρίναι κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον τὸ πάθος ἀπὸ τὴν μεσότητα ὠρμήθη, ἢ τοὺς δι' ἄλλας ἡμῖν ἀγνώστους αἰτίας προπεπλασμένους τύπους ἐτοίμως πρὸς τὸν ἰδίον τοῦτον σκοπὸν ἤρχισε νὰ μεταχειρίζηται. Βέβαιον δ' εἶνε ὅτι 1) τῶν τεσσάρων τούτων τύπων οἱ μετὰ τοῦ θ' πρῶτοι καλούμενοι εἶνε τῷ ὄντι πρῶτοι τ. ἔ. πρὸ τῶν ἄλλων πεπλασμένοι διότι ὅσῳ ἀνώτερον ἀναθίναμεν εἰς τοὺς χρόνους, τόσῳ μᾶλλον εὐρύνεται μὲν ὁ τούτων κύκλος, συστελλεται δ' ὁ τῶν ἀθήτων ἥτοι δευτέρων καλουμένων, τὸ δ' ἀνάπαλιν προϊόντος τοῦ χρόνου πρὸς τὰ κάτω αὐξάνει μὲν ἡ τούτων πληθὺς, ἐλαττώνεται δ' ἡ ἐκείνων. Ἀλλὰ παραδόξως

πως ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἢ τῶν ἐνθῆτων ἀορίστων χρῆσις εἶνε πυκνοτέρα τῆς τῶν ἄλλων, ὥσπερ ἢ τῶν ἐνσίγμων (ἀ.) ἐνεργητικῶν τῆς τῶν ἀσίγμων δευτέρων, ὡς ἐπλέχτηκα ἢ ἐπλέχθηκα, ἐστάλθηκα, ἐδάρθηκα κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν ἐπλάκην, ἐστάλην, ἐδάρην κ.τ.τ. 2) Καὶ οἱ τέσσαρες τύποι, οἷτε πρῶτοι καὶ οἱ δεῦτεροι κατ' ἀρχάς, ὡς εἰκός, μόνον τὸ πάθος ἐξέφεραν, τ. ἔ. μόνον παθητικοὶ ἦσαν· ὕστερον δ' ἤρχισαν πρὸς τῷ πάθει καὶ τὴν μεσότητα νὰ σημαίνωσι, μάλιστα τὴν αἰτιατικὴν μεσότητα, τὴν εἰς ἐνεργητικὸν τύπον καὶ αἰτιατικὴν πτώσιν ἀναλυομένην, ὡς ἐτρέφθη καὶ ἐτράπην = ἔτρεψα ἐμαυτὸν κ.τ. ὅμ. Ἡ μεταβολὴ αὕτη περὶ τοὺς ἀορίστους πρότερον συμβᾶσα ἦτον ἤδη ἱκανῶς προχωρημένη κατὰ τοὺς ὁμηρικὺς χρόνους· ἔπειτα δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς μέλλοντας μεταβάσα, τόσον ἐξενίκησε μὲ τὸν καιρὸν, ὥστε οἱ ἰδίως παθητικοὶ οὗτοι τύποι διττὴν λειτουργίαν ἀνέλαβαν, τὴν τε τῆς μεσότητος καὶ τοῦ πάθους ἐν ταύτῳ, καθὼς πάλαι οἱ ἰδίως μέσοι τύποι, καὶ διὰ τοῦτο ἐπ' ἐσχάτων παντελῶς κατηργήθη ἢ χρῆσις τῶν ἀντιστοίχων μέσων, ὡς ἂν περιφρονούσης τῆς ἐλληνικῆς καὶ ἀποβαλλούσης τὰ καὶ ταῖς ἀδελφαῖς κοινὰ πλάσματα, τοὺς μέσους τύπους, μετὰ δὲ τινος ἰδιαιτέρας στοργῆς πρὸς τὰ ἴδια αὐτῆς τέκνα, τοὺς ἰδίως παθητικὺς τύπους, προσφερομένης. Οὐδ' αὕτη ἡ μεταβολὴ αἵφνης καὶ διὰ μιᾶς ἐπῆλθεν, ἀλλὰ, καθὼς προελέχθη, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων ἀρχὴν λαβοῦσα ἡρέμα καὶ κατ' ὀλίγον προώδευσεν, ἕως οὗ ἐν τέλει ἐπεκράτησεν. — Πρὸς πίστωσιν τούτων ἐπισυνάπτονται οἱ ἑξῆς πίνακες, ἔνθα ἐκθέτονται 1) μέσοι τινὲς μέλλοντες παθητικῶς παρ' Ὀμήρῳ ἐξελημμένοι. 2) μέσοι μέλλοντες παραλλήλως καὶ συνωνύμως μὲ συστοίχους παθητικοὺς παρὰ τοῖς ὕστερον, μάλιστα τοῖς ἀττικοῖς φερόμενοι. 3) παθητικοὶ μέλλοντες μὴ παθητικῶς, ἀλλὰ μέσως ἢ καὶ ἄλλως κεχρημένοι· καὶ 4) παθητικοὶ ἀόριστοι, ἤδη ἀπὸ Ὀμήρου ἕως ἐσχάτων ἐπὶ μεσότητος λαμβανόμενοι· Πρὸ δὲ τούτων λεκτέον πρῶτον μὲν περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν τύπων αὐτῶν, ἔπειτα δὲ περὶ τῆς ὑπὸ τινων ὑποτιθεμένης διαφορᾶς τῶν παθ. ἀπὸ τῶν μέσων μελλόντων, ὅταν δηλ. ἐφ' ὁμοίας χρήσεως θέτῳται.

Καὶ τοῖς τέσσαρσι τύποις ὑπόκεινται δύο θέματα, εἰς ἀπλοῦν ἢ καὶ θη λήγοντα, π. χ. γράφῃ, ὅθεν ἐ-γράφη-ν καὶ γραφῇ-σομαι ἢ γραφέ-ω, — ὦ κτλ. γραφε-ίη-ν καὶ γράφῃ, ὅθεν τὰ ἐ-γράφη-ν, γραφθῇ-σομαι καὶ γραφθε, ὅθεν γραφθῆ-ω, — ὦ γραφθε-ίη-ν. Οἱ μὲν μέλλοντες ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῶν δύο θεμάτων προσκρήσει τοῦ βοηθητικοῦ (μέλλοντος τοῦ εἰμί) σομαι κατ' ἀναλογίαν τῶν μέσων

προεσχηματισμένων· οἱ δ' ἀόριστοι μόνον διὰ προσαρτήσεως τῶν προσ-
 σωπ. καταλήξων. Ἀλλὰ πῶς ἐσχηματίσθησαν τὰ νέα ταῦτα (χρονικά)
 θέματα ἐκ τῶν ῥηματικῶν; Περὶ τούτου πολλὰ εἶνε καὶ διάφοροι αἱ
 δόξαι τῶν ἐτυμολόγων. Ὁ Bopp πρότερον μὲν (Conjugationssy-
 stem §. 68) ἐδόξαζεν ὅτι ὁ μὲν ἁ. ἀόρ. π. χ. ἐτύφθην, εἰμίχθην ἔ-
 γεινεν ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ ἐπιθέτου εἰς το-ς (ἀρχαίας μετοχῆς, ὡς μέ-
 χρι τέλους τὰ ἀντίστοιχα τῇ λατινικῇ: *amatu-s auditu-s dictu-s*
 κτλ.) τυπτό-ς, μικτό-ς, καὶ τοῦ παρατ. ἦν τοῦ εἰμί, οἶον ἐ-τύπτ-ην,
 ἐ-μίχτ-ην καὶ κατὰ δάσυνσιν τῶν ψιλῶν ἐ-τύφθ-ην, ἐ-μίχθ-ην κτλ.
 ὁ δὲ ῥ. ὁ καὶ ἱστορικῶς μεταγενέστερος, ἐκ τοῦ ἁ. κατ' ἀποβολὴν τοῦ
 θ (ἢ τ) καὶ διὰ τοῦτο ἐπιστροφὴν τῶν δασέων φ, χ' εἰς τὰ ψιλὰ ἢ μέσα
 κ, γ' π, β, ὡς ἐ-τύπ-ην, ἐ-μίγ-ην κτλ. Ὑπὲρ τῆς δόξης ταύτης, κυ-
 ρίως τοῦ πρώτου μέρους τῆς, εἶνε πρῶτον μὲν ἡ ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ
 γλῶσση τῆς αὐτῆς τοῦ παθ. ἀορίστου καὶ τοῦ μέλλοντος ἐννοίας διὰ
 τῶν εἰς το-ς καὶ τοῦ εἰμί ἢ γίγνομαι περίφρασις, π. χ. Σοφοκλ. Φι-
 λοκτ. 1067. οὐδέ σου φωνῆς ἔτι γενήσομαι προσφθεγκτός (= προσ-
 φθεγγθήσομαι), ἀλλ' οὕτως ἄπει; Οἶδ. Κολ. 389 — 90 ζήτητόν —
 ἔσεσθαι (= ζητηθήσεσθαι). Πρβλ. Αἴ. 730, 1049 Τραχ. 446, 677.
 Ἡροδότ. Α'. 71 τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν περιέξονται οὐδὲ ἀπωστοὶ ἔ-
 σονται Γ'. 63. μεταδίωκτος γενόμενος = μεταδιωχθείς. Πρβλ. ζ'.
 64. ἔπειτα δ' ἡ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ μετὰ τοῦ τ ἀντὶ τοῦ θ συνηθε-
 στάτη προφορά των, ὡς ἐγράφηται, ἐπετάχτηκα, ἐπλέχτηκα κτλ.
 Ὑστερον δ' ὅτε Bopp αὐτὸς (Vergleich gramm. σλ. 884) καὶ ὁ
 Pott (Etymolog. Forsch I, 187 ἁ. ἐκδ.) ἐδόξασαν, ὅτι ὁ μὲν ῥ.
 πάλιν ἐκ τοῦ ἁ. ἔγεινε καθ' ὅν εἴρηται τρόπον, οὗτος δ' ἐκ τοῦ ῥημα-
 τικοῦ θέματος καὶ τοῦ θην παρωχ. τοῦ θε (σκρ. dhā), ἐξ οὗ τὸ τι-
 θέναι, σημαίνοντος πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ποιεῖν, ὡς ἐν Ὀδ. Α, 116
 σκέδασιρ θεῖναι = σκ. ποιῆσαι = σκεδάσαι. Εὐριπ. Ἰων. 106 πτη-
 νῶν δ' ἀγέλας . . . . . τόξοισιν ἐμοῖς φυγάδας θήσομεν = φυγαδεύσο-
 μεν ὥστε ἐ-τύφθην = ἐ τύφ-θην, ἐπλέχ-θην = ἐ-πλέχ-θην. Ἀλλ'
 οὕτως ἔπρεπε νὰ παραχθῇ ὅχι παθητικός, ἀλλ' ενεργητικός χρόνος
 καὶ ὁ ἐ-τύφ-θην π. χ. νὰ σημαίνῃ τύψιν ἐποίησα, ὁ ἐπλέχθην πλο-
 κὴν ἔθην, πλοκὴν ἐποίησα, ὁ ἐ. ἔτυψα, ἐπλεξα κτλ., ὡς ὀρθῶς παρε-
 τήρησεν ὁ G. Curtius (Bildung d. Tempora und modi σ. 326). Αὐ-
 τὸς δὲ προτείνει τρίτην γνώμην, ἥτις συμπληρωθεῖσα ἀλλαχοῦ (Zeits-
 schrift f. vergleich. Sprachforsch. chung Tom. Α. σλ. 25 κςξ.) ἔχει
 ὡδε· ἡ μὲν κατάληξις ἡν λέγεται νὰ ἦνε παρωχημένος ἐκ τῆς ῥ. ἐ = ja
 (σκρ. πολλαχοῦ χρησιμεύοντος ἐν ταύτῃ τῇ γλῶσσῃ πρὸς σχηματισμὸν

παθητ. τύπων.) ὅθεν τὸ ἴημι = οὐ μόνον πέμπω, ἀλλὰ καὶ (μέσως) πέμπομαι τ. ἔ. εἶμι, τὸ δὲ θ λείψανον τῆς ρίζης θε (ὡς ἐκ τοῦ βοη-
θός κατα συγκοπὴν προήλθε τὸ βοηθός). καὶ ὁ μὲν β'. ἄορ. ἐκ τῆς
ρημ. ρίζης κατ' εὐθεϊαν καὶ τοῦ ην ἐκείνου συντεθεὶς νὰ σημαίνη ἐγγρά-
φ-ην π. χ. = εἰς γράφειν ἥϊα, εἰς γράφειν ἥλθον, ὃ ἐ. ἐγγράφην, ὁ δὲ
ἀ. ἐκ τοῦ ρήματ. θέματος, τῆς βοηθ. ρίζ. θε καὶ τοῦ βοηθ. παρωχημ.
ην, ἐ-γράφ-θ-ην π. χ. = εἰς τὸ θεῖναι (ποιῆσαι), γράφαι ἥϊα (ἥλθον)
κτλ. Ἀλλὰ φανερόν, ὅτι ἡ τρίτη αὕτη ἀνάλυσις μάλλον τῶν ἄλλων πε-
ριτετεχνημένη φαίνεται καὶ ἡ σύνθεσις τῆς γλωσσικῶς δυσκατορθωτοτέ-
ρα. Τὸ δὲ μόνον βέβαιον ἐκ πάντων τούτων εἶνε, ὅτι τὸ μετὰ τοῦ θ
θέμα τῶν χρόνων τούτων ὑπάγεται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, εἰς ἣν
καὶ τὰ λοιπὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὁδοντικοῦ παρηγμένα, οἷα ἔ-σχεθ-ον, ἀ-
μύναθ-ον. διωκ-άθ-ω. ἀλέ-θ-ω. ἀρ(ι)θ μός. ὀρμ-αθ-ός κ.τ.τ. περὶ
ῶν ἤδη ἀνωτέρω ἔγεινε λόγος, τὸ δὲ ἦν τῆς καταλήξ. καὶ ἐν τῇ ὀριστικῇ
καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσι μεγάλην ὁμοιότητα ἔχει πρὸς τὸν πα-
ρωχημ. ἦν καὶ τὰ ἔω — ὦ, ἔ-ην τοῦ εἶμι ἢ πρὸς τὰ ἦν (ἀφ-ῆν ἀρχ.
= ἀφῆκα) καὶ εἶην, ἔω — ὦ (ἀφ-εἶην, ἀφ ὦ) κτλ. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα
ἐν βυθῷ κεῖται ἡ ἀλήθεια.

Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐπανειλημμένως ἐλέχθη, ὅτι ἡ καθομλουμένη
τὴν τῶν ἐνεργητικῶν ἀορίστων ἔδωκα, ἔρρηκα, ἦκα. ἐποίηκα, ἔζηκα,
ἐμβῆκα κ.τ.τ. ἀναλογίαν ἐπεκτείνασα καὶ τοὺς παθητικούς εἰς θῆκα
(ἢ τηκα) καὶ ηκα μετέπλασεν. Ὡσαύτως ἐκεῖ ἐλέχθη καὶ περὶ τῆς εἰς
σα μεταπλάσεως αὐτῶν κατὰ τοὺς προτέρους αἰῶνας. Κατὰ τοὺς αὐ-
τοὺς ἐκείνους χρόνους ἦτο συνήθης καὶ τις προσχηματισμὸς τοῦ γ'. ἐ-
νικοῦ προσ. εἰς ν, ὡς Πτωχοπροδ. β'. 209—10.

— Νὰ χρίστην τὸ μουστάκιν μου, νὰγκώθην ἡ κοιλιά μου

— νὰπλώθην ἡ ψυχὴ μου κτλ. Βλ. Χρ. παρεξενώθην τα
ἐστάθην. ἐκοιμήθην τὴν ἀντὶ τῶν παρεξενώθη, ἐστάθη, ἐκοιμήθη.
Βελισσ. ἐφάρην (= —η) Δημ. Ζήν. Βατρ. 43.

ἔναν καιρὸν ὁ ποντικὸς εὗρέθην ἰδρωμένος κτλ.

Ὡς δὲ πρὸς τὴν διαφορὰν τῶν παθ. μελλόντων εἰς (θ)ή-σομαι ἀπὸ
τῶν μέσων εἰς-σομαι ἢ ὑπὸ G. Hermann πρῶτον ἀποφανθεῖσα καὶ
ὑπὸ Krüger εἰς τὴν ἀττικὴν γραμματικὴν (σλ. 145) παραληφθεῖσα
γνώμη, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν πρόσκαιρον καὶ παροδικὴν ἐνέργειαν σημαί-
νουσιν, οὗτοι δὲ παρατεταμένην, δὲν φαίνεται πολὺ ἀσφαλές· διότι
τὸ πρὸς ἀπόδειξιν προτεινόμενον Πλατωνικὸν χωρίον μόνον τοῦ εἶνε
ἀνεπαρκές. Πολιτ. β'. 361. c. «ὁ δίκαιος μαστιγώσεται, στρεβλώσε-
ται, δεθήσεται, ἐκκαυθήσεται τῷφθαλμῷ, τελευτῶν πάντα κακὰ

παθὼν ἀνασχινδ' λευθήσεται. » — Ἄλλ' οὐδ' αὐτῶν τῶν παθητικῶν οἱ β'. φαίνονται τι κατ' ἔννοιαν διαφέροντες τῶν α. διότι, ἵνα περιορισθῶμεν εἰς ἓν μόνον παράδειγμα ἐν Ἰλιάδος Γ, ἀμφοτέροι οἱ παθ. ἀόριστοι *μιχθῆναι* καὶ *μιγῆναι* διαφόρως ἐπὶ μεσότητος εἶνε τεθειμένοι, δις ἐκάτερος· καὶ ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαθέσεως καὶ μετὰ τῶν αὐτῶν προσδιορισμῶν ποῦ μὲν εὐρίσκεται ὁ ἕτερος π. χ. Ἰλ. Κ, 457. φθεγγομένου δ' ἄρα τοῦ γε κάρη *κορίησιρ ἐμίχθη*· ποῦ δ' ὁ ἕτερος, π. χ. Ἰλ. Γ, 55 καὶ ἄλλ. ὅτ' ἐν *κορίησι* *μιγείης*. Διαφορὰ τις ἐννοίας φαίνεται παρὰ τοῖς λογεῦσι τῶν ἀττικῶν κυρίως μετὰ τοῦ *φανθῆναι* καὶ τοῦ *φανῆναι*, ἐν ᾧ παρ' Ὀμήρῳ καὶ παρὰ τοῖς δραματικοῖς τῶν ἀττικῶν συνήθως ὁ ἕτερος ἀντὶ τοῦ ἐτέρου ἐναλλάξ καὶ ἀδιαφόρως ἐκλαμβάνονται· ἐπισημνότερον τούτου τεκμήριον εἶνε πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸ Σοφ. Ἀντιγ. 400 κεξ. τῆς παρόδου.

Ἀκτὶς ἀελίου, τὸ κάλλιστον ἑπταπύλῳ *φανὲν*

Θήβα τῶν προτέρων φάος

ἐφάνθη ποτ', ὧ χερσίας ἀμέρας βλέφαρον.

Πιθανώτατον δ' ἐν τούτοις φαίνεται τοῦθ', ὅτι οἱ β'. τύποι ἐπλάσθησαν ἱκανῶς ὕστερον τῶν α., ὡς προεδηλώθη, κατ' ἀναλογίαν τῶν λεπτοτέρων καὶ κουφοτέρων ἐνεργ. καὶ μέσων δευτέρων καλουμένων πρὸς τοὺς παχυτέρους α., τοὺς ἐνσίγμους, μέρος μὲν *εὐφωρίας* χάριν καὶ *εὐρυθμίας* ἐν τῇ ποιήσει (πρβλ. ἐπλέχθην — ἐπλάκην, ἐθρέφθην — ἐτράφην, ἐστρέφθην — ἐστράφην, ἐσφάχθην — ἐσφάγην, ἐσφάλλην — ἐσφάλην, ἐφθάρθην — ἐφθάρην κτλ.), μέρος δ' ἴσως ἐκ τῆς ἐμφύτου τῇ γλώσσῃ τάσεως, νέους πάντοτε τύπους καὶ τρόπους ἐρμηνείας ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων τετριμμένων νὰ πλάσῃ, ὃ δὴ συνέβη καὶ περὶ τοὺς ἐνσίγμους ἀόριστους, δι' ὁμοίας αἰτίας μετὰ τοὺς ἀσίγμους πλασθέντας. Ὑστερον δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου, καθὼς τῶν ἐνσίγμων ἀόριστων ὁ ὀρίζων ἐπευρύνθη καὶ ὅπου δὲν ἦτο χρεία, οὕτω καὶ τῶν β'. παθ. ἀόριστων καὶ μελλόντων, οἵτινες ἐν μὲν τῇ μεταγενεστέρᾳ λογίᾳ γλώσσῃ ἐπεκράτησαν ὑπὲρ τοὺς α., ἐν δὲ τῇ δημώδει, ὡς προερρέθη, ὅχι τόσον.

Ἔπονται οἱ προμνησθέντες πίνακες.

1) ἀπαλθή-σεσθαι Ἰλ. Θ, 405. 419.

βεβρώσεται Ὀδ. Β, 203.

δεδμήσεται Ἰμν. εἰς Πυθ. Ἀπολλ. 365.

δονήσεται Ἰμν. εἰς Πυθ. Ἀπολλ. 92.

δρώσεται Ἀπολλ. Ἀργον. Β'. 117.

- εἰρήσεσθαι ἰλ. ψ, 793.
 διαρραίσεσθαι ἰλ. Ω, 355.
 κεκλήσῃ ἰλ. Γ, 138.
 κρآنέσεσθαι ἰλ. Ι, 626.
 κατακτανέσεσθαι ἰλ. Ε, 481.
 λελείψεται ἰλ. Ω, 742.
 ὀλεῖται ἰλ. Β, 325. Θ, 246. Ὀδ. Ω, 196. Πρῶτ. Ἡροδ.
 Α. 38.
 μίξεσθαι Ὀδ. Ζ, 136. Ω, 314.
 πεφῆσομαι(πέφνον) ἰλ. Ν, 827. Ο, 140. Ὀδ. Χ, 217.
 σάωσαι Ὀδ. Φ, 309. ἀνθ' οὗ παρὰ τοῖς ὕστερον σωθήσει.
 πέρσεται ἰλ. Ω, 729.
 τελέεσθαι Ὀδ. Α, 201. Χ, 216. Ψ, 284.
 τελευτήσεσθαι ἰλ. Ν, 100. Ὀδ. Ι, 511.
 τετεύχεται ἰλ. Μ, 345. Φ, 585. τεύξεσθαι ἰλ. Ε, 653.
 τιμήσεσθαι Ἰμν. εἰς. τ. Πυθ. Ἀπόλλ. 306.
 τρώσεσθαι ἰλ. Μ, 66.
 φθίσονται ἰλ. Α, 821.
 φιλήσαι Ὀδ. Α, 123.
 φοβήσομαι ἰλ. Χ, 250.
 Οἱ δὲ μόνον παθητικοὶ μέλλοντες εἶνε ὁ δαήσομαι Ὀδ. Γ, 187. Τ,
 325. καὶ ὁ μιγῆσεσθαι ἰλ. Κ, 365 = τῷ μίξεσθαι καὶ μέσως ἐκ-
 λαμβανόμενον.
 2) (ἄξομαι [προς — Θουκ. Δ'. 115, 2], Πλατ. Πολιτ. ε.
 458. Δ. Δημοκρ. παρὰ Στοβ. Ἀνθ. ΜΓ', 43.
 (ἀχθήσομαι
 (ἀδικήσομαι Θουκ. Ε. 56, 2. ζ'. 87, 4. Εὐριπ. Ἰφιγ. Αὐλ.
 1437. Ξεν. Κ. Π. Γ'. 2, 18. Ἰσοκρ. Β'. 16.
 (Δημοσθ. Κ'. 164. ΚΑ'. 30. 220. ΚΓ'. 115.
 (κ. ἄλλ. Πλατ. Γοργ. 509. Δ.
 (ἀδικηθήσομαι
 (ἀνεώξεται Ξεν. Ε'. 1, 14.
 (ἀνοι(χθ)γῆσεται
 (ἄρξεσθαι Αἰσχουλ. Περσ. 592. Ἡροδ. Γ'. 83. Ζ'. 159.
 (162. Θ'. 122. Ἀριστοτ. Πολ. Γ'. 2, 10.
 ἀρχοθήσεσθαι Ἀριστοτ. Πολ. Α'. 5, 5.

- (βλάψεσθαι   Θουκ. Α. 81, 2. ζ'. 64, 2.
 (βλαβήσεσθαι   Ἰσοκρ. Α. 25.
 (βεβρώσομαι
 (βρωθήσομαι
 (δεδήσεσθαι   Πλάτ. Πολιτ. Β'. 361. ε.
 (δεθήσεσθαι   Δημοσθ. ΚΔ'. 126, 131, 190.
 (δημοκρατήσεσθαι   Θουκ. Η. 48, 5. 75, 2. Δημοσθ. ΚΔ'. 99.
 (δημοκρατηθήσεσθαι   Θουκ. Η. 75, 2 κατὰ 4 καλὰ χειρόγραφα.
 (εἰρήσεται   Θουκ. ζ'. 34, 4 καὶ παρὰ τοῖς τραγικοῖς. Ξε-
 (νοφ. Κ. Π. Ζ'. 1, 9. Αἰλιαν. Π. Ι. Β'. 20.
 (ῥηθήσεται   Θουκ. Α. 73, 2. Η. 66, 1. Δημ. ΜΔ'. 45.
 (ἐνεδρεύσεσθαι   Ξενοφ. Ἑλλην. Ζ'. 2, 18.
 (ἐνεδρευθήσεσθαι
 (εἰρξέσθαι   Ξενοφ. Ἀναβ. ζ'. 4 (6), 16. Αἰσχιν. Γ'. 122.
 (παρὰ δὲ Σοφ. Ο. Τ. 890 μέσως.
 (εἰρχθήσεται
 (εὐνομήσεσθαι   Ἡρόδ. Α. 97.
 (εὐνομηθήσεσθαι
 (ἐλασσώσεσθαι   Ἡρόδ. ζ'. 11. Θουκ. Ε. 104, 105, 2.
 (ἐλασσωθήσεσθαι   Θουκ. Ε. 34, 3. Δημοσθ. ΚΑ. 66.
 (ἐμπεπρήσεται   Ἡρόδ. ζ'. 9.
 (ἐμπρησθήσεται
 (ἔξεσθαι   Ἰλ. Ι, 102 (Σοφοκλ. Ο. Τ. 889 μέσως).
 (σχθήσεσθαι
 (ἐάσεσθαι   Θουκ. Α. 112. Εὐρ. Ἰφ. Αὐλ. 334.
 (ἐαθήσεσθαι
 (ζημιώσεσθαι   Ἡρόδ. Ζ'. 39. Θουκ. Γ'. 40, 2. Ἀνδοκ. π. μυσ.
 (§. 72. Δημ. Α. 27. Ἀριστ. Πολιτ. ζ'. 3, 2.

- (ζημιωθήσεσθαι Ξενοφ. Ἀπομν. ζ'. 9, 12. Ἰσακ. Α'. 23. ἰ. 46.
(Λυσ. ζ'. 15. Ἡ. 18. Δημ. ΚΓ'. 80 κτλ.
- (ἡττήσομαι Λυσ. ΚΗ. 9. Ξενοφ. Ἀναβ. Β'. 3, 23.
(ἡττηθήσεσθαι Λυσ. Κ'. 32.
- (θεραπεύσοιτο Ξενοφ. Κ. Π. Ε'. 4, 17.
(θεραπευθήσεσθαι
- (κεκαλύψεσθαι
(καλυφθήσεσθαι
- (κελήσεσθαι Αἰσχ. Ἑπτ. 679.
(κληθήσεσθαι Ξενοφ. Συμπ. Α'. 15. Πλατ. Νομ. 681. Δ.
κεκλεύσεται Ἀριστοφ. Νεφ. 4436.
- (κεκλείσομαι
(κλεισθήσομαι
- (κεκόψομαι
(κοπήσομαι
- (κωλύσεσθαι Θουκ. Α'. 142, 1.
(κωλυθήσεσθαι
- (λέξεσθαι Σοφ. Ο. Κ. 1186. Εὐρ. Ἀλκ. 322. Ἐκαβ. 906.
(λελέξεσθαι Θουκ. Γ'. 53, 4.
(λεχθήσεσθαι
- (κατα-λύσεσθαι Ξενοφ. Κ. Π. Α'. 6, 9.
(ἀπο-(λε)λύσονται Ξενοφ. Κ. Π. ζ'. 2, 37.
(λυθήσεσθαι
- (μαστιγώσεσθαι Πλατ. Πολιτ. Β'. 361. ε.
(μαστιγωθήσεσθαι
- (νεμήσεσθαι
(νεμηθήσεσθαι

- (ξενώσσεσθαι Σοφ. Φιλ. 303.
 (ξενωθήσσεσθαι
- (οϊκήσσεσθαι Θουκ. Η. 67, 4.
 (οϊκηθήσσεσθαι Δημοσθ. Ε. 40.
- (οἴσσεσθαι Εὐριπ. Ὀρεστ. 440. Ξενοφ. Οἶκον. ΠΗ. 6.
 (οἰσθήσσεσθαι ἐξ— Εὐριπ. Ἰκ. 564. Δημοσθ. ΜΔ'. 45.
 (ἐνεχθήσσεσθαι (ἐπ— κατ —) Θουκ. Ζ'. 56, 2. Ἰσοκρ. ΠΓ'. 49.
- (παιδεύσσεσθαι Πλατ. Κριτ. 54. Α.
 (παιδευθήσσεσθαι
- (πολιορκηθήσσεσθαι Ξεν. Ἑλλην. Δ'. 8, 5.
 (πολιορκήσσεσθαι Ἡροδ. Ε. 34. Η. 49, 70. Θουκ. Γ'. 409, 4.
 (Ξενοφ. Ἑλλην. ς'. 4, 6. Ζ'. 5, 48.
- (πολεμῆσσεσθαι Θουκ. Α. 68, 3. Η. 43, 2. Δημ. ΚΓ'. 440. δι-
 (απολ. — Θουκ. Ζ'. 14, 2. 25, 7.
 (πολεμηθήσσεσθαι
- (σταθμῆσεται Ἀριστοφ. Βατρ. 797 (παρὰ δὲ Λουκ. π. τ. πῶς
 (δεῖ ἴστ. συγγρ. 63 ἐνεργ.)
 (σταθμηθήσσεσθαι
- (στερήσσεσθαι Σοφ. Ηλ. 4240. Ἀντιγ. 890. Θουκ. Γ'. 2, 2.
 (39, 7. Ξεν. Ἀν. Α. 4, 8. Κ. Η. Δ'. 2, 32. ς',
 (2, 38.
 (στερηθήσσεσθαι Λυσ. ΙΒ'. 70 ἀποστερ—, Δημ. Α. 22. (Δίων
 (Κασσ. ΜΖ'. 7).
- (στρεβλώσσεσθαι Πλατ. Πολιτ. Β'. 364. ε. Ι. 643. ε.
 (στρεβλωθήσσεσθαι
- (ταραξέσθαι Θουκ. Ζ'. 36, 6. 67, 2. Ξεν. Κ. Π. ς'. 4, 43,
 (ταραχθήσσεσθαι
- (τεθάψεσθαι
 (ταφήσσεσθαι

- (τιμήσεσθαι Σοφ. Ἀν. 210. Εὐρ. παρὰ Δουκούργου κ. Λεωκρ. 400. στ. 49. Ξενοφ. Ἀναβ. Α'. 4, 14. Ἱερ. Θ'. 9. Οἶκον. Θ'. 11. Πλατ. Πολ. 426. c. ἱππ. μειζ. 284, B. Θουκ. Β'. 87, 5.
- (τιμηθήσεσθαι Θουκ. ς'. 80, 4. Δημ. 1Θ'. 223. [Διοδ. ιέ. 74. ις'. 75]
- (τηρήσεσθαι Θουκ. Δ'. 30, 3.
- (τηρηθήσεσθαι
- (θρέψεσθαι Πλατ. Κριτ. 54 Α. Ξενοφ. Κ. Π. Γ'. 3, 46.
- (Ἀναβ. ς'. 5, 20. Οἶκ. Ε'. 43.
- (τραφήσεσθαι [Δημοσθ.] Ἐπιταφ. 32. Μανέθων. Δ'. στ. 596.
- (Παρὰ δὲ Νικηφ. τ. Γρηγορῶ [ἱστορ. Βυζαντ. VII, 4. p. 216. καὶ μέσως.]
- (τρίψεσθαι Θουκ. ς'. 48, 7. Ζ'. 42, 6.
- (τριβήσεσθαι (Πλου. Δίων. 25).
- ὑσεται Ξεν. Κυνηγ. Β'. 14.
- (φυλάξεσθαι Σοφ. Φιλ. 48. Ξεν. Οἶκον. Δ'. 9.
- (φυλαχθήσεσθαι
- (ὠφελήσεσθαι Θουκ. ς'. 48, 5. Ζ'. 67, 3. Ξεν. Οἶκ. Β'. 8.
- (Ἀπομν. Α'. 6, 14. Κυνηγ. ΙΒ'. 4. Δημ. π. τ. στεφ. 144 — κτλ.
- (ὠφεληθήσεσθαι Λυσ. ΚΘ'. 4. ΙΕ'. 61 (διορθοῦμ. εἰς ὠφελήσεσθε) Ἱσαι. Ι'. 46. Ξεν. Κ. Π. Γ'. 2, 20. Ἀπομν. Β'. 7, 8. Πλατ. Θεαγ. 128. Ε'. Πλου. Ν. Κ. 16. Μαρκελλ. 49 κ. ἄλλ.
- Οὕτω παθητικῶς εἶνε κεχρημένοι καὶ τινες συνηρημένοι μέλλοντες, οἷοι
- ἀνασκολοπιεῖσθαι Ἡροδ. Γ'. 132. Δ'. 43.
- ἀθανοῦμαι Σοφ. Φιλοκτ. 954.
- ἀπ]ολέεσθαι Ἡροδ. ς'. 29. Σοφ. Φιλοκτ. 1035. 1105. Ξενοφ. ἑλλην. Α' 7, 24. Β'. 2, 14. Αἰσχιν. Α'. 184.
- ἐπιτελέεσθαι Ἡροδ. ς'. 140.
- ἑμαλιεῖται Ξενοφ. Οἶκ. ΙΗ'. 5,

- δνειδιεῖσθε Σοφ. Οἰδ. Τυρ. 1500.
 πλυνεῖται Ἀριστοφ. Πλουτ. 1664.
 ὕβριεῖται Ἀριστοφ. Ἐκκλησ. 666.
 φθεροῦμαι Σοφ. Οἰδ. Τυρ. 272. τὸ δὲ
 φθαρήσομαι Θουκ. Β'. 53, 2. Η'. 75, 3. Εὐρ. Ἡρ. μαιν.
 1290. Ἰσοκρ. Πανηγ. 124.
 3) ἀχθήσεσθαι (προς —, προ —, συν — κτλ.) Θουκ. Δ'. 87,
 2. Δημ. ΙΗ'. 269. Π. Δ. Ψαλμ. ργ'. 22. Ἡ-
 σαῖ. ΙΗ'. 6. κ. ἄλλ. ὁ δὲ μεσ. μέλλ. προά-
 ζομαι ἐπὶ μεσ. διαθ. Δημοσθ. ε. 14.
 (αἰδεσθήσεσθαι Εὐριπ. Ἰφιγ. Αὐλ. 900.
 (αἰδέσεσθαι Ἰλ. Ω, 208.
 (αἰσθήσεσθαι συνηθέστατον παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις
 (αἰσθηθήσεσθαι Π. Δ. Ἡσ. ΑΓ'. 11.
 (αἰσθανθήσεσθαι Ἡσ. ΜΘ'. 26.
 (αἰσχυνεῖσθαι Αἰσχ. Ἀγαμ. 823. Ξενοφ. Συμπ. Η'. 33.
 (Αἰσχιν. Α'. 46. κ. ἄλλ.
 (αἰσχυνθήσεσθαι Αἰσχ. Ἀγαμ. 1346. ἐπ — Πλατ. Φαίδ. 85.
 (Δ. Π. Δ. Ψαλμ. Λς'. 19. ρκς'. 5. Ἡσ. α. 29.
 (ξε'. 13.
 (ἀπαλλάξεσθαι Ἡροδ. Ζ'. 222. Πλατ. Εὐθυφρ. 11, Δ. Ἀπολ.
 (30. Α. Πολ. Ε. 660. Ξεν. Κ. Π. Ε. 4, 46.
 (Δημ. Κ'. 28.
 (ἀπαλλαχθήσεσθαι Εὐριπ. Ἰππολ. 356. Μηδ. ἐξαπ — Σοφ. Ἥλεκ.
 (1002. — Ἀρφ. Σφ. 1395. 1421.
 (ἀπαλλαγήσεσθαι Ἡροδ. Β'. 120. Θουκ. Δ'. 28, 4. Ξεν. Ἑλλ. Δ'.
 (6, 3. Ἰσοκρ. Δ'. 172. 189. Ζ'. 84. Πλατ.
 (Πολ. Δ'. 648. Β. διαλλ — Θουκ. Ἡ. 86, 5 κ.
 (ἄλλ.
 ἀποδυσθήσομαι Ἀριστ. Σφη. 1122.
 (ἀποκρινεῖσθαι συνηθέστατον παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις.
 (ἀποκριθήσεσθαι Π. Δ. Ψαλμ. ριή. 42. Ἡσ. ιδ'. 10. 32. μέ. 9
 (καὶ Κ. Δ.
 ἀπορηθήσεσθαι (ἀποροῦμαι) Ἡσχι. Η'. 22. κδ'. 19.

ἀποξηρανθήσεσθαι (μ.) Ψαλμ. λς'. 2. Ἡσ. ιθ'. 5. 6. 7.
ἀποστραφήσεσθαι Γεν. ΙΕ'. 16. Ψαλμ. λδ'. 43. Ἡσ. ιθ'. 22. λζ'.
7. Θρην. Ε'. 24.

ἀποτροπιασθησομένην σχολ. Σοφ. Ἡλ. 645.

αὐλισθήσεσθαι Ἰωβ. κθ'. 49. Ψαλμ. κδ'. 43. κθ'. 5.

αὐξηθήσομαι Αἴλ. Ποικ. Ἰστ. Α'. 34.

ἀφανισθήσεσθαι Ἰωσ. Ἰουδ. ἀρχ. Δ'. 8. 48.

(ἀρνήσεσθαι συνηθέστερον μέχρι τῶν συγγρ. τ. Κ. Α. π. χ.
(Ματθ. κς'. 34. 35.
(ἀρνηθήσεσθαι Σοφ. Φιλ. 527.

(ἀχθέσομαι Ἀριστοφ. Νεφ. 865. 4432. Ὀρν. 84. Πλατ.
(Πολ. Γ'. 603. Ε.

(ἀχθεσθήσομαι Ξεν. Κ. Π. Ἡ. 4, 40. Πλατ. Γοργ. 506. c.
(Αἰσχιν. Γ'. 242. κ. ἄλλ.

ἀρθήσεσθαι (μ.) Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 4, 2. Ψαλμ. οά. 46 κ.
ἄλλ.

ἀρκεσθήσεσθαι Διοδ. Σικ. ΙΕ'. 50 κ. ἄλλ. Παυλ. π. Τιμόθ. α.
6, 8. ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτ. ἀρκέσεσθαι.

(συμ.) βροσκηθήσεσθαι Ἡσ. ιά. 6, 7. ιδ'. 30. λ'. 25. ξέ. 25.

διακριθήσεσθαι Διοδ. Σικελ. ΙΕ'. 84.

(διαλέξεσθαι Πλατ. Χαρμ. 455. c. 470. Ε. Πολιτ. Α'. 328.
(Α. Συμπ. 247. Β.

(διαλεχθήσεσθαι Ἰσοκρ. Ευαγορ. 34. Δημ. π. τ. στεφ. 252.

(διανοήσεσθαι Πλατ. Νομ. 793. Α.

(διανοηθήσεσθαι Πλατ. Νομ. 837. Α. 890. Β.

διανοιχθήσεσθαι (μ.) Γενέσ. Γ'. 5.

(δεήσομαι σύνθετες παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις.

(δεηθήσομαι Ἰωβ. έ. 8. θ'. 45. ιά. 49. Ψαλμ. κθ'. 8. Ἡσ.
(λζ'. 4.

διασκορπισθήσεσθαι Ψαλμ. νή. 45. 74. 9. Ματθ. Κς'. 30 — 31
κ. ἄλλ.

ἐκ-κυλισθήσομαι Αἰσχ. Προμ. 87.

ἐκ-ραγήσονται Αἰσχ. Προμ. 367.

- ἐμπλησθήσομαι Εὐριπ. Ἰππ. 664. ψαλμ. κά. 26. ξδ'. 4. 11.
ργ'. 28. Ἡσ. ιγ'. 24. νή. 11 κλ.
- ἐνυπνιασθήσεσθαι Κ. Δ. Πραξ. τ. Ἀποστ. Β'. 17. ἐκ τοῦ προφ. Ἰ-
ωήλ.
- ἐνωτισθήσεσθαι ψαλμ. ρλδ'. 17.
- ἐξεγερθήσεσθαι ψαλμ. ντ'. 8. ρζ'. 2. Ἡσ. ιθ'. 2. κς'. 19.
Λουκ. ιά. 34.
- ἐξυπνιασθήσεσθαι Ἰώβ ιδ'. 12.
- (ἐπιμελήσεσθαι Ἡροδ. Ε. 29. Ξεν. Οἰκ. Θ'. 1. 14. Πλατ. Γοργ.
(545. Β. Κριτ.
- (ἐπιμεληθήσεσθαι Ξεν. Ἀπομν. Β'. 7, 8. Αἰσχιν. κ. Κτησιφ. 27.
(μεταμεληθήσεσθαι ψαλμ. ρθ'. 4.
- (ἐπι-μνήσεσθαι Ἡροδ. Α. 51. 177. Β'. 101. ἀπο— Θουκ. Α.
(137, 3. ἀνα— Δεινάρχ. 1, 37.
- (ἐπι]μνησθήσεσθαι Ἡροδ. Β'. 3. ς'. 19. Θουκ. Γ'. 90, 1. Ξενοφ.
(Ἑλλην. Β'. 3, 35. ς'. 4, 5. Ἰσοκρ. Ἐπιστ. 9,
(12. Αἰσχιν. Α. 106. 158. 171. Δημ. ΠΗ. 44
(κ. ἀλλ.
- (ἐν-αντιώσεσθαι Ἡροδ. Ζ'. 9, 102. Θ'. 7. Αἰσχ. Προμ. 787.
(Εὐριπ. Ἀλκ. 152. Πλατ. συμπ. 197. Α. Νομ.
(659. Β. Λυσ. ΠΓ'. 17. Δημ. ς'. 8.
- (ἐναντιωθήσεσθαι Λουκ. ἐν Πλοίῳ ἢ Εὐχ. 32.
- ἐπι-στραφήσεσθαι Ἰώβ λς'. 10. ις'. 23. ψαλμ. νζ'. 37. κά. 27.
μετα— Πλατ. Πολ. Ζ'. 548. Δ.
- ἐρασθήσεσθαι Αἰσχ. Εὐμεν. 838. Λουκ. Θε. διαλογ. Κ'. 15.
- εὐλαβηθήσεσθαι Ἰώβ ιγ'. 25.
- ἐπι-εκ-χυθήσεσθαι Γενέσ. θ'. 6. Ἰώβ λ'. 16. λς'. 27.
- (εὐφρανεῖσθαι Ξεν. Κ. Π. Α. 5, 9. Συμπ. Ζ'. 5. Ἀριστοφ. Ἐκ-
(κλ. 1123. Ἡροδ. Δ'. 9.
- (εὐφρανθήσεσθαι Αἰσχιν. Α. 191. Στοβ. Ι. 52. ις'. 27. ψαλμ. θ'.
(2. κ'. 1. λ'. 7. λβ'. 21. νβ'. 6. ρή. 28. Ἡσ. θ'.
(3. 17. ξά. 10. ξβ'. 5 κλ.
- θυμωθήσεσθαι Ἰώβ κά. 4. Ἡσ. ιγ'. 13. νδ'. 9.
- ῥσθήσεσθαι Σοφ. Ο. Τ. 453. Ἰσοκρ. ε. 134.

- ἰσωθήσεσθαι Ἰώβ κή. 17. 19. ψαλμ. πή. 6.
- { κατακλινεῖσθαι Ἄριστ. Λυσιστρ. 910.
- { κατακλιθήσεσθαι Ἄριστ. Ἰππ. 98. Πλατ. συμπ. 222.
- { συγκλιθήσεσθαι Εὐριπ. Ἀλκ. 1090. ψαλμ. ργ'. 5.
- κατεσθληθήσεσθαι ψαλμ. ρλθ'. 11.
- κινηθήσεσθαι Αἰσχιν. Γ'. 160.
- κοιμηθήσεσθαι Γενέσ. λθ'. 17. ψαλμ. δ'. 8. Ἡσ. έ. 27. ν'. 11.
- κουφισθήσεσθαι Εὐρ. Μηδ. 473.
- κομισθήσεσθαι Θουκ. Α'. 52, 3.
- κοιτασθήσεσθαι ψαλμ. ργ'. 22.
- καθαρισθήσεσθαι ψαλμ. ιή. 13. ν'. 7.
- προς-κολληθήσεσθαι Γεν. Β'. 24. Ἰώβ μά. 8.
- κρυβήσεσθαι Γεν. Α'. 14. Ἰώβ ιγ'. 20. ψαλμ. ιή. 6.
- { λυπήσεσθαι Εὐρ. Μηδ. 474. Δουκιαν. Νιγρ. 9. Στοβ. άν-
θολ. 7δ'. 29.
- { λυπηθήσεσθαι (συλ— Ἡροδ. ζ'. 39). Ἡσα. ή. 21. ιθ'. 10.
νά. 19.
- { μανεῖσθαι Ἡροδ. Α'. 109.
- { μανήσεσθαι
- μεγαλυνθήσεσθαι ψαλμ. ιθ'. 5. 7.
- μεθυσθήσεσθαι ψαλμ. λέ. 8. θρην. δ'. 21.
- μακρυνθήσεσθαι (= ἀποσιγήσεσθαι) ψαλμ. ρή. 17. Ἡσ. μθ'. 19.
- μιχθήσεσθαι Δίων Κασσ. ΝΕ. 13, 1.
- ὁμοιωθήσεσθαι Γεν. λδ'. 15. 22. ψαλμ. κζ'. 1. λθ'. 5. πβ'. 1.
πή. 6. ρμβ'. 7.
- ἔσιωθήσεσθαι ψαλμ. ιζ'. 25.
- ὀσφρανθήσεσθαι ψαλμ. ριγ'. 6.
- { ὀργιεῖσθαι
- { ὀργισθήσεσθαι ψαλμ. οή. 5. ρβ'. 9. ριά. 10. Ἡσ. Κή. 28. νζ'.
6. 16.
- παρρησιασθήσεσθαι Ἰώβ κβ'. 26.
- πετασθήσεσθαι ψαλμ. νδ'. 6. Ἡσ. ιά. 14.
- { πείσεσθαι Ἰλ. Α, 289, Ἡροδ. Ε. 19. 39.

(πεισθήσεσθαι Σοφ. Φιλοκτ. 624. Ξενοφ. Κ. Π. έ. 1, 8.
(Πλατ. Σοφ. 248. ε. Ίσοκρ. Ζ'. 57. Αίσχιν. Γ'.
(256. Διοδ. ις'. 68. Ίωσηπ. άρχ. Β'. 4, 2 κ.άλλ.

πλανηθήσεσθαι 'Ησαϊ. ιζ'. 44. Ίωσηπ. Ιουδ. Πολεμ. Α. 40, 6.
πληθυνθήσεσθαι Ιώβ λθ'. 4. ψαλμ. 74. 12. 14. ρλή. 18. 'Ησ.
ς'. 12.

(πορεύσεσθαι Εὐρ. Άλκ. 538. Ξενοφ. Έλλην. Δ'. 8, 35. Αί-
(σχιν. Α. 4. ς'. Γ'. 76 κ. άλλ.
(πορευθήσεσθαι Επιγρ. Corp. Inser. 87.

(προθυμήσομαι
(προθυμηθήσομαι

ῥυήσεσθαι Ιώβ λς'. 28. ψαλμ. α. 3. ρμζ'. 18 (7).
πτοηθήσεσθαι Ιώβ ιά. 16. κγ'. 15.
προς-τεθήσεσθαι Ιώβ ιγ'. 9.
σαλευθήσεσθαι Ιώβ μά. 14. ψαλμ. μέ. 5. πά. 5. ριά. 6.
σεβασθήσεσθαι Γρηγ. Ναζ.

(σφαλεῖσθαι Σοφ. Άποσπ. 513. Ξεν. συμποσ. Β'. 26.
(σφαλήσεσθαι Σόφ. Τραχ. 719. 1103. Θουκ. Η. 86, 5.

συν-τριβήσεσθαι Ιώβ λή. 14.
σωθήσεσθαι Πλατ. άπολ. 31. Ε. 32. Α. δια— Γενέσ. ΙΘ'.
20. ψαλμ. ιζ'. 3. οθ'. 3. 7. 19. 'Ησαϊ. Κ'.
6. κ. άλλ.

υπο-τάγήσεσθαι ψαλμ. ξά. 1.
τερφθήσεσθαι ψαλμ. λδ'. 9.
τραπήσεσθαι Ίωσηπ. Άρχαιολ. ΙΗ. 9, 7. 'Ησαϊ. ις'. 7 κ.
άλλ. = τῷ άρχαιοτ. τρέψεσθαι.

(συ)-σχεθήσεσθαι Ιώβ λς', 8.

(φανεῖσθαι Ηρόδ. Γ'. 3, 5. Α'. 60. Σοφ. Φιλ. 894. 1437.
(Θουκ. Α'. 22, 3. Ζ'. 56, 1. Η. 12, 1. Ξεν.
(Οίκ. Η. 22. Πλατ. Άπολ. 33. Α. 46. Δ. Λυσ.
(φανήσεσθαι Ηρόδ. Δ'. 97. Ζ'. 218. Σοφ. Φιλ. 82. Ο. Τ.
(1063. Τραχ. 663. Ο. Κ. 668. Εὐριπ. Άνδρομ.

- (343. Θουκ. Δ'. 27, 3. Ξεν. Ἑλλ. Β'. 3, 42. Ἰσοκρ. Γ'. 3. 35. Ἐ. 69. Λυσ. ΠΓ'. 87. Αἰσχιν. Α'. 3. 169. Γ'. 81. Δημ. Β'. 43. Ἐ. 40. ΠΗ. 109. 118 κτλ.
- (φοβήσασθαι Ξεν. Κ. Π. Α'. 4, 19. Γ'. 3, 18. Δημ. ΙΕ. 23.
(φοβηθήσασθαι Ξεν. Κ. Π. Γ'. 3, 30. Λουκιαν. Ζευξ. 9. Ἰώβ ιά. 15. λζ'. 24. ψαλμ. γ'. 6. κβ'. 4. κς'. 1. 3.
(λθ'. 3. μέ. 2. νά. 6. νέ. 3, 4. 11. Ἡσ. ιβ'. 2.
(νθ'. 19 κτλ.
- ὕψωθήσασθαι ψαλμ. ιβ'. 2 μέ. 10. ξγ'. 7. οδ'. 10. πή. 16. 47.
- χορτασθήσασθαι ψαλμ. ις'. 15. λς'. 19. ργ'. 13. Θρην. γ'. 30.
χαρήσασθαι ψαλμ. 7έ. 12. Ἀβακ. Α. 16. Ζαχαρ. ί. 7. Πο-
λυβ. Διοδ. Ἐκλογ. Οὐατικ. σλ. 95. Κ. Δ.
Λουκ. Α. 44. Ἰωαν. ις'. 20. 22. Φιλ. Α. 48.
- ψεύσομαι (= ψεύδη λέξω) Ἰλ. Κ, 534. Ὀδ. Δ, 440. Ξεν. Ἑλλ. Α. 7, 6.
- ψευσθήσομαι (= ἀποτεύζομαι) Σοφ. Τραχ. 712.
- 4) (ἀάσασθαι Ἰλ. Ι, 116. 537. Τ. 137. Α, 340.
(ἀασθῆναι Ἰλ. Π. 685. Τ, 113. 136. Ἰμν. Ἀφρ. 252.
(Ὀδ. Δ, 503. 9.
- (ἀγάσασθαι Ὀδ. Β, 67. Δημοσθ. π. τ. στεφ. 204 (μόνον
(χωρίον παρὰ τ. ἀττ.).
(ἀγασθῆναι Σόλων 33, 3. Ξεν. Ἑλλην. Ζ'. 4, 40. Συμπ.
(Θ'. 3. Ἀγησ. Α'. 8. Ἡ. 6. Οἰκ. Ζ'. 37. Κ. Π.
(Ζ'. 1, 44. Πλατ. Γοργ. 525 c. Πολ. Α'. 329.
(Δ'. Τιμ. 37. Συμπ. 179. c. Ἰσοκρ. Δ'. 84. —
(Αἰλιαν. Π. Ἰστ. Ἐ. 6. ΙΒ'. 1.
- (ἀγερέσθαι Ἰλ. Ι, 74. Σ, 37. 245. Ὀδ. Β, 385. Α, 36.
(ἀγερεθῆναι Ἰλ. Α, 57. Δ, 152. Χ, 475 κ. ἀλλ. τὸ δὲ ἀ-
(γείρατο = ἄγειρεν ἑαυτῷ Ὀδ. Τ, 293.
- (ἀγαγέσθαι (ἀναγ—, κατ—, ἐξ—, ἐπ—, προς—, συν—)
(παρ' Ὁμήρῳ, Θουκ. Γ'. 79. Ξεν. Ἑλλ. Α'. 4, 2.

(ἀχθῆναι (μετὰ τῶν αὐτῶν προθ. σύνθ.) Ἡροδ. Γ'. 138.
(Δ'. 103. 152. Ζ'. 168. Θουκ. Β'. 77, 2. Ξεν.
(Ἑλλην. Α'. 2, 12. 4, 8. 11. 5, 13. Λυκούργ.
(κ. Λεωκρ. 18. Αἰσχιν. Α'. 37. Δημοσθ. Ε'. 10.
(Διοδ. ΙΑ'. 12. ΙΔ'. 50. ΙΕ'. 8. 78. Γενεσ. Α'. 9.
(κτλ.

(αἰδέε(σ)ασθαι Ἰλ. 1, 508. 640. Χ, 449. Ὀδ. Φ, 28. Αἰσχ.
(Εὐμ. 516. Χοηφ. 106. 383. Σοφ. Αἴ. 506—7
(κ. ἄλλ.

(αἰδεσθῆναι Ἰλ. Δ, 402. Η, 93. Ρ, 95. Ὀδ. Β, 65 κ. ἄλλ.
(Αἰσχ. Χοηφ. 886. Ἀγ. 911. Εὐμ. 730. Σοφ.
(Ο. Τ. 647. Πλατ. ἐπιστ. Ζ'. 350. Δ. Πολ. Η.
(566 c. Νομ. ΙΑ'. 921 Α. Λυκούργ. κ. Λεωκρ.
(142. Ἰωσηπ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 14, 2. Αἴλ. Π.
(ἱστορ. ΙΓ'. 42 κ. ἄλλ.

(αἰσθέσθαι σύνηθες παρὰ τοῖς ἀρχαιοτ. π. χ. Ξεν. Ἑλλ. Α'.
(1, 2, 6. 3, 2. Β'. 3, 30 κλ.

(αἰσθηθῆναι Ἰωβ Μ'. 18. Μαρκελλ. ἐν β. Θουκ. 20.

(αἰσθανθῆναι Ἰωανν. Καμενιατ. σ. 581, 5.

αἰσχυνθῆναι Ἡροδ. Α'. 10. Ξεν. Ἑλλ. Δ'. 1, 30. 34. Ε'.
4, 33. Ζ'. 4, 13. Οἰκ. Δ'. 4. Πλατ. Εὐθ. 15,
Δ. Γοργ. 461 Β. Χαρμ. 164. Δ. Ἀπολ. 17 Β.
Ἰσοκρ. Δ'. 97. Ε'. 62. Ἐπ. ς'. 14. Λυκούργ.
48. 45. Αἰσχιν. Α'. 26. 42. Γ'. 7. Ἰωβ λβ'.
21. ψαλμ. κδ'. 3. 20 κτλ.

ἀθροισθῆναι Θουκ. Α'. 50, 4. Γ'. 97. Ξενοφ. Ἑλλ. Α'. 4,
13. Ἰσοκρ. Δ'. 44. Διοδ. ΙΔ'. 9. 29. Αἰσ. μυθ.
155.

(ἀπ-αλλαχθῆναι Ἡροδ. Ε'. 65. 66. 78. Η'. 18. Πλατ. Γοργ.
(491 c. Ἀριστ. Σφηκ. 504. Εὐριπ. Ἡρακλειδ.
(1000.

(ἀπ-αλλαγῆναι Αἰσχ. Προμ. 472. Ἀγαμ. 321. Θουκ. Β'. 42,
(3. Δ'. 87, 2. Πλατ. Εὐθ. 7. Β. Θεαιτ. 168.
(Α. Ἰσοκρ. Δ'. 140. Αἰσχιν. Α'. 22. 33. Διοδ.
(ΙΑ'. 9. ΙΔ'. 26. ΙΕ'. 65 κτλ. Αἰλιαν. Π. Ι. Γ'.

- (42. Αἶσ. Μυθ. 150.
(δι-έν-κατ-συν-ἀλλαγῆναι Θουκ. Α'. 420, 2. Δ'. 49, 3. 20, 2.
(59, 3.
- (ἀΐξασθαι ἱλ. X, 495. Ψ, 773.
(ἀΐχθῆναι ἱλ. 368. E, 854. Ω, 97.
- ἀλγυνθῆναι Εὐριπ. Τρω. 472. Αἶσχ. Προμ. 247.
ἀληθῆναι Ὅδ. Δ, 84. 83. Ξ, 420. 362. τὸ δὲ ἀπαλή-
σατο ἀντὶ τοῦ ἀπαλήσεται κατὰ Götting ἐν
Ἡσιόδου Ἀσπ. 409.
- ἀλίσθῆναι Ἡροδ. Α'. 68. 79. Ε'. 45.
ἀολλισθῆναι ἱλ. O, 588. T, 54.
ἀλῆναι (ἐάλην ἐκ τοῦ εἰλέω) ἱλ. N, 408. γ, 468.
278. Π, 744. X, 42. Φ, 607. Ἡροδ. Ε'. 449
κατελιθῆναι. Θουκ. Ζ'. 84, 5 ἀνειλ—.
- ἀστρωθῆναι Ὅδ. K, 259. τοιοῦτον καὶ τὸ ἀφανισθῆναι Ἡ-
ροδ. Δ'. 8. 14.
- ἀνδρωθῆναι Ἡροδ. Γ'. 3. Δ'. 9. 10. Ε'. 92, 5. ς'. 52.
ἀνιαθῆναι ἱλ. B, 294. Ὅδ. A, 433. Ξεν. Ἑλλ. ς'. 4, 20.
K. Π. Δ'. 6, 4.
- (ἀμείψασθαι ἱλ. Ψ, 489. Ὅδ. Δ, 286. Ἡροδ. Α'. 37. 43.
(409. Δ'. 37. Ε'. 93. Αἶσχ. Προμ. 223. ἐξαμ—
(Νηρείδ. 456 (Herm) διαμ.—.
- (ἀμειφθῆναι Πινδ. Πυθ. Δ'. 402. Θεοκρ. Ζ'. 27. Ξενοφ.
(Ἀναβ. Β'. 5, 45.
- (ἀμιλλήσεσθαι Εὐρ. Ἑλεν. 4474.
(ἀμιλληθῆναι Εὐριπ. Ἑλεν. 465. 387. Ἰκετ. 495. Κυκλ.
(628. Θουκ. ς'. 34, 4. Πλ. Νομ. 968. B.
- ἐν-ἀντιωθῆναι Ἡροδ. Δ'. 426. Ε'. 400. Ζ'. 9. 10. H. 100.
Θουκ. Α'. 436, 4. Β'. 87, 4. Πλατ. Ἀπολ.
32. B. 40. B. Θεαίτ. 200. Δ. Φαίδ. 93. A.
Δεινάρχ. Α'. 29. Δημ. ς'. 44. ΙΗ. 65.
- δι-ἀνοιχθῆναι Γενέσ. Γ'. 7. Ζ'. 44. ψαλμ. ρέ. 47.
ἀπελπισθῆναι Ἰωσηπ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 23, 5.
- (ἀποκρίνασθαι Θουκ. Α'. 444, 2. 4. 445. Η. 86, 4. Ξεν.
(Ἑλλην. Β'. 2, 48. 3, 22, Γ'. 4, 28. Πλατ.

- (Γοργ. 465. Ε. Πρωτ. 314. Ε. Πολ. Α'. 337.
(Ε. κτλ.
(ἀποκριθῆναι Ξενοφ. Ἀναβ. Β'. 4, 23. [Πλατ.] Ἀλκιβ. 6'.
(449. Α. Πολυβ. Δ'. 34. Φερεκρατ. τ. κωμ.
(Ἀποσπ. 52. Διοδ. ΙΑ'. 4. ΙΔ'. 107. ΙΕ. 33.
(44. 52. Ἡσαί. γ'. 7. κα. 9. λς'. 24. καὶ ἐν
(τῇ Κ. Δ. Τὸ δὲ Ἡροδ. Α'. 60 ἀπεκρίθη =
(ἀπέκρινεν ἑαυτό, ἐχωρίσθη.
- (ἀπολογήσασθαι Θουκ. Η. 68, 3. 109, 2. Ξεν. Ἑλλην. Α'. 4,
(20. 7, 5. 19. Πλατ. Ἀπολ. 38. Ε. Φαίδ. 63.
(Β. Νομ. Ι'. 886. Ε. Δημ. ΙΗ. 53. Διοδ. ΙΔ'.
(4. 13. ις'. 46. κτλ.
(ἀπολογηθῆναι Ξεν. Ἑλλην. Α'. 4, 13. Ἀντιφωντ. τετρ. Α'.
(γ'. 4. δ'. 3. Β'. γ'. 3. Γ'. γ'. 4. Πολυβ. Ἰωσ.
(Ἰουδ. πολεμ. Α. 6, 5. Δίων Χρυσ. ΜΓ'. 5. κτλ.
- ἀπαλλοτριωθῆναι Ἰσοκρ. Ἐπιστ. Ζ'. 13. Διοδ. ΙΕ. 7. ψαλμ. νς'. 3.
δι-ἀπορηθῆναι Πλατ. Σοφ. 247. Α. Τιμ. 49. Β. ψαλμ. πς'.
45. ἐξαρ—.
- ἀπομακρυνθῆναι ψαλμ. ριή. 150. Θρην. α. 16 [Ἀριστοτελ.] π.
Φυτ. Α. 4 κ. ἄλλ.
- ἀνακουφισθῆναι Ξεν. Ἑλλ. Ε. 2, 28. — Αἰλιαν. Π. Ι. ΙΓ'. 4.
ἀνισωθῆναι Ἡροδ. Ζ'. 103. Η. 13 καὶ ἐξισωθῆναι Διοδ.
ις'. 74.
- ἀνορθωθῆναι ψαλμ. ιθ'. 8.
ἐπ-αρθῆναι Ὀμ. Ἰλ. Ν, 63. Ὀδ. Θ, 375. Ι, 383. Τ, 540.
Ἡροδ. Α. 212. Ζ'. 9, 3. Θουκ. Δ'. 108, 2. Ἰ-
σοκρ. Ε. 10. Ἐπιστ. Α. 5. Δημ. Β'. 8. Διοδ.
ΙΔ'. 23 κτλ.
- ἀριθμηθῆμεναι Ἰλ. Β, 124.
ἀρκεσθῆναι Πολυβ. ΙΓ'. 2, 4. Διοδ. ΙΕ. 33. 72. Ἰωσ. Ἰ-
ουδ. Πολ. Β'. 7, 4 κτλ.
- (ἀρνήσασθαι Ὀμ. Ἰλ. Ξ, 194. 242. Ὀδ. Θ, 358. Ἡροδ. Γ'.
(4. 74. Ἀἰσχιν. Β'. 69. Γ'. 224. Γενεσ. ΙΗ.
(45. καὶ ἐν τῇ Κ. Δ. π. χ. Ματθ. κς'. 70, 72.
(ἀρνηθῆναι Θουκ. ς'. 56, 1. 60, 3. Πλατ. Φαίδρ. 256. Α.
(Πολιτ. Ε. 468. c. Σοφ. 217. c. ἐξαρ— Συμπ.

- (492. Ε. Νομ. ΙΒ'. 949. Α. Λυκουργ. 30. Αἰ-
(σχιν. Β'. 69. Γ'. 224. Δημοσθ. κ. Φιλίππ. Υ'.
(55. Πολυβ. Δ'. 20, 44 Λουκ. Θε. διαλ. ΚΑ'.
(1 κτλ.
- ἀσηθῆναι Θεογν. 989. Ἡροδ. Γ'. 44.
- (ἀυλίσασθαι Ἡροδ. Θ'. 15. Θουκ. Δ'. 13, 2. 45, 1. 1. 134,
(2 Η'. 33, 1. Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 15, 2
(ἀυλίσθηται Σοφ. Φιλοκτ. 30 [Εὐρ.] Ῥήσ. 518 Ἡροδ. Η'. 9.
(Ξεν. Ἀν. Δ'. 5, 21. Πολυβ. Ε'. 8. 8. Η'. 34, 2.
(ψαλμ. νδ'. 7. κτλ.
- αὐξήθηται Ἡροδ. Α'. 58. Δ'. 147. Θουκ. Α'. 12. 89, 1.
ς'. 33, 6. Ἰσοκρ. Γ'. 32 Δημ. Β'. 5, 7. [ΙΑ'],
Πολυβ. Ι'. 48, 4. Διοδ. ΙΔ'. 416. Αἰλιαν. Π.
Ἰστ. ΠΓ'. 46 κτλ.
- ἀφ'ομοιωθῆναι Ἰλ. Α, 187. Ὀδ. Γ, 120. Θουκ. Δ'. 92, 6. Ε'.
103, 2. Πλατ. Πολιτ. Γ'. 446. Β. Τιμ. 46.
Α. 57. ε. Ἰσοκρ. Ε'. 114. συνεξ — Πολυβ. ΑΑ.
26, 4. ψαλμ. μή. 12. Πραξ. τ. ἀπ. ΙΔ'. 12 κ.
ἀλλ. ἐν τῇ Κ. Δ.
- ἀχθεσθῆναι Ἡροδ. Β'. 103. 173. στ. 24. Θουκ. Α. 84, 2.
[Εὐρ. 'Ηρ. μαιν. 1264.] Θουκ. ς'. 15, 3. Ξεν.
Ἑλλ. Α. 6, 7. Β'. 4, 32. Συμπ. Α. 44. Πλατ.
Γοργ. 486. Α. Λύσ. 218. ε. Ἰσοκρ. Δ'. 112.
Λυκουργ. 128. Αἰσχιν. Α. 65. Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ.
Α. 27, 1 κτλ.
- ([βολέσθαι] ἐβόλοντο Ὀδ. Α. 234.
(βουληθῆναι Ἡροδ. Β'. 121. Σοφ. Ο. Κ. 736. Ἠλ. 1089.
(Εὐρ. Ἑλ. 784. Θουκ. Α. 34. 133. Β'. 42, 3.
(62, 2. Ξεν. Ἑλλ. Β'. 4, 8. Ε. 4, 1. Πλατ.
(Φαιδρ. 263. Ε. Πρωτ. 317. Α. Τιμ. 35. Ε.
(Ἐπιστ. Ζ'. 350. Δ. κτλ. κτλ.
- βαρυνθῆναι Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α. 32, 2.
- (βρυχήσασθαι Πλατ. Φαίδ. 117. Δ.
(βρυχηθῆναι Σοφ. Οἶδ. Γ. 1265.
(γενέσθαι ἀρχαιότερον σύνηθεσ.

- (γενηθῆναι δωρικὸν καὶ μετὰγενέστερον. πρβλ. Φρύνιχον ἐν λ. γενηθῆναι. Ἀττικὰ δὲ καὶ τῆς κοινῆς πα-
(ραδ. Μάχων. τ. κωμ. παρ' Ἀθηναίῳ ΙΓ'. 45.
(406. παρεγενήθησαν. Πολυβ. Β'. 67. Γ'. 99.
(Δ'. 6. Διοδ. Α'. 4. Γ'. 40. ΙΔ'. 9. 20. 24. 25.
(27. 28. 29. 30. 35. 39. ις'. 90. Διονυσ. Ἀ-
(λικ. ἀρχ. Δ'. 69. Ζ'. 55. Στράβ. Α'. 47. Γ'.
(399. Πaus. Η'. 13. Ἀθην. Ε'. 258 ΙΒ'. 446. ἐν
(τῇ Π. κ. Κ. Διαθ. καὶ παρὰ τοῖς ὕστερον.
- γανωθῆναι (= χαρῆναι) Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 7.
- (γηρυθῆναι Αἰσχ. Ἰκετ. 443.
(γτρύσασθαι
- γυμνωθῆναι Ἰλ. Π, 312. 400. Ὀδ. Χ, 4. Θουκ. Α'. 6, 3.
Π. Δ. Γεν. Θ'. 21. κλ.
- δαῖναι Ἰλ. Γ, 208. Κ, 425. Ὀδ. Δ, 493. Ι, 280.
- δαπανηθῆναι Ἡροδ. Α'. 141. 143. Β'. 132. Η'. 40. Θουκ.
δασηθῆναι Α'. 27. 75, 4. Ξεν. Ἑλλ. Α'. 4, 7. Ε'. 4, 26.
Συμπ. Δ'. 38. Πλατ. Ἀπολ. 30. c. Δημοσθ.
ς'. 6. Διοδ. ΙΑ'. 8. κτλ.
- (δερχθῆναι Αἰσχ. Προμ. 53. 140. 545. Σοφ. Αἴ. 420.
(Τραχ. 1000. Ἀποσπ. 719.
- (δρακῆναι Πινδ. Νεμ. Ζ'. 3. Ἀποσπ. Θ'. 2.
- δεχθῆναι καὶ ὑποδ — (ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου δέξασθαι)
Εὐριπ. Ἡρακλειδ. 757. Σχολ. Ἀπολλ. Ἀργ.
Γ'. 587. Κωνστ. Πορφυρογ. ἐκθ. τ. β' ας. τάξ.
σλ. 406, 16. 408, 3 — 9 —.
- δixτηθῆναι Ἡροδ. Β'. 112. Θουκ. Ζ'. 87, 4. Πλουτ. Μαρ.
29, 8.
- δια[κοσμηθῆναι Ἰλ. Γ, 4. Β, 126. Μ, 87. Ὀδ. Ι, 157. Ἡροδ.
Θ'. 59. Σοφ. Φιλ. 1064. Πλατ. Νομ. Ζ'. 796.
c. κτλ.
- διατεθῆναι Ἰσοκρ. Δ'. 28. 43. Ἐπιστ. ς'. 13.
- διαζευχθῆναι Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 22, 4. πρβλ. Αἰλίαν. π.
i. Δ'. 1. καταζευχθεῖσαι.

- (διαλσχυθῆναι Ἡροδ. Γ'. 51. 52. Ξενοφ. Ἑλλ. Α'. 6, 40. Β'. 3, 50. Οἶκον. Ζ'. 43. Η. 23. Πλατ. Ἀπολ. 39. Ε. Θεαιτ. 142. c. Θεαγ. 130. Β. Πρωτ. 333. c. Συμπ. 213. Δ. Ἴσοκρ. Γ'. 8. 11. Ε. 14. Ἐπιστ. Α'. 7. ζ'. 4. Λυκούργ. 20. Αἰσχιν. Α'. 92. Δημοσθ. Β'. 6. ΙΗ. 232. 252. κτλ. — Αἰλιαν. Π. Ι. Γ'. 18. 27.
- (διαλσγῆναι Ἀριστοτ.
- (διαλέξασθαι παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις.
- δινθῆναι Ἰλ. X, 165. Ὀδ. B, 151. II, 63. X, 85.
- (δηρίσασθαι Ὀδ. Θ, 76.
- (δηρινθῆναι Ἰλ. II, 756.
- δοχθῆναι καὶ δοκηθῆναι Ἀντιφοντ. τετραλ. Α'. 6'. 2. Εὐριπ. Ἀλκ. 1161. Ἄνδρ. 1286. Βακχ. 1390. Πολυβ. ΚΑ'. 8. Διοδ. ΙΒ'. 55. κ. ἄλλ. Τὸ δοκηθῆναι ἀντὶ τοῦ δόξαι εἶνε καὶ τὴν σήμερον ἐν χρήσει τοῦλάχιστον ἐν Ἡπείρῳ.
- (δυνήσασθαι Ἰλ. E, 624. N, 540. 607. Ξ, 33. 423. Ὀδ. P, 303.
- (δυνασθῆναι Ἰλ. Ψ, 465. Ὀδ. E, 349. Πινδ. Ὀλ. Α'. 56. Ἡροδ. Β'. 49. 43. 110. Ζ'. 106. καὶ ἐκ τῶν Ἀττικῶν Ξενοφ. Κ. II. Α'. 1, 5. Ἑλλην. Α'. 4, 16. Β'. 3, 33. κ. ἄλλαχοῦ.
- (δυνθῆναι Σοφ. Αζ. 1067. Θουκ. Α'. 88. Δ'. 33, 2. Ε. 72, 1. Λυσ. ΙΔ'. 46. Ἴσοκρ. Δ'. 15. — Διοδ. ΙΔ'. 111 κ. ἄλλ.
- δωροδοκηθῆναι (= δωροδοκῆσαι) Πολυβ. κς'. 3, 14.
- (ἐγρέσθαι Ὀδ. Z, 113. K, 50. Πλατ. Λυσ. 204. Δ.
- (ἐγερθῆναι (μετὰ τῶν συνθέτων) Ἡροδ. Α'. 34. 209. Δ'. 9. Πλατ. Τιμ. 52. c. 46. Α. Δημοσθ. [Ι.], 6. — Π. Δ. ψάλμ. γ'. 5. ζ'. 6. λδ'. 23. νς'. 8. νή. 4. Ησ. ιδ'. 9 κλ.
- ἐθισθῆναι Ἀριστοφ. Σφηκ. 512. Πλατ. Νομ. Γ'. 681. Β. Δ'. 707. ΑΖ'. 788. Β. κ. π. ἄλλ. Νικολ. Δαμ. Ἰστ. 241 Κορ.

- (ἐλελιχθῆναι Ἰλ. Ε, 497. Ζ, 106. Α, 214. Ρ, 343.
- (ἐλευθερωθῆναι Ἡροδοτ. Α'. 95. Ε'. 65. 78. Λυκούργ. 61.
- (ἐλυσθῆναι Ἰλ. Ψ, 393. Ω, 510. Ὀδ. Ι, 433. Ἀνακρεοντ. 58 (52), 15.
- (ἐκτραχηλισθῆναι Ἀριστ. Νεφ. 1501.
- (ἐνεχθῆναι (αν—, απ—, δι—, προς—, συν—) Ἡροδ. Α'. 173. 116. Β'. 111. 152. Γ'. 40. Ε'. 111. Ζ'. 220. Θουκ. Α'. 9, 2. 18, 6. 23. 1. Δ'. 49, 3. 65, 1. Η'. 83, 1. 84, 1. Ξεν. Κ. Π. Ζ'. 2, 46. Πλατ. Εὐθ. 7. Δ. Ἰσοκρ. Γ'. 32. Δημ. [ΙΑ'], 3. Πολ. Α'. 8, 3. — Αἰλ. Π. Ἰστ. Γ'. 4. Δ'. 15. Ε'. 16. ΙΒ'. 27.
- (ἐνέγκασθαι (μετὰ τῶν συνθ.) = ἐνέγκαι τι ἑαυτῷ π. χ. Ἀλκαίου Ἀποσπ. 35 (29), 4. Σοφ. Τραχ. 462. Ἡροδ. Α'. 57. 86. Β'. 173. 180. Ξεν. Οἰκ. Ζ'. 13. Ἰσοκράτ. ΙΕ'. 188 κτλ.
- (ἐνισκιμφθῆναι Ἰλ. Π, 612. Ρ, 528.
- (ἐνιχιρμφθῆναι Ἰλ. Η, 272. Ρ, 405. Αἰσχ. Ἰκετ. 771.
- (ἐνδοιασθῆναι Θουκ. Α'. 122, 3. Παρθεν.
- (ἐνθυμηθῆναι Θουκ. Α'. 42. Β'. 60, 4. Γ'. 40, 4. ς'. 78, 1. Ξεν. Ἑλλην. ς'. 5, 1. Πλατ. Κρατ. 411. c. Πρωτ. 327. Α. Συμπ. 208. c. Λυσ. ΙΒ'. 94. ΙΔ'. 47. Ἰσοκρ. Δ'. 9. Ἐπιστ. Ζ'. 6. Αἰσχιν. Α'. 108. Δημοσθ. Α'. 21. Δ'. 34 κτλ. Τοιοῦτον καὶ τὸ
- (προθυμηθῆναι Θουκ. Δ'. 81, 1. Ε'. 17, 1. ς'. 31, 3. Ζ'. 86. 3. Η'. 1, 1. 2, 2. Ἰσοκρ. Δ'. 88. Πλατ. Φαίδ. 58. Δ. 69. Δ. Θεαιτ. 148. c. Συμπ. 185. Β.
- (ἐνδυσθῆναι Αἰσωπ. Μύθ. 258. Κορ. Τζετζ. Χιλ. Δ'. 934.
- (ἐκ— ἀπο-δυσθῆναι
- (ἀπο— ἐκ-δύσασθαι Ἀρφ. Σφη. 1159. 68. Αἰλιαν. Π. Ἰστ. Β'. 30. Γ'. 38. ΙΓ'. 37. ΙΔ'. 49. Ἰωαν. Μαλαλ. σλ. 182, 21.
- (ἐνδύσασθαι Ἰλ. Β, 578. Α, 16. — Ἡρακλείδου Πολιτ. 31. ψαλμ. 76'. 1. Περικλ. π. Κολ. Γ'. 12. π. Γαλ. Γ'. 27. Ρωμ. ΙΓ'. 14. Εφ. Δ'. 24.

- (ἐννοηθῆναι Πλατ. Τιμ. 64. Ε. Νομ. Θ'. 859. Δ. Νικολ.
(Δαμασκην. Ἰζ. σλ. 246. Κορ. Τοιαῦτα καὶ τὰ
(ἀπονοηθῆναι Ξεν. Ἑλλην. ζ'. 4, 23. Διοδ. ιζ'. 64.
(διανοηθῆναι Ἡροδ. Β'. 126. Θουκ. Α'. 18, 4. 141, 1. Δ'.
(13, 3. ζ'. 91, 1. Ξενοφ. Ἑλλην. Ε'. 4, 21.
(Πλατ. Φαίδ. 99. Ε. Σοφ. 217. Ε. 230. c. Νομ.
(ζ'. 755. Β. Ἰσοκρ. Γ'. 44. Δ'. 96 = τῷ σπα-
(νιωτέρῳ
(διανοήσασθαι Διοδ. Κ'. 3.
(ἐπινοηθῆναι Ἡροδ. Γ'. 122. ζ'. 115.
(προνοήσασθαι Εὐρ. Ἴππολ. 685. Ἀντιφῶντ. π. τ. Ἡρώδ. φό-
(νου 43. Διοδ. ΙΕ'. 84. ιζ'. 48.
(προνοηθῆναι Πλατ. Κρατ. 395. c. Πολυβ. Δ'. 61, 4. Διοδ.
(ΙΕ'. 64. ιζ'. 32.
(ἐνυπνιάσασθαι Γενεσ. ΑΖ'. 9.
(ἐνυπνιασθῆναι Γενεσ. ΑΖ'. 5. 6. 10. πρβλ. Αἰλ. Π. Ἰστ. ΙΒ'.
(4. διυπνίσθη [175. Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 6, 2.
(14, 3] κτλ.
ἐπειχθῆναι Ἡροδ. Ζ'. 10, 6. Ἡ. 68, 2. 3. Θουκ. Α'. 80,
2. 82, 3. Γ' 3, 3. Ἰσοκρ. Δ'. 87.
(ἐπιμεληθῆναι Ἡροδ. Ἡ. 108. Θουκ. Δ'. 2, 2. Ἡ. 68, 1. Ξεν.
(Ἑλλ. Γ'. 1, 3. Ε'. 2, 16. 4, 56. Ἀγησ. Β'. 8.
(Πλατ. Εὐθ. 2. Δ. 3. Α. Ἀπολ. 36. c. Συμπ.
(194. Δ. Πολ. Α'. 331. Δ. Λυσ. ΙΒ'. σλ. 128.
(Ἰσοκρ. Γ'. 32. Δ'. 38. 102. Λίσχιν. Α'. 30.
(Γ'. 249. — Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 16, 3 κτλ.
(Τοιοῦτον καὶ τὸ
(μεταμεληθῆναι Διοδ. ΙΔ'. 37. φάλμ. ρέ. 45. — Τὸ δ' ἀπλοῦν
(μεληθεῖς Σοφ. Αἰ. 1184.
ἐπιστηθῆναι Ἡροδ. Γ'. 15. Ξεν. Οἰκ. Β'. 11. Πλατ. Κρατ.
393. Συμπ. 186. Δ. Νομ. Γ'. 686. Ε. 687. Α.
(ἐράσασθαι ἰλ. Ξ, 317. Π, 182. Υ, 223. Ὀδ. Α, 238.
(Πινδ. Ὀλ. Α'. 25. Πυθ. Β'. 27.
(ἐρασθῆναι Αἰσχ. Περσ. 828. Ἀλκμ. ἀποσπ. 25. Ἡροδ. Α'.
(8. 96. Β'. 131. Γ'. 31. Ξεν. Ἑλλ. Α'. 1, 40.

- (Συμπ. Η. 29. Ἀγῆσ. Ε. 4. Πλατ. συμπ. 243.
 (c. Κρατ. 404. c. 398. Δ. Πολ. Ι. 607. Ε. —
 (Διοδ. ις'. 26. Λουκ. Θ. Διαλ. Κ'. 46. κτλ.
 (Αἰλιαν. Π. Ι. Α'. 45. Β'. 4. Η. 9.
- (ἐρείσασθαι Ἰλ. Β'. 409. Ε, 309. Λ, 355. Μ, 457. Π,
 (736. Πλκτ. Πολ. ς'. 508. Δ. — Ἰωσ. Ἰουδ.
 (Πολ. Α'. 24, 7. Β'. 2, 5. Θ'. 39.
 (ἐρεισθῆναι Ἰλ. Η, 445. Λ, 444. Μ, 492. Χ, 225. Εὐριπ.
 (Ἰφιγ. Ταυρ. 457.
- ἐρυτθῆναι Ἰλ. Β. 99. 244.
 ἐστιαθῆναι Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 47, 4. Αἰλ. Π. ις. Β'. 48.
 εὐθυνηθῆναι Ἡρόδ. Α'. 66.
 εὐλαβηθῆναι Πλατ. Φαιδ. 89. c. 99. Δ. Φαίδρ. 236. c.
 Πολ. Θ'. 574. Β. Νομ. Η. 843. Ε. Ἀριστοτ.
 π. ψυχ. Α'. 2. Δημοσθ. ΙΗ. 459. Ἡσαί. νς'.
 44. Διοδ. ΙΔ'. 35. 36. 412. ΙΕ'. 35. 54. κτλ.
- (κατ-ευνασθῆναι Ἰλ. Γ, 448. Ε, 314. 331.
 (κατ-ευνηθῆναι Ἰλ. Γ, 444. Ε, 314. Ὀδ. Δ, 334. 444. 421.
 (Ε, 384. Θ, 292. Ἡρόδ. ς'. 69. 407. Νικολ.
 (Δαμασκ. Ἰστ. σλ. 200. (Κορ.).
- εὐνομηθῆναι Θουκ. Α'. 48, 2.
 εὐφρανθῆναι Πλατ. Τιμ. 37. c. Νομ. Ζ'. 796. Β. Ξεν. Κ.
 Π. Α'. 5, 9 — Ἰωδ κά. 25. ψαλμ. Ε. 44.
 ΑΔ'. 45. 27. ξς'. 4.
- (εὐζασθαι ἀρχαιότερον σύνθεσις π. χ. Ὀδ. Γ, 447. Ὀδ.
 (Ν, 54. Ξεν. Οἰκ. Ζ'. 7. Πλατ. Φαιδρ. 279. Β.
 (Νομ. ΙΑ'. 943. Β. κ. ἄλλ.
 (εὐχθῆναι Δίων. Κασσ. ΜΗ'. 32.
 (εὐωχθῆναι Ἡρόδ. Α'. 34.
- (ἥσασθαι Ὀδ. Ι, 353.
 (ἥσθῆναι Ἡρόδ. Α. 54. 56. 419. Σοφ. Φιλ. 745. 4344.
 (Εὐρ. Ἰφιγ. Αὐλ. 359. Θουκ. Γ'. 40, 2. Ξεν.
 (Ἑλλ. Γ'. 4, 10. Ε. 4, 13. 3, 20. Ζ'. 1, 32.
 (Συμπ. Γ'. 43. Οἰκ. Δ', 22. Πλατ. Φαιδ. 97.
 (c. Πρωτ. 345. Β. Γοργ. 458. Δ. Ἰσοκρ. Ε.

- (8. Αἰσχιν. Α'. 57. Δημ. ΠΗ. 48. Διοδ. Ιζ'. 43.
(92. κτλ.
- θρασυνθῆναι Αἰσχ. Ἰκετ. 735.
θυμωθῆναι Ἡροδ. Γ'. 4. 32. 34. Ε'. 33. Ζ'. 44. Πλατ.
Πολ. Ζ'. 536. c. Νομ. ΙΑ'. 934. Ἐπιστ. Ζ'.
348. Α — Ἰώε λβ'. 5. Ἡσ. λζ'. 29. κτλ.
- θοινηθῆναι Ὅδ. Δ, 36.
θωρηχθῆναι ἰλ. Α, 226. Γ, 340. Ψ, 843. Ὅδ. Χ, 439.
ἰανθῆναι (ἰάνθησαν δὲ παρειαί) ἰλ. Ο, 403. Ψ, 598.
600. Ὅδ. Δ, 549. 840. Χ, 59. Ἀνακρεοντ.
48. (39), 2.
- (ἰδρυ(ν)θῆναι ἰλ. Γ, 78. Η, 56. Θουκ. Α'. 134, 4. Γ'. 72.
(Δ'. 42, 2. Ζ'. 77, 5. τὸ δὲ
(ἐν-ιδρύσασθαι π. χ. παρ' Ἡροδ. Α'. 94. 405. 442. 443. κ.
(ἄλλ. = ἐνιδρῦσαι ἑαυτοῖς.
- ἰθυνθῆναι ἰλ. Η, 475.
ἰλασθῆναι ψαλμ. οῃ. 9. Θερν. γ'. 42. Εὐαγγ. Λουκ. ιή.
43.
- (καθίσασθαι (= καθῆσαι ἑαυτὸν) Ἐσν. Κ. Π. Ε'. 5, 7. =
(καθῆσαι ἑαυτῷ. Δημοσθ. ΚΗ. 45. ΑΓ'. 44.
(Λουκουργ. 444.
(καθ]εσθῆναι Σοφ. Οἰδ. Κολ. 195. καὶ μεταγ. Ἰώε ΛΘ'.
(27.
(καθιζήθῆναι Δίων Κασσ. ΕΓ'. 5.
- (καλύψασθαι ἰλ. Γ, 444. Ὅδ. Ε, 494. Θ, 92. Ἡροδ. ς'.
(67.
(καλυφθῆναι Ὅδ. Δ, 402.
- κινηθῆναι ἰλ. Α, 47. Β'. 444. 449. Σοφ. Ο. Κ. 4656.
Ἡροδ. ς'. 98. Θουκ. Β'. 84, 5. Γ'. 82, 4.
Ἐσν. Οἰκ. ΚΑ. 40 — Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α. 8, 7.
- (κλίνασθαι Ὅδ. Ρ, 340.
(κλι(ν)θῆναι (κατα —) ἰλ. Γ, 360. Ζ. 468. Η, 254. Ὅδ.
(Α, 366. Δ, 794. Ε, 463. Ν, 78. Ἡροδ. Α'.
(244. Β'. 424. Ἐσν. Ἑλλην. Δ'. 4, 30. Συμπ.
(Α. 8. Γ'. 43. κ. ἄλλ. Αἰλ. Π. Ις, Θ'. 24. Αἰσ.

- (μυθ. 16, 6. Tenbn.
(κατακλινείς Ἀρφ. Σφηκ. 1208. 10. 11.
- (κοιμήσασθαι ἰλ. I, 705. 713. Δ, 244. Ω, 673. Ὅδ. Δ,
(302. Ξ, 523 — 4.
(κοιμηθῆναι ἴλ. B, 355. Z, 427. Ὅδ. Ξ, 411. Δ. 295.
(H, 343. Θ, 295. K, 186. Ἡροδ. B', 121. Ἡ.
(77. Ξεν. Ἑλλ. B'. 2, 3. Δ'. 5, 21. K. Π. Δ'.
(1, 7. — Αἰλ. Π. Ἰστ. Θ'. 24.
- (κοινολογήσασθαι Πολυβ. ΔΑ'. 13, 5.
(κοινολογηθῆναι Πολυβ. B'. 5, 4. 48, 4. Γ'. 71, 5. KB'. 9, 1.
(ἱ. 42. 4. ΙΕ. 5, 9.
- κομισθῆναι (= κομῖσαι ἑαυτὸν) Ἡροδ. Ε. 85. 87. Z'. 182.
Θουκ. Α'. 91, 2. B'. 33, 3. 100, 1. Γ, 74,
3. 98, 4. Ε. 10, 10. Ἡ. 19, 2. Ξεν. Ἑλλ. ζ'.
2, 11. Πολυβ. Γ'. 96, 14. ΙΑ'. 24, 9. ἀνακ
— Διοδ. ΙΑ'. 5. ΙΔ'. 75. Ἀρριαν. Ἀν. B'. 2,
2. κατακ —.
- κολληθῆναι ψαλμ. μγ'. 25. ξβ'. 8. ρή. 25. 31. ρλς'. 6.
Πραξ. τ. Ἀποσ. Ἡ. 29. κτλ.
- κρεμασθῆναι Λουκ. Θ. Διαλ. ΚΑ'. 1.
κατακρημνισθῆναι Ξεν. K. Π. Α'. 4, 7.
- (κορέσασθαι ἰλ. N, 635. Ὅδ. γ, 59.
(κορεσθῆναι Ὅδ. Δ, 541. K, 499. Θεογ. 1250 — Αἰλιαν.
(Π. Ἰστ. Α'. 4. Δ, 9.
- (κρίνασθαι = 1) κρίναι ἑαυτὸν Ὅδ. Θ, 39. 2) κρίναι ἑαυτῷ
(Ὅδ. Δ, 408. 530.
(κρι(ν)θῆναι (ἀπο —, δια —,) ἴλ. B, 815. Ὅδ. Θ, 48.
(ἰλ. Γ, 98. 402. E, 12. Ὅδ. Ω, 532. Ἡροδ.
(Z'. 249. H'. 18. 70. Θουκ. Α'. 18, 5. 105,
(4. Δ'. 25, 7. 72, 4. Πλατ. Εὐθ. 7. c. —
(Πολυβ. Α'. 28, 6. B'. 22, 11.
- (κρυφ(θ)ῆναι ἰλ. N, 405. Σοφ. Αζ. 1145. Οἰδ. K. 1546 (:)
(κρυβῆναι παρὰ τοῖς μεταγεν. π. χ. Γενέσ. Γ'. 8. 10.
(Αἰσ. μ5θ. 145.

- (ἀπο-κτάσθαι ἰλ. Δ, 494.)
 (Ο, 437. Ρ, 472 κ. ἄλλ.)
 (κατα—) ἀμφοτέροι παθ. διαθ.
 (κατα(ν)θῆναι ὁδ. Γ, 408. Δ, 537.)
 (κ. ἄλλ.)
 κατακλασθῆναι ὁδ. Δ, 484. Κ, 498.
 κυλισθῆναι (ἐκ—, κατα—,) ἰλ. Ζ, 42. Ψ, 394. Ἡροδ. Α. 84. Σοφ. Ἡλ. 50. Ἀνακρεοντ. 30 (4), 8.
 κυκηθῆναι ἰλ. Α, 429. Σ, 229.
 (λεχθῆναι (λέξει ἑαυτὸν) ἰλ. Γ, 488. καταλεχθ— Διοδ. ΙΕ. 23.
 (συλλεχθῆναι Ἡροδ. Α. 97. Β'. 62. Δ'. 159. Ε. 418. ς'. 39.
 (Πλατ. Ἐπιστ. 348. Β.
 (συλλεγῆναι Θουκ. Γ'. 72. 104. Ξεν. Ἑλλην. Β'. 1, 6. Δ'. 2, 46. Ἰσοκρ. Δ'. 24. Πλατ. Ἐπιστ. 348. Α.
 (λιασθῆναι ἰλ. Α, 349. Α, 80. Ὀδ. Δ, 838. κ. ἄλλ.
 (ἐκ-λογίσασθαι (μετὰ τῶν ἄλλων συνθέτων) Θουκ. Α. 70, 4.
 (Ξεν. Ἑλλ. Γ'. 5, 44. συλλογ—. Πλατ. Χαρμ. 460. Ε. Νομ. Ζ'. 799. Α. Τιμ. Δοκρ. 96. Β.
 (συλλογίσασθαι — Δημ. ΚΔ'. 475 κ. ἄλλ.
 (ἐπιλογισθῆναι Ἡροδ. Ζ'. 477.
 λυθῆναι (ἀπο—, δια—,) Ἡροδ. Α. 428. Γ'. 85. Ζ'. 477. Θουκ. Β'. 23, 2. 68, 5. Γ'. 4. Δ'. 74, 2. Ε. 83, 2. Ξεν. Ἑλλην. Β'. 4, 35. Διοδ. ΙΑ. 7. ΙΔ'. 110. ΙΕ. 54. Ἀνακρεοντ. 30. (4) 10. Αἰλ. Π. Ι. Γ'. 44.
 (λιπέσθαι (ἀπο—, ὑπο—, κατα—, περι—) Πλατ. Συμ. 209. Δ. Πολιτ. Ι. 599. c. = καταλιπεῖν ἑαυτῷ (ἢ ἑαυτοῦ) Λυσίου Κ'. 25 = ἀπολ. ἑαυτόν. Δημοσθ. ΚΖ'. = ὑπολιπεῖν ἑαυτῷ.
 (λειφθῆναι (μετὰ τῶν συνθ.) ὑπολ— Ἡροδ. Α'. 82. 105.
 (λειφθῆναι Δ'. 97. Ζ'. 468. — ὑπολ— Θουκ. Γ'. 98, 4. Ξεν. Ἑλλ. Δ'. 4, 39. Ἰσοκρ. Δ'. 70.
 (ἀπολ— Ἰσοκρ. Δ'. 44. Πλατ. Πολ. Η. 549. Β.
 (Φαιδρ. 266. Δ. περιλ— Διοδ. ΙΕ. 66. ις'. 63.
 (Αἰλ. Π. Ἰστ. Α. 32.

λυπηθῆναι

Αἰσχ. Ἀποσπ. 320. Πλάτ. Φιλ. 52. Β. Αἰσώπ. μύθ. Α. Κορ. 13.

(μέμψασθαι

Ἡροδ. Β'. 24. Σοφ. Ο. Τ. 337. Ἄντ. 1142.

(Θουκ. Α. 143, 2. Β'. 60, 1. Γ'. 37, 5. Η.

(109, 2. Ξεν. Ἀγῆσ. Α. 3. Πλάτ. Φαιδρ. 234.

(Β. Πολιτ. ζ'. 487. Α. — Διοδ. ΙΕ. 6.

(μεμφοῦναι Ἡροδ. Α. 77. Γ'. 13. Δ'. 180. Ζ'. 146. Πινδ.

(Νεμ. ΙΑ. 30. Ἰσθμ. Β'. 20. Εὐριπ. Ἐλέν. 31.

(463. 636. Ἰππολ. 1402. Ἀντισπ. 30. Θουκ.

(Δ'. 85, 1.

μετεωρισθῆναι

Θουκ. Η'. 16, 2. Διοδ. ΙΕ. 28. 48. 69. ψαλμ. ρλ'. 1.

(μιγέσθαι

Ἰλ. Α, 354. Π, 813. Ὀδ. Α, 433.

(μιχθῆναι Ἰλ. Γ, 48. 209. Κ, 457. Α, 438. Ν, 642. Ψ,

(687. Ὀδ. Χ, 329. Ἡροδ. Δ'. 9. Θουκ. Β'. 31,

(2. — Ἡσαΐ. λζ'. 9.

(μιγῆναι Ἰλ. Γ, 55. 445. Ζ, 161. 165. Ὀδ. Α, 73. Ι,

(91. Ξυμμιγ. Θουκ. Η'. 42, 4. 103, 1. —

(ψαλμ. ρέ. 35. Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 25, 1.

(μαλακίσασθαι Ξενοφ. Κ. Π. Δ'. 2, 21. Ἀπολ. 33.

(μαλακισθῆναι Θουκ. Β'. 42, 3. 43, 3. Γ'. 40, 6. Ε. 9, 7.

(72, 1. Ζ'. 68, 2. 77, 7. καταμ. Πλάτ. Σο-

(φιστ. 241. c. 267. Α. Ἐπιστ. Ζ'. 329. Δ.

(Δημοσθ. ΚΔ'. 175. — Ἡσ. λή, 1.

μανῆναι

Σοφ. Αζ. 713. Πλάτ. Φαιδρ. 244. Ε. 253. c.

Πολιτ. Α'. 331. c. Νομ. Β'. 672. Δ. Ἰσοκρ.

Ζ'. 73. Αἰσχιν. Γ'. 211. Ἀνακρεοντ. 8 (31),

3. 9. 19. 11 (13), 4. 12. Ἰω. Ἰουδ. Πολ. Α.

22, 5.

μαρανθῆναι

(μεθ' οὗ καὶ καῆναι ἐν) Ἰλ. Ι, 212. Ἰώβ ΚΔ'.

24.

μεθυσθῆναι

Ἀλκαίου Ἀποσπ. 20 (4), 35 (29). Ξεν. Ἑλλ.

Γ'. 2, 28. Ε'. 4, 5. Πλάτ. Συμπ. 203. Β.

214. Α. Πολιτ. Η'. 562. Δ. Αἰσχιν. Α. 58.

Δημ. Β'. 19. — Γενέσ. Θ'. 21.

- (μνήσασθαι Ἰλ. Δ, 222. Ξ, 444. Ρ, 185. Ω, 604—2.
(613. Ὀδ. Α. 29. Μ, 309. Π, 481. Σοφ. Οἰδ.
(Τ. 564.
(μνησθῆναι (μετὰ τῶν συνθέτων) Ὀδ. Α, 34. Δ, 118. Ἡ-
(ροδ. Α. 36. 85. Β'. 3, 20. Ε'. 81. 109. Αἰσχ.
(Περσ. 321. Θουκ. Α. 10, 5. 37. 97, 2. Δ'. 92,
(δ. Ξεν. Ἑλλ. Α. 7, 27. Γ'. 2, 8. Οἰκ. ις'. 7.
(Πλατ. Ἀπολ. 34. c. Πολ. Δ'. 445. c. Τιμ. 18.
(c. Λυσίου ΙΒ'. σλ. 129. Αἰσχιν. Α. 76. 80.
(84. 130. Δημ. Γ'. 6. ΙΗ'. 128. 129. — Διοδ.
(ΙΕ'. 35. ις'. 26. Λουκ. Πλοῖω 4. κτλ. κτλ.
(νάσασθαι Ἰλ. Β, 629. Ὀδ. Ο, 254.
(νασθῆναι Ἰλ. Ξ, 119. Εὐρ. Ἰφιγ. Τευρ. 175. Μηδ. 166.
(ἀπενάσθην.
(νεμεσσήσασθαι Ὀδ. Α, 228. Ρ, 93.
(νεμεσσηθῆναι Ἰλ. Β, 223. Ο, 103. 211. Π, 544. Ω. 53.
(Ὀδ. Β, 64.
ξενωθῆναι Αἰσχ. Χοηφ. 688. Ἡροδ. ζ'. 21.
ὀδηθῆναι = πορευθῆναι Εὐρ. Κυκλ. 12.
ὀδυνηθῆναι
(ὀίσασθαι Ὀδ. Α, 323. Κ, 258. Ι, 339. Ἀπολλ. Ἀργ.
(Α. 290.
(ὀίσθῆναι Ἰλ. Ι, 453. Ὀδ. Δ, 453. Π, 475.
(οἰηθῆναι Θουκ. Α'. 81, 5. Γ'. 39, 4. Δ'. 130, 3. Ξεν.
(Ἑλλην. ζ'. 2, 23. Συμπ. Η. 15. Πλατ. Ἀπολ.
(18. Ε. 28. Ε. Παρμ. 130. Α. Ἰσοκρ. Γ'. 42.
(Δημ. Α'. 21. ΙΗ. 254.
(οἰκισθῆναι (ἐν —, κατ —, παρ —,) Ἡροδ. Α'. 12. 68.
(Δ'. 180. Θουκ. Β'. 102, 5. ἐξ — Αἰλιαν. Π.
(Ι. Γ'. 14. Αἰσ. μυθ. 12.
(κατοικίσασθαι Θουκ. Β'. 102, 4.
(ὀλοφύρασθαι Θουκ. Β'. 46. Ζ'. 30, 3. Η. 81, 2.
(ὀλοφυρθῆναι Θουκ. ζ'. 78, 3.
ὁμοιωθῆναι (ἀφ —, ἐξ —, συνεξ —) Ἰλ. Α. 187. Ὀδ. Γ,

120. Θουκ. Δ'. 92, 6. Ε'. 103, 2. Πλατ.
Πολιτ. Γ'. 416. Β. Σοφιστ. 221. Β. Τιμ. 46.
Α. c. Ίσοκρ. Ε'. 114: — Πολυβ. ΛΑ. 26, 4.
ψαλμ. μή. 12. Πραξ. ΙΔ'. 12.

ἐμωθῆναι
εἰσοικειωθῆναι

Ἰλ. Ξ, 209. Τροιοῦτον καὶ τὸ
Ξεν. Ἑλλ. Ε'. 2, 25.

(ὀλέσθαι
(διολεσθῆναι

ἀρχ. συνήθ. π. χ. Σόφ. Φιλ. 1019. 1035.
Θεοφ. Χρόν. 461, 12.

(ὄνασθαι
(ὀνηθῆναι

Ὁδ. Β, 33. Αἰλιαν. Π. Ι. Δ'. 21. ΙΒ. 25.

(ὀπλίσ(σ)ασθαι

Ἰλ. Ψ. 351. Ὁδ. Β, 20. Δ, 429 = παρασκευ-
άσασθαι. Ξεν. Ἑλλ. Ε'. 4, 21. ζ'. 5, 7. Κ. Π.
Α. 4, 18.

(ὀπλισθῆναι

Ὁδ. Ψ, 143. Ἡροδ. Β'. 152. Θουκ. Γ'. 75, 3.
Ξεν. Κ. Π. ζ'. 3, 32. 4, 4. Νικ. τ. Δαμ. Ἰστ.
σλ. 272. Κορ.

ὀργισθῆναι

Θουκ. Α. 143. 4. 74, 2. 122, 1. Δ'. 123, 3.
Ε'. 262, 2. Ξεν. Ἑλλ. Α. 6, 7. Δ'. 8, 30. Συμ.
Δ'. 64. Πλατ. Εὐθ. 4. c. Ἀπολ. 34. c. Λυσίου
ΙΒ. σλ. 129. Ίσοκρ. Δ'. 94. 185. Διοδ. ΙΔ'.
14. ις'. 43. 57. Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. 4. 29, 3.
κτλ.

(ὀρέξασθαι

Ἰλ. Δ, 307. Ε, 335. Ὁδ. Φ, 53 καὶ πάντοτε
παρ' Ὀμήρ. Θεοκρ. ΚΑ'. 44. Σόλων 5 (14), 2.
Ξεν. συμπ. Η. 35. Ἀγῆσ. Α'. 4.

(ὀρεχθῆναι

ὀρθωθῆναι

Ἰλ. Β, 42. Κ, 21. 80. Ψ, 235.

ὀριγνηθῆναι

Ἰσοκρ. ἐπιστ. ζ'. 9. Δίων. Καῦσ. νς'. 6, 6.

ὀρινθῆναι

Ἰλ. Ε, 29. Π, 509. Ω, 585. Ὁδ. Χ, 23.

(ὀρμήσασθαι

Ἰλ. Θ, 511. — ἐξωρμήσατο Ξεν. Ἑλλ. ζ'. 5,
20.

(ὀρμηθῆναι

Ἰλ. Ε, 12. Ζ, 410. Κ, 359. Ν, 182—3. 496.
512. Π, 467. Ρ, 605. Χ, 312. Ψ, 817. Ὁδ.
Ν, 82. Κ, 214. Αἰσχ. Περσ. 495. Ἡροδ. Α'.
47, 62. 146. Γ'. 26. Η'. 43. 68, 1. Θουκ.
Γ'. 98, 3. Δ'. 73, 5. ζ'. 31, 2. Ξεν. Ἑλλ. Β'.

(4, 2. Ε'. 1, 33. (Διοδ. ΙΔ'. 79). Πλατ. Φαιδρ.
(255. c. Πολιτικ. 273. Α. Νομ. Ζ'. 765. Ε.—
(Διοδ. ΙΕ'. 18.

(ὀρμίσασθαι 'Ηροδ. Θ'. 96. Θουκ. Α', 51, 3. Β'. 83, 3. 85.
(Δ'. 1, 2. 8, 3. 45, 1. Η'. 34, 2. 42, 4, Ξεν.
(Ἑλλ. Α'. 1, 15. Β'. 2, 9. — Λουκ. Πλοῖον 9.
(ὀρμισθῆναι Θουκ. ζ'. 49, 3 (κατὰ διόρθωσιν τοῦ Schäfer)
(Ξεν. Ἑλλ. Α'. 4, 18. Δ'. 8, 7. — Διοδ. ΙΔ'.
(34. ΙΕ'. 13. Αἰλιαν. Π. Ι. Ζ'. 49. μεθορ—Η'.
(5. προσορ—

(ὀσφρέσθαι ἀρχ. συνθ.
(ὀσφρήσασθαι Αἰλιαν.
(ὀσφρανθῆναι Γενέσ. Η'. 21. ΚΖ'. 27. Ἀριστ. π. ψυχ. Β'. 12.

(ὀνό(σ)ασθαι Ἴλ. Δ, 539. Ξ, 95. Ρ, 173. Ω, 439. Θεοκρ.
(κς'. 38.
(κατονοσθῆναι 'Ηροδ. Β'. 136.

(παγῆναι Ἴλ. Δ, 185. 528. Ε, 616. — συμπ— Αἰλιαν.
(Π. Ἰστ. Α. 6.
(πηγθῆναι Ἴλ. Θ, 298.

(πειρά(ή)σασθαι Ἴλ. Ζ, 435. Θ, 18. Υ, 352. Ὀδ. Δ, 119. Θ,
(23, 120. 124. 377. Ω, 238. 'Ηροδ. Α'. 84.
(Γ'. 153. Ε'. 8. Αἰσχ. Περσ. 852. Θουκ. Β'.
(44, 2. 85, 1. Δ'. 114, 4. 117, 2. Ε'. 69, 1.
(Ξεν. Οἶκον. ζ'. 2. 17.
(πειρα(η)θῆναι Ἴλ. Ε, 220. Κ, 444. Υ, 349. Ψ, 553. Ὀδ. Θ,
(100. 205. 213. Ω, 240. 'Ηροδ. Α'. 206. Γ'.
(153. Ε' 71. Θουκ. Β'. 5, 3. 33, 2. ζ'. 92, 3.
(Σοφ. Ἠλ. 1244. Πλατ. Κρατ. 396. c. Θεαγ.
(131. Εὐθ. 3. Δ. Ἰσοκρ. Ε'. 30. — Διοδ. ΙΕ'.
(88 κτλ.

(πιθέσθαι ποιητικόν π. χ. Ἀριστ. Σφηκ. 573.
(πεισθῆναι Σοφ. Φιλ. 483. Ἠλ. 974. Ο. Τ. 526. Ο. Κ.
(1416. 'Ηροδ. Β', 121. Ε'. 97. Θουκ. Α'. 35.

- (78, 1. 84, 2. 135, 2. Β'. 24, 1. 60. 64. Δ'.
 (63, 3. Ξεν. Ἑλλ. Δ'. 8, 5. Ἀνακρεοντ. 42
 ((14), 4.
- (πιστώσασθαι Ἰλ. Ζ, 233. Φ, 286.
 (πιστωθῆναι Ὅδ. Ο, 436. Ὑμν. Ἑρμ. 536.
- (πελάσασθαι Ἰλ. Ρ, 344.
 (πλῆτο, ἐπλήντο Ἰλ. Ξ, 438. 468. Δ, 449. Θ, 63. Ἡσιόδ. Θεογ.
 (493.
 (πελασθῆναι Ἰλ. Ε, 282. Μ, 420. Σοφ. Φιλ. 1327. (1312).
 (Ο. Τ. 213 (χορ.) Εὐρ. Ῥησ. 944. 920. Τρωαδ.
 (203.
- πελεμιχθῆναι Ἰλ. Δ, 535. Ε, 626.
 περαιωθῆναι Ὅδ. Ω, 437. Ἡρόδ. Α'. 209. Ε'. 14. Η'. 25.
 Θουκ. Β'. 80, 3. Γ'. 23, 5. Δ'. 44, 5. Ε'.
 409. — Διοδ. ΙΔ'. 95. Πολυβ. Α'. 6, 41.
- πλαγχθῆναι Ἰλ. Α, 59. Λ, 354. Ν, 592. Ὅδ. Α, 2. Θ, 44.
 (Ἰλ. Ο, 464 παραπλ.) Θεοκρ. Κ'. 44. ΚΒ'. 35.
 πλανηθῆναι Ἰσοκρ. Δ'. 28. Ζ'. 77. Πλατ. Πολιτικ. 263.
 Α. Τιμ. 86. Ε. — ψαλμ. νζ'. 6. ρς'. 4. ριή.
 176.
- ἐκ-κατα-πλαγχῆναι Ἡρόδ. Α'. 446. 449. Θουκ. Α'. 81, 2. Δ'. 40,
 2. ς'. 33, 4. Ξεν. Συμπ. Β'. 49. Ἰσοκρ. Ε'. 48.
 22. — Διοδ. ΙΑ'. 41. Ἰώσ. Ἀρχ. ς'. 6, 4. Αἰλ.
 Π. Ἰστ. Α'. 33. Η'. 42.
- (πλεχθῆναι Ὅδ. Ξ, 313. Ψ, 33. Αἰσχ. Εὐμ. 256. Πλατ.
 (Τιμ. 80. — πρὸς ἄλληλα συμπλεχθεῖσι.
 (πλακῆναι Διοδ. ις'. 56. Ἀνακρεοντείων 4 (65), 5. 28
 ((44), 8. συμπλ — Αἰλιαν. Π. Ι. Γ'. 44. ΙΒ'.
 (4. περι—.
- πληθυνθῆναι (ἐπι—) Γενεσ. Ζ'. 47. ψαλμ. γ'. 4. ΙΕ'. 4. κδ'.
 49. λζ'. 49. ξή. 4.
 πληρωθῆναι Ἡρόδ. Α'. 244. Πλατ. Πολ. Θ, 586. Α. Φιλ.
 52. Α.
- (πλησθῆναι (ἐμ.—) Ἰλ. Π, 348. Ὅδ. Δ, 705. Ἡρόδ. Α'. 78. Γ'. 16.
 (Αἰσχ. Προμ. 899. Σοφ. Φιλ. 758. Ξεν. Κ. Π.

- (ἄ. 3, 4. Πλατ. Πρωτ. 346. c. Πολ. Δ'. 440.
 (Α. Νομ. 644. c. — ψαλμ. ις'. 44. πθ'. 44.
 (Αἴλιαν. Π. Ις. Δ'. 9. ὑποπλ-. Θ'. 26. ὑπερπλ-
 (ἐνιπλήσασθαι Ἰλ. X, 312. 504. Ὀδ. Η, 224.
 (ἐμπλητο Ἰλ. Φ, 607. Ὀδ. Θ, 46.
 (ἄμ-πνυτο Ἰλ. Α, 359. X, 475. Ὀδ. Ε, 458. Ω, 349.
 (ἄμ-πνύνθη Ἰλ. Ε, 697. Ε, 436.
 (πολιτεύσασθαι
 (πολιτευθῆναι Θουκ. ς'. 92, 2. Λυσ. Κς'. 5. Ἰσοκρ. Ε. 5.
 (Ζ'. 45. Αἰσχιν. Β'. 476. Δημ. ΙΗ. 207. Ἀριστ.
 (Πολιτ. Β'. 12. Διοδ. ΙΑ'. 58.
 (πονήσασθαι Ἰλ. Ι, 348. Ὀδ. Ι, 25. 310. Μ, 454. X, 377.
 (Πλατ. Φιλ. 45. c. διαπ—. Νομ. 966. c. Ἐπιν.
 (990. c. — Στοβ. ΟΓ'. 64.
 (πονηθῆναι Εὐριπ. Ἐλ. 1509. Ἰσοκρ. ΙΕ. 267.
 (πορευθῆναι Ἡροδ. Ε. 406. Ζ'. 496. Η. 407. Θουκ. Α'.
 (26. 437, 4. 3. Β'. 67, 4. Ξεν. Ἑλλην. Γ'.
 (2, 9. Δ'. 6, 6. Οἰκον. Η'. 4. Πλατ. Φαιδ.
 (443. Α. Τιμ. 69. Α. 84. Ε. Ἰσοκρ. Δ'. 448.
 (Διοδ. ΙΑ'. 4. ΙΔ'. 9. ΙΕ'. 53. Αἴλ. Π. Ι. Θ'. 26.
 (πορεύσασθαι Πολυβ. Β'. 27.
 (πραγματεύσασθαι Πλατ. [Ἐρυξ] 398. Ε. Ἐπιστ. γ'. 346. Α.
 (Ἰσοκρ. Ἐπιστ. ς'. 5.
 (πραγματευθῆναι Ἡροδ. Β'. 87. Ἀριστ. π. ψυχ. Α'. 4. Οὐάλες.
 (παρεκβολ. σλ. 448.
 (προσποιήσασθαι Πλατ. Χαρμ. 455. Β. Πολιτ. Δ'. 424. Α. Θ'.
 (577. Β. Διοδ. Α'. 94.
 (προσποιηθῆναι Διοδ. Α'. 94. ΙΔ'. 408. ΙΕ. 46. 46.
 (πτάσθαι Ἰλ. Π, 856. Ἡροδ. Ζ'. 42. ἀποπ — Εὐρ. Μηδ.
 (4. Ξεν. Κ. Π. Β'. 4, 49. Πλατ. συμπόσ. 483.
 (Ε. Λουκ. Θ. Διαλ. Κ'. 6.
 (πτέσθαι Ἰλ. Δ, 426. ἐπιπτ — Σοφ. Ο. Τ. 47.

- (πτῆναι Ἡσιόδ. Ἔργ. 98. Αἰσχ. Ἰκετ. 782. Προμηθ. 415. Σοφ. Ἀντιγ. 143. 4308. Εὐρ. Ἴων. 796.
(Μηδ. 440. Ἀνθολ. Ε. 152. Αἰσωπ. μύθ. 2.
(πετασθῆναι Ἀνακρεοντείων 33 (40) στ. 6. Ἀριστοτ. Σχολ. Ἀπολλ. Ἀργ. Δ'. 1545. ψαλμ. ιζ'. 40.
(ποταθῆναι Σοφ. Ἀποσπ. 423 (Dind.) Ἀριστοφ. Ὀρν. 4338. Αἰσωπ. μύθ. 447.
(
πτα(ι)θῆναι Ὀδ. Χ, 298. Εὐριπ. Ἰφιγ. Αὐλ. 587. Καλλ. Ἰ- μν. Ἀρτεμ. 191. — Ἰώβ λβ'. 15.
φαῖναι (μετὰ τῶν συνθέτων) Ἰλ. Π, 300. Ἡροδ. Α. 87. Β'. 173. Γ'. 133. ς'. 129. Η. 49. Θουκ. Ε. 10, 7. Δημοσθ. ΙΗ. 24. 87. — Γενεσ. Ζ'. 41. ψαλμ. ρμ'. 7. Ἡσ. Ε. 27. Ἰωσ. Ἰουδ. πολ. Α. 4, 7. 25, 5. Αἰλ. Π. Ι. Θ'. 26.
φιφ(θ)ῆναι Ὀδ. Γ, 455. Θουκ. Β'. 5, 2. Δ'. 42, 4. Ξενοφ. Ἑλλην. Β'. 3, 18. — βίου Θουκ. 4.
φθῆναι ψαλμ. ιζ'. 7. κ'. 7. οβ'. 2. 7ε. 9. 11. 7ς'. 4. 7ζ'. 7.
σαπῆναι Ἡσιόδ. Ἀσπ. 152. Ἐμπεδ. 290. Ἡροδ. Γ'. 66. Ἀριστοφ. Ἰππ. 1308. Νικάνδρου Ἀλεξιφ. 248. ψαλμ. λζ'. 5. Ἡρακλείδου Πολιτ. Δ'.
(σβῆσθαι Λουκ. ἀλ. ἱστ. Α. 29. Φωτ. Δεξ. 49, 5.
(σβῆσασθαι Ἀνθολ. Παλατ. 9, 104, 3.
σεβισθῆναι Σοφ. Οἶδ. Κολ. 636.
(σεφθῆναι Σοφ. Δαιδ. IV, 2 (175 Dind.) Πλατ. Φαιδρ. 254. Β. Πορφυρ. ἐν βίῳ Πλωτ. σλ. ξγ'. 5 (Creuz.)
(σεβασθῆναι Φωτ. Δεξ. σλ. 49, 7. Θεοφυλ. ἱστ. 7, 3 (σλ. 469).
(
σ[κ]εδασθῆναι (μετὰ τῶν συνθ.) Ἰλ. Β, 398. Ν, 739. Ο, 328. 657. Π, 308. Ἡροδ. Ε. 45. 102. Ζ'. 219. Η. 57. Θουκ. Γ'. 98, 4. Α. 74, 2. Γ'. 412, 5. Διοδ. ΙΑ'. 9. Ἰωσ. Ι. Πολ. Α. 8, 7. 46, 3.

σκορπισθῆναι	(δια—) ψαλμ. ξζ'. 1. ρμ'. 7. Στραβ. Δ'. σ. 498. Εὐαγγ. Ἰωανν. ις'. 32. Πλουτ. Τιμολ. 4.
δια-σπαρῆναι	Σοφ. Ἡλ. 748. Θουκ. Β'. 27, 2. Πλατ. Τιμ. 85, c. Νομ. 699. Δ. — Διοδ. ΙΔ'. 57.
συ-σπειραθῆναι	Ξεν. Κ. Π. Ζ'. 5, 6. Ἀναβ. Α'. 8, 24. Ἑλλην. Β'. 4, 44. Γ'. 2, 27. Πλουτ. Ἀλεξανδρ. 33. Ἡθικ. σλ. 828. c. Νικανδρ. Θηρ. 457.
σπερχθῆναι	Πινδ. Νεμ. Α'. 40. Ἡροδ. Α'. 32.
(στείλασθαι	Εὐρ. Βακχ. 824. Ἑρμῆσιαν. ἐλεγ. 2. Λουκ. Φιλοψευδ. 32.
(σταλθῆναι	Corp. Inscr. 3053.
(σταλῆναι	Πινδ. Ὀλ. ΙΓ'. 49. Σοφ. Φιλ 466. Ἡροδ. Δ'. 463. Ε'. 92, 2. ἄναξ — Αἰλιαν. Π. Ις. ς'. 14.
(στέψασθαι	Ἀπολλ. Ἀργ. Α'. 4124. Ἀνθολ. ΙΕ. σλ. 676. Δ.
(στεφθῆναι	Ὀρφικ. ἀποσπ. 45, 2.
(στεφθῆναι	Νονν. Διονυσ. Ε'. 282. C. I. n. 4380, m. 40.
(στῆναι	(=στῆσαι ἐκυτὸν) π. χ. Ὀδ. Α, 333. 35. Ἡροδ. Α'. 34. 45. Β'. 154. Δ'. 126. Θουκ. Α'. 102, 3.
(	κτλ.
(σταθῆναι	(ὁμοίως) Ὀδ. Α, 243. Ρ, 463. Αἰσχ. Περσ. 202, 1κ. 470. Ἐπτ. 33. 301. Ἀγαμ. 1452.
(	Χοηφ. 20. Πινδ. Ὀλ. Γ'. 32 (56). Θ'. 34.
(	Πυθ. Δ'. 84. Σοφοκλ. Αἴ. 1150. Ο. Τ. 4463.
(	Τραχ. 339. 605. 1182. κ. ἄλλ. Εὐριπ. Ἀνδρομ. 747. Βακχ. 499. 690. 1290. Ἑκ. 807.
(	Ἑλ. 1583. κ. ἄλλ. Ἡροδ. Γ'. 130. Ε'. 72. Ἀνακρεοντείων 31 (3). ς. 6. Ἀπολλ. Ἀργ. Α'. 380. — Ἰωσ. Ἰουδ. ἀρχ. Α'. 3, 5. εἰς Μακκαβ. 46. καὶ ἐν τῇ Π. καὶ Ν. Δ. καὶ παρὰ τοῖς μετὰ γεγεστέροις συνηθέστατον. Τὸ δὲ
στήσασθαι	= στῆσαι ἑαυτῷ ἢ ἑαυτοῦ Ὀδ. Β, 94. Ἡροδ. Α' 415. 120. 147. 165. κ. ἄλλ. Θουκ. Δ'. 55, 3. Ξεν. Ἑλλ. Β'. 4, 7. καὶ ἄλλ.
δια-στασιασθῆναι	Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 44, 1.
(στηρίζεσθαι	Ἰλ. Φ, 242. Ἀνθολ. 7, 734. Πλουτ. Εὐμην.

11. — Ἡσα. ν'. 10. ἀντιστ—

(στηριχθῆναι Τυρταίου 7 (6), 32. Bergk — ψαλμ. 6. 6.
(πζ'. 7. Ἡσ. λς'. 6.

(στραφῆναι Σωφρ. Ἀποσπ. 78. (Ahr.) Θεοκρ. Ζ'. 132.

(στρεφθῆναι Ἰλ. Α, 567. 595. Ν, 545. Π, 598. Ο, 591.

(Ε, 40. Ὀδ. Θ, 435. Ἀριστοφ. Θεσμοφορ. 1128.

(Πλάτ. Πολιτικ. 273. Ε.

(στραφῆναι Σόλων 37 (25), 6. Ἡροδ. Α'. 88. Γ'. 129. ς'.

(6. Σοφ. Ἀντιγ. 315. Εὐριπ. Ἐλέν. 768. ἐπι-

(στρ—Θουκ. Δ'. 65, 5. Ξυστρ—Ἐ. 10, 9.

(Ξεν. Ἑλλ. Β'. 4, 18. Ἀναβ. Α'. 10, 12. Πλάτ.

(Πολ. Γ'. 405. c. ἀποστρ—Πολ. Α'. 327. Β'.

(μεταστρ—. Διοδ. ΙΔ'. 30 κτλ. Τὸ δὲ

(στρέψασθαι (μετὰ τῶν συνθ.) = στρέψαι ἑαυτῶ, ὡς π. χ.

(Ἡροδ. Α'. 71. 73. 75. ς'. 44. 45 κ. ἄλλ.

(στρατεύσασθαι συνηθέστατον παρὰ τοῖς ἀρχ. π. χ. Σοφ. Αΐ.

(1114. Αἰλιαν. Π. Ι. Γ'. 17.

(στρατευθῆναι Πινδ. Πυθ. Α'. 50.

(σύσθαι (ἐσσύμην, ἔσσυτο, σύτο κ.τ.λ.) Ἰλ. Ξ, 519. Φ,

(169. Ὀδ. Ξ, 34. Αἰσχ. Ἀγ. 719 (Herm.)

(Εὐμ. 989. κ. ἄλλ. Εὐριπ. Ἑλ. 1133. 1162.

(Φοιν. 1065. Ἡρ. μαιν. 919. Ἀριστοφ. Θεσμ.

(126.

(συθῆναι Ἰλ. Ε, 293. Αἰσχ. Προμ. 135. Περσ. 849. Ἐ-

(πτ. 924. Σοφ. Αΐ. 294. Ο. Τ. 446. Ο. Κ.

(1724. Εὐρ. Ἀλκ. 558. 846. Ἑλ. 1302. Ἰφιγ.

(Ταυρ. 1294. Ἡροδ. Δ'. 97 κτλ.

σφελῆναι (μετὰ τῶν συνθ.) Σόλων 33, 4. Σοφ. Αΐ. 1115.

Ο. Κ. 75. 618. 724. Τραχ. 297. Θουκ. Α'.

143, 4. Β'. 65, 9. Γ'. 39, 6. Ἡροδ. Δ'. 140.

Ἐ. 50. ς'. 5. Ζ'. 168. Πλάτ. Πολ. Ε'. 451. Α'.

Τιμ. 42. Β. Ἀριστ. Πλουτ. 351. Αἰλ. Π. Ἰστ.

ΙΓ'. 38. Αἰσ. μυθ. 8. 333.

σχισθῆναι (μετὰ τῶν συνθ.) Ἡροδ. Α'. 58. 143. Ζ'. 233.

Ξεν. συμπ. Δ. 59. — Πολυβ. Δ'. 43 7.

- (σ(ᾱ)ωθῆναι (= σῶσαι ἑαυτὸν) Ἰλ. Ο, 503. Ρ, 228. Σοφ. Ο. Τ. 1457. Ο. Κ. 386. Ἀντ. 334. Ἠλ. 60. ((Θουκ. Α'. 82, 2. Γ'. 24, 3. Ξεν. Ἑλλ. Α'. 1, 36. 3, 22. Πλατ. Κριτ. 44. Β. 45. c. — Δι- (οδ. ΙΔ'. 31. 37. τὸ δὲ (σώσασθαι = σῶσαι ἑαυτῷ π. χ. Ἡροδ. Α'. 82. 106. κτλ.
- (ταθῆναι (= τεῖναι ἑαυτὸν) Ἰλ. Ν, 655. Φ, 419. Εὐριπ. Τρω. 114. ((τείνασθαι (= τεῖναι τι ἑαυτοῦ). Ἀπολλ. Ἀργ. Α'. 1009. (Β'. 4043. διατείν— Θεοκρ. ΚΒ'. 67. ἐντείν— (Πλατ. Πολ. Ζ'. 536. c.
- ταλαιπωρηθῆναι (σχεδὸν = τῷ τάλαιπωρῆσαι). Ἰσοκρ. Γ'. 64. (τανυσθῆναι Ἰλ. Η. 274. Ν, 392. Π, 485. Σ, 26. Ὀδ, Π, 475. Ὑμν. Διον. 38. τὸ δὲ (τανύσ(σ)ασθαι (μετὰ τῶν συνθ.) = τανύσ(σ)αι ἑαυτῷ ἢ ἑαυ- (τοῦ τι π. χ. Ὀδ. Ι, 298. Φ, 403. κ. ἄλλ.
- (τάξασθαι (= τάξαι ἑαυτὸν ἢ ἑαυτῷ τι) Ἡροδ. Γ'. 13. (89. Θουκ. Α'. 99, 3. 104, 2. 108, 3. 117, 3. (Β'. 20, 4. Ξεν. Ἀν. Ε'. 4, 22. κ. ἄλλ. Αἰλιαν. (Π. Ι. Δ'. 8.
- (ταχθῆναι (μετὰ τῶν συνθ.) = τάξαι ἑαυτὸν Ἡροδ. Δ'. 134. Ε'. 102. 109. Η. 70. Θ'. 54. Θουκ. Γ'. 86, 4. Ε'. 9, 4. Ξεν. Ἑλλ. Α'. 6, 34. Δ'. 2, 18. (Ἀν. Γ'. 2, 17. Ἰσοκρ. Δ'. 99. Δημ. [ΙΑ'], 2. (Αἰσχιν. Γ'. 35 κτλ. παρὰ δὲ τοῖς μεταγενεστέ- (ροις καὶ τὸ (ταγῆναι
- τερσῆναι Ἰλ. Π, 519. Ὀδ. Ζ, 98. (τειχισθῆναι (= τειχίσαι ἑαυτούς· τεῖχος ἑαυτοῖς περιβα- (λεῖν.) Θουκ. Α'. 93, 5.
- (τερφθῆναι καὶ (ἀρχαιότερον καὶ δωρ.) ταρφθῆναι Ὀδ. Ζ, 99. Ε, 74. Τ, 213. Ὑμν. Παν. 45. Σοφ. Ο. Κ. 4142. Ξεν. Ἀπομν. Β'. 1, 24. — Ψαλμ. ριθ'. 14. (ταρπῆναι καὶ (κατὰ μετὰθεσιν) τραπῆναι Ἰλ. Ξ, 314. Ω, 3. Ὀδ. Ψ, 212. 300. 346.

- (τέρψασθαι Ὀδ. Μ, 488. Π, 26. Ἰμν. Ἀπολλ. 153.
 (τε]ταρπέσθαι Ἰλ Τ, 19. Ω, 543. 636. Ὀδ. Ψ, 255.
 τρεφθῆναι καὶ τραφθῆναι Ὀδ. Ο, 80. Ὁμ. Ἐπιγρ. ΙΔ'. 7. Ἡροδ.
 Δ'. 12. Θ'. 56. Εὐριπ. Ἡλ. 1046. Ξεν. Ἑλλήν. Γ'. 4, 14. 5, 20. — ψαλμ. ξζ'. 3 κ. ἄλλ.
 τραπῆναι Αἰσχ. Περσ. 998. Σοφ. Αἶ. 743 (30). Ο. Κ. 1537. Ξεν. Ἑλλήν. Ε'. 4, 12. Ἀναβ. Ε'. 4, 23.
 — Διοδ. ΙΔ'. 104. Αἰλίου. Π. Ι. Ε'. 6.
 τραπέσθαι Ἰλ. Α, 199. Ἡροδ. Ἡ. 16. 19. 91. Θουκ. Β'. 52, 2. 3. Γ'. 24. Ε'. 10, 10. Ἡ. 95, 3. Ξεν. Ἀν. Δ'. 8, 19. Ἑλλήν. Ε'. 4, 24. Οἰκ. ΙΒ'. 17.
 — Πλουτ. Καισ. 45. κτλ. τὸ δὲ
 τρέψασθαι (μετὰ τῶν συνθ.) = τρέψαι τι ἑαυτῷ π. χ. Ἡ-
 ροδ. Ζ'. 225. Θουκ. Ζ'. 78, 2. Ξεν. Ἀν. Ε'. 4, 16. Ἑλλήν. Α'. 2, 9. Β'. 4, 6 κτλ.
 (τριφθῆναι (μετὰ τῶν συνθέτων) Ἰσοκρ. Δ, 14. Ε'. 84.
 (Δημ. ΙΘ'. 164 (καὶ ἐν τοῖς τρισὶ παθητ.).
 (τριβῆναι (ὁμοίως) Θουκ. Α'. 125 (παθητ.) Ἡ. 78, 2.
 (Ξεν. Οἰκ. ΙΕ'. 10. συν— Αἰσ. μύθ. 153.
 ὑποκριθῆναι (= τῷ ἀρχαιοτέρῳ ὑποκρίνασθαι) Πολυβ. Ε'. 25, 7. βίου τ. Αἰσώπου σλ. 31, 8. Ἄνν. Κομν. Τομ. Α'. 340, 8. 441, 14. 452, 18. — Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 26, 2.
 ὑποτοπῆθαι ἴδε ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.
 ὑψωθῆναι Γενεσ. Ζ'. 17. 20. 24. ψαλ. νς'. 5, 11.
 (φα(α)νθῆναι Ἰλ. Α, 200. Δ, 468. Ν, 278. Ὀδ. Μ, 441 κ. ἄλλ.
 (φανῆναι Ἰλ. Η, 7. Ὀδ. Κ, 187. κ. ἄλλ. πολλ. Ἡροδ. Α'. 36. Δ'. 14. 15. κ. ἄλλ. Θουκ. Β'. 28. Ἡ. 10, 1. 42, 3. κ. ἄλλ. Ξεν. Ἑλλήν. ζ'. 4, 11. Οἰκον. Ζ'. 42. Σοφ. Αἶ. 739. Φιλοκτ. 524. 1335. Ο. Κ. 974. Ἀντ. 100. 457. Ἡλ. 154. — Δημ. ΠΗ. 71, 72. 104 κτλ. τὸ δὲ
 (φανθῆναι παρὰ τοῖς ἀττικαῖς πολλαῖς παθητ. = τῷ ἀποδειχθῆναι, ἐξελεγχθῆναι π. χ. Σοφ. Ο. Τ. 525. 1485. Δημ. Ε. 9. κ. ἄλλ.

- φθαρῆναι (ἐκ —, ἀνα —, προσ —, = τῷ τῆς συνθ. ξεκουμπισθῆναι). Ἀριστοφ. Εἰρ. 72. Ὅρν. 916. Πλουτ. 610. Ἰωσ. Ἰουδ. Πολ. Α'. 26, 4. Αἰλιαν. Π. Ἰστ. ΙΔ'. 26.
- (φθίσθαι Ἰλ. I, 246. Ν, 667. Ὀδ. Κ, 51, Λ, 330. κ. ἄλλ.
- (φθιθῆναι Ὀδ. Ε, 440. 433. Η, 254. Ψ. 334.
- (φιλοτιμήσασθαι Αἰλιαν. Π. Ἰστ. Γ'. 4. Θ'. 29.
- (φιλοτιμηθῆναι Ξεν. Ἀν. Α'. 4, 7. Πλατ. Λαχ. 482. Β. ἐπιστ. Ζ'. 338. Ε. Ἰσοκρ. Δ'. 44. Ἐπιστ. ζ'. 5. Πολυβ. Α'. 42. Διοδ. έ. 54. ΙΕ. 44. Οὐαλεσίους παρεκβολ. σλ. 419.
- (φιλοφρονήσασθαι Ξεν. Κ. Π. Γ'. 4, 8. Ἀναβ. Δ'. 5, 44.
- (φιλοφρονηθῆναι Ξεν. Κ. Π. Γ'. 4, 40. Διοδ. Ιζ'. 60.
- (φοβηθῆναι (παρ' Ὁμήρῳ συνήθως = φυγεῖν). Ἰλ. Ε, 498. Μ, 470. Ο, 637. Χ, 437. Ὀδ. Π, 163 κ λ.
- (Αἰσχ. Προμ. 1005. Ἐπτ. 458. Ἡροδ. Η. 27.
- (Θουκ. Α'. 54, 3. 442, 4. ζ'. 33, 4. Ξεν. Ἑλλ. Α'. 7, 15. Ε. 2, 40. Οἰκ. Η'. 6. Πλατ. Ἀπολ. 29. Α. 32. Ε. κτλ. κτλ. τὸ δὲ
- (φοβήσασθαι ἐν 34 (3), 44 τῶν Ἀνακρεοντείων.
- (φράξασθαι 4) π. χ. νῆας — φράξαι τὰς ἑαυτῶν νῆας Ὀδ. Ο, 566. — 2) φράξαι ἑαυτοὺς π. χ. Βατραχομ. 166. Θουκ. Η'. 35, 3.
- (φραχθῆναι (= φράξαι ἑαυτοὺς) Ἰλ. Ρ, 268.
- (φράσ(σ)ασθαι Ἰλ. Ε, 665. Φ, 410. Ψ, 450. 453. Ὀδ. Ρ, 464 κ. ἄλλ.
- (φρασθῆναι (= τῷ προηγουμ.) Ὀδ. Τ, 485. Ψ, 260. Ε, 483. Πινδ. Νεμ. Ε'. 34. Ἡροδ. Α'. 84. Δ'. 77. Ε'. 92, 3. Ζ'. 239. Εὐρ. Ἑκ. 546. Ἑλ. 462. 636. Ἡλ. 634. 1046. Ἡρακλειδ. 757. — Ἀπολλ. Ἀργ. Α'. 462. Ἀρριαν. Γ'. 2, 4. κ. ἄλλ.
- φρονηματισθῆναι Πολ. Ε'. 107, 3. Διοδ. ΙΒ'. 43.

- (χήρασθαι ἰλ. Ξ, 270.
 (κε]χηρέσθαι ἰλ. Α, 256. Π, 600. Ὀδ. Β, 249. Γ, 438. Δ, 344. Ρ, 135.
 (χαρῆναι ἰλ. Γ, 27. Ζ, 481. Η, 54. Ὀδ. Κ. 616. καὶ παρὰ τοῖς ὕστερον.
 (χολώσασθαι ἰλ. Δ, 501. Ψ, 482. Ὀδ. Ζ, 147. Θ, 227.
 (χολωθῆναι ἰλ. Α, 9. Δ, 494. Ι, 33. Ν, 660. Π, 320. Ὀδ. Ο, 254 κ. ἄλλ.
 χορτασθῆναι ψαλμ. ις'. 14. νή. 15. Αἰσ. μυθ. σλ. 6. Κορ. (= τῷ ἀρχαιότερον συνήθει χρήσασθαι) Πολυβ. Β'. 32. καὶ ἐν τῷ ἀμφιτόλῳ Σοφοκλ. Ἄντ. 24. *χρησθεῖς*.
 (χύσθαι Ὀδ. Η, 443. Θ, 297. 515. 527. Κ, 415.
 (χυθῆναι (μετὰ τῶν συνθ.). Ὀδ. Δ, 716. Π, 214. Ἰλ. Ξ, 253. 316. Ἡροδ. Β'. 144. Γ'. 13. Ἀρρ. Σφηκ. 1469. — ψαλμ. κἀ. 14. σβ'. 2. — Διοδ. ΙΔ'. 17. 60. 70. ΙΕ'. 33. 34. 65. 66 Λουκ. Θ. Διαλ. Κ'. 15. Ἀνακρεοντείων 58 (52), 16.
 χωρισθῆναι (μετὰ τῶν συνθ.). Γενεσ. ΙΓ'. 11. 44. Πολυβ. Γ'. 110, 7. Διοδ. ΙΔ'. 25. 36. 82. ΙΕ'. 71. 73.
 (ψεύσασθαι (= ψεύδῃ εἰπεῖν) Σοφ. Ο. Κ. 1445 (— 74). Ξεν. Κ. Π. Α'. 6, 9. Γ'. 1, 21. Ἑλλ. Β'. 4. 49. Πλατ. Πολ. Α'. 331. Β'. κ. ἄλλ.
 (ψευσθῆναι = 1) ἀποτυχεῖν. Ἡροδ. Α'. 141. Ε'. 47. Ζ'. 9, 3. Θουκ. Η'. 103, 4. Ξεν. Ἑλλ. Ε'. 4, 61. Ζ'. 4, 16. 5, 25. Ἀγησ. Β'. 9. Πλατ. Ἀπολ. 22. Δ. Γοργ. 499. ε. Ἰσοκρ. Δ'. 58. Ε'. 1. — Πολυβ. Γ'. 109, 12. Ε'. 97, 6. 99, 1 κ. ἄλλ. — 2) ἐνίοτε = ψεύσασθαι π. χ. Σοφ. Φιλ. 1326. Πλατ. Θεαιτ. 191. Β.
 ὤφελθῆναι Ξεν. Κ. Π. Ζ'. 2, 11. Αἰλιαν. π. ις. Γ'. 47.

ΟΙ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΙ, ΟΙ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΤΕΤΕ-
ΛΕΣΜΕΝΟΙ (ΜΕΤ' ΟΛΙΓΟΝ) ΜΕΛΛΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ.

Ὁ κυριώτατος χαρακτηρ τῶν χρόνων τούτων εἶνε νὰ σημαίνωσι τὴν συντέλειαν τῆς ῥηματικῆς ἐνεργείας, οἱ μὲν ἐν τῷ παρόντι, οἱ δὲ ἐν τῷ παρελθόντι, οἱ δὲ ἐν τῷ μέλλοντι, ὡς γέγραφα = ἔχω γραμμένον. ἐ-γεγράφειν = εἶχα γραμμένον. γεγράφομαι = θὰ ἦμαι γραμμένος κ. τ.λ. Πρὸς ἐρμηνεῖαν τῆς ἐννοίας ταύτης μετεχειρίσθη ἀνέκαθεν ἡ γλῶσ-σα τὴν ἀναδιπλώσιν ἢ μόνην, ὡς ἐπὶ τῶν παρακ. καὶ τῶν μελλ., ἢ, ἵ-να συγχρόνως καὶ τὴν τοῦ παρελθόντος ἐννοίαν φανερώνη, μετὰ τῆς αὐξήσεως ὡς ἐπὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ. Σημαίνει δ' ἡ ἀναδιπλωσις καθ' ὅλου ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας, ἰδίως δ' ἡ δι' ἐπαναλήψεως μίμησιν φυσι-κῶν ἤχων ἢ φθόγγων καὶ ἄλλων κινήματων, ὡς ἐν τοῖς μορ-μύρω, κα-χλάζω, πα-πταίνω κ.τ.τ., ἢ δυναμικὴν ἔντασιν τῆς (ῥηματικῆς) ἐ-νεργείας, ὡς ἐν τοῖς: βέβριθε, μέμαα, ἐπέπληγορ, λιλαίομαι κ.τ.τ. ἢ ἄνυσιν καὶ συντέλεισιν τῆς ἐνεργείας, ὡς ἐν τοῖς προκειμένοις χρόνοις· διότι καὶ ἡ τετελεσμένη πρᾶξις εἶνέ τις ἐπιτεταμένη ὡς πρὸς τὴν ἐξα-κολουθοῦσαν καὶ ἔτι ἀτέλεστον. Ἀλλὰ περὶ τε τούτων καὶ περὶ τῶν ποικίλων τύπων τῆς ἀναδιπλώσεως καὶ τῆς βαθμιαίας ἐκλείψεως της ἐκ τῆς μεταγενεστέρης γλώσσης ἀνωτέρω τὰ δέοντα ἐλέχθησαν, ὅσον ἐπιτρέπει τὸ σχέδιον τῆς δε τῆς προχρηματσίας. Τώρα δὲ λεκτέον ἄλλα τινα τὸν λοιπὸν σχηματισμὸν τούτων τῶν χρόνων ἀφορῶντα.

Ὅτι καὶ οἱ ἐνεργητικοὶ παρακείμενοι τὰς πλήρεις προσωπικὰς κα-ταλήξεις εἶχάν ποτε, ἐκ τ' αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν χρόνων τούτων εἶνε δῆλον καὶ ἐκ τῆς παραβολῆς των πρὸς τε τοὺς μέσους, μέχρι τέλους τὰς πρωτεοῦσας καταλήξεις διαφυλάττοντας, καὶ πρὸς τοὺς ὅλως κα-τὰ τὸν ἐνεστώτα σχηματιζομένους σικελιωτικοὺς παρρησιμένους. Ἀλλ' ἐν ᾧ οἱ μέσοι ἀκεραίας τὰς διετήρησαν, οἱ ἐνεργητικοὶ πρῶτον μὲν τὰς ἐλέπτυναν, ὡς ἐν τῷ δυϊκῷ καὶ πληθ., ἐνθα αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐνεστώτος εἶνε δευτερεύουσαι, ὡς ἐν τῷ ἰδίῳ περὶ αὐτῶν λόγῳ εἶδμεν, καὶ ἐν τῷ γ'. ἐν. τῶν λατ. παρρη. ὡς *ded-i-t purug-i-t* κτλ. καὶ ἐν τῷ β'. ἐνικ. τῶν ἑλλην. γέγραφ-α-ς κτλ. (ἀπλοῦν σ ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου σι), ἔπειτα δὲ καὶ παντελῶς τοὺς ἐξήλειψαν, ὡς ἐν τῷ α. καὶ γ'. ἐν. ὡς γέγραφ-α-(ν), γέγραφ-ε(ν) κτλ. εἰς τὴν ἐξασθένησιν ταύτην τῶν καταλήξεων συνετέλεσεν ἴσως ἐν μέρει ἡ ἀναδιπλωσις, ἰκα-νῶς ἐξογκώσασα τὸν ὅλον χρονικὸν τύπον, ὅς πρὸς ἀντιστάθμην τινὴν

πον τινὰ μέρος τοῦ ὄγκου του ἐκ τῆς ληγούσης ἀπέβαλε. Προσηρτῶντο δ' αἱ καταλήξεις αὗται καὶ ἐδῶ, καθὼς καὶ ἄλλου, κατ' ἀρχὰς ἀμέσως, οὐδενὸς συνδετικοῦ φωνήεντος μεσολαβοῦντος, ὅπερ δὲ μέχρι τέλους διέμεινεν ἐπὶ τῶν μέσων, γέγραμ-μαι, λέλειπ-ται κτλ. ἐκ δὲ τῶν ἐνεργητικῶν ἱκανὰ ἀρχαῖα τεκμήρια ἐπιβεβαιώνουσι τὸ εἰρημένον, οἷα ἴδ-μεν, ἔοιγ-μεν, δέδοιγ-μεν, εἰλήλουθ-μεν καὶ ἄλλα ἀνωτέρω παρατεθειμένα, ὕστερον δ' ἐπεισῆλθε καὶ ἐδῶ τὸ συνδετικὸν φωνήεν ὡς τοιοῦτον δ' ἐπροτιμήθη τὸ ἀρχαιότερον καὶ παχύτερον α (ε μόνον ἐν τῷ γ'. ἐν. πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ ἁ.) ἐπίτηδες, ἵνα καὶ οὕτω προφυλαχθῇ τὸ βῆρος τοῦ θέματος ἀπέναντι τῆς τ' ἀναδιπλώσεως καὶ τῶν καταλήξεων. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἄλλως ἐξωγκωμένῃ καθ' ἓνα τινὰ τῶν πολλῶν προεκτεθειμένων τρόπων παρίσταται ἡ ῥίζα τῶν παρακειμένων (καὶ τῶν ἀναλόγων ὑπερσυντελικῶν καὶ τετελ. μελλόντων) ἀπέναντι τῆς βραχείας ῥίζης τῶν ἀκαριαίαν καὶ παροδικὴν ἐνέργειαν σημαινόντων (ε'.) ἀορίστων. Καὶ καθ' ἀπλὴν μὲν μήκυνσιν ἐξωγκωμέναι εἶνε αἱ ῥίζαι τῶν: εἶγα (κυρ. FéFāγα ῥίζ. Faγ), λέληθα (δωρ. λέλᾱθα) — λαθ. μέμηλα — μελ. ὄδ-ωδα — ὄδ. καὶ ἄλλ. κατὰ δὲ διφθόγγισιν καὶ προβιβασμὸν ἐν ταύτῳ τοῦ λεπτοτέρου φθόγγου ε εἰς ο ἐν τοῖς: πέποιθα — πειθ — πιθ. λέλοιπα — λειπ — λιπ. εἶκα — εἰκ — ικ. (κυρ. Fικ.). δέδοικα — δι(δ) — δι. οἶδα — εἶδ — ἰδ (Fιδ.). εἰλήλουθα (ἐπικ.) — ἐλευθ — ἐλυθ. κ. ἄλλ. κατὰ δ' ἀπλοῦν προβιβασμὸν τοῦ φθόγγου ε (παλ. ᾠ) εἰς ο ἐν τοῖς: τέτροφα — τρεφ (πάλαι τραφ, ὡς ἐν τῷ δωρ. ἐνεστ. τράφω καὶ τῷ κοινῷ ε'. ἀορίστῳ ἐτράφην). ἔκτορα — κτεν (κταρ). μέμορα — μεν (μαν ὡς ἐν τῷ μάντις). τέτοκα — τεκ (παλ. τακ — τυκ). πέπορθα — πενθ (πεν-θ. πόνος) κ. ἄλλοις. κατὰ δὲ ῥινοφθόγγισιν ἐν τοῖς: κέχανδα — χαδ. κέκλαγγα — κλαγ. (= τῷ ἐπικῷ κέκληγα, ὅπου τὸ φωνήεν ἐμνηκύνθη). λέλογχα (= τῷ ἀττικῷ εἰληχα. ῥ. λαχ) — λεχ. καὶ τῷ ἀλκαϊκῷ (Ahr. D. Dor. p. 148). πεφύγγων = πεφευγῶς (ἐν τούτῳ ἐξογκοῦται ἡ ῥίζα διὰ μόνης διφθογγίσεως ἄνευ προβιβασμοῦ) — φυγ. ὁ δὲ δωρικὸς ἢ ἰδιῶς σικελιωτικὸς παρακ. πέποσχα ὑποθέτει ἐνεστῶτα πέσχω ἢ μάλλον πόσχω συμφωνότερον τοῖς ἐπ' ἴσης δωρικοῖς τῆς μεγάλης Ἑλλάδος ἀνεπιγρόφως (= ἀνεπιγράφως), καθαρὸς (= καθαρὸς) κ. ἄλλοις τοιούτοις (Πρβλ. Ahr. p. 120). Ἐν ἄλλοις τισὶ παρίσταται ἡ ῥίζα ὅλως συνεσταλμένη ἢ καὶ ἀνέκαθεν βραχεῖα, ὡς ἴδ-μεν, ἴσ-τε, εἶκ-τον, ἐπέπιθ-μεν, ἀρᾶρυῖα, τεθαλυῖα ἀπέναντι τῶν οἶδ-α, εἶκα, πέποιθα, ἄρηρα (ἄττ.) καὶ τέθηλα. ἐν δὲ τοῖς ἀττικοῖς λεγομένοις εἰλήλυθα, ἐρήριπα καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐξωγκώθη ἡ ῥίζα κατὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν

(ἐλνθ, ἐριπ). Ἐπικρατοῦσι δ' οἱ κανόνες οὗτοι κυρίως ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις καὶ ὀργανικωτέροις, ἀλλ' ὑπὸ τῶν γραμματικῶν πάλιν ἀντιστρέφως ῥ'. καλουμένοις παρκαίμενοις, ἐκείνοις δηλ., οἵτινες εἶνε ἐσχηματισμένοι ἐκ τῶν ἰδίων θεμάτων διὰ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων μέσων καὶ μεταβολῶν, δι' ἀναδιπλώσεως, ἐξογκώσεως καὶ προσαρτήσεως τῶν προσωπ. καταλήξ. ἢ μόνων ἢ μετὰ συνδετικοῦ φωνήεντος.

Ἐν δὲ τοῖς ἐσφαλμένως ἁ. καλουμένοις εἰς χα, φα καὶ κα δὲν τηροῦνται ὁμαλῶς οἱ περὶ τῆς ἐξογκώσεως τῆς ρίζης κανόνες. Διότι οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐσχηματίσθησαν πιθανῶς ὕστερον, ὅτε εἶχεν ἀρχίσει ν' ἀμυδρώνονται τὸ περὶ τὸ ποσὸν τῶν συλλαβῶν αἰσθημα. Οὕτως ἐν μὲν τοῖς εἰληφα — λαβ. ἦχα καὶ ἀγῆocha — αγ. ἀνέφα — οηγ. τέθηφα — θθα, θαρ. κέμηφα — κμα — καμ. πέπομφα — πέμπ. κέκλοφα — κλεπ. εἶλοφα — λεγ κ.τ.δρ. εἶνε ἐξωγκωμένα τὰ θέματα. ἐν δὲ τοῖς : πέπλεφα — πλεκ. κέκοφα — κοπ. κέκριφα — κρι(ρ). τέτιφα — τι(ρ). τέταφα — τα(ρ). ἔστα.λφα — στα.λ. — στε.λ. ἔφθαφα — φθαρ — φθερ. καὶ τοῖς ὁμοίοις δὲν εἶνε ἐκτεταμένα, ὁμαλώτερον μὲν ἐν τοῖς τελευταίοις, οἵτινες ἔχουσι καὶ τὸ παχὺ α, ἀνωμαλώτερον δ' ἐν τοῖς ἄλλοις.

Ἡ ἐν τῇ συνήθει γραμματικῇ ἐσφαλμένως ἐκ παλαιοῦ ἁ. καλούμενοι παρακείμενοι δύνανται εἰς δύο τάξεις νὰ καταταχθῶσιν. Εἰς μὲν τὴν μίαν ὑπάγονται οἱ δασυρτοὶ τ. ἔ. ἐκείνοι, ὧν ὁ θεματικὸς χαρακτήρ, φιλοῦς ἢ μέσος πρότερον ὧν ἐδασύνθη, οἱ οἱ πέπομφα — πέμπ. κέκλοφα — κλεπ. κέκρυφα — κρυβ. πέπλεφα — πλεκ. εἶληφα — ληβ κ.λ. εἰς δὲ τὴν ἐτέραν οἱ ἐπιθέσει τοῦ κ ἐσχηματισμένοι, ὡς τέθηφα, δέδωφα, ἔστα.λφα κ.λ. Ἀμφοτέρους τοὺς τύπους ὑπέλαβαν πολλοὶ τῶν συγκριτικῶν γραμματικῶν συντεθειμένους ὁ μὲν ἐκ τοῦ σα ἐκείνου, ἐξ οὗ ὁ (ἀ.) ἀόριστος καὶ πολλοὶ ἄλλοι ῥηματικοὶ τύποι εἶνε συντεθειμένοι, καθὼς εἶδαμεν· ἐντεῦθεν δὲ κατὰ μετὰβασιν τοῦ σ εἰς κ (οὔτινος τεκμήρια ἄλλα δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐλληνικῇ) προῆλθαν οἱ εἰς κα, κατὰ δὲ λέπτυνσιν τοῦ σ ἢ τοῦ κ εἰς ἰ καὶ ἔνωσιν τούτου μετὰ τοῦ ἡγουμένου φιλοῦ ἢ μέσου (π, ῥ. κ, γ.) προῆλθαν οἱ εἰς φα καὶ χα· ὁ δ' ἐκ τοῦ κα, λειψίνου τῆς ρ. καρ (kr = ποιεῖν), ὅθεν τὸ κρα-ί-νειν = ποιεῖν, ἐκτελεῖν, δι' ἧς ἐν τῇ σηνσκρίτῃ περιφράζονται χρόνοι. ὁ δ' ἐκ τοῦ εἶχα (παρκα. τοῦ ἔχω). ὁ δὲ τέλος ἐκ τοῦ Fa (ἐκ τοῦ φνα παρωχ. τοῦ φύω, καθὼς οἱ λατίν. παρτατ. ἐκ τοῦ αὐτοῦ buam, bam. ama-bam, dice-bam) κ. οὕτω καθ. Ὁ G. Curtius (Bildung der Temp. u. modi p. 191 κς.) δι' ἀνχνητιρρήτων λόγων ἀναίρεσας πᾶ-

σας ταύτας τὰς περὶ συνθέσεως δόξας παραδέχεται μετὰ τοῦ Pott καὶ ἄλλων τὰ ἐξῆς.

4) Οἱ δασυντοὶ παρκαείμενοι προῆλθον κατ' εὐθεΐαν ἐκ τῶν ἰδίων ψιλῶν ἢ μέσων θεμάτων κατὰ πνευματισμὸν τῶν ψιλῶν ἢ μέσων χαρκτηήρων οὐκ ἄσυνήθη τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ καθ' ὅλου τε καὶ κατὰ δι-αλέκτους· δῆλον δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς τεκμηρίων· ἐκ τῶν ψιλῶν καὶ μέσων θεμάτων *ρυκ-τ-ός*, *τύκ-ος* (τετύκοντο), διώρυξ — *υγος*, *σκάζω* (καθομιλ.), *σκιζω* (καθομιλ.) (πρβλ. τὰ σκινδαλμός, σκεδάννυμι καὶ τὸ λατ. *scindo*), ἔσκατος (καθομιλ. ἀντὶ τοῦ ἔκσ-ατος ὃ ἐ. ἕξ-ατος = ἐξώτατος) ἐκτὸς προῆλθον τὰ δασέα *πάρ-ρυχ-ος*, *ἐν-ρύχιος*, *τεύχω*, *ὄρυχή*, *σχάζω*, *σχίζω*, *ἔσχατος*, *ἐχθός* (Δοκρικ. ἐπιγρ. Β'. 2 Οἰκονομίδ.). ὁμοίως τὰ· *βλέφ-αρον*, *κεφ-αλή*, *κρύφα*, *ἀμφιλαφής*, *ὄμφη*, *κύφελλον*, *σταφυλή* καὶ *στέμφυλον* α.τ.δμ. προῆλθον ἐξ ἄλλων ψιλῶν ἢ μέσων *βλέπ-ω*, *κεβ-(α)λή*, *ἐκρύβ-ην*, *ἐλαβ-ον*, *ἐπ-ος* (ἀρχ. *Ἐπ σκρ. vak'*), *κύπη* (πρβλ. καὶ *κύμβη*), *στέμβω* κ.λ. Ὡσαύτως τὰ Βοιωτικὰ ἀποδεδόανθι (C. I. 1569. α. III.), *παρίωνθι*, *ἐκτεθήκανθι*, *καλέονθι*, *παργινύωνθι*, *ἀνγραφάνθω* (ἐπιγρ. Αἰγισθεν. Böckh) προῆλθον ἐκ τῶν ἀποδεδόαντι (= ἀποδεδόκασι), *παρίωντι* (= παρῶσι), *ἐκτεθήκαντι* (= ἐκτεθείκασι), *καλέοντι* (= καλοῦσι), *παργινύονται*, *ἀναγραφάντω* κτλ. Κατὰ τὸν αὐτὸν λοιπὸν τρόπον καὶ τὰ θέματα ἐκεῖνα, ἐξ ὧν οἱ δασυντοὶ παρκαείμενοι, ἢ πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τούτων ἢ μετὰ ταῦτα ἐπνευματίσθησαν· ὑπὲρ τοῦ τελευταίου μαρτυροῦσιν πῶς τὰ· *ἀνέφχα*, *πέπραχα*, *κέκοφα* καὶ εἴτι ὅμοιον πρὸς τὰ ἀρχαιότερα παραβαλλόμενα, οἷα *ἀνέφγα*, *πέπραγα*, *κέκοπα* (ὁμηρ.). Εἶνε δὲ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν παρκαειμένων οὔτε πολυάριθμον οὔτε πολὺ ἀρχαῖον. Ἐκτὸς τῶν κατ' εὐθεΐαν ἐκ δασέων θεμάτων παρ-ηγμένων οἱ ἐξῆς, οἱ πλεῖστοι νεώτεροι τῶν ἀττικῶν χρόνων.

ῆχα καὶ *ἀγήοχα* (ἀγ.

ἀνέφχα (οἰγ.) Δημοσθ. κ. Φαιν. σλ. 1048. *ῆλλαχα* — (ἀλλαγ)

βέβλαφα (βλεπ.) Στοβ. Ο'. 13. *ἔβλαφα* C. I. 1570. α. 51.

δέδειχα (δεικ.) *δέδηχα* (δηκ.) Βαβρ. Μυθ.

77. Lachm.

τέθλιφα (θλίβ.) Πολυβ. ΙΗ. 7. *ἐνήνοχα* (ἐνεκ.)

κέκλοφα (κλεπ.) *κεκήρυχα* (κηρυκ.)

εἰλοχα (καὶ *εἰλεχα* Σχολ. Ἀπολλ. Ρ. Γ'. 1178.) *κέκοφα* (κοπ.)

μέμαχα (μαγ.) Ἀριστ. Ἰππ. 55. *εἰληφα* (ληβ.)

πέπαιχα (παιγ.) *μέμμιχα* (μιγ.) Πολυβ. ΔΗ.

5. Φαλαρ. ἐπιστ. 77.

πέπηχα (πηγ.) Δίων. Κασσ. Μ'. 40 (·)

πέπραχα (πρχγ.)

ἔσκηφα (σκηπ.) Διογ. Λαερτ. Α'. 118.

τέτροφα (καὶ τέτραφα Δημοσθ. κ. Δεινάρχ.)

(τρεπ.)

τέτριφα (τριβ.)

πέπομφα (πέμπ.)

πέπλεχα (πλεκ.) Ἰπποκρ.

ἔπτηχα (πτᾶκ.)

τέταχα (ταγ.)

πεφύλαχα (φυλακ.)

Καὶ εἴ τινας ἄλλοι εἴτε μέχρι τοῦδε ἀπαρατήρητοι, εἴτε κατὰ τύχην μὴ διασωθέντες.

2) Οἱ εἰς κα παρκαείμενοι ἔλαβαν τὴν ἀρχὴν των, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν καθαρολήκτων, τοῦ κ ἐπεντεθέντος μεταξὺ τοῦ φωνήεντος τῆς ῥίζης καὶ τοῦ συνδετικοῦ εἴτε πρὸς θεραπείαν τῆς χασμωδίας καὶ πρὸς προφύλαξιν τοῦ μήκους τοῦ προηγουμένου φωνήεντος εἴτε ἐκ τῆς, οὐκ οἶδα πόθεν, τάσεως τῆς γλώσσης νὰ παράγῃ πάντοτε νέα λαρυγγικά, μάλιστα μετὰ τοῦ κ, θέματα, καθὼς καὶ ἐν τῷ περὶ τούτων ἰδίῳ λόγῳ εἶδαμεν καὶ ἐν τῷ περὶ τοῦ (δωρ.) μετασχηματισμοῦ τῶν εἰς σα καὶ σω μελλόντων καὶ ἀορίστων εἰς ξα καὶ ξω. Οὕτω λοιπὸν ἐκ τῶν θεμάτων π. χ. θνα, βα, τλα, φυ κ.τ.τ. ἐσχηματίσθησαν τὰ νεώτερα λαρυγγικά θνακ ἢ θνηκ, βακ ἢ βηκ, τλακ ἢ τληκ, φυκ κτλ. Ἐκ δὲ τούτων ἔγειναν οἱ παρακ. (καὶ ὑπερσυντ.) τέθνηκα, βέθηκα, τέτληκα, πέφυκα κτλ. Ὅτι δὲ οἱ εἰς κα παρκαείμενοι εἶνε μεταγενέστεροι τῶν καθαρολήκτων καὶ ἐκ τούτων πῶς παρήχθησαν, ὡς εἴρηται, καὶ ὅχι τὸ ἀνάπαλιν, οἱ καθαρολήκτοι ἐξ ἐκείνων κατὰ συγκοπὴν ἔγειναν, ὡς συνήθως νομίζεται, δῆλον ἐντεῦθεν, ὅτι ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν οἱ μετὰ κ εἶνε πολὺ ὀλιγώτεροι τῶν ἄνευ τούτου, μάλιστα δ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν ῥημάτων οἱ καθαροὶ τύποι εἶνε πλειότεροι τῶν μετὰ κ. Τοιοῦτοι δὲ μετὰ κ παρκαείμενοι εἶνε παρ' Ὀμήρῳ οἱ ἐξῆς· ἀ(δ)ηκότες, ἀδηκότας Ὀδ. Μ, 281. Ἰλ. Κ, 98. 312. κ. ἄλλ.

(βέθηκας, ἀμφιβέθηκας, προβέθηκας — ηκε, προβεβήκη — ήκει

(πρὸς τοῖς βεβάασιν, βέβασαν, βεβάμεν (ἀπαρ.), βεβῶως κτλ.

(Ἰλ. Β, 134. 720. Ι, 582. Α, 322. Ρ, 286,

(359 κτλ.

βεβλήκειν, βεβλήκει

βεβρωκὼς Ὀδ. Χ, 403. Ἰλ. Χ, 94.

δεδάηκας, δεδάηκε — κότας Ὀδ. Β, 61. Θ, 134. 146.

δεδειπνήκει

(δειδοικα (πρὸς τοῖς δειδία, — ας, — ε. Ἰλ. Σ, 34. Ω,

(558. δειδίασιν Ω, 663.

(ἐδεῖδιμεν ἰλ. Z, 99. ἀπαρ. δειδίμεν Ὀδ. I, 274. K³
(384.

δέδῶκεν ἰλ. E, 814. I, 239.
τεθαροσῆκασι

(τέθνηκε, κατατεθνήκασιν, τεθνηκυῖαι ἰλ. O, 664. Ὀδ. Δ, 734.
(τέθναθι ἰλ. X, 365. —άτω. O, 496. τεθναίη Σ, 98.
(κ. ἄλλ.

κέκμηκας ἰλ. Z, 262. κεκμηῶς Z, 261. Ὀδ. K. 31. N,
282.

μέμβλωκε (παρμ.—) ἰλ. Δ, 11. Ω, 73. Ὀδ. P, 190.

ὑπεμνήμυκε ἰλ. X, 491.

μέμῶκεν (μύω) ἰλ. Ω, 420.

παρώχηκεν ἰλ. K, 252.

(ἔστηκας —ε, —κασιν, ἐστήκει.

(ἔσταμεν —ατε, ἔσταότος —ότα κλ.

(τέτληκας, τέτληκε ἰλ. A, 228. 543. Ὀδ. T, 347.

(τέτλαμεν Ὀδ. Υ, 311. τέτλαθι ἰλ. A, 586. κ. ἄλλ.

(τετλαίην I, 373. τετλάμεναι Ὀδ. N, 307.

τετύχηκα, τετυχηκῶς

(πεφύκᾱσι, πεφύκει, ἀμφιπεφύκει

(πεφύασι ἰλ. Δ, 484. Ὀδ. H, 128. I, 141. πεφυῶτας

(Ὀδ. E, 477. πεφυῖα ἰλ. A, 513. A, 40. E,

(288 κτλ.

Τῶν ἄνευ κ τύπων πολυπληθέστεροι εἶνε οἱ μετοχικοί, ὡς βεβαρηό-
τα, κεκαφηώς, κεκορηώς, πεπτηνῖα (ἐκ τ. ρ. πτα, πτη, ὅθεν ὕστερον
τὰ λαρυγγικά πτηκ, ὅθεν πτήσσω = πτήκ-ιω, καὶ πτηχ, ὅθεν παρακ.
μεταγενέστ. ἔπτηχα), τετιηότες, τετμηῶς, κεχαρηότι καὶ ἄλλοι· διότι
τὸ πάλαι οὐδεμία χασμωδία συνέβαινε, τῆς καταλήξεως ως, υια, ος
ἀπὸ δίγαμμο ἀρχομένης, ὡς Fως, Fία, (ὅθεν ὕστερον νῖα) καὶ Fος (σक्र.
vas). τὸ F ἐντεῦθεν καὶ ἐπ' ἄλλους παρακειμένους εἶχεν ἐκταθεὶ κατὰ
τινας διαλέκτους, ὡς εἶνε νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν ἐδήδοFa καὶ ἐρή-
δοFe τῆς ἐπιγ. 15. τοῦ C. I. — Πρὸς δὲ περαιτέρω πίστῳσιν τῆς ὑ-
στερότητος συντελοῦσι πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰ δωρικά ἄκουκα
Πλουτ. Ἀγισ. 24. καὶ γεγάκειν (ἀπαρ.) Πινδ. Ὀλ. 5. 49. καὶ τὸ

κοινὸν δεδώκασιν πρὸς τὰ ἰωνικὰ ἀκήκασα καὶ γεγάμεν Ἰλ. Ε, 248. Υ, 106. κ. ἄλλ. καὶ τὸ αἰολ. ἀποδεδόανθι παραβλαλλόμενα.

Ἀφ' οὗ ὁ εἰς κα σχηματισμὸς τοῦ παρακειμένου διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας ἔλαβεν ἀρχὴν ἐν τοῖς καθαρολήκτοις, ὕστερον κατ' ἀναλογίαν διεδόθη καὶ εἰς ἄλλα· καὶ πρῶτον τὰ ὀδοντικά, τόσῳ εὐκολώτερον, ὅσον ταῦτα ἐν τῷ μέλλοντι καὶ τῷ ἀορίστῳ διὰ τὴν γνωστὴν συγκοπὴν τοῦ ὀδοντικοῦ πρὸ τοῦ σ ἐσυγχίζοντο μὲ τὰ καθαρόληκτα. Οὕτως ἐκ τῶν σπένδω, ἀναγκάζω, νομίζω ἔγειναν οἱ ἐκ καθαρολήκτων οὐδὲν διαφέροντες μέλλοντες καὶ ἀόρ. σπείσω — ἔσπεισα, ἀναγκάσω — ἡνάγκασα· νομίσω (— ἰώ) — ἐνόμισα· ὅθεν εὐκόλως οἱ παρακειμένοι ἐσπείκα, ἡνάγκακα, νενόμικα κτλ. Ἐκ δὲ τούτων περαιτέρω διεδόθη ἡ μεταβολὴ εἰς τὰ ὑγρόληκτα ἔσταλκα, ἔφθαρκα, ἤγγειλκα κτλ.

Ἀφ' οὗ δ' οὕτω πολλάκις ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος δύο παρακειμένοι ἐσχηματίσθησαν, ἵνα μὴ μένωσιν ἀργοὶ ἢ περισσῶς τὴν αὐτὴν ἀμφοτέρω λειτουργίαν ἐκτελῶσιν, εἰς ἰδίαν ἐκάτερος χρήσιν ἐτάχθη· καὶ ὁ μὲν ἄνευ κ συνήθως ἀμεταβάτως καὶ μέσως (*) νὰ ἐκλαμβάνηται, ὁ δ' ἕτερος, εἴτε δασυντός εἴτε μετὰ κ, μεταβατικῶς, ὡς ἀνέφωγα — ἀνέφωκα. ἔφθορα — ἔφθαρκα· ἐγγήγορα — ἐγγήγεрка· ὀλώλα — ὀλώλεκα κλ.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐνεργ. παρακειμένων· περὶ δὲ ἐνεργ. ὑπερσυντελικῶν ἤδη ἐν τοῖς προτέροις ἐλέχθη, ὅτι εἶνε συντεθειμένοι ἐκ τοῦ ἐκάστοτε θέματος τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ (ἐ)σα, παρωχημ. τοῦ εἰμί. ὡς ἡδεα (= ἡδ-εσα), συνηδέαμεν (= συνηδέσαμεν), ἡδέατε (= ἡδέσατε), ἡδεσαν καὶ (ἐπεκτάσει τοῦ ε εἰς εἰ) ἡδεῖσαν κτλ. Αἱ δὲ ἀττικαὶ καταλήξεις *η* καὶ *ειν*, *η(σθα)* καὶ *εις*, *η* καὶ *ει*, *ημεν* καὶ *ειμεν* καὶ λ. προῆλθαν κατὰ συναίρεσιν ἐκ τῶν *εα* καὶ *εαν* (ἐνθα διέμεινε τὸ *ν* = λατ. καὶ σκρ. *m* τῆς ἀρχαίας προσ. καταλήξεως), *εας* (εασθα), *εε*, *εαμεν* κλ. Οὗτος ὁ τρόπος τοῦ σχηματισμοῦ των ἀποδείχνει ἀρκούντως ἐναργῶς, ὅτι οἱ ὑπερσυντελικοὶ εἶνε μεταγενέστερα πλάσματα τῆς Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ πρὸ τούτου ἀπεπειράθη νὰ πλάσῃ ὑπερσυντελικούς κατ' ἄλλους δύο τρόπους· πρῶτον εἰς τοὺς παρακειμενικούς τύπους προσαρτῶσα τὸ σημεῖον τοῦ παρελθόντος καὶ ὅπου ἦτο δυνατόν μεταποιῶσα καὶ τὰς καταλήξεις· δεῦτερον κατὰ μὲν τὰλλα ὁμοίους τοῖς ἄρτι εἰρημένοις αὐτοὺς πλάττουσα, προσωπικὰς δὲ καταλήξεις καὶ συνδετ. φων. τὰ τοῦ παρατατικοῦ προσαρτῶσα. Ἀμφοτέρων τῶν τρόπων λείψχνα εὐρίσκονται παρὰ τοῖς ἐπικοῖς· 1) *εδείδι-μεν* (ἴδε τὸ προεκτεθειμ. διάγρ.) *εδείδιδε*, *ἐπέπιθ-μεν* (Ἰλ. Β, 341. Δ, 159 κ.

(*) Ἐντεῦθεν ἡ ἀρχαία ὀνομασία μέσος παρακειμένος.

ἄλλ.), ἀλλὰ καὶ ἀναυξήτως γέγωνε (Ἰλ. Ω, 703. Ὀδ. Θ, 305. κ. ἄλλ.) δειδίε (Ἰλ. Σ, 34. Ω, 358), ἐκγεγάτην (Ὀδ. Κ, 138), ἐκκτην (Ἰλ. Α. 404. Φ, 285. Ψ, 379. Ὀδ. Δ, 662). — 2) ἐμέμηκον Ὀδ. Ι, 439. ἐπέφυκον Ἡσιόδ. Ἑργ. 149. Θε 152 673. Ἀσπ. 76. ἠνωγον. Ἡ δὲ διὰ τοῦ σα σύνθεσις ἤρχισε καὶ ἐδῶ, ὡς καὶ ἄλλου, ἐκ τοῦ γ'. πληθ. προσώπου, ὡς ἀπετέθρασαν Ὀδ. Μ, 393. μέμασαν Ἰλ. Β, 863 κ. ἄλλ.

Ὁ μέσος ἦ, ὡς συνήθως καλεῖται, παθητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντελικὸς οὐδὲν ἄλλο κοινὸν ἔχουσι πρὸς τοὺς ὁμωνύμους ἐνεργητικούς παρὰ τὴν ἀναδίπλωσιν καὶ τὴν αὔξησιν. Διότι σχηματίζονται κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, συνήθως μὲν τοῦ κατ' ὄγκον καὶ βάρους μεσάζοντος, ὅπου ὑπάρχουσι πλείονα τοῦ ἐνός, ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ ἐλαφροτέρου, ὡς εἶ-λημ-μαι, λέλειμμαι ἐκ τῶν ληβ καὶ λειπ ἀπέναντι τῶν ἀπλουστέρων λαβ καὶ λιπ. ἔφθαρμαι, ἔσταλμαι ἐκ τῶν φθαρ καὶ σταλ ἀπέναντι τῶν κουφοτέρων φθερ καὶ στελ. κέκλεμμαι, τέτυμμαι, δέδεμαι ἐκ τῶν κλεπ, τυπ καὶ δε κτλ. Σχηματίζονται δὲ δι' ἀμέσου, ἄνευ συνδετ. φων. προσαρτήσεως τῶν προσωπ. καταλήξεων, ὁ μὲν παρακείμε. τῶν πρωτευσουσῶν, ὁ δὲ ὑπερσυντ. τῶν δευτερευσουσῶν, ὅπερ μαρτυρεῖ ἀρκούντως ὑπὲρ τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας τῶν χρόνων τούτων· διότι δὲν εἶνε βέβαια ὁρθὸν τὸ νομιζόμενον, ὅτι τὰ συνδετικά φωνήεντα καὶ ἐδῶ προϋπάρχοντα ὕστερον συνεκόπησαν. Ὡς ἐκ τῆς ἀμέσου ταύτης προσαρτήσεως τῶν καταλήξεων συμβαίνει ποι-κίλα πάθη, ἢ περὶ τὸν θεματικὸν χαρακτήρα, σύμφωνον μάλιστα ὄντα, ἢ περὶ αὐτὰς τὰς καταλήξεις. Εἶνε δὲ ταῦτα 1) αἱ γνωσταὶ ἐκείναι ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς συμπνευματίσεις, ὡς λέγονται, καὶ ἐξομοιώσεις, ὡς λέλειμ-μαι, λέλειψαι ἀντὶ τῶν λέλειπ-μαι, λέλειπ-σαι. δεδέγμεθα, δέδεκται ἀντὶ τῶν δεδέχ-μεθα, δέδεχ-ται κτλ. 2) ἡ συγκοπὴ τοῦ σ τῶν καταλ. σθον, σθε ὡς δέδεχθον, δέδεχθε, ἀντὶ τῶν δέδεχ-σθον, δέδεχ-σθε κτλ. 3) Ἡ ἐπένθεσις τοῦ σ μεταξὺ τῶν καταλήξ. καὶ τοῦ φωνήεντος χαρακτῆρος. Φαίνεται δ' ὅτι τὸ πάθος τοῦτο ἐκ τῶν βραχέων θεμάτων ἀρχὴν λαβόν, ἵν' οὕτω στυλωθῇ καὶ παγιωθῇ τὸ βραχὺ καὶ κοῦφον φωνήεν ἢ ἀναλάβῃ βάρους τι ἀπέναντι τῆς τ' ἀναδίπλώσεως καὶ τῶν ἱκανῶς βαρεῶν προσωπ. καταλήξεων, ἐπεξετάθη καὶ ὅπου τοιαύτη ἀνάγκη δὲν ὑπῆρχε, καθὼς δὰ ἐν τῇ γλώσσῃ πολλὰ τινα πολλάκις καὶ κατ' ἄλογόν πως ἀναλογίαν σχηματίζονται. Τοιαῦτα δὲ τῆς μὲν προτέρας κατηγορίας εἶνε τὰ ὁμηρ. οὔτα-σται Ἰλ. Α, 661. οὔτα-σ-μέρος Ὀδ. Α, 536. τετάρνυ-σται Ὀδ. Ι, 116. τετάρνυ-σ-το Ὀδ. Δ, 135. Ε, 68 Ἰλ. Κ, 165. τετέλεσμαι καὶ τὰ ἀττικά ἔσπασμαι, ἤνυσμαι κ. ἄλλα. τῆς δὲ δευτέρας τὰ ἤκουσμαι,

ἔγνωσμαι κ.τ.τ. — 4) καὶ οὐσιωδέστατον τῶν ἐνταῦθα συμβεβηκότων εἶνε οἱ ἰωνικοὶ λεγόμενοι τύποι τῶν γ'. πληθ. προσώπων εἰς αται καὶ ατο ἀντὶ τῶν νται, ντο. Δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ ν τῶν καταλήξεων νται, ντο μετεβλήθη εἰς α καὶ οὕτω προήλθαν αἱ αται α-το, ἀλλ' ὅτι ἀνέκαθεν πρὸς ἐκείναις ὡς πληθυντικαὶ καταλήξεις ὑπῆρχαν ἐν χρήσει καὶ αὔται ἐν τῇ γλώσσῃ, ἐκεῖ μὲν τοῦ ν σημαίνοντος τὸ πληθυντ. ἐδῶ δὲ τοῦ α' καὶ ἐκεῖναι μὲν κατ' ἀρχὰς προσηρτῶντο, ὅπου μηδεμίαν σύγκρουσιν πολλῶν συμφῶνων ἔμελλε νὰ συμβῇ, αὔται δὲ ἐπὶ τοιαύτης ἀκριβῶς περιπτώσεως. ὅθεν πεποίη-νται, ἐπεποιή-ντο. ἀλλὰ γεγράφ-αται, ἐγεγράφ-ατο κτλ. Συνέβη δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ πάθος, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς δασυντοῖς ἐνεργητ. παρακειμ. τ. ἔ. πρὸ τοῦ α τῶν αται καὶ ατο ἐδασύνθησαν οἱ ψιλοὶ καὶ μέσοι χαρακτῆρες τῶν θεμάτων, ἥδη ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς: ἔρχ-αται καὶ ἐέρχ-αται (εἶργω), ὀρωρέχ-αται (ὀρέγομαι), δειδέχ-αται (δείκνυμι), τετράφ-αται (τρέπω), τετρίφ-ατο (τρίβω). Τοιαῦτα καὶ τὰ μεταγενέστερα ἐτετάχ-ατο, εἰλίχ-ατο, ἐσεσάχ-ατο κτλ. Ἀλλ' ἐκ τοιαύτης ἀνάγκης ἀρχὴν λαβοῦσα ἡ χρῆσις τῶν αται καὶ ατο διεδόθη καὶ ὅπου τοιαύτη ἀνάγκη δὲν ὑπῆρχε, δηλ. εἰς τὰ καθαρόληκτα θέματα καὶ ἥδη παρ' Ὀμήρῳ βεβλή-αται καὶ βεβολή-αται, δεδμή-ατο, κεκλή-ατο, κεχολώ-ατο, δεδαία-ται, κεκλία-ται καὶ ἅπασαι αἱ μέσαι εὐκτικαὶ, αἵτινες παρ' Ὀμήρῳ πάντοτε εἰς ατο λήγουσιν. εἰς ἄλλα τινὰ οὕτως ἐσχηματισμένα καθαρόληκτα ἐπενετέθη εἴτ' εὐφωνίας χάριν, πρὸς ἀποφυγὴν δηλ. τῆς χασμωδίας, εἴτε κατ' ἐσφαλμένην ἀναλογίαν τῶν ἀγωνίδ-αται, κεχωρίδ-αται, ἐσκευάδ-αται, ἐρηγρίδ-αται (ἂν ταῦτα ἢ ἄλλα ὅμοια ἦσαν ἥδη κατὰ τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους συνήθη). τὸ δ, ἥδη εἰς τὰ ὁμηρικά: ἀκηχέδα-ται, ἐληλάδ-ατο, ἐρράδ ατο, εἴτα τὸ Ἡροδότειον κεχύ-δ-ᾶται, τὸ Ἡσυχιανὸν ἀπεσπάδατο; τὸ Δίων. Κασσίου διακεκρίδα-ται καὶ τινὰ ἄλλα μεταγενέστερα. — Ἐν ᾧ δὲ τοὺς μετὰ τοῦ α τούτους τύπους ἡ Ἰωνικὴ διάλεκτος, φύσει τὸ ἐκλελυμένον καὶ ῥευστὸν τῆς προφορᾶς φιλοῦσα, μετὰ σοργῆς ἐτήρει, ἢ ἀπτικῇ προσέφυγεν εἰς τὴν διὰ τῆς μετοχῆς καὶ τῶν εἰσὶ καὶ ἦσαν περίφρασιν τούτων τῶν προσώπων: γεγραμμένοι εἰσὶ — ἦσαν κτλ.

Οἱ τετελεσμένοι ἢ τρίτοι ἢ, ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ γραμματικῇ καλοῦνται, μετ' ὀλίγον μέλλοντες, ἐσχηματίσθησαν συνηθέστατα μὲν ἐκ τοῦ θέματος τῶν παρακειμένων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀ. μελλόντων, μετὰ τῶν καταλήξεων τοῦ μέλλοντος· παραδείγματα δὲ τῆς μὲν 1) περιπτώσεως ἔστωσαν τά: κεκλήσομαι (κέκλημαι), βεβλήσομαι (βέβλημαι), τετμήσομαι (τέτμημαι), πεφύρσομαι (πέφυρμαι) κτλ. τῆς δὲ 2) τά: δεδήσομαι (δήσω), λελύσομαι (λύσω) κ.τ.ὅμ. εἶνε δὲ καὶ τού-

των ἡ ἀρχὴ ἀρκούντως παλαιά, διότι οὐκ ὀλίγα παραδείγματα ἀπαν-
τῶσιν ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν, οἷα τὰ: δεδέξομαι Ἰλ. Ε,
238. κεκλήσομαι Γ, 138. λελεῖφομαι Ἰλ. ω. 742. μεμνήσομαι Ἰλ. Χ,
390. τετεύξομαι Μ, 345. Φ, 585. πεφήσομαι (φαίνω) Ρ, 155. κεχα-
ρήσομαι Ὀδ. Ψ, 266. κεχολώσομαι (πολλάκις) καὶ τὸ Ἡσιόδ. Ἔργ.
179. μεμίξομαι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ οἱ ἐνεργητικοὶ πεπιθήσω Ἰλ. Χ,
223. κεκαθήσω Ὀδ. Φ, 153. 170. κεχαρήσω Ἰλ. Ο, 98. ἀκαχήσω Ὑ-
μν. Ἑρμ. 286. παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον ἀπαντῶσι πλείονα μὲν παραδείγ-
ματα τῶν μέσων, συνήθως ἐπὶ παθητικῆς σημασίας τεθειμένων, οἷοι οἱ
ῥήσεται (= ῥηρμένος ἔσαι) Πλατ. Πρωταγ. 338. c. ἡτιμώσεται (=
ἡτιμωμένος ἔσται). Δημοσθ. π. Παραπρ. σλ. 432. λελέξεται, πεπρά-
ξεται (πεπραγμένον, λελεγμένον ἔσται) κ.τ.λ., δύο δὲ μόνα τῶν ἐνερ-
γητικῶν: τεθνήξει (= τεθνηκώς ἔσται) κτλ. Πλατ. Γοργ. 469. d. Ἀ-
ριστοφ. Ἀχαρν. 590 (ἔνθα = τῷ αὐτίκα θανεῖ) καὶ ἐστήξει Ξενοφ.
Ἀναβ. Β'. 4, 5. κ. ἀλλαχοῦ. Τούτων τῶν ἐνεργητικῶν ἡ ὕστερα ἀρχὴ
φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν συμπεριελήφθη καὶ
τὸ κ τοῦ παρακειμένου: τέθνηκα, ἔστηκα, ὅπερ δὲν συνέβη, ὡς εἶδα-
μεν, ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς. — Ἡ δ' ἀναδίπλωσις καὶ ἐδῶ ἐσήμαινε κατ' ἀρ-
χὰς ἐπίτασιν καθ' ὅλου τῆς ῥηματικῆς ἐννοίας καὶ ταύτην κατὰ τὰς
ἀνωτέρω ἀνεπτυγμένας φάσεις, ὡς δεικνύουσιν ἔτι τὰ πλεῖστα τῶν ὁ-
μηρικῶν παραδειγμάτων· ὥς δὲ καὶ κατ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ διακρίνη-
ται ἡ σημασία τῆς συντελείας τῆς πράξεως, ἥδη ἐν τοῖς ὁμηρ. κεκλήσῃ
(ἀνωτ.) μεμνήσομαι λελεῖφεται καὶ πεφήσομαι ὑποφαινομένη· ἀλλ'
ἐπὶ τέλους δὲν διεκρίθη ἀκριβέστατα καὶ εὐκρινέστατα, ὡς δῆλον ἐκ
τῆς παρὰ τοῖς ἀττικοῖς χρήσεως αὐτῶν, καθ' ἣν πολλοὶ πολλαχοῦ δὲν
διαφέρουσι τῶν λοιπῶν μελλόντων. Ὅθεν διὰ τε ταύτην τὴν ἀσάφειαν
καὶ διότι πολλαχοῦ καὶ ἡ τυπικὴ διάκρισις τῶν ἦτο δύσκολος ἢ ἀδύ-
νατος, ἡ γλῶσσα πρῶτῳως προσέφυγεν εἰς τὴν περιφρασιν· περιφρά-
ζονται δ' οἱ μὲν ἐνεργητικοὶ πάντοτε, ἐκτὸς τῶν ἐκτεθειμένων, οἱ δὲ
μέσοι πολλάκις· παραδείγματα θὰ ἐκτεθῶσιν ἐν τῷ περὶ τῶν περι-
φραστικῶν χρόνων ἐν γένει λόγῳ, ἔνθα καὶ περὶ τῶν παρακειμένων
τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς. Καὶ δὴ εὐθὺς μεταβίνομεν ἐπ' αὐτούς.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΙΔΙΩΣ.

Ἀνωτέρω ἐλέχθη, ὅτι πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν περιφραστικῶν
χρόνων συντελοῦσι ῥήματά τινα, βοηθητικά διὰ τοῦτο καλούμενα· ὡς
τοιαῦτα δ' ἐκεῖ κατελέχθησαν τὰ εἶναι, ὑπάρχειν, γίγνεσθαι, τυρ-

χάρειν (κυρεῖν ποιητ.), *ἔχειν*, *θέλειν* ἢ *βούλεσθαι* καὶ *μέλλειν*. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρόθεσις μου ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἐκτενῇ πραγματείαν περὶ αὐτῶν νὰ γράψω, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξω ἀπλῶς, πόσον συνήθης ἦτο εἰς τὴν γλῶσσαν ἡ τοιαύτη περιφρασις, διὰ τοῦτο ἀρκούμαι νὰ παραθέσω ὀλίγα τινὰ παραδείγματα τῆς δι' ἐκάστου τῶν βοηθητικῶν τούτων ἢ καὶ τῶν κυριωτέρων περιφράσεως, χωρὶς νὰ ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ ἐξαντλήσω ἅπασαν τὴν περὶ τούτου ὕλην, ἄλλως τε καὶ οὐ πάνυ εὐμεταχειρίστον οὖσαν. Καθόλου δὲ σημειωτέον, ὅτι ἡ διὰ τῶν πλείστων αὐτῶν, πλὴν τοῦ *θέλειν* καὶ *μέλλειν*, περιφρασις κυρίως κατὰ τοὺς ἄττικοὺς χρόνους ἀναφαίνεται ἐν τοῖς μνημείοις τῆς γλώσσης. Εἶνε δὲ γενικωτάτη πασῶν τῶν περιφράσεων.

1) Ἡ διὰ τοῦ εἶναι, δι' οὗ καὶ τῶν ἀναλόγων μετοχῶν πάντες σχεδὸν οἱ χρόνοι περιφράζονται· α.) ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικός. Ὁμ. Ἰλ. Ε, 873 αἰεὶ τοι ῥίγιστα θεοὶ τετληότες εἰμὲν = τῷ ἀχρ. *zōμεν*. — Ἡσιοδ. Ἀσπ. 134. μὲρφοιο φλεγύαο καλυπτόμενοι (ὑπον. ἦσαν) πετερύγεσιν = ἐκαλύπτοντο. Αἰσχ. Προμ. 756. νῦν δ' οὐδὲν ἐστὶ τέρμας μοι προκείμενον. Ἀγαμ. 649. Καὶ νῦν ἐκείνων εἴ τις ἐστιν ἐμπνέων 1355. εἰ δ' ἦν πρόπον τῷδ' ὥστ' ἐπισπένδειν νεκρῷ κτλ. Χοηφ. 129. ἐκ δὲ χρημάτων φεύγων ὀρέσσης ἐστίν (= φεύγει). 236. προσαυδᾷν δ' ἐστ' ἀναγκαίως ἔχον (= ἔχει). 681. ἦν γὰρ εὐδόλως ἔχων (= εἶχεν). Εὐμην. 535. προτίων καὶ αἰδόμερός τις ἐστω. (= προτιέτω καὶ αἰδέσθω). — Σοφοκλ. Φιλοκτ. 448. θάλλοιρτές εἰσι νῦν. Οἰδ. Τυρ 274. ὅτοις τάδ' ἐστ' ἀρέσκορτα 708. ἐστὶ σοι ἐρότειον οὐδὲν μαντικῆς ἔχον τέχνης (= ἔχει). 847. τοῦτ' ἐστίν ἤδη τοῦργον εἰς ἐμὲ ῥέπον. Αἴ. 1299. οὐ γὰρ κλύοντές ἐσμεν αἰσχίστους λόγους —; 1309 ἦ γὰρ εἶην οὐκ ἂν εὖ φρονῶν (= φρονοῖην). Οἰδ. Τ. 580 ἂν ἦ θέλουσα (= θέλη). 747 ἀθυμῶ μὴ βλέπωρ ὁ μάντις ἦ Φιλοκτ. 440 οὐκ ἦν ἔτι ζῶν. Οἰδ. Τ. 126 δοκοῦντα ταῦτ' ἦν. Αἴ. 530 πρόπον γε τ' ἂν ἦν δαίμονος τοῦμοῦ. 1303 δρῶν γὰρ ἦν τοιαῦτά με κτλ. — Εὐριπ. Ἐκάβ. 420 ἦν — — τῆς μαντιπόλου Βάκχης ἀνέχων λέκτρ' Ἀγαμέμνων. 668 οὐκέτ' εἴ βλέπουσα φῶς. Ἡρακλ. Μαιν. 312 εἰ μὲν σθενόντων τῶν ἐμῶν βραχιόνων ἦν τις σ' ὑβρίζων, ῥαδίως ἔπαυσα γ' ἂν. Ἰκετ. 527 τί τούτων ἐστίν οὐ καλῶς ἔχον; Ἰφιγ. Αὐλ. Λοκράς δὲ τοῖςδ' ἴσας ἄγων ἦν ναῦς Οἰλέως τόκος. 235 καὶ κέρας μὲν ἦν δεξιὸν πλάτης ἔχων Φθιώτης Μυρμιδῶν Ἄρης. 1563 ᾧ τόδ' ἦν μέλор. Κυκλ. 381 πῶς, ᾧ ταλαίπωρ, ἦτε πάσχορτες τάδε; — Ἡροδ. Α. 175 ἔσαν δὲ Πηδασεῖς οἰκέορτες ὑπὲρ Ἀλικαρνησοῦ μεσόγαλιν (= ὥκουν). Β'. 61 ὅσοι δὲ Κερῶν εἰσὶ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέορτες. 134 κατ' Ἀ-

μασιν βασιλεύοντα ἦν ἀκμάζουσα Ῥοδῶπις. Ε'. 77. αἵπερ ἔτι καὶ ἐς ἐ-
μὲ ἔσαν περιεοῦσαι. Γ'. 41 εἰσὶ ἀλλήλοισι διάφοροι ἐόντες ἑαυτοῖσι.
Πρβλ. αὐτ. 108. Β'. 99 λέγουσά ἐστι. Η'. 136 ἦν λέγοντα. Α'. 57 ἔ-
σαν γλῶσσαν ἰέντες. 160 ἦν γενόμενος. Ζ'. 209 οὕτως ἔχων ἐστὶ κτλ.
Θουκ. Α'. 38, 2 εἰ τοῖς πλείοσιν ἀρέσκοιτές ἐσμεν, τοῖςδ' ἂν μόνοις
οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν κτλ. Α'. 1, 1 ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν
ἀμφοτέρω. Γ'. 2, 1 ἀ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Ε'. 41, 3 ἦν ἀρέσκοιτα
ἦ. — Ξενοφ. Ἀναβ. Β'. 2, 13 ἦν δὲ αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυ-
ναμένη ἢ ἀποδρᾶναι ἢ ἀποφυγεῖν. Οἰκον. Ζ'. 24 ἀ τῶν στεγνῶν ἔργα
δεόμενά ἐστι. ΙΒ'. 2 πολλῶν σοι ἴσως ὄντων ἐπιμελείας δεομένων
(τούτῳ πρβλ. Πλατ Νομ. ΙΒ'. 963 Β. ὦν διαφέρων). — Πλατ. Φαίδρ.
249 Δ. ἐστι δὴ οὖν δεῦρο ὁ πᾶς ἡκων λόγος. Γοργ. 500 c. τί ποτ' ἐ-
στὶν οὗτος ἐκείνου διαφέρων. Σοφιστ. 257 Δ. διὸ πολλὰ τέχνηαι τ'
εἰσὶ λεγόμεναι καὶ ἐπιστήμαι. Τιμ. 26 Β. ἦν μὲν οὖν μετὰ πολλῆς ἡ-
δονῆς καὶ παιδιᾶς τότε ἀκουόμενα. — Ἀντιφῶν 2 p. 120 (H. Steph).
οὐδεμία ἀπολογία τοῖς διωκομένοις ἀρκοῦσά ἐστιν. Ἀριστοτ. Πολιτ.
Α'. 2, 23 ἐστι δ' αὕτη ἡ ἐπιστήμη οὐδὲν μέγα ἔχουσα οὐδὲ σεμνόν.
Γ'. 11, 13. οὔτε γὰρ κτείνειν ἢ φυγαδεύειν, οὐδ' ὀστρακίζειν δῆπου
τὸν τοιοῦτον πρέπον ἐστὶ. Ϛ'. 2, 4. τὸ ἐπανακρέμασθαι — συμφέρον
ἐστίν. Ψ. ἐστι δὲ καὶ ὃν λέγουσιν Ὀζύλου νόμον εἶναι τοιοῦτόν τι δυ-
νάμενος. Λυσίας 13, σ. 133· (κ. 39) ἥτις ἦν ἐκάστῳ αὐτῶν προσή-
κουσα. σλ. 138 ἀ ἦν ὑπάρχοντα ἐκείνῳ ἀγαθὰ. Ἰσοκράτ. Λογ. 3. §
15. ἀ τοῖς πονηροῖς συμφέρον ἐστίν. Ἐπιστ. 6, 7. εἰ πρέπον εἰς τὸν
λόγον εἶη. Ἐπιστ. 9, 13 τὸ μὲν οὖν ἐμὸν οὕτως ἔχον ἐστίν. Λυκούργ.
κ. Λεωκρ. §. 36. ὁμολογούμενόν ἐστιν. 37 ὅτι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμ-
φέρον εἶναι. [Δεινάρχου κ. Δημοσθ. 89 τέτταρα γὰρ τάλαντά ἐστι καὶ
ἐξήκοντα ἤδη εὐρημένα]. Δεινάρχου κ. Δημοσθ. 90. ἐστι καλῶς ἔχον.
Δημοσθ. 3, 24 ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἕλλησιν (ὑπακούειν).
33 ἀλλ' ἐστὶ ταῦτα τὴν ἐκάστου ῥαθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. 8, 42
ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν εὖ πεφυκότες.
[40] 3, ἐστὶ δὲ ταῦτα οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα. Αἰ-
σχιν. κ. Κτησιφ. 208 ὦν οὐδέτερόν ἐστι Δημοσθένηι ὑπάρχον. — Ἀ-
ναξάνδριδης ὁ κωμ. Ἀποσπ. 56. ὁ γὰρ δίκυλός ἐστιν αἰσχύνῃν ἔχων.
— Πολύβιος Δ'. 7 ὑπὲρ οὗ δοκεῖ μοι πρέπον εἶναι βραχέα προειπεῖν.
οὐκ ἂν ἔτι πρέπον εἶη ποιηταῖς καὶ μυθογράφοις χρῆσθαι μάρτυρι περὶ
τῶν ἀγνοουμένων. Ζ'. 9 ἐφ' ᾧ τ' εἶναι σωζομένους ὑπὲρ βασιλέως Φιλίπ-
που — Καρχηδονίους καὶ Ἀνίβαν κτλ. Διοδώρ. Ε'. 25 καὶ περὶ τῆς χώ-
ρας αὐτῶν θέον ἐστὶν εἰπεῖν. ΙΑ'. 48 αὕτη ἡ πόλις ἦν ἐπὶ τινος νήσου

πειμένῃ. — Γενεσ. Δ'. 2 Κάιν δὲ ἦν ἐργαζόμενος τὴν γῆν. Πρβλ. 17. 1Δ'. 12. Πραξ. τ. Ἀποστόλων. Β'. 2 οὐ ἦσαν καθήμενοι. Ἡ. Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. — Πρβλ. Α. 13. 14. Β'. 2. 5. Θ'. 9. Ι. 30. ΙΑ'. 5. ΙΒ'. 5. 6. 12. 20. 1Δ'. 7. — 28 ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἠσαΐαν. 13 καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ. Ι. 24. ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς. Ἐπιστ. Ἰακώβου Α. 17. πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον. Ματθ. ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων. Μαρκ. Θ'. 4. ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. — Λουκ. Δ'. 31 ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν. ς'. ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ κτλ. Κλήμεντος Ρώμης π. Κορινθ. Α. ἐπιστολ. 34. δέον οὖν ἐστὶ προθύμους ἡμᾶς εἶναι εἰς ἀγαθοποιῶν. Ἰγνατ. π. Ἐφεσίους 2. πρέπον οὖν ἐστὶ κατὰ πάντα τρόπον δοξάζειν Ἰησοῦν Χριστόν. — Αἴλιαν. Π. Ι. Ε. 14 καὶ τοῦτο δὲ ἦν φυλαττόμενον παρ' αὐτοῖς. — Εἰς τοὺς μέσους, τοὺς Βυζαντινοὺς λεγομένους, χρόνους μεταβάιντες εὐρίσκομεν πάλιν συχνότεραν τὴν προκειμένην περιφρασιν, ἐν ᾗ ἀπὸ Πλάτωνος καὶ κατωτέρω ὅπως οὖν ἐλαττωμένην τὴν εἶδαμεν. Πρῖσκος Πανίτης σελ. 194, 12. Τοῦτο παρὰ πᾶσι καὶ οὐ παρὰ Ῥωμαίοις μόνον συμβαῖνόν ἐστι. — Μάγχος ὁ Φιλαδελφ. σλ. 250, 16. οὐδεὶς ἦν αὐτοῖς ἐφεπόμενος. 249, 1. τῷ βασιλεῖ ταῦτα δοκοῦντά ἐστι. Ἀγαθίας 175, 14. ἀλύοιτες ἦσαν. 135, 5 ὅμως τὸν οὐράνιον πλέον ἀγάμενος ἦν καὶ ἐπόθει. — Μένανδρος 295, 15. ἀντικαθιστάμενος ἦν. 289, 18 ἀναλογιζόμενος ἦν. 344, 14 κεξ. Ἰουστινιανός. — ἐργεῖμενος ἦν τῷ Σανδίλχῳ τῷ τῶν Οὐτιγούρων ἡγεμόνι. — Προκόπιος ὁ Καισ. Γ'. 36, 16. Τωτίλας δὲ λυσσῶν ἦν. 65, 12 ἐν τῷ ἱερῷ χρυπτόμενος ἦν τὸν ἅπαντα. — Θεοφάνης ὁ Χρονογρ. σ. 208, 10. ἦν γὰρ μυστικά τινα εἰδὼς καὶ προέλεγεν αὐτῷ. — Θεοδόσιος ἐν τῇ Γ'. ἀκροάσει περὶ ἁλώσ. τ. Κρήτης στ. 168 ἦν οὖν βαδίζων, ἦν τρέχων ἄνω κάτω. — Ἄννα Κομνηνὴ ἐν Ἀλεξ. Τομ. Α. σελ. 183, 11 τὰ ἱστία διαβιβρώσκοντες ἦσαν οἱ ἄνεμοι κτλ. Ἀνδρεοπούλου Συντίπ. σ. 10 ἐκεῖνος σιωπῶν ἦν. Πρβλ. σελ. 21. 29. 52. 71. 89. 92. 141. 157.

Β'.) ὁ μέλλων, συνηθέστατα μὲν ὁ γ'. ἢ μετ' ὀλίγον λεγόμενος, διὰ τοῦ ἔσομαι καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου ἢ τοῦ ἀορίστου, ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ἕτερος μέλλων διὰ τοῦ αὐτοῦ ἔσομαι καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος· ὁ δευτέρος οὗτος ἰσοδυναμεῖ κατ' ἐννοιαν τῷ παρατατικῷ μέλλοντι τῆς καθομιλουμένης, π. χ. θέλω γράφει(ν) ἢ θὰ γράφω = ἔσομαι γράφων. Ἰλ. Α, 212. ὧδε γὰρ ἐξερῶ, τὸ δὲ καὶ τετε-

ἄεσμένον ἔσται. *Αἰσχυνλ.* Ἀγαμ. 1138 καὶ μὴν ὁ χορηγὸς οὐκέτ' ἐκ καλυμμάτων ἔσται δεδορκῶς. *Σοφοκλ. Φιλοκτ.* 460. ἀλλ' ἡ πετραία Σκύρος ἐξαρκουσά μοι ἔσται τὸ λοιπόν. — ἐξαρκέσει, θὰ ἐξαρκῇ. *Οἶδ.* *Τυρ.* 620. τὰ τοῦδε μὲν πεπραγμέν' ἔσται. 1146. οὐκ, εἰς ὄλεθρον, οὐ σιωπήσας ἔσει; *Οἶδ.* *Κολ.* 653 ἀλλὰ τοῖς δ' ἔσται μέλον 316. ἢ μὴν σὺ κἄνευ τούτου λυπηθεὶς ἔσει = λυπηθήσει ἢ λε. λυπήσει. 1433. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἦδ' ὁδὸς ἔσται μέλουσα. *Τραχιν.* 937. δοθύνεκ' — ἔσοιθ' ἄρα — ὠρφανισμένος. Ἀντ. 1054. νέκυν ἀντιδούς ἔσει. *Εὐριπ.* *Ίφιγ.* *Αὐλιδ.* 33 τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν' ἔσται. — *Ηροδοτ.* *Α'.* 112 οὔτε ἡμῖν κακῶς βεβουλευμένα ἔσται. *Γ'.* 134 καὶ ταῦτα ὀλίγου χρόνου ἔσται τελεύμενα. *ζ'.* 86, 1 κείμενα ἔσται παρὰ σοὶ σάα. — *Ξενοφ.* *Ἑλλην.* *Ζ'.* 5, 18 αὐτὸς δὲ τῇ ἑαυτοῦ δόξῃ παντάπασιν ἔσοιτο λε. λυμασμένος. αὐτ. 24 ὅλον τὸ ἀντίπαλον νεκρικῶς ἔσεσθαι. *Οἶκον.* *Δ'.* 14 κάλλιστα κατεσκευασμένοι ἔσονται οἱ παράδεισοι. *Συμποσ.* *Δ'.* 7. αὐτίκα μάλ᾽ αὐτό γε ὠφελήμενοι ἔσεσθε. 64 σεσαγμένος δὴ παντάπασι πλούτου τὴν ψυχὴν ἔσομαι. Ἀναβ. *Ζ'.* 6, 36 κατακεκαυότες ἔσεσθε. — *Πλατ.* ὅταν γινώσιν αὐτὴν αὐτῆς τις ἔχη, γιγνώσκων πού αὐτὸς ἑαυτὸν ἔσται. Ἐπιστ. *Ζ'.* 328. c. πείσας γὰρ ἓνα μόνον ἱκανῶς πάντα ἐξειργασμένος ἐσόμεν ἄγαθά. 347. B. οὐ παντάπασιν ἔσται μοι καταγελάστως πεπραγμένα. Ἀπολογ. 42. A. δίκαια πεπονηθὼς ἐγὼ ἔσομαι. *Λυσίας λογ.* 13. §. 96 ἔπειτα τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν φίλοις τετιμωρηκότες ἔσεσθε. *Δημοσθ. λογ.* 1, 14 ὥς αἰετι μείζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκῶς ἔσται. 3, 6 θεάσασθε θν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες ἔσεσθε ὑπὲρ Φιλίππου. 4, 50 καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι. Ἀλεξ. ὁ κωμ. Ἀποσπ. 172 ἔσει περιπατῶν σιτόκουρος. *Μένανδρος* Ἀποσπ. 1004 ὅταν λέγῃς μὲν πολλά, μανθάνῃς δὲ μή, τὸ σὸν διδάξας τοῦμὸν οὐ μαθὼν ἔσει. *Πολυβ.* *Ζ'.* 9. Ἔσται δὲ καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς καὶ Μακεδόνες — — σωζόμενοι καὶ φυλαττόμενοι ὑπὸ Καρχηδονίων. — *Γενεσ.* *Δ'.* 12 στένων καὶ τρέμων ἔση ἐπὶ τῆς γῆς. *IK.* 18 γινόμενος ἔσται. *Πρβλ.* *ΜΓ'.* 9. Ἡσ. *λβ'.* 2 καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρύπτων τοὺς λόγους αὐτοῦ. *Πρβλ.* αὐτ. 3. 19. — *Μαρκ.* *ΙΓ'.* 25 οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται πίπτοντες καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. *Λουκ.* *Ε'.* 10 ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔση ζωγρῶν. *ΚΑ'.* 24 καὶ πεσοῦνται σάματι μαχαίρας καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἱερουσαλὴμ ἔσται παυομένη ὑπὸ ἐθνῶν. *Ματθ.* *ΚΔ'.* 9. Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς καὶ ἔσεσθε μισοῦμενοι ὑ-

πὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. κτλ. — *Ἀλκίφρ.* Ἐπιστ. Β'. 4, 9 ἔσομαι συμπλεύσά σοι. — *Ἀνδρεοπούλου* Συντίπα σελ. 51. καὶ σωφρονοῦντες ἔσονται. 77. τοῖς κέντροις τῆς μεταμελείας ἔση κεντούμενος. 135. πάλιν τὸ φῶς βλέπων ἔσται.

γ'.) ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντελικὸς διὰ τοῦ ἑνός. καὶ παρατ. τοῦ εἶναι καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, πολλάκις δὲ καὶ τοῦ ἀορίστου. Ἰλ. Ζ, 488 μοῖραν δ' οὔτινά φημι πεφυγμένον θίμεναι ἀνδρῶν. Θ, 524. μῦθος δ' ὃς μὲν νῦν ὑγιής, εἰρημέρος ἔστω. Ψ, 69 εὐδεις, αὐτὰρ ἐμοῖο λελασμένος ἔπλεν, Ἀχιλλεῦ; Πρβλ. Π, 538. Ἐκτορ, νῦν δὴ πάγχυ λελησμένος εἷς ἐπικούρων. Ψ, 343 ἀλλά, φίλος, φρονέων πεφυλγμένος εἶναι. *Αἰσχύλ.* Ἰκετ. 474 πολλῶν τὰδ' ἡμῖν ἐστὶν ἡξιωμένα. 909—10 ταῦτ' οὐ πίναξιν ἐστὶν ἐγγεγραμμένα, οὐδ' ἐν πτυχαῖς βίβλων κατεσφραγισμένα. Προμ. 754. ὅτω θανεῖν μὲν ἐστὶν οὐ πεπρωμένον. Περσ. 257. ὡς πάντα γ' ἔστ' ἐκείνῃ διαπεπραγμένα. 376. πλέουσι δ' ὡς ἕκαστος ἦν τεταγμένος. 760. τοιγάρ σφιν ἔργον ἐστὶν ἐξεργασμένον μέγιστον. Ἀγαμ. 765—7. σὺ δέ μοι — κάρτ' ἀπομούσως ἦσθα γεγραμμένος. 836. εἰ δ' ἦν τεθνηκώς, ὡς ἐπλήθουν λόγοι. 1009. ἀλλ' εἴπερ ἐστὶ μὴ χελιδόνος δίκην ἀγνώτα φωνὴν βάρβαρον κεκτημένη. Χοηφ. 194. εἴπερ γ' ἀπ' ἐχθροῦ κρατὸς ἦν τετμημένος. Εὐμην. 207. ἀλλ' ἔστιν ἡμῖν τοῦτο προστεταγμένον. 814. ἐν ᾧ κεραυνὸς ἐστὶν ἐσφραγισμένος. Σοφοκλ. Φιλ. 435 χοῦτος τεθνηκώς ἦν. Αἴ. 1278. ὃς ἐκ πατρὸς μὲν εἰμι Τελαμῶνος γεγώς. 727. τί δ' ἐστὶ χρεῖα; τῆςδ' ὑπεσπανισμένον. Οἰδ. Τυρ. 1374 ἔργ' ἰστί κρείσσον' ἀγχόνης εἰργασμένα. Οἰδ. Κ. 268 τὰ γ' ἔργα μου πεπονθότ' ἐστὶ μᾶλλον ἢ δεδρακότα. Οἰδ. Τυρ. 735. Καὶ τίς χρόνος τοῖςδ' ἐστὶν οὐξεληλυθώς; 768. μὴ πόλλ' ἄγαν εἰρημένα ἦ μοι. Ἀντιγ. 320. οἴμ' ὡς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἶ. Ηλεκτρ. 803 μόνη γάρ εἰμι σοῦ τ' ἀπεστερημένη. Τραχιν. 661. δέδοικα μὴ περαιτέρω πεπραγμέν' ἦ μοι πάντα. Οἰδ. Τύρ. 1393 ἐνθεν ἦν γεγώς. Ἀντιγ. 566. οὐχ ὥς γ' ἐκείνῳ τῆδε τ' ἦν ἡρμοσμένα. Τραχ. 246. τὸν ἄσκοπον χρόνον βεβώς ἦν. 575. δόμοις γάρ ἦν — ἐγκεκλημένον καλῶς. Οἰδ. Τυρ. 90. προδείσας εἰμὶ 970. οὔτω δ' ἂν θανὼν εἴη ἐξ ἐμοῦ = θάνοι ἄν. Τραχ. 776. ὥςπερ ἦν ἐσταλμένον. — *Εὐριπ.* Ἀλκηστ. 122 εἰ φῶς τόδ' ἦν ὄμμασιν δεδορκώς, Ἐκάβ. 732. τάκεῖθεν γὰρ εὖ πεπραγμέν' ἐστὶν. Ἐλεν. 728. ἐγὼ μὲν εἶην — ἐν τοῖσι γενναίοισιν ἡριθμημένος. Ἡρακλειδ. 4. πάλαι ποτ' ἐστὶ τοῦτ' ἐμοὶ δεδογμένον. 910 ἔστιν ἐν οὐρανῷ βεβακώς τεὸς γόνος. Ἰκετ. 541. ἐξαρκέσας ἦν Ζεὺς ὁ τιμωρούμενος. Ἰππολ. 1164 δι' ἐχθρας μῶν τις ἦν ἀφιγμένος; 1413. ὡς τότε

ἦσθ' ὠργισμένος. Ἰφιγ. Ταυρ. 509 εἰ κείθεν γερῶς ; Κέλωπ. 209 πλήρωμα τυρῶν ἐστὶν ἐξημελγμένον ; 214. ἄριστόν ἐστιν εὖ παρεσκευασμένον. Μηδ. 453. ἄδ' ἐκ τυράννου ἐστὶ σοὶ λελεγμένα. — Ἀριστοφαν. Ἀχ. 484 οὐκ εἰ καταπιὼν Εὐριπίδην ; = καταπέπωκας. Ἰππ. 844 ἐμοὶ γὰρ ἐστὶ εἰργασμένον τοιοῦτον ἔργον. 854. Τοῦτο δ' εἰς ἐν ἐστὶ συγκεχυτός. Νεφ. 795 εἰ σοὶ τις υἱός ἐστιν ἐκτεθραμμένος. Λυσιστρ. 26 ἀλλ' ἐστὶν ὑπ' ἐμοῦ πρᾶγμ' ἀνεζητημένον, πολλὰῖσι τ' ἀγρυπνίαισιν ἐρριπτασμένον. 4038 καὶ τ' ἐκείνο τοῦπος ὀρθῶς κοῦ κακῶς εἰρημένον. Πλουτ. 867 ὁ δὲ πολὺ μᾶλλον ἐνίους ἐστὶν ἐξολωλεκώς. — Ἡροδοτ. Α. 184 ἀγαλμα δὲ οὐκ ἐνὶ οὐδὲν αὐτόθι ἐνιδρυμένον. Β'. 10. οἵτινες ἔργα ἀποδεξάμενοι μεγάλα εἰσὶ. 30. ἦσαν οἱ διάφοροί τινες γερονότες τῶν Αἰθιοπῶν. Γ'. 27 ὥς σφι θεὸς εἴη φανεῖς διὰ χρόνου πολλοῦ ἐωθῶς ἐπιφάνεσθαι. 64. μαθὼν δ' ὥς μάτην ἀπολωλεκώς εἴη τὸν ἀδελφεόν. Δ'. 127 ἡμῖν οὔτε ἄσπερ οὔτε γῆ πεφυτευμένη ἐστὶ. ς'. 33 τὰ γὰρ ἐπὶ δεξιά αὐτοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια ἦν γερονότα κατ' Ἡπειρον. Περβλ. 44. 65 ὁ δὲ Λεωτυχίδης ἦν ἐχθρὸς τῷ Δημαρχτῷ μάλιστα γερονῶς. Ζ'. 196 Εἰρῆνης δὲ — ἐςβεβληκώς ἦν. Θ'. 415. ὅς τὰ ἐκ τῶν γεφυρέων ὅπλα ἐνθαῦτα ἦν κεκομικώς. — Θουκ. Α. 67, 1 ὅτι σπονδίας τε λελυκότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. 438, 3 ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβηκότες δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας = ἐδεδηλώκει. Γ'. 97, 3 βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον. ς'. 29, 1 εἰ τι τούτων εἰργασμένος ἦν — ἤδη γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο — καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἰργαστο κτλ. Ξενοφ. Ἑλλλην. Α. 4, 2 ὅτι Λακεδαιμόνιοι πάντων ὧν δέονται πεπραγότες εἶεν παρὰ βασιλέως. 5, 2 ἀπεποιηκώς εἴη. Γ'. 2, 14 πάλιν πεπερακότες εἰσὶ τὸν Μάξανδρον. 3, 9 ἐν ᾗ γεγραμμένοι ἦσαν οὓς ἔδει συλληφθῆναι. 5, 23. ὡς Λύσανδρος τετελευτηκώς εἴη καὶ τὸ μετ' αὐτοῦ στράτευμα ἡττημένον ἀποκεχωρήκοι. Ε. 2, 35. Τότε δὲ κατηγορεῖτο τοῦ Ἰσμηνίου καὶ ὡς βαρβαρίζοι καὶ ὡς ξένος τῷ Πέρσῃ ἐπ' οὐδενὶ ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος γεγεννημένος εἴη καὶ ὡς τῶν παρὰ βασιλέως χρημάτων μετεληφώς εἴη κτλ. Ἀναβ. Β'. 4, 15. εἰ ἤδη ἀποκεκριμένοι εἶεν. 3, 10 οἳ ἦσαν ἐκπεπτωκότες. Γ'. 4, 9 ἐπὶ ταύτης πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἦσαν ἐκ τῶν πλησίων κωμῶν ἀποπεφευγότες. ς'. 4, 24 βεβοηθηκότες γὰρ ἦσαν τοῖς Βιθυνοῖς. 3, 11. Οἱ δὲ ἔλεγον πάντα τὰ γεγεννημένα, καὶ νῦν ὅτι πολιορκοῦνται ἐπὶ λόφου, οἱ δὲ Θράκες πάντες περικυκλωμένοι εἶεν αὐτούς. Ἰέρων. 11, 4. εἰ τὰ πάντων τῶν πολιτῶν μεμηχανημένος εἴη ἐνεργὰ εἶναι. Ἀναβ. ς'. 4, 6 ἦν δὲ οὐδὲν πεπονθώς. — Πλάτων Ἀπολογ. 28. Ε. ἐγὼ οὖν δεινὰ ἂν εἴην εἰργα-

σμέρος. 31. Δ. ἐμοὶ δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον = ἤρξατο καὶ ἐστὶν ἔτι. 34. Ε. ἀλλ' οὖν δεδογμένον γέ ἐστι τὸ Σωκράτη διαφέρειν τινὶ τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. Κριτ. 44. Δ. ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβεβλημένος ᾦ. 49 Α. ἡ πᾶσαι ἡμῖν ἐκείναι αἱ πρόσθεν ὁμολογίαι ἐν ταῖςδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκκεχυμέναι εἰσὶ. Ἐπιστ. Ζ'. 338. Β. ὡς Διονύσιος θαυμαστῶς φιλοσοφίας ἐν ἐπιθυμίᾳ πάλιν γεροντῶς εἶη τὰ νῦν. 341. Α. ὡς ἱκανῶς ἀκηκοότες εἰσὶ τὸ ὄλον. 339. Β. πρὸς γὰρ δὴ πάντα ταῦτα ἦν παρεσκευασμένη τὴν ἀρχὴν ἔχουσα ἡ ἐπισολή. 344. Δ. ὡς οὐδὲν ἀκηκοὼς οὐδὲ μεμαθηκὼς ἦν ὑγίης. 348. Β. ὡς Ἡράκλειδης αἴτιος εἶη γεροντῶς πάντων τούτων. 349. Δ. ὅτι παρὰ Θεοδότῃν εἶην εἰσεληλυθὼς. 350 Α. ὅτι διαβεβλημένος εἶη ἐν τοῖς πελτασταῖς. Φαίδων. 76. Β. ἀναμνησέσθαι ὕστερον ὢν πρότερον ἐπισήμην εἰληφότες ἤμεν. Πολιτικ. 257. Α. φήσομεν ἀκηκοότες εἶναι τοῦ περὶ λογισμοῦ καὶ τὰ γεωμετρικὰ κρατίστου; 267. Ε. οὕτως ἐστὶ καὶ πεπραγμένον. 274 Ε. πῶς οὖν καὶ πόσον ἀμάρτημα φῆς εἶναι γεροντὸς ἡμῖν; Νομ. Γ'. 696. Δ. καλῶς τοίνυν γεροντὸς ἂν εἶη. — Λυσίας Λογ. 4, 34 ἐμοῦ τοίνυν, ὦ ἄνδρες, οἱ μὲν νόμοι οὐ μόνον ἀπεγνωσμένοι εἰσὶ μὴ ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ κεκλεισμένοι τὰς τὴν δίκην λαμβάνειν. 45. οὐδὲ ἐωρακὼς ἦν τὸν ἀνθρώπον πώποτε πλὴν ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτί. αὐτ. εἰ μὴ τὸ μέγιστον τῶν ἀδικημάτων ἦν ὑπ' αὐτοῦ ἡδικοημένος. 12, 53. ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ ἤλθομεν καὶ αἱ ταραχαὶ γεγενημέναι ἦσαν. 82 τί γὰρ ἂν παθόντες δίκην τὴν ἀξίαν εἶησαν τῶν ἔργων δεδωκότες; 43, 26 εἰ μὴ τί σοι ἦν παρεσκευασμένον. 36 ἅπαντες γὰρ ἤδη ἐγνωκότες ἦτε οὗ ἦν κακοῦ ἡ πόλις — Ἰσοκρατ. λογ. 5, 18 οὕτως ἐξεπλάγησαν μὴ διὰ τὸ γῆρας ἐξεστηκὼς ὦ τοῦ φρονεῖν. 49 νικήσαντες δὲ οὐδὲν μᾶλλον ἀπηλλογμένοι τῶν κακῶν εἰσὶ. 72. εἰ μὴ παραλελοιπὼς ἦν λόγος τινά. 7, 34 ὅτι μεμαθηκότες ἦσαν ἐργάζεσθαι καὶ φεῖδεσθαι. 26 διεγνωκότες ἦσαν. 52 τοὺς μὲν γὰρ σεσωκότες ἦσαν, παρὰ δὲ τῶν δίκην — εἰληφότες. — Λυκούργ. κ. Λεωκρ. 52 τὸ γὰρ ἀδικημ. τοῦτο κεκριμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμένον 68. καὶ οὕτως ἐστὶν ἀνόητος καὶ παντάπασιν ὑμῶν καταπεφρονηκὼς, ὥστε κτλ. 416 ἐν τι τοιοῦτον γεροντὸς ἦν ψήφισμα αὐτ. ὅταν παρὰ πάντων ὁμοίως εἰληφότες ὦσι τὴν αὐτὴν τιμωρίαν. — Δημοσθ. λογ. 4, 7 σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως. 8 εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλογμένοι πραγμάτων 4, 27. ἀλλ' ὑπ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι. 42 ἐξ ὧν αἰσχύνῃ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ πάντα τὰ αἰσχρὰ ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ. 6, 23 ἐστὶ τοίνυν — παντοδαπὰ εἴρη-

μένα ταῖς πόλεσι· 29. ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεισηκότα τὰ τότε λεγόμενα. 18, 22 ὡς ἄρα ἐγὼ — κεκωλυκώς εἶην τὴν πόλιν κτλ. 23 ἀλλὰ πάλαι πάντες ἦσαν ἐξεληλεγμένοι. 204 τὸν δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι ταῦτ' ἀγῶνα ἕτεροι χωρὶς ἡμῶν ἦσαν πεποιημένοι. Αἰσχρ. 3, 58 ὅς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πρβλ. 64. 154 ὧν οἱ πατέρες ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότες. 164 ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἦν ἀπειλημένος ἐν Κιλικίᾳ. — Ἀρτιφαν. ὁ κωμ. Ἀποσπας 58. νεωστὶ γὰρ τὸ σπέρμα τοῦτ' ἀφιγμένον εἰς τὰς Ἀθήνας ἐστὶ παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἀλεξίς. ἀποσπ.: 263. ἀφείλεσθ' ὅσα δεδωκώς ἦν πάλαι. Δρόμων Ἀποσπ. 2 ἡμεν ἡρισθηκότες. — Μένανδρος Ἀποσπ. 5 εἰ δ' ἔστιν οὗτος τὴν κόρην διεφθορώς. 232. κατὰ πόλλ' ἄρ' ἐστὶν οὐ καλῶς εἰρημένον τὸ γινῶθι· στυτόν. 237. ἀλλ' ἔστι τόλμης καὶ βίου ταῦτ' ὀργάν' εὐρημέν' ἀνθρώποις ἀναιδέσιν. 385. οὗτος μεγαλειόν ἐστι διαπεπραγμένος. 471. ἡμεῖς δ' ἐσμὲν ἐπιγεγραμμένοι. 517. ἔστι γὰρ σ' ἐψευσμένος ἄτοπόν τε πεποίηκε. 519 ὅς ἂν εὖ γεγονώς ἦ τῇ φύσει πρὸς τ' ἀγαθά, καὶν Αἰθίοψ ἦ, μῆτερ, ἔστιν εὐγενής. — Ἀριστοτ. Πολιτ. Β'. 9, 9 τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας — — ἔστω θεωρημένα τὸν τρόπον τοῦτον. Γ'. 11, 7 ἔτι θ' καὶ πρότερον εἰρημένον ἐστίν. Γενεσ. ΙΗ. 22 Ἀβραάμ. δὲ ἔτι ἦν ἐστηκώς Ἡσα. λά. 1 καὶ οὐκ ἦσαν πεποιθότες ἐπὶ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. λς'. 4. 6. Πολύβιος Δ'. 15. καὶ διασαφεῖν τίνα τρόπον Αἰτωλοὶ παρὰ τὰς συνθήκας μεθ' ὅπλων ἤδη δις εἰσβεβληκότες εἶησαν εἰς τὴν Ἀχαΐαν. — Διόδωρ. ὁ Σικελ. Γ'. 73 ὅτι — τοῖς ἐγχωρίοις προειρηκώς εἶη τεταγμένοις χρόνοις ἤξειν υἱὸν αὐτοῦ Διόνυσον. Δ'. 40 ὅς οἱ πρόγονοι σκυῖα τοῖς θεοῖς ἦσαν ἀνατεθεικότες. Ε'. 6 οὐ γὰρ ἦσαν ὑπὸ μίαν ἡγεμονίαν βασιλέως τεταγμένοι. 46. δι' ὧν ἦσαν αἱ πράξεις Οὐρανοῦ τε καὶ Διὸς ἀναγεγραμμένοι. 59 ὃν ἀκουσίως ἦν ἀρηρηκώς. Ἐκ τῆς Η'. 22 ὅτι θεασάμενος τοὺς ἐργάτας εἰληφώς εἶη ῥῆγμα. ΙΑ'. 3 τὰς γὰρ νήσους τὰς ἐντὸς Κυζιχέων καὶ Τριοπίου καὶ Σούνιου προσηγμένος ἦν ὁ βασιλεύς. 24 ὁ δὲ Γέλων καὶ αὐτὸς ἡτοιμακώς ἦν τὴν δύναμιν. αὐτ. ἐν αἷς ἦν γεγραμμένον. — οἷς ἦν προσεταγμένον· περιελθεῖν τοὺς πλησίον τόπους. 25 πολλοὺς στρατιώτας ἀπεσταλκότες ἦσαν ἐπὶ τὴν μάχην. 45. Παυσανίας ἦν συντεθειμένος. ΙΒ'. 27. τελ. ὅς οἱ Πέρσαι τοῖς Σαμίοις ἦσαν ἀπεσταλκότες. 39 Περικλῆς δὲ ὁ Ἐκινθίππου καθεσταμένος ἦν ἐπιμελητής. ΙΔ'. 43 τῇ πατρίδι περιτεθεικώς ἦν τὴν ἡγεμονίαν ὁμολογουμένην. 17. Ἡλείοι δὲ μικρὸν ἔμπροσθεν ἦσαν παρ' Αἰτωλῶν εἰληφότες συμμάχους. 22 ἦν παρὰ Φαρναβάζου πεπυσμένος ὅτι κτλ. Πρβλ. 23. 25. 47. 59. 68. 72. 116. ΙΕ'. 10. ὧν τὸν βασιλέα πρό-

τερον ἦν εὐηργετηκώς. 47 ἃς Διονύσιος ἦν ἀπεσταλκώς Λακεδαιμονίοις. Πρβλ. 50. 90. Ιζ'. 21. 52. ἦσαν γὰρ Ἀρταβάζω γεγονότες — υἱοὶ μὲν ἔνδεκα, θυγατέρες δὲ δώδεκα. Πρβλ. ΚΑ'. 35. ΚΘ'. 40. 35. ΑΒ'. 27. — Ἰώσηπος Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Α'. 13, 1. ἐμφανισθεὶς αὐτῷ καὶ πάντα ὅσα εἶη παρεσχημένος καταριθμησάμενος. Β'. 6, 7. οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι εἰς τὸ ἐκείνου σακκίον τὸν σκύφον εἶεν ἀποκρυφότες. 7, 2 ὡς ὁ θεὸς ἦν ὑπεσχημένος. 5. Αἰγυπτίοις γὰρ ἀπειρημένον ἦν περὶ νομᾶς ἀναστρέφεσθαι. 6. ὁ Φαραώθης ἐπυνθάνετο πόσον ἤδη βεβιωκώς εἶη χρόνον. 15, 3. ὅπως τὴν εἰς τὸ πεδίον ἔξοδον ᾧσιν αὐτοὺς ἀγρημένοι. Γ'. 5, 2 καὶ τὸ χωρίον οὗ τὰς σκηνας ἦσαν πεποιημένοι περιέγραφε. Πρβλ. 6, 2. 3. 4. Δ'. 8, 38 εἰδότες ὡς ἀντὶ γῆς καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων ὁ θεὸς αὐτῷ τοῦτον εἶη παρεσχηκώς. Ζ'. 3, 3 τούτων οἱ μὲν ἑνέα ἐξ εὐγενίδων ἦσαν γεγονότες. Η'. 7, 7 τὸ ἱμάτιον ὅπερ ἦν αὐτὸς περιβεβλημένος. Θ'. 1, 1 ἦν (συμπαχίαν) Ἀδάδω τῷ Σύρων βασιλεῖ πολεμοῦντι παρασχωρ ἦν. — παρεσχέκει. Πρβλ. 6, 4. 14, 1. ὡς εἶη πέμψας κρύφα πρὸς Σῶαν. Ι'. 4, 3 εἶτι περισσὸν ὑπὸ τῶν προγόνων σκευὸς τοῖς εἰδώλοις καὶ ξενικοῖς θεοῖς κατασταθὲν ἦν ἐν τῷ ναῷ. 6, 2. ἦν (βίβλον) περὶ τῶν μελλόντων συμβήσεσθαι — ἦν συντεταχώς. Πρβλ. 10, 3 (δῖς). ΙΑ'. 3, 7. 5, 7. 6, 11 ἦσαν ἐτοιμασάμενοι. αὐτ. ὑπὸ τίνος εἶη ταῦτα γεγενημένα. ΙΓ'. 4, 6. 12, 5. ΙΔ'. 6, 1. 15, 12. ΙΗ'. 2, 3. κτλ. κτλ. Πλούταρχος Λυκούργ. 3, 3 οἷς ἦν προστεταγμένοι. 24, 1 οὐδεὶς γὰρ ἦν ἀφειμένος ὡς ἐβούλετο ζῆν Λυκούργ. κ. Νομ. συγκρ. 2, 4 ἀλλ' ἦν ἡ περὶ τὰ χρήματα κατασκευὴ δεδομένη δούλοις καὶ εἰλωσιν. Πελοπιδ. 7, 3. Ἐπαμεινώνδας δὲ τοὺς νέους πάλαι φρονήματος ἦν ἐμπεπληκώς. Πομπ. 45, 5 ἐπεὶ τρίς γε καὶ πρότερον ἦσαν ἕτεροι τεθριαμβευκότες Κάτων. τ. νεωτ. 43, 2. Πομπηίου ἦν γεγονώς ὁ Δημήτριος οἰκέτης. Δημητρ. 49, 3. Ἦν δὲ (Ἀντίγονος) τότε μικρὸν ἀπολείποντα γεγονώς ἔτη ὀγδοήκοντα. 26, 1 τοῦτο δ' οὐ θεμιτὸν ἦν οὐδὲ γεγονὸς πρότερον. 39, 1 Δημήτριος δὲ μετὰ Μακεδονίαν καὶ Θετταλίαν ἦν παρειληθώς. Πρβλ. 46, 1 Ἀντων. 15, 2 Δίων. 21, 2 ὡς οὐ καθ' ἡδονὴν ὁ γάμος εἶη Δίωιν γεγονώς. Ἀρατ. 20, 1. οὐπω δ' ἦν τῷ Διοκλεῖ πρότερον ἐντετυχηκώς κατ' ὄψιν. — Ἀρριαν. Ἀναβ. Α. 2, 3 ἐς ταύταν δὲ τὴν νῆσον καὶ οἱ Θράκες — — συμπεφευγότες ἦσαν καὶ αὐτὸς ὁ Σύρμος εἰς ταύτην ξυμπεφεύγει. Πρβλ. 3, 3. 42, 8 οὗτοι δὲ πρὸς Ζελεῖα πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν. 15, 6 τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ συντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν. 24, 1 οἱ — ἦσαν νεωστὶ πρὸ τῆς στρατείας

γεγαμηκότες. 26, 5 καὶ τὰ τείχη ὅπη πεπονηκότα ἦν ἐπισκευάζουσιν· κτλ. Βάβριος Μυθ. 34, 17 σωθέστες ἦσαν. 144, 11 ἦν πεσών. — Σχολ. Ἀπολλων. Ἀργον. Α. 964 τὸ γὰρ πλοῖον ἔξωθεν τῆς πόλεως ἦσαν ὀρμίσαντες = ὀρμικεῖσαν. 987 ἦσαν ὀρμισθέστες. 1024. ἦσαν δὲ τὰ πολεμικὰ ἔργα ἡσκηκότες. Δ'. 1396. ἦν γὰρ εἰπὼν αὐτῷ ὁ Προμηθεύς· κτλ. Πραξ. τ. Ἀποστ. 1Δ'. 26 ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. 15'. 9 ἀνὴρ τις ἦν Μακεδὼν ἐστώς. Κλημ. ὁ Ῥωμ. Ἐπιστ. Α. π. Κορινθ. 40. τῷ γὰρ ἀρχιερεὶ ἰδία λειτουργία δεδομένη εἰσι. Ἰγνατ. Α. π. Κορινθ. 15, 13 εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἡλπικότες ἐσμεν ἐν Χριστῷ μόνον. — Δίωρος Κασσίου ἐκ τοῦ λς'. κ. 41. εὐδοκιμηκῶς ἦν. 52, 4 ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων φιλίαν προσειληφώς εἶη. ΑΖ'. 8, 2 τὸ αὐτὸ τῷ Πολυδεύκει πεπονηθώς εἶη. 38, 2 ὅτι σεσωκώς τὴν πόλιν εἶη. ΔΗ. 17, 2. τὴν γὰρ σώζουσάν σφας ψῆφον δεδοκώς ἦν. ΝΓ'. 34, 1 ὅτι οὐδένα τῆς ἀρχῆς διάδοχον καταλειποῦς ἦν. κτλ. Αἴλιαν. Π. Ι. ΙΓ'. 36 ἦν δὲ ἄρα ἐξ Ἰλλυρίδος γυναικὸς τῷ Φιλίππῳ γενομένην. Ἡλιοδώρου Αἰθιοπ. Α. 29 ὅτι μόνον οὐχὶ ζῶσαν εἶη καταθάψας καὶ τὸ φαιδρότατον τῶν ἐν ἀνθρώποις Χαρίκλειαν νυκτὶ καὶ ζόφῳ παραδεδοκώς. — Πρίσκου Παρίτου σελ. 142, 5 φόρον δὲ ἔτους ἐκάστου δισχιλίας καὶ ἑκατὸν λίτρας χρυσοῦ σφίσιν τεταγμένον εἶη. 210, 7. καὶ πρῶτον μὲν τὸν ἵππον ἀφείλετο, ὃ τὸν Μαξιμίνον δωρησάμενος ἦν. 212, 5. ἦν δὲ καὶ τῷ Βιγίλᾳ τότε πρῶτον εἰς τὴν βαρβαρικὴν ἡκολουθηκώς. Μάλχου Φιλαδελ. 271, 20. τὰ τῆς προνοίας μεθ' ἡμῶν ἐστι τεταγμένα Μενάνδρου. 337, 6 οὐκ ἦν — — — προαποθέμενος. 322, 6 οἱ γε αὐτομολήσαντες ἦσαν ὡς Ῥωμαῖοι. 329, 4. ὡς Μεβώδης ἀναπτέρῳσας αὐτὸν εἶη. Ἐκ τῶν Ὀλυμπιδώρου σελ. 455, 5. Σάρος δ' ἦν ἀποστάς Ὀνωρίου. Ζωσίμου. 54, 10 ἅπερ ἦν (ὁ Ἑρως) εἰς τύπον τῶν βασιλέως γραμμάτων αὐτὸς μιμησάμενος. 177, 21 ὑπὸ τίνος τε εἶη λαβὼν ὁμολόγει. 248, 18 διδοὺς ἅπασιν ὑπονοεῖν ὡς οὐ τεθνεώς εἶη. 247, 5 ἅπλετος ἦν αὐτοῖς πλοῦτος συνειλεγμένος. 310, 5. ἦν ὁ βασιλεὺς ἦν αὐτῷ παραδοὺς Ὀλυμπίῳ πειθόμενος. αὐτ. 20 ἦσαν δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ βαρβάρων τινὲς ὑπ' Ἀλκρίχου σταλέντες. 319, 22 τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῖς κελεύσας ὁ Ἰόβιος. — Ἀγαθίου. 126, 7 καταπιὼν εἶη. 20, 12. κατεπτηχότες ἦσαν. 289, 13 νῦν μὲν ὡς ὀρθότατα εἶη περὶ τούτων φυσιολογήσας καὶ διαγροὺς τὰς αἰτίας, νῦν δὲ ὡς ἥκιστα τοῦ ἀληθοῦς ἐστοχασμένος. Θεοφύλ. Σιμοκάττ. 57, 3 ἦν γὰρ μεταδοὺς τῷ υἱῷ τῆς ἐδελυρᾶς καὶ ἀνοσίας τῶν γοήτων μαγγανείας. 325, 8 ἦσαν γάρ τι μικρὸν μεταβεβληκότες τὸ φρύγμυα. — Συγκέλου 537,

40 ἦν πρὸ μικροῦ λαβὼν ἦν διὰ Σκόπα στρατηγοῦ ὁ Πτολεμαῖος. 699, 2 εἰς τοὺς τόπους ἐν οἷς ἦσαν χειροτονησάντες. Θεοφάνους Χρον. 199, 7. ἦσαν δὲ καὶ οἱ Ἀντιοχεῖς χειροτονησάντες κατὰ ἄγνοιαν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Κυδωνάτον. 212, 7 ἀνθ' ὧν ἦν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πεποιηκῶς αὐτῷ οἰκονομίαν. 363, 2 ἦν ἐλθὼν. — Κωνσταντ. τ. Πορφυρογ. Ε. Βασιλείου τοῦ Μακεδόνο· 239, 14 πρὸ ὀλίγου υἱοποιησάμενος ἦν τὸν Βασιλείον. Ἐκθεσ. τ. βασιλείου τάξεως σελ. 505, 3 ὁ δὲ τῆς πόλεως ἑπαρχος ἦν προετοιμάσας καὶ καταστέφας τὴν πόλιν. — Ἰωάνν. Καμενιάτου ἁλ. Θεσσαλον. 534, 21 ὅπερ ἦσαν ταῖς ἑαυτῶν δεινότησι προεξευρημένοι· 535, 20 ἐνθα καὶ τοὺς ξυλίλους ἤμεν προπεπηγότες προβόλους. 545, 4 τὰς δὲ γε πρὸς ἀνατολὴν ἀφορώσας ἡμεῖς προαποκλείσαντες ἤμεν. 568, 3 ἔχοντες εἰδῆσιν ἀκριβῆ περὶ ὧν ἦσαν προκεκυρφότες. Ἐκ τοῦ βίου Αἰσώπου (ἐκδ. Westermann.) σλ. 8, 26 οὐδενὸς γὰρ ἄλλου ἦν γευσάμενος παράπαν ὁ Αἰσώπος. — Χρονικ. Πασχαλ. 603, 17 ἐπειδὴ ἦν φορέσας πορφύραν βασιλικήν. 625, 13 ἦσαν γὰρ καὶ αὐτοὶ ἀποσχίσαντες μετὰ τοῦ δήμου. — Ἀννης τ. Κομνην. 422, 3 πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς διαμεμνηνυκῶς ἦν. 178, 18 συνειλοχῶς ἦν. 290, 19 ἦν γὰρ ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ εἰς ἄκρον ἐληλακῶς. — Γεωργ. τοῦ Κεδρηνοῦ Τομ. Α'. 227, 21 ὁ δ' ἦν ὑποσχόμενος τῷ Ἰδαίῳ πρὸς γάμον τὴν Πολυξένην λαβεῖν. 245, 11 ἦν τότε ἀπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν φυγών. Τομ. Β'. 376, 6 ὅπερ λαβὼν ἦν παρὰ Μιχαήλ. 400, 7 ἦν γὰρ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς αὐτοῦ μνήμης συρράξας τοῖς πολεμίοις. 518, 3 ἦσαν γὰρ οἱ πλείους αὐτῶν χειροτονηθέντες. κτλ. Ἀνδρεοπούλου Συντίπ. (ed Boissonade) σελ. 6. Τότε ὁ βασιλεὺς τῷ λόγῳ τούτῳ συγκαταβάς ἦν. 401 ὑπὸ τοῦ διδασκάλου μοι Συντίπα παρηγγελμένος ἦμην.

2) ἡ διὰ τοῦ ὑπάρχειν περίφρασις οὔτε τόσον ποικίλη οὔτε τόσον εὐρεῖα εἶνε, ὅσον ἡ διὰ τοῦ εἶναι. Ξενοφ. Ἀναβ. Β'. 3, 23 εἰ μὲν τοι τις ἡμᾶς καὶ εἴ ποιωὶν ὑπάρχη = ποιῇ. Ε. 5, 9 οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πώποτε ὑπῆρξαμεν κακῶς ποιοῦντες. Δημοσθεν. 3, 7 ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύνανμιν τινα κεκτημένοι = ἐκέκτηντο. 15, 1 ἅπαντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε. 18, 95 τοῦτο μὲν γὰρ ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδότες ἡγοῦμαι = εἰδέναι. 24, 38 οὐ γὰρ ἐχθρός γε ὑπῆρχεν ὦν. 4, 13 δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἐτοίμως. 18, 235. τὰ μὲν τῆς πόλεως οὕτως ὑπῆρχεν ἔχοντα = εἶχε. κτλ. — Διοδώρου IB'. 49 ἐπυνθάνετο γὰρ μήτε ναὺς ἐν αὐτῷ καθεῖλκυσμένης ὑπάρχειν μήτε στρατιώτας εἶναι τεταγμένους ἐπὶ τῆς φυ-

λακῆς. *ΙΕ. 82* Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρκάδες μετὰ Πισαίων κοινῇ τεθεικότες ὑπῆρχον τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων = ἐτεθείκεσαν. *ις'. 46* οἱ δ' Αἰγύπτιοι — πάντα μὲν τὰ στόματα τοῦ Νείλου καλῶς κατεσκευασκότες ὑπῆρχον. κτλ. — *Νικολάου τ. Δαμασκηνοῦ* ἐκ τοῦ βίου Καίσαρος (ἐκδ. Πικκόλου. *Paris 1850*) σελ. 4, 21 ὑπάρξειν δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας ὑπ' εὐνοίας τῆς πρὸς ἐκείνον τούτοις ἀχθομένους = ἀχθεσθήσεσθαι. — *Πλουτάρχου Ἀρταξερξ. 2, 2.* Ἡ δὲ μήτηρ ὑπῆρχε τὸν Κῦρον μᾶλλον φιλοῦσα καὶ βουλομένη βασιλεύειν ἐκείνον. — *Εὐαγγελ. κ. Λουκ. ΚΓ'. 42* προὑπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. *Πραξ. τ. Ἀποστ. Η. 16* οὐπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. — *Μενάνδρου ἱστορ. σελ. 292, 3* ὁ γὰρ τῶν Σαράκηων φύλαρχος — ἐκπέμψας ὑπῆρχε. *305, 20* ὁ βασιλεὺς στείλας ὑπῆρχεν. *325, 10* ἡνίκα Ζαχαρίας ὁ ἱατρὸς καὶ τότε ἐμπεδώσας ὑπῆρχεν, — *Ἰωανν. Καμενιάτ. σελ. 565, 19* χειρωθέντες ὑπῆρχον κτλ. *Ἀνδρεοπούλου Συντίπα σ. 75* ὑπῆρχεν ἡ περιστερὰ ἀκολουθοῦσα ὀπισθεν τῶν ἑριστῶν. *Πρβλ. σ. 116. 140.*

3) Καὶ διὰ τοῦ γίγνεσθαι περιφράζονται διάφοροι χρόνοι. *Ἰλ. X, 219* οὐ οἱ νῦν ἔτι γ' ἔστι πεφυγμένον ἄμμε γενέσθαι = πεφευγέναι ἢ φυγεῖν. — *Σοφοκλ. Αἴ. 588* μὴ προδοὺς ἡμᾶς γένη = μὴ προδῶς. *Φιλοκτ. 773* μὴ — κτεῖνας γένη. *Οἶδ. Τυρ. 957* αὐτός μοι σὺ σημήνας γενοῦ = σήμενον. *Ἀντιγ. 687* γένοιτο μέντ' ἂν χᾶτέρω καλῶς ἔχον. *Θουκυδ. Γ'. 68, 3* οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα = ἀπετράποντο. — *Πλατ. Σοφιστ. 217. c.* Μὴ τοίνυν, ὦ ξένε, τήν γε πρώτην αἰτησάντων χάριν ἀπαρνηθεὶς γένη = ἀπαρνήθητι. *Νομ. Β'. 670. B.* ὅσοι προσάδειν αὐτῶν καὶ βαίνειν ἐν ῥυθμῷ γεγόνασι διηναγκασμένοι. *Ε. 737. c.* ὄγκος δὲ πλήθους ἱκανὸς οὐκ ἄλλως ὀρθῶς γίγνοιτ' ἂν λεχθεὶς ἢ πρὸς τὴν γῆν καὶ τὰς τῶν πλησιοχώρων πόλεις = λεχθείη ἂν. *Πρβλ. αὐτ. Ζ'. 788. Δ. Η. 846. E.* τοῦτ' οὖν ἐν πόλει ὑπάρχον δεῖ πρῶτον γίγνεσθαι. *Ἐπιστολ. Ζ'. 347. E.* μέχρι μὲν δὴ τούτων ταύτη μοι βεβοηθημένον ἐγγέρονει φιλοσοφία καὶ φίλοις = ἐβεβοήθητο. — *Ξενοφ. Ἀπομνημ. Δ'. 3, 8* καὶ ὅταν αὐτὸς πάλιν ἀπιὼν γένηται = ἀπέλθῃ. — *Αἰσχιν. 1, 52* ἀλλ' ἐπιδείξω αὐτοὺς λέγων ὧν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀνειλημμένος γέγονε. — *Φρυγίχου τοῦ κωμ. Ἀποστ. 67* ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, μὴ μ' ἀτιμάσας γένη. εἰς τοῦτο τὸ χωρίον ὁ Λατῖνος γραμματικὸς Πρισκιανὸς (*XVIII p. 198 ed. Krehl.*) ἐπισημειώνει τάδε: « Participia pro verbis ponunt Attici, quod frequenter faciunt Latini. . . . Φρύ-

νιχος, ὃ φίλτατ' ἀνδρῶν κτλ. Ο'. μεταφρ. Θρν. α. 16 ἐγένοντο οἱ υἱοί μου ἠφανισμένοι. Πρβλ. αὐτ. Ε'. 22. — Διοδωρ. ἐκ τῆς ΔΖ'. (204 Τομ. X. Wessel.) περιπνιγείς γενόμενος. — Πλουταρχ. Νομῆ 15, 1 οὕτως ἡ πόλις ἐγεγόνει χειροῆθης καὶ κατατεθαμβημένη τὴν τοῦ Νομᾶ δύναμιν, ὥστε κτλ. — Δίωρος τ. Χρυσόστ. Λογ. ΜΓ'. 5 (ed Emper.) ἀλλὰ τοι Δαμάτηρ, ἔφη, κεχολωμένα γένοιτο. — [Λουκιαν.] Χαριδῆμου 19 καὶ γέγονέ γε τὸν κιδεστὴν ἐπὶ τέρμασι τῆς νίκης ἀπεκτονώς. — Ἀριστείδ. εἰς Σαραπ. Τομ. Α. σ. 50 ἀκούσας γε-γῶθ. — [Ἀριστοτελ.] περὶ φυτῶν Α. 2, οὐ γὰρ ὅτε μίγνυνται τὰ γένη, καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν μετὰ ταῦτα γίνονται κεχωρισμένα. κτλ. — Περιφράζονται δὲ ποικίλοι χρόνοι διὰ τοῦ γίγνεσθαι οὐ μόνον μετὰ μετοχῶν, ὡς ἐν τοῖς προσκτεθειμένοις παραδείγμασιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν εἰς τὸς ῥηματικῶν, ὥσπερ ἐν τοῖς περὶ τοῦ παθητ. ἀορίστου εἴρηται. Εἰς τὰ ἐκεῖ προσκτεθειμένα παραδείγματα προσθετέον καὶ τάδε Ἡροδότου Β'. 149 ἐπάϊστος ἐγένετο τοῦτο ἐργασμένος. Πρβλ. ζ'. 74. Θουκ. Γ'. 30, 1 ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν. Πρβλ. Δ'. 70, 3. Η. 42. Α. Ζ'. 48, 1 τοῖς πολεμίοις καταγγέλλοντας γίγνεσθαι. — Ἀρριαν. Ἀναβ. Δ'. 18 πολλὰς ἤδη μετὰπεμπτos ἐξ Ἀλεξάνδρου γιγνόμενος (Krüger: γεγενημένος) οὐχ ὑπήκουε καλοῦντι. κτλ. κτλ.

4) Οὐκ ὀλίγον εὐρεῖα εἶνε καὶ ἡ διὰ τοῦ τυγχάνειν, παρὰ δὲ τοῖς τραγικοῖς καὶ τοῦ κυρεῖν, περίφρασις, οὐκ ἀρχαιοτέρα τῶν ἀττικῶν χρόνων, ὡς φαίνεται, οὔσα. Αἰσχύλου Χοηφ. 12 ποῖα ξυμπορᾷ προσδικάσω; — ἡ πατὴρ τῶ μῶ τάςδ' ἐπεικάσας τύχῳ χοᾶς φερούσας κτλ.; τί σοι γάμενος ἢ τί ῥέξας τύχοιμ' ἄν; 674 εἰ δὴ τυγχάνω τοῖς κυρίοισι καὶ προσήκουσιν λέγων, οὐκ οἶδα. 977 τί νιν προσεῖπω, κἄν τύχῳ μάλ' εὐστομῶν; Περσ. 498 σεσωσμένος κυρεῖ = σέσωσται. Ἀγαμ. 1160 κυρεῖν λέγουσαν = λέγειν. — Σοφοκλ. Αἴ. 88 ἔθελον δ' ἂν ἐκτὸς ὧν τυχεῖν = εἶναι. 742 πρὶν παρῶν αὐτὸς τύχη. 87 κυρτὶς ἔχωρ = ἔχεις. Πρβλ. 347. 542 ὥσπερ χερσὶν εὐθύτων κυρεῖς. Πρβλ. 1345. Φιλοκτητ. 30 ὅρα, καθ' ὕπνον μὴ κατανλισθεῖς κυρῇ. 444. τοῦτον οἶσθ' εἰ ζῶν κυρεῖ; Πρβλ. 544. 805. 1279—80. Οἶδ. Τορ. 348 εἰ δ' ἐτύχχανες βλέπων. 87—8 εἰ τύχοι κατ' ὀρθὸν ἐξελθόντα = ἐξέλθοι. 757. ἢ κἂν δόμοισι τυγχάνει τανῦν παρών; 1479 ἀλλ' εὐτυχοῖης, καὶ σε τῆςδε τῆς ὁδοῦ δαίμων ἄμεινον ἢ με φρουρήσας τύχοι = φρουρήσεις. 257—8 κυρῶ — ἔχωρ — ἀρχάς. 594 οὐπω τοσοῦτον ἠπατημένον κυρῶ. 985 εἰ μὴ κύρει ζῶσ' ἡ τεκοῦσα. Οἶδ. Κολ. 560 δεινὴν γάρ τιν' ἂν πρᾶξιν τύχοις λέξας = λέ-

ξείας. 1349 εἰ μὲν — μὴ τύχῃ αὐτὸν δεῦρο προσπέμψας ἐμοὶ =
 προσεπέμψει. 1359 ὅτ' ἐν πόνῳ ταύτῳ βεβηκὼς τυγχάνεις κακῶν
 ἐμοὶ = βέβηκας. πρβλ. 1484. 1580. 572 εἰρηκῶς κυρεῖς = εἰρη-
 κας. 1159 παρ' ᾧ θύων ἔκυρον. πρβλ. 1308. Ἀντιγ. 469 σοὶ δ' εἰ
 δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν = δρᾶν. 1186 καὶ τυγχάνω τε
 κλῆθρ' ἀνασπαστοῦ πύλης χαλῶσα. Ἡλέκτρ. 529 εἰ φρονοῦς ἐτύχα-
 νες. 569 ἔπος τι τυγχάνει βαλὼν. πρβλ. 586. 794. 1053. 1176
 πρὸς τί τοῦτ' εἰπὼν κυρεῖς; = εἰρηκας. 1331 εἰ σταθμοῖσι τοῖςδε μὴ
 κύρουρ ἐγὼ πάλαι φυλάσσωρ κτλ. = εἰ μὴ ἐφύλασσορ. πρβλ. 1408
 Τραχ. 370 ὃ τοῦδε τυγχάνω μαθὼν πάρα. 626 τά γ' ἐν δόμοισιν ὡς
 ἔχορτα τυγχάνει. πρβλ. 695. 386 τοῖς νῦν παροῦσιν ἐκπεπληγμένῃ
 κυρῶ. πρβλ. 399. 406 εἰ μὴ κυρῶ λεύσσωρ μάταια. 413. κτλ. —
 Εὐριπίδου Ἀλκ. 10 ὅσιου γὰρ ἀνδρὸς ὅσιος ὦρ ἐτύχχανον. 954 ὅστις
 ἐχθρὸς ὦρ κυρεῖ. Ἀνδρομ. 144 τὸ δὲ σὺν οἴκῳ φέρουσα τυγχάνω.
 πρβλ. 368. 888. 1054. 1120. 422 καὶ θυραῖος ὦρ κυρεῖ. Βαχχ.
 215 ἐκδημος ὦρ ἐτύχχανον. 1132 ὅσον ἐτύχχανεν πνέων. 1140 ὅ-
 περ λαβοῦσα τυγχάνει. 728 κυρεῖ δ' Ἀγαυὴ πλησίον θρώσκουσά
 μου. Ἐλεν. 180—3 ἔτυχον — θάλλουσα = ἔθαλλον. 891 ὅταν γῆν
 τήνδε ροστήσας τύχῃς = ροστήσης. πρβλ. Ἡλ. 776. 785. Ἡρακλ.
 μαιν. 216. 1117. Ἰκστ. 28. 736. Ἰππολ. 281. 387. Ἰφιγ. Ἀβλ. 893.
 Ἰφ. Ταυρ. 441. 473. 630. 645. 1285. 1321. Ἰων. 1382. Μηδ. 265.
 Ὀρ. 514. 866. Ῥήσου 653. Τρωαδ. 1109. Φοιν. 50. 107. 955.
 1344. — Ἀριστοφάνους Ἀχαρν. 1030 οὐ δημοσιεύων τυγχάνω.
 Ἰππ. 1138 ὅταν μὴ σοὶ τύχῃ ὄψον ὄν. Νεφ. 1135 οἷς ὀφείλωρ τυγ-
 χάνω. πρβλ. 1079. Σφηκ. 336. 462. εἴπερ ἔτυχον τῶν μελῶν τῶν
 Φιλοκλέους βεβρωκότες = βεβρώκασιν 964 σὺ γὰρ ταμιεύουσι ἔτυ-
 χες. 1429. Εἰρην. 277 εἴτις δμῶν ἐν Σαρδοβάζῃ τυγχάνει μεμνημέ-
 ρος = μεμνήται. Ὀρν. 463—4 τάχα γὰρ τύχοις ἂν χρηστὸν ἐξεί-
 πῳρ. πρβλ. αὐτ. 468—9. 793. Λυσιστρ. 377. Θεσμοφορ. 29. Βιτρο.
 598. 1347. Ἐκκλησιαζ. 336. Πλουτ. 3. 35. 150. 237. 242. 1037.
 1039. — Ἡροδότου Δ'. 127 τυγχάνουσι ἡμῖν ἐόντες τάφοι πα-
 τρώϊοι. ζ'. 28 ἐν δὲ ταῦτοις τοῖς χωρίοις ἐτύχχανε ἔδωρ Ἀρπαγος. —
 Θουκ. Α'. 103, 2. ἂν ἔτυχον ἡρηκότες νεωστί. Γ'. 98, 2 ὁ ἡγεμὼν
 αὐτοῖς τῶν ὁδῶν ἐτύχχανε τεθρηκῶς. 9, 2 εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους
 — ἴσοι — ὄντες. Δ'. 73, 3 τυχεῖν — ἀγωνίζομένους. 124, 4.
 132, 2. Ε'. 98. — Ξενοφ. Ἑλλην. Ε'. 1, 18 ὁ δὲ τεθυμένος ἐτύχχανε.
 Ἀναβ. Α'. 1, 8. ὦν ὁ Τισσαφέρνης ἐτύχχανεν ἔχωρ. 10 Ἀρίστιππος δὲ
 ὁ Θετταλὸς ξένος ὦρ ἐτύχχανεν αὐτῷ. 9, 20 ὅτι τυγχάνοι βουλό-

μενος. 31. οὗτος δὲ τεταγμένος ἐτύγχανεν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ. Β'. 4, 7
 δὲ ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνην ὥρ καὶ ἐντίμως ἔχων. 8 ἐπεὶ νικῶν
 τυγχάνει καὶ Κύρον ἀπέκτεινε. 2, 14 οἱ μὴ ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεσιν
 ὄντες· αὐτ. ἐτύγχανε γὰρ ἐφ' ἀμάξης πορευόμενος. Ἀπομνημ. Α'. 2,
 59 καὶ πάνυ πλούσιοι τυγχάνωσιν ὄντες κτλ. Πλατ. Εὐθυφρ. 2. Α.
 οὐ γὰρ που καὶ σοὶ γε δίκη τις οὔσα τυγχάνει πρὸς τὸν βασιλέα. 4.
 Α. ὅς γε τυγχάνει ὥρ εὖ μάλα πρεσβύτης. Ε. ὅπως μὴ αὖ σὺ ἀνόσιον
 πρᾶγμα τυγχάνῃς πράιτων. Πρβλ. 5 Δ. Ε. 12 Δ. 13 Δ. 14 Ε. Ἀπο-
 λογ. 17 Δ εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανεν ὥρ. 18. Δ εἴ τις κωμωδοποιὸς
 τυγχάνει ὥρ. Πρβλ. 31 Α. 40 c. Κριτ. 52 Α. ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθη-
 ναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὡμολογηκῶς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν. Πο-
 λιτ. Α'. 328 c. τεθυκῶς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. Β'. 337. Α. ὁ
 γὰρ Γλαύκων ἀεὶ τε ἀνδρεϊότατος ὥρ τυγχάνει πρὸς ἅπαντα. Νομ.
 Γ'. 677 Ε εἴ τί που αἰγῶν περιλειφθὲν ἐτύγχανε γένος. Α'. 629. c.
 Α'. 629 ἥδη οὖν τυγχάνομεν — ξυμφερόμενοί σοι περὶ τούτου. Ἐ-
 πιστολ. Ζ'. 350 Α. Θεαιτ. 165 c. Πρωτ. 313 c. Φιληβ. 12 Ε. Φαίδρ.
 473 Δ. Συμποσ. 175 c. κτλ. Λυσίου 1, 33 καὶ τοὺς παῖδας ἀδήλους
 εἶναι ὁποτέρων τυγχάνουσιν ὄντες. 12, 14 ἐπιτήδειος μὲν μοι τυγ-
 χάνεις ὥρ. 15 ἔμπειρος γὰρ ὥρ ἐτύγχανον τῆς οἰκίας. 16 ἅπασαι
 ἀνεωρμέναι ἔτυχον. Πρβλ. αὐτ. 19. 27. 14, 14. 16, 2. κτλ. —
 Ἰσοκράτ. 2, 3 καθ' οὓς ἕκαστοι πολιτευόμενοι τυγχάνουσιν. Πρβλ.
 αὐτ. 40. 54 καὶ τιμῷ σε τούτοις, οἷς τυγχάνω θυράμενος. 3, 5 κα-
 ταδεέστεροι τυγχάνομεν ὄντες. αὐτ. 37. 40. 43. 53. 4, 4. 6 τί δ'
 εἰρημένα φαύλως ἔχοντα τυγχάνῃ. 67 τυγχάνουσι δ' οὗτοι μὲν ἅπαν-
 τες ἡμῖν ἐπιβουλεύσαντες. 5, 9 ἅπερ ἐν τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ τυγ-
 χάνω συμβεβουλευκῶς. 17. μᾶλλον συμφερούσας ὧν νῦν τυγχάνεις
 προηρημένος 88. 125. 142. 152. 15, 243. 183. 185. 187. 196.
 Ἐπιστ. 9, 7 ἐφ' οἷς περ ἐγὼ τυγχάνω νῦν ἐφεστηκῶς. κτλ. Λυκούργου
 κ. Λεωκρ. 23 εἰ — ζῶν ἐτύγχανεν ὁ Ἀμύντας. 58. ἔτι δὲ καὶ τῆς
 πεντηκοστῆς μετέχων ἐτύγχανεν. κτλ. Αἰσχίνου Λογ. 1, 49 τυγχά-
 νει γὰρ ἡλικιώτης ὥρ ἐμὸς καὶ συνέφηβος. 38 αἰσχροῦς οὕτω τυγχάνει
 βεβιωκῶς. Πρβλ. αὐτ. 168. 3, 9 κτλ. — Δημοσθένους Λογ. 6, 2
 ἀλλ' εἰς τοῦτο ἥδη προηρημένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα. 8 ὥς
 περ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε. 18, 123 εἰάν τις ἡδικοκῶς τι τυγγά-
 νῃ τὴν πόλιν. 174 εἰ τοῦθ' οὕτω· ἐτύγχανεν ἔχον. κτλ. — Ἀριστοτ.
 Πολιτ. Α'. 3, 5 ἥ τυγχάνει (ὁ βίος) ἐλλείπων πρὸς τὸ αὐτάρκης εἶ-
 ναι. Δ'. 3, 14 λοιπὰ δέ, περὶ ὧν τυγχάνομεν διωριστότες ἀρτίως. κτλ.
 — Ἀντιφαν. τ. κωμ. Ἀποσπ. 73 ἐν τῇδε μὲν ὁ τῶν Φρυγῶν τύραν-

νος οἰκῶν τυγχάνει. 128 παρὰ λίμνην γεωργῶν τυγχάνω. Ἀλέξιδος Ἀποσπ. 169 οὐκ ἔχωρ δὲ τυγχάνω. Μεράνδρου. 94 κἂν ἀδικούμενος τύχη. Πρβλ. 524. — Πολυβ. Ε'. 1 τὸ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀράτου τοῦ νεωτέρου στρατηγίαν ἴσως ἐτύγχανε διεληλυθός. — Διοδώρου ΙΔ'. 3 ἐκεῖ γὰρ ἐτύγχανε διατρίβων ἔ Λύσανδρος καὶ προσφάτως εἰληφώς τὴν πόλιν. ΙΕ'. 13 δὲ ἐτύγχανε φυγὰς ὧν καὶ διατρίβων ἐν ταῖς Συρακούσαις. — Πλουτάρχου Δημ. 29, 2 ὁ δὲ Δημοσθένης ἐτύγχανεν ὕψιν ἐωρακώς. Δημητρ. 30, 2 καὶ γὰρ ναῦς ἐκεῖ καὶ χρήματα καὶ γυναῖκα Δηϊδάμειαν ἐτύγχανε καταλελοιπώς. Πρβλ. Δίων 26, 4. Βρουτ. 38, 4 τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν ἐν ποσὶν ἔθνων ἐτύγχανεν ὁ Βροῦτος ὑπήκοα πεποιημένος. — Εὐραπ. σελ. 45, 11 ἐτύγχανε — ὁμηρον τὸν ἑαυτοῦ δεδωκώς υἱόν. — Μάλχου 239, 8 δὲ ἐτύγχανε πεμφθεὶς ὑπὸ Ζήνωνος πάλαι. 240, 12 ὅτι προεδομένος ὑπ' ἐκείνου τυγχάνει. — Μεράνδρου 306, 3 ὁ δὲ τῶν δὴ τῶν ἐτύγχανεν ἀνείμενον. 344, 14 καὶ οἱ γε ἀμφὶ τὸν Ζαβεργὴν Οὐννοι πόρρω που τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἐπιελησμένοι ἐτύγχανον. — Ὀλυμπιοδώρου 454, 5 οὗς ἐτύγχανε Κωνσταντίνος ἀρελῶν. Ζωσίμου 88, 15 ἐτυγον πεφευγότες. 228, 20 ἐτυχε τεθνεώς. 24, 14 καὶ τοῦ παιδός, ὃν ἐτυχε τῇ τοῦ Κασσαρος ἀξίᾳ τιμήσας, ἀποσφχέντος. Πρβλ. 24, 19. 26, 4. 56, 19. 57, 12. 49, 2. 72, 18. 84, 4. 90, 2. 97, 8. 111, 4. 123, 3. 142, 22. 163, 233, 5. 257, 7. 18. 269, 11 κτλ. Προκασίου τ. Καίσαρ. Γ'. 22, 18 ὅσοι τε Ῥωμαίων ἄλλοι ἐνταῦθα ὄντες ἐτύγχανον. 24, 40. ἐτύγχανε δὲ καὶ στρατεύμα Οὐννων ὁ Χοσρόης σταίλας. 25, 20 ἅπερ ἐναγχος ἡ βασιλὶς τῷ Ζαβεργάνῃ ἐτύγχανε γράψασα. 32, 3 ἐτύγχανε διάφορος γεγενημένη. Πρβλ. 34, 14. 66, 5. 78, 13. 15. 102, 8. 158, 17. 160, 20 κτλ. Ἀγαθίου 14, 16 ἐν χώρῳ ἀνδρῶ ἐτύγχανον συνειλεγμένοι. Πρβλ. 16, 4. 17, 7. 38, 5. ἐτύγχανον ξυνθήκας θέμενοι. 45, 15 ἐτύγχανον ἀμφ' αὐτὸν μεμενηκότες. 53, 9 οἱ δὲ ἐτύγχανον ἔνδον ἐγκαταστάτες κτλ. Θεοφύλ. Σιμοκάπτου 36, 23 εἰ καὶ βασιλεὺς ἐτύγχανεν ὦν. Πρβλ. 53, 20. 58, 22. 59, 15. 62, 11. 313, 3. 337, 4 ἐν ᾧ (χάρτη) ἐτύγχανεν ὦν (?) διαθέμενος, ἅπερ ἦν αὐτῷ μελετήματα κτλ. Κωνσταντίνου τ. Πορφυρογεν. ἐν β. Βασιλείου τ. Μακεδόνος 245, 1 ἃ καὶ λειτουργηκότα πολλάκις τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ ἐτύγχανεν κλ. Ἀρδρεοπούλου Συντίπ. σελ. 92. ὅστις ἀεὶ περιόρων τὰς γυναῖκας ὅλας ἐτύγχανεν.

5) α.) Διὰ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρκατακτιοῦ τοῦ ἔχειν μετὰ τῆς μετοχῆς τοῦ ἄορ. ἢ παρακειμένου ἐνεργ. μέσου ἢ ἀποθετικοῦ κατ' ὁ-

νομαστικὴν πτώσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ παθητ. παρκακισμένου κατ' αἰτιατικὴν (ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔχειν) περιφράζονται ἀπὸ τῶν ἀττικῶν που χρόνων συνήθως ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντελικός. Φαίνεται δ' ἡ ἀρχὴ τῆς περιφράσεως ταύτης ἐν τῷ ὁμηρικῷ Ἰλ. Α, 356 (Πρβλ. I, 444) ἐλὼν γὰρ ἔχει γέρας = εἴλε καὶ ἔχει, ἐν τέλει δὲ καὶ ἤρηκε, κειμένη. — Πινδάρου Νεμ. Α. 31 οὐκ ἔραμαι πολὺν ἐν μεγάρῳ πλοῦτον κατακρύψας ἔχειν. — Αἰσχύλου Ἑπτ. 920 ἔχουσι μοῖραν λαχόντες, ὧ μέλεσι, διοςδότων ἀχθέων = εἰλήχασιν. Ἀποσπασμ. 306. (Herm.) τοῦτον δ' ἐπόπτην ἔποπα τῶν αὐτοῦ κακῶν πεποικίλωκε κάποδηλώσας ἔρει θρασὺν πετραῖον ὄρνιν ἐν παντευχίᾳ. — Σοφοκλ. Αἴ. 22 νυκτὸς γὰρ ἡμᾶς τῆςδε πρᾶγος ἄσκοπον ἔχει περάνας, εἴπερ εἴργασται τάδε = πεπέραγκε. Φιλοκτ. 600 ὅν γ' εἶχον ἥδη χρόνιον ἐκβεβληκότες = ἐξεβεβλήκεσαν. — 1362 καὶ σοῦ δ' ἔγωγε θαυμάσας ἔχω τόδε = τεθαύμακα. Πρβλ. 943 τὰ τόξῃ μου ἱερὰ λαβὼν τοῦ Ζηνὸς Ἡρακλέους ἔχει. Οἶδ. Τυρ. 577 ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν γῆμας ἔχεις; 701 οἷά μοι βεβουλευκῶς ἔχει. 731 κῦδ' αὖτο γὰρ ταῦτ', οὐδέπω λήξαντ' ἔχει. 699 ὅτου ποτὲ μῆνιν τοσὴνδε πρᾶγματος στήσας ἔχεις. Οἶδ. Κολ. 847 ποίῳ σὺν ἔργῳ τοῦτ' ἀπειλήσας ἔχεις; 1440. θαυμάσας ἔχω. 1474 τῷ δὲ τοῦτο συμβαλὼν ἔχεις; Τραχιν. 37. ἐνταῦθα δὴ μάλιστα ταρβήσας' ἔχω. 403. σὺ δ' εἰς τί δή με τοῦτ' ἐρωτήσας ἔχεις. 442. τί ποτε ποικίλλας ἔχεις; Ἠλεκ. 590 τοὺς δὲ πρόσθεν εὐσεβεῖς καὶ εὐσεβῶν βλαστόντας ἐκβαλοῦς' ἔχεις = ἐκβέβληκας. Ἀντιγ. 22 τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀτιμάσας ἔχει. 31 — 2 τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντά σοι — κάμοι, λέγω γὰρ κάμει, κηρύξαντ' ἔχειν. 77 τὰ τῶν θεῶν ἐντιμ' ἀτιμάσας' ἔχε. 180 ἀλλ' ἐκ φόβου τοῦ γλώσσαν ἐγκλήσας ἔχει. 192. καὶ νῦν ἀδελφὰ τῶνδε κηρύξας ἔγω. 1058 ἐξ ἐμοῦ γὰρ τήνδ' ἔχεις σώσας πόλιν. 1272. ἔχω μαθὼν δαίλιος. 794 σὺ καὶ τόδε νεῖκος ἀνδρῶν ζῦναιμον ἔχεις ταραξας. — Εἰς τοῦτο τὸ χωρίον ὀρθότατα σημειώνει ὁ Ellendt (Lexicon Sophocleum) ἐν λ. ἔχω τάδε' *notabile exemplum, quippe melicorum unum, quibus non admodum convenit pedestris illa loquendi ratio.* » — Εὐριπίδου Ἀνδρ. 1085 ὦ μοῖρα, γῆρως ἐσχάτοις πρὸς τέρμασιν εἶα με τὸν δόστηνον ἀμφιβᾶς' ἔχεις = ἀμφιβέβηκας. Βακχ. 53 ὦν οὐνεκ' εἶδος θνητὸν ἀλλάξας ἔχω. 302. Ἀρεῶς τε μοῖραν μεταλαβὼν ἔρει τινά. Πρᾶξλ. Ἑκαβ. 1013. Ἐλεν. 413 ἐφ' ἧς ἐσώθην μόλις ἀνελπίστῳ τύχῃ Ἑλένη τε, Τροίᾳς ἦν ἀποσπᾶσας ἔχω. Ἡρακλ. 3 ὁ δ' εἰς τὸ κέρδος λῆμ' ἔχων ἀνείμενον πόλει τ' ἀχρηστος καὶ συναλλάσσειν ἐκρύς. 436 ἀνέσας δ' ἔχω καὶ τάνθαδε. Ἡρακλ.

μῆναι. 264 ἐπεὶ σὺ μὲν γῆν τήνδε διολέσας ἔχεις, ὃ δ' ὠφελήσας ἀξίων οὐ τυγχάνει. Ἰκετ. 760 οὐδ' οὐκ ἔθαψε ποῦ νεκροὺς ἔχει λιπών; Ἰππολ. 932 ἀλλ' ἤ τις εἰς σὸν οὖς με διαβαλὼν ἔχει φίλων, νοσοῦμεν δ' οὐδὲν ὄντες αἴτιοι; Ἴωνος 230 ἔχω μαθοῦσα. 582 σιγᾶς; τί πρὸς γῆν ὄμμα σὸν βαλὼν ἔχεις, εἰς φροντίδας δ' ἀπῆλθες; Κυκλωπ 408 ἄλλοι δ' ὅπως ὄρνιθες ἐν μυχοῖς πέτραις πτήξαντες εἶλον, αἶμα δ' οὐκ ἐντὴν χροῖ. = ἐπτήχεσαν. Μηδ. 33 οὐς προδοῦς' ἀφίκετο μετ' ἀνδρός, ὃς σφε νῦν ἀτιμάσας ἔχει. 90 σὺ δ' ὡς μάλιστα τοὺςδ' ἐρημώσας ἔχε, καὶ μὴ πέλαζε μητρὶ δυσθυμουμένη. Ὀρέστ. 1394. τὰ γὰρ πρὶν οὐκ εὐγνωστα συμβαλοῦς' ἔγω. Τρωάδ. 1122 ὃν (Ἀστυάνακτα) πύργων δίσκημα πικρὸν Λαῖοι κτείναντες ἔχουσι. 1150 ἐνδὸς μὲν οὖν μόχθου σ' ἀπαλλύξας ἔχω. Φοιν. 705 ἀλλ' εἴθεοὺς χορὴ ταῦτ' ἀγαρήσαντ' ἔχειν. Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 330 μὲν ἔχει τοῦ παιδίου τῶν παρόντων ἔνδον εἰρῆας. Νεφ. 1047 εὐθὺς γὰρ σ' ἔχω μέσον λαβὼν ἄφυκτον. Ὀρν. 850 κεξ. ὁμορορθῶ, συνθέλω, συμπαρανέσας ἔγω προσόδια μεγάλα σεμνὰ προσιέναι θεοῖσιν. Ἀξιοσημείωτον καὶ τοῦτο τὸ χωρίον, ὥσπερ τὸ τελευταῖον Σοφοκλείου, ὡς ἐν χορικῷ κείμενον. Ὁ δὲ σχολιαστὴς αὐτόθι ἐσημείωσε τάδε. « συμπαρανέσας ἔχω· ἀντὶ συμπάρησας. » Θεσμοφ. 706 ὅστις γ' ἔχει μου ἔαρπάσας τὸ παιδίον. Ἐκκλησ. 24 — 5 πρότερον οὐκ ἐρραμμένους ἔχουσι τοὺς πώγωνας, οὓς εἶρητ' ἔχειν; 355 νῦν δέ μου ἀχράς τις ἐγκλείσας' ἔχει τὰ σιτία. 955 — 6 ἄτιπος δ' ἔγκειται μοί τις πόθος, ὃς με διακράσας ἔχει κτλ. Ἡροδότου Α'. 27 τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις 28 πλὴν Κιλικίων καὶ Λυκίων τοὺς ἄλλους πάντας ὑφ' ἑαυτῷ εἶχε καταστρεφάμενος ὁ Κροῖσος. 37. νῦν δὲ ἀμφοτέρων τούτων με ἀποκλήσας ἔχεις. 41 ἐγὼ σε — — ἐκάθηρα καὶ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος ἔχω. 69 καὶ γὰρ τινες αὐτοὺς (γραπτέον οἶμαι· τινὲς ἐς αὐτούς. Πρβλ. Γ'. 48.) εὐεργεσίαι εἶχον ἐκ Κροίσου ἔτι γεγονυῖαι. 73 Ἀστυάγῃ γὰρ τὸν Κυζάρειω — — Κύρος ὁ Καμβύσσειω καταστρεφάμενος εἶχε. Πρβλ. 75. 82. Β'. 115 ἀλλ' ἀναπτέρωσας αὐτὴν οἶχεαι ἔχων ἐκκλέψας = ἐκκεκλοφώς. Γ'. 48 ὕβρισμα γὰρ καὶ ἐς τούτους εἶχε ἐκ τῶν Σαμίων γενόμενον γενεῇ πρότερον τοῦ στρατεύματος τούτου, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ κρητῆρος τῇ ἀρπαγῇ γεγονός. ζ'. 12 οἳ τινες παραφρονήσαντες — — ἄνδρες Φωκαεῖ ἀλαζόνι, — ἐπιτρέψαντες ἡμέας αὐτοὺς ἔχομεν. Ζ'. 9, 1 ἔχομεν δὲ αὐτέων παῖδας, καταστρεφάμενοι. 143. εἰ ἐς Ἀθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημέρον ἐόντως, οὐκ ἂν οὕτω μιν δοκέειν ἡπίως χρησθῆναι. κτλ. Θουκυδ. ζ'. 39, 2 Ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν

δ' ὠφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ζύμπαν ἀφελομένην ἔχει. 76, 2 Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ — δουλωσαμένους ἔχειν. Ζ'. 34, 2 αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι. — Ξενοφ. Ἀναβ. Α' 3, 14 ὣν πολλοὺς καὶ πολλὰ χρήματα ἔχομεν ἀνηρηπακότες. 8, 21 ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ — ἱππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο κτλ. Γ'. 4, 14 τὰς μὲν τῶν τάξεων εἶχεν ὅπισθεν καταστήσας. Δ'. 7, 1 χωρία γὰρ ἔκουν ἰσχυρὰ οἱ Τάχοι, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐπιτήδεια πάντα εἶχον ἀνακεκομισμένοι. Ζ'. 7, 27 ἃ νῦν καταστρεφάμενος ἔχεις. κτλ. Πλάτωνος Κρατυλ. 404. c. ὥςπερ οὖν καὶ λέγεται ὁ Ζεὺς αὐτῆς ἐρασθεὶς ἔχειν. Φαίδρ. 257. c. τὸν λόγον δέ σου πάλαι θαυμάσας ἔχω. Ἀλκιβ. Ε'. 140 B. ἔχουσι δ' οὖν διειληφότες δημιουργίας μέρη. Γοργ. 456 A. ἀπάσας τὰς δυνάμεις συλλαβοῦσα ὑφ' αὐτῇ ἔχει (ἡ ῥητορική). Πολιτ. Α'. 351 B. πολλὰς δὲ καὶ ὑφ' ἑαυτῇ ἔχειν δουλωσαμένην. Τιμ. 30. c. τὰ γὰρ δὴ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκείνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει. Νομ. Ζ'. 793 B. ἃ καλῶς μὲν τεθέντα καὶ ἐθισθέντα πάσῃ σωτηρίᾳ περικαλύψαντα ἔχει τοὺς τότε γραφέντας νόμους. Κριτίου 119. c. τὰ δὲ τῶν ἀρχῶν καὶ τιμῶν ὧδ' εἶχεν ἐξ ἀρχῆς διακοσμηθέντα. — Αἰσχίνου 1, 15 ὅς ἐνὶ κεφαλαίῳ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα συλλαβὼν ἔχει. Δεινάρχου κ. Δημοσθ. 89 οὕτως οὖν, ὧ ἄριστε, εἰπέ μοι, φυλάζομεν, ἐὰν σὺ μὲν εἴκοσι τάλαντα λαβὼν ἔχῃς ἰδίᾳ κτλ. 90 τοὺς ῥήτορας καὶ τῶν στρατηγῶν ἐνίους διηρηπακότας ἔχειν. — Δημοσθ. Λογ. 9, 12 καὶ μὴν καὶ Φερὰς πρόην ὡς φίλος καὶ σύμμαχος· εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν ἔχει καταλαβὼν. εἰς ἀτιμίαν τὴν πόλιν ἡμῶν ἢ τούτων πονηρία καὶ ψευδολογία καταστήσασα ἔχει. — Ἀλέξιδος τ. Κωμ. Ἀποσπ. 285 Λέσβος δὲ τάξιν ἐβδόμην λαχοῦσ' ἔχει. Τιμοκλέους Ἀποσπ. 15 ἃ νῦν ἔχεις λαβὼν παρ' ἡμῶν δῶρα. — Μεγάρου 130, στιχ. 15 πολλῶν δὲ κρεῖττόν ἐστιν ἐμφανὲς φίλος ἢ πλοῦτος ἀφανής, ὃν σὺ κατορύξας ἔχεις. — Θεοφράστου Χαρακτ. κς'. παρελθὼν ἀποφήνας ἔχει, ὡς δεῖ αὐτοκράτορας τούτους εἶναι. — Διοδώρου Β'. 32 ἐν αἷς (διφθέραις) οἱ Πέρσαι τὰς παλαιὰς πράξεις κατὰ τινὰ νόμον εἶχον συντεταγμένας. 53 τὰ μὲν γὰρ (τῶν φοινικεῶν στελεχῶν) πάντῃ τοὺς ράδικας ἔχει περικεχυμένους, — —, τὰ δὲ ἐφ' ἐν μέρος ἔχοντα κεκλιμένας τὰς ἐπὶ τῆς κορυφῆς κόμας σχηματισμὸν ἀποτελεῖ λαμπάδος ἀπαιθυσσομένης. Γ'. 36 ἔχοντες ἐξηρητυμένα πάντα τὰ πρὸς τὴν χρδαίαν. Περβλ. Δ'. 76. Νικολ. Δαμ. Ἰς. σλ. 248 Κορ. ἐπειδὴ ταῦτα ἀληθεύσας ἔχεις, φράσον ὅπου νῦν ἂν εὐρεθεῖεν. — Ἰωσήπου Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Ζ'. 9, 7 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐξεπίτηδες τοὺς υἱοὺς ἔξω τῆς πόλεως κεκρυμμένους εἶχον. 13, 2 ὅτι πολλὸν αὐτὸς

ἐγκεκλεισμένον ἔχει σῖτον. Πρβλ. Η. 13, 4. ΙΒ'. 2, 1 πόσας ἤδη μυριάδας ἔχει συνειλεγμένας βιβλίων. Ὅμοιον καὶ τὸ Κ'. 11. 2 ἔχω γὰρ ὁμολογούμενον παρὰ τῶν ὁμοεθνῶν πλείστον αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπιχώριον παιδείαν διαφέρειν. ἐν βίῳ αὐτοῦ 65 πρὸ γὰρ εἴκοσιν ἐτῶν εἶχες γεγραμμένην (τὴν ἱστορίαν). — Βαβρίου Μύθ. 124, 5 ἡμερώσας εἶχεν. — Πλουτάρχου Καμिलλ. 34, 5 οὐδὲν ἄκος οὐδὲ σβεστήριον ἔχοντες οἱ Λατῖνοι παρεσκευασμένον. 38, 3 τὰς δὲ πύλας εἶχον ἀνεωγμένας. Πελοπίδ. 35, 4 τοὺς μὲν ἀδελφοὺς ἀφ' ἡμέρας εἶχε πλησίον ἐν οἴκῳ τινὶ κεκρυμμένους. — Τιτ. Φλαμιν. 20, 4 αἰὶ δ' ἀπιστῶν (Ἀννίβας) τῇ τοῦ Προυσίου μαλακίᾳ καὶ φοβούμενος τοὺς Ῥωμαίους, τὴν οἰκίαν ἔτι πρότερον ἐξόδους ἐπτά καταγείους συντετρημίνην ἐκ τῆς ἐαυτοῦ διαίτης εἶχεν. — Σχολ. Ἀπολλ. Ἀργοναυτ. Α. 970 μεμόρητο... μεμοιραμένως εἶχε. ἔνθα ὀρθότερον μεμοιραμένοι γραπτέον. — Ἡλιοδώρου Διθιοπ. Α. 8 ἔχω δὲ αὐτῆς ἔργῳ τὴν πείραν λαβών. Β'. 10 καὶ μὲ κατακλείσας ἔχει. Ε. 16 ὡς ἐγὼ σου καὶ τὴν ἄλλην μὲν τῆς θυσίας πολυτέλειαν ἔχω θαυμάσας. — Εὐραπίου 45, 11 ἕως οὗ ἀποδώ τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς ἐκ τῆς καταδρομῆς εἶχε συνηρπασμένους. — Προκοπίου Πανηγυρ. σ. 501, 16 ἐπειδὴ τὸν Ἰνδὸν νικήσας εἶχε (Ἀλέξανδρος) τῇ μάχῃ. — Συγκέλλου σελ. 561, 16 Τοῦτον Ἰδουμαῖος λησταὶ — εἶχον αἰχμαλωτίσαστες. Ζωσίμ. σλ. 13, 16 ἅπερ εἶχον ἀπολωλεκότες. — Θεοφάνους Χρον. 718, 9 ἣν εἶχε προμνηστευσάμενος. Ἰωανν. Καμεν. 567, 17 εἴ τις τῶν συλληφθέντων χρήματά που ταμιευσάμενος ἔχει. 587, 15 τὸν πώγωνα εἶχε τετριχωμένον. Ἀνν. Κομν. Τομ. Α. 121, 13 ὁ δὲ τὸν Χρυσόβουλλον λόγον γεγραμμένον ἔχειν ἔλεγε. Γεωργ. τ. Κεδρ. 385, 8 δειλίᾳ συνεχόμενος ὁ Σκληρὸς συγκεκλεικῶς ἔχει τείχους ἐνδον τὰς Ῥωμαϊκὰς φάλαγγας. — Ἀνδρεοπ. Συντίπα σλ. 125 ἅπερ εἶχεν ἀρωματικὰ ξύλα ἡγορασμένα κτλ.

Περὶ δὲ τῶν διὰ τοῦ ἔχω, μέλλω, θέλω (βούλομαι) περιφράσεων τῶν μελλόντων καὶ τῶν δυνητικῶν ἤδη τὰ δέοντα ἀνωτέρω ἐξετέθησαν.

Οὕτω διατρέξαντες ὅλον σχεδὸν τὸν κύκλον τῶν περιφραστικῶν χρόνων, ἀναγκαῖον πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρανοήσεως νὰ σημειώσωμεν πάλιν, ὅπερ καὶ ἀρχόμενοι εἶπαμεν, ὅτι αἱ ποικίλαι αὗται περιφράσεις, ὅσαι δηλ. μὴ ἐγεννήθησαν ἐκ φθογγικῆς, ὡς εἴρηται, ἀνάγκης, οἷαι π. χ. τὸ γ'. πληθ. τοῦ παθητ. παρκα. κ. τοῦ ὑπερσυντ. γεγραμμένοι εἰσὶ — ἦσαν καὶ ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ παθ. παρκα. ὡς γεγραμμένος ὦ, γεγραμμένος εἶην κτλ. εἶχαν κατ' ἀρχὰς ἰδίαν τινὰ δύναμιν καὶ δὲν ἦσαν πάντῃ ἰσοδύναμοι τοῖς ἀντιστοίχοις αὐτῶν ἀπλοῖς ἢ μο-

νολεκτικοῖς τύποις. οὕτω π. χ. αἱ μὲν διὰ τοῦ εἶναι ἐναργέστερον παρ-
 ἴσταναν τὴν πολλάκις καὶ διὰ τῶν ἀπλῶν χρόνων ἐκφραζομένην διάρ-
 κειαν τῆς ῥηματικῆς πράξεως· π. χ. τὸ Αἰσχύλειον (Εὐμην. 535) προ-
 τίωρ καὶ αἰδόμενός τις ἔστω, τὸ Ἡροδότειον (Ἀ. 57) ἔσαν οἱ Πελασγοὶ
 βάρβαρον γλώσσαν ἰέντες = αἰεὶ ἔσαν κτλ., αἱ δὲ διὰ τοῦ τυγχάνειν
 καὶ τοῦ κυρεῖν τὸ κατὰ τύχην καὶ συγκυρίαν εἶναι ἢ γίγνεσθαι ἢ ποιεῖν,
 καθὼς πολλὰ τῶν ἀρχαιοτέρων χωρίων δύνανται οὕτω νὰ ἐξηγηθῶσιν, αἱ
 δὲ διὰ τοῦ ἔχειν τὸ μετὰ τὴν πράξιν κατέχειν ἔτι τὸ πεπραγμένον,
 ὡς ἐν τοῖς Ἡροδοταείοις Ἀ. 27 τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις = ἐδούλωσας
 καὶ ἔχεις αὐτοὺς ἔτι δούλους. Ἀ. 41 ἐγὼ σε — οἰκίοισι ὑποδεξά-
 μενος ἔχω = ὑπεδεξάμην σε καὶ σε ἔχω ἔτι ἐν τῇ οἰκίᾳ μου., τῷ Ἀ-
 ριστοφάνειῳ Νεφ. 1047 εὐθύς γάρ σ' ἔχω μέσον λαβὼν ἄφυκτον =
 ἔλαβόν σε μέσον καὶ σ' ἔχω ἔτι. κ. οὕτω καζ. Ἀλλὰ διὰ τῆς μακρᾶς
 συνηθείας κατ' ὀλίγον ἀπογομνωθεῖσαι τῆς ἰδιαιτέρας ταύτης δυνάμεως
 ἀπέβησαν σχεδὸν ὅλως ἰσοδύναμοι τοῖς μονολεκτικοῖς τύποις. Οὕτω π.
 χ. οὐδεὶς σωφρονῶν θὰ θελήσῃ τὸ Σοφόκλειον (Φιλοκτ. 600) ὅν γ' εἶ-
 χον ἤδη χρόνιον ἐκβεβληκότες νὰ ἐρμηνεύσῃ, ὃν ἐξέβαλον καὶ ἐκβε-
 βλημένον ἔτι τὸν εἶχον παρ' ἑαυτοῖς, ἢ τὸ Εὐριπίδειον (Ἰκετ. 760)
 οὗς δ' οὐκ ἔθαψε ποῦ νεκροὺς ἔχει λιπῶν; ποῦ ἔλιπε τοὺς νεκροὺς
 καὶ τοὺς ἔχει ἀκόμῃ; ἢ πάλιν τὸ Σοφόκλειον (Ἠλ. 590) τοὺς δὲ πρό-
 σθεν εὐσεβεῖς καὶ εὐσεβῶν βλαστόντας ἐκβαλοῦσ' ἔχεις = ἐξέβαλες
 καὶ οὕτως ἐκβεβλημένους τοὺς κατέχεις κτλ. Οὐδεὶς δ' ἀνθρωπίνως
 διανοούμενος εἰς πάντα τὰ διὰ τοῦ τυγχάνειν ἢ κυρεῖν περιφραζόμενα
 χωρία νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ τύχην ἢ συγκυρίαν εἶναι ἢ
 γίγνεσθαι ἢ ποιεῖν. εἰ δὲ μή, ἤθελε κινδυνεύσῃ πάσας τὰς ἀνθρωπίνας
 πράξεις προδότους νὰ ἐγκαταλείψῃ εἰς τὴν τυφλὴν καὶ ἄσκοπον τύχην,
 οὐ μόνον παρὰ τοῖς τὴν εἰμαρμένην πιστεύουσιν ἀρχαίοις, ἀλλὰ καὶ
 παρὰ τοῖς χριστιανικωτάτοις Βυζαντινοῖς, οὐχ ἥττον ἀγαπῶσι τὰς διὰ
 τοῦ τυγχάνειν περιφράσεις.

Ἀλλ' ἂν αἱ περιφράσεις τοσαύτην ἤδη ἔκτασιν ἐν τῇ λογίᾳ γλώσῃ
 εἶχον λαβοῦσαι, εἶνε οἵκοθεν τε δῆλον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς παρὰ τοῖς ποι-
 ηταῖς καὶ συγγραφεῦσι χρήσεως, ὅτι εὐρυτέραν χρῆσιν εἶχαν ἐν τῇ δη-
 μῳδαίᾳ γλώσσῃ, πανταχοῦ, ὡς δυνατόν, εὐχέρειαν καὶ ἐνάργειαν διω-
 κούσῃ. Διότι ἤδη καὶ ἀνωτέρω ὑπεμνήσθη, ὅτι αἱ διὰ τοῦ ἔχειν π. χ.
 περιφράσεις σπανιώταται μὲν εἶνε ἐν τοῖς χορικαῖς, τοῖς ὑψηλότερον
 τοῦ κοινοῦ καὶ δημῳδοῦς βαίνουσι, πυκνοτέρα δὲ ἐν τοῖς διαλόγοις τῶν
 δραματικῶν. Ἐτέρα διαφορὰ τῆς χρήσεως προέρχεται ἐκ τοῦ μᾶλλον ἢ
 ἥττον δημοτικοῦ χαρακτῆρος ἐκάστου ποιητοῦ ἢ συγγραφέως. Οὕτω

π. χ. οἱ ἥρωες καὶ ἀνθρώπους περὶστάνοντες τραγικοί, Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης, μεταχειρίζονται πλείονες περιφράσεις παρὰ τὸν Θεόν· καὶ Τιτᾶνας καὶ ἥρωες εἰς τὴν σκηνὴν καταβιβάζοντα μεγαλορρήμονα Αἰσχύλον, οἱ δὲ ἀφελεῖς καὶ κοινοὶ συγγραφεῖς Ἡρόδοτος καὶ Ξενοφῶν πολὺ πυκνοτέρας παρὰ τὸν συνεστραμμένον καὶ βραχυλόγον Θουκυδίδην καὶ τὸν κατὰτεχνον Πλάτωνα· ὁ κοινός, εἰ καὶ προγενέστερος, Διόδωρος παρὰ τὸν πολυμαθῆ νεώτερον Πλούταρχον, αὐτὸς δ' οὗτος παρὰ τοὺς συγχρόνους ἢ καὶ μεταγενεστέρους ἐψιμυθιωμένους ἀττικίζοντας σοφιστὰς, Δίωνα, Χρυσόστομον, Ἀριστείδην, Λιβάνιον, Θεμιστίον κτλ.

Ἐντεῦθεν ἡδύνατό τις εὐκόλως νὰ συμπεράνῃ, ὅτι ἐν τῇ νῦν καθομιλουμένῃ αἱ πλείσται καὶ τῶν περιφράσεων τούτων, εἰ μὴ πᾶσαι, τοσοῦτον ὑπερίσχυσαν, ὥστε τοὺς ἀντιστοίχους μονολεκτικούς τύπους ἐντελῶς ἐξέωσαν. Ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει· διότι οὔτε αἱ ποικίλαι ἐκεῖναι διὰ τοῦ εἶναι περιφράσεις διετηρήθησαν καθ' ὅλην τὴν ἑκτασίαν των, ὥσπερ π. χ. ἐν ταῖς ῥωμανικαῖς γλώσσαις, ἐν αἷς ἐκτὸς τῶν παρωχημένων πολλῶν ἐνεργητικῶν (οὐδετέρων) ῥημάτων καὶ ἅπαντες οἱ παθητικοὶ καὶ μέσοι τύποι διὰ τοῦ *esse* περιφράζονται, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῶν παθ. παρακειμ. κ. ὑπερσυντ. εἶμαι γραμμένος, ἤσουρ γραμμένος = γέγραμμαι, ἐγέγραφο κτλ., οὔτε αἱ διὰ τοῦ ὑπάρχειν ἢ τοῦ γίγνεσθαι, ὥσπερ ἐν τῇ γερμανικῇ ὅ τε ἐνεργητ. μέλλω καὶ ὁ δυνητικός καὶ ἅπαντες οἱ παθητ. τύποι διὰ τοῦ *werden* = γίγνεσθαι περιφράζονται, ὥς μελλ. *ich werde schreiben*. δυνητ. *ich würde schreiben*. παθ. ἐνεστ. *ich werde geschrieben*. παθ. παρατατ. *ich wurde geschrieben* κτλ., οὔτε αἱ διὰ τοῦ τυγχάνειν, εἰ μὴ ἐν ταῖς ὁπωσοῦν ἰσοδυναμοῖς φράσεσιν: ἔτυχε νὰ ἔλθῃ (= ἔτυχεν ἢ ἐτύχχανεν ἐλθών). ἔτυχε νὰ πάγῃ. ἔλαχε νὰ ἦρε ἐκεῖ. τυχαίνει νὰ μὴν ἔλθῃ κ. ἄλλ. ὅρ., ἀλλὰ μόνον αἱ διὰ τοῦ μέλλω, κυριώτερον δὲ αἱ διὰ τοῦ θέλω καὶ τοῦ ἔχω τοσοῦτον ἐπεκράτησαν, ὥστε τελείως κατέλαβαν τὸν τόπον τῶν ἀντιστοίχων μονολεκτικῶν τύπων. Καὶ περὶ μὲν τῶν διὰ τοῦ θέλω καὶ ἀρχαιότερον διὰ τοῦ ἔχω περιφραζομένων μελλόντων καὶ δυνητικῶν ἤδη ἐν τοῖς πρόσθεν τὰ δέοντα ἐλέχθησαν. Τώρα δὲ λεκτέον περὶ τῶν διὰ τοῦ ἔχω καὶ εἶχα παρακειμένων καὶ ὑπερσυντελικῶν.

ΟΙ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΙ ΤΗΣ ΚΑΘΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ.

Δύο εἶνε τὰ βοηθητικὰ ῥήματα, δι' ὧν ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἀνέκ-
θεν περιφράζονται οὗτοι οἱ χρόνοι, τὸ ἔχω καὶ τὸ εἶμαι. Καὶ διὰ μὲν

τοῦ ἔχω καὶ τοῦ παρατατικοῦ εἶχα περιφράζονται οἱ τ' ἐνεργητικοὶ καὶ οἱ παθ. παρακείμενοι καὶ ὑπερσυντελικοί· τὸ δὲ δεύτερον στοιχείον ἐπὶ μὲν τῶν ἐνεργητικῶν εἶνε ἢ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακείμενου τοῦ ἐκάστοτε προκειμένου ῥήματος, τῷ ἀντικειμένῳ τοῦ ἔχω κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν (πάντοτε αἰτιατικὴν) συμφωνοῦσα, ὡς ἔχω (ἔχεις, ἔχει, ἔχομεν κτλ.) γραμμένον, —ην, —ους, —ας, —α. εἶχα (εἶχεις, ε, εἶχαμεν κτλ.) γραμμένον, —ην, —ους, —ας, —α. κτλ., ἢ τις ἕτερος ἡκρωτηριασμένος ῥηματικὸς τύπος, συνήθως μὲν ὡς ἀπαρέμφατος ἐκλαμβανόμενος, κυρίως δὲ μετοχικὸς ὢν, ὡς κατωτέρω θὰ δειχθῇ, ἔχω γράψῃ, εἶχα λάβῃ κτλ., ἐπὶ δὲ τῶν παθητικῶν μόνος ὁ δεύτερος οὗτος τύπος τοῦ παθητ. ἀορίστου, ὡς ἔχω γραφθεῖ, εἶχα γραφθεῖ, καὶ ἐδῶ, καθὼς καὶ ἐκεῖ, ἀκλίτως φερόμενος. Διὰ δὲ τοῦ εἶμαι καὶ τοῦ παρατατ. ἤμην (ἤμουν) καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακείμενου πάντοτε τῷ ὑποκειμένῳ συμφωνούσης μόνον οἱ παθητ. παρακείμενοι καὶ ὑπερσυντελικοί, ὡς εἶμαι γραμμένος (= γέγραμμαι), ἤμουν γραμμένος (= ἐγεγράμμην) κτλ.

Εἶνε δ' ἐν συνόψει οἱ ποικίλοι τύποι οἱ ἐξῆς:

Παρακείμενος.

ἐνεργ.

παθητικ.

1) ἔχω γράψῃ (λάβῃ)

ἔχω γραφθεῖ (δοθεῖ)

2) ἔχω γραμμένον (— ἡν, — οὺς κτλ.)

εἶμαι γραμμένος (δομένος)

Ὑπερσυντελικός.

1) εἶχα γράψῃ (φύγῃ)

εἶχα γραφθεῖ (σταθεῖ)

2) εἶχα γραμμένον κτλ.

ἤμην (ἤμουν) γραμμένος.

Παραδείγματα ἐκ τῆς προγενεστέρας δημώδους γλώσσης εἶνε τάδε.

Β. Χ.

Ἀνέγνωσε τὰ γράμματα, ἐστέναξε μεγάλως·

εἶπ' ἐξ ὅλης του καρδιᾶς· νὰ μὴ εἶχα γεννήθην

καὶ εἰς τῆς γῆς τὸ πρόσωπο ἄψυχος νὰ εἶχα ὑρέθην

τὸν κόσμον, τὸν ἐγνώρισα, νὰ μὴ εἶχα γνωρίσῃ,

καὶ εἰς τὸ ἐρωτόκαστρον ποσῶς νὰ μὴ εἶχα ᾠσέβῃ κτλ.

Πλ. Τρ.

ποτὲ νὰ μὴ εἶχα γεννηθεῖ, μὴ εἶχα φανεῖ ᾠ τὸν

κόσμον κτλ.

18.

αὐτός, ὁποῦ τὸ διέβαινεν πολλὰ ἤτορ θλιμμένος.

αὐτ.

ζωσμένος ἤτορ ἄρματα καὶ ἀπήγαινε τὸν δρόμον.

αὐτ. ἤμην κ' ἐγὼ ἢ τῆς χώρας μου διωγμένος διὰ τὸν πόθον.

Χρ. Μ. σλ. 52. τοὺς τόπους τοὺς ἐπρόνολασαν, νὰ τοὺς ἔχουν κερδίσῃ.
σλ. 84. χαρτὶ νὰ τοῦ ποιήσωσι νὰ τῷ χουσι βουλλώσει (γρ. — η)

96. λοιπὸν νὰ θέλῃ ὁ βασιλεὺς τοῦτο νὰ τοῦχῃ ποιήσῃ. κλ.
Οἱ τύποι γράψῃ, λάβει, φύγει, γραφθεῖ, γεννηθεῖ καὶ οἱ ὅμοιοι, οἱ
μέχρι τοῦδε ἀπαρέμφατοι νομιζόμενοι, εἶνε μετοχικοὶ ἐκ τῶν αἰολικῶν
γράψαις (= κοιν. γράψας), λάβεις (= λαβών), φύγεις (= φυγών) καὶ
τῶν κοινῶν γραφθεῖς, γεννηθεῖς κτλ. γενόμενοι. Ὅτι μὲν τὸ ἔχω
πρὸς περίφρασιν τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ καὶ αὐτῶν τῶν
οὐδετέρων καὶ παθητικῶν ῥημάτων ἀνέκαθεν μετὰ τῆς μετοχῆς (ὅχι
τοῦ ἀπαρεμφάτου) τοῦ ἀορίστου ἢ τοῦ παρακειμένου συνετάσσετο, δῆλον
ἤδη ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατεθειμένων ἀρχαίων παραδειγμάτων, ἐξ ὧν
πρβλ. — μάλιστα τὸ Ἡροδότειον Α'. 69. Γ'. 48. Ζ'. 143 καὶ τὰ
Πλατῶν. Κρατυλ. 404. c. καὶ Κριτί. 119. c. Ἡ δ' ἀποβολὴ τοῦ ς
ἐκ τῶν ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει πολυχρήστων καὶ διὰ τοῦτο εὐ-
αποτρίπτων, συνηθέστερον ἀρσενικῶς καὶ ἐνικῶς διὰ τὴν συχνότεραν
τούτου τοῦ γένους καὶ τοῦ ἀριθμοῦ χρῆσιν φερομένων μετοχῶν γρά-
ψαις, λάβεις, γραφθεῖς κ.τ.δμ. οὔτε τι δύσκολον οὔτε ἀσύνηθες ἦτο
τῇ καθομιλουμένῃ, ἥπερ καὶ ἄλλως φαίνεται τῷ πάθει τεύτῃ ὑποκει-
μένη, ὅπου, κατὰ διάλεκτον τοῦλάχιστον (ἐν τισι τοῦ Αἰγαίου νήσοις
καὶ ἐν Ἰωνίᾳ) τοσοὶ ἀνθρώποι λέγει καὶ τοσοὶ λόγοι κ.τ.δμ. ἀντὶ τῶν
αἰολ. τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς λόγοις = τοῖς ἀττικοῖς, τοὺς λόγους,
τοὺς ἀνθρώπους κτλ. καὶ ταῦτα ὅχι χωρὶς πάσης ἀναλογίας ἐκ τῆς
ἀρχαίας κατὰ διάλεκτον ἱππότα λεγούσης καὶ νεφεληγερέτα καὶ τὰ
ὅμοια ἀντὶ τῶν ἱππότας, νεφεληγερέτας, καὶ Σώκρατε, Ἀριστόφανε,
Διομήδου, Σοφοκλέου κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν Σώκρατες, Ἀριστόφανες, Δι-
ομήδους, Σοφοκλέους κτλ. Πρβλ. Ἰωανν. Γραμμ. 245 Γρηγορ. Κορινθ.
617 Γραμματ. Μεερμαν. 662. Οὐδ' ἡ τῶν αἰολικῶν ἀορίστων γρά-
ψαις, ἀκούσαις, κινήσαις, δώσαις κ.τ.δμ. ἀντὶ τῶν ἀττικῶν γρά-
ψας, ἀκούσας, κτλ. χρῆσις ἐν τῇ πολλοῦ αἰολιζούσῃ καθομιλουμένῃ
εἶνέ τι παράδοξον. Κατ' αἰολικὸν ἐπ' ἴσης ἔθος ἐλέγετό ποτε ἐν τῇ κα-
θομιλουμένῃ πιθανώτατα λάβεις, φάγεις, φύγεις, ἔλθεις, ἴδεις κ.τ.τ.
ἀντὶ τῶν λαβών, φαγών, φυγών, ἐλθών, ἰδών κτλ. Καθὼς οἱ Αἰολεῖς
κατὰ ῥητὴν τῶν γραμματικῶν μαρτυρίαν οὐ μόνον τίθεις (Ἀλκαίου
Ἀποσπ. 27) καὶ τὰ ὅμοια ἔλεγαν ἀντὶ τοῦ τιθεῖς κ.λ., ἀλλὰ καὶ οἰκεις
(Ἀλκ. 58), ἐφόρεις (Ἀλκ. 70), μέδεις (2), φέρεις (Σαφφ. 45) ἐκ τῆς
διττῆς γραφῆς φέρων καὶ φέρεις ὑπὸ Ahrens (πρβλ. Dial. aeol. p.
142) εἰκασθέν, ἴσως δὲ καὶ ἀπλῶς φέρεις (= φέρων) γραπτέον, ὡς-

περ κατὰ τὸν Χοιροβοσκὸν εἰς Θεοδοσ. 859, 20 ὠριστὶ εἷς, ἔντος ἔντι ἔντα ἀντὶ ἐὼν, ἐόντος κτλ. ἐλέγετο. ἔπειτα στοιχεῖς, προσμέτρεις (ἐπιγρ. Κυμ. 13) λέγαις, ὄρθοις κ.τ. ὁμ. ἀντὶ τῶν οἰκέων. ἐφορέων, μεδέων, φορέων ἢ φέρον, στοιχῶν, προσμετρῶν, γελῶν, ὀρθῶν κτλ. κατ' ἀποκοπὴν δὲ τοῦ ς οἱ μὲν α'. ἀόριστοι ἀπέβησαν γράψαι, ἀκούσαι, κινήσαι κτλ. βοιωτιστὶ δὲ προφερόμενοι ἢ γραφόμενοι γράψη, ἀκούση, κινήση κτλ. (ἴδε ἀνωτέρω τὰ περὶ τῶν μελλόντων καὶ τῆς βοιωτ. προφ. καὶ γραφῆς τοῦ η ἀντὶ τῆς αι), οἱ δὲ β'. ἀόρ. λάβει, φάγει, φύγει, ἔλθει, ἴδει κτλ. οἱ δὲ πηθητ. γραφθεῖ, ἀκουσθεῖ, δοθεῖ, σωθεῖ, καεῖ κτλ. ὑπὲρ δὲ τῶν β'. ἀόριστων μαρτυρεῖ μάλιστα καὶ ὁ σημερινὸς τονισμὸς τῶν βαρύτονος ὦν, ὡς καὶ τῶν ὑποτιθεμένων αἰολικῶν μετοχῶν λάβει(ς), φάγει(ς), φύγει(ς) καὶ τῶν μεμαρτυρημένων ἐφόρεις, μέδεις, στοιχεῖς κλ. διότι ἡ καθομιλουμένη λέγει ἔχω φάγει, εἶχα φύγει, ἔχομεν λάβει καὶ ὅχι ἀπαρεμφατικῶς φαγεῖ, φυγεῖ(ν), λαβεῖ(ν) κτλ. Τὰς οὕτω μεταμορφωμένους καὶ κατὰ τὴν προφορὰν τοῖς ἄνευ τοῦ ν ἀπαρεμφάτοις ὁμοφθογγούσας μετοχὰς ἐξελάμβαναν τινες ὕστερον ἀγνοίᾳ τῆς ἐπισκοτισθείσης τῶν ἀρχῆς ὡς ἀληθεῖς ἀπαρεμφάτους καὶ ὡς τοιαύτας οἱ ὅπωςδὴποτε τῆς γλώσσης διορθωταί, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Κοραῆ ἐξαίρουμένου, ἐνίοτε τὰς συνεπλήρωναν προσαρτῶντες τὸ ἐλλεῖπειν νομιζόμενον ν, ἐν ᾧ ὀρθότερον ἔπρεπε νὰ συμπληρώνωνται προσαρτήσῃ τοῦ ὀνομαστικοῦ ς, δσάκις τὸ συγχωρεῖ ἢ ἔννοια. Εἶνε δ' ἀξιοσημείωτον, ὅτι οἱ μετοχικοὶ οὗτοι τύποι ἀκόμη παρὰ τῷ ποιητῇ τῶν Χρονικῶν τοῦ Μωρέως πανταχοῦ ἄνευ ν φέρονται, οἷον ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἀρχῆς τῶν ἐν ᾧ οἱ τὸν μέλλοντα καὶ τὸν δυνητικὸν συναποτελοῦντες ἀπαρεμφατικοὶ ἐπχμφοτερίζουσιν, ὡς εἶδαμεν. Πρὸς τὰ προεκτεθειμένα παραδείγματα Παρὰ δὲ τῷ πολὺ προγενεστέρῳ καὶ ἐν μέσῳ παραδόξῳ χυδαῖσμου ὁμῶς νὰ ἐλληνίσῃ προσπαθοῦντι Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ σλ. 489, 7 πλὴν οὐκ ἔχει ὀρίσειν ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης ἀπὸ προστάξεως τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν θεμάτων κτλ. τὸ ὀρίσειν (= ὀρίση, ὀρίσαι, ὀρίσαις, ὀρίσας) δεικνύει τὴν ἤδη πολὺ πρὸ τοῦ Γ'. αἰῶνος ἀποβολὴν τοῦ ς τῶν τοιούτων μετοχῶν ἐν τῇ δημῳδῇ γλώσσῃ. Τοιαύτη, νομίζω, καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν νεοελλιν. παρὰκειμένων.

Σημ. Εἶνε γνωστὸν, ὅτι καὶ ἡ νεωτέρη γερμανικὴ καὶ αἱ ῥωμανικαὶ γλῶσσαι διὰ τοῦ ἔχω καὶ εἶχα (habe, hatte. ai, avais. ho, avea κτλ.) καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ πηθητικοῦ παρὰκειμένου περιφράζουσι τὸν παρὰκειμενον καὶ τὸν ὑπερσυντελικόν, ὡς γερμ. ich habe geschrieben, er hatte geschrieben. — j'ai écrit, il avait écrit γαλ. καὶ ἰταλ. ho

scritto, avea scritto κτλ. ἔχω γράψην, εἶχε γράψην. Ἐλαβαν δ' αἱ ρωμανικαὶ τὴν ἀρχὴν τῆς περιφράσεως ταύτης ἐκ τῆς λατινικῆς, αὐτῆς δὴ τῆς τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος, ἐν ᾗ π. χ. παρὰ Κικέρωνι φέρονται τὰ: habeo perspectum. habeo cognitum. satis dictum habeo. habeo absolutum epos. bellum diis indictum habuit κλ. ὅλως ἢ σχεδὸν ἰσοδύναμα τοῖς ἀπλῶς *perspexi, cognovi, dixi, absolvi, indixit* κ.λ. πρβλ. Diez grammatik der romanischen sprachen. Bd. II. p. 98.

Πρὶν δ' ἐπιθέσωμεν πέρας εἰς τὸν περὶ τῶν παρακειμένων καὶ ἐν γένει τῶν χρόνων λόγον, σημειωτέον ὅτι ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἐκ πάντων σχεδὸν τῶν ἀμεταβάτων ἐνεργητικῶν καὶ τινῶν μεταβατικῶν καὶ τῶν οὐδετέρων ῥημάτων σχηματίζονται παθητικοὶ παρακείμενοι ὅχι πάντοτε καὶ παθητικῆς διαθέσεως, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν τῷ ἐνεστῶτι διάθεσιν τηροῦντες, ἀντιστοιχοῦντες δ' ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἢ πρὸς ὁμοίους καθ' ὁμοιον τρόπον ἐσχηματισμένους παθ. παρακειμένους, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν ἐν τῇ γλῶσσῃ παλαιᾷ ἀρχὴν τῆς ἑξέως ταύτης, ἢ πρὸς ἰσοδύναμους ἐνεργητ. παρακειμένους ἢ καὶ ἐνεστῶτας, ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς ἐπίθετα. Παραθέτομεν λοιπὸν παραδείγματα τινὰ μετὰ τῶν ἐνεστῶτων ἐν παρενθέσει καὶ τῶν ἀντιστοίχων ἀρχαίων ἐφεξῆς.

ἀγανκκτη(σ)μένος (ἀγανακτῶ) — ἡγανακτηκώς. πρβλ. τὸ Λουκ. ἐ-
νυπν. 4 ἀγανακτησαμένης.

* ἀκκουμβη(σ)μένος (ἀκκουμβῶ) β=b λατιν.—ἐρηρεισμένος κ.τ.ῶμ.

ἀλλαγμένος (ἀλλάζω) — ἡλλαχώς (ἡλλαγμένος).

ἀναμμένος (ἀνάφτω) — ἀνημμένος, ἐξημμένος κ.τ.τ.

ἀναστεναγμένος (ἀναστενάζω) — ἀνα-στέν(άζ)ων.

ἀνατριχιασμένος (ἀνατριχιάζω) — πεφρικώς.

ἀναχωρημένος (ἀναχωρῶ) ἀνακεχωρηκώς, ἀπεληλυθώς κτλ. πρβλ. τὸ
προχωρε(η)μένος τοῦ Ἀλεξ. Κομν.

ἀνθη(ι)σμένος (ἀνθῶ, —ίζω) — διηνηθισμένος, ἀνθῶν, ἀνθηρός.

ἀποθαμμένος ἤδη ἐν τῷ B. X. (ἀπο-θαν-μένος. ἀποθνήσκω) — τε-
θηνώς.

ἀποκαμωμένος (ἀποκάμω) — ἀποκεκμηκώς, ἀπειρηκώς κ.τ.τ.

ἀποφασισμένος (ἀποφασίζω) — διεγνωνκώς.

ἀραθυμνησμένος (ἀραθυμῶ) — βαρυθυμῶν κ.τ.τ.

ἀχνι(υ)σμένος (ἀχνίζω) — λελυπημένος, ὠργισμένος.

ἀναι-καται-ἐμ-θασμένος (ἀναι-καται-ἐμ-θάνω) — ἀνα-κατα-ἐμ-
θεθικώς.

βραχνισμένος (βραχνιάζω) — βραγχιῶν, βραγχώδης.

βρωμη(σ)μένος (βρωμάει—ξ) — ὀδωδώς, δυσώδης.

γηρασμένος (γηράσκω, γηρνάω) γεγηρακώς. Πρβλ. τὸ Ἡσιόδ. ἀποσπ. 163. g. γηράσκεσθαι.

διαβασμένος (διαβάζω) — πεπαιδευμένος κ.τ.τ. συνώνυμον δὲ τὸ γραμματισμένος. τὸ δὲ

διαβασμένος (Χρον. τ. Μωρ. σλ. 70) = πεπερακώς, ἐκ τοῦ διαβαίνω.

διψασμένος (διψάω) — διψῶν, διψαλός. παρὰ Δημ. Ζήνῳ Βατραχ. 14.

δακρυσμένος (δακρύζω — δακρύω) — δεδακρυμένος Ἰλ. Π, 7. X

491. Ὀδ. γ, 204. 354. [Πλατ.] Ἀξιοχ. 364. Α. Πλουτ. Τ.

Γραρχ. 16, 3. Γ. Γραρχ. 16, 1. Δίων. 42, 3. Ἀντων. 43, 1. Ἰ-

ωσ. Ἰουδ. ἀρχ. Δ'. 8, 48. Πaus. Α. 21, 5. Ἀρισαιν. ἐπισ. ΙΒ'. 13.

ἐπαναστατημένος (ἐπαναστατῶ. ἄμ.) — ἐπανεστηκώς.

ἐ]ταιριασμένος (ἐ)ταιριάζω) — ἀρμόζων, ἀρμόδιος.

εὐ-δυσ-τυχησμένος (εὐ-δυσ-τυχῶ) — εὐ δεδυσ-τυχηκώς, εὐ-δυσ-τυ-
χής.

ζαρωμένος (ζαρώνω) — ἐρριτυδωμένος, ῥυσ(σ)ός, ῥικνός.

θυμώμενος (θυμώνω) — τεθυμωμένος.

ἰδρωμένος (ἰδρώνω) — ἰδρωκώς, ἰδρῶν, ἰδρῶτι περιρρεόμενος.

καταντημένος (καταντῶ) — κατηντηκώς. ἀπεγνωσμένος.

κατσουφλασμένος (κατσουφιάζω) — κατηφιῶν, συνωφρυωμένος.

κλαμμένος (κλαίγω) — κεκλαυμένος Λίσχ. Χοηφ. 451. 718. Σοφ.

Ο. Τ. 1490. Πρβλ. καὶ τὸ Εὐριπ. Ἡλ. 156 πατέρα κατακλαί-
ομαι.

κοκκαλλασμένος (κοκκαλλάζω) — ἀποστεωμένος, πεπηγός.

κοκκινισμένος (κοκκινίζω) — πεφοινιγμένος, ἐρυθριῶν.

κοπιασμένος (κοπιάζω) — κεκοπιακώς, κεκημηκώς.

κοσμογυρισμένος (γυρίζω τ. κόσμον) — πολυπλανής, πολυπλάνητος.

κυβερνημένος (κυβερνῶ) — εὐπόρος.

λαχανιασμένος (λαχανιάζω) ἀσθμαίνων, πνευστιῶν.

λιμασμένος (λιμάζω) — λιμώσσ(ττ)ων.

λυσσασμένος (λυσσάζω) — λυσσ(ττ)ῶν.

λωδισσασμένος (λωδιάζει) — λεπρῶν, λωβός (μεταγ.)

καλο-κακο-μαθημένος (καλο-κακο-μαθαίνω) — εὐ-, κακῶς ἡγμένος.

μεμαθηκώς, συνειθισμένος, ἐθός.

μετανοιῶμενος ἢ μεταγνωμένος (μετανοῖ(γν)ώνω — μετε-

γνωκώς. Πρβλ. τὸ Σοφ. Αἵ. 716. μεταγεγνώσθη = μετανέγνων.

(αἰ)μουδιασμένος (αἰ)μουδιάζω) — αἰμωδιῶν.

μουχλιασμένος (μουχλιάζει) — εὐρωτιῶν.

νεοφερμένος (νεωστὶ φέρνομαι, — ἔρχομαι) — νέηλυσ.

- ἡγρυπνημένος (ἡγρυπνῶ) — ἡγρυπνηκώς.
 ξεθυμασμένος (ξεθυμαίνω) — ἐξεστηκώς. κ.τ.τ.
 ξεθωριασμένος (ξεθωριάζω) — ἐξίτηλος, ἐκκεχρωσμένος (;)
 ξεμυαλισμένος (ξεμυαλίζω) — φρενῶν ἐξεστηκώς, παραφρονῶν κ.τ.τ.
 ξεσπαθωμένος (ξεσπαθώνω) — ἐσπασμένος τὸ ξίφος, ξιφῆρης.
 ξενοιασμένος (ξενοιάζω) — ἄφροντις.
 ξεπεσμένος (ξεπέφτω) — ἐκπεπτωκώς, παρηκμακώς.
 ξεχασμένος (ξεχάνω καὶ ξεχνάω) — ἐπιληλησμένος, ἐπιλήσιμων.
 ξεχειλισμένος (ξεχειλίζω, —άω) — ὑπερχειλής.
 ξυλιασμένος (ξυλιάζω) — ἐξυλωμένος, ἀπεσκληρυμμένος.
 ὁμονοιασμένοι (ὁμονοιάζουν) — ὁμονοοῦντες.
 παγωμένος (παγώνω) — πεπηγώς.
 παθιασμένος (παθιάζω) — ἐμπαθής.
 πανουκλιασμένος (πανουκλιάζω) — λοιμῶν.
 πεινασμένος (πεινάω) — πεινῶν, λιμώσσ(ττ)ων, πειναλέος.
 περασμένος (περ(ν)άω) — πεπερακώς. παρεληλυθώς. προβεβηκώς.
 πλωμένος (πίνω) — πεπωκώς.
 πλαγιασμένος (πλαγιάζω) — ἀνα-, κατα-κεκλιμένος.
 πλημμυρισμένος (πλημμυράει) — πλημμυρῶν.
 πολυπαθημένος (πολὺ πάσχει) — πολυπαθής.
 πονεμένος (πονῶ) — πεπονηκώς, πονῶν.
 πανταπραγ(μ)μένος (πάντα πράττει) — ἔμπειρος, πολῦπειρος· πα-
 νοῦργος.
 προκομμένος (προχόφτω) — [προκεκοφώς], ἐπιδεδωκώς, πεπαιδευ-
 μένος.
 σκασμένος (σκάνω, σκάζω) — σχάζων, διερρωγός.
 σκουριασμένος (σκουριάζει) — σκωριῶν (;), εὐρωτιῶν, ἰωμένος.
 σποριασμένος (σποριάζω) — σπερματίας.
 συνεφιασμένος (συννεφιάζει) — συννεφής, συννέφελος.
 ταξειδευμένος (ταξειδεύ(γ)ω) — ἀποδεδημηκώς, ἀποδημῶν, ἀπό-
 δημος.
 τελειωμένος (τελειώνω ἅμ.) — τετελευτηκώς· ἐξεργασμένος.
 τρομαγ(σ)μένος (τρομάζω) — ἔντρομος, τρέμων. Πρβλ. τὸ Σόλων.
 ἀποσπ. 36 (25), 42 τρομευμένους.
 τσιμπλιασμένος (τσιμπλιάζω, παρὰ τὸ τσίμπλα, τσιμπλός· σιφλός,
 σιπαλός) — (γ)λήμων.
 ὑδρωπικιασμένος (ὑδρωπικιάζω) — ὑδρωπιῶν, ὑδρωπικός.
 φαγωμένος (ἔφαγα) — ἐδηδοκώς, δεδειπνηκώς.

φθασμένος (φθάνω) — ἐφθακώς. μεταφ. ἐνήλιξ ἢ παρήλιξ, προῖς
βηκώς.

φουντωμένος (φουντώνει) — κομῶν.

φουσκωμένος (φουσκώνω) — ἐξωδηκώς· φυσῶν, πεφυστημένος.

φορεμένος (φορῶ) — ἐνδεδυκώς, ἐνδεδυμένος.

φρενλασμένος (φρενιάζω) — φρενητιῶν.

χαλαρωμένος (χαλαρώνω) — χαλαρός, ἀνειμένος κ.τ.δμ.

χολιασμένος (χολιάζω) — λελυπημένος.

χολοσκασμένος (χολοσκάνω) — ἡνιαμένος, ἀνιώμενος.

χορτασμένος (χορταίνω) — κεχορτασμένος (Πρβλ. Εὐβ. τ. κωμ. ἀ-
ποσπ. 30. Νικοστράτου Ἀποσπ. 21. Ἀμφιδος 28), κεκορεσμένος,
ἐμπεπλησμένος.

ἀνα-, προ-χωρημένος (ἀνα-, προ-χωρῶ) — ἀνα-, προ-κεχωρηκώς,
ἐπιδεδωκώς.

ψειριλσμένος (ψειριάζει) — φθειριῶν.

ψοφη(σ)μένος (ψοφάει) — τεθνεώς κ.τ.δμ.

ψωμωμένος (ψωμώνω) — μεμεστωμένος.

ψωριασμένος (ψωριάζω) — ψωριῶν.

ώριμασμένος (ώριμάζω) — πέπων, πεπασμένος κτλ.

Τοιοῦτοι εἶνε καὶ οἱ ἀρχαῖοι παρακείμενοι πεφυγμένος (φεύγω) Ἰλ.
Ζ, 488. Ὀδ. Α, 18. Ι, 455. κ. ἄλλ. λελημμένος (λίπτω) Αἴσχ. Ἐπτ.
337. 364. κεχαρμένος (χαίρω) Εὐριπ. Ἠλ. 1077. Κύκλ. 367. Ὅρες.
1122. Τρω. 529. ὑπνωμένος (ὕπνωττω). Ἡροδ. Α. 11. οἰκημένος (οἰ-
κέω). Ἡροδ. Α. 27. κ. ἄλλ. ἀπεγνωσμένος (ἀπογιγνώσκω). Πολυβ. Α'.
8, 3. Πλουτ. Αἴμ. Παυλ. 22 κ. ἄλλ. = τοῖς πεφευγώς (ἀν' οὗ ἐν τῇ
καθομιλουμένῃ τῷ φευγᾶτος), [λελιφός], κεχαρηκώς, ὑπνωκώς ἢ ὑ-
πνώτων, ὠκήκώς ἢ οἰκῶν, ἀπεγνωκώς. Τοιοῦτος δ' ὕβρισμένος ἐν τῷ
Αἴλιαν. Π. Ι. Α. 31 οὐδὲν τῶν ὕβρισμένων οὐδὲ τῶν ἄγαν πολυτελῶν
προςφέρουσιν· ὅπερ ὁ Κοραῆς (Προδρ. σλ. 289) διὰ τοῦ « ὑπερηφάνων,
ὑβριστικῶς πολυτελῶν » ἐρμηνεύει, παρὰ τοὺς καὶ τὸ Εὐριπ. Φοιν. 1118
οὐ σημεῖ' ἔχων ὕβρισμέν' ἀλλὰ σωφρόνως ἄσημ' ὄπλα. ὁ συνήθως β'.
ἀόριστος νομιζόμενος πιθανῶς δ' ἀρχαῖος ἐνεστῶς ὧν οὐλόμενος = ὁλ-
λός, ὁλέθριος. Ἰλ. Α, 2. Ξ, 84. Ὀδ. Κ. 394., ὅς περ καὶ παθ. ἀλλαχοῦ
φέρεται Ὀδ. Α, 92. Α, 410. Σ, 273. καὶ ὁ παρ' Εὐριπ. Ἀλκ. 153 ὑ-
περβεβλημένην (γυναῖκα) = ὑπερβάλλουσάν, ἔξοχον. Τοιοῦτοι τέλος
καὶ οἱ ἐνεστῶτες ποθουμένα (= πόθῳ κατεχομένη, ποθούση) Σοφ.
Τραχ. 103, ῥεπομένων (= ῥεπόντων) Αἴσχ. Ἰκετ. 390 (Herm.) καὶ
οἱ νεώτεροι ἀξιαζούμενος (= ἀξι(ά)ζων), γελαζούμενος (= γελῶν,

φαιδρός), πετούμενα (πετώντα, πτηνά), τρεχάμενος (=τρέχων νε-
ρό(ν) τρεχάμενο(ν) = ναρόν ὕδωρ) καὶ εἴ τις ἄλλος.

Ἡ ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος εἰς τὸν παθητ. ἢ μέσον παρακεί-
μενον ἄνευ μεταβολῆς διαθέσεως μετάβασις ἐν πολλοῖς τούτων δύνα-
ται νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τῆς ἀνέκαθεν ἐν αὐτοῖς κειμένης μεσότητος, δι' ἣν
καὶ τινα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μόνον μέσως κλίνονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας,
οἷα π. χ. ἀγαμμέος ἐκ τοῦ (ἀμεταβ. ἰσομέσου) ἀνάπτω = τῷ ἀρχ.
ἐξάπτομαι, ἐπαραστατημέος = ἐπαρεστηκώς ἑαυτὸν, θυμωμέος =
τεθυμωμέος = εἰς θυμὸν ἑαυτὸν ἐμβεβληκώς, πλαγιασμέος =
πεπλαγιακώς ἑαυτὸν, πλάγιον ἑαυτὸν κεκλικώς, φορεμέος = πε-
φορηκώς (ἐνδεδυκώς) ἑαυτὸν τι, χορτασμέος = κεχορτακώς (ἐμ-
πεπληκώς) ἑαυτὸν κτλ. Τοιοῦτον π. χ. καὶ τὸ Ἡροδότειον οἰκημένοι
= ὠκικότες ἑαυτούς. Ἐν ἄλλοις τισὶν ἐμφαίνεται πάθος τι εἰς κατὰ-
στασιν μεταστάν, οἷα π. χ. τὰ ἀναστεναγμέος, ἀχνί(ν)σμέος,
βραχνασμέος, διψασμέος, κλαυμέος, λυσσασμέος, λωβιασμέ-
ος, πονεμέος, τρομαγμέος, ψωριασμέος κτλ. = ὑπὸ ἀναστε-
ναγμοῦ, ἄχους, βράγχου, δίψου, κλαυθμοῦ, λύσσης, λώβης, πά-
θους, πόνου, τρόμου, ψώρας κ.τ.τ. κατεχόμενος. Οἱ δὲ πλείστοι αὐ-
τῶν, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τοὺς ἀρχαιοτέρους δεδακρυμέος, κεκλαυ-
μέος, λελιμμέος, ὑπνωμέος, πεφυγμέος κ. ἄλλ. ἐν τῇ καὶ ἄλ-
λως τὸν ἐνεργητικὸν τύπον εἰς —ως (—κως, —χως, —φως) ἀπο-
στρεφομένη, ὡς εἶδαμεν ἀνωτέρω, δημῶδε γλώσση ἐσχηματισμένοι, ἔ-
χουσι τὴν ἀφορμὴν των, νομίζω, ἐν τῇ κατ' ἀρχὰς ἀδιαφορία τῆς
μετὰ ταῦτα συνήθως τὴν μεσότητα καὶ τὸ πάθος ἐκφραζούσης κατὰ-
λήξειος μέος. Ἐν ταύτῃ τῇ ἀδιαφορίᾳ ἢ κατὰλ. μέος κατ' ἀρχὰς πι-
θανώτατα καὶ ἐνεργητικῶς καὶ παθητικῶς καὶ μέσως ἐξελαμβάνετο,
ὥς περ καὶ ἡ σύστοιχος κατὰλ. τος τῶν ῥηματικῶν ἐπιθέτων, ἅτινα,
ὡς γνωστὸν, δὲν εἶνε μόνον παθητικά, οἷα τὰ ἀκουστός, κινητός, κτη-
τός, ποιητός, ὠρητός. κ.τ.τ. ἀλλὰ καὶ μέσα, οἷα τὰ ἐνδυτός, ἐκδυτός
(καθομ. ὀγδυτός), κορεστός, μεστός, κτεριστός καὶ τὸ καθομ. χορτά-
τος, καὶ ἐνεργητικά, οἷα τὰ μεμπτός (Σοφ. Τρῆχ. 446.), δυνατός,
ἄγνωστος ψευδέων Πινδ. Ὀλ. 5. 67), ἀπείρατος καλῶν Πινδ. Ὀλ.
I (IA), 48), καὶ ἀμετάβατα ἢ οὐδέτερα, οἷα τὰ βιωτόν, βραστός,
ζεστός, θνητός, λεπτός, καὶ τὰ καθομιλούμενα σωστός (= σῶος, ἀ-
κέραιος), τρεμουλιαστός (= τρέμων, ὑπότρομος), τρεχάτος (= τρέ-
χων,δρομαῖος), φυγάτος (= φεύγων) κτλ. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ λατινικῇ
πολλὰ εἰς *tus praeterita* ἐνεργητικῶς ἢ καὶ οὐδετέρως ἐκλαμβάνον-
ται, οἷα τὰ *adultus* (*adolesco*), *cænatus*, *cretus*, *coalitus*, *conjura-*

tus, exoletus, inveteratus, juratus, nupta, obsoletus, potus, pransus, suetus· σπανιώτερον *conspiratus, injuratus, deflagratus, placitus, pax conventa* (παρά Σαλλουστίῳ ἐκ τοῦ *pax convenit*). Τοιαῦτα καὶ τὰ *præterita* τῶν ἡμιαποθετικῶν ἢ οὐδετεροπαθητικῶν λεγομένων ρημάτων (*audeo*) *ausus*, (*fido*) *fsus*, (*gaudeo*) *gavisus* κτλ. Ἐκ τούτων ὕστερον ἀνεπτύχθησαν τὰ ποικίλης διαθέσεως *participes passés* τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν, οἷα π. χ. τὰ γαλλικὰ *aîmé, fini, entré, arrivé, parti* κτλ. Ὅτι δὲ πάλαι ἡ κατάληξις *μενος* καὶ ἐνεργητικῶς τῷ ὄντι ἐξελαμβάνετο, δείχνεται ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἀναλόγων καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀπαρεμφάτου καταλήξεως *μεναι*, ἐξ ἧς ὕστερον ἔγειναν αἱ ἀπλούστεραι *μεν*, (*ε*)*ναι*, *εν* (δωρ.), *ην* (αἰολ.) καὶ *ειν* (ἀττ. κ. κοινῶς), ὡς ἐν τοῖς *ιστάμεναι* Ὀδ. Η, 341. *ζευγνύμεναι* Ἰλ. Γ, 260. *τιθέμεναι* Ἰλ. Ψ, 83. 247. *τιθέμεν* Πινδ. Πυθ. Ε. 23. *πιπνάμεν* Ὀλ. ζ'. 26. *ὀρνύμεν* Ὀδ. Κ, 22. *αἰσχυρθήμεν* Πινδ. Νεμ. Θ'. 27. *διακριθήμεν* Θουκ. Ε. 73. *φορῆναι* Ἰλ. Β, 107. *ἀεῖδεν* Θεοκρ. ζ'. 20. Η. 4. *τρέπην* Ἀλκαίου Ἀποσπ. 3, κ.τ.λ. Ἡ κατάληξις λοιπὸν *μεναι* οὐδὲν ἄλλο ἦτο κατ' ἀρχὰς ἢ τοπικὴ (ὕστερον δοτικὴ) πτώσις τῆς (μετοχ.) καταλήξεως *μενος*, *μένη*, *μενον*. ἐπὶ τοῦ θηλυκοῦ = *μένη*, ὥςπερ τὰ δοτικοφανῆ λεγόμενα ἐπιρρήματα *μόναι*, *χαμαὶ* τοπικαὶ πτώσεις τῶν *μόνος*, *μόνη* (αἰολ. δωρ. *μόνα*), *χαμὸς* (ἢ *χάμος*, ὅθεν τὸ καθομιλούμ. *γενικοφανὲς* ἐπίρρημα *χάμου*), — *χαμῇ* (*χαμὰ*) καὶ τὰ *ιδία*, *κρυφῇ* τῶν *ἴδιος* — *ιδία*, *κρυφὸς* — *κρυφῇ* κτλ. ὕστερον δ' ὑπὸ τῆς συνηθείας πρὸς ἐρμηνείαν τῆς ἀφηρημένης ἐννοίας τῶν *ἐνεργητικῶν* καὶ οὐδετέρων ρημάτων, ὀψιαιότερον δὲ καὶ τῆς τῶν παθητικῶν ἀορίστων καθιερώθη, ἐν ᾧ ἡ κατὰ πάντα τὰ γένη, τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς πτώσεις κλινομένη κατάλ. *μενος*, *μένη*, *μενον* κλ. ὠρίσθη πρὸς ἔκφρασιν τοῦ πάθους καὶ τῆς μεσότητος ἐν ταῖς μετοχαῖς μετὰ τῶν εἰρημένων τε καὶ τῶν ἄλλοθεν γνωστῶν ἐξαιρέσεων ἥτοι λειψίνων τῆς πάλαι εὐρυτέρας χρήσεως.

ΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ.

Ἡ γλῶσσα κατ' ἀρχὰς πρὸς ἐρμηνείαν τῶν διὰ τοῦ γνωστικοῦ παραστάσεων καὶ ἐννοιῶν ἐπλασεν ἓνα ρηματικὸν τύπον, τὸν ὕστερον ἐν τῇ γραμματικῇ ὀριστικὴν *ἐγκλισιν* κληθέντα, ἥτις οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ ὄν, τὸ γιγνόμενον, τὸ κινούμενον ἢ ὡς τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ λέγοντος ἀντιλαμβανόμενον ἐρμηνεύει καὶ ἐκφράζει. Καὶ τὰ μὲν τῆς ἀμέσου αἰσθήσεως διὰ τοῦ ἐνεστωτικοῦ τύπου, τὰ δὲ τῆς ἐμμέσου ἥτοι τῆς μνήμης διὰ

παρωχημένου, ἐνὸς μόνου κατ' ἀρχὰς πιθανώτατα ὄντος. ὕστερον δ', ἅφ' οὗ ἄλλαι ποικίλαι χρονικαὶ σχέσεις ἀνεπτύχθησαν, καὶ διὰ δευτέρου καὶ τρίτου (ἐνεστῶτος) καὶ παρωχημένου ἤρχισε νὰ ἐκφέρῃ τὰ πρότερον οὕτως ἀπλῶς καὶ οἷον συνεπτυγμένως ἐκφερόμενα. Μέλλοντα δέ, οἷος ὁ προληπτικὸς καὶ οἷον προφητικὸς τοῦ γενησομένου, δὲν εἶχεν ἀκόμη τότε ἡ γλῶσσα· διότι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὁ νεωστὶ καὶ μόλις ἐξελθὼν τῶν κόλπων τῆς φύσεως, ἔχων τὸ παρὸν ἱκανώτατον νὰ αἰσθάνηται καὶ ἀπολαύῃ, δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ προλαμβάνῃ τὸ μέλλον, ὥςπερ ὁ τὸ παρὸν βεβαρυμένος καὶ πάντοτε τῇ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδι βοσκομένος νεώτερος ἄνθρωπος. Τὸν μέλλοντα ἔπλασεν ἡ γλῶσσα, ὅτε ἤρχισεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ὀρεκτικὴ δύναμις ν' ἀναπτύσσεται. Τῷ ὄντι αἱ χρεῖαι τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τὸ ἐπαγωγὸν πολλῶν διὰ τῆς αἰσθήσεως αὐτῷ γνωσθέντων ἀντικειμένων ἤρχισαν νὰ διεγείρῳσιν ἐν αὐτῷ ὁρμὰς καὶ ὀρέξεις πρὸς πλήρωσιν μὲν ἐκείνων, πρὸς ἀνάκτησιν δ' ἡ ἐπίτευξιν τούτων ἀπολωλότων ἢ μακρὰν ὄντων. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ὀρεκτικοῦ καὶ τοῦ βουλευτικοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ ἐν τῇ γλώσσῃ χρεῖα τῆς πλάσεως νέου ἢ νέων τύπων πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ποικίλων κινήσεών του. Ἀλλ' ἐν τῇ πολλαπλαῖ εἶνε αἱ φάσεις τῆς ὀρέξεως καὶ θελήσεως, οὔτε μία τις γλῶσσα ἐκάστην δι' ἰδίου τύπου ἐκφέρει, οὔθ' ἅπασαι αἱ γλῶσσαι, οὐδ' αὐταὶ αἱ συγγενεῖς τὰς αὐτὰς διὰ τῶν αὐτῶν τύπων. Ἡ Ἑλληνικὴ καὶ αἱ ἀδελφαὶ τῆς τοὺς ἐξῆς τύπους ἔπλασαν πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ἀναλόγων ἐκφάνσεων τοῦ βουλευτικοῦ. Ἡ ὀρεξις ἐν αὐταῖς παρίσταται 1) ὑπὸ τὸν ὀριστικὸν καὶ ἀποφαντικὸν τύπον· « (δὲν) θέλω νὰ πράξω ». 2) ὑπὸ τὸν (συμπαρορμητικὸν « ἄς ὑπάγω, ἄς κάμωμεν. ἴω, ποιήσωμεν. » 3) ὑπὸ τὸν ἐπιτακτικὸν ἢ κελευστικὸν « ὕπαγε, κάμε. ἄς ὑπάγῃ, ἄς κάμῃ· ἴτω, ποιησάτω. » 4) ὑπὸ τὸν εὐκτικόν, αἰδήμονα καὶ εὐλαβῆ· « ἄς πῆγαινα, ἄς ἐγίνατο· μ'πορούσαμεν νὰ πάγωμεν κτλ. ἴοιμι, γένοιτο· χωροῖμεν ἂν κτλ. » ὁ 1) τύπος, ὁ ὀριστικὸς μέλλων, οὐσιωδῶς βουλευτικὴν καὶ ὄντως μελλοντικὴν ἤτοι μελετικὴν σημασίαν ἔχει· ὁ 2) εἶνε ὁ ὑποτακτικὸς καλούμενος ἤτοι ἡ ὑποτακτικὴ ἔγκλισις· ὁ 3) ὁ προστακτικὸς ἢ ἡ προστακτικὴ ἔγκλισις. ὁ 4) ὁ εὐκτικὸς λεγόμενος ἢ ἡ εὐκτικὴ ἔγκλισις.

Πρὸς σχηματισμὸν τῶν τύπων τούτων ἄλλοτε ἄλλα μέσα μετεχειρίσθη ἡ γλῶσσα. Καὶ τὴν μὲν ὀριστικὴν ἔγκλισιν καὶ τὴν προστακτικὴν σχηματίζει εἰς τὰ ἐκάστοτε χρονικὰ θέματα τὰς προσωπικὰς καταλήξεις προσαρτῶσα, κατ' ἀρχὰς μὲν, ὡς προερρέθη, ἀμέσως, ὕστερον δὲ καὶ μετὰ τῶν συνδετικῶν φωνηέντων· καὶ τὰς μὲν ἀκεραίας καὶ πρωτεοῦσας καλουμένας πρὸς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ

τοῦ μέλλοντος καὶ ἐν μέρει τοῦ παρακειμένου, καθὼς ἐπίσης προσλέχθη, τὰς δὲ δευτερευούσας πρὸς τὸν τῶν παρωχημένων. Τὴν δ' ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν ἐσχημάτισεν, ὁμοίως εἰς τὰ ῥηματικά θέματα τὰς προσωπικὰς καταλήξεις προσεπλήρωσεν, ἐκεῖ μὲν τὰς πρωτευούσας, ἐδῶ δὲ τὰς δευτερευούσας, ἐκτὸς τοῦ ἁ. ἐνικ. προσ. τῶν ἐνεργητ., ὅπου συνήθως διετηρήθη ἐπὶ τῆς εὐκτικῆς ἀκεραία ἢ ἀρχαία κατάλ. μι. ἵνα δὲ ἐρμηνεύσῃ τὸ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐκτὸς τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεσι βουλευτικὸν καὶ ἐφελκτικὸν στοιχεῖον, ἀρχαιότερον μὲν μετεχειρίσθη 1) τὴν συλλαβὴν *já* (ἴ, ιη) *ιέναι* ἢ *ιέναι* καὶ ἐφίεσθαι σημαίνουσιν μὲ τὸν ὅλον μελλοντικὸν καὶ εὐκτικὸν τύπον συγκεράσας αὐτὴν μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῶν προσωπ. καταλήξεων. 2) τὴν *ât* (ωτ, ut) ἐπὶ μόνον τῶν γ'. προσώπων τῆς προστακτικῆς, ἃν ὀρθῶς τὰ ἀνελεύσμεν ἀνωτέρω. Ὑστερον δ' αὐτὰ ταῦτα τὰ στοιχεῖα ἀναλύσας, ἐν μέρει δὲ καὶ δι' ἄλλων συνωνύμων παραφράσας μετεχειρίσθη τὸ μὲν *θέλω* καὶ *ἠθέλω* (—ον) πρὸς ἐρμηνείαν τῆς μελλοντικῆς καὶ ἐν μέρει τῆς εὐκτικῆς ἐννοίας, τὰ δὲ μόρια *ἄς* (= ὡς, ωτ, ât) καὶ *νὰ* (= ἵνα, ὅπως ἂν) πρὸς τὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ προστακτικῆς. Πρὸς δὲ τὴν τῆς ὑποτακτικῆς ἠρκέσθη εἰς ἀπλούστερον μέσον, τὴν εἰς *ω* καὶ *η* μήκυνσιν τῶν συνδετικῶν φωνηέντων (*ο*, *ε*), διὰ τοῦ οὕτω μείζονος διαστήματος μεταξὺ τοῦ τὸ κατηγόρημα ἐκφέροντος ῥηματικοῦ θέματος καὶ τῆς τὸ ὑποκείμενον σημαίνουσας προσωπ. καταλήξεως συμβολικῶς παριστάνουσα ὅχι τὴν ἤδη ὄντως παροῦσαν ἢ καὶ παρελθοῦσαν ἢ ὡς τοιαύτην ὑπὸ τοῦ λέγοντος παρισταμένην πραγματικότητα, τὴν διὰ τῶν ὀριστ. τύπων ἐρμηνευομένην, ἀλλὰ τὴν εἰς αὐτὴν *τάσιν* καὶ *ὄρεξιν*. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἀρχαιοτέρων τε καὶ νεωτέρων ὀριστικῶν καὶ προστακτικῶν τύπων ἤδη πρότερον τὰ δέοντα ἐλέχθησαν· τὴν δὲ ἀκριβεστέρον πῶς λεκτέον περὶ τῶν ὑποτακτικῶν καὶ τῶν εὐκτικῶν.

Η ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Τῆς ὑποτακτικῆς ἡ χρῆσις ἢ αὐτὴ πάντοτε διέμενε καθ' ὅλον τὸν βίον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἔντε τῷ ἐξηρητημένῳ καὶ ἐν τῷ ἀνεξαρτήτῳ λόγῳ. Ἡ μόνη ἀξία λόγου διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἀρχαιοτέρας καὶ τῆς νεωτέρας γλώσσης εἶνε, ὅτι ἐν ταύτῃ τὰ αὐθυπότακτα καλούμενα, οἷα π. χ. τὰ *ἄγωμεν*, *ἴωμεν*, *φάγωμεν* καὶ *πίωμεν*, αὐριον γὰρ ἀποθνήσκομεν κ.τ.τ. τὰ ἄλλως προτροπὴν σημαίνοντα κατὰ β'. ἢ (σπασιώτερον) γ'. πρῶτον, οἷα π. χ. τὰ *φέρει* *νῦν* καὶ τὸ τῆς νήσου *μά-*

θης Σοφ. Φιλοκτ. 300., καὶ τὰ ἀπορίαν, δισταγμὸν καὶ διάσχεψιν ἐκ-
φέροντα, οἷα π. χ. ποῖ βῶ; πῇ στῶ; ποῖ τράπωμαι; ποῖ φύγωμεν;
(Εὐρ. Αἰσχ.) ποῖ τις οὖν φύγῃ (Σοφ. Αἴ. 403) καὶ τὰ ὅμοια καὶ ἐν
γένει πάντα σχεδὸν τὰ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῷ ἀνεξαρτήτῳ λόγῳ
ἐκφερόμενα μᾶλλον ἀνεπτυγμένα διὰ τῶν μορίων ἄς καὶ γὰ καὶ τοῦ
παρακλευστικοῦ ῥήματος ἔλα (προστακτ. τοῦ ἔλᾱν = ἐλαύνειν) ἐκ-
φέρονται, ὡς π. χ. τὰ προειρημένα ὧδέ πως περιφράζονται. ἄς ὑπά-
γωμεν (ἄς πᾶμεν). ἄς φᾶμεν (= φάγωμεν) καὶ ἄς πιοῦμεν (= πίω-
μεν). ἔλα τώρα γὰ μάθῃς καὶ τὰ τῆς νήσου. ποῦ γὰ πάγω; ποῦ γὰ
σταθῶ; ποῦ γὰ φύγωμεν; ποῦ λοιπὸν γὰ φύγῃ τινάς; κτλ. Ὅτι μὲν
καὶ ἡ ἀρχαία μετεχειρίζετο παρακλευστικὰ ἢ βουλευτικὰ ῥήματα πρὸς
ἀνάπτυξιν τῆς ὑποτακτικῆς ἐννοίας, οἷα τὰ ἄγε, ἄγετε, φέρε, ὕστερον
δὲ καὶ τὸ ἄφες· βούλει; βούλεσθε; θέλεις; θέλετε; καὶ ἀλλαχόθεν
γνωστὸν εἶνε καὶ τὸ προεκτεθειμένον Σοφόκλειον παράδειγμα δείχνει
ὅτι δ' ἡ ἀρχαία ἐφ' ὁμοίας σημασίας καὶ τὰ συνώνυμα τοῖς εἰρημέ-
νοισι μόρια ἵνα, ὅπως, ὡς, ἥδη κατὰ τοὺς ἀττικούς, μάλιστα δὲ τοὺς
Ἀλεξανδρινούς χρόνους, μετεχειρίζετο, εἶνε ἐπ' ἴσης γνωστὸν καὶ ἀνω-
τέρῳ ἐν τοῖς περὶ τῆς προστακτικῆς τὰ δέοντα ἐλέχθησαν. Ἀπέβη δ'
ἡ τοιαύτη ἀνάλυσις, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐπικρατεστέρα ἐκ τε τῆς
καθ' ὅλου πρὸς τὴν ἀνάλυσιν τάσεως τῆς νεωτέρας γλώσσης καὶ πρὸς
ἀποκατάστασιν τῆς διαταραχθείσης εὐκρινείας· διότι ἐκ τοῦ ἐπ' ἐσχά-
των ἐπικρατήσαντος ἰωτακισμοῦ ἢ ιτακισμοῦ καὶ τῆς περὶ τὸ χρονι-
κὸν ποσὸν τῶν φωνηέντων ἀναισθησίας οἱ ὑποτακτικοὶ τύποι π. χ.
γράφης, γράφη, γράφητε, γράφησθε, γράφησαι· γράφωμεν, γράφουν
(= γράφωσι καὶ γράφουσι), γράφονται κτλ. ἤρχισαν νὰ συγχέωνται
μὲ τοὺς ὁμοφθογοῦντας ὀριστικούς. Ἐπρεπε λοιπὸν ἀναγκαίως διὰ νέ-
ων μέσων ν' ἀποκατασταθῇ ἡ σαφήνεια. Τὰ δύο ταῦτα αἵτια, ἡ κλί-
σις τῆς δημώδους γλώσσης πρὸς τὸν φθόγγον ου ἀντὶ τοῦ ο, μάλιστα
τοῦ ω καὶ ἡ ἴσως ἀνέκαθεν ἐν αὐτῇ ἀστάθεια τῶν ὑποτακτικῶν τύπων
προεκάλεσαν, νομίζω, καὶ τὴν ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ πολλα-
χοῦ φαινομένην σύγχυσιν αὐτῶν μὲ τοὺς ὀριστικούς. Τοιαῦτα εἶνε ἡ-
δη τὰ τῆς Κ. Δ. Παυλ. πρὸς Κορινθ. Α'. 4, 6 ἵνα μάθητε — — ἵνα
μὴ φθοιοῦσθε (ου ἀντὶ ω) Ἰωανν. Εὐαγγ. ΙΖ'. 3 ἵνα — — — γινώ-
σκουσι (κατὰ τὰ καλλίτερα χειρόγραφα). π. Γαλάτ. Δ'. 17 ζηλοῦσιν
ὑμᾶς, — — ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε (ὁμοίως). Ἀποκρυφ. Εὐαγγελ. Πραξ.
Παύλου καὶ Πέτρου 20 ἐδίδαξεν ἵνα τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγοῦνταις
(ου=ω). Πραξ. Παύλου καὶ Θέκλως σλ. 45 ἵνα γάμοι μὴ γίνονται,
ἀλλ' οὕτω μένουσιν (ο καὶ ου=ω). ἔπειτα τὰ τῶν Βυζαντινῶν. Κων

σταντ. Πορφυρογ. 472, 1 ὀφείλει δὲ γίνεσθαι λάκκος — — — καὶ ἵνα σκεπάζονται ἐπάνω τῆς γῆς κτλ. Μαλαλ. σλ. 264 ἐπιτρέψας, ἵνα πάντες — — — βαστάζουσιν. 300 ἐποίησε κέλευσιν ἵνα — — — χρηματίζουσιν. κτλ. τελευταῖον αὐτὰ τὰ τῆς δημώδους γλώσσης. Πτωχοπρ. Β'. 132.

Ἄν δώσουν στάμενον ποτὲ τὸν χρόνον, νὰ ψουρίσουν 159. Ὄταν τὰ τρία δώσουν καὶ πάντες συναχθῶσιν, καὶ ψάλλουν τὸ ὕψωσω σε, καὶ ἄρξονται τοῦ τρώγειν 137. Αἰολοῦσιν· Μὴ ἐξέρχεται ποσὼς εἰς τὸν πυλῶνα κτλ. Ἐν τῷ τελευταίῳ ἐξέρχεται καὶ ἐν τοῖς νὰ λαβαίνετε, νὰ λάβετε, νὰ κάμετε, ν' ἀκούσετε καὶ τοῖς ὁμοίοις τὸ ψιλὸν εἰς ὅχι μόνον τὸν τόπον τοῦ ἀρχαίου ἢ ἐπέχει, ἀλλ' εἶνε αὐτὸ τοῦτο μόνον βραχύτερον προφερόμενον, καθὼς τὸ οὗ τῶν γίνονται, ἄρξονται κ.τ. ὅμ. αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον ὡς βραχέως προφερόμενον. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀποδέχονται, ὅτι οἱ ὑποτακτικοὶ τύποι παντελῶς ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῆς καθομιλουμένης καὶ τοῖς ὀριστικοῖς ἐταυτίσθησαν· διότι οἱ: ἄς ἔλθω, ἄς ἔλθωμεν. νὰ φάγω, νὰ φάγῃς, νὰ φάγῃ. νὰ φύγωμεν. νὰ γράψῃ(η)τε, νὰ δώσουν μαρτυροῦσιν ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου, οὐδὲν ἄλλο ἢ ὑποτακτικοὶ ὄντες. — — Εἶπα δ' ἀνωτέρω, ὅτι ἡ τῶν συνδετικῶν φωνήεντων τῆς ὑποτακτικῆς κατὰ ποσὸν ἀστάθεια ἴσως ἐκ τῆς ἀρχαιοτάτης γλώσσης παρέμεινεν ἐν τῇ δημῳδίᾳ· διότι εἶνε πασίγνωστος ἢ ἐν τῇ ἐπικῇ ἀμφοδόξια των, ὡς καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέχθη. Τοιαῦτα π. χ. τὰ Ὀμηρικά: ἐγείρομεν, ἵομεν Ἰλ. Β, 440. πεποίθομεν Ὀδ. Κ, 335. εἶδομεν Ἰλ. Α, 363. Ν, 327. Π, 49. χεύομεν, δαίνομεν Η, 337 κξ. ἄλεται Α, 492. λάβετον Ἰλ. Κ, 545. ἰθύετε Ὀδ. Μ, 82. εἶδετε Ἰλ. Θ, 18. Σ, 53. νεμεσήσετε Ἰλ. Ο, 115. μίσγειαι καὶ κατίσχεται Ἰλ. Β, 232 κξ. μάλιστα τῶν β'. ἀορίστων τῶν εἰς μι. θελομεν Ἰλ. Α, 443. Ψ, 244. 486, τραπέλομεν Γ, 441. Ξ, 314. στείομεν Ἰλ. Ο, 297. δαμείετε Η, 72. παρστήετον Ὀδ. Σ, 183 κ. ἄλλα. Ἐν τοῖς τελευταίοις χάριν τοῦ ῥυθμοῦ γίνεται μετὰστάσις τις τοῦ χρόνου ἢ ποσοῦ ἀπὸ τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος εἰς τὸ ῥιζικόν.

Σημ. Ἡ ὑποτακτικὴ ἔγκλισις, καθ' ἣν ἔλαβεν εὐκρινῇ καὶ τελείαν διαμόρφωσιν, εἶνε προϊὼν μόνως τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης· διότι ὁ λεγόμενος *conjunctivus modus* τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ἐτυμολογικῶς τε καὶ ἐννοηματικῶς κατὰ τὸ πλεῖστον, μάλιστα τοὺς παρωχημένους τύπους, ἀντιστοιχεῖ μᾶλλον τῇ ἐλλήν. εὐκτικῇ. Μόνον δὲ σποράδην φέρονται ἐν τῇ λατινικῇ καὶ τῇ σανσκριτῇ τύποι τινὲς τοῖς ἐλλήν. ὑποτακτικοῖς ὅμοιοι, δηλ. μὴκύνει τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ἐσχηματισμένοι. καὶ ἐν μὲν τῇ σανσκριτῇ οἱ συναποτελοῦντες τὸν παρὰ τοῖς σαν-

εκριτισταῖς *Lèt-modus* καλούμενον, οἷοι οἱ: *as-a-si* = ἤς, *as-a-t* = ἦ, *bhuv-a-t* *fuat, sit, as-a-nt*, ἔ-ωντι (*sint*) κ.λ. *patát* = πέση (ἐκ τοῦ *pat* = πετ, πεσ), *â-vah-â-si* = *advehas*, *bhavâsi* = φύης, *sis, vahânt*, = *vehant*, *g'ivât* = *vivat*, *g'ajâs* = *vincas* κ.λ. Ἀλλ' οὗτοι μόνον ἐν ταῖς τῶν Οὐαιδῶν βίβλοις ἀπαντῶντες, καὶ αὐτοῦ ὅχι πάντοτε ἐφ' ὑποτακτικῆς σημασίας, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ δυνητικῆς, εὐκτικῆς καὶ προστακτικῆς, ἐκ τῆς μεταγενεστέρας παντελῶς ἐξηφανίσθησαν· ἐν δὲ τῇ λατινικῇ οἱ διὰ τοῦ *a* (συνδετ. φωνήεντος) ἐσχηματισμένοι τύποι τοῦ *conjunctivus* ἐπὶ τῶν ῥημάτων τῆς β'. γ'. καὶ δ'. συζυγίας, ὡς *mone-a-m, mone-a-s, mone a-t* κτλ. *dic-a-m, dic-a-s, dic-a-t* κτλ. *audi a-m audi-a-s, audi-a-mus* κτλ. Ἀλλ' οὗτοι εὐτε κοινοὶ πᾶσι τοῖς ῥήμασιν εἶνε, οὗτ' εὐκρινῶς ἠδυνήθησαν νὰ διακριθῶσιν ἐκ τῶν διὰ τοῦ *i* καὶ *e* ἐσχηματισμένων, οἷοι οἱ τῆς *á*. συζυγίας *amem* (= *amaim, amaem*), *ames* (= *ama-is, amaes*), *amet* κτλ. καὶ *effodint, coquint, sinit, verberit, temperint, carint* κ. οἱ τ. Κυρίως λοιπὸν εἰπεῖν ἡ ὑποτακτικὴ τῇ ἑλληνικῇ μόνῃ ἰδιάζει· διὸ καὶ μέχρι τέλους διέμεινεν ἐν αὐτῇ, τῶν εὐκτικῶν τύπων ἐξαλειφθέντων καὶ τῶν λειτουργιῶν των εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις διανεμηθεῖσων, καθὼς εὐθὺς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν.

Η ΕΥΚΤΙΚΗ.

Τῆς εὐκτικῆς τυπικὰ γνωρίσματα τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων αὐτὴν διακρίνοντα εἶνε πρῶτον αἱ (ἀπημβλυμμένοι) δευτερεύουσαι καταλήξεις ἐκτὸς τῆς *μι*, καθὼς ἐλέχθη, τοῦ *á*. ἐνικ. τῶν ἐνεργητ., ἔπειτα τὸ ἐγκλιτικὸν καλούμενον φωνῆεν *i* ἢ μόνον ἢ μεθ' ἐπομένου *e* ἢ *η* ὡς *ie* ἢ *ih* (σक्र. *ja, jâ*) μετὰ τοῦ προηγουμένου συνδετικοῦ φωνήεντος *o* ἢ τοῦ θεματικοῦ χαρακτῆρος *a, e, o, i, u*, εἰς *αι, ει, οι, ι* καὶ *υ* συναιρούμενον. Καὶ τὸ μὲν μόνον *i* ἐν τοῖς κοινοῖς τύποις τῆς β'. (τῆς εἰς *ω*) συζυγίας, ὡς λέγ-ο-ι-μι, λέγ-ο-ι-ς, λέγ-ο-ι- κτλ. λεγ-οί-μην, λέγ-οι-ο, λέγ-οι-το κτλ. ποιέ-οι-μι (ποιῶμι), τιμά-οι-μι (τιμῶμι), δηλο-οί-μην (= δηλοίμην) κτλ. τὸ δὲ *ih* ἐν τοῖς ἀττικαῖς λεγομένοις τύποις τῶν συνηρημένων ῥημάτων καὶ ἐν πάσῃ τῇ *á*. (εἰς *μι*) συζυγία, ὡς ποιε-οίη-ν (ποιοίην), ποιε-οίη-ς (ποιοίης) κτλ. στα-ίη-ν, στα-ίη-ς, στα-ίη-, θε-ίη-μεν, δο-ίη-τε, δο-ίη-σαν. ἐν δὲ τῷ δυϊκῷ καὶ πληθ. τῶν τελευταίων καὶ ἐν πᾶσι τοῖς μέσοις τύποις τῆς *á*. συζυγίας τὸ *η* τοῦ *ih* συναιρεῖται μὲ τὰς προηγουμένας διφθόγγους *αι, ει, οι*, ἡγουν καταπίνεται ὑπ' αὐ-

τῶν, ὡς συνήθως λέγεται, οἷον ποιούμεν, τιμῶτε, σταῖτον, θεῖτον, τε-
θείμην, τιθεῖτο, διδοίμεθα, διδοῖσθε, διδοῖντο κτλ. ἀντὶ τῶν ποιούμεν,
τιμῶντε, σταῖητον, θεῖητον, τιθειήμην, τιθείητο κτλ. Μαρτυρεῖ δ' ὑπὲρ
τῆς συναϊρέσεως ταύτης ὁ τόνος των περισπώμενος ὢν, ἐν ᾧ οἱ ἄνευ αὐ-
τῆς προκύψαντες τύποι. π.χ. λέγοιμεν, λέγοιτε, λέγοισθε, λέγοντο
προπαροξύνονται· τὸ δὲ *ι* ἐν τῷ *γ'*. πληθύντ. ἀμφοτέρων τῶν συζυγι-
ῶν, ὅταν δηλ. μὴ ἔχωσι τὴν *σα*, ὡς *λέγοιεν, δηλοῖεν, σταῖεν, τιθεῖεν*
κτλ. Ἀλλὰ κατὰ διαλέκτους καὶ τοῦτο τὸ πρόσωπον δι' ἀπλοῦ *ι* ἐσχη-
ματίζετο, ὡς δῆλον τοῦλάχιστον ἐκ τοῦ παρέχουν (= παρέχοιεν) τε-
τράκις ἐν δελφικαῖς ἐπιγραφαῖς· ἀπαντῶντος (Anecdota Delphica ed.
E. Curtius n. 12. 43. 31).

Εἶνε δὲ τὸ *ι* ἢ *ιη*, ὡς προερέθη, ἡ ρίζα τῶν ῥημάτων *ιέναι* καὶ *ιέ-
ναι* (ἐφίεσθαι) καὶ σημαίνει ταῦτόν ὅπερ καὶ ταῦτα. Ἡ πρώτη λοιπὸν
καὶ κυρία σημασία τῆς εὐκτικῆς εἶνε ἡ ὁρμὴ καὶ τάσις καὶ ἔφρεσις πρὸς
τὸ διὰ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος σημαίνόμενον. Ἀλλ' αὕτη ἡ ἔφρεσις δὲν
εἶνε οὔτε τις μετὰ προσδοκίας καὶ ἐλπίδος ὁρμὴ καὶ τάσις πρὸς
πραγματοποίησιν τῆς ῥηματικῆς ἐνεργείας, ὡς ἐπὶ τῆς ὑποτακτικῆς,
οἷον: *χωρῶμεν, ἄγωμεν, ἔωμεν. φάγωμεν καὶ πίωμεν* κ.τ.τ. οὔτ' αἷ-
τησις καὶ προσταγὴ καὶ παρακέλευσις, ὡς ἐπὶ τῆς προστακτικῆς, οἷον
χώρει, ἄγε, ἔτω, φάγετε, πιέτωσαν, οὔτε τις εὐχὴ περὶ παρελθόντος
καὶ διὰ τοῦτο τῶρα ἀδύνατος *ῥά* ἐκτελεσθῆ, ὡς διὰ τῶν ιστορικῶν
χρόνων τῆς ὀριστικῆς, οἷον: εἴθε σοι, ᾧ Περικλείς, τότε *συνεγενόμην*,
ὅτε δεινότατος σαυτοῦ ἦσθα. Ξενοφ. Ἀπομν. Α. 2, 46. Πρβλ. Ἰλ. Γ,
40. Εὐριπ. Ἡλ. 1068., ἀλλὰ *τις* ἀπλῶς ἐν τῷ *ῥῳ* *τεθειμένῃ* (ἐξ ὑπο-
κειμένου) *εὐχὴ καὶ ἐπιθυμία*, χωρὶς ὁ λέγων νὰ προσδοκᾷ τὴν πραγ-
ματοποίησιν αὐτῆς, ἢ διὰ τοῦ τύπου νὰ ἐπισημαίνεται, ἂν δύναται νὰ
ἐκπληρωθῇ ἢ μὴ, μόνον δ' αἱ περιστάσεις δείχνουσιν, ἂν ἡ ἐκάστοτε ἐκ-
φερομένη *εὐχὴ* εἶνε ἢ ἥτον ἐκτελέσιμος ἢ μὴ. Οὕτω π. χ. αἱ εὐχὴς ἐν
ἀρχῇ τῆς Ἰλιάδος (Α, 18—19 καὶ 42) *εὐχαὶ* τοῦ Χρύσου ἐξεπληρώθη-
σαν ἀμφοτέραι κατὰ τὴν τοῦ ποιητοῦ δόξαν. ἢ δ' ἐν στίχ. 371—2
τῆς Β *εὐχὴ* τοῦ Ἀγαμέμνονος οὐδέποτε ἐξεπληρώθη. ἢ δ' Ὀδυσσ. Ζ,
180—2 τοῦ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὴν Ναυσικᾶν ἀδελφὸν ἂν ποτε ἐξετελέ-
σθῃ. — Δύο λοιπὸν εἶνε τὰ τὴν *πρώτην ἐγκλιτικὴν ἔννοιαν* τῆς εὐ-
κτικῆς *συναποτελοῦντα*, ἡ *εὐχὴ* καὶ τὸ *ἀπλῶς* *ροητόν* αὐτῆς, καθὼς
δύο εἶνε καὶ τὰ τυπικά της γνωρίσματα. Καὶ τὸ μὲν ἐκείνων, τὴν *εὐ-
χὴν* καὶ *ἔφρεσιν*, παρέστησεν ἡ γλῶσσα διὰ τοῦ ἐνὸς τούτων, τοῦ *ι*,
πρὸς δὲ τὴν τοῦ ἐτέρου, τοῦ *ἀπλῶς* *ροητοῦ*, ἐρμηνείαν προήρτησεν
εἰς αὐτὴν τὰς παρωχημενικὰς *καταλήξεις*, δι' ὧν εἰς τὸ παρελθὸν μετα-

τιθεμένη ἡ εὐχή, ἐξωθεῖται ἐκ τῆς σφαίρας τῆς πραγματικότητος καὶ ὥς ὄντως νοητὴ καὶ ἰδεατὴ παριστάνεται· τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ καὶ ἡ νεωτέρα γλῶσσα, περὶ μὲν ἐπιθυμουμένου τε ἅμα καὶ ἐλπίζομένου θέλω καὶ ἐπιθυμῶ λέγουσα, περὶ δὲ ἀπλῶς εὐκτοῦ καὶ θελητοῦ, ἀλλὰ μὴ προσδοκώμενου ἤθελα καὶ ἐπιθυμοῦσα = τῷ ἀρχ. βουλοίμην ἄρ. Πρβλ. Ἰλ. Γ, 44. Ὁδ. Α, 390. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἔτι μᾶλλον, ἵνα παραστήσῃ τὴν παντελῆ ἀνυπαρξίαν ἡ γλῶσσα μετεχειρίσθη τοὺς παρωχημένους ὀριστικούς ἐπὶ τῆς ἀνυπάρκτου ὑποθέσεως, τῆς φανερώς ἀνεκτελέστου εὐχῆς καὶ τοῦ ἀνεφίκτου σκοποῦ. Αἱ πρωτεύουσαι καταλήξεις ἐπὶ τῆς διὰ τῶν ὁμωνύμων χρόνων π. χ. ὑποθέσεως παριστάνουσι τὸ ὑποτιθέμενον ἢ ὄντως ὑπάρχον ἢ καὶ εἰς τὸ μέλλον προσδοκώμενον· αἱ δὲ δευτερεύουσαι εἰς τὸ παρελθὸν μετακινουσαι αὐτό, ἐμμέσως αἶρουσι τὴν παροῦσαν ἢ τὴν μέλλουσαν πραγματικότητά του. Ὅτι δὲ οὐδ' ἐν τῷ παρελθόντι εἶχάν τινα πραγματικότητας αἱ τοιαῦται ὑποθέσεις, εὐχαὶ καὶ σκοποὶ, ἐξηγεῖται ἐξ αὐτοῦ δὴ τοῦ ὑποθετικοῦ, εὐκτικοῦ καὶ τελικοῦ τύπου τῶν· διότι περὶ τοῦ ὄντος ἤδη γεγονότος σπανίως μὲν ὑποθέσεις γίνεται, οὐδέποτε δ' εὐχὴ ἢ σκοπὸς προτίθεται.

Εὐθύς δ' ἔπειτα τοῦ ἐτέρου τῶν στοιχείων τούτων ἀφαιρεθέντος καὶ τοῦ ἐτέρου, τοῦ ἀπλῶς νοητοῦ καὶ ὑποκειμενικοῦ, εἰς ποικίλας ἄλλας μερικιώτερας περιπτώσεις ἐφαρμοζομένου ποικίλην καὶ εὐρεῖαν χρῆσιν ἔλαβεν ἡ εὐκτική, πρὸς πάσας σχεδὸν πασῶν τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων τὰς σημασίας ἀντιστοιχοῦσα καὶ ἀντιδιαστελλομένη καὶ πανταχοῦ νοητότερόν τι καὶ ὑποκειμενικώτερον καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ἔνθεν μὲν μετριώτερον ἐκφέρουσα, ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι πραγματικώτερόν τι πάντοτε καὶ μᾶλλον ἐξ ἀντικειμένου καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο πολλάκις ἀποτομώτερον καὶ οἷον ἀγροικώτερον, ἀλλ' ἅμα καὶ ἐφαργέστερον σημαίνουσι. Κατὰ ταῦτα ἡ μὲν εὐκτική συντελεῖ μᾶλλον εἰς τὴν ἀκριβορρημοσύνην τὰς λεπτοτάτας διαφορὰς τῶν ἐννοιῶν, πολλάκις βοηθεῖα τοῦ μορίου ἄν, ὑποσημαίνουσα καὶ ἰδιάζει εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ (Ἀριστοφ. παρὰ Σέξτω τῷ ἔμπειρ. πρὸς τ. γραμματ. Α'. 10) «ἀστείαν καὶ ὑποθηλυτέραν» καλουμένην διάλεκτόν, οἷα ἦτον ἡ τῶν τότε ἀστέων, εὐτραπέλων καὶ φιλοφρόνων ἀστῶν καί, τὸ παράδοξον, καὶ αὐτὴ ἡ λῖαν ἀφελὲς νομιζομένη ὁμηρικὴ ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις μαρτυρεῖ, πόσον τότε ἦτο προχωρημένη ἢτε τῶν ἡθῶν γλαφυρότης καὶ ἡ ἀρμοδίως αὐτὴν ἐρμηνεύουσα τέχνη τοῦ λόγου. αἱ δ' ἄλλαι συντελοῦσι μᾶλλον εἰς τὴν αἰσθητικὴν καὶ οἷον πλαστικὴν ἐνάργεια, πάντα ἐκτὸς τῆς σκοτεινῆς καὶ ἀορίστου διανοίας τοῦ ὑποκειμένου καὶ ἐντὸς ἢ ἐγγὺς τῆς πραγματικότητος παριστάνουσαι, καὶ ἰδιάζουσιν εἰς τὴν τότε οὕτω νομιζο-

μένην καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κωμικοῦ (αὐτόθι) « ἀνελεύθερον, ὑπαγροικοτέραν » προσαγορευομένην διάλεκτον, οἷα ἦτο πιθανώτατα ἢ τῶν συγχρόνων ἀγροδιαίτων Ἀττικῶν, ἢ τὴν σκάφην σκάφην καὶ τὰ σῦκα σῦκα λέγουσα.

Πρὸς πίστωσιν τῶν εἰρημένων ἀρκεῖ νὰ παραθέσωμεν ἐδῶ ὀλίγα τινὰ παραδείγματα ἐκάστης τῶν ποικίλων σημασιῶν τῆς εὐκτικῆς, παραβάλλοντές τας πρὸς τὰς ἀντιστοίχους τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων.

Α) ἡ εὐκτικὴ ἐν τῷ ἀνεξαρτήτῳ λόγῳ
χωρὶς τε τοῦ ἀν (κεν) καὶ μετ' αὐτοῦ.

ἀ.) ἐπὶ εὐχῆς ὡς ἐν τοῖς προαναφερθεῖσιν ὁμηρικοῖς χωρίοις, π. χ. Α, 48. 42. ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῦν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν — — —.

καὶ τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσι. κτλ.
Πρβλ. Ἰλ. Δ, 288. 343. Ν, 825. Ὀδ. Η, 148. Θ, 410. 413. κ. ἄλλ. Ἡρόδ. Ζ', 5. 47. 104. Αἰσχ. Προμ. 977. Σοφ. Φιλοκτ. 133. 346. 390. Ξενοφ. Ἑλλ. Δ', 1, 38 κτλ. Εὐχὴ ἐκφέρεται διὰ τῆς εὐκτικῆς καὶ μετὰ τοῦ ἀν (ἐν ἐρωτήσεϊ). Σοφ. Οἶδ. Κολ. 1100

τίς ἀν θεῶν σοι τόνδ' ἄριστον ἄνδρ' ἰδεῖν

δοίη, τὸν ἡμᾶς δεῦρο προσπέμψαντά σοι;

== τῷ καθομιλ. « ποῖος θεὸς νὰ σῶσιν κτλ. » ταύτης ἐντονώτεραι φράσεις εἶνε ἢ διὰ τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς πάλιν ἐν ἐρωτήσεϊ, οἷα: τίς θεῶν σοι — — — δώσει; καὶ ἡ διὰ τῆς προστακτικῆς ἐκτὸς ἐρωτήσεως, οἷον « θεῶν τις δότω σοι » κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ Σοφοκλ. Φιλοκτ. 794. 1214. Αἰ. 388. Ἡλ. 660. Αἰσχ. Ἀγαμ. 1448. Εὐριπ. Ἀλκ. 864. Ἰππολ. 208. 345. Ἰφιγ. Τ. 627 κτλ. Ὅτι δὲ καὶ ἐκτὸς ἐρωτήσεως διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἀν (κεν) εὐχὴ ἐκφέρεται, μαρτυρεῖ πρὸ πάντων τὸ Ἰλ. Ζ, 284 « ὥς κέ οἱ αὖθι γαῖα χάνοι » ἀνάλογον τῷ καθομιλουμ. « ἄς (νὰ) τὸν πάρῃ (ἢ ἔπαιρν) ἢ κατάρῃ ». ἐν δὲ Σοφοκλ. Φιλοκτ. 1094 (ἀν ἡ παραδεδομένη γραφὴ ἦνε ὀρθή) ἡ εὐχὴ ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ εἴθε καὶ τῆς ὑποτακτικῆς: « εἴθ' αἰθέρος ἄνω πτωκάδες δῦτόνου διὰ πνεύματος ἔλωσι μ' οὐ γὰρ ἴσχω. »

β.) ἐπὶ ἐνδόσεως καὶ συγκαταθέσεως. Ἰλ. Β, 340.

ἐν πυρὶ δὴ βουλαί τε γενοίετο, μῆδεά τ' ἀνδρῶν,
σπονδαί τ' ἄκρητοι καὶ δεξιάι, ἧς ἐπέπιθμεν!

μετ' ἀγανακτήσεως ἐκφρασμένη παραχώρησις ἀνάλογος τῇ τῆς συνηθείας: « ἄς πάγουν ἑ τάνάθεμα καὶ αἰ σκέψεις καὶ αἰ ἀποφάσεις! » κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ Ἰλ. Γ, 101. 300. Χ, 274. Ω, 226. Ὀδ. Η, 224.

ιδόντα με καὶ λίποι αἰών.

κτῆσιν ἐμὴν δμῳάς τε καὶ ὑψηρεφές μέγα δῶμα.

= ἄς ἐβλεπα τοὺς ἰδικούς μου καὶ ἄς ἀπέθνησκα (ἄς μ' ἐπαιρὺν ὁ Χάρος). ἔνδοσις καὶ συγκατάθεσις μέχρις ἀδιαφορίας πρὸς τὰ λεγόμενα ἢ γιγνόμενα πολλάκις καταντῶσα, ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ εἶεν (πιθαν. εὐκτ. γ'. ἐνικ. πρὸς. τοῦ εἶναι). Αἴσχ. Προμηθ. 36. Πλατ. Εὐθύφρ. 13. d. καὶ ὀρθῶς γε, ὧ Σώκρατες· οὐ γὰρ τοιαύτην λέγω. — εἶεν· ἀλλὰ τίς δὴ θεῶν θεραπεία ἂν εἴη ἡ ὁσιότης; Ἀπολογ. 19. b. 34. b. 36. b. Φαίδ. 95. α. 117. α. Κρίτ. 47. c. 50. e. Συμπος. 204. c. 208. b. Πολιτ. 344. α. 424. e. κ. ἄλλ. Ξενοφ. Κ. Π. Γ'. 1, 13. 35. Δ'. 3, 8. Δημοσθ. Φιλιππ. Α'. 22 κτλ. Καὶ διὰ τοῦ εἶη, ὡς ἐν Ἰλ. Ω, 139 τῇδ' εἶη κτλ., ὅπερ ὁ παραφραστής διὰ προστακτικῆς παραφράζει. Ἀλλ' ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ἔστω, ὡς ἐν Ἰλ. Η, 34 ὧδ' ἔστω. Πλατ. Νόμ. Ζ'. 816. 6 ἔστω δὴ ταύτη. Πολιτ. I, 597. 6 κ. ἄλλ. Καὶ δι' ἄλλων προστακτικῶν Σοφ. Φιλοκτ. 120 ἔτω ποιήσω πᾶσαν αἰσχύνην ἀφείς. Οἶδ. Τ. 1458. Πλατ. ἀπολ. 19. α. ὅμως τοῦτο μὲν ἔτω ὅπη τῷ θεῷ φίλον. Αἴσχυλ. Προμ. 939 δ' δ' οὖν ποιείτω — πάντα προσδοκητά μοι. 942 κεξ.

ἐμοὶ δ' ἔλασσον Ζηνὸς ἢ μῆδ' ἐν μέλει.

δράτω, κρατεῖτω τόνδε τὸν βραχὺν χρόνον.

Ἐναργέστατα δὲ διαφαίνεται ἡ συγγένεια καὶ οἶον κατὰ τοῦτο ταυτότης ἀμφοτέρων τῶν ἐγκλίσεων ἐν τῷ Αἴσχ. Προμηθ. 1047—1056, ὅπου πρῶτον μὲν δύο προστακτικαὶ θέτονται, ἔπειτα δ' ἐπιφέρονται τρεῖς εὐκτικαί.

γ'.) Τῇ ἐνδόσει καὶ συγκαταθέσει γειτνιάζει ἐγγύτατα ἡ συνθήκη, ἣν περ καὶ αὐτὴν ἐρμηνεύει ἢ τε εὐκτικὴ καὶ αἰ κατὰ τοῦτο ἀντίστοιχοι, ἢ τε προστακτικὴ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ.

Ἰλ. Γ, 71 κεξ.

ὁππότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
κτῆμαθ' ἐλὼν εὖ πάντα γυναῖκά τε οἶκαδ' ἀγέσθω·

οἱ δ' ἄλλοι φιλότητα καὶ ὄρκια πιστὰ ταμόντες,
ναίετε Τροίην ἐριβώλακα, τοὶ δὲ νεέσθω

Ἄργος ἐς ἱππόβοτον καὶ Ἀχαιῖδα καλλιγύναικα.

Πρβλ. αὐτ. 94. ὅπου ἀντὶ τῆς προηγουμ. εὐκτ. ταμόντες ναίετε (= τάμοιτε καὶ ναίοιτε) τίθεται ἡ ὑποτακτικὴ τάμωμεν. Ἐν δὲ 255—8 (αὐτόθι) ἀντὶ μὲν τοῦ ἀγέσθω τίθεται τὸ ἔποιτο, ἀντὶ δὲ τοῦ νεέσθω τὸ νέονται (= νέωνται). Τοιαῦτα εἶναι καὶ τὰ Ἰλ. Δ, 17 κεξ. Ω, 139 κτλ. — Ἡ συνθήκη ἐρμηνεύεται καὶ διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν

(κέ, κέν). Τοιοῦτον παράδειγμα σπουδαιότατον εἶνε ὁ τῶν Ἡλείων καὶ Ἡραιέων ὄρος (C. Inscr. XI. Ahrens. de dial. æol. 280 κεξ). « Συμμαχία κ' ἔα (= ἂν εἴη) ἑκατον Γέτεα, ἄρχοι δέ κα τοῖ (= τῷ). αἱ δέ τοι δέοι αἴτε Γέπος αἴτε Γάργον, συνείαν (= συνείεν) κ' ἀλλάλοις » κτλ. = τοῖς δημῳδ. « νὰ ἦνε, ν' ἀρχίσῃ κτλ. » Ἐπὶ δ' ἐντονωτέρας ἐρμηνείας τίθεται, ὡς γνωστόν, ἡ προστακτικὴ καὶ τὸ ἰσοδύναμον ἀπαρέμφατον ἢ ὁ μέλλων ὁ ὀριστικός· οὕτω π. χ. ἐν ταῖς παρὰ Θουκυδίδην (Ε. 18. 23) συμβάσσει τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων « ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα. » « ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν. » « ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀμφίπολιν. » « ὁ δ' ὄρκος ἔστω ὅδε. » « ὁμοῦνται δὲ ταῦτα. » « κατὰ τὰδε ξύμμαχοι ἔσονται. » — Ἐντεῦθεν ἐκφέρει δ'.) ἡ εὐκτική (μετὰ τοῦ ἂν συνήθως) μετριώτερον τὰ τῆς προστακτικῆς καὶ ὑποτακτικῆς ἐν ἐρωτήσσει τε, ὡς Ἰλ. Γ, 52 (Πρβλ. Ε, 456. Ρ, 340—1. Ω, 263. Ὁδ. Ζ, 57. Η, 22) Ο, 195.

οὐκ ἄν δὴ μείνειας Ἀρητίφιλον Μενέλαον;

= σχεδὸν τῷ « μείνον δὴ », καὶ ἐκτὸς ἐρωτήσεως.

Ἰλ. Β, 250

τῷ οὐκ ἂν βασιλῆας ἀνὰ στόμ' ἔχων ἀγορεύουσιν.

= τρόπον τινὰ τῷ « διὰ τοῦτο δὲν ἔχεις τὴν ἄδειαν νὰ παίρνης εἰς τὸ στόμα σου τοὺς βασιλεῖς. » Τοιαῦτα καὶ Σοφ. Ἀντιγ. 444. Ἀριστ. Σφηκ. 725 πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς, οὐκ ἄν δικάσαις = μὴ δικάσῃς. καὶ τὰ μετὰ φιλοφροσύνης εἰρημένα Σοφ. Φιλοκτ. 674 χωροῖς ἄν εἴσω = χῶρει, εἴ σοι φίλον. Πλατ. Φαῖδρ. 227. c. λέγοις ἄν. 229. h. προάγοις ἄν. ἀλλὰ καὶ τὸ μετ' εἰρωνείας λελεγμένον καὶ διὰ τοῦτο ἔντονον προσταγὴν ἐκφέρειν Σοφ. Ἠλ. 1494. « χωροῖς ἂν εἴσω σὺν τάχει. » κατ' οὐσίαν = τῷ « κρημνίσου γρήγορα μέσαι. » Ἀλλ' ἡ λεπτὴ αὕτη διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο ἐγκλίσεων καθαρώτερον διαφαίνεται, ἂν συμπαραθέσωμεν τὸ Σοφ. Ἠλ. 637.

κλύοις ἄν ἤδη, Φοῖβε προστατήριε,

κεκρυμμένην μου βάξιν· οὐ γὰρ ἐν φίλοις

ὁ μῦθος, οὐδὲ πᾶν ἀναπτύξαι πρέπει.

πρὸς τὸ τ. Ἰλ. Α. 37 Κλυθί μευ, ἀργυρότοξε, κτλ. Ἐν μὲν τούτῳ ὁ πᾶν τὸ δίκαιον καὶ ὅσιον ἑαυτῷ συνειδώς ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος μετὰ θάρρους προσελθὼν τῷ θεῷ του ἀπαιτεῖ πως νὰ τὸν ἀκούσῃ καὶ νὰ τοῦ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν, ἐκεῖ δ' ἡ αὐτόχειρ τοῦ νομίμου ἀνδρὸς καὶ σύνευρος τοῦ συνενόχου Αἰγίσθου καὶ δυσμενῆς πρὸς τὰ γνήσια αὐτῆς τέκνα κόρη τοῦ Τυνδάρεω, ὑπὸ νυκτέρων φασμάτων τεταραγμένη καὶ

περιδεῖς περὶ τῆς ἐπὶ τῷ ἰδίῳ αὐτῆς κακῷ ἐκβάσεως, μεθ' ὑποστολῆς προσέρχεται πρὸς τὸν προστατήριον Φοῖβον καὶ χαμηλῇ τῇ φωνῇ δέεται αὐτοῦ εἰς καλὸν αὐτῆς νὰ τρέψῃ τὰ ὄνειρα, ἐνδοιάζουσα ἀκόμη, ἂν ὁ θεὸς θὰ τὴν εἰσακούσῃ. Ἐν δὲ τῷ Ἰλ. Γ, 406 κξ. καὶ ἡ χωρὶς τοῦ ἄν εὐκτική συνωνυμεῖ τῇ προστακτικῇ. Πρβλ. Ζ, 164. Α, 790. Ὀδ. Β, 230 κξ Ε, 8—10. Ν, 229. Ω, 461. 491. Μετρία προσταγὴ ἐκφέρεται πολλάκις καὶ διὰ τῆς εὐκτ. μετὰ τοῦ εἰ, ἥπερ κυρίως δύναται ἡ ἰδίως εὐκτική νὰ θεωρηθῇ, τοῦ εἰ ὄντος = τῷ αἶ, εἴθε, ἡ ὑποθετικῇ, κατὰ παρὰλειψιν τῆς ἀποδόσεως, οἷα π. χ. καὶ ἡ «καλῶς (εὔ) ἄν ποιήσῃς», προστακτικῇ πως ἀποβῶσα π. χ. Ἰλ. Ο, 574. Ω, 74. Πρβλ. Ὀδ. Ε, 388.

ε.) Τῇ ἐνδοτικῇ εὐκτικῇ ἔγγιστα γειτνιάζει καὶ ἡ ἐρμηνεύουσα τὸ καθαρῶς ροητόν, τὸ ἀπλῶς καὶ μόνον ἐν τῇ διανοίᾳ τεθειμένον, οἷον τὸ Ὀδ. Ξ, 494 κξ.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
τοιγὰρ ἐγὼ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.

εἴη μὲν νῦν νῶϊν ἐπὶ χρόνον ἡμὲν ἐδωδῇ
ἡδὲ μέθυ γλυκερὸν κλισίης ἔντοσθεν ἐοῦσιν
δαίνυσθαι ἀκέοντ', ἄλλοι δ' ἐπὶ ἔργον ἐποιεῖν,
ῥηϊδίως κεν ἔπειτα καὶ εἰς ἐναιαυτὸν ἅπαντα
οὔτι διαπρήξαιμι, λέγων ἐμὰ κήδεα θυμοῦ κτλ.

= τῷ τῆς συνηθ. «ἄς ποῦμε(ν) πῶς εἶχαμε(ν) διὰ πολὺν κκιρὸν φαγεῖν καὶ γλυκὸ κρασί καὶ ὅτι ἄλλοι πῆγαινον νὰ ἐργάζωνται (ἡ 'σὲ δουλεύα), τότε καὶ ὁλόκληρον χρόνον λέγοντας τὰ πάθιά μου εὐκολα δὲν θὰ τ' ἀπόσωνα κτλ.» — Τὸ δὲ Πλατ. Πολιτ. Η'. 549. α καὶ δούλοις μὲν τισιν (νεωτ. γρ. τις ἂν) ἄγριος εἴη ὁ τοιοῦτος, οὐ καταφρονῶν δούλων, ὥσπερ ὁ ἱκανῶς πεπαιδευμένος, ἐλευθέρους δὲ ἡμερος κτλ., ὅπερ ὁ Bäumlein (Untersuch. σλ. 255) ἐνταῦθα ὑπάγει, μᾶλλον εἰς τὴν προηγουμένην δ.) περίπτωσιν ἀνακτέον νομίζω καὶ τὸ εἴη ἢ εἴη ἂν περίπου διὰ τοῦ ἔστω, δεῖ εἶναι περιφραστέον, ὥς δείχνει τὸ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς αὐτῆς περιόδου τεταγμένον «αὐθαδέστερόν τε δεῖ αὐτὸν — εἶναι κτλ.

Τοιαύτη θέσις τοῦ ἀπλῶς φανταστοῦ, ἀλλ' οὐχ ὑπάρχοντος ἀληθῶς ἐκφέρεται καὶ διὰ τῆς ὀριστικῆς, συνηθῶς μετὰ τῶν μορίων καὶ δῆ, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἐναργέστερον καὶ ζωηρότερον παρὰ διὰ τῆς εὐκτικῆς. Εὐριπ. Μηδ. 386 κξ. εἶεν' καὶ δὴ τεθρᾶσι τίς με δέξεται πόλις; = ἄς ἦνε. εἰπὲς πῶς πέθαναν κτλ. Ξεν. Ἀναβ. Ε'. 6, 9 ποιῶ δ' ὑμᾶς ἐξῆπατηθέντας καὶ καταγοητευθέντας ὑπ' ἐμοῦ ἥκειν εἰς Φᾶσιν καὶ δὴ

ἀποβαίνομεν εἰς τὴν χώραν· γνῶσεσθε δὴπου, ὅτι οὐκ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐστέ. κτλ.

ζ'.) Ἐκ ταύτης τῆς οὕτως εἰπεῖν θετικῆς εὐκτικῆς ἀνεπτύχθη ἡ ὑποθετικὴ, ἡ πρὸ αὐτῆς τὸ ὑποθετικὸν μόριον εἰ ἤτοι μόνον ἢ μετὰ τοῦ ἄν (ποιητ. κέ, κέν) ἔχουσα. Διὰ ταύτης ὑποτίθεται τι ἀπλῶς ἄνευ ἀναφορᾶς πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἵνα ἐξαχθῇ συνέπειά τις ἤτοι πραγματικὴ καὶ βεβαία, ἡ νοητὴ καὶ αὐτὴ καὶ μόνον ἐνδεχομένη. ἐναργέστερον παράδειγμα εἶνε τὸ Ὅδ. Σ, 366 — 386. Ἀλλὰ τὰ περὶ αὐτῆς ἐκτενέστερον κατωτέρω.

ζ').) Ἡ εὐκτικὴ ἐκφέρει καὶ ἀπλῆν διάσκεψιν ἄνευ τάσεως πρὸς τὴν πρᾶξιν, ἐν ᾗ ἡ ὑποτακτικὴ διάσκεψιν μετὰ τάσεως καὶ οἷον προετοιμασίας πρὸς αὐτήν. Αἰσχ. Ἰκετ. 20 κεξ.

Τίνχ γοῦν χώραν εὐφρονα μᾶλλον

τῆςδ' ἀφικοίμεθα

σὺν τοῖςδ' ἰκετῶν ἐγχειρῖδιος

ἐριοστέπτοισι κλάδοισιν;

= εἰς ποίαν ἄλλην χώραν ταύτης εὐφρονεστέραν νὰ πηγαίναμεν; Τὸ ἀφικώμεθα θὰ ἐσήμαινε τὰς Δαναίδας διαβουλευομένας νὰ τραπῶσιν ἐπ' ἄλλην τινὰ τοῦ Ἄργους εὐφρονεστέραν χώραν, ἐν ᾗ τὸ ἀφικοίμεθα φανερώνει ἀπλῆν τινὰ διάσκεψιν ἄνευ τοῦ (ἀποφασισμένου) τούτου σκοποῦ. Τοιαῦτα εἶνε καὶ τὰ Ἀγαμέμν. 1374 κεξ. Σοφ. Οἰδ. Κ. 1418. Θεοκρ. ΚΖ'. 24. Δημοσθ. κ. Μιδ. 35. « εἴ τις οὖν κἀκείνοις τοῖς προϋπάρχουσι νόμοις καὶ τούτῳ τῷ μετ' ἐκείνους τεθέντι καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἐστ' ἔνοχος, ὁ τοιοῦτος πότερα μὴ δῶ διὰ τοῦτο δίκην, ἢ μείζω δοίῃ δικαίως; ἐγὼ μὲν οἶμαι μείζω » = νὰ μὴ τιμωρηθῇ διὰ τοῦτο, ἢ περισσότερον, λέγετε νὰ τιμωρηθῇ; κτλ.

ή.) Ἡ εὐκτικὴ ἐγγύτερον πρὸς τὴν πραγματικότητα προσερχομένη ἐκφέρει ἐξ ὑποκειμένου γνώμην περὶ παρόντος ἢ μέλλοντος ἐρίοτε δὲ καὶ περὶ παρελθόντος, ἀρχαιότερον μὲν, ὡς εἰκός, ἄνευ τοῦ ἄν, ὕστερον δὲ συνηθέστερον, ὡς ἐκ τῶν προκειμένων μνημείων τῆς γλώσσης δῆλον, μετὰ τοῦ ἄν.

1) Ἄνευ τοῦ ἄν. Ἰλ. Τ, 321 οὐ μὲν γάρ τι κακὸν ἄλλο πάθοιμι = δὲν θὰ πάθω, νομίζω. Υ, 286 ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρες φέροιεν = δὲν φέρουν, νομίζω. Ψ, 151 Πατρόκλῳ ἥρωϊ κόμην ὀπάσαιμι φέρεσθαι = βοῦλόμαι ὀπάσαι, ὀπάσω. Ἰλ. Κ. 246.

τούτου γ' ἐσπομένοιο καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο

ἄμφω νοστήσαιομεν, ἐπεὶ περιόιδε νοῆσαι.

= νοστήσομεν, ἐγῶμαι. Τοιαῦτα καὶ τὰ Ὅδ. Γ, 231. Η, 314 κεξ. Ν,

248. Ὀδ. Ξ, 122 κεξ. Ἰλ. Κ. 556 κεξ. Ο, 45 κεξ. Ἡσίοδ. Θεογ. 722 κεξ. Αἴσχ. Χοηφ. 591 κεξ.

πτηνά τε καὶ πεδοβάμον' ἀπ' ἀνεμοέντων
αἰγίδων φράσαι κότον
ἀλλ' ὑπέρτολμον ἀνδρὸς φρόνημα τίς λέγοι ;

Σοφ. Ἀντιγ. 604.

Τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀνδρῶν
ὑπερβασία κατάσχοι ;

Εὐρ. Ἰφ. Αὐλ. 523. Πινδ. Ὀλυμπ. Γ'. ἐν τέλει.

τὸ πόρσω δ' ἐστὶ σοφοῖς ἄβατον
κἀσόφοις· οὐ μιν διώξω. κεινὸς εἴη.

= κενὸς ἔσομαι, νομίζω. Ὀλ. Θ'. 120 κεξ. Ἰ. ἐν τέλ. Πυθ. Δ'. 210.

Αἵσωνος γὰρ πᾶτις ἐπιχώριος οὐ ξείναν *ἰκοίμαν* γαῖαν ἄλλων
= δὲν ἦλθα (ἢ δὲν ἔρχομαι), νομίζω, εἰς ξένην γῆν. Αἰσχυλ. Ἰκετ. 727. Σοφ. Αἶ 924. Εὐρ. Ἰφιγ. Αὐλ. 1209. Ἰππολ. 470. Ἰφ. Τ. 1055. Ἀνδρ. 930. Ἀριστοφ. Ὀρν. 180. Θεοκρ. Η. 20 87 κεξ. ΚΒ'. 73 κεξ. ΚΖ'. 59. ΚΗ. 12 κεξ. ΚΘ'. 37 κεξ. Μοσχ. ζ'. 6. Ἀντιφωντ. κατηγ. φαρμ. 25. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ τελευταῖον χωρίον καὶ τὰ Ἰσαίου π. τ. Νικ. κλ. 19 π. τ. Ἀπολλ. κλήρου 36. π. τ. Ἀριστ. κλ. 18. 23. π. τ. Ἀγνίου κλ. 38. Δεινάρχου κ. Ἀριστ. 3 κ. Φιλ. 18. 19 — Λυκούργου κ. Λεωκρ. 50. Ξεν. Ἱερ. ΙΑ. 13 καὶ εἴ τινα ἐν τοῖς χειρογράφοις ἄνευ τοῦ *ἀν* φερόμενα χωρία διώρθωσαν οἱ νεώτεροι τῶν ἐκδοτῶν προσθέσαντες αὐτό. Ἡ ἐν τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις ἀκριβορρημοσύνη τοῦ πεζοῦ λόγου, μάλιστα τοῦ ἀττικοῦ, συγχωρεῖ ἴσως τὴν διόρθωσιν ταύτην· ἀλλ' ἀδιαφιλονείκητος φαίνεται οὕσα ἡ ἄνευ τοῦ *ἀν* γραφὴ τῶν προσεθεθειμένων τε καὶ εἴ τινων ἄλλων ὑπὸ τῶν χειρογράφων μεμαρτυρημένων ποιητικῶν χωρίων. Διότι καὶ ἡ ποίησις καθόλου, ὡς γνωστόν, πρὸς ἀρχαῖκας λέξεις καὶ συντάξεις ἐπιρρεπεστέρα εἶνε καὶ αἱ τοιαῦται φράσεις αἱ ὕστερον ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πεζοῦ λόγου συνήθως μετὰ τοῦ *ἀν* φερόμεναι τὸ πάλαι δι' ἀπλῶν τῶν ἐγκλίσεων χωρὶς τοῦ *ἀν* βεβαίως ἐξεφέροντο, ὅτε ἀκόμη οἱ ἐγκλιτικοὶ τύποι ἦσαν ἐναργέστεροι ἐν τῇ συνειδήσει τῆς γλώσσης. Ἀφ' οὗ δ' ἤρχισεν ἡ ἐνάργεια αὕτη ν' ἀμυδρώνηται καὶ τις σύγχυσις καὶ ἀσάφεια ν' ἀναφύηται ἐν τῷ λόγῳ, ἤρχισε καὶ ἡ ἑλλειψις αὕτη ν' ἀναπληρώνηται ἐδῶ μὲν διὰ τῆς χρήσεως τούτου τοῦ μορίου, ἀλλαχοῦ δ' ἄλλων. ὁμοίως ὥσπερ καὶ αἱ δι' ἀπ.λῶν τῶν πτώσεων ἀρχῆθεν ἐρμηνευόμεναι σχέσεις ὕστερον διὰ τῶν προθέσεων ἤρχισαν νὰ σημαίνωνται.

2) Μετὰ τοῦ ἄν. Ἰλ. Α, 400 — — τότε κέρ μιν ἱλασσάμενοι πε-
πιθόμεν = θὰ τὸν πείσωμεν, πιστεύω. αὐτ. 255.

ἢ κερ γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιοιτε παῖδες,
ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κερ κεχαροῖατο θυμῷ,
εἰ σφῶν τάδε πάντα πυθοῖατο μαρναμένοιν.

= θὰ χαροῦν, φοβοῦμαι, καὶ ὁ Πρίαμος καὶ τὰ παιδιά του κτλ. Τοι-
αῦτα καὶ τὰ αὐτ. 293 κεξ. Β, 42. 29. 66. Γ, 44. 220. 223. Δ,
474. Θ, 24—26. 240. Ἰλ. Ω, 56 (ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν μετριότη-
τα) Αἴσχ. Προμ. 937 — 8.

Πρ. τί δ' ἄν φοβοίμην, ᾧ θανεῖν οὐ μόρσιμον;

Χορ. ἀλλ' ἄθλον ἄν σοι τοῦδ' ἔγ' ἀλγίω πόροι.

Ἡροδ. Α'. 36 παιδὸς μὲν πέρι τοῦ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε ἔτι. οὐ γὰρ ἄν
ὕμιν συμπέμψαιμι = οὐ συμπέμψω αὐτόν (δι' οὓς σύννοιδ' αὐτοῦ λόγους).
Ξεν. Ἀγῆσ. Α'. 4. 2. 3. 20. 24. Β'. 12. 23. 25. Δ'. 4. 2. 3. 5. Ε'.
4. 5. 4. 7. κ. ἄλλα. Πλατ. Ἀπολ. 17, 6 — c. εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέ-
γουσιν, ὁμολογοῖν ἄν ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ. οὐδὲ γὰρ
ἄν δήπου πρέποι, ᾧ ἄνδρες, τῇδε τῇ ἡλικίᾳ, ὥσπερ μειρακίῳ πλάτ-
τοντι λόγους εἰς ὕμᾶς εἰσιέναι = δὲν πρέπει, νομίζω. Αὐτ. 18, α. 19,
α. 20, c. d — e. 22, e. 23, d. 24, α. 27, d. e. Κρίτ. 43, b. c. 44,
c. 46, c. 47, α. 48, α — b. 50, b. c. d. e. 52, α. d. κτλ.

Τὸ ἐν τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐκφερόμενον εἶνε ἐξ ὑποκειμένου
(πολλάκις μετρία, μεθ' ὑποστολῆς καὶ ἐνδοιασμοῦ) γνώμη, καὶ ὅχι ἐξ
ἀντικειμένου (θεαία, μετὰ θέρους καὶ πεπονησέως) γνώσις καὶ ἀ-
πόφανσις, οἷα συνήθως διὰ τῆς ὀριστικῆς ἐκφέρεται. Καὶ τὰ μὲν προ-
εκτεθειμένα παραδείγματα εἰς τὸ ἐκτεστώως ἀναφέρονται ἢ εἰς τὸ μέλ-
λον καὶ διὰ τοῦτο ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν ἐκτεστώως καὶ τὸν μέλλον-
τα τῆς ὀριστικῆς (καὶ τὸν ἐν τῇ ὁμηρικῇ γλώσσῃ τούτῳ συνώνυμον ἀ-
όριστον τῆς ὑποτακτικῆς). Διὰ δὲ ταύτην τὴν ἀντιστοιχίαν καὶ σχε-
δὸν συνωνυμίαν πολλάκις ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ αἱ ἐγκλίσεις διαδέχον-
ται ἀλλήλας. Οὕτως ἐν τῷ Θεοκρ. Η'. 18 — 20.

Σύριγγ', ἃν ἐποίησα, καλὰν ἔχω ἐννεάφωνον,
λευκὸν καρὸν ἔχουσιν, ἕσον κάτω, ἕσον ἄνωθεν

ταύταν κατθέειν, τὰ δὲ τῷ πατρὸς οὐ καταθησῶ

ἢ εὐκτικῇ κατθέειν κεῖται μεταξὺ τεσσάρων μὲν προηγουμένων (στ.
43. 44. 45. 47), ἐνὸς δ' ἐπομένου (στ. 20) μέλλοντος. Ὁμοίως ἐν τῷ
τῆς Ὀδ. Η, 314 κεξ.

— — — οἶκον δὲ τ' ἐγὼ καὶ κτήματα δοίην,
εἴ κ' ἐθέλων γε μένοις· ἀέκοντα δὲ σ' οὐ τις ἐρύξει.

τὴν εὐκτικὴν διαδέχεται ὁ ὀριστικὸς μέλλων. Τοιαῦτα καὶ Ἰλ. Α, 298 κξ. Β, 159 κξ. Γ. 53—4. Ζ, 456 κξ. Κ, 212 κξ. Ι, 144—2. 155—7. Ἀριστ. Πλουτ. 507—10. Ἀχαρν. 403 οὐκ ἂν ἀπέλθοιμι, ἀλλὰ κόψω τὴν θύραν κτλ.

Εἰς δὲ τὸ παρεληλυθὸς ἀναφέρονται τὰ ὁμвр. Ἰλ. Α, 232. Β, 80—4. Γ, 220.

φαίης κε ζάκοτόν τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως
= ἔφης ἄν.

223. οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

= οὐκ ἂν ἤρισσε. Τοιαῦτα καὶ Δ, 429 κξ. 539 κξ. Ε, 314 κξ.

καὶ νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνείας,

εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε Διδὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη.

= ἀπώλετ' ἂν = θά' χάνετο ἢ θά' εἶχε χαθεῖ. Τοιαῦτα καὶ τὰ Ε, 388. Α, 58 κξ. Ρ, 70 κξ. 398 κξ. Ἡροδ. Ζ'. 180. 214. Θ'. 71 ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθόνῳ ἂν εἴποιεν = εἶπον ἂν = ἴσως εἶπαρ. Εὐρ. Ἰκετ. 774 κξ. — Ἀλλ' ἐν τούτοις ὕστερον οἱ τῆς ὀριστικῆς παρωχημένοι κατέλαβαν ὅλως τὸν τῆς εὐκτικῆς τόπον, ἐν τῶν πολλῶν καὶ τοῦτο δειγμάτων τοῦ κατ' ὀλίγον περιορισμοῦ τῆς ἐπικρατείας τῆς εὐκτικῆς.

Η ΕΥΚΤΙΚΗ ΕΝ Τῷ ΕΞΗΡΤΗΜΕΝῳ ΛΟΓῳ.

Ἐν τοῖς διαφόροις εἵδεσι τοῦ ἐξηρτημένου λόγου ἦτοι τῶν ἐξηρτημένων προτάσεων ἐπικρατοῦσι τὰ δύο γενικώτερα καὶ κυριώτερα σημαίνοντα τῆς εὐκτικῆς, τὸ ἀπλῶς ρητὸν ἢ ἐν τῷ τῷ τεθειμένον χωρὶς ἀναφορᾶς πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ τὸ ἐξ ὑποκειμένου ἦτοι ἢ ἐξ ὑποκειμένου κρίσις. Ἀνακεφαλαιοῦνται δὲ τὰ εἶδη ταῦτα τῶν ἐξηρτημένων προτάσεων εἰς τὰ ἐξῆς τέσσαρα· α.) τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις, αἷς συνυπάγονται καὶ αἱ διὰ τοῦ μορίου εἰ ἔμμεσοι ἐρωτήσεις. β.) τὰς τελικὰς, αἷς συνυπάγονται καὶ αἱ διὰ τοῦ ὥστε συμπερασματικαί. γ.) τὰς ἀναφορικὰς μετὰ τῶν συνήθως ἀπὸ ἀναφορικῶν μορίων ἀρχομένων χρονικῶν καὶ δ.) τὰς εἰδικὰς ἢ ἐκθετικὰς διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὥς. Ἐκαστον δὲ τούτων φέρεται κατ' εὐθὺν ἢ κατὰ πλάγιον (ἱστορικόν, διηγηματικόν) λόγον, καὶ ἦτοι χωρὶς τοῦ μορίου ἂν ἢ μετ' αὐτοῦ.

Α.) ΥΠΟΘΕΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.

1) *χωρίς τοῦ ἄν κατ' εὐθὺν λόγον.*

Διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ εἰ μόνου ὑποτίθεται τι καθαρῶς ρητὸν χωρὶς τινος πρὸς τὸ πραγματικὸν ἀναφορᾶς, ἵνα συμπερανθῇ συνέπειά τις. Αὕτη δὲ κατὰ τὴν μικροτέραν ἢ μεγαλειτέραν ἐξ ὑποκειμένου ἢ ἐξ ἀντικειμένου πιθανότητα ἢ βεβαιότητα ἐκφέρεται.

α) διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν, ὡς ἐν Ἰλ. Α, 255 κεξ.

ἢ *κεν γηθήσαι Πρίαμος Πρίαμοιό τε παῖδες,*

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,

εἰ σφῶϊν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιν

= *ἂν ἐμάρθαραι, θὰ χαροῦν, ρομίζω.* Τοιαῦτά καὶ Ἡρόδ. Ζ'. 9, 3. 46. 49. 50. 104. 135. 152. 214. 237. Θουκ. Α'. 70. 120. 140. Ξεν. Κ. Π. Α'. 1, 4. 3, 9. 4, 11. 6, 22. 26. Β'. 4, 11. Πλατ. Λυσ. 219, d — e κτλ.

β) διὰ τῆς ὀριστικῆς χωρὶς τοῦ ἄν. Ἡρόδ. Ζ'. 101. *οὐδ' εἰ πάντες Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἐσπέρας οἰκόντες ἄνθρωποι συλλεχθείησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομῆναι μὴ ἐόντες ἄρθμιοι.* Θουκ. Α'. 121, 3. Ξεν. Κ. Π. Α'. 6, 41. 6, 43 κ. ἄλλ. — Ὅτι δ' ἐν τῇ ἀποδόσει ἀντὶ τῶν δύο τούτων ἐγκλίσεων, μάλιστα τῆς εὐκτικῆς, τίθεται καὶ ἀπαρέμφατον καὶ μετοχή μετὰ τοῦ ἄν, καὶ ἀλλαχόθεν γνωστὸν καὶ τάδε τὰ παραδείγματα μαρτυροῦσι. Θουκ. Α. 120. 140. Ξεν. Κ. Π. Α. 5, 10. 6, 39. Ἀγης. Β'. 7. — Ἡρόδ. Ζ'. 15.

Ἡ διαφορὰ ταύτης τῆς διὰ τῆς εὐκτικῆς ἐκφερομένης καθαρᾶς ὑποθέσεως πρὸς τὴν διὰ τῆς ὑποτακτικῆς πραγματικότητος μετέχουσαν καὶ οἷον ἅπαξ ἢ ἐκάστοτε προσδοκητὴν διαφαίνεται ἐν τῷ προσημειωμένῳ Πλατωνικῷ (Λύσ. 219) χωρίῳ, ὅπου κατὰ τὴν διάφορον φύσιν τοῦ ὑποτιθεμένου ἑκατέρα τῶν ἐγκλίσεων ἐτέθη. « *Ἐὰν* τίς τι περὶ πολλοῦ ποιῇται, οἷον περ ἐνίοτε πατήρ υἱὸν ἀντὶ πάντων τῶν ἄλλων χρημάτων προτιμᾷ — ὁ δὲ τοιοῦτος ἕνεκα τοῦ τὸν υἱὸν περὶ παντὸς ἡγεῖσθαι ἄρα καὶ ἄλλο τι ἂν περὶ πολλοῦ ποιοῖτο; οἷον *εἰ* αἰσθάνοιτο αὐτὸν κώνειον πεπωκότα, ἄρα περὶ πολλοῦ ποιοῖτ' ἂν οἶνον, εἴπερ τοῦτο ἡγοῖτο τὸν υἱὸν σώσειν; Τί μὴν; ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ ὁ οἶνος ἐρεῖη; Τὸ μὲν τινά τι περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι εἶνέ τι συνήθως ἐν τῷ κόσμῳ συμβαῖνον καὶ πάντοτε προσδοκητόν, τὸ δὲ τὸν πατέρα τὸν υἱὸν κώνειον πεπωκότα αἰσθάνεσθαι καὶ πᾶσαι αἱ παρεπόμεναι αὐτῷ ὑποθέσεις « *ἡγεῖσθαι, ἐρεῖραι* » εἶνε μόνον φανταστά καὶ ἀπλῶς

καθ' ὑπόθεσιν τεθειμένα. Πρβλ. Πλατ. Κρίτ. 50, α. c. Δημ. π. τ. ἐν Χερρον. §. 34 εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσεται οἱ Ἕλληνες — §. 36. εἰ δὴ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ὑγιαίνειν φήσαιεν. §. 37. ἂν ταῦτα λέγῃσι κτλ.

2) χωρὶς τοῦ ἂν κατὰ πλάγιον λόγον.

Καὶ ἐν τῷ πλαγίῳ (τῷ διηγηματικῷ) λόγῳ τηρεῖται ἡ προειρημένη σχημασία τῆς ὑποθετ. εὐκτικῆς διότι καὶ ἐνταῦθα τὸ ὑποτιθέμενον, καθὸ ὑπὸ τοῦ διηγούμενου ἐκ γνώμης ἐτέρου, ἢ καὶ ἑαυτοῦ ἐν ἄλλῳ τινὶ παρὰ τὸν παρόντα καιρῷ, ἀναφερόμενον, παρίσταται καθαρῶς νοητόν, οὗτινος περὶ τῆςπραγματοποιήσεως οὐδεὶς πλέον λόγος. Ἀντιστοιχεῖ δὲ ἡ τοιαύτη ὑπόθεσις α) εἰς τὴν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ δι' ὀριστικῆς ἐκφερομένην ὡς Ξεν. Κ. Π. Α. 6, 7. Ἐκείνων δέ, ὃ καὶ, ἐπελάθου, ἃ ποτε ἐγὼ καὶ σὺ ἐλογιζόμεθα, ὡς ἱκανὸν εἶη καὶ καλὸν ἀνδρὶ ἔργον, εἴ τις δύναίτο ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ἂν αὐτός τε καλὸς ἀγαθὸς δοκίμως γένοιτο, καὶ τὰ ἐπιτήδεια αὐτός τε καὶ οἱ οἰκέται ἱκανῶς ἔχουσιν = τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἱκανόν ἐστι καὶ καλὸν ἀνδρὶ ἔργον, εἴ τις δύναται ἐπιμεληθῆναι κτλ. ἐναργέστερον δὲ τοῦτο φαίνεται ἐν τῷ Θουκ. Α. 27 ὅπου τὴν εὐκτικὴν ἐθέλοι διαδέχεται ἡ ὀριστ. βούλεται, ἀλλ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας. — b) εἰς τὴν ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ἂν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ. Θουκ. Α. 27 ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς συμπροπέμψειν, εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν = τῷ εὐθ. λόγ. « δεόμεθα ὑμῶν, ὃ Μεγαρεῖς, — συμπροπέμψαι ἢ ἄρα κωλύομεθα κτλ. » Τοιαῦτα καὶ Θουκ. Α. 49, 3. 72, 2. Ξεν. Κ. Π. Α. 5, 3. 4. 6, 33 κλ.

c) εἰς αὐτὴν τὴν ὑποθ. εὐκτ. ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ. Θουκ. Α. 57, 3 νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι ὅμορα ὄντα τὰ χωρίζ, ῥᾶν ἂν τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιῆσθαι. Τοιαῦτα καὶ αὐτ. 136, 4. Ξεν. Κ. Π. Α. 5, 2. Ἀπομν. Α. 2, 15. Ἀγῆς. Θ. 7 κτλ.

Διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ εἰ (ἢ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων) ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καὶ αἱ ἔμμεσοι ἐρωτήσεις φερόμεναι ἀντιστοιχοῦσι α) πρὸς τὴν ὀριστικὴν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ. Ξεν. Κ. Π. Α. 4, 6 οὐ γὰρ προσήει, εἰ μὴ ἴδοι, εἰ καιρὸς εἶη = τῷ εὐθεῖ λόγῳ « οὐ προσέρχεται, ἂν μὴ ἴδῃ, εἰ καιρὸς ἐστι. » Ἡρόδ. Ζ'. 37. 147 ὁ δὲ Εἰρῆνης εἴρετο αὐτούς, ὅκοι πλείουσιν = τῷ εὐθεῖ λόγῳ ὁ Εἰρῆνης ἐρωτᾷ αὐτοὺς ὅκοι πλείουσι. Τοιαῦτα καὶ αὐτ. 218. Ξεν. Κ. Π. Α. 3, 15. 17. 6, 18. Β'. 1, 2. 2, 22.

Διὰ τὴν συνωνυμίαν ταύτην ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ ἢ ἐτέρα ἔγκλισις διαδέχεται τὴν ἐτέραν. Ἡρόδ. Ζ'. 151. Ἀργεῖους δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦσα ἀγγέλους εἰρωτᾶν Ἀρταξέρξεα

τὸν Ξέρξῃ, εἴ σφι ἔτι ἐμμένει τὴν πρὸς Ξέρξεα φιλίαν συνεκεράσαντο ἢ νομιζοίαιτο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι. Ὁμοίως ἐν τῷ Ξεν. Κ. Π. Α'. 43—44. δις μὲν ὀριστικὴ εἶνε τεθειμένη, δις δ' εὐκτική. Τοιοῦτον καὶ Ἡρόδ. Ζ'. 208.

b) πρὸς τὴν (διασκεπτικήν) ὑποτακτ. ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ. Ἰλ. Α, 489 (B, 3 κεξ.).

μερμηρίζειν.

ἢ ὃ γε φάσανον ὁξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
ἢ ἐ χόλον παύσειεν, ἐρητύσειέ τε θυμόν.

≡ τῷ εὐθεῖ λόγῳ· μερμηρίζω, ἢ ἀναστήσω — ἐναρίζω κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ Ἰλ. B. 97 κεξ. Ψ, 49 κεξ. Ὀδ. Δ, 317 κεξ. ἐν οἷς πειρώμενος (οἱ) ἢ τι ὅμοιον ἐξυπακουστέον. Ὀδ. Δ, 117 κεξ. Z, 141 κεξ. Ἡρόδ. Ε. 67. 5'. 35. Η. 67. Ζ'. 145. φρονήσαντες εἴ πως ἐν τε γένοιτο τὸ ἐλ-
ληνικὸν καὶ εἰ συγκύψαντες τωῦτο πρήσσοιεν πάντες. Θουκ. Α'. 25, 1. 58, 1 Ποτιδαιᾶται δὴ πέμψαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδὲν κτλ.

Ἀλλὰ καὶ ἐγκαυθῆα διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ ἀμφοτέραι αἱ ἐγκλίσεις θέτονται, ὡς ἐν τῷ Ἡρόδ. Α'. 53 τοῖσι δὲ ἄγειν μέλλουσι τῶν Λυδῶν ταῦτα τὰ δῶρα ἐς τὰ ἱρὰ ἐνετέλλετο ὁ Κροῖσος ἐ-
πειρωτῶν τὰ χρηστήριχ εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας Κροῖσος καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο φίλον. Ἡ διαφορὰ εἶνε ἴσως, ὅτι τὸ μὲν στρατεύεσθαι εἶνε τὸ κύριον ζήτημα, τὸ δὲ συμμάχους προσλαβεῖν εἶνε δευτερεύον καὶ ἐκ τῆς τοῦ προτέρου καταφάσεως ἐξαχρῶμενον. Ὁ-
μοιον καὶ τὸ Ἰλ Π, 646—51.

3) Μετὰ τοῦ ἄν κατ' εὐθὺν λόγον φαίνεται ἡ ὑποθετικὴ εὐκτικὴ ἐξ ὑποκειμένου γνώμην, ὥςπερ καὶ ἐκτὸς ὑποθέσεως πάντοτε ἢ μετὰ τοῦ ἄν εὐκτικὴ, ἐκφέρουσα ἀντιστοίχως πρὸς τὴν δι' ὀριστικῆς ἐξ ἀντι-
κειμένου ἀπόφανσιν· π. χ. Πλάτ. Μέν. 79, c. Δεῖ οὖν σοι πάλιν ἐξ ἀρ-
χῆς, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως, ὃ φίλε Μένων, τί ἐστὶν ἀρε-
τή, εἰ μετὰ μορίου ἀρετῆς πᾶσα πράξις ἀρετὴ ἄν εἴη = εἰ — ἀρετὴ ἐ-
στιν, ὡς σὺ λέγεις. Τοιαῦτα καὶ Ξεν. Κ. Π. Γ'. 3, 55. τοὺς δ' ἀπαι-
δεύτους παντάπασιν ἀρετῆς θαυμάζοιμ' ἄν, ἔφη, ὃ Χρυτάντα, εἴ τι πλεον ἄν ὠφελήσεις λόγος καλῶς ῥηθεὶς εἰς ἀνδραγαθίαν = εἰ — ὠ-
φελεῖ, ὡς λέγεις (ὥςπερ καὶ εἶχεν εἰπὼν ἐν §. 49 ὁ Χρυστάντας). Δ'. 5, 47. Δημ. πρὸς Ἀπατούρ, 34. κατὰ Μιδ. 212 κ. Θεοκρ. 46. κ. Στε-
φάνου Α'. 23. πρὸς Πολυκλ. 2. Φιλιππ. Α'. 18. Ἰσοκρ. Ἀρχιδ. 25. «εἰ μὲν οὖν οὕτως ἔχομεν, ὥστε μηδὲ περὶ ἐνὸς ἀντιλέγειν, μηδ' ἐὰν αὐτὴν

τὴν Σπάρτην ἐκλιπεῖν προστάττωσιν ἡμῖν, περίεργόν ἐστιν ὑπὲρ Μεσσηνίας σπουδάζειν, εἰ δὲ μηδεις ἂν ὑμῶν ἀξιώσῃς ζῆν ἀποστερούμενος τῆς πατρίδος, προσήκει καὶ περὶ ἐκείνης τὴν αὐτὴν ὑμᾶς γνώμην ἔχειν. » Τῇ ὑποθέσει ὑπόκειται ἡ ἐξ ὑποκειμένου γνώμη· « οὐδεις ἂν ὑμῶν ἀξιώσῃς » = οὐδεις ὑμῶν, οἶμαι, ἀξιοῖ ἢ ἀξιώσει. Τούτου δ' ὑποτεθέντος, ἔπεται ἐκεῖνο. — —. Ὅμοια εἶνε ἔπειτα τὰ Ἡσιόδ. Ἔργ. 434. Πινδ. Πυθ. Δ'. 408 κεξ. (ὅπου ἀντὶ τοῦ κεν τὸ ὑπὸ Hermann. προταθὲν μὲν παρέλαβεν ὁ Bergk) — Νεμ. Ζ'. 131 κεξ. (ὅπου ἀντὶ τῆς κοιν. γρ. ἂν ἔχοι ὁ Böckh καὶ ὁ Bergk τὸ ὑπὸ τοῦ Thiersch προταθὲν ἀνέχοι = παρέχοι παρέλαβαν.) Εὐριπ. Ἀνδρ. 771. Ἐλ. 825. Φοιν. 724. Πλατ. Νόμ. Γ'. 905. — Ἰλ. Ε, 273. 191. Ζ, 49 κεξ. Κ, 380 κεξ.

τῶν κέν τοι χαρίσαιτο πατὴρ ἀπερσίσι' ἄποινα,
εἴ κεν ἐμὲ ζῶν πεπύθοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
= ἂν ἐμάθαινε πῶς εἶμαι ζωντανός, καὶ ἐλπίζω γὰρ τὸ μάθῃ.
Ἰλ. Τ, 324 κεξ. Ὀδ. Θ, 352 κεξ.

Ἐν πᾶσι τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τὸ ὑποτιθέμενον κεῖται μεταξὺ τοῦ δι' ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἐάν (ἦν, ἄν) προσδοκητοῦ καὶ τοῦ δι' ἀπλῆς τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ εἰ καθαρώς νοητοῦ. Οὕτω π. χ. ἐν τῷ Ἰλ. Α'. 59 — 60.

Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας δῖω
ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θανάτῳ γε φύγοιμεν.

Τὸ μὲν εἴ κε (= ἐάν) φύγωμεν θά ἐσήμεναι τι προσδοκητόν, πρὸς οὗ τὴν ἐκτέλεσιν ἤδη ἀπόπειρα γίνεται, τὸ δὲ εἰ φύγοιμεν καθαρὰν ὑπόθεσιν ἄνευ τινὸς πρὸς τὴν πραγματικότητα ἀναφορᾶς, τὸ δὲ εἴ κεν φύγοιμεν μέσον ἀμφοτέρων κείμενον = ἂν ἴσως φύγωμεν. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ ἢ ἐν συνεχείᾳ τῆς αὐτῆς ἐννοίας τὸ μὲν προσδοκητόν καὶ ἐγγύτερον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν διὰ τῆς ὑποτακτ. μετὰ τοῦ εἴ κεν ἐκφέρεται, τὸ δ' ἀπώτερον καὶ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ προτέρου ἐξαρτώμενον διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ εἴκεν. Οὕτω π. χ. ἐν τῷ Ἰλ. Ε. ὁ Διομήδης περὶ μὲν τοῦ κτόνου τοῦ Αἰνείου καὶ τοῦ Πανδάρου ἢ τοῦ ἐτέρου αὐτῶν, μετὰ θάρρους ὑπ' αὐτοῦ τῇ συναρωγῇ τῆς Ἀθηνᾶς προσδοκωμένου, ἐν στ. 260 λέγει

αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ

ἀμφοτέρω κτείνχι, κτλ.

περὶ δὲ τῆς ἀπωτέρας καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου ἐπιτυχίας ἐξαρτωμένης συλλήψεως τῶν ἵππων ἐν στ. 273

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κ' κλέος ἐσθλόν.

Τοιαῦτα καὶ τὰ Ι, 135 κεξ. καὶ 191 πρὸς ἄλληλα παρατιθέμενα.

Πολλάκις δὲ τοσοῦτον μικρὰ μένει ἡ διάστασις μεταξύ ἀμφοτέρων τῶν τρόπων, ὥστε ὁ διὰ τῆς εὐκτικῆς οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ μετρία μόνον ἔκφρασις τοῦ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς. Οὕτω π. χ. Ἰλ. Θ, 205 κεξ.

εἴπερ γάρ κ' ἐθέλοισιν, ὅσοι Δαναοῖσιν ἄρωγοί,

Τρῶας ἀπώσασθαι καὶ ἐρυκέμεν εὐρύοπα Ζῆν'

αὐτοῦ κ' ἐνθ' ἀκάχοιτο καθήμενος οἶος ἐν Ἰδῇ.

Τοιαῦτα καὶ Ὀδ. Η, 314 κεξ. Ν, 389 καὶ τινὰ τῶν προεκτεθειμένων, ὡς Εὐριπ. Ἐλ. 825. Φοιν. 724 καὶ Ξεν. Κ. Π. Δ'. 5, 47.

Ὡσαύτως ἄλλα τινὰ τῶν τοιούτων χωρίων περιέχουσι μετριωτέραν ἔκφρασιν τῆς διὰ τῆς ὀριστικῆς (κατ' ἐνεστ. ἢ μελλ.) μετὰ τοῦ εἰ ὑποθέσεως· οἷα Ξεν. Κ. Π. Γ'. 3, 37 ὧν γὰρ ἂν ὀψιμαθεῖς ἄνθρωποι γένωνται, οὐδὲν θαυμαστόν, εἴ τινες αὐτῶν καὶ τοῦ ὑπομιμνήσκοντος δέονται, ἀλλ' ἀγαπητόν, εἰ καὶ ἐξ ὑποβολῆς δύναιτ' ἂν ἄνδρες ἀγαθοὶ εἶναι. — ὅπου ἀμφοτέραι αἱ ἐγκλίσεις παρὰλλήλως ἐτέθησαν. Τοιαῦτα καὶ Ξεν. Κ. Π. Δ'. 2, 27. Ἀριστοφ. Νεφ. 1184 κεξ. Πλάτ. Πρωτ. 329, b. Μέν. 98, 6. Κρατύλ. 398, e. Δημ. κ. Θεοκρ. 46. πρὸς Λεπτ. 62. πρὸς Πολ. 2.

Τελευταῖον ἔρχονται καὶ χωρία, ἐν οἷς ἡ διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ εἶκεν ὑπόθεσις πλαστον τι ὅλως καὶ ἀπίθανον ἐκφέρουσα οὐδὲν, φαίνεται, διαφέρει τῆς διὰ μόνου τοῦ εἰ καὶ τῆς εὐκτικῆς, ὡς Ἰλ. Ι, 444 κεξ.

ὥς ἂν ἔπειτ' ἀπὸ σείο, φίλον τέκος, οὐκ ἐθέλοισι

λείπεσθ' οὐδ' εἴ κέρ μοι ὑποσταίῃ θεὸς αὐτὸς

γῆρας ἀποξύσας θήσειν νέον ἡβώνοντα.

Τοιαῦτα καὶ Ν, 288 κεξ. Χ, 220 κεξ. Ψ, 346. 592 κεξ. Ὀδ. Β, 246. Ο, 545. Ὑμν. εἰς Ἀφρ. 152. Ἡσιόδ. Ἔργ. 361.

Καὶ ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ εἰ ἐμμέσοις ἐρωτήσεσιν ἡ μετὰ τοῦ ἂν εὐκτικῇ ἐξ ὑποκειμένου κρίσιν ἐκφέρει, ὡς Ἰλ. Α, 792.

Τίς δ' οἶδ', εἴ κέρ οἱ σὺν δαίμονι θυμὸν ὀρίναις

παρειπών;

τὸ ἀπορούμενον εἶνε τὸ ὀρίναις κε. Τοιαῦτα καὶ Ὀδ. Μ, 412 κεξ. Ξ, 419 κεξ. Ἀριστοφ. Ὀρν. 1017. Ξεν. Κ. Π. Α'. 6, 41 εἰ τοιαῦτα ἐθελήσας καὶ ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις μηχανᾶσθαι, οὐκ οἶδ', ἔγωγε, εἴ τινα λίποις ἂν πολεμίων = οὐκ ἂν λίποις = οὐ λείψεις, ὡς οἶομαι. Αὐτ. Ἡ. 3, 26. Α'. 6, 10. Ἀναβ. Δ'. 8, 7. Ἐλλην. Δ'. 7, 2. Ζ'. 4, 6. π. Πόρ. Α. 1. ζ'. 6.

4) Μετὰ τοῦ ἂν κατὰ πλάγιον λόγον ἐκφέρει τελευταῖον ἡ ὑπο-

θετ. εὐκτική ὅτι ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἡ ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἐάν (ἄν, ἦν). Ἰλ. Β, 597.

ὅτευτο γὰρ εὐχόμενος νικησέμεν, εἶπερ ἂν αὐταὶ
Μοῦσαι αἰδοίεν, κτλ.

== τῷ εὐθεῖ λόγῳ εὐχομαι νικῆσειν, ἦν περ — αἰδῶσι. Ὀδ. Ν, 415.
ἴσως δὲ καὶ τὸ Ρ, 556, ἂν ὁ λόγος τοῦ Εὐμαίου ὡς ἐκ Πηνελόπης λη-
φθῇ. — Ἰσαίου π. τ. Ἀριστ. κλ. 43. κελεύει γὰρ ὁ νόμος σὺν ταύταις
κύριον εἶναι δοῦναι, ἐάν τῳ βούλοιοτο, τὰ ἑαυτοῦ.

Ἐνταῦθ' ἐπισημειωτέον, ὅτι ἡ ἐν τούτοις χρῆσις τοῦ ἂν μετὰ τοῦ εἰ,
ἐνίοτε συνηρημένως ἐάν, ἦν, παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις σπανιωτέρα οὔσα
καὶ μόνον πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τε τοῦ ἀπλοῦ εἰ μετ' εὐκτικῆς καὶ ἀπὸ
τοῦ ἐάν (ἄν, ἦν) μεθ' ὑποτακτικῆς γινομένης, ὡς εἴρηται, παρὰ τοῖς ὕ-
στερον ἀπέβη συχνωτέρα καὶ χωρὶς ταύτης τῆς διαφορᾶς, ἕως οὗ ἐπ' ἐ-
σχάτων τὸ ἐάν (ἄν) πανταχοῦ κατέλαβε τὸν τοῦ ἀπλοῦ εἰ τόπον, ὡς
ἐάν (ἄν) ἔρχεται. ἂν ἤρχετο. δὲν ἔξούρω ἂν θὰ ἔλθῃ κτλ. == τοῖς εἰ ἔρ-
χεται. εἰ ἤρχετο ἢ εἰ ἔλθοι. οὐκ οἶδ' εἰ ἐλεύσεται κτλ. Ἀλλὰ περὶ τού-
του ἀλλαχοῦ πλείότερα.

Β.) ΤΕΛΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.

Καὶ ἐν ταῖς τελικαῖς προτάσεσιν ἡ μὲν ἀπλῇ εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἂν
παριστάνει τὸ τέλος, κατὰ τε τὸν εὐθὺν καὶ τὸν πλάγιον λόγον, ὡς
καθαρώς εὐκτόν ἢ ἐν τῇ διανοίᾳ τεθειμένον χωρὶς προσδοκίας τῆς
(προσεχοῦς) ἐκτελέσεώς του, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἂν ἐκφέρει αὐτὸ ὡς ἐξ ὑπο-
κειμένου γνώμην, οὔτε δηλ. ὡς ἀπλῶς εὐκτόν, καθὼς τὸ διὰ τῆς ἀ-
πλῆς εὐκτικῆς, οὔτ' ἐξ ἀντικειμένου δυνατόν καὶ καθόλου προσδοκη-
τόν, ὡς περ τὸ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς. Οὕτω π. χ. τῷ μὲν ὄφρα γένη-
ται ἔγκειται ἡ ἔννοια γένηται (= γενέσθω ἢ γενήσεται), τῷ δὲ ὄφρα
γένοιτο ἡ εὐχὴ γένοιτο, τῷ δὲ ὄφρ' ἂν γένοιτο ἡ ἐξ ὑποκειμένου κρί-
σις γένοιτ' ἂν (= γενήσεται, ὡς οἶμαι, ὡς ἐλπίζω, ὡς φοβοῦμαι κ.τ.τ.)

1) Ἡ τῆς τελικῆς εὐκτικῆς ἄνευ τοῦ ἂν κατὰ τὸν εὐθὺν λόγον
χρήσις διακρίνεται εἰς τὰς ἐξῆς διαφόρους περιπτώσεις.

a) ὅτε ἡ ἐν τῷ μέλλοντι ἐκτέλεσις τοῦ τέλους ἀφορίζεται μακρὰν
καὶ μὴ προσδοκᾶται προσεχῶς, ὡς ἐν τῷ Ὀδ. Ρ, 249 κεξ.

τόν ποτ' ἐγὼν ἐπὶ νηὸς εὐστέλμοιο μελαίνης

ἄξω τῇλ' Ἰθάκης, ἵνα μοι βίοτον πολλὸν ἄλφοι.

Τοιαῦτα καὶ τὰ Ξεν. Κ. Π. Α'. 6, 34. Γ'. 1, 41.

b) ὅτε ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀμφιβάλλεται ἢ νομίζεται ἀδύνατος, ὡς

ἐν τῷ Σοφ. Ἠλ. 757 ὁ γέρον παιδαγωγὸς μετ' ἀμφιβολίας, ἴσως δὲ καὶ τινος εἰρωνείας λέγει περὶ τοῦ δῆθεν ἀποθανόντος Ὁρέστου.

Καὶ νιν πυρᾶ κήαντες εὐθὺς ἐν βραχεῖ
χαλκῷ μέγιστον σῶμα δειλαίας σποδοῦ
φέρουσιν ἄνδρες Φωκέων τεταγμένοι,
ὅπως πατρώας τύμβον ἐκλάχοι χθονός.

Ὁμοίως μετ' ἀμφιβολίας λέγει αὐτόθι 53 αὐτὸς ὁ Ὁρέστης
εἴτ' ἄψορρον ἤξομεν πάλιν

τύπωμα χαλκοπλευρον ἡρμένοι χερσίν,
ὅπως λόγῳ κλέπτοντες ἠδεῖαν φάτιν.
φέροιμεν αὐτοῖς. κ.τ.λ.

Πρβλ. Ἀριστοφ. Σφ. 109 κξ. 175.

Ἐν δὲ τῷ Σοφ. Οἶδ. Κ. 11 (κατὰ τὰ χειρόγραφα)
στήσόν με κἄξιδρυσον, ὥς πυθοίμεθα,
ὅπου ποτ' ἐσμέν.

ὁ Οἰδίπους ἀδύνατον σχεδὸν θεωρεῖ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σκοπομένου, ὡς δῆλον ἐκ τῆς κατωτέρω 26 — 27 πρὸς τὴν ἐρώτησιν τῆς Ἀντιγόνης.

Ἀλλ' ὅστις ὁ τόπος, ἧ μάθω μολοῦσά ποι;
ἀποκρίσεώς του: Ναί, τέκνον, εἵπέρ ἐστί γ' ἐξοικήσιμος. Ὁμοίως ἀνεκ-
τέλεστος παριστάνεται ὁ σκοπὸς καὶ ἐν τῷ Ἀριστ. Βατρ. 24 κξ. Ἠλ.
Α, 344 διὰ τὴν προηγουμένην ἄρνησιν.

ς) ὅτε ὁ σκοπὸς ἐκ τινος εὐχῆς ἐξαρτῶμενος ὡς ἄλλη εὐχὴ καὶ αὐ-
τὸς παριστάνεται. Οὕτως ἐν τῷ Αἰσχ. Εὐμ. 297 κξ.

ἔλθοι — κλύει δὲ καὶ πρόσωθεν ὦν θεός —
ὅπως γένοιτο τῶν δ' ἐμοὶ λυτήριος.

Σοφ. Φιλ. 324.

Θυμὸν γένοιτο χειρὶ πληρῶσαί ποτε,
ἵν' αἰ Μυκῆναι γνοῖεν, ἡ Σπάρτη θ', ὅτι
χῆ Σκύρος ἀνδρῶν ἀλκίμων μῆτηρ ἔφου.

Τοιαῦτα καὶ τὰ Σοφ. Αἶ. 1218 κξ. Τραχ. 953 κξ. Εὐρ. Ἐκ. 836
κξ. Ὀδυσσ. Ε, 408. Γ, 80 κξ.

δ) ὅτε ἐξαρτᾶται ἐκ τινος καθαράς (πάλιν δι' εὐκτικῆς ἐκφερομέ-
νης) ὑποθέσεως. Ξεν. Κυρ. Π. Α'. 6, 22 καὶ εἰ δὴ πείσαις ἐπαινεῖν
τέ σε πολλούς, ὅπως δόξαν λάβοις καὶ κατασκευάς καλὰς ἐφ' ἐκάστῳ
αὐτῶν κτήσαιο, ἄρτι τε ἐξηπατηκῶς εἴης ἂν καὶ ὀλίγῳ ὕστερον, ὅπου
ἂν πεῖραν δοίης, ἐξεληγεγμένος ἂν καὶ προσέτι καὶ ἀλαζῶν φαίνοιο.
Πρβλ. αὐτ. Δ'. 2, 45.

ς) ὅτε ἐξαρτᾶται ἀπὸ τινος ἐξ ὑποκειμένου γνώμης (διὰ τ. εὐκτ.

μετὰ τοῦ ἄν). Ξεν. Κ. Π. Β'. 4, 17 ὁπότε δὲ σὺ προεληλυθοῖς σὺν ᾗ ἔχοις δυνάμει, καὶ θηρώης καὶ δὴ δύο ἡμέρας, πέμψαιμι ἄν σοι ἱκανοὺς ἱππείας καὶ πεζοὺς τῶν παρ' ἐμοὶ ἡθροισμένων, οὓς σὺ λαβὼν εὐθὺς ἀνίοις· καὶ αὐτὸς δὲ ἔχων τὴν ἄλλην δύναμιν πειρώμην μὴ πρόσω ὑμῶν εἶναι, ἵνα, εἴ που καιρὸς εἴη, ἐπιφανείην. Πρβλ. Ἀναβ. Γ'. 2, 26. Ἀγῆσ. Θ'. 3. ὅμοιον φαίνεται καὶ τὸ Ὀμηρ. Ἰλ. Η, 340.

1) Ὅτε ὁ σκοπὸς ὑπὸ τοῦ λέγοντος παριστάνεται (πλαγίως) ὡς ἐξ ἑτέρου γνώμης. Πλατ. Πολιτ. Γ'. 440, c. Καὶ οἱ καθιστάντες μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν οὐχ οὗ ἕνεκά τινες οἶονται καθιστᾶσιν, ἵνα τῇ μὲν τὸ σῶμα θεραπεύοιτο, τῇ δὲ τὴν ψυχὴν; — Ἐνθα ὁ Stallbaum ὁρθῶς ἐσημείωσεν. « optativus ideo adhibetur, quia Socrates non e sua ipsius sententia rem affert, sed consilium, quod gymnasticos conditores secuti sint, ex ipsorum mente indicat. »

g) Ἐνίοτε ἡ εὐκτική ἐκφέρει μετριώτερον τὸν συνήθως διὰ τῆς ὑποτακτικῆς ἐρμηνευόμενον σκοπὸν, οὗτινος δηλ. ἡ ἐπίτευξις καὶ προσδοκητὴ εἶνε καὶ προσεχής. Ἰσοκρ. πρὸς Φίλιππον 154. Λοιπὸν οὖν ἔστι τὰ προειρημένα συναγαγεῖν, ἵν' ὡς ἐν ἐλαχίστοις κατίδοις τὸ κεφάλαιον τῶν συμβεβουλευμένων.

2) Χωρὶς τοῦ ἂν κατὰ πλάγιον λόγον, ἥτοι ἐν ἱστορικῇ διηγήσει διὰ τῶν παρωχημένων τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἱστορικοῦ λεγομένου ἐνεστῶτος, ἐκφέρει τὸν σκοπὸν ἡ τελικὴ εὐκτικὴ ἐπίσης ὡς τι καθαρῶς νοητόν, ἐν τῷ παρελθόντι ὑπὸ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ λόγου προτεθειμένον, περὶ οὗ τῆς πραγματοποιήσεως κατὰ τὸν τῆς διηγήσεως καιρὸν οὐδεὶς πλέον λόγος οὐδὲ προσδοκία. Ἰλ. Δ, 299 κεξ.

— — κακοὺς δ' ἐς μέσσον ἔλασσε

ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίη πολεμίζοι

αὐτ. 465 κεξ. Ὅδ. Α, 261. Γ, 175. Δ, 463. 473 κεξ. Ὅδ. Α, 132 κεξ.

Πάρ δ' αὐτὸς κλισμὸν θέτο ποικίλον, ἔκτοθεν ἄλλων

μνηστήρων· μὴ ξεῖνος ἀνιηθεὶς ὀρυμαγδῷ

δείπνω ἀδδῆσειεν, ὑπερφιάλοισι μετελθὼν,

ἥδ' ἵνα μιν περὶ πατρὸς ἀποιχομένοιο ἔροιτο.

αὐτ. 157. Γ, 2. 77. 438. Δ, 70. 584. Αἰσχ. Ἐπτ. 215. Ἀνδοκ. κ. Ἀλκιβ. 15. 29. παρ' Ἀριστοφ. ἱππ. 854 κεξ τὴν ὑποτ. διαδέχεται ἡ εὐκτ. Ξεν. Κ. Π. Α. 3, 4. 6, 29. 34. Ἰσοκρ. Πανηγ. 84 (ἵνα μὴ) 104. Πλατ. Φαίδρ. 228, b. Εὐρ. Ἐκ. 40 κεξ.

Πολὺν δὲ σὺν ἐμοὶ χρυσὸν ἐκπέμπει λάθρα

πατήρ, ἵν' εἴ ποτ' Ἰλίου τείχη πέσοι,

τοῖς ζῶσιν εἴη παῖσι μὴ σπάνις βίου.
Ἠλ. Β, 280 κεξ.

— — — σιωπᾶν λαὸν ἀνῶγει
ὥς ἅμα θ' οἱ πρῶτοί τε καὶ ὕστατοι υἱες Ἀχαιῶν
μῦθον ἀκούσειαν καὶ ἐπιφρασσάιατο βουλὴν.

Ὀδ. Γ, 145. Αἰσχ. Προμ. 200, 203, 660. Ἐπτ. 55. Ξεν. Κ. Π. Α. 4,
47 (ὡς μὴ) Αἰσχ. Προμ. 463 κεξ.

κᾶζευξα πρῶτος ἐν ζυγοῖσι κνώδαλα
ζεύγλαισι δουλεύοντα σώμασιν θ' ὅπως
θνητοῖς μεγίστων διαδόχοι μοχθημάτων
γέροντο.

Εὐρ. 669 κεξ. Σοφ. Φιλοκτ. 354. Ἡροδ. Α. 63. φευγόντων δὴ τού-
των, βουλὴν ἐνθαῦτα σοφωτάτην Πεισίστρατος ἐπιτεχνᾶται, ὅπως μὴ-
τε ἀλισθεῖεν ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι διεσκεδασμένοι τε εἶεν. Ξεν. Ἀναβ. Δ'. 7,
49. Κ. Π. Α. 4, 7. 16, 25. 6, 2. 12, 28, 33. Πλατ. Φαίδρ. 277, α.
Ὀδ. Δ, 526 κεξ.

φύλασσε δ' ὅγ' εἰς ἐνιχυτόν,
μὴ ἐ λάθοι παριών, μνήσαιτο δὲ θούριδος ἀλκῆς.

Ξεν. Κ. Π. Α. 4, 25 καὶ ὁ Κῦρος δὲ ἐνταῦθα λέγεται εἰπεῖν, ὅτι ἀπιέ-
ναι βούλοιο, μὴ δ' πατήρ τι ἄχθοιο καὶ ἡ πόλις μέμφοιτο αὐτοῦ.

Τὰ δύο τελευταῖα χωρία, τό τε ὁμηρικὸν καὶ τὸ ξενοφώντειον, ἔχου-
σιν ἐξυπακουομένην τὴν μετοχὴν φοβούμενος. Τοῦτο μᾶς φέρει εἰς τὴν
σύνταξιν τῶν φόβου καὶ τῶν ὁμοίων δηλωτικῶν ρημάτων τὴν αὐτὴν
σχεδὸν οὔσαν τῇ τῶν τελικῶν προτάσεων. Ἐκφέρεται καὶ ἐδῶ τὸ ἀντι-
κείμενον τοῦ φόβου ἥτοι τὸ τὸν φόβον ἐμποιοῦν διὰ τῆς εὐκτικῆς
μετὰ τοῦ μὴ (ἀποφκτ. μὴ οὐ) συνηθέστατα, ἐνίοτε δὲ καὶ δι' ἄλλων τι-
νῶν μορίων, ὅτε παριστάνεται μῆτε ὡς ἀκόμη ἀπὸ τῆς τοῦ λέγοντος
περιωπῆς ἐπὶ τὸ μέλλον προσδοκητὸν ἢ ἐπικείμενον, ὅπερ συνήθως
διὰ τῆς ὑποτακτικῆς ἐκφέρεται, ὡς ἐν τῷ Πλατ. Φαίδρῳ 257, d. « Οἱ
μέγιστον δυνάμενοί τε καὶ σεμνότατοι ἐν ταῖς πόλεσιν αἰσχύνονται λό-
γους τε γράφειν καὶ καταλείπειν συγγράμματα ἐκυτῶν, δόξαν φοβούμε-
νοι τοῦ ἔπειτα χρόνου, μὴ σοφιστὰ καλῶνται. » καὶ ἐν τοῖς αὐτ. 232,
c. Φιλῆβ. 16, b. Θεαιτ. 143, e. Σοφ. 242, a. Εὐρ. Ὀρ. 770. Ξεν. Ἀν.
Α. 3, 17 κ. ἄλλ., μῆτε ὡς ἐν τῷ παρόντι ὑπάρχον ἢ γιγνόμενον, ὅ-
περ δι' ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς ἐκφέρεται, ὡς ἐν τῷ Σοφ. Τραχ. 550
κεξ.

ταῦτ' οὖν φοβοῦμαι μὴ πόσις μὲν Ἡρακλῆς

ἐμὸς καλεῖται, τῆς νεωτέρας δ' ἀνὴρ.

καὶ Ἠλ. 580—1 καὶ ἄλλ., μὴθ' ὡς γερόμενον ἤδη καὶ τετελεσμένον,

περὶ οὗ νῦν ἐκφράζεται ἐπιθυμία νὰ μὴ εἴχε γείνη, ὅπερ διὰ τῶν παρω-
χημένων τῆς ὀριστικῆς ἐκφέρεται, ὡς ἐν τῷ Ὁδ. Ε, 300

δεῖδω μὴ δὴ πάντα θεὰ νημερτέα εἶπεν.

τῷ Θουκ. Γ'. 53 φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν· καὶ τῷ
Πλατ. Λύσ. 218 κ. ἀλλ., ἀλλ' ὡς ἀπλῶς ἀναφερόμενον ἄνευ πλέον
προσδοκίας τῆς ἐπὶ τὸ μέλλον πραγματοποιήσεώς του, ἢ ὡς τοιοῦτον,
οὔτινος ἢ ἐν τῷ μέλλοντι πραγματοποιήσῃ παρίσταται προβληματι-
κῇ καὶ ἐξ ἐτέρου εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐγγυτέρου ἐξαρτωμένη. Ὑπὸ τὴν
δευτέραν ταύτην περίπτωσιν ὑπάγεται τὸ ὁμηρ. Ἰλ. Ι, 244—46,

ταυτ' αἰνῶς δεῖδοικα κατὰ φρένα, μὴ οἱ ἀπειλὰς

ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἰσιμον εἴη

φθίσθαι ἐνὶ Τροίῃ, ἐκὰς Ἄργεος ἱπποδότοιο.

ὅπου τὸ μὲν προσεχέστερον τῇ ἐκτελέσει δι' ὑποτακτικῆς ἐκφέρεται,
τὸ δ' ἀπώτερον καὶ ἐκ τοῦ προτέρου ἐξαρτώμενον δι' εὐκτικῆς. Εἰς δὲ
τὴν προτέραν περίπτωσιν ὑπάγονται καὶ ἄλλα μὲν, μάλιστα δὲ τὰ δι-
ηγηματικῶς καὶ πλαγίως ἐκφερόμενα, ἅτινα ἐν τῷ παρελθόντι φόβου
ἐμποιήσαντα τῷ ὑποκειμένῳ τοῦ λόγου ἢ τῷ λέγοντι μήπως τότε συμ-
βῶσιν ὑπὸ τούτου νῦν (διηγηματικῶς) ἀναφέρονται ὡς οὐδεμίαν πλέον
ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι ἰσχὺν ἔχοντα. Σοφ. Τραχ. 24—5

ἐγὼ γὰρ ἤμην ἐκπεπληγμένη φόβῳ,

μὴ μοι τὸ κάλλος ἄλγος ἐξεύροι ποτέ.

Πλατ. Συμπ. 198, c. *Ἐφοβούμεν μὴ μοι τελευτῶν ὁ Ἀγάθων Γοργίου*
κεφαλὴν δεινοῦ λέγειν ἐν τῷ λόγῳ ἐπὶ τὸν ἐμὸν λόγον πέμψας αὐτόν
με λίθον τῇ ἀφωνίᾳ ποιήσῃ. Ξεν. Ἀναβ. Ε. 7, 26. Ἡδίκουν μὲν οὐ-
δέν, ἔδεισαν δὲ μὴ λύττα τις ὥς περ κυσὶν ἡμῖν ἐμπεπτῶκοι. Ἀνδοκ.
κ. Ἀλκιβ. 15. Ἀλλὰ καὶ λαθραῖον θάνατον ἐπεβούλευσε Καλλία, ἵνα
τὸν οἶκον τὸν Ἱππονίκου κατάσχοι, ὡς ἐναντίον πάντων ὁμῶν ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ κατηγορεῖ (ὅς — κατηγορεῖ, κατὰ Baiter) καὶ τὰ χρήματα
τῷ δήμῳ ἔδωκεν, εἴπως τελευτήσῃεν ἅπαις, φοβούμενος μὴ διὰ τὴν
ουσίαν ἀπόλοιτο κτλ.

3) Μετὰ τοῦ ἄρ κατ' εὐθὺν λόγον, εἰς τὸ μέλλον ἀναφερομένου
τοῦ σκοποῦ. Ὁδ. Π, 295 κεξ.

νῶν δ' οἴοισιν δύο φάσγανα καὶ δύο δοῦρε

καλλιπέειν καὶ δοιὰ βοάγρια χερσὶν ἐλέσθαι,

ὡς ἂν ἐπιθύσαντες εἰλοίμεθα.

Πρβλ. Ὁδ. Ν, 402. Ο, 538. Π, 257. Ω, 531 κξ. Εὐριπ. Ἰφ. Τ. 1024.

Ὅρ. τί δ' εἴ με ναῶ τῷδε κρύψεας λάθρα;

Ἰφ. ὡς δὴ σκότος λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἄρ;

Ἡροδ. Α'. 110 κελεύει σε Ἀστυάγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα θείναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων, ὅπως ἂν τάχιστα διαφθαρείη. Τοιαῦτα καὶ τὰ Ξεν. Κ. Π. ζ'. 1, 42. ἐν μέρει δὲ καὶ Α'. 3, 8.

4) Μετὰ τοῦ ἂν κατὰ πλάγιον λόγον, εἰς τὸ παρελθὼν ἀναφερομένου τοῦ σκοποῦ. Ὀδ. Ω, 333 κεξ.

σὺ δέ με προΐεις καὶ πότνια μήτηρ
ἐς πατέρ' Αὐτόλυκον μητρὸς φίλον, ὅφρ' ἂν ἐλοίμην
δῶρα, τὰ δεῦρο μολῶν μοι ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν.

Αἰσχ. Ἀγαμ. 362 κλ.

Δία τοι ξένιον μέγαν αἰδοῦμαι
τὸν τάδε πράξαντ', ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ
τείνοντα πάλαι τόξον, ὅπως ἂν
μήτε πρὸ καιροῦ μήθ' ὑπὲρ ἄστρον
βέλος ἡλίθιον σκήψειεν.

Ἡροδ. Α' 75 (λέγεται τὸν Θαλῆν) ἄνωθεν τοῦ στρατοπέδου ἀρξάμενον διώρυχα βαθεάν ὀρύσσειν, ἄγοντα μηνοειδέα, ὅπως ἂν τὸ στρατόπεδον ἰδρυμένον κατὰ νότου λάβοι, κτλ. Τοιαῦτα καὶ αὐτ. 152. Ε. 37. Η. 13. Θ'. 22. 54. Ξεν. Κ. Π. Α. 6, 13. Ως δὲ καὶ ταῦτα ἀπέφησα, ἐπήρου με αὖ πάλιν, εἰ τινὰς τέχνας ἐδίδαξεν, ὥς ἂν ἕκαστα τῶν πολεμικῶν ἔργων κράτιστοι ἂν οἱ σύμμαχοι γίγνοιτο. Ἀποφήσαντος δέ μου καὶ τοῦτο, ἀνέκρινας αὖ σὺ καὶ τόδε, εἰ τί μ' ἐπαίδευσεν, ὥς ἂν δυταίμην στρατιᾷ προθυμίαν ἐμβαλεῖν κτλ. Γ'. 1, 1. ζ'. 1, 42. Ζ'. 5, 37. Η. 3, 33. Ἑλλ. Δ'. 8, 16. 30.

Ὁμοίως μετὰ τῆς εὐκτικῆς καὶ τοῦ ὡς ἂν (ὅπως ἂν) ἐπ' ἀμφοτέρω συντάσσονται καὶ τὰ βουλῆς, φροτίδος, ἐπιμελείας, δεήσεως, προτροπῆς καὶ τῶν τοιούτων δηλωτικά. Ξεν. Συμπ. Ζ'. 2. Νῦν γοῦν σκοπῶ ὅπως ἂν ὁ μὲν παῖς ὕδὲ ὁ σὸς καὶ ἡ παῖς ἦδε ὡς ῥᾶστα διάγοιεν, ἡμεῖς δ' ἂν μάλιστα ἂν εὐφραϊνοίμεθα θεώμενοι αὐτούς. κτλ. Κ. Π. Α'. 2, 10 καὶ αὐτός τε θηρᾷ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖται ὅπως ἂν θηρῶεν. Αὐτ. 6. 6, 7. 23. — Β'. 1, 4. βουλευσόμεθα ὅπως ἂν ἀριστα ἀγωνιζοίμεθα. — Ἑλλην. Β'. 3, 13 ἤρξαντο βουλευέσθαι, ὅπως ἂν ἐξείη αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι ὅπως βούλονται. Πινδ. Ὀλ. Ζ'. 71. ἐντειλεν ὡς ἂν κτίσειεν. Ὀδ. Ρ, 362 ὥτρυν' ὡς ἂν πύρνα κατὰ μνηστῆρας ἀγείροι. — Ἡροδ. Α'. 91. Προθυμομένου δὲ Λοξίω ὅπως ἂν κατὰ τοὺς παῖδας τοὺς Κροΐσου γένοιτο τὸ Σαρδίων πάθος καὶ μὴ κατ' αὐτὸν Κροῖσον, οὐκ οἷός τε ἐγένετο παραγαγεῖν μοίρας. Β'. 126 καὶ τοῦ ἐπιόντος πρὸς αὐτὴν ἐκάστου δέεσθαι ὅπως ἂν αὐτῇ ἕνα λίθον ἐν τοῖσι

ἔργοισι δωρέοιτο. — Γ'. 44. Ε'. 98 ὥς δὲ οὐ κατέλαβον, ἀπηγγέλλοντο εἰς τὴν Χίον τοῖσι Παίοσι, ὅπως ἂν ὀπίσω ἀπέλθοιεν. κτλ.

Μετὰ τῆς εὐκτικῆς καὶ τοῦ ἄν συντάσσονται τελευταῖον καὶ τὰ φόβου δηλωτικά, ἐπ' ἀμφοτέρα, εἰς τε τὸ μέλλον τὸ ἐκ τοῦ λέγοντος καὶ εἰς τὸ μέλλον τὸ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ λόγου, ἀναφερόμενα Σοφ. Τραχ. 63 κςξ.

δέδοικα γάρ,
μὴ πρῶ λέγοις ἄν τὸν πόθον τὸν ἐξ ἐμοῦ,
πρὶν εἰδέναι τάκεῖθεν εἰ ποθοῦμεθα.

Ξεν. Ἀναβ. ζ'. 4, 4. Θουκ. Β'. 93 οὔτε γὰρ ναυτικὸν αὖ προφυλάσσειν ἦν αὐτῷ οὐδέν, οὔτε προσδοκία οὐδεμία, μὴ ἂν ποτε οἱ πολέμιοι ἐξαπιναίως οὕτως ἐπιπλεύσειαν. κτλ.

Ἡ ἐν πᾶσι τούτοις ἔγκειμένη ἔννοια εἶνε ἡ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν ἐν ἀνεξαρτήτῳ λόγῳ, ὑπὸ τὸν τύπον « εἴη ἄν γένοιτ' ἄν » = « ἔσιν, ὥς οἶομαι ἦν ἢ ἐγένετο, ὥς οἶομαι. » ἢ « ἔσται ἢ γενήσεται ἢ καὶ γίγνεται, ὥς οἶομαι (φημί, νομίζω. κ.τ.τ.). » Οὕτω π. χ. ἐν τῷ ἐκτεθειμένῳ Ἡροδ. Α'. 140 « κελεύει — θεῖναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων, ὅπως ἂν — διαφθαρείη. » ἔγκειται κυρίως ἡ ἔννοια « καὶ οὕτως ἂν διαφθαρείη » = « οὕτω διαφθερεῖται, ὥς Ἀστυάγης οἶεται. » Διότι τὰ μόρια ὥς, ὅπως (ὅπως), ἀναφορικὰ τρόπου κατ' ἀρχὰς ὄντα, ὕστερον τελικὰ ἀπέβησαν. Ὁμοίως τὸ Ὀδυσσ. Ω, 334 ὅφρ' ἂν ἐλοίμην = ὅπου ἂν ἐλοίμην = καὶ ἐκεῖ ἐλοίμην ἄν = τῷ δημ. καὶ ἐκεῖ θὰ ἐπαιρνα. Ἐν τῷ Ξεν. Συμπ. Ζ'. 2 τὸ σκοπῶ ὅπως ἂν — διάγοιεν = σκοπῶ πῶς ἂν διάγοιεν = πῶς ἂν διάγοιεν (= περίπου τῷ « πῶς διάξυσι »); τοῦτο σκοπῶ. Τὸ Σοφ. Τραχ. 630 δέδοικα — μὴ πρῶ λέγοις ἄν = πρῶ λέγοις ἄν, τὸ φοβοῦμαι = τῷ δημ. πρόωρα λέγεις, φοβοῦμαι. κ. οὐ. καθ.

Καὶ ἐν ταῖς συμπερασματικαῖς προτάσεσι διατηρεῖ ἡ μετὰ τοῦ ἄν εὐκτικὴ τὴν συνήθη τῆς σημασίαν ἐκφέρει δηλ. καὶ ἐνταῦθα ἐξ ὑποκειμένου γνῶμην, ἀντιστοίχως καὶ σχεδὸν συνωνύμως πρὸς τὸν ἐρεσιῶτα ἢ τὸν μέλλοντα τὸν ὀριστικόν. Σοφ. Ἡλ. 333.

ἀλγῶ πὶ τοῖς παροῦσιν, ὥς τ' ἄν, εἰ σθένος
λάβοιμι, δηλώσαιμ' ἄν, οἷ' αὐτὸς φρονῶ.

= ὥστε δηλώσειν μοι δοκῶ, ὥστε δηλώσω, οἶμαι (λέγω), εἰ κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ Ξεν. Κ. Π. Α'. 1, 4 καὶ γάρ τοι τοσοῦτον διήνεγκε τῶν ἄλλων βασιλέων καὶ τῶν πατέριος ἀρχὰς παρειληφότων καὶ τῶν δι' ἑαυτῶν κτησχημένων, ὥσθ' ὁ μὲν Σκυῆς, καίπερ παμπόλλων ὄντων Σκυθῶν, ἄλλου μὲν οὐδενὸς δύναιτ' ἄν ἔθνους ἐπάρξαι, ἀγαπῶν δ' ἄν,

εἰ τοῦ ἑαυτοῦ ἔθλους ἄρχων διαγένοιτο. κτλ. Β'. 3, 35. Πλάτ. Ἀπολ. 33, e. Ἰσοκρ. π. εἰρήν. 45. π. ἀντιδ. 212 κ. ἄλλα.

Γ'.) ΑΝΑΦΟΡΙΚΑΙ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.

Καὶ ἐνταῦθα ἐπικρατοῦσι τὰ δύο γενικώτερα σημαίνόμενα τῆς εὐκτιχῆς, τὸ ἀπλῶς νοητόν, μᾶλλον ἐν τοῖς ἄνευ τοῦ μορίου ἄν, καὶ τὸ ἐξ ὑποκειμένου ἢ ἡ ἐξ ὑποκειμένου γνώμη, μᾶλλον ἐν τοῖς μετὰ τοῦ ἄν.

1) Χωρὶς τοῦ ἄν κατ' εὐθὺν λόγον. α) Πρὸς ἔκφρασιν τοῦ καθαρῶς νοητοῦ καὶ ἀπλῶς θετοῦ, χωρὶς ἀναφορᾶς πρὸς παροῦσαν ἢ μέλουσαν καὶ προσδοκωμένην πραγματικότητα, π. χ. Ἰλ. Γ, 299 κεξ.

Ὀπλότεροι πρότεροι ὑπὲρ ὄρκια πημήνεια,
ὧδέ σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι, ὥς ὅδε οἶνος

= τῷ ε εἰ — πημήνεια » καὶ διάφορον τοῦ τε ὀπλότεροι (ἄν) — πημήνωσι, ὅπερ παριστάνει τὸ πρᾶγμα προσδοκώμενον, καὶ τοῦ ὀπλότεροι — πημαίνουσι, τὸ ἤδη συμβαῖνον σημαίνοντος. Ἰλ. Ψ, 494 (Ὀδ. Ζ, 286) καὶ δ' ἄλλω νεμεσᾶτον, ὅστις τοιαῦτά γε ῥέζοι = εἴ τις — ῥέζοι. Ἰλ. Μ, 228—9. Ν, 417—8. Ρ, 630. Ὀδ. Α, 228 κεξ. Δ, 222 κεξ. Τ, 511. Ἡροδ. Ζ, 49 ὃ βασιλεῦ, οὔτε στρατὸν τοῦτον, ὅστις γε σύνεσιν ἔχοι, μέμφοιτ' ἄν = εἴ τις — ἔχοι. Ξεν. Ἀγῆσ. Α. 27. ὅπου γὰρ ἄνδρες θεοὺς μὲν σέβοιεν, πολεμικὰ δ' ἀσκοῖεν, πειθαρχίαν δὲ μελετῶεν, πῶς οὐκ εἰκὸς ἐνταῦθα πάντα μεστὰ ἐλπίδων ἀγαθῶν εἶναι; = εἴ που — σέβοιεν, — ἀσκοῖεν κτλ. Δ'. 2. Κ. Π. Α. 6, 19. Ἀπομν. Α. 5, 4. Σοφ. Ἀντιγ. 666 — Χρονικά. Ἰλ. Δ, 261 κεξ.

εἵπερ γάρ τ' ἄλλοι γε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
δαιτρὸν πίνωσιν, σὸν δὲ πλεῖον δέπας αἰεὶ
ἔστηχ', ὥσπερ ἐμοί, πιέειν, ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.

= εἴποτε — ἀνώγοι = τῷ τῆς συνηθ. ὅποτε (ὁσάκις) ἤθελες ἐπιθυμήσει. — Ν, 317 κεξ.

αἰπὺ οἱ ἐσσεῖται μάλα περ μεμαῶτι μάχεσθαι,
κείνων νικήσαντι μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους
νῆας ἐνιπρῆσαι, ὅτε μὴ αὐτός γε Κρονίων
ἐμβάλοι αἰθόμενον δαλὸν νήεσσι θοῇσιν.

Ἐδῶ προσεκτέον καὶ εἰς τὸ μόριον μὴ, ὅπερ ἐπὶ ἀποφάσεως ἢ ἀρνήσεως τῶν τοιούτων πάντοτε θέτεται καὶ ὅχι τὸ οὐ. Ὀδ. Ω, 254. Ξεν. Κ. Π. Α. 3, 14. Στάς ἄν, ὥσπερ οὗτος, ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ, ἔπειτα ὁπότε βούλοιτο

παιρῖναι ἐπ' ἄριστον, λέγοιμ' ἄν, ὅτι οὐπω δυνατόν τῷ ἀρίστῳ ἐντυχῖν. 5, 10. 6 3 κ. ἄλλα.

Τὸ καθαρῶς ρητὸν τῶν τοιούτων ἀκόμη περισσότερον διαφαίνεται, ὅπου ὁ λόγος πλαγιότητά τινα λαμβάνει· τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅτε αἱ τοιαῦται προτάσεις ἐκφέρουσιν ἀναφορικὰ καὶ χρονικὰ συμπληρώματα καθαρᾶς ὑποθέσεως (διὰ τῆς εὐκτικῆς), ἐξ ὑποκειμένου εὐχῆς καὶ γνώμης. Τότε λοιπὸν καὶ αἱ συμπληρωματικαὶ αὗται προτάσεις, εἰς τὴν αὐτὴν καὶ ἡ κυρία σφαῖραν συμπίπτουσαι καὶ οἷον ὑπὸ ταύτης ἐλκόμεναι, διὰ τῆς αὐτῆς ἐγκλίσεως, τῆς εὐκτικῆς, ἐκφέρονται, ἐν ᾧ ἄλλως δι' ὀριστικῆς ἢ ὑποτακτικῆς θὰ ἐξεφέροντο. Τοιαῦτα δ' εἶνε πολλὰ μὲν τῶν ἤδη προεκτεθειμένων χωρίων, πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα, οἷα τὰδε· Μετ' εὐχὴν Ἰλ. Ζ. 57 κεξ.

— — — τῶν μὴ τις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον
χειρὰς θ' ἡμετέρας· μηδ' ὄντινα γαστέρι μήτηρ
κούρον ἐόντα φέροι, μηδ' ὅς φύγοι.

P, 640. Φ, 428 κεξ. Ὀδ. Α. 47.

ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος, ὅ τις τοιαῦτά γε ρέζοι.

M, 106 κεξ. O, 359. Σ, 141 κεξ. 146 κεξ. Σοφ. Φιλοκτ. 528 κεξ.

μόνον θεοὶ σώζουσιν ἔκγε τῆςδε γῆς
ἡμᾶς, ὅποι τ' ἐνθένδε βουλοίμεσθα πλεῖν.

Τραχ. 953. κεξ. Ἀριστ. Εἰρην. 1072. Ἰππ. 694. Μιμνέρμ. Α'. 2. Σοφ. Φιλοκτ. 961

ὁλοιο μήπω πρὶν μάθοιμ', εἰ καὶ πάλιν
γνώμην μετοίσεις.

Τραχ. 657. κ. ἄλλα. — Ὅμοιον τὸ Ἀριστοφ. Σφ. 1431. Μεθ' ὑπόθεσιν. Ξεν. Κ. Π. Α'. 5, 10. Εἰ δέ τινες ταῦτα ἐκπονήσαντες πρὶν τινα καρπὸν ἀπ' αὐτῶν κομίσασθαι περιεῖδον αὐτοὺς γήρα ἄδυνάτους γενομένους, ὅμοιον ἔμοιγε δοκοῦσι πεπονθέναι, οἷον εἴ τις γεωργὸς ἀγαθὸς προθυμηθεὶς γενέσθαι καὶ εὖ σπεύρων καὶ εὖ φυτεύων, ὁπότε καρποῦσθαι ταῦτα δέοι, ἐφ' ἣν τὸν καρπὸν ἀσυγκόμιστον εἰς τὴν γῆν πάλιν καταρρεῖν. Ἐν δὲ τῷ Ξεν. Κ. Π. Β'. 4, 11 ἀμφοτέραι αἱ ἄρτι εἰρημέναι περιπτώσεις συνέρχονται. « Ἐὐν γὰρ σὺ ἄφθονα ἔχης, οἷδ' ὅτι καὶ ἐμοὶ ἂν εἴη λαμβάνειν, ὁπότε δεοίμην, ἄλλως τε καὶ εἰ εἰς τοιοῦτόν τι λάβοιμι, ὃ μέλλοι καὶ σοὶ δαπνηθὲν βέλτιον εἶναι. » ἐνταῦθα τὸ μὲν « ὁπότε δεοίμην » ἀκολουθεῖ τῷ προηγουμένῳ « ἂν εἴη », τὸ δὲ « ὃ μέλλοι » τῷ « εἰ λάβοιμι. »

Μεθ' ὑποκειμενικὴν γνώμην. Ὀδ. Ε, 188 κεξ.

Ἀλλὰ τὰ μὲν νοέω καὶ φράσσομαι, ἄσ' ἂν ἐμοὶ περ

αὐτῇ μηδολίμην, ὅτε με χρεῖω τόσον ἴκοι.

ὅπερ ὀριστικώτερον θὰ ἐξεφέρετο « ἄσσω ἐμοί περ αὐτῇ μῆσομαι, ἔ-
ταρ με — ἴκη. » Τοιαῦτα καὶ Ὀδ. Λ, 375 — 6. Μ, 112 — 14. Θ,
239 κξ. Ἰλ. Ζ, 521 Ι, 125. Ὅμοιον καὶ τὸ Ἰλ. Κ, 204 — 207. Ξ,
247 — 8 Ὀδ. Λ, 360. 490 — 1. Ο, 317. Ψ, 400 κξ. 185 κξ.
Ξεν. Κ. Π. Α'. 3, 14. Ἐπειδὴν δὲ πάνυ σπουδάζοι φραγεῖν, εἵποίμ' ἄρ,
ὅτι παρὰ ταῖς γυναῖξιν ἐστίν. ἕως παρατείνεται τοῦτον, ὥσπερ οὗτος
ἐμὲ παρατείνει ἀπὸ σοῦ κωλύων. — Θεογν. 125 κξ.

οὐ γὰρ ἄρ εἰδείης ἀνδρὸς νόον οὔτε γυναῖκός,

πρὶν πειρηθείης, ὥσπερ ὑποζυγίου.

Σοφ. Οἰδ. Τ. 505. Ἀριστοφ. Βατρ. 96 κξ

Μετὰ τέλος δι' εὐκτικῆς ἐκφερόμενον. Ξεν. Ἀγησ. Β'. 8. ἐνέπλησσε δὲ
καὶ φρονήματος τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ὡς ἱκανοὶ εἶεν πρὸς οὓς τινὰς δέοι
μάχεσθαι· ὅπερ εὐθύτερον οὕτω θὰ ἐξεφέρετο· ὡς ἄρ ἱκανοὶ ὦσι, πρὸς
οὓς τινὰς ἄρ δέη, μάχεσθαι Ὀδ. Ν, 22.

b) Πρὸς ἔκφρασιν ἐξ ὑποκειμένου γνῶμης. Ἰλ. Χ, 348.

ὣς οὐκ ἔσθ', ὃς σῆς γε κύνας κεφαλῆς ἀπαλάλκοι

= οὐκ ἔστιν ἐκεῖνος (τις), ὃς ἄρ — ἀπαλάλκοι (= τῷ τῆς συνηθ.
δὲν εἶνε κἀνείς, ὅστις νὰ — ἀπιδίωκε) = τῷ ὀριστικώτερον εἰρημένῳ·
— — — ὃς ἀπαλεξήσει = ὠδεῖς, οἶμαι (ἢ ἐλπίζω), σῆς κεφαλῆς
κύνας ἀπαλεξήσει.

Αἰσχ. Προμ. 291 κξ.

οὐκ ἔστιν, ὅτῳ μείζονα μοῖραν

ρεῖμαιμ' ἢ σοί.

= οὐδενὶ ρεῖμαιμ' ἄρ, μετριώτερον τοῦ· οὐδενὶ ρεμῶ· εἰρημένον. Χο-
ηφ. 172. Σοφ. Ο. Κ. 1172 καὶ

τίς ποτ' ἐστίν, ὃν γ' ἐγὼ ψέξαιμι τι;

= ὃν γ' ἐγὼ ψέξαιμ' ἄρ τι, μετριώτερον τοῦ· ὃν ψέξω. Εὐριπ. Ἀλκ.
52. ἔστ' οὖν ὅπως Ἀλκηστὶς ἐς γῆρας μόλοι; = ἔστι τρόπος, καθ'
ὃν (ὅπως) — ἄρ μόλοι; μετριώτερον τοῦ ἔστι τρόπος, καθ' ὃν —
μολεῖται; Ἰφιγ. Τ. 592. Ἀριστ. Θεσμ. 871 κξ. Ἰλ. Ε, 302.

ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ

Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροισιν,

οἷοι νῦν βροτοὶ εἰσι.

= ὃ οὐκ ἄν φέροισιν, μετριώτερον τοῦ· ὃ οὐ φέρουσι. Ἀνδοκιδ. π. τ.
πρὸς τ. Λακεδαιμ. εἰρήν. 1. Ὅτι μὲν εἰρήνην ποιεῖσθαι δικαίαν ἁμεινόν
ἐστίν ἢ πολεμεῖν, δοκεῖτέ μοι, ὧ Ἀθηναῖοι, πάντες γινώσκειν. ὅτι δὲ
οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι τῆς εἰρήνης συγχωροῦσι, τοῖς δ' ἔργοις, ἀφ'

ἄν ἡ εἰρήνη γένοιτο, ἐναντιοῦνται, τοῦτο δὲ οὐ πάντες αἰσθάνεσθε.
= ἀφ' ὧν ἄν — γένοιτο, μετριώτερον τοῦ ἀφ' ὧν γενήσεται (ἢ γί-
γνεται).

Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ παρελθόν ἀναφερομένου τοῦ λόγου, οἷον τὸ Ὀ-
δυσσ. Ε, 237.

ἦρχε δ' ὁδοῖο

νήτου ἐπ' ἐσχατιῆς, ὅθι δένδρεα μακρὰ πεφύκει,
κλείθρη τ' αἰγείρός τ' ἐλάτη τ' ἦν οὐρανομήκης
αὖα πάλοι, περίκηλα, τὰ οἱ πλώοιεν ἐλαφρῶς

ἐνταῦθα ἡ εὐκτική φαίνεται τεθεῖσθαι, ἵνα ἐκφράσῃ τὴν ἱστορικῶς ὑπὸ
τοῦ ποιητοῦ ἀναφερομένην γνώμην (καὶ δὴ καὶ σκοπὸν) τῆς Καλυ-
ψούς. τῆς Καλυψούς τὸν Ὀδυσσεά ὁδηγούσης ἡ ἔννοια ἦτο. Εἰς τοιαῦ-
τα (ξηρά) δένδρα σὲ ἄγω, ἃ σοι ἐλαφρῶς ἂν πλώοιεν (ἢ πλευσάου-
νται).

Περὶ τῶν ὑπὸ τὸ b) ἐπισημειωτέον πρῶτον, ὅτι τὸ παρὰ τοῖς ὕπε-
ρον ἐν ὁμοίοις χωρίοις συνήθως φερόμενον μόριον ἂν ἐνταῦθα ἐλλείπει·
ἕτερον καὶ τοῦτο δεῖγμα τῆς καὶ ἀνωτέρω ὑποδηλωθείσης γνώμης, ὅτι
ἐν τούτοις τε καὶ τοῖς ὁμοίοις δὲν ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν τὸ μόριον τοῦτο,
ἀλλ' ὁψὲ μόνον προσετέθη, ἵν' ἀποκαταστήσῃ τὴν τότε κατὰ γε τοῦτο
ἐκλείπουσαν ἔμφασιν καὶ εὐκρίνειαν τῆς ἐγκλίσεως. ἔπειθ' ὅτι ἡ ἐν αὐ-
τοῖς εὐκτική μετριώτερον ἐκφέρουσα, ὡς εἶδαμεν, τὰ τοῦ ὀριστικοῦ
μέλλοντος, πολλάκις τελικὴν σημασίαν ἐν ταῖς ἀναφορικαῖς προτά-
σεσιν ἔχοντος, μεταπίπτει καὶ αὐτὴ παλλάκις εἰς τὴν αὐτήν. Οὕτω
π. χ. ἐν τῷ τῆς Ὀδυσσ. Ε, 237 τὰ οἱ πλώοιεν = ἅτινα γὰρ ἔπλεον,
ἐκ μέρους τοῦ ποιητοῦ λεγόμενον, ἐκ μέρους δὲ τῆς Καλυψούς = ἅτι-
να γὰρ πλέωσι. Ὀδ. Ο, 458. Τοιαῦτα δὲ χωρία μετὰ μέλλοντος ὀ-
ριστικοῦ εἶνε πρὸς ἄλλοις πολλοῖς καὶ τάδε.

Ὀδ. Ε, 332 κςξ.

— — — — — ἐπαρτέας ἔμμεν' ἐταίρους,

οἳ δὴ μιν πέμψουσι φίλην ἐς πατρίδα γαίαν.

= οἳ ἂν πέμψωσιν ἵνα — πέμψωσι = τῷ τῆς συνήθ. οἳ τινες γὰρ
τὸν πέμψωσι. Σοφ. Φιλ. 303.

οὐ γὰρ τις ὁρμος ἐστίν, οὐδ' ὅποι πλέων

ἐξεμπολήσει κέρδος, ἢ ξενώπεται.

= οὐδὲ τόπος τις ἄλλος (ἐστίν), ἵν' αὐτόσε πλέων ἐξεμπολήσῃ —
ἢ ξενωθῇ. Ὀδ. Η, 437—8.

Ἄν δὲ τὰυτα τὰ ἄρτι ἐκτεθειμένα χωρία πρὸς τὰ πρό-
τερον, μάλιστα τὸ Ἰλ. Χ, 348 καὶ τὸ Ὀδ. Ε, 237 καὶ τὸ Σοφ. Ο. Κ.
4172. καὶ πρὸς τὰ ὅμοια τὰ διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν (κεν) ἐκφε-

ρόμενα (οὕτω καὶ μετ' ἐρώτησιν. Ἀρφ. Σφηκ. 472 κξ.), οἷον π. χ. τὸ Ὅδ. Ρ, 145 κεξ.

οὐ γάρ οἱ πάρα νῆες ἐπήρετμοι καὶ ἐταῖροι,
οἳ κεν μιν πέμποιεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης

== τῷ τῆς συνηθείας· « οἳ τινες νᾶ τὸν ξεπροβοδῆσουν ἢ (κυριολεκτικώτερον) ξεπροβοδοῦσαν κλ. », (Πρβλ. Ὅδ. Κ, 434), εὐρίσκομεν ἐν πᾶσι κατ' οὐσίαν τὸν αὐτὸν τῆς ἐρμηνείας τρόπον· ἡ ὁμοιότης μάλιστα ἢ μᾶλλον ταυτότης τῶν διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν. πρὸς τὰ χωρὶς τούτου ἐπικυρώνει τὴν ἄρτι ἀποφανθεῖσαν γνώμην περὶ τῆς ὑστέρας χρήσεως τούτου τοῦ μορίου. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη· ἀλλὰ βλέπομεν πρῶτον μὲν, ὅτι ἐν πολλοῖς τούτων, τῶν τε δι' ὀριστικῆς (οὐ μόνον κατὰ μέλλοντα, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐνεστώτα καὶ κατὰ παρωχημένον) καὶ τῶν δι' εὐκτικῆς ἀπλῆς ἢ μετὰ τοῦ ἄν, ἐκτὸς τῆς τελικῆς καὶ τις γενικὴ ἔννοια ἐκφέρεται, οἷα π. χ. τὸ Ἡρόδ. Ζ'. 46 ἐν γὰρ οὕτω βραχεὶ βίῳ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐὼν εὐδαίμων πέφυκε — τῷ οὐ παρὰσθῆσεται πολλάκις καὶ οὐκ ἄπαξ τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζῶειν· ὅπου ἡ ἀναφορ. πρῶτασις ἐκφέρει ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς ἐν τῷ κυρίῳ κώλῳ γενικῆς ἐννοίας· οὐδεὶς ἄνθρωπος οὕτως εὐδαίμων πέφυκε. Αὐτ. Ὡδ. 402. Λυσ. π. τ. Ἐρατοσθ. φόνου 3 νομίζω — οὐδένα οὕτως ὀλιγώρως διακείσθαι, ὅστις οἶεται· ὅπου τὸ « ὅστις οἶεται » εἶνε ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς γεν. ἐννοίας. « οὐδεὶς οὕτως ὀλιγώρως δίδκεται. » Εὐριπ. Ἰφ. Τ. 347 κεξ.

Ἄλλ' οὔτε πνεῦμα Διόθεν ἦλθε πώποτε
οὐ πορθμῖς, ἥτις διὰ πέτρας Συμπληγάδας
Ἐλένην ἀπήγαγ' ἐνθάδ', ἥ μ' ἀπώλεσε, κτλ.

ἔνθα πάλιν τὸ ἀναφορικὸν κῶλον ἐκφέρει ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς γενικῆς ἐννοίας· οὐδὲν οὔτε πνεῦμα ποτε οὔτε πορθμῖς ἦλθε. Ἀντιγον. 666

Ἄλλ' ὅν πρόλις στήσεις, τοῦδε χρὴ κλύειν.

== τῷ ὑπὸ τῆς πόλεως σταθέντι, ὅστις δῆποτε καὶ ἄν ἦνε, ὑπακουστέον.

Οἷδ. Τ. 979

εἰκὴ κράτιστον ζῆν, ὅπως δύναϊτό τις.

τὸ ὅπως δύναϊτο εἶνε ἀνάλυσις τῆς γενικῆς ἐννοίας εἰκὴ κτλ. Πρβλ. Ὅδ. Α, 289 κξ. Ρ, 421., εἴτα δ' εὐρίσκομεν διάφορον τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα χρῆσιν τῆς λατινικῆς, τὸν *conjunctivum* μεταχειριζομένης, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς ὑπὲρ τὸ δέον ἐγκλιτικὴν πενίαν καταγιγνωσκομένης νεωτέρας ἑλληνικῆς, ἥπερ τὰ τοιαῦτα διὰ τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ μορίου νᾶ (= ἴνχ, ἄν) καὶ τῶν παρωχημένων τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ

αὐτοῦ μορίου ἐκφέρει, ὡς τὸ τῆς Ἀντιγ. 666 διὰ τῶν « ὅποιον (καὶ ἂν) πτήση. » τὸ τοῦ Λυσίου « ὅστις οἴεται » διὰ τοῦ « ὅστις γὰρ στοχάζεται. » τὸ Εὐριπ. Ἰφ. Τ. 347. « ἦτις γὰρ ἔφερθεν (ἢ νὰ εἶχε φέρῃ) ἐδῶ τὴν Ἑλένην. » καὶ τὰ ἄλλα ἴδε ἀνωτέρω. Ἐὰν λοιπὸν ταῦτα πάντα ὑπ' ὅψιν λάβωμεν, θὰ πεισθῶμεν ὅχι μετὰ δυσκολίας, ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις πᾶσιν ἡ λογικὴ ἀκρίβεια ἀπήτει νὰ τεθῇ ἄλλη παρὰ τὴν ὀριστικὴν ἐγκλισις, καὶ ἐν μὲν τοῖς εἰς τὸ μέλλον ἢ τὸ παρὸν ἀναφερομένοις ἡ ὑποτακτικὴ (ὥσπερ ἐν τῇ λατινικῇ οἱ ἐνεστωτικοὶ χρόνοι τοῦ *conjunctivus*) ἐν δὲ τοῖς εἰς τὸ παρελθὸν ἡ εὐκτικὴ (ὥσπερ ἐν τῇ Λατίνῃ οἱ παρωχημένοι τοῦ *conjunctivus*) ἢ μᾶλλον ἐν πᾶσιν, ὅπου γενικὴ ἔννοια ἐκφέρεται, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἀποφατικοῖς, ἢ εὐκτικῇ. Διότι ἡ μὲν γενικὴ (καὶ ἀφηρημένη) ἔννοια εἶναι τι καθαρῶς κοητὸν, ἀπλῶς οὕτως οἶον τύπος καὶ παράδειγμα εἰς τὸ μέσον ἐκφερόμενον χωρὶς τινος πρὸς παρεληλυθυῖαν ἢ ἐνεστώσαν ἢ μέλλουσαν πραγματικότητα ἀναφορᾶς (Πρβλ. τὰ Σοφ. Ἀντιγ. 666. Ο. Τ. 979. Ἡρόδ. Ζ'. 46 κ. ἄλλα), ἐν δὲ τοῖς ἀποφατικοῖς καὶ ἀντικρυς ἀποφάσκειται ἡ πραγματικότης· πρβλ. τὰ προεκτεθειμένα χωρία Σοφ. Φιλ. 303. Λυσ. π. π. Ἐρατοσθ. φόνου 3. Εὐριπ. Ἰφιγ. Τ. 374. Ἐν ᾧ ἐν τῷ Σοφοκλείῳ λέγεται, ὅτι οὔτε ὄρμος τις οὔτ' ἄλλος τόπος πρὸς ἐξεμπόλησιν ἢ ξένωσιν ὑπάρχει, συναποφάσκειται βεβαίως καὶ πᾶσα ἐν τῷ παρόντι ἢ μέλλοντι ἐξεμπόλησις ἢ ξένωσις· ὁμοίως ἐν τῷ τοῦ Λυσίου, ἀποφασκομένης τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης διαθέσεώς τινος, συναποφάσκειται καὶ ἡ παρεπομένη αὐτῇ ἰδιότης ἢ διὰ τοῦ ὅστις οἴεται κτλ. ἐκφερομένη. Ὡσαύτως ἐν τῷ Εὐριπιδείῳ, ἀφ' οὗ οὔτε ἀνεμός τις, οὔτε πορθμὶς ἢ ἰθὺς ποτε εἰς τὴν Ταυρίδα, οὐδὲ τὴν Ἑλένην ἠδύνατο γὰρ ἀγάγῃ. Ὡστε τὰ δι' ὀριστικῆς ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει ἐκφερόμενα τῶν τοιούτων ἀκριβέστερον βασιάζονται ἀντίφασιν τινα ἐνέχουσιν, ἔνθεν μὲν αἰρομένου, ἔνθεν δὲ πάλιν τιθεμένου τοῦ ἤδη ἀρθέντος. Ἡ λογικὴ ἀκρίβεια, τὸ ἐπαναλαμβάνω πάλιν, ἀπήτει ἐν αὐτοῖς τὴν τῆς εὐκτικῆς χρῆσιν. Ἀλλὰ διὰ τί δὲν μετεχειρίζετο ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσά πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὴν εὐκτικὴν, ἀλλὰ ποῦ μὲν ταύτην, ποῦ δὲ τὴν ὀριστικὴν; Ὁ λόγος εἶναι ὁ αὐτός, δι' ὃν καὶ ἄλλαχοῦ ἡ γλῶσσά ἀντὶ τῆς εὐκτικῆς τὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν ἔθετεν. Ἀλλὰ περὶ τούτου κατωτέρω ἐκτενέστερον· ὁ δ' ἰδίως ἐνταῦθα ἐπικρατῶν καὶ τῷ γενικωτέρῳ ἐκείνῳ ὑπαγόμενος λόγος εἶναι ἡ ἐν τῇ ἐλληνικῇ συντάξει καθόλου χαλαρωτέρᾳ παρὰ τὴν λατινικὴν π. χ. καὶ τινὰς τῶν νεωτέρων γλωσσῶν σύνδεσις καὶ ἀλληλουχία τῶν κώλων τῆς περιόδου.

Διὰ ταύτην αὐτῆς τὴν γενηκὴν σημασίαν ἡ εὐκτική ἐκφέρει καὶ γένος ἢ δλόκληρον τάξιν παρελθουσῶν πράξεων ἢ συμβεβηκότων ἐν ἀναφορικαῖς, χρονικαῖς καὶ ὑποθετικαῖς προτάσεσι. Λέγω δὲ γένος καὶ ὄχι, ὡς συνήθως λέγεται, ἐπανάληψιν παρεληλυθυῶν πράξεων ἢ συμβεβηκότων· διότι αὐτὴν τὴν ἐπανάληψιν κυρίως δὲν σημαίνει ἡ εὐκτική, ἀλλ' ὡς ἐν τύπῳ ἐκφέρει ἀόριστον σειρὰν ὁμοίων πράξεων ἢ συμβεβηκότων ἐν τῷ παρελθόντι ἢ, ἄλλαις λέξεσι, μίαν πράξιν ἢ ἐν συμβεβηκὸς ἐπ' ἀόριστον ἐν τῷ παρελθόντι ἐπαναληφθέν, καὶ ὄχι, καθὼς οἱ παρωχημένοι τῆς δριστικῆς, μάλιστα δὲ ἐπανάληψιν σημαίνων παρατακτικὸς, πράξιν ἢ συμβεβηκὸς ἐφ' ὠρισμένας φορὰς καὶ ἐν ὠρισμέναις περιστάσεσιν ἐπαναληφθέν. Τὸ μὲν διὰ τῆς εὐκτικῆς ἐκφερόμενον εἶνε ὡςπερ ἡ ἀφηρημένη ἔννοια γένους τινὸς ἢ εἴδους ὄντων, πάντα τὰ νοητὰ ἢ φανταστά εἶδη ἢ ἄτομα ἐμπεριέχουσα, τὸ δὲ διὰ τῶν δριστικῶν παρωχημένων ὡς τις ἀριθμὸς ὠρισμένων εἰδῶν ἢ συγκεκριμένων ἀτόμων. Π. χ. α) Ἀναφορικά.

ἰλ. Β, 188—9

Ὅρ τινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη,
τόν δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς.

= πάντα τινὰ βασιλ. κ. ἔξοχον ἄν., ὅρ εὕρισκε κτλ. καὶ ὄχι τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα μέχρις ὠρισμένου ἀριθμοῦ.

αὐτ. 198—9

Ὅρ δ' αὖ δήμου τ' ἄνδρα ἴδοι, βοῶντά τ' ἐφεύροι,
τόν σκῆπτρῳ ἐλάσασκεν, ὁμοκλήσασκέ τε μῦθῳ.

ἰλ. Δ, 232. 240. Ὀδ. Δ, 585 καὶ Μ, 334. Θουκ. Α. 50 ἀναδούμενοι τῶν νεῶν, ἃς καταδύσειαν = πάσας, ὅσας κατέδυον. 99, 3 καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις ἠϋξέτο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δακύνης, ἣν ἐκεῖνοι ζυμύροισιν, αὐτοὶ δὲ ὁπότε ἀποσταῖεν, ἀπκράσκειν καὶ ἄπειροι εἰς τὸν πόλεμον καθίσταντο = πᾶσαν ἣν ἐκεῖνοι ἀεὶ συνέφερον, οὐχὶ ταύτην καὶ ἐκείνην καθ' ὠρισμένους τινὰς καιροὺς· καὶ = πάντοτε, ὁπότε ἀφίστατο, οὐχὶ τότε καὶ τότε ὠρισμένως. Τοιαῦτα καὶ αὐτ. 138, 4. Ξεν. Κ. Π. Α. 3, 1. 8. ὁ δὲ Σάκας ἄρα καλὸς τε ὢν ἐτύγχανε καὶ τιμὴν ἔχων προσάγειν τοὺς δεομένους Ἀστυάγου καὶ ἀποκωλύειν, οὐδὲ μὴ καιρὸς αὐτῷ δοκοῖν εἶναι προσάγειν = ἅπαντας τοὺς δοκοῦντας αὐτῷ οὐκ ἐν καιρῷ παρελθεῖν. 12. 4, 5. Β'. 1, 30. — Θουκ. Β'. 49, 4 καὶ τὸ σῶμα, ὅσον περ χρόνον καὶ ἡ νόσος ἀκμάζοι, οὐκ ἐμκραίνετο κτλ. = ὅλον τὸν χρόνον ὅσον ἤκμαζε κτλ. Ξεν. Ἀγησ. Α. 22. Πλατ. Θεαιτ. 143, α. Καὶ ὅσας τις Ἀθήνας ἀφικοίμην, ἐπανηρώτων τὸν Σωκράτη ὃ μὴ ἐμεμνήμην, καὶ δεῦρο ἐλθὼν ἐπηρωρούμην. Ἡροδ. Ζ'. 119

"Οκως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιή, σκηνή μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἐτοίμη, ἐς τὴν αὐτὸς σταθμὸν ποίεσκετο Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἔσκε ὑπαίθριος. ὥς δὲ δειπνοὺς γένοιτο ὥρῃ, οἱ μὲν δεκόμενοι ἔχουσιν πόνον, οἱ δὲ ὅκως πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ ἀγάγοιεν, τῇ ὑστεραίῃ τὴν τε σκηνὴν ἀνασπᾶσαντες καὶ τὰ ἐπιπλά πάντα λαβόντες οὕτω ἀπελαύνεσκον, κτλ. — τῷ δημ. καθὼς ἔφθαρε τὸ στράτευμα κτλ. ἦτοι ὅσαις φοραῖς καὶ ὅπου ἔφθαρε κτλ. αὐτ. 128. Ξεν. Ἀγησ. Α. 27. ς'. 5.

b) Χροικα. Ἰλ. Α, 609 κεξ.

Ζεὺς δὲ πρὸς ὃν λέχος ἦι' Ὀλύμπιος ἀστεροπητής,
ἔνθα πάρος κοιμᾶθ', ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἰκάνοι.

= πάντοτε ὁσάκις τὸν κατελάμβανεν ὁ ὕπνος, οὐχὶ καθ' ὠρισμένους τινας καιροὺς, τότε καὶ τότε. Γ, 216. Κ, 11—16. 77 κεξ. Ρ, 732 κεξ. Σ, 565 κεξ. Τ, 132 κεξ. Υ, 226 κεξ. Χ, 502 κεξ. Ὀδ. Α, 510 κεξ. 596. Μ, 237 κεξ. 384. Σ, 7. Τ, 374. Θουκ. Α. 49, 2 ἐπειδὴ γὰρ προσβάλοιεν ἀλλήλοις, οὐ ῥαδίως ἀπελύοντο ὑπὸ τε πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν κτλ. Β, 10. 13. 15. 18. 34. 49. 79. Καὶ ὁπότε μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδοσαν, ὑποχωροῦσι δ' ἐνέκειντο καὶ ἐγκόντιζον. — Ξεν. Κ. Π. Α. 4, 3. ὁ Κῦρος — ἠναγκάζετο — λόγον λαμβάνειν παρ' ἄλλων, ὁπότε δικάζοι. 4. αἰδοῦς δὲ ἐνεπίμπλατο, ὥς τε καὶ ἐρυθραίνεσθαι, ὁπότε συντυγχάνοι τοῖς πρεσβυτέροις. 6. 15. 23. Ἀγησ. Α. 19. 24. ς'. 7 κτλ. Πλάτ. Φαίδ. 59 d. περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων ἠνεώγετο γὰρ οὐ πρῶ· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖν εἰσήμεν παρὰ τὸν Σωκράτη καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. Εὐριπ. Ἰφιγ. Τ. 347.

c) ὑποθετικά. Εὐριπ. Ἐκ. 1164 κεξ.

— — — παισὶ δ' ἀρκέσαι χρήζων ἐμοῖς
εἰ μὲν πρόσωπον ἐξανισταίην ἐμὸν
κόμης κατεῖχον, εἰ δὲ κινοίην χέρας,
πλήθει γυναικῶν οὐδὲν ἦνυον τάλας.

Ἰλ. Ω, 768. Ἡροδ. Ζ'. 6 τότε δὲ συναναβὰς (ὁ Ὀνομάκριτος) ὅκως ἀπίκοιτο εἰς ὅψιν τὴν βασιλέος, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδῶν περὶ αὐτοῦ σεμνοὺς λόγους, κατέλεγε τῶν χρησμῶν· εἰ μὲν τι ἐγείοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέστατα ἐκλεγόμενος ἔλεγε· κτλ. Θουκ. Α. 118, 2. Ἡσύχαζόν τε (οἱ Λακεδαιμόνιοι) τὸ πλεον τοῦ χρόνου ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ἰέναι ἐς τοὺς πολέμους, εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο, τὸ δὲ τι καὶ πολέμοις οἰκείοις ἐξειργόμενοι, κτλ. — ὅτε μὴ ἀναγκάζοιντο = ὁσάκις μὴ ἠναγκάζοντο. Β'. 49, 2 ὁπότε εἰς τὴν καρδίαν στηρίξαι· 4 εἰ διαφύγοιεν. 5.

εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων περιγένοιτο. Ξεν. Κ. Π. Β'. 3, 10. 20 εἰ μὴ ἄλλο τι σπουδαιότερον πράττοιεν, ταύτη τῇ παιδιᾷ ἐχρῶντο. = ὁσάκις μὴ — ἔπραττον. Ἀγῆσ. Α'. 12. 24. Ε'. 2. Ζ'. 3. κ. ἄλλ. Πλατ. Ἀπολ. 40, α. ἡ γὰρ εἰωθυῖά μοι μαντική ἡ τοῦ δαιμονίου ἐν μὲν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παντὶ πάνυ πυκνὴ αἰεὶ ἦν καὶ πάνυ ἐπὶ μικροῖς ἐναντιούμενη, εἴ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν. Ἐν δὲ τῷ Σοφ. Φιλοκτ. 691 — 705.

ἴν' αὐτὸς ἦν πρόσκυρος, οὐκ ἔχων βάσιν,
οὐδέ τιν' ἐγχώρων κακογείτονα,
παρ' ᾧ στόνον ἀντίτυπον βαρυερώτ' ἀποκλαύσειεν
αἵματηρόν.

οὐδ' ὅς θερμοτάταν αἱμάδα κηκιομέναν ἐλκέων
ἐνθήρου ποδὸς ἡπίοισι φύλλοις
κατευνάσειεν, εἴ τις ἐμπέσοι.
φορβάδος ἐκ γαίας ἐλών.
εἶρπε δ' ἄλλοτ' ἄλλον, τότ' ἂν εἰλυόμενος,
παῖς ἄτερ ὡς φίλας τιθήνας, ὅθεν εὐμάρει' ὑπάρ-
χοι, πόρον, ἀνίχ' ἐξαρεῖη δακέθυμος ἄτα.

συνέρχονται παραδείγματα οὐ μόνον τῶν ἄρτι εἰρημένων τριῶν περιπτώσεων, οἷα τὰ· εἴ τις ἐμπέσοι (= ὁσάκις τις ἐνέπιπτε), ὅθεν — ὑπάρχοι (= πάντα πόρον, ὅθεν ὑπῆρχεν εὐμάρεια), ἀνίχ' ἐξαρεῖη (= ὁσάκις, ἢ πάντοτε ὅτε ἐχαλάρωνε), ἀλλὰ καὶ τῆς προειρημένης χρήσεως, καθ' ἣν ἡ εὐκτική ἡ ἀναφορική ἐκφέρει ἀναγκαῖον συμπλήρωμα γενικῆς ἐννοίας κατὰ τινὰ τελικὴν χορίαν, οἷα τὰ παρ' ᾧ — ἀποκλαύσειεν (= παρ' ᾧ νὰ ἀπέκλαιε, νὰ ἔλεγε τὰ παράπονά του) καὶ ὅς — κατευνάσειεν (ὅστις νὰ κατηύναζε).

d) Παραδ. παρωχημένων ὀριστικῶν. Ἡροδ. ζ'. 110. Μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἐκάστου αὐτέων ἐγένετο πρυτανήτη τῆς ἡμέρας, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν. Ὁ παρατατικός τ. ὀριστ. ἐτέθη, διότι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατηγῶν καθ' ὅλου ἦτο γνωστός καὶ ἡ ἡμέρα τῆς πρυτανείας ἐκάστου καθ' ὀρισμένην τάξιν ἐπανήρχετο. Ξεν. Ἀπομν. Γ'. 4, 3 οὐχ ὁρᾷς, ὅτι καί, ὁσάκις κεχορήγηκε, πᾶσι τοῖς χοροῖς νερίκηκε. — Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἀντισθένης εἶχεν ὀρισμένον ἀριθμὸν χορηγῶν χορηγήσας. Πλατ. Χαρμ. 158, α. « Πυριλάμπους γὰρ τοῦ σοῦ θεοῦ οὐδεὶς τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ λέγεται καλλίων καὶ μείζων ἀνὴρ δόξαι εἶναι, ὁσάκις ἐκεῖνος ἢ παρὰ μέγαν βασιλέα ἢ παρ' ἄλλον τινὰ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πρεσβέων ἀγίκετο ». Ὁ Πυριλάμπης καθ' ὀρισμένους καὶ γνωστούς τῷ π λέγοντι καὶ τῷ ἀκούοντι

καιρούς εἶχε πρεσβεύσας. Ἡ δὲ διαφορὰ τῶν δύο ἐγκλίσεων διχφαίνεται ἐν τοῖς Ξεν. Κ. Π. Β'. 3, 10. Καὶ ἐγώ, ἔφη, ἐκ παιδίου εὐθὺς προβάλλεσθαι ἠπιστάμην πρὸ τούτων, ὅτι οἰοίμην πληγήσεσθαι καὶ εἰ μὴ ἄλλο μὴδὲν ἔχοιμι, τὼ χεῖρε προέχων ἐνεπὸδιζον, ὅτι δυναίμην, τὸν παίοντα. κτλ. Τὸ μὲν ὅτι οἰοίμην πληγήσεσθαι σημαίνει « πᾶν ἀνεξαίρετως, ὅτι ὥρμην πληγῆ » καὶ τὸ εἰ μὴ ἄλλο μὴδὲν ἔχοιμι ἐξαιρεῖ πάντα τὰ ἄλλα τῆς ἀντιστάσεως μέσα παρὰ τὴν τῶν χειρῶν προβολήν, αὐτὴ δὲ ἡ διὰ τῆς τῶν χειρῶν προβολῆς κατὰ τὸ δυνατόν ἐμπόδισις τοῦ παιοντος εἶνέ τι ὅλως ὠρισμένον μέσον ἀντιστάσεως. Διὸ ἐκεῖνα μὲν διὰ τῆς εὐκτικῆς ἐξεφέρθησαν, τοῦτο δὲ διὰ τῆς ὀριστικῆς. καὶ αὐτ. 18 — 20. "Οπου δὲ ὁμοίως γένοιτο οἱ τοὺς νάρθηκας ἔχοντες ἔπαιον τῶν μὲν μηρούς, τῶν δὲ χεῖρας, τῶν δὲ κνήμας. — Ὁ δὲ πάλιν ἐπηρώτα, πότερον ἐπεὶ ὁμοῦ ἐγένοντο, ἢ ὅτε πρόσω ἦσαν (πληγέειν) κτλ. Διὰ μὲν τοῦ ὅπου δὲ ὁμοίως γένοιτο ἐκφράζονται ἅπασαι αἱ συμβᾶσαι περιπτώσεις τοῦ ὁμοίως γίνεσθαι διὰ δὲ τῶν ἐπεὶ ὁμοῦ ἐγένοντο καὶ ὅτε πρόσω ἦσαν ἀντιδιαστέλλονται δύο ὠρισμέναι φάσεις τῆς ὅλης ἐκείνης πλαστοῦς καὶ παιγνιώδους μάχης.

2) Χωρὶς τοῦ ἄν κατὰ πλάγιον λόγον ἐν ταῖς ἀναφορικαῖς καὶ χρονικαῖς προτάσεσιν ἡ εὐκτικὴ ἀντιστοιχεῖ ἢ ἐπέχει τὸν τόπον α) τῆς ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ὀριστικῆς. ἰλ. Z, 176 κεξ.

καὶ τότε μιν ἐρέειν καὶ ἦτε σῆμα ἰδέσθαι,
ὅτι ῥά οἱ γαμβροῖο πάρα Προίτοιο φέροιτο.

Ἡροδ. Ζ'. 2. Θουκ. Α'. 72, 2 καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλυντο σημεῖναι ὅση εἴη δύναμιν κτλ. ὁ εὐθὺς λόγος θὰ ἦτο· τὴν ἡμετέραν πόλιν βουλόμεθα σημεῖναι ὅση ἐστὶ δύναμιν κτλ. 95, 2. 136, 2. Ξεν. Κ. Π. Α'. 4, 8. οἱ δὲ φύλακες προσελάσαντες ἐλοιδόρουν καὶ ἔλεγον, εἰς οἶον κίνδυνον ἔλθοι· καὶ ἔφασαν καρτερεῖν αὐτοῦ. — ὁ εὐθὺς λόγος θὰ ἦτο· λέγουσιν αὐτῷ (ἢ λέγομέν σοι) εἰς οἶον κ. ἢ λθε(ς): Ἀγησ. Α'. 48. 24. 25. Β'. 13. ζ'. 6. Ζ'. 7. Η'. 4. ΙΑ'. 4. — β) τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ ἄν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ. — ἰλ. Δ, 333 κεξ.

— — — — οἱ δὲ μένοντες

ἔστασαν, ὁπότε πύργος Ἀχαιῶν ἄλλος ἐπελθὼν

Τρώων ὀρμήσειε καὶ ἄρξειαν πολέμοιο

= τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἰστάμεθα (ἴστανται) μένοντες, ὁπότεν — ὀρμήσῃ.
Ὀδ. I, 331 κεξ.

αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κλήρῳ πεπαλάσθαι ἔνωγον,

ὅστις τολμήσειεν ἐμοὶ σὺν μοχλὸν ἀείρας

τρέψαι ἐν ὀφθαλμῷ, ὅτε τὸν γλυκὺς ὕπνος *ικάνοι*.

== τῷ εὐθεὶ λόγῳ· ὑμᾶς τοὺς ἄλλους πεπαλάσθαι ἄνωγα, ὅς τις ἄν *τολμήσῃ* — ὅταν — *ικάρῃ*. Ξεν. Κ. Π. Α. 4, 17 ἐκέλευε περιβαλλομένους, ὅπως τις ἐπιτυγχάνοι, ἐλαύνειν πρὸς ἑαυτόν. 3, 17. Ἐν τούτῳ αὖ με ἔπαισεν ὁ διδάσκαλος, λέγων ὅτι, ὁπότε μὲν κατασταθῇ τὸ ἁρμόζοντος κριτής, οὕτω δέοι ποιεῖν· ὁπότε δὲ κρίνειν δέοι, ὁποτέρου ὁ χιτῶν εἴῃ, τοῦτ', ἔφη, σκεπτέον εἴῃ, τίς κτῆσις δικαία ἐστί. 4, 21. 6, 34. Ἀγῆσ. Α. 40. Πλατ. Φαίδ. 59, d. περιεμμένονεν οὖν ἐκάστοτε, ἕως ἀροίχθῃ τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων· ἀνσώγετο γὰρ οὐ πρῶ. == τῷ εὐθεὶ λόγῳ· περιεμμένονεν — ἕως ἄν ἀροίχθῃ. — Οὕτω μάλιστα συντάσσεται τὸ πρὶν μετ' ἀποφατικὰς καὶ ἀπαγορευτικὰς προτάσεις. Σοφ. Φιλ. 551

ἔδοξέ μοι μὴ σῖγα, πρὶν γράσαιμί σοι,
τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι.

== τῷ εὐθεὶ λόγῳ· δοκεῖ μοι μὴ σῖγα, πρὶν ἄν σοι γράσω κτλ. Ξεν. Κ. Π. Α. 4, 14 καὶ βασιλικῶς δὲ παρὼν αὐτὸς ἀπηγόρευε μηδὲνα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθῇ θηρῶν. Ἑλλην. 5. 5, 19. Ἰσοκρ. Εὐαγ. 63. Πλατ. Ἀπολ. 36, c. κ. ἄλλ.

3) Μετὰ τοῦ ἄν κατ' εὐθὺν λόγον ἐκφέρει ἡ εὐκτική ἐν προσδιοριστικαῖς τε καὶ προσθετικαῖς ἀναφορικαῖς καὶ χρονικαῖς προτάσεσι κυρίως ἐξ ὑποκειμένου γνώμην, ὥς περ καὶ ἀλλοχτοῦ ἐκτὸς τῶν τοιούτων προτάσεων. α) Ἀναφορικὰ παραδείγματα. Ἰλ. Γ, 234 κεξ.

Νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας δρῶ ἐλίκωπας Ἀχαιοὺς
οὓς κεν ἐὺ γνῶιην καὶ τοῦνομα μυθησαίμην·
δοιῶ δ' οὐ δύνάμει ἰδέειν κοσμήτορας λαῶν.

Τὸ οὓς κεν ἐὺ γνῶιην κτλ. εἶνε μετριώτερον εἰρημένον ἴσον τῷ· οὓς ἐὺ γινώσκω ἢ γινώσσομαι κτλ. Ὀδ. Ε, 488. Η, 33 κεξ. Ι, 426. 427. Δ, 366. Ο, 24. 448. Π, 392. Ἰλ. Ζ, 450 κεξ.

Ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω,
οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης, οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
ἐν κονίῃσι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν
ὅσσον σεῖο.

== οὔτινες ἴσως (ὡς φοβοῦμαι) πεσοῦνται. Ὀδ. Κ, 434. Ρ, 58. Σ, 27. Σοφ. Οἰ. ἐ. Κ. 4167 κεξ.

ὄρα κατ' Ἄργος εἴ τις ὑμῖν ἐγγενὴς
ἔσθ', ὅς τις ἄν σου τοῦτο προσχρήζοι τυχεῖν.

Ξεν. Κ. Π. Α. 1, 4 καὶ ἄλλων δὲ παμπόλλων ἐθνῶν (Κῦρος ἡγήσατο),

ὧρ οὐδ' ἄν τὰ ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν. 4, 41. 27. 43. Β'. 4, 13. Ἀ-
γῆς. Α. 24. Ε. 4. κ. ἄλλ. Πλατ. Ἀπολ. 27, e. "Ὅπως δὲ σὺ τινα πεί-
θοις ἄν καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντα ἀνθρώπων, ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ καὶ
δαιμόνια καὶ θεῖα ἡγεῖσθαι, καὶ αὐτοῦ αὐτοῦ μήτε δαίμονας μήτε θε-
οὺς μήτε ἥρωας, οὐδεμίαν μηχανή ἐστιν. = πῶς θὰ πείσῃς (ὡς νομί-
ζεις). 30 d. 34, b. c. 36, d. 38, b. 40, a. Κρίτ. 43, c. d. 52, d.

Τῆς ἐξ ὑποκειμένου γνώμης εἰς ὑποκειμενικὸν σκοπὸν μεταβάσεως,
αἱ τοιαῦται διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν ἀναφορικῶς προτάσεις λαμ-
βάνουσι πολλάκις τελικὴν σημασίαν, ὥς περ κατὰ τὰ εἰρημένα καὶ τινες
ἄνευ τοῦ ἄν. Τοιαῦτα δὲ χωρὶς ἐκτὸς τοῦ ἐκεῖ παρρατεθειμένου εἶναι καὶ
τὰ Ἰλ. Ω, 149 κεξ. (Ἰλ. Α, 64).

κῆρυξ τίς οἱ ἔποιτο γεραιότερος, ὅς κ' ἰθύνοι
ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν εὐτροχόν, ἥδ' καὶ αὐτὶς
νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.

= ὅστις γὰρ διευθύρῃ καὶ ἄγῃ. Ἰλ. Θ, 291. Κ, 307. Ὀδ. Ο, 518. Ὀδ.
Β, 52 κεξ. Θ, 20 κεξ. Ν, 401 κεξ.

b) Χρονικά. Ξεν. Οἶκον. ΙΑ. 14. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ
ἰσχύμαχος, ἀνίστασθαι μὲν ἐξ εὐνῆς εἴθισμαι, ἥνικ' ἄν ἔτι ἔνδον κατα-
λαμβάνοιμι, εἴ τινα δεόμενος ἰδεῖν τυγχάνοιμι. μετριώτερον = τῷ ἡ-
νίχ' ἔτι ἔνδον καταλαμβάνω. Δημ. Φιλιππ. Α. 31, ὅπου ἡ χρονικὴ
πρότασις· « ἥνικ' ἄν ἡμεῖς μὴ δυνάμεθα ἐκεῖσε ἀγρικέσθαι » ἐπιφέ-
ραι ἐπεξήγησιν τινα τοῦ ἥδη ἐν τοῖς πρόσθεν ἀκριβῶς ὁρισθέντος χρό-
νου, καθ' ὃν ὁ Φίλιππος τὰ πολλὰ διεπράττετο, ἀλλ' ὅμι ἀποφαντικῶς,
καθὼς θὰ ἦτο διὰ τῆς ὀριστικῆς· ἥνικ' ἡμεῖς οὐ δυνάμεθα κτλ., ἀλλὰ
μετριώτερον καὶ ὡς ἐκ τῆς τοῦ ῥήτορος γνώμης.

Ἐν δὲ τῷ Ἰλ. Τ, 205 κεξ

— — — ἦ τ' ἂν ἔγωγε
νῦν μὲν ἀνώγοιμι πτολεμίζειν υἱας Ἀχαιῶν
νήστιας, ἀκμήνους· ἄμα δ' ἡελίῳ καταδύντι
τεύξεσθαι μέγα δόρπον, ἐπὴν τισαίμεθα Λάβηρ.

καθ' ἑλξιν φαίνεται τεθεῖσα ἡ εὐκτικὴ ἀντὶ τῆς ὑποτακτικῆς· ἐπὴν τι-
σώμεθα, ὡς ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς προηγουμένης ἦ τ' ἂν ἀνώγοιμι καὶ
διὰ τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν καὶ αὕτη σφαιρὴν ὑπαγομένη. Τοιοῦτον εἶναι
καὶ τὸ Ξεν. Κ. Α. 6, 22. Καὶ εἰ δὴ πείσαις ἐπαινεῖν τέ σε πολλούς,
ὅπως δόξαν λάβοις, καὶ κατασκευῆς κηλὸς ἐφ' ἐκάστῳ αὐτῶν κτή-
σαιο, ὅρτι τε ἐξηπλητηκὼς εἴης ἂν καὶ ὀλίγῳ ὕστερον, ὅπου ἄν πεῖ-
ραν δοίης, ἐξεληλεγμένους τ' ἂν εἴης καὶ προσέτι καὶ ἀλαζῶν φυλῶν.
— Ἐνταῦθα αἱ εὐκτικαὶ ὅπως — λάβοις, καὶ ὅπου ἂν δοίης, ἐτέθη-

σαν ἀντὶ τῶν ὑποτ. *Λάβης*, δῶς ἐκ τῶν ἄλλων τῶν κυρίως τεθειμένων ἐξαρθρώμεναι. Τοιαῦτα καὶ τὰ Ἰλ. Ω, 226 κςξ. Ὀδ. Δ, 222 κςξ. Ἀριστ. Ἰππ. 1056. Πλατ. Φαίδ. 101. d. καὶ εἰ τινα ἄλλα. Ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς τοιούτοις καὶ ἡ ἀπ.λὴ εὐκτική ἄνευ τοῦ ἀν. θέτεται, ὡς δείχνουσιν ὅχι μόνον τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τὸ 1) α) προεκτεθειμένα, ἀλλὰ καὶ τὸ Ξεν. Κ. Π. Α. 3, 11., ὅπου ἐφ' ὁμοίας ἐννοίας τὴν ἀπλὴν εὐκτικὴν ὅποτε βούλοιο διαδέχεται ἡ μετὰ τοῦ ἀν. ὅποτεν ἤκοι καὶ ἐπειδὴν σπουδάσοι, ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους ἰσοδυνάμους θεωροῦντες τακτέον καὶ τοῦτο εἰς τὰ τεκμήρια τῆς ἐν τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις μεταγενεσέρας χρήσεως τοῦ ἀν. πρὸς διευκρίνησιν τῆς ἀπλῆς ἐγκλίσεως.

Ἄλλο τεκμήριον τοῦ ἄρτι εἰρημένου εἶναι ἡ ἐν ἀναφορικαῖς καὶ χρονικαῖς προτάσεσιν ἐπαναληπτικὴ λεγομένη μετὰ τοῦ ἀν. εὐκτική, ἡ ἐκφέρουσα δηλ. γένος παρελθουσῶν πράξεων καὶ συμβεβηκότων, ἀδιαφόρως, ὥςπερ καὶ ἡ ἀπ.λὴ ἄνευ τοῦ ἀν. εὐκτική, ἡ καὶ συνηθεστέρα. π. χ. Ἡρόδ. Α. 196 κατὰ κόμας ἐκάστας ἅπαξ τοῦ ἔτεος ἐκάστου ἐποιέετο τάδε· ὡς ἀν. αἱ παρθέναι γενεοῖατο γάμων ὥραϊσι, ταύτας ὅπως συναγάγοιεν πάσας, εἰς ἐν χωρίον ἐσάγεσκον ἁλέας. Ξεν. Κ. Π. Η. 3, 38. Θουκ. Η. 68 (ἀμφισβητούμενον).

Ἰλ. I, 524 κςξ.

Οὕτω καὶ τῶν πρόσθεν ἐπειθόμεθα κλέα ἀνδρῶν
ἡρώων, ὅτε κέν τιν' ἐπιζάφελος χόλος ἴκοι.

Ὀδ. B, 105 (T, 150).

νύκτας δ' ἀλλύεσκεν, ἐπὴν δαΐδας παραθεῖτο.

Ἡσιοδ. Ἑργ. 131.

ἀλλ' ὅτ' ἀν. ἤβήσεις καὶ ἤβης μέτρον ἴκοιτο
παυρίδιον ζώεσκεν ἐπὶ χρόνον.

Ξεν. Κ. Π. Ε. 3, 47 καὶ ὅταν τιμῆσαι δέ ποτέ τινα βούλοιο, πρέπον αὐτῷ ἐδόκει εἶναι ὀνομαστὶ προσαγορεύειν Ἡ. 1, 44.

4) Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ ἀν. σχεδὸν ἰσοδυνάμως τῇ ἄνευ τούτου ἐν ταῖς ἀναφορ. καὶ χρον. προτάσεσι θέτεται, ἀντιστοιχοῦσα τοιουτοτρόπως τῇ ἐν τῷ εὐθείῳ λόγῳ ὑποτακτικῇ μετὰ τοῦ ἀν. Ἡρόδ. ζ'. 44 ἐν νόῳ ἔχοντες ὅσας ἀν. πλείστας δύναιντο καταστρέφεσθαι τῶν Ἑλληνίδων πόλεων = ὅσας — δύναιντο καὶ κατ' εὐθὺν λόγον ὅσας ἀν. δύνωνται. Θουκ. Η. 54 ἐψηφίσαντο πλείσταντα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἀνδρας μετ' αὐτοῦ πράσσειν, ὅπῃ ἀν. αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἔξειν. Ξεν. Ἀναβ. Α. 5, 9 νομίζων, ὅσῳ μὲν ἀν. ὀχττον ἔλθοι, τοσούτῳ ἀπαρασκευαστοτέρῳ βασιλεὶ μαχεῖσθαι. Γ'. 2, 12 καὶ εὐξάμενοι τῇ Ἀρτέμιδι, ὅπόσους ἀν. κατακάροισεν τῶν πολεμίων, τῶ-

σχύτα· χιμαίρας καταθέσειν τῇ θεῷ κτλ. Ζ'. 2, 6. Πολιτ. Λακεδ. Α'. 8. Β'. 10. Κ. Π. Ζ'. 5, 49. Η'. 2, 16. 3, 48. — Ἄλλ' ἐν πολλοῖς τούτων, φαίνεται, τὸ μόριον ἄν κυρίως τῷ ἀναφορικῷ συνελπτόμενον γενικεύει τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀποβαίνει τὸ μὲν ὃ ἄν = τῷ καθομιλουμ. ὅ,τι καὶ ἄν· τὸ δὲ ὅσος ἄν = τῷ ὅσος καὶ ἄν, τὸ δὲ ὅπη ἄν = τῷ ὅπως καὶ ἄν κ. οὕ. καθ. Ἡ τε ὁμοιότης αὕτη καὶ ἡ διαφορὰ ἐμφαίνεται ἐν τῷ Ξεν. Κ. Π. Ε'. 3, 1. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διεπέπρακτο, πέμπει πρὸς Κυαξάρην καὶ ἐπέστελλεν αὐτῷ ἡγεῖν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, ὅπως περὶ τε τῶν φρουρίων, ὧν εἰλήφεσαν, βουλευσάιντο, ὅτι χρῆσαιντο, καὶ ὕπως θεασάμενος τὸ στρατεύμα καὶ περὶ τῶν ἄλλων σύμβουλος ὅτι ἄν δοκοίη ἐκ τούτου πράττειν = ἵνα σκεφθῶσι, τί καὶ κάμουν (ἢ τί νὰ ἐκκυναν) καὶ ἵνα συμβουλευσῇ περὶ τῶν ἄλλων, ὅ,τι καὶ ἄν φανῇ καλὸν νὰ πράξωσι κτλ.

Χρονικά. Αἰσχ. Περσ. 450 κεξ.

Ἐνταῦθα πέμπει τοὺςδ' ὅπως, ὅταν νεῶν

φθαρέντες ἐχθροὶ νῆσον ἐκσωζοίαιτο,

κτείνοιεν εὐχέειρωτον Ἑλλήνων στρατὸν.

= τῷ ὅτ' ἐκσωζοίαιτο καὶ κατ' εὐθὺν λόγον ὅταν ἐκσώζονται. Δημ. πρὸς Ὀνήτ. Α'. 6 ὥςτ' ἐκ τῶν γιγνομένων οὐκ ἔσθ' ὅστις οὐχ ἡγεῖτο τῶν εἰδότεων δίκην με λήψεσθαι παρ' αὐτῶν, ἐπειδὴν τάχιστα ἀνὴρ εἶναι δοκιμασθεῖν. Ἀντιφ. π. τ. Ἡρώδου φόνου. 34. Ξεν. Ἑλλήν. Β'. 3, 48 κτλ.

Δ'.) ΕΙΔΙΚΑΙ Η ΕΚΘΕΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΩΝ ΜΟΡΙΩΝ ΟΤΙ ΚΑΙ ΩΣ.

Ἐν ταύταις θέτεται ἡ εὐκτική, ὅταν ὁ λέγων ἀπλῶς ἀναφέρῃ γνώμην εἴτ' ἰδίαν αὐτοῦ εἴθ' ἑτέρου χωρὶς νὰ ἐκφράξῃ καὶ κρίσιν, ἂν ἡ γνώμη εἶνε πραγματική ἢτοι ἐκφράζει πραγματικόν τι ἀπαρλλάκτως ὅπως ἡ μὲν γερμανική τοὺς πρωτεύοντας χρόνους τοῦ conjunctivus μεταχειρίζεται, ἡ δὲ γαλλικὴ τοὺς τοῦ conditionnel. Ἀνάγεται δὲ καὶ αὕτη ἡ μερική χρῆσις τῆς εὐκτικῆς ὑπὸ τὴν γενικὴν αὐτῇ· ἐκείνην ἔννοιαν διότι ὅπου τι ὡς ἀπλὴ γνώμη, ὡς καθαρὰ παράστασις ἀναφέρεται ἄνευ πάσης περὶ τῆς πραγματικότητός του κρίσεως, ἐκεῖ συμβαίνει καθαρῶς ἐξ ὑποκειμένου πνευματικῆς ἐνέργειας ἄνευ πάσης πρὸς τὴν πραγματικότητα σχέσεως. Ἐκφέρεται δὲ τοιαύτη ἐξ ὑποκειμένου γνώμη συνηθέστερον μὲν, ὅτε ὁ λέγων ἱστορικῶς καὶ διηγηματικῶς ἀναφέρει προτέραν ἐκυτοῦ ἢ ἑτέρου δόξαν ἀπλῶς ὡς τοιαύτην

ἄνευ τινὸς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀναφορᾶς· καὶ ἐντεῦθεν ἡ συνηθεστέρα μετὰ τῶν παρωχημένων ἢ ἱστορικῶν χρόνων σύνταξις τῆς εὐκτικῆς ἐν τοιαύταις προτάσεσιν, ἀλλ' ὅχι σπανίως καὶ ὅταν ἡ τοιαύτη δόξα περὶ παρόντων ἢ μελλόντων ᾔνε. Καθόλου λοιπὸν καὶ συνήθως ἐπὶ τοῦ πλαγίου λόγου θέτεται ἡ εὐκτικὴ καὶ ἐν ταῖς εἰδικαῖς ἢ ἐκθετικαῖς προτάσεσιν, ὥσπερ καὶ ἀλλαχοῦ.

1) *Παραδ. περὶ παρελθόντων.* Ἡροδ. Ζ'. 2 ἐόντες δὲ ἀητρός οὐ τῆς αὐτῆς ἐστασίαζον, ὁ μὲν Ἀρτοβάζανης κατ' ὅ τι πρεσβύτατός τε εἶη παντὸς τοῦ γόνου καὶ ὅτι νομιζόμενα εἶη πρὸς πάντων ἀνθρώπων τὸν πρεσβύτατον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, Ξέρξης δέ, ὡς Ἀτόσσης τε παῖς εἶη τῆς Κύρου θυγατρός καὶ ὅτι Κύρος εἶη ὁ κτησάμενος τοῖσι Πέρσησι τὴν ἐλευθερίην. 3. 6 (δίς). 18 ἐγὼ μὲν, ὃ βασιλεῦ, — οὐκ ἔων σε τὰ πάντα τῇ ἡλικίᾳ εἴκειν, ἐπιστάμενος ὡς κακὸν εἶη τὸ πολλῶν ἐπιθυμείν. 46. 168. 194. 203 (τετράκις). 208 (δίς). 226. 239. Θουκ. Α'. 67, 1 παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαίμονα τοὺς ξυμμάχους καὶ κατεβόων ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδὰς τε λελυκότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. 72, 1. 87, 3. 133. Ξεν. Κ. Π. Α'. 1, 3. Ὅτε μὲν δὴ ταῦτα ἐνεθυμούμεθα, οὕτως ἐγγινώσκομεν περὶ αὐτῶν, ὡς ἀνθρώπῳ πεφυκότι πάντων τῶν ἄλλων ῥῆον εἶη ζῶων ἢ ἀνθρώπων ἄρχειν. 3, 13. 15. 17. 4, 7. 10. 25. 5, 1. 3 (τρῖς). 6, 6. 7. 14. 31, κ. ἄλλ. Πλατ. Φιλητ. 58, a. Ἦκουον μὲν ἔγωγε, ὃ Σώκρατες, ἐκάστοτε Γοργίου πολλάκις, ὡς ἡ τοῦ πείθειν πολὺ δι-αφέροι πασῶν τεχνῶν· πάντα γὰρ ὑφ' αὐτῇ δοῦλα δι' ἐκόντων ἀλλ' οὐ διὰ βίας ποιοῖτο καὶ μακρῷ ἀρίστη πασῶν εἶη τῶν τεχνῶν. Πολ. Ι. 614, d. Ἐπιστ. Β'. 313, b. Θεαιτ. 142, d. Ἀριστ. Σφηκ. 800 κξ.

2) *Περὶ ἐνεστώτων καὶ μελλόντων.* Ἡροδ. Ζ'. 16 ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς οὐ τοσοῦτο ἔδρανε λύπη, ὅσον γνωμῶν δύο προκειμενέων Πέρσησι, τῆς μὲν ὕβριν αὐξανούσης, τῆς δὲ καταπαυούσης καὶ λεγούσης ὡς κακὸν εἶη διδάσκειν τὴν ψυχὴν πλέον τι διζήσθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ παρεόντος, τοιούτεων προκειμενέων τῶν γνωμῶν, ὅτι τὴν σφαλεωτέραν σεαυτῷ τε καὶ Πέρσησι ἀναιρέο. = Καθ' ὅσον μὲν ταῦτα εἰς τὴν προγενομένην διάσκεψιν καὶ συζήτησιν (Ζ'. 8 — 12) ἀναφέρονται, καὶ τοῦτο τὸ χωρίον συγκατατακτέον εἰς τὰ προεκτεθειμένα· καθ' ὅσον δ' ἡ διὰ τῆς εὐκτικῆς ἐκφερομένη γενικὴ γνώμη πάντοτε κύρος ἔχει (ἐνταῦθα μόνον πλαγίως ἐκφραζομένη), ἐκτέον αὐτὸ ὅπου κεῖται. Βεβαιότερον δ' ἐνταῦθα ἀνάγεται τὸ Πλάτ. Πολ. ζ'. 490, a — b. Ἄρ' οὖν δὴ οὐ μετρίως ἀπολογησόμεθα, ὅτι πρὸς τὸ ὄν πεφυκῶς εἶη ἀμιλλᾶσθαι ὅγε ὄντως φιλομαθῆς καὶ οὐκ ἐπιμένοιο ἐπὶ

ταῖς δοξαζομένοις εἶναι πολλοῖς ἐκάστοις, ἀλλ' ἴοι καὶ οὐκ ἀμβλύνου-
το οὐδ' ἀπολήγοι τοῦ ἔρωτος, πρὶν αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἐκάστου, τῆς φύ-
σεως ἄψασθαι, ᾧ προσήκει ψυχῆς ἐφάπτεσθαι τοῦ τοιούτου· προσή-
κει δὲ ζυγγενεῖ· ᾧ πλησιάσας καὶ μιγείς τῷ ὄντι ὄντως, γεννήσας νοῦν
καὶ ἀλήθειαν, γινώητε καὶ ἀληθῶς ζῶη καὶ τρέφοιτο καὶ οὕτω λή-
γοι ὠδίνος, πρὶν δ' οὗ. — Τοιοῦτον φαίνεται ὃν καὶ τὸ ὑπὸ τῶν ἐρ-
μηνευτῶν συνήθως ὡς εὐχὴ ἐξηγούμενον εὖροι (= εἶθ' εὖροι) τοῦ Αἰσχ.
Ἀγαμ. 604 κεξ.

ταῦτ' ἀπάγγελον πόσει·

ἦκειν ὅπως τάχιστ' ἐράσμιον πόλει.

γυναῖκα πιστήν δ' ἐν δόμοις εὖροι μολῶν

οἶαν περ οὖν ἔλειπε.

== ὅτι εὐρίσκει ἢ εὐρήσει, ἐκ μέρους τῆς Κλυταιμνήστρας διὰ τοῦ κή-
ρυκος λεγόμενον.

Συμβαίνει δὲ καὶ ἐνταῦθα πολλάκις τὸ καὶ ἀλλαχοῦ γινόμενον, ὅτι
προτάσεις λογικῶς μὲν καὶ κατ' ἐννοίαν ἀπὸ εἰδικῶν μετὰ τοῦ ὅτι
ἢ ὡς ἐξαρτῶμεναι, γραμματικῶς δ' ἀνεξάρτητοι φερόμεναι, οὐκ ἐπανα-
λαμβανομένου δηλ. τοῦ ἑτέρου τῶν μορίων ἐκείνων, ἢ καὶ ἐπεξηγητι-
κῶς διὰ τοῦ γάρ, οὗν κ.τ.τ. ἐπιφερόμεναι ὁμοίως διὰ τῆς εὐκτικῆς ἐκ-
φράζονται. Τοιαῦτα εἶνε ἐκτὸς τοῦ τελευταίου μέρους τοῦ Πλατ. Πολιτ.
ζ'. 490, b. Φιλῆβ. 58, a. καὶ τοῦ Αἰσχ. Ἀγαμ. 606, τὸ Σοφ. Φιλοκτ.
615.

εὐθέως ὑπέσχετο

τὸν ἄνδρ' Ἀχαιοὺς τόνδε δηλώσειν ἄγων·

οἴοιτο μὲν μάλισθ' ἐκούσιον λαβῶν.

Θουκ. Β'. 72, 3 οἱ δὲ Πλαταιέων πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἀπεκρί-
ναντο αὐτῷ, ὅτι ἀδύνατον σφίσιν εἶη ποιεῖν, ἃ προκαλεῖται, ἄνευ Ἀθη-
ναίων· παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἴησαν. Ἡροδ. Ζ, 3
(Δημάρητος) Ξέρξη συνεβούλευε λέγειν — ὡς αὐτὸς μὲν γένοιτο Δα-
ρεῖω ἥδη βασιλεύοντι καὶ ἔχοντι τὸ Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δὲ
ἔτι ἰδιώτῃ ἐόντι Δαρεῖω· οὐκ ὦν οὕτ' εἰκὸς εἶη οὔτε δίκαιον ἄλλον τινὰ
τὸ γέρας ἔχειν πρὸ ἑαυτοῦ. Ξεν. Ἑλλην. Γ'. 2, 23. Ἀναβ. Ζ'. 3, 13.
Πλατ. Θεαιτ. 201, e. Συμπος. 201, a. Πολιτ. Δ'. 420, c. Ἐπισ. 328,
Φαίδ. 95, d.

3) Καὶ ἡ μετὰ τοῦ ἂν εὐκτικὴ ἐν ταῖς εἰδικαῖς προτάσεσι διατηρεῖ
τὴν συνήθη τῆς δύναμιν, ἐξ ὑποκειμένου γνώμην ἐκφέρουσα καὶ με-
τριώτερον τὰ τοῦ ὁριστικοῦ ἐνεστῶτος ἢ μέλλοντος παριστῶσα, μάλιστ'
ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ. Πλάτ. Ἀπολ. 32, a. Ἀκούσατε δὴ μου τὰ ἐμοὶ
ξυμβεβηκότα, ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὐκ ἂν ἐνὶ ὑπεικάθοιμι παρὰ τὸ δίκαιον

δείσας θάνατον, μὴ ὑπείκων δ' ἄρ' ἂν καὶ ἀπολομένην = ὅτι οὐδενὶ ὑπείκω ἢ ὑπείξω, μετριώτερον εἰρημένω. 39, a. Κρίτ. 45, b. Ἐν τῷ Ξεν. Κ. Π. Α'. 1, 2 καταδείχνεται ἡ ὁμοιότης τῶν δύο ἐγκλίσεων, τὴν ὀριστικὴν διαδεχομένης τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν. Αὐτ. 6, 3. Β'. 4, 11. Ἀγῆσ. Α'. 20. Θ'. 7. — Ἐπειδὴ δὲ οἱ τῇ εὐκτικῇ μετὰ τοῦ ἄν ἐν τῷ εὐθεὶ λόγῳ ἐπὶ τὸ ἐντονώτερον συνώνυμοι ὀριστικοὶ χρόνοι (ὁ ἐνεστ. καὶ ὁ μέλλων), εἰς τὸν πλάγιον λόγον μεταβαίνοντες, γίνονται εὐκτικοί (ἐνεστ. κ. μέλλων), οἱ αὐτοὶ μετριώτερον καὶ ἐξ ὑποκειμένου ἐκφερόμενοι πάλιν διὰ τῶν εὐκτικῶν χρόνων (ἐνεστ. ἢ ἀορ. καὶ μέλλοντος) μετὰ τοῦ ἄν ἀντικαθιστῶνται· οἷον τὸ Σοφ. Οἶδ Κ. 939 κεξ.

Ἐγὼ οὐτ' ἀνάνδρον τήνδε τὴν πόλιν λέγων,
ὦ τέκνον Αἰγέως, οὐτ' ἄβουλον, ὥς σὺ φῆς,
τοῦργον τόδ' ἐξέπραξα, γιγνώσκων δ' ὅτι
οὐδείς ποτ' αὐτοὺς τῶν ἐμῶν ἂν ἐμπέσοι
ζῆλος ξυναίμων, ὥστ' ἐμοῦ τρέφειν βίαν·
ἤδη δ' ὀθούνεκ' ἄνδρα καὶ πατροκτόνον
κἄναγνον οὐ δεξοίαντ' οὐδ' ὄτω γάμοι
ζυνόντες εὐρέθησαν ἀνόσιοι τέκνων.

ἐνθα τὸ μὲν «ἂν ἐμπέσοι» καὶ ἐν τῷ εὐθεὶ λόγῳ ὁμοίως θὰ εἶχεν· ἀντι-
τὶ δὲ τοῦ δεξοίαντο θὰ ἔκειτο δέξονται.

Διελθόντες οὕτω τὰς ποικίλας τῆς εὐκτικῆς χρήσεις εἶδαμεν πρῶτον ὅτι ἡ πρώτη καὶ κυρία αὐτῆς σημασία ἐκ ψυχολογικῆς ἀνάγκης, ὥς εἴρηται, προελθούσα, εἶνε ἡ ἀπλὴ εὐχὴ καὶ ἐπιθυμία ἄνευ πάσης πρὸς ἐκτέλεσιν καὶ πραγματοποίησιν σχέσεως. Ἐκ δὲ ταύτης δύο κυρίως στοιχεῖα περιεχούσης, 1) ποῖαν τινα θελήσεως ἔκφρασιν, 2) ἀπλὴν θέσιν ἄνευ πραγματικότητος, κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ἐτέρου αὐτῶν καὶ συνεκδοχικῶς, ἀνεπτύχθησαν αἱ ἄλλαι, αἱ τε κατὰ τὸν ἀνεξάρτητον καὶ αἱ κατὰ τὸν ἐξηρητημένον λόγον. Ἦτε γὰρ ἔνδοσις καὶ συγκατάθεσις καὶ ἡ συνθήκη καὶ ἡ μετριωτέρα (συνήθως διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν) προσταγὴ καὶ παρόρμησις εἶνε ἰδιαιτέρα τις ἐκάστη φάσις καὶ ἔκφρασις τῆς θελήσεως. Τὴν δ' ἀπλὴν θέσιν καὶ τὴν ταύτη συμφοῶ καθαρὰν ὑπόθεσιν ἐκφέρει ἡ ἀνωτέρω θετικὴ κληθεῖσα καὶ ἡ ὑποθετικὴ εὐκτικὴ. θέσιν τινὸς καὶ παραδοχὴν κἂν παρὰ τοῦ λέγοντος ἢ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑποκειμένου ἐκφράζει ἡ εὐκτικὴ ἀρχαιότερον μὲν χωρὶς τοῦ ἄν, ὕστερον δὲ συνήθως μετ' αὐτοῦ. Ἀπλῶς τι νοητὸν καὶ ἐξ ὑποκειμένου τεθειμένον εἶνε τὸ διὰ τῆς εὐκτικῆς ἐκφερόμενον τέλος, οὗ τινος ἢ εἰς τὸ μέλλον ἐκτέλεσις ἐξ ἐτέρου πολλάκις ἐξακρωμένη μακρὰν καὶ ἐν ἀδήλῳ κέεται (τελικὴ εὐκτικὴ μετὰ

ἐνεστῶτα) ἢ οὐδείς πλέον λόγος γίνεται περὶ τῆς ἐκ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὁ λόγος, ἐπὶ τὸ μέλλον ἐκτελέσεως αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκ τοῦ παρελθόντος καὶ ἐν αὐτῷ μέλλον ἀνήκοντος (τελικῇ εὐκτ. μετὰ τοὺς παρωχημένους καὶ ἱστορικοὺς χρόνους). ἀπλῶς τι νοητὸν καὶ ἐξ ὑποκειμένου ἐν τῷ παρόντι τεθειμένον εἶνε καὶ τὸ διὰ τῆς εἰδικῆς εὐκτικῆς (μετὰ τοῦ ὅτι ἢ ὥς) ἐκφερόμενον, δι' ἧς ὁ λέγων ἀναφέρει προτέραν ἢ ἄλλην παρὰ τὴν παρούσαν γνώμην ἑαυτοῦ ἢ ἐτέρου ὡς τοιαύτην χωρὶς ναῖ ἐπισημῆναι ὅτι εἶνε ἢ ἦτο καὶ πραγματικῶς ἀληθές. Ἀπλῶς τι νοητὸν ἐκφέρει καὶ ἡ ἀναφορικῇ εὐκτικῇ, ἢ τε ἐρμηνεύουσα ἰδιότητά τινα ἢ ἀναγκαῖον συμπλήρωμα γενικῆς (ἀφηρημένης) ἐννοίας, μάλιστα ἀρητικῆς, καὶ ἡ ἐπαναληπτικῇ λεγομένη, ἡ ἐκφέρουσα ὅλον γένος πράξεων ἢ συμβεβηκότων ἐν τῷ παρελθόντι, ἢ ὥς ἐν τύπῳ καὶ παραδείγματι πάσας τὰς δυνατὰς περιπτώσεις περιλαμβάνουσα, ἐν ᾧ οἱ παρωχημένοι τῆς ὀριστικῆς ἀναφέρουσι μόνον συγκεκριμένας τινὰς καὶ γνωστὰς περιπτώσεις. Ἐξ ὑποκειμένου γνώμην τελευταῖον ἐκφέρει ἡ μετὰ τοῦ ἂν εὐκτικῇ ἐν ταῖς πλείσταis τῶν κατὰ τε τὸν ἀνεξάρτητον καὶ τὸν ἐξηρημένον λόγον χρήσεών των.

Ἐπειτα εἶδαμεν, ὅτι καθ' ἑκάστην τούτων τῶν χρήσεων ἡ εὐκτικῇ ἀντιστοιχεῖ καὶ μέχρι συγχύσεως γειτνιάζει πρὸς μίαν ἢ δύο τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων. Καὶ ἐπὶ μὲν α.) τῆς εὐχῆς πρὸς τὴν προστακτικὴν, ἐπὶ δὲ β.) τῆς ἐνδόσεως καὶ συγκαταθέσεως πάλιν πρὸς τὴν προστακτικὴν γ.) ἐπὶ τῆς συνθήκης πρὸς τὴν προστακτικὴν, τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὸν ὀριστ. μέλλοντα δ.) ἐπὶ τῆς ἀπλῆς θέσεως πρὸς τὴν ὀριστικὴν ε.) ἐπὶ τῆς διασκέψεως πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν ζ.) ἐπὶ τῆς ἐξ ὑποκειμένου γνώμης πρὸς τὴν ὀριστικὴν ζ.) ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως πρὸς τὴν ὀριστικὴν καὶ τὴν ὑποτακτικὴν η.) ἐπὶ τοῦ τέλους πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τοὺς παρωχημένους τῆς ὀριστικῆς θ.) ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς, 1) τῆς τελικῆς, πρὸς τὸν μέλλοντα τῆς ὀριστ. καὶ τὴν ὑποτακτικὴν, 2) τῆς γενικῆς ἐννοίας ἐκφερούσης, πρὸς τὴν ὀριστικὴν καὶ τὴν ὑποτακτικὴν, 3) ἐπὶ τῆς ἐπαναληπτικῆς λεγομένης πρὸς τοὺς παρωχημένους τῆς ὀριστικῆς, 4) ἐπὶ τοῦ πλαγίου λόγου πρὸς τὴν ὀριστικὴν καὶ τὴν ὑποτακτικὴν ι.) ἐπὶ τῶν εἰδικῶν προτάσεων πρὸς τὴν ὀριστικὴν.

Ἐκ πάντων δὲ τούτων ἐν τέλει ἐπιβεβαιώνεται τὸ καὶ ἀνωτέρω ὑπομνησθέν, ὅτι τὴν χρῆσιν τῆς εὐκτικῆς ψυχολογικῇ μὲν χρεῖα, ὥς περ καὶ τὴν τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων, παρήγαγε, λογικῇ δὲ λεπτότης μετὰ λεκτικῆς ἀκριβορημοσύνης καὶ μετριοῦς τῆς ἐρμηνείας εὑρυναν. Λογικῇ καὶ λεκτικῇ ἀκρίβεια βεβαίως εἶνε τὸ διακρίνειν, ἂν τὸ λεγόν

μενον ἀπλῶς οὕτω τίθεται ἄνευ τινὸς πρὸς τὴν πραγματικότητα ἀναφορᾶς, ἵνα τις συνέπεια ἐξ αὐτοῦ συμπερανθῇ (ὑποθ. εὐκτική), ἢ ὡς προσδοκητὸν ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἐκτελεστόν (ὑποθετ. ὑποτακτ.), ἢ ὡς πραγματικῶς ὑπάρχον ἢ ὡς τοιοῦτον καὶ παριστάμενον (ὑποθ. ὀριστική), ἢ καὶ ὡς ὅλως ἀνύπαρκτον (ὑποθ. ὀριστικ. κατὰ παρωχημένον χρόνον). Οὐ μικρὰν λογικὴν τε καὶ λεκτικὴν ἀκρίβειαν παρέχει καὶ τὸ διακρίνειν, ἂν τὸ λεγόμενον ὡς ἐξ ὑποκειμένου γνώμη ἢ δόξα ἐκφέρεται· οἷον τὸ Πινδ. Ὀλ. Ι. τέλει « τὸ γὰρ ἐμφυὲς οὐτ' αἰθῶν ἀλώπηξ, οὐτ' ἐρίβρομοι λέοντες διαλλάξαιτο ἦθος. » καὶ τὸ « πολλὰ — — — ἐν τῷ μακρῷ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπων χρόνω. » Σοφ. Φιλοκτ. 305 κςξ., ἢ ὡς γενικὸν κύρος ἔχουσα καὶ παρὰ πάντων ἐμολογουμένη ἀλήθεια, οἷον τὸ Σοφόκλειον·

ὅστις δὲ πρὸς τύραννον ἐμπορεύεται,

κείνου ὅστις δοῦλος, καὶ ἐλεύθερος μὲν.

καὶ τὸ Ξενοφ. Ἀπομνημ. Β'. 4, 28 καὶ ἄλλα — Τῇ λογικῇ ἀκρίβειᾳ ὑπηρετεῖ καὶ ὅτε ὁ λέγων διακρίνει, ἂν τὸ λεγόμενον ἐκ τῆς ἰδίας του, καθ' ὃν χρόνον ὁ λόγος γίνεται, περιώπῃς λέγεται ὑποδεικνύοντος, ὅτι ὁ λόγος εἶνε περὶ προτέρας ἑαυτοῦ ἢ ἐτέρου γνώμης, ἥτις ἀδιάφορον ἂν ἦτο ἢ εἶνε τώρα ἀληθές (εὐκτική ἐν ταῖς εἰδικαῖς προτάσεσιν, ἥς τὰ παραδείγματα ἴδε ἀνωτέρω), ἢ μόνον ἐκ τῆς τοῦ ὑποκειμένου τοῦ λόγου, ὅτε ὀριστικὴ καὶ ὑποτακτικὴ θέτονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ, ὡς ἐν τῷ Ἡροδ. Ζ'. 146 ὡς δὲ ἔτι περιέοντας αὐτοὺς κατέλαβον καὶ ἦγον εἰς ὄψιν τὴν βασιλέως, τὸ ἐνθεῦτεν πυθόμενος ἐπ' οἷσι ἤλθον, ἐκέλευσέ σφεας τοὺς δορυφόρους περιάγοντας ἐπιδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν ἵππον, ἐπεὶ δὲ ταῦτα θαυόμενοι ἔωσι πλήρεις, ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώραν ἀσινέας. » καὶ ἐν τῷ Θουκ. Α. 34 καὶ ἄλλοις.

Ἡ δ' ἐκ φιλόφρονος ἀστειότητος καὶ εὐλαβοῦς αἰδημοσύνης ἢ καὶ τοῦναντίον ἐξ ὀξείας καὶ δηκτικῆς εἰρωνείας προερχομένη μετριοτήτης τῆς ἐρμηνείας ἐμφαίνεται π. χ. 1) ἐν τῷ ἐκφέρειν κρίσιν τινα ἢ ἀπόφασιν ὅχι ὑπὸ τὸν δογματικὸν καὶ πολλάκις ἀπότομον τύπον « ἔστι, γίγνεται, ἐγένετο, γέγονε, ἔσται, γενήσεται. » ἀλλ' ὑπὸ τὸν συνεσταλμένον καὶ εὐλαβῆ. « εἶναι, νομίζω γίνεται, νομίζω θὰ γείνη, νομίζω ἴσως εἶνε ἴσως γείνη κτλ. ἅπερ ἡ ἀρχαία διὰ τῆς εὐκτικῆς μόνης ἢ μετὰ τοῦ ἀν ἐρμηνεύει· οἷα π. χ. τὸ Ἰλ. Γ, 41 καὶ κε τὸ βουλοίμην καὶ τὸ Ὀδυσσ. Α, 390

καὶ κεν τοῦτ' ἐθέλωμι Διὸς γε διδόντος ἀρέσθαι.

μετριώτερα τῶν βούλομαι καὶ ἐθέλω, οἷα μετριοτήτης ἀρμόζει τῷ τ' ἀ-

Δελφῶ τὸν τοῦ ἀδελφοῦ ὄλεθρον εὐχομένῳ καὶ τῷ κοσμίῳ καὶ αἰδήμονι νεανίσκῳ τῷ πρῶτον τότε εἰς τὴν τῶν ἀνάκτων ὀμήγουριν παρουσιαζομένῳ, τῷ Τηλεμάχῳ. Τοιαῦτα καὶ πάμπολλ' ἄλλα παρὰ τ' αὐτῷ τῷ Ὀμήρῳ (π. χ. Ἰλ Ζ, 129. 141) καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, μάλιστα τῷ ἀστειοιάτῳ Πλάτῳ π. χ. Θεαιτ. 142. d. « ἔχεις ἄν διηγήσασθαι; » μετριώτερον πολὺ τοῦ « ἔχεις διηγήσασθαι; » 143, b. οὐκ ἄν ἀηδῶς ἀναπανοίμην, πολὺ μετριώτερον τοῦ προηγουμένου 143, a. ἀναπαύσασθαι δέομαι αὐτ. e. « εἰ δὲ οὖν τινι ἐνέτυχες ἀξίῳ λόγου, ἡδέως ἄν πυθόμην. » πολὺ μετριώτερον τοῦ ἡδέως πυθάρομαι ἢ πεύσομαι. Πρβλ. αὐτ. 145. b. 146. a. b. 147. a. c. Ἀπολογ. 28. b. c. 30. b. c. 31. a. b. κτλ. κτλ. Πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τὸ ἡ) ἐκτεθειμένα χωρία. 2) ὅτε ἡ ἐπὶ τινι ἀποτεινομένη θέλησις τοῦ λέγοντος ἐκφέρεται ὅχι ὑπὸ τὸν ὀρθὸν καὶ ἐπιτακτικὸν τύπον π. χ. *χῶρει, λέγε· χωρῶμεν, ἴωμεν· γερέσθω* κ.τ.τ. ἀλλ' ὑπὸ τοῦς μετριωτέροις: *χωροῖς ἄν, χωροῖμεν (ἄν), ἴοιμεν (ἄν), γένοιτ' ἄν* κτλ. (Πρβλ. τὰ ὑπὸ τὸ δ'. προειρημένα χωρία), δι' ὧν ἡ θέλησις τοῦ λέγοντος εἰς τὸ μέσον πως βάλλεται χωρὶς νὰ ἐπισκῆψῃ ὡς ἀσθενεστέρα ἢ ἐντονωτέρα ἐπιταγὴ ἢ παρακλέυσις ἐπὶ τοῦ ἀκούοντος ἢ τρίτου τινὸς προσώπου.

Ἀλλ' ἀπέναντι τῆς λογικῆς ἀκριβείας καὶ τῆς μετριότητος τῆς ἐρμηνείας τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἀνέκαθεν ἔχει καὶ ἄλλην ἐπικρατεστέραν ἰδιότητα, τὴν *ζωηράν φαντασίαν*, τὴν παριστάνουσαν τὰ παρελθόντα ἢ μέλλοντα ὡς ἐνστώτα, τὰ ἀπόντα ὡς παρόντα καὶ τὰ ἔμμεσα ὡς ἄμεσα καὶ τὰνάπαλιν. Διὰ ταύτην συμβαίνει συχνότατα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἢ λεγομένη *ἐναλλαγῇ* τῶν χρόνων, ἥτις μόνον ἐπιπολαίως φαίνεται καὶ δὲν εἶνε οὐσιωδῶς τοιαύτη· διότι ἕκαστος χρόνος ἢ γενικώτερον ἕκαστος γραμματικὸς τύπος, ἐν ᾧ ἡ συνείδησις αὐτοῦ εἶνε ἐναργὴς ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ λαλοῦντος τὴν γλῶσσαν ἔθνους, πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δύναμιν διατηρεῖ. ἡ δὲ λεγομένη ἐναλλαγὴ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ὅτι ὁ λέγων ἢ γράφων τὰ αὐτὰ ἢ ὅμοια πρᾶγματα νῦν μὲν οὕτως νῦν δ' ἄλλως ἀντιλαμβάνομενος καὶ διὰ τῆς φαντασίας ἄλλοτε εἰς ἄλλο τμήμα τοῦ χρόνου μεταφέρων, ἄλλοτε δι' ἄλλου τύπου ἐκφέρει. Κατὰ ταύτην λοιπὸν τὴν ἐναλλαγὴν φαίνονται ἐνστώτες τεθειμένοι ὅπου κατὰ λογικὴν ἀκρίβειαν ἀόριστοι ἢ μέλλοντες ἔπρεπε νὰ τεθῶσι. Καὶ ἐνστώτων δ' ἱστορικῶν καλουμένων πρὸς ἄλλοις πολλοῖς εἶνε τάδε. Ἰλ Β, 114 κεξ. Αἴσχ. Προμηθ 109. Σοφ. Ο. Κ. 691. Ἀντιγ. 406. Τραχ. 497 κεξ. Θουκ. Ζ'. 83. Εὐριπ. Βακχ. 2. Ξενοφ. Ἀ-

ναβ. Α. 1, 3. Πλατ. Γοργ. 489. Πaus. Θ'. 6, 4. κτλ. Κατὰ ταύτην τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ ἔτι μέλλοντος διὰ τῆς φαντασίας εἰς τὸ ἤδη παρεληλυθὸς μεταφερομένου πολλάκις τίθεται ὁ ἀόριστος ἔνθα τις προσεδόκα τὸν ἀπλοῦν ἢ συντελικὸν μέλλοντα ὡς ἐν τοῖς Ἰλ. Δ, 164. 1, 442 κεξ. Εὐριπ. Μηδ. 78. Δημοσθ. Φιλιππ. Α. 44 κλ. Εἰδὸς τι τοιαύτης ἐναλλαγῆς εἶνε καὶ ὅτε ὁ ὀριστικ. ἀόριστος, ὁ ἀπλῶς μνημονικὸς καὶ διηγηματικὸς οὗτος τύπος, ὁ μόνον συνοπτικῶς τὸ γεγονὸς ὡς τοιοῦτον ἄνευ περαιτέρου προσδιορισμοῦ ἀναφέρων, τίθεται ὅπου κατὰ τὴν ἄλλοτε ἐν αὐτῇ τῇ ἑλληνικῇ καὶ συνήθως ἐν ταῖς συγγενέσι γλώσσαις, τῇ λατ. π. χ. καὶ τῇ γερμ., τηρουμένην λογικὴν καὶ φραστικὴν ἀκρίβειαν ἔπρεπε νὰ τεθῇ εἰς τις τῶν λοιπῶν σχετικῶν λεγομένων (παρωχημ.) χρόνων, δι' ὧν ἐκφέρεται ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ γεγονότος καὶ τις σχέσις τοῦ πρὸς τὸν λέγοντα ἢ ἀκούοντα (παρατατικὸς), πρὸς τὸν ἐπόμενον χρόνον (παρακείμενος), ἢ πρὸς ἄλλα ἐπόμενα γεγονότα (ὑπερσυντελικός), — ἢ αὐτὸς ὁ ἀόριστος καθ' ὑποτακτικὴν. Οὕτω π. χ. ἀντὶ μὲν τοῦ παρακειμένου ἐτέθη ὁ ἀόριστος, χωρὶς δηλ. νὰ μεταλάβῃ κυρίως παρακειμεν. χαρακτῆρα ἐν τοῖςδε: Ἰλ. X, 393. Ὀδ. Ψ, 55 κξ. Θουκ. Α. 13. 24. Ἡρόδ. Β'. 446. Πaus. Θ'. 5, 5 καὶ ἄλλ. ἀντὶ δὲ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ, καὶ ἀλλαχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῶν χρονικῶν μορίων ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὡς καὶ ἐν ἀναφορικαῖς καὶ χρονικαῖς προτάσεσιν, ὡς π. χ. ἐν Ὀδ. Ξ, 441. 472. Σοφ. Ἀντιγ. 467. Ἡρόδ. Ζ'. 493. Θουκ. Α. 402. Ξενοφ. Ἀναβ. Α. 1, 3. — Ἰλ. B, 343. Ἡρόδ. Γ'. 40. Ἰλ. Γ, 393. Ἡρόδ. Η. 83 κ. ἄλλ., ἅτινα πάντα ἐν τῇ λατινικῇ καὶ τῇ γερμανικῇ διὰ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ μεταφράζονται. Ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ὁμοία γεγονότα ἀλλαχοῦ διὰ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ἐπ' ἴσης ἐκφέρονται π. χ. Ὀδ. Ξ, 5. Ἡρόδ. Α. 446. ἐν δὲ τῷ Ζ'. 493 ἀμφοτέρω ἐναλλάξ ἐτέθησαν. Καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἡ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ χρῆσις εἶνε συνηθεστέρα τῆς τοῦ ἀορίστου. Οὕτω π. χ. τὸ Ἰλ. B, 343 « ἀτὰρ μήτηρ ἐνάτη ἦν, ἣ τέκε τέκνα » συμφωνότερον τῷ πνεύματι τῆς σημερινῆς γλώσσης περιφράζεται: ἥτις εἶχε γεννήσῃ καὶ παιδῶν κτλ. Ἀντὶ δὲ τοῦ ὑποτακτικοῦ ἀορίστου (λατίν. futurum perfectum) π. χ. Ἡρόδ. Β'. 29—30, ὅπου ἀντὶ τοῦ ἡλθεῖς ἀκριβορημονέστερον ἔλθης (veneris) ἔπρεπε νὰ τεθῇ. Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ ἐκεῖνη ἡ χρῆσις τοῦ ἀορίστου, καθ' ἣν ἐκφέρεται τι ὡς ἤδη ἔργῳ τετελεσμένον, ὅπερ κυρίως δὲν εἶνε τοιοῦτον, ἀλλὰ μόνον ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ κατὰ τὴν πρόθεσιν τοῦ μέλλοντος αὐτὸ πράξαι ἐξετελέσθαι ἥτοι ἀπεφασίσθαι. Ἐναργέστερον τοῦτου παράδειγμα εἶνε τὸ Σοφ. Αἷ. 4426 κεξ.

Μεγ. δίκαια γὰρ τόνδ' εὐτυχεῖν κτείναντά με.

Τευκρ. κτείναντα ; δεινόν γ' εἶπας εἰ καὶ ζῆς θανών.

Μεν. Θεὸς γὰρ ἐκσώζει με, τῷδε δ' οἴχομαι.

Ἐνθα ὁ τελευταῖος εἰχος ἐπεξηγεῖ τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ *κτείναντα*, ὅτι ὅσον ἐκ προθέσεως τοῦ Αἴχντος ὁ τοῦ Μενελάου φόνος ἦτον ἤδη τετελεσμένος, τὴν δ' ἔργῳ ἐκτέλεσίν του θεός τις ἐκώλυσε. Τοιαῦτα καὶ τὰ Εὐριπ. Ἰφιγ. Ταυρ. 975. Ἰων. 1291. 1499. 1500 κ. ἄλλα. Ταῦτα μετ' ἄλλων ὁμοίων ἀποδεικνύουν, πόσον καὶ τοῖς ἀρχαίοις συνήθης ἦτο ἡ μόνον κατ' ἰδέαν ἐκτὸς τῆς πραγματικότητος θεωρία τῶν γεγονότων, ἡ κυριωτάτη πηγὴ τῆς ποικίλης χρήσεως τῆς εὐκτικῆς μάλιστα ἐν τῷ συνηρημένῳ λόγῳ.

Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τὴν ὑπὲρ τὴν λογικὴν ἀκρίβειαν ἐπικράτησιν τῆς *φαντασίας* πολλάκις ἡ γλῶσσα ἀρέσκεται ἐκ τοῦ δι' ἀπαρεμφάτου καὶ τῶν πλαγίων ἐγκλίσεων καὶ τῆς μετοχῆς λόγου νὰ μεταβαίνει εἰς τὸν διὰ τῆς εὐθείας ὀριστικῆς ἢ προστακτικῆς. Τοιοῦτον δ' ἀρχαιότατον παράδειγμα εἶνε τὸ Ἰλ. Α, 396 κεξ.

Πολλάκι γάρ σεο πατὴρ ἐνὶ μεγάροισιν ἄκουσα

εὐχομένης, ὅτ' ἔφησθα κελαινεφεῖ Κρονίωνι

οἷη ἐν ἀθανάτοισιν ἀεικέα λοιγὸν ἀμύναι,

ὁππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι,

ἦρ' ἢ τ' ἡδὲ Ποσειδάων καὶ Παλλὰς Ἀθήνη.

ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐλθοῦσα, θεά, ἀπελύσοο δεσμῶν.

Τοιαῦτα καὶ τὰ Ἰλ. Β, 8—15 κεξ. Ω, 608. Αἰσχ. Εὐμεν. 345. Χοηφ. 280 κεξ. ἔνθα μετὰ τὸ ἐφώνει, αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου ἀπαίτου, ἔρχονται πρῶτον αἱ ὀριστικαὶ *κινεῖ*, *ταράσσει* καὶ *διώκεται*· ἔπειτα πάλιν πλαγιάζοντος τοῦ λόγου τὰ ἀπαρέμφατα εἶναι, ἀπείργειν καὶ ἄλλα. Εὐριπ. Ἰφιγ. Ταυρ. 1211 κεξ. Ἀριστοφ. Ἰππ. 135. Βατρ. 422—26. Θουκ. Ἡ. 76, 4 « καὶ δι' ἑαυτοὺς τε (ἔφρασαν οἱ ἐν Σάμῳ στρατιῶται) ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἐςπλου, καὶ νῦν ἐς τοιοῦτον καταστήσονται μὴ βουλομένων σφίσι τὴν πολιτείαν πάλιν ἀποδοῦναι. » Πρβλ. γ'. 18, 4—5. ἐν δὲ τῷ Πλατ. Φαίδωνι 88. b ἡ ὀριστικὴ κεῖται μεταξὺ δύο ἀπαρεμφάτων. Πρβλ. Κρατύλ. 439. c. Δημοσθ. π. Περικλ. 115. Αυσ. κ. Ἐρατοσθένους 38. οὐ γὰρ δὴ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προσήκει ποιῆσαι, ὅπερ ἐν τῇδε τῇ πόλει εἰθισμένον ἐστίν, πρὸς μὲν τὰ κατηγορημένα μηδὲν ἀπολογεῖσθαι, περὶ δὲ σφῶν αὐτῶν ἕτερα λέγοντες ἐνίστε *ἐξαπατῶσιν* κτλ. Πρβλ. κ. τῶν σιτοπωλῶν. 49. Ξεν. Κ. Π. Β'. 3, 47. ἔνθα τὴν μετοχὴν *ἀντιτάζαντα* διαδέχεται ἡ ὀριστ. *ἔδωκε* ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου.

Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ ὁ πλάγιος λόγος εἰς εὐθὺν μεταπίπτει συχνότατα. Ἀρχαιότατον τοῦτου παράδειγμα εἶνε τὸ Ἰλ. Γ, 88 κεξ.

ἄλλους μὲν κέλεται Τρῶας καὶ πάντας Ἀχαιοὺς
τεύχεα κάλ' ἀποθέσθαι ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ,
αὐτὸν δ' ἐν μέσσω καὶ ἀρηϊφίλον Μενέλαον
οἴους ἄμφ' Ἑλένη καὶ κτήμασι πᾶσι μάχεσθαι·
ὁππότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
κτῆμαθ' ἐλὼν εὖ πάντα γυναῖκά τε οἴκαδ' ἀγέσθω.
οἱ δ' ἄλλοι φιλότητα καὶ ὅρκια πιστὰ τάμωμεν.

Πρβλ. Δ, 301 κεξ. Ξενοφ. Κ. Π. Α. 6, 14 ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτο παντάπα-
σιν ἄρρητον ἐφαίνετο, τέλος δὴ με ἐπήρου, ὅτι ποτὲ διδάσκων στρα-
τηγίαν φαίη με διδάσκειν. Κἀγὼ δὴ ἐνταῦθα ἀποκρίνομαι, ὅτι τὰ τα-
κτικά· καὶ σὺ γελάσας διηλθές μοι παρατιθεῖς ἕκαστον, ὅτι οὐδὲν ὀ-
φελος εἴη στρατιᾶ τακτικῶν ἄνευ τῶν ἐπιτηδεῶν· τί δ' ἄνευ τοῦ ὑγι-
αίνειν; τί δ' ἄνευ τοῦ ἐπίστασθαι τὰς εἰρημένας εἰς πόλεμον τέχνας;
κτλ. » ἐνταῦθα σημειωτέον μὴ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ πλαγίου λόγου· ὅτι
οὐδὲν ὀφελος εἴη εἰς τὴν εὐθεῖν καὶ ἄμεσον ἐρώτησιν· τί δ' ἄνευ κτλ.
μετάβασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν παρωχημένων ἐφαίνετο, ἐπήρου ἐπὶ
τὸν (ἱστορ.) ἐνεστῶτα ἀποκρίνομαι. Αὐτ. Β'. 4, « ἤλθε παρὰ Κυαξάρου
ἄγγελος λέγων, ὅτι Ἰνδῶν παρεῖη πρεσβεῖα· κελεύει οὖν σε ἐλθεῖν
ὡς τάχιστα. Φέρω δέ σοι, ἔφη ὁ ἄγγελος, καὶ στολὴν τὴν καλλίστην
παρὰ Κυαξάρου. » πρβλ. αὐτ. Δ'. 1, 3. Αἰσχ. κ. Κτησιφ. 122. « Καὶ
πάλιν ὁ αὐτὸς κῆρυξ ἀνηγόρευε τοὺς ἱερομνήμονας καὶ πυλαγόρας ἡ-
κειν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον βοηθήσοντας τῷ θεῷ καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ, ἥτις
δ' ἂν μὴ παρῇ πόλις, εἴρζεται τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐναγῆς ἔσται καὶ τῇ ἀρᾷ
ἔνοχος. »

Ταῦτα εἶνε ἱκανὰ ν' ἀποδείξωσι πόσον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ λογίᾳ, τῇ γρα-
φομένῃ ἐλληνικῇ ἐπεκράτει ἡ φαντασία, ἡ τὰ παρελθόντα ἢ μέλλοντα
ὡς ἐνεστῶτα παριστῶσα, τὰ δ' ἀπόντα ὡς παρόντα, τὰ δὲ πλάγια εὐ-
θύνοσα καὶ τὰ σκοτεινότερα ἢ ἀσθενέστερα ἐναργέστερον ἢ ἐντονώτερον
παρουσιάζουσα. Ἄν δὲ τοῦθ' οὕτως εἶχεν ἐν τῇ λογίᾳ γλώσση, τῇ μεί-
ζονος λογικῆς ἀκριβεῖας ἐπιδεκτικῇ, πολὺ περισσότερον θὰ ἦτο ἐν τῇ
δηρώδει, τῇ καθομιλουμένῃ, ἥτις πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὸν τ' εὐθὺν
τρόπον τῆς διηγήσεως παρὰ τὸν πλάγιον προτιμᾷ καὶ ἐν γένει ὀλιγωτέ-
ρους ὅρους καὶ τύπους μεταχειρίζεται τῇ λογικῇ ἀκριβεῖα ὑπηρετοῦντας,
τὰ πολλὰ ἀφίνουσα νὰ ὑπονοῶνται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἀπαγγελίας καὶ
τῶν ταύτῃ συνοδευόντων σχημάτων καὶ νευμάτων. Ἡ εὐκτική, ἀπὸ τῆς
πρώτης ἐκείνης· ἐφετικῆς σημασίας, τύπος τῆς πλαγιότητος, τῆς με-

πρότῃτος καὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ λόγου ἀποβᾶσα, πρέπει καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ δημῳδαί γλώσσῃ καθ' ὅλου νὰ ᾔτον ὀλιγώτερον συνήθης, ἐν πολλοῖς τὴν λειτουργίαν τῆς τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων ἀναλαβουσῶν, καὶ παρ' ἐκάστῳ τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων κατὰ διάφορον βαθμὸν εὐχρηστος, καθὼς ἕκαστος εἶχεν ἀκριβορρημοσύνης καὶ λεπτότητος. Οὕτω π. χ. ὁ Ξενοφῶν, ἂν καὶ μεταγενέστερος, εἶνε ὁμῶς τοῦ τε Θουκυδίδου καὶ τοῦ Ἡροδότου ἀκριβέστερος περὶ τὴν χρῆσιν τῆς εὐκτικῆς, πάντων δ' ἀκριβέστατος ὁ Πλάτων, καθὼς καὶ περὶ τὴν τῶν ποικίλων μορίων χρῆσιν, τῶν εἰς ταὐτὸ συντελούντων. Ἐν τέλει δ' ἀφοῦ κατ' ὀλίγον ἐξέλιπεν ἐκ τῆς γλώσσης ἐκείνη ἡ σήμερον ὑφ' ἡμῶν τῶν νεωτέρων μόλις ἀξίως θαυμαζομένη, ὅχι δὲ καὶ κατανοουμένη φραστικῇ λεπτότητι καὶ ἀκριβείᾳ ἡ τὰς ἐλαχίστας τῶν ἐννοιῶν διαφορὰς δι' ἰδίων τύπων καὶ ὅρων ἐρμηνεύουσα, ἔπρεπε νὰ συνεκλείψῃ ἢ τ' εὐκτικὴ καὶ τᾶλλα τὰ τῇ τοιαύτῃ ἀκριβορρημοσύνῃ συνυπηρετοῦντα. Συνέβη δὲ καὶ αὕτη ἡ μεταβολή, καθὼς πᾶσα ἄλλη ἐν τῇ γλώσσῃ, οὐτ' αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς, οὐτ' ἐξ ἴσου παρὰ πᾶσιν, ἀλλ' ἀπ' αὐτῶν που τῶν ὁμηρικῶν χρόνων ἀρχὴν λαβοῦσα προεχώρησεν ὕστερον κατ' ἀνιούσαν πρόοδον καὶ διαφόρως, ὡς εἴρηται, παρ' ἐκάστῳ τῶν ποιητῶν καὶ λογέων. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτων ἂς παρατεθῶσι παραδείγματα τινὰ ἐκ διαφόρων χρόνων.

Ἐν τῷ Α. βιβλίῳ τοῦ Ἡροδότου ἐκ 51 ἀναφορικῶν καὶ χρονικῶν προτάσεων ἐπὶ τῆς ἐπαναληπτικῆς καλουμένης χρήσεως καὶ ἐν πλαγίῳ λόγῳ τεθειμένων αἱ μὲν 29 ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς, αἱ δὲ 22 διὰ τῶν δύο ἄλλων ἐγκλίσεων, τ. ὑποτακτ. κ. τ. ὀριστικῆς, 7 μὲν διὰ τ. ὀριστικῆς, αἱ δὲ λοιπαὶ διὰ τ. ὑποτακτικῆς, ἐν ᾧ ἡ λογικὴ ἀκριβεία πανταχοῦ τὴν εὐκτικὴν ἀπῆτει. Εἶνε δὲ τὰ μὲν τὴν εὐκτικὴν περιέχοντα χωρία τὰδε· 11. 17 (τρίς). 21. 29. 44. 50. 67. 68. 79. 88. 100 (δίδ). 106. 111. 162. 164. 171. 175. 186 (δίδ). 196 (δίδ). 204. Τὰ δὲ τὴν ὑποτακτ. καὶ τ. ὀριστ. περιέχοντα: 19. 21 (δίδ). 29. 47 (δίδς ὑποτ. καὶ ἅπαξ ὀριστ.) 59 (ὁρ.) 82 (δίδς ὑποτ.) 87. 117. 119 (ὁρ. καὶ δίδς ὑποτακτ.). 151. 163. 164. 191. 196 (δίδς ὁρ.). 207. 210. Ἐν τῷ Ζ' βιβλ. τῶν 23 ἀναφορ. καὶ χρονικῶν προτάσεων αἱ μὲν 10 ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς, αἱ δὲ 9 δι' ὀριστικῆς, αἱ δὲ 4 διὰ τ. ὑποτακτικῆς. Καὶ τὰ μὲν τὴν εὐκτικὴν περιέχοντα χωρία εἶνε: 6. 25. 41. 49. 54. 119 (τρίς). 128. 211., τὰ δὲ τὴν ὀριστικὴν: 8. 23. 46. 49. 54. Ἐν τῷ Α. βιβλίῳ τοῦ Ἡροδότου ἐκ τῶν 40 τελικῶν προτάσεων ἐν πλαγίῳ λόγῳ αἱ μὲν 27 δι' ὑποτακτικῆς ἐκφέρονται, αἱ δὲ 13 δι' εὐκτικῆς. Καὶ τὰ μὲν τὴν ὑποτακτικὴν περιέχοντα χωρία εἶνε 5. 9. 20. 22. 24. 29. 34. 46. 77. 80. 84. 116. 117. (δίδς). 122.

155. 156. 165 (δίδ). 196. τὰ δὲ τὴν εὐκτικήν: 17 (δίδ). 63 (δίδ). 75 (δίδ). 82. 91. 94. 99 (τρίς). 110 (εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν). 117. 185 (δίδ). 186. 196. — Ἐν τῷ Ζ'. βιβλίῳ τῶν 27 τελικῶν προτάσεων αἱ μὲν 19 ἐκφέρονται δι' ὑποτακτικῆς, αἱ δὲ 8 δι' εὐκτικῆς καὶ ἐκεῖναι μὲν ἐν τοῖς: 8 (δίδ). 36 (τρίς). 37. 131. 149 (δίδ). 150. 163. 168. 191. 206 (δίδ). 218. 220. 225. 236. αὐταὶ δ' ἐν τοῖς: 25. 88. 103. 107. 176 (δίδ). 239 (δίδ). — Ἐν δὲ τῷ Α'. βιβλίῳ ἐκ τῶν 91 εἰδικῶν ἢ ἐκθετικῶν, ὡς ὀνομάζονται, προτάσεων καὶ ἐξηρημένων ἐρωτήσεων, ἐν πλαγίῳ δηλ. λόγῳ, αἱ μὲν 55 ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς, αἱ δὲ 57 δι' ὀριστικῆς καὶ αὐταὶ μὲν ἐν τοῖς κεφαλ. 2. 3. 5. 31. 34. 44 (δίδ). 48. 55. 60. 68. 70 (δίδ). 82. 86 (δίδ). 90 (δίδ). 114. 118 (δίδ). 119 (δίδ). 120 (ἐν ἀποδόσει ἀδυνάτου ὑποθέσεως). 127. 129 (τρίς). 146 (δίδ). 153. 156. 164. 167. 206. ἐκεῖναι δ' ἐν τοῖς: 2. 3. 24 (τρίς). 27. 31 (δίδ). 35. 44. 45 (δίδ). 46 (τρίς). 47. 56. 60. 67. 70 (δίδ). 79. 83 (δίδ). 86 (ἐξάκις). 87. 89. 90. 91. 96. 108. 111 (τρίς). 116 (δίδ). 119 (τρίς). 122 (δίδ). 126. 127. 129. 158. 163. 173. 196. 210 (δίδ). — Ἐν τῷ Ζ'. ἐκ τῶν 79 ἐκθετικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν προτάσεων κατὰ πλάγιον λόγον αἱ μὲν 38 δι' εὐκτικῆς ἐκφέρονται, αἱ δὲ 41 δι' ὀριστικῆς καὶ αὐταὶ μὲν ἐν τοῖς κεφ. 5. 37. 104. 128. 130. 138. 146. 147. 148 (τρίς). 150. 151. 163. 166. 167 (τετράκις). 168 (τετράκις). 169 (δίδ). 172. 197 (τετράκις). 205 (δίδ). 208. 209. 214. 218. 226. 233 (δίδ). 237. 238. ἐκεῖναι δ' ἐν τοῖς: 2 (τετράκις). 3 (τρίς). 6 (δίδ). 16. 18. 27. 28. 37. 38. 46. 134. 147. 151. 168. 191 (δίδ). 194. 196. 203 (τετράκις). 208 (τρίς). 209. 210. 218. 226. 233 (δίδ). 239.

Ἐν τῇ Α'. ξυγγραφῇ τοῦ Θουκυδίδου ἐκ τῶν 41 ἀναφορικῶν καὶ χρονικῶν προτάσεων ἐν πλαγίῳ λόγῳ αἱ μὲν 17 ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς, αἱ δ' 11 δι' ὑποτακτικῆς, αἱ δὲ 13 δι' εὐκτικῆς καὶ τὴν ὀρισ. περιέχουσι τὰ κεφάλαια: 2, 1. 5, 2. 15, 1. 2. 28, 2. 40. 50 (δίδ). 90 (δίδ). 91 (δίδ). 99. 130. 132. 134. 138., τὴν δ' ὑποτακτικὴν τὰ: 28, 2 (τρίς). 29, 3. 58. 62. 90. 91. 126. 135. 137., τὴν δ' εὐκτικὴν τὰ: 5, 2. 18, 6. 22, 2. 49 (δίδ). 50. 90. 91. 95. 99 (δίδ). 138 (δίδ). — Ἐν τῇ αὐτῇ ξυγγραφῇ ἐκ 33 τελικῶν καὶ φόβου σημαντικῶν προτάσεων μετὰ παρρηχημένους χρόνους τ. ἔ. ἐν ἱστορ. διηγήσει αἱ μὲν 21 ἐκφέρονται δι' ὑποτακτικῆς, αἱ δ' ἑπτὰ (7) διὰ τοῦ μέλλοτος τῆς ὀριστικῆς, αἱ δὲ 5 δι' εὐκτικῆς καὶ τὰ μὲν τὴν ὑποτακτικὴν περιέχοντα κεφάλαια εἰς τὰ: 26. 31, 3. 44, 2. 50 (τρίς). 51. 52. 56 (δίδ). 62. 64. 65. 87. 88. 91. 95. 99. 102. 119. 132. τὰ δὲ

τὴν ὀριστ. τὰ: 19, 1. 57. 65. 103 (δίζ). 113. 126, τὰ δὲ τὴν εὐ-
κτικὴν: 55. 72. 109. 126. 134. Ἐν τῇ αὐτῇ ξυγγραφῇ ἐκ τῶν 63
ἐκθετικῶν προτάσεων καὶ ἐξηρημένων ἐρωτήσεων ἐν πλαγίῳ λόγῳ
αἱ μὲν 52 δι' ὀριστικῆς ἐκφέρονται, αἱ δ' 11 δι' εὐκτικῆς καὶ ἐκεί-
ναι μὲν κεῖνται ἐν τοῖς κεφαλαίοις 5, 2. 10, 6. 25, 3. 27. 30, 2.
37, 1 (δίζ). 51. 52 (δίζ). 54 (δίζ). 55. 57. 61. 66 (τρίς). 68. 70. 74.
81. 86. 90 (τρίς). 91 (τρίς). 92 93. 102. 103. 114 (τρίς). 116.
118. 119. 126. 127. 132 (τρίς). 136 (δίζ). 137 (τρίς). 139 (δίζ).
140. αὗται δ' ἐν τοῖς: 25 (δίζ). 38. 67 (δίζ). 72. 87. 90. 133 (δίζ).
136.

Ἐν τῷ Α. βιβλίῳ τοῦ Πολυβίου ἐκ 30 ἀναφορ. κ. χρονικῶν κατὰ
πλάγιον λόγον αἱ μὲν 12 ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς, αἱ δὲ λοιπαὶ 18
διὰ τῶν δύο ἄλλων ἐγκλίσεων, ὧν αἱ μὲν 5 ὀριστ. αἱ δὲ 13 ὑποτα-
κτικαί καὶ αἱ μὲν πρῶται ἐν τοῖς κεφαλαίοις: 9, 22. 51 (δίζ). 54.
68 (δίζ). 69 (τρίς). 82. 84, αἱ δὲ δεύτεραι ἐν τοῖς: 33. 59. 80. 81.
83. αἱ δὲ τρίται ἐν τοῖς: 9. 19. 21. 40. 53. 66 (δίζ). 78. 80. 81
(δίζ). 82. 85. αὐτόθι ἐκ τῶν 17 τελικῶν καὶ φόβου σημαντικῶν προ-
τάσεων αἱ μὲν 15 ἐκφέρονται (κατὰ πλάγιον δηλ. λόγον) δι' ὑποτα-
κτικῆς ἐν τοῖς κεφ. 16. 26. 31. 44. 62. 66 (τρίς). 69 (τρίς). 79
(τρίς). 83., αἱ δὲ 2 μόναι ἐν τοῖς κεφ. 10. 79. δι' εὐκτικῆς. αὐτόθι ἐκ
33 ἐκθετικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν προτάσεων ἐν πλαγίῳ λόγῳ αἱ μὲν
28 ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς ἐν τοῖς κεφαλ. 4 (δίζ). 10 (δίζ). 19 (δίζ).
26 (δίζ). 27 (δίζ). 29 (δίζ). 30 (δίζ). 32 (δίζ). 41. 49. 59. 60 (τρίς).
69 (τρίς). 70. 71. 80. 84., αἱ δὲ πέντε μόναι δι' εὐκτ. ἐν τοῖς κεφ.
32. 33. 39 (δίζ). 42. — Ἐν τῷ ΙΖ'. βιβλίῳ τοῦ Διοδώρου τῶν 21
τελικῶν καὶ φόβου δηλωτικῶν προτάσεων οὐδεμία εἶνε κατ' εὐκτικὴν,
καίπερ ἐν πλαγίῳ λόγῳ τεθειμέναι, ἅπασαι καθ' ὑποτακτικὴν ἐν τοῖς
κεφ. 2. 4. 5. 23. 30. 36. 38. 42. 53. 57 (δίζ). 65 (δίζ). 69. 77. 79
(τρίς). 80. 86. 116. — αὐτόθι ἐκ 19 ὑποθετικῶν προτάσεων ἐν
πλαγίῳ λόγῳ αἱ μὲν 6 δι' ὀριστικῆς ἐκφέρονται ἐν τοῖς κεφ. 4. 20.
41. 54 (δίζ). 62. αἱ δὲ 12 δι' ὑποτακτικῆς ἐν τοῖς: 2, 15. 17. 39
(δίζ). 69. 72 (δίζ). 76. 103. 112 (δίζ), μία δὲ μόνη δι' εὐκτικῆς ἐν
κεφ. 94. — αὐτόθι ἐκ τῶν 37 ἐκθετικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν προτά-
σεων ἐν πλαγίῳ λόγῳ αἱ μὲν 36 δι' ὀριστικῆς ἐκφέρονται ἐν τοῖς κεφ.
5. 10. 12. 17. 18. 24. 29. 30 (δίζ). 32. 36 (τρίς). 37 (τετράκις).
38. 49. 60. 68. 76. 77. 79 (δίζ). 81. 83. 84. 85. 88. 91. 93. 99.
106. 116. 117, μία δὲ μόνη ἐν κεφ. 41 δι' εὐκτικῆς. — Οὕτω βαθ-
μῆδον ἐρῆσχμεν εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς συνεγράφη ἡ Καινὴ Δια-

θήκη, ἐν ᾗ ἐπ' ἕτης σπανία εἶνε ἡ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ ἄν' ἐν τε τῷ ἀπλῶς ἐξηρητημένῳ λόγῳ καὶ ἐν τῷ πλαγίῳ. Οὕτω π. χ. ἐν ἐξηρητημένῳ ἐρωτήσῃ ἀπαντᾷ ἡ εὐκτική ἐν τοῖς ἐξῆς περιόδου χωρίοις: Λουκ. Α'. 29. Γ'. 15. Η'. 9. ΙΕ'. 26. ΙΗ'. 36. ΚΒ'. 23. Πράξ. ΙΖ'. 14. ΚΑ'. 33. ΚΕ'. 20. ΚΖ'. 12. — Ὁμοίως ἀπαντᾷ ἡ εὐκτική ἐν ὑποθέσει κατὰ τε εὐθὺν καὶ κατὰ πλάγιον λόγον. καὶ μόνον ἐν παρενθέσει, ὡς ἐν Α'. πρὸς Κορινθ. ΙΕ'. 37. « σπείρεις — — — — — γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι. » Α'. Πέτρου Ἐπιστολ. Γ'. 17 « κρεῖττον ἀγαθοποιῶντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν. » Πρβλ. αὐτ. Γ'. 14. Πράξ. ΚΖ'. 39 « κόλπον τινὰ κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο, εἰ δύναιτο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. » καὶ ἐν Πράξ. ΚΑ'. 19. — Ἐν δὲ χρονικαῖς προτάσεσιν (ἄνευ τοῦ ἄν) κατὰ πλάγιον λόγον ἅπαξ μόνον ἐν Πράξ. ΚΕ'. 16. οὐκ ἔστιν ἕθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροῦς, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι. Ἐν δὲ τελικαῖς προτάσεσι μετὰ παρωχημένον ἢ ἱστορικὸν χρόνον οὐδέποτε ἀπαντᾷ ἡ εὐκτική ἐν τῇ Κ. Δ., ὡς οὐδ' ἐν τῇ τῶν Ο'. μεταφράσει, οὗτ' ἐν τοῖς ἀποκρύφοις καὶ τοῖς ψευδεπιγράφοις.

Ἄν λοιπὸν ἡ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ, τῇ πάντοτε μᾶλλον ἀρχαϊζούσῃ κατὰ τε λέξιν καὶ σύνταξιν, ἤδη κατὰ τοὺς περὶ Χριστὸν χρόνους, κατ' αὐτὸν δὴ τὸν δεύτερον (3ον π. Χ) Ἀλεξανδρινὸν αἰῶνα τόσον σπανία εἶχεν ἀποβάσσει, πολὺ σπανιωτέρα, σπανιωτάτη ἔπρεπε νὰ ᾔῃ ἐν τῇ τότε δημώδει. Δὲν εἶνε λοιπὸν οὐδ' ὅλως παράδοξον οὐδ' ἀπίθανον, ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους ἤδη Χριστιανικοὺς αἰῶνας ἡ χρῆσις τῆς περιωρίσθη μόνον εἰς τὸν ἀνεξάρτητον λόγον καὶ ἐνταῦθα μόνον ἐπὶ εὐχῆς ἴσως δὲ καὶ πρὸς ἐρμηνεῖν τῆς ἐξ ὑποκειμένου γνώμης μετὰ τοῦ ἄν, ὡς γένοιτο καὶ γένοιτ' ἄν. Ἰστίον δὲ καὶ ἐντεῦθεν ἐξέλιπε μέχρις ὀλίγων τυπικῶν φράσεων ἐπὶ εὐχῆς, αἵτινες μέχρι σήμερον παρέμειναν ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἐκ τῆς συχνῆς τῶν γραφῶν ἀκροάσεως, οἷαι αἱ: γένοιτο! ὃ μὴ γένοιτο! Θεὸς φυλάξῃ! (αἰολ.= φυλάξαι) καὶ ἡ γραφικωτέρα: « δῶν σοι Κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου καὶ πᾶσαν τὴν βουλὴν σου πληρώσαι » καὶ εἴ τις ἄλλη. — Πιχρόμοια τοῖς προειρημένοις περὶ τῆς ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ σπανιωτάτης χρήσεως τῆς εὐκτικῆς κατὰ τοὺς περὶ Χριστὸν αἰῶνας ἀποφαίνεται καὶ ὁ Winer ἐν σλ. 258 (τῆς 6ης ἐκδόσεως τῆς γραμματικῆς τῆς Κ. Δ.), ἐνθα ὁ λόγος περὶ τῶν τελικῶν προτάσεων. « Da jedoch im N. T. niemals der Optativ in solcher gar häufigen Construction (B) vorkommt, so darf man den heiligen Autoren jene feine Unter-

scheidung keineswegs zutrauen; vielmehr scheinen sie den Optativ, der in der späteren Sprache immer seltner wird und in der Umgangssprache vielleicht nie den Regeln der attischen Schriftsprache sich anbequemte, unbewusst vermieden zu haben, auch in solchen Stellen, wo ein ausgebildeteres Sprachgefühl gewiss den Optativ vergezogen haben würde (z. B. Jo. 4, 8. 7, 32. Lc. 6, 7. 19, 4. 26. 8, 6. Hb. 2, 14. K. 35, a.). Braucht doch schon Plutarch in jener Fügung gewöhnlich den Coniunctiv. Selbst bei den ältern Schriftstellern findet sich der Coniunctiv nach Präterit. in Verbindung mit Absichtspartikeln häufiger, als man sonst einräumen wollte, s. Bremi Lys. exc. I p. 435 sqq. In der Hellenist. Sprache aber ist er durchaus der herrschende Modus, wie jede Seite der LXX, Apokryphen, Pseudepigraphen u. s. w. lehrt Thilo Act. Thom. p. 47). » πρὸς καὶ τὰ ἐν σλ. 269. « In oratio obliqua — — — Kommt der Optativ nur selten vor: Act. 25, 16 (ὅπερ ἴδε ἀνωτέρω παρατεθειμένον), wie denn überhaupt die Beispiele der oblique angeführten Worte eines Andern im N. T. selten sind. Wo sich dergleichen findet, steht gewöhnlich der Indicativ, entweder weil der Zwischensatz, wo man den Optativ erwarten sollte, in der Person des Erzählers ausgesprochen ist (Bln. 270. Lc. 8, 47. Mt. 18, 25. Mr. 9, 9. Act. 22, 24), oder weil durch eine Vermischung zweier Constructionen der Modus der *oratio recta* statt derjenigen der *oratio obliqua* gesetzt ist (was wohl der Umgangssprache besonders nahe lag). Act. 15, 5. Lc. 18, 9. Act. 12, 18. 9, 27. 23, 20. 1Cor. 4, 15. Aehnliches bei Attikern, doch meist in umfangreichern Sätzen. Isocrat. Trapez. 860. Demosth. Phorm. 586. u. Polycl. 710. 711. Lys. caed. Eratosth. 19. Xen. Cyrop. 2, 4. 3, 3, 2, 27. 4, 5, 36. Hell. 2, 1, 24., und Spätern Aelian. 11, 9. Diog. L. 2, 32. 74. Pausan. 6, 9, 1. S. Heindorf Plat. Soph. p. 439 sq. Mith. 1224. sq. Bhdy 389. »

Ἀλλ' ἂν ἀκόμη ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας μετὰ Χριστὸν οἱ συγγραφεῖς μετεχειρίζοντο πολλὰ καὶ τὴν εὐκτικὴν, τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει πάντως, ὅτι ἡ ἐγκλισις αὕτη ἦτον ἐξ Ἰσοῦ συνήθης καὶ ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ. Διότι ἡ γλῶσσα τῶν συγγραφέων ἐκείνων, μάλιστα τῶν νεωτέρων σοφιστῶν, Δίωνος τοῦ Χρυσόστομου, Φιλοστράτου, Ἀριστείδου, Λουκιανοῦ, Πχυσανίου κ. ἄλλων, μεμελετημένη καὶ ἐπιτετηθευμένη οὖσα

καὶ τῇ ἀττικῇ συνηθείᾳ, ὅσον ἐνεδέχετο, ἀκολουθοῦσα, πολὺ ἀφίστατο τῆς τότε καθομιλουμένης, ὡς δῆλον ἐξ αὐτῶν δὴ τῶν προγενεστέρων τῆς γλώσσης τεκμηρίων. Διότι ὅχι μόνον ἡ περισσώτερον τῇ δημώδει προσεγγίζουσα λέξις τῆς τε τῶν Ο΄ μεταφράσεως καὶ τῆς Κ. Διὰθ. εἶνε πολυειδῶς ἀπλουστέρα τῆς τῶν μετὰ ταῦτα ἀττικίζόντων σοφιστῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν πολὺ παρ' ἐκείνους λογιωτέρων συγγραφέων τῆς κοινῆς, Πολυβίου, Διοδώρου, Στράβωνος καὶ τ. ὁμοίων.

Ἀφ' οὗ ἐκ τῶν εἰρημένων ψυχολογικῶν, ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐγκειμένων, αἰτίων περιωρίσθη ἐπὶ τοσοῦτον ἡ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς, ἄλλη τις μᾶλλον ἐξωτερικῇ, φθογγικῇ αἰτία ἐξηφάνισε καὶ τὰ τελευταῖα ἔχνη της. Εἶνε δ' αὕτη ἡ αὐτὴ καὶ ἡ πολλαχοῦ τὴν ὑποτακτικὴν μὲ τὴν ὀριστικὴν συγχύσασα, ἡ ἕνεκα τοῦ ἰωτακισμοῦ καὶ τῆς ἐν τῇ καθομιλουμένῃ αἰολιζούσης ἢ μερικώτερον βοιωτιζούσης προφορᾶς τῆς αἰ ὡς ἡ σύμπτωσις τῶν αἰ, οἰ, η, εἰ. Οὕτω π. χ. αἰ παρὰ Κωνσταντίνῳ τ. Πορφυρογενν. (ἐκθ. τ. βασ. τάξ.) σλ. 498. 499. 216. 217. δι' ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτ. ἐκφερόμεναι εὐχαί: « (ὁ Θεὸς) τοὺς χρόνους σου πληθύνει ἐν τῇ πορφύρᾳ. εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν. — (ὁ Χριστὸς) εὐλογῇσει τὸ στεφάνωμά σου. — ὁ στέφας σε αὐτοχείρως φυλάξει σε εἰς πλήθη χρόνων ἐν τῇ πορφύρᾳ. — καλὰς ἡμέρας καὶ ἀγαθὰς ὁ Θεὸς παράσχη τοῖς ὀρθοδόξοις δεσπόταις. — καλαῖς ἡμέραις πλεονάσει τὴν βασιλείαν — ὁ Θεὸς καλὰς ἡμέρας καταπέμψει τοῖς δεσπόταις. — ὁ Θεὸς καλὰς ἡμέρας καὶ καλὰ γενέθλια παράσχη τῷ τεχθέντι ἡμῖν ὁ δεῖνα τῷ Πορφυρογεννήτῳ κτλ. » πιθανώτατα ἦσαν τότε ἀκόμῃ εὐκτικαί· ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἀλλαχόθεν παντελοῦς ἐκλείψεως τῆς ἐγκλίσεως ταύτης καὶ τῆς φθογγικῆς μὲ τὰς ἄλλας συμπτώσεως ἐξελαμβάνοντο καὶ ἐγράφοντο ὡς αὐταὶ ἀντὶ π. χ. φυλάει (= αἰ) ἢ φυλάξοι (μελλ. εὐκτ.), παράσχοι, πληθύνοι, πλεονάση (= αἰ) ἢ πλεονάσοι, καταπέμψη (= αἰ) ἢ καταπέμψοι κτλ.

ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ.

Ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων ὑποκείμενοι, ἦσαν αἰσθητικώτεροι καὶ πῶς ὕλικώτεροι, πάσης σκέψεως καὶ ἀφαιρέσεως ἐκτὸς ὄντες, αἰ πρῶται λέξεις, ὀνόματα ἢ ῥήματα, ἐρμήνευαν αὐτὰς τὰς διὰ τῶν (ἐξωτερικῶν ἢ ἐσωτερικῶν) αἰσθητηρίων παραστάσεις καὶ ὅχι γενικὰς ἢ ἀφηρημένας ἐννοίας. Ἐπειδὴ δ' αἰ παραστάσεις μᾶς προσπίπτουν πάντοτε πρῶτον μὲν ὁλι-

καὶ καὶ συγκεκριμέναι, ἔπειτα δὲ μετὰ τινος οἷας δῆποτε κινήσεως ἢ ἐνεργείας συνημμέναι, τ. ἔ. οὕτως ἢ ἐκείνως ἐπενεργοῦσιν ἐφ' ἓν τι ἢ πλείονα τῶν αἰσθητηρίων, ὡς π. χ. ὅταν ὁρῶ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, ἵππον τρέχοντα, φυτὸν ἀναβλαστάνον κτλ λαμβάνω παράστασιν τοῦ ἡλίου, τοῦ ἵππου, τοῦ φυτοῦ κλ μετὰ πασῶν τῶν ιδιοτήτων ἐκάστου καὶ μετὰ τῆς ἰδιαιτέρας ἐκείνης τοῦ ἀνατέλλειν, τοῦ τρέχειν καὶ τοῦ ἀναβλαστάνειν κινήσεως ἢ ἐνεργείας· διὰ ταῦτα αἱ πρῶται λέξεις ἐξέφερναν τοιαύτας συγκεκριμένας καὶ ἐνεργητικὰς παραστάσεις, ἥτοι ἐσήμαιναν τὰ οὕτως ἢ ἐκείνως εἰς τὰ αἰσθητήρια ἐπενεργοῦντα ἀντικείμενα. Ὡς δὲ τοιαῦται, τὸ ἀντικείμενον μετὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ συγκεκριμένον παριστῶσαι, οὔτε ὀνόματα κυρίως ἦσαν οὔτε ῥήματα, ἀλλ' ἔτι ἄμορφοι ῥίζαι, δυνάμει ἀμφοτέρω οὔσαι καὶ ἀμφοτέρων τὰ σπέρματα περιέχουσαι. Ἀμα δ' ἤρχισεν ἡ ἀφαίρεσις καὶ ἡ κρίσις, ἤρχισαν καὶ αἱ ἄμορφοι ἐκεῖναι ῥίζαι εἰς ὀνόματα καὶ ῥήματα νὰ διαπλάσσωνται. Π. χ. ἐκ τῆς ἀμόρφου ῥίζης τρεχ (παλ. τραχ), τὴν συγκεκριμένην παράστασιν ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου ὑπὸ τὴν τοῦ τρέχειν ἐνεργείαν ἐπὶ τὸ αἰσθητήριον ἐπενεργοῦντος σημαίνουσης, διεκρίθη κατ' ἀφάσεις αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ καὶ ἐπλάσθησαν τὰ ὀνόματα τροχ-ις καὶ τροχ-ός, σημαίνοντα τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο ὡς σταθερὰν ιδιότητα τὴν ἐνέργειαν τοῦ τρέχειν ἔχον, διὰ ταύτης ὀριζόμενον καὶ τῶν λοιπῶν διακρινόμενον, καὶ τὸ ῥῆμα τρέχ-ε-τι (= τρέχει), σημαῖνον τὴν πρώτην ἐκείνην συγκεκριμένην καὶ οἷον σκοτεινὴν παράστασιν ἥδη εἰς τὰ ἴδια μέρη διακεκριμένην καὶ ἐν τοιαύτῃ διακρίσει ταῦτα πάλιν εἰς διευκρινημένην ἐνότητα συνερχόμενα, ἥτοι τὴν κρίσιν· οὗτος (τοῦτο) ἐστὶ τρέχων (—ουσα, —ον). Καὶ μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἀφάσεις ἐπὶ πολὺ ἀκόμη αἱ σημασίαι τῶν τ' ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων ἱκανῶς συγκεκριμέναι καὶ ὕλικα ἔμειναν, τῶν μὲν ὀνομάτων αὐτὰ τὰ ἐνεργοῦντα ὑποκείμενα σημαίνοντων, ἀμφοτέρων δ' εἰς τὰς αἰσθητικὰς καὶ ὕλικὰς παραστάσεις περιοριζομένων ἐκτὸς πάσης πνευματικότητος. Ἐσήμαιναν λοιπὸν οὐ μόνον τὰ αἰσθητὰ π. χ. ἀρχός, πομπός, φορὸς κ.τ.θμ. τὸν αἰδόντα, τὸν ἀρχόντα, τὸν πέμποντα, τὸν φέροντα κτλ., ἀλλὰ καὶ τὰ λόγος, στέφανος, ὀρχηθμός, καμπτήρ κ.τ.τ. τὸν λέγοντα, στέφοντα, ὀρχοῦμενον, κάμπτοντα κ.λ. Τὰ δ' ὕστερον ὅλως πνευματικὰ καὶ ἀφηρημένα ῥήματα π. χ. ἐπίστασθαι, συνιέναι (ὡς περ καὶ τὸ συνώνυμον συμβάλλειν), εἰδέναι κ.τ.τ. κατ' ἀρχὰς ὅλως αἰσθητικὴν καὶ ὕλικὴν σημασίαν εἶχαν καὶ ἐκ ταύτης περαιτέρω μετεφέρθησαν· τὸ μὲν, ἐπὶ τινος (ἢ τινὶ) ἵστασθαι, καθὼς ἀκόμη καὶ σήμερον ἡ δημώδης γλῶσσα τὸ κατανοεῖν διὰ τῆς ὕλικῆς καὶ

εικονικῆς φράσεως « ἐμβῆκες μέσα; » παρασταίνει· τὸ δέ, *ἵεναι* ἢ *βάλλειν* ὁμοῦ τὰ ἀντικείμενα εἰς τὴν διάνοιαν ἢ ἑαυτὸν συνάπτειν ἐκείνοις, καθὼς τὸ κοινότερον καταλαμβάνειν = κατέχειν καὶ κρατεῖν. τὸ δὲ εἰδέναι (= Φειδέναι, Φιδ. σκρ. *vēda* = *vaida* συγγεν. τῷ *vindāmi* = νεογερμ. *finden* = ἐξευρίσκειν) αὐτὸ τὸ ἐξευρίσκειν ἐσήμαινε, καθὼς ἀκόμη ἡ καθομιλουμένη τὸ (ἐ)ξεύρω μεταχειρίζεται ἀντὶ τοῦ οἶδα. Ὑστερον δὲ προχωρούσης αἰς τῆς ἀφαιρέσεως καὶ τῶν γενικῶν καὶ ἀφρημένων ἐννοιῶν μορφουμένων, γενικώτεροι, μᾶλλον ἀφρημένοι καὶ πνευματικώτεροι ἀπέβησαν καὶ αἱ τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων σημασίαι· καί, ἵνα περιορισθῶμεν εἰς τὰ ὀνόματα, ποιήλα ἐπιθέματα, εἴτ' ἐξ αὐτῶν τῶν ριζῶν ὡς κλάδοι ἐκ στελέχους ἀναφυόμενα, εἴτε μᾶλλον αὐταῖς ἐξώθεν προσκολλώμενα καὶ οἷον ἐνοφθαλμιζόμενα, χωρὶς τῆς μετὰ ταῦτα ἀρκούντως διορισθείσης ἀπ' ἀλλήλων διακρίσεως, κατ' ἀρχὰς ἐσήμαιναν πάντα ἀδιαφόρως τὰ ἐνεργοῦντα ὑποκείμενα, ἅτινα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὴν φύσει ὑπάρχουσιν ἢ ἐξ ἀναλογίας ἐξευρεθεῖσαν διαφορὰν εἰς δύο γένη διεκρίθησαν, π. χ. ἀνὴρ — γυνή. ἀλέκτωρ — ἀλεκτορίς. ἥλιος — σελήνη. οὐρανός — γῆ κτλ. εἰς τρίτην δὲ τάξιν ἐτάχθησαν τὰ εἰς οὐδέτερον τῶν γενῶν ἀνήκοντα, τὰ ἀληθῶς οὐδέτερα, σημαίνοντα ὅχι τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον, ἀλλὰ τὸ τῆς ἐνεργείας ἀποτέλεσμα, οἷα π. χ. τά: πρᾶγμα, σῶμα, ἔργον, ξόανον, ξύλον κτλ. Ὅτι δὲ τὰ ὅρια ταῦτα ὕστερον συνεχύθησαν, μόλις εἶνε ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ· ἀρκεῖ δὲ μόνον ἀκριβῶς ὠρισμένον νὰ μένη, ὅτι κατ' ἀρχὰς οὕτως, ὥςπερ ἐλέχθη, εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὅπερ καὶ ἐκ τῶν ἤδη εἰρημένων δῆλον καὶ κατωτέρω ἐν τοῖς περὶ ἐκάστου τῶν ἐπιθεμάτων θὰ δειχθῇ. Καὶ εὐθὺς κατὰ τὸν πρῶτον τῆς ἀφαιρέσεως βαθμόν, ὅτε αἱ ἐνέργειαι καὶ ἐν γένει αἱ ιδιότητες ἐκ τῶν ἀντικειμένων χωριζόμεναι ἤρχισαν ἀπολύτως ὥςτιναι νέα ἀντικείμενα νὰ παρασταίνωνται, ἢ γλῶσσα πρόχειρα εἰς τὴν ἐρμηνεῖαν τῶν μέσων εὖρε τὰ θηλυκὰ ὀνόματα, ἐξ αὐτῶν τῶν συγκεκριμένων (θηλ.) ἀντικειμένων εἰς τὰς ἀφρημένας τῶν ιδιοτήτων μεταφέρουσα. Οὕτω π. χ. ἀπέναντι τῶν συγκεκριμένων ἀρσενικῶν ἀρχός, ἀμοιβός, αἰοιδός, (ἐκρ —) βόλος, φορός, κλοπός, θερμός, ἄκρος, πιτυτός κτλ. διεκρίθησαν τὰ (θηλ.) ἀφρημένα ἀρχή, ἀμοιβή, αἰοιδή, βολή, φορά, κλοπή, θερμη, ἄκρα, πιτυτή κτλ. Αὕτη δ' ἡ διὰ τοῦ θηλυκοῦ τύπου τοῦ τε συγκεκριμένου θηλυκοῦ ἀντικειμένου καὶ τῆς ἀφρημένης του ιδιότητος πράξεις μέχρι τέλους διέμεινεν ἐν τῇ γλώσσῃ. Οὕτω π. χ. τὰ μακαρία, μελαγρία, σωτηρία κ.τ.τ. τὰ ἐσχάτως ὡς ἀφρημένα καθιερωθέντα, κατ' ἀρχὰς ἦσαν θηλ. συγκεκριμένα, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἐξ αὐτῶν κατὰ με-

τάθεσιν τοῦ ι γενόμενα καὶ σταθερῶς ὡς συγκεκριμένα θηλ. λαμβανόμενα μάκαιρα, μέλαινα, σώτειρα. Ἀκόμη καὶ σήμερον ὁ εἰς ια (ἄλλως ἀφρημένος) τύπος πολλάκις συγκεκριμένην σημασίαν ἔχει, ὡς κακὰ, Κρητικὰ = κακή, Κρησσα κτλ. Ἔτι δὲ περαιτέρω προβάσῃς τῆς ἀφαιρέσεως, καὶ τὰ ἀρσενικά καὶ τὰ οὐδέτερα ἀφρημένην σημασίαν μετέλαβαν, οἷα π. χ. λόρος, κόρος, πόρος, κόσμος, στόλος κτλ. τὸ ἀγαθόν, τὸ καλόν, τὸ κακόν, τὸ πονηρόν κτλ. Ἀλλ' ἂς μεταβώμεν ἐπ' αὐτὸν τὸν σχηματισμὸν τῶν ὀνομάτων.

Τὰ ὀνόματα σχηματίζονται ἢ κατ' εὐθεΐαν ἐκ τῆς ρίζης ἢ τινος ἐκτενεστέρου ρηματικοῦ θέματος, ὡς φλέψ (= φλέβ-ς), φλόξ (= φλόγ-ς ρ. φλεγ). λόρ-ος (ρ. λογ — λεγ), φυγ-ή, λήθ-η, πράγ-σις (πράξις), φλέγ-μα (τ), φράδ-μων ἡδ-ύς, σαφ ἡς, ἡδ-ονή, λήψις (λήβ-σις) κτλ. ἢ ἐξ ὀνομαστικοῦ θέματος, ὡς ἀγαθό-της, ἀγαθω-σύνη (ἐκ τοῦ ἀγαθό-ς), δειλ-ία, κακ-ία (ἐκ τῶν δειλό-ς, κακό-ς), κάλλ-ιμος (κάλλ-ος), τρόπα-ιον (τροπά, τροπή), χαριτ-όεις (χάρι(τ)-ς) κτλ. Τὰ μὲν πρότερα εἶνε τὰ κυρίως πρωτότυπα, τὰ κατὰ τὴν πρώτην θέλησιν λεχθέντα (Διονυσ. Θρακ. §. 14. Bekk. amecd. p. 634), τὰ δὲ δεύτερα τὰ παράγωγα, τὰ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀρχὴν ἐσχηκότα (αὐτ. καὶ σχολ. p. 857—59). Τὰ πρωτότυπα δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο: 1) τὰ ἐσχηματισμένα εὐθύς ἐκ τῆς ρίζης δι' ἀπλῶν τῶν πτωτικῶν καταλήξεων, οἷα τὰ: φλέβ-ς, φλόγ-ς, πού-ς (= ποδ-ς), γᾶῦ-ς ἢ κηῦ-ς, βοῦ-ς (= βοF-ς, πρβλ. τὸ λατιν. bov-is) κτλ., οἷς ἀνάλογα τὰ τῆς ᾰ. (τῆς εἰς μι) συζυγίας ῥήματα, καὶ ταῦτα εὐθύς ἐκ τῆς ρίζης προσαρτήσῃ μόνων τῶν προσωπικῶν καταλήξεων ἐσχηματισμένα, οἷα π. χ. τὰ: φη-μί, εἰ-μί (= ἐσ-μί), ἴστη-μι, τίθη-μι κτλ. 2) τὰ ἐπ' ἴσης μὲν ἐκ τῆς ρίζης ἐσχηματισμένα, ἀλλὰ μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν πτωτικῶν καταλήξεων ποικίλων ὀνομαστικῶν θεμάτων μεσολαβοῦντων, οἷα π. χ. τὰ: λόρ-ο-ς, ὀδ-ό-ς, φυγ-ή, πράγ-σι-ς, πραγμα(τ-ος), ἐέρ-έ-τη-ς, ῥή-τωρ κτλ. Τούτοις δὲ πω: ἀνάλογα τὰ τῆς ῶ. (τῆς εἰς ω) συζυγίας ῥήματα, ἔνθα ὁμοίως μεταξὺ τῶν προσωπικῶν καταλήξ. καὶ τῆς ρίζης μεσολαβοῦσιν ἐν οἷς μὲν μόνα τὰ συνδετικά φωνήεντα, ὡς: λέγ-ο-μεν, λέγ-ε-τε, λέγ-ο-νται κτλ., ἐν οἷς δὲ καὶ ἄλλα ρηματικά ἐπιθέματα, ὡς πρά-σο-ω (= πράγ-ιω), στέλλω (= στέλ-ιω), λαμβάνω (= λη-μ-β-άν-ω), δι-δρά-σκω κτλ. — Ἐν τοῖς ἐξῆς; καλοῦμεν τὰ μὲν πρωτότυπα ρηματικά, ὡς ἐκ ρημάτων ἐν τῇ γλώσσῃ προχρηματικῶς ὑπαρχόντων ἢ ἐκ ρηματικῶν ριζῶν ἢ θεμάτων γενόμενα, τὰ δὲ παράγωγα παρώνυμα, ὡς ἐξ ὀνομάτων ἀπηρητισμένων γενόμενα.

Τὰ ἐπιθέματα, δι' ὧν τὰ ῥηματικά σχηματίζονται, διαφέρουσιν ἐν γένει ἀπὸ τὰ τῶν παρωνύμων· ἀλλ' ἐνίοτε καὶ συμπίπτουσιν. οὕτω π. χ. διὰ τοῦ ἐπιθέματος *ος* (σκληρ. — *as*) σχηματίζονται καὶ ῥηματικά, οἷα τὰ *μένος*, *γένος*, *τέλος* κ.τ.ὅμ. καὶ παρώνυμα, οἷα τὰ: *ὄξος* ἐκ τοῦ *ὄξυς*, *εὖρος* ἐκ τοῦ *εὐρύς* κτλ. Ὡσαύτως διὰ τοῦ *της* (συγγ. *τήρ* καὶ ῥηματικά, οἷα τὰ: *δέκ-της*, *ποιη-της* κ.τ.τ. καὶ παρώνυμα, οἷα τὰ: *φυλέ-της*, *πολί-της*, *στρατιώ-της* κ.τ.τ. Ὁμοίως διὰ τοῦ *τος* καὶ ῥηματικά, οἷα τὰ: *λεκ-τός*, *πλεκ-τός*, *γραπ-τός* κτλ. καὶ παρώνυμα οἷα τὰ: *θυσανω-τός*, *κεδρω-τός* (*θύσανος*, *κέδρος*) ὡς ἐκ ῥημάτων *θυσανόω*, *κεδρώω* κτλ. Τοῦναντίον διὰ τοῦ ὁμολογουμένως παρωνυμικοῦ ἐπιθέματος *τη-ς* γεν. *τητ-ος* ἔγεινε τὸ ῥηματικὸν βιό-τητ-α (Ἰνν. εἰς Ἑρμ. σ. 10). Διὰ ταύτην τὴν σύμπτωσιν πολλῶν ἐπιθεμάτων πολλάκις ἀποβαίνει δύσκολος ἡ διάκρισις, εἰς ποίαν τάξιν ἀνακτέον τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ὄνομα. Πότερον τὸ *βρίθως* ἐκ τοῦ ῥήμ. *βρίθω* παρακτέον ἢ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἐπιθ. *βριθύς*; τὸ *ψεύδως* ἐκ τοῦ *ψευδής* ἢ ἐκ τοῦ *ψεύδομαι*; τὸ *οἰκέτης* ἐκ τοῦ *οἰκέω* ἢ μᾶλλον ἐκ τοῦ *οἶκος*, καθὼς καὶ τὸ *ἰωνικὸν οἰκιήτης* ἐκ τοῦ *οἰκίη* (—*ια*); Ἀλλὰ πολλάκις διακρίνονται ἀκριβέστερον τὰ ἕτερα ἐπιθέματα τῶν ἐτέρων, καθ' ὅσον 1) τὰ παρωνυμικά συνήθως ἄρχονται ἀπὸ τινος φωνήεντος, π. χ. τὰ *ινο-ς*, *ιμο-ς* παραβαλλόμενα πρὸς τὰ ὁμοιά των ῥηματικά *νό-ς*, *μό-ς*. Πρὸβλ. *λίθ-ινο-ς*, *κάλλ-ιμο-ς* πρὸς τὰ *στυγ-νό-ς*, *θερ-μό-ς* κτλ. 2) ἐν τοῖς παρωνύμοις πολλάκις ἐκθλίβονται ἢ συγκόπτονται φθόγγοι ἢ ὅλαι συλλαβαὶ μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τοῦ ἐπιθέματος· πρὸβλ. τὸ *κρύος* πρὸς τὰ *ὄξ(υ)ος*, *εὖρ(υ)ος*, *γλεῦκ-ος*· ὁμοίως τὰ *δειλ-ία*, *ἀρχ-ικός*, *μουσ-ικός*, *ἀμαθ-ία* εἶνε ἀντὶ τῶν *δειλ(ο)-ία*, *ἀρχ(η)-ικός*, *μουσ(α)ικός*, *ἀμαθ-(εσ)-ία* κτλ.

Καὶ τοσαῦτα μὲν καθ' ὅλου περὶ τῆς τῶν ὀνομάτων εἰς δύο τάξεις διακρίσεως. Πρὶν δὲ μεταβῶμεν ἐπὶ τὴν καθ' ἑκάστον ἔρευναν τῶν ἐπιθεμάτων τῶν ῥηματικῶν, περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ κυριώτερός μας λόγος, ὑπομιμνήσκωμεν ὅσα ἀνωτέρω ἐν τῇ περὶ τῶν ῥηματικῶν θεμάτων περὶ τῆς ποικίλης των εἰδοποιήσεως ἐλέχθησαν. Καὶ πρῶτον μὲν τὸ ῥιζικὸν φωνὴν προσιδιάζεται εἴτε διὰ μεταθογγίσεως τοῦ *ε* (πάλαι *α*) εἰς *ο* μεταβαίνοντος, ὡς ἐν τοῖς: *λόγ-ος* (λεγ), *φόρ-ος* (φερ), *τροφ-εύς* (τροφ-τραφ), *γονεύς* (γεν), *ὄροφος* (ἔρεφ), *ὀδύνη* (αἰολ. ἐδύνη ἐκ τοῦ ἔδω = τρώγω), *ὀδούς* (αἰολ. ἔδους — ἔδω), *τόλμα* (τελ, ταλ, τλα), *ὄρχαμος* (ἔρχ — ἄρχ-ω), *θρόνος* (θρε — θρα — θρήσασθαι) κτλ. εἴτε δι' ἀπλῆς μηκύνσεως, ὡς ἐν τοῖς: *λήθ-η* (λᾶθ), *Προμᾶ-θεὺς* καὶ *Προμηθεὺς* (μα-μά-θ), *ρήγμιν* (ραγ), *ὦψ* (ὀπ), *πτῶξ* (πτακ,

ἔπτηχα), ῥώξ, ῥωγή, ῥωγμός (ῥήγ-νυ-μι ραγ), ἀγωγή (ἀντί τοῦ ἀ-
γαγή), εἶτε τέλος διὰ διφθογγίσεως, ὡς ἐν τοῖς: εἶδος (ιδ. Fid), τευ-
χος (τυχ, τυκ) κ.τ.δμ. ἔπειτα καὶ ἄλλως αὐξάνει τὸ θάρος ἢ ὁ ὄγ-
κος τῶν θεμάτων δι' ἐπιθέσεως ἢ ἐπενθέσεως συμφώνων, μάλιστα τῶν
ἐρρίνων μ, ν, γ, ὡς ἐν τοῖς: ἄχ-θ-ος (ἀγ), στή-θ-ος (στα), μόχ-θ-
ος (μόγ-ις), ἔσ-θ-ος καὶ ἐσ-θ-ής (ἐς, Fes· πρβλ. τὸ λατιν. ves—tis),
θα-θ-μός, μηχαν-θμός, πορ-θ-μός, ἰ-σθ-μός, ὄφ-θ-αλμός (ὀπ.). ἐν
δὲ τῷ συγγ. ὀκ-τ-αλλος τὸ τ (ῥ. ὀκ. ὅθεν καὶ τὸ oc-ulus), χ-θ-αμα-
λός (πρβλ. χαμηλός), μαλ-θ-ακός κ.τ.δμ. π-τ-όλις, π-τ-όλεμος, ὡς
καὶ ἐν τῷ κ-τ-άομαι (= κάομαι, πάομαι, πάσθαι, πᾶμα, παμ-πησία).
τύ-μ-πανον, ῥό-μ-θος (ῥεβ, ῥεπ). σχι-ν-δ-άλ(α)μός (σχιδ. sci-n-d)
σκά-ρδ-αλον (ῥ. σκκ, ὅθεν σκάζω), μά-γ-γανον. (πρβλ. μάγ-αδης,
μηχ-ανή), ἄ-γ-γελος (πρβλ. ἀγ-έλη ῥ. ἀγ.) κτλ.

α.) Ὁ πρῶτος καὶ ἀπλούστατος τρόπος τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὀνο-
μάτων εἶναι ἡ χρῆσις αὐτῆς τῆς ῥίζης ὡς ὀνόματος τελείου προσαρτή-
σει μόνης τῆς πτωτικῆς καταλήξεως ἐν ἐκάστη πτώσει, π. χ. βῆξ
(= βηχ-ς), φριξ (= φρικ-ς) λατιν. rex (= reg-s), lex (= leg-s),
dux (= duc-s) κτλ. Τούτων τὰ μὲν ἀρσενικά τὸ ἐνεργοῦν ὑποκεί-
μενον συνήθως σημαίνουσιν, οἷα τὰ: κλώψ, πτώξ, κράξ, θρίψ, παι-
δό-τριψ, φθείρ· λατ. *tibi-cen*, *prae-ses* (γ. *prae-sid-is*), *arti-fex*,
aŕtmi-ger κτλ. τὰ δὲ θηλυκά πρᾶξιν ἢ πρᾶγμα, ὡς ὦψ (ὀπ), ὄψ (= *Forp-ς*),
φριξ, δῆξ, φλόξ. λατ. *lex*, *pax*, *nex*, *lux* κτλ. Ἀλλὰ καὶ ἀρ-
σενικά τινα πρᾶγμα σημαίνουσιν, οἷα τὰ: πού-ς (ποδ — πεδ), λατ.
pes (*ped-is*). σκρ. *pad* (σύστοιχα τὰ πέδ-ον, πάτ-ος). Ἐν τισι τῶν
πρᾶγμα σημαίνοντων ἡ πρώτη σημασία ἀκόμη διακρίνεται, π. χ. ἡ ὦψ
(= ὄψις) σημαίνει τὴν ὀπουσαν ἢ τοι ὀρῶσαν ἢ διὰ τῆς εἰς τὰ αἰσθη-
τήρια ἐπενεργείας τῆς ὀρατῆν γιγνομένην. ἡ φλόξ τὴν φλέγουσαν, ὁ
πούς τὸν βαίνοντα, πατοῦντα κτλ. Ταῦτα τὰ ὀνόματα εἶνε ὀλίγιστα
τὸν ἀριθμὸν ἐν τε τῇ ἐλληνικῇ καὶ ἐν ταῖς συγγενέσι γλώσσαις, καὶ
πλείοτερα μὲν ἐν συνθέσει, μάλιστα τὰ εἰς τ λήγοντα, οἷα τὰ: ἀγνώς
(γεν. ἀ-γνώτ-ος), ἀνδρο-βρώς, σιδηρο-βρώς, ὤμο-βρώς, φυλλο-
στρώς, ἀ-δμής, ἀ-βλής, δορι-κμή, ἰθυ-τμή, ἡμι-θνής κτλ.,
ἅπερ ἴσως εἶνε αἱ ἀρχαιότεραι μορφαι τῶν ὕστερον εἰς το-ς ῥηματικῶν:
βρω-τό-ς, θνη-τό-ς, στρω-τό-ς κτλ., ὀλιγώτερα δ' ἀπλᾶ. Προϊόντος
δὲ τοῦ χρόνου ἤρχισαν νὰ ὑποχωρῶσιν ἄλλοις ἐκτενεστέροις ἢ ὀγκωδε-
στέροις καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις εὐκλιτωτέροις καὶ κομψοτέροις, π. χ.
ἀντὶ τῶν ὦψ, ὄψ, φριξ, ἐπῆλθαν τὰ: ὄψις, ὄσσα, φρίκη. ἀντὶ τῶν ἀ-
δμής, ἀβλής κ.τ.τ. τὰ: ἄδμητος, ἄβλητος κτλ. τελευταῖον δὲ καὶ ἀντὶ

τῶν φθεῖρα, φλόξ, πούς κ.τ.δμ. τὰ σήμερον καθομιλούμενα ψεῖρα, φλόγα, πόδι(or) κτλ., ἕως οὗ πάντα τὰ μονοσύλλαβα ἐξηφανίσθησαν. Τὰς αἰτίας τῆς τούτων τε καὶ τῶν ὁμοίων δυσλλάβων ἐκλείψεως ἀποχρώντως ἐκθέτει ὁ Lobeck ἐν τοῖς Παραλειπομένοις σλ. 130—132. « Verum enim vero hujus generis numerus, si cujuscunque mensuræ vocabula colligas, et ab initio perexiguus fuit et procedente tempore imminutus est, his ipsis, quæ jam ascita et probata erant, alio traductis. Ad hoc igitur solvendum, duas rationes afferi posse arbitror. quarum una ad monosyllaba, altera ad universa perfinet. Prima est. quod si sermo, qno cæperat, ire perrexisset, torrentis modo insuperabilis exundasset monosyllaborum copia, qui verborum prototyporum pars major una constat syllaba primitiva, monosyllaba autem cum per se, ut Gellii verbis utar XII, 13, 8 parvo exiguoque sonitu obscurius promuntur, tum spissius continuata auribus molesta sunt, quia necesse est compositio clausulis concisa subsubtlet. Quintil IX. 4, 42 κτλ. »

Β'.) Σχηματίζονται ἐκ τῶν ῥιζῶν ὀνόματα προσαρτήσει τοῦ ᾱ (ἢ ᾰ), ἐν μὲν τῇ σανσκρίτῃ καὶ εἰς τὰ τρία γένη συντελοῦντος, ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ εἰς ᾱ ἐπὶ θηλυκῶν, ᾱ (ἡ) ἐπ' ἀρσενικῶν καὶ θηλ. καὶ ο ἐπὶ τῶν τριῶν γενῶν διασταλέντος. Ἀρσενικὰ εἰς α-ς καὶ η-ς ἀπλᾶ μὲν εἶνε σπανιώτατα, οἷα τά: ἀρτύν-α-ς, εὐθύν-η-ς (= εὐθύν-ο-ς), κοί-η-ς καὶ κό-η-ς (ιερεὺς) καὶ τὰ παρ' Ἡσυχίῳ τύπ-η-ς (= πλήκτης), ὕδης (ἔμπειρος) καὶ τινὰ ἄλλα, τὰ δημῶδη χάχ-α-ς, χάσκ-α-ς καὶ ἴσως τινὰ τῶν ἐπ' ἴσης δημῶδων εἰς ᾱς, δακνᾱς, παπᾱς, φαγᾱς κτλ. ἅπαντα προσώπων δηλωτικά, πραγμάτων δὲ τά: ἀμόργ-η-ς, πόρκ-η-ς καὶ εἴτι ἄλλο. πλείωτερα δὲ σύνθετα, ὡς λογο-θήρ-α-ς, ὄρνιθο-θήρ-α-ς, τειχο-μάχ-η-ς, αἰθερο-βόσκ-η-ς, ὑελ-έψ-η-ς, λαθρο-δάκν-η-ς θεο-σύλ-η-ς, πραγματο-δίφ-η-ς κτλ. καὶ τὰ χωρὶς τοῦ ς τῆς ὀνομαστικῆς αἰολικά καλούμενα: εὐρύ-οπᾱ, παρθεν-οπιῖ-α. — Θηλυκὰ εἰς ᾱ ἢ η προσώπων σημαστικά ὡς κυρίως οὐσιαστικά εἶνε ὀλίγα, οἷα τά: μοῦσα, θεά, οἶνο-χό-η καὶ εἴτι ἄλλο, καὶ τινὰ δημῶδη, ὡς τὸ πολυλόγα, οἷς ἀνάλογα τὰ λατινικά puer-per-a, grandiloqua, pedis-sequa· πολλὰ δὲ τὰ ἐπιθετικά, ὡς κόρ-η (κούρ-η), δούλ-η, δμω-ῆ κτλ. ἔτι δὲ πλείωτερα τὰ πράγματος δηλωτικά καὶ τὰ ἀφηρημένα, ὡς αὔα (φωνή), θέα, φθορά, φορά, ἀγορά, κουρά, δόξα, μύξα, δίψα, πεῖσα, ἀκοή, ζόη, κκὶ ζωή, θωή, φυή, δύη, γρα-

φή, ἀρχή, εὐχή, λαβή, ψυχὴ κτλ. Τούτων πολλὰ προσαρτήσῃ τοῦ δ' ἐπεξετάθησαν εἰς ἀδ, ὡς ἐθ ἀ-ς (γεν. ἐθ ἀδ-ος), μαιρ-ἀ(δ)ς, λαμ-π-ἀ(δ)ς, λιβ ἀ(δ)ς, ἁμαρτ-ἀ(δ)ς (= ἁμαρτία) κτλ. Εἰς ο-ς ἄρσεν. καὶ θηλυκ. προσωπικά μὲν οὐσιαστικά ὀλιγώτερα: ἀρχ-ό-ς (καθομ. ἄρχος), ἀγός, ταγός, σκοπ-ό-ς, βοσκ-ό-ς, πομπ-ύ-ς, τροφός, ἀ-κονός, ἄρεσκος, φειδός, φάγος καὶ τὰ καθομιλ. μάχος (= χριστιανο-μάχος), παθός, χαζός, ζαβός καὶ εἴτι ἄλλο. πλείονα δ' ἐν συνθέσει: ἐπερ-βόλος, πυρ-φόρος, εἰρο-πόκος, γυτοσπόρος, ἱππημολγός, θαλασσοπόρος κτλ. Ἐτι δὲ πλείονα εἶνε τὰ ἐπίθετα: αἰθός, θοός, λοιπός, πηγός, στιλβός, τομός, φανός καὶ τὰ ἐπενθέσει τοῦ σ γενόμενα: γέλασος, κραύρασος, μυσός, καμψός, κομψός καὶ τὸ καθομιλ. λειψός. Πλείστα δ' εἶνε τὰ πράγματος δηλωτικά καὶ τὰ ἀφηρημένα: δόμος, ὁδός (ἐδ.), οἶκος (Φοικ. λατ. vic-us), ὄροφος, ὄρος, πόρος, φόρος, νόος, νόμος, τάφος κτλ. καὶ τὰ ἐπενθέσει τοῦ δ' γενόμενα κλά-δ-ος (κλά-ω), βά-δ-ος (βα) κλ. Τελευταῖον τὰ εἰς ον οὐδέτερα, ὧν τὰ μὲν ἐνεργητικά, ὡς ζυγόν (= τὸ ζευγνύον), τὰ δὲ παθητικά, ὡς ἔργον (τὸ ἐρδόμενον), πέδον (τὸ πατούμενον) κτλ.

γ.) Διὰ τοῦ ι συνήθως μὲν βραχέος, ἐνίοτε δὲ καὶ μακροῦ (ὡς ἐν τοῖς βαθμ-ι-δ-ος, εὐπλοκαμίδος, ψηφίδος), ὅπερ ἢ καθαρὸν μένει ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσιν ἢ προσλαμβάνει τὸ δ' ἢ τ ὡς νέον ἐπίθεμα. Τοιαῦτα δὲ προσώπων δηλωτικά ὀλιγώτερα μὲν εἶνε ἀπλᾶ, πλείονα δ' ἐν συνθέσει: ὁ στρόφ-ι-ς, ὁ τρόχ-ι-ς. πάμπολλα θηλυκά: στρατηγ-ί-ς, συμμαχ-ί-ς, ἐταιρ-ί-ς, βασιλ-ί-ς, μυρόπωλ-ι-ς κτλ., ἀλλὰ ταῦτα εἶνε μᾶλλον παρώνυμα ἐκ τῶν στρατηγός, σύμμαχος κτλ. Τὸ ἐπίθετον τρόφ-ι-ς (θρεπτός, τεθραμμένος). Πραγματικά καὶ ἀφηρημένα (συνήθως θηλυκά) πλείονα: πόλ-ι-ς, ἀγυρ-ι-ς, μῆν-ι(δ)ς, φρόν-ι(δ)ς, κλη-ί(δ)ς, ἐλπ-ί(δ)ς, ἔρι(δ)ς, χάρι(τ)ς κτλ.

δ.) Διὰ τοῦ υ, ὅπερ ἐν μὲν τοῖς ἐπιθέτοις συνήθως καὶ ἐν τισιν οὐσιαστικοῖς κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις εἰς ε βραχύνεται, ὡς ἡδ-ύ-ς, (γεν. ἡδ-έ-ος), βραχ-ύ-ς, παχ-ύ-ς, πλατ-ύ-ς, καὶ τὸ καθομιλούμενον φαρδύς (= πλατύς), ἀμφοτέρω ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχαίου τύπου παρ-dhus, τὸ μὲν καθομιλούμ. ἀπλούστερον κατὰ μετὰθεσιν τοῦ διχσέος ἐκ τῆς β'. εἰς τὴν α. συλλαβὴν, τὸ δὲ πλατὺς κατὰ μετὰθεσιν καὶ μετὰ-βασιν τοῦ ρ εἰς λ καὶ διατήρησιν τοῦ ἀρχαιοτέρου ψιλοῦ τ ἀντὶ τοῦ μέσου δ' ἢ τοῦ διχσέος θ (dh), βαρ-ύ-ς, ὠκ-ύ-ς κτλ. πῆχ-υ-ς (γεν. πῆχ-ε-ως), πέλει-υ-ς, πρέσβ-υ-ς καὶ εἴτι ἄλλο. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς οὐσιαστικοῖς διατηρεῖται καθαρὸν: ἰχθ-ύ-ς (γεν. —ύ-ος), ἰσχ-ύ-ς, ὀτζ-ύ-ς, γέν-υ-ς κτλ. Τινὰ δὲ καὶ ἐπενθέσει τοῦ δ, ὡς χλαμ-ύ(δ)ς. ἐν δὲ τοῖς

δ-φρὺ-ς (τὸ ο πρόθεμα. πρβλ. τὸ σκρ bhrū) καὶ δρῦ-ς, ἄτινα καὶ μακρὸν ἔχουσι τὸ υ, τοῦτο φαίνεται τῇ ρίζῃ ἀνήκον. — Ὁμοίως εἰς τὴν ρίζαν φαίνεται ἀνήκον τὸ υ καὶ ἐν τοῖς: γραῦ-ς ἢ γρηῦς (ρ. γρᾶυ ἢ γρηυ τ. ἔ γρᾶF, γρηF, ὅθεν καὶ τὸ σημερινὸν γρηῖθος = γρηῖφος, πολίος. πρβλ. τὸ γερμ. grau), ραῦ-ς ἢ ρηῦ-ς (πιθαν. ἐκ τῆς ρ. snu = ρεῖν, ἴσως δὲ καὶ πλεῖν, κολουμβᾶν, κατὰ διφθόγγισιν snau καὶ ἀφαίρεσιν nau) καὶ βοῦ-ς (ρ. βου, βοF πρβλ. λατ. bov-is, σκρ. gāu-s) τὰ δὲ πλοῦς, ρόος, ροῦς, κ.τ.τ. εἶνε συνηρημένα ἐκ τῶν πλό-ος, ρό-ος, ρό-ος κτλ. Τὸ ποῦ-ς ἐκ τοῦ πόδ-ς, τὸ οῦς ἀντὶ οὔτ (καὶ ὥς) ἐξ ἀρχαιότερου αὔς γεν. αὐτ-ός, ὅθεν καὶ τὸ καθομιλ. αὐτ-ί(οr), λατιν. aur is, ἀντὶ aus is. — Τὸ δὲ Ζεὺς (αἰολ. Δεὺς) ἔγενεν ἐκ τοῦ ἐν τῇ σανσκριτῇ σωζομένου djaus, οὐρανός, (ἐκ τ. ρίζ. div λάμπειν), τοῦ μὲν j εἰς ζ μεταβάλλοντος καὶ πρὸ τούτου ἐκπεσόντος τοῦ δ, τοῦ δὲ α βραχυθέντος εἰς ε. Ἐν δὲ τῷ αἰολ. Δεὺς ἐξεθλίβη τὸ j καὶ ἔμεινε τὸ δ, ἐν δὲ τῷ λατιν. Jov-is ἐπ' ἴσης ἀφηρεῖται τὸ d, τὸ α εἰς ο ἑβραχύνθη καὶ τὸ u ἀπεσκληρύνθη εἰς v (F) καὶ ὁ ὅλος σχηματισμὸς τοῦ ὀνόματος ἔγεινε κατὰ τὸν γ'. τρόπον, ὥςπερ καὶ τοῦ ναυ-ίς ἀντὶ τοῦ σκρ. καὶ ἑλλην. nāu-s, ναῦ-ς (νηῦ-ς).

έ.) Διὰ τοῦ ας, ὅπερ ἐν μὲν τῇ σανσκριτῇ πανταχοῦ διετηρήθη ἀμετάβλητον· π. χ. τέ'g'as γεν. τέ'g'as-as λάμψις, ἰσχύς, ἀ'pas γεν. ἀ'pas-as = opus, operis κτλ., ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ εἰς τρία ἀντιδιεσάλη· 1) εἰς ας, ὡς ἐν τοῖς γῆρ ας γεν. γῆρ α-ος (ἀντὶ γῆρ ας-ος), τέρ-ας, τέρ-α(σ)-ος κτλ., ἐν οἷς τὸ τ ὡς γῆρ ατ ος, κέρ ατ-ος κτλ. εἶνε μεταγενέστερον εὐφωνικὸν ἐπένθεμα. 2) ος καὶ ἐν ταῖς πλαγ. πτώσ. εσ ἐπὶ οὐδετέρων οὐσιαστικῶν, ὡς γέρ-ος, γεν. γερ-ε(σ)-ος, μέν-ος, γεν. μέ-νε(σ)-ος κτλ. 3) ες καὶ ἐπὶ τῆς ἀρσεν. καὶ θηλ. ἐν. ὀνομαστικῆς ης ἐπὶ τῶν εἰς ης καὶ ες ἐπιθέτων: σαφ-ής, σαφ-ές, γεν. σαφ-έ(σ)-ος, ψευδ-ής, ψευδ-ές, γεν. ψευδ-έ(σ)-ος κτλ. ἐν δὲ τῇ λατινικῇ εἰς ar, us ἢ ur, or, er, π. χ. corp-us γεν. corp-or is. rob-ur, rob-or-is. ven-us, ven er-is. cal-c-ar, calc-ar-is. Cer-es, Cer-er-is. honor καὶ honos γεν. honoris. Ὅτι δ' ἐν τούτοις τὸ s εἶνε μέρος τοῦ θέματος καὶ ὅχι τῆς ὀνομαστικῆς γνώρισμα, δῆλον 1) ἐκ τοῦ ὅτι τὰ οὐδέτερα δὲν ἔχουσι γνώρισμα τῆς ὀνομαστικῆς τὸ s· 2) ἐκ τῶν ἀντιστοίχων σανσκριτικῶν, ἐν οἷς τὸ s καὶ ἐπὶ πλαγίων πτώσεων διατηρεῖται ἐν τῇ ἰδίᾳ θέσει. πρβλ. τὰ προσεκτεθειμένα παρὰδείγματα· 3) ἐκ τῶν ἀντιστοίχων λατινικῶν, ἐν οἷς τὸ s ἐπὶ μὲν τῶν πλαγίων πτώσεων πάντοτε, πολλάκις δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὀνομαστικῇ εἰς γ μετέβη. πρβλ. τὰ προσιρ. παρὰδ. 4) ἐκ τῆς καὶ ἐν τῇ ἑλλην. διατηρήσεώς του ἐν ταῖς ἀρχαίαις

(ἐπικαῖς) πληθ.^ς δοτικαῖς: τεύχεσ-σι π. χ. ὄρεσ-σι, γάεσ-σι κτλ. καὶ ἐν πολλοῖς συνθέτοις, οἷα τὰ σακέσ-παλος, τελεσ-φόρος, φασσ-φόρος-κτλ. Ἐν τέλει σημειωτέον, ὅτι πάντα τὰ διὰ τούτου τοῦ ἐπιθέματος ἐσχηματισμένα οὐσιαστικά ἐν μὲν τῇ ἐλληνικῇ εἶνε οὐδέτερα, ἐν δὲ τῇ σανσκριτῇ καὶ τῇ λατινικῇ τινὰ καὶ θηλυκά, οἷα τὸ σκρ. *g'arā's* γῆρας καὶ τὰ λατ. *Venus, Ceres*, ἄρσενικ. δὲ τὸ *honor*. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐλλ. δύο θηλυκά οὐσιαστικά εἰς ὡς ἐνταῦθα φαίνονται ἀνήκοντα, τὰ: ἡὼς καὶ αἰδώς. Καὶ ὅτι μὲν τὸ ἡὼς ἐδῶ ἀνήκει, μαρτυρεῖ ὁ ἀρχαῖος αἰολικός τύπος αὖως παραβαλλόμενος πρὸς τὸ λατιν. *aurora* καὶ τὸ σανσκριτικὸν *ushā's* (ἐκ τῆς ῥ. *ush* κλίνειν, λάμπειν, ἐξ ἧς καὶ τὸ λατιν. *us-tum* καὶ *uro* ἀντὶ *uso*). Ἐκ τοῦ *ushā's* ἐν ταῖς ἰσχυραῖς λεγομέναις πτώσεσι τὸ α ἐκτείνοντος, π. χ. αἰτιατ. ἐν. *ushās-am*, ὄν. καὶ αἰτ. πληθ. *ushās-as* κτλ. κατὰ διφθόγγισιν καὶ συνήθη τῇ ἐλληνικῇ ἀντὶ τοῦ ᾱ κατὰστασιν τοῦ ω ἔγεινεν αὖσως (λατ. *ausōs*) καὶ ἐντεῦθεν ἐν μὲν τῇ ἐλλ. συγκοπέντος τοῦ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἐν δὲ τῇ λατιν. εἰς *r* μεταβάντος, αὖως (ἄφως, ἄως, ἡὼς) λατ. *aurōs* καὶ κατ' ἐπαύξησιν τοῦ θέματος διὰ τοῦ α *aurōsa* καὶ τέλος *aurōra*. Ὅτι δὲ καὶ τὸ αἰδώς γεν. *aīdōs* ἀντὶ *aīdōs-os* ἐνταῦθα ἀνήκει, φαίνεται ἔκ τε τοῦ παραγώγου ῥήματος *aīdē-omai*, ὅπερ μάλιστα ἐν τοῖς μέσοις καὶ παθητ. χρόνοις τὸ ε διετήρησεν, ὡς αἰδέσ-σομαι, αἰδес-σαι (ἐπικοί τύποι), ἡδέσ-θην, αἰδес-τός καὶ ἐκ τοῦ ἐπιθέτου *aīdēs-imos*.

ς'.) Διὰ τοῦ ατ κυρίως ἐπὶ τῶν πλαγίων πτώσεων: γῆρ-ατ-ος, ἡμ-ατ-ος, ἥπ-ατ-ος, δόρ-ατ-ος, ὕδ-ατ-ος, κέρ-ατ-ος, τέρ-ατ-ος κτλ. Αἱ δ' ἐνικαὶ ὀνομαστικά τούτων, πάντων οὐδετέρων ὄντων, ἔχουσιν ἢ τὸ προσεκτεθειμένον ας, ὡς γῆρας, κέρας, κρέας κτλ. ἢ τὸ αρ: ἡμαρ. ἡ-παρ, φρέαρ, μῆχ-αρ, δέ αρ, δέλε-αρ καὶ κατὰ μήκυνσιν τοῦ α εἰς ω τὸ ωρ: ὕδωρ, πέλ-ωρ, ἐέλδ-ωρ, ἄπερ ἐπὶ μόνῃς τ. ὀνομαστ. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἐνικοῦ ἀπαντῶσιν, οἷον φαίνεται ὅν καὶ τὸ τέκμαρ, οὗ τὸ πλη-ρες ἐπίθεμα εἶνε μαρ. Ἐν δὲ τοῖς ἑλωρ, μάχ-αρ (ἄρσ. κ. οὐδ.), πῖ-αρ, ἔ-αρ τὸ ρ διήκει διὰ πασῶν τῶν πτώσεων.

Ἐκ τῶν αρ καὶ ωρ κατὰ παραγωγὴν, τ. ἔ. προσάρτησιν νέου ἐπιθέματος α (ᾱ, η, ο) προῆλθαν τά: αρο ς (ερο-ς), αρα (ερα, ερη), ωρο-ς, ωρο-ν, ὡς ἐν τοῖς: πι αρό-ς, Πί-ερο-ς, πι-έρν. ἡμ. ἔρα (αἰολ. ἄμ. ἄρα). πέλωρο-ς, πέλ-ωρο-ν, πελ-ώρη. ἔν-υδ-ρο-ς (ὑδωρ), ὕγ-ρό-ς (= ὑδ-ρό-ς). Ἐντεῦθεν ὕστερον, φαίνεται, προσελθόντα αὐτοτελῆ ἐπιθέματα ἀπέβησαν τά: ρο-ς, ρα, ρο ν, αρο-ς, ερο-ς, ηρο ς, υρο-ς, ὠρη, δι' ὧν πληθὸς μέγα παρωνύμων καὶ τινων ῥηματικῶν παρήχθησαν: λιπαρός,

ἔσχα ἄρα (;). *θο* *l*-ερός, κρησ-έρα. ζω-ηρός, γλαφ υρός, ἄγκ-υρα, γέ-φ-υρα (;), *πιτ*-υρον. ἄλε-ωρή, ἐλπ-ωρή, θαλπ-ωρή κτλ.

ζ'.) Διὰ τοῦ *For* (σρκ. *vas*), οὗ τὸ *F* ἐπὶ μὲν τῶν ἀρσενικῶν καὶ οὐ-δετέρων συνεκόπη, ἐπὶ δὲ τῶν θηλυκῶν εἰς *υ* ἐξυγράνθη, τὸ δὲ *σ* ἐπὶ μὲν τῆς ὀνομαστικῆς τῶν οὐδετέρων (καὶ τῶν ἀρσεν., εἰ καὶ ἐνταῦθα τῷ γνωρίσματι τῆς ὀνομαστικῆς συνέπεσε) διετηρήθη, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν πτώσεων καὶ ἐπὶ παντὸς τοῦ θηλυκοῦ συνεκόπη καὶ αὐτὸ μεταξὺ δύο φωνηέντων, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀρσ. καὶ οὐδετ. ἀντ' αὐτοῦ ἐπῆλθε τὸ *τ* κατ' ἀναλογίαν, ὡς φαίνεται, τῶν ἄλλων μετοχῶν, αἵτινες ἐκ τοῦ ἐπιθέμα-τος *ο-ντ* ἔχουσι τὸ *τ*: *λελοιπ-ώς*, *λελοιπός*, (= *λελοιπ-ῶς*, *λελοιπ-ῶς*) *θηλ.* *λελοιπιῦα* (= *λελοιπ-ῖα*). *ἀραρ-ώς*, *ἀραρ-ός*, *ἀραρ-υῖα*· *πεποιηκ-ότ ος* (ἀντὶ τοῦ *πεποιηκ-ῶς-ος*, *πεποιηκ-ός-ος*), *πεποιηκ-υῖα* (*πεποιηκ-ῶς-ια*, *πεποιηκ-υς-ία*) κτλ. Τὰ δὲ τούτοις ὅμοια ἔρως, ἔρ-ωτ-ος· γέλ-ως, γέλ-ωτ-ος κ.τ.τ. προῆλθαν κατὰ παραγωγὴν ἐκ τῶν ἔρ-ος, ἔρ-ου· γέλ-ος, γέλ-ου κτλ., προσαρτήσῃ τοῦ *τ* νέου ἐπιθέματος σχηματισθέντος. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἐπιθέματος *ο-ντ* ἐσχηματισμέναι φέρονται ἀναδεδιπλωμένα τινὲς μετοχαί, οἷαι ἡ ὁμηρικὴ *κεκλήγορτος*, αἱ *πινδαρικαὶ κεκλάδορτας* (Πυθ. Δ'. 179), *πεφρίκορτας* (αὐτ. 183) καὶ αἱ *αἰολικαὶ πεφύγγωρ*, (= *πεφευγώς*, Ἀλκαίου κατὰ τὰ Ὁξώνεια ἀνέκδοτα I, 366, 22), *πεπληρώκορτα* (Λεσβ. ἐπιγρ. 2189) καὶ εἰ τις ἄλλη. Αὗται πρὸς τοῖς ἄλλοις μαρτυροῦσι τὸν ὡς ἐνεστώτων σχημα-τισμὸν τῶν παρακειμένων κατὰ τινος (ἀρχαῖζούσας) διαλέκτους, μάλι-στα τὰς δωρικὰς καὶ τὴν αἰολικὴν. Ἀλλὰ περὶ τούτου καὶ ἀλλαχοῦ ἐλέχθη.

ή.) Διὰ τοῦ *ντ* ἢ μόνου ἢ μετὰ τινος συνδετικοῦ φωνήεντος, πάλα μὲν τῶν ἀρχαιοτέρων *α*, (*ι*), *υ*, ὕστερον δὲ καὶ τοῦ *ο*: *ιστά-ντ-ος*, γεν. *ιστά-ντ-ος*, *τιθέ-ντ-ος*, *διδύ-ντ-ος*, *φύ-ντ-ος*, *Ἀτλα-ντ-ος* κ.τ.ὅμ. *Αἷ-α-ντ-ος*, *Πάλλ-α-ντ-ος*, *Ποί-α-ντ-ος*, *Φόρβ-α-ντ-ος* καὶ εἴτι ἄλλο, ἅτινα εἶνε ἀρχαῖαι μετοχαί. λατ. *dic-e-nt-is*, *scrib-e-nt-is*, *audi-e-nt-is* κτλ. *δεικν-ύ-ντ-ος*, *ρήγν-ύ-ντ-ος* κ.τ.τ. *Τίρ-υ-νθ-ος* (;) πνευματισμῷ τοῦ *τ*, ὡς καὶ ἐν τοῖς Βοιωτικοῖς *ἰωρθι* (= *ἰωντι*, *ἔωντι*), *παργινύωρθη* (= *παργινύονται*) κλ. *ἔλκ-ο-ντ-ος*, *λέγ-ο-ντ-ος* καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν εἰς *ω* μετοχαί, ἔτι τὰ: *γέρ-ο-ντ-ος*, *λέ-ο-ντ-ος*, *ὀδ-ό-ντ-ος* (αἰολ. *ἔδ-ο-ντ-ος* = *ἐσθίοντος*), *δράκ-ο-ντ-ος* κ.τ.τ., ἅτινα πάντα εἶνε ἀρχαῖαι μετοχαί.

θ'.) Διὰ τῶν ἀρχαίων *ᾶρ* (σρκ. *ân*), ἐξ οὗ τὰ *ην* καὶ *ωρ*, *ᾶρ*, ἐξ οὗ τὰ *ερ* καὶ *ορ*, *ῖρ* καὶ *αρα* (ανα, ὄνη, ηνο κτλ.) *Παι-ᾶρ*, γεν. *παι-ᾶρ-ος*, *μέλ-ᾶρ-ος*, *τάλ-ᾶρ-ος* κ.τ.τ. *Σειρ-ήρ*, γεν. — *ήρ-ος*, *Ἑλλ-ήρ*

(ἀρχ. Ἑλλαν), πευθ-ήν, δοθι-ήν κ.τ.δμ. — ἄγ-ών γεν. ἄγ-ῶν-ος, τριβ-ών, ἀρχ-ών κ.τ.δμ. τέρ-ην γεν. τέρ-εν-ος, εἶρ-ην γεν. εἶρ-εν-ος κ.τ.τ. — ἀηδ-ών γεν. ἀηδ-όν-ος, χελιδ-ών γεν. χελιδ-όν-ος, ἀρηγ-ών, σταγ-ών, εἰκ-ών, ἄξ-ών, κί-ών, τέκτ-ών, πέπ-ών κ.τ.δμ. καὶ τὰ ἐπενθέσει τοῦ δ γενόμενα: σπά-δ-ών, φλέ-δ-ών. ἄλγ-η δ-ών, ἀχθ-η-δ-ών, χαιρ-η-δ-ών, μελ-ε-δ-ών, σηπε-δ-ών, τερ-η-δ-ών, Σαρπ-ή-δ-ών, γεν. Σαρπ-ή-δ-οντ-ος καὶ Σαρπηδόρος (ἐκ τῆς σαρπ, σερπ, ἔρπ, σκρ. *sr.p* λατ. *serp* = ἔρπειν, ἵεναι, ὀρμαῖν. ὅθεν Σαρπηδών = ὁ ἐφορμῶν). ἐν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἄλγ-η-δ-ών τοῦ δ ἐπεντεθέντος καὶ μετὰ σύμφωνον, ὅχι μόνον μετὰ φωνῆεν, ὡς ἐν τοῖς σπάδων, φλέδων, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς παρενετέθησαν καὶ τὰ φωνήεντα η, ε., — τε.λχ-ί-ν (ὑπερ λέγεται ταῦτὸν τῷ Θε.λγ-ί-ν ὄν.), ικτ-ί-ν. Ἐκ τούτων κατὰ παραγωγὴν, τ. ἔ. προσάρτησιν τοῦ νέου ἐπιθέματος α (α, η, ο), προῆλθαν τὰ ἀνα, ἀνη, ἀνο—: ἐργ-άνη (δωρ. ἐργ-άνα), δαπ-άνη, δρεπ-άνη, ἐρκ-άνη, μηχ-ανή, ὀχ-άνη, πατ-άνη, πτισ-άνη, στεφ-άνη, τρυπ-άνη, τρυτ-άνη κτλ. βάσκ-αρος, κοίρ-αρο-ς, βάλλ-αρος (πιθ. ἐκ τοῦ βαλ = τὸ βαλλόμενον, τὸ πίπτον ἐκ τοῦ δένδρου), στέφ-αρος, λιχ-αρός, οὐρ-αρός (ἐκ τῆς ῥ. ὄρ — ὄρνυμι, ὄρος). δρέπ-αρον, γλύφ-αρον, κτέ-αρον (τὸ κεκτημένον), πλόκ-αρον (τὸ πεπλεγμένον), πόπ-αρον (= τὸ πεπεμμένον, πέμμα), ὄχ-αρον, τρύπ-αρον κτλ. πολλὰ δὲ τοιαῦτα ἐπίθετα: ἄγ-αρός, ἐδ-αρός, ἰδ-αρός, ικ-αρός, πιθ-αρός, στεγ-αρός, στυγ-αρός κτλ. τινὰ δὲ εἰς δαρος ἐπενθέσει τοῦ δ: χλι-δ-αρός, τηκ-ε-δ-αρός, ληθ-ε-δ-αρός, τυφ-ε-δ-αρός. Συνέβη δὲ καὶ ἐνταῦθα ὑπερ καὶ ἐν τοῖς ἀχθ-η-δ-ών, χαιρ-η-δ-ών, κ.τ.λ. Ἀναλόγως δὲ ὕπερον ἐσχηματίσθησαν τὰ παρώνυμα μηκ-ε-δ-αρός (μῆκος), οὔτιδαρος (οὔτις), ἐρευθεδαρός (ἔρευθος) κτλ. ἔπειτα τὰ ορη καὶ ὠρη καὶ ὠρο-ς: ἀκ-όρη (ac-uo, ac er, ἄκ-ρος, σκρ. *acu-s* = ὠκ-ύς), ἀγ-χ-όρη, βελ-όρη, περ-όρη καὶ ἐπενθέσει τοῦ δ ἀρπ-ε-δ-όρη, ἀφηρημ. ἡδ-ορή, αὐ-ορή (αὔω, αὔω=ξηραίνω). κο.λ-ώρη, ἀρκ-ωρή (καθομιλ.), μελ-ε-δ-ώρη, μελ-ε-δ-ωρό-ς κτλ. Τελευταῖον τὰ ηρό-ς καὶ —ήρη: τιθ-ηρό-ς καὶ τιθ-ήρη. (Πρβλ. τὴν σκρ. μέσσην μετοχὴν τοῦ dhâ—da-dhâna = τιθεῖσα, ποιοῦσα). σελ-ήρη (δωρ. σελ-άνα, σέλ-ας), εἰρ-ήρη (εἶρω, ἀρμόζω), Ἀθ-ήρη (Ἀθ-άνα) κτλ.

ί.) Διὰ τοῦ (συγγενοῦς τοῖς προηγουμένοις) να (νη, νο-ς, νο-ν) σχηματίζονται καὶ οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα: ἄχ-ρη καὶ ἀχ-ρός, πάχ-ρη, (πάγ-ος), τέχ-ρη (τεκ — τέκ-ος, τέκτ-ων), φάτ-ρη καὶ πάθ-ρη (ἐκ τοῦ πατ — πατέομαι) ὅθεν καὶ τὸ καθομιλούμ. παχνί(ορ) ἐναλλαγῇ τοῦ θ εἰς χ, ὡς καὶ ἐν τοῖς ὄρνιθος καὶ ὄρνιχος· λύχ-ρος (ῥ.

λυκ. ἀμφι-λύκη, λυκ-αυγές· λατ. *luc-is*, *lu(c)-na*, πλύ-ρος καὶ πλυ-
ρός, ὑπ-ρος (σικρ. *sua'pna-s*), ἱπ-νός (πρὸς τὴν μετοχ. *ἱπ-οῦμενον*)·
ἀ-ιδ-νός, δα-νός. (δα-δαίω), ἀγ-νός, δει-νός (ῥ. δει-δεῖδω), σεμ-νός
ἀντὶ σεβ-νός (σέβομαι), στεγ-νός (= στεγ-ανός). στυγ-νός, τερπ-νός.
σκέπαρ-ρον (ῥ. σκαπ. — σκάπτω), σπλάγχ-ρον, στέρ-ρον (στερ-εός)
καὶ τὸ καθομιλ. σπάραχ-ρον (ῥ. ἐκ τοῦ σπαραγ — σπαράσσω). Εἶνε
δὲ τὰ διὰ τῶν ἐπιθεμάτων *ἄνα* καὶ *να* ἐσχηματισμένα καὶ τῶν
τριῶν γενῶν, προσώπων τε καὶ πραγμάτων δηλωτικά, ἀφηρημένα τε
καὶ συγκεκριμένα, ἐνεργητικά τε καὶ παθητικά καὶ οὐδέτερα, ὡς δεί-
χνουσι τὰ προεκτεθειμένα παραδείγματα.

Σημ. Συγγενῇ τοῖς προηγουμένοις εἶνε καὶ τὰ ἐπιθέματα *υκ* καὶ
κατὰ παραγωγὴν *υρο-ς* καὶ *υρη*, ἅπερ ἐμφανίζονται ἐν τοῖς τέκτ-υκ
(αἰολ. = τέκτ-ων) μόσ-υκ γεν. μόσ-υκ-ος (ἀν τὸ ὄνομα ἦνε καθ' αὐ-
τὸ ἑλληνικόν), κίρδ-υκ-ος ἀλλὰ καὶ κίρδ-υκ (κατὰ Χοιροβοσκὸν ἐν
τοῖς Bekker ἀνεκδ. 1389. b.) καὶ ὁδ-ύρη (αἰολ. ἐδ-ύρη ἐκ τῆς ῥ. ἐδ
— ἐσθίειν ὅθεν ὁδ-ύνη = ἔδουσα)) κτλ.

ιά.) Τὰ ὑπὸ τὸ ἡ.) καὶ θ'.) ἐπιθέματα τὸ μὲν προσλαβόντα πρὸ τοῦ
ἐναρκτικοῦ φωνήεντος παρῆξαν 1) τὸ *μαρτ*, ὡς ἐν τῷ *ἱ-μάρτ-ος* (ἐκ
τῆς ῥίζ. *σι*, ἥτις ἐν τῇ σανσκριτῇ *δειν*, *δένειν* σημαίνει), καὶ κατὰ
συγκοπὴν τοῦ *ν* ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι τῶν εἰς *μα* οὐδετέρων·
πράγ-μα(ν)τ-ος, *πράγ-μα(ν)τ-ι* κτλ. Αὐτὸ δὲ τὸ *μα* προῆλθεν ἐκ
τοῦ *μαρτ* κατ' ἀποκοπὴν καὶ τοῦ *ν* καὶ τοῦ *τ*. Δῆλον δὲ πρῶτον ἐκ
τῶν ἀντιστοιχῶν λατινικῶν *ag-men* (= ἄγν-μα), *no-men* (= γνο-
men, πρὸς *co-gno men*, ὁ νο-μα), *frag-men* καὶ *frag-ment-um* (= *ῥῆγ-μα*) κτλ. Ἐπειτα ἐκ τῆς ἐν συνθέσει εἰς *μων* (μον) μορφῆς τῶν εἰς
μα, ὡς *πολυ-πράγ-μων*, *νεκρο-δέγ-μων*, *αἰθερο-βά-μων* κτλ. καὶ
τελευταῖον ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ὀνομαστ. καὶ αἰτιατ. εἰς *μαρ* ἀντὶ
μα, οἷαι αἱ· *πράγμαρ*, *θαῦμαρ*, *σῶμαρ* καὶ αἱ ὁμοίαι εἰς μέγα πλῆθος
ἐν τῇ περὶ τὸν 16^ο. μ. Χ. αἰῶνα ἀναφανίσαι, π. χ. παρὰ Πτωχοπρο-
δρόμῳ· ἀπολάκτισμαρ Β'. 179. ἀπόζυσμαρ Α'. 179. θυρόκομμαρ Β'.
224. πέραμαρ Α'. 223. Β'. 572 κτλ.

2) Τὰ *μᾶρ*, *μῆρ*, *μῶν* καὶ τὰ βραχέα *μερ*, *μορ*· Ἀλκ-μᾶρ-ος.
ποι-μῆρ γεν. ποι-μέν-ος (ῥ. ποι, πό α), ὑ-μῆρ γεν. ὑ-μέν-ος (ῥ. *ju*,
ὅθεν καὶ *ζυ-γ*, *ζευγύναι*), *λε-μῆρ*, *πυθ-μῆρ* (πρὸς *βυθ-ός*, ἄβυσσος),
αὐτ-μῆρ (αφ, αῦ, αὐτ), *χει-μῶν* γεν. *χειμῶν-ος* (πρὸς *χει-μα*), *λει-
μῶν*, *κευθ-μῶν*, *τελα-μῶν* (ῥ. *τλα*, *ταλ*. ὅθεν *τελαμῶν* = ὁ *τλάς*, φέ-
ρων). *πνεύ-μων* γεν. *πνεύ-μορ-ος*, ἄκ-μῶν (ῥ. *ακ*, *ac-uo*, ὀξύς), *δαί-*

μων, ἡγε-μών, κηδ-ε-μών, ἐπι-λήσ-μων, τέρ-μων, τλή-μων, φράδ-μων κτλ.

3) Ἐκ δὲ τῶν ἄρτι ἐκτεθειμένων κατὰ παραγωγὴν ἢ παρέκτασιν τῆς μό-ρη, μέρ-ος, μέρη, μέρο-ν καὶ κατὰ συγκοπὴν μνό-ς, μνα (ἢ μνη) καὶ μνον. πη-μορή (πη, πη, πη θ), πλησ-μορή (ῥ. πληθ.), κλαν-μο-ρή, χαρ-μορή, φλεγ-μορή κτλ. ιστά-μενος, τιθέ-μενος, διδό-μενος, λεγ-ό-μενος, πεποιη-μένη, πεπραγ-μένον καὶ πᾶσι αἱ μέσαι μετοχαί, ἔτι δὲ καὶ τὰ ὀνόμ. μέδι-μνος (ῥ. μεδ-ι. πρβλ. τὸ λατιν. mēt-i-or μετρῶ ἐντεῦθεν καὶ τὸ μέδ-ων), στά-μνος, ἀ-τέρ-α-μνος (ῥ. τερ, τείρω ὅθεν καὶ τὸ οὐδ. τέρ-ε-μνον), γυ-μνός (= γύ-μενος ὃ ἐ. δύ-μενος, δυ-μνός, καθὼς καὶ σήμερον πολλαχού λέγεται), κρή-δε-μνον, μέρ-ι-μνα (ῥ. μερ, ὅθεν καὶ μέρ-μερ-α, μερ-μηρ-ίζω, ἀρχιότερον σμερ, ὅθεν σμερ-δ-ρός, σμερ-δ-αλέος, ἔτι ἀρχιότερον σμαρ, ὅθεν σμάρ-αγ-ος κτλ. σκρ. smr = κινεῖσθαι, ταράττεσθαι, διαλογίζεσθαι, διαβουλεύεσθαι), ποι-μνή, στρω-μνή καὶ τ.τ., ἅπερ πάντα ἦσαν πά-λαι προφανῶς μετοχαί, ὡς μεδ-ίμενος (ὃ μετρῶν), στά-μενος, (= ὃ ιστάμενος), ποι-μένη (= ἡ βόσκουσα), στρω-μένη κτλ. Ἐκ τῆς δοτικῆς ἢ μᾶλλον τοπικῆς τούτων εἶνε καὶ τὰ ἀπαρεμφατικὰ ἐπιθέματα μεναι καὶ εἶναι (= αναι), ὡς ἐν τοῖς δό-μεναι, τεθρά μεναι, λελοιπ-εἶναι κτλ. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἰδίως κατωτέρω. Ἀνάλογα δὲ τὰ λατιν. vertu-mnus (verto), auct-u-mnus (au-g-geo), al u-mnus (alo), fœ-mina (= fu-mina = φουμένη, φύουσα, γεννώσα), col-u-mna (ῥ. cel — cello).

4) Τὰ μινθ (ἀντὶ μιντ) καὶ μιν: ἐλ-μινθ-ος (πιθανῶς ἐκ τῆς ῥίζ. ἐλ. Fελ, ἐλίσσω λατ. ver-mis) καὶ κατὰ παρέκτασιν τὸ μινθο-ς καὶ βινθο-ς (μ καὶ β ἢ F συναλλάσσονται): τέρ-μινθο-ς καὶ τερ-έ-βιν-θο-ς, ἐρέ βινθο-ς. ῥηγ-μῖν γεν. ῥηγ-μῖν-ος (συνων. τῷ ῥηγ-μα), ἐρ-μῖν, ὕσ-μῖν-ι (δοτικ. καὶ ὀνομαστ. κατὰ παραγωγὴν ὕσ-μῖνῃ ἐκ τῆς ῥ. jūdh σκρ. ὅθεν judh-ma μάχεσθαι, μάχη), στα-μῖν καὶ εἴτι ἕλλο. κατὰ δὲ παραγωγὴν τὸ μίνο-ς, ὡς ἐν τῷ κά-μίνο-ς (ἐκ τοῦ κάF-ω, καί-ω;). Σημαίνουσι δὲ ταῦτα τὰ ἀπὸ μ ἀρχόμενα ἐπιθέματα καὶ πρό-σωπα καὶ πράγματα καὶ ἰδιότητος συγκεκριμένας τε καὶ ἀφρημένας.

εἶ.) Τὸ μ βάσιν ἔχουσι καὶ τινὰ ἕλλα ἐπιθέματα οὐσιαστικά τε καὶ ἐπιθετικά, οἷα τὰ: μο-ς, μη, μι-ς (καὶ κατὰ παραγωγὴν μιδ, μιτ, μιστ) ἐν τοῖς οὐσιαστ. ὄρχ-α-μος (ἐκ τοῦ ἄρχ ω), ἀτ-μός, βαθ-μός, σταθ-μός, ι-σθ-μός, κλισ-μός, πορθ-μός, ὀρχη-θ-μός, σεισ-μός, δεσ-μός, θεσ-μός, οἰκτιρ-μός κτλ. ἐν τοῖς ἐπιθέτοις: θερ-μός καὶ εἴτι

ἄλλο. γνώ-μη, δέσ-μη, γραμ-μή, φή-μη κτλ. δόξα-μις, τέρ-μις, φή-μις, Θέ-μι-ς γεν. Θέ-μιδ-ος, Θέμιτ-ος καὶ Θέμιστ-ος.

ιγ'.) Ἄλλο γένος ἐπιθεμάτων εἶνε τὸ *tar* (σκαρ. *tr*, *tar*, *târ* ἑλλην. *τορ*, *τωρ* μόνον ἐπὶ τῆς ἐν. ὀνομαστ. καὶ *τηρ* ἐπὶ τῆς ὀνομαστ. καὶ τῶν πλαγίων πτώσεων, *τερ* ἐπὶ τῶν πλαγίων πτώσεων καὶ *τυρ* μόνον ἄπαξ. λατιν. *tor*, ἐνίοτε *ter* καὶ δις *tur*) σημαῖνον συνήθως μὲν καὶ ἀρχῆθεν τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον, ὕστερον δὲ καὶ πρῆγμα. Καὶ προσωπικὰ μὲν εἶνε τὰ: *ιά τωρ* καὶ *ια-τήρ*, *δό-τωρ* καὶ *δο-τήρ*, *σω-τήρ*, *πα-τήρ*, *μή-τηρ*, *εἰνά τηρ*, *μάρ-τυρ* (αἰολ.) καὶ *μάρ-τυς* (κοιν. ἐκ τῆς ῥ. μαρ πηλ. *σμαρ* = μεμνήσθαι). λατ. *da-tor*, *via-tor*, *pa-ter*, *mā-ter*, *fra-ter*, *pas-ser* (ἀντι *pat ter* ἐκ τῆς *pat* = βλίνειν, βχδίζειν, τοῦ στρουθοῦ παρὰ τὰ λοιπὰ πτηνὰ μᾶλλον βλίνοντος καὶ οἷον σκιρτῶντος), *vul-tur* (*vel-lo* σπαράσσω). Πρῆγμα. *ἀορ-τήρ* (ἀέρω, αἶρω), *ἐλκυσ-τήρ*, *ζωσ-τήρ*, *καλυπ-τήρ*, *κολαπ-τήρ*, *κλιν-τήρ*, *κρα-τήρ*, *λαμπ-τήρ*, *νιπ-τήρ*, *ξυσ-τήρ*, *ἐνδυ-τήρ*, *καμπ-τήρ* καὶ τὸ οὐδέτερον *ἦτορ* (ἐκ τοῦ *va* = αἶ, πνέω, ὅθεν κυρίως *ἦ-τορ*) λατ. *gut-tur* (πιθανῶς ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης *ghas* ἐσθίειν, βιβρώσκειν (πρβλ. τὰ γερμ. *gas-t* ἐκ τοῦ *gas tis* καὶ *ge-ges-sen*) ἐξ ἧς καὶ τὸ ἑλλην. *γασ-τήρ*).

Ἐκ τοῦ *tar* τούτου προήλθαν κατ' ἀποκοπὴν ἢ παραγωγὴν ἥτοι πρῆκτασιν ἄλλα ἐπιθέματα: καὶ 1) κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ρ τὸ *τᾶ* (λατ. *ta*) οὕτω γυμνὸν τιθέμενον ἐπὶ τῆς ὀνομαστ., ὡς ἐν τοῖς ἐπικλοῖς καὶ αἰολικοῖς: *ἡλύ-τα*, *ἡχέ-τα*, *νεφεληγερέ-τα* κτλ. λατ. *roe-ta*, *nau-ta* κτλ. καὶ τὸ *τη-ς* (μετὰ τοῦ γνωρίσματος τῆς ὀνομαστικῆς), ὥστε τὰ ἀρχαιότερα καὶ πληρέστερα καὶ πῶς τῇ κλίσει δυσκολώτερα *ἀθ.λη-τήρ*, *αὐ.λη-τήρ*, *δεκ-τήρ*, *ὄρχη-σ-τήρ* κ.τ.τ. διεδέχθησαν τὰ ἀπλούστερα καὶ εὐκολώτερα *ἀθ.λη-τής*, *αὐ.λη-τής*, *δέκ-της*, *ὄρχη-σ-τής* κ.τ.δμ. Ὁμοίως ἀντὶ τοῦ *μάρ-τυρ* ἐπῆλθε τὸ *μάρ-τυς* καὶ αἰτιατ. *μάρτυρ* ἀντὶ *μάρτυρα* (παρὰ Μενάνδρῳ), ἐν ταῖς λοιπαῖς πτώσει τοῦ ρ διατηρουμένου. — 2) κατὰ παρέκτασιν ἐπὶ τὸ εὐκλιτώτερον ἐκ μὲν τοῦ βραχυτέρου *tar* τὸ *tara* τ. ἔ. *τόρο-ς* (*τυρο-ς*) *τερο-ς*, *τερα*: *ἀλάσ-τορο-ς* ἐκ τοῦ ἀλάστωρ (γεν. ἀλάστορος), *διάκ-τορο-ς* (*διάκ-τορ*), *μάρ-τυρο-ς* (παρ' Ὀμήρῳ ὄν. πληθ. *μάρτυροι*), *ἀγρό-τερο-ς* (ἐκ τοῦ *ἀγρο-τήρ*, ἀνθ' οὗ καὶ *ἀγρό-της* λέγεται), *ὀρέσ-τερο-ς* (ἐκ τοῦ ἀπηρχαιωμένου ὀρεσ-τήρ, οὗ νεώτερος τύπος Ὀρέσ-της ἐκ τοῦ ὄρος, θεμ. ὄρες, πρβλ. ὀρεσ-κῶς) κτλ. Ἀλλὰ τὰ τελευταῖα εἶνε ἤδη παρώνυμα. Ἐκ δὲ τοῦ μακροτέρου *târ* τὸ *târa* τ. ἔ. *τηρο-ς*, *τηρα*, *τηρο-ν*, οἷα τὰ ἐπιθετικῶς ἐκλαμβανόμενα *καυσ-τηρὸς* ἐκ τοῦ *καυσ-τήρ* (καῖ, καίω), *αὐσ-τηρὸς* ἐκ τοῦ ἀπηρχαιωμένου *αὐσ-τήρ* (ῥ. αὖ-ω κυρ. αὔσ-ω, σκαρ. *ush*. λατ.

ur-ere) κτλ. Ἐν δὲ τῇ λατιν. τοῦ ἁ ἢ ὁ εἰς ὃ τραπέντος τὸ *turu-s*, *tura*, ἐπιθέματα τῶν μετοχ. μελλόντων: *da-turu-s*, *scrip-turu-s*, *quaesi-turu-s* κτλ. ἐκ τῶν *da-tor*, *scrip-tor* κτλ., καὶ ἀφηρημένων ὀνομάτων *praelura*, *quaes-tura*, *na-tura* κτλ. — 3) Κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ *lara* τὸ *tra* ἔ. τρο-ς, τρα, τρο-ν, προσώπων τε σημαντικὰ καὶ πραγμάτων: *ia-τρό-ς* (πρβλ. *ia-τήρ*), *δαι-τρο-ς* (*δαι-τήρ* καὶ *δαί-τωρ* ἐκ τοῦ *δαί ω*), *χύ-τρο-ς*, *ὀλε-θρο-ς* (πνευματισμῷ τοῦ τ, ὡς καὶ ἄλλου) καὶ τὰ ἐπίθετα *β.λω-θρό-ς* (μολ — *μβλώσκω*, *βλώσκω*), *λά-λη θρο-ς*. *Δήμητρα* ἐκ τοῦ *Δημήτερα* (ὀνομαστ. ἀρχαιοτ. ἀντὶ τοῦ *Δη-μή-τηρ*), *μή-τρα*, *μί-τρα*, *γάσ-τρα*, *καῦσ-τρα*, *φαρ-έ-τρα* (ῥίζ. *φαρ*, *φερ*, ὅθεν ἴσως καὶ *φᾶρος* = *φόρεμα*), *βά-θρα*, *χύ-τρα* (*ἰων. κύ θρη* πρβλ. *κιθών* καὶ *χιτών*), *ξύσ-τρα*, *μάκ-τρα* (ῥ. *μαγ*, ὅθεν καὶ *μάσσω*, *μᾶζα* καὶ *μάγ-ειρο-ς*) κτλ. *ἄρο-τρον*, *λου-τρόν*, *θέα-τρον*, *κέν-τρον*, *ῥέε-θρον*, *σεῖσ-τρον*, *σκήπ-τρον*, *τέρε-τρον*, πάντα τόπων καὶ ὀργάνων δηλωτικά· μισθοῦ δὲ σημαντικὰ τὰ: *δίδακ-τρον*, *λῦ-τρον*, *μήνυ-τρον*, *σῶστρον* συνήθως ἐπὶ πληθυντικοῦ. Λατινικὰ δὲ τοιαῦτα εἶνε τὰ: *fenés tra* πιθαν. ἐκ τοῦ *fair*, *fan* σκρ. *bhā*), *lus-trum*, *mons-trum* κτλ.

ιδ'.) Ἔτερον γένος ἐπιθεμάτων ἀπὸ τ ἀρχομένων εἶνε.

1) τὸ *ta* (ἑλλην. το-ς, τη, το-ν· λατ. *tu-s*, *ta*, *tu-m*), δι' οὗ ἐν μὲν τῇ σανσκριτῇ καὶ τῇ λατινικῇ ἐσχηματίσθησαν αἱ παθητικαὶ μετοχαί, ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ τὰ τοῦτοις ἐννοηματικῶς τε καὶ τυπικῶς ὁμοιότατα ἐπίθετα. Ἦσαν δὲ ταῦτα κατ' ἀρχὰς ὅχι μόνον παθητικά, οἷα τὰ *γραφ-τός*, *λεκ-τός*, *ρή-τός* κτλ. λατ. *scrip-tus*, *dic-tus*, *ama-tus* κτλ. ἀλλὰ καὶ ἐνεργητικὰ ἢ οὐδέτερα, οἷα τὰ: *μενετός* (= *μένων*), *ἀπείρα-τος*, *ἄγνωστος* (= *ἄπειρος*, οὐ πειρασάμενος, οὐκ ἐγνωκώς) κτλ. λατιν. *conceptus* = *qui concepit* σκρ. *bhūlas* = *τρέμων*, *φοβούμενος* (ἐκ τοῦ *bhi*, *φοβεῖσθαι*). Τούτων τινὰ ἀπέβησαν οὐσιαστικά: *ἐρπ-ε-τόν* (= τὸ *ἐρπον*), *δάκ-ε-τορ* (τὸ *δάκνον*), *γωρυ-τός*. Ἄλλα δ' ἀφηρημένην ἔννοιαν ἔλαβαν: *ἄμη-τος*, *ἄρο-τος*, *βίο-τος*, *ἔμε-τος*, *θάν-α-τος*, *κάμ-α-τος*, *κωκυ-τός*, *ὕ-ε-τός*. *αὖ-τή*, *ἄ-τη*, *γεν-ε-τή*, *δαί-τη*, *κοί-τη* (κεῖ-μαι), *μελ-έ-τη*, *πινυ-τή*, *τελ-ε-τή* κλ.

2) τὸ *ti-ς* καὶ (τροπῇ τοῦ τ εἰς τὸ συριστικὸν σ πρὸ τοῦ ι, καθὼς καὶ ἐν τῷ γ'. προσώπῳ τῶν ῥημάτων: *δίδω-σι* ἀντὶ *δίδω-τι*, λέγουσι ἀντὶ λέγοντι) *σι-ς*. Εἶνε δὲ ταῦτα συγκεκριμένα τε καὶ ἀφηρημένα: *μάρ-τις* (ἐκ τῆς ῥ. *μαρ* ὅθεν καὶ *μνα*, *μεμνήσθαι*, *μένος*, *mens* κτλ.), *μάρπ-τις* (ῥ. *μαρπ*—*μαρ*, ὅθεν *μάρ-η* = *χεῖρ* καὶ *μάρ-να-μαι*), *πόσι-ς* (σκρ. *patis*, ὅθεν καὶ *δεσ-πότης*), *πάμφθερ-σις*, *βορβοροτάρα-*

ξίς, ὠτοκάταξις κτλ. λατιν. hos-tis (γοτθ. gast(i)s ἐκ τῆς ῥ. ghas = ἐσθίειν). ξυσ-τίς γεν. ξυσ-τί-δ-ος· ἄμπω-τις, μῆ-τις, φά-τις, πίσ-τις (πιθ), πύσ-τις (πυθ), βά-σις, δό-σις, ὄψις, σκέψις, φεῦξις κλ.

3) Τὸ *tu* (τυ-ς ἀρσ. κ. θηλ. καὶ τυ οὐδέτερον) σημαῖνον καὶ τοῦτο κατ' ἀρχὰς τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον, ὡς δῆλον ἐκ τῶν σανσκριτικῶν *jâ-tus* ὁδίτης (ἐκ τοῦ *jâ* ἰέναι), *bhâ-tus* (ἐκ τοῦ *bhâ* φαίνειν), *gâ-tus*, ἀκιδῶν (ἐκ τοῦ *gâi* ἄδειν), *vaha-tus* βοῦς (ἐκ τοῦ *vah*, *vehere*, *Fé-χειν*, ὀχεῖν) κλ. καὶ ἐκ τῶν ἑλληνικῶν *μάρπ-τυς* ἄρπαξ (Ἡσυχ.), *φῖ-τυς* = φύ-τυς, γεννήτωρ. Πραγματῶν δὲ σημαντικὰ, μάλιστα κατ' οὐδέτερον γένος, εἶνε τὰ λατιν. *fruc-tus*, *por-tus*, *habî-tus* καὶ τὰ ἑλλην. ἄσ-τυ (ῥ. *vas* = κατοικεῖν), *φῖ-τυ* καὶ εἴ τι ἄλλο. Ἀφηρημένης δ' ἐννοίας τὰ σκρ. *hê-tus* αἰτία (ἐκ τοῦ *hi* θείναι), *Kra-tus* θυσία (ἐκ τοῦ *kr*. ποιεῖν, τελεῖν), τὸ λατιν. *or-tus* καὶ τὰ ἑλλην. ἀλαλη-τύς, ἀρπακ-τύς, βοη-τύς, γραπ-τύς, δαι-τύς, ἐδη-τύς, σωφρονοιστ-ύς κτλ.

Τὰ τρία ταῦτα ἐπιθέματα *ta*, *tî* καὶ *tu* εἶνε συγγενέστατα τῇ τε φωνῇ καὶ τῇ ἐννοίᾳ, ὡς δεικνύει ἡ πρὸς ἑλληνα παράθεσις των, καὶ δὴ καὶ ἐναλλάσσονται πολλάκις, ὡς ἀλαλη-τύς (παρ' Ὀμήρῳ, Ἡσιόδῳ καὶ Πινδάρῳ) καὶ ἀλαλη-τύς (Ἀνθολ. Παλατ. 6, 51). βοη-τύς (καθομιλούμενον) καὶ βοη-τύς· *φυτόν* καὶ *φῖτυ* κτλ. Ἄλλο ἐπίθεμα, μάλιστα τῶν *ta* (το-ς) συγγενέστατον, εἶνε τὸ ἀπλοῦν *τ*, ὅπερ πρὸ τοῦ *ς* τῆς ὀνομαστικῆς ἐκπίπτει ἐν ταῖς λοιπαῖς πτώσεσιν ἐπανέρχεται. Διὰ δὲ τὴν βραχύτητά των τὰ τοιαῦτα ὀνόματα συνήθως ἐν συνθέσει διετηρήθησαν, οἷα π. χ. ἀγνώ-ς γεν. ἀγνώτ-ος, σιδηρο-βρώ-ς, ἡμι-θνή-ς κτλ. περὶ ὧν ἤδη ἀνωτέρω ἐρρέθη. Ἐντεῦθεν ἡ ὑποψία, μήπως ὁ ἀρχαιότατος τούτων τύπος ἦτο τὸ ἀπλοῦν *τ*, ἐξ οὗ ὕστερον κατὰ παρέκτασιν προῆλθαν τὰ *τ-ός*, *τη*, *τον*, *τι-ς*, *τυ* *ς* καὶ *τυ*. Ἀπλοῦν δ' οὕτως ἐσχηματισμένον φαίνεται τὸ *δαί* *ς* γεν. *δαιτ-ός*, ὅθεν κατὰ μετὰπτωσιν *δαίτη*. Τοῦ δ' ὁμοίου φαινομένου οὐδετέρου *σταις* γεν. *σταιτός* ἔμοιγε ἄδηλος ἡ ἀρχή.

ιέ.) Ἄλλο γένος ἐπιθεμάτων εἶνε τὰ διὰ τοῦ *λ*, ὡς *λο-ς* (λη, λο-ν), *αλο-ς*, *ελο-ς*, *ηλο-ς*, *ιλο-ς*, *υλο-ς*, *ωλο-ς* (ωλη κτλ.), δι' ὧν σχηματίζονται ὀλίγα μὲν ῥηματικά, πλεῖστα δὲ παρώνυμα: αὐ-λός (αφ πνέω), καυ-λός (καφ, καίω), χυ-λός (χυ, χέφ-ω), στῦ-λος (στυ, στα), μοχ-λός (μογ, μόγις). καὶ ἐπίθετα· δει-λός, δῆ-λος (δα, ὅθεν καὶ δαλός), στρεβ-λός (στρέφ-ω), τραυ-λός (τραφ, ὅθεν τραῦμα), τυφ-λός (τύφ-ω. κυρίως ὁ καπνῷ ἢ ὁμίχλῃ ἐκτετυφλωμένος), ψι-λός (ψί, ψιά. τετριμμένος, γυμνός) κτλ. θηλ. αὐ-λη καὶ αὐ-λή, ζεύγ-λη, θη-λή

(θα — θῆσαι, θῆσθαι = θηλάζειν, θηλὴν ὑπέρχειν), παῦλα (παύω), τρίγ-λη καὶ τὸ καθομιλ. στρίγ-λα (τριγ — τέτριγχι), τρώγ-λη (τρώγω· κυρίως σπήλαιον, ἔνθα ἡ γῆ ἐξεσκαμμένη καὶ οἶον ἐκτετραγνημένη), φυλή (φύω) — οὐδετ. ζάγκ-λον (ζάγκαιολ. = δαγκ. ὅθεν ζάγκλον = ὄργανον δάκνον καὶ τέμνον), κᾶ-λον καὶ κῆ-λον (τὸ καίμενον ξύλον, κάF-ω), μῆ-λα (τὰ πρόβατα, ἐκ τῆς φωνῆς μῆ), ραῦ-λον, ξύ-λον (ξύω, ξέF-ω) κτλ. αἰθ-αλος καὶ αἰθ-άλη, ἄγκ-αλος καὶ ἄγκ-άλη, δάμ-αλος καὶ δαμ-άλης καὶ δάμ·αλις, κεκρύφ-αλος, κέφ-αλος, διδάσκ-αλος, ὀμφ-αλός (umb-i-licus) κτλ. ἐπίθετα : ἀπ αλός (ἀφ. εὐαφής, ἡδὺς τῇ ἀφῇ), ρηφ-αλός καὶ ρηφ-αλέος καὶ ρηφ-άλιος, ρυσταλός καὶ ρυσταλέος, σπάτ-αλος κλ. θηλ. ἀμ-άλη, κροκ-άλη (κρόκ-η, κρέκω), στραγγ-άλη (ῥ στραγγ, ὅθεν καὶ ἀστράγαλος), φι·άλη (= πι·άλη, πί-νω), κεφ-αλή καὶ (μακεδον.) κεβ-λή, οὐδετ. γράφ-αλον (γνάφω, γναφεύς), γύ-αλον (γύ-α, γύ-ης, γυῖον, γυρός), κρότ-αλον, πτύ-αλον (καὶ πτύ-ελον· πτύ-ω), ῥόπ-αλον (ῥέπω, ῥίπτω) κτλ. — ἄγγ-ελος (ἄγω), εἴκ-ελος (εἴκ. εἰκών), κρέκ-ελος (θρήνος, κοπετός), ῥάκ-ελος (τραχύς, ἀπότομος. πρβλ. τὸ ῥά-κος καὶ τὸ σημερινὸν βράχος = Fráchος ἐκ τοῦ Frήγ-νυ-μι), Σθέν-ελος, σκόπ-ελος. ἄγ-έλη, θυ-μ-έ-λη, κυψ-έλη (κύπη. πρβλ. τὸ σημερ. κουφάρι = κυφάρι ἐκ τοῦ κυφ-άλιον), ρεφ-έλη, πιμ-ελή. δεικ-ελον καὶ δεικ-ηλον κτλ. ἀτυζ-ηλός (= τρομακτικός, ἀτύζω), γαμ-ηλός καὶ γαμ-ήλιος, διψ-ηλός καὶ διψ-αλέος, ἔκ-ηλος (ἐκ-ών; Buttm.), ἀ-ῖδ-ηλος (ὁ μὴ ὁρώμενος καὶ ὁ ποιῶν μὴ ὁρᾶσθαι), καπν-ηλός, μιμ-ηλός, ὑπν-ηλός, ὑψ-ηλός κτλ. γαμφ-ήλη (γάμφ. κάμπ-τ-ω), θυ-ήλη, ζυ-ήλη. ραίχ-ηλον (Λυκόφρ. = αἰνιγμα. πρβλ. ῥοικός), κειμ-ήλιον, καρθ-ήλιον. καὶ μετὰ τῆς διφθόγγου εἰ ἀπειλή (ἴσως ἐκ τοῦ ἀπ-ύ-ω) καὶ ὦτ-εἰλή (ὠτ-άω) κτλ. — αἶγ-ιλος, ἄργ-ιλος (ἀργ. ἀργ-ής, ἄργυρος, alb-us), δαψ-ιλός καὶ δαψ-ιλής, ὄργ-ίλος, στρόβ-ιλος. μαρ-ίλη (ἀνθρακία μεμαρκασμένη· μαρ—, μαρ-αίνω), πε-πραδ-ίλη, πέδ-ιλον κτλ. — δάκτ-υλος (δακτ — δεκτ — δεικ-τ. πρβλ. τὸ καθομιλούμενον δείχτω), βόμβ-υλος καὶ βομβ-ύλη, πίτ-υλος, στέμφ-υλον καὶ σταφ-υλή. ἐπίθετα : ἄγκ-ύλος, αἰδ-ύλος, αἶσ-υλος, γογγ-ύλος, στωμ-ύλος κτλ. αἰ-όλος (ἄτω, αἰσ-σω), ἱερ-όλης (= ἱερεὺς. Σοφοκλῆς παρ' Ἡσυχίῳ), μαιρ-όλης, ὀζ-ό-λης, σκωπτ-όλης, φαιν-όλης (εἶδος ἐπενδύτου) καὶ φαιν-ολῖς = φωσφόρος. ἁμαρτ-ωλός, φειδ-ωλός. γαμφ-ωλή, εὐχ-ωλή, θερμ-ωλή (= θερμότης), μεμφ-ωλή (Ἡσυχ. μέμψις), πανσ-ωλή, τερπ-ωλή, φειδ-ωλή. εἶδ-ωλον, ἔδ-ωλον καὶ ἐδ-ώλιον κτλ.

ις'.) ακ καὶ ηκ, δι' ὧν καὶ ῥηματικὰ καὶ παρῶνυμα : ἄρπ-αξ (=

ακ-ς. πρῆλ. τὸ λατιν. rap-ax), βῶλ-αξ (ἐκ τοῦ βῶλος), κόλ-ακ-ς, πόρ-αξ, φαίν-αξ, ὄρπ-ηξ, μύ-αξ (ἐκ τοῦ μῦς), ἄν-αξ, βάβ-αξ, πάλ-λ-αξ, τρίβ-αξ, φύλ-αξ καὶ κατ' ἐξόγκωσιν ἢ παρέκτασιν τὰ: φάλ-αγξ, φάρ αγξ. βάβακος, παλλιακός, φύλακος (Ἡροδ. Β'. 121 κ' ἄλλ.), φαρμ-ακός-ς κτλ.

ιζ'.) ιο-ς, ια, ιο-ν, δι' ὧν ἐπίσης ῥηματικά τε καὶ παρὼνυμα: ἄγ-ιος (ἄγ — ἄζομαι σκρ jag' = θεραπεύειν), πάγ-ιος (παγ, πηγ νυμι), φθι-δ-ιος, ἀμφά-δ-ιος (ἀνα-φα ἰνω), ἀποσπά-δ-ιος κτλ. θηλ. οὐσιαστικά: μαρ-ία, ραχ-ία (ραγ = ῥήγνυμι). τοιαῦτα καὶ τὰ γέννα καὶ γεν-εά ἐκ τοῦ γεν-εά (διατηρ. ἐν τῇ καθομιλουμένῃ) κατ' ἐξομοίωσιν τοῦ ι μετ' τὸ ἡγούμενον ν ἢ τροπὴν εἰς ε, οἷς ἀνάλογα τὰ λατιν. fur ia, ser-ies, progen-ies, fac-ies

Ταῦτα εἶνε τὰ κυριώτερα ἐπιθέματα, δι' ὧν ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ τισι τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ἐσχηματίσθησαν τὰ πρωτότυπα ὀνόματα, τὰ ῥηματικά. Τὰ δὲ λοιπὰ ἢ εἶνε παρεκτάσεις τούτων ἢ συνδυασμοὶ δύο ἢ πλείοτέρων, π. χ. αλ-εος, αλ-ιος, αλ-μι-ος, αλ-μος. ιμος. ο μ-εος, εν-ε-ος, τηρ-ιος, τηρ-ιον, τ-εος κτλ. Ἀλλ' ἡ ἔρευνα τούτων τε καὶ τῶν ὁμοίων ἀνήκει πλέον εἰς ἄλλο μέρος τῆς γραμματικῆς.

Τὰ θέματα λοιπὴν τῶν ὀνομάτων λήγουσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ εἰς φωνήεντα καὶ εἰς σύμφωνα· καὶ τὰ μὲν φωνήεντα εἶνε τὰ τρία πρωτογενῆ, τὸ α (μετὰ τῶν ἐπιγόνων του η καὶ ο καὶ ω) καὶ ι καὶ υ, τὰ δὲ σύμφωνα εἶνε πάντα τὰ ἄφωνα κ, γ, χ. τ, δ, θ. π, β, φ. τὸ ἔρρινον ν, τὸ ὑγρὸν ρ καὶ τὸ συριστ. σ. εἰς λ λήγει τὸ θέμα μόνου τοῦ αλ-ς γεν. αλ-ός, ἐν ᾧ ἐν τῇ λατινικῇ π. χ. πλείονα θέματα λήγουσιν εἰς τὸ ὑγρὸν τοῦτο: sol-is, ex-sul-is. con-sul-is κτλ. εἰς δὲ τὸ μ οὐδὲν ἑλληνικὸν θέμα λήγει. Ἐκ τῶν εἰς φωνῆεν ληγόντων τὰ εἰς α (ο, η) πάντα, πλὴν τῶν εἰς ω θηλ., οἷα τὰ ἡχώ γεν. ἡχός-ος, Γοργώ κτλ. ἐπὶ τοῦ ἐνικοῦ, ὑπάρχοντα εἰς μίαν κλίσιν, ἥτις ἐκ τῆς ἐν τῇ ἁττικῇ καὶ τισιν ἁλλοδαίς διαλέκτοις ἰσοσύντακτος τῶν λοιπῶν πτώσεων πρὸς τὴν ὀνομαστικὴν ἰσοσύντακτος ἐκλήθη· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα εἰς φωνῆεν τε καὶ σύμφωνον λήγοντα, εἰς ἑτέραν, τὴν περιττοσύντακτον καλουμένην. Ἡ προτέρα τούτων εἶνε πολὺ εὐχερεστέρη τῆς ἐτέρας καὶ οἷον λειοτέρα καὶ ὁμαλωτέρη. Ἡ γλῶσσα λοιπόν, μάλιστα ἡ ποιητικὴ καὶ ἡ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἐνθεν μὲν ταύτην τὴν κλιτικὴν εὐκολίαν θηρύνουσα, ἐνθεν δὲ τοὺς πληρεστέρους καὶ ἀνετωτέρους τύπους, οἷοι οἱ φωνηεντόληκτοι πρὸς τοὺς συμφωνολήκτους, ἀγαπῶσα, ἢ χρεῖαν αὐτῶν χάριν τοῦ μέτρου ἔχουσα, πρωτίμως ἤδη ἤρχισε νὰ ἐπευρύνῃ τὰ συμφωνολήκτα εἰς φωνηεντόληκτα, ἐνίοτε δὲ καὶ τούναντίον, ἀλλὰ διὰ τὴν αὐ-

τὴν χρεῖαν τὰ δεύτερα εἰς τὰ πρότερα. Περί ἐκκτέρης τῶν τροπῶν τούτων ἤδη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν σποράδην ἔγεινε λόγος. Ἐκεῖ δηλ. ἐλέχθη, ὅτι τὰ ἐπιθέματα *αρ, ορ, ων, ην, μερ, μορ, ταρ, τηρ, ακ* κατὰ παρέκτασιν ἔγειναι *αρο, αρη, ορη, ωρη, ηρο, ηρη, μερο, μερη* καὶ (συγκοπῇ) *μρο, μυα, μορη, τρο, τρα, τηρο, τηρα* καὶ (ἀποκοπῇ) *τα ἢ τη, ακο*, ὧν παρὰδείγματα αὐτόθι ἐξετέθησαν, οἷς προσθέτονται ἐδῶ ἄλλα τινὰ παρὰδείγματα, καταφανεστέρων ποιοῦντα, πόσον ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς συμφωνολήκτων εἰς φωνηεντόληκτα μεταπλάσεως ἐπεκράτησε.

Μεταπλάσθησαν λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως.

τὰ	εἰς	τὰ	εἰς
ἄϊξ (Ἀπολλ. Ἀργον. Δ'. 820)	κίνυψ — κίνυφος	κίνυψ —	κίνυφος
— ἀϊκή (Ὀμηρ.)	Κρηστῶν — Κρηστώνη. οὕτω καὶ	Κρηστῶν —	Κρηστώνη. οὕτω καὶ
ἄναξ — ἄνακος ἢ ἀνακός	(Ἑρμιῶν — Ἑρμιόνη	(Ἑρμιῶν —	Ἑρμιόνη
(Σχ. Ἰλ. Ω, 566.)	ἰτῶν — ἰτῶνη	ἰτῶν —	ἰτῶνη
ἄμβιξ — ἄμβικος	ὠλήν — ὠλήνη. (Σουῖδ.)	ὠλήν —	ὠλήνη. (Σουῖδ.)
αἶξ — ἥγος (Βοιωτ. Ἑ-	Καππαδόξ — Καππαδόκης, —	Καππαδόξ —	Καππαδόκης, —
πιγρ. C. I. 4569 α.)	κος (E. M. 490).	κος (E. M. 490).	κος (E. M. 490).
ἄρπαξ — ἄρπαγος, ἀρπάγη	κρόκα (αἰτιατ. Ἡσιόδ. Ἑργ. 538)	κρόκα (αἰτιατ. Ἡσιόδ. Ἑργ. 538)	κρόκα (αἰτιατ. Ἡσιόδ. Ἑργ. 538)
— ἀρπαγή.	— κρόκη (ἡ)	—	κρόκη (ἡ)
ἄγων — ἄγωνος (Ἀλκαίου	Γραῖκες — Γραικοί.	Γραῖκες —	Γραικοί.
Ἀποσπ. C III,	γλαύξ — γλαῦκος (Ζηνοδ.	γλαύξ —	γλαῦκος (Ζηνοδ.
65 παρὰ Φωτίῳ	π. Ζῶ σλ. 230.)	π. Ζῶ σλ. 230.)	π. Ζῶ σλ. 230.)
ἐν λ. καὶ Σουῖδα.)	— καὶ γλαῦκα. Σχολ.	—	καὶ γλαῦκα. Σχολ.
ἔλιξ — ἐλίκη	Δειψ. Ἰλ. Α, 495.	Δειψ. Ἰλ. Α, 495.	Δειψ. Ἰλ. Α, 495.
ἥλιξ — ἡλίκος	γρύψ — γρύπος	γρύψ —	γρύπος
ἰώξ (Ἰλ. Δ, 601) — ἰωκή (Ἰλ. Ε, 521.)	Γόρτυν — Γόρτυνα.	Γόρτυν —	Γόρτυνα.
ἱλιγξ — ἱλιγγος, ἱλίγγη	Γοργῶν — Γοργώνη (Λουκ.	Γοργῶν —	Γοργώνη (Λουκ.
(Ἡσυχ.)	ετ. διαλ. α.)	ετ. διαλ. α.)	ετ. διαλ. α.)
ὄρυξ — ὄρυγῃ καὶ ὄρυχῃ	Γυρτῶν — Γυρτώνη	Γυρτῶν —	Γυρτώνη
ὄψ (λατιν. vox) — ὄσσα	Γηρυῶν — Γηρυόνης καὶ Γη-	Γηρυῶν —	Γηρυόνης καὶ Γη-
κέρκωψ — κερκώπη	ρυονεύς.	ρυονεύς.	ρυονεύς.
κῆρυξ — κήρυκος (αἰολ. Ε. Μ. 775, 26.)	Χάλυβες — Χάλυβοι	Χάλυβες —	Χάλυβοι
κρέξ — κρέκα (ἡ. Εὐσταθ. 1528, 18.)	Χοίνικες — Χοινίκαι	Χοίνικες —	Χοινίκαι
	πάλλαξ — παλλακός, — κή	πάλλαξ —	παλλακός, — κή
	(Φωτ. Ἡσυχ.)	(Φωτ. Ἡσυχ.)	(Φωτ. Ἡσυχ.)
	πέλιξ — πελίκη.	πέλιξ —	πελίκη.

τὰ	εἰς	τὰ	εἰς
πίθηξ —	πίθηκος	τέρην —	τέρεινος
πελεκάν —	πελεκανός	τρίβαξ —	τρίβακος
πτύξ —	πτυχή	δάκες —	δάκοι καὶ Δακοί
πρόςφυξ —	πρόςφυγος	δόρξ —	δόρκος, δόρκη, δορκάς.
πλάκες —	πλάκαι (Ἐπιφν. T. B'. 279.)	δαίς —	δαίτη (Ζ'. 155 Σχολ. Θεοκρ.)
βάβαξ —	βάβακος (Ἡσυχ.)	θρίναξ —	θρινάκη
βόστρυξ —	βόστρυχος.	διασφάξ —	διασφαγή
Βραχμᾶνες —	Βραχμάνοι (Καισαρ. διαλ. Β'. 614. c.)	θισί —	θίναις (ποιητ. π. βοτ. ζ. 3.)
Βρύγες —	Βρύγοι	λάλαξ —	λαλαγή
φύλαξ —	φύλακος Ἡροδ. Γ'. 4, 14. 48. ζ'. 75.)	λάταξ —	λατάγη
Φοῖνιξ —	Φοινίκη	λύγγας —	λύγγους (Ἀρτεμιδ. Ὀνειρ. Β'. 12).
φάλαγξ —	φαλάγη	Μόσσυνες —	Μόσσουνοι
φύσιγξ —	φυσίγη	στίχες (ὄν. ζιζ;) —	στίχος (ς).
φλέβες —	φλέβαι (Ἡσυχ.)	σκῶψ —	σκῶπος κτλ.
φρίξ —	φρίκη (μεταγ.)	σάμβυξ —	σαμβύκη.
τιθήν —	τίθηνος		

Ἄν δὲ τὰ Αἰακός, Πιττακός, Πιττάλακος, Πύρρακος, Ἀστράβακος, Ἄστακος, Λάβδακος, ὀστακός ἢ ἀστακός, ἐρίθακος, μαλ(θ)ακός, φαρμακός κ. τ. ὅμοια παραβάλωμεν πρὸς τὰ Αἶαξ, βλάξ (= μ(α)λάξ) καὶ τὰ λοιπὰ εἰς αξ, δὲν θὰ δυσκολευθῶμεν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι καὶ ταῦτα ἐξ ἀρχαιοτέρων εἰς ακ-ς μετεπλάσθησαν. Εἶνε γνωστὴ καὶ ἡ διμορφία τῶν ἐκ τῆς ρίζ. ὅπ ἢ τοῦ ἐπιθέματος οπ (= οκ) συνθέτων ἢ παραγῶγων, οἷα Χάροψ καὶ Χάροπος, Κέκρωψ, Κρότωπος, Θεόπη, Καλλιόπη, Παρθενόπη, Τριόπας κτλ. Ἐπ' ἴσης γνωστὴ εἶνε καὶ ἡ κατὰ πτώσεις (ἀπαντῶσα) μετὰπλάσις τῶν ὀνομάτων Ἀἶδης, ἄλως, αἰπός, ἀλκή, Ἄρης, γέλως (—ος), γόνυ, δάκρυ (—υον), ἔρω (—ος), Ἐτεοκλῆς καὶ Πάτροκλος, ἔως (ἡώς), ἥρως, Λᾶας, Οἰδίπους (γεν. —ος, —αο κλ.) (οὕτω καὶ αἰγόπους καὶ αἰγι-(ο)πόδης Ὑμν. εἰς Πᾶνα 2), ὄνειρον, ὅσσε (δοτ. πληθ. ὅσσοις), πρόσωπον (πληθ. πρόσωπα καὶ προσώπατα κτλ.), ὕδωρ, υἱός, οὔς (δοτ. πληθ. ὥσι καὶ ὥτοις Φρόνιχος 214). Κατὰ τὸ ὥτοις ἐσχημάτιζαν εἰς οἰς ἀντὶ σι τὰς δοτ. πληθ. πολλῶν ὀνομάτων, μάλιστα τῶν εἰς μα, Αἰολεῖς τινες καὶ Δωριεῖς, οἱ Αἰτωλοὶ π. χ. γερόντοις ἔλεγαν καὶ παθημάτοις (Ἀριστοφ. Βούζαντ., παρ' Εὐσταθ. 279, 38. 1761, 22 κεξ.), οἱ δὲ Δελοὶ τοῦλάχισον κατὰ

τὸν γ'. π. X. αἰῶνα, ἀγῶνις, ἐντυγχανόντοις καὶ Λαμείοις ἐλέγαν (C. I, 1693. I, 3. 7. Rhein. Mus II. p. 114), οἱ δὲ Τυρομενῖται ἐρομεναμόνις καὶ σιτοφυλάκοις (παρὰ Franz.). Ἡ γεν. τοῦ γάλα ἦτον ὅχι μόνον γάλακτος, ἀλλὰ καὶ γάλα (Ἀριστοφ. Βυζαντ. παρ' Εὐσταθ. 1627, 43). Ὁμοίᾳ εἶνε καὶ ἡ ἐναλλαγή τῶν εἰς ης (γεν. εος) καὶ ος (γεν. ου) ἐπιθέτων ἀλουργῆς καὶ ἀλουργός, ἐνεργῆς καὶ ἐνεργός, δμαλῆς καὶ δμαλός, νεουργῆς (Πλουτ. Αἰμ. 2. π. 5) — νεουργόν (Πλατ. Πολιτ. ζ'. 93), δαψιλῆς καὶ δαψιλός, δυστυχῆς καὶ δύστυχος, εὐτυχῆς καὶ εὐτυχος (καλότυχος καθομιλ.) κτλ.

Πόσον δὲ μεγάλη ἦτον ἡ ἀνάγκη τῆς μεταπλάσεως ταύτης εἰς τὴν ἡμετέραν, τὴν ἀρίαν, φυλὴν, δῆλον ἐκ τοῦ ὅτι οὐδεμία τῶν ἀδελφῶν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῳν ἔμεινεν αὐτῆς ἐλευθέρα, καὶ χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὅψιν αἱ νεώτεραι καὶ γνωστότεραι παραφυάδες, αἱ γερμανικαὶ καὶ αἱ ῥωμανικαὶ γλώσσαι. Οὕτω π. χ. ἐν μὲν τῇ σανσκριτῇ 1) τὰ ἐν τῇ ἐλληνικῇ εἰς ακ ἢ ακο θέματα φέρονται συνήθως εἰς *aca*, ὡς *nāy-aca-s* ἡγεμών, ὀδηγός (ῥ. ni), *part-aca-s* ὁρχηστήρ (ῥ. nr.t) κτλ. 2) τοῦ μετοχικοῦ ἐπιθέματος *ant* καὶ *anta* παρεκταθέντος ἐσχηματίσθησαν ὀνόματα ἀντίστοιχα τοῖς εἰς τῆς καὶ τῶρ ἐλληνικοῖς π. χ. *g'ay-ant* — *g'ay-anta*, νικητῆς (ῥ. g'i, ὅθεν πιθανῶς καὶ τὸ γί-γ α(ν)τς).

g'iv-ant — *g'iv-anta* ζωντανός (ῥ. g'iv).

manday-ant — *manday-anta*, κοσμήτωρ

(θέμα *manday* ῥ. *mand* κόσμος) τούτοις ἀνάλογα εἶνε τὰ ἐλληνικὰ ἐθελοντής, ἐκοντής (Φρυν. — σλ. 4. Θωμᾶς Μάγ. 285. E. M. 436, 4) ἐκ τῶν ἐθέλ-οντ-ς, ἐκ-οντ-ς καὶ ἀκόμη ἐγγύτερα τὰ ὀντας (Παυσ. ζ'. 19, 8) ἐκ τοῦ ὀντ-ς (δόνς) καὶ πᾶσαι αἱ καθομιλούμεναι ἐνεργ. μετοχαὶ λέγοντας, γράφοντας, ζῶντας, ἀγαπῶντας κ. λ. ἐκ τῶν λέγων, γράφων, ζῶν, ἀγαπῶν κ. λ. ἀλλὰ καὶ χωρὶς τοῦ ὀνομαστικοῦ ἔνεκα τῆς ἀκλίτου τῶν χρήσεως: γράφοντα, λέγοντα, ἀγαπῶντα κ. λ. ὧν ἡ χρῆσις ἐν τῇ δημῳδίῃ, ἀλλὰ γεγραμμένη γλώσση, ἐμφανίζεται ἤδη ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος: Ἐκ τοῦ ποιήμ. Β. X. *γελῶντα*, βλέποντά τον ἡ κόρη (πρβλ. καὶ χαμογελῶν ἡ κόρη), ἀκούοντα ὁ Βέλθαρδρος οὐδὲν ἀπηλογήθη, λέγοντα (ἡ Χρυσάντζα) κτλ. ἐκ τῶν τοῦ Στεφ. Σαχλίτη: πιστεύοντα ῥά μ' ἔκαμε πολλὰ μεγάλην χάριν. Δημ. Ζήνου Βατραχομ. 347 βλέποντα θαυμμένον τὸν Σευτλαῖον αὐτ. 106 λέγοντάς τ' ἀπεκρίθη κτλ. — 3) ὁμοίως μετεπλάσθησαν τὰ: *str.* εἰς *lārā*, ἀστήρ. (*dant*) (πρβλ. τὸ λατιν. *dent-is*) εἰς *danta-s* ὀδοός, — ὄντ-ος: *nis'* καὶ *mis'ā* νόξ. *pad* καὶ *pada-s* πούς, ποδός. *māns* καὶ *mānsa* κρέας *mās* καὶ *māsa-s* μῆν (μεῖς κατὰ διαλ. λατ. *mens*).

kara (χρῖρ) κατὰ γράμματα ἀντιστοιχοῦν τῷ ἑλλην. *δημ. χέρα* *c'ōra s* (φώρ) κλέπτῃς κτλ.

Ἐν δὲ τῇ *λατινικῇ* 1) τὰ ἐν τοῖς ἐξῆς συνθέτοις μονοσύλλαβα καὶ συγγρόνως τριττοσύλλαβα παρεξετάθησαν εἰς δισύλλαβα καὶ ἰσοσύλλαβα *prae-cox* (*coc-s*) — *prae-coqui s. pani-fex* — *panificus. a-ru-sper* — *pro-spicus. armi-ger* — *mori-gerus. tibi-cen* — *tibi-cinus. vesti-ceps* — *urbi-capus. fæni-sex* — *fæni-seca* κτλ.

2) Τὰ ἐν τῇ σανσκριτῇ καὶ τῇ ἑλληνικῇ εἰς *u* (*υ*) ἐπιθετικά θέματα ἢ ἀμετάτροπα μέιναντα εἰς τὴν ἰσοσύλλαβον κλίσιν μετέβησαν, οἷα τὰ: *densu-s* δασύς. *bardu-s* βραδύς ἢ διὰ τοῦ *i* παρεξετάθησαν, οἷα τὰ: *brev-i-s*, βραχύς. *lev i s* (ἀντὶ *leg-vi-s*) — *ελαχ-ύς* σκρτ. *laghu-s. tenu-i s* σκρ. *tanu s. suav-i-s* (ἀντὶ *suadvi s*), ἡδύς. *svādu-s* (σκρτ.). Ὀμοίως μετεπλήσθησαν, φαίνεται, καὶ τὰ *can-i-s* (ῥ. *cun* — *cvan*, *can* πρβλ. τὰ ἑλλην. *κύων*, *κυ-νός*). *juven-i s* σκρτ. *juvan. aur-i-s* (ἀντὶ *aus-i s*) ἐκ τοῦ *aus*. πρβλ. τὰ αἰολ. καὶ κρητ. *αῦς* γεν. *αὐτ-ός*. δωρ. *ᾠς*, *ὠτός*, κοιν. *οῦς*. Καὶ πολλὰ συμφωνόληκτα ἐπὶ τῆς γεν. πληθ. *mont-i-um, gent-i-um, civitat i um* καὶ ἄλλα. Καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πτώσεως καὶ τῆς πληθ. ὀνομ. τὰ οὐδέτερα, αἱ μετοχαὶ καὶ τὰ ἀνάλογα ἐπίθετα. *agent-i-a, agent i-um, simplic-i a, simplic-i-um*. κτλ. Περὶ τοῦ ἐκ τοῦ περιττοσυλλάβου αὐ(σ)ως (ᾠς, ἡώς) σχηματισμοῦ τοῦ ἰσοσυλλ. *aurora* ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη.

3) Πολλὰ ἰδίως *ἑλληνικά* περιττοσύλλαβα εἰς τὴν λατινικὴν μεταβάλλοντα ἰσοσύλλαβα ἀπέβησαν, οἷα τὰ: *Ἀγκών* — *Ancona. Ἀσκάλων* — *Ascalona. ἀτταγᾶ(ν)ς* — *attagēna. ἄλιξ* — *alica. ἀψίς* — *absida. εἰλως* — *Helota. ἔποψ* — *upupa. ἐβδομάς* — *hebdomada. ὀπούς* (αἶτ. ὀπόεντα) — *opoenta. — βούπαις* — *pūbēda. Περσίς* — *Persida. πλακοῦς* — *placenta. πάνθηρ* — *panthēra. — φάλαγξ* — *palanga. σπήλυγξ* *spelunca. φόρμιγξ* (μύρμυξ. ἦσυχ.) *formica. — θώμι(γ)ξ* — *t(h)omica. κρηπίς* — *crepida. κρατήρ* — *cratera. στατήρ* — *statera. Τοιαῦτα* ἴσως εἶνε καὶ τὰ σφήξ — *vespa. θήρ* — *fera* (αἰολ. φήρ). Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀποδεικνύουν τὸ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦδε τοῦ λόγου ῥηθέν, πόσον ἀναγκαία εἰς τὴν γλῶσσαν εἶχεν ἀποβάσας πρωτῶως ἢ εἰς φωνηεντόληκτα πηρέκτασις ἢ μετὰπλῃσις τῶν συμφωνολήκτων θεμάτων, μάλιστα ἐν τῇ τοῦ δήμου συνηθείᾳ, πανταχοῦ τὴν εὐκολίαν καὶ ἄνεσιν ἐπιδιωκούσῃ· τὰ δὲ τελευταῖα ἰδίως ἐμφαίνουσι πόσον εἶχε τὸ πάθος τοῦτο ἐπικρατῆσαν ἐν ταῖς δημοτικαῖς διαλέκτοις τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ὅτε ἡ λατινικὴ τὰ ἡρχνίζετο ἐξ αὐτῶν. διότι δὲν πιστεύω, ὅτι ὅλη ἡ μετὰπλῃσις εἶνε μόνῃς τῆς λατινικῆς ἔργον. Τὴν

κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἤδη συνηθεστάτην ταύτην μετάπλασιν τῶν τριτοκλίτων εἰς πρωτόκλιτα καὶ εἰς δευτερόκλιτα ἐν τῇ ἑλληνικῇ συμ-
μαρτυροῦσι μετὰ τῶν εἰρημένων καὶ τὸ μέγα πλῆθος τῶν εἰς *αν* (ἀντί
τοῦ ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ συνήθους *α*) αἰτιατικῶν τριτοκλίτων ὀ-
νομάτων, αἵτινες πᾶσαι, ἢ τοῦλάχιστον αἱ πλείους, ὀνομαστικῶς ἐ-
νικ. εἰς *α* ἢ *α·ε* ὑποθέτουσιν. Ἀπαντῶσι δ' αἱ τοιαῦται αἰτιατικαὶ ἐν ἐ-
πιγραφαῖς, π. χ. *μητέραν* (C. I., 1988, b. A, 10), *γυναῖκα* (2089.
2472 f.), *θυγατέρα* (2039. 2264. b.), *συλλεῖδα* (3293), *εὐσχή-
μορα* (2347. b. 3), *ἀνδριάντα* (3676, 17), *ἄνδρα* (1781. 2472.
e), *ἥρωα* (2264 f) κ.λ. Τοιαῦται καὶ αἱ εἰς *κλήν* (ἀντί *κλή* ἐκ τοῦ
κλεα): Ἡρακλέην (Ἀνεκδότ. Bekker p. 1191), *Σοφοκλήν* (ἐπιγραμ.
ἐν τ. βίῳ τοῦ Σοφοκλέους. Εὐσταθ. 1562, 39). C. I 388, 3), *Τηλε-
κλήν* (Πολυβ. ΔΒ'. 7, 14), *Πραξικλήν* (C. I. 2376, 2). *Κτησικλήν*
(2347. c. 14), *Μενεκλήν* (3052, 7. 35), *Διοκλήν* (Διοδώρ. Σικ. ις'.
61. *Διοκλέα* Πλουτ. Θεμιστοκλ. 32), *Μνασικλήν* (Διοδ. ΙΗ. 21), *Δη-
μοκλήν* (C. I. n. 3256 δις, ἀλλ' αὐτόθι *Δημοκλέα*), *Ἐτσοκλήν* (A-
necd. Bekker. 731, 14), *Στρατοκλήν* (C. I. 109, 8. 2488, 2), *Ἀ-
γαθοκλήν* (2558, 3), *Ἰεροκλήν* (3137, 7. 21), *Μεγακλήν* (Διοδώρ.
ΙΔ'. 6), *Χαρικλήν* (Νικητ. Εὐγενιαν. ἐρωτ. διηγ. Α. 327), *Πολεμο-
κλήν* (Πολυβ. Δ'. 52, 2) κτλ. κτλ.

Διὰ τοιούτων λοιπὸν βελιμνιδῶν διελθοῦσα ἡ μετάπλασις τῶν συμφω-
νολήκτων θεμάτων εἰς φωνηεντόληκτα καὶ καθ' ὅλου τῶν περιπτουσὺν
λάβων εἰς ἰσοσύλλαβα, ἐπ' ἐσχάτων πανταχοῦ ἐπεκράτησεν· ὥστε οὐ
μόνον ἡ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων (δημώδης) γλώσσα ἡ *λαμπάδα* ἔ-
λεγεν, ἡ *ἐβδομάδα*, ἡ *τετράδην* κ.τ. ὅμοια (Πρόβλ. Μιχ. τ. Ἐρέσιον ἐν
τῷ ἐ τῶν Ἀριστοτ. Νικομ. σλ. 64, b. 67, a. Θεοφ. Χρον. συνεχ. σλ.
430, 1. 15. κ. ἀλλ.), προσέτι ἡ *σπάνη* (ι) ἀντὶ *σπάνις* (Θεοφ. συνεχ.
479, 2. 759, 13), ἡ *Τραπεζοῦντα* (Χρον Πισχυαλ. σλ. 35) καὶ τὰ ὅ-
μοια, καὶ ἐπὶ τῶν πλαγίων πτώσεων: ὁ Ἄλυσ γεν. τοῦ Ἄλυ, ὁ Λαρυδὺς
ἢ Λαρυδύς, τοῦ Λαρυδῦ (Θεοφ. Χρον. συνεχ. 427, 4. Σιμοκ. 331, 7. 332.
340), ὁ Τίγρης, τοῦ Τίγρη (Θεοφ. συνεχ. 427, 6) κτλ. ἀλλ' ἐν τέλει
καὶ ἡ μετὰ ταῦτα μέχρι σήμερον καθομιλουμένη πάντα τὰ τριτοκλίτα
ἐπὶ μὲν τῆς ἐνικ. ὀνομαστ. σταθερῶς, ἐπὶ δὲ τῆς ἐν. γεν. συχνότερον
εἰς πρωτόκλιτα, ὅ ἐ εἰς *ας* (ἀρσ.) καὶ *α* (θλη) μετασχηματίσασα λέ-
γει π. χ. ὁ *φύλακας*, ὁ *κόρακας* (ἐνίοτε δὲ καὶ *κόρακος*, ὡς ἐν τῇ παρ-
οιμίᾳ: « *κόρακος κοράκου μάτια δὲν βγάζει* »), ὁ *λέοντας*, ὁ *ρίγαν-
τας*, ὁ *ἄρχοντας* (καὶ ὁ *ἄρχος*), ὁ *γέροντας* (καὶ ὁ *γέρος* μετὰ τινος
δικφορᾶς τῆς σημασίας), ὁ *δαίμονας*, ὁ *πατέρας*, ὁ *βασιλιάς*, ὁ *χαλ-*

κιδας κτλ. ἡ αἶγα, ἡ φλέβα, ἡ χέρα, ἡ ἐβδομάδα, ἡ τετράδην, ἡ Τροί-
ζῆνα, ἡ μητέρα κτλ. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐν. γεν. τοῦ φύλακα (σπκν. φύλακος),
τοῦ ἄρχοντα καὶ ἀρχόντου (σπκν. ἄρχοντος), τοῦ γέροντα (σπκν. —
ος), τοῦ δαίμονα (—ου), τοῦ πατέρα, τοῦ βασιλῆα, τοῦ χαλκῆα κτλ.
τῆς αἶγας, τῆς φλέβας, ἀλλὰ τῆς ἐβδομάδος, τῆς μητέρας καὶ μητρὸς
κτλ. Ἐπὶ δὲ τῆς πληθ. ὀνομαστ. τὰ μὲν ἄρσεν καὶ εἰς ες καὶ εἰς οι,
ὡς γέροντες καὶ γερόντοι, ἄρχοντες καὶ ἀρχόντοι, κόρακες καὶ κο-
ράκοι, δαίμονες καὶ δαιμόνοι, ἀλλὰ πατέρες καὶ πατεράδες (μετὰ
διαφόρου σημασίας), βασιλῆδες καὶ (συνηρ.) βασιλεῖς κτλ. τὰ δὲ θηλ.
εἰς ες μόνον: φλέβες, μητέρες καὶ μητεράδες, ἐβδομάδες κτλ. Τῶν δ'
οὐδετέρων τὰ μὲν, ἀκραιότερα κατὰ τοὺς ἀρχαίους τύπους διατηρήθη-
σαν, ὡς π. χ. τὸ πρᾶγμα, τὸ σῶμα κτλ. τὸ πάθος, τὸ γένος, τὸ τεῖ-
χος, τὸ τέλος κτλ. τὸ κρέας (ἀλλὰ καὶ κρέσις ἐκ τοῦ κρέσιον ὑποκορ.),
τὸ τέρας κτλ. τὰ δὲ μετεπλάσθησαν μάλισ' ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσιν,
ὡς τὸ κέρατον, τοῦ κεράτου. τοῦ κρεάτου, τοῦ γένου(ς), τοῦ τέλου
(ς) κτλ. Ἀρχαιότερα παρὰδείγματα ἐκ τῆς δηλώσεως γλώσσης εἶνε τὰ
ἐξῆς: ἐκ τοῦ Α. Κ. ἡ χεῖρα (= χεῖρ). εἰς πέρην (= πένητα). τὸ ἡμι-
σον (= ἡμισυ). ὁ ἄνδρας (πολλάκις). τὴν χάριτα (δῖς). γείτονα,
συγγεῖν. εἰς τινα. εἰς λυκάδας (= λυκάδαντας) αἰῶνας. Ἐκ τοῦ Β.
Χ. ἡ πατρίδα. τὴν φύλαν. οἱ μεγιστᾶνοι, τοὺς μεγιστάνους. τὴν γυ-
ναῖκα. τῆς εὐγενῆς μου θυγατρὸς. τοὺς συγγενοὺς. Ἐκ τοῦ Θ. Ρ. ὁ
Χάροτας (= ὁ Χάρων). ὁ μάστορας. ινὰς (= τίς). ὁ Χάρος. γυ-
ναῖκα. τὴν χέραν. ὁ γένος (= γέρων). ἡ γυναῖκα. τὴν νόστην (=
νόστιτα). ἐκ τοῦ Σ. Σ. ἡ πλάκα τοῦ μηνιμάτου. ἡ ψείραις. κορέοι. μυρ-
μήγκοι. οἱ φυλακατόροι. τὴν μάνιταν. ὁ φυλακατόρας. τοὺς φυλα-
κατόρους. τὴν χέραν. κοράκοι κτλ. ἐκτὸς τῶν εἰς οντα(ς) μετοχῶν,
περὶ ὧν κατωτέρω.

Ἀλλ' ἡ παρὰθεσις τούτων πρὸς τὰ ἀρχαιότερον μεταπλασθέντα μᾶς
δείχνει διαφορὰν τινα, ταύτην, ὅτι ἐν τούτοις μὲν ἐπικρατεῖ τὸ φων. α
π. χ. ὁ φύλακας, ἡ φλέβα κτλ. ἐν ἐκείνοις δὲ τὸ ο καὶ τὸ η π. χ. ὁ
φύλακος, ὁ τρίβακος, ὁ ἄγωνος. ἡ αἰκή, ἡ δαίτη, ἡ φρίκη κτλ. πόθεν
ἡ διαφορὰ αὕτη; Πρὸς ἐξήγησιν αὐτῆς οἱ γραμμатικοί, ἀπὸ τοῦ Ἀπολ-
λωνίου μέχρι Κοραῆ καὶ μέχρι σήμερον, ἐπλάσχν ἢ πεπλάσμενον παρ-
έλαβαν τὸ πάθος τὸ λεγόμενον ἀναδρομήν, ἥτοι τὸν σχηματισμὸν νέ-
ων ὀνομαστικῶν ἐκ μιᾶς τῶν ἄλλων πτώσεων, τῆς γεν. τοῦ ἐν. καὶ τῆς
αἰτ. ἐν. καὶ πληθ. ὥστε κατ' αὐτοὺς ἐκ μὲν τῆς ἐν. γεν. ἐσχηματίσθη-
σαν αἱ εἰς ος νέαι ἄρσεν. ὀνομαστικάι, ἐκ δὲ τῆς πληθ. αἰτικτ. αἱ εἰς
ας ὀνομ., ἐκ δὲ τῆς ἐν. αἰτικτ. αἱ εἰς α θηλ. ὄν. Ὁ δὲ λόγος, δι' ὃν ἡ

γλῶσσα τὸ παιγνίδι τοῦτο ἔπαιζεν, εἶνε ὅτι αἱ δύο αὐταὶ ἢ τρεῖς πτώσεις εἶνε κατ' αὐτοὺς αἱ συνηθέστεραι ἐν τῷ λόγῳ. Διδὸ καὶ ὁ μὲν Ἕλληνας τοῦ δήμου ἀνὴρ παρὰ τοῦ λογίου συμπολίτου του συχνὰ πυκνὰ γενικὰς εἰς ος καὶ αἰτιατικὰς εἰς α καὶ αε ἀκούων ἐξέλαβεν αὐτὰς ὀνομαστικὰς (!) καὶ ὡς τοιαύτας ἤρχισε νὰ τὰς μεταχειρίζεται, ὁ δὲ Λατῖνος παρὰ τοῦ γείτονός του Ἰταλιώτου ποτὲ μὲν συνηθέστερον τὰς γενικὰς *elephantus, abacus, Titanus*, ποτὲ δὲ τὰς ἐν. αἰτιατ. *πάνθηρα, κρατήρα, φάλαγγα* κ. ἄλλ. ἔπλασε τὰς ὀνομ. *panthera, cratera, palan-* *ga* κτλ.

Σημ. Ἰδοὺ καὶ αἱ περὶ τούτου δόξαι τινῶν ἀρχαίων γραμματικῶν καὶ τοῦ Κοραῖ ὑπὸ Lobeck εἰς ταῦτὸ συνηγμένα ἐν Περαισιπομένων σλ. 144 κεξ. ὁ Πρισχιανὸς ἐν βιβλ. IV. 5, 25. p. 236 λέγει: *in multis invenimus a genitivo græco factum latinum nominativum, elephantus, abacus, Titanus, Aethiopus; nec non ab accusativo panthera, cratera; quod græci quoque in multis fecere et genitivo et aliis casibus pro nominativo usi, ὁ μάρτυρος, ὁ ἰκτῖνος.* — Ὁ δὲ Φώτιος: *Κρίψ, ζῳῦσιον.* ἡ γενικὴ μετέστη εἰς εὐθεῖαν καὶ σημαίνει τὸν ὀλίγον δαπανῶντα. — Ἑτυμ. Μεγ. 490, 18: *Καππάδοξ* σημαίνεται ἐκ τῶν εἰς ὧς ἀρσενικῶν διὰ τοῦ μικροῦ γραφόμενον· ἡ γενικὴ *Καππάδοκος* μετάρχεται εἰς εὐθεῖαν καὶ κλίνεται *Καππαδόκου*, τὸ δὲ *Καππαδόκης* κατὰ μεταπλυσμόν. — Στέφανος ἐν λ. *Ἰβηρία*: — Ἀπολλώνιος ἀπὸ τῆς γενικῆς: *Ἰβηρος* εὐθεῖαν παράγει ὡς τοῦ φύλακος, ὁ φύλακος, ὁ μάρτυρος, χάροπος, *Τροίχηνος*. Πρὸλ. E. M. 87, 35. Στέφανον ἐν λ. *Ἑρμιόνη*. E. M. δαλτη. Εὐσταθ. 665, 7: ἀπὸ τοῦ *φρίξ, φρίκα*, πρὶν τοῖς ὕστερον ἢ *φρίκα* καὶ *φρίκη* ἰωνικῶς. « *et αὐτὰ ex ἀέρα* ortum esse affirmat Schol. I I, 133, *δαίαιτα* = *δαῖτα* Etym. M. in quam opinionem vix incidissent, nisi jam illa ætate percrebuisset haec terminationum casualium depravatio, quum in novitia græcitate latissime grassari locuples testis est Corais ad Plut. Alcib. c. 22. p. 365. T. 11: πολλὰ ἐκ τῆς τῶν περιττοσυλλάβων εἰς τὴν τῶν ἰσοσυλλάβων μετηνέχθησαν κλίσει, πρὶν μὲν τοῖς ἀρχαίοις πεφαισμένως· ἡ *Δήμητρα*, ἡ *Γόρτυρα*, ἡ *Γυρτώρη* πρὶν ἡμῖν δὲ κατακορέστερον ἢ *μητέρα* γὰρ φαινέται καὶ ἡ *θυγατέρα* ἢ ἡ *ραστέρα*, et similiter ab accusativis pluralibus nominativos proserpere, ὁ κόρακας, ὁ βασιλέας, ὁ ἱερέας, quibuscum comparat nomina propria antiquitus recepta: *Τριόπας, Λεπρέας, Ἀμοιβέας, Πρωτέας* quae aliorum pertinere ostendi in dissert: de Ambiguis, et ad

extremum participiorum casum in nominativum converti demonstrat, primum apud veteres græcos Δόντας Paus. VI. 19 tum multo magis adulterato antiquitatis colore ὄντα, βλέποντα, ἀκούοντα pro casibus rectis. » Lobeck ἐν τῷ προειρημένῳ χωρίῳ.

Ἀλλὰ διὰ τί, καθὼς ὁ Ἕλλην δημότης παρὰ τοῦ συμπολίτου του (λογίου) συχνότερον τὰς εἰς ος ἐνικ. γενικ. καὶ τὰς εἰς ας πληθ. αἰτιατ. ἤκουε, νὰ μὴ τὰς ἤκουε καὶ ὁ Λατίνος παρὰ τοῦ γείτονός του Ἰταλιώτου ἐπ' ἴσης συχνά, ἵνα καὶ ἐκ τούτων τὰς εἰς ας ὀνομαστ. καὶ πυκνότερον τὰς εἰς ος ἢ us ἐπλασσε; Ποῖος δ' ὁ λόγος, δι' ὃν οἱ μὲν ἀρχαιότεροι Ἕλληνες συχνότερον τὰς εἰς ος ἐν. γεν. ἤκουον καὶ ἐκ τούτων δῆθεν τὰς εἰς ος ὀνομαστικὰς τῶν ἐσχημάτιζαν, ὡς φύλακος, ἄγωνος, πελεκᾶρος, γρύπος, ἦρος (Βοιωτ. = αἶξ) κλ., οἱ δὲ νεώτεροι τὰς εἰς ας πληθύντ. αἰτιατ. συχνότερον δῆθεν ἀκούοντες ἐκ τούτων τὰς εἰς ας ὀνομαστ. ἐσχημάτισαν; Ποῖος δ' ὁ λόγος δι' ὃν ἡμεῖς μὲν συνηθέστατα τὰς εἰς α θηλυκ. ὀνομαστ. μεταχειριζόμεθα, ἡ αἶγα, ἡ φλέβα, ἡ μητέρα καὶ σχεδὸν μόνον ἡ τετράδην, ἐκείνοι δὲ συχνότερον τὴν εἰς η μετεχειρίζοντο: ἡ δαίτη καὶ ὄχι ἢ δαῖτα, ἡ φρίκη, ἡ διασφαγή, ἡ ῥωγή κ. τ.τ. καὶ ὄχι, ὡς τὴν σήμερον ἐν πολλοῖς, ἡ φρίκα, ἡ διασφάγα, ἡ ῥωγα κτλ.; Ὁ μόνος ἢ κυριώτατος λόγος πάντων τούτων εἶνε, ὅτι ἡ γλῶσσα, μάλιστα ἡ δημώδης, δυσκολίαν τινὰ ἀπαντῶσα ἐν τε τῷ πρώτῳ σχηματισμῷ καὶ τῇ κλίσει τῶν συμφωνολήκτων καὶ ἐν γένει περιττοσυλλάβων ὀνομάτων, ἐν δὲ τῇ τῶν μονοσυλλάβων χρήσει καὶ τινὰ μονοτονίαν, ὡς εἴρηται, καὶ ἀτερπῇ ἀρρυθμίαν αἰσθνομένην, ἤρχισε νὰ τὰ παρεκτείνῃ καὶ πῶς ἐξομαλύνῃ προσαρτήσῃ τοῦ φωνήεντος α, ὅπερ ἐν μὲν τῇ Ἰων. διαλέκτῳ καὶ τῇ ἐκ ταύτης ἀναπτυχθείσῃ λογίᾳ Ἀτθίδι μετέβη εἰς τὰ ἀγαπητὰ αὐταῖς φωνήεντα ο (ἐπὶ τῶν ἀρσεν.) καὶ η (ἐπὶ τῶν θηλ.), ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις διαλέκτοις ταῖς ἥττον πεπαιδευμέναις, τ. ἔ. ἥττον ἀπεξεσμέναις καὶ λελεασμέναις καὶ διὰ τοῦτο ἀρχαϊκωτέρις, ταῖς αἰολ. καὶ δωρικαῖς καὶ ἐν τῇ ἐπ' ἴσης κατὰ πολλὰ ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις ἐμμενούσῃ ἢ καὶ πολλάκις ἐπ' ἐκείνα ἐπιστρεφούσῃ δημώδει ἐκείνο τὸ α διετηρήθη ἢ ἀνενεώθη, συντελούσης ἐν μέρει μόνον καὶ τῆς εἰς α καὶ ας ληγούσης ἐν. καὶ πληθ. αἰτιατ. ἐν τῇ λογίᾳ γλώσσῃ. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν Ἰων καὶ ὁ πεπαιδευμένος Ἀττικὸς, Αἰολεὺς καὶ Δωριεὺς ἀντὶ μὲν τῶν φύλαξ, ἄγων, μάρτυρ(ς), ἄρπαξ κ.τ.δμ. ἐπλασαν ἢ πεπλασμένα παρалаβόντες μετεχειρίσθησαν τὰ φύλακος, ἄγωνος, μάρτυρος, ἄρπαγος κ.τ.τ., ἀντὶ δὲ τῶν φρίξ, ἰώξ, ῥώξ, δαίς, πτύξ κλ. τὰ φρίκη, ἰωκή, ῥωγή, πτυχή κ.τ.τ., ὁ δ' ἀπαιδευτος καὶ ἀρχαϊκὸς Αἰολεὺς, Δωριεὺς, Ἀττικὸς καὶ ὁ κατὰ τε

τοῦτο καὶ κατ' ἄλλα πολλὰ αἰολοδωρίζων νέος Ἕλληνας τὰ φύλακας, ἀγῶνας, μάρτυρας, ἀρπαγας· ῥῶγα, φλιβα, ἐβδομάδα κτλ. διὰ ταῦτα ῥηθότερόν μοι φαίνεται περὶ τοῦ ὅλου πράγματος ὁ Lobeck λέγων (Paralipom. p. 148): Non minus ambigum, sed minus ambigi dignum, qua via paronyma illa sint orta; utrum, ut veteres volunt, a certis praeformatisque casibus, an potius a stirpe ipsa. Equidem ita mihi persuasi, anadromen illam ad servandum scholasticae disciplinae tenorem perapte excogitam esse, sed priscos nomenclatores, quae dictu opus erant, libere atque sine proplasmate finxisse. Adeo enim cerea est vocabulorum natura, ut in ipso loquentium ore aliter atque aliter figurentur. »

Ὁ ὑπὸ τῶν ἰώνων πολλάκις ὀνειδιζόμενος διὰ τοῦ α πλατειασμῶς τῶν Αἰολέων καὶ Δωριέων μετὰ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν κατὰ τοῦτο πολλυχῶς δωριζόντων Ἀττικῶν ἐμφαίνεται μάλιστα, τῶν ῥίζων παρ-
λειπομένων, ἐν ταῖς καταλήξεσι τῆς ἁ. κλίσεως. Οἷα π. χ. τά: Ἀφροδίτα καὶ αἰολ. Ἀφροδίτᾶ, εἰράνα, Σελάνα, νύμφα, Ἀτρείδας, Λεωνίδας, Φοιβίδας, Δερκυλλίδας, Αἰσχρώνδας, Ἐπαμεινώνδας, Πυθαγόρας, Ἀρισταγόρας (ἰων. — ρης)· ἀλήθεια, βασιλεία κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν ἰων. Ἀφροδίτη, εἰρήνη, σελήνη, νύμφη, Ἀτρείδης, Λεωνίδης, ἀληθητή, βασιλητή κτλ. καὶ τὰ ἰδίῳ Μακεδονικά: Ἀλέκτας, Πευκέστας, Φιλώτας, βουκεφάλας κτλ. Εἰς ταῦτ' ὀφείλει ἢ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἔχει καὶ ἡ ἐν ταῖς αἰολ. καὶ δωρικαῖς διαλέκτοις καὶ μάλιστα ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ προτίμησις 1) τῶν εἰς ας καὶ ης (τοῦ ἡ προ-
ελθόντος ἐκ τοῦ ᾱ) πρωτοκλίτων ἀντὶ τῶν ἐν τῇ λογίᾳ συνήθων εἰς ος, οἷα π. χ. τὸ Ἀκωνικὸν Παρθενίας (ἀντὶ τοῦ Παρθένιος), τὰ παρὰ τοῖς δραματικοῖς, ἐν τοῖς χορικοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπκντῶντα: ἀρπαξάνδρα (κῆρ) Αἰσχ. Ἐπτ. 757 ἀντὶ τοῦ ἀρπάξανδρος, Λαέρτης (ἀντὶ Λαέρτιος) Σοφ. Αἶ. εὐλύρας (εὐλυρος). Εὐριπ. Ἀλκ. 570 (Ἀριστοφ. Θεσμ. 969) μηλονόμας (—μος) αὐτ. 572. λευκολύρας (—ος). Φοιν. 119. (Ἀριστοφ. Ἐκκλ. 645). Πρὸς ἡλ. 459. ἵππολ. 1399. τειχομάχας (—ος). Ἀριστοφ. Ἀχ. 570. σαμφόρας (—ος) ἵππ. 603. Νεφ. 122. ὀβριμοπάτρα (—τρος ἢ —τωρ) Ὀμηρ. καὶ Ἀριστοφ. ἵππ. 1178. Γοργολόφα αὐτ. 1181. τεττιγοφόρας 1331. ἵππορῶμας Νεφ. 571. χρυσοκόμας Ὀρν. 217. χρυσολύρας Θεσμ. 315. σταδιοδρόμης ἀποσπ. 824 (παρὰ Πολυδεύκει), Λάβης (καὶ Λάβης Θεοκρ. ΙΔ'. Σφηκ. 836. 895), βουτυροφάγας, αὐχμηροκόμας Ἀναξάνδρ. Ἀποσπ. 40. ἀρπαξομήλης. Σωπατρ. ἀποσπ. 278. Δικολύμης αὐτόθι 284. βι-

Θηλιολάθας (ἐπώνυμον Διδύμου τοῦ Χαλκεντέρου), *κωλυσαρέμας*, *ληνοπλόνας*, *ὕδροφόβης* Πλουτ. συμποσ. Η. 9, 1. 2' *ἀκείρεκόμης* καὶ *ἀκείρεσοκόμης* ἀπέναντι τοῦ *ἡῦκομος*, *βιαιομάχης* καὶ *βιημάχος*· *βακτροφόρας*, *αἰθεροδόσκης* Κερκιδᾶ ἀποσπ. 2. *ἀνδρογύνης* καὶ *ἀνδρογυνος*, *ἀδόλεσχης* καὶ *μετεωρολέσχης* ἀπέναντι τοῦ *ἀδόλεσχος*, *γυναικοφίλης* καὶ *γυναικόφιλος*, *Μελαγκόμας* (ὄν. Μακεδον. ἄρχοντας ἐν Εφέσῳ) *Βραχύλλης* (— λος). Πλουτ. ἐν 6. Φλαμιν. *Τορύλλας* (Θετταλός τις παρὰ Πλουτάρχῳ), *ἐμβασκοίτας* Ἀθην. ΙΑ'. 36. *Σωτίμας*. C. I. 553 καὶ *Σώτιμος* 469 κ. ἀλλαχοῦ. *Σωδάμας* Πανυσαν. Γ'. 9, 4 καὶ *Σώδαμος* ἐπὶ νομισμάτων τῆς Κασσώπης (Σχολ. Εὐριπ. Ἴππολ. 263). Τοιαῦτα καὶ τὰ *Μέλartos* (Intelligenz blatt der allgemein Literat. 1835 p. 269), *Μελάρτας* Πλουτ. Ἀρτοξ. 19. Διογ. Λαερτ. Ε. 2, 36. καὶ *Μελάρτης* C. I, 2214 Διογ. Λαερτ. Ε. 2, 53. 54. 55. *Ἀκρατολύμας* Ἀλκιφρον. Ἐπιστολ. Γ'. 53 *ἀγκυλοχειλῆς* Γ'. 59, 3. *Χασκοβούκης* 60. *Φρυγοκοίλης* 74. *νεκροπέρας* Λυκόφρον· παρ' Εὐσταθίῳ 1234, 63. παρὰ τῷ αὐτῷ καὶ *κηποκόμας* 907, 21. *Χρυσοκόμας* καὶ *ἡλιοκόμας* 432, 27. 976, 52. *αἰγοθέτας*, *ἀρρενώπας* Κρατίνου παρ' Εὐσταθίῳ 1071, 42. — *φιλοίτας* αὐτ. 1590, 30. *στηλοκόπας* (ἐπώνυμ. τοῦ Πολέμωνος παρ' Ἀθηναίῳ 5'. 200), *χειροψάλας* Κλημ. Ἀλεξ. *δορυόρμας* (Ἡσυχ.), *βουθόιτας* Γρηγορ. Ναζιανζ. λόγος Δ'. 115. κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ βυζαντινὰ καὶ νεώτερὰ: *Κορτοχέρης*, *χρυσοχέρης* (Θεοφ. Χρον. 366, 5. 756, 9), *κορτογέρης*, *κορτομούτης* (Θεοφ. συνεχ.) *πλατυπόδης* (αὐτ. 401, 18), *πτωχομάχης* 654, 18. *Ἀργούρης* 832, 10. *Λειχούδης*, *Στραβομούτης* Γεωργ. Κεδρην. *κορτολαίτης*, *στραβομούτης*, *κουλλοχέρης*, *στραβοπόδης*, *Νικομάχης*, *Καλλιμάχης*, *Ἀριστάρχης* κ.τ.τ. *Χρυσούλης*, *Γεωργούλας*, *Ἀθανασούλας* κ.τ.δμ. = τοῖς ἀρχ. *Χρυσύλος*, *Γεωργύλος*, *Ἀθανασύλος* κτλ. Γνωστὴ δὲ καὶ ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπικυφοτέραις τῶν ἐκ τοῦ ἄρχειν συνθέτων, π. χ. *γυμνασιάρχη* καὶ *γυμνασιάρχος*, *ταξίαρχης* καὶ *ταξίαρχος* κτλ., ὧν τὰ μὲν εἰς ἡς, ὡς ἐκ τῶν εἰρημένων ἀρκούντως πιθανολογεῖται, τῇ δημῳδεῖ ἦσαν συνηθέστερα, τὰ δ' εἰς ος τῇ λογίᾳ.

2) Ἐμφαίνεται ἡ ἐν τῇ δημῳδεῖ ἐπικράτησις τοῦ φθόγγου *α* ἐν ταῖς εἰς *ας* ὀξύτοναις ἢ περισπωμένοις ἀντὶ τῶν λογιωτέρων εἰς ος καὶ εὐς. Φαίνεται δ' ὅτι ταῦτα ἐκ διττῆς πηγῆς ἔρρευσαν: *α*) ἐκ τῶν εἰς ος, ἀντὶ τοῦ ο τοῦ *α* τεθέντο; εἴτε πρὸς τὴν διὰ τοῦ πλατέος *α* μεγέθυνσιν τῆς ἀπλῆς ἐννοίας τῶν εἰς ος ὡς *φάγος* ἢ *φαγός* = ἀπλῶς ὁ ἐσθίων, *φαγὰς* δὲ ἢ *φαγᾶς* = ὁ πολυφάγος, *δάκρος* ἢ *δακρός* καὶ *δακνᾶς* κλ.,

ἐπὶ ἀπλῶς καθὼς καὶ ἐν τοῖς προεκτεθειμένοις, κατ' ἀρχὰς μὲν ἄνευ διαφορᾶς ἐννοίας, ὕστερον δὲ τῆς διαφορᾶς τῆς καταλήξεως προκαλεσάσης καὶ τὴν τῆς ἐννοίας, ἐν γοῦν τοῖς πλείστοις. Ἀπ' οὗ δ' ἐν τισιν ἐκ τοιαύτης ἀρχῆς διεπλάσθη ὁ τύπος *ᾱς* ἐπεξετάθη κατ' ἀναλογίαν καὶ εἰς ἄλλα, ἐπ' ἴσης μεγεθυντικά, ἐν οἷς ἡ ἐκ τοῦ *ο*ς ἀρχὴ δυσκολώτερον ἀνευρίσκεται, π. χ. *ψιλᾶς* = τῷ *ἄττ.* *ψιλός*, *ψιλάξ*, *λειογένειος*. *κορυζᾶς* = *κορύβης* μεστός. *λαρυγγᾶς* = *κυρ* ὁ εὐρύς τὸν *λάρυγγα* ἔχων, ὅθεν = *λαυραγόρας* κτλ. — *Ε'*.) Ἐκ τῶν εἰς *εὐς* (καὶ *ευτης*), δημιουργοὺς καὶ καπήλους σημαινόντων, οἷα *τά*: *κεραμεύς*, *χαλκεύς*, *σχοινεύς*, *λαχανεύς* κτλ. Τὸ ἐπ' *θεμα* τοῦτο *εὐς* κεῖται μεμονωμένον ἐν τῇ ἑλληνικῇ χωρὶς ἀντιστοίχου ἐν ταῖς συγγενέσι γλώσσαις. — Ἀλλ' ὀνόματά τινα, μάλιστα κύρια, διὰ τριῶν ἢ τεσσάρων τύπων διερχόμενα, καὶ νῦν μὲν τοῦτον φέροντα, νῦν δ' ἐκείνον, νῦν δὲ τὸν ἄλλον, τῶν *ιας*, *ιος*, *εας*, *εὐς*, π. χ. *Μελάνθιος* — *Μελανθεύς* (ὁ αὐτὸς βουκόλος τοῦ Ὀδυσσεύς ἐν Ὀδυσσεΐᾳ). Ἀριστίας (C. I. 1577, 115. 270 καὶ συγκεκομμ. Ἀριστίας C. I. 1232), Ἀριστεάς (Ἡροδ. Ζ'. 137) καὶ Ἀριστεύς (Θουκ. Α'. 29. 60. Β'. 67 κ. ἄλλ. C. I, 1260). Ἀμοιβεάς (Αἰλ. Ποικ. ἱστ. Γ'. 30) καὶ Ἀμοιβεύς (τὸ αὐτὸ πρόσωπον Αἰλιαν. Ζ'. ἱστ. 1. καὶ Ἀθην. ΙΔ'. 623. d). Λεπρέας (Αἰλ. Π. ἱστορ. Α'. 24) καὶ Λεπρεύς (Ἀθην. Ι'. 412. a. ὁ αὐτὸς ἐπώνυμος ἦρωες τῶν Λεπρεατῶν). Θράσιος ἢ Θρασίης (Διοδ. Σικ. ις'. 82), Θρασεάς (πολλαχοῦ) καὶ Θρασεύς (Ἰάμβ. β. Πυθαγ. 36). Πρωτέας (Θουκ. Α'. 45. Β'. 23. Ἀριστοφ. Θεσμ. 876) καὶ Πρωτεύς. Πύθιος, Πυθέας (ὁ γνωστὸς Μασσαλιώτης περιηγητῆς) καὶ Πυθεύς (Θουκ. Ε'. 53) καὶ Πύθης (Πολυαιν. στρατηγ. Η'. 42) κ.τ.λ. παρέχουσιν ἀφορμὴν εἰς τὴν ὑπόνοιαν, μὴ ὁ ἀρχαιότατος τούτων τύπος εἶναι *ιας* (κατὰ *διαλ. ιος*). Ὑστερον δὲ τοῦ *ι* πρὸ ἐτέρου φωνήεντος εἰς *ε* μεταβάλλοντος ἐν ταῖς ἄλλαις διαλέκτοις πλὴν τῆς αἰολικῆς, ἀκεραιότερον τὸ ἀρχαῖον *ι* διαφυλάχθηκε, ὡς δῆλον καὶ ἐκ τῶν *χρύσιος*, *φλόγιος* κ.τ.δμ. ἀντὶ τῶν συνήθων *χρύσεος*, *φλόγεος* κ.τ.τ., προήλθεν ὁ *εας*. Φέρουσι δὲ τὴν διττὴν ταύτην μορφήν παρὰ τὰ προεκτεθειμένα καὶ ἄλλα, οἷα *τά*: Ἰσίας C. I. 267. 281. καὶ Ἰσεάς Πολυβ. Β'. 41, 44. *Airiās* C. I. 237 καὶ *Airéας*. *Ερμίας* C. I. 196. 204 καὶ *Ερμέας* 728. Ἀρχίας καὶ Ἀρχεάς 1542. *Νικίας* καὶ *Νικεάς* 139. 140. 1542 *Λυσίας* καὶ *Λυσεάς* (Bulletino dell' instit. etc. 1840. n. III. a), *Καλλίας* καὶ *Καλλεάς* C. I. 165. 1252. 1256. *Στασίας* καὶ *Στασεάς* 1758 καὶ φιλόσοφος Νεαπολ. παρὰ Κικέρωνι *Orat. I* 22 κ. ἄλλ. *Χαβρίας* καὶ *Χαβρεάς* C. I. 265 κ.τ.λ. Τὸν δὲ διττὸν τύπον *ιος* καὶ *ιας* φέρουσι παρὰ τὰ εἰρημένα καὶ *τά*:

Ἐρώτιος C. I. 405 καὶ Ἐρωτίας 185. Τιμήσιος καὶ Τιμησίας, Κριτίος καὶ Κριτίας, Ἡγήσιος καὶ Ἡγησίας (Φωτ. βιβλ. σλ. 115. a. 30 Bekk.), Φιλήσιος καὶ Φιλησίας, Πaus. Ἐ. 27, 6. Σωτήριος C. I. 2562 καὶ Σωτηρίας 875 κ.τ.λ. κ.τ.λ. — Ἐκ δὲ τοῦ εας ἐπεντεθέντος τοῦ F πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις καὶ παρ' Αἰολεῦσι καὶ Δωριεῦσι, προήλθε, φαίνεται, τὸ εFας (ευας), ὡς δὴ-
λον ἔτι ἐκ τῶν Κλεῦας (Ἐτ. M. 498, 33. Bekk. Anecd. 1183) καὶ Κλεῦης (Στραβ. IG'. 582). Κρατεύας (ὄν. μιᾶς τῶν Ἀλεξίδος κωμω-
διῶν). Ἐντεῦθεν τελευταῖον συκοπῇ τοῦ α τὸ ευς (εF-ς), ὡς δείχνεται ἀκόμη καὶ ἐκ τοῦ βασιλεύς, ὅπερ πιθανώτατα ἐκ τοῦ βασιλῆος, βα-
σίλειFος ἔγεινεν, αἰολιστῇ μὲν βασιλῆυς κοινῷ δὲ τονισμῷ βασιλεύς. Ἀλλ' ἂν μὴ παραδεχθῶμεν τὴν ἐκ τοῦ ιας (ιος) διὰ τῶν εας καὶ εFας εἰς τὸν ευς πρόοδον, πάντως ὁμῶς παραδεκτέον τὴν ἐκ τοῦ ευς εἰς εας μετάβασιν. Ὅποτέρως δὴποτε καὶ ἂν ἐγεννήθη τὸ ἐπίθεμα εας (ἰων. ε-
ης), ἐν τῇ δημῳδαί γλώσσῃ συνηθέστερον ὂν πρὸς τὰ ευς καὶ ης (γεν.
εως) καὶ ἰσοσυλλάβως ὡς τὸ πολὺ κλινόμενον, ὡς δὴλον, πλὴν τῶν ἡδη ἐκτεθειμένων καὶ ἐκ τῶν Ἀριστοκλέας C. I. 812. Ἡρακλέας 300. Ἰφικλέας (σχολ. Πινδ. Πυθ. 1Α. τελ.), Πατροκλέας Πλουτ. π. τ.
βραδ. ὑπὸ τ. θείου τιμωρ. 1. 2. 7. 17. καὶ κλητ. Πατροκλέα αὐτ. 3, 8. καὶ Δαμοκλέας γεν. Δαμοκλέα ἐν ἐπιγρ. Τιθορεακῇ Rhein.
Mus. II. 1843. p. 554 πρὸς Ahrens. Dial. dor. p. 561 κςξ. — Ὑ-
στερον συναιρεθὲν παρήγαγε τὸ ας καὶ ἦς (ἰων.). Οὕτω λοιπὸν ἀντὶ τῶν
δημοτικῶν Πρωτέας (= Πρωτεύς), Ἡρακλέας, Ἀπελλέας (= ἔης).
Σωτηρέας (= Σωτηρίας) κ.τ.δμ. ἐπῆλθαν ὕστερον τὰ ἐπ' ἴσης δημο-
τικὰ Πρωτᾶς C. I. 282, 15 Γαλην. τόμ. ζ'. σλ. 319 IG'. 631. Ἡρα-
κλᾶς, Ἀπελλᾶς καὶ Ἀπελλῆς, Σωτηρᾶς. C. I. 1222. 1279. Σχολ.
Il. Δ, 412. ἀντὶ τῶν λογιωτέρων κεραμεύς, χαλκεύς, ξυλεύς κ.τ.τ.
ἐν τῇ δημῳδαί ἦσαν τότε ἀκόμη πιθανῶς συνήθη τὰ κεραμέας, χαλ-
κέας (= τῷ σημερ. χαλκιάς), ξυλέας κ.τ.λ. Ἐκ δὲ τούτων ὕστερον
προήλθαν τὰ νεώτερα κεραμᾶς, ξυλᾶς κ.τ. ὅμοια. Ἀπ' οὗ δὲ κατ' ἀμ-
φοτέρους τούτους τοὺς τρόπους σχηματισθὲν τὸ ας κατ' ἀρχὰς ἐπ' ὀλί-
γων, ὡς εἰκός, ὀνομάτων, ποῦ μὲν μεγέθυνσιν δηλοῦν, ὡς καὶ πολλὰ
τῶν, ἐξ ὧν καὶ τὰ προειρημένα ἔγεινεν, εἰς ιας, ποῦ δὲ τέχνην καὶ ἐ-
πιτήδευμα (ἀντὶ τῶν εἰς ευς), κατ' ἀναλογίαν ἐπεξετάθη καὶ εἰς ἄλλα
πλειότερα. Ἐν δὲ τοῖς κυρίοις συνέβη καὶ ἄλλο τι τόδε: Ὄνόματα ποι-
κίλα τὸν τε τύπον καὶ τὴν συλλαβικὴν ἔκτασιν συνέρρευσαν εἰς τὸν ἕνα
καὶ ἀπλοῦν τύπον ας, θώπευσιν πολλάκις καὶ ὑποκορισμὸν ἢ σκῶψιν
σημαίνοντα, π. χ. Δημᾶς = Δημήτριος καὶ Δημέας, Μητᾶς (Θουκ.

Ε 19) = Μηνόδωρος, Λουκάς καὶ (καθομιλ. διαλεκτ.) Λουκῆς = Λούκιος ἢ Λουκιανός, Νικομαῖς = Νικόμαχος, Νυμφᾶς = Νυμφέας καὶ Νύμφιος καὶ Νυμφόδωρος. Φιλητᾶς = Φιλήτιος, Φιλῆς = Φιλέας ἢ Φίλιος, Μιμνῆς (Ἰππώνακτ. ἀποσπ. 49) ἴσως = Μιμνέας. Βακχᾶς (Σοφοκλ. ἐν Ἰδρόφοροις παρὰ τῷ σχολ. τοῦ Φιλοκτ. 1197) κτλ. καὶ οὕτως ἀπέβη ὁ τύπος αῖ (ῆς) εἰς τῶν συνθεσιμάτων δημοτικῶν τύπων. Καὶ πόσον μὲν σήμερον εἶνε συνήθης, εἶνε γνωστὸν ὥς 1) ἐν κυρίοις ὀνόμασιν, οἷα τὰ Λουκάς καὶ Λουκῆς, Μιμῆς, Μηνᾶς κ.λ. ἐν οἷς καὶ τὰ οἰκογενειακά Πετρᾶς καὶ Πετρῆς, Κρατᾶς κτλ. 2) ἐν δημιουργῶν καὶ τεχνιτῶν, οἷα τὰ: ζευγᾶς, κεραμᾶς, χαλκωματᾶς, λαχνᾶς, λαδᾶς, κρασᾶς, πετρᾶς, ξυλᾶς κτλ. 3) ἐν μεγεθυντικοῖς καὶ σκωπτικοῖς: φαγᾶς, χειλαρᾶς καὶ χειλᾶς, μυταρᾶς, κοιλαρᾶς κτλ. Πόσον δὲ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν συνήθη δεικνύουσιν ἐκτὸς τῶν προεκτεθειμένων καὶ τῶν γνωστοτέρων Ἀλεξᾶς (= Ἀλέξανδρος) παρ' Ἐπιφανίῳ, Ἐπαφρᾶς, Θωμᾶς, Κοσμᾶς, Παλλαδᾶς, Παρμενᾶς, Ἀρτεμᾶς καὶ Ἐρμᾶς, τὰ: Ἡρᾶς Ἐτ. Μ. 436. Δημᾶς σχολ. Διονυσ. Γραμμ. 714, 24. Ἀμυνᾶς (= Ἀμυνίας καὶ Ἀμύνανδρος). Πολυβ. Δ'. 46, 9. Πτερᾶς Πaus. ἱ. 5, 10. Πελλᾶς Ἀρχιδ. 22. Ἀμπελᾶς Λέον. τ. Διακ. Ζ'. 113. καὶ τὰ ἐξ ἀττικῶν ἐπιγρ' Ἐρμᾶς, Ἐπαφρᾶς, Ἀγαθᾶς, Ἀρτεμᾶς, Βασιλᾶς. C. I. 268. Ἡρᾶς, Ζωσιμᾶς, Ασκληπᾶς 269 (ἐνθα καὶ Δημόλιος καὶ Νύμφας ἢ γραπτέον καὶ ταῦτα εἰς αῖς;) Εὐτυχᾶς 277. Ἀελπᾶς, Πρωτᾶς, Εἰσᾶς 282. Ζωσᾶς, Ἐπικτᾶς, Εὐκαρπᾶς 284. Προδοκᾶς, Κτησᾶς 287 κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ παρ' Ἰωσήφῳ Κοτυλᾶς, Ζεβινᾶς, Μαχαιρᾶς, τὰ παρὰ Πλουτάρχῳ: Γορατᾶς, Ὑπερβατᾶς (β. Κλσου.) κλ. τὰ παρὰ Προκοπίῳ (Γ', 30, 11), Φαγᾶς, Ἀγχιθᾶ (55, p) Ζαρδαλᾶς, παρὰ Συμοκάττῃ (100, 15), Βουσᾶς τὰ παρὰ τῷ Συγκέλλῳ ἐκ τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων: Βαβυλᾶς, Ἡρακλᾶς σλ. 681, 13 — 14. Βησᾶς 692, 10 Θεώρᾶς, 724, 7 Νικομαῖς 726, 13. κτλ. τὰ παρὰ Θεοφάνει Χρονογρ. 687, 3 Ἀβδελλᾶς, Ἀρεμᾶς. 749, 12. Σωλιβαρᾶς 754, 13. Κεφαλᾶς Θεοφαν. συνεχ. 820, 21, Κασσιτερᾶς 22, 11. Κουφαρᾶς 162, 14. Χειλᾶς 172, 21. Κρατᾶς 198, 17. Πασπαλᾶς 357, 4. Γαριδᾶς 386, 20. Βογᾶς 387, 2. Τοξαρᾶς 388, 19. Ζωραρᾶς 442, 2. Βελωρᾶς 452, 11 κτλ. παρὰ Λέοντι τῷ Δικλόνῳ Ἀρεμᾶς, Δελφινᾶς, Παστιλᾶς. Ἄννη κομν. Μιχαηλᾶς, Γαριδᾶς, Βραγᾶς, Ξαρτᾶς, Μεταξᾶς καὶ Γεωργ. Κεδρηνῶ: Κοπανᾶς, Χειλᾶς, Προβατᾶς, Ὀφαρᾶς κτλ. Ἄλλος τρόπος τῆς παρεκτάσεως καὶ διευκολύνσεως τῶν βρρχέων καὶ συμφωνολήκτων θεμάτων ἦτο, μάλιστα ἐν τῇ δημόδει γλώσσῃ,

ὁ διὰ τοῦ ἐπιθέματος *ιον*. Εἶνε δ' ὁ τρόπος οὗτος ἐν μέρει ἀντίθετος τῷ ἄρτι προσηρημένῳ· διότι καθὼς ἐν πολλοῖς ἐκείνων τὸ ἐπίθεμα ἄς *μεγέθυνοι* τοῦ σημαινομένου παριστάνει, οὕτως ἐν τούτοις τὸ *ιον* κατ' ἀρχὰς *σμικρύνει* αὐτοῦ ἐσήμαινεν, ὡς *παιδίον* = παῖς μικρός, *χοιρίον* = μικρὸς χοῖρος κτλ. Καὶ καθὼς ἐν ἐκείνοις πολλαχοῦ ἡ σημασία ἐκ μεγεθύνσεως εἰς θωπεῖαν καὶ δὴ καὶ σκῶψιν μετέβη, οὕτως ἐνταῦθα ἐκ τῆς σμικρύνσεως εἰς ὑποκορισμὸν καὶ δὴ *χλεύην* καὶ περιφρόνησιν. Διότι ὁ κοινὸς ἄνθρωπος, ὡς γνωστόν, θωπεύων τε καὶ ὑποκοριζόμενος, πολλάκις τὰ ἐναντιώτατα μεταχειρίζεται, τὰ μὲν μικρὰ μεγεθύνων, τὰ δὲ μεγάλα σμικρύνων· μόνον δ' ἐκ τοῦ τόνου τῆς ἀπαγγελίας σημαίνεται, πότε τὸ κυρίως μεγεθυτικὸν ἢ ὑποκοριστικὸν ὄνομα εἶνε σκωπτικὸν καὶ χλευαστικὸν καὶ πότε ἀπλῶς θωπευτικόν. Τὸ ὄνομα *π. χ. παιδί* ἄλλο μὲν σημαίνει, ὅτε ἀκούεται ἐκ τοῦ στόματος τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς πρὸς τὸ τέκνον «*παιδί μου*» προσφωνούσης, ἄλλο δ' ἐν τῇ περιφρονητικῇ φράσει «*ἄφες τον· εἰν' ἀκόμη παιδί.*» Ὁμοίως ἄλλο σημαίνει τὸ ὄνομα *μαχαιρᾶς* ἐν τῷ ἐπιφωνήματι «*ἄ μαχαιρᾶ μου*» ἄλλο δ' ἐν τῇ φρ. «*ἀφήσετε τὸν μαχαιρᾶν, νὰ πάγῃς τὸ καλόν.*» κτλ. Ἀλλ' ἵνα ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸ ἐπίθεμα *ιον*, τὰ δι' αὐτοῦ ἐσχηματισμένα (ὑποκοριστικὰ) ὀνόματα ἥδη πρῶτῳ φαίνονται ὅτι τὴν πρώτην ἐκείνην σημασίαν των ἀρχίσαντα ν' ἀποβάλλουν ἰσοδύναμα τοῖς κυρίοις ἀπέβησαν· ὥστε ἡ δημώδης γλῶσσα ἔτυχεν αὐτοῦ ἀρμοδίου μέσου πρὸς παρέκτασιν καὶ διευκόλυνσιν τῶν τριτοκλίτων, μάλιστα μονοσυλλάβων ὀνομάτων· αὐτίον ἢ ὠτίον ἀντὶ αὐδὸς ἢ οὐδ' ὀμμάτιον, ῥωθῶριον, χέριον, πόδιον, ὀρύγιον κ.τ.τ. λέγουσιν ἀντὶ τῶν ὄμμα, ῥῶθωρ, χεῖρ, πός, ὄρυξ κτλ. Ἡ δὲ κλίσις αὕτη τοῦ δήμου τὰ οἰκεῖα αὐτῷ πράγματα ἢ πρόσωπα θωπευτικῶς ἢ ὑποκοριστικῶς νὰ παριστάνῃ ὑπὸ τῆς ἀνχολογίας ὑποβοηθουμένη ἐπεξέτεινε τὸν σχηματισμὸν τοῦτον ἀπὸ τῶν μονοσυλλάβων καὶ συμφωνολήκτων καὶ εἰς ὑπερμονοσύλλαβον καὶ φωνηεντόληκτα. Ἐντεῦθεν ἀντὶ τῶν *βίβλος*, *π. χ. χώρος*, *χώρα*, *κορμός*, *κεφαλὴ*, *τράπεζα*, *στάμιος* κλ. ἐπῆλθον τὰ· *βιβλίον*, *χωρίον*, *χωράριον*, *κορμίον*, *κεφάλιον*, *τραπέzion*, *σταμνίον* κτλ. Περὶ δὲ τῆς πρῶτου καταχρήσεως τῶν ὑποκοριστικῶν ἀντὶ τῶν κυρίων μαρτυροῦσι τὰ ἐξῆς· *λητὸς* ἰλ. I, 138. 280. ὁδ. Γ, 106. *ψαφίς* ἰλ. Φ, 260. *ἀρχαλὶς* (= ἀγκάλῃ) ἰλ. Σ, 555. X. 503. *σκαφίς* ὁδ. I, 223. *πλημμυρίς* ὁδ. I, 486. ἔπειτα τὰ· *ἐρκίον* ἰλ. I, 476. ὁδ. Σ, 102. *τειγίον* ὁδ. Π, 165. 348. *πεδίον* (πολλάκις) ἀκόντιον Ὑμν. Ἑρμ. 460 (Πρβλ. Ἡροδ. Α'. 34 καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς) *θηρίον* ὁδ. K, 179. 180.

ἔχριον ἰλ. Σ, 321. Ψ, 746. Ὀδ. Β, 406. Τ, 436. Ἰμν. Ἑρμ. 220. μῆριον (πολλάκις) καὶ σφοδρόλιον (κατὰ πληθ. γέν. ἰλ. γ, 483) — Παρηΐς (= παρειά). Αἰσχ. Ἐπτ. 516. Χοηφορ. 24. περριός (= περὶ ρόνῃ). Σοφ. Τραχ. 921. κρηνίς (= κρήνη) Εὐριπ. Ἰππολ. 240. στολίσ. Βακχ. 929. Φοιν. 1305. Ἐλν. 1372. στροφιός Ἀνδρομ. 719. σπαθίς (= σπάθη) Ἀριστοφ. Δαιταλ. παρὰ Πολυδ. Γ'. 149. μῆλις καὶ οἰναρθίς (= μηλέα καὶ οἰνάνθη). Ἰβύκου παρ' Ἀθην. ΙΓ'. 601. b. σησαμίς (σησαμῆ). Στησιχ. καὶ Ἰβύκ. παρ' Ἀθην. Δ'. 172. e. ροτίς (= ροτία) καὶ παρ' ἄλλοις καὶ παρὰ Πλάτωνι Τιμ. 60. d. ἀρβυλίσ καὶ σταφυλίσ (= ἀρβύλη καὶ σταφυλῆ). Θεοκρ. Ζ'. 26. ΚΖ'. 9. Τοιαῦτα καὶ λαβίς, ὀλίπις. (= ὀλπη), παρίς (= πάγη) καὶ ἄλλα. Ὁ Ἰππῶναξ (ἀποσπ. 18) χλαῖναν καὶ κυπασσίσκορ καὶ σαμβαλίσκα κάσκερίσκα παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ αἰτούμενος δὲν τὰ ἐξήτει βέβαια μικρὰ καὶ μικρότερα τοῦ ἰδίου μεγέθους, ἀλλὰ καὶ πολὺ μεγάλα καὶ δασέα, ἵνα τῷ ἦσαν ἐν χειμῶνι γάρμακοι ῥίγους. Οὐδ' ὁ Ἀλκμᾶν τὰ πράγματα μικρότερα ἑαυτῶν θέλων νὰ παρασταίῃ, ἀλλὰ τοῦ πρέποντος ἔνεκα (*), τ. ἔ. ἵνα ἐναργῶς μιμηθῇ τὴν ταῖς παρθένους πρέπουσαν ἀφελῇ καὶ οἰκειακὴν διάλεκτον ἐνέβαλλεν εἰς τὸ στόμα τῶν Σπαρτιατίδων κορῶν ὑποκοριστικά ὀνόματα, οἷα ἐκ τῶν σωζομένων τά: τὸ καλὸν μελίσκορ (ἀποσπ. 58). θριδακίσκα (70), πλήθριον (= πλήκτρον) Crammer Anecd. oxon. I, 343, 41) κτλ. Τοιοῦτον φέρεται ὅν καὶ τὸ Αἰσχύλου Ἐπτ. 777. Χοηφ. 181 κλυδώριον (= κλύδων).

Οἱ δὲ κωμικοὶ θέλοντες κατὰ πάντα νὰ μιμηθῶσι τὸ ἦθος τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, εἰς τούτων συνήθως τὸ στόμα ἐμβάλλουσι τὰ ὑποκοριστικά, ἅπερ πολλάκις μὲν ἔχουσιν ἀληθῶς σμικρυντικὴν ἢ μειωτικὴν δύναμιν, πολλάκις δ' ἴσα τοῖς πρωτοτύποις σημαίνουσι (**). π. χ. παρ' Ἀριστοφάνει Ἀχαρν. 340 λαρκίδιον. 439 πιλίδιον. 444 ῥηματίους. 448 βακτηρίου. 451 σκεναρίον. 453 σπυρίδιον. 457. κυλίσκιον. 512 ἀμπέλια (= ἀμπελοι). 517 ἀνδράρια. 519 χλαρίσκια. 520

(*) Ὡς λέγει ὁ γραμματικὸς Στέφανος ἐν Bekker ἀνεκδότ. σλ. 855· λαμβάνεται (τὸ ὑποκοριστικόν) ἔνεκεν τοῦ πρέποντος, ὡς παρ' Ἀλκμᾶνι . . . κόραι γὰρ αἱ λέγονται. πρὸς Cram Anecd. ox IV, 275, 12 ἢ διὰ τὸ πρέπον, ὡς παρ' Ἀλκμᾶνι, ἔχοντι τὰς παρθένους ὑποκοριστικαῖς χρωμέναι· λέξεσι· πρέπει γὰρ τοῦτο παρθένους.

(**) Τοῦτο συμμартυρεῖ ῥητιῶς καὶ ὁ Πολυδεύκης Γ'. 118. «Ὅταν δ' εἴπῃ ἐν τῷ Αἰολοσίῳ Ἀριστοφάνης· «δυσὶν λυχνίδιον» δηλονότι λύχνια (λυχνίας;) εἴρηκεν, ἀλλ' οὐ λύχνου· μικροῦ, ὥςπερ καὶ ὁ Σωκράτης φησὶ ἐν τοῖς Γεῖτοσι· «οὐκ ἔστι λυχνίδιον.»

(λαγφιδιον), χοιρίδιον. 731 κώρια. 740 χοιρίων (πρβλ. 747—9). 744 ρυγχία. 993 γερρόριον. 1034 καλαμίσκος. 1036 βοιδίον. 1110 λεκάνιον. τρύβλιον (= τρύβλη Ἀχρν. 278. ἱππ. 630. 905. Σφ. 77. Ἑκκλ. 252. Πλουτ. 1108). ἱππ. 909. τώφθαλμιδίω. 921. δαδίω. 1076—79 ἀλωπεκίοισι. 1077 χωρίοις. 1105 μαζίσκος. 1215 παπιδίον κτλ. Νεφ. 197. πραγμάτιον, Σωκρατίδιον (πολλάκις). 178 ὀβελίσκος (= ὀβελός) Σφηκ. 189 πωλίω (= πώλω). 203 βωλίον. 354—64 ὀβελίσκους κτλ. Εἰρην. 959 δαλίον. 1002 χλαμισκιδίον. 1148 τὸ χωρίον. — Ὀρν. 582 ζευγαρίων (= ζευγῶν). 654 ρίξιον. 1283 σκυτάλια. Λυσιστρ. 72. ζώνιον (= ζώνη). 99 τῶν παιδίων (= παίδων, τέκνων). 160 δωμάτιον (καθὼς καὶ σήμερον). Θεσμ. 421 κλειδιά (= κλείδας). 447 παιδάρια. 537 δουλάρια. 690—1 παιδίον, τιτίον (πρβλ. 640, ὅπου ἐτίθη τιτθὺς) κτλ. Βητρ. 269 κωλίω. 278 θηρία. 311 αἰθέρα Διὸς δωμάτιον. 725 χαλκίους. Πλουτ. 227 κρεάδιον. 293 προβατίων (πρβλ. 922). 812 λοπάδιον. 1165 βιότιον. Ἀποσπ. 106. ζευγάριον βοεικόν. 109 τοῦθόριον. 133 βακτηρίον. 140 τεύτιον. 233 κινάριον. 774 λογάρια (= οἱ λόγοι. Ἀριστοφάνης Σουῖδ.) κτλ. Ἐρμύππου ἀποσπ. 35 βούδια. Πλάτωνος Ἀποσπ. 75 παρακλειδίον. 92 ὀψάριον (= ἰχθύς). 224 μειράκια καλλά(ή)κια. (= παῖδες τ. ἑ. παλληγκάρια). 225 ποδάρια κτλ. Ἀρτιφάρους 3 ὀρνυγίου. Ἀναξανδρίδου 7 περιστέρια καὶ στρουθία. Ἀλέξιδος Ἀποσπ. 108 κρεάδια, ποδάρια, ωτάρια, ἡπάτιον — λοπάδιον κτλ. Φιλήμορος 94 σιτάρια. 26 σκιμπόδιον, κώδιον, ψιάθιον. 32 ὀψάρια. 56 θοιμάτιον (ἀλλὰ τὸ ἱμάτιον πανταχοῦ σχεδὸν = τῷ ἀπρχαιωμένῳ εἶμα.) 80 κυμβίον κτλ. Πλάτωνος Θεαιτ. 149. c. Φαίδ. 268. c. φαρμάκια (= φάρμακα), ἐπιστολ. 361. a. 363. a. σταμνία κ. ἄλλα. Ἀριστοτ. Πολιτ. Β'. 3, 8. στημόριον (= στήμων). Φυσιογν. 2 δερμάτιον, 3 τριχωμάτιον, ὀμμάτιον, ρινία, 6 στηθία κτλ. Πολυβίου 5. 23. σιβύριον. Ἐπιγ. Ροσσεταρῆς 18—19 ὀθόνια (= ὀθόνη) πρβλ. Ὡσῆς Β'. 5, 9. Εὐχγγ. Λουκ. ΚΔ'. 12 κ. ἄλλ. Γενεσ. ΙΗ 7, 8 μοσχάριον. Ἰωβ Α'. 19 ἐπὶ τὰ παιδία σου (= τέκνα) κτλ. ἀριον πολλάκις ἔν τε τῇ Π. Δ. καὶ τῇ Κ. Δ. — Ἰωσήπου Ἀρχ. πολλάκις σακχίον, φορτίον. Αἰλιαν. Ἰστ. Ζώ. 5. 31 φωτίγγιον κτλ. Πόστον δὲ συνήθης εἶχεν ἀποδοῦσθαι ἐν τῇ δημόσει γλώσσῃ ἢ τῶν ὑποκοριστικῶν ἀντὶ τῶν κυρίων χρῆσις, φαίνεται καὶ ἐκ τῆς Κ. Διχθ., ὅπου πλείστα τοιαῦτα ἀπκντῶσι. π. χ. Μκτθ Ι. 29, 32 στρουθία ΙΑ'. 30 φορτίον. ΙΔ'. 11 καὶ ἀλλαχοῦ πολλ. χοράσιον. ΚΓ'. 37 (πρβλ. ψαλμ. 83, 3) νοσσία (νοσσοί). ΚΕ. 33 ἐρίφια. κς'. 51 (Μκρκ. ΙΔ'. 47. Λουκ. 51. ἱ-

ωανν. ΙΗ. 10) ὡτίον Μάρκ. Ζ'. 28 κυνάρια, ψιγία (Η. 6 ιχθύδια)
 ΙΔ'. 13 κεράμιον (πρβλ. Λουκᾶ ΚΒ'. 10). Ακ. ιε. 16 κερατίων (; ὧν
 ἦσθιον οἱ χοῖροι). Ἰωανν. Δ'. 40 παιδίον (= υἱός). αὐτόθι καὶ παῖς 52.
 — ς'. 9 ὀψάρια (ιχθύες ἀλλαχοῦ). 22. 23 πλοῖάρια = τῷ ἀλλαχοῦ
 (24) πλοῖα. Ἰωανν. Ἐπιστ. καθ. Α. 2, 1. 12. 28. 3, 7 κ. ἄλλ. τεκνία
 (= τέκνα) κτλ. κτλ.

Διὰ τὴν αὐτὴν καὶ οἱ κωμικοὶ αἰτίαν μετεχειρίσθη συχνὰ τὰ ὑποκο-
 ριστικὰ καὶ ὁ ἐπιστολογράφος Ἀλκίφρων π. χ. Α. 1, 2 καλύβια, κομ-
 μάτια. 3 σκαφίδιον. 2, 4 φερρίον. 13, 4 θυγάτριον (= ἡ παῖς). 23,
 1 θύριον (= θύρα. Πρβλ. Γ'. 30), 26, 2 χαρτίδια. 31, 4 μαστάρια
 (= μαστοί) πρβλ. 39, b. Ἀποσπ. 6, 13—36, 2 κτημάτιον (πρβλ.
 Ἀποσπ. 6, 1) μισθωμάτια, ταραντιρίδια. 5 στεφάρια. 39, 4 ζώνιον,
 χιτώνιον (πρβλ. 5) Γ'. 15 πιθάκια. 16, 1 αἰγίδια (= αἶγες). 20,
 1 παλάθια. 4 ὡτίον. 22, 1 κρεάδιον. 2 γνωμῖδια καὶ προβουλευ-
 μάτια. μειράκιον (= μείραξ) παρὰ τε τῷ Ἀλκίφρωνι καὶ παρ' ἄλλοις
 πολλοῖς ἀρχαιοτέροις τε καὶ νεωτέροις. 27, 2 παιδισκάριον. 38, 2
 ἀργυρίδιον. 40, 3. 55, 9. τριβώνιον, πηρίδιον. 42, 1 ραχίσις. 53, 4
 λοπάδιον (= λοπάς αὐτ. 1). 56, 2 στιχίδιον. 62, 2 γραμματίδια.
 63, 1 γύναιον. 73, 2 κριθίον. Ἀποσπ. 6, 1 κυπαρίττιον. 3 κλωρία
 (πρβλ. αὐτ. 14. 15). 4 ἐπαύλια. πετριδίον. 5 σχιζία, πυριδίω (=
 πυρί). 7 ταπήτια. 8 χ.λαρίσκια. 10 γαλάκτια, πεμμάτια. 16 ὀρνίθια,
 λαγωδίον κτλ. κτλ.

Σημ. Ἄπασα αὕτη ἡ περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὑποκοριστικῶν θεωρία δι-
 αφέρει πολὺ τῆς τοῦ Κοραῆ δόξης λέγοντος ὅτι τὰ ὑποκοριστικὰ
 πρῶτον ὑπὸ τῶν κωμικῶν ἐπλάτθησαν καὶ ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν κοινὴν
 γλῶσσαν μετεφέρθησαν. Τοῦτο μόνον εἶνε ἀληθές, ὅτι οἱ κωμικοὶ
 συχνότερον τῶν λοιπῶν μετεχειρίζοντο τὰ ὑποκοριστικὰ τοῦ γελοίου
 χάριν. Πιθανὸν δὲ καὶ ἄλλη αἰτία νὰ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπέκτασιν
 τῆς χρήσεώς των· ὁ δούλος περὶ τῶν ἰδίων πραγμάτων λαλῶν ἀγαπᾷ
 νὰ τὰ σμικρύνῃ καὶ ὑποκοριστικῶς νὰ τὰ ἐκφέρῃ. Δοῦλοι δὲ καὶ πά-
 λαι ἦσαν ἐν Ἑλλάδι τῶν δεσποτῶν ὑπεραριθμότεροι καὶ μετὰ ταῦτα
 ἐπὶ μακρότατον ἐδούλευσεν ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀκόμη ὡς ἐπὶ τὸ
 πλεῖστον, ὡς μὴ ὤφειλε, δουλεύει. Ἡ τελευταία περὶ τῶν ὑποκοριστι-
 κῶν γνώμη φαίνεται καὶ περὶ τῶν εἰς ἃς ἐκ μακροτέρων, ὡς Μηνᾶς
 ἀντὶ Μηνόδωρος, γενομένων ἀληθεύουσα· πιθανὸν δηλ. αἱ τοιαῦται
 συναιρέσεις ἢ συντμήσεις κατ' ἀρχὰς ἐν δούλων ὀνόμασι γενόμεναι,
 ὕστερον περαιτέρω νὰ διεδόθησαν. Ἀφ' οὗ δὲ τὰ εἰς ἰον ὑποκοριστικὰ
 ἀπέβησαν πάντῃ ἰσοδύναμα τοῖς κυρίοις ἢ πρωτοτύποις των, ὅλως

λησμονηθείσης τῆς ἀρχῆς των, τριφάσαιί τινες πάλιν μεταβολαὶ περὶ αὐτὰ συνέβησαν. 1) τὸ ἐπίθεμα *ιο-ν* (*ιδιον*, *αριον* κτλ), οἰονεὶ ἄγαν μακρόν, ἤρχισε νὰ συγκόπτηται πρῶτον τὸ *ο* καὶ νὰ γίνηται *ιν*, ὅστερον δὲ καὶ τὸ *ν*, ἕως οὗ κατήντησεν ἀπλοῦν *ι* σχεδὸν πανταχοῦ τῆς νῦν ἑλληνικῆς χώρας, ἐκτὸς τῆς Κύπρου καὶ εἴ που ἄλλου. Διὰ δὲ τῆς ποικίλης ταύτης καὶ πολυτρόπου προσθήκης καὶ ἀφαιρέσεως ἐπανῆλθε πως ἡ γλῶσσα εἰς ἓνα τῶν πρώτων τύπων τοῦ οὐδετέρου γένους, τὸν διὰ μόνου τοῦ *ι*. ἐσώθη δ' οὗτος κατὰ μέγα μέρος ἐν τῇ σανσκριτῇ π. χ. *vāri* (= τῷ λατιν. *mare* γεν. *mar-is*) ὕδωρ *mahati* = μέγα κτλ. ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ἐν τοῖς ἐξ Ἰνδιῶν εἰς Ἑλλάδα ἀνέκαθεν ἐρχομένοις εἶδеси *βάχαρι*, *πέπερι*, *κόμμι*, *κιρνάβαρι*, *σίρηπι* κτλ. μέ-
χρι τοῦ νεωτάτου *σάχαρι* ἢ *ζάχαρι*, ὅπερ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐξετηλύνη, ὡς φαίνεται, διὰ τὴν γλυκύτητα καὶ ἐν τισι μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν ἐφοδίων ἐκ τῆς ἀρχαίας πατρίδος ἐν ἀμνημονεύτοις χρόνοις ἐλθοῦσιν, οἷα τά: *μέλι*, *κρί*. Συνέβη δ' ὁ ἀκρωτηριασμὸς οὗτος καὶ ἐπ' ἄλλων ἀρσενικῶν καὶ οὐδετέρων ὀνομάτων, διὰ τοῦ ἐπιθέματος *ιο-ς* καὶ *ιο-ν* ἐσχηματισμένων, ὡς π. χ. ἐκ τῶν *Δημήτριος*, *Εἰρηναῖος* κ.τ.τ. ἔγειναν τὰ *Δημήτρις*, *Εἰρηναῖς* κτλ. ἐκ τῶν λατινιζόντων *τζαγγάριος*, *μακελλάριος* τά: *τζαγγάρις*, *μακελλάρις* κ.τ.τ. ἐκ τῶν *Φιλημάτιον*, *τραπέζιον*, *ὀψάριον* κ.τ.δμ. τά: *Φιλημάτι(ν)*, *τραπέ-
ξι(ν)*, *ὀψάρι(ν)* κτλ. 2) ἐκ τούτων τῶν ἤδη ἀντὶ τῶν κυρίων ἐκ-
λαμβανομένων υποκοριστικῶν παρήχθησαν δευτέρα ἀληθῶς υποκορισι-
κά, π. χ. (ὄμ)ματάκι(ον), χεράκι(ον), παιδάκι(ον), ποδaráκι(ον),
τραπεζάκι(ον), σταμνάκι(ον) κλ. — 3) ἐκ τῶν αὐτῶν πρώτων υπο-
κοριστικῶν προσαρτήσῃ ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ τύπου, πάντοτε μεγα-
λειτέρον τι καὶ ἰσχυρότερον τοῦ οὐδετέρου παριστάνοντος, ἐπλάσθησαν
μεγεθυντικά π. χ. *μυτára* ἢ *μύταρος* (= μεγάλη μύτη) ἐκ τοῦ υπο-
κορ. *μυτáρι(ον)*. *μουστάκαρος* ἢ *μουστάκα* ἐκ τοῦ *μουστάκι(ον)*,
πόδαρος ἢ *ποδάρα* (= μέγας ποὺς) ἐκ τοῦ *ποδάρι(ον)*, *παίδαρος* (= μέγας παῖς) κτλ. Ὅτι δὲ μάλισα διὰ τοῦ πλατέος *α* πολλάκις ἡ γλῶσ-
σα μέγεθος σημαίνει ἤδη καὶ ἄλλοθεν δῆλον καὶ ἐκ τῶν ὁμοίως μεγε-
θυντικῶςλαμβανομένων *κεφάλα*, *μαχαίρα* (πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἐκ τοῦ
μαχαίρι(ον) = μάχαιρα), *χέρα*, *δακτύλα* (= μέγας δάκτυλος), *τρα-
πέζα*, *κορδύλα*, *καρδήλα*, *στάμνα*, *χάρτα*, *ποτήρα* (= μέγα ποτήρι-
ον) ἀπέναντι τῶν *γέρι*, *δάκτυλον* ἢ *δακτύλι*, *τραπέξι*, *κορδύλι* κτλ.
Ἄλλ' ὁ περὶ τούτων τε καὶ ὁ περὶ τῶν δευτερογενῶν υποκοριστικῶν λό-
γος ἀνήκει ἀλλαχοῦ. — Ἡ δὲ τῶν εἰς *ιο-ς* (*ια-ς*) καὶ *ιο-ν* ἀκρωτηρία-
σις δὲν ἔγεινε χθὲς καὶ πρῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁμηρικῶν που χρόνων ἀρ-

χὴν λαβοῦσα μικράν πάντοτε μάλλον ἐπέδιδεν ὕστερον καὶ ἐπ' ἐσχάτων συνηθεστάτη ἀπέβη. Δῆλον δ' ἐκ τῶνδε: Τὸ παρ' Ὀμήρῳ πολλῶν Τρώων τε καὶ ἐπικούρων κοινὸν ὄνομα *Χρόμιος* φέρεται ὑπὸ τε τὸν πλήρη τοῦτον τύπον. π. χ. Ἰλ. Δ, 295. Ε, 160. 677. Θ, 275. Α, 286 κ.λ. καὶ ὑπὸ τὸν βεβαίως συγκεκομμένον *Χρόμις* Ἰλ. Β, 858. *Βάχχις* τὸ ὄνομα τοῦ γενάρχου τῶν Βακχιαδῶν, ἦτο πιθανώτατα ἐκ τοῦ πληρεστέρου *Βάχχιος* συντεταμημένον (πρβλ. Κοραῆν εἰς Ἡρακλείδην τὸν Ποντικὸν σλ. 353). Τὸ παρ' Ἀνακρέοντι (σλ. 280 Bergk) *Τέλλις* οὐδὲν διαφέρει τοῦ παρὰ Σουΐδα (ἐν λ) *Τελλίας*. *Νύμφις*, τὸ ὄν. τοῦ Ἡρακλεώτου ἱστορικοῦ ἦτο βεβαίως ἀκρωτηρίασμα τοῦ *Νύμφιος*. C. I, 284. III, 27. Ὁ παρὰ Λυσία *Τίσις* ἦτον ὁμώνυμος τῷ περιφῆμῳ Συρακουσίῳ σοφιστῇ *Τισία* αὐτὸ δὲ τὸ *Λυσίας* συγκοπὲν ἐγέννησε τὸ Πλατωνικὸν *Λύσις*. *Ἀλέξις* δὲ ἢ καθὼς τώρα τονίζεται *Ἀλέξις* καὶ *Στράτις* οἱ κωμικοὶ οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ *Ἀλέξιος* καὶ *Στράτιος* τοιαῦτα καὶ *Ἀέσις* (= Ἀέσιον) C. I, 511. 18. *Ἀρίστις*. C. I, 1232. I, 3 = *Ἀριστίας* αὐτ. 1577. 9. 115. II, 38. — 270, II, 3. *Ἀφροδείσις* (= Ἀφροδείσιον) ἀριθ. 1781. *Δημήτρις* (= Δημήτριος) 284. III. α. 43. 296. 196. κ. ἄλλ. *Εἰρηναίς* (= Εἰρηναῖος) 269, 45. *Ἑλλάδις* (= — διος) 242. *Ἰππις* (= Ἰππίας) 1565, 44. *Κτησίς* (= Κτησίας) Ἰσαίου π. Νικοστρατ. Κλήρου 9. *Νίκιν* (ἢ *Νικίν*; = *Νικίαν*). 1197, 2. *Σιβύρτις* 1001, 1 = *Σιβύρτιον* παρ' Ἀριστοφ. Ἀχ. 118. Πλουτ. Ἀλκιβ. 3. *Σῶσις* ἢ *Σωσίς* (= Σωσίας) Ἀθην. γ'. 251. *Φίντις* (ἢ *Φιντίς*;) = *Φιντίας*. C. I. p. 10, 6. *Ἐλευθέρις* (= Ἐλευθέριον). C. I. 704. *Φιλημάτις* (= Φιλημάτιον) 506. *Καλλίστις* (Καλλίστιον) η. 1898. κλ. Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν τοιούτων ἀμφίβολον εἶνε, ἂν δηλ. φυλακτέον τὸν τόνον ὅπου καὶ πρὸ τῆς συγκοπῆς ἔκειτο ἢ ἀναβιβαστέον, ὡς ἔκαμεν ὁ Böckh ἐν πολλοῖς, *Δημήτρις* π. χ. καὶ *Ἀριστις* καὶ *Ἀέσις* καὶ *Εἰρήναίς* καὶ *Ἀθήναίς* γράψας ἴσως τὰ σημερινὰ *Δημήτρις*, *Γεώργις*, (*Ε*)*λευθέρις*, κ.τ.τ. καὶ τὸ Κύπριον *Βαρθολομαίς* (= Βαρθολομαῖος) εἶνε ἱκανὰ τεκμήρια ὑπὲρ τῆς προτέρας δόξης. Καὶ τοσαῦτα μὲν παραδείγματα τῆς κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους π. Χρ. καὶ περὶ Χριστὸν συγκοπῆς τῶν τοιούτων κυρίων ὀνομάτων ἂν δέ τινα πίστιν δοτέον τῷ παρ' Ἀριστοφάνει (Θεσμοφ. 1083 κεξ.) τοξότῃ Σκύθῃ μεταξὺ πολλῶν μίξοβαρβάρων καὶ ἐν στ. 1185 τὸ τιττι ἀντὶ τιτθίον λέγοντι, ἴσως καὶ τῶν εἰς *ιον* προσηγορικῶν ἢ ἀποκοπῇ ἦτον ἥδη τότε ἐν τῇ δημῳδαί γλῶσσῃ τῶν Ἀθηναίων συνήθης. Ἀλλὰ πάντως ἀσφαλέστερα εἶνε τὰ ἐκ τῶν Βυζαντινῶν τούτου παραδείγματα. Εἶνε δὲ ταῦτα κυρίων μὲν

παρ' Ἀγαθία τά: Λευθάρικ (= — ιος) σλ. 26, 16. 66, 9. (70, 21 Λευθαρίω). Κοτασίον (= — ον) τὸ φρούριον 105, 8 (Κοταΐσιου 150, 22). κυρίων τε καὶ προσηγορικῶν παρὰ τοῖς ὕστερον π. χ. Θεοφαν. Χρον. σλ. 198, 6. 394, 6 κ. ἄλλ. καμηλαύκιν (= — ιον). 377, 15 μαριάκιν, 728, 16 μαρδύλιν, 545, 19 ὀφάριν, 638, 14 παρλίπιν, 377, 20 σκουτάριν, 260, 2 στιχάριν, 367, 16 σιλεντιαρίκιν, 351, 11 μαργαρίτιν, 723, 17 ρυάκιν, 303, 5 ἱπποδρομίν, Δανούβιν 340, 11. 437, 13 ἀλεκτόριν, 572, 3 στόμιν, 489, 4. σπαθίν, 619, 19 κύρις (= κύριος) πρβλ. καὶ 693, 4. 696, 19. Θεοφαν. συνεχ. 356, 1. Καλοχύριν 412. 18. — τοῦ Λάμαρη (ι) 681, 5. Μυξιάρης (ις) 699, 13. Καμύτζης (= — σκιος) 708, 6. Ἀγρούρης (ις) 832, 10. Χρονικ. Πασχαλ. 613, 20 χλαμύδιν 604, 14 παλάτιν, 624, 16 Βελισσάρικ, Χρυσάρικ 590, 6. — 700, 2. 14. Φώτις, καβαλλάρικ κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ (π. τ. βασιλ. τέξ). ἀκέραιά τε καὶ συγκεκομμένα σλ. 15 θυρίον (= θύρα), ταβλίον, κυκλίιν (= κυκλίον), ὀμφάλιον, 34, 4 ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ παραθαλασσιδίου. 12 τὰ τριψίδια, 67, 14 βεργία 96, 6 τραπέζιον, 10 τὸ σαγίον. 100, 22 σπαθία, 102, 18 κηρίον, 105, 16 χλαρίδιον, 131, 17 χαρτία, 144, 4 στιχάριν καὶ βαλτιδίον, 181, 3 λεορτάρια, 401, 19 τὰ δὲ κραββάτια καὶ σκύφια καὶ τραπέζια καὶ κλιβάγια καὶ χύτρας δ' ἔπαρχος τῆς πόλεως ἀπολύει 463 οἰνάριν, φασούλιν, ὀρύζιν, πιστάκιν, τυρίν, ὀφάρια, παστά, ἀγελάδια ὑπόμοσχα. 465 σκαμνία συσταλτά. 582, 10 τὰ νυμφικὰ ζωνάρια. 673 λινάριον, κακκάβια, κουκούμια, τηγάνια, περόνια μεγάλα, βουτία, κουβάρια, ὑποκαμισοβράκια κτλ. κτλ. Καὶ ἐν τῷ παρὰ Ζαμπελ. Ἐπυλλίῳ φέρονται πλῆθος εἰς ἡν ὀνομάτων. βουρίν, δικίμιν, ραφίδιν, μολύβιν, ἀλυσίδιν, σπαθίν, κοντάριν κλ. Παραδείγματα δὲ καὶ τῆς τοῦ ν' ἀποκοπῆς ἐμφανίζονται μετὰ τὸ προειρημένον τοῦ Σκύθου τιττὶ ἐκ τῆς ιβ'. περίπου ἑκατονταστηρίδος τάδε: Α. Κομν. παιδί μου ποθεινότατον, παιδί μου ἡγαπημένον· οὕτω πυκνότατα παρ' αὐτῷ τὸ παιδί μου· κονδύλι Β. Χ. χωρολιβαδοτόπι, ἀπελατίκι, φαλκῶνι, παραθύρι, περιβόλι, τραπέζι, καράβι (μεθ' ὧν αὐτόθι καὶ τὰ μετὰ τοῦ ν' ἀκόμῃ φαλκῶνιν (πολλάκις), περιβόλιν, καράβιν, παλάτιν, ποτάμιν κτλ.)· συνηθέστατα δὲ πλέον κατὰ τὸν ιδ'. αἰῶνα, π. χ. παρὰ τῷ ποιητῇ τῶν Χρονικῶν τοῦ Μωρέως σλ. 4 (Ellissen) ταξεῖδι, λογάρι. 10 Ἀράπλι 30 μοραστήρι, Νίκλι, σπαθί. 46 γεράκι. 54 σπαθί (δὶς) κτλ. Παραλείπεται ὁ πολὺ ὕστερος Δημ. Ζῆνος, παρ' ᾧ πάμπολλα τοιαῦτα: παλληκάρι Βατρα-

χομ. 6, πηροῦν 16. ψωμί 63. τυρί 67. κορμί 94. ἥθι 105. πο-
τάμι 133. κουπί 145. ρησί 153. κτλ. κτλ.

Καὶ τοσαῦτα μὲν καθόλου περὶ τῆς μεταπλάσεως τῶν συμφωνολή-
κτων θεμάτων εἰς φωνηεντόληκτα. Ἀλλ' ἡ γλῶσσα καὶ τὸ ἀντίστρο-
φον ἀπεπειράθη, πολλὰ φωνηεντόληκτα εἰς συμφωνόληκτα μετατρέ-
ψασα, καὶ τοῦτο ἐπενθέσει τινὸς συμφώνου μετὰ τὸ φωνηεντόλ. θέμα
πρὸ τῆς πτωτικῆς καταλήξεως. Τοιαῦτα δὲ σύμφωνα εἶνε συνήθως
τὰ τρία ὀδοντικά τ, δ, θ.

α.) τὸ τ μεταγενέστερον ἐπένθεμα φαίνεται εἶναι 1) ἐν τοῖς Γύγη-ς
γεν. Γύγη-τ-ος (ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων Γύγου καὶ ἰων. Γύγε-ω), Δά-
ρης γεν. Δάρη-τ-ος (Δάρου καὶ Δάρε-ω), Θαλῆς (ἐκ τοῦ Θαλέας)
γεν. Θάλη-τ-ος (Θαλοῦ καὶ ἰων. Θάλεω), Μέγη-ς γεν. Μέγη-τ-ος
(καὶ Μέγου). Πρβλ. Ἀνεκδ. τοῦ Bekker σλ. 1188. Ἐπειτα 2) ἐν τοῖς
γέλω-ς γεν. γέλω-τ-ος δοτ. γέλω-τ-ι κτλ. ἔρω-ς γεν. ἔρω-τ-ος,
ἔρω-τ-ι κτλ. ἰδρῶ-ς, ἰδρῶ-τ-ος, ἰδρῶ-τ-ι κτλ. χρώ-ς, χρω-τ-ός,
χρω-τ-ι κτλ. ὧν οἱ ἀρχαιότεροι τύποι εἶνε γέλο-ς αἰτ. γέλο-ν (ᾔθεν
καὶ γέλο ἰον), ἔρο-ς αἰτ. ἔρο-ν (συχνότατον παρ' Ὀμ.) γεν. χρο-ός,
δοτ. χρο-ί, αἰτ. χρο α, συνηθέσταται παρ' Ὀμήρῳ ἐκτός τοῦ Ἰλ. Κ,
575 χρω-τ-ός καὶ δύο τῆς Ὀδυσσ. χωρίων, ἔνθα χρῶ-τ' ἀπονιψαμένη.
δοτ. ἰδρῶϊ καὶ ἰδρῶ (μόνον ἐν Ἰλιάδ. Δ, 27 ἰδρῶθ, ὅπου καταλληλό-
τερον ἰδρῶθ γραπτέον). — 3) ἐν τοῖς μέλι, μέλι-τ-ος (πρβλ. τὸ λατ.
mel, mell-is), χάρις, χάρι-τ-ος (αἰτ. χάρι-ν), Θέμι-ς, Θέμι-τ-ος καὶ
Θέμι-στ-ος καὶ Θέμι-δ-ος (Πρβλ. πρὸς τὸ δύνανμι-ς γεν. δυνάμει-ος).
— ἐν τοῖς γό(ύ)να-τ-ος, γό(ύ)να-τ-ι, γό(ύ)να-τ-α κτλ. δό(υ)ρα-
τ-ος, δό(ύ)ρα-τ-ι, δό(ύ)ρα-τ-α κτλ. ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων ὄν. γόνυ
(καθομιλ. γόνα) γεν. γουν-ός (ἀντὶ γόν-υ-ος), γούνα (ἀντὶ γόνα),
γούνων κτλ. δο(υ)ρός, δο(υ)ρί, δοῦρα (ἀντὶ τῶν δόρυος, δόρυ, δό-
ρυα κτλ.), δούρων (= δορύων) κτλ. Ἐκτός ἂν ταῦτά τε καὶ τὰ κέρα-
τ-ος, κρέα-τ-ος, τέρα-τ-ος, γῆρα-τ-ος κ.τ. ὅμοια ἀρχῆθεν εἶχαν καὶ
δεύτερα θέματα εἰς τ λήγοντα, ὡς γόνατ (ᾔθεν τὸ καθομιλ. γόνα κατ'
ἀποκοπὴν τοῦ τ μὴ δυνάμενου νὰ σταθῇ ἐν τέλει ἑλλην. λέξεως), δό-
ρατ, κέρατ, κρέατ, γῆρατ κτλ. ὅθεν κατὰ ἐξύγρανσιν τοῦ τ εἰς ς τὰ
κέρας, κρέας, γῆρας κτλ. — 5) ἐνιαχοῦ ἀναφαίνεται τὸ τ καὶ μετὰ
σύμφωνον ὡς ἐν τοῖς: ἄνακ-τ-ος (ὄν. ἄνακ ς' πρβλ. καὶ τὴν πληθ. ὄν.
ἄνακ-ες), νυκ-τ-ός (Πρβλ. παρρυχ-ί, ἐνρυχ-ιος κ.τ.τ.), γάλακ-τ-ος
(ὄν. γάλα λατ. lac, lac-t-is) κτλ. — 6) ἐν τοῖς συνήθως δευτεροκλί-
τοις ὄνειρον καὶ πρόσωπον, κατὰ τινὰς πτώσεις μετὰ τοῦ τ φερομέ-
νων, ὡς πληθ. ὄν. ὀνειράτα Ὀδ. Υ, 87, ὀνειράτων Ἡρόδ. Α. 120. Ζ'.

15. *ορείρα(τ)οι* Εὐριπ. Ἰφ. Ταυρ. 452 κτλ. ἐν. γεν. *ορείρατος*. Πλατ. Θεαιτ. 201 d. *προσώπατα* Ὀδ. Ε, 192. *προσώπασι* Ἰλ. Η, 212 κτλ.

Τὴν ἀναλογίαν ταύτην περαιτέρω ἐφαρμόσασα ἡ δημώδης μάλιστα γλῶσσα παρὰ τὰ εἰρημένα καὶ ἄλλα πολλὰ οὕτω μετέπλασεν, οὕτω π. χ. κατὰ τὸ *προσώπατα* λέγει *ἀλόγατα* (ἀντὶ ἄλογα). ἔπειτα *τρεξίματα*, *δοσίματα*, *γραφίματα* καὶ πάντα τὰ εἰς *μα* (ἐνικ. ὄν. *ιμον*) εἰς *ματα* μεταπλάσασα. Συνέβη δὲ τοῦτο ἤδη πρὸ τοῦ Θ'. αἰῶνος, ὥς δὴ-λον ἐκ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων: *μεταστασίματα* (= *μεταστάσιμα*). Θεοφ. συν. 430, 2 *ἐθίματα* (= *ἔθιμα*) Κωνσταν. Πορφ. 606, 12. μετὰ *ἀλλαξιμάτων* 441, 5. *ἀλλαξιματα* 157, 14 κτλ. τῶρα δὲ καὶ ἐνικ. *φεροσίματος*, *τρεξίματος*, *γραφίματος*, ἀλλὰ καὶ *γραφιμάτων* κτλ. Τὰ δὲ εἰς *ιμον* ταῦτα ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ ῥηματικὰ καὶ παρώνυμα, συνήθως ἐπίθετα ὄντα, ἡ μεταγενεστέρα ἤρχισε νὰ τὰ ἐκλαμβάνῃ μάλιστα μὲν ἀντὶ τῶν εἰς *οις* ἀφρημένων π. χ. *γράφιμον* = *γράφει* ἢ *γραφῇ* *πιάσιμον* = *πιάσις* ἤτοι *λαβή* *δέξιμον* = *δέξις* ἢ (ὑπο)-*δοχή* κτλ. πολλάκις δὲ καὶ ἀντὶ τῶν εἰς *μα* πραγματικῶν, ὥς *δόσιμον* = *δόμα* *νίσιμον* = *νίμα* ἢ *χέρσιψ* *γράφιμον* = τὸ γεγραμμένον κτλ. Τῆς χρήσεως ταύτης παραδείγματα πολλὰ ἀπαντῶσι παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, οἷα ἐκτὸς τῶν προεκτεθειμένων τὰ: *στέψιμον* (= *στέψις*) Θεοφ. Συν. 41, 3. 619, 16. 645, 15. 809, 4. *σαξιμοδέξιμον* 640, 19. — 86, 17. *δέξιμον* Κωνσταντ. Πορφ. 280, 3. κτλ. — Τὴν δὲ πραγματικὴν σημασίαν εἶχάν τινα ἤδη καὶ κατ' ἀρχαιοτέρους χρόνους λαβόντα, οἷα ἐκτὸς τῶν σκοτεινοτέρων *ἐρέψιμον* εἶδος πόας (Σουῖδ.), *κίχιμον* τῆς κορώνης τὸ κόπριον (Ἡσυχ.), *ὄστιμον* καὶ *ὦχιμον*, τὰ γνωστότατα *νόμιμα* Πινδ. Ἀποσπ. 152. Σοφ. Ἀντιγ. 455. Πλατ. Φαίδρ. 265. α κ. ἄλλ. τὰ *ἔθιμα* = *ἔθνη* Ἀθην. Δ'. σλ. 151. ε κ. ἄλλαχού.

β'.) Τὸ δ' περὶ τῆς ἐπενθέσει τούτου μεταπλάσεως τῶν θεμάτων ἢ παραγωγῆς νέων θεμάτων, τὰ δέοντα ἐλέχθησαν ἐν τῷ γενικῷ λόγῳ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν θεμάτων, ἐνθα καὶ περὶ τῆς διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀδοντικοῦ μεταπλάσεως τῶν πλείστων ἄρσεν. καὶ θηλυκῶν πρωτοκλίτων, ὥς *παπά-δ-ες*, *δεσποτά-δ-ες*, *πατριφρά-δ-ες*, *μαθητά-δ-ες*, *μανά-δ-ες*, *κυρά-δ-ες* κτλ. καὶ περὶ τῆς ἤδη κατὰ τοὺς ἄττικους χρόνους ἀρχῆς των.

γ'.) Ὡσαύτως ἐκεῖ ἐλέχθη καὶ περὶ τῆς διὰ τοῦ θ νέων θεμάτων, ὀνοματικῶν τε καὶ ῥηματικῶν παραγωγῆς.

Τελευταῖον τινὰ εἰς *ορος* δευτερόκλιτα, ἐνθα τὸ *ορ* εἶνε ῥιζικόν, μετὰ τῶν εἰς *ων* γεν. *ορ-ος* τριτοκλίτων συγχιϋθέντα, ἀπέβησαν καὶ

αὐτὰ *τριτόκλητα*. Τοιαῦτα εἶνε τὰ *διάκων* (ᾧθεν κατὰ τὰ ἄρχων — ἄρχος, γέρων — γέρος. καὶ τὸ καθομιλ. *διάκος*) γεν. *διάκορος* ἐν τῇ *Charta Borgiana* 7, 16 — 18. 9, 23. *ἡμίονες* (= ἡμίονοι) παρὰ Σιμοκάττη σλ. 59, 5. τὸν *ἔγγονα* (= ἔγγονον) παρὰ Θεοφαν. Χρον. 582, 21 καὶ συνεχ. 13, 9. Κατὰ ταῦτα ἐκαινοτόμησε καὶ ἡ σημερινὴ ἀμάθεια τὸ *ἐπίμωρ* ἀντὶ *ἐπίμορος*.

ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ.

Τέσσαρες εἶνε αἱ πρῶται, ὡς εἰκός, καὶ κυριώταται καταλήξεις τοῦ ἑλλην. ἀπαρεμφάτου· *ά.*) ἡ *μεναι*, ἥτις ἐν μὲν τῇ *ά.* (τῇ εἰς *μι*) συζυγίᾳ προσαρτᾶται εἰς τὸ *ρήματ.* θέμα ἀμέσως, ἐν δὲ τῇ *β'.* (τῇ εἰς *ω*), μεσολαβοῦντος τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος *ε*, π. χ.

ἐνεστ. ἀκου-έ-μεναι, φορῇ-μεναι (ἀντὶ φορε-έ-μεναι), ἔμ-μεναι (ἐκ τοῦ ἔσ μεναι), διδό-μεναι κτλ.

ἀορ. *β'.* ἐνεργ. δό-μεναι, στή-μεναι, ἐλθ-έ-μεναι. μέλλωρ. ἄξ-έ-μεναι. παρακείμερος. ἴδ-μεναι, γεγῶρ-έ-μεναι, ιστά-μεναι κτλ.

παθητ. ἀορ. *ά.* καὶ *β'.* ὁμοιωθή-μεναι. μιγῇ-μεναι κτλ.

Ἐκ τῆς *μεναι* προῆλθαν κατ' ἀποκοπὴν αἱ *μεν* καὶ *μειν*, π. χ.

1) ἀκου-έ-μεν, διδό μεν, δό-μιν, ἴδ-μεν, ἄξ-έ-μεν, τραφῇ-μεν, αἰσχυρῇ-μεν, ἐλθ-έ-μεν, γεγῶρ-έ-μεν κτλ.

2) εἴ-μειν (= ἔμμεναι), δόμειν (= δόμεναι). C. I. 2905 ἐν ἐπιγρ. *Ροδία*.

β'.) ἡ *ε-ραι*, ἔνθα τὸ *ε* συνδετικὸν ὄν καὶ παρεντιθέμενον, ὡς φαίνεται, μετὰ σύμφωνον κατ' ἀρχάς, ἤρχισεν ὕστερον καὶ μετὰ φωνῆεν νὰ παρενθέτηται, π. χ.

πελ-έ-ραι, φορῇ-ραι (ἐκ τοῦ φορε-έ-ναι), *καλεῖ-ραι* (= καλε-έ-ναι), *διδού-ραι* (= διδο-έ-ναι) Ἰλ. Ω, 425. *δοῦ-ραι*, *μαθεῖ-ραι*, *φῶ-ραι* (φυ-έ-ναι), *μιγῇ-ραι* (= μιγη(ε)-έναι), ὁμοιωθῇ-ραι κτλ. *εἰδ-έ-ραι*, *γεγῶρ-έ-ραι* κλ. Ἄρεν δὲ τοῦ συνδετικοῦ ἐν τοῖς: *διδό-ραι*, *τιθέ-ραι*, *ιστά-ραι*, *φά-ραι*, *ἐέ-ραι*, *εἴ-ραι* (ἐκ τοῦ ἔσ-ναι) κτλ.

Ἐκ τῆς *ε-ραι* κατ' ἀποκοπὴν τῆς συλλ. αἱ προῆλθαν:

1) ἡ *εν* συνήθως τῇ δωρικῇ, π. χ. *πέλ-εν*, *λαβέν* (ἢ λάβεν;), *ἀρμόσεν* (= τῷ κοιν. ἀρμόσειν). ἄλλα πικραδ. ἐν ἐπιγρ. C. I. 2555. 2556. 2557. 58. 3050. 2448. 1688. ἐν Ἀριστοφ. Ἀχ. 754 κ. ἄλλ.

2) ἡ *ειν*, ἡ κοινοτάτη πασῶν ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ: *πέλ-ειν*, *φορεῖν* (ἐκ τοῦ φορέειν), *μαθ-εῖν*, *ἄξ-ειν*, *γεγόν-ειν*, *γεγάκ-ειν* (Πινδ. Ὀλ. 5'. 49) κτλ.

3) ἡ ἡρ συνήθως τῇ αἰολικῇ π. χ. φέρην, ἐπαίτην, διδῶν (= διδό-
ην), λάβην (καὶ ὅχι, ὡς συνήθως γράφεται, λαβῆν), τεθνάκην, ἐπιδώ-
σῃν, ἐνταφῆν (= ἐνταφῆναι), μεθυσθῆν (= μεθυσθῆναι) κτλ.

Οἱ τύποι μειν, ειν καὶ ἡρ προῆλθαν ἐκ τῶν μέναι, εἶναι, ἀποκο-
πείσης μὲν τῆς συλλαβῆς αι, ἀναπληρωθείσης δὲ τῆς ζημίας ταύτης
τοῦ ὅγκου διὰ τῆς ἀλλαχόθεν ἐπαυξήσεώς του, κατὰ διφθογγισιν ἢ
(αἰολιστὶ ἀντὶ τῆς ει τὸ η) κατὰ μήκυνσιν.

γ'.) ἡ αι, δι' ἧς μόνοι οἱ ἐνεργητικοὶ ἀ. ἀόριστοι ἐσχηματισμένοι
ἀναφαίνονται, ἐν ᾧ διὰ τῶν προεκτεθειμένων πάντες οἱ ἄλλοι χρόνοι
πλὴν τούτων τῶν ἀορίστων. Εἶνε δ' ὁ τύπος οὗτος βεβαίως νεώτερος
μὲν ἐκείνων, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ ἀ. ἀόριστος τῶν λοιπῶν χρόνων, ἀλλ'
ἤδη ἐν τοῖς ὁμηρικῶς ἔπεσιν ἦτον ἐν πλήρει χρήσει π. χ. γράψαι Ἰλ.
N, 553, ἀκοῦσαι I, 100. γῆμαι Φ, 72. χεῦαι H, 461. κλ. — Καὶ
ἐν τῇ σανσκρίτῃ ἐν ταῖς τῶν Οὐαιδῶν βίβλοις ἀπαντῶσι τινὰ τοιαῦτα
ἀπαρέμφατα π. χ. vakshē (ē = ai) (ὀριστ. ἀ. προσωπ. avāksham)
ἐκ τοῦ vah λατ. veh-ere ὀχεῖσθαι jaiśhē καὶ jishē ἐκ τοῦ ji νικᾶν,
stushē ἐκ τοῦ stu ἐπαινεῖν κτλ. Τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἔπειτα εἶνε καὶ ἡ
λατινικὴ ἀπαρεμφ. καταλ. se (= sai), δι' ἧς, ποικίλως κατὰ τοὺς
φθογγολογικοὺς νόμους τῆς λατινικῆς μεταποιηθείσης ἐσχηματίσθησαν
τὰ λατ. ἀπαρέμφατα es-se, pos-se (pot-se), es-se (ed-se = ed-
ere), velle (= vel-se), ferre (= fer-se), amare (= ama-re), mo-
nere (= mone-se) κτλ. Ἡ μόνη διαφορὰ τῆς λατινικῆς ἀπὸ τὴν ἑλ-
ληνικὴν καὶ σανσκρίτην εἶνε, ὅτι ἐν ταύταις μὲν τὸν τύπον (σ)αι
(shē) φέρουσι μόνων τῶν ἐνεργ. ἐνσίγμων ἀορίστων τὰ ἀπαρέμφατα,
ἐν ἐκείνῃ δὲ πάντα πάντων τῶν χρόνων καὶ διαθέσεων διότι καὶ τὰ
amarī π. χ. moneri, audiri κτλ. ἐγκρύπτουσι τὴν συλλαβὴν si
συγγ. τῇ se.

δ'.) ἡ σθαι, δι' ἧς ἐσχηματισμένα εἶνε τὰ ἀπαρέμφατα τῶν μέσων
χρόνων π. χ. γράφ-ε-σθαι, ποιέ-ε-σθαι, ἴστα-σθαι, τίθε σθαι, δό-
σθαι, γεν-έσθαι, γνῶσ ε-σθαι, γεγράφ-θαι (ἀντὶ γεγράφ-σθαι) κτλ.
Φαίνεται δ' ὅτι αὕτη εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ἐν ὀλίγοις μόνον ἀπαρεμφάτοις
τῶν Οὐαιδῶν διατηρηθείση σανσκρι. καταλ. a-dhyāi, ὡς bha'radyāi
φέρεσθαι, sahadyaī ἔχεσθαι κτλ.

Πανταχοῦ λοιπὸν ἐμφανίζεται ἡ δίφθογγος αι, ἥτις πρὸς τοῖς ἄλ-
λοις εἶνε τύπος τοπικῆς ἢ δοτικῆς πτώσεως εἰς α ληγόντων θεμάτων.
Πιθανώτατα ἄρα ἡ μὲν μεναι εἶνε τοπικὴ (δοτικὴ) πτώσις θηλ. ὀνο-
μάτων εἰς μένη ληγόντων, ἅτινα ὑπὸ μὲν τοῦτον τὸν τύπον ἐμφανί-
ζονται ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὡς μετοχαί, ὡς λεγ-ό-μενος κτλ. ὑπὸ δὲ

μικρὸν παρηλλαγμένον *μονη* ὡς ἀφηρημένα ὀνόματα, ὡς *πλησ-μονή*; *χαρ-μονή*, *φλεγ-μονή* κτλ. Ἡ δὲ *ε-ραι* ὁμοίως εἶνε τοπικὴ πτώσις ὀνομάτων εἰς *ρα*, ὡς *εἰρά-ρα*, *τέχ-ρα*, *μαχ-ά-ρα* (= *μηχανή*) κτλ. Ὁμοίως φαίνεται ὅτι καὶ ἡ *σαι* εἶνε τοπικὴ πτώσις ὀνομάτων εἰς *σα* ληγόντων· τοιαῦτα δ' εἰς *σο-ς* καὶ *σα* (ἢ *ση*) ῥηματικὰ ὀνόματα εἵ-δαμεν ἀνωτέρω ἱκανά, συγκεκριμένα τε καὶ ἀφηρημένα, οἷα *γέ.λα-σο-ς*, *κάγχα-σο-ς*, *κραύγα-σο-ς* κτλ. *ἄση*, *δόξα* (*δόκ-σα*), *πεῖ-σα* (= *πειθῶ*), *αἰ-σα*, *δίψα* καὶ τὰ νεώτερα *κάψα* (= *καύσα*), *τρίψα* (= *τρίβ-σα*) κτλ. καὶ ἡ *σθαι* (*σ-θαι*) ἴσως εἶνε τοπικὴ πτώσις ὀνο-μάτων ῥηματικῶν εἰς *τα*, οἷα πραγματικῶς ὡς ἀφηρημένα οὐκ ὀλίγα φέρονται ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ὡς *ἄ-τη*, *αὔ-τή*, *γενε-τή*, *τελε-τή*, *μελέ-τη*, *πινυ-τή* κτλ. Οὕτω πάλαι ἐσχηματίζοντο, φαίνεται, ἐκ πάντων τῶν ῥημάτων τοιαῦτα ὀνόματα, ὡς *λέγ-ε-τα*, *γράφ-ε-τα*, *ἴστα-τα*, *δό-τα* κτλ. ἐκ δὲ τούτων αἱ τοπικαὶ πτώσεις: *λέγ-ε-ται*, *γράφ-ε-ται*, *ἴστα-ται*, *δό-ται* κλ. Ὑστερον δέ, ἄδηλον πόθεν ἐπελθόντος τοῦ *σ* καὶ ἐπιρροῇ αὐτοῦ τοῦ *τ* δασυνθέντος, προήλθαν οἱ τύποι *λέγ-ε-σθαι*, *γράφ-ε-σθαι*, *ἴστα-σθαι*, *δό-σθαι* κτλ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἅπαντες οἱ ἀπαρεμφατικοὶ τύποι εἶνε δο-τικαὶ ἢ τοπικαὶ πτώσεις ἀφηρημένων ῥηματικῶν ὀνομάτων. Καὶ ἡ μὲν διὰ πτωτικῶν τύπων ἀφηρημένων ὀνομάτων παράστασις τῆς ἀπα-ρεμφατικῆς ἐννοίας καθ' ὅλου δὲν ἰδιάζει μόνη τῇ ἑλληνικῇ, ἀλλ' ὡς πρὸ ὀλίγου εἵδαμεν καὶ τῇ σανσκρίτῃ καὶ τῇ λατινικῇ. Ἐκτὸς τούτων ἐν μὲν τῇ σανσκρίτῃ ἢ συνήθη; ἀπαρεμφατικὴ κατάληξις εἶνε ἡ *tum* συμπεπηγυῖα αἰτιατικῇ τῆς ὀνοματ. καταλήξεως *tu*, δι' ἧς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ποτε (ἀφηρημένα) ὀνόματα ἐσχηματίζοντο, οἷα *τά*: *ἐδητύ-ς*, *ἀγορη-τύ-ς*, *μνησ-τύ-ς* κτλ., ἐν δὲ τῇ λατινικῇ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπιθέ-ματος εἶνε ἐσχηματισμένον τὸ *σουπῖνον*, εἶδος καὶ αὐτὸ ἀπαρεμφάτου, ὡς *stá-tum* = σκρ. *stihá-tum*, *dá-tum* = σκρ. *dá-tum* κτλ. ἐν δὲ τῇ *σλαβικῇ*, *λιτανῦικῇ* καὶ *κελτικῇ* δι' ὁμοίας αἰτιατικῆς καταλήξεως *tí* = τῇ ἑλλην. *τι*, *σι* (ὡς ἐν τοῖς: *φά-τι-ς*, *μνήσ-τι-ς*, *φύ-σι-ς* κ.τ.τ.) ἐρμηνεύεται ἡ ἀπαρεμφατικὴ ἔννοια. Ὅτι δ' ἡ ἀπαρεμφατικὴ ἔννοια ποῦ μὲν δι' αἰτιατικῆς, ποῦ δὲ διὰ δοτικῆς (τοπικῆς), ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ κατ' ἀρχὰς μόνον διὰ ταύτης, ἐκφέρεται, τούτου αἰτία εἶνε ἡ πρώτη σημασία καὶ χρῆσις τοῦ *τ* ἀπαρεμφάτου καὶ τούτων τῶν πτώσεων. Ἡ αἰτιατικὴ καθ' ὅλου καὶ ἡ δοτικὴ κατὰ μέρος ἐσήμεναι τὸ κατ' ἀρ-χὰς τὸ τέρμα τῆς κινήσεως ἢ, ὡς συνήθως λέγεται, τὴν εἰς τόπον κίνη-σιν, ὡς π. χ. ἐν τοῖς: *οὐρανὸν ἔκετο* = εἰς οὐρανόν. βάτε δόμῳ (= εἰς δόμον) Αἰσχ. Εὐμέν. 1014. ὄρα γε ποῦ στάσει, ποῦ δὲ βάσει; (=

νὸν ἀπαρεμφάτου τῇ τελ. ὑποτακτικῇ ἢ εὐκτικῇ ἰσοδυναμοῦντος παρ-
τέθησαν ἤδη ἀνωτέρω. Ωσαύτως 2) τοῦ εἰδικοῦ, ὀριστικῇ ἢ εὐκτικῇ ἐν
εἰδικαῖς προτάσεσιν ἰσοφαρίζοντος. 3) Ἀπαρέμφατον τῇ ἀπολύτῳ εὐ-
κτικῇ ἰσοδύναμον εἶνε τὸ Ὅδ Ρ, 354, Ζεῦ ἄνα, Τηλέμαχόν μοι ἐν ἀν-
δράσιν ὄλβιον εἶναι καὶ οἱ πάντα γένοιθ' ὅσση φρεσὶν οἶτι μενοινᾷ. 4)
τῇ προστακτικῇ ἰσοδυναμεῖ ἢ παραλλήλως τίθεται τὸ Ἰλ. Γ, 458:

ὕμεις δ' Ἀργείων ἑλένην καὶ κτήμαθ' ἄρ' αὐτῇ

ἐκδοτε καὶ τιμὴν ἀποτιρέμεν ἣν τιν' εἴοικεν.

Τοιαῦτα καὶ τὰ Ἰλ. Η, 78. Ὅδ. Γ, 19. Λ, 441 καὶ ἄλλα. — 5) ὀνο-
μαστικὸν ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον εἶνε π. χ. τὸ Ὅδ. Φ, 154 κς:

ἐπεὶ ἡ πολὺ φέρτερόν ἐστι τεθράμεναι ἢ ζῶντας ἀμαρτεῖν.
κτλ. — 6) αἰτιατικὸν ἀπαρέμφατον ὡς ἀντικείμενον Ἰλ. Η, 93 αἰ-
δεσθην μὲν ἀνήρασθαι, δεῖσαν δ' ὑποδέχθαι. Τοιαῦτα καὶ τὰ: Ζ,
226. Σ, 450. 500 κ. ἄλλα. — Τοῦ δ' ἀπολύτου λεγομένου ἀπαρεμ-
φάτου παραδείγματα, οἷα ἤδη παρὰ τῷ Ἡροδότῳ συνηθέστατα, ὡς Α.
153 τὴν πρώτην εἶναι. Β'. 15 (134. Γ'. 6) ὡς λόγῳ εἰπεῖν. Β'. 125
ὡς ἐμὲ μεμνησθαι. πρβλ. Β'. 28. — Δ'. 50 ἐν πρὸς ἐν συμβαλεῖν κλ.,
παρ' Ὀμήρῳ δὲν ἀπαντῶσιν ἀκόμῃ.

Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀοριστίᾳ τὸ γλωσσικὸν πνεῦμα δὲν ἐλησμονή-
σεν ὅλως τὴν πρωτότυπον σημασίαν τοῦ ἀπαρεμφάτου· καὶ πρὸς δια-
σάφησιν ἢ ἀποφυγὴν τῆς ἀοριστίας ἀνέκαθεν διετέλεσεν ἄλλους ἰσοδυ-
νάμους τύπους (δοτικὴν, αἰτιατ. μετὰ τῶν προθέσ. εἰς, πρὸς καὶ τὰς
ῥογικοῦς εἰδικῆς χρήσεως εἰδικὰς προτάσεις διὰ τῶν ὅφρα, ἵνα κ.τ.δμ., ἐπὶ δὲ τῆς ὕστε-
ρογενοῦς εἰδικῆς χρήσεως εἰδικὰς προτάσεις διὰ τῶν ὅτι, ὡς) ἀντικαθ-
ιστῶν ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ τῆς μὲν ἐναλλαγῆς τοῦ ἀπαρεμφάτου μετὰ τὴν
ὀριστικὴν ἢ εὐκτικὴν μετὰ τοῦ ὅτι ἢ ὡς ἐν ταῖς εἰδικαῖς ἢ ἐκθετικαῖς
προτάσεσιν, οὗσης συνηθεσιότητος παρὰ τοῖς μετ' Ὀμηρον, ὀλίγα τινὰ
παραδείγματα ἀρκεῖ νὰ παρατεθῶσιν, οἷα τὰ: Ἡρόδ. Γ'. 75: καὶ δὴ ἔ-
λεγε τὸν μὲν Κύρου Σμέρδιν ὡς αὐτὸς ὑπὸ Καμβύσῳ ἀναγκαζόμενος
ἀποκτείνει, τοὺς Μάγους δὲ βασιλεύειν. πρβλ. Η. 118. Θουκ. Α.
87, 3 προκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους εἶπον ὅτι σφίσι μὲν δοκεῖεν
ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρα-
κίλεσαντες ψῆφον ἐπαγαγεῖν κτλ. πρβλ. Γ'. 3, 3. 25, 2. Ξενοφ. Κ.
Π. Α. 3, 13. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι βούλοιοτο μὲν ἅπαντα τῷ πατρὶ
χαρίζεσθαι, ἄκοντα μέντοι τὸν παῖδα χαλεπὸν εἶναι νομίζειν καταλι-
πεῖν. κτλ. κτλ. — Τοῦ δὲ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου ἀναλύσεις ἢ μᾶλλον
τῆς τοιαύτης ἀπαρεμφατικῆς ἐννοίας δι' ἄλλων ἰσοδυνάμων τύπων (ὑ-
ποτακτ. ἢ εὐκτικ. μετὰ τῶν μορίων ὅφρα, ἵνα, ὡς, ὅπως, ὥστε) ἐρμη-

νείας εὐρίσκομεν ἤδη παρ' Ὀμήρῳ ὕστερον κατ' ἀνιούσαν πρόοδον αὐξανομένης.

ἰλ. Α, 433. ἡ ἐθέλεις ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἐμ' αὐτως ἦσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι;

αὐτ. 520. — — ἐμοὶ δέ κε ταῦτα μελήσεται ὄφρα τελέσσω.
= τελέσσαι.

Δ, 465. ἔλκε δ' ὑπὲκ βελέων, λελημένος ὄφρα τάχιστα τεύχεα συλήσειε. — —

= συλήσει. πρβλ. Ε, 690.

Ζ, 364. ἤδη γάρ μιν θυμὸς ἐπέστυται ὄφρ' ἐπαμύνῃ Τρώεσσι
= ἐπαμῦναι.

Ι, 184. πειρᾶν ὥς πεπίθοιεν ἀμύμονα Πηλεΐωνα.

Π, 652 κεξ. ὦδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι
ὄφρ' ἧς θεράπων Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
ἔξαυτις Τρῳάς τε καὶ Ἴκτορα χαλκοκορυστήν
ῶσαιτο προτὶ ἄστρ, πολέων δ' ἀπὸ θυμὸν ἐλοιο.

= δοάσσατο κέρδιον εἶναι τὸ ὥσασθαι καὶ τὸ ἐλέσθαι.

Φ, 437. ὠρμηγε δ' ἀνὰ θυμὸν ὅπως πάσσειε πόνοιο
δίον Ἀχιλλῆα, Τρώεσσι δέ λοιγὸν ἀλάλκοι.

Ὀδ. Γ, 347. Ζεὺς τόγ' ἀλεξήσεις καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
ὥς ὑμεῖς παρ' ἐμεῖο θοὴν ἐπὶ νῆα κίοιτε

= ἀλεξήσεις τοῦτο, τὸ ὑμᾶς — — κίειν.

Ρ, 362. ὠτρυν', ὥς ἄν πύρνα κατὰ μνηστῆρας ἀγείροις

= παρεκίειν γὰρ συνάζῃ κτλ. πρβλ. Σ, 54.

— — — — ἀλλά με γαστήρ

ὀτρύνει κακοεργός, ἵνα πληγῇσι δαμείω.

αὐτ. 57, ἐνθα μετὰ τὸ ὁμόσσαντε καρτερόν ὄρκον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὄρκου δι' ὑποτακτ. μετὰ τοῦ μὴ ἐκφέρεται, ἐν ᾧ ἐν ἰλ. Ψ, 525 ἐφ' ὁμοίας ἐννοίας ἐτέθη ἀπαρέμφατον.

Ὀδ. Χ, 51 κεξ.

ἀλλ' ἄλλα φρονέων, τὰ οἱ οὐκ ἐτέλεσσε Κρονίων,
ὄφρ' ἰθάκης κατὰ δῆμον εὐκτιμένης βασιλεύοι
αὐτός, ἄτῃρ σὸν παῖδ' ἀκατακτείνεις λοχῆσας.

Γ, 327. λίσσεσθαι δέ μιν αὐτὸν ἵνα νημερτὲς ἐνίσπῃ.

Τοιαύτη που ἀπκρεμφαιτική ἐννοία ἐκφέρεται διὰ τῶν αὐτῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν μορίων ὅπως (κε), ὥς (κε) 1) μετὰ τὰ ῥήματα φράζεσθαι, πειρᾶν, λίσσεσθαι κ.τ.δμ. π. χ. Ὀδ. Α, 77.

Ἀλλ' ἄγεθ' ἡμεῖς οἶδε περιφραζώμεθα πάντες
νόστον, ὅπως ἔλθῃσι.

αὐτ. 205. φράσσεται, ὥς κε νήται, ἐπεὶ πολυμήχανός ἐστιν.

Πρβλ. αὐτ. 270. 295. Β, 168. 367.

αὐτ. 316. πειρήσω ὥς κ' ὕμρι κακὰς ἐπὶ κῆρας ἰήσω.

Δ, 545. πείρα ὅπως κεν δὴ σὴν πατρίδα γαῖαν ἱκῇαι.

2) μετὰ τὰ κινήσεως δηλωτικὰ ῥήματα ἔρχεσθαι, ἰέναι, βῆναι. π.

χ. ἰλ. Ζ, 28. Ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι ὄφρα καλέσω.

αὐτ. 365. καὶ γὰρ ἐγὼ οἶκονδ' ἐσελεύσομαι ὄφρα ἰδῶμαι.

Λ, 837. ἔρχομαι ὄφρ' Ἀχιλλῆϊ δαΐφρονι μῦθον ἐνίσπω.

Σ, 114. Νῦν δ' εἴμ' ὄφρα φίλης κεφαλῆς ὀλετῆρα κιχείω.

Πρβλ. αὐτ. 147. Υ, 24. — Τοιαῦτα ἀπαρεμφατικὴ ἔννοια ἀλλαχοῦ,
μάλιστα παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συνηθέστερον μὲν διὰ τῆς μελλοντικῆς με-
τοχῆς, πολλάκις δὲ καὶ δι' ἀπαρεμφάτου ἐκφερομένη, ἐρμηνεύεται διὰ
τῶν αὐτῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν τελικῶν μορίων.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα ὅμοια φέρονται καὶ παρὰ τοῖς μεθ' Ὀμηρον. Πινδ.
Ὀλ. Ζ'. 40 κεξ.

μέλλον ἔντειλεν φυλάξασθαι χρέος

παισὶν φίλοις,

ὥς ἂν θεῶν πρῶτοι κτίσαιεν βωμὸν ἐναργέα, καὶ σε-
μνὰν θυσίαν θέμενοι

πατρί τε θυμὸν ἰάναίεν κόρα τ' ἐγχειθρόμῳ κτλ.

Πυθ. Α'. 71—2.

λίσσομαι, νεῦσον Κρονίων, ἄμερον

ὄφρα κατ' οἶκον ὁ Φοίνιξ ὁ Τυρσανῶν τ' ἀλαλατὸς ἔλῃ.

Δημοτ. ἄσμ. 34, 6 (Bergh)

χὴ μὲν τὰ σεμνὰ τῆς Κόρης μυστήρια

ἔρχεθ', ἵνα ποιήσῃ.

Σοφ. Αἷ. 530 κόμιζέ νύν μοι παῖδα τὸν ἐρὸν ὥς ἰδῶ

δός μοι προσειπεῖν αὐτὸν ἐμφανῇ τ' ἰδεῖν.

Πρβλ. πρὸς τὸ 538, ὅπου ἐφ' ὁμοίας ἐννόας ἐτέθη τὸ ἀπαρέμφατον.

αὐτ. 556 ὅταν δ' ἱκῇ πρὸς τοῦτο, δεῖ σ' ὅπως πατὴρ

δείξεις ἐν ἐχθροῖς, οἷος ἐξ οἴου τράφῃς.

τοιαῦτα καὶ Φιλοκτήτ. 55 δεῖ σ' ὅπως ἐκκλέψῃς Κρατίου Νεμέσει
2 δεῖ σ' ὅπως ἀλεκτρυόνος μηδὲν διοίσῃς

Αἷ. 567—9 κείνῳ τ' ἐμὴν ἀγγείλατ' ἐντολὴν, ὅπως

τὸν παῖδα τόνδε πρὸς δόμους ἐμοὺς ἄγων,

Τελαμῶνι δείξει μητρί τ' Ἐριβοίᾳ λέγω.

Τραχ. 604 κει.

Διδούς δὲ τόνδε φράζ' ὅπως μηδεὶς βροτῶν
καίνου πάροιθεν ἀμφιδύσεται χροῖ,
μηδ' ὄψεται νιν μήτε φέγγος ἡλίου κτλ.

Εὐριπ. Βακχ. 807

ζυγέθεσθε κοινῇ τάδ' ἵνα βακχεύητ' αἰεί.

ἔγγυς δὲ τῆς ἀναλύσεως εἶνε ἡ χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου μετὰ τοῦ ὥστε
ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ, ὡς ἐν Εὐριπ. Ἰππολ. 1327

Κύπρις γὰρ ἤθελ' ὥστε γίγνεσθαι τάδε.

Ἰφιγ. Ταυρ. 4017

Πῶς οὖν γένοιτ' ἄν ὥστε μήθ' ἡμᾶς θανεῖν;

Ἀριστοφ. Ἰππ. 495

μέμνησό νυν
δάκνειν, διαβάλλειν, τοὺς λόφους κατεσθίειν
χῶπως τὰ κάλλαι' ἀποφαγὼν ἤξεις πάλιν.

801 οὐχ ἵνα γ' ἀρχὴν μὰ Δι' Ἀρκαδίας προνοούμενος, ἀλλ' ἵνα

μᾶλλον

σὺ μὲν ἀρπάξης καὶ δωροδοκῇς παρὰ τῶν πόλεων κτλ.

925

ἐγὼ γὰρ εἰς τοὺς πλουσίους σπεύσω σ' ὅπως ἂν ἐγγρα-
φῇς.

πρβλ. αὐτ. 934. 1255.

— — — καὶ σ' αἰτῶ βραχύ,

ὅπως ἔσομαι σοι Φανὸς ὑπογραφεὺς δικῶν.

Πλουτ. 492 ἐπιθυμοῦντες — — — ὥστε γενέσθαι. Ἡροδ. Α. 91.

Προθυμεομένου δὲ Λοξίω ὅπως ἂν κατὰ τοὺς παῖδας τοὺς Κροΐσου γέ-
νοιτο τὸ Σαρδίω πάθος καὶ μὴ κατ' αὐτὸν Κροῖτον, οὐκ οἶός τε ἐγέ-
νετο παραγαγεῖν μοίρας. Β'. 126 καὶ τοῦ ἐσιόντος — δέεσθαι ὅπως ἂν
αὐτῇ ἔνα λίθον ἐν τοῖσι ἔργοισι δωρέοιτο. Γ'. 44 ἐδεήθη ὅπως ἂν καὶ
παρ' ἐωυτὸν πέμψας ἐς Σάμον δέοιτο στρατοῦ. Ε'. 98 ἐπηγγέλλοντο ἐς
τὴν Χίον τοῖσι Παίοσι ὅπως ἂν ὀπίσω ἀπέλθοιεν. ς'. 42 συνθήκας
σφίσι αὐτοῖσι τοὺς Ἴωνας ἠνάγκασε ποιέσθαι, ἵνα δωσίδικοι εἶεν καὶ
μὴ ἀλλήλους φέροιν τε καὶ ἄγοιεν. — Θουκ. Γ'. 51, 2 ἐβούλετο δὲ
Νικίας τὴν φυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθηναίοις εἶναι, τοὺς
τε Πελοποννησίους ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους — — — τοῖς τε Με-
γαρεῦσιν ἅμα μηδὲν εἰσπλεῖν. ἔνθα μεταξὺ δύο ἀπαρεμφάτων κεῖται
μία ἀνάλυσις. Ε'. 36, Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδῶσι Λα-
κεδαιμονίους. Ὅμοια τὰ διὰ τοῦ πρᾶσσειν ὅπως καὶ τοῦ ὀρίστ. μέλλον-

τος, ὑποτακτ. ἢ εὐκτικῆς, π. χ. Ἀ. 56, 1 τῶν Κορινθίων *πρασόντων* ὅπως *τιμωρήσονται* αὐτοῦς. Πρβλ. Γ'. 4, 6. 70, 1. Ἀ. 57, 2. 58, 1. 88, 3. — Δημοσθ. π. τ. στεφάνου 302 οὐ τὴν *σιτοπομπίαν*, ὅπως παρὰ πᾶσαν *φιλίαν* ἄχρι τοῦ Πειραιῶς *κομισθήσεται*, *προϋδέσθαι*; — — — τὰ δ' ὅπως οἰκεία καὶ σύμμαχα *ὑπάρξει* *πράξει*; — Τέλῃτος τοῦ Πυθαγορείου παρὰ Στοβαίῳ Ἀνθολ. 97, 31 εἰ δὲ καὶ τοῦτου *τύχοι*, οἶμαι. *ἵνα* Ζεὺς *γένηται ἐπιθυμήσει*. — Ξενοφ. Κ. Π. Ἀ. 2, 3 οἱ δὲ περσικοὶ νόμοι *προλαβόντες ἐπιμέλονται*, ὅπως τὴν ἀρχὴν μὴ τοιοῦτοι *ἔσονται* οἱ πολῖται κτλ. αὐτ. 5 *προστατεύουσιν*, ὅπως καὶ οὗτοι τὰ καθήκοντα *ἀποτελῶσιν*. Πρβλ. αὐτ. 6 10. 6, 7. Β'. 1, 4 *βουλευόμεθα* ὅπως ἂν ἄριστα *ἀγωνιζοίμεθα*. Ἕλλην. Β'. 1, 22 *προεῖπεν* ὡς *μηδεὶς κινήσοιτο* ἐκ τῆς τάξεως *μηδὲ ἀνάξοιτο*, 3, 13 ἤρξαντο *βουλεύεσθαι* ὅπως ἂν *ἐξέλει* αὐτοῖς τῇ πόλει *χρῆσθαι*. Ἐν γένει οὕτω συντάσσονται παρὰ Ξενοφῶντι συνήθως τὰ *βουλῆς*, *φροντίδος* καὶ *ἐπιμελείας* σημαντικὰ ῥήματα, ὅπου ἡ διὰ τοῦ ὅπως (ἂν) καὶ τοῦ ὁρίζου μέλλοντος, τῆς ὑποτ. ἢ τῆς εὐκτικῆς ἐκφερομένη πρότασις ἀντικείμενον τῶν ῥημάτων τούτων οὕτω ἐρμηνεύει ἀπαρεμφατικὴν ἔννοιαν. Πρβλ. καὶ Ξενοφ. Συμποσ. Ζ'. 2. Οἶκον Ζ'. 34. 36. 37. Θ'. 14. ΙΑ. 8. 9. ΙΕ. 1. Κ'. 8. 10. 16 καὶ ἄλλαχού. — Πλάτων. Φαίδρ. 239. b. *μηχανᾶσθαι* ὅπως *ἂν* κτλ. ὅτι δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει, δῆλον ἐκ τῆς μετ' ἀπαρεμφάτου συντάξεως τῶν αὐτῶν ῥημάτων, π. χ. Θουκ. 5'. 54, 6 αἰεὶ *τινα ἐπεμέλοντο* σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς *εἶναι*. Ξενοφ. Ἀπομν. Δ'. 7, 1 αὐτάρκεις *εἶναι* αὐτοὺς *ἐπεμελεῖτο*. Πρβλ. Οἶκον. Κ'. 9. Δημοσθ. πρὸς Ζηνόθεμιν 22—23 *ἐπραττεν* ὅπως μὴ εἰς ἀχώγυμα δεῦρ' *ἔσται* καὶ εὐθὺς κατωτέρω δῖς: « μὴ δεῦρο *πλεῖν* τὴν νῦν *ἐπραττε*. » Σοφ. Ἡλεκτρ. 213 *γράφου* μὴ πρόσω *φωρεῖν*. — Πλουτάρχου Φαβ. Μαξ. 12, 1 καὶ τὰ πράγματα *γινώσκειν ἐφρόντιζεν* οὐ δι' ἀγγέλων κτλ. Ταῦτα δὲ λέγων δὲν διατείνομαι, ὅτι ἐν πάσαις ταύταις ταῖς διὰ τοῦ ὅπως (ἂν) προτάσεσι τὸ μόριον τοῦτο εἶνε ἀπαρχλλάκτως ἴσον τῷ τῆς καθομιλουμένης *νά*, ἀλλ' ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις, ὡς εἰκός, τὴν πρώτην σημασίαν, τὴν τροπικὴν (= ὁποῖω τρόπῳ, τίνι τρόπῳ, πῶς) ποῦ μὲν μᾶλλον, ποῦ δ' ἥττον διατηροῦν κατ' ὀλίγον ἀπέβη ἄλλαχού κυρίως τελικόν (= τῷ ἵνα, ὅφρα), τέλος δὲ καὶ πάντα ἰσοδύναμον τῷ (ἀναλυτικῷ) *νά*.

Μέση τις βαθμὶς μεταξὺ τοῦ ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς ἀναλύσεως τοῦ εἶνε ἡ χρῆσις τοῦ ὥστε καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀντὶ τούτου μόνου τ. ἔ. ὅπου συνηθέστερον ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον τίθεται. π. χ. Ἡροδ. Γ'. 14 *συνέεικε* ὥστε — *παρίεναι*. 5'. 5 οὐκ *ἐπειθεν* — ὥστε *δοῦναι*.

Η. 57 κατέχειν ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι. Θουκ. Ε. 14, 1 ξυρέ-
 θη ὥστε ἀλφασθαι· 16, 5 πείσαι ὥστε χρῆσαι· 17, 2 ξυρεχωρεῖτο,
 ὅστε εἰρήνην ποιεῖσθαι. Πρβλ. Ε. 35, 6. 37, 1. Ζ'. 86, 3. Η. 5, 2.
 45, 1. 3. 47, 2. 73, 1. 86, 6. 87, 2. Ξενοφ. Ἑλλην. Δ'. 8, 32 δι-
 επράξατο ὥστε γενέσθαι· ζ'. 54 ποιήσειν ὥστε τειχισθῆναι. Ἀρι-
 στοτ. Πολιτ. Δ'. 5, 2. πολλαχοῦ συμβέβηκεν ὥστε τὴν μὲν πολιτείαν
 τὴν κατὰ τοὺς νόμους μὴ δημοτικὴν εἶναι, διὰ δὲ τὸ ἥθος καὶ τὴν ἀ-
 γωγὴν πολιτεύεσθαι δημοτικῶς. κτλ.

Απαρεμφατικὴ ἔννοια ἐκφέρεται καὶ διὰ προτάσεων (ὑποθετικῶν)
 διὰ τοῦ εἰ, ἐάν (ἤν), ὅταν, αἵτινες εἶνε ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον
 ἐτέρας ἡγουμένης ἢ ἐπομένης προτάσεως, ἢ κατ' εὐθείαν ἢ κατ' ἐπ-
 εξήγησιν τοῦ ἐν ταύτῃ (ἀορίστου) δεικτικοῦ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. π. χ.
 Θουκ. ζ'. 85, 1 καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἦν τοὺς φίλους
 κακώσωμεν, ἀλλ' ἦν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων ῥώμην ἀδύνατοι
 ὦσιν.» ὅπερ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ δύνανται κάλλιστα διὰ τοῦ γὰ ἀ-
 ποδοθῆναι. «Καὶ ἡμᾶς τοῦτο μᾶς ὠφελεῖ ἐδῶ, ὅχι γὰ κακώσωμεν
 τοὺς φίλους, ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ μας γὰ ἦγε ἀδύνατοι κτλ. Ε. 109 τὸ δ'
 ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὖνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων
 φαίνεται, ἀλλ' ἦν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προὔχῃ Γρωμ. βίος·
 ἐστὶν ἦν τις τῷ βίῳ χαίρῃ βιῶν. Εὐριπίδης παρὰ Πλουπάρχῳ π.
 παιδ. ἀγωγ. δουλοῖ δ' ἄνδρα, ὅταν συνειδῇ πατὴρ ἢ μητὴρ κακὰ.
 Ἰσοκρ. πρὸς Νικοκλ. 20. ἡγοῦ δὲ θυμὰ τοῦτο κάλλιστον εἶναι καὶ θε-
 ραπείαν μεγίστην, ἂν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιοτάτον στυτὸν παρέχῃς.
 Νικοκλ. 2 ἐπειτα κάκεινο ἄτοπον εἰ λέληθερ αὐτοὺς κτλ. Αἰσχίν.
 κατὰ Κτησιφ. 124 ἐκκλησίαν γὰρ ὀνομάζουσιν, ὅταν μὴ μόνον τοὺς
 πυλαγόρας καὶ τοὺς ἱερομνήμονας συγκαλέσωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συν-
 θύοντας καὶ χρωμένους τῷ θεῷ κτλ.

Απαρεμφατικὴ ἔννοια ἐκφέρεται παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ἀπὸ
 Ἀριστοτέλους καὶ ἐξῆς ἐν ταῖςδε ταῖς διὰ τοῦ ὅπως καὶ τ. ὅμ. καὶ
 τῆς ὑποτακτικῆς ἢ εὐκτικῆς φράσεσιν: Ἀριστοτ. Πολιτ. Β'. 5, 4 ἔτι δὲ
 νόμον ἐτίθει περὶ τῶν εὐρισκόντων τι τῇ πόλει συμφέρον, ὅπως τυγ-
 χάνωσι τιμῆς. Πρβλ. Ζ'. 2, 5. Ποιητ. ΙΕ. 1 Πολυδ. Β'. 8 κοινῇ μὲν
 ἔφη πειράσθαι φροντίζεις, ἵνα μηδὲν ἀδίκημα γίγνηται Ῥωμαίοις
 κτλ. Δ'. 26 ἐπεμψεν ἐπιστολὴν — διασαφῶν, ἵνα — — ποιῶνται.
 Πρβλ. Ε. 2. 10. ζ'. 33. 35. Ι. 18. 20. Διονυσ. Ἀλικαρν. Ἀρχ. Α. σλ.
 215. Β'. 666. Σχολ. Ἀπολλ. Ἀργοναυτ. Β'. 946 αἰτησαμένη παρ'
 αὐτῶν πρότερον ἵν' ἐπιτύχοι κτλ. Διοδώρ. Σικελ. Ι. σλ. 549 (Bekk.),
 23 παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα διῇ τοὺς ὁδόντας — — ἰωσήπ. Ἀρχαιολ.

Β'. 8, 1 προσέταξε τοῖς ἰδίοις παισίν, ἵνα τοὺς Ἰωσήπου παῖδας. Ἐφρ. καὶ Μαν. εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν προσῶνται 5'. 8, 4: ἔλεγε δὲ ἡ-
κειν ἵνα θύσῃ τῷ Θεῷ. Πρβλ. αὐτ. 13, 10. 14, 6. Ζ'. 14, 5. Η'. 14,
2. Ι'. 9, 1. ΙΑ'. 1, 2. 5, 1. 7, 7, 5. ΙΒ'. 2, 14. 3, 14, 6. 10, 6.
11, 1. ΙΓ'. 3, 4, 9. ΙΔ'. 2, 1. 9, 4. ΙΕ'. 2, 7 κτλ. Πλουτάρχου Ρώμ.
15, 4 ἐγένοντο συνθῆκαι περὶ τῶν γυναικῶν, ὅπως μηδὲν ἄλλο ἔργον
τοῖς ἀνδράσιν ἢ τὰ περὶ τὴν θαλασίαν ὑπουργῶσι. Λυκούργου 13, 3
μία μὲν οὖν τῶν ῥητρῶν ἦν, ὥσπερ εἴρηται, μὴ χρῆσθαι νόμοις ἐγγρά-
φοις, ἑτέρα δὲ πάλιν κατὰ τῆς πολυτελείας, ὅπως οἰκία πᾶσα τὴν μὲν
δροφὴν ἀπὸ πελέκως εἰργασμένην ἔχῃ κτλ. Σόλ. 30, 2 Ἀρίστωνος δὲ
γράφαντος, ὅπως δοθῶσι πεντήκοντα κορυνηφόροι τῷ Πεισιστράτῳ
φυλακὴ τοῦ σώματος, ἀντεῖπεν ὁ Σόλων κτλ. Πρβλ. Ἀλκιβ. 24, 2.
Τιμολ. 22, 4. Φιλοποίμ. 17, 4. Μαρίου 29, 7. Κρασσοῦ 12, 3.
Πομπ. 54, 5. Ἀλεξ. 10, 3. Φωκ. 21, 1. Κάτ. τ. νεωτ. 8, 2. 12, 5.
Κλεομ. 6, 1. Δημητρ. 38, 9. Ἀντων. 5, 2. 70, 3. « μέλλων οὖν οἰ-
κοδομεῖν τὸν τόπον, ἐβουλήθην δημοσίᾳ προειπεῖν, ἵνα, ἂν ἄρα τινὲς
ἐθέλωσιν ὑμῶν, πρὶν ἐκκοπῆναι τὴν συκὴν, ἀπάγξωται. » Δίωνος
5, 3 κτλ. Ἀρριαν. Ἐπικτ. Γ'. 23, 27. Α'. 18, 14. 10, 8. — Δίωνος
τ. Κασσίου ΑΗ. 17, 7. Καὶ προσεπεκηρύχθη ἱν', εἰ δὴποτε ἐντὸς αὐ-
τῶν φανεῖται, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ὑποδεξάμενοι αὐτὸν ἀνατὶ διόλωται·
12, 2 πέμψαντος γὰρ μου πρὸς αὐτὸν φιλικῶς, ὅπως ἔλθῃ τε πρὸς
ἡμᾶς καὶ κοινῇ μεθ' ἡμῶν βουλευσῇται περὶ τῶν παρόντων, οὐτ' ἤλ-
θεν, οὐθ' ἤξειν ὑπέσχετο. ΝΑ'. 10, 7 καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῶν παρόν-
των τινὸς ἐδεήθη ἱν' αὐτὸν ἀποκτείνῃ. 9 καὶ ἐκέτευσε τοὺς παρόντας
ὅπως πρὸς τὸ μνημεῖον αὐτὸν κομίσωσι. 12, 6. ΝΒ'. 26, 4. περὶ μὲν
οὖν τῶν βουλευτῶν τῶν τε ἱππέων ταῦτά σοι συμβουλεύειν ἔχω, καὶ
νῆ Δία καὶ ἐκεῖνα, ἵνα, ἕως τε ἔτι παῖδές εἰσιν, ἐς τὰ διδασκαλεῖα
συμφοιτῶσι κτλ. ΝΔ'. 26, 7 τοῦτό τε οὖν ἐν τῇ τοῦ Αὐγούστου ἐκ-
δημία ἐψηφίσθη καὶ ἱν', ἐπειδὴ μηδεὶς ἔτι ῥαδίως τὴν δημαρχίαν ἡ-
τει, κλήρω τινὲς ἐκ τῶν ταμειυκότων καὶ μήπω τεσσαράκοντα ἔτη
γεγονότων καθιστῶνται. ΝΕ. 13, 1 κτλ. — Κοῦντου Συμγρατοῦ Β'.
127 ὥς μοι ἔτι κρῆνειν, ἱν' Ἀργεῖους ἐρίδωμαι κτλ. Ε. 171 — 2
καὶ ῥά μοι ἐνδοθεν ἦτορ ἐν φρεσὶ ταῦτά μενοινᾷ, ὅφρα δορυκτῆτοισι
δικασπολὶν ὁπάσωμεν. 5'. 16 νῦν δέ μοι ἀλλήκτους ὁδύνας ἐνεθή-
κατο daίμων, ὅφρ' ὁρόω κακὰ πολλά. αὐτ. 32. Ζ'. 241 παρφάμε-
νοι κείνου θρασὺν νόον, ὅφρ' ἀφίκηται δῆτιον εἰς ἐνοπήν. Θ'. 25 κεξ.
81 κεξ. ΙΔ'. 239 κεξ. — Αἰλ. Π. Ἱστορ. ΙΒ'. 30. ΙΔ'. 9.
Ἄν λοιπὸν ἐν τῇ λογίᾳ γλώττῃ ἀπὸ Ὀμήρου μέχρι Κοίντου, ἀπὸ τοῦ

40ου π. Χρ. μέχρι τοῦ 4ου μ. Χρ. αἰῶνος παρὰ τῷ ἀπαρεμφάτῳ καὶ ἡ ἀνάλυσίς του ἢ μᾶλλον ἢ τῆς ἐννοίας του δι' ἄλλων τύπων, τῶν παρεμφατικῶν ἐγκλίσεων μετὰ μορίων, ἐρμηνεία ἦτο τόσον συνήθης, ἐν τῇ δημῳδεῖ, τὴν ἐνάργειαν καὶ ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει, τὴν διὰ τῶν ἐγκλίσεων κατὰ πρόσωπα καὶ ἀριθμοὺς εὐκρίνειαν, πολὺ πρὸ τῆς τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀοριτίας καὶ τῆς τοῦ λόγου συμπυκνώσεως προαιρουμένη, ἔπρεπε νὰ ᾔνε πολὺ συνηθεστέρα, προοδεύοντος δὲ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τοῦ ἀναλυτικοῦ πνεύματος, ἔτι συνηθεστέρα ν' ἀποδῇ. Ὅτι δὲ τοῦθ' οὕτως εἶχε, δῆλον ἔκ τε τῆς ἐν τῇ τῶν Ο'. μεταφράσει καὶ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ χρήσεως ταύτης τῆς ἀναλύσεως, πυκνοτάτης οὔσης. Ἀνάγονται δὲ καὶ αὗται, ὥς περ αἱ παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις εἰς δύο κυρίως γένη: 1) εἰς τὰς ἐκφερούσας τὸ ἀντικείμενον ῥημάτων καθ' ὅλου μὲν θελήσεως, ἰδίως δὲ δεήσεως, αἰτήσεως, παρακλήσεως, παραγγελίας, προσταγῆς, προθυμίας, φροντίδος κ.τ.δμ. δηλωτικῶν, π. χ. Β'. Ματθαῖ. 2, 8 ὥς καὶ ὁ Σαλωμων ἠξίωσεν, ἵνα ὁ τόπος καθ' αἰσθησῇ μεγάλως. Γ'. Ἑσδρα 4, 46 δέομαι οὖν ἵνα ποιήσης τὴν εὐχὴν κτλ. 6, 31 καὶ προσέταξεν, ἵνα, ὅσοι ἂν παραβῶσι τι τῶν προσηρημένων — — — ληφθῇναι (ἀντὶ ληφθῶσι). Σιράχ ΑΖ'. 15 δεήθητι ὕψις, ἵνα εὐθύνῃ ἐν ἀληθείᾳ τὴν ὁδόν σου. Πρὸς ΔΗ. 14 κ.λ. Ματθ. Δ'. 3 εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. Ζ'. 12 Πάντα ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. Η. 34 παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν δρίων αὐτῶν. Μάρκου Γ'. 9 καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ κτλ. Ε. 17 παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαίμονισθεις ἵν' ἢ μετ' αὐτοῦ. ς'. 25 θέλω ἵνα μοι δῶς ἐξ αὐτῆς κτλ. Ζ'. 26 καὶ ἡρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Η. 22. Θ'. 30 καὶ οὐκ ᾔθελεν ἵνα τις γνῶ. — Λουκᾶ Γ'. 4. Ζ'. 36 ἡρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ. Η. 34. Θ'. 40 καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό. Ι. 40 εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναρτιλάβηται. ΚΒ'. 32. Πράξ. ΚΖ'. 42 τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν. Ἰωανν. Δ'. 47 ἡρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν. Θ'. 22 ἡδὴ γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν ἀποσυνάγωγος γένηται. ΙΑ. 37 οὐκ ἠδύνατο οὗτος — — — ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; 57 δεδώκεισαν ἐντολήν, ἵνα — — — μὴκύνῃ. ΙΒ'. 40 ἐβουλεύσατο ἵνα καὶ τὸν Ἀάζαρον ἀποκτείνωσιν. ΙΓ'. 34. ΙΕ. 47. ΙΖ'. 15. Ἀποκλ. Γ'. 9 ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξωσι καὶ προσκυρήσωσι κτλ. Α. πρὸς Κορινθ. 1, 10 παρακαλῶ ὑμᾶς, — — — ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες κτλ. 16,

42. Β'. Κορινθ. 9, 5. 12, 8 παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. πρ. Κολασσαεῖς Δ'. 16 ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ κτλ. Ἀλλαχοῦ φέρεται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας καὶ αὐτὸ τὸ ἀπαρέμφατον, μάλιστα παρὰ τῷ Λουκᾷ, οὗ ἡ λέξις εἶνε μᾶλλον τῆς τῶν ἄλλων ἐπιμεμελημένη. π. χ. Εὐαγγ. Ε'. 3 ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαγαγεῖν ὀλίγον. Πραξ. Η' 31 παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Τοιαῦτα καὶ τὰ αὐτ. ΙΑ'. 23. ις'. 39. ΙΘ'. 31. ΚΖ'. 33. Ἰωανν. Εὐαγγ. Δ'. 40. Α'. Θεσσαλον. 5, 12. — Εἰς δὲ τὸ 2) γένος ὑπάγονται ἅπασαι αἱ ἀναλύσεις τοῦ ἀπαρεμφάτου αἱ ἐκφέρουσαι τὸ ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον ἐτέρας (συνήθως ἡγουμένης) προτάσεως ἢ ἀμέσως ἢ ἐμμέτως πρὸς ἐπεξήγησιν τοῦ ἤδη ἐν αὐτῇ ἀορίστως τεθειμένου τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ἢ τινος ὁμοίου. καὶ α.) διὰ τοῦ ἵνα καὶ τῆς ὑποτακτικῆς : Ματθ. Ι'. 25 ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. ΙΗ' 6 συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικός ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ. Λουκ. Α'. 43 καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς με; ΙΖ'. 2 λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικός περικεῖται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκαδαλίῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων. Ἰωανν. Α'. 27 οὐ εἰμι ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάγτα τοῦ ὑποδήματος. Δ'. 34 ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ΙΕ'. ἐν τούτῳ ἔδοξάσθη ὁ πατήρ μου ἵνα καρπὴν πολλὸν φέρητε. ις'. 7 συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ΙΖ'. 3 αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσιν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν κτλ. Καθολ. Α'. ἐπιστολ. 3, 11 αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία — — ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 23 αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Δ'. 17. 24. Ε'. 3 αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. Β'. ἐπιστ. 5. 6. Γ'. ἐπιστ. 4 μειζότεραν τούτου οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. Α'. πρὸς Κορινθ. Δ'. 2—3 ὁ δὲ λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστὸς τις εὐρεθῇ· ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑπ' ὑμῶν ἀνακριθῶ κτλ. Θ'. 15 «καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθαγεῖν ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. » ἐνταῦθα τὸ ἀπαρέμφατον διαδέχεται ἀνάλυσις. 18 τίς οὖν μοὶ ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ κτλ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτὸ δὲν εἶνε λίαν σπάνιον ἐν τούτοις. π. χ. Ματθ. Γ'. 41 οὐ οὐκ εἰμι ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι. 44 ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι. Λουκ. ΙΕ'. 19 οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Α'. πρὸς Κορινθ. ΙΕ'. 9 κ. ἄλλ. β'.) διὰ τῶν εἰ, ἐάν, ἂν. π. χ. Μάρκ. ΙΔ'. 24 καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη

ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Α. Κορινθ. Ζ'. 8 καλὸν αὐτοῖς ἐστὶν ἐὰν μείνωσιν ὡς καὶ γὰρ κτλ. — Ἐκ τῶν ἀποστολικῶν πατέρων: Βαρνάβα ἐπιστ. Ε. ἔδει γάρ, ἵνα ἐπὶ ξύλου πάθῃ. ΙΒ'. λέγει εἰς τὴν καρδίαν Μωσῆ τὸ πνεῦμα, ἵνα ποιήσῃ τύπον σταυροῦ κτλ. αὐτ. ἐδέοντο Μωσέως, ἵνα ὑπὲρ αὐτῶν ἀνερέγκῃ. ΙΓ. θέλω ἵνα εὐλογηθῇ. Κλήμεντος Ῥώμης πρὸς Κορινθ. Α. 44 καὶ μεταξὺ ἐπιτομὴν δεδώκασιν, ὅπως — — δι-
αδέξωται ἕτεροι δεδοκιμασμένοι ἄνδρες τὴν λειτουργίαν. αὐτ. εὐχώ-
μεθα οὖν καὶ αἰτῶμεθα ἀπὸ τοῦ ἐλέους αὐτοῦ, ἵνα ἐν ἀγάπῃ ζῶμεν. Β'. πρὸς Κορινθ. 10 τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἵνα ζήσωμεν. — Ἰγνατίου πρὸς Ἐφεσ. 3 διὰ τοῦτο παρέλαβον παρακαλεῖν ὑμᾶς ὅπως συντρέχητε τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ. Πρὸς Ῥωμαίους 3 ἐγὼ δὲ θέλω ἵνα κἀκεῖνα βέβαια ᾖ. πρὸς τοὺς Σμυρν. 1 παρακαλεῖν ἵνα σώζωται, 2 αἰτεῖ ἵνα σοι φανερωθῇ. 7 τοῦτον καταξιῶσαι ἵνα πορευθεὶς εἰς Συρίαν δοξάσῃ ὑμῶν τὴν ἄοκνον ἀγάπην κτλ. 2) Μαρτυρίου τοῦ ἁγ. Ἰγνατ. 19 αἰτή-
σασθε περὶ ἐμοῦ ἵνα ἐπιτύχω. 3) Μαρτυρ. 2 τούτοις ὑμῶν εὐχονται αἱ γυναῖκες, ἵνα ὑμῖν τὴν σωφροσύνην φυλάττωσιν. — Προοιμίου τῆς πρὸς Φιλιππησ. ἐπιστ. τ. ἁγ. Πολυκάρπου 6 εἰ οὖν δεόμεθα τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡμῖν ἀφῇ κτλ. 13 ἐγγράφατέ μοι — — — ἵνα καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἀποκομίσῃ γράμματα. — τ. ποιμένος τοῦ Ἐρμα Ὁρσ. Α. 2 ποίοις ῥήμασιν ἐρωτήσω τὸν Κύριον ἵνα ἡλατεύσῃ μοι; Β'. 2 τὰ ῥή-
ματα — ἃ ἐνετείλατό μοι ὁ δεσπότης ἵνα σοι ἀποκαλυφθῇ. αὐτ. ἐρεῖς οὖν τοῖς προηγούμενοις τῆς ἐκκλησίας ἵνα κατορθώσονται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. Γ'. 13 ἀξιῶ τὸν Κύριον ἵνα τὰς ἀποκαλύψεις καὶ τὰ δράματα τελειώσῃ. Ἐντολ. Δ'. 1. 5'. 1. Περσολ. Ε. 2 συνευδόκησεν αὐτῷ ἵνα συγκληρονόμος γένηται ὁ δοῦλος τῷ υἱῷ. αὐτ. 4. Ζ'. 1. Θ'. 28 πονη-
ρὰ γὰρ ἡ βουλὴ αὕτη, ἵνα δοῦλος Κύριον ἴδιον ἀρνήσῃται. αὐτ. ἀξιους ὑμᾶς ἡγήσατο ὁ Θεός, ἵνα τούτου τὸ ὄνομα βαστάζητε κτλ.

Ἐκ τῶν κατόρων τῶν συνόδων (ἐκδ. Ποτλῆ καὶ Ῥάλλη) τῆς ἐν Καρχηδ. συνόδου (Τόμ. Γ'.) σελ. 15 ὁ ἅπαξ ἐκρίναμεν τοῦτο καὶ κα-
τέχομεν, ἵνα τοὺς ἀπὸ αἱρέσεων ἐρχομένους βαπτίζωμεν. 17 ἐγὼ κρί-
νω ἵνα — — βαπτισθῶσιν. 16 αὖ τοῦτο ἐγὼ ἐφρόνησα, ἵνα οἱ αἰ-
ρετικοὶ — — — βαπτισθῶσιν. 17 φρονῶ ἵνα κτλ. σλ. 256 κανόν. Ι. τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου καὶ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω, ἵνα μετὰ
πάσης ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας ἐξετάζοιτο. Πρβλ. ΙΑ. τοὺς πατέρας
ἡμῶν κεκριμέναι, ἵνα . . . . ἀποκινῶτο κτλ. Τοιαύτη ἀνάλυσις ἀπα-
ρεμφάτου ἀπαντᾷ ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς κανόσιν ἐκείνης τῆς συνόδου.
— σλ. 291 (ἐκ τῆς ἐν Καρθαγένη συνόδου ἐπὶ Ὀνωρίου) ἀρκεῖ ἵνα —
— καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν συζητήσῃ. 302 ἀρέσκει ἵνα ἐπίσκοπος καὶ

πρεσβύτερος καὶ διάκονος καὶ πάντες οἱ τὰ ἱερά φηλαφῶντες, τῆς σω-
φροσύνης φύλακες, γυναικῶν ἀπέχονται. 342 (συν. Καρθαγ.) ὁμοίως
ἤρεσεν ἵνα ἐπίσκοποι κλ. ἐκλήπτορες μὴ γίνωνται. 429 αἰτοῦμεν, ἵνα
— καταξιώσῃτε — ἐξ ἐπιστολῆς Ἀττικοῦ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως
πρὸς τὴν ἐν Ἀφρικῇ σύνοδον σλ. 616 (Τομ. Γ'). « Κόριοι, μακαριώ-
τατοι ἀδελφοί, ἐγράψατε δηλαδὴ ἵνα τοὺς ἀληθεστάτους κανόνας τοὺς
ἐν τῇ Νικαέων μητροπόλει τῆς Βιθυνίας παρὰ τῶν πατέρων ὁρισθέντας
μετὰ τὴν τῆς πίστεως ἔκθεσιν ἀποστείλω. Καὶ τίς ἐστὶν ὁ τὴν κοινὴν
πίστιν καὶ τοὺς ὅρους τοὺς ἀπὸ τῶν πατέρων βεβαιωθέντας τοῖς ἰδίοις
ἀδελφοί; ἀρνούμενος; — κτλ. Οὕτω λοιπὸν πανταχοῦ εὐρυνομένην εὐρί-
σκομεν τὴν χρῆσιν τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἀπαρεμφάτου κατὰ τοὺς περὶ Χρι-
στὸν αἰῶνας. Κατόπιν δ' ἔρχονται καὶ ἄλλα. σχολ. Αἰσχ. Προμ. 347
ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο ἵνα καὶ ἄλλοι τὰ ὅμοια ἐμοὶ πάσχωσι θέλω.

Ταῦτόν συνέβη μάλιστα περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ
καὶ ἐδῶ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν προειρημένων περιπτώσεων ἀπαντᾷ πρὸς
τῷ ἀπαρεμφάτῳ συχνοτάτῃ καὶ ἡ ἀνάλυσίς του διὰ τοῦ μορίου *ut* (= ὡς,
ὅπως, ἵνα). Καὶ ἀ.) ὡς ἀρτίζειμενον τῶν καθ' ὅλου θελήσεως καὶ
βουλῆς σημαντικῶν ἡμεράτων π. χ. Cic. de off. 3, 25. Phaëthon o-
ptavit ut in currum patris tolleretur. αὐτ. 5 non patitur ut —
augeamus. in Vat. 7 (πολλάκις) volo ut mihi respondeas. Ad. At-
tic. 8, 9. Balbus minor ajebat, nihil malle Cæsarem quam ut
Pompejum assequeretur. καὶ εὐθὺς κατόπιν ἀπαρέμφατον. Liv. 3,
19. Tribuni plebis postulant, ut sacrosancti habeantur. Cic. pro
Rosc. Amer. 19 potuerit animum inducere, ut naturam ipsam
vinceret, ut — ejiceret, — ut — oblivisceretur. Cic. de fin. 5, 9
id agit ut se conservet de offic. 1, 14 videndum est igitur, ut ea
liberalitate utamur. Sallust. Jug. 10 moneo obtestorque uti hos —
— caros habeas, neu malis etc. Nepos Themist. 2. Themis-
tocles persuasit populo, ut pecunia publicâ, — — classis cen-
tum navium aedificaretur. Curt. 3, 33. Parmenio litteras aperit,
in quis erat scriptum, ut mature Alexander aliquem ex duci-
bus suis mitteret Cic. in Verr. 4, 12 jubere, ut — referret. Nep.
Epam. 6. Epaminondas perfecit, ut auxilio sociorum Lacedæ-
monii privarentur. Cic. ad Att. 2, 4. Tu quidquid indagaris de
republica, facito ut sciam Cæs. de bell. civ. 3, 89. Nep. Milt. 1
κ. ἀλλαχοῦ. — β'.) ὡς ὑποκείμενον 1) μετὰ τὰς φράσεις *fit* (fieri non
potest), accidit, incidit, contingit, evenit, usu venit, occurrit, est
Cic. Tusc. 1, 3. Fieri autem potest, ut recte quis sentiat, et id,

quod sentit, potite eloqui non possit. de off. Persæpe evenit, ut utilitas cum honestate certet κ. ἀλλ.

2) Μετὰ τὰ futurum, extremum, prope, proximum, reliquum est, relinquitur, sequitur, restat, superest ἐνίοτε δὲ καὶ accedit, π. χ. Nep. Att. 21. Amicis quoniam satisfeci, reliquum est ut ego met mihi consulam. Cic. pro Murena 22 accedit eodem ut etiam ipse candidatus — non possit ponere κτλ.

3) Μετὰ τὰ mos est, moris est. Cic. Brut. 21. est mos hominum ut nolint eundem pluribus rebus excellere. in Verr. 1, 26 negavit moris esse græcorum, ut, in convivio virorum accumberent mulieres. πρβλ. pro Mur. 2.

4) Μετὰ τὰ æquum, rectum, utile, verum, verisimile, rarum, novum est κ.τ.δμ. Cic. Tuscul. 5, 21. Atque ei ne integrum quidem erat, ut ad justitiam remigraret etc. Τὸ δὲ non verisimile est ut ἀπαντᾷ τετράκις ἐν τοῖς pro Rosc. Am. 41. §. 121 in verrem 4, 6. §. 41. pr. Sulla 20, §. 57. pr. Sen. 36. §. 78 κτλ. κτλ.

Ἐκ ταύτης τῆς πρὸς τὴν λατινικὴν ὁμοιότητος δὲν ἐπεταί, ὅτι ἡ ἀνάλυσις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐν τῇ ἑλληνικῇ προῆλθεν ἐκ τῆς ἐπ' αὐτὴν ἐπενεργείας τῆς λατινικῆς μετὰ τὴν ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους καθυποταγὴν τῆς Ἑλλάδος. Διότι, ὅτε ὁ Ὀμηρος τὰς διὰ τοῦ ὄφρα κ. τ. δμ. μορίων καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἢ εὐκτικῆς προτάσεις παραλλήλως καὶ ἰσοδυνάμως ἀπλοῖς ἀπαρεμφάτοις μετεχειρίζετο, οὔτε Ῥώμῃ ὑπῆρχεν ἀκόμῃ οὐδέ τις καὶ μακρόθεν ἐπιρροὴ τῆς ἔτι τότε ἀπαιδεύτου λατινικῆς ἐπὶ τὴν ἑλληνικὴν ἦτο δυνατόν. Ἄν δ' ὅλως πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ἐπιρροὴν τινα τῆς ἐτέρας ἐπὶ τὴν ἐτέραν, δικαιότερον τὴν ἀντίστροφον τῆς εἰρημένης πικραδεκτέον, τὴν τῆς πολὺ πρότερον ἀνεπτυγμένης ἑλληνικῆς ἐπὶ τὴν ὀψιαιέτατα δι' Ἑλλήνων καὶ ἡμιελλήνων παιδευθεῖσαν λατινικὴν. Ἀλλ' ἔτι ἐγγύτερον πρὸς τὴν ἀλήθειαν προσερχόμενοι πρέπει νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἦτε κατὰ τοῦτο καὶ ἡ κατ' ἄλλα πολλὰ ὁμοιότης τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν γλώσσων πηγάζει ἐξ αὐτῆς τῆς ἀδελφότητος των, ἐκ τοῦ αὐτοῦ καθ' ὅλου ἐν ἀμφοτέραις ἐπικρατοῦντος πνεύματος. Ἡ δ' ἀνάλυσις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀμφοτέραις ἀνέκαθεν οἰκεία οὔσα, ὥς δὴλον ἐκ τῶν εἰρημένων, παραλλήλως τῷ ἀπαρεμφάτῳ μέχρις ἐσχάτων κατῆλθεν, ἥττον μὲν συνήθης παρὰ τούτῳ τῷ ποιητῇ ἢ λογιῇ, συνηθεστέρα δὲ παρ' ἐκείνῳ κατὰ τὸν ἐκάστου χαρακτήρα, ἔτι δὲ συνηθεστέρα ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ· συνηθεστάτη δ' ἀπέβη ἐν τοῖς ὑστάτοις χρόνοις, ὅτε ὑπερίσχυσε τὸ ἀναλυτικὸν πνεῦμα. Ἀλλ' ἐν μὲν ταῖς ἐκ τῆς λατινικῆς κατὰ τὸ μέγιστον μέρος παρηγμέναις Ῥωμαϊκαῖς

γλώσσαις, καθ' ὃ πάντῃ νέον βίον, ὡς ἐκ τῆς ἐπιρροῆς ἄλλοφύλων στοιχείων, τοῦτε γερμανικοῦ καὶ τοῦ ἰθαγενεῦς ἐκάστης τῶν ῥωμανικῶν χωρῶν, ἀρχισάσαις, τὸ ἀπαρέμφατον ἔλαβε καὶ αὐτὸ νέαν ζώην, εἰ μὲν ὅχι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔκτασιν, καθὼς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ λατινικῇ (ὅχι π. χ. αἰτιατ. μετ' ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας), καθ' ἱκανὸν καὶ μέρος τῆς πάλαι χρήσεώς του. Ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ, τὴν ἀνέκαθεν ὑπάρχουσαν ἀνάλυσιν ἀδιακόπως ἐξακολουθούσῃ καὶ αἰ μᾶλλον εὐρυνούσῃ περιορίσθη ἐν τέλει εἰς δύο μόνας χρήσεις 1) τὴν ὀνομαστικὴν π. χ. τὸ φαρεῖ(ν), τὸ πιεῖ(ν), κατὰ τὸ ἰδεῖ(ν), κατὰ τὸ λέγειν του κτλ. 2) τὴν βοηθητικὴν πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν μελόντων: θέλω γράφει(ν) ἢ γράψῃ (= αἰ), θέλω γραφθῇ(ν), θέλω ἔχει(ν) γραμμένον κτλ. καὶ ἐνταῦθα πολλαχοῦ ἀπολέσαν τὸ ληκτικὸν ν, πρὸς ὃ καθ' ὅλου ἀντιπαθείαν τινα δεικνύει ἡ δημώδης γλῶσσα, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐν. αἰτιατ. τῆς ἀ. καὶ β'. κλίσεως καὶ τῶν εἰς οὐδ' ἐτέρων δῆλον, π. χ. τῇ(ν) ζώῃ(ν), τὸ(ν) λόγῳ(ν), τὸ δένδρῳ(ν), τὸ παιδί(ν) κτλ. Τοιοῦτοτρόπως ἡ γλῶσσα δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐπανῆλθεν εἰς τὰς πρώτας αὐτῆς ἀρχάς, ὅτε τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ὄνομα μόνον ὑπῆρχε κατὰ δοτικὴν (τοπικὴν) πτώσιν. Ἡ δ' ἐν τῇ γλώσσῃ ἐπικράτησις καινοφανῶν τύπων μέχρι καταργήσεως ἄλλων πολλάκις ἀρχαιοτέρων, ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἰδίῳς, ἐμφανίζεται καὶ ἄλλαχού. Τοιαύτη π. χ. εἶνε ἡ ἐπικράτησις τῶν ἰδίως παθητικῶν χρόνων ἀντὶ τῶν ἀντιστοίχων μέσων ἢ τῆς ὀριστικῆς καὶ μάλιστα τῆς ὑποτακτικῆς ἀντὶ τῆς εὐκτικῆς· ἡ τῶν ἀπὸ οὐδετέρων ἢ ἀμεταβάτων ἐνεργητικῶν ῥημάτων μετοχικῶν παθητ. παρακειμένων ἀντὶ τῶν ἀντιστοίχων ἐνεργητικῶν, π. χ. παγωμένος = πεπηγώς. ἀραιωσμένος = ἀραιβεθηνώς. διψασμένος καὶ πειρασμένος = διψῶν καὶ πειρῶν κτλ. ἡ τῆς αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως πρὸς ἢ εἰς ἀντὶ τῆς δοτικῆς καὶ ἄλλων. Ἡ δὲ κυριωτάτη αἰτία τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε, ὡς προεῖρηται, ἡ σπουδὴ ἡ περὶ τὴν εὐκρίνειαν καὶ ἐνάργειαν τὴν προερχομένην ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως πολλῶν μερικῶν εὐορίστων καὶ εὐκρινῶν τύπων ἀνθ' ἑνὸς γενικοῦ καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἀορίστου καὶ ἀσαφοῦς π. χ. τῶν θέλω νὰ γράφω (ἢ γράψω), νὰ γράψῃς (γράψῃς), νὰ γράψῃ (γράψῃ), νὰ γράφωμεν (γράψωμεν) κτλ. ἀντὶ τοῦ θέλω γράφειν (γράψαι).

Πρὶν ἢ ἐπιθέσωμεν πέρας εἰς τὸν περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου λόγον, ἐρρυνητέον ἀκόμη τρία τινά 1) ἂν παρὰ τὰς προεῖρημένας ἐκεῖνας δύο περιπτώσεις σώζονται καὶ ἄλλα λείψανα τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐν τῇ καθομιλουμένῃ 2) πότε ἤρχισε ν' ἀποκόπτεται τὸ ν τοῦ ἀπαρεμφάτου, καὶ 3) πότε τὸ ἵνα τὸ πρὸ τῶν ἄλλων ὁμοταγῶν μορίων ὄφρα, ὅπως,

ὡς μάλιστα ἐπ' ἐσχάτων εἰς τὴν τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀνάλωσιν συντελοῦν εἰς τὸ νὰ ἠκρωτηριάσθῃ.

4) Λείψανα τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἄλλα παρὰ τὰ βοθητικὰ πρὸς τὸν τοῦ μέλλοντος σχηματισμόν: θέλω γράφει(ν), θέλω γράψῃ (= αἰ), θέλω γραφθῇ(ν) καὶ τὰ ὀνομαστικὰ εἰς εἰ(ν): τὸ ἔχει(ν) του, κατὰ τὸ λέγει(ν) του, μὲ ἰδεῖν ἄγριον, φαγεῖ καὶ πιεῖ(ν), τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν· τὸ λύσειν καὶ τὸ δέσειν ἐκ τῶν ἀορ. λύση (= αἰ) καὶ δεση (= αἰ) κατὰ σύγχυσιν, ὡς φαίνεται, προσελθόντα κ. τ. ὁμ. εἶνε ἄ.) τὰ φρασσεολογικά: μᾶλλον εἰπεῖν· φέρ' εἰπεῖν· τί μέλλει γενέσθαι; ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι καὶ εἴτι ἄλλο. — 6.) τὰ κατ' ἀποκοπὴν καὶ ὁμοφθογγίαν ὡς προστακτικὰ φαινόμενα: τὸ φάγε καὶ τὸ πῖε· τὸ ἄμε καὶ ἔλα· τὸ δῶσε καὶ λάβε (ἢ 'πάρε)· εἰς ἐν ἄψε καὶ σβῆσε· τὸ ἀναίβα καὶ καταίβα· εἰς τὸ ἔβγα τοῦ μηνός κ. τ. τ. Ὅτι ταῦτα δὲν εἶνε προστακτικά, ἀλλὰ πραγματικὰ ἀπαρέμματα δῆλον πρῶτον ἐκ τοῦ συνοδεύοντος αὐτὰ ἄρθρου, ὅπερ ἀτοπώτατα θὰ συνετάττετο μὲ προστακτικὴν, εἴτα ἐκ τῆς μετὰ γενικῆς ἢ προσδιοριστικοῦ ἐπιθέτου συντάξεώς των ὡς 'ς τὸ ἔβγα τοῦ μηνός· εἰς ἐν ἄψε καὶ σβῆσε, ἥτις μόνον ἐπ' ὀνομαστικοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε ἔλλογος. Τῆς δὲ τοιαύτης ὅλως ὀνομαστικῆς συντάξεως τῶν ἀπαρεμφάτων πρᾶγματὰ ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας γλώσσης ἔτυχε νὰ σημειώσω τάδε: Σοφοκλ. Οἰδ. Κολ. 230 ὦν προπάθῃ τὸ τίνειν = τὸ τίειν (ἢ τίσις) ὦν (= ἐκείνων, ἂ) προπάθῃ. Εὐριπ. Ἀλκυστ. 832 ἀλλὰ σοῦ τὸ μὴ φράσαι· καὶ Ἰγνατίου πρὸς Συμωναίους κεφ. 4 τούτου δὲ ἔχει ἐξουσίαν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ ἀληθεύον ἡμῶν ζῆν· ἔπειτα ἐκ τινων μετὰ τοῦ ν τύπων, π. χ. ἐν τε τῇ κυπριακῇ διαλέκτῳ σωζομένων, ὡς τὸ ἄμεν καὶ ἔ-λαν, καὶ παρὰ τοῖς δημοτικοῖς στιχουργοῖς τῶν προγενεσέρων αἰώνων, π. χ. ἐν τῷ ποιήμ. Β. Χ. εἰς κάμπων κλεισσυρότοπον εἰς διάβαν τουρκοβούνου. Ἄλλα δὲ τοιαῦτα ἄνευ τοῦ ν ἐκ τῶν προγενεσέρων εἶνε τάδε. Πτωχοπροδρ. Β'. 113 ἐρώτησε 'ς τὸ διάβα σου ἐπὶ τοὺς Βενετίκους. Χρον. τ. Μωρ. σλ 64 ἐκ τὴν Τζαμπάνια ξέβηκε 'ς τὸ ἔμβα νοεμβρίου. Ἐκ τοῦ Θ. Ρ. 'μέρα νύκτα ναυρίσκειται 'ς τὸ πέσε καὶ τὸ γῦρε.

καὶ θάμπνηναν τὰ μάτια μου ἀπὸ τὸ πὲ καὶ κλάψε.

Δημ. Ζήνου Βατραχομ. 118 εἰς τό'βγα.

Προῆλθαν λοιπὸν τὰ μὲν φαγεῖ καὶ πιεῖ καὶ τὰ ὅμοια ἐκ τῶν κοινῶν φαγεῖν καὶ πιεῖν κτλ., τὰ δὲ « φάγε καὶ πῖε », τὸ « ἄμε καὶ ἔ-λα », τὸ « ἀναίβα καὶ καταίβα » κ.τ.ὁμ. ἐκ τῶν διωριζόντων φάγετ, πῖετ, ἄμετ, ἔλατ (= ἔλα-εν), ἀναίβατ (= ἀναίβα εν), καταίβατ (= καταίβα-εν) ἀντὶ τῶν ἀττικῶν ἢ κοινῶν φαγεῖν, πιεῖν, ἄμειν (ὅπερ ἐν

τοῖς ἀρχαίοις μνημείοις δὲν ἀπκντᾶ, ἀλλὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀμεύειν), *ἐλᾶν* = ἐλαύνειν, ὅπερ ἐπὶ τῆς ἐρχεσθαι ἢ ἵεναι σημασίας σχεδὸν ἤδη παρὰ Πινδάρῳ ἴσθμ. Δ'. (Ε'.) 38 ἀπκντᾶ « *ἔλα νῦν μοι πεδόθεν· λέγε, τίνες Κύκνον, τίνες Ἑκτορα πέφνον* », ἀνὰβῆναι (αἰολ. ἀναίβην), καταβῆναι (αἰολ. κατὰίβην). τὰ δὲ « *ἄψε καὶ σβῆσε, τὸ « δῶσε καὶ πάρε » καὶ τὰ ὅμοια ἐκ τῶν ἄψαι, σβῆσαι (ἀπτ. σβέσαι), δῶσαι (= δοῦναι) καὶ παῖραι (= ἐπαῖραι), διὸ καὶ ὁρθότερον διὰ τῆς αἰ γραπτέα.*

Περὶ τούτων ἐν ἐκτάσει ἐπραγματεύθη ὁ Κοραῆς ἐν τοῖς αὐτοσχεδί-
οις στοχασμοῖς τοῖς πρὸ τοῦ γ'. τόμου τῶν Πλουτάρχου παραλλήλων καὶ ἐν τῷ Α'. τῶν Ἀτάκτων σλ. 159.

Ἄλλα ἀπαρέμφата παρὰ τὰ ὀνομαστικά καὶ βοηθητικά φέρονται ὅχι πολὺ σπανίως παρὰ τοῖς ἀπὸ τοῦ 12ου μέχρι τοῦ 15ου αἰῶνος σιχουρ-
γοῖς τῆς δημώδους. Εἶνε δὲ ταῦτα συντεταγμένα συνήθως μετὰ τῶν ρη-
μάτων *θέλειν, βούλεται, ἐπιθυμεῖν, δύνασθαι, ἰσχύειν, ἄρχεσθαι, παύειν, ὀφείλειν, χρεωστεῖν* κ.τ.δμ. π. χ. παρὰ τῷ Α. Κ. ἄρχομαι ταῦτα λέγειν. οὐ δύναται φυλάξειν. παρὰ τῷ Πτωχοπροδ. Α. 145 ἤρκατο ρουκαρίζειν. 260—1 (δὶς) τί φορεῖν οὐκ ἔχω. 273 ὥρμησα συγκαθίσαι. 290 ἠρξάμην ἐμπουκῶνεσθαι. Β'. 64 ἠξέυρεις συλλα-
βῆσαι. 79 ψάλλειν οὐκ ἰσχύεις. 16ου ὅταν ἄρξωνται τοῦ τρώγειν. 164 τίς ὑποίσει καθορᾶν τὰ πλήθη τῶν ἰχθύων; 190 οὐδ' ἀτερίσαι καὶ ἰδεῖν κἂν ὅλως με ἀφίρουν. 257 μὴ ἔχωρ δ' ἄλλο τι φαγεῖν (*) τρώγει τὰς Παλαμίδας. 306 δυνάμενα ποιῆσαι. 308 εἰ θέλεις ἐρευ-
νῆσαι. 367 βούλει μαθεῖν. Ἐκ τοῦ Β. Χ. οὐ δύναμαι, ὦ Βέλτανδρε, τὴν ξενιτεῖαν σου ἀκοῦσαι. ἀλλὰ γε τούτου τὴν βουλὴν οὐκ ἠδυνήθηρ κόψαι. οὐ δύναμαι ἀπὸ συμβουλῆς τινος τοῦ κωλυθῆναι. οὐκ ἠμπορεῖ βασιτάζειν. πανόμεθα τοῦ λέγειν. ἐπιθυμεῖ γνωρίσαι. φράσαι κἂν ὅ-
λως ἀπορῶ τὴν καλλονὴν τὴν τόσην. Ἐκ τῶν Χρον. τ. Μωρ. σλ. 34 οὐκ ἠμποροῦν βασιτάζει (= εἰν). 50 ὀφείλει καὶ χρεωστεῖ δουλεύει (= εἰν). αὐτ. νὰ ὀφείλῃ ἔχειν. 52 ὀφείλουρ εἶσθαι κτλ. Τώρα εἶνε ἄ-
δηλον, ἂν ταῦτα τοῦ ἀρχαῖσμοῦ ἢ, ὡς λέγει ὁ Κοραῆς, μακαρονισμοῦ τῶν στιχουργῶν καταλογιστέον, ἢ εἶνε πραγματικά λείψανα τῆς τότε οὐπω παντελῶς καταργηθείσης τοιαύτης χρήσεως τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐν τῇ δημῳδῇ γλώσσῃ. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη, τὰ αὐτὰ ῥήματα παρὰ τοῖς αὐτοῖς φέρονται καὶ μετ' ἀναλύσεως τοῦ ἀπαρεμφάτου συντεταγ-
μένα, π. χ. Πτωχοπρ. Α. 74 ἂν θέλῃς νὰ φελέσης. 122 δός με νὰ

(*) Ἐκ τούτου τὸ καθομιλούμενον « τὸ φαγεῖ », ὅπερ διφθογογραφητέον καὶ ὅχι, ὡς συνήθως γράφεται, « φαγί ».

προγεύσωμαι. Β'. 110 παῦσε τὸ νὰ τρῶς πολλά. καὶ ἄλλα πλείονα. Β. Χ. ἤρξαντο νὰ παγαίνουν. τὸ ἐπεθύμει νὰ ἰδῇ. καὶ χρὴ νὰ σὲ δουλεύουν, οὐχὶ τοῦ (σὺ;) νὰ δουλεύῃς. Χρον. Μωρ. σλ. 50. ὀφείλει δ προνοιάτορας νὰ ἦρε ὅπου θέλῃ. 86 ταῖς εἶχε νὰ ὀρθώρῃ. 104 κ' ἐκεῖνοι οὐκ ἠθέλησαν ποσῶς νὰ τοῦ βοηθήσουν. κ' οὐδὲν ἠθέλησε τριχὺς τίποτε νάχῃ ἐπάρη κτλ. Παρὰ δὲ Δημητρίῳ Ζήνῳ (ποιητῇ τοῦ 16ου αἰῶνος) ἐν τῇ Βατραχομουμαχίᾳ οὐδὲν πλέον ἔχνος τῆς τοιαύτης χρήσεως τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐν ᾧ αἱ πρὸς αὐτὴν ἀφορμαὶ ἦσαν πλεῖσται ὅσαι. Ὅτι δ' ἡ παρὰ τοῖς προγενεστέροις ἐκείνοις σποράδην χρήσις τοῦ ἀπαρεμφάτου μᾶλλον τῷ ἀρχαϊσμῷ των εἶνε ἀποδοτέα, ἀρκούντως πιθανολογεῖται, νομίζω, ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελίῳ ἐπυλλίου, ἐνθα πεντάκις μὲν φέρεται ἀνάλυσις ἀπαρεμφάτου, οὐδ' ἅπαξ δ' ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον.

2) Τῆς ἀποκοπῆς τοῦ ν τοῦ ἀπαρεμφάτου παραδείγματα τινὰ φέρονται ἤδη ἐκ τοῦ 11ου ἢ 12ου αἰῶνος παρὰ Α. Κ. οἷα τὰ: θέλει τὸ φανερώση. ὁ ἔχων φίλους καὶ γνωστοὺς ζήσῃ θέλει ἔς τὸν κόσμον. ἀπέναντι τῶν οὐ δύναται φυλάξειν. θέλεις κτήσῃς, θέλεις κλαύσειν, ἐν οἷς, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, τὸ ν εἶνε ἀνόργανον. ὀργανικοῦ δὲ ν ἀποκοπὴ συνέβη ἐν τῷ ὀνομαστικῷ ἀπвр. τὸ ἔχει σου παρὰ τῷ αὐτῷ Α. Κ. Ἐντεῦθεν ἱκανῶς φανερώνεται, ὅτι καὶ ἡ ἐν τοῖς ἀπαρεμφάτοις ἀποκοπὴ τοῦ ν εἶνε σύγχρονος τῇ τῶν εἰς ιν καὶ ον οὐδετέρων, περὶ ἧς ἤδη ἀνωτέρω ἔγινε λόγος. Πλείοτερα δὲ παραδείγματα τὸ ν ἀποκεκομμένων ἀπαρεμφάτων φέρονται παρὰ τῷ ποιητῇ τῶν Χρον. τ. Μωρ., ὧν τινὰ ἤδη παρατέθησαν. Παρὰ δὲ Δημητρίῳ Ζήνῳ (ἐν τ. Βατραχομουμ.) πάντα τὰ ἀπαρέμφατα ἄνευ τοῦ ν φέρονται, οἷα π. χ. στ. 21 θεὸς ἔχει. 117 θέλεις χαρῇ. 163 δὲν θέλεις φύγει. 262 τοὺς θέλομε ἀντισταθῇ. Ἄν δ' ὁ κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα (1637) μεταφράσας καὶ ἐν Ῥώμῃ ἐκδώσας τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Λύγουστίνου μετεχειρίζετο ἀκόμη ἀπαρέμφατα μετὰ τοῦ ν, ὡς ἐν τῷ παρὰ Κοραῇ (Αὐτοσχ. στοχασμ. εἰς τὸ Γ'. μέρος τῶν Πλουτ. Παρὰλλήλων βίων) χωρίῳ « Μάλιστα θέλουσι κραχθῇν υἱοὶ θεοῦ καὶ θεοί. — — — τὸ καλὸν ἐκεῖνο δὲν θέλει τοὺς λείψειν, καθὼς βέβαιον εἶνε πῶς μὲ τὸ θέλημά τους δὲν θέλουν τὸ χάσειν, μηδὲ ὁ θεὸς ὅπου τοὺς ἀγκυπᾷ, δέν το θέλει πάρῃν ἀπὸ τοὺς ἡγαπημένους του. » ἂν ὁ σύγχρονος ἢ καὶ τι μεταγενέστερός του μεταφραστὴς τῶν Ἀμυωνίου εἰς τὰς πέντε φωνὰς τοῦ Πορφυρίου μετεχειρίσθῃ ἀκόμη ἀπαρέμφατά τινὰ μετὰ τοῦ ν, οἷα: θέλει μεταχειρισθεῖν (= ἦν). δὲν ἠθέλε δεχθεῖν (= ἦν) ἠθέλεν εἰπεῖν (παρὰ τῷ ἠθέλε σφάλει = η), θέλει εἰπεῖν (παρὰ τῷ θέλει ἔχει κ. ἄλλοις), ἀλλὰ καὶ

ἤθελεν ἥστεν (= εἶσθαι) καὶ εἴ τι ἄλλο ταῦτα ἀποδοτέον ἴσως ἢ εἰς τὸν ἀρχαῖσμόν τῶν γραψάντων, ἢ εἰς τινὰ διάλεκτον.

3) Τῆς δὲ τοῦ *να* ἀντὶ τοῦ *ἵνα* χρήσεως ἐν ἀναλύσει ἀπαρεμφάτου παράδειγμα ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ (10ου αἰῶνι) σλ. 693, 3 κεξ. ὁ εἰς τοὺς Φαργάνους, εἴτε εἰς τοὺς Χαζάρους θέλων γενέσθαι ὀφείλει διδόναι λίτρας ζ'. δηλονότι *να* ἔχῃ ῥόγαν νομίματα ιβ'. — Τοῦτο παρέχει τὴν ὑπόψιν, μήπως παρὰ τῷ αὐτῷ ἀλλαγῇ συνηθεστέρα χρήσις τοῦ πλήρους *ἵνα* εἰς τὸν ἀρχαῖσμόν του ἀποδοτέα, ἂν καὶ ἀρχόμενος τοῦ συγγράμματός του ὁ Πορφυρογέννητος μᾶς εἶχεν ὑποσχεθεὶς *να* κοινολεκτήσῃ καὶ γράψῃ ἐν τῇ κοινῇ καὶ καθημαξυμένῃ.

Εἶνε δὲ τοιαῦτα χωρία, ὅπου καὶ αὐτὸς καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Θεοφάνης τὴν διὰ τοῦ *ἵνα* τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀνάλυσιν ἔχει, πρὸς ἄλλοις πολλοῖς τάδε· Θεοφ. Χρον. σλ. 498, 6 καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι ἔδοξεν *ἵνα* ἐκ Καλκηδόνος ἀναχωρήσωσι. 500 ἐὰν *λαλήσῃς* τῷ στρατῷ, *ἵνα* δέξωται με, καὶ τὰς ῥόγας αὐτῶν ἐπαυξῆσαι ἔχω κτλ. αὐτ. σπούδασον μετὰ τοῦ λαοῦ σου *ἵνα* ἐγὼ βασιλεύσω. αὐτ. ἐδήλωσέν μοι, *ἵνα* τῇ κγ'. τοῦ Μαρτίου μηνὸς λάβω ταξάτους νεωτέρους καὶ εἰς τὴν ποντογέφυραν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ ὑπαντήσω αὐτῷ. 534 Στραφεῖς δὲ Μαυίας λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· τί ζητεῖς; ὁ δὲ λέγει· *ἵνα* δώσῃς βοήθειαν κατὰ τοῦ ἀντάρτου (= τῷ καθομιλ. *να* δώσῃς κτλ.). 703, 19 καὶ ἀποστείλασα σπαθάριον Θεόφιλον παρήγγειλεν *ἵνα* συντόμως ἀρπάσῃ καὶ φέρῃ αὐτόν. Θεοφ. συνεχ. 356, 4 καὶ οὐκ ἐμήνυσας, ἀδελφά, τῷ βασιλεῖ δι' ἐμοῦ *ἵνα* ἐν τούτῳ τὴν πατριάρχην ἐλέγξῃς; 355, 21 ὀρκίζω σε, δέσποτα, κατὰ τοῦ Θεοῦ, *ἵνα* πρότερόν με καθαιρήσῃς. 228, 13 καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐπιζητῶ ἢ ἀπαιτῶ παρὰ σοῦ πλὴν *ἵνα* ἀγαπᾷς καὶ ἐλεῇς ἡμᾶς. 229, 20 λέγει ὁ μικρὸς ἐκεῖνος Θεόφιλος πρὸς τὸν Καίσαρα· ὅτι ἔχω, δέσποτα, ἄνθρωπον, ὃς ἐὰν κελεύῃς, *ἵνα* παλάσῃ μετὰ τοῦ περιβοήτου τούτου Βουλγάρου = *να* παλάσῃ, παλαισάτω, παλαίσειεν ἂν κτλ. Κωνσταντ. Πορφυρογ. σλ. 115, 8 μνησται ὁ Πατριάρχης *ἵνα* ἐλθὼν ἐπὶ τὴν αὔριον ἐκτελέσῃ τὴν θεῖαν λειτουργίαν. 140, 2 ὑπομιμνήσκω αὐτὸν περὶ τοῦ Πατριάρχου, ὅπως ἐσπέρας εἰς τὸν ἀγιασμόν ἔλθῃ. αὐτόθι 20 λέγει τοῖς ἱερεῦσιν, ὅπως ἀρξονται τῆς θείας λειτουργίας. 378, 1 ἀξίως σε εὐχόμεθα, *ἵνα* ἀδιάδοχος μείρῃς διοικῶν ἡμᾶς. 408, 9 δηλῶσαι τῷ πρεσβευτῇ, *ἵνα* τῇ ἐξῆς προσέλθῃ εἰς τὸ παλάτιον. 480, 3 θέσπισμα δὲ ἀρχαῖον τυγχάνει βασιλικόν, *ἵνα* μηδεὶς λαμβάνῃ χαριστικὴν. πρβλ. 489. 494. 617, 14 κτλ. Παρὰ δὲ τοῖς δημοτικοῖς σιχουργοῖς τοῦ 10ου καὶ 11ου καὶ 12ου

αἰῶνος εἶνε ἥδη συνηθεστάτη ἡ χρῆσις τοῦ *νά. π. χ. Ε. Ζ. στ. 3* τῆς ὥρας *νά γεννήσῃ. 40* μὴ γύρης *νά πεζεύσῃς. 53* σὲ κάμνω *νά πεζεύσῃς* κτλ.

Α. Κ. ἄλλοι *νά βλάπτωνται* ἐξ αὐτῶν καὶ ἄλλοι *νά ὀφελῶνται.*

αὐτ. Μὲ τὴν καλογνωμίαν σου σπούδαζε *νά τ' αὐξάνῃς,*
νά σὲ δοξάζουν οἱ πολλοὶ καὶ θεὸς *νά σ' ἔχῃ* χάριν.

αὐτ. Ἐάν τινα ὑποσχεθῇς τίποτε *νά χάρισις,*
συντόμως τοῦτο χάρισε, νᾶνεν ἡ χάρις σου χάρις.

Ἐκ δὲ τοῦ Πτωχοπροδρόμου, τοῦ Βελθάνδρου καὶ τῶν Χρον. τ. Μω-
ρέως ἱκανὰ εἶναι καὶ τὰ ἀνωτέρω (ὑπὸ τὸ 1) ἐκτεθειμένα παραδείγ-
ματα. Ἄν δ' ἡ παρ' αὐτοῖς τούτοις ἐνιαχοῦ χρῆσις καὶ τοῦ πλήρους
ἵνα ἐναλλάξ μὲ τὸ *νά* (ἀναλυτ) καὶ μὲ τὸ *διὰ* *νά* (τελικόν), ἦτον
ἀκόμη τῆς τότε καθομιλουμένης ἰδία ἢ τῷ ἀρχαϊσμῷ αὐτῶν ἀποδο-
τέα, ἀμφίβολον. Εἶνε δὲ τοιαῦτα ἐκ μὲν τοῦ *Α. Κ.* τὸ μόνον παραδ.
ἵνα μὴ δώσης (τελ.) δις δὲ τὸ *διὰ* *νά* ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ *νά* ὡς: τὸ
θέλεις διὰ *νά* κάμῃς· εἶχα καὶ ἄλλα τίποτις τῶρα *διὰ* *νά* σὲ γράψω·
πλείονα δὲ ἐκ τοῦ Πτωχοπροδρ' ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν χρήσεων, *τελι-*
κῶς μὲν ἐν *Α. 150* *ἵνα* χορτάσω ψωμίν. 268 *ἵνα* καὶ τὸ πρὸ μικροῦ
συμβάν μοι σαφηνίσω κ. ἄλλαχού. ἀναλυτικῶς δὲ *Β'. 245* παρὰ
μικρὸν δὲ *ἐλείψεν ἵνα* με θανατώσουρ κ. ἄλλ. Ἐκ τοῦ *Β. Χ.*

κρεῖττον γὰρ *ἵνα* γένωμαι τῶν πετεινῶν ἐρῶμα,
παρ' ὅτι πάλιν *νά* στραφῶ τοῦ ποταμοῦ ἐξοπίσω.

Η ΜΕΤΟΧΗ.

Καὶ ἡ μετοχή, καθὼς τὸ ἀπαρέμφατον, εἶνε ὄνομα ῥηματικόν,
ἐναργέστερον τῶν ἄλλων ῥηματικῶν, τῶν εἰς *της* (τηρ, τωρ), *τος,*
τεος, σι-ς (τι-ς), *μων, μην* κτλ. τὸν ῥηματικὸν χαρακτῆρα, τ. ἔ. τὴν
τῶν διαθέσεων καὶ τῶν χρόνων εὐκρινῇ διάκρισιν, διατηροῦν. Διὰ τὸν
διπλοῦν τοῦτον χαρακτῆρά της διφασίας καὶ χρήσεις εἶχεν ἐν τῷ Ἑλ-
ληνι λόγῳ· ἁ.) ὀνομαστικᾶς, καθ' ἃς ὡς ὑποκείμενον, κατηγορούμε-
νον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμὸς ἄλλοιός τίθεται· ἐπέχει ἄρα
οὐσιαστικοῦ καὶ ἐπιθέτου τόπον 1) π. χ. αἰεὶ δ' ὁ σωθεὶς ἐστὶν ἀχά-
ριστος (Γνωμ.). οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν (Σοφ. Ἀντ. 261)· τῶν Κερκυ-
ραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα (Θουκ Γ. 77). βασιλέως προσήκον-
τές τινες καὶ ξυγγενεῖς (Θουκ. Α. 128). 2) εἰς γὰρ μοι μούνος τυγ-
χάνεις ἐὼν παῖς. Ἡρόδ. Α. 38. δόλος ἦν ὁ φράσας, ἔρως ὁ κτείρας.
Σοφ. Ἠλ. 197 κτλ. 3) τὰ νομιζόμενα ἐποίησε Ἡρόδ. Α. 35. τὸ βρα-

δὺ καὶ τὸ μέλλον, ὃ μέμφονται ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε (Θουκ. Α'. 84) κτλ. 4) ὁ ξείνος, οὗτος δὴ ὁ καθαρθεὶς τὸν φόνον. Ἡροδ. Α'. 43. παῖδά τε σὸν — ἀπήμονα τοῦ φυλάσσοιτος εἵνεκεν προσδόκα τοὶ ἀπονοστήσειν αὐτ. 42. Τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυκράτους ἦγον Γ'. 43 κτλ. 6.) ῥηματικὰς, καθ' ἃς ἐπέχει τόπον πικίλων ὁμοταγῶν ἢ ὑποταγῶν καὶ προσδιοριστικῶν τοῦ κατηγορήματος τῆς κυρίας προτάσεων. π. χ. Ἰλ. Γ', 144.

αὐτίκα δ' ἀργεννήσι καλυψαμένη ἐθόνησιν

ὠρμαῖ' ἐκ θαλάμοιο, τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα

= ἐκαλύφατο καὶ ὠρμαῖο καὶ ἔχεεν.

Α, 12 κεξ. ὁ γὰρ ἦλθε θαὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν

λυσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα

στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν Γερηθόλου Ἀπόλλωνος.

= ἦλθεν ἵνα λύσαιο καὶ ἔφερε — καὶ εἶχε κτλ. Ἡροδ. Γ'. 43 ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυκράτους ἦγον, ἔμαθε ὅτι κτλ. = ἐπεὶ ἐπελέξατο τὸ βιβλ., ὃ — ἦκε, ἔμαθε κτλ. Αἰ ὑπὸ τὸ 6.) μετοχαὶ ποικίλαις ὁμοταγέσιν ἢ ὑποταγέσι προτάσεις ἰσοδυναμοῦσαι, πολλάκις καὶ ἀναλύονται εἰς αὐτάς, καθὼς τὸ ἀνάπαλιν αἱ τοιαῦται προτάσεις συμπτύσσονται εἰς ἀναλόγους μετοχάς, ὥσπερ πολλαὶ τελικαὶ καὶ ἐκθετικαὶ προτάσεις κατὰ τὰ εἰρημένα εἰς ἀπαρέμφата, π. χ. ἀντὶ τοῦ ἦλθον καὶ εἶδον λέγεται καὶ ἐλθὼν εἶδον καὶ τὸ ἀνάπαλιν. τὸ Ἡροδότειον Γ'. 41 τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκίᾳ συμφορῇ ἐχρῆτο. ἡδύνατο καὶ οὕτω νὰ ἐκφερθῇ· ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐποίησε, ἀπέπλεε· ἐπεὶ (ὥς) δὲ ἀπίκετο κτλ. τὸ Θουκυδ. Α'. δουλωσόμενος (ἦλθε) = τῷ ἵνα δουλώσαιο. ἀντὶ τοῦ Ἡροδ. Γ'. 40 « τὸ θεῖον ἐπιταμένῳ ὡς ἐστὶ φθορερόν », ἡδύνατο καὶ φθορερόν ὃν νὰ τεθῇ, καθὼς δὲ ὀλίγω πρότερον τὸ σύστοιχον πυνθάνεσθαι μετὰ τῆς μετοχῆς εὖ πρήσσοντα συντεταγμένον κείται. Ἀλλὰ καὶ αἰ ὑπὸ τὸ 4.) μετοχαὶ δύνανται νὰ ἀναλυθῶσι καὶ ἀναλύονται πολλάκις εἰς ἀναφορικὰς προτάσεις. π. χ. ἀντὶ τοῦ Θουκ. Γ'. 77 (ἴδε ἀνωτέρω) ἡδύνατο νὰ τεθῇ καὶ « ὅσοι τῶν Κερκυραίων εἶχον τὰ πράγματα. » Αἱ Σοφόκλειαι ὁ φράσας, ὁ κτείνας = ταῖς (ἐκείνας) ὃς ἔφρασεν, ὃς ἔκτεινε. τὰ νομιζόμενα τοῦ Ἡροδότου Α'. 35 = α (ὅσα) ἐνομίζετο (ἢ νομίζεται). τὸ γνωρικὸν ὁ σωθεὶς = ὃς ἐσώθη ἢ ὃς ἂν σωθῇ κτλ. Ἡ τοιαύτη διὰ μετοχῶν καὶ ἀπαρεμφάτων σύμπτυξις, τὰ ἄλλως διεστώτα κῶλα τῆς περιόδου συνάπτουσιν καὶ περὶ ἐν συγκεντροῦντο, ἐμποιεῖ μὲν εἰς τὸν λόγον συντομίαν, στρογγυλότητα καὶ διὰ ταῦτα δύναμιν καὶ χάριν, ἀρετὰς μάλιστα πικρῶν τῶν ἄλλων συγγενῶν γλωσσ-

σὼν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ ἰδιαιζούσας διὰ τὸ φιλομέτοχον καὶ πολυμέτοχον αὐτῆς, ἀλλ' ἐτέρωθεν καὶ παραβιάπτει πολλάκις τὴν ἐνάργειαν· διότι καὶ ἡ μετοχή, ὡς περ τὸ ἀπαρέμφατον, ὀλιγώτερον μὲν τοῦτου ἐνέχει ὁμῶς ἀσάφειάν τινα κατὰ τε τὸν χρόνον καὶ τὴν ἔννοιαν. Οὕτω π. χ. τὸ ἔχωρ = τοῖς: ὅς ἔχει (εἶχε, ἔχη, ἔχοι), ὅτι ἔχει (εἶχε, ἔχοι), εἰ, ἐάν, ἐπεὶ (δὴ, ἐπειδάν), ὅτε, ὅταν, ἐν ᾧ ἔχει, (εἶχε, ἔχη, ἔχοι). τὸ γνωμικὸν « οὐκ ἔστιν αἰσχρὸν ἀγροοῦντα μανθάνειν = ὅστις ἀγροεῖ, ὅταν (ἂν) τις ἀγροῇ, εἴ τις ἀγροεῖ. τὸ Σοφοκλ. Φιλοκτ. ἀπεστέρησας τὸν βίον τὰ τόξ' ἐλὼν = ἐπεὶ (αἰτιολ. ἢ χρόν.) ἢ ὅτι ἀφείλες. τὸ δουλωσόμενος = ἵνα δουλώσῃται, ἢ ἵνα δουλώσῃται κτλ. Τῆς διὰ μετοχῶν συμπυκνώσεως τῆς περιόδου παράδειγμα ἐκ πολλῶν ἄλλων ἀς παρατεθῇ τὸ Πλάτωνος Γοργ. 474. b. « Νῦν δὲ θαυμασίως ὡς ἄθλιος γέγονεν, ἐπεὶ τὰ μέγιστα ἠδίκηκεν· ὅς γε πρῶτον μὲν τοῦτον αὐτὸν τὸν δεσπότην καὶ θεῖον μεταπεμψάμενος ὡς ἀποδώσων τὴν ἀρχήν, ἣν Περδίκκας αὐτὸν ἀφείλετο, ξενίσας καὶ καταμεθύσας αὐτόν τε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον, ἀνεψιὸν αὐτοῦ, σχεδὸν ἡλικιώτην, ἐμβάλων εἰς ἄμαξαν, νύκτωρ ἐξαγαγὼν, ἀπέσφαξέ τε καὶ ἠφάνισεν ἀμφοτέρους· καὶ ταῦτα ἀδικήσας ἔλαθεν ἑαυτὸν ἀθλιώτατος γενόμενος καὶ οὐ μετεμέλησεν αὐτῷ, ἀλλ' ὀλίγον ὕστερον τὸν ἀδελφόν, τὸν γνήσιον Περδίκκου υἱόν, παῖδα ὡς ἑπταετῇ, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγίγνετο κατὰ τὸ δίκαιον, οὐκ ἐβουλήθη εὐδαίμων γενέσθαι δικαίως ἐκθρέψας καὶ ἀποδοῦναι τὴν ἀρχὴν ἐκεῖνον, ἀλλ' εἰς φρέαρ ἐμβάλων καὶ ἀποπνίξας πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Κλεοπάτρην χῆνα ἔφη διώκορτα ἐμπεσεῖν καὶ ἀποθανεῖν. »

Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐντέχνῳ λογίᾳ γλώσση, στρογγυλότητα μᾶλλον καὶ δεινότητα καὶ χάριν καὶ ἄλλας τοιαύτας ἀρετὰς θηρευοῦση, εὐρεῖται εἶνε ἡ χρῆσις τῆς τε μετοχῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, διαφόρους κατὰ τὴν μείζονα ἢ ἐλάττονα ἐκάστου ποιητοῦ ἢ λογέως περιτέχνησιν θαυμάσιους κατέχουσιν, παρὰ δὲ Πλάτωνι ἐπὶ τοῦ κολοφώνου ἵσταμένη· ἐν δὲ τῇ δημώδει, τὴν ἐνάργειαν μᾶλλον διωκούσῃ καὶ ἀντὶ τῆς τῶν προτάσεων συστροφῆς καὶ συμπυκνώσεως τὴν παράλληλόν των παράταξιν προτιμώσῃ, ἔπρεπεν εἰκότως νὰ ᾔνε φειδωλοτέρη. Ὅτι δὲ καὶ ὧντος οὕτως εἶχεν, ἰκανῶς μαρτυρεῖται 1) ὑπὸ τῆς πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον ἀναλογίης, σπανιώτερον ὢν κατὰ τὰ προειρημένα ἐν τῇ δημώδει. 2) ἐκ τῆς καὶ ἐν τῇ λογίᾳ γλώσση ἀναλελυμένης ἐρμηνείας ἐννοιῶν ἀλλαχοῦ διὰ μετοχῆς ἢ ἀπαρεμφάτου ἐκφερομένων, π. χ. αἱ παρὰ Σοφοκλ. Ἀντιγ. 476 κςζ.

Ἐμοὶ γάρ, ὅστις πᾶσιν εὐθύνων πόλιν
μὴ τῶν ἀρίστων ἄπτεται βουλευμάτων,

ἀλλ' ἐκ φόβου τοῦ γλῶσσαν ἐγκλήσας ἔχει,
κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
καὶ μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.

αὐτ. 1121. Ἀριστοφ. Σφηκ. 725.

ἥπου σοφὸς ἦν ὅστις ἔφασκεν, πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀ-
κούσης

οὐκ ἂν δικάσαις.

732. 728. 740. ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐπέχουσι τὸν οὐνοματικῶν
μετοχῶν. Αἰ παρὰ Ξενοφ. Κ. Π. Α. 6, 42 εὖ δὲ χρῆ καὶ τοῦτο εἰδέναι,
ὅτι, ὁπόσους ἂν ἀξιοῖς σοι πείθεσθαι, καὶ ἐκεῖνοι πάντες ἀξιῶσούσι σε
πρὸ αὐτῶν βουλευέσθαι. Ἑλλην. Α. 6, 11. Ε. 2, 19 Πλατ. Κρίτ. 43
αἰσθανόμενος ὡς ἡδέως καθεύδεις. Γοργ. 483. d. ἡ δὲ γε, οἶμαι, φύσις
αὐτῇ ἀποφαίνει αὐτό, ὅτι δίκαιόν ἐστι τὸν ἀμείνων τοῦ χείρονος πλεον
ἔχειν καὶ τὸν δυνατώτερον τοῦ ἀδυνατωτέρου. Δηλοῖ δὲ ταῦτα πολλα-
χοῦ ὅτι οὕτως ἔχει κτλ. Πολιτ. Β'. 366 κ. ἀλλ. εἰδικαὶ προτάσεις τὰ-
πον εἰδικῶν μετοχῶν. Αἰ παρὰ Θουκυδ. Α. 91, 4 καὶ σαφῶς κατηγα-
ρούντων ὅτι τειχίζεται τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον κτλ.
αὐτ. 3 ἐνταῦθα δὴ φανερώς εἶπεν, ὅτι ἡ μὲν πόλις σφῶν τετελείχεται
ἤδη κτλ. Γ'. 88, 2 Ξενοφ. Ἑλλην. ζ'. 3, 7 ὑμεῖς δὲ αἰ μὲν φατε ὡς
αὐτονόμους τὰς πόλεις χρῆ εἶναι, αὐτοὶ δὲ ἐστε μάλιστα ἐμποδῶν τῇ
αὐτονομίᾳ. Ἀπομνημ. Γ'. 3, 14 Πλατ. Γοργ. 467 e. ἀληθῆ ἄρα ἔλε-
γον, λέγων ὅτι ἔστιν ἄνθρωπον ποιοῦντα ἐν πόλει ἃ δοκεῖ αὐτῷ μὴ μέ-
γα δύνασθαι μηδὲ ποιεῖν ἃ βούλεται. 487. a. ἐννοῶ ὅτι — δεῖ κ.τ.λ.
Αἰσχιν. κ. Κτησιφ. 58. Δημοσθεν. Φιλιππ. Α. 54. Πολυβ. ΚΗ. 9, 4. κ.
αἰ ὅμ. εἰδικαὶ προτάσεις ἐπέχουσι τὸν οὐνοματικῶν ἀπαρεμφάτων. 3) ἐκ
τῆς πολλάκις συμβαινούσης μεταβάσεως τοῦ λόγου ἀπὸ μετοχῆς εἰς
ὁμοταγῆ παρεμφατικὴν ἐγκλισιν, π. χ. Ὁμ. Ἰλ. Ε, 135

καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι,
δὴ τότε μιν τρεῖς τόσσον ἔλεν μένος, κτλ.

Ὁδ. Α, 160—2

ἀνέρος οὐ δῆπου λευκ' ὅστέα πύθεται ὄμβρου
κείμεν' ἐπ' ἠπείρου, ἢ εἰν ἄλλ' κῦμα κυλίνδει.

Σοφ. Οἶδ. Τ. 1198 κξ. κατὰ μὲν φθίσας τὰν γαμψώνυχχ παρθένον
χρησμοδόν' θανάτων δ' ἐμᾶ χώρᾳ πύργος ἀνέστας. Ἡρόδ. Θ'. 104. Οἱ
δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προσηταγμένου ἐποίησαν, ἄλλας τε κατηγεόμε-
νοί σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἱ δὲ ἔφερον εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος
αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. Θουκ. Δ'. 100, 1 ἄλλω

τε τρόπῳ πειράσαντες καὶ μηχανὴν προσήγαγον. Πλατ. Θεαιτ. 168 d. ἐνενόησάς που λέγοντος ἄρτι τοῦ Πρωταγόρου καὶ οὐκ ἐδίδουσαν ἡμῖν ὅτι πρὸς παιδίον τοὺς λόγους ποιοῦμενοι τῷ τοῦ παιδὸς φόβῳ ἀγωνιζόμεθα εἰς τὰ ἑαυτοῦ, καὶ — — — σπουδάσαι ἡμᾶς διεκελεύσατο περὶ τὸν αὐτοῦ λόγον; Εὐριπ. Ἀποσπ. ἀδ. 155, 7. Παυσαν. Ζ'. 5, 4. Ἔστι δὲ ἐν Ἐρυθραῖς καὶ Ἀθηναῖς Πολιάδος ναὸς καὶ ἄγαλμα ξύλου μεγέθει μέγα καθήμενόν τε ἐπὶ θρόνου, καὶ ἡλακάνην ἐν ἑκατέρᾳ τῶν χειρῶν ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πόλον κτλ. Τοιαῦτα ἐκ τῆς Κ. Δ. τὰ: Ἰωάνν. Α'. 32 τεθέσθαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὥς περὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Ε'. 44. Παυλ. Α'. πρὸς Κορινθ. Δ'. 14 οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νοθεύω. Ζ'. 37. Β'. πρὸς Κορινθ. ζ'. 9. Κολοσσ. Α'. 6, 26. Ἐφεσ. Β'. 3. Α'. 20. — Τούτῳ ἀνάλογον εἶνε ἢ ἐκ τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς παρεμφατικὴν ἔγκλισιν καὶ τάνάπαλιν μετάβασιν.

Τὸ ὀλιγομέτοχον τῆς δημώδους γλώσσης ἐναργέστερον μᾶς διαφάνεται ἐν ἐλλείψει ἄλλων ἀρχαιοτέρων δημοτικῶν τεκμηρίων ἐκ τῆς Κ. Δ. ἔνθα κατακορὴς εἶνε ἢ παράταξις τῶν προτάσεων ἀντὶ τῆς κυρίας συντάξεως καὶ ὑποτάξεως ἢ ὑπαλληλίας, π. χ. Ματθ. ΙΖ'. 46 καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. 18 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἑθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. κς'. 40 καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ κτλ. Μάρκου ΙΔ'. 46 καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὔρον καθῶς εἶπεν αὐτοῖς καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. πρβλ. 37. 68. Λουκ. Β'. 34 καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ κτλ. Δ'. 9 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ κτλ. αὐτ. 14—16. Ζ'. 11. 14—15 καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἰωάνν. Γ'. 2 οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ κτλ. 3. ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ αὐτ. 22. 23. Δ' 3. 10. 17. 50. Ε'. 19. ζ'. 18. ΙΑ'. 46. 47. ΙΖ'. 4. κ. ἄλλ. καὶ ἐκ τῶν ἀποστολικῶν λεγομένων Πατέρων καὶ τῶν ἀποκρύφων βιβλίων, ὁμοίως τὴν κατασκευὴν τὰς περιόδους ἐχόντων.

Ἐντεῦθεν καὶ ἐν τῇ σημερινῇ δημῳδίᾳ εἶνε πολὺ περιορισμένη ἡ χρῆσις τῆς μετοχῆς, τιθεμένης ἀ.) ὀνομαστικῶς 1) ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμός, ἀλλὰ πολὺ σπανιώτερον ἢ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ συνήθῳ κατὰ παθητικὸν παρκακείμενον, π. χ. ὁ καυόμενος, ὁ

χαμένος, ὁ χορτασμένος, τὸν πεινασμένον, «τὸ χαρισμένον ἄλογον
ς τὰ δόντια δὲν τὸ βλέπουν» (παροιμ.) Δημητρ. Ζήνου Βατροχομ.
63 — 64

Δὲν μὲ λανθάνει τὸ ψωμί τὸ καλοζυμωμένο,
οὐδ' ὁμορφον λαλάγγιον μὲ μέλι γεταμένο.

97 — 8 Μὰ σὺ φοβάσαι ἅπαντα, μικρά τε καὶ μεγάλα,
συρρόμενα, πετούμενα, ἀνθρώπους καὶ τὰ ἄλλα.

Πρβλ. 180. 324. καὶ ἄλλαι ὅλως οὐσιαστικαὶ ἀποβᾶσαι, ὡς περ καὶ ἐν
τῇ ἀρχαίᾳ, ὡς οἱ ἀρχοντες, ὁ προεστώς, ὁ ὀρίζων καὶ τὰ νεόφυτα
ἐπιστημονικώτερα ἢ ἐφαπτομένη, ἢ ὑποτείνουσα, τὸ ὑποκείμενον, τὸ
κατηγορούμενον, τὸ ἀντικείμενον, τὸ παραγόμενον, τὸ ἐξαγόμενον,
τὸ κατα(υπο)λειπόμενον, οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, οἱ ἀφωσιωμένοι κλ.

2) ὡς κατηγορούμενον πρὸς τε χρόνων περιφρασιν καὶ ἐκτὸς ταύτης·
π. χ. ἔχω γραμμένον ἢ γράψῃ (= γράψαις) = γέγραφα. εἶμαι ση-
κωμένος ἢ ἔχω σηκωθεί (= σηκωθείς) = ἐγήγερμαι. ἤμουν ἐξυπνι-
σμένος ἢ εἶχα ἐξυπνίση (= ἐξυπνήσας) κτλ. Δημ. Ζήνου Βατραχομ.
129 μετανοιωμένος ἦτονε. 191 εὗρέθη σηκωμένος. 192 ὁποῦ 'τον λυ-
πημένος. 14—15

ἓνα καιρὸν ὁ ποντικὸς ἠδρέθην ἰδρωμένος,
γιατὶ τῆς γάτας ἔφυγε κ' ἦτονε διψασμένος.

145 — 6 Γιατὶ ἐμάθαν καὶ εἶδαι ἀδίκως φορευμένον.

ἐκείνον τὸν Ψυχάρπαγα, εἰς τὸ νερὸ πνιμμένον.

Πρβλ. 323. 324 καὶ ἄλλ. Πτωχοπρ. Α. 106. 117. 155. 177 κτλ.

6.) ῥηματικῶς ἦτοι πρὸς ἀντικατάστασιν δευτερευουσῶν (προςδιο-
ριστικῶν) προτάσεων, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα πολὺ φειδωλότερον τῆς ἀρ-
χαίας καὶ συνήθως μόνον πρὸς ἐρμηνεῖαν χρονικῶν καὶ τροπικῶν
προςδιορισμῶν, ὅχι δὲ καὶ ὑποθέσεων αἰτιολογικῶν, τέλους κ.τ. δ-
μοίων, π. χ. πάγει λέγοντας = ἐν ᾧ (ὅτε) ἔλεγε ἢ διὰ τοῦ λέγειν. ἔ-
φυγε τρέχοντας = ἔφυγε (ἀπῆλθε) δρομαῖος σηκώθηκε φωνάζοντας.
εὐθὺςμβαίνοντας ἄρχισε νὰ λέγῃ = εὐθὺς ἐμβαίνων ἢ ἐμβὰς (εἰσιὼν ἢ
εἰσελθὼν) ἤρξατο λέγειν. δέρνοντας τὸν ἐπῆγαν εἰς τὸ σχολερό(ν). πα-
γαιράμενοι τὸν εὗραμεν. ἐρχόμενοι τὸν ἀπαντήσαμεν κτλ. Δ. Ζ. Βα-
τραχ. 106

τὸν Ψυχάρπακτον ἔβλεψε, λέγοντάς τ' ἀπεκρίθη.

142. κλοτζῶντας 'σάν ἡμπόριε κῆ ἀπάνου ἔστρεφέ τον.

239. Ράβδι κρατῶντας τορνευτὸ 'ς τὰ χέρια του τὰ δύο.

Αἱ ῥηματικαὶ ἢ μᾶλλον ἐπιρρηματικαὶ αὐται μετοχαὶ τῆς δημῶδους

διαφέρουσι τῶν ἀρχαίων κατὰ τρία τινά· 1) ὅτι ἐκφέρονται πάντοτε σχεδὸν καθ' ἓνα μόνον χρόνον, τὸν ἐνεστῶτα· 2) αἱ ἐνεργητικαὶ αὐτῶν τῇ συνήθει τῶν τριτοκλίτων μεταπλάσει ὑποκύψασαι παρεκλήθησαν εἰς οἰτας (ἀντὶ ὧν, οὐσιν, οἷν) καὶ ἄνευ τοῦ ὀνομαστικοῦ εἰς οἰτα, οἷα παραδείγματα ἀνωτέρω παρετέθησαν 3) ὅτι αἱ αὐταὶ αὗται ἄκλιτοι ἀπέβησαν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν τριῶν γενῶν ἐκλαμβάνονται. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν ταῖς ῥωμανικαῖς γλώσσαις. Ἐν τῇ γαλλικῇ π. χ. αἱ εἰς *ant* ἐνεστώτ. μετοχαὶ εἶνε ἄκλιτοι: *aïmant*, *si-*
nissant, *recevant*, *disant* κ.λ. κλίνονται δὲ μόνον, ὅταν ἐκλαμβάνονται ὡς καθαρὰ ἐπίθετα. Ἀλλὰ προσεκτέον ὅπως μὴ τὴν ὁμοιότητα ταύτην ἐκλάβωμεν ἀμοιβαίαν μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν μίμησιν. Ἐκάτερον μέρος τῇ ἰδίᾳ ἐπόμενον φύσει κατήντησεν εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην.

Ἐλαβε δ' ἡ χρῆσις αὕτη τῶν εἰς οἰτα-ς (ωντα-ς) μετοχῶν ἀρχὴν μὲν ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀπολύτου ὀνομαστικῆς, πολλῆς μὲν οὔσης καὶ ἐν αὐτῇ τῇ λογίᾳ γλώσση, πλειοτέρας δ', ὡς εἰκός, ἐν τῇ δημώδει· ἐπαγνώθη δ' ἐπενεργησάσης τῆς σημασίας των, ἥτις εἰς χρονικὸν καὶ τροπικὸν διορισμὸν τῆς κυρίας προτάσεως, ὡς ἐλέχθη, περιορισθεῖσα καὶ οἷον ἐπιρρηματικὴ ἀποβάσασα συνεπέφερε καὶ τὴν τοῦ τύπου ἄκλισίαν. Πόσον λοιπὸν συνήθης ἦτο καὶ πάλαι ἡ χρῆσις τῆς ἀπολύτου ὀνομαστικῆς, δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων. Ἰλ. Β, 350 κεξ.

φημί γάρ οὖν κατανεῦσαι ὑπερμενέα Κρονίωνα

ἀστράπτων ἐπιδέξι', ἐναίσιμα σήματα φαίνων·
Ζ, 510 κεξ. — — — ὁ δ' ἀγλατῆφι πεποιθώς,
ρίμφα εἰ γοῦνα φέρει μετὰ ἥθεα καὶ νομὸν ἵππων.

Πρβλ. Ὀδ. Ω, 483. Ἡροδ. Α'. 51 τῶν τῷ χρυσέῳ ἐπιγέγραπται Λακεδαιμονίων φαιμένων εἶναι ἀνάθημα, οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. Β'. 66 ταῦτα δὲ γινόμενα πένθεα μεγάλα τοὺς Αἰγυπτίους καταλαμβάνει. Δ'. 132 Λαρείου μὲν νυν ἡ γνώμη ἦν — — — εἰκάζων τῇδε. Ζ'. 17 ἐνδοὺς δὲ τὴν Ξέρξῳ ἐσθῆτα καὶ ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆϊον θρόνον — — ἦλθέ οἱ κατυπνωμένῳ τωὐτὸ ὄνειρον κτλ. 157 ἀλῆς μὲν γὰρ γινομένη πᾶσα ἡ Ἑλλάς, χεῖρ μεγάλη συνάγεται καὶ ἀξιόμαχοι γινόμεθα τοῖσι ἐπιοῦσι. Η. 83. Αἰσχ. Ἰκετ. 429 καὶ γλῶσσα τοξεύσασα μὴ τὰ καίρια,

γένεοιτο μύθου μῦθος ἂν θελκτήριος.

Προμηθ. 203 κεξ.

στάσις τ' ἐν ἀλλήλοισιν ὠροθύνετο,

οἱ μὲν θέλοντες ἐκβαλεῖν ἔδρας Κρόνον,
ὥς Ζεὺς ἀνάσσει δῆθεν, οἱ δὲ τοῦμπαλιν
σπεύδοντες, ὥς Ζεὺς μήποτ' ἄρξειεν θεῶν.

Εὐμην. 97 κεξ. Σοφ. Ἀντιγ. 259

λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, καὶ ἐγίγνετο
πληγὴ τελευτῶς, οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν.

Πρόβλ. αὐτ. 413. Εὐριπ. Ἰφιγ. Ταυρ. 695 κεξ. 947

ἐλθὼν δ' ἐκείτε πρῶτα μὲν μ' οὐδεὶς ξένων
ἐκὼν ἐδέξαθ', ὥς θεοῖς στυγρούμενον.
εἰπὼν δ' ἀκούσας θ' αἵματος μητρὸς πέρι,
Φοῖβος μ' ἔσωσε μαρτυρῶν.

Κυκλ. 330

Δοραῖσι θηρῶν σῶμα περιβαλὼν ἐμὸν
καὶ πῦρ ἀναιθῶν, χιόνος οὐδέν μοι μέλει.

Ἡρακλειδ. 39 κεξ. Φοινισσ. 283 κεξ.

Μέλλων δὲ πέμπειν μ' Οἰδίπου κλεινὸς γόνος
μυκτεῖα σεμνὰ Λοξίου τ' ἐπ' ἐσχάρα,
ἐν τῷδ' ἐπεστράτευσαν Ἀργεῖοι πόλιν.

Ἰνουῆς ἀποσπ. 6. Παλαμῆδ. ἀποσπ. 8 πάλαι δὴ σ' ἐξερωτῆσαι θέλων,
σχολή μ' ἀπείργε. Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 1165 κεξ.

ἡπιαλῶν γὰρ οἶκαδ' ἐξ ἱππασίας βαδίζων

εἶτα κατὰξιε τις αὐτοῦ μεθύων τὴν κεφαλὴν Ὀρέστης.

αὐτόθι 1182 κεξ. Εἰρην. 1242

μόλυβδον εἰς τοῦτ' ἐκ τοῦ κοῖλον ἐρχέας,
ἔπειτ' ἄνωθεν ῥάβδον ἐνθεὶς ὑπόμακρον,
γενήσεται σοι τῶν κατακτῶν κοττάβων.

Θουκ. Β'. 53, 4. Θεῶν δὲ φόβος ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπείργε, τὸ
μὲν κρίνοντες ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ μὴ ἐκ τοῦ πάντας ὄραν ἐν ἴσῳ
ἀπολλυμένους, τῶν δὲ ἀμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην
γενέσθαι βιοῦς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι κτλ. Γ'. 36, 2. Δ'. 23, 2.
40, 2. 80, 4. ε'. 24, 3. 61, 5. Ζ'. 42, 2. Καὶ τοῖς μὲν Συρακουσίοις
καὶ Συμμαχοῖς κατὰπληξίς ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, — — ὁ-
ρῶντες κτλ. 70, 7. 74, 1. Ε' 70. Η'. 104, 4 κ. ἄλλ. Ξενοφ. Κ. Π.
Α'. 3, 8 καὶ τὸν Κῦρον ἐπερῆσθαι προπετῶς, ὥς ἂν παῖς μηδέπω ὑπο-
πτήσων. Γ'. 2, 18 βούλοισθ' ἂν, ἀποτελοῦντες ὅσα περ οἱ ἄλλοι Ἀρ-
μένιοι, ἐξεῖναι ὑμῖν τῆς Ἀρμενίας γῆς ἐργάζεσθαι ὁπόσῃν ἂν θέλητε;
αὐτ. 28 περὶ τὸ τέλος τοιαῦτα καὶ Δ'. 2, 3. 5, 37. ε'. 1, 31 βου-
λόμενος δέ — — — ἔδοξεν αὐτῷ. Η' 3, 12 μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλα

τρίτον ἄρμα ἐξήγετο, φοινικίσι καταπεπταμένοι οἱ ἵπποι. 8, 10 ἦν δὲ αὐτοῖς νόμιμον — — — νομίζοντες κτλ. — Ἑλλην. Β'. 2, 3 καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειριχίως διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων. Γ'. 2, 19. Δόξαντα δὲ ταῦτα καὶ περανθέντα, τὰ μὲν στρατεύματα ἀπῆλθε κτλ. Δ'. 1, 24 ἄρμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐπιπесὼν τῇ Φαρναβάζου στρατοπεδεῖα, τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπесον κτλ. Ἀπομν. Β'. 2, 5. Ἡ δὲ γυνή — — — τρέφει τε καὶ ἐπιμελεῖται, οὔτε πεπονηυῖα οὐδὲν ἀγαθόν, οὔτε γιγνῶσκον τὸ βρέφος ὅφ' ὅτου εὖ πάσχει κτλ. — Πλατ. Ἀπολ. 21. c. καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, ἔδοξέ μοι οὗτος ὁ ἀνὴρ κτλ. Φαίδρῳ 241 d. καίτοι ὥμην σε μεσοῦν αὐτοῦ — — — λέγων ὅς' αὖ ἔχει ἀγαθά. Νομ. Γ'. 686 d. ἀποβλίσφας γὰρ πρὸς τοῦτον τὸν στόλον — — — ἔδοξέ μοι πάγκαλός τε εἶναι κτλ. Ζ'. 811. c. Ἡ. 850. c. — Κυπρίων ἐπ. Ἀποσπ. παρ' Ἀθην. ΙΕ. σλ. 682 f.

ἡ δὲ σὺν ἀμφιπόλοισι φιλομμειδῆς Ἀφροδίτῃ
πλεξαμένη στεφάνους εὐώδεις, ἄνθεα γαίης,
ἂν κεφαλαῖσιν ἔθεντο θεαὶ λιπαροκρήδεμνοι.

Πολυβ. Κ'. 5. Ἀντίγονος μετὰ τὸν Δημητρίου θάνατον, ἐπιτροπεύσας Φιλίππου, πλέων ἐπὶ τινας πράξεις πρὸς τὰ ἔσχατα τῆς Βοιωτίας — — — ἐκάθισαν πρὸς τὸ ξηρὸν αἱ ρῆες αὐτοῦ. Στράβων ζ'. 280 τῶν δὲ Εἰλώτων τινὲς ἐξαγγελλαντες, τὸ μὲν ἀντεπιτίθεσθαι χαλεπὸν ἔγνωσαν (οἱ Σπαρτιῖται) . . . . τοὺς μέλλοντας δὲ αἴρειν τὸ σύστημα ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀπιέναι προσέταξαν. Ἰωσηπ. Ἀρχ. Ι. 9 δεδιέναι γὰρ ἔφασκον, μὴ φορευθεὶς αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου, παντελὴς ἀπώλεια γένηται τῶν ὑπολειπομένων. — Πλουτάρχου Περικλ. Ἑλλην. κ. Ῥώμ. σλ. 314 κατὰ κλῆρον καλουμένην Οὐαλερίαν Λουπέρκα, σπασαμένη τὸ ξίφος, αἰετὸς καταπτὰς ἤρπασε (τὸ ξίφος). Λουκιαν. Διαλ. θεῶν ΙΔ'. 2 ὁ δὲ κάκιστα ἀνέμων ἀπολούμενος Ζέφυρος, ἦρα μὲν ἐκ πολλοῦ καὶ αὐτός, ἀμελούμενος δὲ καὶ μὴ φέρων τὴν ὑπεροψίαν, ἐγὼ μὲν ἀνέριψα τὸν δίσκον . . . . ὁ δὲ καταπνεύσας κτλ. Παυσ. Ε' 20, 4 ἐθέλων δὲ ὑπολιπέσθαι τῆς νίκης ὑπόμνημα, ὥρυσσον εἰς βόθρου ποίησιν (οἱ ἐργάται) κτλ. Κ. Δ. Παύλ. πρὸς Ἐφεσ. Δ'. 2. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς — — — ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, — — — ἀνερχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος κτλ. π. Κολοσσ. Γ'. 16 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ ρουθετοῦντες ἑαυτοὺς κτλ. Β'. πρὸς Κορινθ. 9, 10. 13. 1, 7. 7, 5. πρὸς Φιλιππησ. Α. 29 — 20. Πραξ. κς'. 3 ἡγῆμαι ἑμαυτὸν μακάριον μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ

σοῦ σήμερον κτλ. Ἰούδα ἐπιστ. 16 καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογ-
κα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν. Εὐαγγ. Ἀποκρ. σλ. 169
— 445 κτλ. — Ἐρενν. Δεξιππου σλ. 11, 1 κεξ. *Αὐρηλιανὸς* κατὰ
κράτος *ρικῆσας* τοὺς Ἰουθούγγους Σκύθας καὶ κατὰ τὴν τοῦ Ἰστρου πε-
ραιώσιν εἰς τὴν ἀποφυγὴν πολλοὺς τούτων *ἀρελῶν*, οἱ *λειπόμενοι* ἐς
σπονδὰς ἦκον καὶ πρεσβείαν ἐστείλαντο. *Μάιλχου Φιλαδ.* 262, 1. Ὁ
Ζήνων πρεσβευσάμενος — — ὑπέσχετο (ὁ τῶν Γότθων στρατηγός).
Μενάνδρου σλ. 313, 11 *ἀνευρεθέντες* οἱ τὴν κλοπὴν εἰργασμένοι ἐν
φανερῷ τε γερόμενοι ἀπεκατέστησε κτλ. 317, 15 οἱ στρατηγοὶ εἰςβο-
λὴν ποιησάμενοι καὶ δμηροὺς *λαβόντες*, ἦκου εἰς Βυζάντιον (οἱ δμηροί).
Πρβλ. 301, 18. 287, 9 τοῦτο *εἰρημέρον* αὐτοῖς — — ἐχρήσαντο (αἰ-
τιατ. ἢ ὀνομαστ. ἀπόλ.) ὁμοίως καὶ 290, 20. 300, 4. 326, 6. 374,
44. 417, 16. *Ζωσίμου* 73, 5. *Συμβὰν* δὲ τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταν-
τιον ἐν αὐτῷ τελευτῆσαι τῷ χρόνῳ, τῶν μὲν ὄντων αὐτῷ γνησίων παίδων
οὐδένᾳ πρὸς βασιλείαν ἔκριεν ἀξίόχρεων. Προκοπ. τ. Καισαρ. Γ'.
182, 16 καὶ φέρεי μὲν χειρὶ τῇ *λαϊᾷ πόλον* (ἢ εἰκών), *παραδηλῶν* ὁ
πλάστης ὅτι κτλ. ἐν δὲ τοῖς Γ'. 44, 12. 66, 17. 67, 12 ὀνομ. ἢ
αἰτιατ. ἀπόλ. — *Θεοφαν.* Χρον. 23, 13 τούτῳ διὰ γραμμάτων ὁ
θεὸς *Κωνσταντῖνος* *κελεύσας* — — — οὐκ ἐπέισθη 124, 15. 163,
10. 413, 7. 478, 6. *Κωνσταντ.* *Πορφυρ.* 65, 6 καὶ *προσκυρήσαν-*
τες ἀλλήλους ὅτε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀ-
πὸ τοῦ θυσιαστηρίου κτλ. 66, 8. 111, 17. 146, 13 καὶ εἰσέρχονται
οἱ ἱερεῖς καὶ τὸν στίχον ποιήσαντες, εἰσέρχεται πάλιν ὁ πατριάρχης.
447, 12. 150, 22. 153, 18. 544, 8 κτλ.

Οὕτω βαθμηδὸν καταντῶμεν εἰς τὰς ἀκλίτους μετοχὰς εἰς *ωρ* καὶ
οντα-ς, αἵτινες ἐν γραφῇ ἀναφαίνονται περὶ τὸν ΙΑ'. αἰῶνα, π. χ. ἐν
τῷ Α. Κ.

υἱέ μου, βλέπε εἰς τιναν μάχην μὴδὲν ποιήτης,
θαρρῶντα κ' ἔχεις συγγενῇ τοῦ νᾶ σὲ βοηθήση.

ἔπειτα ἐν τῷ ποιήματι Β. Χρ

αὐτ. *ταῦτα εἰπὼν* (ἢ κόρη) ἐξέβηκε καὶ πάγει 'ς τὴν κυράντης
αὐτ. *μικρὸν ἀπεμειδίασε β.λέπορτά* τον ἢ *κόρη*
αὐτ. *λέγοντα* (ἢ Χρυσάντζα) μὲ τὸν κομιστὴν τὸν ἐκυτῆς πατέρᾳ
αὐτ. καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐξήπλωσε *χαμὰν* *νερεκρωμένη*.
αὐτ. εὐθέως *τρέχων* βλέπει τον ἐκείθεν εἰς τὸ πέρα.
ιδὼν ταύτην ὁ *Βέλθαρδρος* ἐχάρην ἢ ψυχὴν του.
αὐτ. τοῦτο *μαθὼν* ἢ *δέσποινα* μεγάλως τὸ ἐλυπήθην.
αὐτ. *ταῦτα εἰπὼν* ἐστράφηκε *ρελῶντα* πρὸς ἐκείνον.

αὐτ. με τὸ καράβιν, τό 'ξειλε νὰ πᾶ γυρεύοντά τον.
 ἐν τῷ Βλ. β.λέποντα αὐτως ἔκραξε τὸ πόπολον τῆς χώρας.
 ὁ βρασιλεὺς Ἰουστινιανὸς καταμαθὼν τὰ πάντα,
 ἃ ἡνδραγάθησεν αὐτὸς ὁ καπιτάνιός του,

ἐχάρην ἡ ψυχροῦλά του, ἐσκίρτησε μεγάλως.

Παρά τῷ Σ. Σ. ὁ λογισμὸς μ' ἐβιάζε με, ὁ νοὺς μ' ἠνάγκαζε με
 λέγοντα· γράψε γράμματα, Στέφανε, διὰ τοὺς φίλους.

Τ. αὐτ. Σιμώνει ὁ φυλακάτορας τάχα τε πρὸς ἐμένα.
 καὶ λέγει· ἐγὼ τοὺς ἔφερα νὰ σὲ παρηγορήσουν,
 πιστεύοντα νὰ μ' ἔκαμε πολλὰ μεγάλην χάριν
 κτλ. κτλ. κτλ.

ΤΑ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

Εἰς τὰ κατὰ τοὺς προεκτεθειμένους τρόπους ἐσχηματισμένα θέματα τῶν ὀνομάτων προσαρτῶνται νέοι τινὲς φθόγγοι ἢ φθόγων συνδυασμοὶ ἢτοι συλλαβαί, οἵτινες πτωτικαὶ μὲν καταλήξεις συνήθως καλοῦνται, σημαίνουσι δὲ ὅχι μόνον τὴν ἐκάστοτε πτωσιν τοῦ ὀνόματος, ἀλλὰ καὶ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν του.

ΤΑ ΓΕΝΗ.

Κατὰ τὴν πρώτην πλάσιν τῶν ὀνομάτων τὸ γλωσσικὸν πνεῦμα διέκρινε τὰ ὀνομαστέα ἀντικείμενα πρῶτον εἰς δύο τάξεις, τὴν τῶν ἐμφύχων καὶ τῶν ἀψύχων. Τὴν κατὰ τὸ ποιοῦν ταύτην διαφορὰν τῶν καὶ φωνητικῶς διὰ τοῦ τύπου νὰ παρυστήσῃ κατάλληλον μέσον εὑρε τοῦτο· εἰς μὲν τῶν ἐμφύχων τὸν ὀνομαστικὸν τύπον τ. ἔ. τὴν ὀνομαστικὴν πτωσιν νὰ προσαρτήσῃ τὸ ῥοὴν καὶ κίνησιν σημαῖνον ς, ὡς βοῦ-ς, ἵππο-ς, ὄρο-ς, ἀλώπηκ-ς κτλ. τὰ δ' ἄψυχα νὰ ἐκφέρῃ γυμνά τοῦ γνωρίσματος τούτου, ὡς κρεῖ, μέλι(τ), πῶϋ, μέθυ, ἡδύ, βαρύ, γλάφυ κτλ. ἢ μετὰ τοῦ ἀφώνου καὶ ἀκινήτου τ. Ὅπερ ἐν μὲν τῇ Ἑλληνικῇ διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀφωρίαν πρῶτως ἐξηφανίσθη ἐκ ταύτης τῆς χώρας, ἐν δὲ τισιν ἄλλαις τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ἐνιαχοῦ διετηρήθη, π. χ. σκρ. *elat, lat, anjat* = τοῖς ἑλλην. τό(τ), τοῦ-το(τ), ἄλλο(τ), λατιν. *id, illud, quod, aliud, istud* (ἐνθα τὸ *i* εἰς *d* ἀπαλύνθη). Ὑστερον δ' ἀντὶ τοῦ τ ἐπῆλθεν ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις οὐδα-

τέροις τὸ *m* (σκρ. λατιν.) καὶ *r* (ἑλλην. καὶ πρωσσιστί), ἐκ τῆς αἰτιατικῆς τῶν ἀρσενικῶν (καὶ θηλυκῶν) μεταφερθὲν διὰ τὴν τοῦ οὐδετέρου πρὸς ταύτην τὴν πτώσιν ὁμοιότητα· διότι ἀμφοτέρω σημαίνουσιν ἀντικείμενα ἀκίνητα καὶ μόνον ὡς τέρμα ἐτέρων ἐνεργείας παριστάμενα λατ. *lignum*, *donu-m* κτλ. ἑλλην. *ξύλο-ν*, *δῶρα-ν* κτλ.

Ἄλλ' ὁ τότε ὅλος ὑπὸ τὸ κράτος τῆς φύσεως τελῶν καὶ μετὰ θάμβους καὶ ἐκπλήξεως τὰς μεγαλουργίας τῆς θεώμενος ἄνθρωπος πανταχοῦ, ὅπου κίνησιν καὶ ζῶν ἡσθάνετο, ἐκεῖ καὶ ψυχὴν ἐπίστευεν. Πολλὰ λοιπὸν, ὕστερον ἀπὸ τῆς ψυχρᾶς σκέψεως ἄψυχα ἐκλαμβανόμενα, ἐκεῖνος οὐ μόνον ἐξωοποίει, ἀλλὰ καὶ ἐπροσωποποιεῖ καὶ τὰ μὲν δραστηριώτερον ἐπ' αὐτὸν ὠφελίμως ἢ βλαβερῶς ἐπενεργοῦντα θεοποιῶν ἐλάτρειε, πάντα δ' εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀληθῶς ἐμψύχων μετὰ γων δι' ἀναλόγων ὀνομάτων τὰ ὀνόμαζε, π. χ. *ἡλιο-ς*, *οὐρανό-ς*, *ἀστήρ-(ς)*, *ἀήρ-(ς)* κτλ. Καὶ μέχρι μὲν τούτου προέβησαν οἱ ἡμέτεροι ἐν Ἀσίᾳ γενάρχαι καὶ πρόπαπποι. οἱ δὲ θερμότεροι Σημίται ἔτι περαιτέρω προβάντες καὶ εἰς πάντα τὰ ἄψυχα ψυχὴν ἔδωκαν. Μετὰ δὲ ταῦτα οὗτοί τε καὶ ἐκεῖνοι τὰ τ' ἐμψυχα καὶ τὰ ὡς τοιαῦτα ἐκλαμβανόμενα εἰς δύο γένη διέκριναν, καθὼς τὰ ἀντελαμβάνοντο τὰ μὲν μᾶλλον πρὸς τὰ ἔξω, δραστηριώτερον, σφοδρότερον καὶ καθ' ὅλου ἀνδρικώτερον ἐπενεργοῦντα, τὰ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τὰ ἔσω, δεκτικώτερον, παθητικώτερον, κνητικώτερον καὶ ἐν γένει θηλυκώτερον. Οὕτως ἐσχηματίσθησαν τὰ τρία μὲν ἐν ταῖς ἀρίαις γλώσσαις, δύο δ' ἐν ταῖς σημιτικαῖς γένη τῶν ὀνομάτων, δύο μὲν τῶν ἐμψύχων ἢ ὡς ἐμψύχων, τὸ ἀρσενικόν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ τὸ τῶν ἀψύχων, τὸ οὐδέτερον.

Καὶ καθ' ὅλου μὲν ἡ διαφορὰ αὕτη πρὸς πάντας ἀνθρώπους εἶνε αἰσθητή· ἀλλ' οὔτε πάντα τὰ ἀντικείμενα πανταχοῦ ἐπὶ πάντας ὁμοίως ἐπενεργοῦσιν, οὔτε πάντες τὰ αὐτὰ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὄψιν ὁρῶσι καὶ αἰσθάνονται. Ἐντεῦθεν προκύπτει τριττὴ τις κατὰ τὰ γένη διαφορὰ μετὰ τὰ αὐτῶν τῶν συγγενῶν γλωσσῶν, ἵνα κατὰ χώραν ἐάσωμεν τὰς μὴ τοιαύτας, 1) ἡ μετὰ τῶν πρωτευουσῶν συγγενῶν, καθ' ἣν τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα πολλάκις διαφορογενῶς ἐκφέρονται· οὕτω π. χ. ἐν ᾧ τὴν μὲν γῆν ὅ τε Ἰνδὸς καὶ ὁ Ἕλλην καὶ ὁ Γερμανὸς οἷον γενέτειραν καὶ μητέρα ἀντιλαμβάνοντο θηλυκῶς ὀνόμασαν: *gō* = *gau* (σκρ.), *γαῖα*, *erde* (γερμ.), τὸν δ' *οὐρανόν* καὶ οἱ τρεῖς ὡς δοτῆρα καὶ πατέρα θεωροῦντες, ἀρσενικῶς: *dyāus* (σκρ. ὅθεν τὸ ἑλλην. *Ζεὺς* καὶ τὸ λατιν. *jov-is*), *οὐρανός*, *Himmel*, τὴν *Σελήνην* ὁ μὲν Ἰνδὸς καὶ ὁ νεώτερος Γερμανὸς ἀρσενικὴν ἐκλαμβάνοντες καὶ *Mond*

(*der*) τὴν ὀνομάζουσιν, ὁ δ' Ἕλληνα ἄρχαίος, λιπαράν, χρυσόκομον καὶ εὐζωνον νεάνιδα ἐπὶ τῶν ὀρέων ἔρωτας διώκουσαν καὶ θήρας κυνηγετοῦσαν αὐτὴν φανταζόμενος, *Σελήνην* καὶ *Ἀρτεμιν* καὶ *Ἐκάτην* τὴν ἀπεκάλεσεν, ὁ δὲ νεώτερος, ὁ χριστιανὸς Ἕλληνα, ἀπὸ τῆς Μωσαϊκῆς γενέσεως μαθὼν, ὅτι ὁ ποιητὴς τῶν ὄλων τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας ὡς φωστῆρας καὶ οἷον φεγγίτας τῆς μικρᾶς γῆς ἀνεκρέμασεν ἀπὸ τοῦ στερεώματος, *φεγγάρι* τὴν μετωνόμασε τ. ἔ. μικρὸν φέγγος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ μεγάλου φωστῆρος, τοῦ ἡλίου. 2) ἡ μεταξὺ τῶν *διαλέκτων* μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης, καθ' ἣν ἐπίσης τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα διαφορογενῶς ὀνομάζονται, ὡς π. χ. ἀντὶ τῶν ἀττικῶν ὁ *Λιμός*, τὸ *θάμβος*, ὁ *σκότος*· οἱ Δωριεῖς συνήθως ἔλεγαν ἡ *Λιμός* (ὁ παρ' Ἀριστοφάνει *Ἀχαρν.* 743 *Μεγαρεὺς* πρὸβλ. κ.τ. προφ. *Ἡσαΐαν* *Ἡ.* 21 ἥξει ἐφ' ὑμᾶς *σκληρὰ Λιμός*), ὁ *θάμβος* (*Σιμωνίδης* παρὰ τῷ σχολ. τῆς *Ἰλ.* Δ, 79), τὸ *σκότος* (*Ἐπιχάρμος* *Ἀποσπ.* 19. *Σώφρων* 80 *Ahrens*) κτλ. 3) ἡ μεταξὺ τῶν ἡλικιῶν ἢ περιόδων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης ἢ διαλέκτου. Οὕτω π. χ. ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου (ἀττ.) ὁ *ἔλεος* ἐπεκράτησεν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ ἀπὸ τῶν μεταφραστικῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ τῶν συγγραφέων τῆς Καινῆς Διαθήκης τὸ οὐδέτερον τὸ *ἔλεος*. Ὁμοίως ἀντὶ τῶν πάλαι συνηθέστερον ἄρσεν. λεγομένων ὁ *φθεῖρ*, ὁ *κόρις* (*Ἀριστοφ.* *Νεφ.* 634. 699. πρὸβλ. *Σουῖδ.* ἐν λ.), ὁ *πῆχυς*, ἐπῆλθαν ὕστερον τὰ ὑπὸ τῶν ἀττικιστῶν (*Φρυνίχου* σλ. 307. *Lob.* *Θωμ.* *Μαγίστρου* ἐν λ.) κατὰδικαζόμενα ἢ *φθεῖρ*, ἢ *κόρις* (τῆς κόρεως καὶ κόριδος. *Μοσχίων.* π. γυν. παθ. σλ. 22. *Γεωπον.* Γ'. 14) καὶ ἡ *πῆχυς* (*Θεοφ.* *Χρον.* σλ. 687, 3 *πῆχεως* μιᾶς ἡμισυ) καὶ τελευταῖον τὰ: ἡ *ψείρα* (κατ' αἰολ. κ. δωρ. τροπήν, ὡς καὶ *ψίσις* = φθίσις. *ψείρω* = φθείρω. *ψύττω* = πτύω κ.λ.), ἡ *κόριζα* (ἀλλὰ καὶ ὁ *κοριὸς* κατὰ διάλεκτον) καὶ ἡ *πῆχη* ἀντὶ δὲ τῶν ἀττικῶν θηλ. φερομένων ἢ *βῆξ*, ἢ *ψύλλα* (*Ἰπποκρ.* *Ἐπιδημ.* Ζ'. 659. *Ἀριστοφ.* *Νεφ.* 143. 149 κ. ἄλλ. *Ξενοφ.* *συμποσ.* ζ'. 8) τὰ ἀρσενικά ὁ *βῆξ* (ἥδη παρὰ *Θουκυδ.* δὴ Β'. 49 μετὰ *βηχὸς* *ιοχυροῦ* καὶ *Θεοφρ.* *Ἱστ.* *Φυτ.* Θ'. 13, 2 β. *ξηρόν*) καὶ καθομιλούμενον ὁ *βῆχας* καὶ ὁ *ψύλλος*, ὅπερ ὑπὸ μὲν τῶν Λεξικογράφων (*Σουῖδα*, *Ἡσυχ.* *Φωτ.* ἐν λ. *ψύλλα*) τῷ *Ἐπιχάρμῳ* ἀποδίδεται, ὑπὸ δὲ τοῦ σχολιαστοῦ *Ἀριστοφ.* *Πλούτου* 537 γενικῶς δωρικὸν καλεῖται, ῥητῶς δὲ παρ' *Ἀριστοτέλει* *Ἱστ.* Ζφ Δ'. 10 *Διοσκουρ.* Δ'. 70 καὶ *Γαληνῷ* π. ἀνατομ. ἐγχειρήσ. ζ'. 1 σλ. 130 φέρεται. Καὶ ὅμως οὐδὲ τούτων ἐφείσθησαν οἱ ἀττικισταί (πρὸβλ. *Φρυνίχον* σλ. 332 *ψύλλος* βάρβαρον· ἡ δὲ *ψύλλα* δόκιμον, ὅτι καὶ ἀρχαῖον). Ὁμοίως ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων ὁ *δάκτυλος*, ὁ *σίδηρος*, οἱ *στέφανοι* ἐπεκράτησαν τὰ οὐδέ-

τετρα τὸ δάκτυλο(r), τὸ σίδηρο(r) (ἤδη παρὰ τῷ σχολιαστῇ Ἀπολλωνίᾳ Ἀργοναυτ. Δ'. 887), τὰ στέφανα (κυρίως τὰ γαμικά, ἤδη παρὰ Θεοφάνει Χρον 682, 48). (*) Εἶνε δὲ γνωστὴ ἡ κατὰ πρᾶξιν μεταβολὴ τῶν γενῶν ἐν τε τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ, ὡς ὁ πούς — τὸ πόδι(or), ὁ παῖς — τὸ παιδί(or), ὁ κορμός — τὸ κορμί(or)· ἡ χεὶρ — τὸ χέρι(or), ἡ τράπεζα — τὸ τραπέζι(or) κτλ. Ἄλλη τις μεταβολὴ γενῶν εἶνε, καθ' ἣν ἐν τισι γλώσσαις καθ' ὑστέρας ἡλικίας, μάλιστα ἐν δευτερευούσαις ἐξ αὐτῶν παρηγμέναις, οἱ τύποι τῶν γενῶν ἐλαττοῦνται ἢ καὶ παντελῶς ἐξαλειφθέντες διὰ τυπικῶν προσδιοριστικῶν λέξεων ἀναπληρώνονται. Οὕτω π. χ. ἐν μὲν ταῖς ἐκ τῆς λατινικῆς ῥωμαϊκαῖς γλώσσαις δύο γένη διακρίνονται, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, ἐν δὲ τῇ ἐκ τῆς γερμανικῆς ἀγγλικῇ δι' ἰδίου μὲν ἐν τῷ ὀνόματι προσπεφυκτός τύπου οὐδὲ ἐν, διὰ δὲ τῶν τριτοπροσώπων ἀντωνυμιῶν he, she, it καὶ τὰ τρία γένη. Ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ τὴν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ διάκρισιν καὶ τῶν τριῶν γενῶν μετὰ τῶν προειρημένων παραλλαγῶν διατηρήσασα πλεονεκτεῖ κατὰ τοῦτο τῆς τ' ἀγγλικῆς καὶ τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν καὶ αὐτῆς τῆς γερμανικῆς, ἐν ᾗ οὐδ' αὐτῇ εἶνε πολὺ εὐκρινὴς τὴν σήμερον ἡ τυπικὴ διάκρισις τῶν τριῶν γενῶν. Εἶνε δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις ἐν τεκμήριον, ὅτι ἡ νέα Ἑλληνικὴ δὲν εἶνε δευτερεύουσα ἐκ τῆς ἀρχαίας παρηγμένη, ὥς περ αἱ ῥωμανικαὶ ἐκ τῆς λατινικῆς, ἀλλ' ἡ νεωτάτη ἐκείνης φάσις ἡ ἡλικία. — Καὶ μέχρι μὲν τούτου ἡ κατὰ γένη διάκρισις τῶν οὐσιαστικῶν τὰ δ' ἐπίθετα καὶ αἱ ἐπιθετικαὶ ἀντωνυμίαι, ἰδιότητος καὶ τοπικοῦς διορισμοὺς τῶν οὐσιῶν σημαίνοντα, κυρίως μὲν δὲν ἔχουσι γένη οὔτε δηλ. ἀρσενικὰ εἶνε οὔτε θηλυκά, ἀλλ' οὐδέτερα, ἢ δ' ἀνάγκη τῆς ἐξωτερικῆς, τυπικῆς τῶν πρὸς τὰ δι' αὐτῶν προσδιοριζόμενα οὐσιαστικὰ συμφωνίας προύκალεσε καὶ ἐν τούτοις τὴν εἰς τρία γένη τυπικὴν διάκρισιν. Διτηρήθη δὲ καὶ αὕτη ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ ἀκραιά, οἷα

(*) Σημ. Περὶ τῆς χρήσεως τῶν ὀνομάτων κατ' ἄλλο παρ' ἄλλοις γένος, ἄλλο μὲν τι θέλων ν' ἀποδείξῃ, καθ' ὅλου δ' ὀρθότερον τῶν ὑπερακριβῶν ἀτιμωτῶν ἐφιλοσόφησεν ὁ Ἑμπειρικός Σέξτος (πρὸς τ. γραμμ. Ζ'. 448) τάδε λέγων· «Τὰ δὲ αὐτὰ ὀνόματα οὐ πᾶσιν ἐστὶ τὰ αὐτά, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀρρενικά, τοῖς δὲ θηλυκά, τοῖς δὲ οὐδέτερά· οἷον Ἀθηναῖοι μὲν τὴν σιτάμνον λέγουσι θηλυκῶς, Πελοποννήσιοι δὲ τὸν σιτάμνον ἀρρενικῶς· καὶ οἱ μὲν τὴν θόλον, οἱ δὲ τὸν θόλον, καὶ οἱ μὲν τὴν βῶλον, οἱ δὲ τὸν βῶλον. Καὶ οὐ διὰ τοῦτο οὔτοι ἢ ἐκεῖνοι λέγονται ἀμαρτάνειν· ἕκαστος γὰρ ὡς θεαίτικον οὕτω χρῆται. Καὶ οἱ αὐτοὶ δὲ διαφόρως ταῦτα (γρ. ταῦτά)· οὔτε μὲν ἀρρενικῶς ἐκφέρουσιν, οὔτε δὲ θηλυκῶς, λέγοντες τὸν λιμόν καὶ τὴν λιμόν.

καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, ἐν ᾧ π. χ. ἐν τῇ γερμανικῇ τὰ γένη διακρίνονται ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων, ὅτε εἶνε συντεταγμένα τοῖς οὐσιαστικοῖς: *der gute Mann* ἢ *ein guter knabe, eine gute Frau, das gute* (ἢ *ein gutes*) *kind* κτλ. ὅχι δὲ καὶ ὅτε κατηγορηματικῶς θέτονται, ὡς *der Mann ist gut, diese Frau ist schön* κτλ. Ἐπὶ τῆς δευτέρας ταύτης περιπτώσεως τὰ ἐπίθετα εἶνε πάντα ἄκλιτα ἐν τῇ γερμανικῇ.

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ.

Περὶ τῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων ἐλαττώσεως τῶν τριῶν ἀριθμῶν εἰς δύο ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ καὶ τῆς πηλαιοτάτης τοῦ πάθους τούτου ἀρχῆς ἥδη ἐν τῷ περὶ τῶν ῥημάτων λόγῳ τὰ δέοντα ἐρρέθησαν. Ὅθεν εὐθὺς μεταβαίνομεν ἐπὶ τὰς πτώσεις.

ΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ.

Αἱ πτώσεις σημαίνουνσι τὰς σχέσεις τῶν τοῦ λόγου προσώπων πρὸς τ' ἄλληλα καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον. Αἱ πρῶται καὶ κυριώτεραι τῶν σχέσεων τούτων εἶνε δύο μὲν αἱ πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον: ἡ μὲν, *κλητική*, καθ' ἣν προσαγορεύεται καὶ καλεῖται τὸ πρόσωπον, πρὸς δ' ἀποτείνεται ὁ λόγος, ἐκφέρεται δὲ διὰ τῆς *κλητικῆς* πτώσεως· ἡ δέ, *ὀνομαστική*, καθ' ἣν ὀνομάζεται τὸ τοῦ λόγου ὑποκείμενον ἢ καὶ κατηγορούμενον, ἡ δ' αὐτὴν ἐκφέρουσα πτώσις αὐτὸ τοῦτο ὀνομαστικῇ καλεῖται. Αἱ δὲ σχέσεις τῶν τοῦ λόγου προσώπων πρὸς ἄλληλα, οὖσαι πολλαὶ καὶ ποικίλαι, ὑλικαὶ καὶ ἠθικαί, τοπικαὶ καὶ χρονικαί, φαίνεται ὅτι ἐξ ὁλίγων τινῶν κατ' ἀρχὰς τοπικῶν ἀνεπτύχθησαν, οἷα 1) ἡ τοῦ πόθεν ἥτοι ἡ ἀφορμὴ τῆς κινήσεως (ἀπὸ τίνος τόπου), ἐξ ἧς ἡ διὰ τίνος τόπου καὶ αἱ νοερώτεραι καὶ ἠθικώτεραι τῆς γενέσεως, τῆς κτήσεως, τοῦ χωρισμοῦ, τῆς ἀποστάσεως, ἀφαιρέσεως καὶ τ. ὁμ. (ἀφαιρετική καὶ γενική πτώσις)· 2) ἡ τοῦ ποῦ ἥτοι ἡ ἐν τόπῳ στάσις (ἢ καὶ κίνησις), ἐξ ἧς αἱ νοερώτεραι τῆς ἀποτάσεως, δόσεως, τῆς χρήσεως πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην κ. ἄλλαι (τοπικὴ καὶ δοτικὴ)· 3) ἡ τοῦ ποῦ ἢ πόσε ἥτοι ἡ εἰς τόπον ὡς εἰς τέρμα κινήσις, ἐξ ἧς ἡ τοῦ ἠθικοῦ τέλους ἢ σημείου, ἔνθα μεταβαίνει οἷα δὴποτε ἐνέργεια τ. ἔ. ἡ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐνεργείας (αἰτιατική). Ἐκ δὲ τούτων καὶ ἄλλαι πλείοτεραι ἀνεπτύχθησαν. — Τὰς σχέσεις ταύτας ἄλλη γλῶσσα δι' ἄλλων μέσων ἐρμηνεύει· αἱ μὲν διὰ χωριστῶν μορίων τῷ θεματικῷ τύπῳ ἐκάστου ὀνόματος προτασσομένων ἢ ἐπιτασσομένων (προθέσεων ἢ

ἐπιθέσεων)· καὶ διὰ μὲν προθέσεων π. χ. ἐν ταῖς ῥωμανικαῖς γλώσσαις, διὰ δ' ἐπιθέσεων ἐν ταῖς ταταρικαῖς, ὧν μία καὶ ἡ τουρκική. αἱ δὲ διὰ μορίων μὲν ἤτοι τοπικῶν ἢ, ὡς συνήθως καλοῦνται, ἀντωνυμικῶν ριζῶν τὴν ἀρχήν, ἀλλ' εἰς ἐν συνημμένων μὲ τὰ θέματα τῶν ὀνομάτων, ὅ ἐ. διὰ πτωτικῶν καταλήξεων, ὡς αἱ ἀρχαιότεραι ἄραιο γλώσσαι, ἐν μέρει δὲ καὶ αἱ νεώτεραι. Ἡ μὲν διὰ προθέσεων ἢ ἐπιθέσεων ἐρμηνεία τῶν πτωτικῶν σχέσεων ἀναλύουσα τὸν λόγον παρέχει αὐτῷ ἄνεσιν καὶ πολλάκις σαφύνειαν, πολλάκις δὲ καὶ τὸν χαλαρώνει, ἢ δὲ διὰ πτωτικῶν καταλήξεων συντομίαν καὶ δύναμιν, πολλάκις δὲ καὶ ἀσάφειαν. Ἰπέρχουσι δὲ καὶ περὶ τὰς πτώσεις, καθὼς καὶ περὶ τὰ γένη καὶ τοὺς ἀριθμούς, οὐκ ὀλίγαι διαφοραὶ καὶ μεταξὺ τῶν συγγενῶν γλωσσῶν π. χ. τῶν ἀρίων, ἵν' ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὰς ἄλλας, καὶ ἐν ἐκάστη αὐτῶν ποικίλαι μεταβολαὶ συνέβησαν κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας τῆς. Καὶ πρῶτον μὲν τούτων τῶν γλωσσῶν αἱ μὲν ἔχουσι πλείονας, αἱ δὲ ὀλιγωτέρας πτώσεις ἤτοι πτωτικούς τύπους· ἡ μὲν σανσκριτῇ καὶ ἡ ζένδῃ ἔχουσιν ὀκτώ, τ. ἔ. πρὸς ταῖς ἑξ τῆς λατινικῆς καὶ ἄλλας δύο, τὴν ὀργανικὴν καλουμένην καὶ τὴν τοπικὴν (τυπικῶς τῇ Ἑλλήνι. δοτικῇ ἀντιστοιχοῦσαν)· τὰς δ' αὐτὰς, ἀλλ' ἄνευ τῆς κυρίως ἀφαιρετικῆς ἔχει καὶ ἡ λιτανική. Ἡ δ' ἑλληνικὴ κατὰ τὴν τελείαν ἀνάπτουξιν τῆς καὶ ἡ γερμανικὴ ἀποδεικνύουσι μόνον πέντε. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι τὴν ἀφαιρετικὴν εἶχε ποτε καὶ ἡ ἑλληνικὴ, ὡς δῆλον ἔκ τε τῆς ἐν τῇ λατινικῇ, τῇ πλησιεστάτῃ ἀδελφῇ, ὑπάρξεώς τῆς καὶ ἔκ τινων ἐν αὐτῇ τῇ ἑλληνικῇ ὕστερον ἐπιρροηματικῶς λαμβανομένων λειψάνων τῆς, περὶ ὧν κατωτέρω τὰ δέοντα θὰ λεχθῶσιν. Ἐπειτα καὶ αἱ πτώσεις ἤρχισαν νὰ ὑποκύπτωσιν εἰς τὴν φθορὰν τοῦ χρόνου. Καὶ ἐν μὲν τῇ σανσκριτῇ ἡ ἀφαιρετικὴ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνικοῦ περιωρίσθη μόνον εἰς τὰ εἰς α θέματα καὶ τὰς ἀντωνυμίας, ἐπὶ δὲ τοῦ πληθυντικοῦ πανταχοῦ τῇ δοτικῇ ἐταυτίσθη. αὐτόθι ἡ κλητικὴ συνέπεσε τῇ ὀνομαστικῇ· ἐπὶ δὲ τοῦ δυϊκοῦ τρεῖς μόνον πτωτικοὶ τύποι διακρίνονται, εἴτε ἀρχῇθεν τοσοῦτοι πλασθέντες, εἴτε κατ' ἀποτρίβην τῶν ἰδίων γνωρισμάτων ὕστερον πλείότεροι εἰς ἐν συμπεσόντες. Περιλαμβάνει δὲ τῶν τριῶν τούτων τύπων ὁ μὲν 1) τὴν ὀνομαστ. αἰτιατ. καὶ κλητικὴν, ὁ δὲ 2) τὴν γενικὴν καὶ τοπικὴν. Ἐν δὲ ταῖς νεωτέραις παραφύσει τῆς σανσκριτῆς, τῇ πρακρίτῃ καὶ τῇ παλικῇ μεθ' ὅλου τοῦ δυϊκοῦ ἐξέλιπε καὶ ἡ δοτικὴ ἀρφοτέρων τῶν ἄλλων ἀριθμῶν, ἢ δὲ λειτουργία τῆς μέρους μὲν τῇ γενικῇ ἀνετέθη, μέρος δ' ἀναλόγοις προθέσεσιν. Ἐν δὲ τῇ λατινικῇ ἡ μὲν ἐν. ἀφαιρετικὴ πολλαχοῦ ἐταυτίσθη τῇ δοτικῇ, ἐπὶ πάντων τῶν δευτεροκλίτων καὶ πολλῶν τριτοκλίτων καὶ τεταρτοκλίτων, ἐπὶ δὲ τῶν

πρωτοκλίτων θηλ. σχεδὸν τῇ ὀνομαστικῇ, μόνον τῷ χρόνῳ τοῦ α (μα-
κροῦ ὄντος ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ) διαφέρουσα· ἡ δὲ πληθυντικὴ πανταχοῦ.
Ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικῇ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ ἐπὶ μὲν τῶν
οὐδετέρων, καθὼς καὶ αἱ ὁμώνυμοι ἐνικαί, συμπίπτουσιν, ἐπὶ δὲ τῶν
ἄλλων γενῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς κλίσεσι παρὰ τὰς δύο πρώτας κ. οὐ. κα-
θεξῆς· ἐν δὲ ταῖς ἐκ τῆς λατινικῆς παρηγμέναις ῥωμανικαῖς καὶ ὁ-
λως ἐξηλείφθησαν οἱ πτωτικοὶ τύποι καὶ τὰς λειτουργίας τῶν ἀνέλα-
βαν προθέσεις τινές. Ἐν δὲ τῇ ἐλλληνικῇ μετὰ τὴν τῆς ἀφαιρετικῆς
ἐξαφάνισιν ἡ μὲν πληθυντικὴ κλητικὴ πανταχοῦ συνέπεσε τῇ ὀνομα-
στικῇ, ἡ δ' ἐνικὴ σταθερῶς μὲν ἐπὶ τῶν οὐδετέρων, πολλάκις δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων γενῶν (ἡ ἄττικὴ λεγομένη κλητικὴ ἐπὶ τῆς β'. κλί-
σεως). Ἡ πληθυντικὴ αἰτιατ. ἐν μὲν τῇ αἰολικῇ συνέπεσε μὲ τὴν
πληθ' δοτικὴν ἐν τῇ α. καὶ β'. κλίσει, ἐν δὲ τισι τῶν δωρικῶν δια-
λέκτων μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν π. χ. (δ) λόγος, (τὸς) λόγος κ.τ.
ῥμ.: Γνωστὸς δὲ καὶ ὁ εἰς δύο μόνους τύπους περιορισμὸς τῶν πτώ-
σεων τοῦ δυϊκοῦ. Ἐν δὲ τῇ καθομιλουμένῃ ἐπὶ μὲν τῆς γ'. κλίσεως
πανταχοῦ συνεταυτίσθη ἡ ὀνομαστικὴ τῇ αἰτιατ. π. χ. (ἡ) γυναῖκες,
(ταῖς) γυναῖκες. (οἱ) ἄνδρες τοῖς (τοῖς) ἄνδρες κτλ. ἐπὶ δὲ τῆς α. ἐν
πολλοῖς ὡς (ἡ) τιμαίς, (ταῖς) τιμαίς· (οἱ) πατριαρχάδες (τοῖς) πα-
τριαρχάδες κτλ. ἐπὶ δὲ τῆς β'. κλίσεως συνέπεσαν αἱ δύο αὐται
πτώσεις παρὰ τοῖς πλείστοις καὶ τῶν Αἰγαιοπελαγιτῶν, ὡς (οἱ) ἀν-
θρώποι, (τοὺς ἢ τοῖς) ἀνθρώποι. Τελευταῖον ἐξέλιπεν ἡ τοῦλάχιστον
φαίνεται ὅτι ἐξέλιπεν ἡ δοτικὴ μέχρις ὀλίγων λειψάνων ἐν στερεο-
τύποις τισὶ φράσεσιν. — Ὁ περιορισμὸς οὗτος καὶ ἡ ἔκλειψις τῶν
πτώσεων ἐκ τε τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῶν συγγενῶν προῆλθε διὰ τὰς ἐξῆς
αἰτίας. Οἱ φθόγγοι, τὰ κελύφη ταῦτα τῶν ἐννοιῶν καὶ παραστάσεων
τῶν διὰ τῆς γλώσσης ἐρμηνευομένων, ὑπέικουσι καὶ αὐτοὶ εἰς ἰδίους,
διαφόρους παρὰ τοὺς τῶν σημαινομένων, νόμους, καθ' οὓς παρὰ τὸν
μακρὸν βίον τῆς γλώσσης ποικίλως εἰδοποιοῦνται, ἐξομοιώνονται πρὸς
ἀλλήλους, ἀποξέονται, λεχίνονται, ἀποτρίβονται, συγκόπτονται. Ἐν-
τεῦθεν πολλοὶ τὸ κατ' ἀρχὰς διάφοροι τύποι ὁμοφθογοῦσιν ὕστερον
ἀλλήλοις· ἡ ὁμοφθογία συνεπάγεται καὶ σύμπτωσιν ἢ σύγχυσιν τῶν
λειτουργιῶν. Οὕτω λοιπὸν ὁ κατὰ συγχώνευσιν εἰς τύπος ἐκτελεῖ πλει-
όνων ὁμοῦ τὰς λειτουργίας· ἐν τῇ νεωτέρᾳ π. χ. ἑλληνικῇ ἡ γενικὴ
μόνη, ὡς ἐκ τῆς πολλαχοῦ ὁμοφθογγήσεώς της πρὸς τὴν δοτικὴν ἐν-
ταῦθα μόνον κατ' ἀρχὰς τὰς ταύτης λειτουργίας ἀναλαβοῦσα, ὕστερον
τῆς ἀναλογίας καὶ ἀλλαχοῦ μεταφερθείσης, ἤρχισε καὶ τὰς ταύτης καὶ
τὰς ἐκυτῆς νὰ ἐκτελῇ, ἕως οὗ τὸ καθ' ἐκυτὴν παντελῶς κατήργησε τὸν

τύπον τῆς δοτικῆς Καὶ περὶ μὲν τούτου ἀκριβέστερον κατωτέρω θὰ ῥηθῇ. Ἐν ᾧ δ' ἡ ἐξ ὁμοφθογγίας αὕτη εἰς ἓν συγχώνευσις πολλῶν τύπων καὶ ἐνταῦθα (ἐπειδὴ ὁ λόγος ἰδίως περὶ αὐτῶν) τῶν πτώσεων προβαίνει, συγχρόνως γίνεται καὶ ἑτέρα μεταβολή. Ἡ γλῶσσα ἐπιχειρεῖ τὰς δι' ἀπλῶν τῶν πτώσεων ἐρμηνευομένης σχέσεις νὰ ἐκφέρῃ δι' αὐτῶν τούτων ἢ τινῶν μόνον μετὰ προθέσεων, τοῦτο δ' ἡ πρὸς μείζονα ἐνάργειαν καὶ σαφήνειαν, ὅσην παρέχει ἡ τοιαύτη ἀνάλυσις, ἢ πρὸς ἀναζωπύρησιν τῆς ἡδὴ ἀμυδρωθείσης δυνάμεως τοῦ ἀπλοῦ τύπου. Ἡ ἀνάλυσις προτιμᾶται παρὰ τῷ δημῷ, ἐν τῇ καθ' ἡμέραν ὁμιλίᾳ, ἢ ἐν ὑστέραις τῆς γλώσσης ἡλικίαις, ὅτε καθ' ὅλου τὸ ἀναλυτικὸν πνεῦμα ἐπικρατεῖ οὕτω δ' οἱ ἀπλοὶ τύποι ὀλιγορούμενοι, ἂν μάλιστα καὶ ἐξωτερικάς, τυπικάς καὶ φθιγγικάς δυσκολίας ἔχωσιν, ὡς π. χ. οἱ ἰδίως μέτοι χρόνοι, μέλλοντες καὶ ἄοριστοι, ἀπέναντι τῶν ὁμωνύμων παθητικῶν, ἢ εὐκτική ἀπέναντι τῶν ἄλλων δύο ἐγκλίσεων καταργοῦνται. Ὅπερ συνέβη πάλιν ἐν μέρει μὲν περὶ τὴν ἐλληνικὴν δοτικὴν, ἀνθ' ἧς ἐπῆλθεν ἡ αἰτιατική μετὰ τῆς προθέσεως πρὸς ἡ εἰς, ἐν γένει δὲ περὶ πάσας τὰς λατινικάς πτώσεις ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς ῥωμανικαῖς γλώσσαις, ἐν αἷς προθέσεις τινὲς (de, à) μετὰ τοῦ γυμνοῦ θέματος τοῦ ἐκάστοτε ὀνόματος ἐκφέρουσι τὰς πτωτικὰς σχέσεις, ὡς ἄρτι ἐλέχθη. — Ὅτι δὲ καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐκτὸς τῆς δοτικῆς ἀντὶ τῶν κατ' ἀρχὰς ἀπλῶν πτώσεων πολλὰ τοῦ ὕστερον ἐμπρόθετοι ἐκφράσεις ἐπῆλθαν, εἴνε γνωστὸν ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς· ἐδῶ δὲ ἀρκοῦσιν ὀλίγα τινὰ παρδείγματα. Ἡ τὸ πάλαι δι' ἀπλῆς γενικῆς (ἄφαιρετ.) ἐρμηνευομένη ἀπὸ τόπου κινήσεως, ὡς ἐν τῷ ἱλ. Α, 359 κερπαλίμως δ' ἀνέδν πο.λιῆς ἀ.λός (πρβλ. Β, 310), ἐν τῇ μεταγενεστέρα γλώσσῃ σταθερῶς ἐκφέρεται διὰ τῆς αὐτῆς πτώσεως μετὰ τῆς ἐκ (ἢ ἀπό). ἢ κατ' ἀρχὰς δι' ἀπλῆς δοτικῆς (τοπικῆς) ἐρμηνευομένη ἐν τόπῳ στάσις, ὡς ἐν τῷ ἱλ. Ζ, 397 Ἡετίων ἔναιεν — Θήβη ὑποπ.λακίη (πρβλ. Ὀδ. Ζ, 162. Σοφοκλ. Ἡλ. 174. Οἶδιπ. Τυρ. 20 κτλ.), ἐν τῇ μεταγενεστέρα γλώσσῃ μονίμως ἐκφέρεται διὰ τῆς αὐτῆς πτώσεως μετὰ τῆς ἐν (ἐνίστε δὲ διὰ τῆς αἰτιατ. μετὰ τῆς κατά). Ὁμοίως τὴν ἀρχαίαν δι' ἀπροθέτου αἰτιατικῆς ἐρμηνείαν τῆς εἰς τόπον κινήσεως, οἷα ἐν ἱλ. Α, 497 ἡερίη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανόν Οὐλυμπόν τε (πρβλ. αὐτ. 322. Σοφ. ἱλ. 32. Ο. Τ. 533. 637. Ο. Κ. 2. 669 κ. ἄλλ.), διεδέχθη ἡ μετὰ τῆς προθέσεως εἰς (ἐνίστε πρὸς), ὡς εἰς οὐρανόν, εἰς Ὀ.λυμπόν κτλ. — Καὶ τοσαῦτα μὲν καθ' ὅλου περὶ τῶν πτώσεων, νῦν δὲ μεταβήκομεν εἰς τὴν ἔρουναν τῶν τύπων ἐκάστης.

Η ΕΝΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ.

Πρὸς σχηματισμὸν τῆς πτώσεως ταύτης ἢ τε ἑλληνικῇ καὶ αἱ ἀδελφαί τῆς προσήρτησαν ἐπὶ τῶν ἐμφύχων καὶ ὡς ἐμφύχων (ἄρσ. καὶ θηλ.) ἐν γένει τὸ ς εἰς τὸ ἐκάστοτε ὀνομαστικὸν θέμα, κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθειμένους τρόπους ἐσχηματισμένον, π. χ. ὀρνιθοθήρᾱ-ς, παιδολύμᾱ-ς, γόη-ς, δεσπότη-ς, ὀρχηστή-ς, ποιητή-ς, πολίτη-ς (τὰ εἰς τη-ς πιθανῶς ἐκ τῶν εἰς τηρ, τοῦ ρ πρὸ τοῦ ὀνομαστικοῦ ς ἐκπεσόντος. πρβλ. τὰ μάρτυρ — μάρτυς). λόγo-ς, τροχό-ς, ὁδό-ς, νόσο-ς. ὁ καὶ ἡ πικρό-ς (Ὁδ. Δ, 406), ὁ καὶ ἡ κλυτό-ς (Il B, 742). ἡ πλαγκτό-ς (Aἰσχ. Ἀγαμ. 579), ἡ φανερό-ς (Εὐριπ. Βακχ. 892. 1012) καὶ ἄλλα τοιαῦτα. τρόχι-ς, σίρι-ς, πόλι-ς, μῆτι ς, φύσι-ς, λέξι-ς, μῦ-ς (ὅπου τὸ ὀνομαστικὸν ς συμπίπτει τῷ θεματικῷ· διότι τὸ θέμα εἶνε μὴς σκρ. mu-sh κλέπτειν, ὡς δῆλον καὶ ἐκ τοῦ λατιν. mus γεν. mur-is ἀντὶ mu-s-is. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν τοῖς εἰς ος οὐδ. καὶ τοῖς εἰς ης καὶ ες ἐπιθ., ἔνθα τὸ ς εἶνε θεματικόν, ὄφρυ-ς, ἰχθύ-ς, ἡδύ ς, βραχύ-ς, γαῦ-ς, βοῦ-ς. ἄρπαγ-ς (= αἶξ), κόρακ ς, ἀλώπηκ-ς, λίβ-ς (λίψ), χέρυμβ-ς, ὁ καὶ ἡ αἰθοπ-ς, πού-ς (= πόδ-ς), ἀγνώ(τ)-ς, ἡλιοβ.λή(τ)-ς. ἰστά(ντ)ς, τιθεί-ς (= τιθέντ-ς), δού-ς (δόντ-ς), ὁδοῦ-ς (ὀδόντ-ς), μέλα(ν)ς, Αἶα(ντ)ς, Τίτυν(θ)ς κτλ. Τὰ πάθη τοῦ πρὸ τοῦ ς συμφώνου ἢ συνδυασμοῦ συμφώνων καὶ μετὰ τὴν τούτου ἀποβολὴν τοῦ προηγουμένου φωνήεντος εἶνε γνωστὰ καὶ ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς. Οὕτω λοιπὸν ἅπαντα τὰ ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς τὸ ς ἔχοντα, ἐκτὸς τῶν εἰς ας, ος καὶ ες οὐδετέρων, ἐν οἷς τὸ ς εἶνε θεματικόν, ἢ ἄρσενικά εἶνε ἢ θηλυκά, π. χ. τὰ μὲν δεσπότη ς, πόσι-ς, βασιλεύ-ς, λόγo-ς, ἄρσεν. τὰ δὲ βασιλί-ς, πόλι-ς, ὁδὸ-ς κ.τ.τ. θηλυκά, ἢ δι' ἐνὸς τύπου ἀμφοτέρω τὰ γένη σημαίνουσι καὶ ταῦτα ἤτοι κοινῶς (ὁ, ἡ) ἄνθρωπος, ἵππος, ἔλαφος, ἢ ἐπικοίνως (ὁ) αἰετός, λύκος, (ἡ) ἀλώπηξ, ἀκρίς κτλ.

Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἄρσενικά καὶ θηλυκά, ἐν οἷς δὲν ἐμφαίνεται τὸ ὀνομαστ. ς. Τοιαῦτα δ' εἶνε 1) τινὰ αἰολικά λεγόμενα εἰς ἃ πρωτόκλιτα: νεφεληγερέτα, εὐρύοπα κ. ἄλλα, οἷς ὅμοια πάντα τὰ τοιαῦτα λατινικά: auriga, agricola, nauta κτλ. 2) πάντα τὰ εἰς ᾱ ἢ η καὶ ἃ θηλυκά, ὧν ἐν πολλοῖς παρὰ τὴν τοῦ ς ἀποβολὴν καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς μακρὸν ᾱ ἐβραχύνθη· δῆλον δ' ἐκ τῆς σανσκρίτης, ἔνθα τὰ θηλυκά εἰς ᾱ, ῖ καὶ ῖ σχηματίζονται ἀποβληθέντος καὶ ἐνταῦθα τοῦ ὀνομαστ. ς πανταχοῦ, πλὴν τῶν εἰς ῖ μονοσυλλάβων ἐκτὸς τοῦ strī γυνῇ) καὶ πάντων τῶν εἰς υ. Ἐν ποίοις δὲ τῶν τοιούτων ἐλληνικῶν τὸ ᾱ

μένει μακρόν, ἐν ποίοις δ' ἐβραχύνθη ἢ τοῦ $\bar{\alpha}$ τὸν τόπον ἐπέχει τὸ η , ὑπὸ τῶν ἐν τῇ συνήθει γραμματικῇ κανόνων ὀριζόμενον, ἐδῶ τὸ παρατρέχον. Τοῦτο δὲ μόνον σημειωτέον, ὅτι τὴν ἐν αὐτοῖς *ιωρικωτέρα* χρῆσιν τοῦ η ἀντὶ τοῦ $\bar{\alpha}$ ἢ $\bar{\alpha}$ διετήρησε πολλαχοῦ καὶ ἡ καθομιλουμένη, *πικρή, μικρή, ἐλεύθερη, δεύτερη* καὶ τὰ ὅμοια λέγουσα ἀντὶ τῶν ἄττικῶν *πικρά, μικρά* κτλ., ἐν ᾧ ἄλλαχού μᾶλλον δωρίζουσα *δοῦλα, διδασκάλα, θαμάλα* λέγει ἀντὶ τῶν *δοῦλη, διδάσκαλος* (ἢ) κ.λ. καὶ *χωματίλα, κρασίλα, καψάλα, Γεωργίλα, Ἰαχωμίλα* κ.τ.θμ. ἀντὶ τῶν *χωματίλη, κρασίλη, Γεωργίλη, κατὰ τὰ ἀρχαιότερα μαρίλη, πεπραδίλη, ὠκεαίρη* κτλ. 3) Τὰ εἰς *η* καὶ *ω*, ὡς *ποιμήν* (ἀντὶ ποιμέν-ς), *λιμήν* (= λιμέν-ς), *πυρήν* (= πυρήν-ς), *γέρων* (γέροντ-ς), *λέγων* (= λέγοντ-ς) κτλ. ἐν οἷς μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ς (καὶ τοῦ τ , ἀφορήτου ὄντος τῇ ἑλληνικῇ ἐν τέλει λέξεως) τὸ θεματικὸν φωνῆεν ἐμῆκύνθη πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ ἐλαττωθέντος ὄγκου τοῦ ἐπιθέματος καὶ πρὸς τὴν οὕτω διάκρισιν τοῦ ἀρσενικοῦ (ἢ θηλ.) ἀπὸ τοῦ οὐδετέρου. 4) Τα εἰς *υ* καὶ *ι* διαφοροῦνται ἀρχαιότερον μὲν τὸ *υ* ἀποβάλλοντα, ὕστερον δὲ τὸ ς , ὡς *ρίς* καὶ *ρίν*, *Σαλαμῖς* — *μίρ*. *Γόρτυς* καὶ *Γόρτυν* κτλ. 5) Τὰ εἰς *ρ* πάντα, ὡς *χείρ* (= χέρ-ς), *πατήρ, μήτηρ, θαήρ, σωτήρ, ρήτωρ* κτλ. Ἐν πολλοῖς τούτων τὸ θεματικὸν φωνῆεν, βραχὺ πρότερον ὢν, ἐμῆκύνθη μετὰ τὴν τοῦ ς ἀποβολήν, δι' οὗ ἀνωτέρω ἐλέχθησαν λόγοις. Τὸ αὐτὸ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας συνέβη 6) καὶ ἐν τοῖς εἰς *ε*ς (θεματ.) ἐπιθέτοις, ἀποβληθέντος τοῦ ὀνομαστικοῦ ς ἢ καὶ ἀρχῆθεν οὐ προσαρτηθέντος διὰ τὸ ἐν τέλει λέξεως τῇ ἑλληνικῇ ἀφόρητον ς , ὡς *εὐγενής* — *εὐγενές*, *εὐτυχής* — *εὐτυχές* κτλ. Ὅτι δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἢ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις πάλαι ποτὲ τὸ ὀνομαστ. ς ὑπῆρχε δῆλον ἄ.) ἐκ τῆς μέχρις ἐσχάτων διατηρήσεώς του ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ἀρσενικοῖς τε καὶ θηλυκοῖς· β.) ἐκ τῆς ὑπάρξεώς του ἐν πᾶσι τοῖς ἀναλόγοις πρὸς τὰ ὑπὸ τὸ 1) ἐκτεθειμένα· γ.) ἐκ τῆς διατηρήσεώς του ἐν πᾶσι τοῖς λατινικοῖς πεμπτοκλίτοις εἰς *es*, ἅτινα οὐδὲν διαφέρουσι τῶν εἰς *a* πρωτοκλίτων, ὡς ἤδη ἀποχωρώντως τὸ ἀπέδειξεν ἡ συγκριτικὴ γραμματικὴ· *faciēs, pauperies* (καὶ *pauperia*), *effigies* (καὶ *effigia*), *planities* (καὶ *planitia*) κτλ. δ.) ἐκ τῆς διατηρήσεώς του ἐν ταῖς βεβῶως ἀρχαιότεραις μετοχαῖς *ιστά-ς, τιθεί-ς* καὶ *τιθέν-ς* (Δωρ. Κρητικ. καὶ Ἀργ.), λατιν. *aman-s, docen-s, dicen-s* κ.λ. ἀπέναντι τῶν ἐπωσοῦν ὑστέρων *λέγων, γράφων* κλ. ε.) καὶ τελευταῖον ἐκ τῆς ἐν ἀρχαιότεραις διαλέκτοις διατηρήσεώς του ἐπὶ τινων εἰς *ρ* ληγόντων, οἷα *περίρης, μάχαρς* (παρ' Ἀλκμᾶν p. 68. 77. Weleker) *χέρς* (= χεῖρ, παρὰ Τιμοκρέοντι. Ἡφαιστίωνος σλ. 2 ἢ 4 gf.) *μάρτυς* (=

μάρτυρ ς) μεταγενέστ. αἰολ. μάρτυρ καὶ εἴ τι ἄλλο. Ἀρκεῖ δὲ μόνον ν' ἀναφερθῇ ἐδῶ, ὅτι ἐν τισι τῶν ἐλληνικῶν διαλέκτων, μάλιστα τῇ λακωνικῇ, ἀντὶ τοῦ ὀνομαστικοῦ ς συνηθέστατον ἦτο τὸ ρ, π. χ. σιὸρ = θεός.

Ἐκ τῶν εἰρημένων εἶνε δῆλον, ὅτι τὴν ἐξ αὐτῶν ἀποβολὴν τοῦ ὀνομαστικοῦ ς προεκάλεσεν ἔνθεν μὲν εὐφωνίας ἔνθεν δὲ σαφηνείας ἀνάγκη· διότι ἐν τοῖς χέρ-ς π. χ. ῥήτορ-ς, ποιμὲν-ς, γέροντ-ς, λέγοντ-ς καὶ τοῖς ὁμοίοις ἦτον ἀφόρητος τῇ ἐλληνικῇ ἀκοῇ τραχυφωνία· ἂν δ' ἀπεβάλλοντο τὰ τελευταῖα σύμφωνα τοῦ θέματος, ἀδηλότερον θ' ἀπέβαινε τοῦτο ἐν πολλοῖς, ὡς ἐν τοῖς χεῖ-ς, ῥήτωρ-ς, ποιμει-ς κτλ. ἀντὶ τῶν χεῖρ, ῥήτωρ, ποιμήν (γεν. ποιμένος ἢ ποιμέντος;). Ἀπομεινωμένα ἴστανται τὰ εἰς ἃ ἀρσενικά πρωτόκλιτα ἀντὶ ας (ης)· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἴσως ῥυθμικὴ ἀνάγκη οὕτως ἠκρωτηρίασε. Πάντως δὲ διὰ σαφήνειαν (πρὸς διακρίσιν δηλ. ἀπὸ τῶν ὁμοφθόγγων ἀρσενικῶν) ἀπέβαλαν ἢ οὐδ' ὕλως προσέλαβαν ἀρχῇθεν τὸ ὀνομαστ. ς τὰ διὰ τοῦ ἐπιθέματος α (α, η, ο, ω) ἐσχηματισμένα θηλυκά (οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα), περὶ ὧν, ὡς καὶ περὶ ἄλλων ἰδίως θηλυκῶν τύπων ἀκριβέστερον εὐθὺς κατωτέρω θὰ λεχθῇ.

Καὶ μετὰ πάσας ταύτας τὰς ἀποκοπὰς ἱκανῶς εὐρεῖα ὅμως ἔμεινεν ἡ ἐπικράτεια τοῦ ληκτικοῦ ς καὶ ἀκόμη περισσότερον ἐπευρύνθη ὥστερον· διότι ἐκτὸς τῶν Περσικῶν ὀνομάτων, παράδεισος, παρασάγγης, σατράπης. Δαρείος, Ξέρξης, Μιθριδάτης, Φαρνάκης, Φαρνάβαζος κτλ., ἅπερ καὶ οἶκοθεν ἤδη εἰς συριστικὸν ἔληγαν, ὡς καὶ ὁ Ἡρόδοτος τὰ εἶχε παρτηρήσας (Α. 139), καὶ εἰς ἄλλα ὀνόματα προσήρτησε τὸ ς τοῦτο, ἡ μὲν ἀρχία εἰς τὰ Μαύσωλος, Πυξῶδαρος (καρικὰ) κτλ. Σίσωστρις, Μυκερῖνος, Ἀμασις, Ἀπρίης, Ἀρουβις, Ἰβις, βάρις κ. ἄλλα αἰγυπτιακὰ κ.λ., ἡ δὲ νεωτέρα εἰς τὰ καφέ-ς, γαργιλέ-ς, λουῖᾶ-ς, χαλβᾶ-ς, καπαμᾶ-ς, λοχμᾶ-ς, σοφᾶ-ς, καταπέ-ς καὶ τὰ κύρια Μουσταφᾶ ς, Χασάν-η-ς, Ὀμάρ-η-ς, Μεχμέτης, Ἀλῆς κλ. καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐσπερίας Δάντη-ς, Πετράρχη-ς, Βοκκάκιος-ς, Ἀρίστος, Τάσσο-ς κτλ. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτων τὸ ὀνομαστ. ς ἀναφαίνεται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ καὶ ἐν τισιν ἐλληνικοῖς παρὰ τὴν ἀρχίαν συνήθειαν, π. χ. ἐν τοῖς ἡ γῆς (= ἡ γῆ), ὅπερ ἀπειπειράθη, φαίνεται ἡ γλῶσσα, ἵνα εἰς τὸ μετὰ τὴν ὡς ἐκ τῆς προφορᾶς συστολὴν τοῦ μακροῦ η εἰς τὸν λεπτότατον τῶν φθόγγων ι ἄγαν βραχὺ καὶ οἷον ἀκαριαῖον ἀποβῇ γῆ (προφ. γί), ὅγκον τινὰ καὶ βρυῖτητα προσθέσῃ· ἐπειτα ἐν τοῖς ξοδίοις τὸ χοῦμα ς (= χῶμα), τὸ γάλα-ς κ.τ.τ., ἐν οἷς δύσκολον εἶπεν ἂν ἡ ἀπλὴ ἀναλογία τῶν τέρας, κέρας, κρέας κ.τ.ζμ. προεκάλεσε

τὸ ς ἢ εἶνέ τι λείψανον ἀρχαίας διαλέκτου, ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια ἐκ θεμάτων εἰς τὴν ληγόντων μορφώσεως, ὡς *χοῦματ* (*χώματ-ος*), *γάλατ* (*γάλα[κ]τ-ος*), *ἐξυγρανθέντος* τοῦ τ εἰς ς, ὅπερ δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις τοῖς *τέρας* (*τέρατ-ος*), *κρέας* (*κρέατ-ος*) κτλ. συνέβη. Τὸ δὲ θεσσαλικὸν δὲ *στόμας* καὶ δὲ *στόμος* (= τὸ *στόμα*) μετὰ τῆς καταλήξεως καὶ τὸ γένος μετέμαθε. Τοιαῦται δὲ διγένειαι ἢ καὶ τριγένειαι διὰ τὴν τῆς καταλήξεως ἀμφιβολίαν ἦσαν καὶ ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις συνηθίσταται. Οὕτω π. χ. *ἀρσενικά* μὲν καὶ *θηλυκά* ἐν ταύτῳ ἦσαν ὁ καὶ ἡ *ὀρίγανος* (M. E. 630, 46), ὁ καὶ ἡ *ἤλεκτρος*, ὁ καὶ ἡ *ἐρπυλλος*, ὁ καὶ ἡ *βάρβιτος*, ὁ καὶ ἡ *χηραμός* (παρὰ Jacobs ἐν Ἀνθολ. σλ. 221 καὶ εἰς Ἀχιλλ. τ. Τάτιον 523 κεξ.) κτλ. τὰ αὐτὰ δὲ ὡς *ἄψυχα* καὶ οὐδετέρως ἐξεφέροντο: τὸ *ὀρίγανον*, τὸ *ἤλεκτρον*, τὸ *ἐρπυλλον*· οὕτω καί: ὁ καὶ ἡ *σπάρτος* καὶ τὸ *σπάρτον* κτλ. Περὶ δὲ τῶν ὁ καὶ ἡ *λιμός*, ὁ καὶ τὸ *σκότος* κ.τ.δμ. ἤδη ἀνωτέρω ἔγεινε λόγος· ὑπὸ τῆς καταλήξεως παραχθεῖσα καὶ ἡ μεταγενεστέρα γλῶσσα ἐκ τοῦ ἀρσεν. ὀνόμ. ὁ *πλοῦτος* ἐπλασε τὸ οὐδέτερον πληθ. τὰ *πλούτη* ὡς ἐξ ὀνομαστικῆς τὸ *πλοῦτος*. Ἄλλ' ἱκανὰ περὶ τούτων.

Μία δὲ μόνη τῶν σημερινῶν ἑλλην. διαλέκτων ἡ τοπικῶν ἰδιωμάτων, ἡ *Τζακωνική*, τὸ ὀνομαστικὸν ς, εἴτε πτωτικὸν ὄν, ὡς ἐν τοῖς *ναύτη-ς*, *λόγο-ς* κ.τ.δμ. εἴτε θεματικόν, ὡς ἐν τοῖς *κράτος*, *κρέας* κ.τ.δμ. παντελῶς ἀποκόψασα ἔνεκα τῆς κατ' αὐτῇ, καθὼς καὶ τῇ ἀρχαίᾳ *Δακωνικῇ*, ἐμφύτου πρὸς τὸ ληκτικόν τε καὶ τὸ διὰ μέσου φωνηέντων ς ἀντιπαθείας, διττῶς σχηματίζει τὰς ὀνομαστικὰς, ἥτοι αὐτὸ τὸ θέμα ἐκλαμβάνει ἐκάστοτε ὡς ὀνομαστικὴν, ὡς π. χ. ὁ *ναῦτα*, ὁ *πολίτα*, ὁ *ερμηίτα*, ὁ *νόμο*, ὁ *σοφός*, τὸ *κακό*, ὁ *ποῦα* (= ὁ *πόδα-ς*), τὸ *πάθε*, τὸ *βάρε* ἐκ τῶν θεμάτων *πάθε*, *βάρε* κτλ. ἢ τὸ ἐπιθεματικὸν φωνῆεν *ο*, *ω*, *α* εἰς τὸ ἀσθενέστατον καὶ ἀχαρκτηριστότατον τῶν φωνηέντων, τὸ *ε*, συστέλλει, ὡς ἐν τοῖς: ὁ *καπνέ*, ὁ *ἀετέ*, *χορέ*, *ἡλιε*, *ἄξιε*, *πιαρέ*, *γυμνέ*. συγκρ. *κακούτερε*, *καλλίτερε* κτλ. τὸ *κᾶλε* (= τὸ *κᾶλον*, ξύλον), *εἶδωλε*, *δάκρυε*, *κοῦε* (= *κύων*), *κρίε* (*κρέας*) κτλ. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ *Τζακωνική* ὀνομαστικὴ ἵσταται ἐπὶ τῆς αὐτῆς καὶ *που* καὶ *χαμηλότερας* βαθμίδος, ἐφ' ἧς αἱ ἀρχαῖαι τε καὶ αἱ νεώτεραι κλητικαί, οἱ αἱ αἱ: *ναῦτα*, *πολίτα*, *σοφέ*, *καλέ*, *νόμει*, *Πέτρει*, *Νικόλα*, *Παῦλο*, *Τάσσο* (Ἀναστάσις), *Μῆτρο* κλ. ὡς πρὸς τὰς ὀνομαστικὰς των. Βαθμὶς παρατελευταία τοῦ γλωσσικοῦ κολασμοῦ καὶ ἀκρωτηριασμοῦ, ἐφ' ἧς καὶ *που* καὶ τῆς ἐσχάτης ἵστανται καὶ αἱ πλεῖσται τῶν νεωτέρων τῆς Εὐρώπης γλωσσῶν, τὸ ἀπλοῦν ἀρχαῖον θέμα μόλις ἀκέραιον, ὡς δ' ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ περαιτέρω ἀκρωτηριασμένον, ἄνευ τινὸς πτωτικοῦ

γνωρίσματος ὡς ὀνομαστικὴν ἅμα καὶ αἰτιατ. καὶ κλητικὴν ἐκλαμβάνουσαι. οἷα ἰταλικά μὲν τά: *il mio caro amico, un poco d'acqua, un buono cavallo, generale, generalissimo* κτλ. γαλλικά δὲ *mon cher ami, un peu d'eau, un bon cheval, general, generalissime* κτλ. ἀπέναντι τῶν ἔτι μεστώων *lativ. meus carus amicus, paucum* (ἢ *paucum*) *aquae, caballus, generalis, generalissimus* κτλ. γερμανικά δὲ *sohn, fuss, hand, gast, gunst, that, fisch, reich* κτλ. ἀπέναντι τῶν ἔτι πληρεστέρων γοτθικῶν *sunu-s* (υἱὸς ἐκ τῆς ῥ. *su* = φύειν, γεννᾶν, ὅθεν καὶ τὰ *σὺς, ῥς, ὕϊος*, ὡς ἐκ τοῦ *fi-o* τὸ *fi-lius*), *fotus* (πούς), *handu-s* (χεῖρ), *gast(i)s* (ξένος), *aust(i)s* χάρις, *dé-th(i)s* πρᾶξις (κυρ. θέσις), *fisk(a)s* ἰχθύς, *reiki(am)* βασιλείον (*regium, regnum*) κτλ.

Ἐκ τῆς συγκρίσεως ταύτης μανθάνομεν πρῶτον, ὅτι καὶ αὕτῃ ἡ καθομιλουμένη σήμερον ἑλληνικὴ καὶ κατὰ τὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς διατύπωσιν, ὥσπερ καὶ κατ' ἄλλους πολλοὺς τύπους, μάλιστα τοὺς ῥηματικούς, πλεονεκτεῖ πασῶν τῶν νεωτέρων, *ῥωμανικῶν, γερμανικῶν* καὶ δὴ καὶ *σλαυικῶν* γλωσσῶν, ἀκριβῶς διακρίνουσα δι' ἰδίων τύπων τὰς τρεῖς ταύτας πτώσεις, ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητικὴν καὶ τὰ τρία γένη ἔπειτα ὅτι τὸ *τζακωνικὸν ἰδίωμα*, κατὰ γε τοῦτο τῇ ἰταλικῇ συνομαρτοῦν, δὲν εἶνε ἄμεσος καὶ γνήσιος γόνος τῆς ἀκόμῃ κατὰ πολλὰ ἀδιαμορφώτου *πολιᾶς πελασγικῆς*, ὡς ἐνόμιζε ποτε περὶ αὐτοῦ γράφων ὁ Θείρισιος (*Thiersch*), ὑπὸ τοῦ ἄκρου βεβαίως περὶ τε τὸν ἀρχαῖον καὶ τὸν νεώτερον ἑλληνισμόν *ζήλου* πηραχθεῖς κατὰ τῶν ἐνασμενιζομένων νὰ διατείνωνται, ὅτι ἡ τῶν *Τζακῶνων* διάλεκτος εἶνε οὐσιωδῶς *σλαυικὴ* (!), ἀλλ' εἶνε, οἷα ἄρτι ἐχαракτηρίσθη, κορμὸς παλαιὸς τὰ φύλλα καὶ τοὺς πλείστους τῶν κλάδων περικεκομμένος, καὶ κατὰ τοῦτο μόνον τῇ ἀρχαίᾳ ἀκόμῃ ἀδιατυπώτῃ ρίζῃ προσπελάζων.

Η ΕΝ. ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΗΛΥΚΟΥ ΙΔΙΩΣ.

Ἐν τοῖς προεκτεθειμένοις εἶδαμεν, ὅτι πολλαχοῦ δι' ἐνὸς κοινοῦ τύπου ἐκφέρεται ἡ ὀνομαστικὴ ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, ἄρσεν. καὶ θηλυκοῦ. Ἀλλὰ συγχρόνως ἡ γλῶσσα, ἵνα εὐκρινέστερον διακρίνη τὸ θηλυκὸν ἐκ τοῦ ἀρσενικοῦ ποικίλους ἄλλους τύπους ἔπλασε. καὶ 1) τῶν διὰ τοῦ ἐπιθέματος *α* (*α, η, ο, ω*) ἐσχηματισμένων θεμάτων τὸ ὀνομαστικὸν *ς* ἀποκόψασα ἢ καὶ ἀρχῇθεν οὐ προσαρτήσασα καὶ τὸ οὕτω γυμνὸν ἀπομείναν φωνῆεν *α* (*α, ε, ο*), ἵνα τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ τριβῆς καὶ

ἐξ ἀσθενείσεως ἢ καὶ παντελοῦς ἐξαλείψεως (οἷα συνέβη κατὰ τὰ εἰρη-
 μένα ἐν ταῖς νεωτέραις εὐρωπ. γλώσσαις), μηκύνασα ἔπλασε τοὺς τρεῖς
 θηλυκοὺς τύπους εἰς α (αἰολιστί καὶ δωριστί), η (ἰωνιστί) καὶ ω (κοινή,
 μάλιστα τῇ δημώδει, ὡς φαίνεται, συνήθης) ἀπέναντι τῶν ἀρσενικῶν
 εἰς α-ς, η-ς καὶ ο-ς. Ἀλλὰ τὸ ᾱ πρωίμως ἐπανῆλθε πολλαχοῦ εἰς τὴν
 ἀρχαίαν βραχύτητα, ἕως οὗ ἐπ' ἐσχάτων πανταχοῦ ἐξενίκησεν ἢ βρα-
 χύτης. Οὕτω λοιπὸν ἐπλάσθησαν α.) τὰ εἰς α θηλυκὰ οὐσιαστικά τε
 καὶ ἐπίθετα: *θέα*, *χώρα*, *αὔρα*, *ὄρα*. *ἐκυρά* (ἐκυρός), *πενθερά* (πενθε-
 ρός), *δευτέρα*, *ἐλευθέρα*, *χρυσέα*, *ἀργυρέα*, *ἀθρόα*, *χήρα* κτλ. *μοῦσα*,
δόξα, *δίψα* κτλ. β.) τὰ εἰς η: *γυνή*, *κόρη*, *ἀδελφή*, *Τρωή*, *δμωή*, *ἀ-*
ράχνη (ἀρσ. *ἀράχνης*), *γύη* (γύης), *ἀήτη* (ἀήτης), *Ἰνδῆ* (Ἰνδός). *τιμή*,
νομή, *κώμη*, *ἀγανή*, *ἀγαθή*, *πρώτη* κτλ. Κατὰ δὲ ταῦτα τὰ ἰωνικώ-
 τερα καὶ ἐπικώτερα ἀρακλειτή (Ἰλ. Σ, 45), ἀριγνώτη (Ὀδ. Ζ, 408),
 ἀντιθέη (Ὀδ. Ν, 378), ἀριζήλη (Ἰλ. Σ, 219), ἀμβρότη (Ἰλ. Μ, 402),
 ἀμφιβρότη (Β, 389. Α, 32. Μ, 402), ἀσβέστη (Π, 123), εὐξέστη
 (πολλ.), *εἰραλίη* (Ὀδ. Ε, 67. Ο, 479), *ἐννυχίη* (Ἰλ. Γ, 178), αὐτομά-
 τη (Ἰλ. Ε, 749), ἀργυρόπεζα (πολλ.) καὶ ἄλλα. Τῇ τούτων ἀναλογία
 ἀκολουθοῦσα καὶ σταθερώτερον τὸν τοῦ ἀρσενικοῦ τόνον διατηροῦσα,
 λέγει καὶ ἡ καθομιλουμένη: *ἀθανάτη*, *ἄπραγη* (ἄπραγος), *ἄπειρη*,
εὐμορφη, *εὐσπλα(γ)χνη* καὶ *ἄσπλαχνη*, *καλόκαρδη* (ἀρσ. *καλόκαρ-*
δος), *στενόκαρδη*, *καλότυχη*, *κακομοίρα* κτλ. γ.) τὰ εἰς ω: *ἄνθρω-*
πώ (ἄνθρωπος), *κοσμῶ* (κόσμος) ἢ *κομμῶ* (= κομμότρια), *μιμῶ* (μι-
 μος), *βασιλῶ* (βασιλεύς), *καμινῶ* (καμινεύς· καθομιλ. *καμινᾶς*), *τρα-*
πεζῶ (τραπεζεύς· καθομ. *τραπεζᾶς*) κτλ. καὶ κύρια: *Δαμνῶ*, *Ἐλευ-*
θῶ, *Βριθῶ*, *Ἀλεξῶ*, *Καλυψῶ*, *Κλωθῶ*, *Ροδῶ*, *Εὐδωσῶ*, *Δηῶ*, *Αἰτῶ*,
Σαπφῶ. Καθ' ᾱ καὶ τὰ εἰς μέγα πλῆθος νῦν καθομιλούμενα εἰς ω καὶ
 (κατὰ δημωδεςτέραν προφορὰν) εἰς ου: *Μαριγῶ*, *Σάβω*, *Φρόσω*, *Χά-*
ιδω, *Κατίγω*, *Δεσποινού*, *βάβω*, *κοσκινού*, *γλωσσού* κτλ. Ἡ μαρτυ-
 ρία τοῦ Ἡρωδιανοῦ λέγοντος, ὅτι τὰ ἀρχαῖα ἀντίγραφα εἶχαν ἐν τού-
 τοις προσγεγραμμένον ι, *Αἰτωί*, *Σαπφωί*, ἰὰ ἔτι ἐν ἐπιγραφαῖς σωζό-
 μενα λείψανα τῆς γραφῆς ταύτης, οἷα *Φιλυτωί* ἐν *Δηλιακῇ* ἐπιγρ. C. I.
 2310. *Θεαριστωί* παρὰ *Lebas Voyage archéol. Inscr. II. n. 960*
 καὶ εἴτι ἄλλο, καὶ ἡ κλητικὴ των εἰς οι πάντοτε λήγουσα παρέχουσι
 τὴν ὑπόψιν, μὴ τὰ θηλυκὰ ταῦτα ἐσχηματίσθησαν δι' ἄλλου τινὸς μέ-
 σου, περὶ οὗ εὐθὺς κατωτέρω θὰ γείνη λόγος, τοῦ ι, μακροῦ μὲν κατ'
 ἀρχάς ὄντος, ὡς ἐν τῇ σκανδαλίτῃ πάντοτε, ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ὕστερον
 ἐκτὸς ἐλίγων βραχυθέντος. Τότε λοιπὸν ὁ ἀρχαιότατος αὐτῶν τύπος
 θὰ ἦτον εἰς οι, μέχρις ἐσχάτων ἐν τῇ κλητικῇ διατηρηθείς, ὡς *Σαπφοί*,

Θεανοῖ, καμινοῖ, κτλ. ὅθεν ἴσως κατὰ μὲν προφορὰν τοῦ *οι* ὡς *ου* (πρὸ βλ. κοῖρ-ανο ς, κύρ-ιος, κουρ-ίδιος) τὰ καθομιλούμενα εἰς *ου*, ὡς γλωσσού, κοσκινού· κατὰ δὲ μήκυνσιν τοῦ *ο* καὶ ἔκπτωσιν τοῦ *ι* εἰς *ω* τύπος.

Σημ. Ὁ Bopp (Vergleich. grammatik σλ. 294 κεξ.) πάντα τὰ εἰς *ω* (κλητ. *οι*) θηλ. παράγει ἐκ θεμάτων εἰς *ου* (σchr. *an* ὡς ἄρσεν. *âtma'n*, ψυχὴ) διὰ τὸ ἐν ταῖς πλαγαῖσι πτώσεσι τινῶν ἐμφανιζόμενον *ν*, ὡς ἀηδῶ(*ν*), ἀηδόν-ος, χελιδῶ(*ν*), χελιδόν-ος κτλ. Ὁ δὲ Ahrens Zeitschrift für vergleichende sprachforschung III 105 ἐκ θεμάτων εἰς *οι*, ὅπερ συμπίπτει μὲ τὴν πρὸ ὀλίγου ἐκτεθειμένην δόξαν.

2) Διέκρινεν ἡ γλῶσσα τὸ θηλυκὸν ἀπὸ τοῦ ἀρσενικοῦ διατηρήσασα μετὰ τοῦ ὀνομαστικοῦ ς καὶ τὸν ἀρχαῖον τύπον τοῦ ἐπιθέματος *α* ἀπέ-ναντι τοῦ ἐν τοῖς ἀρσενικοῖς ἐπικρατοῦντος *ο*. Τοιοῦτοτρόπως ἐσχημα-τίσθησαν οὐκ ὀλίγα θηλυκὰ ἐπίθετα καὶ (κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσια-στικοῦ ἀποβάντια) οὐσιαστικὰ εἰς *α-ς*, ἅπερ πρὸ τῶν καταλήξεων τῶν λοιπῶν πτώσεων προσέλαβαν τὸ *δ* ἴσως πρὸς διευκόλυνσιν τῆς κλίσεως. ἀγριά-ς (ἄρσ. ἄγριο-ς), αἰμά-ς (= αἵματος ξοή Σοφ. Φιλοκτ. 696. ἄρσ. ἐπ' ἴσης οὐσιαστικὸν τὸ αἶμος), ἀλιά-ς (ἄρσ. ἄλιο-ς), δρομά-ς (οὗ τὸ ἄρσεν. ὡς συγκεκριμένον μόνον ἐν συνθέσει π. χ. ἡμεροδρόμος), λευ-κά-ς (ἄρσ. λευκός), λισσά-ς (λίσσός), λυσσάς (ὡς ἐξ ἄρσεν. λυσσός), θυιάς (ὡς ἐξ ἄρσεν. θυιός), μαιρά-ς (ἐξ οὗ ἄρσ. ἄχρ. μαιρός), φορά-ς (φορός), φορβά-ς (ἄρσ. ἐν συνθ. ἵπποφορβός), φοιβά-ς (Φοῖ-βος), φοι-τά-ς κτλ. Τοιοῦτον καὶ τὸ Μαιὰς ἀντὶ τοῦ Μαῖα συνηθέστατον ἐν τῷ ὁμηρικῷ ὕμνῳ εἰς Ἑρμῆν. Καὶ ταῦτα ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν· ἄλλα δὲ τινα, ἐπ' ἀμφοτέρων μάλιστα τῶν γενῶν φερόμενα, εἶνε παθη-τικά, π. χ. λογά-ς (λελεγμένος, —η), σπορά-ς (ἐσπαρμένος, —η) κλ. Οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται, ὅτι ἡ καθομιλουμένη τὰ αὐτῇ συνήθη τούτων εἰς *αδα* μετέπλασε καὶ οὐσιαστικῶς τὰ μεταχειρίζεται, ὡς ἀγριάδα, φο-ράδα, ἀμνάδα, Μαιράδα, Λευκάδα κτλ.

3) Ὅτι μὲν τὸ βραχὺ *ι* συντελεῖ πρὸς πλάσιν ἀρσενικῶν τε καὶ θηλυ-κῶν καὶ τινῶν ὀλίγων οὐδετέρων ὀνομάτων (συγκεκριμ. καὶ ἀφρημ.), οἷα π. χ. ὄρν-ι-ς, πόλ-ι-ς, κόρν-ι-ς κτλ. λατ. *amn-i-s*, *coll-i-s* κτλ. *σίνρηπ-ι*, *πέπερ-ι* κτλ., τὸ εἶδαμεν ἀνωτέρω. Τὸ δὲ μακρὸν *ι* χρησι-μεύει καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, καθὼς συνηθέστατα ἐν τῇ σανσκρίτῃ π. χ. *mahat* μέγας, *mahatī* μεγάλη, πρὸς παραγωγὴν θηλυκῶν ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων) ἐκ παντοίων (ἄρσεν. μάλιστα, οὐδετέρων καὶ καταχρηστικῶς θηλυκῶν) θεμάτων. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων γλωσσῶν εἶνε πρῶτον, ὅτι ἐν τῇ ἑλληνικῇ τὸ *ι* πρῶτως ἐβρα-

χύνθη ἐκτὸς ὀλιγίστων, ἔπειτα μεταξὺ τοῦ ι καὶ τῶν πτωτικῶν κατα-
 λήξεων παρενετέθη καὶ ἐνταῦθα, καθὼς ἐπὶ τῶν εἰς α-ς, τὸ δ, ἴσως δι-
 ὅτι καὶ ἐκεῖ εἴρηται λόγον. παραδ: ἀλεκτορί-ς (ἀλέκτωρ) γεν. ἀλεκτο-
 ρί-δ-ος, ἀμρί-ς (ἀμνός), ἀλκυονί-ς (ἀλκυών), ἀηδορί-ς, χελιδονί-ς
 κτλ. βασιλί-ς (βασιλεύς), ὀρχηστρί-ς (ὀρχηστής), παλλακί-ς (πάλ-
 λακ-ς), ἐταιρί-ς (= ἐταίρα), ἱερί-ς (= ἱερεῖα), ἡγεμονί-ς, ἡρωί-ς,
 γεᾶνι-ς (ἄρσεν. νεᾶν γεν. νεᾶν-ος ἄχρ. κατὰ τὸ πικᾶν, πικᾶν-ος, ξυνᾶν
 = ξυνός = κοινός, μεγιστᾶν = μέγιστος. Ἀπολλων. ἐν τ. Ἀνεκδ.
 Bekker p. 570, 41) βαθμί-ς γεν. βαθμί-δος, πλοκαμί-ς (πλόκαμος),
 ψήφι-ς (ψῆφος) καὶ τὰ τρία μακρὸν ἔχοντα τὸ ι· σκαφί-ς (σκάφη),
 στολί-ς (στολή), πιτυρί-ς (πίτυρον)· ἀφηρημ. ἐλπί-ς, μῆνι-ς, τυραν-
 νί-ς κτλ. Κυρίως δ' ἐπίθετα τοιαῦτα εἶνε μάλιστα τὰ ἐθνικά, φυλε-
 τικά, πατρωνυμικά καὶ ἄλλα: Ἀντιοχίς (ἄρσ. Ἀντιοχεύς), Ἀταρί-ς,
 Ἑρμιονίς, Μαρτινίς, Ἀχαμαρτίς, Αἰρηίς, Λεορτίς, Χρυσή-ς, Βρυ-
 σσηίς, Νηρηίς· ἁμαζονίς (στήλη Πλάτ. Ἀξιοχ.), κιθαιρωνίς (εἰς ἐβολή
 Ἡρόδοτ. Θ'. 39), περσίς (βακτηρία Πολυδ. Γ'. 473), σινωπίς, δωρίς
 κ. τ. τ. Καὶ τὰ ποιήσεων ὀνόματα Ἡρακλεῖς, Θηβαίς, Γηρνονίς,
 Φορωνίς, καθὼς καὶ Ἰλιάς, Αἰνείας, κτλ. ρυκτηίς (ἄρσ. ρύκτερος),
 θεωρίς (θεωρός), πατρίς (ἄρσ. πατήρ) κτλ. Καὶ ἡ μὲν ἐξ ἀρσενικῶν
 τοιούτων θηλυκῶν παρὰγωγὴ προσκαλεῖτο ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς εὐ-
 κρινείας· ἀλλ' ἤδη ἐκ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων ἤρχισεν ἡ κατάχρησις τῆς
 ἀναιολογίας ταύτης, θηλυκῶν ἐκ θηλυκῶν παρὰγομένων, οἷα πρὸς τὰ ἄρ-
 τι εἰρημένα καὶ τὰ: ἀνεμωνί-ς (ἀνεμώνη), ἀρβυλίς (ἀρβύλη), διφθερίς
 (διφθέρα), σταφυλίς (σταφυλή), σπαθίς (σπάθη) καὶ ἄλλα. Ἐκ δὲ τῶν
 οὐσιαστικῶν προέβη ἐπὶ τὰ ἐπίθετα καὶ οὕτως ἔγινον ἐκ τῶν ἤδη θη-
 λυκῶν κόλαξ, φύλαξ, ἐταίρα, δοῦλη, θεραπαινίς, συγγενής, εὐγενής
 κ. τ. τ. τὰ: κολυκίς, φυλακίς (Πλάτ. Πολιτ. Ε'. 49), ἐταιρί-ς, δουλίς
 (Ἰπερίδης παρὰ Πολυδεῖν. Β'. 74. Ρούφιν. Ἐπιγρ. Γ. Περὶ λειπομ. ἐπιγ.
 36. Νικήτας Χρον. Β'. 6, 47. 6. Εὐσταθ. 1475, 44), θεραπαινίς,
 συγγενίς (Πλουτ. Ρωμαϊκ. Ζήτημ. ς'. 314. Χαρίτ. Ἀφροσ. ε'. 3. Συ-
 νεσ. ἐπιστ. 154. Κωνσταντ. Πορφυρ. πολλ.), εὐγενίς (Ἰωσηπ. Ἀρχ. Ζ'.
 3. Εὐσεβ. ἐκκλη. ἱστορ. Θ'. 8 κλ.), ἅτινα οἱ ἀττικισαὶ ἀπεδοκίμαζαν.
 Πρὸς Ἡρώδιαν πρὸς Lobeck ἐκδ. τοῦ Φρυνχού σλ. 451. Πολυδ.
 Γ'. 30 καὶ ἐν τῷ προκναφερόντι χωρίῳ.

Ἀλλ' ἡ γλῶσσα οἷον συνειδυῖα τὴν κατάχρησιν ταύτην ἠθέλησε νὰ
 τὴν θεραπεύσῃ, καὶ ἐν μέρει, πολλὰ τῶν οὕτως ἐσχηματισμένων ὑπο-
 κοριστικῶς ἐκλαμβάνουσα, ὡς ψήφίς = μικρὰ ψῆφος, κυψέλις = μι-
 κρὰ κυψέλη, σκαφίς = μικρὰ σκάφη καὶ ἄλλα, περὶ ὧν ἤδη καὶ ἀνω-

τέρω ἐλέχθη. Διότι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα μάλιστα πασῶν τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ὡς ἀγαθὴ οἰκονόμος τὴν ἰδίαν οὐσίαν εὖ διικοσμοῦσα οὐδένα τύπον ἀργὸν ἀφίνει. Ἡ δὲ νῦν καθομιλουμένη οὐκ ὀλίγα τῶν τοιούτων ὀνομάτων διατηρεῖ, ἀλλ', ὡς οἴκοθεν δῆλον, εἰς ἰσα μεταπλάσασα, καθὼς καὶ τὰ εἰς α-ς εἰς αδα π. χ. ἡγεμονίδα, παλλακίδα, Νεραίδα, ρυκτερίδα, βαθμίδα, πιτυρίδα, ψηφίδα, σκαφίδα, πατρίδα, ἐλπίδα κτλ. καὶ τὸ ὑποκορ. κορασίδα = μικρὸν κόριον.

4) ἱα. Εἴτε ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐκείνου ι κατὰ παραγωγὴν ἢ παρέκτασιν προελθόν, εἴτ' αὐτοτελῶς πλασθέν, ἦτον ἤδη πρωϊαίτατα ἐν χρήσει τὸ ἐπιθεμα ἱα (πάλαι ja, καθὼς καὶ σήμερον πολλαχοῦ προφέρεται) πρὸς σχηματισμὸν θηλυκῶν ὀνομάτων, οὐσιαστικῶν τε, μάλιστα ἀφηρημένων, καὶ ἐπιθέτων, οὗ τὸ ι κατὰ τὴν εἰς τὸ θέμα προσάρτησιν τοῦ ποικίλου τινὰ ἔπαθε πάθη, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τὸ ι (j) πολλῶν ἄλλων ἐπιθεμάτων.

α.) Καθαρὸν μὲν διετηρήθη μόνον μετὰ τοῦ ἀμέσως ἡγουμένου φωνήεντος εἰς δίφθογγον συναϊρεθὲν (ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς φωνῆεν, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ συνηθέστερον ὡς ἡμίφωνον j) α) ἐν τοῖς ἀφηρημένοις καὶ τισι συγκεκριμένοις τοῖς ἐξ ὀνομάτων συμφωνολήκτων τε καὶ φωνηεντολήκτων, π. χ. ἄγγελος — ἀγγελ-ία, κακός — κακ-ία, δειλός — δειλ-ία, γιγαντομαχ-ία, πολιορκ-ία (ὡς ἐξ ὀνόματος συγκεκρι. πολιορκός), κυρίως ἀντὶ τῶν ἀγγελό-ια, κακό-ια, δειλό-ια, γιγαντομαχό-ια, πολιορκό-ια κ.τ.δμ. τοῦ θεματικοῦ ο πρὸ τοῦ ι ἐκπεσόντος· τὸ δὲ ἀμαρτ-ία φαίνεται ἐκ ῥηματικοῦ θέματος γενόμενον. ἔπειτα τά: εὐτυχία, ἀμαθία, εὐγενία καὶ τὰ ὅμοια, ὡς ἐξ ἐπιθέτων εὐτυχός (καθομιλ. καλότυχος), ἀμαθος (σύνηθες ἐν τῇ καθομιλουμένῃ), εὐγενός κτλ. ναυτ-ία καὶ ναυσ-ία (ναύτη-ς), ἀθανασ-ία (ἀθάνατος), ἀφθαρσία (—τος), ἐν οἷς τὸ τ πρὸ τοῦ ι εἰς σ ἐξυγράνθη, καθὼς καὶ ἐν ἄλλοις κατωτέρω ῥηθησομένοις. μελαν-ία (μέλαν-ος), μακαρ-ία, σωτηρ-ία, ὀρχήστρια, τυμπαρίστρια ἐκ τῶν ὀρχησ-τήρ, τυμπαρισ-τήρ (—τη-ς) κατὰ συγκοπὴν τοῦ η. εὐδαιμον-ία, Πιερ-ία (Πιερ-ες), ἰέρ-ιαν (= ἰέρειαν) παρ' Εὐριπ. Ἰφιγ. Τ. 34 τρισύλλαβον ὡς ἰέρjαν, ἰάτρια Ἀλέξιδ. Αποσπ. 335. οὖσ-ία (ἐκ τοῦ ὄντ-ία, ὄντ-ος), γερουσ-ία (ἐκ τοῦ γεροντ-ία, ὅπερ ἀπλοῦν μὲν ἦτο σύνηθες παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις, ὡς δῆλον ἐκ τῶν Ξενοφώντος π. τ. Λακεδαιμ. πολιτ. κεφ. Ι, σύνθετον δ' ἐν τῷ παρ' ἡμῖν δημογεροντία), ἐν οἷς μετὰ τὴν τοῦ τ εἰς σ ἐξύγρανσιν τὸ μὲν γ πρὸ αὐτοῦ συνεκόπη, ὃ δ' ἐλαττωθεὶς ὄγκος τοῦ θέματος ἀνεπληρώθη διὰ τοῦ υ. b) ἐν τοῖς ἐκ ποικίλων θεμάτων σχηματιζομένοις περιεκτικοῖς, ἐν οἷς πρὸς ἀντιδιαστολήν των, ὡς

φαίνονται, ἀπὸ τῶν ἀφρημένων καὶ ἐπιθέτων κατεβιβάζθη καὶ ὁ τόνος· οἷα τὰ: ἀνθρακ-ιά, σφηκ-ιά (καθομ. σφηκ-ιά), ροδ-ωρ-ιά, ι-ωρ-ιά. ἐν τοῖς δυοῖς τελευταίοις τὰ δύο περιεκτικὰ ἐπιθέματα ωρ καὶ ια εἰς ἐν συνηλθαν. Εἶδος περιεκτικοῦ εἶνε καὶ τὸ λοφ-ιά = τράχηλος λοφώδης, τριχώδης, χαιτήεις κτλ. Ἀλλὰ καὶ τὸ δεινδρωνυμικὸν ἐπίθεμα εα (συν-ηρημ. ἦ), ἐν τῇ δημῳδαί ja προφερόμενον, εἶνε τοῦ ια παρασχηματισμός· δῆλον δ' ὅχι μόνον ἐκ τῶν καθομιλουμένων μηλ-ιά (= μηλ-έα), συκ-ιά (= συκ-έα), ἀπιδ-ιά, δαμασκηρ-ιά κ.τ.δμ. ἐν οἷς τὸ ἀρχαῖον j (ι) ἐπικρατεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ρο-ιά, ἐλα-ία καὶ εἴ τι ἄλλο ὅμοιον, ἐν οἷς ἐπ' ἴσης διετηρήθη τὸ ι. — c) ἐν τοῖς ἀφρημένοις καὶ συγκεκριμένοις τούτοις ἐξ οὐδετέρων οὐσιαστικῶν εἰς ος (ες) καὶ ἐπιθέτων εἰς ο-ος, ης, (ες) καὶ υ-ς: μισγάγκε-ια ἐκ τοῦ μισγαγκέ(σ)-ια (ἄγκος γεν. ἄγκε(σ)ος), εὐγέρε-ια ἐκ τοῦ εὐγέρε(σ)-ια, εὐσέβε-ια, — εὐσέβε(σ)-ια κ.τ.δμ. ἐν οἷς τὸ μὲν θεματικὸν c συνεκόπη μεταξὺ δύο φωνηέντων, τὸ δὲ ι μετὰ τοῦ προηγουμένου ε εἰς ει συνηρέθη. ἄνο-ια (ἄνο-ος), εὐπλο-ια (εὐπλο-ος), ἐν οἷς τὸ ἐπίθεμα ο συνεκόπη, τὸ δὲ ε μετὰ τοῦ ρίζ. ο εἰς οι συνηρέθη. ἡδε-ῖα (ἡδύ-ς, γεν. ἡδέ ος), βραχε-ῖα (βραχύ-ς, βραχέ-ος), ἐν οἷς τὸ θεματικὸν υ εἰς ε ἐξετράπη, καθὼς καὶ ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι τῶν ἀρσενικῶν. βασιλε-ια (= βασιλῆς) καὶ βασιλε-ία (ἄφηρ), ἰέρε-ια, πραγματε-ία κ.τ.τ., ἐν οἷς τὸ F (υ) τῶν πρωτοτύπων βασιλεύ-ς (βασιλέF-ς), ἱερεύ-ς, πραγματεύομαι, μεταξὺ τῶν δύο φωνηέντων ε καὶ ι ἐξεθλίβη· ἐν δὲ τοῖς θηλ. τῶν παρακειμένων, ὡς λελοιπυῖα, γεγραφυῖα, δεδοικυῖα ἐκ τῶν λελοιπότ-ος, γεγραφότ-ος, δεδοικότ-ος (ἀρχαιότερον — φοτ-ος, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη) τὸ μὲν υ προῆλθεν ἐκ τοῦ Fo, τὸ δὲ τ πρὸ τοῦ ι, ὡς λελοιπυτία (ἐκ τοῦ λελοιπφοτία), ἐξυγράνθη εἰς σ, τοῦτο δὲ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐξεθλίβη· λελοιпу(σ)ία — λελοιπυῖα κτλ.

β') ἀπὸ τῆς καταλήξεως εἰς τὸ θέμα μετεπῆδησεν ἐν τοῖς θηλυκοῖς τῶν εἰς αν, οντ (ἀρχ. αντ), ἐν, αρ καὶ (τ) ερ, ὡς μέλαινα (μέλαν-ος), θεράπεινα (θεράποντ-ος ἀρχ. θεράπαν(τ)), λείπεινα (λέοντ—λεαν(τ)), τέρεινα (τέρειν), μάκαιρα (μάκαρ), γενέτειρα (γενετερ), σώτειρα (σῶτερ), Κάειρα (Κάερ, ὅθεν κατὰ συναίρ. καὶ Kār) κ. τ. ὅμοια ἀντὶ τῶν μέλαν-2α, θεράπαν-2α λέαν-2α, τέρεν-2α, μάκαρ 2α, γενέτερ-2α, σώτερ-2α, Κάερ-2α, κτλ. Τὰ δὲ ρέαιρα καὶ πίειρα ἐκ τῶν νεαρ-ός καὶ πιερ-ός (πιερ-ός).

γ.) ἐξωμοιώθη πρὸς ἡγούμενον σ, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἐπirroῃ τοῦ ι προῆλθεν ἀπὸ κ (ἐνίοτε χ) καὶ τ, ἐν πολλοῖς ἐπιθέτοις τε καὶ οὐσιαστικοῖς ἐξ ἀφωνοκλήτων θεμάτων γενομένοις ἄρασσα, Θράσσα, Κίλισσα,

Κρήσσα, Φοίνισσα, θήσσα, Μάγνησσα, πένησσα, χαρίεσσα, μέλισσα, θάλασσα ἐκ τῶν ἄναχ-2α, Θράχ-2α, Κίλικ-2α, Κρήτ-2α, Φοίνικ-2α, θήτ-2α, Μάγνητ-2α, πένητ-2α, χαρίεντ-2α (χαρίενσ 2α), μέλιτ-2α, θάλαχ-2α (τάραχ-2α τάραχ-ος, ὅθεν καὶ ταράσσω καὶ θράσσω). Τοιοῦτον καὶ τὸ πρόφρασσα ἐκ τοῦ πρόφραγτ-2α (πρόφρων ἀρχ. πρόφραν-τ).

δ.) Ὅλως δ' ἐξεθλίβη τὸ ι ἐν ταῖς ἐνεργ. θηλ. μετοχαῖς πλὴν τῶν προειρημένων παρακειμένων, ὡς λέγουσα, ιστᾶσα, τιθεῖσα, διδοῦσα κτλ. ἐκ τῶν λέγουτ-2α (λέγονσ-2α), ιστᾶντ-2α (ιστᾶνσ 2α), τιθέντ-2α, διδόντ-2α, κτλ. ἐν τισιν εἰς ὧσα μάλιστα κυρίως ἐξ ἀρσενικῶν εἰς ωτ Ἀριστοφῶσα, Ἰοφῶσα, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκ τῶν Ἀριστοφῶντ-2α, Ἰοφῶντ-2α κτλ. Πιθανῶς δὲ καὶ ἐν τῷ πάτρα ἀντὶ πάτρ-ια (Πρόβλ. τὸ λατ. patria. Ἀλλὰ βεβαίως ἐν τοῖς καθομιλουμένοις δουλειῦτρα, χορευῦτρα, ψάλτρα κτλ. ἐκ τῶν ἀρχ. δουλεύτρια (ἀρσ. δουλευτήρ), χορευῦτρια, ψάλτρια κτλ.

Ἀφ' οὗ οὕτως ὁργανικῶς ἀναπτυχθέντα τὰ ἐπιθέματα εἰα, νια, αῖνα, εἰρα, ισα αὐτοτελῆ πως ἀπέβησαν, ἤρχισεν ἡ γλῶσσα καὶ εἰς ἄλλα ποικίλα θέματα αὐτὰ προσαρτῶσα νὰ παράγῃ ἀνόργανα, οὕτως εἰπεῖν, καὶ καταχρηστικὰ θηλυκά, οἷα τὰ κώδ εἰα (= τῷ κώδῃ) κεφαλή μάλιστα τοῦ μήκωνος ἀριστοτόκ-εἰα τῷ ἀριστοτόκος κτλ. αἰθ-νια (ἐξ ἀδήλου ρίζης) εἶδος θαλασσίου πτηνοῦ, ἀγ-νιά (ἄγ-ω) καὶ ὀργ-νιά (ὀρ[έ]γω). θέαινα (ἥδη παρ' Ὁμήρῳ πολλάκις) ἐκ τοῦ θεός, λύ-καινα (λύκος), κάπραινα, ὕαινα (ῥ-ς), καὶ τὰ κωμικώτερα κηρύκαι-να, ἰχθυοπώλαινα, μαγεύραινα καὶ ἀλεκτρυάιναι. ἔπειτα φαρέδαινα, φιλύκταινα. πέπειρα (πέπων), πρέσβειρα (πρέσβ-υς) κτλ. βασιλίσσα (ἥδη παρὰ Ξενοφ. Οἶκον Θ'. 15 ὡς ἐκ τοῦ βασιλιδ-ια. βασιλιδ-ος), βαλάνισσα (Ἀνθολ. Ε. 82), ἱέρισσα (παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συγγραφεῦσι). Τὰ δύο μάλιστα ἐπιθέματα αῖνα καὶ ισα σημαίνοντα τὴν γυναικα ἢ τὸ θῆλυ ἐν γένει τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρσενικοῦ σημαινομένου κυρίου ἢ προσηγορικῶς συνηθέστατα ἀπέβησαν ἐν τῇ δημῳδῇ γλώσσῃ ἀπὸ τῶν μακεδονικῶν που χρόνων, ὡς ἐν τοῖς: Μακεδόμισσα (Στράτιτιδ. ἐν Ἀνεκδ. Bekk. p. 108), κούρισσα (M. E 528, 4), πανδόκισσα (Στεφ. Βυζαντ. ἐν λ. Καππαδοκία) Ἀράβισσα, φυλάκισσα (Ἄσμα Ἄσμ. Α'. 5). κ. ἄλλ. καὶ τοῖς βυζαντινοῖς: διακόρισσα (Ἐπιφν. κ. αἰρέσ. 79 καὶ ἐν τοῖς συνοδ. κανόσι πολλάκις), ρουβίτισσαι (Θεοφαν. χρον. 700, 47). στρατήγισσαι, ἐπάρχισσαι, ἀνθυπάτισσαι, σπαθαροκανδιδάτισσαι, τοποσηγήτισσαι, ὑπάτισσαι, στρατώρισσαι, κομήτισσαι, δομεστίκισσαι κτλ. (Κωνσ. Πορφυρογ. ἐν τῇ Ἐκθ. τ. βασιλεί-

ου τάξεως σλ. 67 καὶ ἀλλοχού), *κτητόρισσα* (Νικηφ. Γρηγορ. 5. 4),
 κυράδες χειρομάχισσες καλφοδεσποινές μου (Πτωχοπροδ. Α'. 201),
 κυρά κυρά μαστόρισσα, κυρά χορδοκυλίστρα (αὐτ. 336) καὶ τοῖ νεω-
 τέροις: ἀρχόντισσα, γειτόρισσα, γερόντισσα, μαγέ(ε)ρισσα (ἤδη ἐν
 Βασιλειῶν Α. 8, 13), *μάρτισσα* κτλ. καὶ τ. ἐθνικοῖς: *Κωνσταντίνου*
πολίτισσα, *Τριπολιτζιώτισσα*, *Σπαρτιάτισσα*, *Κυδωνιάτισσα*, *Τζη-*
ριγώτισσα κτλ. Εἰς αἶνα ἀρχαιότερα μὲν τὰ: *γέλταιρα*, *τέκταιρα* (ποι-
 ητικὰ κατὰ Χοιροβοσκὸν ἐν Ἀνεκδ. Bekk. 4190), *ζύγαιρα* (βοῦς θή-
 λεια Ἡσυχ.), (σ) *μύραιρα*, *σκόρπαιρα* (θῆλυς σκορπίος Εὐσταθ. 4129,
 22), *φάλαιρα*, *γρόμφαιρα*, *φώκαιρα*, *ἀμφισβαιρα*, *δεσπόζαιρα* (Μ. Ε.
 258, 22), *λάτραιρα* (Αἴλ. Διονυσ. παρ' Εὐσταθ 859, 54) καὶ τὰ ἐται-
 ρικὰ *Γράθαιρα*, *Τρύφαιρα* κτλ. ἐν δὲ τῇ καθομιλουμένη συνηθέστατα
 τὰ γυναικωνυμικά: *Ἀποστόλαιρα* (γυνὴ τοῦ Ἀποστόλου), *Βασίλαι-*
ρα (γυνὴ τοῦ Βασίλη, — εἴου), *Γεώργαιρα*, *Δημήτραιρα*, *Ἰάνναιρα*,
Κώστααιρα, *Λάμπραιρα*, *Μιχάλαιρα* κτλ. καὶ τὰ ἐξ ἀρσεν. πατρωνυ-
 μικῶν ἢ γενεολογικῶν *Μαυροκορδάταιρα*, *Τζαβέλλαιρα*, *Ράλλαιρα*
 κτλ. Τοιοῦτον καὶ τὸ παρ' Ἰωάννη τῷ Κουροπαλ. σλ. 729, 9 *Βατά-*
τζαιρα. Τοιαῦτα καὶ τὰ παρὰ Σ. Σ. *Κουταγιώταιρα*, *Βλάσαιρα*, *Κου-*
λουμπάδαιρα, *Τζαβούλαιρα* κτλ.

Τὸ δὲ ἀπλοῦν ἐπίθεμα *ια*, ἡ βάσις πάντων τῶν ἄλλων, διετηρήθη ἐν
 τῇ καθομιλουμένη ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν ἀφηρημένων, ὡς *κακία*, *πονη-*
ρία καὶ *πονηριά*, *μελαριά* κτλ. ἐπὶ τῶν περιεκτικῶν καὶ δειδρωνυ-
 μικῶν *σφηκιά*, *φουκτιά* (= *πυκτιά*, *δράξ*, *δράγμα*), *καραβιά*, *μη-*
λιά, *συχιά*, *ιτιά* (*ιτέα*), *κουκουναριά* (= *κωναριά*, *πίτυς*) κτλ. ἀλλὰ
 καὶ ἐν ἐπιθέτοις, οἷα τὰ *κακιά* (= *κακή*), *Κρητικιά* (= *Κρήσσα*),
Τηνζακή καὶ *Τηνζακιά*, *παπαδιά* (ἐκ τοῦ πληθ. θέματος *παπάδ-ες*)
 καὶ εἰ τι ἄλλο.

5) *ιρα* (*ιρη* καὶ αἰολ. *ιρρα*). Καὶ τοῦτο τὸ ἐπίθεμα συντελεῖ καθ'
 ἑαυτό, χωρὶς δηλ. νὰ ᾔηνε ὁ θηλυκὸς τύπος τοῦ *ιρος*, οὐδ. *ιρον*, ὡς
 ἐν τοῖς *ξύλιος*, *λίθιος*, *χθεσινός* κτλ., εἰς σχηματισμὸν ποικίλων
 θηλυκῶν σημαίνοντων τὴν γυναικικ, τὴν θυγατέρα ἢ καθ' ὅλου τὸ θῆλυ
 τοῦ ὑπὸ τοῦ θέματος ἐκφραζομένου: *βασίλιρρα* (Μενάνδρου Ἀποσπ.
 863) = *βασιλὶς*, καὶ τὰ κύρια *Ἡριρρα*, *Κόριρρα*, *Μέλιρρα*, *Φίλιρ-*
ρα κτλ. *ιατρίρη* = *ιατρός* γυνὴ παρὰ Γαληνῷ, Ἀλεξ. Ἀφροδισιεῖ
 κ. ἄλλ., ἡρώτην (= ἡρώς). *Ἰκεαρίρη* (Ἰκεανοῦ θυγάτηρ), *Ἀδρη-*
σίτην (Ἀδράστου θυγάτηρ) ἢ *Αἰγιάλεια* Ἰλ. Ε, 412 κτλ. Τοιαῦτα
 καὶ τὰ καθομιλούμενα *προβατίνα* (θῆλυ πρόβατον) ἤδη παρὰ Σ. Σ.:
 Καὶ κείνοι ὁποῦνε κτήματα, βούδια καὶ *προβατίνας*: ὅπου σημειω-

τέον καὶ τὸ κτήματα = κτήνη, ὃ ὅμοιον τὸ λατιν. *gallina*, (δι)δάσκαλιν, ὑπουργίνα κτλ. = διδασκάλου, ὑπουργοῦ γυνή. Χριστοδουλίνα, Γενναδίνα κ.τ.δμ. = Χριστοδοῦλου, Γενναδίου κόρη ἢ γυνή. κτλ. Τοιαῦτα ἤδη τὰ παρὰ Σ.Σ. Ἀγγελίνα, Ἰακουμίνα ἢ περπυρίναις κτλ. — Ὁμοίως ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ θέματος ἄγκον (ὄνομ. ἀγκῶν) τὸ καθομιλούμενον ἀγκονῖα καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀγκοίνη (κατὰ μεταπήδησιν τοῦ ι τοῦ 2α πρὸ τοῦ ν). Τὸ δὲ δέσποινα ἄδηλον ἂν ἐκ τοῦ δεσποτίνα, δεσποσίνα καὶ (συγκοπῇ τοῦ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων) δέσπο-ινα ἔγγεινεν ἢ ἐκ τινος ἐκ μὲν τῆς ἐλληνικῆς ἐξαφανισθέντος, ἐν δὲ τῇ λιταυικῇ σωζομένου, θέματος ρόνα (= δεσπότης, κύριος. δεσ-πόν-ια).

Η ΕΝ. ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΟΥΔΕΤΕΡΟΥ ΙΔΙΩΣ.

Ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέχθη καθ' ὅλου περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς οὐδετέρας ὀνομαστικῆς. Εἰς ἐκεῖνα προστίθενται τὰ ἑξῆς: Τὰ διὰ γυμνοῦ τοῦ θέματος παριστανόμενα οὐδέτερα εἶνε 1) πάντα τὰ συμφωνόληκτα, ὧν τὰ εἰς τ ἀποβάλλουσι καὶ τοῦτο ὡς ἀφόρητον ἐν τέλει: μέλαρ, τέραν, σώμα(τ), ὕδωρ, ἔλωρ καὶ τινὰ ἄλλα ὅμοια, ἐν οἷς ἐξαίρετικῶς πῶς μακρὸν φέρεται τὸ θεματ. φωνῆεν. ἦπαρ (τ. σκρ. *jâkrt* λατιν. *jecur*), μέλι(τ), λέγον(τ), διδόν(τ), τιθέν(τ) κ.τ.τ. τετυφός (= τετυφός), τέρας (= τέρατ), γῆρας (= γῆρατ), μέλος (θέμα μέλες), σάκος (σακές-παλος) κτλ. εὐγενές, εὐτυχές κτλ., ἐν οἷς πᾶσι τὸ ς εἰς τὸ θέμα ἀνήκει. 2) πάντα τὰ εἰς τὰ φωνηέντα ι καὶ υ: ἀπολι, εὐπατρι, αἰδρι. ἄλφι, κρῖ, γόνυ, δόρυ. ἡδύ, βραχύ, ἄστν, δάκρυ. καὶ τινὰ εἰς α, οἷα τὰ τῶν γραμμάτων ὀνόματα, ἄλφα, βῆτα, γάμμα κτλ., ἅπερ ἐνίοτε καὶ θηλυκῶς ἀκούονται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, ὡς ἐν τῇ φράσει, «οὐδὲ τὴν ἄλφα ξεύρει.» τὰ δ' εἰς ο (πάλαι α) θέματα ἥτό ποτε καιρός, φαίνεται, ὅτε δι' ἐνὸς μόνου τύπου, τοῦ γυμνοῦ θέματος εἰς α ἐξέφερον καὶ τὰς τρεῖς πτώσεις τοῦ τε ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ· τοῦτο δέ, διότι τὸ γλωσσικὸν πνεῦμα ἐθεώρει τὰ οὐδέτερα ὡς τινὰ ἄψυχον, ἄμορφον καὶ ἀδιάκριτον εἰς ἄτομα ὕλην. Ὅθεν καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ μεθ' ἐνικοῦ ῥήματος σύνταξις τῶν. Ὑστερον δ' εἰς τὰς τρεῖς πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ τῆς ἀρσεν. αἰτιατικῆς μεταφερθέν, προσηρητήθη τὸ ἔρρινον ν μὲν ἐν τῇ ἐλληνικῇ καὶ τισιν ἄλλαις τῶν συγγενῶν, m ἐν τῇ σκανδικῇ καὶ τῇ λατινικῇ: ξύλον, νεῦρον, στέρον κτλ. ἀγαθόν-ν, κακόν-ν κτλ. Ἐπιρροή τοῦ ν τούτου φαίνεται, ὅτι

καὶ τὸ ἐπίθεμα αὐτῶν α μετεβλήθη εἰς ο, διότι τὸ ἔρρινον καὶ ἄλλα
χοῦ ἔχει ταύτην τὴν δύναμιν, π. χ. ἐν τοῖς λέγ-ο-μεν, φέρ-ο-μεν
(σκρ. bha'r-â-mas), ἔφερ-ο-ν, ἔλεγ-ο-ν (σκρ. a'bham, a'bharam)
ἀντὶ τῶν λέγ-α-μεν, φέρ-α-μεν, ἔφεραν, ἔλεγαν πρβλ. τὰ λέγετε,
φέρετε, ἔφερες, ἔλεγες κτλ. Ἀλλ' ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἤδη ἀπὸ τοῦ
Ι'. αἰῶνος ἀρχίζουν ν' ἀναφαίνονται οὐδέτερα ἄνευ τοῦ ν. Ἄν ἡ ἑλ-
λειψις αὕτη ἦτο ἐντελὴς ἑλλειψις ἐν τῇ δημῳδαί γλώσσῃ ἀνέκαθεν ὁ-
πολανθάνουσα καὶ τότε πρῶτον μετ' αὐτῆς ἐν γραφῇ ἐξκναδύσῃ, ἢ
παράλειψις τότε ἀρχὴν λαβοῦσα ὡς ἐκ τῆς πολλαχοῦ πρὸς τὸ ληκτι-
κὸν ν ἀντιπαθείας τῆς καθομιλουμένης, ἀμφίβολον εἰπεῖν· ἴσως δ' ἁ-
ληθέστερον εἶνε τὸ δεύτερον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παράλειψις αὕτη τοῦ ν βαί-
νει παράλληλος τοῦ τῆς ἐν. αἰτιατικῆς εἰς ον καὶ αν ἀκριδέστερα
περὶ αὐτῆς ἐν τῷ περὶ τῆς αἰτιατικῆς θὰ λεχθῇ.

Η ΕΝΙΚΗ ΚΛΗΤΙΚΗ.

Καὶ ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν ἐξεφέρετο συ-
νήθως καὶ ἐκφέρεται διὰ γυμνοῦ τοῦ θέματος, ὡς *Αἰνεῖα, ταμία,*
μοῦσα, Ἐλένη, πόλι, βασιλεῦ, Ζεῦ, ἄνα (ἀντὶ τοῦ κακοφώνου *ἄνακτ*),
δαῖμον, εὐγενές, εὐτυχές, Σώκρατες, Περίκλεις (= *Περικλεις*) κτλ.
καὶ τὰ νεώτερα: *παπᾶ, φαγᾶ, δέσποτα, καὶ δεσπότη* (μετὰ διακρίσε-
ως ἐννοίας) *Νικόλα* (ὄν. *Νικόλα-ς*), *Πέτρο, Παῦλο, Δημήτρι* (ὄν.
Δημήτρις) κτλ. Ἀλλ' ἡ γλῶσσά τὰ ὅρια ταῦτα ὑπερβάσῃ, ἔνθεν μὲν ἁ-
κόμη περισσώτερον ἐβράχυνε τὰ θέματα καὶ ἔπλασε τὰς κλητικὰς:
λόγε, Θεέ, ἄγγελε, Κύριε κ.τ.λ. *Θεανοῦ, Καλυψοῦ, Σαπφοῦ* κτλ. ἔν-
θεν δὲ αὐτὰς τὰς ὀνομαστικὰς ὡς κλητικὰς μετεχειρίσθη (αἱ ἀττικαὶ
καλούμεναι κλητικαί); (ὦ) *θεός, ὦ πόλις, ὦ εὐτυχής, ὦ Αἴας* Σοφ.
Αἴ. 89. *δός, φίλος* Ὀδ. Ρ, 415. Πρβλ. Ὀρφ. Λιβ. π. χρυστ. στ. 16.
ὅθεν ἀτόπως καὶ οὗτος ὁ τύπος τῆς κλητ. ἀττικὸς ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν
γραμματικῶν, ὧν τὰς μαρτυρίας ἴδε παρὰ Ahrens dial. aol. p. 109
κ.τ.λ. Ἰνα τὸ ὄνομα τοῦ καλουμένου ἐμφαντικώτερον ἐξαρθῇ, ὁ τόνος
τῆς κλητικῆς πολλαχοῦ ἀνὰβιβάζεται, ὡς *πάτερ, θύγατερ, Σώκρατες,*
εὐδαιμον κτλ. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ σανσκριτὴ τὴν ἀρχὴν ταύτην μέχρι τέλους
διεξήγαγεν ἐπὶ πασῶν τῶν κλητικῶν πάντων τῶν ἀριθμῶν ἀναβιβάσα-
σα τὸν τόνον, ἡ ἑλληνικὴ ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ ἀπέμεινε, ἄδηλον διὰ τί.

Η ΕΝΙΚΗ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ.

Τὸ ἀρχαιοτάτον γνῶρισμα τῆς αἰτιατικῆς ἦτο *m*, ἐν τῇ σανσκριτῇ, τῇ λατινικῇ καὶ ἄλλαις διατηρηθέν, ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων (καὶ πασῶν τῶν κλίσεων). ὡς σκρ *śiva-m* εὐτυχῇ (ἀρσ.), *śivām* (θηλ.), *matī-m* μητίν, *bhanu-m* ἥλιον (φάνον ἢ φάνητα), *pitarā-m* πατέρα, *dātār-a-m*, δοτῆρα, *nāv-a-m*, νῆα κτλ. Λατίν. *Aeneādm divu-m*, *patr-e-m dātor-e-m*, *nav-i-m* κτλ. Τὸ *m* τοῦτο ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ ἐν ἄλλαις ἀδελφαῖς γλώσσαις, οἷσι π. χ. ἡ ἀρχαία πρωσσική καὶ ἡ γοτθική, ποῦ μὲν ἐξησθένησεν εἰς *v* (*n*), ποῦ δ' ἐντελῶς ἀπεκόπη, καὶ ἐν μὲν τῇ ἑλληνικῇ ἀπεκόπη τὸ *v* ἐπὶ πάντων τῶν εἰς σύμφωνον ἢ *F* θεμάτων μετὰ δὲ τὴν ἀποκοπὴν ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς αἰτιατ. ἀπέμεινε τὸ φωνῆεν *a* τὸ συνδῆον πρότερον τὸ *v* (*m*) μετὰ τοῦ θέματος, π. χ. φρήκ *a(r)*, φλέβ *a(r)*, πατέρ-*a(r)*, μητέρ *a(r)*, γέροντ-*a(r)*, λέοντ-*a(r)*, ποιμέ-*a(r)*, ἐλπίδ *a(r)*, ὄρνιθ-*a(r)*, βασιλέ*F-a(r)*, *vḗF-a(r)* ἢ *vḗF-a(r)* κτλ. Ἐν δὲ τοῖς πόλι-*v*, μῦ-*v*, ἰχθύ-*v*, ἡ-δύ-*v*, ὄρνι-*v*, ναῦ-*v* κ.τ.δμ. διετηρήθη τὸ *v* κατ' ἀνάγκην, μετὰ τοῦ θέματος φωνηεντολήκτου ὄντος ἀμέσως συνδεόμενον, ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ *a*. Περὶ τῆς κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς χρόνους ἐξανადύσεως τοῦ *v* ἐν τοῖς φλέβα, πατέρα κ.τ.δμ. ἥδη ἔμπροσθεν ἔγεινε λόγος. Τώρα δ' εἰς τὰ ἐκεῖ παραδείγματα ἂς προστεθῶσι καὶ τινὰ ἄλλα: ἀνθρακαρ Π. Δ. Ἐξεκ. 23, 43. ἀσεβῆρ ψαλμ. Θ'. 23. λς'. 35. βασιλέαρ Βασιλ. Γ'. 1, 45. γραμματέαρ Βασιλ. Δ'. 22, 3. 25, 49. γυναικαρ Ροῦθ 4, 42. ἐλπίδαρ Σιράχ 43, 6. ιερέαρ Βασιλ. Α'. 22, 44. Παρχλ. Β'. 24, 19. φρένταρ Μακκαβ. Γ'. 5, 3 κτλ. Ἡ δ' ἀποκοπὴ τοῦ *v* περαιτέρω διχδοθεῖσα ἐπεκράτησε τέλος ἐν τῇ καθομιλουμένη ἐπὶ πασῶν τῶν ἐνικ. αἰτιατικῶν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐπὶ τῶν εἰς *ov* καὶ *i(o)v* οὐδετέρων. Ἀναφάνεται δὲ τοῦτο τὸ πάθος ἐν τῇ δημῳδί, ἂν μὲν ἦνε συγχωρημένον νὰ συμπεράνωμέν τι περὶ αὐτῆς ἐκ τῶν βαρβαρισμῶν τοῦ παρ' Ἀριστοφάνει (θεσμοφοριαζούσαις) Σκύθου τοξότου, ἥδη κατὰ τὸν ἐ. πρ. Χρ αἰῶνα. Λέγει δ' ὁ Σκύθης ἀρσενικά καὶ θηλυκά κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἀλλοφύλων οὐδετέρως ἐκφέρων καὶ ταῦτα χωρὶς *v* τάδε: ἐν στ. 4097 *λάλο* καὶ κατάρατο γύναικο. 4176 τί τὸ βόμβο τοῦτο; 4180 ὡςπερ *ψόλλο* κατὰ τὸ κώδιο. 4185 *στέρπιπο* τὸ τιττί (= στέρπιον τὸ τιτθίον). 4192 *γλυκερό*. 4199 *γράφιο*. 4240 ὡς *καρίεντό σοι* τὸ τυγάτριον (= χαρίεντον = χρίεν). 4240 καὶ *δύσκολλ(ο)*, ἀλλὰ *πρᾶο* — ποῦ τὸ *γράφιο*; 4222 ὦ *μιαρό γρᾶο*. κυρίως δ' ἀρσενικά καὶ θηλυ-

κά: 1096 λαβέ τη μιανρά, 1114 τὸ κύστο (= τὸν κύσθον). Πρβλ. 1149. 1123 τὴ γέρορτο, τὴ σανίδο. 1135 τὴ μάστιγαν. 1176 κῶμο τίς ἀγείρι μοι; (= κῶμον). 1222 τὴν ὁδο κτλ. Πρὸ δὲ τοῦ Σκύθου ὁ Ψευδαρτάβας ἐν Ἀχαρν. 104 εἶχεν εἰπών: οὐ λῆψι χρῦσο (= χρυσόν). Ἀλλ' ἂν μήτε ὁ Ψευδαρτάβας μήθ' ὁ Σκύθης εἶνε ἀξιόπιστοι μάρτυρες περὶ τῆς γλώσσης τοῦ τότε ἀττικοῦ ὅχλου, ἃς προσέλωμεν εἰς τινὰς ἀττικάς τε καὶ ἀλλοδαπάς ἐπιγραφὰς τῶν αὐτῶν, καθ' οὓς καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐποίει καὶ ὑστέρων χρόνων καὶ ἐνταῦθα θὰ ἀκούσωμεν τὰ προανακρούσματα τῆς ἀποβολῆς τοῦ ν. Ἐν μὲν ταῖς ἀττικαῖς ἐπιγραφαῖς C. I. 75 ἀναγιγνώσκουμεν στιχ. 15 τὸμ φόρορ, στ. τῶμ πόλεωρ. 76, 7 τῶλ λογιστῶρ, 11 ἐάμ που, 14 ὅταμ περ, 15 ἐμ πόλει, 15 συγκλειόντων καὶ συσσημαινέσθωρ, 87, 14 ἐς στήλῃ (= ἐν στήλῃ), 31 ἐς Σιδῶνι (= ἐν Σιδῶνι). 101, 3 ἐστὶμ περὶ τὸν δῆμορ, 6 ἐπὶ τῶρ καιρῶρ. 170, 6 αἰθήρ μὲμ ψυχὰς ὑπεδέξατο. 10 ἄνδρας μὲμ πόλις ἦδε ποθεῖ. Ἄς ἀναγνώσωμεν δὲ καὶ ὁλόκληρον τὸ μεγαρικὸν ψήφισμα (C. I. 1052). Ἀπὸ δὲ Μεγαρίδος εὐθὺ Βοσπόρου Κιμμερίου διαπλεύσαντες ἀκούσωμέν τινὰ καὶ τοῦ τῶν Βοσποριανῶν ψηφίσματος: C. I. 2058, Β. τοῦ πρὸς τὸμ ποταμόρ. — Τῶν δὲ αὐτομόλων ἐπαγγελ-λόντων Γαλάτας καὶ Σκίρους πεποιῆσθαι συμμαχίαν. τῶρ Γαλατῶρ, ἐγλείπειν τὴμ πόλιν. ἐγλείλοιπέναι δὲ πολλοὺς τῶγ ξένων, οὐκ ὀλίγους δὲ τῶμ πολιτῶν τὸρ κίνδυνον τὸμ μέλλορτα καὶ τὰ δεινὰ πρὸ ὀφθαλμῶν ποιοῦμενο; προσθήσειμ πᾶσαν τὴν εἰς αὐτὰ δαπάνην τὸρ καθ' Ἡγήτορος καὶ τὸρ κατὰ τὴν ἀμαξιτόγ καὶ τὸν Ἐπιδυρίου (ἐπὶ Δυρίου); τὸμ πυλῶρα τὸν ἐπὶ τοῦ δείγματος; πολλάκις αὐτόγ καὶ πρότερον ἐστεφανωκώς. — κατὰ τὸμ πόσιος πύργον. εἰς ἡμ. προσέθηκε χρυσοῦς ἑκατόν· θν ἂμ βούληται τρόπογ χρήσασθαι. — ἄφρσιμ ποιήσασθαι κτλ. κτλ. Ἀπὸ δὲ Βοσπόρου ἐπὶ Σάμον καὶ Ἰωνίαν ἀνακλῦψαντες ἀκούσωμεν καὶ τοῦ βυσιλέως Λυσιμάχου C. I. 2254 τὴγ χώραν (τρίς), πρότερομ μὲν κτλ. Τί σημαίνουσι ταῦτα πάντα; Ὅτι ἡ ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς γνωστὴ ὡς ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐκάστοτε λέξει συμβαίνουσα προσομοίωσις εἶνε ἤδη θόλωσίς τις τοῦ καθαρῶς χαρακτῆρος τοῦ ν, σχεδὸν ἀντίστοιχος τῇ ἐν ἄλλαις συγγενέσι γλώσσαις ἀκμυθλύνσει του εἰς τὸ η (ὡς ἐν τοῖς γαλλ. en passant on dit κ.τ.δμ.) — Ἐν δὲ μόνον βῆμα προβάσει; τῆς ἀμυδρώσεως, καταντῶμεν εἰς τὴν τελείαν τοῦ ν ἐξαφάνισιν. Διότι ἂν ἐν μὲν τοῖς: τὴμ βουλῇγ καὶ τὸν δῆμον· τὴμ πόλιν — ἄφρσιμ ποιήσασθαι. τὴγ χώραν — τὸμ φόρορ κτλ. τὸ μ καὶ τὸ γ εἰς τὴν ἐπομένην λέξιν μεταφέρωμεν, ὡς φιλεῖ ὁ δῆμος ποιεῖν, π. χ. τὸ γῶμο(ν) λέγων καὶ ὁ

ἡ ὥμος ἀντί: τὸν ὥμον, ὁ ὥμος· τῇ ρουρᾷ καὶ ἡ ρουρᾷ ἀντί: τὴν οὐρὰν καὶ ἡ οὐρὰ κ.τ.τ., τὰ δὲ «τὸ λ. λογιστῆγ καὶ τὸ μ. μετρητῆγ καὶ τὸ ρ. ῥήτορα πλεῦσαι εἰς τὴν νῆσον Νάξον» ἀναγνώσωμεν, ὅπως τὰ ἀναγινώσκει καὶ προφέρει ὁ κοινὸς ἄνθρωπος πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς δηλ. ἐν τοῖς συνδυασμοῖς λλ, μμ, ρρ καὶ ρρ ν' ἀκούωνται ἀμφοτέρω τὰ στοιχεῖα, τότε ἐκ τούτων μὲν παντελῶς ἐξαφανίζεται τὸ ν, ἐν ἐκείνοις δὲ ἀμυδρῶς πως καὶ ὑποκώφως ἐπιβομβεῖ τῷ πρὸ αὐτοῦ φωνήεντι, ἀμυδρότερον σχεδὸν τοῦ π ἐκείνου τῶν συγγενῶν γλωσσῶν καὶ τοῦ τῶν γαλλικῶν *non, en parlant* κτλ., καθὼς δὰ καὶ σήμερον ἀκόμη αἱ αἰτιατικαὶ π. χ. 'ς τῇ ζωῇ μου, 'ς τὸ θεό σου, 'ς τῇ τιμῇ μου κ.λ. ἐν πολλῶν στόμασι μετὰ τινος τοιαύτης ἐπιβομβήσεως ἢ ἐλαφροτάτης ῥινοφθογγήσεως ἀκούονται. Τοιαύτας, νομίζω, βαθμίδας διήλθε τὸ αἰτιατικὸν γ, ἕως οὗ πως ἐξηφανίσθη ἐκ τε τῶν ἐνικῶν αἰτιατικῶν καὶ ἐκ τῶν οὐδετέρων τῆς καθομιλουμένης, ἀλλ' ὅχι ἀνεπιστρεπτί, ἀγαθὴ τύχη, οὐδὲ πανταχοῦ τῆς ἑλληνικῆς χώρας. Τῆς τελείας δ' ἐκλείψεως παραδείγματα ἀναμφίλεκτα ἤδη περὶ τὸν Ἰ. μ. Χρ. αἰῶνα ἀπαντῶμεν. Εἶνε δὲ τοιαῦτα παρὰ τὰ ἐκ τοῦ Β. Χ. καὶ τῶν Χρον. τ. Μωρέως προσεκτεθειμένα καὶ τὰδε: ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελλ. ἐπυλλ. στ. 23. 27. *τρικάνταρο μολύβιν. στ. 69—70.*

βγάλλει τὸ μαῦρο φλάμπουρο τὸ κόκκινο σηκώνει,
στήνει καὶ τέντα ὀλόχρυσον, 'ς τῇ Κρήτῃ κουρσευμένη.
ἔπειτα ἐκ τοῦ Α. Κ. νᾶνε διὰ τιμὴ σου. — ἂν ἔχει εὐγνωμοσύνη. —
γυρεύει τὸ κακό σου. — τὸ ἰδικό σου κακὸ τῆς ἀνυποληψίας. — διὰ
τὸ 'ποληπτικό σου κτλ. — Β. Χ. ἀστραπόδροστο πολὺ. *τρυγόνι*
(πολλάκις)

καὶ ποῖα στράτα καὶ ποῖαν ὁδόν, ποῦ πορευθῶ, ἡ ἀθλία!
— τὸ φυσικὸ μ.ς στέμ.μ. — Καὶ λάβε κατὰ τοῦ σου. (Πρὸς αὐτ. κχ-
τωτέρω: καὶ λάβε κατὰ τοῦ σου). — καὶ νὰ προκρίνης τὸ καλὸ καὶ κεῖνο νὰ
ποιήσης. — ἀνακτος παιδί. — εἰς τὴν κλεισοῦρα. — γένος ἰδικό μου.

— καὶ ψίχι μέγα καὶ θυμασπὸν ἐποίχουσιν ἐτότες

— ἐπαίξαν τὰ παιγνίδια, ὡς εἶχον κατὰ τάξιν.

— ἤρρηκα τὸ γεράκι μου, τὸ εἶχ' ἀπολυμένον.

χώρα καὶ βασιλείαν. τὴν φλόγαν σου κρυμμένη τὸ ταχεῖο (= τὸ τα-
χύ) τὴν ψυχὴν τὴν αἰσθησί του. Ἐκ τῶν χρονικῶν τοῦ Μωρέως πα-
ρὰ τὰ ῥωμανίζοντα: πασσάτζο σλ. 4 38 κ. ἀλλ' ὁμάττιο 16. 40.
κορτάτο 4. 40. κάστρο 28. 34. 44. φουσάτο 38. ῥητζίλοτρο 48. 56.
κοῦρσο 106. σπῆτι 8. τὰ καθαρῶς ἑλληνικά: ὁλο 28. κάτεργο 66.
πλιθάρι (= πλινθάριον) 6. ἀρχοτολόγι 24. τὴν Ἀνδραβίδα 10. τὴν

Καλαμάτα 32. ὡς τὴν *Βορίτσα* 46. ποίησέ την κυρά μας 92 κτλ. Ἐκ τοῦ Βλσ. δ φθόνος τὸ κακὸν θηρὴν ἐμπῆκεν εἰς Ῥωμαίους,

— καλὸν μοιράειν ἔστησεν ὡς τὸ πλάγι τῶν Ῥωμαίων.

— πιστεύσον, καταστήσω σε μέγα τοῦ Παλατίου.

νὰ ποιήσῃ τέτοια κρίσι. ἔκλινε τὸ κεφάλι. ἐκεῖ ὡς τὸ κορτοσκάλι.

— ἢ νὰ χαθοῦμε παντελῶς βωθοῦνι μὴ γλυτώσῃ,

— ἂν εἶν κ' ἐγὼ πρᾶξα ποτὲ δόλον, δημεγεροῖα

— εἰς μέσον Βελισσάριος μετὰ μεγάλο ψίκι κτλ.

Ἐκ δὲ τῆς Βατραχομουμαχίας Δημητρίου Ζήνου, ὁποῦ συχνὴ ἡ ἀποκοπὴ τοῦ *ν* ἀρκούμεθα νὰ παραθέσωμεν μόνους τοὺς πρώτους τέσσαρας στίχους τοῦ προλόγου.

— Μὴ νὰ χεῖς τίποτες βιβλίο νέο, νὰ μοῦ πουλήσῃς;

— Ναί, ἔχω ἓνα εὐμορφοῦ καὶ ἰδὲς τοῦ ἂν ὀρίσῃς

— Εἰπές μου, πῶς τὸ λέγουσι· τι τώρα δὲν ἀδειάζω·

ἔχω δουλειὰ σπουδαστικὴν δὲν στέκω νὰ διαβάζω.

Διατηρεῖται δὲ ἀκεραιότερον τὸ *ν* τῶν αἰτιατικῶν καὶ τῶν οὐδετέρων ἐν τῇ καθομιλουμένῃ κατὰ τὴν τῶν Κυπρίων καὶ τινῶν ἄλλων νησιωτῶν τοῦ Αἰγαίου ἢ μᾶλλον Καρπαθίου πελάγους. Οὕτως οἱ Κύπριοι λέγουσιν οὐ μόνον τὸ παιδί, τὸ τυρί, τὸ κεραμίδι κτλ. ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν, τὴν δόξαν, τὸ ξύλον, τὸ δένδρον κτλ. Πέρα δὲ τοῦ ἀρχαίου κανόνος προβαίνοντες καὶ τὸ ἄλλον κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ ἐξῆς ἐκ τῆς Ῥοδίων, Καρπαθίων, Κασσίων καὶ Κρητῶν διαλέκτου παρὰ L. Ross (Reisen etc.) σλ. 476 τοῦ γ'. τόμου: τὴν στοργήν σου· μίαν ζωγραφιάν· τὴν εὐμορφήν· μετὰ τὴν καρδίαν μου σ' ἀγαπῶ· — τὸν λογισμόν του χάνει· ἀερινόν (— κόν;) βασιλικόν ἔχεις ὡς τὴν κεφαλὴν σου. τὸ πρόσωπον. σὰν ὄφις τρέχω ὡς τὸ νερόν. ἄσπρον τριανταφυλλάκι μου. κλαδί. κλειδί. ψεγάδι κτλ. παρὰ τῷ αὐτῷ ἀλλαχόθεν πόλιν (ἴσ. πόλιον τ. ἔ. πολίχινιον), ὄνομα χωρίου ἐν Κασσῳ. Φοινίκιν, ὄνομα λιμένος ἐν Καρπάθῳ. τὰ Ῥόδια: παιῖν (παιδί), τραγούιν (= τραγοῦδιν) κτλ. Ἐνθα ἀξιοσημείωτος καὶ ἡ τοῦ *δ* συγκοπή, καὶ παρὰ Χίοις καὶ ἄλλοις τισὶν οὔσα συνήθης, ὡς π. χ. ἐν = δέν, οὐλεύω = δουλεύω.

Ἀνάλογος καὶ σύγχρονος τῇ ἀποκοπῇ τοῦ *ν* τῶν αἰτιατικῶν καὶ τῶν οὐδετέρων εἶνε καὶ ἡ τῶν ἀπαρεμφάτων, περὶ ἧς ἤδη ἐλέχθη· ἐπειτα ἀρχαιότεραι ἀποκοπαὶ ἢ καὶ ἐν μέρει ἀνέκαθεν ἐλλείψεις τῶν ληκτικῶν ἑρρίνων *μ*, *ν* ἐν τῇ ἑλληνικῇ εἶνε καὶ αἱ ἐξῆς: 1) ἡ τοῦ *μ*(ι) ἐκ τοῦ *α*. ἐνικοῦ τῆς εἰς *ω* συζυγίας: λέγω, γράφω, λέξω, γράψω κτλ. ἐκ τῶν λέγω-*μ*(ι), γράφω-*μ*(ι) κτλ. 2) τοῦ *μ* ἢ *ν* ἐκ τοῦ *α*. ἐνικοῦ τοῦ

παρακειμ. καὶ τοῦ *ἀ.* ἀορίστου καὶ τῶν νεωτέρων παρατατικῶν καὶ *β'.* ἀορίστων (κατ' ἀρχαῖα, ὡς εἴρηται, πρότυπα): γέγραφα, λέλοιπα, ἔγραψα, ἔδωκα. ἔλεγα, ἔφυγα, ἔα καὶ ἦα, ἔσχα κτλ. ἀντὶ τῶν γέγραφαμ ἢ γέγραφαν, ἔγραψαμ ἢ ἔγραψαν. ἔλεγαμ ἢ ἔλεγαν, ἔαμ ἢ ἔαν κτλ. κατὰ τὰ περὶ αὐτῶν προειρημένα. 3) ἡ τοῦ *ν* τῶν *ἀ.* πληθ. τῶν ῥημάτων ἐν τῇ καθομιλουμένη: λέγομε(*ν*), γράφο(*ν*)με(*ν*), ἤλθαμε(*ν*), ἐπλάσαμε(*ν*) κτλ. περὶ ἧς ὁμοίως ἀνωτέρω ἐλέχθη. 4) ἡ ἐν τῷ *γ'*. πληθ. προσ. εἰς οὐν· ὡς γράφου(*ν*), λέγου(*ν*) κτλ. εἰς ταῦτό φέρει καὶ ἡ πάλαι τε καὶ νῦν πρὸ φωνήεντος ἀποκεκομμένη μᾶλλον ἢ διὰ τοῦ ἐφελκυστικοῦ καλουμένου *ν* παρεκτεταμένη χρῆσις τοῦ *γ'*. πληθ. εἰς *σι* καὶ τοῦ *γ'*. ἐν. τῶν παρωχημένων, ὡς γράφουσ' ὅτι ἦτον ἐκεῖ τὸν εἶδ' ἀπὸ κοντὰ (= εἶδε), ἔμειν' ἕνας κτλ. Τοιαῦτα τὰ ἀρχαῖα (ποιητικὰ μᾶλλον): ἔλθῃς ἐς πόλεμον. φιλοῦς' ὥσπερ πρὸ τοῦ· δίδωσ' ὁ κύριος δράσωσ' οἱ προσήκοντες. Ἀριστοφ. Ἰππ. 48.

ἡκαλλ', ἐθώπευ', ἐκολάκευ', ἐξηπάτα.

494. ἅ σοι διδάσ' ἐν τοῖς λογίοισιν οἱ θεοί. κτλ. κτλ. Ὅπου δ' ἐν τούτοις ἡ ἀποκοπὴ τοῦ *ν* ἐμελλε νὰ προξενήσῃ ἀσάφειαν, ἐκεῖ προσαρτᾶται παρὰ πολλοῖς τῶν νῦν Ἑλλήνων τὸ *ε*, ὅπερ ὡς τι στήριγμα ἢ πρόφραγμα προφυλάττει τὸ *ν* ἀπὸ ἐκπτώσεως, π. χ. νά τον(*ε*) ἤδη ἐν τῷ ποιήμ. B. X.

ὁ ἔρως ἔφη πρὸς αὐτόν, τοιάδε τονὲ λέγει.

πολλὰ δὲ τοιαῦτα ἀπαντῶσιν ἤδη ἐν τῇ παρὰ Ζαμπελίου ἀρπαγῇ τῆς Εἰρήνης (Σκεψ. π. ἑλλ. ποιησ. σλ. 41 κεξ.) νὰ περιπατήσουρε. νὰ πᾶνε. δάγουρε (= βάλλουσι). πλάκανέ σας (= ἐπίκταν = ἐπλάσαν). μπαίνουρε (= ἐμβαίνουσι) τηνὲ φιλεῖ. λένε (= λέγουρε, λέγουν.) τονὲ φιλεῖ. ἐκεῖνον(*ε*) γράφουν(*ε*), πῆραν(*ε*) κτλ. ἐνιχαοῦ δὲ καὶ τὸ ἀρχαϊκώτερον *α*, ὡς ἐν τοῖς ἡμουν(*α*), ἐντρεπούμου(*α*) κ.τ.δμ. Τὸ αὐτὸ *α* προσήρτησε καὶ ἡ Γοθικὴ μετὰ τὸ *η* τῆς ἐν αἰτιατ. ἀρσεν. ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων, ἵνα τὸ προφυλάξῃ, φέινεται, καὶ αὐτὴ ἀπὸ πάσης ἀμβλύνσεως, π. χ. *ina, ihana, blindana* = τοῖς νεογερμ. *ihn. den, blinden* καὶ τοῖς ἑλλην. *μῖν ἢ νῖν, τόν, τυφλόν* κτλ. — Ὅπως δ' ἐναντίον τῇ ἀποκοπῇ προσήρτησε τὸ *ν* ἢ τ' ἀρχαῖα καὶ ἡ νεωτέρα ἀνοργάνως; 1) εἰς τὰ *ἀ.* πληθ. πρόσωπα· λέγομεν, ἐλέγομεν ἀντὶ τῶν λέγομε(*ς*), ἐλέγομε(*ς*) κτλ. 2) εἰς τὸ ἐπίθεμα *θεν* ἀντὶ *θε* καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ *θε*ς (σκρ. *tas*, λατ. *tus*, *cœli-tus* π. χ. *fundi-tus*). ἀρεν-θε(*ν*), ἐκάτερθε(*ν*), (ἔ)νερθε(*ν*), ὀπισθε(*ν*) (δωρ. ὀπισθα), πάροι-θε(*ν*), καὶ μετὰ τοῦ *ν* καὶ χωρὶς αὐτοῦ φερόμενα οὐρανόθεν καὶ οὐρανόθεν ὁδ. I, 145, ἀλλὰ καὶ μετὰ θλίψεως τοῦ *ε*: πρόσθ' ἔππων ἰλ. Θ,

134 N, 385. ἐκάτεροθ' ἔρισιν Λ, 27 κτλ. καὶ τὰ συνήθως ἄνευ τοῦ π καθομιλούμενα: ποῦθε, παρτοῦθε, ὀλοῦθε, ἀλλοῦθε κτλ = τοῖς ἀρχ. πόθεν πάντοθεν κτλ 3) εἰς τὰ καθομιλούμενα γ'. ρηματικὰ πρόσωπα ἦτον (= ἦτο), ἐγράφετον (= το), ἐλέγο(ν)ταν (= ἐλέγοντο) κτλ. ἅτινα ἐνιαχοῦ προσλαμβάνοντα καὶ τὸ ε γίνονται ἦτονε καὶ ἦταρε, ἐγραφέτονε, ἐγραφούνταρε κτλ. Παρὰ δὲ τοῖς δημοτικοῖς στιχουργοῖς τῶν προγενεστέρων αἰώνων καὶ τὰ: νᾶρεν (= νὰ ἦνε) παρεξενώθην τα, ἐστάθην κ. τ. ὅμ. γ'. ἐνικὰ τοῦ παθ. ἀορίστου. Ἀλλὰ περὶ πάντων τούτων καὶ πρότερον ἰδίᾳ ἔγεινε λόγος.

Ἡ τοῦ κλητικοῦ (εἴτ' ἐν ἐπιθέματι, εἴτ' ἐν πτώσει, εἴτ' ἐν προσωπικῇ καταλήξει) m εἰς n ἔπειτα εἰς n. Ἐξασθένησις καὶ ἡ ἀμφοτέρων ἀποβολὴ συνέβη πολλαχοῦ καὶ ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς ἁδελφαῖς γλώσσαις, ταῖς ἀρίαις. Καὶ ἀ.) ἐν ταῖς Ἰνδικαῖς γλώσσαις 1) ἐν τῇ σανσκρίτῃ τὸ ἐπιθεματικὸν n τῶν εἰς τοῦτο ληγόντων θεμάτων ἀπεκόπη ἐπὶ τῆς ἐν. ὀνομαστ. π. χ. rā'g'ā (ἐκ τοῦ θέματος rāg'an), βασιλεύς, nāma (ἐκ τοῦ θέματος nāman), ὄνομα (πρὸς λ. τὸ λατιν. nomen καὶ τὸ μεταγενέστερον ἑλλην. ὄνομα) κτλ. — 2) ἐν τῇ πρακρίτῃ ἐν τέλει λέξεως, οἷου δήποτε συμφώνου ἐπομένου, εἰς τὸ (λαρυγγικόν) n. ἐξεφύλισε — 3) ἐν τῇ σανσκρίτῃ τὸ μὲν m ἐν τέλει λέξεως πάντοτε, τῆς ἐπομένης λέξεως ἀπὸ συριστικοῦ (s, c, sh), τοῦ δασέος h, ἡ ἐνὸς τῶν ἡμιφώνων ([, v, l, r) ἀρχομένης, μετέβη εἰς n. π. χ. tam sūnu'm (τοῦ)τὸν υἱὸν (ἀντὶ tam sūnu'm), ta.n vr'kam (= tam vr'kam) (τοῦ)τὸν λύκον, nadin' jamunām (= nadim jamunām) τὸν ποταμὸν Ἰαμουίνην κτλ. τὸ δὲ καθαρὸν n εἰς ἀμυδρὸν n. μετέβη πρὸ τῶν ἄρτι εἰρημένων φθόγγων π. χ. da.nḥ = δαγκάνειν (δα-ν-κ-άνειν), ha.nsa χῆν (νεοελλ. ἡ χῆνα), si.nha λέων κτλ. κτλ. β'.) Ἐν τῇ Γοτθικῇ καὶ τῇ Λογία γερμανικῇ τὸ ἀρχαῖον (ἐν τῇ σανσκρίτῃ καὶ τῇ λατινικῇ διατηρηθὲν) αἰτιατικὸν m πρῶτον μὲν εἰς n ἐξασθένησε, τοῦτο δὲ διετηρήθη ἀκέραιον μέχρι σήμερον ἐπὶ τῆς γ'. προσ. ἀντωνυμίας μετὰ καὶ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς ἰσχυρᾶς (ἡ πλήρους) καλουμένης κλίσεως τῶν ἐπιθέτων, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀρσενικοῦ. ἐν δὲ τῷ θηλυκῷ τῶν ἄρθρων καὶ ἀντωνυμιῶν, ἐπὶ τῆς ἀτελεστεράς κλίσεως τῶν ἐπιθέτων, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν οὐσιαστικῶν ἀπεκόπη τὸ n τῆς αἰτιατ. καὶ τῶν οὐδετέρων' παραδ. 1) γοτθ. tha-na (περὶ τῆς τοῦ a προσαρτήσεως ἴδε ἀνωτέρω), ἀρχαιοπρωσσ. sta.n, slo.n, νεογερμ. den = τόν, τοῦτον. i.na (γοτθ.), i-n ἀρχ. γερμαν. ih-n νεογερμαν. i-m λατ. = μίν, νίν' γοτθ. blind-a-n, νεογερμ. blind e-n = τυφλόν. κτλ. 2) Γοτθ. thō, νεογερμ. die = τήν, ταύτην. γοτθ. sunu, handu, bróthar,

clauhtar. νεογερμ. *sohn*. (τὸ *n* θεματικόν), *hand* (θηλ.), *bruder tochter* = υἱόν, χεῖρα, πατέρα, θυγατέρα *daur'* = δῶρ ο-ν. ἐν δὲ τῷ *nomō* γοτθ. καὶ νεογ. *name* = ὄνομα, καθὼς καὶ ἐν τῷ σκρ. καὶ ζενδικῷ *nāma*, ἀπεκόπη καὶ τὸ θεματικόν *n*, διετηρήθη δέ, ὡς εἶδαμεν, μόνον ἐν τῷ λατιν. *nomen* καὶ τῷ μέσῳ ἑλλην *ὄνομα*ν. γ.) ἐν τῇ *Λιτανύκῃ* δ μὲν οὐδέτερος τύπος τῶν οὐσιαστικῶν παντελῶς ἐξηφανίσθη, τῶν δ' ἐπιθέτων τὰ μὲν οὐδέτερα ὁμοίως ἀπέβηλαν τὸ χαρακτηριστικὸν *m* ἢ *n*, ἐν δὲ ταῖς ἀρσ. αἰτιατ. τῶν πλείστων οὐσιαστικῶν καὶ πάντων τῶν ἐπιθέτων γράφεται μὲν ἀκόμη ὡς πτωτικὸν σημεῖον τὸ *.n*, πρὸ τινος χρόνου ὡς τὸ γαλλ. *n* ἐν τέλει λέξεως προφερόμενον, ἀλλὰ τῶρα δὲν ἀκούεται πλέον, ὡς ἐν τοῖς *ta-n* (προφ. *ta*), = τόν, τοῦτον, *dē va-n* (προφ. *dē' va*) = θεόν. *gē' ra-n* (προφ. *gē' ra*) τὸν ἀγαθόν, *gē' ra* τὸ ἀγαθὸν κτλ. Ἐτέρα πρὸς τὴν ἑλληνικὴν, μάλιστα τὴν νεωτέραν, κατὰ τοῦτο ὁμοιότης τῆς γοτθικῆς καὶ τῆς *Λιτανύκῃς* εἶνε, ὅτι τὰ εἰς *ja* οὐσιαστικὰ θέματα (συμφώνου πρὸ τοῦ *j* ὄντος), ὧν ἡ μὲν ἐν. ὀνομαστ. εἰς *ja s*, ἡ δ' αἰτιατ. εἰς *ja-n* (ἢ *jam*) = ἑλλην. *ιο-ς*, *ιο-ν*, ἔπρεπε νὰ λήγῃ, ἐκ μὲν τῆς ὀνομαστ. μόνον τὸ *a* συγχόπτοντα, ἐκ δὲ τῆς αἰτιατ. τῶν ἀρσεν. καὶ ἐκ τῶν οὐδετέρων καὶ τὸ *a* καὶ τὸ *η* σχηματίζονται εἰς *ι-ς* καὶ *ι*, π. χ. λιτ. *lō' bi s* (ἐκ τοῦ *lō' bja-s*) ὄλβος, πλοῦτος, γοτθ. *sūti-s* (ἀντὶ *sūtja-s*). νεογερμ. *süss* ἡδύς, γοτθ. *reiki* (ἀντὶ *reikja-n* σκρ. *rā' g' jam*. λατ. *rēgnum*) βασιλεῖον (ὅθεν τὸ νεογερμ. *reich*). ἀπαρallάκτως, ὥσπερ τὰ ἑλλην. *Ἀμφιος* ἀντὶ *Ἀμφιος* κ.τ.δμ. πόδι ἀντὶ *πόδιον* κτλ. — δ.) Ἐν δὲ τῇ *σλαβύκῃ* τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς αἰτιατ. καὶ τοῦ οὐδετέρου ποῦ μὲν ἐντελῶς ἐξέπεσε, ποῦ δ' ἐξησθένησεν εἰς τὸ εἰρημένον ἔρρινον *.n*, π. χ. *novū* = νέος — νέον (λατ. *novu-m*), *dēlo* (οὐδεν.) ἔργον. ἀρσ. αἰτ. *sūnū* (πρβλ. τὸ σκρ. *sūnu'm*) υἱόν. θηλ. αἰτ. *no'shtī* νύκτα, *matere* (σκρ. *māta'r-a-m* (μητέρα, *dūshter-e* (σκρ. *duhtar-a-m*) θυγατέρα κτλ. θηλ. αἰτιατ. *vidou-n*. (λατ. *vidua-m*) χήραν κτλ. — ε.) Καὶ ἐν τῇ *λατινικῇ* τὸ ληκτικὸν *m*, τῷ ἑλλην. *ν* ἐν τοῖς πλείστοις ἀντιστοιχοῦν, ἥδη κατὰ ρητὴν τοῦ Κοϊντιλιανοῦ μαρτυρίαν (IX, 4, 40) ἀσθενῶς προῦφέρετο « *parum exprimitur ut neque enim eximitur, sed obscuratur.* » Διὸ 1) ἐν συνθέσει ἀποκόπτεται ἀπὸ τοῦ *circum*, ὡς *circuire*, *circuitus*, *circuago* κτλ. ἀπὸ τοῦ *cum*: *coagulum*, *coactum*, *coalescere* κτλ. 2) ἐν συντάξει πρὸ τοῦ *ν* καὶ τῶν ὀδοντικῶν *t*, *d*, καὶ τοῦ *q* εἰς *n* μετέβαινε, ὡς *cun nobis etian nunc*, *an terminum* (= *am*, *amb* — *ambi terminum*), *per decen dies*, *tan con corde* (= *tam c.*) *conquo*, *conqua* κτλ. (παρὰ Corssen über Aus-

sprache, Vocalismus und Betonung der lateinischen sprache) p. 108. — 3) ἀπεβλήθη πρωϊμώτατα ἐκ τοῦ ἀ. ἐνικοῦ προσώπου τῶν ἐνεργητ. ρημάτων, ὡς *lego* (= legomi, legom), *dico* (dicomi, dicom), *amo* κτλ., ἐκτὸς τῶν *sum* (= es-um), *inquam*, περὶ ὧν ἤδη καὶ πρότερον ἐρρέθη· ὕστερον δὲ καὶ ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς, ὡς *attinge* (= attingam), *dice* (= dicam), *ostende* (ostendam) κτλ. Corss. p. 109. — 4) ἐκ τῆς αἰτιατ. τῶν ἀρσ. καὶ θηλ. καὶ ἐκ τῶν οὐδετέρων ἤδη κατὰ τοὺς φοινικοὺς πολέμους. Παραδείγματα ἐκ τῶν διαφορῶν χρόνων α.) ἐκ τῶν φοιν. πολέμων: *dono, donu* (= donom, donum), *viro, oino* (= unum), *oppumo, Samnio, Romano, vicesima, Corsica, Taurasia* κτλ. β) ἐκ τῶν χρόνων τοῦ S. C. de Bacchanalibus: *Antioco, signu*. γ) ἐκ τοῦ ἀ. μετὰ Χριστὸν αἰῶνος (Πομπηίας), *Maximo, Antioco, Dionysia, Vindemia, sincera, ortu, tota, Venere, Maecone*. δ) ἐκ τοῦ γ'. μετὰ Χρ. αἰῶνος: *Casilino, habituru, theatru, monimentu, monumentu, vinu, sinu, lucru, annu, olla, mea, sepultura, urina, anima, eterna* κτλ. *uxore, incursione, herede, dedicatione* κτλ. Corss. σλ. 110—12.

Σημ. Ὁ Bopp. vergleich gramm. σλ. 318 τεκμήριον μεταχειριζόμενος τὸ *Ki-m* (σικρ) = τί; (ἐκ τοῦ θέματος *Ki*, ὅθεν καὶ τὸ λατίν. *qui-d*) εὐρίσκει πιθανόν, ὅτι καὶ τὰ εἰς *i* καὶ *u* οὐδέτερα ἀρχαιοτάτα εἶχαν τὸ χαρακτηριστικὸν *m* (ν), καὶ ὅτι διὰ τὴν σπανιωτέραν χρῆσιν τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἐν πάσαις ταῖς ἀρίαις γλώσσαις ἀπεκόπη πρωϊαίτατα, ἐν ᾧ ἐν τοῖς εἰς *a* (α, η, ο) πολυχρηστοτέροις ἐπὶ μακρότερον διετηρήθη.

Η ΕΝ. ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ.

Ἡ πρώτη καὶ κυρία σημασία τῆς ἀφαιρετικῆς, ἀκόμη ἐν τῇ σανσκριτῇ καὶ ἐν τοῖς λατινικοῖς πόλεων ὀνόμασι διατηρουμένη, εἶναι ἡ ἀφορμὴ καὶ ἀπόστασις ἐκ τινος τόπου, ἡ σχέσις πόθεν. Ἐντεῦθεν μετεφέρθη καὶ εἰς ἄλλας σχέσεις, μάλιστα τὴν τῆς αἰτίας καὶ τοῦ τρόπου, ἀμφοτέρων θεωρουμένων ὡς τόπου, ὅθεν ἀφορμᾶται πρᾶξις τις. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνει καὶ ἡ γλῶσσα, ἀμφοτέρας ταύτας τὰς σχέσεις, καθὼς καὶ τὴν πρώτην, διὰ προθέσεων ἀφορμὴν σημαίνουσων ἐκφράζουσα, ὡς π. χ. ἐν τῇ ἑλληνικῇ τὰ μὲν: ἐξ ἐμοῦ, ἐκ σοῦ, ἐξ Ἀλεξάνδρου, παρ' αὐτοῦ, ἀπὸ τούτων οὐδὲν ἐλέχθη κ.τ.θμ. αἰτίαν σημαίνουν, τὰ δὲ ἐξ ἴσου, ἀπὸ τοῦ ἴσου καὶ τοῦ ὁμοίου κ.τ.τ. τρόπον. Ἐπειτα δὲ μετεφέρθη καὶ εἰς ἄλλας, ἐνίοτε τῶν προειρημένων ἐναντίας, σχέσεις. Ἡ-

το δὲ τὸ γινώρισμα τῆς ἀφαιρετικῆς τὸ δεικτικὸν τοῦ γ'. προσώπου t, διατηρηθὲν ἐν τῇ σανσκριτῇ μόνον ἐπὶ τῶν εἰς α θεμάτων, π. χ. *a'ṣṇāt* ἐκ τοῦ ἵππου *equo*. *Ka'-smāt* ἐκ τίνος; ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν θεμάτων ἡ ἀφαιρετικὴ καὶ ἡ γενικὴ ἐταυτίσθησαν. Τὸ t ἐν τῇ Ζένδῃ εἰς d μεταλλάχθη καὶ ἐπ' ἄλλοιων θεμάτων εἶνε σύνηθες. Ἰσὴν ἔκτασιν εἶχε καὶ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ λατινικῇ ὁ διὰ τοῦ d σχηματισμὸς τῆς ἀφαιρετικῆς, οὗτινος παραδείγματα ἐσώθησαν ἐν τε τῇ *columna rostrata* καὶ ἐν τῷ *S. C. de Bacchanalibus*, οἷα τὰ: *navale-d*, *praeda-t* (= *navali praedā*), *in alto-d mari-d* (= *in alto mari*) κτλ. Ἐν δὲ τῇ μεταγενεστέρᾳ λατινικῇ ὀλίγα τινὰ ἔχνη τοῦ πλήρους τύπου ἐσώθησαν, π. χ. ὁ μετὰ ταῦτα σύνδεσμος *sed* ἐν τῷ *S. C. de Bacch.* δις ὡς ἀντωνυμία προσωπ. = *se* ἀπαντῶν, καὶ ἡ ἐγκλιτικὴ ἀντων. *mel* (= τῇ σανσκριτῇ *smāt*), ἥτις ἐν τῇ χρήσει καὶ μετ' αἰτιατικῆς συντάσσεται, ὡς *me — mel ipsum* κτλ., καθὼς καὶ αἱ κατὰ τύπον ἀληθεῖς ἀφαιρετικαὶ *med, ted* παρὰ Πλάτωνα ὡς αἰτιατ. ἐκλαμβάνονται. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἐξέπεσεν ὕστερον τὸ d, π. χ. *hoc modo, quo modo, pari modo, locō, senatū* κτλ. — Οὐδ' ἡ ἐλληνικὴ ἦτο πάντῃ ἄμοιρος τοῦ ἀφαιρετικοῦ τύπου, κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους καὶ χρόνους. Διότι τὰ εἰς ω-ς τροπικὰ ἢ (κατὰ τοὺς ἀρχαίους γραμματικούς) μεσότητος ἐπιρρήματα, οὐδὲν ἄλλο ἦσαν, φαίνεται, ἢ ἀφαιρετικά, ἐν αἷς εἴτε κατ' εὐθείαν τὸ ἀρχ. τ εἴτε διὰ μέσου τοῦ d εἰς c ἀπέρρευσεν, ἥς δὴ μεταβολῆς καὶ ἄλλα πάμπολλα τεκμήρια παρέχει ἡ ἐλληνικὴ (πρβλ. τὰ: τέρας, πέρας, τετυφός κτλ. ἐκ τῶν *τερατ, περατ, τετυφοτ* κτλ.), π. χ. ὁμῶ-ς (= τῷ σανσκριτῇ *samāt*), οὕτως, ὦ-ς, πῶ-ς, ἀμῶ-ς κτλ. ἐκ τῶν ὁμω-τ, οὕτω-τ, ὦ τ, πῶ-τ, ἀμῶ-τ ἢ ὁμῶ-δ, οὕτω-δ κτλ. ἐκ τῶν θεμ. ὁμο (ᾔθεν καὶ ὁμοῦ, ὁμο-ῖ-ος), οὕτο-ς, ὄ-ς, πο (ᾔθεν καὶ ποῦ, ποῖ, πῇ, πο-ῖ-ος), ἀμο (ᾔθεν καὶ ἀμόθεν) κτλ. Τούτων τὸ ω ἐν μὲν τοῖς ἐκ θεμάτων εἰς ο εἶνε ὀργανικόν, ἀντιτοιχοῦν τῷ σανσκριτικῷ καὶ ζενδικῷ ā, ἐν δὲ τοῖς ἐξ ἄλλοιων θεμάτων ἔπρεπε κυρίως νὰ ᾔνε ο ἀπέναντι τοῦ βραχέος α ἐν τῇ ζένδῃ καὶ ἡ πλήρης ἀφαιρετικὴ κατάληξις ος = *ad*, ὡς *σωφρόν-ος, ἀληθέ(σ)-ος, ἡδέ-ος* κτλ., ἀλλ' ἦτε ἀναλογία τῶν πολυπληθεστέρων εἰς ως ὀργανικῶς γενομένων καὶ ἡ σύγχυσις τῶν εἰς ος ἀφαιρ. μετὰ τῶν δημοφθόγων γενικῶν προεκάλεσαν καὶ ἐν τούτοις τὴν μήκυνσιν τοῦ ο καὶ οὕτως ἐσχηματίσθησαν τὰ: *σωφρόν-ως, ἀληθέ-ως, ἡδέ-ως* κτλ. Καθὼς δ' ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ (τῇ κλασσικῇ) λατινικῇ ὅλως ἀπεκόπη τὸ ἀφαιρ. d, οὕτω καὶ ἐκ πολλῶν ἐλλήν. τὸς: οὕτω, ὧδε (ὧς-δε), ἄφνω, ἄνω, κάτω, ἔξω, ἔσω, ἅπερ εἶνε ἀνάλογα τοῖς ὁμοίως ἐκ προθέσεων σανσκριτικοῖς *adha'stāt* ὑποκάτω, *pura'stāt* πρόσω κτλ.

Τοιαῦτα φαίνονται ὄντα καὶ τὰ δωρικά: πῶ, τουτῶ, αὐτῶ, τηρῶ (πρβλ. Ahrens dial. dor. 374) = πόθεν, τούτοθεν, αὐτόθεν, τηρόθεν. Οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται, ὅτι πολλά τῶν ἐπιρρημάτων, τοῦ χρόνου προϊόντος καὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ἐπισκοτισθείσης, ἄλλην παρὰ τὴν ἀφαιρετικὴν σημασίαν καὶ χρῆσιν ἀνέλαβαν. Οὕτω καὶ αἱ λατιν. *quod, eod, illud* = ποῖ, αὐτόσε, ἐκεῖσε σημαίνουσι.

Η ΕΝΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ.

Τὰ ἀρχαιότατα γνωρίσματα τῆς ἐν. γενικῆς ἦσαν δύο: 1) τὸ ας (ἔθεν αἱ σανσκριτικάι γεν. *vác'-as* (ὄνομ. *vak*) ἔπειος, *matj-ás* (ὄνομ. *mati-s* μῆτις), *dhenu-s* ἡ βοῦς γεν. *dhēn-ās* κτλ.) — 6'.) τὸ sja (σκαρ. *çiva-s* εὐτυχῆς γεν. *çiva-sja* κτλ.). Καὶ α.) ἐκ μὲν τοῦ ας ἀνεπτύχθησαν τὰ ἑλληνικά: 1) τὸ ας συντελέσαν πρὸς σχηματισμὸν τῆς γεν. τῶν εἰς α (η) θηλυκῶν θεμάτων, ἀλλὰ συναيرهθέντων εἰς ἐν τοῦ θεματ. α ἢ η καὶ τοῦ καταλ. α, ὡς *σοφία-ς* (ἐκ τοῦ *σοφία-ας*), *ἡμέρα-ς*, *μοῦσα-ς* (ἐκ τοῦ *μούσα-ας*), *ρίκη-ς* ἐκ τοῦ *ρίκη-ας* κτλ. 2) τὸ ος, δι' οὗ ἐσχηματίσθη ἡ γεν. πάντων τῶν εἰς σύμφωνον καὶ εἰς τὰ φων. ι, υ καὶ ω (δ-νομαστ.) ληγόντων θηλυκῶν: *ποδ-ός*, *λαίλαπ-ος*, *ποιμέν-ος*, *πόλι-ος* (αἰολ. ἰων.), *φύσι-ος* κτλ. ἡδέ-ος (ἀντὶ τοῦ ἡδύ-ος), *μυ-ός*, *ἰχθύ-ος*, *αἰδῶ-ς* γεν. *αἰδό-ος* Κλωθῶ γεν. *Κλωθό-ος*. Τοιαῦται καὶ αἱ κατ' Ἀπολλώνιον σλ. 94 δωρικά ἀντωνυμ. γενικῆς: *ἐμέ-ος*, *ἐμοῦς* καὶ *ἐμεῦς*, *τέ-ος* καὶ *τεῦς*. 3) τὸ ως, δι' οὗ ἡ γεν. τῶν εἰς ι-ς τριτοκλίτων, ὧν τὰ πλεῖστα θηλυκά, καὶ τινων εἰς υ-ς μὴ οὐδετερ. οὐσιαστικῶν, τύπος διὰ τὴν ἐν τῇ ἀτθίδι ἐπικράτησιν τοῦ ἀττικῆς καλούμενος: *πόλε-ως*, *φύσε-ως*, *πήχε-ως* κτλ. — 6'.) Διὰ δὲ τοῦ sio (*sja*) ἐσχηματίσθη ἡ γεν. τῶν εἰς α (η) καὶ ο θεμάτων, ἐκτὸς τῶν εἰς α (η) θηλυκῶν, περὶ ὧν ἤδη ἔγεινε λόγος, καὶ τῶν τριῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (ἄττικῶν καὶ κοινῶν). Ἀλλ' ἐν τούτοις συνέβησαν πάθη τινὰ καὶ ἀλλαχού τῇ ἑλληνικῇ συνήθῃ. Καὶ 1) τὸ σ συνεκλόπη μεταξὺ τοῦ φωνήεντος τοῦ θεματος καὶ τοῦ ἐπομένου ι, καὶ οὕτως ἐμορφώθη ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν (πρβλ. Ahrens de dial. æol. p. 221 Ann. 5) *θετταλική* ἢ γενικῶς *αἰο.λική* καλουμένη γενικὴ εἰς οιο: ἀργυρέ-οιο βιοῖο (ἐκ τοῦ ἀργυρεο-οιο βιο-σι-ο), *οἶοιο* ἡδυπότοιο, *πεδίοιο* κτλ. *ἐμοῖο*, *σοῖο*, *τοῖο*, *δοῖο* κτλ. — 2) Συνεκλόπη καὶ τὸ ι, ὡς ἐν τοῖς πρωτοκλίτοις: *Αἰνεία-ο* (= *Αἰνεία-σι-ο*), *Αἶδαο* *πυλάρταο* Ἰλ. Θ, 367, *αἰχμητᾶο* Πινδ. Πυθ. Δ'. 12 κλ. — 3) Τοῦ ἐπιθέματος τούτου ἂο τὸ μὲν α ἐξησθένησεν εἰς ε καὶ τὸ βάρος του μετεφορτώθη εἰς τὸ ο,

ἔθεν δ' ἰωνικὸς εἰς : Πηληγάδεω, Ἀτδεω, Ἀλτεω (Ὀμηρ.), νεηντεω (= νεανιᾶο) Ἡρόδ. Ζ'. 99. Τισίεω ς'. 133. Σπερθείεω Ζ'. 137 κτλ. ἀνάλογα τοῖς : πόλε-ως, πήχε-ως, Μερέλεω-ς, Ἀκρόνεω-ς ἀντὶ τῶν πόλι-ος, πήχυ-ος, Μερέλῃο-ς, Ἀκρόνῃο-ς, ἐν οἷς ὁμοία μεταμόρφωσις συνέβη. Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθησαν ἰωνικῶς καὶ τὰ δευτερόκλιτα Μεμβλιάρεω (ὄν. Μεμβλίαρος) Ἡρόδ. Δ'. 147. Κλεομβρότεω Ε'. 32 κ. ἄλλα, ὡς ἐξ ὀνομαστικῶν Μεμβλίαρας, Κλεομβρότας. — 4) Τὰ αο καὶ οο συνηρέθησαν κοινῶς μὲν εἰς ου, ὡς ταμίου, ρεαρίου, λόγου, πεδίου κτλ. κατὰ δέ τινας διαλέκτους, μάλιστα τὴν αὐστηροτέραν καλουμένην δωρίδα, τὴν ἀρκαδικήν, ἡλειακὴν καὶ βοιωτικὴν εἰς ω' οἷα πρωτόκλιτα μὲν ἤδη παρ' Ὀμήρῳ : Αἰρεῖω ἱλ. Ε, 534 Ἑρμείω Ο, 214. βορέω Ξ, 395. ἐϋμμελίω (ὄν. ἐϋμμελῆς) Δ, 47 κτλ. δευτερόκλιτα δὲ ἐν ταῖς ἄρτι εἰρημέναις διαλέκτοις : Ἐπιδάβρω, Πελοποννήσῳ, τῷ σιῶ (ἐκ τῶν παρὰ Θουκυδ. Ε' 77 περὶ συμμαχίας προτάσεων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀργεῖους) κ. ἄλλ. Τὰ βοιωτ. πολέμω, ἵπποδρομίω, Δωροθίω C. I. 1562. ἵππω Κορίννας Ἀποσπ. 8. ἀρκαδ. κ. ἡλειακὰ παραδ. ἴδε κατωτέρω ἐν τῷ περὶ τῆς δοτικῆς. Τοιαῦται καὶ αἱ ἀντων. ἐμίω, τίω (Ἀπολλων. π. ἀντ. 95 — 6). Ἡ δὲ τῆς ἀττικῆς λεγομένης γενικῆς, ὡς λαγῶ, ρεῶ, Μερέλεω, ἀρχὴ κεῖται ἐν τῷ ὁμηρικῷ Πετῆῳ, δηλ. τὸ ἀπλοῦν ω τῆς γενικῆς προῆλθε κατὰ συναίρεσιν τοῦ θεματικοῦ ω μετὰ τοῦ τῆς γεν. ο. — 5) Τὸ αο συνηρέθη εἰς ᾱ ἢ μᾶλλον ἀπεκόπη τὸ ο συνηθέστατα ἐν ταῖς δωρικαῖς καὶ αἰολικαῖς διαλέκτοις, ὡς Κρονίδα Ἀλκαίου 39. Ἀτῖδα Σαπφ. 69. κτίστα, εὐεργέτα, Ἡρακλείδα ἐν τῇ Κυρ. ἐπιγρ. 16. 59. 60. Ἀρκεσίλα C. I. 2. Ἀργ. Ἀριστόλα 1457 Λακων. κτλ., ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀττικῇ τινα, ὡς Ὀρόντα (καὶ Ὀρόντου), Πλειστόλα, βορρά, πατραλοῖα, μητραλοῖα, ὀριθοθήρα κτλ. Τούτων διαφέρουσι μόνον κατὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν καὶ ὄχι κατὰ τὴν κλίσιν αἱ γεν. Πολυδεύκη, Εὐαγέρη, Ἑρμογέρη (ἐν Λεσβίᾳ ἐπιγρ. παρὰ Ahrens dial. Dor. 496) ὀνομάτων κοινῶς μὲν τριτοκλίτων, παρὰ δὲ τοῖς Λεσβίοις πρωτοκλίτως κλινομένων, ὡς Ἑρμογέρης, Ἑρμογέρη, Ἑρμογέρη, Ἑρμογέρην κτλ., περὶ ὧν πρῆλ. καὶ Γρηγόρ. Κορίνθ. 617. Ἰωανν. Γραμμ. 245. α.

Οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς τὸν ἐν τῇ καθομιλουμένη σχηματισμὸν τῆς γενικῆς τῶν πρωτοκλίτων, τῶν μὲν εἰς α-ς εἰς α, τῶν δ' εἰς ης εἰς η, ὡς Νικόλας γεν. Νικόλα (κατὰ τὰ δωρ. Ἀρκεσίλα, Πλειστόλα κτλ.) Γλωργούλα, παπᾶ, φαγᾶ κτλ. τοῦ δεσπότη, χτίστη, ραύτη, Νικολῆ, Κωστῆ κτλ. Ἀλλὰ πρὶν ἢ παρθέσωμεν παρὰδείγματά τινα

καὶ ἐξ ἀρχαιοτέρων χρόνων, ἀ; παραληφθῶσιν ἐνταῦθα καὶ ἄλλοι δύο παράδοξοι τύποι, ὁ μὲν ἰδίως Θεσσαλικὸς δευτερόκλιτος εἰς οἰ, ὡς *Μυσκελείοι, Πανσαρταῖοι, Σιλάνοι, Γερράοι, Ἀλαιοσυρνεῖοι, Ἀρτιγορεῖοι* ἐκ Θεσσαλικῶν ἐπιγρ. παρὰ Ahrens Dial. Dor. p. 528 κεξ., ὁ δὲ τῶν δωρικῶν ἀντωνυμιῶν ἐμίως καὶ (συναϊρέσει) ἐμῶς, τεοῦς καὶ ἐοῦς (Ἀπολλων. π. ἀντων. σλ. 95 — 8). Καὶ αὗται μὲν φαίνονται ἐκ τῶν ἤδη ἀπηρτισμένων γεν. ἐμίω (= ἐμίου), τεοῦ καὶ ἐοῦ ἐκ δευτέρου διὰ τοῦ ς μετασχηματισθεῖσαι. Ὁ δὲ θεσσαλ. τύπος ἐνθεν μὲν ὁμοιάζει μὲ τὴν ἀρχαίαν δοτικὴν (κυρίως τοπικὴν) οἴκοι, λόγχοι, Ἰοθμοῖ κτλ., ἐνθεν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ *λατιν.* γενικῇ τῆς β'. κλ'σεως *lupoi, locoi* κτλ. (ἐθεν ὕστερον *lupi, loci*), ἥτις καὶ αὐτὴ λέγεται, ὅτι κυρίως τοπικὴ οὖσα τὸν τῆς γενικῆς τόπον κατέλαβεν. Ὅθεν δυσὲν θάτερον, ἢ πρέπει καὶ ὁ θεσσαλικὸς τύπος ἐπ' ἴσης τοπικός (ἢ δοτικός), παρὰ τοῖς Θεσσαλοῖς πολλάκις ὡς γενικός ἐκλαμβάνομενος, νὰ ὑποτεθῇ, ἢ ἀληθῶς γενικός ἐκ τοῦ πληρεστέρου τύπου οἰο ἀκρωτηριασθεῖς. — Τότε δύνανται καὶ οἱ λατινικοὶ τύποι ὡς καθαροὶ γενικοὶ νὰ ἐκληφθῶσι καθ' ὁμοίαν ἀποκοπὴν προελθόντες — ἢ μήπως τὸ οἰ ἡτό τις τοῖς Θεσσαλοῖς ἰδιάζουσα γραφὴ τοῦ φθόγγου υ (= ü), οὕτω προφερομένου παρ' αὐτοῖς ἐνίοτε τοῦ τῆς γεν. ου, καθὼς καὶ ἄλλοι Αἰολεῖς ἀντὶ τῶν αἰτιατ. πληθ. π. χ. τοὺς λόγους τοῖς λόγοις ἔγραφαν;

Μεταγενέστερα παραδείγματα γενικῆς εἰς α ἐκτὸς τῶν παρὰ Ξενοφῶντι Γωθρύα (διαφ. γραφ. Γωθρύου) Κ. Π. Ε' 2, 44. *Μασκά* Ἀναβ. Α. 5, 4 καὶ Θεσκρίτω Σ'. 150 *Κομάτα* κ. ἄλλ., ἐκ τῆς Κ. Δ. εἶνε τά: Ἰωανῖν Λουκ. Γ'. 27. Ἰωανῖν Μτθ. ΙΒ'. 39. Ἰωανν. Α'. 43 κ. ἄλλ. *Κλωπᾶ* Ἰωανν. ΙΘ'. 25. *Στεφανᾶ* Α'. πρὸς Κορινθ. Α'. 16. ις'. 15. *Σκευᾶ* Πράξ. ΙΘ'. 14. *Κηφᾶ* Α'. πρὸς Κορινθ. Α'. 12. *Σατανᾶ* Μρ. Α'. 13. Β'. πρὸς Θεσσαλον. Β'. 9. *Επαφρᾶ* πρὸς Κολοσσ. Α'. 7. οὕτω καὶ *Θωμᾶ* (ἐν ταῖς πράξεσι ταῖς αὐτῷ ἀνατιθεμέναις) *Λουκᾶ* (Εὐσεβ. Ἐκκλ. ἱστ. Γ'. 24) *Ἐρμᾶ* (αὐτ. Γ'. 3) κ. ἄλλ. *Κατάφα* Ἰωανν. ΙΗ'. 13. *Ἄρρα* Λουκ. Γ'. 2. *Ἀρέτα* Β'. π. Κορινθ. ΙΑ'. 32 (πρβλ. Ἰωσηπ. Ἀρχ. ΙΖ'. 3, 2. ΙΗ'. 5, 1), *Βαρνάβα* π. Γαλάτ. Β'. 1. Κολοσσ. Δ'. 10. *Ἀγρίππα* Πράξ. ΚΕ'. 23 (πρβλ. Ἰωσηπ. Ἀρχ. ις'. 2, 3. 6, 7. Κ'. 7, 1 κ. ἄλλ., ἀλλὰ καὶ *Ἀγρίππου* ΙΗ'. 7, 1. 2. 8, 8 κ. ἄλλ.) *Ἰούδα* (πολλάκις). — *Σίλου* Ἰωσηπ. ἐν τῷ ἰδ. βίβ. 17. *Μαθθεῖα* Ἀποκρ. Πράξ. σλ. 433 κτλ.

Τῆς δ' εἰς η ἐκ τοῦ ς'. μ. Χρ. αἰῶνος καὶ κατωτέρω τάδε: Λέοντος τοῦ *Μακέλλη* Μάλχ. Φιλαδ. σλ. 231, 2. τοῦ *Λαμπούδη* Θεοφ. συ. νεχ. 384, 14. τοῦ *Μαρούλη* 389, 5. τοῦ *Γοργύλη* 390, 13. τοῦ

Κουβάτζη 400, 13. τοῦ Πλατυπόδη 401, 18 κτλ. τοῦ Συμβατικῆ (αὐτοθι) Κωνσταντ. Πορφυρ. 657, 8. τοῦ Παγκράτη αὐτ 21. τοῦ Μιχαηλίτζη Συμ. τ. Μαγίστρου 643, 9. τοῦ Πηγάρη 680, 9. Αά-μαρη 681, 5. τοῦ Μαγγάρη Ἀνν. Κομν. 116, 18. τοῦ Κατανάγκη 293, 7 κ.τ.λ.

Τὴν δ' ος γενικ. κατὰλ. διετήρησεν ἡ καθομιλουμένη ἀκερσίαν ἐφ' ὧσιν δηλ. ἀκόμῃ τριτοκλίτως σχηματίζει, ὡς ὁ ἄνδρας γεν. τοῦ ἀνδρός, ὁ πατέρας γεν. τοῦ πατρός καὶ πατέρα κτλ. Τῶν δ' εἰς τὰ φωνήεντα ι καὶ υ ληγόντων τὰ μὲν εἰς ι θηλ. ὡς πρωτόκλιτα ἐκλαμβάνουσα διὰ τὴν ὁμοφωνίαν τοῦ η καὶ ι, συνήθως ἰσοσυλλάβως κλίνει, ὡς ἡ πόλι(ς) γεν. τῆς πόλις (ης) σπαν. τῆς πόλεως ἡ φύσι(ς), τῆς φύσεως (ης) κτλ. Τοιαῦτα ἤδη ἐκ τῆς IB' ἑκατονταετηρίδος τά: ἐκ τοῦ Α. Κ.

οὐδὲν δικαιώνουσαί ποτε εἰς κρίσιν ἢ ἔξω κρίσις.

B. X. μετὰ πολλῆς παράστασις κ.τ.λ. Α Κ. τῆς Κρίσις. ἡ γρῶσί σου. ἐκ τοῦ Βλσ. ἡ γρῶσί σου. τὸ κτίσιμον τῆς πόλις. χρον. τ. Μωρ. σλ. 36 οἱ ἀρχηγοὶ τῆς δύσεως (—ις) ἐκ τοῦ Θ. Ρ. ἡ ὄρεξι σου. Ἐκ τοῦ Σ. Σ. ἡ θλίψι του κτλ. — Τῶν δ' εἰς υ ς τὰ μὲν ἐπίθετα ἀρσενικά τε καὶ οὐδέτερα δευτεροκλίτως σχηματίζει ἐπὶ τῆς γεν. εἰς νοῦ ἢ ιοῦ, ὡς πλατὺς γεν. πλατυοῦ (— ιοῦ), γλυκὺς, γλυκὺν γεν. γλυκυοῦ (— ιοῦ) κτλ. Τινὰ δὲ γενεαλογικὰ ἀποβάντα, ἐπὶ τῆς γεν. εἰς υ, ὡς ὁ Μακρὺς γεν. τοῦ Μακρῦ, ὁ Πλατὺς, τοῦ Πλατῦ κτλ. κατὰ τὰ ἀρχαιότερα Διονῦς (= Διονύσιος), Διονῦ, καμμῦς, κλανοῦς, Λαρδοῦς (παρὰ τῷ Σχολιαστῇ Διονυσίου τοῦ Ὁρακλῆς ἐν Bekker ἀνεκδ. σλ. 857). Τὸ τελευταῖον ὡς ἐπώνυμον φέρεται καὶ παρὰ Θεοφυλάκτῳ τῷ Σιμοκάττῃ σλ. 331, 7. 232. 340. Κωνσταντίνου τοῦ λεγομένου Λαρδοῦ.

Η ΕΝΙΚΗ ΔΟΤΙΚΗ.

Τὸ γνῶρισμα τῆς δοτικῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, καθὼς καὶ ἐν τῇ λατινικῇ, εἶνε τὸ ι, ὅπερ ἐν τῇ σανσκρίτῃ εἶνε κυρίως τῆς τοπικῆς (τὴν ἐν τόπῳ στάσιν σημαίνουσης), ὡς á'cne (= á'cnai) (ἐν) ἱππῳ, nāu i (ἐν) ἱ-āF-i (δωρ). νηί. bhā'rat-i (ἐν) φέροντι dātā'r i (ἐν) δοτῇρι, vā'ri-n-i = τῷ λατ. māri (= māri i) (ἐν) ὕδατι κτλ. Ἐντεῦθεν ἤδη φανερόν, ὅτι ἡ πρώτη σημασία τῆς ἑλληνικῆς δοτικῆς ἦτο τοπικὴ, καὶ πρῶτον μὲν τὴν ἐν τόπῳ (ἢ χρόνῳ) στάσειν σημαίνουσα, ἥς μέχρις ἐσχάτων τεκμήρια διετηρήθησαν τά: Μαραθῶν-ι, Σαλαμῖν-ι, οἴχοι

Ἰσθμοῖ, Μεγαροῖ, χαμαὶ (ἢ μᾶλλον χαμαῖ), ἀγροῖ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τῇ αὐτῇ νυκτὶ κτλ. (πρβλ. καὶ τὰ ἀνωτ. ὁμηρ. κ. τραγ. παραδ.). Ὑστερον δ' ἐντεῦθεν πρωϊαίτατα μεταφερθεῖσα καὶ τὴν ἐν τόπῳ ἢ εἰς τόπον κίνησιν ἐσήμεινεν, ὡς δῆλον ἐκ τε τῆς παρ' Ὀμήρῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν χρήσεως τῶν δοτικοφανῶν καλουμένων ἐπιρρημάτων ποι καὶ πῇ π. χ. Ἰλ. Ε, 472. Ἔκτορ, πῇ δὴ τοι μένος οἴχεται, ὃ πρὶν ἔχεσκες; Πρβλ. Ζ, 377. Ὀδ. Ρ, 249 πῇ δὴ τόν δε μολοβρόν ἄγεις, ἀμέγαρτε συβῶτα; Αἰσχυλ. Χοηφ. 719 (Herm.) ποῖ δὴ πατεῖς, Κίλισσα, δωμάτων πύλας; Πρβλ. Ἰκετ. 748. Περσ. 736. Σοφ. Φιλοκτ. 833. Τραχ. 705. Ἠλ. 1474. Εὐριπ. Ἀλκ. 866 ποῖ ἔω; Ἀριστοφ. Εἰρ. 92 ποῖ μετεωροκοπεῖς; 103 ὅποι πέτεσθαι διανοεῖ; Πλατ. Γορ. 478. α ποῖ τις τρέψεται; κτλ. καὶ ἐκ δοτικῶν, οἶαι παρὰ τὴν ἀνωτέρω (π. ἀπαρεμφάτου) αἰσχύλειον καὶ αἶ: Εὐριπ. Μηδ. 505 καλῶς γ' ἂν δέξαιντό μ' οἴκοις ὧν πατέρα κατέκτανον = εἰς οἴκους. αὐτ. 713. Ἡρόδ. Α'. 1 τῇ τε ἁλλῇ (χώρῃ) ἐς ἀπικνέσθαι καὶ δὴ καὶ ἐς Ἄργος. Ross. ἐπιγρ. II. π. 174, 4 ἔρνος πένψας Φερσεφόνας θαλάμοις κτλ. Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι ἐντεῦθεν μετεφέρθη καὶ εἰς τὴν σχέσιν τῆς ἀποτάσεως, τῆς δόσεως, καὶ ἄλλας ὁμοίας καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν ἐναντιωτάτην τῆς λήψεως καὶ ἀφαιρέσεως, ὡς ἐν τῷ περιλαλήτῳ Ἰλ. Ο, 87. Θέμιστι δέκτο δέπας καὶ τοῖς ὁμοίοις, συμπεσοῦσα τοιοῦτοτρόπως τῇ ἀφαιρετικῇ (ἢ γενικῇ) καθὼς καὶ ὅτε σημαίνει ὄργανον ἢ μέσον: ξύλοις καὶ ῥοπάλοις ἔπαινον αὐτόν· χερσὶν τε ποσὶν τε σκηριπτόμενος. χρῆσθαι τινι κτλ.

Τὸ δοτικὸν ι 1) καθαρὸν μὲν διετηρήθη ἐν τοῖς συμφωνολήκτοις καὶ τισι τῶν εἰς ι καὶ υ, ὡς ποδ-ι, πατρ-ι, γρα-ι (ἀντὶ γραφ-ι), βο-ι (= βοφ-ι = τῷ λατ. bov-i), ἔδρι-ι, ὄκρι-ι, ἰχθύ-ι, μυ-ι κτλ. 2) μετὰ δὲ τῶν φωνηέντων α, ο καὶ ε (ἐκ τοῦ ι καὶ υ προελθόντος) εἰς τὰς διφθόγγους αι, οι καὶ ει συνηρέθη, ὡς χαμαὶ (γραπτέον κυρ. χαμαῖ. θέμα χάμα), πάλαι (ἔθεν καὶ παλα-ιό-ς), οἴκοι (οἴκο), μοί, σοι, οἱ θεμ. μο, σο, ὃ ἐκ τῶν ἀρχαίων μα, σα ἢ μᾶλλον τα καὶ ᾱ = σα), πόλει (ἀντὶ πόλι-ι) πῇχει (ἀντὶ πῇχυ-ι) κτλ. Ἐν δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς ὁμοίοις συνεκόπη καὶ τὸ θεματικὸν F: βασιλέF-ι κτλ. Ἐν δὲ τῷ ἔπει, εὐγενεῖ, κέραι (καὶ κέρα) καὶ τοῖς ὁμοίοις οὐδετέροις εἰς ος, ες (ἀρσεν. ὄν. ης) καὶ ας (= ατ) συνεκόπησαν τὰ θεματικὰ σ καὶ τ(;) τῶν ἔπε(σ)ι, εὐγενέ(σ)ι, κέρατ(τ)ι κτλ. Τελευταῖον καὶ αἱ κύριαι διφθογγοὶ αι καὶ οι πρὸς διάκρισιν, φαίνεται, τῶν εἰς αὐτὰς ληγουσῶν δοτικῶν ἀπὸ τῶν ὁμοιοτύπων πληθ. ὀνομαστικῶν π. χ. χώραι (ὄν —) χώραι (δοτ.), λόγοι (ὄν. καὶ δοτ.) τοῦ προτακτικοῦ

φωνήεντος, μηκυνθέντος, εἰς τὰς νόθας λεγόμενας α, η, καὶ ω μετέ-
 θησαν: χώρα, τιμῇ, λόγῳ κτλ. Τελευταῖον δὲ τὸ ὀρθογραφικὴν πλέ-
 ον καὶ ὅχι φθογγικὴν σημασίαν ἔχον τοῦτο ὑπογεγραμμένον ι παν-
 τελῶς ἐξέπεσε. Ταύτης τῆς ἐκβολῆς ἤδη ἀπὸ τῶν Ἀλεξάνδρου χρό-
 νων, ἂν μὴ καὶ ἀρχαιότερον, τοῦλάχιστον παρ' Αἰολεῦσι γιγνομένης,
 μάρτυρας ἔχομεν παρὰ τοὺς γραμματικούς Χοιροβοσκὸν παρὰ Bek-
 ker Ἀνεκδ. σλ. 1187 (Γρηγορ. Κορινθ. 606), Δράκοντα τὸν Στρα-
 τονικέα 109, 13 καὶ ἄλλους, τὸν Στράβωνι ΙΔ'. σ. 648. c. «πολλοὶ
 γὰρ χωρὶς τοῦ ι γράφουσι τὰς δοτικὰς καὶ ἐκβάλλουσι γε τὸ ἔθος
 φυσικὴν αἰτίαν οὐκ ἔχον.» καὶ τὰς αἰολ. ἐπιγρ. C. I. 3523 — 4
 (ἐκ τῶν π. X. ῥωμαϊκῶν χρόνων) καὶ 3640 (ἐκ τῶν Ἀλεξ. τ. M.
 χρόνων), ἐν αἷς φέρονται: ἐν ἐκκλησίᾳ χρυσέῳ στεφάνῳ τῷ ἐννό-
 μῳ τύχα ἀγάθα· ἐν τῷ γυμνασίῳ κτλ. Ἀλλας τινὰς κυρίως μετρι-
 κὰς ποικιλίας, ὡς πόλι ἱ, βασιλιῇ ἱ ἀντὶ πόλει, βασιλεῖ κτλ. ζη-
 τητέον ἐν ταῖς εἰδικαῖς γραμματικαῖς.

Ἐνταῦθα σημειωτέον, ὅτι ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ ἑλληνικῇ κατ' ὀλίγον
 ἐπετρίβη, ἐσυγχρίσθη μετ' ἄλλων καὶ τέλος ἐξηφάνισθη μέχρις ὀλίγων
 λειψάνων ὁ καθαρὸς τύπος τῆς δοτικῆς. Συντέλεσαν δὲ πρὸς τοῦτο, νο-
 μίζω, τὰ ἐξῆς αἰτία καὶ συμπτώματα. 1) Οἱ Βοιωτοὶ καὶ ἴσως ἄλ-
 λοι τινὲς ἑλληνικοὶ λαοὶ μετ' αὐτῶν περὶ τοὺς μακεδονικοὺς χρό-
 νους ἀντὶ τῆς οἱ τῆς δοτικ. τοῦ τε ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ καὶ
 τῆς πληθυντ. ὀνομαστικῆς ἔγραφαν υ, ὡς τῷ δάμν, αὐτῷ, Εὐβώλν,
 Πελατιῆν, ὀδῷ, τῷ, τῷδε, τῆς ἄλλνς, αὐτῆς, ἱππνς, ἡγνς, προβάτνς
 κτλ. (ἐν ταῖς ἐπιγρ. τοῦ C. I. 1562—4. 1568—9. 1583) ἀντὶ τῶν:
 τοῖ δάμοι (τῷ δάμῳ), αὐτοῖ (αὐτῷ), Εὐβώλοι (—ῳ) κτλ. τοί (= οἱ),
 τοῖδε, τοῖς ἄλλοις κτλ. ὅπερ σημαίνει, ὅτι τὴν δίφθογγον οἱ, τοῦλά-
 χιστον ἐν τούτοις τοῖς τύποις, ὡς υ, ὅ ἐ: ἢ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ υ
 προφορὰν ὡς ου (u λατιν.), ἢ κατὰ τὴν μεταγενεστέρην ὡς u γαλλ. ἐ-
 πρόφερναν. — 2) Οἱ Θεσσαλοὶ τὰς εἰς ω δευτεροκλίτους δοτικὰς εἰς ου
 ἐπρόφερναν καὶ ἔγραφαν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν παρὰ Ahrens κατὰ Leake
 ἐπιγραφῶν (De dial. II. p. 528 κεξ.), ἔνθα φέρονται αἱ δοτικαὶ «ἔδο-
 ξε τοῦ κοινοῦ τῆς πόλιος· N° 1, 1. n. 2, 14 «αὐτοῦ (= αὐτῷ) καὶ
 τοῖς ἐγκόροις.» «αὐτοῦ ὑπαρχέμεν» n. 1, 5. 8. 2, 13. 18. 20.
 «ἐν τοῦ ἱεροῦ (= ἐν τῷ ἱερῷ) 2, 25. — 3) Οἱ αὐτοὶ τὰς εἰς ω κοι-
 νὰς πληθ. γενικὰς εἰς οὐν ἐπρόφερναν καὶ ἔγραφαν, ὡς τάουρ κοιτά-
 ουρ ποθόδουρ (= τῶν κοινῶν προσόδων) n. 1, 13. τοῦν Πελασγιου-
 τάουρ, ταγευόντουρ, ταμιευόντουρ, τοῦν πολιτάουρ, τοῦν ταγοῦν
 n. 2, 1. 3. 6. 17. 23. Καθὼς δὰ καὶ ἀλλαχοῦ ἀντὶ τοῦ φθόγγου ω τὸν

ου μετεχειρίζοντο π. χ. *Κραρρουνίους* (= Κραννωνίους), *ἀνάλωμα* (= ἀνάλωμα), *Φείδουρα* (= Φείδωνα), *γροῦμας* (= γνώμας) κτλ. ἐν ταῖς αὐταῖς ἐπιγραφαῖς. — 4) ὡς ου προφέρονται ἀνέκαθεν ἐν τῇ δημῳδαί γλώσσῃ πολλαχοῦ τό τε φων. ω καὶ ἡ δίφθογγος οι, ὡς ἐν τοῖς *ἄγουρος*, *κουνούπι*, *κουνδούρι*, *γράφου* (καὶ γράφουμε) *Θετταλ.* κ. ἄλλοις. *προυκιά*, *φλοῦδα*, *βοῦδι*, *ροῦδι* κ. ἄλλοις ἀντὶ τῶν: ἄωρος, κῶρωψ, κῶδωρ, γράφω (γράφουμεν). *προικιά* (προῖξ), *φλοῖδα* (φλοῖς γεν. φλοῖδος), *βοῖδιον*, *ροῖδιον* (ροῖά) κλ.— Εἰς ταῦτα 5) πρόσθετες, ὅτι ἐν τῇ Βοιωτικῇ καὶ τῇ αὐστηροτέρᾳ καλουμένῃ Δωρικῇ αἱ ἐνικαὶ γενικαὶ τῆς 6'. κλίσ. εἰς ω ἐκφερόμεναι συνέπιπταν ταῖς κοιναῖς δοτικαῖς εἰς ω, ὡς *ἀνθρώπω*, *πολέμω* (= —ου). Ὁμοίως καὶ παρὰ Ἀρκάσιν, ὡς Οὐτίω C I. 1513, 8. Μόσχῳ 1514 καὶ Ἡλείοις, ὡς *ἀργύρω*. παρ' *πολέμω* ἐν τῇ γνωστῇ ῥήτρᾳ τῶν Ἡλείων καὶ τῶν Ἡρακίῶν. Ἐντεῦθεν ἡ δύνατο εὐκολώτατα ἡ μὲν ἐνικὴ δοτικὴ νὰ συμπέσῃ τῇ ἐν. γενικῇ, ἡ δὲ πληθυντ. τῇ πληθυντ. αἰτιατικῇ ἐπὶ τῶν εἰς ο (ἥτοι δευτεροκλίτων) θεμάτων. Ὅπερ δὴ καὶ συνέβη, ὡς ὅτε λέγει ἡ καθομιλουμένη: *μοῦ τὸ εἶπε. σοῦ τὸ δίδω. τοῦ λέγω. δός το τοῦ Νικόλα. μῆνυσε τοῦ ἱατροῦ. τοὺς ἔγραψα. τοὺς το ἔδωκα. εἰπέ τους* κτλ. ἅτινα εἶνε ἀντὶ τῶν ἀττικῶν: *μοί, σοί, τῷ* (πάλκι τοῦ), *τῷ ἱατρῷ* (ἀρχ. τοῖ ἱατροῦ), *τοῖς*. Ἀφ' οὗ δ' ἅπαξ ἐκ τοιαύτης ἀφορμῆς ἐπὶ μιᾷς κλίσεως ἡ δοτικὴ φθογγικῶς συνέπεσεν ἔνθεν μὲν τῇ *γενικῇ*, ἔνθεν δὲ τῇ *αἰτιατικῇ*, ἡ σύγχυσις μετεφέρθη καὶ εἰς τὴν σημασίαν καὶ δι' ἀμφοτέρων ἅμα καὶ εἰς ἄλλας κλίσεις καὶ ἀριθμούς. Οὕτω λοιπὸν κατὰ μὲν τὰς *γενικοφανεῖς* δοτικὰς π. χ. *εἰπέ του. παράγγειλε τοῦ δούλου σου* κ.τ.δμ. ἤρχισαν καὶ αἱ ἀληθεῖς *γενικαί*: *εἰπέ της. δός της. δός το τῆς μάνας σου. δέν των ἔδωσα* μὲν τίποτε κ. αἱ δμ. τὰς λειτουργίας τῶν δοτικῶν τῇ, τῇ *μάνᾳ*, *τοῖς* κ.λ. νὰ ἐκτελῶσι· κατὰ δὲ τὰς *αἰτιατικοφανεῖς* δοτικὰς: *τοὺς τὸ ἔδωσα. εἰπέ τοὺς ἀτάκτους ἐκεῖ νὰ σωπάσουν* κ.τ.δμ. καὶ αἱ ἀληθεῖς *αἰτιατικαί*: *δέν σε τὸ δίδω. εἰπέ με. εἰπὲς τὰ παιδιὰ νὰ ἔλθουν* κ.λ. τὰς λειτουργίας τῶν δοτικῶν: *σοι, μοι, τοῖς παιδίοις*. Συνέβη δ' ἡ ἐκατέρωθεν αὕτη σύγχυσις τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ τῆς μὲν *αἰτιατικῆς* ἡ σημασία τε καὶ χρῆσις καὶ ἀνέκαθεν συνέπιπτεν ἐν μέρει τῇ τῆς δοτικῆς, ἀμφοτέρων σημαινουσῶν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν εἰς *τέρμα τι κίνησιν*, κατὰ τὰ προεκτεθειμένα τεκμήρια. Ὅθεν καὶ πρωϊαίτατα ἡ ἀπλὴ *αἰτιατικὴ* ἤρχισε νὰ ἐκτελῇ τὰς λειτουργίας, αἷ ἄλλως καὶ ἡ δοτικὴ ἐξετέλει. Εἶνε δὲ τοιαῦτα περὶδεγμένα τέδε: Ἰλ. Σ, 170 ἔπος τέ *μιν* ἀντίον *ἠῦδα*. Ἰλ. Α, 201 καὶ *μιν* φωνήσας ἔπεα πτερόεντα *προς-*

ηύδα. Πρβλ. Ὀδ. Κ, 265. 430. ἰλ. Χ, 81. 90. Α, 539. Ὑμν. Ἑρμ. 253. Μ, 60. 210 δὴ τότε Πουλυδάμας θρασὺν Ἑκτορα εἶπε παραστάς. 223 ἐπέεσσιν Ἀτρεΐδην προσέειπε. Πρβλ. αὐτ. 260. 320. Ε, 479. Ρ, 237. — Α, 364 τὴν δὲ βαρὺ στενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς. Πρβλ. αὐτ. 511. 517. Ὑμν. 281. Α, 332 οὐδὲ τί μιν προσεφώγεον οὐδ' ἐρέοντο. 413 τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα. Πρβλ. αὐτ. 121. 130. 172. 215. 285. Γ, 171 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο. Ὀδ. Α, 278. Ὑμν. εἰς Ἑρμ. 260 κτλ. — Ἡσιόδου Ἀσπ. 117 καὶ μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα. Πρβλ. 326. Θεογ. 169. Ἑργ. 203 ὧδ' ἱρηξ̄ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόγῃ-ρυν. Πρβλ. Ἀσπ. 102. 349. Θεογ. 542. 546. 748—9. Ἑργ. 13. Ἀσπ. 77. Θεογ. 558 κτλ. Ἡροδότου Α. 32 ἐκεῖνο δέ, τὸ εἶρέό με, οὐ κῶ σε ἐγὼ λέγω. Γ'. 50 ἃ τε φονέα τῆς μητρὸς τὸν πατέρα οὐ προσεῖπε. 52 ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀμείβεται τὸν πατέρα. Β'. 173 ταῦτα τοὺς φίλους ἀμείψατο. Α. 60 προσεῦχοντο τὴν ἀνθρώπων. Πρβλ. Ε. 31. — Πινδάρου Πυθ. Θ'. 38 τὸν δὲ Κένταυρος ζαμενῆς — — μῆτιν ἐὰν εὐθὺς ἡμείβετο. Δ'. 101 τὸν δὲ θαρσῆσας ἀγανοῖσι λόγοις ὧδ' ἀμείφθη. αὐτ. 119 Φῆρ δέ με θεῖος Ἰάσονα κικλήσκων προσηύδα. Ἰσθ. Α. 55. — Αἰσχύλου Ἀγαμ. 339 θεοὺς προσεῖπείν εὔ παρασκευάζομαι. Πρβλ. αὐτ. 750. Ἰκετ. 223. Προμ. 948 σὲ τὸν σοφιστὴν τὸν πικρῶς ὑπέρπικρον τὸν πυρὸς κλέπτῃν λέγω. αὐτ. 987 σὲ γὰρ προσηύδων οὐκ ἂν ὄνθ' ὑπηρέτην. Ἐν δὲ τῷ τῶν Εὐμενίδων 400—404 ἡ δοτικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἐναλλάξ ἐτέθησαν

παῖσι δ' ἐς κοινὸν λέγω

βρέτας τοῦμὸν τῷδ' ἐφημένῳ ξένῳ,

ὑμᾶς θ' ὁμοίας οὐδενὶ σπαρτῶν γένει.

Σοφοκλέους Αἴ. 855 καὶ τοι σὲ μὲν κάκει προσανδήσω ξυνών. αὐτ. 863. 538 δός μοι προσεῖπείν αὐτὸν ἐμφανῇ τ' ἰδεῖν. Πρβλ. 1222. — Εὐριπίδου Ἰππολ. 1097 προσεῖπαθ' ἡμᾶς καὶ προπέμψατε χθονός. Πρβλ. Μηδ. 1069. Ἰφιγ. Ταυρ. 701 πρὸς δεξιᾶς σε τῆςδ' ἐπισκῆπτω τάδε. Πλάτωνος Φαίδ. σλ. 60 a. ὕστατον δέ σε προσεροῦσιν οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ σὺ τούτους. Ξενοφῶντος Ἀπομν. Γ'. 13, 4 προσεῖπὼν τινα χαίρειν οὐκ ἀντιπροσερρήθη. — Οὕτω συντάσσεται παρ' Ἀττικοῖς τὸ ἀρέσκω πολλάκις, ἄλλως δοτικῇ συντασσόμενον, π. χ. Σοφ. Αἴ. 584 οὐ γὰρ μ' ἀρέσκει γλῶσσά σου τεθηγμένη. Θουκ. Α. 148, 5. εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει. Πλατ. Ἐπισ. 326. 6. ἐλθόντα δέ με ὁ ταύτη λεγόμενος αὖ βίος· εὐδαίμων — οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἤρεσε. Κρατύλων 391. c εἰ μὴ αὖ σε ταῦτα ἀρέσκει κτλ. Ἀλλ', ὥς φαίνεται, καὶ ἐν

τούτω καὶ ἐν ἄλλοις οὐδετέροις ἢ ἀμεταβάτοις ἢ καὶ μεταβατικοῖς ῥήμασι, τῆς ἐννοίας μεταβατικωτέρας ἢ ἐνεργητικωτέρας γενομένης, συμμετεβλήθη καὶ ἡ μετὰ δοτικῆς ἢ γενικῆς σύνταξις εἰς τὴν μετ' αἰτιατικῆς. Οὕτω π. χ. τοῦ ἀρέσκειν ἡ τοιαύτη σύνταξις ἔχει τὴν ἀρχὴν ἐν τοῖς Ὀμηρ. Ἰλ. I, 112 ὥς κέν μιν ἀρεσσάμενοι πεπύθωμεν δώροισιν τ' ἀγανοῖσιν κτλ. Πρβλ. Ὀδ. Θ, 402. Τοιοῦτον καὶ τὸ Ξενοφ. Ἀπομν. Δ'. 4, 16 νόμος δὲ δήπου πνυταχοῦ ἐστὶ κατὰ δύναμιν ἱεροῖς θεοῖς ἀρέσκεσθαι. — Ἄλλα δὲ τοιαῦτα εἶνε : Αἰσχ. Ἰκετ. 309 Ἀργεῖον ἀντήσας στόλον. Ἡροδ. Δ'. 80 ἡγτίασάν μιν οἱ Θρήικες. Πρβλ. Δ'. 118. Λυσίου Ἐπιταφ. 52 τοὺς εἰς τὴν σφετέραν ἐμβάλειν ἀξιώσαντας εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἀπαρτήσαντες κ. ἄλλ., ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ δοτικὴ ἢ αἰτιατ. μετὰ τῆς πρὸς συντάσσεται, π. χ. Ἡροδ. Ἡ. 9 ἀπαρτᾶν τῇσι περιπλωούσῃσι τῶν νεῶν. Σοφ. Αἴ. 136 « σὲ μὲν εὖ πράσσοντ' ἐπιχαίρω », οὗ ἡ συνθεστέρα σύνταξις, ἐπιχαίρω τινί. Πρβλ. Ἀριστοφ. Εἰρ. 1015. Ἀπολλ. Ἀργ. Δ'. 55 κ. ἄλλ. — Ὁμοίως τὸ ὠφελεῖν, οὐδέτερον μὲν ἢ ἀμετάβατον ὄν καὶ σημαῖνον καθ' ὅλου τὸ ὠφέλιμον εἶναι κ. τ. τ. δοτικῇ συντάσσεται, π. χ. Αἰσχ. Προμ. 344 μάτην γὰρ οὐδὲν ὠφελῶν ἐμοὶ πονήσεις. Περσ. 844 ὥς τοῖς θανοῦσι πλοῦτος οὐδὲν ὠφελεῖ. Σοφ. Ἀντιγ. 560 ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὠφελεῖν. Πρβλ. Φιλοκτ. 874. Εὐριπ. Ὀρεστ. 666 ἐν τοῖς κακοῖς χρὴ τοῖς φίλοισιν ὠφελεῖν κτλ. μεταβατικώτερον δὲ γενόμενον καὶ ἀντικρὺς ἀντίθετον τῷ βλάπτειν αἰτιατικῇ συντάσσεται, π. χ. Εὐριπ. Ἰφιγ. Αὐλ. 984 δυστυχοῦντας ὠφελεῖν. Πρβλ. 1008. Ῥήσω 328 δέχου δὲ τοὺς θέλοντας ὠφελεῖν πόλιν. Πρβλ. Κ. Π. Α. 4, 25. Λυσίου λογ. ΙΘ'. 59. Ἰσοκρ. Α. 4 κ. ἄλλ. Οὕτως ἐμβατεύειν εἰς τὸ χωρίον Ἰσκίου λογ. Θ'. 3. ἐμβατεύειν πατρίδος. Σοφ. Οἶδ. Τυρ. 825 καὶ ἐμβατεύειν πατρίδα, πόλιν κ. τ. τ. Εὐριπ. Ἐκάβ. 913 Ἠλ. 595. 1251. Ἡρακλειδ. 876 κλήρους δ' ἐμβατεύετε χθονός. Ῥήσω 225 καθ' ἐμβατεύων. Ἀλκ. 1001 καὶ τις δοχμίαν κέλευθον ἐμβαίρων τόδ' ἔρεϊ. Τοιοῦτον τὸ ὑποχωρεῖν πρὸς Θουκυδ. Β'. 88, 2 μηδέρα δ' ἔχον — νεὼν ὑποχωρεῖν ἀντὶ τοῦ μηδεὶ ὄχλῳ ὑποχ. — Δ'. 28, 3 ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα. καὶ παρὰ Λουκιανῷ Τοξάρ. 36 ὑποχωροῦμεν ἐπιόντας.

Τοιοιτοτρόπως πάντα σχεδὸν ἢ τὰ πλεῖστα δοτικῇ ἢ γενικῇ συντασσόμενα ῥήματα αἰτιατικοσύντακτα ἀπέβησαν κατ' ὀλίγον, ὅπως τῶρα ἐν τῇ καθομιλουμένῃ φέρονται, π. χ. παρὰ Δημ. Ζήνων Βατραχον.

στ. 1. Πρὸ τοῦ ν' ἀρχίσω, δέομαι τὸν Γγῆστον τὸν Δία

25 — 26. τὴν *λίμνην* ταύτην, ποῦ θωρεῖς, ἐγὼ τὴν κυριεύω, τοὺς βορθακοὺς, ὁποῦνε ἐδῶ, ὅλους τοὺς βασιλεύω.

32. ἀλλήλους ἐφιλέυτησαν, καὶ τότες ἐσμιχτήκαν.

55. καὶ τώρα ἀλλὰ περισσὰ γεμίζω τὴν κοιλιά μου.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ περὶ τούτων λόγος κυρίως εἰς τὸ συντακτικὸν ἀνήκει, ἐδῶ ἀρκούμεθα εἰς ὀλίγα ἀκόμη παραδείγματα τῆς καλουμένης ταύτης ἐναλλαγῆς ἐκ τῶν μεταγενεστέρων. Καὶ πρῶτον λοιπὸν τὸ πολεμεῖν μετ' αἰτιατικῆς συντάσσεται παρὰ Πολυβ. ΙΗ'. 30 *μηδένα πολεμεῖν*. Πρβλ. ΙΑ'. 18. — Πρβλ. Ψαλμ. ΛΔ'. 1. ρκή. 1, 2. ρλζ'. 1. Ἡσαίου Ζ'. 1. Α, 32 Ἀπολλοδ. τ. Καρυστ. Ἀποσπ. 5, 3 *πολεμοῦντες ἀλλήλους*. Διοδ. Σικ. Β'. σλ. 180, 5 (Teub.) Ἀλέξανδρος μόνους τοὺς Γανδαρίδας οὐκ ἐπολέμησε Πρβλ. Ε'. 462, 2. 1ς'. κ. 40. 42. Ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον παρὰ Δεινάρχῳ κ. Δημοσθ. 36 οἱ *πολεμήσαντες τὴν πόλιν*. Συχνότερον δὲ παρὰ τοῖς μετὰ Χριστόν, ὡς Ἰωσ. Ἀρχ. Γ'. σ. 310, 14 (Teubn.) οὐκέτι *πολεμήσει τὴν πόλιν* ὁ Βαβυλώνιος. Πρβλ. αὐτ. 322, 28. 324, 10. ΙΗ. 141, 24. κτλ. — Πλουτ. Λουκούλῳ Σ'. 3 τοῦτον μὲν ἄντικρυς ἐπολέμει. Παιουσ. Η'. 46, 1. Ἀρτῳριον *πολεμῶν* (ἀνθ' οὗ ὁ Bekker καὶ ἄλλοι *πολέμῳ* γράφουσιν). Ἀρισταινέτου ἐπιστ. Β'. 5. ὁ δαδουῆχος θεὸς — *πολεμεῖ* παιδισκάριον ἄωρον Ἀφροδίτῃ. — ἔπειτα καὶ τινα ἄλλα, οἷα ἐν Δαμοξένου ἀποσπ. 25 τίς παρακολουθεῖ ταῦτα; Ἀπολλ. Ἀργον. Γ'. 432 αὐτὰρ ὁ τὸν γε σμερδαλέοις ἐπέσει *προσέννεπεν ἀσχαλῶντα* Δ'. 833 τὴν δὲ Θέτις τοίῳ *προσελέξατο* μύθῳ. Θεοφρ. Α'. 92 τῶς δ' οὐδὲν *ποτελέξαθ'* ὁ βουκόλος. Ὀππιαν. Κυνηγ. Α'. 19 καὶ θεὸν ἠμείφθη· πρώτη δὲ με τοιάδ' ἐνισπεν. Παύλου πρὸς Κορινθ. Α'. 13, 7 ἡ ἀγάπη πάντα πιστεύει. — Ἀλκιφρον. ἐπιστ. Γ'. 22, 1 (αἱ ἀλώπικες) ἐπολέμουν τὰς σταφυλάς. Θεοφάνους (παρὰ Φωτίῳ) σ. 486, 7. *πολεμήσας* ὁ Μερκιανὸς τὸν Μεράνην περὶ τὴν Νισιβηνῶν πόλιν κτλ. Προκοπ. Καισ. Γ'. 15, 16 ἀρέσκειν τὴν γυναῖκα (= τῇ γυναικί) μᾶλλον ἐν σπουδῇ εἶχον. Συγκέλλου 55, 20. *χρηῖσθαι* δ' αὐτὴν πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς. 553, 11 καὶ οὕτως ἐκ διαδοχῆς ἐπολέμουν ἀλλήλους. Θεοφαν. Χρον 162, 5 οὐ *πολεμήσει* ποτὲ Οὐαρδήλους. Πρβλ. 257, 15. 360, 10. 382, 9. 489, 6. Κωνσταντ. Πορφ. πρὸς τ. ἰδ. υἱὸν Ῥωμανὸν σ. 74, 1 πάντα τούτους *πολεμεῖν*. 117, 17. τὸν δὲ Ῥοδοῦλφον εἶπον, ὅτι ἔπελθε μετὰ τοῦ πλούτου σου κτλ. Οὕτω φθάνομεν εἰς ἕνα τῶν πρώτων στιχουργῶν τῆς δημοτικῆς

γλώσσης, τὸν Πτωχοπρόδρομον, παρ' ᾧ συχνοτάτη ἡ ἀντι τῆς δοτικῆς χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς π. χ. Α'. 440 κεξ.

εἰς τοῦτο τί με λέγεις;
 ἂν ἔχω γείτοναν τινάν, κ' ἔχει παιδὶν ἀγόριν,
 νὰ τὸν εἰπῶ 'τι μάθε το γραμματικὸν νὰ ζήσῃ;

424. δός με νὰ προγεύσωμαι. 429 λέγει τὴν γυναικά του κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ Α. Κ.

Τοὺς δ' ἀγαθοὺς καὶ τοὺς καλοὺς παράδουσιν νὰ δώσῃ
 Ἐμπρόδρομε καὶ δός τους το, πριχοῦ σὲ τὸ ζητήσουν.
 Κατὰ τὰ ἔργα σου σὲ δίδουν τὴν τιμὴν σου. — κτλ.

Β. Χ. — Καὶ ἂν τὸν φθάσητε, πρῶτον συντύχετε *τορ*,
 εἰπέτε *τορ* μὲ τὸ καλόν, ἂν θέλει νὰ γυρίσῃ. — κτλ.

Τοιαῦτα καὶ τὰ ἐκ τῶν χρονικῶν τοῦ Μωρέως.

σλ. 4. καὶ ἤλθέ *τορ* ὁ θάνατος, καθὼς σὲ τὸ ἀφηγήθην.

σλ. 8. ὤμοσεν καὶ ὑπεσχέθη τοὺς νὰ μὴν τοὺς ἀδικήσῃ

44. 'Στοῦ βιβλίου τὸν πρόλογον, φαίρει με, σὲ τὸ γράφω κτλ.

Τῆς δὲ γενικῆς σύμπτωσίς τις μὲ τὴν δοτικὴν καὶ ἀνέκαθεν ἤδη συνέβαιναν ὅχι μόνον ἐν τῇ ἐλληνικῇ, ἐν ᾗ εἷς μόνος τύπος ἐπὶ τοῦ δοϊκοῦ, ὡς γνωστόν, ἐκφέρει τὰς τε τῆς γενικῆς καὶ τὰς τῆς δοτικῆς σχέσεις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις τῶν ἀρίων γλώσσων, π. χ. ἐν τῇ *σανσκριτῇ*, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἡ γενικὴ καὶ ἡ τοπικὴ (= τῇ ἐλλην. δοτικῇ) ἓνα μόνον τύπον ἀμφότεραι ἔχουσιν ἐν τῷ δοϊκῷ. Ὁμοίως ἀνωτέρω ἐλέχθη, ὅτι ἐν ταῖς νεωτέραις Ἰνδικαῖς γλώσσαις *πρακρίτη* καὶ *पालि*, ἐκλιπούσης τῆς δοτικῆς, τὰς λειτουργίας τῆς ἀνέκαθεν ἡ γενικῆς. Ἐν τῇ *λατινικῇ* ὑπὸ ἓνα μόνον τύπον, τὸν διὰ τοῦ ἐσχηματισμένου (ἀρχ.) *τοπικόν* (ἐλλ. *δοτ.*), φέρονται καὶ αἱ δύο πτώσεις, ἥτε *γενική*, καὶ ἡ *δοτική* ἐπὶ τῶν πρωτοκλίτων, ὡς *terrae* (= *terra-i*) γῆς καὶ γῆ, καθὼς ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἡ *δοτική* ἐταυτίσθη μὲ τὴν *αφαιρετικήν*· ἡ δὲ *γενική* τῆς δευτέρας κλίσεως τυπικῶς εἶνε ἡ ἀρχαία *τοπική* (ἐλλ. *δοτ.*), ὡς *loci* (= *locoi*), *lupi* (= *lupo-i*) κτλ. Τελευταῖον ἡ εἰς τὸ αὐτὸ ἄριον γένος ἀνήκουσα, πρὸ πασῶν δὲ τῇ ἐλληνικῇ συγγενεστάτη *ἀλθαρινική* ἢ *σκηπεταρική* πανταχοῦ καὶ πάντοτε δ' ἐνὸς μόνου τύπου ἐκφέρει τὴν τε *γενικήν* καὶ τὴν *δοτικήν*, π. χ. *μότερσε* (*ε* = σχεδ. τῷ γαλλ. *e muer*) ἀδελφῆς, ἀδελφῇ, αἰτε *τοῦ* πατρός, τῷ πατρί. ἀτερβε τῶν πατέρων καὶ τοῖς πατράσι κτλ. Παραλείπω ἄλλας τινὰς τῶν ἀρίων γλωσσῶν, οἷον τὴν *ζέινδην*, ἐν ᾗ ἡ *τοπική* τῶν εἰς *u* θεμάτων διὰ τῆς *γενικῆς* καταλήξε-

ως ὁ (= au = as) σχηματίζεται, καὶ τὴν ἀρμενικὴν, ἥτις τὸν τύπον τῆς πληθυντ. δοτικῆς ἅμα καὶ ἀφαιρετικῆς καὶ εἰς τὴν γενικὴν μετέφερεν. Ἐκ πάντων τούτων εἶνε καταφανές, ὅτι ἀνεκὰθεν ἐνυπῆρχεν ἐν τῇ γλώσσῃ τάσις τις πρὸς τὴν ταύτισιν τῆς δοτικῆς μετὰ τὴν γενικὴν, προσερχομένη μὲν ἴσως ἐκ τῆς ομοιότητος ἢ ἐγγύτητος τῶν σημασιῶν· διότι τὸ παρεχόμενον καὶ διδόμενον τι γίνεται συνήθως ἰδιὸν του, καὶ ὁ ἐν τινι τόπῳ ὧν ἢ κινούμενος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀνήκων εἰς αὐτόν, ὡς ὧν αὐτοῦ· ὑποβοηθουμένη δὲ ὑπὸ τῆς ἐκ φθογγικῶν μεταβολῶν συγχύσεως τῶν πρότερον χωριστῶν τύπων. Οἱ δύο οὗτοι παράγοντες, μάλιστα ἡ περαιτέρω τῶν τύπων σύμπτωσις, οἶαν ἀνωτέρω εἶδαμεν, συνετέλεσαν εἰς τὴν περαιτέρων πρόοδον τῆς συγχύσεως καὶ συγχωνεύσεως τῆς δοτικῆς μετὰ τὴν γενικὴν. Ἀλλ' ἐν ᾧ τῆς ἀντὶ τῆς δοτικῆς χρήσεως τῆς αἰτιατικῆς πρῶιμώτατα παραδείγματα εὗραμεν ἐν τῇ λογίᾳ ἐλληνικῇ, τῆς γενικῆς ὡς δοτικῆς ἐκλαμβάνομένης τεκμήρια ἀπαντῶμεν ἐν τῇ δημῳδαί γλώσσῃ τὸ πρῶτον περὶ τὸν Ἰ. μετὰ Χριστὸν αἰῶνα, οἷα τάδε.

α.) γενικοφανῶν δοτικῶν· ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελλίῳ (Σκέψεις περὶ ἑλλην. ποιήσεως) σλ. 38—40 δημοτικοῦ ἐπυλλίου.

στ. 29 Κῆ ἀφ' οὗ ταῦτα τοῦ ποίκασ' οἱ Σαρακηνοί, λαλοῦν του

36 φτερνιστηριάν του χάρισε, 'ς τὸν κάμπον καταδίνει,
υἱέ μου, τοῦ λέγει ἡ μάνα του, υἱέ μου τοῦ λέγει πάλιν,
υἱέ μου κῆ ἂν πᾶς 'ς τὸν κύριν σου, γάθου νὰ σοῦ συντύχω.

68 Δίδει χαρίσματα πολλὰ, χαρίειν τοῦ φουσατοῦ κτλ.

Ἐκ τοῦ Α. Κ.

— ἂν δώσης τίποτε τινάν, μὴ τοῦ το ὀνειδίσῃς,

— εἴ τις σοῦ 'πῇ μυστήριον καὶ πιστευθῇ σου λόγον.

— Β. Χ. ποτὲ οὐδὲν τοῦ ἔτυχα λόγον. — νὰ τοῦ συντύχω Δημ. Ζήνου Βατραχομ. 338 τοῦ Λειχίνωρα ἔδωσε κονταρέα. 358. τοῦ ὅσωσε κονταρέα· 402 γιὰ νὰ τοῦ βοηθήσῃ κτλ. Χρον. τ. Μωρ. σλ. 4.

ὁ Κόντος γὰρ τοῦ ἐξέδωκεν ὅσον λογάριν εἶχε.

σλ. 34. Τοῦ Καμπαρέση τὰ ἔδωκαν, καὶ ἐπροσκύνησάν τον

— 36. καὶ ἐναντίον ἡλθέ μου εἰδῆσις εἰς τοὺς τρόπους κτλ.

β.) ἀληθῶν γενικῶν ἀντὶ δοτικῶν. Β. Χ. λέγει των (πολλάκις) —

— Καὶ κατὰ μόνας λέγει της μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου

— καὶ κείνον, ὁποῦ τῆς πιστευθῇ, νὰ τῷ χῃ διὰ μυστήριον.

Α. Κ. — Καὶ μοιάσης καὶ τιος ἀνθρώπου κακογνώμον,

— μὴ δώσης δῶρον τοῦ κριτοῦ νὰ κρίνῃ τὴν ἀλήθειαν.

— ὡς ἂν τῆς λείψῃ τίποτις ἢ ὡς ἂν χάσῃς τὸ ἰδικό σου.

Χρ. Μωρ. σλ. 32.

Ὁ Καμπανέσης ὥρισε τῶν πλευτικῶν του.

34 τῶν ἀρχηγῶν του ὥρισε ὁ πόλεμος νὰ παύσῃ.

38 Νὰ ποιήσω πρᾶγμα εὐπρεπον, νὰ πρέπῃ τῆς τιμῆς σας.

Δτμ. Ζην. 290

Τίτων καὶ τίνες θέλετε νὰ γένεστε βοήθεια

293 Νὰ βοηθήσῃς τῶν μυνῶν.

298 τῶν πορτικῶν βοήθεια δὲν γίνομαι ποτέ μου.

318 οὐδὲ βορθᾶκων γίνομαι βοήθεια κάμμια.

313 — 4 Καὶ κείνη, ποῦ τὸ δάνεισε, θέλει νὰ τῆς τὸ δώσω,

ζητᾷ μου καὶ περσότερο, ζοῦρα νὰ τῆς πληρώσω.

388 τῆς ἰδικῆς του συντροφιᾶς βοήθεια νὰ δώσῃ κατλ.

4) Εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς χρήσεως τῆς ἀπλῆς δοτικῆς συνετέλεσε καὶ ἡ πκλαιόθεν μὲν, μάλιστα δὲ κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους ἐπικρατήσια, ἐξαίρετως ἐν τῇ δημῳδῇ γλώσσῃ, ἀνάλυσις τῶν ἀπλῶν τύπων, καθ' ἣν ἀντὶ τῶν ἀπλῶν πτώσεων θέτονται αἱ αὐταὶ ἢ ἄλλαι πτώσεις μετὰ προθέσεων. Οὕτω π. χ. ἵνα περιορισθῶμεν εἰς μόνην τὴν δοτικὴν καὶ ταύτης μίαν χρῆσιν, τὴν κυρίως δοτικὴν ἢ ὑποτακτικὴν, πρὸς ταύτης τῆς σχέσεως τὴν ἐρμηνείαν ἀπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν δμηρικῶν χρόνων πρὸς τῇ ἀπλῇ δοτικῇ ἐχρησίμευε καὶ ἡ αἰτιατική, ὅχι μόνον ἀπρόθετος, καθὼς εἶδαμεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ μιᾶς τῶν προθέσεων πρὸς (ἐνίοτε ὡς παρ' Ἀττικοῖς) καὶ εἰς. Ἐννοεῖται δ', ὅτι οἱ ἐμπρόθετοι οὗτοι τύποι τόσον ἐπεκράτησαν, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὥστε καὶ ὅλως τὸν τόπον τῶν ἰσοδυνάμων ἀπλῶν δοτικῶν ἐπ' ἐσχάτων κατέλαβαν. Δῆλον δ' ἐκ τῶνδε.

α.) αἰτιατικὴ μετὰ τῆς πρὸς ἰσοδύναμος τῇ ἀπλῇ δοτικῇ. Ἰλ. P, 90 ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς δὴν μεγαλήτορα θυμόν. Πρβλ. X, 98. Ὀδ. E, 298. Ἰλ. Γ, 155 ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἡρόρευσον. Πρβλ. E, 274. Ὀδ. Π, 151 ἀτὰρ πρὸς μητέρα εἶπεν. Πρβλ. αὐτ. 430 ἐχέφρονι Πηνελοπεῖρῃ εἶφ' ὅτι κατλ. Ἰλ. P, 471 οἶον πρὸς Τρῶας μάχεται πρότω ἐν ὀμίλῳ. Z, 835 ὅς πρὸς Τυδείδην Διομήδεα τεύχε' ἄμειβεν. Ἡσιόδ. Ἔργ. 210 πρὸς κρείσσορας ἀντιφερίζειν. Πρβλ. Θεογ. 609 κακὸν ἐσθλῶ ἀντιφερίζει. — Πινδ. Πυθ. 88 χρὴ δὲ πρὸς θεὸν οὐκ ἐρίζειν. 34 ποτὶ δ' ἐχθρόν ἅτ' ἐχθρὸς ἐὼν λύκοιο δίκην ὑποθεύσομαι. — Ἡρόδ. Γ'. 53 ἡ μὲν δὴ — ἔλεγε πρὸς αὐτόν. Πρβλ. Α'. 8. 88. 89. 90. — Αἰσχ. Ἰκετ. 234 ἐγὼ δὲ πρὸς σε πότερον ὡς ἔτην λέγω ἢ τηρὸν Ἑρμοῦ ῥάβδον κατλ., Χοηφ. 652 εἶπε θαρσύνσας ἀνὴρ πρὸς

ἄνδρα. — Σοφοκλ. Ἀντιγον. 62 πρὸς ἄνδρας οὐ μαχουμένα. Πρβλ. 10 πρὸς τοὺς φίλους στείνοντα τῶν ἐχθρῶν κακά. Τρωχ. 369 ἔδοξεν οὖν μοι πρὸς σέ δηλῶσαι τὸ πᾶν. Πρβλ. Φιλοκτ. 1336. — Εὐριπ. Ἑκάβ. 217 νέον τι πρὸς σε σημανῶν ἔπος. Ἄλκ. 1008 φίλον πρὸς ἄνδρα χρὴ λέγειν ἐλευθέρως. Ἐλέν. 1604 δείξατε πρὸς ἄνδρας βαρβάρους. Πρβλ. Ἡρακλ. Μαιν. 535. Ἰκστ. 247 Ἴφιγ. Αὐλ. 45 πρὸς δ' ἄνδρ' ἀγαθὸν πιστόν τε φράσεις. 99 γράψας ἐπεμψα πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν. Πρβλ. Ἰων. 1520 πρὸς σέ φράσαι. 1559 Φοιν. 693. Τρωαδ. 662. — Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 311 λέγειν πρὸς ἡμᾶς. 722 πωλεῖν πρὸς ἐμέ. Πρβλ. Ἰππ. 899. Νεφ. 63 ἵππον προσετίθει πρὸς τοῦτομα. 359 φράζε πρὸς ἡμᾶς ὃ τι χρήζεις. 480 μηχανὰς — πρὸς σε καινὰς προσφέρω. Σφηκ. 44. Πλουτ. 252. Θουκ. Α'. 118 ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρὸς τε ἀλλήλους καὶ τὸν βάρβαρον. Β'. 65 οὔτε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἔπεμπον κτλ. 59 πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους — ἐγγχωρεῖν. πρὸς τὰ παρόντα χαλεπαίνοντας (πρβλ. χαλεπαίνειν τινί). Ζ'. 82 κτλ. Ξενοφ. Ἀπομν. Β'. 6, 29 ὅταν ἐπιθυμήσης φιλλαν πρὸς τινας ποιεῖσθαι (πρβλ. αὐτόθι: οἷς ἂν βούλοιο φίλος γενέσθαι). Πρβλ. Δ'. 2, 16 Κ. Παιδ. Α'. 6, 31. Η'. 2, 12 ὅπως μνησθῆναι ἂν τις ἐτόλμησε πρὸς τινα περὶ Κύρου φλαυρόν τι. Ἀναβ. Α'. 1, 8 πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἠξίου κτλ. (Πρβλ. Εὐριπ. Ἴφιγ. Αὐλ. 360 πέμπεις σὴ δάμαρτι παῖδα δεῦρ' ἀποστέλλειν). αὐτ. 10 καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλύσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλεύσῃται (πρβλ. Θουκ. Ε'. 47 καταλύειν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων). Ἀναβ. Ζ'. 6, 15 περὶ ὧν πρὸς τοῦτον διαφέρομαι (πρβλ. Ἀντιφῶντα π. τ. Ἡρώδου φ. 50 οἱ τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν λόγους λέγοντες πιστότεροί εἰσι τῶν διαφορομένων σφίσιρ αὐτοῖς. καὶ Ἀναβ. αὐτ. νῦν πάντων (αὐτῷ) διαφορώτατός εἰμι). Ἀναβ. Β'. 3, 2 Λέξατε οὖν πρὸς με τί ἐν νῷ ἔχετε. Πρβλ. αὐτ. Β'. 5, 25. Γ'. 1, 16 Α'. 2, 1, 3, 4 πρὸς τοὺς Θρᾷκας ἐπολέμησα. 5 πρὸς ἐκείνον ψευδάμενον μεθ' ὧν εἶναι. κτλ. Πλάτων. ἐπιστ. σλ. 310, b. ἵνα πρὸς τοὺς ἄλλους βέλτιον προσφέρῃ. c. ὕγιές τι Κρατιστόλου καὶ Πολυξένου πρὸς σέ εἰρηκότων. Πρβλ. αὐτ. 311 a. 313. a. 314. a. 315. c. πρὸς τοὺς μισθοφόρους διεβλήθη. 321. e. 324. b. πρὸς ἡμᾶς διεξεληθεῖν 347. b. e. 348. e. Διονύσιος ὡμολόγει πρὸς ἐμέ καὶ σέ. 357. a. διεπολέμησαν πρὸς τὴν τυραννίδα. Πολιτ. στ'. 488. b. Η'. 545 d. 566. a. Κρατύλ. 390. e. οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ὅπως χρὴ πρὸς ἃ λέγεις ἐναντιοῦσθαι. Νόμ. Α'. 625. d. ἤδε γὰρ ἀνὼμαλος αὐ καὶ πρὸς τὴν τῶν πεζῇ δρόμων μάλλον σύμμετρος. Γ'. 686. b. Πρὸς τὰ δύο πολεμοῦν. Διάχ. 191. d. πρὸς

ἐπιθυμίας μάχεσθαι. b. πρὸς αὐτοὺς μάχεσθαι, Θεαγ. 123. a. — Αἰσχιν. Ἐρυξία §. 15 εἶπον οὖν ἐγὼ πρὸς τὸν Πρόδικον. — ταῦτα ἔμοῦ λέγοντος, ὁ Πρόδικος ἀνταρῆγετο πρὸς τὸ μειράκιον κτλ. — Δυσ. ἐπιταφ. 65. στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους βία (πρβλ. Ξενοφ. Ἀπομν. Β'. b, 17 στασιάζοντες ἀλλήλοις.) 24 ἀπήντων ὀλίγοι πρὸς πολλούς (πρβλ. αὐτ. 31 κατὰ γῆν τοῖς βαρβάροις ἀπαρτήσονται). κατὰ Ἐρατοσθ. 14 λέγω πρὸς αὐτὸν τάδε. 24 πρὸς ἕτερον περὶ τούτου διαλέγεσθαι. Πρβλ. 69. — π. τραῦμ. ἐκ προν. 5 φρασάτω πρὸς ὑμᾶς. ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθ. φ. §. 19 ἐμνήσθην Ἐρατοσθένους πρὸς αὐτήν. Ἐπιταφ. §. 47 δόντες ἔλεγχον τῆς ἑαυτῶν ἀρετῆς — — καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας κτλ. — Ἰσοκρ. ἐπιστ. Α. 2 ῥᾶον ἂν τις παρὼν πρὸς παρόντας φράσειεν. πρὸς Νικοκλ. §. 18 περὶ ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι. 24 οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἡττους, ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἀξιώσεως. Ἀρεοπαγ. §. 54. Πηνηγ. 116 ἀντὶ τοῦ πρὸς ἑτέρους περὶ τῆς χώρας πολεμεῖν ἐν τὸς τείχους οἱ πολῖται πρὸς ἀλλήλους μάχονται. — Δημοσθ. Φιλίππ. Γ'. 18 τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς! 20 βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς. 28 οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους. π. Συμμορ. 10 εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκείρον ἐγινόνμεθ' ἀντιπατιτόμενοι. 38 ἀπαγγέλλεσθαι πρὸς βασιλέα. κ. Ἀριστοκρ. §. 114 ἡνίκα μὲν στασιάζει πρὸς τινος. π. τ. στεφάνου 103 ὅσα ὀκνήσαιμ' ἂν πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. — Ἐπιστολ. [Φιλίππου] §. 16 τοῦ στρατηγοῦ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας. 17 πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι. — — Αἰσχιν. κ. Τιμ. 8 πρῶτον μὲν διέξιμι πρὸς ὑμᾶς τοὺς νόμους. 70 δ' ἐπράττετε πρὸς τοῦτον οὐκ ἐγγράφω. 78. 79 πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. 87 πρὸς οὓς τινος ἐπολέμει. 118 λέξω πρὸς ὑμᾶς. Πρβλ. αὐτ. 157. 158. 159. ἀποκρίνασθε πρὸς ἐμέ. 163. 165. 168. 173. 176. πρὸς ταῦτα ἀντιτετάχθαι. 177 πρὸς ὑμᾶς παρησιάσασθαι. π. παραπρ. §. 4 παρακλεύσασθαι πρὸς ἄνδρας ὁμωμοκότας (πρβλ. Θουκ. Β'. 88 τοιαῦτα τοῖς Πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκλεύσαντο κτλ.) — Ἀριστοτ. Πολιτ. Ε'. 4, 5 Πεισίστρατος στασιάζας πρὸς τοὺς πεδιακοὺς. Πρβλ. αὐτ. 5, 3. 6. 7. οἱ πρὸς τούτους μαχόμενοι. Ε. 7, 2 τοῖς σοφίσματος χάριν πρὸς τὸ πλῆθος συγκαίμενοι. 7 τοὺς ζῶντας ἀσυμφόρως πρὸς τὴν πολιτείαν ἐν μὲν τῇ δημοκρατίᾳ πρὸς τὴν δημοκρατίαν, ἐν δὲ τῇ ὀλιγαρχίᾳ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν. Ε'. 7, 14 φιλίαν πρὸς τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν ἔχειν κτλ. — Πολυβ. Β'. 22 ἐνεχείρησαν (οἱ Ῥωμαῖοι) πρὸς τὰ κατὰ τοὺς πολεμίους. — Διοδ. Σικελ. Γ'. 64 εἰπεῖν πρὸς αὐτήν. ΙΒ'. 42 οἱ Πλαταιεῖς πρὸς Ἀθηναίους ἐπέμψαν πρέσβεις

περὶ βοηθείας. 44 πολεμῶν πρὸς τοὺς ἐγχωρίους. 46 ἐπεκηρυκεύσαντο πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας. 1Δ'. 82. Μηδίου διαπολεμοῦντος πρὸς *Ανκόφρονα*. Πρβλ. αὐτ. 96. 98. 99. 1Ε'. 9. 12 ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς πολεμίους. — Ἰωσήπου Ἀρχ. 1Γ'. σλ. 183, 32 (*Teubn.*) πέμψαντες πρὸς αὐτὸν οἱ Πτολεμαῖοι παρκαλουν κτλ. 1Ζ'. 73, 27 καὶ δὴ καὶ λόγων πρὸς μόνον τὸν υἱὸν εἰρημένων ἐξοίσεις πρὸς τὰς Φερῶρα γυναικας. Πλουτ. Νομ. 2, 5 οὐκ ἐστασίασαν πρὸς Ῥωμόλον. 3, 1 συνέβησαν πρὸς ἀλλήλας. 3 πρέσβεις ἐκπέμπουσι πρὸς τὸν ἄνδρα. Πομπη. 44, 4 πρὸς τὰς γυναῖκας ὁ Κάτων ἔφησε. 47, 4 Κράσσου πρὸς Πομπηίου διαφερομένου. Ἀγησ. 15, 6. 16, 1 Σερτωρ. 7, 3. πρὸς ὃν ἐπεχείρησε διαναυμαχεῖν. 9, 2 Ἀλεξανδρ. 5, 1. πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἔλεγεν. 7, 4 γράφει πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν (πρβλ. 22, 2 ἔγραψε Παρμενίῳ κελεύων). 12, 3 ἀνήχθη πρὸς Ἀλεξανδρον. 22, 2. 4. 29, 1. ἡγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους. 2 πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν Διονυσίων οὐκ ἀπήρτησεν. Πρβλ. αὐτ. 4. 31, 6 πρὸς ἀλλήλους διαλεχθέντες. Τιμολ. 14, 2 ἐρίζειν πρὸς ἐκείνας, 15, 2 πρὸς τὸν μουσικὸν Ἀριστόξενον ἔφη. 17, 1. Πρὸς Τιμολέοντα πολλοὺς ἑώρα συνισταμένους. — Ἀρριαν. Ἀναβ. Ἀλεξ. Ἀ. 10, 4 ὁ δὲ τὰ μὲν ἄλλα φιλανθρωπῶς πρὸς τὴν πρεσβείαν ἀπεκρίνατο. 12, 9 διὰ κινδύνου ἵεναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας. 25, 4 λέγει πρὸς Παρμενίωνα ὣν ἕνεκα ἀπεστάλη. 27, 3 ξυνέβη πρὸς αὐτοῦς. 28, 1 κλ. Ἀρτεμιδ. ὄνειροκρ. Ἀ. προοιμ. πρὸς τοὺς ἀναιρεῖν ἐπιχειροῦντας ἀντιτάξασθαι. Ἀ. 2 εἰ μὴ πρὸς φιλονεικοῦντας λέγοιτο. Φιλοστρ. τ. πρεσβ. εἰκόν. Ἀ. 1 τὴν Ἀσίαν πρὸς τὴν Εὐρώπην ἀντιτάξαι. — Ἀλκίφρ. ἐπιστολ. Ἀ. 10, 1. πρὸς ἀλλήλους ἀρασσόμενοι. 13, 1 λέγε πρὸς με οὐ πρὸς ἐτέρους ἐκπυστα ποιῶν τὰμά. 23, 3 πρὸς ἀλλήλους ἐδέδεντο οἱ λίθοι. — Ἀρισταίν. ἐπιστολ. Ἀ. 2 ἀμιλλώμεναι πρὸς ἀλλήλας ἀδόλως. 4 ἔφη πρὸς ἐμέ. Πρβλ. ἐπιστολ. 7. Β'. 14 κτλ.

Ἐκ τῆς Κ. Δ. Ματθ. Γ'. 15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν. Μαρκ. Γ'. 31 ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. Λουκ. Ἀ. 28 ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτήν. 34 εἶπε δὲ Μαριάμ. πρὸς τὸν ἄγγελον. 55 καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν. Πρβλ. Β'. 15. 18. 20. 34. 48. Γ'. 12, 13. 14. Δ'. 3 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν. 21. 23. Ε'. 22. 31. 33. 34. 36. ς'. 3. 9. 11. Η'. 21. 22. 25. Κ'. 2, 3. 9. 10. ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον. Πρβλ. ΚΓ'. 7. 15. ΚΔ'. 13 καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους. Ἰωανν. Ἀ. 42 καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Β'. 3 λέγει πρὸς αὐτόν. Πρβλ. Γ'. 4. Δ'. 15. 33. Ε'. 33. 45 μὴ δοκεῖτε, ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα. ς'. 5. 34. 52 ἐ-

μάχοντο οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες κτλ. *Ἡ. 31* ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους. *Πρβλ. αὐτ. 57. 1Α. 24. 1Β. 49. Πράξ. Α. 7* εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς. *Β. 7. 12. 29. 37. 38, Γ. 12* ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν. *22. 23. 25* τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ. *Δ. 4. 8. 49. 23. Ε. 9. 35. Ζ. 3. Ἡ. 14. 24* δεήθητε πρὸς τὸν Κύριον. *Θ. 40. 44. 45. Ι. 28. 1Α. 2* διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς. *43. 20. 30* κτλ. *Πρὸς Ῥωμ. ἐπιστ. Ι. 24* *Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει. Β. Κορινθ. Δ. 2* συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων (*Πρβλ. Ε. 12* οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάρομεν ὑμῖν) *Ζ. 12* φανερωθῆναι πρὸς ὑμᾶς. *ΙΓ. 7* εὐχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεόν (*Πρβλ. Πράξ. ΚΣΤ. 29* εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ) κτλ. *Αἰσώπ. μύθ. 16. 6* (*Teubn.*) ἡ δὲ ἀπεκρίθη πρὸς τὸν αἰλουρον ταῦτα. *31* ἔφη πρὸς αὐτὴν κτλ.

Β.) αἰτιατικὴ μετὰ τῆς εἰς.

Καὶ ἡ διὰ τῆς εἰς καὶ τῆς αἰτιατικῆς ἀντικατάστασις τῆς δοτικῆς ἀπὸ τῆς εἰς τόπον κινήσεως ἀρχὴν λαβοῦσα ἐπεξετάθη κατ' ὀλίγον καὶ εἰς ἄλλας σχέσεις. *π. χ. Ὅδ. Γ. 1* Ἡέλιος δ' ἀνόρουσε — οὐρανὸν ἐς πολύχαλκον. *Πρβλ. Ἰλ. Ε, 503 — 4 Ἰλ. Θ, 445* εἰς ἄρματα βαίνων. *Ἡροδ. Β' 169* ἀπίκοντο ἐς Μώμεμφιν πόλιν — ἀπήχθη ἐς Σάων πόλιν κτλ. Ἐντεῦθεν, τοῦ τόπου μετωνομικῶς διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν ἐνοικούντων ἐκφερομένου, ἡ εἰς σημαίνει ἥτοι κίνησιν ἕως εἰς αὐτοὺς ὡς εἰς τέρμα ἢ κίνησιν καὶ διάδοσιν τῆς ἐνεργείας μεταξὺ αὐτῶν, *π. χ. Ἰλ. Ω, 382* ἐκπέμπεις κειμήλια ἀνδρας ἐς ἀλλοδαπούς. *Ὅδ. Ζ, 327* δός μ' ἐς Φαίηκας φίλον ἐλθεῖν ἢδ' ἐλεεινόν. *Πρβλ. Ἰλ. Κ, 214.* Ἐν τοῖς τοιοῦτοις καὶ ἐνικῶς τιθέμενα τὰ προσωπικὰ ὀνόματα φανερώουσι πρῶτον μὲν τὴν εἰς τόπον, ὅπου τὰ πρόσωπα καθ' ὅλου διατρίβουσι, κίνησιν *π. χ. Ἰλ. Π. 574* ἐς Πηλὴν ἰκέτευσε καὶ ἐς Θέτιν ἀργυρόπεσον = εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πηλ. καὶ Θετ. ἰκέτης ἦλθε. *Η'. 314* Αἶανθ' αὖθ' ἐτέρωθεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοὶ εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον. *Πρβλ. Ψ, 36* καὶ *38* : οἷδ' ὅτε δὴ κλισίην Ἀγαμέμνονος ἵξον ἰόντες. Τοιαῦτα καὶ τὰ : ὕμν. Ἑρμ. *322 — 3.* Ὅδ. Ε, *127.* Ὅδ. Γ, *317* ἐς Μενέλαον ἐλθεῖν. *Πρβλ. αὐτ. 326* οἱ τοι πομπῆς ἔσονται ἐς Λακεδαιμόνα δῖαν, ὅθι ξανθὸς Μενέλαος κτλ. Ἀλλ' ἡ τοπικὴ αὕτη σχέσις τοσοῦτον ἀμυδρῶνεται ἐν τοῖς τοιοῦτοις, ὥστε ἡ εἰς καταντᾷ νὰ σημαίνει ἀπλῶς τὴν εἰς πρόσωπον κίνησιν καὶ ἀπότασιν, συντασσόμενη ὅχι μόνον μετὰ ρημάτων εἰλεῖναι, πορεῖναι, ἀγωγῇ, πομπῇ κ. τ. ὅμ. σημαίνοντων, ἀλλὰ καὶ ἀλλοίων, ὥστε πάντα καὶ ἀπλῇ δοτικῇ

συντάσσονται. π. χ. Ἰλ. P, 709 *ἐλθεῖν εἰς Ἀχιλλῆα πόδας ταχύν*. Πρβλ. Σ, 2 ἔνθα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας φέρεται *δοτική*. Ἰλ. A, 390. O, 402. Ψ, 403. κάλσόν τέ μιν *εἰς* ἑκάστος (τῶν ἀνέμων δηλ. παρὰ τῷ Ζεφύρῳ εὐωχουμένων ἐκάλουν τὴν Ἴριν). Ὀδ. X, 435. H, 254 νῆσον *εἰς Ὠγυγίαν* πέλασάν (με) θεοί. Πρβλ. Ὀδ. K, 440 κτλ.

Δὲν ἀγνοῶ, ὅτι τινὲς λίαν ἀκριβολογοῦντες καὶ τὴν ἔννοιαν παραβιάζοντες θέλουσι καὶ εἰς τὰ ἄρτι παρατεθειμένα τὴν τοπικὴν ἐκείνην σχέσιν νὰ ἐφαρμόζωσιν, οὐδέποτε παραδεχόμενοι καὶ τὴν *εἰς* ἐπὶ τῆς εἰς πρόσωπον κινήσεως καὶ ἀποτάσεως, ἀλλὰ μόνον τὴν *πρός* (ἀττικῶς δὲ καὶ τὴν *ὥς*). Ἀλλὰ πόσον ἄτοπος ἀποβαίνει ἡ ὑπερακρίβεια αὕτη, ἐκτὸς τῶν προεκτεθειμένων καὶ τὰδε δεικνύουσιν. Ἰλ. M, 287 αἱ μὲν ἄρ' *εἰς* Τρώας, αἱ δ' *ἐκ* Τρώων *εἰς* Ἀχαιοὺς κτλ. ἔνθα αἱ λίθοι ἐβάλλοντο ὅχι *εἰς* τὸν τόπον τῶν Τρώων καὶ τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' *εἰς* αὐτοὺς τοὺς Τρώας καὶ Ἀ. Ω, 204. Ὀδ. Z, 175 ἀλλ' ἀρασσ', *ἐλέαιρε*· σὲ γάρ — *εἰς* πρώτην *ἐκόμεν*· ἔνθα ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ἔρχεται *εἰς* τὸν τόπον, ὅπου ἡ Ναυσικῆ διέτριβεν, θν οὐδ' ἐγνώριζεν, ἀλλ' *εἰς* αὐτὴν τὴν Ναυσικῆν. — Τοιαῦτα καὶ τὰ : Ἡσιόδ. Ἀσπ. 83 *ἵκετο δ' εἰς Κρεϊορτα* καὶ Ἡνιόχην τανύπεπλον. Πρβλ. αὐτ. 354 — Ἡρόδ. Γ'. 51 *εἰς* τούτους πέμπειν ἄγγελον ἀπηγόρευε μὴ μιν δέκεσθαι οἰκίοισιν. 53 βούλει τὴν τυραννίδα *εἰς* ἄλλους πεσέειν; Ἀ. 13 ἀποδοῦναι ὀπίσω *εἰς* Ἡρακλείδα τὴν ἀρχήν Πρβλ. Δ'. 147. Ἀ. 5. Γ'. 49. 52. ἀντιστατέων τε καὶ ὀργῇ χρώμενος *εἰς* τὸν σε ἥκιστα ἐχρῆν. αὐτ. *εἰς* τοὺς τοκέας καὶ *εἰς* τοὺς κρείσσονας τεθυμῶσθαι (πρβλ. Αἰσχ. ἀποσπ. 315. Herm. ἀνδρῶν γάρ ἐστιν ἐνδίκων τε καὶ σοφῶν ἐν τοῖς κακοῖσι μὴ τεθυμῶσθαι θεοῖς.) Ἀ. 97 *εἰς* ἐωυτὸν πᾶν ἀνακείμενον. 116 προσφέρεσθαι *εἰς* ἐωυτὸν = προσεοικέναι. ζ'. 69 πᾶν *εἰς* σὲ κατειρήσεται. 73 ἀγαγόντες δὲ σφας *εἰς* γῆν τὴν ἀττικὴν παρατίθενται *εἰς* τοὺς ἐχθίστους Αἰγινήτησι Ἀθηναίους. Πρβλ. 86, 4. Ἡ. 65 κτλ. — Πινδάρου Ὀλ. Β'. 34 ῥοαὶ δ' ἄλλοτ' ἄλλαι εὐθυμῶν τε μέτα καὶ πόνων *εἰς* ἀνδρας ἔβαν. αὐτ. 49 Πυθῶνι δ' ὁμόκλαρον *εἰς* ἀδελφεὸν (γέρας ἔδεκτο) κτλ. — Αἰσχ. Περσ. 740 *εἰς* δὲ παῖδ' ἐμὸν Ζεὺς ἐπέσκηψεν τελευτὴν θεσφάτων. Πρβλ. αὐτ. 104 ἐπέσκηψε δὲ (Μοῖρα) Πέρσας πολέμους πυργόδακτους κλ. Χοηφ. 237 καὶ τὸ μητρός *εἰς* σέ μοι ῥέπει στέργηθρον. — Σοφ. Αἴ. 1006 ποῖ γὰρ μολεῖν μοι δυνάτῳ, *εἰς* ποίους βροτούς; Φιλοκτ. 396 *εἰς* τὸν δ' Ἀτρεΐδαν ὕβρις πᾶσ' ἐγώρει (πρβλ. Τραχ. 303 *πρός* νεῖδος τοῦμὸν οὕτω σπέρμα χωρήσαντά σοι). αὐτ. 522 τοῦτο — *εἰς* ἐμέ τοῦ — ὀνειδίσαι. Πρβλ. 1308. Ἀντιγ. 1088 ἵνα τὸν θυμὸν οὗτος *εἰς* γεωτέρους ἀφῇ. Ἡλ. 374. 597. 606 τοῦδέ γ' οὖνεκα κήρυσσέ μ' *εἰς* ἄ-

παντας. Προβλ. 642. Οἶδ. Τυρ. 62. τὸ μὲν γὰρ ὕμῳν ἄλγος εἰς ἐν ἔρ-
χεται μόνον. 93 ἐς πάντας αὖδα. — Εὐριπ. Βακχ. 779 φόγος ἐκ
Ἑλλήνας μέγας. 775 ταρβῶ μὲν εἰπεῖν τοὺς λόγους ἐλευθέρους εἰς
τὸν τύραννον. Ἡλ. 1267 αἰτίαν εἰς αὐτὸν οἶσει. 1332 οὐδ' ἐγὼ εἰς
σὸν βλέφαρον πελάσω. Ἰφιγ. Ταυρ. 23 τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέ-
ρων. Ὀρεστ. 736 Μενέλεως κάκιστος εἷς με καὶ κασιγνήτην ἐμήν. —
Πολὺ δ' ἐναργέστερα φαίνεται ἡ ἀνθ' ἀπ.λῆς δοτικῆς χρῆσις τῆς εἰς
μετ' αἰτιατικῆς ἐν Ῥήσω 875 οὐ γὰρ εἰς σὲ τείνεται γλῶσσα. 928
τρέφειν δέ σ' οὐ βρότειον ἐς χέρα Στρυμῶν δίδωσιν, ἀλλὰ πηγαίαις
κόραις. Ὀρεστ. 453 χάριτας πατρώας ἐκτίρων εἰς οὓς σε δεῖ. Ἰππολ.
645 χρῆν δ' εἰς γυναικας πρόςπολον μὲν οὐ περᾶν (= πορεῖν = πα-
ρασχεῖν, δοῦναι;), ἀφθογγα δ' αὐταῖς συγκατοικίζειν δάκη θηρῶν.
Βακχ. 421 ἴσα δ' εἷς τε τὸν ὄλβιον τὸν τε χεῖρονα δῶκ' ἔχειν. Ἐκαβ.
303 αὖ δ' εἶπον ἐς ἅπαντας οὐκ ἀρνήσομαι κ.τ.λ. — Ἀριστοφ. Ἰππ.
657 ἐπένευσεν εἰς ἐκεῖνον ἡ βουλή πάλιν. Προβλ. 663. Πλουτ. ὥς τ'
εἰς ἔμ' ἦκει τῆς πόλεως τὰ πράγματα. — Θουκ. Α'. 72 ἔδοξεν αὐτοῖς
παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι. Προβλ. αὐτ. προσελθόντες
οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐ-
τῶν εἰπεῖν. Β'. 7. πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα καὶ
ἄλλοις ἐς τοὺς βαρβάρους. Ε'. 45, 1 ἀν' ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν.
Προβλ. αὐτ. 4 γ'. 54, 4 οὐδὲ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθῆς ἦν ἐς τοὺς πολ-
λοὺς. 41, 1 διαβολὰς οὐ σῶφρον οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους οὔτε
τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι. Γ'. 109, 3 Λακεδαιμονίους καὶ Πελοπον-
νησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκεῖνη Ἑλλήνας. Δ'. 22. 3. Ε'. 44, 1 δίκης
ἐπιτροπὴν γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ ιδιώτην. Η'. 47, 2 Ἀλκιβιάδου
προσπέμφαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας, ὥστε
μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων. 48, 1 πολ-
λὰς ἐλπίδας εἶχον — — τὰ πράγματα — ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσιν κλ.
— Ξενοφ. Ἀναβ. Ε'. 4, 2 πέμπουσιν εἰς αὐτοὺς Τιμησίθεον τὸν Τρα-
πεζούντιον. 6, 27 εἰς δὲ τὸ κοινὸν μηδὲν ἀγορεύειν. 28 λέγειν εἰς ὑ-
μᾶς. Ζ'. 1, 14 τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. Κ. Π.
Γ'. 3, 66 τοξεῖται μὲν ἢ ἀκοντίζειν εἰς τοὺς κατακαίροντας οὔτε ἐ-
φρόνουν οὔτε ἐδύναντο. Ἑλλήν. Α'. 7, 3 καὶ τοὺς ἄλλους χρὴ δεθέντας
εἰς τὸν δῆμον παραδοθῆναι. αὐτ. 5 ἦν (ἐπιστολὴν) ἐπεμψάν οἱ στρα-
τηγοὶ εἰς τὴν βουλὴν καὶ εἰς τὸν δῆμον. — Δημοσθ. π. τ. στεφ.
§. 88 δ — ἐκυτὸν εἰς τὰ πράγματα ἀφειδῶς διδούς. 94 περὶ ὧν ἡ-
γγωμορήκεσαν εἰς ὑμᾶς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις. 108 ἐγὼ δ' ἐκ
τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγκα τὰς τριηραρχίας. 112 εἰς

τοὺς συκοφάντας ἄγειν. Ἀριστοτέλους Πολιτ. Β'. 1, 17 μικρὴν γλυκὺ εἰς πολὺ ὕδωρ μίχθην ἀνκίσθητον ποιεῖ τὴν κρᾶσιν. Ε'. 5, 2 ἐν Ἰστρῷ δ' εἰς δῆμον ἀπετελεύτησεν, ἐν Ἡρακλείᾳ δ' ἐξ ἐλαττόνων εἰς ἑξακοσίους ἦλθεν. αὐτ. 6 ὅταν ἔνιοι εἰς ἐλάττους ἔλκωσι τὴν ὀλιγοχρίαν. — Πολυβ. Β'. 59 εἰ καὶ μηδὲν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς ἤμαρτεν. Γ'. 17 διδούς αὐτὸν εἰς τοὺς κινδύνους. Ε'. 106 εἰς πάντα τοὺς βασιλεῖς ἐξεκέρχυντο καὶ μάλιστα τούτων εἰς Πτολεμαῖον. — Ἀπολλων. Ἀργον. Α'. 1330. ὁ δ' ἐσσυμένως ἐβεβήκει ἐς Ἰήσωνα. Πρβλ. 1296. 250. ἄλλη δ' εἰς ἑτέραν ὀλοφύρετο δάκρυ χέουσα. — Θεοκρίτου Α'. 5 ἐς τέ (= σοὶ) καταρρεῖ ἡ χίμαρος. — Νικολ. Δαμασκ. (ἐν τ. βίῳ Καίσαρος ἔκδ. Πικκόλου) σλ. 52. πολλὰ δ' ἐπέμπετο καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ Καίσαρος εὖ πεπονθότας. 70 περὶ δὲ δαίτην ὀψίαν ἔρχεται καὶ εἰς Καίσαρα ὁ λόγος. — Διονυσ. Ἀλικαρν. Ρ. Ἀρχ. Α'. 7 καὶ πόθεν εἰς ἐμὲ ἡ τούτων γνῶσις παραγέγονεν ἀξιώσουσι μαθεῖν. κτλ. — Ἰωσηπ. Ἀρχ. Θ'. σλ. 261 (Bekker) οὗτος αὐτὴν εἰς Ἱερσάελαρ προεῖπε τοῦτον ἀπολείσθαι τὸν τρόπον. Ις'. σλ. 54 καὶ τι τοιοῦτον εἶπεν εἰς τὸν Συλλαῖον. Πλουτάρχου Κἀτ. τ. Πρεσβ. 20, 8 καταμειγνύμενος εἰς γένος τηλικούτον. Φωκ. 32, 2 συσκευαζόμενος εἰς αὐτόν. Ἄγιδ. 3, 5 εἰς αὐτόν ἡ βασιλεία περιήλθεν. Πρβλ. Νομ. 2, 5. — Κ. Δ. Ἰωανν. Η'. 27 ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. — Πράξ. Β'. 22 ἄνδρα ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι. π. Ῥώμ. Α'. 26 διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας. Πρβλ. αὐτ. 28. Ε'. 8 συνένστησε δὲ τὴν ἐκυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός. αὐτ. 15. ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. Η'. 18 πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ΙΕ'. 26 κοινωρίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς κτλ. Ι'. 14 πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πρβλ. αὐτ. Δ'. 3 ἐπίστευσε δὲ Ἀβραάμ τῷ Θεῷ. Β'. πρὸς Κοριν. Β'. 9 εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. Η'. 24 τὴν ἐνδείξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν — — εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε. ΙΑ'. 6 ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. Ι'. 13 ἡμεῖς δ' οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα. π. Κολοσσ. Α'. 6 τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς. αὐτ. 20 καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν. Γ'. 9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους. Α'. πρὸς Θεσσαλ. Α'. 5 τὸ Εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον. Πρβλ. Β'. 9 ἐκρυψάμεν εἰς ὑμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Δ'. 18 τὸν δόγον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς κτλ. Βαρνάβα ἐπιστ. ιγ'. ἀλλ' ἰδωμεν — εἰ ἡ διαθήκη εἰς ἡμᾶς, ἢ εἰς ἐκείρους. — Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτήν. — Κλήμεντ. Ῥώμης ἐπιστ. Α'. πρὸς Κορινθ. 23 καὶ ἐγκεκύφα-

τε εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. 56 ἡ νουθέτησις, ἣν ποιούμεθα εἰς ἀλ-
λήλους. Ἰγνατ. πρὸς Σμυρν. 9 ὡς ἔτι καιρὸν ἔχομεν εἰς Θεὸν με-
τανοεῖν. — Κοίντου Γ'. 469. 699. Ζ. 453. ἔκαρεν εἰς Εὐρύπυλον
βασιλῆα ἀγγελία Δαναῶν. Θ'. 35 κήρυκα Μανοίτιον εἰς Ἀγαμέμνο-
να πέμψε. Γ'. 270. 324 ἀλλά μοι ἔρρε δόμοιο καὶ εἰς Ἑλένην ἀφι-
καρε. ΙΔ'. 467 κτλ.

Οὕτω λοιπὸν παρακολουθήσαντες τὴν πορείαν τῆς γλώσσης ἀπὸ
τῶν ἀρχαιοτάτων, τῶν διὰ τῶν δημοικῶν ἐπὶ γινωσκτῶν μας χρόνων,
μέχρι τοῦ δ'. μ. Χ. αἰῶνος, εἶδαμεν, ὅτι ἡ δοτικὴ ἀπὸ τῆς ἀρχαίας
τοπικῆς ἤτοι τοῦ τύπου τοῦ σημαίνοντος οὐ μόνον στάσιν ἐν τόπῳ
(ἢ χρόνῳ), ἀλλὰ καὶ κίνησιν κατὰ τόπον καὶ εἰς τόπον, ἀρχὴν λα-
βοῦσα καὶ εἰς ἄλλας μᾶλλον ἢ ἥττον ἀφηρημένας σχέσεις ἐπεξετάθη·
ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀνάλυσις αὐτῆς ἢ ἀντικατάστασις διὰ τῆς αἰτιατι-
κῆς καὶ τῆς ἐτέρας τῶν προθέσεων πρὸς καὶ εἰς ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐκεί-
νης τοπικῆς σχέσεως ἀρχὴν λαβοῦσα καὶ ἐπὶ τὰς ἄλλας διεδόθη. Ἀλλὰ
καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ συνήθως ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἡ τῶν ὁμοίων
καὶ συστοίχων τύπων πληθὺς δὲν μένει ἄτακτος σωρὸς ἢ ἄχρηστος πε-
ριουσία, ἀλλ' ἕκαστος λαμβάνει χρῆσιν ἰδίαν οὕτως ἢ ἐκείνως τῆς τῶν
ὁμοειδῶν διαφέρουσας, οὕτω καὶ ἕκαστος τῶν τριῶν τούτων τύπων
κατ' ἀρχὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰδίαν καὶ σημασίαν καὶ χρῆσιν εἶχε· π.
χ. τῶν τύπων πέμπω τινί, πέμπω πρὸς τινα καὶ πέμπω εἰς τινα,
τὴν αὐτὴν ἐν γένει ἔννοιαν ἐκφερόντων, ὁ μὲν πρῶτος σημαίνει πε-
ρίπου τὴν πομπὴν γιγνομένην πρὸς ὄφελος ἢ χάριν τινός, ὁ δὲ δεύτε-
ρος τὴν πρὸς τινα εὐθυνοῖν καὶ ἀπότασιν τῆς, ὁ δὲ τρίτος τὴν κί-
νησιν τῆς ὡς εἰς τέρμα τὸν τόπον ἢ καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπὸν τινος.
Ἀναλόγους διαφορὰς δύναται τις νὰ ἐξέυρη καὶ ἐν τοῖς π. χ. λέγω τῷ
δῆμῳ, λέγω πρὸς τὸν δῆμον, λέγω εἰς τὸν δῆμον κ.τ.τ. Ἀλλ' ἡ ἐξ-
ακρίβωσις τῶν τοιούτων ὑπερβαίνει τὸν τε σκοπὸν καὶ τὰ ὅρια τῆςδε
τῆς πραγματείας. Ἐνταῦθα μετὰ τὰ γενικώτατα ταῦτα περὶ τῶν δι-
αφορῶν τούτων, σημειωτέον μᾶλλον, ὅπερ καὶ ἄλλοτε εἶπαμεν, ὅτι
ἡ γλῶσσα, μάλιστα τοῦ δήμου, οὐδαμῶς κατὰ μαθηματικούς κανόνας
βαίνουσα, οὐδέποτε ἐμμένει ἐν τοῖς ἀρχῆθεν δι' οἷον δήποτε λόγον
διαγεγραμμένοις ὁρίοις. Οὕτω καὶ ἐν τῇ χρήσει τῆς δοτικῆς καὶ τῶν
συστοίχων ἀναλυτικῶν τύπων, ἀφ' οὗ αἱ λεπτὰ ἐκεῖναι διαφοραὶ ἤρ-
χισαν ν' ἀμαυρῶνται καὶ νὰ ἐπικρατῇ ὅς' ἡμέραι ἡ ἀναλυτικὴ
ἀρχή, ἔπρεπεν εἰκότως νὰ ἐπέλθῃ ὅχι μόνον ἀδιαφορία τις, ἀλλὰ
καὶ προτίμησις τῆς ἀναλύσεως, τοῦλάχιστον παρὰ τοῖς κοινοῖς ἀν-
θρώποις, τοῖς ἀφελεστέροις τῶν ἀρχαιοτέρων ποιητῶν ἢ συγγρα-

φείων καὶ δὴ καὶ τοῖς ἀμαθεστέροις τῶν μεταγενεστέρων· τὴν ἀ-
διαφορίαν ταύτην ἤραμεν ἐν τοῖς παρατεθειμένοις χωρίοις, ποῦ μὲν
μᾶλλον, ποῦ δ' ὀλιγώτερον· παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον ἀπέβη συχνοτέ-
ρα, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος π. Χρ. καὶ κατωτέρω
παραδειγμάτων. Ἐρρην. Δεξιππου σ. 25, 15 εἰ μήτε ἐαυτοῖς ἐπι-
βούλως καὶ ἐς τὸν ἄρχοντα ἐναντίως πράσσετε. 27, 16 θέλων — ἐς
ἐμαυτὸν μὴ καταλῦσαι τῆς πόλεως τὴν ἀξίωσιν. Μεράνδρου 293, 2
ἐς τὸν Μεβώδη παρήγαγε τὰς αἰτίας. Ζωσίμου 216, 22 εἰς Κωρ-
στατιῖνον ἦλθεν ἡ βασιλεία. Πρβλ. 14, 23. 61, 10. 171, 15. 181,
18 τὴν τῶν πραγμάτων εἰς αὐτὸν μεταθεῖναι ῥοπήν. 294, 10. 311,
2 τούτων εἰς τὸν βασιλέα κενωρηκότων. Προκοπίου Α. 60, 5 ἐς μό-
νον Ἰουστινιανὸν ἡ βασιλεία ἦλθεν. Γ'. 13, 10 λίαν ἐς αὐτὴν ἡ Θεο-
δώρα ἠγριαίνεται. Γ'. 15, 1 ὡς μὴ ἐς βασιλέα ἐκπυστα γένηται. 37,
20 πιστὴ εἰς τὸν αὐτῆς οἶκον. Γ'. 74, 1 καὶ τὰς οὐσίας εἰς τοὺς παῖ-
δας ἢ ξυγγενεῖς μηκέτι πρὸς ἀλλήλους οἷον τε εἶναι. Πρβλ. 78, 23.
97, 12. 105, 9. 181, 17 ἐς ἀλλήλους — ἐναρμοσθεῖσι. 186, 11
— — Συγκέλλου 554, 5 μερίζεται ἡ τῆς Συρίας ἀρχὴ εἰς τε Δημή-
τριον τὸν τοῦ Δημητρίου — καὶ εἰς τὸν υἱὸν Ἀλεξάνδρου. — Θε-
οφαν. Χρον. σλ. 16, 7 ἀλλήλους υπερβαλεῖν ἔσπευδον εἰς τὸν κατὰ
τῶν Χριστιανῶν διωγμόν. 161, 7 Τίς γὰρ εἰμί, ἵνα εἰς ἐμὲ τοῦτο γέ-
νηται; 375, 8 φιλονεικούντων τῶν μερῶν εἰς ἀλλήλους, ἔπεμψεν
μανδάτα εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη ὁ βασιλεὺς, λέγων εἰς μὲν τοὺς Βερέ-
τους, ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς παρ' ὑμῖν ἐτελεύτησεν, εἰς τοὺς
Πρασίρους ὅτι παρ' ὑμῖν κτλ. — Ἐν συνεχείᾳ Θεοφάνους Χρον.
390, 23 εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον χαμβρόν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον.
392, 13 τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενος. Αἰ-
σώπου μύθ. 16, b (Teubn.) εἰς δὲ αἴλουρος προκύβας ἔφη ταῦτα. —
Θεοδοσίου ἀκροάσ. π. ἀλώσ. Κρήτης. Α. στ. 30 ὁ μιγνύων πράξεις
ταπεινὰς εἰς ἐπηρμένους λόγους. — Χρον. Πασχ. 410, 16 ἡ τούτου
μετέπεσεν ἀρχὴ εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ. 559, 2 καὶ ἐγένετο φόβος πο-
λὺς εἰς τοὺς κατοικοῦντας κτλ. — Ἄρν. Κομνην. σ. 24, 10 εἰς
τὸν Καίσαρα παραπέμπομεν. 368, 19 ὁ Δαλασσηνός — τὸ πᾶν εἰς
τὸν ἐρχόμενον Δούκαν ἐφάνετο ἀντιθέμενος. 417, 18 τοῦτον — εἰς
μίαν τῶν θυγατέρων αὐτοῦ εἰσφύλακτο. — Γεωργ. Κεδρηνοῦ Τομ. Α.
σ. 433, 5 καὶ εἰς ἀγαθούς ἢ χάρις ἐνεργεῖ πολλάκις. Β'. 283, 16 δι-
αβάλλει τὸν ἐταιρειάρχην εἰς τὴν Αὔγουσταν ὡς σφετεριζόμενον τὴν
βασιλείαν ἐς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν. 605, 16 υπερλαλῆσαι τούτων ἐς
τὸν βασιλέα ἐπώμνυτο. 621, 22 τὰ εἰς τὸν ὄψαράν συμβεβηκότα κλ.

Οὕτω τέλος πάντων φθάνομεν εἰς τὰ λείψανα τῆς καθ' αὐτὸ δημώδους γλώσσης· ἐκ δὲ τούτων παραλείποντες τὰ προγενέστερα, τὰ ἀπὸ τῆς 5. μέχρι τῆς 16. ἑκατονταετηρίδος, — διότι ταῦτα οὐ πάντῃ ἀνόθευτα φέρονται παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς συγγραφεῦσι, — μεταβίνομεν εὐθὺς εἰς τοὺς δημοτικούς στιχουργοὺς τῆς 16. ἑκατονταετηρίδος. Καὶ πρῶτον ἀναφέρομέν τινα ἐκ τοῦ Α. Κ.

— Τοιοῦτος, παιδί μου, σπούδαζε νὰ γνωρισθῇς εἰς πάντας,

— συγγνώμην τὴν εὐήμερον παρέχε εἰς ἐκείνους.

— πλὴν οὐκ ἤρκεστῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν βουλήν ἐκείνων.

— Καὶ τὸν ζυγὸν σκληρότερον εἰς αὐτοὺς ἐπιθέσῃς,

— ἐγύρισε τὰ ὀπισθεν καὶ πρὸς ἐκείνους εἶπεν.

— καὶ δύο σκῆπτρ' ἀπέμειναν εἰς Ῥοβοῦμ ἐκείνων.

— νὰ δώσῃς φήμην εἰς αὐτόν, τιμὴν εἴτε καὶ δόξαν.

— οὐίε μου, βλέπε, εἰς τινα μάχην μὴδὲν ποιήσῃς κτλ.

Ἐκ τοῦ Πτωχοπρὸδ. Α. 144.

— ἀλλὰ τὰ μέτρα ποῦ 'φελοῦν 'ς τὴν ἄμετρόν μου πεῖναν;

288

— πῶς ὑπὲρ λόγον ἔφερε τὰπάκιν εἰς ἐμέαν.

Β'. 450

— νὰ φανῶ 'ς τοὺς γείτονας, ὅτ' εἶμαι καθαλλάρης.

270

— νὰ ὠριτα νὰ τὰς ἔδωκαν μαγγάβια 'ς τὸν Εὐγένην.

Ἐκ τοῦ Β. Χ.

Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα εἶπον οἱ στρατιῶται

Πρὸς τὸν καλὸν καὶ εὐμορφον Βέλθανδρον τὸν ἀνδρεῖον.

— Καὶ τότε ἐσηκώθη καὶ πρὸς ἐκείνους λέγει.

— ἰδὼν ταῦτας ὁ Βέλθανδρος ἔφησε πρὸς ἐκείνας.

— Ὁ Βέλθανδρος ἐστράφη καὶ πρὸς τὴν κόρην λέγει.

Ἐκ τῶν Χρον. τ. Μωρ. σλ. 38.

Διὰ τοῦτο λέγω πρὸς ἐσᾶς, ὅλους παρακαλῶ σας.

40

— τότε τὸν μετελάλησε καὶ λέγει πρὸς ἐκείνους,

— κ' ἐγὼ πάλιν ν' ἀποθαρρῶ τὰ πάντα μου 'ς ἐσένα.

66

— ν' ἀποθαρρήσῃ εἰς αὐτόν καὶ νὰ τὸν ἀπεργώσῃ κτλ.

Ἐκ τούτων ἀρκούντως ἀποδείχνεται, νομίζω, ὅτι ἡ διὰ τῆς αἰτιατικῆς μετὰ μιᾶς τῶν προθέσεων πρὸς καὶ εἰς ἀνάλυσις ἢ περίφρασις τῆς δοτικῆς προῆλθεν ἐξ αὐτῶν τῶν σπλάγχχνων τῆς γλώσσης, οἰκεία ὁρμῇ καὶ τάσει πρὸς αὐτὴν ἐλαυνομένης, ὅχι ἐξ ὀθνεῖας καὶ ἀλλοφύλου ἐπι- ενεργείας. Διότι ἂν ὑποθέσωμεν πρὸς ὀλίγον, ὅτι κατ' ἀλλοτρίαν ἐπι- ροὴν συνέβη ἡ μεταβολὴ αὕτη, τότε διεγείρεται πάλιν τὸ αὐτὸ ζήτημα, πόθεν αὕτη προῆλθεν ἐν τῇ ὀθνεῖᾳ ἐκείνῃ γλώσσῃ, ἥτις δῆποτε εἶνε;

Αἱ ῥωμανικαὶ π. χ. τῆς λατινικῆς δοτικῆς περιφράσεις *à l'homme, à la femme, à l'esprit* κτλ. *all' uomo, alla moglie, allo spirito* ἀντὶ τῶν *homini, mulieri* (ἢ *feminæ*), *spiriti* κτλ. προῆλθαν διὰ τὰς αὐτὰς καὶ ἑμοίας καὶ αἱ ἑλληνικαὶ αἰτίας ἵνα δὲ προστεθῇ εἰς τὰ μέχρι τοῦδε περὶ αὐτῶν εἰρημένα καὶ τὸ κῦρος ἀνδρὸς τὰ μάλιστα περὶ τὰ τοιαῦτα ἀξιοχρέου, τοῦ Α. Fr. Pott, ἐπισυνάπτω αὐτολεξεῖ ὅσα ἐν κεφαλαίῳ περὶ αὐτῶν ἀποφαίνεται, καὶ τὴν τοῦ *Fuchs* γνώμην παραδεχόμενος, ἐν σλ. 42—3 τοῦ Α. τόμου τῶν *Ἑτυμολογικῶν* του *ἐρευνῶν* (*Etymologische Forschungen* etc. 2te Aufl. 1859) « Das Ersetzen der allmählig immer häufiger gewordenen Casus durch Präpositionen (insbes *de* und *ad*) im Romanischen hat sehr gut *Fuchs* a. a. O. 104 ff, aus der Hinneigung des Latein, namentlich in der mehr gewöhnlichen Rede, zum Gebrauche gedachter Partikeln statt einfacher Casus erklärt. Wundern kann man sich darüber um so weniger, fasst man besonders den Umstand ins Auge, dass namentlich Fremdlinge in den römischen Legionen und Provinzen, unmöglich in den mehr verwickelten Structuren mit lateinischen Casus letztere immer richtig zu setzen und jeden in gehöriger Schranke zu halten verstehend, bald unter diesen grosse Verwirrung anrichten mussten. Dann waren zwei Präpositionen gleichsam die allezeit zur Aushülfe bereite Krücke, etwa so, wie im Persischen, im Türkischen u. s. w. häufig das abstracte Zeitwort « machen » mit *Nominilus*, die fremden Sprachen angehören, herhalten muss zum Ersatze für concretere Verba. Schon das Vermischen der Vocale *e* und *i*, oder *o* und *u*, sowie das Ablegen der schliessenden Consonanden *s* oder *m*, (welche bereits im vorklassischen Latein, wie auch die Poesie beweist, nicht recht fest sassen und deren Unterdrückung noch glücklich die classische Schriftsprache entgegenwirkte) mussten die Dämme der einzelnen Casus vielfach durchbrechen und zwischen ihnen Synkretismus herbeiführen, wobei ihre Vernichtung nicht ausbleiben konnte » κτλ.

Πανταχόθεν λοιπὸν περιορισθεῖσα ἡ χρῆσις τῆς κυρίας δοτικῆς κατήντησεν ἐν τῇ καθομιλουμένῃ εἰς στερεοτύπους τινὰς φράσεις, ἐνθα φέρεται ἀπροθέτως ἢ ἐμπροθέτως, οἷαι αἱ: δόξα τῷ Θεῷ. Χάριτι θεῷ. Τῷ Κυρίῳ δεῖρα (ἐν ἐπιγραφαῖς ἐπιστολῶν). σὺν Θεῷ. σὺν γυναικὶ καὶ τέχνῳ. ἐν καιρῷ πολέμου. τῇ ἀληθείᾳ. ἐν τούτοις. ἐν τούτῳ. ἐν ᾧ καὶ λ. Παρὰ δὲ ταῦτα καὶ αἱ προειρημέναι γερικοφανεῖς,

π. χ. δός μου το. δέν σου τὸ δίδω. τοῦ τὸ εἶπα καὶ αἱ ὅμοιαι ἀντὶ τῶν μοί, σοί, τῷ κτλ. Ἀδελφον δ' ἂν αἱ παρὰ τοῖς δημοτικοῖς σιχουργοῖς ἀπὸ τοῦ Ἀλ. Κομνηνοῦ καὶ Πτωχοπροδρόμου μέχρι Δημητρίου Ζήνου ἔτι ἀπαντῶσαι δοτικαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν τότε δημώδη γλῶσσαν ἢ ἀποδοτέαι εἰς τὸν ἀρχαϊσμὸν τῶν γραφάντων. Εἶνε δὲ τοιαῦται π. χ. ἐκ τοῦ Α. Κ. εἰπῆτέ μοι. τί λέγετε, τί ἐνὶ ἡ βουλή σας.

— αὐτά σοι ὑπομένουσιν ἐν τῷ παρόντι βίῳ,

— ὅτι ἀρρωστία καὶ θάνατος ἐνὶ κοινὰ τοῖς πᾶσι.

— ὅτι Θεὸς τὸ δίκαιον θέλει το φανερώσει.

ἐμπρὸς εἰς τὸ κριτήριον ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.

Ἐκ τοῦ Β. Χ.

εἰς γοῦν τὸν λιθαδότοπον ἐν τῇ νυκτὶ ἐκεῖνῃ

— οὐκ οἶδα, τί σοι λογισμοὶ καὶ τί σοι ἐπινοΐαις.

— τοῖς δὲ ποσὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐβάσταζε λεκάνη.

— τῇ δὲ παλάμῃ τῆς χειρὸς καθήμενον ἐκράτει.

— καὶ ἐσμίγετο τοῖς δάκρυσι τοῦ λιθίνου ζωδίου κτλ.

Ἐκ τοῦ Πτωχοπροδρόμου Α. 178.

— καὶ ταῖς χερσὶ κατέχουσιν ἄσπρον σερμιδχάτον.

Β'. 293. — ἵνα μὴ περιπέσῃ τις κακίοις τοῖς ὁμοίοις κτλ.

Δημ. Ζήνου 39

— τοῖς πᾶσι ἔνε φανερὸν Ἀσίας καὶ Εὐρώπης,

40 — τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ θεοῖς καὶ τοῖς ἀνθρώποις.

295 — ὁποῦν' γεμάτος θυσιῶν, καὶ τέρπονται τῇ κρίσει.

— ὦ Ζεῦ Κρονίδη, ἥξευρε, τῶν βορθακῶν τῷ πλήθει

δὲν δύναται ἡ Ἀθηνᾶ, οὔτε ἐγὼ ὁ Ἄρης

βοήθεια νὰ δώσωμεν, ἂν ὅλους δὲν μᾶς πάρης κτλ.

Ἡ δὲ χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς μετὰ τῆς εἰς ἀντὶ τῆς δοτικῆς μετὰ τῆς ἐν πρῶταίτατα ἀρχὴν μικρὰν λαβοῦσα κατ' ὀλίγον ἐπευρόνθη καὶ αὐτὴ, ὥς τε κατὰ τοὺς περὶ Χριστὸν χρόνους εἶχεν ἤδη συνηθεστάτη ἀποβάσαι. Ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς περὶ τῆς ἐν καὶ εἰς ἱκανὰ παραδείγματα ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ ἱ. μ. Χρ. αἰῶνος παρετέθησαν, περιττὸν νομίζω καὶ ἄλλα νὰ προστεθῶσιν ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα δημοτικῶν μνημείων, ὅπου οὐδὲν συνηθέστερον τούτου.

ΔΥΪΚΟΥ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ, ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΛΗΤΙΚΗ.

Τῶν τριῶν τούτων πτώσεων κοινὸν γνώρισμα εἶνε 1) τὸ ε ἐπὶ τῶν εἰς σύμφωνον καὶ εἰς τὰ φωνήεντα ι καὶ υ ληγόντων θεμάτων, τ. ἔ. ἐπὶ τῶν τριτοκλίτων καὶ κατὰ τὰ τρία γένη, ἐν ᾧ ἐν τῇ σανσκριτῇ τὰ οὐδέτερα καὶ ἐν τῷ δυϊκῷ διακρίνονται τῶν ἄλλων γενῶν. π. χ. κήρυ-κ-ε, ἄρπαγ-ε, λέγοιτ-ε, ποιμέν-ε, πατέρ ε, ἄνδρ-ε, γένε-ε (ἀντὶ γένεσ-ε), πόσι-ε, πόρτι-ε, πόλε-ε, (= πόλι-ε), νέκυ-ε, γένυ-ε, πήχε-ε (= πήχυ-ε), κτλ. 2) τὰ *ā* καὶ *ω*, τ. ἔ. μήκυνσις τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος τῶν εἰς α καὶ ο ληγόντων, δηλ. τῶν *ā*. — κλίτων καὶ *ē*. — κλίτων. *μοῦσā*, *τιμā*, *ταμιā*, *Ἀτρείδā* κτλ. λόγῳ, ὁδῷ, ξύλῳ, ἀγαθῷ κτλ. Ἄν δὲ τὸ μὲν ε κατὰ μὲν Buttmann (Lexilog. I, 49. An. 3) κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἐπιθέματος ες κατ' ἀποκοπὴν προῆλθεν ἢ κατὰ Dünzer (Die declination der indogermanischen sprachen σλ. 66) ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου ἐπιθέματος *am* πάλιν ἀποκοπῇ τοῦ *m* καὶ λεπτύνσει τοῦ *a* εἰς *e* (μεταβολαὶ καὶ ἀλλαχοῦ συνήθεις τῇ ἑλληνικῇ) ἢ κατὰ Bopp (vergl. gramm. σλ. 414) ἐκ τοῦ ἐν τῇ σανσκριτῇ *āu* (δι' οὗ σχηματίζονται πολλῶν ἄρσεν. καὶ θηλυκ. αἱ τρεῖς αὐται πτώσεις καὶ ὅπερ λέγεται ἐκ τοῦ πληθυντ. ἐπιθέματος *as* προελθόν) διὰ τοῦ ἐν τοῖς Οὐαΐδαις *ā* καὶ τοῦ ζενδικοῦ *ā* (π. χ. *ā'ēvāu*, *ā'ēvā*, ζενδ. *ā'ēpa* = ἵππω), ἃς μένη πρὸς τὸ παρὸν ἀναποφάσιστον. Τὰ δὲ *ā* καὶ *ω* ὁ μὲν Dünzer παράγει πάλιν ἐκ τῶν *an* καὶ *on* (παλ. *am*), ἀποκοπέντος δηλ. τοῦ *n* καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας μνηκυνθέντος τοῦ προηγουμένου φωνήεντος· ὁ δὲ Bopp νομίζει, ὅτι ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ δυϊκὸν ἐκεῖνο ἐπίθεμα *āu* πρόπαλαι ἀπεκόπη, καθὼς καὶ ἐν τοῖς σανσκρ. εἰς *i* καὶ *u* καὶ ἔπειτα πρὸς ἰσορροπίαν ἐμνηκύνθησαν τὰ θεματικά φωνήεντα, τὸ καὶ ἐν τῷ ἐνικῷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μακρὸν α καὶ τὸ πάντοτε βραχὺ ο, ὥστε κατ' αὐτὸν τὰ ἑλληνικὰ χῶρα, λόγῳ κ.τ.τ. ἀντιστοιχοῦσι κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῖς σανσκρ. *pāti* (ἐκ τοῦ ὑποτιθεμένου ἀρχ. *pati-y-āu*) πόσι-ε καὶ *sūnu* (ἐκ τοῦ ὑποτιθεμ. *sūnu-v-āu* ἐν. ὄν. *sūnu-s*) υἱέ-ε κτλ. — Τὰ δὲ *ῥῶι* (παρὰ τῷ ἀπλουστέρῳ *ῥῶ*) καὶ *σφῶι* (καὶ *σφῶ*) εἶνε, φαίνεται, ἀνάλογα τοῖς οὐδετέροις σανσκριτικοῖς, ἅτινα τὸν μὲν δυϊκὸν προσαρτῇσει μακροῦ *i*, τὸν δὲ πληθυντ. βραχέος σχηματίζουσιν, ὡς π. χ. *vā'ri-n-i* ὕδατε καὶ *vā'ri-n-i* ὕδατ'· μόνον τοῦτο διαφέροντα, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἐν ταῦθα, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ συνήθως, τὸ ἀρχαῖον *i* συνέστειλε.

ΔΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗ.

Ἡ κατάληξις τῶν δύο τούτων πτώσεων ἐν τοῖς προκειμένοις μνημείοις τῆς ἑλληνικῆς εἶνε ἡ συλλαβὴ *ιν*, ἥς τὸ *ι* καθαρὸν μὲν ἐμφανίζεται ἐν ταῖς ἀντωνυμ. *κῶϊν*, *σφῶϊν* καὶ *σφῶϊν*, συνηρημένον δ' ἐν τοῖς *κῶϊν* καὶ *σφῶϊν*, εἰς δὲ τὰς κυρίας διφθόγγους *αι*, *οι* μετὰ τῶν προηγουμένων φωνηέντων *α*, *ο* συνδυασμένον ἐν τοῖς ὀνόμασι καὶ τῶν τριῶν κλίσεων, ὡς *μούσαιν*, *λόγοιν* καὶ *ποδοῖν*. Τὴν ἀρχὴν τῆς καταλήξεως ταύτης ἐκ τῶν αὐτῇ τῇ ἑλληνικῇ ἐνόντων ζητοῦντι παρίσταται ἡ οὐκ ἄλογος ὑποψία, μήπως ἡ *ιν* οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ τῆς ἐνικῆς δοτικῆς γνῶρισμα προσλαβὼν τὸ *ν* ὡς τοῦ δυϊκοῦ σημεῖον· ἢ ἐπειδὴ καὶ τῆς πληθ. γενικῆς γνῶρισμα τὸ *ν* εἶνε, ἐν. δοτικῆς καὶ πληθ. γενικῆς γνῶρίσματα συνδυασθέντα ἀπετέλεσαν ἓνα τύπον μέσον μὲν τῶν δύο ἄκρων ἀριθμῶν, κοινὸν δ' ἀμφοτέραις ταῖς προκειμέναις πτώσεσι. Καὶ καθ' ὅλου μὲν οὕτως ἔχον φαίνεται. Ἀλλ' ἡ ἐν τοῖς τριτοκλίτοις πλήρης κατάληξις *οιν*, ὡς *ἀνδρ-ο-ῖν*, ἔνθα τὸ *ο* περιττεύει, οὔτε τῷ θέματι ἀνῆκον, οὔτε τῇ καθ' αὐτὸ πτωτικῇ καταλήξει, παρέχει τὴν ὑπόνοιαν, μήπως μεταξὺ τοῦ *ο* τούτου καὶ τοῦ *ιν* ἔκειτό ποτε σύμφωνόν τι ἢ ἡμίφωνον (*F* ἢ *j*) ὕστερον ἐκθλιβέν, καθὼς ὁμολογουμένως ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπιθέματος εἰς ὄνομ. *εντ-ος* γεν. π. χ. ἐν τοῖς *χαρί-εντ-ος*, *πυρ-ό-εντ-ος* ὑπάρχον πάλαι τὸ *F* συνεκλόπη ἐκ τῶν *χαρίFεντος*, *πυρρόFεντος*. Καθὼς λοιπὸν ἐν τῷ *πυρρόFεντος* καὶ τοῖς ὁμοίοις τὸ *ο* μόνον ὡς συνδετικὸν τοῦ *ρ* καὶ τοῦ *F* παρενετέθη, οὕτω καὶ ἐν τῷ *ἀνδροῖν* κ.τ.τ. τοιαύτην τινὰ σημασίαν πρέπει νὰ εἴχῃ· διότι ἄλλως ἀνεξήγητον, πῶς τὰ τριτόκλιτα νὰ μὴ λήγωσιν εἰς ἀπλοῦν *ιν*, οἷον *ἀνδρ-ιν*, *ποδ-ιν* κτλ. Ποῖον λοιπὸν σύμφωνον ἦτο πρὸ τοῦ *ιν*; Πρὸς τὴν τούτου ἀνεύρεσιν μᾶς φέρουσιν οἱ ὁμηρικοὶ τύποι *Θεό-φιν*, *δακρυ-ό-φιν*, *ναῦ-φιν* καὶ οἱ ὅμοιοι καὶ αἱ λατινικαὶ δοτικαὶ *tī-bī*, *sī-bī*, *mī-hī* καὶ τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα *u-bī*, *i-bī* κτλ. καὶ τελευταῖον ἡ *bhy-ām* κατάληξις τῆς ὀργανικῆς, δοτικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ δυϊκοῦ ἐν τῇ σανσκριτῇ. Τῆς *bhy-ām* (= *bhi-ām*) τὸ μὲν πρότερον μέρος εὐρίσκεται πάλιν ὡς τοπικὴν κατάληξιν ἐν τῇ σανσκριτικῇ προθέσει *a-bhi* (ἑλλην. μεταγεγραμ. *ἀ-μ-φί*) πρὸς, ἐπὶ μετ αἰτιατ. καὶ εὐθὺς μετὰ γενικῆς σημαίνουσα καὶ ἐν ταῖς ἀρτι ἐκτεθειμέναις λατιν. ἀντωνυμίαις καὶ τοῖς ἐπιρρήμασι. Τὸ δὲ δεύτερον *ām* συμπίπτει καὶ δὲν εἶνε δι' ὅλου ἀπίθανον νὰ ἦνε ταῦτὸν τῇ σανσκριτ. καταλ. τῆς πληθ. γενικῆς, ὡς ἐν τοῖς *νάυ-ām* νεῶν, *marut-ām* ἀνέ-

μων. Οὕτω λαμβάνει ὑπόστασιν τινα ἡ προδηλωθεῖσα ὑποψία. Ἐκ τῆς πλήρους καταλήξεως *bhyām* συσταλείσης πιθανώτατα προῆλθεν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἡ *φιν*. Αὕτη δὲ εἰς τὰ θέματα τῶν ὀνομάτων ἀμέσως ἢ διὰ συνδετικοῦ φωνήεντος, τοῦ *ο*, προσαρτωμένη ἐσχημάτιζε πάλαι τὴν *δυ-ικ*. γεν. καὶ δοτικὴν, π. χ. *Ἀτρείδα-φιν*, *μούσα-φιν*, *λόγο-φιν*, *ἀνδρ-ό-φιν*, *πολί-ο-φιν* *νεκύ-ο-φιν* κτλ. Ὑστερον δὲ τὸ *φ* εἰς *ϕ* ἔξαπαλυνθέν, τελευταῖον δὲ καὶ ἐκθλιβέν παρῆξε τοὺς συνηρημένους τύπους *Ἀτρεΐδαιρ*, *λόγοιρ*, *ἀνδροῖρ* κτλ. Ὅμοια ἔπαθε καὶ τὸ ἀντίστοιχον *σανσκρ. bh* καὶ τὸ λατιν. *b*, τοῦτο μὲν πρῶτον εἰς *h* ἐμαλχακύνθη ἐν τῷ *mi-hi* (ἀντὶ *mi-bi*), τοῦ δὲ *h* καὶ ὅλως ἐκθλιβέντος, προῆλθε τὸ συνηρημένον *mī* ἐκεῖνο δ' ἐν τῇ *bhis* τῆς πληθυντ. ὀργανικῆς, ὥς ἐν τῷ *a'c-va-bhis* δι' ἱππων μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐκθλιβέν παρήγαγε τὸν τύπον *a'cnaish*. Ὁμοίως τὸ *bh* εἰς *h* ἀπλῶς ἐλεπτύνθη ἐν τῇ ἐν. δοτικῇ τῆς πρωτοπροσώπου ἀντωνυμίας *ma-hyam* (λατιν. *mi-hi*) ἀντὶ *ma-bhyam* κατὰ τὸ *tu'-bhy-am*, *ti-bi*. — Καὶ λείψανα μὲν τῆς πληρεστέρας καταλήξεως *φιν* σώζονται οὐκ ὀλίγα ἐν τοῖς ὁμηρικῶς ἔπεσιν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ ἀρχὴ τῆς δὲν φαίνεται νὰ ἦνε ἀπαραλλάκτως ἡ αὐτὴ μὲ τὴν *φιν* κατὰληξιν *ιν*. Διότι διὰ τοῦ αὐτοῦ μορίου *bhi* (ἀς ὀνομασθῇ οὕτως) ἐν τῇ *σανσκρίτῃ* εἶνε ἐσχηματισμέναι παρὰ τὴν *φιν* κατὰληξιν *bhyām* καὶ ἄλλαι τρεῖς καταλήξεις 1) ἡ *bhyam* οὐσιωδῶς μὲν ἐνικὴ σχηματίζουσα τὴν ἐν. δοτικὴν τῆς δευτεροπρ. ἀντωνυμίας *tu' bhyam* καὶ τὴν τῆς πρωτοπρ. *ma-hyam* κατὰ τὴν εἰρημένην τοῦ *bh* εἰς *h* ἐκτροπὴν, μεταβάσα δὲ καταχρηστικῶς καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν καὶ σχηματίζουσα τὴν πληθυντ. δοτικ. ἀμφοτέρων τῶν προσώπων *asma'-bhyam* ἡμῖν, *yush-ma'-bhyam* ὑμῖν. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς *bhyam* προῆλθεν ἡ ἑλλ. κατάλ. τῶν αὐτῶν ἀντωνυμ., καὶ οἱ ὅλοι δὲ τύποι ἡμῖν καὶ ὑμῖν ἐκ τῶν *asma'-bhyam* καὶ *yushma bhyam* προῆλθαν, τοῦ μὲν συριστικοῦ *s* καὶ *sh* ἐν τισὶ μὲν ἀρχαιοτέραις διαλέκτοις ἐξομοιωθέντος τῷ ἐπομένῳ *μ*, καθὼς καὶ ἐκ τοῦ *ἐσ-μι* αἱ αὐταὶ διάλεκτοι ἔπλασαν τὸ *ἐμ-μί*, ἐν δ' ἄλλαις συγκοπέντος καὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ χρόνου μηχανηθέντων τῶν προηγουμένων φωνηέντων *ᾱ* καὶ *ῠ* εἰς *ᾱ* καὶ *ῠ* καὶ τελευταῖον τοῦ *y* (*j*) τοῦ *yushma* μεταβάλλοντος, καθὼς συνήθως τὸ ἐναρκτικὸν *j* ἐν τῇ ἑλληνικῇ, εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα. Οὕτω λοιπὸν πρῶτον ἐσχηματίσθησαν τὰ *ἄμμε-φιν* ἢ *ἡμε φιν* (ἐν τούτῳ τὸ ἄνόργανον εἶνε), *ὑμμε-φιν* ἢ *ὕμέ-φιν* ἐκ δὲ τούτων συγκοπῇ τοῦ *φ* καὶ συναίρεσιν τοῦ *ει* εἰς *ι* προέκυψαν τὰ *ἡμῖν* ἢ *ἡμιν*, *ὕμῖν* ἢ *ὕμιν*. — 2) ἡ *bhis*, κατάλ. τῆς πληθ. ὀργανικῆς π. χ. *ἀ'cna-bhis* ἱπποῖς, δι' ἱππων. *nāu-bhis* *rau-eir* κτλ. — 3) ἡ *bhyas* τῆς πληθ. δοτ. καὶ ἀφαιρετικῆς, ὥς *ἀ'cne-*

bhyas ἵπποις, ἀφ' ἵππων, *nāubhyas* κτλ. Ἐκ τῆς ἐτέρας τούτων προ-
ῆλθεν ἢ τε λατινικὴ *bis* ἐν τοῖς *no-bis*, *vo bis* καὶ ἡ ἑλληνικὴ (δ-
μηρικὴ) *φιν* πληθυντικῶς μὲν ἐν τοῖς π. χ. *δακρυ-ό-φιν*, *ὄχεσ-φιν*,
ὄρεσ-φιν, *στήθεσ-φιν* κτλ. ἐνικῶς δ' ἐν τοῖς *παλάμη-φιν*, *αὐτό-φι*,
θύρη-φι, *θεό-φιν* κ.τ.δμ. ἐκλαμβανομένη. Ἀλλὰ πιθανώτερον ἢ ἐνικὴ
φι(ν) ἐκ τοῦ ἀπλοῦ *bhi* τοῦ ἐν τῇ σανσκρι. προθέσει *abhi*, τῇ ἐλ-
λην. ἀμ-φι καὶ τοῖς λατιν. *ti-bi*, *si-bi*, *u-bi*, *i-bi*, *utru-bi* κτλ.
προῆλθεν. Ἐν ἀμφοτέραις δὲ τὸ κινητὸν *ν* δὲν προῆλθε κατὰ μετὰ-
θασιν ἐκ τοῦ ἀρχαίου *ς*, ἀλλ' ἐπῆλθεν ἀντ' αὐτοῦ καὶ χωρὶς αὐτοῦ
πρὸς μόνην φθογγικὴν χρεῖαν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς γράφομεν, *ἐλέγο-
μεν*, *ἔγραφεν*, *ἔδωκεν* ἀντὶ τῶν γράφομεν, *ἐλέγομεν*, *ἔγραφε(τ)*, *ἔ-
δωκε(τ)*, διὰ τῶν μέσων ὄρων γράφομε, *ἐλέγομε*, *ἔγραφε*, *ἔδωκε*
κτλ. Σημαίνουσι δ' οἱ διὰ τοῦ *φι(ν)* ἐσχηματισμένοι τύποι πάσας τὰς
ὕλικας σχέσεις τὰς διὰ τῆς δοτικῆς πάλαι ἐκφερομένας, ἀντιστοιχοῦν-
τες τῇ *τ* ἀφαιρετικῇ καὶ τῇ ὀργανικῇ καὶ τῇ δοτικῇ τῆς σανσκριτής.
Ἐκ τῶν 192 χωρίων, ἅπερ ὁ Dronke (Rhein. Mus. IX, 1854 σ.
649) παρ' Ὀμήρῳ εὑρεν, ἐν μὲν τοῖς 113 τοπικῇν σημασίαν ἔχει τὸ
φι(ν), οἷα π. χ. Ἰλ. N, 168 *κλισίηφι* λέλειπτο = ἐν κλισίῃ. A, 44
αὐτόφιν (T, 255 ἐπ' αὐτόφιν) = αὐτοῦ (ἐπιρρημ.) λείπε *θύρηφιν* Ὁδ.
I, 238. — Ἰλ. K, 458 *κυνέην κεφαλῇφιν* ἔλοντο = ἐκ τῆς κεφαλῆς.
Π, 762 *κεφαλῇφι* λάβεν = ἐκ τῆς κεφαλῆς ἢ διὰ τῆς κ. κτλ. ἐν δ'
ἄλλοις *χρονικῇν*, ὡς π. χ. Ἰλ. I, 618. 682. ἅμ' ἡοὶ *φαινομένηφιν*
κτλ. ἐν δ' 72 *ὀργανικῇν* καὶ *δυναμικῇν*, π. χ. Ἰλ. Θ, 290 ἵπποις
αὐτοῖσιν *ὄχεσφιν*. A, 38 *Τενέδοιοίτε ἔφι ἀνάσσεις*. X, 407 *ἦφι βίηφι*
κτλ. ἐμπροθέτως δὲ πρὸς πληρεστέραν ἐρμηνείαν τῆς σχέσεως ἐν τοῖς :
Ὁδ. E, 59 *πῦρ ἐπ' ἐσχαρόφιν* καίετο. M, 414 *κάππεσ' ἀπ' ἰκρίόφιν*.
Ἰλ. E, 150 *ἐκ στήθεσφιν* ὅπα ἤκεν. K, 156 *ὑπὸ κράτεσφι* τάπης
τετάνυστο. E, 41 *διὰ στήθεσφιν* ἔλασσε κτλ.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ.

Ὁ σχηματισμὸς ταύτης τῆς πτώσεως ἐπὶ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυ-
κῶν ἐν τοῖς γνωστοῖς μνημείοις τῆς Ἑλληνικῆς εἶνε διττός· 1) ὁ διὰ
τοῦ *ι* προσαρτωμένου τῷ θεματικῷ φωνήεντι *α* ἢ *ο* ἐπὶ τῶν εἰς ἕτερον
τούτων ληγόντων τ. ἔ. τῶν πρωτοκλ. καὶ δευτεροκλ., ὡς *ταμίᾱ-ι*, *τι-
μα-ί* (θέμα *τιμᾱ*), *κριτα-ί* (θέμα *κριτᾱ*), *μοῦσα-ι* κτλ. *λόγο-ι*, *ὁδο-ι*
κτλ. — 2) ὁ διὰ τῆς συλλαβῆς *εσ* (παλ. *ας*), ἥτις εἶνέ τις ἐπεύρυνσις
τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐν. ὀνομαστ. *ς*, καὶ συμβολικῶς πῶς σημαίνει τὴν

πληθὺν ἀπέναντι τοῦ ἀπλοῦ ς (πρόβλ. τὰ ἰων. πληθ. κεχωρίδ-α-ται, ἐ-τετάχ-α-το πρὸς τὰ ἐνικὰ κεχώρισ-ται, ἐτέταχ-το κτλ.). Προσαρτᾶται δ' ἡ ες εἰς πάντῃ τὰ εἰς σύμφωνον ἢ τὰ φωνήεντα ι καὶ υ λήγοντα θέματα, ὡς φλέβ-ες, ἄρπαγ-ες, πόδ-ες, ἀγῶν-ες, πατέρ-ες, ἰδρι-ες, πόλις (μεταγενέστ. πόλε-ες) βότρυ-ες, βασιλέ-ες (= βασιλέϛ-ες) κτλ. Τῶν δ' ἀντωνυμιῶν αἱ μὲν προσωπικαὶ ὑπάγονται εἰς τὸν δεύτερον τρόπον, ὡς ἄμμ' -ες, ὕμν' -ες (ἐκθλιβέντος τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος), ἀλλὰ καὶ ἡμέ-ες, ὕμέ-ες αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς τὸν πρότερον, ὡς οἱ καὶ οἱ (δωρ. τοί), αἱ καὶ αἱ, οὔτοι, ἐκεῖναι κτλ. — Τὸν κανόνα τοῦτον ἐτήρησε καὶ ἡ κλασικὴ λεγομένη λατινικὴ, π. χ. *terrae* (ἀρχ. *terra-i*), *lupī* (ἐκ τοῦ *lupoī*, οὗ ἀνάλογος ἡ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ προφορὰ τῆς οἱ ὡς ι), *vocēs*, *hominē-s*, *dicentē-s* κτλ. ἐν οἷς τὸ μῆκος τοῦ ε ἐκ συναϊρέσεως τῆς διφθόγγου εἰ προῆλθε (Bopp. Vergleich. gramm. §. 230). Ἐνταῦθα δὲ τὸ μὲν ι ἀνήκει εἰς τὸ ἐπευρυνθὲν θέμα ὡς *voci*, *homini* κτλ., τὸ δὲ ε ἐπῆλθε μετὰ τοῦ s τοῦ πληθυντ. πρὸς διφθόγγισιν τοῦ ι (ἐνίσχυσιν συνηθεστάτῃ τῇ τε σανσκρίτῃ καὶ ταῖς ἄλλαις συγγενέσι γλώσσαις). Ἀλλ' ἀμφότεραι αὗται αἱ ἀδελφόταται γλώσσαι, ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινικὴ, ἀφίστανται πῶς κατὰ τὸν τοῦ πληθυντικοῦ σχηματισμὸν τῆς τε σανσκρίτης καὶ ἄλλων κατὰ τοῦτο ἐγγυτέρων ταύτῃ γλωσσῶν. Διότι ἡ σανσκρίτη π. χ. σχηματίζει τὴν πληθ. ὀνομαστικὴν πάντων τῶν ἀρσ. καὶ θηλυκῶν ὀνομάτων προσαρτῆσαι τῆς συλλαβῆς ας (ἑλλην. ες) εἰς τὸ θέμα, ὡς *bhārant-as* φέροντες, *dātār-as* δοτῆρες, *nāv-as* νῆφες κτλ. καὶ ἐκ θεμάτων εἰς α : *āśvā-s* (ἀρσ. καὶ θηλ. = *āśva-as*). ἵπποι κτλ. Μόναί δ' αἱ ἀρσενικαὶ ἀντωνυμίαι (τοῦ γ'. προσώπου δηλ.) σχηματίζουσι τὴν πληθυντ. ὀνομαστ. ἐν τῇ σανσκρίτῃ προσαρτῆσαι τοῦ ι, ὅπερ μετὰ τοῦ θέματος α εἰς ε συναϊρεῖται, ὡς *lē* (= *lai*) τοί, οἱ κτλ. Τοῦτον τὸν ἀντωνυμικὸν σχηματισμὸν ἐκ τῆς κοινῆς πηγῆς παραλάβοῦσαι ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινικὴ εἰς πάντα τὰ εἰς ο θέματα ἐπεξέτειναν. Ἀλλ' ἐν τῇ λατινικῇ παρὰ τὸν εἰς ι τύπον τῶν εἰς α καὶ ο θεμάτων ἀπκντῶμεν καὶ τῷ εἰς —ς. Καὶ α) πολλὰ εἰς α (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον) θηλυκὰ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ ἀμφοτέρων τῶν ἀριθμῶν εἰς ἐς (περὶ τοῦ μήκους τοῦ ε προβλ. Bopp. σλ. 147 κεξ.) μετασχηματισθέντα εἰς τὴν λεγομένην πέμπτῃ κλίσιν μετέβησαν, ὡς *pauperia* — *pauperiēs* (ἐν. κ. πληθ. ὀνομ.), *canitia* — *canitiēs* κτλ. β'). Πολλὰ συνήθως εἰς ι (οἱ, εἰ) λήγοντα ἐπὶ τῆς πληθ. ὀνομαστ. ἐν ἐπιγραφαῖς (Ritschl, Monumenta epigraphica tria p. 18 ff.) φέρονται καὶ εἰς *is*, *eis* καὶ *ēs*, π. χ. *vireis* (= *ei* — *i*), *gnateis*, *facteis*, *populeis*, *leibereis*, (*conscr*)*iptes*, *magi-*

stres, duomvires, ministris κτλ. Τοιαῦται καὶ αἱ ἀντωνομῖαι *ques* = *qui* (s. c. de Bacchanal.), *hisce* = *hīce* καὶ *eis* = *iī*. Ἀνάλογα δὲ τὰ δοκικὰ *pus* — *scriptas* = *quæ scriptæ*, *pu's* = *qui*, *Nuola-nu's* = *Nolani* καὶ *Abellanu's* = *Abellani*. Πάντα δὲ ταῦτα παρα-βαλλόμεναι τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Θεοκρίτου Α. 92 « ἐκεῖ-νοι (οἱ Δωριεῖς) γὰρ τὰς παρ' ἡμῖν ἐκφερομένας εὐθείας τῶν πληθυντι-κῶν διὰ τῆς αἰ διφθόγγου διὰ τοῦ *ε* ἐκφέρουσιν » καὶ πρὸς τὰ σπο-ράδην φερόμενα: *πάσσαλερ* (= *πάσσαλες* τ. ἔ. *πάσσαλοι*), *σφῆνες* (Ἡσυχ.), *γεῶρες* (= *γεῶραι*) καὶ *μενθῆρες* (= *μενθ-ῆραι* ἐκ τοῦ *μενθ* — *μαν-θ* — *μέν-ος* κ.τ.λ.) (Σουῖδ.) καὶ τὰ ἐν χειρογράφοις: *ὀρ-νιθοθῆρες* (Αἰλιαν. Ἰστ. Ζώ. Γ'. 14), *κνροθῆρες* (Διοσκουρ.), *λεξιθῆ-ρες* (Ἐπιφανίου), *μνέες* (Δουκιαν. π. τ. Συρ. θεοῦ 48), *ζυμῖτες* (= *ζυ-μῖται* Πολυδ. ζ'. 77 Ἀθην. Δ'. 154. a) Ἀπόλλωνι μὲν συγχορευταὶ (αἱ Νύμφαι) καὶ *ἐνυμπαίστριες* (= *ιαί. Ἰμερ. Λογ. IB'*) καὶ ἄλλα, πα-ρέχουσι τὴν ὑποψίαν, μήπως ἐν ἀμφοτέραις ταῖς γλώσσαις κατὰ τινα καὶ διάλεκτον ἀνέκαθεν διεσώζετο πρὸς τῷ διὰ τοῦ *ι* τύπῳ καὶ ὁ διὰ τοῦ *ε*. Ἀλλὰ βεβαιώτερον φαίνεται, ὅτι ὁ διὰ τοῦ *ε* τύπος εἶνε μετα-σχηματισμὸς ἢ ἐπισχηματισμὸς τοῦ διὰ τοῦ *ι* (*ei*), τ. ἔ. ἐν μὲν τοῖς λατινικοῖς *vireis*, *populeis*, *ministris* κ.τ.δμ. καὶ τοῖς ἑλλήν. *ὀρνιθο-θῆρες* (= *ὀρνιθοθῆραις*), *ζυμῖτες*, *μνέες* κ.τ.δμ. τῷ ἤδη τελείῳ τύπῳ εἰς *ι* (*ei*) καὶ αἱ ἐπὶ ἧλθεν ἡ νέα κατάληξις *s*. τὰ δὲ *trionvires*, *magi-stres*, *πάσσαλερ* (= *ε*ς), *πρωτόθρονοι* (Μαρκελλ.) καὶ τ. ὅμ. κατ' εὐ-θεῖαν, πρὶν ὁ εἰς *ι* τύπος ἐσχηματίσθῃ, εἰς *ε*ς μετεπλάσθησαν, ἅπαντα κατ' ἀναλογίαν πρὸς μᾶλλον ἢ ἥττον ὁμοιοληκτοῦντα τριτόκλιτα. Μεταβολὴ οὐδ' αὐτὴ τῇ σανσκριτῇ ἄγνωστος· ὅπου ἐν ταῖς τῶν Οὐαι-δῶν βίβλοις ἤδη τέλειαι πληθυντ. ὀνομαστικαὶ εἰς *ās* (= *α-ας* κατὰ τὰ προσηρημένα) ἐξ ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν θεμάτων εἰς *a*, ὡς *dēvās* θεοί, *dhūmās* καπνοὶ (θυμοὶ) κτλ. ἐκ δευτέρου τὴν κατάληξιν *as* προσλαβοῦσαι ἔγειναν *dēvāsas*, *dhūmāsas* κτλ. ἵνα δὲ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν, κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους, ὅτε ἡ δίφθογγος αἰ ἦδη ὡς *ε* προεφέρετο, ἡ ὁμοφθογγία τῶν εἰς αἰ (= *ε*) πρωτοκλίτων πρὸς τὰ εἰς *ε*ς τριτόκλιτα ἀκόμη περισσότερον συνετέλει εἰς τὴν μετα-φορὰν τῆς τούτων καταλήξεως πρὸς ἐκεῖνα· ὥσπερ κατὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ ὀλίγον ὑστέρους χρόνους ἤρχισεν ἀντίστροφός τις τῶν εἰς αἰ ἐπὶ τὰ εἰς *ε*ς διφασία ἐπενέργειαι. Πρῶτον ἐπεὶ τῶν εἰς αἰ πρωτοκλίτων ἡ πληθυντ. αἰτιατ. ἐν τῇ δημῳδαί γλώσσῃ αἰολικῶς εἰς αἰς ἐσχηματί-ζετο καὶ τότε, καθὼς καὶ σήμερον, ἡ ὡς *ε*ς ἡδη τότε προφερομένη αὐ-τῇ κατάλ. αἰς καὶ τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικὴν τῶν τριτοκλίτων ἀπὸ

ας εἰς ες μετέπλασεν, ὁμόφωνον τῇ πληθ. ὀνομαστικῇ, καθὼς σήμερον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ εἶνε συνηθεστάτῃ· ἐντεῦθεν ἡ ἐξῆς ἀναλογία: ὄν. ἄνδρες, γυναῖκες: ὄν. τιμαίς (= ες), ραφτάδες = αἰτ. ἄνδρες, γυναῖκες: αἰτ. τιμαίς, δόξαις.

Ἐπειτα ἐνθεν μὲν ἡ τῆς ἐνικ. ὀνομαστικῆς τῶν τριτοκλίτων, οἷα τά: Σωκράτης, Ἀριστοφάνης κ.τ.θμ. πρὸς τὰ εἰς ἡς πρωτόκλιτα ὁμοφθογγία, ἐνθεν δ' ἡ τῆς πληθ. ὀνομαστ. εἰς εἰς (προφ. ις) μετὰ τῆς ὁμοφθωνοῦ ἐνικ. ὀνομαστ. ἡς (= ις) σύγχυσις προεκάλεσαν τὴν καὶ ἐνικῶν καὶ πληθυντικῶν εἰς πρωτόκλιτα μετάπλασιν, π. χ. Σωκράτου, —τη, —την. πληθ. Σωκράται, —τας κτλ. Τοιαῦτα λοιπὸν εἶνε: Σωκράτου, Σοφοκλέου, Δεινοκράτου, Εὐθυκράτου, Καλλισθέου, Σωσιγέου, Περιγέου, Ἀπολλοφάνου, Ἡρακλείδου, ἀλλὰ καὶ ἰσοτελοῦ ἐν ἀττικαῖς ἐπιγραφαῖς τῶν περὶ Χρ. ῥωμαϊκῶν χρόνων. C. I. 429. 480. 499. 203. 808. 814 κ. ἄλλ. Ἀριστοφάνην, Φιλοκλῆν, Νικοκράτην, Ἀντισθένην, Λυσικλῆν ἐκ τῶν ἐπιγρ. C. I. 102. 108. 445. 429 καὶ ἄλλαι ἀνωτέρω παρατεθεῖσαι τοιαῦται αἰτιατικά: ἔπειτα αἱ πληθ. ὀνομαστ. Κλεάνθαι Ἰμερ. Λογ. ΙΔ'. 20. Ἐρμογέται Ἀ. 13. Σωφάναι Πλουτ. συγκρ. Ἀρισ. κ. Κάτ. 2. Κλεισθέται Συνεσ. Φαλάκρ. ἐγκωμ. σλ. 85. 6. Πραξιτέλης (παρὰ Φιλοστράτῳ)· ἔπειτα αἱ πληθ. αἰτ. Διογέτας, Σωκράτας Συνεσ. ἐνθ' ἀνωτ. §. 6. Λεωκράταις Πλουτ. Περικλ. 16 Κλεάνθαις Γρηγορ. Ναζιανζ. Λόγ. Ι. 173. α.

Διὰ ταύτας τὰς αἰτίας συνηθεστάτῃ ἀπέβη ὕστερον ἡ τῶν εἰς αἰ πρωτοκλίτων κατὰ τὰ εἰς ες τριτόκλιτα μετάπλασις· ἡ δὲ τῶν δευτεροκλίτων καὶ πρότερον σπανιωτέρα οὕσα ἀνεχαιτίστη ἢ ἔμεινε περιωρισμένη εἰς τὰ πρότερα ἐκεῖνα, ἅπερ προεξετέθησαν. Γνωριμώτατα δὲ δευτερόκλιτα εἰς τριτόκλιτα μεταπλασθέντα εἶνε παρὰ τὰ προειρημένα τινὰ εἰς οὓς συνηρημένα, τὸ πάθος τοῦτο παθόντα διὰ τὴν πρὸς τὸ τριτόκλιτον βοῦς ὁμοφθογγίαν των, οἷα τά: ροῦς, ρο-ός, ρο-ῆ, ρό-ες, ρό-ας ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων ροῦ, ρῶ, ροῖ, ροῦς. πλοῦς, πλόος, πλοῖ, πλόες κτλ. ἤδη ἀπὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων συνήθη, ὡς παρὰ Παύλῳ Ἀ. πρὸς Κορινθ. ἐπιστ. 14, 19. Εὐσεβίῳ ἐκκλησ. ἱστορ. Ι. 4. Ζωναρ. Χρον. Γ'. 448. b. καὶ ἄλλ. ρο-ός, ροῖ δὲ παρὰ Παύλῳ αὐτ. 1, 10. 14, 15. Πρὸς Ῥωμαίους Ζ'. 25. Φίλωνι νομ. ἀλληγορ. σλ. 58. Γρηγορ. Ναζιανζ. λογ. Β'. 48. e. Η. 232. Κουφόντες Πολέμων. Φυσιογν. Ἀ. 3. παχύρονες Φωτίῳ ἐν λ. μεγάλονες Ἀδαμαντ. φυσιογν. Η. 242. οἱ ρόες Μαρχελλ. π. Θουκυδ. σλ. 8. — Τοῦ πλόος Πράξ. τ. ἀποστόλ. 27, 9. Ἀρριαν. περίπλου Ἐρυθρ. σλ. 176 καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς. τοῦ ρόος Ἀρριαν. ἐνθ' ἀνωτ. σλ. 168. τῷ ροῖ Πορφυρ. σχολ. εἰς

ἰλ. σλ. 284 (ed. Valck.). Διοσκουρίδου Α. 148, 57. β. τῷ χροῖ Θεοφρ. π. φυτ. αἰτ. γ'. 14. οἱ πλόες παρὰ Φωτίῳ ἐν λ. πολλοὶ κτλ.

Ἡ δὲ τῶν πρωτοκλίτων ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν μετὰπλάσις γίνεται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ διττῶς· ἢ μεταβάλλεται κατ' εὐθειαν ἢ κατ' ἀλλήλεις αἰ εἰς αἰς ἢ ἐς, ὡς ἡ κυρές, ἡ κόραις (— ἐς), ἡ τιμές, οἱ προφῆτες κτλ. ἢ τοῦ θέματος διὰ τοῦ δ' ἐπαυξηθέντος ἐπέρχεται ἡ κατάληξις ἐς, ὡς οἱ πατριαρχάδ-ες, οἱ ραφτάδ-ες, ἡ μαράδ-ες, ἡ κυράδ-ες κτλ. Τὰ εἰς αἰς μάλιστα οὕτω πάντοτε σχηματίζονται ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ, ὡς παπάδες, ζευγάδες, Γλωργαλάδες κτλ. Παραδείγματα ὀνομαστικῶν εἰς ἐς ἢ αἰς καὶ αἰτιατ. εἰς ἐς (τριτοκλ.) ἐκ τῶν προγενεστέρων αἰώνων μετὰ τὰ πρὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος προσεκτεθειμένα ἔστωσαν ἐκ τοῦ Γ'. καὶ ἐφεξῆς τάδε: ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελίου (Σκέψεις π. ἑλλην. ποιήσ.) σλ. 38 κεξ. ἐπυλλίου.

στ. 19. — ὄχι γυναῖκες ἀτροφαις, ἀλλὰ καὶ ἐργαστρωμέναις.

39. — ὁλαις ἢ τένταις κόκκινες καὶ τοῦ κυροῦ σου μαύρη. ἐκ τοῦ Α. Κ. διατὶ οὐκ εἶχε μάρτυρες (= ας)· οἱ καλοθελητάδες (= οἱ καλοθεληταί). Ἐκ τοῦ Πτωχοπρ. Α. 190. κυράδες

201. κυράδες χειρομάχισσες καλωκοδέσποινές μου.

220. καὶ ἡ ἀρχόντισσαις νὰ τ'ἄπαιρναν, νὰ μ' ἐδίδαν κομμάτας.

Β'. 176. μεγάλες ἀθερίνες. 251 καλαῖς ἔνε κτλ.

ἐκ τοῦ Β. Χ.

— Λοιπὸν ἐσεῖς, ἀρχόντισσαις, δεῦτε καὶ τρεῖς ὁμοῦ τε

— ἀπῆγαν, ἤλθασιν αὐταῖς δις τρεῖς καὶ τετράκις,

Καὶ τοῦτον κατεκράτησαν ἡ θίγ.λαις τῆς ὥρας κτλ.

Χρον. τ. Μωρ. σλ. 20.

ἡ χώραις ἐν' ἀπλότεραις, κάμποι δὲ καὶ δρυμῶνες.

σλ. 24 — τὰ κούρση καὶ αἱ αἰχμαλωσθαῖς ἀπὸ τὰ γονικά σας.

— καὶ οἱ χωριάταις τῶν χωριῶν νὰ στέκουν ὡς τοὺς ἡῶραν.

78 — ἡ συμφωνθαῖς ὅπου ἔποιεν ὁ κόντος τῆς Τζαμπάνιας κλ. Δημ. Ζήνου Βατρ. 65.

οὐδὲ καλαῖς αὐρόπηταις ἢ πολυσουσαμάταις,

οὐδὲ ἐκείναις ἢ λευκαῖς, ὅπουνε ζαχαράταις,

οὐδὲ νεόπηκτον τυρὶ, ποῦ κάμνουν μὲ τὸ γάλα,

οὐδὲ μυζήθραις ἀπαλαῖς καὶ τὰ τυρία τ'ἄλλα κτλ.

Ἐνταῦθα τελευταῖον ὑπομνητέον καὶ τινος ἑτέρως τῶν ἀρσεν. πρωτοκλίτων ἐν τῇ καθομιλουμένῃ μετὰπλάσεως, τῆς εἰς αἰοι ἀντὶ αἰ, μάλιστα τῶν γενεαλογικῶν καὶ τῶν ἐπιτήδευμα σημεινόντων, ὡς

π. χ. Λάππας πληθ. Λαππαῖοι, Τζαβέλλας πληθ. Τζαβελλαῖοι περιβολάρης (= κηπουρός) περιβολαραῖοι, οἰκοκύρης (= οἰκοκύριος), οἰκοκυραῖοι κτλ.

Τὰ δ' οὐδέτερα λήγουσιν ἐπὶ τῆς πληθυντ. ὀνομαστ. αἰτιατ. καὶ κλητικῆς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, ὥσπερ καὶ ἐν πάσαις ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς ἀδελφαῖς καὶ τῶν ἀσιανῶν ἐν τῇ ζένδῃ, κατὰ πάσας τὰς διαλέκτους καὶ ἡλικίας της εἰς α, ὡς δένδρα, ξύλα, ἀγαθὰ, ἄστεα (= ἄστυ-α), βαρέα (= βαρύ-α), σώματ-α κτλ.

Εἶνε δὲ τὸ α τοῦτο ἐν μὲν τοῖς τριτοκλίτοις καθαρὰ πτωτικὴ κατὰληξις, ἐν δὲ τοῖς δευτεροκλίτοις ἡ κατάληξις μετὰ τοῦ ἀρχαίου θεματικοῦ α πάλαι μὲν εἰς *ā* συνηρημένη, ὡς δῆλον ἀκόμη ἐκ τῶν μονοσυλλάβων ζενδικῶν *lā* = τὰ (ταῦτα), *jā ā*, ὕστερον δὲ βραχυνθεῖσα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ζένδῃ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀδελφαῖς. Ἐν δὲ τῇ σανσκριτῇ τὸ α τοῦτο (κατὰ Bopp σλ. 456 ταῦτόν τῇ ἀρσενικῇ καὶ θηλ. καταλ. ας = ἑλλ. ες ἄνευ τοῦ τὰ ἑμψύχα σημαίνοντος ς) φαίνεται, ὅτι περαιτέραν βράχυνσιν καὶ ἐξασθένησιν παθὸν μετέβη εἰς ῥ. Διότι τοῦτο εἶνε ἐν τῇ σανσκριτῇ τὸ γνώρισμα τῆς πληθ. ὀνομ. κ. αἰτιατ. πάντων τῶν οὐδετέρων, ὡς *dā'nā-n-i* (Οὐαῖδ. *dā'nā* = *dā'na-a*) λατ. *dōna* ἑλλην. δῶρα γοτθ. *dawra*, ζενδ. *dāda' vārī-n-i* λατ. *maria*, ὕδατα. *vā'c'ans-i* = ἔπε(σ)α, ἔπη κτλ.

ΠΑΗΘΥΝΤΙΚΗ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ.

Ἡ κατάληξις τῆς πτώσεως ταύτης φαίνεται ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ *nc* ἦτον, ἥς τὸ μὲν ς εἶνε σημεῖον τῶν ἐμψύχων γενῶν ἀπέναντι τῶν νεκρῶν οὐδετέρων καὶ διὰ τοῦτο τὸ ς στερουμένων, τὸ δὲ *r*, οἷον σύμβολον τοῦ ἐν τῷ πληθυντικῷ ἐκφραζομένου πλήθους, καθὼς καὶ ἐν τῷ πληθ. γ'. προσώπων τῶν ῥημάτων π. χ. *ēr-ti* (= ἐσ-ντι) ἀπέναντι τοῦ ἐν. ἐστί, φέροντι (ὕστερον φέρονσι, φέρουσι) σκρ. *bhā'ra-nti* ἀπέναντι τοῦ ἐν. φέρ-ε-ι (πάλαι φέρ-ε τι) σκρ. *bhā'ra-ti* κτλ. Πρὸς ἐμβριθεστέραν τῆς πληθύος παράστασιν ἡ σανσκριτὴ καὶ τὸ πρὸ τοῦ *r* βραχὺ φωνῆεν τοῦ θεματος ἐμήκυνεν, ὡς *ā'c'vān* (πάλαι *ā'c'vā-ns*) ἵππους, *pāti-n(s)* πόσις, *sūnū-n(s)* υἱοὺς κτλ. ἐκ τῶν θεμάτων *ā'c'va*, *pāti* καὶ *sūnu*, ἀπέναντι τῶν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς μακρὸν τὸ θεματικὸν φωνῆεν ἐχόντων θηλ. *ā'c'va-s* (πάλαι *ā'c'vā-ns*), *prīti-s* χαράς, *hā'nū s* γένυ-ας κτλ. Ἡ *nc* αὕτη ἐν μὲν τινι τῶν συγγενῶν γλωσσῶν δλόκληρος διετηρήθη, ὡς π. χ. ἐν τῇ γοτθικῇ *vulfa-ns* λύκους, *gasti-ns* ζένους, *sunu-ns* υἱοὺς κλ.

ἐν δ' ἄλλη κατὰ τὸ ἕτερον ἡμισυ, π. χ. ἐν τῇ σκρ. ἐπὶ μὲν τῶν εἰς βραχὺ φωνῆεν ἄρσ. θεμάτων κατὰ τὸ η, ἐπὶ δὲ τῶν (εἰς μακρὸν φωνῆεν) θηλυκῶν κατὰ τὸ σ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων παραδειγμάτων ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν πλείστων συμφωνολήκτων θεμάτων κατὰ τὸ σ, ὅπερ συνάπτεται τῷ θέματι διὰ συνδετικοῦ τοῦ βραχέος α, ὡς πα-
v-as νᾶF-ας (δωρ.), νά'c'-as νόc-es, ὅπ-ας, bha'rat-as φέροντας κτλ.

Τῆς δ' ἐλληνικῆς ἐν πάσαις μὲν ταῖς διαλέκτοις καὶ κατὰ πάντας τοὺς χρόνους διετηρήθη τὸ σ· τὸ δὲ ν ὡς ἀσυμβίβαστον τῷ σ πρῶταί-
τατα ἐκπεσόν, καθὼς καὶ ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομαστικῶν π. χ. πᾶς, μέλας, γράφας, τιθείς, διδοὺς κ.τ.δμ. ἀντὶ τῶν πᾶν(τ)ς, μέλανς, γράφαν(τ)ς, τιθέν(τ)ς, διδόν(τ)ς κτλ., ἔχνη τινὰ ἀπέλιπεν ἐν τῇ τῶν Ἀργείων καὶ τινων Κρητῶν διαλέκτῳ, οἷα τά: πρειγευτᾶς (ἐν Κρητ. ἐπιγρ. C. I. 3058, 7), τόνς (αὐτ. 16) ἀντὶ τῶν πρεσβευτᾶς, τούς. τιθένς, Τίρυνς, μόνσα (= μούσα) τῆς Ἀργείων διαλέκτου ἴδια. πᾶνσας (= πᾶσας), ὑπαρχόνσας (C. I. 3050, 7. 16) καὶ τὸ Κρητι-
κῆς πόλεως ὄνομα Πριάριστος (πρβλ. Ahrens. Dial. dor. § 14). Με-
τὰ δὲ τὴν τοῦ ν συγκοπὴν ἐπὶ μὲν τῶν εἰς σύμφωνον ἢ εἰς τὰ φωνήεν-
τα ι, υ, αυ, ευ, ου θεμάτων (κατὰ πάντα συμβαδίζόντων), οὐδεμία ἐλ-
ληνικὴ διάλεκτος, ὡς φαίνεται, ἐμήκυνε πρὸς ἀνζπλήρωσιν τοῦ ἐλατ-
τωθέντος βάρους τὸ μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως συνδετι-
κὸν βραχὺ α, ὡς φλέβ-ᾱ-ς, κήρυκ-ᾱ-ς, κανόν-ᾱ-ς, πατέρ-ᾱ-ς, πόλι-
ᾱ-ς, νέκν-ᾱ-ς, ρῆF-a-ς, γονέF-ας (θέμα γονευ, γονεF), βόF-a-ς κλ.
ἀντὶ τῶν φλέβ α-ρς, κήρυκ α-ρς, κανόν α-ρς κτλ. Δὲν εἶνε δ' ἀπί-
θανον, ὅτι ἥτό ποτε χρόνος, ὅτε τὸ α ἐμηκύνετο· ὕστερον δ' ἐβραχύνθη
κατὰ τὴν γενικὴν τῆς γλώσσης τάσιν νὰ μεταδράνῃ πάντοτε κατὰ τὴν
δευτέραν περίοδον τοῦ βίου της ἀπὸ τῶν πάλαι βαρυτέρων καὶ μακρο-
τέρων εἰς ἐλαφροτέρους καὶ βραχυτέρους φθόγγους· οὗ δὴ καὶ ἄλλα
τεκμήρια μετ' ὀλίγον θὰ ἀκούσωμεν. Ἐπὶ δὲ τῶν εἰς α καὶ ο θεμάτων
καθ' ὅλου μὲν τὰ θεματικά ταῦτα φωνήεντα ἐμηκύνθησαν, τὴν δὲ μή-
κυνσιν ἄλλη διάλεκτος ἄλλως κατώρθωσεν· ἡ μὲν αἰολικὴ τῶν ἐν Ἀσίᾳ
Αἰολέων π. χ. ἀντὶ τοῦ συγκοπέντος ἀρχαίου ρ τὸ ι ἐπενθέσασα, ὡς
ταῖς ἱρεΐαις Δεσβ. ἐπιγρ. C. I. 2166. παΐσαις (= πάνσανς, πᾶσας)
2188. ταῖς χρυσίαις, ταῖς ὑπαρχοΐσαις Κυρ. ἐπιγρ. 7. 8. 41. δίκαις
Λαμψακ. 12. 24. πᾶρ ὄχθαις, κυλίχραις μεγάλαις, νόμφαις κτλ.
Ἀλκαίου ἀποσπ. 3, 33. 65. καπάλαις, πλέκταις. Σαπφ. 15. πρὸς τοῖς
ἔορτας, πρὸς ἀλλήλοισ. Δεσβ. ἐπιγρ. 2166. μενίζοις — τίμαις Κυρ.
ἐπιγρ. καττοῖς νόμοις, τοῖς στρατάγοις, πρὸς Λαμψακάνοις. Λαμ-
ψκ. ἐπιγρ. πασάλοισ, ἐρεικαμένοις. Ἀλκ. 7. 28. στεφάροις Σαπφ.

67. ἀνδρετοῖς πέπλοις, μαλάχοις πόκοις, δόμοις, νόσοις Θεοκρ. εἰδ. ΚΗ. κτλ. — Ἡ δὲ βαρυντέρα ἢ αὐστηροτέρα λεγομένη δωρίς τῶν Λακωνῶν, Κρητῶν, Θηραίων καὶ ἄλλων καὶ ἡ κατὰ τε τοῦτο καὶ κατ' ἄλλα πολλὰ ὁμοία βοιωτικὴ τὸ ο εἰς ω ἐξέτειναν π. χ. ποττῶς Ἀργείως, τὼς ἄνδρας, αὐτῶς, τὰς πόλιας αὐτονόμως ἤμεν, βου-
λευσαμένως κτλ. παρὰ Θουκυδ. Ε'. 77. σφετέρως ἔππως Ἀλκμ. ἀ-
ποσπ. 3 Bergk. οἶδα δ' ὀρνίχων νόμως 61. ἄλλα δὲ παραδείγμα-
τα ἐν Ἀριστοφάνους Λυσιστράτῃ, ἐν ἐπιγραφαῖς καὶ ἀλλαχῶς βοιω-
τικὰ δὲ τὰ: ἐσθόρως C. I. 1562. σουγγράφως 1569. ψιάθως, ἐχί-
νως Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 840. 845 κτλ. Ἡ δ' Ἰωνικὴ καὶ ἡ ἄττικὴ ἐρ-
ρευστοποίησαν τὸ ρ εἰς υ μετὰ τὸ θεματ. ο καὶ οὕτω παρήγαγον τὴν
δίφθογγον ἢ μᾶλλον τὸ μακρὸν φωνῆεν ου, ὡς λόγους, ὁδοὺς κτλ.
Τὸ δὲ ᾠ τῶν πρωτοκλίτων αὐταὶ τε καὶ αἱ πλεῖσται δωρικαὶ εἰς ᾠ ἐ-
μήκυνσαν, ὡς Ἀτρεΐδᾶς, μούσᾶς, τιμᾶς κτλ. Καὶ οὕτω μὲν εἶχε
καθ' ὅλου ὁ σχηματισμὸς τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς ἐν ταῖς ἑλλη-
νικαῖς διαλέκτοις. Ἀλλὰ πρωϊμώτατα ἐν τισιν αὐτῶν, μάλιστα τῶν
δωρικῶν, ἤρχισεν ἡ βράχυνσις τῶν μακρῶν ᾠ, ὡ ἢ ου εἰς ᾠ καὶ ὁ ὅ-
χι μόνον ἐν τῇ πληθυντικῇ αἰτιατικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς εἰς ᾠς, εἰς,
ους, ὅς τριτοκλίτοις ὀνομαστικαῖς. Παραδείγματα δὲ πρωτοκλίτων
μὲν φέρονται ἤδη παρ' Ἡσιόδῳ κοῦρᾶς ὁμόφρονας Θεογ. 60. πᾶσας
ἐδέξατο γαῖα. 184. βούλᾶς 534. Σκύθᾶς Ἀποσπ. 190. παρὰ Στρά-
βωνι Ζ'. 300. παρ' Ἀλκμᾶνι: τροπ' ᾠς Ἀποσπ. 13 (23). Ἐπιχάρμῳ
μωρᾶς Ἀποσπ. 5 (Ahrens) πλευρᾶς 68. ἀγρᾶς 82. Στησιχόρῳ 5.
(Schneidew.) παρὰ πηγὰς ἀπείρορας. ἐν τῷ Ῥοδίων χελιδονισμῷ στ.
2. καλὰς ὄρας ἄγουσα. παρὰ Τυρταίῳ: δημότᾶς, δεσπότᾶς Ἀποσπ.
2. 6. (Shneidew). — Δευτεροκλίτων δὲ ἐν ἐπιγρ. Κρητικ. 2555. τὸς
θεός, κάρπος κτλ. 2556 κατὰ τὸς νόμος τὸς κειμένος, παρ' ἀλλάλος.
2558 προξένος αὐτός. 3053. Α. τὸς τοιούτος κτλ. 3053. Β. τὸς κό-
σμος. ἐν Κυρηναικῇ 1 τὸς κοινός — Ῥωμαίος. 9 ποττός (θεός). ἐν
Θηραϊκῇ 2448, IV. 24 τὸς — γενομένος, — παραγενομένος. 35 στε-
φάνος. V, 1 τὸς νόμος. VIII, 34 τὸς συλλόγος κ. ἄλλα. — Τριτο-
κλίτων δ' ὀνομαστικῶν τεκμήρια ἀναφέρουσιν οἱ γραμματικοὶ (Χοιρο-
βοσκός Bekker 1282. 1234. 1187. Ἰωάννης Γραμμ. 243 α. Γρηγ.
Κορ. 335. E. M. 721, 54) τὰ πράξας, Ἀῖας ἐξ Ἀλκμᾶνος 50 (52).
δεῖσᾶς ἐξ Ἡσιόδου. Μαλός ἐκ Καλλιμάχου. ἀστερόες, χαρίεις κτλ.
Τὸ δὲ τὰ ιας παρὰ Θεοκρίτῳ Β'. 4 φέρεται.

Τῶν τύπων τούτων οὐκ ὀλίγους διετήρησεν ἡ καθομιλουμένη· καὶ
ἐπὶ μὲν τῶν πρωτοκλίτων συνηθέστατον τὸν αἰολικὸν εἰς αἰς, ὡς ταῖς

τιμαίς, ταῖς δόξαις, τοῖς ἢ (κατὰ μετάθεσιν ἢ τροπὴν τοῦ τ εἰς σ καὶ ἀποκοπὴν τοῦ ληκτικοῦ ς) τοσοῖ προφήταις κτλ., κατὰ διαλέκτους καὶ τὸν ἄττικὸν ἢ κοινὸν εἰς ας ἢ μᾶλλον τὸν δωρικὸν εἰς ᾱς. ἐπὶ δὲ τῶν δευτεροκλίτων συνηθέστατον μὲν τὸν κοινὸν τύπον: τοὺς λόγους, τοὺς δρόμους κτλ. κατὰ δὲ διάλεκτον (ἐν ταῖς δυτικαῖς καὶ μεσημβριναῖς παραλίαις τῆς Ἀσίας καὶ τισι τῶν παρακειμένων νήσων) τὸν δωρικόν: τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς διαβόλους κτλ. ἐν δὲ τισι τοῦ Αἰγίου καὶ τοῦ ς ἐκπεσόντος ἡ αἰτιατικὴ ἐταυτίσθη τῇ ὀνομαστικῇ μόνον τῷ διαφώρῳ ἄρθρῳ διακρινομένη: οἱ ἄνθρωποι, τοσοῖ (τοῖς) ἀνθρώποι· οἱ νόμοι, τοσοῖ (τοῖς) νόμοι κτλ. Ὅτι δὲ κατ' ἐπιρροὴν τῶν πρωτοκλίτων καὶ ἡ τῶν τριτοκλίτων πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τῇ ὀνομαστικῇ ἐταυτίσθη, ὥς οἱ πατέρες, τοσοῖ (τοὺς) πατέρες οἱ ἄνδρες, τοσοῖ (τοὺς) ἄνδρες· ἡ γυναικες, τσῆ (ταῖς) γυναικες κτλ. ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη.

Παραδείγματα δημῶδη τοῦ εἰς αἰς τύπου τῆς αἰτιατικῆς τῶν πρωτοκλίτων ἐκ τοῦ Ἰ. αἰῶνος καὶ κατωτέρω εἶνε τάδε· ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελίου ἐπυλλίου στ. 24 κεξ.

Δέστε καὶ ἐξαγκωνιάστε με τρεις δίπλαις τάλυσίδιν,
 ῥάψετε καὶ τὰ μάτια μου τρεις δίπλαις τὸ ραφίδιν,
 βάλτε καὶ ὡς ταῖς μασχάλαις μου τρικάνταρο μολύβιν,
 κομβῶστε καὶ ὡς τὰ πόδια μου δύο σιδηρέναις κλάπαις.
 50. Ἄν δὲν ὁμότης τρεις φοραῖς, δὲν γέρνω νὰ πεζεύσω κτλ.

A. K. — εἰς ταῖς χαραῖς τῶν φίλων σου, εἰς παρακαλέσμάτα των
 μὴ γίνεσ' ὀλοπρόθυμος καὶ τρέχης καὶ ὑπαγαίνης.

εἰς λύπας δὲ καὶ συμφορὰς καὶ δυστυχίας τούτων
 τρέχε καὶ πρίν σε κράξουσιν καὶ μοίρασε τὸ πάθος
 — ὅτι οἱ φίλοι οἱ κἄλοι βοηθοῦν εἰς τὴν χρεῖάν σου
 καὶ εἰς ἀνάγκαις τρέχουσιν καὶ εἰς βίαις ιδικαῖς σου.

— μηδὲ μιλλῆς ἀργυρολογίαις, νὰ λέγῃς νὰ καυχᾶσαι.

B. X. — καὶ ποῖαν ἔδωκες τὸ βεργίν, νᾶνε κυρία εἰς ὅλαις;

— Χρυσάντζα ταῖς βαγίτζαις τῆς ὥρισειν ταῖς ν' ἀδειάσουν.

Πτωχοπρ. Α. 404

— γυρεύω τοῦ κελλίου ταῖς τέσσαρες γωνίας.

B'. 73. καὶ δίωχες ταῖς κουρούναις.

248. Μακάρι νὰ ταῖς εὔρισκα καὶ πάλε καὶ τρωγά ταῖς κτλ.

Χρον. τ. Μωρ. σλ. 8.

Τιμήν, δωρεαίς νά ἔχωσιν, κ' εὐεργεσιαίς μεγάλαις.

42. ταῖς σκάλαις ὅπου εἶχασιν, ἔστησαν εἰς τοὺς τοίχους.

24. ὅλα τὰ ἀρχοντόπουλα, ὅπου χασι προνοίαις.

40. ὅλα γὰρ τὰ ποιήματα καὶ ταῖς μεγάλαις τάξαις.

ἐσὺ ταῖς ἐσυμβούλευσες κ' ἀποκατέστησέ ταις.

42. καὶ ὅσον ταῖς ἐκατέστησε ταῖς συμφωνιαῖς ἐκείναις. κτλ.

Δημ. Ζήνου Βατραχ. 73.

καὶ μέσα 'ς αὐτὰ βάνουσι ταῖς κάλλιαις μυρωδαῖς

'ποῦ φέρνουν ἐκ τῆς Ἰνδίας καὶ κάμνουν ἀρτυσίαις.

Ἐγὼ εἰς μάχαις ἔτυχ'· δὲν ἔφυγα ποτέ μου.

441. πολλαῖς φοραῖς ἐβύθιζε καὶ πάλιν ἀνδρεέτον.

452. καὶ θάλασσαις ἀπέρασε μεγάλαις καὶ μὲ βίαν.

Τριτοκλίτων δ' αἰτιατικῶν εἰς ἐς (ἀντί ας) παραδείγματ' ἀρχαιότερα
παρὰ τὰ προεκτεθειμένα ἔστωσαν τὰδε.

Ἐκ τοῦ Θ. Ρ.

καὶ θέρισε τὸν 'πίσκοπον κ' ἔκοψε τοὺς παπάδες,
διακόνους καὶ ἐκκλησιαστικούς καὶ τοὺς ἑξαγορευτάδες.

καὶ πίκρανε τοὺς γέροντας κ' ἔθλιψεν ταῖς μαράδες,
ταῖς κόραις ταῖς ἀνέγλυταις καὶ ταῖς οἰκοκυράδες.

— παιδιὰ ἀπὸ τὰ μέλη μου καὶ ἀφ' ταῖς ἀδελφάδες,

— οὐδ' ἀρχορτες ἐντρέπεσαι, οὐδὲ πτωχοὺς λυπᾶσαι. κτλ.

Ἐκ τοῦ Σ. Σ.

Ἐδ' ἄρτι συμβουλεύω σας, ὅλαις, καλαῖς κυράδες.

ἀμέτε νά μαυλίζετε ὑπανδρες καὶ χηράδες.

γελάτε ταῖς ἀνέγλυταις καὶ ταῖς νοικοκυράδες.

καὶ βλέπετε, ὅσον ἔχετε, ἀπὸ ταῖς περθεράδες.

— τοὺς ἀνδρες μὲ τὰ λόγια σας ὅλους νά τοὺς πλανᾶτε.

— καὶ ὅσαις 'μποροῦν 'ς τὸ κακὸν γυναικες νά γυρίσουν. κτλ.

ΠΑΛΗΟΥΝΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ.

Ἡ κατάληξις ταύτης τῆς πτώσεως ἦτο κατ' ἀρχὰς ἡ *sām*, ἥς τὸ μὲν
8 ἔχει τι πρὸς τὴν ἐνικὴν γενικὴν, τὸ δὲ *ām*, μακρὸν φωνῆεν μετ' ἐρρί-
νου ἴσως σημαίνει συμβολικῶς τὴν πληθύν. Διετηρήθη δὲ τὸ *ς* ἀκέραιον
μόνον ἐπὶ τῶν τριτοπροσώπων ἀντωνυμιῶν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἀ-

ρίων γλωσσῶν, π. χ. σανσκρ. *té'-shām*, γοτθ. *thi-sē* τ'-ων, τούτων, *tá'-sām* (σκρ.), *thi-so'* (γοτθ.). *τά-ων*, τουτέ-ων. σκρ. *jé'-shām* ὧν *já'-sām* ἄων (ὧν). ἀρχ. πρωσσιστί *nou-son* ἡμῶν, *iou-son* ὑμῶν. Ἐν δὲ τῇ σανσκριτῇ ἐπὶ τῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ *á*. καὶ *é'*. προσώπου ἀντὶ τοῦ *s* ἐμφανίζεται τὸ *k*, ὡς *asmákām* ἡμέ-ων, *jushmá'-kām* ὑμέ-ων. — Ἡ δὲ λατινικὴ διετήρησε μὲν τὸ ἐναρκτικὸν σύμφωνον τῆς καταλήξεως ταύτης ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν ἀντωνυμιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν φωνηεντολήκτων θεμάτων, μάλιστα κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους, ἀλλὰ κατὰ τὴν συνήθειάν τῆς τὸ *s* μετὰξὺ δύο φωνηέντων εἰς *r* μετέβαλεν, ὡς *terra-rum*, *viró-rum*, *bonó rum*, *maló-rum*, *rē-rum*, *dié-rum* κτλ. ἀρχαιότερα δὲ (κατὰ Οὐάρωνα καὶ Χαρίσιον) καὶ *bove-rum*, *Jove-rum*, *lapide-rum*, *rege-rum*, *nuce-rum* ἐκ θεμάτων εἰς *i* μεταπεπλασμένων, ὡς *bovi-s*, *Jovi-s*, *lapidi-s regi-s* κτλ. ἐπὶ δὲ τῶν συμφωνολήκτων καὶ τῶν εἰς *i* καὶ *u* θεμάτων κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους συνέκοψε τὸ *s*, ὡς *radic-um*, *duc-um*, *avi-um*, *lacu-um*, *genu-um* κτλ. πανταχοῦ δὲ τὸ ἀρχαῖον *ā* τῆς καταλήξεως εἰς *ū* ἐβράχυνε, πρὸς ὃ ἔχει ἰδίαν τινὰ κλίσιν.

Ὅτι δὲ καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ποτε ὑπῆρχε τὸ *σ*, τὸ μαρτυροῦσι τύποι ἀρχαῖοι, οἷοι οἱ ἀγορά-ων, ἀγορέ-ων, αὐτά-ων, αὐτέ-ων. μελίσσά-ων ἀδινά-ων αἰεὶ νέον ἐρχομενά-ων κ.λ. Μετὰ δὲ τὴν συγκοπὴν τοῦ *ε*, καθὼς καὶ ἐν τοῖς γένε(σ)ος, τείχε(σ)ος, κ.τ.δμ., ἡ μὲν ἀρχαιότερα αἰολίς καὶ ἡ ἰωνικὴ τὸ *ω* τῆς καταλήξεως δὲν συνήρесе μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων παραδειγμάτων, ἡ δὲ δωρικὴ τὰ μὲν *ά-ων* συνήθως εἰς *ᾱν* συνήρесе, τὰ δὲ *ό-ων* εἰς *ων*, ὡς *Μοισᾶν*, *τιμᾶν*, *Ἄτρειδᾶν*, *ἵππων*, *νόμων* κτλ. ἡ δ' ἄττικὴ τὰ μὲν *αων* καὶ *οων* εἰς *ων* συνήρесе: *τιμῶν*, *λόγων* κτλ. τὸ δὲ *εων* (ἐκ τοῦ *ιων*, *εων* καὶ *υων*) ποῦ μὲν συναίρει, ποῦ δ' ὅχι· ὡς *βασιλέ-ων*, *πόλε-ων*, *πήχε-ων* καὶ *πηχῶν* (π. χ. παρὰ Ξενοφ. Ἀναβ. Δ'. 7, 16), *χο-έ-ων* καὶ *χοῶν* κτλ. Τὸ *ων* συνηρημένον τε καὶ ἀσυναίρετον διετηρήθη καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, ὡς *θαλασσῶν*, *προφητῶν*, *μαθητᾶδων*, *παππᾶδων*, *βασιλέων* καὶ *βασιλιδᾶδων*, *λόγων*, *παιδῶν*, *ἀνδρῶν*, *σωμάτων* κτλ. — Πολλαχοῦ δὲ μετὰ τὸ *ν* πρὸς προφύλαξιν τοῦ ἀπὸ πάσης τριβῆς προσαρτᾶται τὸ *ε*, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἐνικῇ αἰτιατικῇ κατὰ τὰ ἐκεῖ εἰρημένα, ὡς *θαλασσῶνε*, *ρυμφῶνε*, *λόγῳνε*, *παιδιῶνε* κτλ.

ΔΟΤΙΚΗ (ΑΡΧ. ΤΟΠΙΚΗ).

Ἡ πρώτη κατάληξις τῆς πτώσεως ταύτης, ἥτις πάλαι μὲν ἦτο τοπική, οἷα μέχρι τέλους διέμεινεν ἐν τῇ *σανσκριτῇ*, *ζένδη* καὶ ἄλλαις, ὕστερον δ' ἐν τῇ ἐλληνικῇ δοτικῇ ἀπέβη, ἦτο ἡ *sva* (σφα), κατὰ *Bopp* σλ. 494 (§ 250) ῥίζα τῆς αὐτοπαθοῦς καὶ κτητικῆς ἀντωνυμίας, σκρ. *sva*. λατ. *se*. ἑλλ. *σφε* καὶ *Ἡέ* (ἔ). Ὡς δὲ τοπικὴ κατάληξις διατηρήθη ἐντελέστερον ἐν τῇ *ζένδη* ὑπὸ τοὺς τύπους *shva* καὶ *hva*, ὅθεν ὕστερον οἱ *shu* καὶ *h'u*, ἐν δὲ τῇ *σανσκριτῇ* ὑπὸ τὸν βραχύτερον τύπον *su* καὶ (κατὰ φθογγολογικούς τῆς *σανσκριτῆς* κανόνας) *shu* π. χ. *árvēshu* ἵπποι-σι, *árvā-su* ἵπποι-σι (θηλ.) κτλ. Ἐν δὲ τῇ ἐλληνικῇ ἐκ τοῦ *σφα* ἔγινε πρῶτον τὸ *σφι* καὶ ἐντεῦθεν κατ' ἐξομοίωσιν *σσι* (ὡς π. χ. καὶ ἐκ τοῦ *τέσφαρες* *σανσκρ.* *átvā'ras* τὸ *τέσσαρες*), ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τελείαν τοῦ *F* ἢ τοῦ ἐτέρου *σ* συγκοπὴν, *σι*.

Συντελοῦσι δ' αἱ καταλήξεις αὗται *σσι* καὶ *σι* ἀμφοτέραι μὲν πρὸς σχηματισμὸν τῶν τριτοκλίτων δοτικῶν, μεσολαβοῦντος πολλάκις μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ θέματος ἑνὸς (συνδετικοῦ) φωνήεντος, *α* μὲν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους, ὡς εἰκός, χρόνους καὶ ὕστερον ἔν τισιν ἀρχαϊζούσαις δωρικαῖς διαλέκτοις· π. χ. *πρασόντ-α-σσι*, *ὑπαρχόντ-α-σσι*, *ποιοντ-α-σσι* (ἐν τοῖς Ἡρακλεωτ. πίναξιν I, 2. 110. 127), *ε* δὲ κοινότερον, ὡς ἐν τοῖς *πόδ-ε-σσι*, *πάντ-ε-σσι*, *γυναικ-ε-σσι*, *κύν-ε-σσι*, *νεκύν-ε-σσι*, *ἐπέ-ε-σσι* (ἀντὶ *ἐπέσ-ε-σσι*). ἐν δὲ τοῖς *τείχεσ-σι*, *ὄρεσ-σι* κ.τ.δμ. τὸ ἕτερον *σ* εἶνε θεματικόν. Ὁμοίως θεματικὸν ἐξ ἀρχαίου *τ* ἢ *δ* γενόμενον εἶνε καὶ ἐν τοῖς *γούνασ-σι* (ἐκ τοῦ *γούνατ-σι*), *δώμασ-σι* (= *δώματ-σι*), *ποσ-σὶ* (= *ποδ-σὶ*) κ.τ.τ. Ἐν δὲ τοῖς *νεκύν-ε-σσι*, *ἰχθύ-ε-σσι*, *πολί-ε-σσι*, *γά(F)-ε-σσι*, *βό(F)-ε-σσι* κ.τ.δμ. ἀπέναντι τῶν ἀπλουστερῶν *νέκυ(σ)σι*, *ἰχθύ(σ)σι*, *πόλε(σ)σι*, *γαν-σί*, *βου-σὶ* τὸ *ε* πλεονάζον πῶς φαίνεται· ἀλλὰ τὰ εἰς *ι*, *υ*, *αν*, *ευ* καὶ *ου* τῇ τῶν συμφωνολήκτων κλίσει συνήθως ἔπονται, ὡς καὶ πρότερον πολλάκις εἶδαμεν. Ἐν δὲ τοῖς *ἀνδρά-(σ)σι*, *πατρά-(σ)σι*, *μητρά-(σ)σι*, *ἀγρά-σι* καὶ τοῖς ὁμοίοις τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως *α* εἶνε θεματικὸν ἔνδοθεν τοῦ θέματος αὐτόσε μετατοπισθέν· ἐκ τῶν *ἀνάρ-σι* (ῥ. *α-ναρ* σκρ. *nar* = *nar*), *πατάρ-σι* (ἀρχ. θέμα *πα-τάρ* = *πατήρ*), *μητάρ-σι* (*μα-τάρ* = *μᾶ-τερ*), *ἀράν-σι* (θέμα *ἀραν* πρβλ. *ρήν*, *ᾱ-ρήν*, *ᾱρρήν*). Οὕτω καὶ *ἔδρακον* ἐκ τοῦ *ἔδαρκον* (ῥ. *δαρκ*—*δερκ*) καὶ *τέτρασι* ἐκ τοῦ *τέταρ-σι*.

Ἡ δὲ τῶν εἰς *α* καὶ *ο* θεμάτων ἦτοι τῶν πρωτοκλίτων καὶ δευτεροκλίτων πληθ. δοτικὴ ἐσχηματίζετο πάλαι διὰ τῆς ἀπλουστεράς κατα-

λήξεως *σι*, ἧς παραδείγματα τοπικά μὲν ἐσώθησαν τά: *Πλαταιᾶ-σι*, *Ὀλυμπιά-σι*, *Ἀθήνη-σι* κ.τ.ὅμ. ἄλλοις δὲ οὐκ ὀλίγαι, μάλιστα ἐκ τῶν ποιητῶν: *Μούσαι-σι*, *πολλῇ-σι*, *κῆσοι-σι*, *ἱπποῖ-σι*, *λόγοι-σι* κτλ. Ἐν τούτοις ἡ μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν *α*, *ο*, πρὸς ἐνδυνάμωσιν τοῦ θέματος ἀπέναντι τῆς ἀρκετὰ ὀγκώδους καταλήξεως (*σι*, *πάλαι σοι καὶ σφα*) προσθήκη τοῦ *ι* εἶνε ἔλλογος κυρίως ἐπὶ τῶν ἀρσενικῶν καὶ οὐδετέρων, μάλιστα τῶν δευτεροκλίτων, ἐν οἷς τὸ θεματικὸν φωνῆεν εἶνε *α* καὶ *ο*, π. χ. *ἱππότα-ι-σι* (θέμα *ἱππότᾱ*), *λόγο-ι-σι*, *ξύλο-ι-σι* (πρβ. τὸ σκρ. *árvē-shu ē* = *αι, οι*). ἐν δὲ τοῖς θηλυκοῖς πρωτοκλίτοις, οἵκοθεν μακροῦ ὄντος τοῦ *α*, οὐδένα λόγον ἔχει, ὡς δὲ καὶ ἐκ τῆς σανσκριτῆς δῆλον: *árvā-su* (καὶ ὅχι *árvai-shu*). Ἀλλ' ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἡ ἀναλογία καὶ κατὰ τοῦτο ἐξωμοίωσε τὰ θηλυκὰ τοῖς ἀρσενικοῖς κ. οὐδετέροις. Μόνη δ' ἡ ἄττικὴ διάλεκτος λέγεται, ὅτι τὰ πρωτόκλιτα ὀργανικώτερον εἰς *ᾱσι* ἐσχημάτιζεν, ὡς *ταμίᾱσι* (Krüger gr. gramm. Bd. II. §. 15, 6, 3). Κατὰ δὲ τοῦτο καὶ κατὰ τὰ προειρημένα *Πλαταιᾶσι*, *Ἀθήνησι* ἀναγνωστέον καὶ γραπτέον διὰ τοῦ *η* καὶ ὅχι διὰ τοῦ *ει* = *η* καὶ ἄλλας δοτικὰς διὰ τοῦ ἀπλοῦ *Ε* γεγραμμένας, οἷαι π. χ. αἱ *C. J. 24* *ΙΕΡΕΣΙ. 71, 6* *ΑΥΤΕΣΙ* *ιερῇσι*, *αὐτῇσι*. Δὲν εἶνε δὲ παράδοξον, ὅτι ἡ συνείδησις τῆς ἀρχαίας ὀρθογραφίας διετηρεῖτο παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς μέχρι τοῦ χρόνου, ὅτε ἐγράφη τὸ Δεξιππειον ἐπίγραμμα *C. I. 1080*, ἐν ᾧ φέρονται αἱ δοτικαὶ *ΚΑΘΑΡΗΣΙΝ* — *ΕΥΝΟΜΗΣΙΝ*. Ἀλλ' ὅπως ποτ' εἶχαν ταῦτα, ἡ ἀναλογία τῶν δευτεροκλίτων κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους ἤδη χρόνους εἶχεν εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἰσχωρήσασα, ὡς μαρτυρεῖ τὸ πλῆθος τῶν παρ' Ὀμήρῳ καὶ ἄλλοις Δωριεῦσί τε καὶ Αἰολεῦσι ποιηταῖς εἰς *αισι* καὶ *ησι* δοτικῶν. Ἡ δὲ γραφὴ *ησι* ἀντὶ *αισι* εἶνε κυρίως αἰολικὴ, μαρτυροῦσα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὑπὲρ τῆς ὡς *η* (= *ε*) προφορᾶς τῆς διφθόγγου *αι* κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους χρόνους, τοῦλάχιστον παρ' Αἰολεῦσι· διότι ἄλλως θὰ ἔγραφαν καὶ αὐτοί, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι, *αισι*. Ἐκ δὲ τούτων τῶν *αισι* καὶ *οισι* προήλθαν ὕστερον αἱ ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ συνήθως *αις* καὶ *οις* κατ' ἀποκοπὴν τοῦ *ι*, ὡς περιττοῦ θεωρουμένου, εἴτε διότι ἐνομιζέτο τότε ἐν ἀγνοίᾳ τῆς κυρίας ἀρχῆς τοῦ προσσχηματισμός, καθὼς ἐν τοῖς οὐτοσί, ἐκπειροσί κ.τ.ὅμ. εἴτε καὶ ἄλλως, ἱκανῶς χαρακτηριζομένης τῆς δοτικῆς καὶ ἄνευ τούτου διὰ τῶν *αις* καὶ *οις*.

ΠΤΩΣΙΟΕΙΔΗ ΕΠΙΘΕΜΑΤΑ.

Παρά τὰς ἐκθεθειμένας πτωτικὰς καταλήξεις πτωτικὰς σχέσεις, μάλιστα τὰς πρώτας ὕλικὰς ἤτοι κυρίως τοπικὰς, ἐκφέρουσι καὶ τινὰ ἄλλα ἐπιθέματα, προσαρτώμενα καὶ αὐτὰ συνήθως εἰς τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων, ἐν δὲ μόνον αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἤδη ἀπηρτισμένην αἰτιατικὴν. Εἶνε δὲ ταῦτα: 1) τὸ *θεν* (σρκ. *tas* λατιν. *tus*, ὡς ἐν τῷ *caeli-tus*), οὗτινος τὸ ν ἄνοργάνως ἐπετέθη ὕστερον ἀντὶ τοῦ προσεκβληθέντος ς· διὸ καὶ πολλαχοῦ μάλιστα ἐν τῇ ποιητικῇ γλώσσῃ ὁ μέσος τύπος *θε* φέρεται. Σημαίνει δὲ τὸ ἐπιθέμα τοῦτο *κίνησιν* ἀπὸ τόπου, ὡς Ἀθήνη-*θεν* (ἐκ τοῦ Ἀθήνης), Ἰδη-*θεν*, Σπάρτη-*θεν*. οἰκο-*θεν*, οὐρανό-*θεν*, Μεγαρό-*θεν*, αὐτό-*θεν*, πάντ-ο *θεν* (ἐνθα τὸ ο εἶνε συνδετικόν). τὸ δὲ *ρίζοθεν* εἶνε ἀντὶ τοῦ *ρίζαθεν* κτλ. Πρβλ. Ἰλ. Ζ, 291. Γ, 276. Ι, 5, 72. Ὀδ. Υ, 424. Εὐριπ. Ἰλ. 451. Ἰφιγεν. Ταυρ. 394. Ῥήσ. 458 κτλ. Ἐκ δὲ τῆς τοπικῆς καὶ εἰς νοσεωτέρας σχέσεις μεταφερθὲν ἐκλαμβάνεται πολλαχοῦ ὡς καθαρὰ γενικῇ, π. χ. ἐν τοῖς Ἰλ. Κ, 68 πατρό-*θεν* ἐκ γενετῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἔλαστον. Α, 180 σέ-*θεν* δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω (= σοῦ). Σοφ. Οἶδ. Κολ. 578 ματρό-*θεν* δυσώνυμα λέκτρα (= ματρός). Πινδ. Ὀλ. ΙΒ'. 8 θεό-*θεν* καὶ παρὰ τραγικοῖς πολλάκις. Πρβλ. Ἰλ. Ω, 194. 561. Πινδ. Νεμ. Δ'. 61. Τελευταῖον δὲ πρὸς ἀποκατάστασιν, ὡς φαίνεται, τῆς ἀμαυρωθείσης τοπικῆς καὶ πτωτικῆς δυνάμεως φέρεται καὶ μετὰ τῆς ἐκ προθέσ. συντεταγμένον, ὡς ἐν τοῖς: ἐξ οὐρανό-*θεν* Ἰλ. Θ, 19. 21. ἐξ ἀλό-*θεν* Φ, 335. καὶ μετὰ τῆς κατὰ, ὡς κατὰ Κρή-*θεν* Ἰλ. Π, 548. Ὀδ. Α, 588.

2) Τὸ *θι* στάσιν ἐν τόπῳ (καὶ χρόνῳ) σημαῖνον, ὡς ἐν τοῖς: ἄλλο-*θι*, Ἰλιό-*θι* (Ἰλ. Θ, 561. Ὀδ. Θ, 584) ἠῶ-*θι* Ἰλ. Α, 50 Ὀδ. Ζ, 36 κτλ.

3) τὰ: *δε* (πολλάκις καὶ εἰς τελείαν αἰτιατικὴν προσαρτῶμενον), *σε* καὶ *τε*, καὶ τὰ τρία *κίνησιν* εἰς τόπον καὶ (κατὰ μεταφορὰν) ἄλλας ὁμοίας νοσεωτέρας σχέσεις σημαίνοντα, ὡς ἐν τοῖς *κλισίην-δε* Ἰλ. Α, 485 ἄστν-*δε* Σ, 255. Κρήτην-*δε* Ὀδ. Τ, 186. Ἀγρυπτόν-*δε* Ξ, 246. Πυθῶ-*δε* Α, 581. πόλεμόν-*δε* Ἰλ Β, 589. Θ, 400. φόβον-*δε* Θ, 139. φάω-*δε* Ἰλ. Τ. 103. Ὀδ. Α, 223. οἰκόν-*δε* καὶ οἰκα-*δε* (θέμα οἶκο), Ἐλευσιῖν-*δε*, Μέγαρά-*δε* κτλ. αὐτό-*σε*, ἐκεῖ-*σε*, πάντ-*σε*, πανταχό-*σε*, ἀλλο-*σε* κτλ. ἔρα-*ζε*, χαμάρ-*ζε*, θύρα-*ζε*, Ἀθήνα-*ζε*, Θήβα-*ζε* κτλ.

Ἐκ πάντων τούτων τῶν ἐπιθεμάτων διατήρησεν ἡ καθομιλουμένη μόνον τὸ *θε* ὅπερ πάντων ὁμοῦ τὰς λειτουργίας ἐκτελεῖ· καὶ *κίνησιν* μὲν ἀπὸ τόπου σημαίνει π. Χ. ἐν τῇ ἐρωτήσει: ποῦ-*θε* ἔρχεσθαι (=

πόθεν ἔρχει); ἐν τῇ ἀποφάνσει « παρτοῦθε τὸν ἐστεροχώρησαν » καὶ ἀλλαχοῦ κίνησιν δ' εἰς τόπον ἐν τοῖς: παρτοῦθε τρέχει καὶ τοῖς ὁμ., στάσιν δ' ἐν τόπῳ ἐν τῷ: ὁλοῦθε τὸν εὐρίσκει τιτὰς κ.τ.δμ. Φαίνεται δ' ὅτι τὸ θε τοῦτο εἶνε ὁ μέσος ἐκεῖνος τύπος μεταξύ τοῦ ἀρχαίου *θε* (= τῷ σανσκρ. *tas*) καὶ τοῦ μεταγενεστεροῦ *θεν*, ἀπαντῶν ἤδη καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς, ἐνίοτε τὴν εἰς τόπον κίνησιν σημαίνων, ὡς εὐθὺς ἐν Ἰλ. Α, 35. ἀπάρευθε κιών· σχεδὸν δὲ καὶ τὴν ἐν τόπῳ στάσιν, ὡς ἐν Ἰλ. Β. 27 θς σεῦ ἀνευθεν ἐὼρ μέγα κῆδεταί κτλ. ἐκάτερθ' Ἰλ. Α. 27. ὀπισθε μένων Ἰλ. Ι, 332. Τοιαῦτα καὶ τὰ (ξ)νερθε(ν), πρόσθε(ν), πάροιθε(ν), οὐρανόθε Ὀδ. Ι, 145 (οὐρανόθεν Bekker). Ἀξιοσημεῖωτα ἐν τοῖς τοιούτοις τῆς καθομιλουμένης εἶνε ὁ φθόγγος *ου* ἀντὶ τοῦ *ο* καὶ ὁ πάντοτε ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης τονισμός, ὡς παρτοῦθε, ὁλοῦθε, ἀλλοῦθε κτλ. — Ἄλλος τις καὶ τοῦ *θεν* καὶ τοῦ *θε* ἀρχαιότερος τύπος εἶνε ὁ *θα* (προελθὼν δῆλον ὅτι ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου *θας* = σκρτ. *tas*). Καὶ ὁλόκληρος μὲν ὁ *θας*, λακωνιστὶ *σας* προφερόμενος, διετηρήθη πιθανῶς ἐν τῇ Ἡσυχιανῇ γλώσσῃ: ἐξέσας (γρ. ἔξεσας) ἔξωθεν. Λάκωνες. ὡς *θα* δὲ ἐν τε τῷ Ἀλκαϊκῷ (ἀποσπ. 102 Ahr.) ἐξύπισθα = ἐξόπισθεν καὶ τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς ἄνωθα, ἔμπροσθα (Ἡρακλ. Πινάκ. Β, 17. Ι, 39. Ι, 9. 52) καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ τῶν γραμματικῶν (παρὰ Ahrens Dial. Ι, p. 152 II, 366 κξ) τοῖς Αἰολεῦσιν ἅμα καὶ τοῖς Δωριεῦσιν ἀποδιδομένοις πρόσθα, ἔνερθα, ὑπερθα, ὀπισθα, τοῖς λακωνικοῖς ἔντεσα, ἔσωθεν (Ἡσυχ.), ἔξουθα, ἐκτός (Ἡσυχ.), ὅπερ κατὰ τὸν παραλήγοντα φθόγγον ὁμοιάζει μὲ τὰ καθομιλούμενα παρτοῦθε κ.τ.λ. καὶ τελευταῖον ἐν τῷ καθομιλ. μπροσθὰ = ἔμπροσθεν. — Τὸ δὲ καθομιλούμενον *πουθενά* (= ποθέν, ποθί, [ποσέ] ποῖ) εἶνε αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον *ποθὲν* δημωδέστερον *πouθὲν* προφερόμενον μετὰ τοῦ προσσχηματισμοῦ *α*, οἷον ἐν τοῖς ἐμέν-*α*, ἐσέν *α* (περὶ ὧν κατωτέρω), ἡμουν-*α* (= ἡμην), γραφούμουν-*α* (= ἐγραφόμην) καὶ τοῖς ὁμοίοις, περὶ ὧν ἤδη ἀνωτέρω ἔγεινε λόγος.

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΟΙ ΒΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΘΕΣΕΩΣ.

Περὶ μὲν τῶν ποικίλων τρόπων, καθ' οὓς τὰ θηλυκὰ ὄχι μόνον τῶν οὐσιαστικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιθέτων ἐκ τῶν ἀρσενικῶν θεμάτων ἐν τε τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ καὶ τῇ νεωτέρᾳ παράγονται, ἥδη ἀνωτέρω τὰ δέοντα ἐλέχθησαν. Ἡ δὲ κλίσις τῶν ἐλληνικῶν ἐπιθέτων εἶνε ὁμοιοτάτη ἢ μᾶλλον ἢ αὐτὴ τῇ τῶν οὐσιαστικῶν, οὐδὲ διακρίνεται εἰς *πληρεστέραν* καὶ *ἀτελεστέραν*, καθὼς ἡ τῶν γερμανικῶν, ἢ εἰς *ὠρισμένην* καὶ

ἀόριστον, καθὼς ἡ τῶν σλαυϊκῶν καὶ τῶν λιταυϊκῶν. Διὸ μεταβαίνομεν εὐθὺς ἐπὶ τοὺς βαθμοὺς τῆς παραθέσεως.

Δύο τάξεις ἐπιθεμάτων ἀνέκαθεν μετεχειρίσθη καὶ ἡ ἑλληνικὴ καὶ αἱ πλεῖσαι τῶν συγγενῶν γλωσσῶν πρὸς σχηματισμὸν τῶν τε συγκριτικῶν καὶ τῶν ὑπερθετικῶν.

1) Συγκρ. τερο-ς, τερα (ἰων. τερη), τερο-ν. λατ. *ter* καὶ *teru-s*, *tera*, *teru-m*. σκρ. *tara-s*, *tarâ*, *tara-m* κτλ.

ὑπερθ. τατο-ς, τατη, τατο-ν. σκρ. *tama-s*, *tamâ*, *tama-m*. λατιν. *timu-s* καὶ (τροπῇ) *simu-s* κλ.

2) Συγκρ. ἰων (ἄρσ. καὶ θηλ.), ἰον (οὐδ.). λατ. *ior* (ἄρσ. καὶ θηλ.) καὶ *ius* (οὐδ.). σκρ. *ijāns* καὶ *ijas*. ὑπερθ. ἰστο-ς κλ. σκρ. *istā-s*, *ist.â*, *is't.a-m*.

Σημ. Κατὰ Bopp τὸ μὲν συγκριτικὸν ἐπίθεμα *tara* προῆλθεν ἐκ τῆς ρίζης *tar* ὑπερβαίνειν, ὅθεν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αἱ προθέσεις *tarô* (ζενδ.), *tira's* (σκρ.), *trans* (λατ.), *thair h* (γοθ.), *durch* (νεογερμ.) = ὑπέρ, διὰ τῶν δ' ὑπερθετικῶν τὸ μὲν σκρ. *tama* εἶνε σύνθετον ἐκ τοῦ συγκριτικοῦ *tara* καὶ τοῦ *ma*, ὅπερ ἐκτὸς ἄλλων καὶ ἐν τῷ σκρ. *panc'a-ma-s* = πέμπ-το-ς καὶ τῷ ἑλλην. ἑξόδο-μο-ς ἐμφανίζεται ὥστε τὸ πλήρες ὑπερθετικὸν ἐπίθεμα θὰ ᾗτο *ta-rama* τὸ δ' ἑλλην. *τατο-ς* ἐκ τοῦ *ταρα-το-ς* συγκοπῇ τῆς μεσαίας συλλαβῆς ρα' τὸ δὲ λατιν. *timu-s* (ἐνίοτε *simu-s* ὡς ἐν τῷ *maximus* = *mag-simu-s*, *mag-timu-s*, μετὰ δὲ *l* καὶ *r* *limus* καὶ *rimu-s*, ὡς ἐν τοῖς *facil-limus*, *pulcher-rimus*) εἶνε ταῦτον τῷ σκρ. *tama-s*, ἐλαφρότερον τούτου κατὰ τὴν παραλήγουσαν ἀντὶ τοῦ *a* τὸ *i* ἔχον. Ὁμοίως τὸ ὑπερθετικὸν ἐπίθεμα *ιστο-ς* σύγκειται ἐκ τοῦ συγκριτικοῦ *is* συνηρημένου ἐκ τοῦ πλησιεστέρου *ija(n)s*, ὡς ἐν τῷ λατινικῷ *mag-is* ἐκ τοῦ *mag-ius*, καὶ τοῦ *το-ς*, ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐν τοῖς τακτικοῖς πρῶ-τος, τρί-τος, τέταρ-τος κλ. ἐμφανίζεται.

Τὰ ὑπὸ τὸ 1) ἐπιθέματα προσαρτῶνται εἰς τὸ κοινὸν τῷ ἄρσενικῷ καὶ οὐδετέρῳ θέμα τοῦ θετικοῦ, οὗ τὸ θεματικὸν φωνῆεν, βραχείας μὲν συλλαβῆς ἡγουμένης, μηκύνεται, ἔν' οὕτω διατηρηθῇ ἰσορροπία τις με-ταξὺ τοῦ θέματος καὶ τοῦ δισυλλάβου ἐπιθέματος· μακρᾶς δ' ἡγουμένης, μένει βραχύ. δεινό-ς, δεινό-τερο-ς, δεινό-τατο-ς. σοφό-ς, σοφώ-τερο-ς, σοφώ-τατο-ς. μάκαρ, μακάρ τερο-ς, μακάρ-τατο-ς. μέλα-ς (θέμα μελαν), μελάν-τερο-ς, μελάν-τατο-ς. εὐγενής (θέμα εὐγενες), εὐγενέσ-τερο-ς, εὐγενέσ-τατο-ς. δξύ-τερο-ς, δξύ-τατο-ς κτλ. Πρὸβλ. τὰ σαν-σκριτικά: *pu'ñja-s* (καθαρός), *pu'ñja-tara-s*, *puñja-tama-s*. *ma-*

ha't (μέγας), maha't-tara s, maha't-tama-s καὶ ἄλλα. — Ἐκτὸς δὲ ταύτης τῆς μηχανήσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἄλλα ποικίλα πάθη συνέβησαν περὶ τὸν σύνδεσμον τῶν ἐπιθεμάτων μετὰ τοῦ θέματος. Καὶ α.) ἐν μὲν τοῖς φίλτερος, φίλτατος. παλαί-τερος, παλαί-τατος. σχολαί-τερος, γεραίτερος συνεκόπη τὸ θεματικὸν ο ἐκ τῶν φιλώ-τερος, φιλώ-τατος, παλαιό-τερος κτλ. Κατὰ δὲ ταῦτα, ἢ κατ' εὐθεΐαν ἀνχολογίαν ἢ μᾶλλον τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος (πάλαι α) ἀντὶ τοῦ ω εἰς αἰ μηχαν-θέντος, ἐσχηματίσθησαν τὰ ἀρχαιότερα : εὐδιαίτερος, εὐδιαίτατος. ἡσυ-χαίτερος (καὶ ἡσυχώτερος), ἰσαίτερος, μεσαίτερος, ὀψιαίτερος, παρα-πλησιαίτερος, πρωΐαίτερος, ἰδιαίτερος (ἄττικῶς δὲ συνηθέστερον ἰδιώ-τερος, ἰδιώτατος) ἀντὶ τοῦ : εὐδιώτερος, εὐδιώτατος. ἰσώτερος, μεσώ-τερος κλ. καὶ τὰ νεώτερα : πρωτήτερος (η = αἰ ἐπὶ τὸ αἰολικώτερον) ὡς ἐκ θετικοῦ πρῶτο-ς, ἐμπροσθήτερος. τὸ δὲ ἀρχήτερος = τῷ ἀρχαί-τερος ἐκ τοῦ ἀρχαιότερος· τὸ δὲ ἐνωρήτερος = ἐνωρότερος ὡς ἐκ τοῦ ἔνωρος ἢ ἐνωρῆς, ὅχι ἐνωρίτερος = τῷ παρὰ Φυλάρχῳ (Ἀθην. Δ'. 442. c) ἐνωρίστερος (ὡς ἐκ τοῦ ἐνωρίς, ὅπερ ἀνύπαρκτον. Πρβλ. κατωτέρω τὰ περὶ τῶν ἐπιρρ) β.) ἐν δὲ τῷ ἐπιλησμότατος ἀντὶ τοῦ ἐπιλησμόν-τατος συνεκόπη τὸ ν. γ'.) ἐν δὲ τῷ ἰθύντατα (ἰλ. Σ, 508) ἀντὶ ἰθύτα-τατα ἐκ τοῦ ἰθύ ς ἐπενετέθη τὸ ν. δ'.) τὰ δὲ ἀπλούστερος, ἀπλούστατος. εὐνούστερος, εὐνούστατος κλ. ἀντὶ τῶν ἀπλούτερος, εὐνώτατος κλ. ἢ-τοι κατ' εὐθεΐαν ἐκ τῶν ὀνομαστικῶν ἀπλοῦς, εὐνοῦς κλ. ἐσχηματίσθη-σαν, ἢ μᾶλλον ἐκ τῶν ἀπλο-ές-τερος, εὐνο-ές-τατος κλ. ἔνθα ἡ συλλα-βὴ ες εἶνε ἢ αὐτὴ καὶ ἐν τοῖς : σωφρον-ές-τερος, σωφρον-ές-τατος, τλη-μον-ές-τερος, ἀφθον-ές-τερος Πινδ. Ὀλ. Β'. 94. ἐρρωμεν-ές-τερος, ἀ-σμεν-ές-τατα, ἐπιπεδ-ές-τερος (Ξεν. Ἑλλην. Ζ'. 4, 43) σπουδαι-ές-τερος, —ές-τατος (Ἡρόδ. Α'. 8, 133. παρ' ὃ καὶ σπουδαιότατος Β'. 86), ὑγιηρ-ές-τατος (Ἡρόδ. Β'. 77), καὶ ὑγιηρότατος (Δ. 187) αἰδοι-ές-τατος (Πινδ. Ὀλ. Γ'. 42. Πύθ. Ε'. 47) ἀμορφ-ές-τατος (Ἡρόδ. Α'. 196.) ἀνιηρ-ές-τερος (Ὀδ. Β, 490), ἀπον-ές-τερος (Πινδ. Ὀλ. Β'. 62), εὐρυχωρ-ές-τερος (Διοδ. Σικελ. Β'. σλ. 202 Teubn.) καὶ ἡ ις τῶν : ἀρπαγ-ίς-τερος, λαλ-ίς-τερος, — ίς-τατος, πτωχ-ίς-τερος, — ίς-τα-τος, ἀλαζον-ίς-τατος, κλεπτ-ίς-τατος, πλεονεκτ-ίς-τατος καὶ εἴτι ἄλλο. Εἶνε δὲ τῆς συλλαβῆς ταύτης ις ἢ ες κατὰ τινας μὲν τὸ σ εὐφωνικὸν ἐπένθεμα, οἶον καὶ τὸ ἐν τοῖς : ἔσπα-σμαι, γέλα-σμα, δέ-σ-μη, τανυ-σ-μός, δυνά-σ-της, κρεμά-σ-τρα, ὀρχή-σ-τρα, γνω-σ-τός, ἐμνή-σ-θην, χρη-σ-μὸς κ. τ. τ. τὸ δὲ ι ἢ ε συνδετικὸν μεταξὺ τοῦ συνήθως εἰς σύμφωνον λήγοντος θέματος καὶ τοῦ ἀπὸ συμφώνου (τοῦ σ) ἀρχομένου ἐπιθέματος (Christ. gr. 6. 145). Κατὰ δὲ

Bopp. (Vergl. gr. II, 33. 2 εκδ.) καὶ ὁ ις καὶ ὁ ες εἶνε συνηρημένοι τύποι τοῦ πληρεστέρου συγκριτικοῦ ἐπιθέματος *ija(n)s*. ὥστε τὰ μὲν εὐδαιμον-έσ-τερος λαλ-ίς-τερος κ.τ.ῶμ. εἶνε συγκριτικὰ ἐκ συγκριτικῶν, ἐνθα ἡ ἀρχὴ καὶ σημασία τοῦ προτέρου ἐπιθέματος ἐπεσκοτίσθη, οἷα καὶ τὰ μεταγενέστερα χειρότερος (= χειρόν-τερος), καλλίτερος (= καλλι-όν-τερος), ὑστερώτερος (καθομ.) κ.τ.ῶμ. καὶ τὰ λατινικὰ *mag-is-ter min-is-ter* ἴσως δὲ καὶ τὸ *sinis-ter*. Τὰ δὲ εὐδαιμον-έσ-τατος, κλεπτ-ίς-τατος κ.τ.τ. ὑπερθετικά ἐκ συγκριτικῶν, ὡς καὶ τὰ εἰς *is-simus* λατινικά, οἷα τὰ *nov-is-si-mus*, *nobilis-simus* καὶ τὸ *soll-is-timus* ἐκ τοῦ *sollus* (= ὅλος, ἀκέραιος). Ἀλλ' ἂν ἔχεται τινος ἀληθείας ἡ προεκτεθειμένη ὑποψία, ὅτι τὰ ὑπερθετικά ἐπιθέματα τατο-ς, λατ. *timus*, σκρ. *tama-s* ἐκ τῶν *ταρα-το-ς*, *tara-ma-s* προῆλθαν, πάντα τὰ ὑπερθετικά ἐκ συγκριτικῶν παρήχθησαν. Πιθανώτερον δὲ τὸ ὑπερθετικὸν ἐπίθεμα *ισ-τος* (σκρ. *is'tas*), σύγκειται ἐκ τοῦ συγκριτικοῦ *is* καὶ τοῦ *το-ς*, ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὡς ὑπερθετικὸν καθ' ἑαυτὸ ἐμφανίζεται ἐν ταῖς: *πρῶ-τος* (= *προ-τος* κατὰ μήκυνσιν τοῦ θεματικοῦ ο πρὸς ἰσορροπίαν, καὶ ὅχι, ὡς συνήθως ἐκλαμβάνεται, ἐκ τοῦ πρό(τ)ατος κατὰ συναίρεσιν), *μέσσα-τος* (ἰλ. Θ, 223. Α, 6) καὶ *μέσα-τος* (Ἀριστοφ. Σφ. 4502. Θεοκρ. ΚΑ'. 49), *νέα-τος* καὶ *νεία-τος* (παρ' Ὀμήρῳ καὶ τοῖς τραγικοῖς) καὶ *μύχα-τος* (Εὐριπ. Ἑλ. 187). Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς τακτικοῖς: *τρί-τος*, *πέμπ-τος*, *ἕκ-τος*, *δέκα-τος*, *εἴκο-σ-τός* κτλ. ἔχει τινὰ ὑπερθετικὴν δύναμιν τὸ ἐπίθεμα *το-ς*. ε.) ἐν δὲ τοῖς ἀχαρίστερος, χαρίστερος, — ἐστάτος, τιμηέστερος κ.τ.ῶμ. ἐκ τῶν ἀχαρίτ-τερος, χαρίε(ν)τ-τερος κτλ. τὸ σ προῆλθεν, ὡς φαίνεται, ἐξ ἀρχαιοτέρου π. 5.) Τὰ δὲ νεώτερα ἀθλιέστερος, ἀθλιέστατος. ἀχρειέστερος, ἀχρειέστατος καὶ πλησιέστερος (Ἰωσηπ. Μακκαβ. ΙΒ'. 8. Θεμιστ. λογ. α.) πλησιέστατος (Θεοφυλάκτου) ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων πλησιαιέστερος, πλησιαιάτατος (Ξεν. Ἀν. Α'. 10, 5) ἐπλάσθησαν κατὰ τὰ παλαιότερα σωφρονέστερος, ἀφρονέστερος κ.τ. ὅμοια.

Τὰ δ' ὑπὸ τὸ 2) ἐπιθέματα *των*, *ιστο-ς* προσαρτῶνται συνήθως εἰς θετικά θέματα εἰς υ-ς καὶ ρο-ς λήγοντα μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὐτῶν τούτων τῶν θετικῶν ἐπιθεμάτων: ἡδ-ύ-ς, ἡδ'-ίων, ἡδ'-ιζος· ταχ-ύ-ς, ταχ'-ίων, τάχ'-ιζο-ς· ἐχθ-ρό-ς, ἐχθ'-ίων ἐχθ'-ιζο-ς· αἰσχ-ρό-ς, αἰσχ-ίων, αἰσχ-ιστο-ς κτλ. Πρβλ. τὰ σκρ. *svá'd-ijàn* (ὀνομαστ. ἡδίων, *svá'd-ist'a-s* ἡδιστος ἐκ τοῦ θετ. *svádu's*. *prá'th-ijàn*, *prá'th-ist'a-s* ἐκ τοῦ *prathu's*. φαρδύ-ς, πλατὺς *pá'p-ijàn*, *pá'p'-ista-s*

ἐκ τοῦ παρα'-s κακὸς κτλ. Ἐπαθε δὲ τὸ ι τοῦ ἐπιθέματος ἰων τὰ αὐ-
τὰ πάθη, ἅπερ καὶ ἀλλαχοῦ τὸ παλαιὸν j μετὰ ἄφωνα ἢ ὑγρά, ὡς
γλύσσω = γλύκ-γων. ἐλάσσω = ἐλάχ-γων κρέσσω (ἰων) καὶ κρέισ-
σων (αττ.) = κρέτ-γων (κράτ-γων). βράσσω = βράδ-γων. βάσσω =
βάθ-γων ἐκ θετικῶν τῶν: γλυκ-ύ-ς, ἐλαχ-ύ-ς (σικρ. laghu'-s), κρα-
τ-ύ-ς, βραδ-ύ-ς, βραθ-ύ-ς. μᾶλλον = μάλ γον (μάλα), χέρρων (αἰολ.)
= χέρ-γων· κάρρων (δωρ.) = κάρ γων ἐκ τοῦ καρ-τύ-ς· ἀμείνων =
ἀμέν-γων, χείρων = χέρ γων· μέζων (ἰων) = μέγ-γων· τοῦ δ' αττι-
κοῦ μείζων τὸ μὲν ζ προῆλθεν ἐκ τοῦ j τοῦ γων (ἰων), τὸ δὲ ι ἐπέχει
τὸν τόπον τοῦ γ ἐκ τοῦ μέγ-α-ς· ὀλίζων = ὀλίγ-γων κτλ. ῥῥον =
ῥᾶ-γον (ὡς ἐκ θετικ. ῥα-ύ-ς) ἀρείων = ἀρέ-γων (ὡς ἐκ τοῦ θετικοῦ ἄ-
ρης γεν. ἀρέ-ος), μείων = μέ-γων, μί-γων ἐκ τοῦ θετικ. μικ-ρός κτλ.

Τῶν ἐπιθεμάτων ἰων καὶ ἰστο-ς ὁ δρίζων πάλαι εὐρύτερος ὢν, ὡς
δῆλον ἐκ τῆς περὶ Ὀμήρω καὶ τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς χρήσεώς των (πα-
ραδείγματά τινα κατελιγμένα ἴδε περὶ Krüger. gr. gr. Τομ. II,
23, 3, 1 — 4) ὕστερον πολὺ περιορίσθη· διότι πολλὰ διὰ τούτων
κατ' ἀρχὰς ἐσχηματισμένα ἀντ' αὐτῶν ἢ καὶ ἐπ' αὐτῶν εἰς τερο-ς καὶ
τατο-ς μετεσχηματίσθησαν. Συνέβη δ' ἡ μεταβολὴ αὕτη καθ' ὅλου
μὲν διὰ τὴν κατὰ τε παραγωγὴν καὶ κλίσιν μεγαλειτέραν εὐκολίαν
καὶ ὁμαλότητα τῶν εἰς τερο-ς καὶ τατο-ς, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ (δα-
κτυλικοῦ) μέτρου χάριν. Ὡστε τὴν ἀρχὴν ἤδη ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπαισι
ἔχουσα ἐπιδίδει κατὰ τοὺς ἐξῆς χρόνους. Δῆλον δ' ἐκ τῶνδε·

Παραθετικά εἰς τερο-ς καὶ τατο-ς

α.) ἀντ' ἀρχαιοτέρων εἰς ἰων καὶ ἰστος

ἀγαθώτερος (παρ' Ἀριστοτέλει πολλαχοῦ. Γρηγορ. Ναζ. λογ. ιδ'.)
ἀγαθώτατος (Διοδωρ. Σικελ. Ἑκλ. τῆς Η'. σλ. 29. Ἀπολλ. π. τ.
συντ. Α'. 12. Ἡλιοδ. Ε'. 15) ἀμφοτέρω ὑπὸ τῶν ἀττικιστῶν (Φρυ-
νίχου σλ. 92 καὶ Αἰλ Διον. περὶ Εὐσταθίῳ 1384, 50) ἀποδεδοκι-
μασμένα. ἀγχότερος (Ἡροδ. Ζ'. 175), ἀγχότατος (Εὐρ. Παλαμ. 2)
ἀντὶ τῶν ἄισον (Ὀμηρ. καὶ ἄλλ.) καὶ ἄγχιστος (Αἰσχυλ. Ἀγ. 217.
Πινδ. Πυθ. Θ'. 64. Σοφ. Οἶδ. T. 919 κλ.), βέλτερος (Αἰσχ. Ἑπτ. 319.
Ἰκετ. 1055), βέλτατος (Αἰσχ. Ἰκετ. 1040. Εὐμ. 465) ἀντὶ τῶν ἀρ-
χαιοτέρων βελτίων, βέλτιστος· γλυκύτερος· γλυκύτατος (παρὰ Πινδάρ-
ω, τοῖς ἀττικοῖς ποιηταῖς καὶ ἄλλοις μεταγενεστέροις, ὡς Θεοφρ.
Ἰστ. Φυτ. Δ'. 4, 1) ἀντὶ τῶν ὁμηρ. καὶ ἐπικῶν γλυκίων, γλύκιστος
(Ἰλ. Α'. 249. Β, 453. Θεοκρ. ΙΔ'. 37). ἐχθρότερος, ἐχθρότατος (Πινδ.
Νεμ. Α'. 65. Σοφ. Οἶδ. T. 1346. Δημοσθ. ΙΘ'. 300 ΚΓ'. 149.

Προοιμ. 40. Διοδ. Σικελ. Θ'. σλ. 532 Teubn.)· κακώτερος (Ίλ. Τ, 321 καὶ ἄλλοις 4 χωρίοις. Ἀπολλ. Ἀργον. Γ'. 421. Θεοκρ. Ε'. 52. ΚΖ'. 20 κ. ἄλλ.) ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου κακίων (Ίλ. Ι, 604 κ. ἄλλ.)· μεγαλώτατος (Λεοντ. Διακ. εἰς Ἡσίοδον σλ. 209)· μικρότατος (Δίων Κασσ. ΝΔ'. 9, 2 ΝΖ'. 38, 4 Ἰγνατ. πρὸς Μαγνησ. 11). οἰκτρότερος, οἰκρότατος (Ὅδ. Α, 421 καὶ παρὰ τοῖς ὕστερον) ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου καὶ παρ' Ὀμήρῳ εὐχρηστοτέρου οἰκτιστος. ῥήτερος (Ίλ. Σ, 258. Ω, 243) ῥήτερος (Θεογν. 1370 Bekk), ῥάτερον Πινδ. Ὀλ. Η. 60). ῥήτατα (Ὅδ. Τ. 577. Φ, 75) ἀντὶ τῶν ῥάων καὶ ῥάστα (ῥήϊστος Ὅδ. Δ, 565. Θεοκρ. Ι'. 7 ῥάϊστα), ταχύτερος (Ἡροδ. Θ'. 104. Δ'. 129) ἀντὶ τοῦ θάσσων· φέρτατος (Ίλ. Η, 289. Ρ, 105 καὶ ἄλλ.) καὶ φέριστος (Ίλ. Ζ, 123. Ι, 110. Ὅδ. Α, 405 καὶ παρὰ τισι τῶν ὕστερων) ὠκύτατος (Ὅδ. Θ, 331) καὶ ὠκιστος (Ίλ. Ο, 238) κτλ.

β.) ἐξ ἀρχαιοτέρων εἰς ἰων καὶ ἰστος.

ἀρειότερος (Θεογν. 548. Κολούθου ἀρπ. Ἐλέν. 65. 75) ἐκ τοῦ ἀρείων· ἀσσοτέρω (Ὅδ. Ρ, 572. Τ, 506) ἐκ τοῦ ἄσσον· χειρότερος καὶ χρεϊότερος (Ίλ. Ο, 513. Υ, 436. Β. 248. Μ, 270. Ἡσίοδ. Ἐργ. 127. Ἀσπ. 51.) ἐκ τοῦ χείρων. πλειότερη (Καλλίμαχος παρὰ Φωτίῳ καὶ Ὠρίωνι), μειότερος (Ἀπολλ. Ἀργον. Β'. 368) ἐκ τῶν πλειών καὶ μειών Ὅτι δὲ καὶ ἀμεινότερον καὶ καλλιώτερον καὶ κρεισσότερον ποτὲ ἐλέγετο, δῆλον ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ Φρυνίχου σλ. 136. Οἱ δὲ συγγραφεῖς τῆς Κ. Δ. εἶπαν καὶ μειζότερος (Ίωανν. Γ'. ἐπιστ. 4) καὶ ἐλαχιστότερος (Παυλ. π. Ἐφεσ. Γ'. 8). Ἄλλα δὲ τοιαῦτα παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις, ὡς κρειττότερος, μειζονότερος (Δούκας 27. 29. 37 Μαλαλᾶς 18 σλ. 490), μειζότερος (Κωνσταντ. Πορφυρ. Γ'. 257), πλειότερος (Θεοφ. Χρον. σλ. 567) καὶ ἄλλα ἀλλαχοῦ.

Διὰ τῶν δύο τούτων τρόπων πάντα τὰ εἰς ἰων συγκριτικὰ εἰς τερος μεταπλασθέντα ἐξέλειψαν ἐκ τῆς καθομιλουμένης γλώσσης ἐκτὸς τῶν ἐπιρρηματικῶν *πλέορ* καὶ *πλειό(ν)*. Τὸ δὲ κάλλιον (προφ. κάλjο(ν)) διετηρήθη μὲν ὡς συγκριτικὸν ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου *καλλίτερον* (ἐκ τοῦ καλλιότερον), κλίνεται δ' ἰσοσυλλάβως, ὁ κάλλιος ἢ κάλλια, τὸ κάλλιο(ν) π. χ. παρὰ Δημ. Ζήνω Βατραχομ. 72 — 73. παρὰ τῷ αὐτῷ ἰσοσυλλάβως κλίνεται καὶ τὸ πλειὸς ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου πλειότερος. Ἄλλα δὲ τοιαῦτα παρὰ τὰ εἰρημένα τῆς καθομιλουμένης εἶνε τά: μικρότερος (= τῷ ἀρχ. ἐλάσσων) = τῷ ἀττ. σμικρότερος (Πλατ. Νόμ. Ε'. 713. Β.), οὗ τὸ ὑπερθετικὸν παρὰ τοῖς ἀττικοῖς σμικρότα-

τος Πλατ. Πολιτ. Ε'. 473. Β. Ξενοφ. Ἀπομν. Γ'. 11, 12) μεγαλειότερος (πιθαν. ἐκ τοῦ μεγαλειότερος Πλάτ. Θεαιτ. σλ. 168. c. Ξενοφ. Ἑλλην. Δ'. 1, 9) ἀντὶ τοῦ μείζων ὀλιγώτερος (ἤδη καὶ παρ' Αἰλιανῶ Ἰστ. Ζῳών. Β'. 42 γ'. 54 ἐκτὸς τοῦ Δίωνος Κασσίου καὶ Ἰγνατίου, ὡς ἀνωτέρω ἐδείχθη) = τῷ μείων ἢ ἥττων χειρότερος, γλυκύτερος (ἤδη παρ' Ὀμήρῳ, Πινδάρῳ καὶ ἄλλοις) κτλ.

Ἵπερθετικά δὲ εἰς ἰστος εὐάριθμα διετῆρσεν ἡ καθομιλουμένη, οἷα τὰ ἄριστος, κάλλιστος, κάκιστος καὶ εἴτι ἄλλο. Ἀλλὰ ταῦτά τε καὶ τὰ εἰς τατος μεταχειρίζεται ἡ καθομιλουμένη κυρίως ἐν ἀπολύτῳ χρήσει τ. ἔ. ἀνευ συγκρίσεως, συνωνύμως τοῖς ὑπὸ τῶν ἐπιρρ. πολύ, μάλα, λίαν, πάνυ προσδιοριζομένοις θετικοῖς π. χ. κάλλιστος = πάνυ ἢ λίαν καλός· γλυκύτατος = πολύ, μάλα γλυκὺς κτλ. Ἐν δὲ συγκρίσει ἀντὶ τῶν κυρίως ὑπερθετικῶν μεταχειρίζεται τὰ συγκριτικά ἐνάρθως, ὡς ὁ καλλίτερος = κάλλιστος, ὁ μεγαλειότερος = μέγιστος, ὁ χειρότερος ἀπ' ὅλους εἶνε ὁ τάδε = ὁ χείριςτος πάντων εἶνε ὁ δεῖνα κτλ. Ἡ ὁμοιότης τούτων πρὸς τὰ γαλλικὰ καὶ ἰταλικὰ π. χ. le meilleur, il migliore = ἄριστος. le plus grand, i plu grande = μέγιστος κ.τ. ὅμ. θὰ ἐκίνει τὴν ὑποψίαν ἀφελεστέρων τινῶν, μὴ τὰ καθομιλούμενα κατὰ μίμησιν τῶν ῥωμανικῶν ἐπλάσθησαν. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει· διότι ἡ χρῆσις αὕτη τῶν συγκριτικῶν ἀντὶ τῶν ὑπερθετικῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ εἶνε καὶ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἀρχαιοτέρα, π. χ. παρὰ Δεινάρχῳ κ. Δημοσθ. 87 ὑμεῖς δὲ τί ποιήσετε οἱ πάντων εἶναι φάσκοντες εὐσεβέστεροι; Ἀριστοτ. Πολιτ. Γ'. 7, 40 εἴ τις πάλιν εἷς πλουσιώτερος ἀπάντων ἐστὶ. Θεοφρ. Ἰστ. Φυτ. Δ'. 11, 14 ὀλιγογόνατος μὲν, σαρκωδέστερος δὲ πάντων (ὁ τοξικὸς κάλαμος). Πολυβ. Δ'. 85 ὅταν δὲ κατὰ τινος τῶν φίλων προσπέσῃ τις αὐτῷ λόγος, τὸν ἀκριβέστερον ἔλεγχον ποιεῖσθαι πρὶν ἢ δέξασθαι τὴν διαβολήν. Διοδ. Σικ. Ἑκλ. ἐκ τῆς Θ'. σλ. 529, 5 Teubn. τοῦτον γὰρ εἶναι σφώτερον πάντων. Παύλῳ πρὸς Ἑφ. Γ'. 8 ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων τῶν ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη. Ἰγνατ. πρὸς Μαγνησ. 11 ὃ πάντων πονηρῶν πνευμάτων πονηρότερον ἐκ κακονοίας πνεῦμα! Ἰωσ. Ἰουδ. ἀρχ. ΙΕ'. (σλ. 343, 26 Teubn.) ἡγούμενος ἀπάντων αὐτῷ τῶν πεπραγμένων περισημύτερον, ὥσπερ ἦν, ἐκτελεσθήσεσθαι τοῦτο. Πλουτ. Κράσσου 2, 1 εἰς δὲ μίαν πασῶν ἐρρωμενεστέρα τῶν ἐν αὐτῷ κακιῶν γενομένη τὰς ἄλλας ἀμυρῶσαι κλ. Ἐκ τούτων καὶ ἄλλων ὁμοίων τῆς ἀρχαιοτέρας ἀφορμῶν ἀνέπτυξε καὶ ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ κατὰ τὸ αὐτὸ ταῖς ῥωμανικαῖς πνεύμα, ὅχι κατ' εὐθείαν μίμῃσιν, τὴν ἑναρθρον χρῆσιν τῶν συγκριτικῶν ἀντὶ τῶν ὑπερθετικῶν.

Τὴν δ' ἐναντίαν χρῆσιν τῶν ὑπερθετικῶν ἐν συγκρίσει, ὅτε ὑποκείμενόν τι πρὸς ἑαυτὸ παραβαλλόμενον εὐρίσκεται ἰδιότητά τινα ἐν ἀνωτάτῳ ὑπὲρ πάντας τοὺς προτέρους βαθμῶ ἔχον, οἷα πολλάκις φέρεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς παρὰ Πλάτωνα νέος ὢν πᾶς ἄνθρωπος τὰ τοιαῦτα ἀμβλύτατα αὐτὸς αὐτοῦ ὄρα, γέρων δὲ ὀξύτατα. Εὐριπ. ἕκαστος ἐπὶ τοῦτ' ἐπείγεται, ἵν' αὐτὸς αὐτοῦ τυγχάνει βέλτιστος. ὢν. Πλουτ. Ἀγησιλ. 26, 3 τῷ γὰρ ὄντι Θεβαίους αὐτοὺς ἑαυτῶν πολεμικωτάτους ποτὲ γενέσθαι φασί. 32, 2 ἐρρύν πλειστός ἑαυτοῦ καὶ μέγιστος τότε ὁ Εὐρώτας. Κλεομ. 33, 2. ὁπότε νήφοι μάλιστα καὶ σπουδαιότατος ἑαυτοῦ γένοιτο κτλ., ἡ καθομιλουμένη δὲν ἔχει, ἡ δὲν ἔχει τὴν ἀφορμὴν καὶ εὐκαιρίαν νὰ δεῖξῃ.

Συνήθης δ' αὐτῇ εἶνε οὐχ ἥττον ἢ τῇ ἀρχαίᾳ 1) ἡ περίφρασις τοῦ συγκριτικοῦ διὰ τοῦ πλειό(ν), πλέον (ἀρχ. μᾶλλον), ὅχι μόνον ὅτε τὸ θετικὸν εἶνε ἀνεπιτήδειον πρὸς παραγωγὴν συγκριτικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε, ὡς πλειὸ καλός (= καλλίτερος), πλειὸ μέγας (= μεγαλείτερος)· τὸν ἔχω πλειὸ φίλον (= φίλ(ω)τερον), πλέον ξεπεσμένος, πλειὸ ἀξιαζόμενον (= ἀξιώτερον) κτλ. Ἀρχαῖα δὲ τοιαῦτα εἶνε π. χ. Αἰσχ. Χοηφ. 245. μὴ μάτευ' ἐμοῦ μᾶλλον φίλον. Εὐριπ. Ἡρακλιδ. 537. λόγους μᾶλλον τούτων γερραίους. Εὐριπ. Ἡρακλ. μαινομ. 536. τὸ θῆλυ γὰρ πως μᾶλλον οἰκτρὸν ἀρσένων. Ἀριστοτ. Πολιτ. Ζ'. 15, 8 ἡλικίαν πλέον προσήκουσαν. Ἰγνατ. πρ. Πολύκαρπον 3 πλέον σπουδαῖος γίγνου οὗ εἶ. κτλ. 2) Ἡ διὰ τοῦ πλειὸ (μᾶλλον) ἐπίτασις αὐτοῦ τοῦ συγκριτικοῦ π. χ. πλειὸ καλλίτερος, πλειὸ μεγαλείτερος, πλέον πτωχότερος κτλ. κατὰ τὰ ἀρχαῖα Ἰλ. Ω, 243 ῥητέροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε κεινου τεθνηῶτος ἐναιρέμεν. Αἰσχ. Ἰκετ. 266. Λιβυστικαῖς γὰρ μᾶλλον ἐμπερέστεραι γυναιξίν ἐστε. Ἐπτὰ 654. τίς ἄλλος μᾶλλον ἐνδικώτερος; Ἀριστοφ. Νεφ. 1216 ἀλλὰ κρεῖττον εὐθὺς ἦν τότε ἀπερυθριάσαι μᾶλλον ἢ σχεῖν πράγματα. Ἐκκλησ. 1131 μᾶλλον ὀλβιώτερος κτλ. Τοσαῦτα περὶ τῶν ποικίλων τύπων τῆς παραθέσεως· τὰ δὲ περὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν δῆλον ὅτι εἰς τὸ συντακτικὸν ἀνήκουσιν.

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ.

α.) τὰ ἀπόλυτα.

1. Πρὸς ἐρμηνείαν τῆς τοῦ ἐνὸς ἐννοίας ποικίλα ὀνόματα μετεχειρίζετο ἡ ἀρχαία ἑλληνική, οἷα τά: εἰς καὶ (παρ' Ἡσιόδῳ Θεογ. 145) ἔεις ἐκ τῶν ἐν-ς, ἐερ-ς. ὄρο-ς(;) οἶρο-ς ἢ οἰνό-ς, οἶρη ἢ οἰνή (= ἡ μονὰς τοῦ κύβου Πολυδ. Ζ'. 204 σχολ. Πλατ. σλ. 460. Bekk.), πρὸς ἃ πρβλ. τὰ λατιν. οἶνο-ς ἀρχ. = τῷ unu-s' οἶο-ς, ἴο-ς δοτ. ἰῶ (ἰλ. Ζ, 422), θηλ. ἰα, γεν. ἰῆς, δοτ. ἰῆ (ἐν Ἰλιάδι πολλάκις), αἰτ. ἰαν (Ὀδ. Ξ, 435). μία, μόρο-ς, μονά-ς. Ἡ κοινὴ πάντων τούτων ῥίζα, ἂν τῷ ὄντι ἐκ μιᾶς ἐβλάστησαν, φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία ανα (ana) οὗτος· διότι καὶ ἐν ἄλλαις μάλιστα ἀδελφαῖς γλώσσαις ἡ τοῦ ἐνὸς ἐννοία δι' ἀντωνυμικῆς ῥίζης ἐκφέρεται (π. χ. τὸ σκρ. ēka-s = εἷς ἐκ τῆς ἀντων. ῥίζης ἐ καὶ τοῦ ἐπιθέματος ka. τὸ γοθθ. καὶ ἀρχαῖον πρωσσαικὸν ain'-s [θέμα aina] = τῷ νεογερμ. einer ἐκ τῆς ἑλλειπτικῆς σκρ. ἀντωνυμ. éna (= aina) οὗτος· τὸ σλαβικὸν ino ἄλλος ἐν συνθέσει μόρος σημαίνει, ὡς ἐν τῷ ino-rogu μονόκερος). Ἐκ ταύτης λοιπὸν τῆς ἀντων. ανα προσαρτῆσει μὲν τοῦ ἐπιθέματος na προῆλθε τὸ θέμα anana ἢ ἀφαιρέσει τοῦ ἐναρκτικοῦ a τὸ Fana, καὶ ἐξ ἐκείνου μὲν τριτοκλίτως κατὰ τοὺς ἰδίους τῇ γνησίᾳ ἑλληνικῇ φθογγολογικῷ νόμους μεταπλασθέντος προῆλθαν τά: ἔφεν-ς, ἔφει-ς καὶ (κατὰ τροπὴν τοῦ F εἰς ' καὶ μετάθεσιν) ἔεις. ἐκ δὲ τούτου ἔνθεν μὲν τά: φαν-ς, φεν-ς, φει-ς, εἷς καὶ τὸ καθομιλούμενον ἔνα-ς (προφ. ἔνα-ς), ἔνθεν δὲ τά: μόνο-ς μονά-ς (τροπῇ τοῦ F εἰς μ, ὡς καὶ ἐν τῷ μύρ-μηξ λατ. for-mica ῥ. φαρ, var ἐλίσσειν, συνειλεῖν) καὶ τὰ οἰνό-ς, οἶρη τροπῇ τῆς συλλαβῆς φαν εἰς οἰν (ο = F, ὡς καὶ ἐν τῷ Ὀἶξος = φαξος καὶ Ὀἰλεύς = φιλεύς κ. ἄλλ.) Τῶν δὲ λοιπῶν τὸ μὲν οἶος καὶ τὸ μία προῆλθαν ἐκ τοῦ va προσαρτῆσει τοῦ ἐπιθέματος ja (ιο-ς, ια), ὡς φα-ja-s καὶ συναίρειται τῆς συλλαβῆς φα ἐκεῖ μὲν εἰς ο (ο-ιο-ς), ἐνταῦθα δ' εἰς μ ὅθεν μ-ία· ἐν δὲ τοῖς ἴο-ς καὶ ἰ-α, ἂν τῷ ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἀντωνυμίας a-va προῆλθαν, πᾶν ἔχνος τῆς ῥίζης φαίνεται ἀπολεσθέν.

Ἡ νεωτέρα γλῶσσα διετήρησεν ἐκ τῶν ποικίλων τούτων τύπων μό-νους τούς: ἔνα-ς γεν. ἐνός καὶ ἐνοῦ καὶ μianou· οὐδ. ἔνα καὶ ἐν προτέρους χρόνους μιον μάλιστα ἐν τῇ φρ. εἰς μιον (= τῇ νεωτ. διὰ μιᾶς) παρὰ Γεωργαλλᾷ Θ. Ρ. πολλάκις καὶ παρὰ Σ. Σ. θηλ. μία καὶ μjá, γεν.

μῖς καὶ μισθός· καὶ τά: μόρος καὶ μορός (κατὰ διάφορον σημασίαν) καὶ ἀφῆρημ. ἢ μοράδα.

2. Τὸ θέμα εἶνε *dua*, ὅθεν δύο καὶ δύω (δυῖκ. = τῷ σκρ. *dvāu*) καὶ *dui*, ὅθεν δι ἀντὶ δφι ἐν τοῖς: δίπους, διμοιρία κ.τ.τ. Τὸ δι τοῦτο (λατιν. *bi* ἐκ τοῦ *dbi* ἐν τοῖς *biceps*, *bidens*) εἶνε διάφορον τοῦ ἐπιρρήμ. δις (σκρ. *dvis*, λατιν. *bis* = *dbis*). Οἱ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀπαντῶντες τύποι εἶνε οἷδε·

Δυῖκοι (ἀλλὰ καὶ μετὰ πληθ. ὀνομάτων συντασσόμενοι).

α'.) δύο καὶ δύω (ἀρχαιότερος, ἐπικώτερος) κυρίως μὲν ὄν. καὶ αἰτ., πολλάκις δ' ἀκλίτως ἀντὶ γενικῆς καὶ δοτικῆς ἐκλαμβάνόμενοι, ὡς ἐν ἱλ. Κ, 253 τῶν δύο μοιράων· Ὁδ Κ. 515. ἱλ. Ν, 407 δύο κανόνεςσ' ἀραρυῖαν· Λ. 228 σὺν δύο καὶ δέκα.

β'.) *δυοῖν* καὶ (ἀττικώτερος) *δυεῖν* γεν. καὶ δοτ.

γ'.) *δοιῶ* ὄν. καὶ αἰτ. (μόνον παρ' Ὀμήρῳ καὶ Πινδάρῳ), παράγωγον, ὡς φαίνεται, ἐκ τοῦ θέματος *δο* (ἐκ τοῦ *dua*, *δφα*) διὰ τοῦ ἐπιθέματος *ja*, ὥσπερ τὰ *δισσό-ς*, *τρισσό-ς*, ἐκ τῶν *δί-τιο-ς*, *τρί-τιο-ς* (Πρβλ. τὸ λατιν. *ter-tius*). Ἀλλ' ὁ ἐνικὸς *δοιδε* οὐδαμοῦ εὐρίσκεται, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν.

Πληθυντικοί.

α'.) αἱ ὁμηρικαὶ ὀνομαστικαὶ *δοιοί*, *δοιαί*, *δοιά*.

β'.) αἱ ὁμηρικαὶ αἰτιατικαὶ *δοιούς*, *δοιάς*, *δοιά*.

(Πρβλ. τὰ περὶ τοῦ *δοιῶ* εἰρημένα).

γ'.) *δοιοῖς* καὶ *δοιοῖσι*, δοτικαὶ ὁμηρικαί.

δ'.) ἡ γεν. *δυῶν*.

ε'.) *δυοῖσι* παρ' Ἡροδότῳ Α'. 32. Ζ'. 104. *δυοὶ* καὶ *δυοῖν* ἀττ.

Σημ. Κατὰ Buttmann (Ἑλλην. γραμ. Τομ. Α'. σλ. 277) οἱ μετὰ τοῦ *οι* τύποι εἶνε οἱ αὐτοὶ τοῖς μετὰ τοῦ *υ*, μόνον διαφόρως γραφόμενοι, ὡς *κοίρανος* = κύριος· *pæna: punio* κ.τ.τ.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ τὸ *δύο* συνήθως ἀκλιτον φέρεται, ὡς *δύο* (ἢ *δυὸ*) ἄνθρωποι, *δύο* (*δυὸ*) ἀνθρώπων, *δύο* (*δυὸ*) ἀνθρώπους, *δύο* (*δυὸ*) γυναῖκες, *δύο* (*δυὸ*) γυναικῶν(ε), κτλ· Οὕτως ἀκλιτον φέρεται ἤδη παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς. π. χ. Ἰωσ. Ἰουδ. ἀρχ. Γ'. σλ. 141, 31 (Bekk) ἐν ταῖς δύο πλαξίν. Ἐν τῇ Κερκυραϊκῇ ἐπιγρ. C. I. 1845 δύο δραχμῶν καὶ παρ' Ἀρχιμήδει συνηθέστατον. Ἐνίοτε δὲ φέρεται ὁ τῆς πληθ. γεν. τύπος *δυωνῶν* (ἢ *δυονῶν*) ἤδη ἐν τῷ Ἐρωτοκρίτῳ σλ. 183.

σὰν φρόνιμη, καὶ τῶν δυονῶν τέλος· κακὸ λογιάζει.

μάλιστα ἀπολύτως, ἄνευ δηλ. προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς σημασίας ἀμφοτέρων ὡς ἐν τῷ παρατεθειμένῳ στίχῳ. Ἐσχηματίσθη δ' ὁ τύπος *δυωνων* κατὰ παραγωγὴν τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τοῖς: *όλουνοῦ*, *όλωνων* (ἢ *όλωνων*), *όλουνοῦς* ἀντὶ τῶν: *όλου*, *όλων*, *όλους*, *οἶνινες* ἥδη παρὰ *Δαμασκηνῷ* τῷ *Στουδίτῃ* ἀπαντῶσιν, *Ὁμιλ.* 12 τῶν *έορτων* τῶν *όλωνων* καὶ 13 *δέσποινα* καὶ *βασίλισσα* τοῦ κόσμου *όλουνοῦ*. Ἀλλὰ περὶ τῆς παραγωγῆς ταύτης καὶ κατωτέρω. Ἐν δὲ τῇ τῶν *Κερασούντιων* καὶ ἄλλων *Ποντικῶν* διαλέκτῳ τὸ *δύο* κλίνεται κατὰ γένη καὶ πτώσεις ὡς: οἱ *δύοι*, τῶν *δύων*, τοὺς *δύους*· αἱ *δύαι*, τὰ *δύα* κτλ.

3. Τὸ θέμα εἶνε *tri*, ὅθεν προῆλθε πρῶτον τὸ ἐν συνθέσει μόνον ἀπαντῶν *τρι*, ὡς ἐν τοῖς *Τρι-πτόλεμος*, *Τρί-πολις*, *τρί-πολος*, *τρί-πους* κ.τ.τ. ἔπειτα οἱ κλιτοὶ τύποι ἄρσ. κ. θηλ. *τρεῖς* (ἐκ τῶν *τρί-ες*, *τρέ-ες* κατὰ τὰ *πόλι-ες*, *πόλε-ες*, *πόλεις*), *δωριστὶ* δὲ *τρεῖς* (ἐν τοῖς *Ἡρακλεωτικοῖς* *πίναξιν*). οὐδ. *τρί-α*, γεν. *τρι-ῶν*, δοτ. *τρι-σί*.

Τοὺς αὐτοὺς τύπους διατηρεῖ καὶ ἡ νεωτέρα γλῶσσα, ἐκτὸς δηλ. τῆς *δοτικῆς*, ἐνιαχοῦ τὸ *τρία* ὡς *τρίja* προφέρουσα. Αὕτη δ' ἡ μεταξὺ τῶν *φθόγγων* *ι* (*η*, *ει*, *οι*, *υ*) καὶ *α* (*ο*, *ε*) καὶ *ου* συνήθως ἀνόργανος ἀνάπτυξις τοῦ ἡμιφώνου *j*, συνθησεστάτη οὖσα τῇ *σανσκριτῇ*, δὲν εἶνε πολὺ σπανία ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν *τρίja*, *τρι-jῶν*, *τριjάντα*· κύριος γρηjά (προφ. γρηjά = γραῖα αἰολ. γρηῖα, ὅθεν καὶ οἱ νεώτεροι τύποι *γρηα* καὶ *γρηjά*) παιδια καὶ παιδιjα, παιδιων καὶ παιδιjων κ.τ.τ.

4. Τὸ θέμα εἶνε *katvar*, ὅθεν οἱ *σανσκριτικοὶ* τύποι ἄρσ. ὄν. *c'at-vā'r-as* τέσσαρες, οὐδ. ὄνομ. *c'atvār-i* τέσσαρα καὶ ὁ λατιν. *quatuor* (ἄκλιτος). Τῶν δ' ἑλληνικῶν ὁ μὲν αἰολικὸς *πίσυρες* (καὶ *πέσυρες*) προῆλθεν ἐκ τοῦ ὑποτιθεμένου ἀρχαιοτάτου (πελασγικοῦ) τύπου *Κάτ-Far-ας* κατὰ τροπὴν οὐκ ἀσυνήθη τῇ ἑλληνικῇ τοῦ *κ* εἰς *π* (πρβλ. κῶς: πῶς, κότε: πότε, ἵππος: ἱκκος = τῷ λατιν. *equus* καὶ τῷ σκρ. *acva-s*) συστολὴν τοῦ πρώτου *α* εἰς *ι*, ὡς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἄρτι εἰρημένῳ ἵππος (= *acva-s*), οὗ τὸ πρωτότυπον *α* διασώζεται ἐν τῷ κυπριακῷ ἄππαρος (= ἵππος), καὶ συναίρεσιν τῆς συλλαβῆς *Fa* (*va*) εἰς *υ* (πρβλ. τὸ ὕδ-ωρ· λατιν. *vad-um*) καὶ τέλος κατὰ μετάθεσιν τοῦ *τ* τῆς συλλαβῆς *τFa* (ὅθεν ὕστερον κατὰ τὰ εἰρημένα *τυ*) εἰς *σ* πρὸ τῶν *υ* (= γαλλ. *υ*) καὶ *ι* φθόγγων, ὡς *π. χ.* καὶ ἐν τοῖς *σύ* = *τυ* (= *TFa*), θέσις = *Θέτις*, ἀθανασία = ἀθανασία κτλ. Οἱ δ' ἰων. καὶ ἀρχαῖοι ἀττικοὶ *τέσσαρες* καὶ *τέσσερες* κατὰ τροπὴν τοῦ ἐναρκτικοῦ

k εἰς **τ**, καθὼς καὶ ἐν τοῖς: τίς, τί, = τοῖς λατιν. *quis, quid* καὶ τοῖς σκρ. *kas, kim*, τοῦ **τ** εἰς **σ**, ἐπιρροῇ τοῦ **F** (**υ**), καὶ ἐξομοίωσιν αὐτοῦ τούτου πρὸς τὸ **σ** (ὡς καὶ ἐν τῷ ἡμισσος τῆς Τεγεατικῆς ἐπιγραφῆς = ἡμισυς = ἡμισυα-ς, περὶ οὗ κατωτέρω). Τοῦ δὲ δωρικοῦ *τέττορες* καὶ τοῦ νεωτέρου ἄττικοῦ *τέτταρες* τὸ **ττ** προῆλθεν ἢ ἐκ τοῦ **σσ** τοῦ *τέσσαρες* κατὰ τὰ Θράττα, θάλαττα, μέλιττα ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων Θράσσα (ἰων. Θρήσσα), μέλισσα κ.τ.τ. ἢ ἐκ τοῦ **τF** τοῦ *ΚατFαρας* κατ' ἐξομοίωσιν τοῦ **F** πρὸς τὸ **τ**. Ἐν δὲ τῷ παρ' Ἡροδότῳ **Z'**. 228 καὶ Θεοκρίτῳ **1A'**. 46 καὶ ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς πίναξι καὶ δελφικῇ ἐπιγρ. **C. I.** 4690 δωρικῷ *τέτορες* συνεκρότη τὸ ἕτερον τῶν **ττ**. ὁ δὲ Πινδαρικὸς τύπος (Ὀλ. **H'**. 68. **1A'**. 83 κ. ἄλλ.) *τέτρασι* προῆλθε κατὰ μετάθεσιν ἐκ τοῦ *τέτ(τ)αρσι*, καθὼς οἱ πατράσι, ἀνδράσι ἐκ τῶν πατάρσι, ἀνάρσι, ὧν τὰ ἀρχαῖα θέματα εἶνε παταρ. *ἀναρ*.

Ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ὁ 4 τριφασίως ἐκφέρεται: τέσσαρες (ἄττ.), τέσσερες (ἰων.) καὶ τέσσερεις (ει = ι) καὶ τέσσεροι (οἱ = ι). αἰτιατ. τέσσαρους καὶ κατὰ τοὺς λοιποὺς τῆς ὀνομαστ. τύπους, ἡ δὲ γεν., ὡς καὶ πάλοι, *τεσσάρων*.

5. Τὸ θέμα εἶνε *pankian*, ὅθεν τὸ σκρ. *pa'n'c'an*, τὸ λατιν. *quinque*, ὅθεν πιθανολογεῖται, ὅτι τὸ ἔτι ἀρχαιότερον θέμα ἦτο *kankian*, οὗ τὸ μὲν πρῶτον **k** ἐν τῷ σανσκριτικῷ εἰς **p** μετέβη, ἀμφότερα δ' ἐν τῷ αἰολικῷ *πέμπε* ἐκ τοῦ *πένπε* (πρβλ. τὸ *πένπτῃς* τῆς 90 ἐπιγρ. τοῦ **C. I.** gr.). Ἐν δὲ τῷ κοινῷ *πέντε* τὸ δεύτερον **k** εἰς **τ** μετέβη (πρβλ. τὸ τέσσαρες). Παρὰ δὲ ταῦτα τὰ πάθη ἀπεκόπη τὸ ληκτικὸν **ν** ἐν τε τῷ λατιν. καὶ τοῖς ἑλληνικοῖς. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἀλλαχοῦ, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Τὸ *πέντε* ἔμεινεν ἄκλιτον καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ. ἐν δὲ ταῖς ἀσιατικαῖς ἀδελφαῖς, τῇ σανσκριτῇ καὶ τῇ ζενδικῇ, κλίνεται, π. χ. γεν. πληθ. σκρ. *pan'c'ānām*, ζενδ. *panc'anān'm*.

6. Ὁ πλήρης τύπος ἀποβλέποντι πρὸς τὸ ζενδικὸν *k'svas* ἦτον ὁ *ksvas* (ξFας), ὅθεν δασύνει μὲν τοῦ λαρυγγικοῦ προῆλθεν ὁ ζενδικὸς τύπος ἀποκοπῇ δ' αὐτοῦ καὶ δασύνει τῶν **s** ὁ σανσκριτικὸς *śa's* καὶ οὕτω καθεξῆς. τὸ ἐναρκτικὸν λαρυγγικὸν διατηρεῖται καὶ ἐν τῷ ἀλβανικῷ τύπῳ *γιάσ-τε*. ὁ δ' ἑλληνολατινικὸς τύπος σὲξ προῆλθε, φαίνεται, ἐκ τοῦ *κσ(F)ας* κατὰ μετάθεσιν. Ἐντεῦθεν δὲ κατ' εὐθεῖαν μὲν τὸ λατινικὸν *sex*, ἀπολεπτύνει δὲ τοῦ **σ** εἰς τὸ **ς** τὸ ἑλλην. *ἕξ*, ὅπερ ἡ νῦν καθομιλουμένη εἶθ' ὕστερον παρατείνασα, εἶτε τὸν ἀρχαι-

ὅτατον τύπον (ἴδε κατωτέρω) διαφυλάξασα, ἔξη λέγει (προφ. ἔξει ἢ ἔξε). Τοῦ δ' ἡρακλεωτικοῦ *Feξ* καὶ τῶν παραγῶγων *Fέκτος*, *Feξή-κοιτα*, *Feξακάτιοι* τὸ F ἢ εἶνε αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ υ τοῦ *k'svas*, ἢ ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ ἐν τῷ *σεξ* σ ἢ μᾶλλον τοῦ ἐν τῷ *ἐξ* δασέος. — Τὸ ληκτικὸν σ τοῦ *ἐξ* ἐξηφανίσθη ἐκ τοῦ συνθέτου *ἐκκαίδεκα* καὶ τοῦ παραγῶγου *ἐκ-τος*, ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐκ τοῦ λατινικοῦ *sextus*.

7. Ὁ πλήρης τύπος, διχασθεὶς ἐν τῇ σανσκριτῇ, ἦτον ὁ *saptan*, ὅθεν τὸ ζενδικὸν *haptan* (μεταβάσει τοῦ s εἰς h), τὸ λατιν. *septem*, οὗτινος τὸ m παρεισέφρησεν ἐδῶ ἐκ τοῦ τακτικοῦ *saptama's* (σκρ.) = ἑβδομος, καὶ τὸ ἑλλ. ἐπτά μεταβάσει τοῦ σ εἰς ῥ καὶ ἀποκοπῇ τοῦ ληκτικοῦ ν, ὡς καὶ τὸ πέντε ἀντὶ *πέντεν* ἢ *πένταν* καὶ *ἐννέα* ἀντὶ *ἐν-νέαν* (= τῷ σκρ. *na'van*, λατ. *novem*).

Ἡ δὲ νεωτέρα ἑλληνικὴ ψιλώσασα μὲν τὴν ἀρχὴν κατ' ἰδίωμα σταθερόν, δασύνασα δὲ τὸ π, καθὼς καὶ ἐν τοῖς πέφτω (= πίπτω), κόφτω (= κόπτω), ῥάφτω (= ῥάπτω), ὀχτῶ (= ὀκτῶ) κ.τ.δμ., λέγει ἐφτά (προφ. ἐφτά).

8. Τὸ πλήρες θέμα ἦτον *ακταρ*, ὅθεν μεταβάσει τοῦ κ εἰς 's ἢ καὶ ἀπλοῦν s προῆλθεν ὁ σκρ. τύπος *a'stan* καὶ ὁ ζενδ. *astan*· οἱ δὲ τύποι *as'tāu* (σκρ.), *ahtau* (γοτθ.), *ὀκτῶ* καὶ *octo* (λατιν.) φαίνονται μὲν δυ-
νικοί ὄντες, πιθανώτερον δὲ τὸ u τῶν *a'stāu*, *ahtau*, ὅθεν κατὰ συναί-

ρεσιν τοῦ *au* εἰς ω τὸ ἑλλ. *ὀκτῶ*, ἀνήκει εἰς τὸ θέμα, προσελθὸν ἐκ τοῦ ἀρχαίου π (ν)· δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν τακτικῶν *octān-us*, ὄγδο-ος = ὄγδοF-ος καὶ τῆς γερμαν. δοτικῆς *ahtow-en*. — ἐν δὲ τοῖς ἡρακλεω-
τικοῖς πίναξι φέρεται καὶ ὁ τύπος *ὀκτῶ*, καθὼς καὶ ὁ *ἐννέα* αὐτόθι.

Ἡ δὲ νεωτέρα ἑλληνικὴ ἀντὶ μὲν τοῦ *ὀκτῶ* λέγει *ὀχτῶ* κατὰ τὰ ἐν τῷ περὶ τοῦ 7. ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν συνθέσει *ὀκτα* πολλάκις *ἀχτα*, ὡς *ἀχταπόδι* = ὀκτάπους κτλ. ἐνθα τὸ ἀρχαῖον α διεσώθη, ἐν δὲ τῷ *ὀκτῶ* τὸ ο προῆλθεν ἐκ τοῦ α κατ' ἐξομοίωσιν τῆς παραληγούσης πρὸς τὴν λήγουσαν.

9. Ὁ πλήρης τύπος *navan*, ὅθεν σκρ. *na'van*, ζενδ. *navan*. γοτθ. *niun*, λατιν. *novem* (ἐκ τοῦ τακτικοῦ *nava-ma's*. πρβλ. τὰ περὶ τοῦ 7). Τὸ δ' ἑλληνικὸν ἐν-νέα (= ἐν-νέFα-ν) προῆλθεν ἀποκοπῇ μὲν τοῦ ληκτικοῦ ν, συγκοπῇ δὲ τοῦ F (V), προθέσει δὲ τοῦ ε ἢ μόνου, ὡς ἐν τοῖς ἐ-λαφρός, ἐ-λάχιστος, ἐ-κεῖνος, ἐ-τοῦτος, ἐ-σὺ κτλ., ἢ μετὰ ν, ἀνθ' οὗ καὶ ι ἀναφαίνεται ἐν τῇ ἐπικῇ γλῶσση, ὡς ἐν τοῖς : εἰνά-
κис (= ἐν-νεάκис) Ὀδ. Ξ, 230 (πρβλ. Ἡρόδ. Γ'. 95), εἰνάτες; Ὀδ. Ξ, 240, εἰνάνυχες Ἰλ. 1, 470, εἰνακόσιοι Ἡρόδ. Β'. 13. 145 κλ. (πρβλ.

τὰ ἰων. καὶ κοινὰ φασινός, στεινός, ξεῖνος, φθείρω κ.τ.τ. πρὸς τὰ αἰολ. φάεννος, στέννος, ξέννος, φθέρρω κτλ.). Πόθεν λοιπὸν προήλθε τὸ ν τῆς προθεματικῆς συλλαβῆς εν; εἶνέ τι ἀνόργανον ἐπένθεμα, διπλασιασθέντος τοῦ ἐναρκτικοῦ ν τοῦ νεFα(ν) πρὸς σχηματισμὸν δακτύλου (—υυ ἐννέα), ὡς συνήθως ἐκλαμβάνεται, ἢ μάλλον προήλθεν ἐκ τοῦ F(υ) τοῦ δεικτικοῦ αF(α) — αua, ὅθεν παρήχθησαν, ὡς εἴρηται, καὶ τὰ ἐν-ός, μία, μόνος κ.τ.δμ., κατ' ἐξομοίωσιν τοῦ F πρὸς τὸ ἐπόμενον ν. Ἄν τοῦτο ᾗνε ἀληθές, τότε τὸ μὲν πρωτότυπον τοῦ ἐννέα θὰ ᾗτον αFναFαν = « τοῦτο νέον, ἐν νέον » (Πρβλ. τὸν δωρικὸν τύπον *ἐννέα* ὅπερ ὑποθέτει, ὅτι οἱ ἀρχαιότατοι Ἕλληνες ἠρίθμουν ποτὲ πρὸ τοῦ δεκαδικοῦ συστήματος κατ' ὀκτάδας, τὴν δὲ μετὰ τὴν ὀκτάδα μονάδα ὠνόμαζαν « ἐν νέον, τοῦτο νέον. » ἐν δὲ τῷ *ἐννεήκορτα* καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ, ἅπερ ἀσφαλέστερον οὕτω γραπτέα (Πρβλ. M. E. 308, 52. Ἰλ. B, 602), ἢ *ἐννεήκορτα* κτλ. τὸ προθεματικὸν ν συνεχόπη. — Ἡ δὲ νῦν καθομιλουμένη ἐκφέρει τὸ 9 συνεχέστερον ἐνῖα κατὰ τὰ μνηῖα, συκῖα κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν μνηέα, συκέα κτλ. — Τῶν δὲ συγγενῶν γλωσσῶν μόνη ἡ ἀρμενικὴ ἀποδεικνύει ἐν τῷ ἐννέα τὸ προθεματικὸν e ἢ i, μόνον ἢ μετὰ n, ὡς πληθ. ὄν. *in(n)un*—q. πληθ. δοτ. ἀφαιρ. γεν. *énni*—z.

40. Ὁ πλήρης ἀρχαῖος τύπος ᾗτο *da'kan*, ὅθεν τὸ σκρ. *da's'an* τὸ ζενδ. *dasa(n)*, τὸ ἑλλην. *δέκα* (ἀντὶ δέκαν) καὶ τὸ λατιν. *decem* (ἐκ τοῦ σκρ. τακτικοῦ *das'ama'-s*. Πρβλ. τὰ περὶ τοῦ 7 εἰρημένα.)

Σημ. Ἐν ᾧ ἡ σανσκρίτη τοὺς μὲν τέσσαρας πρώτους ἀριθμοὺς (ἀπὸ 1—4) καὶ κατὰ γένη καὶ κατὰ πτώσεις κλίνει, τοὺς δὲ λοιποὺς μέχρι τοῦ *ἐκατὸν* μόνον κατὰ πτώσεις, αὐτὸν τὸν *ἐκατὸν* καὶ τὸν *χιλίου* πάλιν συνήθως κατὰ τε γένη καὶ πτώσεις, ἢ ἑλληνικῇ μόνους τοὺς τέσσαρας πρώτους, τοὺς ἐκ τοῦ *ἐκατὸν* συνθέτους καὶ τὸν *χιλίου* κατ' ἀμφοτέρω καλίνει, ἢ δὲ λατινικῇ ἀκόμη ὀλιγώτερον, μόνους τοὺς τρεῖς πρώτους καὶ τὰς *ἐκατοντάδας* καὶ *χιλιάδας*, ἐκτὸς δηλ. αὐτοῦ τοῦ *centum*.

Οἱ ἀπὸ τοῦ 11—19 ἀριθμοὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐρμηνεύονται διττῶς: α.) προτάσσονται μὲν οἱ μικρότεροι (αἱ μονάδες), ἐπιτάσσεται δὲ τῆς δεκάδος ὄνομα, ἀμφοτέρω δὲ τὰ στοιχεῖα συνέρχονται εἰς ἐν ἐπὶ μὲν τῶν δύο πρώτων χωρὶς τοῦ συνδέσμου καὶ, *ἐνδεκα*, *δώδεκα* (= τῷ σκρ. *dvā'das'an*), *δυώδεκα* Ἰλ. B, 637. Ἡροδοτ. ζ' 108, ἀλλὰ καὶ *δυοκαίδεκα* Ἰλ. B, 557. ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν μετὰ τοῦ καί: *τρισκαίδεκα* (ἀντὶ τρεισκαίδεκα), *τριακαίδεκα*, *τεσσαρεσκαίδεκα*, *πεντεκαίδεκα*, *ἑκκαίδεκα*, *ἐπτακαίδεκα*, *ὀκτωκαίδεκα*, *ἐννεακαίδεκα*. — Ὁμοίως

εἶνε ἐσχηματισμένα τὰ ὀνόματα τῶν ἀριθμῶν τούτων καὶ ἐν ταῖς ἀ-
 δελφαῖς γλώσσαις, ἀλλὰ χωρὶς τοῦ συνδέσμου καί· π. χ. σκρ. *é-kā-
 dās'an, dvā'dās'an, trayó'dās'an, c'atā'rtas'an* κτλ, λατιν. *unde-
 cim, duodecim, tredecim, quatuordecim, quindecim* κτλ. γερμ.
eilf, zwölf, dreizehn, vierzehn κτλ. γαλλ. *onze, douze, treize,
 quatorze* κτλ. (*ze* = *decem*).

β'.) Προτάσσεται μὲν ἡ δεκάς, ἐπιτάσσονται δ' αἱ μονάδες ἀπὸ
 τοῦ 13 καὶ ἀνωτέρω, ἀμφοτέρω δὲ τὰ στοιχεῖα συνάπτονται πάλιν
 εἰς ἓν: δεκατρεῖς, δεκατέσσαρες, δεκαπέντε, δεκαεῖς, δεκαεπτὰ, δε-
 κακοκτώ, δεκαεννέα· ὁριστὶ δὲ καὶ δέκα εἰς = ἑνδεκα ἐν δελφ. ἐπιγρ.
 C. I. 1690, δέκα δύο = δώδεκα, ἐν τῷ Ἡρακλεωτ. πίνακι II, 53
 ἐνίοτε διὰ τοῦ καὶ συνδέονται.

Παραδείγματα α'). Ἡροδ. Α'. 50 ἑπτακαίδεκα· 90 τριακαίδεκα· ἀλ-
 λά καί: τρία καὶ δέκα αὐτ. 119 Ζ'. 36 τεσσαρακαίδεκα· 185 ἐκ-
 καίδεκα· 194 πεντεκαίδεκα· 195 ἑνδεκα. Ἡ. 1 ὀκτωκαίδεκα. Θουκ.
 Α'. 29, 4 πεντεκαίδεκα· 46, 1 δώδεκα· 116, 4 ἑκαίδεκα· 117, 1
 περὶ τέσσαρας καὶ δέκα. Πρβλ. Β'. 2. κτλ.

β'). Πολυβ. Γ'. 56 ἡμέρας δεκαπέντε. Διοδ. Σικελ. ΙΒ'. σλ. 129
 (Teubn) δεκαεπτὰ· 164 δεκαεννέα. Πλουτάρχου Νουμᾶ 3, 4 πρὸ δε-
 καμῖας Καλανδῶν. Τίτ. Φλαμ. 14, 1 — 2 δεκατρεῖς — δεκατέσσα-
 ρας. Γάλλοι 24, 2 πρὸ δεκακοκτὼ Καλανδῶν. κτλ.

Ὁ β'. τρόπος ἀπέβη ὁ μόνος συνήθης ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ, ἥ-
 δη ἐκ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων συνηθέστερος γενόμενος, ὡς δῆλον ἐκ
 τε τῶν προεκτεθειμένων καὶ ἄλλων συγχρόνων παραδειγμάτων.

20 — 100. Ἡ ἔννοια τῆς δεκάδος ἐν τοῖς ἀπὸ 20 μέχρις 100 ἀριθ-
 μοῖς ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῶν ἀρίων γλωσσῶν ἐν γένει διὰ τῶν φθεγμά-
 των *κατι, κα(ν)τα* μετὰ τοῦ ἐκάστοτε προσήκοντος ὀνόματος τῆς
 πληθύος τῶν δεκάδων εἰς ἓν ὄνομα συντεθειμένων. Ἦσαν δὲ τὰ ὀνό-
 ματα ταῦτα κατ' ἀρχὰς οὐσιαστικά, ὡς δῆλον ἔτι ἐκ τῆς ἐν τῇ σαν-
 σκρίτῃ καὶ τῇ ζενδικῇ χρήσεώς των, ἔνθα τὰ ὑπ' αὐτῶν προσδιορι-
 ζόμενα ὀνόματα ἤτοι ὁμοιοπτῶτως συμπαρατάσσονται, ἢ κατὰ γε-
 νικὴν ὕστερον δὲ καὶ ἐν τῇ σανσκρίτῃ καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ ἐν τῇ
 λατινικῇ ἐπίθετα ἀπέβησαν, ἐν ταῖς δυσὶ τελευταίαις ἄκλιτα. Οἱ τύ-
 ποι *κατι, κα(ν)τα*, ὅθεν ἐν μὲν τῇ σανσκρίτῃ κατὰ συνήθη τοῦ *κ* εἰς
s' μετέβησαν οἱ *s'ati, s'at* ἢ καὶ μόνον *ti* προήλθον· ἐν δὲ τῇ ζενδικῇ
 οἱ *s'aiti, s'ata* ἢ *ti*· ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ πληρέστερον καὶ ἀρχαιότερον
 οἱ *κατι* (ὅθεν ὕστερον καὶ *κοσι*) καὶ *κοκτα* καὶ *κατο-ν'* ἐν δὲ τῇ λατι-
 νικῇ κατὰ τὴν τοῦ *κ* εἰς *g* (γ) μετέβησαν οἱ *ginti* καὶ *ginta*, ἄνευ

δὲ ταύτης ὁ *centu-m*, φαίνονται λείψανα πληρεστέρων φθεγμάτων ἐκ τοῦ *dakan* (δέκα) διὰ τῶν ἐπιθεμάτων *ti*, *ta*, παρηγμένων, ὡς *dakanti*, *dakanta*. Ἡ δὲ μεταγενεστέρα ἑλληνικὴ ἔτι μάλλον ἠκρωτηρίασε τὸ φθέγμα *κορτα* εἰς *ρτα*.

	Σανσκρ.	Λατινικά.	ἀρχ. Ἑλλήν.	νεώτ. Ἑλλήν.
20	vins'a'ti	viginti	(F(ε)ίκατι (αἰολ. δωρ.) εἴκοσι (ἐ(F)εἴκοσι (ὁμηρ.) (εἴκοσι (ἀττ.))	
30	trins'a't	triginta	(τριάκοντα (τριήκοντα (ἰων.))	τριᾶντα
40	c'atvârins'a't	quadrâginta	(τεσσ(ττ)αράκοντα (τετρώκοντα (δωρ.))	σαρᾶντα
50	pan'c'âs'a't	quinguâginta	πεντήκοντα	πεν(τ)ήντα
60	sa'stî	sexâginta	ἐξήκοντα	ἐξήντα
70	saptat'	septuâginta	(ἐβδομηκοντα (ἐβδεμήκοντα (δωρ.))	ἐβδομῆντα
80	as'itî	octôginta	(ὀγδοήκοντα (ὀγδῶκοντα (ἰων.))	ὀγδοῆντα ὀγδῶντα
90	navatî	nônâginta	(ἐνενήκοντα (ἐννήκοντα [ἐπικ.])	ἐνενῆντα
400	s'ata'-m	centu-m	ἐ-κατό-ν	(ἐ)-κατό-(ν).

Σημ. Τὸ πλῆρες τοῦ εἴκοσι, αἰολ. *Feika*τι, λατιν. *viginti* πρέπει νὰ ᾤτο *δφι-καν* τι, ἵνα ἐσήμαινε *δίδεκα*, *δύο δεκάδες*· ἀλλὰ τὸ ἐν ἀρχῇ ὀδοντικὸν ἐν ταῖς γερμανικαῖς γλώσσαις διασωθέν, ὡς γοτθ. *ivan-tiguns* (αἰτιατ.), νεογερμ. *Zwanzig*, ἐν πάσαις ταῖς ἄλλαις ἀδελφαῖς ἀφηρεθῇ· ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ καὶ τὸ *F* (ν) μέχρι τινὸς διατηρηθέν, ὡς ἐν τοῖς αἰολ. καὶ δωρ. *Feika*τι, *Feika*τι (ἐν τοῖς ἡρακλεωτικοῖς πίναξιν, ἐν τῇ λακωνικῇ ἐπιγρ. C. I. 1514) καὶ τῷ ὁμηρ. *ἐFeίκοσι*, ἔνθα τὸ ἐναρκτικὸν ε εἶνε πρόθεμα, οἷον καὶ ἐν τοῖς ἐφέλδωρ, *ἐFeδνα* κ.τ.δμ., ὕστερον ἄρδην ἐξηφανίσθη. Ἐνταῦθα πρωιαίτατα συνεκόπη καὶ τὸ θεματικὸν ν (ὡς *Feika*τι ἀντὶ *Feikanti*), ὅπερ ἐν μὲν τῇ λατινικῇ ἐν τῇ οἰκείᾳ χώρᾳ ἔμεινεν, ἐν δὲ τῇ σανσκριτικῇ εἰς τὴν προπαραλήγουσαν μετετέθη. — Τὰ *τριάκορτα*, *τεσσαράκοντα*, *πεν-*

τήκορτα κτλ. φαίνονται οὐδέτερα πληθυντικά ἐκ τῶν τρία, τέσσαρα, πέντε κλ. καὶ τοῦ κορτα (πληθ. τοῦ κοντο-ν, ὅπερ ἄνευ τοῦ παραλήγοντος ν ἐμφανίζεται ἐν τῷ ἐ κατο-ν) συνθεσιμεμένα καὶ σημαίνοντα : τρία, τέσσαρα, πέντε κτλ. δέκα ἢ τρεῖς, τέσσαρες, πέντε κλ. δεκάδες. Ἡ λήγουσα τῶν πρώτων συνθετικῶν τρία, τέσσαρα, πέντε (πάλαι πέντα, ὡς ἐν τῷ πεντα-πλός, πεντά-μετρον κ.τ.τ.), ἐξ (πάλαι ἔξα, ὡς ἐν τοῖς ἐξαπλός, ἐξάπηχος κ.τ.τ.) κλ. ἐμηκύνθη εἰς $\bar{\alpha}$ ἢ ἡ εἴτε πρὸς ἰσχυρότεραν σύνδεσιν τῶν συνθεσιμεμένων στοιχείων, ὡς καὶ ἐν τοῖς στρατηγός (δωρ. στρατᾱγός), ἀνώνυμος, ὀνηλάτης (— ἔλα) κ.τ.δμ., εἴτε δυνάμει τοῦ τόνου, αὐτόθι ἀνέκαθεν ἐπικειμένου. Οὕτω λοιπὸν τριᾱ-κοντα ἢ (ἰων.) τριήκοντα, τεσσαρᾱ-κοντα (ἀρχαιότερον, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀντιστοίχου ἰωνικοῦ τύπου, ὕστερον δὲ τεσσαρᾱ-κοντα) ἢ (ἰων.) τεσσερήκοντα (πολλάκις ἐν χειρογράφοις ἀπαντῶν) ἢ (δωρ.) τετρώ-κοντα (ἀντὶ τετρᾱ-κοντα ἐκ τοῦ τετ(τ)αρᾱ-κοντα κατὰ συγκοπὴν), πεντήκοντα, ἐξήκοντα, ἐνενήκοντα (ἢ ἐκ τοῦ ἐννεήκοντα κατὰ μετᾱ-θεσιν τοῦ ε, ἢ ἐκ τοῦ ἐνεαν-ή-κοντα κατὰ συγκοπὴν τοῦ α, ἔνθα τὸ ἐ-νέαν = ἐ-νέFαν = λατ. novem εἶνε ὁ ἀρχαιότερος τύπος). Τὰ δὲ ἐβδομήκοντα (δωρ. ἐβδεμήκοντα ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς πίναξι καὶ τῇ δελφ. ἐπιγρ. C. I. 1690) καὶ ὀγδοήκοντα σύγκεινται παραδόξως ἐκ τῶν τακτικῶν ἐβδομα, ὀγδοFα καὶ τοῦ κοινοῦ κορτα ἀντὶ τῶν πρὸς τὰ λοιπὰ ἀναλογωτέρων ἐπιτήκοντα ἢ ἐπτᾱκοντα, ὀκτᾱκοντα ἢ ὀκτώκοντα. Τὸ δ' ἰων. ὀγδῶκοντα συνηρέθη ἐκ τοῦ ὀγδοήκοντα. Τὸ δὲ εκατόν = ἐ-κατό-ν = ἐν κατόν = unum centum, ein hundert, ἔνθα τὸ κατόν, πάλαι πληρέστερον καρτο-ν, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ λατινικοῦ centu-m, φαίνεται καὶ αὐτὸ ἐκ τοῦ dakan (δέκα) διὰ τοῦ ἐπιθέματος ta-m, ἑλλην. το-ν, λατιν. tu-m παρηγμένον καὶ συμβολικώτερόν πως ἄθροισμα δέκα δεκάδων σημαῖνον. Ἡ δὲ νέα αὕτη μονὰς ἢ ἐκ δέκα δεκάδων συγκειμένη αὐθυπαρκτοτέρᾳ ἀπέβη διὰ τοῦ ἐν μόνῃ τῇ ἑλληνικῇ προτεθέντος ἐ = ἐν. Τελευταῖον τὸ παραλήγον α τοῦ φθέγματος καρτα (ἢ καντι) καθαρὸν μὲν διετηρήθη ὅπου τὸ μετ' αὐτὸ ν συνεκόπη, ὡς Fίκατι, ἐ-κατό-ν, ἐθολώθη δ' εἰς ο ἐπιρροῇ τοῦ ἐρρίνου, ὡς τριάκοντα, τεσσαράκοντα κτλ.

Ἡ δημώδης γλῶσσα ἀνέκαθεν εἰς συστολὴν τῶν μακρῶν τύπων τείνουσα, συνέκοψε καὶ ἐνταῦθα τὴν μέσσην συλλαβὴν κο τῶν ἀπὸ τριάκοντα μέχρι ἐνενήκοντα, ὡς πρόκειται ἐν τῷ προεκτεθειμένῳ διχγράμματι τὸ δ' ὀγδῶντα εἶνε συνηρημένον ἐκ τοῦ ὀγδοήντα, καθὼς τὸ ἰων. ὀγδῶκοντα ἐκ τοῦ ὀγδοήκοντα. τὸ δὲ πεντήντα ἐκ

τοῦ πεντήκοντα, ὅπερ φέρεται ἀκόμη παρὰ τοῖς στιχουργοῖς τοῦ ἱε. αἰῶνος, π. χ. παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Θανατικοῦ τῆς Ῥόδου:

— καὶ τέτοιος νῆεν ἄνθρωπος πεντήντα ἢ ἐξήντα,
δὲν λείπει καταδίκαις, καὶ ἔαφες το διὰ εἶντα.

— Ἡ ἡλικία του στράβωσε καὶ περπατεῖ περβάντα,
πεντήντα ἔξηντά 'νε χρονῶν, καὶ λέγει καὶνε τριᾶντα.

Τὸ δὲ τεσσαράκοντα καὶ τὴν ἐναρκτικὴν συλλαβὴν τες ἀφαιρεθὲν κατήντησε σαράντα. Καὶ ταύτης τῆς ἀφαιρέσεως ἡ ἀρχὴ εἶνε ἱκανῶς παλαιά, ἀρχαιότερα τοῦλάχιστον τοῦ Θ'. αἰῶνος, ὡς δῆλον ἐκ τε τοῦ παρὰ Κωνστ. τῷ Πορφυρογεν. (ἐκθ. τ. βασιλ. τάζεως σλ. 479): *σαράκοντα* συντρόφων; καὶ τοῦ παρὰ Θεοφάνει Χρον. σλ. 734. Κωνσταντῖνον τὸν *Σαραντάπηχον*. Πρβλ. καὶ τὸν στ. τοῦ ποιήματος B. X.

χορὸν ὠραίων γυναικῶν, τὸν ἀριθμὸν *σαράντα*.

Παλαιότερον δὲ καὶ τοῦ τέσσαρα ἢ τέτταρα ἢ καὶ τετρα τὴν ἐναρκτικὴν συλλαβὴν ἀφῆρει πολλάκις ἡ δημώδης γλῶσσα, ὡς δῆλον ἐκ τε τῶν ὀνομάτων *τράπεζα* = *τετράπεζα*, *Τύρταιος* πιθανῶς = τῷ Τετύρταιος ὃ ἐ. Τεταρταῖος καὶ ἐκ τῶν τοῦ κωμικοῦ Ἀμφιδος.

— — — ἀλλὰ συλλαβὴν ἀφελὼν, *τάρων*

'βολῶν γένοιτ' ἂν ἢ δὲ *'κέστρα*; κτῶ *'βολῶν*.

ὅπου *τάρων* = *τεττάρων*, *κτῶ* = *ὀκτῶ* καὶ *'βολῶν* = *ὀβολῶν*. Τὸ δ' *εκατόν* ἢ νῦν καθομιλουμένην πολλάκις ἐκφέρει καὶ κατό.

Καὶ οἱ ἀπὸ 24 — 99 ἀριθμοὶ ἐκφέρονται κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους δύο τρόπους, καθ' οὓς καὶ οἱ ἀπὸ 44 — 49 εἶνε δ' αὐτῶν ὁ μὲν *ά*, ὡς εἴρηται, ἀρχαιότερος καὶ τῷ τῶν συγγενῶν γλωσσῶν συμφωνότερος, ὁ δὲ *β'*, νεώτερος καὶ ὁ μόνος ἐπικρατήσας ἐν τῇ καθομιλουμένῃ.

Παραδείγματα.

α.) Τῶν δύο στοιχείων πάντοτε διὰ τοῦ *καί*, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τοῦ *τε* — καὶ συνδεομένων: Ἡροδ. Α'. 7 δύο τε καὶ εἴκοσι γενεάς· 25 ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα· 26 πέντε καὶ τριήκοντα· 402 τρία καὶ πεντήκοντα· — δύο καὶ εἴκοσι· 406 ὀκτῶ καὶ εἴκοσι· 430 πέντε καὶ τριήκοντα· ς'. 484 τέσσερας καὶ εἴκοσι· τέσσερες μυριάδες καὶ εἴκοσι. Η'. 2 μία καὶ ἐβδομήκοντα· 48 ὀκτῶ καὶ ἐβδομήκοντα. Θουκ. Α'. 46 ἑπτὰ καὶ εἴκοσι· 416 πέντε καὶ εἴκοσι. κτλ.

β.) Μεσολαβοῦντος ἢ οὐ τοῦ *καί*: Ἡροδ. Α'. 32 τριήκοντα πέντε· ς' 417 ἐνενήκοντα καὶ δύο. Ζ'. 484 πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία· 485 ἐξήκοντα καὶ τέσσερες· 486 εἴκοσι καὶ ὀκτῶ. Θουκ. Α'. 29 ἐ-

ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε· 416 τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι κτλ. — Ο'. μεταφρ. Γενεσ. Ε'. 15 ἐξήκοντα πέντε· 17 ἐνενήκοντα πέντε· 18 ἐξήκοντα δύο· 26 ὀγδοήκοντα δύο· 27 ἐξήκοντα ἐννέα· 28 ὀγδοήκοντα ὀκτώ· 31 πεντήκοντα τρία. ΙΑ'. 12 τριάκοντα πέντε· 16 τριάκοντα τέσσαρα· 20 τριάκοντα δύο· 24 ἑβδομήκοντα ἐννέα· 25 εἴκοσι ἐννέα· ιζ'. 16 ὀγδοήκοντα ἕξ· ιζ'. 1 ἐνενήκοντα ἐννέα. κτλ. Πολυβ. Γ'. 33 πεντήρεις μὲν τριάκοντα δύο. Διοδ. Σικελ. ΙΒ'. σλ. 129 (Teubn.) εἴκοσι ἑπτὰ· τεσσαράκοντα δύο· 130 εἴκοσι ἑπτὰ. κτλ. Κ. Διαθ. Ἰωαν. Β'. 20 τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν. Ε'. 5 τριάκοντα καὶ ὀκτώ. ΚΑ'. 11 πεντήκοντα τρεῖς. Ἀποκαλ. ΙΔ'. 3 τεσσαράκοντα τέσσαρες. ΚΑ'. 17 τεσσαράκοντα τεσσάρων. ΙΑ'. 2 τεσσαράκοντα δύο κτλ.

200 — 40,000. Οἱ μὲν ἀπὸ 200 — 900 ἐκφέρονται δι' ὀνομάτων ἐκ τριῶν στοιχείων συγκειμένων, ὧν τὸ μὲν ἐν ἀρχῇ σημαίνει τὴν ἐκάστοτε πληθὺν τῶν ἑκατοντιάδων, τὸ δὲ μέσον τατ ἢ κοσ (ἐξ ἀρχαιοτέρων καντ, κοντ) αὐτὴν τὴν ἑκατοντάδα, τὸ δὲ ληκτικὸν ιο εἶναι ἐπιθετικὸν ἐπίθεμα, τριγενῶς τε καὶ συνήθως πληθυντικῶς κλινόμενον εἰς — ιοι, — ιαι, — ια, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνικῶς μετὰ περιληπτικῶν ὀνομάτων, ὡς τὸ Θουκυδίδειον (Α'. 62) διακοσίαν ἵππων = διακοσίους ἵππους, τὰ Ξενοφώντεια (Κ. Π. Δ'. 6, 2) ἵππων χιλίαν τριακοσίαν. Ἀναβ. Α'. 7, 10 ἀσπίς μυρία καὶ τετρακοσία καὶ τὰ Αἰσχύλεια Περσ. 307 μυρίας ἵππων. 320 ἵππων τρισμυρίας.

Δωρικ.

ἀττ. κ. κοιν.

200	διακάτιοι	διακόσιοι, — ιαι, — ια
300	τριακάτιοι	τριακόσιοι κτλ.
400	τετρακάτιοι	τετρακόσιοι κλ.
500	πεντακάτιοι	πεντακόσιοι
600	ἑξακάτιοι	ἑξακόσιοι
700	ἑπτακάτιοι	ἑπτακόσιοι
800	ὀκτακάτιοι	ὀκτακόσιοι
900	— — —	ἐννακόσιοι.

Οἱ μὲν δωρικοὶ τύποι ἀπαντῶσιν ἐν ποικίλοις πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου δωρικοῖς μνημείοις: ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς πίναξιν, ἐν ἐπιγραφαῖς τοῦ C. I. 1688. 1511 κ. ἄλλ. οἱ δ' ἀττικοὶ ὅχι μόνον παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀλλὰ καὶ παρὰ Δωριεῦσι τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, τινὲς δ' ἤδη καὶ πρὸ Ἀλεξάνδρου, ὡς π. χ. τὸ διακόσιοι ἐν τῷ Ἡρακλεωτ. πίν. II, 35, καὶ που καὶ τεσσαρακόσιοι.

Ἐν μὲν τοῖς διακάτιοι, τριακάτιοι κλ. = τοῖς λατιν. *ducenti, trecenti, quadringenti* κλ. φαίνεται προϋαίτατα τὸ ν τοῦ *kart* συγκοπέν, ἐν δὲ τοῖς διακόσιοι, τριακόσιοι (ἐκ τῶν διακόντιοι, τριακόντιοι κλ.) καὶ τὸ τ ἐπιρροῇ τοῦ ἐπομένου ι εἰς σ μετέβη, καθὼς ἐν τῷ εἴκοσι (ἐκ τοῦ Εἰκάντι, Φείκοντι) — Ἡ δὲ νεωτέρα ἑλληνικὴ διεφύλαξε μόνον τοὺς κοινούς τύπους εἰς σιοι μόνον πληθυντικῶς αὐτοὺς κλίνουσα, τὸ δὲ σ μετὰ τοῦ ἐπομένου ι (ὡς j) ἐνιαχοῦ (π. χ. ἐν Ἡπείρῳ καὶ Μακεδονίᾳ) ὡς *ch* (γαλλ.) προφέρουσα, καθὼς καὶ τὸ τοῦ εἴκοσι, ὡς εἴκο*chi*, διακό*cha*, κτλ. Τοῦ δὲ τριακόσιοι τὸ ι τῆς συλλαβῆς *τρι* συγκόπτουσα λέγει τρακόσιοι ἢ τρακό*chi*.

Ὁ 1000 ἐκφέρεται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ διὰ τῶν: χέλλιοι (λεσβιακῶς), χεῖλιοι (βοιωτικῶς), χήλιοι ἢ χηλίοι (δωρικῶς) καὶ χίλιοι (ἀττικῶς)· ἡ δὲ νεωτέρα μόνον τὸν τελευταῖον διατηρεῖ, τὸ μετὰ τὸ λ ι ὡς j προφέρουσα. Αἱ δὲ λοιπαὶ χιλιάδες μέχρι τῶν 9000 ἐρμηνεύονται ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ διὰ συνθέτων τριγενῶν, ὥσπερ καὶ αὐτὸ τὸ χίλιοι (— αι, α) ἐπιθέτων ἐν γένει μὲν πληθυντικῶς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνικῶς, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἑκατοντάδων καὶ μυριάδων ὀνόματα, καθ' ἃ προσερέθη. Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ διὰ τοῦ ἀφηρημένου χιλιάδες καὶ ἐνὸς ἐκάστοτε ἀπολύτου τὴν πληθὺν ἢ τὸ ποσὸν τῶν χιλιάδων σημαίνοντος.

ἀρχαῖα		νεωτέρα
2000	δισχίλιοι, — αι, — ια.	δύο χιλιάδες (συνηθ. προφερ. χιλιάδες)
3000	τρισχίλιοι κτλ.	τρεῖς χιλιάδες
4000	τετρακισχίλιοι	τέσσαρες χιλιάδες
5000	πεντακισχίλιοι	πέντε χιλιάδες
6000	ἑξακισχίλιοι	ἕξ(η) χιλιάδες
7000	ἐπτακισχίλιοι	ἑπτὰ χιλιάδες
8000	ὀκτακισχίλιοι	ὀχτὼ χιλιάδες
9000	ἐννακισχίλιοι	ἐνῖα χιλιάδες.

Ὁ δὲ 10,000 ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ δι' ἰδίου ὀνόματος μύριοι, — αι, — α (μετὰ δὲ περιληπτικῶν καὶ ἐνικῶς, ὡς ἀσπίς μυρία, ἵππου μυρίας κλ.) ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ περιφραστικῶς διὰ τοῦ: δέκα χιλιάδες. Καθ' ἑκάτερον τούτων τῶν τρόπων ἐκφέρονται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ νεωτέρᾳ καὶ οἱ πολλαπλάσιοι τοῦ 10,000 οἷον.

20,000	ἀρχ. δισμύριοι, — αι, — ια	νεωτ. εἴκοσι χιλιάδες
30,000	— τρισμύριοι	— τριᾶντα χιλιάδες
40,000	— τετρακισμύριοι	— σαράντα χιλιάδες κτλ.

Μόνῃ ἢ νεωτέρα, ἐκ τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν παραλαβοῦσα, μονολο-
κτικῶς ἐρμηνεύει διὰ τοῦ μιλιόνι τὰς ἐκατὸν μυριάδας τῆς ἀρχαίας.

Ἡ κοινὴ ἀρχὴ τῶν ποικίλων ἑλληνικῶν τύπων τοῦ χίλιοι κεῖται πι-
θανῶς ἐν τῷ σανσκριτικῷ sahasra (ἐκ τοῦ saghasra, gh = χ) (*)

ὅθεν προσεδόκα τις κατὰ τὰς φθογγολογικὰς σχέσεις τῶν δύο τούτων
ἀδελφῶν τοὺς (ἀρχαίους) τύπους σαχασλ-ιο-ι, ἀχέσλ-ιο-ι (ἀντὶ τοῦ
σφρ. γ τοῦ ἑλλην. λ ἐπελθόντος, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς) ἐντεῦθεν
ἀφαιρέσει τῆς πρώτης συλλαβῆς προῆλθε πρῶτον ὁ χέσ.λιοι, ἔπειτα
ἐξομοιώσει μὲν τοῦ σ πρὸς τὸ ἐπόμενον λ ὁ λεσβιακὸς τύπος χέλλιοι,
ἀντικαταστήσει δ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ι ὁ βοιωτ. χει.λιοι, συγκοπῇ δ' αὐ-
τοῦ καὶ ἀναπληρώσει τοῦ ἐκλιπόντος χρόνου διὰ τῆς ἐκτάσεως τοῦ
πρὸ αὐτοῦ ε (ἢ α) ὁ δωρ. χή.λιοι, τέλος δ' ἐπικρατήσῃ τοῦ ἰωτακι-
σμοῦ ὁ ἄττ. χί.λιοι. Τὸ δὲ μῆκος τοῦ παραλήγοντος ι τῶν ὁμηρι-
κῶν ἐννεάχι.λιοι, δεκάχι.λιοι = ἐννεακισχίλιοι, δεκακισχίλιοι, φαίνεται
μᾶλλον κατὰ μεταπήδησιν τοῦ ι τοῦ ἐπιθέματος ιο πρὸ τοῦ λ προ-
ελθόν. — Τὸ δὲ μύριοι φαίνεται καὶ αὐτό, ὅτι κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπλῶς
πολλοί, πολυάριθμοι, ἀπειράριθμοι ἐσήμαινεν, ὕστερον δὲ μετεφέρ-
θη εἰς εἰδικωτέραν χρῆσιν, τὴν τῶν δεκακισχιλίων (**). Τότε δὲ καὶ
πρὸς διάκρισιν τῶν σημασιῶν διάφορον ἔλαβε τονισμόν, ὡς μύριοι =
40,000. μυρίοι = ἀπειράριθμοι. Ἡ δὲ νεωτέρα γλώσσα ἐπὶ μόνῃς τῆς
ἀορίστου σημασίας μεταχειρίζεται τὴν λέξιν καὶ μόνον προπαροξυτόνως,
ὡς ὅτε περὶ τοῦ ῥωδίου αἰνιγματωδῶς λέγει: χί.λιοι μύριοι καλογήηροι
εἰς ἓνα ῥάσο τυλιγμένοι (ἢ προφ. ὡς ε). — Καὶ οἱ ἀπὸ μυριάδων,
χιλιάδων, ἑκατοντάδων καὶ μονάδων ἢ δεκάδων σύνθετοι ἀριθμοὶ ἐρ-
μηνεύονται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους τρόπους, καθ'
οὓς καὶ οἱ ἀπὸ δεκάδων καὶ μονάδων (τ. ἔ. ά.) προτάσσονται οἱ μικρό-
τεροι καὶ ἔπονται οἱ μεγαλείτεροι, συνδεόμενοι συνθηστέρον μὲν διὰ
τοῦ καὶ ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῆς ἐτέρας τῶν προθέσεων πρὸς, ἐπὶ. β'.)
προτάσσονται μὲν οἱ μεγαλείτεροι, ἔπονται δ' οἱ μικρότεροι μετὰ ἢ
ἄνευ τοῦ καὶ. ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῆς πρὸς ἢ ἐπὶ. ὁ β'. τρόπος καὶ ἐν-
ταῦθα ἀπέβη ὁ μόνος συνήθης ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ, μάλιστα ἄνευ
τοῦ καὶ.

(*) Τὸ sahasra κατὰ J. grimm geschichte der D. sprache 1848 p.
254 προῆλθεν ἐκ τοῦ sa'h as ισχύ: « denn die Begriffe der stärke, grös-
se und vielheit berühren sich nahe » Bopp.

(**) Τούναντιον συνέβη περὶ τὸ λατιν. sexcenti — 600. ὅπερ ἐκ μερικοῦ
καὶ ὀρισμένου γενικὸν καὶ ἀόριστον κατήνησεν — τῷ μυρίοι.

Παραδείγματα.

α.) Ἡροδ. Α. 7 ἔτεα πέντε τε καὶ πεντακόσια. 32 ἡμέρας διηκοσίας καὶ πεντακισχιλίας καὶ διςμυρίας. — πεντήκοντα καὶ διηκοσίων καὶ ἑξακισχιλίων καὶ διςμυρίων. 50 ἑπτακαίδεκα καὶ ἑκατόν. 95 εἴκοσι καὶ πεντακόσια. Ζ'. 36 ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας. τεσσαρακαίδεκα καὶ τριηκοσίας. 89 ἑπτὰ καὶ διηκόσια καὶ χίλια. Πρβλ. 184. 185. τετρακισχίλιοι καὶ διςμύριοι. Η'. 1 ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. 44 ὀγδώκοντα καὶ ἑκατόν. 48 ὀκτὼ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριηκόσια. — Θουκ. Α. 10 εἴκοσι καὶ ἑκατόν ἀνδρῶν. 13 ἐξήκοντα καὶ διακόσια. 46 πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. 47 δέκα καὶ ἑκατόν. 60 ἑξακοσίους καὶ χίλιους. 107 τετρακισχίλιοι καὶ μύριοι. Β'. 5 ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. — Πλάτ. Νομ. Ι. 894. ε. χίλια ἐπὶ μυρίοις. Λουκιαν. κατάπλω 4 τέτταρας πρὸς τοῖς χιλίοις.

β.) Ἰλ. Β, 510 ἑκατόν καὶ εἴκοσι. — Ἡροδ. Α. 32 χίλια πεντήκοντα. ς'. 117 ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους. ἑκατόν ἐνενήκοντα καὶ δύο. 184 τέσσερας καὶ εἴκοσι μυριάδας καὶ πρὸς χιλιάδα τε καὶ τετρακοσίους. — τριςμύριοι καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ πρὸς διηκοσίοι τε καὶ δέκα πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία, χιλιάδες τε ἔπεισι ἐπὶ ταύτῃσι ἑπτὰ καὶ πρὸς ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς. — διηκοσίοι τε μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία καὶ πρὸς χιλιάδες ἑπτὰ καὶ ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς. 185 μυριάδες διηκοσίοι καὶ ἐξήκοντα καὶ τέσσαρες, ἔπεισι δὲ ταύτῃσι ἑκατοντάδες ἑκαίδεκα καὶ δεκάς. 186 πεντακοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ καὶ χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑκατοντάδας δύο καὶ δεκάδας δύο ἀνδρῶν. — Θουκ. Α. 10 χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν. 96 τετρακόσια τάλαντα καὶ ἐξήκοντα κτλ. Σοφοκλ. Τραχιν. 45 δέκα μῆνας πρὸς ἄλλοις πέντε. Πρβλ. Αἰσχ. Προμ. 775. — Πολυβ. Γ'. 33 ἵππεῖς μὲν χίλιοι διακόσιοι, πεζοὶ δὲ μύριοι τριςχίλιοι ὀκτακοσίοι πεντήκοντα — χιλίους ὀκτακοσίους — μυρίους χιλίους ὀκτακοσίους πεντήκοντα. — Διοδ. Σικ. ΙΒ'. σλ. 127 (Tbn.) ἑκατόν εἴκοσι. 133 τετρακόσια ἐξήκοντα. 156 ἑκατόν ὀγδοήκοντα. ΙΓ'. προοίμ. ἑπτακόσια ἐξήκοντα. — Πλουτ. Τιτ. Φλαμ. 14 χρυσίου μὲν συγκεχωνευμένου λίτρας τριςχιλίας ἑπτακοσίας δεκατρεῖς, ἀργύρου δὲ τετρακισμυρίας τριςχιλίας διακοσίας ἑβδομήκοντα, φιλιππέους δὲ χρυσοῦς μυρίους τετρακισχιλίους πεντακοσίους δεκατέσσαρας. — Κ. Δ. Ἰωανν. ΚΑ. 11 ἑκατόν πεντήκοντα τρεῖς. Ἀποκαλ. Ζ'. 4 ἑκατόν τεσσαράκοντα τέσσαρες κτλ.

Ἡ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἤδη ἀπὸ τῶν μέσων αἰώνων συνηθεσιάζη

χρήσις τῶν ἀφρημένων: δύο, τρεῖς, τέσσαρες κλ. χιλιάδες ἀντὶ τῶν συγκεκριμένων διςχίλιοι, τριςχίλιοι, τετρακισχίλιοι κλ. δὲν ἦτον ὅλως ἄγνωστος τῇ ἀρχαίᾳ, ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ ἀριθμούμενον ἀντικείμενον συνηθέστερον μὲν ἐξεφέρετο διὰ γενικῆς, σπανιώτερον δ' ὁμοπτῶτως τοῖς ἀριθμητικοῖς, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ τῇ καθομιλουμένη μόνον ὁμοπτῶτως.

Παραδείγματα.

Ἡροδ. Ζ'. 28 δύο χιλιάδας ταλάντων. τετρακοσίας μυριάδας στατήρων. 60 σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑξομομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες. 87 ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου ἐγένετο ὁκτὼ μυριάδες. 184 ἄνδρες τέσσαρες μυριάδες καὶ εἴκοσι. σύμπαν ἐὼν (τὸ ναυτικόν) πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία κτλ. Πρβλ. καὶ τὸ 186. — Συμεῶνος τ. Μαγίστρου σλ. 616 ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι χιλιάδες λ'. ὀλοσίδηροι. 617 ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων χιλιάδες (—δων;) ν'. — προσέταξε χιλιάδας ἐ. σιδηροδεθέντας. 625 μετὰ Περσῶν χιλιάδας ιδ'. κτλ. τ. Θανατ. τ. Ρόδου ἀρχῇ: μύριας μυριάδες κρίματα μὲ ἄλλην μίαν χιλιάδα.

Ἀντὶ τῶν ὁκτῶ ἢ ἐννέα καὶ τινος δεκάδος ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ παρὰ τὰς προειρημένας συνήθεις ἐκφράσεις π. χ. ἐννεακαίδεκα ἢ δεκαεννέα, ὁκτὼ καὶ εἴκοσι ἢ εἴκοσι ὁκτὼ κλ. μετεχειρίζετο τὴν ἀμέσως ἐπομένην δεκάδα μετὰ τοῦ δυοῖν (ἰων. δυῶν, οὐδέποτε δύο) ἢ ἐνὸς (μιάς) δέων ἢ (σπανίως) ἀποδέων, ταύτης τῆς μετοχῆς κατὰ πάντα συμφωνούσης τῷ ὀνόματι τοῦ ἀριθμούμενου ἀντικείμενου. Ἡροδ. Α'. 14 βασιλεύσαντος δυῶν δέοντα τεσσαράκοντα ἔτη = 38. — 16 ἐνὸς δέοντα πεντήκοντα ἔτη = 49. — 130 τριήκοντα καὶ ἑκατὸν δυῶν δέοντα = 128. — Θουκ. Β'. 2 πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη. Ζ'. 53, 3 δυοῖν δὲ δεούσας (ναῦς) εἴκοσιν οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον. Η'. 7 ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν νῆες αὐτόθι μιάς δεούσαις τεσσαράκοντα κτλ. Οὕτω καὶ τὰ τακτικά, ὡς Θουκ. Η'. 6 καὶ ἐνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. — Τῇ ἀρχαιοτέρᾳ (τῶν Ἰόνων καὶ τῶν Ἀττικῶν) συνηθείᾳ φαίνεται ἀντιβαίνουσα ἡ τῆς μετοχῆς δέων πρὸς τὸ ἀφαιρούμενον ἐνὸς ἢ δυοῖν συμφωνία διότι τὸ δέω σημαίνει ὅχι ἐλλείπω, ἀλλ' ἔχω ἐλλείψιν, χρήζω ὅθεν τὸ Ξενοφῶντος Ἑλλην. Α'. 1, 5 δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναοῖν εἰς δεούσαις διώρθωσαν. Ἀλλὰ μεταγενέστεροι καὶ κατὰ τοιαύτην σύνταξιν φαίνονται μεταχειρισθέντες τὴν δέων. π. χ. ὁ Πλούταρχος Περικ. 79 ἐξήκορτα ἐνὸς δέοντος ἔτη. Διογ. Λαέρτιος Ε'. 27 πόλεων δυοῖν δεούσαις ἐξήκορτα. — Παρὰ

τοῖς ὕστερον καὶ ἄλλαι τινὲς ὁμοίαι φράσεις φέρονται, π. χ. παρ' Ἀριστοτέλει (*Πολυβίω Γ'. 22, 2* *λείπειν δυοῖν*. παρὰ Διοδώρῳ *Α'. 5* *λείπειν δυοῖν* κτλ. Ἐπειτα αἱ μὲν τῆς παρὰ φράσεις, ἥδη παρὰ Θουκυδίδῃ φερόμεναι, ὅπου ἡ πρόθεσις αὕτη *ἐλλείψιν* ἢ *ἀφαίρεσιν* τοῦ μετ' αὐτῆς συντασσομένου ἀπὸ μερίζονος ποσοῦ, π. χ. Θουκ. *Η'. 29* ὅμως δὲ παρὰ *πέντε ναῦς* πλέον ἀνδρὶ ἐκάστω ἢ *τρεῖς ὀβολοὶ* ὠμολογήθησαν· ἐς γὰρ πέντε ναῦς τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός. — Δημοσθ. κ. Ἀριστοκρ. σλ. 688. Ἰσαίου περὶ τ. Πύρρου κλ. σλ. 44 παρὰ *τρεῖς ψήφους*. Λυκούργου κ. Λεωκρ. σλ. 155. Λουκιαν. κατάπλω 4 παρὰ *ἓνα*. — Παύλου πρὸς Κορινθ. Β'. ἐπιστολ. *ΙΑ'. 24* πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ *μία*, Ἰωσήπου Ἀρχ. Ἰουδ. *Δ'. 8, 1* τῶν δὲ τεσσαράκοντα ἐτῶν παρὰ *τριάκονθ'* ἡμέρας συμπεπληρωμένων κτλ. — Τοιαῦται καὶ αἱ: παρὰ *μικρόν*, παρ' *ὀλίγον*, παρ' *οὐδέν*, παρὰ *πολύ*, παρὰ *τοσοῦτον*. Θουκ. *Α'. 22*. Β'. 89. Ζ'. 71. Η'. 33. 76. Εὐριπ. Ἰφιγ. Τ, 874. Ἡρακλειδ. 296. Αἰσχιν. κ. Κτησιφ. ἐν τέλει. Πλουτ. Πύρρῳ 14. Κάτω-νι τῷ νεωτ. 11. 23. Κάισ. 39. Πελοπ. 8 κτλ.

Ἡ νεωτέρα γλῶσσα μεταχειρίζεται τὸν ἀφαιρετικὸν τοῦτον τρόπον διὰ τῆς παρὰ καὶ ἄλλων συνωνύμων καὶ ἀλλαχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῆς τῶν ὥρων καὶ λεπτῶν ἀριθμήσεως, ὡς *πέντε παρὰ εἴκοσι* = πέντε ὥραι παρὰ εἴκοσι λεπτά (= εἴκοσι λεπτῶν δέουσαι). *Ὀκτώ παρὰ τέταρτον* κτλ. Πτωχοπροδ. Β'. 374: Ἐμμανουήλ παμβασίλεϋ παρὰ *σαράντα πέντε* ὅ. ἐ. Μανουήλ = τῷ Ἐμμανουήλ (Χριστὸς) παρὰ 45 (= εμ).

Σημ. Ὅμοιον ἀφαιρετικὸν τρόπον ἀριθμήσεως ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀδελφῶν ἔχουσι καὶ ἡ σανσκριτὴ καὶ ἡ Λατινικὴ· ἡ μὲν λέγουσα π. χ. *ūnavins'ati* 19 (κυρ. εἴκοσι παρὰ [ἐν]), *ūnatrius'a't* 29 (κυρ. τριάκοντα παρὰ (ἐν)), *ūnecatvarins'a't* 39 κτλ. ἡ δὲ *duodeviginti, undeviginti* 18. 19. *duodetriginta, undetriginta* 28. 29 κτλ.

Παραλείπονται ἄλλαι τινὲς περιφραστικαὶ ἀριθμήσεις, τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς ἴδιαι καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύουσι Βυζαντινοῖς: οἷαι π. χ. 1) ἡ παρ' Αἰσχύλῳ Περσ. 333 κεξ. — —

α καὶ γὰρ Ἕλλησι μὲν ἦν
ὁ πᾶς ἀριθμὸς ἐς τριακάδας δέκα,
γεῶν δεκάς δ' ἦν τῶνδε χωρὶς ἑκκριτός.
Ἐξέρξη δέ, καὶ γὰρ οἶδα, *χιλιάς* μὲν ἦν
ᾧν ἦγε πλῆθος, αἱ δ' ὑπέροικοι τάχαι

ἐκατὸν δις ἦσαν ἐπτά θ' ὧδ' ἔχει λόγος.

2) ἡ ἐν τῇ ἐν Μνημοσύνῃ τοῦ 1852 (τεύχει IB' ἐν Ἀθήναις) ὑπ' ἐμοῦ ἐκδεδωμένη Βυζαντινῇ ἐπιγραφῇ :

« ἔτους τρέχοντος ἐξάδι μὲν χιλίων,

σὺν τοῖς ἐκατὸν ἐπτά δί... κύκλοις,

τριπλῇ δεκάδι καὶ μοναπλῇ τριάδι

τρισκαίδεκάτης Ἰνδικτιῶνος κτλ.

β'.) τὰ τακτικά.

Τὰ τακτικά εἶνε σχηματισμένα ἐν τε τῇ ἑλληνικῇ, ἀρχαίᾳ τε καὶ νεωτέρᾳ, καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ἐν γένει κατὰ προσάρτησιν ἐνὸς τῶν (ὑπερθετικῶν) ἐπιθεμάτων τος, (ι)στος, μος, ἐπὶ δὲ δύο καὶ τοῦ (συγκριτικοῦ) τερος εἰς τὸ ἐκάστοτε ἀπόλυτον. Καὶ διὰ μὲν τοῦ τος εἶνε σχηματισμένα τὰ : πρῶτος (περὶ πλειόνων ἢ δύο ὄντος τοῦ λόγου), τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, ἕκτος, ἑννατος, δέκατος καὶ τὰ ἐκ τούτου σύνθετα : ἐνδέκατος, δωδέκατος κτλ. διὰ δὲ τοῦ (ι)στος τὰ : εἰκο-στός, τριακο-στός, τεσσαρακο-στός κτλ. μέχρι τοῦ μυριοστοῦ· διὰ δὲ τοῦ μος τὰ : ἑβδομος καὶ τὸ ποιητικὸν πρόμος. Διὰ τοῦ μος σχηματισμένον ἔπρεπε νὰ ᾔηνε καὶ τὸ ὄγδομος (ἀντὶ ὄγδο-ος) κατὰ τὸ σανσκριτικὸν a-s't.ama's, ἀλλὰ συνεκόπη τὸ μ, φαίνεται, ἔνεκα τοῦ πρὸ αὐτοῦ F τοῦ ὄγδοF-μος = τῷ λατιν. octān-us. Διὰ δὲ τοῦ τερος μόνον τὰ : πρῶ-τερος (δυοῖν) καὶ δεύτερος. Τὸ δὲ διὰ τοῦ πληρεστερίου (ὑπερθετ.) ἐπιθέματος ἐσχηματισμένον δεύτατος σημαίνει ἔσχατος.

Τὰ μὲν πρόμος καὶ δεύτατος μόνῃ τῇ ἀρχαίᾳ ποιητικῇ γλῶσσῃ ἰδιόζουσιν, ὡς εἴρηται· τὰ δὲ λοιπὰ ἐκτὸς τοῦ μυριοστοῦ εἶνε κοινὰ τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ νεωτέρᾳ. Ἡ σημερινὴ γλῶσσα ἀγνοεῖ τὴν τοῦ πρότερος ἀπὸ τοῦ πρῶτος διάκρισιν. Ὅθεν ἐπ' ἀμφοτέρων μόνον τὸ πρῶτος μεταχειρίζεται. — Ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἀρίων γλωσσῶν τὸ τακτικὸν τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτοῦ τούτου εἶνε παρηγμένον, ἀλλ' ἐκ τῆς προθ. προ (σκρ. pra)· ὅθεν σκρ. pra'ta's ζενδ. tra'tēmō, γοτθ. frum'-s (ἐκ τοῦ fruma-s ἀντὶ fram s) λατιν. pri-mu-s κτλ. Ἐν ᾧ δὲ τὰ πρότερος καὶ πρόμος βραχὺ διετήρησαν τὸ φωνῆεν τῆς πρό, τὸ πρῶτος (δωρ. πρᾶ-τος ἐκ τοῦ ἀρχ. τύπου πρᾶ) τὸ ἐμήκυνεν, ὡς καὶ τὸ σκρ. prā'ta'r πρῶτ', διότι δὲν εἶνε πολὺ πιθανόν, ὅτι τὸ πρῶτος ἐκ τοῦ πρό(τ)ατος κατὰ συγκοπὴν καὶ συναίρεσιν προῆλθε. — Ἐν τοῖς δεύτερος, δεύτατος τὸ θέμα du ἐδιφθογγίσθη. — παρὰ τῷ τρί-τος φέρεται παρ' Ὀμήρῳ καὶ τρί-τατος

(πρβλ. τὸ δεύτατος), αἰολιστὶ δὲ καὶ τέρτος κατὰ μετὰθεσιν ἐκ τοῦ τρί-τος, ὡς καὶ Πέρραμος ἐκ τοῦ Πρίαμος. (Πρβλ. τὸ λατιν. ter-tius) καὶ παρ' Ἡσυχίῳ « τέρτα ἢ τρίτη. » — Παρὰ τῷ τέταρτος δημηριστὶ καὶ τέτρατος (πρβλ. καὶ Πινδ. Πυθ. Δ'. 47). — Πρὸς δὲ τοῖς ἑβδομος καὶ ὄγδοος Ὀμηρ. καὶ ἐβδόματος καὶ ὀγδόατος (= ὀγδόφατος). — Προῆλθον δὲ τὰ ἑβδομος καὶ ὄγδοος ἐκ τῶν ἔπτομος καὶ ὄκτο(F)ος κατὰ τροπὴν τῶν ψιλῶν κ, π, τ εἰς τὰ μέσα γ, β. δ. — Πρὸς τῷ ἑν-νατος δημηρ. καὶ ἑνατος καὶ εἵνατος. — Ἡ νεωτέρα γλῶσσα ἀντὶ τῶν τέταρτος καὶ ἑβδομος ἐνίοτε λέγει καὶ τέτραδος καὶ ἐβδόμαδος, ἐκ τῶν ἀφρηνημένων τετράς γεν. τετράδος, ἐβδόμας γεν. — ἄδος αὐτὰ σχηματίσασα, ὡς π. χ. ἐν τῇ φράσει : ἤλθ' ὁ τέτραδος, πάγει ὁ ἐβδόμαδος.

Τὰ ἐκ μονάδων, δεκάδων, ἑκατοντάδων κλ. σύνθετα ἐκφέρονται ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ τριτῶς, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ μόνον κατὰ τὸν ἕνα τῶν τριῶν τούτων τρόπων.

α). προτάσσονται μὲν οἱ μικρότεροι ἐπιτάσσονται δ' οἱ μεγαλείτεροι, συνήθως διὰ τοῦ καὶ συνδεόμενοι, καθὼς καὶ οἱ ἀπόλυτοι, καὶ μόνον τὸ τελευταῖον μέρος προσλαμβάνει τὸ τακτικὸν ἐπίθεμα, ὡς : ἐνδέκατος δωδέκατος (δυωδέκατος Ὀμηρ. κ. Ἡρόδ.) καὶ δυοκαιδέκατος, τρισκαιδέκατος (= τῷ τρισκαίδ) τεσσαρακαιδέκατος καὶ τεσσαρεςκαιδέκατος (Ἡρόδ.), πεντεκαιδέκατος κτλ. μέχρι τοῦ ἑννεακαιδέκατος. Ἐπειτα πεντεκαεικοστὸς ἢ πέντε καὶ εἰκοστὸς, τετταράκορτα καὶ πεντακισχιλιοστὸς κτλ.

β'). Πάντα τὰ μέρη, κατὰ τὴν ὑπὸ α.) εἰρημένην τάξιν συντασσόμενα, προσλαμβάνουσι τὸ τακτικὸν ἐπίθεμα, ὡς : τρίτος καὶ δέκατος, πέμπτος ἢ ἕκτος καὶ δέκατος, τεσσαρακοστὸς καὶ χιλιοστὸς κτλ.

γ'). Προτάσσονται μὲν οἱ μεγαλείτεροι, ἐπιτάσσονται δ' οἱ μικρότεροι ἄνευ τοῦ καὶ, ἀμφότεροι τακτικῶς κλινόμενοι, ὡς : δέκατος τρίτος, δέκατος πέμπτος, εἰκοστὸς ἕκτος, τριακοστὸς ἑννατος, χιλιοστὸς ὀκτακοσιοστὸς πεντηκοστὸς ὄγδοος κτλ. — Οὗτος ὁ τρόπος εἶνε ὁ μόνος συνήθης ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ, ἥτις ἄλλως ἐπὶ χρονολογίας καὶ τὰ ἀπόλυτα ἀντὶ τῶν τακτικῶν μεταχειρίζεται, λέγουσα π. χ. τὸ χίλια ὀκτακόσια ἐξήντα ἢ ἑ τὰ χίλια κτλ.

Σπανιώτεραι δὲ καὶ ποιητικώτεραι εἶνε αἱ μετὰ τῶν προθ. πρόσ, ἐπὶ φράσεις, οἷαι π. χ. αἱ Αἰσχύλου Προμ. 775.

Τρίτος γε γένναν πρὸς δέκ' ἄλλαισιν γοναῖς. Ἀγαμ. 1573.

Τρίτον γὰρ ὄντα μ' ἐπὶ δέκ' ἀθλίῳ πατρὶ κτλ. μετὰ τὴν τρίτην ἐπὶ ταῖς ἑβδομήκορτα Ὀλυμπιάσιν κτλ. Συνηθεστάτῃ δ' εἶνε ἡ ἐπὶ πρὸς ἡμερολογίαν π. χ. ἐννιάτῃ ἐπὶ δέκα = τῇ 19ῃ ἕκτῃ ἐπὶ εἰκάδι =

τῇ 26 κλ. Καὶ ἐδῶ ἡ καθομιλουμένη συνήθως τὰ ἀπόλυτα μεταχειρίζεται, ὡς ὅς ταῖς δύο, ὅς ταῖς τρεῖς, εἰς ταῖς εἰκοσιπέντε τοῦ μηνὸς
= τῇ 2α, τῇ 3η, τῇ 25η τοῦ μηνὸς κτλ.

Σημ. Τὰ ἐκ τῶν τακτικῶν πρότερος (ὅχι πρῶτος,) δεύτερος, τρίτος, τέταρτος κτλ. εἰς αἶος, αἶα, αἶον ἐπίθετα, τάξιν ἢ διάρκειαν ἡμερῶν σημαίνοντα, ὡς: δευτεραῖος ἀφίκετο = τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τεταρταῖος, πεμπταῖος νεκρός = τεσσάρων, πέντε ἡμερῶν κτλ., δὲν τὰ μεταχειρίζεται πλέον ἢ σημερινὴ γλῶσσα.

γ.) Διανεμητικά.

Διανεμητικά ἴδια καθὼς τὰ λατινικὰ *singuli, bini, terni, quaterni* κτλ. οὔτε ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ εἶχεν οὔτε ἡ νεωτέρα. Ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἐξέφραζε τὴν διανεμὴν

1) Διὰ τῶν ἀπολύτων μετὰ τῆς σὺν εἰς ἐν συντιθεμένων, ὡς *σύνδυο* = *bini*, *σύντρεις* = *terni*, *συνδώδεκα*, *συνεκαίδεκα*.

2) Διὰ τῶν ἀπολύτων μετὰ τῶν προθέσεων κατὰ, ἀνὰ ἐν παρατάξει, ὡς: *καθ' ἓνα*, *κατὰ δύο* ἐπορεύθησαν, *ἀνὰ πέντε* παρασάγγας = *φορὰ(ν)* πέντε παρασάγγας κτλ.

3) Διὰ τῶν ἀπολύτων διπλασιαζομένων, π. χ. « *μίαν μίαν* » ἀντὶ τοῦ κατὰ μίαν. Σοφοκλῆς Ἔριδι » ὁ Ἀντιαττικιστῆς ἐν Ἀνεκδότοις τοῦ Bekker σλ. 108. Τοιοῦτον καὶ τὸ Αἰσχύλου Περσ. 954 (Herm.) *μυρία μυρία πεμπαστὸν* = κατὰ μυριάδα(ς) ἀριθμητόν· τὸ τοῦ Μάρκου Εὐαγγ. 5'. 7 *δύο δύο* ἤρξατο ἀποστέλλειν κ.τ.λ.

Ἡ δὲ νεωτέρα τὸν τρίτον τρόπον ἐκ τῆς ἀρχαίας παραλκβοῦσα συνήθεστατον κατέστησεν ὡς ἀρμοδιώτερον τῇ ἐναργεῖ δημῳδῇ φράσει: *ἕνας ἕνας, μία μία, δύο δύο, τρεῖς τρεῖς, τρία τρία, πέντε πέντε* κτλ. π. χ. παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογ. ἐκθ. τ. βασιλ. τάξεως σλ. 240 καὶ ἀκτολογοῦσιν *ἕνα ἕνα* πατρίκιον, ἕκασον κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ. 261 καὶ ἀπέρχεται *μία μία* προσκυνοῦσα. — Παρὰ δὲ τοῦτον μεταχειρίζεται καὶ τὸν ἐμπρόθετον τρόπον, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἀπὸ ἀντὶ τῆς κατὰ ἢ ἀνὰ, π. χ. *πῆγαν ἀπὸ δύο, ἀπὸ τρεῖς, ἀπὸ δέκα* κτλ. = ἐπορεύθησαν *σύνδυο* (ἀνὰ δύο), *σύντρεις* (ἀνὰ τρεῖς) κτλ. *Ἐλαβαν ὅλοι ἀπὸ πέντε μῆλα* = κατὰ (ἀνὰ) πέντε μῆλα κτλ. Τὴν δὲ κατὰ μεταχειρίζεται μόνον μετὰ τοῦ εἰς (ἕνας), *μία ἢ μιά, ἕν (ἕνα)*, κατ' ὀνομαστικὴν αὐτὰ ἐκφέρουσα: *καθ' εἷς ἢ καθείς* (κατὰ τὰ οὐδεῖς, μηδεῖς, ἀντὶ οὐδεῖς, μηδεῖς) καὶ *καθένας, καθαμιά ἢ καθεμιά, καθὲν ἢ καθε-*

να = τοῖς ἑκαστος, η, ον, τῆς δασύτητος ἐκ τοῦ καθείς μεταβάτης ἀνοργάνως καὶ εἰς τὸ καθαμιά ἀντὶ καταμιά. Ἐκ τοῦ καθέν κατὰ προδιβασιμὸν τοῦ τόνου καὶ ἀποκοπὴν προῆλθε τὸ κάθε, ὅπερ ἀκλίτως ἐκλκμβάνεται ἀντὶ τῶν ἑκαστος η ον, ἡ πᾶς, πᾶσα, πᾶν, ὧς: κάθε ἄνθρωπος, κάθε ἡμέρα, κάθε παιδί κτλ. αἰτιατ. κάθε ἄνθρωπον, κάθε γυναικα, κάθε ἡμέρα(ν) κτλ.

Ἀλλὰ καὶ αὕτῃ ἡ ἀνώνυμος κατ' ἀρχὰς μὲν σύνταξις καθ' εἷς (= καθ' ἓνα), ὕστερον δὲ καὶ σύνθεσις καθείς, δὲν εἶνε χθεσινή καὶ προχθεσινή· διότι ἤδη ἐν μὲν ταῖς Πράξ. τ. Ἀποστόλων ΚΑ'. 21 φέρεται ἀνὰ εἷς ἑκαστος, ἐν δὲ τῷ Εὐαγγελ. Μάρκου ΙΖ'. 19. Ἰωάννου Η'. 9 εἷς καθ' εἷς (ἢ καθείς), ἐν δὲ τῇ πρὸς Ῥωμ. ἐπιστ. Παύλου ΙΒ'. 5 (3 Μακκ. 5, 34) ὁ καθείς, παρὰ δὲ Πλουτάρχῳ ἐν β. Αἰμ. Παύλου 32 ὡν ἑκαστον ἀνὰ τέσσαρες ἐκόμιζον, παρὰ δὲ Κεδρηνῷ Β'. σλ. 698. 723 καὶ Ἰωάννῃ Κουροπαλ. σλ. 698 εἷς καθείς, ἐν συνεχείᾳ Θεοφάνους Χρονογρ. σλ. 39. 101 καθείς, ἐν δὲ τ. Λέοντος τακτικoῖς Ζ'. 83 εἷς παρ' εἷς κτλ. — Ἄν δὲ ἡ διὰ διπλασιασμοῦ ἐρμηνεία τῆς διανεμήσεως ἦτο καὶ τῇ ἐβραϊκῇ συνήθει π. χ. ἐν Γενέσ. Ζ'. 3. Καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ τῶν καθαρῶν ἐπτά ἐπτά, ἄρσεν καὶ θῆλυ· καὶ ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο, ἄρσεν καὶ θῆλυ κτλ. Πρβλ. αὐτόθι 9. 15. 5'. 19. 20 κ. ἄλλ., τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ μεταγενεστέρα ἐλληνικὴ ἐξ ἐκείνης παρέλαβε τὴν χρῆσιν ταύτην διὰ τῆς τῶν Ο' μεταφράσεως, ἀφ' οὗ τὴν ὑῤαμεν ἤδη καὶ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς ποιηταῖς Αἰσχύλῳ καὶ Σοφοκλεῖ, ὅπως ἀγνοοῦσι βεβαίως τὴν ἰουδαϊκὴν βίβλον. Ἀλλ' ἡ δημώδης αὕτη χρῆσις εἶνε κοινὴ πολλαῖς ἄλλαις γλώσσαις, ὅχι μόνον τῇ ἐλληνικῇ καὶ ἐβραϊκῇ. Οὕτω π. χ. καὶ ἡ Τουρκικὴ λέγει *bire'r bire'r* = ἕνας ἕνας, *ikiche'r ikiche'r* = δύο δύο κτλ. — Ἀπὸ δὲ τῶν ἀριθμητικῶν μετεφέρθη ὁ διπλασιασμός οὗτος καὶ ἐπ' ἄλλα, ἄθροισμα, πλῆθος ἢ καὶ ἄλλοιον ποσὸν σημαίνοντα, ὀνόματα καὶ ἐπιρρήματα. Τοιαῦτα π. χ. τὰ ἐν τ. ἀνεκδότοις τοῦ Bekker σλ. 108: « μάλλον μάλλον: ἀντὶ τοῦ αἰεὶ κατὰ μάλλον. Ἄλεις Πεζονίκη. » « μεῖζον μεῖζον (*), μικρὸν μικρόν: ἀντὶ τοῦ αἰεὶ κατὰ μικρόν. Ἀντιφάνης Ἀγροίκω. » ἐν Εὐαγγ. Μάρκου 5'. 39 ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια—40 ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί.

(*) Ἴσως ἀναπληρωτέον· ἀντὶ τοῦ αἰεὶ κατὰ μεῖζον.

δ.) Οὐσιαστικὰ ἀριθμητικά.

Τοιαῦτα εἶνε 1) τὰ ἐκ τῶν ἀπολύτων διὰ τοῦ ἐπιθέματος αὐ (ὄν. α-ς γεν. αδ-ος) σχηματιζόμενα, οἷα τά: *μονάς* (καὶ σπανιώτερον *ένάς*), *δύας*, *τριάς*, *τετράς*, *πεντάς* (καὶ *πεμπάς* ἐκ τοῦ αἰολ. *πέμπε* καὶ *πεμπτάς* ἐκ τοῦ τακτικοῦ *πέμπος*), *εξάς*, *ἐβδομάς*, *ὀγδοάς*, *ἐννεάς*, *δεκάς*, *ἐνδεκάς*, *δωδεκάς* κτλ. *εἰκάς* (ἔχι *εἰκοσάς*), *τριακάς* (ἔχι *τριχοντάς*), *τεσσαρακοντάς*, κτλ. *ἐκατοντάς*, *χιλιάς*, *μυριάς*, δύο, *τρεις* κτλ. *μυριάδες*. Ἐν δὲ τῇ καθομιλουμένῃ μετὰπεπλασμένα: *μονάδα*, (*δυάδα*), *τριάδα*, *τετράδη* (= *τετάρτη* ἡμέρα) κτλ. *ἐκατοντάδα*, *χιλιάδα* κτλ. — Τούτων αἱ γενικαὶ πληθ. λέγεται ὅτι παρὰ τοῖς ἄττικοῖς εἰς *αδων* ἔχι εἰς *ადων* ἐτονίζοντο.

2) Τὰ εἰς *υς*, ὀλίγιστα τὸν ἀριθμόν: *τριτὺς* (= *τριάς*, ἄθροισμα *τριῶν* ἀτόμων κτλ.), *τετρατὺς* (= *τετράς*, ἄθροισμα ἢ σύστημα *τεσσάρων* κλ.), *ἐκατοστὺς* (= *ἐκατοντάς*) παρὰ Ξενοφῶντι Κ. Π. ζ'. 3, 34. καὶ εἴτι ἄλλο. Ἐκ τούτων μόνον τὸ τελευταῖον μεταχειρίζεται ἡ καθομιλουμένη, συνήθως μετὰ τοῦ *κάμυλὰ* ἐπὶ προσεγγίσεως, ὡς ὅτε λέγει: *κάμυλὰ* *ἐκατοστὺς* στρατιῶταις = περὶ (εἰς, ὡς) *ἐκατὸν* στρατιῶται.

3) Τὰ εἰς *αριὰ* (πρότερον π. χ. παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ εἰς *αρέα* γραφόμενα) ἀπὸ τοῦ πέντε καὶ ἐπέκεινα, ὡς *πενταριά*, *ἐξαριά*, *ἐφταριά*, *ὀχταριά*, *ἐνναριά*, *δεκαριά*, *εἰκοσαριά*, *τριανταριά*, *σαρανταριά*, *πεννηνταριά*, *ἐξηνταριά* κτλ. *ἐκατονταριά*, *διακοσαριά*, *τρακοσαριά* (= *τριακοσαριά*), *τετρακοσαριά*, *πεντακοσαριά* κτλ. = τοῖς *πεντάς*, *ἐξάς* κτλ. Εἶνε δὲ ταῦτα θηλυκὰ ἀφηρημένα τῶν εἰς *αριος* καὶ συγκοπῇ *άρις* ἀριθμ. ἐπιθέτων, συνήθως ἡλικίαν σημαινόντων: *δυάρι*, *δυάρα*. *τριάρι*, *τριάρα*. *πεντάρι*, *πεντάρα*. *ἐξάρι*, *ἐξάρα*. *εἰκοσάρι*, *εἰκοσάρα* κτλ. — Τὸ δ' ἐπίθεμα *αρι(ο)ς*, τὸν ἔχοντα τὴν ἀξίαν (τιμὴν, ἡλικίαν κ.τ.τ.) τοῦ ὑπὸ τοῦ θέματος δηλουμένου (πράγματος ἢ ἀριθμοῦ) σημαῖνον, φαίνεται ταῦτὸν ὃν τῷ λατινικῷ *ari(u)s*, κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους εἰς τὴν δημώδη ἑλληνικὴν μεταβὰν ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν προκειμένων ἀριθμητικῶν, ἀλλὰ καὶ ἀλλάχου, ὡς *περιβολάρις* = *κηπουρός*, *τραπεζάρις*, *κασθουνάρις* (λατ. *carbonarius*) = *άνθρακxύς*, *φουρνάρις*, *ψευματάρις*, *διωματάρις* κτλ. κατὰ τὰ λατιν. *librarius*, *teserarius*, *tabellarius* κλ.

Τὰ εἰς *αρια* ἀριθμητικὰ μετὰ τοῦ *καμμιὰ* σημαίνουσι τὸν ἐκάστοτε ἀριθμὸν κατὰ προσέγγισιν, ὡς: *καμμιὰ τριανταριά* = τριάκοντά που, σχεδὸν τριάκοντα κτλ.

έ.) Πολλαπλασιαστικά.

Ταῦτα εἶνε 1) τὰ μοναδικὰ *δισσός*, *τρισσός*, νεοαττ. *διττός*, *τριττός* καὶ ἰων. *διξός*, *τριξός*, ἐκ τῶν *δί-τιος*, *τρί-τιος* (σσ ἢ ττ = τι)· οὕτω καὶ *περισσός* ἢ *περιττός* ἐκ τοῦ *περί-τιος* (ὅθεν καὶ μετ' ἀρχαῖ-κωτέρου τονισμοῦ τὸ καθομιλ. *περίστος* προφ. *perischos*) μέσσος ἐκ τοῦ *μέτιος* (Πρβλ. τὸ λατιν. *medius*).

2) Τὰ εἰς *πλος*: *ἀπλός*, *διπλός*, *τριπλός*, *τετραπλός*, *πενταπλός*, *ἑξαπλός*, *ἑπταπλός*, *ὀκταπλός*, *ἐννεαπλός*, *δεκαπλός*, *εἰκοσαπλός*, *ἑκατονταπλός* κτλ. ἅπερ ὁριστὶ μὲν συνήθως ἀσυναίρετα φέρονται (Πρβλ. τὰς ἐπιγρ. τοῦ C. I. 2554. 2555. ἀπλῶς καὶ τὸ *δυοδεκάπλοα* τῆς Βρεττίας ἐπιγρ. *διπλόα* Πινδ. Ἴσθμ. Δ'. 47 *διπλόαν* Νερμ. έ. 52. 1'. 89 κ. ἄλλ.), ἀττικιστὶ δὲ συνηρημένα, συγκεκομμένα δ' εἰς *πλος* ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ, μάλιστα τῇ νῦν καθομιλουμένη ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων μ. Χρ. αἰώνων, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ Μοίριδος: «*τριπλᾶ, τετραπλᾶ* περισπωμένως καὶ μακρῶς, ἀττικῶς· βραχέως, ἑλληνικῶς.» Ὅλως δ' ἴδιοι τῇ δημῳδαὶ νῦν γλώσσῃ εἶνε οἱ τύποι: *τρίδιπλος*, *τετράδιπλος*, *πεντάδιπλος* κτλ. = τοῖς *τριπλοῦς*, *τετραπλοῦς*, *πενταπλοῦς* κτλ.

Σημ. Τὸ *ἀ-πλός* σύγκειται ἐκ τοῦ *ᾱ* = τῷ παλ. *sa*, ὅθεν καὶ τὰ *sām* (σικρ. = μετά, σύν), *syn, cum* λατιν. *sim* καὶ *sin* ἐν τοῖς *simplex* (ἐκ τοῦ *plico*), *sin-guli* (πιθανῶς ἐκ τοῦ ὑποκοριστ. *sin-cu-li*)

καὶ τοῦ *πέλ-ω*. Ὅθεν *ἀπλός* = ὁ *μόνος* (εἷς) *ὑπάρχων* (ὢν). εἶνε δὲ τὸ *ἀ* τοῦτο ταῦτόν τῷ ἐνωτικῷ ἢ ἀθροιστικῷ λεγομένῳ *ἀ* καὶ ὕστερον *ἀ*, αἰολιστὶ δὲ *ὀ*, ἐν τοῖς *ᾱ-παξ*, *ᾱ-πᾶς*, *ἀθρός*, *ἀδελφ-εῖος*, *ᾱ-λοχος*, *ὀ-πατρος*, *ὀ-ζυξ* κλ. Τὸ δὲ *ᾱπαξ* κατὰ μὲν τινὰς σύγκειται ἐκ τούτου τοῦ *ἀ* (ἐδῶ τὸ *ἐν* σημαίνοντος, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ *ἀπλός*) καὶ τῆς *ρίζης παρ*, ὅθεν *πήγνυμι*, καθὼς τὸ ἀντίστοιχον σανσκριτικὸν *sa-krt* ᾱπαξ ἐκ τῆς *ρίζης krt* = *kart* τέμνειν· κατὰ δ' ἄλλους

προῆλθε κατὰ τροπὴν τοῦ μ. εἰς π καὶ συστολὴν τῆς συλλαβῆς *κικ* εἰς *ξ* ἐκ τοῦ *ἀμάκικ* (= ᾱπαξ παρὰ Κρησὶ καὶ Ταραντίνους καθ'

Ἡσύχιον (*))· εἶνε δὲ τὸ ἀμάκις παρηγμένον εἰς τὸ ἀμός (= εἷς, τίς· ὅθεν προήλθαν οἱ εὐχρηστοὶ τύποι· ἀμόθεν = ἕκ τινος ποθεν Ὁδ. Α, 40. ἄμα καὶ δωρ. ἀμᾶ unā (λατιν.). ἀμῶς γέ πως, ἀμῇ γέ πη, οὐδαμοῦ, οὐδαμόσε, οὐδαμῶς, μηδαμοῦ, μηδαμόσε, μηδαμῶς καὶ τὰ ὅμοια) καθ' ὃν τρόπον τὰ τετράκις, πεντάκις κτλ. ἐκ τῶν τέτ-(τα)ρα, πέντε κτλ.

3) Τὰ εἰς πλάσιος (ἰων. πλήσιος) καὶ πλασίων· διπλάσιος, τριπλάσιος, τετραπλάσιος, πενταπλάσιος. ἑκατονταπλάσιος. χιλιοπλάσιος. μυριοπλάσιος. ποσάπλάσιος (ἐρωτημ.). πολλαπλάσιος. — ἑκατονταπλάσιον Ξενοφ. Οἶκον. Β'. 3. πολυπλασίῳ χρόνον Ἰσοκρ. περὶ ἀντιδ. 477. Τούτων τὰ εἰς πλάσιος καὶ ἀρχαιότερα εἶνε καὶ τὰ μόνα εὐχρηστα ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ· τὰ δ' εἰς πλασίων παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις (κοινοῖς) συνηθέστερα.

Σημ. Συνώνυμοι τούτοις εἶνε αἱ περιφράσεις· δις δύο. δις τοσοῦτοι καὶ (ποιητικῶς) δις τόσοι = ταῖς καθομιλ. δύο φοραίς, δυό. δύο φοραίς τόσοι.

ς'.) Κλασματικά.

Τὸ 1)2 ἐρμηνεύεται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κατὰ τοὺς ἐξῆς ποικίλους τρόπους· 1) διὰ τοῦ ἡμῖνος (δωρ. ἄμισυς), εἰα, υ' πάλαι ἄμισσος, ὅθεν τὸ καθομιλούμενον μισός, μισή, μισό(ν), ἐπιθετικῶς, ὁμογενῶς τε καὶ ὁμοπτῶτως τῷ ἰδίῳ οὐσιαστικῷ ἐκλαμβανόμενου· ἡμῖνος λόγος (Αἰσχουλ.), ἡμίσεια πόλις (Πλάτ.), ἡμισυ τεῖχος (Θουκυδ.) = τοῖς καθομιλουμ. μισός λόγος, μισή πόλις, μισό(ν) τεῖχος. αἱ ἡμίσειαι χάριτες (Ξεν.), τὰ ἄρματα τὰ ἡμίσεια (Ξεν.). ψῆφοι αἱ μὲν ἡμίσειαι — ἡμίσειαι δὲ (Ἀριστοτ.) κτλ. 2) διὰ τοῦ ἡμῖνος ὁμογενῶς μὲν ἀλλ' ἑτεροπτῶτως, ὅ. ἐ. τοῦ οὐσιαστικοῦ κατὰ γενικὴν ἐκφερομένου· ὁ ἡμῖνος τοῦ ἀριθμοῦ (Πλάτ.), ἡ ἡμίσεια τῆς γῆς (Θουκ.). Τὸ ὕψος ἡμισυ ἐτελέσθη οὗ διανοεῖτο (Θουκ. Α. 93) τοὺς ἡμίσεις τοῦ στρατοῦ (Ἡροδ.) κτλ. Οὗτος ὁ τρόπος δὲν εἶνε πολὺ συνήθης τῇ καθομιλουμένῃ. — 3) οὐδετέρως μὲν τοῦ ἡμισυ ἐκφερομένου, κατὰ γενικὴν δὲ τοῦ οὐσιαστικοῦ· (τὸ) ἡμισυ ἀρετῆς, τιμῆς, ἐνάρων (Ὀμηρ.). τὸ ἡμισυ ἀφῖδος (Ἡροδ.), τοῦ στρατοῦ (Θουκ.) κτλ. ἀλλὰ καὶ πληθυντικῶς· τὰ ἡμίσεια τῶν ἄρτων (Ξενοφῶντ. Ἀναβ. Α. 9, 26), ἀνθ' οὗ ἐν Κ. Π. Δ'. 5, 4 τῶν ἄρτων τοὺς ἡμίσεις. — Οὗτος ὁ τρόπος εἶνε καὶ τῇ καθομιλουμένῃ

(*) Ἀμάκις, ἄπαξ. Κρήτες. ἄματις, ἄπαξ. Ταρανῖνοι (Ἡσυχ.)

συνήθης, ἀλλ' ἀντὶ τῆς γενικῆς συνηθέσερον τίθεται ἡ αἰτιατικὴ μετὰ τῆς ἀπό: τὸ μισό μου, τὸ μισό σου, τὸ μισό του (της). τὸ μισό του-του-ροῦ (ἢ ἀπὸ τοῦτο). τὰ μισὰ τῶν καρυδιῶν (ἢ ἀπὸ τὰ καρύδια) κλ.

— 4) διὰ τοῦ ἡμι— ἐν συνθέσει: ἡμίπλεθρον, ἡμιδαρεικόν, ἡμιτάλαρτον = καθομιλ. μισὸ στρέμμα, μισὸ τάληρον, μισὸ καρτάρι κλ.

Τὸ 1 $\frac{1}{2}$: 1) διὰ τοῦ ἡμιόλιος = (ἐν) ὄλον καὶ ἡμισυ (αὐτοῦ): ὑπισχνεῖτο ἡμιόλιον (Ξενοφ.). 2) διὰ φράσεως σημαίνουσης τρία ἡμισα $\frac{3}{2}$: ἀντὶ δαρεικοῦ τρία ἡμιδαρεικά (Ξενοφ.). Οἱ δὲ λοιποὶ μικτοὶ ἀριθμοὶ 1) διὰ συνθέτων τοῦ ἡμι: πέντε, ἑπτὰ ἡμιτάλαρτα = 2 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ τάλαντα. Οὕτω καὶ τριημιπόδιος, πενθημιπόδιος = 4 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ ποδῶν. 2) χωρὶς μὲν τοῦ ἀκεραίου, χωρὶς δὲ τοῦ κλάσματος διὰ τοῦ ἡμισυ, τρίτον, τέταρτον (μέρος) ἐκφερομένου: παρχαγγαί πεντεκαίδεκα (δύο καὶ τεσσαράκοντα, ἕξ καὶ πεντήκοντα, τέσσερες καὶ ἐνενήκοντα) καὶ ἡμισυ Ἡροδ. Ε. 52. μέδιμνος εἰς καὶ τρίτον μέρος Πολυβ. ζ'. 39. ἔνθα σημειωτέον, ὅτι τὸ ἡμισυ ἑτερογενῶς πρὸς τὸ ἡγούμενον οὐσιαστικὸν συνήθως τίθεται. Πρβλ. ἐκτὸς τῶν ἐκτεθειμένων καὶ τὰ: ὀψωνεῖν δυοῖν δραχμῶν καὶ ἡμίσιους (ὄχι ἡμισείας, ὡς προσεδόκα τις) Ἀθην. ζ'. σλ. 274. c. — μυριάδων ἑπτὰ καὶ ἡμίσιους (ἀντὶ καὶ ἡμισείας) Πλουτάρχου Μαρ. 34. μόραν καὶ ἡμισυ Ξενοφ. Ἀγρσ. Β'. 6 κλ.

Ἡ δὲ καθομιλουμένη τὰ μὲν ἐκ τοῦ ἡμισυ μικτὰ ἐκφέρει διττῶς: 1) χωρὶς τοῦ συνδέσμου καὶ ἐπ' ἴσης ἑτερογενῶς, ὡς καὶ ἡ ἀρχαία: ἑνὰ μισυ, δυὸ μισυ, τρεῖς ἡμισυ (τρία μισυ), τέσσερες ἡμισυ (τέσσερά μισυ) κτλ. ἀλλὰ καὶ ἀκλίτως, ὡς ἤδη παρὰ Βυζαντινοῖς, π. χ. Γ. Κεδρηνοῦ Α. 436, 44 ἔσονται ἡμέρας τρεῖς ἡμισυ ἄταφοι. 695, 47 χρόνων ὑπάρχων τεσσάρων ἡμισυ. Β'. 162, 23 περὶ τὰς τέσσαρας ἡμισυ μυριάδας κλ. Καὶ ἔτι πρότερον παρὰ Θεοφάνει Χρονογρ. σλ. 687, 3 πῆχεως μιᾶς ἡμισυ. — 2) μετὰ τοῦ καὶ ὁμογενῶς: δύο καὶ μισός (μισή, μισό-ν), τρεῖς (τέσσαρες κ.λ.), τρία (τέσσερα κλ.) καὶ μισός (μισή, μισό-ν) κτλ. — Τὰ δ' ἐκ τῶν $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{5}$ κλ. καθ' ἕνα μόνον τρόπον, διὰ τῶν κλασματικῶς, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, λαμβανόμενων τακτικῶν: τρίτον, τέταρτον, πέμπτον κλ. διὰ τοῦ καὶ συνδέουσα ταῦτα μὲ τὸ ἀκέραιον: δύο καὶ ἐν τρίτον. τρία καὶ ἐν τέταρτον. τέσσαρα καὶ τρία τέταρτα. πέντε καὶ πέντε ἕκτα κλ. — Ἀρχαϊκώτεραι μὲν καὶ ἀπλοϊκώτεραι εἶνε αἱ φράσεις: Λακεδαιμόνιοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο μοῖρας νέμονται (Θουκ. Α. 10, 2) = τὰ $\frac{2}{5}$. Ἀριστοτ. Πολιτ. Β'. 6, 41 ἔστι τῶν γυναικῶν σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο· συμβολικωτέρα δὲ πῶς ἡ: ἔφραζον ἵνα εἰς

ἴσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν (Θουκ) = τοῖς. $\frac{2}{3}$ Ταῖς προτέραις ὁμοίαι εἶνε αἱ καθομιλούμεναι: ἀπὸ δέκα μοιράδια τὰ δύο. τὰ τρία μοιράδι ἀπὸ τέσσαρα.

Σημ. Τὸ ἡμισυς, ἐν δὲ τῇ Τεγεατικῇ ἐπιγραφῇ ἡμισσος, σύγκειται ἐκ τοῦ ἡμι (σκρ. sāmī, λατ. sēmi ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου samā' = ἴσος, ὅμοιος, ὥπερ συγγενεύουσι καὶ αἱ προθέσεις συν, συμ καὶ τὰ ἐπιρρ. ἄμα, ὁμοῦ) καὶ τῆς ἀντωνυμικῆς ρίζης σFa (ὅθεν αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι Fέ, ξ, se κλ.) ὁ ἀρχαιότατος λοιπὸν τύπος θὰ ᾗτο σᾶμισFa-ς, ὅθεν μεταβάσει τοῦ ἀρκτικού σ εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα καὶ συναιρέσει τοῦ Fa εἰς υ προῆλθεν ὁ κοινὸς τύπος ἡμισυς (δωρ. ἄμισυς), ἐξομοιώσει δὲ τοῦ F πρὸς τὸ πρὸ αὐτοῦ σ ὁ ἀρκαδικὸς ἡμισσος. Σημαίνει δ' ἐτυμολογικῶς τὸ ἡμισυς α ὁ ἕχων (ἕτερον) ἴσον του. » Ἐκ τοῦ ἀρκαδικοῦ τούτου ἡμισσος, ἴσως τονιζομένου ποτὲ ἡμίσσός, προῆλθε, νομίζω, κατ' ἀφαίρεσιν ὁ καθομιλούμενος τύπος μισ(σ)σός, ἡ, ό(ν) (*) καὶ ὅχι ὡς ὁ Κοραῆς ὑπελάμβανεν, ἐκ τοῦ μέσος. Ἡ δὲ χρῆσις τοῦ ἡκρωτηριασμένου μισός εἶνε συνηθεστάτη ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρομῶν.

Τὰ $1\frac{1}{3}$ καὶ $1\frac{1}{4}$ ἡρμηνεύοντο ἀρχαιότερον μὲν διὰ τῶν ἐπίτριτος, ἐπιτέταρτος, ὕστερον δὲ διὰ τῶν εἰς (μία, ἐν) καὶ τρίτον, τέταρτον (μέρος). Πρβλ. Πολυβ. ζ'. 39. Οὕτω καὶ σήμερον.

ζ'.) Ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα.

1) Τὰ ἐπαναληπτικὰ εἶνε τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 3 τάδε: ἄπαξ (προελθόν, ὡς ἐρρέθη, ἐκ τοῦ ἄμακς), δῖς, τρίς· τὰ δ' ἀπὸ τοῦ 4 καὶ ἐξῆς εἶνε σχηματισμένα ἐκ τῶν ἀρχαίων, εἰς α ληγόντων θεμάτων τῶν ἀπολύτων διὰ τοῦ ἐπιθέματος κῖς: τετράκις, πεντάκις, ἑξάκις, ἐπτάκις, ὀκτάκις, ἐν(νε)άκις, δεκάκις, εἰκοσάκις, ἑκατοτάκις, χιλιάκις, μυριάκις. Κατὰ δὲ ταῦτα καὶ ὀλιγάκις, ἐλαττοῦνάκις, πολλάκις, πλεονάκις, ισάκις, ἑκατεράκις, τοσαντάκις, τοσάκις, ὁσάκις, ὁποσάκις.

Ἡ δὲ καθομιλουμένη ἀντὶ τούτων μεταχειρίζεται τὰ ἀπόλυτα μετὰ τῶν αἰτιατικῶν φορὰ(ν) ἢ βολὰ(ν), φοραῖς ἢ βολαῖς, ὡς μία(ν) φορὰ(ν) ἢ βολὰ(ν), δύο φοραῖς (βολαῖς), τρεῖς φοραῖς (βολαῖς), δέκα φοραῖς (βολαῖς), ἑκατὸ φοραῖς (βολαῖς), πολλὰς φοραῖς, λίγαις φοραῖς, πόσας φοραῖς; ἄπειραις φοραῖς = ἀπειράκις κτλ. — Καθ' ὁμοίαν πε-

(*) Εὐρῆται ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν πρὸ Χριστοῦ χρόνων τὸ ἡμισον.

ρίφρασιν ἐκφέρονται ταῦτα καὶ ἐν ταῖς νεωτέραις γλώσσαις, π. χ. *ι-ταλ.* una volta, due volte, tre volte κτλ. *γαλλ.* une fois, deux fois, trois fois, mille fois κτλ. *γερμ.* einmal, zweimal, dreimal, viermal, hundertmal tausendmal κτλ. ἔνθα τὸ ὄνομα *mal* ἄκλιτον μένει. — Ἡ ἐν τῇ καθομιλουμένην χρῆσις τούτων μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος.

Τὴν δ' ἀρχὴν τῆς τοιαύτης χρήσεως τοῦ ὀνόμ. *φορά* εὑρίσκειν ὁ Κοραΐς ἤδη παρ' Ἱπποκράτει περὶ τ. ἐντοσθ. παθῶν §. 38: πινέτω δὲ μὴ ἀ-
θρόον πούλυ, ἀλλὰ κατὰ *φοράν* ἡμικοτύλιον, ὅπως μὴ διάρροια αὐτῷ ἐπιγένηται. « ὅπου τὸ κατὰ *φοράν* ὁ μὲν Πλούταρχος ἤθελε τὸ ἐρμηνεύσειν καθ' ἐκάστην *φοράν*, ἡ δὲ κοινὴ μας γλῶσσα κάθε *φοράν*. » Κορ. ἐν Ἀτάκτ. Δ'. 655, ἔνθα προβλ. καὶ τὸ Πλουτ. Ἀντων. 68: τοὺς πολίτας ἅπαντας ἀναγκάζεσθαι τοῖς ὤμοις καταφέρειν μέτρημα πυρῶν τεταγμένον. . . καὶ μίαν μὲν οὕτω *φοράν* ἐνεγκεῖν, τὴν δὲ δευτέραν κλ. — « Ἐδῶ βλέπεις, ὅτι τὸ *μίαν φοράν*, γεννηθὲν ἀπὸ τὸ καταφέρειν, ἐμπορεῖς νὰ τὸ νοήσης καὶ νὰ τὸ ἐρμηνεύσης ἀδιαφόρως διὰ τοῦ συνων. *μίαν κατακομιδὴν* (*une charge* ἢ *une portée*) καὶ συντομώτερον διὰ τοῦ ἁπαξ (*une fois*). » Κορ. Αὐτ. — Ἄν τῷ ὄντι τὸ *φορά* ἐπὶ τοιαύτης χρήσεως ἐκ τοῦ φέρω προῆλθε, δῆλον ὅτι καὶ τὸ συνώνυμον *βολά* ἢ εἶνε καὶ συγγενές, μόνον ἀντὶ τῶν δασυτέρων φθόγγων φ καὶ ρ τοὺς μέσους β καὶ λ ἔχον, ἢ ταῦτὸν τῷ *βολή* (ἐκ τοῦ βάλλω). Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὅλως ἀπίθανον, ὅτι ἀμφότερα ἄλλοθεν ἔλκουσι τὴν ἀρχήν, ὅθεν καὶ τὸ γερμαν. *mal*. Τὸ ὄνομα *vāra-s* ἐν τῇ σανσκρίτῃ σημαίνει *πλήθος*, *χρόνος*, *καιρὸς* καὶ ὅ,τι τὸ καθομιλούμενον *φορά* μετ' ἀριθμητικῶν, ὡς π. χ. *bahuvāram* = πολλάκις, πολλάκις φοραίς. Ἐντεῦθεν φαίνεται προελθὸν ἀ.) τὸ ἰσλανδικὸν ἐπίθεμα *var* τῶν τοιούτων ἐπιρρημάτων, ὡς *tvisvar* δίς, *thrisvar* τρίς. β'.) τὸ γερμαν. *mal* ἐν τοῖς *einmal*, *zweimal*, *dreimal* κλ. γ'.) τὸ λατιν. ἐπίθεμα τῶν μηνῶν *septem-ber*, *octo-ber*, *novem-ber*, *decem-ber* = ὁ ἑβδομος, ὁ γδοος, ἔννατος, δέκατος καιρὸς (μῆν): καὶ τὸ *per* τῶν *sem-per*, *nu per*, *parum per*, *paulis-per*. δ'.) τὸ δεύτερον μέρος τῶν ἑσ-περ-ος (= *ves-per* δυτικὸς καιρὸς, δυτικὴ ὥρα), *τό φρα*, ὁ-φρα ἀντὶ τῶν *τό-φερα* (ἢ *τό περα*), ὁ-φερα (ἢ ὁ περα) ἐν οἷς πᾶσι τὸ ἐναρκτικὸν F (u) ποῦ μὲν ἀκέραιον διέμεινε, ποῦ δὲ εἰς p, b, φ, ποῦ δὲ καὶ εἰς m μετέβη. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λοιπὸν *vāra-s* καθ' ὁμοίαν τῶν φθόγγων μεταβολὰς δυνατὸν νὰ προῆλθαν καὶ τὰ: *φορά* καὶ *βολά* ἐφ' ἧς πρόκεινται ἐδῶ χρήσεως.

2) Τὰ τακτικά: *πρῶτον*, *δεύτερον*, *τρίτον*, *τέταρτον* κτλ. ἅπερ ἡ καθομιλουμένη πάλιν διὰ τῶν θηλ. τακτικῶν καὶ τοῦ *φορά(r)* περι-

φράζει: πρώτη(*ρ*) φορά(*ρ*), δευτέρα(*ρ*) φορά(*ρ*), τρίτη(*ρ*) φορά(*ρ*) κτλ. Καὶ ταύτης δὲ τῆς χρήσεως τοῦ *φορά* ἡ ἀρχὴ ἀναφαίνεται ἤδη κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα παρὰ Θεοφάνει Χρον. σλ. 510: καὶ γίνεται πρώτη *φορά* πτώσις τοῦ ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. Διὰ τοῦ *φορά* περιφράζει ἡ καθομιλουμένη καὶ τὰ: ποτέ, ἄλλοτε, ἐκάστοτε, οὐδέποτε, λέγουσα: μία(*ρ*) φορά(*ρ*) (ἢ βολάν), ἄλλην φοράρ, κάθε φοράρ, καμμίαν φοράρ κτλ.

3) Τὰ τροπικά: μοναχῇ καθομιλ. μοναχᾶ ἢ μᾶλλον μοναχά (οὐδετ. πληθ.), διχῇ (δωρ. διχᾶ) καὶ δίχα καὶ διχθά, τριχῇ (δωρ. τριχᾶ) καὶ τρίχα καὶ τριχθά, τετραχῇ καὶ τέτραχα, πενταχῇ καὶ πένταχα, ἑξαχῇ, πολλαχῇ, πανταχῇ, ὅσαχῇ κτλ. ἔπειτα τὰ ἐκ πολλαπλασιαστικῶν διπλῇ, τριπλῇ, τετραπλῇ κτλ. ἀπλῶς, διπλῶς, τριπλῶς, τετραπλῶς κτλ. διπλασίως, τριπλασίως, τετραπλασίως κτλ. Ἡ δὲ καθομιλουμένη ἀντὶ τούτων μεταχειρίζεται τὰ (ἐξ αἰτιατικῶν) ἀπλᾶ, μοναχά, διπλᾶ (—ά), τριπλᾶ (—ά) κτλ.

ΤΑ ΑΡΘΡΑ.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι τὸ ὀριστικὸν λεγόμενον ἄρθρον, ὁ, ἡ, τό, οὐδὲν διαφέρει τὸ πάλαι τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ἥτοι αὐτὸ τοῦτο δεικτικὴ ἀντωνυμία ὃν (ἶδε κατωτέρω τὰ περὶ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν), κατ' ὀλίγον διωρίσθη εἰς τὴν γνωστὴν χρῆσιν τοῦ σημαίνειν μετὰ τοῦ ἰδίου ὀνόματος 1) ὠρισμένον καὶ γνωστὸν ἄτομον ἐξ εἰδους τινὸς ἀντικειμένων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἄλλα ἄτομα, οἷον ὁ γέρον = ὁ γνωστός καὶ ὃχι οἷος δήποτε γέρον. 2) ὁλόκληρον εἶδος ἢ γένος ἀντικειμένων πρὸς ἄλλα εἶδη ἢ γένη, ὡς ὁ γέρον = ἡ τάξις τῶν γερόνων ἀπέναντι τῶν νεωτέρων κ.τ.λ. Εἶνε δ' ἐξ ἴσου γνωστόν, ὅτι ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν ὁ κατ' ὀλίγον οὗτος χωρισμὸς τοῦ ἄρθρου ἐκ τῶν ἀντωνυμιῶν ἐναργῶς διαφαίνεται, ἔτι σαλευούσης τῆς χρήσεώς του μετὰ δὲ δεικτικῆς (πρὸ πάντων) ἀντωνυμίας καὶ καθ' αὐτὸ ἄρθρου. Μετὰ δὲ ταῦτα ὃχι μόνον τὸ ὀριστικὸν τοῦτο ἄρθρον ἐντελῶς διεκρίθη καὶ εἰς ἰδίαν χρῆσιν ἐτάχθη, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἄρθρον, τὸ παρὰ τοῖς νεωτέροις ἀόριστον ἢ ἀοριστῶδες (article indefini) καλούμενον, ἤρχισε κατ' ὀλίγον ν' ἀναπτύσσεται, ἕως οὔ συνηθέστατον ἀπέβη σήμερον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, καθὼς καὶ ἐν πάσαις ταῖς νεωτέραις γλώσσαις, ῥωμαϊκαῖς τε καὶ γερμανικαῖς καὶ ταταρικαῖς. Εἶνε δὲ τοῦτο τὸ ἄλλως ἀπόλυτον ἀριθμητικὸν εἰς, μία, ἐν (καθομιλ. ἕνας, μία, ένα) καὶ ση-

μαίνει ἐν ἀόριστον καὶ ἄγνωστον (πολλάκις) ἄτομον ἐκ πολλῶν ὁμοίων ἀποκεχωρισμένον, π. χ. *ἓνας ἄνθρωπος, μίαν γυναῖκα, ἓνα παιδί(ν)* κτλ. ὅ,τι δηλ. ἡ ἀρχαιοτέρα γλῶσσα ἐσήμαινε συνήθως διὰ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *τις, τί, ὡς ἄνθρωπός τις, γυνή τις* κτλ. ἡ καὶ δι' ἀνάρθρου τοῦ ὀνόματος, ὡς *ἄνθρωπος, γυνή* κτλ. Πρβλ. κατωτέρω τὰ περὶ τῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν.

Ἐνεκα ταύτης τῆς δυνάμεως ἡ σύνταξις τοῦ εἰς (ἓνας) εἶνε 1) διαιρετική ἢ μεριστική, φέρεται δηλ. μετὰ τῆς διαιρετικῆς ἢ μεριστικῆς λεγομένης γενικῆς, ἀνθ' ἧς ἡ καθομιλουμένη συνήθως τὴν ἀπὸ μετ' αἰτιατικῆς μεταχειρίζεται, καὶ ταύτης τῆς χρήσεως τὴν ἀφορμὴν παλαίθην ἔχουσα. Τοιαῦτα δὲ διφάσια παραδείγματα ἤδη πρῶτως ἀπαντῶσι πρὸς τοῖς ἄλλοις τάδε: Ἡροδ. Δ'. 3 εἰς αὐτῶν ἔλεξε τάδε. Θουκυδ. Α. 85, 3 εἰς τῶν ἐφόρων τότε ὦν. Δ'. 40, 2 ἓνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων. 57, 2 Λακεδαιμονίων φρουρὰ μίαν τῶν περὶ τὴν χώραν. Αἰσχιν. Σωκρ. Ἐρυξ. 2 δείξας εἰς τὸν ἓνα τῶν πρέσβων. Αἰσχιν. τ. ῥήτορ Α. 180 παρελθὼν τις τῶν γερόντων, οὓς ἐκεῖνοι καὶ αἰσχύνονται καὶ δεδίασιν — — — τούτων εἰς παρελθόντων ἰσχυρῶς ἐπέπληξε τοῖς Λακεδαιμονίοις. κ. ἄλλ. Συχνότερα δὲ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις οἷον ψαλμ. πά. 7 ὡς εἰς τῶν ἀρχόντων πίπτετε. Εὐαγγ. Ματθ. ΙΗ' 28 εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ. Μαρκ. ΙΔ'. 47 εἰς τῶν παρεστηκότων. Λουκ. ιε. 26 καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παίδων κτλ. Πλούτ. Ἀράτω 5 ἦν δὲ τῶν φυγάδων ἐνὸς Ξενοκλέους ἀδελφός. Πρβλ. Κλεομ. 7. Τῶν δὲ μετὰ τῆς ἀπὸ δύο τὰ ἀρχαιότερα εἶνε τὸ Ἡροδότου 5. 27 ἀπὸ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παίδων εἰς μόνος ἀπέφυγε », ὅπερ παράβηκε ἔνθεν μὲν τῷ αὐτόθι μικρὸν ἀνωτέρω « δύο μοῦνοι τουτέων (100 νεηνίων) ἀπενόστησαν ». ἔνθεν δὲ τῷ Θουκυδ. Ζ'. 87, 6 « ολίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν » καὶ τὸ Σοφοκλ. Φιλοκτ. 1143 κείνος δ' εἰς ἀπὸ πολλῶν ταχθεὶς τῶνδ' ἐφημοσύνα κλ. — 2) ὁμοπτῶτος ἁ.) μετὰ τῆς ἀντωνυμίας *τις* καὶ σημαίνει *ἓνα ὅρτις* κα δῆποτε. Ταύτης παράδειγμα ἀρχαιότατον καὶ γνωστότατον εἶνε τὸ Ὀμηρ. Ἰλ. Α, 144 « εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουλευφόρος ἔστω », συχνότερα δὲ παρὰ τοῖς ὕστερον μετὰ τε τῆς ἀντωνυμ. *τις* καὶ μετὰ τῆς ἑκαστος β.) μόνον τὸ εἰς ὁμοπτῶτως τῷ προσδιοριζομένῳ ὀνόματι. Ταύτης δὲ τῆς συντάξεως παράδειγμα ἀρχαιότερον τῶν ἐξῆς δέν μοι εἶνε γνωστόν. Θουκ. Δ'. 56, 2 « μίαν φρουρὰν — τὸν ὄχλον τῶν ψιλῶν ἐφόδῃσε » 50, 1 εἰς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθηναίων στρατηγός. Ἀριστοφ. Ἰππ. 400 εἰ σε μὴ μισῶ, γενοίμην ἐν Κρατίνου κώδιον. Ὀρνίθ. 1292 πέρδιξ μὲν εἰς κάπηλος ὠνομάζετο. Πυκνότερα δὲ παρὰ

τοῖς ὕστερον, Ξεν. Ἑλλην. Β'. 2, 10 διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἀνθρώπους μικροπολίτας οὐδ' ἐπὶ μιᾷ αἰτία ἐτέρᾳ ἢ ὅτι ἐκείνοις συνεμάχουν (ἐν-θα τὸ οὐδ' ἐπὶ μιᾷ = ἐπ' οὐδεμιᾷ). Ἀπομνημον. Γ'. 3, 3 ὅταν γε χορὸς εἰς ἐκ τῆς δε τῆς πόλεως γίγνηται κτλ. Πλάτ. Νόμ. Α'. 627. ο ὅστις (δικαστῆς) παρχλαβὼν *ξυγγένειαν μίαν* διαφορομένην μήτε ἀπο-λέσεις μηδένα κτλ. Αἰσχίν. Α. 165 καὶ 182 ἀνὴρ εἰς τῶν πολιτῶν [ἐπιστολ.] 10, 9 λουομένην αὐτὴν μετὰ μιᾶς γραδὸς ἰδὼν. — Ἀπολ-λοδ. Βιβλιοθ. Δ'. 4, 3 ἀρπάσας παῖδα ἕνα. Ο'. μεταφρ Γενεσ. ΚΑ'. 15 καὶ ἔρριψε τὸ παιδίον ὑποκάτω μιᾶς ἐλάτης. ΚΒ'. 13 καὶ ἰδοὺ κριὸς εἰς κατεχόμενος ἐν φυτῷ Σαβὲκ τῶν κεράτων. — Κ. Δ. εὐαγγ. Ματθ. Η. 19 προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ. ΙΗ'. 24 εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. ΚΑ. 19 ἰδὼν *συκὴν μίαν*. Πρβλ. ΚΖ'. 69 Ἰωάνν. ζ'. 9 ἔστι παιδάριον ἐν ᾧδε κτλ. Ἀποκαλ. Η'. 13 ἤκουσα ἐνὸς ἀγγ-γέλου πετωμένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος κτλ. Ἰωσηπ. Ἀρχ. Ζ'. 14, 3 εὐρίσκειται ἐν τῇ πόλει γυνὴ *μία* πᾶσων τὸ εἶδος ἀρίστη γυ-ναικῶν, Ἀβυσσάκη τοῦνομα. Πλουτ. Κράσσω 4 πρὸς δὲ τὸν Οὐτίβιον ἔπεμψεν ἕνα δοῦλον ἀποπειρώμενος κτλ. Περὶ δεισιδαιμ. 17 ἔμειναν ὥσπερ ἐν σαγῇ μιᾷ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνδεδεμένοι. — Αἴλιαν. Π. Ἰς. Γ'. 18 ἡράσθη αὐτοῦ *Νόμφη μία*. ΙΓ'. 4 καὶ ἦν ἐν κοίλῃ τῇ φά-ραγγι σπήλαιον ἐν καὶ βαθὺ πᾶν. — Μουσαίου καθ' Ἡρώ καὶ Λέαν-δρον στιχ. 210.

μοῦνον ἐμοὶ ἕνα λύχνον ἀπ' ἡλιβάτου σέο πύργου
ἐκ περάτης ἀνάφαινε κατὰ κνέφας.

[Λόγγου] ποιμενικ. Δ'. σλ. 115 (ed Schäf.) κρεμᾷ γέροντα ἄνθρωπον ἐκ μιᾶς πίτυος ὡς Μαρσύαν. Εὐναπ. ἐν τ. βίοις σοφιστῶν σ. 72 (ed. Boissonade) καὶ που καὶ διαλέξεως μιᾶς διαβολή τις ἐγκατεσπί-ρετο τῷ προοιμίῳ.

Μετὰ τοσούτα μαρτύρια περιττὸν σχεδὸν ἀποβαίνει νὰ ζητηθῶσι καὶ ἄλλα νεώτερα, ἀλλὰ πρὸς ἅρσιν πάσης ἀμφιβολίας ἃς παρατεθῶ-σιν ἐκ πολλῶν καὶ τὰ ὀλίγα τάδε [ἀπὸ 9ου μέχρι 11ου μ. Χ. αἰῶ-νος] ἐν τ. 6. Αἰσώπου (Westerm). σ. 12, 26 ἰδὼν δὲ ἕνα γύργαθον μεστὸν ἄρτων — εἶπε 19, 5 ἰδέ, κἀγὼ σοι ἕνα παῖδα ἐξωνησάμην. Κωνσταν. Πορφυρ. 398, 16 δεῖ τὸν μάγιστρον πέμψαι εἰς τὰ μεθό-ρια ἕνα ἀρχορτα ἰλλούστριον ἢ σιλεντιάριον ἢ τριβούνον ἢ καὶ ἕνα τῶν ἐπισήμων. Χρον. Ἀλεξανδρ. σλ. 553, 14 καὶ ἀφορίσας ὁ βασι-λεὺς Ἰοβιανὸς ἕνα συγκλητικὸν αὐτοῦ. κτλ. 587, 10 καὶ ἐδήλωσεν (δ Ἀττίλας) διὰ Γότθου ἐνὸς πρεσβευτοῦ Οὐαλεντινιανῶ κτλ. 602, 6 καὶ ἐβλήθησαν εἰς ἕνα πύργον τοῦ κάστρου. κτλ. Τελευταῖον δὲ ἐκ

τῶν δημοτικῶν σιχουργῶν. Ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελίῳ ἐπυλλίου σιχ. 45.

Δίνει ἓνα κλότσον φοβερόν, ἔξωθεν ἔς' εὐρέθη.

B. X. κρατῶν καὶ εἰς τὸ χέριν του μία χρυσοῦν σαῖταν

— καὶ παρευθὺς ἐτήρησεν εἰς ἓν μέρος καὶ βλέπει.

— κεῖς ἓνα τόπον ὑψηλόν, εἰς ἓνα βουνοτόπιν.

ἦσαν πάραυτα λαγῶν κ' ἐλύσαν τὸ φαλκῶνιν.

Δ. Ζην. Βατραχ. 13

ἔναι καὶ οὐδὲν ὁ ποντικὸς εὐρέθη ἰδρωμένος.

322 Μὴ δὲ νύκτα δέν με ἄφησαν τὰ μάτιά μου νὰ κλείσω κτλ.

Ἐκ τούτων λοιπὸν σαφῶς ἀποδεικνύεται, ὅτι οὐδὲ τὸ ἀοριστῶδες τοῦτο ἄρθρον ἀνεπτύχθη ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κατ' ἀλλοτρίαν ἐπιρροήν, ἀλλ' ἐξ οἰκείας φύσεως τῆς γλώσσης καὶ ἐκ τῆς κοινῆς πάσαις ταῖς νεωτέραις, ἢ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους παραταθείσαις γλώσσαις πρὸς ἀναλυτικώτεραν καὶ ἀνετωτέραν ἑκφρασιν τάσεως. Οὕτω καὶ αἱ μὲν Ῥωμανικαὶ γλώσσαις ἐκ τῆς ἀντωνυμίας *ille, illa* ἀνέπτυξαν τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον *le, lo, la, il* κτλ. ἐκ δὲ τοῦ ἀριθμητικοῦ *unus, una, unum* (προφερομ. *πάλαι καὶ unom καὶ uno*) τὸ ἀοριστῶδες ἄρθρον *uno, una, un, une*. ἡ δὲ γερμανικὴ καὶ ἀγγλικὴ τὰ ἴδια ἄρθρα *der, die, das* (ὀριστ.) *ein, eine* (ἀορ.) *the* (ὀρ.) καὶ *a* ἢ *an* (ἀορ.) ἐπ' ἴσης ἐξ ἀρχαίων ἀντωνυμιῶν καὶ ἀριθμητικῶν. Εἶνε δὲ καὶ τοῦτο γνωστὸν, ὅτι ἐν ταύταις ταῖς γλώσσαις τὰ ὀριστικὰ ἄρθρα ἐκλαμβάνονται ἀκόμη καὶ ὡς ἀντωνυμίαι, π. χ. γαλλ. *je l' ai vu, je les ai vus* = τὸν (τοὺς) εἶδα. γερμ. *der ist ein guter mann* = οὗτος εἶνε ἓνας καλὸς ἄνθρωπος. *das kenne ich nicht* = (τοῦτο) δέν το γνωρίζω κτλ. Τὰ δὲ παρατεθειμένα παραδείγματα ἤδη δεικνύουσιν, ὅτι καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ τά: *τόν, τήν, τὸ* (ὀνομ. *τός, τή, τὸ*) καὶ ἀντωνυμικῶς ἐκλαμβάνονται, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ (ποιητικῇ) γλώσσῃ. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἀκριβέστερον ἀλλαχοῦ.

Σημ. Ἄν ἐνταῦθα πρέπη πάντως νὰ παραδεχθῶμεν ἀμοιβαίαν τινὰ ἐπιρροήν τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ὡς πρὸς τὴν πρώτην ἀφορμὴν καὶ εἰσαγωγὴν τοῦ ἀοριστῶδους ἄρθρου, ἢ ἐπιρροή αὕτη εἶνε μᾶλλον ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὰς λοιπὰς ἢ τὸ ἀνάπαλιν. Διότι πρὶν ἢ μακρόθεν προφανῶσιν εἰς τὴν ζῶν ἡ Ῥωμανικαὶ γλώσσαις καὶ ἐν ᾧ ἀκόμη ἡ γερμανικὴ ἀκατέργαστος περιήχει ἐν τοῖς δρυμῶσι τῆς Γερμανίας, ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀρκούντως συνήθης εἶχεν ἀποβάσαι ἢ τοῦ ἀοριστῶδους ἄρθρου χρῆσις, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἀποχρώντως ἀπεδείχθη. Ἐκ δὲ τῆς ἑλληνικῆς διὰ τῆς ὑπὸ Οὐλφιλᾶ μεταφράσεως τῆς *Καιρῆς Διαθήκης* καὶ τῆς *Βουλγάτας* μετέβη εἰς τὴν *γοθτικὴν* καὶ *γερμανικὴν*, τὴν *λατινικὴν* καὶ τὰς Ῥωμανικάς. Οὕτω π. χ. τὸ τοῦ Ματθ. Η. 49 *προσελθὼν εἰς*

γραμματεὺς ἐν μὲν τῇ Βουλγάτᾳ ἀπεδόθη διὰ τοῦ: accessit unus scriba, ὑπὸ δὲ τοῦ Οὐλφιλᾶ: duatgaggands a'ins bókareis. Πρβλ. Diez. Thl. III. 18. Ἐν τέλει σημειωτέον, ὅτι καὶ σήμερον ἔτι ἐν τῇ καθομιλουμένῃ τὸ ἀοριστῶδες ἄρθρον δὲν εἶνε τόσον σύνηθες, ὅσον ἐν ταῖς προειρημέναις νεωτέραις γλώσσαις. Οὕτω π. χ. ἐν τῷ παρὰ Ζαμπελλίῳ (Ἄσματα δημοτ. κτλ.) σλ. 636, 48 ἄσματι

Ἦταν ἡμέρα βροχερὴ καὶ ρύκτα χιονισμένη

628, 38 Χρυσὸς ἀετὸς ἐκάθουνταν ᾿ς τὸν Ἥλιο καὶ ραδιόνταν.

620, 30 Ἐφ᾿ ἐς προφ᾿ ἐπέρασα ᾿πὸ κλέφτικο λημέρι.

614, 23 Μαῦρο καράβιν ἔπλεε ᾿ς τὰ μέρη τῆς Κασσάνδρας κτλ.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

ἀ.) προσωπικαί.

Οἱ ποικίλοι τούτων γνωστοὶ τύποι κατὰ τε τὰς ἀρχαίας διαλέκτους καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ καθομιλουμένῃ εἶνε οἱ ἑξῆς.

ἀ. πρὸς. (θέμα MA)	β'. πρὸς. (θ. TFA)	γ'. πρὸς. (θ. ΣFA)
Ἐρικῶς ὄν.	ὄν.	ὄν.
αἰολ. ἔγω(ν) (Ἀπολλ. σλ. 64)	τὺ (Σαπφ. ἀποσπ. 1)	ἢ ἀπερχαιωμένη
βοιωτ. ἰών, ἰώνγα, ἰώνει (Ἀπολλ. αὐτ.)	τού, τούν, τούγα, τὺ (Ἀπολλ. 69)	ἢ ἀπερχαιωμένη
δωρ. ἐγώ(ν), ἐγώνγα, ἐγώνη (Ἀριστοφ. Λυσιστρ. Ἀπολλ. Ἡσυχ.)	τύ, τύγα, τύνη καὶ τούνη (παρὰ τ. αὐτοῖς.)	παρ' Ἀπολλωνίῳ σλ. 329. Bekk).
Ὀμηρ. ἐγών (ιδίως Ὀμηρ.)	τύνη (ιδίως Ὀμ.)	
Ἰων. ἐγὼ (Ὀμήρῳ κ. τ. ἄλλ. Ἰῶσι κοιν.)	σύ, (ὥσαύτως)	
ἀττ. ἐγώ, ἔγωγε	σύ, σύγε	αὐτός, -ή, -ὸ καὶ
καθομιλ. ἐγὼ (ἐὼ κυπρ.)	σύ	τός, τή, τὸ (ἐν τοῖς νάτος, νάτη, νάτο)

γεν.	γεν.	γεν.
αἰολ. ἔμεθεν (Ἀπολλ. 83)	σέθεν (Σαπφῶς)	φέθεν (Ἀπολλ. 98)
βοιωτ. ἐμοῦς (Κορίννης παρ' Ἀπολλων.)	τεοῦς, τιοῦς, τεῦς.	έοῦς, ἴσως δὲ καὶ φίο
δωρ. ἐμέος καὶ ἐμεῦς παρ' Ἐπιχάρμῳ)	τέος Σώφρονος	

(ἐμοῦς καὶ ἐγκλ. μεθὲν (Συρακουσ.) (ἐμεῦ Σώφρονος καὶ Θε (οκρίτου. (ἐμίω, ἐμίω(ς) ἐμῶς Πίν- (θωνος. (μου, μευ ἐγκλ. Θηρ. Γ. (I. 2448.	τέορ Κρητῶν τέο Ἀλκμᾶνος τεοῦς, τεοῦ Σωφρ. Ἐ τεῦς, τεῦ Ἐπιχ. Θε- τίος, τίω(ς) Πίνθωνος I. 2448.	ἐοῦς, ἐοῦ Ἀπολλων. οῦς παρὰ Πρισκιανῶ Γίο (Ταρχαντίνων. Ἡ- συχ.)
Ὀμηρ. ἐμεῖτο, ἐμέθεν Ἰων. ἐμέο, ἐμεῦ, μεῦ. ἐμέογε ἄττ. ἐμοῦ, μου, ἐμοῦγε καθομ. ἐμένα, μου ἐγκλ.	τεοῖτο, σεῖτο, σέθεν σέο, σεῦ σοῦ, σου. σοῦγε ἐσένα, σου ἐγκλ.	εἶο, ἐο, ἐθεν. εῦ οῦ τοῦ, τῆς.
δοτ. αἰολ. ἔμοι, μοι Ἀπολλ. 104 βοιωτ. ἐμὺ Ἀπολλ. 104 δωρ. ἐμίν, ἐμίνγα, ἐμίνη Ἀ- πολλ. 104. μοι ἐγκλ. Θηρ. ἐπιγρ. 2448 κ. ἄλλ.	δοτ. σοῖ (ἢ σοῖ), τοι Ἀπ. τίν, τίνη Ἀπολ. 104 τοι, ὀρθοτ. Ἀλκμ. 67	δοτ. φοῖ Ἀπολλ. φῦ Ἀπολλ. 106 ἐν Κορίνν. Γίν, ἱν. οῖ
δμ. Ἰων. ἐμοί, μοί. ἄττ. ἐμοί, μοί ἔμοιγε. καθομ. ἐμένα, μου.	τεῖν τοί, σοί. σοί, σοίγε ἐσένα, σού.	εἰοῖ (εἰοι;) οῖ. οῖ. τού, τσῆ (τῆς)
αἰτιατ. αἰολ. ἐμέ, μέ βοιωτ. (ἴσως ἐμίν) δωρ. ἐμέ, με Σώφρ. 28 Θηρ. ἐμεῖ Ἐπιχάρμου.	αἰτιατ. τέ, σέ τίν Κορίννης. 5. τέ, σε τρὲ (ἐκ τοῦ τφε Κρη- τῶν) τεῖ Ἀπολλ. 105 τὸ ἐγκλ.	αἰτιατ. φε ἐ, νιν Ἀπολλ. 108 ἐξ (ἐξ;) ἐ, μίν. ἐ, (νίν ποιητ.) τόν, τήν, τό.

Δυτικῶς (σχεδὸν κοινῶς.)

θέμα NA	Θ. ΣFA	Θ. ΣFA
ὄν. νῶι (νῶιν) νῶε Βοιωτ.	σφῶι, σφῶ	
γεν. νῶιν	σφῶϊν	
δοτ. νῶιν	σφῶϊν σφῶν	σφῶϊν
αἵτ. νῶι, νῶ	σφῶι, σφῶ	σφῶέ.

Πληθυντικῶς.

ὄν. (θέμα A-ΣMA)	ὄν. (Θ. IY-ΣMA)	ὄν. (Θ. ΣFA)
αἰολ. ἄμμες Ἀπολλ. 119	ὔμμες Ἀπολλ. 119	σφεῖς Ἀπολλ. 120
βοιωτ.	οὐμές Ἀπολλ. 119	
	ὔμες Ἀχαρν. 828	
δωρ. ἄμες Ἡρακλ. I. 3. Κρητ.	ὔμες Ἀπολλ. 119 κ.	σφεῖς, σφές Ἀπολλ.
2557. Ἐπιχ. 23 κ. ἄλλ.	ἄλλ	120 Φαῶωρ. 412, 2
δμ. ἄμμες	ὔμμες	
ἰων. ἄττ. ἡμεῖς	ὔμεῖς	σφεῖς
καθομ. ἡμεῖς, ἐμεῖς	ἐσεῖς, σεῖς	(αὐ)τοί, (αὐ)ταί, (αὐ)τά.

γεν.	γεν.	γεν.
αἰολ. ἄμμέων Ἀπολλ. 121	ὔμμέων Ἀπολλ. 122	σφείων Ἀπολλ. 122
βοιωτ. ἀρίων Ἀπολλ. 121	οὐρίων Ἀπολλ. 122	
δωρ. ἀμέων Ἀλκμ. 16. Κρητ.	ὔμέων Σωφρ. 1. 79.	σφείων Ἀπολλ. 122
3047. ἄμῶν Θηρ. 2448	ὔμῶν Ἀπολλ. 122	ψέων, ἔων, ῶν Σωφ.
δμ. ἡμείων	ὔμείων	σφείων, σφῶν
ἰων. ἡμέων	ὔμέων	σφέων
ἄττ. ἡμῶν	ὔμῶν	σφῶν
καθ. ἡμῶν, μας (ἐγκλ.)	(ἐ)σᾶς	τῶν.

δοτ.	δοτ.	δοτ.
αἰολ. ἄμμι, ἄμμιν Ε. Μ. 84	ὔμμι, ὔμμιν Ἀπ. 124	ἄσφι Ἀπολλ. 126
ἄμμεσιν Ἀπολλ. 123	οὐμῖν (βοιωτ.) Ὁξων.	
	Ἀν. I, 146, 15	σφίν, φῖν Συρακ.
δωρ. ἀμῖν, ἄμιν ἐγκλ.	ὔμῖν, ὔμιν ἐγκλ.	φῖν Λακων.
δμ. ἄμμι(ν)	ὔμμι(ν)	σφεῖς Τεγεατῶν
		σφίσι(ν), σφί(ν)

ἰων. ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν), σφί(ν)
ἀττ. ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
καθ. (ἐ)μᾶς, εἰς ἡμᾶς	(ἐ)σᾶς, εἰς ἐσᾶς	τοῖς, ταῖς (τούς).

αἰτ.	αἰτ.	αἰτ.
αἰολ. ἄμμε Ἀπολλ. 127	ὑμμε Ἀπολλ. 127	ἄσφε Ἀπολλ. 128
δωρ. ἀμὲ Ἀπολλ. 127	ὑμὲ Ἀπολλ. αὐτ.	σφέ, ψὲ Συρακουσ.
δμ. ἄμμε, ἡμας	ὑμμε	σφάς, σφείας, σφέ.
ἰων. ἡμέας	ὑμέας	σφέας, σφέ.
ἀττ. ἡμᾶς	ὑμᾶς	σφᾶς
καθ. ἡμᾶς, (ἐ)μᾶς	(ἐ)σᾶς	τούς, ταῖς, τά.

Καὶ ἡ ἀρχ. ἑλληνική, καθὼς καὶ πᾶσαι αἱ ἀρχαιότεραι ἀδελφαὶ τῆς, δὲν διακρίνει γένη ἐν ταῖς προσωπικαῖς ἀντωνυμίαις· αἱ δὲ νεώτεραι, ἐν αἷς καὶ ἡ νεωτέρα ἑλληνική, ἀντὶ τῆς ἀρχαίας (αὐτοπαθοῦς) τριτοπροσώπου ἀντωνυμίας δεικτικὰς μεταχειριζόμεναι, ἐν ταύταις διακρίνουσι γένη· π. χ. νεοελλ. τός, τή, τό, τόν, τήν, τὸ κ.τ.λ. νεογερμ. er, sie, es. αἰτ. ihn, sie, es κτλ. γαλλ. il, elle. le, la κτλ. Ὁμοίως πᾶσαι αἱ ἄριαι γλῶσσαι, ἀρχαιότεραί τε καὶ νεώτεραι, τὴν ἐν. ὄνομ. τοῦ ἁ. πρὸς. ἐξ ἄλλου παρὰ τοὺς λοιποὺς τύπους θέματος ἔχουσιν ἐσχηματισμένην. Εἶνε δὲ τοῦτο σκρ. aha-m, ζενδ. asem, γοθθ. ik, λατιν. ego κτλ. Τὸ m τοῦ σανσκριτικοῦ καὶ ζενδικοῦ τύπου, καθὼς καὶ τὸ τοῦ σανσκριτικοῦ tvam σύ, καὶ τὸ v τοῦ αἰολικοῦ καὶ δωρικοῦ ἔρων καὶ ἐρών καὶ τοῦ βοιωτ. τὸνν = τῷ σανσκρ tvam εἶνε κατὰ-ληξιν οὐδετέρας ὀνομαστικῆς χαρακτῆρα περιβάλλουσα αὐτά· τὸ δ' ὑπόλοιπον aha (= agha) τοῦ σανσκριτικοῦ aha-m κατὰ Bopp σύγ-κεται ἐκ τοῦ δεικτικοῦ a, ὅπερ πολλαχῶς διεσώθη καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ μέχρι σήμερον, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, καὶ ἐκ τοῦ ἐπ' ἴσης δεικτικοῦ μορίου ha = gha = γα, γε πρωϊμώτατα εἰς ἐν μετὰ τοῦ a συσσωματωθέντος. Οὕτως ἀπέναντι τοῦ σανσκρ. aham (agham) φθογγικῶς μὲν προσεδόκα τις τὸν ἑλληνικὸν τύπον ἄγον ἢ ἔγον, καὶ ἐντεῦθεν χωρὶς τοῦ v ἔρω ἢ ἐρώ, ἐννοηματικῶς δὲ τὸ ἐρώ(ν) θὰ ἐσήμαινεν, ὅπερ καὶ τά· ὄγε, ὄδε, τοῦ λέγοντος ἑαυτὸν δεικνύοντος, καθὼς δὲ ἐν τῷ ἑλληνικῷ δράματι τά· ὁδ' ἀνὴρ κ.τ.δμ. ἀντὶ τοῦ ἐγὼ ἐκλαμβάνονται. Πρβλ. π. χ. Σοφ. Αἴ. 78. 822. Φιλοκτ. 1375. Ἡλ 956. κ. ἄλλ.—Ποῖαι δὲ καὶ πόσαι μεταβολαὶ συνέβησαν ἀπὸ τοῦ ὑποτιθεμένου ἐκείνου ἄγον ἢ ἄγον μέχρι τοῦ βοιωτικοῦ ἰὼ καὶ τοῦ νεωτέρου κυπριακοῦ ἰὼ καὶ ἐώ, εἶνε φανερόν καὶ οὐδενὸς περικιτέρω χρήζει λόγου.

— Τὸ δὲ μόριον γὰ (αἰολ. καὶ δωρ.) ἢ γέ (ἰων. κ. ἀττ.) πρὸς ἔμφασιν καὶ ἀντιδιαστολὴν προσηρτήθη ταῖς ἀντωνυμ. τῶν δύο πρώτων προσώπων: ἐγώ, ἐμοῦ κλ. σύ, σοῦ κλ. ἐν τε τῷ πεζῷ καὶ ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ, καὶ εἰς τὴν δεικτικὴν ὁ, ὡς ὄγε, ἦγε, τόγε ἐν μόνῳ τῷ ποιητικῷ. Ἡ δὲ καθομιλουμένη ἐν ταύταις ταῖς χώραις δὲν διετήρησε τὸ μόριον τοῦτο. Ἀλλὰ τὸ εἰς τὰς δεικτικὰς τὸς (= αὐτός), τοῦτος, ἐκεῖνος ἐνιαχοῦ σήμερον προτιθέμενον ἢ ἐπιτιθέμενον ἢ ἡ ja, ὡς jáτοςjá. τοῦτοςjá, ἐκεῖνοςjá, εἶνε ἴσως ταῦτὸν τῷ ἀρχαίῳ ἐκείνῳ γα, μόνον ἀσθενέστερον κατὰ τὸ σύμφωνον προφερόμενον (j ἀντὶ γ). Εἶνε δὲ τοῦτο τόσον πιθανώτερον, ὅσον τὸ γέ καὶ εἰς ἄλλας δεικτικὰς προσηρτημένον εὐρίσκεται παρ' Ἀττικοῖς: τοῦτό γε Σοφ. Ο. Τ. 849. οὐ κεῖνός γε αὐτ. 855. τουτονί γε, αὐτῆ γε. ταυτί γε, τουτί γε Ἀριστοφ. 1571. 301. Ἐκκλ. 88. 523.

Τὸ ε τῶν ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων ἐλληνικῶν ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ καὶ τῶν νεωτέρων ἐσύ, ἐσέ(γα), ἐσεῖς, ἐσᾶς, ἔπειτα τῶν δεικτικῶν ἐτοῦτος (= οὗτος), ἐτότε (= τότε), ἐκεῖνος (= κεῖνος, κῆνος) κλ. μόνον ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐμφανιζόμενον, δὲν εἶνε, φαίνεται, πάντῃ ἀργὸν ἐπίθεμα, οἷον φαίνεται τὸ ε τῶν ἐλαχύς, ἐρυθρός καὶ τὸ ο τῶν ὄνομα, ὄφρυς, ἀλλὰ δεικτικόν, οἷον καὶ τὸ ε τοῦ ἐγώ καὶ τὸ α τοῦ σκρ. aham, ἐπιτεῖνον τὴν ἀρχῇθεν ἐν τοῖς θέμασι MA, TFA, TA, KA (ᾧθεν προήλθαν αἱ δύο προσωπικαὶ καὶ αἱ δύο δεικτικαὶ) ἐνυπάρχουσιν δεικτικὴν δύναμιν. Διεσώθη δὲ τὸ δεικτικόν τοῦτο μόριον ὑπὸ τὸν ἀρχαῖον τύπον α μέχρι σήμερον ἐν τῇ τῶν Τραπεζουντίων καὶ Κερασούντιων καὶ ἄλλων ποντικῶν διαλέκτῳ, ἥπερ αὐτὰ μὲν τῶν νῦν κοινοτέρων ἐτοῦτος, ἐτότε λέγει αὐτός, ἀτότε, πρὸς δὲ καὶ ἀτόσον (= τόσον), ἀτώρα (= τώρα ἐκ τοῦ τῇ ὥρᾳ), ἀέτσι (= ἔτσι) καὶ εἴ τι ἄλλο. Τελευταῖον δὲ καὶ ὅλως ἰδίαν ἀντωνυμίαν ἐξ αὐτοῦ ἐσχημάτισε, τὴν αἶκος = τοῖος, τοιοῦτος. — Τούτων καὶ ἄλλων τοιούτων παραδείγματα ἴδε ἐν τῇ ὑπὸ I. Γ. Βαλαβάνη ἐν Ἀθήναις 1860 ἐκδεδομένη κωμωδίᾳ «Εἰμαρμένης παίγνια» καλουμένη.

Τὰ ἀρχαῖα θέματα, ἐξ ὧν οἱ θ' ἐνικοί καὶ οἱ δυϊκ. καὶ πληθ. τύποι τῶν προσωπικῶν εἶνε παρηγμένοι, ἐν τῷ διαγράμματι προτεταγμένα εἶνε τὰ MA, TFA, ΣFA (ἐν. δυϊκ. κ. πληθ.), NA, A, IY μετὰ τοῦ κοινοῦ ἐπιθέματος ἢ συμπληρώματος μόνων τῶν τοῦ α καὶ β'. προς. πληθυντικῶν ἐν τῇ ἐλληνικῇ ΣMA. — Περὶ τοῦ ἐξ αὐτῶν σχηματισμοῦ τῶν ποικίλων πτωτικῶν τύπων ἐν τῇ ἐλληνικῇ τὰ δέοντα ἐλέχθησαν ἀνωτέρῳ ἐν τῷ περὶ τῶν πτώσεων καθ' ὅλου. Ἐδῶ δὲ σημειώνομεν ἰδιαιτέ-

ρως τὰ ἐξῆς. α.) Τὸ ἀρχαῖον α τῶν θεμάτων τούτων κατὰ τοὺς φθογγι-
 κούς νόμους τῆς ἑλληνικῆς ὄχι μόνον εἰς ε καὶ ο καὶ κατ' ἔκτασιν εἰς η
 καὶ ω ἐλεπτύνθη, ὡς ἐν τοῖς: ἐμέ-θεν, ἐμέ-ιο, ἐμέ. σέ-θεν, σέ-ιο, σέ.
 τέ-ος, τε ό-ιο. *Γέ-θεν, έ-ιο, έ.* ἢ μέ-ας, υ-μέ-ας, σφέ-ας. ἡ-μέ-ων,
 σφέ-ων. ἐμο-ί, το-ί, σο-ί, οἷ. ἐ-μό-ς, σό-ς, ό-ς. *ῥῶ-ι, σφῶι κλ. ἀλ-*
*λὰ καὶ εἰς ι, ὡς ἐν τοῖς: ἐ μί-ο, ἐ-μι-ω(ς), τι-ος, *Fi*-ο. ἀ-μί-ων,*
*οὐμίωρ, ἐμι-ρ, τι-ρ, *Fi*-ρ κλ. *β'.**) Καθὼς ἀπέναντι τοῦ σανσκριτικοῦ
aham εἶνε οἱ αἰολ. καὶ δωρ. τύποι ἔγων, ἐγών-(η), ἰών-(ει), οὕτω καὶ
 ἀντὶ τοῦ σκρ. *tvam* εἶνε οἱ ἐπ' ἴσης αἰολ. καὶ δωρ. *τούν-(η), τύν-(η),*
 ἔνθα τὸ μὲν *ου* ἢ *υ* προῆλθεν ἐκ τοῦ *υα* (*Fa*) κατὰ συναίρεσιν, ἐπενερ-
 γοῦντος: ἐδῶ καὶ τοῦ ἐρρίνου πρὸς σχηματισμὸν τοῦ σκοτεινοῦ φθόγγου
υ (*ου*), ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ τὸ μὲν α εἰς ε, ο, ι μετέβη, ὡς εἶδαμεν, τὸ δὲ *F*
 (*υ*) συνεκόπη ἢ τὸ πνεῦμά του εἰς τὸ *τ* μεταδῶσαν εἰς *σ* τὸ μετέβαλεν,
 ὅπερ καὶ ἐν τέλει ἐπεκράτησεν, ὡς *σύ, σοῦ, σοί, σέ* κλ. Τὸ δὲ *η* τῶν ἐ-
 γώνη, τούνη, *τύνη* καὶ τὸ *ει* τοῦ *ἰώνει* εἶνε προσσχηματισμός, οἷος καὶ
 ὁ *η* τῶν δωρικῶν δοτικῶν *ἐμίνη, τίνη* καὶ τῶν καθομιλουμένων αἰτια-
 τικῶν ἅμα καὶ δοτικῶν *ἐμένα, ἐσένα* καὶ τῶν αἰτιατ. *τονέ, τηνέ, τοῦ-*
τορε, αὐτόρε, ἐκέιτορε (= ἐκείνονα Κερᾶσονται.) καὶ τῶν καθομιλου-
 μένων *γ'*. *προς. ῥημάτων, ἦτορε, ἦταρε, ἐγράφαρε, ἐφαιρούνταρε* κλ.
γ'.) Τὸ μὲν *ν* τῶν δοτικῶν *ἐμίν, τίν, *Fi*ν, ῥῶν, σφῶν, σφῶν, ἡμῖν*
 (ἐκ τοῦ ἡμέ-ιν), *ὕμῖν* (ὕμέ-ιν), *σφῖν* εἶνε μέρος τῆς ὅλης καταλήξεως
ιν (ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐν τῇ σανσκριτῇ σωζομένης *bhiyam*) προσηρητημένης,
 ὡς φαίνεται, εἰς τὰ ἐνικὰ θέματα καὶ εἰς τὸ πληθ. *σφ(α)* κατὰ συγκο-
 πὴν τοῦ θεματ. φωνήεντος. Τὸ δὲ τῶν αἰτιατικῶν *τίν* (βοιωτ.), *μίν* (ἐκ
 τοῦ *Fin*, ὡς μαλλὸς — *vellus*, μύρμηξ — *formica*, μοχλὸς — *fo-*
χλὸς ἐκ τοῦ *Ῥέχω* λατ. *veho* κλ.) καὶ *νίν* (ἢ ἐκ τοῦ *μίν* μεταβάσει
 τοῦ *μ* εἰς *ν*, ἢ ἐκ τοῦ θέματος *NA*) εἶνε τὸ κοινὸν γνῶρισμα πασῶν τῶν
 αἰτιατικῶν, ὕστερον ἐκ τῶν κοινῶν ἀντωνυμιῶν *μέ, τέ, σέ, έ*, καθὼς
 καὶ ἐκ τῶν τριτοκλίτων ἐξαφανισθέν, ἐκατέρωθι δὲ παραδόξως ἐν τῇ
 δημῳδαί γλώσσῃ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἀναφανέν (πρὸβλ. τὰ περὶ
 τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς ἀνωτέρω). Τοιαῦται εἶνε αἱ παρὰ Πτωχοπροδρό-
 μῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν στιχουργοῖς καὶ ἐν τισι σημεριναῖς διαλέκτοις
 (τῇ τῶν Ποντικῶν π. χ.) αἰτιατ. *ἐμέν, ἐσέν*, καὶ αἱ μετὰ τοῦ προσσχη-
 ματισμοῦ κοιναὶ *ἐμένα, ἐσένα*, καὶ αἱ μετὰ τὸν προσσχηματισμὸν ἑτε-
 ρον *ν* προσλαβοῦσαι *ἐμέναν, ἐσέναν*, καὶ τέλος αἱ μετὰ τὸ δεύτερον *ν*
 δεύτερον προσσχηματισμὸν προσλαβοῦσαι *ἐμένανε, ἐσένανε*. Ὅτι δὲ καὶ
 ἀρχαιότατα εἶχαν τὸ γνῶρισμα *ν* αὐται αἱ αἰτιατικά, δῆλον καὶ ἐκ

των σανσκριτικών τύπων *mām* με (κατὰ γράμμα μέν), *tvām* σέ (κ. γρ. τὴν ἢ σὲν) πρὸς τοῖς βραχυτέροις *mā*, *tvā*. Αἱ δὲ δωρικαὶ αἰτιατικαὶ *εμεί*, *τεί*, φαίνονται προσελθοῦσαι ἐκ τῶν πληρεστέρων *εμείν*, *τείν* (ἔθεν κατὰ συναίρεσιν τοῦ *ει* εἰς *ι* οἱ βοιωτικοὶ τύποι *εμίν* (;) *τίν*), ὅπου ἡ δίφθογγος *ει* ἀντιστοιχεῖ τῷ *ā* τῶν σανσκριτικών *mām*, *tvām*.

δ.) Οἱ πληθυντικοὶ τύποι τοῦ *ά*. καὶ τοῦ *β'*. προσώπου προήλθαν ἐκ τῶν (ἐν τῇ σανσκρίτῃ καθαρωτέρων διχτηρηθέντων, π. χ. αἰτ. πληθ. *a-smān*, *yu-s'mān*, ἀφαιρ. *a-smat*, *yu-s'mat*) θεμάτων *α* *σμα*, *ιν*-*σμα* κατὰ συνηθεστάτας τῇ ἑλληνικῇ φθογγικᾷ μεταβολᾷ. Καὶ πρῶτον ἐν τῷ *θ'*. πρὸς. τὸ ἐναρκτικὸν *Ι* πανταχοῦ εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα ἀπερρευστώθη (ὅπερ καὶ αὐτὸ ἐν τοῖς αἰολικοῖς ἐλεπτύνθη), ἔπειτα τὸ *σ* τοῦ *σμα* ἐν μὲν τοῖς (ἀρχαιοτέροις) ὁμηρικοῖς καὶ αἰολικοῖς τύποις ἐξωμοιώθη τῷ ἐπομένῳ *μ* (καθὼς καὶ τὸ τῶν *ἐμ*ι = *ἐσ*-*μί*, *Γέμ*-*μα* = *Γέσ*-*μα* = *εἴμ*-*α* κ. ἄλλ.), ὡς *ἄμμε*, *ὔμμε* (ἀντὶ τῶν *ἄμμε*-*ες*, *ὔμμε*-*ες*, συγκοπέντος τοῦ θεματικοῦ *ε*), *ἄμμέων*, *ὔμμέων*, *ἄμμιν*, *ὔμμιν* (ἐκ τῶν *ἄμμε*-*ιν* *ὔμμε*-*ιν*), αἰτιατ. *ἄμμε*, *ὔμμε* (ἀντὶ τῶν *ἄμμε* *ας*, *ὔμμε* *ας*)· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν διαλέκτων συνεκόπη καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐμῆκύνθη τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὸ *ᾶ* εἰς *ᾱ* [δωρ.] ἢ *η* (ἰων. *ᾱττ.*) καὶ τὸ *ὔ* εἰς *ῠ*. — *έ*.) ἐν τοῖς δωρικοῖς *ἄμιν*, *ἄμιν*, *ὔμιν*, *ὔμιν* κατὰ συναίρεσιν ἐκ τῶν *ἄμμε*-*ιν*, *ὔμμε*-*ιν* τὸ *ι* συνεστάλη, ὡς καὶ Ἀπολλωνίος ῥητῶς μαρτυρεῖ (Ἀπολλ. π. ἀντων. 124 B.). Ἡ δὲ τεγεατικὴ δοτικὴ *σφεῖς* (ἐκ τοῦ *σφέ* *ις*) ἀντὶ τῆς κοινῆς *σφι*-*σι*(*ν*) εἶνε σχηματισμένη ἰσοσυλλάβως κατὰ τὰ μεσσηνιακὰ εὐσεβέοις, ἐπικατασταθέντοις, ἐπιτελούντοις κλ. Πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου Στ. Κουμανοῦδῃ ἀνδανιακὴν ἐπιγραφὴν. *ς*.) ἐκ τοῦ θέματ. *ΣFA* (*sva*) προήλθαν ὅχι μόνον οἱ ἐνικοὶ τύποι τοῦ *γ'*. προσώπου, πρῶταίτατα μὲν ἐξαφανισθέντος τοῦ ἐναρκτικοῦ *σ*, ὕστερον δὲ κατ' ὀλίγον καὶ τοῦ *F*, ἀνθ' ὧν ἀπελείφθη μόνον τὸ δασὺ πνεῦμα, ὡς *Γέθεν*, *Γοῖ*, *εἶο*, *οἶ*, *ε* κλ. ἀλλὰ καὶ οἱ δυτικοὶ τοῦ *β'*. καὶ τοῦ *γ'*. καὶ οἱ πληθυντικοὶ τοῦ *γ'*., ἐνθα τὸ *F* ἐπενεργεῖα τοῦ *σ* εἰς *φ* ἀπεσκληρύνθη. Ἐν δὲ τοῖς λατινικοῖς *se*, *si-bi* καὶ τοῖς γερμανικοῖς *sic*, *sich* ἐξηφανίσθη μὲν τὸ *V*, ἀπέμεινε δὲ τὸ *s*. Εἶνε δὲ γνωστὸν, ὅτι οἱ συνήθως πληθυντ. ἐκλαμβανόμενοι τύποι *σφε* (= *σφέας* κατὰ τὰ *ἄμμε*, *ὔμμε* = *ἄμμέας*, *ὔμμέας*) καὶ *σφι*(*ν*) καὶ ἐπὶ ἐνικοῦ ἀπαντῶσι. π. χ. ἐν τοῖς ὁμηρ. ὕμνοις *ΙΗ*. 19. *Δ'*. 9. Πινδ. *Ἰσθ*. *ς'*. (*Ε*.) 108. *Αἰσχ*. Προμ. 9. Περσ. 759 κ. ἄλλ. Σοφ. *Α'*. 51 κ. ἄλλ. — Πρὸς τούτοις οἱ πληθυντικοὶ τύποι τοῦ *γ'*. πρὸς. φέρονται καὶ ἀντὶ τῶν ἄλλων προσώπων ἐκλαμβανόμενοι, σπανιώτερον μὲν ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ, συχνότερον δ' ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ: *Ἰλ*. *K*, 398 *μετὰ σφισιν* = *μεθ' ὑ-*

μῖν. Κλημ. Ἀλεξ. Παιδ. Β'. 1, 10 σφᾶς αὐτοὺς = ἡμᾶς αὐτούς (πρὸς βλ. καὶ 2, 26). Πρὸς βλ. καὶ Λουκιανὸν ἐν Ψευδοσοφιστῇ 8, 9 καὶ Θ. Μάγιστρον σλ. 329, 17 R ταύτην τὴν χρῆσιν ψέγοντας. Ἐντεῦθεν λαμβάνει πιθανότητά τινα καὶ ἡ γνώμη τῶν λεγόντων, ὅτι τὰ σεῖς, σᾶς προήλθαν ἐκ τῶν σφεῖς, σφᾶς· ἀλλ' ἐγὼ πιθανωτέραν εὐρίσκω τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθειμένην περὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐσὺ (σύ) κτλ. — ζ'.) οἱ καθομιλούμενοι τύποι μᾶς καὶ σᾶς εἶνε κυρίως αἰτιατικοὶ = τοῖς ἐμᾶς ἢ ἡμᾶς (ἐκ τοῦ ἡμέας) καὶ ἐσᾶς (ἐκ τοῦ ἐ-σέ-ας), ὕστερον δὲ καταχρηστικῶς μετεφέρθησαν καὶ εἰς τὴν δοτικὴν καὶ γενικὴν, π. χ. τὸ παιδί μας (= ἡμῶν). σᾶς τὸ εἶπα ἢ (κατὰ τινας νησιώτας) εἶπα σᾶς το (= ὑμῖν). δέν σας γνωρίζω (= ὑμᾶς). Ὁμοίον τι συνέβη περὶ τὰ γαλλικὰ nous, vous (= τοῖς λατιν. nos, vos) καὶ τὰ γερμαν. uns, euch καὶ sich, ἅπερ καὶ ἀντὶ τῆς αἰτιατ. καὶ ἀντὶ τῆς δοτ. ἐκλαμβάνονται. Πληρέστερον δὲ τὰ σανσκριτικά nas (= μας, ἡμᾶς) καὶ vas (= λατ. vos, ἑλλ. σας, ὑμᾶς) καὶ τῶν τριῶν προειρημένων πτώσεων δύναμιν καὶ χρῆσιν ἔχουσιν. Οὕτω καὶ ἡ γ'. πρὸς. αἰτιατικὴ τοὺς συνήθως καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν πτώσεων ἐκλαμβάνεται: τὸ παιδί τους (= αὐτῶν), τοὺς τὸ εἶπα (= αὐτοῖς), τοὺς εἶδα (= αὐτούς). Ἀλλὰ τινες διάλεκτοι [π. χ. νησιωτῶν τινῶν] ἐπὶ τῆς γενικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς δοτικῆς, μεταχειρίζονται τὸ τῶν. Ἡ δὲ τῶν Κερασουντίων καὶ τὰς τοῦ α. καὶ β'. πρὸς. γεν. μου (= ἡμῶν), σου (= σῶν, ὑμῶν), καθὼς καὶ τὴν τοῦ γ'. τοῦ (= τῶν, αὐτῶν), ἔνθα ἡ χρῆσις τοῦ ου ἀντὶ ὡ εἶνε κατὰ τὰ θεσσαλικά τοῦ Κραρρουντίου κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν Κραρρωνίων π. χ.

Μύρια εὐρίκς 'ς τὸν τόπον μου ἀμὸν Μάϊ' κεράσια

— κρατέστεν εἰς τὰ χέρια σου.

τὰ κοφτερά μαχαίρια σου

— ἄς τὰ χέρια τουν (= ἐκ τὰ χέρια των).

Ἐν τῇ αὐτῇ διαλέκτῳ φέρεται καὶ τὸ μάσε ἀντὶ τοῦ κοινοτέρου μας μετὰ προσχηματισμοῦ: πέ μαςε = εἰπέ μας = εἰπέ ἡμῖν.

Σημ. Ἀπαντα τὰ παραδείγματα ἐκ τῆς τοῦ Βαλαβάνη κωμῳδίας «Εἰμαρμένης Παίγνια» ἐν Ἀθήναις 1860.

ή.) Αἱ ἀντωνυμῖαι καὶ τῶν τριῶν προσώπων ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ ὅχι μόνον ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας (κυρίως κατὰ γενικὴν) θέτονται, ὥς: ἔλουσα τὸ κεφάλι μου (= ἐμαυτοῦ). μάζευσε τὸ ζωνάρι σου (= σεαυτοῦ). ἐκλάδενε τ' ἀμπέλι του (= ἐαυτοῦ). ἐκρημνίσαμεν τὸ σπίτι μας (= ἡμῶν αὐτῶν) κλ. Πρὸς βλ. Βαρνάβα ἐπιστολ. ιθ'. οὐ μὴ ἀρῆς τὴν χεῖρά σου ἀπὸ τοῦ υἱοῦ σου ἢ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς σου κλ. Πλουτ. Λυκούργω 19 σὺ γὰρ πρῶτος ἐν τῇ

οἰκία σου ποίησον δημοκρατίαν. Ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ ἐπὶ τοιαύτης χρήσεως ὅχι μόνον ἡ τοῦ γ'. προς., ὡς γνωστόν, ἐκλαμβάνεται, π. χ. ἐπὶ ἐμμέσου ταυτοπροσωπίας τὸ Θουκυδίδειον : ἐγκλήματα ἐποιοῦντο, ὅπως σφίσι (= ἑαυτοῖς) ὅτι μεγίστη πρόφασις εἶναι τοῦ πολεμεῖν » ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν λοιπῶν προσώπων, ἥδη παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, καὶ ἐπὶ ἀμέσου μάλιστα ταυτοπροσωπίας, ὡς ἐν τοῖς : Αἰσχ. Ἰκετ. 403 ζῶσα γόοις με τιμῶ (= ἑραυτήν). Ἐπτὰ 235 αὐτὴ σὺ δούλοισι καὶ σὲ καὶ πᾶσαν πόλιν (= σεαυτήν). Χοηφ. 403 ἐμοί τε καὶ σοὶ τὰρ' ἐπεύξομαι τὰδε ; Σοφ. Οἶδ. Τυρ. 379 Κρέων δέ σοι πῆμ' οὐδέν, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί. Πρβλ. αὐτ. 546. Εὐριπ. Κύκλ. 334 ἀγὼ οὔτινι θύω πλὴν ἐμοί (= ἑμαυτῶ) κλ. Πρβλ. Βαρνάβα ἐπιστ. κά. ἄρατε ἐξ ὑμῶν πᾶσαν ὑπόκρισιν. Οὕτως ἡ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλῶσση ἐπ' ἀμφοτέρων χρήσις τούτων τῶν ἀντωνυμιῶν δὲν εἶνε καινοφανής, καὶ αὐτὴ ἐν τῇ πολιᾷ ἀρχαιοῦς τῇτι τὰς ἀρχὰς ἔχουσα.

Ἡ τῶν σεῖς, σᾶς χρήσις, οἷα καὶ σήμερον, ἀναφαίνεται ἐν τῇ γραπτῇ γλῶσση κατὰ τὸν Ι'. αἰῶνα ἐν τε τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου στ. 18 — 20 (παρὰ Σ. Ζαμπελίῳ περὶ τοῦ τραγουδίου)

Δικίμιν' ποῦ πηδᾶτε σεῖς, πηδοῦντο κῆ γυναῖκες

ὅχι γυναῖκες ἄτροφαις, ἀλλὰ κῆ ἐγγαστρωμέναις.

οἱ μαῦροί σας μετροῦντ' ἐννιά κῆ ἕνας δικός μου δέκα.

καὶ παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυρογεννήτῳ ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. σλ. 36, 8 (πρβλ. 37. 38. 42. 44. 50. 61) : πολυχρόνιον ποιήσει (γρ. ποιήση = ποιήσαι) ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη. 380 : εὐγενεῖς νεόνυμφοι, Θεὸς διαφυλάξει (= διαφυλάξαι) σας. ἐντιμοί, ἐνάρετοι, Τριάς κατευοδώσει σας, εὐλογῶν τὸν γάμον σας. Χριστὸς συνέστω ἐκάστῳ περιέπων τὰς κορυφὰς σας κτλ.

Καθὼς ἡ ἀρχαία γλῶσση πρὸς τιμὴν καὶ φιλοφροσύνην ἀντὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων πολλάκις μετεχειρίζετο περιφράσεις συγκεκριμένας ἐκ τινος ἀφηρημένου, ἑξοχόν τινα ιδιότητα ἢ ἀρετὴν τοῦ ὀνομαζομένου προσώπου σημαίνοντος, καὶ ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἡ νεωτέρα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὁμοίως περιφράζει τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων. Καὶ πάλαι μὲν τὰ ἀφηρημένα ταῦτα ἦσαν διάφορα κατὰ τὰς διαφόρους ἐξεχούσας ιδιότητας, ἀρετὰς ἢ καὶ (ἐνίοτε) κακίας τῶν ὀνομαζομένων προσώπων, πάντοτε ὁμῶς ὑλικώτερά πως κατὰ τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῶν χρόνων ἐκείνων, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων : βίη (Πριάμοιο, Διομήδεος, Ἡρακλῆος = Ἡρακλέους) Ἰλ. Γ, 105. Β, 666. Δ, 690. (κρατερή, ἱερή)

μῦν. Κλημ. Ἀλεξ. Παιδ. Β'. 4, 10 σφᾶς αὐτοὺς = ἡμᾶς αὐτούς (πρὸς βλ. καὶ 2, 26). Πρὸς βλ. καὶ Λουκιανὸν ἐν Ψευδοσοφιστῇ 8, 9 καὶ Θ. Μάγιστρον σλ. 329, 17 R ταύτην τὴν χρῆσιν ψέγοντας. Ἐντεῦθεν λαμβάνει πιθανότητά τινα καὶ ἡ γνώμη τῶν λεγόντων, ὅτι τὰ σεῖς, σᾶς προήλθαν ἐκ τῶν σφεῖς, σφᾶς· ἀλλ' ἐγὼ πιθανωτέραν εὐρίσκω τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθειμένην περὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐσὺ (σύ) κτλ. — ζ'. οἱ καθομιλούμενοι τύποι μᾶς καὶ σᾶς εἶνε κυρίως αἰτιατικοὶ = τοῖς ἐμᾶς ἢ ἡμᾶς (ἐκ τοῦ ἡμέας) καὶ ἐσᾶς (ἐκ τοῦ ἐ-σέ-ας), ὕστερον δὲ καταχρηστικῶς μετεφέρθησαν καὶ εἰς τὴν δοτικὴν καὶ γενικὴν, π. χ. τὸ παιδί μας (= ἡμῶν). σᾶς τὸ εἶπα ἢ (κατὰ τινας νησιώτας) εἶπα σᾶς το (= ὑμῖν). δέν σας γνωρίζω (= ὑμᾶς). Ὁμοίον τι συνέβη περὶ τὰ γαλλικὰ nous, vous (= τοῖς λατιν. nos, vos) καὶ τὰ γερμαν. uns, euch καὶ sich, ἅπερ καὶ ἀντὶ τῆς αἰτιατ. καὶ ἀντὶ τῆς δοτ. ἐκλαμβάνονται. Πληρέστερον δὲ τὰ συγκριτικὰ nas (= μας, ἡμᾶς) καὶ vas (= λατ. vos, ἑλλ. σας, ὑμᾶς) καὶ τῶν τριῶν προειρημένων πτώσεων δύναμιν καὶ χρῆσιν ἔχουσιν. Οὕτω καὶ ἡ γ'. πρὸς. αἰτιατικὴ τοὺς συνήθως καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν πτώσεων ἐκλαμβάνεται: τὸ παιδί τους (= αὐτῶν), τοὺς τὸ εἶπα (= αὐτοῖς), τοὺς εἶδα (= αὐτούς). Ἀλλὰ τινες διάλεκτοι [π. χ. νησιωτῶν τινῶν] ἐπὶ τῆς γενικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς δοτικῆς, μεταχειρίζονται τὸ τῶν. Ἡ δὲ τῶν Κεραικῶν καὶ τὰς τοῦ α. καὶ β'. πρὸς. γεν. μουν (= ἡμῶν), σουν (= σῶν, ὑμῶν), καθὼς καὶ τὴν τοῦ γ'. τοῦν (= τῶν, αὐτῶν), ἔνθα ἡ χρῆσις τοῦ ου ἀντὶ ω εἶνε κατὰ τὰ θεσσαλικά τοῦν Κραρρουντίουν κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν Κραρρωνίων π. χ.

Μύρια εὐρίκας 'ς τὸν τόπον μουν ἄμδν Μάϊ' κεράσια

— κρατέστεν εἰς τὰ χέρια σου.

τὰ κοφτερά μαχαίρια σου

— ἄς τὰ χέριά του (= ἐκ τὰ χέρια των).

Ἐν τῇ αὐτῇ διαλέκτῳ φέρεται καὶ τὸ μάσε ἀντὶ τοῦ κοινοτέρου μας μετὰ προσχηματισμοῦ: πέ μαςε = εἰπέ μας = εἰπέ ἡμῖν.

Σημ. Ἀπαντα τὰ παραδείγματα ἐκ τῆς τοῦ Βαλαβάνη κωμῳδίας «Εἰμαρμένης Παίγνια» ἐν Ἀθήναις 1860.

η.) Αἱ ἀντωνυμίαι καὶ τῶν τριῶν προσώπων ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ ὅχι μόνον ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας (κυρίως κατὰ γενικὴν) θέτονται, ὥς: ἔλουσα τὸ κεφάλι μου (= ἐμαυτοῦ). μάζευσσε τὸ ζωνάρι σου (= σεαυτοῦ). ἐκλάδευσε τ' ἀμπέλι του (= ἐαυτοῦ). ἐκρημνίσαμεν τὸ σπῆτι μας (= ἡμῶν αὐτῶν) κλ. Πρὸς βλ. Βαρνάβα ἐπιστολ. ιθ'. οὐ μὴ ἀρῆς τὴν χεῖρά σου ἀπὸ τοῦ υἱοῦ σου ἢ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς σου κλ. Πλουτ. Λυκούργῳ 49 σὺ γὰρ πρῶτος ἐν τῇ

οἰκία σου ποίησον δημοκρατίαν. Ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ ἐπὶ τοιαύτης χρήσεως ὄχι μόνον ἡ τοῦ γ'. προς., ὡς γνωστόν, ἐκλαμβάνεται, π. χ. ἐπὶ ἐμμέσου ταυτοπροσωπίας τὸ Θουκυδίδειον : ἐγκλήματα ἐποιοῦντο, ὅπως σφίαιν (= ἑαυτοῖς) ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν » ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν λοιπῶν προσώπων, ἥδη παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, καὶ ἐπὶ ἀμέσου μάλιστα ταυτοπροσωπίας, ὡς ἐν τοῖς : Αἰσχ. Ἰκετ. 403 ζῶσα γόοις με τιμῶ (= ἑμαυτήν). Ἐπτὰ 235 αὐτὴ σὺ δούλοισι καὶ σὲ καὶ πᾶσαν πόλιν (= σεαυτήν). Χοηφ. 403 ἐμοί τε καὶ σοὶ τᾶρ' ἐπεύξομαι τὰδε ; Σοφ. Οἶδ. Τυρ. 379 Κρέων δέ σοι πῆμ' οὐδέν, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί. Πρβλ. αὐτ. 546. Εὐριπ. Κύκλ. 334 ἀγῶ οὔτινι θύω πλὴν ἐμοί (= ἑμαυτῶ) κλ. Πρβλ. Βαρνάβα ἐπιστ. κἀ. ἄρατε ἐξ ὑμῶν πᾶσαν ὑπόκρισιν. Οὕτως ἡ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἐπ' ἀμφοτέρων χρήσις τούτων τῶν ἀντωνυμιῶν δὲν εἶνε καινοφανής, καὶ αὐτὴ ἐν τῇ πολιᾷ ἀρχαιοτητι τὰς ἀρχὰς ἔχουσα.

Ἡ τῶν σεῖς, σᾶς χρήσις, οἷα καὶ σήμερον, ἀναφαίνεται ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ κατὰ τὸν Ι'. αἰῶνα ἔν τε τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου στ. 18 — 20 (παρὰ Σ. Ζαμπελίου περὶ τοῦ τραγουδίου)

Δικίμιν' ποῦ πηδᾶτε σεῖς, πηδοῦντο κῆ γυναῖκες
ὄχι γυναῖκες ἄτροφαις, ἀλλὰ κῆ ἐγγαστρωμέναις.
οἱ μαῦροί σας μετροῦντ' ἐννιά κῆ ἕνας δικός μου δέκα.

καὶ παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυρογεννήτῳ ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. σλ. 36, 8 (πρβλ. 37. 38. 42. 44. 50. 61) : πολυχρόνιον ποιήσει (γρ. ποιήση = ποιήσαι) ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη. 380 : εὐγενεῖς νεόνυμφοι, Θεὸς διαφυλάξει (= διαφυλάξαι) σας. ἔντιμοι, ἐνάρετοι, Τριάς κατευοδώσει σας, εὐλογῶν τὸν γάμον σας. Χριστὸς συνέστω ἐκάστῳ περιέπων τὰς κορυφὰς σας κτλ.

Καθὼς ἡ ἀρχαία γλῶσσά πρὸς τιμὴν καὶ φιλοφροσύνην ἀντὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων πολλάκις μετεχειρίζετο περιφράσεις συγκειμένους ἐκ τινος ἀφρημένου, ἔξοχόν τινα ιδιότητα ἢ ἀρετὴν τοῦ ὀνομαζομένου προσώπου σημάινοντος, καὶ ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἡ νεωτέρα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὁμοίως περιφράζει τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων. Καὶ πάλαι μὲν τὰ ἀφρημένα ταῦτα ἦσαν διάφορα κατὰ τὰς διαφόρους ἐξεχούσας ιδιότητας, ἀρετὰς ἢ καὶ (ἐνίοτε) κακίας τῶν ὀνομαζομένων προσώπων, πάντοτε ὅμως ὑλικώτερά πως κατὰ τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῶν χρόνων ἐκείνων, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων : βίη (Πριάμοιο, Διομήδεος, Ἡρακλῆος = Ἡρακλέους) Ἰλ. Γ, 405. Β, 666. Δ, 690. (κρατερή, ἱερή)

λε (Ὀδυσῆος, Τηλεμάχοιο) Ὀδ. Ψ, 720. Β, 409. μένος Ἀτρεΐδαο ἱλ. Α, 268. ἱερὸν μένος Ἀλκιυρόιοιο Ὀδ. Η, 167. σθένος (ἔκτορος, ἰδομενῆος) ἱλ. Ι, 351. Ν, 248. Ἄτλαντος ὑπέρροχον σθένος κραταῖον Αἰσχ. Προμ. 428. Πολυφόντου βία ἑπτὰ 429. πρβλ. 550. 552. 604. 622. ἱππομέδοντος σχῆμα καὶ μέγας τύπος 469. Αἰγίσθου βίαν Χομφ. 642. πρβλ. 884. Ἀθηναίος σθένος Εὐμέν. 296. Τηρεῖας μήτιδος ἱκετ. 56. αὐτάδελφον Ἰσμήνης κἀρα Σοφοκλ. Ἀντιγον. 1. πρβλ. 899. 915. Δανάης δέμας 945. τοῦμόν κἀρα Σοφοκλ. Ἠλέκτρα 1310. πρβλ. Ἀντιγ. 1272. Καδμεΐας νόμφας ἀγαλμα Ἀντιγ. 1115. Τοιαῦτα καταχρησικώτερα πῶς καὶ περὶ ἀλόγων ζώων καὶ ἀφύγων πραγμάτων: ποταμοῦ σθένος Σοφοκλ. Τρῆχιν. 507. φάσμα ταύρου 508. Ἀσιάτιδος γῆς σχῆμα Εὐριπ. Ἀνδρομ. 1. — ἐπίφθονόν τι χρῆμα θηλείας φρενός 181. — Ἰφιγ. Αὐλ. 417: μήτηρ δ' ὁμαρτεῖ, σῆς Κλυταιμνήστρας δέμας. Τοιαῦτα καὶ τά: τοῦμόν δέμας, σῶμ' ἐμόν ἱρ. Αὐλ. 937. 40 = ἐμέ, ἐγώ. Ἠλέκτρας θάλος Εὐρ. Ἠλ. 15. Κύνκλωπος ἀρόσιοι κἀρα Κυκλ. 438. Ζηνὸς ὁμόλεκτρον κἀρα Ὀρέστη 476. σὸν κἀρα (= σὲ) 682. ὦ δια κεφαλὰ ῥήσω 226. ἔκτορος φίλον κἀρα Τρωάδ. 664. ὦ κατάπτυστον κἀρα 1024 κτλ. κτλ.

Τὰ δὲ νεώτερα οὐχ ἦττον ποικίλα καὶ πνευματικώτερα τῶν ἀρχαίων: ἡ λογιότης σου, ἡ σοφολογιότης του, ἡ ἐξοχότης σας (περὶ ἱατρῶν καὶ ὑπουργῶν), ἡ ἐκλαμπρότης του (περὶ προξένων), ἡ μεγαλειότης, ἡ γενναιότης (περὶ στρατηγῶν), ἡ τιμιότης (περὶ ἐμπόρων) κτλ. Τὰ δὲ γενικώτερα καὶ περὶ πάντων λεγόμενα εἶνε: ἡ εὐφροσύνη, ἡ ἀφροσύνη (ἐκ τοῦ αὐθεντία, ἐν ἡπείρῳ μάλιστα σύννητες), ἡ ὑπνωμὴ (ἐκ τοῦ ἐπωνυμία παρεφθαρμένον, ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις σύννητες) καὶ τοῦ λόγου (σου, του, σας, των), ἐν δὲ τῷ Αἰγαίῳ καὶ ἡ λόγου σου κλ. Ἐπειτα τὰ ἐκκλησιαστικά: ἡ ἱερότης, ἡ ἱερολογιότης, ἡ παροσιότης, ἡ παριερότης, ἡ αἰδεσιμότης, ἡ παραγιότης, ἡ ἀγιοσύνη κτλ. Αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῶν πνευματικωτέρων τούτων περιφράσεων ἀναφαίνονται παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Κ. Δ. π. χ. παρὰ Πύλλῳ Ἀ. πρὸς Κορινθ. ις'. 18 ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμόν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν = ἐμέ τε καὶ ὑμᾶς. π. Γαλ. ς'. 18: ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. Β'. Τιμοθ. Δ'. 22 ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. πρβλ. πρὸς Φιλημ. 25. — Ἰγνατίῳ π. Τραλλιαν. 13 ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη Συμωναίων καὶ Ἐφεσίων. πρὸς Ῥώμ. 1: φοβοῦμαι γὰρ τὴν ὑμῶν ἀγάπην, μὴ αὕτη με ἀδικήσῃ. 9: ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμόν πνεῦμα καὶ ἡ ἀγάπη τῶν ἐκκλησιῶν κτλ. πρὸς Μαρίαν: κατασπάζομαι τὴν ἱεράν σου ψυχὴν. πρὸς Φιλαδ. 4: διὸ καὶ θαρρῶν

γράφω τῇ ἀξιοθέῳ ἀγάπῃ ὑμῶν· ἔπειτα ἐν τῇ α. κανον. ἐπιστ. Βασιλείου τ. μεγαλ. δσάκις ἂν σου δεζώμεθα τῆς φιλοπόρου ψυχῆς τὰ γράμματα. — Κατόπιν ἔρχονται τὰ βυζαντινά: ἐκ τῆς Χοσρόου τοῦ Πέρσου πρὸς Ἰουστινιανὸν συνθήκης πρὸς Μενάνδρῳ σλ. 353, 13 κεξ. τῇ ἀδελφότητι τοῦ Καίσαρος. — ἡ ἀδελφότης τοῦ Καίσαρος. Κωνσ. Πορφυρ. ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. σλ. 36: τὴν ἀρίαν βασιλείαν σας. Ἀνν. Κομν. 174 (προοίμιον ἐπιστολῆς Α. Κομνηνοῦ τοῦ αὐτοκρ. πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γερμανίας): τὰ κατὰ τὴν σὴν μεγαλοδύναμον ἐξουσίαν καλῶς ἔχειν καὶ προκόπτειν ἐπὶ τὸ βέλτιον εὐχῆς ἔργον ἐστὶ τῇ βασιλείᾳ μου, πανευγενέστατε καὶ τῷ ὄντι χριστιανικώτατε ἀδελφέ. — αὐτ. 175: ἡ τιμιότης (περὶ ἐμπόρων).

6'.) Κτητικά.

Ἡ κτητικὴ σχέσις ἐκφέρεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ τρισὼς 1) Διὰ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν μὲν ἀντωνυμιῶν κυρίως ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας, ὡς ὁ πατήρ μου (σου, ἡμῶν, ὑμῶν. αὐτοῦ, αὐτῆς, αὐτῶν), τῶν αὐτοπαθῶν δ' ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, ὡς τὸν ἑμαυτοῦ (σεαυτοῦ, ἡμῶν αὐτῶν κ.λ.) πατέρα κ.τ.λ. Ἡ νεωτέρα τοῦτο μόνον διαφέρει τῆς ἀρχαίας, ὅτι ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν γεν., ὡς εἴρηται, τὰς προσωπικὰς μεταχειρίζεται. 2) Δι' ἐπιθετικῶν τύπων ἐκ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν πρηγμένων καὶ διὰ τοῦτο κτητικῶν ἀντωνυμιῶν καλουμένων. Ἐκφέρονται δὲ αὗται ἐνάρθρως μὲν, διακρίσεως τινος οὔσης: ὁ ἐμὸς (ὁ σός, ὁ ἡμέτερος, ὁ σφέτερος κλ.) πατήρ, ἀνάρθρως δὲ χωρὶς ταύτης: ἐμὸς (σός, ἡμέτερος, ὑμέτερος κλ.) πατήρ. Αἱ κτητικά αὗται ἀντωνυμίαι, ὡς γνωστόν, εἶνε ἐμφαντικώτεραι τῶν προσ. γενικῶν, ἐγκλιτικῶς ἐκλαμβανομένων. Οὕτω π. χ. διαφέρουσιν ἀλλήλων κατ' ἐμφασιν αἱ φράσεις: (ὁ) πατήρ μου· ἐμὸς πατήρ ἢ πατήρ ἐμός· ὁ ἐμὸς πατήρ.

Ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης ἔλειψεν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ αὗται αἱ κτητικά, ἡ δὲ ἔννοιά των ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἐπιθ. ἰδικὸς μετὰ τῆς γεν. τῶν προσωπικῶν, περὶ οὗ εὐθὺς κατωτέρω.

3) Διὰ τινων ἐπιθέτων, ἅτινα ἐμφάτῳ μὲν καὶ σαφηνείας ἕνεκα συνοδεύονται ὑπὸ τῶν προσωπ. γενικῶν, ἄνευ δὲ τούτου ἐκφέρονται μόνον. Εἶνε δὲ α.) τὸ οἰκεῖος (πρὸς τὸ οἶκος· ὅθεν κυρίως τὸν τῷ οἴκῳ ἀνήκορτα σημαίνει, ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸν ἴδιον, τὸν ἰδικόν), οὗ ἡ τοιαύτη χρῆσις ἤδη πρὸς τοῖς ἀγτικαῖς καὶ τῷ Ἡροδότῳ ἀρχὴν λαβοῦσα, συνηθεστάτη ἀπέδωκε πρὸς τοῖς Βυζαντινοῖς: Ἡροδ. Ζ'. 10 σοφίῃ οἰκη-

τη συμβάλλεσθαι (= ἰδία αὐτοῦ). Σοφ. Αἴ. 260 οἰκεῖα πάθη (= ἰδία αὐτοῦ). 860 ὃ γῆς ἱρὸν οἰκείας πέδον Σαλαμῖνος (= ἡμετέρας, τῆς πατρίδος). Πρβλ. Ἀντιγόνης 1203 οἰκείας χθονός. Θουκ. Α. 41 τὰ οἰκεῖα χειρὸν τίθεσθαι κτλ. — Ἐρενν. Δεξιππου σελ. 17 καὶ λαμπρὰ τοῖς νενικηκόσιν ὑπελείποντο τῆς οἰκείας (= ἑαυτῶν) ἀρετῆς ὑπομνήματα. Πέτρου Πατρικ. σλ. 135 τὸν δὲ Ἰβηρίας βασιλέα τῆς οἰκείας βασιλείας τὰ σύμβολα Ῥωμαίοις ὀφείλουν. Πρβλ. 126, 4. 127, 10. 129, 13 κλ. Μενάνδρου σλ. 287 καὶ τὸ ἀμελὲς αὐτῶν οἰκεῖον τίθεσθαι κέρδος. Πρβλ. 310, 11. 308, 7. 313, 6. — Ζωσίμου 80, 18 ὁ Κωνσταντῖνος ἐνεκελεύετο τάττεσθαι τοῖς οἰκείοις. Πρβλ. Ἀγαθίου σλ. 44, 5. 65, 10. 70, 12. 95, 11. — Συγκέλλου σλ. 555, 15. 564, 15. 594, 11. Θεοφαν. σλ. 112, 19 οἰκείαις χερσί. 140, 6. 11. κ. ἄλλ. — 6.) τὸ ἴδιος (ἐκ τοῦ *Fιδιος*, ὡς πολλάκις φέρεται ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς Πίναξιν, ἐν δὲ Πινδ. Ὀλ. Π'. 47 ἀποτελεῖ ἀκόμῃ χασμωδίαν, ὅπερ εἶνε σημεῖον τοῦ ἐναρκτικοῦ *F*. Τὸ δὲ *Fιδιος* ἢ προῆλθεν ἐκ τοῦ εἶδος = *Fεῖδος* (ῥ. *Fιδ*) καὶ σημαίνει « ὁ ἀνήκων εἰς τὸ εἶδος τινος, ὃ εἰς τινὰ ἢ εἰς τι », ἢ ἐκ τοῦ ἀντων. θέματος *σφα* (λατιν. *se*, ὅθεν *suns*), σφέ, *φέ*, ἐ διὰ τοῦ ἐπιθέματος *διο-ς* ὡς τὰ *ἐνθά-διος*, *μινυνθά-διος*, *κουρ-ῖ-διος* ἐκ τῶν *ἐν-θα*, *μίνυνθα*, *κούρη*, καὶ σημαίνει: « ὁ εἰς τὸ ἑαυτό, τὸ ἄτομόν τινος ἀνήκων »). ὁμοίως τῷ οἰκεῖος συντασσόμενον καὶ σημαῖνον ὅχι μόνον τὸ ἴδιον, ἰδιαίτερον, τὸ ἀτομικὸν ἀντιθέτως πρὸς τὸ κοινὸν καὶ δημόσιον (π. χ. παρὰ Θουκ. Α. 80. Β'. 60. Πλατ. Γοργ. 484 κ. ἄλλ.), ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιον ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἀλλότριον, ἥτοι τὸ ἀνήκον αὐτῷ ἐκάστῳ τινί, ὅθεν καὶ ἡ κυρίως ἀντωνυμικὴ χρῆσις παρὰ τοῖς ὕστερον ἀνεπτύχθη. Καὶ πρῶτον = τὸ αὐτῷ ἐκάστῳ ἀνήκον π. χ. παρ' Αἰσχύλῳ Προμ. 543 ἰδία γνώμη. 403 ἰδίοις νόμοις κρατύνειν. Θεόγν. 440 τὸν αὐτοῦ ἴδιον νόον. ἰδία αὐτοῦ κτήματα Πλατ. Μενεξ. 247, 6 τὰ ἐμὰ ἴδια, τὰ ὑμέτερα ἴδια Δημοσθ. σλ. 1226, 24. 439, 25 κ. ἄλλ. ἔπειτα = τὸ ἐμὸν ἢ ἐμαυτοῦ, σὸν ἢ σεαυτοῦ, ἐόν (ὄν) αὐτοῦ ἢ ἑαυτοῦ κτλ. συνήθως ἄνευ τῆς προσδιορίζουσας προσωπικῆς γενικῆς, τοῦ ἐκάστοτε προσώπου ἐκ τῆς τοῦ λόγου συνεχείας ἐννοουμένου. Ἦδη ἀπὸ Ἰσοκράτους (ἂν μὴ καὶ ἀρχαιότερον) Φιλίππῳ 30 φημι χρῆναί σε τῶν μὲν ἰδίων (= τῶν σεαυτοῦ) μηδενὸς ἀμελεῖσθαι, πειραθῆναι δὲ δι-αλλάξαι κτλ. Λυκούργου κ. Λεωκρ. 42 τοσαύτη δὲ ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥςτε πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται κινδυνεῦσαι, καὶ πρότερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν βρῦχάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς Μικεδόνας ὑπὲρ τῆς ἰδίας κιν-

δυνεύειν. Πρβλ. Αἰσχιν. κ. Κτησιφ. 163. Δεινάρχου κ. Δημοσθ. 66. 69. Ἀριστοτέλους Πολιτ. Ε. 8, 8 ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν *ιδίων* ζήτησιν. Πολυβ. Α. 79 μὴ — — — μεγάλα βλάβῳσι τὰς *ιδίας* πράξεις. 80 ἐκάστου κατὰ τὴν *ιδίαν* διάλεκτον συμβουλευόντος. Β'. 3 οἱ Αἰτωλοὶ καταπιστεύσαντες ταῖς *ιδίαις* δυνάμεσι κτλ. Διοδ. Σικ. Α. σλ. 123 (Teub.) τὸ δὲ σῶμα τιθέασιν οἱ μὲν *ιδίους* ἔχοντες τάφους ἐν ταῖς ἀποδεδειγμέναις θήκαις, οἷς δ' οὐχ ὑπάρχουσι τάφων κτήσεις, καὶ νὸν οἰκημα ποιοῦσι κατὰ τὴν *ιδίαν* οἰκίαν. Πρβλ. Ἀρριαν. Ἀναβ. Α. 26, 4. Ε. 25, 1. — Ματθ. ΚΒ'. 5 ἀπῆλθεν εἰς τὸν *ἴδιον* ἀγρόν. ΚΕ. 14. ἐκάλεσε τοὺς *ιδίους* δούλους. Πρβλ. πρὸς Τίτον Β'. 9. Ἰωανν. Α. 42. Πρὸς Ἑφες. Ε. 22 αἱ γυναῖκες τοῖς *ιδίοις* ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε (πρβλ. αὐτ. 25. π. Τίτ. Β'. 5. Πέτρου Α. γ'. 1. 5). — Κλήμεντος Α. πρὸς Κορινθ. 20 ἀνέμων σταθμοὶ κατὰ τὸν *ἴδιον* καιρὸν τὴν λειτουργίαν αὐτῶν ἀπροσκόπως ἐπιτελοῦσι. — Πέτρου Πατρικ. σλ. 128, 16 ἐκέλευσε τῷ πρεσβευμένῳ τῷ *ιδίῳ* βασιλεῖ ἀπαγγεῖλαι τὴν Ῥωμαίων καλοκαγαθίαν. Συγκέλλου σλ. 555 ὁ αὐτὸς καὶ Μαριάμμην *ιδίαν* γαμετὴν θυγατέρα Ἰρκανοῦ φονεύει. — Κωνσταντ. Ποργυρογ. Ἐκθ. τ. βασ. τάξεως (πολλάκις) ὁ μὲν Πραιπόσιτος ἵσταται εἰς τὸν *ἴδιον* τόπον, ὁμοίως καὶ οἱ δεστιάριοι ἵστανται εἰς τοὺς *ιδίους* τόπους. Συχνότατα δ' ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐτίμησαν τὸν *ἴδιον* δεσπότην (αὐτοκράτορα) τῷ *ιδίῳ* ἀνδρὶ τῷ *ιδίῳ* νιῷ τῇ *ιδίᾳ* γυναικί (συμβίῳ κλ.) — γ'. τὸ *ιδιὸς* (*ἐδικὸς* καὶ *δικὸς*) κατὰ δευτέραν παραγωγὴν ἐκ τοῦ *ἴδιος* ἀναπτυχθὲν καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ μετὰ τῶν προς. γεν. μου, σου, του. κλ. συντασσόμενον καὶ ἀντὶ τῶν ἐμός, σός, ὅς, ἡμέτερος κλ. ἐκλαμβάνομενον. Ἀναφαίνεται δὲ τὸ *ιδιὸς* ἐν τοιαύτῃ χρήσει ἤδη παρὰ Μανθεῶν Ε. 122.

οὐκ *ιδιὴν* γὰρ ἔχει φάσιν ἡ θεὸς (Μήτην), ἀλλὰ τιν' αὐγὴν
χείρον' ἀπ' Ἡελίοιο δανείζεται, οὐ μόνιμον φῶς.

ἔπειτα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς π. χ. Προκοπίῳ τ. Καισ. Γ'. σλ. 127 πρῶτος δὲ καὶ ἀγαθὸς ἔγαν καὶ οὐδὲ πορίζεσθαι χρημάτων *ιδιῶν* πόρους εἰδώς. Συνηθέστατον δὲ παρὰ τοῖς ἀπὸ Πτωχοπροδρόμου δημοτικοῖς στιχουργοῖς, π. χ. παρὰ Α. Κομνηνῷ εἰς τὸ *ιδιὸν* του — τὸ *ιδιὸ* σου — τὸ *δικὸ* σου, τὴν *ιδιὴν* σου — Πτωχοπρ. Β'. 323 ὁ δὲ *δικὸς* μου στόμαχος νὰ πάσχη ἀπὸ τοῦ *ξείδιν*. κτλ.

Σημ. Ἄν τὸ *ἴδιος* τῷ ὄντι ἐκ τοῦ σ*φα* προῆλθεν, ὅντως παράλληλόν του ἐτυμολογικῶς τε καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν εἶνε τὸ σ*φέ*τερος, ὅχι μόνον συνωνύμως τῷ *ἐαυτῶν*, ὡς συνήθως, ἐκλαμβάνομενον, ἀλλὰ καὶ ἐνικῶς ἀντὶ τοῦ *ἐός*, ὡς παρ' Ἡσιόδῳ Ἀσπ. 90. Αἰσχ. Ἀγαμ.

760. κ. ἄλλ. — τοῦ σός, ὡς ἐν Θεοκρ. KB'. 67. — τοῦ ἐμός: Ἀπολλ. Ἀργον. Δ'. 1353. Ξενοφ. Κυρ. Π. ς'. 4, 10. — τοῦ ἡμέτερος Πολυβ. 1Α'. 5, 3. 34, 6. καὶ τοῦ ὑμέτερος: Ἡσιόδου Ἔργ. 2. Ἀλκμ. ἀποσπ. 37 Bergk Ἀπολλ. Ἀργ. Δ'. 1327 καὶ ἀρχαιότερον μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ ποιηταῖς, ὡς δὴλον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων παραδειγμάτων, ὕστερον δὲ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πεζοῖς. π. χ. Πρβλ. τὰ τοῦ Δεξίππου σλ. 13, 7 ἡμεῖς — — — τοῦ σφετέρου στρατεύματος τὸ ἀνανταγώνιστον (= τοῦ ἡμετέρου). 19, 8 ὅπως ἂν τὸ σφετέρον δέος ἐπηλυγάζεσθε (= ὑμέτερον). 25, 10 τὸ τῆς σφετέρας (= ἑαυτοῦ) σωτηρίας ἐπικίνδυνον οὐκ ἱσώμενος. κτλ.

γ'.) Αἱ αὐτοπαθεῖς καὶ αἱ ἀλληλοπαθεῖς.

Αἱ αὐτοπαθεῖς καλούμεναι ἀντωνυμίαι σύγκεινται, ὡς γνωστὸν, ἐκ τῶν προσωπικῶν καὶ τῆς αὐτός, αἵτινες πάλαι μὲν, ὡς ἀκόμη παρ' Ὀμήρῳ, χωρὶς ἐφέροντο, ὕστερον δὲ κυρίως ἐπὶ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῶν τριῶν προσώπων, καὶ ἐπὶ τοῦ πληθ. μόνον τοῦ γ'. εἰς ἐν συνετέθησαν: ἐμέο αὐτοῦ — ἐμαυτοῦ· σέο αὐτοῦ — σεαυτοῦ ἢ σαυτοῦ· ἐο αὐτοῦ — ἐαυτοῦ, αὐτοῦ· ἡμῶν αὐτῶν, ὑμῶν αὐτῶν, σφῶν αὐτῶν ἢ ἑαυτῶν. Γνωστὴ δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τῶν λοιπῶν προσώπων χρήσις τῆς τριτοπροσώπου ἑαυτοῦ, ἑαυτῶν, ὡς ἐν Αἰσχ. Χοηφ. 247 αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τᾶρα μηχανορραφῶ. 1009 νῦν αὐτὸν αἰνῶ. Ἀγαμ. 1509 κτείνας ἄνδρα τὸν αὐτῆς (= σεαυτῆς). Τοιαῦτα καὶ τὸ Δημοσθένους: εἰ μὴ προεξάνεστημεν, οὐδ' ἀναλαβεῖν αὐτοὺς ἂν ἡδυνήθημεν (= ἡμᾶς αὐτούς). τὸ Μενάνδρου: ἡμεῖς γε χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κακῶν αὐτοὶ παρ' αὐτῶν ἕτερα προσπορίζομεν. τὸ Λυσίου: ἀποφαίνετε σκαιοτάτους ἑαυτοὺς (= ὑμᾶς αὐτούς) κτλ. κτλ.

Ἐκ τῆς αὐτὸς διπλασιαζομένης σύγκεινται καὶ αἱ δωρικαὶ ἀντωνυμίαι ἐν. γεν. αὐταυτοῦ (ὦ), αὐταυτᾶς, αὐταυτοῦ (ὦ). ἐν. αἰτ. αὐταυτόν, αὐταυτήν, αὐταυτό(ον). πληθ. γεν. αὐταυτῶν, αὐταυτᾶν. δοτ. αὐταυτοῖς, αὐταυταῖς. αἰτ. αὐταυτῶς (οὺς), — ἄς, — ἃ κτλ. αἵτινες κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξελαμβάνοντο ἐμφαντικῶς, ὡς αἱ ἄττικαὶ αὐτὸς (αὐτή, αὐτό), αὐτοῦ (αὐτῆς, αὐτοῦ), αὐτὸς (αὐτὴ αὐτό), αὐτῷ (αὐτῇ αὐτῇ), αὐτὸς αὐτόν κτλ. ὕστερον δ' ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν καὶ τῶν τριῶν προσώπων: ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ κτλ. ἴδε Ahrens II. p. 272 κεξ. Ἡ δὲ νεωτέρα γλῶσσα, καθὼς τὸ ἰδικὸς μετὰ τῶν προσωπικῶν γενικῶν μου, σου κτλ. ἐξέλαβεν ἀντὶ τῶν ἐμός, σός, ὅς, ἡμέτερος κτλ. οὕτω καὶ τὸ ἐνικὸν τῆς τριτοπροσώπου συνθέτου ἑαυτοῦ,

ἑαυτὸν ἐν ἄνθρωπος καὶ μετὰ τῶν προσωπικῶν γενικῶν μεταχειρίζεται ἂντι τῶν ἀρχαίων συνθέτων, ὡς: ἑμαυτοῦ — τοῦ ἑαυτοῦ μου. ἡμῶν αὐτῶν — τοῦ ἑαυτοῦ μας. ἑμαυτὸν — τὸν ἑαυτὸν μου. ἡμᾶς αὐτοὺς — τὸν ἑαυτὸν μας. σαυτοῦ — τοῦ ἑαυτοῦ σου. ὑμῶν αὐτῶν — τοῦ ἑαυτοῦ σας. σαυτὸν — τὸν ἑαυτὸν σου. ὑμᾶς αὐτοὺς — τὸν ἑαυτὸν σας. ἑαυτοῦ — τοῦ ἑαυτοῦ του. ἑαυτῶν — τοῦ ἑαυτοῦ των. ἑαυτὸν — τὸν ἑαυτὸν του. — ἑαυτοὺς — τὸν ἑαυτὸν τους (των) ἑαυτὴν — τὸν ἑαυτὸν της. ἑαυτὰς — τὸν ἑαυτὸν των κτλ. Καὶ ἡ μὲν τοιαύτη χρῆσις τῆς τριτοπροσώπου συνθέτου ἦτο καὶ εἶνε ἡ συνηθεστέρα· ἀλλ' ἐνίοτε πρότερόν τε μετεχειρίζοντο καὶ τώρα μεταχειρίζονται καὶ τὴν πρωτοπρόσωπον μετὰ τῶν αὐτῶν προσδιορισμῶν πρὸς περίφρασιν τῶν αὐτοπαθῶν, ὡς τοῦ ἑμαυτοῦ μου, τὸν ἑμαυτὸν μου, τὸν ἑμαυτὸν του (ἥδη παρὰ Στεφ. Σαχλήκη). Ἡ δὲ τῆς τριτοπροσώπου τοιαύτη χρῆσις ἀναφαίνεται ἐν τῇ γραπτῇ δημῳδίᾳ κατ' αὐτὸν τὸν ἰά. αἰῶνα παρὰ Α. Κομνηνῷ π. χ. μὴ πράξης ἑαυτὸν σου κακὸ τῆς ἀνυποληψίας — εἰς τὸν ἑαυτὸν σου· ἔπειτα παρὰ τῷ Πτωχοπροδρόμῳ Α. 276 παπᾶς γραμματικὸς εἶσαι, τρέφε τὸν ἑαυτὸν σου κτλ.

Ἀντὶ δὲ τῶν ἀρχαίων ὀνομαστικῶν τῶν τοιούτων ἐγὼ αὐτός, σὺ αὐτός, οὗτος αὐτός. ἡμεῖς αὐτοί, ὑμεῖς αὐτοί, αὐτοὶ ἢ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἡ νεωτέρα γλῶσσα μεταχειρίζεται τοὺς: ἀτός μου, ἀτός σου, ἀτός του, ἀτοί μας, ἀτοί σας, ἀτοί των. ἔνθα τὰ ἀτός, ἀτοί εἶνε ταῦτά τοις αὐτός, αὐτοί. Εἶνε δὲ καὶ αὕτη ἡ τοῦ ἀτός χρῆσις ἥδη παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Β'. 586: ἀτός του γίνεται ἰατρὸς κτλ.

Σημ. Περὶ τῆς (ἐμμέσου) ἀντανακλαστικῆς ἢ αὐτοπαθοῦς χρήσεως τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν τε τῇ νεωτέρᾳ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἥδη ἀνωτέρω τὰ δέοντα ἐλέχθησαν.

Καθὼς ἐκ τῶν ἐμέο αὐτοῦ, ἐμὲ αὐτὸν κ.λ. σέο αὐτοῦ, σὲ αὐτὸν κ.λ. ἐο αὐτοῦ, ἐοι αὐτῷ κ.λ. συνετέθησαν μεθ' Ὁμηρον αἱ ἰδίως σύνθετοι καλούμεναι ἀντωνυμίαι: ἑμαυτοῦ, ἑμαυτὸν κ.λ. σεαυτοῦ, σεαυτὸν κ.λ. εαυτοῦ, εαυτὸν κ.λ. καὶ ἐκ τῶν αὐτός αὐτοῦ, αὐτός αὐτόν, αὕτῃ αὐτῆς κ.λ. αἱ δωρικαί: αὐταυτοῦ, αὐταυτόν, αὐταυτῆς κ.λ. οὕτως ἐκ τῶν ἄλλοι ἄλλω, ἄλλοι ἄλλους, ἄλλαι ἄλλας κ.λ. αἱ δὲ αὐτὸ τοῦτο ἄλληλοπαθεῖς λεγόμεναι: ἄλληλῶν, ἄλλήλοις, ἄλλήλους, αἵτινες σημαίνουσιν ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν καὶ πάθος πολλῶν ἀντικειμένων: ἔτυπον ἄλλήλους. ἀγαπᾶτε ἄλλήλους. ἄλλήλῶν τὰ βάρη βαστάετε κ.τ.λ. Ἀντὶ τούτων ἡ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὰς ἀναλύσεις: γεν. ὁ εἷς (ἕνας) τοῦ ἄλλου (ἢ ἀλλουνοῦ), δοτ. ὁ εἷς (ἕνας) ἔς τὸν ἄλλον, αἰτιατ. ὁ ἕνας τὸν ἄλλον πάντοτε ἐνικῶς αὐτὰς ἐκφέρουσα διὰ τὸ ἐ-

πὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἄκλιτον τοῦ εἰς, ἐν ᾧ ἡ ἀρχαία μόνον πληθυντικῶς ἐκφέρει τὰς ἀντιστοίχους. Ἀναφαίνεται δ' ἡ ἀνάλυσις αὕτη ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ τὸ πρῶτον, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, ἐν τῷ B. X. στ.

λαμπράν εἶχαν τὴν σύνθεσιν τὸ ἕνα πρὸς τὸ ἄλλο
στ. πέντε ἡμέρας ἔποιικαν, εἰς τὸν ἄλλον οὐκ εἶδεν.
ἔπειτα ἐν τῷ B. στ.

ἀλλ' εἰς τὸν ἄλλον ἔβλεπον οἱ ἄρχοντες ἐκεῖνοι.
ἐν δὲ στιχ. καὶ ἄλλος ἄλλον ἠρώτησεν, φιλόσοφ' ἦσαν κ' οἱ δύο. καὶ ἡ φρ. ἄλλος ἄλλον πλησιέστερον εἰς τὴν ἐτυμολογικὴν ἀρχὴν ἀλλήλους σημαίνει, ἐν ᾧ πάλαι ἐσήμαινε τοῦθ' ὅπερ ἡ νεωτέρα φράσις: ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ ὁ ἄλλος τὸν ἄλλον, περὶ πλήθους ὄντος τοῦ λόγου.
στ. ἡ γούλα καὶ τὸ πόρνευμα, τὸ ἕνα σύρνει τᾶλλον.

Ἡ δὲ παρὰ τῷ ποιητῇ B. X. ἐν στιχ.

ὥς γοῦν ἐστράφησαν οἱ δύο καὶ εἶδον ἀλλήλους.
καὶ παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. στιχ. 32

ἀλλήλους ἐφιλεύτησαν καὶ τότε ἐσμιχτήκαν
χρήσις τῆς ἀλλήλους ἴσως ἀποδοτέα εἰς τὸν ἀρχαῖσμον τῶν ποιητῶν, ἂν μὴ τις ἐκλάβῃ λείψανα τῆς ἀρχαίας συνηθείας μέχρι τότε ἐν τῇ καθομιλουμένῃ διασωθέντα.

δ.) αὐτὸς = αὐτό-ς.

Ἡ αὐτὸς σύγκειται ἐκ δύο ἀντωνυμικῶν ριζῶν 1) τῆς δεικτικῆς αὐ, ἥτις πληρέστερον αὐα ζενδιστὶ μὲν = οὗτος (ὅθεν σλαβ. *оуо*. οὗτος, ἐκεῖνος) σημαίνει, σανσκριτιστὶ δὲ ὑπὸ δύο μορφὰς διατηρηθεῖσα, ὡς μὲν αὐα (ὅθεν πιθανῶς καὶ ἡ ἀπό) προθετικῶς ἐκλαμβάνεται = ταῖς ἀπό, ἐκ, κατὰ, ὡς δὲ *υ* (κατὰ συναίρεσιν) προσαρτᾶται ταῖς ἀντωνυμιαῖς, ὡς τὸ ἑλλην. *δε* ἐν ταῖς *ὁ δε*, *τοιός δε* κλ. Ἐκ τοῦ *υ* τούτου σύγκεινται πιθανῶς αἱ λατινικαὶ ἀντωνυμίαι *υ-ter*, *ne-υ-ter*. Ἐκ τινος (ἀφανοῦς ἀποδόσεως) πτώσεως τῆς αὐα προῆλθε τὸ ἑλλην. ἐπίρρημα αὐ = πάλιν (χρονικῶς) καὶ πάλιν, ὀπίσω, ἀπὸ (τοπικῶς) ἐν τῷ αὐέρουσαν· ἐκ δὲ τῆς ἐν. αἰτιατικῆς, ἥτις ζενδιστὶ *avan* θὰ ἦτο, τὸ μόριον οὐν (αυ(α)ν, οὐν τροπῇ τοῦ *α* εἰς *ο* καὶ *ιων*. ὦν συναιρέσει τοῦ *αυ* εἰς *ω*, ὡς καὶ ἐν τοῖς ὦδν = *αν-ιον*, ὦλαξ = αὐλαξ κ. ἄλλ.) αὐτόθεν καὶ τὰ ἐπιρρήματα αὐ-θι, αὐθα (ζενδ. *avad'a*) καὶ εὐθεν (ἀντὶ αὐθεν), τὰ δύο τελευταῖα μόνον ἐν συνθέσει μετὰ τοῦ ἐνθα: ἐνταῦθα (ἀντὶ τοῦ ἐνθαῦθα, *ιων*. ἐνθαῦτα), ἐντεῦθεν (ἀντὶ τοῦ ἐνθεῦθεν *ιων*. ἐνθεῦτεν).

αὐτόθεν τέλος τὰ αὐθις καὶ αὐτε καὶ αὐτὰρ καὶ (συγκοπῇ τοῦ υ, ὡς καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένην ἀ-τός) ἀτάρ. — 2) Ἡ δευτέρα ἀντωνυμικὴ ρίζα, ἐξ ἧς τὸ δεύτερον μέρος τῆς αὐ-τός, εἶνε ἐπ' ἴσης δεικτικὴ τα, ὅθεν παρήχθησαν καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἀντωνυμῖαι καὶ μόρια, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Οὕτω συγκειμένη ἡ αὐτός εἶνε κυρίως δεικτικὴ, συνώνυμος τῇ οὗ-τος, ἣτις καὶ προῆλθεν ἐξ ἐκείνης. Ἀλλ' ἡ ἀρχαιοτέρα χρῆσις ἐνεποί-ησεν αὐτῇ διοριστικὴν, περιοριστικὴν, ἀντιδιασταλτικὴν καὶ ἐπα-ναληπτικὴν δύναμιν, ὡς ἐν τοῖς ὁ βασιλεὺς αὐτός (ὅχι ἄλλος τις τῶν περὶ αὐτὸν) — ἀνοιγέτω τις δώματ', αὐτός ἐρχεται = αὐτός ὁ διδάσκαλος (ἀντιθέτως πρὸς τοὺς μαθητάς) — αὐτοὶ ἐσμεν, κοῦπω ξένοι πάρεσιν (Ἀριστοφ.). Ἐν τῷ τελευταίῳ παραδείγματι συνωνυμεῖ τῷ μόρος, ὅπερ διὰ τοῦτο καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τῆς αὐτός ἐπὶ τῆς αὐ-τῆς ἐννοίας φέρεται, ὡς ἐν τοῖς: μόρῳ ἐσμὲν ἐν ἐρημίᾳ (Πλατ.) — Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔνθεν μὲν ἐξέρχονται, αὐτοὶ μόνοι εἰσὶν· προϊόντες δὲ καὶ παραλαμβάνοντες τὰς πόλεις πλείονες γίνονται (Ξενοφ.) — ὁ πατήρ αὐτοῦ (= τοῦ προειρημένου) — ὁ αὐτός = αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ προμνησθεὶς κτλ. Ἡ αὐτός ἐπέχει καὶ τὸν τόπον τῆς ἐκλειψάσης τρι-τοπροσώπου ὀνομαστικῆς (λατιν. is, ea, id γερμ. er, sie, es) καὶ ἐκ-λαμβάνεται παραλλήλως ταῖς: ἐγὼ, σὺ κλ. π. χ. ἐν τοῖς: Λυκοῦργος ἐπήρετο τὸν Θεὸν εἰ λῶον καὶ ἄμεινον εἴη τῇ Σπάρτῃ πειθομένη οἷς αὐτὸς ἔθηκε νόμοις (Ξενοφ.). Ἐνίοτε δὲ καὶ τῆς κυρίως δεικτικῆς οὗ-τος, ὡς ἐν τῷ Αἰσχ. Προμ. 442 ἀλλ' αὐτὰ σιγῶ = ταῦτα. Ἐντεῦ-θεν ἀνεπτύχθη ὕστερον ἢ σήμερον συνηθεστάτῃ δεικτικῇ χρῆσις τῆς αὐτός, περὶ ἧς πλείονερα κατωτέρω.

Ἡ δὲ νεωτέρα γλῶσσα καὶ περὶ τοὺς τύπους καὶ περὶ τὴν χρῆσιν τῆς πολλαχῶς ἐκαινοτόμησε. Καὶ 1) ἀντὶ τῶν ἀρχαίων: ἐγὼ αὐτός, σὺ αὐτός, οὗτος αὐτός, ἡμεῖς αὐτοί, ὑμεῖς αὐτοί, ὁ βασιλεὺς αὐ-τός κλ. μεταχειρίζεται ἢ τὸ αὐτός (ἐκ τοῦ αὐτός, ὡς ἀτάρ ἐκ τοῦ αὐτάρ) μετὰ τῶν προσωπικῶν γενικῶν, καθὼς ἀνωτέρω ἐλέχθη: ἄ-τός μου, ἄτός σου, ἄτός του, ἄτοί μας, ἄτοί σας, ἄτοί των (τους), ἄτός του ὁ βασιλεὺς· ἐπὶ δὲ πληθυντικῷ ἐνίοτε καὶ μετὰ τῆς σύν: συρατοί μας, συρατοί των (τους) κτλ. ἢ τῶν λοιπῶν τῶν αὐτῶν μενόντων, ἀντὶ τοῦ αὐτός μεταχειρίζεται τὸ συνώνυμον ἴδιος ἐνάρ-θρως: ἐγὼ (σύ, αὐτός ἀντὶ οὗτο:) ὁ ἴδιος· ἡμεῖς (σεῖς, αὐτοί) οἱ ἴδι-οι· ὁ βασιλεὺς ὁ ἴδιος (ἢ ὁ ἴδιος ὁ βασιλέας)· ἢ τέλος τὸ ἄλλο συν-ώνυμον τοῦ αὐτός, τὸ μόρος, μετὰ τῶν προσωπικῶν γεν. μόρος μου (σου, του), μόνοι μας (σας, των (τους)), ὁ βασιλέας μόρος του κτλ.

Ὁ πρῶτος τρόπος πάντοτε καὶ ὁ δεύτερος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς μόνην τὴν (ἐν. καὶ πληθ.) ὀνομαστικὴν περιορίζονται. — Περὶ τῆς πρώτης ἐν τῇ γραπτῇ δημῳδῇ ἐμφανίσεως τοῦ τύπου αὐτός του ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη. — 2) ἀντὶ τῶν ἀρχαίων : ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό. μεταχειρίζεται τὰ : ὁ ἴδιος, ἡ ἴδια, τὸ ἴδιο(ν). Καὶ διὰ ταύτης τῆς χρήσεως τοῦ ἴδιος (= αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ προμνησθείς, οὐχ ἕτερος) ἐπικυρώνεται ἡ ἐκ τοῦ σ*φα* ἀρχή του. ἀναφαίνεται δ' αὕτη του ἡ χρῆσις ἐν τῇ γλώσσῃ. ....

3) Ἀντὶ τῶν ἐπαναληπτικῶν λεγομένων αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτόν, αὐτῶν, αὐτοῖς, αὐτούς, ὡς ἐν τοῖς : ὁ πατήρ αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτῷ, εἶδον αὐτόν κτλ. ἡ καθομιλουμένη μεταχειρίζεται τὰς : του, τον, των, τους, της, την ἐγκλιτικῶς τε καὶ προκλιτικῶς : ἡ μάνα του (= ἡ μήτηρ αὐτοῦ) τὸ σπῖτι των (ἡ τους) (= ὁ οἶκος αὐτῶν) τὸν εἶδα καὶ (κατὰ διάλεκτον) εἶδά τον (= εἶδον αὐτόν). σου τὸ εἶπα καὶ (κατὰ διάλεκτον) εἶπά σου το (= εἶπόν σοι αὐτό). τοὺς τὸ ἔδωκα (= ἔδωκα αὐτοῖς αὐτό), δέν τον εἶδα (= οὐκ εἶδον αὐτόν), δέν τους ἡῦρα (= οὐχ εὔρον αὐτούς) κτλ. Οἱ καθομιλούμενοι τύποι προῆλθαν ἐκ τῶν ἀρχαίων κατ' ἀφαίρεσιν τῆς πρώτης συλλαβῆς, συντελούσης πρὸς τοῦτο καὶ τῆς ἐγκλίσεως τοῦ τόνου τῶν αὐτόν, αὐτήν, αὐτούς, αὐτάς. Ὅτι δ' ὁ τόνος αὐτῶν τοῦλάχιστον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἀρχαίᾳ ἐνεκλίνετο, δῆλον ἐκ τοῦ Ἰλ. Μ, 204. κόψε γάρ αὐτον ἔχοντα κατὰ στήθος παρὰ δεξιήν. Ἐνθα τὸ αὐτόν σημαῖνον ἀπλῶς ὅ τι καὶ τὸ καθομιλούμενον τὸν ἐνέκλιναν ὅ τε Ἀρίσταρχος καὶ κατ' αὐτόν ὁ Ἀπολλώνιος καὶ ὁ Ἡρωδιανός· ὅπερ ἔσως δὲν θὰ ἔπραττον, ἂν δὲν ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς τότε συνηθείας.

Ἡ δὲ χρῆσις τῶν ἡκρωτηριασμένων τύπων ἀναφαίνεται ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ κατὰ τὸν 1. αἰῶνα παρὰ Κωνσταντίνῳ τ. Πορφυρογεννήτῳ ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. σλ. 295 : « ναί, κύριε, πολλά των τὰ ἔτη. » « ναί, κύριε, πολλά καὶ καλὰ των τὰ ἔτη. » « καλὰ των τὰ ἔτη. » Ἐπειτα παρὰ ταῖς μετ' αὐτὸν στιχουργοῖς, π. χ. παρ' Α. Κομνηνῷ : καλὸν ἐντάφιον οἱ καλοὶ λαμβάνουσι μετὰ τους. — ἀπὸ τὸν πρῶτόν του φίλον — τὸ ἰδικόν των — ἀνάπαυσέ τους ὀλιγοστόν. ποῖσέ τα κτλ. Παρὰ Πτωχοπρ. Α. 62 καὶ τώρα (βλέπεις τον) φορεῖ τὰ μακρομύτικά του 65. ὁ κόρπος του. 68 φόρειν το.

Σημ. Ἡ τῶν Κερασυντίων διάλεκτος τριχῶς ἐκφέρει τὴν αὐτός : αὐτός, τος, αὐτ' (= αὐτοῦ, ὡς ἄτς = αὐτῆς), π. χ. ντ' ἐποίηες αὐτόν ; = τί ἐποίησας αὐτόν ; — 'κὶ θέλ' αὐτόν, 'κὶ παῖρ αὐτόν = οὐ(κὶ) θέλω αὐτόν, οὐκ ἐπαίρω αὐτόν. — καὶ ἔθηκά το, μάνα μου. — 'ς τὸν

τόπον αὐτ' ἐπῆγεν = αὐτοῦ — ἀς τὴν ἀγάπην αὐτοῦ — ἐκ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ κτλ.

4) Ἡ αὐτὸς συνήθως ὁλοσχερῆς, ἀποκεκομμένη δὲ μόνον ἐν ταῖς φράσι. γὰρ τος (τον), γὰρ τη (την), γὰρ το = ταῖς ἰδοὺ ὅδε (ἤδε, τότε), ἐκλαμβάνεται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ὅχι μόνον ὡς τοῦ γ'. προς. ἀπλῶς δηλωτικῇ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδίως δεικτικῇ ἀντὶ τῆς οὐτοῦ. Ἡ δ' ἀρχὴ ταύτης τῆς χρήσεως καὶ ἐτυμολογικῶς ἐν τῇ αὐτῷ ἐγκειμένη (ἴδε ἀνωτέρω) ἀναφαίνεται σποράδην ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ, τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς ἀττικοὺς χρόνους, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων παραδειγμάτων. Ἀπέβη δὲ συνηθεστέρα κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους, π. χ. παρὰ τοῖς Ο'. Γενέσ. Γ'. 15 αὐτὸς σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν (= οὗτος μὲν). ΛΗ. 25 αὐτὴ δὲ ἀγομένη ἀπέσειλε πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτῆς, λέγουσα κτλ. (= ἡ δέ). Ἰωβ ΚΔ'. 13 αὐτὸς δὲ διὰ τί τούτων ἐπισκοπὴν οὐ πεποιήται; — ψαλμ. ΙΘ'. 9 αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν κτλ. καὶ πλεοναστικῶς (κατὰ τὸ τῆς ἑβραϊκῆς καὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἰδίωμα) ψαλμ. ΛΕ'. 9 οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν Κύριον, αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. ΝΔ'. 21 ἠπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον καὶ αὐτοὶ εἰσὶ ἐολίδες — ἔπειτα Ἡσαΐου ΔΑ'. 2 τὸν Κύριον οὐκ ἐζήτησαν καὶ αὐτὸς σοφὸς ἦγεν ἐπ' αὐτοὺς κακὰ. — Εὐαγγ. Λουκ. Ε'. 14 καὶ αὐτὸς (= ὁ δὲ) παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν. — 16 αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος. — Πρβλ. αὐτ. 17. ΙΘ'. 1 Ἰδοὺ ἀνὴρ καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. — Πράξ. τ. Ἀποστόλ. ΙΔ'. 12 ἐκάλουν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπεὶ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου (= οὗτος) κτλ. Πρίσκου Πανίτου σλ. 162, 5 τοῦτο μαθὼν ὁ Ὄρνι-γίσκλου (αὐτὸς γὰρ εἶχε τὴν πρὸς τῷ Θρακίῳ μέρει τοῦ ποταμοῦ φυλακὴν) ἐκ τῶν ἀμφ' αὐτὸν πέμψας ἐπυνθάνετο. Κωνσταντ. Πορφυρ. ἐκθ. τ. βασ. τάξ. σλ. 110 κἀκεῖνος λέγει « κελεύσατε », αὐτοὶ δὲ (= οἱ δὲ) ὑπερεύχονται. 114 καὶ ἀριστῶντος τοῦ βασιλέως, αὐτοὶ (= ἐκεῖνοι ἢ οὗτοι) ἐκτελοῦσι τὰς συνήθεις ἀκτολογίας. — Θεοφαν. Χρον. (πολλάκις) κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν = κατὰ τοῦτον τ. κ. = τότε. Πισχυλ. Χρον. (πολλαχοῦ) αὐτῷ τῷ ἔτει = τούτῳ τ. ἔ. κτλ. Πτωχοπροδρ. Α. στ. 61 αὐτὸς ὄνταν ἐμάνθανεν, ὑπόδησιν οὐκ εἶχεν. 63 αὐτὸς μικρὸς οὐδὲν εἶδε τοῦ λουτροῦ τὸ κατ' ὄφλιν. 71 αὐτὸς ὄνταν ἐμάνθανεν, ποτὲ δὲ ἐκτενίσθη κτλ.

Ἡ αὐτὸς ἐπὶ τῆς δεικτικῆς χρήσεως δύο τινὰ πάσχει: 1) ἀναβιβασμὸν τοῦ τόπου καὶ γίνεται αὐτος, αὐτη, αὐτο, αὐτον κλ. οὗς τύπους

δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν, ὡς ὁ Κοραῆς ἐν Ἀτακτ. Β'. 310, μὲ τοῦς τῆς οὗτος: ὡς αὐτα καὶ ὄχι αὐτα (= ταῦτα), αὐτον καὶ ὄχι αὐτον (= τοῦτον) κλ. Συμβαίνει δὲ ὁ προβιβατὴς οὗτος τοῦ τόνου σήμερον μὲν συνήθως μετὰ τινὰς προθέσεις, ὡς: μετ' αὐτον ἢ μεθ' αὐτον. ἀπ' αὐτον, ἀπὸτ αὐτον ἢ ἀπὸδ αὐτον. διὰτ αὐτον καὶ εἴτι ἄλλο· ἐνθα τὸ τ ἢ δ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἀντωνυμίαν, ὥς νὰ ᾔνε ταῦτον (= τοῦτον), ἀλλ' εἰς τὰς προθέσεις κατὰ τινὰ προσσχηματισμὸν κατ' ἀναλογίαν τῆς μετ(ὰ) ἐπελθόντα, ἢ χαρχκτῆρ τῆς ἀφαιρετικῆς· ὅν, ὡς ἐν ταῖς λατιν. *sed-utio, red-ire, prod esse* κλ. Ἐνταῦθα μόνον διετηρήθη ἀνέκαθεν πρὸ φωνήεντος, καθὼς καὶ πρὸ τῶν ἐμένα, ἐσένα, ἀπὸτ ἐμένα (ἐσένα), διὰτ ἐμένα (ἐσένα)· πρότερον δὲ καὶ χωρὶς προθέσεων, ὡς παρὰ Κωνσταντ. Ἑρμον. μεταφρ. Ἰλιάδος ἐν ἀρχῇ

αὐτοὶ γὰρ οἱ ἔξη στίχοι κλ.

ὅπου ὁ τόνος προφανέστατα χάριν τοῦ μέτρου προεβιβάσθη, μετὰ δὲ προθέσ. παρὰ Κομνηνῷ στ. 187

καὶ τὸν ζυγὸν σκληρότερον εἰς αὐτοὺς ἐπιθήσης.

Γεωργιλλᾷ Θαν. τ. Ρόδου.

καὶ ἂν ἔχει κᾷτις καὶ πουργὴν βαρὺν εἰς τὸ πλευρόν του
ἀπ' αὐτα τὰ γλυκίσματα γλυκαίνει τὸν λαϊμόν του.

2) Προσσηματίζεται ὡς ἑξῆς:

ὅν.	(αὐτοῦνος),	αὐτήνη (αὐτήνα),	(αὐτοῦνο)
γεν.	αὐτουνοῦ,	αὐτηνῆς,	αὐτουνοῦ.
αἰτ.	αὐτόναν,	αὐτήναν,	(αὐτοῦνο)
	(αὐτοῦνον)		

Πληθυντικός.

ὅν.	(αὐτοινοί;),	(αὐτηναίς;),	αὐτάνα
γεν.	αὐτωνῶν,	αὐτωνῶν,	αὐτωνῶν
αἰτ.	αὐτουνοὺς,	αὐτηναίς,	αὐτάνα.

Οἱ ἐν παρενθέσει τύποι εἶνε σπανιώτεροι τῶν λοιπῶν, οἱ δὲ μετὰ τεῦ (;), ἀμφιβαλλόμενοι· ἀρχαιότερα δ' αὐτῶν παραδείγματα παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α. 359

κᾷλλιον ἦτον νὰ τρώγες αὐτοῦνον τὸ μελάνιν.

ἐν τῇ ἱστορίᾳ Ἀπολλων. τοῦ ἐν Τύρῳ παρὰ Δουκαγγίῳ σλ. 137

αὐτοῦνος Ἀπολλώνιος καθόλου ἐκινήθη.

ἔπειτα παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. 103

αὐτάνα ὅλα τρώγετε ἐσεῖ; καὶ τ' ἀγαπάτε.

Ἐρωτοκρ. σλ. 93

ἴς κανένα ἄλλο ὁ βασιλεὺς τὴν κεφαλὴν δὲν κλίνει,
ἅμυ' αὐτοῦ πολλὴν τιμὴν δίδει τὴν ὥραν κείναι.

Τοιοῦτος καὶ ὁ ἠκρωτηριασμένος τύπος τούτου = αὐτοῦνου παρ' Ἐρω-
τοκρ. ἴς τῆς κεφαλῆς τὴν ζωγραφίαν τούτου τοῦ διωμχτάρι.

Ὁ προσχηματισμὸς οὗτος προῆλθε, νομίζω, ὡς ἐξῆς: πρὸς ἔμφασιν τῆς
ἐν τῇ αὐτῷ δειξέως προσηρτήθη αὐτῇ τὸ δεικτικὸν μόριον *να* (= τῷ
ἀρχ. ἦν, ἦνι) καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφέρετο, ὡς εἰκός, ἀκλίτως, καθὼς
τὸ δὲ ἐν τοῖς: ὅδε, ἥδε, τόδε, τοῦδε, τόνδε κλ. οἷον αὐτόσρα, αὐτή-
κα, αὐτόνα, αὐτοῦνα, αὐτῆσρα κλ. ὕστερον δὲ συσσωματωθὲν τῇ ἀν-
τωνυμίᾳ συμμετέσχε καὶ τῆς κλίσεώς της, ἐνθα καὶ τινες φθογγικαὶ
μεταβολαὶ συνέβησαν, ὡς αὐτοῦνος ἀντὶ αὐτόσρος ἢ αὐτόνος, αὐτοῦνο
ἀντὶ αὐτόρο, αὐτοῦνον ἀντὶ αὐτόνον κτλ., τοῦ παραλήγοντος ο ἐπιρ-
ροῇ τοῦ ἐπομένου *ν* εἰς ου μεταβάλλοντος. Ἀνάλογόν τι συνέβη περὶ αὐτὸ
τὸ δὲ ἐν τῷ ὁμηρικῷ τοῖςδεσσι ἀντὶ τοῖςδε καὶ τῷ τοῦ Ἀλκαίου τῶν-
δεων Ἀνεκδ. Ὁξων. I, 253, 19. Τὸ δὲ μόριον *να* συνετέλεσε καὶ εἰς
ἄλλων ἀντωνυμιῶν προσχηματισμόν, ὡς τουτουνοῦ (= τούτου), ἀλ-
λουνοῦ (= ἄλλου), ὁλωρων (= ὅλων), ποιαροῦ (= ποίου) κ.λ. περὶ
ὧν κατωτέρω.

ἐ.) Δεικτικά.

Αἱ μὲν δεικτικά ἀντωνυμῖαι εἶνε αἱ ἐξῆς:

ἀρχαιότεραι

1) οὐσίας: ὁ, ἡ (ἀ αἰολ. δωρ.), τό. ὅδε, ἥδε (ἄδε), τόδε. οὗτος, αὗ-
τη, τοῦτο. τῆνος, τήνα, τῆνο (δωρ.). κῆνος, κήνα, κῆνο (αἰολ. καὶ ἀρχ.
δωρ.). κείνος, κείνα, κείνο (νεωτ. δωρ. ἀρχ. ἀττ.). ἐκείνος, ἐκείνη, ἐκεῖ-
νο (ἰων. ἀττ. κοιν.). μετὰ δὲ προσχηματισμοῦ: οὐτοσί, ἐκειροσί κλ.

2) ποιότητος: τοῖος (α, ον). τοιόςδε (= αδε, ονδε), τοιοῦτος (τοι-
αύτη, τοιοῦτο[v]).

3) ποσότητος: τόσ(σ)ος, τοσ(σ)όςδε. τοσοῦτος. τοσσῆνος (δωρ.
Θεοκρ. Α. 54. Γ. 51).

4) μεγέθους: τηλίκος. τηλικόςδε. τηλικούτος. τυννοῦτος (κωμικὴ
παρ' Ἀριστοφάνει Θεσμοφορ. 745) = τόσον μικρὸς (ἐκ τοῦ δωρικοῦ πα-
ρὰ Θεοκρίτῳ ΚΔ. 138 τυννός = τόσον μικρός. — Πρβλ. τὸ λατιν.
tantillus — καὶ τοῦ οὗτος) καὶ μετὰ προσχηματισμοῦ τυννουτοσὲ
κ.λ. (Ἀριστοφ. Ἀχ. 367. Ἰππ. 1220. Νεφ. 878 κ. ἄλλ.)

νεώτεροι.

Ἐκτὸς τῶν προειρημένων, αὐτὸς καὶ τός, αἱ ἐξῆς, αἵτινες εἶνε αἱ αὐταὶ μὲ τὰς ἀρχαίας, κάπου παρηλλαγμέναι τὸν τύπον: 1) δ, ἡ (τζακων. καὶ ποντικῶς á), τό· (ἐ)τοῦτος, (ἐ)τούτη, (ἐ)τοῦτο. (ἐ)κεῖνος, (ἐ)κεῖνη, (ἐ)κεῖνο — 2) τίτοιος καὶ τέτοιος, τίτοια καὶ τέτοια, τίτοιο καὶ τέτοιο καὶ (σπανιώτερον) τοιοῦτος. — 3) καὶ 4) τόσος καὶ (κατὰ διαλέκτους) τσότσος καὶ τοσουλάκος (κίς), οὐδ. τοσουλάκι = τόσον μικρὸς ἢ τόσον ὀλίγος.

Τὰ δὲ θέματα, ἐξ ὧν παρήχθησαν, εἶνε: ΣΑ, ΤΑ, ΚΑ, ΑΝΑ, ΑΦΑ (αυα). Καὶ ἐκ μὲν τοῦ ΣΑ κατὰ μετάβασιν τοῦ σ εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα προήλθαν αἱ ὀνομαστικαὶ δ (σκρ. sa, γοθθ. sa, ζενδ. hō), ἡ καὶ ā (σκρ. sâ, γοθθ. só, ζενδ. hâ) καὶ αἱ νεώτεροι πληθυντικαὶ οἱ, αἱ, καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν σύνθετοι οὔτος (= δ-(α)ύτος), αὕτη (= ā-(α)ύτη), οὔτοι (= δ-(α)-ύτοι), αὗται (= ā-(α)ύται). ὅδε, ἡδε, οἶδε, αἶδε. Ἐκ δὲ τοῦ ΤΑ ἡ οὐδετέρη ὀνομ. τὸ (σκρ. tat, γοθθ. thata, ζενδ. tad), αἱ ἀρχαιότεραι (ἐπικαί, δωρικαί) πληθ. τοί (σκρ. tē, γοθθ. tha'ī), ται (σκρ. tās, γοθθ. thōs) καὶ αἱ λοιπαὶ πτώσεις· ἔπειτα αἱ ἐξ αὐτῶν σύνθετοι: τοῖδε, ταῖδε (ἐπ' ἴσης ἀρχαιότεραι τῶν: οἶδε, αἶδε) μετὰ τῶν λοιπῶν πτώσεων. αἱ δωρικαὶ τούτοι, ταῦται (= το (α)ύτοι, τα-(α)ύται) μετὰ τῶν λοιπῶν πτώσεων. Ἐκ δὲ τοῦ αὐτοῦ ΤΑ παρήχθησαν καὶ αἱ: τοῖος (= ta-ya-s) μετὰ τῶν συνθέτων τοιόςδε, τοιοῦτος (= τοιο-(α)ύτος). τόσος (= τό-τιο-ς κατὰ μετάβασιν τοῦ τι εἰς σσ), ὅθεν συστολῇ τινι ὁ μεταγενέστερος τύπος τέσος μετὰ τῶν συνθέτων: τοσ(σ)όςδε, τοσ(σ)οὔτος. τηλίκος (ΤΑ—λίκο ς;) μετὰ τῶν συνθέτων: τηλικόςδε, τηλικοῦτος. Τέλος ἡ τήνος, συγκειμένη, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν δύο ριζῶν τα καὶ ἀνά, καὶ ἡ δωρ. τοσσῆρος ἐκ τῶν τόσος καὶ ἀνά. Ἐκ δὲ τῆς ΚΑ καὶ τῆς ΑΝΑ ὁμοῦ αἱ: κῆνος, κεῖνος καὶ μετὰ τοῦ προθέματος ἐ-κεῖνος· ἐκ τῆς ΚΑ καὶ τῆς ΑΝΑ καθ' ἑαυτὰς παρήχθησαν καὶ ἄλλαι ἀντωνυμίαι, οἷαι αἱ κοῖος, κόσος (κοῦ, κῶς ἐπιρρ. κότι) καὶ ἄλλος (λατιν. alius, σκρ. anyas), περὶ ὧν κατωτέρω. Ἐκ δὲ τῆς αΦα μετὰ τῆς ΤΑ ἐλέχθη ὅτι προήλθεν ἡ αὐτός, ἐκ δὲ ταύτης καὶ τῶν δ, ā (σα) καὶ τὸ (ΤΑ) σύγκεινται, ὡς ἐπ' ἴσης ὑπεδείχθη, αἱ: οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἐκ τῆς αὐτός καὶ τῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος σύγκεινται αἱ τοιοῦτος, τοσοῦτος, τηλικοῦτος.

Ἡ τε κλίσις καὶ ἡ χρῆσις πασῶν τούτων τῶν δεικτικῶν εἶνε ἐκ τῶν συνήθων γραμματικῶν γνωσῇ. Ὅθεν ἐδῶ ἰδιὸν τινα λόγον κάμνομεν á.)

περὶ τῆς δωρ. τῆνος. Β'.) περὶ τῶν δ, ἡ, τὸ καὶ γ'.) περὶ τῶν νεωτέρων τύπων.

α.) Ἡ μόνη τῇ δωρικῇ, ὡς φαίνεται, ἰδιόζουσα τῆνος εἶνε μέση τις μεταξὺ τῆς οὗτος (ἐπὶ τῆς πλησίον δεξιῆς λαμβανομένης) καὶ τῆς ἐκεῖνος (ἐπὶ τῆς πόρρω δεξιῆς), κατ' Ἀπολλώνιον (Ε. Μ. 321, 31), ἐπὶ τε τῆς πλησίον καὶ ἐπὶ τῆς πόρρω δεξιῆς ἐκλαμβανομένη. Ταῦτα διὰ ποικίλων παραδειγμάτων ἀποπειρᾶται ν' ἀποδείξῃ ὁ Ahrens II. p. 267 — 270, ὅπου καὶ παραπέμπομεν.

Β'.) Αἱ: ὁ, ἡ (ἃ), τὸ κατ' ἀρχὰς ἦσαν κυρίως μὲν δεικτικά, συνώνυμοῦσαι ταῖς: οὗτος, αὕτη, τοῦτο καὶ ἐνίοτε ταῖς: ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο· καταχρηστικώτερον δ' ἐνίοτε καὶ ἀναφορικά, συνώνυμοι ταῖς: ὅς, ἡ, ὁ. Διετήρησεν δὲ τὴν σημασίαν ταύτην, δηλὸν ὅτι, λίαν περιορισμένην μέχρι σήμερον. Αἱ ποικίλαι περιπτώσεις, ἐν αἷς δεικτικῶς ἢ ἀναφορικῶς φέρονται παρὰ τε Ὀμήρῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν, καταλέγονται ἐν ταῖς κοιναῖς γραμματικαῖς, εἰς ἃς καὶ παραπέμπομεν. Ἐδῶ δ' ἀναφέρομεν τὰς ὀλίγας περιπτώσεις, ὅτε ἀντωνυμικῶς ἐκλαμβάνονται σήμερον.

Δεικτικῶς μὲν λοιπὸν ἐκλαμβάνονται: 1) ὅτε ἀνωνύμως ἀναφέρονται πρόσωπα ἢ πράγματα διὰ τοῦ καὶ συναπτόμενα: πῆγα εἰς τὸν καὶ τὸν. τοῦ εἶπα τὸ καὶ τό. κατὰ τὰ Πινδαρικά: τὰ καὶ τὰ νέμων Πυθ. Ε'. 55. τὰ καὶ τὰ φέρεσθαι Πυθ. Ζ'. 22 καὶ τὰ Πλάτωνος Νομ. 5'. 784. c. τὸν καὶ τὸν βελτίω ποιεῖν. Θ'. 874. τῷ κτείναντι τὸν καὶ τὸν κτλ. Συνώνυμοι ταύταις φράσεις εἶνε: τοῦτο καὶ ἐκεῖνο. τὸν ἐγὼ καὶ τὸν ἄλλον. τὸ ἕνα [καὶ] τὸ ἄλλο, τοῦτο μόνον διαφέρουσαι, ὅτι αὗται μὲν καὶ κατ' ὀνομαστικὴν ἐκφέρονται, ἐκεῖναι δὲ μόνον κατ' αἰτιατικὴν, τῶν λοιπῶν πτώσεων πάλαι μὲν, διὰ τῶν: ὁ δεῖνα, τοῦ δεῖνος κτλ. τώρα δὲ διὰ τῶν ὁ τάδε, τοῦ τάδε κλ. ἀναπληρουμένων. 2) ἐν ταῖς δημοτικαῖς φράσεσιν ὁ μὲν καὶ ὁ δέ, τὸν μὲν καὶ τὸν δέ, αἵτινες εἶνε συνώνυμοι ταῖς: πᾶς τις, ὁ τυχών, πάντα τινά, τὸν τυχόντα. Αἱ δ' ἐπιμεριστικαὶ ὁ μὲν — ὁ δέ καὶ πληθ. οἱ μὲν — οἱ δέ εἶνε νεολογικώτεραι, τ. ἔ. κατ' ἀρχαῖτον νεωστὶ ὑπὸ τῶν λογίων εἰσηγμέναι. — 3) ἐπ' ἴσης καινοφανεῖς εἶνε καὶ αἱ: τὸν ὅστις, τὰ ἐξ ὧν, τοὺς ὅσοι κλ. ὑπὸ Κοραῆ καὶ ἄλλων λογίων εἰσηγμέναι κατὰ τὰς ἀρχαίαις (ὁμηρικὰς τε καὶ ἀττικὰς) π. χ. Ἰλ. Β. 681 (ἔσπετε) τοὺς ὅσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον. Πλάτ. Πρωταγ. 320 d ἐκ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται. Ἡ χρῆσις τούτων ἦτο συνηθεστάτη παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ἱστορικοῖς τῶν πρώτων αἰώνων, παρὰ Μενάνδρῳ σλ. 295, 10. 429, 3. 430, 3: τὰ ὅσα 293, 15. 298, 46. 320, 22. 321, 9. 323,

7: τοὺς ὅσοι. παρὰ Προκοπ. πανηγυρ. 496, 11: τῶν ὅσοι Ζωσίμω 44, 48: τῶν ὅσοι Ἀγαθία 10, 20: τῶν ὅσα. 39, 8: τὰ ὀπόσα. 59, 3: τοῖς ὀπόσοι· ἔπειτα παρ' Ἄννη Κομν. 265, 5: τοὺς ὅσοι Γ. Κεδρηνῶ 299, 13: τὸν ὄν περ. 564, 22: τοὺς ὅσοι 605, 40: τῶν ὅσοι κτλ.

Ἀναφορικῶς δὲ σήμερον μὲν μόνον ἐν τισι παροιμίαις, ὡς: τὰ κερ-
νᾶς χάνεις, καὶ τὰ χρεωστεῖς πληρώνεις. = α — τὰ φέρει ἡ ὥρα, χρό-
νος δὲν τα φέρει = α — Τὸ ὡς δὲν θέλεις γίνεται, θέλε το καὶ ὡς γίνε-
ται (παρὰ Κοραῆ Ἀτακτ. Α'. 203. 205. Β'. 354) καὶ παροιμιακαῖς
φράσεσιν, οἷα ἡ ἡπειρωτικὴ: (δ' ἄρρωστος) δὲν ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα του
τὰ σέρνει ἀέρα. κλ. κατὰ δ' ὀλίγον ἀνωτέρους χρόνους καὶ ἀλλαχοῦ,
ὡς παρὰ Α. Κομν. στ. 238.

λόγον τὸν ἔξυρεις ἀληθινόν, μὴ τὸν ποιήσης ψέμμα
255 τὴν χάριταν καὶ τὸ καλόν, τὸ λάβης ἀπ' ἀνθρώπου
274 τὸ θέλεις εἰπεῖν ἐξ ἀρχῆς στέργε το μέχρι τέλους,
282 ἐκεῖνα τὰ οὐδὲν κρατεῖς — 350 ἐκεῖνο τὸ ἐπίστασαι. καὶ
Πτωχοπρ. Α. 269—270.

εἰς τοῦ πατρός μου τὸ κελλὶν ἀκρόπαστον ἀπάκιν
σύμπλευρον ἐμαγέρευσαν, σύλλαρδον ἐκ τὰ ἔξυρεις.
Β'. 473 τὸ τί εἶσαι καὶ τί θέλεις, τί ἐν τὸ συντυχαίνεις.
ἐν τῷ Θ. Ρ. καὶ χάσασι τὰ ἐλπίσασι καὶ κεῖνα τὰ παντέχαν.

Ἡ ἀναφορικὴ χρῆσις τούτων (τῶν κυρίως δεικτικῶν) συχνοτέρα μὲν
ἦτο παρ' Ὀμήρῳ καὶ Ἰῶσι, σπανιωτέρα δὲ παρ' ἀττικοῖς (κυρίως τοῖς
τραγικοῖς) π. χ. τοῖς Ἰλ. II, 835

Τρωσὶ φιλοπτολέμοισι μεταπρέπω, ὃ σφιν ἀμύνω.
ἡμαρ ἀναγκαῖον.

Ὀδ. Β', 262.

κλυθεῖ μοι, δ' χθιζὸς θεὸς ἥλυθε κτλ.

Ἡροδ. Α. 1 κατὰ τούτῳ τὸ καὶ Ἕλληνας λέγουσι ὅ τὸν δὲ οἶδα αὖ-
τὸς πρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων — τοῦτον σημῆνας προβήτομαι.
— Τὰ γὰρ τὸ πάλαι μεγάλα ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν μικρὰ γέγονε κτλ.
— Πρβλ. Αἰσχ. Ἑπτὰ 37 Σοφ. Οἰδιπ. Τ. 1427. Οἰδ. Κ. 304 κλ.

Τοῦναντίον δεικτικῶς φέρονται πολλάκις παρ' Ὀμήρῳ τε καὶ τοῖς
Ἀττικοῖς αἱ ἄλλως ἀναφορικαὶ ὅς, ἧ, δ παρὰ τούτοις μὲν μόνον μετὰ
τοῦ καί, παρ' ἐκείνῳ δὲ καὶ μετ' ἄλλων τινῶν μορίων: καὶ ὅς Ἰλ. Φ,
498. οὐδ' ὅς Χ, 201. ὅς γάρ Ὀδ. Α, 286. Ρ, 172. δ γάρ Ἰλ. Μ,
344. Ψ, 9. Γνωσταὶ δ' αἱ ἀττικάι φράσεις καὶ ὅς ἀκούσας ταῦτα εἶπε.
— καὶ ἧ, οὐκ εὐφημήσεις; ἔφη — ἧ δ' ὅς = ἔφη δ' ὅς — καὶ οὐ
ἠρώτων.

Αἱ δὲ τυπικῶς μὲ τὰ ἄρθρα συγχεόμεναι καὶ δεικτικῶς ἢ ἐπαναληπτικῶς ἐκλαμβάνεσθαι ἀντωνυμίαι τῆς καθομιλουμένης π. χ. ἐν ταῖς φράσεσι· τὸν εἶδα, τὴν ἤκουσα, τὸ πῆρα κλ. εἶνε, ὡς εἴρηται, ἡκρωτηριασμένοι τύποι τῶν αὐτόν, αὐτή, αὐτό.

Ἄλλ' ἤδη παρ' Ὀμήρῳ πολλαχῶς ἐν ἀρθρικῇ σημασίᾳ καὶ χρήσει φέρονται αἱ πρότερον δεικτικά, ὡς εἴρηται, καὶ ἐν μέρει ἀναφορικαὶ ὁ, ἡ, τό. Ἦδη τότε, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον, ἀπὸ τῆς κυρίως δεικτικῆς τῶν πλησίον ἢ πόρρω (ἐν τόπῳ ἢ λόγῳ) σημασίας μετεφέρθησαν εἰς τὴν ἀναπολητικὴν τοῦ πρότερον ἐγνωσμένου (ἀτόμου ἢ εἵδους). Πρβλ. Ἀπολλώνιον.

Ὀρμητήριον δὲ τῆς μεταβάσεως ταύτης εἶνε αἱ περιπτώσεις, ὅπου αἱ φωναὶ αὐται ὡς (ἀντωνυμίαι) προδεικτικά, οὕτως εἰπεῖν, καὶ προπαρασκευαστικά ὀνομάτων, ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει μετὰ μίαν ἢ πλείονας λέξεις ἐπομένων: Ἰλ. Ξ, 39: ἄχυντό σφιν θυμὸς ἐνὶ στήθεσι, ὁ δὲ ξύμβλητο γεραιός. Α, 347 τὼ δ' αὖτις ἔτην παρὰ νῆας Ἀχαιῶν ἡ δ' ἀέκουσ' ἄμυ τοῖσι γυνὴ κίεν — πᾶς ἐάλη, τὸ δ' ὑπέρπτατο χάλκεον ἔργχον. — Π, 356 νύξε· τὸ δ' ἀντικρὺ δόρυ χάλκεος ἐξεπέρησεν. Πρβλ. 611. Ρ, 527 κλ. Τοιαῦται καὶ ὅπου μεσολαβεῖ ἀντωνυμικὴ δοτική: Ὀδ. Σ, 314. ἀνέφαινον· αὐτὰρ ὁ τῆσιν αὐτὸς διογενῆς μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς. Ω, 225: ὥχοντ' αὐτὰρ ὁ τοῖσι γέρον ὀδὸν ἡγεμόνευσεν. — Συχνόταται δ' εἶνε αἱ στερεότυποι τῷ δέ οἱ ὅσσε Ἰλ. Ν, 616. Ξ, 438. Ο, 607 κ. ἀλλ. τῷ δέ οἱ ὦμω Ἰλ. Β, 217. αἱ δέ οἱ ἔπποι Ἰλ. Ψ, 392. 500 κ. ἀλλ.

Ὡς τέλεια δ' ἄρθρα φέρονται ἐν πλείστοις χωρίοις παρ' Ὀμήρῳ., καὶ 4) μετὰ παντοίων προσηγορικῶν ὀνομάτων πρὸς ἀναπόλησιν προωνομασμένων καὶ προσεγνωσμένων προσώπων ἢ πραγμάτων: ὁ γέρον Ἰλ. Α, 33. 380. 462. Γ, 481. 259. Δ, 310. Ε, 150 κ. ἀλλ. οἱ γέροντες Ἰλ. Σ, 503. οἱ θεοὶ Ἰλ. Δ, 1. οἱ ταγοὶ Ψ, 160. αἱ γυναῖκες Ἰλ. Σ, 495. 559. Ὀδ. Α, 225. Χ, 446. τὸν παῖδα Ἰλ. Τ, 331. τὸν υἱὸν Δ, 339. τὸν ἡνίοχον Ψ, 465. τὸν αἰοιδὸν Γ, 270. τὸν νέκυν Η, 84. Ρ, 127. ὁ ξεῖρος μόνον ἐν Ὀδυσσεΐᾳ Θ, 401. 251. 338. 541. Ρ, 586 κ. ἀλλ. αἱ βόες Ἰλ. Σ, 574. τῶν βοῶν Ὀδ. Μ, 321. τὰ μῆλα Ὀδ. Α, 4. 20, 35. τὸν κριδὲν Ι, 461. τὸ κῆτος Ἰλ. Υ, 147. τὸ σῆμα Ἰλ. Ψ, 257. Ω, 801. Ὀδ. Θ, 195. τὰ τεύχεα Ἰλ. Ρ, 698. Ὀδ. Ο, 218 κτλ. — 2) πρὸς παράστασιν εἰδους τινὸς ἀτόμων: ὁ γέρον Ἰλ. Γ, 109. ὅ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὅ τε πολλὰ ἐοργώς Ι, 320. ὁ δειλὸς ἀνὴρ — τοῦ — κακοῦ — τοῦ — ἀγαθοῦ Ν, 578 καὶ τὸν ὁμοῖον Η, 53. Ὀδ. Ρ, 218. τὸν ἀρεῖω Ἰλ. Κ, 237 Ὀδ. Υ, 133. τὸν ὀπίστα-

τον Ἴλ. Α, 178. — 3) Πρὸς οὐσιαστικοποίησιν μετοχῶν τε καὶ ἄλλων ἐπιθέτων (ἀλλ' ὄχι ἀκόμη καὶ ἀπαρεμφάτων): τὸν ἄγοντα Ἴλ. Φ, 262. τὸν προὔχοντα Ψ, 325. ὁ νικηθεὶς Ψ, 663. τῷ νικῆσαντι Γ, 255 κ. ἄλλ. — τὸν ἄριστον Ἴλ. Φ, 207 τὸν δύστηνον Ὀδ. Υ, 224 τὸ ἡμισυ Ἴλ. Ν, 565. τὸ κρήγυον Α, 106. — ἡ μία (γυνή) Ὀδ. Υ, 440. τῆς μὲν ἱῆς Ἴλ. Π, 174. οἱ δύο Ὀδ. Ζ, 64. τοὺς μὲν τέσσαρας — τῷ δὲ δύο Ἴλ. Ε, 274. αἱ μὲν εἴκοσι — αἱ δὲ Ὀδ. Υ, 458. — οἱ ἄλλοι Ἴλ. Α, 429. Ζ, 41. 402. Α, 693. Π, 697. Ὀδ. Α, 26. 457. Δ, 70 κ. ἄλλ. τοὺς ἄλλους Ἴλ. Α, 367. Υ, 454 κ. ἄλλ. — τὸ ἄλλο Ἴλ. Ψ, 454. τὰ ἄλλα (τᾶλλα) Ἴλ. Α, 465. Β, 428. Α, 704. Ὀδ. Γ, 462 κ. ἄλλ. — τὸν ἕτερον Ἴλ. Ε, 146. τῷ ἐτέρῳ Ὀδ. Ι, 430. τοὺς ἑτέρους Α, 258. κ. ἄλλ. — οἱ πρότεροι (= οἱ πρόγονοι) Ἴλ. Α, 308. τῷ πρώτῳ, τῷ δευτέρῳ, τῷ τρίτῳ, τῷ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ (ἀνάρθρως) Ψ, 265 κεξ. τὸν τέταρτον Ὀδ. Ξ, 26 Πρβλ. Ἴλ. Μ, 94 κεξ. Β, 123. τὰ πρῶτα Ψ, 275 καὶ ἐπιρρηματικῶς τὸ πρῶτον Ἴλ. Ψ, 214 — 324. Ὀδ. Ξ, 467. Δ, 43. τὰ πρῶτα Ἴλ. Ν, 679. Ρ, 642. Ψ, 523. — τὸ τρίτον Ἴλ. Γ, 225. Ζ, 186. Ψ, 733. 842. — τὸ τέταρτον Ἴλ. Ν, 20. Φ, 177. τὸ πάρος Ἴλ. Ν, 228. Ὀδ. Ω, 486 κ. ἄλλ. — τὸ πρὶν Ἴλ. Ε, 54. Ζ, 125. Ι, 403. Ο, 72 κ. ἄλλ. — τὸ πρόσθεν Ἴλ. Μ, 40. Ψ, 583. Ὀδ. Δ, 688 κτλ. — Ἀπαρέμματα δ' ἔναρθρα παρὰ πρώτῳ τῷ Πινδάρῳ ἀπαντῶσιν: Ὀλ. Β'. 97. Πυθ. Β'. 56: τὸ πλουτεῖν σὺν τύχῃ πότμου σοφίας ἄριστον. Ὀλ. Η'. 58: τὸ διδάσασθαι εἰδότες βῆταρον διότι ἐν τοῖς ὁμηρικαῖς Ὀδ. Υ, 52 ἀνὴρ καὶ τὸ φυλάσσειν πάννυχον ἐγρήσσοντα Ι, 3 τό γε (τόδε) καλὸν ἀκουέμεν ἐστὶν αἰδοῦ· ἢ τὸ εἶναι = τοῦτο (τόδε).

Τοιαύτην ἀρχὴν λαβοῦσα ἡ ἀρθρική χρῆσις τῶν ἄρθρων ὕστερον κατ' ὀλίγον ἐπευρύνθη, περιοριζομένης, κατ' ἀντίστροφον λόγον, τῆς ἀντωνυμικῆς, καὶ σήμερον, ὅτε αὕτη εἰς ἄκρον περιωρίσθη, εὐρυτάτη ἀπέβη ἡ ἀρθρική ἀφ' οὗ δὲ καὶ τὰ κύρια ὀνόματα γενικώτατα τὰ προσλαμβάνουσιν: ὁ Νικόλας, ὁ Δημήτρις, ὁ Παῦλος κτλ. καὶ τὰ ἐθνικά: οἱ Ἕλληνες, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἀγγλοι, οἱ Γερμανοί οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Συμυραῖοι, οἱ Χιώται(ς), οἱ Συριακοὶ κτλ. καὶ τὰ τῶν ὥρῶν τοῦ ἔτους: τὸν χειμῶνα, τὴν ἀνοιξίαν, τὸ καλοκαίρι, τὸ φθινόπωρον (ἢ Χυνόπωρον) καὶ τὰ τῶν μηνῶν: τὸν Μάρτιον, τὸν Ἀπρίλιον, τὸν Μάιον, τὸν Αὔγουστον κτλ. ἐν ᾧ τῶν μὲν κυρίων δύο μόνον ἔναρθρα παραδείγματα φέρονται παρ' Ὀμήρῳ Ἴλ. Α, 11 τὸν Χρύσην. Ὀδ. Μ, 425. τῆς Σκύλλης καὶ ταῦτα ἄλλως ἐρμηνευόμενα ὑπὸ τε παλαιότερων καὶ νεωτέρων γραμματικῶν, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παρὰ τοῖς μεθ' Ὀμη-

ρον συνήθως χωρίς ἄρθρου φέρονται. Καὶ πλεονάζει πῶς τὸ ἄρθρον ἐν τοῖς καθομιλουμένοις, — ὁ καλὸς ὁ ἄνθρωπος, ἡ μικρὰ ἡ κόρη, τὸ καλὸ τὸ παλιηκάρι ἔξέρει καὶ ἄλλο μονοπάτι κτλ. ἀντὶ τῶν ὁ καλὸς ἄνθρωπος, ἡ μικρὰ κ. τὸ κ. π. κτλ., οἷς ἀνάλογα καὶ τὰ Πτωχοπροδρ. Α, 105: ἀφ' οὗ δὲ τὰς γωνίας μου τὰς ὁδούς ψηλαφήσω· ἀνθ' οὗ συν-
 ηθέστερον τὰς γων. μου ὁδούς. 368 καὶ ἀπὸ τὸ πεῖσμαν τὸ πολὺν καὶ
 τὸ πολὺν τὸ διῶμαν, — ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ γνωστὰ
 καὶ ὠρισμένα ἀντικείμενα δι' ἀνάρθρων ὀνομάτων ἐκφέρονται: Θεὸς
 φυλάξη (= αἱ ἢ φυλάξει) 15 Ἰουλίον, 30 Σεπτεμβρίου κτλ. με χέ-
 ρια καὶ με ποδάρια (χερσὶ τε ποσὶ τε) = με τὰ χερίά του καὶ με τὰ
 ποδάρια του. Καὶ γενικαὶ ἔννοια ἐν παροιμίαις:

ἀνθρώπου παρακάλεσις ὁμοιάζει ἅν ἀγγάρεια

μικρὸ χωριό, πυκνὴ ἀγγάρεια.

ξένο βιδὸ καλολογάριαστο.

καθάρ(ι)δς οὐρανὸς ἀστραπαὶς δὲν φοβᾶται.

ξένος πόνος ξέδερμα (= ἀπαλλαγή ἀπὸ δάρσιμον)

κατ' ἄλλην γραφὴν ἔώδερμα.

μάθημα ξεμάθημα δύο καλὰ μαθήματα κτλ.

Ἀλλὰ τὰ περαιτέρω περὶ τε χρήσεως καὶ θέσεως τῶν ἄρθρων εἰς τὸ συν-
 τακτικὸν ἀνήκουσιν.

γ'. Ἀντὶ τῶν ἀιτικῶν τε καὶ ἰωνικῶν οὗτος, αὕτη, τοῦτο μεταχει-
 ρίζεται ἢ νεωτέρα γλῶσσα τὰς τοῦτος, τούτη, τοῦτο καὶ μετὰ προθέ-
 ματος (πρβλ. τά: ἐ-σύ, ἐ-κεῖνος) ἐ-τοῦτος, ἐτούτη, ἐτοῦτο πανταχοῦ
 τὴν οὐ ὁμαλῶς διατηροῦσα ὡς ἐξῆς:

Ἑνικός.

Πληθυντικός.

ὄν. (ἐ)τοῦτος, (ἐ)τούτη, (ἐ)τοῦτο		(ἐ)τοῦτοι, (ἐ)τούται, (ἐ)τοῦτα
γεν. (ἐ)τούτου, (ἐ)τούτης, (ἐ)τούτου		(ἐ)τούτων, (ἐ)τούτων, (ἐ)τούτων
αἰτ. (ἐ)τοῦτον, (ἐ)τούτην, (ἐ)τοῦτο		(ἐ)τούτους, (ἐ)τούταις, (ἐ)τοῦτα.

καὶ μετὰ τοῦ προσχηματισμοῦ να συγχωνευομένου ὡς καὶ ἐν τῷ αὐ-
 τοῦτος προῆλθον οἱ τύποι: ἐν. γεν. (ἐ)τουτουνοῦ, τουτηνηῆς. αἰτ. (ἐ)-
 τουτονα, (ἐ)τούτηνα καὶ (ἐ)τούτονα (σπανιώτερον). πληθ. ὄν (ἐ)-
 τουτοινοί, (ἐ)τουτηναίς, τουτανα (σπανιώτερον). γεν. (ἐ)τουτωνῶν.
 αἰτ (ἐ)τουτουνοῦς, (ἐ)τουτηναίς.

Οἱ τύποι τοῦτοι καὶ ταῦται (πλησιέστερος τῷ τούτοι ἢ ὁ αὐται) ἤ-
 σαν συνηθέστατοι παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν, ὡς δῆλον ὅχι μόνον ἐκ τῆς τοῦ
 Ἀπολλωνίου (π. ἐπιρρ. 592, 7. π. ἀντων. 72. Β. π. συντάξ. Γ'. 22)

μαρτυρίας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀποσπασμάτων τοῦ Σώφρονος παρ' Ἀθην. Γ'. 86 ε. καὶ Δημητ. π. ἐρμην. 151.

Τίνες δὲ ἐντί ποκα, φίλα, ταῖδε ταὶ μακράι κόγχαι;
σωλήνες θην τούτοι γα, γλυκύκρεον κογχύλιον, χηρᾶν
γυναικᾶν λίχνευμα.

καὶ παρ' Ἀπολλωνίου π. ἀντων. ἐνθ' ἀνωτ. α ταύται ταὶ θύραι, μάτρ. ὁ δὲ τοῦτος ἐπ' ἴσης τῇ δωρικῇ προσμαρτυρεῖται ἐν τοῖς ὀξωνείοις ἀν-
εκδ. I, 414, 10. Κατὰ ταύτας λοιπὸν τὰς ἀρχὰς τὴν τῶν εἰς οὐ παρα-
ληγουσῶν πτώσεων ἀναλογίαν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐκτείνασα ἡ καθομι-
λουμένη ἐσχημάτισε τοὺς ἐκτεθειμένους τύπους της, κατὰ δὲ τούτους
καὶ τοὺς τοιοῦτους, τοιοῦτη, τοιοῦτας κ.λ. Ἀναφαίνονται δ' οἱ δημώ-
δεις οὗτοι ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ, ὅσον ἐμοὶ γνωστή, τὸ πρῶτον κατὰ
τὸν ιδ'. αἰῶνα παρὰ τῷ στιχουργῷ τῶν Χρονικῶν τῆς Ῥωμανίας (ἐκδ.
τοῦ Buchon) σλ. 26.

καὶ εἶπεν οὕτως πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισιν τοιοῦτην.

αὐτόθι: ἐτοῦτο γὰρ καὶ φαίνεται τιμὴ σ' ἔνε μεγάλη.

σλ. 44: ἐτοῦτο τοὺς ἐσύντυχεν ἐκεῖνος ὁ λεγᾶτος.

σλ. 38: ἡμεῖς νὰ σᾶς χαρίσωμεν τὴν ἐξοδον ἐτούτην.

Ἐπειτα παρὰ Δημ. Ζήνῳ Βατραχομ. στ. 2.

νὰ μ' ἀποστείλῃ βοηθοὺς ἔς τούτην τὴν ἱστορίαν

στ. 155. τὰ λόγια τοῦτα ἔμπαζε· γιὰ τί ἄρχισε νὰ κλίνη

267. λοιπὸν ἐτοῦτος ἔπαψε, καὶ ὅλοι τὸν ἀκοῦσι.

251. οἱ λόγοι τοῦτοι ἐτάραξαν τῶν βορθακῶν τὰς φρένας.

Ἀλλὰ τό; ἐτοῦτο ἤδη καὶ ἐν τῷ Β. Χ. στιχ. 269. Οἱ δὲ τύποι τί-
τοιος, τίτοια, τίτοιο (συνηθέστεροι παρὰ τοῖς προγενεστέροις δημοτικοῖς
συγγραφεῦσι) καὶ τέτοιος, τέτοια, τέτοιο (σήμερον συνηθέστεροι) εἶνε
οὐδὲν ἄλλο ἢ οἱ ἀρχαῖοι τοῖος, τοῖα, τοῖο ἀναδεδιπλωμένοι. Ἀναφαί-
νονται δὲ ἤδη παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ.

τίτοιον ἀπηλογήθηκεν ἡ Φαιδροκάζα λόγον.

πρὸλ. στιχ. 327. — ἔπειτα παρὰ τῷ Β.

εἰς τίτοιον ἄνδρα θαυμαστὸν τίτοιον κακὸν νὰ γένῃ!

ἐν τῷ Θ. Κ.

ἀμμή οἱ Τοῦρκοι οὐ δύνουνταν νὰ πάρου(ν) τίτοια χώρα.

ἔπειτα παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχ. 162.

νὰ τονὲ βάλῃ ἀνόλπιστα ὅς τέτοια ἀπωλεία.

στ. 461. τέτοιας λογῆς παράξενοι ἐφάνησαν ἐκεῖνοι κλ.

ὑπὸ δὲ τὸν τύπον ἔτοιος παρὰ Β. Κορνάρῳ Ἑρωτοκρ.

καὶ τὸ παιδί μου ἂν κἀνείς μου τῶθελε σκοτώσῃ,

ἔτοιον καιρὸν ἀντάμειψιν δὲν ἤθελα τοῦ δώση,
οὐδὲ γυρέψην ἤθελα νὰ ᾿γδικηθῶ ἔτοιαν ὥρα,
ὁποῦν τόσοι ἀφεντόπουλοι καὶ ξένοι μέσ' ᾿ς τὴν χώρα.

Ὁ τόσσος ἢ τζότζος εἶνε αὐτὸς ὁ τόσος κατὰ συμφθορὰν τοῦ τ καὶ τοῦ σ εἰς το ἢ τζ, ὡς καὶ ἐν τοῖς: τζεκούρι ἐκ τοῦ securis. τζίτζυρας, τζίτζυρίζω ἀντὶ τῶν τίτυρος, τιτυρίζω κλ. καὶ λέγεται ἐν Ἡπείρῳ συνωνύμως τῷ ἀρχαίῳ κωμικῷ τυνροῦτος· ὁ δὲ τοσουλάκις καὶ (συνηθέστερον οὐδετ.) τοσουλάκι εἶνε ὑποκοριστικὸν τοῦ τόσος κατὰ τὸ λατίν. tantillus καὶ λέγεται τὴν σήμερον πολλαχοῦ. Ἀντὶ δὲ τοῦ τηλέκος ἡ νεωτέρα μεταχειρίζεται περιφράσεις διαφόρους κατὰ τὰς διαφόρους σημασίας του: τόσο(ν) μεγάλος, τόσω(ν) χρονῶν, τόσο(ν) μικρὸς κτλ. ἐνίοτε περιφράζει καὶ τὴν τοιοῦτος ἢ τέτοιος διὰ τῶν γενικῶν: τέτοιας λογῆς, π. χ. παρὰ Δημ. Ζήνων Βατραχομ. στ. 462

τέτοιας λογῆς παράξενον ἐφάνησαν ἐκεῖνοι,
ὁποῖοι ὀνομάζονται καὶ λέγονται καρκῖνοι.

Οὕτω καὶ ἀντὶ τῆς ἀρχαίας ἐρωτηματικῆς ποῖος (= qualis) ἡ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὴν παράφρασιν ποίας λογῆς ἢ τί λογῆς ἢ καὶ τέ λογῶν, περὶ ἧς καὶ κατωτέρω· εἶνε δ' αἱ γενικαὶ αὗται λογῆς, λογῶν ἐκ τῆς ὀνομαστ. λογῆ (συνθ. ἐκλογῆ, διαλογῆ) = sorte, espèce μοναδικαί, ἄνευ δηλ. τῶν λοιπῶν πτώσεων καὶ μόνον ἐπὶ τῆς παρούσης χρήσεως, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν· ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ τὸ ἀπλοῦν λογῆ.

Τῆς δ' ἀντωνυμίας ὅδε, ἥδε, τόδε τὸ μόνον γνωστόν μοι ἐν τῇ καθομιλουμένῃ λείψανον εἶνε τὸ οὐδ. πληθ. τάδε μετὰ τῶν ἄρθρων ὁ, ἡ, τό, τοῦ, τῆς κλ. ἀκλίτως ἀντὶ τῆς ἀρχαίας ἀορίστου: ὁ (ἡ, τὸ) δεῖνα, τοῦ (τῆς) δεῖνος, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται, λαμβανόμενον. Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ τάδε εἶνε νεωτάτη. Διότι ὁ τε Πτωχοπρόδρομος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἀκόμη μετεχειρίζοντο τὴν δεῖνα ἀκλίτως, ὡς ἤδη καὶ ἡ ἀρχαία πολλαχοῦ, π. χ. Ἀριστοφ. Θεσμοφ. 622: τὸν δεῖνα, τὸν τοῦ δεῖνα. Πτωχοπρ. Α'. 58

βλέπεις τὸν δεῖνα, τέκνον μου; πεζὸς ἐπεριπάτει.

πρβλ. Β'. 522 μετὰ δὲ τοῦ ν τῆς αἰτιατ. αὐτ. 517 τὸν δεῖναν, καὶ συσσωματωθέντος τοῦ ἄρθρου ὁ μετὰ τῆς δεῖνα ἐπὶ τῆς αἰτιατ. Πτωχοπρ. Β'. 47

μὴ συντυχαίνης, πρόεχε, κἂν ὅλως τὸν ὀδεῖνα
καὶ ἐπαναλαμβανομένη ἐν Πτωχοπρ. Β'. 565

κράζει γοργὸν τοὺς ἰατρούς, τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα.

Ὁμοίως ἐπαναλαμβάνομένη καὶ δμώνυμος καὶ παράλληλος τῇ: τὰ καὶ τὰ φέρεται καὶ ἡ τόδε παρὰ Πτωχοπρ. Β'. 568

λέγουσιν: ποῖς τὰ καὶ τὰ, καὶ ἀς γένῃ τόδε τόδε.

ὥσαύτως ἀσυνδέτως ἐπανειλημμένη πρὸς ἔμφασιν καὶ ἐπίτασιν φέρεται καὶ ἡ τόσος, π. χ. Πτωχοπρ. Β'. 440.

καὶ παῦσε τὸ νὰ τρῶς πολλά, ν' ἀλέθῃς τόσα τόσα.

Σήμερον ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἐπαναλαμβάνεται ἡ τόσος συνήθως μετὰ τοῦ καὶ: τὸν εἶπα τόσα καὶ τόσα = πάμπολλα, ἅπειρα — τόσοι καὶ τόσοι ἦλθαν = πάμπολλοι, πολυάριθμοι κτλ.

Σημ. Εἰς τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας πρὸς ἔμφασιν τῆς δείξεως προσ-
ηρτήθησαν τὰ μόρια: δέ (= δά, γερμ. da = ἰδού, νὰ) καὶ ἔ' καὶ τὸ
μὲν δὲ ἀναφαίνεται ἐν ταῖς ἐξῆς: ὅδε, ἥδε, τόδε καὶ τῷ ἐντεῦθεν ἐ-
πιρρήματι ὧδε (ἀντὶ ὧς δε) ἔπειτα ἐν ταῖς: τοιός δε, τοσός δε, τη-
λικός δε. τὸ δὲ ἔ' ἐν ταῖς: οὗτοσί, αὐτηῖ, τουτί (ἀντὶ τουτοῖ), οὗτοιῖ,
τουτουῖ κλ. ἐκεινοσί, ἐκεινωρί· ὀδί, ταδί (ἀντὶ ὀδεῖ, ταδεῖ). τουτογί,
ταυταγί (πιθαν. ἀντὶ τῶν τουτογεῖ, ταυταγεῖ), τοσουτογί, τοσουδί,
τυννουτοσί κτλ. Τοιαύτην ἐμφαντικὴν σημασίαν εἶχε καὶ τὸ γε (γα)
ἐν ταῖς: ἐγῶγε, σύγε κτλ., περὶ ὧν ἤδη ἐλέχθη, καθὼς καὶ περὶ
τοῦ καθομιλουμένου μορίου γὰ ἢ γά. Τοιαύτην τινα ἴσως καὶ τὸ νῆ
ἢ μόνον η ἐν ταῖς ἐγῶνῃ, ἐμέγῃ, τύνῃ, τύνῃ κλ. — Ἐκ τούτων τῶν
προσχηματισμῶν ἡ νεωτέρα διατηρεῖ ἀντὶ μὲν τοῦ η τὸ α ἐν ταῖς: ἐ-
μένα, ἐσένα, ἴσως δὲ καὶ τὸ ε ἐν ταῖς: τονέ (= τὸν), τηνέ (= τήν),
τούτονε, ἐκείτονε (= τοῦτον, ἐκεῖνον), ἀντὶ δὲ τοῦ γα (γὲ) τὸ γὰ ἢ
γά, ὡς ἐλέχθη, αὐτὸ δὲ τὸ δε ἐν μόνῃ τῇ τάδε, ἀντὶ τῆς δεῖνα λαμβά-
νομένη, περὶ ἧς ἐπ' ἴσης ἐλέχθη. Ἰδιάζει δὲ τῇ καθομιλουμένῃ ὁ προς-
σχηματισμὸς γά, ὅστις συγχωνευθεὶς ταῖς ἀντωνυμίαις: αὐτός = οὗ-
τος, ἄλλος καὶ ὁλος καὶ τῆς κλίσεώς των συμμετέχει, ὡς ἤδη εἶδαμεν
καὶ ἀκόμη κατωτέρω θὰ ἴδωμεν.

ς'.) Ἀναφορικά.

Θέμα γα (ja), ὅθεν αἱ σκρ. γα, γά, γατ καὶ μεταβάσει τοῦ γ (j) εἰς
τὸ δασὺ πν. αἱ ἑλλην. ὄς, ἥ (ἄ), ὄ.

Αὗται εἶνε ἀρχαῖαι μὲν:

1) οὐσίας ὄς, ἥ, ὄ (συνήθως ἐπὶ γνωστῶν καὶ ὠρισμένων)· ὁ, ἡ, τὸ
(ὁμοίως· περὶ ὧν ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη) καὶ μετὰ τοῦ μορίου περ, κατ'
ἀρχὰς ἔμφασιν τινα ἔχοντας: ὅςπερ καὶ ὅπερ, ἥπερ, ὅπερ καὶ τότερ.
ὅστις καὶ ὅστις, ἥτις, ὅ,τι (ὁμηρ. ὅττι) σύνθετον ἐκ τῶν ὄς, ὁ καὶ τῆς

ἀορίστου *τις*, διὸ καὶ κυριολεκτικῶς καὶ συνήθως ἐπ' ἀοριστίας τιθέμεναι· ἐν ᾧ τῆς ὅς τις καὶ τὰ δύο μέρη κλίνονται, ὡς οὗτις, ὅτις, ὅτι, ὅτις κτλ. τῆς ὅτις τὸ πρῶτον μέρος συνήθως μένει ἀκλίτον παρὰ τε Ὀμήρῳ καὶ Ἡροδότῳ καὶ πολλοῖς τῶν Ἀττικῶν, ὡς: ὅτου (ὅτεο, ὅτεο, ὅττεο, ὅττεο) ὅτω (ὅτεω), ὅτινα· ὅτωρ (ὅτεων). ὅτοιςιν Ἀνδοκ. Γ'. 16 (ὁ τέοισιν), ὅτινας, ἄσσα καὶ ἄττα· ἐπὶ δὲ μεγαλειτέρας ἀοριστίας καὶ καθολικότητος μετὰ τινων μορίων: ὅς ἄν (κεν), ὅς τις ἄν, ὅς τις οὐν, ὅς τις δὴ ποτε, ὅς τις δὴ ποτ' οὐν. Ἐπὶ δὲ δύο ἀντικειμένων ὁπότερος.

2) ποιότητος: οἶος (ὠρισμένως), ὁποῖος, ἰων. ὁκοῖος (ἀορίστως) καὶ μετὰ τῶν ἤδη ἐκτεθειμένων μορίων οἶος ἄν (κεν), ὁποῖος ἄν, οἶος δὴ ποτε, ὁποῖος δὴ ποτε κλ.

3) ποσότητος: ὅσος (ὠρισμ.), ὁπόσος (ἀορ.), ὅσος ἄν (κεν) κλ.

4) μεγέθους: ἡλίκος, ὀπηλίκος, ἡλίκος ἄν κλ.

Νεώτεραι δέ:

1) ὅς (σπανιώτερον καὶ μόνον παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις δημοτικοῖς στιχουργοῖς), ὅς τις ἄλλ' ὅχι καὶ ὅτις, ἡ δὲ γεν. ὅτις, ἡ αἰτ. ὅτινα πληθ. ὄν. οἵτινες, γεν. ὅτινων, αἰτ. ὅτινας· τὸ δὲ θηλ. ἡ τις σχεδὸν ἀχρηστον· οὐδ' ὅ,τι (συνήθως μόνον κατ' ὀνομας. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἐνικ.), πληθ. δὲ ὅσα, καθὼς ἤδη καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πολλάκις ἀντὶ τῶν ἄσσα, ἄττα, ἄτινα. ὁ ποῖος, ἡ ποῖα, τὸ ποῖον καὶ (κατὰ συσσωμάτωσιν τοῦ ο, πρβλ. τὸ ὁδεῖνα). ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖο(ν)· πληθ. ὁποῖοι, ὁποῖαις, ὁποῖα κτλ. καὶ τέλος (μετὰ δευτέρου ἄρθρου), ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποῖα, τὸ ὁποῖον. ὅπου, ὅπου καὶ (κατ' ἀφαίρεσιν)· ποῦ ἐπὶ παντὸς γένους, ἀριθμοῦ καὶ πτώσεως, ὅ ἐ. ἀκλίτως, καθὼς καὶ ὡς ἐπίρρημα τόπου καὶ χρόνου, ἐπὶ δ' ἀοριστίας μετὰ τῶν μορίων καὶ ἄν: ὅς τις καὶ ἄν, ὅτι καὶ ἄν, ὅποιος καὶ ἄν (προβιβαζομένου τοῦ τόνου), ὅιος καὶ ἄν (κατὰ διάλεκτον), ὅπου καὶ ἄν.

2) οἷας λογιῆς (σπανιώτερον), ὁποῖας λογιῆς· ὅ,τι λογιῆς καὶ ὅ,τε λογῶν (ὠρισμένως τε καὶ ἀορίστως), ἐπὶ δ' ἀοριστίας: ὁποῖας λογιῆς, ὁποῖας λογιῆς καὶ ἄν, ὅ,τι λογιῆς καὶ ἄν. Πρβλ. τὰ περὶ τοῦ τέτοιαις λογιῆς εἰρημένα.

3) ὅσος, ὅση, ὅσο(ν)· ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσο(ν) κυρίως ἐπὶ ὠρισμένων ἐπὶ δ' ἀορίστων: ὅσος καὶ ἄν, ὁπόσος καὶ ἄν.

4) ὅσον μεγάλος, ὅσον μικρός, ὅσων χρονῶν = ἡλίκος, ὀπηλίκος· ἀορίστως δέ: ὅσον μεγάλος (μικρός) καὶ ἄν κτλ.

Ἡ μὲν τῶν ἀρχαίων χρῆσις εἶνε γνωστὴ ἐκ τῶν συνήθων γραμματικῶν ἐνταῦθα δὲ λέγομέν τινα περὶ τῶν νεωτέρων.

Αἱ μὲν ὅς, ἧ, ὃ σήμερον ἐν τῇ καθομιλουμένη ἄχρηστοι ἀποβάσαι ἀπαντῶσιν ἀκόμη ὅχι μόνον παρὰ Πτωχοπροδρομῷ καὶ Α. Κομνηνῷ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ.

πλὴν τὴν καρδιοφλόγησιν, ἣν ὁ Φίλαρμος εἶχε,
 ὅς τὸ μίσσευμα τοῦ ἀδελφοῦ οὐκ ἔμπορεῖ βαστάζειν.

ἔπειτα παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Βελισσαρίου.

εἰς ἐν νησὶν ἐφθάσασιν, ὃ λέγουσι Μιτυλήνη.

τῶν δέ: ὅστις (ἦτις, ὅ, τι), οἵτινες ἐπ' ἀναφορᾶς ὠρισμένων καὶ γνωστῶν παραδείγματα ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας δημῳδους ἃς ἦνε τὰ ἐκ τῶν Χροικῶν τῆς Ῥωμανίας (ἐν ἀρχῇ).

τοῦ μακαρίου ἐκείνου φρὲ Πιέρου ἐρημίτου,
 ὅστις ἀπῆλθεν ὅς τὴν Συριάν, νὰ ἔχη προσκυνήση

— καὶ ὡς ἤρε τοὺς χριστιανοὺς ὁμοίως τὸν πατριάρχην

οἵτινες ἐδουλεύασιν ἐκεῖ τὸν ἅγιον Τάφον.

τῆς δ' ὅ, τι ἐκ τοῦ Α. Κομνηνοῦ στ. 209.

νὰ ποίση ὅ, τι θέλουσιν καὶ νὰ τοὺς ἀναπαύσῃ.

Αἱ δὲ ὁ ποῖος, ἡ ποῖα, τὸ ποῖον ἀπαντῶσιν ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, παρὰ πρῶτῳ τῷ ποιητῇ (τοῦ) Θρ. τ. Κωνστ.

καὶ ψέξετε τὸν λογισμὸν ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν γλῶσσαν
 τὴν ποῖαν δὲν ἐδυνήθηκα νὰ τὴν ἀποκρατήσω.

ἔπειτα παρὰ τῷ τοῦ Βελισσαρίου.

Δυμότοιχοι Ἀλέξιος ἔτι καὶ Πετρολίφας
 οἱ ποῖοι ἠνδραγάθησαν καὶ πῆδησαν καὶ πῆραν.

ἔπειτα παρὰ Σ. Σ.

καὶ καθ' ἡμέρα, Φραντζεσκῇ, ἐσὺ θέλεις μανθάνειν
 τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰ κακά, τὰ ποῖα θέλεις παθαίνειν.

Αἱ δὲ ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον τὸ πρῶτον, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ.

νὰ ἔξερῃ, κύρι ξένε μου, ὅν ἔχομεν εὐνοῦχον
 ὁποῖον ἐξαπέστειλεν Ῥοδόφιλος ὁ ἀναξ.

ἔπειτα παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. στιχ. 6.

ὁποῖος θεὸς λογίζεται καὶ θεῖον παλληκάρι.

στ. 462: τέτοιας λογῆς παράξενοι ἐφάνησαν ἐκεῖνοι,

ὁποῖοι ὀνομάζονται καὶ λέγονται καρκῖνοι.

στ. 247: ὁποῖον τὸν ἐφόνευσε μὲ πονηριά ὅαν κλέφτης.

Αἱ δὲ ὁ ποῖος, ἡ ποῖα, τὸ ὁποῖον παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β Χ.
τὰ ζώδια γύρου περισσὰ λιθαρωτὰ κἀκείνα.
τὰ ὁποῖα μετὰ μηχανῆς ἐβάστα κάτω κείνη.

ἔπειτα παρὰ τῷ τοῦ Θ. Κ.

τὸ ὁποῖον 'ποῦ ξεύρετε καὶ οὐδέν το ἀναφέρω.

Ἡ δὲ ὁποῦ (ὅπου, 'ποῦ) ἐτι ἀρχαιότερον παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ ἐπιυλ-
λίου Ἀνδρονίκου στ. 18 (ἐκ τοῦ Ι'. αἰῶνος)

Δικίμιν, 'ποῦ πηδᾶτε σεῖς, πηδοῦν το κῆ γυναῖκες.

ἔπειτα παρὰ Α. Κομνηνῷ στ. 125.

καὶ ὁποῦ θυμώνεται πολλά ἔξω ἀπὸ τὸ μέτρος,
μόνος του γίνεται ἔξοχος καὶ μὲ τὸ θέλημάν του.

σιχ. 153: ἀγάπα τοὺς ὁποῦ 'μιλοῦν ὀρθὰ ἀκολακεύτως.

ἔπειτα παρὰ Πτωχοπροδρομῷ Α'. 84:

ἀνάθεμα τὰ γράμματα, Χριστέ, καὶ 'ποῦ τὰ θέλει!

301. ἔδ' ὁ παπᾶς ὁποῦ φαγεν τὸ θαυμαστὸν ἀπάκειν:

καὶ παρ' ἄλλοις μετὰ τούτους.

Αἱ: ὁ ποῖος, ὁποῖος, ὁ ὁποῖος κλ. καὶ περ ὕστερον τῆς ὁποῦ ἐν τῇ
γραφτῇ γλώσσει ἀναφαινόμεναι, εἶνε ὅμως τοῦλάχιστον ἐπ' ἴσης, ὡς καὶ
ἡ ὁποῦ ἀρχαίαι τὴν τοιαύτην χρῆσιν, καὶ ἰσόχρονοι τῇ οὐσιαστικῇ χρῆ-
σει τῶν πάλαι ποιότητος δηλωτικῶν ὁποῖος (σήμερον ὅποιος), οἶος καὶ
ποῖος (σημ. = τίς;), ὅθεν καὶ προῆλθαν. Καὶ ἡ μὲν τῆς ποῖος τοιαύτη
χρῆσις ἐξ αὐτῶν τῶν ἀττικῶν χρόνων κατὰγεται· ὅχι δὲ πολὺ μεταγε-
στέρα ἐν τῇ δημῳδαί τοῦλάχιστον, καὶ περ οὐ μαρτυρουμένη, φαίνεται
ἡ τῶν ὁποῖος καὶ οἶος, συνωνύμως ταῖς: ὅστις, ὅς, μόνον ἐκ τῆς ὁμοίας
χρήσεως τῆς ποῖος συμπεραίνοντι. Ἀφ' οὗ δ' ἡ οὐσιαστικὴ τούτων χρῆ-
σις ἤδη περὶ τὸν Ι'. αἰῶνα σταθερωτέρα ἀπέβη, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ Κ. Πορ-
φυρ. ἐκθ. τῆς βασιλ. τάξεως σλ. 338: καὶ κατὰ τὸν ὀρδινον τοῦ λαχ-
μοῦ ἐπαίρει ὁ πρῶτος οἶον θέλει = ὅ, τότε δυσὶν θάτερον, ἢ κατ' ἀρ-
χὰς μὲν αὐταὶ αἱ: ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον οὕτως ὅφ' ἐν γραφόμεναί τε
καὶ προφερόμεναι, ὕστερον δὲ ἢ καὶ συγχρόνως κατὰ διαλέκτους καὶ
χωρίς, ὡς: ὁ ποῖος, ἡ ποῖα, τὸ ποῖον, τοῦ ἐναρκτικοῦ ο ὡς ἄρθρου ἐκ-
λαμβανομένου καὶ συμμετέχοντος τῆς κλίσεως τῆς ποῖος καὶ τέλος κα-
τὰ τὴν αὐτὴν ἀπάτην, ὅφ' ἐν μὲν γραφόμεναι, ἀλλ' ἤδη ἀληθῆ ἄρθρα
προσλαβοῦσιν: ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποῖα κλ. κατέλαβαν τὸν τόπον τῶν: ὅς, ἡ,
ὅ, ὅστις, ἥτις, ἐπ' ἀναφορᾶς ὠρισμένης, ἐπὶ δ' ἀορίστου κατὰ προεπιβα-
σμὸν τοῦ τόνου καὶ μετὰ ἢ ἄνευ τῶν μορίων καὶ ἄρ, ὡς: ὅποιος (καὶ
ἄν) θέλει (ἡ) = ὅστις βούλεται, ὅς ἄρ βούλεται. ὅποιον (καὶ ἄν) ἰδῇ
= ὅν(τινα) ἄν ἰδῇ κλ. Ἡ αἱ (ἡδη τότε τελείως οὐσιαστικά, ὡς εἴρηται,

ἀποθᾶσαι) ἐρωτηματικαὶ ποῖος, ποία, ποῖον τὰ ἄρθρα προσλαβοῦσαι, ὡς: ὁ ποῖος, ἡ ποία κλ. ἔγειναν ἀναφορικαί· ἐκ δὲ τούτων ὕστερον κατὰ συσσωμάτωσιν τῶν προτέρων ἄρθρων καὶ πρόσληψιν δευτέρων προήλθαν αἱ: ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον. ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον. Πιθανώτερον μὲν τὸ πρότερον, ἔτι δὲ πιθανώτερα καὶ τὰ δύο· διότι ἀνάλογα συνέβησαν καὶ ἐν συγγενέσι γλώσσαις, παλαιαῖς τε καὶ νέαις. Οὕτω π. χ. ἐν μὲν τῇ λατινικῇ καὶ τῇ γερμανικῇ, οὐδὲν σχεδὸν διαφέρουσιν ἀλλήλων τυπικῶς αἱ ἐρωτηματικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαί: *quis* (τίς;), *qui* (τίς; καὶ ὅς), *quid* (τί;), *quod* (τί; καὶ ὅ, ὅ, τι), *qualis* (ποῖος; οἷος), *quantus* (πόσος; ὅσος) κτλ. — *was* (τί; ὅ), *welcher* (τίς, ποῖος; ὅς)· αἱ δὲ ῥωμανικαὶ ὄχι μόνον ἐτήρησαν ταύτην τὴν ἀρχὴν τῆς μητρὸς λατινικῆς, ὡς ὅτε λέγουσι: *qui* = τίς; καὶ ὅς, ἰταλ. *chi. que* = τί; ὅς, ἡ, ὅ, ἰτ. *che* κτλ., ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐρωτηματικῶν *qualis, quale* = ῥωμαν. *quel, quelle*, ἰτ. *quale* μετὰ τῶν ἄρθρων *il — le, la* ἐσχημάτισαν τὰς νέας ἀναφορικάς: *il quale — le quel, la quale — la quelle*, αἵτινες οὐσιαστικῶς ἐκλαμβάνονται, καθὼς καὶ αἱ ἀντίστοιχοι νεοελληνικαί: ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία κ.λ. Ἀλλ' ἐκ ταύτης τῆς ὁμοιότητος παραχθέντες δὲν πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι ἡ νεωτέρα ἐλληνικὴ τὰς ἔπλασε, μίαν τινὰ τῶν ῥωμανικῶν μιμουμένη· διότι κατὰ τὸν Ι. αἰῶνα, ὅτε πιθανώτατα ἐν πλήρει χρήσει ἦσαν αἱ ἐλλην. ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον καὶ ὁ ποῖος, ἡ ποία, τὸ ποῖον, δὲν ἦσαν ἀκόμη διαπεπλασμέναι αἱ ῥωμανικαὶ γλώσσαι.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς τούτους λόγους οὐδ' ἡ τῆς ὅπου (ὀποῦ) χρήσις ἐνεφυτεύθη εἰς τὴν ἐλληνικὴν κατὰ μίμησίν τινος τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν, π. χ. τῆς ἰταλικῆς, ὡς ὁ Κοραῆς (Ἀτ. Α. 65) ὑπονοεῖ, ἐπὶ παντὸς γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ πτώσεως τὴν *che* μεταχειριζομένης. Τὸ αὐτὸ ἢ ὅμοιον γλωσσικὸν πνεῦμα ὁμοίους τύπους ἔπλασε καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ δύσει.

Ἡ ὀποῖος ἐπὶ ἀοριστοτέρας σημασίας ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Α. Κομν. στ. 91. ὀποῖος σὲ κάμη τι κακὸν, οἷος ἄρχ καὶ ἐνι, μέσα σου μὴ τοῦργίζεσαι, μηδὲ κακὸν τὸν κάμης.

οὕτω καὶ οἶαρ = ἦντινα, ἦν ἂν ἐν τῷ Β. Χ.

καὶ οἶαρ κρίνης ἐξ αὐτὰς κάλλιπεν παρὰ τὰς ὄλας ἐκείνην δὲ καὶ τὸ βεργίν ὡς δέσποιναν τῶν ὄλων.

Τῆς δ' ἐπὶ τὸ οὐσιαστικώτερον συνωνύμως ταῖς οἶ, αἶ, ᾶ, οἶτινες, οἶ ἂν κλ. χρήσεως τῶν ὅσοι, ὅσαι, ὅσα, ὡς ἐν τοῖς: ὅσοι θέλουν ἄς ἔλθουν =

οἵτινες (οἱ ἄν) βούλονται (βούλωνται) ἐλθέτωσαν = οἱ βουλόμενοι ἐλθ.

— Α. Κομν. στ. 81 κεξ.

ὅσοι οὐ τρέχουν φυσικῶς, οὐκ ἔχουν, ὡς ἀρμόζει,
καθὼς ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, μᾶλλον ἀλλέως πράττουν,
θλίβουν, ζημιώνουν, ἀδικοῦν καὶ καταβλάπτουν πάντας.

ἡ ἀρχὴ κεῖται ἐν τοῖς ὁμηρ. Β, 681 κεξ.

Νῦν αὖ τοὺς ὅσσοι τὸ πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον,
οἳ τ' Ἄλόν οἳ τ' Ἀλόπην, οἳ τε Τρηχὶν' ἐνέμοντο,
οἳ τ' εἶχον Φθίην ἢ δ' Ἑλλάδα καλλιγύναικα κτλ.

Πρόβλ. Β, 484:

ἔσπετε νῦν μοι, — — — —

οἵτινες ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν
Τοιαῦτα καὶ τὰ Αἰσχύλου ἐπτὰ ε. Θ. 290 (Herm.)

— — — — εὐτραφέστατον

πομάτων ὅσων ἴησιν Ποσειδᾶν ὁ γαῖάοχος.

Προμ. 979: ἀπλῶ λόγῳ τοὺς πάντας ἐχθαίρω θεοῦς,
ὅσοι παθόντες εὖ κακοῦσι μ' ἐκδίκως.

ζ'.) Ἑρωτηματικά.

Τρία εἶνε τὰ θέματα, ἐξ ὧν ἐσχηματίσθησαν αἱ ἐρωτηματικά ἀντι-
ωνυμῖαι τῶν ἀρίων γλωσσῶν, τὰ: ΚΑ, ΚΝ (ΚΥ), ΚΙ, μᾶλλον δ' ἐν μό-
νον τὸ θεμελιώδες, τὸ ΚΑ, ἐξ οὗ καὶ τὰ λοιπὰ δύο. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ
ΚΑ καθαροῦ ἔγενιναν αἱ σκανδικτικαὶ *ka s* τίς (ἀρσ.), *kā* (θηλ.), αἱ ζεν-
δικαὶ *kas* (ἀρσ.), *kā* (θηλ.), *kad* (οὐδ) καὶ αἱ ἀρχαιόταται ἑλληνικαὶ
κό-ς, *κή*, *κό*, ὅθεν μόνον πτώσεις τινὲς ἐπιρρηματικά διετηρήθησαν ἐν
τῇ Ἰάδι, οἷαι αἱ: *κοῦ* (= *ποῦ*), *κῆ* (πῆ), *κῶς* (πῶς), τὸ *χρον*. ἐπίρρημα
κότε (πότε;) καὶ αἱ διὰ τῶν ἐπιθεμάτων *γα* (ια), *λικο*, *τιο* καὶ *τερο*
παρηγμέναι ἐπιθετικά *κο-ίος* (πυ-ίος), *κόσ(σ)ος* (πόσ[σ]ος = *κό-τιο-ς*,
πό-τιο-ς), *κότερος* (πότερος), *πηλίκος* (ἔδηλον ἂν ποτε ἐλέγετο *κηλί-*
κος). Τούτων αἱ μὲν ἀπὸ *κ* ἀρχόμεναι εἶνε ἀρχαιότεραι καὶ ἀπέμειναν
μέχρις ἐσχάτων ἐν τῇ ἰωνικῇ διαλέκτῳ, τινὰ δὲ λείψανα καὶ ἐν τῇ ἀλ-
βανικῇ, αἱ δὲ ἀπὸ *π* νεώτεραι καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς διαλέκτοις συνήθεις.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ΚΑ προλαμβάνοντος τὸ ν (F) προῆλθαν αἱ λατινικαὶ
quae, *quod*, ἐν. γεν. *quojus*, δοτ. *quoi* ἀρχαιότεραι τῶν *cujus* *cui* κλ.
μεταβάσει δὲ τοῦ *k* εἰς *h* αἱ γοτθικαὶ *hva-s*, *hvō* (θηλ.), *hva* (οὐδ.),
ὅθεν κατὰ παντελῇ ἀφαίρεσιν τοῦ ἐναρκτικοῦ φθόγγου οἱ νεογερμ. τύποι
wer (τίς), *was* (τί) — ἐκ δὲ τοῦ *ki* καθαροῦ μὲν ἡ οὐδ. σκρ. *kim* (τί)

τύπος μοναδικός ἀντὶ τοῦ *kí* ἢ *kit*, καὶ αἱ ἑλληνικαὶ *τίς, τί* μετὰ τῶν λοιπῶν πτώσεων, ἐνθα ἀναφαίνεται τὸ *ν* ὡς θεματικόν, ἴσως ἐκ τοῦ σκρ. ἐκείνου *m* τοῦ *kim* παρανοηθέντος προελθόν· ἐκ δὲ τοῦ *kui* αἱ λατιν. *quis, quid, quibus, qui qui*· ἐκ δὲ τοῦ *ku* μόνον τινὰ σανσκριτικά καὶ ζενδικὰ ἐπιρρήματα, οἷα τὰ: *kutra* ποῦ; *ku'tras* πόθεν; *ku'-ha* ποῦ; *kva'* ποῦ; *ku'tr'a* καὶ *kva* ποῦ; *ku'í'a* πῶς;

Ἐκ τοιαύτης λοιπὸν ἀρχῆς ὠρμημέναι αἱ ἐρωτηματικαὶ τῆς Ἑλληνικῆς εἶνε:

- 1) οὐσίας: *τίς, τί* πότερος (= τίς τῶν δύο', ἰων. κότερος.
- 2) ποιότητος: ποῖος, ποῖα, ποῖον καὶ ἰων. κοῖος, κοῖη, κοῖον.
- 3) ποσότητος: πόσ(σ)ος, πόσ(σ)η, πότ(σ)ον· ἰων. κόσος κόση κλ.
- 4) μεγέθους: πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον.
- 5) τόπου ἢ πατρίδος: ποδαπός, ποδαπή, ποδαπόν.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ τῶν οὐσιαστικῶν ἐρωτηματικῶν τὸ μὲν οὐδ. *τί* μέχρι σήμερον διασώζεται: *τί* εἶνε τοῦτο; *τί* κάμνεις; Ἐκτὸς δὲ τῆς κυρίως οὐσιαστικῆς ταύτης χρήσεως φέρεται καὶ ἐπιθετικῶς ὅχι μόνον μετ' οὐδέτ. ἐν. οὐσιαστικῶν, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ *τί* *πρᾶγμα* (= τῷ ἀρχ. *τί* *χρῆμα*; Εὐρ. Ἰππ. 909), *τί* *ζῶον*; ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀρσεν. καὶ θηλ. καὶ πληθυντικῶν: *τί* *καιρός* εἶνε τοῦτος; = ποῖος καιρός· *τί* *ἄνθρωποι*; = *τίνες* (ποῖοι) *ἄνθρωποι*; *τί* *ἡμέρα* εἶναι τούτη; *τί* *γυναῖκες*; *τί* *νέα* φέρεις; = *τίνα* (ποῖα). Οὕτω συντάσσεται τὸ *τί* ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μᾶλλον, ὅτε ἐκλαμβάνεται κατηγορηματικῶς· *τί* οὖν ταῦτά ἐστιν; Ξενοφ. Ἀναβ. Β'. 1, 22. *Τί* σοι φαίνεται ὁ νεανίσκος; Πλατ. Χαρμ. 154 d = τοῖς νεωτέροις: πῶς σου φαίνεται ὁ ν.; — Αἱ νεώτεροι φράσεις: *τί* *ἄνθρωπος*; *τί* *καλός*; *τί* *φρόνιμη*; καὶ αἱ ὅμ. ἐκλαμβάνονται ὅχι μόνον ἐρωτηματικῶς, ἀλλὰ καὶ θαυμαστικῶς, ἐνθα τὸ *τί* συνωνυμεῖ τῷ *πόσον* καὶ τοῖς ἀρχ. ὡς, *Μαρ.* «Οὕτω τὸ ἐξηγεῖ ὁ Σουῖδης· *τί* *καλὴ* ἢ *τάξις*; ἀντὶ τοῦ *Μαρ.* Κορ. — Τὸ *τί* ἐκλαμβάνεται καὶ σήμερον, καθὼς καὶ πάλαι, ἀντὶ τοῦ διὰ *τί*; *τί* *φωράζεις* τόσο(ν) = διὰ *τί*. *τί* *κλαίεις* = διὰ *τί*; καθὼς καὶ ἐν Ἰλ. Α, 362.

Ἐκ τῆς φράσεως *τί* εἶνε τὰ (λέγεις, κάμνεις); = *τί* *ἐστίν* ἢ κτλ. κατὰ κρᾶσιν προῆλθε τὸ ἐρωτηματικὸν *τίντα* ἢ *τεῖντα*, καὶ ἐντεῦθεν κατ' ἀφίρσεις *εἶντα* ἢ *ἔντα* (συνηθέστατον ἐν Χίῳ), ἐνθα κατ' ἀρχῆς μὲν μέχρι τινὸς διετηρεῖτο ἀκόμη ἡ ἀναφορικὴ σημασία τοῦ *τά*, ὡς ἐν τῷ Θ. Ρ. καὶ ὁποῦ κόντρα λέγει τοῦ Θεοῦ, ἐγὼ ξεύρω *τίντα* χάνει.

παρὰ Σ. Σ. καὶ ὁ νοῦς των *διχλογί*ζεται τὸ πῶς θέλουν μοιράσιν,

καὶ *τίντ'* ἀφῆκε *πᾶς* ἐνὸς καὶ πότε νὰ τὸ πάρῃ.

ὕστερον δ' ἐπισκοτισθείσης, τά: *τίρτα* καὶ *ἔρτα* ἀπέβησαν ὅλως ἰσοδύναμα τοῖς· *τί*, *τίνα*. π. χ. παρὰ Σ. Σ.

καὶ εἶδεν τὸ πῶς ἐδιάγασιν καὶ *τίρτα* τάξιν εἶχαν.

αὐτ. καὶ μὲν ὁ νοῦς μου μεριμνᾷ εἰς *ἔρτα* τρόπον εἶμαι.

Θ. Ρ. καὶ δὲν ἐγείρεται ἀπ' αὐτὰ νὰ τοῦ πῇ *ἔρτα* ταῦτα.

κάπου ἀκούεται καὶ *τίρτο* = *τί* ἢ τὸ = *τί* ἐστὶν ὃ = *τί* κατὰ τὰ προειρημένα, ὡς ἐν τῷ ἀσματίῳ.

τίντο, μωρή, τιντὸ

τὸ φουστάνι σου κοντό; κτλ.

Ἀντὶ δὲ τοῦ ἀρσ. καὶ θηλ. τίς ἢ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὰ ἐπιθετικά *ποῖος*, *ποία*, καὶ πρὸς τοῦτο τὴν ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἀρχαίας λαβοῦσα. Οὕτω π. χ. παρ' Αἰσχ. Ἀγαμ. 263 *ποίου χρόνου*; = *πότε*; αὐτ. 1046 ἄ ποῖ ποτ' ἤγαγές με; πρὸς *ποίαν* στέγην;

— πρὸς τὴν Ἀτρειδῶν.

αἱ *ποίου* καὶ *ποίαν* ἰσοδυναμοῦσι ταῖς *τίρος*, *τίνα*. Ὁμοίως παρὰ τῷ Αἰσχ. Χοηφ. 169.

πολαὶς ἐθεύραις (δμόπτερος ὁ βόστρυχος); = *τίσι*, *τίνος*.

170 αὐτοῖσιν ἡμῖν κάρτα προσφερής.

παρ' Εὐριπ. Ἀνδρομ. 388 κεξ.

Τί καίνεις μ'; ἀντὶ τοῦ; *ποίαν* πόλιν

προὔδωκα, τίνα σὼν ἔκτανον παίδων ἐγώ;

ποῖον δ' ἔπρησα δῶμ';

αὐτ. 1125 κεξ.

τίνος μ' ἕκατι κτείνειτ' εὐσεβεῖς ὁδοὺς

ἤκοντα; *ποίας* ὄλλυμαι πρὸς αἰτίας;

Πρβλ. Βακχῶν στ. 1273. 1290. Ἐκάβης στ. 159 — 162.

τίς ἀμύνει μοι; *ποία* γέννα,

ποία δὲ πόλις;

φροῦδος πρέσβυς, φροῦδοι παῖδες.

ποίαν ἢ ταύτην ἢ κείναν

στείχω; ποῖ δ' ἦσω; κτλ.

αὐτ. 1059. 1264. Ἡλ. 905.

εἶεν· *τίν'* ἀρχὴν πρῶτά σ' ἐξείπω κακῶν,

ποίας τελευτάς; *τίνα* μέσον τάξω λόγον;

Ἰφιγ. Ταυρ. 499.

σοὶ δ' ὄνομα *ποῖον* ἔθεθ' ὁ γεννήσας πατήρ;

Πρβλ. αὐτόθι 625. 1319.

τὸν ποῖον; ἄρ' ὃν Τυνδαρίς τίκτει κόρη;

Ἰων. 258. Ῥήσου 278. 403. 703—5. Τρωάδων 505. Ἐν δὲ τῷ Ἀρι-
στοφάνους Νεφ. 153 κεξ.

τί δῆτ' ἄν, ἕτερον εἰ πύθιο Σωκράτους
φρόντισμα; — ποῖον; ἀντιβολῶ, κάτειπέ μοι.
τὸ ποῖον δύναται ἀδιαφόρως = τῷ τί ἢ τῷ τί λογῆς νὰ ἐκληφθῇ.
Πρβλ. αὐτ. 247.

ποίους θεοὺς ὁμεῖ σύ;
367. 685. Σφηκῶν 181 κεξ.

— — — ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία φέρεις
κάτω γε τουτονί τιν ὑποδεδυκῶτα

— ποῖον; φέρ' ἴδωμεν. — τουτονί. — τουτί τί ἦν.

αὐτ. 4498. Εἰρην. 224. Ὀρν. 1208. 1233 κ. ἀλλαχοῦ ἔπειτα παρ'
Ἀριστοτέλει Πολιτ. Α'. 4, 1. ἔστι δὲ χρηματιστικῆς μέρη χρήσιμα τὸ
περὶ τὰ κτήματα ἔμπειρον εἶναι, ποῖα λυσιτελέστατα καὶ ποῦ καὶ πῶς
κτλ. — — — δεῖ γὰρ ἔμπειρον εἶναι πρὸς ἄλληλά τε τούτων τίνα
λυσιτελέστατα καὶ ποῖα ἐν ποίοις τόποις κτλ. Θεοφρ. χαρακτ. Η. ποῖα
γὰρ οὐ στοῦχ, ποίω δὲ ἐργαστηρίω, ποίω δὲ μέρει τῆς ἀγορᾶς οὐ διημε-
ρεύουσιν ἀπανδάν ποιοῦντες τοὺς ἀκούοντας; — Πολυβ. Γ'. 8 εἰ δέ τις
ἔροιτο τὸν συγγραφέα ποῖος ἦν καιρὸς οἰκειότερος τοῖς Καρχηδονίοις ἢ
ποῖον πρᾶγμα τούτου δικαιοτέρον ἢ συμφορώτερον κτλ. 5'. 36 ζητοῦ-
σιν ἐκ τοῦ χαρακτῆρος ποῖον ἐκ τῶν φυλακείων λέλοιπε. 44 ἐν ποίᾳ
ῥύμῃ καὶ ποίῳ τόπῳ τῆς Ῥώμης σκηνοῖ. ΙΒ'. 40 (44) πρὸς ποτέρους
ἦλθε καὶ πρὸς ποίας πόλεις τῶν ἐτέρων. Διοδ. Σικ. ΙΒ'. σλ. 128
(Teubn.). Οἱ τοὺς Θουρίους οἰκοῦντες ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους ποί-
ας πόλεως ἀποίκους δεῖ καλεῖσθαι τοὺς Θουρίους καὶ τίνα κτίστην δι-
καιον ὀνομάζεσθαι — Πολὺ δὲ περισσώτερον παρὰ τοῖς μ. Χ. ὡς παρ'
Ἰγνατίῳ π. τοὺς ἐν Ταρσῷ κεφ. 6 ποῖος δὲ ἄνθρωπος ἔλεγεν· καταβέ-
βηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα κτλ. περὶ ποίου δὲ ἄν-
θρώπου ἔλεγε τό ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον.
Ἰγνατ. π. Φιλιππησ. 7 νόμων δὲ ποίῳ πληρωτῆς γέγονεν, ὃ μῆτε
γνώμη τινὸς μῆτε ἐξουσία ὑπέικων; παρ' Ἑρμῇ Παραβ. Γ'. καὶ οὐ
φαίνονται τὰ ξηρὰ (δένδρα) ποῖα εἰσιν ἢ τὰ ζῶντα κτλ. Παραβ. Θ'.
14 βλέπεις οὖν ποίους βαστάζει; τοὺς ἐξ ὅλης καρδίας φοροῦντας
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. — Ἰωσήφῳ Ἰουδ. ἀρχ. ις'. σλ. 8, 24 (Teubn) ποῖα
μὲν ἔννοια πρὸς τὸν ὑμέτερον οἶκον παραλέλειπται; ποῖα δὲ πίστις ἐν-
δεῆς ἐστίν; τίς δὲ οὐ νερόνεται τιμῇ; ποῖα δὲ χρεῖα μὴ εἰς πρῶτον ὀρεῖ;
— Ψευδοπλουτάρχῳ π. τ. βίου κ. τ ποιήσ. Ὁμήρου 1 ποίῳ τ' ἦν
γονέων καὶ πόθεν. Πρβλ. 4 ἐπηρώτα τὸν θεὸν τίγων τ' εἶη γονέων καὶ

πόθεν· καὶ *Πρόκλου* π. *Ὁμήρου* *τίκων* γονέων ἢ *ποίας* ἐγένετο πατρίδος. παρὰ *Πρίσκω* σλ. 152. 3 ἐμερίζετο οὖν τὴν γνώμην καὶ διηπόρει *ποίοις* (= *τίσι*) πρότερον ἐπιθήσεται. 170, 10 *τίνα* γὰρ πόλιν ἢ *ποῖον* φρούριον σεσῶσθαι ἔλεγεν ὑπ' ἐκείνων; κτλ. πρβλ. 199, 16 κ. ἄλλ.— παρὰ *Ζωσίμω* σλ. 233, 13 ἀπαγγέλλειν τε αὐτοῖς ὅποι εἴη καὶ *ποίοις* ἐπιέναι τόποις ἢ ἀνδράσι προσήκει. πρβλ. 232, 21. — παρὰ *Θεοφάνει* χρον. σλ. 38, 5 ἀμνηχανούντων δὲ αὐτῶν *ποῖος* ἄρα εἴη ὁ δεσποτικὸς σταυρὸς καὶ σφόδρα τῆς μακαρίας *Ἑλένης* λυπουμένης, ὁ *Μακάριος* φερωνύμως ἐπίσκοπος διὰ πίστεως ἔλυσεν τὸ ζητούμενον. 5, 17 ἐν *ποίῳ* χρόνῳ ἐκάστου βασιλέως *ποία* πρᾶξις γέγονεν. παρὰ *Κωνσταντ.* *Πορφυρ.* ἐκθ. τ. βασιλ. τάξ. 446, 1 κεξ. εἶτα (ἡρώτα) *ποία* ὁδὸς ἐστὶ στενόχωρος καὶ κρημνώδης καὶ ἐπικίνδυνος καὶ *ποία* πλατεῖα καὶ εὐδιάβατος κτλ. εἶτα ἡρώτα περὶ αὐτῆς τῆς χώρας, πόσα κάστρα ἔχει καὶ *ποῖα* τούτων εἰσὶν ὀχυρά καὶ *ποῖα* ἀνόχυρα, καὶ *ποῖα* πολυάνθρωπα καὶ *ποῖα* ὀλιγάνθρωπα κτλ. Οὕτω φθάνομεν εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς σύσσωμος ἀναφαίνεται ἐν γραφῇ ἡ δημώδης γλῶσσαι· καὶ δὴ ἐν τῷ Β. Χ. εὐρίσκομεν συνήθη τὴν χρῆσιν τῶν *ποῖος*, *ποία*, *ποῖον* ἀντὶ τῶν *τίς*, *τί*.

καὶ *ποῖά* μοι ἀπόκειται εἰς ἰδική μου τύχην.

καὶ *ποῖαν* ἔδωκες τὸ βεργίν, νᾶνε κυρία εἰς ὅλους.

πρβλ. τὸ *ποῖαν* ἔδωκα τὸ βεργίν, κτλ.

καὶ *ποία* στράτα καὶ *ποῖαν* ὁδόν, ποῦ πορευθῶ ἢ ἀθλία;

ἐν τῷ Β. καὶ *ποῖος* οὐκ ἐδαγκάθηκεν ὑπὸ σκορπίου φθόνου;

ποῖος νᾶ ἐνὶ ἀρχηγός, νᾶ ἐνὶ καπιτάνος.

ποῖαν οὐκ ἤγειραν ψυχὴν ἐπὶ τὴν εὐφροσύνην;

τοῦτο καὶ μόνον ἔλειπε, τὸ *ποῖον* νᾶ ποίση αὐθέντην,

ποῖον νᾶ ποίση στρατηγόν, νᾶ ποίση καπετάνον κτλ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ *τίς* χρῆσις δὲν ἔλειψεν ὁλοσχερῶς καὶ διὰ μιᾶς ἐκ τῆς δημώδους γλώσσης· διότι ὅχι μόνον παρὰ Α. *Κομνηνῶ* πολλάκις ἀπαντᾷ, ὡς π. χ. ἐν τοῖς 40 — 41.

ὁ ἄρρωστος, ἂν λαιμαργεῖ, *τίς* νᾶ τὸν θεραπεύσῃ;

καὶ τὸν μωρόν, ἂν δυστυχεῖ, *τίς* νᾶ τὸν παρηγορήσῃ;

καὶ παρὰ *Πτωχοπροδρομῶ* ἐν Β'. στ. 76. 77. καὶ ἐν τῷ Β. Χ. ε. 358,

τίς εὐγενὴς ῥωμογενὴς πάσχει δι' αὐτό;

νᾶ μάθῃς ἀπὸ λόγου μου, *τίς* καὶ *τίνος* ὑπάρχω.

καὶ ἐν Β. οἶδά σε, φθόνε, *τίς* εἶσαι, *τίς* ἐνὶ ὁ τεκὼν σε.

ὦ κρῖμαν ὅπου γίνεται! βαβαί! *τίς* μὴ θρηνήσῃ;

καὶ *τίς* οὐ περιθαύμασεν, ἐμβλέπων τὰ τοιαῦτα;

ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Δ. Ζήνῳ ἐν τῇ Βατραχομουμαχίᾳ ἐναλλάξ μὲν τοῦ ποῖος, ὡς ἐν στιχ. 17—20

ὁ βορθακάς τὸν ἐρωτᾷ· ξένης μου, ποῖος εἶσαι
καὶ πόθεν ἤλθες ἐδαπαῖ; μ' ἐμὲν φιλία ποῖσε.
εἰπές μου τὴν ἀλήθειαν τίνας ἔν' οἱ γονεῖς σου,
καὶ μὴ μου κρύψῃς τίποτες, τὸ ποῖ' σάν οἱ δικοὶ σου.

πρὸς οὓς παράβαλε τὸν στιχ. 28 κτλ.

Τὴν δὲ ποιότητα τὴν πάλαι συνήθως διὰ τῶν ποῖος, ποῖα, ποῖον ἐρμηνευομένην ἢ νεωτέρα ἑλληνικὴ διὰ τῶν γεν. ποῖας λογῆς, τί λογῆς ἐκφέρει, ὅπου τὸ τί μένει ἄκλιτον. π. χ. παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. 221 ἀκούσατέ το τί λογῆς ἦτανε τ' ἄρματά τους.

Ἡ ποῖος ἐν τῇ νεωτέρᾳ ὅχι μόνον συνίζησιν πάσχει, ἀλλὰ καὶ προσ-
σχηματίζεται, ὡς καὶ αἱ αὐτὸς καὶ τοῦτος, ὡς ἐξῆς·

Ἑνικός.

ὄν. ποῖος καὶ ποῖός. ποῖα καὶ ποῖά. ποῖον καὶ ποῖό.

γεν. ποῖου (ποιοῦ), ποῖανου. ποῖας, ποῖανῆς. ποῖου (ποιοῦ), ποῖανου.

αἰτ. ποῖον, ποῖόν. ποῖαν, ποῖάν. ποῖον, ποῖό.

Πληθυντικός.

ὄν. ποῖοι, ποῖοί. ποῖαις, ποῖαῖς. ποῖα, ποῖά.

γεν. ποῖων, ποῖῶν.

ποιανῶν καὶ ποιωνῶν καὶ διὰ τὰ τρία γένη.

αἰτ. ποῖους, ποῖούς. ποῖαις, ποῖαῖς. ποῖα, ποῖά.

Ἀντὶ τῆς πότερος ἢ νεωτέρα γλῶσσα μεταχειρίζεται τὴν περίφρασιν ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο (ἢ ποιός ἀπὸ τοὺς δύο), πρότερον δὲ καί : τίς τῶν

δύο, ἢ μόνον τίς, τί. Καὶ τούτων μὲν ἡ χρῆσις εἶνε ἤδη παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, π. χ. παρὰ Ξενοφ. Κύρου Π. Α'. 3, 17 : τοῦτ' ἔφη σκεπτέον εἶναι, τίς κτῆσις δικαία ἐστὶ, πόττερα τὸν βίᾳ ἀφελόμενον ἔχειν, ἢ τὸν ποιησάμενον ἢ πριάμενον κεκτῆσθαι — παρὰ Πλάτωνι ἐν Φιλήβῳ 52. d. τίποτε χρὴ φάναι πρὸς ἀλήθειαν εἶναι; τὸ καθαρὸν τε καὶ εἰλικρινές, ἢ τὸ σφόδρα τε καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ ἱκανόν; — Πρὸβλ. Ἀνθολογ. Θ'. 178, 5. ΙΑ'. 183, 4. 376, 6. ἐκείνων δὲ παρὰ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, π. χ. ἐν τῇ Κ. Δ. Ματθ. ΚΑ'. 31 : τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; Λουκ. Ζ'. 42 : τίς οὖν αὐτῶν (τῶν δύο), εἰπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; ΚΒ'. 27 : τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; Παύλου π. Φιλιππ. Α'. 22 καὶ τί αἰρήσομαι, οὐ γνωρίζω. συνέχομαι γὰρ ἐκ τῶν δύο.

Ἡ δὲ τῶν πόσος, πόση, πόσο(ν) χρῆσις εἶνε καὶ σήμερον ἡ αὐτή,

καθὼς καὶ πάλαι. Ἀντὶ δὲ τῶν *πηλίκος*, *πηλίκη*, *πηλίκον* ἢ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὰς περιφράσεις: πόσον μέγας (μεγάλος), πόσων χρόνων ἢ (ἐπὶ τῆς ἐναντίας ἐννοίας): πόσον μικρός. Ἀντὶ δὲ τῶν ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν τὰς περιφράσεις: ἀπὸ ποῖον τόπου; ἀπὸ ποίαν πατρίδα; καθὼς καὶ ἡ ἀρχαία πολλάκις τὰς: ἐκ ποίας γῆς; ἐκ ποίας χώρας (πάτρης, πατρίδος);

Τὸ ποδαπός, καθὼς καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἡμεδαπός, ὑμεδαπός, ἀλλοδαπός, τηλεδαπός, παρτοδαπός, ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀφαιρετικῆς ποδ (ἐκ τῆς ὀνομαστ. πός (κός), ὅθεν γεν. ποῦ, δοτ. ποῖ) καὶ τῆς προθ. ἀπό, καθὼς καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἐκ τῶν ἀναλόγων ἀφαιρ. ἡμέδ (σρκ. *asmat*), ὑμέδ (σρκ. *yu'smat*), ἀλλόδ (σρκ. *anyat*), τηλέδ, παρτόδ καὶ τῆς ἀπό, ἐσῆμαινεν ἐτυμολογικῶς τε καὶ κατὰ τὴν μακρὰν χρῆσιν: ἀπὸ ποῦ, καθὼς καὶ τὰ ἀντίστοιχα: ἀφ' (ἐξ) ἡμῶν (ὕμῶν) ἄλλου ἢ ἄλλης γῆς, τηλόθεν, πάσης γῆς ἢ πάντοθεν. Ὑστερον δὲ κατ' ὀλίγον μετὰ τῆς σημασίας καὶ τὸν φθόγγον παρήλλαξε καὶ ἤρχισε νὰ σημαίνει = τῷ ποῖος (ποίας λογῆς), ὡς παρὰ [Δημοσθένει] κατὰ Ἀριστογείτ. Α. 40: τί οὖν οὗτός ἐστιν, κύων νῆ Δία, φασί τινες, τοῦ δήμου. Ποδαπός; οἷος οὗς μὲν αἰτιᾶται λύκους εἶναι, μὴ δάκνειν κτλ. Πρβλ. Πλουτ. Ἡθ. σλ. 218. Α. 220. F. Μετὰ τῆς αὐτῆς σημασίας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν τύπον ποταπός φέρεται παρὰ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, Διονυσ. Ἀλικαρν. Φίλωνι, Ἰωσήφῳ, Δουκιανῷ, Σέξτω τῷ Ἐμπειρικῷ καὶ ἄλλοις. Τὴν διττὴν ταύτην χρῆσιν τε καὶ τύπον μαρτυρεῖ ὁ τε ἀφορισμὸς τοῦ Φρυγίχου: « ποταπός διὰ τοῦ τ μὴ εἴπης, ἀδόκιμον γάρ· διὰ δὲ τοῦ δ λέγων ἐπὶ γένους θῆσεις: ποδαπός ἐστι; Θηβαῖος ἢ Ἀθηναῖος; Ἔστι γὰρ οἷον ἐκ τινος δαπέδου (;)· τὸ ποταπός δέ: ἐστι ποταπός τὸν τρόπον Φρύγιχος; φρόνιμος, ἐπιεικής. Χρὴ οὖν οὕτως ἐρωτᾶν, ποῖός τις σοι δοκεῖ εἶναι; » καὶ ὁ ἀφορισμὸς τοῦ Ἀπολλωνίου π. συντάξ. Α. 3. « ἐπὶ ἐθνικῆς ἐννοίας ποδαπός λέγομεν, ἢ ἔσθ' ὅτε ἀνθυπάγεται καὶ τὰ ἐν ποιότητι, ὅτε λέγομεν, ποδαπός ἐστι Τρύφων, μέλας ἢ λευκός. » — Τοῦναντίον τὸ ποῖος ἀντὶ τοῦ ποδαπός μετεχειρίσθη ὁ τε Φερεκράτης παρὰ Πλουτάρχῳ π. μους. σλ. 1142: « ποῖος οὗτος Τιμόθεος; Μιλήσιός τις Πυρρίας. » Καὶ ὁ Καλλίμαχος ἐπιγραμμ. Α'. « τίς; Ἐρχίνος. ποῖος; ὁ Κρής. » Ἐκ δὲ τῆς ποιότητος μετεφέρθη τὸ ποταπός καὶ εἰς τὴν ποσότητα, καθ' ἑκάτεράν δὲ φέρεται ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἐν τῇ Κ. Δ. π. χ. Λουκ. Ζ'. 39: τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνή; = τίς καὶ ποία; Ἰωάνν. α. ἐπιστ. Γ'. 1: ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ. — πόσῃν. Καθὼς δὲ τὰ *πηλίκος*, *ἡλίκος*, *τηλικούτος* κ.τ.λ. κατὰ περίστασιν ποτὲ μὲν: πόσον μέγας, τόσοον μέγας κτλ., ποτὲ δέ: πόσον μικρός, τόσοον μικρός ση-

μαίνουσιν, οὕτω καὶ τὸ ποταπὸς ἐκτὸς ἐρωτήσεως φερόμενον ποτὲ μὲν μέγας, πολλὸς σημαίνει, ὡς ἐν τῷ ποιήματι Β: « χαρὰν γὰρ εἶχε ποταπήν, χαρὰν πολλήν, μεγάλην », ποτὲ δέ: μικρός, εὐτελής, ὡς συνήθως ἐκλαμβάνεται σήμερον. Περὶ ταύτης τῆς σημασίας πρβλ. καὶ Κοραῖν Ἀτακτ. Δ'. 454.

η.) Ἀόριστοι ἄντωνυμιαί.

Αἱ ἀόριστοι ἄντωνυμιαί εἶνε καθ' ὅλου αἱ αὐταὶ καὶ αἱ ἐρωτηματικαί, τῷ τόνῳ μόνον διαφέρουσαι, ὅτι αὐταὶ μὲν ὀξυτονοῦνται καὶ συνήθως προτάσσονται ἐν τῇ προτάσει, ἐκείναι δὲ βαρυτονοῦνται, μᾶλλον δὲ συνήθως ἐγκλίνονται καὶ ἐπιτάσσονται. Εἶνε δὲ αἱ ἐξῆς.

ἀρχαῖαι

νεώτεραι

1) οὐσίας: τίς τί (τί ποτε)	τινάς, ἕνας, κἀνείς, κᾶποιος. τί, κᾶτι, τί ποτε (ὁ κάτις, ὁ κάποιος)'
τινὲς, ἔνιοι.	μερικοί.
2) ποιότητος: ποῖός, ποῖός τις.	κᾶποιας λογῆς, κᾶτι λογῆς.
3) ποσότητος: ποσός, ποσός τις.	κᾶμποςος.
4) μεγέθους: πηλικός.	κᾶμποσον μέγας (μικρός).

Παρά ταύτας καὶ αἱ ἐκ τῶν ἀρνητικῶν μορίων σύνθετοι:

οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδὲν)	κᾶνείς (κᾶμμία, κᾶνέν) 'δέν,
οὔτις, οὔτι.)	τίποτε 'δέν.
μηδεῖς, μηδεμία, μηδέν)	κᾶνείς (κᾶμμία, κᾶνέν, τίποτε).
μήτις, μήτι.)	'δέν, μηδέν.

καὶ τέλος εἰς τὰς ἀορίστους συγκαταλέγονται συνήθως, εἰ καὶ διάφορα σημαίνουσαι, καὶ αἱ:

ἕτερος, ἄλλος. ὁ ἕτερος, ὁ ἄλλος.	ἄλλος, ὁ ἕνας ἀπὸ τοῦς δύο, ὁ ἄλλος.
ἑκάτερος, ἑκαστός.	καὶ ὁ εἷς (ἕνας) καὶ ὁ ἄλλος, καθεὶς (καθένας).
ἄμφω, ἀμφοτέροι, — αι, — α.	καὶ οἱ (αἱ, τὰ) δύο.
πᾶς, πᾶς τις.	(πᾶς), καθεὶς (καθένας) πᾶς' ἕνας.
πάντες, πᾶσαι, πάντα.	ὅλοι, ὅλαι, ὅλα (πάντες, πᾶσαι) πάντα.
ὅλος, ὅλοι.	ὅλος, ὅλοι (οὔλοι ἰων.).

Οἱ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ τύποι τοῦ τίς, συνήθως ἀρσενικῶς καὶ οὐ-δετέρως ἐκλαμβάνομένου, εἶνε οἱ ἐξῆς.

ἐν.

πληθ.

ὄν. τινάς, τί.

τινές, τινά.

γεν. τινός.

τινῶν.

αἰτ. τινά(ν), τί.

τινάς, τινά.

Παράδειγμα τῆς ὄν. τινάς ἤδη παρὰ τῷ στιχουργῷ τοῦ Β. Χ.

στ. δέκα μῆνας τὸ κάμνασιν, τινάς οὐκ ἤξευρέν το.

στ. ἢ καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐχθρός τινας χαυνώσῃ.

ἔπειτα παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. σ. 393.

ὁ Κραμβοβάτης ἔφθασε, τινάς δὲν τον ἐμποδίζει.

Τοιοῦτον καὶ τὸ ἐκ τῆς (ἀνεκδότου) στιχηρᾶς περιγραφῆς τῆς ἐν Ἰωαν-
νίνοις πολιορκίας τοῦ Τεπελενιώτου Ἀλῆ ἐν ἀρχῇ :

Ποτέ τινας ἄς μὴν εἰπῇ, ὅτ' εἶν' εὐτυχησμένος
ἐδῶ 'ς τὸν κόσμον ὅσον ζῇ· ὅτ' εἶνε γελασμένος.

ὁ κόσμος εἶν' ἕνας τροχός, ἐδῶ κ' ἐκεῖ βατίζει,
ποτέ δὲν στέκει σταθερά, παντοτινὰ γυρίζει.

Τῆς δ' ἐν. αἰτιατ. τινὰν καὶ ἄλλων πτώσεων παραδείγματα φέρονται
καὶ ἐν ἀρχαιοτέροις δημοτικοῖς μνημείοις. Α. Κομν. στ. 120 κεξ.

ἂν δώσης τίποτε τινὰν, μὴ του τὸ δνειδίσης,
καὶ χάσης καὶ τὸ χάρισμα καὶ οὐ μὴ εὐχαριστήσης,
καὶ μοιάσης καὶ τινος ἀνθρώπου κακογνώμου,
ὥς εἴ τινες νὰ σπείρωσιν εἰς τὸ χωράφι σπόρον
χοίρους ἐμβάζουσιν εἰς αὐτὸ καὶ διαπανθοῦν τὸν σπόρον.

στ. 132. εἴ τις σου 'πῇ μυστήριον καὶ πιστευθῇ του λόγον κτλ.

πρὸς ὃν παράβλασε τὸν ἐξῆς ἐκ τῶν γάμων τοῦ Θεσέως βιβλ. Β'. παρὰ
Δουκαγκίῳ σλ. 969 :

καὶ τίς μπαρπούτα βίσταζε, τίς ἔλμον 'ς τὸ κεφάλι

ἐξ ἀμφοτέρων τούτων τῶν στίχων δυοῖν θάτερον συμπεραίνεται, ἢ ὅτι
τότε ἀκόμη ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἡ ὄνομ. τίς ἦτο συνήθης, ἢ οἱ στι-
χουργοὶ οὗτοι ἀρχαίζοντες τὴν μετεχειρίζοντο. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ στί-
χῳ ἡ τίς ἐπαναλαμβανομένη σημαίνει ἐπιμερισμόν. Ἄλλα δ' ἄλλων
πτώσεων παραδείγματα ἴδε παρὰ Ἀλ. Κομνηνῷ ἐν στιχ. 403. 444.
278. 296. 438 κ. ἄλλ. Ἀντὶ τῶν πληθυντ. τινές ἢ ἐνιοὶ ἡ νεωτέρα
μεταχειρίζεται τό: μερικοί, ὅπερ ἀναφίνεται ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ,
ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, περὶ τὸν Ι'. αἰῶνα ἐν τῷ βίῳ τοῦ Αἰσώπου σλ. 11,
2: ἔχεις μερικά κτήνη μισθώσασθαι ἢ πωλῆσαι.

Τὸ οὐδέτερον τι πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἀοριστίας προσέλαβε τὸ ποτέ.
Ἐστέρον δ' ἐπισημοποιήσεως ταύτης τῆς σημασίας τοῦ ἐπιπρ., τὸ τίποτε

ἀπέβη ἴσον τῷ ἀπλῶ τί, ἐπὶ δ' ἀρνήσεως = τῷ οὐδέν, μηδέν, ὡς ὅτε ἐρωτᾷ μὲν τις π. χ.: ἔφριες τίποτε; ἀποκρίνεται δ' ὁ ἕτερος, ἂν κενὸς ἔρχεται: τίποτε ὃ ἐ. οὐδέν. Οὕτως ἐκλαμβάνονται πολλάκις ἀρνητικῶς καὶ τὰ καθ' ἑαυτὰ θετικὰ κἀνείς, κἀνέν, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν. ἔπειτα τὰ ἐπ' ἴσης ἐκ θετικῶν (λατιν.) ὀνομάτων γενόμενα γαλλικά: rien (ἐκ τῆς αἰτ. rem τοῦ res), pas (ἐκ τοῦ passus, βῆμα). Ἡ δὲ τοῦ τίποτε ἀντὶ τοῦ τί χρήσις ἀναφαίνεται ἤδη παρὰ Ἀπολλοδώρῳ βιβλιοθ. Β'. 6, 4: καὶ τότε τίποτε δοῦσαν ἀντ' αὐτοῦ λαβεῖν αὐτόν. ἔπειτα παρ' Ἀρριανῶ Ἐπικτ. διατρ. Γ'. 43, 18 οἰκοδομεῖ τίποτε, εἴτα καταστρέφει. 24, 39 φλυχεῖν τίποτε. ἔπειτα ἐκ τῶν συνοδικῶν κανόνων Τόμου Γ'. σλ. 525. (ἐκδ. Πάλλη καὶ Ποτλῆ): ἵνα, ἐὰν τίποτε ἀληθείας ἔχειν ἡμᾶς οἴσθης, ἀντιλαβέσθαι τούτου μὴ ἀμφιβάλητε. 528 εἰ τίποτε ἀληθείας μετεῖχον. 530 εἰ αὐτοῖς — — — προσαρμόζει τίποτε ἀπὸ δωρεᾶς ἢ κληρονομίας. 624 τοιοῦτο τίποτε οὐκ ἠδυνήθημεν εὐρεῖν. ἔπειτα παρὰ Κωνσταντ. τῷ Πορφυρογ. ἐκθ τ. βασ. τάξεως. σλ. 334, 18 ἐὰν δείξῃ ὁ τοποτηρῶν ἄθλον τίποτε — — — οὐκ ἔχει ἄδειαν ὁ τοποτηρούμενος λαμβάνειν τίποτε. 403, 4: καὶ πῶς ἤλθε, μὴ τίποτε ἐν τῇ ὁδῷ εἰσιάνθῃ (γρ. αἰσθάνθῃ);, μὴ τίποτε παρελείφθῃ κ. ἄλλ. Τελευταῖον ἐν τῇ αὐτῇ μὲν χρήσει, ἀλλ' ὑπὸ τοῦς τύπους: τίποτε (ἰων. κ. ἀττ.), τίποτα (αἰολ.) καὶ μετὰ προσχηματισμοῦ (ς) τίποτες (ἔθεν καὶ) τίποτις καὶ τίποτας ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ἀπὸ Α. Κομνηνοῦ δημοτικοῖς στιχουργοῖς: Α. Κομν. στιχ. 20:

Ἐὰν δὲ τίποτε κρυφὴν καὶ συμβουλήν γυρεύσης.

Πρβλ. στιχ. 107. 114. 321:

οἰέ μου, ἴδε, ἂν ἔφαγες ξένον τίποτις πρᾶγμα.

πρβλ. στ. 405. 443 τίποτες κ. ἄλλ. Πτωχοπροδρ. Β'. 278. τίποτε.

513 τίποτε καὶ κατὰ δ. γ. τίποτα ἐν τῷ Β. Χ. στ. 54 τίποτε στ.

ἀνεψηλάφα, γύρευε, τίποτα οὐχ εὐρίσκει

στ. ἐνεψηλάφα, γύρευε, τίποτι οὐχ εὐρίσκει

παρὰ Σ. Σ. οὐδὲν κατέχουν τίποτας, ἔσφαλαν καὶ πλανῶνται.

αὐτ. τίποτε πρᾶγμα. τίποτε οὐ φελά την κτλ.

παρὰ Δ. Ζήνῳ ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Βατρειχομουμχίας

Μὴ νᾶχεις τίποτες βιβλίῳ νέο νᾶ μου πουλήσης;

στ. 85. ἀπ' ὅσα ὑρίσκονται 'ς τὴν γῆν, τίποτα δὲν τα τάσσω.

Τὰ ἀριθμητικὰ εἰς (ἕνας), μία (μία), ἐν (ἐνα) ἐξ ἀντωνυμικῆς ρίζης τὴν ἀρχὴν ἔλκοντα ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἀντωνυμικῶς ἐκλαμβάνονται, συνωνύμως τῇ ἀορ. τίς καὶ τῷ ἀοριστῷδε ἄρθρῳ τῶν νεωτέρων

γλωσσῶν, γαλλ. *un, une*. γερμ. *ein, eine* κ.λ. Καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ ταύτης τῆς χρήσεως ἀναβαίνει, ὡς ἀνωτέρω ἐδείχθη, εἰς τὸν έ. π. Χρ. αἰῶνα. ὁμοίως ἐκεῖ ἐδείχθη, ὅτι ἡ ἀριθμικὴ αὐτῶν χρῆσις οὐδὲ σήμερον εἶνε τόσον συνήθης ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ὅσον ἐν ταῖς λοιπαῖς νεωτέραις γλώσσαις. Ἐδῶ δὲ εἰς τὰ ἐκεῖ ἐκτεθειμένα παραδείγματα ἐπισυνάπτομεν ἄλλα τινὰ ἐκ τινων ἄλλων δημοτικῶν στιχουργῶν: ἐκ τοῦ Θ. Ρ.

διατὶ ἄπτει ἡ καρδούλα μου ἄν μιὰ φλόγα μεγάλη.

= φλόξ τις. αὐτόθεν:

ἔνα καράβι τό φερε, ὁποῦρραξε ἔς τὸν λάκκον
ἐκεῖχαςι τὸν Χάροντα κρυμμένον ἔῃνα σάκκον
μακάριος ὁποῦ ἔμπορεῖ τὸν μῆνα μία φόρα
καλὸν ἔνι ἔς τὸν ἄνθρωπον νὰ ξεύρη καὶ τὴν ὥρα.
καὶ εἰς τέτοιαναν ἐρώτησιν εἰς σοφὸς ἀπεκρίθη.

ἐκ τοῦ Σ. Σ.

ἂν ἔχεις ἔναν ἀδελφὸν καὶ νᾶνε πτωχότερός σου.

ἂν εὖρης ἔναν ἄνθρωπον νᾶχη ἐξαδέλφους δύο.

ἐμπῆκεν καὶ τριπῆδησε ἄν ἔνα παλληκάρι.

Τὸ μόριον *κᾶν* (= καὶ ἂν) ἤδη ἐκ τῶν ἄττικῶν χρόνων ἔχει πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ τινὰ περιοριστικὴν δύναμιν, ἴσην τῇ τῶν καὶ (ἐπιδοτικοῦ), γοῦν ἢ γέ, πῶς, πού, τοῦλάχιστον, ὡς ἐν τοῖς Σοφοκλ. Ἡλ. 1482. ἀλλὰ μοι πάρες *κᾶν* σμικρὸν εἰπεῖν = ἄφες με *κᾶν* (τοῦλάχιστον) δλίγον νὰ εἴπω. Θεοκρ. ΚΓ'. 41 *κᾶν* νεκρῷ χάρισαι τὰ σὰ χεῖλεα. Πρβλ. αὐτ. 35. Ἀνθολ. Ε'. 92. Λουκιαν. Θ. διαλογ. Ε'. 2. ἐκεῖναι μὲν σοι *κᾶν* ἐν γῇ μένουσι. Τίμ. 20. οἷς οὐδὲ *κᾶν* ὄνος ὑπῆρξε πώποτε. Ἡρωδιαν. Α'. 13, 8. σῶφρων πᾶς καὶ παιδείας *κᾶν* μετρίως μεμυημένος = καὶ τοῦλάχιστον μ. μετρίως πῶς. Ἐντεῦθεν προῆλθεν οἰκοθεν ἡ ἀοριστῶδης ἐκείνη σημασία του, ἣν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ συνήθως ἡ τις μετ' ἐπιθέτων, μάλιστα ποσότητος δηλωτικῶν, εἶχεν, ὡς ἐν τῷ Θεοκ. Ζ'. 87. ἡμέρας μὲν ἐβδομήκοντά τινες = κάμμιαν ἐβδομηκονταρὶά ἡμέραις καὶ τῷ Ἀλ. Κομν. 165.

ἀπέλθεις ἀναμείνατε ἄχρι *κᾶν* τρεῖς ἡμέρας

= ὡς δύο (ἢ) τρεῖς ἡμέρας. — καὶ Πτωχοπρ. Α'. 124.

κᾶν τέσσαρα τὸν δίδουσιν εἰς τὸ τρανὸν μουχρούτιν

= τρία τέσσαρα. Πρβλ. Β'. 199. — 89, 583. *κᾶν* δέκα. 198 *κᾶν* δεκατέσσαρα. — 65. 269. 582 *κᾶν* δεκαπέντε. — 197. 381 *κᾶν* εἴκοσι. — 275 *κᾶν* ὀλίγον. — Σ. Σ.

εἶχεν ἐντάμα μετ' αὐταῖς πολιτικαῖς *κᾶν* δέκα.

Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν σημασίᾳ τὸ *κἄν* ἤρχισε κατ' ἀρχᾶς μὲν νὰ συντάσσεται, ὕστερον δὲ καὶ νὰ συνθέτῃται μετὰ τῶν (ἀορίστων) ἀντωνυμιῶν εἰς (ἕνας), τίς, ποιός, ποσός, καὶ νὰ σχηματίζῃ τὰς νεωτέρας: *κἄν* εἰς (κἄν ἕνας), *κἄν* μία, *κἄν* ἕν (κἄν ἕνα), *κἄν* τις, *κἄν* τι κλ. καὶ τὰς: *κἄνεῖς* (κἄνένες), *κἄμμια*, *κἄνέν* (κἄνένα), *κἄ(τ)τις*, *κἄ(τ)τι*, *κἄ(π)ποιος*, *κἄμποσος*. Καὶ αἱ μὲν *κἄνεῖς*, *κἄμμια*, *κἄνέν* συνωνυμοῦσι τῇς ἀρχαιοτέραις *τίς*, *εἷς* *τις*, *τί*. ἐπὶ δ' ἀρνήσεως οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν. *μηδεῖς*, *μηδεμία*, *μηδέν* καὶ ἀναφαίνονται ἐν γραφῇ ἤδη ἀπὸ τοῦ Ἰ. αἰῶνος: ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου στιχ. 11.

ἐβγῆκε, διαλαλήθηκε, *κἄνένα* δὲν φοβᾶται.

A. Κορν. 319.

εἰς κοῖμα μέγα ἢ μικρὸν *κἄνένα* κατακρίνης
= *μηδένα*. Πρβλ. τὰ ἀνωτέρω περὶ τοῦ τίποτε εἰρημένα.

στιχ. 413. νὰ δείχνης πῶς δὲν χρειάζεσαι τί ποτ' ἀπὸ *κἄνένα*.

426 υἱέ μου, ἂν σε πιστευθῇ *κἄνεῖς* τι ἐκ τὸ ἰδικόν του.

Πτωχοπρ. Β'. 135.

κἄν εἰς οὐ βλέπει τὸ κουκκὶν ἀπὸ τοὺς καλογήρους.

185 μὴ νὰ τζακώσω πίνακαν *κἄν* ἕναν εἰς τὰς χεῖρας.

πρβλ. 241. 277. 429.

καὶ τζυγαρίζεται *κἄνεῖς* ὥς τοῦ νὰ τὸ 'πιτύχῃ

= τίς. ἐν τῷ B. X.

κἄνεῖς οὐδὲν ἐτόλμησε νὰ ἔμπῃ εἰς τὸ κάστρον.

ἄτρωτον ὅλον ἄβλαβον χωρὶς *κἄμμιᾶς* ἀνάγκης.

οἱ πάντες ἐσιώπησαν, *κἄνεῖς* λόγον οὐ δίδει —

μὴ ναῦρη πτώμα *κἄνερός* ἀπὸ τοὺς ἰδικούς του —

Θ. P. λέγω, ἂν ἔτυχε *κἄνεῖς* νὰ τὰ καλοσκοπήσῃ

καὶ ἂν 'φήσῃς καὶ *κἄνένα*, δυὸ θλίψῃς μὴ τοὺς χαρίζῃς.

Σ. Σ. *κἄνεῖς* οὐδὲν εὐρίσκεται καλός, ἐμπιστεμένος. —

καὶ ἂν ἦν καὶ φαίνεται *κἄνεῖς* καὶ ἔχῃ τάχα τε φίλον, —

ναῖπες: οὐκ ἦτον φίλος του *κἄνένας* ἀπ' ἐκείνους. —

καὶ δὲν ἔχει καὶ πούβετις *κἄνένα* παραθύρι —

οὐδὲ ἀνοίγουν *κἄνερός*, ὅλους ἀπηλογιάζουν —

νὰ 'πάγῳ νὰ πρῆγματευτῶ *κἄνένα* κεντηνάριν —

καὶ βλέπετε, *κἄμμι'* ἀπὸ σᾶς μὴ 'πάγῃ κ' ἐμπροδῶση κτλ.

Αἱ δέ: *κἄ(τ)τις*, *κἄ(τ)τι* καὶ μετὰ τοῦ ο (πρβλ. ὁ ποῖος — ὁ ὁποι-

ος. ὁ δεῖνα — ὁδεῖνα), *ὀκά(τ)τις*, *ὀκά(τ)τι* καὶ αἱ: *κἄ(π)ποιος*,

κἄ(π)ποια, *κἄ(π)ποιοι* (σπκνιωτέρα) καὶ μετὰ τοῦ ο: *ὀκά(π)ποιος*,

ὁκά(π)ποια, συνωνυμοῦσι ταῖς ἀρχαίαις τις, τί, εἷς τις, ἔν τι καὶ ἀναφαίνονται καὶ αὐταὶ ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρομῶ Ἀ. 170.

ὁκάποιας γειτόνισσας ῥοῦχον νὰ παρελύθη.

280 ὁκάτι πῶς ἐγένετον κτύπος εἰς τὸ κατώγειν.

Β'. 428. ἔχει τὸ ὄνομα καλόν, παράξενον ὁκάτι.

ἐν τῷ Β. Χ. 6.

ὅταν γὰρ ἐβασίλευε Ῥοδόφιλος ὁκάτις.

πρβλ. στ. 25. 296.

καὶ τότε βρῦσιν ἤρρηκεν παράξενον ὁκάτι.

Θ. Ρ. θρηνήσετε καὶ πῆτέ της ὁκάτι καταλόγι.

καὶ ἂν ἔχει κάτις καὶ πουγγὶν βαρὺν εἰς τὸ πλευρόν του,

ἀπ' αὐτὰ τὰ γλυκίσματα γλυκαίνει τὸν λαιμόν του.

ἐν τοῖς γάμοις τοῦ Θησέως βιβλ. Δ'.

γιά τὴν ἀγάπη κάτινος, γιατί τὴν ἀγαπάει.

βιβλ. Γ'. καὶ ὅαν ἐξεύρεις πάντοτες τὸ δόντι τοῦ φειδίου,

πρῶτα δαγκάνει κάτιναν μικρὰ δαγκματιά,

καὶ τότε ἀπλώνει δυνατὰ, καὶ παρευθὺς φουσκώνει.

Δ. Ζήνων στ. 100.

μόν' ἡ φωνή σου ἡ σκληρὴ σὲ δείχνει κάτι νᾶσαι κ.τ.λ.

Τῶν ἐκ τοῦ τις συνθέτων μόνον τὸ οὐδέτ. κάτι εἶνε σύννηθες τὴν σήμερον: ἤθελαν κάτι νὰ ποῦν = τί. κάτι πρᾶγμα = χρῆμά τι. κάτι

καλὸ(ν) μᾶς φέρνει (θὰ μᾶς πῇ) = καλόν τι. ἐν δὲ φράσσεται, οἶαι αἱ:

κάτι καλὰ ποῦ μού τὸ θύμισσε — κάτι καλὰ ποῦ τὸ θυμήθηκα —

σημαίνει τὸ κάτι ταῦτόν καὶ τά: γέ, πάνυ, πάνυ μὲν οὖν, μάλα κ.τ.

τ. ὅθεν κάτι καλὰ = εὖγε, εὖ πάνυ (μάλα), ἐν καιρῷ γε κ.τ.τ. — Ὁ

Κοραῆς ἐν Ἀτ. Δ'. 225 τοῦ κάτι τούτου τοῦ ἐκτὸς ἐρωτήσεως φερομέ-

νου τὸ ἐν ἐρωτήσει, ὡς: κάττι ἀργὰ ἦλθες; διακρίνων, λέγει τάδε:

« κάτι, Σ. ἀπὸ τὸ κᾶν τι (quelque chose). Δὲν πρέπει ὅμως νὰ συγ-

χυθῇ μὲ τὸ ἐρωτηματικὸν κάτι ἢ μᾶλλον διὰ τοῦ διπλοῦ τ κάττι, οἶον

« κάττι ἀργὰ ἦλθες; κάττι δὲν τρώγεις; κάττι δὲν λαλεῖς; Τοῦτο εἶ-

νε τὸ δωρικὸν κάττι, ἀντὶ τοῦ κατὰ τί (pourquoi). » Ἀλλ' ἂν ἀναλογι-

σθῶμεν, ὅτι τὰ μὲν: κάττι ἀργὰ ἦλθες; εἶνε μόνον ὁ ἐρωτηματικὸς

τύπος τῶν: κάττι ἀργὰ ἦλθες = ὁψέ τι (ἢ ὁφέ που, ὁφέ πως) ἐλήλυ-

θας, τὰ δέ: κάττι δὲν τρώγεις; κάττι δὲν λαλεῖς; δὲν διαφέρουσι πο-

λὺ τῶν: οὐκ ἐσθλείς τι; οὐ λαλεῖς τι; θὰ πεισθῶμεν, ὅτι ἐτυμολογι-

κῶς δὲν διαφέρει τοῦτο τὸ κάττι, τὸ ἐρωτηματικῶς καὶ ἀπορηματικῶς

ἐκφερόμενον, ἐκείνου τοῦ ἄλλου. Ἐπειτα πῶς ἐκ τοῦ κατὰ τί προῆλθε

κάττι καὶ ὅχι καττί, ἐν ᾧ τὸ ἐρωτημ. τί ποτὲ δὲν ἐγκλίνεται; Περὶ δὲ

τῆς ὀρθογραφίας, ἐπειδὴ τὰ *κάτις*, *κάτι*, *κάποιος*, πανταχοῦ ἐκ τοῦ *κἄν* καὶ τῶν *τις*, *τι*, *ποιός* σύγκεινται, ἔπρεπε κατὰ τινὰ ἐξομοίωσιν τοῦ *ν* πρὸς τὸ ἐπόμενον *τ* ἢ *π* νὰ διττογραφῶνται: *κάττις*, *κάττι*, *κάπποιος*. ἀλλ' ἄφ' οὗ οὔτε ἐν τῇ προφορᾷ ἀκούεται πλέον διπλοῦν *τ* ἢ *π* καὶ ἀνέκαθεν ἀπλογραφημένα φέρονται, καὶ τοῦ λοιποῦ ἐμπορεῖ νὰ διατηρηθῇ ἡ συνήθεια αὕτη. Ἐν δὲ τῷ *κάμποσος* τὸ ἔρρινον διεσώθη. Ἀναφαίνεται δὲ τὸ *κάμποσος* ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Β'. 554.

Ποῦ με 'φελοῦν ὅτ' ἔμαθα *κάμπόσα* γραμματίτζια ;
ἐν τῷ Β. πολλοὺς αἰχμαλωτίσασιν, ἀπέδειραν *καμπόσους*.
ἐν τῷ Θ. Ρ. καὶ βλέπω ἀπὸ λόγου σου ἐπέρασαν *κἄν* πόσοι.
αὐτ. εἶπες καὶ ἐξηγήθηκες καὶ ἔγραψες *κάμπόσα*.
ἐν τοῖς γάμοις τοῦ Θησέως βιβλ. Β'.

καὶ τὴν πολλήν τ' ἀλαζονιά ἐγέλασε *κάμπόσο*
παρὰ Γλυκᾷ π. τῆς ματαιότητος τοῦ βίου.

ὁποῦ *κάμπόσο* φαίνονται, καὶ ἀπ' ἐκεῖ συννεφιάζει.

Ἐν τούτοις τοῖς στίχοις τὰ *κάμπόσο*, *κάμπόσα*, *κάμπόσοι* κλ. παροξύτονα φέρονται, πολλαχοῦ ἀπαιτοῦντος καὶ τοῦ ῥυθμοῦ. σήμερον δὲ συνήθως προπαροξύτονα φέρονται: *κάμποσος*, *κάμποση*, *κάμποσο(ν)* κ.λ., ἀλλὰ *κάμποσοι* καὶ *κάμπόσοι*, *κάμποσαις* καὶ *κάμπόσαις*.

Περὶ τῶν οὐδέν, μηδέν καὶ δέν.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων οὐδεῖς, μηδεῖς, οὔτις, μήτις μόνον τὸ οὐδ. *μηδέν* μαθηματικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς πῶς εἶνε σύνηθες ἐν τῇ νῦν καθομιλουμένη, καὶ τὸ οὐδέν οὐσιαστικῶς ἐν τισὶ φράσεσιν, οἷαι αἱ: *εἶνε ἐν καὶ τὸ οὐδέν* τὸ (ἢ τὸν) *κρίνω ἐν καὶ τὸ οὐδέν* ἀπὸ τὸ οὐδέν *ἐγείνε μέγας καὶ πολὺς καὶ εἴτις ἄλλη* (πρβλ. Ἀριστοφ. Ὀρν. 799). ἀντὶ δ' αὐτῶν συνήθη εἶνε τὰ *κάνεις*, *κάμυα*, *κἄνερ* καὶ *τίποτε μετὰ τῶν ἀρνητικῶν δέν καὶ μή*, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τούτων. (πρβλ. τὰ προεκτεθέντα παραδείγματα).

Κατὰ δὲ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους τὸ οὐδέν καὶ τὸ *μηδέν* ἦσαν συνηθέστερα, ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τῶν ἀπλῶν οὐ καὶ *μή* ἐκλαμβάνόμενα. Ἐντεῦθεν ὕστερον κατ' ἀφαίρεσιν προῆλθε τὸ *δέν*, ὅπερ σήμερον συνηθέστατα μὲν ἀντὶ τοῦ οὐ ἐκλαμβάνεται, σπανιώτερον δὲ καὶ μόνον κατὰ τινὰς διαλέκτους ἀντὶ τοῦ *μή*, ὥς ἐν τῇ φράσει: *ἄς δέν ἔλθῃ* = *ἄς μή ἔλθῃ*. καὶ εἴπου ἀλλαχοῦ. Καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς ἐπιρρηματικῆς χρήσεως τῶν οὐδέν καὶ *μηδέν* κατ' ἀρχὰς μὲν συνωνύμως τοῖς: οὐδόλως, μηδόλως. οὐδαμῶς, μηδαμῶς. οὐδὲ ποσῶς, μηδὲ ποσῶς. ὕστε-

ρον δὲ καὶ τοῖς : οὐ καὶ μὴ εἶνε παλαιότητα καὶ ἰδιάζει μάλιστα τοῖς Ἀττικοῖς : Ὀμήρου Ἰλ. Α, 412

— — — ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν

Ω, 370 : ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲν σε ῥέξω κακὰ, — — —

Ὀδ. Υ, 266 : καὶ νόος ἐν στήθεσι τεταγμένος οὐδὲν ἀεικῆς.

Ἡσιόδου Θεογ. 295 :

Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐεικός.

Αἰσχυλ. Προμηθ. 46 — 47 :

— πόνων γὰρ ὥς ἀπλῶ λόγῳ

τῶν νῦν παρόντων οὐδὲν αἰτία τέχνη

αὐτ. 428 : μηδὲν φοβηθῆς

αὐτ. 479. σὺ μὲν θρασύς τε καὶ πικραῖς

δύαισιν οὐδὲν ἐπιχαλᾷς.

αὐτ. 343 — 5 :

προθυμίας γὰρ οὐδὲν ἐλλείπεις· ἀτὰρ

μηδὲν πόνει· μάτην γὰρ οὐδὲν ὠφελῶν

ἐμοὶ πονήσεις. κτλ.

αὐτ. 834 : ὕφ' ὧν σὺ λαμπρῶς κούδεν αἰνικτηρίως

προσηγορεύθης κτλ.

αὐτ. 953 : καὶ ταῦτα μέντοι μηδὲν αἰνικτηρίως

ἀλλ' αὖθ' ἕκαστα ἔκφραζε κτλ.

Οὔτω καὶ Περσῶν 757. 844. Ἑπτὰ 426. Ἀγαμ. 588. 1038. 1375.

1430. 1494. 1626. Χορηφ. 503. 900. Εὐμ. 250. 515. 547. 722.

Σοφ. Αἴ. 41.

καὶ σ' οὐδὲν εἴσω τῆςδε παπταίνειν πύλης

αὐτ. 445 : φείδου μηδὲν ὧν περ ἐννοεῖς.

οὔτω καὶ Αἴ. 424. 465. 276. 280. 940. 172. 1144. Ἀντιγ. 514

550. 711. 746. Ἡλ. 549. 716. 1005. 1045. 1194. Ο. Τ. 4016

4018. 1056 κτλ. κτλ.

Εὐριπ. Ἀλκην. 340 :

ἐχίδνης οὐδὲν ἠπιωτέρα

Ἄνδρ. 88 : οὐ δῆτα· μηδὲν τοῦτ' ὀνειδίσης ἐμοί,

αὐτ. 161 : κούδεν σ' ὀνήσει δῶμα Νηρηΐδος τόδε.

οὔτω καὶ ἐν στιχ. 463. Βακχ. 209 787. Ἐκάβης 372. Ἑλ. 1423 — 4.

Ἰκετ. 863. Ἰππ 968 κτλ. κτλ. Ἀριστοφ. Ἰππ. 1272 :

λοιδορῆσαι τοὺς πονηροὺς οὐδὲν ἐστ' ἐπιφθονον

Νεφελ. 538 :

οὐδὲν ἦλθε ῥαψαμένη σκύτινον καθευμένον.

ἐνθα τῶν σχολιαστῶν τις τάδε σημειώνει: « οὐδὲν ἦλθε: παρέλκει τὸ δέν· ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ « οὐδὲν ἔτισε » (Α, 412), θέλει δὲ εἶπεῖν: οὐκ ἦλθε, συνήθως. » — Οὕτω καὶ αὐτ. 548. 616. 1080. 1293. Σφηκ. 20. 356. 443. 482. 1321. 1478.

ὄρχούμενος τῆς νυκτὸς οὐδὲν παύεται.
Βατραχ. 725. 1112. 1117. Εἰρην. 474. Λυσ. 497. 672. Θεσμοφ. 928. Ἐκκλησ. 644.

τὰ μὲν ἄλλα λέγεις οὐδὲν σκαιῶς κτλ. κτλ.
Ἡροδ. Ε. 34 οἱ γὰρ ὧν Νάξιοι οὐδὲν πάντως προσεδέκοντο ἐπὶ σφέας τὸν στόλον τοῦτον ὀρμήσεσθαι. Η. 112 καίτοι Καρυστίοισι γε οὐδὲν τούτου εἵνεκα τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο. Ξενοφ. Κ. Π. Β'. 1, 16 καὶ εἴ τι χεῖρους ἡμῶν ταῦτα ποιεῖν ἦτε, οὐδὲν θαυμαστόν. — ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ὀπλίσσει οὐδὲν ἡμεῖς ὑμῶν προέξομεν. — μάχαιρα δὲ ἡ σάγαρις ἐν τῇ δεξιᾷ, ἣ δὴ παίζειν τοὺς ἐναντίους δεήσει, οὐδὲν φυλαττομένους, μὴ τι παίωντες ἐξαμάρτωμεν. Ἀναβ. Ε. 4, 19 μηδὲν ἀθυμήσητε. Πλάτ. Πολιτ. Ι. 597 a μηδὲν ἄρα θαυμάζωμεν. Πρβλ. Γοργ. 486 a κτλ. ἔπειτα παρὰ τοῖς ἀπὸ Ἀριστοτέλους. Ἀριστ. Πολιτ. Β'. 6, 7 χρήσιμοι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦσαν, ὥς περ ἐν ἐτέραις πόλεσιν. Γ'. 7, 5 εἰ γὰρ οἱ μὲν βραδεῖς, οἱ δὲ ταχεῖς, οὐδὲν διὰ τοῦτο δεῖ τοὺς μὲν πλεῖον, τοὺς δ' ἔλαττον ἔχειν. Οὕτω καὶ Ε. 9, 1. ζ'. 1, 14. Διοδ. Σικ. Β'. σλ. 167, 7 (Teubn.): διὰ τὴν δχυρότητα τῶν τειχῶν οὐδὲν ἠδύναντο βλάψαι τοὺς ἐν τῇ πόλει. — Μάλχῳ Φιλαδ. σλ. 241, 22 ὡς δὲ οὐδὲν ἐπειθε — εἰς τὸν πόλεμαν ὥρμα. Πρβλ. 246, 6. 247, 1. — Μετάνδρῳ 314, 20 ὡς δὲ οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Ῥωμαῖοι. — Προκοπ. τῷ Καισ. Γ'. 48, 1 ἀπεκείροντο γὰρ αὐτὴν οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις. πρβλ. 50, 9. 17 οὐδὲν ἐπικαλύπτειν ἐδέοντο τὰ ἐγκλήματα. — Ἀγαθία 25, 9 οὐδὲν Ῥωμαίους ἀφελόμενος (Θεοδέριχος Ἰταλίαν) κτλ. κτλ.

Οὕτω κατ' ὀλίγον φθάνομεν εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς γραπτὴ ἐμφανίζεται ἡ δημόδης γλῶσσα, ἐν ᾗ τότε καὶ ὀλοκληρὰ τὰ οὐδὲν καὶ μηδὲν καὶ τὸ (ἡκρωτηριασμένον) δὲν ἀπλῶς ὡς τὰ οὐ καὶ μὴ ἐκλαμβάνονται. Καὶ πρῶτον ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου:

στιχ. 11. ἐβγῆκε, διαλαλήθηκε, κἀνένα 'δὲν φοβάται = οὐ.

40. κῆ ἂν δέν σ' ὁμόσουν τρεῖς φορτίς, μὴ γύρῃς νὰ πεζεύσης = μὴ. πρβλ. στ. 44. 50. ἔπειτα παρὰ Α. Κομνηνῷ:

στ. 17. λοιπὸν τὸ ψέγειν πραιτοῦ, ἐχθρὸν μηδὲν ποιήσης.

οὕτω καὶ ἐν τοῖς στ. 35. 296. 412. 438.

στ. 66. οὐδέν δικαίωσσαι ποτὲ εἰς κρίσιν ἢ ἔξω κρίσις. οὕτω καὶ ἐν στ. 282. 465.

στ. 314. υἱέ μου, ἂν ἐφόνευσες καὶ ἄλλος δέν το ἔξέρει.

οὕτω καὶ ἐν στ. 413. — Παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α'. 137:

καὶ οὐδέν τρεχουν τὰ σάλια μου, ὡς τρέχει τὸ ποτάμιν.

Οὕτω καὶ ἐν στ. 235. 318. 367. Β'. 90. 101. 204.

Β'. 42: τὸ ποῦ ἦτον εἰς τὸν ἐξάψαλμον, ψωμὶν μηδέν τον δώσουν

οὕτω καὶ ἐν στ. 44. — Ἐν τῷ Β. Χ. 194:

Ἡμεῖς καὶ τί το κρύβομεν καὶ οὐδέν σε τὸ λαλοῦμεν;

καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐν τῷ Β. ἔξω οὐδέν ἐξέβηκα ἐκ τοῦ θελήματός σου.

καὶ ἀλλαχοῦ.

στ. ἐν ᾧ ὁ ῥήξ εὐρίσκετον, δέν ἱμποροῦν νὰ ἴπάρουν.

ἐν τῷ Θ. Ρ. τοῦτο τὸ μέγα τὸ κακὸν μηδέν το λησμονῆτε.

στ. οὐδέν το καταδέχομαι νὰ γράφω πλαστὰ λόγια,

καὶ δέν καιρὸς τῆς καύχησης ἀμμ. ἔνε μυριολόγια.

καὶ ἀλλαχοῦ.

παρὰ Σ. Σ. καὶ νὰ μηδέν με βιάσουσιν νὰ γράψω διὰ τοὺς φίλους

ἀμμὴ θωρῶ το φανερά ὁ νοῦς μου οὐδέν με ἀφίνει.

καὶ ἀλλαχοῦ.

καὶ τὸν πτωχὸν ὀργίζονται, μισοῦν τον δέν τον θέλουν.

καὶ ἀλλαχοῦ.

Παρὰ δὲ Δ. Ζήνῳ ἤδη ἀρχίζει νὰ ἐκλείπη ἡ χρῆσις τῶν: οὐδέν καὶ μηδέν καὶ ἐπικρατεῖ ἡ τοῦ δέν (= οὐ καὶ ἐνίοτε μὴ) καὶ τοῦ μὴ. Διότι ἐν τῇ Βατραχομουμαχίᾳ τεσσαράκοντα καὶ πεντάκις μὲν ἀπαντᾷ τὸ δέν, δις δὲ τὸ μηδέν = μὴ, ὡς ἐν στ. 186. 249. ἅπαξ δὲ τὸ οὐδέν — οὐ ἐν στ. 257.

Σημ. Περὶ τῆς καὶ σήμερον ἐνιαχοῦ σωζομένης χρήσεως τοῦ οὐ ἄλλοτε.

Τὸ μὲν ἕτερος συγκαίμενον ἐκ τοῦ εἰ, τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου θέματος, ὅθεν καὶ τά: εἷς, ἐκά-τερος, ἑκα-σιος, ἐ-κατόν, καὶ τοῦ συγκριτικοῦ ἐπιθέματος τερο-ς, ὅπερ πάντοτε ὑπεμφαίνει τὴν τοῦ δύο ἔννοιαν, ἐτυμολογικῶς τε καὶ κατὰ τὴν μακρὰν καὶ ἀκριβῆ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ χρῆσιν σημαίνει: (ὁ) εἷς τῶν δύο καὶ συνεκδοχικῶς: μεταξὺ δύο συγκρινομένων ὁ διαφέρων, ὅθεν: διάφορος. Τὸ δὲ ἄλλος (= τῷ λατιν. alius, σκρ. an-ya-s), ἐκ τοῦ δεικτικοῦ θέματος ana (= ἐκεῖνος) πα-

ρηγμένον, σημαίνει κυρίως: *ἐκεῖνος* (μεταξὺ πολλῶν), ὃ ἐ. *ἄλλος* παρὰ τοῦτον, ἐντεῦθεν καὶ συνεκδοχικῶς: *διάφορος*.

Ἰλ. Β, 80 εἰ μὲν τις τὸν ὄνειρον Ἀχαιῶν *ἄλλος* ἐνισπεν,
ψευδὸς κεν φαίμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μάλλον.

αὐτ. 75 ὑμεῖς δ' *ἄλλοθεν ἄλλος* ἐρητύειν ἐπέεσσιν.

== ὁ ἕνας ἀπ' ἐδῶ καὶ ὁ *ἄλλος* ἀπὸ 'κεῖ.

αὐτ. 200 δαιμόνι' ἀτρέμας ἦτο καὶ *ἄλλων* μῦθον ἄκουε.

Α, 22 ἐνθ' *ἄλλοι* μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοί.

Ὀδ. Δ, 348 — — — — — οὐκ ἂν ἔγωγε

ἄλλα παρὲξ εἵποιμι παρακλιδὼν, οὐδ' ἀπατήσω.

== διάφορα ὧν ὁ γέρων εἶπε. Πρβλ. Ρ, 139. Τοιοῦτον καὶ τὸ Ξενοφών-
τειον: *ἄλλα δικαίων* == διάφορα δικαίων == ἄδικα. καὶ τὸ τῆς πα-
ροιμ. *ἄλλο* γλαυξ *ἄλλο* κορώνη φθέγγεται.

Ἰλ. Π, 734 σκαιῇ ἔγχος ἔχων· ἐτέρῃφι δὲ λάζετο πέτρον.

= τῇ ἐτέρᾳ τῶν δύο, τῇ δεξιᾷ Πρβλ. Ξενοφ. Κυνηγ. Γ'. 11 Ἡροδ.
Ζ'. 57· ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὠρμημένοισι τέρας σφι ἐφάνη
μέγα, — — — — — ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ τέρας ἐόντι ἐν Σάρ-
δισι == δεύτερον. Δημοσθ. σλ. 914, 7· ἕτερος ἤδη ἦν καὶ οὐχ ὁ αὐ-
τὸς == διάφορος. Πλάτ. Πρωταγ. 333, α. ἐλέγετο ἕτερον εἶναι σω-
φροσύνης σοφία κτλ. Ἡ παράστασις αὕτη τοῦ διαφόρου καταφαίνεται
μάλιστα ἐν τοῖς συνθέτοις, οἷα τά: *ἀλλόγλωσσος*, *ἀλλόφυλος*, *ἀλλο-
γενής*, *ἀλλόθρησκος* κ.λ. *ετερόδοξος*, *ετερομήκης*, *ετερόπους*, *ετερό-
φωνος*, *ετερόσχημος* καὶ *ετεροσχήμων*, *ετερώνυμος* κτλ.

Ἀλλὰ πρῶτῳ ἐπισκοτισθείσης τῆς ἀντιθέσεως τῶν δύο καὶ τῶν
πολλῶν, τὸ ἕτερος καὶ τὸ *ἄλλος* ἀδιάφορα ἀπέβησαν, τὸ ἕτερον ἀντὶ
τοῦ ἐτέρου ἐκλαμβανόμενον· ἡ δ' ἀδιαφορία αὕτη ἐπέφερεν ἐσχάτως
καὶ τὴν ἐκ τῆς καθομιλουμένης γλώσσης ἐκλειψιν τοῦ ἕτερος καὶ τὴν
πανταχοῦ τοῦ *ἄλλος* χρῆσιν. Τῆς καταχρήσεως ταύτης ἡ ἀρχὴ πολ-
λαχῶς ἀναφαίνεται ἤδη ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν. Οὕτω τὸ *ἄλλος*
ἀντὶ τοῦ ἕτερος φέρεται ἐν τοῖς Ἰλ. Ι, 312 κεξ.

ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος ὁμῶς Ἀἶδαο πύλησιν
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, *ἄλλο* δ' εἶπῃ.

471 — — — — — οὐδέ ποτ' ἔσβῃ

πῦρ, ἕτερον μὲν ὑπ' αἰθούσῃ εὐερκέος αὐλῆς,
ἄλλο δ' ἐνὶ προδόμῳ, πρόσθεν θαλάμοιο θυράων.

Πρβλ. Ὀδ. Η, 423 κεξ. Εὐριπ. Ἰφιγ. Τ. 963 κεξ. τὸ δ' ἕτερος ἀντὶ
τοῦ *ἄλλος* ἐν Ἰλ. Ν, 730 κεξ.

ἄλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμῆμα ἔργα,

ἄλλω δ' ὀρχηστύν, ἑτέρω κίθαριν καὶ αἰδὴν,

ἄλλω δ' ἐν στήθεσσι τιθεὶ νόον εὐρύοπα Ζεύς.

Οὕτω καὶ παρὰ Θουκ. Α'. 23. ναυμαρχία οἷα οὐχ' ἑτέρα τῶν προτέρων = ἄλλη. Ζ'. 70. ξυμπορά οὐδεμιᾶς ἥσσον ἑτέρας. Πλατ. Φαίδρω 248, 6. αἱ ψυχαὶ συμπεριφέρονται, ἑτέρα πρὸ τῆς ἑτέρας πειρωμένη γενέσθαι κτλ.

Σοφ. Ἠλ. 739.

ἡλαυνέτην, τότε ἄλλος, ἄλλοθ' ἄτερος

κάρα προβάλλων ἱππικῶν ὀχημάτων.

ἄλλος = ὁ ἕτερος. Ἐν δὲ τῷ Εὐριπίδου Ὀρέστη 345 — 6 ἀμφότερα συνέρχονται·

τίνα γὰρ ἔτι πάρος οἶκον ἄλλον

ἕτερον ἢ τὸν ἀπὸ θεογόνων γάμων.

Ἀπὸ δ' Ἀριστοτέλους ἔτι συνηθεστέρα ἡ τοῦ ἄλλος καὶ τοῦ ἕτερος ἀδιάφορος χρῆσις. Ἀριστοτ. Πολιτ. Δ'. 4, 2 — 3 ἐν μὲν οὖν εἶδος δημοκρατίας τοῦτο· ἄλλο δὲ τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τιμημάτων εἶναι — — — ἕτερον εἶδος — — ἕτερον δὲ — — — ἕτερον δὲ κτλ. Πρβλ. αὐτ. 43, 4. — Πολυβ. Γ'. 40 ὧν τὴν μὲν μίαν ἔκτιζον — τὴν δ' ἄλλην ἐπὶ θάτερα (ὁ λόγος περὶ δύο πόλεων). Ζωσίμου σλ. 35, 9 τὴν τε ἱλ-λυρίδα μοίρα τινὶ σφῶν ἐληΐζοντο, — μοίρα δὲ ἄλλη τὴν Ἰταλίαν καταλαβόντες καὶ ἄχρι τῆς Ῥώμης ἐπῆσαν. 155, 18 τὸ ἄλλος ἀντὶ τοῦ ἕτερος· ἐν δὲ σλ. 156, 2 τὸ ἕτερος ἀντὶ τοῦ ἄλλος.

Ἐν τῶν δύο ἀντὶ δυοῖν θάτερον ἤδη παρ' Ἰγνατίῳ πρὸς Ἐφρεσίους ΙΑ.

Ἀντὶ τῶν ἀμφω καὶ ἀμφότεροι μεταχειρίζεται ἡ νεωτέρα γλῶσσά τὴν περίφρασιν (καὶ) οἱ δύο, (καὶ) αἱ δύο, (καὶ) τὰ δύο. Τὸ πρῶτον δὲ γνωστόν μοι παράδειγμα εἶνε τὸ τοῦ Κλήμεντος π. Κορινθ. Β'. ἐπιστ. Ὁ οὐ δύναμθα οὖν τῶν δύο (κόσμων) φίλοι εἶναι· ἐνταῦθα ἤτοι ἐξέπεσαν ὁ καί, ἀπαραίτητος ὢν ἐν ταύτῃ τῇ περιφράσει, ἢ καὶ ἀνέκαθεν δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμῃ· ἔπειτα πάλιν χωρὶς τοῦ καὶ ἐν τῷ Αἰσώπου βίῳ σλ. 8, 3 φάγωμεν οἱ δύο τὰ σῦκα. 9 οἱ δύο ἔφαγον ὅλα τὰ σῦκα κτλ. ἐν τῷ Β. Χ. στ. 75.

κλαίουσι οἱ δύο κλαίουσι τὴν ἀποχωρισίαν των.

στ. αὐτὸς περιλαμβάνει τὴν καὶ ἔπεσον οἱ δύο.

στ. καὶ δένουσι τὰ χερίά του ὀπίσω καὶ τὰ δύο.

στ. ἀφ' οὗτο ἐσυνέφερον καὶ οἱ δυο τὸν λογισμὸν των.

Ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ ποιήματι φέρεται πού καὶ τὸ ἀμφότεροι·

στ. ἡμεσθα γοῦν ἀμφοτέροι μέχρι μεσονυκτίου.
 ἐν δὲ τῷ στ. ἀμφοτέρω εἰς ταῦτόν συνέρχονται
 ἡμεῖς γὰρ τοὺς ἐπνίξαμεν ἀμφοτέροι οἱ δύο.

Δ. Ζήνων Βατραχ. 30.

οἱ δύο μ' ἀναθρέψασι μὲ ἄλλα τοὺς παῖδιά.

Τῶν ἐκάτερος καὶ ἕκαστος τὸ μὲν εἶνε, ὡς ἀνωτέρω ἐν τοῖς περὶ τοῦ
 ἑτέρου ἐλέχθη, συγκριτικόν, τὸ δὲ ὑπερθετικόν τοῦ ἑκά, ὅπερ ὡς ἰδίᾳ
 λέξις ἐν τῇ ἑλληνικῇ διεμορφώθη μόνον ἐπιρρηματικῶς ἑκάς, ἂν τῷ
 ὄντι τὸ ἑκάς εἶνε συγγενὲς τῷ ἑκά, ἐν δὲ τῇ σανσκριτῇ ὡς ἑκα εἰς,
 μία, ἐν σημαίνει. Ὅθεν ἐτυμολογικῶς μὲν ἐκάτερος θὰ εἴπῃ = εἰς τῶν
 δύο. ἑκάστος = εἰς τῶν πολλῶν. ἀλλ' ἡ ἑλληνικὴ χρῆσις ἐνεποίησε
 τῷ μὲν ἐκάτερος τὴν σημασίαν καὶ ὁ εἰς καὶ ὁ ἄλλος, τ. ἔ. δύο ἄτομα
 χωριστὰ περὶ τὸ αὐτὸ ὄντα, ἐν ᾧ τὸ ἀμφοτέροι ἢ ἄμφω σημαίνει δύο
 ἄτομα ὁμοῦ περὶ τὸ αὐτὸ ὄντα· τῷ δὲ ἕκαστος τὴν πᾶς τις τῶν πολ-
 λῶν καθ' ἕνα καὶ χωρὶς λαμβανόμενος· ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ
 καὶ τούτων ἀχρήστων ἀποθάντων ἡ ἔννοια περιφράζεται, τοῦ μὲν ἐκά-
 τερος διὰ τῶν καὶ ὁ εἰς (ἕνας) καὶ ὁ ἄλλος, τοῦ δ' ἕκαστος διὰ τῶν·
 (ὁ) καθ' εἰς (καθ' ἕνας) (ἡ) καθὰ μία, (τὸ) καθ' ἐν καὶ ὑφ' ἐν· (ὁ)
 καθείς (καθένας) (ἡ) καθαμία ἢ καθεμία, (τὸ) καθέν, ἐξ ὧν ὕστερον
 τὸ ἀκλίτον κάθε ἐπὶ παντός γένους καὶ πτώσεως Πρβλ. τὰ ἀνωτέ-
 ρω περὶ τῶν διανεμητικῶν ἀριθμητικῶν εἰρημένα. Ἐκεῖ ἐδείχθη, ὅτι
 τὰ καθείς, καθεμία, καθέν προήλθον κατὰ τινὰ ἡμαρτημένην κατ'
 ἀρχὰς μὲν σύνταξιν, ὕστερον δὲ καὶ σύνθεσιν, ἐκ τῶν διανεμητικῶν
 καθ' ἕνα, κατὰ μία, καθ' ἐν, ὡς παρ' Ἡροδότῳ Α'. 9 καθ' ἐν ἑκα-
 στον (Πρβλ. Πλάτ. Τιμ. 56. c. Νόμ. Θ'. 853. c.) Πλατ. Σοφισ. 217.
 α. καθ' ἐν ὄνομα ἐκάστῳ προσήπτον. Πλουτ. Κριτ. νεωτ. 68· καθ'
 ἕνα τῶν οἰκετῶν. Ἡ δὲ σύνθεσις αὕτη εἶχε γείνη ὅχι μόνον ἐπὶ Χρι-
 στοῦ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων τοῦ τε Μάρκου καὶ τοῦ
 Παύλου χωρίων, ἀλλ' ἤδη καὶ πολὺ πρότερον, ὡς ἐκ τοῦ Φιλήμονος,
 παρὰ Στοβαίῳ Β'. 27 λέγοντος :

ἡμῶν δ' ὅσα καὶ τὰ σώματ' ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν
 καθενός, τοσούτους ἐστὶ καὶ τρόπους ἰδεῖν.

Πρβλ. καὶ Λουκιανὸν Σολοικιστῇ 9 εἰ ἄρα καθ' εἰς λανθάνει σε περιῶν
 —καταδικάζοντα τὸ καθ' εἰς ὡς σόλοικον, καὶ Κορχὴν ἐν Ἀτ. Δ'. 193.

Κατὰ τὸ ἀρχαῖον πᾶς τις ἐσχημάτισεν ἡ νεωτέρω τὰ πᾶς ἕνας, πᾶ-
 σα μία ἢ ἐν συνθέσει πασένας, πασαμία, ὕστερον δὲ τὴν θηλυκὴν ὀνο-
 μαστικὴν ἀκλίτως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ γένη ἐπεκτείνασα, τὰ πᾶσα ἕνας,
 πᾶσα εἰς (καὶ σπανιώτερον πασανείς), οὐδ. πᾶσα ἕνα ἢ πασένα. Τε-

λευταῖον δὲ καὶ μόνον τὸ θηλ. *πᾶσα* ἀκλίτως ἐπὶ παντὸς γένους ἀντὶ τῶν ἀρχαίων *πᾶς, πᾶσα, πᾶν* ἐξέλαβεν. Ἀναφκίνονται δ' ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ τό τε ἄκλιτον *πᾶσα* καὶ τὰ λοιπὰ ἐν πλήρει χρήσει ἤδη παρὰ τε Α. Κομνηνῷ καὶ τοῖς ἀμέσως μετ' αὐτὸν στιχουργοῖς. Α. Κομν. στ. 154, τοὺς ἐπαινοῦντας τὸ κκλὸν μὲ *πᾶσα* δίκαιον τρόπον. στ. 384. θεοσεβεῖς καὶ ἐγκρατεῖς, *πᾶσα* καλὸν ἂν εἴπῃς.

Β. Χ. στιχ.

νὰ κρίνω καὶ νὰ στοχασθῶ τὴν καθεμίαν, ὡς πρέπει.

στιχ. ἱστάθην ἡ παράταξις τοῦ καθενὸς ὡς ἦτον.

Σημείωσε καὶ τὴν βάρβαρον χρῆσιν τῆς γεν. πασῶν ἐν Β. Χ. στ.

καὶ τοῦ τὸ παρηγόρημα πασῶν τῶν ἰδικῶν μου ;

Β. στ. καὶ τὸν καθέναρ ἔξωσε χρυσὸν σπαθὶν ἔς τὴν μέσσην.

Θ. Ρ. στ. καὶ *πᾶσα* ἔρα φόρεμα τοῦ νῆνε τιμημένον

στ. τρεῖς ἀδελφάδες ὑπανδραῖς κ' ἡ καθεμία παιδίᾳ

νὰ ἔχη πέντ' ἔξη καὶ ἑπτὰ μὲ τὴν ἀλυπησίαν.

στ. ἀκόμη ἐδιαλάλησεν ὁ καθεὶς ν' ἀφήσῃ κτλ.

στ. ἡ κρίσι νὰ στοχάζεται τὸ δίκαιον τοῦ πασάνα.

στ. καὶ μετὰ ταῦτα τίς οἶδε τοῦ πασανὸς τὸ τέλος ;

στ. διότι ἐκουνθράρησεν ὁ καθεὶς τὴν ψυχὴν του.

στ. τὰ κούρταλα νὰ λείπασιν καὶ *πᾶσα* ἄλλο κρῖμα.

στ. πασάνα δῶσε ἐρμηνειάν ὡς ἀν φαγεῖν ἔς τὸ δεῖλι.

στ. *πᾶσα* λογιῆς κατακοπιὰ, φαρδεῖα τὰ μηχανικώτιχ.

στ. καὶ τὸν *πᾶσα* ἄνθρωπον ἐποικέες τον ἄζάπην.

Σ. Σ. στ. καὶ τίντ' ἀφῆκε πασανὸς καὶ πότε νὰ τὸ πάρῃ.

στ. τότε γνωρίζει ὁ καθεὶς ἐγκαρδιακὸν του φίλον.

στ. καὶ *πᾶσα* εἰς ἃς βλέπεται, κάνεις μὴδὲν πιστέψῃ.

στ. *κάθα* καιρὸν ἃς τὰς πηδᾶ, καὶ ἂν θέλει ἃς τὰς χαρίζῃ.

Δημ. Ζήνων Βατραχομουμ. στ. 197.

νὰ μ' ἐλεήσῃ *πᾶσα* εἰς πρέπει ἔς τὴν συμφορά μου.

στ. 252 Φυσίγναθον αἰτίαζαν καὶ μέμφετον καθένας.

στ. 300 τοῦ φέρνουνσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν ναὸν καθ' ὅρα κτλ. κτλ.

Ἀντὶ τῶν: *πᾶς, πᾶσα, πᾶν, πάντες* κ.λ. ἐπὶ τῆς δλοκληρωτικῆς των καὶ καθολικευτικῆς σημασίας ἡ νεωτέρα γλῶσσα μεταχειρίζεται συνήθως τὰ: ὅλος, ὅλη, ὅλο(ν), ὅλοι κτλ. καὶ κατὰ ἰωνικὸν τύπον: οὔλος, οὔλη, οὔλο(ν), οὔλοι κτλ. ὅλος ὁ κόσμος = (ἅ)πας ὁ κόσμος. ὅλην τὴν οἰκουμένην = πᾶσαν τὴν οἶκ. ὅλο(ν) τὸ πλῆθος = πᾶν τὸ πλῆθος. ὅλοι οἱ ἄνθρωποι = πάντες (οἱ) ἄνθρωποι κτλ. Ἀναβαίνει δὲ καὶ ταύτης τῆς χρήσεως ἡ ἀρχὴ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνικοῦ μέχρις Ὀμήρου, εἰ καὶ

παρ' αὐτῷ ἀκόμῃ ἄνευ ἄρθρου (μεταξὺ τοῦ ὅλος καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ κειμένου) φερόμενον σημαίνει τοῦθ' ὅπερ τὸ ὁλόκληρος, ἀκέραιος, πλήρης: Ὁδ. Ρ. 343 ἄρτον δ' οὖλον ἐλὼν περικαλλέος ἐκ κανέοιο. Ὁδ. Ω, 417 μηνὶ δ' ἄρ' οὖλῳ πάντα περήσαμεν εὐρέα πόντον. Ἐνάρθρως δὲ καὶ συνωνύμως τῷ πᾶς (ὁ) φέρεται ἤδη παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, π. χ. Ἀριστοφ. Ἐκκλησι. 63 ἀλειψαμένη τὸ σῶμ' ὅλον. Πλάτ. συμποσ. 219. c. τὴν νύχθ' ὅλην. Πολιτ. Ζ'. 519. e. ὅλη ἢ πόλις κτλ. ἐπὶ δὲ πληθυντικοῦ, ἡγουμένου ἢ ἐπομένου τοῦ ἄρθρου (οἱ ὅλοι. ὅλοι οἱ) ἢ καὶ ἀνάρθρως καὶ συνωνύμως τῷ: πάντες (πάντες οἱ, οἱ πάντες κλ.) φέρεται ἐπ' ἴσης παρὰ πρῶτοις τοῖς Ἀττικοῖς, π. χ. παρὰ Σοφοκλεῖ Αἴ. 1105.

ὑπαρχος ἄλλων δεῦρ' ἐπλευσας, οὐχ ὁλων στρατηγός.

Ξενοφ. Κ. Π. Η. 7, 22 οἱ καὶ τήνδε τὴν τῶν ὁλων τάξιν συνέχουσιν ἀκριβῆ καὶ ἀκήρατον καὶ ἀναμάρτητον κτλ. = τῶν πάντων, τοῦ σύμπαντος κ.λ. Συνηθεστέρα δ' ἀποβαίνει ἡ χρῆσις αὕτη παρὰ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον. Πολυβ. Α. 70 ὁ δὲ Γέσκων ἐώρα μὲν τὴν ὅλην ἀκαταστασίαν καὶ ταραχὴν, — — — κινδυνεύουσι προφανῶς οἱ Καρχηδόνιοι τοῖς ὅλοις πράγμασι κτλ. Γ'. 71 ἐξ ὅλου τοῦ στρατοπέδου σημηνάμενος τοὺς εὐρωστοτάτους παρηγγέλλει — ἤκειν. Διοδ. Σικελ. Ε. σλ. 460 (Teubn.) περιέχει δὲ τὴν πηγὴν ὅλην κρηπὶς λιθίνη πολυτελής (πρβλ. σλ. 464, 1). IB'. 449, 40 Ἀθηναῖοι — τὴν Λέσβον ὅλην πλὴν τῆς Μηθυμναίων χώρας κατεκληρούχησαν. — Πλουτ. Κατ. τ. νεωτ. 6, 2: Διὸ καὶ Μεμμίου τινὸς ἐν συλλόγῳ φήσαντος ὅλας τὸν Κάτωνα μεθύσκεσθαι τὰς νύκτας, ὑπολαβὼν ὁ Κικέρων α Ἐκεῖνο δ' οὐ λέγεις, εἶπεν, ὅτι καὶ τὰς ἡμέρας ὅλας κυθεύεις;

Πλήρης δ' ἀναφαίνεται ἡ σημερινὴ χρῆσις κατὰ τὸν Θ'. καὶ Γ'. αἰῶνα. — 1) παρὰ Θεοφάνει Χρον. σλ. 280, 5: ἡ Θεοτόκος μετὰ ὁλων (= πάντων) — 365, 5: αἶ, αἶ, ὅλοι, ὅλοι εἰς τὴν μέσσην. 383, 8: ὅλοι οὗτοι τέκνα σου εἰσὶ καὶ δοῦλοι. Πρβλ. 484, 12. 565, 11. 689, 44. — Θεοφάν. συνεχεία σλ. 724, 20. ἐξέβαλον δὲ ὅλα τὰ μονόξυλα εἰς τὴν γῆν οἱ ἡμέτεροι. — 725, 20: ἔκαυσαν δὲ ὅλα τὰ πέριξ. — 2) παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυρογ. ἐν τ. ἐκθεσ. τ. βασιλ. τάξεως σλ. 243, 1: καὶ ὅτε εἰσέλθωσι τὰ βῆλα ὅλα κατὰ τὴν συνήθειαν ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ καὶ σταθῶσι. — 358, 6: ὅλους τούτους, Κύριε, βοήθησον. — Ἐν τῷ π. θεμάτων Α'. 12, 11: καὶ ὅλα τὰ τῶν πολεμίων πράγματα κτλ. 25, 18: ὅλον δὲ τὸ τῶν Θρακησίων θέμα ἐκ γενῶν συνίσταται τοιῶνδε. Πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ῥωμανὸν 79, 2: σκαλώνουσιν ὅλα κτλ. — 3) παρ' Ἀννη τ. Κομν. σλ. 236, 13: ὅλοι τῆς τοῦ Βασιμούντου γέγονας γνῶμης κτλ. — Τέλος φθάνομεν εἰς αὐτοὺς τοὺς δημοτικούς

στιχουργούς, παρ' οἷς μέχρι τινὸς μετὰ τῶν: ὅλος, ὅλοι φέρονται καὶ τὰ: πάντες, πάντα ἐνάρθρως τε καὶ ἀνάρθρως, καὶ δὴ καὶ ἡ γενικὴ πασῶν καὶ ἀντὶ τῆς πάντων. Α. Κομν. στ. 31 :

ὁ νοῦς γὰρ μέγας θησαυρὸς ἐπέκεινα τῶν ὁλῶν
στ. 43 πάντες γὰρ ἀποθνήσκουσιν καὶ οὕτως καὶ ἄλλῶς.
78 — 9 τοιοῦτος, παιδί μου, σπούδαζε νὰ γνωρισθῇς εἰς πάντα,
νὰ πράττης πάντοτε καλά, νὰ σ' ἐπαινοῦν οἱ πάντες.

πρβλ. στ. 163. 170. 175. 343. 354. 389.

280 κ' ἡ πρᾶξις καταλύση σου ὅλην τὴν δύναμίν σου

415 μήπως γυρίση ὁ τροχὸς καὶ πάρῃ σοῦ τα ὅλα.

B. X. 145 καὶ προσκυνεῖσαι ὑπὸ πάντων μικρῶν τε καὶ μεγάλων.

πρβλ. στ. 115. 188. τὰς πάντα = τὰς πάσας. 367.

στ. μάλαμμα νῆνε καθαρὸν, ὅλα σειστὰ τὰ πάντα

στ. στερμέναις ὅλαις δέσποινας, βασιλέων θυγατέρας.

στ. καὶ οἶαν κρίνης ἐξ αὐτὰς κάλλιαν παρὰ τὰς ὅλαις

στ. ἰδοὺ λοιπὸν ἐμείνασιν ἀπ' ὁλαῖς ταῖς σαράντα.

Πρβλ. τοὺς στ.

B. στ. ὀρίζει δὲ ὁ βασιλεὺς νὰ συναχθοῦν οἱ πάντες

στ. εἰς μίαν ψυχὴν, εἰς ὄρεξιν ὅλοι νὰ πολεμοῦμεν.

Πρβλ. τοὺς στ.

Θ. P. στ. καὶ τίς ἐξεύρει νὰ μᾶς 'πὴ ὁλαῖς ταῖς τεχνοσύναις;

στ. καὶ ἔπιον, πίνω καὶ νὰ πιῶ ὁλῶν ταις πικράδεις.

Πρβλ. τοὺς στ.

Σ. Σ. στ. ὅλοι ἀγαποῦν τὰ πράγματα, γυρεύουν τὸ λογάριν.

στ. καὶ ὅλα ταῦτα κάμνει τα ὡς διὰ τὸ λογάριν.

Πρβλ. τοὺς στ. καὶ τῶν παπάδων ὁλῶν ταις.

Δ. Ζήνου στ. 7.

ὅλους λοιπὸν παρακαλῶ (νῆχετε τὴν ὑγίαν σας)

πρβλ. τοὺς στ. 26. 62. 69. 87. 103. 187. 196. 218. 220. 226. 234. 240 κεξ.

στ. 39 τοῖς πᾶσι ἐν φανερόν Ἀσίης καὶ Εὐρώπης.

Πρβλ. τ. στ. 71. 97. 214. 259. κτλ. κτλ. κτλ.

Ἀντὶ δὲ τῶν πάντες ἡμεῖς, πάντες ὑμεῖς, πάντες οὗτοι (αὐτοὶ) ἡ νεωτέρα μεριστικῶς λέγει: ὅλοι μας, ὅλοι σας, ὅλοι τους (τῶν), ἅπερ κυρίως ἰσοδυναμοῦσι τοῖς ἀρχ. πάντες (ἡμῶν, ὑμῶν, αὐτῶν). Οὕτω π. χ. παρὰ Δημ. Ζήνῳ Βατραχομου. στ. 87.

καὶ κείνην τὴν ξυλόγατα ὅλοι μας τὴν μισοῦμε.

στ. 187 νὰ μαζωχτοῦσιν ὅλοι τους ἐκεῖ 'ς τοῦ ψωμοφάγου.

244 λέγει τους να ἰξεύρετε *ἄλλοι* σας οἱ βατράχοι.
πρβλ. τοὺς στιχ. 218. 220. 260. 264. κτλ.

Περὶ τῶν πτωτικῶν τύπων τοῦ *ἄλλος* καὶ *ὁλος* (κατὰ δὲ διαλ. οὗ-
λος) σημειώνομεν τὰ ἑξῆς : 1) ἡ ἐν. κ. πληθ. γεν. καὶ ἡ πληθ. αἰτ. τοῦ
ἄρσενικοῦ προσσχηματίζονται κατὰ τὰ τοῦτος, αὐτός, ποῖος : *ἄλλου-*
ροῦ (σπανιώτερον ἁλληνῆς), *ἄλλωνῶν*, *ἄλλουνοὺς* ἢ *ἄλλοινοὺς*. *όλου-*
ροῦ, *όλωνῶν*, *όλο(υ)ρούς*. Τὰ ἀρχαιότερα τούτων παραδείγματα εἶνε
παρὰ Δαμασκηῶ Στουδίτη ὁμιλ. 12 : ὅτι εἶνε τελευταία τῶν ἑορτῶν
τῶν *όλωνῶν*. ὁμιλ. 13 δέσποινα καὶ βασίλισσα τοῦ κόσμου *όλουροῦ*.
Ἄλλα δὲ βλέπε παρὰ τῷ στιχουργῷ τοῦ Θ. Ρ. καὶ παρὰ Σαχλήκη. —
2) τὸ οὐδέτ. *ἄλλο* καὶ πάλαι ἐστερεῖτο τὸ ληκτικὸν *ν*, ὥς καὶ ἄλλαι ἀν-
τωνυμῖαι : τό, ὅ, τοῦτο, αὐτό, ἐκεῖνο, καὶ σήμερον συνήθως οὕτως ἐκ-
φέρεται. Ἀλλὰ παρὰ Κυπρίοις καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν νησιωτῶν, πρότερον
δὲ καὶ παρὰ τισι δημοτικοῖς στιχουργοῖς ἐκφέρεται καὶ τοῦτο, καθὼς
καὶ ἄλλα οὐδέτερα μετὰ τοῦ *ν*, οὕτω π. χ. παρὰ Κυπρίοις : τοῦτον τὸ
ἄλλον, ἐκεῖνον τὸ παιδίον κτλ. Παρὰ Πτωχοπρ. Β'. 235.

ἄλλον γὰρ τί χειρότερον παρὰ τὸ νὰ ψοφήσω ;
Φλ. Πλ. στ. 90.

ἄλλον δὲ πάλιν ῥώτημαν σὲ ἔχω ἐρωτήσῃν.

Ἄλ. Κομν. 39.

πῶς νὰ φυλάξῃ θησαυρὸν ἢ τίποτ' *ἄλλον* πλέον ;
B. X. τί *ἄλλον* ἀκριβέστερον ἐκείνου τοῦ τρικλίνου ;
τοιοῦτον ἦτον τὸ λουτρόν, οἷον *ἄλλον* οὐκ ἦτον.

Οὕτω καὶ *δν* = ὅ, π. χ. παρὰ Α. Κομνηνῷ στ. 47.

δι' δν καὶ ὁ νόμος λέγει το καὶ ἡ φύσις ἀπαιτεῖ το.

B. X. *δι' δν* καὶ εἶπον ἐξ ἀρχῆς, οὐκ εἶσαι κληρονόμος.

καὶ *πολὺν* = πολὺ. π. χ. παρὰ Α. Κομνηνῷ στ. 98.

εἰ δὲ καὶ σὺ *πολὺν* καλὸν ἐποίκεις ἢ καὶ ὀλίγον.

B. *πολὺν* ἐποίκασι κακὸν ἐπὶ τὴν Ῥωμανίαν.

καὶ *μέγαν* = μέγα. π. χ. ἐν τῷ B. X. στ. 95.

διότι *μέγαν* ἄδικον τὴν σήμερον εἰργάσω.

καὶ *αὐτόν* = αὐτό, π. χ. παρὰ τῷ στιχουργῷ τοῦ Θ. Ρ. στ.

δι' αὐτόν καὶ τὸν παρὰδειςον ἔχουν μὲ δίχως γέλιον κτλ.

θ.) Ἐπιμεριστικαί.

Οἱ ἐπιμερισμοὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ καθ' ὅλου γίνονται διὰ τινων τῶν εἰρημένων (δεικτικῶν ἢ ἀορίστων) ἀντωνυμιῶν: 1) διὰ τῶν ὁ μὲν — ὁ δέ. οἱ μὲν — οἱ δέ δις ἢ πλεονάκις κατὰ τὴν χροσίαν ἐκφερομένων: λέγεται ψυχὴ ἡ μὲν νοῦν ἔχειν, ἡ δὲ ἄνοιαν (Πλατ.) τῶν δ' αἱ μὲν λεπτὰς ὀθῶνας ἔχον, οἱ δὲ χιτῶνας εἶατο. Ἰλ. Σ, 595 — τῶν πόλεων αἱ μὲν τυραννοῦνται, αἱ δὲ δημοκρατοῦνται, αἱ δὲ ἀριστοκρατοῦνται (Πλατ.) κλ. 2) διὰ τῶν: τις μὲν — τις δέ. τινὲς μὲν — τινὲς δέ. 3) διὰ τῶν: ἔτιοι μὲν — ἔτιοι δέ. — 4) διὰ τῶν: ἄλλος μὲν — ἄλλος δέ. ἄλλοι μὲν — ἄλλοι δέ. 5) διὰ τῶν: ἕτερος μὲν — ἕτερος δέ Ἰλ. Π, 250. ὁ ἕτερος — ὁ δ' ἕτερος Ξ, 272. — 6) διὰ ποικίλης μίξεως τούτων: φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ' ὕλη φύει Ἰλ. Ζ, 147. — ἄλλοθι γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος, ἄλλος δέ τις ὑφάντης Πλατ. Πολιτ. Β'. 369 d.

Εὐριπ. Ἰφ. Τ. 1407.

χὼ μὲν τις εἰς θάλασσαν ὥρμήθη ποσίν,
ἄλλος δὲ πλεκτὰς ἐξάνηπτεν ἀγκύλας.

Πρβλ. Μηδ. 1141. Ἐκαβ. 624. ὁ μὲν τις — ὁ δέ. Ξενοφ. συμπ. Β'. 6. καὶ ὁ μὲν τις αὐτῶν εἶπε: ποῦ οὖν εὕρήσει τούτου διδασκαλον; ὁ δέ τις ὡς οὐδὲ διδασκτὸν τοῦτο εἶη, ἕτερος δέ τις ὡς εἴπερ τι καὶ ἄλλο καὶ τοῦτο μαθητόν. Θουκ. Β'. 90 τῶν νεῶν τινες — μία — αἱ δέ τινες. Θουκ. Δ'. 113. οἱ μὲν τινες ὀλίγοι — οἱ δέ λοιποί. Β'. 4 (πρβλ. Ἡροδ. Α. 127. Β'. 60. Ξενοφ. Ἀν. Γ'. 3, 19): οἱ μὲν τινες — οἱ δέ — ἄλλοι δέ Ἰλ. Ι, 472—3. ἕτερον μὲν — ἄλλο δέ — ὁ μὲν — ὁ δ' ἕτερος Ἰλ. Χ, 150 κτλ. κτλ.

Ἀντὶ πάντων τούτων ἡ νεωτέρη καθομιλουμένη μεταχειρίζεται ὀλίγους τινὰς ἀπλουστεροὺς τύπους, καὶ σπανιώτερον μὲν τοὺς: τις — τις, ποῖος — ποῖος, ὡς ἐν τῇ παροιμίᾳ:

ὅλοι εἴμεθα τρελλοί,
τις ὀλίγον, τις πολὺ.

ἢ ἄλλως: ὅλοι εἴμεθα τρελλοί,
ποῖος ὀλίγον, ποῖος πολὺ.

συχνότερον δὲ ἢ μάλλον συνθηέστατα τοὺς: ὁ ἕνας (εἷς) — ὁ ἄλλος. ἄλλος (μὲν) — ἄλλος (δέ). ἄλλοι (μὲν) — ἄλλοι (δέ) κλ. Πραθέτο μὲν τινα παρὰδείγματα ἐκ προτέρων δημοτικῶν μνημείων. Α. Κομν.

- στ. 87 ἄλλοι νὰ βλάπτωνται ἐξ αὐτῶν, καὶ ἄλλοι νὰ ὠφελῶνται.
- Θ. Ρ. ἄλλαις νὰ τᾶχουν ἄπλοκα, καὶ ἄλλαις εἰς πλεξοῦδές των.
- αὐτ. ἄλλαις νὰ ἔχουσι χρυσαῖς ἄλυσες νὰ φοροῦσιν,
καὶ ἄλλαις ἀργυρόχρυσα ψιλὰ ἀλυσιδάκτια.
- αὐτ. ἄλλαις ἀκόμη πλειότερα, καὶ ἄλλαις νὰ μὴ φθάσουν.
- αὐτ. Δύο ζυγούς εὐρίσκω μέσα ᾿ς τοῦ ἀνθρώπου τὸ τραχήλι,
γυναικῆ ᾿νε ὁ εἰς ζυγός, ἄλλος ἀγγέλων, φίλοι.
- Σ. Σ. νᾶνεν ὁ εἰς πλουσιώτερος, καὶ ὁ ἄλλος πτωχότερός του κλ.
- Ἐν τῷ Θ. Ρ. καὶ παρὰ Σ. Σ. ἀπαντῶσι καὶ οὗτοι οἱ τύποι : (μέρος) μοῖ-
ρα(ν) — μοῖρα(ν). μοῖρα(ν) — (καὶ) ἄλλοι, ἢ ἀντιστρόφως : ἄλλοι
— καὶ μοῖρα(ν), π. χ.
- Σ. Σ. στ. ἤλθασι μοῖρα τρέχοντα, καὶ μοῖρ' ἀπ' ἄλλον τόπον.
- αὐτ. μέρος ἀπ' αὐτοὺς θέλουσιν ἢ διάταξις μὴ γένῃ,
καὶ μοῖραν στέκουν ἀπ' αὐτοὺς καὶ δείχνουν καὶ πονοῦσιν.
- Ἐν τῷ Θ. Ρ. μετὰ προηγούμενον ἄλλαις — ἄλλαις ἔπεται :
- στ. εἶδα καὶ μοῖραν ἀπ' αὐταῖς, ποῦ βάλλασιν καλίκια.
- Ταῦτα εἶνε κατὰ τὰ ἀρχαῖα καὶ σήμερον ἐν τῇ γραφομένῃ ἀνακαινι-
σθέντα : μέρος μὲν — μέρος δέ. Πρὸς. Ξενοφ. π. ἵππικῆς Α. 12. ὅςπερ
μέγας ὢν μέρος μὲν τι καὶ αἰσχύνει, μέρος δέ τι καὶ ἀσθενέστερον καὶ
δυσφορώτερον αὐτὸν τὸν ἵππον παρέχεται κτλ.

ΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ.

Τὰ ἐπιρρήματα ὑπάγονται καθ' ὅλου εἰς τὰς κατηγορίας 1) τοῦ χώ-
ρου ἢ τόπου, 2) τοῦ χρόνου, 3) τοῦ ποιοῦ καὶ τρόπου καὶ 4) τοῦ πο-
σοῦ. Τούτων δὲ πολλὰ συσχετίζονται πρὸς ἄλληλα κατὰ τε τύπον καὶ
σημασίαν ὑπὸ τὰς τέσσαρας σχέσεις : τῆς ἐρωτήσεως, τῆς ἀορίστου δη-
λώσεως, τῆς ὀρισμένης δείξεως καὶ τῆς ἀναφορᾶς, καθὼς καὶ πολλὰ
τῶν ἀντωνυμιῶν. Καθὼς δ' αὐταί, οὕτω καὶ τῶν κατὰ τε σημασίαν ἄ-
μα καὶ τύπον συσχετιζομένων ἐπιρρημάτων τὰ μὲν ἐρωτηματικά καὶ
ἀόριστα πάλαι μὲν ἤρχιζαν, ὡς μέχρι τέλους ἐν τῇ ἰωνικῇ διαλέκτῳ,
ἀπὸ κ, ὕστερον δ' ἀπὸ π, δηλὸν ὅτι τῶν ἀορίστων ἐγκλινομένων, τὰ δὲ
δεικτικά ἀπὸ τ. — Τὰς αὐτὰς σχέσεις ἔχουσι πρὸς ἄλληλα καὶ τὰ τῆς
νεωτέρας ἑλληνικῆς ἐπιρρήματα, ἀλλὰ μετὰ τινων τυπικῶν μεταβολῶν,
καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

4) ΤΟΠΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ.

Τὰ κυριώτερα τοπικὰ ἐπιρρήματα τῆς Ἑλληνικῆς, ἀρχαίας τε καὶ νεωτέρας, κατὰ τε τὰς τέσσαρας εἰρημένους σχέσεις καὶ κατὰ τὰς τρεῖς τοπικάς: τὴν στάσιν ἢ κίνησιν ἐν τόπῳ, τὴν ἀπεύθυνσιν καὶ κίνησιν εἰς τόπον καὶ τὴν ἀπὸ τόπου ἀφορμὴν, παριστάμενα εἶνε τὰδε:

α.) Ἑρωτηματικά.

Ἰων. κοῦ ;	(κοῖ;) ;	κόθεν ;
κοιν. ποῦ ; πόθι ; (ποιητ.)	ποῖ ; (πόσε ;)	πόθεν ;
δωρ. πεῖ ; πᾶ ;	ποῖς, πᾶ ;	πῶ ;
νεωτ. ποῦ ;	ποῦ ; 'σὲ ποῦ ;	(πόθεν) ; ποῦθε ; ἀπὸ ποῦ
—	—	—
ποτέρωθι ;	ποτέρωσε ;	ποτέρωθεν ;

β.) Ἀόριστα.

Ἰων. κοῦ	κοῖ	κόθεν
ποιητ. ποθὶ		
κοιν. ποῦ	ποῖ	ποθεν
δωρ. πᾶ (πεῖ ;)	πᾶ	πεῖ ;)
νεωτ. κάπου, πουθενά.	κάπου, 'σὲ κάπου	ἀπὸ κάπου
ὀκάπου	ὀκάπου	ὀκάποθεν
πούποτε, πούποτες, πούποτις, πούβετες (— τις).		

Παρὰ ταῦτα ἀορίστως τόπον δηλοῦσι καὶ τὰδε :

ἀρχ. ἀμοῦ γέ που	ἀμοῖ γέ ποι	ἀμόθεν (ὁμηρ.), ἀμόθεν ποθεν
νεωτ. εἰς ἓνα κάποιον μέρος	εἰς ἓνα κάποιον μ.	ἀπὸ κάποιον μέρος
ἀρχ. ἐτέρωθι	ἐτέρωσε, αἰολ. ἀτέρυϊ	ἐτέρωθεν
νεωτ. εἰς ἓν ἀπὸ τὰ δύο μέρη, (εἰς τὸ ἄλλο μέρος)		ἀπὸ τὸ ἓν(α) μέρος
ἀρχ. ἐκατέρωθι	ἐκατέρωσε	ἐκατέρωθεν (ποιητ. ἐκάτερθε)
νεωτ. καὶ εἰς τὸ ἓνα καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος		καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος
ἀρχ. ἀμφοτέρωθι	ἀμφοτέρωσε	ἀμφοτέρωθεν

(ὦδε, αἰολ. τύιδε ὦδε, τᾷδε, αἰολ. δωρ. τουτῶ. τηνῶθε(ν)
(δωρ. τειδε τᾷδε τουτύι

νεωτ. (ἐδῶ, ἐδεπᾶ, τᾷδω, τοδί. ἐδῶ, ἐδῶθε, ἐδε- ἀπ' ἐδῶ(θε), ἀπ' αὐ-
(πᾶ. του, ἀπὸ τοδὶ

ἀρχ. ἐκεῖ, ἐκεῖθι, δωρ. τηνεῖ ἐκεῖ(σε) ἐκεῖθεν, δωρ. τηνῶ,
αἰολ. κήνοθεν

νεωτ. ἐκεῖ, ἐκεῖ, ἐκεῖθε ἀπ' ἐκεῖ, ἀπ' ἐκει.

ἀρχ. (αὐτοῦ, αὐτόθι αὐτόθεν, δωρ. αὐτῶ

(αὐτόσε

(ποιητ. αὐθι. δωρ. αὐτεῖ

νεωτ. εἰς τὸ ἴδιον μέρος· εἰς τὸ ἴδ. μέρος. ἀπὸ τὸ ἴδιον μέρος.

Παρὰ ταῦτα τόπον δεικνύουσι κατὰ τὰς τρεῖς προκειμέναις σχέσεσιν καὶ ἄλλα πολλά· καὶ 1) τὴν μὲν ἐν τόπῳ σχέσιν πολλὰ ἐξ ἀρχαίων δοτικῶν γενόμενα: οἴκοι, Ἰσθμοὶ, Μεγαροί, Κικυννοί, Σφηττοί, Πυθοί, Ἐλευσίνοι, Ῥαμνοῦντι κτλ. καὶ τὰ ἰδίως δωρικά: μέσοι, αἰολ. μέσουτ' (= τῷ καθομ. μέσα), ἔνδοι (ἐνδον), ἔξοι (ἐξω) καὶ τὸ αἰσχύλειον πέ-δοι, ὅπερ κίνησιν εἰς τόπον σημαίνει· ἔπειτα τὰ: Ἀθήνησι, Θήβησι, Πλαταιᾶσι, Περγασῇσι, θύρᾱσι, Ὀλυμπιάσι κ.τ.τ. ἅτινα πάντα ὡς ἴδιοι τύποι ἐξέλιπιν ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης. ἔπειτα τὰ εἰς θι, οἷα ἐκτὸς τῶν προεκτεθειμένων καὶ τὰ: οὐρανόθι, Ἰλιόθι. καὶ τὸ χρονικῶς λαμβανόμενον ἡῶθι. Καὶ ταῦτα ὡς ἴδιοι τύποι ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης. ἔπειτα τὰ. ἄνω, κάτω, ἐξω (καθομ. καὶ ὄξω), ἔσω, ὅπισω (ἀρχαίᾳ τε καὶ νεώτερᾳ), ἐνδον καὶ ἐντός, νεωτ. μέσα· πρόσω (πόρσω) καὶ πόρρω, τῆλε καὶ μακράν, νεωτ. μακρὰ· ἄρχι, ἐγγὺς καὶ ἐγγύθι, πλησίον καθομ. σιμά, κοντά. χαμαί. νεωτ. χάμου. καὶ τὰ δωρικά καὶ αἰολικά: πρόσθα, ἐμπροσθα, καθομ. ἐμπρός, ἐμπροσθά. ὀπισθα (αἰολ. ὀπισθα, ἐξῶπισθα), ἐνερθα, ὑπερθα, ἄνωθα, ἐξουθα (ἐκτὸς Ἡσυχ.). αἰολ. ὑπερθα, ἄτερθα, πάροιθα.

2) Τὴν εἰς τόπον ἀπεύθυνσιν σημαίνουσι τὰ εἰς σε, δε, ζε, οἷα παρὰ τὰ προεκτεθειμένα καὶ τάδε: κυκλόσε, νεωτ. τριγύρω (ου) ἢ γύρου γύρου, τήλοσε (αἰολ. τήλυι), ὁμόσε (ὡς ἐν τοῖς: ὁμόσε ἵεναι, ἐλθεῖν, φέρεσθαι, χωρεῖν κ.τ.δμ.). οἴκαδε, οἰκόνδε, ἑρεβόςδε, Ἐλευσινάδε, Μέγαράδε, Ἀθήναζε, Θήβαζε, Βήσαζε, Μουνυχίαζε, Ἀφιδναζε. ἑραζε, θύραζε, χαμαῖζε (νεώτ. χάμου) κ.τ.τ. ἅτινα καὶ αὐτὰ τυπικῶς ἐξέλιπιν ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης· περὶ φράζονται δὲ ἢ μᾶλλον ἀναλύονται καὶ ταῦτα καὶ τὰ προειρημένα τὰ ἐξ ἀρχαίων δοτικῶν διὰ τῆς προθ. εἰς καὶ τῆς αἰτιατ. τοῦ προσήκοντος ὀνόματος: εἰς τὰς Ἀθήνας = Ἀ-

θήνησι καὶ Ἀθήναζε. εἰς τὴν Ἐλευσίνα = Ἐλευσῖνι καὶ Ἐλευσινάδῃ κτλ.

3) Τὴν δ' ἀπὸ τόπου ἀφορμὴν τὰ εἰς *θεν* ἢ (ποιητ.) *θε*: Ἀθήνη-
θεν, Δεκελείαθεν καὶ Δεκελείῳθεν, Κικυνόθεν, Κιλωνῆθεν. οἴκοθεν, χα-
μόθεν, θύραθεν. ἄνωθεν, κάτωθεν. ἐνδοθεν, ἐντοσθε(ν), ἔσωθεν, ἔξωθεν,
ἔκτο(σ)θεν. (ἐμ)προσθε(ν), ὀπισθεν. πρόσθεν, πρόσωθεν πόρρωθεν, μα-
κρόθεν, ἐγγύθεν, ἔκαθεν, σχεδόνθεν, ἀρχῇθεν, ἀνέκαθεν κτλ. Καὶ οὗτοι
οἱ τύποι ἐξέλιπαν ἐκ τῆς καθομιλουμένης ἐκτὸς ὀλίγων, τῶν: *ποῦθε*
= *πόθεν* (πρβλ. τὸ δωρικὸν *ἔξουθα* πρὸς τὸ κοιν. *ἔξωθεν*), *πουθενά*
(= *πουθεν-ά* = *ποθεν* μετὰ τοῦ προσσχηματισμοῦ *α*, ὡς ἐμέν-*α*, ἐ-
σέν-*α* κ.λ.), *ἀλλοῦθε*, *παντοῦθε*, *ὀλοῦθε*, οἵτινες σήμερον τὰς δύο
προτέρας σχέσεις, τὴν ἐν τόπῳ καὶ τὴν εἰς τόπον, σημαίνουν καὶ ὅχι
τὴν ἀπὸ τόπου, ἐκτὸς τοῦ *ποῦθε*. Οὕτω καὶ πάλαι τινὰ τῶν εἰς *θεν*
μετὰ τῆς πρωτοτύπου σημασίας τῶν καὶ τὴν ἐν τόπῳ σχέσιν ἐσή-
μαιναν, ὡς *ἀπάρευθε* Ἰλ. Α. δις (κίων — ἔξετο), *ἐντοσθε(ν)* = ἐντὸς
Ὀδ. Α, 380. Β, 145. *ἐνδοθεν* Ἀριστ. Πλουτ. 228. 964. Θουκ. Α'.
71. *ἐκτοσθε(ν)* = ἐκτὸς Ὀδ. Α, 132. Ἡσιοδ. Θεογ. 813 *ἐγγύθεν* =
ἐγγύθι Ἰλ. Κ, 508. Ὀδ. Ζ, 279. = ἐγγύς, εἰς τὰ ἐγγὺς Ἰλ. Ε, 72.
275. Πλάτ. Πολιτ. 289. d. κτλ. Ἐν δημοτικοῖς μνημείοις προτέρων
αἰώνων πλείονα εἰς *θε(ν)* ἐπιρρήματα μετὰ τε τῆς κυρίας καὶ τῆς
καταχρηστικῆς σημασίας ἐπὶ δὲ τῆς προτέρας πολλάκις συνοδεύονται
ὑπὸ τῆς προθ. ἀπὸ ἢ ἐκ (τὰ παραδείγματα κατωτέρω). καὶ ταύτης δὲ
τῆς καταχρήσεως ἡ ἀρχὴ ἤδη ἐν τοῖς ὁμηρ. ἔπεσιν ἀναφαίνεται, ὡς
ἀνωτέρω ἐδείχθη.

δ.) Ἀναφορικά.

ποιητ.	ὄθι — ὀπόθι.	ἤχι		
δωρ.	εἶ — ὅπει (;),	ἄχι	ἄ — ὅπα	ῶ (;)
κοιν.	οἶ — ὅπου	οἶ	ὅποι	ὅθεν — ὀπόθεν, ὀποτέρωθεν.
νεωτ.	(ὁ)ποῦ, ὅπου	ὀποῦ	ὅπου	ὅθε(ν) — ὀπόθε(ν) ἀπ' ὅπου.

Ὡς ἀναφορικά φέρονται παρὰ ποιηταῖς καὶ τινὰ ἀπὸ τ' ἀρχόμενα,
τὴν ἀρχὴν κυρίως δεικτικά, οἷα τὰ: *τόθι* = *ὄθι* Πινδ. Νεμ. Δ'. 84.
Θεοκρ. ΚΒ'. 199 κ. ἄλλ. *τόθεν* = *ὄθεν* Λίσχ. Περσ. 99. Ἡσιοδ.
Ἀσπ. 32.

Τῶν προεκτεθειμένων ἐπιρρημάτων τὰ μὲν εἶνε ἀληθεῖς πτώσεις ἀν-
τωνυμικαὶ ἐξ ὀνομαστικῶν ἤτοι διασωζομένων ἐν τῇ γλώσσῃ ἢ ἀπρη-
χαιωμένων, τὰ δὲ πτωσιοειδεῖς τύποι. Καὶ οὗτοι μὲν εἶνε σχηματισμέ-
νοι διὰ τῶν ἐπιθεμάτων *θι*, *δε* (ζε), *σε*, *θα* καὶ *θεν*, περὶ ὧν τὰ δέον-

τα ἐν τῷ περὶ αὐτῶν ἰδίῳ λόγῳ ἐλέχθησαν. Ἐνταῦθα ἰδίως λέγομέν τι περὶ τῶν: *ἐνθα* καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ, ὧδε καὶ τοῦ συνωνύμου νεωτέρου ἐδῶ, *ἐντός*, *ἐνδον* καὶ *ἐκτός*. Τὸ *ἐνθα* σύγκειται ἐκ τοῦ *ἐν* καὶ τοῦ ἐπιθέματος *θα*, ἐξ οὗ καὶ τὰ (δωρικὰ) *πρόσθα*, *ἐμπροσθα*, *ὀπισθα*, *ἐνερθα*, *ὑπερθα*, *ἄνωθα*, *ἐξουθα* καὶ τὸ καθομιλούμενον (ἐ)μπροσθά. Τὸ δὲ *ἐν*, φθολογικῶς ταῦτόν τῇ ὁμοφώνῳ προθέσει, προῆλθε κατὰ λέπτυνσιν τοῦ ἐναρκτικοῦ φθόγγου καὶ ἀποκοπὴν τοῦ ληκτικοῦ ἐκ τοῦ ἀντωνυμικοῦ (δεικτικοῦ) θέματος *ἀνά*, ὅθεν ἦτε ὁμόφθογγος πρόθεσις καὶ (πάλιν κατὰ λέπτυνσιν τοῦ ἐναρκτικοῦ α εἰς ε) ἡ ἀντωνυμία *ἐνιοι* = τῇ σανσκριτικῇ *anya'-s* ὅθεν κατ' ἄλλην μεταβολήν, τοῦ *n* εἰς *l* [*λ*], προῆλθεν ἡ λατιν. *alius* καὶ ἡ ἑλλην. *ἄλλος*. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ συνθετωτέρου θέματος *ἐνιο* παρήχθησαν τὰ ἐπιρρήματα *ἐνιαχοῦ*, *ἐνι-αχῇ*, *ἐνίοτε*, ὡς ἐκ τοῦ *ἄλλο* τὰ *ἄλλαχοῦ*, *ἄλλοσε*, *ἄλλοτε* κλ., ἐκ δὲ τοῦ *ἀνά* ἡ *ἐν* ἡ σκρ. ἀντων. *antara'-s* καὶ ἡ γερμ. *ander* ἕτερος, ἄλλος, καὶ τὰ ἑλλην. ἐπιρρ. *ἐν-δον* καὶ *ἐν-τός*, ὧν τὸ ἐπίθεμα εἶνε κυρίως τὸ ἀρχαῖον *tas* (ὅθεν καὶ τὸ λατιν. *tus* ἐν τῷ *cæli-tus* κ.τ. δμ. καὶ τὰ ἑλλην. *θα*, *θε(ν)*), ἐξ οὗ ἀκεραιότερον μὲν διατηρήθη τὸ *τος*, ὀλιγώτερον δὲ τὸ *δον*· διότι ἐδῶ τὸ μὲν *τ* ἐπιρροὴ τινι τοῦ *ν* μετέβη εἰς *θ* (πρβλ. π. χ. τὸ *ἐντομον* ὡς *ἐνδομον* προφερόμενον), ἀντὶ δὲ τοῦ *ς* ἐπῆλθε τὸ *ν* καθὼς καὶ ἐν τῷ *θεν* ἐκ τοῦ αὐτοῦ *tas*. Ἐκ τούτου καὶ τῆς προθέσεως ἐκ σύγκειται καὶ τὸ *ἐκτός*, ἐκ δὲ τοῦ εἰρημένου *ἐνθα* καὶ τοῦ ἐπιθεμ. *δε* καὶ τινος τύπου τοῦ αὐτοῦ σύγκεινται τὰ: *ἐνθάδε*, καὶ *ἐνθαῦτα* καὶ *ἐνθεῦτεν* (ἀντὶ τοῦ ἐνθαῦτεν), ἰωνικά, ἐξ ὧν κατ' ἐν-αλλαγὴν τῆς δασύτητος, τὰ ἀττικά: *ἐνταῦθα*, *ἐντεῦθεν* (πρβλ. κιθῶν καὶ χιτῶν, κύθηρ καὶ χύτρα).

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἀποδεικνύεται πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐκ τοῦ ἐνός ἐκείνου ἀρχαίου ἐπιθέματος *tas* πλείοντα διέπλασε, τὰ: *τος*, *δον* (ἴσως δὲ καὶ τὸ *δε*), *θα*, *θε(ν)* καὶ ἐκάστῳ ἰδίαν λειτουργίαν ἀπένειμε, χωρὶς δηλ. νὰ τηρῇ οὐδ' ἐνταῦθα ὑπερπλασθῇ ἀκρίβειαν, ὡς δῆλον πάλιν ἐξ αὐτῆς τῆς χρήσεως τῶν εἰρημένων ἐπιρρημάτων.

Καθὼς τὸ ἐκ τοῦ πῶς κατ' ἀποκοπὴν τοῦ *ς* προσελθὼν *πω* ἐν τοῖς οὐπῶ, μήπῶ ὅχι μόνον τροπικὴν σημασίαν εἶχεν, ὡς ἐν ἰλ. Γ, 306 P, 422 καὶ Θεόγν. 547 (599): *μηδένα πω* = *μηδένα ὅλως*, *καγκανένα*, ἀλλὰ καὶ χρονικὴν, ἥπερ ἐν τέλει ἐπεκράτησεν, οὕτω καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὦ (ἀντὶ ὧς) καὶ τοῦ (δεικτικοῦ) *δε* συγχεόμενον ὧδε πρὸς τῇ τροπικῇ σημασίᾳ = τῷδε τῷ τρόπῳ, οὕτως, ἀνέκαθεν εἶχε καὶ τοπικὴν, ἥπερ ἐπ' ἐσχάτων ἐπεκράτησεν. Ἐμφανίζεται δ' ὑπὸ τὴν τοπικὴν σημασίαν πρῶτον ἐν τοῖς ἐξῆς; δημηριοῖς χωρίοις, εἰ καὶ οἱ περὶ Ἀρίσταρχον καὶ

ταυτα τροπικῶς ἐπάσχιζαν νὰ ἐρμηνεύσωσιν: Ἰλ. Σ, 392: *πρόμολ' ὦδε*. Ὀδ. Α, 182: *νῦν δ' ὦδε ξὺν νηϊ κατήλυθον*. Ρ, 545: *τὸν ξεῖνον ἐναντίον ὦδε κάλεσσον*. Ἰλ. Μ, 346: *ὦδε γὰρ ἔδρισαν Δαναοί*. Ὀδ. Β, 28: *νῦν δὲ τίς ὦδ' ἤγειρε;* πανταχοῦ = τῷ καθομ. *ἐδῶ*. Οὕτως ἐρμηνεύονται φυσικώτερον καὶ τὰ: Ἰλ. Β, 258: *ὥς νυ περ ὦδε* = καθῶς *ἐδῶ* *τώρα* (κάμνεις). Ω, 398: *ὥς σύ περ ὦδε* = καθῶς *ἐσὺ ἐδῶ* καὶ ἐν τῷ κατὰ μίμησιν τούτου πεποιημένῳ στ. 446 τοῦ εἰς Δήμητρα ὕμνου: *τηλίκαι*, ὥς σύ περ *ὦδε*· ἔπειτα ἐν Σοφοκλ. Τραχιν. 402 οὗτος *βλέφ' ὦδε*, ὅπου τὸ *ὦδε* διὰ τοῦ δεῦρο τοῦ ὁμοίου χωρίου τοῦ Ο. Τ. 4124: οὗτος σύ, πρέσβυ, δεῦρό μοι φώνει βλέπων, ὅς' ἂν σ' ἐρωτῶ. Ἰπποκράτ. π. διαίτης Α. 6 *κεῖνα ὦδε* καὶ *τάδε* *κεῖσε*, ἔπειτα ἐν Ἡροδ. Α. 111, κατὰ τινα χειρόγραφα: *νῦν τε ὦδέ ἐστι* (ἄλλ. γρ. *ὅδε*), ὁμοίως καὶ ἐν Α. 145 *ὦδέ* τοι *πάρεμι* (ἄλλ. γρ. *ὅδε*). Θεοκρ. Α. 106 *τηνεῖ* *δρύες*, *ὦδε* *κύπειρος*. 118—19.

Δάφνις ἐγὼν ὦδε τήνος δ τὰς βόας ὦδε νομεύων,

Δάφνις δ τὼς ταύρας καὶ πόρτιας ὦδε ποτίσδων.

πρβλ. Α. 149. Ε. 62. ΙΕ. 33. καὶ Ἀπολλώνιον περὶ ἐπιρρημ. σλ. 616, « διὰ ταύτην τὴν ἀφορμὴν [τὴν τοῦ δε] καὶ τὸ ὦδε ἀπηνέγκατο τὴν εἰς τόπον σχέσιν: *ὦδε ἤλθεν ὁ δεῖνα*, καὶ τὴν ἐν τόπῳ κατὰ τὴν προκειμένην συμπάθειαν, τὴν εἰς τόπον καὶ ἐν τόπῳ: Ἀντιαττικιστήν· ὦδε σε μένω ἀντὶ τοῦ *ἐνθάδε*: Πλάτων Γοργία· καὶ Σουΐδαν: *ὦδε*, οὐ μόνον τὸ οὕτως ἀλλὰ καὶ τὸ *ἐνθάδε*, ὥς ἡμεῖς: Κρατῖνος Δραπέτισι: τοὺς ὦδε μόνον στασιάζοντας καὶ βουλομένους τινὰς εἶναι: Ἀριστοφάνης Κωκῆλῳ: ἐκδῶτα δέ τις καὶ ψηφολόγον εἶναι· ὦδε καὶ δίφρῳ δύο: Καὶ Πλάτων που κέχρηται ἀντὶ τοῦ δεῦρο καὶ *ἐνθάδε*. Τὸ δὲ οὕτως ἐν τοῖς πλείστοις δηλοῖ. — πρὸς τοῦτοις παρ' Ἀριστοφάνει Ἀχαρν. 745. Θεσμοφ. 987. Πλούτ. 294. Πλάτ. Πρωταγ. σλ. 328. d: προὔτρεψάς με ὦδε ἀφικέσθαι. Ο'. Γενεσ. ΙΘ'. 12. Ἐξόδου Γ'. 5. Ἰουδ. ις'. 2. ΙΗ'. 3. Κ. Α. Ματθ. ΙΖ'. 7. Ἰωανν. ς'. 9. Ἀποκ. Δ'. 1. — Διοδ. Σικελ. ἐκλογ. σ. 536 (ed. wessel.). Πλουτάρχῳ Ἠθ. σλ. 34. α. Λουκ. Ἐρμ. 1. κ. ἄλλ.

Τὸ δὲ *ἐδῶ* τῆς καθομιλουμένης προῆλθε πιθανώτατα ἐκ τοῦ παλαιοῦ ὦδε, ὥς καὶ ὁ Κοραῆς ἐνόμιζεν, ἐν Ἀτ. Δ'. 112, τάδε λέγων: ἀπὸ τὸ ὦδε τῶν παλαιῶν ἐγεννήθη κατὰ ἀνχραμματισμὸν τὸ *ἐδῶ*· καὶ ἐκ τούτου τὸ σύνθετον *ἐδεπα* ἀπὸ τὸ δωρικὸν *ὦδέ πα* (ἀττ. *ὦδέ*, πη). ὁ Σ. φέρει καὶ *ἐδεποῦ* (ἤγουν *ὦδέ* που) καὶ *ταδεποῦ* (τὰδέ που, ἢ τῇδέ που). — Τὸ *τάδω* φαίνεται ἐκ τῶν *τὰ ἔδω* (τὰ *ἐδῶ*) συγκείμενον. Τὸ δὲ τοδί οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ αἰτιατ. τῆς ἀντωνυμίας τόδε μετὰ

τοῦ προσσχηματισμοῦ τ, ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένη, ὥς ἤδη καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἡ τόδε: Ἰλ. Ε. 298.

Ἦρῃ, πῇ μεμαυῖα κατ' Οὐλύμπου τόδ' ἱκάνεις;
— ἐδῶ. αὐτ. 309.

νῦν δὲ σεῦ εἵνεκα δεῦρο κατ' Οὐλύμπου τόδ' ἱκάνω
Οὔτω καὶ ἐν Ἰλ. Ω, 172. Ὀδ. Α, 409. Κ, 73. Τ, 407 κ. ἄλλ. Ἀνα-
φαίνονται δ' ἐν γραφῇ τὰ καθομιλούμενα ταῦτα ἐπιρρήματα, ὧν συνη-
θέστατον μὲν εἶνε τὸ ἐδῶ, ἥττον δὲ τὸ ἐδεπᾶ, ἀκόμη δ' ὀλιγώτερον
καὶ μόνον κατὰ διαλέκτους τὸ τᾶδω, τελείως δ' ἀπηρχαιωμένον τὸ
τοδί, παρά τε τῷ ποιητῇ τοῦ ἐπυλλίου Ἀνδρονίκου στ. 7 — 8.

κῆ μάνα τῶλεγ' ἀπ' ἐδῶ: ᾧ υἱέ μου τ' Ἀνδρονίκου.

τῶλεγ' ἡ ἀμέρισσ' ἀπ' ἐκεῖ: ᾧ υἱέ μου τ' ἄμιρᾶ σου.

44 γύρευ' ἐδῶ, γύρευ' ἐκεῖ, τὴν πόρταν δὲν εὐρίσκει.

καὶ παρὰ Α. Κομνηνῷ καὶ παρὰ Πτωχοπροδρομῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτούς:
Α. Κομν. στ. 339,

βλέπε τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὴ σ' εὔρη.

407. πῶς δείχνει σου τὸ πρόσωπον, καὶ ἀπὸ τοδὶ σὲ δείχνει.
Πτωχοπρ. Α'. 275.

μαθὼν καὶ ποῦ ἀργαθιάζεις; τᾶδω δὲν ἔχεις τόπον.

Β. Χ. 284. εἶδεν ἀπ' ἔδω καὶ ἀπ' ἔκει τοῦ ποταμοῦ τὰ μέρη.

ἀλλὰ παρὰ τε τούτῳ ἐν στ. 281 καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Βελισσαρίου
φέρεται ἀκόμη καὶ τὸ ὦδε.

Β στ. ὕμῃς ὦδε ἐσύναξα, ἵνα με ἀνκρισθῆτε,

αὐτ. ὅταν ἐδῶ ᾗ τὴν μέσσην μὲν ἤλθες κακονειδίζων.

Δημ. Ζήνου Βατρ. 26.

τοὺς βοροηκούς, δποῦ ᾗ ἐδῶ ὅλους τοὺς βασιλεύω.

αὐτ. 18. καὶ πόθεν ἤλθες ἐδαπᾶ; μ' ἐμὲν φιλία ποῖσε.

Ἀπολλ. τ. ἐν Τύρῳ.

νὰ τὸν κρατήζης ἐδαπᾶ, ὀγιανὰ μὲ μανθάνῃ.

ἀπηρχαιωμένα εἶνε καὶ τὰ: ὀκάπου, ὀκάποθεν, καθὼς καὶ αἱ ἀνάλο-
γοι ἀντωνυμίαι ὀκάτις, ὀκάτι, ὀκάποιοις, ὀκάποσαις πρότερον συνήθη
ὄντα, π. χ. παρὰ Πτωχοπρ. Α'. 153.

καὶ τέως ὀκάπου ἡῦρηκα, καὶ τορνεσάκιν καῖπου.

Β. Χ. καὶ τὴν γυναικὴν ἡρπαξες ὀκάποθεν ἀνδρῶς.

Ἀληθεῖς δὲ πτώσεις εἶνε αἱ μὲν κοῦ, ποῦ, ἀμοῦ (οὐδαμοῦ, μηδαμοῦ),
ομοῦ, ἐνιαχοῦ, ἀλλαχοῦ, ἐκασταχοῦ, παρταχοῦ καὶ πολλαχοῦ καὶ
αἱ ἀρχοῦ, τηλοῦ, γενικαὶ τῶν ἀχρήστων ὀνομαστικῶν κός, πός, ἀμός
(οὐδαμός, μηδαμός), ὁμός, ἐνιαχός, ἀλλαχός, ἐκασταχός, παρταχός,

ἀρχός, τηλός. Τούτων δ' αἱ εἰς (α)χος παρήχθησαν ἐκ τῶν ἐνιοι, ἄλλος, ἕκαστος, πᾶς, ὡς ἐκ τοῦ μόρος τὸ μοναχός (καὶ μονάχος ἐν τῇ καθομιλουμένῃ) ἤδη πρὸ Ἀριστοτέλει ἀπαντῶν = τῷ μόρος αἱ δὲ καθομιλούμεναι ἄλλου, παρτοῦ, χάμου καὶ ἡ ἀρχαία τε καὶ νέα αὐτοῦ γενικῇ τῶν ἄλλος, πᾶς, χαμό-ς (πρὸ βλ. τὸ λατιν. humus) καὶ αὐτός· ἀλλ' ἡ μὲν πχνοῦ εἶνε δευτεροκλίτως μεταπεπλασμένη κατὰ τὰς λοιπὰς, αἵτινες πᾶσαι εἰς οὐ λήγουσιν, καθὼς μεταπεπλασμένη εἶνε καὶ ἡ ἀρχαία δοτικὴ πάντη (δωρ. παντᾶ) ἀντὶ πάση, ὡς ἐξ ὀνομ. πάντο-ς, πάντη (α). ἀμφότεραι δέ, καὶ ἡ ἄλλου καὶ ἡ παρτοῦ δωρίζουσι τὸν τονισμόν, κατὰ τὰ: τηνῶ, τουτῶ, ταυτᾶ, παρτᾶ, ἐν ᾧ ἡ χάμου αἰολίζει καὶ ἡ αὐτοῦ ἐνίοτε ἐπὶ τὸ αἰολικώτερον αὐτοῦ προφέρεται, ὡς· ἀπ' αὐτοῦ (πρὸ βλ. ἔδω, ἔκει). — Αἱ δὲ ποῖ, πᾶ, πεῖ, ἀμοῖ, ἄλλᾶ, ἐνιαχῇ, ἕκασταχοῖ, πανταχοῖ, πάντη (παντᾶ) εἶνε δοτικαί, ὅ εἰ. τοπικαὶ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐκείνων θεμάτων, καθὼς καὶ αἱ οἴκοι, Ἰσθμοῖ, Μεγαροῖ, κ.λ. τοπικαὶ τῶν οἴκο-ς, Ἰσθμό-ς, Μέγαρο-ν (ἀντὶ Μέγαρ-α), ὅπου σημειωτέος ἐπ' ἴσης ὁ καταβιβασμὸς τοῦ τόνου. Ὀμοίως δοτικαὶ εἶνε καὶ αἱ: τουτεῖ (ἀντὶ τουτῇ ἢ τουτοῖ), τεῖδε (ἀντὶ τῇδε ἢ τοῖδε), τηρεῖ (ἀντὶ τηνῇ ἢ τηνοῖ), ἐκεῖ (= ἐ-κεῖ ἀντὶ ἐ-κῇ ἢ ἐ-κοῖ ἐκ τοῦ θέμ. κα, ὅθεν καὶ τὰ κοῦ, κοῖος, κότε, ποῦ, ποῖος κ.τ.) πέδοι (πέδο-ν), χαμαὶ (χαμά, πρὸ βλ. ἀνωτέρω τὸ χάμου), ἄμα (κυρίως ἄμα) καὶ αἱ δωρ. μέσοι, ἐνδοι, ἔξοι. Ὅτι δὲ καὶ τὰ εἰς σι εἶνε πληθ. δοτικαί, ἤδη ἐλέχθη. Ἄδηλον δ' εἶνε, ἂν τὰ εἰς ω (ὄχι εἰς ως) οἷα τὰ: κύκλω, ἄνω, κάτω, ἔξω, ἔσω, ὀπίσω, πρόσω, ἑκαστέρω, πορρωτέρω, περαιτέρω, ἄσσοτέρω, προτέρω, ἀποτέρω, ἀποτάτω, τηλοτάτω, μακροτάτω, ἀρχοτάτω κ.τ. ὅμοια δωρίζουσαι γενικαί εἶνε κατὰ τὰς λόγῳ, ἵππῳ, ἢ ἀφαιρετικαὶ κατὰ τὰς δωρ. τηνῶ, τουτῶ, αὐτῶ, ἀποκεκομμένοι τὸ ληκτικὸν ς, καθὼς καὶ αὐταί, ἐκ τῆς καταλήξεως ὡς, εἰς ἣν λήγουσι τὰ τροπικὰ ἐπιρρήματα: καλῶς, κακῶς, σοφῶς κ.λ. ἐξ ἀρχαίων εἰς αἰ ἀφαιρετικῶν, ὡς εἴρηται, γενόμενα, ἢ δοτικαὶ τὸ χαρκτηριστικὸν ἰ ἀποβαλοῦσαι. Ἡ ἀντιπαράθεσις τῶν ἐνδον καὶ ἔξω πρὸς τὰ δωρ. ἐνδοι, ἔξοι μᾶς παρέχει μεγαλειτέραν πιθανότητα ὑπὲρ τῆς τελευταίας γνώμης. Τοιαῦτα εἶνε καὶ τὰ καθομιλούμενα τριγύρου (= ω), γύρου γύρου, τοῦ τοίχου, τοίχου τοίχου (= πρὸς τὸν τοῖχον ἐν κινήσει). γυαλῶ γυαλῶ (= πρὸς τὸν αἰγυαλόν, πρὸς θίνα), ὑποκάτω καὶ ὑποκάτου.

Αἰτιχτικαὶ δ' εἶνε αἱ: μακράν, καθομ. μακρῶ (προγενέστ. μακρέα) ἐκ τῆς ὀνομ. μακρὸς ἀντὶ τῆς ἀρχ. μακρός. πέρᾶν (ἰων. πέρην = trans) καὶ ἄνευ τοῦ ν, πέρᾶ (ultra) ὡς ἐξ ὀνομ. τῆς πέρᾶ, ἥπερ πᾶ-

λαι μὲν δὲν ἀποδεικνύεται ἐν χρήσει οὖσα, τώρα δὲ εἶνε συνήθης εὐσαι-
αστικῶς τε καὶ ἐπιθετικῶς: ἡ Πέρα τῆς Πέρας (ἐν Κωνσταντινουπόλει)
καὶ ἡ πέρα μερῶν, εἰς τὴν πέρα(ν) μερῶν κτλ. (ἐν Σμύρνῃ): τὸ δ'
ἀρχαῖον θέμα, ἐξ οὗ ταῦτα, εἶνε τὸ παρα, ὅθεν καὶ ἡ δμοφθογγος πρό-
θεσις καὶ τὸ χρον. πάρος, τὸ τοπικὸν πάροιθε καὶ προπάροιθε(ν) καὶ
τὰ χρον. πάλαι, πάλιν καὶ τὸ ἐπιθ. παλαιός. Ἐπειτα αἱ: πλησίον
(ὄν. πλησίος). ἐναντίον, ἐναντία (ποιητ. ἀντίον, ἀντία) καὶ ἀπεναν-
τίον (Ἡροδ. Ζ'. 55) καὶ καθομ. ἀγνάντια (= ἀπέναντι, ἀπαντικρύ).
(κατ') ἐνώπιον, εὐθὺς = κατ' εὐθείαν ἐπὶ, καθομ. ἴσ(ι)α ἴπάρω καὶ
ἰών. ἰθὺς (ἀλλὰ καὶ ἰθύς) συνων. τῷ εὐθύ. ἄντην καὶ ἄντα καὶ τὰ σύν-
θετα ἄναντα, πάραντα, κάταντα (Ἰλ. Ψ, 146). ἴσως δὲ καὶ τὰ: μεσ-
σηγύ (ποιητ.), ἀντικρύ, καταντικρύ, καθομ. ἀντίκρυ, κατάντικρυ,
καὶ ἐν τέλει τὰ καθομιλούμενα: κοντὰ καὶ συμὰ ἢ σιμὰ = ἐγγύς,
παρά, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῆς προθέσε. σὺν ἐλέχθη, μέ-
σα (= ἔσω, ἐντός, ἐν), ἀνάμεσα καὶ ἀναμέσον (= μεταξύ, ἐν), δλό-
γυρα = πέριξ.

Ὡς ὀνομαστικαὶ δὲ φαίνονται μὲν, ἀλλὰ πιθανώτατα δὲν εἶνε τὰ:
ἐγγύς, ἀντικρυς (π. χ. ἐν Πλάτ. συμπ. 223. b. εἰς τὸ ἀντικρυς. Εὐ-
θυδ. 273. b. ἀντικρυς ἰών), μεσσηγύς = τῷ προειρημ. μεσσηγύ, κα-
θῶς καὶ τὰ χρονικὰ εὐθύς καὶ τημοῦτος, περὶ ὧν καὶ κατωτέρω. — Ἀ-
ληθῆς δ' ὀνομαστικὴ ὡς τοπικὸν ἐπιρρημα ἐκλαμβανομένη εἶνε ἡ πα-
ρακατιῶν (= κατωτέρω) παρὰ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Αἰσχύλου Περσ. 2.
ὥσπερ καὶ παρακατιῶν λέγει. 47 παρακατιῶν — — — ἐδήλωσεν. κ.
ἀλλαχοῦ παρὰ τε αὐτῷ καὶ παρ' ἄλλοις τῶν μέσων χρόνων.

Καθὼς τὸ παρακατιῶν καὶ ἄλλα ἐπιρρήματα συνέθεσεν ἡ νεωτέρα
γλῶσσα μετὰ τῆς προθεσε. παρὰ ἐπὶ τῆς ἰδιαζούσης σημασίας τοῦ συγ-
κριτικοῦ τοῦ ἐκάστοτε ἐπιρρήματος μετὰ τοῦ διορίσματος ὀλίγον (= ὦ):
παρέδω, παρέκει, παρ(απ)άρω, παρακάτω, παρέξω, παραμέσα κτλ.
= τοῖς ὀλίγον πλησιέστερον πρὸς τὰ ἐδῶ, πρὸς τὰ ἐκεῖ. ὀλίγον ἀνωτέ-
ρω, κατωτέρω κτλ. Ἄλλων δ' ἐπιρρημάτων μετὰ προθέσεων τινων συν-
τάξεις, προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἐπισκοτισθείσης τῆς ἀρχῆς, ἀπέβησαν
συνθέσεις: ἀπέναντι (= ἀπ' ἐναντι), καταντικρύ (= κατ' ἀντικρύ).
κατενώπιον (= κατ' ἐνώπιον) καὶ τὰ νεώτερα: ἀπέσω (= ἀπ' ἔσω =
ἔσωθεν), ἔοπίσω (= ἐξ ὀπίσω = ὀπισθεν), ἀποκάτω (ἀπὸ κάτω =
κάτωθεν) κτλ. Ἀλλὰ ταῦτα κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἔννοιαν ποτὲ μὲν χω-
ριστά, ποτὲ δὲ ὅφ' ἐν γραπτέον. Ἐκ δὲ καθαρῶν προθέσεων σύνθετα το-
πικά ἐπιρρήματα εἶνε τὰ: ἐναντι (ἀπαντῶν τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς Ο'),
ἀπέναντι (Πολυβ. Α. 86, 3), μεταξύ (μετὰ — ξὺν) Ἰλ. Α, 156 καὶ τὸ

μεταγενέστερον (παρὰ Ἑρεν. Δεξιππῶ σλ. 19, 18 καὶ Θεοφάνει Χρόν. σλ. 125, 17. 543, 15 καὶ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Θουκυδίδου Α. 418) ἀναμεταξύ. Τοῦτο, καθὼς καὶ τὸ προειρημένον ἀνάμεσα, μετὰ τῆς γεν. μας, σας, των ἢ τους ἐν τῇ καθομιλουμένη ἐκλαμβάνεται καὶ συνωνύμως τῇ ἀντων. ἀλλήλων, ἀλλήλοις, ἀλλήλους, π. χ. ἐν τῇ φράσει· τί ἔχετε ἀναμεταξύ (ἀνάμεσά) σας; = τί διαφέρεσθε πρὸς ἀλλήλους; Καὶ οὐσιαστικῶς δὲ ἐκλαμβάνεται καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἀπλούστερον μεταξύ, ὡς ἐν τῇ φρ. εἰς τοῦτο τὸ (ἀνα)μεταξύ = ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ (ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι ἢ διαλείμματι κατὰ Πολύβιον καὶ τοὺς μετ' αὐτόν).

Ἐκ τοῦ ἅμα καὶ τῆς σὺν σύνθετον ἐθεώρησάν τινες τὸ καθομιλούμενον μαζί, ὑψιλογραφοῦντές το μαζὺ ἐκ τοῦ ἅμασιν κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ α, ἀποκοπὴν τοῦ ν, τροπὴν τοῦ σ εἰς ζ καὶ καταβίβασμὸν τοῦ τόνου· ὁ δὲ Κοραῆς (ἐν Ἀτ. Α. 175. Β'. 229) τὸ ἐτυμολόγει ἐκ τῆς δοτ. τοῦ μάζα, μάζη (ὡς ἰδίᾳ, κοινῇ κ.τ.τ.) καὶ καθ' ὑποβίβασμὸν τοῦ τόνου μαζή. Πιθανώτερόν μοι φαίνεται ὅτι τὸ μαζί προήλθεν ἐκ τοῦ ἄρχαίου (ἴσως δωρικοῦ) ὁμαδῖς, ὅπερ κατὰ τὸ M. E. 806, 9 ἦτο συνώνυμον τοῦ ὁμαδόν, ὃ ἔ. ὁμοῦ. Ἐκ τοῦ ὁμαδῖς λοιπὸν ἔγινε πρῶτον μὲν μαδῖς, ἔπειτα μαδι καὶ μαζί (κατὰ τὰ δωρικά — ζαρκάδι. μάζα — μάδδα). Ἐκ τοῦ αὐτοῦ, διαφόρως τετονισμένου· ὁμαδῖς, προήλθε τὸ ἀκραιώτερον διατηρηθὲν ὁμαδιν, ὅπερ ἀπαντᾷ ἐν τῷ Θ. K.

ἐστράφησαν ὀπίσω ταις, βλέπουν τοὺς ἀδελφούς των ὁμαδιν μὲ τὸν κύριν των νὰ κλαίγουν, νὰ θρηνοῦνται.

Ἐκτὸς τοῦ ὁμαδῖς ἢ ὁμαδῖς καὶ ἄλλα εἰς δις τοπικὰ ἐπιρρήματα, συνωνύμως τοῖς εἰς δε καὶ σε λαμβανόμενα, φέρονται παρὰ μὲν Ὀμήρῳ τὰ ἄμυδις (ἄμαδε) = ὁμόσε Ἰλ. K, 300. γ, 114. ἄλλυδις = ἄλλοσε Α, 486. χαμάδις = χαμάζε Z, 147. Η, 16 κ.λ. ὡς δ' ἰδίως, δωρικά τὸ οἰκαδῖς = οἶκόν δε Ἀριστοφ. Ἀχ. 708 καὶ τὰ χαμάνδις, Ὀλυμπιάνδις καὶ ἀγράνδις (κατὰ Ahrens ἀγοράνδις) παρὰ Θεογνώστῳ ἐν τοῖς Ὄξων. Ἀνεκδ. II. 163, 31.

Ἐκ τοῦ ἅμα, τοῦ ἄρθρου τῷ καὶ τῆς ἐν συνετάχθη ἢ φράσις ἐν τῷ ἅμα, ἥτις χρονικῶς φέρεται ἐν τῇ καθομιλουμένη, π. χ. ἐν τῇ παροιμίᾳ· Ἐν τῷ ἅμα καὶ τὸ θαῦμα. Ἐκ ταύτης τῆς φρ. συγκεκομμένης προήλθε τὸ ἐπίρρημα ἐντάμα καὶ (κατὰ διάλεκτον) ἀντάμα (ὡς ἀνήμερα ἀντὶ ἐνήμερα), ἀνθ' οὗ ἐνίοτε καὶ ἐνταμῶς λέγεται. Ἀπαντᾷ δὲ ἡ φρ. ἐν τῷ ἅμα = ὁμοῦ ἤδη παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυρογ. ἐκθ. τ. βασ. τάξ. 210, 25. τὰ δὲ δύο μέρη ἐν τῷ ἅμα.

Τώρα δ' ἐπισυνάπτομεν ἐξ ἀρχαιοτέρων μνημείων τῆς νεωτέρας

γλώσση; παραδείγματα τινά, ἐκτὸς τῶν προεκτεθειμένων, καὶ ἄλλων νεωτέρων τε καὶ πηλαιοτέρων τοπικῶν ἐπιρρημάτων.

Τὸ πόθεν ἀκέραιον φέρεται ἀκόμη ὅχι μόνον ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου στ. 48—49 (πρβλ. 58—59).

Ἄ βρε μωρὸν κῆ ἀνήλικον, πόθεν ἐν' ἡ γενιά σου;
πόθεν ἡ ρίζα σου κρατεῖ; πόθεν τὰ γονικά σου;
καὶ ἐν Β. Χ. στ.

πόθεν ἐσὺ τὸν Φίλαρμον ἰξεύρεις, φίλε ξένε;
ἀλλὰ καὶ παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. στ. 18.

καὶ πόθεν ἦλθες ἐδεπᾶ; μ' ἐμὲν φιλία ποῖσε.
ἀπ' ὅθεν ἀντὶ τοῦ ὅθεν ἐν Β. Χ. στ.

τοὺς τόπους νὰ γυρεύσωμεν, ἀπ' ὅθεν νὰ εὐροῦμεν.
Οὕτω καὶ ἀπ' ἐντεῦθεν = τῷ ἀπλῶ ἐντεῦθεν. Β. Χ. στ.

τὸ σχῆμά σου ῥωμαϊκὸν φαίνεται ἀπ' ἐντεῦθεν.

Πρβλ. Πτωχοποροδρ. Α. 56 ἀπὸ μακρόθεν καὶ τὸ τῆς Κ. Δ. ἀπὸ μακρόθεν. — Πολλὰ δὲ τῶν τοιούτων φέρονται, ὡς καὶ πάλαι παρὰ ποιηταῖς, ἀποκεκομμένα τὸ ν καὶ συνήθως ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ καὶ εἰς τόπον σχέσεως, σπανιώτερον δ' ἐπὶ τῆς ἀπὸ τόπου, ἐφ' ἧς ἤδη ἡ ἀπὸ ἢ ἡ ἐκ λαμβάνονται.

Α. Κ. 192.

κατέμπροσθεν ἐστάθησαν οἱ πρῶτιστοι τῶν σκῆπτρων.
474 ἐντεῦθε ζῆς σωματικῶς τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ.

Πτωχοπρ. Α. 155.

καὶ κρούω σουβλίαν τὸ χέριν μου, καὶ διέβην ἀπ' ἐκεῖθε.

Β'. 229. εἰ δὲ παγώσῃ κόλληται, καὶ ἀπ' ἐκεῖ οὐκ ἀνασπᾶται.

265 ἔμπροσθέν μου = ἐμπροσθά μου.

Β. Χ. 146 καὶ τώρα πόθε; μέχρι ποῦ καὶ ποῦ πορεύει; φράσον.

325 ἔμπροσθε = ἐμπροσθά. 345 ἄνωθε = ἄνω(θι).

στ. γύρωθεν δὲ τοῦ στόματος — — — ἐκάθηντο.

στ. κύκλωθε = κύκλω. στ. ἔξωθε. στ. τριγύρωθεν = τριγύρω. στιχ.

καὶ σὺν τῷ λόγῳ παρευθὺς ἀκολουθεῖ ἐξ ὀπίσω

= ὀπισθεν. πρβλ. στ. ἀπὸ μακρά(ν) = μακρόθεν.

Β. ὀρίζει, φέρουν τὸν αὐτὸν ἔμπροσθεν εἰς τοὺς πάντας.

αὐτ. στ. νὰ ἔχουν καὶ τὴν κεφαλὴν γύρωθε χρυσωμένην.

στ. ἐπάνωθε τῆς τραχηλίας κάτω εἰς τὰς ποδέας.

Ἀλλὰ τὰ ἀπ' ἔσω, ἐξ ὀπίσω λαμβάνονται καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ καὶ εἰς τόπον σχέσεως· τότε κάλλιον ὅφ' ἐν γραπτέον. Β. Χ. στ.

τὸ πῶς ἀπέσω κάθητο ὁ βασιλεὺς ἐρώτων,
καὶ πῶς εἰς τὸ ἐρωτόκαστρον εἰσέβηκες ἀπέσω.

Πρβλ. τοὺς στ.

καὶ Β. στ. ἀπέσω εἰς καρδίας των ἐρρίζωσε δι' ὅλου.

πρβλ. λοιπὸν πάλιν ἄς στρέψωμεν τὸν λόγον ἐξοπίσω.

Β. Χ. στ. 275.

παρ' ὅ,τι πάλιν νὰ στραφῶ τοῦ ποταμοῦ 'ζοπίσω.

πούποτε(ς), πούποτις, πούπειτις, πούβετις = πού ποτε, ποῦ.

Χρον. Πασχ. αλ. 627, 14.

καὶ οὐκέτι ἐφάνη δειμότης πού ποτε.

Πτωχοπρ. Β'. 601 (δ. γ.).

ἢ φοβισμένον πού ποτε κῦνα νὰ σὲ δαγκάσῃ.

Α. Κομν. στ. 133.

μή τον φαυλίσῃς πούποτις καὶ μή το φανερῶσῃς.

αὐτ. 257. υἱὲ ἂν εἶσαι πούβετες καὶ ἰδῇς καλλιώτερόν σου.

Β. Χ. στ. εἰςῆλθον κ' εἰς τὸ κάστρον σου, κάστρον καὶ ὄντως κάστρον.

εὐμορφον ἔνι ἱξαίρετον, οὐκ οἶδα πούπειτις τίτοιον.

Θ. Κ. καὶ ἂν ἰσφάλω πούβετις, μή με κατηγορεῖτε.

ὅπου, ὁποῦ, 'ποῦ.

Β. Χ. τότε τῆς ὥρας παρευθὺς ὑπάγ' ἡ Φαιδροκάζα
ἐκεῖθε 'ς τὰς παραμονάς, ὁποῦ ὁ Βέλθανδρος ἦτον.

αὐτ. ἐκεῖ ὁποῦ ξεπλήρωσαν ἀρχῆθε τὴν ἀγάπην.

αὐτ. 'κακεῖ ταῦτα εὐρέθησαν, ὅπου νεκρὸς ἐκεῖτο.

αὐτ. ἄμε καὶ σύ, ψυχούλα μου, ὁποῦνε τοῦ ποθητοῦ σου.

Δ. Ζήνου. Βατρ. 81.

ὑπάγω εἰς τὸ στρώμά του, ἐκεῖ ὁποῦ κοιμᾶται.

ὅπου = οὔ ἄν. 89.

τὴν γάτα, ὅπου τὴν ἰδῶ, κ' ἐκεῖ 'ποῦ τὴν γροικῆσω.

ἄλλου = ἄλλαχοῦ. παρτοῦ = πανταχοῦ. ἀπὸ παρτοῦ = πάντοθεν

κλ. ἐν τῇ παροιμίᾳ ἄλλου τὰ κακκαρίσματα, καὶ ἄλλου γεννοῦν ἡ κό-

ταις. ἐν τῇ παρ. ἄλλου μὲ τρίβεις, δέσποτα, καὶ ἄλλου ἔχω τὸν πόνον.

Ἡ γενικὴ ἄλλου ἐπιρρηματικῶς φέρεται κατὰ πάντα τὰ χειρόγραφα ἡ-
δη παρὰ Λυσία ὁ. τ. ἀδυναίου §. 20. ἅπαντες γὰρ εἵθισθε προσφοιτᾶν
καὶ διατρίβειν ἄλλου γέ που. Ἐνταῦθα ὁ μὲν Κοραῆς (Ἀτ. Β'. 33) ἐ-
πρότεινε τὴν διόρθωσιν ἄλλος ἄλλου γέ που, ὁ δὲ Ρεῖσκιος πρὸ αὐ-
τοῦ πληθ. ἄλλοι ἄλλου γέ που, ὁ δὲ Bekker τὴν ἀμοῦ γέ που. Αὕτη
φαίνεται μοι ἐπιτυχεστέρα τῶν λοιπῶν.

παρά Α. Κομνηνῷ στ. 97.

ἐμπρός καὶ πίσω καὶ παντοῦ δός τον εὐχαριτίας.

παρά Σ. Σ. ἔς τὸ ῥέθυμνος κείς τὰ Χανιά, παντοῦ κουδούνισά την
κάγῳ τὴν Κουταγιώταινα, παντοῦ μανδάτευσά την,
καὶ τὴν βουλὴν τῶν πολιτικῶν παντοῦ διαλάλησά την.

Β. στ. ἀπὸ παντοῦ ἐσύναξε τέκτονας πελεκάνους.

μέσα = ἐντός (τοπ. καὶ χρον.), ἔνδον. μέσον = μεταξὺ καὶ ἐντός, ἐν.
Θεοφάν. χρον. σλ. 530, 5 μέσον αὐτῶν.

Α. Κομν. 56.

μάχης καὶ ἔχθρας πολεμᾷ μέσον γονεῖς καὶ τέκνων.

Πρβλ. Β. Χ. στιχ.

αὐτ. 92. μέσα σου μὴ τοῦργίζεσαι, μηδὲ κακὸν τὸν κάμης
= ἐντός σου, ἐν σεαυτῷ. στ. 449.

καὶ μέσα ἔς τὴν καρδίαν σου τὸν φόβον του νὰ ἔχης.

Πτωχοπρ. Β'. 168.

καὶ μέσα κεῖται κόκκινος μεγάλη φιλομήλα.

Β. Χ. εἶχεν εὐμορφον ἄνεμον καὶ μέσα εἰς πέντε ἡμέρας

ἐφθασαν εἰς τὰ ἴδιά των, ἔραξε τὸ κράδι.

Οὕτω καὶ τὸ ἐντός χρονικῶς φέρεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, π. χ. παρὰ
Ξενοφῶντι Ἕλλην. Γ'. 3, 5. Ληγουμένης δὲ τῆς θυσίας, ἐντός πένθ' ἡμε-
ρῶν καταγορεύει τις πρὸς τοὺς ἐφόρους ἐπιβουλὴν. — Τοῦ δὲ νεωτέρου
ἀνάμεσα = (ἀνα)μεταξὺ ἡ ἀρχὴ κεῖται ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ ἀνὰ μέσον,
ὅπερ φέρεται π. χ. ἐν Γενέσεως Γ'. 15. καὶ ἔχθρην θήσω ἀνὰ μέσον σοῦ
καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς κτλ. ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἐν τῷ Β. Χ. στ.

Καὶ τὸ ἐν ἀναμέσον μας, κἀνεῖς οὐδὲν το ἔξέρει.

κοιτά, σιμά = ἐγγύς, πλησίον, παρά. μακρέα (μακρὴ) = μακρὰν.

Β. Χ. στ. ἐξεγυμνώθην, ἐφθασε κοιτὸ εἰς τὸ πνιγῆναι

μήπως γραπτέον κοιτά; Δ. Ζήνου Βατρικ. 92.

καὶ νὰ ὕρω τρυπα κεῖ κοιτά, νὰ σώσω νὰ τρουπώσω.

αὐτ. 200. ποτέ μου δέν τους ἄφρινε, νὰ ῥγοῦν ἀπὸ κοιτά μου.

Ὅτι δὲ καὶ τὸ σιμά ἦτο σύννηθες πολὺ πρὸ τοῦ Δ. Ζήνου, δῆλον ἐκ τῆς
παρὰ τε αὐτῷ καὶ ἐν Β. Χ. χρήσεως τοῦ παρὰ γόγγυ ῥήματος σιμώνω.
στ. 240 ἔς τοὺς βοηθηκοὺς εἰσέμωσε, κ' ἤλθε ἔς αὐτοὺς πλησίον.

Β. Χ. στ. σιμών' ἡ βάρκα πρὸς τὴν γῆν, ξεβρίνει δὲ ὁ κόμης.

στ. 357 τὸν Τρωγλοδύτην ἔρχασεν, ὁποῦτον μακρέα.

Μαζί, ὁμοῦ, ἐν τῷ ἅμα, ἐντάμα, ἀντάμα, ἐνταμῶς. — χῶρι (—ις),

χώρια = χωρίς. Πτωχοπροδρ. Β'. 164.

- καὶ δεύτερον ἀκρόβαστον *μαζὶ μ' ἀρβελισμένον.*
- B. X. Τὴν φλόγα μέσον τοῦ νεροῦ καὶ πῶς ὁμοῦ συντρέχει.
στ. ἀπῆγαν, ἐχωρίσθησαν ὁμοῦ εἰς ἓνα τόπον.
Πρβλ. τοὺς στ.
- B. X. στ. ἰστῆκει δὲ καὶ Βέλθανδρος *ἐντάμα* μετ' ἐκείνους
αὐτ. στ. καὶ τοῦ ῥηγὸς κατόπισθεν καὶ *ἐνταμῶς* κυνηγοῦτεν
- B. στ. φωνὰς τρανὰς ἐφώναζαν οἱ πάντες *ἐν τῷ ἅμα*
Α. Ζήνου. Βατρ. 414 :
     $\alpha\tilde{\nu}$ θέλεις νᾶλθης καὶ ἐσὺ *ἐντάμα* νὰ ἔμποῦμες.
- B. X. στ. ἀπῆρε τὴν ἀπόφασιν καὶ πᾶ *χώρῃ* καὶ στάθην.
κατενώπιον, κατέναντι.
- B. X. στ. ἤλθασι *κατενώπιον* ἐκείνου τοῦ Βελθάνδρου.
Πρβλ. στ.
- B. Α. στ. *ακτέναντι* ἐστάθηκεν ἐκεῖ τοῦ βασιλέως.
Ἡ νεωτέρη γλῶσσα πολλαχοῦ μεταχειρίζεται τὸ πέρα πρὸς συμπλήρωσιν καὶ προσδιορισμὸν τῶν : ἐδῶ, ἐκεῖ, ὡς ἐδῶ πέρα = ὠδί. ἐκεῖ πέρα = (ἐκεῖ). Ὁμοίαν τινὰ τοῦ πέρα χρῆσιν εὐρίσκομεν παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ B. X. στ.
    ὑπάγετε, κινήσατε ἐκεῖσε πρὸς τὸ πέρα.
στ. ἀκούει πάραυτα φωνὴν ἀπὸ *κεῖθε* πέρα.
Πρβλ. στ.
τριγύρου, τοῦ γύρου (= κύκλῳ), γύρου γύρου.
B. X. στ. τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτωθεν καὶ ὅσα τὰ *τριγύρου*.
αὐτ. στ. ὅτι τὰ λιθολάξευτα, ἃ εἶχεν γύρου γύρου.
αὐτ. στ. ἔξωθε τοῦ ἡλιακοῦ τοῦ γύρου καθημένας. κτλ. κτλ. κτλ.

2) ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ.

ἔρωτ.	ἀόρ.	δεικτ.	ἀναφ.
ἀ.) ἰων. κότε	ποτέ	τότε	ὅτε — ὁκότε, ὅτ' ἄν, δετε κεν
αἰολ. πότα	ποτά	(τότα;) τόκα	ὅτα — ὅπποτα
δωρ. πόκα	ποκά	τόκα	ὅκα — ὅπ(π)όκα — — ὅκκα
ἀττ. (	(ποτέ	τότε	ὅτε — ὀπότε — ὅταν — ὀπόταν
(πότε			
καθμ. (	(ποτέ(ς)	(ἐ)τότε(ς)	ὅταν — ὄντα(ς), ὀπό- ταν, ὀποτε
	(κᾶποτε		

β'. ἀρχ. πηνίκα (δωρ. πᾶνίκα;)	τηνίκα, τηνι- κάδε	ήνίκα — ὀπηνίκα, ή- νικ' ἄν
	(δωρ. τᾶνίκα)	(δωρ. ἄνίκα) — (δωρ. δπανίκα)
νεωτ. ποία(ν) ὦρα(ν)	τηνικαῦτα τέτοια(ν) ὦ ρα(ν)	οἶαν ὦραν — ὀποϊαν ὦραν

Ἄλλα συσχετιζόμενα χρονικά ἐπιρρήματα δεικτικά μόνον καὶ ἀναφορικά εἶνε τὰ ἑξῆς:

Δεικτικά.

Ἀναφορικά.

ἀρχ.	νεωτ.	ἀρχ.	νεωτ.
γ'. τῆμος ἰλ. Η, 433. τῆμόςδε Θε- οκρ. Ι'. 49. τῆμοῦτος Ἡ- σιοδ. Ἐργ. 576.	(ἐ)τότε(ς)	ῆμος ὀπ(π)ῆμος;	ὅταν ὀπόταν
ἐπικ. τεῖος, τεῖως	τότε ὥς τότε	εἶος, εἶως εἶας, εἶστε (δωρ. εἶστε)	ὥς ὀποῦ, ὥστε ὀποῦ ὥς οὔ ἢ ὀσου(;)
κοιν. τέως	τόσον καιρὸν ὥς τῶρα	εἶως ἄν εἶστ' ἄν	ὅσω ἢ ὀσο(ν) νὰ ὥς τε νὰ ὥς οὔ νὰ
δ'. τόφρα	τότε, ὥς τότε τόσον καιρὸν ὥς τόσον κ.τ.τ.	ὀφρα	ὀταν' ὀσον καιρὸν ὥς ὀποῦ ὥς οὔ νὰ
ε'. ὦς	εὐθὺς τότε τότ' εὐθὺς	ὥς, ὀπως ὥς — τάχιστα	καθὼς, (ὥς), (ὥ)σάν τόμου

Αἱ ῥίξαι, ἐξ ὧν παρήχθησαν ταῦτα τὰ χρονικά ἐπιρρήματα, εἶνε αἱ αὐταὶ ἐκείναι, ἐξ ὧν τὰ τε τοπικά καὶ αἱ σύστοιχοι ἀντωνυμίαι: κα (ὅθεν ὕστερον πα), τα καὶ γα' καὶ ἐκ μὲν τῶν κα (πα) καὶ τα τὰ ἐρωτηματικά, τὰ ἀόριστα καὶ τὰ δεικτικά· ἐκ δὲ τῆς γα τὰ ἀναφορικά· τὸ δὲ δεικτικὸν ὥς φαίνεται ὅτι ἐκ τῆς σα προήλθεν, ὅθεν καὶ τὸ σήμερον (σήμερον), ἐν ᾧ τὸ ἀττικὸν τήμερον ἐκ τῆς τα. — Τὰ δ' ἐπιθέματα

τῶν μὲν ὑπὸ τὸ α.) εἶνε τά: κα καὶ τα, ἐκ δὲ τούτου τὸ τε καὶ τὸ νε-
ώτερον *τες* μετὰ τοῦ προσχηματισμοῦ *ς*. Καὶ τὸ μὲν *ποτες* ἢ *ποτις* ἀ-
παντᾷ ἤδη παρὰ Α. Κομνηνῷ, ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ πού ποτε εἶδαμεν, τὸ
δὲ τότες ἐν τῷ Β. Χ. στ.

καὶ τότες ἐσηκώθηκε καὶ πρὸς ἐκεῖνον λέγει.

Πρὸλ. Β. στ.   Θ. Ρ. στ.   Σ. Σ.

τὸ δὲ *ε* τοῦ ἐτότε(ς) εἶνε πρόθεμα, οἷον καὶ τὸ τῶν ἐτοῦτο, ἐκεῖνο κ.
τ' ὅμ. ἀπαντᾷ δὲ τὸ ἐτότε πρῶτον παρὰ Σ. Σ.

στ.   τότε ἔλυσσε τὸν ὄρκον του, ἐτότε κ' ἡρματώθη.

Τοῦ δὲ καθομιλουμένου *κάποτε* τὸ *κᾶ* εἶνε τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο *κᾶν* = καὶ
ἄν (ἐάν), ἐξ οὗ κατ' ἀρχὰς μὲν συνετάχθησαν, ὕστερον δὲ συνετέθησαν
τὰ εἰρημένα: *κάνεις*, *κάμμία*, *κᾶντις* καὶ *κᾶ(τ)τις*, *κᾶτι*, *κᾶμπος*,
κᾶ(π)ποιος, *κᾶπου*.

Τὸ δωρικὸν *ὄκα* σύγκειται ἐκ τοῦ *ὄκα* (= ὅτε) καὶ τοῦ μορίου *κα*
= *κε(ν)*, ἄν. Ἐκ τοῦ *ὄκακα* λοιπὸν κατὰ συγκοπὴν προσελθὼν συνωνυ-
μῇ τῷ: ὅτε *κεν*, ὅτ' *ἄν*, *ὅταν*. Πάντα δὲ ταῦτα, τὰ κατ' ἀρχὰς μὲν
συντεταγμένα ἐκ τοῦ ὅτε (*ὄκα*) καὶ ἑνὸς τῶν μορίων *κα*, *κεν*, *ἄν*, κα-
θὼς ἀκόμῃ παρ' Ὀμήρῳ φέρονται, ὕστερον δὲ καὶ συντεθειμένα καθὼς
παρὰ τοῖς μεθ' Ὀμηρον, εἶχάν τινα ὑποθετικὴν σημασίαν ἀντιθέτως
πρὸς τὸ ὅτε [*ὄκα*] ἐκτὸς ὑποθέσεως φερομένου, ὡς ἐκ τῆς συνήθους
γραμματικῆς γνωστόν. Ἀλλ' ὕστερον τὸ *ὅταν* ἐκ τῆς ὑποθετικῆς χρή-
σεως καὶ εἰς τὴν ἐκτὸς ὑποθέσεως κατ' ὀλίγον μεταβίβη, ἤρχισε νὰ συν-
τάσσεται ὄχι μόνον μεθ' ὑποτακτικῆς (ἐν εὐθείᾳ λόγῳ) καὶ εὐκτικῆς (ἐν
πλαγίῳ, ὡς παρ' Αἰσχύλῳ Περσ. 448), ἀλλὰ καὶ μεθ' ὀριστικῆς, πάν-
τῃ συνωνύμως τῷ ὅτε, ἕως οὗ τοῦτο ἐξηφράνισθη ἐκ τῆς (νεωτέρας)
γλώσσης, πανταχοῦ τοῦ ὅταν ἐπικρατήσαντος. Τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ
περὶ τὰ ὑποθετικὰ μόρια: *εἰ* — *ἄν*. τὸ *ἄν* δηλ. ἐπικρατῆσαν πανταχό-
θεν σχεδὸν ἐκτὸς τῆς φράσ. *εἰ δὲ μή*, ἔξωστε τὸ *εἰ*. Τῆς δὲ μεθ' ὀ-
ριστικῆς συντάξεως τοῦ ὅτ' *ἄν* πρῶτον παράδειγμα φαίνεται τὸ Ὀδυσ.
Κ, 410 κεξ :

ὡς δ' ὅτ' *ἄν* ἄγραυλοι πόριες περὶ βοῦς ἀγελαίας

ἐλθούσας ἐς κόπρον, ἐπὴν βοτάνης κορέσωνται,

πᾶσαι ἄμα σκαίρουσιν ἐναντίαί, κτλ.

ἀλλὰ τοῦτον τὸν (ἔτι παρ' Ὀμήρῳ) σολοικισμὸν θεραπεύουσιν οἱ ἐρμη-
νευταί, παραδεχόμενοι ἀνγκολουσίαν, προσελθοῦσαν ἐκ τῆς παρεμπι-
πτούσης προτάσεως: ἐπὴν κτλ. Παρατρέχοντες δὲ καὶ τὸ Ὀδυσ. Ω, 87
κεξ.

ἤδη μὲν πολέων τάφῳ ἀντεβόλησας

ἡρώων, ὅτε κέν ποτ' ἀποφθιμένου βασιλῆος
ζῶννυνται τε νέον καὶ ἐπεντύνονται ἄεθλα.

ὅπου τὸ ζῶννυνται ὑπὸ τινῶν ὑποτακτικὸν ἐκλαμβάνεται κατὰ τὰ ὑποτακτικὰ διασκεδάννυνται καὶ διασκεδάννυνται ἐν Πλατ. Φαίδωνι σλ. 77. b. e καὶ τὰ εὐκτικὰ δαίνυτο Ἰλ. Ω, 665 καὶ πῆγνυτο ἐν Πλατ. Φαίδωνι 118. a. πρὸς δὲ καὶ τὰ Ἰλ. Γ, 409. γ. 335. Ὀδ. Θ, 317. ἔνθα δμολογουμένως τὰ χρονικὰ μόρια ὅτε, ὁπότε, εἰς (γραφ. μᾶλλον εἰς δ) μετὰ τοῦ κέ, (ἂν) εἰς μέλλοντα ὀριστικὸν φέρονται, καταβαίνομεν εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, καθ' οὓς ἐντυγχάνομεν πρῶτον τῷ Λυκούργου κατὰ Λεωκράτους §. 107: νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐκστρατευόμενοί εἰσι, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν κτλ, ἔνθα ἀντὶ τοῦ εἰσὶ δ. μὲν Bekker ὥσι ἔγραψεν, δ δὲ Heinrich ἴωσι· εἶτα τῷ Ἐξόδου Α'. 16: ὅταν μαιοῦσθε τὰς Ἑβραίας κτλ. [πρβλ. ἀπόκρ. πράξ. 126.]. ἔπειτα τοῖς ἐν τοῖς χειρογράφοις, διαφορουμένοις, τῆς Κ. Δ. Μτθ. Γ'. 19: ὅταν παραδιδούσιν (— ὡσιν) ὑμᾶς. — Λουκ. ΙΑ'. ὅταν προσεύχεσθε (— ἡσθε). — ΙΓ'. 28. ὅταν ὀψέσθε (ὀψήσθε). — Πρὸς Ῥωμ. Β'. 14. ὅταν — — — ποιεῖ (ποιῇ) — καὶ Μρκ. ΙΑ'. 25. ὅταν στήκετε (στήκητε) προσευχόμενοι κτλ. καὶ τῷ ἀσφαλεστέρῳ Ἀποκαλ. Θ'. 4. ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν κτλ. ἔπειτα τοῖς ἐξῆς, ἔνθα τὸ ὅταν πρὸς ὀριστικὸν παρωχημένον φέρεται: Γενεσ. ΑΗ'. 9. ὅταν εἰσῆρχετο. Ἐξοδ. ΙΖ'. 11. ὅταν καθῆκε. Ἀρθ. ΙΑ'. 9. ὅταν κατέβη. Α. Βασιλ. ΙΖ'. 34. ὅταν ἤρχετο ὁ λέων. Ψαλμ. ριθ'. 7. ὅταν ἐλάλουν (πρβλ. καὶ τὰ Γενεσ. Α'. 42 Ἐξοδ. ΑΓ'. 8. ΑΔ'. 34. Μ'. 36. ἔνθα τὰ: ἡνίκα ἄν, καὶ Τωβ. Ζ'. 11, ὅπου τὰ: ὁπότε ἐὰν) καὶ Πολυβ. Δ'. 32, 5. Λοιπὸν ὅταν μὲν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς ἐτέρους πολεμοῦντες ἐν περισπασμοῖς ἦσαν, ἐγένετο τὸ δέον αὐτοῖς. — — — ὅταν δ' — — — ἐτράπησαν κτλ. (ἔνθα ὁ Σκαλίγερος, ἀντὶ τοῦ ὅταν, ὅτε ἔγραψε). ΙΓ'. 7, 10. ὅταν οὖν προσήρεισε κτλ. (κατὰ διόρθωσιν τοῦ Bekker ὅτε). Μάρκου Γ'. 11. τὰ πνεύματα . . . . . ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει προσέπιπτεν. Βαρνάβα ἐπιστ. ιβ'. εἶτα, ὁπότεν πάλιν καθεῖλε, πάλιν ἐθανατοῦντο. Ἰγνατ. πρὸς Ἐφεσ. 8. ὅταν γὰρ μηδεμίαν ἐνείρισται ἔρις ἐν ὑμῖν. αὐτ. 13 ὅταν γὰρ πυκνῶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθε κτλ. Ἑρμᾶ Παρὰβ. Θ'. 4. ὅταν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐτέθησαν οἱ λίθοι κτλ. — ἔπειτα παρὰ Βυζαντινοῖς: Θεοφαν. Χρον. 499, 18. ὅταν ἐφυγεν ὁ Χοσρόης ἀπὸ Δασταγέρδ. — Πρβλ. 503, 3. 759, 10.

Οὕτω φθάνομεν εἰς τοὺς χρόνους, ὅτε ἡ καθομιλουμένη ἐν γραφῇ ἀναφαίνεται· καὶ εὐθὺς παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ ὄχι μόνον τὸ ὅταν, ἀλλὰ

καὶ τὸ παρεφθαρμένον ὄνταν καὶ ἀντὶ τοῦ ἀρχ. ὅταν καὶ ἀντὶ τοῦ ὅτε εὐρίσκωμεν π. χ.

Α'. 61. αὐτὸς ὄνταν ἐμάρθαρεν, ὑπόδησιν οὐκ εἶχεν.

= ὅτε. πρβλ. αὐτ. 71.

Α. 127. ὄνταν δὲ πάλιν, βασιλεῦ, γέμματος ὥρα φθάση

= ὅταν. πρβλ. 135. 228.

Προῆλθε δὲ τὸ ὄνταν ἐκ τοῦ ὅταν κατὰ παρενθήκην τοῦ ν, καθὼς καὶ ἐκ τοῦ ὅτε τά : ὅτε καὶ ὄντεν ἐν τῷ Ἑρωτοκρίτῳ. Ἐκ τοῦ ὄνταν κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ληκτικοῦ ν προῆλθε τὸ ὄντα καὶ ἐκ τούτου κατὰ προσ- ἄρτησιν τοῦ ε τὸ ὄντας, π. χ. ἐν ταῖς παροιμίαις : ὄντά 'πρεπε δὲν ἔ- βρεχε, καὶ τὸν μάϊ χιόνιζε (ἐν Ἡλείρῳ).

οἱ παπᾶδες οἱ φαγᾶδες

οἱ ψωμοκατηλωτάδες

ὄντας βγῆ ἀπὸ τὴν λειτουργία,

'τοίμασε πολλὰ φαγεῖα

ὥς τε νὰ κάνης τὸν σταυρό σου,

ὅλα χάνοντ' ἀπὸ 'μπρός σου.

Ἄλλα δὲ παλαιότερα παραδείγματα τῶν ὅταν, ὁπόταν ἀντὶ τοῦ ὅτε ἄς προστεθῶσι τάδε : ἐκ τοῦ Β. Χ. στ.

ὅταν ἐσμίγη μετ' αὐτῆς ἀρχὴν εἰς περιβόλιν.

στ. ὅταν δὲ ἐπ.λησίασαν πλησίον τῆς θαλάσσης.

στ. ὁπόταν δὲ εἰσέβηκε κάμπους Ἀντιοχείας κτλ.

Τῶν ὑπὸ τὸ β'.) τὰ μὲν θέματα εἶνε τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ καὶ τῶν λοι- πῶν, ἀλλὰ μετὰ μακροῦ τοῦ φωνήεντος πᾶ (πη), τᾶ (τη) καὶ γᾶ (ή), τὸ δ' ἐπίθεμα νικα φαίνεται, ὅτι δὲν εἶνε ἀπλῶς ἀντωνυμικὴ ρίζα, ἀλλὰ συμπίπτει ἥτοι εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ἀρχαίᾳ αἰτιατικῇ *nikam* (σक्र. *ni's'am*) = νύκτα (πρβλ. Bopp. Vergleich. gramm. II, 249). Ἐτυ- μολογικῶς λοιπὸν τά : πηνίκα, τηνίκα κ.λ. καὶ ἡνίκα ἐσήμαιναν κατ' ἀρχάς : ποίαν νύκτα, ταύτην τὴν νύκτα, ἢν νύκτα, ὕστερον δὲ ἀπὸ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν ὥραν περιορίσθησαν καὶ δὴ κατὰ τοὺς ἀττικοὺς χρόνους : ποίαν ὥραν, τοιαύτην (ταύτην) ὥραν κτλ. ἐσήμαιναν π. χ. παρ' Ἀριστοφάνει Ὀρν. 1498 πηνίκα ἐστὶ τῆς ἡμέρας ; — ὁπηνίκα τῆς ὥρας Ξενοφ. Ἀναβ. Γ'. 5, 18. ἡνίκα ἂν Ξενοφῶντ. Οἶκον. ΙΑ'. 14. τί τηνικάδε ἀφίξει ὦ Κρίτων. Πλάτ. Κριτ. ἐν ἀρχῇ. — ἕως οὗ πάλιν ἐπευρυνθείσης τῆς σημασίας των ἤρχισαν νὰ ἐκλαμβάνωνται συνωνύ- μως τοῖς : πότε, τότε, ὅτε. π. χ. πηνίκα = πότε Δημοσθ. σλ. 329, 23. Φιλοστράτου σλ. 165. Λουκ. Τίμ. 4. τηνικαῦτα = τότε, ἤδη παρ' Ἡροδότῳ Α'. 17. 18. Ἐν δὲ Α'. 63 = ἐκείνην τὴν ὥραν, καθὼς

καὶ ἐν Ἀριστοφ. Ὀρν. 1487 κτλ. Τοῦναντίον συνέβη περὶ τὸ καθομι-
λούμενον τῶρα, ὅπερ (ἐκ τοῦ τῇ ὥρᾳ) ἐτυμολογικῶς: ταύτῃ τῇ ὥρᾳ
σημαῖνον εἰς τὴν γενικωτέραν σημασίαν τοῦ νῦν ἐπεξετάθη. Ἐκ δὲ τῆς
νεωτέρας γλώσσης ὅλως ἐξέλιπναι οἱ τύποι: *πηρίκα, τηρίκα, ἡρίκα*
κ.λ. τῷ *τηρίκα* ἀντιστοιχεῖ ἐτυμολογικῶς, ἐν μέρει δὲ καὶ κατὰ τὴν
σημασίαν, τὸ λατιν. *dō-nec*, ἀρχαιότερον *dō-nicum*.

Αἱ κοινὰι μητέρες τῶν *τῆμος*, *τεῖος* (τέως) καὶ *ἡμος*, *εῖος* (ἔως) φαί-
νονται ὅτι εἶνε οἱ ἀρχαιότατοι (ἐν τῇ σανσκρίτῃ συνήθεις) τύποι: *tā-*
vat, *yā-vat* = τέως, ἔως. — Ἐκ τούτων λοιπὸν κατ' ἀρχᾶς ἐν τῇ
ἐλληνικῇ ἐσχηματίσθησαν τροπῇ τοῦ ληκτικοῦ τ εἰς ς, ὡς καὶ ἐν τοῖς
οὐδ. κρέας (ἐκ τοῦ κρέατ) κλ. *τετυφός* (ἐκ τοῦ *τετυφός*, καὶ τοῦτο ἐκ
τοῦ *τετυπ-For*, *τετυπ-Fax*, ὅπου τὸ ἐπίθεμα *vat* εἶνε ταύτὸν τῷ τῶν
προκειμένων ἐπιρρημάτων) καὶ τοῖς εἰς ὡς ἐπιρρ. ἐκ τοῦ ἀρχ. *ατ*, οἱ
τύποι *τῆFor* καὶ *τέFor*, *ῆFor* καὶ *εῖFor*, ἐκ δὲ τῶν: *τῆFor* καὶ *ῆFor*,
ἀποσκληρύνουσι τοῦ F εἰς μ. τὰ *τῆμος* καὶ *ἡμος*, ἐκ δὲ τῶν *τέFor*, *εῖFor*
μεταβάσει τοῦ F εἰς j ἢ i πρῶτον τά: *τεῖος* καὶ *εῖος*, ἔπειτα συγκοπῇ
τοῦ j (ἢ F) καὶ μεταβάσει τοῦ μήκους τοῦ χρόνου ἀπὸ τῆς πικραληγού-
σης εἰς τὴν λήγουσαν τά: *τέως* καὶ *ἔως*. Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι τὰ μὲν
μετὰ τοῦ μ παλαιότερον παρὰ τοῖς ἐπικοῖς καὶ τοῖς μεταγενεστέροις
μιμηταῖς ἦσαν συνήθη, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἐν τῷ πεζῷ
λόγῳ μέχρις ἐσχάτων. — Ἐπειδὴ δὲ τὸ *τῆμος* ἐνώπιον τῆς μεταγενε-
στέρας γλωσσικῆς συνειδήσεως ὅσον ἐκ τῆς καταλ. ος κλιτὸν ἐφαίνετο,
καθὼς τὸ *τοῖος*, κατ' ἀναλογίαν τῶν *τοιόςδε*, *τοιούτος* καὶ ἐξ ἐκείνου
ἐσχηματίσθησαν τά: *τημόςδε*, *τημοῦτος*. — Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ
τὸ μὲν *τέως* τῶρα δὲν εἶνε πλέον εὐχρηστον, ἐν δὲ προγενεστέροις αὐτῆς
μνημείοις φέρεται πού συνωνύμως τῷ τότε, ὡς κατωτέρω θὰ δειχθῇ·
τὸ δὲ *ἔως* ἀκούεται μὲν πού καὶ αὐτὸ μέχρι σήμερον ἐν τῇ συνήθει λα-
λιᾷ, ἀλλὰ συνηθέστερον τὸ ἐξ αὐτοῦ κατὰ συναίρεσιν προσελθὼν ὥς (διά-
φορον τοῦ ὡς = καθὼς) καὶ μετὰ τοῦ οὔ: ὥς οὔ, καθὼς καὶ τὸ *ἔως*
μετὰ τοῦ ὅτου: ἔως ὅτου, καὶ μετὰ τοῦ τε: ὥς τε (ἢ ἐκ τοῦ ὡς ὅτε =
ἔως ὅτε ὃ ἐ. ἔως τότε, ὅτε) διάφορον καὶ τοῦτο τοῦ συμπερασματικοῦ
ὥστε, καὶ τέλος μετὰ τοῦ ὁποῦ: ὥς(τε) ὁποῦ. — Τὰ δὲ νεώτερα ὅσον
νά (κυρ. = ἐφ' ὅσον ἄν), ὥς οὔ *νά*, ὥστε *νά*, ὥς ποῦ *νά* (ἐκ τοῦ ὥς
[ἔως] ὅπου *νά*) καὶ ὥς τοῦ *νά* (ἐκ τοῦ ἔως τοῦ [= οὔ] ἄν) ἀντιστοι-
χοῦσι τοῖς ἀρχ. ἔως ἄν, εἰως κε(ν).

Παραδείγματα: Α. Κομν. στ. 229.

καὶ ὥστε ζῆς καὶ ζῆ αὐτή, νά ἔχης πόνους καὶ θλίψεις

== ἕως ζῆς — — ἕξεις κτλ. Πτωχοπρ. Β'. 284 (πρβλ. αὐτ. 429)

ὥς τοῦ γὰ τὸν ἐβγάλουσιν συρόμενον ἀπ' ἔκει.

Α. 311. πάλλ' ὥς γὰ ἴκω δανεικόν, ποσῶς οὐκ ἡμερώθη.

Α. 153. καὶ τέως δικάπου ἡύρηκα καὶ τὸρνεσάκιν κάπου

== τότε (τέλος).

Θ. Κ. τὸν Τοῦρκον τὸν καταχανᾶν, αὐτὸν τὸν χονικιάρην,
ὥστε γὰ τὸν νικήσητε, νὰ μὴ ἀναπαυθῆτε.

Β. Χ. καὶ ὥς πότε τοῦτο τὸ κακὸν κρυφὰ νὰ τὸ δουλεύω;

Β. Χ. στ. τέως εἰς τὸ ἔξημέρωμα εὐρήκασιν ποτάμιν

== τότε (τέλος). αὐτόθι ἐν στ. τὸ ἕως τοπικῶς φέρεται. Ἐπειτα ἐν ταῖς φράσ. ἀπὸ ὧς ἔκει. — ἀπὸ τὸ ταχὺ ὥς τὸ βραδύ. — ἀπὸ τὴν μάνα ὥς τὴν μαμμή χάθη τὸ παιδί· ἐνθα προθετικῶς ἐκλαμβάνεται, συντασσομένη μετ' αἰτιατικῆς ἀντὶ γενικῆς, ὡς πάλοι. Ἐπιρρηματικῶς δὲ ἡ συνδεσμικῶς πάλιν ἐκλαμβάνεται, καθὼς καὶ ἐν τοῖς προεκτεθειμένοις, ἐν ταῖς παρ.

ψωμί καὶ γάλα ὥς γὰ καταιβῆς τὴν σκάλα.

Πρβλ. καὶ τὴν προεκτεθειμένην: οἱ παππᾶδες κτλ. Τὸ δὲ ὅσον ἢ ὥς οὐ (ἢ καὶ ὑφ' ἐν ὧσον) ὡς γενικ. τοῦ ὅσος, ἢ συγκείμενον ἐκ τοῦ ὥς (ἕως) καὶ τῆς γεν. οὐ ἐκκληπτέον, ἢ καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τὴν ἀρχὴν ἔχον, εἶνε ἀμφίβολον· διότι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀμφοτέρα χρονικῶς ἐκλαμβάνονται. Καὶ τοῦ μὲν ἕως οὐ τὰ παραδείγματα εἶνε πλεῖστα ὅσα, τοῦ δὲ ὅσον παρὰ Θουκ. Β'. 23, 2. χρόνον ἐμμείναντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτήδεια ἀνεχώρησαν. Πρβλ. Γ'. 1 χρόνον οὐ. Ξενοφ. Ἑλλήν. Ε. 3, 24. ὑπερέβαλε τὸν χρόνον ὅσον ἐλέγετο ἐν τῇ Φλιούντι σῖτος εἶναι.

Περὶ δὲ τοῦ ἀρχαίου ἔστε τάδε ἐσημείωσεν ὁ Κοραΐς ἐν Ἀτάκτων Δ'. 445. Καὶ ὡς ἀπὸ τὴν συναίρεσιν τοῦ ἕως ἐγεννήθη τὸ ὡς, ὁμοίως ἢ συγκοπὴ τοῦ ἐσχημάτισε τὸ φαινόμενον ἐς εἰς τὸ χρονικὸν ἐπίρρημα ἔστε καὶ ἔστ' ἄν, σημαντικὸν τοῦ ἕως ἄν (jusqu'à). — Καὶ ἡ μὲν κατὰ συναίρεσιν ἐκ τοῦ ἕως γένεσις τοῦ ὡς ἐπικυρώνεται διὰ τοῦ δωρικοῦ ἄς (= ἕως) ἐκ τοῦ ἕας (yâ-val). Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 173. οὐχ ἄς πόδας κ' ἔχωρι καὶ τριήρεις = ἕως ἄν· ἡ δὲ τοῦ ἔστε πρὸς τὸ ὥστε (ἕως τε) ταυτότητος διὰ τοῦ ἐπ' ἴσης δωρ. ἔστε. Φαίνεται δηλ. ὅτι ἐκ τοῦ ἄς τε προῆλθε κατὰ συστολὴν τοῦ ᾱ τὸ ἔστε καὶ ἐντεῦθεν κατὰ ψίλωσιν τὸ κοιν. ἔστε. Ἄλλοι τινὲς παράγουσι τὸ ἔστε ἐκ τοῦ ἐς ὅτε, ὅχι τόσον ὀρθῶς, νομίζω. Ἡ δὲ χρῆσις τοῦ μὲν ἔστε εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ τοῦ ἕως, τοῦ δὲ ἔστ' ἄν τῇ τοῦ ἕως ἄν, ὡς ἄλλοθεν γνωστόν.

Τῶν δὲ τόφρα καὶ ὄφρα, ἅτινα καὶ αὐτὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μόνον τῇ ποιή-

σει ἰδιάζοντα, ἐκ τῆς νεωτέρας ὅλως ἐξέλιπαν, καθὼς καὶ τὸ ἔστε, τὰ μὲν θέματα εἶνε *TA* (ὅθεν ἑλλ. το) καὶ *ya* (ὅθεν ὁ, ὕστερον δ' εὐφωνίας χάριν ὁ), τὸ δ' ἐπίθεμα *φρα* προῆλθε κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ *πέρα*, ὅπερ δολόκληρον μὲν ἐμφανίζεται ἐν τῷ ἔσ-περος καὶ ἔσ-πέρα (λατιν. *ves-per(us)*), πρὸς τὸ γερμ. *west* δύσις) κ.λ. = δύσεως ὥρα, ἡκρωτηριασμένον δέ πως ἐν τοῖς λατιν. *sem-per, paulis-per, paulumper*, ἐν οἷς πᾶσι τὸ *per* ὁμοίως χρόνον, καιρὸν, σημαίνει, καὶ τοῖς τῶν μηνῶν ὀνόμασι: *Septem-ber, Octo-ber, Novem-ber* κτλ. ἔνθα καὶ τὸ *ber* ὥραν, καιρὸν σημαίνει. Τὸ δὲ *πέρα* τοῦτο προῆλθεν, ὡς ἀνωτέρω ἐν τῷ περὶ τῶν ἐπαναληπτικῶν ἐπιρρημάτων *δύς, τρίς*, κ.λ. ἐλέχθη, ἐκ τοῦ ἐν τῇ σκρ. *πληθὺν* καὶ *χρόνον* σημαίνοντος *vāra-s*, ὅθεν καὶ τὸ καθομ. *φορὰ* ἐν ταῖς φρ. *μία(r) φορά(r)*, *δύο φοραίς*, *τρεῖς φοραίς*, *κάθε φορὰ* (συνώνυμ. τῷ *κάθε καιρὸν*) = ἐκάστοτε, *μία(ν) φορὰν* καὶ ἓνα καιρὸν = ποτέ. κ.τ.δμ. ἐπιθανολογήσαμεν. — Ἐκ τῶν πλήρων λοιπὸν τύπων: *τόπερα, ὅπερα* = *ἐκεῖνον τὸν χρόνον* (τότε) καὶ *τόσον χρόνον*, ὃν χρόνον (ὅτε) καὶ ὅσον χρόνον, προῆλθαν κατὰ συγκοπὴν οἱ: *τόφρα, ὅφρα* (ὡς πρὸς τὴν δάσυνσιν πρὸς τὸ *ἐχθρὸς* ἐκ τοῦ ἑκτερος λατιν. *exterus*).

Τὰ ὡς καὶ ὅπως ἐξ ἀρχαίων ἀφαιρετικῶν τῶν ἀναφορικῶν ὅς, ὅπως (ἀπρηχ. ὅθεν ἡ γεν. ὅπου καὶ ἡ δοτ. ὅποι) γενόμενα καὶ κυρίως τροπικῶς λαμβανόμενα καὶ εἰς χρονικὴν σημασίαν μετεφέρθησαν. Ὡς αὐτως ἐξ ἀφαιρετικῆς προῆλθε καὶ κυρίως τρόπον ἐσήμαινεν = τῷ οὕτως καὶ τὸ δεικτικὸν ὥς· εἶνε δὲ ἀφαιρετικὴ ἥτοι τοῦ αὐτοῦ ἀναφορ. ὅς εἰς δεῖξιν μεταφερθεῖσα, καθὼς ἐνίοτε καὶ ἡ ὀνομαστικὴ ὅς, ἐν ταῖς φράσ. π. χ. καὶ ὅς, ἢ δ' ὅς, καὶ διὰ τὸ ἐντονώτερον τῆς δείξεως ἀπέναντι τοῦ ἀτόνου ἀναφορ ὡς τονιζομένη: ὥς, ἢ τοῦ δεικτικοῦ θέματος *σα*, ὅθεν *σατ, ὦτ* — ὥς. π. χ.

Ἰλ. Α, 600. ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνώρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν,

ὡς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα.

= ὅτε ἢ (μᾶλλον) εὐθὺς καθὼς, ἄμα. Πρὸς Ρ, 723. Φ, 205. Ἡροδ. Α'. 17. Δ'. 172 κ. ἄλλ. ἓνα δὲ ἀναδειχθῇ ἡ ταχέως διαδοχὴ τῶν χρονικῶν μορίων, τὸ ὡς πολλάκις συντάσσεται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως μετὰ τοῦ *τάχιστα*, ἢ ἐν ἀρχῇ τῆς ἀνταποδοτικῆς προτάσεως τίθεται ἐν τῶν μορίων ὥς (= τότε, τότε εὐθύς), ἔπειτα, ἐνταῦθα: Ἡροδ. Α'. 44: ὡς δὲ ἡμέρα *τάχιστα* ἐγεγόνει = εὐθὺς καθὼς. Αἰσχιν. π. παραπρ. 22. ὡς *τάχιστα* ἤκομεν εἰς Μακεδονίαν. Ἰλ. Υ, 424 (πρὸς Ε, 294. Τ, 4): ὡς εἶδ', ὥς: ἀνέπαλτο. — Γ, 396 κ.εξ. ὡς οὖν ἐνόησε — — — θάμβησέν τ' ἄρ' ἔπειτα. Πρὸς Ε. Ε. 4, 7 κ.

ἀλλ. ἱλ. Μ, 280. Τρώες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν. — εὐ-
 θὺς καθώς. Πρβλ. Ὀδ. Γ, 373. Αἰσχ. Περσ. 198 κ. ἀλλ. — ὅπως
 πρῶτα, ὅπως τάχιστα Ἡσιόδ. Θεογ. 156. Αἰσχ. Προμ. 228. Ἡ δὲ
 νεωτέρα ἀπέναντι μὲν τῶν ὥς, ὅπως, ὥς (ὅπως) τάχιστα (πρῶτα)
 μεταχειρίζεται αὐτὸ τὸ ὥς καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ σύνθετον καθώς, ἀμφο-
 τέρα καὶ τροπικῶς ἐκλαμβανόμενα, μετὰ τοῦ εὐθύς ἢ καὶ χωρὶς τού-
 του, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἅμα, κατὰ δὲ διάλεκτον τῶμον, περὶ οὗ καὶ κα-
 τωτέρω. Ἀντὶ δὲ τῶν ὥς, ἐπειτα, ἐνταῦθα τά: τότε, τότε' εὐθύς. —
 Καθώς δὲ τὸ ἐκ τοῦ ὅτε καὶ τοῦ ἄν συγκείμενον ὅτ' ἄν, ὅταν ἢ νεω-
 τέρα καὶ ἐπὶ ὑποθετικῆς ἐννοίας καὶ χωρὶς αὐτῆς μεταχειρίζεται, οὐ-
 τω καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὥς καὶ τοῦ ἄν κατ' ἀρχάς μὲν συντεταγμένον, ὕ-
 στερον δὲ καὶ συντεθειμένον ὥς ἄν, ὡσάν, ὅαν, ἐφ' ἑκατέρας χρή-
 σεως, τῷ τε ἀπλῶ ὥς ἢ ὅτε συνωνύμως καὶ τῷ ὅταν, π. χ. ὅαν
 ἦλθε, τοῦ λέγω (εὐθύς) κτλ. — ὅτε, ὥς' ὅαν πᾶς, Μαρού μου, 'ς τὸ
 νερό = ὅταν κτλ. — παλαιότερα δὲ δημοτικὰ παραδείγματα ἔστω-
 σαν τάδε: Α. Κομν. 163.

ὁ βασιλεὺς ὥς ἤκουσεν, οὕτως ἀνταπεκρίθην.

Β. Χ. ὥς γοῦν ἐστράφησαν οἱ δυὸ καὶ εἶδον ἀλλήλους.

Πρβλ. τοὺς στ.

Β. στ. ὁ βασιλεὺς ὥς ἤκουσεν ἐκεῖνα τὰ μανδάτα.

Δημ. Ζήνου. Βατρ. 117.

καὶ ὅαν ἐμποῦμε, πιστευσον, θέλεις χαρὴ περίσσια.

αὐτ. 125. ἀλλά, ὡσάν ἀρχίνησαν 'κ τὴν γῆν νὰ ξεμακραινουν.

Πρβλ. 184. 191. 201. 261. 275. 355. Οὕτω καὶ ἐν τῇ παροιμίᾳ:

'ὅαν λαλῆς καὶ δέν σ' ἀκούουν,

τάξε, πῶς εἶται 'ς τὸν μῦλον.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ὑπάρχουσιν ἄλλα τρία χρονικὰ ἐπιρρήματα τοῖς προ-
 ειρημένοις συνώνυμα: τὸ = ὥς, ὅτε, τῶμον = ὥς (τάχιστα) καὶ ἴσαμε
 ποῦ νὰ (προφερόμ. καὶ ἴσα με ποῦ νὰ) καὶ ἐπὶ τοπικῆς σημασίας μετὰ
 πτώσεως ἴσα με (τό, τόν, τήν).

Τὸ μὲν τὸ ἐξ ἀντωνυμικῆς εἰς ἐπιρρηματικὴν χρόνου σημασίαν με-
 ταπεσὸν ἀπχνητᾶ παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Ἑρωτοκρίτου. σλ. 41.

τὸ δ'οὖν μίαν κόρην ὠμορφη, ἢ 'πεθυμία 'νε ἡ πρώτη,

νὰ τοὺς νικᾷ νὰ βέγουνται τῆς λιγερῆς τὴν νιότη.

= ὅταν ἴδωσι. σλ. 66.

τῶκουσεν ὁ Ῥωτόκριτος, τὰναθιδάνει ἡ μάνα.

= ὅτε (ὥς) ἤκουσεν. σλ. 71. τὸ θέλαν 'πῇ πῶς γιάνει = ὅτε. ἴσως
 δὲ καὶ σήμερον ἐν Κρήτῃ ποιεῖν εἶναι σύνηθες. — Τὸ δὲ τῶμον σύγκειται

ἐκ τούτου τοῦ τό = ὅτε καὶ τοῦ ὁμοῦ, ὅπερ τὴν αὐτὴν λειτουργίαν ἐκτελεῖ, ἣν τὸ τάχιστα πάλαι μετὰ τοῦ ὡς παλαιότερον δὲ τούτου παράδειγμα εἶνε τὸ παρὰ Δουκαγγίῳ ἐν λ. δούκας :

τῷμου τοὺς εἶδε, θαύμασεν ὁ δούκας τῆς Ἀθήνας.
Τὸ δὲ τρίτον ἐπὶ μὲν τῆς τοπικῆς (καὶ ποσοτικῆς) χρήσεως καὶ τύπου του φαίνεται, ὅτι ἐκ τοῦ ἴσα (οὐδ. τοῦ ἴσος) καὶ τῆς προθ. μὲ σύγκειται : ἴσα μὲ τὸ παρεπιστήμιον = ἕως εἰς τὸ Π. τ. ἔ. τόσον διάστημα, ὅσον τὸ ἐνθένδε μέχρι τοῦ Π. — ἴσα μὲ ἕνα βῶδι = ἴσα βοί, ὅσον βοῦς, ὡς βοῦς. ἐπὶ δὲ τῆς χρονικῆς χρήσεώς τε καὶ τύπου, ἴσως σύγκειται ἐκ τῶν : (ι)ς ἄν (ὁ)ποῦ νὰ, τ. ἔ. ἕως (οὗ) ἄν, ἐς ὃ κεν, π.χ. ἴσαμ' ποῦ νὰ πάγη, τὸν φθάνομεν ἡμεῖς κατόπιν. Ἀλλὰ πιθανὸν καὶ ἀμφοτέροι οἱ τύποι κοινὴν ἀρχὴν νὰ ἔχουν τόν : ἴσα με, ὅθεν ἐνθεν μὲν ὁ ἴσα μὲ (τόν, τήν, τό), ἐνθεν δὲ ὁ : ἴσα μ(ἐ) (ὁ)ποῦ νὰ τ. ἔ. ἴσα μὲ τὸν καιρὸν (ἕως τοῦ χρόνου), ὅπου νὰ (καθ' ὃν ἄν, ἢ ὅταν) ἔλθῃ κτλ.

Εἶνε δὲ γνωστὸν, ὅτι καὶ τὸ ὁποῦ ἢ ποῦ ἐνίοτε χρονικῶς φέρεται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, συνωνύμως τῷ : ὅτε (ὅταν) ἢ ὡς, π. χ. ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρόνικου στ. 63 :

Ἀνδρόνικος ποῦ τὸν θωρεῖ ἐλούσθη τῶν κλαυμάτων
= ὡς (ὡς τάχιστα). Πτωχοπροδρ. Α. 88.

ἀνάθεμην καὶ τὸν καιρὸν καὶ κείνην τὴν ἡμέραν,
ὁποῦ μὲ παρεδώκασιν εἰς τὸ σκολελὴν ἐμέναν
= ὅτε. — Εἰς τὴν χρονικὴν καὶ τὴν ἐκ ταύτης συνεπῶς προελθοῦσαν αἰτιολογικὴν χρῆσιν (πρβλ. καὶ τὰ ἐπεῖ, ἐπειδὴ, ὅτε, ἀφ' οὗ, καὶ χρονικῶς καὶ αἰτιολογικῶς λαμβανόμενα) κατήχησε τὸ ὁποῦ (πάλαι ὅπου) ἐκ τῆς πρώτης καὶ κυρίας, τῆς τοπικῆς. Ἐμφαίνεται δ' ἡ μετάβασις αὐτῇ ἐν τοῖς ἐξῆς : σιγᾶν ὅπου δεῖ (= ὅτε). Αἰσχ. Χοηφ. 582. πρβλ. Εὐμεν. 274. Ξενοφ. Κ. Π. Γ'. 3, 8. σκοπούμενοι γὰρ εὐρήσετε τό τε ἀγρυπνῆσαι, ὅπου ἔδει κτλ. Πρβλ. Ἑλλην. Γ'. 3, 6. — πτωχεύει δὲ φίλους πάντας, ὅπου τιν' ἔδῃ (= ὅταν) Θεογν. 922. πρβλ. 999. Χρόνος δὲ καὶ ὑπόθεσις συμπίπτουν ἐν τῷ Σοφ. Φιλοκτ. 1050.

χῶπου δικαίων καγαθῶν ἀνδρῶν κρίσις,
οὐκ ἂν λάβοις μου μᾶλλον οὐδέν' εὐσεβῆ.
αἰτιολογία δ' ἐν τοῖς : εἴπερ εἶδες τόπερ ἐγώ, κάρτ' ἂν ἐθώμαζες, ὅκου νῦν οὕτω τυγχάνεις θωῶμα ποιούμενος τὴν ἐργασίην τοῦ σιδήρου. Πρβλ. Δ'. 195. Ζ'. 160. Θουκ. Η. 96, ἐνθα χρόνος καὶ αἰτιολογία συμπίπτουσί πως ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς : Ξενοφ. Κ. Π. Β'. 3, 11. πῶς ἡμῖν οὐχ ἡδέως πρὸς τούτους τοὺς ὁμοτίμους ἀγωνιστέον; ὅπου γε τὰ μὲν ἄθλα τῆς ἀρετῆς ἴσα πρόκειται κτλ. (Πρβλ. Η. 4, 31). Λυκούργου κ. Λεωκρ.

§. 77. ὅπου δὲ καὶ τοῦ λόγου τιμωρίαν ἡξίουσαν λαμβάνειν, ἥπου τὸν ἔργῳ παραδόντα τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς παλεμίοις οὐ μεγάλας ἀνζημίας ἐκόλασαν. — « ὁπότε καὶ μόνους τοὺς λόγους ἐκόλαζαν, πόσῳ μᾶλλον δὲν ἤθελαν κολάσειν τὸν ἐμπράκτως προδότην τῆς πόλεως. » Κορ. Ἀτ. Α. 134.

Ἄλλα χρονικά ἐπιρρήματα ἀοριστότερα μὲν εἶνε τά:

καθομ.			
δωρ. ἄλλοκα	ἄλλοτε(ς)	ἐτέρωτα (αἰολ.)	— μίαν ἄλλη(ν) φορὰν (καθ.)
αἰολ. ἄλλοτα	ἄλλη(ν) φορὰ(ν)	ἐνίοτε (κοιν.)	κᾶποτε
ἰων. ἄττ. ἄλλοτε	ἄλλον καιρὸν	ἐσθότε (= ἔσθ' ὅτε)	— (καμμίαν φορὰ(ν))
ἀρχ. αἰεί, αἰείποτε	πάντοτε(ς)	ἐκάστοτε	— κάθε φορὰν. κάθε καιρὸν.
μεταγ. πάντοτε	πάντα		

καὶ ἀρνητικά :

οὐπω, μήπω — ὅχι (μὴ) ἀκόμη	οὐποτε, μήποτε	ποτέ(ς) ἔδεν (μὴ)
οὐδεπώποτε — ἀκόμη ποτὲ ἔδεν.	οὐδέποτε, μηδέ	ποτε

Ταῦτα παρήχθησαν ἐκ τῶν ἀντωνυμικῶν θεμάτων *ἄλλο, ἕτερο* (αἰολ. ἀντὶ ἕτερο), *ἐνιο, ἕκαστο* καὶ *παντο* διὰ τῶν ἐπιθεμάτων κα (δωρ.), τα (αἰολ.) τε (ἰων. καὶ ἄττ.) καὶ τε(ς) καθομιλ. Τὸ ταρναντῖνον *ἔστοκα* (ἐνίοτε) = ἔστ' ὅκα = ἔστιν ὅτε. — Οἱ ποικίλοι κατὰ διαλέκτους τύποι τοῦ αἰεί εἶνε: *αἰFεί* (ἐν τῇ Κρισαίᾳ ἐπιγρ. C. I. n^ο — 1), *αἰέν* (παρὰ Σώφρονι), *ἀέν* (Συρακουσίων), *αἰές* (Λακωνίων καὶ Κρητῶν), *ἄές* (Ἡρακλεωτικόν), *ἄε* (Πινδαρικόν) καὶ *αἰή* (Ταρναντίνων). Ἐκ τούτων συμπεραίνεται, ὅτι ὁ ἀρχαιότατος τύπος ἦτο μετοχικός, ὁ *αἰFένς* (ἢ μᾶλλον αἰFενς), σύστοιχος καὶ συνώνυμος τῷ αἰών (πάλαι αἰFών, πρβλ. τὸ λατιν. *aevum*) καὶ τῷ σανσκριτικῷ *eva-s* πορεία, ἔθος, συνήθεια, καὶ ἐσήμαινε: *πορεία, συνεχῇ κίνησις, διάρκειαν, χρόνον* καὶ μερικώτερον *βίον*, ἐπιρρηματικῶς δέ: *συνεχῶς, διαρκῶς, διηνεκῶς*. Ἡ δ' ἐκ τοῦ *αἰFένς* γένεσις τῶν ἄλλων τύπων εἶνε εὐκατάληπτος. Ὅτι δὲ τὸ αἰεί πολλάκις καὶ συνώνυμος τῷ ἐκάστοτε ἐξελαμβάνετο, εἶνε ἤδη γνωστόν. — Τὸ (ἀ)πάντοτε ἀναφάινεται ἐν τῇ γλώσσῃ τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς μετ' Ἀλέξανδρον χρόνους, παρὰ Διονυσίῳ τ. Ἀλικαρνασσεῖ, Πλουτάρχῳ, Ἀθηναίῳ καὶ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Κ. Δ. π. χ. Ματθ. Κς'. 11: *πάντοτε* γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔ-

χετε μεθ' ἑαυτῶν· πρβλ. Μαρκ. ΙΔ'. 7. Ἐντεῦθεν προῆλθαν οἱ τῶν ἀ-
 τικιστῶν ἀφορισμοί, Φρυνίχου σλ. 405: « πάντοτε μὴ λέγε, ἀλλ' ἐ-
 κάστοτε καὶ διαπαντός ». πρβλ. Θωμᾶν Μ. σλ. 279, 7 (Ritschl.)
 καὶ Ζωναρᾶν σλ. 1526. τὸ πάντοτε παρ' οὐδενὶ τῶν δοκίμων εὐ-
 ρίσκεται. — Καθὼς δὲ τὰ: διὰ παντός (Σοφ. Αἴ. 705. Ἡροδ. Α. 122.
 Θουκ. Α'. 38. Β'. 16. Ζ'. 6. Ξενοφ. Ἀναβ. Ζ'. 8, 11 κ. ἄλλ.) μέχρι
 παντός (Στράβων. Η'. σλ. 376. Ἀρισταίν. Β'. 14) καὶ ἐς τὸ πᾶν
 (Αἰσχύλου Εὐμεν. 670. Χομφ. 684) κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσιαστι-
 κοῦ χρόνον, χρόνον κατήντησαν ἐπιρρήματα συνώνυμα τοῖς: αἰεὶ (ἐς
 αἰεὶ), πάντοτε, οὕτω καὶ ἡ αἰτιατ. πάντα κατὰ παράλειψιν τοῦ ὄν.
 χρόνον ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἀπέβη ἐπίρρημα = τῷ αἰεὶ, πάντοτε
 ἐμφανίζεται δὲ τὸ πάντα ὡς τοιοῦτον πρῶτον ἐν τῷ Λουκιανείῳ Ὄνῳ
 §. 22. Ἡ δὲ παῖς οὔτε ἐμφαγεῖν τι ἤθελεν οὔτε πιεῖν, ἀλλὰ πάντα
 ἔκλαε καὶ τὴν κόμην τὴν αὐτῆς ἐσπάραττεν. — Οὕτω σχεδὸν δύναται
 νὰ ἐρμηνευθῇ τὸ πάντα καὶ ἐν τῷ Σοφοκλ. Ἀντιγόνης στ. 639 — 40.

οὕτω γάρ, ὦ παῖ, χρή διὰ στέρνων ἔχειν

γνώμης πατρώας πάντ' ὅπισθεν ἐστάναι.

ὁ δὲ σχολιαστὴς τάδε προσθεῖς: « ἀσφαλῶς δὲ προσέθηκε τὸ πάντα,
 μὴ ἄρα ἐκ τοῦ παιδὸς ὑπαντηθῇ, ὅτι πλὴν τῶν χρησίμων », ἄλλως ἤρ-
 μήνευσε. — Μετὰ δὲ ταῦτα συνηθέστατον ἀπέβη. Α. Κορν. 349.

οὐίε μου, πάντα πρόσεχε, βουλὴν ἂν σε ζητήσουν,

ἐκεῖνο, τὸ ἐπίστασαι, ὡς φιλαλήθης δίδε.

πρβ. 354 πάντα τῶν πάντων δολερῶν ἄπεχε καὶ μὴ λέγης.

359 καὶ πάντα ἔμπρὸς καὶ ἔπισω σου λέγουν καλὸν δι' ἐσένα.

πρβλ. 425. 433. 447. Συχνὰ δὲ παρ' αὐτῶ καὶ τὸ πάντοτε φέρεται, π.
 χ. ἐν στ. 70. 79. 300. 394. Πτωχοπροδρ. Β'. 517.

πάντα τὸν δεῖναν μερτικὸν μικρότερόν τον δίδε.

Σ. Σ. καὶ πάντα μετὰ τὴν μάνιταν νὰ λέγῃ τοῦτα κείνα.

Οὕτω καὶ ἐν τῇ παροιμίᾳ: πάντα νᾶν' ὁ μάστοράς μου, βγάζ' ὀχτῶ καὶ
 τρώγει δέκα.

Καθὼς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τὰ τοπικὰ καὶ τὰ χρονικὰ ἐπιρρήματα πολ-
 λάκις μετὰ γενικῆς (διαιρετικῆς) συντάσσονται, ὡς: ποῦ γῆς; οὐδα-
 μοῦ γῆς. πηνίκα τῆς ἡμέρας (νυκτός); ὁπῆς τῆς ἡλικίας κτλ. = τοῖς:
 ἐν τίνι μέρει (τῆς) γῆς; — ἐν οὐδενὶ μέρει τ. γ. — Ἐν ποίᾳ ὥρᾳ
 τ. ἡμ.; κτλ., οὕτω καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ τὸ ποτέ ἐπ' ἐρωτήσεως καὶ μετ'
 ἀρνήσεως, ὡς: τὸν ἤκουσες ποτέ σου νὰ ὀμιλῇ; = κατὰ τινα χρόνον
 τοῦ βίου σου. — ποτέ μου δὲν τὸν εἶδα καλοφορεμένον κτλ. Ἀπαντᾷ δ'
 ἡ σύνταξις αὕτη ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α. 74.

αὐτὸς ὄνταν ἐμάθανεν ποτὲ δὲν ἐκτενίσθην.
κατὰ διάφορον γρ. ποτέ του οὐκ. ἔπειτα παρὰ Σ. Σ.

ποτέ της ἡ πολιτικὴ οὐκ εἶπεν μίαν ἀλήθειαν.

Ἄλλα παλαιότερα παραδείγματα τοῦ ποτὲ καί, καταχρηστικώτερον, τοῦ
πώποτε μετ' ἀρνητικοῦ μορίου ἀντὶ τοῦ οὐ(δέ)ποτε ἔστωσαν :

Β. Χ. στ. οἷα οὐκ εὕρισκός ποτε εἰς σεαυτοῦ πατρίδα.

Β. ἐπεὶ δ' ὁ φθόνος πώποτε οὐ θνήσκει εἰς ἀγῶνας.

Δ. Ζήνου Βατρ. 75.

ἐγὼ εἰς μάχαις ἔτυχα δὲν ἔφυγα ποτέ μου.

αὐτ. 169. δὲν ἦσουν κάλλιός μου ποτέ, 'ς τὴν γῆν νὰ πολεμήσης.

Περὶ τοῦ φορὰ χρονικῶς λαμβανομένου ἤδη ἐλέχθησαν τὰ δέοντα· ὁμοί-
ως περὶ τε τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς διττῆς χρήσεως τοῦ πῶ ἐν τοῖς οὐπω,
μήπω.

Τῶν δὲ λοιπῶν χρονικῶν ἐπιρρημάτων τὰ ἀξιολογώτερα εἶνε : ἀρχ.
νῦ(ν), νυνί. νεώτ. τώρα, τώρα δά, τώρης.

Τὸ μὲν νῦν, προελθόν, ὡς φαίνεται, κατὰ συναίρεσιν ἐκ τῆς οὐδε-
τέρας αἰτιατικῆς νέον (παλ. νεFον, ναFα-ν), καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ νέον
πολλάκις φέρεται σχεδὸν τὸ ἐνεστώως σημαῖνον, π. χ. Ἰλ. Ω, 475. νέ-
ον ἀπέληγεν ἐδωδῆς. Ἡροδ. Θ'. 26. καὶ τὸ παλαιὸν καὶ τὸ νέον κ.
ἀλλ., ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης ἐξέλιπε μέχρις ὀλίγων τυπικῶν φρά-
σεων : ὁ νῦν Πατριάρχης. — ὁ νῦν Ἀντιοχείας (Σμύρνης) κ.λ. καὶ
νῦν καὶ αἰεὶ κτλ. Ἀντ' αὐτοῦ συνηθέστατον εἶνε τὸ τώρα (ἢ κυρίως
τόρᾱ). Προῆλθε δὲ τοῦτο κατὰ κράσιν ἐκ τοῦ : τῇ ὥρᾱ = ταύτῃ τῇ
ὥρᾱ = τούτῳ τῷ μορίῳ τοῦ χρόνου = νῦν. Καὶ ἡ μὲν φράσις πλη-
ρεστέρα ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Δανιὴλ Γ'. 6. καὶ δ; ἂν μὴ πεσὼν προςκυ-
νήσῃ, αὐτῇ τῇ ὥρᾱ ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν και-
ομένην = αὐτίκα, πάραυτα, τῶρ' ἀμέσως. Πρβλ. αὐτ. 15. καὶ Ε'. 5.
ἔπειτα παρὰ Γ. Κεδρηνῷ Β'. σλ. 15, 22. λαβέτω γυναῖκα τῇ ὥρᾱ ταύ-
τῃ. Τὸ δὲ συγκεκραμένον τώρα τὸ πρῶτον, ὅσον γνωρίζω, παρὰ Α.
Κομνηνῷ στ. 454.

εἶχα καὶ ἄλλα τίποτις τώρα διὰ νὰ σὲ γράψω.

ἔπειτα παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ. στ. 146. 211. καὶ μετὰ τῆς ἀπὸ στ.
ἐδέσποζές το τὸ βεργίν, γίνωσκε ἀπὸ τώρα.

Ἄν δ' ἡ παρά τε τούτῳ καὶ παρ' ἄλλοις συγχρόνοις τε καὶ τι μεταγε-
νεστέροις δημοτικοῖς συγγραφεῦσι χρήσις τοῦ νῦν εἶνε ἀκόμη λείψα-
νον τῆς παλαιᾶς συνηθείας ἢ εἰς τὸν ἀρχαῖσμὸν των ἀποδοτέα, δὲν

εἶνε εὐδηλον. π. χ. παρὰ τῷ Β. Χ. στ.

καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν βυθίζονται, οὐκ ἔμπορῶ καὶ ὅλως.

Ἐκ τοῦ ὀνόματος ὥρα κατὰ διαφόρους ἐμπροθέτους ἢ ἀπροθέτους πτώσεις προήλθαν καὶ ἄλλα ἐπιρρήματα ἢ ἐπιρρηματικά φράσεις, ὡς : τῆς ὥρας Διοδωρ. Σικελ. ΙΘ'. 32 = κατὰ τὴν προσήκουσαν ὥραν (τὸν προσήκ. καιρόν). αὐτῆς ὥρας Πλουτ. Ἡθικ. σλ. 239. b. = τῇ αὐτῇ ὥρᾳ, αὐτίκα. Τοιαύτη καὶ ἡ νεωτέρα : τῆς ὥρας = (παρ)αὐτίκα, εὐθύς, π. χ. παρὰ τῷ Β. Χ. στ.

τότε τῆς ὥρας παρευθὺς ὑπάγ' ἡ Φαιδροκάζα.

πολλῆς ὥρας (= ὅψε τῆς ἡμέρας) Πολυβ. Ε'. 8, 3 καὶ ἄλλαι. Ἀντίθετος δέ πως τῇ τελευταίᾳ εἶνε ἡ νεωτέρα : ἀπὸ Μίγη(ν) ὥρα(ν) = ἄρτι, πρὸ ὀλίγου, ἔπειτα : ἐν ὥρᾳ (= ἐν τῇ προσήκουσῃ ὥρᾳ, ἐν εὐθέτῳ καιρῷ κ.λ.) Πινδάρου Ὀλ. 5'. 28. (47) : πρὸς Πιτάναν — — — δεῖ σήμερόν μ' ἐλθεῖν ἐν ὥρᾳ. Ἀριστοφ. Νεφ. 1117. Σφηκ. 242. Ἐκκλησι. 395 : οὕτως ἐν ὥρᾳ (= τόσον ἐνωρῆς). Ξενοφ. Οἶκον. Ε'. 4. τοὺς δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ γεωργοῦντας ἀνδρίζει πρῶτ' τε ἐγείρουσα καὶ πορεύεσθαι σφοδρῶς ἀναγκάζουσα· καὶ γὰρ ἐν τῷ χώρῳ καὶ ἐν τῷ ἄστει αἰεὶ ἐν ὥρᾳ αἱ ἐπικαιριώταται πράξεις εἰσὶν = ἐν πρωῒνῃ ὥρᾳ τ. 3. ἐνωρῆς. Κ'. 16. Θεοκρ. ΚΑ. 40. Πολυβ. Α'. 12. ΙΖ'. 9. ΙΗ'. 2. Πλουτ. Μαρκ. 20, 4 κ. ἄλλ. — ὥρᾱσιν καὶ ὥραισιν (= εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ (ἑμαυτοῦ) καιρόν, ὅς τις ὥραις του) Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 301. 1027. Λουκ. Θεῶν διαλ. 5'. — π. ὀρχήσ. 5 κ. ἄλλ. — τὴν ὥραν (= τὴν προσήκουσαν, κατάλληλον, ὥραν) Ἡροδ. Β'. 2. Ξενοφ. Οἶκ. Κ'. 16. — Τὸ δὲ νεώτερον ἐπίρρημα ἐνωρῆς (= 1) ἐγκαίρως — 2) ἐν πρωῒνῃ ὥρᾳ — 3) ταχύ, πρῶτ' ἀντιθέτως πρὸς τὸ ὀψέ) προήλθεν ἢ ἐκ τῆς ἐν ὥρης (αἰολ. — ἐν ὥραις) ἢ πιθανώτερον ἐκ τῆς : ἐν ὥρῃ (ἰων. = ἐν ὥρᾳ), κατὰ σύνθεσιν καὶ ὑποβιβασμὸν τοῦ τόνου, διότι ἐξ ὀνόματος ἀπέβη ἐπίρρημα, ἐνωρῇ καὶ μετὰ τοῦ προσχηματισμοῦ ς, πολλοῖς ἐπιρρήμασι συνήθους, (ὡς ποτέ, τότε κ.λ.) ἐνωρῆς. — Τέλος ἡ φράσις πρὸς ὥραν (= ἐπὶ τινι (ὀλίγον) χρόνῳ). Κ. Δ. Β'. Κορινθ. Ζ'. 8. βλέπω γάρ, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. συνήθης δὲ καὶ σήμερον : ἦλθε πρὸς ὥρα(ν) κτλ. ἐντεῦθεν παρήχθη καὶ τὸ ἐπίθετον προσωρινός (= πρόσκαιρος) καὶ τὸ ἐπίρρ. προσωρινῶς (καθου. προσωρινά) = πρὸς καιρόν, ἐπ' ὀλίγον χρόνον. — Ἡ δὲ καθομιλ. φρ. διὰ τὴν ὥρα(ν) σημαίνει διὰ τὴν παροῦσαν ὥραν, κατὰ τὸ παρόν.

Ἐκ τοῦ ὥρα σύγκεινται καὶ τὰ καθου. ἐπιρρήματα ἐξώρα (= ἔξω

τῆς ὥρας, τοῦ προσήκοντος καιροῦ, ἀκαίρως), ὡς ὄνομα παρὰ Σοφ. Ἠλ. 648. φερόμενον, καὶ ἑώρας (= ἐξ ὥρας), πρόωρα (= πρὸ τῆς ὥρας, πρὸ τοῦ προσήκοντος καιροῦ κ.τ.τ.), ἐνικῶς πρόωρον ἐν τοῖς Λουκιανείοις Ἔρωσιν 24 ἀπαντῶν, καὶ πάρωρα (= παρὰ τὴν ὥραν, ὀψέ, ἀργά), ἥδη ἐν Ἀνθολ. IB'. 499. καὶ παρὰ Κικέρωνι πρὸς Ἀττ. 40, 42. πάρωρα πλευστέον. ἄρτι, ἀρτίως (δωρ. ἀρμοῖ ἢ ἀρμοῖ) = 1) τῶρα δά, ἴσα ἴσα τῶρα. 2) πρὸ ὀλίγου, δημ. ἀπὸ λίγη ὥρα. 3) (μεταγενεστ.) μετ' ὀλίγον, 4) εὐθύς (ἐν γένει) καὶ μόλις, συνήθως μετὰ τοῦ καί: ἄρτι — καί = μόλις — καί, δημ. ὅτι — καί. Παραδείγματα: 4) Πινδ. Πυθ. Δ'. 157 κεξ.

— — ἄλλ' ἥδη με γηραιὸν μέρος ἡλικίας

ἀμφιπολεῖ σὸν δ' ἄνθος ἥβας ἄρτι κυμαίνει

ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πάλαι: ἄρτι δὲ ἦκεις ἢ πάλαι; Πλάτ. Κρίτ. 43. a. Πρβλ. Ξενοφ. Ἀπολ. 27. Ἰσοκράτ. Πανηγ. §. 178. μετὰ τοῦ νῦν καὶ νυνὶ (= τῶρα δά, τῶρα ἴσα ἴσα) Πλάτ. Πολιτ. σλ. 294. a. b. Μέν. 85 c. Ἀριστοφ. Λυσ. 1008. καὶ ἀπλῶς νῦν (τῶρα) παρὰ Θεοκρ. ΚΓ'. 26 καὶ Ἰωσ. ἀρχ. Β'. 12. ἄρτι καὶ πρῶην = σήμερον καὶ χθές. 2) Λουκ. Ἐνυπν. 4. ἄρτι μὲν ἐπεπαύμην κτλ. Πλάτ. Ἀλκιβ. Α. σλ. 127. c. 130 d. — 3) Ἀππιαν. Μιθριδ. 69. Κ. Δ. ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεγότα κ.τ.λ.

4) Εὐρ. Φοιν. 1160. = εὐθύς. ἄρτι ἀπειργαστο τὸ ἄσμα καὶ ἀπῆλθεν = μόλις (ὅτι) εἶχε τελειώσῃ τὸ ἄσμα καὶ (εὐθύς) ἔφυγε. Καὶ τὸ ἄρτι (ἄρτι), ἐκ τῆς ῥ. ἄρ, ὅθεν καὶ ἄρ-ἄρ-ισκε, ἄρ-μενος, ἄρ-ηρ-ότες, ἄρ-θ-ρον, ἄρ-τύω, ἄρ θ-μός, ἄρ ι-θ-μός, ἄρ-μός, ἀρμόζω, ἄρτιος κ.τ.τ. σημαίνει τι συνηρτημένον, συναφές καὶ προσεχές (μετὰ τῆς παρασημασίας τοῦ ἀπειργασμένου, τελείου, ἀρτίου). Ἐντεῦθεν εὐκόλως προέκυψαν πᾶσαι αἱ εἰρημέναι χρονικαὶ σημασίαι. Τὸ δὲ δωρ. ἀρμοῖ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ δοτικὴ (τοπικὴ) τοῦ συγγενοῦς ἀρμός. Τῶν δ' ἀντιστοίχων νεωτέρων ὄρων οἱ μὲν λοιποὶ εἶνε σαφεῖς, τὸ δ' ὅτι ἢ εἶνέ τις ἰδίᾳ προφορὰ τοῦ ὅτε, ἐνταῦθα συνωνύμως τῷ: ὡς, ὡς τάχιστα, λαμβανομένου, ἢ αὐτὸ τὸ (εἰδικὸν καὶ αἰτιολ.) μόριον ὅτι, συνωνύμως τῷ καὶ ἄλλως συνωνύμῳ του καὶ συγγενεῖ, ὡς (= εὐθύς καθὼς) ἐκλαμβανόμενον. — Τὸ ἀπάρτι ἢ ἀπ' ἄρτι φέρεται ἐνίοτε καὶ παρὰ τοῖς ἀπὸ Κομνηνοῦ δημοτ. στιχουργοῖς = τῷ νῦν δὴ, τῶρα πλέον. π. χ. Α. Κομν. στ. 468.

Λοιπὸν ἀπ' ἄρτι τὴν γραφὴν σχολάζω ταῦτα λέγειν.

B. X. ἐνέπλεξε καὶ ἡγάπησε νὰ τοῦ τὴν δώσω ἀπ' ἄρτι.

В. ἐγὼ δ' ἀπάρτι λύσω σου τὰ δεσμὰ καὶ ταῖς βούλλαις.
 Συνωνύμως τῷ ἀπάρτι ἀπαντᾷ π. χ. παρὰ Σ. Σ. καὶ τὸ ἐδάρτι (= ἡ-
 δη ἄρτι, τ. ἔ. ἥδη νῦν, τώρα πλέον).

ἐδάρτ' ἐσύραν τὸ σχοινίον, ἐδήσασι τὰ χέρια.

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἐδάρτι εἶνε τὸ ἐδά (ἐνίοτε καὶ ἔδα προφερόμενον
 τώρα), ὅπερ φαίνεται, ὅτι εἶνε ταῦτόν τῷ ἥδη, ἐκ τοῦ ἡ (= ἐ, οἶον καὶ
 ἐν τοῖς ἐκεῖνος, ἐτοῦτος, ἐμέ, ἐσύ, ἡ ἡ = ση ἀντων. δεικτ. ;) καὶ τοῦ
 δῆ, δωρ. καὶ καθομ. δά. Ἀπαντᾷ δὲ τὸ ἐδά συνων. τῷ ἥδη παρὰ Σ. Σ.

ὅλαις ἐδά σπαστρεύεσθε, ὅλαις εὐμορφωθῆτε,

καὶ ἀμέτ' ἐδά 'ς τὰ σπῆττα σας κ' αὖριον μαζωχθῆτε.

Πρίν, προτοῦ (Λῖσχ. Ἀγ. 4163), πρῶην (δωρ. πρῶαν), πρότερον, πρίν
 ἢ — πρίν, προτοῦ, πρῶην, πρωτήτερα, πριχοῦ (ἢ πρίχ οὔ).

Καθὼς τὸ πρότερον, οὕτω καὶ τὰ πρίν καὶ πρῶην φαίνονται ὅτι
 εἶνε ἀπηρχαιωμένοι αἰτιατικοί, ἐκεῖνο μὲν ἐκ τοῦ πρα : πρᾶν (δωρ)
 — πρίν, τὸ δὲ πρῶην ἐκ τοῦ πρωτα : πρωτᾶν — πρῶαν καὶ ἰων.
 πρῶην. Ἀμφότερα διασώζει ἡ νεωτέρα γλῶσσα, συχνότερον μὲν μετα-
 χειριζομένη τὸ πρίν, σπανιώτερον δὲ καὶ μόνον τυπικῶς τὸ πρῶην, ὡς
 ὁ πρῶην Οὐγγροβλαχίας, ὁ πρῶην Ἀλεξανδρείας κτλ. Ἀντὶ δὲ τοῦ
 πρότερον τὴν πληθ. αἰτ. πρωτήτερα τοῦ πρωτήτερος ἐκ τοῦ πρωταί-
 τερος, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐλέχθη. — Περὶ δὲ τῆς ἐν τοῖς τοιοῦτοις
 μεταβολῆς τοῦ ἀριθμοῦ κατωτέρω θὰ γείνη λόγος. — Τὸ δὲ καθομ.
 πριχοῦ σύγκειται ἐκ τῶν πρίν οὔ « Καθὼς τὸ ἕως καὶ μέχρις προς-
 λαμβάνουν τὸ χρονικὸν οὔ : ἕως οὔ μέχρις οὔ (χρόνου), ὁμοίως καὶ
 τὸ πρίν εὐλόγως δύναται νὰ λέγεται καὶ πρίν οὔ (ἦγουν πρίν τοῦ
 χρόνου οὔ), τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ αὐτὸ καὶ τὸ πρίν ὅτε τοῦ ποιητοῦ
 (Ὀδυσσ. Δ, 477).

Πρίν γ' ὅτ' ἀν Αἰγύπτῳ, διῖπετέος ποταμοῦ

αὐτὶς ὕδωρ ἔλθης, — — —

ὡς καὶ νὰ ἔλεγεν : ἕως οὔ νὰ ἔλθης ἢ πριχοῦ νὰ ἔλθης. καὶ πάλιν ὁ
 αὐτὸς (Ἰμν. εἰς Δήμητρα 94).

οὐδέ τις ἀνδρῶν

εἰσροῶν γίγνωσκε, βχθυζώνων τε γυναικῶν,

πρίν γ' ὅτε δὴ Κελεοῦ δαίφρονος ἵκετο δῶμα.

ἦγουν : κἀνεῖς δὲν τὴν ἐγνώρισε πριχοῦ ἔλθῃ (ἢ ἕως οὔ ἦλθεν) εἰς τοῦ
 Κελεοῦ τὸν οἶκον. ὅπως ἂν ἦνε τὸ πριχοῦ, δὲν πρέπει νὰ καταφρονηθῇ
 ὡς βάρβαρον. » Κορ. Ἀτ. Β'. 341. Τὸ δὲ χ' προῆλθεν ἢ ἐκ τοῦ δασέος
 πνεύματος τοῦ οὔ = *Ηου* κατ' ἀποσκλήρυνσιν, ἢ ἐκ τοῦ γ' τοῦ πρίν
 γ' οὔ κατὰ δάσυνσιν. Ἀπαντᾷ δὲ τὸ πριχοῦ ἥδη παρ' Ἀ. Κορινθῶ στ.

362: ἐμπρόδραμε καὶ δὸς τοὺς το, πριχοῦ σε τὸ ζητήσουν.

ἔπειτα παρὰ τῷ Γεωργιλλᾷ Θ. Ρ. στ:

τὸ πῶς αὐτὸς νὰ πορευθῇ πριχοῦ νάμπῃ ὃς τὸν τάφον.

Σ. Σ. ὃς τὴν ἀρχὴν τὴν πολιτικὴν, πριχοῦ τὴν ἐγνωρίσουν,

ὅλοι τὴν ἐξετρέχουσιν, ὡς διὰ νὰ τὴν χαρίσουν.

ὑστερον, εἶτα, ἔπειτα (δωρ. καὶ ἰων. ἔπειτεν) — ὕστερα καὶ ὑστερώτερα, ὕστερης, ἔπειτα.

Τὰ μὲν ὑστερον, ὕστερα καὶ ὑστερώτερα εἶνε αἰτιατικαὶ τῶν ὑστερος, ὑστερώτερος (συγκρ. ἐκ συγκριτικοῦ, ὡς τὰ: χειρότερος, καλλιτέρος κ.τ.ῶμ.), τὸ δὲ ὑστερης φαίνεται ὅτι εἶνε πληθ. δοτ. ὕστεραις καὶ αἰολ. ὑστερης (ἀντὶ ὑστέραις) τοῦ ὑστερος. Τὸ δὲ εἶτα φαίνεται διαιρετέον εἶ-τα· καὶ τὸ μὲν τα εἶνε τὸ σύνηθες χρονικὸν ἐπίθεμα τῶν αἰολ. πότα, ὄτα, ἄλλοτα, ἐτέρωτα. τί δ' εἶνε τὸ εἶ;

Πάλιν, αὖ, αὖθις. πάλιν αὖθις —	πάλιν, πάλε· μέτα (κατὰ δι- μεταῦθις. ἄλ. μάτα) πάλιν.

Ὁ καθομιλούμενος τύπος πάλε προφανῶς προῆλθεν ἐκ τοῦ (μεταγενεστεροῦ ποιητικοῦ) πάλι, ἀπαντᾷ δὲ ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Β.

248 μακάρι νὰ ταῖς εὕρισκα καὶ πάλε κ' ἔτρωγά ταις.

ἔπειτα ἐν τῷ ἄσματι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως:

πάλε μὲ χρόνους μὲ καιρούς, πάλε ὀδικά σας εἶνε.

εὐθύς, (παρ)αὐτίκα, παραχρῆμα.	εὐθύς (προφ. καὶ εὐτὺς) καὶ πα- ρευθύς.

πάραυτα. αἰφνης, ἐξαπίνης, ἐξαί- φνης, αἰφριδίως.	πάραυτα, μόναυτα (Β. Χ. στ.), ἐξαφνα.

Περὶ μὲν τοῦ ἀμφιβόλου τύπου τοῦ εὐθύς ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη· τὸ δὲ αὐτίκα ἔχει τὸ αὐτὸ ἐπίθεμα, ὅπερ καὶ τὰ: πηνίκα, τηνίκα κ.λ. παρὰ τὸ ν, ὥς τε τὸ πλήρες θὰ ἦτο: αὐτηνίκα, ὅθεν κατὰ συγκοπὴν αὐτίκα. Τὸ δὲ σύνθ. παραυτίκα ἀπαντᾷ παρὰ πρώτῳ τῷ Αἰσχύλῳ Ἰκετίδ. 737. Τὰ δὲ παραχρῆμα, πάραυτα προῆλθαν ἐκ τῶν συντεταγμένων φράσεων: παρὰ χρῆμα τ. ἔ. παρὰ τὸ χρῆμα (εὐθύς, ἀμέσως), παρ' αὐτά (τὰ πράγματα). Ἀπαντᾷ δὲ τὸ μὲν παραχρῆμα ἤδη παρ' Ἡροδότῳ Ζ'. 150, τὸ δὲ πάραυτα παρ' Αἰσχύλῳ Ἀγαμ. 737, ὅπου παραυτὰ τονίζόμενον συνήθως, ὀρθότερον μετετόνισεν ὁ Hermann. πάραυτα, εἰς τὸν νῦν τονισμὸν ἀποβλέψας. Παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον ἀπέβη συνηθέστερον π. χ. Δημοσθ. κ. Ἀριστοκρ. §. 157. Πολυβ. Δ'. 32. ΚΔ'. 5. κ. ἄλλ. ἐνθα συνήθως ἐν συντάξει φέρεται παρ' αὐτά. Χαριτ. Ε'. 3. Λουκ. Ἐρωτ. 33. Σωκρατ. ἐπιστ. ιά. ἔπειτα τετο-

νισμένον ὡς σήμερον φέρεται παρὰ Κωνστ. τ. Πορφ. Ἐκθ.σ. 174, 7. καὶ πάσαιτα ἄρχονται τὰ τροπάρια τῆς λιτῆς. Τὸ δὲ παρενθὺς (= εὐθὺς) εἶνε καὶ αὐτὸ ὑστερογενές, φερόμενον, ὡς φαίνεται, τὸ πρῶτον παρὰ Δίῳνι τ. Κασσίῳ ΞΓ'. 19. ἔπειτα παρὰ Πρίσκῳ τῷ Πανίτῃ 150, 7. — Τῶν δ' αἰφνης, ἐξαίφνης κ.τ.δμ. ἡ κοινὴ ἀρχὴ φαίνεται, ὅτι εἶνε τὸ ἀπηρχαιωμένον ἐπίθετον ἀπινός (= ἀπ-ινός = ὁ ἄποθεν [ἀ-προσδοκῆτως, ἀπρογνώστως] ἐρχόμενος ἢ ἄπο ὧν καὶ μὴ προσδοκῆτος κ.τ.τ.);). Ἐκ τούτου πρῶτον μὲν συνετάχθη ἡ φρ. ἐξ ἀπινῆς, ὕστερον δὲ συνετέθη (ἀντιθέσθαι δὲ καὶ ὁ τόνος) τό: ἐξαπίνης, ὅπερ ἤδη παρ' Ὀμήρῳ ἀπαντᾷ. Κατὰ δὲ τοῦτο ἡ κατ' εὐθεΐαν ἐκ τοῦ ἀπλοῦ ἀπινός συνετέθη τὸ ἅπαξ παρ' Ἱπποκράτει (σλ. 547, 19) ἀπαντῶν ἐξάπινον καὶ τὸ μεταγενέστερον (παρ' Ἰαμβλίῳ προτρ. 20. σχολ. τ. Ἀριστοφάνους καὶ Κ. Δ) ἐξάπινα ἐκ τῶν ἀπίνης καὶ ἐξαπίνης κατὰ μεταπήδησιν τοῦ ι πρὸ τοῦ π καὶ τούτου ἕνεκα δάσυνσιν τοῦ π προῆλθον τά: αἰφνης καὶ ἐξαίφνης· τοῦτο μὲν ὀργανικώτερον ἐσχηματισμένον, ἤδη ἐν ἱλ. P, 738 κ. ἄλλ., ἐκεῖνο δέ, ἀνοργανώτερον ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐξαίφνης κατ' ἀφαίρεσιν, παρὰ πρώτοις τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς ἀπαντῶν. Ἐκ δὲ τούτων ἔπειτα παρήχθησαν τὰ ἐπίθ. καὶ ἐπιρρημ. αἰφνίδιος, αἰφνιδίως, αἰφνηδία, αἰφνηδόν, αἰφνηδής, αἰφνης καὶ ἐξαφνίδιος (Πλατ. Κρατ. 414. a.) τὰ πλεῖστα μεταγενέστερα. Ἐκ τοῦ θέμ. ἀπινὸ κατὰ συγκοπὴν τοῦ ι καὶ δάσυνσιν τοῦ π ἐσχηματίσθη τὸ ἄφνω (ἐπικ. ἀδέσπ. 710.) καὶ ἐντεῦθεν τὸ ἄφρω (Θουκ. Δ'. 104. Ζ'. 37) καὶ τέλος τὸ καθομιλ. ἔξαφρα.

Σήμερον (δωρ. σᾶμερον) τήμερον καὶ |
 τήμερα (Ἀριστοφάνους Ἀποσπ. 294. πα | σήμερον, σήμερα, σήμερης
 ρὰ Σουίδᾳ λέξει τήμερος).

αὐτῆμαρ (ἐπικ.) αὐθημερόν | [ἀνήμερα, τὴν ἰδίαν ἡμέρα(ν)].

ἅπαντα ταῦτα εἶνε αἰτιατικαὶ ἐκτὸς τοῦ σήμερης. καὶ τὸ μὲν σήμερον σύγκειται ἐκ τοῦ δεικτικοῦ θέματος σα καὶ τοῦ ὀνοματ. θέμ. ἡμερο (ἄμερο — ἄμαρ), τὸ δὲ τήμερον (ἄττ.) ἀντὶ τοῦ σα ἔχει τὸ ἐπίσης δεικτικὸν τα. Τὸ δὲ Ἀριστοφ. τήμερα καὶ τὸ καθομ. σήμερα εἶνε πληθ. αἰτιατικαὶ ἀντὶ τῆς ἀρχαίας ἐνικῆς κατὰ τάς: πρῶτα, ὕστερα, ταχύτερα ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων πεζοτέρων πρῶτον, ὕστερον, ταχύτερον κ.λ. Τὸ δὲ σήμερης (ἢ σήμερης) φαίνεται ἐκ τῆς δοτ. σήμεραις (ὅ ἐ. σημέραις = ταύταις (ἢ ταῖς δε) ταῖς ἡμέραις) προσελθόν. — Τὰ αὐτῆμαρ καὶ αὐθημερόν σύγκεινται ἐκ τοῦ θέμ. αὐτ(ο) καὶ τῶν ἡμαρ καὶ ἡμερο. Τὸ δὲ ἀνήμερα = τῷ ἐνήμερα ὅ ἐ. ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ,

π. χ. ἀνήμερα τοῦ Πάσχα (τῆς Παναγίας κτλ.). Περὶ τοῦ ἀν ἀντὶ ἐν
πρὸ βλ. τὰ ἀντάμα = ἐντάμα (ἐν τῷ ἄμα), ἀγνάντια = ἐνάντια κ.τ.τ.

αὔριον· μεταύριον —

ἐρη, εἰς ἐρηρ, ἐρηρηρι.

| αὔριο(ν) καὶ αὔρι· μεθαύριο(ν)
|(τὸ) ταχύ.

Τὸ αὔριον εἶνε αἰτιατικὴ τοῦ ἀπηρεχαιωμένου ἐπιθέτου αὔριο· τοῦ-
το δὲ φαίνεται παρηγμένον ἐκ τοῦ αὔρα, ὅπερ, διάφορον ὃν τοῦ αὔρα
= πνοή, ἀήρ (ἐκ τοῦ AF va), εἶνε ταῦτὸν τῷ λατιν. aur-o-ra ἀντὶ
τοῦ aus-o-ra ἐκ τῆς ρ. aus — afs — vas λάμπειν, φέγγειν· καίειν,
καίεσθαι. Καὶ ἐν τῷ ὑποτιθεμένῳ ἐλληνικῷ αὔρα (= ἡώς, πρωΐ) καὶ
ἐν τῷ λατιν. aurora, καθὼς καὶ ἐν τοῖς συγγενέσιν ἡέριος (κυρ. ἡέ-
ριος ἐκ τοῦ ἀF-ε-σ-ιο-ς) = πρωϊνός καὶ ἥρι (ἴσως ἐκ τοῦ ἄFεσι, ἄεσι,
ἥσι = τὸ πρωΐ) τὸ ς τῆς ρ. aus — Fas μεταξὺ δύο φωνηέντων εἰς ρ
ἀπεσκληρύνθη, ὅπερ σπανιώτερον μὲν εἶνε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, συ-
νηθέστερον δ' ἐν τῇ Τζακωνικῇ, συνηθέστατον δ' ἐν τῇ λατινικῇ. αὔ-
ριον λοιπὸν ἐτυμολογικῶς ἡέριον, πρωϊνὸν σημαίνει. ἐντεῦθεν μετε-
φέρθη εἰς τὸ πρωΐ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας καὶ δὴ καὶ εἰς ὅλην τὴν ἐπι-
οῦσαν. — Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἀφ' οὗ τὸ
ταχύ δι' εὐκαταλήπτους λόγους κατήντησεν εἰς τὴν σημεσίαν πρωΐ,
ὥς τὸ ἀντίθετον βραδὺ εἰς τὴν τῆς ἐσπέρας, ἐντεῦθεν μετεφέρθη εἰς
τὴν τῆς ἐπιούσης πρωΐας (αὔριον τὸ πρωΐ) καὶ δὴ καὶ ὅλης τῆς ἐπι-
ούσης ἡμέρας (αὔριον). ὁμοίως μετεφέρθη καὶ τὸ σύστοιχον ὄνομα ἡ-
ὥς ἡ ἑως. καὶ τὸ μὲν ἡὥς συνωνύμως τῷ αὔριον φέρεται ἐν τῷ Ἰλ. Θ,
κ 70.

ἡὥς δὲ καὶ μᾶλλον ὑπερμενέα Κρονίωνα
ὄψεται κτλ.

τὸ δὲ ἑως ὑπὸ τὸν τύπον ἔωθεν ἐν Πλατ. Θεαιτήτῳ ἐν τῷ τέλει: ἔω-
θεν δέ, ὃ Θεόδωρε, δεῦρο πάλιν ἀπαντῶμεν. « Παρόμοια καὶ ἡ εἰς
πολλὰ ἐλληνίζουσα νῦν Γερμανῶν γλῶσσα μεταχειρίζεται τὸ morgen
(πρωΐ) ἀντὶ τοῦ αὔριον· αὐτὸ τῶν Γάλλων τὸ σύνθετον demain, ὡς
καὶ τῶν Ἰταλῶν τὸ dimane ἐπλάσθη ἀπὸ τὸ 'Ρωμ. de mane. » Κορ.
'Ατ. Δ' 591. Ἀντίθετον πορεῖαν ἐπορεύθη τὸ ὄψέ, καθὼς κατωτέρω θὰ
ἴδωμεν. — Τὸ μεθαύριον εἶνε μεταγενέστερον, ἐν οὐδενὶ τῶν πρὸ Ἀλε-
ξάνδρου μνημείων τῆς γλώσσης ἀπαντῶν φαίνεται δ' ὅτι ἐν τινι δια-
λέκτῳ καὶ μεθαύριον ἐλέγετο, τοῦ δασέος ἀναπτυχθέντος ἐκ τοῦ F
τοῦ ἐν ἀρχῇ τῆς ρίζης vas (ὑστερον aus)· διότι ἡ λέξις οὕτως ἐψηφοθε-
τημένη φέρεται ἐπὶ τινος ἐν Βερολίῳ ψηφοθετήματος τῆς κάτω Ἰτα-
λίας. Πηλαιώτερον δ' ἀντὶ τοῦ μεθαύριον ἦσαν συνήθη τά: ἐρη, εἰς
ἐρηρ ('Αριστοφ. Ἀχ. 172. 617) καὶ παρ' Ἡσιόδῳ ἔς τ' αὔριον, ἔς τ'.

ἐννηγῆ (Ἡσιόδ. Ἔργ. 408). Τὸ δὲ αὖρι ἐκ τοῦ αὖρι(ον) ἀπαντᾷ παρὰ Σ. Σ. στ. καὶ πρὶν ὃ ἀφήσῃ λέγω τον ἄλλον γυρεύει ναῦρη τὸν ἕνα νᾶχῃ σήμερον, τὸν ἄλλον νᾶχῃ αὖρι.

(ἐ)χθές. πρῶτην ἢ τρίτην ταύτην | (ἐ)χτές· (ἐ)προχτές ἢ
ἡμέραν. — τετάρτην ταύτην ἡμέραν | προχθές — ἀντίπροχθές.

Τοῦ χθές τὸ κύριον θέμα εἶνε χῖας, ὡς δῆλον ἐκ τῶν συγγενῶν: *hyas* (σκρ.) χθές, *heri* (ἐκ τοῦ *hesi* λατιν.), *ges-turn* (γερμ.). Ἐκ τοῦ χῖας ἡ

ἀποσκληρύνσει τοῦ *j* εἰς *τ*, ὡς καὶ ἐν τοῖς: τύπτω, κλέπτω, ῥάπτω κ.λ. ἐκ τῶν τύπῳ, κλέπῳ, ῥάφῳ κ.λ. ἡ συγκοπὴ μὲν αὐτοῦ ἐπενθέσει δὲ τοῦ *τ* προῆλθε τὸ χτές, ὅθεν ὕστερον κατὰ συμπενευματισμὸν χθές, καὶ μετὰ τοῦ ἀργοῦ προθέματος ἐχθές. Τὸ δὲ προχθές εἶνε μεταγενέστερον, τὸ πρῶτον παρὰ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Φιλοστράτου Ἡρώ σλ. 578 (Boissonade),

πρόχθες τονισμένον. Ἀκόμη νεώτερον εἶνε τὸ ἀντίπροχθες, ἔνθα ἡ ἀντιπροτεροχρονίας ἔννοιαν ἔχει, ὡς ἡ λατιν. *ante* τὴν ἐναντίον δ' ἐν τῷ πολλαχοῦ συνήθει ἀντιμεθαύριον.

Σῆτες, τῆτες (ἀττ.). πέρυτι(ς) ὥρ. | (ἐ)φέτος, πέρ(υ)σι.
πέρυσι(ν), προπέρυσιν. ἐς νέωτα, | προπέρ(υ)σι, τοῦ χρόνου.
ἐς ὥρας.

Τὰ σῆτες καὶ τῆτες σύγκεινται ἐκ τῶν δεικτ. θεμάτων σα, τα καὶ τοῦ ἔτες (= ἔτος) σημαίνουσιν ἄρα = τοῦτο (τόδε) τὸ ἔτος. Τὸ δ' ἐφέτος α ἀπὸ τὸ ἐπέτος ἡγουν ἐπ' ἔτος, ἢ ἐφ' ἔτος· διότι τὸ ἔτος ἐδασυνετο παλαιά, ἂν καὶ ὁ Ἐτυμολόγος (σλ. 354) τὸ καταδικάζει, λέγων α ἐπέτειον ἐπὶ τοῦ νῦν ἔτους. ἔπετος γὰρ δεῖ λέγεσθαι τὸν ἐνεστώτα καιρὸν, οὐχὶ διὰ τοῦ φ, ἀλλὰ διὰ τοῦ π, ὡς φησι Πίνδαρος κτλ. Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Σουΐδας προσθέτων, α καὶ ἐπέτειος, ὁ κατ' ἔτος γινόμενος. » ἔπετος λοιπὸν κατὰ τὸν Πίνδαρον (ἂν καὶ σήμερον ἡ λέξις δὲν εὑρίσκεται εἰς αὐτὸν) ἢ ἔφετος ἦτον ἐπίθετον συνώνυμον τοῦ ἐπέτειος (*annuel*). Ἀπὸ τὸ ἐφέτος ἔχομεν καὶ παράγωγον ἐπίθετον ἐφετινός (*de cette année*), τητινός ἑλλ. » Κορ. Ἀτ. Δ. 150. Τὸ μὲν ἐπ' ἔτος ἢ ἐπέτος (= τῆτες) φέρεται ἤδη παρὰ Βαβρίῳ μύθ. 89, 5 καὶ Πέτρῳ τῷ Ἀλεξανδρείας ἐν τ. Πισχ. Χρονικοῖς σλ. 7 (Bonn): « οἱ γὰρ νῦν πρὸ ἰσημερίας αὐτὸ ποιοῦσι πάνυ ἀμελῶς καὶ κατεσφαλμένως, ἀγνοοῦντες, ὥσπερ οὖν καὶ ἐπ' ἔτος (ἴσως γρ. ἐπέτος) ἐποίησαν, ὡς καὶ αὐτὸς συνομολογῶν ἐν τούτοις γράφεις. » Ἡ δὲ δάσυνσις τοῦ ἐφέτος προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτος F, ὅπερ καὶ ρητῶς μαρτυρεῖται διὰ τῶν αἰολικῶν *Fέτεα* (ἐπιγρ. Ἡλείας C. I. no. 11), *Fέτια*, *Φικατι-*

Ἔτιες (βοιωτικῶν ἐπιγρ. C. I. 1569 a. III καὶ 1575) καὶ ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς Πίναξι πολλάκις, καὶ ἐκ τῶν συγγενῶν *vatsana-s* (σκρ. ἔτος), *vetus* (λατιν. παλαιός) ἐπικυρώνεται. Ἡ ἀρχαία λοιπὸν ρίζα ἦτο *vat*. Ἐντεῦθεν ἔγινε πρῶτον μὲν *Ἔτ-ος*, ἔπειτα δὲ κοινῶς μὲν *ἔτ-ος*, παρὰ δὲ τισι τῶν Δωριέων *ἔτος* (ᾔθεν καὶ ἐφέτος), ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλεωτικῷ Πίνακι *πεντάετηρίδα*. — Ἐκ τοῦ θέμ. *ρεο* καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου *vat* συνετέθη καὶ τὸ *ρέωτα* κατὰ συναίρεσιν ἐκ τοῦ *ρεο-Fata* ἢ *ρεούατα* = κατὰ λέξιν τὸ *ρέον* ἔτος. — Ὁμοίως καὶ τὸ *πέρυσι* (δωρ. *πέρυτι(ς)*, σκρ. *parut*, ἐπιθ. *παράγ.* *περυσινός*, καθομ. *περ(υ)σινός*. σκρ. *parut-tuas*) σύγκειται ἐκ τοῦ (ἀρχ.) θέματος *para* ἄλλος. πρότερος, παλαιός (ᾔθεν καὶ τά: *πάρος*, *πάλαι* κ.τ.τ.) καὶ τοῦ *vat* = *Ἔτος*· τὸ πλῆρες λοιπὸν ἦτο: *paravat(i)* καὶ αὐτολεξεῖ: τὸ *ἄλλο* ἔτος, τὸν περασμένον χρόνον (ὡς καὶ λέγεται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ) ἐσήμαινεν. Ἐντεῦθεν κατὰ συναίρεσιν καὶ θλίψιν τὸ δωρ. *πέρυτι* καὶ τέλος μεταβάσει τοῦ *τ* πρὸ τοῦ *ι* εἰς *ς* τὸ κοινὸν *πέρυσι(ν)*. Ὁ δὲ δωρικὸς τύπος *πέρυτις* ἢ εἶνε ἀρχαιότερος τοῦ *πέρυτι* ἢ μεταγενέστερος· εἰ μὲν τὸ πρότερον, πρέπει νὰ προῆλθε κατ' ἐξομοίωσιν ἐκ τοῦ *πέρυτες* (πρβλ. τά: *τῆτες*, *αὐτότετες*), αἰτιατικοῦ ὄντος· εἰ δὲ μή, εἰς τὸν δοτικὸν τύπον *πέρυτι* προσηρτήθη ὁ προσοχηματισμὸς *ς* καὶ ἀντ' αὐτοῦ ὕστερον ἐπῆλθε τὸ *ν* (πρβλ. τὰ ἐπιθεμ. *μες* — *με* — *μεν*. *tas* — *θε* — *θεν*). — Τὸ δὲ σύνθετον *προπέρυσι* ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Πλάτωνι. Εὐθύδ. 272. b. καὶ Λυσία σλ. 144, 30 καὶ Δημοσθένει πολλάκις. Ὁ δὲ νεώτερος τύπος τοῦ χρόνου εἶνε ἑλλειπτικὸς ἀντὶ τοῦ ἐπιόντος χρόνου, ὃ ἐ. τοῦ ἐπιόντος ἔτους. Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη τοῦ ὀνόμ. χρόνος συνωνύμως τῷ ἔτος ἀναθίσκει εἰς τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς χρόνους, αἱ δ' ἀρχαί της παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ὑποφαίνονται, ὡς π. χ. παρ' Ἀριστοφάνει *Ἐκκλησ.* 637. Ἀλλὰ περὶ τούτου ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκούμεθα εἰς τὸν Κοραῆν (*Ἄτακτ.* Α. 337) παραπέμποντες.

(τὸ) *πρωτ*, *πρῶ* (ἀττ.)

ἡῶθεν (ἐπικ.) *ἔωθεν* (ἀττ.)

ἄμ' ἡοῖ (ἐπικ. π. χ. Ὀδ. Z, 34).

ἡῶθι πρὸ (ἐπικ. Ἰλ. A, 50. Ὀδ. Z, 36), *ἔωθεν* εὐθύς (ἀττ. Ἀριστοφ.

Πλουτ. 1121).

(τὸ) *πρωτ*, τὸ *πουργό(ν)* ἐκ τοῦ *πωρνόν*, *πρωνόν* *πρωῖνόν* Γενέσ. ΜΘ'. 27.)

ἀπὸ τὸ πρωτ (ἀπὸ *πρωτ* Πραξ. τ. Ἀποστ. ΚΗ'. 23.)

πρωτ καὶ (Κρητ.) *ταχ(υ)τέρου*, *ταχὺ ταχύ*, *ταχεῖα ταχεῖα*.

πρωτὶ λίαν ἢ λίαν πρωτῖ, πρὶ πάνυ	πολλὰ πρωτῖ
(ἡ) πρωτὰ	ταχεῖα καὶ (Κρητ.) ταχεινῇ
πρωταίτερον, πρωταίτατα, ἀλλὰ	
καὶ πρωτίτερον (Ἰπποκ. σλ. 1191	πρωίτερα
с. Θουκ. Η. 101), πρωτιστα (Θουκ.	
Ζ'. 19). αὔριον ἔωθεν (Ξενοφ. κ.	πολλὰ πρωτῖ
Π. Δ'. 2, 6) κ. ἀλλ.	
αὔριον (τὸ) πρωτῖ	αὔριο(ν) τὸ πρωί, ταχὺ (καὶ
	Κρητ.) ταχ(υ)τέρου.

Τὸ πρωτὶ εἶνε, φαίνεται, τοπικὸς τύπος τοῦ θέμ. πρα (ᾔθεν ἢ λατιν. πρὸθ. prae καὶ ἡ ἑλλην. πρὸ). Ἐκ τῆς γεν. ἐννοίας λοιπὸν τῆς προτερότητος κατήντησεν εἰς τὴν μερικωτέραν τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἡμέρας, καὶ ἴσως κατ' ἀρχὰς ἡ ὅλη φράσις ἦτο: πρωτῖ τῆς ἡμέρας, οἷα ἔτι παρ' Ἡροδότῳ φέρεται (Θ'. 101). Οὕτω καὶ τὸ ἀντίθετον ὀψέ (= ὀπ-σέ' ἐκ τοῦ θέματος ὀπ [πάλαι ἀπ, ᾔθεν καὶ ἡ ἀπὸ καὶ ἡ ἐπὶ καὶ ἡ λατ. ob], ἐξ οὗ καὶ τὸ ὀπίσω· πρβλ. ᾠψ.) ἐκ τῆς γεν. ἐννοίας τῆς ὑστερότητος κατήντησεν εἰς τὴν μερικὴν τοῦ ὑστερου μέρους τῆς ἡμέρας κατὰ παράλειψιν καὶ τοῦτο τῆς προσδιοριστικῆς γενικῆς: ὀψέ τῆς ἡμέρας (Θουκ. Δ'. 93. Ξενοφ. Ἑλλην. Β'. 1, 22 κ. ἀλλ.). Ἡ δὲ νεωτέρα ἑλληνικὴ ἀντὶ μὲν τῆς προτερότητος τὴν ταχύτητα, ἀντὶ δὲ τῆς ὑστερότητος τὴν βραδύτητα καὶ δὴ καὶ ἀργότητα (ἀεργίαν) καταστήσασα πολλαχοῦ ἀντὶ μὲν τοῦ πρωτῖ ταχύ, ταχεῖα κ.τ.δμ. λέγει, ἀντὶ δὲ τοῦ ὀψέ βραδὺ (ἢ βράδν) καὶ ἀργά. — Τὸ ἡῶθι πρὸ οἱ ἐρμηνεύται ἐρμηνεύουσι: πρὸ τῆς ἡούς, τὸ πρὸ ὧς πρόθεσιν ἐκλαμβάνοντες καὶ παραδόξως μετὰ δοτικῆς συντάσσοντες. Ἀλλὰ τὸ πρὸ νομίζω, ὅτι οὐδὲν διαφέρει τοῦ πρὶ (πρωτῖ) καὶ ἡ φράσις ἡῶθι πρὸ συνωνυμεῖ τῇ νεωτέρᾳ πρωτῖ πρωτῖ.

ἀρχ. Ἑσπέρας, ἐσπέρην (Ἰπποκρ. p. 644, 25. 29), ἡ ἐσπέρα, ὀψέ (τῆς ἡμέρας), ὀψέ πάνυ. χθὲς ἐσπέρας. — καθομ. τὸ βραδύ(ν), τὸ βράδν, τὸ βραδεινός(ν), ἡ βραδεῖα καὶ βραδεινιά, τὸ βράδν βράδν. (ἐ)χτές τὸ βράδν, ἐψέ(ς), ἀπόψε (= τὴν παρελθοῦσαν ἢ καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐσπέραν).

Περὶ τε τῆς ἀρχῆς τῶν: ἐσπέρας καὶ ὀψέ καὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν: ὀψέ καὶ βραδὺ ἀνωτέρω τὰ δέοντα ἐλέχθησαν. Τῶν δὲ νεωτέρων ἐψέ(ς) καὶ ἀπόψε τοῦτο μὲν προήλθεν ἐκ τῆς συντάξεως ἀπ' ὀψέ (δηλ. τῆς παρελθούσης ἡμέρας, τῆς χθὲς), ἥτις ἰπχντᾶ οὕτω σημαίνουσα παρὰ Κωνστ. τῷ Πορφυρογ. ἐκθέσ. 404, 1 (πρβλ. 403, 17): δίδοται οὖν

μανδάτα ἀπὸ ὧψέ (= ἀφ' ἐσπέρας) σιλέντιον. Ἐντεῦθεν δὲ μετεφέρθη καὶ εἰς τὴν ἐσπέραν τῆς παρουσίας ἡμέρας τ. ἔ. τὴν ἐπιούσαν ἐσπέραν τὸ δ' ὧψέ(ς) ἐκ τοῦ ὧψέ κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ο καὶ προσάρτησιν τοῦ ς ἀναλόγως πρὸς τὸ χθές καὶ ἔπειτα προσθήκην τοῦ προθεμ. ε (ὁ ψέ-ς — ἐ-ψέ ς) προελθὼν σημαίνει μόνον τὴν παρελθοῦσαν ἐσπέραν. — Τὸ δὲ βραδὺ συνώνυμον τῷ ὧψέ καὶ ὄψιος ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Σοφοκλεῖ, π. χ. Αἴ. 738. βραδεῖαν ἡμας ἄρ' ὁ τήνδε τὴν ὁδὸν

πέμπων ἔπεμψεν, ἢ φάνην ἐγὼ βραδύς.

ἔπειτα παρὰ Θουκυδίδη Ζ'. 43. εἰδικώτερον δὲ συνωνύμως τῷ ὧψέ τῆς ἡμέρας παρὰ Διογένηι τ. Λαερτ. Β'. 139: προηρίστα μετὰ δυσὶν ἢ τριῶν, ἕως βραδέως ἦν τῆς ἡμέρας. — Ἐπειτα μετὰ τοῦ ἀνοργάνου γ τὸ οὐδέτερον βραδὺν παρὰ Πτωχοπρ. Α'. 164. — Τὸ δὲ σύνθετον καὶ μεταπεπλασμένον ἐπιθετον παράβραδον ἐν Β. Χ.

καὶ μίαν πρὸς παράβραδον ὥραν, ἡλίου δύσιν.

Τὸ δὲ βράδυ ἐν τῇ Δ. Ζήνου Βατραχομ. στ. 296:

καὶ τὸ βράδυ μαζώνονται καθένας νὰ δειπνήσῃ.

Ταχεῖα καὶ ταχεῖο (= ταχύ) παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Β. Χ.

καὶ τὸ ταχεῖο καλὰ ταχεῖα ἀπῆγεν ἡ Χρυσάντζα

ἀπόψα = ἀπόψε (= τὴν παρελθοῦσαν ἐσπέραν). Β. Χ.

ἀπόψα γοῦν εὗρέθηκε μέσα εἰς τὸ περιβόλιν.

Ἔτι, οὐκέτι, μηκέτι. —

	ἀκόμη(ν), ὅχι πλέον ἢ πλεῖα, μὴ πλέον.
	πλέον ἢ πλεῖα καὶ ἐδὰ.

 ἤδη

Τὸ ἔτι (σκρ. atī, λατιν. at-que, et, ad), ὡς γνωστόν, καὶ χρονικῶς λαμβάνεται καὶ ποσοτικῶς ἢ ἐπιτατικῶς: χρον. ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστι. Ἰλ. Ε, 254. ἐπιτ. ἕτερον γ' ἔτι. Ὀδ. Ξ, 325. τίς ἔτ' ἄλλος Αἰσχυλ. Χοηφ. 114. κτλ. Ἐκ τῆς νεωτέρας ἐκλιπόντος τοῦ ἔτι κατέλαβε τὸν τόπον τὸ ἀκόμη(ν) ἢ ἀκόμα ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀκμήν προελθόν. τοῦτο δὲ (αἰτιατ. τοῦ ἀκμή) χρονικῶς λαμβανόμενον σημαίνει κυρίως αὐτὸν δὲ τὸν καιρόν, καθ' ὃν ἀκμαίως γίνεται τι οὕτω π. χ. παρὰ Ξενοφ. Ἀναβ. Δ'. 3, 26. καὶ τὰ μὲν σκευοφόρα τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ ὄχλος ἀκμήν διέβαινε κτλ. = τότε δὴ. Ἰσοκρ. πρὸς Δημόν. 2. καὶ σὺ μὲν ἀκμήν φιλοσοφεῖς, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ = γῦρ δὴ, ἔτι γῦρ. Πολυβ. ΙΑ'. 4. ὅταν ἀκμήν ἄρχηται ρεῖν. Ἐντεῦθεν μετέβη εἰς τὴν τοῦ ἔτι κατ' ἀμφοτέρας σημεσίαν. Οὕτω παρὰ Θεοκρίτῳ Δ'. 58 — 60.

Β. εἴπ' ἄγε μ', ὦ Κορύδων, τὸ γερόντιον ἢ ρ' ἔτι μύλλει
τήναν τὰν κυάνοφρυν ἐρωτίδα, τῆς ποκ' ἐκνίσθη;

Κ. ἀκμήν, ὦ δσίλαιε.
 παρὰ Στράβωνι Α'. 56. ἔως ἀκμήν ἐκέκλειστο τὰ στενά. Πλουτ. π.
 τ. δόξης τ. Ἀθην. Β' 85. ἀκμήν διαβουλευόμενοι. Πρβλ. Πολυβ. Α'.
 62. 78. Β'. 4. Γ'. 17. Δ'. 33. 57. Θ. 17. — Κ. Δ. Ματθ. ΙΕ': 16. ὁ
 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν: ἀκμήν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; — Ἐκ τῆς ἐν Καρ-
 θαγένῃ συνόδου (Συντάγμ. τ. θ. κ. ἱερ. καν. τομ. Γ'. σλ. 293). ἀκμήν
 κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ὑμετέρας ἀγιωσύνης. . . . . τινὰ ἀκυροῦ-
 σθαι πιστεύω, τινὰ βεβαιοῦσθαι. — αὐτ.: ἐὰν ἀκμήν εἰς ἀμφίβολόν
 ἔστι. σλ. 522. ὅτι ἀκμήν τῷ θορύβῳ τοῦ τιρηνάτου οἱ ἐπίσκοποι ἰ-
 δίαις ἀνάγκαις ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀπασχολοῦνται ἐμποδιζόμενοι.
 Οὕτω καὶ παρὰ Προκοπίῳ Γοτθ. πολ. Δ'. 9. Πασχαλ. χρον. σλ. 434,
 14. καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς δημοτ. στιχουργοῖς π. χ. παρ' Α. Κομνηνῷ
 στ. 432. καὶ ἔχεις χάριτας πολλὰς ἀκμήν καὶ ἐξ ἀνθρώπων.
 Πτωχοπρ. Β'. 66.

καὶ σὺ ἀκμήν οὐκ ἐπλήρωσες ἐξάμηνον ἀφ' οὗλθες.
 Β. Χ. ἀκμήν οὐδὲν ἐνέπλεξες εἰς τζούκνια τῆς τύχης.
 Β. Πέρσαι τε καὶ Σαρακηνοί, ἀκμή καὶ ἄλλα γένη.
 Θ. Ρ. Ἐμμανουὴλ ὁ γράψας ἦν ἀκμή καὶ ὁ ποιήσας.
 Πόσον δ' ἦτον σύνηθες ἤδη κατὰ τὸν 6'. μ. Χ. αἰῶνα, δῆλον ἐκ τοῦ
 ἀφορισμοῦ τοῦ Φρυνίχου: « ἀκμήν ἀντὶ τοῦ ἔτι. Ξενοφῶντα λέγουσιν
 ἅπαζ αὐτῷ κερῆσθαι, σὺ δὲ φυλάττου χρῆσθαι, λέγε δὲ ἔτι ». ὅμοια
 ἀφορίζεται καὶ ὁ Μοῖρις.

Τὸ δὲ ἀκόμη ἀπκντᾶ πρῶτον, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, ἐν τῇ ἀρπαγῇ
 τῆς Εἰρήνης στ. 9.

ἀκόμ' ὁ λόγος ἔστεκε κῆ συντυχί' ἀποκράτει.
 Ἀφ' οὗ ἡ ἔννοια τοῦ ἀρχαίου ἔτι σήμερον διὰ τοῦ ἀκόμη ἐκφέρεται,
 ἐπρόσμενέ τις καὶ τὰ οὐκέτι, μηκέτι (ἐκ τοῦ μῆ — ἔτι ἐπεντεθέντος
 τοῦ κ ἀνοργάνως κατὰ τὸ οὐκ — ἔτι, ὅπου εἶνε ὀργανικόν) νὰ ἀπο-
 δίδωνται διὰ τῶν ὅχι ἀκόμη ἢ ἀκόμη δέν, μὴ ἀκόμη ἢ ἀκόμη (νὰ)
 μῆν. ἀλλὰ διὰ μὲν τούτων ἀποδίδονται σήμερον, ὡς ἀνωτέρω εἶδα-
 μεν τὰ: οὐπω, μῆπω τὰ δὲ οὐκέτι, μηκέτι ἀποδίδονται διὰ τῶν ὅ-
 χι πλέον (πλεῖν) ἢ πλέον (πλεῖν) δέν, μὴ πλέον (πλεῖν) ἢ πλέον
 (πλεῖν) νὰ μῆ. π. χ. Αἰσχυλ. Προμ. 27. — — ὁ λωφῆσων γὰρ οὐ
 πέφυκέ πω = ἀκόμη δέν γεννήθηκεν ὁποῦ θὲ νὰ σε ἴγλύσῃ. Ὀδ. Χ,
 431. μῆπω τήνδ' ἐπέγειρε = μῆ(ν) τὴν ἔξυπνήσης ἀκόμη τούτην.
 ἰλ. Η, 96. Ἀχαιῖδες οὐκέτ' Ἀχαιοὶ = ὅχι πλέον (πλεῖν) πρβλ. Β, 13.
 441. κ. ἄλλ. Ὀδ. Β, 230. μῆ τις ἔτι — — — ἥπιος ἔστω — βασι-
 λεὺς = νὰ (ἀς) μῆ(ν) ἦνε πλεῖν κλένας βασιλῆας ἡμερος κτλ.

Ἀναλογία τις τῶν σημαινομένων μεταξύ τῶν ἔτι, ἀκμῇ (ἀκόμῃ) καὶ πλέον ὑπάρχει, διότι καὶ τὸ ἔτι μετὰ τῶν συγγενῶν (ati, atque, et, ad) προσθήκην τινὰ καὶ ἐπαύξηνσιν σημαίνει, καὶ ἡ ἀκμῇ εἶνε ἢ εἰς ἄκρον ἐπαύξηνσιν καὶ μέστωσιν καὶ τελείωσιν, καὶ τὸ πλέον ὑπὲρ τὸ μέτριον καὶ σύνηθες ἐπηυξημένον καὶ ὑπερέχον. Ὅθεν εὐκόλως ἠδύναντο τὸ ἐν ἀντὶ τοῦ ἄλλου νὰ ἐκληφθῇ. Ἀλλὰ πότε ἤρχισεν ἡ μεταβολὴ αὐτῇ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δύναμαι ν' ἀποφανθῶ, σημειῶνω δὲ μόνον ὅτι καὶ πολλὰ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν τὰ ἑλληνικὰ οὐκέτι, μηκέτι καθομ. (ὄχι) πλέον δέρ, πλέον (νὰ) μὴ διὰ συνωνύμων καὶ συγγενῶν τῷ πλέον ὅρων ἀποδίδουν, καὶ αἱ μὲν ῥωμανικαὶ διὰ τῶν ἐκ τοῦ λατιν. plus (πλέον) γενομένων plus (γαλλ.), più (ἰταλ.). κ.λ.

π. χ. γαλλ. il ne viendra plus = οὐκέτι ἐλεύσεται. καθ. δὲν θὰ ἔλθῃ πλεῖα· ἡ δὲ γερμανικὴ διὰ τοῦ mehr (magis, μᾶλλον): ich werde nicht mehr schreiben = οὐκέτι γράψω, καθ. δὲν θὰ γράψω πλεῖα. Τὸ πλέον ἢ πλεῖα (ἐκ τοῦ πλεῖα ὡς ἐξ ὀνομαστ. πλεῖον γεν. πλείου) μεταχειρίζεται ἡ νεωτέρα πανταχοῦ σχεδὸν καὶ ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ἤδη. Διότι τοῦτο, ἐκ τῶν δύο δεικτικῶν καὶ ἐμφαντικῶν ἡ (= ἐ, ὡς ἐν τοῖς ἐ-μέ, ἐ-σύ, ἐ-κεῖνος, ἐ-τοῦτος, ἐ-θα καὶ (παρὰ Κεραισούντιοις) ἂ ἐν τοῖς ἀἶκος = τοῖος, ἀέτζι = οὕτως, ἀδὰ = ἐδῶ, ᾧ-δε κ. ἄλλ.) καὶ δὴ (δωρ. da γερμ. da) συγκεῖμενον, κυρίως μὲν καὶ καθόλου ἀναδεικνύει καὶ ἐμφαίνει τὸ ὑπ' αὐτοῦ διοριζόμενον, μερικώτερον δὲ σημαίνει ὅ,τι περίπου καὶ οἱ ὅροι: τῷ ὄντι, ἀκριβῶς, ἴσα ἴσα. ἀκόμῃ. τότε δά, τώρα δά. ἐν τέλει, τέλος πάντων κ.λ ὁμ. π. χ. Ἰλ. Η, 282. νῦξ ἤδη τελέθει = καθομ. τώρα πλεῖα εἶνε νύκτα. Ὁδ. Β, 89. ἤδη γὰρ τρίτον ἐστὶν ἔτος = εἶνε πλεῖα τρία χρόνια, ἢ ἴσα ἴσα τρία χρόνια. Σοφ. Ἠλ. 185. ἐμὲ μὲν ὁ πολὺς ἀπολέλοιπεν ἤδη βί-οτος = ἐμένα μ' ἄφησαν πλεῖα τὰ χρόνια μου (τὰ νιάτα μου), ἢ ἐγὼ (τώρα) πλεῖα ἔζησα τὰ περισσότερα χρόνια μου. Ἰλ. Α, 260 ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἠέπερ ὑμῖν ἀνδράσιν ὠμίλησα. — ἔδα (ἀμφοτέρων τῶν συλλαβῶν μηκυνομένων ὡς ἐδᾶ) μὴ φορὰ ἐγὼ καὶ μὲ καλλιτέρους σας ἔσμιξα. Ἡρόδ. Γ'. Ὅ ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν τῇ δὴ λόγος τὸν Τυφῶ κεκρύφθαι, ἀπὸ ταύτης ἤδη Αἴγυπτος = ἀπὸ τῇν Σερβωνίδα λίμνην, ὅπου δὲ λέγουσι πὺς ἐκρύφθηκε ὁ Τυφῶνας, ἀπ' αὐτοῦ πλεῖα εἶνε ἡ Αἴγυπτος. Ἰλ. Η, 402 γνωτόν, ὡς ἤδη Τρώεσσι δλέθρου πείρατ' ἐφῆπται = εἶνε γνωστόν, πὺς τώρα πλεῖα ἐκρεμάσθηκε τὸ σχοινὶ τῶν Τρωαδιδῶν. Π, 844 ἤδη νῦν, Ἔκτορ, μεγάλ' εὖχεο = τώρα πλεῖα, Ἔκτορ, ἔμπορεῖς νὰ καυχῆσαι ὅσο θέλῃς. Ξενοφ. Κ. Π.

ς'. 4, 10. Θάρσει, Πάνθεια, καὶ χαῖρε καὶ ἀπιθι ἤδη = ἔχε θάρρος (κάμε καρδιά(ν)) καὶ μὴ λυπῆσαι καὶ πῆγαινε πλεῖα. — Πλάτ. Συμ. 204. b. δῆλον δὴ τοῦτό γε ἤδη καὶ παιδί = τοῦτο δὲ πλεῖα καὶ τὸ (μικρὸν) παιδί τὸ ἔξέρει. — Σοφ. Οἶδ. K. 614.

τοῖς μὲν γὰρ ἤδη, τοῖς δ' ἐν ὑστέρω χρόνῳ

τὰ τερπνὰ πικρὰ γίγνεται, καὶ οὕτως φίλα.

ἔς ἄλλους μὲν τῶρ' εὐθύς, κείς ἄλλους κατόπιν αἱ γλύκαις γίνονται πίκραις κτλ.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ καθομιλουμένου ἐδᾶ (συνηθ. προφ. ἔδᾶ) συνωνύμου τῷ ἡδὴ χρήσεως εἰς τὰ ἐκ τοῦ Σ. Σ. παραδείγματα προσθέτομεν καὶ τὰς δε: B. X. στ.

ἐδᾶ ἄς ἦσαι, Βέλθωνδρε, μὲ τοὺς οἰκειοῦς μου ἀνθρώπους
= ἡδὴ, rūr ἡδὴ Σ. Σ. στ.

ἐδᾶ λοιπὸν νὰ σᾶς εἰπῶ διὰ τὸν φυλακάτοράν μου
= rūr (ἡ) δὴ. Τὸ αὐτὸ μῦθον ἐν ἐρωτήσῃ ἐκφερόμενον συνωνυμεῖ τοῖς ἡ δὴ (ὅθεν καὶ τὸ σύνθετον ἡδὴ), ἡ γὰρ κ.τ.όμ. π. χ.

ἔδᾶ στοχάζεσαι πῶς εἴμεσθε κουτοί; κτλ.

Εἰς τὰ χρονικὰ ἐπιρρήματα καταλέγονται καὶ τὰ: ἅπαξ, δῖς, τρεῖς (παρ' Ἀριστοφάνει ἀποσπ. 731 καὶ δυνάκις, τριῖκις), τετράκις κτλ. πολλάκις, πλειονάκις, ὀλιγάκις κτλ. ἔπειτα τὰ: (τὸ) πρῶτον, δεῦτερον, τρίτον, τέταρτον κτλ., ἅτινα ἡ νεωτέρα περιφράζει διὰ τοῦ ὀνόματος φορὰ μετὰ τῶν ἀπολύτων καὶ τακτικῶν ἀριθμητικῶν: μία φορὰ, δύο φοραῖς, τρεῖς φοραῖς, πολλαῖς φοραῖς, λίγαις φοραῖς κτλ. τὴν πρώτην (r) φορὰ, τὴν δεύτην φορὰ, τὴν τρίτην φορὰ, τὴν ὑστερὴν φορὰ (τὸ ὕστερον), τὴν τελευταίαν φορὰ (= τελευταῖον) κτλ.

3) ΤΡΟΠΙΚΑ.

ἐρωτ.	ἀορ.	δεικτικ.	ἀναφορ.
(ἀρχ. α. (νεωτ	πῶς; πῶς	τῶς, ὧς, οὕτως, ὧδε ἐκείνως, (ὧς) αὐτως	ὧς (ὧς περ) (ὧς καὶ τῶς δωρ) ὅπως.
(ἰων. ἀττ. β' (δωρ.	πῆ; πῆ πᾶ; πᾶ	τῇ, τῇδε, ταύτῃ, ἐ- κείνῃ τᾶ, τᾶδε, ταυτᾶ, αὐτᾶ.	ῆ (ῆ περ) — ὅπη ᾶ, ᾶ περ, ᾶτε — ὅπᾶ.

Τούτων τὰ μὲν β'. εἶνε δοτικαὶ (τοπικαὶ) πτώσεις ἐκ τῶν αὐτῶν ἐκείνων θεμάτων, ἐξ ὧν καὶ τὰ τοπικὰ καὶ χρονικὰ προήλθαν· διὸ καὶ

κυρίως πανταχοῦ ἔπρεπε νὰ ὑπογράφωνται τὸ ι, ὡς δῆλον ἐκτὸς τούτου καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλεωτικῷ πίνακι πάντα (= παντᾶ). Ἀλλὰ παρὰ τοῖς γραμματικοῖς ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια ἐκεῖνα μόνον νὰ ὑπογράφωσιν, ὅσα καὶ ὡς πραγματικαὶ πτώσεις ἐν τοῖς ὑπάρχουσι μνημείοις φέρονται, οἷα τὰ: *τῇ, ταύτῃ, ἐκείνῃ*, ἢ μετὰ τῶν ἀντιστοίχων δωρικῶν. Ὅτι δὲ ταῦτα ἐκ τοπικῶν τροπικὰ ἀπέβησαν, καὶ οἴκοθεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ τύπου των δῆλον καὶ ἐκ τῆς ἐν τοῖς γνωστοῖς μνημείοις ἔτι τοπικῆς χρήσεως, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἶδαμεν. Ἐκ δὲ τῆς νεωτέρας γλώσσης πάντα ταῦτα ἐξηφανίσθησαν καὶ ἐν τοπικῇ καὶ ἐν τροπικῇ χρήσει ἐκτὸς τοῦ πᾶ ἐν τῷ *ἐδεπᾶ* = ὦδε, ἐδῶ, ἐνθάδε.

Τὰ δὲ *ἀ.* εἶνε ἀφαιρετικά (πάσαι εἰς *ατ* λήγουσαι, ὅθεν ἡ κατάληξις ὡς καὶ παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν ἀποκοπῇ τοῦ *ς*: *ω*), ὡς πολλάκις ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέχθη, τῶν αὐτῶν ἐκείνων θεμάτων. Ἐντεῦθεν δῆλον, ὅτι καὶ ταῦτα πρότερον τοπικὰ ὄντα καὶ τὴν ἐκ τόπου ἀφορμὴν σημαίνοντα, ὡς ἀκόμη τὰ εἰς *ω* δωρικὰ ἐν σωζομένοις μνημείοις, π. χ. *τουτῶ* (= τουτόθεν), *τῶδε* (= τόθεν, ἐνθένδε) ἐν τῇ κρητικῇ ἐπιγρ. C. I. 2554. I, 112. 121. 123. 158. 163. *μηδέπω* (= μηδέποθεν) ἐν τῇ ἀμφικτυον. ἐπιγρ. C. I. 1688. I, 41. *τουτῶ αὐτῶ πῶ*; (= τουτόθεν, αὐτόθεν, πόθεν;) παρὰ Σώφρονι Ἀποσπ. 42. 45. 89. παρὰ Θεοκρίτῳ δὲ Γ'. 26: ἐς κύματα *τηνῶ* ἀλεῦμαι, ὥπερ τῶς θύνως σκοπιάζεται Ὀλπις ὁ γριπεύς. = *τηνόθεν, ὅθεν περ* (κατὰ τὸν σχολιαστήν: ἐκεῖθεν ἀλοῦμαι, ὅθεν ὁ Ὀλπις κτλ.) κτλ., ὕστερον τροπικὰ ἀπέβησαν. Καὶ ἐν μὲν τοῖς ὦδε, οὔτω (ἀντὶ τούτως) παρ' Ἰώσι πρό τε συμφώνου καὶ πρό φωνήεντος, πῶ ἐν τοῖς οὔπω, μήπω καὶ τῷ δωρ. ὥτε καὶ ὦ τὸ *ς* συνεκόπη ἐκ τῶν ὥς δε οὔτως, πῶς, ὥς τε. Τὰ δὲ τῶς, ὥς (δεικτ.) καὶ ὡς ἔπρεπε νὰ περισπῶνται κατὰ τὰ πῶς, καλῶς, κακῶς κ.τ.τ. ἀλλὰ τὸ μὲν (ἀναφ.) ὡς προκλινόμενον πάντα τόνον ἀπέβαλε. τὰ δὲ τῶς καὶ ὥς (ἀντὶ τῶν τῶς, ὥς) οἱ παλαιοὶ γραμματικοί, ἴσως ἐκ τῆς ζώσης προφορᾶς των, νῦν μὲν δξυτέρας οὔσης, νῦν δὲ παρατεταμένης καὶ περισπασμένης, ὁρμώμενοι ἄλλοι ἄλλως ἐτόνιζαν καὶ οἱ αὐτοὶ ἄλλοτε ἄλλως. Καὶ « Ἀρίσταρχος μὲν παρῆνει καὶ Τυραννίων τὸ ὥς ἐν μέσῃ φράσει περισπᾶν, εἰ μὴ ὑποτάσσοιτο συνδέσμῳ, ὡς τὸ καί, ἀλλὰ καὶ ὥς ἐθέλω. ἐπεὶ ὥς ἄγε ρεῖκος Ἀθήνη. ἀλλὰ καὶ ὥς ἱππεῦσι μετέσσομαι. ἀλλ' οὐδ' ὥς σε εἰλοπα » Cramer Anecd. Oxon. I. p. 449. Πρβλ. Ἐτυμ. Γουδ. σλ. 581. ὁ δ' Ἀπολλώνιος καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Τρύφων (παρ' Ἀπολλωνίῳ π. συνδ. σλ. 523.) πανταχοῦ τὰ ὠξυτόνουν (Ἀπολλ. π. ἐπιγρ. σλ. 581 — 2 πρβλ. τ. σχολ. εἰς Ἰλ. Α, 720. 721.) ἄλλοι δέ, ὡς Ἡρωδιανός (περὶ

μον. λέξ. σλ. 25), Ἀρκάδιος (σλ. 182, 18), Ἀπίων καὶ Ἡρόδωρος (παρ' Εὐσταθίῳ σλ. 62, 1) καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (σλ. 31, 21) καὶ ἄλλοι ἄλλοτε μὲν πανταχοῦ τὰ ὥξυναν, ὅτε δ' ἐσήμαιναν τὸ οὕτως καὶ ὁμῶς περιέσπων. Ἀλλ' ἐν τοῖς γνωστοῖς χειρογράφοις τὸ ἀναφ. ὡς προκλινόμενον ἄτονον φέρεται, ἐπόμενον δὲ τῷ συγκρινομένῳ ὄξυτονεῖται, καθὼς καὶ τὸ δεικτικόν: ὥς· ὁ δὲ λόγος τῆς ὄξυτονήσεώς των, ὃν προτείνει ὁ Ἀπολλώνιος, ὅτι δῆθεν ἐκ τῆς εὐθείας δε (καὶ ὅχι ἐκ τῆς γεν. τῶν) ἔγειναν καὶ τῷ ταύτης τόνῳ ἔπονται, εἶνε ἄτοπος. — Τὸ δὲ δωρ. ὦ (= ὡς), ὅθεν καὶ τὸ ὦπερ οὕτω μετὰ περὶ σπωμένου τόνου ἐξέδωκεν ὁ Böckh ἐν Πινδ. Ὀλ. ΙΑ'. 90. Πυθ. Γ'. 54. Νεμ. ζ'. 29. Ζ'. 62. 71. 93. πρβλ. καὶ Ἀπολλων. π. ἀντων. 64 (Bekk.) περὶ συντ. 156, 20. π. ἐπιρρ. 617, 30. ἐνθα καὶ παράδειγμα τοῦ ὥτε (ἐκεῖ ὥτε) ἐκ τῶν Ἀλκμᾶνος, καὶ Εὐστάθ. 117, 40 κ. ἄλλ. ποιητοῦ τὸ (Ἰλιαδ. Α, 512)

Τὸ καθὼς ἐκ τοῦ κατὰ ταῦτα, ὡς — καθ' ὡς προελθὼν σήμερον εἶνε συνηθέστατον ὅχι μόνον τροπικῶς συνωνύμως τῷ καθ' ἃ, καθ' ἃπερ, ὡς ἐκλαμβανόμενον, ἀλλὰ καὶ χρονικῶς (καὶ αἰτιολογικῶς), ὡς εἴρηται. Ἀναφαίνεται δὲ τροπικῶς μὲν τὸ πρῶτον παρ' Ἡροδότῃ Θ'. 82. κελεῦσαι τοὺς τε ἄρτοκόπους καὶ ὀψοποιούς κατὰ ταῦτά καθὼς Μαρδονίῳ δεῖπνῳ παρασκευάζειν κτλ. ἔπειτα παρ' Ἀριστοτέλει Ζ. ἱστορ. Ε'. 41 (στλ. 2. στ. 19. Bekker). καθὼς εἴρηται. π. ζ. γενέσ. Δ'. 1 (4, 17). καθὼς περ εἰς κάμινον κτλ., ἀμφοτέρωθι κατὰ τινὰ τῶν χειρογράφων παρ' Ἀρχιμήδει ἐν τῷ Ψαμμίτῃ σλ. 121. Πολυβ. Α'. 68 ἐπώλουν καθὼς ἐκεῖνοι βούλονται. Ζ'. 9 ἐν τῇ Ἀννίβᾳ καὶ Φιλίππου συνθήκῃ: καθὼς ἂν ἑκατέρους ἦ χρεία. Στράβωνι, Φίλωνι π. ἐνυπν. σλ. 570. e. καὶ ἄλλ. Ἰωσήφῳ Β'. (σλ. 86, 27 Teubn.) καθὼς ὑπέσχοντο. 126, 2 καθὼς αὐτῷ καὶ προσείρητο. Ἑρμᾶ παραβολ. Θ'. 11. ἐρωτῶ σε, κύριε, ἵνα, καθὼς ἂν σε ἐπερωτήσω, οὕτω μοι καὶ δηλώσεις καθὼς βούλῃ, φησίν, οὕτω σοι καὶ ἐπιλύσω. Πρβλ. ἐντολ. ΙΒ'. 2. Βαρνάβᾳ ἐπιστ. ΙΑ'. (πολλάκις) κτλ. Πλουτ. εἰ πρεσβυτ. πολιτευτέον (I, 100). Γαληνῷ π. τ. στοιχ. Α'. 8. 16. Σέξτῳ τῷ Ἐμ. π. ὑποτυπ. Α'. 15. 41. Ἡλιοδώρῳ Γ'. 16 καθὼς καὶ πρότερόν σοι διήλθον. Ἰμερίῳ λογ. Α'. 362 κ. ἄλλοις μεταγενεστέροις. — Χρονικῶς δὲ = τῷ ὅτε (ὡς, ὅπως) τὸ πρῶτον ἐν τῇ Κ. Δ. Πράξ. τ. Ἀποστ. Ζ'. 17. Καθὼς δὲ ἡγγίζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας, ἧς ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, νύξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ. — Συνώνυμα τοῦ καθὼς ἐν τῇ καθομιλουμένῃ εἶνε ὡς καθὼς, ὅπερ « εἶνε διπλασιασμός ἀντὶ τοῦ οὕτως καθὼς, ἀττικῶς, οὕτως ὡς, ποιητικῶς, ὡς ὡς ἢ τῶς ὡς, (γρ. ὥς· τῶς ὡς) ὅποιον εἶνε τοῦ

ποιητοῦ τὸ (ἰλ. Α. 512)

— — ὥς ἤψατο γούνων,

ὥς (γρ. ὥς) ἔχσετ' ἐμπεφυῖα.

καὶ τὸ (ἰλ. Γ, 415)

τὼς δέ σ' ἀπεχθέρω, ὥς νῦν ἔκπαγλ' ἐφίλησα. »

Κορ. Ἀτ. Δ'. 497 — καὶ τὸ καταπῶς, ὅπερ προήλθεν ἐκ τοῦ *κατὰ* (ταῦτα) ὅπως.

Τὸ *ἔτζει* ἢ *ἔτζη* (= ὦδε, οὕτως) εἶνε ἐν τῶν σκοτεινοτάτων τὴν ἀρχὴν μορίων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς. Καὶ ἐν χρήσει μὲν ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον, ὅσον γνωστόν, παρὰ Πτωχοπροδρομῷ, ἂν τῷ ὄντι τὸ *ἀλλέτζη* ἐν Β'. 497 σύγκειται ἐκ τοῦ *ἀλλὰ* καὶ *ἔτζη*, ὥς ὁ Κοραῆς ὑπονοεῖ (Ἀτ. Α. 304). Ἐπειτα μετὰ μακρὸν διάστημα παρὰ Γεωργίῳ Θ. Ρ.

ἔτζει καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ποῦ βρίσκεται σὲ τοῦτο,

διὰ τὴν γηρὰν παράκαιρα καὶ ὁδὸν κακὸν ὁποῦτον.

Ἐπειτα παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις, π. χ. Δ. Ζήνῳ Βυτραχ. στ. 445,

ἔτζει αὐτοὶ ἐσκορπίζαν τοὺς μαχικοὺς βατράχους

Θηλ. ὡς ἂν σκορπίζουσι τὰ πρόβατα οἱ λύκοι κτλ. Περί δὲ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὁ μὲν Κοραῆς ἐν Ἀτ. Α. 304—ὅ τάδε ἀπεφάνθη: « τὸ *ἔτζει* εἶνε παραφθορά τοῦ *ἔτι*, ὥς καὶ τὸ σύνθετον *ἐδέτζει* τοῦ *ᾧδ' ἔτι*. Καὶ τοῦτο μαρτυρεῖται ἀπ' ἄλλους ποιητάς, οἵτινες τὸ γράφουν χωρὶς τὸ ζ, οἷον παράδειγμα τοῦ πρώτου (Ἀπολλων. τοῦ ἐν Τύρ.)

ἔτις κινᾷ κ' ἡ ὄρεξις, καὶ δίδει τῶν ἀνθρώπων

νὰ κάμνουσι καρποφορίᾳ μ' ἓνα καὶ μ' ἄλλον τρόπον.

τοῦ δευτέρου.

ἀμὴ θελα νὰ στέκασιν, καὶ ὀρέτις νὰ γεράσῃ. »

Ἄλλοι δ' ἐκ τοῦ ἔστι πολλάκις τιθεμένου ἐν ἀποκρίσεσιν, ὅπου ἐνίοτε καὶ τὸ οὕτω ἡδύνατο νὰ τεθῇ· ἄλλοι δὲ τινες ἐκ τοῦ λατιν. *ei sic*. Ἀλλ' οὐδεμία τῶν γνωμῶν τούτων ἔχει μεγάλην τινὰ πιθανότητα. Διότι πρῶτον μὲν ἡ σύνθεσις τοῦ *ei* μετὰ τοῦ *sic* δὲν εἶνε ἀναγκαία, ἔπειτα ἂν τὸ *ἔτζει* ἐκ τούτων εἶχε συντεθεί, ἔπρεπεν ἤδη καὶ παρ' ἀρχαιοτέροις Βυζαντινοῖς νὰ ᾔνε σύνηθες. Εἰς δὲ τὴν τοῦ ἔστι εἰς *ἔτζει* μεταβολὴν ἐκτὸς τῆς φθογγικῆς δυσκολίας ἐναντιώνεται καὶ ἡ χρῆσις· διότι τὸ ἔστι μόνον ἐν ἀποκρίσεσι, καὶ τοῦτο ὅχι πάντοτε, λαμβάνεται συνώνυμῳς πῶς τῷ οὕτω. Τὸ δ' *ἔτι* (= ἀκόμη) πῶς κατήντησε συνώνυμον τοῦ οὕτω, μοὶ εἶνε ἀκατάληκτον. Ἀποπωτάτῃ δὲ πασῶν εἶνε ἡ τοῦ Γάλλου Dehèque (Dict. g. d. fr. ἐν τ. λ.) γνώμη, ὅτι τὸ *ἔτζει* ἐκ τοῦ γαλλικοῦ *ainsi* παρεκλήθη (!). Πόθεν λοιπὸν πιθανῶς προήλθεν; ἐγὼ παραβάλλων τὰ *ἔτι* 72 τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ ἐν Τύρῳ πρὸς

τὸ ἐδίτις (ἢ καί, ὡς ἐκεῖ γραμμένον φέρεται, ἐδήτις) = ὦδε, οὕτω παρὰ τε τῷ Γεωργιλᾷ Θ. Ρ. ἐν στιχ.

Καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ κρίματα ἄβυσσος ἐν' ἐδίτις.
καὶ παρὰ Σ. Σ. στ.

καὶ ὥσάν σκεπάζει τὸν νεκρὸν ἡ πλάκα τοῦ μνημάτου,
ἐδήτις κρατεῖ καὶ ἡ φυλακὴ τοὺς ζωντανοὺς ἀνθρώπους.

(Πρβλ. στ.

ὑποπτεύομαι, μήπως ἡ κοινὴ μήτηρ πάντων τούτων εἶνε ὅχι ἡ ὠδ' ἔ-
τι, ὡς ὁ Κοραῆς ἐνόμιζεν, ἀλλ' ἡ ὠδέ τε, ὅθεν προῆλθαν ἐφεξῆς οἱ τύ-
ποι: ὠδέ τες (κατὰ τὰ πούποτες, τότες, ἄλλοτες κ.τ.τ.), ὠδέτις (κα-
τὰ τὸ πούπετις ἢ πούβετις), ὠδέτις (καθ' ὑπερίσχυσιν τοῦ δευτέρου
τόνου), ὀδέτις (κατ' ἀφαιρέσιν τοῦ ἀτόνου ἐναρκτικοῦ φωνήεντος. πρβλ.
'πάγω ἐκ τοῦ ὑπάγω, ἔωτικά ἐκ τοῦ ἐξωτικά, ὁμολογᾷ ἐκ τοῦ ὁμο-
λογᾷ κ.τ.τ.), ἐδέτις (κατὰ πρόθεσιν τοῦ ε, ὡς καὶ ἐν τοῖς ὅχι μόνον
ἐγνωρίζω = γνωρίζω ἐλέπω [Κερασουντίων] = ἐ-γλέπω = γλέπω
= βλέπω κ.τ. ὅμ. ἀλλὰ καὶ ἐπῆγα ἀντὶ ὑπῆγα ἐκ τοῦ 'πάγω ἀντὶ
ὑπάγω, ἐμίλησα ἀντὶ ὠμίλησα ἐκ τοῦ 'μιλῶ ἀντὶ ὀμιλῶ κ.τ.τ.) καὶ
τέλος ἐδίτις (κατ' ἐξομοίωσιν τοῦ παραληγ. ε πρὸς τὸ ληκτ. ι). Ἐκ
μὲν τοῦ ὠδέτις ἢ ἐδέτις λοιπὸν ἀφαιρέσει μὲν τοῦ ὠ ἢ ε προῆλθε τὸ
προσειρημένον ὀδέτις, ἐκ δὲ τούτου τὸ ἔτις ἀφαιρέσει τοῦ δ. πρβλ. ἰδέ-
τον — ὀδετον — ἔτον. οὐδὲν — ὀδὲν — ἔν (παρὰ Χίους καὶ ἄλλους.
Καὶ πάλιν ἐκ μὲν τοῦ ἐδέτις κατὰ συγκοπὴν τοῦ ι ἐν τῇ ταχυτάτῃ
προφορᾷ προῆλθε τὸ ἐδέτ' ἢ ἐδέτς, ὅθεν ὕστερον ἐδέτσι (κατὰ τὸ ἐξι ἢ
ἐξε ἐκ τοῦ ἐξι), ἐκ δὲ τοῦ ἔτις τὸ ἀπλοῦν ἔτ' ἢ ἔτσι.

Ἄλλα τροπικὰ ἐπιρρήματα ἀοριστότερα μὲν εἶνε τά:

ἀλλως. —	(καθ). ἀλλιῶς (ἢ μάλλον ἀλιῶς) προγενέστερον δὲ ἀλλέως
ἄλλη	
ἄλλᾳ	
ἑτέρως	

π. χ. παρὰ Α. Κομνηνῷ στ. 43.

πάντες γὰρ ἀποθνήσκουσι καὶ οὕτως καὶ ἀλλέως.

Πρβλ. στ. 82. Προῆλθε δὲ τὸ ἀλλιῶς κατὰ συνίτησιν ἐκ τοῦ ἀλλέως
καὶ οὕτως ἐπανεκάμψε πως εἰς τὸν ἀρχαιότατον τύπον ἀλιῶς (πρβλ.
τὸ λατιν. *alius* καὶ τὸ σκρ. *anya-s*).

ἐκατέρως. — καὶ κατὰ τὸν ἕνα καὶ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον.

ἀμφοτέρως. — καὶ κατὰ τοὺς δύο τρόπους.

πάντως — | πάντως (προγενέστερον), ἐξ ἄπκντος (ὡς καὶ πάλαι)
 πάντῃ — | μὲν κάθε τρόπον· κῆδος ἐκ τοῦ καὶ ὁλως.
 παντῶ (δωρ.)

ἀμῶς γέ πως — μὲν (σε) κἀνένα τρόπον, μὲν (σε) κάποιον τρόπον Τὸ
 πάντως φέρεται ἀκόμη παρὰ τε Πτωχοπρ. Α'. 113 Β. 407 καὶ ἐν τῷ
 Β. Χ. στ. 155.

πάντως καὶ ἀπιστοῦμέν το, ὅτι ποιεῖς το τοῦτο.

ὁλως (ἀρχ. καὶ νεωτ.) καὶ μετ' ἀρνήσεως: οὐχ ὁλως, οὐδόλως, μη-
 δόλως = καθομ. ὁλως δέν (μή), κἀν ὁλως, ὡς ἐν Β. Χ. στ. 59:
 (Πρβλ. 69 οὐκ — ποσῶς).

ποσῶς οὐκ ἐμετάτρεψαν, κἀν ὁλως τὸν σκοπὸν του.

(Πρβλ. τ. στ. 267. κἀν ὁλως — οὐκ. στ.

φράσαι κἀν ὁλως ἀπορῶ τὴν καλλονὴν τὴν τόσῃν)

Καὶ ἐκ τούτου τοῦ στίχου ἤδη φανερὸν εἶνε, ὅτι τὸ ποσῶς ἐκλαμβάνε-
 ται συνωνύμως τοῦ κἀν ὁλως καὶ τοῦ (ἀρχ.) οὐδόλως.

Ἄλλα δὲ συνώνυμα εἶνε τά: καθ' ὅλου, διόλου, ὁλότελα· καὶ τὸ
 μὲν ὁλότελα καὶ ἐν ἀρνήσει καὶ ἐκτὸς αὐτῆς φέρεται, π. χ.: εἶν' ὁλό-
 τελα χαμένος. δὲν ἔξέρει ὁλότελα τί του γίνεται· τὰ δὲ λοιπὰ συνή-
 θως ἐν ἀρνήσει: δέν ἦλθε καθόλου — μὴ(ν) ἔλθῃς καθόλου — πο-
 σῶς δέν τον εἶδα. κτλ. Ἐν δὲ Β. Χ. καὶ ἐπὶ καταφάσεως· (στ.

Καὶ ἡ τρίτη περιπάτησεν ἀσύντακτα καθόλου·

ὅτι καὶ τὴν καρδίαν μου ἀπέκαυσας διόλου.

Πρβλ. Β. στ. 14. Ἐν τοιαύτῃ χρήσει ἄπκντῶ τὸ καθόλου πρὸς Δίῳνι
 τῷ Χρυσοστόμῳ Λογ. ΕΞ. σλ. 344 Reisk. — Ἄλλα δ' ἀποφατικά τρο-
 πικά εἶνε τά: οὐπως, καθομ. κάπως δέν· μήπως καθομ. μήπως ἢ πὰς
 (καί)· τὸ δὲ πὰς δέν = τῷ ἀρχ μὴ(πως)οὐ π. χ. συμβούλευσέ τον
 πὰς (καί) ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν. — φοβοῦμαι πὰς δέν θελήτῃ (= δέδια
 μὴ οὐκ ἐθελήσῃ). Εἶνε δὲ τὸ πὰς δωρίζων τύπος τοῦ πῶς, ὡς τὸ κῆ ὁ-

λας = τῷ καὶ ὁλως, τὸ ἄς = τῷ ἔως, τὸ καθομιλ. ἄς = τῷ ὡς.
 ἔπειτα τά: οὐδαμῶς, μηδαμῶς = καθομ. μὲν (σε) κανένα τρόπον
 δέν (μή), παρὰ δὲ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον καὶ οὐθαμῶς (π. χ. Ἀριστοτ.
 π. οὐρανοῦ Η'. σλ. 289, 6. 17 Bekk.) μηδαμῶς (Κλήμεντος Α'. πρ.
 Κορινθ. 33. 45.), πρ' οἷς καὶ τὰ οὐθεῖς, μηθεῖς. Ἐκτὸς τούτων
 τροπικά ἐπιρρήματα εἰς ὡς (ἀρχ. ἀφαιρετικὰ) καὶ εἰς α ἢ η (ἀρχ. το-
 πικὰ ἢ δοτικὰ) ἐσχηματίσθησαν καὶ ἠδύναντο νὰ σχηματισθῶσιν ἐκ
 πάντων τῶν ἐπιθέτων, ὡς: καλῶς, κακῶς, σοφῶς, ἀγαθῶς, ὁμοίως,
 ἀνομοίως, παραπλησίως, λαμπρῶς, ἐνδόξως, ἀδόξως, ἐναρέτως,

φραύλως, σαφῶς, ἀμυνδρῶς, αἰνικτηρίως (Αἰσχ. Προμ.) κτλ. καὶ τινὰ ἐκ συγκριτικῶν: ἀληθεστέρως, ἀμεινόνως, ἐχθροτέρως, ἐχθιόνως, μοχθηστοτέρως, φιλοτιμοτέρως, ἐνδεεστοτέρως, μειζόνως κ. ἄλλα, ἅπαντα παρ' Ἀττικοῖς ἔτι φερόμενα ἢ ἐξ Ἀττικῶν παρὰ λεξικογράφοις καὶ γραμματικοῖς μνημονευόμενα. παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον καὶ ἐξ ὑπερθετικῶν: ἀτακτοτάτως (Ἡφαιστ.), ἀκριβεστάτως (Πρόκλου), μεγίστως (σχολ. Ἀριστοφ. Ὀρν. 427.) κτλ. καὶ ἐκ μετοχῶν: ἀνειμένως, τεταγμένως, ἐντεταμένως, πρεπόντως, δεόντως, λυσιτελούντως, ἀρκούντως, ἀποχρῶντως, εἰκότως, ὑπερβαλλόντως, ἀρεσκόντως, ἀγαπώντως, ὄντως· δεδιότως, γεγηθότως, λεληθότως, τεθαρηγκότως, καταπεφρονηκότως· ἐπισταμένως, ἐσσυμένως, ἐχομένως, ἐπομένως κ. ἄλλα. καὶ δὴ καὶ ἐρρωμενεστοτέρως καὶ προλαβόντως (= πρότερον). — *ιδία*, δημοσία, κοινῇ, πεζῇ. τὰ δὲ κομιδῇ καὶ σπουδῇ ἐκ τροπικῶν τὴν ἀρχὴν (μετὰ κομιδῆς, ἐπιμελείας· μετὰ σπουδῆς, ζήλου) ἀπέβησαν ποσοτικά = *λίαν*, *μόλις*.

Ἐκ τῆς νεωτέρας καθομιλουμένης ἀμφοτέροι οὗτοι οἱ τύποι καὶ οἱ εἰς ὡς καὶ οἱ εἰς α ἢ η ἐξέλιπαν κατ' ὀλίγον μέχρις εὐαρίθμων τινῶν, ἐν τυπικαῖς φράσεσιν ἢ ἐλευθέρως φερομένων, οἷα τὰ ἀνωτέρω προεκτεθειμένα: ποσῶς, ὁλῶς (κηρύλας), πάντως καὶ τὰ συσχετικά: πῶς,

ὡς, καθὼς κτλ. ἔπειτα: κακὴν κακῶς, ἥδη παρὰ Κωνστ. τ. Πορφυρογ. (πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ῥωμ.) σλ. 84, 3. κακὴν κακῶς ἀπερρήξες τὸ ζῆν. καὶ τὰ προθετικά: δίχως δίκαιον λόγον. — δίχως γὰρ τὸν ἰδῆ (= χωρὶς, ἄνευ, δίχα), ἀναλόγως τῆς ἀρετῆς (= κατὰ τ. ἀρ.) ἥδη παρὰ Θεοφάνει Χρον. 283, 23. 318, 20. καλῶς ὄρισες — καλῶς τον (ἡῶρα ἢ εἶδον) — καλῶς σας ἡῶραμε(ν) — καλῶς τὰ κά(μ)νεις — καλῶς τὰ χαίρεσθε — καλῶς τὸ παλληκάρι — καλῶς γὰρ ὀρίσητε· καλῶς γὰρ κοπιᾶσθε. — Τὸ ἴσως κοινότατον καὶ πάλαι καὶ νῦν, καὶ πάλαι μὲν καὶ ἐπὶ δισταγμοῦ καὶ = κατ' ἴσον λόγον, ἴσα, νῦν δὲ μόνον ἐπὶ δισταγμοῦ.

Εἶπα δέ, ὅτι οἱ εἰς ὡς μάλιστα τύποι τῶν ἐπιρρημάτων κατ' ὀλίγον ἐξέλιπνεν ἐκ τῆς ζώτης γλώσσης· διότι ἀκόμη ἱκανὰ παραδείγματα τῶν καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀπὸ τοῦ ιά. αἰῶνος δημοτικοῖς στιχοῦργοις φέρονται, ἅτινα δὲν πρέπει ἴσως, τοῦλάχιστον ὅχι ὅλα, γὰρ ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν ἀρχαῖσμον τῶν συγγραφέων τούτων· οἷα τὰ: αἰσθητῶς, καλῶς, συντόμως, ὁμοίως, ἀπερισκέπτως, κακῶς, ἐξαχεραίως, ἀκολακεύτως, ἀγριωδῶς, ὀρθῶς, φανερώς ἐξ Ἀλ. Κομνηνοῦ τὰ: ἀκριβῶς, ἀναιδῶς, ἀόκνως, ἀπλήστως, γενναίως, διηγεκῶς, εὐστό-

χως, εὐσυγκρίτως, νουνεχῶς, ὄντως, πλουσίως, σπανίως, συντόμως, φερωνύμως παρὰ τῷ Πτωχοπροδρόμῳ τυραννικῶς, κακῶς, ἀδελφικῶς, σπουδαίως, αὐτοπροαιρέτως, παντελῶς, καλῶς, τεχνικῶς, ἐντέχνως, μεγάλως, ἀναισχύντως, δικαίως, ἀκριβῶς, ἀπλῶς, τελείως, εὐστόχως, ἡδέως, δεσμίως, σφοδρῶς, ἀναιδῶς, ὁμοίως, εὐθέως, κατακορέστως, ἀνάρχως, βαρέως, ἐνδόξως ἐν τῷ Β. Χ. τὰ: καλῶς, ὄντως, λοξῶς, φοιξῶς, ἀλωπεκῶς, παντελῶς, ισχυρῶς, ἑκατονταπλασίως, εὐθέως, μεγάλως, τελείως, ταχέως, βαρέως, ὁμοίως, ἐλεεινῶς, δρομαίως, πικρῶς, ἐνδόξως, αὐστηρῶς παρὰ τῷ Γεωργιλλῆ ἐν Βελισσαρίῳ. Παρὰ δὲ Δ. Ζ. ἐν Βατραχομουμαχίᾳ μόνα τὰ: ποσῶς, ὁμῶς (= ὁμοῦ), ἀδίκως, δίχως (κάνένα κόπον), εὐθέως, οὕτως ἀπαντῶσιν ἀπέναντι πλειοτέρων ἄλλων εἰς α ληγόντων.

Ἡ νεωτέρα δηλ. καὶ ἐδῶ ἐκ τῆς ἀρχαίας τὴν ἀφορμὴν λαβοῦσα, ἀντὶ τῶν εἰς ὡς ἐπιρρημάτων μεταχειρίζεται τὰς πληθ. αἰτιατικὰς τῶν ἐπιθέτων, ἐξ ὧν ταῦτα προήλθαν, π. χ. καλὰ, κακά, ὀρθά, στραβά κτλ. ἀντὶ τῶν καλῶς, κακῶς, ὀρθῶς, στραβῶς κλ. Τοιαῦτα ἐκ τῆς ἀρχαίας εἶνε ὁμηρικὰ μὲν: μακρὰ (βοῶν — πρβλ. τὸ Ἀριστοφ. μακρὰ κλάων), μεγάλα (κλάζοντε), ὀξέα (κεκληγώς), ἐλεεινὰ (ῥιμωξεν), σμερδελέα (κτυπέων), καλὰ (μεθίετ), ὑπέρμορα, ἴσα (θεοῖσι) καὶ ἄλλα. πυκνὰ (μάλα στενάχοντα), πρὸς δ πρβλ. τὸ καθομ. συχνὰ πυκνά. Παρὰ δὲ Ἡροδότῳ καὶ τοῖς Ἀττικοῖς: ὁμοῖα (= ὁμοίως). Ἡροδ. Γ'. 8. 57. Ζ'. 118. 141. Θουκ. Α'. 25, 4 Ζ'. 25, 4. αἰφρίδια Αἰσχ. Προμ. 681. ἀτάρβητα Σοφ. Αἴ 197. ὑπέροπτα Οἶ. Τ. 883. κατὰ-μεμπτα Οἶ. Κ. 1696. ἴσα Φιλοκτ. 318. ἀληθῆ (= ἀληθῶς). αὐτ. 921 (πρβλ. Δημοσθ. κ. Πολυδ. Β'. σλ. 1206). κοινὰ Ἀντιγ. 546. ἀκάματα Ἡλ. 164. ἄλεκτρα — ἀνυμέναια 962. καὶ ἄλλα. κλεινὰ Εὐριπ. Ἡρ. μαιν. 61. κύκλια Ἰφ. Αὐ. 1055, ἀμφίλογα, δίδυμα Ἰφ. Ταυρ 655. δολλί(α) 859. ἴσα Φοιν. 220. σκοτία αὐτ. 336. ἀνυμέναια 347. ἀσύρετα 570. ἀπαρθένευτ(α) 1739. καὶ ἄλλα. — δαιμόνια (— ἰως) Ἀριστοφ. Ἀχ. 1083. (πρβλ. Λυσ. 550.). Παρὰ δὲ τοῖς πεζογράφοις τοῖς τ' Ἀττικοῖς καὶ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον εἶνε σπανιωτέρα ἢ χρῆσις τούτων. διὸ καὶ ὀλίγα τινὰ παραθέσαντες παραδείγματα ἐκ τῶν Βυζαντινῶν, μεταβαίνομεν εὐθὺς εἰς τοὺς ἀπὸ Α Κομνηνοῦ δημῳδοὺς στιχουργοὺς, παρ' οἷς ἡ χρῆσις εἶνε συνηθεστάτη. — Προκοπ. τ. Καισαρ. Γ'. 39, 12. συχνὰ γράφουσα τοὺς γευναμένους τὴν κόρην ἠνῳχλει. (πρβλ. Ἰγνατ. π. Ῥώμ. 5 2 καὶ εὐχομαι σύντομά μοι εὐρεθῆναι = συντόμως). Ἀγαθίου σλ. 52, 21. οὕτω πως ἀνεμένα πολιορκούμενοι. — αὐθαίρετα κατολισθαίνουσαι 15, 17. — Θεοφαν. Χρον. 495, 18. καὶ οὕτως

παρακρατητὰ διὰ τῶν κήπων ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ ἡ γυνή. 628, 44. (Πρβλ. καὶ 648, 16. 682, 12): ἐπ' ὄνου καθήμενον ἐξανάστροφα. Ἄννης Κομνηνῆς Τομ. Α. 288, 21 ἀπαράκλητα κλαίων τῇ τοῦ πατρὸς τελευτῇ. — Ἀλ. Κομν. ἀργά (= βραδέως), ὀρθά, ἐγκαρδιακά, ἄδικα, εἰρηνικά, καλὰ, ἄπρεπα. παρὰ Πτωχοπρ. γλήγορα, τὸ δὲ γοργὸν παρὰ τε τούτῳ καὶ παρ' ἄλλοις μετ' αὐτὸν συνήθως ἐνικ. ἐκφέρεται = τῷ γοργῷ; (ταχέως), δυνατὰ (ροχαλίζει), ἔμνοστα (= εὐνοστα, = τῷ σημερ. νόστιμα = ἡδέως, εὖ, καλῶς), καταπρόσωπα, κατάρacha, κλωστὰτα, ὅμοια, σύντομα, σφικτά, ἐν τῷ Β. Χ. σφικτά, γλυκέα, τὸ δὲ βέβαιον (= βεβαίως) οὕτως ἐνικῶς πολλάκις, σύντομα (σύντομον), καρδιακά, πολλ' ἀκριβά, πολλὰ ψιλά, κρυφὰ (ἐκ τοῦ κρυφός = κρυπτός), σιγά, ἀνόητα (= ἀναισθητῶς, ἀπαρτηρητῶς), τρεχᾶτα (= δρομαίως), ἐνῆδορα (ἡδέως), παρὰ τῷ Γεωργιλλᾷ ἐν Βελισσαρίῳ. σύντομα, ἄδικα, εὐμορφα, (γοργόν), καλὰ, δυνατὰ, ἀνδρειωμένα, εὐτολμα, ἐξάγκωνα, ἀκτύπητα, ἀνόητα (ὡς ἀνωτέρω), ἀεγνώριστα, σφικτά, εὐγενικά, τιμητικά. παρὰ Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. θαρρετά, νόστιμα (= ἡδέως), εὐκολα, σφικτά, ἐλεύθερα, συχνὰ συχνά, ἔ(μ)μορφα, ἀπόκοτα (= εὐτόλμως), περισσῶτα (= περισσῶς), ἀγάλια (= ἀκαλῶς, ἐκκλη), ταπεινά, ἀρόλπιστα (= ἀνελπίστως), κακὰ καὶ πικραμμένα, σύντομα, καλὰ, καθάρια, ὀγλήγορα, ἀνάσκελα, στραβά. κτλ. κτλ.

Οὕτω καὶ ἀντὶ τῶν ἀρχαίων ἀπ.λῶς, διπλῶς, τριπλῶς, ἐκατονταπλασίως κτλ. ἡ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὰς πληθ. αἰτ. ἀπ.λᾶ ἢ ἀπλά, διπ.λᾶ (—ά), τρίδιπλα, ἐκατονταπλάσια κτλ.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιῆσει πολλάκις καὶ αἱ ἐν. αἰτιατικαὶ τῶν ἐπιθέτων ἐκλαμβάνονται τροπικῶς: καλὸν αἰδεῖν ἢ δὴ γελᾶν, ὅς ἐν (βοᾶν. ἀκούειν κ.τ.λ.) Τούτοις ἀνάλογα εἶνε τὰ προσηρημένα νεώτερα: βέβαιον (Β. Χ), σύντομον, γοργόν καὶ εἴτι ἄλλο. Τῶν δὲ δύο αἰτιατ. ταχὺ καὶ τάχα (ὡς ἐξ ὀνομαστ. τάχος ἢ τυχός, οἶαι καὶ αἱ σάφα, μάλα, κάρτα, ὦχα, λίγα, αἰπά, δίχα ὡς ἐξ ὀνόμ. σάφος, μάλος, κάρτος, ὦκος, λίρος, αἰπός, δίχος, αἵτινες πιθανῶς νὰ ἦσαν συνήθεις ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἑλληνικῇ) ἡ μὲν ταχὺ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ τροπικῶς φέρεται = ταχέως, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ χρονικῶς = πρωτ', ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη· ἡ δὲ τάχα καὶ πάλαι ἐπ' ἴσης τροπικῶς = ταχέως, καὶ νῦν συνήθως μετὰ τοῦ τε (τε-ς, τι-ς) ἐπὶ δισταγμοῦ ἢ εἰρωνείας = τῷ ἀρχ. δῆθεν καὶ ἐν ἐρωτήσεσι = τῷ ἄρα: τάχα ἔρχεται; θὰ ἔλθῃ τάχα; Δ. Ζήνῳ Βατραχομ. 395.

καὶ ῥήγνει καταπρόσωπα, τάχα γὰρ νὰ τυφλώσῃ.
 = δῆθεν.

Β. Χ. καὶ τάχα τι ὁ Βέλθανδρος κοιμᾶται μὲ τὴν νύμφην.

αὐτ. τάχα τε ὅτι ἐκοιμήθην τὴν καὶ ξεπαρθένευσέν τὴν.

4) ΠΟΣΟΤΗΤΟΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΤΑΣΕΩΣ.

Τούτων τὰ μὲν συσχετιζόμενα εἶνε αἱ ἐνικαὶ αἰτιατικαὶ τῶν ὁμωνύμων ἀντωνιμῶν: πόσον, τόσον (τοσοῦτον μόνον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ), ὅσον, ποσόν (καθομιλ. κᾶμποσον), ὁπόσον· μετὰ δὲ τῶν συγκριτικῶν καὶ αἱ δοτικαὶ: τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ συνηθέστερον κ.λ. μόνον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ. Ὡς ποσότητος συσχετικὰ ἐπιρρήματα φέρονται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τὰ (τροπικὰ) οὕτω(ς), ὡς (= τόσον, ὅσον). Τῶν δὲ λοιπῶν τὰ μὲν πάλιν εἶνε αἰτιατικαὶ ἐπιθέτων, ἐνικαὶ μὲν τῶν θετικῶν καὶ συγκριτικῶν ἐν τῷ ἀρχαίῳ πεζῷ λόγῳ, ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσῃ πολλάκις καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ συνηθέστατα αἱ πληθυντικαὶ, τῶν δ' ὑπερθετικῶν ἐπ' ἴσης αἱ πληθυντικαὶ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ, ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσῃ ἐνίοτε καὶ αἱ ἐνικαὶ: μέγα (καὶ ποιητ. μεγάλα) = λίαν· μικρὸν (ποιητ. καὶ μικρά), πολὺ (καὶ ποιητ. πολλὰ π. χ. Ἰλ. μάλα πολλὰ μάχας εἰσῆλυθον ἀνδρῶν.

Πρόβλ. Σοφ. Ἀντιγον. 1046. Ἡλ. 575. 603 κ. ἄλλ.), ὀλίγον, καθομ. ὀλιγο(ν) καὶ (ὁ)λιγιστόν (= τῷ ὑποκορ. (ὀ)λιγάκι) π. χ. Α. Κοριν. στ. 175. ἀνάπαυσέ τους ὀλιγιστόν καὶ πάντας θέλεις ἔχειν.

μάλα, κάρτα (ποιητ.), μᾶλλον, ἥττον, ἀνθ' ὧν τὰ καθομ. περισσότε-
 ρα ἢ πλείότερα καὶ ὀλιγώτερα, πρὸς ᾧ πρόβλ. τὸ Αἰσχ. Ἐπτά 339.
 τὸν φθίμενον γὰρ προλέγω βέλτερα τῶνδε πράσσειν. πλείον (ἀρχ. κ. νεώτ.), τὸ δὲ νεώτερον πλείλ προῆλθεν ἐκ τοῦ πλεῖα ἀντὶ πλείω (πλείονα). Τὸ δὲ πλείω ἀντὶ τοῦ πάλαι συνηθεστέρου πλείον ἢ πλεον φέρεται παρὰ τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, π. χ. Διοδ. Σικελ. ΙΒ'. 21. γυναικὶ ἐλευθέρα μὴ πλείω ἀκολουθεῖν μιᾷ θεραπαινίδος. — Καὶ παρὰ Διον. τ. Ἀλικ. π. συνθ. σλ. 229. — μεῖζον, ἔλασσον, μάλιστα (ἀρχ. = πᾶρὰ πολὺ, πολὺ πολὺ, ἐξαίρετως), ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ τὸ μάλιστα τροπικῶς λαμβάνεται = τῷ βεβαίως, γαί (πάνυ μὲν οὖν). Ἀλλ' ἤδη καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐνιχθοῦ οὕτως ἀπκντᾶ, π. χ. Σοφ. Ἡλεκτρ. 386 (πρόβλ. 312 ἢ κάρτα = βεβαιότατα). Οἶδ. Τ. 1014. 1173 κ. ἄλλ. (τὰ) μέγιστα, ἀλλὰ καὶ μέγιστον Εὐριπ. Βατρ. 1231. μέγιστον κομπάσαι πάρεστί σοι.

Κατὰ τοῦτον τὸν κανόνα καὶ ἄλλων πολλῶν ἐπιθέτων αἰτιατικαὶ ἐ-

πιρρηματικῶς ἐκλαμβάνονται ἐπὶ τε τρόπου καὶ ποσοῦ καὶ χρόνου, μάλιστα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσει: αἰνά, δεινόν, σμερδαλέον, ὀξύτατον, λιγύ, ἱμερόεν, ἐναντίβιον, ἐρασίμοιον, ἐτήνεμον, ἄμοτον, ἀσπερχές, ἀζηχές, ἔξοχον κ. ἄλλα παρ' Ὀμήρῳ. σμερνόν καὶ πεφροντικός, σκοτεινά, ἐλληνικόν, λακωνικόν, νέον, ἡρινόν, ἡρινά, οὔρια, χρόνια, πολιά, ὀρθά, κρημνώδη κ. ἄλλα παρὰ τοῖς δραματικοῖς.

Ποσὸν ἢ ἐπίτασιν σημαίνουν καὶ τά: πάνν, λίαν (ἰων. λίην), ὧν τὸ μὲν φαίνεται ἐνικὴ αἰτιατ. τοῦ λίαν (ἀπνηρχ.), συγγενοῦς τῷ λαι ἐν τῷ λαίμαργος, καὶ τῷ λα ἐν τῷ λάμαχος κ. ἄλλ. τὸ δὲ οὐδ. αἰτιατ. ἐξ ἀπνηρχ. ὀνομ. πάνν (ἐκ τοῦ παν-τ). Ἀντὶ τούτων ἡ νεωτέρα μεταχειρίζεται τὸ πολὺ οὕτως ἄπλοῦν ἢ καὶ διπλοῦν: πολὺ πολύ, ἢ μετὰ τῆς παρὰ: πάρα πολύ, ἐνθα ἡ παρὰ ὡς τέλειον ἐπίρρημα ἀναφαίνεται, καθὼς καὶ ἐν τοῖς: πάρα μέγας, πάρα μικρός (ἐξ οὗ τὸ σύνθετον παραμικρόν = ἐλάχιστον), πάρα φωνακλᾶς κ. ἄλλ. = πάνν· αὐτὸ δὲ τὸ παρὰ πολύ, οὕτω τονιζόμενον ἐν ταῖς ἐκδόσεσι καὶ τὴν αὐτὴν καθὼς σήμερον σημασίαν ἔχον, ἀπαντᾷ ἤδη ἐν Ἀριστοφάνους Πλούτῳ 445 δεινότατον ἔργον παρὰ πολύ.

Περὶ τῆς ἐπιτατικῆς ἐπὶ ποσοῦ χρήσεως τῶν: ἔτι, ἀκόμη, ἤδη, πλέον ἀνωτέρω τὰ δέοντα ἐλέχθησαν, ὑπολείπονται δὲ δύο ποσότητος ἐπιρρήματα: κομμάτι(ν) ἢ κομματάκι καὶ δαμί(ν) ἢ δαμάκι(ν), ἀμφότερα σημαίνοντα ὀλίγον, ὀλίγον τι: κομμάτι πλεῖον μικρὸς = ὀλίγῳ (ὀλίγον τι) μικρότερος, κομματάκι ἀνόητος κτλ. Ἐκ τοῦ Ἀπολλ. τ. ἐν Τύρῳ:

ὥς εἶδε τὴν ἀγάπην της, ἀλάφρυνε δαμάκι.

Ἐρωτοκρ. σλ. 38.

δὲν εἶμι τόσον ἀφορμαρά, ᾗχω δαμάκι γνῶσι.
ἐν τῷ Β. καὶ θεραπεύσεις κὰν δαμὶν ἐκ τὸ κακὸν τὸ εἶδε.

Τὸ μὲν κομμάτι ἢ κομματάκι, συνηθέστατον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, προῆλθεν ἐκ τοῦ κομμάτιον (ὑποκορ.) καὶ κομματάκιον (δευτέρου ὑποκορ.) τοῦ ὀνόμ. κόμμα = τέμχος, τμήμα. Λαμβάνεται δ' ὅχι μόνον ὡς ἐπίρρημα, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ὡς ὄνομα ὑπὸ τε τοὺς προειρημένους τύπους καὶ ὑπὸ ἄλλους ὑποκοριστικούς τε: κομματίτζι(ν), κομματοπούλι(ν), καὶ μεγεθυντικούς: κομμάτα, κομματούκλα, κομματούρα, ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Α. 164. 194. 99. 220. Β'. 175. 635. — Τὰ δὲ δαμὶν καὶ δαμάκιν παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ πολλαχού καὶ ἐν τῷ Ἐρωτοκρίτῳ συνηθέστατα καὶ ἀκόμη σήμερον ἐν Κρήτῃ λεγόμενα, εἶνε ὑποκοριστικὰ ἐκ τοῦ θέματος δαμο, τοῦτο δὲ προῆλθε κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ἐναρκτικοῦ φωνήεντος ἐκ τοῦ οὐ-δαμο-, ὅθεν ἐσχηματίσθησαν τὰ

προειρημένα ἐπιρρήματα: οὐδαμοῦ, οὐδαμοῖ, οὐδαμόθι, οὐδαμόσε, οὐδαμόθεν, οὐδαμῶς. μηδαμοῦ, μηδαμοῖ, μηδαμόσε κτλ. καὶ τὰ ἐπίθετα οὐδαμινός, μηδαμινός. Ἐκ δὲ τοῦ οὐδαμινός καθ' ὁμοίαν ἀφαίρεσιν προῆλθε τὸ δαμινός = μικρός, λεπτός, ὀλίγος ἐν τῷ Ἑρωτοκρίτῳ σλ. 181.

μὲ μία φωνὴ ἔττι δαμινή, 'ποῦ δὲν καλογροικᾷται.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι τὸ οὐδαμός-η-όν καὶ πληθ. οὐδαμοί, συνηθέστατον παρ' Ἡροδότῳ καὶ ἰσοδυναμοῦν τῷ οὐδέτις, οὐδεῖς, ἐνίοτε δὲ τῷ: οὐδενός ἀξίος Ἡροδ. Θ'. 58., σύγκειται ἐκ τοῦ οὐδὲ καὶ ἄμός = τις, εἷς τις (Πρβλ. ἄμοῦ γέ που, ἄμῶς γέ πως, ἄμόθεν). Ἀλλὰ κατ' ὀλίγον τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐπισκοτισθείσης. ἡ κοινὴ γλωσσικὴ συνείδησις τὸ ἐνόμισεν ἐκ τοῦ οὐ καὶ δαμός συγκείμενον, διὰ δὲ τοῦτο τὸ δαμός = τῷ τίς, τὰ δέ: δαμίν, δαμάκιν = τῷ τί' ὅθεν δαμάκι γινῶσι = γινῶσιν τινα, ὀλίγην γινῶσιν. Ἐκ δὲ τοῦ Ἡσυχίου «Νασίδαμῶς (κατὰ διόρθ. ναιδαμῶς), τὸ ἐναντίον τοῦ οὐδαμῶς» πιθανολογεῖται ὅτι ἡ διαίρεσις αὕτη τοῦ οὐδαμός εἰς οὐ-δαμός εἰς ἱκανῶς ἀρχαίους χρόνους ἀναβαίνει.—

Τὸ αὐτὸ ἔπαθεν ἀκόμῃ παλαιότερον, ὡς φαίνεται, καὶ τὸ οὐδεῖς· ἐνομίσθη δηλ. καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ οὐ καὶ δεῖς συγκείμενον καὶ διὰ τοῦτο τά: δεῖς καὶ δὲν ἐξελήφθησαν ἄνευ ἀποφάσεως συνώνυμα τοῖς: τίς, τί' καὶ ὡς τοιοῦτον μετεχειρίσθη τὸ οὐδέτερον δὲν δ' Ἀλκαῖος: «κοῦδὲν ἐκ δεινός γένοιτο» κατὰ Ζηνόβιον παρὰ τῷ Μ. Ἐτ. σλ. 639 καὶ ὁ Δημόκριτος: «μὴ μᾶλλον τὸ δὲν ἢ τὸ οὐδὲν εἶναι» παρὰ Πλουτάρχῳ πρὸς Κολοῦτον Δ'. 143. — Τὸ δ' ἀρσενικὸν δεῖς ἄρρητον λέγει ὁ Εὐστάθιος σλ. 710, 30. — Περὶ τε τοῦ δὲν καὶ τοῦ δαμίν πρβλ. Κοραῆν Ἀτάκτ. Α'. 479 κεξ. Lobeck. Paralipom. p. 79. 86. 544.

Τοῦ ἀρχαίου δὲν τῷ τί ἰσοδυναμοῦντος ταῦτόν μὲν κατὰ τὸν τύπον, διαφορὸν δὲ τὴν σημασίαν εἶνε τὸ νεώτερον ἀρνητικὸν μόριον δὲν = οὐ(κ), περὶ οὗ τὰ δέοντα ἀνωτέρω ἐλέχθησαν. Τώρα δὲ λέγομέν τι περὶ τῶν λοιπῶν ἀρνητικῶν μορίων, τῶν τ' ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων.

Περὶ μὲν τῶν στερητικῶν μορίων ἀνα—, ἀν—, ἀ—γα ἢ γη— τὰ δέοντα πρόσθεν ἐλέχθησαν. Τὰ δὲ κυρίως ἀποφατικὰ καὶ ἀπαγορευτικὰ εἶνε τά: οὐ (πρὸ συμφώνου), οὐκ (πρὸ φωνήεντος) καὶ οὐχί (ἰων. οὐκί) ἀπολύτως καὶ πρὸ συμφώνου. — μὴ (καὶ πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ συμφώνου), μῆκ (μόνον ἐν συνθέσει μετὰ τοῦ ἔτι, μῆκετι) καὶ μήχι παρ' Εὐβούλῳ τῷ κωμικῷ κατὰ τὸν ἀρτιαττικιστὴν: μήχι' ὡς ναίχι καὶ οὐχί. Εὐβούλος Δαιδάλῳ (Ἀνεκδ. τοῦ Bekker p. 408). Ἐπειτα τὰ ἐκ τούτων καὶ τῶν συνδ. τέ δὲ συγκείμενα: οὔτε, μήτε. οὐδέ, μηδέ.

Οἱ πλήρεις τύποι πάλαί οὐ καὶ μὴ ἦσαν ἢ οὐκ καὶ μῆκ; εἰ μὲν τὸ

πρότερον, τότε ἐκ τῶν οὐ καὶ μὴ προσαρτῆσει τῆς συλλ. κι (ἰων.), χι (κοιν.) ἐσχηματίσθησαν οἱ: οὐχι καὶ μήχι, οὐκί — μήκι ἐκ δὲ τούτων ἀποκοπέντος τοῦ ι πρὸ φωνήεντος, οἱ οὐκ καὶ μηκ (μόνον μετὰ τοῦ ἔτι). εἰ δὲ τὸ δεύτερον, ἐκ τῶν οὐκ καὶ μήκ προσαρτῆσει μὲν τοῦ ι (ὥς καὶ ἐν τοῖς: οὐτοσί, τουτί, ἐκεινοσὶ κλ.) προῆλθαν οἱ: οὐκί (οὐχι), μήκι (μήχι), ἀποκοπῇ δὲ τοῦ κ πρὸ συμφώνου οἱ: οὐ καὶ μή. — Ἄλλ' ὅπως δῆποτ' ἂν ἔχῃσι τὰ περὶ τούτων, τὸ μὲν οὐ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ κατ' ὀλίγον ὑπεχώρησεν εἰς τὸ οὐδὲν καὶ τὸ ἐκ τούτου ἡρωτηριασμένον δέν, ὡς ἀνωτέρω εἶδαμεν. Διασώζεται δὲ μόνον ἐν τιτι παροιμίαις καὶ ἐν τῇ ποντικῇ διαλέκτῳ συνηθέστατον ὑπὸ τοὺς τύπους 'κὲ καὶ 'κ' (πρὸ φωνήεντος): παροιμαίαι.

Παραδείγματα τῶν ποντικῶν 'κί, 'κ' ἔστωσαν τὰ ἐξῆς ἐκ τῆς τοῦ Βαλαβάνη κωμωδίας εἰλημμένα:

αλ. 2. 'κ' ἐχόρτασα τὸ 'ταίρι μου ντ' ἐποῖκες ἀτόν, ἦλις;

αὐτ. πῶς; τὸν σουμαδεμμένο σου 'κὶ θὲ νὰ 'παίρης, κόρη μ';

αὐτ. 'κὶ θέλ' ἀτόν, 'κὶ παίρ' ἀτόν' ἀφῆστέ με εἰς τὸ ζόρι μ'.

Εἶπα δὲ πρότερον, ὅτι τὸ οὐ(κ) κατ' ὀλίγον ἐξέλιπεν ἐκ τῆς γλώσσης, δηλ. ὡς ἀπλοῦν· διότι ἀκόμη παραλλήλως φέρεται μετὰ τῶν οὐδὲν καὶ δέν ὅχι μόνον παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλοις μετ' αὐτὸν δημοτικοῖς στιχουργοῖς· καὶ παρὰ μὲν Πτωχοπροδρόμῳ ἐν Β'. στ. 205. 252. παρὰ δὲ Α. Κομνηνῷ ἐν στ. 38. 48. 74. 143. 176. 408. 409. 428. ἐν δὲ τῷ Β. Χ. ἐν στ. 69. 72. 77. 102. 119. 159. 183 (οὐχι). 198. 210. 218. κ. ἄλλ. παρὰ δὲ Γεωργιλλᾷ (Θ. Ρ.) ἐν στ. (οὐχι) (οὐκ) (οὐχι) (οὐκ) (οὐ) μεταξὺ πλείστων οὐδὲν καὶ δέν. Ὁμοίως καὶ παρὰ Σαχλήκῃ πολὺ μικρότερος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν οὐ(κ) τοῦ τῶν οὐδὲν καὶ δέν. Παρὰ Δημ. Ζήνῳ ἐν Βατραχομουμαχίᾳ μεταξὺ ἑκατοντάδος οὐδὲν καὶ δέν μόνον ἐν τῷ 100 στ. χάριν τοῦ μέτρου δις ἀπαντᾷ τὸ ἀπλοῦν οὐ:

Ἐγὼ δὲν τρώγω λάχανα τῆς λίμνης τὰ βοτάνια,

οὐδὲ κραμπιά, οὐ σέλινα, οὐ πράσα καὶ ραπάνια.

Ἀντὶ δὲ τοῦ οὐχι ἡ νεωτέρα ἔχει τὸ ὅχι (ἢ ὦχι) μετ' ἀρχαϊκωτέρου καὶ εἰς τὴν ἔντονον ἄρνησιν ἀρμοδιωτέρου τόνου· ἀναφαίνεται δὲ τὸ ὅχι τὸ πρῶτον, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου: στ. 19. ὅχι γυναῖκες ἄτροφαις, ἀλλὰ κὴ ἐγγαστρωμέναις.

Ἐν Ἰωνίᾳ πρὸς τὸ ὅχι, ὅπερ πολλάκις ἀποτόμου καὶ βαναύσου λαλιᾶς ἰδιὸν νομίζεται, εἶνε σύνηθες καὶ τὸ ὄχεσκε ἢ ὄγεσκε μετριώτερον καὶ ἀστειότερον θεωρούμενον. Σύγκειται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅχι καὶ τοῦ ἐπιθεμ. σκε, ὅπερ εἶνε ταῦτὸν τῷ χι κατὰ μετάθεσιν τῶν στοιχείων: σκε

== κ'ε == χε καὶ χι. Οὕτως ἀντὶ τοῦ ἀρχ. *ναιχι* ἢ *ναιχι* σήμερον λα-
λείται *ναίσκε* ἢ *ναίσκι*, ὅπερ τὴν αὐτὴν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ ἀπλοῦν
ναί, ἣν τὸ ὄχρεσκε πρὸς τὸ ὄχι. — Τὸ δὲ μὴ ἀπαράλλακτον κατὰ τὴν
τύπον καὶ χρῆσιν διασώζεται μέχρι σήμερον, μόνον ὅτι προσέλαβε τὸ
ἐφελκυστικὸν *ν* κατ' ἀρχὰς βέβαια πρὸ φωνήεντος, ὕστερον δὲ καὶ πρὸ
συμφώνου π. χ. παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ Β'. 58 :

μὴν βλέπῃς τὸ τρανώτερον τὸ μερικὸν ἐκείνου.

Πρβλ. 395. ἐν τῷ Θ. Κ.

μὴν τοὺς ἀφήσετε λοιπὸν ὃς τὴν πόλιν νὰ σταθοῦσιν.

Πρὸς δὲ τούτοις συγκιρναῖται ἢ ἐκθλίβεται φωνήεντος ἐπομένου : Θ. Κ :

ὦ βασιλεῦ καὶ νᾶχες ζῆν καὶ μεῖχες ἀποθάνειν.

Β. Χ. εἶθε νὰ μ' εἶχα σὲ ἰδῆ, νὰ μ' εἶχα σὲ γνωρίσῃ !

ἢ μεῖχα κτλ.

Περὶ τῆς ἐν συμπλοκῇ καὶ ἐξαρτήσεως λόγου χρήσεως τῶν οὐ, μὴ,
καὶ τῶν συνθέτων οὔτε — μήτε, οὐδὲ — μηδὲ ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ Ἑλ-
ληνικῇ ἐπικρατοῦσιν ἐν γένει οἱ ἐξῆς δύο κανόνες : α'.) ὅπου μὲν ἐκ-
φέρεται *ἐννοία* βουλευματικῇ, τ. ἔ. περὶ τὸ βουλευτικὸν στρεφομένη,
ἀπαγόρευσις, ἀποτροπὴ, ἀπενυχή, κώλυσις σκοποῦ κ. ἄλ. τ. ἢ ὑπο-
θετικῇ (ἐκτὸς ὅτε ἡ ὑπόθεσις περὶ θετικοῦ καὶ βεβαίου γίνεται καὶ τὸ
εἰ ἰσοδυναμεῖ σχεδὸν τῷ ἐπειδὴ), ἐκεῖ τίθεται τὸ μὴ καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ
σύνθετα, πανταχοῦ δὲ ἀλλαχοῦ τὸ οὐ καὶ τὰ σύνθετα. — β'.) Τὰ μὲν
ἐκ τοῦ τε σύνθετα : οὔτε μήτε τίθενται, ὅτε τὰ συναιρόμενα κῶλα εἶνε
παράλληλα καὶ ἰσοδύναμά πως· τὰ δὲ ἐκ τοῦ δέ : οὐδέ, μηδέ, ὅτε ὁ
λόγος προβαίνει βαθμυδὸν ἐξ ἀσθενεστέρου εἰς ἰσχυρότερον καὶ ἐντονώ-
τερον. Ἰδια παραδείγματα δὲν παραθέτομεν ἐδῶ ὥς ἐκ τῶν συνήθων
γραμματικῶν γνωστά.

Ἡ δὲ νεωτέρα γλῶσσα τηρεῖ μόνον τὸν α'.) κανόνα καὶ τοῦτο ὄχι
ὅλον· ἀλλ' ἀντὶ μὲν τοῦ ἀρχαίου οὐ μεταχειρίζεται, ὡς εἵπομεν, τὸ δὲν
(= οὐδέν). τὸ δὲ μὴ μόνον ἐπὶ βουλευματικῇ ἐννοίᾳ, ἐπὶ δ' ὑποθέ-
σεως πάλιν τὸ δὲν, ὅπερ πολλαχοῦ, ὡς εἶδαμεν, ἐκ τοῦ μηδὲν προ-
ῆλθε, π. χ. μὴ τρέχῃς = μὴ τρέχῃ· μὴν ἀκοῦς τί σου λέγει ἐκεῖνος
= μὴ ἄκουε (μὴ πρόσεχε) κτλ. ἄς μὴν τῶυρισκε, καὶ ἔχανα ὅ,τ' ἤθε-
λες = ὡς (εἰ γάρ, εἶθε) μὴ εὖροι κτλ.

Θουκυδίδου

νεώτερον

φαίνεται — ἡ νῦν Ἑλλάς καλου-
μένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμέ-
νη.

φαίνεται, πῶς ὁ τόπος, ὅπου τῶρα
Ἑλλάδα λέγεται, τὸν παλαιὸν και-
ρὸν δὲν ἐκατοικεῖτο μὲ ἀσφάλειαν.

οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡ-
μῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύ-
ειν.

ἢν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶ-
σθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύ-
νους αὐθαιρέτους μὴ προστίθε-
σθαι.

Ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίει αὐτῶν
οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα τοῦ μὴ
ἐργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ ξυνελ-
θόντας ἐξαμαρτεῖν.

Δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοῦνομα τοῦ-
το ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ
μὲν πρὸ Ἑλλήνος τοῦ Δευκαλίω-
νος καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἢ ἐπί-
κλησις αὕτη.

Ἰσοκράτους

Τότε γὰρ χρὴ παύεσθαι λέγον-
τας, ὅταν ἢ τὰ πράγματα λάβῃ
τέλος καὶ μηκέτι δέη βουλευέ-
σθαι περὶ αὐτῶν, ἢ τὸν λόγον ἔ-
δη τις ἔχοντα πέρας, ὥστε μη-
δεμίαν λελεῖφθαι τοῖς ἄλλοις ὑ-
περβολήν.

Οὐδὲ περὶ τὴν χρῆσιν τῶν οὐτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ. κανόνα τινὰ τη-
ρεῖ ἢ καθομιλουμένη, τὰ μήτε — μήτε ἀντὶ τῶν οὐτε — οὐτε συνηθέ-
στερον μεταχειριζομένη, καὶ τὰ οὐδε — οὐδὲ ἀντὶ τῶν αὐτῶν μάλιστα
διὰ τὸ ἐντονώτερον· τὰ οὐτε οὐτε (μετὰ τοῦ καὶ ἢ χωρὶς αὐτοῦ) ἀντὶ
τῶν οὐδὲ — οὐδέ. Εἰς τὰ προεκτεθειμένα παραδείγματα προσθέτομεν
καὶ τὰ ἐξῆς: Ὁμ. Ἰλ. Ζ, 450.

Δὲν θὰ ἡσυχάσουν, ἀν δὲν εἴμεθα
ἡμεῖς ἱκανοὶ νὰ ἐκστρατεύσωμεν
κατ' ἐπάνω τους.

ἂν θέλητε καὶ νέαν ἐπικράτειαν νὰ
μὴν ἀποκτᾶτε, ἐν ᾧ συγχρόνως πο-
λεμεῖτε, καὶ νέους κινδύνους κοντὰ
εἰς τοὺς ὑπάρχοντας νὰ μὴν ἀνα-
δέχησθε αὐτο προαιρέτως.

Καὶ εἰς ἐκκλησίαν δὲν τους ἐκάλει
οὔτε (καί, ἢ μήτε καὶ) εἰς καμμίαν
ἄλλην συνέλευσιν, διὰ νὰ μὴ συν-
έλθωσι μὲ ἀπερίσκεπτον ὁρμὴν μᾶλ-
λον παρὰ μὲ φρόνησιν καὶ κάμωσι
κάνεν σφάλμα.

ἀλλὰ μοῦ φαίνεται, οὔτε τὸ ὄνομα
τοῦτο (δὲν) εἶχεν ἀκόμη ὅλη ἢ Ἑλ-
λάδα, ἀλλὰ κατὰ τὰ χρόνια τὰ
πρὸ τοῦ Ἑλλήνος τοῦ υἱοῦ τοῦ Δευ-
καλίωνος· καὶ οὔτε ἦτο βέβαιον ἐ-
τούτη ἡ ὀνομασία.

νεώτερον.

τότε πρέπει νὰ παύσωμεν ἀπὸ τὸ νὰ
λέγωμεν, ὅταν ἢ τὰ πράγματα λά-
βωσι τέλος καὶ δὲν ἦνε πλέον χρεῖα
νὰ σκεπτώμεθα περὶ αὐτῶν ἢ τὸν
λόγον ἔδη τις ὅτι (τόσον) τέλειος
εἶνε, ὥστε νὰ μὴν ἀφέθῃ κ' εἰς τοὺς
ἄλλους καμμία ἀφορμὴ ὑπερτερή-
σεως.

ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω
οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
ἐν κονίῃσι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσιν,
ὅσσαν σεῦ — — — —

Θεογ. 535.

οὔτε γὰρ ἐκ σκίλλης ῥόδα φύεται οὐδ' ὑάκινθος,
οὔτε ποτ' ἐκ δούλης τέκνον ἐλευθέριον.

Ἔνθα τὰ οὔτε — οὔτε ἡ νεωτέρα ὄχι μόνον διὰ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν οὐδὲ — οὐδέ, μήτε — μήτε, μηδὲ — μηδὲ δύναται ν' ἀποδώσῃ. Ἡ δὲ περὶ ταῦτα ἀδιαφορία δὲν εἶνε χθесινή καὶ προχθесινή, ἀλλ' ἀναβαίνει εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς χρόνους. Οὕτω π. χ. Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἐν Ἀ. σλ. 55 (Teubn.) « ὁ δὲ συγγραφεὺς οὗτος οὐ μόνον ἡμῖν φαίνεται μὴ τεθεαμένος τὴν φύσιν τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τόπων, ἀλλὰ μηδὲ παρὰ τῶν εἰδόντων τὰ κατὰ τὴν χώραν ταύτην ἐπιμελῶς πεπυσμένος » μεταχειρίζεται τὰ μὴ — μηδὲ ἀντὶ τῶν οὐ — οὐδέ. Ὁμοίως ἐν Γ'. σλ. 226: « καθόλου δ' ἀποφαίνεται μὴτ' εἰς σύλλογον ἔρχεσθαι πρὸς τοὺς ἄλλοεθνεῖς, μήτε τὸ ξένον τῆς ὀψεως τῶν προσπλέοντων κινεῖν τοὺς ἐγχωρίους. » ἐν ᾧ αὐτόθι κατωτέρω ἐφ' ὁμοίας ἐννοίας τὰ οὔτε — οὔτε μεταχειρίζεται: « οὐθένα γὰρ οὐθ' Ἑλλήνων, οὔτε βαρβάρων ἄμοιρον εἶναι τῆς τούτου δωρεᾶς καὶ χάριτος. » Τοιαῦτα καὶ Ἐ. 416, 19 μὴ — μηκέτι ἀντὶ τῶν οὐ — οὐκέτι. Ἡ. 518, 3 μηδὲν = οὐδέν. ΚΑ'. κςφ. 15. μὴ = οὐ. Φλαυτοῦ Ἰωσήπου ἀρχαιολ. Α'. σλ. 15, 5 (B). σλ. 41, 1 μὴπω = οὐπω. 49, 9 μὴ = οὐ. Γ'. 181, 8 μηδὲ καὶ οὐδὲ διαδέχονται ἄλληλα. Ε'. 286, 23 μηδὲν — μηδὲ ἀντὶ τῶν οὐδὲν — οὐδέ. Πλουτ. Καμίλλω 39, 4 μὴ — μηδὲ ἀντὶ τῶν οὐδέ. Ἀλκιβ. καὶ Κοριοι. συγκρ. 4, 4 μήτε — μήτε μετὰ μετοχῶν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν προειρημένων, ἀντὶ τῶν οὔτε — οὔτε. Κιμ. 6, 3 μὴ (μετὰ μετοχῆς) ἀντὶ τοῦ οὐ. Κράσσω 12, 4 μὴπω — μὴπω (μετὰ μετοχῆς) = οὐπω — οὐπω. Ἀγησ. 30, 4 μήτε — μήτε (μετοχ.) = οὔτε — οὔτε. Βρούτω 28, 5 μὴ — μὴ — μὴ (μ. μετοχ.) ἀντὶ τῶν οὐ — οὐ — οὐ. — Δίωνος Κασίου ΑΖ'. 15, 3. καὶ ἐπειδὴ μήτε τὰ χρήματα μήτε τὸ φρούριον παρεδίδου, ἔδῃσεν αὐτόν. = οὔτε — οὔτε. Ὁμοίως καὶ ἐν 24, 2. — Ἰγνατίου πρὸς Μυχνησίους 6 οὕτω καὶ ὑμεῖς ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου (μηδὲν ποιεῖτε), μηδὲ πρεσβύτερος, μηδὲ διάκονος, μηδὲ λαϊκὸς » ἀντὶ τῶν μήτε. — Μενάνδρου σλ. 322, 14. τοὺς μὲν τοι γενεάρχας Περσαρμενίων, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοὺς τῷ γένει σφῶν ἡνωμένους — — — οὔτε

ἐκδώσειν (ἔλεγε) = οὐδέ. (Πρβλ. 315, 11. 413, 1. 434, 22. Ἀγαθίου 216, 18). 296, 18. ὡς ἂν μήτε ἀδικεῖν δόξη, μήτε μὴν βούλεσθαι χρῆσθαι τῇ ἐκ Τούρκων μετὰξῃ = μηδέ. Πρβλ. 321, 17. 329, 1. Ζωσίμου σλ. 184, 16 μήτε — μήτε (ἔλεγεν ἐστάλθαι) = οὔτε κτλ. κτλ. Παραλιπόντες δὲ τοὺς ἐν τῷ μετὰξῷ, πρὸ οἷς καὶ αὐτοῖς συχνοτάτη αὕτη ἢ σύγχυσις, μεταβαίνομεν ἐπὶ τοὺς δημοτικὸς στιχουργοὺς καὶ πρῶτον ἐν τῷ ἐπυλλίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου ἀπὸ στ. 11—14 εὐρίσκομεν τὰ μήτε — μήτε — μήτε ἀντὶ τῶν οὔτε — οὔτε — οὐδέ. παρὰ δὲ Πτωχοπροδρομῷ Α. 137 τὸ οὐδὲν ἀντὶ τοῦ μηδέν. ἐν Β'. 257 μὴ = οὐκ 501. οὐδὲ = οὔτε παρὰ δὲ Δ. Ζήνῳ ἐν Βατραχομ. στ. 63—68 οὐδὲ — οὐδὲ — ἀντὶ τῶν οὔτε = οὔτε κλ. — Τοιαύτη σύγχυσις καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις :

μήτε ὄρνιθες ἔχω μήτε μὲ τὴν ἀλωποῦ μαλώνω = οὔτε — οὔτε.

Οὔτε τὸν διάβολο νὰ ἰδῇς οὔτε τὸν σταυρόν σου νὰ κάμῃς = μήτε — μήτε.

Ὁ λύκος κη ἂν ἐγήρασε κῆλλαξε τὸ μαλλὶν του

οὐδὲ τὴν γνῶμην τ' ἥλλαξεν οὐδὲ τὴν κεφαλὴν του = οὔτε — οὔτε.

Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τούτων. Τὰ δὲ καταφατικὰ μόρια εἶνε *ναί* (ἀρχ. κ. νεώτ.), *ναιχί*, καθομ. (ἰων.) *ναῖσκε* (ναῖσκι), περὶ οὗ ἴδε τὰ προσημειωμένα *νῆχι* καὶ *μὴν* (Ἡσυχ.) *μάλιστα* (ἀρχ. κ. νεώτ.), περὶ οὗ ἐπ' ἴσης ἐλέχθη *μάλα* (γε), *πάνυ μὲν οὖν* κ.λ. ἀρχαῖα καὶ τὰ νεώτερα : *βέβαια*, *ἀμμή*. Τὸ *ἀμμή* (ἐκ τοῦ ἂν μὴ εἰ μὴ) ἐν ἐρωτήσῃ τιθέμενον : *ἀμμή*; ἰσοδυναμεῖ πῶς τῷ ἀρχ. : πῶς γὰρ οὐ; προῆλθε δ' ἐκ τῆς προτάσεως : *ἂν μὴ ἐστὶ τοῦτο ἀληθές, τί ἄλλο*;

Τὰ δὲ ὀρκωτικὰ εἶνε : *νῆ* (ἐπὶ καταφάσεως), *μὰ* (συνήθως ἐπὶ ἀποφάσεως), *ἢ μὴν*, *ἢ μὴν δὴ*, *ἢ μὴν τοι*, *ἢ δὴ μὴν*, *ἢ ῥα*, *ἢ ῥα νυ*, *ἢ δὴ*, *ἢ μάλα*, *ἢ μάλα δὴ* κτλ. κτλ.

Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ τὸ μόνον ὀρκωτικὸν μόριον εἶνε τὸ *μὰ* ἐπὶ τε καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, ἀντὶ δὲ τῶν τελευταίων μεταχειρίζεται τὰς πτώσεις : *τῷ ὄντι*, *ἀλήθεια*, *τῇ ἀληθείᾳ*, *βέβαια* καὶ εἴ τις ἄλλη.

ΤΕΛΟΣ.

